Broj I. U Trstu 5. jenara 1893. Godina XXIV.

Ne podpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana soj pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč.; za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja na pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodjo na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nobilijegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carovine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Poziv na predplatu.

Iztekla eto i dvadeset i treća godina što šaljemo naš list na krilo milog nam naroda. Stupili smo evo hvala Bogu i u dvadeset i četvrtu godinu. Pozivljuć narod na novu predplatu, nadamo se, da će nam ostati vjerni svi stari pomoćnici i predplatnici i da će se k ovim pridružiti i oni, koji to do sada nisu mogli ili htjeli.

Predplata s poštarinom za cielu godinu stoji za imućnije for. 5, a za seljake for. 2. Za pol godine polovicu. Izvan carevine za poštarinu više. Novce ne treba šiljati u zapečaćenom listu, jer je predrago, nego poštarskom naputnicom. (Vaglia postale).

Budući da nam se šalje više puta novce u razne svrhe, molimo svakoga, da uvjek točno naznači, što je za predplatu, što za što drugo.

I ovom zgodom molimo naše dužnike, da već jednom zadovolje svojoj dužnosti, jer nije liepo ni pravedno list primati a ne plaćati ga.

Preporučamo napokon svim rodoljubom, da nam dopisuju iz svojih krajeva p o i s t i n i sve, što misle, da može narodu koristiti.

Uprava „Naše Sloge“.

Sjedinjenje opozicije.

Povodom sjedinjenja obih opozicijah u Hrvatskoj, naime stranke prava i neodvisne narodne stranke, za skupno djelovanje, donose glavna njihova glasila „Obzor“ i „Hrvatska“ od subote 31. dec. 1892. uvodne članke u kojih najavljuju taj sporazum. Mi evo danas donašamo taj liepi članak iz lista „Hrvatske“:

„Nova godina! Novo svjetlo! Novi život! To je glas našeg srdca, poklik naše duše. Prošlost, sadašnjost, budućnost! Biti ili ne biti! Svaka ova rieč budi tisuće mislih, more osjećajah. Duboko dirnuti stojimo na izmaku godine, na pragu novog, stvarajućeg se vremena. Biti čovjekom — znači: boriti, boriti i boriti se! U svih položajih, u svakom pozivu. Zar čovjek živi medju ljudmi u pustinji, medju tigri i hienami? Što je civilizacija, njezina vriednost, njezino djelovanje, njezin uhpjeh? Zastire li ona slobodi lice? Sjaje li ona u nebeskom svjetlu, u božanskom liku? Kuje li okove vlasti? Brusi li sili mač? Gdje je veliko načelo čovječanstva? Gdje silna poluga morala? Gdje je ogromni razvitak čudorednoga duha? Kada stupa čovječanstvo iz tmine u svjetlo, iz vlastitog robstva u slobodu?! Kuda će se pojaviti n a š e m u n a r o d u obećana sloboda i nezavisnost, kada će se uzpostaviti njegova h a r m o n i j a, njegovo j e d i n s t v o?

Mi dižemo svoj pogled k novom vremenu puni pietete i nade, ali i puni zahvalnosti za provaljenu školu nevoljah. Hrvatski je narod trpio. Mnogo i težko je trpio te će morati još nositi mnogo i težke nevolje. Jer to zahtieva zakon razvitka, uspinovanja, ovjetanja. Ali to i čelići našu srčanost: sviest i spoznanje, da faze razvitka naravnim načinom slieđe i prosliediti moraju. Bez zapriekah nikada ne zaplamti borba za obstanak do počpunog oduševljenje, i požrtvovnosti. Samo gdje je borba, tamo je napredak. Borba je rad prirode. Gdje nema borbe, tamo je nemoć, mrtvilo, smrt.

Uz domovinu, svetu, prioni! Sinovi iste tmjake, koji su dosada jedan na drugega navaljivali i udarali žestoko, ogorčeno i strastveno, našli su se u ljubavi. Domovina ih je sjedinila. Domovina razgalila je svoju sudbinu. Pakazala je svoje rane, jade i nevolje. Tu je pobjedilo otačbeničtvo, ljubav domovine. Tu je nadvladala uzvišena ideja, koja živi u svakomu narodu, koja ga, bio još tako malen, čini velikim i znamenitim u kulturi, čudorednosti i moralu! Tu je izvojštio pobjedu i u našem narodu onaj čarobni, novidljivi, čas samo u dubljini srdca plaho sakriveni, čas iz svih očiju sievajući dar božanstva — naš bolji, naš najbolji „ja“: č i s t a i d o j a h r v a t e s t v a! Ova je pobjeda povratila shvaćanje velikih zadaćah podpuno i čisto u krilo naroda. Barjaktari narodnog prava, zakonite neovisnosti i slobode, branitelji njegovih najdragocjenijih dobarah pojavljuju se sada u moćnom broju na poprištu, u službi svete, neoskvrnjive ideje domovine.

Stranka prava i neodvisna stranka imadu odsele samo jednu zastavu, jedan program, onaj p ogram, koji su i do sada vjerno i nepokolebivo izpunjivali svi otačbenici: o ž i v o t v o r e n j e d r ž a v n o g a i p r i r o d n o g a p r a v a H r v a t s k e, n j e z i n e z a k o n i t e n e z a v i s n o s t i, s l o b o d e i c j e l o k u p n o s t i u H a b s b u r š k o j m o n a r k i j i.

Sve da će ove stranke i nadalje obstojati, one su dvie čete pod jednim barjakom, težeć za istim ciljem; one su združene, iskrene i istinite, čvrsto i nerazdruživo: sjedinjene svetošću stvari, na koju su se zavjerile domovini, na koju su položilo prisegu neprelomljivom mužovnom rieči. Kako je to došlo, tko li je to poučio? Čim je veća žrtva, tim je veće otačbeničtvo, pa sve shvatiti — znači sve oprostiti. Sri koji su u tome sudjelovali, bijahu u jednakoj mjeri izvršitelji više zapovjedi, koja ravna procesom nastajanja nevidljivom ali čvrstom rukom, tako da se jednako pojavljuje ovkraj i onkraj Velebita, u Dalmaciji i Istri; tako da državno pravo Hrvatske svoja krila već razširuje nad svimi hrvatskimi zemljami. To je veliki triumf uztrajnosti, borbe, čiste ideje hrvatstva. Sada su posvuda poznati zatočnici hrvatskoga državnoga i prirodnoga prava, sada živi sviest njegovog organizacije, pa ako dnevna poviest silnim svojim korakom gvozdene nuždе smatra, da je nadošlo vrieme, da otvori vrata promjeni sustava — tada će i ovdje naći čvrsto jedinstvo, svjestno si svoga cilja, jedinstvo, koje će znati vršiti svoje velike i težke zadaće.

Veliki se je čin dogodio! Veliko je djelo provedeno, ali se još veće imade provesti. Sa samim jedinstvom nebi još bilo ništa poluženo.

Nova godina! Novo svjetlo! Novi život! Ali treba raditi.

Rad to je fenomen ovoga stoljeća, koji će svoj sjaj i u novo stoljeće prenieti i povisiti. U radu teži podpuni, oslobadjajući čin. Sve u naravi upućuje na rad i samo gdje se radi, tamo se pojavljuje napredak. Rad samo mienja svoj vanjski lik, ali ne svoje biće. Napori i poteškoće ne mogu se od njega odieliti, bio on duševni, bio materijalni rad. Nevolja nas sili, goni nas na rad, a rad nadvlada nevolju. Rad je radjanje. On posadjuje silu uz silu, čini da klije, da raste, da cvate.

S ovimi osjećaji za dobrobit našega naroda, za sreću naše otačbine stupamo u novu godinu. Božja je Providnost sa polučenim jedinstvom darovala hrvatskomu narodu o promjeni godine velik dar, a narod primit će taj dar radostno i zahvalno, čuvat će ga i gojiti do svetoga dana, koji će se jednom sigurno pojaviti i narodu objaviti: Sada jest Hrvatska!

Izvješće

o glavnoj skupščini krčke gospodarske zadruge, držanoj u Baški, dne 14. studenoga 1892.

(Dalje.)

Drugo zamašno pitanje je zanimalo mjerodavne čimbenike u našoj pokrajini, naime „g r a d n j a ž e l j e z n i c e T r s t - P o r e č, Graf Walderstein bio je izhodio god. 1887 dozvolu od ministarstva, da prouči tu osnovu. Pošto nije imao svojih sredstava, bio se je obratio na berlinsku tvrdku S o e n d e r o p. Ova je prihvatila ponudu, te dala izraditi troškovnik i financiranje. Polovicu troškova imalo se pokriti sa akcijami a polovica sa 4·5% obveznicami. Za tim se tvrdka obratila na pokrajinski odbor molbom, da novcem i uplivom pokrajina podupre gradnju. Pred 2 i pol godine sabor je jednoglasno načelno prihvatio predlog, da se podupre izvedenje, ali da se prije podnese osnova, po kojoj bi se imalo pružiti tu podporu. Polag predloga tvrdke S o e n d e r o p, pokrajina bi bila imala jamčiti za 70 godina for. 128.000 godišnjeg prihoda. Počelo se tim pitanjem zanimati i javno mnienje. „N a š a S l o g a“ je takodjer iznela o tomu članak u tri svoja broja. I razlagatelj sam je o tom pitanju izdao študiju, koju je dao prevesti u talijanski jezik i podieliti medju pokrajinske zastupnike. Mnije, da je u toj brošurici očevidno dokazao, da bi ta željeznica bila pasivna, te po tomu još većim teretom postala za pokrajinu od ozonera. Valjda je i saborska većina uvidila ogromnu štetu, koju bi se izvedbom te osnove nanielo pokrajini, te bi reć, da je to pitanje za sad prešlo u zaboravˇ.

Predsjedničtvo gospodarskog vieća je i u tom pitanju podneslo memorandum saboru, zagovarajuć izvedenje osnove. I za to važno pitanje nije ono popitalo za mnienje gospodarskih zadruga, niti u skupščini dalo na pretres, nego postupalo na svoju ruku. Obzirom na to, razlagatelj je za posliednju skupščinu unapried podnio predsjedničtvu predlog, da se podnese saboru predstavka, nek zabaci punktacije za izvedenje osnove. Stalni je odbor u svojoj sjednici zaključio, da se taj predlog ne stavi na dnevni red, ne smatrajuć ga shodnim. Usljed toga nije došao niti na pretres.

Ne iz kakve osobnosti, nego da se uvidi postupak nekojih čimbenika, izvješćuje o razmjeru kojim se nadoknadjuje p u t n e t r o š k o v e predsjednikom gospodarskih zadruga, kad polaze na skupščinu gospodarskog vieća.

Za minulu skupščinu bio je podnio napred predsjedništvu upit u tom pogledu, ali stalni odbor je zaključio, da ga se ne pripusti staviti u skupščini, te je sve ostalo pri starom. I ovo služi za karakteristiku postupka gospodarskog vieća.

Veoma važnim za promaknuće ratarstva smatra o m o g u ć e n j e j e r e s i j e uz čim manje kamate i trošak. Najpače je to važno za one, koji nemaju dostatno podloga, ali je važno i za druge, jer zajmovi kod zemljištnih vjerovnikah zavoda iziskuju mnogo troškova, a navlastito za malene glavnice bilo bi ludo istim se utjecati. Tomu, mnije, da bi se pomoglo ustrojenjem z a j m o v n i h z a v o d a p o s u s t a v u R a i f f e i s e n o v o m u. Po tom s u s t a v u ustroja se za svaku občinu poseban takov zavod, u koji ulažu dotični občinari svoje prištednje i opet se utiču istim za zajam u potrebi. Redovito se daje zajam bez zemljištnog podloga, jer u istoj občini se poznaju ljudi medjusobno, te poznaju onoga, koji pita zajam, zašto mu služi, hoće li biti vriedan vratit, a radi istog uzroka znade se procjeniti vriednost eventualnog osobnog jamstva. U dolnjoj Austriji ustrojilo se već okolo 100 zavoda po tom sustavu. Ali ondje i pokrajinski sabor njim ide na ruku, te badava im daje sve poslovodne knjige, Verthajmerice, odašalje navlašnog činovnika, da započne i uputi poslovodstvo. U tom smislu bio je i razlagatelj podnio predlog na skupščinu, da se gospodarsko vieće obrati na pokrajinski sabor, nek materijalno i moralno podupre osnovanje takovih zavoda u našoj pokrajini. Predsjednik gospodarkog vieća nije htjeo dopustit da se stavi taj predlog, veleć, da je sabor već o tom razpravljao, te da nije vremena pretresati to pitanje.

Na njegov prosvjed skupščina je dopustila, da stavi taj predlog u točki dnevnoga reda „I n i p r e d l o z i“, ali nije dopustila, da se pretresa.

Na skupščini izvjestio je takodjer o uspjehu ovog. šnje g o v e d j e i z l o ž b e te se zahvalio na nagradah danih od vlade. Primjetio je, da se od pojedine izložbe malo uspjeha može očekivati. Da se potakne na marljivije gojenje i poboljšanje stoke, htjelo bi se, da se barem za 10 godina redomice obdržava izložbe, košto se to zgadja u Bujah. On je to toplo preporučio vladinom povjereniku glede našeg kotara, što je on primio na znanje.

Preporučio je takodjer, da se čim prije ustanovi r a s a d n i k a m e r i k a n s k i h l o z a. U tom pogledu je obćio i sa filoksernim povjerenikom gosp. Uršićem, te se nada, da će se to naskoro polučiti.

Kad se povela na skupščini rieč o pizanskih k l a š t r i o c i b m a s l i n a, bje prihvaćen po skupščini predlog, da se dojduće godine najmi jednoga za masline, a drugoga za vočke. Mnije, da na naš otok će doći klaštriće maslina.

Stavio je upit na predsjedničtvo, zašto ne priobćuje unapred predmete o kojih će se razpravljat na skupščini; i zašto da ne dade čitati zapisnik predhodne skupščine. Predsjednik je priznao opravdanimi zahtjeve, te obećao unapred to vršiti. Tim zaključuje razlagatelj svoje izvješće. (Skupštinari popraćuju ga sa živio-klici.)

Prelazi se zatim na dnevni red.

III. točka. Tajnik pop Nikola Turato, dobre rieči, pročita sliedeće svoje izvješće:

Iza zadnje glavne skupščine držane u Vrbniku 12. listopada lanjske godine, namiće se upravljajućem odboru, da izvjesti o svojem radu tekuće godine. Budući je taj rad u tiesnom savezu sa gospodarskimi odnošaji našeg otoka, to mu se čini za shodno, da prije nego izvjesti o radu same zadruge, da se osvrne na občenite naše gospodarske odnošaje u ovoj godini.

Narod naš može samo onda napredovati, kad mu to sredstva dopuščaju, a ta ima, kad mu je godina povoljna, ako su mu poljski i gospodarski proizvodi donieli, ako i ne bogzna kakova dobitka, al barem toliko, da može sebe i svoju družinu pristojno prehraniti i mnđnim priskrbiti. Iza dosta povoljne zime, nastalo je i dosta povoljno proljeće, bez suše i bez velike moćvare, tako da se je gospodar mogao nadati dobroj i uspješnoj godini. Liepo su se pokazale zimske žitarice, a nadati se bijaše i obilatoj žetvi. U liepoj nadi započeo je naš gospodar proljetne radnje, pošto mu bijaše vrieme tako pogodno, da je mogao i proljetne radnje za usjev i proljetni usjev za dobe obaviti. — Ali žalibože jedva što su mu se nade dobre godine otvorile, već su počele iščezavati. Na vočkah načinile su gusjenice puno štete, uništiv cvjet, a i bura kao obično ofurila i otrunila većim dielom svo voćke u najljepšoj cvatnji. U vinogradih se opazilo, da mladice, koje prijašnje godine od peronospore nisu posve dozrele, da su u zimi patile i radi toga slabo se razvijale. Već mjeseca srpnja počela je suša, koja je žalibože potrajala sve do jeseni i tako f i z i c o posve uništila pro-

ljetna sjetva; na zelje i repu nemilo udarile još i gusjenice, koje su i tom za našeg težaka znamenitom proizvodu mnogo naškodile. Krumpir je također slabo urodio, pa gdje i gdje pojavila se i na njemu peronospora. Žitarice doduše nisu tako trpjele, jer bijahu zrna i gusta i lepa, ako i ne preobilata.

Petrova bila je dakle u obće dobrahna, ali Miholja i škrta i kukavna. — Suša je doprinesla neku korist vinogradarom. Peronospora, koja bi se, da bijaše kišovito, jako razširila, te bi bila u vinogradih mnogo štete načinila, usljed suše manje se razplodila. U njekojih vinogradih skoro se nije ni pojavila. Ipak je bilo nuždno, da su vinograde škropili, jer se na njekih mjestih peronospora dosta razširila, našavši dovoljno mjesta za svoj razvitak u rosi, koja bijaše na lišću trsa. Zato su oni vinogradari, koji su svoje vinograde škropili modrom galicom i vapnom, imali jako povoljne uspjehe. — Grožđje je liepo dozrielo, a je dalo dobra, ako i ne mnogo vina. U vinogradarskom pogledu može se ova godina imenovati dobrom na količinu vina, a vrlo dobra i na kakvoću vina.

Pošto se je opazilo, da se je modra galica preskupo prodavala, te da se što većma potakne naše vinogradare na škropljenje treja, odlučio je odbor u svom sieln 9. svibnja, da se modru galicu pod svoj račun nabavi, te da ju prodaje zadrugarom uz nabavnu cienu. — Zadružni odbor išao je na ruku također vinogradarom kod nabave strojeva za štrcanje proti peronospori, te je u svakom pogledu rado savjetovao u tom postupku.

Druga nesgoda za vinogradare bila je i ove godine trsna uš, koja se u mnogih novih predjelih pojavila. Zadružni odbor je i opet svoju ovršio prijavu svaki novi pojav te bolesti političkoj oblasti. Visoko c. kr. namjestničtvo poslalo je opet i ove godine u srpnju svog vještaka, koji je zbilja konstatirao da se je trsni ušenac pojavio i u krčkoj obćini i ako u malenom obsegu, ali sa strašnom žestinom. — Vladin fiskerni povjerenik obašao je i predjele već od lanjske godine okužene i osvjedočio se kako se tu strašnom brzinom bolest širi. Vladin povjerenik obećao je, da će u jeseni poslati na zadrugu kapsula „Jamais“, ali ovih dana namjestničtvo odvraća vinogradare od nabave rečenih kapsula, jer da je još uvjek nemak istih jako neizvjestan. Tom prigodom došlo se do zaključka, da se vis. c. kr. ministarstvu preporuči ustrojenje razsadnika amerik. loza, našto predložilo se za to i stalno zemljište, sva je dakle nada, da već početkom buduće godine bude i na ovom otoku ustrojen razsadnik amerikanskih loza od kojeg će se dielili ključci i korenjaci za obnovu opustošenih i ponovno izkrčenih vinograda.

(Dalje sliedi.)

Franina i Jurina

Jur. Hvala Bogu da se je našâ i u Kanfanaru toliko potriban „interpret“

Fr. A za koju stvar?

Jur. Za raztumačiti nikomu i nikemu dičnu „Našu Slogu“, kad ća o njem piše.

Fr. A ki je to?

Jur. Moj virni ženso.

Fr. Ča ima toliko vrimena?

Jur. I za prodati, ako ćeš ga kupiti.

Fr. Tužna mu majka, da je imao pameti, bi biô danas gospodin ovdi i bi biô nam i sebi dosta dobrega učinił.

Jur. Bome lahko, a ovako mora služiti Krnjelom, a misto koristiti nam, malo sobi, a ne gospodi.

Fr. Ma će i s gospodom račun Bogu dati.

* * *

Jur. Ala mi je bilo brate milo kod srca na dan sih Svetih u kanfanarskoj crkvi.

Fr. A zešto?

Jur. Kad sam čul onu mârću potle večernje, mi je došlo na pamet kako smo u Bosni zakopali jenoga kapetana ter mu je svirila bandu juštro onu marću.

Fr. Dragi ti, ča se tendiš ti va muziku?

Jur. Znaš ča, toliko znam, da su u Bosni svirili iz žalosti za mrtvim kapetanom a ondi u crikvi nisam znô komu da se sviri ona marća, ili za sve Svetoe ili katafalku.

Fr. To će biti najbrže ta nova kanfanarska moda, kojih vidimo svaki dan više.

Jur. Da sam ja gospodar od komuna i plovanije, zdavna on nebi bia svirija marću tamo gori.

Fr. Znaš pur, da su ga pošli prositi neka dodje ovamo, da spasi patriju, a sad ga moraju držati, pa da bi njim magari zasvirili i marću od Garibaldija.

Jur. A ja bih te pitâ pak to, zašto nesviri pak na mrtvačkih misah, zašto ni svirâ na mrtvi dan, ča nije plaćen; Sauli je svirâ lipo i vnjka, Bog mu daj dobro gdi je; ča nije plaćen zato od crikve i komuna?

Fr. Znam dobro da je, ma ča ćeš. Kad muče drugi, mučimo i mi dva, ter nam ovo nič nekoristi, još se oni smiju, nko se mi dva jadimo.

Jur. Neka bude, drži na pameti, da će se još više od jedan kajati, al će bit prekasno.

* * *

Jur. Si proda vino?

Fr. Sam hvala Bogu nikomu Kranjcu, ma jako cino.

Jur. Febra ga stresla ki je kriv, da je vino tako cino.

Fr. Najviše je tomu krivo taljansko vino, a krivi smo i nešto mi sami a naškodin nam je i on tvoj ženso, koj je pisâ u Kranjsku, da se ovdi dobije dobrega i finega vina po 13 fiorina.

Jur. Perši onega, ča je zrasło na njegovih brajdah.

Fr. Intanto to je istina, ma s tim sebi dosta škodi; ovako daje rog za svicu kupovcem; škodi njim i nam, ki imamo vino za prodati.

Jur. Ja ti ne rečem drugo, nego pomilujmo ga; gospoda, za koje dela i s kojimi živi, ga ne pomažu, a toliko manje ćemo ga mi[1]), jer za nas neskrbi.

* * *

Fr. Smoje se: ha, ha, ha!

Jur. Ki ti je zlodej, da se po ovaki mrzlini, tako od srca smiješ!

Fr. Ma su ga nasukali!

Jur. Koga no? barku ali brod?

Fr. Kakov brod na Oprtaljčini?

Jur. Nu, tako ča?

Fr. Oni šaronjak, ki je rekariral, mora sada platiti stroške rekurza!

Jur. Pa ča j' on zato nasukan? ki ga je nasukal.

Fr. Trubilo, ča ne razumeš, da su ga nasukali, zač ima kvara!

Jur. Ja, ma nasukal se je sam, zač je on rekuriral.

Fr. Nije po svoji glavi rekuriral ne, nego su ga gospoda nato pripravila, sada znaš ki ga je nasukal.

Jur. Pravo mu je! I neka bude svakomu šaronjaku tako.

[1]) Nije mu vriedno dati ni žlicu soli, jer se ga je pomoglo dok je pošteno radio, a iz zahvalnosti osramotio je svoje dobročinitelje, baciv svoj obraz pod krnjelske noge. Op. slag.

Različite viesti.

Shod volilcov! Gosp. Ivan vit. Nabergoj zastupnik na car. vieću za III. izbor. kotar grada Trsta i okolice, saziva za dan 8. t. m. sastanak izbornikah u dvorani Maily Via Torrente br. 16, gdje će njim saobćiti o svojem zastupničkom djelovanju. Pristup je dozvoljen samo izbornikom.

Sjedinjenje opozicije. Na prvom mjestu donašamo krasan članak pod ovim naslovom, kojeg je priobćio na zadnji dan staroga leta dnevnik „Hrvatska“. Mi smo sa par rieči popratili onaj lipi članak, a ovdje želimo napisati, za sad u kratko, osjećaje, koji su nas tom viešću obuzeli. Zadnji je put ovaj list pisao, da liepše jabuko, nemogu hrvatski rodoljubi darovati svomu narodu, nego li je sjedinjenje; a taj sud nije samo naš, nego je to bila obća želja svih narodu svomu dobro želećih sinovah, tako u banovini, kao i u drugih zemljah u kojih živu Hrvati i drugi Slaveni.

Neće se tomu dogodjuju samo i isključivo Hrvati veseliti, već i drugi Slaveni i pošteni ljudi, koji su u razdoru braće najveću nesreću naroda hrvatskoga osjećali.

Osobito nam je iztaknuti, da su ovdje svi narodni krugovi toga dogadjaja veseli, biti ti odličnjaci, inteligenti, trgovci ili radnici, a tako će valjda biti i u drugih gradovih i mjestih, gdje se o važnijih dogadjajih osobito našega naroda propitkuje i razpravlja.

Obuzet dakle milinom toga dogodjaja, moram najprije čestitati narodu hrvatskomu, što se je dosada znao, ako i domaćimi razmiricami utrudjen, a izvana tučen, uzdržati na svojoj meti; a radoljubom moram izreći zahvalu, što su napokon došli do koraka, koji je ako igda sada od velike potrebe bio.

Ako i nisu falange boracah stopljene u jednu cjelinu; nego će svaka zasebice k istom cilju težiti, može se već unapried izreći, da se pod tom zastavom pobjeda mora izvojevati, a umudrena ojelokupnost, sloboda i neodvisnost, biti će naplata svim onim, koji su žrtvovali, koji se žrtvuju sada, i koji će se neprikosno, nesebično i požrtvovno u budućnosti žrtvovati, za taj svakomu pravomu Hrvatu sveti cilj.

U kolo dakle braće, da složno radimo na boljak mile nam otaćbine, prvi je korak učinjen, a sliediti će ga, ako bog da i drugi, tako u banovini, kao i van nje. Bog će pako našoj slogi dati jakosti, da pomoću naše braće sve zaprieke odstrani, da sve tudje nepravde odbije, te da narodu hrvatskomu spasi slavno ime, posjed i starinsko pravo. Bog i Hrvati!

Brzojavne čestitke povodom sjedinjenja opozicije odaslane u Hrvatsku:

Volosko. 9. siečnja. Hrvati i Slovenci Istre, sakupljeni u Opatiji, pozdravljamo najsrdačnije sjedinjenje u Banovini, uvjereni, da će taj korak uskoriti dostignuće konačna težnje svih otaćbenika: sjedinjene i slobodne Hrvatske u monarkiji Habsburga. Spinčić.

Trebno u Kranjskoj: Gromoviti živio najsretnijemu jedinstvu opozicijâ kao vjernomu i dičnomu čuvaru budućnosti i pravâ domovine! — Starac Marko, suborac bana Jelačića god. 1849.

Za „Bratovščinu hrvatskih ljudi u Istri“ nabralo se u skupu prijatoljah sastavših se dne 27. pr. mj. u kući velevriednog g. Frana Kinkela Lovrinova svota for. 18 i 8 nov. Hvalo vriedno je nastojanje pomagati toli humanitarnomu družtvu, zato bi se ovakvi slučajevi širom Istre morali čim ćešće opetovati. Živili!

Prilog. Naša družica u narodnoj borbi u Primorju list „Edinost“, izdavati će od sada unapried svaku subotu prilog na pol arka, pod imenom: „Novičar“. Taj će prilog donašati zanimivije viesti iz Trsta, pokrajine i iz ostaloga svieta, kazo i trgovačko i druge dogodjaje, a baviti će se i gospodarstvom. Ciena mu je skupa sa „Edinosti“ for. 7 na god., samomu for. 1.80 na godinu. Preporučamo našim čitateljem to narodu koristno poduzeće.

Važna ministarska odluka. Načelnik, podgradski g. Slavoj Jenko proćitno je ove dane u sjednici obćinskog zastupstva ministarku odluku, prispjevšu na pritužbu toga obć. glavarstva, radi dopisivanja c. kr. uredah u njemačkom jeziku, u toj odluci se naredjuje tim uredom, da imadu dopisivati slovenski, **jer da njemački jezik nije pokrajinski jezik.** Zastupnici pozdravili su taj glas sa velikim oduševljenjem. Mi pako donašamo ovu viest na pouku svim drugim našim obćinam u Istri, da ga kod zgode znadu upotriebiti. Kada nam bude dotična odluka točnije poznata nastojati ćemo, da ju u cjeloti priobćimo.

Slabo vrieme. Novom godinom počulo se kako bi rekli nebo sručiti. Siloviti vjetar i silni zamoti sniega traju ovo tri dana bez prestanka, a oto veliko biede za siromašnje, koja nije obskrbljena drvi, hranom i smočivom za zimu, tako na selu, kao i u gradu. Pošto su sve komunikacijske orte pretrgnute to još dosada nismamo izvana nikakve viesti o mogućih nesrećah, koje su se ovih danah zbilje, a daj Bože i nebilo ih. U samom pako gradu Trstu veliki snieg zapao, te silna bura puše, zato ima nevolja u izobilju; mnoga je sirota kmetica postradala sa mljekom i drugim, što je željela u grad donieti na prodaj, a tako i gradske sirote mnogu su — kako se ruče — brukvicu skovalo od glada i studeni, a nije sigurno niti suzah manjkalo. — Vlakovi već par danah nedolaze niti odlaze radi silnih zametah, jer su brzovlaci iz Beča od ponedeljka i utorka u snjegu ostali negdje okolo Rakeka u Kranjskoj. Parobrodi takodjer zakašnjuju, a radi velikog vjetra nemogu u luku, nego se izvan luke usidrili. Nije to nevriome samo u Primorju, nego je velikih zametah snjega i po gornjih gradovih. Uvažujuć ove okolnosti, neka nas naši čest. čitatelji ispričati izvole, ako u ovom broju nenadju ovoliko zanimivog štiva, kao po običaju.

U zadnji čas doznajemo, da se je otvorio željeznički put medju Bečom i Trstom, tokoisto i izmedju Beča i Pešte; onaj od Sv. Petra do Rieke još je zatvoren. Jučerašnji dan bio je nešto mirniji, ali su ipak po većih gradovih komunikacijska sredstva bila jako slaba, jer se pred sniegom nije moglo voziti niti hoditi. Tako je n. p. u Beču radilo na krčenju putovah 15.000 ljudi; a i ovdje u Trstu bilo ih je na hiljade, koji su u velikih brpah po ulicah snieg kidali. Danas se je opet nebo namrgadilo, a biti će valjda i novih oborinah sniega.

Pišu nam iz Oprtaljčine. Poznato će biti čitateljem „Naše Sloge,“ da se je 6. julija prošlo godine vodila razprava proti našim dvim narodnim prvakom iz Oprtaljčine, jer jih je bio tužio neki protivnik po imenu A. Pauletić. Kod te razprave bila su obojica proglašeni nevinimi te obtožbe riešeni. Nu gdje je puno babah tu je i diete kilavije, kaže narodna poslovica; tako se dogodilo i Pauletiću; on je naime slušao svoje Oprtaljske patrone, pak prizvao proti osudi, a ovih danah bila je izrečena prizivna osuda, kojom ne samo da se prva osuda potvrdjuje, nego je odsadjen Pauletić platiti jednomu tuženiku 6 for. a drugomu f. 1.50, kao odštetu. I tako umjesto, da se zadovolji sa onim što je prvi sud dosudio — uvjeriv se da tužbi nema temelja — sada mora još sam iz svoga žepa troškove plaćati. Takolneka bude svakomu, koji svoga pravog prijatelja i brata mrzi i proganja, za volju umišljene gospodujuće stranke.

Iz Žbandaja nam ponovno pišu, da je tamošnji župnik u sporazumku sa biskupom Flapom, onomu puku zabranio pjevati u crkvi hrvatski Slavu i Vjoru, i zato da je silno puk razžalošćen. Osobito da se je puko neugodno dojmilo pučanstvu, što su ovih božićnih svetakah čitala izključivo tiha sv. Misa, samo da puk nepjeva i hvali Boga u svojem jeziku hrvatskom. U istinu čudne stvari, a da su čudne to opažaju i sami seljaci, kojih trojica nam pišu, da i u sv. Evangjelju stoji pisano **svi jezici Boga hvalite,** a da se njim to pak zabranjuje u njihovu, dočim se dozvoljava u latinskom ili talijanskom. Na ovu prepovjed mislimo, da nije nuzuno pisati komentara, ali pitamo oblasti svih kroja, kuda ćemo ovim načinom dospjeti?

Sarah Bernhard. Glasovita ta francenska predstavljačica dolazi sa svojom družinom u Trst, te će tri večeri t. j. 9., 10. i 11. t. m. predstavljati u kazalištu „Armonia“. Ulazne ciene jesu: u lože od 10—25 for., u prizemlje 2 for. u galeriju 1 for. za svaku predstavu. Sjedala po 4 i 5 for. Ciene su zato tako visoke, jer je kazalište maleno, a ovakvi umjetnici ne predstavljaju uz malenu odštetu.

Veliki koncert sa igrom i plesom. Sva ovdješnja pjevačka družtva iz Trsta i okolice, poimence: „Adrija“ iz Barkovelj, „Hajdrih“ iz Proseka, „Povšo in bralno društvo“ iz Opčin, „Slava“ od sv. M. Magdalene spodnje, „Slovansko pevsko društvo“ iz Trsta, „Svetoivanski pevci“, „Veselica“ iz Škednja i „Zarja“ iz Rojana priredjuju **veliki koncert sa igrom i plesom,** u subotu dne 7. januara 1893. ob 8. uri u veče, u gledališću Fenice s prijaznim sudjelovanjem združenih tamburaših „Tržaškoga Sokola“, tamburaškoga zbora Proseškoga i „Bralnoga družtva“ od sv. Ivana te „Dramatičnoga odsjeka „Tržaškoga Sokola“ uz sliedeći razpored: I. I. „Koračnica“, svira vojnička glazba. 2. M. A. Mangold: „Moj zavičaj, zbor, pjevaju skupni zbori. 3. J. Kucjančič: „Danes tukaj, jutri tam“, mazurka, udaraju skupni tamburaški zbori. 4. I. N. Škraup: „Byvali Čechové“, zbor, pjevaju skupni zbori. 5. S. Kalić: „Vienac hrvatskih narodnih popievaka“, udaraju skupni tamburaški zbori. 6. Dr. B. Ipavec: „Kdo je mar“? zbor s tenor i bariton samospjevom, pjevaju skupni zbori sa pratnjom vojničkoga orkestra. 7. „Županova Micika“; šaljiva u dva čina, napisao Ant. Linhart. II. Plesa. — Združena pjevačka zbora vodi g. Srečko Barteli, tamburaške pako g. drd. Josip Abram. — Kod koncerta i plesa svira orkestar c. i kr. pješ. puk. br. 97 iz Pulja. Blagajna otvara se u 7½ uri u veče. Ulaznina: U parter za koncert i plesa 50 nč., sjedala od I. do V. reda 30 nč. od V. napred pako 20 nč. Ulaznina na galeriju samo za koncertu 20 nč. — Jer je čisti dohodak namienjen u korist sirotnjih

jućim zborom, družbi sv. Cirila i Metoda i djački kuhinji u Trstu, zato se radovarnosti ne stavljaju medje. — Veselica će biti po svakom vremenu.

Prilog k uredovanju u našoj pokrajini. Jednomu žitelju u takozvanih Brkinih priespjela je od c. kr. kapetanata na Volouskom odloka, sastavljena — pako bi ju nazivali — u hrvatštini, slovenštini ili kinovštini — najbolje nikako, jer se ona glasi ovako:

9252

Pošto Vi ste bil odsudjen, radi kradje zvjeradi na 2 dni zapora c. k. okr. glavarstvo zakrati Vam u smislu § 17 oružniga Pat. 24|10 1852 zak. št. 223 prosila odprava novoga oružni listoga za lovnicu i u smislu § 6e zak. 30|6|886 št. 12 u vreme od 3 godina odprava novoga lovskoga listoga.

Prosto Vam je za rekurirati na Visoko c. k. namjestničtvo do 14 dana.

Bileg staru oružni listu priljepil od po 1 se prilaže.

Volosko, 9. novembra 1892

C. kr. okrajni glavar.

Sada neka nam tko reče da mi nismo ravnopravni u ovoj pokrajini sa drugimi narodnostmi, ta eto onim koji to hoće ili neće piše se njemački, Talijanom italijanski, a i Hrvatom ili Slovencem, kadkada u njihovom jeziku, samo s tom razlikom, da se njemački i talijanski jezik gladi i popravlja koliko je to samo moguće, i to po najviše stojećih činovnicih, dočim se naš jezik nagrdjuje sa pogriešakami, koje se nemože oprostiti niti zadnjemu uredovnom slugi.

Silvestrovu večer. Zadnji dan imali su po starom običaju članovi ovdješnje „Slavjanske čitaonice" Silvestrovu večer, koja je bila dobro posjećena i dosta živahna. Uz tamburaše zabavljali se prisutni pjevanjem i drugim. O polnoći prosborio je vrli predsjednik čitaonice g. A. Trüdeh liepi patriotički govor. — Isti večer zabavljali su članovi „Tržaškega podp. i bralnoga družtva" i drugi, u dvorani Mally u ulici Torrente, gdje je bilo takodjer zabave u izobilju.

Iz Osora početkom nove godine. Od ovih strana nemože Vam se pisati nego o nevoljah. Puk je zapušćen, kako u duševnom, kao i materijalnom i političkom pogledu. Krivo je tomu dakako slaba uprava, koja u svakoj osobi, koja bi mogla ovomu puku pomoći, nazriova agitatora ili smutljivca. — Sada neimamo ovdje niti svoga kapelana odkako su odstranili vel. g. D. F. Žica i predali ovu kapelaniju č. o. fratrom. Puk se je bio pritužio na tu nepravdu, da mu se naime odstranjuje osoba s kojom je bio zadovoljan, te koja mu je u svem na ruku išla, ali to nije pomoglo; vjetar ozgor zapuhnuo i odnesao našu utjehu, a ostavio srdce hladno. Hvala Bogu! Nego do kada će tako biti; zar moramo mi ovdje živjeti, kao pozabljeni od Boga i ostaloga svieta. Vrieme bi bilo da se mi, kojih se tiče, sjetu da živimo u pravnoj državi, kojoj u podporu doprinašamo i mi, i u krvi i u novcu. Za sada neka bude dosta.

Seoske zadruge. Zaslužni pisac gospodarskih nauka i urednik lista „Poljoznanac", pop. E. M. Vusio, objelodanio je ovih dana tiskom I. Vodičke knjižicu na hrvatskom jeziku pod naslovom „Dva vrela bogastva".

U toj knjizi hvalevriedni pisac razpravlja u obliku pučkih razgovora, na kratko ali dosta točno i razumljivo dva važna gospodarska pitanja, naime o dioboćinskih dobara i seoskih zadrugah.

Prvo se pitanje odnosi na dalmatinsko gospodarske odnošaje, koje će donieti velike i neprocjenjive koristi ćelomu gospodarskomu blagostanju Dalmacije, kad se budu nadvladale neke preduude i poteškoće.

Pitanje o seoskih zadrugah od velike je važnosti kao što za Dalmaciju tako i za Istru i za sve ostalo hrvatsko pokrajine, gdje ne obstoje takove ustanove, nego samo u tjesnijem djelokrugu poput ovih, onih bratovština.

Moja je glavna namjera ta, da upozorim sa ovo malo rieči častno svećenstvo i vriedne učitelje dične posestrime Istre, e da prouče temeljito i svestrano pitanje seoskih zadrugah, i da uznastoje svimi mogućimi silami, da se ustroje što skorije takove zadruge po selima.

Dok nuredi daleko bogatiji od nas, koji su već stekli svoju samostalnost, imadu takovih zadruga, zašto nebi mi, koji smo siromašni, unstojali poboljšati naše gospodarsko stanje, kad možemo što takova postići sa malo dobre volje i odlučna rada.

Bez da se upuštamo u razlaganja o koristi i važnosti seoskih zadruga, preporučamo ponovno najtoplije župnikom, učiteljem i uplivnijim osobam na selu, da uznastoje o to ostvarenja takovih družtava, jer su prava blagodat po narod.

Prvom zgodom donieti ćemo iz rečene knjige pravilnik seoskih zadruga. (Nisu li to možda naše kotarsko gospodarske zadruge? Op. ured.)

Novi list. U Zadru poče je novom godinom izlaziti list „Hrvatska" za pouku i zabavu. — Izlazi svaku prvu i trću subotu u mjesecu na cielom arku. Stoji na godinu 4 for. sa prilogom „Hrvatska kruna". — Prvi broj ima slieđeći sadržaj: Nova „Hrvatska". — „Hrvatskoj" (pjesma posvetnica Enjuškine). — Otačbenicima. — Slaveni u davnini. — Atala (pripov. Chateaubrianda, Prevep Z. Šuperina). — O Knjigama. — Književne viesti i ocjene. Prigodom novog poleta „Glasovi s mora jadranskoga". Izpjevao A. Tresić-Pavičić (ocjena O. K. Š.) — O Domovini. — Bibliografija — Pop Pajo Bradić (nekolike crtice o njegovu životu i radu. Posvetio A. K.) — Oglas Uprave. — Vriemo u Zadru. — Viesti. — U prilogu Hrvatska Kruna: „Hrvatska Kruna". — „Hrvatskoj Kruni" (pjesma posvetnica. Spjevao Rikard Katalinić-Jeretov). — Hrvatske državno pravo. — Što mogu novine. — Zemlje krune Sv. Stjepana. — Prosvjeta Hrvata u staro doba. — Udes (pjesma V.) — Statističke viesti: Pučanstvo Hrvatske i Slavonije i ost. — Popjevka pri kolu (priobćio Bukovčanac) — Hrvati pored Srba. — Znanstveni i umjetnički napredak. Izumi Hrvata Krišković. Kako i arkeologija potvrdjuje istinu sv. Pisma. Podpis Kristofora Kolumba. — Moralne crtice: Škrtost. — Na znanje gospodaru i težaku. — Težačke poslovice i mudre rečenice. — Razlidite viesti. — A trgovačke i pomorske viesti? — Književni oglasi. — Podlistak: „Lav ili pobjeda novinosti" (druma). — Iz vana: „Mali Kolodar" (početak od 1—15 g. 1893).

Panama. To je naslov, koga je lakko naći danas u svakoj novini. I mi ćemo u kratko o tom događaju ovdje nešto reći. Prečba pamanska, koja bi dielila sjevernu od južne Amerike, kanalom bi spajala obe oceana naime atlantički sa velikim oceanom. To dielo zamislio je Aleks. Lesseps, francez, onaj isti koji je zamislio i izradio sueški kanal. Nego kod ove radnje čini se, da se je bio preračunao u svotah, te je radnja bila zapela s pomanjkanja novca. Ali Francezki narod, koji je ponosan na svoju čast, nije htio da to poduzeće propadne, nego je obnovio svote za izradnju. — Kod sklapanja obnovljenih obveznicah uredjenih po luttrijskom načinu, čini se da je bilo spekulacije u veliko, te su nekoji kroz to obogatili. Pred par mjesoci iznieli su neko francuzke novine prve glase o podmićivanju nekojih ličnostih, od strane upraviteljstva toga poduzeća, te je tako ta nit išla dalje i dalje, dokler nije evo odkrila mnogo toga; a uslied tih opadanjah i sumnjičenjah palo je već jedno ministarstvo a i sadašnje klima; mieli se, da bi ta škandal mogao škoditi i samom ustrojstvu države francuske, naime republike, proti kojoj se drži da je i zasnovana ova gonja. Zadnje viesti, koje se o tom donašaju dokazuju, da vlada republike, želi i hoće, da se sirogo proiđe sve osumjičene, i one, koji se pronadju krivimi, da se po zakonih kazni. To je i pravedno, a i najliepše svjedočanstvo, da se vlada nutarnje borbe neboji, dočim nekani narodu ništa prikrivati. Cini se, da će pokušaji, koje su nekoji za osamiti i oslabiti republiku, slabo uspjeti, jer se je i sam predsjednik republike izjavio, da republika mirno ide u sueret budućnosti. Pisac ovih redaka želi plemenitom narodu francuskom svakog blagostanja u izobilju, jer ga je svojim pravednim postupanjem zaslužio zato će se veseliti on i svi pravedni ljudi, kada dođuje, da je taj narod i kroz ovu kušnju sretno prošao.

Vojska pojedinih državah g. 1870 i u skoroj budućnosti. Prije njemačko-francuskog rata g. 1870—71 imale su pojedine države u ratnoj pripremi slieđeću vojsku: Francezka 1.350 000 ljudi, Njemačka 1,300,000, Rusija 1,100.000. Austro Ugarska 750.000. Italija 750.000, Englezka 450.000, Španjolska 450.500, Turska 320.000, Švajcarska 150.000, Švedska i Norvežka 130.000. Belgija 95.000, Portugalska 70.000, Danska 45.000, Hollandezka 45.000. Crnagora 40.000, Grčka 35.000, Rumunjska 33.000, Srbija 25 000.

U bližoj budućnosti, kada se upotrebu i uvedu svi sadanji predlozi o novačenju u pojedinih državah, sastojati će vojsko iz slieđećih brojeva: Njemačka 5,000.000 ljudi, Francezka 4,500.000, Rusija 4 milijuna, Italija 2,236.000, Austro Ugarska 1,900.000, Turska 1,500.000, Španjolska 800.000, Englezka 602.000, Švedska i Norvežka 51,0.000, Švajcarska 450.000, Rumunjska 290.000, Belgija 258.000. Bugarska 200.000, Hollandezka 185.000, Grčka 180.000, Srbija 180,000, Potugalska 154.000, Danska 91.000, Crnagora 55.000.

Na ojelokupnu vojsku u Evropi trošile su države g. 1870 okolo tri miljarde; danas troše te države na svoje vojsko 5 miliardah. K tomu neka se uzme, koliko se kroz toliko naoružanje prokoristnih radnjah zapustiti moreti koliko je štete što tolike sile neposluju, pak će se uviditi, da ovako nemože dugo napried.

Kalendari za godinu 1893. Mi smo i lanjske godine zadovoljnim srcem ocienili i preporučili koledare, što ih svake godine šilje u bieli hrvatski svieat nakladna knjižara L. Hartmana, ali smo ove godine još zadovoljniji, upravo i iznenadjeni liepim brojem (na broj 14) koledara iste knjižare. Uz prekrasne u raznim bojama izvedene omote obiluju ovogodišnji koledari zabavnim i poučnim štivom, ima i šalo a i mnogo liepih slika.

Osobito ćemo iztaći ovogodišnja dva koledara i to:

„Zvonimira", koji će biti uresom svakoj hrvatskoj kući. Gradivo je odabrano. Tu se niže iza toplim osjećajem opisane izložbe niz raznolikih pripovietsti i originalnih i prevedenih. Prevodi su većinom birani iz slavenskih književnosti (primjerice ima po jedna od Jana Nerude, od A. S. Puškina, Gaiksina. Edo Jelinka itd.) i iz Francezke (Scribé, Greville itd.). Pouka se bavi kućanstvom, poljodjelstvom i zdravstvom a na konou: „da se malo nasmiješ". Osobiti ukras „Zvonimiru" jesu prokrasne slike (na broju 58) sa izložbe i izložbenoga slavlja. Koledaru je dodan i podpuni šematizam činovničtva i vojničtva svih hrvatskih pokrajina te adresar zagreb. trgovaca i obrtnika — a to mu povisuje znatnost. Ciena 60 nč., tvrdo vezan 80 nč.

Drugi znatan je ovogodišnji novitet: „Gospodarsko-šumarski koledar" (novo), koga je uredio poznati strukovnjak Franjo Kurelt. Svaki će gospodar u njemu naći obilja pouke iz gospodarske struke. Uresen stručnim slikama. Vriedni su svi članci ne samo za gospodare nego za svakoga, komu je do napredka njegove domovine. Ciena mu je 25 nvč.

Obiljem zabave i pouke ističe se „Marija-Bistrički katolički koledar" a i slikami je ukrašen. Liep niz pripoviedaka biran je osobito pomno tako: „Zločinac" od Sologubova priredio St. Sušnik, „Afrikanski rob" od Prelca, „Tko, ako ne Bog?" od Kapucina, „Lupež Želko" od Grgorovieza preveo St. Sušnik itd. Dodana mu je kolorirana slika sv. Josipa. Ciena mu je 25 nvč.

A „Šoštar" onaj jeftini ljubimac naših seljaka, ove se godine osobito odlikuje. Priredio ga župnik Jagić i snabdio zabavom i poukom i pregledom svih sajmova. Ciena mu je 15 nvč.

A da bude šala, komu se hoće, neka kupi „Zvekana" za 30 nvč. s množtvom šaljivih slika i drugih smješica i doskočica. Liepe su one pjesmice uz svaki mjesec.

I za djačtvo se pobrinula knjižara i izdala „Djački koledar". Ciena 30 nč.

Ne treba da dokazemo potrobu zidnih koledara za marne gazdarice, kućarice, za urede, privatne poslovnice itd. itd. a u istoj knjižari može se vrlo jeftino nabaviti sljedeće koloriranim slikama iz hrvatskog života uređeno zidno koledare za g. 1893.:

Hrvatski blok-koledar	60 nvč.
Veliki zidni kalendar	30 „
Mali zidni kalendar	20 „
Tjedni kalendar	70 „
K tomu: Kalendar za listnicu	20 „

Za žitelje hrvatske domovine, koji ne razumiju liepi hrvatski jezik, izdala je u hrvatskom duhu uredjena dva njemačka kalendara: Agramer illustr. neuer Universal-Schreib und Wirtschafts-kalender 50 nvč., i Agramer biligster 20 kr. Kalender.

Preporučujemo svakomu, koji može, da si koji od navedenih kalendara kupi, jer je pravednije da svoje podupiremo.

Neuku nat

Nešto važna za naše

Lanjske godine u ' sam bio u dnovniku „ groba niz članka „Pro stvu. Kašnje sam ono š izdao nakladom kr. sv R. F. Auera u Zagrebu okretu poljodjels uka o komisijskih g atr. u osmini. Toli u

čena knjižica dali su povoda našim gospodarom a osobito vinogradarom, da praktično izvedu razne pokuse sa kemijskimi gnojivi. Ja sam pak od marta do septembra u kr. sveučilištnom botaničkom vrtu izveo na poglavitije gospodarske biljke također razne pokuse, a te rezultate priobćio u knjižici, koja je štampana koncem septembra ove godine u Zagrebu pod naslov: „Iz prakse sa komiljskimi gnojivi" 88 stranica u osmini. U toj knjižici nisam mogao lede uspjeha u vinogradih kojeka priobćiti, jer je napisana prije berbe. S toga „ada poslie berbe ugodno mi je što mogu vinogradarom naše Istre priobćiti uspjehe ipolučene čuvenim gnojivom br. 6 K po propisih glasovitog profesora Georgesa Ville-a iz Pariza.

Da se i vinogradari Istre bolje orientirati mogu navesti ću sva ona vinogorja, gdje se je to gnojivo br. 6 K ove godine od siečnja sve do 20. lipnja (junija) rabilo. — U dobrom dielu zagrebačke okolice, u Samoborskoj okolici, u Petrinjskoj okolici, u Križevačkoj okolici, u Kostajničkoj okolici, u Bregih kraj Ivanića, u Brodu na Savi, u Novoj Gradiški, u Daruvaru, u Varaždinskoj okolici, onda u Vinodolu, Bakru i Ricci, napokon u Dalmaciji i to: na otoku Pagu, u Zadarskoj okolici, u Posedariji, na otocih Hvaru, Braču i Koréuli, to u Vranjicu kod Splita i u Omiškoj okolici, zatim u Makarskom Primorju i Dubrovačkoj okolici.

Pokusi su dakle izvedeni skoro u svih krajevih Hrvatske, Slavonije i Dalmacije. Pošto je meni u veliko zanimalo doznati, nakon berbe, uspjeh polučen tim gnojivom br. 6 K., to sam se pismeno obratio na sve ove vinogradare, koji su pokuse izveli, a u nekih krajevih pak sam lično pratio djelovanje tog gnojiva, osobito u Zagrebu i Samoboru.

Neke uspjehe, naime u Vrabču i Samoboru, sam jur priobćio u mojoj knjizi: „Iz prakse sa komiljskimi gnojivi", koja je koncem rujna u Zagrebu tiskana.

Kao tipični uspjeh nepodpunog gnojiva br. 6 K. moram priobćiti onaj, poluden u vinogradu dra. H. Hinkovića, odvjetnika u Zagrebu. Taj vinograd leži u Vrbovcu, a medjaši prama jugu su onim gospode Hatz. Ja sam prisustvovao prirediti gnojiva koncem studenoga lanjske godine, budući su bile napose naručene njegove sastojine. Gnojenje je obavljeno na cielom vinogradu t. j. 3/4 jutra (od 1600□ početkom prosinca u razmjeru od 120 do 130 grama po trau, jer je taj vinograd bio od prvašnjeg gospodara u vrlo slabom stanju ostavljen. Dr. Hinković, pristaša Georges Villeovo nauka, vezao je traje na dugo, puštajuć 4—5 i 6 oka. Susjedi su se smijali tvrdeć, da će vinograd propasti, velećí: „to su norije". U proljeće, kad su opazili bujnu vegetaciju, još klimaše glavom; u kolovozu, kad vidiše, da na svakom trsu visi po 6—19 grozdova čilih i zdravih, onda prestade izsmjehivanje. to zdrav razum pobjedi. Na žalost tuče je dvaput ono vinogorje ove godine potukla, pa mogu reći, da je kod vinograda dra. Hinkovića sigurno 1 trećina priroda propala od tuče, uzprkos toga berba je sjajno izpala, grožđje je liepo dozorilo i bilo vrlo dobro, te na tri četvrt jutra došlo 85 vodara vina.

Računajmo po metričkoj mjeri. Na jednom hekturu je urodilo 115 hektolitara vina, da nije bilo tuče prihod bi iznosio 1/9 više t. j. 155 hektolitara na hektar. Ovi brojevi previšajasno govore o sjajnom uspjehu obzirom na zapriečenost tog vinograda, da je svaka rieč dalje suvišna. A što se tiče stanja loze, sada poslie berbe, svak koji tamo proćazi, može se uvjeriti, da je sve drvo dozrelo i da će do godine biti još više ploda.

Od ostalih uspjeha mogu slieđeće iztaći: Dr. L. Vidrić, dr. J. Kopač, onda iz Broda n. S. g. Zeljrin Murna, dr. P[illegible]č, te iz Dalmacije g. pop Niko Miličević, g. Rafo Arneri i mnogi drugi, od kojih pisma se mogu kod mene na uvid ditati, evi izim jednog gosp. iz Zagreba, hvale se o uspjehu tog gnojiva br. 6. K. Ja sam pak [illegible]eričku lozu Jacquez u vinogradu [illegible]oka mojem rukom okolo 200 [illegible] su bili poslie tri godine nasadu [illegible]ognojilo, sa samo 100 grama [illegible]va br. 6 K. i baš 21 lipnja [illegible] za kontrolu 50 trsova [illegible]. 7. listopada kad sam [illegible] sa velć. Forkom u tom [illegible]asmo to Jacquez, a [illegible]nrodan; evi trsovi pogno[illegible]oporavišе, da imadu 2—3 [illegible]2—3 metra a debelo 1 i pol [illegible]tra i posve dozrole, dočim su ostali krživi i eva je pri-

lika, da će propasti. Nekoliko tih Jacquoza je ove godine prvi put nosilo grožđa, te sabrasmo kakvih dva litra moštu, koji bijaše u svakom pogledu izvrstan.

Usljed ovih neoborivih činjenica neima više sumnje, da sve ono, što su Francezi o tom nepodpunom gnojivu br. 6 K pisali, jest sgoljna istina, da je posve pravo imao predsjednik „Poljodjelskog društva“ Francezke, Marquis Dampierre, kad je profesoru Villeu pisao, da to gnojivo u svih raznolikih zemljištih dobro djeluje. S toga i kod nas mora prestati kolebanje i poslie ovih krasnih uspjeha treba da svi vinogradari to izvrstno gnojivo u vlastitom interesu rabe.

Što se tiče gnojenja opazio sam, da svagdje, gdje se je gnojivo ranije rabilo, uspjeh bijaše sigurniji i bolji, s toga držim, da za naše krajeve jest doba najprikladnije kasna jesen, to jest mjeseci studeni i prosinac, osobito pak za južne i suhe krajeve, kao što su hrvatsko Primorje, Istra i Dalmacija.

Napokon glede ciene i naručbe toga gnojiva moram upozoriti naše vinogradare, da sam ove jeseni izposlovao za 1 forintu jeftiniju cienu, nego li lani po metr. centu i polukišicu u izplati, s toga molim naše vinogradare, nek se okoriste tim gnojivom br. 6 K. i na mene u Zagrebu za svaku potankost obrate, gdje će dobiti obširan naputak bezplatno.

Gdje imadu dosta stajskog gnoja, ja sam našao način, da se isto sa komijskim nadopuni i za vinograd uporabi, samo trebam znati, je li stajski gnoj mlad ili star i od kojih životinja.

Kad promislimo, da u Istri stajski gnoj je dosta skup a lozi neprija kao komijsko gnojivo br. 6 K., kojega treba samo 100—120 grama po trsu, te trošak iznosi najviše 1 nvč. po trsu za dvie godine, onda će svi vinogradari naši uviditi, da je to najjeftiniji način gnojenja.

M. J. Dudan.

U Zagrebu 20. novembra 1892.

Lutrijski brojevi

Dne 31. decembra

Beč	75	19	10	55	5
Grac	45	30	35	22	4
Innsbruck	4	74	89	12	65

Obavlja naručbe točno te odprema prosto poštarinel

Velečastnome svećenstvu

podpisani se uljudno preporučuje za izradbu svakovrstnog crkvenog posuđja, iz čistega srebra, alpaka i mjedovine, kao: **pakaznica, kateža, čestičnjaka, sviećnjaka, svjetionica itd. itd.** u najnovijih i liepih oblicih a po najnižoj cieni.

Stare predmete popravlja te ih kroz žganj posrebruje i pozlaćuje.

Na zahtjev šalje ilustrovane cienike odani 24—24

Teodor Slabanja

srebrnar u GORICI (Görz)

ulica Morelli br. 17.

Obavlja naručbe točno te odprema prosto poštarine!

„Slovanski Svet“,

ki izhaja od novega leta 1893 na 20 velikih straneh po dvakrat na mesec, zagovarja *nacijonalno avtonomijo* vsakega naroda in historično državno pravo vseh narodov avstro-ogerskih, specijalno tudi *hrvatsko pravo*, katero vključuje tudi *Slovence*, potem povrat cirilometodijske cerkve v uniji z Rimom *za zapadne Slovane, obče-slovanski jezik za znanstvene svrhe.* priobčuje beletristiko tudi v *cirilici* in v raznih slovanskih jezikih, priobčuje jugoslovansko pesmi, razgovore o jugoslovanski opiki, kritiko o beletristiki slovanski, črtice iz literaturnih zgodovin slovanskih, beleži kulturne stvari in važne dogodke iz vseh slovanskih zemelj ter navaja književnost in časopisje vseh slovanskih literatur, red cerkvenimi vprašanji bode l. 1893 razpravljal zgodovino cirilometodijske cerkve med Jugoslovani, toroj zlasti *med Slovenci in Hrvati.* Iz epiških pesmij se bodo razpravljal značaj Kraljevića Marka.

Zajedno bode „Slovanski Svet“ na posebnih prilogah prinašal *inserate*, osobito *o literaturi* vseh Slovanov.

„Slovanski Svet“ stoji na leto 4 gld., na pol leta 2 gld., na četrt leta 1 gld.; za učiteljstvo in dijaštvo 40 kr. manj na leto. Naročnina se pošilja uredništvu v Trst.

Uredništvo „Slovanskega Sveta“.

Fran Epron

ulica Arcata.

Slikar znakova, svake vrsti grbova, dekoracija umjetničkih, slikanih stakala, drva, mramora i prozirnih slika. 31—52

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnoga zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2½%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	3%	3-mesečni „	2½%
30- „	3%	6- „	2½%

Vplačevanja avstr. vrednostnim papirjem, kateri so nahajajo v okrogu pripozna se nova obrostna tarifa na temelju odpovedi od 17. in 21. odnosno 12. junija.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2½% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Budim, Gablonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, Ljubljana, Line, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškova.

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—1 pri odbitku 1‰ provizije.

Predujmi.

Sprejemajo se vsakovrstna uplačila pod ugodnimi pogoji.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vredností obresti po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.

Trst, 13. maja 1892. 24 24

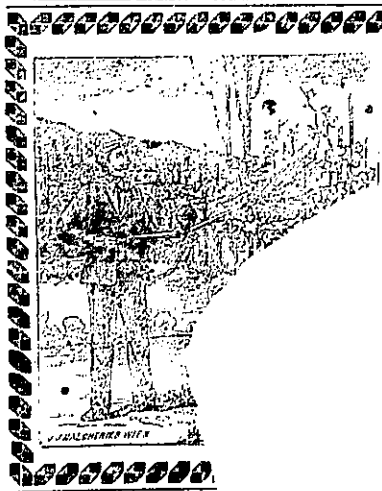

Priviligirane strelnjike proti mildovu (peronospori) inžiniru Živicu pripoznate su među ostalim kano najbolje, jer su najjednostavnije, najčvršće i najustrajnije; najlagljo i vrlo brze u radnji, pošto porabe najmanje tekućine a kod svega su najjeftinije. Podpisana pripravlja ih radi toga za buduće proljeće te sada prospekte i cie- svakomu, tko se i obrazce. Pripodruge predmete i radnje.

; i drug.

ica Zonta broj 5

skladišćo otrojova

.o; zastupstvo tvorničkoga radionica.

Izdavatelj i odgovorni

Ulica sv. Katerina br. 3

Bogat izbor

pečata od kaučuka i kovnih, jednostavnih i umjetničkih pečata za urede, ruzna urezivanja, kovnih tablica za stanove, klišé, tvoriva vollkih pečata za označivanje pošiljaka, monograma, crnila neizbrisivog za pečato itd. za najniže cieno. — Preprodavači i agenti dobiju dobar popust. U pokrajinu šalju pošiljke uz pouzeća.

G. BATTARA i dr.

TRST 32—52

ulica sv. Katerina br. 3.

Tvornica pečata i sličnih predmeta.

LJEKARNA

A. KELLER

ex Rondolini

utemeljena godine 1769.

TRST,

Via Riborgo br. 13.

Razprodaje sliedeće osobitosti: Glasovito i prave fiaštre iz Brešijo, željezo-Mulessi. Obično bakrlarovo ulje; isto olje sa jodom i željezom. Elikair Cocca okrieplujući i probavljajući. Elikair China proti grunlol. Anaterinsku vodu za usta. Tekući sapun proti ozebinam. Obće poznatu vodu katrama i ustrcivanja katrama. Kašica proti potajnim bolestim. Indijsku esenco, ljek proti zuboboli. Ekstrakt Tamarinda sa Antila. Vino sa Chinom poput Macsale okrieplujuće želudac Prašak za zube bieli i ružičasti. Prašak ciparski bieli i crveni itd. itd. Glavno skladišće rogačke kiselice kneza Esterhazy. 26—27

NB. Primaju se naručbe za tuzemstvo uz pogodbo povoljne i uz pouzeće.

U radionici klepara

GIUSTO BIASUTTI

opunomoćenoga graditelja vodovoda u željeznih olovih Via Barriera vecchia Trst broj 10 gradi i drži na skladišću kupolji u posudah, sa stolicom sa ill bez poći iz cinka čvrsto gradjono, te izvadja i druge radnje kleparske uz najniže cieno. Ilustrovani coniki dobivajo se gratis. 31—52

Jedino družtvo pločara

Petar Levichnik i dr.

Osobiti ovršitelji radnja cementom postignuv u tom do sada svuda najbolji uspjeh, o čemu posjeduju mnogobrojne svjedočbe za izvedene razne sustave shodova, kamenica za bašće itd. itd. Izvadjaju cementiranje zidova, izvana te iznutra jamčeć za nepromočivost; nadalje bilo kakvo shodište u cimentu Portland sa kamenjem bilo koje boje i mramora, obavljaju lašćenje shodova te odstranjenje vlage i smrade. Izvršuju svaki popravak uz jako obaljeno cieno. Radnje obavljaju najvećom brzinom ovdje i u pokrajinah, Dalmaciji, Istri itd.

Za naručbe dosta je napisati dopisnicu.

Svaka radnja je zajamčena.

U nadi, da ćemo biti radnjami počašćeni kano do sada, bilježimo se sa štovanjem

Družtvo pločara

PETAR LEVICHNIK I dr.

Ulica Madonnina br. 21, I. kat., 52—31 vrata 11.

Drogerija

Augusta Rizzoli-a

ulica Malcanton br. 13 u TRSTU

skladišće svieća voščanih, ljekovitog ulja, mineralnih voda, raznih crnila, boja i kistova, sapuna mirisavih i za pranje. 31—52

Zaspanci izključeni.

Amerik. ura budilica skoro 20 cntm. visoka for. 1.88 sa koledarom for. 2.50, svieteća po noći 50 nvč. više. **Novost: Ura budilica sa** bilom ½ i ½ ure, bogato pozlaćena i cisollrana for. 7. **Nikel obična remontoirka za gospodu** kristalnim staklom for. 4. sa trostrukim pokrovom for. 5.50. **Remontoirka za gospodjo i gospodu** sa pravim puncinraim srebrnim poklopom for. 6.50, sa trostrukim poklopcem for. 8. **Remontoirke za gospodjo i gospodu** crnim ucelovim poklopcem for. 6, sa trostrukim poklopcem for. 8. Garancija 2 godine. Ilustrovan tvornički list badava.

Emil Mayer.

4—6 Beč I. Schottenring 33.

Nič več kašlja!

Balzamski petoralski prah ozdravi svaki kašalj, plućnl i bronkijalni katar a dobija se u odlikovanoj ljekarni

PRAXMARER (telefon 207) „Ai due Mori“

TRST: Piazza grande. 31—52

Poštarski pošiljke odpreme se odmah uz 55 nvč. ili toliko listovnih maraka. Pozor pred prevarom.

Drogerija

Arturo Fazzini u Trstu

Ulica Stadion 22. — Telefon 519.

Velik izbor mineralnih voda, samoljenih boja na ulju najfinjije vrsti; crveno, žute, zelene, vlnjeve i crne po 28 nvč kilo. Olovno bjelilo po 32 nvč. kilo; tutijno bjelilo najfinije po 40 nvč kilo. Osim toga velik izbor bojah na vodu i kistova svake vrsti po cienah, s kojimi nije moguće konkurirati.

Skladište glasovitog pokrepčajuća od Kwizdo (Kornouburger Viehkräpulver) za životinje. Izbor mirodija, boja, lickova — skladište sumpora i modre galice za poraku kod trsja. Naručiteljem daje se brezplatna poraba telefona. 27—52

Pisarna za oglase

za katoličke listove

poljudne spise

Huberta Fritella

na Dunaju V preskrbuje uvrščenje oglasov (reklam) v vseh katoliških listih tu- in inozemstva. Inserent si pribrani pritom zavodu pri narodnih različnim časopisom n. l. o truda in časa, ampak dobi gotovo tako nizke cene, kakor da je naročil neposredno. Izbirajo se pravi, to je primerni časopisi, sestavljajo se taksi oglasov na najboljše mesto ter preskrbljuja cliché-ji po cenah, koikor stanuje zavod sam. Seznami časopisov in poračuni stroškov dopošljejo se po želji (1 marka za 10 nvč.)

Povlaštena mejnarodna agencija za potovanje

z dekretom kr. ug. vlade 26/4 1891. št. 1799, P. S. III. 47—52

Dragotin Pirelli

(Carlo Pirelli) — Reka, Via del Lido 537 vis-à-vis il molo Adamich.

Prednja vožnjih listov:

za vsako mesto preko morja ali kopnega (listki za II. razred po znižani cenl.) Izdaja liste za tja in nazaj za jedno leto z obr- nal po 20%, in to po cenku, katerega si bodi evropskega ali amerikanskega društva.

Izdaja vozne listke (biglietti di passaggio) za Ameriko: preko Havre, preko Anverse, preko Bremena, preko Hamburga, preko Liverpoola, preko Glasgowa i preko Southamptona. — **Za Afriko:** preko Genove, preko Marsilje, preko Lione, preko Londona i preko Darmouthn — **Za Australiju:** preko Genove, preko Bremena, preko Anverse i preko Hamburga. — Za progo iquique (itd.): preko Genove i Montevidea, preko Hamburga uprav kroz Magelanovo tjesno i progem Hamburg, Colon (Colon, Panama, z železnico) Panama, Iquique, itd. prek mora po znižani ceni.

Potnikom ni treba, da zahtevajo navedeno vožne karte, niti da mislijo za razrede ali palače kapare. Dosti je, da dojdejo k agenciji na Reki ter da tu kupijo karto, potem morejo v vsakem mestu ostati, kjer jim je drago od kjer odhaja parobrod ob dnevih, določenih mu od agencije. Agencija bode pazila na točno odhajanja, vrhu tega je v komunikaciji z vsemi mesti in vsemi društvi: in kjerkoli se oglasijo potniki, gledati će na to, da ne bodo trošili za čakanje, ampak poslalo se jih bode takoj v oni kraj, od koder najpoprej odide parobrod, priporočujoč jih samo takim društvom, koju skrbe za dobro hrano na parobrodu. — Jamči se za točen odhod, kakor je označen na potni kartl in povrnejo se stroški, ako se zakasni po krivdi agencije, t. j. ako ne prispe o pravem času v določeno mesto, vsled tega, ker se je agencija zmotila v računanju, koliko časa traja železniška vožnja ali pa, da ni več prostora na parobrodu. — Ker imamo agencijo v New-Yorku drugo agencijo za spodicijo po vroj Severni Ameriki, izdajala bode reške ilijalka karte po najnižji ceni za vsako mesto v Severni Ameriki.

Za vsako odredjene mesto izdava ta agencija vozne karte.

Gori omenjena agencija dajo pojasnila glede cene, kakor glede dneva in mesta odhoda.

Preskrbija zavoje

za prtijago in blago za vsako mesto, po morju ali po kopnem. Zavezuje se poizvedovati o vsaki stvari, koja bi se bila morda izgubila ali pozabila po poti v Ameriko ali kam drugam.

Tiskara Dolenc.

Broj 2. U Trstu 12. jenara 1893. Godina XXIV.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana soi pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja na pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“ Imo, prosimo i naj. bližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedolazi na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarino, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za soljako 3 for. na godinu. Razmjorno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Urodničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Poziv na predplatu.

Iztekla je eto i dvadeset i treća godina što šaljemo naš list na krilo milog nam naroda. Stupili smo evo hvala Bogu i u dvadeset i četvrtu godinu. Pozivljuć narod na novu predplatu, nadamo se, da će nam ostati vjerni svi stari pomoćnici i predplatnici i da će se k ovim pridružiti i oni, koji to do sada nisu mogli ili htjeli.

Predplata s poštarinom za cielu godinu stoji za imućnije for. 5, a za seljake for. 2. Za pol godine polovicu. Izvan carevine za poštarinu više. Novce ne treba šiljati u zapečaćenom listu, jer je predrago, nego poštarskom naputnicom. (Vaglia postale).

Budući da nam se šalje više puta novce u razne svrhe, molimo svakoga, da uvjek točno naznači, što je za predplatu, što za što drugo.

I ovom zgodom molimo naše dužnike, da već jednom zadovolje svojoj dužnosti, jer nije liepo ni pravedno list primati a ne plaćati ga.

Preporučamo napokon svim rodoljubom, da nam dopisuju iz svojih krajeva p o i s t i n i sve, što misle, da može narodu koristiti.

Uprava „Naše Sloge“.

N. del registro 748.
N. del Protocollo 5963.

SENTENCA

In nome di Sua Maestà l'Imperatore!

L'I. r. Tribunale Provinciale in Trieste quale Corte d'Assise, in in oggi, sotto la Presidenza dell'I. r. Cons. Conte Bandini e coll'intervento degli I. r. Segr. Unterkircher ed Aggto Rojcle quali Giudici e del prat. lez. Abram quale protocollista, sull'accusa portata da *Don Giovanni Mizzan*, a mezzo del suo procuratore Avv. Costantini, in confronto di *Don Matteo Mandić*, per delitto ex §§. 487 e 491, in relazione al § 493 C. P., coll'atto d'accusa del 4 Settembre 1891, N. 7837, cui fu dato corso dall'I. r. Tribunale Superiore d'Appello, con decisione dell'8 Ottobre 1891, N. 7621, in esito al dibattimento, che in seguito alla disposizione del 9 Aprile 1892, N. 139 fu tenuto nel giorno 27 Aprile 1892, alla presenza del querelante privato Don Giovanni Mizzan, dell'accusato suddetto, del difensore Avv. Dr. Generini, in base alle proposizioni dell'accusatore, che l'accusato Don Matteo Mandić venga dichiarato colpevole del delitto d'offesa all'onore mediante stampato, ex §§. 487 e 491, in relazione al § 493 C. P., e condannato giusta quest'ultimo § a corrispondente pena, nonchè giusta il § 35 della legge sulla stampa, del 17 Dicembre 1862, alla perdita di parte della cauzione del giornale *„Naša Sloga“*, a pro del fondo dei poveri di Trieste ed alla pubblicazione della presente sentenza nel periodico *„Naša Sloga“*, *Il Piccolo* e *Diritto*, in lingua italiana e che sia infine tenuto al pagamento delle spese processuali a Don Giovanni Mizzan, nell'importo complessivo di fior. 346.60, e dopo che i giurati risposero alle sotto riportate domande come segue:

I. Questione principale.

L'accusato Don Matteo Mandić è egli colpevole di avere nel N. 21, II. edizione del giornale *„Naša Sloga“* da lui redatto, pubblicato a Trieste nel giorno 21 Maggio 1891, nel dialogo fra *„Jurina e Franina“*, stampato nella prima e seconda colonna della seconda pagina, falsamente incolpato il querelante Don Giovanni Mizzan d'infedeltà e quindi di un'azione punibile, coll'asserire che esso dava a suo cognato cose appartenenti alla Chiesa di Corridico, quindi cose a lui affidate nella sua qualità di parroco, abusando di tale qualità?

12 voti *„Sì“*.

II. Questione suppletoria

in caso di affermativa della I. questione principale.

L'accusato Don Matteo Mandić ha egli provato la verità dell'asserzione contenuta nel dialogo fra *„Jurina e Franina“* precisato nella prima questione principale?

12 voti *„No“*.

III. Questione principale.

L'accusato Don Matteo Mandić è egli colpevole di avere nel numero del giornale *„Naša Sloga“* e nell'articolo indicato alla prima questione principale, coll'asserire che esso querelante Don Giovanni Mizzan, aggguzzava la lingua intorno ai nostri preti e frati ed altri uomini onesti „che gli si è fatta la pipita“, „che se la faceia tagliare ed allora gli passerà la voglia di ficcarla nei nostri degni ed onesti uomini“, col trattarlo di „Omenone“ senza addurre fatti determinati, apposto ad esso querelante sentimenti spregievoli ed esposto altresì lo stesso al pubblico dileggio, quindi colpevole del delitto contro l'e sicurezza dell'onore previsto dal § 491, in relazione al § 493 C. P., punibile secondo la maggior sanzione di pena portata da quest'ultimo §.

e viene perciò condannato:

in base al § 493 C. P., alla maggior sanzione di pena e con applicazione delle attenuanti disposte dal §§ 266 e 261 C. P., alla multa di fior. 450 a pro del fondo dei Poveri di Trieste, commutabile in tre mesi d'arresto nel caso d'ineseguibilità; inoltre giusta il § 35 della legge sulla stampa, del 17 Dicembre 1862. N. 6, R. L. L. del 1863 alla perdita di fior. 150 della cauzione del periodico *„Naša Sloga“* a pro del fondo dei Poveri di Trieste, e viene tenuto altresì al pagamento delle spese processuali ed eventualmente alimentari ed alla rifusione delle processuali incontrate dal querelante Don Giovanni Mizzan nell'importo complessivo di fior. 220 a di lui favore ed in base al § 39 della suddetta legge sulla stampa, alla pubblicazione della sentenza dopo che questa sarà passata in giudicato in lingua italiana ed a sue spese nel periodico locale *„Naša Sloga“* in prima pagina.

Trieste, 27 Aprile 1892.

Bandini, m. p. *Abram. m. p.*

MOTIVI.

Sulla base del verdetto dei giurati, che contiene tutti gli estremi del delitti previsti ai §§. 487 e 491, in relazione al § 493 C. P., la Corte dovette dichiarare l'accusato Don Matteo Mandić, colpevole del fatto come esposto in accusa.

Nella commisurazione della pena giusta il § 493 C. P., maggior sanzione di pena, avuto riguardo alle aggravanti della recidività e della concorrenza di due delitti, e tenuto d'altronde calcolo delle mitiganti, che stanno a favore dell'accusato e cioè dello ammissioni circa il senso dell'articolo incriminato, della connessione d'animo per le lotte di partito e della condotta non macchiata in fede criminale, si ritiene equo di applicare a favore dell'accusato i disposti dei §§. 266 e 261 C. P., e di commisurare quindi la pena come è indicato nella parte dispositiva della presente sentenza.

La condanna della perdita della cauzione nell'importo di fior. 150 a pro del fondo dei Poveri di Trieste, si basa sulla disposizione del § 35 della legge sulla stampa, del 17 Dicembre 1862, N. 6, R. L. L. del 1863 e la condanna alla pubblicazione della sentenza nel periodico locale *„Naša Sloga“* su quella del § 39 della legge di stampa.

Il giudizio sulle spese è conforme al disposto di legge della sentenza. La liquidazione delle spese processuali da rifondersi alla parte querelante, eseguita per ogni singola partita posta in conto e quindi assoggettata alla debita moderazione, diede per risultato la riduzione a fior. 220.

Trieste, 27 Aprile 1892.

Bandini, m. p. *Abram, m. p.*

Per copia conforme
Trieste, 17 Dicembre 1892.
Koren.

Položaj u Austriji.

Nova godina baštinila je od stare raztrojstvo političkih stranaka u carevinskom vieću. Izstupom pouzdanika njemačke ljevice ministra Kuenburga iz ministarstva, prekinut bijaše časovito il prividno svaki vez izmedju ljevice i vlade grofa Taaffe-a. Svojem nezadovoljstvu dala je oduška ljevica prigodom razprave o dispozicionoj zakladi glasovav proti predlogu, da se vladi doznači novca za njezine tajne svrhe. Proti toj zakladi glasovali su i zastupnici „hrvatsko-slovenskoga kluba“, ne za volju njemačkih ljevičara, već radi toga što u sadašnju vladu neimaju povjerenja. Vladin je predlog pao, ona je ostala u manjini, nu odstupila nije, kako se u takovom slučaju događja u Francezkoj, Englezkoj, Italiji i drugud.

Ministar predsjednik grof Taaffe upotrebio je božične praznike, da skrpa novu većinu, s kojom bi mogno i nadalje vladati. Ovih praznika dogovarao se je sa prvaci trih klubova carevinskoga vieća t. j. njemačke ljevice, Poljaka i Hohenwartovaca. Program tim dogovorom sastavio je ministar nauke i bogoštovja Gautsch. Dogovori su započeli u Boču dne 4. t. m. O tom programu donose poluslužbene bečke novine neke potankosti. Glavna mu je točka svečano priznanje dualizma i očuvanje državnih uredaba od godine 1867. Ostale točke vrte se većinom okolo narodnogospodarskih pitanja.

Ovim programom mogu se zadovoljiti možda jedini Poljaci, koji imadu odlučujući glas u ministarstvu i u svih javnih poslovih, i koji su pravi „mazanci“ vladajućeg sustava. Vrlo je dvojbeno, da bi se mogli s tim programom zadovoljiti ljevičari i članovi konservativnog il Hohenwartovog kluba.

Prvi teže — kako je poznato — u prvom redu za tim, da dobiju opet vladu posve u svoje ruke, da se putem zakona njemački jezik proglasi državnim jezikom, da se provedu u svih točkah nesretne česko-njemačke punktacije, da se neprovede čl. XIX. državnih temeljnih zakona itd. itd.

U Hohenwartovom klubu vladaju dvie struje, Njemački konservativci, kojim je obezbiedjen narodni obstanak, idu za tim, da se promjeni školski zakon u tom smislu da bude mladi naraštaj uzgojen u nabožnom duhu, da se uvedu konfesionalne škole. Slavenski zastupnici i članovi toga kluba, kano Hrvati, Slovenci itd. teže za provedbom jezikovne ravnopravnosti u školi, uredih itd. Oni su takodjer za konfesionalnu školu, ali na temelju narodnoga jezika.

Sva tri kluba složit će se bez dvojbe u pitanju dualizma i u narodnogospodarskih pitanjih, nu u pitanju konfesionalne škole i o provedbi ravnopravnosti svih narodnostih u državi, nemože da bude niti govora o kakvoj slogi izmedju njih.

Vjersko pitanje u školi i narodnostna borba, koja se vodi skoro u svih pokrajinah Austrije, nemože da ujedini rečena tri kluba u jednom programu — za dulje vremena.

Vladine novine pišu, da je jur vlada predobila za se Poljake i Hohenwartovce, a Niemci ljevičari, da će se zadovoljiti nekimi osobnimi jamčevinami. Poljake bijaše lahko predobiti, nu neznamo kakve su mogli dobiti jamstvo Niemci i Hohenwartovci, da će se izpuniti njihove diametralno protiveće se težnje. Nemožemo bo vjerovati, da će se odreći konfesionalnih škola njemački članovi konservativnoga kluba, niti provedbe ravnopravnosti slovenski zastupnici i članovi istoga kluba. Hrvati i Slovenci, koji se nalaze u tom klubu, znadu predobro, da se proti njihovom djelovanju dižu odlučni glasovi u njihovih izbornih kotarih — u Dalmaciji i u pojedinih slovenskih pokrajinah. Oni mogu doduše ostati i nadalje u tom nesretnom klubu, nu da će se dati i u buduće upreći pod vladina kola bez jasna i čvrsta jamstva, da će vlada zadovoljiti bitnim interesom njihovih birača, nemožemo nikako vjerovati, ako neće da sami sebe vladi za volju posve žrtvuju, te se pred narodom za uvjek osramote.

Oprieke su, kako rekosmo, izmedju trih klubova, koji bi imali sačinjavati buduću parlamentarnu većinu, vrlo velike. Ministar Taaffe pokazao je doduše u više zgoda kako znade viešto protivne elemente u jedan tor satjerati, no hoćeli mu to i sada za rukom poći, bez osobitih obveza il žrtva, usudjujemo se podvojiti. Ali recimo, da i sastavi većinu po svojoj namisli i čudi, hoćeli tim osjegurati trajan obstanak svojoj vladi. Nipošto! Većina sastavljena na silu, umjetnički od raznih i protivnih si elemeneta, biti će slična na pjesku sagradjenoj palači, koja će prvom jakom vjetru žrtvom pasti.

Stalne i čvrste većine nemože imati grof Taaffe niti ikoji drugi ministar Austrije dok se ne provede do zadnje točke ravnopravnost svih narodnosti i jezika, dokle nebudu riešena velika državnopravna pitanja i dok nebudu uživali svi narodi države ista prava, kano što imadu iste dužnosti.

Zadovoljni i sretni narodi poslati će kruni na savjet takove zastupnike, na koje će se moći osloniti svaka pravedna vlada.

Izvješće

o glavnoj skupščini krčke gospodarske zadruge, držanoj u Baški, dne 14. studenoga 1892.

(Dalje.)

Da vinogradari imadu priliku poučiti se u cieplјenju loze, odredilo je sl. pokr. gosp. vieće, da se na gospodarskom pokušalištu u Poreču podučava u cieplјenju američke loze. Toj pouci, koja se je obdržavala dne 16, 17. i 18. svibnja, prisustvovali su samo dva mladića sa našeg otoka. Budući da u natječenom oglasu bila su samo dva bezplatna mjesta opredieljena za naš otok, radi toga je zadružni odbor odabrao jednoga iz Krka a drugog iz Punta, budući se u tih občinah najviše vinogradarstvo goji i budući, da se je baš u tih dvih občinah filokserna zaraza do sada pojavila.

Sa razsadnikom amer. loza i opet potaknulo se već zastarjelo pitanje o zadružnom vrtu, pak ima nade, da sa razsadnikom takodjer već jednom osvane i zadružni voćnjak. Medjutim se je i ove godine zadruga već u oktobru obratila molbom na vis. c. kr. namjestničtvo, da po mogućnosti badava podjeli našoj zadrugi 300 raznovrstnih voćaka. Iz erarialnog voćnjaka u Pazinu dobismo zamoljene voćke, ali samo 200 pod sniženu cienu od 5 nvč. — U molbi bila je iztaknuta želja, da se voćke odpošalju odmah u jeseni odnosno na zaključak odborske sjednice od 22. aprila pr. g. ali g. nadšumar u Pazinu je savjetovno, da se voćke u proljeću presade, jer da će ih bura, sol i zima oštetiti i uništiti. Taj savjet bio je od zadružnog odbora poprimljen opazkom, da se voćke rano proljeću pošalju i posade. Voćke su i zbilja dospjele već u ožujku sasvim dobro uzdržane i istog mjeseca bile su porazdjeljene, odnosno posadjene. Za občinu Dobrinj nabavila je zadruga uslied molbe uglednog onog poglavarstva 100 dudova u svrhu svilogojstva. Voćarskoj podružnici u Sv. Vidu bila je i ove godine iz zadružne blagajne podieljena podpora od 12 for., samo da se kako tako u životu uzdrži.

Poput lanjske godine odbor pokr. gosp. vieća uredio je i ove godine pohod pizanskog klaštrioca ulika. Pouka u klaštrenju trajala je 10 dana i to u občini Dubašnici. Ovoj pouci prisustvovali su uz podporu od 80 nč. na dan Ivan Fanuko iz Dobrinja, Ivan Turato iz Omišlja, Jure Bogović iz Dubašnice Jure Milčetić iz

Dubašnice. Škoda da se nije od drugud nitko prijavio, što dokazuje, da uz sve prekrasne uspjehe, koje se je u toj struci do sada polučilo, ipak još neima onog pravog zanimanja za taj toli koristan, pače potrebit uzgojni rad oko naših zanemarenih i homutnih ulika. I u Dubašnici prvih dana bilo je protivštinа osobito od njekojih tobožnjih mudrijaša, kojih više nanje svagdje ima, ali ipak pod zadnje dane Pizanac imao je posla na pretek i za cieli mjesec dana. Oklaštrilo se do preko 400 ulika.

Stovanim odpisom pokr. gosp. vieća 1. lipnja br. 357 bio je od visokog c. kr. ministarstva dodieljen našem otoku još jedan bik bujske pasmine. Obzirom da su već dva bika domaće pasmine namješćeni, jedan u Vrbanjskoj a drugi u Dobrinjskoj občini; zadružni odbor odlučio je u odborskoj sjednici 4. lipnja t. g., da se bik bujske pasmine namjesti u Omišaljskoj občini, obzirom pako na pristupnost mjesta osobito za donji dio otoka, izabrao se Sv. Vid, i predalo se bika pažnji i nastojanja g. Mata Špinčarića. — Tako je naš otok prilično dobro providjen izvrstnimi bikovi; stajati će dakle do brige i marljivosti dotičnih gospodara, okoristiti se i poboljšati svoju slabu i kržljavu stoku.

Još lanjske godine, kako Vam je poznato, pokr. gosp. vieće dojavilo je zadružnom odboru, da je vis. c. kr. ministarstvo obećalo novčanu pripomoć, da se upriliči govedja izložba u ovom sudbenom kotaru. Budući je za lanjsku godinu prekasne vriene bilo za taj posao u oktobru, to se je predsjedničtvo zadruge odnosno na zaključak jednoglasno poprimljen na lanjskoj glavnoj sjednici obratilo dne 14. oktobra br. 92 na pokr. gosp. vieće predlogom, da se izložba goveda prenese na dojdnću godinu i da se odabere zato dan od polovice mjeseca lipnja do polovice srpnja. Na taj predlog nedobi zadruga ni biele ni erne i pitanje o izložbi kao da je zaspalo. U svibnju predsjedničtvo zadruge potaknu ponovno pitanje o izložbi, koje napokon poslie tromjesečnog dopisivanja svladav sve poteškoće i neprilike, koje su očevidno na to išle, da se izložba goveda osujeti, dopisom pokr. gosp. vieća 21. kolovoza bi zadrugi dostavljena svota od 310 for., i poprimljen predlog zadruge, da se 1. rujna obdržava izložba i nadarivanje goveda u Krku. U tih osam dana bilo je težko poduzeti sve one mjere, da rečena izložba izpade po želji zadružnoga i izložbenoga odbora; ali sasvim tim kao prva izložba ove vrsti na našem otoku izpala je uz obće zadovoljstvo. — Izložba djelila se na tri odjela. Nagrada bilo je u svemu 14 i to: 5 nagrada za pet najboljih bika i junaca i to od 9 mjeseci do 3 godine. U tom odjelu dobili su nagradu: Brusić Antun i Volarić Ivan iz Paprat, Crnčić Antun iz Hlape, Bogović Ivan iz Skrbe i Cubranić Antun iz Vrbnika; 6 nagradah za šest najboljih krava i to od 2 do 5 godine. U tom odjelu bili su nadareni: Milcetić Antun iz Dubašnice, Radivoj Antun iz Kozarine, Mrakovčić Marko iz Korntća, Radić Antun iz Miholjic, Marinculić Silvestar iz Skrbe i Jerolim Zahija iz Vrbnika; 3 nagrade za najbolje junice i to izpod 18 mjeseci. U tom odjelu dobili su nagradu: Skarpa Ivan iz Malinske, Strilčić Ivan iz Poljic i Bogović Petar iz Skrbe. — Približili su se daru i pohvaljeni su bili: Marinculić Silvestar iz Skrbe za bika i Morusin Natal iz Skrbe za telica. U svemu bilo je dotjerano do 50 glava goveda, a porazdielilo se 250 for. nagrade, jer se sa ostalih 50 for. pokrio trošak izložbe.

Bilo bi željeti, da se takova izložba svake godine obdržava, da se može vis. c. kr. vlada, koja rad oko stočarstva sa državnimi subvencijami podupire, osvjedočiti, u koliko je već ta struka u pojedinih predjelih napredovala, te da se tom prilikom bolji gospodari i stočari nagradjuju novčanom nagradom, da se tako još više potiču na bolji uzgoj i na marnije timarenje svoje stoke.

Zadružni odbor postarao se takodjer, da se još za jednu godinu drži pastuha I. Šimitekola, jer po naredbi c. kr. komisije za pregledavanje konja, imao je Semitekolo svoga pastuha uškopiti i tim bi naš otok ostao samo sa jednim jedinim pastuhom. Molba zadružnog odbora i predlog Šemitekola još je na ministarstvu; svakako nade je, da će do koji dan stignut povoljan odgovor.

Trgovačkim ugovorom izmedju naše države i Italije — kako jur često od g. predsjednika — bijaše prihvaćena glasovita klauzula o vinu, o kojoj se toliko govorilo i pisalo. Uslied te klauzule mogu u našu državu talijanska vina uz carinu od 3 for. 25 nvč., kadgod to talijanska vlada uzhtjede. Poznato je, koliko su zastupnici vinorodnih pokrajina naše države oštro pobijali spomenutu klauzulu, kano vrlo štetnu i pogubnu za naša domaća vina. Uz mnogobrojne občine, vinarska družtva, gospodarske zadruge i naša zadruga odposlala je na carevinsko vieće svoj prosvjed kroz vrlog našeg zastupnika Spinčića, ali žalibože svim nam je poznato, kakvim uspjehom. (Sliedi).

DOPISI.

Iz Krka, početkom 1893. — Riedka ptica, je li gosp. uredniče, dopis iz ovih strana? Sve muči, kao da nas je san obvladao. Da je što dobra, imali bi se pohvaliti, a na zlo potužiti. Šutnjom pokazujemo, da nema ni prvog ni drugog. Ali ipak nije tako. Zašto se dakle tko najavlja? Pustimo odgovor za drugu koju zgodu, jer i onako, bojim se, da ću odvedć raztegnut. Kad već drugi neće, pobilježit ću ja po koju crticu iz našeg zgodopisja.

Počnimo s dobljeg kraja, naime sa gorjim.

Politička uprava. Tako se zove, ali u istinu nebi se imala danas tako zvati. Barem ne za nas Hrvate. Pravi naziv ću promučrti, da Vam, g. uredniče, ne navučem i drugih neprilika. Pak te razmatranja i ne spadaju sada u moju zadaću. —

Ovih će nas dana pustiti kotarski povjerenik g. Prinzig, koji je drugamo premješten. On se u ovom kraju nije postavio na zdravi temelj, to se ne može niti kakvim dobrim uspjehom pohvaliti. Njegovo drugovanje sa c. k. poreznim protustavnikom Thedretzom urodilo mu nepovjerljivim susretanjem od strane Hrvata, a donekle i samih Talijana. Odatle pak nastali su razni sukobi.

Imao je neprilika i na sudu, ali je iz tih prividno sretno izplivao. U kratko evo te zgode: Kad je nastupio u gradu Krku sadanji občinski odbor, bilo mu je najpreći poslom, da pretraži djelovanje prijašnjeg načelnika g. Karabaića. To bi bilo pohvalno, kad bi bila svrha i potaknuće dobro. Pronašli su nekoja pomanjkanja proizticuća jedino od netočnosti bivšega tajnika. Oni brže bolje s tim na sud. Povela se iztraga. Sud pita od političkog povjerenstva obaviesti o gospodarskom stanju i ponašanju g. Karabaića. Njegovo je gospodarsko stanje baš cvatuće, a obzirom na svoje poštenje, ozbiljnost i radinost, stekao si je štovanje i uvaženje svih triezmenih i neodvisnih ljudi, ne samo u gradu Krku, nego i izvan njega.

Uzprkos tomu, politička obaviest ga je prikazala kao lahkoumnika, koji u pijančevanju i kartanju trati svoj imetak, kao lakoma sa imetkom i naklona na prekršaje iz koristoljublja; kao čovjeka, kojega svatko izbjegava, te koji i u gospodarstvu ne propada jedino zato, jer je podpomagan od svojih. Netko, kad je čuo o toj obaviesti, rekao je, da valjda osobe kod političke uprave imaju druge oči, ili imaju drugi pojam o ponašanju itd. nego mi obični ljudi. I doista! — Kako se dade složiti ta obaviest sa okolnošću, da je isti g. Karabaić bio izabran god. 1891 iznovice u občinsko zastupstvo, i to u I. izbornom tielu? Kako to, da je za nj glasovalo i svećenstvo sa na čelu presv. biskupom, te mnogi drugi odlični svjetovnjaci? Pojmljivo nam je, da je talijanaška stranka išla za uništenjem toga čovjeka, jer svojim uplivom on mnogo odlučuje u izborih; ali od političke oblasti u istinu nismo očekivali onakve obaviesti. Kako vidite, g. uredniče, u tom obziru smo u istom položaju, koji sto i sam izkusio u Trstu. Razlika jest samo u tomu, što je ovdje slučaj frapantniji obzirom na to, da u malenom gradiću, brojećem jedva 1500 duša, znade se točno i što čovjek jede za stolom, a kamo li ne njegovo ponašanje i gospodarsko stanje. G. Karabaić čutio se uvredjenim onom obaviešću i pritužio se na sud. Odbili su ga i na I. i na II. molbi. Ova potonja ga uputila, da se prituži na predpostavljenu političku oblast. Karabaić toga učinio nije, znajuć čemu se može nadati. Značajno je, da je na razpravi u Rovinju g. Prinzig iznio kao temelj svoje obaviesti izvješće oružnika. Svuda jednako kod nas, zar ne?

Predjimo dalje. Običaj je, da se kod nekojih crkvenih blagdana, te kod careva rodjendana i imendana pozovu sve mjestne oblasti u crkvu na službu božju. Redovito bi tada činovnici dočekali presvj. biskupa pred crkvenimi vrati, a svakako uvjek su izlazili iz crkve iza kako bi on otišao. To zahtjeva i pristojnost položaja. Medjutim dogodilo se dva puta ovo godine, da politički povjerenik g. Prinzig, koji rad svoga položaja imao je priredjeno odlično mjesto u crkvi, nit je dočekao biskupa kod ulaza, niti čekao da on prije izadje; nego čim se dovršila služba božja, ostentativno izašao posred crkve, a za njim i drugi nekoji uredi. To je prouzročilo sablazan u crkvi, te se za više dana na razno načine tumačio taj postupak. Nekoji su tvrdili, da je to uzluk radi toga, što svećenstvo i presvj. biskup nisu bili prisutni kod dočeka namjestnika prigodom njegovog pohoda na Krk. Bilo što mu drago, znamo, da crkva nije mjesto za demonstracije; znamo, da je Isus upotriebio bič za one, koji su zlorabili hram božji u drugo svrhe, te smo se čudom čudili, da je crkvena oblast iznovice pozvala i c. kr. povjerenika i one, koji su se za njim poveli, na službu božju, da opet prirede tu sablazan vjernikom. Ovdje nam je pohvalno iztaknuti, da su se sudbeni činovnici pod vodstvom c. kr. pristava g. Tripala držali prema svom zvanju neodvisnimi, te se nisu pridružili izkazu. Opazit ćemo pak, da je pred malo dana pohodila presv. biskupa visoka ličnost iz carske kuće, te mu poljubila prsten, dočim nadošlog c. kr. povjerenika nije udostojala niti pogledom.

(Dalje sliedi.)

Pogled po svietu.

U Trstu, dne 11 jenara. 1893.

Austro-Ugarska. Na drugom mjestu današujega broja pišemo obširnije o političkom položaju u ovoj poli države. Koliko je do danas poznato nisu se jošte složili prvaci trih klubova, koji bi imali sastavljati parlamentarnu većinu carevinskoga vieća. Neznamo u istinu na koji će način grof Taaffe spraviti pod jednu kapu liberalne, konservativne i slavenske zastupnike trih klubova.

Dne 17. t. m. otvara se opet carevinsko vieće, koje će naći po svoj prilici veoma malo promjenjen položaj od god. 1892.

U madjarskom saboru započela je ovih dana razprava o državnom proračunu. Izmedju madjarske vlade i katoličkih biskupa nastao je velik razdor, jer vlada kani upeljati obvezatni civilni brak. Nepopusti li vlada očekivat je žestokih razprava u parlamentu i novinstvu.

Hrvatski sabor sastao se je prekjučer, da nastavi svoje zimsko zasjedanje. Glas o sjedinjenju hrvatskih opozicija naišao je u slavenskom svietu na najživahnije odobravanje. Osobito hrvatske novine izvan banovine pozdravište to sjedinjenje najradostnije.

Srbija. U mladoj kraljevini vlada jošte uviek metež i nestalnost. Radikalna vlada bijaše preko noći svrgnuta, a nju je nasliedila liberalna stranka, koja se pripravlja, da razpusti skupštinu i da razpiše nove izbore, koji će izpasti po svoj prilici njoj u prilog, jer imade moć u svojih rukuh.

Francezka. Pitanje o panamskom prokopu zadaje francezkoj vladi trista jada. Radi pronevjerenja i podmićenja nalaze se u sudbenoj iztragi bivši ministri, zastupnici, novčari itd. Prevareni dioničari dižu opravdane tužbe proti bezdušnikom, koji su njihove težko zaslužene novce lahkoumno protepli.

Italija. Sv. otac Lav XIII. otvorio je dne 8. t. m. red svečanostih, koje se priredjuju Njemu na čast prigodom Njegovog biskupskog jubileja. Istoga dana primio je u audienciju 500 dječaka iz najprvih rimskih obiteljih. Prigodom toga jubileja putovati će pravovjerni iz čitavoga katoličkoga svieta na poklon sv. Otcu.

S Bogom godini 1892!

S Bogom moje, na umoru ljeto
Što si rodu momu ti donielo?
Sretnih dana darovalo nisi.
Da mu vedriš mučeničko čelo!
S Bogom moje, na umoru ljeto!
Mila Istro, i godine ove
Borili se sokoli sivi,
Da ti jade olakšaju krute,
Da ti sreća i opet oživi,
Borili se i godine ove!

Jeknu gdjegod i pobjeda koja,
A hrvatske probudjene sviesti,
Trgnuo se i po koji lanac,
Skupile se na osvetu pjesti . . .
Jeknu gdjegod i pobjeda koja!

A Hrvatska smjehnula se majka,
Gdje se Istra, a sa odra dižo,
Gdje za pravom segnula joj ruka,
Gdje za šarom osvetnicom sižo,
A Hrvatska smjehnula se majka!

S Bogom moje na umoru ljeto,
Kaži novom, da nam bolje bude,
Da nam Istra oživi posvema,
Da ju sinci junački probude. . .
S Bogom moje, na umoru ljeto!

R. Katalinić-Jeretov.

Franina i Jurina

Fr. Ča biš reka, Jurino, komu gre va Žbandaju najbolje?

Jur. Onomu šarenjaku, kemu se famoja s Trsta množi.

Fr. Tako ča mu nisu pomogli poreški prijatelji?

Jur. Su mu storili su neki dekrot, ma mu vero ni valjal.

Fr. A pljuski?

Jur. Bit će, me je strah, po onoj talijanskoj: ki ga avù ga avù.

Različite viesti.

Neka se znade. Naši uži prijatelji znadu već od dulje vremena, da se je počeo u jedan sudbeni kotar Istre uvlačiti duh nesloge i nebratstva. Poznati zloduh, što no je posijao sjeme nesloge u Kranjskoj i u Goričkoj, nastoji, da proširi svoje paklensko djelo i u našu nevoljnu pokrajinu. Zazorna mu bijaše uzorna sloga i bratska ljubav, što no je do sada vladala u Istri izmedju svećenika i sviotovnjaka, izmedju Hrvata i Slovenaca. Njemu se hoće razdora, nesloge, bratoubojničkog pokolja, kao što ga na žalost vidjamo u spomenutih slovenskih pokrajinah — na zator slovenskoga naroda, na radost naših narodnih protivnika, a na utjehu... djavlu!

Mi smo u svemu i svagda izbjegavali sve ono, što bi moglo ma komu dati povoda, da se na nas potuži kao na rušitelje bratske sloge i ljubavi, koja je stvorila zadnjih godina u mnogih krajevih Istre upravo čudesa. Naše nastojanje nije žalibože svuda uspjelo. Našlo se je nezadovoljnika, koji su potajno revali i koji se na žalost već uspjehom pohvaliti mogu.

Posliedica toga bijaše, da su nekoji radoljubi počeli ponajprije vraćati našu drugaricu „Edinost“ a u najnovije doba i „Našu Slogu“. Boli nas vrlo, što su pali kao žrtve nesretnih spletaka ne samo svećenici, koji su dugo stajali u prvih redovih u narodnoj borbi.

Početkom tekuće godine povratila nam četvorica svećenika list, a da neznamo čemu da to pripišemo, vam spomenutomu zloduhu, koji će odgovarati pred Bogom i povješću, što sije razdor i nesložu medju jednokrvnu braću, toli željnu sloge i ljubavi, boz ć ga neima njim spasa dušovnog i tielesnog.

Dajuć za danas ovoliko do znanja prijateljem našim i hrvatsko-slovenskoga patnika Istre, molimo ih u ime naše zajedničke i svete stvari, da se svakom pokušaju razdora il nesloge već u zametku odlučno oprati izvole, te da nas i naš list točnom predplatom i novimi predplatnici požrtvovno podupru, a da uzmognemo svim

mnogobrojnim zahtjevom brzo i točno zadovoljiti.

Diocezanske viesti. Veleč. g. Šime Frulić, bivši duhovni pomoćnik u Oprtlju, premješćen je u istom svojstvu u Berseč.

Gosp. Frulić nije imao obstanka u Oprtlju, kao što ga nije imao do sada u onom nesretnom gojezdu nijedan naš čestiti svećenik, pak je morao od tamo seliti.

Za oprost od čestitanja na korist „Bratovšćine“ darovaše: gg. dr. Niko Fabianić, Krk, 2 for., dr. Andrija Stanger, Volosko, 2 for., Rajmund Jelušić, Berseč, 1 for., Zamlić Vinko, Volosko, 1 for. 50 nč., Šime Defar, Tinjan, 1 for., Ryšlavy Franjo Zvoneća 1 for., veleč. g. Fran Stefanutti, župe-upravitelj u Draguću 1 for. 50 nč., R. Katalinić-Jeretov iz Zadra for. 1. — Isim toga darovao je veleč. gosp. Vinko Zamlić kao božićni dar „Bratovšćini“ 2 for 50 nč. ili pot kruna. Veleč. g. Andro Benigar iz Alture 1 for; g. Šime Kurelić u Trstu for. 2.

Iz Lošinja pišu nam 8. t. mj.: Odmah na prvo glasove o izmirenju opozicijonalnih stranaka u Banovini, koji se nekako neizvjestno pojaviše u novinah, zaigralo srce u grudih svakomu od nas, i odkinuo nam se uzdah, koji smo već odavna težkom mukom u srcu zadržavali: Daj Bože, obistinilo se!

I obistinilo se!

Dakle odsada, ni jedni ni drugi, nećemo biti prisiljeni, da se nabacujemo pogrdami na tobožnje protivnike, a u istinu sinove istoga naroda hrvatskoga, koga i oni ljube onom istom zanosnom ljubavlju, kojom i mi. Koliko je to neugodno bilo većkrat istim pristašam i jedne i drugo stranke!

Zaboravimo! Ta mi Hrvati zaboravismo žalibože i mnoge slavne događaje iz naše prošlosti i mnogo ljudske nepravde, pa da nebi zaboravili i ovu nesretnu razmiricu iz sadašnjosti.

„Nadjeno je draže negubljona;
„Iza tuče vedrije je nebo,
„Iza tuge bistrija je duša,
„Iza plača veselije poješ.
Živila domovina!

Ovaj uzklik nek nas za uviek sjedini, i nikakva mržnja, nikakve osobnosti nek nas nerazstave. Ljubav napram domovini nek bude jača od svake mržnje.

Hrvatska čitaonica u Kastvu priredjuje u sriedu dne 18. jenara t. g. u vlastitih prostorijah „Narodnoga Doma“ zabavu sliedećim programom: 1. Sbor: Kustav-gradu, spjevao R. Katalinić, uglasbio M. Brajša. 2. „Dosadni gost“, lakrdija u jednom činu. 3. Pjevanje: „Pripovjetka Jankova i Napitnica noćobdije“ sa zborom iz pučke opere „Zlatka“ od Zajca. 4. Tombola. 5. Ples. — Ulaznina za osobu for. 1, za obitelj for. 1.50. Darovi se primaju su zahvalnošću. — Početak ob 7 uri na večer. Bez pozivnice zabranjen je ulaz.

Razprava radi zapljene „Naše Sloge“. Dne 30. decembra 1892 održavana bijaše kod zemaljskog suda u Trstu razprava radi zapljene dvih članaka „Naše Sloge“ br. 45. Zaplienjen bijaše uvodni članak „Riječ na pravom mjestu“ i dopis iz Oprtlja. Urednik našega lista uložio je proti zaplieni utok i tako je došlo do razprave. Razpravu je vodio savjetnik g. Legat, sudci bijahu savjetnici gg. Huber i vitez Defacis; državno odvjetničtvo zastupao je zamjenik državnoga odvjetnika g. Vidulich; porovodja bijaše prisluženik g. A. Antončić. List je zastupao urednik sam. Uspjeh razprave bijaše taj, da je sud dignuo zaplienu članka „Riječ na pravom mjestu“ a potvrdio onu dopisa iz Oprtlja.

Sva razprava vodila se u hrvatskom jeziku, osim govora zamjenika državnoga zastupnika.

U „Slavenskoj čitalnici“ u Trstu biti će u subotu prvi ples ovoga mesopusta sa tombolom, na što se gg. članovi upozoruju.

Izborni sastanak. U nedelju sastalo se u dvorani „Mally“ do 40 birača Trsta i okolice, da saslušaju svoga zastupnika na državnom saboru u Beču, g. Iv. Nabergoja. G. zastupnik razložio je u poduljem govoru svoje djelovanje u carevinskom vieću dotaknuv se političkog položaja i rada ostalih klubova. Izjavio se je ponajprije proti mladočeskom klubu i proti hrvatsko-slovenskom klubu. Mladočesi da teže za oživotvorenjem češkoga državnoga prava, što, kad bi postigli, osamilo bi slovenske zastupnike u carevinskom vieću. Članovi hrvatsko-slovenskoga kluba da rade na temelju programa stranke prava, iduć za tim, da se i slovenske pokrajine sjedine pod jednu upravu sa Hrvatskom. Oni da bi htjeli ne samo Trst s okolicom već i goričku do Soče, proti tomu je on i ostali slovenski zastupnici. Zastupnik Nabergoj ostaje i nadalje sa vedinom slovenskih zastupnika u Hohenwartovom klubu, premda neimaju jamstva, da će vlada izpuniti njihovo opravdane tožnje. — Tko želi pobliže čitati o tom sastanku, upućujemo ga na obširno izvješće „Edinosti“ br. 9. od dne 11. t. mj.

„Tržaško podporno in bralno društvo“ priredjuje u subotu dne 14. t. mj. družtveni pleo u redutnoj dvorani kazališta „Politeama Rossetti“. Početak u 8 sati; ulaznice po 50 nvč.

Veliki koncert što no ga priredišo prošle subote pjevačka družtva Trsta i okolice uz sudjelovanje tamburaških zborova i dramatičkoga odsjeka našega „Sokola“, izpao je u svakom obziru vrlo sjajno.

Kazalište „Fenice“ bijaše uzprkos nepovoljnu vremenu veoma dobro posjećeno. Većinu pjesama i tamburaških skladba morali su pjevači i tamburaši na burno i obćenito zahtjevanje opetovati. Šaloigra „Županova Micika“ izazvala je mnogo smieha a dični predstavljači bijahu živahnim povladjivanjem nagradjeni. Čestitamo srdačno svim sudjelujućim, napose neutrudivomu odboru. Živili!

Iz Senja pišu nam dne 27. prošloga mjeseca, da je istoga dana preminuo g. Hubert Luster, posjednik, vlastnik tiskare i knjižare, gradski zastupnik i član trgovačko-obrtničke komore u 60. godini dobe svoje.

Pred kakvih 30 godina došao je pokojnik kano skroman obrtnik iz Njemačke, te se ovdje naselio otvoriv malen dućan školskih i pisarničkih predmeta. Uztrajnim i poštenim radom i uzornom štedljivošću privredio je tečajem 30 godina toliko, da si je kupio kuću, nabavio tiskaru, otvorio knjižaru a medju gradjanstvom stekao toliko ugleda, da ga je izabralo u gradsko zastupstvo i trgovačko-obrtničku komoru.

Premda rodom tudjinac, obljubio je ovu hrvatsku zemlju kao svoju, te je hrvatskoj knjizi kao pošten nakladnik krčio put medju narodom. Čestitomu mužu ostala dugo uspomena medju nami! — Sav posao po pokojnom Lusteru voditi će pod istim imenom i nadalje njegova supruga Antonija.

„Lega nazionale“ i početak nove godine u Krku. „Da se ustroji u Krku „Lega nazionale“, radili su: nadošlica ljekarnik čistokrvni Talijančić Krebs (da bi bio bar kakav Gambero, još-još), za koga nekoji tvrdo, da je koreniti nespašenjak i pučki učitelj, velečeni g. Udina. Njim za ledji stoje druga gospoda, kojim valjda krušac nedopušća, da se preveć izliči. Tomu družtvu kumovao je — kako se govori — čovjek, koji pušća Krku živu uspomenu — i samoj „Legi“ liepu egodu, da pokaže svoje oštroumlje i svoju taktiku u odgojivanju. Na staru godinu držali su: komesar Prinzig, gori napomenuta dva gospodina i još nekoliko pajdaša skupnu večeru, gdje se, kako čujemo utanačilo, koga da biraju u odbor „Lege“ i kako da se proslavi taj čin. Na mladu godinu bila je izkićena zastavami jedina obćinska zgrada, gdje se je popodne birao odbor, a na večer bila je ista zgrada osvietljena tako, da je bio u pogibelji života čuk (obćinski grb) te je prolazila gradom s irajuć glasba uz veselo klicanje „evviva“ i „viva la patina“, valjda mjesto „patria“. Na večer podvorio je novoizabrani predsjednik družtva g. A. Schinigoi (starinom gorički Slovenac) prijatelje i ustrojitelje „Lege“. Tu dakako bio je g. komesar Prinzig, g. Robert Thedrez c. kr. prigledník, Franc Anastasi c. kr. carinarski pri-jamnik, i, i, i, g. dr. Ivan Grakovič c. k. kotarski sudac. — Paron lù! Napijalo se na prvom mjestu „Legi“ i nje predsjedniku, te da je tajnik „Lege“ g. Račić u svomu oduševljenomu govoru spomenuo takodjer njemački „Schulverein“ i „la men colta Bratovšćina“.

Da toga nezaboravimo!

Iz Žbandaja piše nam tamošnji župnik veleč. g. Ivan Tomšić, da se u njegovoj župnoj crkvi nije pjevala hrvatska misa od njegovih predšasnika, već u latinskom jeziku, te da se i on drži toga običaja, neželeć ništa u tom poslu mienjati.

Ovim ispravljamo viest uvrštenu u našem listu br. 51. t. l. pod istim naslovom, u kojoj stoji, da je veleč. g. župnik zabranio pod sv. misom pjevati hrvatski „Slavu“ i „Vjerovanje“, ali o hrvatski pjevanoj misi neima ondje govora.

Sa kvarnerskih otoka. Prijatelj, koji nas je onomadne obaviestio o izvadjanju šumskog zakona na otoku Cresu, piše nam, da ga dužnost veže kojekšta od onoga opozvati, jer bijaše netočno podučen i jer ga na to nukaju osobiti razlozi. Zadovoljujuć ovim prijatelju dopisniku, molimo ujega i sve ostale dopisnike, da nas o svemu točno, istinito i nepristrano obaviešćuju, jer jo svakomu urednićtvu neugodno ono opozvati, što je kano istinito priobćeno bilo. Na nas paze pako napose naši protivnici, nebi li nas u grichu našli, te na izpravak prisilili, ili što je još gore, na sud pozvali. Dakle u kratko, točno, istinito i nepristrano, pa se neboj izpravka ni suda.

Zagrebačka „Hrvatska“ posebnim člankom bavi se o stanju Istre, pa zaključuje ovako: „Hrvati i Slovenci bijahu izvrgnuti sili Niemaca i Talijana. S dvie strane jurišalo se na njihovu narodnu individualnost, ali ni njemačka, ni talijanska kultura nisu bile vrstne, da Hrvate liše njihovo narodne svieti. Vrlim, zaslužnim otačbenikom Istre pošlo je za rukom probuditi puk iz mrtvila. Djelo jednoga Dobrile ostaje nezaboravnom točkom u historiji probudjenja narodne hrvatske svieti u Istri. Danas je oko toga svetoga djela, koje iziskuje puno odvažnosti, energije i ljubavi za stvar naroda, zabavljeno liepo kolo otačbenika. Njihov rad uspjeva. Glas tih pobornika čuje se u zakonodavnih tielih one pole monarkije, te neodoljivo privlači i našu pozornost. To bo je glas srodan našemu. On se dižo za poniženo, potlačeno hrvatsko pravo. On dozivlje mogućnikom u pamet, da hrvatski narod živi i čezne za oživotvorenjem svoga prava. Taj glas netraži ništa, što bi vriedjalo tudje pravo, što bi bilo na štetu ma kojega drugoga naroda. Hrvatski zastupnici na carovinskom vieću žele samo, da jedno pravo bude za sve. Svakomu svoje. Oni hoće, da se od prava jednih nežrtvuje za volju drugih, da se od jednih neuzimlje i daje drugim. A Hrvati osviešćeni i težkim izkustvom opamećeni, uvidjaju dobro, da im treba čitavo pravo njihovo, da uzmognu raditi za svoj narodni obstanak, kulturni napredak i materijalni svoj preporod. U tom smjeru rade i naši istarski prijatelji na carovinskom vieću. Hrvatski narod prati njihov rad sa simpatijom i harnošću. Radost je hrvatskoga naroda tim veća, što se tomu radu pridružiše i tri hrabra, odlučna sokola iz krčne Dalmacije, a to su častna gospoda Binakini, Perić i Dapar. Za početak kolo radnika nije baš veliko, ali ono imponuje silnim svojim duševnim kapitalom, neutrudivom rječitošću i žarkom ljubavi istine. Pobjedit će istina, koja je na njihovoj strani, o tom neka hrvatski narod nedvoji.“

Iz Voloskoga pišu nam, da je poznati lovranski učitelj i trgovac sa glasovi Grossman podnio tužbu proti razuim osobam iz Lovrana, koje bijahu na sudu u Volosku preslušane kano svjedoci proti njemu u poznatoj parnici, što ju je rečeni učitelj podignuo proti pomorskomu kapetanu g. Turčiću ml. i proti uredniku našega lista, tobože radi uvriede poštenja.

Riedak je to doista slučaj, da se postupa proti svjedokom prije glavne razprave, na kojoj bi pod prisegom svoju izpovied položili. Ovo postupanje Grossmanna tumači se obćenito tako, kao da bi se bojao tih svjedoka na glavnoj razpravi pak bi ih hotio već na početku iste prestrašiti ili njihovu izpovied obezkriepiti. Zaludu mu takovo nastojanje, jer će svjedoci i pod prisegom ono potvrditi, što su pred iztražnim sudcem izjavili.

Spomenutu prijavu proti g. Turčiću i našem uredniku podnio je Grossmann već god. 1891 a još neima ni sada obtužnice. Stvar se zatože predaleko, što je dokazom s jedne strane, da učitelj neima prave „kurože“ stupiti pred porotu, a s druge, da je napram njemu zemaljski sud u Trstu veoma uslužan.

Učitelj Grossmann podnio je u najnovije doba i novu prijavu proti našem uredniku radi govora izrečenoga u zadnjem saborskom zasjedanju. Nećudimo se učitelju Grossmannu, koji neima pojma o saborskih razpravah i imunitoti zastupnika, ali se snebivamo nad pomisli kako ga nije njegov zastupnik, pravnik g. Camber na to upozorio, već dapače i ime svoga štićenika prijavu podnio! Neraztumačivo nam je što nije Grossmann podnio prijavu i proti zastupniku Stangeru, koji ga je u poznatoj interpelaciji onako ljudski obrisao. Mi očekujemo novu prijavu od Grossmanna radi ove viesti.

Iz Oprtaljščine pišu nam 1. t. m. Priobćujemo Vam, g. uvedniče, grieho naših narodnih protivnika iz stare godine, nebi li se već jednom našli lieka možda u novoj godini, jer će so inače stara zla opetovati dok neizginemo mi ili naši protivnici. Ovi nepuste na miru nijedno selo, nijednu osobu, koja nepuše u irredentistički rog. Nu izmedju ostalih sela i osoba, zamrzili su najviše na Topolovčane, jer imade tamo muževa, koji križaju bez milosrdja talijanaške spletke i račune.

G. župe upravitelja *Knavsa* izpekli bi živa da mogu, jer je on pravi pastir svomu puku. Za njim dolazi na red poznati naš rodoljub *Gryo Saule*, posjednik u istom mjestu, koga su protivnici milom il silom predobiti htjeli.

Kad njim se to posrećilo nije, udri po njemu i proti njemu, bilo pod kakvom izlikom. Tako se je 14. agusta 1892. pružila šarenjakom i talijanašem zgoda, da udare opet jednom proti dičnomu *Saule*. Toga dana čitala se sv. misa u crkvi sv. Jerolima u Topolovcu. Bijnše to pred občinskimi izbori u Oprtlju. Naš vriedni *Gryo*, držeći u ruci „*Našu Slogu*“, reče pred crkvom sakupljenom puku jasno i glasno: „*Približaše se eto občinski izbori; čuvajte se svi, da se nebi tko prodao kao niema životinja. Prijaviti ćemo svakoga suda, koji bude kuporao glasove, il koji se prodade, te će biti strogo kažnjen. Ako meni nevjernjete, eto Vam „Slogu“ pak čitajte kako bijahu odsuđjeni trgovci sa glasovi u Buzetu*“.

Ovo rieči pučkoga prvaka neostaše bez uspjeha. Talijanaši i šarenjaci htjeli su od jada pobjesniti. Da se govorniku osveto, prijaviše ga tršćanskomu židovskomu listiću „*Il Piccolo*“ sliedećim dopisom: „*Gryo Saule stupio je pred narod držeći službeni list te reče: meni je kazao sudac, da će biti zatvoren svatko, koji bude glasovao za talijansku stranku. Tko nevjeruje, evo mu dokaza, te udari po službenom listu*“.

Ali kao da mu nisu tom laži dosta naškodili, podkupiše jednu šarenjačku podrepnicu, koja ga prijavi na temelju gornje laži c. k. oružničtvu u Motovunu. Dva oružnika dodju zbilja ponajprije g. župe upravitelju *Knavsu*, da ga izpitaju, što je na stvari. On izjavi, da o svemu ništa nezna, jer bijaše još u crkvi kad je Saule govorio. Nu prisutni mu brat, mladji g. *Knavs* očitovao oružnikom odlučno, da je sve čuo i vidio, što bijaše pred crkvom, nu da je sve ono laž, o čemu oružnici na temelju prijave iztražuju.

Ali čujte, što se je dalje dogodilo. Oružnici podastriešе izvješće, da je sve ono istinito što je „*Il Piccolo*“ priobćio. Usljed toga moradoše braću gg. *Knavs* pred sud u Motovun. Tuj izjaviše opetovno, da je sve ono laž što je „*Il Piccolo*“ pisao.

Doznajemo naknadno, da su ona dva oružnika istinito izviestila, nu netko treći da je njihovo izvješće izvrnuo.

Ovoliko dajemo do znanja našim državnim zastupnikom, da se pritužе na mjerodavnom mjestu, kako se postupa proti našim prvakom, u onoj obćini. Spomenuto izvješće daje njim već samo dosta gradiva za pritužbu.

Priposlano.*)

Sl. uredničtvu „Naše Sloge“

Trst.

Na temelju odluke sjednice obćinskog odbora od današnjega dana, usiljen sam zamoliti Vas, da izvolite u dojdućem broju Vašeg cienjenog lista uvrstiti sliedeće: (Primjetbom, da odbor nemože opravdati svoj postupak, a da se nedirne u osobu bivšeg tajnika g. A. Defilipisa.)

U broju 51. „Naše Sloge“ od dana 22. dicembra t. g. pod naslovom „Iz Kastavske obćine“, bijaše opisan odlazak bivšeg obć. tajnika A. pl. Filipovića, te on iztaknut kano čovjek znašajan i sviestan, koga nemogu da trpe duševni patuljci — a ujedno kano izvrstan činovnik, za kojim će danas sutra obć. zastupstvo morati žaliti; istodobno se pak onom spletkaru, koji je pod njim rovao i kopao, da uzmogne „prem nesposobniji“ na njegovo mjesto sjesti, dovikuje: danas moni sutra tobi.

Da je g. dopisnik bivšem obćinskom tajniku Antunu pl. Filipoviću, reeto Dc filipisu, bio usiljen dati onakvu svjedodžbu — nije nikakvo čudo; jer dušovni patuljci, kad su uvidjeli, da je isti obćinski tajnik ne po svojoj glavi, nego zaveden po poznatom spletkaru poremetio mir u obćinskom uredu, a po svom poznanju prouzročio dosta štete, to zapustio svoju službu 24 dana prije roka bez ikakve dozvole, a otišao bez da preda svoj ured i da pozdravi podpisanoga i druge neke obć. činovnike — nisu doista mogli da mu dadu onakvu svjedodžbu.

Kako se vidi, obć. zastupstvo neima razloga, da se za tim činovnikom kaje, kano što se s drugo strane noma kajati, ako je službu obć. tajnika povjerilo do-

*) Nepristranosti radi priobćujemo gornji izpravak, premda nije sastavljen u formi izpravka i premda bismo mu imali kojošta primetnuti. Op. Urod.

maćem sinu, koji je svršio nesamo četvrtu normalku, nego jur polazio i 7 gimnazijalni razred, — mužu, koji već proko 19 godina bezprikorno služi ovu občinu, mužu, koji si je znao steći ljubav i pouzdanje puka, mužu s kojim esm i ja u vremenu od 13 godina, što mi je čast biti obć. glavarom, bio posve i podpunoma zadovoljan.

Takvog čovjeka i takvog činovnika ne može dakako trpiti g. dopisnik, komu se već ni p a t u l j c i ne klanjaju, a kamo li ljudi od oka.

Svega ovoga mješanja nebi u ostalom bilo, da se je izpunila želja onog bivšeg velezaslužnog i izkusnog obć. zastupnika, koji je pismeno savjetovao i proporučao, da se glavne obć. službe povjere domaćim sinovom, budući je izkustvo pokazalo, da je to još najbolje.

Nu reć bi, da je dotično pismo slučajno za jeden dan zakasnilo. . .

Što se spletkarenja tiče, mi poznamo pravoga spletkara, te mu na njegovu „danas meni, sutra tebi", koje se on sam još najviše boji, odgovaramo i „danas meni, a sutra onomu, komu Bog da i sreća junačka!" Samo neka taj spletkar pazi, da ne izazove bure i oluje, koja bi već jednom radikalno uništila one mikrobe, koji su okužili naš zrak i koji ga još dandanas kuže.

K a s t a v, 29. decembra 1892.

Občinski glavar: M u n i ć.

L i s t n i c a u r e d n i č t v a.

P o b r a t i m u S. Nebijaše nikako moguće u današnjem broju; početi ću u budućem broju. Hiljadu pozdrava!

G o s p. A. D. Da ste nam poslali kratak odgovor, bili bismo za badi kamo stisnuli, ovako morate čekati dok na nj rod dodje. Živili!

Gg. dopisniku mulimo, da se strpe, jer nam se nagomilalo odviše gradiva.

P r i j a t e l j u N. u S. Urednika nebijaše ovdje danas osam dana jer ga je bio kod kuće zameo snieg; radi toga izostalo je koješta, a ni drugo nije savršeno. Da ste nam zdravo!

G o s p. R. K. J. Koliko nam je poznato znaje se već dulje vremena ob onom pitanju. Primoso izvolito poslati našemu odvjetniku u onom mjestu. Zdravo mladi sokole!

Gosp. P. R. Nije za tisak ona Vaša pjesmica: obaviešćujte nas radje prozom o tamošnjih novostih. Živili!

Št. 10/Ok. š. s.

Oglas.

Na enorazredni ljudski šoli u Brezovici se slovenskim učnim jezikom popolniti je začasno ali stalno službo učitelja i voditelja III. plačilnega razreda, in na dvorazrednici v Hrušici se slovenskim učnim jezikom popolniti je mesto učiteljice III. plačilnega razreda.

S temi mesti združeni dohodki in užitki razvidni so iz deželne postave za Istro z 3. novembra 1874 dež. post. št. 30 odnosno z 14. decembra 1888 dež. post. št. 1 ex 1889.

Pravilno opremljene prošnje naj se v 14 dneh predpisanim potem sem predlože.

C. kr. o k r a j n i š o l s k i s v e t

Volosko, dne 8. jenura 1893.

Predsjednik: **Fabiani** m. p.

Drogerija

Augusta Rizzoli-a

ulica Malcanton br. 13 u TRSTU

skladišće svieća voščanih, ljekovitog ulja, mineralnih voda, raznih crnila, boja i kistova, sapuna mirisavih i za pranje. 32—52

Lutrijski brojevi

Dne 7. jenara

Trst	46	7	72	26	32
Linc	16	87	63	22	42

Dne 11. jenara

Prag	18	42	60	69	20
Innsbruck	19	84	15	42	48

Javna zahvala.

U blagotvorne svrhe hrvatskog pripomoćnog družtva u Beču, naročito u svrho utočišta, koje podržavamo za djake visokih škola, primismo od slav. občinskog upraviteljstva u S p l j e t u 30 for.; od sl. poglavarstva občine V i r o v i t i c e 25 for.; od slavnog poglavarstva slob. i kr. trgovišta J a s t r e b a r s k o 10 for., i od sl. ravnateljstva štedione u Samoboru 5 for.

Plemenitim darovateljom bit će dalnji narodnostni rad naših štićenika nagrada za njihovu ljubav k hrvatskomu djačtvu, a mi jim se što srdačnije zahvaljujemo.

Hrvatsko pripomoćno družtvo

U B e č u, 28. prosinca 1892.

Predsjednik: *Dr. K. Kozić*, dvorski i sudbeni advokat. Tajnik: *Franjo Vahčić* c. k. činovnik.

Oglas.

Podpisani prouzoc je na javnoj dražbi dne 18. decembra pr. godine drva u šumi podobćine Hum (Colmo) nazvanoj „G a n g a r o v i c a". Zato dajo do obćega znanja, da ima u istoj šumi na prodaju kolaca za loze (trsje), preklica svake vrsti i debeljine za lozne brajde (lapnike) kolaca (štanga) svake debeljine za prisloniti kod stabala u vrtu, i kod sadjenih stabala kraj ceste; drva svakovrstnog za toporišća (držala) manavele, i za ruda (timune) koje rabe kovači za kočije i vozove. Tko bi želio štogod kupiti, neka se obrati na podpisanoga vlastnika ili na obć. župana Franu Gržinića u Humu, gdje će dobiti svako razjašnjenje.

U Humu, 6/1/93 občina Buzet.

Mate Grabar pok. Mateja.

Zaspanci izključeni.

Amerik. ura budilica skoro 20 cntm. visoka for. 1.88 sa koledarom for. 2.50, svietoća po noći 50 nvč. više. Novost: Ura budilica sa bilom ½ i ¾ uro, bogato pozlaćena i cisolirana for. 7. Nikel obična remontoirka za gospodu kristalnim staklom for. 4. sa trostrukim pokrovom for. 5.50. Remontoirka za gospodje i gospodu sa pravim puniranim srebrnim poklopom for. 6.50, sa trostrukim poklopcem for. 8. Remontoirke za gospodje i gospodu crnim oceolovim poklopcem for. 6, sa trostrukim poklopcem for. 8. Garancija 2 godine. Ilustrovan tvornički list badava.

Emil Mayer.

5—6 Beč I. Schottenring 33.

Čista krv

zdravje!

Tajne bolezni, lišaji, spuščaji, bledost, splošna utrujenost, slabost, se izgubijo pri zdravi krvi. Mi jamčimo za gotovi vspeh pri uporabljanju naše metode.

Pri vprašanjih je priložiti povratno marko. 1—13

„Office Sanitas", Paris

30. Faubourg Montmartre.

EPILEPSIJA

(božjast)

uzdravljiva brez povrnitve, tisući moreju dokazati ta čudezni vspeh znanstva. —

Natančna poročila s povratno marko je pošiljati: 1—13

„Office Sanitas" Paris

30. Faubourg Montmartre.

Fran Epron

ulica Arcata.

Slikar znakova, svake vrsti grbova, dekoracija umjetničkih, slikanih stakala, drva, mramora i prozirnih slika. 32—52

Nič već kašlja!

Balzamski petoralski prah

ozdravi svaki kašalj, pluća i bronkijalni katar a dobije se u odlikovanoj ljekarni

PRAXMARER (telefon 207) „Ai due Mori"

TRST: Piazza grande. 32—52

Poštarsko pošiljke odpreme se odmah uz 55 nvč. ili toliko listovnih maraka. Pozor prod prevarom.

Drogerija

Arturo Fazzini u Trstu

Ulica Stadion 22. — Telefon 519.

Velik izbor mineralnih voda, sameljenih boja na ulju najfinije vrsti; crvene, žute, zelene, višnjevo i crne po 28 nvč kilo. Olavna bjelilo po 32 nvč. kilo; tuiljno bjelilo najfinije po 40 nvč kilo. Osim toga velik izbor bojah na vodu i kistova svake vrsti po cienah, s kojimi nije moguće konkurirati.

Skladišče glasovitog pokrepitelja od Kwizda (Kornenburger Viehnährpulver) za životinje. Izbor mirodija, boja, liukova — skladišče sumpora i modro galice za porabu kod trsja. Naručiteljom daje se brezplatna poraba telefona. 28—52

Odlikovana zlato medalja: Bruelles 1892.

Najboljše sredstvo za

želodec

katero želodec in opravila prebavnih delov života kropča in tudi odpre život pospešuje,

1 25 je

tinktura za želodec,

katero pripravlja

Gabrijel Piccoli,

lekar „pri angelju"

v Ljubljani na dunajski cesti.

Cena 1 stekl. 15 novč.

Izdelovatelj razpošilja to tinkturo v zabojčkih po 12 stekleno in več: Zabojček z 12 stekl. stane gld. 1.80; s 24 gld. 2.60; s 36 gld. 3.84; s 44 gld. 4.26; 55 stekl. tehta 5 kg s poštno težo in velja gld. 5.26; 10 stekl gld. 10.30. Poštnino plača vedno naročnik.

Dobiva se v lekarnah v Trstu, na Primorskem, v Istri in Dalmaciji.

Ulica sv. Katerina br. 3

Bogat izbor

počata od kaučuka i kovnih, jednostavnih i umjetničkih počata za urode, razna urezivanja, kovnih tablica za stanove, klišé, tvoriva, velikih počata za označivanje pošiljaka, monograma, crnila neizbrisivog za počate itd. za najniže cieno. — Prodavači i agenti dobiju dobar popust. U pokrajinu idu pošiljke uz pouzeća.

G. BATTARA i dr.

TRST 33—52

ulica sv. Katarine br. 3.

Tvornica počata i sličnih predmeta.

LJEKARNA

A. KELLER

ex Rondolini

utemeljena godine 1769.

TRST,

Via Riborgo br. 13.

Razprodaje sliedeće osobitosti: Glasovito i pravo fluore iz Brešije, željezo-Malessi. Obično kakalarevo ulje; isto olje sa jodom i željezom. Eliksir Cocca okrieplјujući i probavljajući. Eliksir China proti groznici. Anaterinsku vodu za usta. Tekući sapun proti ozeblnam. Obće poznatu vodu katrama i uštrcivanja katrama. Kašicu proti potajnim bolestim. Indijsku esencu, ljek proti zuboboli. Ekstrakt Tamarinda sa Antila. Vino sa Chinom poput Marsala okrieplјujuće želudac Prašak za zube bieli i ružičasti. Prašak ciparski bieli i crveni itd. itd. Glavno skladišće rogatačke kiselice kneza Esterhazy. 26—27

NB. Primaju se naručbe za tuzemstvo uz pogrdbe povoljno i uz pouzeće.

U radionici klepara

GIUSTO BIASUTTI

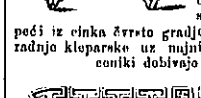

opunomoćenoga graditelja vodovoda o željeznih cievih Via Barriera vecchia Trst broj 10 gradi i drži na skladišću kupelji u posudah, sa stolicom sa ili boz peći iz cinka čvrsto gradjene, te izvadja i drugo radnje kleparske uz najniže cione. Ilustrovani eniki dobivaju se gratis. 32—52

Jedino družtvo pločara

Petar Levichnik i dr.

Osobiti ovrštioci radnja cementom postignuv u tom do sada svuda najbolji uspjeh, o čemu posjeduju mnogobrojna svjedočba za izvedene razno sustave shodova, kamenice za bušće itd. itd. Izvadjuju cementiranje zidova, izvana te izuutra jamčeć za nepromočivost; nadalje bilo kakvo shodište u cimentu Portland sa kamenjem bilo koje boje i mramora, obavljaju laštenje shodova te odstranjenje vlaga i smrada. Izvršuju svaki popravak uz jako obaljeno cieno. Radnje obavljaju najvećom brzinom ovdje i u pokrajinah, Dalmaciji, Istri itd.

Za naručbe dosta je napisati dopisnicu.

Svaka radnja je zajamčena.

U nadi, da ćemo biti radnjam. počašćeni kano do sada, bilježimo se sa štovanjem

Družtvo pločara

PETAR LEVICHNIK i dr.

Ulica M a d o n n i n a br. 21, I. kat., 52—32 vrata 11.

Priviligirane štrcaljke proti mil devu (peronospori) inžinira Živica pripoznate su medju ostalim kano najbolje, jer su najjednostavnije, najčvršće i najustrajnije; najlagljo i vrlo brzo u radnji, pošto porabo najmanjo tekućine a kod svega toga jesu najjeftinije. Podpisana tvrdka pripravlja ih radi toga mnogobrojno za buduće proljeće te razašilјo već sada prospekto i cienike bezplatno svakomu, tko se ogiasi, to šaljo i obrazeo. Priporuča takodjer druge predmete i svojo radnje.

ŽIVIC i drug.

u TRSTU, ulica Zonta broj 5

Inžinirski urod, skladišće strojeva i dotično tvarino; zastupstvo tvornica, mokanička radionica.

Povlaštena mejnarodna agencija za potovanje

z dekretom kr. ug. vlado 26/4 1891. št. 1799, P. S. III. 48 52

Dragotin Pirelli

(Carlo Pirelli) — Reka Via del Lido 537 vis-à-vis il molo Adamich.

Prodaja vožnjih listov:

za vsako mesto preko morja all kopnega (listki za II. razred po znižani cen.) Izdaja liste za tja in nazaj za jedno leto z obre vi po 20% in to po ceniku, katerega si bodi evropskega all amerikanskega društva.

Izdaja vozne listke (biglietti di passaggio) za Ameriko: preko Havre, preko Anverse, preko Bremena, preko Hamburga, preko Liverpoola, preko Glasgowa i preko Southamptona. — **Za Afriko:** preko Genove, preko Marsilje, preko Lione, preko Londona i preko Darmouthla — **Za Australiju:** preko Genove, preko Bremena, preko Anverse i preko Hamburga. — **Za prego Iquique (ltd.):** preko Genove i Montevideu, preko Hamburga uprav kroz Magelanovo tjesnac i progom Hamburg, Colon (Colon, Panama, z železnico) Panama, Iquique, ltd. prek morja po znižani cen.

Potnikom ni treba, da zahtevajo navedno vožno karte, niti da mislijo za razredo all polože kaparo. Desti je, da dojdejo k agenciji na Reki ter da tu kupijo karto, potem morejo v vsakem mestu ostati, kjer jim je drago od kjer odhaja parobrod ob dnevih, določnih mu od agencije. Agencija bode pazila na točna odhajanja, vrhu tega je v komunikaciji z vsemi mesti in vsemi društvi: in kjerkoli se oglasijo potniki, gledati če na to, da ne bodo trošili za čakanje, ampak poslalo se jih bode takoj v oni kraj, od koder najpoprej odide parobrod, priporočujoč jih samo takim društvom, koja skrbe za dobro hrano na parobrodu. — Jamči se za točen odhod, kakor je označen na potni karti in povrnejo se stroški, ako se zakasni po krivdi agencije, t. j. ako ne prispe o pravem času v določeno mesto, vzled tega, ker se je agencija znotila v računjanju, koliko časa traja železniška vožnja all pa, da ni več prostora na parobrodu. — Ker imamo agencije v New-Yorku drugo agencijo za spadicije po vsej Severni Ameriki, izdajala bode reška filijalka karte po najnižji ceni za vsako mesto v Severni Ameriki.

Za vsako odredjeno mesto izdava ta agencija vozne karte.

Gori omenjena agencija daje pojasnila glede ceno, kakor glede dneva in mesta odhoda.

Proskrbija zahoje

za prtljago in blago za vsako mesto, po morju ali po kopnem. Zavezuje se poizvedovati o vsaki stvari, koja bi se bila morda izgubila ali pozabila po poti v Ameriko all kam drugam.

Izdavatelj i odgovorni urednik **Mate Mandić.**

Tiskara Dolenc.

Broj 3. U Trstu 19. jenara 1893. Godina XXIV.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlane set pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja za pogodbo sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“ Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i natiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 3 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Poziv na predplatu.

Iztekla je eto i dvadeset i treća godina što šaljemo naš list na krilo milog nam naroda. Stupili smo evo hvala Bogu i u dvadeset i četvrtu godinu. Pozivljuć narod na novu predplatu, nadamo se, da će nam ostati vjerni svi stari pomoćnici i predplatnici i da će se k ovim pridružiti i oni, koji to do sada nisu mogli ili htjeli.

Predplata s poštarinom za cielu godinu stoji za Imućnije for. 5, a za seljake for. 2. Za pol godine polovicu. Izvan carevine za poštarinu više. Novce ne treba šiljati u zapečaćenom listu, jer je predrago, nego poštarskom naputnicom. (Vaglia postale).

Buduć da nam se šalje više puta novce u razne svrhe, molimo svakoga, da uvjek točno naznači, što je za predplatu, što za što drugo.

I ovom zgodom molimo naše dužnike, da već jednom zadovolje svojoj dužnosti, jer nije lieno ni pravedno list primati a ne plaćati ga.

Preporučamo napokon svim rodoljubom, da nam dopisuju iz svojih krajeva p o i s t i n i sve, što misle, da može narodu koristiti.

Uprava „Naše Sloge“.

Zastupnik Nabergoj pred svojimi birači.

Javili smo u kratko u zadnjem broju o izbornom sastanku, što no ga je sazvao i držao zastupnik g. I v a n N a b e r g o j u nedelju dne 11. t. mj. pred svojimi birači u gradu Trstu.

Izvješće g. zastupnika smatramo za današnje političko stanje u ovoj poli države toli poučnim, te držimo, da nam se je bar na glavnije točke istoga osvrniti, i ob istih naše mnienje izreći.

Gosp. zastupnik poče svoje izvješće sa nastupom vlade ministra predsjednika grofa Taaffea god. 1879, koji je privabio češke zastupnike u carevinsko vieće, koji su pomogli ustrojiti parlamentarnu većinu ili desnicu u tom vieću. Narod češki nezadovoljan sa radom većine svojih zastupnika na državnom saboru, povjeri svoju sudbinu kod zadnjih občenitih državnih izbora Mladočehom, koji su stupili u carevinskom vieću u odlučnu opoziciju proti vladi. Desnica se razklimala i razpala; grof Taaffe oslonio se tada dielomično i na njemačku ljevicu, al je ostao bez stalne većine. Svemu tomu da je kriva sama vlada, koja nije htjela izpuniti opravdane zahtjeve bivše većine; ali je mnogo zakrivila i nesretna nesloga, koja vlada medju slavenskimi narodi.

Zaustavimo se kod zadnjeg stavka.

Gosp. zastupnik Nabergoj je ovim izrekao veliku i nepobitnu istinu pak žalimo, što nije odatle i konsekvencije povukao. Da, jedino vlada je kriva, što je došlo do razsula bivše većine carevinskoga vieća, jer nije svojih obveza napram klubu staročeskih zastupnika i napram Hohenwartovom klubu izpunila, al se čudimo, što su članovi ovoga posliednjega i nadalje u svih skoro pitanjih požrtvovno i bezuvjetno podupirali onu vladu, koja ih je za uzdarje konačno prezirno mimoišla.

Istotako nepobitna je istina, da je žalostnomu stanju Slavena kriva nesloga izmedju njih, osobito pako izmedju njihovih zastupnika, nu uvriedili bismo duboko g. zastupnika N a b e r g o j a, kad bismo ga smatrali toli prostudušnim a da nebi poslie toli gorka izkustva i sam uviditi mogao, da je upravo onaj klub, u kojem sjedi on i njegovi slovenski i hrvatski jednomišljenici ustrojen i podržavan ponajprije u tu svrhu, da razdieli i razciepka slavenske zastupnike na državnom saboru, da bude, što no rieč, klinom u slavenskom tielu.

Gosp. zastupnik osudio je nadalje ustrojenje hrvatsko-slovenskoga kluba i nastojanje njegovo oko oživotvorenja hrvatskoga državnoga prava. On se zgraža nad pomišlju ujedinjenja slovenskih pokrajina na temelju hrvatskoga državnoga prava, u okviru ove države, sa kraljevinom Hrvatskom. On si nemože pomisliti slovenskoga zastupnika, koji bi se usudio stupiti pred svoje birače sa programom stranke prava, premda se Slovencem obećaje ujedinjenu S l o v e n i j u. U ovom važnom pitanju nalazi se gosp. zastupnik posve u opreci sa pisanjem najkompetentnijih slovenskih časopisa i sa tolikimi izjavami na javnih i privatnih sastancih i dogovorih.

G. zastupnik N a b e r g o j je i proti oživotvorenju českoga državnoga prava, jer kad bi Česi postigli ono, za čim teže i za što se toli junački bore, nebi se više mogli mješati u upravu drugih pokrajina, a Slovenci bi izgubili najboljega saveznika. Nevjerujemo, da bi g. zastupnik ovu izjavu i danas podpisao. Nemožemo si bo pomisliti toli sebičnoga zastupnika, koji nebi iz svega srca žalio bratskomu narodu izpunjenje njegovih najidejalnijih težnja, il koji bi, jer trpi i strada sam, hotio i nastojao, da uz njega trpi i strada i njegov po krvi brat.

Prem je politički položaj nejasan i stanje naše vrlo žalostno, ipak bi moglo po mnienju gosp. zastupnika i još gore nastati, jer je u Ugarskoj Slovakom, Srbom i Rumunjcem gore negoli nam.

Kad bi i ovo sve istinito bilo, što je g. zastupnik kazao, držimo, da nebi bio imao ovako na puna usta govoriti. Mi znademo, da je stanje Slavena u Madjarskoj nesnosno, ali znamo i to, da se u ovoj poli države sa nijednim narodom il plemenom onako više postupati nemože, kao što postupaju bahati Madjari sa biednimi Slovaci. Znademo dapače i to, da se napose mi Slaveni Primorja neimamo česa plašiti, jer neimamo što izgubiti. Mi se dobro sjećamo svih ustavovjernih vladavina, koje su nas usrećivale, pak nam je još u živoj pameti, kako nam je bilo ovdje u Primorju pod zadujim, najpogibeljnijim valjda ustavovjernim ministarstvom. Pod Auerspergom imali smo u Primorju blage uspomene namjestnika Pino-a, a pod Slavenom prijaznim (i?) m i n i s t a r s t v o m grofa Taaffe-a dobili smo De Pretisa itd. itd.

Drago nam je, što je g. zastupnik naglasio, d a s e s l o v e n s k i z a s t u p n i c i n e p l a š e g r o ž n j e n i o p o z i c i j e, t e d a ć e u v i e k z a h t j e v a t i p r a v i c e s v o g a n a r o d a b e z o b z i r a n a v l a d u. Nitko zadovoljniji od nas kad bi za ovako odlučnimi riečmi sliedila i odlučna djela, te da nam se nepruži više žalostna zgoda, kako se pojedini slovenski zastupnici tuže na pojedine ministre i groze čitavoj vladi, pa ipak glasuju proračun ministrom i vladi.

Glede slovenske pučke škole u Trstu, koju zahtjeva na hiljade Slovenaca već od god. 1883 u skupščinah, u domaćem saboru i u carevinskom vieću, i koju da je vlada obećala otvoriti, čekati ćemo — bojimo se — još dugo, jer se ta škola obećaje već dugo i dugo, a ipak je još ne ima. Što neima ni danas slovenske pučke škole u gradu Trstu nekrivimo mjestni magistrat, koji se protivi i najopravdanijoj želji Slovenaca, već krivimo one, koji su u svoje vrieme naložili magistratu u Ljubljani, da tamo otvori njemačku pučku školu za

PODLISTAK.

Slavenski jezik u liturgiji u Istri.

Odgovor kritičaru na jednu interpelaciju.

(Vidi prilog k br. 40. god. 1892. lista „L' Eco del Litorale“, izlazećega u Gorici: „Slavenska liturgija u Istri.“ Odnosno na jednu interpelaciju.)

Prije nego li predjem u pojedinosti, i prije nego li se ogledam sa kritičarom naše interpelacije u pojedinih točkah napadaja, moram, za izbjeći nesporazumljenju, predpostaviti, da se povlastica, dana od sv. Stolice narodu slavenskomu u pogledu porabe njegovoga jezika u svetih obredih, protеže na „staroslavenski“ jezik, ili kako ga zove Urban VIII. „slavenički jezik“, i da je sveta crkva, da izbjegne novotarijam u tom obziru, htjela, kako predpisuje Benedikt XIV. u enciklici „Ex pastorali munere“ od 15. agusta 1754., da svećenici rabe nesamo stari jezik, nego i knjige odobreno i navlastno tiskane po sv. Stolici glagoljskimi slovi, ili kako ih zove papa, po krivom mnienju onih vremena, obzirom na auktora istih, „jeronimska pismena“. Opažam, da tu ide samo o j e z i k; obred Slavena, na koji se odnosi, bijaše i jest o b r e d r i m s k o - k a t o l i č k i, rad česa ga i zove papa tako jer o b r e d s l a v e n s k o - l a t i n s k i, za razliku od obreda slavensko-grčkoga, rabljenoga kod ostalih Slavena. Po svoj prilici naime upotrebili su slavenski apoštoli Ciril i Metod jedan i drugi obred, latinski i grčki, prema posebnim odnošajem, u kojih su živili slavenski narodi, kojim su propovjedali blagovjest. Tako misli i Dominik Bartolini, svećenik naslova sv. Marka, kardinal sv. rimske crkve i načelnik skupa obreda, na strani 140. opaska 1. njegove knjige „Memorie storico critiche-archeologiche dei Santi Cirillo e Metodio, Roma, Tipografia Vaticana 1881.“, posvećene slavenskim bogoštenikom i izdane poticajem najvišega pape Lava XIII., e da se objave listine, na kojih se temelji enciklika „Grande munus“.

Jezik u liturgijskih knjigah u naših stranah je „staro-slovenski“ „hrvatsko recenzije“, kako kažu filolozi, a dr. V. Jagić u svojem djelu: „Glagolitica“ II., „ocjena novootkritih fragmenata“, tiskanom u Beču po carskoj akademiji kod F. Tempsky, 1890. str. 2. i 3., zovo ga „hrvatska recenzija staroslovenskoga jezika“ i „staroslavenski jezik u hrvatski provedenoj recenziji.“

Pismena, kako bi rečeno, su glagoljska, a obred čisto i isključivo latinski, tako da su knjige naprosto prevod latinskih liturgijskih knjiga, i jesu i zovu se u cielom obsegu riečі r i m s k i misal, brevir i ritual. Tako nose misal i brevir na čulu najprije latinski „Missale“ odnosno „Breviarium“, „Romanum“, „Slavonico idiomate“ izdan po zapovjedi Sv. G. N. pape Urbana osmoga, Pija šestoga, ili Inocenta XI.; onda isti naslov jezikom staroslavenskim pismeni glagoljskimi, te latinski. „U Rimu (godina) tiskom i troškovi sv. kongregacije za širenje vjere“. — „Vlastju viših“ ili „dozvolom viših“.

Samo ritual pisan je latinskimi slovi i h r v a t s k i m j e z i k o m, može se reći današnjim, posve razumljivim našem narodu Istre, koj je bio vičan čuti ga kod podieljivanja svatotajstva, kod pojsta svećeničkih bolestnim i umirajućim, kod opjela mrtvih, kod blagoslova, obhoda i tako dalje. Takova knjiga nosi latinski naslov: „R i m s k i r i t u a l i z d a n p o n a l o g u U r b a n a VIII. p a p e i l i r s k i m j e z i k o m“, u Rimu, u tiskari sv. kongregacije za širenje vjere 1640. Na 2. listu nosi posvetu knjige Urbanu VIII. od pisca Bartula Kasija, ilirskoga izpovjednika u vatikanskoj bazilici, latinskim jezikom, koja počimlje: „Tvojim, Sveti Oče, razhoritim i najmilostivijim savjetom dogodilo se je, da se po Tvojem nalogu učini latinski ritual ilirskim, i da se prošen od čitavoga naroda izda.“ Onda sliedi na listu 4. naslov hrvatskim jezikom, pak odobrenje glavnoga predstojnika družbe, dozvola tiskanja R. S P.-A., bula Pavla V. hrvatski, i predgovor pisca čitatelju hrvatski, glavno kazalo, kazalo psalma i enciklika Grgura XIII. o kalendaru. Na svrsi kalendar po misalu s raznimi tabelami. izpovjed vjere, što ave obuzimlje 80 stranica. Poslie svega toga sliedi rimski ritual, notami za pjevanje, p r o v e d e n n a h r v a t s k i u pojedinih dielovih.

Osim toga imamo rimski ritual hrvatskim jezikom, koj je dao tiskati spljetski biskup Pavao Kačić-Miošić u Mljetoih 1827., i druge diocezansko rituale takodjer hrvatskim jezikom.

Gori spomenuti rimsko-slavenski misa i brevir mogu rabiti, kako kaže Benedikt XIV. u ročenoj enciklici, svećenici, „ji izpovjedaju obred slavensko-latinski u proširenom otajstvu mise i kanoničkih urah i drugih službah božjih, koje imadu obaviti i izvršiti“, i mogu rabiti, kako se tamo izrično opazuje, misale, tabele (nazvane tajnih. Misal glavna Rubr. XX.) i brevire jeronimskimi pismeni, tiskane tiskom kongregacije za širenje vjere.“ Benedikt XIV. spominje tu sam neke zloporabe, sliedećimi riečmi: „koji se usudjuju sastavljati mise molitvami umetnutimi i pisanimi slavenskim pučkim govorom, i koji si dozvoljuju čitati počelo sv. evangjelja po Ivanu i psalam „Lavabo“ istim pučkim jezikom i latinskimi pismeni tiskan; i hoće da se iste i slične odstrane, preporučajuć i nalažuć b i s k u p o m, u kojih biskupijah obstoji slavensko-latinski obred, da se strogo drže toga naloga pape, i da izluče svē novotarije i svakojake uvedene zloporabe...

šačicu Niemaca — a to bijaše samo ministarstvo.

G. zastupnik Nabergoj imade bez dvojbe najbolje namjere, ali dvojimo jako, da će uspjeti u dosadašnjem družtvu izposlovati tršćanskim Slovencem ona prava, koja njim je Bog i zakon dosudio. Njegovo pošteno i nesebično nastojanje razplinuti će se i u buduće u nejasnom programu kluba grofa Hohenwarta.

Izvješće

o glavnoj skupščini krčke gospodarske zadruge, držanoj u Baški, dne 14. studenoga 1892.

(Dalje.)

U tajnikovom izvješću, danom na glavnoj skupščini naše zadruge godine 1890, bilo je priobćeno, kako je odbor prosliedio c. kr. namjestničtvu uglevlje pronadjeno na „Dubnom“ kod Vrbniku, da ga dade proučiti i eventualno izposlovati dolazak inžinira na lice njesta.

C. kr. namjestničtvo je prosliedilo uglevlje i našu molbu ministarstvu poljodjelstva, ali ovo je vratilo sve natrag uz izjavu, da u tom pogledu nemože ništa poduzeti.

Zadružno predsjedničtvo, u sporazumku sa ravnateljem geološkog zavoda u Beču, odaslalo je iza toga isto uglevlje na taj zavod molbom, da ga analizira. Izpertavilo se lučbeno, da je upitno uglevlje izvrstna vrst lignite iliti drvnine.

Bje takodjer obećano g. predsjedniku, da će bit izaslan posebni geolog na lice mjesta, da izpita tlo i dade svoje mnienje.

Obzirom na to, te da se pripravi tlo za izvide, g. predsjednik je postignuo nuždnu dozvolu od rudničarske oblasti za traženje ruda.

Već se mislilo, da je stvar kod vlade prešla u zaborav, kad ali u lipnju mjesecu bje priobćen odboru dolazak c. kr. rudničarskog nadpovjerenika i voditelja c. kr. rudničarskog ureda u Zadru gosp. Jakše, a malo za tim — dolazak c. kr. rudničarskog nadsavjetnika i podravnatelja geološkog zavoda u Beču, g. dra. Stache-a.

Gosp. Jakša došao je prvi, naime 8. srpnja tek. godine, te pohodio položaj na „Dubnom“, gdje se pronašlo drvnine, i položaj pod „Gradec“, isto u vrbničkoj občini, gdje se sudilo, da ima traga kamenom uglevlju.

Iza njegova odlazka i po njegovom savjetu g. predsjednik dao je na svoj trošak izkopati prilično duboku jamu pod „Gradec“, da se bolje razvidi nasad zemljišta. Istodobno je umolio g. odbornika popa Antuna Kirinčića, da isto učini i u onih položajih mjestne dobrinjske občine, gdje se u istinu bilo pronašlo tragova kamenom uglevlju, čemu se on i odazvao.

Koncem rujna dodje na otok i gosp. dr. Stache, te u družtvu sa g. predsjednikom pohodio je položaj na „Dubnom“, pod „Gradec“ i ona tri mjesta u Dobrinju, gdje se sudilo, da bi moglo biti uglevlja. Lokva na „Dubnom“ bila je i kod prvog i kod drugog izvida puna vode, te se izvid ograničio na izvanjsko lice zemlje i položaj zemljišta.

Oba izaslanika, naime gg. dr. Stache i Jakša, podnieli su nadležnoi oblasti izvješće, te su oba izvješća bila priobćena i zadružnom odboru, koji si je pridržao prepis istih.

Koli jedan, toli drugi izključuju mogućnost obstanka uglevne rude na otoku, koja bi se izplaćivala, te odrešito odgovaraju od dalnjeg izkapanja s tom namjerom. Njihovo mnienje osnivaju na zemljoslovnih promatranjih sastava otoka

(Dalje sliedi.)

Pogled po svietu.

U Trstu, dne 18 jenara. 1893.

Austro-Ugarska. Carevinsko vieće sastalo se opet dne 17. t. m. Na drugom mjestu donašamo kratko izviešće o prvoj sjednici.

Koliko je poznato nije još došlo do sporazumljenja izmedju trih velikih klubova, koji bi imali sačinjavati buduću parlamentarnu većinu. Grof Hohenwart da zahtjeva neka bude skupni program vlade i klubova što nejasniji, da bude mogao čim laglje obsjeniti razne strančice svoga kluba, koje imadu svaka za sebe posebnih težnja. Niemci ljevičari reć bi, da su se nagodili sa ministrom predsjednikom. Tako bar piše njihovo glavno glasilo ističuć kako je Niemcem osiguran narodni posjed, što će reći, da će oni i nadalje uživati sve one povlastice, koje su si milom il silom izvojevali.

U nedelju zborovalo je u Ljubljani „Slovensko društvo“, koje se je izjavilo, da očekuje od slovenskih zastupnika, da će izstupiti iz konservativnoga kluba, budu li se sadašnji dogovori izmedju vlade i prvaka trih klubova sudarali u tom, da se imade i u buduće mimoići izvedenje toli svečano proglašone ravnopravnosti svih austrijskih naroda.

U hrvatskom saboru vodi se još uviek razprava o zemaljskom proračunu. Opozicija protivi se tomu proračunu na usta svojih najboljih govornika, dočim se od strane vlade upuštaju samo riedki zastupnici u borbu sa odličnimi članovi opozicije. Gdje vlada sila tamo nepomažu dokazi ni razlozi.

Srbija. Borba izmedju liberalaca i radikalaca biva danomice žestijom. U raznih krajevih kraljevine došlo je jur do krvavih okršaja izmedju jedne i druge stranke. Osim mrtvih i razbijenih glava imade mnogo radikalaca, koji čame u tamnici. Nebude li sadašnja vlada postupala prigodom predstojećih izbora za narodnu skupštinu opreznо i pravedno, moglo bi doći u mladoj kraljevini do grdnih posliedica.

Bugarska. Ako se nemogu u Srbiji pohvaliti mirom i poredkom, neimaju ni Bugari čim da se pohvale. Nasilni ministar predsjednik Stambulov smišlja neprestano sredstva, kako bi svoju vladu za uviek u kneževini učvrstio. On je u tu svrhu predložio maloj skupštini promjenu narodnoga ustava, a skupština njemu u svemu pokorna, prihvatila je predloženu promjenu. Ova sastoji glavno u tom, da knez Bugarske nemora pripadati pravoslavnom vjeroizpoviedanju.

Franina i Jurina

Fr. Na ku uru počimlje pul vas škola?
Jur. Kada učitelj va školu pride.
Fr. Od kada tako?
Jur. Nebore već unešto vremena.
Fr. Ma to ni pravo!
Jur. Ma je ben deci drago!

* * *

Fr. Si čuja brate Jure, kako su onega talijanskega župana na sudu u Rovinju lipo ubaštali?
Jur. Nešto sam čuja, ali neznam pravo zač su ga i kako su ga.
Fr. Da je vero brusil zajik na hrvatskem brusu, pak da će ga morat sada po ovoj zimi liđit u hladu.
Jur. Dobro mu stoji, će barem drugi put dobro promislit; ča će reć i pred kim će reć.

* * *

Fr. Va Veji, da imaju intanto Logu.
Jur. Lahko njim, ać kada jih bude trbuh bolil, te dobit za niš uja od ričini.
Fr. Aj te morda i manje trabuka plaćat.
Jur. Aj te se s laglim passat.

JURJU DOBRILI

(na godišnjicu njegove smrti.)

Živo srce — čelik značaj,
Čvrste volje kano kâm,
A u grudih za slobodom
Posvedeni žarki plam
I on kliknu glasno, smielo
Nasilniku gromki stoj,
Rodio se nije zato,
Da izgine narod moj!

Širio se Istrom jezik,
Krasan jezik, ali stran,
A hrvatski nije smio,
Da ugleda bieli dan.

I on dignu svetom knjigom,
A iz mraka otaj sbor,
Divan, krasan stvoren jednom,
Da njim ječi kraljev dvor!

Otče, budi volja tvoja!
Kliknu cieli narod tad,
Olakšala mučeniku
Težka muka, kin i jad.
Dizao je rajskom svodu
U svom sboru molbe glas,
Molio se neka svane
Biednom rodu željen spas!

Njega nesta... mala šaka
Sliedila je njegov put
Bila borba težka vele,
Boj se bio krvav, ljut . . .
. . . Niesu pali . . . žario ih
Veljeg diva spomen svet,
Pred okom im bilo geslo
Il pobjedit ili mriet!

Novim opet propast lebdi
I oluje urla huj,
Al iz dalja im se smije
Svete zore čarni ruj . . .
Ti ih kriepiš, a sa neba
Blagoslovnom rieči tvôm,
Bit će Istra sretna opet,
Bit će Hrvat svoj u svom!

Zadar 13./I. 1893.

R. Katalinić-Jeretov.

Različite viesti.

Imenovanje. Njeg. Veličanstvo cesar i kralj Franjo Josip I. imenovao je gosp Ivana Buttignonia, dosadašnjega vjeroučitelja u samostanu sestara Benediktinka u Trstu, kanonikom stolnoga kaptola u Trstu.

† **Klement Božić.** Prošloga ćedna preminuo je u Zagrebu nakon dulje bolesti providjen sv. otajstvi gosp. Klement Božić, bivši dugoljetni suradnik i urednik „Obzora“. Pokojnik bijaše vrlo vješt i spretan novinar, pošten i značajan muž, koji je bio sve svoje sile posvetio svomu narodu. Bila lahka hrvatska gruda čestitomu našem drugu i prijatelju!

† **Ferdo Kikerec.** U bielom Zagrebu preminuo je ovih dana g. profesor Ferdo Kikerec poznati hrvatski slikar, od kojega potiču krasne slike iz hrvatske povieśti kano: „Zrinjski i Frankopan u tamnici“, „Krunisanje kralja Zvonimira“, „Kosovska djevojka“ itd. itd. Vječni pokoj vriednomu umjetniku i rodoljubu!

† **Savjetnik T. Doljak.** Prošloga ćedna preminuo je ovdje savjetnik zemaljskoga suda g. Doljak u 62 godini dobe. Pokojnika hvale kano vrstna i nepristrana sudca, koji bijaše na ures našemu zemaljskomu sudu. Vječni mu pokoj!

† **Carlo de Franceschi.** Dne 8. t. m. preminuo je u Gologorici bivši tajnik zemaljskoga odbora za Istru i talijanski povjestničar Istre g. Carlo de Franceschi u 83 god. dobe svoje. Talijanski listovi Primorja, naposo oni Istre, dižu pokojnika do devetog neba kano rodoljuba i povjestničara. Priznat mu se mora, da bijaše u istinu pošten i značajan talijanski rodoljub, nu njegov povjestničarski glas jest vrlo dvojben. Iz njega nije bo uviek govorila povjestnička istina, već vrlo često politička strast na štetu istine i prava. On se dosta

---

i da ne dopuste, da se slično u buduće uvedu."

Ritual se ovdje imenuje, te je dakle ostao u valjanosti onaj prevedeni u pučki jezik, i tiskani naročitim nalogom i odobrenjem Sv. Stolice kod Sv. kongregacije za širenje vjere.

Da se uzmogne valjano ocieniti i tumačiti svrhu i obseg nekih tako zvanih zabrana, iz kojih mišliše protivnici liturgijskoga jezika staroslovenskoga, općenito nazivanoga glagoljskoga, da mogu crpiti novih sila i smjelosti, budi nam dozvoljeno upozoriti na neke činjenice, prave ili tobožnje, koje su tomu dale povoda.

Od doba kad je počeo u Beču izlaziti list „Parlamentär“, razširili su se neki glasovi o težnjah ortodoksnih i rusofilskih pobudjenih medju Slaveni Austrije; onda se je na jednom klevetalo u javnih listovih o pravoj pravcatoj propagandi udešenoj i oživotvorenoj medju Slaveni carevine namjerom, da se općenito kod svih uvede u svetih obredih staroslovenski jezik, ili takodjer pučki jezik, i to u jednu svrhu, da se jih tako pripravi na općenito ujedinjenje Slavena pod gospodstvom ruskim, i da se jih tim načinom u svoje vrieme turi pod jaram razkola..

Nije naša zadaća, da ovdje iztražujemo, da li i u koliko bijahu utemeljene gdjegod takve obtužbe; mi samo opažamo, da takove, ma i samo sumnje, bi bilo morale pozornimi učiniti zakonito predstojnike crkvene, postavljene, da bdiju nad čistoćom vjere i nad točnim obsluživanjem liturgijskih propisa, i paziti, da odstrane od njihova stada ročenu pogibelj. Ali o takovu gibanju neima ni najmanjega znaka u Istri, a izravnih zabrana proti porabi slavenskoga jezika u liturgiji kod nas nije ni moglo biti, jer je ona zakonito uvedena u naših crkvah od najstarijih vremena. Ako se pak opazi gdjegod zloporaba u tom obziru, kojih nebi smjelo biti, n. pr. poraba živućega hrvatskoga jezika kod sv. mise, ili u bogoslužju, tada se ima naprosto uporabiti vršenje enciklike Benedikta XIV. „Ex pastorali munere“.

Upie Njegove preuzvišenosti apostolskoga nuncija u Beču 11. maja 1887., tiskan u colesti u „Katoličkoj Dalmaciji“ u Zadru, je pismo, uparavljeno bez dvojbe s uzroka prije spomenutih, na biskupe Austrije, gdje se većina Slavena nemože služiti našom poviesticom, i gdje možda neima istih razloga, ili nije tako sgodno vrieme, kao u Crnojgori, da se uzmogne prositi sv. Stolicu tako ovu uslugu. Ali naši odnošaji su posve drugačiji od odnošaja drugih Slavena Austrije. Kod nas u Istri, neradi se o tom, kako kaže Njegova preuzvišenost apostolski nuncij u Beču za Crnogoru „o novoj dozvoli nego o pretvrdi staro dozvole“, a u našoj interpelaciji upravljenoj na c. kr. vladu u istarskom saboru dne 12. marča 1892., ono što je rečeno za Crnugoru, „nije išlo o kakav pučki jezik nego o liturgijski jezik, što je već davno Sv. Stolica podpuno odobrila u obavljanju službe božje“. Iznimku činila je interpelacija upravo glede na način vršenja sv. otajstva, blagoslova, opjela mrtvih i tako dalje, koje se može kod nas vršiti pučkim jezikom. U tom obziru poziva se interpelacija na članak „o porabi pučkih jezika u liturgiji“ od dostojanstvenika dra. Thalhofera dokana crkvo u Eichstättu, sadržan u „linačkom bogoslovno-praktičnom četverogodišnjem spisu“ godine 1888. III. str. 505—514, gdje ugledni pastoralista pripušta, kao stvar bez svake dvojbe, da za Slavene austrijskoga Primorja obatoji povlastica porabe staroslovenskoga jezika kod sv. mise i u službi božjoj, i gdje pod br. 2 dokazuje da živući i pučki jezik nije absolutno izključen, i da se ga može rabiti u podieljivanju svetotajstva — premda se on sam izjavlja više sklonim za latinski jezik. U dokaz toga navadja ritualo odobreno po biskupih i kardinalih, koji su u porabi u tamo naznačenih biskupijah, i koji sadržavaju čitavi obred krsta, posliedujoga pomazanja, ženitbe, opjela mrtvih i tako dalje izključivo u pučkom jeziku. On stavlja u tom obziru najveću znamenitost na navadu, zakonito uvedenu, u pojedinih biskupijah, i tvrdi, da se odluke sv. kongregacije za obrede, protivne porabi pučkoga jezika imadu uporaviti samo tamo, gdje je u porabi rimski ritual čisto u latinskom jeziku. Učeni pisac zaključuje svoje razmatranje s ovimi doslovnimi riečmi, kojo bi imao uzeti k srcu kritičar interpelacije: „Da izbjegnem nesporazumkom, smatram potrebitim ovdje naročito opaziti, pozivom na §. 27. moje knjige o liturgiji (to jest: Ručevodnik u liturgiji sv. II. tod Herdera u Fribugu), da nisam ni malo u načelu prijazan prevelikoj porabi pučkoga jezika u obredih, pače ja sam za što moguće veće razprostranjenje latinskoga kao liturgijskoga jezika; ali s praktične strane, i obzirom na konkretne, često težke okolnosti, ima se dobro razlikovati pitanje onoga, što se čini s ideal noga gledišta savršenije, od pitanja onoga što je u stanovitih slučajevih još dozvoljeno; inače postaje se lahko u praktici preveć strogi i neprevodni u razsudjivanju.

Rečeni pastoralista čini se da nezna, nit nespominje prije spomenutoga rituala rimskoga, tiskanoga po nalogu Sv. Stolice u pučkom hrvatskom jeziku, jer inače nebi bio uzmanjkao a da neisreče još odrješitijit sud u prilog naše stvari.

(Dalje sliedi.)

namučio, da dokaže n. pr. kako su Hrvati tekar u novije doba naselili nekoje predjele Istre, kako je „Razvod istrijanski“ patvoren, kako se nisu istarski Hrvati u starija vremena služili u bogoslužbi glagoljicom itd. itd. Radio je dakle i pisao kano istarski Talijan, nipošto pako kano historik. Počivao u miru!

Zadušnica za pokojnoga biskupa Dobrilu. U petak dne 13. t. mj. prošlo je 11 godina, što je izručio Bogu svoju dušu naš veliki biskup. Stolni kaptol u Trstu obdržavao je tom prigodom svečane zadušnice za pokoj duše nezaboravnoga Jurja. I naša mladež u biskupskom konviktu ejetila se vrućom molitvom svoga velikoga dobrotvora. Na raznih srednjih učilištih imade naših mladića, koji uživaju štipendije, koje je ustanovio najveći dobročinitelj istarskih Slavena. Mladići ti nebi imali nikada zaboraviti na svoga i narodnoga dobrotvora, a dan njegove smrti imali bi si duboko urezati u srce, te bar na taj dan uzdignuti vruću molitvu Svevišnjemu za mir i pokoj njegove plemenite duše, koju neka se nagledn božjeg lica!

Prve krune u prilog „Bratovščini hrvatskih ljudi u Istri“ podarili su: veleč. g. Jakov Smak u Ližnjanu 4 krune (2 for.). U istu svrhu podarili su: gosp. Frane Mavrović Mihotići 10 kruna (5 for.) i g. Juraj Čorvar, sedmoškolac u Trstu 2 krune. Sliedili ga u tom i njegovi drugovi! — Za oprost od čestitanja priposlao nam je na korist „Bratovščine“ veleč. g. Pravdoslav Filiplić, župe-upravitelj u Grdomselu for. 1.

Član utemeljitelj „Bratovščine“. Gosp. Rikard Katalinić-Jeretov postao je dne 8. t. m. to jest prigodom navršenja svoje 24 godine. članom utemeljiteljem „Bratovščine hrv. ljudi u Istri.“ Živio nam mladi pjesnik i nasliedovatelji njegova primjera!

Iz carevinskoga vieća dne 17. jenara Danas se je opet započela rasprava u carevinskom vieću. Sjednicu je otvorio prvi podpredsjednik Chlumecký, koj je najprije javio, da je predsjednik Smolka u Lavovu zapriečen sada u Beč doći. Neki hoće i ovu okolnost uzeti tako, kao da hoće Smolka zapustiti vieće, drugi to zanieèuju. Na predlog Chlumeckoga je kuća izrazila svoje čestitke prilikom vjenčanja nadvojvodkinje Margarete Sofije sa vojvodom Albrechtom Würtenberg. Isti Chlumecký sjetio se je također vrućimi riečmi smrti zastupnika dra. Fussa, Niemca nacijonalca, al inače muža jako obljubljenoga od svijuh stranaka radi njegove iskrenosti, radinosti i zauzimanja za narodno dobro. Poslie još nekih priobćenja prešlo se je na dnevni red, i to na razpravu proračuna ministarstva nuternjih posala. Svi govornici i za i proti se tužo, a vlada odgovora, da pojedini slučajevi nečine pravila, i da ona zakonito postupa. Zastupnici se na to divo smiju, te drugi i opet druge nezakonitosti navadjaju.

Do sastava stalne većine još nije došlo, i nezna se da li će nit kad će. Glavno bi reć, da je grof Taaffe za sad dosegao, naime to, da će se velike stranke držati u rezervi i da će mu glasovati proračun. Pak će se dalje vući, ako se carevinsko vieće i nerazpusti, čim bi vlada takodjer malo dobila.

Ljovičari su već danas držali svoju klubsku sjednicu, u kojoj njim je načelnik Plener priobćio, da program vlade ima nekih tučaka, koje bi se moglo primiti, i da on radi na promjenu drugih. Više da nemože priobćiti. Načelnici drugih obiju velikih klubova nisu ni toliko priobćili članovom svojih klubova.

Iz Kastva pišu nam 14. t. mj.: Naša „Hrvatska Čitaonica“ imala je na Silvestrovo glavnu skupščinu. U čitaonički odbor bijahu izabrana sliedeća gospoda: predsjednikom Ante Dukić stariji, tajnikom Vinko Rubeša, a bi gajnikom Josip Petrak. — Ovoga mesopusta obdržavati će se dvie družtvene zabave.

Na novu godinu priredio je u dvorani „Narodnoga doma“ antispiritista g. Caldi prvu predstavu. Mora se priznati, da je to baš vještak u svojih igrah. No vidi se u njega onoga krzmanja i nespretnosti, kao što kod njekojih igrača isto vrsti, već to mu ide sve u redu sa najvećom točnošću, ili kako se drugčije kaže, ide mu kao po loju. — Občinstva se neobično mnogo sakupilo, a mislim, da ne će bit niti jednoga, koji bi požalio onu malu svoticu, što ju je platio kao ulazninu — U petak dne 6. t. mj. priredio je zadnju svoju predstavu. —

Ovdje nas snieg poštedio obielio, a zima čestito pritisnula.

Slavenski jezik u liturgiji u Istri. Već u broju 15 decembra prošle godine javili smo, da je velevriedni zastupnik na istarskom saboru, pročastni kanonik dr. Fran Volarić objelodanio u prilogu k broju 40. lista izlazećega u Gorici „L' Eco del Litorale“ protuodgovor na odgovor na njegovu interpelaciju 12. marča 1892, obzirom na slavenski jezik u liturgiji u Istri. Tamo smo i rekli, kako je do toga protuodgovora došlo. Dr. Volarić i drugovi postavili su dne 12. marča 1892. upit na c. kr. vladu, zašto zatire i prieči porabu slavenskoga jezika u crkvah Istre. Kad ju je bio pročitao i izručio saborskomu predsjedniku, tad je ovaj uzkliknuo, da je to ciela razprava. Velevriedni zastupnik dr. Laginja mu je na to primetnuo: dà, ciela razprava, velo znamenita! Takova i zbilja jest. C. kr. vlada nije na upit još odgovorila. Gospodin predsjednik i članovi većine nisu o tom nikad javno govorili. Al za to se ipak našao izvan sabora i izvan kompetentnih vladinih krugova čovjek, koj je interpelaciju podvrgao kritici, i svoje umovanje objelodanio u prilogu rečenoga goričkoga lista. Talijanska štampa Istre pohvalila je taj odgovor tako, kao da je kritičar pobio sve navode interpelacije, tako kao da nebi nit dlake na njoj istinita i valjana ostalo. Kao pisca kritike označile je „un buon prete istriano“. Mi pozz dobro toga „dobroga popa istarskoga.“ Ovratnik mu je crven, a obnaša i državnu službu. Nemarimo ga imenovati. Kao jaje jajetu sličan je svim „dobrim popom istarskim,“ nosili oni crveni ovratnik ili težili za njim. Za naše Talijane svi su „dobri popovi istarski,“ koji zaziru od svega, što je hrvatsko ili obće slavensko, pa makar to zaziranje i sakrivali pod kojekakve plašte. Na naše čestite svećenike nabacuje se svakojakim blatom, ako i kada bud gdje pokažu svoje domoljubno čuvstvo, svoju ljubav do naroda i jezika; oni su svi „zli popovi,“ prosti kojim se zove u pomoć nebo i pakao, koje bi trebalo sve protjerati, ako se jih već objesiti nemože. Talijanski svećenici „dobri su popovi,“ ako vode birače ili izborniko k izborom, ako po kućah nagovaraju za talijanske kandidate; ako razsvjetljuju svoje kuće u slavu makar i nečuveno nezakonito provedenih izbora; ako... al šta da dalje nabrajamo?, ako se zauzimlju bud kako za talijanske svrhe. Oni su „dobri popi“, ako se nebrinu za naobrazbu našega puka, ako se protivo našemu jeziku u školah i u uredih. Oni su „dobri popi,“ ako se protive porabi slavenskoga jezika u crkvah Istre, koju su dozvolili već davno, davno vrhovni pastiri katoličke crkve, sv. Oci pape. —

Odgovor „dobroga popa istarskoga“ na upit dra. Volarića i drugova napisan je po kalupu svih članaka, što jih naši Talijani o nas i naših stvarih pišu. Neznanje, prekrivanje, izkrivljivanje, izvrćanje, sumnjičenje, klovetanje — to je karakteristika njihovih spisa. Mi se onim odgovorom nećemo dalje baviti. Prepuštamo to posve veleučenomu dru. Volariću. Njegov protuodgovor počimljemo donašati u današnjem broju, i doniet ćemo ga u pet do šest brojeva, te onda i posebice izdati. Našim čitateljem netrebamo nit preporučati, da ga pozorno čitaju. Mi ovim na nj samo upozorujemo. Nije to članak za zabavu, nego sa poduka. Svak nek ga proučava i za se i za druge. Za se, da se uzmogne ponositi povlasticami i pravi, što jih naš hrvatski narod u Istri u crkvenih stvarih uživa. Za druge, da uzmogne svagdje u svakoj prilici i svakomu reći, da naš narod ta prava i te povlastice ima, i to od sv. Stolice, i da mu jih nitko uzeti nemože nit nesmije.

Iz Baške pišu nam 15. t. m. Koncem novembra bijahu izložene listine za izbor obć. zastupstva i određen tjedan za utoke od 25 do konca decembra pr. godine.

Povjerenstvo riešilo je utoke a nezadovoljnici utekli se sl. c. k. političkoj izpostavi u Krku mimoišav zakonsku odredbu, da to učine putem povjerenstva (§. 17.)

Sl. c. k. politička izpostava bez razlikovati, dali dotičnik sam (§. 1.) ili u družtvu (§. 7.) plaća jedan forint izravnog poreza, uvažila je utoke i naredila, da bude uvršćen u izborne listine i takav, koji na svoje ime ne plaća potrebiti iznos poreza.

Kud koga je neznanstvo, to će jedino znati ročena politička oblast i porezni urod. koji je pružio istoj podatke.

Izborno povjerenstvo, ufamo se, znati će bolje vršiti zakon, pa takove birače nezakonito uvrćene, nemože pustiti, da glasuju.

Kad bi se htjelo iztraživati uzrok navedenog postupanja, došlo bi se do zaključka, da se ide šarenjakom i izrodom na ruku.

Pred šest godina bio ova občina uzeta iz šarenjačkih u hrvatske ruke. Prigodom izbora pokrajinskih zastupnika šarenjaci pokušali su prodrieti, al ih loša sreća poslužila. Od onda su mirovali al sada ojačani nekolicinom hrvatskih izroda, koje je strast osvete u njihovo krilo napeljala, opet se probudiše osokoljeni i mrtvilom kojo vlada u hrvatskih redovih. Nu Kraljević Marko ako i spava, ipak je toliko jak, da se ne boji u Baški šarenjaka i izroda. Bašćani su Hrvati i neće pustiti, da šarenjaci pobjedu slave. Sva zloba združenih protivnika neće nadvladati!

Nevrieme. Ima tomu eto već peti dan što biesni ovdjo neprestano neobično jaka bura uz vrlo nizku temperaturu. U luci obustavljen je svaki posao, a po gradu je silno otežđan svaki promet. Na moru i na kopnu dogodilo se mnogo nesreća. I po susjednih pokrajinah kano i po čitavoj Europi tuže se na veliku studen, na metež sniega, oluje itd.

Iz občine Pomjana pišu nam početkom godine. Šarenjačke spletke uspješe proti volezasluženomu učitelju I. Kuretu iz Šmarja. Tužili ga oni na svo školsko oblasti jedino radi toga, što je sdušno vršio svoje učiteljske i državljanske dužnosti, i što se nije hotio iznevjeriti svomu rodu. O njemu bijaše govora i u zemaljskomu saboru s obijuh strana, t. j. s talijanske i s hrvatsko-slovenske. Prva ga ocrnila i klevetala a druga temeljito branila i obranila. Nu sve to nije mu ništa pomoglo. On je morao iz Šmarja, da se zadovolji koparskim liberalcem, koji su ga tužili i pod njim rovali.

Premještaj bijaše službeno u istom svojstvu iz Šmarja u susjedne Dekano. Izgubio nije ništa tim premještajem, nu školu u Šmarju gubi izvrstna učitelja a tamošnji puk vriedna savjetnika. Občinari Šmarja, svi osim dvojice il trojice prodanaca, izrazše svomu obljubljenomu učitelju najdražnju zahvalu i iskreno pouzdanje, što je kroz više godina toli uzorno vodio njihovu djećicu po pravom putu k duševnom i tjelesnom blagostanju.

Rastajuć se sa premilim naduučiteljem dovikujemo mu iz dna srca: Sretan put moleći ga, da na nas nezaboravi, kao što nećemo ni mi njega nikada.

Čestitajuć braći Dekancem na tolikom dobitku u osobi naduučitelja g. Kureta želimo vruće, da bi nam školske oblasti u Šmarje poslale njemu dostojna i vriedna nasliednika.

Sa otoka Cresa piše nam prijatelj 2. t. m. I ove godine bio je zemaljski odbor u Poreču s našimi učenici na hrvatskoj riečkoj gimnaziji osobito milostiv. Čujte čitatelji „Naše Sloge“ i sudite . . .

Tri su učenika na onoj gimnaziji iz mjesta Boli na ovom otoku, od kojih jedan u šestom, a dvojica u četvrtom razredu. Podpore ne uživaju nikakove; u naprednu imala su ova trojica prvi red, poznašanje jim je pohvalno, a sva su trojica, al dvojica po gotovo, prava siromaha. Da je tomu tako ovo jasna dokaza: Majka prvoga plaća na godinu izravnog poreza, bez kućarine 1 for. 20 novč.; drugoga otac plaća 53 novčića, slovom petdeset i tri novčića, a trećega otac plaća na godinu izravnog poreza 29 novčića, slovom dvadeset i devet novčića.. Sve su to molitelji s izpravami dokazali zemaljskomu odboru, pa su evo drugi ili treći put molili, da jim se udieli, ako neće razpisana stalna podpora od 100 for. to barem da jim se dobaci koja mrvica . . . al sve u zalud! Slavni zemaljski odbor u Poreču povratio jim je i letos molbu kako i lane običajnom opazkom: „Si restituisce“ itd. . . . Kad ovakovim siromašnim učenikom nije zemaljski odbor ništa udielio, ja sam posumnjao, da on nije njihovih molba valjda niti pročitao, tim više, što niti ove godine nisu jim biljezi omrčeni.

Ubogi moji učenici! Sreća po vas, što vam je Bog dao roditelje, koji se kidaju i trude dan i noć, pa svojim ustima krate da vam pomognu; sreća po vas, što ima na svietu dobrih duša, koje se vas sjećaju, i tako eto ipak možete ostati na naukah, na jad i muku naših ljutih neprijatelja.. Zemaljski odbor u Poreču eto pronašao je i letos, da vam netreba podpore, koju će valjda udieliti bogatim Talijanom . .

Ta gruba nepravda potaknula me da i ja od svojeg siromaštva odkinom pet fiorina, mj. sto deset prvih kruna, koje će mi Bog zna kada ruku dopasti. Izvolite gospodine uredniče izručiti ovaj maleni darak našoj zaslužnoj „Bratovščini“. Znadem, da će se barem ona spomenuti ovih naših siromašnih gimnazijalaca, koje joj ja vruće već sada preporučujem. Čestito, zdravo i zadovoljno bilo ovo mlado ljeto Vam i svomu našemu hrvatskomu narodu!

Iz Oprtlja pišu nam 1. t. mj. Glasoviti talijanaski agitator i bivši naš pošte moštar dignut bijaše prošloga mjeseca sa službe. Razlog tomu našlo je c. k. ravnateljstvo pošta i brzojava u tomu, što je pošte moštar zlorabio svoju vlast i što je raznim strankam pridržao novce, mjesto da je odašnlje na opredieljeno mjesto. Takovih nedjela počinio je više, te je napokon za to doznalo i ravnateljstvo pošta i brzojava u Trstu, koje je poslalo amo komesara, koji je sljeparije ustanovio i pošto moštra od službe dignuo.

Eto Vam nekoliko primjera kako je taj slavni muž talijanaške stranke u Oprtlju „poštено“ su tudjim novcem manipulirao: Župe upravitelj u Štorni veleč. g. Ante Medvěd predao je na pošti u Oprtlju for. 200, da je odpošaljo dalje. Poštar je pridržao novac kroz tri tjedna za sebe. Kad mu je „marun“ došao na svietlo, dodje jednog dana sa župnikom g. Ivićem u Štornu, donese novac, te zamoli g. Nedvěda, da nebi o tomu činio nikakvo prijave. Čudimo se g. Iviću, što je pošao u pratnji toga muža na pesao, koj zaslužuje najstrožije pokaranje.

Naš čestiti kmet Iv. Marija Boškin poslao je dne 10. julija 1892. po svojem sinu na pošću u Oprtalj 31 for. za kreditnu banku u Poreču. Dobio je olovkom pisanu prijamnicu (recepis) bez pečata. Na 18. prošloga mjeseca dobio je Boškin opomenu od banke u Poreču, da mu je troškove učinila, što nije platio dužni obrok (ratu). Boškin prestrašen i iznenadjen, pošalje odmah sina u Oprtalj na pošću, koji zapita pošte moštara, kako je to, da nije poslao novac u Poreć. Ovaj se stao izpričavati, moliti i napokon mu dade 1 for. da šuti, obećav, da će odmah novce u Poreč poslati, te mu učini i novu prijamnicu, pisanu ornilom i sa pečatom. Suviše platio je pošte moštar 3 for. troškova, što ih je banka B. kinu učinila.

Isto tako izručio je Toma Porciko 10 for. istomu pošte moštru, da je odpošalje poštom u Izolu. Kad je kasnije Porciko doznao, da novaca u Izolu odposlao nije, pritužio mu se zapitav ga za razlog. Pošte moštar zahtjevao je od njega, da mu pokaže prijamnicu. Porciko mu nije mogao odmah zadovoljiti, jer mu se bijaše prijamnica nekamo izgubila. Kad je je kasnije našao, zahtjevao je novce, koje je tekar sada pošte moštar odposlao u Izolu. Da nije Porciko našao prijamnice, bio bi izgubio svojih 10 for.

Treći slučaj dogodio se sa Antunom Kasetti pok. Petra iz Potoki, koji je takodjer poslao u Poreč banki obrok, a mnoga zatim dobio iz Poreča opomenu, da plati obrok i sudbene troškove.

Očevidac Antun Dižić Matin pripovjedao nam je, da je toga glasovitoga pošte moštra češće vidio otvarati u kuhinji nad parom tudja pisma.

Od svega toga dočl je nešto do znanja sl. ravnateljstvu pošte i brzojava u Trstu, koje je poslalo na iztragu komesara, koji je poštara odpustio. Sada ga zamjenjuje poštarica, koja je došla iz Trsta.

Ovo je već drugi slučaj u našem slavnom Oprtlju, što se talijanaški pošte moštri na ovaj način proslaviše. To bi moralo napokon otvoriti gospodi u Trstu dobre oči, da vide i paze komu će u buduće izručiti na milost i nemilost našu poštu.

Rečeni naš pošte moštar piše se Francesco Rinaldi. Naši ljudi izvana imali su s njim češće sukoba, što nije hotio primati hrvatski pisanih naslova, il izdavati „Naše Sloge“ itd. itd. Za to je znalo jur davno slavno ravnateljstvo pošta i brzojava.

Taj gospodin odlikovao se je mržnjom i progajanjem svega, što nije talijansko u ovih stranah. Bijaše najvatreniji i najradiniji pristaše talijanaške stranke. Za posliednjih izbora svakao si je velikih zasluga za talijanašku stranku, koja može danas ponosom na njega pokazati to reći: Quest' è un dei nostri!

Hrvatske čitaonice „Zora“ u Opatiji i „Bratstvo“ u Veloskom priredjuju dne 25. t. m. u plesnoj dvorani čitaonice „Zore“ u Opatiji zabavnu večer s plesom i tombolom. Početak u 8½ sati na večor. Ulaznina: za osobu for. 1, za obitelj for. 1 i 50 nov. Pri plesu svira glasba Jelačićevo pukovnije br. 79.

„Lega nazionale“ i početak nove godine u Krku. K vieti donešenoj pod tim naslovom u predjašnjem broju, imamo nadodati, da je kod gostbe kod predsjednika g. A. Schinigoia primustvovao i c. kr. porezuik g. Benedikt Diminich. Čujemo pako, da za prisutnosti c. k. kot. sudca g. dr. Ivana Gršković nije bilo izrečeno političkih napitnica. (Kolika milost?! Op. Ured.)

Vodja njemačke ljevice. Dr. Plener o govorih zastupnika Laginje i Biankinia. U sjednici dne 15. decembra carevinskog vieća u Beču, vodja njemačke ljevice dr. Plener, osvrnuo se je na govore, koje su

o političkih i ekonomičkih odnošajih Istre i Dalmacije izrekli zastupnici Laginja i Biankini. Važno je, da ovdje, po stenografičnom izvješću, donesemo riječi dra. Plenera, a da naši čitaoci uvide, kako nije ipak nikad suvišno odkrivati nepravde, kojе nas Hrvate sa svih strana tište.

„I ako nisam — reče dr. Plener — potanko upućen o odnošajih Istre i Dalmacije, ipak doista mi se čini, da su ove zemlje stvarno zanemarene, i da se mnogo šta ima učiniti sa strane austrijske uprave, da se podignu gospodarski interesi ovih zemalja, pa nedržim da je uputno, što vlada nije odgovorila na cio niz pojedinih mjestnih tužba i želja, kakvih je n. pr. iztaknuto danas u govoru gospodina zastupnika dra. Laginje, a drugi put u govoru gospodina zastupnika Biankinia, a koje se bez sumnje morale učiniti utiska na slušaoce. (Odobravanje sa ljevice.)

Valjda su njihovi navodi štogod jednostrani i idju na daleko — a je sam zadnji, koji bih bio u stanju to kontrolirati i razsudjovati. Ali, ako se takva šta iznaša na javnost sa strane zastupnikŭ pojedinih kotara, zaslužuje pažnju vlade; i ja bih bio želio, da i pri prijašnjoj obćoj razpravi, kad je takodjer gospodin zastupnik Biankini iznio dug niz ovakvih tužba i grieha izostavljenja, vlada se bude obćutila dužnom, sasvim ozbiljno odgovoriti, a neostaviti ovu visoku kuću pod utiskom takovih navoda.

Hoće li se cesarska vlada oglasiti i na ovako jasnu opomenu njezina prijatelja a odlučnog protivnika nas Hrvata?

Listnica uredničtva.

Gg. dopisnikom iz Medulina preporučamo toplo, da se kane osobnostih i pitanja, koja bi mogla narušiti slogu i ljubav između tamošnjih prvaka; okolo „Hrvatske Čitaonice“ neka se svi okupe u slogi i ljubavi a na pomanjkanja pojedinca nevalja se obazirati ako ta neškode obćenitoj narodnoj stvari. U ostalom tko je između nas bez mane? Ujedinite se i složite u narodnom kolu na korist Vašu a na ponos i diku roda.

Prč. gosp. P. P. Krk. Izvolite nam poslati obećano, da vidimo.

G. dopisniku iz Krka. Radi preobilnog gradiva morali smo izpustiti nastavak Vašeg dopisa. Izvinite!

Listnica uprave.

Gosp. F. T. Kresišće. Izvolite nam javiti točniji naslov Vašega prijatelja u Americi, komu bismo imali slati naš list.

Sl. „Internationales Zeitungs-Bureau“ Zagreb. Naš list stoji na godinu for. 5; bode se dakle još uvć. 70 za prvu četvrt tek. god.

Sl. Društvo „Edinost“ Ajdovščina. Primili smo samo 1 for.

Uplatili su nadalje za „N. Sl.“ sliedeće gg: O. F. Punat f. 2, V. A. Dobrinj f. 2, K. F. Rovinj f. 2.50, R. M. Pomer f. 2, Ž. F. Lošinj f. 5, P. dr. F. Novi f. 2.50, S. dr. F. Beč f. 1.25, P. R. Berseč f. 2, M. J. Tolmin f. 5, R. A. Novalja f. 2.50, U. f. sv. Petar f. 2, Š. A. Pueblo f. 4.85, Š. L. Sušak f. 5. K. R. J. Zadar f. 5, Ob. Zadr. Senj f. 2, G. M. Lešće f. 10, Ravn. del. šk Kastav f. 1.99, I. V. Cres f. 5, S. I. Zagreb f. 3, D. K. Varaždin f. 5, F. pl. A. Benkovac f. 2.50, Š. I. Gospić f. 2, K. I. Grac uvć. 60, Dolina f. 1, S. S. Kavrac f. 5, D. A. Krk f. 2, Ž. dr. J. Marija Bistrica f. 5, R. F. Fužine f. 2. B. A. New Watcon f. 6.56, V. I. Zagreb f. 2.50, S. I. Vergorac f. 4, K. A. Tinjan f. 10, Š. M. Kastav f. 5. Sliedi.

Br. 83.

Razpis natječaja.

Ovim se otvara natječaj na mjesto

občinskoga liečnika

za zdravstveno okružje Buzet (Pinguente)-Roč (Rozzo) sa sielom u gradu Buzetu i ustanovljenom službom u pokrajinskom zakonu od 18. ožujka 1874.

S tim je mjestom skopčana godišnja plaća od 1000 for. a. vr. i 200 for. u ime putne odštete za liečenje siromaha. Prvu će svotu primati u mjesečnih, a posljednju u tromjesečnih obrocih, obje antecipatno kod mjestnog c. kr. poreznog ureda.

Služba traje tri godine, te će se obnavljati mučke, izuzamši slučaja odpovjedi, koju je isti obvezan dati tri mjeseca prije izminuća ugovorenog roka.

Od molitelja se zahtjeva poznavanje hrvatskog ili slovenskog i talijanskog jezika, te će svoje molbe, obložene odnosnim prilozima u smislu § 7. zakona 18. ožujka 1874. podnieti na občinsko glavarstvo u Buzetu najdulje do 20. veljače (febrara) 1893.

U Buzetu, 13. febrara 1893.

Predsjednik zdravstvenih delegata:

FLEGO.

Lutrijski brojevi

Dne 14. januara

Beč	41	80	47	83	55
Grac	75	30	1	59	48

Dne 18. januara

Brno	65	68	35	74	67

Drogerija

Arturo Fazzini u Trstu

Ulica Stadion 22. — Telefon 519.

Velik izbor mineralnih voda, sameljenih boja na ulju najfinije vrsti; crvene, žute, zelene, višnjeve i crne po 28 nvč. kilo. Olovno bjelilo po 32 nvč. kilo; tutijno bjelilo najfinije pć 40 nvč. kilo. Osim toga velik izbor bojah na vodu i kistova svake vrsti po cienah, s kojimi nije moguće konkurirati.

Skladište glasovitog pokrepitelja od Kwizdo (Korneuburger Viehsalzpulver) za životinje. Izbor mirodija, boja, lieković — skladište sumpora i modro galice za porabu kod trsja. Naručitelјem daje se brezplatna poraba telefona. 30—52

Nič več kašlja!

Balzamski petoralski prah

ozdravi svaki kašalj, plućni i bronkijalni katar a dobije se u odlikovanoj ljekarni

PRAXMARER (telefon 207) „Ai due Mori“

TRST: Piazza grande. 35—52

Poštarske pošiljke odprema se odmah uz 55 nvč. ili toliko listovnih maraka. Pazor prod prevarom.

Zaspanci izključeni.

Amerik. ura budilica skoro 20 cntm. visoka for. 1.88 sa koledarom for. 2.50, svieteća po noći 50 nvč. više. Novost: Ura budilica sa bilom ½ i ¼ ure, bogato pozlaćena i cisolirana for. 7. Nikel obična remontoirka za gospodu kristalnim staklom for. 4. sa trostrukim pokrovom for. 5.50. Remontoirka za gospodje i gospodu sa pravim puncziranim srebrnim poklopom for. 6.50, sa trostrukim poklopcem for. 8. Remontoirke za gospodje i gospodu crnim oculovim poklopcem for. 5, sa trostrukim poklopcem for. 8. Garancija 2 godine. Ilustrovan tvorniški list badava.

Emil Mayer.

6—6 Beč I. Schottenring 33.

EPILEPSIJA

(božjast)

ozdravljiva brez povrnitve, tiseči morejo dokasati ta čudezni vspeh znanstva. —

Natančna poročila s povratno marko je pošiljati: 2—13

„Office Sanitas“ Paris

30. Faubourg Montmartre.

Ulica sv. Katerina br. 3

Bogat izbor

pečata od kaučuka i kovnih, jednostavnih i umjetničkih pečata za ured, rezna urezivanja, kovnih tablica za stanove, kliše, tvoriva, velikih pečata za označivanje pošiljaka, monograma, crnila neizbrisivog za pečate itd. za najniže cieno. — Prodavači i agenti dobiju dobar popust. U pokrajinu idu pošiljko uz pouzeća.

G. BATTARA i dr.

TRST 35—52

ulica sv. Katarine br. 3.

Tvornica pečata i sličnih predmeta.

U radionici klepara

GIUSTO BIASUTTI

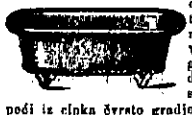

opunomoćenoga gradi tolja vodovoda u željeznih cievih Via Barriera vecchia Trst broj 10 gradi i drži na skladištu kupelji u posudah, sa stolicom sa ili bez poći iz cinka čvrsto gradjene, te izvadja i druge radnje klepарske uz najniže cieno. Ilustrovani ceniki dobivajo se gratis. 35—52

Čista krv

zdravje!

Tajno bolezni, lišaji, spuščaji, bledost, splošna utrujenost, slabost, se izgubijo pri zdravi krvi. Mi jamčimo za gotovi vspeh pri uporabljanju naše metode.

Pri vprašanjih je priložiti povratno marko. 8—13

„Office Sanitas“, Paris

30. Faubourg Montmartre.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnoga zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vrsd. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2½%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	3½%	3-mesečni „	2½%
30- „	3%	6- „	2½%

Vplačevanja avstr. vrednostnim papirjem, kateri so nahajajo v okrugu, pripozna se nova obrestna tarifa na temelju odpovedi od 17 in 21. odnosno 12. junija.

Okrožni oddel.

V vrsd. papirjih 2½% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, Ljubljano, Linc, Olomuc, Reichenberg, Sasz in Solnograd, — brez troškova.

Kupnja in prodaja

vrednostij, divis, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—1 pri odbitku 1‰ provizije.

Predujmi.

Sprejemajo se vsakovrstna uplačila od ugodnicah pogoji.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odpretjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednostii obresti po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.

Trst, 18. maja 1892. 2—24

Drogerija

Augusta Rizzoli-a

ulica Malcanton br. 13 u TRSTU

skladišče svieća voščanih, ljekovitog ulja, mineralnih voda, raznih crnila, boja i kistova, sapuna mirisavih i za pranje. 34—52

Jedino družtvo pločara

Petar Levichnik i dr.

Osobiti ovršitelji radnja comentom postignuv u tom do sada svuda najbolji uspjeh, o čemu posjeduju mnogobrojne svjedočbe za izvedene razne sustave shodova, kamenica za bašče itd. itd. Izvadjaju comentiranje zidova, izvana te iznutra jamčeć za nepromočivost; nadalje bilo kakvo shodište u cimentu Portland sa kamenjem bilo koje boje i mramora, obavljaju laštenje shodova te odstranjenje vlage i smrada. Izvršuju svaki popravak uz jako obaljene cieno. Radnje obavljaju najvećom brzinom ordje i u pokrajinah, Dalmaciji, Istri itd.

Za naručbe dosta je napisati dopisnicu.

Svaka radnja je zajamčena.

U nadi, da ćemo biti radnjami počašćeni kano do sada, bilježimo se sa štovanjem

Družtvo pločara

PETAR LEVICHNIK i dr.

Ulica Madonnina br. 21, I. kat, 52—34 vrata 11.

Odlikovana zlato medaljo: Bruelles 1892.

Najboljše sredstvo za

želodec

katero želodec in opravila prebavnih delov života krepča in tudi odprt život pospešuje, 2—25 je

tinktura za želodec,

katero pripravlja

Gabrijel Piccoli,

lekar „pri angelju“

v Ljubljani na dunajski cesti.

Cena 1 steki. 15 novč.

Izdelovatelj razpošilja to tinkturo v zabojčih po 12 steklenic in več. Zabojček z 12 stekl. stane gld. 1.30; s 24 gld. 2.60; s 6 gld. 3.84; s 44 gld. 4.26; 55 stekl. tehta 5 kg s poštno težo in velja gld. 5.25; 110 stekl gld. 10.30. Poštnino plača vodno naročnik.

Dobiva se v lekarnah v Trstu, na Primorskem, v Istri in Dalmaciji.

Priviligirane štrcaljke proti milodovu (peronospori) inžinira Živica, pripoznato su medju ostalim kano najbolje, jer su najjednostavnije, najdvršće i najuslužnije; najlaglje i vrlo brzo u radnji, pošto porabe najmanje tekućine a kod svega toga jesu najjeftinije. Podpisana tvrdka pripravlja ih radi toga mnogobrojno za buduće proljeće te razašilje već sada prospokte i cienike bezplatno svakomu, tko se oglasi, te šalje i obrazce. Priporuča takodjer druge predmete i svoje radnje.

ŽIVIC i drug.

u TRSTU, ulica Zonta broj 5

Inžinirski urod, skladište strojeva i dotične tvarine; zastupstvo tvornica, mekanička radionica.

Povlaštena mejnarodna agencija za potovanje

z dokrotom kr. ug. vlade 26/4 1891. št. 1799, P. S. III. 50—52

Dragotin Pirelli

(Carlo Pirelli) — Reka Via del Lido 537 vis-à-vis il molo Adamich.

Prodaja vožnjih listov:

za vsako mesto preko morja ali kopnega (listki za II. razred po znižani ceni.) Izdaja listke za tja in nazaj za jedno leto z obrestmi po 20% in to po ceniku, katerega si bodi evropskega ali amerikanskega družtva.

Izdaja vozne listke (biglietti di passaggio) za Ameriko: preko Havre, preko Anverse, preko Bremena, preko Hamburga, preko Liverpoola, preko Glasgowa i preko Southamptona. — **Za Afriko:** preko Genove, preko Marsilje, preko Lione, preko Londona i preko Darmouthа — **Za Australiju:** preko Genove, preko Bremena, preko Anverse i preko Hamburga. — **Za progo Iquique (itd.):** preko Genove i Montevidea, preko Hamburga uprav kroz Magelanovo tjesnac i progom Hamburg, Colon (Colon, Panama, z železnicu) Panama, Iquique, itd. prek morja po znižani ceni.

Potnikom ni treba, da zahtevajo navodno vožne karte, niti da mislijo za razrede ali polože kaparo. Dosti je, da dojdejo k agenciji na lieki ter da tu kupijo karto, potem morejo v vsakem mestu ostati, kjer jim je drago od kjer odinjaja parobrod ob dnevih, določnih mu od agencije. Agencija bode pazila na točna odhajanja, vrhu tega je v komunikaciji z vsemi mesti in vsemi društvi: in kjerkoli se oglasijo potniki, glodati će na to, da ne bodo trošili za čakanje, ampak poslalo se jih bode takoj v oni kraj, od koder najpoprej odide parobrod, priporočujoč jih samo takim društvom, koja skrbe za dobro brano na parobrodu. — Jamči se za točen odhod, kakor je označen na potni karti in povrnje se stroški, ako so zakasnili po krivdi agencije, t. j. ako ne pripe o pravem času v določeno mesto, vsled tega, ker se je agencija zmotila v računjanju, koliko časa traja železniške vožnja ali pa, da ni več prostora na parobrodu. — Ker imamo agencije v New-Yorku drugo agencijo za spedicijo po vsej Severni Ameriki, izdajala bode rečka filijalka karte po najnižji ceni za vsako mesto v Severni Ameriki.

Za vsako odredjeno mesto izdava ta agencija vozne karte.

Gori omenjena agencija daje pojasnila glede cene, kakor glede dneva in mesta odhoda.

Preskrbija zabojo

za prtljago in blago za vsako mesto, po morju ali po kopnem. Zavezuje se pozvedovati o vsaki stvari, koja bi se bila morda izgubila ali porabila po poti v Ameriko ali kam drugam.

Izdavatelj i odgovorni urednik Mate Mandić.

Tiskara Dolenc.

Broj 4. U Trstu 26. jenara 1893. Godina XX

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč.; za svaki redak više 5 nč.; ili u dučaju opetovanja za pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“ Imo, prezime i naj. bližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarino, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i notiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Naše nevolje.

I.

Život jedne narodne skupine jest u glavnom sličan životu pojedinih osoba. Kao što imade pojedinac svoje radosti i zadovoljstva, svoje tuge i nevolje, tako ih imade i sav narod ili čitavo jedno pleme.

Pojedinac čovjek nalazeći se u duševnoj ili tielesnoj nevolji, potražiti će si utjehe i lieka u svojoj vjeri ili kod liečnika. Vjera će mu povratiti duševni mir i zadovoljstvo, a liečnik žudjeno zdravlje.

Ovako si mora i narod pomoći u duševnoj i materijalnoj stisci i nevolji. Mi Hrvati i Slovenci Istre imademo na žalost velikih nevolja duševnih i tielesnih, dotično čudorednih i materijalnih.

Nanieli bismo krivicu našemu dobromu puku kad bismo rekli, da je bezvjeran ili nemaran za nauke naše sv. vjere. Imade i kod nas žalibože u tom iznimaka, nu te su riedke. Blizina većih gradova i talijanskih gradića djeluje doduše nepovoljno na vjersku ćud našega puka, nu Bogu hvala, njegovo jedro, njegovo srce ostaje čisto i odano svojoj djedovskoj vjeri. Narodni naši protivnici nastoje doduše svakom zgodom oerniti našemu puku njegovo svećenstvo i crkvu, nu ta djavolska nauka nehvata se njegove zdrave pameti i nepokvarena mu srca.

Ali kao što imade u svakoj pčenici ljulja, tako imade i u svakom narodu beznačajnika, duševnih propalica, malovriednika. U te brojimo mi napose one nesretnike naše krvi, koji se iznevjeriše svomu narodu, a tim i svojoj vjeri. Tko bo zataji svoga oca i majku i sve sladke uspomene svoje mladosti, zatajiti će još lagljе Boga i njegovu sv. nauku.

Takovih izroda i izdajica imademo mi na žalost velik broj u Istri. Ovi se nalaze u redovih naših narodnih protivnika, te sréu u svakoj prigodi prvi u boj proti nam, proti vlastitoj krvi. Kao malo gdje obistinjuje se upravo kod nas ona naša poznata, da je gori Paturica nego li Turčin, što se kod nas kaže takodjer, da nam je pogibeljniji šarenjak nego li Talijan. Ovaj se bori za načelo, za svoj rod, za svoje svetinje, dočim služi izdajica ili šarenjak protivniku svoga naroda kao sliepo uružje, kano mrzko sredstvo za njegove nečiste i nasilne svrhe. Gadna pohlepa za novcem i uživanjem tjera takova nesretnika u naručaj neprijatelja našega naroda, da mu služi i pomaže izvadjati nasilja na nevoljnom istarskomu kmetu.

Kroz stoljeća imao je talijanski živalj prevlast i nadvladu nad Hrvati i Slovenci Istre. U tom bijahu mu na ruku razne vladavine, i to većma u novo, nego li u starije doba. Slaveni pako neuki i osiromašeni, ostavljeni sami sebi, bez ikakve izvanjske moralne ni materijalne pomoći, moradoše se prilagoditi tomu težkomu stanju. Kubureć i kukajuć privezani ostadoše uz tvrdu grudu zemlje, koja njim je davala za krvavi znoj koru crna hljeba.

U tom nesretnom stanju nebijaše govora kod nas o kakvoj narodnoj sviesti. Tà naši djedovi, većinom i roditelji, nebijahu za drugo nego li za motiku i pastirsku palicu. Dodje li pako slučajno koja osoba naše krvi do više naobrazbe, njezin odgoj bijaše protunarodan, te stideć se svoga seljačkoga roda, promjeni ime i stupi u redove naših narodnih protivnika i dušmana. Ovi se danas ponose i diče sa muževi, koji su potekli iz seljačke kolibice istarskoga Hrvata, a koji su sve svoje duševne sile posvetili nam na štetu, protivniku na uhar i korist.

Driemež narodni trajao je i kod nas skoro do polovice ovoga vieka. Vrlo su riedki muževi naše krvi, koji bi bili prije toga znali što su, odkud su i komu narodu pripadaju.

U novije doba počeše pojedinci uvidjati, da su članovi velike slavenske obitelji, da je sramotno stanje u kojem se Slaveni Istre nalaze; da su i oni jednaki pred Bogom i zakonom svim drugim narodom na svietu. Ti pojedinci, ugrijani na ognjišću prosvjete susjednih naroda, baciše iskru narodne sviesti i pod krov istarskoga seljaka. Iskru tu podpirivali su prvi naši narodni svećenici nepuštajuć, da se igda više pogasi. Od iskre nastao je plamen, na kojem se grije već dan danas velika većina našega puka.

Medjutim množili se i odpadnici naše krvi. Ovih imade u svih talijanskih gradićih naše pokrajine.

U našem narodnom pokretu nailazimo vrlo često na težke zaprieke, koje nam stavljaju na put ponajviše ti odpadnici. Gdje bo nemogu proti nam uspjeti protivnici sami, bojeć se srčbe naroda, koga su kroz vjekove za nos vukli, tuj njim pomaže izrod, šarenjak. Muževi, rodjeni pod seljačkim krovom, odgojeni u protunarodnom duhu, ili zaslieplјeni novcem i obećanji, jesu često protivnički barjaktari u našoj narodnoj borbi. Ovi, osobito ako su naobraženi, govoreć sa narodom po narodnu, il izpovjedajuć za čas svoje seljačko porieklo, jesu nam pogibeljniji, negó li onaj, koji se nemože narodu jezikom, mišlju i ćudi prilagoditi il približati.

Tako vidjamo često žalostne primjere, gdje ovakovi stvorovi dižu brata proti bratu, susjeda proti susjedu, občinara proti občinaru. Tako žalostnih slučajeva imade na stotine u svih naših izbornih borbah.

U ostalom takovo djelo nemože imati božjeg blagoslova; ono nemože biti trajno. Uspjesi naših protivnika, postignuti tim načinom, bivaju sve to redji, a dati će Bog i narodna prosvjeta, te će ih nestati i kod nas posve. Crkva i škola pozvane su, da iztriebe kukolj odpadničtva i medju nami.

Mladji naraštaj, oplemenjen vjerom i oboružan školom, odoljevati će lagljе i odlučnije sliepcem i varalicam i svim paklenskim spletkam, kojimi se naši protivnici do sada služiše.

Prosvjeta mora da razprši i kod nas onu nesretnu maglušinu, koja nas je kroz vjekove kano mora davila. Prosvjetom osloboditi ćemo se i mi odpadnika i izdajica, a medjutim zaviknimo takovom nesretniku, gdjegod ga sastanemo, sa pjesnikom:

„Gje t' je obraz kukavico?
Sram te budi, izdajico!“

Izvješće

o glavnoj skupščini krčke gospodarske zadruge, držanoj u Baški, dne 14. studenoga 1892.

(Dalje.)

Odnosno na zaključke zadnje glavne sjednice, čast mi je izjaviti, da se je zadružni odbor obratio odmah u Zagreb, da dobavi po dra. Trinajstiću predloženu knjigu „Razprave Ivana Jagića o trsnom ušencu“, al knjižara odgovori, da je to djelo već razprodano, te tim nije bilo moguće izvesti one tri rezolucije, predložene od dra. Trinajstića. Što se tiče drugog predloga popa Ivana Sparožića, naime glede nabave uzor-košnica, zadružni odbor dobavio je dvie uzor-košnice iz Osieka, jednu Dzirzonku, a jednu Amerikanku; ali premda su preko dva mjeseca stajale na ogledu i razpoloživosti zadrugara, nijedan se nije potrudio razgledat je, a

PODLISTAK.

Slavenski jezik u liturgiji u Istri.

(Nastavak.)

Skupni pastirski list biskupa pokrajine goričke 26. novembra 1887. odnosi se na neke posebne okolnosti i separatističke težnje, što su se pojavile bile u biskupiji ljubljanskoj, dakle izvan Istre, a krčki biskup mons. Foretić izjavio je službeno odmah poslie objave rečenoga pastirskoga lista, da pokrajinski biskupi nisu s njim nit iz daleka namjeravali, da progone staroslavensku liturgiju od tamo, gdje je ona u istinu obstojala; nego da je njim svrha bila, da se sačuvaju mjestni običaji, da niko neuvadja samovlastno novotarija nit nebude dionikom djela onih, koji bi bud kako napali službu božju i liturgički jezik, ustanovljen crkvenimi zakoni.

Predpostaviv to, predjimo, da pogledamo i izpitamo pojedine prigovore i primjetbe, što jih je učinio kritičar interpelacije, da ga osvjedočimo, kako taj predmet ima. košto je imao prije nego li se je s njim javno počeo baviti, „zanj uvjek tamnoga i neustanovljenoga“, i da mu nije bilo dostatno, da prolista „njegovih malo knjiga“ za uzmoći stupiti na lahku ruku na stolicu, i izricati odsude na desno i na lievo, i anatemom udarati interpelaciju, mnogo višu nego li ju on može shvatiti; i da bi bio učinio bolje, da je ostao u svojem kutiću, imajuć na pameti onu „neniči gdje to nosiju“.

Da budemo čim jasniji, obazriet ćemo se najprije na obćenite prigovore, a onda izpitati one primjetbe, po kojih tobože neimana zakonitoga uslova za porabu slavenskoga jezika u liturgiji u biskupijah Istre u užem smislu rieči, kako to kritičar hoće. Na iztočnu obalu Istre, to jest na Liburniju, nit na kvarnerske otoke, nećemo se obazrieti, jer je za te strane Istre bilo dovoljno pripoznato stoljetno pravo, da se glagoljski misi sv. misu i pjeva psalme.

Kritičar iznaša najprije razne naredbe izdane od nekih rimskih papa, koji su, pećam Ivanom X. (925.) scienili potrebitim, da zabrane ili omedjaše porabu staroslavenskoga jezika u svetoj liturgiji. Mi netajimo tih zabrana ili omedjašenja, pače dodajemo, da je sam Ivan VIII., poslie što je Adrijan II. godine 867. odobrio porabu slavenskoga jezika u liturgiji (Bartolini rečeno djelo str. 50), i samo godinu prije nego li je upravio „na slavnoga kneza Svatopluka“ svoje znamenito pismo, kojim je izričino odobrio slavenski liturgijski jezik, upravio godine 879. dva pisma, jedno na Pavla Jakinskoga biskupa, apostolskoga nuncija u Germaniji, drugo dne 14. junija 879. na „Metoda nadbiskupa panonske crkve“, kojim ga je zvao po drugi put na opravdanje u Rim i gdje piše: „čuli smo takodjer, da pjevaš misu u barbarskom, to jest u slavenskom jeziku. S toga smo ti već pismom, upravljenim ti po Pavlu jakinskom biskupu, zabranili, da nemišliš svetčanih svetih misa onim jezikom, nego latinskim ili grčkim, knašto pjeva crkva božja razgranjena po cielom svietu i razširena medju svimi narodi . . .“ (Bartolini r. d. str. 118).

Tomu se neima čuditi onaj, koj, poznajuć povjest, zna, da su, košto opaža Lav XIII. u poznatoj enciklici „Grande munus“, slavenski apostoli bili ponovno tuženi kod Ivana VIII. „radi tog, što su sumnjivo vjere i što su povriedili običaj viših, koji su u obavljanju službe božje rabili samo latinski i grčki i nijedan drugi jezik.“ Takove tužbe podnašali su germanski svećenici iz Solnograda, jer su gledali okom gledali uspjehe djelovanja Cirila i Metoda. Oni su se sablaznjivali radi slavenskoga jezika, uvedenoga u slavensku liturgiju, a njihova novolja bila je podpirivana, kako kaže Bartolini (r. d. str. 41.) politički i stranački razloži. Na čelu te protimbe bile su osobe moguće po časti i položaju, crkvenom i svjetovnom, kašto su Alvin, nadbiskup solnogradski i primas germanski, Emerih biskup pasovski in Anon biskup frizinški (Bartolini r. d. str. 100 i sl.). Što se je dogodilo Cirilu i Metodu, tim se nije poštudilo nit njegovih učenika, a i dan današnji, s istih povoda i s istih razloga, nastoji se iztisnuti iz naših hramova slavensku liturgiju. „Ništa nije pod suncem nova, nit može tkoged reći: eto ovo je novo: jer već je prošlo u vjekovih, što bijaše prije nas“. (Crkv. gl. 1.)

Da kritičar uzmogne dovesti u sklad protimbe, koje se u istinu opažaju izmedju izjava jednoga ili drugoga pape i izmedju poznate povlastice podieljene slavenskomu jeziku u svetoj liturgiji, upućujemo ga na ono, što navadja učeni kardinal Bartolini (r. d. str. 80. i sl., str. 127. i sl.) i dr. V. Jagić (r. d. str. 7.), i doziviemo mu u pamet samo rieči pape Pija V. „Kad se radi bezbrojnih poslova rimskoga pape i radi nepoznanja stanja bud kakvih pojedinosti sluči, da izda pismo, koje je protivno velikoj predsudi nekih, neima se ni malo prigovoriti, ako, upoznav predsudu, takovo pismo ima i svojih predšasnika, izdano nepozornostju, opozove, omedjaši i drugače o tom naredi, kašto vidi, da je prema stvarima i vremenu spasonosno u Gospodinu“; ili ako mu se bolje dopada ona misao Inocenta III. koja glasi: „Sud crkve ima kadkad mnienje, koje može pogrešno biti“ (Bartolini r. d. str. 81., koj navadja rieči dra. Račkoga, rečene u odgovoru na neke prigovore Ginzela u njegovom glasovitom djelu „Povjest slavenskih apostola Cirila i Metoda i slavenske liturgije“ Beč, Braumiller 1861. str. 44.)

Za naš zadatak dovoljno je pozvati se na poznati aksiom „kneziji zakon ukida predjašnji“, i jednostavno prodočiti kritičaru rieči spomenute enciklike „Grande

kamo il naručiti si slične za svoju uporabu; radi toga odlučilo se u odborskoj sjednici 27. kolovoza, da se jedna i to Dzirzonka predade „popu Ivi Sparožiću na uporabu, a Amerikanku, da se uruči jednom ili drugom zadrugaru polak uvidjavnosti zadružnog predsjedničtva. Do danas je još Amerikanka u Krku; ali čim nastane vrieme rojenja pčela, uručit će se ju č. oo. franjevcem u Košljunu.

Uslied opazke, dotično predloga g. Matanića zadnje glavne skupščine, odnosno na popis knjiga nalazećih se u zadružnoj knjižnici, taj popis bio je učinjen, pak će se već danas razdieliti, odnosno odposlati gg. odbornikom, da tako svaki pojedini član može na podlogi tog imenika jednu ili drugu knjigu kod tajnika naručiti. — I ove godine je zadruga iz vlastite blagajne predbrojila sve članove zadruge izim svećenika i učitelja na krasne dvomjesečne gospodarske knjižice, koje u Zadru izlaze pod naslovom: „Težačko blago". Zadruga pak bila je i ove godine predbrojena na „Gosp. list" iz Zagreba, „Poljoznanca" i „Seljaka" iz Zadra i na „Našu Slogu". Poradom sl. pčelarskog družtva u Osieku, zadruga si je nabavila 11 godišta „Hrvatske pčele", pak se i ove godine predbrojila na taj krasno uredjivan i zanimiv za svakog, a osobito za pčelara, list.

Zadruga je opet i ove godine porasla za 7 članova, tako da danas broji 106 članova. Brojno smo dakle i ove godine napredovali, pak dajte, uznastojmo, da napredujemo i voljno. Vi ste i danas od g. predsjednika čuli, kroz koje klance jadikovce mora se naša zadruga proveravat, da si obezbjedi svoj obstanak; vi ste čuli kako nas najviše led od onuda bije, odkud bi nas moralo najviše sunce grijati, dakle na maru, na zanimanju našem, može jedino u današnjih okolnostih naša zadruga računati, pak će medjutim, ako Bog da i na naša, ako i poderana vrata, jednom sunce ogranuti. Sav svjet, svaki narod teži napried, pa tuj nesmijemo ni mi zaostati. Rad je grob svakoj bjedi i nevolji. U radu je spas. A poslovica veli: Kako tko radi onako i ima.

Uslied odborovog zaključka izždriebati će se i ove godine prije zaključka skupščine medju članove, koji su svoj godišnji prinos uplatili, izuzam onih, koji su prvašnjih godina isto orudje dobili: 5 štrcaljka, 5 periša i 6 škara, u svem dakle 16 predmeta.

Tim bi bio, štovana gospodo, po prilici bar u glavnih točkah ovogodišnji rad zadružnog odbora, koga izvolite primiti do znanja.

Skupščina daje izraza svojem odobravanju sa „živio!"

Predsjednik pita, da li ima tko kakove prigovore iti primjetbe učiniti na pročitano izvješće. Pošto se nitko ne javi za rieč, smatra, da skupščina prima izvješće na znanje, te pretazi na dnevni red.

(Dalje sliedi.)

---

munus" vladajućega papa Lava XIII. koji odnosno izjavlja: „Konačno odavle (od apostolske stolice) dozvoljena je poraba slavenskoga govora u prenvetih obredih; i ove godine iztiće deseto stoleteje, što je papa Ivan VIII. pisao ovako moravskomu knezu Svatopluku: „Slavenska pisma . . . kojimi se uzdaje dužne hvale Bogu su svim pravom hvalimo, i zapovjedamo, da se istim jezikom propovjedaju rieči i djela Hrista Gospodina našega. Nit se protivi zdravoj vjeri ili nauku, da se istim slavenskim jezikom bud misa pjeva, bud čita sveto evanjelje ili božja štenja novoga i staroga zakona, dobro prevedena i tumačena i svu ostalu službu obavlja. Taj obćaj potvrdio je mnogo iza toga Benedikt XIV. apostolskim pismom godine 1754. dne 15. agusta".

Prve i posliednje navedene rieči govore u obće o povlastici slavenskoga govora i slavenskoga jezika, podieljenoj na pokrajini, nego kako kaže Benedikt XIV. „vjernomu i pobožnomu narodu ilirskomu", ili kako postojano označuje enciklika „Grando munus" „narodom Slavonije", „slavoničkih rodova", „sieli slavonski narod", „slavenski rod" — dakle slavenski narodi; a glede porabe mogla bi se ta povlastica omedjašiti najviše, kako upućuje Urban VIII. u buli „Ecclesia catholica" od 29. aprila 1631. na ono „gdje se je doa da spomenutim nariečjem (slavoničkim) služilo", ili kako kaže Benedikt XIV. u navedenoj enciklici „u biskupijah, u kojih obstoji obred „slavensko-latinski", a to je u cieloj Istri, kako ćemo napried dokazati.

Istina je, da enciklika „Grande munus" tamo, gdje opisuje život sv. Cirila i Metoda i gdje „se kratko dotiče povjesti odnošaja", nespominje izrično medju narodi ondje iztuknutimi „njihovimi imeni" naroda istarskoga, al ga niti neizključuje; pače kardinal Bartolini, koji po nalogu Njegove Svetosti Lava XIII. crta život spomenutih slavenskih apostola i objelodanjuje listine, na kojih se temelji rečena enciklika, obazire se na listinu odnoseću se na pokrštenje naroda u Koruškoj, u kojoj se imenuje Istra, i koju, kako sam opaža, „je posve vjerodostojna, jer potiče od pisca ne samo, kako se čini, suvremenoga, nego i protivnoga Metodu i prijaznoga probitkom solnogradskim".

Eto odnosnih rieči. „. . . Poslie Hrabalda poneklo urinutega u doba dodje (medju Korušce) **Iz Istre** i Dalmacije neki Slaven po imenu Metod, koj je obreo slavensko pismo, i koj je misećе slavenskim jezikom zapostavio latinski jezik; konačno protjeran od Korušaca podje u Moravsku i tamo umrjo".

Dakle Metodu nebijaše Istra „nepoznata zemlja", nego se je on, vraćajuć se iz Rima, zaustavio neko vrieme u Istri i u Dalmaciji navjećajuć rieč božju i obnavljajuć svetotajstva naše svete vjere slavenskim jezikom, i od tamo prešao u Korušku, gdje je naišao na poznate protimbe

DOPISI.

Iz Krka, početkom 1893. — (Dalje). — Obstoji u Krku već od 50 skoro godina „Knjižnica Algarotti"", družtvo su potvrdjenimi pravili, koje sada broji 8—9 utemeljiteljnih članova, te koje uz prosvjetnu svrhu ima i onu udruživanja. Krepošću ove potonje svrhe ima družtvo i taj zadatak, da priredjuje i večernje zabave, čitanja itd. Koga da se pripusti tim zabavam, čitanju, itd. odlučuju članovi utemeljitelji. Tako se postepeno došlo do toga, da se nabavljalo novina za čitanje, za koje su davali svoje prinose i članovi utemeljitelji i oni, koji su bili pripušteni od njih, te se to razvilo kao čitaonica. Tom čitaonicom su i unapried ravnali članovi utemeljitelji knjižnice; ali da bude postupak redovit, bje pred kakvih 38 godina ustanovljen posebni nutarnji red, po kojemu se ravnalo čitaonicom. U potonje vrieme radi malog broja utemeljiteljnih članova biralo se u upravu knjižnice i čitaonice takodjer pripuštene redovite (da ih tako nazovemo) gostove. Tako je ta institucija lieno napredovala, te se smatrala kao neutralno tlo, gdje se se sastajali i Hrvati i Talijani, i svećenici i činovnici i trgovci, u kratko svi naobraženji krčki slojevi. Glede nabave novina se udovoljavalo svakoj narodnosti u razmjeru prama prinosu, a politike se u družtvu tjerało nije. Nu taj sklad valjda nije bio komu po ćudi. Lanjske godine upitala je prije svega politička uprava, da njoj se razloži narav ove ustanove.

Taj upit nas začudio, jer kotikogod je bilo dosad političkih činovnika u Krku, svi do jedan su bili članovi čitaonice, bolje rekuć, pripušteni redoviti gostovi, u pravila družtva bila su uvjek izvješena i pristupna svakomu. Taj upit je medjutim potaknuo utemeljitelje članove na veće staranje za družtvo, kojemu su uvidjeli, da prieti nekakva pogibelj. I doista u studenom minule godine prijavi se na jednom jedanaestorica krčkih stanovnika molbom za pripust u čitaonicu. Koncem godine birala se redovito družtvena uprava i odlučivalo o predpali na novine, te poznavajuć prijavnike i glasove, koji su kotali, obstojeća uprava je posumnjala, da je njihova namjera preinačiti dosadanji red i podat drago lice družtvu — naime potaljančiti ga. To i vladin višenavedeni upit ponukalo je upravu, da ne primi odmah po običaju u zadnje vrieme uvedene prijavljene, nego u smislu pravila prosliedila je prijavu na odluku utemeljiteljnim članovom, obaviestiv o tomu molitelje. Na to prijavljenici izravno su odaslali upravi spis, u kojem izjavljuju, da se 1. prosinca 1892 smatraju kao članovi družtva, te da će polaziti i družtvene prostorije. Liepa ugladjenost i pojam o družtvenih odnošajih, zar ne? A liepa preporuka za njihov pripust. Doista, prema obećanju, dodjoše sliedeće večeri u družtvene prostorije učitelj krčke pučke učione Udina i sudbeni kancelist Ostrogovich. Od uprave nije bio nitko prisutan, te se iza pol sata udaljili. Kasnije su došla i dva člana uprave. Malo za tim eto iznovice pomenutog učitelja Udine, praćenog od redovitih gostova carinarskog činovnika Anastasia i ljekarnika Krebsa, za kojeg tvrde, da je pripravan i na šakanje proti ostalim članovom. Član uprave g. Celebrini umoli došljaka Udinu, da se udalji iz prostorija i uputi ga, da se ide obavjestiti kod načelnika o odgovoru na njihovu zadnju izjavu. U istinu smješan je bio onog časa položaj učitelja, koji se ipak udaljio, popraćujuć još nekojimi riečmi svoj i onako drzoviti korak. Nego to ponašanje pučkog učitelja namiće nam žalostno razmatranje o tomu, u koje je ruke povjeren uzgoj djece u gradu Krku. Doista, otcevi obitelji, a i vlada, ako joj je do toga, imaju što o tomu razmišljati. S tim medjutim nije svršeno. Prijavnici podnesli su utok na namjestničtvo, kao da su tobož odbijeni. Do malo dana — velika hitrina u tomu — bje pozvana uprava pred c. kr. povjerenika na opravdanje (a učitelj Udina ne bje pozvan!). C. kr. povjerenik izjavio je, da smatra nezakonitim obstanak čitaonice, te da do rješitbe namjestničtva se neima učiniti nikakve promjene glede članova. Medjutim izabrala se ovih dana uprava iz samih utemeljiteljnih članova, te se nadamo, da će spasiti mjestu obstanak tako liepe ustanove, kojoj, kako eto vidismo, s raznih strana kidišu.

(Sliedi.)

Pogled po svietu.

U Trstu, dne 25 jenara. 1893.

Austro-Ugarska. Dne 20. t. m. započela je u carevinskom vieću razprava proračuna ministarstva zemaljske obrane, te su tom prigodom zastupnici raznih stranaka izrazili svoje želje il tegobe u tom pitanju. Medju ostalimi pritužio se je zastupnik štajerskih Slovenaca, dr. Gregorec, u sjednici od 23. t. m. na naredbu toga ministarstva, kojom se je izključio slovenski jezik u 7. koruškoj pukovniji; zahtjevao je nadalje, da se neima vojnike poljske, hrvatske, češke i slovenske narodnosti u službi odnarodjivati. Mladočeski zastupnik dr. Vašaty predložio je, da vojnici izvan službe nenose oružja, čim bi se izbjeglo mnogim neredom.

Prvaci triju klubova, koji bi imali sačinjavati većinu carevinskoga vieća, priobćili su jur svojim klubovom osnovu tih dogovora. Glavne točke jesu, kako smo već drugom zgodom priobćili, gospodarska pitanja; njemačko-češka nagodba nespominje se, jer da spada to pitanje pred češki sabor. Postojeće političko stanje imalo bi i nadalje trajati. Njemački liberalci zahtjevaju, da se uvrsti u taj program i spomenutu nagodbu, jer da se ona tiče svih austrijskih Niemaca. Reć bi, da se ti klubovi neće složiti činjeno mu po Solnogradjanih, te se vratio u Moravsku.

Isto tako govori papa u enciklici „Grande munus" — nastavlja kritičar — o pogodi, koju su izkazivali rimski pape Bugarom, Bošnjakom, Hrcegovcem, Srbom, Dalmatincem, Liburnjanom, te sriemskoj crkvi; ali i opet nit ovdje neima medju „narodi Slavonije" naroda Istre. Prije svega opažamo na to, da enciklika ovdje negovori o povlastici slavenskoga jezika u liturgiji, nego o drugih izkazivanih pogodah i o osobitoj brizi rimskih papa prema slavenskim narodom „u obrani svetosti vjere kod njih i u uzdržanju javnoga blagostanja"; spominjuć u tom smislu Nikolu I. koji je poslao Bugarom prve blagovjestnike; Inocenta III., koj je pomirio Bugare sa katoličkom crkvom; Inocenta III. i IV. koji su nastojali, da medju Bošnjaci i Hrcegovci izkorjene razne zablude, koje su se medju njimi uvukle; Inocenta III., Nikolu IV., Benedikta XI., Klementa V. koji su kod Srba „varke lukavo prirodjene, da se okalja vjera, najobzirnije odstranili"; Ivana X., Grgura VII., Grgura IX. i Urbana IV., od kojih su Dalmatinci i Liburnjani dobili osobitu pogodu i znatne izkaze časti i slave; i konačno Grgura IX. i Klementa XIV., od kojih je imala sriemska crkva, razorena u VI. stoletju po barbarih „mnoge dokaze dobrohotnosti". Kako se vidi, papa se tu nedotiče mnogih drugih slavenskih pokrajina, te dakle, kako za nje tako nit za Istru, nije imao posebnoga razloga, da jih spomene. Što smo mi htjeli iztaknuti u interpelaciji odnosno na enciklika „Grando munus" jest, kašto smo prije rekli, da je i vladajući papa Lav XIII. ponovno i izričnо potvrdio u obće porabu slavenskoga jezika u svetoj liturgiji, i da je tim bio podan, kako slavenskim narodom drugih nekih pokrajina, tako i nam u Istri, novi dokaz i ograda na obranu toga svetosavetoga prava, kojo je i naše, jer je već vjekove zakonito uvedeno u našu pokrajinu, i jer je u njoj bilo neko doba uprav u ovietu.

Hoće se pako srdčanosti, malo zuvidno, našega kritičara, kad tvrdi, da je Urban VIII. (1631.) odobrio rimsko-slavonički misal za pokrajinu Dalmaciju; i da je Inocent X., sliedeć stope svoga predšastnika, upravo Urbana VIII., odobrio takodjer Trovijar; — dočim je Urban VIII. svojom bulom „Ecclesia Catholica" od 29. aprila 1631. dao na svjetlo „Misal nariečjem slavoničkim" za mjesta „gdje se je do sad obavljalo službu božju ročenim (slavoničkim) nariečjem", i dočim je Inocent X. dao tiskati „ilirički brevirij" za one „slavoničke rodove, koji su na daleko i široko po Europi razprostranjeni".

Da je pako u ono doba u obće u Istri cvalo glagoljica, vidit ćemo očevidno malo kasnije.

U koliko se pako može rabiti živući hrvatski jezik u svetoj liturgiji, jasno je iz prvanjega razlaganja; a što se tiče načina podieljivanja svetotajstva, davanja blago-

---

U SLOGU!

Na uzdane skočte noge
Sad je hora „Naše Sloge"!
Svemu svietu reći to je,
Da smo složni branit svoje

Svemu svietu reć je bistro,
Da nit damo tebe Istro!
Niti damo naše ranče
Da ga silom taljanče.

Sloga nam se sveta brine,
Da i tebi Istranine
Naše luči plamen svietli,
Zoru vieste naši pietli!

Mudre glave u slogu te
Mili rode prava pute,
Nesloga nam herbo kleta
Ne da napried, sreći smeta.

Svaj poteci dakle k svome
Raduj nam se, mili dome:
Kad smo složni, kad smo svoji,
Srtat ni nas vrag se boji.

Svjetljivost nam, sveta sloga
Od miloga dar je Boga,
Slogu našu, spoj nam novi,
Dragi Bože, blagoslovi! I. T.

Franina i Jurina

Jur. Čuja san, barba Frane, da bi stia „Trombeta" da dojde u Šišan pop, ki bi trubia kao i on.

Fr. A da! da! Istina je. Neki dan hodia je u Poreč pitati ga.

Jur. Ča nisam ja zna, da će biti tako!

Fr. A da biš zna, ča su mu rekli tamo!

Jur. A ča? Reci nu!

Fr. Rekli su mu, da će ben poslat jenoga iz Rovinja.

Jur. Dunko Šišanci moraju bit zadovoljni, kad njim pomože trombeta, ka valje iz Poreča i Rovinja pope zove.

Fr. Bržini naši ljudi kad ne budu božjo boside čuli u svojem jeziku!

Jur. Pravo govoriš. Ja mislim, da moraju i u Poreču znati, da ima tude ljudi, ki ne znaju drugače, nego u hrvatskom jeziku moliti.

* * *

Jur. Još ste vavek bez njega?

Fr. Buz kega?

Jur. Buz podeštata.

Fr. Imamo ga, ma on je „stari" a novoga čekamo kao Židovi Mesiju. Sad je bia bolan on, onda mu se obolia kum, tako da je vajka joh i kataloh.

Jur. Mi se vidi, da gre poli vas sve po turski.

Fr. I tako će biti dok budu ovdi zapovidali Age, Begi i Muštafi.

Jur. A kada će to finiti?

Fr. Kad budu naši ljudi dobili barem unču pameti.

Različite viesti.

Prve krune na korist „Bratovšćinu hrvatskih ljudi u Istri". Velecienjeni g. Josip Glavne, učitelj u Gradiški, izručio je našemu uredniku 20 kruna u zlatu na korist pomenite naše „Bratovšćine". Množili se ovakvi prijatelji naše učeće se mladeži!

Vjenčali se. Brzojavni činovnik u Trstu i naš mladi rodoljub g. Josip Hvala vjenčao se dne 25. t. m. sa dražestnom gćnom Zofijom Štrukelj iz Trebča. Naše srdačne čestitke novovjenčanim!

Za „Bratovščinu hrvatskih ljudi u Istri" sabrale se prigodom vjenčanja gospodjice Marije Sinčić sa gosp. Antunom Travalja u Klani, modju svatovi dne 18. t. m. svota od for. 6, koju svotu je priposlao našem uredničtvu g. F. S. Sjetili se i drugi u ovako svečanih zgodah naše dične „Bratovšćine"! U istu je svrhu darovao g. Aleksander Mogorović iz Kašćerge for. 1; voleć. g. Mijo Mužina župnik u Belom for. 5.

Glavna skupščina hrvatske čitaonice u Buzetu obdržavati će se dne 5. febrara 1893 u 1 sat poslie podne u vlastitih prostorijah sa sliedećim dnevnim redom: 1. Nagovor predsjednika. 2. Izbor družtvene uprave. 3. Izvješće tajnika i blagajnika. 4. Proračun za g. 1893. 5. Čitanje o novih novcih. 6. Ini predlozi.

Slavenski jezik u liturgiji u Istri. Danas priobćujemo već po drugi put u podlistku znameniti članak pod tim naslovom. I opet ga preporučujemo, ne na zabavno čitanje, nego na duboko proučavanje i pamćenje za se i za drugo. Današnjim brojem svršujemo obćeniti dio. U sliedećem broju proći ćemo, dakako zajedno sa velevriednim piscem, na posebni dio, u kojem se dokazuje poraba glagoljice i pučkoga jezika u zapadnoj Istri, ili, kako ju zove kritičar, poput ostalih Talijana, prava Istra.

Iz Gospića pišu nam, da je tamošnje gradjanstvo, napose mladež tamošnje realke silno razžalošćena radi nagle smrti gosp. Pavla Vukelića, kr. realnog učitelja, koji je preminuo dne 14. t. m. naglom smrću u Zagrebu, gdje se nalazio začasno, tekar u 33 god. dobe svoje.

Pokojnika hvale nam kao vrsna profesora, značajna muža i uzorna rodoljuba, komu je srce grdno krvarilo radi tužnog stanja hrvatske mu domovine. Za njim žali mladu udova, sva rodbina, gg. sudrugovi mu, školska mladež i čitavo gradjanstvo. (I mi smo upoznali na sveučilištu u Pragu, uz sada jur pokojne vrle čestite Hrvate: Dušana Kotura, Iv. Vončinu ml. Al. Bjelobrka, Stjepana Jakčina takodjer prevriednoga Paju Vukelića, koga smo svi cienili i ljubili radi njegovog poštenja i značaja. Nauživao se božjeg raja nezaboravni pobratime Pajo! Op. Ured.)

I opet „Lega nazionale" i mlado iste u Krku. Kako doznajemo, naša viest uzvrpoljila je talijančića u Krku, a mi toga nežalimo. Sada nas uvjeravaju gospoda, a mi ako i nećemo, moramo vjerovati, da kod gostbe predsjednika g. A. Schinigoi-a nebijaše napitnica, dapače da je gosp. Robert Thedrez prišaptnuo, vjernomu slugi g. Račiću, da obzirom na prisutnost c. kr. političkoga komesara i c. kr. kotarskoga sudca (kako su fini, capi!) nebude napitnica. Svakako nepobitno stoji, da su gospoda c. kr. činovnici počastili mnogobrojno onu večer novoizabranoga predsjednika „Lege" svojim neobičnim posjetom, a svi su znali za svečani i javni čin onoga dana, jer je i glasba igrajuć prolazila gradom, a djačurlije i posebni „fidi", osobito pod prozori g. predsjednika klicale oduševljeno „evviva". Čitajte poročku „babu", pak sudite. Stiglo je i brzojavnih čestitaka, a gospoda ostaše do kasna pri rujnom vincu, pak da su ipak šutili ko ribe! — Neka bude! Da bi se činovnici naše krvi*) i pokazali kod koje naše narodne, pa bilo i nedužne svetkovine, il da bi se usudili samo iz daleka motriti, kako se puk veseli, bilo bi hajke i grajke u Izraelu. Krški patrioti plaču ovih dana za gubitkom svoga pokrovitelja, a nek se umire, jer će njegovo ime ostat upisano zlatimi pismem u talijanskoj poviesti Istre. Medjutim g. Račić, tajnik „Lege", bit će, da je zaokupljen silnim poslom, jer ga više puta uzalud traže u ljekarni i često ga moraju pozivat iz kafane dubašnjarskega patriote, t. j. sa ročišta svdašnjih Talijana. Nek nastoji Račić, da se nebude morao učiti naprvo hodat, mjesto natrag, kao što raci običavaju.

Iz Opatije pišu nam 22. t. mj.: U 51 broju Vašeg cienjenoga lista dopisnik iz Ričke natuknuo Vam je, kako je jedan zastupnik u hrvatskom saboru rekao, da trgovačka mornarica nije nikada davala niti daje valjanih sila ratnoj mornarici. Nismo mogli vjerovati, da je primorski zastupnik mogao tako govoriti, već smo držali, da je bio Vaš „Rukac" slabo obaviešćen. Da saznadnemo istinu, preporučivali smo se i lievo i desno, dok smo dobili u ruke „Narodne Novine", iz kojih smo se osvjedočili, da je onaj visoki zastupnik uprav onako u saboru pred banom govorio. Kad bi naša vlada imala dati kakvu pripomoć trgovačkoj mornarici, ona vazda mudro šuti i misli, a madjarska misli, al je nešto bar prividno željna učiniti, dapače je nešto i učinila, kada je dignula plaćanje poreza. Kako se čuje, odlučujući faktori su u najnovije vrieme (kada je već skoro sve propalo), napola odlučni i složni, da se bar čim pritiče u pomoć toj mornarici; ali u hrvatskom saboru našao se neznani dolija, primorski zastupnik, koji je tomu protivan.

Imali smo u Opatiji riedku sreću poznati tog velouma, koji svojim djelovanjem pokazuje, da se nebi žnao žrtvovati Karlobag, Primorje, mornaricu i mornare, kad bi znao, da će tim vladi ugoditi.

Nije dosta, da su pomorci zanemareni od vlastitih vlada; nije dosta, da njim pred očima, u svojoj kući, talijanski brodovi konkurenou čine, jer imaju podporu od svoje vlade, dočim su naši brodovi vezani u Trstu, na Ricci i drugdje, već njim treba i inače škoditi.

Nije dosta, da imaju Talijani naše ribarstvo u svojih rukah, već se je morao naći tako zvani Hrvat, komu nije po volji, da se mornaricu bilo kako podupire.

Čuditi će se možda tkogod, zašto se mi ovkraj Litave uplićemo u zagranične poslove; nu na to ćemo odgovoriti odmah, da je to stvar naravna, jer mi nismo smatrali nikada kao ozbiljnu granicu na Kantridi, a k tomu čekamo, da bud iz koje strane počme pucati zora i da se počme pomagati mornarici. Ima i u Liburniji, kako i u hrvatskom primorju, ljudi, koji bi drago volje uložili svoj trudno zasluženi novac u kakav brod, da su ravnopravni sa mornaricom susjednih država, ali kako sada stvari stoje, je to posve nemoguće, jer vlada jaoh i pomagaj s jedne i s druge strane tako zvano granice.

Spomenuti zastupnik govorio je za mornaricu, za podporu, za dock, za Kraljevicu, kako i sliepac o bojah; ali budući je on zastupnik primorski, bilo bi za njega častnije, da si zapamti, da kada njekoji ljudi govore o pomorskih stvarih, a da se u to nerazumiju, oni su od naših pomoraca navadno nazvani „Čobani". Neznamo, koliko je prikladan taj naziv, ali oni se u svojoj tvrdoglavosti vazda tim služe. Liburnović.

Iz Vabrige pišu nam 14. t. m. Pohvalit nam se je, g. uredniče, da i mi naprodujemo, premda nam se odasvud zaprieke stavljaju. Kano dokaz našega narodnoga napredka neka Vam služi činjenica, da smo od god. 1890 do konca 1892 naručili i dobili u naše selo 30 komada raznih knjiga kano: „Otče budi volja Tvoja" i „Mladi Bogoljub" od nezaboravnoga biskupa Dobrile, zatim „Oficij od veliko nedilje", „Istarske narodne pjesme" itd. itd. Nije to doduše mnogo ali je dobar znak za nas neuke i zapušćene seljake. Dodajmo tomu, da se ovdje čita i dična „Naša Sloga" pak je opravdana naša tvrdnja, da naprodujemo ako i pomalo. (Samo napried uztrajno i marljivo, pak će sunce i pred Vaša vrata — dični Vabrežani!)

Iz Pazina pišu nam 16. jenara 1893 Govorilo se ovdjo već više vremena, da se kani napraviti njeke nove mitnice (štranjge) što se i zbilja obistinilo početkom ove nove godine. U teku jednog dana postale su nad Pazinom dvie takove mitnice: jedna na cesti Žminj—Rovinj, a druga na onoj u Vižinadu—Trst — i to jedna polag druge. Valjda za to, da se više potroši! Ova novotarija narodu za stalno nije ugodna, uzlovoljilo se ga baš prvo dane nove godine naloživ mu nov toret, kao da no bi imeo u podpunoj mjeri već drugih neprilika. Pučanstvo je toga radi ogorčeno — i sa svim pravom. Od sad napried morati će platiti od svakog živinčeta, na kojem gori malko žita u malin, da siromaški dovoz živi svoju obitelj; morati će platiti od svakog voza, na kojem dovezo vino ili drvo u Pazin, da umiri lihvara ili da to razproda za neznatan novac, te si kupi štogod za najsilnije svakdanje potrebe. A zašto sve ovo? Zar nije možda do sada Istra sa Primorjem zadosta donašala u skupnu i veliku blagajru? Nije zaista premalo — nego dapače za nas odviše! Dični naš zastupnik dr. Laginja dokazao je u Beču, da su tamo godimice od Primorja više primali nego zanj trošili. Možda se je time htjelo popraviti ono, što se je sagriešilo sa nesretnom viuskom klauzulom, uslied koje je cieua crnomu vinu na polovicu pala! Nemoguće! Nije li bilo dosta, što se je uništilo vinsku trgovinu, tim da se je dopustilo uvoz talijanskomu čisto nezdravomu vinu, koje imade na hektolitar najmanje 2 kilograma sadre (žeso) — već nam se sad pripravlja nove troškove i za one, što se jeftino prodano vezi na postaju u Pazin. Kako ćemo na taj način napriedovati, kad nam se čine poteškoće, gdje bi nam se moralo po duši pribaviti sve moguće polakšice!

Nefali nam nego uzeti palicu u ruke pak hajd u sviet! U gospodarskom pogledu su nam ove nove mitnice dakle vrlo štetne. U narodnom obziru pak naši Taljomani uporabljaju ovu prigodu sa svom slašću, to viću na sva usta, da su naši zastupnici ovo sakrivili. Grdni klevetnici, sram vas bilo pred Bogom i pred poštenimi ljudi, što širite ovakove laži u nadi, da ćete sa mitnicami pridobiti opet izgubljenu moć i oblast u obćini, koju ste prije toliko godina krivićnim načinom posjedovali. Zaludu vam trud, grdne lažitorbe i ljute naše pijavice.

Iz Kanfanara pišu nam 20. jenara: Bezobzirnost našega orguljaša Zoila Filippich-a (recte Filipića) poskočila je za korak. Nješto sramotna se sbilo na mladu godinu u našoj crkvi. Možda nije tomu gospodinu drugo, što je o njem nedavno „Naša Sloga" pisala, ako mu je sve dobro protumačio „virni Hrvat", pak je zaigrao na orguljah nepromišljeno komad, koji bi ga mogao stojati službe. Kad je naime onaj dan na svetčanoj misi naš kapelan zapjevao „gloria", što mislite, da je on zaigrao „gloria"? Nipošto! On poče liepo igrati istarsku-talijansku koračnicu „O bell' Istria" itd., dok svećenik nije svršio „gloria", i dok nije posjeo stolicu, igrao je koračnicu, a tada tekar počeo sa „gloriom". To isto učinio je, koliko mi je poznato, i zadnji dan godine. Sada pitamo, je li dostojno, da se takova šta čini u crkvi, gdje bi se moralo igrati posve u crkvenom duhu. Što misle naši svećenici o tom postupanju „crkvenoga sluge"? Hoće li možda i oni dopustiti, da bude on zapovjedao i u crkvi kao i u obćini, te da će pasti tada sramota i na njih? Da sam ja svećenik, nebi mi igrao orguljaš drugo, koji je tolikom fantazijom igrao sasvim neočudorednu pjesmu: „Faremo l'amor davero" u crkvi, a da mu se nije nitko protivio. Za danas o tom dosta, jer nemarimo toliko govoriti o čovjeku, koji je došao ovamo samo zato, da dobro živo i spasi „Legu" ili „Patriju", nego nam je do toga, da bi naši svećenici pazili na prste čovjeku, koji je crkveni sluga i koji ima igrati ono, što se pristoji u crkvi, a doma neka udara slobodno sto puta na dan koračnicu „Ligo".

Budućeg đedna imalo bi se sastati novo zastupstvo, da izabere novoga načelnika i savjetnike. Težak Vam je taj porod. Jedan bi rado biti iz „oholije" da drugi ne bude, a drugi bi rado biti, da se promjeni „governo". U koliko mi je poznato, biti će ovaj drugi izabran. Toga dana će se svi dimnjaci kod „ferate" dimiti, a prah odavna jur pripravan, će se spraviti za kakovu drugu prigodu. Na početku nove godine želimo, da bi se povratio mir u selo, gdje je vladao prije nego li su ga narušili njekoji „mutikaše".

Bumbar.

Iz Medulina pišu nam 24. t. m. Kad Vas nije, g. uredniče, još nitko obaviestio v zadnjoj skupščini „Hrvatske Čitaonice" u Medulinu, javit ću Vam nešto ja.

Reć bi, da je zaduji dopis iz Medulina u 52. br. „Naše Slogo" otvorio oči mnogim članovom ovdašnjega družtva, a takodjor i ostalim Medulincem, koji nisu članovi njegovi, nu glede nekojih osoba bijaše neoto prestrog.

Na glavnoj skupščini, koja bje obdržavana dne 1. siečnja t. g. bilo je baš krasno vidjeti kako su članovi bili oduševljeni za narodnu stvar, za napredak i dobrobit družtva. Sav strah zadnjega dopisnika morat će izčeznuti, jerbo su skupščinari trieznо razpravljali pojedine točke dnevnoga reda, i izabrali odbor, koji će biti sposoban, da sve potežkoće svlada, i „Čitaonicu" uzdrži na dobrih i čvrstih nogah. U taj odbor birana su sliedeća gospoda: Petar Loroncin, predsjednik; Ante Domarin, podpredsjednik; Josip Svjetličić tajnik; Jakov Kirac Mihovilov, blagajnik; Ante Rajčić i Jakov Kirac pok. Mateja odbornici.

Nakon dovršene skupščine uputili su se svi skupščinari u gostionu, gdje smo čuli krasnih i uzhitnih govora i nazdravica. Gospodo članovi! Uzdržite i nadalje u svojih srcih klicu čistoga Hrvatstva, oduševljenje za narodnu stvar, i starajte se i unapred za dobrobit naše miljonice, koja nam kao mornaru zviezda usred sinjega mora, kaže put do našega cilja, — dočim mlitavost i nemar za narodnu stvar neka bude daleko od nas. Gledajte, da nikad ne zaboravite na ognjišće narodne sviesti, na dičnu našu čitaonicu.

Mnogi je radostnim srcem gledao onu oduševljenost i slogu čitaoničara, pa i

---

slava, raznih javnih molitava, kao i preporučivanja dušo umirajućim, obavljenja opjela itd., pozivamo se na ritual podan nam od svete Stolice u našem živućem jeziku latinskimi pismeni, i tvrdimo još sa Thalhoferom (r. d. str. 513.), da svaki može rabiti ritual svojo biskupije, bilo i hrvatski ili slovenski, ili takodjor ritual tiskan pučkim jezikom druge kojo biskupije, ako to zahtjeva navada u jednom ili drugom mjestu zakonito uvedena.

Kod sveto mise i službe božje, za one biskupije, u kojih je zakonito uvedena glagoljica, imadu se rabiti, kako već rekosmo, liturgijsko knjige tiskane po sv. Stolici jezikom staroslavenskim latinskimi pismeni.

Proti porabi staroslavenskega ili takodjor pučkoga jezika, u koliko je ovaj, kako smo vidjeli, dozvoljen, nemogu se uporaviti navedeni dekreti sv. kongregacije obreda, jer se usljed njihovih propisa radi zastarjele navade nemože u protivno promjeniti, nit propis sabora tridentinskoga, Za jedanjo VII. kanon 13. o svetotajstvih u obće; a tako niti kanon 9. Zasjedanja XXII. „Ako bi tko rekao . . . da se misa smije služiti samo pučkim jezikom . . . proklet bio" — što je kritičar imao pred očima i mogao takodjor navesti.

(Sliedi).

---

*) Kad bi ih bilo! Op. Ured.

sami neki stari obedali su ustupiti u njihovo kolo.

Dao Bog sakupilo se pod krov naše čitaonice sve, što pošteno i narodno u Medulinu misli, čuti i radi.

Občinski izbori u Baški. Na tiho i mirno pripravljali se občinari Baške, da obnove svoje občinsko zastupstvo. Nu stara, propala stranka snovala je spletke i zamke, nebi li još jednom zavladala onom čisto hrvatskom občinom. U zadnjem broju donieli smo iz Baške viest, koja nam razjašnjuje čim se je ta stranka poslužila, tko njoj je u tom pomagao. Njezine spletke neuspješe. Naši vriedni rodoljubi uvidiše na vrieme, što se proti občini tajno i javno snuje. Oni se dali na rad, koji neosta bezuspješan.

Prekjučer nam je brzojav donio sliedeću radostnu viest: „Protivnička stranka došla je k izboru, ali videć, da je proslaba, pobjegla je natrag pokunjena s diplami u vrući. Treće tielo biralo je hrvatske predloženike jednoglasno, sutra bira drugo a četvrtak prvo. Pobjeda nam je osjegurana u sva tri tielu."

Živili naši sviestni Bašćani!

Koledva u Omišlju. Dne 7, 8, 9, 10 t. mj. obdržavala se je u prostorijah „Hrvatske Čitaonice" u Omišlju zabava tako zvana „Koledva". Prisustvovalo joj je do 20 para (muški sa ženskom), koji su one dane u podpunoj slozi, ljubavi i redu zabavljahu. Pri koncu zabave nije družtvo propustilo, a da se ne sjeti i naše još mlade i ubogе čitaonice kao što i dično „Bratovšćinu hrvatskih ljudi u Istri". Kolijani, pokazavši se požrtvovni, sakupiše za obće dobro našeg milog naroda svoticu od 10 for., koje polovicu odposlaše jur „Bratovšćini" a drugu polovicu uložiše u blagajnu domaće čitaonice.

Odbor „Čitaonice" srdačno im se zahvalio jur pri izručenju podporne svotice, a zahvaljuje im se ovo i opet, želeć, da bi se tako češće sakupljali, osobito u koledvu, u taj liepi običaj starih naših pradjedova, te da bi tuj sve više i više uz osobne zabave, koristili i zauzimali se za obći boljak i napredak siromašnoga našega naroda. Živili kolijani!

„Slavjanska Čitaonica" u Puli priredjuje u subotu dne 28. t. m. sjajni ples u prostorijah kazališta „Politeama Ciscutti". Kod plesa svirati će glasba pješačke pukovnije br. 97.

Ulaz za muškarce 1 for.; za ženske i djecu noć. 50; lože u prizemlju male for. 3, velike for. 6; I. red male for. 2, velike for. 4.

Iz Žbandaja javljaju nam, da se je počelo opet u prošlu nedelju u župnoj crkvi pod svetom misom pjevati hrvatski „Slava" i „Vjerovanje". Velečastni g. župnik da je sam naprosio crkvene pjevače, da pjevaju kao što su prije običavali, čemu su se oni rado odazvali. Župljani su radi toga veoma zadovoljni i zahvalni g. župniku, te se nadaju, da njim se neće više u buduće kratiti hvaliti Boga u materinskom jeziku.

Novo občinsko zastupstvo u Pomjanu neda još uviek mira porečkoj lažitorbi i njezinim piskarom u Kopru. U zadnjem broju se ona opet tuži na obć. savjet u Pomjanu, koji da neće ništa da čuje o bratimstvu, prijateljstvu il slogi sa Talijani. Al si smiešna, luda babice, da će Pomjanci pitati za prijateljstvo i bratimstvo tvoje i tvojih podrepnicah. Oni se neplaše tvoje grožnje, kao što nemare za tvoje grožnje. Što g. načelnik neposjeduje znanja i mudrosti onih talijanskih načelnika Istre, koji dovedoše do ruba propasti obćine Puzin, Buzet, Grižnjan itd. itd. nije njegova sramota, nu on je pošten i čestit, te će raditi za občinu a ne za svoj žep, kao što su radili nekoji talijanski načelnici Istre.

Nu „babu", peče najviše to, što je občinski ured počeo dopisivati sa oblastmi i strankami slovenski, ali neka se tješi tim što će načelnik u Pomjanu pisati oblastim talijanski kad bude vidio, da občinski načelnik u Piranu dopisuje slovenski.

Skladište umjetnih gnojiva. Na poziv zemaljskoga odbora kraljevine Dalmacije otvorio je g. Mate I. Dudan, koji bijaše nedavno imenovan putujućim učiteljem gospodarstva za dalmatinsko zagorje, dne 20. t. mj. skladište umjetnih gnojiva u Zadru. Upozorujuć na to naše gospodare i vinogradare preporučamo njim, da se povjerljivo obrate na g. Dudana, koji će svakomu savjetom rado poslužiti. Ta izvrstna gnojiva, osobito za vinograde, imali bi naši umniji gospodari u svojih vinogradih poskusiti kao što su učinili mnogi vinogradari u Hrvatskoj, te se nisu pokajali.

Iz Zadra nam pišu 16. siečnja: Preporuku, što ste tiskali u Vašem cienjenom listu gledo družtva „Pučka knjiga", što se lanjske godine ustrojilo u Zadru za đudoredan i gospodarstvenu prosvjetu hrvatskoga naroda, bijše bilo bez uspjeha, jer mi je član upravitoljstva rekao, da su iz posestrime Istre počeli se upisati preobrojnici. Neka tako!

Družtvo je objelodanilo 4 knjižice, a moglo je i više, da je veći broj predbrojnika; a razdjelilo je 3125. knjižica u narodu, to je kao 3125 iskra, kojim se u narodu budi prosvjeta i sviest. Probudimo narodnu hrvatsku sviest, prosvjetlimo narud zdravim naukom, pa je budućnost naša. Uz to, koji je pravi rodoljub, nek se upiše u družtvo „Pučka Knjiga".

Lutrijski brojevi

Dne 21. jenara					
Trst	46	7	72	28	32
Linc	16	87	63	22	42
Lavov	70	11	65	68	69
Innsbruck	9	33	25	45	10
Dne 25. jenara					
Prag	19	90	75	1	6
Hermanstadt	65	2	87	9	37

Priposlano.*)

Gospodinu Franu Saveriu Muniću, občinskomu glavaru u Kastvu.

U Vašemu priposlanomu listu d. d. 29 decembra p. g. objelodanjenom u „Našoj Slogi" od 12 jenara 1893 br. 2. izjavili ste: da sam ja, ne po mojoj glavi, nego zaveden po poznatom spletkaru, poremitio mir u občinskomu uredu i po momu neznanju prouzročio dosta štete, te zapustio moju službu 24 duna prije roka bez ikakve dozvole, i otišao bez da predan moj ured, i da pozdravim Vas i druge neke občinske činovnike.

Ja Vas najuljudnije pozivljem, da mi javno imenujete tog Vami poznatog spletkara, koji da je meno zaveo, da mi dokažete na koji način sam ja poremetio mir u občinskomu uredu, i po momu neznanju, koje sam ja štete občini prouzročio.

Ako Vi meni javno to neizjavite, držati ću Vas za klevetnika.

Za ostale Vaše neistinite izjave, pridržavam se smiriti račun s Vama i sa onim spletkarom, koji je pod menom rovao i kopao, da se dočepa moje stolice, i biti će to oba zadovoljni.**)

Benkovac, 19. siečnja 1893.

Anton pl. Filipović, recte de Filipis
občinski tajnik.

*) Za članke pod ovim naslovom neodgovara uredničtvo.

**) Za nas je ovo pitanje zaključeno. Dali smo prostora u listu obim strankam, a sada nek se potraže na sudu. Op. ured.

Listnica uprave.

M. A. Lopar f. 2, B. J. Dolenja f. 1, M. D. Vrana f. 5, S. J. Rieka f. 2, V. I. Zagreb (oglas) f. 2, M. A. Trst f. 3.20, P. J. Vodice nvč. 50, R. V. Tinjan f. 2, P. A. Višnjada nvč. 30, O. A. Višnjada f. 1.30, D. Š. Tinjan f. 5, D. O. F. Padova f. 4. M. A. Roč f. 5, J. F. Trst f. 20. K. A. Trst f. 5. Čit. Bovec f. 2.50, R. I. Žbandaj f. 1, G. P. Kotle f. 1, M. I. Kringa f. 5, K. F. Rukavac f. 2, I. S. Vodice f. 1.50, Brat. Volosko f. 5, T. V. Volosko f. 5, Z. M. Orlec f. 5, P. braća Rieka f. 5, Zadruga Opatija f. 10, V. J. Zagreb f. 5, Čit. Kastav (oglas) f. 2, Čit. Spljet f. 2.50. S. T. sv Ivan f. 2, F. P. Grdoselo f. 5, Obć. Kastav (oglas) f. 7, M. A. Draškovec f. 2, Š. F. Bačve f. 2.50, R. Gj. Rieka f. 5, C. dr. Vl. Sisak f. 5, K. T. Skradin f. 2; Čit. Dubrovnik f. 2.50. (Sliedi).

Teodor Slabanja

Srebrnar u GORICI (Görz) ulica Morelli 17.

preporuča se preč. svećenstvu za izradjenje crkvenog posudja i oruđja iz čistoga srebra, alpaka, mjedi, kuno: **moštranca, kaleža** itd. po najnižih cienah u najnovijih i krasnih oblicih. Stare predmete popravlja, te ih u ognju posrebri i pozlati.

Da si uzmogne i manje imućne crkve nabaviti raznih crkvenih predmeta, staviti će se na želju preč. gospode nabavljača vrlo povoljne platežne uvjete.

Ilustrirani cienik šalje franko.

Šalje svo predmete dobro omotane sa poštarinom franko! 24—2

Nič več kašlja!

Balzamski peteralski prah
ozdravi svaki kašalj, plućni i bronkijalni katar a dobije se u odlikovanuj ljekarni
PRAXMARER (telefon 207) „Al due Mori"
TRST: Piazza grande. 36—52

Poštarske pošiljke odprema se odmah uz 55 nvč. ili toliko listovnih maraka. Pozor pred prevarom.

Fran Epron

ulica Arcata.

Slikar znakova, svake vrsti grbova, dekoracija umjetničkih, slikanih stakala, drva, mramora i prozirnih slika. 33—52

Jedino družtvo pločara
Petar Levichnik i dr.

Osobiti ovršitelji radnje cementom postignuv u tom do sada svuda najboljih uspjeh, o čemu posjeduju mnogobrojne svjedočbe za izvedeno razno sustavo shodova, Lamenica za bačve itd. itd. Izvadjaju cementiranje zidova, izvana te iznutra jamčeć za nepromočivost; nadalje bilo kakvo shodište u cimentu Portland za kamenjem bilo kojo boje i mramora, obavljaju laštenje shodova te odstranjenje vlage i smrada. Izvršuju svaki popravak uz jako obuljene cienе. Radnje obavljaju najvećom brzinom ovdje i u pokrajinah, Dalmaciji, Istri itd.

Za naručbe dosta je napisati dopisnicu.

Svaka radnja je zajamčena.

U nadi, da ćemo biti radnjami počašćeni kano do sada, bilježimo se sa štovanjem

Družtvo pločara
PETAR LEVICHNIK i dr.
Ulica Madonnina br. 21, I. kat,
52—36 vrata 11.

Odlikovana zlato medaljo: Bruelles 1892.

Najboljše sredstvo za

želodec

katero želodec in opravlja prebavnih delov života krepča in tudi odpre život pospešuje, je

tinktura za želodec,

katero pripravlja

Gabrijel Piccoli,

lekar „pri angelju"

v Ljubljani na dunajski cesti.

Cena 1 stekl. 15 novcev.

Izdelovatelj razpošilja to tinkturo v zabojčkih po 12 steklenic in več. Zabojček z 12 stekl. stane gld. 1.36; s 24 gld. 2.60; s 36 gld. 3.84; s 44 gld. 4.26; 55 stekl. tehta 5 kg s poštno težo in velja gld. 5.26; 110 stekl gld. 10.30. Poštnino plača vedno naročnik.

Dobiva se v lekarnah v Trstu, na Primorskem, v Istri in Dalmaciji.

Drogerija
Arturo Fazzini u Trstu

Ulica Stadion 22. — Telefon 519.

Velik izbor mineralnih voda, samoljenih boja na ulju najfinije vrsti; crvene, žuto, zeleno, višnjevo i crno po 28 nvč kilo. Olovno bielilo po 32 nvč. kilo; tučjno bielilo najfinije po 40 nvč kilo. Osim toga velik izbor bojah na vodu i kistova svake vrsti po cienah, s kojimi nije moguće konkurirati.

Skladište glasovitog pokrepitelja od Kwizda (Korneuburger Viehnährpulver) za životinje. Izbor mirodija, boja, lieknova — skladište sumpora i modre galice za porabu kod traja. Naručiteljem dajo se brezplatna poraba telefona. 31—52

U radionici klepara

GIUSTO BIASUTTI

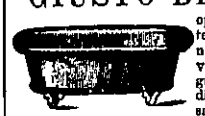

opunomoćenoga graditelja vodovoda u željeznih cievih Via Barriera vecchia Trst broj 10 gradi i drži na skladištu kupelji u posudah, sa stolicom sa ili bez peći iz cinka čvrsto gradjene, te izvadje i druge radnje klepарske uz najniže cieno. Ilustrovani cenik dobivajo se gratis. 30—52

Drogerija

Augusta Rizzoli-a

ulica Malcanton br. 13 u TRSTU

skladište svieća voščanih, ljekovitog ulja, mineralnih voda, raznih crnila, boja i kistova, sapuna mirisavih i za pranje. 35—52

Ulica sv. Katerina br. 3

Bogat izbor

počata od kaučuka i kovnih, jednostavnih i umjetničkih počata za uredo, razna urezivanja, kovnih tablica za stanove, klišé, tvorivа, velikih počata za označivanje pošiljaka, monograma, crnila nezbrisivog za počato itd. za najniže cieno. — Prodavači i agenti dobiju dobar popust. U pokrajinu idu pošiljke uz pouzeće.

G. BATTARA i dr.

TRST 36—52

ulica sv. Katarine br. 3.

Tvornica počata i sličnih predmeta.

EPILEPSIJA
(BOŽJAST) 12—3

ozdravljiva brez povrnitve, tisuči morejo dokazati ta nečuveni vspeh znanstva. Natančna poročila z povratno marko je pošiljati:

„OFFICE SANITAS" PARIS
30. Faubourg Montmartre.

ČISTA KRV
(ZDRAVJE!) 12—3

Tajne bolezni, lišaji, spuščaji, bledost, splošna utrujenost, slabost — se izgubijo pri zdravi krvi. Mi jamčimo za sigurni vspeh pri uporabljanju naše metode.

Pri vprašanjih je priložiti povratno marko na:

„OFFICE SANITAS" PARIS
30. Faubourg Montmartre.

Priviligirano štrcaljko proti mil dovu (peronospori) inžinira Živica pripoznate su medju ostalim kano najbolje, jer su najjednostavnije, najdvršće i najustrajnije; najlaglje i vrlo brze u radnji, pošto poraba najmanje tekućine a kod svega toga jesu najjeftinije. Podpisana tvrdka pripravlja ih radi toga mnogobrojno za buduće proljeće te razašilje već sada prospekte i cienike bezplatno svakomu, tko se oglasi, te šalje i obrazce. Priporuča također drugo predmete i svoje radnje.

ŽIVIC i drug.

u TRSTU, ulica Zonta broj 5

inžinirski ured, skladište strojeva i dotične tvarine; zastupstvo tvornica, mekanička radionica.

Izdavatelj i odgovorni urednik **Mate Mandić.**

Tiskara Dolenc.

Broj 5. U Trstu 2. febrara 1893. Godina XIII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nvč. svaki redak. Oglasi od 5 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja za pogodbe sa upravom. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu pošta valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rasta male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za soljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Govor.

zastupnika prof. Vjekoslava Spinčića, što ga je govorio u sjednici carevinskoga vieća dne 28. jenara 1893, prilikom razprave u središnjoj upravi ministarstva za bogoštovje i nastavu.

Visoko vieće!

(Hrvatski:) U proglasu što smo ga dali, moji uži drugovi i ja, prošloga mjesecu, na naše izbornike, istaknuli smo u glavnom tri točke: gospodarsko stanje, narodnu ravnopravnost i hrvatsko državno pravo u okviru monarhije Habsburga.

Uvjereni smo u dnu duša svojih, po iskustvu prošlosti i sadanjosti, drugud i kod nas, da će naš narod — hrvatski i slovenski — obezbiediti svoj gospodarstveni napredak i svoj narodni obstanak jedva ondn, knd se promjeni obstojeći sustav, kad nebudu upravljali njegovom krvju i imanjem ljudi, koji nepoznaju njega ni njegova jezika, ni njegovih potreba, koji neimaju zanj srca; kad mu nebudu takovi ljudi krojili pravice; kad bude sjedinjen i sam, zajedno sa svojim kraljem iz zakonito mu već preko 350 godina vladajuće kuće gospodovao u svojoj kući, kad bude oživotvoreno njegovo državno pravo.

Dok se to nedogodi — a bilo bi za želiti da se dogodi čim prije u interesu dinastije i naroda — smatramo za sada svojom dužnostju, da ovdje iznašamo krivice, koje se našemu narodu nanašaju, da zahtjevamo, da se te krivice odstrane i da se vrši pravo prema našemu narodu bar po postojećih zakonih sadanjega sustava i uredenja monarhije.

Mi imamo pravo zahtjevati to za naš narod od države, jer on vrši sve dužnosti prema njoj, plaća krvni i novčani davak.

Služimo se, popat drugih, koliko znamo i možemo, njemačkim jezikom, al se tim neodričemo prava, govoriti i ovdje svojim jezikom.

(Njemački:) Visoka kuća! U koliko mi je poznato, Hrvati i Slovenci ove pole monarhije nisu oslobodjeni nikakve dužnosti nit nikakva poreza, ni u krvi ni u novcu, ali njim je mnoga njihova pravica uzkraćena. (Zastupnik Biankini: Tako je!) To se odnosi osobito na njihovo pravo, da budu odgojeni u svom jeziku.

Čuo sam više tužba u tom smislu od neke gospode, ali za nepravice, kakve se dogadjaju Hrvatom i Slovencem ove pole monarhije (Zastupnik Krumbholz: dogadjaju se svim Slavenom u Austriji!) nisam saznao. Sveučilišta, na koja se troši velika svota od četiri milijuna, tako su uredjena, da se Hrvati i Slovenci nemogu naobraziti u svome jeziku (Zastupnik Biankini: Tako je!)

U drugoj poli monarhije postoji hrvatsko sveučilište Franje Josipa, ali to ne mogu Slovenci pohadjati u obće, a Hrvati samo stranom. Pravnici naime mogu nekoliko godina pohadjati sveučilište i položiti tu prvi državni izpit, inače moraju oni, kao i drugi djaci na njemačka sveučilišta, do potrebe na talijansko odiele, što se tiče izpita u Gracu i Innsbrucku. Poljska i češka sveučilišta ne mogu tako lahko pohadjati sa više uzroka.

I za gimnazije je odredjena za tekuću godinu svota od preko četiri milijuna, u nema ma ni jedne gimnazije, gdje bi se podučavalo sasvim hrvatski ili slovenski. (Čujte! desno.) U Kranjskoj, u zemlji mal da ne podpuno slovenskoj, postoje dvie njemačko-slovenske više gimnazije, jedna njemačko-slovenska niža gimnazija i jedna čisto njemačka gimnazija. U Štajerskoj, i to u Mariboru podučavaju se, četiri su godine po prilici tome, neki predmeti u slovenskom jeziku, u Celju samo na njemačkom jeziku. Ciela Kranjska sa preko 120 hilj. Slovenaca sve Primorje sa preko 400 hilj. Hrvata i Slovenaca nema ni jedne gimnazije, gdje bi se kakav predmet podučavao u slovenskom ili hrvatskom jeziku. (Čujte! desno).

Ako hoće djeca ovih pokrajina pohadjati gimnaziju svoje zemlje, moraju pohadjati njemačke gimnazije u Celovcu, Beljaku, Gorici, Trstu ili Puli. Realka za Slovence i Hrvate alpinskih predijela i Primorja u obće nema. 1½ milijun Slovenaca i Hrvata ne dobivaju ništa od 1½ milijuna forinti, što se godimice troši na realke.

Obrtnih škola za glavne struke neima za Slovence ni Hrvate. Takva je jedna u Trstu samo, ali je tu samo talijanski naukovni jezik. Obrtnih škola imade za pojedine struke.

Najvažnija je ona u Ljubljani, ali na Hrvate i Slovence pada ipak premalen dio od ona dva milijuna forinta, koje se godimice troši za obrtnu obuku.

Za trgovačke svakdanje i nastavne škole daju se lepe podpore, ali takve škole nema za Slovence ni za Hrvate. Jedna trgovačka akademija i nautička škola obstoji u Trstu, ali u toj je samo talijanski naukovni jezik. (Čujte! Čujte! kod sumišljenika). U Lošinju, u Kotoru i Dubrovniku postoje nautičke škole sa samo talijanskim naukovnim jezikom. (Čujte! sa svim pravo! kod sumišljenika.)

Zavoda za učitelje za alpinske zemlje i za Primorje imade četiri, i to u Celovcu, Mariboru, Ljubljani i Kopru. Prva su dva izključivo njemačka; u Ljubljani se podučaje slovensko-njemački, u Kopru slovensko-njemački, hrvatsko-njemački i talijansko-njemački. Zavodi za učiteljice postoje za te zemlje u Ljubljani i Gorici; u prvom se zavodu podučaje slovensko-njemački, a u drugom slovensko-njemački i talijansko-njemački; hrvatsko-njemačkog razdiela tu nema. Ciela Štajerska i Koruška nema nego jedan zavod za učiteljice, i to u Gracu, koji je njemački, i djevojke u svom jeziku bar dielomice izobražene, dodju u Dolnju Štajersku ili Dolnju Koruško, smatraju jih tu za tudjinke.

Vježbanice na učiteljiščih u Ljubljani i Gorici su slovensko-njemačke, odnosno i talijansko-njemačke, i to tako, da se podučaje prve dvie godine slovenski, odnosno i talijanski; a njemački se jezik kao naukovni predmet već od prve godine, a od treće je školske godine njemački jezik naukovni jezik, a materinski se jezik odsele podučaje kao predmet. (Čujte! Čujte! kod sumišljenika.) Osim ovih škola obstoje još pripravnice za njemačke gimnazije u Trstu i Puli, a te su pripravnice najbolji dokaz, da u ovih gimnazijah naukovni jezik nije pravi.

Kako su uredjene škole u Koruškoj, o tom je govorio već prošle godine prepoštovani drug, gospodin kanonik Klun, a možda će tko o tom i ove godine govoriti. Tko tu želi poboljšanje tih odnošaja, nazivlju ga veliki činovnici simutljivcem i nemirnjakom (Tako je! kod sumišljenika. Zastupnik Mixa: Vi sami!) Ne posebice, gospodin kanonik Klun sam i svi Slovenci, koji su se prošle godine zauzeli za to, bili su nazvani nemirnjaci ovdje u ovoj kući.

Činovnici kotarskih poglavarstva, na mjesto postupati objektivno kao predsjednici kotarskih školskih vieća pri upisivanju ili u kotarskih školskih razdio — a to su slovenski ili u njemački razdio — a to su škole bilo ustanovljene uslied molbenica za slovenske škole — upotrieblјavaju svako sredstvo, ne bi li roditelji odustali od slovenskih škola (Čujte!) osobito puk psovanje slovenske narodnosti i slovenskoga jezika. (Zastupnik dr. Vašatý: to su liepi odnošaji sa strane kotarskih poglavara!)

Ja se pozivljem tu na interpelaciju zastupnika Šukljе-a i drugova, i vriedno je spomenuti osobito Mac Newin-a, kotarskog poglavara, predsjednika kotarskoga školskoga vieća u Celovcu. Molbenice, koje dolaze u ovom smislu direktno na ministarstvo, šalju se ad informandum na pokrajinsko školsko vieće, a pokrajinsko ih školsko vieće jednostavno odbija.

Osim spomenutih vježbanica i pripravnica imade još njemačkih pučkih škola za muške i ženske djecu u Trstu, Gorici i Puli, koje plaća država, i u Ljubljani, koje uzdržaje grad. Postoji dapače jedna njemačka pučka škola u Dalmaciji, u Zadru, i to vojnička pučka škola. (Zastupnik dr. Brzorad: za vojnike pučka škola! veselost.) Za podučavanje njemačkoga jezika u ladanjskih školah Goričke i Istre postavljaju se u proračun i izplaćaju se nagrade. Spomenute pučke škole u Ljubljani držane od grada, koje nebijahu ni malo potrebite, osobito obzirom na tamo obstojeće vježbanice, bile su ustanovljene usljed strogoga naloga školske uprave. I ta ista školska uprava nije obnašla potriebitim, da podigne jednu hrvatsku ili slovensku školu, gdje su iste potrebite, i nije činila druge, da jih ustanove tamo, gdje jih se je željelo i gdje se za nje molilo. Mislim tu na slovenske škole u gradovih Trstu i Gorici. Već godine 1883, dakle pred deset godina, bila je podastrta molba za slovenske škole, i podpisana od 1400 roditelja, (Čujte! čujte! su strane istomišljenika) gradskomu zastupstvu tršćanskomu, a ovo je preko nje god. 1884 prešlo na dnevni red. Tako, koji je radi te stvari bio učinjen na c. kr. namjestničtvo, kao zemaljsku školsku oblast, bio je odbačen, a tako se je isto dogodilo s onim, koji je bio upravljen na c. kr. ministarstvo. Ovo posliednje odbacilo je rečeni utok, ne s razloga navedenih od namjestničtva, nego s toga, što družtvo „Edinost“ nebijaše ovlašteno molbenicu podastrieti i što je punomoć bila posvjedočena (attestata) ali ne dokazana (provata). Odluka ministarstva sliedila je 1888, dočim je ona c. kr. namjestničtva na utok od 29. dec. 1884, usliedila u juliju 1887, dakle nakon dvie godine. (Zast. dr. Brzorad: Nevjerojatno brzo!). U novije doba bila je opet podastrta molba na c. kr. namjestničtvo, kao zemaljsku školsku oblast, pak ju je ovo opet odbilo, kao u zakonu neutemeljenu. Usljed utoka na c. kr. ministarstvo za bogoštovje i nastavu bi naredjena komisijonalna razprava. Dakle tekar poslie devet godina došle se je na to, da se je naredilo zakonom propisanu komisijonalnu razpravu. Občinsko zastupstvo, koje je bilo pozvano, da u rečenu komisiju izabere svoga oduslanika, uchtjede toga učiniti; a gradski magistrat, kao školska kotarska oblast, odbi molbu. Občinsko zastupstvo bilo je pozvano i prošle godine, držim mjeseca julija, da izrazi svoje mnenje o podignuću slovenske škole. Razprava o toj stvari obdržavala se je 15. sept. prošle godine, a ja imam ovdje odnosno izvješće. U tomu je najprvo spisana poviest peticija za slovenske škole, a onda izrečeno mnenje.

To glasi negativno, i bijaše mal ne sa svimi glasovi primljeno od občinskoga zastupstva bili oni liberalci ili konservativci, premda se u izvještaju priznaje, da ima u gradu Trstu do 8000 Slovenaca i do 700 slovenske djece dužne polaziti školu. Občinsko zastupstvo izrazuje sa stalnostju svoje uvjerenje, da će

PODLISTAK.

Slavenski jezik u liturgiji u Istri.

(Nastavak.)

Pošto smo tako razjasnili primjetbe učinjene obćenito, i pošto smo razvili crkvene propise glede porabe staroslavenskoga i pučkoga slavenskoga jezika u službi božjoj, predjimo da dokažemo, da je slavenski jezik u Istri, što ju zove kritičar pravom, u zapadnoj Istri, u Istri u njezinih prirodnih medjah, bilo na obali bilo u nutranjosti, u istinu od najstarijih vremena zakonito u porabi, te da tako potvrdimo u cielosti pred najstrožom kritikom okolnosti i svjedočanstva navedena u interpelaciji.

I tu, da pravo rečemo, zavidjamo smjelost i okretnust, kojom se kritičar, zatvoriv oči pred bjelodanimi dokazi i povjestnimi listinami, navedenimi u interpelaciji, usudjuje niekati glagoljici ono mjesto, koje ona zauzimlje zakonito u službi božjoj u Istri od vjekova, i kako se činiški trudi, da izvrgne ruglu one, koji vojuju opravdano, da pridobe slavenskom liturgijskomu jeziku ona povjestna prava, koja mu bezdvojbene pripadaju.

Medju najjačimi dokazi, kojimi misli kritičar dokazati, da u Istri, kako ju on hoće, „nije slavenski liturgijski jezik pravom obstojno nikad a činom samo u jako malo slučajeva nit potvrdjenih nit postojanih“, jest onaj, da Istra nije spadala nikad k Iliriku u crkvenom smislu, kako kaže, te rieči.

U dokazih razvijenih već prije u tom obziru vidili smo, da je povlastica vlastitoga jezika u svetoj liturgiji bila podieljena po pokrajini „Iliriji“, nego puku ilirskomu, to jest slavenskomu, i da je samo poraba bila od Urbana VIII. omedjašona na one pokrajine, gdje se je do ono doba služilo rečenim narječjem (slavoničkim).

U toj stvari piše kritičar: „spominjem se, da sam čitao, neznam gdje, prije nekoliko godina, da je jedna sv. kongregacija bila odlučila godine 1654., da se pod Iliri u smislu žoljenom u našoj stvari (?) ima razumjeti pučanstvo Slavonije, Hrvatske, Dalmacije i Bosne.“ Jadnik, nespominje se gdje je to čitao! Reć ćemo mu mi. Znam, da su u Puli dva iztiska djela dra. Ivana Crnčića „Imena Slovjenin i Ilir u našem gostiju u Rimu“, Zagreb 1886., koje razpravlja o pokrajinah, za koje bijaše ustanovljen svetojeronimski zavod iliraki u Rimu, i dokazuje stranputice, koje je rabio Jeronim Pastrić, da pokaže, kako proti zdravom razumu i pravu samo neke slavenske pokrajine uživaju onaj zavod, i da mogu svećenici samo nekih strana moliti za kanonikat kod onoga slavnoga sbora. Kritičar natuca upravo na odluku donešenu u rečenom djelu i to na onu sv. Rote, ne godine 1654. nego 24. aprila 1656. Radilo se je naime o tom, da se odluči, da li bi mogao Ivan Jamšić po otcu Kranjac — u smislu bulo Sikста po otcu Kranjac — u smislu bulo Sikста V. „Sapientiam Sanctorum“ od 1. agusta 1589 kojom je ustanovio u crkvi sv. Jeronima sborni kaptol — postati tamo kanonikom, i da je sv. Rota odlučila, da ne. U spomenutoj odluci, koja se nalazi medju listinami priloženimi u rečenom djelu dra. Ivana Crnčića, kaže se na strani 160.: „Kao prava i vlastita pokrajina ilirskoga naroda po bulii misli rečenoga Sikста V. bila je i jest i ima se razumjeti Dalmacija ili Ilirik, kojega su djelovi mjesti Dalmacija ili Ilirik, kojega su djelovi Hrvatska, Bosna i Slavonija, posvemašnjim izključenjem Koruško, Štajersko i Kranjsko; i samo oni, koji su rodjeni iz rečenih četiriju pokrajina, Dalmacije, Hrvatske, Bosne i Slavonije mogu dobiti kanonikat i crkvene nadarbine istoga sbora po smislu prije spomenute bule itd.“

Ovdje se radi, kako se vidi, o posebnoj ustanovi, a ne o našem predmetu, to jest o slavenskom liturgijskom jeziku, kojega povlastieu uživaju „rodovi Slavonije, koji su razgranjeni na daleko i široko po Europi“, i koj se može rabiti po Inocentu IV. „Gdje je navadom običavan“, ili kako veli Urban VIII. „gdje se je do sada rečenim narječjem služilo“.

U ostalom u zemljovidu, koj bijaše sastavljen po nalogu sbora sv Jeronima 6. oktobra 1659. uslied one odluke sv. Rote po Andreju Buffalini „medje ilirskih pokrajina“, nalazi se također Istra, dočim je posve izključena Kranjska, Štajerska, Ugarska, Srbija i Albanija (gle Crnčić r. d. str. 70).

Predubole pak je ono čim bi nat htjeo opiti kritičar kad piše, da je čitao godine 1887. u novinah (dopuštam u takovih, koje kano nit priprosti kritičar neimaju pravih nit točnih nazora o temelju nit obsegu porabe staroslavenskoga jezika u bogoslužju ili koje .... posve provrću u bogoslužju ili koje .... posve provrću stanje pitanja), da se vidi po jednom mnienju danom u Rimu po nalogu Njegove Svetosti Lava XIII. da se pod Ilirikom, kako ga je uzelo ustanovljenje Benedikta XIV. imadu razumjeti Crnagora i Srbija; dočim je ostalo neriešeno pitanje, da li k njemu pripadaju druge medjašne zemlje, izključiv na svaki način ono pučanstvo Čeha u Českoj i Moravskoj, kojega blagoslavljeni Ciril i Metod su bili zadobili dozvolu dosta elastičnu pape Ivana VIII.“ Bože moj, kako se prevrće i daje razu-

namjestništvo konsekventno i prema prijašnjim odlukam, to iz razloga kao i druge puta odbiti molbu. (Zastupnik Grof Alfred Coronini: Ta dà, oni poznaju namjestnika Rinaldini-a!)

Ako pak se to nebi dogodilo, ako bi namjestništvo zadovoljilo onim, koji neimaju druge svrhe nego rat proti svemu onomu, što je najsvetije svakomu narodu, t. j. jezik i predaje, tada očituje ovo občinsko zastupstvo, da neće nikada pristati na ustanovljenje slovenske škole u Trstu.

Ta odluka i izvještaj u obće poziva se na argumentacije c. kr. namjestništva od god. 1887 i donaša ciele navode iz iste namjestničke odluke. Namjestništvo je dakle dalo občinskomu zastupstvu oružje u ruke, s kojim se ovo bori proti ustanovljenju slovenskih škola, i označuje kao rat proti svemu, što je narodu najsvetije, molbu onih roditelja, koji baš svoju svetinju, svoj jezik uzdržati hoće. (Odobravanje — Čujte! sa strane sumišljenika).

Ciela argumentacija sastoji u tom, da se u okolici tršćanskoj nalaze slovenske škole, i jer nijedna točka grada nije preko 4 kilometra odaljena od ovih škola, neka slovenska djeca iz grada pohađjaju slovenske škole u okolici. (Veoma dobro! i Smijeh sa strane sumišljenika).

Tko je ikad čuo, da djeca iz grada moraju pohađjati škole u okolici? (Zast. dr. Brzorad: To je klasično!) A uz to su slovenske škole u okolici prepune; tako je na primjer u jednom razredu u Škedanju preko 100 djece. Dakle neka se grade školske zgrade u okolici za slovensku djecu iz grada. (Veselost i Čujte! čujte! sa strane sumišljenika)

Neću se, da se osvrćem na okolnosti, s kojih su i u okrajnu jedne ure imale ustanoviti i više škola; okolnosti, koje se uzimlju u obzir od svih pokrajinskih zakonodavstva; okolnosti, koje uzimlje u obzir i gradsko zastupstvo i od namjestništva u Trstu za djecu iz okolice, koja imaju položiti talijanske škole.

Toj djeci iz okolice je baš toliko daleko u grad, gdje su talijanske škole, koliko djeci iz grada u okolicu, a ipak se je baš zadnjih 10 godina mnogo talijanskih paralelnih razreda ustrojilo, gdje jih se nije niti tražilo niti su potrebiti bili.

Samo jedan primjer, moja gospodo, da Vam navedem.

U Rojanu postoje 3 slovenska i 4 talijanska razreda, a u toj školi ima 411 djece, među ovimi 10, kažem deset, koji u obitelji talijanski govore i 401, koji u svojem krugu samo slovenski govore; i za 10 djece obstoje 4 paralelna razreda a za 401 naprotiv samo 3 razreda. (Čujte! čujte! Zast. grof Alfred Coronini: Pripravne škole za Italija!)

Moja gospodo! Ako ove talijanske škole i slovenska djeca polaze, to se mora pripisati različitim makinacijam; da se tim dobar uspjeh ne polući, je razumljivo. Uspjeh može jedino taj biti, da se okolica Trsta malo po malo potalijančuje. (Zast. Brzorad: To i je svrha! — Zast. Biankini: Austrija radi za Italija!) Prama onim učiteljima, koji se za talijanske škole zauzimlju, ima se obzira; njim je malne sve dozvoljeno, dočim su slovenski učitelji odsudjeni sudbini pravih Paria, i nesmiju se nit maknuti. Nema tomu davno, da se je u tršćanskom zastupstvu vodila burna razprava samo za to, jer su dva učitelja podpisala sasvim nevin brzojav. Proti njim bje odlučena stroga iztraga kao proti slavenskim agitatorom (Veselost kod sumišljenika) U toj prilici bijahu i učitelji i svećenici izgrdjeni i najžešće napadnuti.

Kako sam baš danas čitao u nekoj novini, moralo je občinsko zastupstvo, gradski magistrat, izjaviti, da je ta ciela razprava bila bez temelja, t. j. da je brzojavka bila nevina. (Zast. Vohanka: Ali je bila slovenski napisana, a to je glavno! — Zast. Brzorád: Drzovitost je, slovensku brzojavku i podpisati!)

Bilo bi u istinu, gospodo moja, doba, da se školski odnošaji i u Trstu i u okolici prorede na temelju prava i zakona i da se nedaje voditi od strančarskoga gledišta, koji nije drugo nego da je grad Trst s okolicom talijanska pokrajina, ili ako još nije, da takva bude. (Povladjivanje od sumišljenika.)

(Konac sliedi.)

Izvješće

o glavnoj skupščini krčke gospodarske zadruge, držanoj u Baški, dne 14. studenoga 1892.

(Nastavak.)

IV. točka. — *Blagajnik O. Ljudevit Brusić*, zamoljen po predsjedniku, pročita za dobu od 11. listopada 1891. do 14. studenoga 1892. sliedeći:

Obračun.

a) *Prihod:*

1.	Ostatak u blagajni dne 11. listopada 1891.	f.	257.66½
2.	Članarina za god. 1892. . .	„	116.60
3.	Globe, pristojbe i ini dohodci	„	114.23
4.	Zastane članarine		6.—
	Ukupno	f.	494.49½

b) *Razhod:*

1.	Pisarna . . .	f.	20.—
2.	Dobava knjiga o gospodarstvu . .	„	84.56
3.	Nagrade i darovi .	„	80.39
4.	Za dobavu strojeva	„	53.26
5.	Ini troškovi . . .	„	99.58
6.	Dobava voćaka .	„	35.40 f. 373.19
	Ostane viška u blagajni . .	f.	121.30½

Predsjednik pita, da li tko prigovara predloženom obračunu.

Prijavio se je za riječ dr. Dinko Trinajstić predlažuć, neka se izabere dva pregledaoca računa za ovaj obračun i za onaj od dojduće godine, te da na dojdućoj glavnoj skupščini podnesu izvješće ob obih obračunih.

Predsjednik mnije, da za ovaj obračun bi bilo suvišno, jer je bio jurve izložen, a slaže se sa predlagateljem glede obračuna za dojdući godinu.

Dr. Fran Volarić pristaje uz predsjednikovo mnienje, a isto tako i pop Nikola Turato.

Stavljen na glasovanje predlog, da se imenuje pregledaoce za ovaj obračun, propada.

Prihvaća se pako predlog, da se imenuje pregledaoce za dojdući obračun.

(Dalje sliedi.)

DOPISI.

Iz Krka, početkom 1893. (Nastavak.) Na posljedku, u koliko se tiče „Knjižnice Algarotti“ i pripojene njoj „čitaonice“ pripominjemo, da su odnosna pravila bila još god. 1868. prijavljena c. kr. namjestništvu, te pošto u propisanom roku nije uzsliedila nikakva zabrana — imadu se smatrat obje ustanove obstojećimi i priznatimi također po zakonu od g. 1867., a obustava djelatnosti odredjena po c. kr. povjereničtvu, barem nemajestnom. Dočim se eto tako postupa sa družtvom prosvjetnim i nijednostranim u politici, sa družtvom, u koje imaju pristup i š njim dosad u skladu živili Hrvati i Talijani, Česi, Poljaci, Slovenci i Niemci, s druge strane, g. povjerenik Prinzig, kako ste jurve javili, na dan ustanove ovdašnje podružnice družtva „Lega Nazionale“, kojemu je svrha protuhrvatska i protuslavenska, i koje je baštinikom po vladi razpuštene i prevratne „Pro Patrie“, prisustvuje gostbi danoj po predsjedniku. Mi nećemo reći, da ga je predsjednik pozvao, izrično mu veleć, da se svetkuje taj čin, ali da se baš o tom radilo, bilo je za svakoga izvan dvojbe, kad taj predsjednik nije običavao inače pozivati na gostbe, te kad je glasba i za podne i pod večer udarala pod njegovimi prozori. Tim je dakle gosp. povjerenik Prinzig dao na znanje očito, da se pridružuje svetkovanju osnutka te podružnice.

Nego još nešto za karakteristiku postupka g. povjerenika Prinziga.

Nedavno je pozvao k sebi nekog krčkog občinskog zastupnika, te ga nagovarao, neka ne drži sa strankom svećenika. Uredovni poslužnici pako, kao onaj poreznog ureda, Blaž Valjavec, šire hajku na svećenike u krčmi. To je lozinka sve talijanaške stranke u Istri, koje je svrha, uništiti ugled svećenstva i svako vjersko čuvstvo. (Sliedi.)

Pogled po svietu.

U Trstu, dne 1. febrara. 1893.

Austro-Ugarska. Ministar predsjednik grof Taaffe priobćio je jurve predsjednikom trih velikih klubova carevinskoga vieća program, što ga je cesar i kralj potvrdio i na temelju kojega imala bi u buduće zajednički raditi sva tri kluba. Program taj priobćiti će predsjednici u subotu svojim klubovom, a u nedelju doći će s njim u javnost. Uvjereni smo, da kao što bijaše porod toga stvora vrlo togotan, da će i on ostati za sva vremena krživ i nemoćan.

U carevinskom vieću razpravlja se o proračunu ministarstva nastave i bogoštovja. U subotu izrekao je kod te razprave krasan govor naš zastupnik g. Spinčić, kojim je razavietlio školske odnošaje Primorja u obće, napose one u našoj Istri.

Taj govor hvale iste njemačke novine a da i negovorimo o slavenskih. U današnjem broju naći će čitatelji prvi dio tog govora, a u budućem broju donieti ćemo ostalo.

Ugarski ministar predsjednik Wekerle bio je ovih dana u Beču radi civilnoga braka. Općenito se piše, da njegova osnova o uvedenju civilnoga braka nenalazi u Beču odziva, te da će morati odstupiti.

U hrvatskom saboru razpravljalo se ovih dana o zakonskoj osnovi o nutarjem uredjenju vrhovnoga i ukidnoga sudišta. Izmedju govornika proti toj osnovi iztaknuo se osobito član stranke prava i zastupnik dr. Frank, koji je i u zemaljskoj proračunskoj razpravi sjajno govorio.

Srbija: Kao što se prijatelji mlade kraljevine vesele izmirenju kraljevih roditelja, tako imade i zlobnih proroka, koji prišivaju razkralju Milanu tajne osnove, a da te izvede nastojao da je izmiriti se sa razkraljicom Natalijom. Nadamo se, da će Svevišnji bratsku kraljevinu očuvati od dalnjih nepogoda.

Crnagora. Protivnici junačke kneževine razkrubili su nedavno, da je u njoj buknuo ustanak. To svadja „G. Crnogorca“ na prepir i kavgu izmedju dvih obitelji, kojom prigodom poginuše dvojica crnogoraca. Kolike li zlobe i pakosti u protivnika Slavenstva!

Rusija. Veliki knez Nikola vratio se sa svog posjeta u Berlinu, gdje ga dočekaše i gostiše upravo po carsku. Prigodom tog posjeta izmjeniše si car Aleksander i cesar Vilim vlastoručna pisma, u kojih iztiču obiteljsku svezu i prijateljstvo obiju vladajućih kuća.

Englezka. U englezkom parlamentu predložiti će ministarstvo novu zakonsku osnovu, kojom bi se imali urediti nesretni odnošaji u Irskoj.

Italija. Talijansko ministarstvo imade velikih neprilika u parlamentu radi pronevjerenja u raznih novčanih zavodih. Oporicija zahtjeva, da se ustroji parlamentarni odbor, koj bi pregledao djelovanje pojedinih zavoda i krivcem sudio.

Slovencem.

Prošli dugi vjeci kano pusta šala,
Odkad Višnji Tvorac, a pod jednim krovom
Sjedinio braću u davnoj davnini,
A sa svojim svetim, božjim blagoslovom.
Ljubili se odtad sinci jedne majke,
Pazila se milo do dva prava brata,
Vezala je sloga mučeničke ruke
Patnika Slovenca, istarskog Hrvata!

Zamjernim su okom gledali tu sloga
Dokleći svati kano ljute zmije,
Zalman klete pretnje, zalman liepe rieči
Jošte veća ljubav do dva brata grije,
Raztužena majka milo im se smieši
Sa veselim srcem složnu djecu gleda,
Njihova joj ljubav blaži gorke rane,
Prem ju robstvo mori, težka bije bieda.

Jao, ali sada tudja se je ruka
Digla jošte jače, da raztruje braću
Odmetnikom nudja svakovrstne dare,
Za bezbožno djelo zlatnu nudja plaću . . .

---

mjevati! Doista „mu je pomanjkalo dok je iztraživao“, da se izrazim sa sv. Agustinom. Prije svega nek nam naznači gospodin kritičar točno vriela, iz kojih je crpio tu „nakazu nakaza“, i nek dokaže strogostju kritiko izvornost i uslove „da neoprovrživo iznese dokaze“, kaošto nas izazivlje, o misi u staroslavenskom jeziku, koju su imali pomoći pjevati trećaredci na dan sv. Pelagija u premljetačkoj Cittanovi, i ob okolnosti, da su isti trećaredci misili glagoljski u crkvi sv. Tome u Kopru, kaošto smo se mi zavjerili i kako ćemo dokazati.

Koliko mi znamo i po ubavjestih dobljenih iz Rima, godine 1887. radilo se je jednostavno o tom, da se dadu tiskati — u izvršenje ugovora sklopljenoga izmedju sv. Stolice i kneza crnogorskoga — glagoljski misal, i to cirilskimi pismeni, izključivo za porabu u Crnojgori, kojega usljed toga nebi mogli rabiti naši svećenici glagoljaši, koji po ustanovljenju Benedikta XIV. moraju bezuvjetno rabiti glagoljska pismena, ili košto je tamo rečeno „jeronimska slova“. O kakvoj odluci o tom, što se ima razumjevati pod Ilirikom, nije se ništa čulo, i u obće ostavilo se je stvar u tom obziru u dosadanjem stanju.

Mogao bih reći još štošta kritičaru o pitanjih, koja su se u ono doba u Rimu u istinu razpravljala, nego završujem i pozivam kritičara, da dokaže svoju tvrdnju.

Što na naš zadatak spada netreba nam duljiti o pitanju, koje pokrane i zemlje jo obuzimno tako zvani Ilirik, jer povlastica porabe slavenskoga jezika u svetoj liturgiji nebijaše podieljena pokrajini, nego puku, narodu, kaošto smo rekli ilirskomu i kaošto postojano govori Lav XIII. „pukovom Slavonije“, „cielomu narodu slavenskomu“, i dovoljno je, da se dokaže, da je tako zvana glagoljica od vjekova zakonito u istinu u Istru uvedena.

U ostalom razlučiti je obseg Ilirika rimskoga, bizantinskoga, galskoga, hrvatskoga, i n. pr. Strabon „zove isto Venete Ilirici“, a Ferdinand I. piše godine 1549. papi o biskupiji pićanskoj „kako je malena pićanska biskupija u Iliriku naše vlasti“ (Theiner Mon. slav. mer. 662), a Pićan sa svojom okolicom je u Istri, košto bi rekao gospodin kritičar, pravoj, zapadnoj i u njezinih prirodnih medjah.

Čudno je pako na svaki način, da se, dočim se hoće Istri, kao nepripadajućoj tobožnjomu Iliriku, niekati pravo porabe slavenskoga jezika u svetoj liturgiji, navadja kao svjedočanstvo sinod učenoga biskupa porečkoga Mazzoleni, koj govori o svećenicih „ilirskoga jezika latinskoga obreda“, i da se poziva na sinod Adelazija, koj propisuje svećenikom, da se drže rimskoga rituala (str. 14. i 18.), rubriku rimskoga misala (str. 20.). obreda sadržanih u rimskom ritualu (str. 43.), kojemu će se morat prilagoditi i oni ilirskoga jezika (str. 13.), te da mole jasno Otče naš, zdravu Marija, vjeru, deset zapovjedi božjih i druge stvari potrebne kršćanu „svaki u svojem narječju“, samo da se neraziikuju od talijanskoga jezika (str. 40.)

Kao kruna svemu najznačajniji je sliedeći zaključak, koj čini gospodin kritičar: „tko može predpostaviti, da bi se, ako je obstojalo u porečkoj biskupiji 19 župa (kažem devetnaest, po prilici polovica ciele biskupije — dobro je, navesti ćemo jih po imenu —) izključivo glagoljskih, takove odluke učinilo ob obrodih i kršćanskom nauku . . . a da se nebi spomenulo liturgijsko knjige za onih 19 župa, i da se nebi bar uvjete navelo, koje bi morala imati njihova izdanja za da budu pripuštena? Mjesto toga, i oni ilirskoga jezika imaju se prilagoditi rimskomu ritualu!“

„Što je što si rekla — kličemo sa sv. Agustinom — o nesrétna lukavosti? Toli li ostavljaš svjetlost pobožnosti, i utapljaš se u dubinah provrtljivosti, da to rekneš?“

Nek oprosti gospodin kritičar, takav našin pisanja je očit znak ili neznanja ili ogromne zlobe i prelazi svo medje logičnoga i točnoga pisanja. Upravo navedenimi riečmi kažu jasno oba sinoda, da bijaše u biskupiji porečkoj svećenika nesamo obreda latinskoga, koji su rabili u liturgiji latinski jezik, nego i onih latinskoga obreda, koji su rabili jezik staroslavenski, ilirski ili pučki nazvan glagoljski. Za svećenike obijuh razreda propisuje se kao ravnalo misal i ritual rimski, jer, kaošto bijaše početkom dokazano, misal, breviar i ritual „slavoničkim narječjem“ ili „ilirskim jezikom“ nisu drugo nego jednostavno misal, breviar i ritual rimski, kaošto svj - doči naslov što ga nose, pače doslovni provod onih u latinskom jeziku.

Što na kršćanski nauk spada, kaže se, nek svaki rabi svoje narječje, i to je dosta, a ako se nije imao razlikovati od izdanja recimo službenoga, izdanoga talijanskim jezikom, to je ona stara krivica koja se počinja Slavonom Istre i dandanas, kad se objavljaju zakoni i druge stvari samo talijanskim jezikom.

Na svaki način ono doba poštovalo se je bar narječje puka, a dandanas čuje se pritužba, da razni svećenici u Istri obavljaju dušobrižništvo u hrvatskih mjestih, nepoznajuć nit jezika puka, i da su prisiljeni dari i svetotajstvo sv. pokore — ako je istina što se je čitalo pred malovremena u novinah — obavljati posredovanjem tumača!!! (Dalje sliedi.)

Našto se je nešto, nešto slabe djece,
Što je dalo sluha tome krivom glasu:
Što slobodi ide, da grobište kopa,
Da grobište kopa vlastitome spasu.

Oj Slovenci, braćo, pogledajte majku,
Suzne su joj oči, a krvave ruke,
Nemila ju sudba nemilo propela,
Izdiše nam tužna, a uz gorko muke — —
Pogledajte majku — *podajte nam desne*,
Dignimo ju složno, dignimo s razpela,
Složimo se samo, ljubimo se bratski,
Da uskrsne majka slobodna i cielа!

R. Katalinić-Jeretov.

Franina i Jurina

Jur. Vero mi je žâ, da je naš šjor Martin niki dan pustia ubiti svoga staroga konja.

Fr. Ni bia za niš, tor su ga sami Rovinježi poslali doma iz torâa.

Jur. Ma on ga je moga držati do dana kad budemo činili podeštata; kako lipe bržole i dobru koradelu bi bili pojili oni, ki će se skupiti oni dan poli „rampe", bi bia i njemu ča to vrgâ.

Fr. On je dobro ponsa. Forši bi bia i on sam mogâ dobiti kakov „bokun".

Različite viesti.

† **Josip Marn.** Dne 27. pr. mjeseca preminuo je u Ljubljani jedan od nastarijih slovenskih profesora i živućih književnika. Pokojnik je učiteljevao od god. 1857. kano vjeroučitelj i učitelj slovenskoga jezika na gimnaziji u Ljubljani. Od god. 1887. bijaše uvjek predsjednikom „Matice Slovenske", za koju se je mnogo brinuo i koju je obogatio svojimi književničkimi radnjami. Bijaše počastni kanonik stolnoga kaptola, ljubljanskoga, muž veoma obljubljen od sugradjana, drugova i djaka.

Znajuć, da će si Hrvati i Slovenci jedino u bratskoj slogi i zajednici obezbiediti narodni obstanak, zagovarao je vazda ljubav i slogu izmedju jednokrvne braće. Vječni mu bio pokoj!

Ravnateljstvo životno-osjeguratajućeg odsjeka kod generalnog zastupstva banke „Slavije" u Ljubljani preuzeo je poznati činovnik banke i rodoljub g. Vatroslav Holz. Čestitamo srdačno prijatelju i zavodu!

K govoru zastupnika prof. Spinčića. Glasilo velike konservativne stranke carovinskoga vieća bečki „Vaterland" popraćuje zadnji govor našeg dičnog zastupnika u svojem broju od 29. jenara 1893, jutarnje izdanje br. 29 kako sliedi:

Izmedju govora zaslužiše razlaganja zastupnika Spinčića veću pozornost. Taj zastupnik je, kako je poznato, izstupio iz konservativnog kluba, on dakle ne spada u klub konservativne stranke. Usvim tim moramo pripoznati, što je u govoru istinita i dobra. Njegova razloženja o školskom pitanju Slavenah u Istri i Trstu nisu gole fraze, nego sve je puduprto sa brojkami i činjenicami tako, da moraju u svakom nepristranom učiniti utisak, da je spomenuto slavensko pučanstvo napram Italijanom u istini na nevjerojatan način zanemareno, i da je posve nedokučivo, kako je mogla vlada ostati tako dugo mirna na te vapijuće nepravde. Osobito napram trščanskom magistratu morala je jur davno vlada smićiti, da se zakon poštuje. To nesmije nikako tim korakom dalje, toliko manje, jerbo Talijani nikako nezaslužuju takve prekomjerne protekcije, koju do sada uživaju.

Lepše svjedočbe nemože dobiti naš zastupnik, nego li je ova toli uvaženoga lista i glasila konservativne austrijske stranke, te istomenoga kluba — onoga kluba, iz kojega je zastupnik Spinčić prošle godine izstupio — što i sam „Vaterland" naglasuje, al mu ipak nemože, da neizjavi pohvalu i priznanje.

Slavenski jezik u liturgiji u Istri. Evo i trećega broja, u kojem priobćujemo u podlistku članak pod tim naslovom. K ovomu, što danas priobćujemo, samo jednu posve kratku opazku, ne radi kritičara, koj je, bez zamjere budi rečeno, ili prosta neznalica ili skrajni zlobnik, nego obzirom na papu Siksta V. i sv. Rotu. Veleučeni gospodin pisac članka razkrinkao je kritičara i pokazao njegovu goletinju, kako drugud tako i ovdje gdje govori, da Istra nije spadala k Iliriku. Za stvar porabe slavenskoga jezika dosta je odgovoriti mu, da je odnosna povlastica podieljena, ne pokrajini kojoj nego narodu, i da k tomu narodu spadaju i Hrvati zajedno sa Slovenci Istre. Nego i gledе pitanja, da li je sv. Rota u odnosnoj odluci, koja ne radi o povlastici porabe slavenskoga jezika u crkvah, pod Ilirikom razumjevala i Istru, može se biti posve na čistu, ako se uzme u obzir spomenuti zemljovid iz one dobe, na kojem se nalazi u medjah pokrajina ilirskih takodjer Istra. K tomu nevalja nikad zaboraviti, da su inorodni cielokupnu državu Hrvatsku nazivali razno doba raznimi imeni, medju ostalimi i Sklavonija, Slavonija, riečь, koja u obliku „Šćavonija" u ustijuh Latina Istre siže do pred sama njihova vrata i dan danas.

Veliki ples „Delalskega podpornega društva" u Trstu biti će u subotu dne 4. t. m. najvećem kazalištu grada Trstu, u „Politeama Rossetti". Nadamo se, da će naši rodoljubi i materijalno poduprieti naš najvažniji u Trstu stališ — naše radnike.

Iz Pule pišu nam 31. jenara. Evo Vam, gospodine uredniče, par posve kratkih viesti od ovuda.

Naša **Čitaonica** liepo napredujo odkad se je smjestila u novu Skracinovu palaču blizu Portaurate. Broj članova narasao je prilično. Nedavno smo posljo više godina opet imali jednu predstavu, koja je svim prisutnim ostala u najljepšoj uspomeni. Gospoda diletanti vrčili su svaki svoju na obćenito zadovoljstvo, a upravo veseljem moramo pozdraviti gospojice Grumovu i Lahovu i gospoju R., koje su sve posve dobro igrale. Predstavljalu se je vesela igra „Svoji k svojim".

Prije predstave oznaćio je član gosp. Sabić vrlo sgodnimi rieči pomen takove vrsti zabava, a onda je gospojica Jurkotićeva deklamirala Proradovićevu pjesmu „Rodu o jeziku". Takove deklamacije doista nismo brzo čuli, i nadamo se, da će ta gospodjica, kao i diletantice nastaviti taj put, kojim su počele ići.

Dne 28. o. mj. bio je u kazalištu „Politeama Ciscutti" veliki ples Čitaonice. To je od nekoliko godina tako rekuć jedini izkaz svih Slavena stanujućih u Puli.

Ples je izpao na obćenito zadovoljstvo; igranje našega „kola" uzhitilo je sve, i onih 16 parova moralo ga je na obćeniti zahtjev odmah opetovati. K plesu je došao po običaju i c. kr. kotarski poglavar, sada vitez Rossetti-Scander, koj je na običajni tom zgodom pozdrav, odgovorio takodjer u hrvatskom jeziku.

Pojam o množini sviета možete dobiti od toga, ako Vam rečem, da je od loža i ulaznica uniošlo kako čujem preko 500 forinti. —

Naša „Istarska Posujilnica" takodjer napreduje hvala Bogu nad očekivanje. Do mala, čujem, oglasiti će svoj račun o djelovanju prošle godine. Mogu Vas uvjeriti, da je čitavi preokret nastao u naših ljudih odkad obstoji ta kreditna zadruga, jer sada i naš čovjek znade kamo mu se je uteći u potrebi. Dakako da svih do sada nije bilo moguće zadovoljiti, ali ja jih znadem mnogo, koji su znamenito olahkotili svoja bremena odkad obstoji posujilnica.

Da nije nje, nebi obćina u Puli bila možda nikad mislila na to, da ustroji obćinsku štedionicu. Ali sada su se i oni na to duli, pak se je ovih dana moglo čitati silno velike oglase, kao plahte, dakako samo talijanske, da od 1. febrara stupa u život „cassa di risparmio comunale". Vidit ćemo što će biti, no u oglasu je više govora o tom kako će primati, nego o tom kako će davati novce. Mnogo je takodjer vremena uzela za povratak novca, koj se daje na štednju.

Inače u našem gradiću nije osobitih novosti, nego što od zadnjeg sniega imamo i odviše blata po ulicah tako da se i same talijanska novina „Eco di Pola" od prošle subote porugiva onim, koji imaju dužnost paziti, da bude više čistoće po ulicah grada „Pulja".

Iz Pazina koncem jenara. Kao što svuda, zavladala je i ovdje početkom nove godine strога i ljuta zima, studen, snieg i led. Ljudi proriču, da će bit dobro ljeto, kad je strога zima. Vidit ćemo, tko bude živ.

Dne 8. jenara preminuo je u Gologorici Karlo Defranceschi, bivši najprije c. kr. sudbeni činovnik a kasnije tajnik zemaljskoga odbora u Poreču.

God. 1883 došao je stanovat u Pazin, a pred par godina povukao se je u Gologorico, svoje rodno mjesto. Kažo se, da je još za života izrazio želju, da se ga sahrani uz grob njegova sina na gologoričkom groblju.

Njegova obitelj obratila se je na obćinskoga župana u Gologorici za dozvolu, da se grob iskopa nuz grob, gdje leži jedan pokojnikov sin. Obćinski župan, razgledav mjesto i vidiv, da nebi naumljeni grob imao propisani metar prostora od drugih grobova, dapače, da bi se dodirnuo i jednoga, jedva pred 3 godine zakopanoga liesa (kasela), nije na svoju ruku mogao dozvoliti, da se tamo kopa grob, pošto bi to bilo proti postojećim zdravstvenim propisom, koji vriede za zakapanje mrtvaca.

Uslied toga njekoji se je obratio na c. kr. kotarskoga kapetana u Pazinu a ovaj je pisao obćinskomu županu u Gologorici, neka nepravi zaprieka gledе groba. Obćinski župan priobćio je onda pismeno obitelji razloge, radi kojih nemože dati dozvole.

Unatoč tomu piše poročka „L' Istria", da je zemaljski odbornih dr. Cleva dao pod svoju odgovornost izkopati grob na mjestu, koje neodgovara propisom, i da je Defranceschi ondje i sahranjen.

Pošto je dakle dr. Cleva samovoljno i proti postojećim propisom postupao, to poročki list svaljuje cielu krivnju na gologoričkoga župana, kao da je sve to činio iz mržnje proti Talijanom! Čudni li su svatovi naši suzemljaci latinske krvi! Kad se obćinski župan strogo drži postojećih propisa, a to po volji Talijanom, nije, tada se to izvraća i opisuje kao narodna mržnja! Propisi i zakoni nevriede samo za Hrvate nego i za Talijane. Ako je obitelj htjela da se pokojnik sahrani uz grob njegovoga sina, a to nije bilo lahko moguće, to se je imala obratiti na obćinsko glavarstvo u Pazinu, da joj dade potrebitu dozvolu pogledom na vanredni slučaj. Pošto se na obćinsko glavarstvo nije nitko obratio, to je smiešno, što se po talijanskih novina Istre čita, da nije se dalo dozvole iz stranačke strasti!

Gledе dr. Cleve ima se pako opaziti, neka se nepozvan nemiešа u poslove i djelokrug obćinskoga glavarstva u Pazinu, jer na to nema nikakvoga prava. Ako je već svojevoljno naredio, da se po njegovom nalogu kopa grob, to je bila njegova dužnost, da cielu stvar naknadno priobći obćinskomu glavarstvu u Pazinu na odobrenje. Toga pako, koliko se čuje, nije učinio. Kao zemaljski odbornik nebi smio na ovakve stvari zaboraviti, jer kao zemaljskomu odborniku prva mu je dužnost biti, da se nekrši djelokrug obćinskih glavarstva. — Istodobno srdo se prividno u istom listu, što nije pazinska obćina bila zastupana kod svećanoga sprovoda, jer da je pokojnik bio začastni gradjanin Pazina, a s druge strane dobro znadu, da nije obćina niti mogla biti zastupana, pošto nije nitko obćini javio, da je pokojnik preminuo.

U posljednjem broju cienjenoga ovoga lista čitamo, da je državna oblast početkom ove godine postavila dvo pregrado (štrango) na državnoj cesti pred gradom Pazinom. Jednu takvu ustrojila je i u obćini Cerovlje. Ove pregrade temelje se na državnom zakonu 26. agusta 1891 broj 140, koji je stupio u život dne 1. jenara 1893. Cestovnina, koja se pobire, služi za uzdržavanje ceste. Polag ovoga zakona neplaćaju svi plaćati cestarine. Oslobodjeni su obližnji stanovnici kad idu blagom i vozovi u svoje posjede i natrag. Oslobodjeni su oni koji idu u mlin, da za svoju porabu omelju žito ili svaljuju sukno. Nu svi ovi imaju se izkazati certifikatom obćinskoga glavarstva. Time rastu neprestano poslovi obćina, koje će napokon morat sve poslove obavljati.

Svakako je bilo želiti, da je državna oblast obavjestila obćinsku oblast, da kani ustrojiti pregrade, da se tako može na dobu podućiti puk, jer ovako, kad su se pregrade otvorile bez znanja obćinske oblasti, narod baca krivnju na ovoga ili onoga, što se nebi bilo sgodilo, da se je obćinska oblast obavjestila.

Iz Trvliža, mjestne obćine Pazin, doznajemo, da je tamo dne 10. prošloga mjeseca naglo preminuo Ivan Brajković, član obćinskoga zastupstva i obć. savjetnik. Pokojnik bio je vele razuman čovjek, koji je bio zauzet za dobrobit cielo mjestne obćine. Lahka mu zemljica!

Iz Lovrana pišu nam 30. jenara: Veleštovani g. uredniče, budite tako dobri, pa izvolite utisnuti u Vaš cienjeni list ovo par redaka, dajuć tako oduška momu uznemirenom čuvstvu! Došao nalog sa strane zemalj. škol. vieća, da se u našem Lovranu pripravi mjesto za još jedan talijanski razred. Žalostno al ipak istinito! Onim, koji imadu u rukuh upravu škola, nije valjda poznato ono veliko i znamenito pravilo glasovitoga Komenskoga: „materinski jezik budi temelj svakoj školi i naobrazbi." — Bit ću nepristran kada kažem, da u Lovranu imade još njekoliko ljudi, koje bi se inače moglo ubrojiti na prste, a koji se drže za tako zvano Talijano, ali naše okolice, ili kakono to oni zovu, vanjščina, nezna se nit prekrižit talijanski, pa vis. zem. školskoj vieće zahtjeva, da se kod nas otvori još jedna talijanske škola, jer da dvie nisu dosta, da nas iznarede. Bit će školskoj oblasti poznato, da su ovdje političkim djelovanjem, čovjek bi malne rekao putem „Loge" nikle iz hrvatske škole dvie talijanske, a sad ote niče i treća. Kad bi i htjeli gradjani talijansku školu, onda bi im za stalno zadostala jedna. Pa što se u tih školah dogadja? Gospodja učiteljica mora, hoćeš nećeš, da sa djecom govori hrvatski, jer drugčije je nebi razumjela. (Što se nebi smjelo dozvolit, jer nije dopušteno u talijanskoj školi učit hrvatski.) A kad nije ni tako pomoći, kad dieto izgubi koju godinicu u talijanskoj školi, pošalju ga u hrvatsku, koja, kako čujemo, dobro uspjeva. Ovdje, gdje nopita nitko školo, otvara se odmah, dočim tamo, gdje moli i zaklinje stotina obćinara, nećuje se ih. Liepo li mi nepristranosti?! Navadja se u nalogu zem. škol. vieća, da je već tri godine osamdeset djece u školi! Koliko imade u našem kotaru škola, gdje je više od osamdeset djece, pa se ipak nitko ne skrbi za drugu učiteljsku silu. Možćenice i Berseč, mjesta, koja leže u našoj obćini, neimaju možda preko tri godine i više neg sto djece? Što pravi zakon za talijanske škole iznimku? Preporučamo obćinskomu zastupstvu, da se za stvar zauzme, jer u Lovranu nije potrebna absolutno ne — italijanska škola.

A što rade Poljane?! Živio zakon!!

Rodoljub.

Iz Gorice piše nam prijatelj, 24 pr. m. Težko mi je, g. uredniče, do novina, ali kad se ih dočepam, naužijem se ih do sita, ter nastojim tada, da dogadjaje il novosti, što mi se najdublje u srce urinu, i drugomu, bilo ustmeno ili pismeno, saobćim. Za danas izabrao sam si Vaš velecienjeni list, da bude širiteljem utisaka, što mi ostaše u pameti čitajuć naše novine zadnjih petnaest dana. „Košulja je bliža nego li gaće", kaže naša poslovica, pak ću se i ja držati onoga, što nam je srcu najbliže.

Naša zaslužna „Soča" donaša u dvih posliednjih brojevih uvodne članke pod naslovom „Sami smo krivi", kojimi nastoji dokazati, da smo si sami krivi što se neprovadja čl. XIX državnih temeljnih zakona, t. j. provodenje ravnopravnosti svih jezika u javnom životu. U tih člancih imade mnogo liepih i temeljitih primjera i dokaza, ali je žaliti što se tamo pušća s vida zakon, činovničtvo, zastupnike itd. a svaljuje svu krivnju na obćine, družtva i pojedince, koji bi imali zahtjevati, da se zakon vrši. Poznata je doduše ona doskočica, da se već kod stvaranja zakona smišljaju razne stramputice, po kojih će se moći taj zakon mimoići, ali to je samo doskočica i ništa više. Čl. XIX državnih temeljnih zakona je jasan; zakon je taj, pak ako se vrši, kako se vrše paragrafi kaznenoga zakona kad se krade, pali, ubija itd. itd. Svaki činovnik morao bi usljed spomenutog zakona poznati jezik onog naroda, medju kojim služi. Kad je tomu tako, zašto taj činovnik, bilo koje struke, neobći sa pukom u jeziku puka? Jesmo li mi krivi ako on toga činiti neće, premda je njegovo postupanje protuzakonito?

Nesvidja nam se takodjer ni ono razglabanje, da je pučanstvu ići na ruku zastupnikom tim, da ono traži svoje pravo zakonom zajamčeno, u javnih uredih. Ja mislim, da su tuj prvi zvani zastupnici vršiti svoju dužnost, jer ih za to narod bira; inače nebi trebalo zastupnika. Dakako, da ih moraju u tom i birači podupirati. Zastupnikom je svakako laglje izposlovati, da se zakon vrši nego li nam obćinim ljudom. Vriedi li to u obće za zastupnike, valja tim više za one, koji podupiru vladu i koji sjede u klubovih vladi sklonih prijaznih.

Krivi smo si dakako mnogo sami što smo svuda zapostavljeni, al kad bi se zakon o ravnopravnosti vršio, kako se vrše svi drugi zakoni, kad bi činovnici i zastupnici naroda valjano svoju zadaću shvatili i sviestnije svoje dužnosti obavljali, prestalo bi naše tužaljke i jadikovke.

(Dodatak: Pročitali smo i mi pazljivo spomenuto članko naše vriedne drugarice iz Gorice, te bismo je većim dielom i podpisali, ali nam je vrlo žao, što se je ono sl. uredničtvo u zadnjem članku u „Dodatku" neumjestno i nerazložno spotaklo o svo sviestne tršćanske Slavene, koje porugljivo nazivlje, da su radikalci kod čaše vina i medju četirimi zidovi. Rekosmo sve sviestne tršćanske Slavene, a to punim pravom,

jer ga nemo 'svietina i neodvisan, koji bi se slagao sa čopritljanjem nekojih članova i vriedanjem nekojih sastanaka. Tršćanski „radikalci“ pokazali su svoj radikalizam čestu i djelom, što su se mogla i gorička gorička gospoda uoraveć u Trstu osvjedočiti, a da ti naši „radikalci“ nisu primali niti kane primati lekcija bilo od koga, to bi morali znati i oni, koji njim pričivaju nepošteno naslov „radikalaca kod vina“. (Izostalo nam je ovo iz zadnjeg broja radi preobilna gradiva. Op. ur.)

Istarska posujilnica u Puli imala je u upravnoj godini 1892. ukupnog prometa 154.014·70 forintih. Dala je 63.806·23½ forintih zajmova i primila 14.287.48 forintih povraćenih zajmova. Štedioničkih uložka primila je 37.732·74, a povratila 14,851.17 forintih. Na svršetku godine 1892. imala je 429 zadrugara, koji su uplatili ukupno 500 zadružnih dielova po 10 for. Čistog dobitka imala je u upravnoj godini 1892. forintih 650·89.

Istarska posojilnica u Puli daje zajmove na 6½% interesa, a to samo zadrugarom; novac na štednju prima od svakoga, te plaća 4½% interesa.

Na drugom mjestu donašamo poziv k glavnoj skupščini istarske posujilnice sa sjelom u Puli.

Koncert s plesom priredjuje hrv. sveučilištno družtvo „Zastava“ u Zagrebu u prostorijama „Hrv. Doma“ uz sudjelovanje svog pjevačkog i tamburaškog sbora i podpune vojničke glasbe domaće pukovnije br. 53. na dan 8. veljače 1893. — Ulaznice dobivaju se samo uz ovu pozivnicu na dan 8. veljače u svratištu „k Caru Austrijskomu“ i na večer kod blagajne. — Ulaznina za osobu 1 for., za obitelj 2 for. 50 nč., predbrojeno sjedalo na galeriji 1 for. 20 nč. — Početak točno u 8 sati na večer.

Našim gospodarom i vinogradarom u Istri, koji nisu prodali još'e svoje vinć, preporučamo, da se obrate na gosp. I. B. Pečara, trgovca u Belovaru (Hrvatska), koji nam javlja, da je pripravan uz povoljnu cienu svaki sadržaj vina kupiti.

Molimo prijatelje naše i puka, gg. svećenike, učitelje itd. da budu u tom poslu na ruku našim kmetovom, koji jedva čekaju, da uz poštenu cienu razprodaju ono, što su tolikim troškom i velikom mukom pridradili. Na g. Pečara valja se obratiti pismeno. Preporučamo pako svakomu, da samo dobro i nep. kvareno vino šalje, jer bi mogao jedan bezdušnik pokvariti posao stotini drugih. (Vidi oglas.)

Lutrijski brojevi

Dne 28. jenara

Beč	57	67	27	49	46
Grac	34	70	32	84	46

Dne 1. febrara

Brno	19	24	49	48	79
Budapest	20	66	21	22	58

Listnica uredničtva.

V. Veleč. g. I. M. Hvala na virstih; ubilježismo f. 5 na Vaš račun; rana se tekar liči, do polovice veljače mora posvo zacieliti, inače — — Da sto nam zdravo!

Listnica uprave.

Veleč. g. J. K. Ubilježili smo za g. 1891. Živili!

Uplatili su nadalje za „N. Sl.“ gg.: M. M. Kornić f. 4.50, isti za oglas f. 4; Bratno družtvo sv. Ivan f. 1; gr. pogl. Karlovac f. 5; J. A. Mošćenice f. 4; Čitaon. Kopar f. 5; D. B. Cerovlje (oglas) f. 2; B. P. Baderna f. 1; D. J. Buzet f. 10; Čitaonica Lošinj f. 2.50; V. dr D. Krk f. 5; V. dr. M. Trst f. 5; Čitaonica Belovar f. 2.50; K. B. Novavas f. 6; Čitaonica Ogulin f. 2.50; Čitaonica Velika Gorica f. 2.5; P. L. Križovci 50 nč.; M. P. Vabriga f. 1; K. T. Borsoć f. 2.50; Čitalnica Ljubljana f. 5; V. dr. N. Sonj f. 2.50; Čitaonica Sonj f. 1.50; B. J. Sušak f. 2; Čitaon. Pakrac f. 1; carevinsko vieće Buć f. 1.50; M. I. Žminj f. 2; K. B. I. Žmij f. 2. (Sliedi).

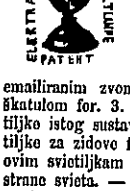

Izvanredna novost!

Elektro-bliesk-čudovita svietiljka. Najbolja, najcienija i najtrajnija svietiljka novijeg doba! Svietlo mirno, poput električnoga sjajno! Poraba petroleja vrlo malena. Sve neprilike drugih svietiljaka izključene su kod ove. — Cieua tih vrlo praktičnih svietiljka, posve iz nikela, sa emailiranim zvonom, okruglim stienjom i sa škatulom for. 3. Vrlo praktične viseće svietiljke istog sustava for. 2.90. Čudovite svietiljke za zidove for. 3.25. Najbolja svjedočba ovim svietiljkam jest množtvo naručba na sve strane svieta. — Raznšilje je poštanskim pouzećem uz jamstvo srodišnje skladište **M. Rundbakin Beč**, II., Glockengasse 2. 8—1

Istarska posujilnica u Puli

registrovana zadruga na ograničeno jamčenje.

Zadrugari pozvani su na **drugu redovitu skupštinu**, koja će biti

u nedjelju dne 19. februara 1893 u 10 sati prije podne

u velikoj dvorani „Čitaonice“ u Puli (kuća Skracinova blizu Portaurate).

RAZPORED:

1. Izvješće i obračuni za upravnu godinu 1892.
2. Izvješće nadzornoga odbora.*)
3. Odluka o uporabi čistog dobitka, i o pristupnini za nove zadrugare.
4. Izbor starešinstva, nadzornog odbora i družtvenoga suda za vreme do treće redovite skupštine.
5. Što koji predloži.

Opazka. Na skupštini treba da je zastupan barem deseti diel svih zadružnih dielova. Svaki zadrugar može ovlastiti pismeno drugoga, da ga zastupa na skupštini.

Pula, 1. febrara 1893. **Starešinstvo.**

*) Od nadzornoga odbora odobreni obračuni za godinu 1892 izloženi su na ogled zadrugarom u družtvenoj pisarni.

Fran Epron

ulica Arcata.

Slikar znakova, svake vrsti grbova, dekoracija umjetničkih, slikanih stakala, drva, mramora i prozirnih slika. 34—52

Nić več kašlja!

Balzamski petoralski prah

ozdravi svaki kašalj, plučni i bronkijalni katar a dobije se u odlikovanoj ljekarni

PRAXMARER (telefon 207) „Ai due Mori“

TRST: Piazza grande. 36—52

Poštarsko pošiljke odprema se odmah uz 55 nvč. ili toliko listovnih maraka. Pozor pred prevarom.

ČISTA KRV 12—4

(ZDRAVIE!)

Tajne bolezni, lišaji, spuščaji, bledost, splošna utrujenost, slabost — se izgubijo pri zdravi krvi. Mi jamčimo za sigurn vspeh pri upotrabljanju naše metode.

Pri vprašanjih je priložiti povratno marko na:

„OFFICE SANITAS“ PARIS

30. Faubourg Monmartre.

Drogerija

Augusta Rizzoli-a

ulica Malcanton br. 13 u TRSTU

skladišče svieća voščanih, ljekovitog ulja, mineralnih voda, raznih ornila, boja i kistova, sapuna mirisavih i za pranje. 34—52

Bogat izbor

počata od kaučuka i kovnih, jednostavnih i umjetničkih počata za uredo, rezna urezivanja, kovnih tablica za stanove, klišé, tvoriva, velikih počata za označivanje pošiljaka, monograma, crnila neizbrisivog za počate itd. za najniže cienе. — Preprodavači i agenti dobiju dobar popust. U pokrajinu idu pošiljke uz pouzeća.

G. BATTARA i dr.

TRST 35—52

ulica sv. Katarine br. 3.

Tvornica počata i sličnih predmeta.

Priviligirane štrcaljke proti mildevu (peronospori) inžinira Živica pripoznate su medju ostalim kano najbolje, jer su najjednostavnije, najčvršće i najustrajnije; najlaglje i vrlo brze u radnji, pošto porabe najmanje tekućine a kod svega toga jesu najjeftinije. Podpisana tvrdka pripravlja ih radi toga mnogobrojno za buduće proljeće te razašilje već sada prospekte i cienike bezplatno svakomu, tko se oglasi, te šalje i obrazce. Priporuča takodjer druge predmete i svoje radnje.

ŽIVIC i drug.

u TRSTU, ulica Zonta broj 5

inžinirski ured, skladišče strojeva i dotične tvarine; zastupstvo tvornica, mekanička radionica.

Naše

vinogradare i gospodare

u Istri

upozoruje podpisani,

da je pripravan kupiti vina

bilo kojegod vrsti i količine,

ako je zdravo, nepokvareno i ne previsoke cieue.

Ponudbe prima:

J. B. Pećar,

Belovar (Hrvatska). 4—1

Jedino družtvo pločara

Petar Levichnik i dr.

Osobiti ovršitelji radnja cementom postignuv u tom do sada svuda najbolji uspjeh, o čemu posjeduju mnogobrojno svjedočbe za izvedene razne sustave shodova, kamenica za bašče itd. itd. Izvadjaju cementiranje zidova, izvana to izcutra jamčeć za nepromočivost; nadalje bilo kakvo shodište u cimentu Portland za kamenjem bilo koje boje i mramora, obavljaju laštenje shodova te odstranjenje vlage i smrada. Izvršuju svaki popravak uz jako obaljeno cienе. Radnje obavljaju najvećom brzinom ovdje i u pokrajinah, Dalmaciji, Istri itd.

Za naručbe dosta je napisati dopisnicu.

Svaka radnja je zajamčena.

U nadi, da ćemo biti radnjami počašćeni kano do sada, bilježimo se sa štovanjem

Družtvo pločara

PETAR LEVIČHNIK i dr.

Ulica Madonnina br. 21, I. kat, 52—34 vrata 11.

Odlikovana zlato medaljo: Bruxelles 1892

Najboljše sredstvo za

želodec

katero želodec in oprav... prebavnih delov življa kro... in tudi odpri život pospešuje 4—25 jo

tinktura za želodec

katero pripravlja

Gabrijel Piccoli,

lekar „pri angelju“

v Ljubljani na dunajski cesti.

Cena i steki. 15 novcev

Izdelovatelj razpošilja to tinkturo v zaboljčkih po 12 steklenic in več. Zaboljček z 1 stekl. stane gld. 1.80; s 2 gld. 2.60; s 30 gld. 3.34; s 44 gld. 4.20; 55 stekl. tehta 5 kg s poštno težo in velja gld 5.20; 1 stekl gld. 10.30. Poštnino plača vsaka naročnik

Dobiva se v lekarnah v Trstu, na Primorskem, v Istri in Dalmaciji.

Drogerija

Arturo Fazzini u Trstu

Ulica Stadion 22. — Telefon 519.

Velik izbor mineralnih voda, sumeljenih boja na ulje najfinije vrsti; crvene, žute, zelene, višnjevo i crne po 28 nvč. kilo. Olovnu bjelilo po 32 nvč. kilo; tutijno bjelilo najfinije po 40 nvč kilo. Osim toga velik izbor bojah na vodu i kistova svake vrsti po cienah, s kojimi nije moguća kunkurirati.

Skladište glasovitog pokrepitelja od Kwizde (Kornenburger Vishnäbrpulver) za životinje. Izbor mirodija, boja, lickova — skladište sumpora i modre galice za porabu kod trsja. Naručiteljem daje se brezplatna poraba telefona. 32—52

U radionici kleparа

GIUSTO BIASUTTI

opunomoćenoga graditelja vodovoda u željeznih cievih Via Barriera vecchia Trst broj 10 gradi i drži na skladištu kupalji u posudah, na stolicah sa ill bez poč! iz cinka čvrsto gradjena, te izvadja i druge radnje kleparske uz najniže cienе. Ilustrovani cenik dobivajo se gratis. 34—52

EPILEPSIJA 12—3

(BOŽJAST)

ozdravljiva brez povrnitve, tisuči morejo dokazati ta nečuveni vspeh znanstva.

Natančna poročila z povratno marko je pošiljati:

„OFFICE SANITAS“ PARIS

30. Faubourg Monmartre

Izdavatelj i odgovorni urednik **Mate Mandić.**

Tiskara Dolenc.

Broj 6. U Trstu 9. februara 1893. Godina XI

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 6 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja se pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedolazi na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka za sledeći broj.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 4 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Govor

zastupnika prof. Vjekoslava Spinčića, što ga je govorio u sjednici carevinskoga vieća dne 28. jenara 1893, prilikom razprave u središnjoj upravi ministarstva za bogoštovje i nastavu.

(Konac).

Tako je i sa slovenskimi školami u gradu Gorici.

Nekoliko hiljada Slovenaca za mal da ne 1000 djece za školu mole već nekoliko godina za ustanovljenje slovenskih škola, ali sve njihove molbenice bivaju odbijene. U prvom redu protivi se ustanovljenju slovenskih škola goričko občinsko zastupstvo i gorički magistrat, koji, kakav postoji, i občinsko zastupstvo, kakovo postoji, postalo je samo pomoćju c. kr. vlade (Čujte! Čujte! od sumišljenika); to občinsko zastupstvo i gradski magistrat, s načelnikom na čelu, nisu ništa drugo, nego diete c. kr. vlade (Zastupnik grof Alfred Coronini: I to irredentistično dieteI)

Najnovije, što se je zbilo, to je ministarski nalog na namjestničtvo; ali čini se, da ovo nije s tim zadovoljno — to ne proizlazi samo iz postupka nego i iz službenih i poluslužbenih novina. Namjestničtvo dakle, jer je ministarskim nalogom na to obvezano, nalaže kategorično občinskom zastupstvu putem načelnika, da riešti peticije za slovenske škole najdalje do 7. siečnja t. g., a mili načelnik sazivlje občinsko zastupstvo za 17. o. mj. (Smieh u kući), i pri tom opaža, da je on već javio u sjednici, da to ne ide tako brzo, kako to gospoda tamo gori hoće — i to poslie nekoliko godina! On preporuči, da se stvar preda školskomu odboru! Dvie, tri godine dakle, pošto je molba učinjena bila, predaje se školskomu odboru!

Takovo preziranje može podnašati samo majka — ako mi je dozvoljeno izraziti se tako — od svoga sina, namjestničtvo od občinskoga zastupstva i gradskoga magistrata.

Moram još opaziti, da su podpisi zadnje peticije za ustanovljenje slovenskih škola u Gorici bili ovjerovljeni po bilježniku, da se je pri tomu potrošilo 80 for., koje se je za stalno moglo bolje upotriebiti; bilo bi se prištedilo trud a s tim skopčanu uzrujanost. Da su slovenske škole potrebite toliko u gradu Gorici koliko u grade Tratu, pokazuju najbolje tu postojeće slovenske privatne škole, koje uzdržaje družtvo sv. Cirila i Metoda, i koje pohadjaju stotine i stotine djece (Čujte! Čujte! od sumišljenika).

A sada pogledajmo specijalno Istru, moju užu domovinu. Istra broji po zadnjem popisu pučanstva, gdje su bila zabilježená ciela sela i porezne občine Hrvata kao talijanska sela i talijanske porezne občine, 140.000 Hrvata, 44.000 Slovenaca, ukupno dakle 184.000 Hrvata i Slovenaca, pak 118.000 Talijanaca i 6000, koji govore drugim jezikom, ubrojivši i Niemce.

A ta Istra ima jednu talijansku višu gimnaziju, njemačku višu gimnaziju (Čujte! kod sumišljenika) i jednu njemačku pomorsku nižu realku, a 184.000 Hrvata i Slovenaca ne imaju ni jedne više ni niže srednje škole (Čujte! kod sumišljenika). Ja to samo konštatujem kao karakteristiku naših odnošaja i prelazim na pučke škole, o kojih ću nješto pohliže govoriti.

U Istri ima 42.000 djece dužne pohadjati školu. Od tih pohadjaju pučku školu 21.000, dakle polovica, 50 po sto; 17.000 djece, koja su tjelesno i duševno posve razvijena, ne pohadjaju u obće nikakve škole.

U Istri imade po zadnjem izvještaju od god. 1889|90., koji se dieli u saboru pokrajinskom na talijanskom jeziku, 163 talijanska školska razreda, s jednom pomoćnom školom; 111 hrvatskih razreda sa 20 pomoćnih škola i 25 hrvatsko-talijanskih i slovensko-talijanskih pučkih škola, dakle t. zv. utrakvističnih škola, u kojih se nije nikada postiglo dobra uspjeha, i u kojih se, kod nas barem, nije imalo nikakva drugoga uspjeha, nego da se djeca donekle potalijančuju. Talijani, koji sačinjavaju poprilici trećinu pučanstva, imadu dvie trećine školskih razreda, a Slovenci i Hrvati, koji po prilici sačinjavaju dvie trećine pučanstva, imadu trećinu školskih razreda.

Ovi brojevi pokazuju jasno, da Hrvati i Slovenci ne imaju dovoljno škola. Ako se pak promisli, da u svih, pa i najmanjih mjestih talijanskih — ili zadnjih desetljeta potalijančenih — imade talijanskih škola, to se može stalan zaključak učiniti, da je ono 17.000 djece, koja ne pohadjaju škole, hrvatske ili slovenske narodnosti. Ne pohadjaju škole, jer je neimadu, i ako bi rado takvu imali i češće za istu mole. Od 21.000 djece, koja pohadjaju školu, imade tu više hiljada hrvatske djece, koja su prisiljena pohadjati jednu ili drugu talijansku školu. Da mi se ne kaže, da površno govorim, navesti ću nekoliko primjera iz kotara.

U kotaru koparskom, u občini Pomjan, koja je došla u zadnje doba na glas, na 6000 Slovenaca dolaze tri školska razreda, a od tih su u posledinje doba dva zatvorena (Čujte! od sumišljenika).

U kotaru porečkom, gdje su Hrvati kod popisa pučanstva najviše oštećeni (Razdražanost), gdje ima više hrvatskih porezovnih občina unešenih kao talijanske, ima 11.000 Hrvata, i ti neimaju niti jedne hrvatske škole. (Čujte! sa strane pristaša). Za 35.000 Talijana obstoji 45 talijanskih razreda (Zastupnik dr. Brzorad: Nevjerojatno!) U spomenutom izvještaju nalaze se zabilježeno dvie hrvatsko-talijanske škole, i to u Fontanah i u Sv. Lovreču. Stanovnici Fontanah, premda su Hrvati, unešeni su kao Talijani; oni su ipak, držim, godine 1885. podastrli na namjestničtvo molbenicu za ustanovljenje hrvatske škole. Namjestničtvo, to jest zemaljsko školsko vieće, ju je naprosto odbilo. Ministarstvo za bogoštovje i nastavu, na koje se je utok učinilo, činilo je ustanoviti hrvatsko-talijansku školu. Ljudi su molili za hrvatsku školu, a ustanovila se je hrvatsko-talijanska. (Zastupnik dr. Brzorad: To je nakaza!) Ta škola neima učitelja, jer se je u nju, prem je hrvatsko-talijanska, htjelo namjestiti Talijana, a djeca nisu škole u obće polazila. Druga hrvatsko-talijanska škola, u Sv. Lovreču, imaju umirovljenoga učitelja, i za hrvatsku djecu opredieljeno je nekoliko popoldanjih ura. (Zastupnik Bianchini: Za raju!) Po spomenutom izvještaju obstoje i tri hrvatske škole; to su pak pomoćne škole, a i te su, u koliko mi je poznato, u posledinje doba zatvorene. Tisuća djece ne uživaju poduke. Perhorescira se hrvatsku poduku. Poznam na pr. svećenika, koj je neku djecu u kući podučavao i s toga ima neugodnosti sa strane c. kr. oblasti. (Čujte! sa strane pristaša). Poznam učitelja, odpuštenoga iz jedne drugo pokrajine, koj je u istom kotaru, u hrvatskom selu podučavao talijanski i komu se za to ništa dogoditi nije; on je podučavao dok je htjeo. To bijaše u Labincih. Jedna hrvatska školska občina je već godine 1887. molila, da se otvori tamo već ustanovljena škola; do sad no ima niti odgovora. Druga jedna občina molila je isto tako već godine 1887. za ustanovljenje škole, ali niti ta nije dosad odgovora dobila. I predsjednik kotarskoga školskoga vieća, koj bi bio na prvom mjestu zvan brinuti se za uzgoj, ima još srdca predbacivati Hrvatom neotesanost i groziti im se topenjem, ako neće glasovati sa talijanskom strankom. (Čujte! Čujte! — Zastupnik dr. Brzorad: Turski odnošaji! Zastupnik grof Alfred Coronini: Rinaldinski odnošaji!)

U lošinjskom kotaru ima 6000 Talijana — njih je toliko kao Talijana unešeno, ali jih nije toliko — i ima upravo toliko školskih razreda koliko za 33.000 Hrvata. (Zastupnik grof Alfred Coronini: Liepi razmjer!) Ja ću kasnije još liepši navesti. U Cresu i obih Lošinjih obstoje samo talijanske škole, premda većina djece talijanskoga jezika ne zna. U četirijuh selih, koja su posve hrvatska, obstoje hrvatsko-talijanske škole.

U pazinskom kotaru obstoji za 6000 Talijana 13 školskih razreda, za 33.000 Hrvata 9 hrvatskih i 6 hrvatsko-talijanskih razreda. U posliednje doba je pazinska občina mnogo za školski uzgoj učinila; pošlo joj je za rukom, da se je u Pazinu ustrojila hrvatska škola. Ona je mnogo školske zgrade priudesila, a podučavanje su kod pomanjkanja učitelja preuzeli dragovoljno svećenici. Novi kotarski poglavar — istodobno predsjednik kotarskoga školskoga vieća, navjestio je rat svim svećenikom, imenito onim, koji podučavaju, kao i učiteljem. Njim se dozlogrdjuje na sve načine, i to samo za to, jer su Hrvati. Deputacija, obstojeća iz triju muževa, išla je, držim 8. ili 9. oktobra k tomu kotarskomu poglavaru i prosila ga je, da čini urediti na njihovoj školi u Lindaru naukovni jezik. Tu deputaciju je kotarski glavar opsovao i zagrozio joj se zatvorom, ako bude još jednom s takovom molbom došla. (Zastupnik dr. Brzorad: Kotarskoga glavara moralo bi se zatvoriti!) Doista radi njegove mahnitoga postupanja nebi zaslužio drugo.

U kotaru puljskom dolazi na 35.000 Talijana 35 školskih razreda, na 22.000 Hrvata 19 školskih razreda.

U kotaru voloskom ima tobože 700 Talijana, ne 700 djece, nego 700 stanovnika unešenih kao Talijani, isti imadu 4 talijanska školska razreda. U posliednje doba sagradilo se je školsku zgradu, i to uslied strogoga naloga školske oblasti, pošto je tamo preko 30 godina obstojala pomoćna škola, i to veoma dobra, kojo učitelj bio je odlikovan i od Njegovoga Veličanstva našega cesara i kralja. Ta škola pako, premda su već dvie godine poslie svršene zgrade, nije niti sada ustanovljena: zemaljski odbor

PODLISTAK.

Slavenski jezik u liturgiji u Istri.

(Nastavak.)

Da bude jasnije ono što smo razložili, uzmimo preda se izvještaje upravo poročkoga biskupa Adelazija, što jih je podnio sv. Stolici prilikom posjeta „svetoga podnožja apoštolskoga", koji su sačuvani u arhivu sv. kongregacije sabora i koje smo dobili u prepisu. U izvještaju 26. maja 1673. piše spomenuti biskup: „U cieloj biskupiji, koja spada što na državu mljetačku, što na austrijsku, obavlja se služba božja diolomice latinski diolomice i l i r s k i". Dne 24. junija 1675. piše pako: „U cieloj biskupiji obavlja se služba božja diolomice latinskim diolomice ilirskim narieèjem".

Slične izjave nalaze se u izvješćajih istoga biskupa od 15. aprila 1679., 10. aprila 1682., 9. junija 1689., 1. maja 1695., 18. novembra 1699., 12. julija 1703., 8. novembra 1706.

Eto gospodine kritičaru, odgovor vam je dao upravo Adelazij. Mogao bih ovdje navesti drugih bližih predšastnika i nasliednika Adelazijevih; nego da dokažemo kako je stara, u poročkoj biskupiji zakonito uvedena, poraba slavenskoga liturgijskoga jezika u svetih obredih, čujmo b i s k u p a p o r o č k o g a C e z a r a d e N o r e s. Ovaj je posao u Rim „da posjoti podnožje apoštoleke", sa povlastju 8. oktobra 1592., poročkoga kanonika Tarkvinija Francellina, koji je 4. decembra iste godine izručio sv. kongregaciji izvještaj rečenoga biskupa o njegovoj biskupiji. Taj sadržajo sliedeći odstavak:

„Na dalje u biskupiji, koja je dosta obširna, i u kojoj je mnogo crkava kolegijalnih, mnogo župnijskih, nemanjka nijedan kanonik nit nijedan župnik, svi obavljaju svoj posao, i neznam da bi itko ikakvo sablazni pružao, pače i riečju i primjerom svim koristo i svim su uzorom. Samo je jedno, rad česa se nemože bolje napredovati, rad česa se zaostaje. Jer pošto se svi služe ilirskim jezikom, nalazi se kod njih jedva brevir i misal stari sa nekom priručnom knjigom, a česa je kod njih velika nestašica najboljih knjiga. Često je o toj stvari pisao papom biskup, često mu se je obećalo, da će se čim prije tiskati, ul se dosad radi znamenitijih poslova i radi smrti ništa učinilo nije. Na vas je prosvjetla gospodo, da se pobrinete za stvar jako potrebitu za službu božju, nesamo u ovoj biskupiji, nego i u cieloj Istri i Dalmaciji, i u svih pokrajinah, koje rabe narieèje ilirsko. Ništa nećete moći učiniti Bogu dražega i milijega a svemu puku potrebitijega nego je to".

Tako dakle, u XVI. stoletju nalazimo cielu Istru glagoljsku, izuzam dakako ono malo gradova na obali napučenih Talijani, i vidimo, da kao nit drugud tako nit u Istri nije svećenik glagoljaš poznao niti pismena niti jezika latinskoga, i valjalo je pribaviti mu potrebite knjige pisane u njegovom jeziku i glagoljskimi pismeni. Dakle je nesamo koji riedak svećenik, došavši u Istru iz dalmatinskih sjemeništa, kaošto pripušta veledušni kritičar, rabio gdjegod glagoljicu, nego je Istra neobhodno potrebovala svećenika glagoljaša, i samo da popuni mjesta i da zadovolji najnuždnijim potrebam, bila je kadkada usiljena utoći se za pomoć u Dalmaciju. Izmedju jednoga i drugoga je velika razlika. Eto kako na dalje piše u svojem izvještaju rečeni p o r o č k i b i s k u p C e z a r d e N o r e s, koj za stalno nebijaše dostojanstvenik poznat s njegove narodnje ljubavi, nego se je, kao i nadbiskup zadarski Karaman, u svojoj pastirskoj revnosti, brinuo za odgoj svojih svećenika i za boljak povjerenoga mu stada takodjer hrvatskoga: „Pošto se popravlja sjemenište, moli najponiznije (biskup) za dozvolu, da se pošalju, pošto se skoro svi u ovoj biskupiji služe ilirskim jezikom, četiri klerika loretanskoga kolegija, koji bi ovoj jadnoj biskupiji mogli štogod pripomoći. Pošto jih ima mnogo, odgojenih u onom kolegiju, po Dalmaciji, koji neimajuć nadarbine lutaju prisiljeni siromaštvom po raznih pokrajinah, neka se dade biskupu vlast, pošto se nalazimo u najvećoj oskudici svećenika, da uzmogne nekoje njih uzeti u pomoć u svojoj biskupiji, i osobito s toga, što je onaj kolegij ustanovljen za to, da se podučaje ovaj narod, koj rabi ilirski jezik, i kojega je premnogo u ovih stranah, osobito sada, kad je projasna gospoštija mljetačka dovela u Istru mnogo obitolji iz turskih medja".

Nek sudo nestrastveni čitatelji!

Sliedeć naš predmet, iztičemo, da nam se je u zlo uzelo ono što smo rekli, „da je biskupijski sinod (no pokrajinski) u Poreču godine 1783. imenovao sedam izpitatelja, koji su imali nalog, da podučaju i izpituju s v e g l a g o l j a š e, koji su imali primiti svete redove", i dajo nam se duga lekcija, da nije moguće nit da se tu neradi o izpitateljih za redove, nego o pravih sinodalnih izpitateljih, da izpituju one, koji žele postati župnici.

Prije svega opažamo, da smo mi rekli: biskupijski sinod, a ne pokrajinski, koješto bi htjeo kritičar; a da je tako, svjedoči hrvatski izvornik u „Našoj Slogi" u br. 11. od 17. marča 1892., s ako je „Diritto Croato" rieči „poročki diocesanski sabor" preveo sa „il sinodo iprovinciale di Parenzo", nek se pere s njim a ne s nami.

bot neće, a zemaljsko školsko vieće kaže se prema tomu nemoćnim.

Ustanovljenju hrvatskih i slovenskih škola protivo se ona občinska zastupstva i mjestna školska vieća, gdje je hrvatskih sela združeno sa talijanskimi mjesti; protivo se nadalje ona kotarska školska vieća, koja obstoje bud izključivo bud po svojoj većini iz Talijana; protivo se zemaljsko oblasti u svojih većinah. Sve to pako nebi ništa koristilo, kad njim se nebi pridružilo c. kr. oblasti. Ali kotarska školska vieća čine obično ono, što će talijanska občinska zastupstva, a zemaljsko školsko vieće ono, što će zemaljski odbor, bilo to proti volji Hrvata ili po volji Talijana. Neriedko se dogadja, da občine dobivaju prepise odlukah zemaljskoga odbora kao riešenje molba od zemaljskoga školskoga vieća, kao da zemaljsko školsko vieće nebi imalo tu ništa niti reći niti učiniti, i kao da bi imalo samo zadaću, da priobćuje odluke zemaljskoga odbora.

To je ne samo na štetu Hrvata i Slovenaca, to je ne samo poniżujuće za c. kr. oblasti, nego to je i proti jasnomu slovu zakona. (Zastupnik dr. Brzorad: Ali što valjaju naši oblastni zakoni!). §. 59. školskoga carovinskoga zakona ustanovljuje, da se ima svigdje škola ustanoviti, gdje se u okružju jedne ure nalazi 40 školske djece. Ako ima u Istri stotina takovih okružja, koja ne imaju školu, to se taj paragraf ne izvršuje, a ako se ne izvršuje, to ne nosi za to nitko drugi krivnje, nego c. kr. oblasti, koje su za to, da izpunjuju i daju izpunjavati zakone.

Članak 19. temeljnoga državnoga zakona od 21 decembra 1867. ustanovljuje, da se javni naukovni zavodi imadu tako udesiti, da svaki narod dobije sredstva za naobrazbu u njegovom vlastitom jeziku. Tu su dvie znamenite ustanove: svako pučanstvo ima dobiti sredstva za naobrazbu, i ta naobrazba ima se obavljati jezikom pučanstva. Ako je dakle u Istri 17.000 hrvatske djece, koja ne imaju sredstava za naobrazbu, ako Slovenci u Trstu i Gorici ne imaju slovenskih škola, ne može se nikoga drugoga kriviti, nego upravo državne oblasti (Zastupnik Biankini: Ministarstvo nastave!)

Kod nas dolje hoće se druge kriviti, i to občine, občinare i zemaljski odbor. Čudnovato, da se poziva na občine, ako su one proti Hrvatom a za Talijane, a na občinare, ako su ovi za Talijane i proti Hrvatom, i na zemaljski odbor, koji hoće, ako je ikako moguće talijanske škole i koj je proti ustrojenju hrvatskih.

Hoće se krivnju od sebe odvaliti, ali zakon je i u tom obziru jasan. §. 6. carevinskoga školskoga zakona ustanovljuje: O naukovnom jeziku odlučuje poslie saslušanja onih, koji školu uzdržavaju, zemaljska školska oblast, to jest zemaljsko školsko vieće, i to u medjah zakonom ustanovljenih.

Kod nas imale bi biti saslušane: školske občine, koje se brinu za materijalne potrebšćine, i zemaljski odbor, koj plaća učitelje; ali zemaljsko školsko vieće, koje nije vezano na mnienje zemaljskoga odbora ili školske občine, odlučuje — i nemože odlučivati po svojoj volji, nego u medjah zakonom ustanovljenih (Bravo! sa strane pristaša). Te zakonite medje ustanovljenu su upravo u navedenom članku 19. (Jako dobro! Sa strane pristaša!)

Obzirom na obstojeće zakonske ustanove i obzirom na pedagogičko-didaktička pravila, koja se nemože mienjati nikakovim zakonom nit nikakovom narodbom, ima školska oblast nesamo pravo, nego i dužnost, da ustanovi onaj jezik kao naukovni jezik, koj govori odnosno pučanstvo, odnosno občina. Odlučnu rieč ima dakle zemaljska školska oblast, zemaljsko školsko vieće; i ako ima, kaošto bijaše rečeno, tisuća djece slovenske i hrvatske narodnosti u Istri, u Gorici, u Trstu, to je tomu kriva samo zemaljska školska oblast. I kod imenovanja i kod otiloga ostaloga postupka u školskih stvari ima zem. školsko vieće odlučivati. Navesti ću neke primjere toga postupka. Poznam učitelja kod škole, koja je hrvatsko-talijanska, premda ima u njoj samo 20 djece koja govore hrvatski i talijanski, a preko 100 djece, koja samo hrvatski govore. Taj učitelj nema usposobljenja za stalno namještenje na hrvatskih školah. Imenujem i mjesto; to je u Roču. S druge strane poznam učitelja, u Sv. Petru u Šumi, u koturu pazinskom, namještenoga na hrvatskoj školi, u kojoj se podučajo i talijanski, ali samo kao predmet; i toga nije se htjelo stalno namjestiti, jer nije imao službenoga usposobljenja za talijanski jezik. (Čujte! sa desnice.) On se je podvrgao izpitu, položio ga je dobro, i molio opet za stalno namještenje. Mjestno školsko vieće i občina ga je predložila, kutarsko školsko vieće ga je dobro označilo, ali zemaljski odbor ga nije prezentirao, a zemaljsko školsko vieće pokazalo se je i ovdje nemoćnim. Poznam drugoga učitelja, proti kojem se je podiglo pritužba već od nekoliko godina u moralnom i agitatornom obziru. (Uzklicaj: Kupovanje glasova!). Zemaljsko školsko vieće čutilo se je prisiljenim, predložiti premještaj toga učitelja (Uzklicaj: Tako!), ali zemaljski odbor nije pristao na predlog, i još danas je onaj muž kod one škole na sablazan pučanstva. U Pazinu bilo je prije nekoliko godina otvoreno mjesto ravnatelja na talijanskoj školi. Prosilo je deset prosilca, a občinsko zastupstvo i mjestno školsko vieće predložilo je trojicu učitelja, kako mu po zakonu ide, proti kojim nebijaše nikakva razloga izključenja, koji su svi bili usposobljeni za talijanske škole, a k tomu i za hrvatske, jedan čak i za gradjanske.

Zemaljski odbor, koj ima pravo prezentacije, nije htjeo nikoga prezentirati, a zemaljsko školsko vieće, koje ima pravo imenovanja — ono je uvjek podpisano na dekretih imenovanja — nije imenovalo nikoga tobože radi pomanjkanja prezentacije. Ako dakle zemaljski odbor nikoga neprezentira, ako se isti odreče svoga prava; s toga ima i zemaljsko školsko vieće odreći se svoga prava imenovanja!! Ako ze maljski odbor nikoga neprezentira, neće bit dakle nikad ni jedan imenovan. Utok proti odnosnoj odluci bio je od visokoga ministarstva za bogoštovje i nastavu odbijen.

Ja poznam na dalje učitelja u kotaru koparskom, koj je u posliednje doba, uslied pisarija i prijava raznih Talijana, bio premješten na drugu školu samo s toga, jer je u spomenutnj čisto slovenskoj občini za slovensku stranku a ne za talijansku glasovao. (Čujte! Čujte! kod stranke).

Poznam konačno učitelja, koj je od kotarskoga školskoga vieća dobio samo s toga ukor, što je supodpisao proglas na izbornike, u kojem su se pozivali — bili su občinski izbori u Puli — da ne sudjeluju kod izbora. On je htjeo proti tom utok učiniti, i napisao ga je, al se ga nije htjelo primiti. Kod istih izbora pako sudjelovao je živo ravnatelj gimnazije i član izbornoga odbora jedne stranke, i podpisao je više izbornih proglasa, i on je još uvjek tamo, i dobit će po svoj prilici ako ne odlikovanje, bar pohvalu za svoju djelatnost.

Gospodo moja! Ja sam ovdje naveo samo činjenice i njeko zakonsko ustanovo; sud pripuštam svim poštenim i pravednim muževom.

Iz rečenoga se vidi, da se sa školami u Primorju napose i u obće kod Slovenaca i Hrvata hoće ono doseći, što njeka gospoda samo govore, pišu i daju tiskati, naime da školska uprava teži postupice za germanizacijom i italinizacijom Hrvata i Slovenaca. Prvi stupanj je slobodno podučavanje njemačkoga jezika — u koju svrhu su remuneracije; drugi stupanj obvezatno podučavanje njemačkoga jezika; treći stupanj obvezatno podučavanje u više predmeta u višim školskih godinah, četvrti stupanj od treće godine napried, peti i posliedoji stupanj čisto njemačke škole i u slovenskih ladanjskih občinah. U gradovih najprije vojničke puške škole (Tako je!) za civiliste, onda njemačke škole po državi uzdržavane, a pak bivaju i gradovi, kako Ljubljana, prisiljeni uzdržavati njemačke škole.

Upravo tako je sa muškimi i ženskimi učiteljšti: njemački jezik kao obvezatan predmet, u Dalmaciji; njemačko podučavanje u više predmeta, konačno čisto njemački zavodi. Tako je i sa gimnazijami: njemački jezik kao obvezatan predmet, u Dalmaciji, u Kranjskoj i Mariboru podučaju se njeki predmeti njemačkim jezikom, inače u drugih mjestih svi predmeti njemačkim jezikom. Još je gore kod realka, gdje se svi predmeti podučaju njemačkim jezikom, izuzam Dalmaciju, gdje je njemački jezik obvezatan predmet. U trgovačkih školah, na visokih školah, sveučilištih i tehnikah samo njemački naukovni jezik. Hrvatom i Slovencem Istre dano je na slobodu, da polaze njemačke ili talijanske škole (Veoma dobro! sa strane sumišljenika), dočim mogu polaziti samo talijanske trgovačke akademije i talijanske nautičke škole u Trstu, Lošinju, Dubrovniku i Kotoru. —

To je, gospodo moja, naort školstva kod Hrvata i Slovenaca, imenito u Primorju; iz toga se vidi narodno posjedovno stanjo Hrvata i Slovenaca obzirom na školo; stanjo, koje hoće neke stranke ove visoke kuće, da se uzdrži — a kod toga se na previšnji prestolni govor pozivaju.

Gospoda su beati possidentes (blaženi posjedujući): oni imadu sve što hoće, oni imadu više nego li njim po zakonih pripada, i to na štetu drugih naroda, osobito Hrvata i Slovenaca (Posvo pravo! sa strane sumišljenika), i oni još hoće, da Hrvati i Slovenci tomu svoje suglasje izraze (Bravo! Veoma dobro! Sa strane pristaša), oni neće, da hrvatski i slovenski zastupnici za promjenu toga rade.

Gospoda zaboravljaju, da previšnji prestolni govor neizključuje ustavno zajamčeno ravnopravnosti da se ova u onom izričnu naglasuje i predpostavlja.

Previšnji prestolni govor neuzimlje pravomoćnosti ravnopravnosti, zajamčenoj u temeljnih državnih zakonih, on ne oslabljuje prava Hrvata i Slovenaca, kojih se neće ovi nikad odreći nit nikad odreći nemogu. (Priznanje sa strane pristaša).

Oni su spremni posvetiti svoje sile za slavu dinastije i za moć monarhije; oni su spremni sudjelovati kod radnja za materijalne probitke; kod toga pako neće oni nikad zaboraviti na svoja narodna i državna prava (Bravo! Bravo! sa strane sumišljenika); kod toga nemogu se nikad zadovoljiti sa sadanjim narodnim stanjem; nemogu odobriti uredjenje škola nit ustava, kojim se njihov narod germanizuje i italijanizuje (Tako je! sa strane sumišljenika), ako neće da sudjeluju proti probitkom dinastije, proti probitkom monarhije, i ako neće, da budu sučinitelji kod pokusa ubojstva svoga vlastitoga naroda. (Živahno odobravanje sa strane sumišljenika).

Za školsku upravu, koja nedaje našemu narodu što daje drugim narodom u podpunoj mjeri, i što našemu narodu pripada, i za što plaća; za troškove, kojimi se naš narod odnarodjuje, nemožemo nit nećemo, ja i moji uži sumišljenici, glasovati. (Živahno odobravanje i pljeskanje sa strane sumišljenika).

Obzirom na narav izpitatelja izabranih u biskupijskom sinodu neima dvojbe, i poznamo crkvene propise, sadržane n. pr. u pogl. 7. i 8, knjige IV. o biskupij skom sinodu od Benedikta XIV., koje imademo skoro svaki dan pri rukuh, i mi se po svojih službenih dužnostih bavimo danomice timi i sličnimi pitanji kanoničkoga prava. Ali, da je to bila takodjer naša namjera, kažu jasno neposredno pred tim nalazeće se rieči, da je „Josip (mjesto Ivan) Pastrić biskupljan (ne biskup nego biskupijan) iz Spljeta nabrojio u XVIII. vieku 19 župa izključivo glagoljskih u biskupiji porečkoj."

Da pak nismo jasnije izrazili našu namjeru, dogodilo se je s toga, što smo jednostavno priobćili viest doslovno iz „Crtice o slovjenskoj liturgiji, sastavio jih O. Šimun Milinović, Zadar 1880. 16., 160". na strani 107., a narav interpelacije nije dopuštala, da udjemo u kanoničko razglabanje o vriednosti onih rieči, o kojih znadenju, po sadržaju i mjestu gdje bijahu priobćene, nije se moglo dvojiti. Da smo uzeli viest kako je, imali smo jedan razlog više u tom, što se nas je uvjerilo, da su, pošto je Ginzel priobćio viest o toj sinodalnoj odredbi u svojem navedenom djelu, izčeznuli iz arhiva porečke kurije spisi one biskupijske sinode.

(Sliedi.)

U Hohenwartovom klubu prigovaralo se tomu programu sa svih strana. Govorili su proti njemu češki plemići, njemački konservativci, a u ime Slovenaca govorio je proti zastupnik Šuklje, koji reče, da južni Slaveni ne mogu priznati prednost njemačkomu jeziku i da se oni nezadovoljavaju tim, da svaka narodnost pridrži sadašnji njezin posjed. Ovaj klub je prihvatio rezoluciju, kojom se prima na znanje vladin program, i žali, što mora izreći najveću zabrinitost glede raznih točaka toga programa, te si pridržaje slobodu, da stvarno izpituje sve vladine osnove.

U madjarskom saboru vodila se ovih dana žestoka razprava o vladinom predlogu, da se god. 1896. priredi u Pešti zemaljska izložba. Opozicijonalci navaljivali su žestoko na vladu zahtjevajuć, da se rečene godine u glavnom gradu Madjarske priredi svietsku izložbu.

Francezka: Danas imala bi se izreći osuda proti ravnateljem panamskoga družtva, koji su dionićare za ogromne svote prevarili. Medju obtuženici imade vrlo uglednih osoba kao n. pr. glasoviti mjernik Lesseps, koji je rukovodio radnje sueckoga prokopa.

Italija: Nove prevare u pojedinih bankah dolaze dnevimice na javnost. Radi toga zahtjeva još uviek opozicija u parlamentu, da se izabere posebna komisija izmedju zastupnika, koja bi imala to pitanje u svoje ruke uzeti.

Englezka: Ministarstvo predložilo je parlamentu sve spise, ticuće se uredjenja englezko-egipatske razmirice glede okupacije Egipta po englezkih četah.

Franina i Jurina

Fr. Ča se ni još zlomilo „l o m i l o"?

Jur. Tako Bože dij, ma će ga morda zvalit „Z v a n i l o".

Fr. Bog daj, da bi se jeno i drugo „z v r n u l o".

Pogled po svietu.

U Trstu, dne 8. febrara. 1893.

Austro-Ugarska: U nedjelju došao je napokon sretno na svjetlo božje vladin program, okolo kojega bi se imale sakupiti tri najveće stranke carevinskoga vieća t. j. Niemci ljevičari, Poljaci i Hohenwartov klub. S tim programom nije nitko zadovoljan, niti ga je ikoja stranka prihvatila. Ljevičari prihvatili su one točke programa, koje spominju izvanjsku politiku ili trojni savez i nadalje one o odnošaju sa Ugarskom ili o dualizmu. Zabacili su one točke, u kojih se govori, da će vlada naredbenim putem izravnati jezikovna i školska pitanja. Oni su zaključili, da si pridržaju slobodne ruke i da će se držati napram vladi po tomu, kako bude izvadjala točke svoga programa.

Poljaci izjaviše, da su pripravni podupirati vladu na temelju toga programa, nu protivo se i oni nakani vlado, da naredbenim putem uredjuje školska i jezikovna pitanja.

Različite viesti.

Prve krune u prilog „Bratovšćini hrvatskih ljudi u Istri". Veleč. gosp. Josip Marok, župo-upravitelj u sv. Lovreču pazenatičkom podario je „Bratovšćini" dvie krune (1 for.) — Velevriedna gospodjica Marijana Major, učiteljica u Karpanu — občina Labin — priposlala nam je u gornju svrhu for. 2.50 (pet kruna). Zahvaljujuć se ovim rodoljubnoj gospodjici u ime odbora želimo, da bi ju u tom sliedile i njezine drugarice.

Interpelacija zastupnika Spinčića. U sjednici carevinskoga vieća dne 3. t. r. podnio je naš dični zastupnik sa drugovi interpelaciju na ministra predsjednika grofa Taaffea, ministra zemaljske obrane grofa Welfersheima i ministra pravosudja grofa Schönborna u poslu uojeno na glavu narodnoga zastupnika g. dra. Laginje; u poslu napadaja na kapelana iz Topolovca g. Knavsa u Oprtlju i napokon radi napadaja pazinskih gospodičića na naše rodoljube dne 28. agusta 1892 u Pazinu.

Interpelaciju imademo pripravnu za tisak, al ju na žalost našu uz najbolju volju već danas nemogosmo priobćiti, jer nam nedostaje prostora. Isto tako morali smo izostaviti razne dopise, razgovore i viesti, te molimo naše dopisnike, da nam to u grieh neupišu.

† **Ivan Sussa.** Iz Poreča javljaju nam, e tamo preminuo naglom smrti dne m. g. Ivan Sussa, ravnatelj zeskoga računovodstva i blagajnik zeskoga kreditnoga zavoda. Pokojnik je vrlo spretan i vest činovnik, a kano v uživao je među svojimi velik ugled. Porieklom bijaše pokojnik Slovenac oriškog Krasa — kao što mu i prezkaže — nu odgojen u protunarodnom u, pokazivao se svuda i svagda kano ći protivnik svoga naroda. Dosta je spomenemo njegovo šaranje sa glasoa Cudorom u obćini Kastav.

Počivao u miru!

Govor zastupnika Spinčića. U sjednici carevinskoga vieća dne 4. t. mj. go- u je opet naš zastupnik kod raspravo računu ministarstva nauke i to kod ke „srednje škole", te se je pritužio nepravdu, koju trpe Hrvati i Slovenci nerja glede srednjih školah. Iztaknuo osobito veliku strogost, kojom se po- na srednjih školah u Trstu i Gorici djakom hrvatske i slovenske narodti. — U budućem broju donieti ćemo j govor vriednoga našega zastupnika u atskom prevodu.

Koncert Nadine Slavjansky. Danas na er priredjuje koncert u kazalištu „Arna" kćerka glasovitoga ruskoga zboroje Dmitra Agrenjeva Slavjanoga, koji je ovdje prije tri godine prioe dva koncerta. — Nadina Slaanska imade poseban zbor, u kojem va većina ženskih i dječjih glasova. U grebu slavila je ovih dana prave triumfe, smo osvjedočeni, da bi bila i ovdje jno uspjela, da se je na vrieme na vo osobe obratila. Medjutim preporučamo emu občinstvu, da svakako u što većem ju taj koncert posjeti. Program razdiea je u dva diela sa 7 točaka. Pjevati ruske narodne i umjetne pjesme, od jih su nekoje našemu občinstvu u najljoj uspomeni ostale. Ciene u kazalište u: ulaznica 1 for.; stolice u prizemlju for.; lože u prizemlju 10 for.; u II. u 6 for. a u III. 3 for.; ulaznica na leriju 50 nov.

Sjajnu maškaradu priredjuje tršćanski okol" dne 12. t. m. u redutnoj dvorani Politeama Rossetti."

Veliki ples „Dolalskega podpornega uštva" u Trstu bijaše u pravom smislu ći „veliki ples". U ogromnom kazalištu Politeama Rossetti" sabralo se ošlo subotu toliko obćinstva svih razreda, s se ga brez dvojbe malo kod kojeg plesa liko sakupi. Naš radnički stališ ponašao za čitava plesa toli uzorno, da mu nemoguće niti najstroži kritik išta prigovoti. Narodno „Kolo", koje se je udomalo u dalavskom družtvu, dopalo se tako, a se je moralo na obći zahtjev opetovati.

Osim plesom pokazali su opet jednom naši radnici, da se znadu pristojno kretati u kazalištu, kao što se marljivo i uztrajno kriću kod težko svakdanje radnje. Bilo im na čast!

Pobjeda prava. Javili smo u svoje rieme, kako je ministarstvo unutarnjih nala povoljno riešilo utok obćinskoga poglavara u Podgradu proti odluci c. kr. amjestničtva u Trstu, kojom je zabacilo utok ročenoga poglavarstva u poslu njeaškega dopisivanja kotarskoga poglavarstva u Volaskom sa obćinskim uredom u Podgradu.

Pred nami leže u prepisu svi spisi ćući se tuga pitanja, te ćemo je u cielosti donieti čim nam prostor u listu dopusti, da budu na ravnanje i drugim našim obćinam, s kojimi političke oblasti u njemačkom il talijanskom jeziku dopisuju.

„Bratovščini hrvatskih ljudi u Istri" darovao je g. A. Antonac, gimnazijalac u Trstu, 50 nvć.

Pitanje g. profesora Spinčića. Kao što je poznato ministar nastave je disciplinarnim putem svrgnuo sa službe našega zastupnika g. Spinčića, gimnazijskoga učitelja, s motivacijom, da se je tobože kod zadnjih izbora za carevinsko vieće vladao kao agitator, pa da je na zagrebačkoj izložbi prozborio govor, u smislu, da se stvori Velika Hrvatska. Kada se je lane sastalo carevinsko vieće, iznesen je obog te stvari prešan predlog, o kojem je vlada ponovno razpravljala. Vlada je odklonila odborov zahtjev, da se izruče odnosni disciplinarni spisi.

U nedavnoj sjednici imunitetnoga odbora predložio je zastupnik Ferjančić resoluciju, u kojoj se veli, da je postupkom proti zastupniku Spinčiću povriedjeno imunitetno pravo zastupnika, pa se izriče nada, da vlada neće oklievati, da zastupniku Spinčiću povrati prijašnje mjesto. Dr. Ferjančić nadalje predlaže, neka se povjeri imunitetnomu odboru zadaća, da stvori shodne ustanove, koje će biti podobne, da zaštite imunitetno pravo zastupnika, pa da ih za tim podastre kući na pretres.

Zastupnik dr. Lang stavlja ovaj predlog: „Neka kuća zaključi, da je povriedjeno imunitetno pravo disciplinarnim progonstvom proti zastupniku Spinčiću, koje no je povedeno bez privole zastupničke kuće — uz tu okolnost, što disciplinarni postupak proti javnomu činovniku ide za tim, da ga se kazni, dakle se pokazuje kao kazneni postupak u pravom smislu riečî". Ne bude li prihvaćen taj predlog, dr. Lang stavlja ovaj eventualni predlog: „Zastupnička kuća izriče svoje sažaljenje nad tim, što se pri provedbi disciplinarnoga postupka proti zastupniku Spinčiću nikako nije imalo obzira prama njegovu položaju, kao članu parlamenta i njegovu zvanju, u kojem se mora naročito isticati na političkom polju, pa izjavljuje uvjerenje, da je sličan postupak u obće kadar izvrgnuti pogibelji nepristranost prama zastupnicima, koji obnašaju državne službe". Dr. Lang stavlja još ovo predloge: „Vlada se pozivije, da podastre zakonsku osnovu, koja izričite veli, da javno oblasti nikada, ni disciplinarnim postupkom, nesmiju pozvati na odgovornost članove carevinskoga vieća zbog njihovih izjava i glasovanja u njihovu zvanju, osim onda, ako za trajanja njihova mandata to odobri kuća, kojoj pripadaju.

Zastupnik dr. Weeber izjavljuje, da je proti tim predlogom, jer drži, da tu nije povriedjeno imunitetno pravo. Govornik upozoruje na postanak zakonskih ustanova o imunitetu i ističe, da je zakonodavac išao samo za tim, da zastupnikom osigura njihovo sudjelovanje kod posala u kući i u odborih. Takovim slučajevom, kakov je Spinčićeva stvar, moglo bi se doskočiti samo službenom pragmatikom.

Zastupnik dr. Nitsche izjavljuje, da u smislu postojećih zakona nije povreda imunitetnoga prava, što je upotrebljen disciplinarni postupak proti zastupniku Spinčiću; s toga ne pristoje uz prvi Ferjančićev predlog. Svakako drži za nuždu, da se točnije precizira imunitetno pravo i tako pruži potrebita zaštita mnogobrojnim, u kući prisutnim činovnikom i inim zvaničnikom, koji su podredjeni državnoj disciplinarnoj vlasti. Za to će glasovati za drugi Ferjančićev predlog.

Dr. Ferjančić pobija nazor, da imunitet ima da osigura samo sudjelovanje zastupnika kod posala u kući; tako se za vrieme praznika nebi moglo ni govoriti o imunitetu. Zakon dopušta, da se proti zastupniku može povesti sudbeno progonstvo zbog njegova rada izvan kuće samo odobrenjem kuće. Zakonu je svrha, da zastupnikom zajamči izvjestnu slobodu u rikanju političkih prava i da ih štiti proti tendencijoznomu progonstvu.

Zastupnik baron Morsey živo preporučuje Ferjančićeve predloge. Imunitetu je svrha, da štiti zastupnika proti vekacijam i tendencijoznomu pogonstvu. Baš u tom je slučaju kao dan jasna vladina tendencija. Disciplinarnim postupkom proti zastupniku Spinčiću ona je htjela, da zakolje zastupnika i to s pomoću već davno zastarjelih dvorskih dekreta, što su ih izmienili kasniji državni temeljni zakoni.

Zastupnik dr. Lang opozivlje svoje predloge, da se stvore nove zakonske ustanove, jer želi, da se čim prije riešî Spinčićeva stvar. Za to se priključuje Ferjančićevu predlogu glede zakonitoga formuliranja, ali pridržaje svoj predlog glede povrede imunitetnoga prava.

Kod glasovanja odlonjen je predlog dra. Langa. Isto je tako odklonjen, sa 7 proti 6 glasova, predlog zastupnika Ferjančića, koji se neposredno tiče Spinčićeve stvari; drugi Ferjančićev predlog, da se točnije opredieli zakonsko osnovo o imunitetnom pravu, je prihvaćen, sa 7 proti 5 glasova i predan izvjestitelju o toj stvari, dru. Nitsche-u.

Iz Baške pišu nam dne 30. jenara: Obćinski izbori su svršeni. šarenjačko šaranje, kako Vam se unapried pisalo i brzojav Vas obavjestio, nije nam naškodilo. Protivnici, ti brkaši — golobradci, obrijana lica, duge brade ali prazne tikve, — koji nisu razumjeli brzojava bavećeg se paragrafom 7. izbornoga reda: jeli g. Nicolaš? — ti junaci do pol noći, po pol noći ajme mila majko, premda 22. u večer dopoljaše četa dražesnah — loših slugah goreg gospodara — neusudiše se 23. pristupiti k izboru. Kao mokre kokoše povukoše se u svoja gnjezda: jedni odplovišе, drugi uputiše se na „rcebicu" ovce pasti, jer za drugo i nisu, dočim naši sokolovi, koji doletiše iz Rieke, pokazaše, kako mlieko, kojim jih je hrvatska majka dojila, nije prošlo u vodu, već u čisto hrvatsku krv. Tako valja, živili! — Dne 24. napredovalo glasovanje 3. tiela sve jednoglasno za hrvatske kandidate. — Dne 25. šarenjaci, bolje rekuć od par šarenjaka zavedeni birači, žaleć što je Bog snigom pokrio njihovu sramotu pri izboru u 3. tielu, da se novom ovjenčaju, iznenada dodjoše na izbor; nu videći, da nemogu ništa učiniti, predadoše se i glasovaše s našimi. Kada bi to bili učinili iz osvjedočenja, zaslužili bi pohvalu, ali ovako pokazaše se slabići. Naše redove obuzelo veselje, komu dadoše u večer oduška mnogobrojnimi bengaličkimi luči, pjevanjem in plesanjem.

Dne 26. glasovalo se u 1. tielu jednoglasno za hrvatske predloženike. Da bude zašto nutezati kapu ne samo preko čela, već do dna lica, „šintendo" došao je glasovati s našimi.

Što se u ovih izborih najviše iztaklo, to je plemenitost i značajnost hrvatskih rodoljuba, koji, zabaciv osobne razmirice, koje u svoju svrhu mišljaše „ćaća" izrabiti, jednodušni se nadjoše, da zadadu zadnji udarac protivnikom. Evala ti Čubranić Jure načelniče, koji si u tomo prvak! Evale vam Seršiću, Frančiću i drugovi! Živili!

Svećenici, koji su u službi, premda inače poznati rodoljubi, ponesoše se posve hladno u ovih izborih, dočim je umirovljenik razdor podpirivao, čim si nije stekao nove zasluge pred Bogom niti pred ljudmi! Ovo nas je bilo malo iznenadilo, nu sada nam je drago, jer tako upoznasmo, da je ovdje hrvatska sviest tako probudjena, da svećenstvu nije potrebno izlagati se progonstvu protivničkog vjetru, koji od nekud puše.

Politički komesar g. de Scarpa, bio je pravedan i nepristran, pa videći, da njegova prisutnost ovdje je suvišna, pošto je već 23. kući poslao oružnike, dne 25. poslie podne i sam se uputio u Krk.

Doznajemo, da je pregledao našu plovansku crkvu, te izrazio svoje začudjenje, što je zapuštena do skrajnosti, pa obećao svoju pomoć, da već jednom dodje do popravka, s kojim, kako je bilo pisano u „N. S.", vlada otežе.

Po zaključku izbornog čina pucanje mužara navjestilo je našu pobjedu a popolalo za uvjek svaki šarenjački pokušaj u čisto hrvatskoj Baški. — Isti dan poslie podne povratiše se naši sokolovi parobrodom na Rieku za svojimi poslovi, pozdravljeni, kako su i zaslužili, od bezbrojnog množtva naroda, a to budi njima djelomičnom zadovoljštinom i plaćom za gubitak, koga su morali pretrpiti zbog opamdnevne odsutnosti. Sretno prošli, zdravi se vratili, sve do smrti brateki se ljubili, protivnikom bili vjek na propast a hrvatskoj Baški uvjek na čast!

Iz Kastva pišu nam 31. jenara 1893. Dne 28. t. mj., u nedjelju, preselio se sa ovoga svieta Josip Brozović, poznat na daleko pod imenom „Jožac". Bilo mu 85 godina, a bio je skoro 60 godina crkvenim poslužnikom (mežnjarom) župne crkve u Kastvu, čega radi je i poznalo ga sve ne samo u svoj plovaniji, već i u cieloj Liburniji. U mlado svoje doba bio je vrstan pjevač naše župne crkve, a i sada kao starčić znao je zapjevati starinske crkvene pjesme. Njega ide takodjer dio zasluge, što su se uzdržali krasni starinski običaji u našoj župnoj crkvi. Akoprem nepismen, znao je veoma dobro sve pojedine crkvene obrede, molitve i pjesme, štono rieč, kao iz knjige.

U ponedjeljak sahranismo ga na vječni počitak. Sprovod vodio je preč. župnik-dekan gosp. Turak uz pripomoć četvorice gg. svećenika. Naroda sakupilo se mnogo više, nego se može očekivati kod pogreba običnih osoba. Lahka mu zemljica!

Ovdje nastala su prava proljetna vremena, pa da neima još ovo malo sniega što ga ostalo iza kiše, do par dana procvale bi miomirisne ljubice, te premile predšastnice svakog proljeća.

Iz Lanišća pišu nam početkom februra. Kano svake do sada godine, tako smo se i 14. pr. mj. sjetili u božjem hramu našega nezaboravnoga biskupa Dobrile. U dubko punoj crkvi odpjevuše gg. svećenici sv. oficij za mrtve a zatim sv. misu u milom nam hrvatskom jeziku. Naš pobožni puk pomolio se vruće za pokoj duše velikoga biskupa, koji je ostavio među nami vječnu uspomenu. Iza posliednje molitve, kadno se sakupiše svećenici okolo odra, da se tuj još jednom za blago duše velikoga pokojnika pomole, čulo se sa svih stranah težko uzdisanje i jecanje. Vječni Ti pokoj nezaboravni biskupe!

Naš dobri puk pokazuje svakom zgodom napram nesretnikom svoje milosrdje. Na pobudu veleč. g. župnika sakupili smo prošle god. 30 for. sa odkup robova i liepu svotu za križni put. Ove godine sabrali smo opet 26 for. za odkup robova i 38 for. za križni put a za nesretne pogorelce u Novokrčini 15 for., a za one u Cvetrežu 10 for, za Ugrine u Cernici 5 for. — Svakako je to utješljiv znak plemenitosti našega puka i njegovih poticatelja. Bog im platio!

Iz Lošinja piše nam prijatelj, da na susjednom Sušku vladaju upravo abnormalni odnošaji, kakvi nebi morali biti u ustavnoj državi. Osobito da je jedan tamošnji naš prijatelj izvržen gadnim napadajem pojedinih zavedenjaka. Srce nas boli, razabirajući, da u oči občinskih izbora tim napadajem kumuje čovjek, kojemu bi imala lebditi pred očima korist crkve i pravo prosvjetljenje puka, a nipošto neshvatljivo talijanstvo. U ostalom, mi se pitamo, gdje je oblast?

„Hrvatska čitaonica" u Kastvu priredjuje u nedjelju dne 12. februara t. g. u prostorijah „Narodnoga Doma" u Kastvu zabavu sa sliedećim razporedom: 1. Zbor: „Mihova ženiter". 2. Deklamacija: „Klevetnikom Hrvatske" od Augusta Šenoa. 3. Pjevanje: „Pripovjetka Jankove i Napitnica noćobdije" sa zborom iz pučke opere „Zlatka" od Zajca. 4. Igrokaz: „Spletka iz osvete" u dva čina sa pjevanjem. Napisao V. R. Micin. 5. Samospjev: „Hajd u kolo" od Zajca; pjeva gdjica Ida Kornmüller uz pratnju glasovira po gosp. Miroslavu Grossmanu. 6. Četverospjev: „Lahko noć!" 7. Tombola. 8. Ples. — Ulaznina za osobu 1 for., za obitelj 1 for. 50 nvć. Darovi primaju se sa zahvalnošću. — Početak u 7 sati na večer.

Izpravak. U zadnjem broju, u govoru zastupnika Spinčića, u drugom stupcu u 22 redku odozgo, imado stajati mjesto „ciela Kranjska" „ciela Koruška", što ovim izpravljamo.

Odgovor na interpelaciju. U sjednici carevinskoga vieća dne 7. t. m. odgovorio je ministar predsjednik grof Taaffe na interpelacije zastupnika Spinčića u glavnom sliedeće: Što se je zategle su izbori u Višnjanu, imade se pripisati nalogu, što no ga je naše občinski odbor u obćinskoj pisarni kad je nastupio službu. Koturski poglavar da je odmah potrebito odredio kako to zakon propisuje. Što se tiče spomenutih navala na Slavene, reče ministar, da se je proti izgrednikom odlučno postupalo.

O činjenicah iz sabora u Poreču ne može se u carevinskom vieću razpravljati.

Glede občinskih izbora u Pomjanu, da se je učinilo što bijaše moguće za pospješenje izbornih priprava.

Za gradnju „Narodnoga Doma" u Medulinu primio je nadalje odbor od g. M. M. kroz ruke g. Eug. Kumičića i g. dr. M. Laginje for. 5, na čemu dotičnoj gospodi srdačna hvala!

Iz Baške pišu nam 3. t. m. Prigodom naše sjajne pobjede kod netom minulih občinskih izbora brzojavili su nam iz Sušaka nekoji rodoljubi, koji su kod izbora sudjelovali, te se iza izbora po njihovom poslu natrag na Rieku vratili. Da se pako osjedočite kako se u ovih stranah izopačuje naš krasni jezik na brzojavnih uredih, šaljemo Vam spomenuti brzojav, neka doznaju za-nj i Vaši cienjeni čitatelji. Eto Vam taj galimatijaš:

„Putovanji bijaso najradostneje veceras cestimo b objedu vecerom ta Frankopanu u drustvu 50 osoba zeleci i vama

Odbor."

Ovo sl. ravnateljstvu pošta i brzojava u Trstu do znanja.

„Matica Hrvatska" priposlala nam je knjige za god. 1892. i to na broju njih devet. Odbor „Matice" uložio je i ovaj put suv svoj trud, da napose ovaj književni dar prilikom potdesetgodišnjice „Matice" zadovolji družtvene članove u svakom pogledu, pa se može slobodno reći, da „Matica Hrvatska" nije doselo izdala mnogo takovih darova, koji bi se mogli i što se tiče izbora, sadržaja i ukusne vanjštine sa književnim darom „Matice" za god. 1892. omjeriti.

„Matica Hrvatska" nije štedila ni troška ni truda, da svim pravednim zahtjevom svojih članova zadovolji, — pak nas osobito veseli, da je odziv članova „Matice" već tolik, da unatoč što je naklada ovogodišnjih knjiga o čitavu jednu tisuću otisaka veća nego prošlo godine: — naime 9.000 otisaka, — da se je odmah čitava ova naklada knjiga razpačala.

Vojničko-veteransko družtvo „Nadvojvoda Albreht" u Pazinu priredjuje u nedjelju, 12. t. m., ples u dvorani g. Camusa. Ulaznina za gospodu 80 nč., za gospodjo 40 nč. Početak u 8 sati večer.

O. Andrije Kačića-Miošića, Razgovor ugodni naroda slovinskoga. S tumačem manje poznatih riječi. Četvrto sa 46 originalnih slika uređeno izdanje. Slike riseo Vaclav Anderle. Tisak i naklada knjižaro Lav. Hartmana (Kugli i Deutsch) u Zagrebu. Ciena je knjizi 1 for.

Priposlano.*)

Gosp. *Antunu Defilipisu*, obć. tajniku
Benkovac.

Na Vaše priposlano, uvršteno u broju 4. „Naše Sloge“ odgovaram sliedeće:

Vašim pismom od 28. oktobra 1891., t. j. 28 dana iza Vašega dolazka u Kastav, molili ste posredovanje njekojih ovdješnjih obćinara, da Vam kod puka pribave privatnih zaslužaka, uz ostale razloge za razloga, što od same plaće nemožete živjeti i da se narod nadalje netuži na pozdrljivost njekojih obćinskih poslovača.

Ovom ružnom, posve neosnovanom osvadom, što ste ju bacili na njekoje obćinske činovnike, poremetili ste mir u obćinskom uredu. Ona treća osoba, koja Vas je pri tom zavela, netreba da Vam ju ja imenujem, jer ju Vi dobro poznate.

Po Vašem neznanju prouzročili ste obćini dosta štete time, što niste valjano riešili spise, tičuće se pripadnosti i imovinskih odnošaja onih siromašnih obćinara, koji su se nalazili u raznih bolnicah. Da ste Vi odnosne spise riešili u smislu okružnice veleslavnog zemaljskog odbora od 15. jenara 1875., obćina bi bila platila samo petinu dotičnih bolničkih troškova, ovako je po nadležnoj obćini pozvana na platež cielih bolničkih troškova. — Što je bilo pisano o Vašoj osobi, to je bilo učinjeno na temelju zaključka sjednice obćinskog odbora, stoga koliko ja toliko i obćinski odbor i ostali biti ćemo posvema zadovoljni, kuda bude naša stvar putem suda dovršena. — Kastav, 2. febrara 1893.

Glavar: **Munić.**

*) Za članke pod ovim naslovom neodgovara uredničtvo.

Na molbu načelnika g. Munića, koji nam piše, da je zadnjim odgovorom g. Filipovića povriedjena njegova čast i čast obć. zastupstva, priobćujemo izvanredno gornje priposlano. Ured.

Lutrijski brojevi

Dne 4. febrara					
Trst	69	28	83	43	86
Linc	88	83	89	39	52
Lavov	62	85	60	58	45
Dne 8. febrara					
Prag	78	75	15	68	51
Hermanstadt	39	68	21	57	60

Listnica uredničtva.

Gosp. A. D. Držimo se obećanja. Poduljih a kasnijih dopisa nenalazimo u zadnjem broju, kako to Vi tvrdite. U ostalom Vaša stvar nije toliko obćenitog interesa, kano sve ono, što smo u zadnjem, a i današnjem broju priobćili. Daklo, strpljen — spašem!

Sl. društvo „Hrvatska“, Gradac. Lieps Vam hvala! Živili dični sokolovi!

Listnica uprave.

Uplatili su nadalje za „N. Sl.“ gg.: B. A. Borgudac f. 2; P. V. sv. Lovreč f. 1; T. A. Omišalj (oglas) f. 2; S. A. Rukavac f. 1; M. F. Rukavac f. 2; S. V. Matulje f. 6; R. F. Volosko f. 2.—; M. F. Čikago f. 12; G. Š. Frata f. 2; R. A. Vabriga f. 1.25; Esk. banka Zagreb f. 2.50; M. F. Kopar f. 5; M. A. Pazin f. 2; S. P. Kastavanf. 2.50; K. F. Katinara f. 5; Čit. Tolmin f. 3; B. I. Tribalj f. 5; K. J. Prozid f. 2; V. M. B. Moravice f. 2; G. F. Zagreb f. 5; Čit. Kastav f. 5; Čit. Rieka f. 2.50; Čit. Delnice f. 1.30; R. J. Moščenice f. 8; J. P. Medulin nvč. 50; L. S. Opatija f. 2; „Zora“ Opatija f. 5; D. K. Volosko f. 2.50. (Sliedi.)

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2½%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	3⅛%	3-mesečni „	2½%
30- „	3%	6- „ „	2½%

Vplačevanja avstr. vrednostnim papirjem, kateri so nahajajo v okrogu pripozna se nova obrestna tarifa na temelju odpovedi od 17 in 21. odnosno 12. junija.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2½% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Zablonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, Ljubljano, Linc, Olomuc, Reichenberg, Sanz in Solnograd. — brez troškov.

Kupnja in prodaja

vrednostij, divis, kakor tudi vnovčenje kuponov pri odbitku 1% provizije. 24—2

Predujmi.

Sprejemajo se vsakovratna vplačila pod ugodnimi pogoji.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vredností obresti po pogodbi.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.

Trst, 18. maja 1892. 9—24

Teodor Slabanja

Srebrnar u GORICI (Görz) ulica Morelli 17.

preporuča se preč. svećenstvu za izradjenje crkvenog posudja i orudja iz čistoga srebra, alpaka, mjedi, kano: **moštranca, kaleža** itd. po najnižih cienah u najnovijih i krasnih oblicih. Stare predmete popravlja, te ih u ognju posrebrni i pozlati.

Da si uzmognu i manje imućne crkve nabaviti raznih crkvenih predmeta, staviti će se na želju preč. gospode nabavljača vrlo povoljne platežne uvjete.

Ilustrirani cienik šalje franko.

Šalje sve predmete dobro omotane sa poštarinom franko! 24—4

U radionici klepara

GIUSTO BIASUTTI

opunomoćenoga graditelja vodovoda u željeznih cievih **Via Barriera vecchia Trst broj 10** gradi i drži na skladištu kupelji u posudah, sa stolicom sa ili bez poći iz cinka čvrsto gradjene, te izvadja i druge radnje klepарske uz najniže cieno. Ilustrovani coniki dobivajo se gratis. 35—52

ČISTA KRV

12—6

(ZDRAVIE!)

Tajne bolezni, lišaji, spuščaji, bledost, splošna utrujenost, slabost — se izgubijo pri zdravi krvi. Mi jamčimo za sigurem vspeh pri uporabljanju naše metode.

Pri vprašanjih je priložiti povratno marko na:

„OFFICE SANITAS“ PARIS
30. Faubourg Montmartre.

Jedine družtvo pločara

Petar Levichnik i dr.

Osobiti ovršitelji radnja cementom postignuv u tom do sada svuda najbolji uspjeh, o čemu posjeduju mnogobrojne svjedočbe za izvedeno razno sustave shodova, kamenica za bašće itd. itd. Izvadjaju comentiranje zidova, izvana to iznutra jamčeć za nepromočivost; nadalje bilo kakvo shodište u cimentu Portland sa kamenjem bilo koje boje i mramora, obavljaju laštenje shodova te odstranjenje vlage i smradu. Izvršuju svaki popravak uz jako obuljeno cieno. Radnje obavljaju najvećom brzinom ovdje i u pokrajinah, Dalmaciji, Istri itd.

Za naručbe dosta je napisati dopisnicu.

Svaka radnja je zajamčena.

U nadi, da ćemo biti radnjami počašćeni kano do sada, bilježimo se sa štovanjem

Družtvo pločara
PETAR LEVICHNIK I dr.
Ulica Madonnina br. 21, I. kat,
52—35 vrata 11.

Odlikovana zlato medaljo: Bruxelles 1892.

Najboljše sredstvo za

želodec

katero želodec in opravila prebavnih delov života kropča in tudi odprt život pospešuje, 36—25 je

tinktura za želodec,

katero pripravlja

Gabrijel Piccoli,

lekar „pri angelju“

v Ljubljani na dunajski cesti.

Cena 1 steki. 15 novcov.

Izdelovatelj razpošilja to tinkturo v zaboječkih po 12 steklenic in več. Zaboječek z 12 steki. stane gld. 1.35; s 24 gld. 2.60; s 36 gld. 3.84; s 44 gld. 4.26; 55 steki. tehta 5 kg s poštno težo in velja gld. 5.25; 110 steki gld. 10.30. Poštnino plača vodno naročnik.

Dobiva se v lekarnah v Trstu, na Primorskem, v Istri in Dalmaciji.

Priviligirano štrcaljke proti mildevu (peronospori) inžinira Živica pripoznate su medju ostalim kano najbolje, jer su najjednostavnije, najčvršće i najustrajnije; najlagljе i vrlo brze u radnji, pošto porabe najmanje tekućine a kod svega toga jesu najjeftinije. Podpisana tvrdka pripravlja ih radi toga mnogobrojno za buduće proljeće te razašilje već sada prospekte i cienike bezplatno svakomu, tko se oglasi, te šalje i obrazce. Priporuča takodjer druge predmete i svoje radnje.

ŽIVIC i drug.

u TRSTU, ulica Zonta broj 5 inžinirski ured, skladište strojeva i dotične tvarine; zastupstvo tvornica, mekanička radionica.

Naše

vinogradare i gospodare

u Istri

upozoruje podpisani,

da je pripravan kupiti vina

bilo kojegod vrsti i količine,

ako je zdravo, nepokvareno i ne previsoke cieno.

Ponudbe prima:

J. B. Pećar,

Belovar (Hrvatska.) 4—2

Drogerija

Arturo Fazzini u Trstu

Ulica Stadion 22. — Telefon 519.

Velik izbor mineralnih voda, samoljenih boja na ulju najfinije vrsti; crveno, žuto, zeleno, višnjevo i crno po 28 nvč kilo. Olovno bjelilo po 32 nvč. kilo; tutijno bjelilo najfinije po 40 nvč kilo. Osim toga velik izbor bojah na vodu i kistova svake vrsti po cienah, s kojimi nije moguće konkurirati.

Skladište glasovitog pokrepitelja od Kwizde (Kornenburger Viehnährpulver) za životinje. Izbor mirodija, boja, lieková — skladište sumpora i modre galice za porabu kod trsja. Naručiteljem dajo se brezplatna poraba telefona. 33—52

Fran Epron

ulica Arcata.

Slikar znakova, svako vrsti grbova, deko racija umjetničkih, slikanih stakala, drv mramora i prozirnih slika. 35—

Nič več kašlja!

Balzamski petoralski pra

ozdravi svaki kašalj, plućni i bronkijalni kat a dobije se u odlikovanoj ljekarni

PRAXMARER (telefon 207) „Ai due Mori

TRST: Piazza grande. 37—

Poštarsko pošiljko odprema se odmah uz 55 nv ili toliko listovnih maraka. Pozor pred provaro

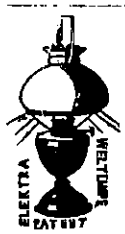

Izvanredna novost

Elektro-bliesk-čudovita svi tiljka. Najbolja, najcienija najtrajnija svietiljka novije doba! Svietlo mirno, popu električnoga sjajno! Porah petroleja vrlo malena. Sv nepriliko drugih svietiljak izključeno su kod ova. — Ciena tih vrlo praktični svietiljka, posve iz nikela, s emailiranim zvonom, okruglim stienjom i s škatulom for. 3. Vrlo praktično viseće svie tiljke istog sustava for. 2.90. Čudovito svie tiljke za zidove for. 3.25. Najbolja svjedočb ovim svietiljkam jest množtvo naručba na sv strane svieta. — Razašilje je poštanskim po nzećem uz jamstvo središnje skladište **M Rundbakin Beč**, II., Glocken gasse 2. 8—2

EPILEPSIJA
(BOŽJAST)
12—6
ozdravljiva brez povrnitve, tisući morejo dokazati ta nečuveni vspeh znanstva.
Natančna poročila z povratno marko je pošiljati:
„OFFICE SANITAS“ PARIS
30. Faubourg Montmartre.

Bogat izbor

počata od kaučuka i kovalh, jednostavnih i umjetničkih počata za ureda, razna urezivanja, kovnih tablica za stanove, ključa, tvorivа velikih počata za označivanje pošiljaka, monograma, crulla nezbrisivog za počato itd. za najniže cieno. — Preprodavaći i agenti dobiju dobar popust. U potvrdjenu ldu pošiljko uz pouzeća.

G. BATTARA i dr.
TRST 36—52
ulica sv. Katarine br. 3.
Tvornica počata i sličnih predmeta.

Drogerija

Augusta Rizzoli-a

ulica Malcanton br. 13 u TRSTU

skladište svieća voščanih, ljekovitog ulja, mineralnih voda, raznih crnila, boja i kistova, sapuna mirisavih i za pranje. 35—52

Izdavatelj i odgovorni urednik **Mate Mandić.**

Tiskara Dolenc.

Broj 7. U Trstu 16. febrara 1893. Godina XIX.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana sol pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah svoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja za pogodbo sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarino, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Izlazi svakog četvrtka u večer.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Interpelacija

zastupnika Vj. Spinčića i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina ministra-predsjednika grofa Taaffe-a kao upravitelja ministarstva nutarnjih posala, na njegovu preuzvišenost gospodina ministra domobranstva grofa Welsersheimba i na njegovu preuzvišenost gospodina ministra pravosudja grofa Schönborna.

Stanje Hrvata i Slovenaca u Istri je u istinu žalostno i postaje upravo nesnosljivo.

Za dokaz tomu ne trebaju podpisani drugo, nego pozvati se na interpelacije, koje bijahu upravljene dne 19. junija (dvie), dne 7. i 12. decembra 1891. na njegovu preuzvišenost gospodina ministra predsjednika grofa Taaffe-a, kao upravitelja ministarstva nutarnjih posala. Odgovori na nje, imenito na obje prve od 19. junija 1891., su strane njegove preuzvišenosti grofa Taaffe-a dne 12. maja 1892., mogli su više pogoršati nego poboljšati tamošnjo stanje i postupak oblasti naprama Hrvatom i Slovencem, jer se u tih odgovorih nieču činjenice, koje su občenito poznate i koje se mogu u svako doba dokazati, i jer se u njih kao zaslužni činovnici označuju činovnici, koji su svuda, gdjegod su služili, počinili mnogo krivica Hrvatom.

Još prije tih odgovora — o kojih se je razpravu predložilo, ali bijaše odbijena — bile je dne 20. febrara na njegovu preuzvišenost upravljena druga interpelacija, u kojoj se interpelanti pozivaju na već prije prijavljeno i svako doba dokazive napadaje na slavenske zastupnike, na slavenskoga člana zemaljskoga odbora u Poreču, na slavenske svećenike, na slavenske gradjane svih zvanja, na slavensko seljake, i nove povriede javne sigurnosti prema Hrvatom navadjaju.

Na tu interpelaciju nije još odgovoreno, a od onoga vremena ima slučajeva, koji dovoljno dokazuju, da je osobna sigurnost i sloboda — najznamenitiji temelj svake pravne države — u Istri naprama Hrvatom i Slovencem u pogibelji, i da se za nju brinu malo oni, koji su postavljeni, da ju uzdržuju.

Tri slučaja u tom obziru su osobito značajna. Slučaj dra. Laginje poznat je iz njegovoga govora od 15. decembra 1892. Mjeseca julija 1892. pronesao se je glas — i to ne samo u kotaru porečkom, nego i u koparskom — da je sa strane njegovih protivnika postavljena na njegovu glavu uciena 3000 forinti. Pošto je uzalud čekao, da bude u tom saslušan, obratio se je dne 8. novembra 1892. koli na kotarski sud u Motovunu toli na kotarsko glavarstvo u Poreču, i pitao, što je u stvari. Kotarski sud poslao mu je na to propis prijave, koju mu je učinila c. kr. žandarmerija 30. junija 1892. Prijava bila je ustupljena c. kr. državnom odvjetničtvu u Rovinju, koje ju je vratilo kotarskom sudu već 5. julija 1892. — dakle stalno nit no povedši iztrage — i opazilo, da no i-a povoda „da učini dalnjih predloga, jer ne predloži prekršaj, koj bi se imao službeno proganiti“.

C. kr. kotarsko glavarstvo u Poreču odgovorilo je dru. Laginji, da nije o cielo j stvari ništa saznalo niti dobilo nikakve prijave u toj stvari, niti od c. kr. žandarmerije, koja je sada, saslušana o tom, izjavila, da se s njezine strane nije ništa takova u onom kotaru saznalo, i da se s toga nije moglo nit ikakvoga odnosnoga izvještaja dati.

U dopisu c. kr. žandarmerije 30. junija 1892. na c. kr. kotarski sud navadja se ime muža, koj je c. kr. žandarmeriji prijavu učinio, da se je za umorstvo zastupnika na carevinskom vieću dra. Laginje postavila uciena 3000 forinti, i bili su takodjer svjedoci za to imenovani, a c. kr. državno odvjetničtvo, koje svako doba najvećom strogostju proti Hrvatom postupa, i kod njih i tamo prekršaje i povriede išče, gdje ih ne ima, nemari u takovoj stvari, naime u prijavi glede glasova o namjeravanom umorstvu jednoga zastupnika na carevinskom vieću, nikakvih dalnjih predloga učiniti, nikakvih koračaja poduzeti.

U istom dopisu c. kr. žandarmerije od 30. junija 1892. kaže se, da je taj slučaj prijavila takodjer svojoj službenoj oblasti — a c. kr. kotarsko glavarstvo tvrdi, da nije od nijedne strane, niti od c. kr. žandarmerije, dobilo nikakve prijave. premda je službena oblast c. kr. žandarmerije u porečkom kotaru c. kr. kotarsko glavarstvo u Poreču obavjestilo, ako se neće uzeti, da je c. kr. žandarmerija učinila prijavu na c. kr. zapovjedničtvo žandarmerijsko, u kojem slučaju bi ovo bilo dužno priobćiti prijavu c. kr. kotarskom glavarstvu.

I uz takav postupak c. kr. oblasti propušta c. kr. središnja vlada odaslati muža neodvisnoga od c. kr. zemaljskih oblasti, da iztraži odnošaje u Istri!

Drugi slučaj, značajan za odnošaje u Istri, je slučaj dušobrižnika u Topolovcu, Josipa Knavsa. Pozvan od kotarskoga suda u Motovunu, vozio se je dne 23. septembra 1892., kroz trgovište Oprtalj, a u blizini ovoga prirodlia mu je hrpa Talijana iz toga trgovišta takovu demonstraciju — užasnim krikom i zviždanjem, bacanjem blata i kamenja — da se je tim jako razdražilo hrvatsko pučanstvo okolice.

Imenovani dušobrižnik prijavio je slučaj c. kr. namjestničtvu u Trstu opazkom, da je već i samo pučanstvo uvidilo potrebu žandarmerijske postaje u Oprtlju i molilo za nju. Na to je c. kr. namjestničtvo putem c. kr. kotarskoga glavarstva u Poreču obavjestilo dušobrižnika, „da izvidi, provedeni glede dogodjaja u Topolovcu dne 23. septembra, što ga je prijavio, nisu doveli obzirom na individue, koji su kod njegova prolaza kroz imenovano mjesto izkazali mu negodovanje, do nikakva uspjeha, radi česa nisu političke oblasti u stanju učiniti kaznenu prijavu proti počinitelјem“.

Veoma je značajno, da se je dogodjaj ebio u Oprtlju i da se je tako prijavio, dočim c. kr. namjestničtvo o nekakvom dogodjaju u Topolovcu govori, i da taj dogodjaj isto c. kr. namjestničtvo označuje kao negodovanje nekih nenalazivih individua.

Treći slučaj odnosi se na dogodjaje u Pazinu dne 28. agusta 1892. Toga dana išla je hrpa mladića iz Pazina k svakom dolazku vlakova iz Trsta i Pule na postaju, i demonstrovala je proti svim, koji su radi neke družtvene svečanosti u Lindar dolazili. Nekoji gostovi, a medju njima i jedan zemaljski zastupnik, išli su i u grad Pazin, da se po njem ogledaju i da pozjete svoje prijatelje, medju njimi i občinskoga načelnika. Upoznani, bili su cieli dan, na ulicah i u gostionah, gdjegod su se pokazali, pronasliedovani i psovani. Za njimi se je vikalo: „fuora i Croati“, „porchi Croati“ itd., i bacalo krumpir i kamenje. Občinski načelnik hrjeo je zakonito postupati proti demonstrantom, uzeo je u zapisnik redara i još jednoga čovjeka i prosio c. kr. kotarsko glavarstvo, da mu pripošalje odnosni izvještaj c. kr. žandarmerije, ili da čini doći žandare k odnosnoj razpravi. C. kr. kotarsko glavarstvo odgovorilo je na to, da no ide, da se žandare pripusti k razpravi, i da iz izvještaja nisu poznate nikakve potankosti niti nikakve osobe kao izgrednici — premda se inače žandari, i takovi, koji kako je sudbeno dokazano, krivo izvještaje čine, k razpravam pripuštaju (stvar Kaštolira), i premda su c. kr. žandari bili kod svih izgreda u Pazinu dne 28. agusta prisutni. Ako uza sve to c. kr. kotarsko glavarstvo — koje je kasnije uslied zauzetja načelnikova kod c. kr. namjestničtva i po njegovom nalogu proti izgrednikom postupalo i odsudilo ih koncem oktobra 1892. na 5 forinti globe — veli, da pojedinosti demonstracije i učestnici kod iste nisu c. k. žandarmeriji poznati, tad ili nisu c. kr. žandari svoje dužnosti učinili — što nam je težko vjerovati — ili njim je c. kr. kotarsko glavarstvo zabranilo potanko izvjestiti, što da se je i dogodilo. Što su učinile sudbene oblasti, kojim se je slučaj takodjer prijavilo, nije do sada poznato.

Pošto c. kr. državno odvjetničtvo ne nalazi shodnim, da u slučaju glasova o namjeravanom umorstvu zastupnika na carevinskom vieću, dalnjih predloga postavi, jer da ne postoji nikakav prekršaj, koj bi se imao službeno proganiti, a c. kr. kotarsko glavarstvo izjavlja, da mu o tom slučaju ništa poznato nije;

pošto c. kr. namjestničtvo demonstraciju, priredjenu jednomu svećeniku, obzirom na mjesto izkrivljuje, obzirom na činjenicu kao negodovanje označuje, a obzirom na demonstrante kaže, da provedeni izvidi ne imaju nikakva uspjeha; pošto izvidi, usljed odgovora gospodina ministra predsjednika kao upravitelja nutarnjih posala grofa Taffe-a dne 12. maja 1892., provedeni glede na izgrede dne 15. aprila 1891. u Oprtlju proti svećenikom istoimenoga dekanata, nisu imali u subjektivnom obziru nikakva uspjeha; pošto su duhovni pomoćnici bivši u Oprtlju (p. n. Jelušić, Šćulac, Revelante, Frulić) bili izvrgavani napadajem i psovanju, a da se izgrednike nije za to na odgovornost pozvalo — po svoj prilici s toga, jer se nije činilo izvida, ili ako ih se je činilo „nisu imali nikakva uspjeha u subjektivnom obziru“;

pošto c. kr. kotarsko glavarstvo piše občinskomu glavarstvu, da neide, da se pripuste k razpravi žandari radi izgreda, koji su se dogodili u njihovoj prisutnosti i da njim pojedinosti izgreda nit osobe, koje su kod njih sudjelovale, nisu poznate; pošto je isto c. kr. kotarsko glavarstvo postupalo proti izgrednikom samo uslied višega naloga i odsudilo jih na 5 forinti globe; pošto nije do sada poznato, što su c. kr. sudbene oblasti u toj stvari učinile;

usloбadjaju se podpisani upraviti na njegovu preuzvišenost gospodina ministra predsjednika kao upravitelja nutarnjih posala, na njegovu preuzvišenost gospodina ministra domobranstva i na njegovu preuzvišenost gospodina ministra pravosudja ovaj upit:

„1. Jesu li Vašim preuzvišenostim poznata tri navedena slučaja, koji još jednom dovoljno pokazuju, u kakvoj je pogibelji javna sigurnost Hrvata u Istri, i koji drastično objasnjuju postupak tamošnjih c. kr. oblasti?

2. Jesu li Vaše preuzvišenosti voljne poduzeti shodna, da se ti slučajevi podvrgnu zakonitoj objektivnoj i nepristranoj razpravi?

3. Što kane Vaše preuzvišenosti poduzeti, za da c. kr. oblasti u svih slučajevih, tičućih se javne sigurnosti, objektivno i nepristrano postupaju?“

Boš, 3. febrara 1893.

Spinčić, dr. Brzorád, dr. Herold, dr. Šil, Doležal, Formanek. A. Coronini, Schneider, Hauk, dr. Kramář, dr. Kaunic, Rigler, Hoch, dr. Lueger, dr. Geesmann, Tabergoj, Tekly, Mixa, dr. Sláme, dr. Engel, dr. Grégr, dr. Vašaty, Sokol, Biankini, Perić, Dapar, Purghart, Troll, dr. Dvořák, dr. Masaryk, Špindler, Pfeifer.

Odgovori

na interpelacijo zastupnika prof. Vjekoslava Spinčića i drugova sa strane njegove preuzvišenosti gospodina ministra predsjednika grofa Taaffe-a kao upravitelja nutarnjih posala dne 7. febrara 1893.

U sjednici dne 7. febrara 1893. čitao je ministar predsjednik kao upravitelj nutarnjih posala odgovore na razne interpelacije, a medju ostalim takodjer na četiri interpelacije našega zastupnika Spinčića, i to dvie tičuće se občinskih izbora u Višnjanu, jednu tičuću se javnih odnošaja u Istri i jednu tičuću se občinskih izbora u Pomjanu.

Te odgovore donašamo u točnom prevodu iz stenografičkoga zapisnika, pripuštajuć sud o njih našim čitateljem, imenito onim, koji odnošaje bolje poznaju, preporučujuć im, da ih pomno pročitaju, i moleć ih, da nam ili gospodinu zastupniku možebitne opazke o njih pripošalju. — Evo jih:

I.

U sjednici ove visoke kuće od 21. maja pr. g. upravili su na me gospoda zastupnici Spinčić i drugovi interpelaciju sadržaja, da li mi je poznato, da novi izbori u občini Višnjan u Istri, u kojoj bijaše občinsko zastupstvo namjestničkom odlukom 3. marča pr. g. razpušteno, do 13. maja pr. god. nisu naredjeni; a u sjednici ovo visoko kuće 11. julija pr. god. su takodjer gospoda zastupnici Spinčić i drugovi sa interpelacijom na me pitanje upravili, da li sam sklon shodna naroditi, da se občinski izbori u imenovanoj občini bezodvlačno razpišu i da se nepristrano provedu?

Na ovo dvie interpelacije čast mi je odvratiti?

Kad je odbor, kojemu bijaše povjereno medjutimno vodstvo občinskih poslova dne 24. marča pr. g. preuzeo občinski ured, našao ga je najvećem neredu. Občinski računi godine 1890. i 1891. ne bijahu zaključeni, za tekuću godinu nebijaše proračuna, i pošto je dapače i evidenca imanja i dugova občine manjkala, morao se je odbor najprije baviti tim, da bar djelomice postavi u evidenciu gospodarske odnošaje občine, da uzmogne redovito providiti občinske stvari, o kojih je imao položiti račun za doba provizornoga vodstva poslova, novo izabrat se imajućom zastupstvu.

Timi poslovi prošlo je mnogo tjedana prije nego li je odbor na to došao, da započme sa izkazom birača. Radi slabog poznanja zakona i radi slabe vještine članova odbora sa takovimi stvarmi išao je posao sporo napried, to se je morao odbor opetovano obratiti za poduke na c. kr. kotarsko glavarstvo u Poreču.

Kotarsko glavarstvo nije ništa propustilo a da ne sili sa svom odlučnostju na požurenje postupka priprava za izbore.

Jedva 28. julija pr. g. bile su izložene izborne listine na javni uvid uz ustanovljenje roka 4 tjedana za reklamacije.

Na novo moralo se je zategnuti s izbori tim, da ima, po istarskom zakonu 10. jenara 1870. Z. Z. L. br. 2 u slučaju razpusta zastupstva, zemaljski odbor imenovati povjerenstvo, koje ima odlučivati o reklamacijah kod i samo izborno povjerenstvo, i da je spomenuti upravni odbor u Višnjanu odnosne predloge učinio jedva poslie roka za reklamacije.

Namjestničtvo, koje nije niti hipa pustilo a vida napredovanje izbornoga čina, je s toga moralo za to okljevanje strogo opomenuti odbor.

Pošto je zemaljski odbor dne 3. oktobra pr. g. imenovao izborno povjerenstvo, počelo je ovo odlučivati o reklamacijah.

Pošto su konačno bili riešeni po kotarskom glavarstvu i utoci, podnešeni proti odlukam na reklamacije, ustanovilo se je i proglasilo izborne dane u vremenu izmed 15. do uključno 19. novembra pr. g.

Zategnutjo s izbori ima se dakle pripisati s jedne strane neredu, u kojem je upravni odbor našao kod svoga nastupa občineki urod, s druge strane bilo je prouzrokovano sa malenom poslovnom rutinom članova odbora.

S druge strane nije kotarsko glavarstvo u Poreču ništa propustilo, što je moglo k tomu doprinieti, da se zakonito stanje obzirom na občinsko zastupstvo što je brže moguće uspostavi.

Ti izbori su se u dnevih izmed 15. i 19. novembra pr. god. sbilja obavili i prošli su bez ikakvoga smetnja.

II.

U sjednici ovo visoke kuće od 20. febrara 1892. postavili su gospoda zastupnici Spinčić i drugovi interpelaciju, tičuću se javnih odnošaja u Istri, i pozivom na prvnje interpelacije, kao takodjer navodom novih dogodjaja, upravili na me pitanje, što kanim poduzeti, da se napadaji na slavensku narodnost ili proti službenim osobam, kao u Puli i u Buzetu, već neopetuju, nadalje, da budu slavenski zastupnici u vriemo saborskoga zasjedanja u Poreču u svojoj osobnoj slobodi štitjeni, i da bude vlada zastupana u saboru po nepristranom činovniku.

Pozivajuć se u obće na odnosno odgovore interpelacija u sjednici 12. maja 1892., častim se na predležeću interpelaciju odvratiti sliedeće:

Što se tiče napadaja na prostorije „Slavjanske čitaonice" u Puli, navedenih po gospodi interpelantih, istina je, da su večer 31. decembra 1891. i noćju izmed 3. i 4. jenara 1892. bila razbijena bacanjem kamenja po nepoznatih činiteljih neka stakla družtvenih prostorija.

Usupor strogom nalogu kotarskoga glavarstva, da se prostorije straži, bio je sliedećega večera bačen opet kamen u prozor.

Fiaker, na kojega se je sumnjalo radi čina, imenom Girolamo Delfabro, bio je prijavljen kaznenom sudu, al ga kotarski sud u Puli kod razprave 7. jenara pr. g. nije pripoznao krivim, jer se nije moglo dokazati subjektivno stanje čina.

Prizvanje državno-odvjetničkoga funkcionara nije imalo nikakva uspjeha, pače bila je odsuda prvoga suda po okružnom sudu u Rovinju dne 9. marča pr. godine potvrdjena.

Dne 30. jenara 1892. je neki radnik, koj se je do sad bjegom spasio pred kaznenim postupkom, ponovice razbio jedno staklo na prozoru prostorijah „Čitaonice", a noćju izmed 7. i 8. jenara pr. g. bila su vrata spomenutih prostorijah po nepoznatih činiteljih crnilom zamazana.

Ako u navedenih slučajovih i nije pošlo za rukom izgrednike odmah imati u rukuh, niti izručiti ih strogosti zakona, to se za to ipak nemože ništa predbaciti političkoj oblasti, koja je sa svoje strane, kako je već spomenuto, potrebite mjere naložila; očekiva se takodjer, da će občina, koja je na prvom mjestu zvana, da se brine za sigurnost osobe i vlastničtva, u buduće sa nuždnom odlučnostju zapriečiti takove izgrede, da čuva svoj vlastiti ugled i u podpunoj svjesti svoje odgovornosti.

Obzirom na neredo i napadaje na javne organe u Buzetu, navedene u interpelaciji, proizlazi iz provedenih izvida, da su se u večerih 6. i 7. febrara 1892. dogodile uličnе demonstracije proti občinskom zastupstvu, obstojećemu od posliednjih novih izbora isključivo iz pripadnika hrvatske narodnosti, kod kojih su občinski stražari po nalogu občinskoga načelnika više osoba uhvatili, kod čega roć bi nisu postupali niti potrebitim mirom niti zahtjevanim obzirom.

Pošto je za tim posredovala žandarmerija, uzpostavio se je odmah mir, i u Buzetu nebijaše od onoga vremena izgreda.

Za svaki slučaj pak naredilo se je, da žandarmerija često, imenito u nedjeljah i blagdanih, straži.

Opažam u ostalom, da je, povodom privatne prijave proti občinskomu načelniku i proti občinskim stražarom radi njihovih tobožnjih premašaja kod postupka s izgrednici povedena kaznena iztraga, koja još nije svršena.

Usljed kaznene iztrage, povedene proti izgrednikom u Buzetu dne 6., 7. i 11. febrara prošle godine, bilo je odsudjeno više osoba radi zločina po članku VI. zakona 17. decembra 1862. D. Z. L. br. 8 iz 1863., kao i radi prekršaja po §. 312. kaznenoga zakona. Odsudjenici podnesli su proti odsudi okružnoga suda u Rovinju od 8. agusta pr. god. ništovnu pritužbu, o kojoj se još nije odlučilo.

Što se tiče toka zasjedanja zemaljskoga sabora u Poreču, mogu konstatovati, da ozbiljna pogibelj zastupnika slavenske narodnosti u njihovoj osobnoj slobodi za njihovoga boravka u Poreču nije podnipošto nastupila, i da se o takovoga povoda nije u nijednom smjeru pokazala potreba, da oblasti što poduzmu.

Dogodjaji u zemaljskom saboru nemoga, kako sam već kod druge prilike rekao, biti predmetom razprava u ovoj visokoj kući.

Moram medjutim odlučno odbiti predbacivanje pristranosti, navedeno po gospodi interpelantih, proti vladinom zastupniku u saboru.

Iz rečenoga nek izvoli visoka kuća razabrati, da oblasti nezanemaruju svojih zakonom propisanih dužnosti prema izgrednikom jedne ili druge stranke u Istri, i da mirno i objektivno stupaju proti u istinu žalostnim pojavom stranačke strasti.

No imam dakle povoda, da preduzmem izvanredne mjere, koje presižu medje obstojećega uredjenja i kompetence oblasti.

III.

U sjednici ovo visoke kuće 8. julija pr. g. postavili su gospoda zastupnici Spinčić i drugovi interpelaciju radi provedbe občinskih izbora u Pomjanu, kotaru koparskom u Istri, i upravili na me pitanje, „da li sam sklon narediti shodna, da se ti izbori — u vršenje jasnih ustanova zakona i za odstranjenje pravednih tužba tamošnjih občinara — bezodvlačno razpišu, i da se provedu pod vodstvom nepristranoga povjerenika".

Na tu interpelaciju častim se sliedeće odvratiti: Istodobno sa razpustom občinskoga zastupstva u Pomjanu, narodjenim mjeseca marča pr. g. je primorsko namjestničtvo po propisu § 96. al. 3. izbornoga reda, sporazumno sa istarskim zemaljskim odborom, povjerilo privremeno obavljanje poslova umirovljenomu c. kr. sudbenomu kancelisti Stjepanu Petrisu, pošto je isti već godine 1890. obavljao poslove tada razpuštenoga zastupstva u Grižnjanu, i to zadovoljujućim načinom i bez pritužbe sa ikoje strane. Nit tada, nit sada neima nikakvih podataka, za da se ga objedi s nepravilnih nazora, navedenih u interpelaciji; i čini se, da se navodi gospode interpelanta oslanjaju više na nedokazano glasove, nego li na stalne činjenice.

Namjestničtvo je u ostalom opetovano uzelo povoda, da pospješi brzi napredak postupanja kod izbornih priprava, al je moralo i na to gledati, da se kod sastava izbornih listina postupa najvećom točnostju, da se koliko je više moguće izbjegne opravdanim reklamacijam.

Nit kotarsko glavarstvo u Kopru, nit občinski upravitelj nisu ništa zanemarili, a da se ti poslovi čim više pospješe, tako da je poslie zaključka postupka s reklamacijami bilo moguće razpisati izbore za prvu polovicu mjeseca novembra 1892., i u istinu i bez prigovora u dnevih izmedj 9. i 16. toga mjeseca provesti jih.

* * *

Opažamo, da je gosp. zastupnik Spinčić u sliedećoj sjednici dne 8. febrara 1893. postavio predlog, da se, uslied § 69. poslovnoga reda otvori razprava o tih odgovorih, kod koje je za stalno želio postaviti u pravo svjetlo te odgovore — al da taj predlog nebijaše primljen.

Interpelacija

zastupnika d.ra Bartoli i drugova na njihove preuzvišenosti gospodina ministra predsjednika grofa Taaffe-a kao upravitelja nutarnjih posala i gospodina ministra pravosudja grofa Schönborna.

U sjednici ove visoke kuće dne 17. febrara pr. g. interpelovali su prvi podpisani i drugovi njihove preuzvišenosti gospodina ministra predsjednika i gospodina ministra pravosudja o težkih javnih nasiljih počinjenih proti mirnim stanovnikom Istre, koja potiču od bezsvjetnih i neobuzdanih agitacija hrvatskih huckaša, najviše svećenika i pučkih učitelja.

Zlobne oštete, osobito na vinovih lozah, su bezbrojne, i samo one navedene u spomenutoj interpelaciji iznašaju više tisuća forinti.

Sad, pošto ta interpelacija poslie godinu dana nije bila počašćena odgovorom, i pošto je još dan danas nepoznato, da li su počinitelji naznačenih zločina, odnosno koji i koliko njih, sa strane oblasti bili nadjeni i valjano kažnjeni;

pošto dapače denuncijacije, insinuacije i klevetanja proti mirnom i častivriednom živilju zemlje i na dalje traju, i pošto se još uvjek sbivaju provokacije i uvriede proti Talijanom u crkvi, u školi i u drugih javnih mjestih — kao u Oprtlju, Pazinu i drugih gradovih — i to skoro izključivo izazvane po svećenicih, kaošto su Don Josip Knaos, Don Matteo Mandić, Tellusic, Sculaz, Stefanutti, Frulich, Revelante itd. itd.;

pošto se zlobna oštećivanja imenito na vinovih lozah neprestano počinjaju pripadnikom talijanske stranke, n. pr. od mala u porečkom kotaru proti Dapas u Forraguda, Domenico Zagolin fu Gregorio takodjer od tamo, Francesco Boncompagno fù Paolo in Acquadizza, Andrea Apollonio fù Giuseppe u Ferraguda, Bortolo Flego fù Stefano u Forraguda, Pietro Tessorio di Sebastiano u Ferraguda itd;

pošto dakle u Istri ti žalostni odnošaji i na dalje traju,

uslobadjaju se podpisani upraviti na njihove preuzvišenosti gospodina ministra predsjednika kao upravitelja nutarnjih posala i na gospodina ministra pravosudja sliedeću interpelaciju:

1.) Jesu li vašim prouzvišenostim došlo do znanja činjenice navedene u interpelaciji 17. febrara 1892. i u ovoj sadanjoj?

2.) ako da, jesu li vaše prouzvišenosti sklone pomoći proti takovim napadajem na osobe i vlastničtvo u Istri?

Beč, 7. febrara 1893.

Dr. Bartoli, Luzzatto, Ciani, Bonda, dr. Debiasi, Malfatti, Doblhoff, Kübeck, dr. Steinwender, Ludwig, Proskowetz, dr. Roser, dr. Rizzi, Burgstaller, Campi.

Tumač k ovoj interpelaciji donieti ćemo u budućem broju.

Izvješće

o glavnoj skupščini krčke gospodarske zadruge, držanoj u Baški, dne 14. studenoga 1892.

(Nastavak.)

Prelazi se na

V. točku.

Predsjednik podieljuje rieč blagajniku, koji pročita sliedeći

Proračun za g. 1893.

a) *Prihod*:

1.	Ostatak u blagajni . . .	f. 121.30½
2.	Upisnine i članarine za g. 1893.	„ 120.—
3.	Globe, pristojbe i ini dohodci	„ 200.—
4.	Zaostale članarine . . .	„ 29.50
5.	Na dugu za voćke . . .	„ 3.95
6.	Na dugu za gulicu i azurin	„ 17.52
	Ukupno	f. 492.27½

b) *Razhod*.

1.	Pisarna	f. 20.—
2.	Dobava knjiga o gospodarstvu	„ 70.—
3.	Nagrade i darovi . . .	„ 60.—
4.	Dobava voćaka	„ 50.—
5.	Zaklada za dobavu većih strojeva	„ 242.27½
6.	Ini troškovi	„ 50.—
	Ukupno	f. 492.27½

Prihvaća se bez prigovora 1., 2. i 3. stavka prihoda.

Kod stavke 4. opaža blagajnik, da su nekoji zaostali za dvie i više godina sa izplaćivanjem članarine.

Dr. Dinko Trinajstić veli, da po pravilih bi se moglo zaostatke političkim ovršnim putem utjerati, ali mnije, da bi si time zadruga mogla stvoriti neprijatelja, te predlaže, da se izbrišе iz imenika one članove, koji su zaostali za dvo- i višegodišnju članarinu, a da se takodjer ovu odpusti.

Dr. Fran Volarić pristaje uz predlagatelja uz dodatak, da to ima vrieditи samo za sadanji konkretni slučaj, a nipošto kao načelo.

Prihvaća se predlog sa dodatkom.

Skupščina odobrava stavke 5. i 6. prihoda bez prigovora.

Prihvaća se stavka 1. razhoda.

(Datje sliedi.)

DOPISI.

Iz Krka, početkom 1893. (Nastavak.) — I u vjerskom obziru je g. povjerenik Prinzig odkrio svoje stanovište, kad je netom prošlih dana zajedno sa svojim nerazdružívim drugom, poreznim protustavnikom Thedretzom, pozvao u petak na gostbu predstavnike „Kluba Kvarnera" iz Malinske. Naravski, da se nisu gostili bakalarom. Ta činjenica, koja bi drugdje prošla neopažena, ovdje je dirnula u vjersku ćut stanovnika.

Da pako talijanaška stranka smatra toga povjerenika u istinu svojim čovjekom, zaključujemo iz okolnosti, da mu predstavnici iste priredjuju ovih dana oprostnu gostbu. Ruka ruku pere. Ta gostba nepoštiče od činovnika, jer su dapače nekoji izrično izključeni, a naravski i Hrvati.

Neću, da nabrajam drugih činjenica, jer su i te dostatne, da se prosudi čovjeka i njegovo djelovanje. U koliko se ima pripisati takav postupak osobi, a u koliko njegovom činu, nismo u stanju za svaki pojedini slučaj izviestiti. To znamo, da je povjerenik već kratko bio osobno u Lošinju kod poglavara g. Zuecka, a pošto je premješten, kako veli, na vlastitu molbu moramo predmnievati, da je postupao u smislu primljenih naputaka.

Ne treba niti napominjati, da gosp. povjerenik Prinzig nije poznavao hrvatskog jezika, te time već nesposoban bio da zauzimlje dano mu mjesto u ovom sudbenom kotaru. Službena talijanština se širila po njegovom uredu, a temeljni zakon o ravnopravnosti jezika, je tako ostao mrtvo slovo i kod uredah, koji bi imali nastojati o njegovoj redovitoj provedbi, jer isto se zgadja i kod kotarskog poglavarstva u Lošinju. Tako se je eto dogodilo, da prigodom namjestnikova pohoda u Krku, niti namjestnik, niti kotarski glavar, niti kotarski povjerenik nisu bili u stanju preslušati stranke u hrvatskom jeziku. Pak se još u carevinskom vieću uzvraća od ministra-predsjednika grofa Taaffea, da je za Istru provideno! Dà, za Hrvate . . . .

Pri odlazku g. Prinziga, iznieli smo ovo nekoliko činjenica, da opravdamo naše držanje naprama njemu i da iztaknemo, radi česa smo mu i prije žalili: sretan put!

(Sliedi).

Franina i Jurina

Fr. Ala ti je to bia pravi tojatar u crkvi!

Jur. U kojoj? kadi? kada?

Fr. U crkvi šanvičenskoj na „feriju" 22. jenara 1893. u selu Sanvičonti u puljskom kotaru u Istri.

Jur. Aha, to je bilo na dan sv. Vičenca.

Fr. Jušto onaj dan, a bila je baš nedilja.

Jur. Pa ča je to bilo?

Fr. Svi su pucali od smiha u crkvi.

Jur. Ma zač tolik smih u crkvi?

Fr. Kad je bia zadnji „senjal" za svetu mašu, pokupi se narod u crkvu, a kad tamo, popa ni, a mosto njega stupi zvonar pred oltar, nešto moli, ljudi govore, č. je po zvonarski mašia — a pokle napovide nikoliko mladenci za sveti zakon, kako pop moj velikom mašom, dade puku zvonarski blagoslov, pak Bog te veseli.

Jur. Bora ti, non že mal! lipa feria sanvičenska!

Pogled po svietu.

U Trstu, dne 15. febrara, 1893.

Austro-Ugarska: U carevinskom vieću razpravio se ovih dana proračun ministarstva bogoštovja i nastave. Danas je imala započeti razprava proračuna ministarstva pravde. Ovo zasjedanje trajati će do pred Uskrs, a zatim će se sastati nekoji zemaljski sabori i delegacije. Prvaci velikih klubova carevinskoga vieća sastali su se na dogovor, da se sporazume o tom, kako bi se skratile dugačke razprave državnoga proračuna. Na to ih je valjda navela vlada, koja ne vidi rado, da se odviše razteže razprava proračuna pojedinih ministarstva.

Mladočeski zastupnik dr. Trojan umro je ovih dana u Pragu. On bijaše najstariji češki zastupnik na državnom saboru. Mladočesi kandidiraju na njegovo mjesto trgovca i gradskoga zastupnika Breznovskoga.

Grof Hohenwart slavio je ovih dana sedamdesetgodišnjicu svoga života. Tom prigodom čestitali su mu ministri i predstojnici raznih klubova.

U hrvatskom saboru bijahu razpravljene prošlih dana zakonsko osnove o lovu, o zaštiti ptica itd.

Rusija. Iz putovanja ruskoga priestolonasliednika velikoga kneza

Nikole u Berlin htjeli bi razni krugovi zaključiti, da je izmedju Rusije i Njemačke došlo do sporazumljenja, što se dade jedva vjerovati.

Francezka: Izmedju obtužnika radi panamske prevare bijahu glasoviti mjernici Lesseps i Eifel odsudjeni na dvo i trogodišnju tamnicu.

Italija: Prevare u novčanih zavodih Italije iznašaju mnogo veće svote, nego li se je s početka mislilo. Povedene iztrage iznesoše na vidjelo vrlo sramotnih čina visoko stojećih osoba s jedne strane, a s druge neobičnu lahkoumnost vlade i nadzornih odbora.

Englezka: Ministar predsjednik Gladstone predložio je parlamentu zakonsku osnovu o uredjenju žalostnog stanja u Irskoj. Njegovi pristaše pozdravišе burnim odobravanjem tu osnovu, koja će izazvati bez dvojbe živahnih razprava.

Različite viesti.

Biskupski jubilej sv. otca rimskog pape Lava XIII. Dne 19. t. m. slavit će sv. Otac petdesetgodišnjicu svoga biskupovanja. Taj dan je sv. Otac prije 50 godina bio zaredjen biskupom u Rimu u crkvi sv. Lovre.

Sav kršćanski svieat proslaviti će svečanim načinom taj riedki jubilej vidljive glave katoličke crkve i namjestnika Isusova na zemlji. Nu ne samo kršćani katolici već i nekatolici, dapače isti neskršćani izkazati će tom zgodom velikomu papi koliko ga cienu i štuju. Svi vladari svieta spremaju se, da mu pošalju poklonstvene deputacije i dragocione darove. Iz čitavoga svieta pohrliti će bogoljubni hodočastnici, da se poklone sv. Otcu, da mu izruče dragocione darove i da mu čestitaju k riedkoj svečanosti.

U svih crkvah katoličkoga svieta proslaviti će se najsvečanije jubilej sv. Otca, te će se svi narodi u raznih jezicih zahvaliti Svevišnjemu za sve one milosti, koje je postigla po sv. Otcu naša sv. crkva i čitavo čovječanstvo, za koje se brine i skrbi neprestano i neobazirući se na različitost vjeroizpoviedi, narodnosti il stališa. Pomoliti će se vruće Bogu, da nam još dugo uzdrži čila i zdrava sv. Otca, te da još mnogo godina rukovodi kormilo sv. crkve.

† **Ante Trošt.** Neumoljna smrt ugrabi nam u Lupoglavu učitelja, mladog borca u narodnoj prosvjeti u najljepših godinah, Antuna Trošta. Jedva je započeo učiteljovati, nakon godine i pol, Svevišnji eto pozvao ga k sebi na sud. Bolovao samo kakvih 20 dana: uhvatila ga „influenza", pristupila na to druga bolest, a u sriedu — 8. tek. mjeseca — Bogu dao dušu. Vriedni pokojnik bio je plemenite duše, otvorene glave, a radin kao pčela. Sprovod bijaše krasan; shrlila se djeca, učenici i učenice pokojnikovi, otci, majke, da izkažu zadnju počast svomu odgojitelju i učitelju. Bilo su zastupano i školsko oblasti. Na Gorenjovaškom groblju izrekao tamošnji župnik nadgrobno slovo, a narod ganut suze ronio; kad su na posliedku odzvanjali udarci zemlje na liesu, popraćeni plačljivim govorom, o, tada je nastalo jecanje i naricanje nad onim preranim grobom mladića puna ljubavi i zanosa za sve plemenito; mladog učitelja, komu je srce živo bilo za svoj narod. Kao takav nije mogao a da se ne sjeti naše „Bratovšćine" u Kastvu, „Svetojeronimskoga družtva" i „Matice Hrvatske" u Zagrebu u svojoj oporuci.

Antune, mili prijatelju, budi ti lahka zemljica; moli se dobromu Stvorcu za naš narod, koji si toli vruće ljubio. Pokoj ti plemenitoj duši!

Imenovanja. Njeg. Veličanstvo cesar i kralj Fran Josip I. imenovao je savjetnike zemaljskog suda gg. Colcue-a, Pfliegel-a i Visini-a savjetnici prizivnoga suda u Trstu.

Podlistak. Radi preobilnosti gradiva morali smo za danas izpustiti nastavak gotova podlistka „Slavonski jezik u liturgiji u Istri". Učinili smo to vrlo nerado, ali sila kola lomi; tà su se čitatelji i sami uvjerili, kako smo opetovno izpustili ili vnoma prikratili „Izvješće gospodarske zadruge u Krku" te dopis „Iz Krka" radi premalena prostora u listu. Isto tako donašamo tekar danas dopis iz Voprinca, premda bijaše složen već pred mjesec dana. Sve to neka nas izpriča kod one gg. dopisnika, koji nevide tiskanih dopisa iz raznih strana Istre.

Prve krune na korist „Bratovšćine hrvatskih ljudi u Istri". Preuv. gosp. dr. Dinko Vitezić u Krku podario je 20 kr. (for. 10); g. dr. Dinko Trinajstić u Krku 20 kr. (for. 10). Živili!

Konštituiranje občinskog zastupstva u Baški. Iz privatnog pisma doznajemo, da bijaše dne 8. t. m. izabran načelnikom za občinu Baška gosp. Bartol Pajurić, a savjetnici gg. Mihovil Mihalić, Marko Frančić, Jerko Hero, Jure Dujmović, Vinko Barac i Vinko Seršić. Čestitajuć onoj občini na tom izboru, molimo tamošnje prijatelje, da nas o tom konštituiranju pobliže izviestiti izvole.

Ženska podružnica družbe sv. Cirila i Metoda u Trstu imati će 19. t. m. u 3 sata poslie podne u prostorijah „Slavjanske čitalnice" godišnju glavnu skupščinu.

Občinski izbori za občinu Poreč. Iz Poreča javljaju nam, da se tamo čine pripravе za obnovu občinskoga zastupstva. Preporučamo radi toga našim rodoljubom i prvakom u onoj občini, da se na vrieme osvjedoče kako su listine sastavljene, te da eventualno sve neurednosti izprave t. j. da podnesu reklame ako su pravo imajući glas iz listinah izpušćeni, ili uvrščeni oni, koji neimaju pravo glasa. Budu li se svi občinari iz Badorne, Dračeva, Foškulina, Frata, Mosališa, Mogobe, Novevasi, Tara, Vabrige, Varvari i Žbandaja na vrieme dogovorili i sve potrebite korake učinili, nemože ih mimoići pobjeda. Molimo tamošnje prijatelje, da nas pravodobno obavieste u kojem štadiju nalaze se pripravе za one izbore.

Iz Sušaka javljaju nam, da su bašćanski rodoljubi, nalazeći se na Ricci, priredili na Sušaku u svratišću „K Frankopanu" prigodom sjajne izborne pobjede u Baški svećanu večeru. Uz času rujna vinca, te uz vatrenu i domoljubnu pjesmu i zdravicu domovini i njezinim prvakom, sjetiše se sakupljeni rodoljubi i naše „Bratovšćine", za koju je sakupila g.ična Seršić 15 for. Živila ona i gg. darovatelji!

Talijani kod razprave o školstvu u carevinskom vieću. Trentinski zastupnik Salvadori govorio je odulji govor kod razprave središnje uprave o školstvu i oborio se rezkimi riečmi proti germanizaciji provadjanoj u njegovoj zemlji. Ministar nastave odgovorio mu je također prilično rezko i uputio na postupak Talijana prema drugim u nekih drugih zemljah. Salvadori javio se je opet kod pučkih školah, da ponovi svoje tužbe. Ministar ga je opet rezko odbio i dozvao mu u pamet, da je „Lega nazionale" u nekom skoro čisto njemačkom selu u Trentinu ustanovila nekakvu školu. Neznamo kako je to djelovalo na gosp. Salvadori-a. Kao pravi kršćanin morao se je spomenuti one kršćanske: nečini drugom onoga, što nežališ da ti drugi učine. Možda pak je djelovalo na zastupnika trščanskoga gosp. Luzzatto. „L' Indipendente" bio je predbacio zastupniku gosp. Burgstalleru što nije ustao, da pobije zastupnika gosp. Spinčića u koliko je ovaj o školstvu u Trstu govorio. Oglasio se je pak kod pučkoga školstva, ne gosp. Burgstaller, nego gosp. Luzzatto. Kad si brzo poslie govora Salvadoria i odgovora ministra Gautscha dao se je brisati. Mnogi hoće, da to jedno s drugim suvisi. Spinčića nebi bio mogao pobijati, ako ne možda „more Italorum nostrorum", jer je navadjao samo činjenice. U tom slučaju mogao je i protuodgovor Spinčićev očekivati; a obzirom na odgovor Gautschev Salvadoriju, također odgovor ministrov. Mogao se je pobojati, da bi se dokazalo, da Talijani ne postupaju ni malo bolje proti Slavenom nego li Niemci proti Talijanom u Trentinu, i za to valjda „la piva in sacco".

Iz Kanfanara pišu nam dne 6. febrara. Na 26. prošloga mjeseca na 4. ure popodne sakupilo se napokon, poslie toliko utoka, naše novo obć. zastupstvo, da si izabere novoga načelnika i novo savjetnike. Stari načelnik g. Jerko Basilisco imao je malo ufanja, da bude opet izabran, pak se zato uviek po svojoj stroji navadi branio, da neće primiti te časti. Videć, da bi bio mjesto njega načelnikom drug i „zerman" mu g. Zaneto, obrati se na svoje prijatelje, da bi ga još ovaj put birali i pomogli mu do načelničke časti. Dva dana prije bijaše konferencija, na koju su pozvalo i onoga visokoga gospodina iz Pule, koj se u ovakovih prigodah rado oduzove i koga su na štaciji dočekali 3 visoki naši „personaggi". O njemu ćemo se razgovarati drugi put, na drugom mjestu, a ne u „N. Slogi". Mješalo se tamo i ovamo, jer bijaše mnogo kandidatâ. Kad dodjoše na dan izbora Seljani u Kanfanar, uputiše se odmah k „Mihi" i to je bio znak, da će oni glasovati za onoga, koj bijaše do sada, i tako se i zbilo. Jerko je dobio 12 glasova i bijaše izabran; protukandidat Ivo 7 glasova a Vinko Stipančić dobi jedan glas, dakle on bijaše „jednoglasno" biran. Jednomu narodnomu zastupniku moramo se čuditi, da se je dao „preslipiti" i glasovao s onimi, koji nam sve žele, samo dobro ne. Smiešno i čudnovato pak je bilo to, da su braća, prijatelji, sumišljenici pustili na cedilu „šjor Martina", kojega nisu više birali za I. „konšiljera". Jadio se brižan i tužio radi nezahvalnosti svieta; brojio svoje zasluge za taljanašku stranku, ali što mu to pomaže kad je izgubio komunski banak bar za 3 godine, a do tamo neka razmišlja dobro: danas meni, a sutra tebi Martino i da je sviet varav i nezahvalan. Sad moraju biti zadovoljni svi, da njim je ovako liepo izašlo i načelnik, kao i Miho i „signor canonico". A Vas Seljane, koji uviek sa našimi protivnici glasujete, pozivljemo još jedan put, popustite gospodu, koja Vam dobro nežele, i združite se sa Vašom braćom, radite ž njima složno, a ne kao do sada, uviek u neslogi.

Da se i kod nas pokaže pustno doba, napravila je „Lega nazionale" na 31. pr. m. svoj ples, da može uloviti koji novčić za to tako potrebno družtvo?! Da su imali „ukusno" sobu okrašenu, ne treba kazati i da je rovinjska muzika „izvrstno" igrala, samo se razumije po sobi. Takovoga plesa niste imali ni Vi u Trstu toga pustu. Prodavala se na plesu „fina limonada" dobar i jeftin „pršut" zatim „narance" po 20 i 30 novć. Neka „sinjorina" nudjala je malene kitice cvieća od „Margaritica". Prem se mnogo tržilo a sve skupo plaćalo ipak nečuje se ništa koliko „stotinah" je ostalo čistih za „ligu". Ono, koji su došli iz drugih mjesta, može se zbrojiti na prste. Bilo je tamo veliko i malo gospodo, hlapca i dekla, nu čemu se je najviše čuditi jest to, da su bila, zastupana i djeca, koja pohadjaju školu! Toliko o tom, za „ligu" toli sjajnom i spasonosnom plesu! Kruha, kruha, gospodo siromahom, a ne da budu oni podupirali vaša družtva, s kojimi ih hoćete odtudjiti njihovu rodu i jeziku.

Iz Veprinca mjeseca jenara. (Darovi siromašnoj djeci.) — U njekojih rodoljuba alpinskoga družtva „Liburnia" porodila se je plemenita misao, da se u oči božićnih blagdana sakuplja milodare za ubogu školsku djećicu. Ponukom i nastojanjem g. N. Peršića, bivšeg tajnika ove občine, odluči družtvo, da pripomegne siromašnoj djeci ove pučke učione. Liepa mu hvala! Nastojanjem veleuč. g. dra. Ig. Švarca i g. N. Peršića, sakupljena bi u Opatiji liepa svotica od 99 for. — Ovim se je novcem nakupilo gaća, košuljâ, postolâ, rubačâ, čarapâ itd., a osim toga za svakoga učenika drvenu kutijicu sa perom, olovkom i pisaljkom, to svakomu po jedan zamotak od ¼ klgr. raznih slaščica.

Spomenuti nam je ovdje osobito brižljivo nastojanje plem. g.đje Švarcove, koja je najviše doprinesla, darovav sama liepu svoticu, a mnogo je sabrala medju znanci i prijatelji. Osim toga je ona sama napravila više ženskih opravica i košuljâ, te poslala nam božićno drvo sa svim nakitom. — U ime ubogo sirotčadi neka naplati čestitoj gospodji Svevišnji avojimi preobilnimi dobročinstvi.

Na Stjepanje razdielilo se darove. Željno su očekivala školska djećica taj dan. —

Poslie večernje sakupi se u školi množtvo puka i mnogo gospodo iz Opatije.

Kad se svi liepo namjestiše, stupi napried učenik Ivan Martinčić i pozdravi gostove prigodnom pjesmicom: „Čestit Božić".

Čim dovrši, zapjevaše djeca složno pjesmicu: „Dobri Božo".

Na to pristupi naš velovriedni gosp. župnik i pozdraviv djećicu, predoči im čašćenje božićnih blagdana i mladost Isusovu.

Svoj govor završi po prilici ovako:

Djeco! sjetite se vaših dobročinitelja i nastojte, da im se pristojnim ponašanjem, marljivošću i zahvalnošću odužite. To će njih jako razveseliti. Sjetite se i onih, koji u dalekom svietu misle na divno božićne blagdane i na vaše radovanje. Sjetite se i onih, koji se prošlo školske godine s vama radovaše, a sada ih grli hladna zemljica. Djeco! Kudgod hodite, sjećajte se Isusa i nosramite se siromaštva, košto se ga nije sramio niti On, koji je naš Gospodin"

Djeca zatim složnu zapjevaše božićnu: „Djetešce nam se rodilo."

Poslie toga porazdielilo se darovi, a zatim stupi napried najbolji učenik šesto školske godine Ivan Aničić, te se gospodi zahvali prigodnom pjesmicom.

Učenici zapjevaše konačno „Bože živi", te se veseli i zadovoljni vratiše svojim kućam.

I s naše strane budi ovim putom izrečena srdačna hvala milostivim dobročiniteljicam i čestitim dobročiniteljem našo ubogo mladeži. (Zakasnilo radi pomanjkanja prostora. Op. ured.)

Prosvjeta. Izašao je i drugi broj „Prosvjete" sa vrlo bogatim poučno zabavnim sadržajem. Preporučamo ovim opetovno našim čitateljem „Prosvjetu".

„Matica Hrvatska" razpisuje iz zaklada grofa Ivana N. Draškovića za nagradjivanje valjanih hrvatskih knjiga, književni natječaj za nagradu godine 1893, koja će iznositi oko osam sto i petdeset forinta. Suviše razpisuje, u smislu zakladnice iz zaklade Dušana Kotura književnu nagradu za godinu 1893 u iznosu od tri sto i petdeset forinta za jednu izvornu pripoviest (novelu ili roman), koja obsežo barem deset tiskanih araka, ili dramatski proizvod bez obzira na obseg. Napokon razpisuje u smislu zakladnice iz zaklade Adolfa Veber-Tkalčevića književnu nagradu „poučkog" ili „zabavnog" sadržaja, smjerom i oblikom književnim publikacijam „Matice Hrvatske". Natječaj traje do konca mjesec prosinca godine 1893, do kojega roka imadu se rukopisi u običnoj formi prikazati „Matici Hrvatskoj" na ruke njezina tajnika g. Iv. Kostrenčića.

Lutrijski brojevi

Dne 11. febrara					
Beč	44	2	36	85	15
Graz	60	52	90	54	80
Innsbruck	84	89	27	78	2
Dne 15. febrara					
Brno	1	44	40	17	59

Listnica uredničtva.

Gosp. dopisniku iz Labinšćine. Nepodpisanih dopisa od nepoznatih osoba netiskamo, te smo Vaš „Razgovor" spravili u koš. —

Gosp. J. Ž. sv. L. Sk. Sada je razpisano jedno mjesto u Buzetu, a i u Ročn izpraznjeno je mjesto; neka se onaj gospodin obrati na dotičnoga g. nadzornika. Prijateljski odzdrav!

Gosp. A. L. u K. Popitali smo se, ali nemogosmo do sada ništa doznati. Živio!

Gosp. M. C. Vabriga. Poštar mora Vam preporučit pismo. Pošaljite g. P. u B. uzorke (campione) i clonu — u drvenoj skrinjici. Pozdrav svim!

Listnica uprave.

Uplatili su na dužje za „N. S." sliedeći: Čit. Postojna f. 5; G. I. Jelenje f. 2; S. A. Dobrinj f. 2; Čit. Gjurgjevac f. 2; F. J. Snažnjevica f. 5; Čit. Zadar f. 2.50; Čit. Novi f. 2.50; Čit. Trst f. 5, S. A. Pigini f. 1; V. I. Jušići f. 4; Čit. Gorica f. 2.50; M. G. S. Lošče f. 2.50; F. dr. I. Poreč f. 2.50; V. I. Šibenik f. 2.50; S. P. Lošinj f. 5; D. I. Tinjan f. 4; Zem. Odbor Poreč f. 5; S. M. Rieka f. 5; L. M. Veprinac f. 10; K. J. Tur f. 3; L. V. Gospić f. 1.25; P. I. N. Varaždin f. 2.50; P. dr. J. Senj f. 9; F. V. Core f. 5; B. A. Pazin f. 19.35; U. A. Rovinjsko selo f. 2.

(Sliedi.)

Slavno uredničtvo!

Pošto se u različitih krugovih sa stalnošću tvrdi, da sam ja stalni dopisnik iz Buzeta, što šalje Vašemu listu dopise političke boje, poimence pako dopise lanjskog tečaja o ovdješnjih školah, o poreznom i poštarskom uredu, o izgredih lanjskog veljače itd., molim to slavno uredničtvo najuljudnije, neka mi izvoli posvjedočiti, da nisam ja ni poslno ni pisao spomenutih dopisa. *)

Buzet, 11. febrara 1893.

Berno Bekar.

*) Potvrdjujemo vam to vrlo rado. Urodn.

Poziv!

P. n. gospoda povjerenici „Bratovšćine hrvatskih ljudi u Istri" pozivlju se ovim najuljudnije, da ovogodišnje prinose članova i članjetja družtva u svom području izvole što skorije sakupiti i družtvenom blagajniku dostaviti. Domala bo će odbor imati da opredieli redovite podpore za tekuću školsku i upravnu godinu; stanje blagajne pako nije još takovo, da bi se siromašne djake iz Istre i kvarnerskih otoka moglo onako izdašno podupriteti, kako to trebaju u sadanjih okolnostih, gdje se od druguda nemaju čemu nadati.

Zato se podpisani nada, da će gg. povjerenici prema onoj: „Pomozimo si sami — pomoć će nam i Bog", učiniti svoju kako valja, pa im na njihovom trudu i nastojanju već sada izriče najljepšu zahvalu.

Odbor „Bratovšćine hrvatskih ljudi u Istri"

Kastav, dne 10. febrara 1893.

Predsjednik: *Ante Turak.* Tajnik: *Ante Dukić.*

Natječaj.

Podpisani odbor razpisuje ovim natječaj **na redovito podpore „Bratovšćine hrvatskih ljudi u Istri" za god. 1893.** Prošnje obložene svjedočbom prvog polugodišta (kolokvija) te izkazom siromaštva imaju se dostaviti podpisanomu kroz dotična ravnateljstva (dekanate) najdalje do konca tekućeg mjeseca. **Svjedočbe siromaštva moraju sadržavati takve podatke, da se materijalno stanje molitelja i njihovih roditelja, dade točno suditi — inače se dotične molbe neće uvažiti.** Zahtjeva se naročito, da bude označeno, da li i koju podporu molitelj uživa i da to potvrdi dotične ravnateljstvo i župni ured; da se navede, koliko poreza plaća molitelj, odnosno njegovi roditelji i eventualno sa kojom svotom je njihovo imanje obterećeno.

Odbor „Bratovšćine hrvatskih ljudi u Istri"

Kastav, dne 10. febrara 1893.

Predsjednik: *Ante Turak.* Tajnik: *Ante Dukić.*

Br. 92.

Natječaj.

Na tromrazrednoj hrvatskoj učioni u Buzetu ima se stalno ili privremeno popuniti mjesto podučitelja. Nastavni jezik je hrvatski.

Pobliže uvjete može se čitati u službenom listu „Osservatore Triestino".

C. kr. kotarsko školsko vieće

Kopar, 31. jenara 1893.

Predsjednik: **Schaffenhauer-Neuss.**

Br. 120.

OGLAS.

Pošto sajam **„Sv. Matija u Ceru"** u ovoj občini spada u korizmeni petak dne 24. t. m., to se do občeg znanja stavlja, da će se taj sajam mjesto toga dana **obdržavati u ponedjeljak dne 27. t. m.**

Glavarstvo občine

Žminj, 7. febrara 1893.

Glavar: **Mate Peteh.**

Bogat izbor

pečata od kaučuka i kovnih, jednostavnih i umjetničkih pečata za urede, razna urezivanja, kovnih tablica za stanove, klišé, tvoriva, velikih pečata za označivanje pošiljaka, monograma, crulla neizbrisivog za pečate itd. za najniže cieno. — Preprodavači i agenti dobiju dobar popust. U pokrajinu idu pošiljke uz pouzeća.

G. BATTARA i dr.

TRST 37—52

ulica sv. Katarine br. 3.

Tvornica pečata i sličnih predmeta.

ČISTA KRV

(ZDRAVJE!) 12—6

Tajne bolezni, lišaji, spuščaji, bledost, splošna utrujenost, slabost — se izgubijo pri zdravi krvi. Mi jamčimo za sigurni vspeh pri uporabljanju naše metode.

Pri vprašanjih je priložiti povratno marko na:

„OFFICE SANITAS" PARIS

30. Faubourg Montmartre.

Izvanredna novost!

Elektro-blesk-čudovita svietiljka. Najbolja, najcienija i najtrajnija svietiljka novijeg doba! Svietlo mirno, „poput električnoga sjajno! Poraba petroleja vrlo malena. Sve nepriliko drugih svietiljaka izključene su kod ove. — Ciena tih vrlo praktičnih svietiljka, posve iz nikela, sa emailirnim zvonom, okruglim stienjom i sa škatulom for. 3. Vrlo praktične viseće svietiljke istog sustava for. 2.90. Čudovite svietiljke za zidove for. 3.25. Najbolja svjedočba ovim svietiljkam jest množtvo naručba na sve strane svieta. — Razašilje je poštanskim pouzećem uz jamstvo središnje skladišćo **M. Rundbakin Beč,** II., Glockengasse 2. 8—3

Jedino družtvo pločara

Petar Levichnik i dr.

Osobiti ovrašitelji radnja cementom postignuv u tom do sada svuda najboljih uspjeh, o čemu posjeduju mnogobrojne svjedočbe za izvedene razno sustavo shodova, kamenica za bašče itd. itd. Izvadjaju cementiranje zidova, kvana tu iznutra jamčeć za nepromočivost; nadalje bilo kakvo shodište u cimentu Portland sa kamenjem bilo koje bojo i mramora, obavljaju laštenje shodova to odstranjenje vlage i smrada. Izvršuju svaki popravak uz jako obuljeno cieno. Radnje obavljaju najvećom brzinom ovdje i u pokrajinah, Dalmaciji, Istri itd.

Za naručbe dosta je napisati dopisnicu. **Svaka radnja je zajamčena.**

U nadi, da ćemo biti radnjami počašćeni kano do sada, bilježimo se sa štovanjem

Družtvo pločara

PETAR LEVICHNIK i dr.

Ulica Madonnina br. 21, I. kat, 52—36 vrata 11.

U radionici klepara

GIUSTO BIASUTTI

opunomoćenoga graditelja vodovoda u željeznih cievih **Via Barriera vecchia Trst broj 10** gradi i drži na skladištu kupelji u posudah, sa stolicom sa ili bez poći iz cinka čvrsto gradjene, te izvadja i druge radnje kloparske uz najniže cieno. Ilustrovani ceniki dobivajo se gratis. 36—52

Fran Epron

ulica Arcata.

Slikar znakova, svake vrsti grbova, dekoracija umjetničkih, slikanih stakala, drva, mramora i prozirnih slika. 36—52

Nič već kašlja!

Balzamski petoralski prah ozdravi svaki kašalj, plućni i bronkijalni katar a dobije se u odlikovanoj ljekarni

PRAXMARER (telefon 207) „Ai due Mori"

TRST: Piazza grande. 36—52

Poštarsko pošiljke odprema se odmah uz 55 nvč. ili toliko listovnih maraka. Pozor prod prevarom.

Drogerija

Arturo Fazzini u Trstu

Ulica Stadion 22. — Telefon 519.

Velik izbor mineralnih voda, sameljenih boja na ulju najfinije vrsti; crvene, žute, zelene, višnjovo i crne po 28 nvč kilo. Olovno bjelilo po 32 nvč. kilo; tutijno bjelilo najfinije po 40 nvč kilo. Osim toga velik izbor bojah na vodu i kistova svake vrsti po cienah, s kojimi nije moguće konkurirati.

Skladište glasovitog pokrepitelja od Kwizde (Kornenburgor Viehnährpulvor) za životinje. Izbor mirodija, boja, lieknova — skladište sumpora i modro galice za purabu kod trsja. Naručiteljem dajo se brezplatna poraba telefona. 34—52

Drogerija

Augusta Rizzoli-a

ulica Malcanton br. 13 u TRSTU

skladište svieća voćanih, ljekovitog ulja, mineralnih voda, raznih crnila, boja i kistova, sapuna mirisavih i za pranje. 36—62

Odlikovana zlato medalja: Bruxelles 1892.

Najboljše sredstvo za

želodec

katero želodec in opravila prebavnih delov života kropča in tudi odpri život pospošuje, je

tinktura za želodec,

katero pripravlja

Gabrijel Piccoli,

lekar „pri angelju"

v Ljubljani na dunajski cesti.

Cena 1 steki. 15 novcev.

Izdelovatelj razpošilja to tinkturo v zabojčkih po 12 steklenic in več. Zabojček z 12 steki. stane gld. 1.36; s 24 gld. 2.60; s 36 gld. 3.84; s 44 gld. 4.26; 55 steki. tehta 5 kg s poštno težo in velja gld. 5.20; 10 steki gld. 10.30. Poštnino plača vedno naročnik.

Dobiva se v lekarnah v Trstu, na Primorskem, v Istri in Dalmaciji.

Krasne uzorce zasebnikom pošilja zastonj in franko.

Bogato knjigo z uzorci, kakoršnih še ni bilo, za krojače nefrankovano. **Jaz ne popuščam za 2½ ali 3½ goldinarjev pri metru, ne dajem daril krojačem, kakor to dela konkurenca na račun zadnje roke, ampak imam le trdne in čiste cene, tako, da mora kupiti vsak zasebnik dobre in ceno. Prosim torej zahtevati le mojo knjigo z uzorci. Svarim tudi proti pismi konkurence, ponujajočej dvakrat toliko popustka.**

SNOVIJ ZA OBLEKE.

Peruvian in dosking za častito duhovščino, predpisano snovi za uniforme c. kr. uradnikov, tudi za voterane, ognjegasce, telovadce, livreje, sukna za biljarde in igralne mize, proprogo za vozove, loden nepremočen za lovske suknje, snovij za prati, potne ogrtače od gld. 4-14 itd. — Kdor hoče kupiti vredno, pošteno, trajno, čisto volneno suknene blago, ne pa dober kup cunje, ki so komaj toliko vredna, koliker so plača krojaču, obrne naj se do

IVANA STIKAROFSKY v BRNU

(v tem Manchestru Avstrijo)

Največja zaloga fabrikega sukna, v vrednosti ½ milijona gld.

Da pojasnim **velikost in zmožnost** izjavljam, da moja roka združuje **največe izvažanje sukna v Evropi, izdelovanjo kamgarnov, potrebščin za krojače in veliko knjigovezniceo** to za lastne namene. Da se prepriča o vsem tem, prosim **slavne občinstvo, da si, kadar mu prilika nanese,** ogleda velikanske prostore mojih prodajalnic, kjer ima posla 150 ljudij.

Pošilja se le po poštnem povzetju.

Dopisuje se v nemškem, češkem, ogrskem, poljskem, italijanskem, francoskem in angleškom 24—1 jeziku. 24 1

EPILEPSIJA

(BOŽJAST) 12—6

ozdravljiva brez povrnitve, tisući morejo dokazati ta nečuveni vspeh znanstva.

Natančna poročila z povratno marko je pošljati:

„OFFICE SANITAS" PARIS

30. Faubourg Montmartre.

Veliki krah!

Zadnja razprodaja obstoječe zaliha!

Newyork i London nisu poštedili ni europejsko kopno, te bijaše jedna velika tvornica srebrnih predmeta prisiljena podieliti čitavo skladište uz veoma nizku odštetu radničke sile.

Ja sam pooblaščen, da taj nalog ovršim.

Prodajem

dakle svakomu, bio bogat il siromak, sliedeće predmete uz samu odštetu od for. 6.30, i to:

6	kom.	najb. stolnih noževa pravim engl. rezom.		
6	„	amer. patent. srebr. vilica iz jednog kom.		
6	„	„ „ „ „	žlica običnih	
12	„	„ „ „ „	„ za kavu.	
1	„	„ „ „ „	veliku žlicu za juhu.	
1	„	„ „ „ „	„ „ „ mlieko.	
6	„	engleških Viktoria-tasa.		
2	„	krasna svetnjaka za stol.		
1	„	čajovnik.		
1	„	fina posuda za cukar.		

42 komada svega.

Ulmljena marka.

Svih 42 navedenih komada stojalo je prije 40 for., dočim se mogu sada dobiti uz najniži cien od 6 for. 80 nov. — Amerikansko patent-srebro jest skroz i skroz biela kovina, koja pridržajo boju za 25 godina, zašto se jamči.

Za dokaz, da ovaj oglas nije

nikakva prevara

priobćujem nekoja od hiljada pohvalnih pisama i ponovnih naručba, koje sam primio o izvrstnosti i dobroti moje robe, te se javno obvezujem vratiti svakomu novco, komu nebi roba konvenirala.

Samo pravo, ovom ubilježeno markom. Srb od drugih tvrdka oglašeni slični predmeti, jesu padrijani.

Pošilje se samo poštarskim pouzetjem il zagotov novac.

Osobito se proporuča za čišćenje toga potrebiti prah; škatula sa uputom 15 nvč.

Tko želi dakle imati solidnu robu, neka se požuri naručiti si sjajnu garnituru dokle je zaliha jedino kod

P. Perlberg, glavno skladište i agent.

ujedinjene amer. patent-tvornice za srebrnu robu

Wien, I., Deutschmeisterplatz 2/3.

Izvadak iz zahvalnice:

Upozoren po g. med. dr. Bünischu, molim Vas, pošaljite također meni jednu takovu garnituru.

Freiberg, 27/12 1892. Robert Hild, predstojnik postaje.

Pošaljite mi još jednu garnituru, ja sam sa istom zadovoljan, jer je preporuke vriedna.

Jarkovacz 9/1 1893. Čedomir Petrov, nadučitelj. 3—1

Priviligirane štrcaljke proti mil devu (peronospori) inžinira Živica priposnate su medju ostalim kano najbolje, jer su najjednostavnije, najvršće i najustrajnije; najlaglje i vrlo brze u radnji, pošto porabe najmanje tekućine a kod svega toga jesu najjeftinije. Podpisana tvrdka pripravlja ih radi toga mnogobrojno za buduće proljeće te razašilje već sada prospekte i cienike bezplatno svakomu, tko se oglasi, te šalje i obrazce. Priporuča takodjer druge predmete i svoje radnje.

ŽIVIC i drug.

u TRSTU, ulica Zonta broj 5

inžinirski urod, skladište strojeva i tičine tvarine; zastupstvo tvornica, mekanička radionica.

Naše

vinogradare i gospodare

u Istri

upozoruje podpisani,

da je pripravan kupiti vina

bilo kojegod vrsti i količine,

ako je zdravo, nepokvareno i ne previsoke cieno.

Ponudbe prima:

J. B. Pećar,

Belovar (Hrvatska.) 4—3

Izdavatelj i odgovorni urednik **Mate Mandić.**

Tiskara Dalmc.

Broj 8. U Trstu 23. februara 1893. Godina XXIV.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 80 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanje za pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“ Imo, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarino, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka [illegible] arku.

Dopisi se nevraćaju ak[illegible] netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s. poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Pedesetgodišnjica biskupovanja Lava XIII.

Javili smo u zadnjem broju u kratko, u koliko nam je to prostor lista dopuštao, kako će dne 19. t. m. sav katolički sviet svečano proslaviti pedesetgodišnjicu biskupovanja velikoga pape, sv. Otca Lava XIII. Tako i bi! U svih pet dielova svieta, kamo je zanešena istina naše sv. vjere, proslavili su svi puci, svaki u svojem jeziku, najsvečanije riedki dogodjaj u katoličkoj crkvi.

Nu nebijahu samo katolici i kršćani dionici toga slavlja, već dapače isti nekršćani. Okrunjene glave svega svieta požuriše se, da čestitaju i dragocione darove doprinesu vidljivoj glavi katoličke crkve, namjestniku Kristovu na zemlji, najslavnijemu živućemu vladaru.

Sav naobraženi sviet, bez razlike vjere, štuje duboko a cieni visoko velikoga papu radi Njegovih izvanrednih kriepostih i vrlinah. Svi narodi naziru u Njemu muža zauzeta i radeća za slobodu i prosvjetu čovječanstva. Svojimi neumrlimi spisi, poslanicami i enciklikami tumači On i riešava najzamršenija dnevna pitanja, koja zadaju svietovnim vladarom, državam i družtvu trista jada. Njegov neprestani rad neograničuje se samo na čisto vjerska pitanja, već razpravlja On takodjer uztrajno, mudro i oprezno i svietske stvari, kojim nisu dorasli niti najveći umnici i učenjaci.

Opravdana je dakle ona vruća ljubav i iskrena odanost katoličkoga svieta, koju izkaza glavi katoličke crkve, slaveć dne 19. t. m. širom zemaljske kruglje pedesetgodišnjicu biskopovanja Njegove svetosti. Ali koliko mora da bude ljubav, odanost i zahvalnost do sv. Otca slavenskih plemena, napose nas Hrvata, kojim je dobrostiv i sklon poput Njegovih velikih predšastnika Ivana VIII., Inocenta IV., Urbana VIII. itd. itd., koji su podielili ili potvrdili našim pradjedovom riedke povlastice o porabi slavenskoga jezika u bogoslužbi, kako je to umno i temeljito u podlistku ovoga lista raztumačeno i dokazano.

Kao pravi naslienik najvećih rimskih papa brine se On neprestano za dobrobit slavenskih plemena. Enciklika „Grande munus“, blagdan slavenskih apostola sv. braće Cirila i Metoda, štampanje glagoljskoga misala, itd. itd. nedvojbeni su dokazi kako su Mu srcu prirasli katolici slavenskih plemena u obće, napose mi Hrvati, koje je Njegov predšastnik i imenjak Lav X. nazvao „najjačim štitom i bedemom kršćanstva“.

Dà, u velikom papi Lavu XIII. naziru Slaveni katolici ne samo vidljivug glavu katoličke crkve i namjestnika Isusova na zemlji, već takodjer zaštitnika njihovih povlastica, velikog dobročinitelja, pravog Otca.

Oni su mu za to osobito zahvalni, iskreno odani i vruća im je želja, da Svevišnji još dugo uzdrži čila i zdrava neumrloga papu, Njegovu svetost Lava XIII!

Resolucija

zastupnika prof. Vjekoslava Spinčića o uredjenju srednjih škola u alpinskih zemljah i Primorju, postavljena u sjednici carevinskoga vieća dne 4. febrara 1893., i njegovo obrazloženje.

Visoka kućo!

Prijavio sam se za rieč samo za to, da predložim resoluciju. Ipak ću predpostaviti nekoliko rieči, da ju podkriepim.

Spomenuo sam već kod razprave centralne školske uprave, da Slovenci i Hrvati alpinskih zemalja i Primorja ne imaju niti jedne jedincate gimnazije, niti jedne jedincate realke, u kojoj bi se posve slovenski ili hrvatski podučavalo (Čujte! Čujte! sa strane sumišljenika), da su samo u Kranjskoj tri, a u Štajerskoj jedna gimnazija, na kojih se dielomice takodjer slovenski podučaje, a da neima u Koruškoj niti u Primorju niti jedne jedincate srednje škole, na kojoj bi se niti dielomice slovenski ili hrvatski podučavalo. (Čujte! Čujte! sa strane sumišljenika).

To je žalostno ali žalibože istinito, a gospoda, koja nisu toga, da tako rečem, vidila, koja toga iz vlastitoga izkustva ne znadu, mogu se o tom uvjeriti, ako prolistaju proračun ministarstva bogoštovja i nastave.

Da je to nečuvena nepravednost, ne trebam dokazivati. Hrvati i Slovenci su državljani one pole monarkije, koja je u ovoj kući zastupana. I za nje postoje zakoni, koji bijahu u ovoj kući predloženi i od Njegovoga Veličanstva potvrdjeni. U tih zakonih sadržane su dužnosti i prava takodjer za Hrvate i Slovence kao i za ostale državljane. Dužnosti izvršuju Hrvati i Slovenci, morala bi dakle i prava za nje valjanost imati.!

Pravo, da plemo Hrvata i Slovenaca zadobije sredstva za naobrazbu u svojem vlastitom jeziku, ustanovljeno je u poznatom temeljnom državnom zakonu 21. decembra 1867. D. Z. L. br. 142, i to u članku 19. odstavak 3. Ta zakonska ustanova ne čini nikakve iznimke za Hrvate i Slovence, mora dakle — opetujem — takodjer za nje valjanost zadobiti.

Dužnost, da pravo zadobije valjanost i za Hrvate i Slovence, ima, uzljed § 12. drugoga temeljnoga državnoga zakona od 21. decembra 1867. D. Z. L. broj 145, školska uprava, u koje djelokrug spadaju škole i školske stvari.

Ako ima Solnograd sa 168.000 stanovnika višu državnu gimnaziju i višu državnu realku; ako ima Voralberg sa 105.000 stanovnika višu realnu gimnaziju; ako imadu Niemci Štajersko, 847.000 na broju, četiri državne više gimnazije i dvie državne više realke; ako imadu Niemci Koruške, njih 254.000 dvie više gimnazije i jednu višu realku; ako u Kranjskoj, u kojoj je samo 28.000 Niemaca, obstoji, uz tri njemačko-slovenske srednje škole — koje bi po mojem mnienju morale biti slovenske — još i njemačka niža gimnazija, to bi moralo i 500.000 Slovenaca dolnje Štajersko i dolnje Koruške imati svoje srednje škole. Prispodobe, obzirom na narodnost u Primorju sa ostalimi zemljam., neću niti činiti; ja samo uztvrdjujem, da 15.000 Niemaca ima 6, velim šest njemačkih srednjih škola, da 294.000 Talijana ima tri srednje škole — gdje su ubrojene i dvie komunalne srednje škole u Trstu, a da 348.000 Slovenaca i Hrvata ne ima niti jedne jedine (Čujte! Čujte sa desnice), više niti niže, gimnazije niti realke.

Proti ustanovljenju slovenskih i hrvatskih škola primjetilo se je obično i još dan danas se to čini, da imadu Slovenci i Hrvati malo ili ništa kulture. O tom bi se dalo mnogo govoriti, osobito kad bi se pogledalo u prošlost. Al ja neću danas o tom govoriti, ja samo pitam: Ne imaju li Hrvati i Slovenci, ako je tako, kako govore protivnici, poduke u slovenskom i hrvatskom jeziku, za to, što e imaju kulture, nikakvih kulturnih zavoda imati? (Posve dobro! — Zastupnik dr. Laginja: Baš protivno od toga moralo bi biti!)

U posliednjih desetljetih primjetilo se je često takodjer, da Slovenci i Hrvati ne imaju učevnih knjiga u svojem jeziku. To se dandanas ne može već reći, pošto je obćenito poznato, da postoje hrvatske gimnazije i realke u Hrvatskoj, Slavoniji, Dalmaciji, dà već i u Bosni, i da je u zadnje doba bilo izdano knjiga i u slovenskom jeziku i da te obstoje.

U proračunskoj razpravi reklo se je i ljetos sa strane vlade, da je n. pr. raz-

PODLISTAK.

Slavenski jezik u liturgiji u Istri.

(Nastavak.)

Sada, kad nam gospodin kritičar donaša ugodnu viest, da spisi one sinode obstoje i kad nas on sam uvjerava, da bijaše odredba onih sedam izpitatelja učinjena pod dekretom „o sudcih i izpitatoljih sinodalnih“, bit ćemo jasniji i reći ćemo mu otvoreno, da je u onom sinodu bilo imenovano sedam izpitatolja ne samo da sude homiliju, katehetiku i eksegezu slavenskih svećenika, nego i da izpituju u obće njihovo znanje i njihove sposobnosti i to s jednostavnoga razloga, jer nisu poznavali latinski ni talijanski jezik, kako je to prije spomenuo biskup Cezar de Nores, kako to svjedoči ne samo Ivan IX. Lipoman-u svojem izvještaju godine 1601., gdje tvrdi, da svećenici njegove biskupije osim knjiga pisanih ilirski „nisu upotrebljavali nikakvih drugih knjiga latinskih ili talijanskih, i u onom godine 1604., gdje veli, da njegovi glagoljaši „ne razumiju ni latinskoga ni talijanskoga jezika, nego samo ilirski“ — nego i biskup Petar III. de Grassis, neposredni predšastnik Mazzoleni-jev.

I doista ovaj biskup Petar piše u svojem izvještaju sv. stolici dne 17. novembra 1780., dakle samo tri godine prije obdržavanja biskupskoga sinoda: „koli župnici toli službenici itd. ustanovljuju se po biskupu poslie preduzatih potrebitih izpita i pošto se obavi što valja po pravu obaviti, samo tom razlikom, da se župnike, koji su dušobrižnici u gradovih, izpituje latinskim nariečjem, za one pako, koji se daju u ladanjske župe, je običaj, da se izpituju ilirskim jezikom“..

Uz takove nepobitne listine i povjestne činjenice, nek se sudi, tko uzimlje na lahko povjest, mi ili oni, koji pustiv s vida činjenice i izkriviv rieči, doklamuju sa nenjkom emfazom, da glagoljica nije po pravu u Istri nikad obstojala!

Nego da se pokaže sa koliko razloga se naš Cicceron diči kao povjestno-kritički učenjak, idemo dalje i uztvrdjujemo, da je u XVIII. stoletju u porečkoj biskupiji obstojalo u istinu 19 župa posve glagoljaških, i da su nepobitne ove dvie činjenice, koje je on, kao točan poznavalac povjesti domovine, označio kao sablazan, to jest, da se je u katedrali citanovskoj na blagdan zaštitnika sv. Pelagija pjevala glagoljski svečana sv. misa, i da su trećoredci svako jutro misili slavenskim jezikom jednu sv. misu u crkvi sv. Tome u Kopru, osim što su glagoljaši obavljali službu božju u crkvi sv. Grgura.

Na prvo. U Rimu u muzeju borgijanskom za širenje vjere nalazi se pod „Miscellanea Joannis Pastritti“ pod slovom N. red. VI. br. 3 rukopis „o postanku, značaju, nastavljanju, pisanju, tiskanju, porabi i mjestih misala, brevijara, ilirsko-rimskoga i sličnih službah božjih, i o načinu, kako se ima razumjevati ono, što je pisano i tiskano, i kako se ima novu službu pisati. Djelo na uslugu, slavu i korist koli naroda ilirskoga u Dalmaciji, toli takodjer glagoljaškoga svećenstva, sastavljeno po Ivanu Pastriciju, Dalmatincu Spljećaninu, naučitelju filozofije i sveto teologije i lektoru sveto polemičke teologije ili dogmatike u sboru sa širenje vjere, započeto prema svrsi godine 1688., svršeno . . . .“

U poglavju III. ročenoga djela pod naslovom „Koja mjesta su rabila i još rabe takove misale i brevijare rimsko-ilirske“ — pošto je rekao, da se je liturgije u slavenskom jeziku, uvedena najprije u Moravskoj, razširila medju slavenskimi narodi, i da su oko godine 900 učenici Metodovi, proganjani, sišli „u Hrvatsku, Istru, Medjurječje, tražeć si utočišće i naišli se izvan gradova u selih, varoših i stanili se izvan gradova u selih, varoših i stanili se izvan gradova u selih, varoših i na otocih“, i pošto je izričnо istaknuo, da je biljeżeć mjesta, gdje se služba božja obavlja slavenskim jezikom, naveo radje: „nipošto veći, nego manji broj“ — nabraja sliedeće glagoljaške župe u poreckoj biskupiji: „1. Fontana, 2. Villa Rovigni, 3. Fosculin, 4. Mongeto, 5. Sbandaja vel Sbandati, 6. Villa nova Parochia (s. Rochi, s. Hieronymi), 7. Frata, 8. Ubriga, 9. Tur Torre, 10. Sancta Dominica, 11. Visignan, 12. Bacqa seu Monasterium dictum Botte (jasno je, da je to Bačvadelle Mondellobote), 13. s. Joannes de Sterno teritorii Montono, 14. Montrol seu Montreo (s. Rochi), 15. s. Vitalino (ubi Cirion et s. Mattaei, abb. Valentinus), 16. Racobole (mjesto Rakotole), 17. Caroiba-Bados lacus propo est vic. s. Maria (to je s. Marija Badoš), 18. Novaco, 19. Caldier“.

To je svjedočanstvo muža, koga valja cieniti, koj bijaše profesor u zavodu, iz kojega su naši glagoljaši dobivali njihove knjige; u doba, u koje se je u onom zavodu tiskalo slavenski brevijar, te se je s toga moralo bar približno na broj mjesta, u kojih je u porabi liturgijski slavonski jesik, obzir uzeti; učenoga muža, kojemu je svrha, da o tom predmetu u svojem spisu razpravlja, i koji se dakle za stalno nije usudio, da razpravlja, poput našeg kritičara, o predmetu, koj bi za nj imao tamnoga i neopredieljenoga; to kojega svjedočanstvo bit će, ljudski govoreć, ako ne absolutno nepobitno, bar od veliko znamenitosti, i to tim više, što po imenu nabraja mjesta samo onih biskupijah, za koje ima stalnih podatakah, naznačujuć osobe i izvore, odkud je dobio viesti. Tako ca sam, obzirom na svoje rieči: „djećak sedmogodišnji otišao sam iz domovine, i došao sam u Mljetko, pak u Rim, gdje sam se i nastanio“, da razpriši možebitne dvojbe i predvidjajuć možda, da će bit i takovih, koji poput našega kritičara, neće posve vjerovati u njegovu tvrdnju, jednostavno s razloga, jer nije svjedok očevidac, opaža neposredno, pošto je nabrojio mjesta biskupije poreče: „Taj katalog dala su mi dva svećenika glagoljaša, došav od tamo u Rim, prije nego li se je počelo tiskom brevijara“.

A ovdje „na dvih ili trih svjedocih osniva se sav zakon i proroci“.

(Dalje sliedi.)

dieljenju gimnazije u Gorici u njemačke, talijanske i slovenske paralelke skopčano sa velikimi poteškoćami. Al onaj, koji pozna narodnosne odnošaje u zemlji, slagati će se sa mnom, da njemačke paralelke nisu tamo ni malo potrobite. U svoj zemlji goričko-gradiškoj, ne u samom gradu, no ima više od 2000 Niemaca; gimnaziju polazi obično preko 400 učenika, a od tih je 50 do 60 učenika, koji su unešeni kao Niemci, dočim svi ostali polovicom na Slovence, polovicom na Talijane odpadaju. Onih 50 do 60 Niemaca, medju kojimi ih ima prilično iz drugih pokrajinah, mogli bi polaziti koju drugu gimnaziju, bilo to i u Trstu; u Primorju naime mogla bi obstojati za 15.000 Niemaca najviše jedna gimnazija i podnipošto više.

Da svrnem pogledom i u prošlost, imam opaziti, da se je prije nekoliko godina bilo na to došlo, da se tada obstojeća njemačka gimnazija u Pazinu protvori u hrvatsku. Bili su dani takodjer odnosni naputci na zemaljske oblasti, ali upravo te su pretvorenje posve osujetile. Radilo se je sa svimi sredstvi na tom, da budu gimnazija sve manje pohadjana, i poslie nekoliko godina se ju je odstranilo i ustanovilo posve njemačku gimnaziju u Puli, na kojoj se hrvatski jezik niti kao predmet ne podučaje, kao što se je prije u Pazinu podučavao (Čujte!) To je plod, koj imademo zahvaliti posljednjemu desetletju!

Kaže se konačno, da se slovenskih niti hrvatskih škola ne može ustanoviti s velikoga nedostatka odnosnih učitelja. Ali u 25 godinah, za kojih obstoji zakonito ravnopravnost naroda, moglo se je već učitelja odgojiti. Ako se to pak dosad nije dogodilo, moralo bi se tim već početi, inače se jih neće nikad zadobiti. Kako so ustanavljuju srednje škole, tako bi se imalo, kao što se je dogodilo kod drugih naroda, uzgajati istodobno potrebite profesore za srednjo školo. Nu već sada imademo dovoljno profesora za srednje škole u svrhu, da se započme ustanovljenjem slovenskih i hrvatskih srednjih škola. Sa malo dobre volje moglo bi se u vrlo kratko vriemo uzgojiti i druge, u koliko bi potrobiti bili. Medjutim moralo bi se na obstojećih srednjih školah, kojo polaze i Hrvati i Slovenci, nešto drugače postupati.

Tim dolazim na drugi dio moje resolucije, naime na preveliku i posve neopravdanu strogost, kojom se postupa naprama Neniemcem na tih školah.

U Trstu — navesti ću samo neko primjere, da utemeljim taj dio resolucije — obstoji dječačko sjemenište, koje bijaše ustanovljeno glavno sa novci pokojnoga velikoga biskupa Dobrile. U to sjemenište primaju se samo oni pitomci, koji su svršili prvi razred. Dogadja se, da mnogi pitomci, osobito iz iztočnoga diela Istre, koji su svršili prvi razred na hrvatskoj gimnaziji na Ricci, prose da budu primljeni u sjemenište; njim se obeća, da će biti primljeni, ako budu primljeni u drugi razred njemačke tršćanske gimnazije.

Prije se je na jezik još obaziralo, al u posliednjih godinah se poznaje se nikakova obzira; dječake se izpituje njemačkim jezikom, kao da bi Niemci bili (Čujte! sa strane sumišljenika); oni ne znadu toliko njemački, oni propadaju i na mogu dalje učiti se. Čini se, da se tim ne ide za drugim, nego da hrvatska djeca u obće škole ne polaze (Zastupnik Biankini: To je svrha!), što im je i tako otežčano sa visokom školarinom i uz njihovo siromaštvo.

Još mnogo veću i neopravdaniju strogost opaža se na goričkoj gimnaziji. Tu polazi godišnje, košto bijaše već spomenuto, preko 400 učenika, od kojih je 50 do 60 Niemaca, a ostali polovicom Slovenci, polovicom Talijani. Na toj gimnaziji upisalo se je školsko godine 1890./91. 418 učenika. Tečajem godine moralo ih je izstupiti 37; na koncu godine imala su 82 učenika (Čujte! sa strane sumišljenika) nepovoljan red, a 11 bilo ih je bačeno na dva mjeseca. To je više nego 30% (Zastupnik Biankini: dobročinstvo njemačkoga jezika!) Školske godine 1891./92., dakle netom prošle, bilo je upisano 430 učenika; točajem godine morala su 44 izstupiti, 75 dobilo jih je slabe redove; to je opet propast kakvih 30%. Još gorji su uspjesi kod mature. Školske godine 1889./90. bilo je bačeno izmedju 31 kandidata 9 njih njih (Zastupnik Biankini: Užasno!); školske godine 1890./91. bilo ih je izmed 23 bačeno 5, a jedan morao se je uztegnuti; godine 1891./92., kod posliednjega izpita zrelosti, od 27 kandidata bila su 8 bačena, 8 moralo se je iz straha i usljed grožnja uztegnuti.

To ipak nisu normalni odnošaji, jer u normalno uredjenih gimnazijah pada deset do dvanaest po sto učenika, a kod mature jedva koji po sto; ovo posliednje je posvo raztumačivo i naravski, jer se učenike propusti u osmi razred i ako i u osmom dobro prodju, onda moradu redovito i maturu dobro položiti, kod koje se no izpituje drugo, nego obćenito ono, što se je u razredih podučavalo i učilo.

Neću se upuštati u izpitivanje tako nepovoljnih uspjeha, jer bi se morao nekih osobnostih dotaknuti; ja samo upozorujem visoku školsku upravu na to, što sam rekao i opažam k tomu, da uzroka nije iskati kod mladića, niti talijanskih niti slovenskih, jer imaju dosta glave i dosta dobre volje za nauku.

Opazujem nadalje, da tamo uporabljivana strogost najviše Slovencem škodi i mora škoditi, jer talijanski učenici mogu ipak polaziti talijanski gimnazij u Trstu ili Kopru. I konačno opazujem takodjer, da se za uzrok te strogosti u Gorici obćenito navadja to, da se na te smjera, da se broj slovenskih učenika umanji, da ne budu kasnije kada na putu onim iz drugih pokrajinah i drugo narodnosti.

To nije ništa drugo, nego „pitanje kruha", spojeno sa požudami germenizacije (Tako je!)

Ta strogost nije samo prevelika, nego je takodjer posve neopravdana, i to s toga, jer naukovni jezik nije jezik djece; neopravdana je takodjer s toga, jer ne imamo u Gorici i Gradiški domaće inteligencije. Kod nas je nestašica svećenika. Najbolji dokaz k tomu je, da je iz drugih pokrajina došlo k nam bogoslova i da ih već sada kao svećenici služi. Manjka liečnika. Sva četiri kotarska liečnika u Goričkoj su iz drugih pokrajina, i dvojica njih — budi mimogred spomenuto — su Židovi (Zastupnik grof Alfred Coronini: U posve katoličkih kotarih!), koji su dakle i po narodnosti — bar jedan — i po vjeri posve tudji stanovništvu. U pet obćinah su takodjer liečnici iz drugih zemalja, a i medju njimi je jedan izraelskoga puka.

Kod nas vlada nestašica profesora, a upravo kod takovih školah, koje polaze domaćini nepoznavajući dobro njemačkoga jezika, morali bi biti bar profesori domaćini, da uzmognu u potrebi dječakom štogod raztumačiti.

Kod nas manjka i pravnika, činovnika svake struke.

Još gore je u tom obziru odnosno na domaću hrvatsku i slovensku inteligenciju u Trstu i u Istri.

Kad bi bile jednom gimnazije uredjene na temelju prava i zakona, kad se medjutim nebi postupalo strogostju, kojom se postupa, odpao bi i odgovor, koji nam obično daje njegova preuzvišenost ministar predsjednik kao upravitelj nutarnjih poseala i njegova preuzvišenost ministar pravosudja na naše zahtjevo za činovnike poznavajuće naš jezik, naime odgovor, da ne imaju takovih činovnika.

Bude li ministarstvo nastave, školska uprava, čekala na predloge ili suglasje od doli, od muževa, koji ne imaju srca za naše mladiće, koji ne poznaju našega jezika (Zastupnik grof Alfred Coronini: kao n. pr. namjestnik!), koji taj jezik i narodnost mrze i preziru, tad se to neće tako brzo dogoditi.

U posliednjih godinah zabranilo se je čak i pjevanje slovenskih i talijanskih pjesama u crkvi (Čujte! Čujte! sa strane sumišljenika). Nit naredbe školske uprave se neizvršuju. Tako se n. pr. ne izvršuje ministerijalna odluka od 20. junija 1890., mislim br. 5040 u njezinom drugom dielu, gdje kaže ministarstvo, da se ima malo po malo zemljopis i povjest podučavati slovenski i talijanski.

Svršujem i preporučujem gospodi sliedeću resoluciju (čita):

„Visoka kuća neka izvoli odlučiti:

Pogledom na okolnost, da Slovenci alpinskih zemalja na imaju nijedno slovenske srednje škole i da se samo na nekih gimnazijah dielomice takodjer slovenski podučajo, i da u Primorju — u kojem je usljed brojenja 31. decembra 1890. godine 348.000 Slovenaca i Hrvata, 204.000 Talijana i 15.000 Niemaca — obstoje tri njemačke državne gimnazije (u Gorici, Trstu i Puli), dvie više njemačke državne realke (u Gorici i Trstu), jedna njemačka pomorska dolnja gimnazija (u Puli), jedna talijanska državna gimnazija (u Kopru), jedna komunalna gimnazija i jedna komunalna realka (u Trstu), a nit jedna jedina, niti viša niti niža, niti gimnazija niti realka sa slovenskim ili hrvatskim naukovnim jezikom;

i pogledom na okolnost, da su na njemačkih školah, obstojećih u rečenih zemljah, uspjesi kod izpita primateljnih i zrelostnih, kao i kod polugodišnjih klasifikacijah jako nepovoljni — tako da je na primjer na goričkoj gimnaziji školske godine 1890./91. i 1891./92 po prilici 30% djaka ili moralo tečajem godine izstupiti ili izašlo sa nepovoljnimi redovi i da je kod izpita zrelosti na istoj gimnaziji palo ili se uztegnuti moralo školske godine 1889./90. kakvih 35%, 1890./91. kakvih 20%, a 1891./92. preko 40%, dočim je s druge strane na talijanskom gimnaziju u Kopru školske godine 1890./91. dobilo 12%, 1891./92. 10% djaka nepovoljne redove, i dočim su na gimnaziju u Terezijanu školske godine 1891./92. od 53 maturanta bila bačena na jedan godinu samo 2; i da se ti nepovoljni uspjesi ne imaju možda pripisati pomanjkanju talenta ili dobre volje sa strane mladića, nego, osim okolnosti, da naukovni jezik nije jezik jamačno veliko većine učenika, takodjer preprevelikoj i istodobno posve neopravdanoj strogosti odlučujućih činbenika — neopravdanoj obzirom na pomanjkanje domaće intoligencije u svih strukah i obzirom na obstojeći naukovni jezik, što bi zahtjevalo upravo koliko moguće veću blagost —, poziva se c. kr. vlada:

1. da uredi srednje škole, kao javne učevne zavode, u alpinskih zemljah i imenito u Primorju tako, da, usljed članka 19. odstavak 3. temeljnoga državnoga zakona od 21. decembra 1867. broj 142, plemo u njih stanujućih Slovenaca i Hrvata zadobije potrobita sredstva za naobrazbu u svojem vlastitom jeziku;

2. da shodna naredi — dok se malo po malo ustanove slovenske i hrvatske srednje škole —:

a) da se na obstojećih od Slovenaca i Hrvata pohadjanih njemačkih srednjih školah, imenito u Primorju, nepostupa preprevelikom i posve neopravdanom strogostju, pače da se uporavi što je moguće veća blagost, i da se njihov jezik i njihova narodnost uzme u osobiti obzir;

b) da se slovenski odnosno hrvatski jezik kao obvezatan predmet bezodvlačno uvede na svih srednjih školah imenovanih pradjela. (Bravo! sa strane sumišljenika. — Govorniku čestitaju).

Pogled po svietu.

U Trstu, dne 23. febrara. 1893.

Austro-Ugarska. Prošloga čedna došlo je u carevinskom vieću do burnih prizora. Mladočeski zastupnik dr. Vašaty napao je oštro predsjednika vrhovnoga sudišta dra. Stremayra, koji je izdao neku odluku, u kojoj nazivlje sve nenjemačke jezike tudjimi jezici. Na to je nastalo na klupah mladočeskih zastupnikah silno ogorčenje, komu je dao oduška zastupnik grof Kounic tim, da je žestoko napao na rečenoga predsjednika i podredjeno mu činovništvo. U istoj sjednici govorio je i naš zastupnik dr. Laginja vrlo obširno i temeljito. Njegov govor donesti ćemo u budućem broju. Na koncu sjednice bijaše odobren proračun ministarstva pravosudja, te se je prošlo na razpravu proračuna ministarstva financijah i to dne 20. t. m. U istoj sjednici interpelirao je vladu zastupnik dr. Laginja radi škode, koju trpi Istra zbog nesrotne klauzule o vinu u trgovačkom ugovoru izmedju Austro-Ugarske te Italije.

O novom vladinom programu govorio je mladočeski zastupnik dr. Herold u jednom političkom družtvu u Českoj izjaviv, da bi vlada morala odstupiti, jer da nijo pristala uz njezin program nijedna stranka, osim Poljaka. Govornik je preporučio složnu i odlučnu opoziciju proti sadanjemu sustavu, te bijaše u tom smislu prihvaćena resolucija.

Hrvatska. Sabor kraljevine Hrvatske bijaše zaključen, pošto je razpravio više narodno-gospodarskih zakonskih osnova.

Bugarska. Knez Koburg zaručio se nedavno u Italiji sa jednom princesom burbonske obitelji. Ministar predsjednik Stambulov čestitao mu je tom prigodom brzojavno, da su njemu te zaruke učinile veliko veselje, kao da se je knez zaručio jedino radi toga, da pribavi veselje svomu ministru!

Italija. Dne 19. t. m. bijahu obraćene oči svega svieta u vječni Rim, gdje je proslavio namjestnik Isusov sv. Otac petdesetgodišnjicu svoga biskupovanja. Službena Italija bila bi rada, da svečanosti nebude, te nastoje i sada njezina glasila omalovažiti sjajno svečanosti ludim izkrivljivanjem činjenica.

Englezka. U englezkom parlamentu bijaše prihvaćena u prvom čitanju poznata osnova ministra predsjednika Gladstona o uredjenju irskih odnošaja. Slavni Gladston govorio je puna tri zata premda nosi na svojih plećia preko 80 godina.

Franina i Jurina

Jur. Si čuja Frane koliko se je Labinčani upisalo u leginu školu?

Fr. Baba mi je rekla, da ih je kvarnar i ostro; ali za učiniti lumere tondo, da će Moro poslati svoja dva fantića, da mu po Babići za niš ne skaču.

Jur. Ma su prez postoli i deboto prez braga.

Fr. To će im „Lega" kupiti za one šoldo, ča su nabrali kad su školu otprli.

Jur. Mo . . . ma oni bćći su za kušare.

Fr. A niš za to; oni će i za njegovu diou skrbiti radi, da budu dobri patrioti, kako i otac.

Jur. Sad kapim, da bi i njemu bokunić dobro pal.

Različite viesti.

Našim dužnikom. Prilažemo ovo već opetovno crvene listiće, kao opomene i račune nekojim starijim našim dužnikom, koje molimo, da nam dug čim prije izplate. Tako ćemo rodomice poslati takove listiće i poštanske naloge svim dužnikom, a koji se neodazove niti takovu pozivu, toga ćemo izručiti odvjetniku bez obzira bio on tko mu drago. Molimo dakle još jednom sve one predbrojnike, koji nam štogod duguju, da svoju dužnost čim prije učine, jer su sa izdavanjem neodvisna lista skopčani veliki troškovi. Druge pomoći ne imamo, već onu naših čitatelja, za to valja, da nas bar oni valjano podupru.

Proslava pedesetgodišnjice biskupovanja sv. Otca pape Lava XIII. Iz svih strana Istre dolaze nam ugodni glasovi, kako bijaše u svih župah i kapelanijah svečano proslavljena pedesetgodišnjica biskupovanja sv. Otca. To je svakako vrlo ugodna i utješljiva viest.

I ovdje u Trstu proslavilo se u svih crkvah, napose u stolnoj crkvi sv. Justa, vrlo svečano taj riedki dogodjaj u katoličkoj crkvi.

Poslie sv. mise u stolnoj crkvi, primio je presv. g. biskup dr. J. Glavina u velikoj dvorani biskupske palače deputacije svih slavenskih družtava Trsta i nekojih iz okolice, koje su došle k presv. nadpastiru molbom, da bi izvolio priobćiti sv. Stolici srdačno čestitke, te iskreno izraze odanosti i ljubavi do sv. Otca. Tu molbu upravio je na presv. biskupa u ime Slovena Trsta i okolice urednik našega lista, komu je presv. vladika vrlo ljubezno odgovorio kako ga osobito veseli, što čuje i ovom svečanom prigodom izjave odanosti i ljubavi vazda vjernih Slovenaca crkvi i sv. Otcu. Notom izraženu želju i molbu da će priobćiti sv. Otcu, a kako se nada, prijaviti će Mu to i ustmeno mjeseca maja — ako mu to Svevišnji dopusti.

Dne 18. t. m. odposlao je načelnik mjestne obćine Pazin veleuč. g. dr. Ante Dukić brzojavku na biskupski ordinarijat u Trstu moleći ga, da podnese odanu čestitku pred prestolje Njegove svetosti pape Lava XIII. prigodom Njegova jubileja. Sliedećeg dana pjevana bijaše u župnoj crkvi tamo svečana sv. misa sa „Tebe Boga hvalimo". Crkvenoj svečanosti prisustvovali su c. kr. činovnici, obćinski na-

čelnik sa dva savjetnika i veliko množtvo ivanjskoga pobožnoga puka.

I članovi hrvatsko-slovenskoga kluba na carevinskom vieću u Beču, u kojem se nalaze i naši dični zastupnici, poslali su sv. Ocu srdačnu čestitku, koju donašamo ote niže u latinskom izvorniku i u hrvatskom prevodu. Ona glasi:

„Summo Pontifici Leoni XIII. Romae. Hac fausta die, qua totus catholicus orbis maximo adfectus gaudio exultat, legati Chroatiae et Slovenicae gentis in caesareo et regio consilio Vindobonae congregati Te maximum ex Petri successoribus, Te Chroatorum gentis ejusque liturgicae linguae fautorem, summo obsequio et reverentia prosequentes ut scopos liberam Christi sponsam quam primum videas imo ex corde optant et cupiunt.

Klub neodvisnih zastupnika hrvatskih i slovenskih."

(Vrhovnomu svešteniku Lavu XIII. Rim. Prigodom ovoga sretnoga dana, kadno se cio katolički svieat najsrdačnije raduje, zastupnici hrvatskog i slovenskog naroda sakupljeni u carevinskom vieću u Beču, dubokim poštovanjem i časti Tebe jednoga najviših Petrovih nasliednika, Tebe blagohotnoga branioca hrvatskoga naroda i njegova liturgičnoga jezika štujuć, iz dna srdca žele i žude, da u zdravlju vidiš slobodnu Hristovu zaručnicu.

Klub neodvisnih zastupnika hrvatskih i slovenskih.)

Govor zastupnika dr. M. Laginje. Dne 16. t. m. govorio je zastupnik dr. Laginja podalji govor prigodom razprave o proračunu ministarstva pravosodja.

Taj je govor vrlo znamenit za Istru, jer su u njem taknuta ne samo novolje, koje nam dolaze od tuda, ako sudci nepoznaju jezika našega puka, pri čem se mogu dogoditi mnoge smetnje i nesporazumci, nego je govornik taknuo i druga neka pitanja vrlo velikoga pomena za hrvatski i slovenski puk u Istri.

Spomenuo je naime kako je Talijanom, koji stanuju u gradovih, gdje su sudovi, pravica mnogo cienija, nego li Hrvatom i Slovencem, koji stanuju većinom po selih, pak je tumačio, kako bi egodno bilo, da bude ustanovljen kotarski sud u Dolini i u Kanfanaru.

Spomenuo je takodjer, kako bi bilo za narod koristno, da ondje, gdje se baš nemogu ustanoviti kotarski sudovi, sudac ide recimo jednom na mjesec, i tamo štogod obavi, da narod nemora daleko putovati. Pri tom napomenuo je naročito Lanišće i Boljun.

Govornik se je taknuo i eksekutivnih troškova, koji narod taru, kao troškovi za procjenu zemljišta (štimo) i za uvrštenje prodajnog edikta u službene novine, kojih upravo oni malo čitaju, koji bi kmeštine kupovali.

Napokon je napominjao mnoge slučajeve osuda u najnovije vrieme i izrekao svoj sud o njih.

Taj govor tiskati ćemo u dojdućem broju po stenografskom zapisniku.

Prve krune na koriet „Bratovšćine hrvatskih ljudi u Istri" podarile su gdine Nježka Penic i Apolonija Kontin iz Kopra, i to svaka po 2 krune ili 1 for. Živile!

Interpelacija zastupnika dr. M. Laginje. U sjednici carevinskoga vieća dne 20. t. m. interpelirao je narodni zastupnik g. dr. Laginja cesarsku vladu radi ogromnih škoda u Istri, koje su nastale našim vinogradarom usljed nesretne klauzule o vinu u trgovačkom ugovoru izmedju Austro-Ugarske i Italije. Interpelaciju donesti ćemo doslovno u prevodu u jednom od budućih brojeva.

Iz Kastva pišu nam 20. febrara 1893. — Dozvolite mi, voleučeni gospodine uredniče, da Vam u kratko opišem zadnju zabavu naše čitaonice, što ju priredila dne 12. t. mj.

Točno na 7½ sata započme zabava sa deklamacijom „Klevetnikom Hrvatske" u dvorani dubkom punoj, akoprem je kiša cielo popodne pljuštila. Za prvi put stupi prod občinstvo kao deklamator gosp. V. Rubeša, te izvede krasnu ovu pjesmu uz njeke neznatne nedostatke, na podpuno zadovoljstvo.

Zatim stupi na pozornicu g.jica I. Koromüller, te odpjeva savršeno samouspjev „Hajd u kolo" uz vještu pratnju na glasoviru po neutrudivom gosp. Grosmanu. Do sada slovila je gospojica kao vrstna pjevačica, nu ovom pjesmom svih je upravo zadivila. Živila!

Iza samouspjeva odigra se igrokaz „Splotka iz osvete", što ju je napisao naš diletant g. Rubeša. Naši diletanti kako uviek, tako i sada poneali se pošteno. Bez zamjere valja, da iztaknemo g. F. Buzdona, koga je občinstvo na koncu njegove uloge pljeskanjem pozdravilo radi njegova savršena glumljenja. Štota samo, što je imao onako kratku ulogu. (Opisan sadržaj igre moradosmo radi preobilog gradiva izpustiti Op. ur.)

Iza igre usliedi pjevanje „Pripovjedka Jankova i napitnica noćobdije" iz opere Zlatka, što se je ponovno i na ovoj veselici pjevala.

Zatim bi šaljiva tombola sa potnajet ukusnih sgoditaka, a onda — kako uviek — ples do zore.

Ples se otvorio, kao uviek sa domaćim „Hrvatski" Mila ti ga majko, al se to sve vrtilo kao za okladu! Po gdjekoji siedi starac djipnuo je omiljeli „Hrvatski".

Hrvatsko akademičko družtvo „Zvonimir" u Beču priredjuje dne 7. ožujka 1893. u slavu hrvatskog melografa i muzikologa Franje Ž. Kuhača uz sudjelovanje gospodjice Ljudmile Makovčeve, gospode prof. Mihajla Drukera i Vjekoslava Hinterhobera, slavenskog pjevačkog družtva u Beču, te mješovitog tamburaškog zbora akad. družtva „Slovenije" i „Zvonimira" koncert s plesom u dvoranah Ronacher (ulaz Schellinggasse br. 4). — Svirati će podpuna glazba pješačko pukovnije Alexandra I. cara ruskog br. 2. — Početak točno u 8 sati u večer.

Dobrovoljni prinosi primaju se sa zahvalnošću, a polovica čistog prihoda namjenjena je izdavanju Kuhačevih djela.

O interpelaciji dr. Bartolla i drugova, koju smo u zadnjem broju u cielosti donieli, iztičemo ovo: Data njoj je 7., a bila je postavljena 8. febrara 1893. I to ima svoju povjest. Bila je nesamo napisana, nego i izručena i pročitana dne 7., kad nit u službenoj novini nit u stenografičkom zapisniku jê nebijaše. Očevidci nas uvjeravaju, da je u njoj brisanih izraza i napisanih drugih. Oni brisani moraju liepo zvoniti, kad predsjednik nije smjeo dopustiti, da se tiska onakva kakva bijaše — jedino tako naime može se tumačiti, da jê jedino tako naime može se tumačiti, da jê jedino nije u zapisniku 7, to da je sa popravci sliedećega dana bila popravljena opet pročitana i javnosti predana. Kakvi su ti brisani izrazi bili, može se suditi i po izrazih u popravljenom izdanju. I oni dovoljno kažu, da su izliev „dell' avita coltura", prispjeli, kažu, od doli.

Tko nije sliep može vidjeti u ovoj maloj interpelaciji kao u zrcalu naše protivniko i oružje, kojim se proti nam služe.

Oni su „mirni stanovnici Istre, mirni i častivriedni živalj zemlje". Javna nasilja proti tim stanovnikom i proti tomu življu, obstojeća u sječnji loza, počinjena po nepoznatih činiteljih, prouzrokuju bezsvjestne i neobuzdane političke agitacije hrvatskih buckaša, većinom svećenika i učitelja. Njim je još nepoznato, da li su činitelji spomenutih zločina, odnosno koji i koliko njih po oblastih odkriveni i valjano kažnjeni, al za to ipak govore o denuncijacijah, insinuacijah, klevetanju; o provokacijah i uvredah proti Talijanom u crkvi i u školi, i nežacaju se navadjati i imena naših čestitih svećenika, koji nisu krivi nego da su živi, i da govore svoj jezik i ljubo svoj narod, i proti kojim nemogu navesti niti jednoga, niti najmanjega čina. Pravo je rekao naš zastupnik prof. Spinčić u sliedećoj sjednici, da protivnici nam naše pritužbe radi povriedc zakona kao kleveto i denuncijacije označuju.

Navodom tih imena pokazali su jasno, da su htjeli samo parafrazirati interpelaciju njegovu od 3. febrara i pobiti svojom onako tužko slučajeve, kako su u onoj navedeni. Tako se, gospodo „mirni stanovnici Istre" nepobija nepobitnih činjenica. Može se još koje vriemo varati, al nede se dugo. Malo po malo upoznat će vas sviet. A valjda vas i počimlje upoznavati, jer onakva šta nemože se napisati nego u skrajnom jedu potičućem iz ćućenja, da se počima biti upoznavano. Frazami, i to strastvenimi, bezsvjestnimi i neobuzdanimi, nepobija se činjenice pred razboritimi ljudmi. — U upitu samom govori se i o napadajih na osobe, a da se nikakva, al upravo nikak napadaja na osobe u obrazloženju spomenulo nije.

Samo napried „coll' avita ..... !".

Iz Opatije pišu nam 19. febrara. — Kratke su bilo poklade ove godine, ali je bilo zabava dosta. Sa svih strana letile su nam pozivnice skoro svaki dan, a primili smo pozivu i od tamo, odkud se niemo mogli nadati, ali na koje se nismo nit najmanje osvrnuli. Bilo je svakovratnih plesova, a mladost se je tih zabava dobro naužívala.

Naša „Zora" nije zaostala za drugimi; i ove je godine ona pokazala, da se ove to više razvija, pokazujuć svojim djelovanjem strancem, da nismo u Opatiji svi „forosti."

Naši plesovi su sjajno izpali; isto tako pjevanja, deklamaciju i predstave, osobito ako se uzme u obzir, da su naši „dilettanti" jedva počeli raditi na tom polju prosvjeto. Ako smo se imali štu tužiti, to bijaše jedino, da je u ovakvih zgodah i nova naša dvorana premalena. Premda nije naša Opatija Bog zna kako velika, ali mi imamo bližnjih i dalnjih susjeda i članova raznih čitaonica, koji k nama dolaze kako u svoj vlastiti dom. Mi braću primamo kako bolje možemo, a kada nam napune kuću, mi njim rečemo kako su to običavali Maltezi reći: „ako je uzka kuća, nam je srce široko."

Nekoja gospoda iz Voloskoga, skoro sve tudjinci, razbijali si glavu, kako da priredu bar jedan ples u istarsko-talijansko-njemačkom duhu.*) Dobavili su dvoranu u Hotelu „Stephanie" nu sa svim tim, njima „loša srića bila" (kako je pjevao naš neumrli Kučić). Mnogi (da pače svi) su bili pozvani a malo, jako malo domaćih ljudih se odazvalo, toliko da se je plesačice iz Liburnije moglo na prste izbrojiti.

Mi toga nebismo bili niti spomenuli, jer je stvar to posve naravna, ali nismo mogli šutiti jer izazvani od jednoga visokoga nosioca „nikakve" kulture, koji se je „ostentativno" pokazao na tom plesu, gdje je vidio svoje šarenjačke stranke moralni poraz, i gdje je težko koga razumio, a možda i dobro platio, te onako razjaren sporučio svomu prijatelju i rodjaku, da kako se ne srami pohadjati hrvatski ples u „Zori", dodavši tomu nekakve naslove, kojimi se znade poslužiti samo Ikar takozvano talijanske kulture, kojoj valjda po nalogu bradaša sada opet pripada. Neka pridrži onaj visoko nožni gospodin one naslove za sebe, jer mu najljepše dolikuju, pošto, hvala Bogu, svi pomorci znadu, da on nije nikada pristojno znao govoriti. Kada se s njim svrši razpravljati o brodu, kući ili lodini, tada se više s njim nemože o ničemu govoriti, nego o stvarih, koje svaki mornar i težak isto ili bolje od njega razumije. — Imamo dosta pričica, kojimi bi se dalo opisati taj veleum, ali to pustamo za drugu zgodu, kada nas bude opet izazvao. Do vidova!

Liburnović.

„Bratovšćina hrvatskih ljudi u Istri". Uplatili su kao članovi utemoljitelji gg.: Vladimir pl. Nikolić tajnik kr. zem. vlade u Zagrebu 25 for., Biankini Juraj urednik „Nar. lista" Zadar 25 for., Rikard Katalinić Jeretov Zadar I. obrok 5 for., Konrad Šnap kanonik u Zagrebu jednu zadužnicu pap. ronte nom. vr. od 100 for.

U ime darovah primilo se od sliedeće gg.:

Prigodom ustoličenja župnika Antuna Puža sakupili prijatelji u Mošćenicah 18 for. — Uzajamno osigurajuća banka „Slavija" u Pragu 25 for. — Spinčić Vjek. zastupn. u Beču 5 for. — Neimenovani svećenik pazinske okolice 20 for. — Njekoji Žminjci i Tinjanci prigodom sajma sv. Šimuna u Tinjanu sabrali 3 for. 20 novč. — Kod sastanka brv. omladine u Beču dne 12. nov. 1892 sabrano 8 for. — Sabrano prigodom mlade mise J. Elenora u Roču 14 for. — Prigodom sjednice gospodarske zadruge obdržavane dne 24. nov. 1892 u Berseču sakupili članovi 18 for. 50 novč. — U ime supruge si, i u svojo ime darovao dr. Andr. Stanger prigodom vjenčanja 20 for. — Rodoljub sakupio u Bakru u veselu družtvu 2 for. — D. Naničini, Našice, Slavonija sakupio kod župnika Zorca u Podgorači 21 for. — U prijateljskom sastanku kod župnika P. Kvera u Žirovici u Dalmaciji sakupilo se 4 for. — Laginja Mijo Veprinac 2 for. 50 novč. — Andr. Šćitar u Klani sakupio u malenom družtvu po dovršenoj koledvi 5 for. — Stork Andr. u Trstu 5 for. — Prigodom narodne zabave „Kolijana" u hrv. čitaonici u Omišlju sakupila se svota od 5 for. — Kalac Anton Buzot 10 for. — Vranić Ivan Vrh 10 for. — Brozović Vjek. Crnica 10 for. — Dr. Trinajstić M. Buzot 3 for. — Pospišil Fr. Buzet 1 for. — Bekar Berno u Buzetu sakupio prigodom III. glavne skupščine tamošnjo hrvatske čitaonice 10 for. 80 novč. — F. J. M. Barbana uz geslo: „Neka bude omladina prava, nravna, i neka se majko pomoli za me!" 25 for. — B. Vitezić u Lindaru sabrao med prijatelji 2 for.

Nadjena narukvica. Prijatelj iz Kastva moli nas, da objavimo, kako je neka gospodjica izgubila prigodom zabave u „Narodnom Domu" dne 12. t. m. narukvicu, koja se nalazi u sigurnih rukuh i radi kojo valja se obratiti na g. Roberta Vlaha u Kastvu.

Cienija sol. Vlada je predložila zastupničkoj kući u Beču zakonsku osnovu, po kojoj će se u cieloj ovoj strani državo dati svako godine pol milijuna metričkih centi soli u nižu cienu posjednikom živine po broju glava.

Hvala Bogu, bila je i doba na to misliti!

Za gradnju narodnoga doma u Medulinu podario nadalje gospodin Josip Tomažin iz Pule 1 for. 20 nvč., na čemu se odbor liepo zahvaljuje.

*) Što će na to „babin" Marko, koji bi, kako veli, vesma željtno prodao svo naše Niemce. Op. ured.

Zahvala.

U blagotvorne svrhe hrvatskog pripomoćnog družtva u Beču, naročito u svrhe utočišta, koje podržavamo za ubogo hrvatske djake na visokih školah, primismo: od slav. odbora hrvatske akademičke mladoži za medjunarodnu glasbeno-umjetničku izložbu u Beču za godinu 1892. svotu od 57 for. 95 nč.; od slavnog ravnateljstva hrvatske eskomptne banke u Zagrebu 25 for.; od g. Josipa viteza Perićića u Zadru 10 for.; od g. Andrije Čičin-Saina 3 for. 80 nč. i g. Jurja Biankina, urednika i zastupnika na carevinskom vieću 5 for. za god. 1893.; od slavnog ravnateljstva „Narodne čitaonice" u Spljetu 20 for.; od slavnog ravnateljstva štedno i pripomoćne zadruge u Oriovcu 25 for.; od slavnog ravnateljstva prve zagorske štedionice u Krapini 5 for.

Plemenitim darovateljem bit će dalji narodnostni rad naših štićenika nagrada za njihovu ljubav k hrvatskom djaštvu, a mi im se što srdačnije zahvaljujemo.

Hrvatsko pripomoćno družtvo

U Beču, 4. veljače 1893.

Predsjednik: *Dr. K. Kozlo,* dvorski i sudbeni advokat.

Tajnik: *Franjo Vahčić* c. k. činovnik.

Lutrijski brojevi

Dne 22. februra

Prag	50	90	27	74	61
Lavov	2	24	55	44	76
Hormanstadt	66	82	70	11	2
Innsbruck	7	70	90	62	20

Listnica uredničtva.

Gosp. I. S. u M. Ono knjižice dobiti ćete u knjižari Lav. Hartmana (Kugli i Deutsch) u Zagrebu, nu ne znamo, da li uz onu cienu, već po 15 novč. komad. Kušajte! Živili!

Listnica uprave.

Gosp. J. K. u R. Nije ono išlo Vas, već drugu osobu; inače u redu do 31. dec. 1892. kako pišete. Živili!

Gosp. L. M. Pula. Primili smo kako pišete. Zdravo;

Gosp. J. K. u M. Pošto nekanite držati lista, a Vi ga predplatite za koga siromašnoga kmeta il mladića. Živeli bili!

Platili su nadalje za „N. Sl." gg.: T. dr. M. Buzet f. 5; Čit. Mihotići f. 5; G. I. Rukavac f. 5; M. M. Mihotići f. 2; M. I. Kotor f. 2.50; Š. I. Mihotići f. 2; K. J. Rukavac f. 2; R. V. Trst f. 2; V. A. Rieka f. 5; M. A. Rab f. 1; Čit. Jelša f. 5; Poljod. Čit. Šolta nvč. 40; B. M. Kamhelovac f. 1; A. J. Karlovac f. 2.50; M. I. Varaždin f. 5; Čit. Klanjec f. 1 25; S. G. Nerezine f. 9.50; I. hrv. štod. Zagreb f. 5; Čit. Jastrebarsko f. 2.50; B. A. Altura f. 8; T. J. Sijana f. 2. (Sliedi).

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2½%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	3½%	3-mesečni „	2½%
30- „	3%	6- „ „	2½%

Vplačevanja avstr. vrednostnim papirjem, katori so nahajajo v okrogu, priposna se nova obrestna tarifa na temelju odpovedi od 17. in 21. odnosno 12. junija.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2½% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti.

Nakazuice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gallonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, Ljubljano, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd. — brez troškov.

Kupnja in prodaja

vrednostij, divis, kakor tudi unovčenje kuponov pri odbitku 1‰ provizije.

Predujmi.

Sprejemajo se vsakovrstna vplačila pol ugodnimi pogoji.

Na lamisvne listine pogoji po dogovoru. S odprtjem kredita v Londonu all Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednosti obrosti po pogodbi.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat all srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakazuice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnom oseu

Trst, 13. maja 1892. 4–24

Jedino družtvo pločara

Petar Levichnik i dr.

Osobiti ovrašitelji radnja cementom postignuv u tom do sada svuda najboji uspjeh, o čemu posjeduju mnogobrojno svjedočbe za izvedeno razno sustavo shodova, kamenica za bašče itd. itd. Izvadjaju cementiranje zidova, izvana to izvutra jamčeć za nepromočivost; nadalje bilo kakvo shodište u cimentu Portland sa kamenjem bilo koje bojo i mramora, obavljuju laštenje shodova to odstranjenje vlage i smrada. Izvršuju svaki popravak uz jako obaljene cieno. Radujo obavljaju najvećom brzinom ovdje i u pokrajinah, Dalmaciji, Istri itd.

Za naručbe dosta je napisati dopisnica. **Svaka radnja je zajamčena.**

U nadi, da ćemo biti radnjami počašćeni kano do sada, biljožimo se sa štovanjem

Družtvo pločara

PETAR LEVICHNIK i dr.

Ulica Madonnina br. 21, I. kat,
52—37 vrata 11.

Fran Epron

ulica Arcata.

Slikar znakova, svako vrsti grbova, dekoracija umjetničkih, slikanih stakala, drva, mramora i prozirnih slika. 37—52

Nič već kašlja!

Balzamski petoralski prah
ozdravi svaki kašalj, plućni i bronkijalni katar a dobije se u odlikovanoj ljekarni
PRAXMARER (telefon 207) „Ai due Mori"
TRST: Piazza grande. 37—52
Poštarske pošiljke odpreme se odmah uz 55 nvč. ili toliko listovnih maraka. Pozor pred provarom.

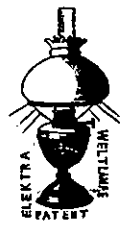

Izvanr. novost!

Elektro-bliesk-čudovita svietiljka. Najbolja, najcienija i najtrajnija svietiljka novijeg doba! Svietlo mirno, poput električnoga ajajno! Poraba petroleja vrlo malena. Sve neprilike drugih svietiljaka izključene su kod ove. — Ciena tih vrlo praktičnih svietiljka, posve iz nikela, sa emailiranim zvonom, okruglim stienjom i sa škatulom for. 3. Vrlo praktične viseće svietiljke istog sustava for. 2.90. Čudovite svietiljke za zidove for. 3.25. Najbolja svjedočba ovim svietiljkam jest množtvo naručba na sve strane svieta. — Razašilje je poštanskim pouzećem uz jamstvo središnje skladište **M. Rundbakin Beč,** II., Glockengasse 2. 8—4

Odlikovana zlato medaljo: Bruxelles 1892.

Najboljše sredstvo za

želodec

katoro želodec in opravila prebavnih dolov života krepča in tudi odprt život pospešuje, je

tinktura za želodec,

katoro pripravlja

Gabrijel Piccoli,

lekar „pri angelju"

v Ljubljani na dunajski cesti.

Cena 1 steki. 15 novcev.

Izdelovatelj razpošilja to tinkturo v zabojčkih po 12 steklenic in več. Zabojček z 12 stekl. stsno gld. 1.36; s 24 gld. 2.60; s 16 gld. 3.84; s 14 gld. 4.26; 55 stekl. tehta 5 kg s poštno tožo in volja gld. 5.20; 110 stoki gld. 1020. Poštnino plača vedno naročnik.

Dobiva se v lekarnah v Tratu, na Primorskem, v Istri in Dalmaciji.

ČISTA KRV
(ZDRAVJE!) 12—6

Tajne bolezni, lišaji, spuščaji, bledost, splošna utrujenost, slabost — se izgubijo pri zdravi krvi. Mi jamčimo za siguren vspeh pri uporabljanju naše metode.
Pri vprašanjih je priložiti povratno marko na:
„OFFICE SANITAS" PARIS
30. Faubourg Montmartre.

Drogerija

Augusta Rizzoli-a

ulica Malcanton br. 13 u TRSTU

skladišče svieća voščanih, ljekovitog ulja, mineralnih voda, raznih crnila, boja i kistova, sapuna mirisavih i za pranje. 37—52

U radionici klepara

GIUSTO BIASUTTI

opunomoćenoga graditelja vodovoda u željeznih cievih **Via Barriera vecchia Trst broj 10** gradi i drži na skladišću kupolji u posudah, za stolicom sa ili bez poći iz cinka čvrsto gradjeno, te izvadja i drugo radnje kleparske uz najniže ciene. Ilustrovani ceniki dobivajo se gratis. 37—52

Priviligirane štrcaljke proti mildevu (peronospori) inžinira Živica pripoznate su medju ostalim kano najbolje, jer su najjednostavnije, najčvršće i najustrajnije; najlagljе i vrlo brze u radnji, pošto porabe najmanje tekućine a kod svega toga jesu najjeftinije. Podpisana tvrdka pripravlja ih radi toga mnogobrojno za buduće proljeće te razašilje već sada prospekte i cienike bezplatno svakomu, tko se oglasi, te šalje i obrazce. Priporuča takodjer druge predmeto i svoje radnje.

ŽIVIC i drug.

u TRSTU, ulica Zonta broj 5 inžinirski ured, skladišče strojeva i dotične tvarine; zastupstvo tvornica, mekanička radionica.

J. PSERHOFERJA

lekarna v Beču, Singerstrasse broj 15.

zum goldenen Reichsapfel.

Kričistilne krogljice, nekdaj imenovane univerzalne krogljice, znano domače odvajajoče sredstvo.

Jedna škatljica z 15 krogljicami stane 21 kr., jeden zavitek šestih škatljic 1 gld. 5 kr., pri nefrankovani pošiljatvi po povzetju 1 gld. 10 kr.

Ako se denar naprej pošlje, ni treba plačati porto, in stane: 1 zavitok krogljic 1 gld. 25 kr., 2 zavitka 2 gld. 30 kr., 3 zavitki 3 gld. 35 kr.; 4 zavitki 4 gld. 40 kr., 5 zavitkov 5 gld. 20 kr.. 10 zavitkov 9 gld. 20 kr. (Manj, kot jeden zavitek se ne pošilja).

Prosimo, da se izrečno zahteva 1—12

„J. Pserhoferjeve kričistilne krogljice"

in paziti je, da ima pokrov vsake škatljice isti podpis J. Pserhofer v rdečih plamenih, katoroga je videti na navodilu za porabo.

Balzam za ozebline J. Pserhoferja 1 posodica 40 kr., prosto poštnine 65 kr.

Trpotčev sok, 1 steklenica 50 kr.

Amerikansko mazilo za trganje 1 posodica 1 gld. 20 kr.

Prah proti potenju nog, škatljica 50 kr., poštnine prosto 75 kr.

Balzam za goltanec, 1 steklenica 40 kr., poštnine prosto 65 kr.

Zivljenska esenca steklenička 22 kr.

Angležki balzam, steklenica 50 kr.

Fijakerski prsni prašek, 1 škatljica 35 kr., poštnine prosto 60 kr.

Tanokininska pomada J. Pserhoferja, pospešuje rast las, škatljica 2 gld.

Univerzalni plašter prof. Steudela, posodica 50 kr., poštnine prosto 75 kr.

Univerzalna čistilna sol A. W. Bullricha, domače sredstvo proti posledicam slabe prebave, 1 zavitok 1 gld.

Razven imenovanih izdelkov dobivajo se še druge tu- in inozemsko farmaceutično specijalitete, ki so bile po vsih avstrijskih časopisih oznanjene; in se na zahtevanje točno in v ceno preskrbljajo tudi predmeti, kojih ni v zalogi.

Razpošiljanja po pošti vrše se točno, a treba je denar poprej doposlati; večja naročila tudi po poštnem povzetju.

Pri dopošiljatvi denarja po poštnej nakaznici, stane porto dosti manj kakor po povzetju. 7—12

Naše

vinogradare i gospodare

u Istri

upozoruje podpisani,

da je pripravan kupiti vina

bilo kojegod vrsti i količine,

ako je zdravo, nepokvareno i ne previsoke cieno.

Ponudbe prima:

J. B. Pećar,

Belovar (Hrvatska.) 4—4

Drogerija

Arturo Fazzini u Trstu

Ulica Stadion 22. — Telefon 519.

Velik izbor mineralnih voda, samoljenih boja na ulju najfinije vrsti; crvene, žute, zelene, višnjeve i crne po 28 nvč kilo. Olovno bjelilo po 32 nvč. kilo; tutijno bjelilo najfinije po 40 nvč kilo. Osim toga velik izbor bojah na vodu i kistova svake vrsti po cienah, s kojimi ulje moguće konkurirati.

Skladišće glasovitog pokropitelja od Kwizde (Kornouburger Viehnährpulver) za životinje. Izbor mirodija, boja, lienkova — skladišće sumpora i modro galice za porabu kod traja. Naručiteljem dajo se brezplatna poraba telefona. 35—52

Bogat izbor

pečata od kaučuka i kovnih, jednostavnih i umjetničkih pečata za urede, razna urezivanja, kovnih tablica za stanove, klišé, tvorira, velikih pečata za označivanje pošiljaka, monograma, crnila neizbrisivog za pečate itd. za najniže ciene. — Preprodavači i agenti dobiju dobar popust. U pokrajinu idu pošiljke uz pouzeća.

G. BATTARA i dr.
TRST 38—52
ulica sv. Katarine br. 3.
Tvornica pečata i sličnih predmeta.

Teodor Slabanja

Srebrnar u GORICI (Görz) ulica Morelli 17.

preporuča se preč. svećenstvu za izradjenje crk: tog posudja i obrudja iz čistoga srebra, alpaka, mjedi, kano: **moštranca,** kaleža itd. po najnižih cienah u najnovijih i krasnih oblicih. Stare predmete popravlja, te ih u ognju posrebrni i pozlati.

Da si uzmogne i manje imućne crkve nabaviti raznih crkvenih predmeta, staviti će se na želju preč. gospode nabavljača vrlo povoljne platežne uvjete.

Ilustrirani cienik šalje franko.

Šalje sve predmete dobro omotane sa poštarinom franko! 24—4

Krasne uzorce zasebnikom pošilja zastonj in franko.

Bogate knjige z uzorci, kakoršnih še ni bilo, za krojače nefrankovano. Jaz ne popuščam za 2½ ali 3½ goldinarjev pri metru, ne dajem daril krojačem, kakor to dela konkurenca na račun zadnje roke, ampak imam le trdne in čiste cene, tako, da mora kupiti vsak zasebnik dobro in ceno. Prosim torej zahtevati le moje knjige z uzorci. Svarim tudi pred pismi konkurence, ponujajočej **dvakrat toliko popustka.**

SNOVI ZA OBLEKE.

Peruvion in dosking za častito duhovščino, predpisane snovi za uniforme c. kr. uradnikov, tudi za veterane, ognjegasce, telovadce, livreje, sukna za biljarde in igralne mize, preproge za vozove, loden nepremočen za lovske suknje, snovi za prati, potne ogrtače od gld. 4-14 itd. — Kdor hoče kupiti vredno, pošteno, trajno, čisto volneno suknено blago, ne pa dobor kup cunje, ki so komaj toliko vredna, kolikor se plača krojaču, obrno naj se do

IVANA STIKAROFSKY v BRNU
(v tem Manchestru Avstrije)

Največja zaloga fabriškega sukna, v vrednosti ½ milijona gld.

Da pojasnim **velikost** in **zmožnost** izjavljam, da moja **roka združuje največe izvažanje sukna v Evropi,** izdelovanjo kamgarnov, potrebščin za krojače in veliko knjigoveznico le za lastno nameno Da se prepričate o vsem tom, prosim **slavne občinstvo,** da si, kadar mu prilika nanese, ogleda velikansko prostoro mojih prodajalnic, kjer ima posla 150 ljudij.

Pošilja se le po poštnem povzetju.

Dopisuje se v nemškom, češkom, ogrskom, poljskom, italijanskom, francoskom in angleškom jeziku. 24—3 24—2

EPILEPSIJA
(BOŽJAST) 12—7

ozdravljiva brez povrnitve, tisući morejo dokazati ta nečuveni vspeh znanstva.
Natančna poročila z povratno marko je pošiljati:
„OFFICE SANITAS" PARIS
30. Faubourg Montmartre.

Izdavatelj i odgovorni urednik Mate Mandić.

Tiskara Dolenc.

DRUGO IZDANJE.

Broj 9. U Trstu 2. marča 1893. Godina XXII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana sel pisma tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja za pogodbo sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarino, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 3 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Govor

narodnoga zastupnika dra. M. Laginje, izrečen u sjednici od 16. febrara 1893. u zastupničkoj kući u Beču.

Nemogu a da najprije i ja nenaglasim ono, što su već naglasili više ili manje druga gospoda govornici, naime potrebu, da se temeljno preobrazi naše materijalno i formalno gradjansko pravo. Hoću, da to odmah izjavim, da po sadašnjih okolnostih i prilikah, u kojih živimo, niti s daleka neočekivam, da će se takva temeljita preobrazba izvesti čim prije. Sasvim tim može se željeti i zahtjevati, da se, makar to bilo i samo malimi novelami, barem nješto učini u ovom obziru, kad se jur ne može promjeniti cieli gradjanski postupnik sasvim novim zakonom. U tom obziru moram osobito naglasiti, i to radi posebnih prilika pokrajine, koju mi je čast ovdje zastupati, naime Primorja, da se kod nas ustmeni postupak, bilo takozvani redoviti, bilo sumarni, što na koncu u praksi dodje isto, tako dugo protežu, to pravde no imaju nikad svršetka. Tomu, gospodo moja, nismo krivi samo mi odvjetnici, nego žalibože i sudovi.

Stranke si mogu svašta reći u izjavah, zaudjenutih svečanim oblikom sudbenih zapisnika; mogu, ako hoće, osuditi sudca na smrt; on ne čuje i ne vidi ništa, dok se no usklade spisi dotične pravde i dok po izkaznom broju dotična pravda no dodje do odluke, a ipak se kaže i tako je po duhu zakona, da se je sve to pred sudcem razpravljalo ustmeno.

Po današnjem shvaćanju stvari ne ostaje naravski, drugo, nego da se u gradjanskom postupku uvedu podpuno dva velika načela, javnosti i ustmenosti. Ali ja se bojim, da mi žalibože nismo još zreli za uvedenje ustmenog postupka i još dugo nećemo biti, jer bagatelni postupak, od kojega se je očekivalo i nadalo, da će pripraviti naročito na to sudbeni stališ, nije po mojem nazoru podpuno uspio u tom obziru.

Što se bagatelnog postupka tiče, i to moram sasvim kratko ovdje spomenuti, da barem po mojem izkustvu bagatelni postupak u obće nije niti s daleka uspio tako, kako bi morao uspjeti.

Lieno je načelo slobodnog vodjenja dokaza, lieno su načela javnosti, ustmenosti itd., ali ako manjka osnova za to, tad je to po mojem nazoru od vrlo malo ili skoro nikakve koristi.

O ustmenosti govoriti tamo, gdje bagatelni sudac pozna vrlo nedostatne, više puta upravo ništa jezik pučanstva (Čujte! kod sumišljenika), to je po mojem nazoru prava ironija! (Zast. Spinčić: To je u Istri češće slučaj!)

Za provedenje načela ustmenosti zahtjevaju se bezdvojbeno takve prilike, gdje sudac postaje pučki sudac, gdje on posna jezik pučanstva i sve najfinije izražaje čuvstva, i to podpuno, jer se inače ne može govoriti o ustmenom postupku niti o načelu ustmenosti.

Dalnja okolnost, koja ne čini tako blagodatnim ovaj postupak, kao što se je naročito očekivalo, jest to, da u više krajeva nije podnipošto bagatela ono, što uzimljemo kao bagatelu.

U više krajeva 50 for., do kojih se još upotrebljava bagatelni postupak, jesu veoma znameniti dio imetka dotične osobe, i tu sudac mora postupati ozbiljno, da se neuzdrma pravno čuvstvo pučanstva.

Obično se postavljaju za vodjenje bagatelnih razprava mladje, češće prevoć mlade sudbene osobe. Ti ljudi, koji obično nisu iz istog sudbenog okružja, te ne poznaju dovoljno posebne prilike dotičnog pučanstva, no mogu služiti kao dobri bagatelni sudci.

Tako se dogodi, da u više slučajeva osude, u bagatelnom postupku izgledaju nješto, rekao bih, premalo ozbiljne, ili, rečimo ravno, i sasvim nepravedne; a jerbo se sve razpravlja baš javno i osuda izriče se javno u ime Njegova Veličanstva cesara, gdje ju čuje ne samo stranka, neposredno interesirana, nego slučajno stotine osoba, to dieluje većkrat skoro demoralizirajuć na pučanstvo (Zast. dr. Kronawetter: I no ima pravnog sredstva proti tomu!)

Doduše, jer se mislilo, da će vršenje stanovitih formalnostih osjegurati temeljna načela pravednosti, dopuščena je, kako je poznato, za njekoje slučajeve ništovna žaoba, za slučaje, gdje se nije imalo obzira na formalnosti. Ali po mojem nazoru time nije niti iz daleka dano ono, što bi se moralo dati na zaštitu prava i pravnog osjećaja. (Zast. dr. Kronawetter: Materijalno pravo nije štićeno nimalo!) A veoma pogriešeno je, da u bagatelnom postupku ne imame pravno sredstvo priziva. (Tako je!) Da imamo to, imali bismo pri ruci sredstvo, kojim bi se mogli braniti u svakom slučaju, kad bi sudac izrekao svoju osudu proti zdravom ljudskom razumu. (Zastupnik dr. Kronawetter: I proti zakonu!)

Dozvolite mi, gospodo moja, da vam u tom obziru pripovjedam slučaj, gdje je mladi njeki čovjek pred njekoliko godina sa prvog poda svojeg zatvorenog stana ubio puškom psa, koji je mirno ležao uzred sela na trgu. Gospodar psa podnese tužbu za svotu novca, kao odštetu za svoga psa čuvara. Ta tužba bijaše odbijena, jer je bagatelni sudac došao do osvjedočenja, da je dotični čovjek, koji je iz zatvorenog stana streljao na mirnog psa i ubio ga, radio za svoju osobnu sigurnost (Veselost), te se uporabi pravilo: Qui suo jure utitur, nemini injuriam facere videtur.

Slučaj bijaše takav, da je dotični tuženik pred više dana prolazio negdje kraj puta slučajno blizu psa, koji mirno čuvaše torbicu svoga gospodara, te mu je pokazao zube.

Buduć se dakle po mom nazoru bagatelni postupak ne provadja još takó, da bi sudbeni stališ mogao uporabiti načelo ustmenosti i za druge slučajeve gradjanskog postupka na korist i blagostanje pučanstva, ja nisam osvjedočen, da bi nam bezodvlačno uvedenje postupka po načelih ustmenosti i javnosti moglo biti od koristi.

Dok se kod nas ne uvedu mjestni sudovi, kakvi od prilike obstoje u Hrvatskoj, te se uzdržuju veoma dobro, a bagatelni sud ostane u svojem sadašnjem ustrojstvu, ja bih bio toga mnienja, da bi se moglo nješto učiniti, što bi za pučanstvo bilo od velike koristi. To jest, da se pristavi dva prisjednika k bagatelnoj razpravi, da čuju i vide sve, ter da kod osudjivanja bude uz pravno osvjedočenje sudčevo i komadić pučkog osvjedočenja, koje nije uvjek u suglasju sa sudčevim.

Ako je to moguće kod trgovačkih sudova, ja ne pojmim, zašto nebi bilo moguće i kod običnih bagatelnih sudova.

Drugo, veoma veliko zlo — jer bagatelni postupak može se još uvjek nazvati za njekakvu sreću — jest, osobito za seosko pučanstvo, bez dvojbe, način, kako se izvadja realna ovrha. Dočim se u gradu zapljena i procjena pokretnina može izvesti i proti bolje stojećem trgovcu malne bez troškova, dosljedno stoji dužnika vrlo malo, proti seoskom pučanstvu postupa se obično sa realnom ovrhom, jer se ono malo gibivih stvarih i tako može popisati kao fundus instructus nekretnino.

Ali kod realne ovrhe, kako znamo, troškovi su neobično veliki. Najprije su tu troškovi molbe za uknjižbu, pak prieložbo biljega i uknjižbo, tada dolazo troškovi za molbu i izvedenje realne procjene, a što ova stoji, to je nepravda u nebo vapijuća (Zast. Kronawetter: Tako je!), a u najveć slučajeva ovi troškovi nestoje u nikakovom razmjeru prema iznosu dotične tražbine. (Zast. dr. Kronawetter: Procjena mora sasvim odpasti!)

U zapadnoj Istri, gdjo se žalibože i i ne uvjek punim pravom provadjaju u velikom broju takve realne ovrhe, stoji procjena nekretnog imetka, t. j. povjerenstveni troškovi realne procjene, poprečno 15 for. (Zastupnik dr. Lang: Kod nas je skuplje, 20 for.!) To je za naše prilike svakako preskupo (Povladjivanje) i ako vam rečem, da se proti jednomu to istomu dužniku žalibože do tri i četiri puta u godini nakupe takvi ovršni troškovi, tad si možete predstaviti tamošnje prilike. K tomu dolazi opet kod prodaje trošak za uvrštenje izroka u službeni list, koja ustanova kod nas, po mojem najdubljem uvjerenju, ne ima nikakvog temelja, jer kod nas, ako još niste znali, voleštovana gospodo, oficiozni list „Osservatore Triestino", danas još, kao da bismo bili pod mljetačkim gospodstvom, tiskan je u talijanskom jeziku. (Čujte! Čujte! kod sumišljenika).

Dakle neposredno interesirani, oni, koji bi slučajno kupili seosko dobro ili dio istoga, nebrinu se nimalo za uvrštenja u „Osservatore Triestino", te bi se morao promieniti taj postupak, a stoji osam do deset i više forinti; osobito ako je potreban potanji podpis uvrštenje stoji 16, 18 i 20 for. Jednostavna objava u okružju samo obćine,

PODLISTAK.

Slavenski jezik u liturgiji u Istri.

(Nastavak.)

Na drugo. Medju spisi bivše biskupije citanovske, koji se sada čuvaju u tršćanskoj kuriji, nalazi se spis biskupa Mazzocca, kojim predaje crkvu puka otcu Andriji Mekiš trećoredcu sv. Frana, koj iznaša dekret Zvana Balbi načelnika onoga grada „sadrž vajući investituru ili izbor, obavljen po poštovanom ovom vieću dne 8. aprila godine 1725. prošloga mjeseca, rečenoga otca i njegovoga reda za čuvanje i upravu crkve B. Djevice puka, rečene od milosti, izvan grada ovoga grada, sa pridruženimi zgradami i svjetovnimi dobri"; kao takodjer primitak njegovoga otca provincijala pokrajine Dalmacije i Kopra, i generala reda Frana Keavera Pollini iz Bolonje. Jedan propis toga spisa nalazi se, kako nas uvjerava otac Stjepan Ivančić, generalni definitor reda stanujući sad u Rimu, medju spisi pokrajine u Zadru. Za prištednju prostora priobćit ćemo ovdje samo početak toga spisa, i „uvjeta i klauzula sliedećih, kojih se ima držati rečeni otac i njegovi nasljednici u rečenom hospiciju za naknadu našega kaptola častnih kanonika ovo stolne crkvo", ono naime pod brojem pet, kao takodjer zaključak spisa, premda ga imamo u prevodu u cieosti. Taj spis započimlje: „Mi Franjo iktor Mazzocca reda propovjednika miestju božjom i svete apostolske stolice biskup citanovski i knez sv. Lovreča daljskoga itd.

„Došavši k Nam na dan niže zabilježeni častni pop Andrija Mekiš trećoredac sv. Frana . . .

5. Na blagdan zaštitnika sv. Pelagija imat će doći u stolnu crkvu, da pomognu pjevati misu ilirski gospodinu poglavaru Novevasi . . .

Na dan 30. aprila 1726. dano u Cittanovi u biskupskoj palači". —

Nek uzme dakle gospodin kritičar vještoga paleografa; nek ide u biskupsku kuriju u Trst, i moć će strogo kritično ustanoviti vjerodostojnost i naslove neoprovrživoga dokaza naše tvrdnje.

U ostalom što se tiče drugih podataka i drugih okolnostih navedenih u interpelaciji o otcih trećega reda sv. Frana, navlastito o protivljenju Klaudija Sozomena biskupa puljskoga i Ivana X. biskupa poreškoga, kao i o izričnom glasovitom svjedočanstvu biskupa citanovskoga Ivana Dominika Is godine 1788, upućujemo čitatelje na djelo spomenutoga otca Stjepana Ivančića „Poraba glagoljice kod Redovnika III. Reda sv. Franje po Dalmaciji, Istri i Kvarneru", Zadar 1887., sastavljeno na temelju listina, koje se čuvaju u pokrajinskom arhivu tih otaca u Zadru.

Na treće. U gradskoj knjižnici u Trstu nalazi se djelo: Kronike ili stari povjestni spomenici Trsta, izvadjeni iz povjesti otca Ireneja della croce karmelitanca bosonožca sa opazkami i dodatci častnoga otca Josipa Mainati orkovnika stolne crkve sv. Justa. Miljetci. U tiskari Picotti 1819. VI. svezaka.

U I. sv. na str. 214 čita se: „Slavenskim jezikom misi se pače i u Kopru, gdje častni otci trećoredci sv. Frana svako jutro rano, radi udobnosti radnika poljana (poljodjelaca), mise onim jezikom u crkvi sv. Tomo, kako mogu to i ja kao očevidac svjedočiti."

Sad da to više popunimo, što smo ovdje izložili i u interpolaciji navoli o porabi slavenskoga liturgijskoga jezika u raznih mjestih, raztrešenih po cieloj Istri, neće biti neugodno imati pred očima obćenitu sliku Istre i stalni smo, da kritičaru neće biti neprijazan naslov djela, koje ćemo navesti.

U „Italia sacra od Ferdinanda Ughello, drugo izdanje, pomnoženo i popravljeno brigom i trudom Nikole Coleti, Miljetci 1717." čita se na str. 395. V. sv. u koliko se tiče poreške biskupije: „Biskupija je dosta obsežna, spadajuća dielom pod vlast miljotačku, dielom pod austrijsku, rabeć velikim dielom ilirski jezik, koj narod je u njoj s toga napučenji, što mnogi ispod turskoga tiranstva ovamo pobjegnu".

Za biskupiju cittanovsku čita se u istom djelu na str. 227.: „Biskupija je jako uzka. U njoj su tri grada i deset varoši, u kojih svih su župne crkve, kojih župnici su svi Iliri i koji ilirskim jezikom biskupljane podučavaju".

Za biskupiju koparsku čita se na str. 379.: „Koparska biskupija je malena, i ima samo dva grada. Ostalih župa ove biskupije ima trinaest, i u njih se obavlja služba božja ilirskim jezikom".

Za pićansku biskupiju zabilježeno je u istom djelu na strani 470.: „Pićanska biskupija . . . služba božja pako u najviše mjesta ove biskupije obavlja se, s neznanja latinskoga jezika i s nestašice svećenika, ilirskim jezikom".

Što na tršćansku biskupiju pako, svjedoči biskup Ursin de Berthis u svojem izvještaju sv. stolici godine 1603., da poglavito u dielu biskupije, nalazećem se pod mljetačkim gospodstvom, ima mnogo svećenika „obreda ilirskoga i sklabonićkoga" i to da mu čini neprilika kod kanoničke vizite; a biskup Anton Marentius u svojem izvještaju god. 1650. navadja nam i po imenu neka mjesta, u kojih se rabi slavenski liturgijski jezik, tako župu Trnovo (sad pod biskupijom ljubljanskom) upravlja častni Petar Abramić no onom marnostju, kojom bih želio, prem ga zamjenjuju dva duhovna pomoćnika, i premda uživa još dvojicu, kojih jedan obavlja kuraciju u Premu pod naslovom sv. Jakova apostola, drugi pako u Potorai (Podgraje), koj no posna drugoga jezika do ilirskoga ili glagoljskoga, i koji tim jezikom misi i svetotajstva dieli". — „Draguć župa častni sveti Križ, ima župnika častnoga Andriju Matkovića, još sposobnoga, 90 godina stara; on ilirskim ili glagoljskim jezikom misi sv. misu i podieljuje svetotajstva". — „Sovinjak župa uživa zaštitu sv. Jurja mučenika, ima župnika Mara, muža zadovoljujućega uz duhovnoga pomoćnika, poznavajućega glagoljski jezik.

(Konac sliedi).

gdje se vodi ovrha, bila bi dakle po mojem osvjedočenju, sasvim dostatna, a osim toga, kao obično, pribitak izroka na uredovnoj tabli (Album praetorium).

Neka mi budo dozvoljeno spomenuti su par rieči i finansijalno ili ekonomično stanje sudbenog osoblja. Biti ću vrlo kratak u tom obziru.

Ja sam duboko osvjedočen, da su sudbeni činovnici najnižih razreda slabo plaćeni, te da je tu neobhodno potrobito kakvo poboljšanje. Ali, gospodo moja ja bih želio, da se to poboljšanje dogodi, a da se ne obteroti državna blagajna ni za novčić, jer državna blagajna znači svakako samo one, koji porez plaćaju i nikoga drugoga. Je li to izvedivo? Ja mislim da jo. Mi svi to mislimo, svi znamo, ali neznam, čini mi se, da nekako ne imamo srčanosti, da to izrečemo, premda se po mojem najdubljem osvjedočenju samo na ovaj način može doći do poboljšanja, neticući državnu blagajnu.

Ja bih si naime htio prisvojiti načelo, koje njegova preuzvišenost gosp. ministar financija kaže, da ga je vodilo — u ostalom ako sam ga dobro razumio — kod osnove o reformi poreza, to jest, da se primjerenija razdioba uvede u istoj vrsti činovnika. (Bravo! kod sumišljenika).

U tom obziru spominjem samo u kratko, da 11 osoba najvišeg stupnja kod viśega sudišta za Primorje vuku u plaći, dokladah, i kako se sve to zove, 47.000 forinti.

Gospodo moja! Predsjednik prizivnog sudišta ima na primjer godišnje plaće 10.000 for.

Ja mislim, da za naše prilike, a i za prilike grada, gdje živi, ipak bi bilo dosta 9000 for. Možda bi jedan prizivni predsjednik mogao izaći i sa 8000 for. Ali ja ne bih niti s daleka skratio toliko. Činim si samo jednostavan račun. Da se kod ovih 11 dostojanstvenika skrati plaća poprečno za 200 for., imali bismo prištedjenih 2200 for. i mogli bismo time podignuti plaću 22 činovnikom kancelarijskim za 100 forinti godišnjih.

Ja mislim, da oni viši nebi time bili podnipošto oštećeni, dočim bi se nižim izkazala velika pomoć.

A u tom obziru nebi se smjelo navadjati prigovor, što ga se uvjek navadja: da viši sudbeni činovnik mora biti podpuno samostalan i postavljen u takvo stanje, da može odoljeti svakom zavedonju —, taj prigovor nebi se po mojem nemjerodavnom nazoru smio navadjati, jer ja ga smatram uprav za uvrjedu značajem i umu onih visokih javnih dostojanstvenika.

S druge strane, štovana gospodo drugovi, vi ćete priznati, da i jednostavni kancelista, jednostavni voditelj gruntovnice kod kojeg kotarskog suda, ako je raztrešen brigami za svoju mnogobrojnu obitelj i siromaštvom i nevoljom može počiniti strankam znamenitu štetu.

Moram sa malo rieči napomenuti i zaokruženje kotarskih sudova u Istri, jer je i ono po mojem mnienju vrlo nepravedno. Dočim imademo u Istri, u koliko ja znam, barem jedan kotarski sud, koji ima izpod 10.000 stanovnika, nalazi se u istoj tako malenoj pokrajini kot. sudova, koji imaju ne samo velik zemljištni prostor, nego i prevelik broj stanovnika.

U okružju iste političke oblasti, naime Kopru, jest kotarski sud Kopar, ako se novaram, sa 6 četvornih milja površine i 38.000 stanovnika, dočim obližnji kotarski sud Piran ima samo 1·9 četvornih milja i 18.000 stanovnika, dakle trećinu površine a samo polovicu stanovnika prema koparskomu.

A pošto slavensko pučanstvo stanuje obično u selih, izvan mjesta kotarskog suda, dočim se talijansko pučanstvo nalazi poglavito u većih gradovih i trgovištih, nije težko razumjeti, da mi Slaveni u Istri plaćamo i pravicu nješto preveć skupo, razmjerno mnogo skuplje, nego talijansko pučanstvo. U tom obziru bilo bi ustrojenje kotarskog suda u Dolini, u okružju sadušnjeg kot. suda u Kopru, no samo izpunjenje vruće želje onog pučanstva, nego uprav i zahtjev nužde. Da se razteroti kot. sud u Pazinu, koji, ako se dobro ejećam, ima 9·5 četv. milja sa preko 26.000 stanovnika, dakle veoma raztresena sela, bilo bi od velike koristi za ono pučanstvo ustrojenje kotarskog suda u Kanfanaru, kamo bi se imala utjoloviti mjestna občina Žminj od kot. suda Pazin, pak mjestna občina Kanfanar od gradskog delegiranog kotarskog suda u Rovinju, tad možda i mjestne občine Sanviženti i Barban od kot. suda u Vodnjanu.

Naglasujem ovo već i radi toga, što bi se u ovih mjestih, Dolini i Kanfanaru, mogli lieno uvesti i porozni uredi, i tako bi pučanstvo dobilo priliku, da izadje nješto jeftinije i kod plaćanja poreza, nego li se to sada dogadja. Naravski, to mogu spomenuti samo mimogred, jer porezni uredi ne stoje na dnevnom redu današnjo razprave.

Osim toga ima u pojedinih okružjih kotarskih sudova vrlo odaljenih krajeva, gdje se naravski ne može s financijalnih i drugih razloga zahtjevati ustrojenje kotarskih sudova; ali nješto bi se ipak moglo uvesti na korist i blagostanje pučanstva. Na primjer, u okružju kotarskog suda u Buzetu jest visoki kras kod Lanišća sa okolo ležećimi mjestanci, ako se ne varam, nešto okolo dvie tisuće i pol stanovnika, kojim je put do kot. suda skup i mučan. (Zast. Spinčić: Četiri sata i više!) Isto vriedi za mjesto Boljun u okružju kotarskog suda u Pazinu.

Ja sudim, da nebi bilo preveć demokratično, niti da bi se time uzdrmao temelj države, da se odredi, mjesto da cielo pučanstvo bude prisiljeno doći u mjesto dotičnog suda, da barem jedan put na mjesec sudac ide iz mjesta, gdje je sud, u dotično mjesto ili središte dotičnih mjesta, i da bi se mogli obdržavati uredovni dani, kao što politički, tako i sudbeni, barem jedan put na mjesec, makar samo izričito za njekoje postupke.

Naglasujem ovo već radi toga, jer so svaki može osvjedočiti o stanju puta iz Buzeta u Lanišće, ako bi vidio, da dotični sudbeni činovnik vuče dnevnice a ipak se ne vozi u Lanišće. Doznalo bi se, da se ne može voziti, jer tamo no ima ceste, premda je — pazite dobro, ono pučanstvo već od 14 ili 15 godina — mislim da se ne varam — plaćalo namet od sto postotaka na sve izravne poreze za ceste. (Zast. Spinčić: Afrikanski odnošaji! — Zast. dr. Kronawetter: Što se događa sa novcem?) To se događa tako, gospodine družo, jer mi imademo talijansku upravu u hrvatskoj zemlji. (Zastupnik dr. Kronawettor: Ali što čine sa novcem?) Leži u Tratu u štedionicah i bankah.

Sad mi dozvolite, da sa kratkimi riečmi progovorim malko o kaznenoj pravici u Primorju, što iznašam žalostnim srcem pred ovu visoku kuću, te vas molim za strpljenje u ovako kasno doba.

Mnogo se uzvisuju načela, na kojih se temelji naš kazneni postupak; kaže se: Položaj obtužbe je sasvim odieljen od položaja sudčeva; javni tužitelj s jedne a obrana s druge strane jesu dvie istovriedne sile; provedeno je načelo ustmenosti, osjegurana je javnost, tu je neposrednost i slobodno uvažavanje dokaza sa strane sudca: dakle, srce moje, što hoćoš još više?

Sasvim tim moram naglasiti, da ova načela, kad se ne provadjaju ili se pogrišno uporabljuju i manjka osnova za to, no imaju nikakve vriednosti, dapače u njokih okolnostih mogu biti štetonosna.

(Konac sliedi.)

Resolucija

zastupnika prof. Vjekoslava Spinčića o uredjenju pučkih školah u alpinskih zemljah i Primorju, postavljena u sjednici carevinskoga vieća dne 9. febrara 1893. i njezino obrazloženje:

Priglasio sam se za rieč, da stavim resoluciju kano i kod poglavja o srednjih školah. Ona je utemeljena već mojim govorom, što sam ga izrekao prigodom razprave kod poglavja u središnjoj upravi, te nebi imao onomu skoro ništa dodati, da nije danas veleštovani zastupnik Fux rekao, da se ovdje školske poslove tako opisuje, to bi mogli ljudi, koji toga nozuaju, misliti, da vlada narivava njemački jezik i da se u obće poniemčuje. To netrebaju gospoda samo vjerovati, već bi morali to i znati, i to ako su samo čuli o tom, kakovo stanje vlada u Šleziji, u Koruškoj i Štajerskoj, u Kranjskoj i u Primorju. Radi se bo toliko za poniemčenje — kod nas također za potalijančenje — da tim Niemci zaista ništa nepredobiju osim mržnje onih naroda, kojim se taj jezik narivava. (Vrlo dobro! kod sumišljenika.)

O Šlezkoj i Moravskoj uzala su gospoda Adámek, Sláma, Svozil i Sokol toga mnogo, a ja toga netrebam opetovati. Dosta je ako se konstatira, da u Šleziji na primjer neima veća polovica pučanstva nijedne srednje škole. (Čujte! čujte! kod sumišljenika.) dočim ih imade manja polovica devet. (Zastupnik Biankini: ravnopravnost!) Kakovo je stanje školstva u Koruškoj, to je razvidno iz razlaganja g. zastupnika Robića, koje čusmo jučer. Za preko 100.000 Slovenaca postojala je tamo do lanjske godine jedna pučka škola. (Čujte! čujte! kod sumišljenika.) Sada imadu dvie. A to biva, gospodo moja, u jednoj pravnoj državi srednje Europe pod konac 19. stoletja!

O stanju školstva u Štajerskoj nebijaše još ništa rečeno; nu ja moram spomenuti, da postoje i u toj pokrajini u nekojih gradovih za slovensku djecu samo njemačke škole, te da se na nekojih školah u viših točajih jedino njemački, ili takodjer njemački, podučaje, te da to narivavanje njemačko poduke u zadnje doba sve to više rasto. (Tako je! na desnici.) Kako je u Kranjskoj, kazao sam takodjer kod razprave o središnjoj upravi. Premda postoji u Ljubljani vježbaonica, u kojoj se od trećeg točaja napried njemački podučaje, to je ipak morala občina ustrojiti njemačke škole. O njemačkih školah u Primorju bijaše već takodjer govora. Postoje naime njemačke pučke škole koli za dječake toli za djevojčice u Gorici, Tratu i Puli, a za podučavanje njemačkog jezika na ladanju dajo se podpore. Odnošaje u Dalmaciji opisao je prije gosp. zastupnik Biankini. Iz svega toga proizlazi težnja za ponjemčivanjem, koja novlada samo na sjeveru, na pruskoj granici, već takodjer na jugu kod nas, i tako sve do Adrije dopire. Neuspjevali pako ponjemčivanje, tada se nastoji Slavene potalijančiti. (Tako je! kod sumišljenika!) jer se misli, da kad budu jednom Slaveni potalijančeni, da će imati Niemci s njima lahak posao. U naših gradovih imademo često da biramo izmedju talijanskih i njemačkih školah. Već u tom, da neima u gradovih Gorici i Tratu za Slovence nikakvih škola, imademo za to jasan dokaz, a da manjka mnogo škola proizlazi odatle, što neuživa skoro 17.000 hrvatsko i slovensko djece nikakve poduke. U zadnje doba, osobito odkad imademo novog namjestnika (Zastupnik Alfred grof Coronini: Rinaldo Rinaldini!) narasla je osobito srdanost Talijana za tlačenje Slavena; tako je primjerice u zadnjem zasjedanju *) talijanska većina zaključila, da neimaju samo članovi zemaljskoga odbora, koji su u zemaljskom školskom vieću, već takodjer članovi kotarskih vieća, nadzirati škole, da budu tako rekuć špijonirali slavonsko, hrvatsko i slovensko učitelje, te da podučaju talijansko učitelje, kako imadu slavensku djecu potalijančiti. (Čujte! čujte! kod sumišljenika.)

Jedan član većine postavio je takodjer predlog, primljen dakako od većine, da se mora hrvatske knjige preglodati i izpitati, jer dolazi u njih kadšto po koje hrvatsko ili slovensko ime, dočim imade ostati u talijanskih knjigah ime i duh. (Čujte! čujte! kod sumišljenika.)

Kako se shvaća nako zahtjeve o slovenskih i hrvatskih knjigah, pokazuju nam gospoda u Tratu, koja kažu, da se vriedja njihovo narodno čuvstvo tim, što Slovenci traže za sebe slovensku školu, koje nazivlju slavenskimi agitatori na njihovom zemljištu. (Čujte! čujte! kod sumišljenika. — Zastupnik Alfred grof Coronini: Občinska sjednica, Rascovich!)

Oni kažu: vi možete agitirati u Kranjskoj, u Hrvatskoj, u Ljubljani i u Zagrebu koliko hoćete, nu na našem zemljištu nesmijete toga činiti (Čujte! čujte! kod sumišljenika.) kao da bi to bilo zemljište talijansko, na kojem prebiva ipak toliko tisuća Slavena!

Oni označuju ove i slične zahtjeve kano nemir i neprijateljstvo, a naše tužbe radi povrieda zakona kano klevete i denuncijacije. (Bunitelje! na strani sumišljenika.)

Jest, kod nas su svi oni bunitelji, koji traže slovenske škole i slovensko uredovanje. A tu gospodu podupiru u svih poduzećih c. kr. činovnici (Zastupnik A. grof Coronini: i njihovi pomagači — službene novine!) Kako su nestrpljivi napram Slovencem proizlazi takodjer odatle, što bijaše nedavno jedan pučki učitelj u Škedanju — u okolici Trsta, iz službe odpušćen (Čujte! čujte! kod sumišljenika.) a da mu se nije navelo nikakva uzroka. Kad je isti kasnije na magistratu za razlog pitao, radi kojeg bijaše odpušćen, odgovorišo mu: per certe piccolezze, za nekoje malenkosti. (Glas kod sumišljenika: jer je on dobar austrijanac!) Nitga odpustiše, on morade otići.

(Konac sliedi.).

Izvješće

o glavnoj skupščini krčke gospodarske zadruge, držanoj u Baški, dne 14. studenoga 1892.

(Nastavak.)

Kod stavke 2. dr. D. Trinajstić priobćuje, da su nakladom knjižare Lav. Hartmana izdane „Slike za voćarstvo i oplemenjivanje američke loze za obuku u pučkih školah", misli, uz cienu od for. 3 po komadu, gdje je veoma zorno prikazano oruđje, koje se rabi u tu svrhu, način čišćenja voćaka, oplemenjivanje američke loze itd. Mnije, da bi bilo veoma korisno, kad bi se naše pučke škole providile timi slikami, a za škole u onih občinah, gdje se već pojavila trsna uš, misli, da bi to bilo od prieke nužde, te predlaže, da barem za ove proskrbi zadruga iste slike.

Dr. Fran Volarić ne može se priključiti predgovorniku, jer to bi bio trošak, koji ne odgovara sredstvom stavljenim na razpolaganje zadrugi.

Pop Nikola Turato veli, da mu je poznato, kako se pokrajinsko školstvo vieće obratilo na ravnateljstva pučkih škola, da predlože kakvih bi oglednica trebali. Pokrajinsko školsko vieće, da ima posebnu zakladu za dobavu takvih učila, te predlaže, da se zadružni odbor obrati nanj molbom, da dobavi i te slike.

Dr. Dinko Trinajstić dvoji, da se hode tim načinom što postići, a svakako veoma kasno prema obstojećoj potrebi, te preporuča svoj predlog.

Skupščina prihvaća predlog popa Nikole Turatu, a odklanja onaj dra. Trinajstića. Prihvaća se bez prigovora stavke 3. 4 i 5.

Kod stavke 6. Dr. D. Trinajstić opaža, da je ove godine zadruga dobavila modre galice, te je razdavala članovom za kupnu cienu od novč. 26 po 1 kg., dočim se u dućanih prodavala i po 40 novč. Predlaže, da se isto učini i sa sumporom, kojega se prodaje po dućanih i lošije vrsti i za skuplje novce. Dotični trošak nek zadruga predujmi iz ove stavke.

Presjednik podupire taj predlog, ali u tom slučaju predlaže, da se ovu stavku povisi za for. 30, odbiv istotoliki iznos od stavke 5.

Dr. Fran Volarić slaže se sa predgovornici, ali mnije, da bi zadružni tajnik imao prije popitati se kod odbornika i povjerenika u pojedinih občinah za njihovu potrebu, te izravno na njih dati odposlati naručenu količoću.

Predsjednik opaža, da se to tiče načina izvedbe, te mnije, da se ima prepustiti odboru, da se zato brine.

Skupščina prihvaća Trinajstićov predlog uz predsjednikov dodatak.

Prelazi se na

VI točku. O putujućem učitelju.

Predsjednik razlaže korake učinjene još godine 1887 za promaknuće obuke o poljodjelstvu, imenito prošnju podnešenu na ministarstvo za ratarsku školu, u kojoj se iztaklo, da jedini strukovni ratarski zavod u Istri je talijanski, dočim za Hrvate i Slovence nije ničim providjeno. Ministarstvo je na to bilo odgovorilo, da osnovanje i vodstvo takvih zavoda spada na pokrajinu. On je za tim i kao bivši zastupnik u jednom svom govoru na car. vieću zahtjevao, da se ustroji drugi zavod sa hrvatskim nastavnim jezikom. Malo za tim došao na zadrugu i na njega osobno spis od kotarskog glavarstva, u kojem se priobćuje, da ministarstvo je priznalo potrebu poduke u poljodjelstvu i izrazilo mnenje, da bi se imalo za naš politički kotar imenovati posebnog putujućeg učitelja, koji bi držao u raznih mjestih praktične tečaje i koji bi imao proučiti kakvu bi se gospodarsku školu moglo tekom vremena ovdje zasnovati. U istom spisu pitalo se mnenje zadruge i njegovo, te su se obojica izrazila u smislu, da taj učitelj bi imao biti vješt hrvatskom jeziku i da sielo bi mu imalo biti u Krku. To se dogodilo u kolovozu 1890, a cielu godinu 1891 nije bilo nikakve rješitbe. U siečnju 1892 bilo je priobćeno zadrugi, da je imenovan g. Josip Lippizzer sa provizornim sielom u Lošinju. Zadružni odbor je to sve primio na znanje, te se nadao bud komu napredku, jer je bilo takodjer rečeno, da imenovani učitelj znade slovenski. On je došao na otok u veljači 1892, što je odbor objavio po občinah i preporučio ga, ali on iza dana ili dva odputovao, veleć, da je obolio. Povratio se još dva-triput, te bio u Puntu, Baški i Vrbniku, ali se o njegovom radu na našem otoku ništa ne znade, nit je gdje držao predavanja. Radi toga stavilo se u dnevni red i ovu točku, da skupščina o njoj pretresa i prema potrebi stvori zaključak.

Dr. Dinko Trinajstić, dobiv rieč, veli, da sadanji putujući učitelj niti neće držati predavanja, jer ne znade hrvatski, nego tek nešto razumije slovenski. Mnije, da ovo mjesto nije osnovano, da se namakne komu plaća, te predlaže, da odbor podnese na ministarstvo predstavku razloživ u njoj stanje i pitajuć, da se doskoči toj nestašici.

Vladin povjerenik g. Prinzig na to priobćuje, da je putujući učitelj g. Lippizzer sam umolio premeštenje i promjenu sa g. Cotićem. U koliko je obavješten, namjestništvo je takodjer privolilo na tu promjenu, koja bi imala i do mala nastupiti.

*) U Poreču. Op. Ured.

Dr. Dinko Trinajstić obzirom na u viest, misli suvišnim svoj predlog, te ga uzteže.

Dr. Fran Volarić veli, da smo izkusili kako nam se veckrat baca samo praha u oči, ili kadkada kost kao kučku, te nas se tješi pustimi obećanji, dok nas se umiri, a medjutim ništa se neizvadja. Opazio je takodjer, da kod ministarstva višekrat nisu niti točno upućeni o našem stanju i potrebah. On dakle rado prima na znanje viest priobćenu po vladinom povjerenikom, ali ipak misli, da neće biti neumjestno i u tom pogledu točno orisati ministarstvu cieli tečaj stvari. S toga uzroka on usvaja predlog dr. Trinajstića i preporuča, da ga se primi.

Skupščina prihvaća predlog.

Prelazi se na dnevni red.

VII Točka. Ini predlozi.

Fran Tomašić predlaže, da zadruga izhodi za Bašku dobavu malenog pastuha za križanje s magaricami, da se dobiju mazge.

Pop Petar Volarić veli, da se tim pokušalo u Vrbniku, ali da nije uspjelo. Mnije, da bi se za poboljšanje tovarske pasmine radje imalo dobaviti dobrog tovara.

Dr. Fran Volarić i dr. Dinko Trinajstić podupiru predlog Tomašićev, veleć, da neuspjehu u Vrbniku može biti i drugi uzrok, a da pokrižljavljenu tovarsku pasminu treba zamjeniti jačim živom.

Prima se predlog Frana Tomašića.

Miho Tomašić veli, da kako po iztočnoj obali Istre uspjevaju kostanji, tako bi mogli i kod nas. Voćka je ono koristna i glede voća i glede liesa. On dakle mnije, da bi se i naše gore mogle pošumiti kostanji, te predlaže da ih se dobavi.

(Konac sliedi).

Pogled po svietu.

U Trstu, dne 1. marča. 1893.

Austro-Ugarska. U carevinskom vieću razpravlja se ovih dana proračun ministarstva financijah. Na drugom mjestu donosimo dio govora, što ga je izrekao zastupnik dr. Laginja kod te razprave. Naši dični zastupnici nepropuščaju nijedne zgode, a da ne upozore cesarsku vladu na nepravde, koje trpi naš narod u Istri i na nevolje, koje ga taru. Zast. Spinčić govorio je opetovno kod razprave o proračunu ministarstva nauke, predloživ dvie resolucije, t. j. o pučkom školstvu i o srednjih školah u alpinskih zemljah i u Primorju, a zastupnik dr. Laginja govorio je kod razprave proračuna ministarstva financija vrlo obširno i temeljito, dočim su postavili u zadnje doba interpelacijah, kojimi idu za tim, da se Hrvatom i Slovencem Istre nepravde dokinu ili da se njihovo materijalno stanje poboljša. Kod razprave proračuna ministarstva financijah tužili su se i drugi zastupnici proti sadašnjemu sustavu. Česi prigovaraju utjerivanju poreza putem občinah, koje su i onako poslovi preobterećene, a tirolski Talijani na zloserotnu klauzulu u trgovačkom ugovoru izmedju Italije i Austro-Ugarske, koja da je naniela škode Dalmaciji do 5 milijuna, a Tirolu $3^1/_2$ milijuna forinti. Zastupnik Biankini upitao je vladu u sjednici od subote, da li joj je poznato, da se od desetak godina amo uvadja u dalmatinske urede njemački jezik, i što misli učiniti, da se ta nepravda ukine.

Crnagora. Priestolonasliednik crnogorski knežević Danilo bijaše ovih dana svečano u Petrogradu dočekan i sjajno pogošćen. Budućega kneza junačke Crnogore susretali su u najviših krugovih najsrdačnije.

Srbija. Agitacija za predstojeće izbore u narodnu skupštinu biva danomice sve to živahnijom. Vlada je dala zatvoriti nekoje prvako i kandidate radikalne stranke opravdajuć taj korak tim, da ona mora čuvati red i bditi, da se zakon poštuje.

Bugarska. Službeni listovi kneza Ferdinanda nemogu od veselja, što se je knez zaručio. Kad bi se moglo vjerovati tim plaćenikom, tad bi po njihovu sav bugarski narod zbog toga dogodjaja bio izvan sebe od radosti.

Francezka. Predsjednikom senatske komore u Parizu bijaše izabran poznati francezki diplomat Jules Ferry. Jedni ga opisuju kano protivnika predsjednika republike Carnot-a, dočim mu pripisuju drugi neobične vrline i krieposti.

Italija. Ogromna pronevjerenja u bankah Italije zadaju vladi i parlamentu mnogo brige. Iztraga se vodi još uviek proti pronevjeriteljem, a tad će tekar imati da svoju reče i narodno zastupstvo ili parlament.

Franina i Jurina

Jur. Si čuja Frane, da je nika ḍorna[1] i prodana duša počela Kaštelirce nagovarati, da se u „Logu“ upišu?

Fr. E, dragi moj Jure: Kaštelirci imaju zdravu pamet i junačko ruke za si svakidanji kruh zaslužiti. Ne potrebuju oni tuje kaše, kako njihovi susedi.

Jur. Ma da će i njima talijansku školu dati.

Fr. Istina je: Kaštelirci potrebuju škole i nauka; ali oni neće nikad zaboraviti, da su Slovinci, i neće nikad zatajiti svoju viru, ni svoj narod ni svoj jezik. Za si školu sazidati imaju dosta rendite samo ako se bude pošteno delalo i pošteno šparalo. Tako se je govorilo na placi na dan sv. Valentina.

Jur. Božo daj, da bi bilo tako!

* * *

Fr. Dobro jutro, Jurino!

Jur. Bog daj dobro jutro, odkud ti tako zaron?

Fr. Proprio od Suska.

Jur. Ke su novitadi tamo na srid mora, saan cul, da se puk tamo vavik smućuje, povij mi pravo je to istina?

Fr. Ne smućuje se puk, no zerme moj, nego ga drugi smućuju, ki su siti tuje hrone.

Jur. A ki su to?

Fr. A ter znos. Jednomu tarbuh stiče, druga je va kužel umočena, a troti smardi gnilom ripom.

Jur. Dobro je, ma povij mi lipo, kako, svi punti.

Fr. Ni mi sada do toga, ću drugi put, kuhamo manoci, pok san hodil stargulu zajat, gren ju ponit mojoj Mari za sir sgratat, ako ne će mi kuminjat Adio!

Jur. Bog!

* * *

Jur. Poznaš ti Kanfanarskega „škanadindj“?

Fr. Kako nebih, ma lipše bi stalo ime: škana-kroati.

Jur. Ča su mu Hrvati tako dragi?

Fr. E, da bi ih mogâ, bi sve obisia na brist ali na barilinu murvu.

Jur. Ča nezna, da su bili prija Hrvati ovdi nego on, da će biti potlo, kad bude ki pobrâ svoje bisage.

Fr. Zus, zna ča dela, ma on dela po „komandi“.

Različite viesti.

Zaplijena. Prvo izdanje današnjega broja zaplienilo nam je državno odvjetništvo radi viesti „Zastupnici puka“. Za štov. naše čitatelje priredismo drugo izdanje.

Račune i opomene prilažemo i danas nekojim našim dužnikom, a tako ćemo obredati sve dužnike, pa ne bude li ni ovo pomoglo, pomoći će sudovi, te će nemarnici imati uz trošak i sramotu.

Novi odbor mužke podružnice sv. Cirila i Metoda u Trstu. Na glavnoj skupštini naše mužke podružnice sv. Cirila i Metoda, obdržavanoj u nedelju, bijahu u novi odbor jednoglasno izabrani sliedeći članovi: načelnikom M. Mandić, tajnikom G. Bartol, blagajnikom V. Klinar, odbornici N. Stopančić, dr. G. Gregorin i prof. dr. K. Glaser.

Razprava u Rovinju. Danas, dne 2. t. m. započela je pred okružnim sudom u Rovinju razprava proti Pazinčanom: Adolfu Pilat, Ivanu Ghersetich, Fodele Camus, Guidu Mrach, Rajmondu Mrach i Rugoru Camus, obtuženim od državnoga odvjetnika radi izgreda počinjenog dne 26. agusta u Pazinu proti nekojim hrvatskim i slovenskim rodoljubom iz Trsta, Pule itd., koji su rečenoga dana baravili u Pazinu, te so popodne podali u Lindar na zabavu. Razprava trajati će valjda dva dana, jer su nekoji svjedoci pozvani za danas, a drugi za sutra. Naš urednik pozvan je kano svjedok za sutra.

Razpravi će predsjedati predsjednik dr. Fiocchi, a obtužene braniti će odvjetnik dr. Marko Costantini. Talijani naručili su iz Trsta posebnog brzopisca.

U budućem broju priobćiti ćemo tečaj razprave.

Pišu nam Baške koncem febrara. Med inimi čestitkami, koje su stigle prigodom obavijenih jur občinskih izbora — pristupilo je na bivšeg načelnika gosp. Jurja Čubranića i pismo našeg dičnog zastupnika i neustrašivog borioca za hrvatska prava na carevinskom vieću, veleučenog gosp. Vjekoslava Spinčića. Predajemo to pismo javnosti, jer ćе u veliko obradovati srca sviestnih Bašćana, koje je naš neumorni zastupnik pred dviemi godinami odlikovao svojim posjetom; i jer će tim putem zanj saznati svi naši junački pomorci, boraveći sada izvan svog zavičaja. A želja je naša, da zanj sazna sav hrvatski narod, jer je ono po našeg mučeničkog zastupnika dokazom žarke ljubavi i požrtvovnog rada do milog mu patničkog naroda.

Dok Istra bude brojila ovakve sinove-sokolove, nek nezdvaja o svojoj budućnosti.

Evala Ti istarski narodni sokole!

Pismo glasi: Beč 14. II. 1893.

Velecienjeni gospodine načelniče!

Čestitam iz svega srca na sjajnom izbornom uspjehu; na pobjedi stranke, kojoj je na srcu i dobrobit občine i sloboda Hrvata!

Dolazim nešto kasno, al za to s nemanje oduševljenja klicem: Živili svjestni bašćanski Hrvati s načelnikom njim na čelu!

Primite izraz odličnoga poštovanja i iskren pozdrav za se, svoje i sve svjestne Bašćane. *Vjekoslav Spinčić.*

Iz občine Dekani pišu nam, da se je u istoimenom selu dne 6. febrara t. god. svečanim načinom otvorio II. razred na tamošnjoj slovenskoj pučkoj školi. Svečanost obavila se u crkvi i školi, a svršila je kod g. načelnika Mahnića, koji je goste, učitelje i domaće prvako sjajno pogostio. Prisutno bijaše svečanosti više gg. učitelja, c. kr. školski nadzornik, školska mladež i domaće občinstvo. Crkvenu svečanost obavio je velevriedni g. župnik, koji je takodjer u školi izrekao mladeži, učiteljem i puku vrlo krasan govor. Ovo je četvrta slovenska dvorazrednica u Istri, u kojoj će djeca bez dvojbe liepo napredovati pod ravnanjem vrsta čestitoga učitelja g. Kurcta i njegove vriedne supruge-učiteljice.

Zemaljski štipendiji i naši djaci. Da bijahu opravdane pritužbe naših zastupnika u saboru u Poreču i narodnih glasila radi pristranosti, koju pokazuju istarski Talijanaši kod podiljivanja zemaljskih štipendija i podpora, navadjamo za danas opet jedan novi dokaz. Istarski djaci u Italiji, dapače državljani kralja Umberta, mogu uživati istarske štipendije i podpore, nu istarski djaci hrvatske ili slovenske krvi, koji uče u Zagrebu — dakle u austro-ugarskoj državi — ne mogu biti dionici zemaljskih štipendija Istre.

Iz Zagreba pišo nam naime sveučilišni slušatolj Istran, da je tamo na sveučilištu trojica siromašnih upravo Istrana. Sva trojica zamoliše zemaljski odbor u Poreču za štipendije ili podporo, nu nitko nedobi ni novčića. Molbenice bijahu pisane hrvatski, a to je dosta poročkoj gospodi, da je odbija. Gimnazijalcem na Rieci nedaju ništa, sveučilištarom u Zagrebu ništa, srednjih školah niti sveučilišta u hrvatskom jeziku u Austriji nemamo, tada nam nebi preostajalo drugo, nego potalijančiti se, ako ćemo uživati zemaljske štipendije ili podpore. Nu mi ćemo i ku bureć izškolati se, a kad budemo na svojem mjestu medju hrvatskim pukom nećemo nepravda gospodi talijanskoj zaboraviti.

Iz Višnjana pišu nam 1. t. m.: Opisali ste, gosp. uredniče, u 39. br. dične „Slogo“ od godine 1892., kako je požar uništio kuću našemu kmetu Antonu Bernešu u ovoj občini. Grozili mu se tada naši krnjeli i Talijanaši i plašili ga, da neće dobiti ni novčića od banke „Slavije“, kod koje bijaše proti ognju osjeguran. Lagale su te crne duše, kano što već običaju, jer je naš Berneš odmah poslie požara od „Slavije“ primio izplaćenu mu škodu u vriednosti od 911 for. 66 nč. Siromah kmet ne može „Slaviji“ nikako dohvaliti radi njezine brzine i točnosti u izplaćonju njegove štete. Eto, crno krnjolsko kukavico, mraz vam je pao na zamazani obraz.

Početkom ove godine povjerilo je rodoljubno generalno zastupstvo banke „Slavija“ u Ljubljani našemu čestitomu i zaslužnomu Antonu Radošu iz Radoši, da ju zastupa u ovih stranah, što je on i preuzeo, te preuzimlje za „Slaviju“ osjeguranja bilo kojе vrsti. Naši kmetovi, koji nisu još u ovih stranah proti ognju osjegurani, neka se pouzdano obrate na Antona Radoša.

Književnost.

Uprava „Matice Hrvatske“ razaslala je svim svojim članovom pripadajuće im knjige za god. 1892. Ako pometnjom koji vanjski član nije ipak primio ovih knjiga, neka ih u smislu naputka „Matice Hrvatske“ točke 7. ili kod dotičnog družtvenog povjerenika ili neposredno kod uprave „Matice“ u Zagrebu potraži, do uključivo 25. ožujka t. g. Tko u ovo vriemo sebi pripadajuće knjige „Matice“ za god. 1892. ne potraži, nema ih u smislu družtvenoga naputka točke 7. prava iza toga vremena više tražiti, i kasnije potražbe ne će se moći od strane „Matice“ uvažiti.

Umoljavaju se najučtivije svi oni članovi „Matice“ — utemeljitelji i prinosnici — koji su zaostali s uplatom družtvenih prinosa za god. 1892., da te prinose što prije uplate, kao takodjer i družtveni povjerenici, koji još prinosa svih svojih članova za g. 1892. blagajniku „Matice“ dostaviti nisu, da to svakako do polovine tekućega mjeseca (15. ožujka) t. g. učine. Nadalje se umoljavaju gg. povjerenici, koji još nisu imenika članova svoga kotara za g. 1892. u obće ili nepodpuno družtvenomu blagajniku dostavili, da i na nj ne zaborave, da so uzmogne što prije i godišnje izvješće „Matice“ i imenik članova za g. 1892. tiskati.

Naputak o g.jonju nove odlike kukuruza zvane Szekeler-Mais, napisao Mat. I. Dudan putujući učitelj gospodarstva u Dalmaciji. Nakladom c. kr. namjestničtva dalmatinskog. Zadar 1893.

„Glazba.“ List za sviestovnu i crkvenu glazbu i dramatsku umjetnost. Uredjuje prof. Vacl. Novak. Tisak i naklada knjižare Lav. Hartmana (Kugli i Deutsch) u Zagrebu. Ciena za cielu godinu for 3, a izlazi svaki mjesec jedanput.

Listnica uredničtva.

Prijatelju u K. Kad ne pomaže više ništa a Vi se potužite ravnateljstvu pošta i brzojava u Trstu, pak ćete vidjeti, da će to pomoći. Ovo neka služi svim našim prijateljom, koji nemogu dobiti bud na kojoj pošti u pokrajini hrvatskih tiskanica. Našim rodoljubom valja se već jednom maknuti i radi poštanskih počata, i to istim putem

Gosp. dopisniku iz Liburnije. Vašeg članka „Naše škole“ nećemo za sada iznosit na javnost. Milje bi nam bilo, da se stvar doma uredi; što novide naroda i neuspjeha ni občinsku ni školsko oblasti?! Sjećamo ovim jedno i drugo, da vrše svoje dužnosti, jer inače kazati ćemo sve što znamo, pak bilo to komu milo il nemilo. Rod je u svemu potrobit.

Gosp. R. Oprostite što nouvrstismo Vaše viesti, da se tamo nerazpiruju još većma strasti; stvar je poravnana, pak mirna Bosna! Da sto nam zdravo!

Gosp. M. L. sv. Petar u šumi. One knjige naručili smo Vam u Zadru, odakle ćete je pošt. pouzetjem dobiti. Zdravo!

Gosp. T. B. S. u Š. Nemožemo priobćiti Vašeg dopisa, jer je stvar osobna, te bi nas mogao Vaš protivnik tužiti, a mi smo tužba i prositi. Ako sto stalni, da mu možete krivnju dokazati, a Vi ga prijavite sudu. Prijateljski odzdrav!

Listnica uprave.

Gosp. Š. K. Žbandaj: u redu je kako pišete. Živili!

M. M. Boli f. 2.50; Br. dr. Podgrad f. 2.50; J. A. Ljubljana f. 5; S. J. Gluhov f. 6; K. M. Malinska f. 3; B. I. Zadar f. f. 7.50; M. L. Diomo f. 2; D. T. Selca f. 5; Hrv. sast. Selca for. 2.50; Č. M. Kumin f. 2; S. J. Trst f. 5; L. F. sv. Petar u š. f. 7; Čit. Makarska f. 2.50; Čit. Starigrad f. 5; T. dr. D. Krk 2 br. f. 10; S. P. Malinska f. 2; J. P. Dobrinj f. 2; S. J. Klanjec f. 5; C. I. Kanfanar f. 2.50; N. A. Pićan f. 2.50; G. I. Kopriva f. 2.50; Š. A. Zamask f. 2.

(Sliedi.)

Lutrijski brojevi

Dne 25. febera

Beč	75	84	85	11	5
Gradec	82	55	40	65	18

Dne 1. marča

Brno	69	5	82	27	70

Ernest Šverljuga

brijač

ulica Stadion br. 1, Trst,

preporuča se 20—1

p. n. slavenskomu občinstvu Trsta, okolice i bližnjih istarskih mjesta za blagohotan posjet.

ČISTA KRV

(ZDRAVIE!) 12—7

Tajne bolezni, tišaji, spuščaji, bledost, splošna utrujenost, slabost — se izgubijo pri zdravi krvi. Mi jamčimo za sigurен vspeh pri upo-rabljanju naše metode.

Pri vprašanjih je priložiti povratno marko na:

„OFFICE SANITAS" PARIS

30. Faubourg Montmartre.

Drogerija

Augusta Rizzoli-a

ulica Malcanton br. 13 u TRSTU

skladišče svieća voščanih, ljekovitog ulja, mineralnih voda, raznih crnila, boja i kistova, sapuna mirisavih i za pranje. 38—52

U radionici klepara

GIUSTO BIASUTTI

opunomoćenoga graditelja vodovoda u željeznih cievih Via Barriera vecchia Trst broj 10 gradi i drži na skladištu kupelji u posudah, sa stolicom sa ili bez peći iz cinka čvrsto gradjene, to izvadja i druge radnje klepарske uz najniže cieno. Ilustrovani coniki dobivajo se gratis. 38—52

Odlikovana zlato medaljo: Bruxelles 1892.

Najboljše sredstvo za

želodec

katero želodec in opravita prebavnih dolov života kropča in tudi odprt život pospešuje, 8—25 je

tinktura za želodec,

katero pripravlja

Gabrijel Piccoli,

lekar „pri angelju"

v Ljubljani na dunajski cesti.

Cena 1 steki. 15 novcev.

Izdelovatelj razpošilja to tinktaro v zabojčkih po 12 stekleenic in voč Zabojček z 12 stekl. stane gld. 1.36; s 24 gld. 2.60; s 36 gld. 3.84; s 44 gld. 4.26; 55 stekl. tehta 5 kg s poštno težo in velja gld. 5.26; 110 steki gld. 10.30. Poštnino plača vedno naročnik.

Dobiva se v lekarnah v Trstu, na Primorskem, v Istri in Dalmaciji.

EPILEPSIJA

(BOŽJAST) 12—8

ozdravljiva brez povrnitve, tisuči morejo dokazati ta nečuveni vspeh znanstva.

Natančna poročila z povratno marko je pošiljati:

„OFFICE SANITAS" PARIS

30. Faubourg Montmartre.

Drogerija

Arturo Fazzini u Trstu

Ulica Stadion 22. — Telefon 519.

Velik izbor mineralnih voda, sameljenih boja na ulju najfinije vrsti; crvene, žute, zelene, višnjevo i crno po 28 nvč. kilo. Olovno bjelilo po 32 nvč. kilo; tutijno bjelilo najfinije po 40 nvč kilo. Osim toga velik izbor bojah na vodu i kistova svake vrsti po cienah, s kojimi nije moguće konkurirati.

Skladište glasovitog pokroplitolja od Kwizdo (Kornouburger Vichnährpulvor) za životinje. Izbor mirodija, boja, lijekova — skladište sumpora i modro galice za porabu kod traja. Naručiteljem dajo se brezplatna poraba telefona. 36—52

Fran Epron

ulica Arcata.

Slikar znakova, svake vrsti grbova, dekoracija umjetničkih, slikanih stakala, drva, mramora i prozirnih slika. 38—52

Nič već kašlja!

Balzamski petoralski prah

ozdravi svaki kašalj, plućni i bronkijalni katar a dobija se u odlikovanoj ljekarni

PRAXMARER (telefon 207) „Ai due Mori"

TRST: Piazza grande. 38—52

Poštarsko pošiljke odpreme se odmah uz 55 nvč. ili toliko listovnih maraka. Pozor pred provarom.

Jedine družtvo pločara

Petar Levichnik i dr.

Osobiti ovršitelji radnja cementom postignuv u tom do sada svuda najbolji uspjeh, o čemu posjeduju mnogobrojne svjedočbe za izvedene razne sustave shodova, kamenica za bašče itd. itd. Izvadjaju cementiranje zidova, izvana to iznutra jamčeć za nepromočivost; nadalje bilo kakvo shodište u cimentu Portland sa kamenjem bilo koja boje i mramora, obavljaju laštanje shodova te odstranjenje vlage i smrada. Izvršuju svaki popravak uz jako obaljeno cieno. Radnje obavljaju najvećom brzinom svdje i u pokrajinah, Dalmaciji, Istri itd.

Za naručbe dosta je napisati dopisnicu. **Svaka radnja je zajamčena.**

U nadi, da ćemo biti radnjami počašćeni kano do sada, biljećimo se sa štovanjem

Družtvo pločara

PETAR LEVICHNIK i dr.

Ulica Madonnina br. 21, I. kat, 52—38 vrata 11.

Bogat izbor

počata od kaučuka i kovnih, jednostavnih i umjetničkih počata za uredo, rasna urezivanja, kovnih tablica za stanove, kliše, tvoriva, velikih počata za označivanje pošiljaka, monograma, crnila neizbrisivog za počate itd. za najniže cieno. — Preprodavači i agenti dobiju dobar popust. U pokrajinu idu pošiljke uz pouzeća.

G. BATTARA i dr.

TRST 39—52

ulica sv. Katarine br. 3.

Tvornica počata i sličnih predmeta.

Krasne uzorce zasebnikom pošilja zastonj in franko.

Dogate knjige z uzorci, kakoršnih še ni bilo, za krojače nefrankovano. Jaz ne popuščam za 2½, ali 3½ goldinarjev pri metru, ne dajem daril krojačem, kakor to dela konkurenca na račun zadnje roke, ampak imam le tržne in čiste cene, tako, da mora kupiti vsak zasebnik dobro in ceno. Prosim toroj zahtovati le mojo knjigo z uzorci. Svarim tudi prod pismi konkurenco, ponujajočoj dvakrat toliko popustka.

SNOVIJ ZA OBLEKE.

Porurion in dosking za častito duhovščino, pred pisane snovi za uniforme c. kr. uradnikov, tudi za veterane, ognjegasce, telovadce, livreje, sukna za biljarde in igralne mize, preproge za vozove, loden nepremočen za lovske suknje, snovij za prati, poštne čgrtače od gld. 4-14 itd. — Kdor hoče kupiti vredno, poštene, trajno, čisto volneno sukneno blago, ne pa dobor kup cunje, ki se komaj toliko vredna, kolikor se plača krojaču, obrne naj se do

IVANA STIKAROFSKY v BRNU

24—5 (v tem Manchestru Avstrije) 24—3

Največja zaloga fabrikega sukna, v vrednosti ½ miljona gld.

Da pojasnim velikost in zmožnost izjavljam, da moja roka združuje največe izvažanje sukna v Evropi, izdelovanje kamgarnov, potrebičin za krojače in veliko knjigovezniee lo za lastne namene. Da se prepričа o vsem tem, prosim slavno občinstvo, da si, kadar mu prilika nanese, ogleda velikanske prostore mojih prodajalnic, kjer ima posla 150 ljudij.

Pošilja se le po poštnem povzetju.

Dopisuje v nemškem, madjarskem, češkem, poljskem, italijanskem, francoskem in angleškem jeziku.

Nič već kašlja!

Balzamski petoralski prah

ozdravi svaki kašalj, plućni i bronkijalni katar a dobija se u odlikovanoj ljekarni

PRAXMARER (telefon 207) „Ai due Mori"

TRST: Piazza grande. 38—52

Poštarsko pošiljke odpreme se odmah uz 55 nvč. ili toliko listovnih maraka. Pozor pred provarom.

Privilgirane štrcaljke proti mildevu (peronospori) inžinira Živica pripoznate su medju ostalim kano najbolje, jer su najjednostavnije, najtrše i najustrajnije; najlaglje i vrlo brze u radnji, pošto porabe najmanje tekućine a kod svega toga jesu najjeftinije. Podpisana tvrdka pripravlja ih radi toga mnogobrojno za buduće proljeće te razašilje već sada prospekte i cienike bezplatno svakomu, tko se oglasi, te šalje i obrazce. Priporuča takodjer druge predmete i svoje radnje.

ŽIVIC i drug.

u TRSTU, ulica Zonta broj 5 inžinirski ured, skladište strojeva i dotične tvarine; zastupstvo tvornica, mekanička radionica.

Velik krah!

Zadnja razprodaja obstoječe zaliha!

Ne New-york i London nisu pošteđili ni europejsko kopno, te bljsko jedna velika tvornica srebrnih predmeta prisiljena podieliti čitavo skladište uz vsoma nizku odštetu radničke sile.

Ja sam poobläšten, da taj nalog ovršim.

Prodajem

dakle svakomu, bio bogat il siromak, sliedeće predmete uz samu odštetu od for. 6.30, i to:

6	kom. najfi. stolnih noževa pravim engl. rozom.	
6	„ amer. patent. srebr. vilica iz jednog kom.	
6	„ „ „ „ žlica običnih	
12	„ „ „ „ „ za kavu.	
1	„ „ „ „ veliku žlicu za juhu,	
1	„ „ „ „ „ „ mleko,	
6	„ englezkih Viktoria-tasa.	
2	„ krasna svetnjaka za stol.	
1	„ čajovnik.	
1	„ fina posuda za cukar.	

42 komada svega.

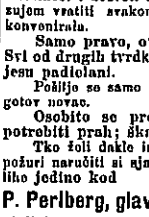

Ukinjena marka.

Svih 42 navedenih komada stojalo je prije 40 for., dočim se mogu sada dobiti uz najnižu cieno od 6 for. 30 nov. — Amerikansko patent-srebro jest skroz i skroz biela kovina, koja pridržaje boju za 25 godina, zašto se jamči.

Za dokaz, da ovaj oglas nije

nikakva prevara

priobdajem nekoje od biljada pohvalnih pisama i ponovnih naručba, koje sam primio o izvrstnoći i dobroti moje robe, te se javno obvezujem vratiti svakomu novce, komu nebi roba konvenirala.

Samo pravo, ovom ubilježeno markom. Svi od drugih tvrdka oglašeni slični predmeti, jesu padželani.

Pošilje se samo poštarskim pouzetjem ili za gotov novac.

Osobito se preporuča za čišćenje toga potrebiti prah; škatula sa uputom 15 nvč.

Tko želi dakle imati solidnu robu, neka se požuri naručiti si ajanu garnituru dokle je zaliha jedino kod

P. Perlberg, glavno skladište i agent.

ujedinjene amer. patent-tvornice za srebrnu robu

Wien, I., Deutschmeisterplatz 4/3.

Izvadak iz zahvalnice:

Upozoren po g. med. dr. Bönischu, molim Vas, pošaljite takodjer moni jednu takvu garnituru. Freiberg, 27/12 1892. **Robert Hild,** prodatojnik postaje.

Pošaljite mi još jednu garnituru, ja sam sa istom zadovoljan, jer je proporuke vriedna. Jarkovacz 9/1 1893. **Čedomir Petrov,** nadučitelj. 8—3

J. PSERHOFERJA

lekarna v Beču, Singerstrasse broj 15.

zum goldenen Reichsapfel.

Kričistilne krogljice, nekdaj imenovano univerzalne krogljice, znano domačo odvajajočo sredstvo.

Jedna škatljica z 15 krogljicami stane 21 kr., jeden zavitek šestih škatljic 1 gld. 5 kr., pri nefrankovani pošiljatvi po povzetju 1 gld. 10 kr.

Ako se donar naprej pošlje, ni treba plačati porto, in stane: 1 zavitek krogljic 1 gld. 25 kr., 2 zavitka 2 gld. 30 kr., 3 zavitki 3 gld. 35 kr.; 4 zavitki 4 gld. 40 kr., 5 zavitkov 5 gld 20 kr.. 10 zavitkov 9 gld. 20 kr. (Manj, kot jeden zavitek se ne pošilja).

Prosimo, da se izrečno zahteva 2—12

„J. Pserhoferjeve kričistilne krogljice"

in paziti je, da ima pokrov vsake škatljice isti podpis J. Pserhofer v rdečih pismenih, katoroga je videti na navodilu za porabo.

Balzam za ozebline J. Pserhoferja 1 posodica 40 kr., prosto poštnine 65 kr.

Trpotčev sok, 1 steklonica 50 kr.

Amerikansko mazilo za trganje 1 posodica 1 gld. 20 kr.

Prah proti potenju nog, škatljica 50 kr., poštnine prosto 75 kr.

Balzam za goltanec, 1 steklonica 40 kr., poštnine prosto 65 kr.

Zivljenska esenc.. steklenička 22 kr.

Angležki balzam, steklonica 50 kr.

Fijakerski prsni prašek, 1 škatljica 35 kr., poštnine prosto 60 kr.

Tanokininska pomada J. Pserhoferja, pospešuje rast las, škatljica 2 gld.

Univerzalni plašter prof. Steudela, posodica 50 kr.. poštnine prosto 75 kr.

Univerzalna čistilna sol A. W. Bullricha, domače sredstvo proti posledicam slabe prebave, 1 zavitek 1 gld.

Razven imenovanih izdelkov dobivajo se še drugo tu- in inozemske farmaceutične specijalitete, ki so bile po vsih avstrijskih časopisih oznanjene; in so na zahtovanje točno in v cono proskrbljajo tudi predmeti, kojih ni v zalogi.

Razpošiljanja po pošti vrše se točno, a treba je denar poprej doposlati; večja naročila tudi po poštnem povzetju.

Pri dopošiljatvi donarja po poštnej nakaznici, stane porto dosti manj kakor po povzetju. 8—12

Izvanr. novost!

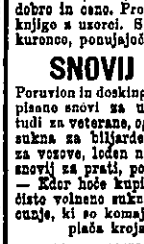

Elektro-bliesk-čudovita svietiljka. Najbolja, najcienija i najtrajnija svietiljka novijeg doba! Svietlo mirno, poput električnoga sjajno! Poraba petroleja vrlo malena. Sve neprilike drugih svietiljaka isključeno su kod ove. — Ciena tih vrlo praktičnih svietiljki, posve iz nikela, sa omiljenim zvonom, okruglim stienjom i sa škatulom for. 3. Vrlo praktične viseće svietiljke istog sustava for. 2.90. Čudovite svietiljke za zidove for. 3.25. Najbolja svjedočba ovim svietiljkam jest množtvo naručba na sve strane svieta. — Razašilje je poštanskim pouzećem uz jamstvo središnje skladište **M. Rundbakin Beč,** II., Glockengasse 2. 8—5

Izdavatelj i odgovorni urednik Mate Mandić.

Tiskara Dolenc.

Broj 10. U Trstu 9. marča 1893. Godina XI.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja po pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarino, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na tiskanom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 4 for., za soljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Govor

narodnoga zastupnika dra. M. Laginje, izrečen u sjednici od 16. febrara 1893. u zastupničkoj kući u Beču.

(Konac).

Možda je obćenita pogrieška, koja se ne događja samo u Primorju, da, kako je baš kod nas slučaj, državna odvjetničtva jesu samo javni tužitelji, a veoma se malo brinu za položaj obtuženika. Ja sam razumio stvar uvjek tako, da je dužnost državnog odvjetničtva predstaviti sudcu sve razloge sumnje, koje se dobilo od iztrage, iznieti dokaze krivnje, ali u isto doba prikazati i ona dokazna sredstva, sve oznake, koje slučajno govore u prilog obtuženika. To se žalibože obično nedogadja, te ako obtuženik ili branitelj moli za nove izvide, može već prije biti pripravan na jednak odgovor: Čin *ad A* molbe je niččan, nebi daklo ništa dokazao; čin *ad B* je malovažan; čin *ad C* biti će razjašnjen po svjedocih obtužbe itd., tako da branitelj vrlo težko može doći do vodjenja dokaza.

Opredieljenje čina, koji dodju pred sud, je često po mojem nazoru sasvim pogriešno, osobito u onih slučajih, gdje su po sriedi stanovite svrho ili ciljevi. Ja sam osvjedočen — nemogu govoriti inače — da državna odvjetničtva, dotično oni organi, koji gdje drugdje dieluju za nje, nepostupaju uvjek bez upliva drugih oblasti i stanovitih načela. (Zast. dr. Kronawetter: Vcoma istinito!) Ja se bojim daklo — a mislim, da zato imadem pri ruci ne samo znakova, nego i dokaza — da su u posliednjih dvih godinah u Istri državna odvjetničtva vršila službu političke oblasti. (Zast. Spinčić: Na sramotu pravice! — Zast. dr. Kronawetter: Isto i kod nas!) Posljedica toga jest, da obtužbe i osude njekako čudno glase, — ta i tamo neima nikakvih osuda, gdje bi ih moralo biti — i da se nimalo ne uvažuje pitanje pravednosti, olahkujućih okolnostih i možda bluduje. (Zast. Spinčić: Pravednost je kod nas već odavna umrla!)

Budi mi dozvoljeno navesti njekoliko slučajeva, koji su se dogodili u Istri u zadnjih dvih godinah, za da imate jasnu sliku naših prilika i u tom obziru. Mi smo se hiljadu puti tužili, da je naša pokrajina zapuštena, da je propalo naše gospodarstvo, osobito kod seljačkog pučanstva, da se mi nikako ne možemo gospodarstveno dignuti, jer nam manjkaju svi oni uvjeti, koje vlade i dobrohotni čimbenici druguda daju pučanstvu.

Mi smo, kako rekoh, često to iznieli i iznieti ćemo još; ali bit će često osvjedočeni, da u takvom položaju, kad se dogode izgredi ili počine zločini, moralo bi se uporabiti više blagost, nego li prevelika strogost zakona; jer osuda mora biti prikladna prilikam, u kojih se nalazi zločinac.

Da vam predočim sliku, kako je u tom obziru u Primorju, a osobito u Istri, neka mi bude dozvoljeno iznieti njekoliko slučajeva, najviše poznatih mi iz neposredne zamjetbe. (Čujte! kod sumišljenika).

Bilo je na primjer jur spoznato, da u družtvenih prostorijah „Čitaonice" u Puli bijahu već kratko razbijena kamenjem stakla na prozorih. Ja sam vidio sam, kojom silom kamen leti, razbiv staklo na vanjskom prozoru, ošteti u drugoj sobi glasovir. U kolovozu prošle godine bijahu u vrtu dotične kuće, obkoljenom sa svih stranah kućami i vrtovi, mnogi češki učitelji i učiteljice kao gosti, koji putovahu za zabavu put Rieke, Pule, Mljetaka itd. I tada pade kamenja jedne večeri u prostorije „Čitaonice". Kako znamo, dotične iztrage nedovedoše do baš ničesa, zločince nije se moglo naći. (Zast. Spinčić: Jer se nije ni tražilo!) To se dogodi u gradu, gdje ima veliki broj gradjanskih i vojničkih straža, u gradu, kojemu je osobita dužnost bditi nad mirom i redom svakoga državljanina — u Puli.

K Puli spada malo selo Peroj, u kojem ista občina ima da vrši policajnu službu. U tom mjestu njeki Špiro Maričević ima gostionu i tu su jedne večeri mlada čeljad pjevali nedužno narodne pjesme i čitali jedan izborni proglas, isto tako nedužan, vidjen i dozvoljen od političke oblasti. Ali pošto je odredjenik občine puljske talijanski pristaša, prodre u krčmu i ponese se u njoj nepristojno, pače izazva krčmara se u njoj nepristojno, pače izazva krčmara tako, da je isti morao odalečiti ga iz svojeg posjeda. Posljedica toga bila je, da je Špiro Maričević bio obtužen radi zločinstva javnog nasilja (Čujte! Čujte! kod sumišljenika) po §. 81. — (obrnut prema zastupniku dru. Lueporu:) nije li istina gospodine doktore? (Zast. dr. Luegor: Dobro je!) — proti ohlastnoj osobi, priznat krivcem istoga (Povik: To se razumije!) i odsudjen na njekoliko mjeseci težke tamnice (Zast. dr. Luegor: Možda još sa postom!)

Tu se je odmah našlo zločinca, jer bijaše Slaven, ali ondje, gdje bijahu razbijena slavenska stakla, oštećen slavenski glasovir, stavljeno u pogibelj slavenske glave — nije se uzmoglo naći nikoga. (Zast. Spinčić: Nije se htjelo naći! — Zast. dr. Luegor: Isto i kod nas se nije uhvatilo one od Pernerstofera!) Tu imamo oba lica i medalje.

Drugi slučaj se je dogodio baš u isto vriome u Pomjanu, kotar Kopar, kod občinskog izbora. To je občina, koja bi se morala podiguati za uzor ustavnosti, sooska občina vele razprostranjona, u kojoj kod zadnjih občinskih, zemaljskih i izbora za carevinsko vieće dodjoše na glasovanje do 90 postotaka birača. U oktobru 1891 — ako se ne varam — dodjoše skoro svi birači, koji su mogli doći, i ostadoše kroz tri dana i tri noći u uzornom miru, što je potvrdio i dotični vladin povjerenik, a taj mir bijaše tim vriedniji udivljenja, što povjerenstvo sastavljeno od talijanskih pristaša, bijaše već više puta dalo povoda pritužbam.

Na večer četvrtoga dana ipak ne mogoše uzdržati više svoju strpljivost, kad je protivnička stranka predstavila a protivničko povjerenstvo priznalo kao valjanu njeku punomoć, nit podpisanu niti podkrižanu od dotičnog opunomoćitelja.

Tada prestade, kako rekoh, strpljivost, a mislim da bi ju izgubili i sveti Jobi i drugi u nebu (Zast. Spinčić: Nakon četiri dana!) dà, u četvrtom danu.

Ljudi su se u ostalom ograničili na vikanje proti dotičnom izazivaču: „Van s njim!" prietili su riečmi i psovkami prama članovom povjerenstva. Bili su pozvani na sud, obtuženi radi zločinstva javnog nasilja i priznati krivci te sjedijahu i sjede još nekoji u tamnici sudišta, stranom u Trstu, stranom u Kopru (Zast. Spinčić: A izazivač?)

Izazivaču nije se ništa dogodilo, on ide za sada slobodan. — Gospodo moja! U istoj godini ili godine 1892., njekoliko mjeseca kašnje, u istomu mjestu Pomjanu, provali njeki pristaša talijanske stranke, sa pomoću dvojice pomagača, vrlo jakih muževa, u školske prostorije, skoči na podučavajućeg župnika, prietaše mu dignutimi šakami — on i oba pomagača — i župnik tek uzmogne uteći. Da tu bijaše strah na strani župnikovoj i da su tu sve oznake javnoga nasilja, da se je tu sbio strašan čin demoralizacije prama mladeži, to stoji izvan svake sumnje.

Dotičnik bijaše isto pozvan na odgovornost, ali mislim ne radi zločina javnog nasilja, nego radi jednostavnog prekršaja i osudili su ga na njekoliko dana ili jedan mjesec zatvora. (Zast. Biankini: Bijaše Talijan!)

Župnik bijaše Slaven, onaj drugi Talijan (Zast. Spinčić: pristaša!), talijanski pristaša.

U Kanfanaru bili su augusta 1892. obćinski izbori. Prvi dan pobjedi nakon borbe, koja trajaše do kasno na večer, hrvatska narodna stranka. Drugi dan, izbor u drugom tielu, bijaše odlučan za jednu ili drugu stranku.

Nu, što učini povjerenstvo, sastavljeno u većini ili izključivo — to neznam — od talijanskih pristaša? To povjerenstvo zaključi izborni čin u 8½ sati prije podne (Čujte! Čujte! kod sumišljenika) ili po vlastitoj sudbenoj izpovjedi ipak u 9½ sati, pošto bijahu glasovali tri ili četiri njihovi pristaše, te povjerenstvo ne pusti više nikoga k glasovanju (Čujte! Čujte! kod sumišljenika). Njeki Tomo Vićić, ugledan muž, koji bijaše kroz mnogo godina občinski savjetnik u istoj občini, to je imao pravo glasa u ovom izbornom tielu ili osobno ili kao punomoćnik, dodje sa velikim brojem birača — po njegovom kazivanju u 8½ sati, a po kazivanju povjerenstva u 9½ sati — i zahtjevao je, da ga se pusti na glasovanje.

Tad mu se reče: „Zakon je zakon, ti ne možeš više doći na glasovanje!" Onda on: „Puk naproda! Mcramo

PODLISTAK.

Slavenski jezik u liturgiji u Istri.

(Konac.)

Da završimo sliku, manjkala bi nam još puljska biskupija; obzirom na nju dosta je spomenuti, da bijahu tamo u cvietu razni glagoljski kaptoli na ladanju, i da se je slavenski jezik u liturgiji — usuprot protimbam navlastito biskupa Klaudija Sozomena i usuprot nalogu obćenito danom istarskim biskupom u Istri u pokrajinskom sinodu, obdržavanom godine 1596. po oglejskom patrijarhi Franju Barbaru, da sustavno ako i ne nasilno latiniziju slavensko župe — sačuvao do naših vremena u župah na ladanju, te da se jedva posliednjih godina, pače sada hoće, da uvedo tamo posvo latinski jezik.

Zakonita poraba slavenskoga liturgijskoga jezika u istarskih biskupijah proizlazi jasno iz okolnosti, da tko pročita odgovore sveto kongregacije sabora na sve nesamo dosad navedene izvještaje istarskih biskupa, nego i na druge, koje posjedujemo, neće naći nigdje, al upravo nigdje niti rieči neodobrenja porabe slavenskoga jezika u liturgiji, pače nit začudjenja, jer se uzima kao stvar naravsku i dopuštenu. Navod pako, da sv. stolica, ustanavljajuć obseg glagoljske liturgije, ide sa stanovišta zemljopisnoga a ne narodopisnoga, je prevećo, ako ne drugo, smjol, a po dobljenih ubavjestih možemo reći, da se je i kod opetovne potvrde te povlastice za Crnugoru išlo sa stanovišta posve protivnoga.

Da se dado tako rekuć zadnji udarac slavenskoj liturgiji u Istri, tvrdi se na koncu, da je ta povlastica prestala, kako prestaju sve povlastice usljed zastare, i da bi spadalo na crkvenu oblast da sudi, da li se neima opozvati i ukinuti povlasticu, ako se ju je njezinom zloporabom protegloo na druge točke i drugi jezik.

Iz navoda, koje navadja kritikant u tom obziru, kao n. pr. pogl. 6. 15. o povlasticah (3. 35.); pogl. 24. o povlasticah (3. 31.); pogl. 45. „de sent. et com." (3. 39.), je jasno, da među ono malo knjiga, što veli da ih ima, no ima „corpus" kanoničkoga prava, i da ga je doista naveo, da se pokaže učenjakom, al da nije višan listati ga.

U zbirci Grgura IX. je samo jedan naslov „o povlasticah i promašajih povlastjenika", al taj je u knji V. pod brojem 33., a ne u knjizi III., naslov 35. ili 31.

Naslova pak „de sent. et com." no ima, nego „de sententia excommunicationis" u knjizi V., br. 39. Suviše pogl. 6. i 15. o povlast. X. (V. 33.) govori o zastari povlastice, al to o pravu dobivanja desetina, što spada u red onih povlastica, „kojo sadržavaju torot troće osobe", a te mogu zastarjeti „svaki put, kad se pruži prilika poslužiti se povlasticom i kad povlastjenik nije zapriečen, da se povlasticom služi". Drugo pako povlastice, „koje su naprosto slobodne, kojo se uživa bez ikakva torota i štoto trećih osoba, ne napuštaju se radi same nepotrebe, ili takodjer radi protivne porabe, ako ne ima drugih znakovah, koje znače volju odreknutja". U tom obziru moći će pogledati glasovitoga rimskoga profesora, blage uspomone, „Frana Santi predavanja kanoničkoga prava po nalogu Grgura IX. Rezno 1886." u navedenom mjestu br. 10 i sliod., kao takodjer „F. Lucija Ferraris kanonička knjižnica, pravna itd. Rim u tiskari poliglotskoj sv. kongr. o širenju vjere 1885.—1892." pod rieču povlastica čl. 3., br. 30. i sliedeći. Sv. VI. st. 417.

Za ravnanje ovdje služi takodjer „povlastica se napušta naročitim odreknutjem, ako je u navlastni prilog osobe, ne pako ako je u prilog obćeniti ili stanovitoga skupa osoba." Pogl. 12. o kompetentnoj oblasti X. (II. 2) i 36. o odsudi izobćenja X. (V. 39.)

Gubi se dakako povlasticu, „ako se ju zlorabi, da se počini zločine", kao na primjer pogl. posl. o nepovriedivosti crkava X. (III. 49.), „ili ako započme donašati sobom veliku škodu zajednici", pogl. 9. o desetinah X. (III. 30.) Na svaki način pako, da se uzmogne ustvrditi, da je radi zloporaba prestala našemu narodu povlastica porabe vlastitoga jezika u svetoj liturgiji, bilo bi nuždno ili izričino opozvanje ili barem izjava odsuda sv. Stolice, koja je jodina i izključivo kompetentna oblast u stvari (pogl. 24. o povlasticah X. (V. 33.); Lucij Ferraris navedeno mjesto br. 14. str. 410.). — Poslie enciklike vladajućega pape „Grando munus" no može nastati dvojba u stvari, a što na možebitne zloporabe, koje se gdjegod opaze, eno enciklike Benodikta XIV. „Ex postorali munere", koje izvršbu mogu naložiti biskupu dotičnih biskupija; al htjeti uzeti našemu narodu posvo tu povlasticu, na koju je zadobio od vjekova neoprovrzivo pravo nepretrgnuto-u i zastarjelom navadom, bilo bi po našem mnienju nepravedno i protivno namjeram same crkve.

Evo što je pisao o slavenskom liturgijskom jeziku, pošto su se doneklo slegla progonstva, Daniel Farlato, svećenik roda Isusovaca, u njegovoj knjizi „Illyricum sacrum", Mljetci 1775. Sv. III. str. 143.: „Sada pako, kao što sam prije rekao, stoji, da slavenska liturgija, gdjegod se je oprimila, ima zadržati svoje pravo, bez ikakvo protimbe, i no ima biti nikoga, koji bi se usudio zvati ju zločinom ili ju odsuditi. Sveta stolica tako je daleko od toga, da bi je odsudila, da joj radjo napeto prija; ona ju smatra no samo dostojnom svojega odobrenja nego i svoje zaštite: ona je no jedan put naložila svetomu saboru za širenje vjere, da se potrudi za izdanje slavenskih liturgijskih knjiga tiskom, i da namiri trošak"

Poslie svega toga no prostaje nam ništa druge, nego da našemu kritičaru preporučimo dužnu kršćansku ljubav prema našemu pučanstvu i narodu, i poštovanje onoga velikoga načela pravednosti „svakomu svoje", te da se često sjeti onih rieči sv. Grgura Velikoga (II. noćn. izpovj. no biskup drugo čitanje): „Mudrost ovoga svieta sastoji u tom, da se spletkami prikrije srce a rieči ćućenje; što je lažno prikazivati kao istinito, što je istinito pokazivati kao lažno".

Krk, na dan svih Svetih, 1. novembra 1892.

Dr. Fran Volarić,
kanonik stolnoga kaptola, narodni zastupnik.

glasovati!“ — a to su rieči, sadržane u zapisniku razprave — „Vi pojidoži! Kralj nije dao takovih zakona! Ljudi su s daleka došli! Ili nas pustite glasovati ili nam dajte ključ občinskog ureda, ja postavimo ljude u red“ i po svojem običaju udario je šakom po stolu dotičnog povjerenstva.

To su sve osnovne sastavine javnog nasilja! Jadnik bijaše obtužen radi zločina javnog nasilja glede javnog nasilja, priznat krivim (Čujte! desno) i osuđen akoprem na malu ali ipak na kazan radi zločina.

Jadni Tomo Vičić malo poslije je umro — kao što vas mogu osjegurati — već od žalosti, nego li od bolesti. (Čujte! desno).

Vrhu ništovne žaobe nije se niti razpravljalo, jer se je dotično sudište požurilo, da javi smrt.

Isto državno odvjetničtvo, kojo, ako se radi o Hrvatih, postupa tako brižljivo, kao što smo vidili, bijaše u isto doba zamoljeno molbom po meni sastavljenom, u ime župnika Korace u Taru kod Poreča, da poprimi proganjanje i obtužbu proti uvrieditelju, što je i dozvoljeno po našem kaznenom postupku

Molitelj je utemeljio to svojim službenim položajem i potežkoćami usljed narodnih borba u Istri.

Da državno odvjetničtvo u Rovinju nije htjelo primiti takva šta, to moram uzeti za istinito, jer nisam ništa čuo niti o proganjanju, niti o obtužbi, i još manje o kaznenju uvrjeditolja, koji, budi mimogred rečeno, jest urednik polusložbenog lista „L' Istria“.

Na večer 4 marča, kad su se naši izbornici vraćali kući iz Poreča, prostačko množtvo u Višnjanu zadržalo ih je i strašno opsovalo, nabacilo kamenjem i pri tomu čuli su se — ja nisam bio blizu, ali sam doznao — izrazi, koji bi u Istri morali absolutno biti kaznjivi. Prisutni policajni stražar mogao bi ipak bio vidjeti i upoznati koga, ali ni traga proganjanju ili obtužbi ili osudi.

Župe-upravitelj Knavs, prolazeći kroz Oprtalj, napadnut je kamenjem usred biela dana. On se prituži na to, zahtjeva proganjenje, ali politička oblast odgovara, da su zločinci nepoznati i označuje ovaj dogodjaj kao „negodovanje“, izkazano gospodinu Knavsu u „Topolovcu“. Ne ima proganjanja, ne ima osude.

Njeki Dodić iz Sv. Lovreča izbijen je kamenjem skoro na smrt u neposrednoj blizini mjesta Vrsara. Rane je iztraživao samo jedan liečnik i to samo površno, zločinci se nisu pronašli; tad se daje spoznati njetko, koji da je kod toga sudjelovao i priznaje, da je udario dotičnika kišobranom ili nječim takvim, te su ga osudili na tri ili četiri dana zatvora radi prekršaja. Tu ne ima zločina javnoga nasilja, tu ne ima više nikakvog pritiska.

U Kaštelіru, sudbeni kotar Motovun, dodje do uličnih izgreda; ja neću ovaj slučaj imenovati drugčije, nego uliční izgredi ili uličnе demonstracije, jer ne bijaše drugo, kao što ću poslije dokazati. Petnaest ili šestnaest obćinara kaštelirskih obtuženi su, nakon strogo provedene iztrage, radi raznih slučajeva javnog nasilja, priznati su krivimi svi do jednog još po više kaznenih stavkah, jer je tako zahtjevala obtužba tokom razprave, i po tome osuđjeni na neobično velike kazne.

Da dobijete pojam, gospodo moja, kojimi pripravami se je pristupilo k tomu procesu, hoću da vam navedem sljedeće primjere. Prvi zapisenici, učinjeni vrhu ovog dogodjaja — mogu vas o tom podpuno osjegurati — ne dovedoše do ničesa; isti bijahu poduzeti po onoj oblasti, koja obično mora da poduzme najprvo izvide, naime po dotičnom kotarskom sudu. Tu se ne može pronaći „buna“, tu se mora izvaditi nešto boljega: stvar se mora iztraživati izravno po sudbenom dvoru. Ali i kod sudbenog dvora ne uzimlje se ona osoba, dotično onaj sudbeni savjetnik, komu su dodieljeni kaznjivi čini u dotičnom kotarskom sudu, i koji pozna prilično hrvatski jezik, već se uzimlje drugi sudac, o čijem političkom osvjedočenju ćutim, da imam pravo sumnjati (Čujte! Čujte! kod sumišljenika) i koji poznaje hrvatski jezik u govoru sasvim nedostatno a u pismu pogotovo ništa. (Čujte! kod sumišljenika).

Tako, gospodo moja, bijaše povedena iztraga.

Kao vrhunac kaznjivosti i voličine zločina bijaše uzeta okolnost, da je njeki žandar bio ranjen kamenom na dolnjoj nozi. Vrhu ove rane nije se vodio dokaz sa dva liečnika, kako bi se pristojalo, nego sa jednim samim, i taj liečnik sam nije mogao sa sjegurnošću konstatovati ranu, nije mogao reći, da rana potiče absolutno od kamena, nego je konstatovao, da ta rana, dotično oteklina okolo stojećeg mesa izgleda (veselost) kao da bi bila prouzročena bacanjem kamena. Molim, da se ne uzme za zlo, što to naglasujem, jer zaslužuje, da se naglasi. Tko bijaše taj žandar? Taj žandar bijaše onaj isti, koji je prod njekoliko mjeseci prijavio sudu hrvatskoga pristašu, da je dotičnik u Višnjanu na 4 marča 1891. pri slučaju, o kojem sam prije pripovjedao, izpalio hitac iz revolvera na talijansku svjetinu. Ta prijava bijaše učinjena i dotičnik naznačen od žandara kao zločinac, premda su svjedoci hitca i cieloga dogodjaja rekli, da oni nebi mogli baš sudbeno svjedočiti, da je on izpalio hitac“. Sud je riešio toga muža. Ja dakle mislim, da izjava ovoga vrlo otežkujućeg svjedoka, odnosno njegovo ranjenje, nije istinito.

Kod ovog procesa dogodi se još nešto veoma karakterističnog. Izmedju mnogo slučajeva javnog nasilja, za koje se mislilo, da su se dogodili ili ih se uzelo kao takve, bijaše jedan slučaj pritiska, koji je počinio njeki mladi obćinar iz Kaštelira prama svojemu staromu znancu. On ga naime prisili, da više „živio“, a kad to postigne — kaže iztražni sudac i obtužba — stavi mu u žep slavenaku trobojnicu, „coccarda tricolore slava.“ Stoji u veoma obširnoj obtužbi baš ovako (čita):

„Dakle naloži mu, da više nješto jače živio, a kad to bijaše postignuo, otide, staviv mu prije u žep slavenaku trobojnu kokardu.“ Što je pak izašlo kod glavne razprave? Izašlo je, i to zaklotom izjavom onog čovjeka, da ta slavenska trobojnica bijaše grančica zimzelena, bilje, koju hrvatski seljaci običavaju dati u svečanih zgodah prijateljem i rodjakom. (Čujte! kod sumišljenika). Vidite dakle, gospodo moja, da i sudci u Istri vide modro, što bi morali vidjeti zeleno. (Zast. Biankini: Sliepi u bojama! — Zast. Spinčić: To je već od davna poznato!) Još nješto moram spomenuti ob ovom procesu. Čuditi ćete se, gospodo moja, da ja kao odvjetnik govorim o jednostavnih demonstracijah i uličnih izgredih, gdje ima već pravovaljanih osuda, izročenih vrhu javnih nasilja itd. U tom obziru neka mi budo dozvoljena opazka, da po mojem nazoru naš današnji pravnički jezik ima toliko jednoličnih izreka, da bi se moglo jedan te isti čin na temelju istoga materijala i istih dokaza obrazložiti i stilizirati isto tako za riešitbu, kako za osudu. (Tako je! kod sumišljenika. — Zast. dr. Kronawetter! Vrlo dobro!)

Zato ću rado priznati, da ako vi čitato spise vrhu čina, o kojih ovdje govorim, oni će na vas učiniti svakako drugi utisak, nego na mene, koji sam skupa trpio i gledao i sudjelovao kod obrane.

Gospodo moja! Hrvat ne plače tako lahko; ali da ste vi vidjeli Kaštelirce, kad im se javila osuda, kao što sam ih ja vidio, tad biste se namah osvjedočili, da si oni nisu bili nipošto svjestni, veličine i kaznjivosti čina, i doseljedno, da nisu imali zlu namjeru na onakve zločine, kakvih su bili priznati krivimi.

A da tu namjeru nisu imali, dokazuje najbolje okolnost, što su tri dana trčali i vikali po ulicah, i nijednoga neoštetili ni za vlas niti u zdravlju niti u vlastničtvu.

Proti tomu stoji naličje medalje. Ono, što sam prije kazivao o svećeniku Knavsu, ono se ne iztraživa i zločinci se ne mogu pronaći; tako ono, što sam u obće rekao o Oprtlju; ono, što sam spomenuo o Dodiću, kojega su skoro do smrti kamenovali kod Vrsara itd. (Zast. Spinčić: Slučaj Laginja!) O slučaju Laginjovom neću već govoriti, jer ga se hoće uzeti kao šalu i ja molim Boga, da bude samo šala.

Spominjem samo još k slici naličja okolnost, da u decembru 1891., ako se dobro sjećam, kod Labinaca bijaše izpaljen hitac iz revolvera u sumraku proti slavenskom svećeniku Perutki, baš u neposrednoj mu blizini, te da je on imao srećanosti, približio se zločincu, upoznao ga i prijavio slučaj u preporučenom pismu kod nadležnog sudu, navadjajuć imena očevidnih svjedoka, i da dotični sud nikad poduzeo nije kakvu iztragu. (Čujte! kod sumišljenika).

Gospodo moja! Sad je da mi izrečemo naš sud vrhu ovih prilikah.

Mi ne trebamo, da ovdje postupamo kao redoviti sudac i pučki sudac po redovitom postupku, mi nismo ovdje vezani, kao redoviti sudci, na stroge dokaze zakonskih propisa. Mi imademo ovdje pravo, da izrečemo naše slobodno mnienje i osvjedočenje vrhu takvog ponašanja i postupka.

Gospodo moja! Dozvolite, da najprije rečem svoje osvjedočenje ja kao očevidni svjedok, kao što spomenuh, i kao član pučanstva, kojim se upravlja na tako — recimo samo — čudnovat način.

Bilo je davno, ali ipak ne spada u basne starodrevnih vremena, da su na gospodskom divanu u Stambulu sjedili kao savjetnici mogućeg padišaha moja dva sunarodnjaka. Jedan bijaše, njekadašnji Mirko Latas, poznati Omer-paša silni, a drugi Fuad-paša. Nu Fuad-paša, koji bijaše već odgojen turski, ali ne bijaše zaboravio stranu poslovicu, koja glasi: „Ako nemaš dušmana, majka će ti ga roditi“, rovaše proti Omeru, to ovaj bude pozvan na odgovornost. Tad on reče: „Veličanstvo, znajte dobro, da je svemogući Alah dao svakomu čovjeku dobrih i zlih svojstva i svakomu čovjeku dva oka, i to tako, da se desnim okom vide dobra a lievim zla svojstva bližnjega. Fuad-paša je, kako je znano, sliep na desno oko, za to nemože vidjeti na vjernom slugi Vašega Veličanstva nikakva dobra svojstva“ (Veselost kod sumišljenika).

Omera dopane od ovog dana pudpuna milost njegovog vladara.

Moje osvjedočenje dakle, visoka kućo, je to, da mi u Primorju imamo takodjer jednog Fuad-pašu. Ali on nije sliep na desno oko. On je, gospodo moja, sliep u bojah. Da je sliep u bojah, to su dokazali i sudci u sudbenih zapisnicih, jer su vidili modru boju, modru rusku trobojnicu, gdje bi bili morali vidjeti zelono. (Čujte! kod sumišljenika). On vidi, gospodo moja, posvud samo ruske ili barem velikohrvatske zastave tamo, gdje pripomaže, da se uzviju talijanske zastave.

On je po mojem najboljem osvjedočenju sliepoćom u bojah zaveo i sudce u Primorju — svećenike Pravde. Zato se je dogodilo, kako sam ja prije pripovjedao i zato će se dogadjati i unapried, ako se tomu ne stane na put.

Pod izlikom, da je našim narodnim probudjenjem, nas, koji smo toliko puta spasili državu, temelj ove države u pogibelji i da su po sriedi s našim narodnim probudjenjem najviši državni probitci, mjesto da se veseli ovom probudjenju, on je postavio svu težinu svoje vlasti na onu pliticu tezulje pravde, na kojoj bijahu pojedini čini, stavljeni Hrvatom na teret. (Čujte! Čujte! kod sumišljenika). Tad naravski težina čina mora protežiti težinu pravednosti i božica Pravde mora biti skinuta s priestolja.

Ta sliepoća u bojah nije za muža, čijo već ime kobno zvuči, (Zast. Spinčić: Rinaldo Rinaldini bandit!) nikakva izprika, niti olahkujuća okolnost.

On je znao, da je sliepoća u bojah u Primorju postala jur nasliedna bolest u žutoj kući u Trstu. (Povici kod sumišljenika: Žalibože!) On je možda i svomu predšastniku predbacivao ovu bolest, on je dakle morao to priznati, kad je nastupio službu, on je to morao razjasniti i razkužiti onu zgradu oživljujućim duhom narodnog života.

Ja sam gotov. (Povladjivanje kod sumišljenika. — Govorniku čestitaju).

Resolucija

zastupnika prof. Vjekoslava Spinčića o uredjenju pučkih školah u alpinskih zemljah i Primorju, postavljena u sjednici carovinskoga vieća dne 9. febrara 1893. i njezino obrazloženje:

(Konac.)

Da se vratim, gospodo moja, opet na Istru, navesti ću Vam slučaj, koj mi je od prije poznat i kojeg sam zadnji čin jučer čitao.

U jednom mjestu iztočne Istre, u Lovranu, bijaše prod nekoliko godina uz hrvatsku školu otvorena i talijanska. Prijavilo se tuj 35 ili 36 djece kao Talijana; da zadobiju još 5 ili 6 talijanske djece, utekoše se k umjetnom sredstvu, a da tako zadobiju zakoniti broj djece za otvorenje škole. Kasnije otvoriše i drugi razred, a mjeseca septembra zahtjevala su gospoda u zemaljskom saboru u Poreču, da se otvori tamo i treći razred staviv dotični predlog, a ja sam čitao jučer — kako rekoh — da je dalo zemaljsko školsko vieće obćini nalog, da pripravi prostorije i za treći razred, i to u školskoj obćini, gdje neima niti 40 djece za jedan razred. (Čujte! sa strane sumišljenika.) To se dogodilo, gospodo moja, jedino radi toga, da se ne ustroji hrvatska škola u Poljanah, tamo u blizini. U Poljanah sagradiše naime usljed strogoga naloga ces. kr. školske oblasti školu, gdje bijaše prije, kao što sam već jednom spomenuo, pomoćna škola, koju je polazilo uvjek preko 100 djece. Obćina je sagradila velikimi žrtvami školu već prije dvie godine. Nu škola nije sistemizirana; zemaljski odbor toga neće a zemaljsko školsko vieće odobrava to. Ali zašto se neće tamo školе? Jer kažu gospoda, da mjesto Poljane nije u zračnoj crti odaljeno s jedne strane od Lovrana a s druge od Veprinca četiri kilometra. (Zastupnik Kušar: gdje treba ići preko brda!)

Morao bi dakle jedan dio djece iz Poljana polaziti školu u Lovranu a drugi u Veprincu. A da bieše, gospodo moja, poznati tamošnje ceste! Veprinac leži skoro na sredini Učke-gore, a Poljane medju Veprincem i Lovranom na moru.

Jedan dio djece morao bi dakle četvrt visočine Učke uzbrdice, a drugi dio četvrt iste visočine nizbrdice u školu; ali po kakvih cestah! Nu kad bi bilo tuj samo 20 do 30 djece! Ali, gospodo moja, dok je obstojala tu pomoćna škola, polazilo ju uvjek 100, dapače i preko 100 djece.

I tuj nije pronašlo zemaljsko školsko vieće za vredno, da se otvori škola, dočim je dalo nalog obćini, da priskrbi u Lovranu prostorije za treći talijanski razred, da ju budu mogla polaziti i čisto hrvatska djeca iz Poljana. Treba dakle u Lovranu za tu djecu graditi školu, premda je sagradjena već u Poljanah, gdje neće da sistemiziraju školu.

Što neučini za talijansko školstvo zemaljsko školsko vieće za Istru i Goricu, dotično magistrat i obćinsko zastupstvo u Trstu i Gorici, u obće što neučine školske oblasti, to poduzimlje u zadnjo doba „Lega nazionale,“ takozvano školsko družtvo (Zastupnik Alfred grof Coronini: bolje rekuć družtvo za širenje irredentizma) uz sudjelovanje c. kr. državnih činovnika i službenih novina. (Čujte! čujte! sa strane sumišljenika.)

U zadnje doba otvorila je „Lega nazionale“ školu u Hrvatinih, u mjestu, koje leži — da tako rečem — na malenom poluotoku medju trščanskim zaljevom i Koprom, a to je izmedju ostalih primjerice takodjer zemaljski kapetan, koga imenuje, kako je poznato, na predlog c. k. vlade Njeg. Veličanstvo, pozdravio kano osobit događaj. U ovom mjestu neima, kako i samo ime kaže, Talijana, već su tuj Slovenci; samo na obali imade nekoliko Čozota i najamnika (kolona); za ove podigoše školu, koju neka polaze i djeca iz Hrvatinih, da se malo po malo potalijanče.

U sv. Križu, u okolici trščanskoj, otvorila je u novije doba „Lega nazionale“ takodjer jednu školu, kojoj je gradsko zastupstvo u Trstu podarilo — 3000 for. U Labinih, u hrvatskom selu, u kotaru poreškom, u Istri, otvorila je takodjer „Lega nazionale“ u zadnje doba školu. Nije li to, gospodo moja, što sam naveo, germanizacija i italijanizacija kod nas u Primorju, tada u istinu neznam što je poniemčivanje i poitalijančivanje.

Istina je dakle, da neide kod nas školska uprava za ničim drugim, nego da nas poniemči ili potalijanči. Da li je to u interesu monarkije Habsburga i našega cesara i kralja, u ime kojega se ovdje vlada, to prepuštam da razsude velepoštovana gospoda. Postavljam sliedeću resoluciju. (Čita):

„Poziv lje se c. k. vlada:

1. Da ubuduće uredi školstvo u alpinskih zemljah, napose u Primorju tako, da se po §. 59 državnog školskog zakona pruži svoj djeci dužnoj polaziti školu, prigoda, da mogu polaziti školu, te da poduča u svih školah polag temeljnih didaktičnih načela i po alin. 8. članka XIX. temeljnog državnog zakona od dne 21. decembra 1867 D. Z. L. br. 142 u jeziku školsko djece, u tom jeziku izpitani učitelji;
2. napose *a)* da se jur podnesene molbe za ustrojenje slovenskih škola u Koruškoj, Gorici i Trstu u gornjem smislu što prije riešе *b)* pučka škola u Poljanah, kotar Volosko u Istri, da se sistemizira“.

(Živalno odobravanje i pleskanje sa strane sumišljenika. — Govorniku čestitaju.)

Pogled po svietu.

U Trstu, dne 9. marča. 1893.

Austro-Ugarska. U carevinskom vieću razpravlja se proračunu ministarstva trgovine. Dne 4. t. mj. kod razprave o središnjoj upravi toga ministarstva govorio je proti proračunu zastupnik Schwarz vrlo oštro, iztaknuv, kako se ministar trgovine malo brine za promicanje prometa i trgovine, te kako se nesretnimi trgovačkimi ugovori sa susjednimi državami silno naškodilo pojedinim pokrajinam. Govornik okrivljuje sadašnji vladajući sustav, kojim se ide za tim, da se svu moć usredotoči na jednom mjestu ili u rukuh jedne stranke. Za proračun govorio je Exner, Niemac liječivar, koji je

više branio svoju stranku i napadao antisemite, nego li zagovarao ministra i njegovo djelovanje. — U istoj sjednici podnio je talijanski zastupnik Istre, Bartoli, tobož izpravak na posljednje govore naših zastupnika, prof. Spinčića i dra. Laginje. Ako se nije nikada osmješio gosp. zastupnik Bartoli, to se je bez dvojbe osmjošio onim svojim izpravkom.

U madjarskom saboru započela je dne 7. t. mj. razprava o proračunu ministarstva bogoštovja i nastave. Ministar Csaky zagovarao je u poduljem govoru vladinu osnovu o vodjenju matica i o obvezatnom civilnom braku. Više zastupnika izjavilo se odlučno proti crkveno-političkomu programu vlade.

U Zagrebu proslavit će ovih dana sveučilištni gradjani sa neodvisnim gradjanstvom sjedinjenje opozicijah svečanim komersom. Mi pozdravljamo iskrenim zadovoljstvom taj korak dične hrvatske omladine i sviestnoga gradjanstva glavnoga grada kraljevine.

Crnagora. Po najnovijih viestih razgovarao je ovih dana crnogorski knežević Danilo sa jednim francezkim novinarom, komu da je izjavio, kako mu je car Aleksander očitovao, da imade podpune pouzdanje u Francezku, te da Rusija i Francezka ne trebaju pisanih ugovorah, jer da su ti dutboko upisani u srcih jednoga i drugoga naroda.

Srbija. Za koji dan obaviti će se izbori za narodnu skupštinu. Vladini listovi pišu, da će liberalna stranka izaći pobjedonosna, dočim će radikalci i naprednjaci proturati malen broj svojih zastupnika.

Bugarska. Glasila ministra Stambulova pišu oduševljeno o dočeku kneza Ferdinanda, što se imade u istinu tako uzeti, da je kneza jedino službena Bugarska dočekala, nipošto pako slobodno i nezavisno občinstvo.

Italija. U susjednoj kraljevini odkrili su nova pronevjerenja. Iztražni odbor u poslu pronevjerenja u italijanskih bankah svršio je svoj posao, te će njegovo izvješće za koji dan biti razlieljeno medju zastupnike.

Franina i Jurina

Fr. Ča da je u Buzetu neka služkinja nekega velikega Talijana s bakalarom namlatila?

Jur. Pak, ter to je njegov posal.

Fr. E, dakako da je, ma ni pošteno prijet brez kvintanci.

Jur. Dala mu je ištancu i kvintancu.

* * *

Fr. Da biš znal Jurino kako su za „legu" va Pićne velika gospoda.

Jur. Nu?

Fr. Gospoda postolarići kako lačni; veliki pošidenti bez broja na kuće i silni kapitalisti, koje komun hrani.

Jur. Ča ni moj njimi i šopac.

Fr. Joh je je, šopastoh i gobastoh.

Jur. A osalski kavaljer?

Fr. Buškarona!

* * *

Fr. Puljski „Šomiero" se hvali, da su se lepo divertili gospoda iz Pazina na čistu sredu u sv. Petru.

Jur. Da su imali muziku i da su plesali.

Fr. I pak da su se mesa najili.

Jur. Lepa su ta gospoda!

Fr. Dali će pak naši poglavari na to mučat?

Jur. Ćemo videt.

Različite viesti.

† **Grgur Jereb.** Nad svježim grobom odličnoga rodoljuba i pisca plaču opet trišćanski Slaveni, neoplakav jušte proranog umrlog pjesnika i rodoljuba Frana Cegnara. U nedelju u jutro otela nam je nemilosrdna smrt nakon kratke ali težke bolesti Grgura Jereba, brzojavnog činovnika i slovenskoga pisca, veoma znašajna muža, iskrena prijatelja, ljubećeg supruga i otca.

Medju trišćanskimi Slaveni uživao je pok. Jereb radi njegove mirne ćudi, ljubeznog susretanja i čvrsta značaja obće simpatije. Prem ga je stezao težki činovnički pojas ipak je on vazda i svagdje odlučno branio i zagovarao riečju i perom naše narodne pravice i svetinje.

Poput neumorne pčele sabirao je gradivo za svoj književni rad a nitko se od njega većma veselio nije napredku slovenske i hrvatske knjige.

Pokojnik je služio malo vremena u Ljubljani i u Pazinu, nu većinom u Trstu. U Pazinu ostavio je najbolju uspomenu iza sebe medju našimi rodoljubi. Rodio se u župi Poljane na Gorenjskem, bilo mu je tokar 48 godina; u najlipšoj dakle muževnoj dobi pokosila nam ga smrt. — Njega neima više medju nami, al njegova uspomena ostati će dugo i dugo. Prigodom njegova pogreba u utorak u jutro izkazaše mu mnogobrojni Slaveni Trsta zadnju počast a mi ovu kličemo i na ovom mjestu iz dubine srca: Uživao nebesko slasti, blagi i plemeniti Grgure!

Proslava papinskoga jubileja u Buzetu. Kako drugdje, tako smo i ovdje prisutojno proslavili petdesetgodišnjicu biskupovanja velikoga Lava XIII. Zvona sa zvonika navestila su puku u oči blagdana riedku slavu katoličkoga svieta, a puk je dao oduška svojoj sinovljoj odanosti prema sv. Otcu sa kresovi, koji su se mnogobrojno palili one večeri po briegovih, što okružuju našu krasnu dolinicu. U Štrpodu, u Sv. Martinu, u Juričićih i u gradu Buzetu sa vrtla našega ljubljenoga g. dekana svjetlile su se u noć krasne raznobojne bengaličke vatre, što ih je vješto priredio ovdješnji ljekarnik g. Janković. Bilo je u gradu i mnogo kuća razsvjetljeno, a bilo ih je i mnogo, koje su se u tmini gubile. Dakako, kad Hrvati što slave, ne smiju to slaviti Talijani ni potalijančeni. Letio je glas, da je „festa dei Croati", premda u ovom poslu nije ni najmanje politika ulazila. Sv. Otac je otac svih katolika bez razlike narodnosti, i slaveć njega, slavimo samo Isusova namjestnika na zemlji.

Na sam blagdan pjevala se svečana misa u prisuću svih oblasti. Na orguljah je skladno pjevao sbor seljaka, izvježban od našeg gorljivog i neutrudivog orguljaša i učitelja g. Bekara.

Občina je brzojavno čestitala sv. Otcu preko njegova tajnika kardinala Rampolle, a prije toga poslao je g. župnik čestitni arak sa mnogo podpisa i malen, al od siromašnog puka svim srcem podaren prinos.

Diocezanske viesti. Preč. gg. Fr. Černe i Iv. Butignoni imenovani su bisk. komisari za krščanski nauk, i to prvi u c. kr. srednjih školah, na akademiji i nautici, drugi na gradskih srednjih školah; volečastni g. K. Moso komesarom pučkih školah u Trstu; veleč. g. P. Marchio, kanonikkurat u Piranu stupio je u stanje mira; g. J. Bekar dobio je mirovinu za 6 mjeseci.

Otvoren je natječaj do 20. t. m. na mjesto kanonika kod stolnoga kaptola u Trstu i na mjesto župnika u Munah; do 31. t. m. na mjesto kanonika-kurata u Piranu.

Stipendija za gimnazijalce u iznosu od 150 for. razpisana je za II. tečaj ove školsko godine. Pravo na ovu štipendiju imadu djaci prvih 6 gimnazijalnih razreda, koji spadaju pod Trst ili pod koju občinu u Istri.

Svečane zadušnice. Iz Graca javljaju nam, da obdržaje hrvatsko akademičko družtvo „Hrvatska" danas dne 9. t. m. u stolnoj crkvi u Gracu svečane zadušnice za bivšeg svog člana, neseretnog mladića pok. dra. Erazma Barčića. Hvalimo plemeniti čin naše mladeži, koja se ovako sjeća neseretnog druga, za koga je dužna pomoliti se Svevišnjemu, da mu podieli vječni pokoj!

Lloydov parobrod „Marquis Bacquehem". U nedelju porinuli su u more na diljah u susjednih Miljah novi parobrod prozvan gornjim imenom na čast austrijskomu ministru trgovine. Porinutju prisustvovalo je veliko množtvo naroda iz Trsta, te civilno i vojničke oblasti.

Novi parobrod mjeri u duljini 120 metara, u širini 14 metara u visini 10 metara, roniti će 8 metara. Ovo je najveći parobrod Lloydov.

Razprava proti pazinskim mladićem u Rovinju obdržavala se dne 2. i 3. t. m. Državno odvjetničtvo u Rovinju tužilo je 7 pazinskih mladića radi poznatih izgreda (ex §. 305) mjeseca agusta god. 1892. počinjenog proti nekojim našim rodoljubom iz Pazinšćine, Pule i Trsta.

Preslušano bijaše u svemu jedno 10 do 12 svjedoka, izmedju tih i urednik našega lista. Svjedoci obtužbe izkazali su svi složno na terot obtuženika, dočim su izjavili svjedoci obrane, da nisu drugo čuli nego buku i viku.

Sudu je predsjedao sam predsjednik g. dr. Fiocchi a obtužbu je zastupao državni odvjetnik g. D' Anna. Rovinjci zanimali se malo za tu razpravu, te bi bila dvorana prazna, da nebijaše toliko obtuženih, svjedoka i nekoliko prijatelja obtuženih iz Pazina.

Preslušanje svjedoka svršilo je u petak dne 3. t. m. prije podne. Svjedoci obtužbe otidoše iz Rovinja što u jutro toga dana parobrodom, a većina njih poslie podne u 2 sata željeznicom. Razprava je svršila u petak na večer, te smo doznali za konac tekar iz talijanskih novina.

Kako javlja „L' Istria" bijahu odsudjeni izmedju obtuženih sliedeći: Rudolf Pilat na 3 čedna zatvora; Josip Prinz na dva čedna; Ruggero Camus i mus na 4 čedna, Fedele Camus i Ivan Ghersetich svaki na 6 čedana zatvora. Guido i Rajmondo Mrach riešeni su obtužbe.

Odsudjeni su nadalje svi da plate troškove parnice.

Tako je uto svršila ta glasovita razprava, radi koje podigoše naši Talijomani toliko prašine. Na koncu budi nam dozvoljeno izreći nekoje opazke.

Talijanski zastupnik iz Istre Bartoli pozvao se u glasovitoj interpelaciji i na pazinske izgrede obtuživ naše rodoljube kano izgrednike i izazivače. Uspjeh ove parnice pruža grofu Taaffe-u gradiva za odgovor na rečenu interpelaciju.

Trišćanski listovi donesli su iz Rovinja viest odmah nakon dovršene parnice, da su naši svjedoci pijankom i bučnim pjevanjem po Rovinju proslavili uspjeh parnice. To je prosta izmišljotina, jer nijedanput nakon svjedoka nebijaše u Rovinju kad se je osudu proglasilo. Oni otidjoše svi na vriome kući, jer ih je podaćilo izkustvo od četvrtka (2. t. m.) na večer, da njim u Rovinju prieti pogibelj od pazinskih sinova djedovske kulture, koji su rečene noći tražili u samom svratištu kavgu sa Hrvati i Slovenci, zahtjevajuć poslie pol noći od sobara i sobarice svratišta, da izteraju mrzke in svjedoke iz njihovih soba.

C. k. kot. kapetan u Pazinu izdao je vrlo nepovoljne svjedočbe ponašanja nekojim našim svjedokom iz Pazina i okolice. Koliko je nam poznato neizdaju se svjedočbe ponašanja za svjedoke van na izričnu zahtjevanje suda.

Obtužen je bio Iv. Ghersetich i radi uzklika: „Viva Garibaldi!" Sud ga nije spoznao krivim. On je dobio od prijatelja i oblasti veoma povoljnu svjedočbu ponašanja.

„L'Indipendente" od utorka bijaše zaplienjen što je okrivio sud s pristranosti u ovoj razpravi.

Porečka „baba" bavi se tom parnicom u poduljem članku. Iz svake riečí izbija njoj žuč i otrov. Dobar je to znak! Neplaća Bog svake subote. Tješi se tim junački Marko, pak . . . će ti jad pasat!

Što je sa školom u Koršanu? Prijatelj iz porezne obćine Koršana (obćina Plomin) moli nas, da upitamo ovim putem školske oblasti zašto i gdje je zaspala gradnja pučke škole u Koršanu. Iztiče oto već treća godina, da se to pitanje amo i tamo povlači. Lanjske godine pred Božić čitali smo zaključak zemaljskoga školskoga vieća, da se ima pripraviti prostore za školu. Obćina prodala je komad šume za gradnju škole, a Bog bi znao gdje leže oni novci. Na sve to, molimo onoga, koga se tiče, da nam bilo kojim putem odgovoriti izvoli.

Obćinskog tajnika traži obćina Pomjan. Molitelji valju da dokažu medju ostalim podpuno poznavanje slovenskoga jezika u govoru i pismu, a talijanskoga i njemačkoga u govoru. Molbe treba poslati do 31. t. m. Plaća po ugovoru sa obćinskim zastupstvom.

Predlog glede lučkih radnja na obalah Kvarnera: „Poziva se c. kr. vlada, da naredi shodna: 1. da se u bašćanskoj luci na otoku Krku: a) napravi obala sa četiri stupa izmed staroga i novoga mula i da se odstrani zid sa staroga mula; b) da se stari mul za izkrcivanje produlji za kakvih 50 metara; c) da se napravi zid (bankina) izmedju trga za izkrcivanje i izmedju staroga mula za izkrcivanje; 2. da se produlji obala i u obće uredi luka u Malinjskoj na otoku Krku; 3. da se provede poprevak luke u Kalunu na otoku Cresu; 4. da se u Dragi i šćenićkoj na iztočnoj obali poluotoka Ist sagradi luka sa dva kakvih 50 metara uga mula; 5. da se obstojeća luka u Lovranu na istoj obali proširi; 6. da se morska obala pod Borsečom tako uredi, da bude ljudom zajedno sa stvarmi omogućeno ukrcivanje i izkrcivanje barem sa malimi ladjami".

Ovaj predlog bio je potaknutjem zastupnika prof. Spinčića a zagovoram zastupnika dra. Klaića primljen u sjednici proračunskoga odbora carevinskoga vieća dne 27. febrara t. g.

Taj predlog je obrazložio isti zastupnik gospodin Spinčić u svojem govoru dne 3. marča t. g., držanom kod razprave središnje uprave ministarstva trgovine.

Govor, u kojem se je gosp. zastupnik dotaknuo i više drugih pitanja, donieti ćemo u sliedeći u budućem broju.

Za sada samo bilježimo, da je predlog bio primljen nepromjenjen u sjednici dne 4. marča t. g. carevinskoga vieća, i da je sad na c. kr. vladi, da provede, što se od nje zahtjeva.

Ne zahtjeva se, nego što je nuždno, i c. kr. vlada može to uz malo dobre volje u nekoliko godina izvršiti. Tim će zadovoljiti obstojećim potrebam, opravdanim zahtjevom pa i svojim probitkom.

Sa buzetskog Krasa pišu nam 5. t. mj. Ove godine imati ćemo občinske izbore. Talijani su počuli već agitaciju po starom načinu. Na Krasu, osobito u Lanišću, razno je, kažu, vodnjanski krnjel glas, da će ovoga proljeća doći onamo zemaljski mjernik i da će nacrtati novu cestu, za kojom se toliko i toliko uzdiše, te da će se ju odmah početi graditi, pa ako se budu Krašani predali, ako budu postali izdajice i glasovali za talijansku stranku, da će se gradnju nastaviti, a drugače da će se prekinuti. Upozorujemo na to Krašane. Neka se spomenu, da je občina buzetska storila sve, što je do nje bilo, da se počme o gradnji te ceste ozbiljno raditi, da dotični spisi leže već preko godinu dana kod pokrajinskog odbora sa spisi, koji rade tamkodjer o cesti do Eolča i o cesti uz Brošanu; da su zemaljski mjernici došli na sniegom pokriti Kras, u Pomnjan i drugamo cestu mjeriti, kad su se kakovigod izbori bližali, i da je poslie izbora sve zaspalo; da se je buzetski spasitelj hvalio, kako on ima spremnih 16 tisuća forinti za krašku cestu, al da su se to silne tisuće zapljesnile, — neka se spomenu svega toga i neka se nedaju zapeljati na tanak led, ako imaju na ramenu glavu. Krašku cestu dogradit će samo kraška sloga.

Istarska posujilnica. Radi preobilnosti gradiva morali smo izpustiti vrlo zanimivo izvješće o djelovanju istarske posujilnice sa sjelom u Puli. S istog razloga izpustili smo i „grozomornu govornicu" zastupnika Bartoli-a, izrečenu u carevinskom vieću dne 4. t. mj., zatim izvješće krčke gospodarske zadruge i mnogo jur gotove viesti.

Javna zahvala.

Podpisani čuti se u ime družtva najljepše zahvaliti svoj onoj poštovanoj gospodi, koja priposlaše ulazninu, a ne prisustvovaše na družtvenih zabavah.

Tako poslaše ulazninu k I. veselici sliedeća gospoda: Dr. Dinko Vitezić odvjetnik u Krku 2 for., Dubrović Frane, notarski vježbenik u Veloskom 1 for. 50 nvč., Turak Ante nadžupnik u Kastvu 1 for., Jelušić Mirko obć. likvidator u Kastvu 1 for., Srdoč Mate, radnik u c. i kr. arsenalu u Puli 1 forint, Bahman ud. Pavlina, Trnovo 1 for., Šepić Frane-Tumetov iz gor. Rukavca 1 for.

K II. veselici priposlaše sliedeća gospoda: Spinčić Vjekoslav i dr. Matko Laginja, zastupnici na carevinskom vieću u Boču 5 for., Jelovica Josip, radnik u c. i kr. arsenalu u Puli 1 for., Šćitar Natal, radnik isto u arsenalu 2 for., Bahman ud. Pavlina iz Trnovo 1 for., Pilepić Vinko iz Pehljina 2 for., Puž Ante, župnik u Mošćenicih 2. for., Munić ud. Vinka tržica u Kastvu 1 for., Spinčić Antun, krčmar iz Mihotići 1 for.

Blagodarim takodjer svoj onoj gospodi, koja proplatiše ulazninu, kao i svim onim, koji nas izvoliše posjetiti.

Hrvatska čitaonica

U Kastvu, dne 25. veljače 1893.

Predsjednik: **Ante Dukić.**

Lutrijski brojevi

Dne 4. marča

Trst	52	70	45	85	71
Linc	64	37	8	62	45
Innsbruck	86	64	88	52	2
Budapest	68	13	18	81	17

Dne 8. marča

Prag	34	80	58	64	83
Lavov	52	37	58	15	82
Hermanstadt	76	78	40	15	35

Listnica uredničtva.

Prijatelju R. J. u B. Primih poslano, srdačna hvala! Tiskara će obaviti čim prije naručbu. Sve naređeno svota stigoše u redu. Trojim i Tabi srdačan odzdrav i živili! — **Gosp. L. K. u Žb.** Naručili smo Vam u Zadru one knjige; for. 2.— primismo 4./2. 1893. Živili! — **Gosp. V. G. u I.** Primili smo i Vaše for. 2, (što će biti oglašeno na vrijemo u listnici uprave) i to 1 for. na Vaš, a 1 for. na račun S. J. Zdravo! — **Gosp. M. u B.** Hvala na priposlanom i obećanom; odnošaji kano u obće svijuh nas — ergo — i kakav škripac! I mi očekujemo šoljno Vidov-danok. Hiljadu bratskih pozdrava!

Listnica uprave.

Gosp. B. S. u Ć. Dugujete nam samo za 1 godinu. Srdačan odzdrav! — **Gosp. S. A. u P.** 9./7. 1892. primismo f. 3, a dne 4./3. 1893. f. 2. Živili! — **Gosp. F. A. u G.** Po naših računih dugujete nam jošte for. 10 do konca tek. godine, jer neuplatiste ništa g. 1889 i 1891.

Uplatili su nadalje za „N. Slogu" gg.: R. E. Komen f. 2.50; Nar. D. Bakar f. 2.50; O. B. Rovinj f. 5; M. A. Breza f. 2; M. I. Kopar f. 2.50; C. I. T. Novalja f. 2; Pošt. ured sv. Matej f. 4; C. A. Dobrinj f. 1; K. I. Dobrinj f. 1; K. A. Dobrinj f. 2·50; S. T. Gorica (oglas) f. 4.80. L. J. Vrgorac f. 2; V. Š. Prezid f. 5; K. Š. K. Lošinj f. 5; Š. P. Lošinj f. 2. (Sliedi.)

Bogat izbor

pečata od kaučuka i kovnih, jednostavnih i umjetničkih pečata za urede, razna urezivanja, kovnih tablica za stanove, klišé, tvorivo velikih pečata za označivanje pošiljuka, monograma, crnila neizbrisivog za pečate itd. za najniže cene. — Prodavači i agenti dobiju dobar popust. U pokrajinu šalju pošiljke uz pouzeća.

G. BATTARA i dr.

TRST 40—52

ulica sv. Katarine br. 3.

Tvornica pečata i sličnih predmeta.

Drogerija

Augusta Rizzoli-a

ulica Malcanton br. 13 u TRSTU

skladište svieća voščanih, ljekovitog ulja, mineralnih voda, raznih crnila, boja i kistova, sapuna mirisavih i za pranje. 39—52

Odlikovana zlato medaljo: Bruxelles 1892.

Najboljše sredstvo za

želodec

katero želodec in opravila prebavnih delov života krepča in tudi odprt život pospešuje, ù 25 je

tinktura za želodec,

katero pripravlja

Gabrijel Piccoli,

lekar „pri angelju"

v Ljubljani na dunajski cesti.

Cena 1 steki. 15 novcev.

Izdelovatelj razpošilja to tinkturo v zabojčih po 12 steklenic in več Zabojčok z 12 stekl. stane gld. 1.80; s 24 gld. 2.60; s 36 gld. 3.84; s 44 gld. 4.26; 55 stekl. tehta 5 kg s poštno težo in velja gld. 5.26; 10 stekl gld. 10.80. Poštnino plača vedno naročnik.

Dobiva se v lekarnah v Trstu, na Primorskem, v Istri in Dalmaciji.

EPILEPSIJA

(božjast)

ozdravljiva brez povrnitve, tisući morejo dokazati ta čudezni vspeh znanstva. —

Natančna poročila s povratno marko je pošiljati: 12—10

„Office Sanitas" Paris

30. Faubourg Montmartre.

Izvanr. novost!

Elektro-bliesk-čudovita svietiljka. Najbolja, najcicnija i najtrajnija svietiljka novijeg doba! Svietlo mirno, poput električnoga sjajno! Poraba petroleja vrlo malena. Sve neprilike drugih svietiljaka izključeno su kod ove. — Ciena tih vrlo praktičnih svietiljka, posve iz nikela, sa emailiranim zvonom, okruglim stienjom i sa škatuljom for. 3. Vrlo praktične viseće svietiljke istog sustava for. 2.90. Čudovite svietiljke za zidove for. 3.25. Najbolja svjedočba ovim svietiljkam jest množtvo naručba na sve strane svieta. — Razašilje je poštanskim pouzećem uz jamstvo središnje skladište **M. Rundbakin Beč,** II., Glockengasse 2. 8—6

Drogerija

Arturo Fazzini u Trstu

Ulica Stadion 22. — Telefon 519.

Velik izbor minoralnih voda, zamoljenih boja na ulju najfinije vrsti; crvene, žuto, zolono, vlinjove i orne po 28 nvč kilo. Olovne bjeliło po 32 nvč. kilo; tutijno bjeliło najfinije po 40 nvč kilo. Osim toga velik izbor bojah na vodu i kistova svake vrsti po cienah, s kojimi nije moguće konkurirati.

Skladište ginsovitog pokrapitolja od Kwizde (Korneuburger Viehnährpulver) za životinje. Izbor mirodija, boja, lijekova — skladište sumpora i modre galice za porabu kod trsja. Naručiteljem dajo se brezplatna poraba telefona. 36—52

Fran Epron

ulica Arcata.

Slikar znakova, svake vrsti grbova, dekoracija umjetničkih, slikanih stakala, drva, mramora i prozirnih slika. 39—52

Nič već kašlja!

Balkanski petoralski prah

ozdravi svaki kašalj, plučni i bronkijalni katar a dobije se u odlikovanoj ljekarni

PRAXMARER (telefon 207) „Ai due Mori"

TRST: Piazza grande. 39—52

Poštarsko pošiljko odprema se odmah uz 55 nvč. ili toliko listovnih maraka. Poxor pred provarom.

Jedino družtvo pločara

Petar Levichnik i dr.

Osobiti svršitolji radnja cementom postignuv u tom do sada svuda najbolji uspjeh, o čemu posjeduju mnogobrojnu svjedočbe za izvedene razne sustave shodova, kamonica za bačve itd. itd. Izvadjaju cementiranjo zidova, izvana to izsutra jamčeć za nepromočivost; nadalje bilo kakvo shodište u cimentu Portland sa kamenjem bilo koje boje i mramora, obavljaju laščenje shodova te odstranjenje vlage i smrada. Izvršuju svaki popravak uz jako obuljene cene. Radnje obavljaju najvećom brzinom ovdje i u pokrajinah, Dalmaciji, Istri itd.

Za naručbe dosta je napisati dopisnicu. **Svaka radnja je zajamčena.**

U nadi, da ćemo biti radnjami počašćeni kano do sada, biljožimo se sa štovanjem

Družtvo pločara

PETAR LEVICHNIK i dr.

Ulica Madonnina br. 21, I. kat., 52—39 vrata 11.

U radionici klepara

GIUSTO BIASUTTI

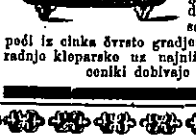

opunomoćenoga graditeljа vodovoda u željeznih cievih **Via Barriera vecchia Trst broj 10** gradi i drži na skladištu kupelji u posudah, sa stolicom sa ili boz poći iz cinka čvrsto gradjeno, te izvadja i drugo radnje kleparske uz najniže cene. Ilustrovani ceniki dobivajo se gratis. 39—52

Teodor Slabanja

Srebrnar u GORICI (Görz) ulica Morelli 17.

proporuča se preč. svećenstvu za izradjenje crkvenog posudja i orudja iz čistoga srebra, alpaka, mjedi, kano: **moštranca, kaleža** itd. po najnižih cienah u najnovijih i krasnih oblicih. Stare predmete popravlja, te ih u oguju posrebrni i pozlati.

Da si uzmogne i manje imućne crkve nabaviti raznih crkvenih predmeta, staviti će se na žolju preč. gospode nabavljača vrlopovoljne platožne uvjete.

Ilustrirani cienik šalje franko.

Šalje sve predmete dobro omotane sa poštarinom franko! 24—5

ČISTA KRV

12—9

(ZDRAVIE)

Tajne bolezni, lišaji, spuščaji, bledost, splošna utrujenost, slabost — se izgubijo pri zdravi krvi. Mi jamčimo za sigurен vspeh pri uporabljanju naše metode.

Pri vprašanjih je priložiti povratno marko na:

„OFFICE SANITAS" PARIS

30. Faburg Montmartre.

Priviligirane štrcaljke proti mildevu (peronospori) inžinira Živica pripoznate su medju ostalim kano najbolje, jer su najjednostavnije, najdovršće i najustrajnije; najlaglje i vrlo brze u radnji, pošto porabe najmanje tekućine a kod svega toga jesu najjeftinije. Podpisana tvrdka pripravlja ih radi toga mnogobrojno za buduće proljeće te razašilje već sada prospekte i cienike bezplatno svakomu, tko se oglasi, to šalje i obrazce. Priporuča takodjer druge predmete i svoje radnje.

ŽIVIC i drug.

u TRSTU, ulica Zonta broj 5

inžinirski ured, skladište strojeva i dotične tvarine; zastupstvo tvornica, mekanička radionica.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2½%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	3½%	3-mesečni „	2½%
30- „	3%	6- „	2¾%

Vplačevanja avstr. vrednostnim papirjem, kateri se nahajajo v okrogu, pripozna se nova obrestna tarifa na temelju odpovedi od 17. in 21. odnosno 12. junija.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2½% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagrob, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Colovec, Ljubljana, Linc, Olomuc, Reichenberg, Sasz in Solnograd, — brez troškov.

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov pri odbitki 1% provizije. 24—5

Predujmi.

Sprejemajo se vsakovrstna vplačila pod ugodnimi pogoji.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednosti obresti po pogodbi.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice navedne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.

Trst, 18. maja 1892. 5—24

J. PSERHOFERJA

lekarna v Beču, Singerstrasse broj 15.

zum goldenen Reichsapfel.

Kričistilne krogljice, nekdaj imenovano univerzalne krogljice, znano domače odvajajoče srodstvo.

Jedna škatljica z 15 kroglicami stane 21 kr., jeden zavitek šestih škatljic 1 gld. 5 kr., pri nefrankovani pošiljatvi po povzetju 1 gld. 10 kr.

Ako se denar naprej pošlje, ni treba plačati porto, in stane: 1 zavitek krogljic 1 gld. 25 kr., 2 zavitka 2 gld. 30 kr., 3 zavitki 3 gld. 35 kr.; 4 zavitki 4 gld. 40 kr., 5 zavitkov 5 gld 20 kr., 10 zavitkov 9 gld. 20 kr. (Manj, kot jeden zavitek se ne pošilja).

Prosimo, da se izrečno zahteva 3—12

„J. Pserhoferjeve kričistilne krogljice"

in paziti je, da ima pokrov vsake škatljice isti podpis J. Pserhofer v rdečih pismenih, katerega je videti na navodilu za porabo.

Balzam za ozebline J. Pserhoferja 1 posodica 40 kr., prosto poštnine 65 kr.

Trpotčev sok, 1 stoklenica 50 kr.

Amerikansko mazilo za trganje 1 posodica 1 gld. 20 kr.

Prah proti potenju nog, škatljica 50 kr., poštnine prosto 75 kr.

Balzam za goltanec, 1 stoklenica 40 kr., poštnine prosto 65 kr.

Življenska esenca steklenička 22 kr.

Angležki balzam, steklenica 50 kr.

Fijakerski prsni prašek, 1 škatljica 35 kr., poštnine prosto 60 kr.

Tanokininska pomada J. Pserhoferja, pospešuje rast las, škatljica 2 gld.

Univerzalni plašter prof. Steudela, posodica 50 kr., poštnine prosto 75 kr.

Univerzalna čistilna sol A. W. Bullrichia, domače srodstvo proti posledicam slabe prebavo, 1 zavitek 1 gld.

Razvon imenovanih izdelkov dobivajo se še druge tu- in inozemske farmaceutične specijalitete, ki se bile po vsih avstrijskih časopisih oznanjene; in se na zahtevanje točno in v ceno preskrbljajo tudi predmeti, kojih ni v zalogi.

☞ Razpošiljanja po pošti vrše se točno, a treba je denar poprej doposlati; večja naročila tudi po poštnem povzetju.

☞ Pri dopošiljatvi denarja po poštnej nakaznici, stane porto dosti manj kakor po povzetju. 10—12

Krasne uzorce zasebnikom pošilja zastonj in franko.

Bogato knjigo z uzorci, kakoršnih še ni bilo, za krojače nefrankovano. Jaz no popuščam za 2½ ali 3½, goldinarjev pri metru, no dajem daril krojačem, kakor to dela konkurenca na račun zadnjo roke, ampak imam le trdne in čiste cene, tako, da mora kupiti vsak zasebnik dobro in ceno. Prosim torej zahtevati le moje knjige z uzorci. Svarim tudi pred pismi konkurenco, ponujajočej dvakrat toliko popustka.

SNOVIJ ZA OBLEKE.

Poruvlon in dosking za čaščito duhovščino, prodpisano snovi za uniforme c. kr. uradnikov, tudi za veterane, ognjegasce, telovadce, livreje, sukna za biljarde in igralne mize, proprego za vozove, loden nepremočen za lovsko suknjo. snovij za prati, potne ogrtače od gld. 4 14 itd. — Kdor hoče kupiti vrodno, poštono, trajno, čisto volneno sukneno blago, no pa dober kup cunje, ki se komaj toliko vrodni, koliker so plača krojaču, obrne naj se do

IVANA STIKAROFSKY v BRNU

24—7 (v tem Manchestru Avstrije) 24—4

Največja zaloga fabrikškega sukna, v vrednosti ½ miljona gld.

Da pojasnim velikost in zmožnost izjavljam, da moja roka združuje največe izvažanje sukna v Evropi, izdelovanja kamgarnov, potrebnih za krojače in veliko knjigovezniee lo za lastne namene. Da se prepriča o vsem tem, prosim slavno občinstvo, da si, kadar me prilika ponese, ogleda velikanske prostore mojih prodajalnic, kjer ima posla 150 ljudij.

Pošilja se le po poštnem povzetju.

Dopisuje v nemškem, madjarskem, češkem, poljskem, italijanskem, francezkem in angleškem jeziku.

Izdavatelj i odgovorni urednik **Mate Mandić.**

Tiskara Dolenc.

Broj II. U Trstu 16. marča 1893. Godina XX.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana so pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja na pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“ Imo. prosime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nobiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, 1 ½ za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Predlog manjine

imunitetnoga odbora u poslu zastupnika prof. **Vjek. Spinčića.**

Na predlog zastupnika dr. Pacáka izručilo je carevinsko vieće lanjske godine pitanja o povriedi imunitete zastupnika Spinčića imunitetnom odboru s nalogom, da to pitanje razpravi i carevinskom vieću izvieśće o tom predloži. Imunitetni odbor razilazi se u mnienju o povriedi imunitete. Većina toga odbora kaže, da se po obstojećim zakonih nemože dokazati, da bijaše disciplinarnim postupanjem i odpustom iz službe zastupnika i profesora Spinčića povriedjena imuniteta, ali priznaje, da je u pogibelji sloboda i neodvisnost zastupnik-činovnika, pak želi, da se toj pogibelji u buduće zakonom doskoči.

Ostali članovi imunitetnoga odbora stavljaju k predlogu zastupnika dra. Pacáka sliedeći

Predlog manjine:

Visoka kuća neka zaključi:

Carevinsko vieće smatra, da je odpustom iz službe zastupnika Vjekoslava Spinčića, profesora na c. k. ženskom učiteljišću u Gorici radi njegovih govora, izrečenih prigodom izložbe u Zagrebu god. 1891 i radi njegovog djelovanja prigodom zadnjih državnih izbora u Istri, odlukom c. k. ministarstva bogoštovja i nastave od dne 7. marča 1892. br. 469, pripadajući mu kano zastupniku imunitet polag §. 16. zakona od dne 21. decembra 1867. D. Z. L. br. 141 povriedjen, ne doduše po slovu, ali svakako po duhu zakona, te očekuje, da neće c. k. vlada otezati a da zastupnika Vjekoslava Spinčića opet na učiteljsko mjesto uzpostavi.

Razlozi:

Kao što proizlazi iz obrazloženja odlukah, koje su priložene izvieśću predloga većine, tvrdi nastavna oblast, da je prosudjujuć djelovanje zastupnika profesora Spinčića imala pred očima jedino njegovo svojstvo profesora na ženskom učiteljišću u Gorici, te prosudjuje isto jedino s gledišta i uzvratnog djelovanja na njegovo učiteljevanje. Carevinskomu vieću pripada pravo, da razvidi i izpita zastupnički karakter profesora Spinčića, nisu li postupanjem vlade povriedjeni životni probitci zastupnika.

Za to nam se čini, da je potrebito, makar i u kratko, razglobiti spomenute odluke.

Što se tiče govora zastupnika Spinčića, izrečenih kod izložbe u Zagrebu, to su isti doslovce navedeni, te je Spinčić iste u bitnom, osim neznatnih popravaka, kano svoje priznao. Kratki smisao tih izjava, koje se običaje kod sličnih svečanih zgoda nekim poletom izreći, sastoji u želji, da se ujedine svi Hrvati — kako se po sebi razumije — pod dinastijom Habsburgovaca. Ovdje pada odmah u oči, kako je obrazloženje odluke zemaljskoga školskoga vieća ovu želju označilo kano „proti postojećem državopravnom obliku monarkije naperenu“. Disciplinarnoj oblasti lebdio je pri tom bez dvojbe pred očima pod kazneno pravo podpodajući čin, ako ne možda i sama veleizdaja. Bez obzira na to nije pobliže označila toga, da tim neoznači s jednestrane put, kojim se je imalo proti zastupniku Spinčiću udariti, da se zakonitim postupanjem ovo pitanje razpravi, a s druge strane, da se nebi njezina „veleizdaja“ — ako je na to mislila — ipak prevelikom rieči prikazala, te da bi rečene izjave odgovarale njezinomu shvaćanju. Disciplinarna oblast morala je pri ocienjivanju tih izjava opaziti, da im manjkaju bitne pojmovne oznake spomenutog zločina. Ovimi izjavami neide se niti za nasilnom promjenom državopravnog oblika monarkije, niti za odkinutjem jednog diela od jedinstvenog državnog veza cesarstva Austrije, to jest (od god. 1867) austro-ugarske monarkije. Nesadržaju li ove izjave ovog niti kojeg drugog kaznivog čina, tada nam se prikazuju jedino kano izjave političke stranke, i ako se hoće politički program, kakvih imade u Austriji mnogo.

Ovim izjavam nemože se dakle drugo pripisati, van to, da su „slobodni izrazi mnienja unutar zakonitih granica“, kakve štiti državni temeljni zakon od dne 21. decembra 1867. D. Z. L. br. 142 čl. 13.

Manje jasno od ovoga navadja se u disciplinarnoj presudi činjenica drugog službenog prekršaja, počinjenog agitatornim djelovanjem prigodom državnih izbora u Istri.

U tom obziru pripisuje se zastupniku profesoru Spinčiću, da se on nije ograničio samo na to, da ljude podučaje u svojem stanu kako se imaju ponašati kod izbora, nego da je on razvio kano izrični vodja stranke takovu djelatnost, da je ista na to smjerala, da se sve poduzme, da budu izabrani sve sami hrvatski fiducijari i zastupnici. Taj je učin bez svakog konkretnog sadržaja. Da se imunitetni odbor potanje obaviesti o načinu djelovanja, koje se zastupniku Spinčiću pripisuje u tom obziru; zahtjevao je disciplinarne spise. Vlada je to uzkratila poslav samo svoje zastupnike na odborovu sjednicu, koji dadoše jedino nepodpuna i skroz nezadovoljavajuća razjasnjenja. Odbor je hotio osobito obzirom na onaj dio disciplinarne prosude, koji se tiče izborne agitacije, čuti konkretne činjenice ili bar najvažnije slučajeve. Vladin zastupnik priobćio je zatim, da se zastupniku Spinčiću ponajpače pripisuje u grieh, da je on u svojem stanu ustrojio tako rekuć izbornu agenciju, koja je i izbori ravnala, te da je zatim putovao od mjesta do mjesta agitirajuć prekomjerno.

Ako je ovo najveći slučaj agitatornog djelovanja zastupnika Spinčića, tad se smatramo riešeni dužnosti dalnjeg dokazivanja kako je bio uištetan postupak disciplinarne oblasti obzirom na ovaj dio okrivljenog djelovanja zastupnika Spinčića.

Disciplinarna je dakle oblast spomenute izjave i sudjelovanje ovo kod izbora zastupnika Spinčića dovela u savez sa njegovim učiteljskim znanjem, dok naglasuje, da je s dužnostima državnoga činovnika nespojivo, gojiti one težnje, te im javno izraza dati, koje su naperene proti državnopravnom obliku monarkije, te proti ustanovam državnog temeljnog zakona, koje činovnici usljed prisege visoko cieniti moraju, te nadalje u očitoj oprieci sa dužnosti činovnika, a tim više odgojitelja mladeži stoji, da preuzme u stranaškoj borbi glavnu ulogu izvadjajuć ju prekomjerno — u pomanjkanju činjenica budi dopuštena oštrina izraza — sa strašću.

(Konac sliedi.)

Govor

narodnoga zastupnika prof. **Vjekoslava Spinčića**, izrečen u sjednici carevinskoga vieća dne 8. marča 1893. prigodom razprave proračuna ministarstva trgovine.

Visoka kućo! Neću da se bavim velikimi trgovačkimi i trgovačko-političkimi pitanji, niti da se osvrnem na prošlu razpravu, već ću se omedjašiti na neke radnje, koje se tiču Primorja, a napose moje rodne zemlje.

1. Radnje kod udubljenja ulaza u krasni košljunski zaton.

Već sam prošle godine u razpravi proračuna centrale trgovačkoga ministarstva stavio resoluciju, koja bi, dovoljno podupirta, predana budgetnomu odboru. Jedna se je točka te resolucije i izvršila: počeo je naime već u svibnju prošle godine rad oko izdubljivanja prilaza u liepi zaliev Košljun. Ne treba mi dakle o tom dalje govoriti, već izjavljujem svoje zadovoljstvo u ovom obziru. U ostalom je slavni budgetni odbor i ove godine razpravljao o mojoj resoluciji, te predlog nešto razširen takodjer primio.

S toga izjavljujem hvalu proračunskom odboru, a napose gosp. drugu dru. Klaiću kao izvjestitelju. Svojom dužnošću smatram, da neke točke ovoga predmeta razsvietlim, da uzmogne visoka kuća primiti odborov predlog čistom savjesti.

2. Radnje u baščanskoj luci.

Prva se točka toga predloga tiče nekih radnja u baščanskoj luci na otoku Krku. Visoko carevinsko vieće kao i visoka vlada je već pred više od deset godina uvidila, da u toj luci treba zaštitni nasip, jer bijaše za izgradnju toga nasipa proliminirana svota od 150.000 for., te malo po malo od godine 1883. i votirana. Ovaj je put, za ovu godinu, uračunan ostatak iznosa od 20.460 for. Po tom nije od potrebe, da dokazujem potrebu zaštitnoga nasipa; dovoljno je, uztvrdim li, da žitelji toga mjesta imadu preko 100 raznih brodića, te da razmjerno znatno trguju s Dalmacijom, Istrom, Rieckom i Senjom. Ali, kad bude taj posao, naime zaštitni nasip, dovršen, tad ćemo imati malo od toga, kad bi kod toga ostalo. Citavi troškovi bili bi gotovo uzaludni, kad se nebi poduzelo još neke druge radnje, koje bi razmjerno malo stojale.

Odnošaji prometa ostaju i uz gradnju toga zaštitnoga nasipa najnepovoljniji što se može pomisliti.

Novi zaštitni nasip — ovdje je osnova, koju mi je obćina priposlala (Govornik pokazuje osnovu) — ne stoji u nikakovoj svezi s obalom, odnosno s mjestom. Samo malu površinu nasuo je poduzetnik; do tiču gradnju mogao bi poduzetnik, kako mi je ovdje u Beču pred kratko govorio, odstraniti, tako, da bi novi zaštitni nasip ostao sasvim bez sveze sa obalom, odnosno s mjestom. Bilo bi dakle nuždno, da se ovdje načini neka sveza, a onda dalje riva izmedju novoga zaštitnoga nasipa i staroga nasipa, a ta riva morala bi biti providjena sa nekoliko — bar četiri — stupa za privezivanje. Nadalje bi bilo nuždno, da se s toga mjesta, koje se je dobilo gradnjom novoga zaštitnoga nasipa, odstrani zaštitni zid staroga mula; prije bo je ovaj zid bio potreban proti valovom, dočim je sad zapriekom privezivanju brodova na toj strani. Taj dakle zid morao bi se ukloniti, kako bi se i na toj strani brodovi mogli približiti, te na stupove za privezivanje privezati.

Pošto; novi zaštitni nasip sagradjen, udaraju valovi od strane staroga mula za izkrcavanje jače nego prije. Prije su se valovi nešto malo razdioljivali, a sada idu u jednom smjeru sve to jače, tako, da je n. pr. godine 1891. tumelj jedne kuće bio podkopan, pa se je i sama kuća srušila. Na toj obali imade u obće više kućah, koje su od dana do dana u pogibelji od nevremena.

U tom pogledu bi se mnogo poboljšalo, kad bi se stari mul za izkrcavanje produljio za kakvih 50 metara. Kako su mi strukovnjaci kazali, iznosili bi troškovi za gradnju izmedju staroga i novoga mula kakvih 6000 for., a oni za produljenje mula za izkrcavanje na 4000 for. od prilike, dakle sve ukupno ne bi stajalo nego nešto preko 10.000 for. (Glasovi: Malenkost!), da, malenkost, osobito obzirom na onih 150.000 forintih, što je već potrošeno za ovaj zaštitni nasip.

Potrebna bi bila i još jedna treća radnja. Morska dubina u stanovitoj crti izmedju mula za izkrcavanje te izkrcališta vrlo je neznatna, ne iznosi ni dva metra. Ni najmanje barke ne mogu se približiti obali, jer je more tamo preplitko. Tamo bi se moralo, gdje je dubina izpod dva metra, i to izmedju izkrcališta te mula za izkrcavanje, sagraditi obalni zid (bankina). Gradnju ovoga obalnoga zida mogla bi preuzeti vlada, dočim bi obćina preuzela nasipanje prostora iza zida, izmedju njega i mjesta. Tim bi mnogo dobilo mjesto i promet.

Obćinsko zastupstvo naglasilo je u svibnju prošle godine potrebu tih radnja u jednoj noti na c. k. pomorsku oblast u Trstu, a kašnje u listopadu naglasilo ju je ustmeno predsjednику te oblasti. On je uvidio potrebu te radnje i obećao je, da će ju visokom ministarstvu trgovine predložiti i nadam se s toga, da će vlada tu radnju dati izvesti, kako ju je proračunski odbor predložio.

C. kr. ministarstvo trgovine neće se za cielo obazirati na stanovitoga mjernika, kojemu znadem za ime, koji za razgledavanje radnja upotrobljava pol ure, a ljudem, koji mu govore o potrebi te gradnje, kaže, neka im njihov zastupnik Spinčić te gradnje izvede.

Zastupnik Spinčić ne pobiro poroze, već vlada, i ona se za stalno neće obazirati na mjernika, koji ovakovim načinom draži proti zastupniku naroda, već će provesti radnju, jer je potrebna.

Moram još opaziti, da su parobrodi ugarsko-hrvatskoga parobrodarskoga družtva — prije Sverljuga i drugovi — u Baški pristajali, ali su morali to pristajanje napustiti radi toga, što nije bilo moguće sigurno brodove privezivati, niti ima u luci direktno izkrcalište. Moram još spomenuti, da je jedan brod iz Senja, trabakul, po burnom vremenu u ovoj luci mjeseca siečnja ove godine lebdio više dana u velikoj opasnosti radi pomanjkanja stupovah za privezivanje. Bilo bi i u interesu samo države, kad bi se spomenute radnje produzele, jer bi tad prihodi od lučkih pristojba bili puno veći, nego su danas.

3. Produljenje rive i u obće uredjenja luke u Malinskoj.

Dolazim sad na drugu točku odborova predloga, koja se tiče produljenja rive i u obće uredjenja luke Malinske na otoku Krku. Malinska je najvažnija točka na tom otoku za promet velikoga dielа pučanstva otoka prema vani. To je ujedno najbliža točka za promet s Rieком, s kojom je otok Krk najvećma u prometu. Tamo je luka, al ne odgovara potrebočam, pak bi produljenje rive i u obće uredjenje luke bilo vrlo nuždno.

To je već priznala i c. kr. pomorska oblast u Trstu, i to u svojoj noti 15. studenoga 1887. br. 7416. Ona je obrekla, da će nastojati, da za to potrebna sredstva budu uvrštena u proračun za g. 1889. Samo je ona to učinila ovisnim o stanovitih uvjetih, koje bi imala občina izpuniti. Občina je te uvjete izpunila, ali dotična svota za luku u Malinskoj ne samo da nije uvrštena u proračun za g. 1889., već je nebi ni u proračunih g. 1890., 1891., 1892., pa je nema ni u proračunu za g. 1893. Upozorujem visoku vladu na to obećanje, što ga je oblast učinila občini.

(Dalje sliedi.)

Franina i Jurina

Fr. Če da je sila govnino na Suska, da prostis pokle sen rekal?
Jur. Bi reć da dá.
Fr. Jo mislim, da je komugod puna jama drugih stvori, pok među sprid škulo?
Jur. A će je meštrova kuća kade je škula?
Fr. A ni nego komunska, naša.
Jur. Tako je on sporkio non na obraz varzen?
Fr. A da komu? . .
Jur. Vražji sliponi . . .

* * *

Jur. Kod koga si bia kume Frane, na „paštu“ u Šanvičentu na dan „ferije“?
Fr. Bia sam kod jednog moga kuma.
Jur. Jesi-li čuja kušeljati o kráčenju jednoga psota?
Fr. Jesam, brate, moj kum je za stolom pripovidô, da je neka peršona, bez duše i bez vire, nosila svoje psato u crkvu kratiti i dala mu je ime „Api“.
Jur. Perbiško, anko kvešta non že mal!
Fr. Pa ča paraš, da znadu u Poreču za takove škandale od Šanvičenta?
Jur. Ako nisu do sada za nje znali, će znati od sada, i još za veće bi doznali, da ih je volja pitati.
Fr. Čujoš kume! ako ne mare oni za nje pitati, ćemo ih mi dva na svitlo iznesti, pak će ih znati u Poreču i drugud.

Različite viesti.

† **Mate Vodopić.** U Dubrovniku preminuo je dne 12. t. m. nakon dulje bolesti presv. biskup Mate Vodopić.

Pokojnik odlikovao se bistrim umom, plemenitim srcem i čvrstim značajem. Odužio se hrvatskomu narodu i književnimi radnjami, koje će mu sačuvati u narodu daleku uspomenu.

Pokoj vječni njegovoj duši!

Vjenčali se. Iz Kastva javljaju, da se je tamo vjenčao občinski geometar gosp. Ferdo pl. Klainmayr sa velevriednom nadučiteljicom tamošnje ženske škole, gospodičinom Emom de Franceschi. Čestitamo novovjenčanim!

Komers u proslavu sjedinjenja hrvatskih opozicija, obdržavan u nedelju na večer u prostorijah „Strieljane“ u Zagrebu, izpao je, kako pišu tamošnji listovi vrlo sjajno. Preko tisuće gradjana svijuh stališa te sveučilištnih djaka sakupilo se u prostranih dvoranah strieljane. Komersom ravnao je poznati rodoljub starina g. Gjuro Crnadak. Zdravica izrečene je sijaset vrlo krasnih. Uzvišen morao je biti bez dvojbe onaj trenutak kad no je nazdravio zastupnik Fran Folnegović prouzv. g. biskupu Strossmayeru a velem. g. dr. Amruš prvaku stranke prava g. dru. A. Starčeviću. Prvoga je pozdravio komers brzojavnom brzojavkom dočim se je drugomu gradjanstvo po posebnoj deputaciji sliedočeg dana poklonilo.

Na komers stiglo je množtvo brzojavnih pozdrava iz svih hrvatskih pokrajinah. Sa komersa odposlane osim navedene brzojavke, takodjer brzojavni pozdrav Slovencom u Ljubljanu, mladočeskomu klubu na carevinskom vieću i „Neodvisnomu klubu hrvatskih i slovenskih zastupnika“ u Beču.

Iz Trsta odaslaše Hrvati i Slovenci na komers sliedeći brzojavni pozdrav: Sviestno gradjanstvo priestolnice Hrvata, te nadu hrvatskoga naroda, taj zalog naše bolje budućnosti, dičnu omladinu našu pozdravlju prigodom današnjega komersa najsrdačnije složna braća Slovenci i Hrvati u Trstu.“

Dao Bog trajala ovakva ljubav i sloga medju svimi poštenimi življi u kraljevini i gdjegod nas imade, iskrena i nepomućena kroz sve viekove!

Nadgrobni spomenik pok. Bastianom. Nastojanjem preč. g. A. Karabaića i nekojih prijatelja pokojne braće Mateja i Ivana Bastiana postavljen bijaše ovih dana spomenik na groblju sv. Ane u Trstu nad grobom prerano umrših naših rodoljubapjesnika i slikara. Spomenik je jednostavan ali vrlo ukusno izradjen, a nosi sliedeći nadpis:

MATU i IVANU BASTIANU
svećenikom
rodjenim u Sv. Mateju dne 5./9. 1828.
Umrlim u 58. godini života.

Blizance Vas porodila mati,
Koje zret je i po smrti sjati,
Kano one na nebeskom svodu:
Tebe Mato u pjesmah Ti rodu,
U plodnih kista Tebe Ivo;
Slava Vame, dike viek nam žive!
Prijatelji.

Ovim odužiše se bar dielomično prijatelji i štovatelji našim vriednim pokojnikom, koje nam je prerano ugrabila nesmiljena smrt i kojim kličemo i ovdje: slava Vam! i naužival se božjeg lica!

Proslava biskupskog jubileja sv. Otca Lava XIII. Iz Podgrada javljaju nam, da bijaše prigodom proslave jubileja sv. Otca tamošnje obć. glavarstvo službeno zastupano kod sv. mise u Hrušici; prisustvovali su i gg. činovnici u svečanoj odori. Načelnik g. Jenko odposlao je kardinalu Rampolli sliedeći brzojav: „Izvolite izručiti sv. Otcu smjeruo čestitku občine Podgrad u Istri. Slava miljeniku sv. Cirila i Metoda, velikomu Lavu“.

Občina Volosko poslala je takodjer na kardinala Rampollu brzojavnu čestitku sliedećeg sadržaja: Občina Volosko u trćanesko-koparskoj biskupiji šalje k biskupskomu jubileju sv. Otca najsmjernije i najpokornije čestitko moleci Vašu uzoritost, da to Njegovoj svetosti priobćiti izvoli“.

Kardinal Rampolla odgovorio je na tu čestitku g. načelniku ovako: Želje i čuvstva, koja ste u ime občine izrazili sv. Otac ljubazno primi i šalje občini blagoslov.“ Osim toga čestitale su občine Pazin, Tinjan i Skopo (Kras) biskupskomu ordinarijatu pismeno moleć, da se to sv. Otcu priobći.

Nesretni ozoner. Mnogo puta pisano je jur u „Našoj Slogi“ o nespodobnom dugu razteretne zaklade, koja pod imenom ozonera tare mnogi kraj Istre, osobito zapadne strane.

Naši zastupnici nisu na saboru poročkom propustili nijedne prilike, da uputo i načine predloge, kako bi se tomu pomoglo.

A sada eto smo sretni javiti našim čitateljem, da je dne 14. ovog mjeseca naš velezaslužni zastupnik dr. Laginja na carevinskom vieću u Beču poduljim govorom razložio stanje našega puka i nespodobu ovoga računa.

Govor je slušao pozorno i ministar financija i odmah poslije toga na to privatno govorio s našim zastupnikom.

Prihvaćen je predlog, da se vlada pozove neka prouči bi li mogla pokrajini odpustiti dug uz uvjet, da pokrajina odpusti narodu ozoner, pak da se taj račun jednom prekriži, da neimaju već s njim posla ni oblasti državne ni zemaljske, i da se narod već nepogubija utjorivanjem.

Osvjedočujući govor ćemo donieti u cielosti, a i inače s tim se pitanjem još baviti.

Interpelacija zastupnika dra. M. Laginje i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina ministra trgovine glede istarskih vina u sjednici 21. febrara 1893.

Dok se je istarsko pučanstvo, bez razlike stranke i narodnosti, prigodom razprave o notom sklopljenom trgovačkom ugovoru s Italijom, punim pravom bojalo, kako su to dokazale činjenice, sniženja uvozne carine za talijanska vina, stojećeg sasvim u volji susjedne kraljevine i dok je ono želilo, da se odstrani poznata vinska klauzula, visoka vlada nas je opetovano osjegurivala, da nije vjerojatno, da će Italija uporabiti ročonu klauzulu. K tomu se digoše još dva glasa, — od dviju mjerodavnih strana, naime od trgovačke komore u Rovinju i od stalnog odbora zemaljskog kulturnog vieća u Poreču — koji neobazirući se nimalo na promjenjeno odnošaje, no samo izjavišе, da je želeti, da se klauzula uzdrži, nego i podašе se sasvim neosnovanoj nadi, da će istarska vina u slučaju sniženja carine, naći veliki promet u mletačkom kraju.

Promisliv ipak, da iza sniženja vinske carine, predvidjenog u vinskoj klauzuli, po dotičnih statistićnih podatcih promet istarskih vina u Italiji nije nimalo narasao, pače po svoj prilici umanjio se;

obzirom dalje na to, da je cieua istarskih vina iza onog vremena pala poprečno barem za jednu trećinu i da se nješto veći uvoz u Trst samo time daje tumačiti, jer je pučanstvo prisiljeno, da prodaje treći dio više, e da bi postiglo isti iznos, koji bi inače bilo postiglo od dva treća diela;

obzirom napokon na to, da je pučanstvo istarsko tako stvorenim položajem jako oštećeno u svojih materijalnih interesih, podpisani uslobadjaju se upraviti na njegovu preuzvišenost gospodina ministra trgovine sliedeći upit:

1. Znade li njegova preuzvišenost, da odkad je kraljevina Italija, na temelju s njom sklopljenoga trgovačkoga ugovora, snizila uvoznino na vino, prodaja istarskih vina u Italiji nije se ni najmanje povećala?

2. Znade li nadalje njegova preuzvišenost, da je prodajna cieua istarskih vina, odkad je snižena uvoznina na talijanska vina, pala poprečno najmanje za jedan treći dio?

3. Znade li njegova preuzvišenost za sredstva i načine, kako bi se moglo pomoći istarskom pučanstvu, tako težko oštećenom u njegovom skoro jedinom proizvodu, i hoće li njegova preuzvišenost, ako znade, kazati nam te načine?

Dr. Laginja, Spinčić, Biankini, Mixa, Krumbholz, Sokol, dr. Bulat, dr. Engel, dr. Kramař, Dapar, Robić, Globočnik, Perić, Špindler, dr. Brzorád, Čestmir Lang, dr. Kaizl, dr. Klaić, dr. Dyk, Formánek, dr. Ferjančić, Svozil, Pfeifer.

Interpelacija zastupnika dra. M. Laginje i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina ministra trgovine o Lloydu, u sjednici 20 febrara 1893.

U raznih novinah, medju timi „Wiener Tagblattu“ od 15. febrara t. g. br. 46 bijahu oglašeni dohodci austrijskog parobrodarskog družtva Lloyd za god. 1892.; po ovih podatcih iznašaju ukupni dohodci for. 7,448.389 a u odnošaju prema god. 1891. dohodak je manji za svotu od for. 311.600.

Misleći na to i obzirom na okolnost, da se je trgovina kroz Trst po svoj prilici razvila u većoj mjeri sbog kolere, što je tekom god. 1892. harala u Hamburgu, a to bi moralo dovesti do povećanja Lloydovih dohodaka, i sasvim tim čini se, da su se dohodci još smanjili, podpisani se uslobadjaju upraviti na njeg. preuzvišenost gospodina ministra trgovine sliedeći upit:

Hoće li njegova preuzvišenost izkazati prave uzroke, radi kojih je austrijski Lloyd imao u godini 1892. za for. 311.600 manje dohodka prema predjašnjoj, premda su trgovačke prilike bilo za njega povoljne?

Dr. Laginja, Krumbholz, dr. Vašaty, Kramař, Formánek, dr. Engel, Doležal, Perić, Dapar, dr. Šil, dr. Dvořak, Spinčić, dr. Brzorád, Čestmir Lang, dr. Lang, Sokol, dr. Herold, dr. Masaryk, dr. Blažek, dr. Slavik.

Grozomorna govorancija talijanskoga zastupnika Istre g. M. Bartoli-a, pročitana u carevinskom vieću dne 4. t. mj. Glasilo tršćanskih židova, glasoviti „L' Indipendente“ dobio je dne 5. t. m. iz Beča brzojavnu vieat, da je talijanski zastupnik iz Istre g. Bartoli dan prije izrekao u carevinskom vieću grozomorno sjajnu govoranciju, kojom je brojkami, navodi i i dokazi hametom potukao dr. Laginju i prof. Vjekoslava Spinčića pobiv i uništiv do temelja sve njihovo dosadašnje govore.

Govoranciju tu da su popratili bučnim odobravanjem no samo talijanski zastupnici, već dapače i svi zastupnici njemačko ljevice carevinskoga vieća, a utisak i sonzaciju izazvala je na konou na svih stranah vieća.

Čitajuć spomenutu brzojavku, kimali smo nepovjerljivo glavom, nu ipak nas obuze neko čuvstvo nezadovoljstva misleć, da je zastupnik Bartoli zbilja izpuknuo važnu govoranciju, koju je, možda, kako se to obično sa talijanske strane, izkrivio i prevrnuo činjenice, predstaviv vieću istarske Talijane za samo nedužne janjce, a nas Hrvate i Slovence za same vukove i medvede. Ali svemu tomu nemma ni traga u „sjajnoj“ govoranciji, koju donašamo u točnom prevodu iz stenografičkoga zapisnika carevinskoga vieća. Ona glasi:

Zastupnik Bartoli: Gosp. zastupnik Spinčić uztrdio je, kao što je to učinio drugom zgodom i dr. Laginja, u jučerašnjem govoru „da je obala austro-ugarsko monarkije većinom hrvatska i slovenska“.

Izpravljajuć stvarno takove tvrdnje, izjavljam jednom za uviek svečano, da nije samo istarska obala talijanska, već da su dapače: i sva Istra, grad Trst te Gorička po njihovoj historičkoj prošlosti, po njihovih prosvjetnih kano i duševnih te etnografičkih odnošajih talijanske pokrajine, te da će takovimi ostati za sve viekove uzprkos protivnim izjavam i protimbam. (Zastupnik pl. Burgstaller: posve pravo!)

Eto, ovako glasi ta „sjajno“ pročitana govorancija, kojom je gospodin Bartoli jednom za uviek dokazi, podatci, brojkami i navodi temeljito pobio sve govore zastupnikah Spinčića i Laginje, dokazav nepobitno i neoprovrživo, „da je no samo sva Istra talijanska, već i Trst sa okolicom, dapače i sva Gorička.

Glavu dolo, Hrvati i Slovenci ovih trih „talijanskih“ pokrajinah! Vas ne ima više na sviotu, jer ako i jeste do 4. t. m. bili u ogromnoj većini, vas je talijanski zastupnik g. Bartoli preko noći promjeni sve u čistokrvne Talijane. U oganj sve službene statistike, a vi službeni ljudi otvorite oči, pak kad vam budu slavenski znatnpnici opet brundali, da Talijani svojataju ove tri južne pokrajine, a vi se pozovite na sjajnu govoranciju zastupnika Bartoli-a, pak recite: to nije istina, to su klevete, denuncijacije itd.

Pridružujuć se „jednoglasnomu“ odobravanju zastupnika pl. Burgstallera, čestitamo i mi srdačno g. zastupniku Bartoli-u na zbilja sjajnoj govoranciji.

P. S. Sjetismo se naknadno, da je „sjajna“ ta govorancije taku zasljepio „babina“ Marka, da je nije niti riečju spomenuo. Ne vjerujemo, da se je „babin“ Marko pod starost počeo crveniti za svoje istomišljenike.

Predlog manjine imunitetnoga odbora carevinskoga vieća u poslu zastupnika I. prof. Vjek. Spinčića. Na prvom mjestu današnjega lista naći će naši čitatelji prvi dio izvieća manjine imunitetnoga odbora u poslu prof. Vj. Spinčića. Radi preobilnosti gradiva morali smo to zanimivo izvieće razpoloviti. I jučerašnja „Edinost“ doniela je prvi dio toga izvieća.

Mi bismo veoma rado rekli svoje mnienje o tom izvieću, kao što i o izvieću većine istoga odbora, ali se žalibože o tomu pisati nesmije, jer toga cenzura ne dopušta, pa zato neka si svaki čitatelj sam stvar razttumači i prosudi.

Iz Pazina početkom marča. Naši zastupnici na državnom saboru u Beču u svakoj se prigodi u parlamentu tuže, da je pokrajina Istra u svakom pogledu zanemarena i da zemaljske i državne oblasti slabo ili nikako podupiru duševni i okonomički razvoj u ovoj pokrajini. Potaknuti rečenimi govori, donesti ćemo danas i druge puto njekoliko činjenica, iz kojih će se razabrati, kakvimi i kolikimi poteškoćami ima se obćinska uprava boriti i na komu leži krivnja, da se ništa neučini.

Pod poroznu občinu Pazin spadaju sela Gajinovići, Brojani, Zgrabljići, Kašćergani, Maratići, Šajini i Zabrožani. Sva ova sela sačinjavaju kapelaniju sv. Ivana i Pavla i brojo oko 330 stanovnika. Kod sela Zabrožani nalazi se staredrevna crkvica sa grobljem, gdje pokapaju mrtvace. Ova kapelanija obskrbljena bijaše svećenikom sve do godine 1885. Pošto ne ima kapelanske kuće, to je kapelan obično stanovao u Žminju. Opazit se ima, da ova kapelanije graniči sa mjestnom občinom Žminj; iz Pazina pako do sela Zabrežani su skoro dva ure puta. Kad se je godine 1885. sastavljala prošnja ovo kapelanije, o. kr. vlada nije htjela uzeti u obzir ovu kapelaniju veloć, da nije sistemizirano mjesto kapelana, pošto da je kapelanija bila ustanovljena bez sporazuma sa o. kr. vladom.

Bilo sada kako mu drago, spomenuta sela ne imaju ni svećenika ni učitolja, živu u tmini neznanstva, a doprinašaju za sve občinske i školske troškove kao svaki drugi občinar porozne občine Pazin. Tamošnje pučanstvo neprestano jadikuje, da će podivljati oni i njihova djeca, ako se za nje nješto ne učini. Ako trebaju bolestnici svećenika, to se točo župniku u Pazin, pod kojega spadaju rečena sela i kapela-

nija. Pazinski župnik sam preobterećen poslom i bez kapelana, ne može se uvjek odazvati pozivu, šalje ljude neka idu po svećenika u Žminj. Ovako izgube cieli dan i smatraju si velikom srećom, ako se svećenik iz Žminja odazove pozivu, pošto nije dužan poći izvan svoje župe. Nesnosno ovo stanje i opetovano molbe Ivana Mogorovića, občinskoga zastupnika i starešine u Zabrežanih ponukale su občinsku upravu u Pazinu, da je dala prirediti nacrt i troškovnik za kapelansku kuću u selu Zabrežani. Poleg izradjenoga nacrta u prizemlju nalazi se prostrana dvorana za školu, koja bi se mogla povjeriti kapelanu tako, da bi ono stanovništvo imalo i svećenika i učitelja. Trošak za kuću, štornu i ostalo proračunan je na okolo 5000 for.

Upravno vieće porezne pazinske občine u svojoj sjednici od 6. julija 1892. prihvatilo je zaključak, da se na občinski trošak gradi kapelanska kuća u Zabrežanih, podigne javna vaga za vozove u gradu Pazinu i uredi trg, gdje se prodavaju drva u gradu Pazinu. Ukupni izdatak iznašao bi oko 7000 for. Istodobno je prihvatilo zaključak, kako da se namakne potrebiti novac. Još istoga mjeseca zamoljen je zemaljski odbor u Poreču, da odobri zaključak upravnoga vieća gledo namaknuća novca. Zatražena je dozvola za sklopiti zajam od 5000 for. i predati u iznosu od 2000 for. kreditne založnice, koje posjeduje občina.

U dotičnom izvještću občinska uprava navela je, kako su občinari rečenih sela doprinašali za gradnju župne kuće u Pazinu, kako su doprinieli i kako doprinašaju još uviek za gradnju odnosnu izplatu občinskih zgrada u Pazinu (školska zgrada, kaserma itd.), a od toga baš nikakve koristi ne imaju. Občinska uprava iztaknula je, da občinari kapelanije sv. Ivana i Pavla doprinašaju za nočne stražare, za razsvjetu, za vodovod, za vodu, za pločnik u gradu Pazinu, prem bi ovi troškovi imali nositi samo stanovnici grada Pazina. Občinska uprava molila je, da se rečona kapelanska kuća sagradi na skupni trošak, kad su i onako svi izdatci skupni.

Dne 10. decembra 1892. prispjela je odluka od 1. docem. 1892. br. 5877., kojom zemaljski odbor u Poreču odbija molbu občine. Ako će občinari, podpadajući pod kapelaniju sv. Ivana i Pavla graditi kapelansku kuću, to neka ju grade na svoj trošak oni stanovnici, koji podpadaju pod tu kapelaniju. Dakle občinari sv. Ivana i Pavla doprinašaju za sve izdatke porezne občine Pazin, a kad se radi, da se nješto učini za ona zapuštena sela, tad jim se kaže, ako ćete što imati, sagradite si sami!

Pošto ne može 330 stanovnika smoći toliko novca za sagraditi kuću, a s druge strane valjalo bi im skrbiti i za uzdržavanje kapelana, to se najbolje vidi, kako se uz najbolju volju i nastojanje občinske uprave ne može štogod koristna uraditi za neveljni i neuki puk.

Uz ovakve okolnosti lahko je njekojim Talijanašom u Pazinu puniti glavu stanovnikom rečene kapelanije, da jim ova občinska uprava ne može sagraditi kuće, da će to oni učiniti. Oni bi učinili ono, što su za nje učinili, dok su bili na upravi, a to je — ništa. Nedaj našemu seljaku ni svećenika ni škole, ostati će glupan, pak čemo lahko s njim gospodariti; tako oni misle.

Dne 10. aprila 1890. obdržavana je u selu Zabrežani komisija, sastavljena po propisih školskoga zakona, da se na licu mjesta izvide tamošnji odnošaji i popitaju stanovnici ovih sela gledе ustrojenja pučke škole u selu Zabrežani. Komisija, sastavljena od državnih činovnika, župnika i občinskih zastupnika, ustanovile je, da se u selu Zabrežani gradi škola za sela, što podpadaju pod kapelaniju sv. Ivana i Pavla i još njekoja obližnja druga sela te iste občine Pazin i Lindar. Odredilo se, da će biti naukovni jezik hrvatski, a talijanski da će biti obvezatni predmet počam od 2. školske godine. Ovako je zaključilo i občinsko zastupstvo u sjednici 16. aprila 1890. Svi spisi odposlani su putem c. kr kotarskoga školskoga vieća u Pazinu c. kr. zemaljskomu školskomu vieću u Trstu, da stvori odluku. Pošto nije pristigla nikakva odluka, to se je občinski načelnik mjeseca julija 1891. obratio direktno na predsjednika zemaljskoga školskoga vieća u Trstu, moleći ga, da izda kakvu odluku o toj školi.

Sada smo već u **marču godine 1893.** a občinska uprava nije još dobila **nikakvoga odgovora.**

Narod kapelanije sv. Ivana i Pavla treba školu kao ozobno sunce, a c. kr. zemaljsko školsko vieće u 3 **godine** nedaje ni odgovora, da li je što odlučilo o toj školi. Občinska je uprava napokon ovih dana požurila riešitbu kod c. kr. ministarstva nauke u Beču.

Občinska uprava je uzprkos svega rečenoga dala urediti trg, gdje se prodavaju drva u gradu Pazinu, te na ovom trgu podigla potrebitu javnu občinsku vagu za vozove, sagradiv liepu kućicu i ostalo. Ukupni trošak iznaša preko 2000 for.

Iz ovdje navedenih činjenica mogu uviditi stanovnici rečenih sela, što je učinila občinska uprava i što su uradile druge oblasti.

Občinsko zastupstvo u Pazinu držalo je dne 9. ovoga mjeseca redovitu sjednicu. Izmedju važnijih predmeta, koji su se razpravljali, spominjemo sliedeće zaključke: 1. graduja zvonika kod župne crkve u Trvižu sa troškom od for. 4188. Občinari Trviža doprinašaju dobrovoljno for. 3 za svaki forint državnoga poreza, što ga plaćaju. Cielu svotu imadu uplatiti u 4 godine; 2. razširenje groblja u Kašćergi sa troškom od for. 1893. I ovdje će občinari dobrovoljno doprinašati; 3. podieljena je **Dorčiću**, učeniku hrvatske pučke škole u Pazinu jedna štipendija od for. 100 iz Kaligarićeve zaklade; 4. imenovan je županom u Kašćergi Anton Bučan pok. Josipa.

Prve krune. Veleč. g. Ivan Cotelj kapelan u Kanfanaru priposlao nam je for. 2 (4 krune) na korist „Bratovšćine hrvatskih ljudi u Istri“ Živio!

O našem parobraderstvu, imenito o **Lloydu**, govorio je dne 14. t. m. odulji govor zastupnik Biankini. Radi znamenitosti toga govora i predmeta, koj je u njem razpravljan za naš narod, mi ćemo se nanj u svoje doba i čim nam dopusti prostor lista pobliže osvrnuti.

Iz Cresa pišu nam 8. t. m. Ovih dana odletio je po svoj našoj občini oglas, kojim se svim oznanjuje, da su izborne listine za novo občinsko zastupstvo izložene svakomu na ogled od 26. febrara do 27. marča. Iza toga odredjen je rok od osam dana, dakle do 4. aprila za slučajne utoke proti pojedinim pogreškam.

Eto nam dakle občinskih izbora na pragu! Ali smo stalni, da političke borbe neće biti nikakve. — Izbori će se obaviti po običaju nehajno i mrtvo; oni će proći tiho i gladko, te će biti občinara, koji neće za uje niti znati! Zastupstvo biti će izabrano ovo isto ili ovomu slično, u kojem će sjediti zastupnici svi iz grada, ili najviše jedan, dva iz vanjšćine, dakako občinske pripadne, vanjskim kako za ruglo. Sva borba bi mogla stojati u osobnostih: najviše ako se vlastela **poprehtaju**, koga da biraju načelnikom, pa će jedni htjeti „**staroga**“, drugi kakovoga „von“, treći opet kakovoga „**de**“ — i to će biti sve, a u ostalom ostati će sve po staru: nekolicina vladati će svim i svačim; većina zastupnika biti će igračka u njihovih rukah —; u sjednicah ta većina, kao kakav stroj, odgovarati će po običaju „šiorši“ i „šiorno“, kako budu gospodari zapovjedali. Nitko neće pitati, kako se upravlja občinskom imovinom, kako školskom zakladom, kako zakladom ubogih; nitko se neće zauzeti za „**vanjske**“, da se doskoči njihovim nebrojenim potrebam: za vodu, za puto, za liečnika; nitko za uzgoj, za obuku niti u gradu, a još manje po selih. Ako bi se pak koji našno — kao što čujemo, da je u ovo prošlo trogodišće jedan vanjski zastupnik, koji bi predložio štogod koristna za „**vanjske**“, neće mu „**gospoda**“ dati niti da o tom već pisne . . . . Tako će eto naša občina ostati ona ista — potalijančenica, koja će svu svoju skrb svratiti na to, da ojoj se niti ne spomene hrvatski jezik, u občini od kakovih 9 tisuća stanovnika, izmed kojih, čujte i čudite se, možda jedna tisuća Talijana i potalijančenika, a osam tisuća Hrvata; na to, da se ravnajućim učiteljem imenuje u našem gradu samo Talijan, koji neznade niti riečica hrvatski, ili barem takav stvor, koji Hrvate mrzi. Ostati će naša občina ona stara — samovoljnica, koja se brine najviše za to, da proganja sve što hrvatstvom diše, koja će imati pred očima dakle samo mržnju proti Hrvatom i samo osobne svrhe, a kititi će se i nazivati i nadalje jedino naslovom „Municipio di Cherso“ s pulićom po sriedi . . . .

Kako je to u vas, pitati će tkogod začudjen; zar ne ima nade, ne ima izgleda kakovomu preokretu? Žalibože ne ima!

Naša croska občina sastavljena je od grada Cresa, koji će brojiti nešto preko 5500 duša, pa iz raznih malenih sela, u kojih živi do 3500 duša. Sad, poznato je, da najveći dio stanovnika našega grada sačinjavaju kopači. Naš kopač je čovjek dobar, pobožan, blage ćudi, al od naših vlastodržaca posvema zapušten, pa on neima narodne samosvieti. On znade, da govori „forvaski“ (-hrvaski-hrvatski) to ti je sve. Nebi se mnogo htjelo, da se ga probudi, pa se nadamo, da neće uviek spavati, al kako sada stvari stoje, na našega kopača — čast malim iznimkam — nije računati u narodnoj borbi. U našem gradu ima dosta pomoraca i naučenih, al ti nisu zanešeni za narodnu borbu: bave se svojim poslom, a za politiku malo mare; premda bi uprav iz ovoga razreda mogla najprije i najlakše, jer su to ljudi obično nezavisni, frenuti iskra, koja bi upalila domovinsku ljubav. Ima opet zanatlija, trgovaca, ribara, a ti su dobrim dielom tudjinci doseljeni iz Italije — to bi bili jedini Talijani u našoj občini, al ovi obično ne pačaju se u naše domaće stvari. Napokon u našem gradu ima gospode — to su vam naša vlastela, koja su sva — to bi jim mi lahko dokazali — hrvatske krvi, a svakako krvi nè talijanske. I ova naša vlastela većim dielom bave se politikom —; i ova naša vlastela ili su nehajna prema svomu narodu, ili, osobito nekoje, najžešći su neprijatelji hrvatskoga imena i narodu, a to zato, jer opojena talijanskim duhom, što no ga usisaše po talijanskih školah, neće da uče i proučavaju poviest, koja bi jih jedina izliečila u njihovih krivih političkih načelih — pa su vam zato zanešeni, fanatični Talijani po onoj: gori poturica od Turčina.

Naši pako izvanjski seljaci svi su do cigloga Hrvati, nešto više probudjeni od gradskoga kopača, koji su si u nekojih izborih i lice osvjetlali — ali su, mislimo u manjini, pa se nemogu upustiti u borbu jer bi podlegli. Onda jedva bi se mogli dati na rvanje kad bi se u našem gradu stvorila stranka, ako i malena, koja bi se s vanjskimi složila, da se jednom i mi otresemo nesmiljenog jarma — da dobijemo svi, što nas po božjem i po ljudskom pravu ide — da dodjemo do normalnih odnošaja.

Mi dakle nebismo ovoga puta bili niti pera umočili radi predstojećih občinskih izbora — kako da smo mislili nekoga nagovarati na oporbu. Odvoć su za sada žalostni naši odnošaji, da se zato sada radi, prem neka znadu naši vlastodržci, da ima i u našem gradu uplivnih, ugledniih rodoljubnih osoba, koje o tom misle i razmišljaju. — Nismo umočili pero niti zato, da iznesemo na vidjelo sve nepravde — krvave nepravde naše občine, jer to bi jedva ciela knjiga mogla obuhvatiti, a kamo li kratak dopis; — umočili smo pero ovo za ovu svrhu:

Poznato je, da listine sastavljene prigodom občinskih izbora, služe za sve ostale izbore, dakle za zemaljske u Poreču i za državne u Beču, a na te izbore imaju pravo i dolaze naši seljaci, ili kako jih mi obično zovemo naši „**vanjski**“. Budući nam je rečeno, da su takove listine skoro uviek pogrešene, to ovim pozivljemo sve rodoljube u našoj občini, neka si dadu prepisati ove izborne listine, pa jih izprave od c. kr. političke oblasti, jer ove će biti podlogom svakomu drugomu izboru.

(Neodobravamo nikako nehaj ili nemar naših **rodoljuba, koji tako maloduśno** izbjegavaju izbornu borbu. Zar neznaju, da valja jednom započeti ako se kani dočeti? Op. Ured.)

Zanimiva interpelacija. U sjednici carevinskoga vieća dne 28. pr. mj. upravio je zastupnik dr. Gessmann sa drugovi interpelaciju na ministra pravosudja grofa Schönborna radi čestih i — kako reče — neopravdanih zaplienah talijanskoga konservativnoga lista „Il **Rinnovamento**“, što izlazi u Gorici već oto drugu godinu, i koj je vriedan svake podpore od strane naših istomišljenika.

Interpelant tuži se, da se proti „Rinnovamentu“ nepravedno postupa, dočim da je židovsko-liberalnom listu „Il Corriere di Gorizia“ slobodno ne samo po miloj volji ružiti i grditi Slovence, već da mu je dapače dozvoljeno javno slaviti protuaustrijske demonstracije i događaje. Kao primjere navadja interpelant iz „Corriera“ opis „**sjajnog pogreba Carla Fattia**“, koji da je za života morao bježati iz Austrije radi irredentističkih spletaka, zatim životopis i opis pogreba „Carla de Francoschia“, koji da nije nikada tajio svojih irredentističkih težnja, i koji da je „**učepio svomu sinu odlučnost volje i razboritost žrtve**“ a taj vriedni sin odsjeo je u zatvoru u Gradiški dvie godine i pol radi veleizdaje i radi bacanja petarda. Punim pravom pita interpelant, kako je to, da je slobodno židovsko-liberalnim listovom ovako slaviti junake irredentizma, dočim se tako često pliene naši listovi radi kakove malenkosti.

Viditi ćemo, što će na to odgovoriti ministar pravosudja.

Iz Lovrana pišu nam polovicom marča 1893. Prošlog mesopusta njeki „**postolarić**“ — talijanski podanik dakako — po nalogu poznatog amuljivca, počeo je sabirati podpise za podružnicu slavne „Lega“ u Lovranu; vabili i mamili su i naše vanjske obećavajući jim škole u **Dragi** i sv. Frančišku, dakako talijansko, da se nauče pozdravljati jutrom „**bonašera**“ a u večer „**bon jorno**“, ili „šiorši-gospodine“, kako se to dogadja sada kod „**vanjskih školana**“ talijanske paralelke.

Počamši od sada u talijanskoj „**bekariji**“ prodavati će se samo talijanski veli i janjci, možda ćak i tovarsko meso, jer hrvatsko meso jim smrdi; mesara će promjeniti, jer da je i on Hrvat, te će ga zamjeniti mesar baš iz samoga Rima. Legaši dobiti će meso dakako badava; na „**peškariji**“ će se prodavati sami „**grumi**“ i „**oblice**“, koji doplavaju simo iz Sicilije.

Na nizke grane pali su naši šarenjaci i renegati kad trebaju pomoći jednog siromašnog podanika kralja Umberta! Ili hoće možda tim da pokažu odanost i patriotizam?! Čujte i ovu drugu. Imao se vjenčati ovdje mladi par; vjerenica služila je kod gospodina načelnika; kod nas je običaj, da se na taj dan izvjesi zastava na gospodarovoj kući. Tako učini i g. načelnik. Al eto ti bjolaja! Svećenika je valjda uznemirivala zastava te poruči g. načelniku, da neće vjenčati njegovu služkinju dok ne skine zastavu; ovaj mu odgovori, da ju neće skinuti, ako neće vjenčati mladenaca, neka učini od manje. Prepir svrši tim, da je drugi svećenik vjenčao mladence, a zastava je do večora lepršala na načelnikovoj kući.

Komentara mislim da mi netreba pisati. Tko pozna okolnosti i ljude u Lovranu, neće se već ničemu čuditi.

Pravila „dobrovoljnog vatrogasnog družtva u Kastvu“ potvrdjena su sa naredbom visokog c. kr. namjestničtva u Trstu od 19. jenara 1893. br. 590/I. Prva glavna skupština biti će u nedelju dne 26. marča 1893. u četiri sati poslep. u prostorijah narodnog doma sa sliedećim dnevnim redom. 1. Pročitanje odobrenih pravila. 2. Izbor upravljajućeg odbora. 3. Čitanje i pretresivanje službovnika. Prije glavne skupštine, i to od 1 do 4 sata poslie podne upisivat će se oni, koji žele pristupiti družtvu kao članovi. Umoljavaju se svi vatrogasci i prijatelji istih, da dodju u čim većem broju k ovoj prvoj glavnoj skupštini. Pravo izbora imadu samo upisani i prisutni članovi.

Listnica uredničtva.

Gosp. X. Y. u P. Srdili se Vi ili nesrdili, mi Vam pomoći nemožemo. Radi pomanjkanja prostora izostavili smo i danas „Pogled po svietu“ dopise i viesti, a čekajte i govori naših zastupnika, koji su kud i kamo važniji. Kad bi svi naši čitatelji rodovito i poštono plaćali, mogli bismo priložiti listu prilog, al ovako neldo; dakle strpljen, spašen! — Gosp. G. S. u N. Vašog pisma od 24. pr. mj neprimismo. Zadnje Vaše pismo stiglo nam je prvih dana jenara t. g. Prijateljski odzdrav!

Listnica uprave.

Gosp. K. M. u Č. Dugujete nam još f. 4. Živili! — Gosp. N. P. u B. Istina je, pomotnjom bijaše naslov zamjenjen. Da ste zdravo! — Vel. g. Fr. K. u C. Obranismo naslov; primismo f. 2 na račun 1892; do konca t. g. hoće se još te f. 8. Živili! — Gosp. J. B. Bakar Šaljemo Vam još ovaj broj, da uzmognete čitati ovu poslanicu. Pišete nam, da nemožete platiti duga, a mi vas pitamo, zar nisto te znali i prije? Je li poštono primanti list znajuć, da se ga nemožu plaćati? Znajte u ostalom, da ćemo se naći na drugom mjestu, gdje ćete imati uz stranotu i štetu.

Nadalje uplatiše za „N. 81.“ sliedeći: R. M. A. Unije f. 2. J. I. Kopar f. 2. J. H. Kopar f. 1. D. I. Sošić f. 2 R. dr. I. Karlovac f. 5. M. F. Kastav f. 5. „Danica“ Lovran f. 2.50. R. A. Vižnjan f. 7.50. O. J. Pazin f. 2.50. K. J. Lošinj f. 1. S. F. Sisak f. 5. R. J. Krapina f. 5. L. J. Trst f. 2.50. Obć. Kastav f. 10. M. I. Klana f. 1. D. B. sv. Matej f. 22. D. F. Kastav f. 11 40. J. M. Kastav f. 5. S. J. Motika f. 5. P. J. Kaldir f. 4. I. M. Kaldir f. 2. S. F. Rieka f. 1. J. J. Dolina f. 5. Čit. sv. Barbara f. 2.50. (Slodi.)

Nič več kašlja!

Balzamski potoralski prah

ozdravi svaki kašalj, plućni i bronkijalni katar a dobiva se u odlikovanoj ljekarni

PRAXMARER (telefon 207) „Ai due Mori“

TRST: Piazza grande. 40—52

Poštarske pošiljke odprema se odmah uz 55 nvč. ili toliko listovih maraka. Pozor prod provarom.

Čista krv

zdravje!

Tajno boležni, lišaji, spuščaji, bledost, splošna utrujenost, slabost, se izgubijo pri zdravi krvi. Mi jamčimo za gotovi vspeh pri uporabljanju naše metode.

Pri vprašanjih je priložiti povratno marko. 10—18

„Office Paris Sanitas“,

30. Faubourg Montmartre.

Jedino družtvo pločara

Petar Levichnik i dr.

Osobiti ovršitelji radnja cementom postignuv u tom do sada svuda najbolji uspjeh, o čemu posjeduju mnogobrojno svjedočbe za izvedeno razno sustavo shodova, kamenica za bažče itd. itd. Izvadjaju cementiranje zidova, izvana te iznutra jamčeć za nepromočivost; nadalje bilo kakvo shodište u cimentu Portland sa kamenjem bilo koje boje i mramora, obavljaju laštanje shodova te odstranjenje vlage i smrada. Izvršuju svaki popravak uz jako obaljeno cieno. Radnje obavljaju najvećom brzinom ovdje i u pokrajinah, Dalmaciji, Istri itd.

Za naručbe dosta je napisati dopisnicu. Svaka radnja je zajamčena.

U nadi, da ćemo biti radnjami počašćeni kano do sada, biljožimo se sa štovanjem

Družtvo pločara
PETAR LEVICHNIK i dr.
Ulica Madonnina br. 21, I. kat,,
52—40 vrata 11.

Priviligirano štrcaljke proti mildovu (peronospori) inžinira Živica pripoznato su medju ostalim kano najbolje, jer su najjednostavnije, najdovršće i najustrajnije; najlagljo i vrlo brze u radnji, pošto porabo najmanje tekućine a kod svega toga jesu najjeftinije. Podpisana tvrdka pripravlja ih radi toga mnogobrojno za buduće proljeće te razašilje već sada prospekte i cienike bezplatno svakomu, tko se oglasi, te šalje i obrazce. Priporuča takodjer druge predmete i svoje radnje.

ŽIVIC i drug.

u TRSTU, ulica Zonta broj 5
Inžinirski ured, skladišće strojeva i dotične tvarine; zastupstvo tvornica, mekanička radionica.

Ernest Šverljuga
brijač
ulica Stadion br. 1, Trst,
preporuča se 20—2
p. n. slavenskomu občinstvu Trsta, okolice i bližnjih istarskih mjesta za blagohotan posjet.

Bogat izbor

počata od kaučuka i kovnih, jednostavnih i umjetničkih počata za urede, razna urezivanja, kovnih tablica za stanove, klišé, tvoriva, velikih počata za označivanje pošiljaka, monograma, crnila neizbrisivog za počato itd. za najniže cieno. — Prodavači i agenti dobiju dobar popust. U pokrajinu šalju pošiljko uz pouzeće.

G. BATTARA i dr.
TRST 41—52
ulica sv. Katarine br. 3.
Tvornica počata i sličnih predmeta

Fran Epron

ulica Arcata.

Slikar znakova, svake vrsti grbova, dekoracija umjetničkih, slikanih stakala, drva, mramora i prozirnih slika. 40—52

Drogerija

Arturo Fazzini u Trstu

Ulica Stadion 22. — Telefon 519.

Velik izbor mineralnih voda, sameljenih boja na ulju najfinije vrsti; crvene, žute, zelene, višnjevu i crne po 28 nvč. kilo. Olovno bjelilo po 32 nvč. kilo; tutijno bjelilo najfinije po 40 nvč kilo. Osim toga velik izbor bojah na vodu i kistova svake vrsti po cienah, s kojimi nije moguće konkurirati.

Skladište glasovitog pokrepitelja od Kwizda (Korneuburger Viehnährpulver) za životinje. Izbor mirodija, boja, liekova — skladište sumpora i modre galice za porabu kod treja. Naručiteljem daje se brezplatna poraba telefona. 37—52

Veliki krah!

Zadnja razprodaja obstoječe zalihe!

Newyork i London nisu poštedili ni europejsko kopno, te bijaše jedna velika tvornica srebrnih predmeta prisiljena podieliti čitavo skladište uz veoma nizku odštetu radničke sile.

Ja sam poobližnjen, da taj nalog ovršim.

Prodajem

dakle svakomu, bio bogat il siromak, sliedeće predmete uz samu odštetu od for. 6.30, i to:

6	kom. najfi. stolnih noževa pravim engl. rezom.	
6	„ amer. patent. srebr. vilica iz jednog kom.	
6	„ „ „ „ žlica običnih	
12	„ „ „ „ „ za kavu.	
1	„ „ „ „ veliku žlicu za juhu,	
1	„ „ „ „ „ „ mlieko.	
6	„ englezkih Viktorin-tasa.	
2	„ krasna svetnjaka za stol.	
1	„ čajovnik.	
1	„ lina posuda za cukar.	

42 komada svega.

Ukniženo marka.

Svih 42 navedenih komada stojalo je prije 40 for., dočim se mogu sada dobiti uz najnižu cienu od 6 for. 30 nov. — Amerikansko patent-srebro jest skroz i skroz biela kovina, koja pridržaje boju za 25godina, zašto se jamči.

Za dokaz, da ovaj oglas nije

nikakva prevara

priložujem nekoja od hiljada pohvalnih pisama i ponovnih naručba, koje sam primio o izvrstnosti i dobroti moje roba, te se javno obvezujem vratiti svakomu novce, komu neb roba konvenirala.

Samo pravo, ovom ubilježeno markom. Svi od drugih tvrdka oglašeni sličnі predmeti, jesu padelani.

Pošilje se samo poštarskim pouzotjem ili za gotov novac.

Osobito se preporuča za čišćenje toga potrebiti prah; škatula sa uputom 15 nvč.

Tko želi dakle imati solidnu robu, neka se požuri naručiti si sjajnu garnituru dokle je zaliho jedino kod

P. Perlberg, glavno skladište i agent.

ujedinjene amer. patent-tvornice za srebrnu robu
Wien, I., Dentschmeisterplatz 4/12.

Izvadak iz zahvalnice:

Upozoren po g. med. dr. Bönischu, molim Vas, pošaljite takodjer meni jednu takovu garnituru.
Freiberg, 27/12 1892. **Robert Hild,** predstojnik postanje.

Pošaljite mi još jednu garnituru, ja sam sa istom zadovoljan, jer je preporuke vriedna.
Jarkovac 9/1 1893. **Čedomir Petrov,** nadučitelj.
8—3

Odlikovana zlato medaljo: Bruxelles 1892.

Najboljše sredstvo za

želodec

katero želodec in opravita prebavnih dalov života krepča in tudi odpre život pospešuje, je

tinktura za želodec,

katero pripravlja
Gabrijel Piccoli,
lekar »pri angelju«
v Ljubljani na dunajski cesti.

Cena 1 steki. 15 novč.-v.

— —

Izdelovatelj razpošilja to tinkturo v zabojkih po 12 steklenic in več: Zabojček s 12 stekl. stane gld. 1.36; s 24 gld 2.60; s 36 gld. 3.84; s 44 gld. 4.20; 55 steki. 5.20; 72 steki. 6.60; 100 steki. 8.80; 144 steki. 10.80. Poštnino plača vedno naročnik.

Dobiva se v lekarnah v Trstu, na Primorskem, v Istri in Dalmaciji.

U radionici klepara
GIUSTO BIASUTTI

opanomačenoga gradi folja vodovoda u željeznih cievih Via Barriera vecchia Trst broj 10 gradi i drži na skladištu kupelji u posudah sa stolicom ili bez peći iz cinka čvrsto gradjene, te izvodja i druge radnje klepareke uz najniže cienike dobivaju se gratis. Ilustrovani 40—52

J. PSERHOFERJA

lekarna v Beču, Singerstrasse broj 15.

zum goldenen Reichsapfel.

Kričistilne krogljice, nekdaj imenovano univerzalne krogljice, znano domače odvajajočo sredstvo.

Jedna škatljica z 15 kroglicami stane 21 kr., jeden zavitek šestih škatljic 1 gld. 5 kr., pri nefrankovani pošiljatvi po povzetju 1 gld. 10 kr.

Ako se denar naprej pošlje, ni treba plačati porto, in stane: 1 zavitok krogljic 1 gld. 25 kr., 2 zavitka 2 gld. 30 kr., 3 zavitki 3 gld. 35 kr.; 4 zavitki 4 gld. 40 kr., 5 zavitkov 5 gld 20 kr., 10 zavitkov 9 gld. 20 kr. (Manj, kot jeden zavitok se ne pošilja).

Prosimo, da se izrečno zahteva 4—12

„J. Pserhoferjeve kričistilne krogljice“

in paziti je, da ima pokrov vsake škatljice isti podpis J. Pserhofer v rdečih pismenih, katerega je videti na navodilu za porabo.

Balzam za ozebline J. Pserhoferja 1 posodica 40 kr., prosto poštnine 65 kr.

Trpotčev sok, 1 steklenica 50 kr.

Amerikansko mazilo za trganje 1 posodica 1 gld. 20 kr.

Prah proti potenju nog, škatljica 50 kr., poštnine prosto 75 kr.

Balzam za goltanec, 1 steklenica 40 kr., poštnine prosto 65 kr.

Zivljenska esenca stekleničica 22 kr.

Angležki balzam, steklenica 50 kr.

Fijakerski prsni prašek, 1 škatljica 35 kr., poštnine prosto 60 kr.

Tanokininska pomada J. Pserhoferja, pospešuje rast las, škatljica 2 gld.

Univerzalni plašter prof. Steudela, posodica 50 kr., poštnine prosto 75 kr.

Univerzalna čistilna sol A. W. Bullricha, domače sredstvo proti poslodicam slabe probavo, 1 zavitek 1 gld.

Razvon imenovanih izdelkov dobivajo se še druge tu- in inozemske farmaceutične specijalitete, ki se bile po vsih avstrijskih časopisih oznanjene; in se na zahtevanje točno in v ceno preskrbljajo tudi predmeti, kojih ni v zalogi.

Razpošiljanja po pošti vrše se točno, a treba je denar poprej dopesalati; večja naročila tudi po poštnem povzetju.

Pri dopošiljatvi denarja po poštnoj nakaznici, stane porto dosti manj kakor po povzetju.
10—12

Izvanr. novost!

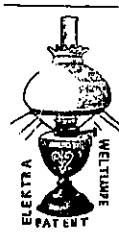

Elektro-blicsk-čudovita svietiljka. Najbolja, najcienija i najtrajnija svietiljka novijeg doba! Svietlo mirno, poput električnoga sjajno! Poraba petroleju vrlo malena. Sve neprilike drugih svietiljaka izključene su kod ove. — Cienа tih vrlo praktičnih svietiljka, posve iz nikela, sa emailiranim zvonom, okruglim stienjom i sa škatulom for. 3. Vrlo praktične viseće svietiljke istog sustava for. 2.90. Čudovite svietiljke za zidove for. 3.25. Najbolja svjedočba ovim svietiljkam jest množtvo naručba na sve strane svieta. — Razašilje je poštanskim pouzećem uz jamstvo središnje skladište **M. Rundbakin Beč,** II., Glockengasse 2. 8—7

EPILEPSIJA

(božjast)

ozdravljiva brez povrnitve, tiseči moremo dokazati ta čudezni vspeh znanstva. —

Natančna poročila s povratno marko je pošiljati: 12—11

„Office Sanitas“ Paris
30. Faubourg Montmartre.

Krasne uzorce zasebnikom pošilja zastonj in franko.

Bogate knjige z uzorci, kakoršnih še ni bilo, za krojače nefrankovano. Jaz ne popuščam za 2½, ali 3½, goldinarjov pri metru, ne dajem daril krojačem, kakor to dela konkurenca na račun zadnjo roke, ampak imam lo trdne in čisto cene, tako, da mora kupiti vsak zasebnik dobro in ceno. Prosim torej zahtevati lo mojo knjige z uzorci. Svarim tudi proti pismi konkurence, ponujajočej dvakrat toliko popustka.

SNOVIJ ZA OBLEKE.

Poruvion in dosking za častito duhovščino, prod pisane snovi za uniforme c. kr. uradnikov, tudi za veterane, ogrinjagace, talovadce, livreje, sukna za biljarde in igralno mizo, prepoge za vozove, loden nepremočen za lovske suknje. snovij za prati, potne ogrtače od gld. 4-14 itd. — Kdor hoče kupiti vredno, pošteno, trajno, čisto volneno sukneno blago, ne pa dobar kup cunje, ki se komaj toliko vredna, kolikor se plača krojaču, obrne naj se do

IVANA STIKAROFSKY v BRNU
24—9 (v tem Manchestru Avstrije) 24—5

Največja zaloga fabričkoga sukna, v vrednosti ½ milijona gld.

Da pojasnim velikost in zmožnost izjavljam, da moja roka združuje največe izvažanje sukna v Evropi, izdelovanje kamgarnov, potrebičin za krojače in veliko knjigovezništvo le za lastne namene. Da se prepriča o vsem tem, prosim slavno občinstvo, da si, kadar mu prilika nanese, ogleda velikanske prostore mojih prodajalnic, kjer ima posla 150 ljudij.

Pošilja se le po poštnem povzetju.

Dopisuje v nemškem, madjarskem, češkem, poljskem, italijanskem, francoskem in angleškem jeziku.

Svi strojevi za poljodjelstvo, vinarstvo i vino iz voća!

Mlatilnice, vitelje,

trieri, mlini za čišćenje žita, strojevi za rezanje krme, samoradni strojevi proti peronospori, tiskaonice za vino, ulje i voće; mlinovi za voće; predmeti za konobe; sisaljke za sve potrebe, kano što svi strojevi za poljodjelstvo, vinarstvo i priredjivanje vina iz voća — razašilje najnovijeg i najboljeg sustava:

IG. HELLER u BEČU 20—1
2.2 Praterstrasse N. 78.

Bogato ilustrovane katalogo u hrvatskom, njemačkom, talijanskom i slovenskom jeziku

šalje badava i franko.

Najpovoljniji uvjeti, jamstvo i pokus.

Opetovano obaljene cienе! — Preprodavači dobiju popust.

Izdavatolj i odgovorni urednik Mate Mandić.

Tiskara Dolenc.

Broj 12. [illegible] Godina [illegible]

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana sel pisma tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 30 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja po pogodbo sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assignazione postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

Izlazi svakog četvrtka [illegible] arka.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Predlog manjine

imunitetnoga odbora u poslu zastupnika prof. **Vjek. Spinčića.**

(Konac.)

Nećemo da tajimo, da državni činovnik izabran zastupnikom i nadalje činovnikom ostaje, te mu to svojstvo podaje koli prava toli dužnosti; nu ovimi posliednjimi neodužnalje mu se slobodu, da čini propagandu koliko to zakoni dopuščaju, nećeli se, da sav politički život oslabi. Tomu nemora biti posliedica, da bi imali biti zastupnici, koji državi služe, takodjer kod povriede njihovih službenih dužnostih, proti disciplinarnim kaznam zaštićeni. Vrlo pogibeljno jest pako ako disciplinarno pedepsanje radi političkih nazora slobodno posiže takodjer izvan službenih dužnostih, te izvan urednoga zvanja. Medjutim je sam ustav, koj zajamčuje državnomu činovniku pasivno izborno pravo, pobrinuo se §. 8 državnoga temeljnoga zakona od dne 21. decembra 1867. D. Z. L. br. 141. za to, da se odstrani oprieku medju dužnostmi, ili da se bar ograniče na najmanju mjeru dopitav pravo bezuvjetnog dopusta onim činovnikom, koji su izabrani u carevinsko vieće. Dopustom stupa činovnik-zastupnik iz svojih službenih dužnostih tako, da nenastaje lahko povrieda istih. U Špinčićevom slučaju može se manje o povriedi službenih dužnostih govoriti nego li kod zastupnika druge vrsti državne službe, jer je Spinčić kao član zemaljskoga odbora Istre od 19. oktobra 1889 na dopustu, te ga zamjenjuje učitelj na njegove troškove, i jer je već od tada, kadno je položio mjesto prisjednika zemaljkoga odbora bivši izabran u carevinsko vieće, u smislu ministarske naredbe za bogoštovje i nastavu od dne 27. novembra 1887 br. 23.896, valjane za sve učitelje srednjih škola, oslobodjen od učiteljske službe dok mu traje mandat, i to iz **pedagogičko-didaktičnih razloga**, kako glasi spomenuta naredba. Tim je pako razklimano svako pozivanje na njegovu učiteljsku službu kano i svaki temelj disciplinarnoga postupanja.

Proganja li se pako političko djelovanje zastupnika disciplinarnim putem — djelovanje, koje ne nosi na sebi kazniv biljeg — te svede li se to u savez sa njegovom državnom službom, koje se to dopustom zastupnika nit najmanje netiče, tada se takovo postupanje bar takovim prikazuje, da se pri tom o tomu radi, da se pogodi opozicijonalnoga zastupnika i da se ga na mučanje prisili.

Zvanje i dužnost zapada po tomu carevinsko vieće, da uzme u zaštitu pojedinoga zastupnika radi njegovih izjava i ostalog njegovog političkog djelovanja, kreće li se to unutar onih granicah, koje zahtjevati i štititi mora narodno zastupstvo od eksekutive. Inače se nemože štititi političko djelovanje stranaka, na kojem počiva javni život ustavne države, pred uticanjem eksekutive.

Istina je, da se nemože lahko uztvrditi, da se je ovimi mjerami proti zastupniku Spinčiću kršilo po slovu zakona takozvano „unutarnje" imunitetno pravo, kako je ustanovljeno u §. 16 alinea 3 kaznenoga zakonika od dne 21. decembra 1867. D. Z. L. br. 140. Ovo tumačenje zastupa takodjer poviest kodifikacije austrijskoga imunitetnoga prava. Vladina osnova od god. 1861 poprimila je medju povlastice jedino zatvor radi kaznivih čina, dočim je svaki drugi progon dozvoljen. Kod razprave vladine osnove razširena bi pako povlastica u tom smislu, da bijaše kazneno sudbeni progon uvršćen u isti red sa zatvorom, i to obzirom na to, što je po tadašnjem zemaljskom redu, dotično izbornom redu, kazneno sudbenom progonu sliedio gubitak mandata. Reć bi, da se je pri kodifikaciji ipak imalo pred očima jedino kazneno sudbene progone, jer su jedino ovi prouzročili gubitak mandata. Pošto se pako zakon nesluži ograničujućim izrazom „kazneno-sudbeni", već obćenitim „sudbeni", nenalazimo zapriekе, a da se nebi moglo amo ubrajati i druge sudbene, ne pako jedino kazneno-sudbene progone. Odlični pravni strukovnjaci priznali su temeljno načelo, da posiže zakon dulje nego li je zakonodavac namjeravao, kaošto i obratno. Potvrdjenjem dieli se zakon od zakonodavca, te vodi unapried samostalan život tako, da se obzirom na duh i slovo imade tumačiti po njegovom shvaćanju, što ga dobiva od sadržaja. Ako je tomu tako, neće se moći temeljito pobijati, da nespadaju takodjer „disciplinarno-sudbeni" progoni pod zakon, u koliko postoje za pojedine upravne struke pravi disciplinarni sudovi, za razliku od običnih disciplinarnih povjerenstva ili senata, u kojih sjede i sudci.

Nu prosudjujuć predstojeći slučaj nemože služiti niti ovo šire tumačenje rieči „sudbeni", pošto neimaju ostali razredi državnih služba, izuzam sudački stališ, disciplinarnoga postupka, uredjenoga kano disciplinarni sud.

U ostalom ako i postoji dvojba glede slova zakona, to ipak njegov duh govori za to, da se je tim disciplinaranjem povriedilo imunitetno pravo.

Imunitetno pravo nepripada zastupniku kano znak osobnoga odlikovanja, već je ono neodrecivo pravo narodnoga zastupstva u javnom interesu. Pošto je to pravo obrana za slobodno djelovanje, kao što i jamstvo slobodne rieči narodnoga zastupnika, to mu je nakana, da sve odstrani, što stoji na putu tim dvim nepogriešivim temeljnim uvjetom narodnoga zastupstva, slobodi naime i nesmetajućemu djelovanju.

Po tomu zahtjeva dakle duh imunitetnog prava, da se isto netumači u ograničenom već u razširenom smislu.

Ustav priznaje državnim činovnikom pasivno izborno pravo, a pošto nerazlikuje u pravu zastupnika, izključeno je, da bi se moglo proganjati djelovanje zastupnika ovoga razreda, dočim se nebi smielo proganjati druge zastupnike radi jednakoga djelovanja. Imunitetno pravo mora dakle pripadati bez razlike svim zastupnikom u jednakom obsjegu. Osobito morade se kano duhu imunitetnog prava protivne označiti one disciplinarne progone, koji nose na čelu biljeg strančarstva; progone, koji se osnivaju na samih spisih bez nadzora progonjenoga, bez javnosti, bez branitelja; kad nije samovolji ostavljeno široko polje, i koji nam se tim predstavljaju strožijimi nego li obični kazneni postupak. Takovi progoni izazivlju sumnju, da se je htjelo stranputicom poticati ono, što se nije dalo postignuti imunitetnim pravom opredieljenim putem, naime redovitim kaznenim postupanjem.

Istotako nemože se pravilno uztvrditi, obzirom na duh zakona, da je hotio zakonodavac zastupnika štititi pred kaznenimi sudovi, kod kojih imadomo najveće jamstvo nepristranosti, radi čina podpadajućih pod kazneni zakonik, a s druge strane, da mu je odkazao zaštitu pred progoni od disciplinarnih oblastih radi manje kaznivih čina, akoprem se može ovim posliednjim načinom progona, kao što nam predočuje predstojeći slučaj, posve podkopati obstanak zastupnika.

Radi svega toga misli manjina imunitetnoga odbora, da može pravom uztvrditi, da bijaše disciplinarnom osudom, izrečenom proti zast. Spinčiću povriedjeno imunitetno pravo, ako i ne po slovu, a to bez dvojbe po duhu zakona, te preporuča visokomu carevinskomu vieću, da prihvati na uvodu navedenu resoluciju.*)

Dr. Ferjančić,
izvjestitelj manjine.

Morsey, Globočnik, dr. Lang, Kulp.

Govor

narodnoga zastupnika prof. Vjekoslava Spinčića, izrečen u sjednici carevinskoga vieća dne 8. marča 1893. prigodom razprave proračuna ministarstva trgovine.

4. Popravak luke u Valunu.

Treća točka odborova predloga tiče se popravka luke u Valunu na otoku Cresu. Valun je doduše malo mjesto, ali je izhodište za mnoga druga mjesta, Martinšćicu, Lubenice i druga mjesta, koja su u blizini; sva imadu ovdje svoje izlazište, da idu u obćinski ured, u porezni ured, k sudu u Cres. Odavde se izvozi prilično mnogo proizvoda. Tako se, kako mi pisaše, izvozi na godinu do 10.000 hektolitara vina, zatim 600.000 svežanja drva i drugih predmeta. Osim toga imadu stanovnici Cresa u okolici Valuna svoje posjede, te su s tim mjestom u češćem prometu, da svoje proizvode dovezu kući. Dakle je prilično živahan promet u toj t. zv. luci, koju zovu mandrač; luka je vrlo malena, mislim 25 metarah dugačka i 16 metara široka; nu veće je zlo, što je ta luka većinom samo ½ metra duboka i to kod plime, dočim za osjeke veliki dio te luke ostane sasvim na suhu.

Često moraju ljudi na otvorenoj obali pa i po velikom nevremenu ukrcavati i izkrcavati, pri čem doluze u veliku pogibelj. Ljudi su često već molili, da se sagradi diga na jednoj strani. Posledња odnosna molba upravljena je na Njeg. Veličanstvo našega cesara i kralja god. 1884. Odgovor na tu molbu prosliedio je u rujnu 1885. — dana se ne sjećam — putem lučkoga izaslanika. Odgovor glasi (čita):

„Il suddetto eccelso — kod nas oblasti i Hrvatom pisat ti ijaneki — i. r. governo marittimo si riserva di far compilare un progetto per miglioramento di codesto porto di Vallon e di comprenderne la relativa spesa in uno dei preventivi dei prossimi anni appena le circostanze lo permetteranno". To će reći: „slavna c. kr. pomorska oblast pridržava si izradbu osnove za popravak luke u Valunu, te uvrštenje dotičnih troškovah u jedan od proračunah sliedećih godinah, čim to okolnosti budu dopustile".

Gospodo! Ja mislim, da bi državi od više milijuna žitelja po prilici s tako velikimi dohodci ipak bilo moguće uvrstiti već sada dotičan, razmjerno neznatan izdatak; ali od tada je minulo već osam godinah i do sele nije ništa učinjeno; k tomu dolazi još i to, da je to obećanje učinjeno od strane oblastih uslied prošnje na Nj. Veličanstvo.

5. Gradnja luke u mošćeničkoj Dragi.

Četvrta točka odborova predloga tiče se gradnje u Mošćeničkoj Dragi na iztočnoj obali poluotoka Istre. Draga Mošćenička nije izlazište za samu Dragu, već i za Mošćenice te Kraj kao i za više malih mjestah, koja se tamo nalaze; tamo imade više, možda do 40 malih brodica i posjednici istih plaćaju porez, ali ovi moraju brodice, ako ih netrebaju, izvući na obalu, da ih od nevremena i od oštećenja štite, a kad ih trebaju, moraju ih spuštati u more.

Koliko to stoji truda i koliko se te ladjice ovakovim postupkom oštećuju, lahko je pojmivo. U blizini, možda dva sata daljine, leži poznata Opatija, ili kako ju Niemci obično zovu „Abbazzia" s toga je, rekao bih skoro, sramota, da se takova što može dogadjati u blizini tako glasovitoga mjesta.

Gradnja luke bila bi dakle veoma potrebna, kako sam to predložio u resoluciji, naime dva mula, svaki 50 motara dug.

Gradnja luke bila bi i od obćega interesa. Parobrodi već spomenutoga hrvatsko-uguraskoga parobrodarskoga družtva pristaju tamo; ali ljudi i roba moraju se iz parobrodah i na iste prevažati i to po liepom vremenu; po hrdjavu vremenu pozdravljaju parobrodi mjesto i — plove daljo. I za to bi gradnja te luke bila od obće koristi, jer između Rabca i Rieke ne ima sigurne luke, pa ni sam Rabac ne ima takove, zbog čega po zlu vremenu no ima za brodove sigurnoga mjesta za usidrenje.

Potrebu gradnje takove luke u mošćeničkoj Dragi uvidila je i vlada već prije nekoliko decenijah, all su se pregovori izmedju vlade i obćine razbili, jer je obćina, reć bi, zahtjevala puno veću luku. Ali veličina, koju sam ja naveo, za cielo bila bi dovoljna, te bi luka bila od velikoga interesa no samo za tamošnje pučanstvo, već i za obćenitost.

Preporučujem s toga visokoj kući, da primi predlog proračunskoga odbora, a visokoj vladi, da ga provede.

*) Izvješće manjine podpisali su: dva Slovenca, jedan Niemac konservativac, jedan moravski Čeh i jedan Mladočeh. Op. ured.

6. Da se proširi lovranska luka.

Nadalje se u 5. točki odborovoga predloga predlaže, da se luka u Lovranu na istoj obali proširi. Lovran ima već dulju luku, ali ta je dovoljna samo za ladje, koje imadu žitelji. K tomu dolazi godimice nekoliko mjeseci 4—6 dezotskih bragoca, koji već jedva nadju mjesta, pak ako se za olujo brodovi žele spasiti u luku, to u njoj ne nalazu više prostora. Potreba proširenja luke je priznata, te je spomenuto ugarsko-hrvatsko družtvo, poznato prije pod imenom „Svrljuga i drugovi," sagradilo drveni mul, za koji je pak vlada dala tomu družtvu odštetu, na koji neće moći dugo trajati. Već gradnja toga drvenoga mula pokazuje potrebu, da se poveća luka, u kojoj se, kako je poznato, ukrcava mnogo voća, odakle se glasoviti po svem svietu kostanj (maroni) prevaža na Rieku, a odanle dalje. Ja preporučujem provedbu toga povećanja.

7. Mala gradnja u takozvanoj luci u Berseču.

Šesta i posliednja točka odborovoga predloga tiče se jedne male radnje u takozvanoj luci — za prvo se to nebi smjelo zvati lukom — u Berseču. Berseč je mjesto, koje leži visoko na morskom žalu. Vrlo hrdjav, vanredno strm put vodi do mora. Često spominjano parobrodarsko družtvo zadržava se i ovdje danomice bilo plovedi amo ili natrag. Od ovuda putuju ljudi i to ne samo iz Berseča već i iz obližnjih mjestah, iz Plomina ili Fianone. Ovamo dolazi i financijalna straža, bilo radi ševeza, bilo radi pošte, iz Porozine ili Farezine na otoku Cresu. Ovi ljudi kao i ljudi s parobrodah, moraju s ladje na obalu i s obale na ladju skakati, pri čem stvari, koje imadu uza sobe, moraju bacati s ladje na obalu ili s obale u ladju, što je uviek skopčano s pogibelju. (Povik: Komično je, ali istina!) Istina je! Ovdje imadem jedan nacrt obale (pokazujući ga), koji sam dobio. Ovaj nacrt nije doduše osobito dobar, može nam ipak zorno predočiti položaj. Tamo je obala vrlo razderana i pećinasta, tako da se ladje samo velikimi poteškoćami mogu obali približiti.

Želje pučanstva ne idu sad onamo, da se prigradi luka ili mul, što bi takodjer imali pravo zahtievati, već te želje idu samo onamo, da se na protegu 12 metarah šiljaste pećine otupe i strmci poravnaju, a straga da se prostor od kakovih 8 metara naspo santorinom, te sagrade stube sa zaštitnim zidom, koje bi vodile na put, što vodi u samo mjesto.

To je za sigurno vrlo skromna želja, te bi se sve te radnje, kako mi je rečeno, mogle izvesti troškom od 1000 do 2000 for. Može se uzeti, da se tamo najmanje deset osoba na dan ukrca i izkrca, pak ako uza to uzporedimo, da na mnogih željezničkih stanicah ne dolazi deset osoba na dan, tad ćemo priznati lahko, da je želja tamošnjega žiteljstva više nego opravdana, makar da samo deset osoba na dan pripjeva. Osim toga ima se još uvažiti, da se odanle na godinu najmanje tisuću hektolitara vina odašilje, da se tuj izkrcavaju i nakrcavaju i mnoge druge stvari, kao drvo, kuš itd. Ovim bio bih rekao svoju o stvari, radi koje sam rieč uzeo. Ali neka mi bude dopušteno, da se još nekojih stvari u kratko dotaknem.

(Konac sliedi).

Izvješće

o glavnoj skupščini krčke gospodarske zadruge, držanoj u Baški, dne 14. studenoga 1892.

(Konac.)

Pop Niko Turato opaža, da je vladin povjerenik na skupščini pred dvie godine bio pobilježio one, koji su željeli kostanja. Mnije dakle, da bi ih i vlada dobavila.

Predsjednik primjećuje, da se je vladin povjerenik bio onda popitao za divije kostanje, a Miho Tomašić govori o oplemenjenih. Ovih je teže dobiti u većem broju i dodju skuplje stojat zadrugu od drugih voćaka. Svakako odbor uzet će u obzir preporuku učinjenu po Mihi Tomašiću kod dobave voćaka.

Dr. Fran Volarić osvrće se na pokrajinske zakone podnešene na previšnju sankciju i iztaknute u predsjednikovom izvješću. On je opazio, da bi saborska većina rado favorizirala bujsku zadrugu. Sa novci od globa razpolagalo bi se po volji.

Predsjednikom naših zadruga naumice se otegačnje polazak glavnih skupščina, da se komu ne mrsi račune. U stalni su odbor izabrani njihovi ljudi, koji i onako vuku mastne plaće, te se imalo radjo njim oduzeti onu, koju imaju kao članovi stalnog odbora. Ona dva zakona smatra kao nož, kojeg se želi urinati u prsa naših zadruga. S toga uzroka predlaže, da se u sporazumku s drugimi našimi zadrugami podnese na ministarstvo predstavku, da ne izhodi previšnje sankcije pomenutim zakonom.

Prihvaća se jednoglasno.

Pop Niko Turato veli, da lanjske godine gospodarsko vieće nije ponudilo našoj zadrugi podpore za dobavu strojeva. Predlaže dakle, da ga se umoli podporu za dobavljeno orudje, te da se ujedno preporuči dobavu stroja za priredienje masla i sumpornjače.

Juraj Čubranić opaža, da je godine 1891 poslala baščanska občina for. 40 od utjeranih globa zudrugi. Obzirom na to predlaže, da se na porabu baščanskih članova dobavi barem jednu dobru štrcaljku. Prihvaćaju se oba predloga.

Prima se također predlog dr. Frana Volarića, da se izrazi osobitu zahvalnost gosp. predsjedniku i ostalom odboru za njihovo revnovanje tekom ove godine i nastojanje za napredak zadruge.

Predsjednik se zahvaljuje u ime svoje i odborovo. Nastavlja za tim, kako mu je dr. Stache spomenuo, da u dobrinjskoj i vrbničkoj občini bi se moglo unaprediti pletenje košara žukvami. U tu svrhu bi se imalo saditi više žukava, ali toga se učinit neće, ako manjka uporaba. Trebalo, bi da se nekoliko od njih nauči tomu obrtu. Predlaže, da se u ime zadruge umoli od vlade podporu za 2-3 mladića, koji bi bili voljni ići u koju radionicu izučit se u pletenju košara.

Prihvaća se jednoglasno.

Predsjednik izvješćuje, da vlada kani izaslati odio kažnjenika, koji bi imali izvesti radnje na bregovih okružujućih vrbničko polje za obustavu poplave. Bila je upitana vrbnička občina, da li bi imala šta proti tomu. Ona je odvratila, da neima, samo, da bude sjegurno vlastničtvo i moral puka. Ne zna da li je dobrinjska občina bila upitana, i što ondje puk misli.

Pop Anton Kirinčić nije čuo, da bi bila dobrinjska občina upitana. Mnije svakako, da bi se složila u odgovoru sa vrbničkom občinom, a tako i puk. Drži hvalevriednim, da vlada izvede tu radnju, koju puk sam izvesti ne može.

Vladin povjerenik izjavlja, da s dolazkom kažnjenika nebi nastala nikakva pogibelj za pučanstvo u nijednom obziru, jer oni bi stanovali izvan sela u daščarah i pod stražom. Trošak je proračunan po Riederu na for. 6000. On je zagovarao izvedbu te radnje, jer koristonosna. Bude li trebalo čuti mnenje i občine dobrinjske, tad će upitati njezino glavarstvo.

Predsjednik mnije, da bi se i na našem otoku mogle ustrojiti „gospodarske čitaonice", kojih članovi, plaćajuć mali prinos, drže svakog tjedna kratku sjednicu, u kojoj se čitaju članci i razpravljaju pitanja o gospodarstvu. Predlaže, da se zadruga zauzme i preporuči ustrojenje takvih čitaonica.

Pop Niko Turato mnije, da tu svrhu bi već morale i obstojeće kod nas čitaonice imati, te bi bilo dostatno, da se i ove prema toj zadaći drže.

Dr. Fran Volarić zagovara predsjednikov predlog, koji bje prihvaćen.

Prelazi se na izbor pregledača računa, te budu kao takvi izabrani dr. Fran Volarić i pop Niko Sparožić.

Predsjednik priobćuje, da se odbornik pop Toma Bogović zahvalio na časti, te se ima birati drugoga mjesto njega.

Bje izabran za odbornika Mate Kraljić iz Sv. Ivana u Dubašnici.

Pop Anton Kirinčić predlaže, da se izabere odbor, koji bi imao proučiti pitanje, bi li bilo uputno za sav naš otok ustrojiti zajmovni zavod i mjesto, gdje bi ga se imalo ustrojiti.

Prima se, te budu izabrani u taj odbor: dr. Dinko Vitezić, dr. Fran Volarić, O. Ljudevit Brusić, pop Nikola Turato, pop Nikola Sparožić, dr. Dinko Trinajstić, pop Anton Kirinčić, O. Leonardo Matković i Mate Kraljić.

Izcrpiv dnevni red izdriebalo se darove kako sliedi:

1. Škare za čišćenje voćaka dobili su: Bafo Niko iz Omišlja, pop Anton Kirinčić pok. Iva iz Dobrinja, Andrijčić pop Anton iz Krka, Maračić Niko učitelj u Baški, Sparožić pop Niko iz Krka i Bogović pop Toma iz Bogović;

2. Noževe za cieplienje: Škarpa Ivan iz Malinske, Bogović Petar Ivov iz Škrbe, Matanić Petar učitelj u Vrbniku, Vitezić dr. Dinko, Španjol Ivan iz Dobrinja;

3. Štrcaljke: Volarić Niko iz Vrbnika, dr. Anton Orlić iz Krka, Juranić pop Anton iz Poljica, Kirinčić pop Anton Nikov iz Dobrinja i Vitezić Luka stariji iz Vrbnika.

Izcrpiv dnevni red, predsjednik se zahvaljuje prisutnim, što su se potrudili doći i zaključuje skupščinu.

predsjednik: *dr. Dinko Vitezić*

tajnik: *P. N. Turato.*

Pogled po svietu.

U Trstu, dne 22. marča. 1893.

Austro-Ugarska: Dugoljeti predsjednik carevinskoga vieća i poljski zastupnik, g. Smolka, zahvalio se radi previsoke starosti na časti predsjednika. Carevinsko vieće dopitalo mu iz zahvalnosti kao mirovinu dosadašnju plaću, a na počast mu postaviti će se u dvorani vieća njegovo poprsje. U sjednici od ponedeljka biralo je carevinsko vieće novoga predsjednika. Izabran bijaše, kako se je predvidjalo, bivši I. podpredsjednik, barun Chlumetzky, član njemačke lievice. Prvim podpredsjednikom postao je bivši II. podpredsjednik, dr. Kathrein, član konservativnoga kluba, a II. podpredsjednikom član poljskoga kluba, Madejski, s kojim nisu zadovoljni niti svi Poljaci, jer je odviše sklon njemačkoj lievici. Tako će imati Niemci-lievičari odlučujući glas u predsjedničtvu, a Slaveni su tuj samo na oko zastupani.

U istoj sjednici obećao je vodja njemačkih liberalaca, Plener, da će podnesti u jesenskom zasjedanju zak. osnovu, kojom bi se uredilo jezikovno pitanje u našoj poli državne.

Srbija: U mladoj kraljevini obavljeni su izbori za naroduu skupštinu, u kojoj će vlada razpolagati neznatnom većinom, jer su radikalci uzprkos velikomu pritisku izašli mnogobrojni kod izbora. Iz Biograda javljaju, da se tamo nastoji sdružiti liberalce i radikalce, da se tako omogući redovito viećanje u skupštini.

Francezka: Predsjednik francezkoga senata Ferry, koji bijaše nedavno predsjednikom izabran, preminuo je nakon kratke bolesti. Sramotna parnica sa pronevjeriteljima panamskih novaca svršena je napokon jučer, te bijahu glavni krivci na tamnicu odsudjeni.

Italija: Talijanski narod, napose Rim, sprema se, da proslavi ovih dana svečano srebrnu svatbu kraljevskih supruga. Svečanosti prisustvovati će njemački cesar i cesarica, te razni princevi vladajućih kuća.

Izvješće o pronevjerenju u talijanskih bankah podnešeno je ovih dana parlamentu, koji je zaključio, da to izvješće izpita posebni parlamentarni odbor.

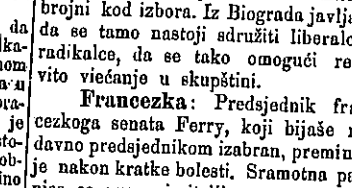

Franina i Jurina

Jur. Znaš ti Frane, da se je naš Martin vergâ u veliku žalost?

Fr. Ča zato, da je prije vrimena pustia ubiti konja.

Jur. A ča on zato mari, lego ga peče, da je pal s konja na tovara.

Fr. Ča bi se jadil ni tugoval, da su ga braća zapustila, ter će moć svojeno delat za nje, pa magari ga ni nopogledali.

Jur. Ma on nezna, koliko „štupidi, makaki, imbecili" je dobia od njih, kad ga nije bilo potriba.

Fr. Zna i to, ma on dela za „ligu" i mora pustiti sve to na stran, samo da „ligašo" spasi.

Jur. Tako Bože, da bi spasia gladno od glada.

* * *

Fr. Pidanski volikaši, da negredu rado na „Logu", zač da tamo previše po smole smrdi.

Jur. Neka okito kaligere s bašoljkom, pak to njim dišet.

Fr. A mooo! — sada po zime!

Jur. Če benj prit i leto.

Različite viesti.

† Dr. Frančišk Anijan Feretić,

biskup krčki, preminuo je dne 19. tek. mjeseca. Rodjen je u Vrbniku dne 3. decembra 1816., bje zaredjen dne 29. decembra 1839. Postav doktorom sv. bogoslovlja, stupio je u službu u gradu Krku. Svojom dubokom učenošću i neumornom radinošću stekao si je priznanje i uvaženje svih, koji ga poznaše, te je za više godina bio zastupnikom ovog kotara na pokrajinskom saboru. Dne 23. maja 1880. bio je posvećen kao krčki biskup.

Prepuštamo vještijem i bolje obaviještenom peru, da potanje opiše životopis presvietlog pokojnika. Ovdje samo to iztičemo, da je bio uzoran svećenik, tvrda i nepokolebiva značaja, te se čuo Hrvatom, i prema tomu živio, radio i — umro. Kao mrav je sabirao mrvice i brižno ih štedio, da ih pak po svojoj smrti podari narodu, iz koga je potekao. Veći dio naime svoje imovine, 50.000 for. zapisao je za utemeljenje malog sjemeništa na otoku Krku sa hrvatskim naukovnim jezikom. Nadalje utemeljio je drugu zakladu od 10.000 for. za podpore učenikom po mužkom, eventualno i ženskom potomstvu njegovih roditelja. Tko pozna skromne prihode krčke biskupske stolice, znati će procjenit, koliko truda i požrtvovnosti se je htjelo, da se u tako kratko vrieme nabere toliku svotu, i kolika je bila pokojnikova ljubav za siromašni naš narod.

Suznim okom nad otvorenim grobom premilog nam nadpastira iz dubine zahvalna srca kličemo mu: Pokoj Ti vječni plemenitoj duši i molio se Bogu za Tvoj narod!

Pet naših doktora u dva dana. Dne 17. i 18. t. m. bilo je promovirano na sveučilištu u Beču na čast doktora pet Hrvata i Slovenaca. Stjepan Miletić, već i u javnosti poznati književnik iz Zagreba postao je doktorom filuzofije. Baldo Bibica, sin krčke Dalmacije i g. Kogoj iz Idrije bili su podignuti na čast doktora ljekničtva, a g. Josip Kušar, sin bjele Ljubljane, te g. Rupnik takodjer Slovenac na čast doktora prava. Sve su to ne samo vrstni mladići u svojih strukah, nego i čestiti sinovi svojega naroda, koji će znati vršiti ne samo svoje zvaničue, nego i domoljubne dužnosti, gdjegod budu službovali. Živili!

Izbori za gradsko zastupstvo i zemaljski sabor u Trstu razpisani su 9. maja i dalnjih dana istoga mjeseca. Izborne listine izložene su od 20. t. mj. sve do 2. aprila, u kojem roku valja da se ih pregleda i eventualno popravi; izloženo će ostati nadalje sve do konca aprila. Upozorujemo naše rodoljube, da se dadu na ozbiljan rad, pak da pokažemo talijanskoj gospodi, da nas je više u gradu Trstu nego li oni misle. Za nedelju poziva političko družtvo „Edinost" svoje povjerenike na izborni sastanak, te se nadamo, da će se tomu pozivu dragovoljno ne samo oni odazvati, već i drugi, koji se zauzimlju za naš narodni napredak u gradu Trstu i u našoj okolici.

Dvie interpelacije naših zastupnika. U sjednici carevinskoga vieća od dne 16. ovoga mjeseca upitali su naši neumorni zastupnici gg. dr. Matko Laginja i profesor Vjekoslav Spinčić ministra predsjednika, kao upravitelja ministarstva unutarnjih posala: kako je moguo povjeriti oes. kr. kotarskomu kapetanu vitezu Schwarzu upravu kot. glavarstva u

Pazinu, koji bijaše odstranjen iz Kranjske u interesu mira i reda za dvih kotarskih mjesta, i da li kani izručiti upravu onoga poglavarstva mužu vrstnomu, nepristranomu, zauzetu za mir i red.

U sjednici od dne 21. t. m. upitali su isti zastupnici ministra predsjednika grofa Taaffe-a, kako može opravdati pristrano postupanje vladinoga komesara g. viteza Elsenheggena na zemaljskom saboru u Poreču? Ove dvie zanimive i važne interpelacije donesti ćemo u cielosti čim nam prostor dopusti.

Istarski lirvat pjevač Ivan Rašković. Zagrebačke novine pišu, da su slavni naši skladatelji maestro Zajc i prof. V. Klaić odkrili ovih dana krasni pjevački talent. Ivan Rašković, Hrvat iz Maloga Lošinja, bio je ovih danah na prolazku u Zagrebu, te je posjetio i spomenutu gospodu, i nešto im pjevao, da vide, ima li u njega što dara. Ovi vrli strukovnjaci brzo opaziše, da pred njima stoji vanredan i Bogom nadaren pjevač, te ga zamoliše, da pjeva dojdućeg dana u „Glazbenom zavodu" u prisutnosti nekoliko gospode. Rašković se rado odazove te je odpjevao tri komada: „Siciliana" iz opere „Cavaleria rusticana", „Ave Maria" od Gounoda i „Pesce" od Tostia. Občinstvo je bilo odušljevno. Rašković imade krasan milozvučan glas, čisto lirskog tenora, koji sasma lagano pjeva visoki c, a do potrebe vrlo jasno i bez napora visoki d. Takovih pjevača imade vrlo malo. Maestro Zajc je obećao, da će besplatno podučavati nadobudnoga Raškovića u pjevanju, a dobro bi bilo, da ga naši rodjaci novčano pomognu, jer žalibože, Bog ne dajo jednoj osobi sve talente.

Iz Pazina 19. marča nam se javlja, da je pazinska mjestna občina u društvu žminjsko i tinjansko občine ovih dana podniela peticiju na carevinsko vieće u Beču u poslu ezonera. U sjednici 14. ovoga mjeseca na predlog zastupnika dr. Laginje, car. vieće odstupilo je proračunskom odboru resolucija, da visoka c. kr. vlada odpusti istarskoj pokrajini dug od kakvih 360.000 for., što pokrajina duguje državi, a pokrajina Istra da odpusti obveznikom (svojim dužnikom) sve, što nije glavnica.

U peticiji navedenih občina navadja se, da je porezni pazinski kotar (občina Pazin, Žminj, Tinjan, Boljun) koncem godine 1890. dugovao:

1.	za prvobitne glavnice . . f.	4.065·73½
2.	za glavnice novoga načina „	75.638·92½
	Ukupna glavnica f.	79.704·66
3.	za zaostale rente (%) . f.	15·033·84½
4.	za skalarne kamate novih glavnica . . . . . „	35.330.—½
5.	za zatezne kamate . . . „	84.301·78

Ukupno rente i kamati f. 134.665·68

Dakle spomenuti kotar duguje za glavnicu samo for. 79.704·66, a za kamate ogromnu svotu od for. 134.665·68, ili drugimi riečmi na **79 for. glavnice** odpada **134 for.** za kamate i rente!

Opisav nevoljno stanje istarskoga seljaka, koji je na svoju veliku žalost baštinio dug desetine, u peticiji moli se, da država odpusti zaostalu svoju tražbinu naprama pokrajini Istri u iznosu od 360.000 for., ako je pokrajina voljna sa svojo strane odpustiti svojim dužnikom sve rente i kamate tako, da bi dužnici imali još platiti glavnicu, koju da bi imali izplatiti u 3 godine. Tako bi se i c. kr. porezni uredi oslobodili velikoga i nezahvalnoga posla sa ezonerom.

Iz Lanišća pišu nam polovicom t. mj. Javili smo Vam prošlo godine, da se je ovdje ustanovila bratovščina „sv. Cirila i Metoda", a sada Vam javljamo radostnu viest, da smo sagradili liepu kapelicu na čast sv. braće sa troškom od 217 for. i 62 novč. Toliko novca nismo mogli još sakupiti, jer je društvo mlado a k tomu smo potrošili za druge potrebe, kano propelo, svećnjake, svieće itd. okolo 200 for. Naša bratovščina napreduje vrlo krasno, a da nismo veliki siromasi, išlo bi još bolje. Ove godine 5. srpnja misiti će se za prvi put u društvenoj kapeli na blagdan svete braće slavenskih apostola, te ćemo nastojati, da ta svečanost što sjajnije izpade.

Našoj bratovščini podario je nedavno vrli rodoljub i občinski savjetnik g. M. Sanković iz Dana 1 for., to mu se ovim zahvaljujemo sa. željom, da bi se i drugi ugledali u njegov primjer.

Bratovščini je na čelu čestiti naš župan g. Ivan Buždon, koji se mnogo trudi za napredak njezin.

Otvoreni natječaj. Početkom drugoga tečaja školsko godine 1892.—93. podieliti će se jedna štipendija od for. 150 iz zaklade pok. Vinka Tomašića iz Volosk. U prvom redu imaju pravo na tu štipendiju djaci nautike ili realke iz porezne občine Volosko; zatim rodjaci zakladatelja bilo iz koje občine u državi, koji polaze navedene škole ili školu trgovačku, gimnaziju, sveučilište itd. I napokon Vološćaci, koji polaze jednu od ovih posliednjih školah. Molbe valja poslati o. kr. namjestničtvu u Trstu do 4. aprila t. g.

Na učiteljištu u Kopru otvoreno je mjesto glavnog učitelja za poviest i geografiju i nuzgredno za njemački jezik; dokazati valja podpuno poznavanje slovenskoga i njemačkoga jezika. Molbe valja poslati do konca aprila o. kr. zemaljskomu školskomu vieću za Istru u Tratu.

Na o. kr. pomorskoj akademiji na Rieci otvoreno je jedno mjesto za mladiće iz Trsta, Pule i Pazina, koji bi želili stupiti u rečenu akademiju i koji je otac u cesarskoj ili občinskoj službi. Molbe treba poslati o. kr. namjestničtvu u Trstu do 30. aprila t. g

Početkom drugoga tečaja školske godine 1892.—93. podieliti će se jedna štipendija od 100 for. iz zaklade pokojnog biskupa Raunichera. Pravo na uživanje ove štipendije imadu djaci iz tršćansko-koparske biskupije, napose oni iz Istre, koji polaze koju gimnaziju Primorja, Kranjske ili Koruško. Molbe do 30. aprila namjestničtvu u Trstu.

Početkom drugoga tečaja 1892.—93. podieliti će se dvie istarske štipendije iz kamaralne zaklade djakom sa istarskoga kopna, koji slušaju pravo ili medicinu u Beču. U pomanjkanju ovih podieliti će se ove štipendije gimnazijalcem. Za prve ustanovljene su štipendije u iznosu od 157 for. 50 nvč., za druge samo 84 for. Medicinari imadu priložiti molbi osim običnih dokumenata također revers, kojim se obvezuju po dovršenih naucih služiti u Istri bar 5 godina. Molbe prima namjestničtvo u Tratu.

Zemaljski odbor za Istru u Poreču razpisuje natječaj II. revidenta kod računovodstva zemaljskog odbora u Poreču. Plaća iznaša 1100 for., potgodišnji doplatci i pravo na mirovinu. Molbe valja poslati zemaljskom odboru u Poreču sa dokazi o sposobnosti i poznavanjem jezikah.

Koncert u slavu hrvatskoga glazbenika Franje Ž. Kuhača priredilo je hrvatsko djačko družtvo „Zvonimir" u Beču dne 7. t. m. Bio je dobro posjećen. Pjevalo je slavensko pjevačko družtvo kao i Hrvat Vjekoslav Hinterhober. Igrao je na violinu Poljak profesor Drucker, a na klaviru mlada Hrvatica Ljudmila Makovčeva; te na tamburicah mješoviti (muški i ženski) tamburaški zbor djačkih družtava „Zvonimira" i „Slovenije". Svim se je burno povladivalo i zaslužili su to u punoj mjeri. I tom prilikom su naši mladi Hrvati i Slovenci pokazali, kako se ćute pravom braćom. Živili, i ugledali se svi Hrvati i Slovenci u nje!

Podpore „Bratovščine hrvatskih ljudi u Istri". Dne 16. t. m. sastao se u Kastvu odbor naše dične „Bratovščine" da podieli godišnje podpore siromašnim a dobro se učećim našim mladićem.

Molitelja bilo je u svemu 73, naime: 9 sveučiliščnih djaka, 30 gimnazijalaca, 13 učiteljskih pripravnika, 13 učenika delavske škole, 6 pripravnika za učiteljišta, 1 pripravnik za gimnaziju i 1 učenik pučke škole. Od tih je dobilo podporu njih 68, naime: 9 sveučiliščnih djaka iznose od 285 for., 29 gimnazijalaca 376 for., 13 učiteljskih pripravnika 204 for., 12 učenika delavske škole 105 for., 4 pripravnika za učiteljišta 48 for. i 1 učenik pučke škole 10 for. Tako ukupna svota, izdana ljetos u podporu, iznaša **1028 for.** Isti odbor zaključio je također, da se jednoga dužnika „Bratovščine" izruči sudu poradi njegove nemarnosti u izplaćivanju godišnjih interesa, što je veoma nećudno za dotičnoga gospodina i što će služiti nekojim nemarnikom za opomenu, jer će se i njima ovako dogoditi, ne budu li točniji u izvršivanju dužnosti napram dobročiniteljici „Bratovščini".

(Nadamo se, da će nas koji od gospode odbornika publi[illegible], obaviestiti o toj sjednici. Op. ured.)

„Slovenski klub", ne parlamentarni nego podporni za sveučilište djako u Beču, sastaje se dva puta u mjesecu. Takav sastanak je bio i dne 11. t. m. Čitao je dva svoja umotvora prvi slovenski pjesnik Stritar, a igrao na citrah prvi slovenski umjetnik u toj struci Vavpotič. Obojici su dosta mnogobrojni se sastali se Slovenci i Slovenke veoma zahvalnimi pokazali i burno jih pozdravljali. Uz mnogo Slovenca i tri slovenske gospodje kao i dosta mnogobrojne sveučilištne djake bio je prisutan i zastupnik Vjekoslav Spinčić. Bio je jako prijazno primljen i opetovano oduševljeno pozdravljen. On sam je, zahvaljujuć se na pozdravih, pozdravio oba umjetnika, slovenska prvaka, pjesnika Stritara i igraoca Vavpotiča.

Požor. Iz Žminja javljaju nam, da su tamo ovih dana zapalili oigani tri štale, prouzročivši tim našim seljakom do 1000 for. škode. Unesrećen je osobito seljak Ivan Zaharija, koga preporučamo milosrdju naših imućnijih rodoljuba.

Iz Rieke pišu nam 15. marča 1893.: Predprošlu nedjelju, pod pratnjom oružnika, vodjena su bila četiri obtuženika iz Sušaka u Ogulin, a silna svjetina, više od hiljade njih, pratila ih psikanjem i urlikanjem do samoga kolodvora. Možda nije bilo korektno to postupanje, ali da vidimo malo, šta je bilo u stvari.

Ova četiri nitkovića, da si pribave novaca, odlučiše užgati baraku, što ju je jedan od njih na Sušaku posjedovao. Oni su to najprvo osigurali, pripravili kako će dobro goriti, te jedan od njih užgao, a taj njegov trud izplatio se sjajnim plodom. Vatrogasci nisu mogli svladati ognja, te je sve izgorjelo, kako su oni predvidjali. Dugi dan došla komisija osiguravajućeg družtva, te našla sve u redu i u svoje vrieme izplatila štetu.

Prošlo je od tada više od osam mjeseci. Novci su se po svoj prilici potrošili, te se vriedna gospoda povadila radi nevršenja pogodjene dielitbe, i jedan od njih prijavio čitavu stvar oblasti u Bakru, a ova pohvatala sve, izpitala i doznala, da je med njimi bio i jedan Talijanac, imenom Bassanin.

Tko je taj Bassanin? Visok čovjek, debelih crnih brkovah, pred nekoliko godina u tajnoj službi riečke policije, a sada više vremena na trgu „trih kralja" imao je javnu vagu i utjerivanje poreza za mjesto, a budući je imao posla sa prostimi placaricami i sa seljakinjami, koje sve hrvatski govore, on ih je psovao i globio, kao kakav paša tužnu raju u Bosni, a tužiti njega na redarstvo, bio je jalov posao, te je bio radi toga svim onim trgovkinjam voća i zelenine itd. pred očima crn, kao sam djavao.

Kada ove saznadoše, da je Bassanin zatvoren, pjevale su od radosti i veselja; one jedna drugoj čestitaše, da su oslobodile zulumćara Talijana, te radi toga razvile barjake na tržištu, a kada saznaše, da će biti kroz Rieku vodjen u tri ure popodne, one sa prijatelji i znanci pohrliše za njim, vičuć i urličuć, dok ga je nestalo.

Drugi dan naše riečke novinice, pjenoć se od gnjeva, stale žaliti i opisivati događjaj i sramotu nanešenu civilizaciji našeg grada, i bacajuć nekakvu tobož krivnju na sušačke oblasti radi toga škandala. Ali u stvari je nešto drugo.

Budući je Bassanin podanik talijanski, a kao takav je pod bivšim komesarom Pasqualiem službovao i to vjerno, jer je glavnu zadaću t. j. napadati u svakoj prigodi na Hrvate, točno vršio, pa radi toga naša štampa se grize, da se takvomu junaku ćvičo i urliče. Da je taj Bassanin kojom nesrećom bio Hrvat, naša štampa bila bi u druge struve udarila, te bi bila našla način, da obrani pučki postupak. Pisala bi bila n. pr. ovako: „**Io nostro patriotiche popolane con nobil adogno improcavano a quel miserabile**" itd. A sada, kada su „popolane" po svojem osvjedočenju urlikale proti onom zlotvoru i palikući, sada je civilizacija u pogibelji, dočim kad je toliko puta fakinaža (pod moralnim vodstvom redarstva) psovkami i batinami navaljivala na osamljene Hrvate, makar da su i kralju „živio" klicali, onda dakako nije trpila civilizacija.

Čudna je ta djodovska kultura naših i vaših šarenjaka!

Kada se talijanstva tiče pod Magjari postupa se kako sami šaronjaci žele, i sam guvernor im ide posve na ruku.

Sada su ovdje osnovali „**Circolo letterario**", koji ima pokazati svietu (doraveu), da bijasmo i da jesmo Talijani, premda se čuje netalijanskih jezika u gradu. U taj „Circolo" je stupio i guvernor, da se tako sve to više omili takozvanoj talijanskoj narodnosti, koja premda tudja, sa Magjari u svakoj prigodi nas zatajuje na Rieci. Mi se tomu nimalo ne čudimo, ali se čudimo nekojim našim Hrvatom, kojim je netko u glavu utuvio, da je sadašnji guvernor došao ovamo, da nas Hrvate upotrobi proti drzovitosti tih šarenjaka, te da naše političko stanje podigne, jer da im je talijanska drzovitost dodijala!

Do vidova! Vaš Rokac.

Za izdavanje djela dr. Ante Starčevića izdao je odbor sastojeći od gg. Frana Folnegovića, dr. Josipa Franka, Gjuro Jakčina, Evgenija Kumičića, dr. Mile Starčevića i Mije Tkalčića proglas na hrvatski narod. Ta će djela izlazit u svescih po 4 tiskana arka u velikoj osmini; ciena je svakomu svezku 35 nč. Predplata na 10 svezaka iznosi 3 fr. Prvi svezak nalazi se pod tiskom. Novci se šalju g. Miji Tkalčiću, odvjetniku u Zagrebu. Knjige izlaziti će ovim redom: I. knjiga: Govori, II. knj. Predstavke i adrese, III. knj. Znanstveno-političke rasprave, IV. knj. Pisma magjarolaca, V. knj. „Iskrice" iz raznih spisa i članaka.

Javna zahvala.

Veleučenomu gospodinu prof. Vjekoslavu Spinčiću, zastupniku naroda itd. itd.

u Boču.

Neimamo dostatno riečih, veleučeni gospodine, da Vam se iskreno i toplo zahvalimo, što ste sada opet podignuli Vaš glas u carevinskom vieću u Beču radi luke u našoj Dragi, koja nam je potrebita kao i svagdanji kruh. Sve je ono istinito, što ste iztaknuli, te se ufamo, da će vaše riečі i dotični predlog, koj je primljen, visoko ministarstvo i slavna pomorska vlada blagohotno uvažiti, te da će nam priteći u pomoć i sagraditi čim skorije toli potrebitu nam luku. — Vi ste učinili Vašu svetu dužnost, veleučeni gospodine, a mi ćemo učiniti Vama što možemo, izkazati Vam se uviek zahvalnimi i Bogu se moliti, da Vas uzdrži čila i zdrava na mnogaja ljeta, na čast, diku i sriću milog vam hrvatskog naroda. Živio sokole dični!

Mošćenice, 15. marča 1893.

Najzahvalniji Vaši birači

Mošćenićani.

Javna zahvala [1])

Bolnim al zahvalnim srcem sjećam se ovim sve rodbine, prijatelja i znanaca, napose prof. svećenstva, koji su mnogobrojno dopratili do hladna groba moju nezaboravnu suprugu Mariju, te time meni i mojoj djećici grdnu tugu i bol ublažiti nastojali. Bog im plati i čuvaj od slične nesreće!

Novozine, mjeseca marča 1893.

Razveljeni suprug: Gaude Sokolić.

[1]) Zakasnilo, jer je prvo pismo išlo izgubljeno. Op. Ured.)

Listnica uredničtva.

Gg. dopisnike molimo, da se ustrpe, jer svoga nemožemo na jednom priobćiti radi preobilnosti gradiva iz carevinskog vieća.

Gosp. B. Izvolite se obratiti u Lindar ili Gračišće za onaj posao, jer će vam lagije i brže potvrditi. Onaj spis ćemo Vam vratiti. Prijateljski odzdrav!

Listnica uprave.

Nadalje uplatiše za „Našu Slogu" sliedeći: Fr. S. Dubravčak f. 2. Čit. Kranjovica f. 1·25. Čit. Osiek f. 2·50. P. A. Podstene f. 10. S. N. G. Forekvar f. 5. Čit. Bribir f. 2·50. K. I. Topolovac f. 2·50. K. S. St. Pazin f. 2·50. N. O. H. Pazin f. 3. S. M. Kepontabre f. 2·50. Čit. Sečana f. 5. D. F. F. Rovee f. 6. F. P. Trst f. 5. P. P. Krk f. 5. T. N. Krk f. 5. Čit. Boračé f. 2·50. Dr. F. F. Krk for. 5. S. N. Krk f. 5. I. A. A. Sinj for. 5. Čit. Colje f. 2·50. Dr. D. J. Križevci f. 5. S. F. Kaštolir f. 7·30. Zb. d. ml. Zagreb f. 5. M. M. II f. 2. Čit. Pregrada f. 1·50. Čit. Otočac f. 1·25.

(Sliedi).

Poziv

k redovitoj glavnoj skupštini „Posojilnice in hranilnice u Kopru", koja će se obdržavati u Kopru dne 26. t. mj. na 10. sati prije podne sa ovim dnevnim redom:

1. Izvještaj ravnateljstva o poslovanju zadruge god. 1892.
2. Izvještaj nadzorničtva o računih zadruge za god. 1892.
3. Izbor odbora nadzorničtva.
4. Slobodni predlozi.

U Kopru 15. marča 1893.

Odbor.

Dobro vino

prodaje se u Žminju

i to kod naših čestitih seljaka **2500** do **3000** hektolitara uz cienu od f. 11—14.

Žminjsko vino uživa dobar glas.

Pobliže viesti podaje g N. Butković, obć. tajnik u Žminju.

Čista krv

zdravje!

Tajne bolezni, lišaji, spuščaji, bledost, splošna utrujenost, slabost, se izgubijo pri zdravi krvi. Mi jamčimo za gotovi vspeh pri uporabljanju naše metode.

Pri vprašanjih je priložiti povratno marko. 11—13

„Office Paris Sánitas",

30. Faubourg Montmartre.

Drogerija

Augusta Rizzoli-a

ulica Malcanton br. 13 u TRSTU

skladište svieća voščanih, ljekovitog ulja, mineralnih voda, raznih ornila, boja i kistova, sapuna mirisavih i za pranje. 41—52

Odlikovana zlato medaljo: Bruxelles 1892.

Najboljše sredstvo za

želodec

katero želodec in opravila prebavalh delov života krepča in tudi odprt život pospešuje, 11—25 je

tinktura za želodec,

katero pripravlja

Gabrijel Piccoli,

lekar „pri angelju“

v Ljubljani na dunajski cesti.

Cena 1 stekl. 15 novcev.

Izdelovatelj razpošilja to tinkturo v zabojčkih po 12 steklenic in več. Zaboječek s 12 stekl. stane gld. 1.80; s 24 gld 2.60; s 86 gld. 8.84; s 44 gld. 4.26; 55 stekl. tolsta 5 kg s poštno težo in velja gld. 5.25; 110 steki gld. 10.50. Poštnino plača vedno naročnik.

Krasne uzorce zasebnikom pošilja zastonj in franko.

Bogate knjige z uzorci, kakoršnih še ni bilo, za krojače nefrankovano. Jaz ne popuščam za 2½, ali 3¼ goldinarjov pri metru, ne dajem darila krojačem, kakor to dela konkorenca na račun zadnje roke, ampak imam le trdne in čiste cene, tako, da mora kupiti vsak zasebnik dobro in ceno. Prosim torej zahtevati le moje knjige z uzorci. Svarim tudi pred pismi konkurenco, ponujajočej dvakrat toliko popustka.

SNOVIJ ZA OBLEKE.

Poruvion in dosking za častito duhovščino, pred pisano snovi za uniforme c. kr. uradnikov, tudi za veterane, ognjegasce, telovadce, livreje, sukna za biljarde in igralne mize, preproge za vozove, leden nepremočen za lovske suknje, snovij za prati, potne ogrtače od gld. 4-14 itd. — Kdor hoče kupiti vredno, pošteno, trajno, čisto volneno suknено blago, no pa dober kupčanje, ki se komaj toliko vredna, kolikor se plača krojačn, obrne naj se do

IVANA STIKAROFSKY v BRNU

24—11 (v tem Manchestru Avstrije) 24—6

Največja zaloga fabriškega sukna, v vrednosti ½ milijona gld.

Da pojasnim velikost in zmožnost izjavljam, da moja roka združuje največe izvažanje sukna v Evropi, izdelovanje komgarnov, potrebščin za krojače in veliko knjigovezniee le za lastne namene. Da se prepriča o vsem tem, prosim slavno občinstvo, da si, kadar mu prilika nanese, ogleda velikanske prostore mojih prodajalnic, kjer ima posla 150 ljudij.

Pošilja se le po poštnem povzetju.

Dopisuje v nemškem, madjarskem, češkem, poljskem, italijanskem, francoskem in angleškem jeziku.

Jedino družtvo pločara

Petar Levichnik i dr.

Osobiti ovršitelji radnja cementom postignuv u tom do sada svuda najboljši uspjeh, o čemu posjeduju mnogobrojne svjedočbe za izvedeno razno sustave shodova, kamenica za bašče itd. itd. Izvadjaju cementiranje zidova, izvana to iznutra jamčeć za nepromočivost; nadalje bilo kakvo shodište u cimentu Portland sa kamenjem bilo koje boje i mramora, obavljaju laštenje shodova to odstranjenje vlage i smrada. Izvršuju svaki popravak uz jako obaljeno cieno. Radnje obavljaju najvećom brzinom ovdje i u pokrajinah, Dalmaciji, Istri itd.

Za naručbe dosta je napisati dopisnicu. Svaka radnja je zajamčena.

U nadi, da ćemo biti radnjami počašćeni kano do sada, bilježimo se sa štovanjem

Družtvo pločara

PETAR LEVICHNIK i dr.

Ulica Madonnina br. 21, I. kat, 52—41 vrata 11.

Nič več kašlja!

Balzamski petoralski prah

ozdravi svaki kašalj, plućni i bronkijalni katar a dobije se u odlikovanoj ljekarni

PRAXMARER (telefon 207) „Ai due Mori“

TRST: Piazza grande. 41—52

Poštarsko pošiljko odprema se odmah uz 55 nvč. ili toliko listovalh maraka. Pozor pred prevarom.

U radionici klepara

GIUSTO BIASUTTI

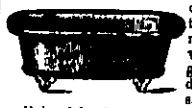

opunomoćenoga gradiltolja vodovoda u željeznih cievih Via Barriera vecchia Trst broj 10 gradi i drži na skladištu kupelji u posudah, sa stolicom za ili bez peći iz cinka čvrsto gradjeno, te izvadja i druge radnje kleparske uz najniže cieno. Ilustrovani coniki dobivajo se gratis. 41—52

Drogerija

Arturo Fazzini u Trstu

Ulica Stadion 22. — Telefon 519.

Velik izbor minoralnih voda, samoljenih boja na ulju najfinlje vrsti; crvene, žute, zelene, višnjeve i crne po 28 nvč kilo. Olovno bjelilo po 32 nvč. kilo; tutijno bjelilo najfinije po 40 nvč kilo. Osim toga velik izbor bojah na vodu i kistova svake vrsti po cienah, s kojimi niju moguće konkurirati.

Skladište glasovitog pokrepitolja od Kwizda (Korneuburgor Viehnährpulver) za životinje. Izbor mirodija, boja, liekova — skladište sumpora i modre galice za porabu kod traja. Naručiteljem dajo se brezplatna poraba telefona. 38—52

Prodaju kuruze (turkinje)

otvoriti će opet 2—1

u ponedjeljak Mate Kramar-Bančina

u Rakotolah

(pošta Motovun) te se ovim preporuča našim gospodarom u onih stranah.

EPILEPSIJA

(božjast)

ozdravljiva bez povrnitve, tiuci morejo dokazati ta čudezni vspeh znanstva. —

Natančna poročila s povratno marko je pošiljati: 11—13

„Office Sanitas“ Paris

30. Faubourg Montmartre.

Bogat izbor

pečata od kaučuka i kovnih, jednostavnih i umjetničkih pečata za uredo, razna urezivalja, kovnih tablica za stanove, ključ, tvorive, velikih pečata za ovjerovljenje poslijaka, monograma, crnila za izbrisivog za pečato itd. za najniže cieno. — Preprodavači i agenti dobiju dobar popust. U pokrajinu idu pošiljko uz pouzeća.

G. BATTARA i dr.

TRST

ulica sv. Katarine br. 3.

Tvornica pečata i sličnih predmeta 49—52

Iran Ipon

ulica Arcata.

Slikar znakova, svake vrsti grbova, dekoracija umjetničkih, slikanih stakala, drva, mramora za prozornih slika. 41—52

Knjižara L. Hartmana (Kugli i Deutsch), Zagreb, Ilica br. 2.

KAČIĆ

na govor ugodni naroda slovinskoga.

Sa tumačem manje poznatih rieči. — Četvrto sa **40 orig. slika** uređeno izdanje.

Cena tvrdo uvezano sa krasno bojadisanim omotom for. 1.

Ovo je dosele najljepšo izdanje te obljubljeno knjige, pa je s toga i naišlo na priznanje cjelokupnoga hrvatskoga novinarstva. Neka nitko ne propusti nabaviti si ovo lieno i krasno izdanje, koje je uz ostalo i dosta jeftino.

Ilustrovano sa 25 slika.

VIŠKI BOJ.

Napisao i priredio *T. Kunićić.*

Cena tvrdo uvezano sa omotom u bojama 1 for. 40 nč.

Jedna od najzanimivijih knjiga, što je izašla u našoj nakladi, jest bez sumnje ova. U njoj su sabrano svo **uspomene znamenitoga viškoga boja god. 1866.** — Knjiga će zanimati svo Hrvate, a osobito junačke Dalmatince i mornare.

Zagrebački Album plesova

za **glasovir.**

Sadržavajuć 14 plesova od obljubljenih domaćih skladatelja.

Krasno opremljen, cieno 2 for. 50 nč.

U njem imado novih kompozicija za glasovir dvoručno od Zajca, Kuhača, Eisenhuta, Fallera, Vilhara, Bosiljeva, Šestaka, Žerta i drugih. — Upozorujemo na taj prvi pojav na glasbenom polju naše krasotice glasoviračice, neka ne propusti nijedna nabaviti si taj album. U njem imado 3 valčika, 1 brzopolka, 3 mazurke, 3 koračnice, 2 četvorke, 1 kolo, 2 polke français. Plesanja dosta za 2 for. 50 nč.

Našim Hrvaticam

glasoviračicam i pjevačicam, našim guslačem, učiteljima i svakomu, koga zanima, preporučamo novi list. — *Cieno na cielu godinu for. 3.* — Izlazi mjesečno jedanput. — Svakomu broju prilažen je muzikalni prilog, koji će sadržavati laglje i teže kompozicije za glasovir, gusle, orgulje, pjevanje itd. — Prvi broj šiljemo svakomu tko zaltjeva badava na ogled. 6—1

GLAZBA

List za crkvenu i svjetovnu glazbu i dramatsku umjetnost.

Prima naručbe na sve knjige, ako i nisu ovdje oglašene. Popise razašilje badava.

Naručbe prima knjižara Lav. Hartmana (Kugli i Deutsch), Zagreb, Ilica broj 2.

J. PSERHOFERJA

lekarna v Beču, Singerstrasse broj 15.

zum goldenen Reichsapfel.

Kričistilne krogljice, nekdaj imenovane univerzalne krogljice, znano domače odvajajoče sredstvo.

Jedna škatljica z 15 krogljicami stane 21 kr., jeden zavitek šestih škatljic 1 gld. 5 kr., pri nefrankovani pošiljatvi po povzetju 1 gld. 10 kr.

Ako se donar naprej pošlje, ni treba plačati porto, in stane: 1 zavitek krogljic 1 gld. 25 kr., 2 zavitka 2 gld. 30 kr., 3 zavitki 3 gld. 35 kr.; 4 zavitki 4 gld. 40 kr., 5 zavitkov 5 gld 20 kr., 10 zavitkov 9 gld. 20 kr. (Manj, kot jedon zavitek se no pošilja).

Prosimo, da se izrečno zahteva 5—12

„J. Pserhoferjeve kričistilne krogljice“

in paziti je, da ima pokrov vsake škatljice lsti podpis J. Pserhofer v rdečih pismenih, katerega je videti na navodilu za porabo.

Balzam za ozebline J. Pserhoferja 1 posodca 40 kr., prosto poštnino 65 kr.

Trpotčev sok, 1 steklenica 50 kr.

Amerikansko mazilo za trganje 1 posodica 1 gld. 20 kr.

Prah proti potenju nog, škatljica 50 kr., poštalne prosto 75 kr.

Balzam za goltanec, 1 steklenica 40 kr., poštnino prosto 65 kr.

Zivljenska esenca steklenica 22 kr.

Angležki balzam, steklenica 50 kr.

Fijakerski prsni prašek, 1 škatljica 35 kr., poštnino prosto 60 kr.

Tanokininska pomada J. Pserhoferja, pospešuje rast las, škatljica 2 gld.

Univerzalni plašter prof. Steudela, posodica 50 kr., poštnine prosto 75 kr.

Univerzalna čistilna sol A. W. Bullricha, domače sredstvo proti posledicam slabe prebavo, 1 zavitek 1 gld.

Razven imenovanih izdelkov dobivajo se še druge tu- in inozemske farmaceutične specijalitete, ki se bile po vseh avstrijskih časopisih oznanjene; in se na zahtevanje točno in v cono proskrbljajo tudi predmeti, kojih ni v zalogi.

Razpošiljanja po pošti vrše se točno, a treba je donar poprej dopeslati; večja naročila tudi po poštnem povzetju.

Pri dopošiljatvi donarja po poštnoj nakaznici, stane porto deseti manj kakor po povzetju. 11—12

Priviligirane štroaljke proti mildovu (peronospori) inžinira Živica pripoznato su medju ostalim kano najbolje, jer su najjednostavnije, najdovršće i najustrajnije; najlaglje i vrlo brzo u radnji, pošto porabe najmanje tekućine a kod svega toga jesu najjeftinije. Podpisana tvrdka pripravlja ih radi toga mnogobrojno za buduće proljeće te razašilje već sada prospekte i cienike bezplatno svakomu, tko se oglasi, te šaljo i obrazce. Priporuča takodjer drugo predmete i svoje radnje.

ŽIVIC i drug.

u TRSTU, ulica Zonta broj 5 inžinirski ured, skladište strojeva i dotične tvarino; zastupstvo tvornica, mekanička radionica.

Izdavatelj i odgovorni urednik Mate Mandić.

Tiskara Dolenc.

DRUGO IZDANJE.

Broj 13. U Trstu 30. marča 1893. Godina XXIV

Napodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana soj pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja iz pogodbo sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu pošću valja točno označiti.

Komu list nedodjo na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za for., za soljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Govor

narodnega zastupnika prof. Vjekoslava Spinčića, izrečen u sjednici carevinskoga vieća dne 8. marča 1893. prigodom rasprave proračuna ministarstva trgovine.

(Konac.)

8. Predlog gg. zast. pl. Burgstallera i dra. Rizzi-a.

Prije svega preporučam predlog gospode pl. Burgstallera i dra. Rizzia, da se uvrsti u državni proračun dostatna dotacija za izvedbu novih gradnja ili predgradnja u području lučke, te morsko-zdravstvene službe, onako, kako ga je proračunski odbor prihvatio. To je obćeniti predlog, a što sam ja naveo, nije nego specializovanje nekih radnja, koje bi se imalo provesti u razdobju od godine 1893. do godine 1902.

9. Predlog zast. pl. Burgstallera i grofa Bonde i naši domaći brodovi.

Isto tako zagovaram i preporučam visokoj kući, da prihvati, a vladi da provede predlog zastupnika pl. Burgstallera i grofa Bonde, koji se tiče zaštite i razvoja domaće trgovačke mornarice. Ja podpuno potvrdjujem ono, što su u tom pogledu u jučerašnjoj i prekjučerašnjoj sjednici kazali zastupnici vitez Stalitz i pl. Burgstaller. Stanje je naše trgovačke mornarice vrlo žalostno. Naši brodovi gnjiju u lukah, a posjednici tih brodova moraju plaćati za nje još porez (Čujte! kod istomišljenikah), makar da ne imaju nikakova dobitka, već samo gubitka od njih. (Zastupnik dr. Vašaty: Neka mole odpis poreza!) Domaći naši brodovi ne mogu se natjecati sa stranimi, i to ebog toga, što strani posjednici brodovah dobivaju velike podpore od strane vlade, naročito za one brodove, koji se grade u tuzemstvu, kako je to nedavno medju ostalim dokazao u zagrebačkom saboru hrvatski zastupnik, odvjetnik Barčić.

On je naime govorio i o podporah, koje drugo države davaju za gradjenje brodovah. On je rekao — i ja to vjerujem, jer on govori obično samo na temelju izvjestnih podataka — da Francezka svake godine daje podporu od 40 milijunah franaka na gradnju brodova; Englezka 21 milijun franaka; Italija 17 milijuna franaka, zatim cieli niz drugih država, primjerice Japan, koji u tu svrhu daje 2½ milijuna fran. — Austro-Ugarska 1,400.000 franaka (Poklici: Lloyd!) i to će po svoj prilici biti više od koristi drugoj poli monarkije nego ovoj. Svestrano se priznaje potreba pripomoći za brodove; ova potreba priznaje se u saborih u Trstu i Poreču (Zastupnik Biankini: Dalmacija!) i u Zadru; o toj se potrebi govori u saboru u Zagrebu; ne govore za to pripadnici jedne ili drugo narodnosti ili stranke, već to govore i uvidjaju svi zastupnici Primorja bez razliko stranaka i narodnosti. Ja se nadam, da će i naša vlada, kako je to obećao i da će i naša vlada, kako je to obećao i ugarski ministar-predsjednik Wekerle — kao što nam je jučer kazivao vrlo cienjeni zastupnik pl. Burgstaller — također opredieliti pripomoć za gradnju brodova.

10. Uprava Lloyda.

Dok je govorio vrlo cienjeni zastupnik moj predgovornik g. dr. Menger, primio sam pismo, kojemu bijaše priložena ova bilježka (čita):

„La camera di commercio di Spalato e il Lloyd. Scrive „Il Dalmata" del 25. corr.: La camera di commercio di Spalato aveva diretto, in una nota seduta, in lingua croata, alcune menzognere e perfide delazioni al consiglio di amministrazione del Lloyd contro il personale di quella agenzia, che in ogni occasione colmò invece di gentilezze e riguardi i presuntuosi croatomani di Spalato.

I pifferi però furono sonati, perchè il consiglio d'amministrazione del Lloyd fece restituire alla camera, a mezzo della stessa agenzia, il suo insinuato (Čujte! od strane istomišljenika), facendole capire che, se volesse qualche cosa, scrivesse almeno nella lingua del commercio, della marina ed anche del paese.

Non possiamo che lodare il contegno che il consiglio di amministrazione del Lloyd ha tenuto in tale circostanza".

To će reći, da je trgovačka komora u Spljetu upravila na upravu Lloyda u Trstu hrvatsku notu i da je ta uprava tu notu naprosto povratila (Čujte! kod istomišljenika), zahtievajući, da se ta nota napiše u trgovačkom jeziku (Čujte! kod istomišljenika).

Gospodo! Reći ću se, da ravnatelj možda nije o tom ništa znao, ili će se krivnja baciti na kojega nižega činovnika (Zastupnik Brzorad: To čine viši krugi!) Ja mislim, da bi se ipak moglo prestati takovim šikaniranjem, jer obala austro-ugarske monarkije — rekli vi što mu drago — je većinom slovenska i hrvatska. (Sasvim istinito! kod istomišljenika. — Zastupnik dr. Bartoli prigovara. — Zastupnik dr. Lueger: Vi ste jezgra pučanstva! Neka vam ne smetaju takovi pričgovori!) Nipošto, mi smo tamo i ostati ćemo tamo uzprkos prosvjedom. (Odobravanje kod istomišljenika).

Kašnje ću se vratiti još na jednu opazku o Lloydu, prije ću ipak učiniti drugu opazku o jezičnom obziru.

11. Druga opazka u jezikovnom obziru.

Kad sam nedavno putovao na otok Krk, te sam se samo taknuo Malinske, našao sam tamo na mulu nadpis: „Landungsplatz zu dem k. k. österreichischen Zollamte in Malinska". (Zastupnik dr. Vašaty: Austrijski!) A zatim: „Luogo di šaty: Austrijski!) A zatim: „Luogo di approdo appartenente all' i. r. ricevitoria doganale II. classe in Malinska" i nikakova hrvatskoga nadpisa! (Čujte! kod istomišljenika. — Zastupnik dr. Vašaty: Vi ste tamo stranci!)

Ako znate, da je Malinska u čisto hrvatskoj obćini, Dubašnici, i da je otok sav — izuzev grada Krka, — nastanjen Hrvati, tad ćete se diviti, da se tamo ne nalazi hrvatski već samo njemački i talijanski nadpis, kao da smo mi u Italiji ili u Pruskoj. (Zastupnik Biankini: I u Dalmaciji je tako!), tako je i u najviše mjesta u Istri.

Bilo bi sbilja već jednom doba, da se uzima većí obzir na veći dio pučanstva u Primorju. Stanovnici Baške tuže se također na lučki ured, te su na 19. siečnja o. g. — kako mi javiše, — upravili formalnu tužbu proti tomu uredu na c. kr. pomorsku oblast u Trstu. Meni nisu poznate točke te tužbe, te o tom ne mogu dalje govoriti, već samo preporučiti potanku iztragu o toj stvari i što je moguće prije lick proti tomu zlu naći.

12. Obzirom na Lloyd.

Što se tiče Lloyda, imao bih da kažem još nekoliko rieči. Ovdje bi se moglo više toga iztaknuti. Meni je došlo više pritužba, ali omedjaštiću se samo na jedno, naime na ono, što je njegova previšenost g. ministar trgovine prekjučer ovdje iztaknuo, odgovarajući na jednu interpelaciju.

On je naime ovdje govorio o primitcih i izdatcih, te je potvrdio, da manji dohodci, dakle deficit g. 1892. prema onim god. 1891. iznosi 311.606 forintih, unatoč nekim vrlo poveljnim okolnostim, što su te godine nastupile, osobito uslied kolere u Hamburgu, — jer je uslied toga bio u Trstu veći uvoz i izvoz. Njegova preuzvišenost rekla je nadalje, hoćemo li, da stanje družtva pravo prosudimo — to da moramo uzeti u obzir ne samo dohodke, već i prirast nje, naročito one, što su postignuto u arsenalu. (Čujte! kod istomišljenika).

Gospodo! Ja se bojim, da su to prištednje postignute ponajvećma kod radnika i to kod onih najnižih, najsiromašnijih (Čujte! kod istomišljenika) i da se je kod ostalih granah uprave vrlo malo prištedilo. Pisali su mi, da je u potonje doba odpušteno preko 350 radnika, i to takovih, koji su tamo radili 10, 20, 30 pače i 40 godinah (Čujte! Čujte!) i koji bi i sad još bili sposobni za rad! Samo nekolicini, tridesetorici od njih, podieljena je na godinu dana mirovina sa mjesečnih 8 for. (Čujte! Čujte!)

Poslje godine dana neka umru od gladi, kao i svi drugi, koji su toliko godine radili a neimaju mirovine ni za jednu godinu. (Čujte! Čujte! — Zastupnik dr. Lueger: A Lloydu se daje subvencija!) Ovi ljudi ne razumiju nikakav drugi posao, i ne mogu u obće naći posla — bačeni su na ulicu (Čujte!)

Ne velim, da se radnici moraju pridržati, ako ne ima posla, ali ako je istina, što mi je pisano, tada se ti odpusti radnika moraju samo prekoriti.

U potonje naime doba — ako sam dobro upućen — dalo je to družtvo graditi tri paroboda „Marija Valerija", „Gisela" i „Vindobona" u inozemstvu i to dva

PODLISTAK.

PJESME.

Spjevao **Anton Terezin.**

Izpoviest.

Naglost pobija mudrost.
Narodna poslovica.

I.

Na vrancu hiti Janko mlad
Iz samog rimskog vatikana,
A ravno ù svoj rodjen-grad,
Na grudi zlata milovana.
Jur tam 's daleka dom mu gle
Kô labudje se bieli jato,
Na zapadu dok sunce mre
I po njem zadnje sipje zlato.
Pa čim je dom si zgledô mladić,
Koj proputovô sav bje sviet,
A riedko svoj je gledô gradić,
Uzdahnu kan' da rad bi riet:

Oj rodni kraju, zibko meka
I majčinog vrutče mlieka!
Ti ljubavi nam prve vrelô
Sprum tebe i spram roditelja!
O blažen kom i stricla Lelja
U tebi zgodi srce vrelô,
O blažen kom' i sljednja želja
U tvome kriju nadje sielo:
U tebi koj i drûgu nadje,
U tebi koj i ù grob sadje.

I zelen lug već vidi eno,
Gdje prvi put se sastô s njom,
Na prstić prsten gdje joj djênô
I privinuo k srcu svom.
Ta on je liep kô cvietak rudi,
Pa zar je čudo da je rosa
Na toga cvietka pala grudi?
Pod mornar-kapom vrana kosa
Tamnóputnu mu šiju gladi;
Al' kakvi su ga stisli jadi,
Da sjetne su mu oči crne;
Da što se više bliži domu,
Sve više strepi, više trne,
Sve blieđje lice rumeno mu?
Il' zar se boji rodnog grada,
Gdje cvate ruža, njeg'va mlada?
Ta dom koj ljubi, čim ga spieti,
Kô ptić u gnjezdo u nj poleti.
O i on rado svoje gleda,
Al' pokora mu napried ne da,
Što sveti mu ju otac zada
U vatikanu Rima grada.

Ogriešio si du. i činom
S kog prestô bje bit crkve sinom,
S kog namjestnici Krsta častni
Odriešit ga ne bjehu vlastni.
I sam mu starac biskup reče:
U Rim se k papi nek uteče,
A on, bogoljub jer je bio,
Nit časka nije počnsio.
Pa sad na vrancu hiteć svomu
I vraćajuć se k milom domu,
O svojoj misli izpoviedi
I što mu reče papa sledi;
A na tu misô momak liepi
Sve više trne, više strepi.

II.

Na putu Janko kô kroz dim
U duhu svedjer vidi Rim;
Na krilih misli tamo leti,
Srebrôpjeni gdje šumi Tibar,
Gdje Tibrom plovi u „barketi"
I pjesmicu pjevucka ribar.
Tuj sjetio se bje što davni
O Rimu školnik pričao mu:
Da Rim je njegda bio slavni
Gospôdar svietu čitavomu . . . .
I bje mu kan' da tog je dneva
U popjevci i ribar pjevâ:

Oj šumi glasno, slavna rieko,
Nek šum ti j' čuti na daleko!
O slavi šumi vječnog diva,
Na objeh što ti leži stranah,
O krvi, što u tebi pliva
I što iz robskih tekla rana!
O slavi šum ti budi poj,
O mučeničkoj krvi plač;
No! — samo poj nek bude sada,
Kad poganinu Krstov boj
Za nâ vjek slomi kruti mač
I silnika za nâ vjek svlada.
Pa kazuj, Tibru, kazuj svim,
Na tebi vječni da je Rim;
Al' tuj da Krst sad slavje slavl
I t'jaru meće svieta glavi.

Kô san mu lebdi slika dana,
Kad pade u dvor vatikana:
U vatikanu vidje papu,
Gdje sav u zlatu sju kô plamen;
On drhtnu, klekno, skinu kapu,
Na čizmici mu ljubnu kamen,
A za tim jedva da dotječe
Kroz suze oću da izreče:

„Sin odmetnik se opet eto
U tvoje krilo vraća sveto
I skrušen ti pred licem kleči;
Daj smiluj mu se, sveti oče,
I duševnu mu bol izliečî!"
„I odmetniku" — papa poče —
„Milostiv Bog je na nebesih,
U božje krilo kad se vrati. —
A jesu l' teški tvoji griesi?"
„Moj teški grieh" - odvrati papi -
„Koj duši mojoj pokoj krati,
Za osvetom u nebo vapi;
A na uj me nagla nagna ćud,
Taj mog života udes hud".

(Slliedi).

Nad grobom nezaboravne tetke.

Bljah diete, malo diete
Kad mi majka u grob pala,
A ti si mi vrući, žarki
Drugi majčin cjelov dala!

Učila me Bogu molit
U hrvatskom milom sboru,
Sreću, ljubav opet naći,oh,
Drugu majku u tvom dvoru.

Sad si i ti hladno smrti
Klete kose pusta žrtva,
Sad si i ti tužna, ledna;
I ti si mi sada mrtva!

U tvoj lijes tužno zurim,
Pred menom je raka tvoja;
Zadnji put ti sbogom šapćem,
Mila druga majko moja!

Rieka u ožujku 1893.

R. Katalinić Jeretov.

prva u Engleskoj, a potonji u Pruskoj. (Čujte! Čujte! kod istomišljenika). Zar nije bilo moguće, da se svi ti parobrodi sagrade u Lloydovom arsenalu u Trstu? (Zastupnik dr. Vašaty: Mi napredujemo!) Tad nebi bilo nuždno, da se radnici odpuste. (Odobravanje od strane istomišljenika). Zar da i ovdje podupiremo inozemce, a naše ljude bacamo na ulicu? (Odobravanje od istomišljenika).

Ovdje ću primjetiti samo još jedno: Priposlan mi je obširan imenik i rečeno, da su ljudi, koji su još u poslu ostali, rodom Talijani, t. j. iz kraljevine Italije. (Čujte! Čujte! od strane istomišljenika).

Ti ljudi — medju njimi i jedan takov, koji nije austrijski državljanin, jer je, kako mi je rečeno, prije više godina išao na vojničke vježbe u Italiju — pridržani su, dočim su naši ljudi odpušteni.

Stvar ide ipak nešto predaleko. Naši ribari zapostavljaju se talijanskim; naša vina su na korist talijanskih skoro uništena (Odobravanje sa strane istomišljenika), a sad se naši ljudi odpuštaju iz posla, dočim se oni iz druge kraljevine ostavljaju u poslu. Zar da gledamo na sve to i ne kliknemo: Quo usque tandem! (Zastupnik dr. Brzorad: Hrvati su po Stremayru stranci u Austriji! — Zastupnik dr. Vašaty: Sve, što je slavensko, strano je!)

13. Željezničke pruge u Istri.

Ovdje bih želio naglasiti još dvie želje gledom na željezničke pruge u Istri. Preporučam brizi visokoga ministarstva trgovine pruge izmedju Herpelja-Kozine i Jurdani ili Matulje-Opatija. Bila bi to neobhodna potreba za tamošnje siromašno i vazda vjerno pučanstvo. Bilo bi to također u interesu trgovine, kao i u strategičnom interesu, jer bi se gradovi Pula, Trst i Rieka za jednu uru i pol približili. Mjesto da se čini okolni put preko Divača, Sv. Petra itd., moglo bi se — kako rekoh — prikratiti put za jednu uru i pol, a možda i za dvie. Preporučujem brizi visokoga ministarstva trgovine i lokalnu željezniću Trst-Poreč, i to s normalnom širinom, pri čem moram ipak opaziti, da se valja pretežno obazrieti na one dielove pokrajine, koji ne imaju još nikakovih svezah sa svietom, da se naime uzme osobiti obzir na obćine Dolina, Dekani, Pomjan, dakako i Kopar, Bujo, Oprtlje, Motovun, Vižinada i Višnjan, te da bi ta pruga morala negdje, možda kod Kantanera, imati svezu s onom prugom, koja već postoji u Istri.

Spomenuti ću konačno jednu točku glede Goričke. Nama je podastrt vladin predlog, broj 609 prilogah, tičućih se izgradnju lokalne željeznice Tržić-Červinjan.

Ovdje je pobrinuto za jugo-zapadni kraj Gorice, za tako zvani furlanski dio; nitko nebi imao što proti tomu, kad uslied toga no bi bila nanešena šteta drugim dielovom pokrajine, naročito glavnomu gradu Gorici, i kad bi se istodobno skrbilo i za ostale dielove zemlje. Moram ovdje primjetiti, da cieli sjever te iztok Goričke ne imaju ni pednja željeznice. Moram nadalje spomenuti, da je jugozapad pokrajine nastanjen sa Furlani, ako hoćete, Talijani, dočim sjeverni, najveći dio pokrajine, poćam od Gorice, zapremaju Slovenci, te htjeli ili nehtjeli moramo i tuj doći do zaključka, da se svagdje skrbi više za pripadnike drugih narodnostih nego za Slovence i Hrvate. (Zastupnik Biankini: Kao obično!) Punim je pravom, kako sam čuo i čitao, kod dotičnih razpravah u željezničkom odboru visoko cienjeni zastupnik Kaftan kazao, da će za tu prugu Tržić-Ronki, i Červinjan glasovati samo pod uvjetom, da bude poskrbljeno za svezu izmedju Gorice i te pruge i da se sagradi pruga kroz vipavsku dolinu izmed Logatca i Gorice.

Gospodin vladin zastupnik obećao je takodjer, da će vlada tu želju, taj uvjet izpuniti, a ja se nadam, da neće ostati kod pukoga obećanja. Nadam se takodjer, da će doskora doći doba, kada će ne samo jugo-zapadni i iztočni, već kad će i sjeverni, najveći dio te pokrajine, dakle ciela dolina Soče, dobiti željeznicu, i time završujem. (Odobravanje kod istomišljenika).

Govor

dra. Matka Laginje, što ga je govorio u sjednici carevinskoga vieća dne 23. febrara 1893.

Visoka kuće! Ja ću svoje opazke o predmetu, koji je na dnevnom redu, opet u glavnom ograničiti na moju užu domovinu, to jest na Primorje, a napose na Istru, koju neposredno zastupam.

Moguće je, da će tko na temelju mojih zaključaka reći, da u Primorju isto biva, kao i svagdje — a to bi bio svakako najneutemeljeniji okretaj — ili će možda nekoliko štovane gospode drugova doći do osvjedočenja, da Primorje stoji mnogo lošije u nekih obzirih od svih drugih kraljevina i zemalja, uzme li se ove sve ukupno.

Ja sam u svomu govoru, što sam ga govorio 15. decembra prošle godine u ovoj visokoj kući, uztvrdio, da ukupni prihod državo iz Primorja iznosi 16·1 mil., a da se naprotiv troši samo 4·3 mil. za Primorje, za posebno interese Primorja.

Odmah sam tada izjavio, da rado primam, ako mi tko izpravi koju pogrješku, jer se može ipak dogoditi, da sam pri kakvoj točki pogriešio. Nadalje sam, govoreći o investicijah, koje se daju za željeznice, za gradnju tršćanske luke i za podporu Lloyda, opazio, kad bi se za amortizaciju cieloga kapitala i na posebni račun Primorja računao prinos i od 4·5 milijuna, što je ipak odviše uzeto, da smo ipak uviek u stanju našimi prihodi pokrivati naš dio zajedničkih izdataka na t. zv. zajedničke poslove, ne samo ove polovice, već također i ciele monarkije.

Na to je neki štovani zastupnik, sinriji gospodin drug, izjavio sumnju, da li su u obće prihodi Primorja tako visoki, kako ih ja navedoh, i da li državna vlada, uprava, u njenih raznih podrćjih možda ipak što više ne izdaje za Primorje, nego li ja navedoh.

S druge opet strane čuo sam od jednog uvaženog praktičara, kad sam mu kazao iznos, koji sam pri carinskih prihodih uzeo za temelj momu računanju, da su carinski prihodi u Primorju mnogo viši, i da dopiru na dvostruki broj milijuna, kojo sam ja naveo.

Obzirom na tu razliku, smatram, da mi je dužnost, i visokoj kući i mojim biračem kazati podatke, na temelju kojih sam ja došao do izračunanja obiju glavnih iznose, naime državnih prihoda i izdataka u Primorju. No moram kazati, da mi nije na žalost moguće dosada putanje izpitati konačne račune našega državnoga gospodarenja; ali se za to držim ovlaštenim za temelj na to odnosećih se izračunavanja uzeti državni proračun, koji se ipak sastavlja na osnovu prakse od više godina, pak će predvidjenim rezultatom sasma morati da odgovara, izuzevši naravno nepredvidjene slučajeve. Da budem kraći, odmah ću reći, da sam pri ovom izračunavanju izpustio pomanje stvari a dapače i veće točke, koje se po prilici pokrivaju u potrebi i podmirivanju, te da sam tako sasvjestno računao, da ide više na štetu nego u prilog Primorja. Računao sam s okrugli mi biljadami, pak jer su to brojevi, neka mi se dozvoli, da ih čitam.

Evo tih prihoda iz Primorja:

Od izravnog poreza plaća Primorje i to od zemljišnoga poreza 640.000 for., od poreza na kuće za najam i vrstnoću 1,516.000 for., od petpostotnoga poreza za iznos od poreza slobodnih kuća 60.000 for., od poreza na privredu 108.000 for., od poreza na prihode 885 000 for., od eksekucijskih pristojbina 50.000 for., od zateznih interesa na porez 18000 f., svega skupa 3 277.000 forinti. Od toga ima se odbiti 49.000 for. kao troškovi za utjerivanje, onda čisti prihod izravnih poreza u Primorju iznosi 3 228.000 for.

Prihod je od carine 6.033.000 for., neizravni porezi iznose 6,038.000 forinti, i to potrošarina okruglo 1.630.000 forinti, solarina čistih 993.000 for. duhan upravo 1,324.000 for. Na točku „duhan“ opaziti moram, da prihod u Primorju iznosi for. 3,063.000, a jer se odatle mora odračunati 139.000 for. troškova uprave i okolo sedminu svih državnih izdataka za nabavu surovine 1,600.000 for., po tome ostaje čisti prihod od 1,324.000 for., kako sam ja uzeo.

Od prodaje biljega država dobiva u Primorju 691.000 for. Od raznih se taksa i pristojba svuke ruke potuže 1,029.000 forintih.

Lutrija daje 288.000 for., mitnica čistih 58.000 for., osobiti namet od točenja izvjestnih spirituoznih pića 30.000 forinti, pošte i brzojavi čistih 263.000 for. Prihod raznih pomorskih, zdravstvenih i lučkih pristojba iznosi 453.000 for., a napokon prihod državnih šuma u Primorju 58.000 forinti.

Sve ove stavke daju zajedno 16.078.000 for. ili okruglo 16·1 milijuna, kako sam ja uztvrdio.

Stavke izdataka biti će naravno puno niže nego li one primitaka.

Ministarstvo unutarnjih posala, naime politička uprava u obće — jer se za cestovodogradjevine, o kojih sam nedavno govorio, ništa ne daje — stoji 590.000 for., ministarstvo za zemaljsku obranu za troškovih oružništva i znzgrednih izdatcih 181.000 for. Kod ministarstva za bogoštovje i nastavu iznose posebni troškovi školskoga nadzora, te za stanovita izkapanja u Oglaju i malenkosti kod crkve u Poreču u svemu 26.000 for., troškovi za bogoštovje 219.000 for., nastava 380 000 for. (Zastupnik Spinčić: Za Hrvate i Slovence skoro ništa!) To su većinom troškovi ministarstva za bogoštovje i nastavu u Primorju čistu svotu od 625.000 for., ministarstvo financijah troši 1,950.000 for.; ministarstvo trgovine za pomorsko-zdravstvenu službu i za ove lučke gradjevine, za koje je u ovogodišnjem proračunu providjeno 475.000 for., dakle za mali iznos više nego iznose tamo ubirane pomorsko-zdravstvene i lučke pristojbe. Tad računajmo u područje ministarstva trgovine još polovicu troškovah za središnju pomorsku oblast u Trstu — kažem izričnu polovicu — jer druga polovica ima se amortrati da odpada na Dalmaciju. Polovica ova iznosi od prilike 119.000 for. Troškovi za ministarstvo trgovine iznose dakle for. 594.000.

Ministarstvo poljodjelstva daje Primorju nešto manje, nego što to ministarstvo dobiva iz državnih šuma u Primorju, naime 58.000 for. u svemu. Tad nam preostaje ministarstvo pravosudja, dakle sudstvo skupa sa kaznionami. Odbijemo li dobitak, što se dobiva od kaznionah, izlazi, da taj trošak iznosi upravo 872.000 forinti na godinu.

To stavke troškova sbrojene daju iznos od 4,205.000 for. ili okruglo 4·3 milijuna forinti, što sam već prije tvrdio i dokazao iz proračuna.

Sad molim visoku kuću, da mi dozvoli ovaj zadatak nešto dalje razviti. Stavljam si kod toga pitanje, kako se Primorje sa svojimi dohodci, odnosno sa izdatci odnosi prema ukupnosti u car. vieću zastupanih kraljevina i zemalja, a zatim prema ukupnosti zemaljah austro-ugarske monarkije. Što se prve točke tiče, naime troškova, koji su zemljam i kraljevinam, zastupanim u carevinskom vieću, zajednički, to mogu kao dotične zajedničke troškove navesti absolutno same troškove središnje uprave u pravom smislu rieči za pojedina ministarstva, naime za ministarstvo unutarnjih posala, ministarstvo bogoštovja i nastave, trgovine, poljodjelstva te pravosudja, za koje mogu troškove označiti po 500.000 for. za svako ministarstvo, zatim troškove ministarstva financijah dvostruko toliko, dakle s jednim milijunom forinti, troškove pako ministarstva za zemaljsku obranu sa svimi troškovi za naše domobranstvo, naime sa 11 milijunah forinti. Time dolazim do zaključka, da se troškovi za središnje oblasti i naše domobranstvo u svemu sa 17·5 milijuna forinti kao zajednički troškovi za sve kraljevine i zemlje ovo državne polovice smatrati imadu.

Zatim dolazimo na troškove, koji su zajednički sa zemljami ugarske krune, kako se sad službeno kaže, ili bolje rečeno, koji se sa Ugarskom i Hrvatskom podmiruju. Tu imademo izdatke za providjnji dvor, ministarsko vieće, to druge s Ugarskom zajedničke poslove sa 112 milijuna forinti, zatim izdatke za zajedničke i naše posebne dugove i njihovu upravu sa 153 milijuna forinti na godinu, odakle se pokriće iz iste stavke sa 9·5 milijuna forinti mora odbiti. Iznose dakle troškovi za zajedničke poslove zemaljah ove državne polovice, zatim onih s Ugarskom i Hrvatskom u svemu 273 milijuna forinti na godinu. K tomu bi Primorje, proračunamo li prinos pojedinih zemaljah, pridonosilo onaj iznos, koji proizlazi iz sravnjivanja ojelokupnih državnih dohodaka i dohodaka Primorja. Oni iznose po proračunu 609 milijuna, ovi 16·1 milijuna forinti; prema tomu bi Primorje moralo doprinositi ⅓ ukupnih državnih dohodaka k zajedničkim državnim dohodkom ove državne polo i ciele monarkije, to jest 7·2 milijuna. Ovih 7·2 milijuna iznosi sa prije spomenutih 4·3 mil., koji se troše za upravu u Primorju, iznos od 11·5 milijuna, tako da bi još 4·6 milijuna forinti proostalo.

Ako sad, kako u svojem prijašnjem govoru spomenuh, na posebni račun Primorja stavim još prinos od 4·5 mil. for., kao godišnji odplatni prinos za troškove, koje je država imala jednom za gradnju željeznicah, za luku u Trstu, te za Lloyd, pa ih danas još imadem, to imademo prema ojelokupnim dohodkom iz Primorja najmanje još 100.000 forinti na godinu čistog viška od Primorja. Očekujem — kako rekoh — da će ma s koje strane slieditи ili izpravak ili potvrda brojkah, što ih ja na temelju proračuna iznesoh. Budu li s mjerodavne strane ti brojevi potvrdjeni, to jest od strane visoke vlade, tad smo postigli, što mi godine i godine već tvrdimo, naime svečanu izjavu i priznanje, da mi ne samo nismo pasivna zemlja, nego da skupnost kraljevina i zemalja ovostrane državne pole od naših dohodaka za druge, ne naše posebne svrhe i potrebe, nešto izdaje. Ne dobijemo li pako ovakovu potvrdu to očitovanje, tad ću se i ja držati svlaštenim, da smatram, da sve stoji onako, kako sam na temelju raznih podataka stvorio te zaključiti po izreci: „Qui tacet consentire videtur. (Tko šuti, odobrava. Op. ured.)

Visoka kuće! Rado ću priznati, da nisu sami Hrvati i Slovenci, koji te milijune doprinose, već da pri tomu sudjeluju i porezovnici drugih narodnostih, ali to na stvari ne mienja ništa, jer naprama državi moramo biti smatrani jednom jedinom krunovinom. (Zastup. pl. Burgstaller: Ne!) Molim, gosp. kolego, tri autonomne uprave, autonomna tiela i jedna krunovina, u kakovo je meni poznato. (Zast. pl. Burgstaller: Ne!) Ja u južnom dielu carevine nisam nikad čuo govoriti o drugoj krunovini, već samo o Primorju. (Zast. pl. Burgstaller: Ne, to su tri krunovine!) Molim, to su tri autonomne uprave i jedna krunovina u političkom smislu. Ali to ne čini nikakvo realike obzirom na ukupnost kraljevinah i zemaljah, te obzirom na dužnost visoke vlade prema našoj zemlji, ali čini znamenitu razliku, ako se pitamo, što Hrvati i Slovenci u Primorju za to dobivaju, što su sa porezi tako jako i nerazmjerno obterećeni, jer ćete, gospodo, priznati, uzmemo li u račun samo izravne poreze, te oni neizravni prinosi, za koje su autonomna tiela ovlaštena troškove razpisivati, to koji državi nose od preko 7 milijunah, da je to silan i nesnosan porezni pritisak, koji tamošnje pučanstvo tužko osjeća.

Moramo dakle staviti pitanje i odgovoriti, da li visoka vlada daje u obće i koje probitke, te li čini investicije i kakove, da li daje uprava i da li je ta pravedna i razborita prema našemu pučanstvu i za ono što mi plaćamo.

U tom obziru slobodan sam u kratko upozoriti na moj govor, držan 15. decembra prošlo godine, gdje sam nešto malo govorio i o našoj političkoj upravi. Da je politička uprava kod nas samo složesta, o tome sam u dnu svoje duše uvjeren i držim, da sam u premnogih primjerih, što ih onom prilikom navedoh, za to i dokaz pružio.

Da u pravosudju nije bolje, dokazao sam također u mojem govoru od 16. o. mj. Ja sam bo — govorio tko što mu drago — samo činjenice navadjao, ali na žalost ne sve. Da nam namještaju za sudce osobe, koje našega jezika ne razumiju, to je već bilo spomenuto, da primjerice katarski sud u Vodnjanu u Istri . . . .

Podpredsjednik baron Chlumecký (prekidajući): To baš ne stoji u osobitom savezu sa proračunskim provizorijem i za to ne mogu dozvoliti govoriti o tome. (Živo prigovaranje na desnici).

Zastupnik dr. Laginja: uslobodjujem se opaziti, da je ovo o čemu vićemo, proračunski provizorij; moram dakle ipak površno proći na sve grane javnoga života i sva ministarstva.

Samo ću u kratko spomenuti, da u Istri imade pojedinih kotarskih sudovah, koji ne odgovaraju hrvatski na podneske u tamošnjem zemaljskom hrvatskom jeziku.

Podpredsjednik barun Chlumecký: Smijem li moliti, uredovni jezik kod kotarskih sudovah u Istri ne spada za cielo ovamo! (Prigovaranje na desnici. — Zastupnik Brzorad: To je ipak obći političkí položaj! Zastupnik Vašaty: Ta to je generalna razprava!)

Podpredsjednik barun Chlumecký: generalna razprava o proračunskom provizoriju, nipošto pako o sudbenom jeziku kod kotarskih sudova.

Zastupnik Laginja: Ja ću dakle nastojiti, da svoj govor u toj točki u kratko završim, te svečano izjavljujem, da mi Hrvati i Slovenci u Primorju u nijednom području, od nijednoga ministarstva ništa koristna ništa povoljna za nas ne dobivamo — bilo na gospodarstvenom, bilo na duševnom polju, — i da mi ne možemo ovoj visokoj vladi podnipošto dozvoliti ni provizorni ni definitivni proračun sve dotle, dok ovaj sustav postoji. (Zastupnik Pernerstorfer: Ni sa slobodom govora, ni bez nje! Zastupnik Brzorad: Tu je novi izum ta sloboda govora!) A jer smo sada kod viećanja o dozvoli poreza, to mi neka bude dozvoljeno ipak toliko reći, da opet s nekoliko rieči u ovoj visokoj kući iztaknem, kako se kod nas pobiru porezi i dače. O tih stvarih morao bi u ovoj visokoj kući govoriti u mojem materinskom jeziku, jer u njemačkom jeziku ne nalazim za to zgodnih izraza. Držim da ono, što je vrlo štovani drug iz Galicije spomenuo, daleko zaostaje za onim, što se događja u Istri. (Čujte! čujte! s desna).

Dalje u prilogu.

Prilog broju 13. „Naše Sloge“.

Naravno, da mi je to sasvim razumljivo. Jer ako naš upravni sustav, što se tiče financijah, sa tako velikom zemljom, kraljevinom i tako uglednom strankom u ovoj visokoj kući neće da računa ili ne može da računa, tad je kao sin u istoj monarkiji živućega i na dvoje presječenoga tiela, kao Hrvat, kao dieta naroda, koji je u tom pogledu prilično zanemaren, ne mogu ovdje govoriti kao lav, već samo kao janjo.

Bilo je doba, visoka kuće, kad je Istra imala da pretrpi čitav niz zločestih žetvah, gdje je sva vinska proizvodnja bila uništena, da se o plaćanju poreza, pače u obće bar na polak o čovječjem životu kod tamošnjega pučanstva nije moglo ni govoriti. Ova doba počela je g. 1850. i vuče se sve do godine 1875., dakle kroz čitavih 25 godinah. Koliki se porezni zaostatci morali tu nagomilati, lahko je pojmiti i u istinu je pučanstvo dospjelo u ruke lihvarah. Sto se toga tiče, to mi u tom pogledu niemo osamljeni u Austriji, nu gospoda mogu da se uvjere o istinitosti moje tvrdnje, kad im reknem, da dan danas na malom seljačkom posjedu u Istri leže sa 16 postotakah uknjižene hipoteke (Čujte!), 8, 10 i 12 postotakah obični su kamati. Napokon su nastale nešto bolje godine. Pučanstvo se nadalo, da će se nešto malo oporaviti, ali je kod toga, gospodo, kao kod bolnoga tiela, Tko nakon višegodišnje bolesti podimlje ozdravljivati, treba još dulje vremena štednje i opreznosti, bolje hrane, da se uzmogne podpuno oporaviti. Isti zakon bez dvojbe vriedi i u gospodarstvenom obziru. Nu čim su nastale bolje žetve, počele su porezne oblasti odmah da izvršuju svoju zadaću. Tad se je govorilo, sada puk imade opet vina, imade nešto pšenice, govorilo se: Zahi Krowot! A kako se to obavljalo, neda se pripoviedati. Bilo je seljakah, koji su kod godišnjega poreza od 15 do 20 for. tečajem deset godinah platili po 600 do 800 for. pače i 1000 for. na poreznih zaostatcih (Čujte!) i jer dobitak od žetve nije bio dovoljan — mogao bih vam navesti imena, gospodo, — pali su dotičnici opet u ruke lihvarah, da uzmognu porez platiti (Čujte!) Božjom pomoći i svojimi zdravimi rukami, pomaže si naš seljak — i u tom pogledu ne činim razlike izmedju obadvie narodnosti u zemlji — da napokon svoj porezni zaostatak smanjuje, da dodje po prilici na godišnju poreznu dužnost. Ali što se dogadja? Porezne oblasti, koje su tako revne i marljive, da čovjeku tako reći zadnju kap krvi iztisnu, ne trude se ni najmanje niti imaju vremena, da uknjižene porezne tražbine opet dadu brisati. Za to gospoda absolutno ne dospievaju.

Jer nam se uviek spočitava, da nismo u stanju pružiti dokaza za ono, što u ovoj visokoj kući navodimo (Zastupnik Spinčić: Mi uviek pružamo dokaza za svoje tvrdnje!) čast mi je, da predložim ovdje gruntovni izvadak gruntovnoga uložka br. 305. poreznе občine Žbandati, poreznoga okružja Poreč, po kojem je taj mali posjed pod praes. 26. febrara 1883. br. 893. obterećen poreznimi tražbinami u iznosu od 478 for. 7 nov.

Zatim dodje još jedna dalnja uknjižba od 99 for. 69 nvč., pod praes. 27. maja 1891. broj 2417. ili gruntovni broj 342. Dotični gruntovni izvadak učinjen je na 9. junija 1892. te sam zanj platio, kako se vidi, dva forinta biljege (pokazuje izvadak). Nekoga dana podjoh u nakani, da razne dugove toga nesretnika uredim — naravno ne svojim novcem, to ne ide — k poreznom uredu, odnosno ka gruntovnoj oblasti u Poreču i pogledah kako stoji onda s porezom, jer mi je ovaj čovjek vazda tvrdio, da on nije toliko dužan, to mi je i namire predočivao, iz kojih se je vidilo, da je u istinu znatne svote obično odplaćivao. Dodjoh dakle tamo — bilo je, ako se ne varam, 15. ili 17. febrara 1892. i nadjoh, da su te stavke još uviek uknjižene u gruntovnici.

Zamolih gospodu u poreznom uredu, da mi točno navedu, što je taj čovjek dužan na porezu i oni mi točno označiše njegov dug sa svotom od 38 for. 77 nvč. Za to je njegov posjed bio još sveudilj obterećen sa iznosom od 600 for. Kako to može biti od koristi po realnu vjerosiju sveukoga pučanstva, o tom prepuštam da sudi visoka kuća. Svatko bo neide u porezni ured, da se tamo osvjedoči. Pogleda si gruntovni izvadak, nadje, da je posjed tako obterećen hypotekom i ovršnim založnim pravom i posjedniku se eventualno ne dozvoli zamoljeni zajam, tim manje, što se kaže: Ti si zločest plaćalac, kad ni poreza ne podmiruješ.

Naravno je, da se na to odgovara: Tà on može taj dug brisati dati. Sve je to lieno i pravo, to možemo mi reći, ali čovjek, koji ne zna čitati ni pisati, koji ne znade, što će reći gruntovni izvadak i kakve posljedice imadu svi ti razni unosi, taj se toma ne dosjeti.

S jednom poreznom namirom neda se provesti izkniižba, koju sud mora redovito obaviti, o tom će gospoda biti uvjerena. Jer prvo što se tuj opaža, jest, da manjka uredovni pečat ili su podpisi tako načarani kao hieroglifi, da ih nitko ne može pročitati. Valjan, dobar propis ne može se učiniti. Onda se još pita, može li se sudbenim putem izhoditi takvo brisanje hipoteke. Drugi slučaj je ovaj:

Na gruntovnom uložku broj 218 u Baderni ili Monpaderni upisana su braća Radočić Martin i Radočić Mate svaki do polovice kao vlastnici. To je porezni dug, unešen godine 1884. praes. 28. maja broj 2875. u iznosu od 750 for. 51 nvč.; zatim dolazi dalnji unos od 9. julija 1883. odnosno stara dužna svota od 166 for. 64½ nvč. i zatim dolazi još jedna stavka od godine 1890. u iznosu od 82 for. 15 nvč. To čini ukupno 999 for. 31 nvč. Po formalnostih gruntovnoga stanja duguju dakle ti ljudi još uviek na porezu 1000 for., manje nekoliko novčića. Pa ipak imadem ovdje službenu ubaviest c. kr. poreznoga ureda od 20. jenara 1893. broj 117. upravljenu na „Istarsku posujilnicu“ u Puli, po kojoj ti ljudi imadu do konca god. 1892. platiti samo 148 for. 12 nvč. poreza, kod čega se ne smije pustiti s vida, da ovrâni troškovi, koji su u toj svoti zadržani, iznose jedan put 1 for. 5 nvč., a jedan put 50 for. 66 nvč., jedan put opet troškovi realne procjene od godine 1891. 18 for. 68 nvč., što moju nedavno stavljenu tvrdnju podkriepljuje, da troškovi realne procjene od prilike poprečno najmanje 15 for. iznose. Dakle ovaj mali posjed Radočićev obterećen je kako rekoh, sa 999 for. 31 nvč. poreznoga duga.

Taj posjed, gospodo, vriedi sav po sudbenoj procjeni od 4. febrara 1891. for. 1323 i 4 nvč. (Čujte!) jer procienjena polovica iznosi 661 for. 52 nvč.

Sada neka mi bude dozvoljeno pitanje, kako može biti s realnom vjerosiju toga posjeda, kad porezni ured pokazuje takovu nemarnost obzirom na brisanje već davno plaćenoga poreznoga duga.

Nu to nije sve. Neka mi bude dozvoljeno još jedan primjer navesti, kako se kod nas u poreznih stvarih upotrebljuje glasovita ovršna novela od 10. junije 1887.

Nu prije nego prodjem na ovo, dopustite mi, da opazim, kako se u potonje doba u pojedinih poreznih područjih, naročito u poreznom kotaru Poreču i Vodnjanu dogodiše stvari, koje su upravo nedostojne za ustavnu, evropsku, na kršćanskom temelju osnovanu državu. Ovrhe se provadjaju strogošću, koja se ne može pobliže označiti, te se no pazi na to, koliko će članova u stanovitoj obitelji morati gladovati. Ono malo klipovah kukuruze skupi se u vreću, poveže crnožutom vrpcom i zapečati počatom poreznoga ureda; a jadna djeca s materom gledaju sve to — i te zapečaćene vreće ostaju tamo, da se pričete troškovi skladišta — a oni gladni ne smiju da jedu taj kukuruz! Ovako se dogadja s najmanjom količinom hrane, tako biva s jedinimi proizvodi, što ih ljudi mogu pretvoriti u novac. Porezni uredi provadjaju godimice na stotine i stotine ovršnih sekvestracijah usjeva pojedinih malih posjeda. Volim: stotine i stotine u jednom jedinom poreznom području! (Čujte! Čujte!) te u tu svrhu spominjem opet kotar Vodnjan ili Dignano, porezni kotar Poreč. Troškovi, koji odtuda nastaju za pučanstvo, ogromni su u razmjerju prema njihovim dohodkom te prema njihovom gospodarstvenom položaju. Koji mu drago čovjek, možda tu i tamo redjak dotičnoga kontrolora ili kako se zove, bude plieniteljem. Seljaci donesu nekoliko for. tih, koje su ili pozajmili ili inače kako pribrali kao obročnu odplatu k poreznomu uredu, gdje im poreznik ili drugi koji činovnik reče: Mi ne imamo više s vami nikakva posla, idite k plieniteliu! I plienitelj ide jedan put u selo, da izvede zaplienu, koju sam prije spomenuo, eventualno s jakom pratnjom. I ako sad jadni seljak dodje s nekoliko kukavnih forintih u grad, da plati porez, odbije si onaj najprije svoja dva forinta za svakoga porezovnika. Prisiljen sam, da u tom pogledu stavim na njegovu preuzvišenost gosp. ministra financijah prozivno pitanje, da li je istina, da je u poreznom kotaru Vodnjan u Istri minulo godine jedan takav plienitelj za takav ništetni posao zaračunao si na dan do 30 for. (Čujte! Čujte! — Zastupnik N. Brzorad: To se dogadja kod nas kod ovrhah; pet forinti dobiva plienitelj!)

No trebam da napose i obširno naglašujem, da na rieševanje molbah gledo namotah i poreza moramo često čekati po čitave godine; jedno sam riešenje primio, premda nije došlo u moje ruke, već na dotičnoga čovjeka, i za to sam riešenje vrlo zahvalan njegovoj preuzvišenosti. (Zastupnik dr. Vašaty: To se dogadja posvuda!)

Imenovan sam sudbenim kuratorom jedne malone masse Zamlić, gdje braća Sertić konkuriraju kao subaštinici; ovi imadu mjesto svojih pokojnih roditeljah i braće po mojem nazoru platiti baštinske pristojbe od prilike toliko novčića, koliko im je forinti propisano. Sbila se nekakva pogreška kod računa. Proti tomu platežnomu nalogu uložio sam utok u aprila 1890., a danas dakle koncem febrara 1893. ne imam ni sada riešitbe! (Čujte! kod istomišljenika. — Zastupnik dr. Vašaty: Kroz godine nikakvoga riešenja! To biva i u političkih stvari!)

Da se u Istri utjerivanjem poreza ide do skrajnosti granicah, dokazuje osim onoga, što sam naveo, još jedan flagrantni slučaj, koji sam upravo prisiljen ovdje navesti. Ubogi, stari neki seljak, gotovo 60 godišnji čovjek Franjo Blažić iz Blažićih, ili, kako se takodjer kaže, Biasichi, porezna občina Štokovci, porezno okružje Vodnjan u Istri, bio je — salvo il vero — godine 1890. ili 1891., on je svakako, gospodo, bio radi poreznoga duga protjeran iz svoje kuće, te ležaše kroz osam dana i noći djelomice vani na cesti, djelomice opet morade upotriobiti dobrotu svojih susjeda. Imao je kod sebe staru sestru i dvoje djece, koja još nisu bila dostigla dobu, da mogu obavljati težke poslove.

Ovaj je čovjek do jeseni minule godine na račun svoga duga — koliko iznosi, ne možemo nikad saznati, kod naših se poreznih ureda to ne može doznati, — koji je iznosio navodno 300 for., platio preko 200 for. On ne zna još, da li su zemljišta njegova — on je kašnje doduše opet došao u posjed — ili u vlastničtvo vis. poreznoga erara i hoće li ih erar opet njemu dati ili komu drugomu prodati. On o svemu tomu nezna ništa. Definitivnoga odgovora ne može dobiti.

Poznato mi je, da se je baš za ovoga čovjeka zauzelo neko malo štedovno i pripomoćno družtvo u Istri, te ponudilo izplatu stanovitog iznosa, ali, naravno pod uvjetom, da ima do toga i toga dana ipak slieditи definitivni odgovor, da se znade, kako stvar stoji i da se s njim može odlučiti, što se ima za buduće učiniti.

Ob odgovoru ne može naravno biti govora, jer u tom obziru — kako rekoh — postupak je nešto nevjerojatnoga.

Ja, visoka kuće, kako već prije spomenuh nisam u stanju, da nacrtam podpunu sliku naših gospodarskih odnošaja u zemlji, te da vam naročito podpuno podadem uvjerenje, jedino uvjerenje, koje ja već dugo gojim i ne samo ja, već i cielo pučanstvo, koje mora pod oviui odnošaji trpiti: da naime, ako želim učiniti svoju dužnost, ako neću da varam izbornike, da se ne iznevjerim volji mojih izbornika, koji me ovamo poslaše, ne mogu glasovati za ovakav sustav, za ovakvu vladu, koja takav sustav podržava i da prema tomu ne mogu glasovati ni za provizorni ni za definitivni proračun! (Odobravanje i čestitanje od strane istomišljenika).

Pogled po svietu.

U Trstu, dne 20. marča. 1893.

Austro-Ugarska. Razprave carevinskoga vieća odgodjene su ovih dana radi uskrsnih blagdana, i jer će mjeseca aprila zasjedati većina zemaljskih sabora. Na drugom mjestu javljamo o sazivu tih sabora. Poslie zasjedanja zemaljskih sabora sastati će se delegacije u Beču. Austrijski delegati bijahu izabrani u posliednjoj sjednici carevinskoga vieća. Istru će zastupati u delegacijah talijanski zastupnik Istre dr. Rizzi. O tom izboru izviešćujemo na drugom mjestu.

U zadnjoj sjednici carevinskoga vieća interpelirali su naši zastupnici ministra predsjednika i ministra pravosudja radi žalostnog političkog stanja u Primorju napose u Istri, te radi čestih zapliena našeg druga „Il Diritto Cronto“ itd. Ove kano i jur do sada najavljene interpelacije donesti ćemo u cielini.

Mladočeski zastupnici sazivlju birače, da im polože račun o njihovom djelovanju i da im razjasne sadašnji politički položaj. U nedelju govorio je zastupnik dr. Herold u Kutnojgori a u Podjebradu dr. Engel. Na obih sastancih prihvaćena bijahu resolucija, u kojih se zahtjeva od zastupnika češkoga naroda, da rade odlučno i neumorno oko ostvaranja češkoga državnoga prava.

Dne 28. t. m. započele su u Beču zajedničke ministarske konferencije namienjene predradnjam za zasjedanje delegacijah, koje će se sastati mjeseca maja.

Crnogora. Lažiliberalne novine njemačke, talijanske i madjarske donašaju neprestano takove viesti o junačkoj Crnogori, da bi se tomu i ludjak nasmijati morao. Ono što danas tvrde svom odlučnostju, sutra opozivlju da se pak prekosutra opet na laž povrate.

Bugarska. Knez Ferdinand boluje odposke se vratio sa zadnjeg putovanja. Radi te bolesti morao je odrčiti svoje vjenčanje, koje se je imalo obaviti početkom aprila.

Franczeska. Na mjesto nedavno umrlšeg predsjednika franczeskog senata g. Ferry-a izabran bijaše ovih dana član franczeske akademije učenjak i pisac Lac dr.

Italija. Za predstojeći srebrni pir kraljevskog para čine se u Italiji, napose u Rimu velike priprave. Austrijski dvor zastupati će kod te svečanosti nadvojvoda Karlo Ludvik a ruskoga cara veliki knez Pavao. Prošloga čedna nabacio se neki smušenjak na kralja Umberta na ulici blatom. Uhvatiše ga odmah a liečnici tvrde, da je poremećene pameti. U novije doba jesu u Rimu na dnevnom redu bombe i petarde, što ih bacaju do sada nepoznati zlikovci.

Franina i Jurina

Jur. Zač nešalješ više tvoga malega va školu?

Fr. Kamo ćeš, da ga pustim tamo vrimo gubiti. Kad se niš nenavadi, bolje da mi čuva doma blago.

Jur. Ča ih meštar niš nenavadi?

Fr. Vadi ih koliko ga volja, ma kad sam vidia, da dica, ki sama poznadu dobro štiti, vadu drugu dicu misto meštra, sam si ga zadržâ doma.

Jur. Ča se nijedan nedamenta vrhu njega njegovim poglavarom?

Fr. Nebi koristilo: da bi bià on Hrvat, gdi bi bià ju., ali kad s finom gospodom črišnju zoblje, neka drži školu ih nedrži, neka se dica ča navado ili niš (za gospodu balje da niš), on jim je pravi meštar, jer malo po hrvatski ili niš. ma dosta po taljanski.

Jur. Neerića za nas i našu dicu takov meštar!

Fr. Bome je, a ča biš stia od njega, kad nedrži u redu i snagi svoju dicu, da će ti držati i vaditi tvoju.

Jur. Onda neka pusti meštriju i neka gre za joometra.

Fr. Magari da bi pošâ i danas.

* * *

Fr. Ča biš rekâ Jure, zač obesi prošident tovarskega družtva na saku ruku po jednoga otroka, kada gre na šetnju?

Jur. Aš ni krajač.

Fr. Čemu je pak to svojo?

Jur. Ma du, zač da je krajač, bi stavil železnu peglu va žep za savurnu, a svako ga drže deca, da ga vetar nebiti proko cesto va trnje.

Fr. Fino ju je spenesâ.

Različite viesti.

Zapljena. Današnje prvo izdanje zaplienilo nam je državno odvjetništvo radi viesti iz Buzeta.

Sretan Uskrs! Po starom našem običaju nazivljemo svim našim čitateljem i svomu narodu povodom predstojećih sv. uskrsnih blagdana najsrdačnije: Sretan Vam uskrs! Slaveć uspomenu na slavno uskrsnuće Sina božjega, koji nas je oslobodio vječne smrti, nadamo se, da ćemo uztrajnim, poštrtvovnim i poštenim radom, to prosvjetom doći do uskrsnuća naših narodnih želja i težnja, do oživotvorenja naših narodnih idejala. Za Golgotom došlo je Uskrsnuće, pa za to nesmije nam zdvajati, ako se i često nalazimo u težkih i nesnosnih okolnostih. Bez muke neima nauke a bez truda neima kruha. Uprimo dakle svi i svuda složno okolo narodnog napredka, duševnog i tjelesnog, pak ćemo bez dvojbe dočekati i naše narodno uskrsnuće.

Kapitularnim vikarom kaptola u Krku izabran bijaše ovih dana od preč. kaptola velečasni g. dr. Fr. Volarić, kanonik itd.

Vesela viest. Veleučeni gosp. dr. Valentin Izop, rodom iz Meglara u Korušakoj, položio je danas na veliki četvrtak kod c. kr. tršćanskog višjeg suda, sudački izpit sa odlikom. Čestitamo vrlomu našemu mladencu!

Interpelacija. U zadnjoj sjednici carevinskoga vieća interpelirali su naši narodni zastupnici gg. dr. Laginja i profesor Spinčić ministra predsjednika i ministra pravosuđja radi javnih odnošaja u Primorju u obće a napose u Istri, te radi nepoznavanja hrvatskoga ili slovenskoga jezika sudbenih činovnika, radi čestih zapliena našeg druga u Puli „Il Diritto Croato" itd. Ovu interpelaciju donesti ćemo čim prije, kao što i one, koje smo najavili u zadnjem broju.

K imendanu preuzvišenog biskupa J. J. Strossmayera. Na Josipovo odposlala je hrvatska čitaonica u Kastvu svomu prvomu počastnomu članu, preuzvišenomu vladiki Strossmayeru sliedeću brzojavnu čestitku:

„Prigodom Vašeg imendana Svevišnjega moć neka Vas dugo ješte uzdrži na životu svome stadu i cielomu Hrvatstvu na diku i ponos — kliče svomu prvomu počastnomu članu

Hrv. Čitaonica, Kastav".

Na ovu čestitku zahvalio se preuzvišeni biskup sliedećim pismom:

„Slavnoj hrvatskoj čitaonici u Kastvu na prijateljskoj njenoj čestitci o mom imendanu izporučujem oviem najtopliju moju hvalu. Bog dragi blagoslovio slavnu čitaonicu i sve vriedne njene članove, a najpače dao im dočekati vedrijo dane nad hrvatskim narodom — razpršenim doduše, ali duhom, hvala Bogu, već ujedinjenim.

Preporučujući se i na dalje ljubavi slavne čitaonice, ostajem joj sa poštovanjem

U Djakovu, 23. ožujka 1893.

Strossmayer v. r.

Hodočašća u Rim. Povodom petdesetgodišnjice biskupskog jubileja sv. otca pape Lava XIII. priredjuje katol. družtvo sa Josipom Paulin u Ljubljani za dne 10. t. m. posebni vlak iz Maribora u Rim. Vlak će se zaustavljati na svih stanicah do Gorice. Ciene su veoma nizke.

Istim povodom odputovati će dne 15. maja posebnim vlakom hodočastnici tršćansko-koparske biskupije za Rim. I za taj vlak su ciene veoma povoljne. Tko bi želio pobližih viestih o tom hodočašću, neka se obrati na ordinarijatsku pisarnu u Trstu.

Ipak je pomoglo! Zastupnik profesor Vjekoslav Spinčić naveo je u svojem govoru, što no ga donašamo na prvom mjestu, kako je uprava austrijskoga Lloyda vratila hrvatski spis trgovačke komore u Splitu, zahtjevajuć, da se piše talijanski. Kako doznajemo iz Splita, ravnateljstvo austrijskog Lloyda dalo je ovih dana trgovačkoj komori u Splitu zadovoljštinu tim, što moli za oprošćenje, jer se je to nehotice dogodilo, te javlja, da su dobili svi Lloydovi činovnici u Dalmaciji okružnicu, kojom im se naliže, da moraju sa strankami obćiti i u hrvatskom jeziku. I tim je svršeno veselje talijansko - ližiliberalnih novina Dalmacije i Primorja.

Narodna čitaonica u Dekanih priredjuje za dne 3. aprila veselicu sa liepim programom. Osim glasbe sudjelovati će kod veselice pjevački zbor i diletanti predstavljati će šaloigru „Katori bo" g. I. pl. Kli.

Zemaljski sabori. Službeni list bečke vlade donaša cesarsku patentu, kojom se sazivlju na zasjedanje sliedeći zemaljski sabori: češki i štajerski za dne 6. aprila; tirolski za 12. aprila; Galicije za 24. aprila; donjo-austrijski, kranjski, Bukovine, Vorarlberga i Gorice za dne 20. aprila.

Po tomu neće se sastati za sada istarski sabor, koji je u zadnjem zasjedanju na vrat na nos razpravio zemaljski proračun za tekuću godinu. Većina istarskoga sabora boji se naime duljeg zasjedanja, jer njoj je nemila pravica i istina, koju njoj saborska manjina neprestano gudi. Radi toga nastoji, da se naš sabor čim redje i na što kraća zasjedanja sastane. Naš sabor imao bi se sastati negdje na jesen tekuće godine.

„Bratovščini hrvatskih ljudi u Istri", Gdjica Anka Gueratto učiteljica u Kanfanaru podarila for. 1.50. Živila! Veleč. g. Gecan kapelan u Perušiću poslao nam je for. 3.50 sabrana kod veleč. g. Franje Kovačića prigodom svetanka gg. svećenika kod vazmene izpovieđi. Živili!

Delegat za Istru. U sjednici carevinskoga vieća dne 22. t. m. biralo se zastupnike po pokrajinah u delegaciju, koja će zasjedati ove godine u Beču. Kad je došao red na Istru birali su četiri zastupnici, t. j. Laginja, Spinčić, Bartoli i Rizzi; kod prvoga izbora dobili su jednako glasova Spinčić i Rizzi; isto se dogodilo i kod izbora zamjenika, dobili su naime jednako glasova Laginja i Bartoli. Pošto se nemogaše složiti ni kod izbora delegata niti zamjenika mu, morala je odlučiti kocka. Ovaj put poslužila je sreća Taljanom. Kocka je pala naime na Rizzi-a kao delegata a Bartoli-a kao zamjenika. Lanjske godine — kako je poznato — bila je odlučila kocka u prilog Hrvatom, te bijaše izabran zastupnik Spinčić delegatom, a dr. Laginja zamjenikom.

Slavenski jezik u liturgiji u Istri, odgovor kritičaru na jednu interpelaciju. Preštampano iz „Naše Sloge", Trst, tiskara Dolenc, nakladu „Naše Sloge". Na želju naših prijatelja preštampali smo krasne podlistke o našoj liturgiji u posebnu knjižicu, koja iznosi 48 strana u formatu podlistka, a dobiva se kod našeg uredničtva uz neznatnu cienu od 10 nvč. Očekujemo, da će si nabaviti ovu knjižicu svatko, komu je mila naša svetinja u bogoslužbi. Tko nam pošalje 12 nvč. dobiti će knjižicu franko u stan.

Iz Pazina 26. marča. U broju 11. opisali ste, kakve se potežkoće prave občinskoj upravi, kad ova nastoji, da se štogod koristna i potrebita za narod učini. Danas navesti ćemo drugu stvar. Pred par godina sagradila se je široka i liepa cesta od grada Pazina do sela Mečari. Uvidjajuć veliku potrebu, da se ova cesta produlji do sela Bertoši, pazinskoga polja, občinska uprava zamolila je g. Hugo Rudan-a, c. kr. inžinira i upravitelja c. kr. gradjevnog odsjeka u Pazinu, da izradi nacrt i sastavi troškovnik za gornju cestu. Ovaj gospodin odazvao se je molbi, te je dne 8. decembra 1891. u družtvu predsjednika upravnoga vieća u Pazinu pregledao na licu mjesta zemljište i stazu, koja se ima pretvoriti u cestu. Dne 20. marča 1892. zamoljen je opet rečeni gospodin, da pospješi djelo. Pošto nije ništa pomoglo, obratila se je občinska uprava na ovdašnju c. k. političku oblast molbom, da odredi potrebito. Usljed toga podao se je rečeni inžinir opet na lice mjesta, te je tamo njekoliko dana mjerio. Budući nije bilo viditi ni nacrta ni troškovnika, to je dne 6. novembra 1892. opet zamoljena c. k. politička oblast, da sjeti dotičnoga gospodina za preuzetu radnju. Uzalud! Občinska uprava obratila se je indi dne 13. decembra 1892. na c. kr. namjestničtvo u Trstu, da ovo što odredi. Bez odgovora! Občinska uprava požurila je dne 9. febrara 1893. kod c. k. namjestničtva u Trstu riešitbu, a kad nije dobila odgovora, obratila se je dne 4. marča 1893. na c. kr. ministarstvo u Beču u tom poslu. Uzprkos svemu i mu občinska uprava nije do danas primila ni nacrta ni troškovnika za spomenutu cestu. Ovo se stavlja na znanje, neka znade naš puk za uzroke, radi kojih se do danas nije još počela graditi cesta do sela Bertoši.

Čeh o pjesmah Rikarda Katalinić-Jeretova. Poznati češki pisac Josip Paulik izrazio se o pjesmah našega Katalinića u „Nedělny Listy" broj 78. „Hlas Naroda" izlazećeg u Pragu kako sliedi:

„U novije doba su nikle na hrvatskom književnom polju dvie zbirke pjesama, koje zaslužuju svaku pozornost. To su „Pozdrav istarskog Hrvata", koju je objelodanio nadobudni pjesnik Rikard Katalinić-Jerotov (Veljko Jeretov) te „U Zatišju" pjesme Josipa Milakovića. Obe zbirke uzbudjuju ne malu pozornost, a navlastito u prvoj ističu se pjesme zadahnute žarkom i vatrenom ljubavlju k rodnoj zemlji, a navlastito k užem pjesnikovom zavičaju, krasnoj i divnoj Istri. Nekoje pjesme kao n. pr. „Istri", „Glas iz Primorja", „Siv sokolu", „Moj pir", „Moje želje", „Glas Istrana" itd. zadahnute su takovom ljubavlju k rodnoj zemlji, kakovu malo gdje nalazimo. Vrlo je liepa i pjesnička pripovjest „Dorka" i po svom sadržaju i po zvonkoj rimi te po zvučnomu ritmu. Nekoje pjesme čine se ogrijane žarom toplog južnog sunca, južnim plamenom, nama sjevernjakom nepoznatim; te se osobito ističu: „Odlazećim lastavicam", „Iza borbe", „Na bodomima", ko da su iz njih smije nebeska modrina krasne Adrije i nepoznata raskoš južnog kraja, odkud je pjesnik rodom. Vrlo su liepe kratke pjesme „Za kišu", „Proljeća dah", „Večernjem Zvonu", „Pada kiša", „Tuga", „Vihoru", „Jesen" itd. Glavne prednosti Jerotovih pjasama jesu jasnost misliih i zvonka rima, te živo čuvstvo i lahkoća u pjovanju."

Mi čestitamo našemu prijatelju i suradniku.

Izvješće o djelovanju „Istarske posujilnice u Puli" u drugoj upravnoj godini od 1. jenara 1892. do 31. decembra 1892.

Sbog malenog prostora u našemu listu vadimo iz njega samo sliedeće važnije podatke:

Svršetkom god. 1891. imala je istarska posujilnica u Puli 176 zadrugara, koji su zastupali 217 zadružnih dielova. Tekom godine 1892. bilo je na novo upisanih 257 zadrugara sa 286 zadružnih dielova, a izbrisana su 4 člana sa 3 uplaćena zadružna diela, tako da je imala na svršetku 1892. godine 429 članova, koji zastupaju 500 dielova, te u su to ime uplatili 500 forinti, a u smislu pravila jamče još za drugih 45 forinti.

Starešinstvo imalo je tekom godine 47 sjednica, u kojih je primilo članove, dozvoljavalo zajmove i obavljalo drugo družtvene poslove.

Posujilnica imala je tekom godine 82.007·35 for. prihoda i isto toliko razhoda, imala je dakle for. 164.014·70 ukupnog prometa.

Posujilnica primila je od 66 uložnika for. 37.732·74, a povratila je 32 uložnikom for. 14.851·17 štedioničkih ulogah, te je na svršetku godine 1892. imala 30.260·47 odnosno ukupno sa kapitalizovanimi interesi 30.802·45 for. štedioničkih uloga.

Posujilnica dala je svojim zadrugarom u upravnoj godini 1892. for. 63.809·23½ zajmova; u povratu danih zajmova primila je od istih for. 14.287·48.

U cielo vrieme svog obstanka od 1. septembra 1891. do 31. decembra 1892. dala je posujilnica ukupno 72.720·50 for. zajmova.

Iz izkaza vidimo, da je posujilnica dosada morala ograničiti svoje djelovanje na zapadnu stranu Istre, jer je tamo bila ove godine najveća potreba usljed gospodarskog preokreta, koji je ondje započeo. Posliedice ovog preokreta uplivati će blagotvorno na gospodarsko stanje istarskoga puka, akoprem je isti preobrat privremeno prouzročio mnogima štete i neprilike.

Novčani uspjeh djelovanja u upravnoj god. 1892. je čisti dobitak od for. 650·89. I taj nije Bog zna kako velik, ali može se s njim zadovoljiti, premišliv, da je istarska posujilnica u Puli mlado družtvo i da se je ista morala boriti s tolikimi potežkoćami, jer je prvo takovo družtvo u donjem dielu Istre.

Da je ona potrebita i koristno družtvo istarskomu puku, tomu je osobit dokaz ogorčenost, kojom su na isto napadali i još napadaju naši protivnici po svojih listovih i drugdje.

Iz Puljščine piše nam 20. t. m. Duga vremena snio sam sanak, dok mo napokon kao iznenuha probudi tužni glas o občinskih izborih u Premanturi. Jao i naopako! U kratko: poznati Rossanda je opet izabran za občinskoga upravitelja; ali kako? Bez muke i truda postao opet onim, što je i prije bio. Naši nisu ni malo truda uložili, da se jednom izbavo iz vlasti Rossande. Nije se tu nastojalo, da bi se občina u buduće bolje vladala, nije bilo oduševljenja za narodnu stvar, već se sasvim hladno gledalo na mieanje premanturskih prodanaca. Neki se suzdržali od glasovanja, a drugi birali Rossandu, veleć: tko on je dosta učen za te stvari, te imado najviše vremena od svih ostalih za upravljanjo sa občinom. Hvala našemu starini Jurlini, koji je ipak nekoliko truda uložio, da bi se moglo budi kako predrieti za protukandidatom, no njegovo nastojanje bilo je uzaludno, jerbo drugi su ostali skrštenih ruku.

Premanturci! Premanturci! zašto mećete pod noge ime slavnih, hrabrih i odvažnih vaših pradjedova Dalmatinaca! Ako ste pred trimi godinami propali samo sa jednim glasom, nisto li mogli sada snavim lahko pobjediti — pita Vas „Matritelj".

(Žalimo veoma, što nas nije koji od prijatelja na vrieme obavieštio o tom izboru, a ujedno pitamo ovim prijatelje u Puli: gdje ste bili i što ste radili? Op. Ured.)

Iz Kastva piše nam 28. t. m. Kako bijaše već javljeno u cienjenoj „Našoj Slogi" imalo se konstituirati „Dobrovoljno vatrogasno družtvo" u Kastvu na „svietnu nedjolju". Tako i bijaše! Sa zadovoljstvom spominjemo mnoštvo članova, što su se odazvali pozivu osnovateljnog odbora. Osobito nas obradovalo i ugodno nas se dojmilo, što je riečko vatrogasno družtvo poslalo deputaciju s predsjednikom i tajnikom na čelu. Došlo takodjer drugih gostova, medju kojima vidjesmo i neumornog urednika lista „Vatrogasne", gospodina Mayera.

Na četiri sata i pol otvori skupštinu predsjednik osnovateljnog odbora, gosp. Ferdo pl. Kleinmayr. Predstaviv skupštinarom gosp. predsjednika riečkih vatrogasaca, urednika „Vatrogasca", gosp. Mayera, i zastupnika kastavske občine g. Josipa Kalčića obć. savjetnika, započe zborovanje. Pročitalo se potvrdjena družtvena pravila, raztumačilo se družtveni službovnik i konačno biralo se upravljujući odbor. Zapovjednikom bijaše izabran g. Ferdo pl. Kleinmayr, tajnikom gosp. Vinko Ruboša, blagajnikom gosp. Rudolf Jurinac. Za podružnicu u Sv. Matetu bijaše izabran kao vodja gosp. Josip K..ić. Ustrojiti će se čim prije bude moguće i podružnice u Rukavcu i Jurdanih, a budu li se našle i u Zametu dovoljan broj vatrogasaca, nastojati će, da se i tamo ustroji jedna podružnica.

Upisano se takodjer priličan broj podpomagajućih članova, a sa radošću bilježimo, da je i veleučeni gosp. dr. Ante Dukić, narodni zastupnik i načelnik u Pazinu stupio prvi u ovo družtvo kao član utemeljitelj. Dao Bog, ugledali se u njega i ostali rodoljubi!

Evo, tako je u Kastvu nastalo vatrogasno družtvo, prvo hrvatsko u Istri. Svaki početak je težak. Tako biti će i sa ovim družtvom, nu poznavajuć upravljajući njegov odbor i veliko zanimanje za družtvo od strane pučanstva, nadamo se, da će sa pomoću božjom liepo napredovati. Dični Kastavci! na vami je sada red, da mu mladomu priskočite u pomoć barem kao podpomagajući članovi, ako ne možete kao izvršujući. Sa malom svoticom svatko od vas nek mu pomogne, da se može dići na vlastite noge, a vatrogasci vratiti će vam milo za drago. Žalibože često se dogodi, da se gdjegod užge kakav skadanj ili kuća. Ljudi doduše odmah priskoče, nu vrte se samo okolo ognja kao muha bez glave, a oganj napreduje, dok ne ostane čovjek bez kuće i ognjišta. U takvih nesrećah vriedno zlata izvježbani i izučeni vatrogasci, a da i ne spominjemo i drugih nesreća, u kojih oni mogu pomoći. Kastavci! Pomozite ovomu družtvu aborom i tvorom, da bude na korist vam i djeci vašoj, a Kastavčini na čast i diku!

Za gradnju „Narodnog Doma" u Medulinu darovala su nadulje sliedeća gospoda: Ivan Cotolj, kapelan u Kanfanaru for. 1; Ante Rakić, carinar u Medulinu for. 1; N. N. iz Loborike for. 1: N. N. iz Medulina for. 2. Živili darovatelji!

Odbor.

Istra, dio hrvatske kraljevine. Čitamo u „*Vienca*": U 16. vioku, gdje su Hrvati imali dan na dan borbe s Turcima, učestalo su i navalo na političku slobodu Hrvatske. Niemci kidisali svom žestinom pravima njezinim. Kako su se Hrvati branili, ovo jednoga znamenitoga primjera. Pred nama je djelo Adama Baltazara Krčelića: Historia ecclesiae zagrabiensis. Na strani 302. stoji doslovce ovo: „Zabiljženo je u „aktima", da je *osobito bilo razlogom*, što se on (ban Toma Bakač Erdedi) *odreče časti* (causam suae resignationis hanc fuisse praecipuam), budući da je iza tolikih usluga, iza sklopljena ugovora s knezom erdeljskim, povrativši su u Prag, izvriedjao (offendit) Rudolfa za to,[1]) što je zahtjevao, da se *pazinska* županija, obćenito Mittelburg, hrvatski: Pazin, prema zavjernici (assecuratoriae) nadvojvode Maksimilijana (premda su Ferdinand i njegov

[1]) Kad je car Rudolfo g. 1606. sklopao mir s knezom erdeljskim Sigismundom Batorijem, zastupali su pri tom Hrvatsku njezini nuncij, a to je *značajno*. Prisustvovao je i sam ban Toma Bakač. Još je značajnije, *što je taj mir bio potvrdjen* u hrvatskom saboru (articuli intra Rudolphum et Transylvaniae principem conditi in hac dieta (sc. regni Croatiae, ratificati). (Krčelić op. c. 331.) To treba da Hrvati dobro upamte.

bili protiv toga) njemu predu, *prigovarali vrlo oštro* zbog *nepravednoga trošenja njegova (Pazina) i Istre od kraljestva* i svete krune (*murmurando vehementer et sacrae coronae avulsione*)".

Ban je dakle Bakač oštro prosvjedovao što mu se no izruči Pazin prema *Istri i što se u obće Pazin i Istra kiju* od Hrvatske i sv. krune. Prije svega je Krčelić viest iz „acta", t. j. Krje samo pred sobom saborski zaključak, u je nešto to zabilježeno. Sada bi k pitao: a) je li Krčelić u istinu našao zaključak, ili je patvorio cielu viest. atvorenje mogla bi ga ponukati poi njegova tendencija, da dokaže: kako e od vajkada pripadalo Ugarskoj. Protomu bilo bi Krčeliću glavnom svrhom: u Istra udo „sacrae coronae"; „regni atio" bilo bi sporedno. Pripadanje atskoj napomenuo bi taj gospodin u ko, samo da preko nje može nešto dati rskoj. Ah mi ipak mislimo, da on ne ne toliko smion, da se pri patvorenju ove na „acta" saborska, koja će i druljudima biti pristupna, a svoju bi ouost povećao sa ono „praecipuum". S a držimo, da je Krčelić tu viest doista „ukata" uzeo.

b) Ako je Krčelić tu viest našao u stimu", kako ju je priobćio, treba pi: *ni čem* od ovoga *drugoga leži težina bitoga razloga odricanju*, da li *na uskrati izimi ili na trganju Istre* od Hrvatske? tu riešimo, dovoljno ćemo tu viest u ez sa zaključkom hrv. sabora od god. 95. (dakle godinu prije) sabora, kojemu Bakač predsjedao. Evo šta oci naši zaučiše i izručiše kraljevskim povjerenicima, da jave caru: „Neka *najstalnije* (pro certissima) bude uvjereno Vaše Veličanstvo da se mi *ne ćemo pokoriti nijednoj ugarskoj tudje narodnosti*, niti ćemo rat — nu propali svi s domovinom — *, već ćemo, prije nego li našu slobodu s strane otmete, latili se ma kako i najrajnijih sredstava*". (Krčelić n. dj. 301). o je neka predstavka najveće energije, a di nastaja na narodna prava. To je oma Bakač kazao caru i u Pragu, pa je oran bansko dostojanstvo položiti *i za to*; to je zabilježeno u aktima. Dakle skuvši sve te viesti, ban bi se hrvatski zavalio na dostojanstvu zbog vriedjanja državnoga prava kraljevine: zbog otimanja vojkovodstva banu, siljenja na narodni stanak, a *osobito* trganja Istre od Hrvatske. Kad mi znamo, da je ostavci bilo *još razlogi* izim trganja Istre, onda razabiramo da ona težina osobitoga razloga ostavke leži na trganju Istre. Što zaslužnomu čojeku nije dao kralj Pazina, to bi ga tek rešbalo, ali je po našem mnienju to *spravno*. Tako bi nam tumačenje podkrepljivao i odgovor kraljev: „kralj može sa zemljama, što su pod njim, odredjivati tako kao ban sa svojima".[2]) Kako se vidi, odgovor je načinjen prema onomu obsolutističnomu: „L'état c'est moi". Zar se nije dalo drugčije odgovoriti, braniti razlozima svoje stanovište, ili kako? Jamačno u odgovoru ne leži važnost na Pazinu, nego na Istri. Pak, *kad bi ban bio upro energičnije na Pazin u korist svoju, nego li na Istru u korist kraljevine, ne bi ni mogao bez dobiti takoga odgovora; pošto mu je Pazin bio dosta srečano obećan* (imao je i pismeno: lit. „assecuratoriales") *i tim pravno njegov*. Da se sva važnost ima dati „trganju" Istre, a ne uskrati Pazina, vidi se po ovom dodatku dalje: *zbog toga* (hine etiam) su se i Frankopani i Zrinski tužili na namjere Ferdinandove; dakle zbog „trganja". Oni barem niesu imali Pazina. A tko bi se odbijao na njihova primorska imanja, *odreše bi vjerovao u crne strane*. Mogao bi tko reći: kako bi Bakač prosvjedovao zbog „trganja", kad Istra nije ni bila onda pod Hrvatskom, ergo: nije mogla ni otrgnuta biti. Tomu odgovaramo: To i ne treba, da je *onda* bila. Ban je Bakač *mogao* imati i imao je u sviesti svojoj uvjerenje, da je Istra pravno udo Hrvatske. *On* je to mogao imati kao vrhovni predstavnik naroda svoga. Što li mu je služilo za osnov: historijsko pravo ili etnografsko, nije nama stalo. *A što i koliko vriedi, kad nešto živi u narodnoj sviesti kroz duže vremena, dà i viekove, o tom neka pravnici reku svoju.*

Historicus.

[2]) Krčelić, nav. dj. 303.

Listnica uredničtva.

Gosp. B. u O. Ako želite prijatelju dobro, čestitajte mu prozom, jer Vas vila nije pobratimila. Zdravo!

Listnica uprave.

Gosp. I. dr. S. u K. Mirno do zadnji srpnja 1894. Živili! Gosp. I. K. u M. Istina je, da ste poslali 28. junija 1892. for. 2. na ono ubilježismo za god. 1891.; dne 4. maja 1890. poslaste for. 2. za god. 1890; dne 16. aprila 1889. za 1889. itd., a 29. marča 1893. for. 2 za 1892, ostaje dakle još za 1893. Zdravo! — Gosp. J. I. u B. List Vam ide od 1887; uplatili ste do danas for. 11, ide nas dakle do konca tek. godine for. 3. Nijeli tako? — Gosp. L. M. u B. Sve u redu, svela Vam! — Gosp. T. I. u B. Javite nam, koje brojeve želite. — Gosp. M. C. u B. God. 1887. poslasto for. 2; 1891 for. 3, a 1892 for. 2, ide nas dakle, kako Vam pisasmo, do konca tek. god. još for. 7. — Gosp. C. P. Delnice-Resnjak. Kako možete tvrditi, da ste nam vratili list 1. aprila 1890. kad smo 5. jenara i 5. marča 1891. primili od Vas dio predplate; sada Vam list obustavljamo na znajte, da domo svoje tražiti makar i sudbenim putem. — Gosp. I. J. u K. Potvrdjujemo Vam uplatu 1891. i 1892., na za 1889. i 1890. nepriemismo od Vas ni novčića, te smo zadnje dvie svote ubilježili za god. 1889. i 1890. I tako nam dugujete za 1891, 1892, 1893. — Gosp. J. I. u M. List Vam ide od 1. jenara 1890; platili ste do sada for. 5.50, dugujete nam dakle do konca 1893. još for. 2.50; živili! — Gdja M. D. u C. Vaš je račun uredjen do konca tek. godine.

Uplatili su nadalje slodeća gg.: T. M. Sušak for. 2. P. I. Pasjak for. 2. K. Š. Tinjan for. 2. K. J. Tinjan for. 5. V. G. Ika for. 2. K. G. Materija for. 5. K. I. sv. Petar for. 2. P. S. Kozica for. 2. Čit. Nerezva for. 1. P. I. Gržanac for. 2. B. S. Vižinada for. 2. R. T. Rieka for. 2. Čit. Omišalj for. 5. M. L. Pula for. 2.50. V. I. Vrh for. 3. Samost. O. kap. Rieka for. 2. J. B. A. Kastav for. 2. D. S. Tinjan for. 6. M. B. Volesko for. 1. I. R. dr. F. Zagreb for. 5. S. A. Brušlica for. 11. D. K. Sožana for. 5. Čit. Krapina for. 1.25. B. I. Pazin for. 5. M. A. Žminj for. 2. M. I. Bakar for. 1. S. F. Boljun for. 1. D. E. Karlovac for. 2. P. I. Boli for. 3. G. P. Klana for. 2.50. S. M. Malinska for. 1. C. T. Krk for. 2. R. F. Malinska for. 2. J. N. Omišalj for. 2.50. S. J. Truvna for. 2. D. B. Cerovlje for. 2.50. K. F. Pazin for. 2.50. M. P. Opatija for. 4. G. S. sv. Iv. Zol. for. 2. Bibl. Alg Krk for. 2.50. N. D. Sarajevo for. 5. S. M. Pazarište for. 5. R. N. Lošinj for. 2. O. J. Korte for. 2.50. M. J. Vrana for. 2. G. dr. A. Rab for. 3. Družtvo Ed. Ajdovščina for. 1. Čit. Garešnica for. 2. F. M. Novi Marof for. 2. R. M. Truško for. 5. P. I. Baker za Mal. for. 6. G. dr. A. Gorica for. 5. T. v. I. Zagreb for. 5. Intern. Zeit. B. Zagreb for. 1.80. P. dr. F. Novi for. 5. K. F. Premantura for. 2.50. T. B. Trst for. 5. S. F. Kaštolir za čit. for. 7. H. M. Zagreb for. 5. Čit. Baška for. 10. Čit. Mostar for. 2.50. G. N. Omišalj for. 5. F. I. Knin for. 1. T. F. Tinjana for. 2.50. (Sledi.)

Javna zahvala.

Velecienjeni g. **Teodor Slabanja** srebrnar u Gorici izradio je za našu župnu crkvu krasan kalež na obće zadovoljstvo puka i podpisanoga, pa ako u obće vriedi poslovica, da radnja radnika hvali, to mora valjati i ovom slučaju. Radi toga ćutim se obvezanim, da ga u ime moga puka i u ime svoje ovim svim i svakomu osobito veleč. gg. svećenikom, sto toplije preporučim.

Župni ured u Gradini.

P. Sv. Lovreč, dné 22. marča 1893.

Josip Marok v. r.,
župe upravitelj.

ZAHVALA.

Svoj rodbini, prijateljem i znancem, koji su nam prigodom bolesti i smrti naše nezaboravne majka

Katarine

svoje zaučešće na budi koji način izrazili, i time našu duboku bol ublažiti nastojali; te koji su iz daleka i bliza došli, da milu pokojnicu do groba sprovedu, izričemo ovime najsrdačniju blagodarnost.

Poljane 24 ožujka 1893.

Raztužena obitelj Peršić-Kurtić.

Dobro vino

prodaje se u Žminju

i to kod naših čestitih seljak **2500** do **3000** hektolitara uz cienu od f. 11—14.

Žminjsko vino uživa dobar glas.

Pobliže viesti podaje g. N. Butković, obć. tajnik u Žminju.

EPILEPSIJA

(božjast)

ozdravljiva brez povrnitve, tiseči morejo dokazati ta čudezni vspeh znanstva. —

Natančna poročila s povratno marko je pošiljati: 12—13

„Office Sanitas" Paris
30. Faubourg Montmartre.

Javna zahvala.

Ganjenim srcem dajem izraza najdublje zahvalnosti u ime svoje i ostalih rodjaka preč. duhovnomu zboru i svemu svećenstvu, njegovoj preuzvišenosti namjestniku, gosp. vitezu Rinaldini-u, presvietlomu zemaljskomu kapetanu, gosp. dr. M. Campitelli-u, častnomu c. kr. kot. kapetanu Zuecku, c. kr. mjestnim oblastim, zastupstvu grada Krka, vrbničkomu občinskomu zastupstvu, učionam, ravnateljstvu knjižnice Algarotti i svim onim sborovom, te pojedinoj gospodi, koja su bud osobno ili po izaslanicih prisustvovala kod sprovoda nezaboravnoga nam

Frančiška Aniana Feretića

bivšega krčkoga biskupa

i time na nenadoknadivom gubitku svoje saučešće izkazali.

Krk, dne 23. ožujka 1893.

Antun Feretić,
nećak.

J. PSERHOFERJA

lekarna v Beču, Singerstrasse broj 15.

zum goldenen Reichsapfel.

Kričistilne krogljice, nekdaj imenovane univerzalne krogljice, znano domače odvajajoče sredstvo.

Jedna škatljica z 15 krogljicami stane 21 kr., jeden zavitek šestih škatljic 1 gld. 5 kr., pri nefrankovani pošiljatvi po povzetju 1 gld. 10 kr.

Ako se denar naprej pošlje, ni treba plačati porto, in stane: 1 zavitek krogljic 1 gld 25 kr., 2 zavitka 2 gld. 30 kr., 3 zavitki 3 gld. 35 kr.; 4 zavitki 4 gld. 40 kr., 5 zavitkov 5 gld 20 kr., 10 zavitkov 9 gld. 20 kr. (Manj, kot jeden zavitek se ne pošilja).

Prosimo, da se izrečno zahteva 6—12

„J. Pserhoferjeve kričistilne krogljice"

in paziti je, da ima pokrov vsake škatljice isti podpis J. Pserhofer v rdečih pismenih, katerega je videti na navodilu za porabo.

Balzam za ozebline J. Pserhoferja 1 posodica 40 kr., prosto poštnine 65 kr.

Trpotčev sok, 1 steklenica 50 kr.

Amerikansko mazilo za trganje 1 posodica 1 gld. 20 kr.

Prah proti potenju nog, škatljica 50 kr., poštnine prosto 75 kr.

Balzam za goltanec, 1 steklenica 40 kr., poštnine prosto 65 kr.

Zivljenska esenca steklenička 22 kr

Angležki balzam, steklenica 50 kr.

Fijakerski prsni prašek, 1 škatljica 35 kr., poštnine prosto 60 kr.

Tanokininska pomada J. Pserhoferja, pospešuje rast las, škatljica 2 gld.

Univerzalni plašter prof. Stendela, posodica 60 kr., poštnine prosto 75 kr.

Univerzalna čistilna sol A. W. Bullricha, domače sredstvo proti posledicam slabo prebavo. 1 zavitek 1 gld.

Razven imenovanih izdelkov dobivajo se še druge tu- in inozemske farmaceutične specijalitete, ki so bile po vseh avstrijskih časopisih oznanjene; in se na zahtevanje točno in v ceno proskrbljajo tudi predmeti, kojih ni v zalogi.

Razpošiljanja po pošti vršo se točno, a treba je denar poprej doposlati; večja naročila tudi po poštnem povzetju.

Pri dopošiljatvi denarja po poštnoj nakaznici, stane porto dosti manj kakor po povzetju. 12—13

C. kr. izključljivo povlašćeno

štrcaljke proti mildevu

inžinira Živica

jest najbolja medju svimi štrcaljkami za trte; jest jednostavna, lahka, čvrsta, trajna, prikladna, nenmorljiva, brza, štrca malo tekućine, te se lahko upotrebljuje za sve kovrstne trte.

Prodaje ih se također i kod nekojih trgovaca u pokrajini.

Pošilje se ih po pošti franko proti pouzeću:

podpunu štrcaljku za . . . f. 10.—
istu sa cievi bez bronta . . „ 8.50

te prospekto gratis.

Preporuča također drugo predmete i svoju radnju:

ŽIVIC i drug.

u TRSTU, ulica Zonta broj 5 inžinirski urod, skladišče strojeva i dotično tvarino; zastupstvo tvornica, mokanička radionica.

Različite viesti.

Zapljena. Današnjo prvo izdanjo zaplenilo nam je državno odvjetničtvo radi viesti iz Buzeta.

Sretan Uskrs! Po starom našem običaju naziviljemo svim našim čitateljem i svemu narodu povodom predstojećih sv. uskrsnih blagdana najsrdačnije: Sretan Vam uskrs! Slaveć uspomenu na slavno uskrsnutje Sina božjega, koji nas je oslobodio vječne smrti, nadamo se, da ćemo uztrajnim, požrtvovnim i poštenim radom, to prosvjeton. doći do uskrsnuća naših narodnih želja i težnja, do oživotvorenja naših narodnih idejala. Za Golgotom došlo je Uskrsnuće, pa za to moralja nam zdvajati, ako se i često nalazimo u težkih i nesnosnih okolnostih. Bez muke neima nauke a bez truda neima kruha. Uprimo dakle svi i svuda složno okolo narodnog napredka, duševnog i tjelesnog, pak ćemo bez dvojbe dočekati i naše narodno uskrsnuće.

Kapitularnim vikarom kaptola u Krku izabran bijaše ovih dana od preč. kaptola veleuč. g. dr. Fr. Volarić, kanonik itd.

Vesela viest. Veleučeni gosp. dr. Valentin Izop, rodom iz Meglara u Koruškoj, položio je danas na veliki četvrtak kod c. kr. tršćanskog višjeg suda, sudački izpit sa odlikom. Čestitamo vrlomu našemu mladencu!

Interpelacija. U zadnjoj sjednici carevinskoga vieća interpelirali su naši narodni zastupnici gg. dr. Laginja i profesor Spinčić ministra predsjednika i ministra pravosuđa radi javnih odnošaja u Primorju u obće a napose u Istri, te radi nepoznavanja hrvatskoga ili slovenskoga jezika sudbenih činovnika, radi čestih zaplijena našeg druga u Puli „Il Diritto Croato" itd. Ovu interpelaciju donosti ćemo čim prije, kao što i one, koje smo najavili u zadnjem broju.

K imendanu preuzvišenog biskupa J. J. Strossmayera. Na Josipovo odposlala je hrvatska čitaonica u Kastvu svomu prvomu počastnomu članu, preuzvišenomu vladiki Strossmayeru sliedeću brzojavnu čestitku:

„Prigodom Vašeg imendana Svevišnjega moć neka Vas dugo jošte uzdrži na žitetu svome stadu i cielomu Hrvatstvu na diku i ponos — kliče svomu prvomu počastnomu članu

Hrv. Čitaonica, Kastav".

Na ovu čestitku zahvalio se preuzvišeni biskup sliedećim pismom:

„Slavnoj hrvatskoj čitaonici u Kastvu na prijateljskoj njenoj čestici o mem imendanu izporučujem oviem najtopliju moju hvalu. Bog dragi blagoslovio slavnu čitaonicu i sve vriedne njene članove, u najpače dao im dočekati vedrije dane nad hrvatskim narodom — razpršenim doduše, ali duhom, hvala Bogu, već ujedinjenim.

Preporučujući se i na dalje ljubavi slavne čitaonice, ostajem joj sa poštovanjem

U Djakovu, 23. ožujka 1893.

Strossmayer v. r.

Hodočašća u Rim. Povodom petdesetgodišnjice biskupskog jubileja sv. otca pape Lava XIII. priređuje katol. družtvo sa Josipom Paulin u Ljubljani za dne 10. t. m. posebni vlak iz Maribora u Rim. Vlak će se zaustavljati na svih stanicah do Gorice. Ciene su vrlo nizke.

Istim povodom odputovati će dne 15. maja posebnim vlakom hodočastnici tršćansko-koparske biskupije za Rim. I za taj vlak su ciene vrlo povoljne. Tko bi želio pobližih viestih o tom hodočašću, neka se obrati na ordinarijatsku pisarnu u Trstu.

Ipak je pomoglo! Zastupnik profesor Vjekoslav Spinčić naveo je u svojem govoru, što no ga donašamo na prvom mjestu, kako je uprava austrijskoga Lloyda vratila hrvatski spis trgovačke komore u Splitu, zahtjevajuć, da se piše talijanski. Kako doznajemo iz Splita, ravnateljstvo austrijskog Lloyda dalo je ovih dana trgovačkoj komori u Splitu zadovoljštinu tim, što mu je za oprošćenje, jer se je to nehotice dogodilo, te javlja, da su dobili svi Lloydovi činovnici u Dalmaciji okružnicu, kojom im se nalaže, da moraju sa strankami obćiti i u hrvatskom jeziku. I tim je svršeno veselje talijansko-liberalnih novina Dalmacije i Primorja.

Narodna čitaonica u Dekanih priređuje za dne 3. aprila veselicu sa liepim programom. Osim glasbe sudjelovati će kod veselice pjevački zbor i dilotanti predstavljati će šaloigru „Katori bog" g. I. pl. Kll.

Zemaljski sabori. Službeni list bečke vlade donaša cesarsku patentu, kojom se sazivlju na zasjedanje sliedeći zemaljski sabori: češki i štajerski za dne 6. aprila; tirolski za 12. aprila; Galicije za 24. aprila; dolnjo-austrijski, kranjski, Bukovine, Vorarlberga i Gorice za dne 20. aprila.

Po tomu neće se sastati za sada istarski sabor, koji je u zadnjem zasjedanji na vrat na nos razpravio zemaljski proračun za tekuću godinu. Vedina istarskoga sabora boji se naime duljeg zasjedanja, jer njoj je nemila pravica i istina, koju njoj saborska manjina neprestano gudi. Radi toga nastoji, da se naš sabor čim redje i na što kraća zasjedanja sastane. Naš sabor imao bi se sastati negdje na jesen tekuće godine.

„Bratovšćini hrvatskih ljudi u Istri" Gdjica Anka Gueratto učiteljica u Kanfanaru podarila for. 1.50. Živila! Veleč. g. Gecan kapelan u Perušiću poslao nam je for. 3.50 sabrana kod veleč. g. Franje Kovačića prigodom sastanka gg. svećenika kod vazmene izpovieđi. Živili!

Delegat za Istru. U sjednici carevinskoga vieća dne 22. t. m. biralo se zastupnike po pokrajinah u delegaciju, koja će zasjedati ove godine u Beču. Kad je došao red na Istru birali su četiri zastupnici, t. j. Laginja, Spinčić, Bartoli i Rizzi; kod prvoga izbora dobili su jednako glasova Spinčić i Rizzi; isto se dogodilo i kod izbora zamjenika, dobili su naime jednako glasova Laginja i Bartoli. Pošto se nemogoše složiti ni kod izbora delegata niti zamjenika mu, morala je odlučiti kocka. Ovaj put poslužila je sreća Talijanom. Kocka je pala naime na Rizzi-a kao delegata a Bartoli-a kao zamjenika. Lanjske godine — kako je poznato — bila je odlučila kocka u prilog Hrvatom, te bijaše izabran zastupnik Spinčić delegatom, a dr. Laginja zamjenikom.

Slavenski jezik u liturgiji u Istri, odgovor kritičaru na jednu interpelaciju. Preštampano iz „Naše Sloge", Trst, tiskara Dolenc, naklada „Naše Sloge". Na želju naših prijatelja preštampali smo krasne podlistke o našoj liturgiji u posebnu knjižicu, koja iznosi 48 strana u formatu podlistka, a dobiva se kod našeg uredničtva uz neznatnu cienu od 10 nvč. Očekujemo, da će si nabaviti ovu knjižicu svatko, komu je mila naša svetinja u bogoslužbi. Tko nam pošalje 12 nvč. dobiti će knjižicu franko u stan.

Iz Pazina 26. marča. U broju 11. opisali ste, kakve se poteškoće prave občinskoj upravi, kad ova nastoji, da se štogod koristna i potrebita za narod učini. Danas navesti ćemo drugu stvar. Pred par godina sagradila se je široka i liepa cesta od grada Pazina do sela Mečari. Uvidjajuć veliku potrebu, da se ova cesta produlji do sela Bertoši, pazinskoga polja, občinska uprava zamolila je g. Hugo Rudan-a, c. kr. inžinira i upravitelja c. kr. gradjevnog odsjeka u Pazinu, da izradi nacrt i sastavi troškovnik za gornju cestu. Ovaj gospodin odazvao se je molbi, te je dne 8. decembra 1891. u družtvu predsjednika upravnoga vieća u Pazinu pregledao na licu mjesta zemljište i stazu, koja se ima pretvoriti u cestu. Dne 20. marča 1892. zamoljen je opet rečeni gospodin, da pospješi djelo. Pošto nije ništa pomoglo, obratila se je občinska uprava na ovdašnju c. k. političku oblast molbom, da odredi potrebito. Usljed toga podao se je rečeni inžinir opet na lice mjesta, te je tamo njekoliko dana mjerio. Budući nije bilo viditi ni nacrta ni troškovnika, to je dne 6. novembra 1892. opet zamoljena c. k. politička oblast, da sjeti dotičnoga gospodina za preuzeta radnju. Uzalud! Občinska uprava obratila se ondi dne 13. decembra 1892. na c. kr. namjestničtvo u Trstu, da ovo što odredi. Bez odgovora! Občinska uprava požurila je dne 9. febrara 1893. kod c. k. namjestničtva u Trstu riešitbu, a kad nije dobila odgovora, obratila se je dne 4. marča 1893. na c. kr. ministarstvo u Beču u tom postu. Uzprkos s. zmu tomu občinska uprava nije do danas primila ni nacrta ni troškovnika za spomenutu cestu. Ovo se stavlja na znanje, neka znade naš puk za uzroke, radi kojih se do danas nije još počela graditi cesta do sela Bertoši.

Čeh o pjesmah Rikarda Katalinića-Jeretova. Poznati češki pisac Josip Poulik izrazio se o pjesmah našega Katalinića u „Nedělny Listy" broj 78. „Hlas Naroda" izlazećeg u Pragu kako sliedi:

„U novije doba su niklo na hrvatskom književnom polju dvie zbirke pjesama, koje zaslužuju svaku pozornost. To su „Pozdrav istarskog Hrvata", koju je objelodanio nadobudni pjesnik Rikard Katalinić-Jeretov (Veljko Jerotov) te „U Zatišju" pjesme Josipa Milakovića. Obe zbirke uzbuđuju ne malu pozornost, a navlastito u prvoj ističu se pjesme zadahnute žarkom i vatrenom ljubavlju k rodnoj zemlji, a navlastito k užem pjesnikovom zavičaju, krasnoj i divnoj Istri. Nekoje pjesme kao n. pr. „Istri", „Glas iz Primorja", „Siv sokolu", „Moj pir", „Moje želje", „Glas Istrana" itd. zadahnute su takovom ljubavlju k rodnoj zemlji, kakovu malo gdje nalazimo. Vrlo je liepa i pjesnička pripovjest „Dorka" i po svom sadržaju i po zvonkoj rimi te po zvučnomu ritmu. Nekoje pjesme čine se ogrijane žarom toplog južnog sunca, južnim plamenom, nama sjevernjakom nepoznatim; te se osobito ističu: „Odlazećim Istaviciam", „Iza borbe", „Na bedomima", ko da se iz njih smije nebeska modrina krasne Adrije i nepoznata raskoš južnog kraja, odkud je pjesnik rodom. Vrlo su liepo kratke pjesme „Za kišo", „Proljeća dah", „Večernjem Zvonu", „Pada kiša", „Tuga", „Vihoru", „Josen" itd. Glavne prednosti Jeretovih pjasama jesu jasnost mislih i zvonka rima, te živo čuvstvo i lahkoća u pjovanju."

Mi čestitamo našemu prijatelju i suradniku.

Izvješće o djelovanju „Istarske posujilnice u Puli" u drugoj upravnoj godini od 1. jenara 1892. do 31. decembra 1892.

Sbog malenog prostora u našemu listu vadimo iz njega samo sliedeće važnije podatke:

Svršetkom god. 1891. imala je istarska posujilnica u Puli 176 zadrugara, koji su zastupali 217 zadružnih dielova. Tekom godine 1892. bilo je na novo upisanih 257 zadrugara sa 286 zadružnih dielova, a izbrisana su 4 člana sa 3 upladjena zadružna dielа, tako da je imala na svršetku 1892. godine 429 članova, koji zastupaju 500 dielova, te u su to ime upisali 500 forinti, a u smislu pravila jamče još za drugih 45 forinti.

Starešinstvo imalo je tekom godine 47 sjednica, u kojih je primalo članove, dozvoljavalo zajmove i obavljalo druge družtvene poslove.

Posujilnica imala je tekom godine 82.007·35 for. prihoda i isto toliko razhoda, imala je dakle for. 164.014·70 ukupnog prometa.

Posujilnica primila je od 66 uložnika for. 37.782·74, a povratila je 32 uložnikom for. 14.851·17 štedioničkih uloga, te je na svršetku godine 1892. imala 30.260·47 odnosno ukupno sa kapitalizovanimi interesi 30.802·45 for. štedioničkih uloga.

Posujilnica dala je svojim zadrugarom u upravnoj godini 1892. for. 63.809·23½ zajmova; u povratu danih zajmova primila je od istih for. 14.287·48.

U cielo vrieme svog obstanka od 1. septembra 1891. do 31. decembra 1892. dala je posujilnica ukupno 72.720·50 for. zajmova.

Iz izkaza vidimo, da je posujilnica dosada morala ograničiti svoje djelovanje na zapadnu stranu Istre, jer je tamo bila ove godine najveća potreba usljed gospodarskog preokreta, koji je ondje započeo. Posliedice ovog preokreta uplivati će blagotvorno na gospodarsko stanje istarskoga puka, akoprem je isti preobrat privremeno prouzročio mnogima štete i neprilike.

Novčani uspjeh djelovanja u upravnoj god. 1892. je čisti dobitak od for. 650·89. I taj nije Bog zna kako velik, ali može se s njim zadovoljiti, promisliv, da je istarska posujilnica u Puli mlado družtvo i da se je ista morala boriti s tolikimi potežkoćami, jer je prvo takovo družtvo u dolnjem dielu Istre.

Da je ona potrebito i koristno družtvo istarskomu puku, tomu je osobit dokaz ogorčenost, kojom su na isto napadali i još napadaju naši protivnici po svojih listovih i drugdje.

Iz Puljšćine pišu nam 20. t. m. Dugo vremena snio sam sanak, dok me napokon kao iznebuha probudi tužni glas o občinskih izborih u Premanturi. Jao i nauvao! U kratko: pozuati Rosanda je opet izabran za občinskoga upravitelja; ali kako? Bez muke i truda postao opet onim, što je i prije bio. Naši nisu ni malo truda uložili, da se jednom izbave iz vlasti Rosanda. Nije se tu nastojalo, da bi se občina u buduće bolje vladala, nije bilo odučevljenja za narodnu stvar, već se sasvim hladno gledalo na miesanje premanturskih prodanaca. Neki se suzdržali od glasovanja, a drugi birali Rosandu, veleć: tà on je dosta učen za te stvari, to imade najviše vremena od svih ostalih za upravljanje sa občinom. Hvala našemu starini Jurlini, koji je ipak nekoliko truda uložio, da bi se moglo budi kako prodrieti sa protukandidatom, no njegovo nastojanje bilo je uzaludno, jerbo drugi su ostali skrštenih ruku.

Premanturci! Premanturci! zašto mogoste pod noge ime slavnih, hrabrih i odvažnih vaših pradjedova Dalmatinaca! Ako ste pred trimi godinami propali samo sa jednim glasom, nisto ti mogli sada sasvim lahko pobjediti — pita Vas „Matritelj".

(Žalimo vrlo, što nas nije koji od prijatelja na vrieme obaviestio o tom izboru, a ujedno pitamo ovim prijatelje u Puli: gdje ste bili i što ste radili? Op. Ured.)

Iz Kastva piću nam 28. t. m. Kako bijaše već javljeno u cienjenoj „Našoj Slogi" imalo se konstituirati „Dobrovoljno vatrogasno družtvo" u Kastvu na „cvietnu nedjelju". Tako i bijaše! Sa zadovoljstvom spominjemo množtvo članova, što su se odazvali pozivu osnovateljnog odbora. Osobito nas obradovalo i ugodno nas se dojmilo, što je riečko vatrogasno družtvo poslalo deputaciju s predsjednikom i tajnikom na čelu. Došlo takodjer drugih gostova, medju kojima vidjesmo i neumornog urednika lista „Vatrogasac", gospodina Mayera.

Na četiri sata i pol otvori skupštinu predsjednik osnovateljnog odbora, gosp. Ferdo pl. Kleinmayr. Predstaviv skupštinarom gosp. predsjednika riečkih vatrogasaca, urednika „Vatrogasca", gosp. Mayera, i zastupnika kastavske obćine g. Josipa Kalčića obć. savjetnika, započe zborovanje. Pročitalo se potvrđjena družtvena pravila, raztumačilo se družtveni službovnik i konačno biralo se upravljujući odbor. Zapovjednikom bijaše izabran g. Ferdo pl. Kleinmayr, tajnikom gosp. Vinko Rubeša, blagajnikom gosp. Rudolf Jurinac. Za podružnicu u Sv. Mateju bijaše izabran kao vodja gosp. Josip Kalčić. Ustrojiti će se čim prije bude moguće i podružnice u Rukavcu i Jurdanih, a bude li se našlo i u Zamotu dovoljan broj vatrogasaca, nastojati će, da se i tamo ustroji jedna podružnica.

Upisao se takodjer prilično broj podpomagajućih članova, a sa radošću bilježimo, da je i veleučeni gosp. dr. Ante Dukić, naredni zastupnik i načelnik u Pazinu stupio prvi u ovo družtvo kao član utemeljitelj. Dao Bog, ugledali se u njega i ostal rodoljubi!

Evo, tako je u Kastvu nastalo vatrogasno družtvo, prvo hrvatsko u Istri. Svaki početak je težak. Tako biti će i sa ovim družtvom, nu poznavajuć upravljajući njegov očbor i veliko zanimanje za družtvo od strane pučanstva, nadamo se, da će sa pomoću božjom liepo napredovati. Dični Kastavci! na vami je sada red, da mu mladomu priskočite u pomoć barem kao podpomagajući članovi, ako ne možete kao izvršujući. Sa malom svoticom svatko od vas nek mu pomogne, da se može dići na vlastite noge, a vatrogasci vratiti će vam milo za drago. Žalibože često se dogodi, da se gdjegod užge kakav skadanj ili kuća. Ljudi doduše odmah priskoče, nu vrte se samo okolo ognja kao muha bez glave, a oganj napreduje, dok no ostane čovjek bez kuće i ognjišta. U takvih nesrećah vriedne zlata izvježbani i izučeni vatrogasci, a da i ne spominjemo i drugih nesreća, u kojih oni mogu pomoći. Kastavci! Pomozite ovomu družtvu sborom i tvorom, da budo na korist vam i djeci vašoj, a Kastavštini na čast i diku!

Za gradnju „Narodnog Doma" u Medulinu darovala su nadalje sliedeća gospoda: Ivan Cotelj, kapelan u Kanfanaru for. 1; Anto Rakić, carinar u Medulinu for. 1; N. N. iz Luboriko for. 1; N. N. iz Medulina for. 2. Živili darovatelji!

Odbor.

Istra, dio hrvatske kraljevine. Čitamo u „Vienen": U 16. vieku, gdje su Hrvati imali dan na dan borbe s Turcima, učestalo su i navalo na političku slobodu Hrvatske. Niemci kidisali svom žestinom pravima njezinim. Kako su se Hrvati branili, ovo jednoga znamenitoga primjera. Pred nama je djelo Adama Baltazara Krčelića: Historia occleviae zagrabiensis. Na strani 302. stoji doslovce ovo: „Zabilježeno je u „aktima", da je *osobito bilo razlogom*, što se on (ban Toma Bakač Erdedi) *odreče časti* (causam suae resignationis hanc fuisse praecipuam), budući da je iza tolikih usluga, iza sklopljena ugovora s knezom ordeljskim, povratiše se u Prag, izvriedjao (offendit) Rudolfa za to,[*]) što je zahtjevao, da se *puzinska* županija, obćenito Mittelburg, hrvatski: Pazin, preme zavjernici (assecuratoria) nadvojvode Maksimilijana (premda su Ferdinand i njegov

[*]) Kad je car Rudolfo g. 1596. sklapao mir s knezom ordeljskim Sigismundom Batorijem, zastupali su pri tom Hrvatsku njezini nuncij, a to je *značajno*. Prisutovao je i sam ban Toma Bakač. Još je značajnije, *što je taj mir bio potvrđjen* u hrvatskom saboru (articuli intra Rudolphum et Transylvaniae principem conditi in hac diaeta (sc. regni Croatiae, ratificati). (Krčelić op. c. 301.) To treba da Hrvati dobro upamte.

otac bili protiv toga) njemu preda, *prigovarajući vrlo oštro* zbog *nepravednoga trganja njegova (Pazina) i Istre od kraljestva Hrvatske* i svete krune *(murmurando vehementius de insigna eius atque Istriae a regno Croatiae* et sacra corona **avulsione**)[a].

Ban je dakle Bakač oštro prosvjedovao, što mu se ne izruči Pazin prema obećanju i *što se u obće Pazin i Istra kidaju* od Hrvatsko i sv. kruno. Prije svega uzeo je Krčelić viest iz „acta", t. j. Krčelić je imao pred sobom saborski zaključak, u kom je nešto to zabilježeno. Sada bi kritik pitao: a) je li Krčelić u istinu našao taki zaključak, ili je patvorio cielu viest. Na patvorenje mogla bi ga ponukati poznata njegova tendencija, da dokaže: kako je sve od vajkada pripadalo Ugarskoj. Prema tomu bilo bi Krčeliću glavnom svrhom: da je Istra udo „sacrae coronae"; „regni Croatiae" bilo bi sporedno. Pripadanje Hrvatskoj napomenuo bi taj gospodin u toliko, samo da preko nje može nešto dati Ugarskoj. Ali mi ipak mislimo, da on ne bi bio toliko smion, da se pri patvorenju pozvo na „acta" saborska, koja će i drugim ljudima biti pristupna, a svoju bi smionost povećao sa ono „praecipuam". S toga držimo, da je Krčelić tu viest doista iz „akata" uzeo.

b) Ako je Krčelić tu viest našao u „aktima", kako ju je priobćio, treba pitati: *na čem* od ovoga dvoga *leži težina osobitoga razloga odrječanju*, da li *na uskrati Pazina ili na trganju Istre* od Hrvatske? Da to riešimo, dovest ćemo tu viest u savez sa zaključkom hrv. sabora od god. 1595. (dakle godinu prije) sabora, kojemu je Bakač predsjedao. Evo šta oci naši zaključiše i izručiše kraljevskim porjorenicima, da jave caru: „Neka *najstalnije* (pro re certissima) bude uvjereno Vaše Veličanstvo, da se mi *ne ćemo pokoriti nijednomu generalu tudje narodnosti*, niti ćemo u rat — ma propali svi s domovinom — ići, *već ćemo, prije nego li našu slobodu s te strane otmete, latili se ma kako i najskrajnjih sredstava*". (Krčelić n. dj. 301). To je neka predstavka najveće energije, a radi nasrtaja na narodna prava. To je Toma Bakač kazao caru i u Pragu, pa je morao bansko dostojanstvo položiti *i za to*; i to je zabilježeno u aktima. Dakle skupivši sve te viesti, ban bi se hrvatski zahvalio na dostojanstvu zbog vriedjanja državnoga prava kraljevine: zbog otimanja vojskovodstva banu, siljenja na narodni ustanak, a *osobito* trganja Istre od Hrvatske. Kad mi znamo, da je ostavci bilo *još razlogâ* izim trganja Istre, onda razabiremo da ona težina osobitoga razloga ostavke leži na trganju Istre. Što zaslužnomu čovjeku nije dao kralj Pazina, to bi ga tek podbolo, ali je po našem mnienju tu *sporedno*. Tako bi nam tumačenje podkrepljivao i odgovor kraljev: „kralj može sa zemljama, što su pod njim, odredjivati tako kao ban sa svojima".[2]) Kako se vidi, odgovor je načinjen prema onomu obsolutističnomu: „L'état c'est moi". Zar se nije dalo drugčije odgovoriti, braniti razlozima svoje stanovište, ili kako? Jamačno u odgovoru ne leži važnost na Pazinu, nego na Istri. Pak, *kad bi ban bio upro energičnije na Pazin u korist svoju, nego li na Istru u korist kraljevine, ne bi ni mogao ban dobiti takoga odgovora; pošto mu je Pazin bio dosta svečano obećan* (imao je i pismeno: lit. „assecuratorias") *i tim pravno njegov*. Da se sva važnost ima dati „trganju" Istre, a ne uskrati Pazina, vidi se po ovom dodatku dalje: *zbog toga* (hine etiam) su se i Frankopani i Zrinski tužili na nemjere Ferdinandove; dakle zbog „trganja". Oni barem nisu imali Pazina. A tko bi se odbijao na njihova primorska imanja, *odviše bi vjerovao u crne strane*. Mogao bi tko reći: kako bi Bakač prosvjedovao zbog „trganja", kad Istra nije ni bila onda pod Hrvatskom, ergo: nije mogla ni otrgnuta biti. Tomu odgovaramo: To i netreba, da je *onda* bila. Ban je Bakač *mogao* imati i imao je u sviesti svojoj uvjerenje, da je Istra pravno udo Hrvatske. *On* je to mogao imati kao vrhovni predstavnik naroda svoga. Što li mu je služilo za osnov: historijsko pravo ili etnografsko, nije nam stalo. *A što i koliko vriedi, kad nešto živi u narodnoj sviesti kroz duže vremena, dà i vjekove, o tom neka pravnici reku svoju.* Historicus.

[a]) Krčelić, nav. dj. 303.

Listnica uredničtva.

Gosp. B. u O. Ako želite prijatelju dobro, čestitajte mu prozom, jer Vas vila nije pobratimila. Zdravo!

Listnica uprave.

Gosp. I. dr. S. u K. Mirno do zadnji srpnja 1894. Živili! Gosp. I. K. u M. Istina je, da ste poslali 28. junija 1892. for. 2, nu ona ubilježismo za god. 1891.; dne 4. maja 1890. poslasto for. " za god. 1890; dne 18. aprila 1889. za 1889. itd., a 29. marča 1893. for. 2 za 1892, ostaju dakle jošte za 1893. Zdravo! — Gosp. J. I. u B. List Vam ide od 1887; uplatili ste do danas for. 11, ide nas dakle do konca tek. godine for. 3. Nijeli tako? — Gosp. L. M. u B. Svo u redu, ovula Vam! — Gosp. T. I. u B. Javite nam, koje brojeve želite. — Gosp. M. C. u B. God. 1887. poslasto for. 2; 1891 for. 3, a 1892 for. 2, ide nas dakle, kako Vam pisasmo, do konca tek. god. još for. 7. — Gosp. C. P. Dalnice-Resnjak. Kako možete tvrditi, da sto nam vratili list 1. aprilla 1890. kad smo 5. jenara i 5. marča 1891. primili od Vas dio predplate; nuda Vam list obustavljamo na znajte, da ćemo svoje tražiti makar i sudbenim putem. — Gosp. I. J. u K. Potvrdjujemo Vam uplatu 1891. i 1892., nu za 1889. i 1890. neprimismo od Vas ni novčića, te smo zadnje dvie svote utilježili za god. 1889. i 1890. i tako nam dugujete za 1891, 1892, 1893. — Gosp. J. I. u M. List Vam ide od 1. jenara 1890; plaćili ste do sada for. 5.50, dugujete nam dakle do konca 1893. još for. 2.50; živili! — Gdja M. D. u C. Vaš je račun uredjen do konca tek. godine.

Uplatili su nadalje sledeći gg.: T. M. Sušak for. 2. P. I. Pasjak for. 2. K. Š. Tinjan for. 2. K. J. Tinjan for. 5. V. G. Ika for. 2. K. G. Materija for. 5. K. I. sv. Potar for. 2. P. S. Kozina for. 2. Čit. Neretva for. 1. P. I. Grižane for. 2. B. S. Vižinada for. 2. R. T. Rieka for. 2. Čit. Omišalj for. 5. M. L. Pula for. 2.50. V. I. Vrh for. 3. Samost. O. kap. Rieka for. 2. J. B. A. Kastav for. 2. D. S. Tinjan for. 6. M. B. Volosko for. 1. R. dr. F. Zagreb for. 5. S. A. Hrušica for. 11. D. K. Sužana for. 5. Čit. Krapina for. 1.25. B. I. Pazin for. 5. M. A. Žminj for. 2. M. I. Bakar for. 1. S. F. Boljun for. 1. D. E. Karlovac for. 2. P. I. Buzi for. 3. G. P. Klana for. 2.50. S. M. Malinska for. 1. C. T. Krk for. 2. R. F. Malinska for. 2. J. N. Omišalj for. 2.50. S. J. Truvoa for. 2. D. B. Cerovlje for. 2.50. K. F. Pazin for. 2.50. M. P. Opatija for. 4. G. S. sv. Iv. Zel. for. 2. Bibl. Alg. Krk for. 2.50. N. D. Sarajevo for. 5. S. M. Pazarište for. 5. R. N. Lošinj for. 2. O. J. Korte for. 2.50. M. J. Vrana for. 2. G. dr. A. Rab for. 3. Družtvo Ed. Ajdovščina for. 1. Čit. Garešnica for. 2. F. M. Novi Marof for. 2. R. M. Trnške for. 5. P. I. Bakar za Mal. for. 5. G. dr. A. Gorica for. 5. T. v. I. Zagreb for. 5. Intern. Zeit. B. Zagreb for. 1.80. P. dr. F. Novi for. 5. K. F. Premantura for. 2.50. T. B. Trst for. 5. S. F. Kaštelir za čit. fur. 7. H. M. Zagrob for. 5. Čit. Baška for. 10. Čit. Mostar for. 2.50. G. N. Omišalj for. 5. F. I. Knin for. 1. T. F. Tinjana for. 2.50. (Sledi.)

Javna zahvala.

Velecijenjeni g. **Teodor Slabanja** srebrnar u Gorici izradio je za našu župnu crkvu krasan kalež na obće zadovoljstvo puka i podpisanoga, pa ako u obće vriedi poslovica, da radnja radnika hvali, to mora valjati u ovom slučaju. Radi toga ćutim se obvezanim, da ga u ime moga puka i u ime svoje ovim svim i svakomu osobito veleč. gg. svećenikom, sto toplije preporučim.

Župni ured u Gradini.

P. Sv. Lovreč, dné 22. marča 1893.

Josip Marok v. r.,
župe upravitelj.

ZAHVALA.

Svoj rodbini, prijateljem i znancem, koji su nam prigodom bolesti i smrti naše nezaboravne majke

Katarine

svoje zančešće na budi koji način izrazili, i time našu duboku bol ublažiti nastojali; te koji su iz daleka i bliza došli, da milu pokojnicu do groba sprovedu, izričemo ovime najsrdačniju blagodarnost.

Poljane 24 ožujka 1893.

Raztužena obitelj **Peršić-Kurtić.**

Dobro vino

prodaje se u Žminju

i to kod naših čestitih seljaka **2500** do **3000** hektolitara uz cienu od f. 11—14. Žminjsko vino uživa dobar glas. Pobliže viesti podaje g. N. Butković, obć. tajnik u Žminju.

EPILEPSIJA

(božjast)

ozdravljiva brez povrnitve, tisuči morejo dokazati ta čudezni vspeh znanstva. —

Natančna poročila s povratno marko je pošiljati: 12—13

„Office Sanitas" Paris
30. Faubourg Montmartre.

Javna zahvala.

Ganjenim srcem dajem izraza najdublje zahvalnosti u ime svoje i ostalih rodjaka preč. duhovnomu zboru i svemu svećenstvu, njegovoj preuzvišenosti namjestniku, gosp. vitezu Rinaldini-u, presvietlomu zemaljskomu kapetanu, gosp. dr. M. Campitelli-u, častnomu c. kr. kot. kapetanu Zuecku, c. kr. mjestnim oblastim, zastupstvu grada Krka, vrbničkomu občinskomu zastupstvu, učionam, ravnateljstvu knjižnice Algarotti i svim onim sborovom, te pojedinoj gospodi, koja su bud osobno ili po izaslanicih prisustvovala kod sprovoda nezaboravnoga nam

Frančiška Aniana Feretića

bivšega krčkoga biskupa

i time na nenadoknadivom gubitku svoje saučešće izkazali.

Krk, dne 23. ožujka 1893.

Antun Feretić,
nečak.

J. PSERHOFERJA

lekarna v Beču, Singerstrasse broj 15.

zum goldenen Reichsapfel.

Kričistilne krogljice, nekdaj imenovane univerzalne krogljice, znano domače odvajajoče sredstvo.

Jedna škatljica z 15 krogljicami stane 21 kr., jeden zavitek šestih škatljic 1 gld. 5 kr., pri nefrankovani pošiljatvi po povzetju 1 gld. 10 kr.

Ako se denar naprej pošlje, ni treba plačati porto, in stane: 1 zavitek krogljic 1 gld 25 kr., 2 zavitka 2 gld. 30 kr., 3 zavitki 3 gld. 35 kr.; 4 zavitki 4 gld. 40 kr., 5 zavitkov 5 gld 20 kr.. 10 zavitkov 9 gld. 20 kr. (Manj, kot jeden zavitek se ne pošilja).

Prosimo, da se izrečno zahteva 6—12

„J. Pserhoferjeve kričistilne krogljice"

in paziti je, da ima pokrov vsake škatljice isti podpis J. Pserhofer v rdečih pismenih, katerega je videti na navodilu za porabo.

Balzam za ozebline J. Pserhoferja 1 posoden 40 kr., prosto poštnine 65 kr.

Trpotčev sok, 1 steklenica 50 kr.

Amerikansko mazilo za trganje 1 posodica 1 gld. 20 kr.

Prah proti potenju nog, škatljica 50 kr., poštnino prosto 75 kr.

Balzam za goltanec, 1 steklenica 40 kr., poštnino prosto 65 kr.

Zivljenska esenca steklenička 22 kr

Angležki balzam, steklenica 50 kr.

Fijakerski prsni prašek, 1 škatljica 35 kr., poštnino prosto 60 kr.

Tanokininska pomada J. Pserhoferja, pospešuje rast las, škatljica 2 gld.

Univerzalni plašter prof. Steudela, posodica 50 kr., poštnino prosto 75 kr.

Univerzalna čistilna sol A. W. Bullricha, domače sredstvo proti poslednjem slabe prebave. 1 zavitek 1 gld.

Razven imenovanih izdelkov dobivajo se še druge tu- in inozemske farmaceutične specijalitete, ki so bile po vseh avstrijskih časopisih oznanjene; in se na zahtevanje točno in v cene predpisujejo tudi predmeti, kojih ni v zalogi.

Razpošiljanja po pošti vršo se točno, a treba je denar poprej doposlati; večja naročila tudi po poštnem povzetju.

Pri dopošiljatvi denarja po poštnoj nakaznici, stane porto dosti manj kakor po povzetju. 12—12

C. kr. izključljivo povlašćene

štrcaljke proti mildevu

inžinira Živica

jest najbolja medju svimi štrcaljkami za trto; jest jednostavna, lahka, čvrsta, trajna, prikladna, neumorljiva, brza, štrca malo tekućine, te se lahko upotrebljuje za sv. kovrstne trte.

Prodaje jih se takodjer i kod njekojih trgovcan u pokrajini.

Pošilje se jih po pošti franko proti poručbi:

podpunu štrcaljku za . . . f. 10.—
istu sa cievi bez bronto . . „ 8.50

to prospekta gratis.

Preporuča takodjer druga predmeta i svoju radnju:

ŽIVIC i drug.

u TRSTU, ulica Zonta broj 5 inžinirski ured, skladišćo strojeva i dotične tvarine; zastupstvo tvornica, mekanička radionica.

Ernest Šverljuga

brijač

ulica Stadion br. 1, Trst,

preporuča se 20—8

p. n. slavenskomu občinstvu Trsta, okolice i bližnjih istarskih mjesta za blagohotan posjet.

Teodor Slabanja

Srebrnar u GORICI (Gorz) ulica Morelli 17.

preporuča se preč. svećenstvu za izradjenje crkvenog posudja i orudja iz čistoga srebra, alpaka, mjedi, kano: **moštranca, kaleža** itd. po najnižih cienah u najnovijih i krasnih oblicih. Stare predmete popravlja, te ih u ognju posrebrni i pozlati.

Da si uzmognu i manje imućne crkve nabaviti raznih crkvenih predmeta, staviti će se na želju preč. gospode nabavljača vrlo povoljne plateżne uvjete.

Ilustrirani cienik šalje franko.

Šalje sve predmete dobro omotane sa poštarinom franko! 24—6

Odlikovana zlato medalja: Bruxelles 1892.

Najboljše sredstvo za

želodec

katero želodec in opravila prebavnih delov života krepča in tudi odpri život pospešuje, 12—25 je

tinktura za želodec,

katero pripravlja

Gabrijel Piccoli,

lekar „pri angelju"

v Ljubljani na dunajski cesti.

Cena 1 stekl. 15 novc. v.

—=—

Izdelovatelj razpošilja to tinkturo v zabojčkih po 12 steklenic in več. Zabojček z 12 stekl. stane gld. 1.36; z 24 gld. 2.60; z 36 gld. 3.84; z 44 gld. 4.26; 55 stekl. tehta 5 kg s poštno težo in velja gld. 5.26; 110 stekl gld. 10.30. Poštnino plača vedno naročnik.

Dobiva se v lekarnah v Trstu, na Primorskem, v Istri in Dalmaciji.

Nič več kašlja!

Balzamski petoralski prah

ozdravi svaki kašalj, plućni i bronkijalni katar a dobije se u odlikovanoj ljekarni

PRAXMARER (telefon 207) „Ai due Mori"

TRST: Piazza grande. 44—52

Poštarske pošiljke odpreme se odmah uz 55 nvč. ili toliko listovnih maraka. Pozor pred prevarom.

Izvanr. novost!

Elektro-bliesk-čudovita svietiljka. Najbolja, najcienija i najtrajnija svietiljka novijeg doba! Svietlo mirno, poput električnoga sjajno! Poraba petroleja vrlo malena. Sve neprilike drugih svietiljnka izključene su kod ove. — Ciena tih vrlo praktičnih svietiljka, posve iz nikela, sa emailiranim zvonom, okruglim stienjem i sa škatulom for. 3. Vrlo praktično viseće svietiljke istog sustava for. 2.90. Čudovite svietiljke za zidove for. 3.25. Najbolja svjedočba ovim svietiljkam jest množtvo naručba na sve strane svieta. — Razašilje je poštanskim pouzećem uz jamstvo središnje skladišće **M. Rundbakin Beč,** II., Glockengasse 2. 8—8

Drogerija

Arturo Fazzini u Trstu

Ulica Stadion 22. — Telefon 519.

Velik izbor mineralnih voda, samoljonih boja na ulju najfinije vrsti; crvene, žuto, zelene, vlinjove i crne po 28 nvč. kilo. Olovno bjelilo po 32 nvč. kilo; tutijno bjelilo najfinije po 40 nvč kilo. Osim toga velik izbor bojah na vodu i kistova svake vrsti po cienah, s kojimi nije moguće konkurirati.

Skladište glasovitog pokropitelja od Kwizde (Korneuburger Vlohnährpulver) za životinje. Izbor mirodija, boja, lienova — skladište sumpora i modre galice za porabu kod trsja. Naručiteljem dajo se brezplatna poraba telefona. 39—52

Jedino društvo pločara

Petar Levichnik i dr.

Osobiti ovršitelji radnja comontom postignuv u tom do sada svuda najbolji uspjeh, o čemu posjeduju mnogobrojne svjedočbe za izvedene razne sustave shodova, kamenica za bašće itd. itd. Izvadjaju comentiranje zidova, izvana to iznutra jamčeć za nepromočivost; nadalje bilo kakve shodište u cimentu Portland sa kamenjem bilo koje boje i mramora, obavljaju lašenje shodova te odstranjenje vlage i smrada. Izvršuju svaki popravak uz jako obaljene ciene. Radnje obavljaju najvećom brzinom ovdje i u pokrajinah, Dalmaciji, Istri itd.

Za naručbe dosta je napisati dopisnicu. Svaka radnja je zajamčena.

U nadi, da ćemo biti radujami počašćeni kano do sada, bilježimo se sa štovanjem

Društvo pločara

PETAR LEVICHNIK i dr.

Ulica Madonnina br. 21, I. kat., 52—42 vrata 11.

Čista krv

zdravje!

Tajne bolezni, lišaji, spuščaji, bledost, splošna utrujenost, slabost, se izgubijo pri zdravi krvi. Mi jamčimo za gotovi vspeh pri uporabljanju naše metode.

Pri vprašanjih je priložiti povratno marko. 12—18

„Office Paris Sanitas",

30. Faubourg Montmartre.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vrsd. papirjih na	V napoleonih na
4-dnevni odkaz 2½%	30-dnevni odkaz 2%
8- „ 2½%	3-mesečni „ 2½%
31- „ 2¾%	6- „ „ 2¾%

Vplačevanja avstr. vrednostnim papirjem, kateri se nahajajo v okrogu pripozna se nova obrestna tarifa na temelju odpovedi od 17 in 21. odnosno 12. junija.

Okrožni oddel.

V vrsd. papirjih 2½% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, Ljubljana, Linc, Olomuc, Reichenberg, Sanz in Solnograd, — brez troškov.

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—5 pri odbitku 1‰ provizije.

Predujmi.

Sprejemajo se vsakovrstna vplačila pod ugodnimi pogoji.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. 2 odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednostni obresti po pogodbi.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlati ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.

Trst, 9. marca 1893. 6—24

Krasne uzorce zasebnikom pošilja zastonj in franko.

Bogate knjige z uzorci, kakoršnih še ni bilo, za krojače nofrankovano. Jaz ne popuščam za 2½, ali 3½ goldinarjev pri metru, ne dajem daril krojačem, kakor to dela konkorenca na račun zadnje roke, ampak imam le trdne in čiste cene, tako, da mora kupiti vsak zasebnik dobre in cene. Prosim toraj zahtevati le moje knjige z uzorci. Svarim tudi pred pismi konkurence, ponujajočej dvakrat toliko popustka.

SNOVIJ ZA OBLEKE.

Poruvlen in dosking za častito duhovščino, prei pisane snovi za uniforme c. kr. uradnikov, tudi za veterane, ognjegasce tolovadce, livreje, sukna za biljarde in igra te mize, preproge za vozove, ložen nepremočen za levske suknje, snovij za prati, potne ogrtače od gld. 4-14 itd. — Kdor hoče kupiti vredno, pošteno, trajno, čisto volneno sukneno blago, ne pa dober kup cunje, ki se komaj toliko vredna, kolikor so plača krojaču, obrne naj se do

IVANA STIKAROFSKY v BRNU

24—13 (v tem Manchestru Avstrije) 24—7

Največja zaloga fabričkoga sukna, v vrednosti ½ milijona gld.

Da pojasnim velikost in zmožnost izjavljam, da moja roka združuje največe izvažanje sukna v Evropi, izdelovanje kamgarnov, potrebščin za krojače in veliko knjigovezmice le za lastne namene. Da se prepričate o vsem tem, prosim slavno občinstvo, da si, kadar ma prilika nanese, ogleda velikanske prostore mojih prodajalnic, kjer ima posla 150 ljudij.

Pošilja se le po poštnom povzetju.

Dopisuje v nemškem, madjarskem, češkem, poljskem, italijanskem, francoskem in angleškem jeziku.

Prodaju kuruze (turkinje)

otvoriti će opet 2—2

u ponedjeljak Mate Kramar-Bančina

u Rakotolah

(pošta Motovun) te se ovim preporuča našim gospodarom u ovih stranah.

Bogat izbor

pečata od kaučuka i kovnih, jednostavnih i umjetničkih pečata za urede, razna urezivanja, kovnih tablica za stanove, kliše, tvoriva, velikih pečata za označivanje pošiljaka, monograma, crnila neizbrisivog za pečato itd. za najniže cieno. — Preprodavači i agenti dobiju dobar popust. U pokrajinu idu pošiljke uz pouzeća.

G. BATTARA i dr.

TRST 48—52

ulica sv. Katarine br. 3.

Tvornica pečata i sličnih predmeta

Fran Epron

ulica Arcata.

Slikar znakova, svake vrsti grbova, dekoracija umjetničkih, sli...ih stakala, dva, mramora i prozirnih slika. 42—52

Drogerija

Augusta Rizzoli-a

ulica Malcanton br. 13 u TRSTU

skladišće svieća voščanih, ljekovitog ulja, mineralnih voda, raznih crnila, boja i kistova, sapuna mirisavih i za pranje. 42—52

U radionici klepara

GIUSTO BIASUTTI

opunomoćenoga graditelja vodovoda željeznih cievih Via Barriera vecchia Trst broj 10 gradi i drži na skladišću kupelji u posudah, sa stolicom ili bez peći iz cinka čvrsto gradjeno, te izvadja i druge radnje kleparske uz najniže ciene. Ilustrovani cenik dobivajo se gratis. 42—52

Svi strojevi za poljodjelstvo, vinarstvo i vino iz voća!

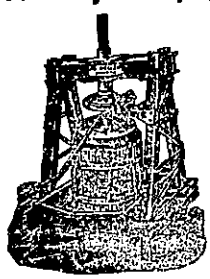

Mlatilnice, vitelje,

trieri, mlini za čišćenje žita, strojevi za rezanje krme, samoradni strojevi proti peronospori, tiskaonice za vino, ulje i voće; mlinovi za voće; predmeti za konobe; sisaljke za sve potrebe, kano što svi strojevi za poljodjelstvo, vinarstvo i priredjivanje vina iz voća — razašilje najnovijeg i najboljeg sustava:

IG. HELLER u BEČU 20—2

22 Praterstrasse N. 78.

Bogato ilustrovano kataloge u hrvatskom, njemačkom, talijanskom i slovenskom jeziku

šalje badava i franko.

Najpovoljniji uvjeti, jamstvo i pokus.

Opetovano obaljene ciene! — Preprodavaci dobiju popust.

Knjižara L. Hartmana (Kugli i Deutsch), Zagreb, Ilica br. 2.

Naručbe prima knjižara Lav. Hartmana (Kugli i Deutsch), Zagreb, Ilica broj 2.

KAČIĆ

Razgovor ugodni naroda slovinskoga.

Sa tumačem manje poznatih rieči. — Četvrto sa **46 orig. slika** uređeno izdanje.

Ciena tvrdo uvezano sa krasno bojadisanim omotom for. 1.

Ovo je doselo najljepše izdanje te obljubljene knjige, pa je s toga i naišlo na priznanje cjelokupnoga hrvatskoga novinarstva. Neka nitko ne propusti nabaviti si ovo lieno i krasno izdanje, kojo je uz ostalo i dosta jeftino.

Ilustrovano sa **25 slika.**

VIŠKI BOJ.

Napisao i priredio *I. Kunićić.*

Ciena tvrdo uvezano sa omotom u bojama 1 for. 40 nč.

Jedna od najzanimivijih knjiga, što je izašla u našoj nakladi, jest bez sumnje ova. U njoj su sabrane sve **uspomene znamenitoga viškoga boja god. 1866.** — Knjiga će zanimati sve Hrvate, a osobito junačke Dalmatince i mornare.

Zagrebački Album plesova za glasovir.

Sadržavajuć 14 plesova od obljubljenih domaćih skladatelja.

Krasno opremljen, ciena 2 for. 50 nč.

U njem imade novih kompozicija za glasovir dvorečno od Zajca, Kuhača, Eisenbuta, Fallera, Vilhara, Bosiljevca, Šestaka, Žertz i drugih. — Upozorujemo na taj prvi pojav na glasbenom polju naše krasotice glasovirčice, neka ne propusti nijedna nabaviti si taj album. U njem imade 3 valčika, 1 brzopolka, 3 mazurke, 3 koračnice, 2 četvorke, 1 kolo, 2 polke français. Pjesanja dosta za 2 for. 50 nč.

Našim Hrvatican

glasoviračicam i pjevačicam,

našim guslačem, učiteljima

i svakomu, koga zanima, preporučamo novi list. — ***Ciena na cielu godinu for. 3.*** Izlazi njesečno jedanput. — Svakomu broju priložen je muzikalni prilog, koji će sadržavati laglje i teže kompozicije za glasovir, gusle, orgulje, pjevanje itd. — Prvi broj šaljemo svakomu tko zahtjeva badava na ogled. 6—2

GLAZBA

List za crkvenu i svietovnu glazbu i dramatsku umietnost.

Naručbe prima knjižara Lav. Hartmana (Kugli i Deutsch), Zagreb, Ilica broj 2.

Prima naručbe na ove knjige, ako i nisu ovdje oglašene. Popisu razašilje badava.

Izdavatelj i odgovorni urednik **Mate Mandić.**

Tiskara Dolenc.

Broj 14. U Trstu 6. aprila 1893. Godina XXIV.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana soj pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja po pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (vaglia postale) na administraciju „Naše Sloge“ Ime, prezime i naj. bližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarino, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se povraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 3 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, 1 3 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvu i administraciji nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Govor

dra. Matka Laginje, izrečen u carevinskom viecu u Beču, dne 14. marča t. g. u specijalnoj proračunskoj razpravi kod stavke: podpore i pripomoći o zemljoraz-teretnoj zakladi (ezoneru).

Visoka kućo! Prijavio sam se za riec kod poglavja 35. proračuna, ne možda, da govorim proti podporam, što ih država daje pojedinim zemljo-razteretnim zakladam, već da razpravim jednu stvar, koja je za jednu zemlju ove državne pole od velike gospodarstvene važnosti, te nebi li mi pošlo za rukom, da visoku kuću po mogućnosti sklonem, da prihvati jednu moju resolueiju, koju ću u tom smislu predložiti.

Kako je poznato, uredjeni su odnošaji zemljo-razteretnoga fonda markgrofovije Istre zakonom od 28. marča 1875. br. 72. drž. zak. l.

Uredjenje tih odnošajah ne može se absolutno smatrati konačnim, ono je proizašlo od nužde, nije dakle definitivno riešenje. Da nije konačno, dokazuje najbolje okolnost, da su od godine 1875. gotovo sve zemlje i kraljevine ove pole monarkije, koje su u pitanju zemljo-razteretne zaklade zainteresovane, s državom sklopile nagode, kojimi su dobile vanredne pogodnosti, nu koje pogodnosti Istra god. 1875. nije dobila. Po spomenutom zakonu, ili bolje rečeno. po nagodi, koja se u njemu navadja, ostala je Istra dužna država za prije dobivene predujmove svotu od 416.000 forintih, koji je dug po tadašnjem običaju proglašen zemaljskim dugom prema državi i na koj se neplaća interesa.

Država je doduše i kašnje podielila nekoliko manjih podpora za podmirivanje tekućih potreba, ali je Istra tu pripomoć točno i lojalno i uredno podpuno odplatila sa 5% kamatah. Od duga, koji je s gornjom likvidncijom god. 1875. kako je već rečeno, iznosio 416.000 for. takodjer je nešto već odplaćeno, i mislim, da neću pogriešiti, označim li taj dug koncem godine 1892. — premda mi za sad još podatki manjkaju, sa svotom od 360.000 forintih po prilici.

Već ovaj iznos sam po sebi, gospodo, ne znači za cielu državu, za naše državno gospodarstvo upravo ništa, jer za državu, koja ima proračun od 600 miljunah — svota od 360.000 for. u istinu je malenkost, dočim je ona za one kotare Istre, koji su u tom pogledu zainteresovani, gdje naime ima još uviek pojedinacah, koji su dužnici zemljorazteretne zaklade (ezoneru), od prevelike važnosti, te dalnji obstanak takvoga duga — moram iskreno reći, — mora voditi do gospodarske propasti dotičnih mnogobrojnih obiteljih, a š njimi do propasti dotičnih poreznih kotarah.

Moja nakana smjera s toga onamo, da država doprinese malu žrtvu, pri čem bi mi donekle dobili kao maljušnu odštetu za izmaklu dobit, nastalu uslied uvedenja poznate vinske klausule, kako bi time kod našega seljačkoga pučanstva mogao nastati mali ekonomski napredak.

Ja držim, da smo mi u tom pogledu, ako pustimo s vida sva ostala pitanja i obzire, jednostavno po precedencijah, što ih je državna vlada stvorila, ovlašteni i to podpunoma ovlašteni. Ne trebam vam pripoviedati, gospodo, kako je u zadnje doba država bila obzirna, kako je u najvećoj mjeri pogodovala svim kraljevinam i zemljam, kojim je zemljo-razteretni dug bio težak. Ne trebam ovdje spomenuti, da je n. pr. kraljevini Galiciji odpisana znamenita svota, od po prilici 9 milijunah — o drugih, koji se po svoj prilici nisu imali vratiti, ni ne govorim. — koja bi se absolutno bila morala povratiti. Neću ni da pokazujem na to, kako je Bukovini odpisan dug od 10 miljunah; kako druge zemlje ne samo da su povoljno likvidirale s državom, već su i godine 1875. do 1878. i kašnje do današnjega dana, ili barem do nedavna, dok nisu provedene konversije toga duga, — dobivale godišnje znatne pripomoći, kojih netrebaju povratiti.

Ograničiti ću se samo na iznose, koji su sada uvršteni u državnom proračunu, te se godimice imadu i nadalje uvrštivati, i po kojih se daje Galiciji na godinu pripomoć od 2,100.001 for., a Bukovini pripomoć od 206.000 for. i to pripomoć, koja se nema povratiti.

Već pravičnost i shodnost govori za to, da država doprinese i za nas tu malu žrtvu, koja bi za nas značila veliku pogodnost.

Već sam spomenuo, da neću navesti svih obzirah i svih razlogah, koji govore za to; ja ću za danas zaboraviti, da sam sin naroda, koji imade sveto pravo, da bude od državne vlade, bilo ove ili one polovice, najbolje podupiran, kako bi taj narod, naime Hrvati i Slovenci, koji su se kroz stoljeća kao gladiatori borili za zapadnoevropejsku kulturu i za narode Austrije i Njemačke proti turskim i drugim navalam (Posve pravo! Tako je!) bio za to odštećen, da bi nešto brže mogao napredovati, nego je to do sele mogao činiti.

Zaboravljam, da kao zastupnik i član ove visoke kuće pripadam političkoj stranci, koja imade svoje sviestne ciljeve, te imade pravo te ciljeve u svakom pogledu promicati.

Kod ovoga pitanja mislim samo na to, da sam sin jedne od najsiromašnijih i do sad najviše zapostavljenih zemalja i da ekonomske potrebe te zemlje država svakako mora uzeti u obzir.

Kod toga, po mojem uvjerenju, nema za državu nikakve pogibelji, dapače će ona od toga imati veliku korist. Tim bi naime onim poreznim uredom, koji su do sele silno bili obterećeni poslom zemljo-razteretne zaklade (ezonera), bilo znatno olakšaćeno kad bi se ukinuli odnošaji, koji se ne mogu držati.

Porezna snaga pučanstva digla bi se svejedno kao i kredit i vriednost prije obterećenog zemljišta, pak, što je glavno, ovim uredjenjem odnošajah zemljoraz-teretnoga fonda za Istru, koje imam na umu, postigli bi se to, što je za sve vlade i naročito za sve dobro misleće državljane od osobite važnosti, naime mir i zadovoljstvo u zemlji; a da toga mira i zadovoljsvva kod sadanjega stanja stvarih i u tom ekonomskom pitanju ne možemo imati, to ću kušati da u kratko dokažem.

Ova zemljorazteretna zaklada od vajkada je zlostavljena; to nije samo moj nazor, već sam to pred više godinah čuo od jednoga mojih odlučnih protivnikah, koji ide za sasvim drugimi političkimi ciljevi.

Navesti ću samo nekoliko primjera, da se gospoda osvjedoče, kako su pojedine obveze narasle. U poreznoj občini Borut k stavki duga 414 poreznoga ureda nalazimo: stari kapital 2 for. 10 nč., novi kapital 26 for. 30 nč., interesi 34 for. 81 nč.; stavka duga 100, 191 for.; porezna občina Valle, kotar Rovinj, kapital 37 for. 80 nč., interesi 44 for. 35 nč., odnosno kapital 27 for. 60 nč., kamati 33 for. 14 nč.; porezna občina Štokovci, kotar Vodnjan stavka duga 129 i 166: stari kapital 2 for. 36 nč. novi 31 for. 50 nč., interesi 42 for. 1 nč.; porezna občina Žminj kotar Pazin, stavka duga 351., kapital nove vrsti 70 for. 87 nč., interesi 92 for. 32 nč.; porezna občina Ždrenja, stavka duga 136 računarskoga odjeka zemaljskoga odbora, kapital 15 for. 80 nč., interesi 20 for. 91 nč.

Tu nisu navedeni dugovi od 500, 600, 1000 i 2000 for., kakovi takodjer postoje. Iz ovih malih iznosah možete razabrati, u kakvih se odnošajih nalazi seosko pučanstvo Istre. To pako ni iz daleka nije sve. Mi u tom pogledu nismo od vajkada imali evidencije kod poreznih uredah i uza sve slabe ljetine, uza sve gospodarstvene nevolje, koje su vladale, moglo se je ipak tečajem minulih godinah utjerati nešto više, kad bi kod poreznih uredah bilo nešto više dobre volje, nešto više reda i točnosti.

Računi, koji se čine kod poreznih uredah u mnogih slučajevih ne sudaraju sa evidencijom zemaljskoga knjigovodstva u Poreču.

Da cienjenu gospodu osvjedočim, da mi ne govorimo onako u zrak i da smo u stanju i dokaze pružiti za sve ono, što u ovoj visokoj kući kažemo, slobodan sam, da u tom pogledu navedem dva primjera.

Iz spisah zemaljskoga odbora broj 4256. od god. 1892. proizlazi, da je stavka duga 153. jedne porezne občine poreznoga kotara Pazin podpuno brisana jer da je plaćena. Ista stavka duga, koja kod por. ureda pod brojem 122. dolazi, pokazuje još uviek kod poreznoga ureda dug: kapital po starom načinu 2 for. 62½ nč., rente 12 for. 97 nč. kapital novi 21 for. interesi po ljestvici II for. 15 nč., zatezni interesi 27 for. 78 nč., ovršni troškovi

PODLISTAK.

PJESME.

Spjevao **Anton Terezin.**

(Nastavak.)

Izpoviest.

III.

‚Kad s ovog svieta prhnu mat‘,
Sirotče ostali ja i brat.
Do stelje dok je otac jecó,
Na smrtnom času mat nam reče“:
„Ded poslušajte oca, djeco!“
‚Još i sad vidim strašnu veče
I čujem naš i očev jauk.
Od tada slušah ga kô janje
I kad me šiljó ná sam nauk,
Prem ú tom mal‘te ne znah manje
Od brata, mladjeg petoljeće,
Koj ú tom bolje bio sreće,
I prem mi reć bi bje u krvi
Nepósluh baš kô vrân u strvi.
Al‘ sljednji onaj majčin svet
Izlieči taj nepósluh kletˇ
I prežestóku ćud mi s njime; —
Ah kamo sreće da sa svime! —
Na nauk znô bih poć u lug,
A sa mnom brat mi plačidrug.
Al jednom knjigom truć si glavu,
Pastiricu ja spetim plavu,
Što pasla onud svoje stado;
Pa čim ja više gledam momu,
Viš‘ nauku se tudjim svomu
I šapćem za se: moja nado!
A kad mi ona jednog dneva
U knjigu stručak baci cvieća,
Cviet kan‘ da šanu: ljubi dieva, —
I nauku okrenem pleća.
Ta ljubavni mi dotle žar
U srcu tih bje vatrom buknô;
Pa kad sam ocu to natuknô,
Nit njegov mar, nit njegov jar,
Nit roditeljsko sve pregnuće,
Od misli da me te odvrati,
Nit kad me sjeti majke mruće,
Sve taman, ja se ne obratih;
Ja ostah gluh i tvrdokoran,
Ja postah strašan, ljubomoran
Na istog oca, koj mi brani,
Da cviet uberem milovani.
I vlastitim se zakleh žićem
S nje združiti se krasnim bićem.
Ta ona bje kô lik anjelka,
A vitka kô u gori jelka!
U zlatu reć bi kosu moći,
Na žarkom suncu kak‘ joj sije,
A nebo dâ joj modre oči,
U kojih viek milina plije.
Na usnah joj kô kòralj rudih
Viek osmjeh čeda kad se búdi.
I sâd, već ruža rascvjetana,
Od majskoga je ljepša dana
I ljepša je od rujne zore;
A Julkom zovu moju dievu.
S njom razstah se u suzâ lievu,
Kad podjoh ú sviet, a na more,
Da svojim znojem stečem blaga,
Nek sretna bude moja draga.
Za bračni vez i tako mlad,
— Sedamnajstu sam tek svršnvô —
Na savjet očev podjoh rad
I plačuć lanuh Julki: zdravo!

‚U svietu ostah više ljeta,
Kad vidjeh sreća da me sreta;
Al‘ za to viek joj pisma šiljah
Sva ljubavna i puna milja,
A ona meni viek odvrati:‘
„Ah vrati mi se, Janko vrati!“
‚Kad jednog dne mi eto knjige
Od néznane mi posve ruke;
Otvorim, čitam, jao, bruke:
Za Julku nek me ne tru brige;
U gradu znano da je svima,
Da mladca njekog k sebi prima ....
„Ne nij mogućeˇ, — ‚zdvojan planuh‘,
„Da mene vara moja Jul‘ja“
— ‚I debela mi suza kanu‘. —
„To mora da je kakva hulja,
Što zavistna je našoj sreći.
Ta ona reče tužnom meni,
Na razstanku me svedj grleći“:
„Ah lih mi vjerom ne okreni,
Jer živa‘ i mrtva Janka svoga
Ja najveć ljubim iza Boga‘“.
‚Al‘ kako nagle bjeh naravi,
O vjeri njenoj sumnjat poćeh
I misli mi se sve u glavi
U jednu samu misô sroče;
Ljubômor svedj mi šaptô kleti: —
Dá, nevjerna je, daj s‘ osveti! —
I pišem djaku bratu svomu,
Od sebe mladjem petoljeće,
Da k milom ću se vratit domu,
Pun bogatstva i svake sreće;
Na nakon šest ću lpak ljeta
Poljubit Julku do sto dana.
Al‘ druga bješe moja meta:
Slijedećeg dana već za rana
Odputiti se k rodnom kraju,
Pak zatec morda dragog i nju,
Tu kukavicu golubinju,
U ljubavnome zagrljaju.

(Slliedi).

Jurju Biankini-u.

Dva istarska sokola
Kano do dva lava,
Borila se daleko
Za hrvatska prava:
Danomice bio se
Bojak svo to veći;
Da im borba olakša
Doletio treći!

Doletio sokole
Sa primorskog žala,
Hrvatska ga koljovka*)
Jednom oduhala:
Vruće krvi, zanosna
I za borbu jaka . . .
Pozdravišo sokoli
Novoga junaka!

Stao grumno gromorit,
Odkrivati rane;
Njegvom rodu, plemenu
Od davnine dano.
Bit će opet — kliknuo —
Domaja mi slavna,
Samo joj povratito
Njena prava davna!

Tobi gromni živio
Kliču rodni dvori!
Za hrvatske svetinje
I dalje se bori!
Bori nam se junački
Za hrvatska prava
Pod barjakom pročistim
Dične stranke prava!

Zadar 17. febrara 1893.

R. Katalinić-Jeretov.

*) Dalmacija.

5 for. 85 nč. idealne biljege 3 for. 75 nov., ukupno 85 for. 12½ nč.

Pošto se svi ti dugovi plaćaju kod poreznih uredah, pita se: kakova je to evidencija, kad se kod zemaljske blagajne, kod zemaljskoga knjigovodstva u Poreču taj dug smatra brisanim, dočim je porezni ured barem godine 1892., onaj iznos označio kao da još postoji?

Ima mnogo slučajevah, da su porezni uredi prije, osobito u ono doba, kad nagodba s državom od god. 1875. još nije postojala, primajuć plaćanja od stranakah tako dielili, da su dotične dugove za obterećene parcele, koje kod nas češće nego drugdje prelaze kao vlastničtvo iz ruke u ruku, dotičnim posjednikom kao sasvim izplaćene zaračunavali. Na to se ipak ne pazi.

Tako je na primjer sadanji posjednik Zaharija Jure pok. Ivana iz Žminja, na kojega se odnosi račun br. 5195 iz god. 1891. i broj 5722 iz god. 1892. po računu zemaljskoga računovodstva za obterećeno zemljište jedan put imao platiti 83 for. 25 nč. a drugi put 32 for. 3 nč., premda ta stranka može pokazati dvie izvorne namire, polag kojih je god. 1876. dne 17. rujna platila 35 for. 82 nč., a dne 16. siečnja 1879 52 for. 68 nč. te stoji na posledniој namiri c. kr. poreznoga ureda pisano, da je ta uplata „a saldo sua quota“, tu će reći, da je ta svota uplaćena za podpunu izplatu njegovoga diela duga.

Time mislim, da sam dovoljno dokazao, da i sadašnja evidencija, kraj najbolje volje oblastih, — što neću poreći, — nije moguća, i to s razloga, što je evidencija naročito izmedju godinah 1860. i 1875. vrlo zlo vodjena bila, a što je u početku kod polaganja temelja izkvareno, ne može se kašnje ni uz najbolje knjigovodstvo popraviti.

Drugi razlog, zašto je točan red težak, leži u naših osobitih odnošajih, da je naime dieljenje zemljišta vrlo jako, i prenos vlastničtva vrlo je čest, pak je s toga prepisivanje duga na dotičnoga novoga posjednika skopčano uviek s vremenom i trudom.

S toga se ujedno dade i protumačiti, da bi poreznim uredom poslovanje bilo olakšćeno, kad bi se došlo do riešenja toga pitanja (Nemir). . . .

Podpredsjednik baron Chlumecky: Molim, gospodo, za mir! Inače nemogu da čujem gospodina govornika.

Zastupnik dr. Laginja: . . . a to bi urodilo povoljnom posljedicom, da bi porezni uredi mogli preći na bolje, i ako smijem reći, na razboritije utjerivanje državnih porezah i pristojbah.

Prisiljen sam, da spomenem još jednu okolnost, jer i ona je važna, da su naime uslied slabe očevidnosti dugovah u prijašnjih godinah nekoji platili a ipak se od njih traži opeta da plate.

Slučajno mi je, baveći se uredjivanjem zemljorazteretnih dugova neke obitelji, došla u ruke knjižica, koja se na to odnosi, dakle originalni propis; pomoću sada pokojnoga ravnatelja gospodarstvenoga računarskoga odjela u Poreču, koji je stvar točno poznavao, doznao sam, da je zemaljski odbor god. 1892. odlukom pod brojem 5215. toj obitelji, naime sinovom Mate Ritoše Gustinića, medju dugove uračunao i ovo: stavka duga 35 poreznе občine Ritoševa Briga, koja odgovaraše 16/36 stavci duga prvotnoga propisa; kao obstojeći kapital 20 for. 9 nvč., skalarni interesi 2 for. 15½ nvč., tekući i prijašnji kamati 20 for. 19½ nvč., troškovi eksekucije 2 for. 27½ nvč., idealna biljega 1 for. — a na sreću je stranka sačuvala tu od 30 godina knjižicu, što se inače od seljaka ne može tražiti, te se iz te knjižice može vidjeti, da je ta stranka svoj dug podmirila godine 1863. plativši unapried obroke za deset godina.

Po tom se možete uvjeriti o nemiru u narodu. Jer i ako se neće vjerovati svakomu pojedinomu, kad kaže, da je platio, nu s druge strane valja priznati, da cielo pučanstvo ne sastoji od lažaca, te da mnogi i mnogi od tih ljudih uviek mogu imati pravo, kad tvrde, da su svoj dug davno odplatili.

Daleko bih zašao, kad bih od te nesretne inštitucije iznašao sve nepodobštine u administrativnom obziru. A ni ovdje nije mjesta za to, te samo spominjem, što sam i u posljednjem svom govoru taknuo, da smo na žalost mi u Istri i drugdje u Austrij bili toli nesretni te nismo vidjeli, da se izvršuju dobrohotne namjere našega uzvišenoga vladara, koje je iznio već u prvom odkupnom patentu. U § 33. jednoga od prvih odkupnih patenata od godine 1849. izrično se veli, da se imadu ustanoviti hipotekarne banke, da se olakša plaćanje ovih dugova.

Moja gospodo! Mi smo u Istri sve do god. 1892. čekali takov hipotekarni zavod, pak jer je ovaj napokon poslovni a ne zemaljski zavod, sa sažaljem moram reći, da za pojedine obvezanike seoskog pučanstva, za koje bi takov zavod u prvom redu imao biti koristan, nije bio od nikakove osobite koristi.

Pri koncu ću još samo da navedem nekoliko primjera za dokaz, kako tražbine zemljorazteretnog fonda pogubno moraju djelovati za realni kredit maloga posjeda u Istri. Glasom odluke zemaljskog odbora za Istru, broj 5786. od 1892. ima neki Gašpar Vratović iz Morgana, da plati 45 for. 75 nov. na parcele, kojih je čisti prihod 2 for. 36 nov.; dug je po tome devetnaest puta veći od čistog prihoda.

Glasom odluke broj 6505 od 1892. za jednu stranku u Rovinjskom selu čisti prihod odnosnih parcela iznosi 2 for. 88 nov., zemljorazteretni dug 86 for. 43 nov., to jest trideset puta koliko čisti prihod.

Glasom odluke broj 2279 od 1892. imali bi da plate braća Gozdan Ive i Miho 195 for. 16 nov., dočim čisti prihod odnosnih parcela dosiže 5 for. 58 nov., te je po tome zemljorazteretni dug 33 puta viši od katastralnoga čistoga prihoda.

Debeljić Paško iz Žminja je na stavku 15 duga još godine 1875. platio iznos od 112 for. 20 nov. On možda ne bi bio platio, ali mu je pri gradnji željeznice Divača-Pula jedna parcela odkupljena, te je dakako odnosni iznos kod poreznog ureda bio položen za pokriće zemljorazteretnog duga a poslie takodjer i uračunan; dakle 112 for. 20 nov. za oslobodjene parcele, koje sada ima Formasari Mantovan Marijana. Tako se vidi u izvještaju poreznog ureda u Puzinu, br. 4101 od 1892.

Dotične parcele imaju čisti prihod od 2 for. 62 nv., te je dakle već 1875. god. plaćen iznos, koji je bio 44 puta viši od katastralnoga čistoga prihoda.

Poznato je, da financijske oblasti za običnu vriednost zemljišta uzimaju dvadeseteri katastralni čisti prihod i da naprotiv hipotekarne banke riedko davaju zajam na temelju procjene dvadeseterога čistoga katastralnoga iznosa.

Ako dakle na pojedina zemljišta u Istri tereti 30, 40 i još više struki iznos čistoga katastralnoga dohodka, onda je jasno, da tu ne može biti govora o kakovom realnom kreditu. Njihove preuzvišenosti gospodin ministar poljodjelstva i drugi ministri moga s nami imati najboljih namjera, mogu nam dapače obećati nagrade za vinogradarske zadruge i drugo; ali ako mi osim toga iz vlastitih sredstava ne možemo absolutno ništa učiniti, onda se na žalost moramo zahvaliti i na malih subvencijah, i kako se sve zovu, koje nam se obećavaju.

Nadam se, da se je budi tko od štovane gospode mojimi navodi osvjedočio, da si pučanstvo samo ne može pomoći. Samo bi nam preuzvišeni gospodin financijalni ministar mogao pomoći, kad bi visokoj kući podnio naert zakona o konačnom uredjenju ovoga posla. Nadam se, da će njegova preuzvišenost u tome smjeru sve moguće učiniti, a zemaljsko će zastupstvo pokrajine Istre s najvećom zahvalom primiti predloge državne vlade, koji se budu na to odnosili.

A da to brže bude i da se konačno uredi, jer pučanstvo, dužnici zemljorazteretnoga fonda u Istri, ne mogu dulje čekati, uslobodjujem se da iznesem resoluciju s opazkom, da se ovdje radi o maloj Irskoj, koja moli sve stranke visoke kuće za ekonomsku pomoć. Moja resolucija glasi (čita):

„Visoka se c. kr. vlada pozivlje, da razsudi pitanje, ne bi li bilo koristno, da se odnošaji zemljorazteretnog fonda za markgrofoviju Istru konačno tako urede, da se iznos ostatka, što ga država ima tražiti od zemlje po odredbi zakona od 28. ožujka 1875. D. Z. L. br. 72. i to u svemu 416000 for., odpiše, a da ujedno uprava fonda odpusti obvezatnikom dugove, kojih je uprava i utjerivanje preskupo i u onih slučajevih, gdje bi se štogod možda utjeralo“.

Govor

zastupnika dra. M. Laginje, izrečen u sjednici carevinskega vieća dne 10. marca prigodom razprave o proračunu ministarstva poljodjelstva.

Visoka kućo! Djelovanje ministarstva za poljodjelstvo proteže se osobito na sliedeće: na upravu državnih šuma i dobara, tada na šumsko redarstveni nadzor u obće, na rudarsko radnje i napokon se pokaznje i tim, što se daje pomoći i podpore ne samo raznim državnim, već i autonomnim gospodarskim zavodom, pokusnim postajam i za konjogojstvo.

Što se tiče državnih šuma, to nisu one Primorja, o kojoj zemlji želim danas govoriti, kraće dakako nego li bih to sam želio, za čitavu državu, za skupnost zemalja i kraljevina ove polo države, od osobite važnosti. Mi ne imamo konjogojstva ni rudarskih radnja u Primorju, te govoreć specijalno o Primorju, ne treba mi o tom niti rieči gubiti. Moja glavna razmatranja vrtiti će se osobito okolo djelovanja u poljodjelskoj struci, koje se pojavljuje u obće u nadziranju šuma, u šumskom redarstvu, te u koristih, koje pružaju razne dotacije i podpore. Morade li možda zastupnik izvanjskih občina Istre u tom obziru više da proklinje nego li blagoslivlje, to nije zaista njegova krivnja, niti se može okriviti njegovu preuzvišenost ministra poljodjelstva, već lošti ta krivnja po svoj prilici u sredstvih, putovih i osobah, kojimi se kod tog posla poslužuje.

Sa prihodi iz državnih šuma Primorja možemo biti u obće zadovoljni, jer kao što nalazim u proračunu, iznosi prihod iz državnih šuma, kojimi se upravlja u Gorici, for. 3 i 34 nově. na godinu po hektaru. Jedino prihod bečke šume i državnih šuma u Českoj prekoračuje ovaj iznos, dočim zaustaju sve ostale državne šume za njim, nekoje dapače jesu, kako je gospodi poznato, posve pasivne.

Još ću moram u tom obziru istaknuti, da se šire glasovi kako treba velikih predgradnja i uredjenja ricke Mirne, neće li se posve uništiti temeljne uvjete obstanka jednom tako važne državne šume u Motovunu. Ja ću, obzirom na državne šume, postaviti pitanje, a da na isto za sada ne odgovorim, neći li možda bolje bilo, da se drž. šume prepusti pojedinim pokrajinam, kojim pripadaju, jer bi bio obći interes u tom slučaju branjen i štićen, i jer bi se možda pokrajine odlučile za drugi način gospodarenja sa šumom, nego li je tvorenje stanićevine ili šta slična.

Što se tiče občenitog nadzora šuma, moram da podnosim, obzirom na Primorje, nekoje pritužbe tamošnjega pučanstva. Moje je mnienje, da imade dotično osoblje, koje služi ministarstvu poljodjelstva dotično kod političkih oblastih, dvie velike pogriješke. Te pogriješke sastoje s jedne strane u tom, što bijahu one osobe, kojim je povjeren šumski nadzor občinskih, zadružnih ili privatnih šuma, uzgojene u školi, koja neodgovara tamošnjim odnošajem. Ovi ljudi uzgajaju se u državnoj školi, a država dobiva, kao što dobro znate, sredstva za obstanak ponajpače od porezah, koje plaćaju porezovnici, nipošto pako od šumskih prihoda. Državi je ne samo moguće, već i dužnost, pošto je ona najviši upravitelj i vlastnik velikih šuma u raznih krajovih, radi uzdržanja jednakosti podnebja i radi raznih drugih viših svrha, da ovdje ili ondje rukovodi tako sa šumom, da ova nenosi neko doba upravo ništa, da je naime posve pasivna.

Hoćemo li pako upotrebiti ovu mjeru ili takav nadzor nad gospodarenjem sa šumami, koje pripadaju občinam, zadrugam ili pojedinim osobam kano vlastničtvo, i to u slučajevih, gdje se vlastnici izključivo ili skoro izključivo na prihod iz šumah oslanjaju, tada dodjemo do zlokobnih posliedica za dotično pučanstvo, jer ono, što se zove možda kod države potrebito i suštezno gospodarenje, to biva za dotično pučanstvo neopravdana, provnlika strogost u izvadjanju šumskog redarstva, gospodarstveno pogrieška, a pravnički nepravda.

Občinam se često, kako je poznato, oprćujo upravo državne tehničke činovnike za upravu dotičnih šuma. Občine i zadruge moraju bar dielomice i te ljude plaćati, a tim javnim činovnikom obično dopada se upravo jer su i oni ljudi, da traju duljo neki odnošaji — neko nezadovoljstvo naime i neka neurednost u gospodarstvu sa dotičnimi šumami, jer oni vrše tada duljo kontrolu nad sobom i nad občinskimi šumami, i jer tako gospodarstveno sami bolje izlaze. Priznati se mora, a zaista i dopustiti, da takav položaj tih državnih činovnika neodgovara svrhi, jerbo oni stoje na neki način izmedju dvih protivnih načela, naime medju namjerom državne vlade, da se sa šumom što trajnije gospodari, a s druge strane medju nagonom za svoj obstanak, što no ga ima pučanstvo, s kojim oni računati moraju i koji ide za tim, da iz dotične šume izvuče što veći prihod.

Pošto postavlja i plaća one činovnike država, i pošto moraju smatrati njihov položaj kod občine kano tehnički upravitelji, ili kako se već zove, kano nešto nestalna, sasma je naravno, da te osobe nastoje kod slučajnih posjeta itd. dobre uspjehe pokazati, nobrinć se toliko za životne potrebe pučanstva, koliko da zadovolje nakanam vlade, koja ide za tim, da se šuma pod svaki račun sačuva. Odatle se dade lahko raztumačiti, da nastaju nezadovoljstva, te da dolaze na dnevni red razprave, kazne, a u slučaju neutjerivosti kazne, zatvori radi šumskih prekršaja, te da se medju pučanstvom jednom rieči najveće nezadovoljstvo izazivlje. Mnoni su poznati slučajevi, gdje takovi državni činovnici kroz godine i godine tehničku upravu občinskih ili zadružnih šuma vode a da nisu ni do toga došli, da izrade bar takove gospodarstveno nacrte, koji bi bili ikoliko uporabivi. Jer kad bi takovi obstojali, mogla bi si dotična občina — znajuć koliko iznosi najveća i najmanja godišnja zaliha — pomoći jednostavno jednim šumskim čuvarom ili nešto bolje nadbrežnim lugarom, te nebi bila ovisna za svaku najmanju malenkost i za svaki slučaj od svemogućnosti dotičnoga kotarskoga šumskoga tehničara ili kako se već zove.

Da je provelika strogost šumskoga redarstva neopravdana, pokazao sam drugom zgodom, a sada hoću, da samo nešto spomenem. Ovi — recimo činovnici ili nadzorni činovnici — zaboravljaju na vrlo važnu okolnost, upravljajuć sa občinskimi i zadružnimi šumami, ponajpače u gornjoj Istri, s kojom okolnosti država neračuna, niti treba računati. Stoji naime, da većina, skoro sve šume, koje pripadaju danas občinam ili takozvanim občinskim zadrugam t. j. bivšim ustanovnim i ovlašćenim stanovnikom jedne občine, no pripadahu u starijo doba njim, već gospoštiji. Narod se je velikimi svotami novca odkupio, t. j. pravdao se dulje vremena radi vlastničtva, o pravu posjeda itd. te bijaše sve tako uredjeno, da su napokon putom nagodbe prešli vlastnici takozvanih gospoštinskih dobara, ali su ista morali novcem izplatiti.

Mjesto da sa tadašnja vlada — jer se to sadašnjoj nemože u grieh upisati — te ono osobe, koje bijahu tada pametnije — jer bijaše pučanstvo i duševno zanemareno — pobrinuše — kaošto bijaše u najprvih patentih o zemljištnoj razteretnini predvidjeno, da si narod taj novac hipotekarnim zajmom, koj bi bio na više godišnje obroke lahko izplatio, pribavi, nitko se nije za to brinuo, kao što se nije nitko starao za šumski zakon, koji je u krieposti od god. 1853., već se je dopustilo, da narod posegne za jedinim izvorom prihoda, koj mu je za izplatu kupnje preostao, t. j. za povećim sjekom šumah.

Tako se dogodilo primjerice u občini Lanišće, kotar Buzet, koja je pred nekoliko godina — kao što mi je stalno poznato — od občine Alture za 7000 for. dio šuma i pašnika kupila; takav je bio nadalje slučaj u mojoj rodnoj občini Klana, kotar Volosko, koja se je odkupila za 20.000 for. Isto valja kod svih občinskih zadrugah poreznog kotara Podgrad, a tako je kod svake občine i kod svake občinske zadruge.

Što nije došla u takovo stanje jedna občina u neposrednoj blizini Opatije, občina naime Kastav, koja posjeduje dostatne šume, to bijaše prisiljena na veću porabu šume drugim načinom, ona je naime god. 1854 po veću svotu državnog zajma podpisala, a to bijaše početak većoj porabi i gradnji valjanih šumskih cesta, te se je u tom pravcu i dalje išlo.

Na ukamaćenje glavnice, koja leži u šumi u obće, se niti nemisli. Radi toga izkoristilo se šume još bolje. Ali pošto su one u onih stranah, u gornjoj Istri naime, napose u gornjem dielu kotara Podgrad i Buzet, jedini izvor prihoda onomu pučanstvu, to bi imala i dotična uprava s ovom okolnosti računati i zadovoljiti se s tim, da pučanstvo bar preživiti može, a šumami da se gospodari koliko je bolje moguće.

Druga od spomenutih pogriešaka sastoji u tom, što se je postavilo kano temeljno načelno, da je pučanstvu Primorja na neki način kao prirodjen nagon za uništenjem šume. Ja bih bio o tomu rado mučao, nu ja sam čuo kad je to načelo postavio muž, kojeg glas bijaše do nedavna u šumsko-redarstvenom pitanju Primorja odlučujući; proti tomu temeljnomu načelu, koje su dobili sadašnji nadzorni činovnici kao neku nagradu, moram u ime tamošnjega pučanstva odlučno protuvjedovati. Pozivljem se u kratko na ono, što sam već kazao, da je narod morao jače izkoristiti šumu, da isplati kupnju. Nadalje su občinam iza dignutja podaničtva, uvedenjem občinske samouprave tako velika bremena oprćena, da je nastala u njihovih financijah prava revolucija; pošto nisu dakle mogli na nijedan drugi način do novca, niti još uviek do njega nemogu, upućeni su naravski na šumske proizvode i na pašu. Da nebijaše Kras nikada posve pošumljen, o tomu će se osvjedočiti svatko, koji poznaje nešto povjesti i topografije i

Dalje u prilogu.

koji imade iole zdrava razuma. Mi, koji smo tamo rodjeni, znamo, da imade 500 do 600 godina starih imena mjesta, koja označuju, da bijaše već tada dotična površina gola, jer inače nebi se moglo govoriti o Golcu, Golaču, Golom brdu, Voloj krasi, Griži, Plači, Plešivici, Lupoglavi ili Olupljena glava itd. što sve znači golo brdo, goli kraj itd. Zaboravlja se nadalje pri tom, da je isti javni činovnik, koji je postavio spomenuto temeljno načelo, s druge strane priznati morao, da je našao nedaleko Opatije na visočini medju Plavnikom i Lisinom prašumu; a što no bijaše uništena Trnovska državna šuma, svjedoči nam, da tamo stanujući Slovenci nisu podnipošto uništitelji šume, a napokon dopustiti ćete, gospodo moja, da ako imade naroda u Europi, koji je ogromno šumsko blago uzdržao, da je to hrvatski narod, a on ga je sačuvao sve dotle, dok je veliki kapital za njim poseguao, te dotične prihode često proti pravim probitkom onoga naroda upotrebio.

Dopustite mi, da navedem samo malo primjera o posliedicah ovog prestrogog šumskog nadzora. Poznato je, kako su jošte pred malo godina u nekojih selih mjestne občine Buzet čitave obitelji od zime trpile, jer nisu mogle radi strogoga nadzora dotičnog osoblja potrebito drvo nabaviti. O tomo mogao bi dotični občinski predstojnik, načelnik Buzeta, podati ubavieti.

Poznato je nadalje, kako se je pred malo godina, kadno se je gradilo željeznicu i dok bijahu sadružno šumo u občini Podgrad sekvestrirane, pojavila na blagu parkljena bolest, ili se je bar radi toga razširiti mogla, što je blago kroz čitavu zimu u vlagi i smradu u dotičnih stajah stojati moralo, i to radi toga, jer si je dotični plienitelj zabio u glavu, da se ne smije pobirati stelju u šumah, ležećih bliau mjesta. O tomu govorio sam sa očevidcem, sa strukovnjakom, osoba ta je već mrtva, naime pok. živinar Dorčić, koj mi je sve to potvrdio. Kod oblasti mora negdje o tomu ležati izvješće, a mogao bi u ostalom ovu okolnost potvrditi i dotični občinski načelnik.

I tako se ide dalje. U tom obziru spomenuti ću samo tu okolnost, da imade u trgovini, kako je poznato, običaje, koje nije moguće u jednom danu ili u jednoj godini odstraniti; ovih navada troba se držati.

U Voloskom kotaru smatralo se od davnine šume, osobito one pod Snježnikom, ponajpače dakle šume občine Klana, kao neku vrst skladišta za nuždnu trgovinu na Ricci, to se je tuj tjeralo neku, da tako rečem, prigodnu trgovinu.

Bilo koji seljak išao bi naime na Rieku, gdje bi pogodio liesa za gradnju, to je zatim pošao sa ljudima u šumu, a za malo dana — obično za osam dana — posjekao je drvo, obdjelao i u grad odvukao.

Šumske pristojbe za takvo gradjevno drvo bijahu tako visoke, da se je činilo skoro nevjerojatnim. Poznati su mi slučajevi, da se je za jedan kub. metar gradjevnog drva sedam, dapače deset forinta šumske pristojbe dotičnoj občini platilo.

Nu što se dogadja sada? Občina nije sada više vlastnicom — bar se tako čini. Čovjek pogodi na Ricci nešto malo gradjevnog drva, tada mora bježati na občinu; to je morao doduše i prije, što se priznati mora. Nu na občini mora čekati, da mu se nešto napiše, neku vrst preddozvole. Tada mora k dotičnomu šumskomu činovniku u sielo kotarskoga poglavarstva. Moguće, da ga ne dobije kod kuće, jer imadu ti ljudi preveliku zaduću; oni su naime upravitelji raznih občinskih šuma, a osim toga imadu i drugih dužnostih. Ljudi izgube dan, tada počimlju pisarija izmedju šumskog tehničara občine, to dotičnoga šumskoga čuvara ili lugara.

Vrieme teče a čovjek nemože podnipošto na dobu drvo dopeljati. Mjesto da dobije občina šest, sedam ili osriednje pet forinti za kubični meter bukovoga ili druge vrsti gradjevnog drva, mora se čovjek uteći iz gospoštinsku, daleko ležeću šumu, primjerice, u Snježničku; tamo mu nitko no dosadjuje a k tomu dobije i jeftinije drvo, vozi ga iz odaljenijeg mjesta na Rieku. Takovim postupanjem ne pomaže se občinstvu, kojo se samo protivi takovim pogodam i nakanam, koje bi se inače bez škodo i bez uštrba njihovim sadašnjim gospodarstvenim probitkom izvesti moglo.

Na taj način no dade se postignuti mir i nuždno sporazumljenje izmedju vladinih činovnika i pučanstva, a nadjo li se muž iz toga puka, koji konačno — promda više il manje no živi u onih okolnostih, ipak sa svojim pukom, sa svojom bradom čuti, zagovarajuć njihova prava, tada se čuti, zagovarajuć njihova prava, tada se takovo muževe, kao primjerice mene, označujo kano buntovniko, nemirnjake itd.

Ja ću biti tako slobodan, da stavim na koncu govora radi poboljšanja toga stanja predlog, to ću moliti visoku kuću, da ga bez razlike stranaka već iz čovjekoljubja prihvati.

Drugi pravac, u kojem se pokazuje djelovanje ministarstva poljodjelstva, jest dotacija za pošumljenje krasa i nadzor toga. U tom obziru kazati ću takodjer u kratko nekoliko riečí.

Lahko se dade raztumačiti, kako se često pučanstvo, osobito ono gornje Istre, protivi na svaki način hvale i priznanja vriednom nastojanju državne vlade okolo pošumljenja krasa: čovjek bo računa jednostavno — i kako moram priznati — sasvim pravilno: pošto ne mogu, da živim radi pravilno: pošto ne mogu, da živim radi državnih činovnika uz postojeće šume, zašto da se mučim i pomažem stvarati nove šume? Tako se dogadja, da narod nodaje rado veće prostoro — kao što bi mogao — državi ili komisiji za pošumljenje, da iste preuzmu u katastar za pošumljenje; tako nastaje, da narod no ide rado na neke radnje, te hoće, da bude dobro plaćen; nadalje, da bi čosta oštećenja nastati mogla, premda su ista, bilo rečeno na čast pučanstva, riedka i bivaju sve to redjimi. Često se uzimlje za pošumljenje prostore, koji su za pašnju neobhodno potrebiti.

U poslu pošumljenja krasa nije se po mojem sudu izabralo valjda najbolja sredstva. Dotična komisija potroši obično više za troškove komisije, nego li za same radnje, kao što se obično dogadja, pri čemu se postupa nepravilno i što valja odstraniti. Ja mislim, da bi se imalo mjesto komisije za pošumljenje sa tolikim osobljem i tolikimi formalnostmi povjeriti dobrim nadzornim činovnikom, mužovom, koji su za to i koji uživaju medju pukom više ugleda, imajućim dobre volje, te da se pojedino stanovnike, koji pokazuju za to dobru volju, za pošumljenje krasa, bogato nadari. Tako se postupa u hrvatskom Primorju i u bivšoj vojničkoj Granici. Ako se nadari kojeg stanovnika, il tu i tamo kojeg šumskog čuvara, koji se u tom poslu odlikuje, imade boljeg uspjeha.

Moram so napokon prituditi i na tu okolnost, što razpolaže gosp. ministar poljodjelstva u tom obziru sa neznatnimi sredstvi, te da ne može uložiti osobito znatnih svota za pošumljenje krasa, što se specijalno tiče Istre, unutarnje Kranjske i Goričke. Po mojem sudu bilo bi potrebito, da država veće prostore za urodjenje uzornog pošumljenja nabavi, da iste ogradi, pašu zabrani i napokon iste pošumi. Dapašu zabrani i napokon iste pošumi. Dapašu, da to stoji novca; nu u deset godina imali biemo liepog pošumljenja, primjerice crnogoricom.

Evo nešto o dotaciji putujućim učiteljem; što se tiče tih putujućih učiteljа, to neću da tajim, kako se središnja vlada za to brine, to u tu svrhu nekoliko hiljada forinti u Primorju izdaje. Odabrało se žalibože i ovdje slaba sredstva. Ja sam morao sam jednog takovog putujućeg učitelja za slavensko, to jest za vanjsko pučanstvo Istre opredieljenog, u jednu občinu odvesti, te me stajalo mnogo truda, da ga osvjedočim, kako je tamo narod da ga osvjedočim, kako je tamo narod dobar i da mu se neće ništa zla dogoditi. On ujo naimo poznavao jezik puka (Čujte!) Dao je provesti naimo predavanja, koja bijaše prije nekoliko tjedana u talijanskom jeziku sastavio. Tada se je morao nekoliko dana vježbati u čitanju tih predavanja (Čujte!). Taj čovjek došao je sa mnom u dotičnu občinu. Narod tamo nečini nikomu ništa zla: oni ga liepo dočekaše, slušali su mirno i strpljivo njegovo predavanje, nu ne mogoše na koncu od manje, a da ga ne zapitaju za razjašnjenje i tumačenje. Ja sam morao služiti za tumača; jednom, da provedem hrvatsko upito puka u talijanski jezik; putujući učitelj odg varao mi na to talijanski, a ja sam talijanski odgovor slušateljem hrvatski protumačio. Morao sam si pri tom pomoći, kako sam najbolje znao, jer ja nisam strukovnjak u poljodjelstvu.

Priznati moram, da je sam taj čovjek uvidio, da nije sposoban za onu zemlju, jer nije Istra ipak, budimo umjereni koliko se umjerenimi biti može, od samih Talijana napučena pokrajina. Čovjek taj pošao je kasnije u južni Tirol. Kasnije bijahu imenovani drugi putujućimi učitelji. Ovi su tvrdili, da poznaju jezik pokrajine, nu ja se jako bojim, da bi poznavao primjerice putujući učitelj Lippizer u tolikoj mjeri ni hrvatski ni slovenski, koliko je to putujućim učiteljem kod nas potrobito. Za Primorje imadomo doduše još jednoga putujućega učitelja, a to je, ako se nevaram g. Cotič. Nu koliko je meni poznato, dolazi on vrlo riedko u dotične kotare; imade bo kotara, koji nisu vidili već više godina putujućeg učitelja. Notom spomenuti putujući učitelj obavlja, kako sam čuo, a mislim, da sam dobro obaviešćen, kod namjestničtva u Trstu službu dnovničara (Čujte!) mjesto da neprestano pojećuje kotare i narod o potrobitih stvarih podučaje.

Vinarskoj školi u Poreču daje državna vlada, ako se dobro sjećam, godimice 8800 for. podpore. Ja bih rad nešto zašutiti držeći se onog pravila, po kojem se imade blatno rublje doma oprati, ali moram ipak spomenuti, da se zlu doskoči, da je taj novac završen; školu bo ostavlja godimice šest mladića, koji su nešto naučili, a ovo šest mladića no pripada obično, izuzam možda dvojici, onom dielu pučanstva, za koje bijaše u prvoj vrsti vinarska škola ustrojena. To su većinom sinovi Talijana ili poitalijančenika, koji se nobave dostatno poljodjelstvom, te se šalju tamo mladiće, kojim nedostaje domaći zapt, ta škola je dakle neka vrst popraviliŝta. Na strani 2 izvješća slavnog proračunskog odbora br. 536, spominjuć moju resoluciju, kaže se, da bijaše na zemaljskoj vinarskoj školi u Poreču sa italijanskim naukovnim jezikom usljed preduzetih izvida, jedan učitelj za to namješćen, da onim učenikom, koji s početka malo talijanski razumiju, hrvatskim tumačenjem pripomognе.

Ja mogu uvjeriti njegovu prouzvišenost ministra poljodjelstva najodlučnije, da bijaše njegova prouzvišenost zavedena, ja se inače nemogu izraziti; u toj školi bo neima učitelja, koji bi mogao ikoliko hrvatske il slovenske mladiće podučavati. Tako bijaše po prilici središnja vlada zavedena i o prodlozih zastupnikah izvanjskih občina kad no se je radilo o jednom vrlo važnom zakonu.

Eto me kod točke razlaganja, kod točke naime o dotaciji zemaljskoga gospodarskoga vieća.

Predsjedničtvo zemaljskoga vieća i stalni odbor, to mogu stalno uztvrditi, stoje pod neposrednim uplivom središnje vlade, jer sliedi takodjer imenovanje od isto. Radi toga mogla bi tuj središnja vlada, kad bi htjela, a ja sam stalan, da ona hoće, pomoći.

Istarsko zemaljsko gospodarsko vieće dobiva od državne vlade dotaciju u razne svrhe, koja dotacija ipak — to je doduše samo moje nomjerodavno mnienje — nije u one svrhe opredieljena i upotrebljena, za koje bi morala biti opredieljena, a da se pučanstvu valjano pomogne. Čine se doduše svakojaki pokusi, znanstveni i praktični, ali nepomaže se tamo ili ondje, gdje bi se pomoći moralo.

Tjora naime ta oblast, koja bi imala tumač biti pučanstvu za gospodarstveno potrebe kod središnje vlade, napram nam talijansku politiku, mjesto gospodarstvo. (Tako je!)

Ja se uslobadjam to dokazati. Po zakonu od dne 8. septembra 1884 br. 36, zakona i naredbenog lista za austrijsko-ilirsko Primorje, postoji radi gospodarstvenih svrha zemaljsko gospodarsko vieće, to mogu razne takozvano kotarske zadruge za gospodarstvo obetojati, a u istinu bijahu od tada mnogo takove ustrojeno; od tih jesu nekoje, kako je naravno u rukuh Slavena, druge — manje naravno — u rukuh Talijana.

Nekoje od tih zadruga pokazalo su do sada uviek najbolju volju za rad nastojeći, da po svojih najboljih silah štogod koristna u gospodarstvu za ono pučanstvo učine; nu žalibože nastupila je okolnost, koja ih u njihovom djelovanju upravo priči, mjesto da se ih podupire i zagovara.

Zakonom od dne 30. junija 1886. br. 12 upotjalo se takozvano lovske karte za slobodu lova, a po §. 10 toga zakona pripadaju pristojbe od tih dozvola, kano i globe, koje se utjera po zakonu — t. j. po zakonu od dne 8. septembra 1884 — postojećim kotarskim gospodarskim zadrugam. U zakonu stoji (Cita):

„U tu svrhu imaju političke oblasti na koncu svako četvrt godino u gornju svrhu utjorano iznose odposlati zemaljskomu gospodarskomu vieću, koje će ih tada medju zadruge podieliti".

Zakon je jasan, jer ustanovljuje, da novac za lovske karte i dotične globe pripada kotarskim zadrugam, a zemaljsko gospodarsko vieće, da ga medju isto podieli. Ali od slavenskih kotarskih zadruga zahtjeva se, da dopisuju sa zemaljskim gospodarskim viećem talijanski, to neučine li tako, tad se predje na dnevni red preko njihovih tužba i izvještaja itd. (Čujte!) to njim se nedaju novca od lovskih dozvola makar i liepo prosilo.

Težnja za dotacijom proviruje iz sliedeće gredog primjera. U Opatiji postoji kotarska zadruga, koja je odposlala dne 27. septembra 1892 pod br. 13 hrvatski sastavljeno godišnje izvješće o svojem djelovanju tečajem god. 1891. zemaljskomu gospodarskomu vieću.

Službeni jezik ovo zadruge jest naravski radi toga hrvatski, jer izmedju 74 člana, kojih imena ovdje imadem, jesu svi Slaveni izuzam jednog jedinog gospodina njemačke narodnosti, koji se je ondje pred nekoliko godina nastanio.

Razumljivo je dakle, da zadruga ova dopisuje hrvatski:

Na to izvješće odgovorilo je zemaljsko gospodarsko vieće dne 29. septembra 1892. pod br. 537 (Zastupnik dr. Vašatý: talijanski ili kako?) — dakako talijanski — da pošto obstoje u kotaru Voloskom dvie zadruge, jedna za gornje a druga za donje krajeve, te pošto je u donjih krajevih talijanski živalj u većini (Smjeh) — to su baš one rieči: „dove è in maggioranza l'elemento italiano" — zemaljsko gospodarsko vieće zahtjeva talijanski prevod. Koliko je istine na tom, da je dotični kraj napučen talijanskom većinom, pokazuje nam ta okolnost, što se je prigodom zadnjeg popisa puka medju onim pučanstvom izjavilo 8875 stanovnika za hrvatski ili slovenski občevni jezik, a samo 681 za talijanski občevni jezik. Nije dakle niti svaki trinajsti Talijan niti po samom občevnom jeziku, pa so ipak usudjuje uztvrditi jedna oblast u Primorju, koju je država oživotvorila i koju ista podupire, da je dotično okružje po većini napučeno sa Talijani, ter zahtjeva od Slavena talijanska izvješća! U takovih okolnostih nemože se, gospodo moja, o zdravom napredku, o dobroj volji pučanstva niti govoriti. Ako Vam jošte potvrdim, da neima kod predsjedničtva zemaljskoga gospodarskoga vieća osobe, koja bi ikoliko hrvatski ili slovenski znala, to sam Vam sve, ali ipak ne sve, kazao.

Loveke karte, o kojih sam notom govorio, daju promjerno 2250 for. godimice, to mislim, da od toga odpada na svaku kotarsku zadrugu okolo 150 for., čega nisu pako dvie godine primile. Ovdje imademo slučaj, kako se ustavno razpravljen i po Njegovom Veličanstvu potvrdjen zako kroz dvie godine u djelovanju obezkriepljuje, jedino radi toga, da se tim slavenskomu pučanstvu dosadjuje. Pošto su naime uvidili, da se nekoje zadruge služe i brano upravom, koju njim je dobri i liepi zakon doznačio, to da se kod toga i svojim jezikom služe, to je radi toga već god. 1889 vodina zemaljskoga sabora Istre dala zemaljskomu odboru nalog, da neizruči iznose od lovskih karta dotičnim zadrugam, već predsjedničtvu zemaljskoga gospodarskoga vieća, koje će to po nekojih uvjetih podieliti.

Kasnije porvelo se u zemaljskom saboru promjenu onog mjesta zakona, od 30. junija 1886 br. 12., koje sam prije naveo i nekojih drugih zakona. Medjutim zemaljski odbor držao se resolucije i tako se dogodilo, da nisu dotične zadruge dobilo ni za god. 1891 niti za god. 1892 ništa od lovskih karta ni od drugog novca za globe, akoprem su one u oba proračuna, za god. 1891. naimo i 1892. po drugih godinah odmjerenu svotu uvratilo i po tomu gospodarilo.

Tomu je bila naravna posliedica, da su nekoje zadruge, što mogu posve odlučno uztvrditi i to osobito ono u Krku, Kastvu, i Opatiji, ostale dužne za nekoliko stotina for. te da su dotični predsjednici, koji se za rad i napredak takovih ustanova žrtvuju, iz vlastitoga žepa morali dati predujmova, koje nemože svatko lahko dati.

Neidem dalje, već hoću konačno da rečem moje mnienje o tih poslovih. Prod nekolikim godina bijaše jedna občina, Kastav naime, tobož radi pustošenja šume sa trimi komesari usrećena, od kojih posla jednoga zemaljski odbor, drugoga cesarska vlada za političku upravu, a trećega sporazumno ovo obe oblasti i to baš radi šumarstva. Jedan od tih komesara pisao je nekomu svomu pouzdaniku, što bijaše kasnije i tiskano a od nikoga pobijeno: „Bisogne approffitare dell'attuale accicamento dell'imperiale governo" (Čujte! čujte! — Smjeh) — da troba upotrobiti sadašnju zasliepljenost cesarske vlade.

Gospodo moja, to nije na žalost prostalo, već trajo i nadalje, to molim iskrenu njegovu prouzvišenost gosp. ministra poljodjelstva, koji se može stalno veseliti radi naših i našega puka simpatijah u najvećoj mjeri, da već jednom tomu nedostojnomu postupanju sa slavenskim stanovništvom Istre, bar u gospodarstvenom obziru, na put stane.

Svršujem, gospoda moja, molbom, da izvolite dobrohotno moje predloge podupristi.

Jedan od tih predloga, što no ga i proračunski odbor nepromjenа preporuča, na čemu sam mu vrlo zahvalan, glasi (čita):

„Požvlje se visoka c. kr. vlada, da uzme u osobiti obzir malo utješljivo odnošaje poljodjelaca Istre, te da nastoji među ostalim, da državna podpora za promicanje gospodarstva, u prvoj vrsti poljodjelcem pripadne, da se praktična pouka u gospodarstvu u onom jeziku podieljuje, u kojem je dotičui mladić u čitanju i pisanju vješt, dotično kod pučkih učitelja u onom jeziku, u kojem bijahu isti usposobljeni."

Ova resolucija bijaše, kako već rekoh, jurve predložena.

Uslobodjujem se postaviti još'o sliedeći predlog, koj se odnosi na državni nadzor šuma, te ga Vašem dobrohotnom zagovoru preporučam (čita):

„Nalaže se visokoj c. k. vladi, da nastoji kod državnog nadzora šuma u Primorju kako bi se opustošenje občinskih-, zadružnih- i privatnih šuma po smislu §. 4. šumskog zakona doduše odlučno priečilo, inače pako samoupravu občina i pravo vlastničtva u obće štitilo, te gospodarstveni položaj osobito izvanjskog pučanstva, koje je upućeno na proizvode šumah, kod pitanja o gospodarenju sa pojedinimi šumami u osobiti obzir uzelo." (Odobravanje).

(I ovu resoluciju podupire dostatan broj zastupnika, te bijaše izručena proračunskom odboru. Op. Ured.)

Pogled po svietu.

U Trst dne 5. aprila. 1893.

Austro-Ugarska. Radi uskrsnih blagdana utihnula je visoka politika, te se gospoda diplomati, zastupnici itd. odmaraju. Bivšega predsjednika carevinskoga vieća dra. Smolku i českoga plemića grofa Miroslava Kinskoga imenovao je cesar i kralj članovi gospodske kuće.

Neutrudivi zastupnici českoga naroda upotrebili su i uskrsne blagdane, te se podali medju birače, da njim polože račun o djelovanju u carevinskom vieću i da njim razjasne politički položaj u Austriji. Prvak mladočeskih zastupnika dr. Herold govorio je u ponedeljak u političkom družtvu u pražkom predgradju Vinogradi, gdje je kazao, da mladočeski zastupnici na carevinskom vieću nemogu ugovarati sa ostalimi strankami desnice, dok se ove neizjave za ravnopravnost českoga jezika sa njemačkim u kraljevini Českoj. Na koncu skupštine prihvatiše resoluciju, da se češki zastupnici moraju i nadalje boriti za česko državno pravo i zahtjevati neposredno od českoga kralja ona prava, koja pripadaju českomu narodu.

Naša braća Slovenci slavili su dne 1. t. m. riedku svečanost. Glavno glasilo bratskoga nam naroda „Slovenski Narod" u Ljubljani slavio je naime dvadesetpetgodišnjicu svoga obstanka. Tomu slavju pridružio se ogromni dio slovenskoga naroda, a pridružio mu se iskreno i hrvatski narod putom novinah, družtvah i pojedinaca.

Srbija. Narodna skupština sastala se dne 4. t. m. valjda na kratko zasjedanje. Kako javljaju iz Biograda čuti se sadašnje ministarstvo dosta jakim, premda mu je protivna stranka u skupštini vrlo jaka. Govorilo se, da će radikali izstupiti iz skupštine, nu taj se glas neobistinjuje.

Crnogora. Kneza Nikolu zastupati će kod svečanostih prigodom proslave srebrnoga pira talijanskih kraljevskih supruga knežević Danilo budući knez junačke Crnegore.

Bugarska. Knezu Ferdinandu pogoršava se zdravstveno stanje, te je opetovno pozvan u Sofiju jedan profesor sa bečke medicinske fakultete, da bolestniku pomogne. Radi te bolesti, da su vladini krugovi u Sofiji vrlo zabrinuti.

Italija. Austrijski nadvojvoda Rainer, koji će zastupati cesarski dvor kod predstojećih svečanosti u Rimu odsjesti će u palači austro-ugarskoga poslanika, nipošto u kraljevskoj palači, kao većina ostalih princeva. Njemački cesar i cesarica odvezti će se na audienciju sv. Otcu iz kraljevske palače ali u vlastitih kočijah.

Francezka. U Parizu imali su posliednjih dana ministarsku krizu. Palo je naime ministarstvo Ribotovo te preuzelo vladu novo ministarstvo, kojem je predsjednik Dupuy.

Franina i Jurina

Fr. Ča da ćemo na Sujci jimit niko novo „Leglo" ?

Jur. To deskuro, al da su niki dan činili velo ručenje na studenci.

Fr. Je novorsjom, da ćemo mi Sujcani pogardit našu patriju.

Jur. Ma da će nom ontrat bolo bit, al da ćemo sve talijanski deskurit, pak da ćemo parvo pod Talju prit.

Fr. Da, pak bihmo ontrat plaćali kontribucijon na kokoš i na ženu.

Jur. Tako ostanimo mi ono, ča smo do sada bili.

* * *

Fr. Ča je istina, da te se dat Krničani na ribariju ?

Jur. Odkuda to znaš ?

Fr. Da njim pavuk va kase mrižo plete.

Jur. Tako ga čuda nutri nedišturbuju ?

Fr. E, dokle nefini zaplest od vrha do dna, nesmiju odprat.

* * *

Jur. Ča si užina Frane, da ti se toliko brada svitli ?

Fr. Rižot i kapuna.

Jur. Od kada si počeja tako dobro se gostiti ?

Fr. Vero od kad su šiori počeli u hladu ječmen i fažol jisti.

Jur. Ter su govorili, da ona manoštra je samo za šćave.

Fr. Bome je i za one, ki šćave kupuju i prodaju.

Jur. Svako zlo nedojde za škodu. Sada te moći lako i u miru svoje stare grihe razmišljati, pak iz Galatea naučiti krijancu, da se mora svakoga rešpetati.

Fr. E, kad nisu u školi učili u mladosti, neka uče sada pod starost u pržunu.

* * *

Fr. Dunko „Matić" je osta još miništrator ?

Jur. Ter ja san znā, da će, kad su ga slipi votirali, i oni ki govore: viva la španja, dove ši manja.

Fr. Češ vidilti, da će mu doći sgruracion od medulinskoga i ližnjanskoga kolege.

Jur. Bravo da će!

Fr. Ala majka ih rodila, ma će ih bit lipo vidit.

Jur. Buškarona da će!

Različite viesti.

Odbor političkoga družtva „Edinost" obdržavati će u nedjelju u 10 sati u jutro sjednicu, ka kojoj imadu pristup osim odbornikah, zamjenikah, također družtveni pouzdanici. Želimo, da se radi predstojećih izbora dostave k sjednici gg. pozvanici u što većem broju.

Družba sv. Cirila i Metoda za Istru. Pod tim imenom ustanovilo se školsko družtvo za Istru, te su mu pravila zadobila potvrdu oblasti i za nekoliko danah moći će ih svatko tiskana dobiti. Sjelo družtva je grad Pula, a obsjeg djelovanja pokrajina Istra; svrha mu je pospješivati hrvatsko i slovensko školstvo u Istri na katoličkom i narodnom temelju. Sredstva, kojimi će družtvo svoju svrhu polučivati, biti će redoviti i izvanredni prinosi članova, darovi neđlanova i zapisi. Članovi ovoga družtva jesu dvojo vrsti, utemeljitelji i godišnji. Prvi moraju uplatiti jednom za uviek barem 100 for., drugi će plaćati najmanje 1 for. na godinu. Odbor družbe sastoji se iz triju odbornika, koji preuzimlju čast predsjednika, tajnika i blagajnika. Polag ovih imenuje skupština tri njihova zamjenika, koji stupaju na mjesto prve trojice, ako je koji od njih u poslovanju zapriečen. Glavna skupština će se obdržavati svake godine u onom mjestu Istre, kamo ju bude predsjednik sazvao. U prvoj godini upravljaju sliedeća gospoda: Predsjednik: dr. Dinko Vitezić u Krku; njegov zamjenik: Viktor Tomičić u Voloskom; tajnik: dr. M. Laginja, odvjetnik u Puli; njegov zamjenik: dr. Konrad Janežić u Puli; blagajnik: dr. Andrija Stanger, odvjetnik u Voloskom; njegov zamjenik: dr. M. Trinajstić, odvjetnik u Buzetu. Toliko samo danas izcrpili iz pravilah te veoma važne družbe, koje će biti dužnost da našu djecu brani od raznarodjenja. Mislimo, da nije potrebno posebno preporučati hrvatskim i slovenskim rodoljubom u i izvan Istre, da uznastoje svimi silami unaprediti u svojem krugu ideju družbe, to da će se svatko svojski truditi, da ju podpomaže sam i da joj kod svojih znanaca pridobije članovah i podpore. U to ime Bog nam pomogao!

Dvadesetpetgodišnjica „Slovenskoga Naroda". Na 1. t. m. slavio je naš velezaslužni drug i glavno glasilo slovenske braće „Slovenski Narod" u Ljubljani dvadesetpetgodišnjicu svoga obstanka. Punih 25 godinah zastupa i brani „Slovenski Narod" prava slovenskoga naroda, a to je mnogo za naše odnošaje i okolnosti, u kojih živimo. Neprestana dvadeset i petgodišnja borba slomila bi i najvećeg junaka, a tako se dogodilo i „Slovenskomu Narodu", da je pokopao tri glasovita urednika, kojih slike donaša u svečanom broju na prvom mjestu. To su bivši urednici Tomšič, Jurčič i Železnikar, od kojih ne bijaše nijednomu sudjeno, da doživi dvadesetpetgodišnjicu onoga lista, komu posvetiše sve sile. Sadašnje uredničtvo spominje ih harno, a slovenski narod neće nikada zaboraviti njihovih zasluga.

Čestitajuć srdačno ljubljanskomu drugu na riedkoj slavi, želimo mu iskreno, da bi uztrajno i odlučno nastavio dosadašnju borbu za svetinje bratskoga nam naroda, te da bi i nadalje promicao i zagovarao slogu i ljubav izmedju Slovenaca i Hrvata i da bi napokon dočekao svoju petdesetgodišnjicu u sretnijoj budućnosti za jedno i druge. Slava „Slovenskomu Narodu", živili njegovi urednici, suradnici i čitatelji!

Za družbu sv. Cirila i Metoda za Istru sa sjedištem u Puli primili smo 2 for., sakupljena u družtvu nekolicine mladih Hrvata i Slovenaca u Trstu.

„Narodni List" dalmatinskim Hrvatom, nastanjenim u Trst. U zadnjem broju našeg čestitog druga iz Zadra čitamo u dopisu iz Trsta poziv na sve dalmatinske Hrvate, koji su nastanjeni ovdje i koji imadu izborno pravo, da bi se priključili slovenskoj narodnoj stranci kod predstojećih izbora u gradsko zastupstvo, dotično u zemaljski sabor za grad Trst i okolicu. Mi so nadamo, da će se nama pridružiti u ovoj izbornoj borbi svi vriedni sinovi krune Dalmacije, koji imadu izborno pravo i koji su medju nami nastanjeni. Ovdje imade mnogo pomorskih kapetana, trgovaca, obrtnika itd., koji bi nam morali pružiti brateku ruku, pak da pomognu izvojevati slovenskoj braći ona prava, koja uživaju Talijani, dapače i Niemci. Slovenci Trsta i okolice ne biju boj iz obiesti ili za nadvladati bilo koga, već jedino za to, da obezbiede svoj narodni obstanak, da ne poginu u moru tudjinstva. Svaki Slaven, koji stanuje u ovom gradu, dužan je, da njim priteče u pomoć, jer pobjeda njihova jest i naša pobjeda, a propadnu li oni, posizati će naš nezasitni susjed i protivnik sve to dalje za našim življem. Složimo se dakle, pa ako ne pobjedimo za sada ondje, gdje bi se pobjediti moglo, a to ćemo bar protivniku pokazati, da smo tuj i da s nami računati mora.

Za „Bratovščinu hrvatskih ljudi u Istri" sakupili su nekoji članovi čitaonice u Mihotićih slavoći Josipovo for. 12.20. U istu svrhu sakupilo se na uskrsni ponedeljak na prijateljskom sastanku kod Matulja for. 12.50.

Iz Buzeščine se nam piše: U našem kraju nalazi se Dragué, koj je dao već dosta o sebi govoriti zbog svoje nadutosti talijanomanske i zbog uzornoga upravljanja občinskih poslova za strane svojega upravnoga vieća. On je miljenik gospode u Poreču, pa mu je slobodno prkositi i onim, koji su pod njim i onim, koji su nad njim. Sjećate se iz lanjske interpelacije zastupnika g. dra. Vidulića u porečkom saboru, kako on može nepłaćati kroz godine i godine svoj prinos k zajedničkim troškovom občine buzetske, a da pokrajinski odbor ne upotrebi proti njemu ni jedno od onih sredstva, što bi mogao upotriebiti i što bi valjda upotriebio, kada bi upravno vieće bilo u hrvatskih rukuh, a občina u talijanskih.

Da razsvjetlimo malko ondješnje odnošaje, javit ćemo vam za sada samo dva slučaja.

Nekoji roditelji umolili su učitelja u Draguću, gosp. Bačića, da dobavi njihovoj djeci hrvatske knjige, jer talijanske ne razumiju. On im je udovoljio. Čuvši to otci domovine i članovi upravnoga vieća, pa u prvoj sjednici dali oduška svojom velikom negodovanju zbog to sablazni i zbog atentata, počinjenoga od gosp. učitelja na talijanstvo djece dragućke. Prisvajajuć si neko pravo nadzora u školskih poslovih, dali su s mjesta pozvati u sjednicu gosp. učitelja, da ga proslušaju i da ga sude. On podje. Kad stupi unutra, digne se bivši predsjednik g. Zanelli, upre se na svoju kraću nogu, a izboči onu dužu, pogleda ga oštro jednim okom na lievo a drugim na desno, pa ga oštro upita, kako se je mogao usuditi, da dajo djeci hrvatske knjige. Gosp. učitelj opazi mu, da u upravnom vieću on no poznaje oblasti, koja bi imala pravo njega izpitivati, nadzirati i suditi, al da će ipak kazati, da je on bio od roditelja umoljen, da dobavi hrvatske knjige, i da ih je duo samo onim, koji su ga pitali i da ih nije nikomu narinuo. Gospoda upravitelji su ostali usupnuti na taj odgovor. Grizlo ih je, da njihovi obćinari ako i jesu neuki, uvidjaju, da bi njihova djeca imala više koristi od nauka u matorinskom jeziku.

Iza toga se je stalo pritiskivati na dotično roditelje i groziti im se, to su, biednici, morali povratiti učitelju sve hrvatske knjige.

Je li za to znade naša kotarska oblast i hoće li se pobrinuti, da se takova nasilja no dogadjaju ?

Gosp. učitelju svakako zamjeramo, što nije znao bolje obraniti čast svojega stališa. On je morao zaniekati svaki odgovor i udaljiti se iz sjednice prosvjedom proti neovlaštenom upliđanju upravnoga vieća u školske poslove.

Tko najviše trpi od bahatosti i divljačtva dragućkog, jesu siroto stanovnici občine grimaldske. Oni ne smiju u Dragué bez straha, da jih tko od ondješnje biesne fukare ne napadne. Dne 4. marča bila su ondje tri četiri mladića iz Podmerišća, sela občine Grimaldo. Dragućani ih čekali van mjesta, da se povrate kući. Kad su im došli blizu, stali su sa visine sipati na njih kamenje kao tuču. Oni se dali u bieg, a u biegu jedan pao dva tri puta tako zlo, da sada leži na umoru. Mi ne znamo, na komu je krivnja, ali utvrdjujemo čin, da je o tom stao sud izpitivati dosta kasno i da je sudbena komisija pošla tek na 31. marča na lice mjesta i dala nekoliciou zatvoriti i dopeljati u Buzet. Sa Kaštelirci, Topolovčani, Pomnjanci itd. se je hitro post palo.

Onaj ranjenik je velika sirota, neima ni zemlje ni kuće; on je siromah u pravom smislu riečі, leži bolestan već skoro mjesec dana u očuha, a ipak još nije dobio ni novčića podpore od dragućke občine. Je li to možda za to, jer je iz občine Grimaldo ?

Je li znade i za to naša kotarska oblast i je li će prisiliti upravno vieće občine dragućko, da se brine za siromahe, pa bili oni i iz Grimaldo ?

Iz sv. Lovreča pazenatičkog pišu nam početkom aprila. Potužiti ćemo Vam se, g. urednike, na nekoje nepodobštine u našem mjestu, koje bi se morale odstraniti. Nećemo da potanko opišem sada sve činjenice, koje se zbivaju na štetu ovdašnjih Hrvata, kako jim se blatom maću kuće, kako se to dogodilo ovdašnjemu zastupniku banke „Slavija", koji je kao zastupnik spomenute banke objesio na svoju kuću tablu sa napisom: „Zastop banke Slavija" itd. Odmah prvi večer oblatili mu tablu; kako obćinsko glavarstvo ne prima hrvatski napisanih nakazanica ili novčanih listova, kako ovdašnji zamjenik-delegat nezna hrvatski — kad bi imao kakovu hrvatsku pismenicu potvrditi — o svem tomu drugi put. Evo mo, da Vam progovorim danas o našoj školi? Bože mili kakve li škole!? pučke škole, dakle školo za puk! Sve imamo samo na školskoj zgradi nam fali još napis: „Italienisch-deutsche Volksschule", taljansko njemačka pučka učionica; dakle Talјana ima ovdje u hrvatskom sv. Lovreču, ima i Niemaca, ali Hrvata? Božе zakaraj!

K stvari dakle! Nadošao amo učitelj — (o osobi njegovoj ništa, nego o djelovanju kao učitelj) — umirovljeni ravnatelj neke škole u Trstu sa prezimenom na —

oh — dakle Talijan? On si produzeo, da će našu djecu podučavati no samo taljanski nego ucipieti u hrvatsko tikvice koliko više moguće i njemačtine, kojoj nije ni sam vješt. Pitaš dječaka, kad je pročitao jedan odstavak, što si dakle čitao, što će reći: Il passero — Il pullastrino? noznam, odgovori. Što će reći po slavenski „dor Vater – die Mutter — die Rose“ što sve čitaš u čitanki? Noznam — opet odgovara. I tako na svaku „neznam“. To će reći praznu mlatiti slamu s nevinom djecom, sileć im u glavu sve — samo ne ono, što jedino bi potrebito bilo — milu materinščinu. Znajte bo dobro, da je hrvatska poduka isključena. Izvan škole jesu djeca vrlo slabog ponašanja, goreg nego li onaj, koji nikad iz nutra školu još vidio nije! Neznaju pozdraviti čovjeka — nepristojno se ponašaju — neslušaju roditelje, puše, igraju na karte itd. — a to sve preko svake mjere. Još jedno! Poznato jest, da nadzornik ove škole, g. kanonik Pezante — niti riečica njemački nerazumije, pa kako dakle može nadzirati školu iz njemačkog jezika? Kako mu je pri tom čista savjest? Neka si uzme ovo gosp. nadzornik do znanja za svoje buduće ravnanje. Tko je odgovoran za sve to? Ne obstoji-li jasan zakon, naerti i propisi, za ovu školu u sv. Lovreču? Da se ima učiti predpodne hrvatski — popodne taljanski? a o njemačkom nema nigdje govora! Kakov se uspjeh može postići tim ronaravnim putem?

Katolička crkva u Crnoj Gori. „Prosvjeta“, list za crkvu, školu i pouku, što izlazi na Cetinju u Crnoj Gori, u svojoj 5. svezci ove god. piše: „Na 19. ožujka slavio je veliki papa Lav XIII., jedan izmedju najznamenitijih suvremenih staraca, kao što su Gladstone, Bismark, Pasteur, Lesseps i biskup Strossmayer — jubileum svoga petdesetgodišnjega biskupovanja. Taj se je dan proslavio dostojno po cielom svietu, pak i u Crnoj Gori, gdje ni naša braća katolici nisu izostali, napose i glavno u Baru, stolici arcibiskupije u Crnoj Gori, i Ucinju. Na Cetinju je pako za proslavu sve učinio prvi varoški upravitelj Tumaš Vukotić sa katolici, boravećimi na Cetinju, a osobito Arbanasi. Vukotić reče, da po blagovoljnoj naredbi Nj. Visočanstva gospodara diže čašu u zdravlje Nj. Svetosti, koji je dosta učinio za Crnu Goru a napose lično i samome Gospodaru, te papi napija, da ga Bog poživi do krajnjih granica ljudskoga života na korist i slavu velikoga kršćanstva. Arbanas Jako Dreca nazdravi Nj. Visočanstva Gospodaru i njegovoj obitelji, na što knez uzkliknu: „Živio sveti Otac!“ — U Baru je takodjer svetkovina sjajno uspjela, gdje je okružni poglavar Gjenel-beg (Turčin) sa svimi vojenimi i gradjanskimi činovnici prisustvovao sjajnoj službi božjoj, koju je svršio mjestni paroh opat Metod Radić, dok je nadbiskup Milinović bio u Rimu. U Ucinju je slava isto liepo prošla“.

Eto krasnog primjera vjerske snošljivosti, slobodoumnja i iskrenog priznanja velikomu papi od strane vitežkog kneza Nikole i junačkog mu naroda. U ovaj primjer ugledajte se vi talijanski, njemački i madjarski lažiliberalci!

„Posujilnica i hranilnica“ u Kopru obdržavati će svoju godišnju glavnu skupštčinu u Kopru dne 9. t. m. pošto se nije sastao prošloga mjeseca dostatan broj članova. Toliko do znanja članovom i prijateljem posujilnice.

Posvemašnja pomrčina sunca. Dne 15. i 16. mjeseca aprila biti će podpuna pomrčina sunca. To će biti jedna od najdužih i zadnja ovoga stoljeća. Kolebar sunca će podpuno iščeznuti za 4 minuta i 46 sekunda. Hlad mjeseca će zauzimati veliki prostor. Biti će vidljiva samo okolo ekvatora. Početi će od zapadnih obala Tihoga oceana, pak će se preko Chilea protegnuti preko Amerike, na 20. stupnja širine južne, onda preko Atlantičkog oceana, u sjevernu Afriku do Joula, izmedju Bahursta i Dakara do 14° sjever. širine.

Narodno gospodarstvo.

Liek proti filokseri (ušencu).

Kada je trsni ušenac (filoksera) zahvatio i uništio najbujnije vinograde Francezke, Austro-Ugarske itd. pokušali su vinogradari, vinogradarska družtva i vlade nebi li se pronašlo sredstvo, kojim bi se uništilo filokseru, taj bič božji naših vinograda.

Pronašlo se je doduše raznih sredstava, ali ta su preskupa i neuporabiva, te se istimi vinogradar nemože koristno poslužiti.

I našim je vinograda jur uništeno u koparskom i piranskom sudbenom kotaru; nadalje hara filoksera u vinogradih na otocih Krku i Lošinju. Puk si sam pomoći nemože, te očekuje pomoć od cesarske il zemaljske vlade, ali većinom uzalud. Želeći pomoći bar dobrim savjetom našim uncsrećenim vinogradarom priobćujemo eto niže savjete i izkustvo onoga ga je u tom poslu stekao veleč. Ant. Bogdić župe-upravitelj u Čeroviću u Hrvatskoj, liečeć svoj vinograd hrastovom pilotinom. On piše:

„Već je ovo treće desetletje, odkako trsna uš, taj najvedi neprijatelj loze (trsa), hara po Europi vinograde. Čovjek ne može pojmiti, kojom brzinom ta gamad uništi vinograd i vinogradara na prosjački štap dovede. Kad prije osam godinah dodjoh u Sriem, počelo se govoriti, da se je trsna uš ovdje ondje uvukla u vinograde i ovo već danas ostadoše briegovi pusti, zaniemi veselje o berbi (trgatbi), a vidiš narod zabrinut za svakdanji kruh, dapače već mnogi ostaviše prag otčinski, te odoše u daleki sviet ili na tvornice, da sebe i svoje od glada spase.

Podpisani je sa još četiri vinogradara prije 7 godina u jedan dan sa istog bremena lozo (rozga), sadio trsje, pak dva od istih nisu ni jagode okusili, treći je imao jednu slabu trgatbu, a četvrti dvie slabe. Meni su govorili, da neću okusiti grožđja, jer je zemlja smoljenica, koja ljuti popuca, tako da so trsna uš najlakše razplodi u takovu tlu, a kraj toga niesam ni gnojio ga. U mojoj župi ima tvornica kaje (cementa) gospoje Redlich, Ohrenstcina i Spitzera. Tu je i mala pilana. Odlučio sam mjesto gnoja upotriobiti pilotinu, pa to i učinih.

Ja sam odmah prve godine okolo svakog trsa sasuo krušnu košaricu pilotine od hrastova drveta i to friško izpod pile, tad zemljom zagrnuo. Odmah druge godine pokaza se treje vele zdravo, dapače rodilo je grožđja, a treće godine bijaše moja loza zdrava i jako plodna, to me ponuka te sam treće godine u jesen svaku lozu još jednom izgrnuo, opet košaricu piljevine uz lozu sasuo i tad zagrnuo, i to tako piljevinu duboko metnuo, da je u proljeće nad piljevinom ostalo dva prsta zemlje. Četvrte i pete godine loza je neobično plodna bila i za čudo debele mladice tjerala. Moram istinu reći, da se je pete godine pokazalo na 7 trsova da boluju.

Moj je nadziratelj radnika tvrdio, da je kod istih trsova trsna uš, i zbilja ono malo slabih mladica, koje je to traje potjeralo, počelo je poslje Petrove (koncem junija) sahnuti. Tad zapovjedim nadziratelju, da odkopa tih pet šest trsova do tolja, da svakom naspe 3 košarice piljevine, da jih zagrne i da svakom trsu 3 kante (zalievalnika) vode nalije. Za 14 danah potjeralo je to traje zdrave mladice i već je sliedeće godine obilno rodilo.

Pod jesen je mnogog vinogradara, tako i mene prerana zima zatekla, te sam u proljeću već pomislio, da od moje loze neću grožđja jesti, jer je prezebla, dapače prošlo je više nedoljah, da ni kretala nije, ali na moju radust potjera loza, te je tako bujna, da su već i stručnjaci pomislili, vidiv ju kako je bujna, da su to kalemi (ciepovi) na Amerikanki (ripariji).

Poceh a toga promišljati, što je mojoj lozi dalo moći, da je do danas odoljela trsnoj uši. Po mojem nemjerodavnom mnienju, pošto nisam, zoolog ni kemičar, nalazim dva uzroka:

A. Hrastova (dubova) piljevina ima mnogo dubila (tanina), a pošto i loza i grozd dubila (tanina) trebaju, to se stalnost vina po dubilu (tanimu) mjeri, to je, mislim dubilo onaj sok, koji lozu najbolje hrani, a mi iz izkustva znamo, da se bolestniku, ili ako kakova pošast gdje zavlada, pružaju ona jela, kojim su bolestnik kriepi, ili ako je pošast, tad ona jela, koja su kriepka proti pošasti — najbolju hranu.

B. Piljevina oko trsova sasuta slegne se kroz zimu kano daska, a pošto je jako šupljikasta, to voda kroz piljevinu ipak prolazi, ali ne može lahko izpari ati. Mutnito dasku u sred ljeta na suhu zemlju, to će za nekoliko danah opaziti noku vlagu. Sad si predstavimo, da je ona piljevina pod zemljom prst, dva, da je nekim načinom kano daska, to je pod njom vječna vlaga, to će biti, da trsna uš tu vlagu i dubilo nemože podnjeti; a osim toga smeta joj piljevina kano i piesak, a možda i više.

Što me je ponukalo, da piljevinu na navedeni način rabim?

Moj je djed pok. Marijan Vukašinović umro u Andrijevcih god. 1858. 1. listopada, a bilo mu je preko 90 godina. On je pripovjedno, da je čuo od svoga djeda, da je bila u prošlom stoljeću neka bol na lozi, a tko je gnojio svoj vinograd sa gnojem sa dvarnice, toga loza da je uviek bila zdrava i plodna, a uz to da je vino bilo izvrstno. Dok je držao vinograd on, da je što je više smogao gnoja sa dvarnice u vinograd vukao, a zato je imao najbolje vino u selu i vinograd mu je najbolje rodilo. Ja sam upamtio tri velike loze, koje su se sa tri strane na pčelinjak penjale i to jedna drienjak, jedna mirisavka (Muskatelor) a treća ranka. Toga se još danas sa radošću sjećam, kako je imao ljestve (stube) prislonjene na pčelinjak, a mi, unučad, svaki smo se čas na pčelinjak verali i grožđje jeli, a on je kraj tog svake godine barilo dvie vina dobivao. Nu što je on radio, da mu loza tako radi?

Svaku je jesen najprije odkopao do žilah loze, tad po dvie, tri veliko košare gnoja sa dvarnice nasuo, onda zemljom dobro pokrio. To me je ponukalo, da piljevinu okolo treja sipam. Evo drugoga uzroka: Moj dobri prijatelj, izučen gospodar, ekonomski činovnik, g. L. S., poekao me je uviek, da bez gnoja nema kruha, govoreći: nećete jesti grožđja, trsna se uš pokazala, a bez gnoja ne ima ništa, vidite, kako je gnojim. Taj je isti gospodin s menom u isti dan sa istog bremona rozge u dva vinograda sadio, već tri godine neima ni traga vinogradu, a kod mene Bogu hvala, nije ni jedan trs propao. Pomislih u istinu, treba gnoja ali je skup. Ali rekoh, ja ću kao moj djed. Istina ovdje neima dvarnica kao u bivšoj Krajini, gdje bi sa dvnjaka do 20 kolah gnoja odvesti mogao; ali ipak ima nešto, tu u blizini je tvornica, tu ima piljevine. Dovezem na svakih 500 lozah kola piljevine, pak po gore navedenom radih. Dakako da mi se moj prijatelj rugao; nu ja sam mislio, tá piljevina, ako nebude ove godine, a ono će na godinu biti gnoj.

Ja imadem traja, on ga neima ni za lijek; nu ja mu se nerugam, već mi je njega kao i cielog naroda žao, što je izgubio lozu, to nebrojeno blago.

Veli naša narodna poslovica; „Igra medo okolo kuće, doći će i pred naša vrata.“ Gdje je zavladala trsna uš, a već oplakuju gubitak, a gdje nije, nek pomisle da će i tamo doći, a daj božo da nedodjo. Preporučujem svakomu, koji je sam sebi prijatelj, nek pokuša traje po meni navedenim načinom zagnojiti. Dapače preporučujem osobito ondje, gdje je trsna uš zavladala, ove jeseni svaku lozu, koja još posve suha nije, odgrnuti do blizu žilah, tad nasuti košaricu hrastove piljevine i zagrnuti kao obično. Nemojmo se plašiti, od gdje ćemo uzeti piljevine. Baš u našoj domovini silna je hrastova šuma i silno pilane. Eno, što je meni poznata pilana G. Gutmana kod Valpova, dvie kod Vrbanje u sriemskoj županiji, jedna u Copragu kod Siska, dapače kod istog biolog Zagreba u Makeimiru, a tu piljevinu sigurno, da ne smeta, u vodu bacaju. Pak da bi se piljevina praviti morala, to bi se od jednog hvata drvah dobilo piljevine za dobar ral vinograda, a tad bi četiri godine mirno bez ikakve bojazni imali bogate trgatve. Pa nisto li opazili u onih krajevih, gdje je već trsna uš zavladala, da se loza u onih vinogradih, gdje su mnogo brieakve, višnje ili drugo voće, najduže drži, dapače ona uz drvo najrodnija je i najzdravija? Što je tomu uzrok? Ja mislim: svako drvo ima dubila, pak se tim ta loza kriepi. Francezka je imala najdistije tlo u vinogradu i prva je propala. Italija lozu izpod dudovah (murva) hrani i najzdraviju ima. Nije li to naravni mig, da drvo ima u sebi nešto, što se trsnoj uši protivi, a to bih rekao, da je dubilo (tanin). Zimus sam metao oko mojih nekih lozah čardaklije (trilaž); nadničari su bili vinogradari, dokopali mnogo žilah, te tvrdo, da u mojoj lozi trsne uši neima. Ja ću opet, ako me dragi Bog poživi, ove jeseni moju lozi dati piljevinu, a u proljeće sam pripravan svakomu dati prilike, da se uvjeri, da te moje loze neimaju trsne uši.“

Opotovno velimo, vinogradari, pokušajte ovo navedeno; komu nije dosta jasno, neka se obrati na g. Antu Bogatića, župe upravitelja u Čerovića (Hrvatska), koji će drage volje razjasnjenja dati. Pošto je pako kod drugih tlo različito, to svakoga sviestnoga občinara, kao i prijatelja naroda molimo, da mu savjestno na godinu javi, kakav je uspjeh sa pokušanjem imao.

Listnica uprave.

Gosp. I. K., radnik, Sušak. Molimo točnji naslov.

Za „Našu Slogu“ uplatila su nadalje sliedeća gospoda: T. F. Kraljevica for. 2. Dr. M. M. Zagreb for. 5. S. J. Pula for. 3. R. baron J. Belec for. 5. Obć. odb Raška for. 5. G. J. Beram for. 19·50. B. J. Dragué for. 3. V. A. Zagreb for. 5. P. V. Sv. Lovreč for. 1. P. I. Gradina for. 1. B. I. Pidan for. 5. B. I. Stinjan for. 5. C. M. Stinjan for. 2. P. M. Pula for. 2·50. S. F. Dragué 3·50. K. V. Kraljevac for. 2·50. N. S. Boljun for. 2. P. I. Vodnjan for. 2. M. J. Bergud for. 2·60. R. A. Hrušica for. 5. K. V. Sv. Matej for. 2·50.

(Sliedi.)

Jayne zahvale.

Podpisani sciuni svojom dužnošću zahvalit se ovim ponajprije preuzvišenom pragospodinu, zadarskom nadbiskupu Rajčeviću, koji je dobrohotno poduzeo teret redjenja, preč. g. arcidjakonu Barbalića, veleuč. g. Uccellini-u, rektoru bogoslovnog sjemeništa, ter svoj onoj č. gg., koja pomogoše pri njegovom redjenju u Zadru, pri mladoj misi u Baški, ko što i svim svojim prijateljima, te ga se budi kako sjutiše prigodom iste mlade mise, a kojima ne može napose zahvaliti.

U Baški, dne 25. marča 1893.

Pop Vinko Premuda.

Podpisani se najiskrenije u ime družtva sv. Cirila i Metoda zahvaljuju neustrašivim i neumornim boriocem za naša prava, veleučenoj gg. *Vjekoslavu Spinčiću* i *Matku* dr. *Luginji*, narodnim zastupnikom na carovinskom viecu u Beču, na daru od 5 for., što ga poslušo našoj mladoj bratovšćini za družtvenu kapelu. Živili nam na mnoga i mnoga ljeta!

Družtvo sv. Cirila i Metoda.

U Laništu, dne 30. marča 1893.

Ivan Buždon, predsjednik. *Jakov Puhalj*, tajnik.

Podpisani u ime družtva sv. Cirila i Metoda iskreno se zahvaljuju velecienjenomu gosp. *Franu Souvanu*, radoljubu i trgovcu u Ljubljani, koji je kroz našeg preč. župnika, g. Andriju Mikiša, darovao našemu družtvu krasan paramenat. Bog mu platio!

Družtvo sv. Cirila i Metoda.

U Laništu, dne 30. marča 1893.

Andre Mikiša, župnik. *Ivan Buždon*, predsjednik.

Zahvala i preporuka.

Niže podpisani potvrdjuju i svjedoče ovim, da je slikar i kipar, gosp. **Ivan Gosar,** koji još sada stanuje u Pazinu, krasno i na obće zadovoljstvo ovoga puka izradio oltar i križni put, i to uz nizku cienu za ovu župnu crkvu; zato smo dužni preporučiti ga istarskim crkovinarstvom, a to tim većma, jer je naše gore list. —

U Stinjanu kraj Pule, dne 31. marča 1893.

Pop Ivan Barbalić, župe upravitelj.

Mate Grubišić, crkovinar. (S. P.) *Luka Mezulić*, crkovinar.

Drogerija

Augusta Rizzoli-a

ulica Malcanton br. 13 u TRSTU

skladište svieća voščanih, ljekovitog ulja, mineralnih voda, raznih crnila, boja i kistova, sapuna mirisavih i za pranje. 48—52

U radionici klepara

GIUSTO BIASUTTI

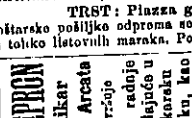

opunomoćenoga graditelja vodovoda u željeznih cievih Via Barriera vecchia Trst broj 10 gradi i drži na skladištu kupolji u posudah, sa stolicom sa ili bez poći iz cinka čvrsto gradjene, te izvadja i druge radnje kloparske uz najniže cienc. Ilustrovani ceniki dobivajo se gratis. 48—52

Nič več kašlja!

Balzamski petoralski prah

ozdravi svaki kašalj, plućni i bronkijalni katar a dobije se u odlikovanoj ljekarni

PRAXMARER (telefon 207) „Ai due Mori“

TRST: Piazza grande. 45—52

Poštarske pošiljke odpreme se odmah uz 55 nvć. ili toliko listovnih maraka. Posor prod provercm.

F. EPPICH slikar via Arcata ... sve radnje spadajuće u slikarsku struku, kao grbove, dekoracije, slikana stakla, drva, mramore i prozirno slike itd.

Čista krv

zdravje!

Tajne bolezni, lišaji, spuščanji, bledost, splošna utrujenost, slabost, se izgubijo pri zdravi krvi. Mi jamčimo za gotovi vspeh pri uporabljanju naše metode.

Pri vprašanjih je priložiti povratno marko. 12—13

„Office Paris Sanitas“,

30, Faubourg Montmartre.

Imeno društvo pločara

Petar Levičnik i dr.

Osobiti ovrštitelji radnja cementom postignuv u tom do sada svuda najboljih uspjeh, o čemu posjeduju mnogobrojne svjedočbe za izvedene razne sustave shodova, kamenica za bašče itd. itd. Izvrstljaju cementiranje zidova, izvana te iznutra jamčeć za nepromočivost; nadalje bilo kakve shodište u cimentu Portland sa kamenjem bilo kojo bojo i mramora, obavljaju laštonje shodova to odstranjenjo vlage i smradu. Izvršuju svaki popravak uz jako obaljene cieno. Radnje obavljaju najvećom brzinom svdje i u pokrajinah, Dalmaciji, Istri itd.

Za naručbo dosta je napisati dopisnicu. Svaka radnja je zajamčena.

U nadi, da ćemo biti radnjami počašćeni kano do sada, biljižimo se sa štovanjem

Društvo pločara

PETAR LEVIČNIK i dr.

Ulica Madonnina br. 21, I. kat, 52—43 vrata 11.

Odlikovana zlato medalju: Bruxelles 1892.

Najboljše sredstvo za

želodec

katero želodec in opravila prebavnih delov življa krepča in tudi odprt život pospešuje, 13—25 jo

tinktura za želodec,

katero pripravlja

Gabrijel Piccoli,

lekar „pri angelju"

v Ljubljani na dunajski cesti.

Cena 1 steki. 15 novcev.

Izdelovatelj razpošilja to tinkturo v zabojčkih po 12 stekljenic in vož: Zabojček z 12 stekl. stane gld. 1.36; „ 24 gld. 2.60; s 36 gld. 3.84; s 44 gld. 4.26; 55 stekl. tehta 5 kg s poštno težo in velja gld. 5.26; 110 stekl gld. 10.30. Poštnino plača vedno naročnik.

Dobiva se v lekarnah v Trstu, na Primorskem, v Istri in Dalmaciji.

C. kr. izključljivo povlašćene

štrcaljke proti mildevu

inžinira Živica

jest najbolja medju svimi štrcaljkami za trto; jest jednostavna, lahka, čvrsta, trajna, prikladna, neumorljiva, brza, štrca malo tekućine, to se lahko upotrebljavo za svakovrstno trto.

Prodaje jih se također i kod nekojih trgovaca u pokrajini.

Pošilja se jih po pošti franko prot. po-17 uzoću:

podpunu štrcaljku za . . . f. 10 —

listu sa cievi boz bronto . . „ 8.50

te prospekto gratis.

Preporučа takodjer druge predmete i svoje radnje:

ŽIVIC i drug.

u TRSTU, ulica Zonta broj 5

inžinirski ured, skladište strojeva i dotično tvarine; zastupstvo tvornica, mekanička radionica.

Teodor Slabanja

Srebrnar u GORICI (Görz) ulica Morelli 17.

preporuča se preč. svećenstvu za izradjenje crkvenog posudja i orudja iz čistoga srebra, alpaka, mjedi, kano: **moštranca, kaleža** itd. po najnižim cienah u najnovijih i krasnih oblicih. Stare predmeta popravlja, te ih u oguju posrebruje i pozlati.

Da si uzmognu i manje imućne crkve nabaviti raznih crkvenih predmeta, staviti će se na želju preč. gospode nabavljača vrlo povoljne plateżne uvjete.

Ilustrirani cienik šalje franko.

Šalje sve predmete dobro omotano sa poštarinom franko! 24—7

Krasno uzorce zasebnikom pošilja zastonj in franko.

Bogate knjige z uzorci, kakoršnih še ni bilo, za krojače nefrankovano. Jaz ne popuščam za 2½ ali 3% goldinarjov pri motru, no dajem daril krojačem, kakor to dela konkurenca na račun zadnje roke, ampak imam le tržne in čiste cene, tako, da mora kupiti vsak zasebnik dobro in ceno. Prosim torej zahtevati le moje knjige z uzorci. Svarim tudi pred pismi konkurence, ponujajočej **dvakrat toliko popustka.**

SNOVIJ ZA OBLEKE.

Poruvlen in dosking za čanitto duhovščino, pred pisane snovi za uniforme c. kr. uradnikov, tudi za veterane, ognjegasce, telovadce, livreje, sukna za biljarde in igralne mize, preproge za vozove, loden nepremočen za lovske suknje, snovij za prati, potne ogrtače od gld. 4-14 itd. — Kdor hoče kupiti vredno, pošteno, trajno, čisto volneno suknen blago, ne pa dobor kup cunje, ki se komaj toliko vrodna, kolikor se plača krojaču, obrne naj se do

IVANA STIKAROFSKY v BRNU

24—15 (v tem Manchestru Avstrije) 24—8

Največja zaloga fabriškega sukna, v vrednosti ½ milijona gld.

Da pojasnim velikost in zmožnost izjavljam, da moja roka združuje največe izvažanje sukna v Evropi, izdelovanjo kamgarnov, potrebščin za krojače in veliko knjigovezništvo le za lastne namene. Da se prepričo o vsem tem, prosim slavne občinstvo, da si, kadar mu prilike nanese, ogleda velikansko prostore mojih prodajalnic, kjor ima posla 150 ljudij.

Pošilja se le po poštnem povzetju.

Dopisuje v nemškem, madjarskem, češkem, poljskem, italijanskem, francoskem in angleškem jeziku.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2½%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	2½%	3-mesečni „	2½%
30- „	2½%	6- „ „	2½%

Vplačevanja avstr. vrednostnim papirjem, katori se nahajajo v okrogu priposna se nova obrestna tarifa na tomolju odpovedi od 17 in 21. odnosno 12. junija.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2% na vsako svoto.

V napoleonih brez obrosti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagrob, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Hermannstadt, Inomost. Celovec, Ljubljana, Linc, Olomuc, Rolchenberg, Sanz in Solnograd, — brez troškov.

Kupnja in prodaja

vrednostij, divis, kakor tudi vnovčenje kuponov pri odbitku 1‰ provizije. 24—7

Predujmi.

Sprejemajo se vsakovrstna vplačila pod ugodnimi pogoji.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjom kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednosti obrosti po pogodbi.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlati ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.

Trst, 1. aprila 1893. 7 24

Drogerija

Arturo Fazzini u Trstu

Ulica Stadion 22. — Telefon 519.

Velik izbor mineralnih voda, samoljonih boja na ulju najfinije vrsti; crvene, žute, zelene, višnjeve i crno po 28 nvč kilo. Olovno bjelilo po 32 nvč. kilo; tutijno bjelilo najfinije po 40 nvč kilo. Osim toga velik izbor bojah na vodu i kletova svake vrsti po cienah, s kojimi nije moguće konkurirati.

Skladište glasovitog pokrapitelja od Kwizde (Kornenburgor Viehnährpulvor) za životinje. Izbor mirodija, boja, liukova — skladište sumpora i modro galice za porabu kod trsja. Naručiteljem dajo se brezplatna poraba telefona. 40—52

EPILEPSIJA

(božjast)

uzdravljiva brez povrnitve, tisući morejo dokazati ta čudezni vspeh znanstva. —

Natančna poročila s povratno marko je pošiljati: 13 - 13

„Office Sanitas" Paris

30. Faubourg Montmartre.

Bogat izbor

pečata od kaučuka i kovnih, jednostavnih i umjetničkih pečata za urede, rezna urezivanja, kovnih tablica za stanove, kliše, tvoriva velikih pečata za označivanje pošiljak i, monograma, ormila neizbrisivog za pečate itd. za najniže cieno. — Preprodavači i agenti dobiju dobar popust. U pokrajinu idu pošiljke uz pouzeća.

G. BATTARA i dr.

TRST 44—52

ulica sv. Katarine br. 3.

Tvornica pečata i sličnih predmeta

Knjižara L. Hartmana (Kugli i Deutsch), Zagreb, ulica br. 2.

J. PSERHOFERJA

lekarna v Beču, Singerstrasse broj 15.

zum goldenen Reichsapfel.

Kričistilne krogljice, nekdaj imenovano univerzalne krogljice, znano domačo odvajajoče sredstvo.

Jedna škatljica z 15 kroglicami stane 21 kr., jeden zavitek šestih škatljic 1 gld. 5 kr., pri nefrankovani pošiljatvi po povzetju 1 gld. 10 kr.

Ako se denar naprej pošlje, ni treba plačati porto, in stane: 1 zavitek krogljic 1 gld. 25 kr., 2 zavitka 2 gld. 30 kr., 3 zavitki 3 gld. 35 kr.; 4 zavitki 4 gld. 40 kr., 5 zavitkov 5 gld 20 kr., 10 zavitkov 9 gld. 20 kr. (Manj, kot jeden zavitek se ne pošilja).

Prosimo, da se izrečno zahteva 7—12

„J. Pserhoferjeve kričistilne krogljice"

in paziti je, da ima pokrov vsako škatljice isti podpis J. Pserhofer v rdečih plamenih, katerega je videti na navodilu za porabo.

Balzam za ozebline J. Pserhoferja 1 posoden 40 kr., prosto poštnine 65 kr.

Trpotčev sok, 1 steklenica 50 kr.

Amerikansko maziło za trganje 1 posodica 1 gld. 20 kr.

Prah proti potenju nog, škatljica 50 kr., poštnine prosto 75 kr.

Balzam za goltanec, 1 steklenica 40 kr., poštnino prosto 65 kr.

Zivljenska esenca steklenička 22 kr

Angležki balzam, steklenica 50 kr.

Fijakerski prsni prašek, 1 škatljica 35 kr., poštnino prosto 60 kr.

Tanokininska pomada J. Pserhoferja, pospešuje rast las, škatljica 2 gld.

Univerzalni plašter prof. Steudela, posodica 50 kr., poštnine prosto 75 kr.

Univerzalna čistilna sol A. W. Bullricha, domače sredstvo proti posledicam slabe probave, 1 zavitek 1 gld.

Razven imenovanih izdelkov dobivajo se še druge tu- in inozemske farmaceutične specijalitete, ki so bile po vseh avstrijskih časopisih oznanjene; in se na zahtevanje točno in v ceno preskrbljajo tudi predmeti, kojih ni v zalogi.

☞ Razpošiljanja po pošti vrše se točno, a treba je denar poprej doposlati; večja naročila tudi po poštnem povzetju.

☞ Pri dopošiljatvi denarja po poštnoj nakaznici, stane porto desti manj kakor po povzetju. 12—12

Naručbe prima knjižara Lav. Hartmana (Kugli i Deutsch), Zagreb, ulica broj 2.

KAČIĆ

Razgovor ugodni naroda slovinskoga.

Sa tumačem manje poznatih rieči. — Četvrto sa **46 orig. slika** uređeno izdanje.

Ciena tvrdo uvezano sa krasno bojadisanim omotom for. 1.

Ovo je dosele najljepše izdanje te obljubljene knjige, pa je s toga i naišlo na priznanje cjelokupnoga hrvatskoga novinarstva. Neka nitko ne propusti nabaviti si ovo liepo i krasno izdanje, koje je uz ostalo i dosta jeftino.

Ilustrovano sa **25** slika.

VIŠKI BOJ.

Napisao i priredio *S. Kunićić.*

Ciena tvrdo uvezano sa omotom u bojama 1 for. 40 nč.

Jedna od najzanimivijih knjiga, što je izašla u našoj nakladi, jest bez sumnje ova. U njoj su nabrano sve **uspomene znamenitoga viškoga boja god. 1866.** — Knjiga će zanimati sve Hrvate, a osobito junačke Dalmatince i mornare.

Zagrebački Album plesova

za glasovir.

Sadržavajuć 14 plesova od obljubljenih domaćih skladatelja.

Krasno opremljen, ciena 2 for. 50 nč.

U njem imado novih kompozicija za glasovir dvoručno od Zajca, Kuhača, Eisenhuta, Fallera, Vilhara, Bosiljevca, Šestaka, Žerta i drugih. — Upozorujemo na taj prvi pojav na glasbenom polju naše krasotice glasoviračice, neka ne propusti nijedna nabaviti si taj album. U njem imado 3 valčika, 1 brzopolka, 3 mazurke, 3 koračnice, 2 četvorke, 1 kolo, 2 polke francais. Plesanja dosta za 2 for. 50 nč.

Našim Hrvaticam glasoviračicam i pjevačicam, našim guslačem, učiteljima i svakomu, koga zanima, preporučamo novi list. — *Ciena na cielu godinu for. 3.* Izlazi mjesečno jedanput. — Svakomu broju priložen je muzikalni prilog, koji će sadržavati lagljo i teže kompozicije za glasovir, gusle, orgulje, pjevanje itd. — Prvi broj šiljemo svakomu tko zahtjeva badava na ogled. 6—3

GLAZBA

List za crkvenu i svietovnu glazbu i dramatsku umietnost.

Naručbe prima knjižara Lav. Hartmana (Kugli i Deutsch), Zagreb, ulica broj 2.

Prima naručbe na sve knjige, ako i nisu ovdje oglašene. Popise razašilje badava.

Izdavatelj i odgovorni urednik Mate Mandić.

Tiskara Dolenc.

Broj 15. U Trstu 13. aprila 1893. Godina XXIV.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se: pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja uz pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se povraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za seljake ₰ for. na godinu. Razmjerno for. ₰½, i ₰ za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Presvjetlomu i prečastnomu gospodinu

Ivanu Krst. Flappu,

biskupu Porečko-Puljskomu.

Presvjetli i prečastni gospodine! U Premanturi, puljska biskupija, u porabi je od pamtivieka hrvatski jezik pri razuih crkvenih obredih, kao pri pogrebih, krstih, ženitbah, blagoslovih itd., dapače stare nam knjige dokazuju, da se je u onoj crkvi i ciela sv. misa čitatala u tom jeziku, ter jih je još živih, koji su pri takovoj (glagolskoj) sv. misi odgovarali.

Od malo mjesecih počelo se je tamo obavljati latinskim jezikom sve ono, što se je do sada obavljalo jezikom hrvatskim, a tako je i u velikom tjednu ove godine obavljeno latinski, što se je do sada obavljalo u narodnom jeziku.

Ljudi, koji su mi to kazivali, rokoše mi, da je ta promjena sablazan za narod i da narod nehaje za crkvu i da na primjer na veliki četvrtak po podne ona crkva, proti običaju i pri onolikoj svečanosti, bijaše skoro pusta.

Vi biste, presvjetli gospodine, za stalno morali znati za te promjene. To već nije: nesmije se novotariti (nihil innovetur), nego je nešto posve drugoga na uštrb crkve i naroda.

Vi, presvjetli gospodine, kao učen čovjek znate dobro, da hrvatski puk u Istri imade pravo, da mu se uzdrži i pusti u crkvi bar onoliko narodnoga jezika, koliko je gdje do novije dobe u običaju bilo.

Po želji onih ljudi, da učinim što mogu, evo ja se do Vašega gospodstva obraćam javno u nadi, da ćete one promjene svečano zabraniti, jer zlo je doisto, presvjetli gospodine, da u mnogom kraju Istre jesu ovce bez pastira, ali gore će biti, ako pastiri ostanu bez ovaca.

Vašeg presvjetloga i prečastnoga gospodstva odani

Dr. M. Laginja,

zastupnik seoskih občina zapadne Istre.

U Puli, dne 10. aprila 1893.

Interpelacija

zastupnika Spinčića, dra. Laginje i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina ministra predsjednika grofa Taaffe-a kao upravitelja ministarstva unutarnjih posala.

Fridrik vitez Schwarz, kao kotarski poglavar u Postojni, „počinio je javnih injurija, psovao slovenske vodje u njihovoj cielosti, a psovao je i druge osobe“, bio je od kaznenoga sudca odsudjen na novčanu kazan ili zatvor (Dr. Ferjančič u carevinskom vieću, 305. sjednica X. zasjedanja, dne 11. marča 1889. kod proračunske razprave, ministarstvo nutarnjih posala) i morao je biti u interesu mira i reda iz Postojne premješten.

U svojem novom namještaju u Novommjestu nije se bolje ponašao. U dopisu 19. septembra 1891. iz Novogamjesta u listu „Slovenski Narod“ od 22. septembra 1891. čeli se doslovno:

„Gospodin vitez Schwarz je ces. kr. kotarski poglavar, ali mnogi, sudeći ga po njegovih djelih, misle, da nezna što čini. Ako je pako politički činovnik duševno bolestan, ako njegova djela jasno kažu, da si nije svjestan svojega postupka — jer to ipak nevjerujemo, da bi znao, kako nezakonito postupa, on, koj bi imao vršenje zakona čuvati i nadgledati — tad nastaje pitanje, da li su stanovnici Novogamjesta dužni, da mirno i odnno sve ono podnašaju, što se porodi u možđjanih viteza Schwarza“.

Zatim dalje: „Molimo najodanije i žurno visokoslavnu kranjsku vladu, da se pobrine za duševno stanje toga kotarskoga poglavara, i da ga, ako neide drugačije, k sebi u Ljubljanu uzme, makar i kao vladinoga savjetnika, samo da zavlada kod nas mir. Kad bi slavna vlada znala, kako pučanstvo ovoga kotarskoga poglavara malo cieni, i kako ga pomiluje, nebi dopustila, da on niti hipa zastupa državnu upravu“.

Te konačno: „Nikomu nije do šale, samo naš vitez učini svakoga mjeseca jednu ili drugu šalu. Mi se već ne srdimo, mi se smijemo, jer, čini se, neima druge pomoći. Visokoslavna vlada u Ljubljani bi se ipak morala sramiti postupka njezinoga predstavnika, viteza Schwarza“.

Dr. Poznik je svoju čast kao občinski načelnik u Novommjestu radi tamošnjih odnosaja položio. (Brzojavka u „Slovenskom Narodu“ od 6. oktobra 1891.)

Kotarski poglavar iz Krškoga vodio je iztragu radi nekih dogodjaja, u koje bijaše zapleten kotarski poglavar vitez Schwarz. („Slovenski Narod“ od 8. oktobra 1891.)

Uslied istoga „Slovenskoga Naroda“ (13. oktobra 1891.) bio je kotarski poglavar vitez Schwarz odsudjen radi prestupka proti tjelesnoj sigurnosti na 30 forinti globe; odnosna odsuda bila je po okružnom sudu potvrdjena, a odnosna molba odsudjenoga na generalnu prokuru u Beču, da radi toga podigne obtužbu kod najvišega sudišta, bila je odbačena.

Dne 14. oktobra 1891. bijahu slovenski zastupnici Šuklje, Klun i Povše kod njegove preuzvišenosti grofa Taaffe-a, da se prituže proti kotarskomu poglavaru u Novommjestu i da zahtjevaju njegovo odstranjenje (Brzojavka u „Slovenskom Narodu“ 14. oktobra 1891.)

Pošto je još občinska deputacija (podnačelnik Perko i jedan občinski savjetnik) bila dne 15. oktobra 1881. kod zemaljskoga predsjednika i ocrtala mu nezakonitosti kotarskoga poglavara Schwarza („Slovenski Narod“ od 16. oktobra 1891.); pošto bijahu izgredi istoga kotarskoga poglavara ocrtani u nekih javnih listovih (kaošto n. pr. u „Slovenskom Narodu“ 7. novembra 1891. i u „Agramer Tagblatt“ 17. novembra 1891.) i pošto je on medjutim sabirao medju stanovnici Novogamjesta podpise za pouzdanicu („Slovenski Narod“ 19. oktobra 1891.), zahvalio je brzojavno načelnik Novogamjesta, Perko, s slovenskim zastupnikom za muždu rieč, koju su rekli zastupnikom za muždu rieč, koju su rekli na pravom mjestu („Slovenski Narod“ 21. novembra 1891.)

Kotarski poglavar u Novommjestu, vitez Schwarz, bio je naime konačno smetnut sa svoga mjesta i premješten kao kotarski poglavar u Pazin u Istri („Slov. Narod“ 10. decembra 1891.)

Čudnovato! Muž, koj je morao biti premješten dva puta u interesu mira i reda, pošilje se u zemlju, obzirom na koju se je u posliednje doba toliko govorilo o nemirih i o povećanom razdraženju pučanstva, i to u kotar, u kojem je već nekoliko godina vladao mir i red — kao da se s tim ne bijaše zadovoljno!

Poslie malo mjeseci službovanja viteza Schwarza u Pazinu prestao je tamo mir i red. Poznat i sprijateljen iz svojih mladenačkih godina sa pripadnici talijanske stranke, ne može se obraniti njihovom upliva; svrhe i djelatnost te stranke prema hrvatskomu pučanstvu Istre morale bi pak već dovoljno poznate biti.

On je u zavadi sa hrvatskimi občinskimi načelnici, sa hrvatskimi svećenici i drugimi Hrvati, pače i sa činovnici, koji ga neće slieditи izvan službe u njegovih težnjah. Proti njegovom postupku podnešeno je već mnogo pritužba i utoka kod namjestničtva i nekih ministarstva, i to koli sa strane nekih župnika, toli imenito sa strane občinskih načelnika, koji su do sada radi njihove požrtvovne, zakonite i redovite djelatnosti samo pohvale dobivali, i koji i sada požrtvovno, zakonito i redovito za dobro njim povjerenoga pučanstva rade, koji pak mogu malo ili ništa doseći, jer se sa strane političkih oblasti nastoji diskreditovati jih i jer se jih u njihovom djelovanju prieči. Proti kotarskomu poglavaru vladu po prilici onakav glas, kakav je svojedobno vladao u Novommjestu; stanje je s toga gorje, jer se čini, da muž može računati na visok zagovor.

On je izstupio iz patriotičkoga čitaćega družtva „Austria“ u Pazinu, u kojem su se cielo desetletje sakupljali najviše činovnici i u njem vodili prvu rieč (grof Wolkenstein, politički činovnik, bio je najzad predsjednikom), i stupio u talijanski „Casino“, u kojem c. kr. činovnici po pravilih ne uživaju pasivnoga prava, ili ga bar do pred kratko uživali nisu. Njegov primjer sliedili su već razni činovnici, dočim je zauzet proti onim, koji toga nisu htjeli učiniti. On je htjeo na svaki način „Austriu“ uništiti, i već je dosegao svoju svrhu; a kod toga ima još srećnosti biediti načelnika i zamjenika zemaljskoga kapetana, advokata dra. Dukića s nelojalnosti.

Kako se ponaša kotarski poglavar vitez Schwarz obzirom na učitelje, redovite i pomoćne škole, poznato je već iz govora podpisanoga zastupnika Spinčića od 4. febrara t. g., a kako se je ponašao prigodom demonstracija dne 28. agusta 1892., poznato je iz interpelacije istoga zastupnika od 3. febrara 1893. Budi još spomenuto, da se je odnosna sudbena razprava vodila dne 2. i 3. marča t. g., i da su kod iste bile pročitane posve krive, posve stranačke, po pazinskom kotarskom glavarstvu izdane svjedočbe, u kojih su posve pristojni i časti vriedni Hrvati, koji bijahu pozvani kao svjedoci, označeni kao osobe, u koje se neima osobito ponzdati; Talijani usuprot, koji su kod demonstracijah sudjelovali i kod te razprave odsudjeni bili, najbolje opisani.

Prilikom odnosne policijske razprave, provedene kod c. kr. kotarskoga poglavarstva koncem oktobra 1892., rekao je c. kr. kotarski poglavar izričnо, da se je tu razpravu provelo jedino usljed pritužbe občinskoga načelnika na višu oblast, a razni talijanski listovi, ne izuzam list „L' Istria“, podupiran zemaljskim odborom, psovali su već tada občinskoga načelnika i zamjenika zemaljskoga kapetana advokata dra. Dukića, i grozili mu se, da će mu dotle dosadjivati, dok občinu ne zapusti. Sada, poslie svršene sudbene razprave, nastavljaju se ta dosadjivanja i te grožnje.

A zašto takve psovke, takva dosadjivanja, takve grožnje proti dru. Dukića, koj je pod predšastnici kotarskoga poglavara viteza Schwarza toli uspješno vodio občinske poslove, i koji ih i sada pošteno i zakonito vodi — žalibože bezuspješno, jer ga prieče političke oblasti? Pred nekimi uglednimi osobami izrazio se je ces. kr. kotarski poglavar vitez Schwarz, da na čelu občine neće već nikad Hrvat stajati, i da občinsko zastupstvo neće već nikad hrvatsko biti, i to u občini, koja broji po prilici 13.200 Hrvata i 1400 Talijana!

Ima li se rečeno svesti u savez sa posjetom c. kr. namjestnika dne 30. junija 1892. u Pazinu i sa odnosnim člankom „La visita del Luogotenente a Pisino“ u tjedniku „L' Istria“ od 2. julija prošle godine? Tu se medju ostalim veli, da se je gospodin namjestnik stalno osobno uvjerio, „da se je sa srčbenim postupkom kotarske oblasti u nesretnih dobah Manzana i Simziga naniela gradu Pazinu najveća nepravednost, pošto je isti u svojem svojeljublju i u svojem narodnom državljanskom čuvstvu duboko uvriedjen bio“ i t. d. — Manzano i Simzig bili su kotarski poglavari u Pazinu. Oni bijahu pravedni i naprama Hrvatom. U dobah obojice došlo je 13.200 Hrvata naprama 1400 Talijana do vlasti u občini. To bi imala biti „najveća nepravednost“, koja je tobože nanešena 1400 Talijanom! Ima li se cielim postupkom kotarskoga poglavara viteza Schwarza i njegovimi izraženimi namjerami, kao i njegovih predpostavljenih, ta tobožnja krivica popraviti i pučanstvo još jače razdražiti?

Na temelju rečenoga uslobadjaju se podpisani postaviti na njegovu preuzvišenost gospodina ministra predsjednika kao upravitelja nutarnjih posala upit:

„1. Kako dolazi do toga, da se kotarski poglavar, koj je morao u interesu mira i reda biti premješten iz dviju kotara Kranjske, u kojih je i sudbeno odsudjen bio, premješta u Primorje i da mu se povjerava uprava kotara upravo u Istri, koja najviše potrebuje sposobnih i za duševno i tvorno dobro pučanstva zauzetih javnih činovnika?

2. Kani li njeg. preuzvišenost upravu kotarskoga poglavarstva pazinskoga povjeriti čim prije nepristranomu, sposobnomu i za mir i red, kao i za dobro pučanstva zauzetomu mužu?“

Beč, 16. marča 1893.

Spinčić, dr. Laginja, dr. Blažek, dr. Tuček, dr. Engel, dr. Vašatý, Doležal, *Dapar*, dr. Dvořák, Mixa, *Biankini*, dr. Dyk, *Perić*, Wohanka, Teklý, dr. Brzorád, Špindler, dr. Slavik, dr. Masaryk, dr. Pacák, Kaftan, *Alfred Coronini*.

Interpelacija

zastupnika Vjekosla Spinčića, Dapara i drugovah na ministra predsjednika grofa Taaffe-a kao ministra nutarnjih posala, od 21. marča 1893., koja se tiče postupka c. kr. namjestničkog savjetnika viteza Elueschegga, kotarskoga upravitelja u Poreču.

Sadašnji kotarski upravitelj u Poreču i zastupnik c. kr. vlade u istarskom saboru Aleksander vitez Elueschegg nazivlje se u zapisniku sjednice dalmatinskoga sabora od godine 1870. „vitezom tragikomične igre“, koja se je odigrala iste godine u Šinju za izborah, koji su se proveli ili imali provesti pod njegovim vodstvom. Po podatcih, koji su u tom zapisniku, i koje mogu neki zastupnici na carevinskom vieću iz Dalmacije potvrditi, on je u Šinju kao kotarski poglavar i voditelj izbora, grdio hrvatske svećenike, te ih kod njihovih crkvenih i drugih oblastih denuncirao; on je svoju službenu pisarnicu izvrnuo u agitacioni ured proti Hrvatom, te je dapače i iz Beča dobio 800 forinti za agitacione svrhe; on je pio i oblazio sa fakini, koji su napadali na Hrvate; on je sluo oružnike po selih, glavno, da zastraši Hrvate od izbora; on je hrvatskoj izbornoj komisiji doviknuo, da kod izbora zapovjeda političkа oblast; on je hrvatske izborniке iztjerno iz izbornih prostorijah, a talijanske u njih ostavio; on je pozvao odjel vojnika, radi tobože nastalog ustanka u nekih selih, a u istinu samo da učini pritisak na Hrvate, da uzmogne sebe i svoje pristaše braniti od eventualne reakcije proti gasnovanim nezakonitostim. On je tako i toliko učinio, da mu je tadašnji poglavica namjestničtva, barun Fluck

Naručbe prima knjižara Lav. Hartmana (Kuchi i Deutsch) Zagreb ulica broj 2

brzojavno odazvo vodjenje izbora, te ga sa njegova mjesta kao kotarskoga glavara u Sinju skinuo.

Iza toga bje premješten u Istru, kao kotarski poglavar u Lošinju. Kao takav on je g. 1883. u svom kotaru kandidiran proti hrvatskomu kandidatu. Iste je godine bilo u istarskom saboru potanjega govora o tih nezakonitostih, a osobito, što je hrvatske izbornike držao daleko od birališta i što je uništio njemu nepovoljne prvotne izbore. Prigodom tih izborah se je grdilo, tužilo i kanjivalo hrvatske svećenike, učitelje i druge izbornike; tadašnji jedan jurista, sada doktor prava, bio je uhvaćen i zatvoren u štali, samo s toga, što je vikao: Živio naš cesar i kralj, živili Hrvati!

Pošto je na temelju takovoga izbora do godine 1887. bio saborski zastupnik i talijanski strančar, i medjutim kao kotarski glavar premješten u Pulu, došao je ove godine kao savjetnik namjestničtva, kotarski upravitelj i zastupnik c. kr. vlade u istarski sabor u Poreču.

Da li su napadaji proti njemu bezteljni, da li se je učinio krivim strančarstva, da li je po dužnosti radio i da li se može nazvati zaslužnim državnim činovnikom — to neka razjasne ovi slučajevi i dogodjaji:

Državljanin Mate Pavletić iz Vervara, kod Poreča objelodanio je u listu „Naša Sloga" dne 26. junija 1889. neposredno pred občinskimi izbori u Poreču, izjavu, u kojoj kaže, kako ga je ces. kr. savjetnik namjestničtva i kotarski upravitelj vitez Elnschegg k sebi pozvao, te ga izpitivao, tko je njegovu — hrvatsku — stranku o izborih poučio, zašto se ta stranka ne drži zajedno s talijanskom, te kako mu je zaprietio, da će dati tepsti hrvatske izbornike, ako ne budu držali s talijanskom strankom. Ujedno je Pavletić izjavio, da je svaki čas spreman, da to zakletvom potvrdi.

Elnschegg ga je ltio ili ga je tužio pred sudom, nu odustao je od toga, kad se je osvjedočio, da će i onaj jedini svjedok, što ga je naveo, proti njemu svjedočiti.

Pod vodstvom namjestničkog savjetnika viteza Elnschegga obavljen je u februaru i marču 1891. izbor zastupnika u carevinsko vieće, a legitimacioni odbor zastupničke kuće (izvješće od 1. junija 1891.) je taj izbor jednoglasno označio protivećim se jasnomu slovu zakona, dapače nasilnim prama hrvatskim izbornikom. Već kod pripravah bijaše nezakonitostih. Neka se vidi iz spisa, da su u Oprtlju svi, koji imadu pravo glasa, bili propisno pozvani k izboru, a u istinu je stalno, da izbornikom po selih občine Oprtlja nije bio izbor obznanjen. Može izpravno biti, da po §. 9. izbornoga reda za carevinsko vieće može eventualno i više članovah jedne tvrdke posebice vršiti izborno pravo, nu takovo je pravo priznato mnogim članovom talijanskih tvrdkah u občini Višnjan usljed direktno na kotarski ured priposlane reklamacije, obilazom občinskoga ureda, proti prijašnjoj i u drugih občinah postojećoj praksi, i to u zadnji čas, kada druge tvrdke to pravo nisu mogle zahtjevati. Nadalje je istina, da tvrdke, koje plaćaju najmanje pet forinti, po §. 11. izbornoga reda za Primorje, imadu pravo na jedan glas, te da je usupor tim odredbam dan pred izbore i na dan izbora, dakle kad se više ne može prizvati, na temelju odluke ces. kr. kotarskoga poglavarstva, više takovih tvrdkah, najviše hrvatskih, izbrisano iz izbornih listina. Istina je, da su dneva 11. febrara 1891. hrvatski izbornici Legović, Ružić i drugi iz občine Višnjada (mjesto Knštelir) osobno donieli reklamacije kotarskomu poglavarstvu u Poreču, nu nisu bili primljeni pod izlikom, da je vrieme prošlo. Istina je, da je kotarsko poglavarstvo odbilo sve reklamacije izbornikah iz Baderne, občine Poreč, a medju razlozi, s kojih su reklamacije odbijene, bio je i taj naveden, da podpisi nisu po svjedocih potvrdjeni. Istina je, da je jedan od tih izbornikah, Marko Bratović, pravodobno predno utok na c. kr. namjestničtvo u uredu c. kr. kotarskoga poglavarstva, nu dotični ga činovnici nisu primili.

Ne poriču se činjenice, da je izbor dne 4. marča 1891. u Poreču u dvanaest sati, a na oba druga izborna mjesta u devet sati počeo, da se je okljevalo zaključkom izbora, da je drugi izbor počeo jedan sat kasnije nego li je odredjeno bilo, da je izborni povjerenik mirno gledao, kako se hrvatskim izbornikom ne dozvoljavaju nikakovi prigovori, pak ni onda, ako je došao k izboru sin mjesto otca, da je isti povjerenik pri ponovljenom izboru opazio, kako mogu samo oni pristupiti ponovnom glasovanju, koji su za prvog izbora glasovali — premda su za prvoga izbora odbijeni izbornici brzojavno c. kr. namjestnika u Trstu u pomoć i za zaštitu zakona pozvali — te sve činjenice, koje ne svjedoče o „najstrožijoj objektivnosti", ne poriču se.

Pa kad se kaže, da se je savjetnik c. kr. namjestničtva Elnschegg suprotstavio prekoračenju izborne komisije i da je odnosnim ogradam dao pismeno izraza, mora se na to odgovoriti, da je isti izborni povjerenik prvomu izborniku, koji je bio izključen, rekao, da po njegovom mnienju taj izbornik ne može biti izključen, te da je na njegov prosvjed proti izključenju nadodao, da povjerenstvo zapovieda (la comissione è padrona), te kad su sliedeći izbornici bili izključeni, da se je na to pozvao — i to po samom izbornom zapisniku, koji u ostalom članovi izborne komisije hrvatske stranke nisu podpisali; i mora se odgovoriti, da po jasnom slovu zakona (§. 36. i 37. izbornoga reda) izborni povjerenik ne samo imade izreći svoje mnienje, nego i pobrinuti se, da se odredbe izbornoga reda ovršuju i nedozvoliti. da izborna komisija njezinoga djelokruga prekorači.

Žbilja se mora požaliti. kad se na temelju manjkavih izvještaja javno kaže, „da se savjetnik ces. kr. namjestničtva, Elnschegg, nije ogriešio o nikakovo strančarstvo", da je „u navedenih slučajevih sasma prama dužnosti radio", te da se nazivlje „zaslužnim činovnikom". Mora se opaziti, da se je baš u njegovom kotaru najviše prietilo Hrvatom, grdilo jih i napadalo, to da oblastni organi nisu za to saznali ili da „provedeni izvidi u subjektivnom obziru ne imadjahu nikakova uspjeha". Mate Deković Zoričić i Stjepan Zoričić, Ante Ritoša, Ante Kalac, Ante Pavletić, mladići, koji su u Poreč došli na novačenje 23. marča 1891., Šime Stipanić, Stjepan Radolović, Juraj Rabak, Šime Bratović su još na životu, te ih se može svaki čas pitati; isto tako Žužić i dva Dobrilovića, koji bijahu u novembru 1891. u Završju; Bembić, Radin Mejah u Momjanu; Oršić, Zilliher i mnogi drugi u Oprtlju bili su napadnuti, odnosno nabacivani kamenjem; isto tako dušobrižnici dekanata Oprtlja, koji su se 15. aprila 1891. skupili u Oprtlju; jednako upravitelj župe u Svetom Ivanu, koji je imenito god. 1889. bio izvrgnut težkim napadajem; župnik Tara (Torre), koga su ponovno grdili i prietili mu, te koji je u svojoj kući formalno bio obsjednut; župnik Višnjana, komu izvališe krilo od vrata, u prozore kamenje bacaše, te iz samokresa pucahu; dušobrižnik kaznione u Kopru, koga je prolazećega 26. oktobra 1891. u Vižinadi iz stana tudjer tada namještenoga dušobrižnika izazivao demonstrirajući svjet i načelnik; župnik Baderne i upravitelj župe u Sv. Ivanu, kojim su na veliki četvrtak g. 1891. pripravili demonstraciju; župnik dekan stolne crkve u Trstu, kanonik Andrija Sterk, kao bivši saborski zastupnik, te svi sadašnji zemaljski zastupnici, kao i bivši član zemaljskoga odbora, Spinčić.

Kako se je nečuveno stranački na štetu hrvatskih izbornikah pri izborih dne 19. i 26. oktobra 1891. u Poreču i na 20 oktobra 1891. u Vrsaru postupalo, o tom će se potanje pri zgodnoj prilici govoriti. O svem tom, što se je navelo i što će se jošte navesti, morali bi se popitati oni, proti kojim bijaše upravljen taj postupak, ter bi se tekar onda imao izreći sud, da li su oblasti propustile svoje zakonske dužnosti ili ne, da li su se „objektivno oprle sažalnim izlievom strančarstva", ili da li nisu upravo oblastni organi stupali proti miru i proti umjerenomu ponašanju hrvatske stranke sažaljivim strančarstvom, da bezobzirnostju, i da li nisu upravo ti organi krivi možebitnim izlievom stranačke strasti. (K. nac sleidi).

Pogled po svietu.

U Trstu, dne 12. aprila. 1803.

Austro-Ugarska. Njegovo Veličanstvo cesar i kralj Fran Josip primio je dne 10. t. mj. bugarskoga kneza Ferdinanda u privatnu audienciju. Odatle zaključuju protuslavenski listovi, da su htjeli tim najviši bečki krugovi odobriti politiku mladoga kneza i njegova prvoga savjetnika ministra Stambulova. Knez Ferdinand bijaše u Beču na prolazku za Italiju, kamo je pošao na vjenčanje.

Od svih zemaljskih sabora, koji zasjedaju, sada najzanimiviji je sabor češki, u kojem je došlo dne 10. t. mj. na dnevni red opet nesretno pitanje o nagodbi izmedju Čeha i Njemaca. U toj sjednici bijaše vrlo burno, jer su Mladočesi oštro napali vladine predloge i staročesku stranku, dapače istoga Riegera.

U Pešti sastali se dne 8. t. m. zastupnici svih honvedskih družtva, te zaključišo, da će odkriti spomenik poginuvšim madjarskim ustušem od god. 1848 baš onaj dan, t. j. 21. maja, kad no je Budim pao u ustaške ruke. Predlog, da se okrasi spomenik generalu Hentziju, koji je pao kano vjerau vojnik, bijaše zabačen. Timi zaključci hoće da demonstriraju toplokrvni Madjari proti Austriji i proti zajedničkoj vojsci.

U priestolnici hrvatskoj, u bielom Zagrebu obaviti će se dne 20. t. mj. naknadni izbor jednoga zastupnika za hrvatski sabor.

Vladina stranka kandidira najnovijega madjarona, sveučilištnoga profesora Plivrića, dočim je kandidat združenih opozicijah bivši gradski načelnik dr. Amruš.

Srbija. Kako se je moglo predvidjati, nastao je već sukob u narodnoj skupštini izmedju vlade i radikalne stranke. Svi zastupnici radikalci izstupili su iz skupštine, jer da nemogu odobrit neustavnog vladanja. U skupštini zasjeda sada samo 69 liberalnih ili vladinih zastupnika. Radikalni zastupnici gube mandat, jer se nisu povratili u skupštinu u 24 sata, kako bijahu pozvani. Bojimo se, da će imati postupanje jednih i drugih vrlo težkih posliedica.

Italija. U talijanskom parlamentu drznuo se je tršćanski židov, austrijski bjegunac, odvjetnik u Rimu i zastupnik Barzilni upitati talijansku vladu za uzroke, radi kojih bijaše razpušćeno zastupstvo grada Trsta. Skrajne li bezobraznosti!

Franina i Jurina

Fr. Ca ste i vi ovuda?

Jur. Prišal sam prodat vola.

Fr. A ca će reć, da ga niste doma ubil?

Jur. U nas nehaju pirovat, pa bin točko ga prodal, a u vas san čul, da će toga bit.

Fr. Je toga na volju, ma piruju kako komu more bit i kako se ki more zaduzit.

Jur. A take! manko bogati i nobiltad će pirovat.

Fr. Dá, dá, ma na tuji racun, nasa nobiltad ima uzanca puno njih na zoralo dopeljat, a nis ne trosit.

Jur. Tako bi umela i moja pokojna baba, ča je ala muka, sve je dobro.

Fr. Te jos ni sve, a dotu i kuntradotu za dobit nobiltad?

Jur. Oho. ča i to?

Fr. Eh kad bin vam smel sve povidat.

Jur. A ča vaše novostice kladu i krunicu?

Fr. Pul nas već ni uzanca krunku stavljat, lebo kagod ju stavi, neka ter neka za pokazat cistoću a neka ter neka za pokrit necistoću.

Jur. Donka se maškaraju?

Fr. Ter je bil i ovo leto mesopust.

Jur. Ma va crikvu maškare no bi smele hodit.

* * *

Jur. Poli Kučara u Poreču sam čuja na jedno uho, da se je Moro tužija bubinom Marku, da no razumi svoga pbvanca, jer da kranji predika; i njanke kad kante „Tabe Boga hvalimo" ni kad moli „Litanije" da ga no kapi.

Fr. Vero je sam bia jenu nedilju u njihovom selu poli sv. maše, i sam čuja njihovoga popa predikat u našem lipom hrvatskom jeziku. On je tumačia šestu i devetu zapovid božju, a svako dite ga je moglo kapit.

Jur. Ecco — — I še šà, da onakove predike on ne razumi — ili pintoštp ih nebi rada razumit.

Fr. Ho! — ho! — ho! moj dobri Jure, ala ma si pun malicije.

Različite viesti.

Promjene u Krčkoj biskupiji. Č. gosp. Anton Maležić upravitelj plovanije u Lubenicah pošao je u Ustrine, Lubenice povjerene su upravi č. g. Petra Zahije do sada izloženog kapelana na Iloviku. Na njegovo mjesto došao je č. g. Ivan Kraljić duh. pomoćnik u Belom. Č. g. Tomo Bogović duh. pom. premješten je iz Dubašnice u Beli, a na njegovo mjesto došao je č. g. Anton Raguzin, do sada duh. pomoćnik u Novalji.

„Sokolsku večer" pripravlja naš čili „Sokol" u nedjelju dne 16. t. m. u prostorijah „Slavjanske čitalnice" uz sudjelovanje pjevačkog i tamburaškog zbora, dramatičnog odsiela tršćanskog „Sokola" i poznatoga našega komika g. Borovšakova. Početak u 8 sati ne veče. Ulaznina za članove 30 novč., za nečlanove 50 novč.

Javljaju nam iz Marčane (sudbeni kotar Vodnjan): Prošlu nedjelju dne 9. aprila poslje večernjice bila je ovdje svečana ustanovna skupščina i otvorenje družtva za čitanje, poduku i čuduredan život pod imenom: „Katoličko družtvo sv. Josipa".

Marčana je imala veselo lice kao riedko. Iz Pule bilo je tamo glasba i više odličnih gosti, medju njimi narodni zastupnik g. dr. Laginja, koji je tom prilikom razgledao Marčanu, crkvu, občinski ured i pohodio delegata starca Čalića i predsjednika uprave Buseletu; porazgovorio se sa više občinara i kao član utemeljitelj rečenoga družtva govorio takodjer na skupščini, preporučujuć sabranim, da ljube svoj jezik i narodnost hrvatsku, da se neobaziru na izazove i provke protivnika kao ni on; tudje navade neka poštuju, a svojo neka brane.

Č. g. Božidar Porutka, upravitelj župe, otvorio je i završio skupščinu pravim govorom duhovnoga pastira.

U odbor izabrani su valjani ljudi, te se nadamo, da će te družtvo liepo napredovati, jer mu je i svrha plemenita, a već sada na početku broji liep broj članova i knjiga i novina.

Družtvo je u kući Viktora Marota, poduzetnika u kamenicih, odkuda se u Beč šalje kamenje za cesarske i kraljevske dvore, i odličnoga rodoljuba rodom iz Kastavsko okolice.

Isti dopisnik javlja nam, da občina Marčana zida veliki hunar (štornu), što je veliko hvale vriedno. A doznajemo s druge strane, da je zemaljski odbor dozvolio 500 for., a c. kr. vlada 400 for. u pomoć te gradnje.

Razpust tršćanskoga zastupstva. U subotu poslje podne raznio se po gradu Trstu glas, da je vlada razpustila gradsko zastupstvo, te da će za koji dan slieditl dotični dekret. Viest ta iznenadila je sve krugove, osobito liberalne, koji su samovoljno gospodarili u gradskoj kući. Tim više morala je ta viest prosenetiti svakoga, jer se znade, da bijaše upravo na umoru sadašnje gradsko zastupstvo, da su izložene izborne listine za izbor novoga zastupstva, da je dapače već iztekao rok za reklamacije, i da se je občinsito govorilo, da će se birati novo zastupstvo već idućega mjeseca travja.

Občinom ili gradom upravlja sada delegacija, koju izabire svako novo zastupstvo. Ta delegacija misli, čuti i radi kao što je mislila, čutila i radila biva većina zastupstva. U radu nije dodnše više tako slobodna kano do sada, jer mora po gradskom štatutu predložiti na uvid c. kr. namjestničtvu sva i važniji zaključak, a carska vlada imade pravo neodobriti ono, što delegacija predloži ili zaključi.

O uzrocih razpusta kolaju razni glasovi, ali kao najvažniji bio bi taj, što je liberalna većina u nekoj privatnoj konferenciji zaključila, da će predložiti gradskomu zastupstvu neka odluči, da se izdade iz gradske blagajne prigodom predstojećeg srebrnog pira poveća svota novca, kojom bi se dobavilo „narodni dar" talijanskim kraljevskim supruzom.

Taj razpust ostavio je ipak bladno sve one, koji poznaju ordašnje odnošaje i koji znaju, da se ovdašnje nezdravo stanje nedade izliečiti malenkostmi ili takozvanimi polu-mjerami. Ovdje treba zasukati

rukave do ramena, pak jakom motkom izčistiti lažiliberalnu stalju, u kojoj je od godina nagomilano toliko smrada i smotja, da je tim sav zrak okužen i da prieti odatle pogibelj nesamo slavenskomu življu u Trstu i okolici, već dapače istoj državi.

Ministar trgovine markiz Bacquehem došao je u nedelju u Trst, da se osvjedoči o raznih javnih gradnjah i velikih poduzetjih, kano o graduji nove luke, javnih skladišća, čistione petroleja u sv. Sabi itd. itd. Ministar bijaše gost predsjednika trgovačke komore baruna Reinelta.

Tršćanski liberalni listovi rugaju se su ministrom, da je upotriebio više vremena za posjete, gošćenje itd., nego li za razgledanje spomenutih poduzetja. I ti listovi još zahtjevaju od istoga ministra, da priskoči Trstu u pomoć i da ga gospodarstveno ili materijalno podigne. Krasno li preporuke!

Glavna skupščina „Delavskoga podpornoga društva“ u Trstu obdržavati se dne 23. t. mj. u 3. sata poslie podne u dvorani „Mally“ ulica „Torrente“ br. 16.

Iz Premanture pišu nam 8. t. m. Na veliki četvrtak htjedoh, gospodine uredniče, kako me pokojni roditelji naučiše i na što nas upućuje sveta vjera, u božji hram, da se naužijem svetog pjevanja i da se pomolim Spasitelju, koji je za nas prolio sv. krv na križu. Stupivši u crkvu, nadjem se — Bog mi prosti! — kano u židovskoj sinagogi. Sve mrmlje, sve buči, sve prigovara! Na upit što je, čemu taj nemir u crkvi, odgovori mi više njih na jednom, da je sve to radi latinskoga pjevanja, koje je upeljao sadašnji župe-upravitelj, gosp. Krušnik — ne znamo svojevoljno ili po tudjem nalogu. On je već do sada ukidao malo po malo u našoj crkvi hrvatski jezik, koj je tuj vladao od davne starine, ali u naš jezik u sv. obredih velikog čedna nije se do letos dirnuti usudio. Sada je napokon i to izveo. Pak je radi toga silno ogorčen te pita, da se krivca i krnjitelja naših svetinja u crkvi kazni te naše nepebitno pravo opet u crkvu uvede.

Čekamo da vidimo, što će na to samovoljno postupanje g. župe-upravitelja presvjetli g. biskup Flapp, u ime kojega su liberalni listovi Istre toliko puta naglašivali, da se u pitanju jezika u crkvi ništa mjenjati ne smije. (Vidi „Pismo“ zastupnika dra. M. Laginje na prvom mjestu današnjeg broja. Op. urod.)

Odbor za priredbu hodočašća u Rim razašilje sliedeću okružnicu. Za veću proslavu petdesetgodišnjeg jubileja sv. Otca Lava XIII. odlučio je odbor za to obstojeći u Trstu prirediti posebni vlak iz tršćansko-koparske biskupije u Rim uz sliedeći program: 1. Polazak iz Trsta u ponedeljak 15. maja u 4½ sata poslie podne. Svi učestnici valja stoga da se taj dan jur pol sata prije odredjenog vremena nadju na tršćanskom južnom kolodvoru. 2. Utorak 16. maja za rana dolazak u Firence, gdje će se vlak zaustaviti do podne. Imati će tuj hodočastnici zgode, da slušaju sv. misu, da odpočinu i da se okriepe. 3. O podne 16. maja odlazak prama Rimu, kamo će se stići jur izza 6 sati. 4. Putovanje u Rim biti će zajedničko u posebnom vlaku, dočim je povratak slobodan sa kojimgod vlakom. 5. Učestnici smiju na povratku izim u Vidinu (Udine) još dva puta prekinuti vožnju. Tako će na pr. moći progledati Bolognu, i crkvu sv. Antona u Padovi. 6. Ciena za Rim i natrag je opredieljena za III. razred 25 for., za II. razred 38 for. i za I. razred 55 for. Hranu i stan valja da svatko za se plaća. Ipak će odbor uz nizku cienu proskrbiti u Rimu soba i u koliko bude moguće u blizini jednu do druge. Za siromašnije pak imati će se na razpolaganje 100 postelja posve bezplatno. Osim toga ići će odbor hodočastnikom svagdje dobrim savjetom na ruku. Dne 22. maja biti će svečana audijenca kod sv. Otca, komu će se tad predati „Album“ sa podpisi, te Petrov novčić sabran u gradu Trstu, to u ostaloj biskupiji. 7. Tom će prigodom učestnici sa još te malenim troškom (po prilici 9 for. tamo i natrag u III. razredu) vidjeti moći Napulj te glasovito svetište u Pompei. Isto imati će izvanredno polaščića, da obadju svetišta u Asisi i Loretu. — Svi ti moći će produljiti putovanje za još 10 dana, te će im vozni list vrieditи do uključno 13. junija. 8. Prijave se primaju u biskupskoj kancelariji u Trstu svaki dan do 20. aprila. Izvanjski nek je uprave (ujedno sa novcem) na „Odbor za proslavu biskupskog jubileja sv. Otca“ u biskup. kancelariji u Trstu. Tuj valja priložiti još dvie forinte za odborove i ine putne troškove, to naznačiti, da li tko želi bezplatni stan. Zahtjeva se pak da svaki učestnik (izuzam svećenike) k prijavi privije i svjedočbu svog župnika o dobrom svom ponašanju. 9. O izplaćenom novcu svakomu se izručuje potvrdnica. U slučaju, kad se hodočašće nebi ostvarilo radi premalenog broja učestnika, povratiti će se uplata, dočim se to nebi dogodilo, kad bi se tko izza prijave predomislio. 10. K tomu hodočašću pozivlju se najprije katolici biskupije tršćansko-koparske, a primaju se i oni drugih primorskih biskupija. 11. Svećenici valja da si priskrbe svjedočbu (celebret) od svog ordinarijata, da uzmognu misit izvan svoje biskupije. Ostali naputci gledo odiela kod audijencije, gledo prtljage za put, gledo svratišta u Rimu itd., dati će se svakom pojedincu kod prijave.

Katolici! Ne mojte propustiti liepu ovu prigodu, da izkažete ljubav svoju i sinovsku odanost sv. Otcu. Na ovom putovanju imati ćete pak i priliku, da se upoznate sa krščanskimi umotvori po Italiji, a naposo u Rimu. Zgoda Vam se za to tim povoljnija pruža, jer ne samo da je vrlo snižena putna ciena, već će se u zajedničkom posebnom vlaku udobnije putovati moći, pošto će se u odiele opredieljene inače za 10 osoba, smještati samo po 8 osoba.

Iz Buzeščine pišu nam 10. t. m. Poštovani Vaš dopisnik iz ovih strana u zadnjem broju dične „Sloge“ zamjerio je skoro učitelju iz Draguća g. Baćiću, što nije bolje obranio čast svoga stališa napram dragućkim upraviteljem. Istimi zavolju moramo izjaviti, da je gosp. učitelj učinio ono, što se je dalo učiniti, da obrani čast svoju i onu njegova stališa. Kad bijaše pozvan od jedne osobe nije niti znao, da gospoda drže bilo kakvu sjednicu. Došav medju tu gospodu, rekao njim je odlučno, da ga puste u miru, jer da neimaju ni kakva prava pačati se u njegove poslove, te da škola u Draguću nije samo talijanska, kako oni misle već i hrvatska. Kazao njim je ono, što im je mogao i morao kazati, pak budite uvjereni, da ga u buduće više za onakove stvari uznemirivati neće. Tim je najbolje i najčastnije obranio svoju čast i ugled učiteljskog stališa.

„Posojilnica in hranilnica“ u Trstu obdržavala je u nedelju svoju redovitu glavnu skupščinu. Iz izvješća za prvu upravnu godinu vadimo, da je imala posujilnica i štedionica prometa 1892. for. 76.726 i 26 nvč, t. j. for. 38.363 i 30 nvč. dohodka i toliko izdatka. U pričuvnoj zakladi ostalo je for. 144 a čistoga dobitka for. 155 i 68 nvč. za 4% dividendu. Zadrugara bijaše koncem rečene godine 144. Preporučamo našim sugradjanom slavenskog jezika, da prištedjeni novac u ovaj naš novčani zavod ulagati izvole, a da u buduće njim nepune razne talijanske banke i štedionice.

Novi novac. Službeni list bečke vlade priobćio je jur naredbu ministarstva financija, kojom se daje do znanja, da je već u prometu bakreni novac krunske vriednote, a da se ima povući iz prometa bakreni novac od 4 nvč. dosadašnje vriednote.

Izašao je nadalje zakon, da se dosadašnje srebrne dvoforintače i četvrtina forinte (25 nvč.) koji su do sada vriedili, dižu iz prometa. Ovaj zakon nalaže, da se dosadašnji srebrni novac od dva for. i od jedne četvrtine for. austrijske vriednote, koji su izdani carskom odlukom od 19. septembra 1857. ukidaju i stavljaju izvan vriednosti prvim danom dojdućeg junija 1893. Usljed toga spomenutimi novci nakon toga dana neće se moći više ništa izplaćivati u državnoj blagajni, niti će ih ista izdavati; ipak do 31. julija 1893. moći će se razmienjivati u c. k. blagajnah, a nakon toga dana neće već vriediti ni jednog feniga. Stoga upozorujemo občinstvo, da se što prije oprosti takovog novca.

Turski vladar i katol. biskupi. U talijanskom listu „L' unità Cattolica“ (Jedinstvo katoličko) čitamo, kako je sadašnji turski vladar njeg. veličanstvo sultan Abdul Hamid odlikovao katoličkoga nadbiskupa presv. Maldenoffa u Solunu, davši mu vrlo važne povlastice posebnim dekretom, kao:

1. Biskupa imenova članom pokrajinskoga vieća, gdje se pretresaju sve stvari odnosuće se na gradsko i vjeroizpovjedne ćine u pokrajinah Soluna i Monastira, koje su sasvim prostrane.

2. Biskup tim dekretom zadobiva pravo naimenovati svoga zastupnika na svih kotarskih vićih.

3. Ima pravo zahtjevati žandarme (zaptije), da ga prate i štite na njegovu putovanju.

4. Ima pravo podieljivati svojim učiteljem (profesorom) diplome naukovne, a da nebude trebao odobrenja od vlade.

5. Ima pravo suditi, a svo njegove sude odnosuće se na oporuke, na zaručne ugovore, na ženitbu, na posrednike, kad bi bilo ustupljene vlasti, imadu biti čisto i prosto izvršene.

6. Nijedan njegovih svećenika, ako je okriviljen, nemože biti zatvoren, ako na to biskup ne pristane. Ako li bi mu se dokazalo, da je krivac, mora svoju kaznu obaviti zatvorom u biskupskom dvoru.

7. Biskupu pripada pravo štititi i braniti svoje vjernike u svih gradjanskih činih, dapače i kaznenih. Njihovi putni listovi, prodavštine itd. jesu nezakonite, kada nisu biskupskim pečatom ovjerovljene.

To su nova priznanja, koja Sultan katoličkom svećenstvu i narodu pruža, a to s uzroka, pošto ih je u svakoj prigodi pronašao vjernimi svojimi podanici, koji vrlo dobro znaju onu opomenu sv. pisma: da je svaka vlast od Boga.

„Almanah hrvatske bogoslovne mladeži. Zbor duhovne mladeži u Zagrebu razašilje ojdeoču okružnicu. Cieli sviet slavi pedesetgodišnjicu biskupovanja sv. Otca pape Lava XIII. Da i bogoslovna mladež hrvatska uplete koji cvijetak u vjenac, što mu ga vije vasojeli sviet, složi se još prošlo godine, a na poziv podpisanoga družtva, da izda „Almanah hrvatske bogoslovne mladeži“ na spomen 50-godišnjice biskupovanja sv. Otca pape Lava XII. Svi su hrvatski bogoslovi [Djakovo, Pešuh (bosanski Franjevci), Senj, Travnik, Zadar, Zagreb] stupili u jedno kolo, da kao sinovi one zemlje, koja je u prijnnja vremena dubila častni naslov „antemurale christianitatis“, izkažu svoje štovanje spram glave kršćanstva, a kao budući svećenici odanost svoju i sinovsku ljubav spram vrhovnoga pastira.

Uredjivanje „Almanaka“ primio je „Zbor duhovne mladeži“ u Zagrebu, to će ga on i svojim troškom izdati.

Radnje (pjesme, pripovjesti, razprave) su već posve uredjene za tisak. Almanak će obuhvaćati kakovih 20 araka, ako ne i više, u velikoj osmini (format „Hrvatske antologije“, što ju je „M. Hr.“ ove godine izdala), a stajat će for. 1.

„Zbor“ nije žalio ni truda ni troška, samo da bude „Almanak“ čim ljepši i dostojniji Onoga, kojega je spomenu namenjen.

S toga se nada „Zbor“, da će i Vaše gospodstvo videći nastojanje mladih bogoslova i plemenitu svrhu pomoći, da se ova zamisao oživotvori, a to će najbolje tako učiniti, da se predplati na „Almanak“ i nadju još kojega predplatnika.

Predplatu prima „Zbor duhovne mladeži“ u Zagrobu. Sva p. n. gospoda, koja se žele predplatiti, neka to izvole javiti dopisnicom (označivši točno ime, mjesto i zadnju poštu) odmah, da se stvar ne zategne.

Lutrijski brojevi

Dne 7. aprila

Beč	57	86	33	27	68
Grac	47	21	26	28	80
Temešvar	72	7	49	6	8

Dne 12. aprila

Brno	27	69	48	83	51

Listnica uredničtva.

Gosp. I. B. u D. Mislimo, da je bolje i sjegurnije ovako; opreznosti nikada dosti, kad sve na nas vreba. Vam i tamošnjemu prijatelju srdačno pozdravo.

Gosp. S. I. N. u V. Popravili smo naslov; izvolite nam javiti točnije, što želite gledo vina; na račun predplate primila je od Vas naša uprava za godinu 1892 f. 1.50, a za oglas dugujete nam 1 for.

Gosp. J. S. u M. Pretekao Vas drugi; isto Vam liepa hvala; pošaljite ono za „Sl. Sr.“ Zdravo!

Listnica uprave.

Gosp. F. O. Punat. Za god 1887 platili ste f. 2 i to dne 8. marča i 30. oktobra; za god. 1888 f. 2 dne 10. oktobra — 1891; za god. 1889 f. 2 dne 2. docembra — 1892, dugujete nam dakle, kako smo Vam jur pisali, za god. 1890, 1891, 1892 i prvi četvrt tek. godine, t. j. f. 6 i 50 nvč.

Pruč. g. B. A. M. Pula: Primili smo f. 15 na podmirbu god. 1891, 1892 i 1893.

Gosp. I. M. Grižane: Stiglo nam kako pišete; još te hoće for. 6 do konca tekuće godine. —

Gosp. F. V. u G. Ovim je plaćeno do konca 1891; popravismo naslov i šaljemo knjižice. Živili svi tamo naši!

Gosp. I. K. Sušak: primili smo potgodišnju predplatu, te Vam poslasmo brojeve od 1. t. m.

Gosp. K. M. Čavle: Stiglo u redu; pitate, kako to, da valja unapried platiti za tekuću godinu? Zato se dakle zove **predplata**! Kod većine naših čitatelja bi se doduše moglo reći **zaplata**, ali to nedje, jer mi moramo sve tekuće troškove odmah namiriti. Zdravo!

Sl. Internat. Zeitung-Bureau. Zagreb: List stoji na godinu f. 5; izvolite zaostatak doposlati.

Veleč. g. A. S. u P. Još se hoće do konca tek. god. nvč. 60. Živili!

Gosp. A. I. u C. Za god. 1892 neprimismo ni novčića, radi toga ubilježismo zadnju svotu na račun 1892.

Slavna Čitaonica Jelša: Istina je, za god. 1892 neposlaste predplatu. Živili!

Gosp. F. I. Boljun: Brojeve od godine 1890 poslati ćemo Vam, bude li ikako moguće; do konca tek godine ide nas f. 1.60, kako pišete. Zdravo!

Uplatili su nadalje za „N. Sl.“ gg.: Ž. O. K. Martinšćica f. 2; K. I. Kain f. 10; M. P. Dubašnica f. 2.50; G. dr I. Trst f. 5; I. dr. J. Trst f. 10; B. F. Trnič f. 11; K. Ž. Rieka f. 5; D. A. Pomer f. 10; V. M. Rakovica f. 1.25; S. G. Ližnjan f. 5; B. I. Vrgada f. 5; V. dr. A. Djakovo f. 5; H. N. Grižane f. 2; P. D. Karlsburg f. 5; J. S. Podgrad f. 10; V. A. Ližnjan f. 2; S. Š. M. Šumbreg f. 2; H. A. Ložinj f. 5; G. L. Solin f. 2; L. M. Solce f. 1; D. dr. A. Pazin f. 5; M. Š. Malinska f. 2.50; K. I. Podgorje f. 2; H. I. Ljubljana f. 5; Š. A. Lovran f. 2; P. J. Novaki f. 2; R. A. Vižinada f. 3; P. I. Vižinada f. 2; S. dr. D. Jaska f. 5; M. A. Kašćerga f. 4; U. N. Arbanasi f. 1; T. N. Volosko f. 3; J. M. Malinska f. 2.50; Sl. Napr. Spljet f. 2.50 G. M. Kastav f. 15; V. V. Kopar f. 4; V. F. Rab for. 10; B. A. Kraljevica f. —; L. I. Sušak f. 1; P. D. Sušak f. 1; B. M. B. Sušak f. 1; P. T. K. Sušak f. 1; R. M. Kopar f. 1; C. J. Lokve f. 2; Š. M. Pazin f. 2.5[illegible]; V. S. Sušak f. 2; P. L. B. Belovar f. 5; Kavana S. Trst. f. 5; K. S. Žbandaj f. 1; M. F. Mučići f. 1; I. T. Boljun f. 1; F. P. Boljun f. 1; S. Hroljin f. 2; K. J. Osp f. 5; M. J. Baška f. 5; Z. F. Poljane for 3.50; C. A. Žminj f. 1; M. J. Žminj for. 1; D. M. Vrana f. 2; P. P. Mitrovica f. 2.50; P. F. Kopar f. 5.

(Sliedi.)

Dobrovoljna razprodaja.

Stoji na razprodaju skladišće iliti konoba (baraka) na otoku Susku (Sansego), svojina baštinika blage uspomene biskupa dra. Ivana Josipa Vitezića.

Nudioci neka pismeno priobće svoje ponude podpisanomu, pokojnikovom oporučnom ovršitelju, najdalje do konca tek. mjeseca. Ponude izpod for. 1500 neće biti uvažene.

Istodobno priobćuje podpisani, da će se dne 6. maja tekuće godine na Susku obaviti razprodaja bačava i drugog posudja u istom skladišću se nalazećih. Najniža ciena za pojedine bačve i posude udariti će se u razmjeru sadržine u barilah, te uzev u obzir vrst tiesa i stanje svakog okruta.

Krk (Veglia), 8. aprila 1893.

Dr. Dinko Vitezić,
odvjetnik.

F. EPRON slikar via Arcata izrsuje sve radnje spadajuće u slikarsku struku, kao grbove, dekoracije, slikana stakla, drva, i mramore prozirne slike itd.

Nič več kašlja!

Balzamski petoralski prah uzdravi svaki kašalj, plućni i bronkijalni katar a dobija se u odlikovanoj ljekarni

PRAXMARER (telefon 207) „Ai due Mori“
TRST: Piazza grande. 46—52

Poštarske pošiljke odpreme se odmah za 55 nvč. ili toliko listovnih maraka. Pazor pred prevarom.

Javna zahvala.

Svoj rodbini, prijateljem i znancem, koji su mi prigodom smrti moje nezaboravne drugarice

Natalije

bud ustmeno bud pismeno nastojali ublažiti težku bol, te onim, koji su mnogobrojno sproveli mrtvo ostanke mile mi pokojnice do hladnoga groba, ovim se putem najsrdačnije zahvaljujem.

U Opatiji, dne 11. travnja 1893.

Julij Miran, suprug.

Krasne uzorce zasebnikom pošilja zastonj in franko.

Bogate knjige z uzorci, kakoršnih še ni bilo, za krojače nefrankovano. Jax na popuščam za 2½, ali 3½ goldinarjev pri metru, ne dajem daril krojačem, kakor to dela konkorenca na račun zadnje roke, ampak imam le tržno in čiste cene, tako, da mora kupiti vsak zasebnik dobro in cenc. Prosim toroj zahtevati le moje knjige z uzorci. Svarim tudi pred pismi konkurence, ponujajočej dvakrat toliko popustka.

SNOVIJ ZA OBLEKE.

Peruvien in dosking za častito duhovščino, pred pisano snovi za uniforme c. kr. uradnikov, tudi za veterane, ognjegasce, telovadce, livreje. sukna za biljardo in igralno mizo, preproge za vozove, loden nepremočen za lovske suknje. snovij za prati, potne ogrtače od gld. 4-14 itd. — Kdor hoče kupiti vredno, pošteno, trajno, čisto volneno sukneno blago, ne pa dobor kup cunje, ki so komaj toliko vredna, kolikor so plača krojaču, obrne naj se do

IVANA STIKAROFSKY v BRNU
24—17 (v tem Manc'estru Avstrije) 24—9

Največja zaloga fabr.škega sukna, v vrednosti ½ milijona gld.

Da pojasnim velikost in zmožnost izjavljam, da moja roka združuje največe izvažanje sukna v Evropi, izdelovanje kamgarnov, potrebščin za krojače in veliko knjigovoznico le za lastne namene. Da se prepričo o vsem tem, prosim slavno občinstvo, da si, kadar mu prilika nanese, ogleda velikanske prostore mojih prodajalnic, kjer ima posla 150 ljudij.

Pošilja se le po poštnem povzetju.

Dopisuje v nemškem, madjarskem, češkem, poljskem, italijanskem, francoskem in angleškem jeziku.

Drogerija

Augusta Rizzoli-a

ulica Malcanton br. 13 u TRSTU

skladišče svieča voščanih, ljekovitog ulja, mineralnih voda, raznih crnila, boja i kistova, sapuna mirisavih i za pranje. 44—52

Drogerija

Arturo Fazzini u Trstu

Ulica Stadion 22. — Telefon 519.

Velik izbor mineralnih voda, samaljenih boja na ulju najfinije vrsti; crveno, žuto, zelene, višnjevo i crne po 28 nvč kilo. Olovno bjelilo po 32 nvč. kilo; tutijno bjelilo najfinije po 40 nvč kilo. Osim toga velik izbor bojah na vodu i kistova svake vrsti po cienah, s kojimi nije moguće konkurirati.

Skladište glasovitog pokrepitelja od Kwizde (Kornouburger Vichnährpulver) za životinje. Izbor mirodija, boja, lieknva — skladište sumpora i modro galice za porabu kod trsja. Naručiteljem daje se brezplatna poraba telefona. 41—52

Jedino družtvo pločara

Petar Levichnik i dr.

Osobiti ovršitelji radnja cementom postignuv u tom do sada svuda najbolji uspjeh, o čemu posjeduju mnogobrojne svjedočbe za izvedeno razno sustavo shodova, kamenica za bašče itd. itd. Izvadjaju comentiranje zidova, izvana te iznutra jamčeć za nepromočivost; nadalje bilo kakvo shodište u cimentu Portland sa kamenjem bilo koje bojo i mramora, obavljaju laštenje shodova to odstranjenje vlage i smrada. Izvršuju svaki popravak uz jako obaljene cienc. Radnje obavljaju najvećom brzinom ordje i u pokrajinah, Dalmaciji, Istri itd.

Za naručbe dosta je napisati dopisnicu. Svaka radnja je zajamčena.

U nadi, da ćemo biti radnjami počašćeni kano do sada, bilježimo se sa štovanjem

Družtvo pločara
PETAR LEVICHNIK I dr.
Ulica Madonnina br. 21, I. kat,,
52—44 vrata 11.

Ernest Šverljuga

brijač

ulica Stadion br. 1, Trst,

preporuča se 20—4

p. n. slavenskomu občinstvu Trsta, okolice i bližnjih istarskih mjesta za blagohotan posjet.

Odlikovana zlato medalja: Bruxelles 1892.

Najboljše sredstvo za

želodec

katero želodec in opravila prebavnih delov života kropča in tudi odprt život pospešuje, 14—26 je

tinktura za želodec,

katero pripravlja

Gabrijel Piccoli,

lekar „pri angelju"

v Ljubljani na dunajski cesti.

Cena 1 stekl. 15 novcev.

Izdelovatelj razpošilja to tinkturo v zabojčkih po 12 steklenic in več. Zabojček z 12 stekl. stane gld. 1.80; s 24 gld 2.60; s 36 gld. 3.84; s 44 gld. 4.26; 55 stekl. tehta 5 kg s poštno težo in volja gld. 5.26; 110 stekl gld. 10.30. Poštnino plača vedno naročnik.

Dobiva se v lekarnah v Trstu, na Primorskem, v Istri in Dalmaciji.

Bogat izbor

počata od kaučuka i kovnih, jednostavnih i umjetničkih počata za ured, razna urezivanja, kovnih tablica za stanove, klišo, tvorivo, volikih počata za označivanje pošiljaka, monograma, crnila neizbrisivog za počato itd. za najniže cienc. — Preprodavači i agenti dobiju dobar popust. U pokrajinu šalu pošiljke uz pouzeća.

G. BATTARA i dr.
TRST 45—52
ulica sv. Katarine br. 3.

Tvornica počata i sličnih predmeta

U radionici klepara

GIUSTO BIASUTTI

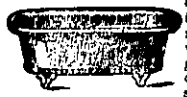

opunomoćenoga graditelja vodovoda u željeznih cievih Via Barriera vecchia Trst broj 10 gradi i drži na skladišću kupelji u posudah, sa stolicom za ili bez peći iz cinka čvrsto graditeno, te izvadja i druge radnje kloparsko uz najniže cienc. Ilustrovani cenik dobivajo se gratis. 14—52

Svi strojevi za poljodjelstvo, vinarstvo i vino iz voća!

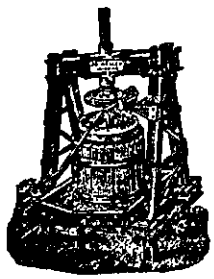

Matilnice, vitelje,

trieri, mlini za čišćenje žita, strojevi za rezanje krme, samoradni strojevi proti peronospori, tiskaonice za vino, ulje i voće; mlinovi za voće; predmeti za konobe; sisaljke za sve potrebe, kano što svi strojevi za poljodjelstvo, vinarstvo i priredjivanje vina iz voća — razašilje najnovijeg i najboljeg sustava:

IG. HELLER u BEČU 20—3
2/2 Praterstrasse N. 78.

Bogato ilustrovane kataloge u hrvatskom, njemačkom, talijanskom i slovenskom jeziku

šalje badava i franko.

Najpovoljniji uvjeti, jamstvo i pokus.

Opetovano obaljene cienc! — Preprodavači dobiju popust.

C. kr. izključljivo povlašćeno

štrcaljke proti mildevu

inžinira Živica

jest najbolja medju svimi štrcaljkami za trto; jest jednostavna, lahka, čvrsta, trajna, prikladna, neumorljiva, brza, štrca malo tekućine, te se lahko upotrebljuje za sve kovrstne trto.

Prodaje jih se takodjer i kod njekojih trgovaca u pokrajini.

Pošilje se jih po pošti franko proti povzeću:

podpunu štrcaljku za . . . f. 10 —
jstu sa cievi bez brente . . „ 8.50

te prospekte gratis.

Proporuča takodjer druge predmete i svoje radnje:

ŽIVIC i drug.

u TRSTU, ulica Zonta broj 5 inžinirski ured, skladište strojeva i dotične tvarine; zastupstvo tvornica, mehanička radionica.

Knjižara L. Hartmana (Kugli i Deutsch), Zagreb, Ilica br. 2.

KAČIĆ

Razgovor ugodni naroda slovinskoga.

Sa tumačem manje poznatih rieči. — Četvrto sa **46 orig. slika** uredjeno izdanje.

Cienа tvrdo uvezano sa krasno bojadisanim omotom for. 1.

Ovo je doselo najljepše izdanje te obljubljene knjige, pa je s toga i naišlo na priznanje cjelokupnoga hrvatskoga novinarstva. Neka nitko ne propusti nabaviti si ovo liepo i i krasno izdanje, kojo je uz ostalo i dosta jeftino.

Ilustrovano sa **25** slika.

VIŠKI BOJ.

Napisao i priredio *T. Kuničić.*

Cienа tvrdo uvezano sa omotom u bojama 1 for. 40 nč.

Jedna od najzanimivijih knjiga, što je izašla u našoj nakladi, jest bez sumnje ova. U njoj su sabrane sve **uspomene znamenitoga viškoga boja god. 1866.** — Knjiga će zanimati sve Hrvate, a osobito junačke Dalmatince i mornare.

Zagrebački Album plesova za glasovir.

Sadržavajuć 14 plesova od obljubljenih domaćih skladatelja.

Krasno opremljen, cienа 2 for. 50 nč.

U njem imade novih kompozicija za glasovir dvoručno od Zajca, Kuhača, Elscalinta, Fallera, Vilhara, Bosiljevca, Šestaka, Žerta i drugih. — Upozorujemo na taj prvi pojav na glasbenom polju naše krasotice glasoviračice, neka ne propusti nijedna nabaviti si taj album. U njem imade 3 valčika, 1 brzopolka, 3 mazurke, 3 koračnice, 2 četrorke, 1 polo, 2 polke français. Plesanja dosta za 2 for. 50 nč.

Našim Hrvaticam glasoviračicam i pjevačicam, našim guslačem, učiteljima

GLAZBA

List za crkvenu i svietovnu glazbu i dramatsku umietnost.

i svakomu, koga zanima, preporučamo novi list. — ***Cienа na cielu godinu for. 3.*** — Izlazi mjesečno jedanput. — Svakomu broju priložen je muzikalni prilog, koji će sadržavati lagljo i teže komadi za glasovir, gusle, orgulje, pjevanje itd. — Prvi broj šiljemo svakomu tko zahtjeva badava na ogled. 6—4

Naručbe prima knjižara Lav. Hartmana (Kugli i Deutsch), Zagreb, Ilica broj 2.

J. PSERHOFERJA

lekarna v Beču, Singerstrasse broj 15.

zum goldenen Reichsapfel.

Kričistilne krogljice, nekdaj imenovane univerzalne krogljice, znano domače odvajajoče sredstvo.

Jedna škatljica z 15 krogljicami stane 21 kr., jeden zavitek šestih škatljic 1 gld. 5 kr., pri nefrankovani pošiljatvi po povzetju 1 gld. 10 kr.

Ako se denar naprej pošlje, ni treba plačati porto, in stane: 1 zavitek krogljic 1 gld. 25 kr., 2 zavitka 2 gld. 80 kr., 3 zavitki 3 gld. 35 kr.; 4 zavitki 4 gld. 40 kr., 5 zavitkov 5 gld 20 kr.. 10 zavitkov 9 gld. 20 kr. (Manj, kot jeden zavitek se ne pošilja).

Prosimo, da se izrečno zahteva 8—12

„J. Pserhoferjeve kričistilne krogljice"

in paziti je, da ima pokrov vsake škatljice isti podpis J. Pserhofer v rdečih pismenih, katerega je videti na novodilu za porabo.

Balzam za ozebline J. Pserhoferja 1 posodca 40 kr., prosto poštnino 65 kr.

Trpotčev sok, 1 steklenica 50 kr.

Amerikansko mazilc za trganje 1 posodica 1 gld. 20 kr.

Prah proti potenju nog, škatljica 50 kr., poštnine prosto 75 kr.

Balzam za goltanec, 1 steklenica 40 kr., poštnine prosto 65 kr.

Zivljenska esenca steklenička 22 kr.

Angleški balzam, steklenica 50 kr.

Fijakerski prsni prašek, 1 škatljica 35 kr., poštnine prosto 60 kr.

Tanokininska pomada J. Pserhoferja, pospešuje rast las, škatljica 2 gld.

Univerzalni plašter prof. Stendela, posodica 50 kr., poštnine prosto 75 kr.

Univerzalna čistilna sol A. W. Bullricha, domače sredstvo proti posledicam slabe prebave, 1 zavitek 1 gld.

Razven imenovanih izdelkov dobivajo se še drugo tu- in inozemske farmaceutične specijalitete, ki so bile po vseh avstrijskih časopisih oznanjene; in se na zahtevanje točno in v ceno proskrbljajo tudi predmeti, kojih ni v zalogi.

Razpošiljanja po pošti vrše se točno, a treba je denar poprej doposlati; večja naročila tudi po poštnem povzetju.

Pri dopošiljatvi denarja po poštnej nakaznici, stane porto desti manj kakor po povzetju. 12—12

Naručbe prima knjižara Lav. Hartmana (Kugli i Deutsch), Zagreb, Ilica broj 2.

Prima naručbe na sve knjige, ako i nisu ovdje oglašene. Popise razašilje badava.

Izdavatelj i odgovorni urednik Mate Mandić.

Tiskara Dolenc.

DRUGO IZDANJE

Broj 16. U Trstu 20. aprila 1893. **Godina XXIV.**

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana soj pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja za pogodbo sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu pošću valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Interpelacija

zastupnika Vjekoslava Spinčića, Dapara i drugovah na ministra predsjednika grofa Taaffe-a kao ministra nutarnjih posala, od 21. marča 1893., koja se tiče postupka c. kr. namjestničkog savjetnika viteza Eluschegga, kotarskoga upravitelja u Poreču.

(Konac.)

U občini Oprtalj, kotar Poreč, hrvatska je stranka kod naknadnih izbora za carevinsko vieće sasma mirno i zakonito pobiedila proti svakomu očekivanju talijanske stranke i c. kr. oblastih. Uzprkos svih napreznanjah talijanskoga občinskoga odbora, družtva „Società politica istriana", uzprkos svih podmicivanjah, talijanska bi stranka za zadnjih občinskih izbora 1892. propala, da joj nije pomoglo c. k. kotarsko poglavarstvo. Ovo je postavilo kordon oružnikah na svih ulazih u mjesto Oprtalj, i dozvolilo ulaz samo onim iz okolice, koji su se mogli izkazati sa izbornimi listići.

S toga uzroka su po oblastih bili zapriečeni u vršenju svoga izbornoga prava i oni birači, koji nisu, bud s toga, što su nevješti čitanju ili što su zaboravili, ponesli sobom svoje izborne karte. Hrvatske je izbornike već ovaj kordon oružnikah prestrašio, te su u mjestu bili izvrgnuti svakakvim napastim sa strane talijanskih agitatora, kojim je bilo dozvoljeno, da iz vana dodju u mjesto i koji su lukavostju i nasiljem hrvatskim izbornikom hrvatske izborne karte trgali iz ruku, te im uturivali talijanske. Šta je pako bilo u samom biralištu, gdje je bila talijanska komisija i gdje je poznati strančar bio izbornim povjerenikom, to se neda potanje ocrtati, jer su hrvatski izbornici jedan po jedan mogli ulaziti u izbornu dvoranu, te čim su dali glas, morali su izaći.

U občini Višnjanu, kotar Poreč, imali su se obaviti občinski izbori još u febraru 1891., a obavili su se novembra 1892., dakle nakon 20 mjeseci. Najprije su odgodjeni navodno radi tada obavljenih izbora za carevinsko vieće, pri kojih je uz veliko učestvovanje izbornika bez ikakva narušenja mira sasma zakonito pobiedila hrvatska stranka. Koli malo ozbiljnim valja uzeti taj razlog, vidi se od tuda, što je c. kr. kotarsko poglavarstvo tek u agustu — a izbori za carevinsko vieće svršili su već na 4. marča — pozvalo načelnika, da razpiše nove izbore. Pošto se je načelnik Petar Decolle, koji se za vrieme izbora za carevinsko vieće ne dade voditi strančarstvom, smatrao i tim prisiljenim, da položi svoju čast, što se je čutio težko povriedjenim nekimi izražaji namjestničkog savjetnika viteza Eluschegga, — pustilo se je čitave pol godine, uz odpor većine občinskoga zastupstva, koje je zahtjevalo, da se zakonito provede izbor načelnika, da fungira kao načelnik prvi občinski viećnik Antonio Dell' Oste, pristaša talijanske stranke, proti komu se je podnielo utemeljenih pritužba; — o njem se niti ne kaže, zašto nije razpisao izbore. Pošto je i c. kr. kotarsko poglavarstvo i c. kr. namjestničtvo saznalo za zakonitu zapreku, da spomenuti načelnik i nadalje zapreku, koja bijaše u cielој vodi poslove, zapreku, koja bijaše u cielој občini od prvog početka poznata i oglašena u carevinskom vieću jednom interpelacijom, i opet se nije pristupilo zakonom propisanomu izboru načelnika, jer bi izbor bio pao na pripadnike hrvatske stranke, niti se je vodstvo posalah povjerilo drugomu viećniku, Hrvatu, već se je pod nagovodom velikih konflikata u samom občinskom zastupstvu — a takovih bijaše jedino radi Antonia Dell' Oste, koji je nezakonito fungirao kao načelnik, — razpustilo občinsko zastupstvo na temelju §. 96. občinskoga reda i postavilo upravni odbor od pet lica, u kom je bila većina italijanaša, i kojega su članovi slabo poznavali zakone i izborne poslove, te koji su se radi toga morali obratjati na c. kr. kotarsko poglavarstvo, da ih ono podučava. Za čudo, poslie više od pol godine (od marča do oktobra 1892.) i uza sve podučavanje c. kr. poglavarstva, bile su 53 reklamacije nuždne i to od strane Hrvata. U vrieme samih izborah su oružnici po nalogu ces. kr. kotarskog poglavarstva branili ulaz u mjesto Višnjan, gdje su se obavljali izbori, svim onim, koji nisu mogli pokazati izbornog listića, dočim su po ulicah mjesta hodali mješčani kao i agitatori iz Svetoga Ivana (kao Rola, Grgo Bratović, Ante Malina i drugi) koji nisu imali pravo glasa (ovi su dakle mogli doći u mjesto), zvali birače u kuće i nastojali, da ih pretnjami i novci predobiju za talijansku stranku.

U izbornoj su komisiji bili sami talijanski pristaše, a izborni povjerenik bijaše namjestnički savjetnik vitez Eluschegg. Izbornike nisu zvali abecednim redom, već kako je koji došao, tako je i glasovao, pak je morao, čim je glasovao za hrvatsku listu, otići iz dvorane, tako, da se tu o javnih izborih ni ne može govoriti. Kako se je tu postupalo, ne može se potanje kazati, jer nitko od pripadnikah hrvatske stranke ne mogaše ostati u izbornoj dvorani. Jedno nek bude ipak navedeno, a to je, da su se odbile punomoći udovicah, koje bi glasovale za hrvatsku listu, te da je sam izborni povjerenik, neposredno iza kako je odbijena jedna takova punomoć, napisao punomoć jednoj udovici, kad mu je rekla, da će glasovati za talijansku stranku. Ni same c. kr. oblasti ne kažu, da su ti izbori provedeni zakonito i nestrančarski, već se jedino kaže, da su provedeni bez ikakvoga narušenja mira.

U savezu s tim budi spomenuto, da se je u febraru 1891. obavio izbor izbornika, pri kojem su Hrvati mnogobrojno učestvovali, ne čineći nikomu ništa, koj je prošao posve mirno i kod kojega je pobiedila hrvatska stranka. Nakon toga je odmah list „L' Istria", izlazeći u Poreču (br. 480 od 21. febrara 1891.) predbacila tadašnjemu načelniku Petru Decolle, da se je uztegnuo od izborah; taj je list napao najbjesnije i najbrutalnije Hrvate i njihove dušobrižnike, te se tužio, da se nitko Hrvatom nije mogao približiti, te da je oružana sila bila zastupana samo sa tri oružnika. Pri tom je isti list izrazio nadu, da se političke oblasti pri budućih izborih neće dati tako iznenaditi, te da će svaki, tko nije izbornik, biti neposredno odstranjen. Gospoda oko lista „L' Istria" nisu onda mogla voditi izbore po svomu kalupu, nisu se mogli približati izbornikom, da jih nagovore, da im priete ili da ih podmite, nisu mogla zabraniti ulaza u mjesto hrvatskim izbornikom niti nadzora izbora sa strane istih. Dodjoše občinski izbori, pa gle, c. kr. oblasti, imenito kotarsko poglavarstvo sa savjetnikom namjestničkim, Eluschegggom na čelu, izpuniše sve želje gospodi oko lista „L' Istria", bez obzira na pravo i zakon.

Podpisani završnju crtanje načina djelovanja savjetnika namjestničkog, viteza Eluschega, s opazkom, da je po izvještaju tjednika „Naše Sloga" od 17. ožujka 1892. (u stenografičkom protokolu se ne bilježe hrvatski govori) saborski zastupnik. kanonik dr. Volarić u javnoj sjednici istarskoga sabora dne 12. marča 1892. izjavio, da hrvatski i slovenski zastupnici ne mogu imati povjerenja u toga savjetnika namjestničtva, te da od njega ne očekivaju nepristranoga postupanja, i to niti kao Hrvati i Slovenci, jer se je on za vrieme ciele svoje službe, od Sinja u Dalmaciji do današnjega dana izkazao kao muž odlučno političke boje i kao protivnik hrvatskoga naroda — niti kao pripadnici Austrije, jer je on — što mogu i dva c. kr. činovnika posvjedočiti — pri javnih sastancih pjevao onu antidinastičku i antiaustrijsku himnu, koja završuje refrainom: „Va fuori d' Italia, va fuori, o stranier!", te stavljaju na njegovu preuzvišenost ministra predsjednika kao upravitelja ministarstva nutarnjih posala upit:

Jesu li njegovoj preuzvišenosti poznate činjenice, koje se tiču postupka namjestničkog savjetnika, viteza Eluschegga, koje se mogu svaki čas dokazati; eventualno je li njegova preuzvišenost sklona, da navedene činjenice, prizvavši na jedan ili drugi način u stvari uplatene osobe, izpita po pravednih i nepristranih ljudih, koji nisu na nijedan način zauzeti proti Hrvatom i Slovencem, te da na temelju odnosnih rezultata učini što je nuždno za umirenje duhova i na obranu postojećih zakonah?

Spinčić, *Dapar*, dr. Pacák, Mixa, *Perić*, Sokol, dr. Lang, *Alfred Coronini*, dr. *Laginja*, dr. Dvořak, dr. Vašaty, Tekly, Adamék, Seichert, Špindler, dr. Dyk, dr. Sláma, dr. Brzorád, dr. Šil, Doležal, dr. Kramař, *Biankini*, dr. Blažek.

Interpelacija

zastupnika Spinčića i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina ministra predsjednika i upravitelja ministaratva nutarnjih posala grofa Taaffe-a.

I.

Pogled na Trst i Istru.

U posliednjem desetletju iznielo se je često i ovdje u parlamentu pritužba

PODLISTAK.

PJESME.

Spievao **Anton Terezin.**

(Nastavak.)

Izpoviest.

III.

Kad stupih na tlo svog gradića
Na čudo starca i mladića,
Taj junačko mi znat će zdvojiti,
Nu malo marim za to slavlje;
Taj opet hoće da me ljubi,
Nu mene noge nose k ljubi;
Ljubómor svedj me tamo vuče,
Gdje golubovi morda guče . . . .
Al gle predá mnom mladić svanu,
Kom čudno njekak' oko sieva,
I tiho mi u uho šanu:
„Baš sada ti se ljubi dieva".
I neznana mi nesta prija
Kô ù grm kad se skrije zmija.
Kô mahnit skočim do nje stana;
Pred vrati slušam prije 'zvana;
No i to samo kratak čas;
Tu čuh uz ženski muški glas;
I kako naprasne sam čudi,
Od koje čovjek baš poludi,
Kô blesan lav u kuću banem;
Kô kamen-stup na vratih stanem,
Kad spazim do nje, a na oknu
Mladića, gdje joj nješto štije,
A ona mu se ljubko smije.
U susret mah mi Julka skoknu;
Al' ja ju toli nesmiljeno
U oble šakom lupih grudi,
Da mah joj usta krv zarudi,
A za tim, okom što bi treno,
— U nesvjesti dok ona stenje, —
Da stažim gnjev i krvi vrienje,
Na zbunjenog se mladca sorim;
Iz pasa trgnem bodež svoj [1])
I mladu grud mu njim otvorim.
„Vaj, težko l' zgrieši, Janko moj!"
— Izlanu dieva, jur pri svjesti. —
„Ta zar ne poznaš mladca toga?
Ta ubio si brata svoga!
Od tebe netom primi viesti,
Uzhiđen mah dotrča ova
U pismu tvom mi proštit slova:
Da nakon šest ćeš ipak ljeta
Poljubit do sto dana mene,
A sad za plaću — sudbo kleta! —
On posta plienom rake zdene".
Te rieči Julka bolno krikna,
A ja kô ranjen lav zariknuh
I glednuh žrtvu gnjeva svoga.
U šest se ljet' odsnića moga
Preóbrazio brat mi tako,
Da spoznat mi ga ne bje lako.
Izpričam tad o pismu ljubi
I tajnom priji koj mi šanu:
„Baš sada ti se draga ljubi".
Kô ljutu da joj zadah ranu
Zavrisnu: „to je zlobnik kleti,
Kog prosca odbih, pak se sveti;
Ta kako sam ga ljubit smjela,
Kad tvoja bijah dušom, ciela.
Tudjinac otaj, mjernik, što li,
Doklatio se od njekuda
Još prije nego teb' zavolih.
Za menom lutat znô je svuda,
Upirat k tomu u me zjene,
Kieh jošter i sad strah je mene.
A kad mi ti već prsten dade,
Ovako jednog dne mi stade:
„Čuj, ja sam bogat, bud' mi drûgom,
A prsten vrati onom drugom!""
„Ta man'te me se" — planuh na to —
„Nit vas nit vaše ljubim zlato"".
„O jadnice!" — zastenje muklo
Kô da mu srce na pô puklo
I podje. — Već ga ne vidjevah,
Bez straha odtad lugom pjevah;
A tog ti tuda s tog ne kazah,
Što znah ti čud i bâh se sraza.
Kad ti mi ode, još me jednom
Predobit kušo riečju čednom
I već ga nigda ne bje više,
I mišljah, bit će, već ne diše;
Pa, — gle strahote! — ne mirova,
Dok osvetu mi još no skova. —
Doveče — i kad sve sam doznô,
Zabolila me duša grozno
I strah me njeki za uju spopa.
U crkvu hitim, ištem popa,
Nek svali s mene strašnu griešku,
Nek pokoru mi dade težku.
No niti sam mi biskup siedi
Ne uzhtje slušat izpovieđi;
Put Rima, reče, neka spješim,
Tih grieha hoću l' da se riešim.
A ja, da griešnu dušu spasim
Nit jednog časka ne počasim.
Na polazku se k Julki svratih;
Al krv mi stinu već na vratih,
U ložnici kad bliedu zgledah
Tu drugu žrtvu moga jeda;
Približim joj se, nice panem
I — prosti, Julko! — jedva šanem.
Anđelak onaj prosti meni.
Zadivljen klikćuć sto put: hvala,
Još ovo reć ću krasnoj ženi:
„U tolik grieh mi duša pala,
Da moram u Rim, k ocu svieta;
Kad grieh mi prosti crkva sveta,
Je l' hoćeš, duše, biti moja?"
„Da, tvoja, — reče — na viek tvoja
Ta živa 'l mrtva Janka svoga
Ja najviše ljubim iza Boga".
Na oto ćelnuh divnu ženu
I smiren radno na put krenuh.
I tako eto grieha mojih,
Što nagla mi jih narav skroji;
Sad pokoru mi, oče, daj,
Da njome stišam srca vaj.
Nad njega papa ruke spusti
I pokoru mu tu izusti:
„Kad stigneš tamo, pokajniče,
Iz ruke gdje ti zločin niče,
Na groblje podji jedne noći!
I samcat onoj u samoći
Mrtvaca straži u kapeli, [2])
Kom prvomu se duh odseli.
Pred liesom moli cielu noć,
Nek grieh ti prosti višnja moć...
Odriešujem te grieha tvoga;
A sada ajd' u ime Boga!"

[1]) Mornari obično nose za pasom nož, koj im služi pri žívanju jodara.

[2]) U manjih mjestih, gdje ne imaju grobara, običajo stražiti mrtvaca jedan od arčanjih u mjestu.

(Dalje sliedi.)

proti nepravednomu, nezakonitomu dà i nepatriotičkomu postupku stanovitih organa prema Hrvatom i Slovencem u Primorju.

Dugo nije se htjelo vjerovati onomu, što se je ovdje iznašalo. Jedva onda, kad bijaše prilikom porinutja jednoga broda velik broj zastupnika u Trstu i kad su isti kojekuda opazili, vjerovalo se je i odstranilo iz Trsta onoga, kojega se je smatralo glavnim pospješavateljem politike tjerane u Primorju.

Tim pako se žalibože odnošaji u Primorju ne samo nisu poboljšali, nego dapače pogoršali, tako, da se je prisiljeno misliti, ili, da se politika, tjerana u Primorju već od preko jednoga desetletja kod središnje državne uprave odobrava, ili da je na čelu Primorja muž, koji ne sliedi nakana središnje državne uprave i koj ju zavarava.

Već njegovo imenovanje nije dalo očekivati poboljšanja stanja. Muž bio je u prošlom desetleću zamjenik prijašnjega namjestnika, dul. kretatelj cielega režima, koj bijaše odsutljen i kojemu bi imao biti više kriv onaj, koj ga je vodio, nego onaj, koj mu je ime davao. Možda se ne tvrdi nepravedno, da je isti razne dobre namjere tadanjega namjestnika znao križati.

Premda spadaju po prilici dvie trećine stanovničtva Primorja hrvatskomu i slovenskom narodu, ne pozna tamošnji namjestnik ni malo hrvatskoga ili slovenskoga jezika, i ne može se podniposto razumiti s Hrvati i Slovenci, ili jih sili, da s njim talijanski govore — kao što se je to dogodilo prošle godine u Krku, gdje deputaciju hrvatskih občina oteka nije razumio nit namjestnik, nit kotareki poglavar nit izloženi povjerenik, dok su hrvatski govorile i dok se jih nije prisililo talijanski govoriti — tako da se tim u prilog onih radi, koji se, zahtjevajuć Primorje za kraljevinu Italiju, pozivaju na službeni jezik primorskih oblasti.

Njegovo osjećaje i njegov postupak razjašnjuju imenito rezni izbori, koji su se obavili pod njegovim namjestnikovanjem u svih trih pokrajinah Primorja.

Poslie izbora jednoga zastupnika, obavljenoga 4. marča 1891. u zapadnom izbornom kotaru Istre, kod kojega se je, uslied tvrdnje legitimacionoga odbora od 1. junija 1891., postupalo „nezakonito, dà u mnogom proti jasnomu slovu zakona", dapače „upravo samovoljno", bio je biesan; ali ne možda proti onim, koji su počinili nezakonitosti brzojavno mu priobćene, nego proti onim, proti kojim bijahu počinjene, naime proti Hrvatom, kojim se je već tada grozio pred osobami, koje mogu to svako doba potvrditi. Osoba u vladinih krugovih dobro vidjena, uvjeravala je opetovano, da će namjestnik kod tada nuždnoga naknadnoga izbora stupiti sa svimi sredstvi proti Hrvatom. Po vladi uzdržavani ili podupirani listovi („L' Adria", „Il Mattino", „Triester Zeitung") pisali su pred tim izborom — koj se je obavio mjeseca oktobra 1891. — da pobjeda pripada Talijanom, zagovarali su od dana na dan Talijane proti Hrvatom, i upravo slavili prvotne izbore, koji su za Talijane povoljno izpali — bez obzira na sredstva, kojim se jih je postiglo. I po samih riečih jednoga c. k. političkoga činovnika u Istri je tršćanska vlada sve moguće poduzela, da pobjedi talijanski kandidat proti hrvatskomu. Medju Talijani, imenito jednoga političkoga kotara, pronio se je glas, da je kotarsko glavarstvo i namjestničtvo na strani Talijana, i da imadu ovi posliednji slobodne ruke kod prvotnih izbora, da mogu kod njih učiniti, što ih je volja, samo da kod konačnoga izbora zakonito postupaju.

I pred istimi nekimi Hrvati izrazio se je namjestnik, da bi dao prednost talijanskomu kandidatu pred hrvatskim, i to je u posliednjem hipu također činom pokazao. Kad su naime prvotni izbori gotovi bili i kad je većina izbornika pripadala hrvatskoj ili slovenskoj stranci, je on, uslied osobnoga zauzetja vidjenijih Talijana dne 26. oktobra, da se uniješti izbor kanfanarski ili sanvičentski — gdje su bili Hrvati pobjedili — ovaj posliednji uništio, i u predvečer glavnoga izbora, dne 29. oktobra, naredio novi prvotni izbor, usuprot opazkam sa hrvatske strane, da bi takav postupak morao imati posliedicom tretji izbor i obnovljeno razdraženje pučanstva, pače sa protupazkom, da mu je to sve jedno, te tim — i bez obzira na sve ostalo, imenito na okolnost, da nečuveno nezakonito obavljeni prvotni izbori u obćinah Vrsaru i Poreču (dne 26. oktobra) i Pomjanu, u kojih svih bijahu talijanski izbornici kao izabrani proglašeni, ne bijahu uništeni — svakomu jasno pokazao, da je bio na strani Talijana, te da jim je tako dao zadnju priliku, da ako je ikako moguće, izadju „pobjedonosno" iz izborne borbe, jer su odnosni glasovi bili odlučujući.

Tom prilikom tvrdio je također, da hrvatska i slovenska stranka izaziva i izgrede čini, i grozio se u obće njoj i napose pojedinim njezinim pristašam sa kaznami, progoni i nasilnimi sredstvi. Da se je to poslie toga provelo, je prilično poznato, a govor dra. Laginje od 16. febrara t. g. — kojim nije predmet u tom obziru nit je daleka izcrpljen — nek budo dielomice dokazom za to.

Strančarstvo vladinih organa, obzirom na občinsko izborno u Oprtlju i Višnjanu vidljivo je iz interpelacije zastupnika Spinčića, Dapara i drugova od 21. marča 1893., gdje se ne smije zaboraviti, da je razpust občinskoga zastupstva i postavljenje upravnoga odbora od pet lica u Višnjanu uzsliedilo po c. kr. namjestničtvu.

Kakva čovjeka je ces. kr. tršćansko namjestničtvo imenovalo povjerenikom za privremeno vodjanje občinskih poslova u Pomjanu, i to poslie tolikih zgoda i nezgoda u toj občini, to pokazuju već podnešene pritužbe pučanstva proti njemu, o tom čini se, da se je uvjerio i c. kr. kotarski poglavar u Kopru za vrieme izbora, obavljenih mjeseca novembra, i pokazat će se još bolje, kad se bude razjasnilo cielo njegovo osammjesečno poslovanje.

Vriedno je spomenuti, da je namjestnik jednoj deputaciji občinara, koji mu se bijahu ono doba pritužili radi nezakonitosti u onoj občini, odgovorio: „non stò tenir conto proti, perchè i proti ve menerà in cattiva strada; dixe ghe pur che go detto mi" (tako je jedan član deputacije rieči zabilježio i zajedno sa trojicom drugih podpisno, a one znače: „ne držite se svečonici, jer će vas oni na slab put zavesti; samo recite, da sam to ja rekao"). Kako su se prigodom tih izbora poniele novine, podupirane c. kr. vladom, pokazuje medju ostalimi broj 259. od 30. oktobra 1892. lista „Il Mattino", u kojem se Slaveni u dopisu iz Kopra nazivlju „naši neprijatelji", koji su na svoje razdrpane zastave (canavaccio) napisali rieči „nasilje i nered", kao njihovi predšastnici, divlji Uskoci.

Uspjeh izbora, obavljenih prije tri godine u Trstu, predstavilo se je kao osobitu zaslugu tadanjega upravitelja namjestničtva — koj bijaše skoro iza toga imenovan namjestnikom. Kakve nazore ima tada izabrano občinsko zastupstvo, o tom može se svatko osvjedočiti već iz postupka njegovoga, odnosno na ustanovljenje slovenskih škola u gradu i iz odnosnih razprava; iz ustanovljivanja talijanskih školskih razreda u slovenskoj okolici; iz glasovanja 3000 forinti za „Lega nazionale", kao podporu za ustanovljenje talijanske škole u slovenskom mjestu sv. Križu; iz razprave, tičuće se dviju slovenskih učitelja, koji su supodpisali posve neduŽnu brzojavku; iz okolnosti, da je n. pr. Slovenac (Grdol) bio po magistratnom asesoru (dr. Artico) samo s toga u njegovih čuvstvih lojalitete i vjere napadnut i uvrodjen, jer je pučnie slovensku molbu, i u obće iz cielega njegovoga postupka proti svemu, što je slovensko.

Slovenci Trsta i okolice, ako zahtjevaju narodna prava, jesu agitatori; oni vredjaju tim patriotičko čuvstvo, jer je tamošnje zemljište talijansko.

II.

Mjestno zastupstvo u Gorici — Favetti — Grobije — Ločnik — Solkan — Namjere družtva „Lega Nazionale".

Kad su točnjem občinskih izbora godine 1891. u Gorici izgledi vladajuće stranke bili više nego nepovoljni i kad se je predvidjalo njezin pâd, podala se je deputacija občinskoga vieća sa načelnikom na čelu k ces. kr. namjestniku u Trst, te prosila i našla željenu pomoć. Pravo osjećenje sadanjega občinskoga zastupstva i njegovoga načelnika, obstojećega posredovanjem namjestnika i posve otvorenoga strančarstva njegovih organa, pokazalo se je prejasno nedavno, prilikom smrti bivšega občinskoga tajnika Favetti-a. Demonstrativno ponašanje one stranke tom prilikom u občinskom vieću i izvan njega za osobu, koja se je znala, pošto bijaše radi veleizdajničkih napora bačena u tamnicu, biegom u Italiju otegnuti rukam pravednosti, da se pak poslie obćenite amnestije žalibože vrati opet u Goricu i da budu dušam stanovite stranke, koja je grad dovela do ruba propasti, natroba daljnjega tumačenja. Osjećanje toga občinskoga zastupstva, koje je postalo pomoćju c. kr. namjestnika, razjašnjuje i njegovo držanje naprema ustanovljenju slovenskih škola za kakvih 6000 (gradski izkazi izkazuju jih krivo manje) stanovnika slovensko narodnosti grada Gorice. Kakvu naklonjenost uživa to občinsko zastupstvo kod c. kr. namjestničtva, pokazuje također poznato kronburško pitanje o vodi, kod kojega je isto namjestničtvo, na štetu maleno slovenske občine, pokazalo strančarstvo, koje mora baosti tamnu sjenu na rieči „Justitia regnorum fundamentum".

Da obstoji u Gorici groblje, koje radi njegovoga uredjenja i lega sadržaje veliku pogibelj za grad i njegovo stanovničtvo, prikazalo se je već u jednoj interpelaciji 8. marča t. g. (voćenja sjednica); a okolnost, da državne oblasti nisu dosad nikakvih mjera poduzele, da od Gorice odvrate katastrofu, razjašnjuje prejasno neuredni režim.

Žalostan znak, kako preuzimlju mah stanoviti življi, je uspjeh pred kratko obavljenih občinskih izbora u Ločniku, koji bijahu objašnjeni u jednoj interpelaciji 20. tek. ovo god. Tamo se je doista izdala parola „borba proti Slavenom" — a već u tom je mnogo rečeno za onoga, koj pozna stanje u Primorju — u istinu bilo je to natjecanje družtva „Lega nazionale" i što se iza njega skriva sa čisto patriotičkom strankom. I u občinsko vieće u Solkanu, občini, u kojoj je vcoma malo Talijana, znali su pripadnici družtva „Lega nazionale" usmucati svoje kandidate, te, kako je poznato, namjerava ona stranka tim načinom predobiti u svoje ruke sve slovenske občine u okolici goričkoj, da tako napravi talijanski obruč okolo grada.

Tako se postupa kod izbora u Primorju pod namjestnikovanjem njegovo preuzvišenosti viteza Rinaldini-a.

(Konac sliedi.)

Državni prevrat u Srbiji.

Dne 13. t. m. pozvao je mladi kralj Saša (Aleksander) oba regenta (Ristića i Belimarkovića), sve ministre i razne druge visoke državnike na večeru. Gostba je trajala skoro do pol noć. Tada ustane kralj Sašo, te se čašom u ruci zahvali regentom na njihovom dosadanjem službovanju, ali pošto nije zadovoljan sa današnjom vladom u Srbiji, preuzimlje sam vladu u ruke. Svi prisutni ostadoše na te rieči zapanjeni ili okamenjeni. Regent Ristić prigovorio je kralju, da to ne ide, da je taj korak neustavan, da imadu oni vladati još skoro dvie godine i da ostavke podpisati neće. Drugi regent, general Belimarković, prosvjedovao je također odlučno proti izjavi kralja, to je dapače ulovio za svoju sablju.

Kraljev pobočnik, major Ćirić, koji je o svemu podušen bio, zagrozi se generalu, da će ga ustrieliti, ako se samo makne, to izjevi regentom i ministrom, da će ostati u kraljevskoj palači zatvoreni. Ovi prosvjedovaše i proti tomu, nu sve im ništa ne pomogne, jer je stajala u pokrajnoj sobi pripravna četa vojnika, koji bi bili svaki odpor odmah potlačili.

Za večere zaposjeo je major Ćirić sa satnijom konjaništva sva ministarstva, te stanove regenta i ministara, a major Račić druga važnija mjesta sa pješadijom. Medjutim je novoimenovani divizijonar Milovanović priobćio u svih vojarnah i u tvrdji, da je mladi kralj nastupio vladu. Kad se je Milovanović povratio u kraljevsku palaču, pozove kralj bivšega svoga učitelja Dokića, da sastavi novo ministarstvo, što se odmah dogodi. Sada je tekar obašao kralj u pratnji Milovanovića svo vojarne i čete u tvrdjavi, te su mu sve čete uz oduševljeno klicanje prisegnule vjernost.

Okolo polnoći bijaše sve gotovo. Biogradski gradjani nisu niti sanjali što se je dogodilo u kraljevskoj palači. Namjestnici ili regenti i ministri ostaše do drugog dana u kraljevoj palači, odakle ih pod pratnjom u kraljevskih kočijah odvezoše kući, gdje ostaše još jedan dan pod stražom.

Odmah drugog dana iza prevrata izdao je mladi kralj na srbski narod proglas, u kojem javlja, da je preuzeo vladu i da će štititi srbski ustav.

Mladomu kralju dolaze odasvud čestitke i pozdravi, a brzojavili su mu i nekoji vladari.

Kod toga prevrata igrao je najveću ulogu sadašnji predsjednik ministarstva Dokić, koji je bez dvojbe čitavu stvar dogovorio prije sa razkraljem Milanom i sve tako liepo pripravio, da nije došlo sa nijedne strane do odpora ni do prolivanja krvi.

Kralju Aleksandru neima još 17 godina, te bi bio imao čekati do punoljetnosti po srbskom ustavu još skoro dvie godine. Bivša liberalna vlada, a na čelu njoj kraljevi namjestnici, izazvali su protiustavnom vladavinom državni prevrat, a oni čute danas najviše posliedice svoga toga.

Svako pošteno slavensko srce želi mladomu kralju kod nastupa vladavine, da bi dugo vladao sa srbskim narodom mudro, trizno i slavno.

Pogled po svietu.

U Trstu, dne 19. aprila 1893.

Austro-Ugarska. U českom saboru razpravljaju o vladinoj osnovi o zakruženju sudbenih kotara. Mladoi staro Česi složiše se proti tomu zaokruženju. Osnova ta nalazi se jošte u odboru, nu bojati se, da će veleposjednici i njemački liberalci složno glasovati za osnovu, te da će zastupnici českoga naroda ostati u manjini.

Bečke novine javljaju, da je Nj. Veličanstvo cesar i kralj Fran Josip podielio bugarskomu ministru Stambulom veliki krst Leopoldova reda. Ako se ta viest obistini, tad će ona značiti, da austrijska vlada odobrava postupanje bugarske vlade.

Srbija. Kao grom iz vedra neba proniela je žica širom svieta viest, da se je mladi kralj Aleksander proglasio punoljetnimte u svoje mladjahne ruke primio upravu kraljevine. O toj promjeni pišemo obširnije na drugom mjestu, a ovdje biljožimo samo to, da se taj preokret s jedne strane pripisuje uplivu Rusije, s druge pako uplivu Austro-Ugarske.

Italija. Po čitavoj kraljevini spremaju se za veliku svečanost srebrnoga pira kraljevskih supruga, koja će se slaviti najsvečanije dne 22. t. mj. po svih gradovih Italije, napose u glavnom gradu Rimu. Medju sjajnimi gosti nalaziti će se u prvom redu njemački cesarski supruzi, zatim razni nadvojvode, princevi itd. Njemačka vlada buji se za život svoga cesara, jer je složno sa talijanskom vladom poduzela obširne mjere, da zaštiti život cesaru Vilimu. U Rimu pozatvarano je na stotine bezposlenih radnika i drugih pogibeljnih osoba, a rimsko redarstvo pojačano je njemačkimi redari, koji će paziti, da se cesaru ništa zla nedogodi.

Belgija. U toj naprednoj kraljevini buknuo je ovih dana ustanak. Radi se naime o reviziji ustava i to na korist pučanstva, koje zahtjeva sveobće pravo glasa. Na čelu pokreta nalaze se radnici, koji su ostavili radnju, te se u pojedinih gradovih, napose u Bruselju groze, da će poremetiti javni poredak. Na stotine hiljada radnika prolazi gradovima bučeć i uznemirujuć svakoga, za koga drže, da je protivan njihovim težnjam. Došlo je jur do krvavih izgreda i mrtvih glava izmedju radnika i oružničtva ili vojničtva.

Franina i Jurina

Jur. Si čuja ča i ti o kanfanarskoj Babiloniji?

Fr. Ča im se jezik pomiša?

Jur. Vero bi reć, da je najzad i kapolanu.

Fr. Ča to govoriš, ja ti to novirujem.

Jur. Ha, on uči u školi vironauk u talijanskom jeziku dicu, koja ga niš nerazumiju.

Fr. Morda čeka i on, kako neki drugi, medajicu i „ajuto" od „ligo".

Jur. On će ju čekati najbrže iz Poreča.

* * *

Fr. Si čul kako su neki naši delavci na železnici „avivali," kad su se vračali iz Trsta doma?

Jur. Vero Luca mi je povidala, da je neka talijanska šjora govorila svojim otro-

kom: „školte, školte, kome ke oiga kvei duri ščavi".

Fr. Ala baš njim je lipo rekla, jer drugo i ne meritaju.

Jur. Ma je, sram jih budi!

* * *

Jur. Poli vas sto valja inamorani va tošere?

Fr. Zač?

Jur. Jer vam vajka tošeri zapovidaju. Stari podešćat je biû kako i novi tešer, stari konšiljer je tkivâ, a novi je opeta tešor.

Fr. Ma je razlika medju njima.

Jur. A kakova?

Fr. Jedan ima fine brkove, drugi lipu bradu kao Kraljević Marko, a treći „bafo" û la todeška.

Jur. A u čem su si jednaki?

Fr. U tom, da nas svi ljube, kako i r . . koprivu.

Različite viesti.

Zaplienа. Današnji broj našega lista zaplienilo nam je državno odvjetničtvo radi viesti „Hrv. sveučilišno literarno društvo Zastava".

Diocezanske viesti. Gospodin Liberat Sloković, župe-upravitelj u Savudriji (Salvore) imenovan je subsidijarom u Žminju. Na njegovo mjesto dolazi gospodin Ante Zidarić iz sv. Marije na Krasu. Gosp. Čedomil Korbar, dub. pomoćnik u Žminju imenovan je kapelanom u Pićnu. Gosp. Ivan Marchio, dub. pomoćnik u Umagu imenovan je kapelanom u Bujah; iz Bujah dolazi na njegovo mjesto g. Gini.

† **Ivan Mrakovčić pok. Mata** umro je u Korniću dne 8. ožujka tek. god. u 94. godini svoga života. Akoprem nepismen, riedkim svojim pamćenjem i bistrim umom znao je većkrat mnogih začuditi. Uvažujuć koliko vriedi prosvjeta, oporučno je naredio dvojici sinova, da njihov baštinski dio puste za podpore djakom. Time će oto biti omogućeno i Korniću, da nam dado kojeg radnika na polju prosvjete. Ostavlja sina popa Marka i druge petero djece. Pokoj njegovoj duši i vječna mu bila uspomena!

Iz Kopra piču nam 17. t. m. Našega prijatelja i rodoljuba g. Mateja Krištofića, učitelja u ovdašnjoj kaznioni, zadesila je nova i težka nesreća. Jučer preminuo mu naime desetgodišnji sinčić Vladimir, djak na vježbaonici ovdešnjeg učiteljišta. Dobro dieto bolovalo je malo ai bolest bijaše težka, te ga nebijaše moguće spasiti. Udarac je to težak za jaduoga otca udovca, koji je, neima tomu dugo, izgubio ljuboznu supругu. Sve ga sirotu žali, najpače mi njegovi svakdašnji drugovi i prijatelji. Ufamo se, da će podnesti strpljivo i ovu nesreću uzdajuć se u Onoga, koji oblači i vedri i koji pohadja najćešće one, koji su mu najmiliji. U toj nesreći neka ga bar nešto tješi srdačna sućut i iskrena bol, koju s njim dielimo evi mi, koji ga u srce poznemo. Bog mu podielio jakosti, da podnese junački i ovaj udarac a milom pokojniku vječni pokoj. (Pridružujemo se i mi iskreno toj sućuti tamošnjih prijatelja. Op. Ured.)

Veselica ili „Sokolska večer" našeg dičnog „Sokola" može se ubrojiti medju najuspjelije zabavo toga družtva. U velikoj dvorani naše čitaonice sakupilo se mnogobrojno občinstvo sviju stališa i svake dobe iz grada Trsta i nešto iz okolice. Medju gostovi bijaše i naš zastupnik gosp. prof. Spinčić, koga je sve srdačno pozdravljalo. Sve točke programa bijahu uzorno izvedene, no odobravalo se ponajviše našemu vriednomu Borovčakovu za krasne šaljive samospjeve.

Iz Zagreba piču nam 15. t. m. Izbor u III. kotaru u našoj priestolnici a za hrvatski sabor približao nam se pred sama vrata. Dan izbora bijaše najprije opredieljen za 18. t. mj., nu vlada odreći će za 20. t. mj., jer 18. nebi bili mogli nekoji vladinovci k izboru. Vladin kandidat za taj kotar jest poznati bivši opozicijonalac sveučilištni profesor i rektor Plivorić, koji je u najnovije doba prešao u vladin tabor. Žalostno je, g. uredniče, da tako odlične osobe mnienjaju znaćaj ili političke načela, kao što je to učinio profesor Plivorić, a to jedino iz koristoljublja ili častohleplja. Kako čuto, da takovi profesori odgoje vriednih i značajnih mužova narodu, koji ih treba upravo sada više nego ikada.

Kandidat sdruženo opozicije jest bivši gradski načelnik i poznati rodoljub dr. Milan Amruš. Uz njega je svo što misli, čuti i radi neodvisno, dočim je za Plivorića sve činovništvo i oni građjani, koji ne razpolažu svojom voljom. Dr. Amruš zastupa narodne idejale; to jest oživotvorenje hrvatskoga državnoga prava, ideju slobode, samostalnosti i ujedinjenja hrvatskoga naroda.

Program Plivorićev jest program vladine stranke ili madjarske državne misao. Borba biti će vesma žestoka a nijedna stranka ne može već danas kazati, da njoj je pobjeda osjegurana. Vruća želja svakoga čestitoga Hrvata, gdjegod bio, jest bez dvojbe ta, da pobjedi hrvatska državna misao nad madjarskom.

Povodom sdruženja hrvatskih opozicija razplamsao se žar rodoljublja ne samo u uzkih granicah današnje Hrvatske, već u svih granicah današnje Hrvatske, već u svih granicah, gdje se naš milozvučni dapače i svud onud, gdje se naš milozvučni jezik razliega. To nam svjedoče mnogobrojne čestitke na svečane bankete, prireditelja u Zagrebu, Varaždinu, Brodu itd. od opozicijonalnoga gradjanstva a na proslavu toga ujedinjenja.

U današnjih težkih naših okolnostih utješljiv je pojav sjedinjenje naših opozicijah, pak se i čvrsto nadamo, da će uroditi bogatim plodom na korist milo naše domovine i na veselje svih njezinih pravih prijatelja. Bog dao bilo to do mala!

Za družbu sv. Cirila i Metoda za Istru sakupila je gdja. Avelina Fabianić u Krku za zimskih posiola u svojoj kući 20 for. Živila i ugledalo se u njezin primjer i drugo naše Hrvatice! — U istu svrhu sabralo se prigodom ustoličonja veleč. gospodina Matoja Markića na Golcu 15 for. 10 nč., koju nam je svotu priposlao veleč. g. S. A. Živili gg. darovatelji! — Nadaljo sabralo se u veselom družtvu u Ručicah, občina Buzet, 8 kruna i 40 stotinka (para).

Izpiti usposobljenja na učiteljištu u Kopru započeti će u petak dne 5. maja t. g. Toliko do znanja gg. učiteljem, koji se kane podvrći tomu izpitu.

Iz Huma piču nam dne 15. aprila t. g. — Dne 8. t. mj. preminuo je u selu Kotli nakon dugo i težke bolesti u cvatućoj dobi od 27 godina Pavao Grižnić. Pokojnik bio je plemenita srca, dobroćudne i mirne naravi, a odlikovao se osobito žarkom ljubavlju prama domovini. Kao jako darovit mladić, a k tomu radin i marljiv kao pčela, pribavi si, premda ne pohadjaše skoro nikakvih škola, osim što je bio 2 godine u poljodjelskom zavodu u Poreču, toliko znanja, da je, svršivši trogodišnju vojničku službu, desta dobro govorio i pisao hrvatski, talijanski i njemački. Razumio se osim toga i u druge korisne stvari, osobito u poljodjelstvo. Bolovao je preko godine dana, ali i u to vrieme skupljao je često seljake okolo sebe, te ih poučavao u gospodarstvu i obrtu, naposo o dužnostih, koje imamo napram našoj hrv. narodnosti. Korio je odrješito sve one kukavico, one zabludjelo ovce (a u nas ima ih žalibože mnogo), koje šaranjačkim duhom opojene mrze svoj jezik i narod. Ipak ga je sve ljubilo i štovalo, te nad njegovim svježim grobom ne plaču samo stari otac, braća i mnogobrojni rodjaci, već svi Humljani, što su i pokazali pri krasnom pogrebu dne 11. tek. mj. — Uspomena na toga čestitoga mladića neće se sjegurno izbrisati tako brzo iz naših srca.

Počivaj u miru dični Pavle, i moli se dobromu Bogu za milu nam domovinu, koju si ti tako vruće ljubio!

Prst božji. Kako javlja „Kat. Dalmacija" dogodio se je grozan slučaj u Zadru na veliku nedjelju medju vojnici. Našao se neki nesretnik, koji malo mareć za dušu, pristupio na svetu pričest bez izpovisti i kao da mu to nije bilo dosta, no progutnuv svetu čest, stavio ju svetogrdno u novčarku. Kad je došao kući, djavno, koji ne oreniti kopa, navuo ga, da pri stolu izvadi svetu čest i ruče drugovom kao u šali: vi blagujte to, a ja ću ovo. Ali s Bogom se no podruguje, govori sv. pismo i strašno božji prst nesretnika kaznio: jedva izustio gornje rieči, očuti naglu, nenadnu bol, od koje se kao gromom ošinut sruši malo kašnje na tla mrtav poceniv odmah.

Ovaj se grozni slučaj bolno dojmio svih kršćanskih duša u gradu. Nek služi medjutim na opomenu svakomu tko misli, da je moguće s Bogom šalu zbijat. A vi roditelji pazite, da dobro odgajate svoju djecu: strah božji to je vaša i vaše djece najveća sreća.

Godišnji račun „Posojilnice in hranilnice u Kopru" za upravnu god. 1892. Iz toga računa vadimo, da je imala posujilnica koncem g. 1892. svih zadrugara 331. Tečajem godine izplatila je 7 dielova (dionica) a 6 zadrugara odrekla dionice. Novih članova pristupilo je 34. Posuda (zajma) dala je za for. 29.084.

Tečajem godine uložilo se u štedionicu for. 1549; stanje uložaka iznašalo je koncem godine for. 19.540 i 96 nvč. Godine 1891. iznašala je zadružna zaklada for. 3984 i 44 nvč. God. 1892. povećala se ta zaklada za for. 418 i 86 nvč.

Stanje zadružno zaklade iznašalo je koncem god. 1892. for. 4402 i 27 nvč.

Uložke u štedionicu prima se takodjer od nečlanova zadruge a uz 4½ dotično 5% kamate.

Posude dobivaju samo članovi i to uz 6% kamato; osim toga plaćaju dužnici ½% za upravne troškove i ½% u zadružnu zakladu.

Uredovni sati jesu svake nedelje od 9—12 sati prije podne. Pisarna nalazi se kod pošte br. 808.

Najnovije i veoma omiljele skladbe za tamburaške zborove: Pošto su dosada izdane skladbe V. G. Broža primljene svuda s velikim odobravanjem, ponukalo je istoga, da i svoje najnovije skladbe izdade. I to: „Dalmacijo! Dalmacijo!" fantazija dalmatinskih pjesama i plesova (ciena partiture for. 1.50). — „Primorkinja", mazurka posvećena riečkomu damskomu tamburaškomu zboru (for. 1). — „Jedna noć u Zlatnom Pragu", fantazija čeških narodnih pjesama i plesova (for. 1.50). — „Karlovčanka sam", polka francais, posvećena karlovačkim krasoticam (for. 1 isti komad i za glasovir). — „U zagorskoj šumi", glazbena slika (for. 1). — „Od Šumavo do Krkonoša", karišik najpopularnijih čeških pjesama (for. 1.50). — „Karlovčanka sam", polka francais, posvećena karlovačkim krasoticam (for. 1 isti komad i za glasovir). — „U zagorskoj šumi", glazbena slika (for. 1). — „Od Šumavo do Krkonoša", karišik najpopularnijih čeških pjesama (for. 1.50). — „Adam — valčik", iz operete „Ptičar" (Vogelhändler) od C. Zellera arr. Broža (for. 1.50). — „Stante zvijezde!" Serenada za bariton iii mezzo sopran uz pratnju zbora (for. 1, isto i za glasovir). — Mnogobrojne narudžbe prijašnjih kompozicija ponukale su skladatelja, da iste dade litografirati, tako, da se ove sada uz sniženu cienu dobivaju: „Domovina moja", fantazija čeških pjesama for. 1.50. (Komad ovaj bio je na koncertu i jour-fixu zagrebačkog tamburaškog družtva „Kolo" velikim oduševljenjem primljen). „Iz hrvatskog Primorja", fantazija hrvatskih pjesama sa kolom for. 1.50. „Ljubim Te", mazurka for. 1. „Perka" polka française for. 1. „Spavaj sladko", serenata za brač uz pratnju zbora for. 1 (isti komad i uz pratnju glasovira). Sliedeći komadi udešeni su samo za brač I. uz pratnju glasovira: „Au revoir", romanca for. 1., „S bogom more", pjesma sa varijacijama od A. Katkića, arr. Broža, „Le Carnaval de Venise", fantazija sa predigrom, themom i varijacijama od Lemontona, arr. Broža od Braga, arr. Broža for. 1, „Ständchen" od F. Schuberta arr. Broža for. 1, „Menuett" od Boccherinia, arr. Broža. Sve ove skladbe dobivaju se kod skladatelja V. G. Broža Rieka-Sušak.

Lutrijski brojevi

Dne 15. aprila

Trst	31	74	36	43	15
Linc	79	88	52	59	24
Budapest	57	12	66	4	82
Innsbruck	60	87	10	11	32

Dne 19. aprila

Prag	86	57	29	44	66
Lavov	5	33	88	44	39
Hermanstadt	79	75	6	60	50

Listnica uredničtva.

Gosp. B. P. Premjenili smo ponješto, da ne bude na Vas više; učinili domo kako pišeto i poslati bar knjiga. Srotno!

Listnica uprave.

Gosp. I. B. u S. Istina je, da je plaćeno sve do konca god. 1892. za C. M., ali mi njega no tražimo, već C. J. ili je to jedna to ista osoba?

Gosp. D. F. u P. Vaš račun je poravnan do konca god. 1891. Primili smo od Vas u svemu for. 9 i to od 1. julija 1887. te nas ide do konca tek. god. for. 4. Zdravo!

Gosp. A. F. Po naših računih nije plaćeno za tekuću godinu. Živili!

Gosp. M. S. Lovran. God. 1893 primili smo f. 2, ali je ubilježismo za god. 1891; god. 1892 nepriimesmo ništa; tako ostaje nam kod Vas for. 4 za 1892 i 1893. Ako želite posanke podatke, kada i koliko primismo od Vas, izvolite nam to javiti. Živili!

Gosp. I. G. Sušak. Stiglo nam u redu

Gosp. S. P. Kozica. Isto za 1892. i 1893.

Uplatili su nadalje za „N. Sl." gg.: T. I. Malinska for. 2. V. I. Beloj for. 5. K. J. Pula for. 2·50. M. J. Sv. Lovreč for. 2·50. K. L. Žbandaj for. 1. S. J. Žbandaj for. 1. M. M. Karpan for. 4. Akad. družtvo „Hrvatska" Graz for. 5. V. J. Krbune for. 2·50. B. I. Krk for. 5; C. dr. I. Rim for. 5. Sam. Fr. Trst for. 2. H. F. Lovran for. 5. J. M. Jelšane for. 2. L. dr 8. Zagreb for. 2·50. J. J. Premantura for. 4. S. F. Volosko for. 2. H. A. Opatije for. 2. K. I. Novavas for. 2. G. I. u V. (oglas) for. 2. R. M. Središče for. 1. N. f. Mačinec for. 2. Kot. školsko vieće Volosko for. 2. G. P. Kozala for. 2. T. M. Malinska for. 2·50. S. I. Kraplna for. 5. S. H. Boš (oglas) for. 4·05. S. A. Hrastovica for. 2. T. V. Karlovac for. 5. Občina Žminj for. 7. K. A. Barilović for. 5. D. E. V. Možirlce for. 2·50. M. B. Prag for. 2·50. D. E. Brgud for. 2. G. M. Medulin for. 2. B. P. Lošinj for. 18. C. M. Boš for. 1. G. A. Novigrad for. 2·50. F. J. Šušak for. 2. K. dr. V. Lošinj for. 2·50. P. I. Kopar for. 1. K. dr. I. Varaždin for. 7. K. K. Tržić for. 1·25. T. M. Baška for. 2. A. I. Pula for. 2. L. J. Montrilj for. 5. Z. V. Volosko for. 2. P. H. Gorica for. 6. S. M. Samobor for. 5. Občina Dobrinj for. 10. Trž. bralno in podp. dr. for. 2·50. F. A. Gorica for. 5. D. F. Pula for. 5.

(Sl. odi.)

Javna zahvala.

Svoj gospodi i prijateljem, koji su nas prigodom svečanog otvorenja našeg družtva mnogobrojno posjetili, te isto družtvo časopisi, knjigami itd. podarili, napose dičnim rodoljubom iz Pule, budi ovim izrečena naša najsrdačniju zahvala. Osobam pako, koje nam kopaju grob, koje nam čine svakojake zaprieke i koje nas dapače i javno grde, sporučamo: Bog vam daj pamet! Bog vam prosti, jer neznate što činite!

U Marčani, dne 17. aprila 1893.

ODBOR

„Katoličkog družtva sv. Josipa".

Poziv!

Gospoda članovi „Kotarske gospodarske zadruge" u Buzetu pozivlju se na glavnu skupštinu, koja će se držati u Buzetu dne 4. maja u 10 sati u jutro sa sliedećim dnevnim redom:

1. Izvješće tajnikovo o radu u godini 1892.
2. Izvješće blagajnikovo.
3. Proračun za godinu 1893.
4. Odluka na molbu D. Fl., da mu se pusti nagrada na bika.
5. Ini predlozi.

„Kotarska gospodarska zadruga"

U Buzetu, dne 18. aprila 1893.

Nič več kašlja!

Balzamski petoralski prah ozdravi svaki kašalj, plućni i bronkijalni katar a dobiju se u odlikovanoj ljekarni

PRAXMARER (telefon 207) „Ai due Mori"

TRST: Piazza grande. 47—52

Poštarske pošiljke odpreme se odmah uz 55 nvč. ili tolike listovnih maraka. Pozor pred prevarom.

U radionici klepara

GIUSTO BIASUTTI

opunomoćenoga graditelja vodovoda u željeznih cievih Via Barriera vecchia Trst broj 10 gradi i drži na skladištu kupolji u posudah, sa stolicom sa ili bez peći iz cinka čvrsto gradjene, te izvadja i druge radnje klepарske uz najnižje cienе. Ilustrovani cenik dobivaju se gratis. 45—52

Ernest Šverljuga

brijač

ulica Stadion br. 1, Trst,

preporuča se 20—4

p. n. slavenskomu občinstvu Trsta, okolice i bližnjih istarskih mjesta za blagohotan posjet.

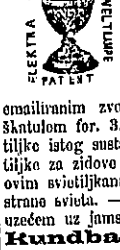

Izvanr. novost!

Elektro-bliesk-čudovita svietiljka. Najbolja, najcienija i najtrajnija svietiljka novijeg doba! Svietlo mirno, poput električnoga sjajno! Porabna petroleja vrlo malena. Sve neprilike drugih svietiljaka izključene su kod ove. — Ciena tih vrlo praktičnih svietiljka, posve iz nikela, sa emailiranim zvonom, okruglim stienjem i sa škntulom for. 3. Vrlo praktične viseće svietiljke istog sustava for. 2.90. Čudovita svietiljke za zidove for. 3.25. Najbolja svjedočba ovim svietiljkam jest množtvo naručba na sve strane svieta. — Razašilje je poštanskim pouzećem uz jamstvo središnje skladište **M. Kundbakln Beč**, II., Glockengasse 2. 8—8

EPILEPSIJA

(božjast)

ozdravljiva brez povrnitve, tisući moreju dokazati ta čudezni vspeh znanstva. —

Natančna poročila s povratno marko je pošiljati: 16—18

„Office Sanitas" Paris

30. Faubourg Montmartre.

Drogerija

Augusta Rizzoli-a

ulica Malcanton br. 13 u TRSTU

skladišče svieča voščanih, ljekovitog ulja, mineralnih voda, raznih crnila, boja i kistova, sapuna mirisavih i za pranje. 45—52

Drogerija

Arturo Fazzini u Trstu

Ulica Stadion 22. — Telefon 519.

Velik izbor mineralnih voda, samoljenih boja na ulju najfinije vrsti; crvene, žuto, zelene, višnjeve i crne po 28 nvč kilo. Olovno bjolilo po 32 nvč. kilo; tutijno bjelilo najfinije po 40 nvč kilo. Osim toga velik izbor bojah na vodu i kistova svake vrsti po cienah, s kojimi nije moguće konkurirati.

Skladišče glasovitog pokrepitolja od Kwizdo (Korneuburger Viehkräpulver) za životinje. Izbor mirodija, boja, fiokova — skladišče sumpora i modro galice za porabu kod trsja. Naručiteljem dajo se brezplatna poraba telefona. 42—52

Jedino družtvo pločara

Petar Levichnik i dr.

Osobiti ovrštitelji radnja cementom postignuv u tom do sada svuda najboljі uspjeh, o čemu posjeduju mnogobrojne svjedočbe za izvedeno razno sustavo shodova, kamenica za bašče itd. itd. Izvadjaju cementiranje zidova, izvana to iznutra jamčeć za nepromočivost; nadalje bilo kakvo shodište u cimentu Portland sa kamenjem bilo koje bojo i mramora, obavljaju laštenje shodova to odstranjenje vlago i smeada. Izvršuju svaki popravak ur jako obaljeno cieno. Radnje obavljaju najvećem brzinom ovdje i u pokrajinah, Dalmaciji, Istri itd.

Za naručbo dosta je napisati dopisnicu. **Svaka radnja je zajamčena.**

U nadi, da ćemo biti radnjami počašćeni kano do sada, bilježimo se sa štovanjem

Družtvo pločara

PETAR LEVICHNIK I dr.

Ulica Madonnina br. 21, I. kat, vrata 11.

52—45

C. kr. izključivo povlašćene

štrcaljke proti mildevu

inžinira Živica

jest najbolja medju svimi štrcaljkami za trto; jest jednostavna, lahka, čvrsta, trajna, prikladna, neumorljiva, brza, štrca malo tekućino, to se liniko upotrobljuje za sve kovrstne trto.

Prodaje jih se takodjer i kod njekojih trgovaca u pokrajini.

Pošilje se jih po pošti franko proti poučzoću:

podpunu štrcaljku za . . . f. 10.—
istu za cievi bez brenta . . „ 8.50

to prospekte gratis.

Preporuča takodjer drugo predmete i svojo radnje:

ŽIVIĆ i drug.

u TRSTU, ulica Zonta broj 5

inžinirski ured, skladišče strojeva i dotičnе tvarine; zastupstvo tvornica, mekanička radionica.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na		V kapelcesnik na	
4-dnevni odkaz	2½%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	2½%	3-mesečni „	2½%
30- „	2¾%	6- „	2½%

Vplačevanja avstr. vrednostnim papirjem, katori so nahajajo v okrogu, pripozna se nova obrestna tarifa na temelju odpovedi od 17. in 21. odnosno 12. junija.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2% na vsako svoto.
V napeljenih brez obrezti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Colovec, Ljubljano, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Jolnograd, — brez troškov.

Kupnja in prodaja

vrednostij, divis, kakor tudi vnovčenje kuponov pri odbitku 1% provizije. 24—8

Predujmi.

Sprejemajo se vsakovrstna vplačila pod ugodnimi pogoji.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odpritjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednostli obresti po pogodbi.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem curzu.

Trst, 1. aprila 1893. 8—24

Krasne uzorce zasebnikom pošilja zastonj in franko.

Bogato knjige z uzorci, kakoršnih še ni bilo, za krojače nofrankovano. Jaz no popušćan. za 2½, ali 3½ goldinarjev pri metru, no dajem daril krojačem, kakor to dela konkorenca na račun zadnje roke, ampak imam le trdne in čiste cene, tako, da mora kupiti vsak zasebnik dobro in ceno. Prosim torej zahtevati le mojo knjigo z uzorci. Svarim tudi pred pismi konkurence, ponujajočoj dvakrat toliko popustka.

SNOVIJ ZA OBLEKE.

Peruvion in dosking za častito duhovščino, pred plasno snovi za uniforme c. kr. uradnikov, tudi za veterane, ognjegasce, telovadce, livreje, sukna za biljarde in igralne mize, preproge za vozove, loden nepremočen za lovske suknje, snovij za prati, potno ogrtače od gld. 4-14 itd. — Eder hoče kupiti vredno, poštene, trajno, čisto volneno suknene blago, ne pa dobor kup cunje, ki so komaj toliko vredna, kolikor so plača krojaču, obrne naj se do

IVANA STIKAROFSKY v BRNU

24—19 (v tem Manchestru Avstrije) 24—10

Največja zaloga fabrikskega sukna, v vrednosti ½ milijona gld.

Da pojasnim velikost in zmožnost izjavljam, da moja roka združuje največe izvažanje sukna v Evropi, izdelovanje kamgarnov, potrebščin za krojače in veliko knjigovezniee le za lastne namene. Da se prepričа o vsem tem, prosim slavno občinstvo, da si, kadar mu prilika nanese, ogleda velikanske prostore mojih prodajalnic, kjor ima posla 150 ljudij.

Pošilja se le po poštnem povzetju.

Dopisuje v nemškem, madjarskem, češkem, poljskem, italijanskem, francoskem in angleškem jeziku.

KAMNIK (STEIN) u KRANJSKOJ

KNEIPP-OVO lječilište.

postaja željeznice; liečenje pod upravom specijalnog liečnika, koji je tri godine postigao najbolji uspjeh. — Liečilište je otvoreno od 1. maja do 15. oktobra. — Upute o zavodu i o stanovih daje ravnateljstvo liečilišta. 3—1

Bogat izbor

počata od kaučuka i kovnih, jednostavnih i umjetničkih počata za urede, razna urezivanja, kovnih tablica za stanove, kliše, tvoriva, velikih počata za označivanje pošiljaka, monograma, crnila neizbrisivog za pečate itd. za najniže cene. — Prodavači i agenti dobiju dobar popust. U pokrajinu idu pošiljko uz pouzeća.

G. BATTARA i dr.

TRST 40—52

ulica sv. Katarine br. 3.

Tvornica počata i sličnih predmeta.

Teodor Slabanja

Srebrnar u GORICI (Görz) ulica Morelli 17.

preporuča se preč. svećenstvu za izrudjenje crkvenog posudja i orudja iz čistoga srebra, alpaka, mjedi, kano: **moštranca, kaleža** itd. po najnižih cienah u najnovijih i krasnih oblicih. Staro predmete popravlja, te ih u ognju posrebrni i pozlati.

Da si uzmognu i manje imućne crkve nabaviti raznih crkvenih predmeta, staviti će se na želju preč. gospode nabavljača vrlo povoljne platežne uvjete.

Ilustrirani cienik šalje franko.

Šalje sve predmete dobro omotane sa poštarinom franko! 24—8

Odlikovana zlato medaljo: Bruxelles 1892.

Najboljše sredstvo za

želodec

katero želodec in opravlja prebavnih dolov života krepča in tudi odpre život pospešuje, 15—26 jo

tinktura za želodec,

katero pripravlja

Gabrijel Piccoli,

lekar „pri angelju"

v Ljubljani na dunajski cesti.

Cena 1 steki. 15 novcev.

Izdelovatelj razpošilja to tinkturo v zabojčkih po 12 steklenic in več. Zabojček s 12 steki. stane gld. 1.86; s 24 gld. 2.60; s 36 gld. 3.84; s 44 gld. 4.20; 55 steki. tehta 5 kg s poštno težo in volja gld. 6.26; 110 steki gld. 10.80. Poštnino plača vedno naročnik.

Dobiva se v lekarnah v Trstu, na Primorskem, v Istri in Dalmaciji.

F. EPPICH slikar via Arcata iz hiše 45 sve radnje spadajuće u slikarsku struku, kao grbove, dekoracije, slikana stakla, dvora, mramore i drvo itd.

Knjižara L. Hartmana (Kugli i Deutsch), Zagreb, ulica br. 2.

J. PSERHOFERJA

lekarna v Beču, Singerstrasse broj 15.

zum goldenen Reichsapfel.

Kričistilne krogljice, nekdaj imenovane univerzalne krogljice, znano domače odvajajočo sredstvo.

Jedna škatljica z 15 kroglicami stane 21 kr., jeden zavitek šestih škatljic 1 gld. 5 kr., pri nofrankovani pošiljatvi po povzetju 1 gld. 10 kr.

Ako se denar naprej pošlje, ni troba plačati porto, in stano: 1 zavitok krogljic 1 gld. 25 kr., 2 zavitka 2 gld. 30 kr., 3 zavitki 3 gld. 35 kr.; 4 zavitki 4 gld. 40 kr., 5 zavitkov 5 gld. 20 kr.. 10 zavitkov 9 gld. 20 kr. (Manj, kot jeden zavitek se no pošilja).

Prosimo, da se izrečno zahteva

„J. Pserhoferjeve kričistilne krogljice"

in paziti je, da ima pokrov vsake škatljice isti podpis J. Pserhofer v rdečih pismenih, katerega je videti na navodilu za porabo.

Balzam za ozebline J. Pserhoferja 1 posodica 40 kr., prosto poštnino 65 kr.

Trpotčev sok, 1 stoklonica 50 kr.

Amerikansko mazilo za trganje 1 posodica 1 gld. 20 kr.

Prah proti potenju nog, škatljica 50 kr., poštnino prosto 75 kr.

Balzam za goltanec, 1 stoklonica 40 kr., poštnine prosto 65 kr.

Zivljenska esenca stoklonička 22 kr.

Angležki balzam, stoklonica 50 kr.

Fijakerski prsni prašek, 1 škatljica 35 kr., poštnino prosto 60 kr.

Tanokininska pomada J. Pserhoferja, pospešuje rast las, škatljica 2 gld.

Univerzalni plašter prof. Steudela, posodica 50 kr.. poštnine prosto 75 kr.

Univerzalna čistilna sol A. W. Bullricha, domače sredstvo proti posledicam slabe prebave, 1 zavitok 1 gld.

Razvon imenovanih izdelkov dobivajo se še druge tu- in inozemske farmaceutične specijalitete, ki so bile po vsih avstrijskih časopisih oznanjone; in so na zahtevanjo točno in v ceno proskrbljajo tudi predmeti, kojih ni v zalogi.

Razpošiljanja po pošti vrše se točno, a treba je denar poprej doposlati; večja naročila tudi po poštnem povzetju.

Pri dopošiljatvi denarja po poštnej nakaznici, stane porto dosti manj kakor po povzetju. 12—12

Naručbe prima knjižara Lav. Hartmana (Kugli i Deutsch), Zagreb, ulica broj 2.

KAČIĆ

Razgovor ugodni naroda slovinskoga.

Sa tumačem manje poznatih rieči. — Četvrto sa **46 orig. slika** uređeno izdanje.

Cieno tvrdo uvezano sa krasno bojadisanim omotom for. 1.

Ovo je dosolo najljepše izdanje to obljubljeno knjige, pa jo s toga i naišlo na priznanje cjelokupnoga hrvatskoga novinarstva. Neka nitko ne propusti nabaviti si ovo liepo i i krasno izdanje, koje je uz ostalo i dosta jeftino.

Ilustrovano sa 25 slika.

VIŠKI BOJ.

Napisao i priredio *S. Kunićić.*

Cieno tvrdo uvezano sa omotom u bojama 1 for. 40 nč.

Jedna od najzanimivijih knjiga, što je izašla u našoj nakladi, jest bez sumnje ova. U njoj su sabrane sve **uspomene znamenitoga viškoga boja god. 1866.** — Knjiga će zanimati sve Hrvate, a osobito junačke Dalmatince i mornare.

Zagrebački Album plesova

za **glasovir.**

Sadržavajuć 14 plesova od obljubljenih domaćih skladatelja.

Krasno opremljen, ciena 2 for. 50 nč.

U njem imade novih kompozicija za glasovir dvoručno od Zajca, Kuhača, Eisenhuta, Fallera, Vilhara, Bosiljevca, Šestaka, Žerta i drugih. — Upozorujemo na taj prvi pojav na glasbenom polju naše krasotice glasovirašice, neka ne propusti njihova nabaviti si taj album. U njem imade 3 valčika, 1 brzopolka, 3 mazurke, 3 koračnice, 2 četvorke, 1 kolo, 2 polke français. Plesanja dosta za 2 for. 50 nč.

Našim Hrvaticam glasoviračicam i pjevačicam, našim guslačem, učiteljima

GLAZBA

List za crkvenu i svietovnu glazbu i dramatsku umietnost.

i svakomu, koga zanima, preporučamo novi list. — *Ciena na cielu godinu for. 3.* — Izlazi mjesečno jedanput. — Svakomu broju priložen je muzikalni prilog, koji će sadržavati lagljo i teže kompozicije za glasovir, gusle, orgulje, pjevanje itd. — Prvi broj šiljemo svakomu tko zahtjeva badava na ogled. 6—5

Naručbe prima knjižara Lav. Hartmana (Kugli i Deutsch), Zagreb, ulica broj 2.

Prima naručbe na sve knjige, ako i nisu ovdje oglašene. Popise razašilje badava.

Izdavatelj i odgovorni urednik **Mate Mandić.**

Tiskara Dolenc.

Broj 17. U Trstu 27. aprila 1893. Godi[illegible]

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja po pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (vaglia postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. za godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Interpelacija

zastupnika Spinčića i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina ministra predsjednika i upravitelja ministarstva nutarnjih posala grofa Taaffe-a.

(Konac.)

III.

Javni činbenici u Primorju.

Za bolje razjašnjenje stanja u toj zemlji neka služe još sliedeće okolnosti i činjenice.

Činovnika, kakav je c. kr. namjestnički savjetnik vitez Elueckegg, o kojem govori pobliže interpelacija 21. marča t. l., ako se iznaša proti njemu pritužbe, zagotovljuje namjestnik unapried, prije nego li se povede odnosno izvide, da mu se neće ništa dogoditi, i takva činovnika označuje se, po svoj prilici na temelju obavještaja namjestnikovih, kao zasluženoga činovnika.

Činovnik, kakav je c. kr. kotarski poglavar vitez Schwarz, kojega se način poslovanja opisuje u interpelaciji 16. marča t. g. (večernja sjednica), da se hvali sa protekcijom c. kr. namjestnika.

Politički činovnici, proti kojim su se talijanski listovi, ma i bez pravoga temelja prituživali, bili su ponovno premješteni, ili su za shodno obnašli, da se odreku službe (Simzig, Manzano, Fedrigotti).

Savjetnici kod c. kr. namjestničtva, kao i većina političkih činovnika, nepoznaju hrvatskoga ili slovenskoga jezika, a u novije vrieme primaju se kao politički činovnici mladi ljudi, koji ne poznaju ni malo toga jezika, tako da većina političkih činovnika ne može niti obćiti sa hrvatskimi i slovenskimi strankami u njihovom jeziku — a kamo li da bi poznala potrebe slavenskoga pučanstva ili bila prema njemu blagonaklona.

Državni odvjetnici i izvršni sudci dobivaju pohvalne dekrete, gdje je to u prilog političkoj oblasti u Primorju, i prije nego li postanu odnosne odsude proti Hrvatom pravomoćne, kao što se je to dogodilo u slučaju kašteliraskom; drugi državni odvjetnik, kojega postupak je spomenut u interpelaciji dra. Gessmana od 28. februara t. g., predlaže se na odlikovanje; državni odvjetnici, kao i drugi sudbeni činovnici nalaze se pod kobnim uplivom političke oblasti (vidi govor dra. Laginje od 16. februara t. g.); Hrvati i Slovenci odsudjuju se i kod porote po njihovih političkih protivnicih; sudbene razprave provadjaju se često pomoćju tumače, jer ima mnogo i sudbenih činovnika, koji ne poznaju hrvatskoga ili slovenskoga jezika, i jer je takovih više upravo u posliednje doba imenovano bilo.

IV.

Druge činjenice, koje ilustriraju položaj Primorja. — Službeni listovi. — Slavenska liturgija. — „Lega Nazionale" u potjeri za slavenskom djecom. — Zaštitnici „Lege". — Istra, Trst, Gorička jesu li talijanske zemlje? — Italija, irredenta i njezini vjernici. — Strančarstvo. — Primorje Italiji.

Uz obstojeće školsko odnošaje, koji bijahu ocrtani imenito u govoru zastupnika Spinčića od 28. jenara t. g., ne brine se niti za to, da bi se u buduće uzgojilo činovnika, koji bi poznavali hrvatski ili slovenski jezik.

Službeni list trščanske vlade zajedno sa svojim prilogom izdaje se talijanskim jezikom, te taj kao i vladom podupirani listovi u prilog su Talijanom a proti Slavenom.

Hrvati i Slovenci su talijanskim obćinskim i zemaljskim tjelom i tamo na milost i nemilost izručeni, gdje bi bili dužni umješati se državni organi.

Namjere Talijana pospješuju ćak i neke crkvene oblasti, imenito tim, da, kako same izjavljuju, pod uplivom vlade, nastoje uništiti starodavnu porabu hrvatskoga jezika u crkvi.

„Lega nazionale", nasliednica razpuštene „Pro patria", ide za tim, da ustanovljivanjem talijanskih škola u slovenskih ili hrvatskih mjestih i tim sdruženim lovom za slovenskom i hrvatskom djecom potalijanči Slovence i Hrvate a tim i pokrajinu; pokazuje svoju djelatnost takodjer kod raznih izbora i razvija se sve više kao političko družtvo za širenje irredentističkih ideja — i biva po vladinih organih zajedno sa listovi jako brižno zagovarana.

Na izjave Hrvata, da u monarhiji Habsburga, u nekojih pokrajinah obstoji talijanska narodnost, ali da neima nijedne talijanske pokrajine, i da je obala austro-ugarske monarhije većinom slovenska i hrvatska, izjavljuju Talijani, koji su u prilično velikoj manjini naprama Hrvatom i Slovencem u Primorju, „da je ne samo istarska morska obala, nego i ciela Istra, grad Trst i goričko zemljište po svojoj povjestnoj prošlosti, i po svojih kulturnih kao i dušovnih i etnografičkih odnošajih talijansko"; oni označuju inače u govorih, u raznih sborovih, u knjigah i novinah, Istru, Trst, Goričku-Gradišćansku kao talijansko pokrajine, dà u knjigah i novinah, koje se u Primorju mnogo čitaju, kao dielove talijanskoga kraljestva; medju njimi ima „Italia irredenta" svoje pristaše (gle razpravu vodjenu u Beču 17. i 18. decembra 1891.), proti kojim mora biti spomenik petstogodišnjice pridruženja Trsta kući habsburžkoj dan i noć stražen; oni slave i često bez prigovora muževe, odsudjene radi irredentistički-veleizdajničkih požuda i radi bacanja petarda, i pozivaju, da se takove sliedi (interpelacija dra. Gessmana i drugova od 28. februara 1893.), i pjevaju javno irredentističke pjesme (interpelacija zastupnika Alfreda grofa Coronini-a od 15. marča 1893. večernja sjednica); oni psuju, napadaju i grozo se Hrvatom i Slovencem (interpelacija od 21. marča t. g. i drugo), i klevećju jih, imenito njihove svećenike, u mnogih predjelih jedine izobražene osobe — na koje se državne oblasti u doba pogibelji poglavito obraćaju, i kojih ugled nastoji se sada i sa strane namjestnika i nekih kotarskih poglavara kod pučanstva oslabiti —, ako se zakonito zauzmu za prava Hrvata i Slovenaca, kao dražitelje, buntovnike, izazivače (interpelacija zastupnika dra. Bartoli-a i drugova 8. februara 1893. i drugdje); oni klevećju slovenska književna družtva i čitaonice, kao i slovenske profesore, najsramotnijim načinom (Corriere di Gorizia od 9. marča 1893.); oni agitaju na sve načine, bez razlike stališa i zanimanja, no možda za njihova zakonita prava, nego proti vršenju zakona naprama Hrvatom i Slovencem; oni se ćute uvriedjenimi u njihovih patriotičkih čuvstvih, imenito u posliednje doba, ćak i pjevanjem i govorenjem Hrvata i Slovenaca u njihovom jeziku, i pjevaju pospršno za njimi, da se u Primorju smije samo talijanski govoriti; i nazivlju se pri svem tom kao „miran i časti vriedan živalj" — a takovimi jih predstavljaju takodjer oblasti —, i priredjuju, kao izobraženi ljudi medju ostalimi, namjestniku slavnosti, koje idu jedino i samo njegovoj osobi, koje nisu ništa drugo, nego „čin izobrazbe, izkazanje štovanja, časti i simpatije za osobu namjestnika" (gle u Poreču izlazeći list „L' Istria" od 2. julija 1892., koj se je čitao u raznih mjestih Istre); oni u obće ne skrivaju svojih osjećaja, uporabljaju sva moguća sredstva za potalijančenje Primorja, i bivaju po vladinih organih izravno ili neizravno podupirani.

Hrvati i Slovenci usuprot, koji sačinjavaju veliku većinu stanovničtva Primorja, koji su u svojih pravih u svih obzirih javnoga življenja prikraćivani i dušovno i tvarno posve zanemareni, nezahtjevaju za se nego pravo i zakon, u okviru monarhije njihove zakonite habsburžke dinastije, smatraju svojom svetom dužnošću naprama svomu cesaru i kralju stupati proti talijanskim požudam, i postupa se s njimi kao sa tudjinci ili kao sa bezpravnimi državljani, i — ako zahtjevaju vršenje zakona i vrše svoja politička prava — ne samo da se jih označuje kao dražitelje, buntovnike, izazivače, izgrednike itd., nego se jih svakojakimi sredstvi proganja i odsudjuje, a tim i ogorčuje ili pojedince takodjer omalošršuje, i to tim više, što Talijani takav postupak u svoje svrhe upotrebljuju i njim medju ostalim vele, „da njim sav napor ništa ne pomaže, jer kotarski glavar, namjestnik, sudac, biskup sa Talijani drži, i da se moraju pokoriti Talijanom".

Pošto je to tako;

pošto c. kr. oblasti i njihovi predstavnici uredi i školami i svim svojim postupkom, zemaljska i obćinska zastupstva, novine, u nekih dielovih i same crkvene oblasti Talijane podupiru, a Hrvate i Slovence zatiru, i pošto se to nikomu, niti drugoj državi za volju nebi smjelo dogadjati, niti se može ikako opravdati;

pošto se u Primorju u obće tako postupa, da se viši častnik, njemačko narodnosti, koj je prije godine 1866. služio u

PODLISTAK.

PJESME.

Spjevao **Anton Terezin.**

(Nastavak.)

Izpovied.

IV.

Ovako sad na putu svom,
Na povratku u mili dom,
U mislih Janko sve ponavlja
I ruku si na čelo stavlja;
Al' sav se strese kad se sjeti,
Što naloži mu otac sveti.
Na zemlju bje već pao mrak
I zadnji sginô sunca trak,
Kad Janko svom se zbliži domu;
Tuj srete prvu mladu momu;
Približi joj se i u stravi
Ovakav upit njoj upravi:
‚Ded kaži, dievo, je li čija
U mjestu danas luč utrnu?'
Al za srce ga štipnu zmija,
Kad začu: ‚Julka k nebu prnu'.

*

U gradu vlada noćca gluha,
A vani biesno vihar vije;
Nit živog nema nigdje duha.
Nu tko se ono s vihrom bije
I juri u tom mraku gustom?
Pa kamo? — Bože! — k groblju pustom!
Je l' davni morda pokojnik?
O ne, već skrušen pokajnik.
U mrtvih stan već eno stiže;
Al' kosa mu se nakostrieši
Kad zviždnu vihar, zadjev križe,
I u kapelu krok pospješi.
Tuj minu njega smrtna strava,
Gdje vječnom u snu Julka spava.
U odprtoj ju škrinji eno!
Konôpac zvonca joj u desni.
O kol' je krasno lišce njeno!
Angjelak, misli, spi nebesni;
I padši nice, molit uze,
U nebo s dragom da mu poći,
I gorke pri tom ronit suze.
Pa gle na jednom u pô noći
Uzdrma hram kô zemljotrca
I Julkin se pomaknu lies,
I zacilinku zvončić sam:
— To vihar trošni drmnu hram. —
Kô strašnog iz snu Janko skoči.
Al' što to vide njegve oči?
Da l' vide il' to ljubav sa'ara,
Da l' vide il' ga savjest kara?
U liesu eno dieva sjedi,
U draga svoga milo gledi
I mašnć rukom zove k sebi.
U prvi mah se Janko snebi.
Al' njenog oka pogled blag
Primiri prvi njegov strah,
I jedva šapćuć ime: Jul'ja,
Do liesa joj se plah došulja;
Pa legnuv do nje baš u škrinju,
O grudi joj se svine zdene,
Nad sobom pokrov tad okrene
I pokri skupa sebe i nju.
Kapetom lih još jek zaječi
Tih Janka mrtvog zadnjih rieči:
‚Dà, živa 'l mrtva Janka svoga
Ti najveć ljubiš iza Boga' —
A vani vihar reć bi puše:
‚Na groblju dvie se ljube dušo'.

Tri djaka.

Do tri djaka siromaka
Krv iz žilah Vinku srču,
Pak će jedan od tih djaka:
„Hej! već nema niš' u vrču!
Tko će platit jošter kupu?"

Najmladji će u tom skupu:
„Zaželi si svak' imanje,
Što bi rado svojim zvati;
Čije bude ponajmanje,
Onaj neka kupu plati".

Prvi reče: „ja bih rada
Bit milanske crkve gosom,
Ali nek bi ona tada
Napunjena bila prosom;
Pak da svako zrna ovih
Milanskim se stvori hramom,
Koj, napunjen alemovi,
Da pripada meni samom".

Drugi reče: „kad bih smio,
Rad bih gospar mora bio,
Al' da Bog ga, što ga stvori,
U kapljice sveg raztvori,
A na božje budi slovo
Svaka kaplja more novo;
Kaplje u tih morih novih
Neka budu alemovi".

Najmladji će u tom skupu
Prvom na to: „platî kupu
Ti milanske crkve goso!
Čorav vam je bio posô;
Najveće je moje blago:
Meni pak bi bilo drago,
Da bi gosu onog prosa
Pokosila smrtna kosa,
A to isto još bih radje
Da i gosu mora snadje;
Alem-kama tad gospodar,
Liepi bih vam saz'dô odar".

KASTAV-GRADU.

Na stieni tamo još mi stojiš
I čvrst i jak i smjel,
I ponosno mi barjak dižeš
Crveni modar biel;
Ej grade moj,
Ej diko moja stara
Ta tvoja krš
Hrvatskog puna žara,
Kô da mi veli:
Ti, sokole smisli,
Ded čuj mi zapis svet·
Il Hrvat biti,
Il radje mriet!

Ja rieči nemam,
Da ti slavu pojem,
A žica puknu
Na gudalu mojem.
Sa milja drhću
Moje mlade grudi,
A tajno čuvstvo
Moje srce budi,
I ustne šapću:
— Bio proklet, kliet
Ja Hrvat bit ću,
Il radje mriet!

Volosko u ožujku 1893.

R. Katalinić Jeretov.

Mljetačko-Lombardiji, izrazuje, da se stvari u Primorju tako pripravljaju, kao što su se pripravljale u Mljetačkoj-Lombardiji prije godine 1866., i da talijanski listovi Primorja i same tada Italiji izručeno Slavene sumnjiče, ako ma i skromno svoju narodnost iztaknu;

pošto ima mnogo znakova, koji daju slutiti, kao da bi dani spasa i oslobodjenja iz veriga — o kojem se je prije nekoliko godina tajno širilo spise — bili blizu, i pošto se po Primorju raznosi glas, da ima biti isto Italiji izručeno, što ćak viši sudbeni činovnici mniju i izražaju;

i pošto bi do toga, kad i nebi to bila namjera vlade, odnarodjenjem Slavena Primorja — za koje se na sve načine radi — i proti volji vlade ipak moralo doći,

uslobadjaju se podpisani upraviti na njegovu preuzvišenost ministra predsjednika i upravitelja nutarnjih posala — kojega se odgovorom na neke interpelacije radi stanja u Istri neposredni poznavaoci toga stanja čude, te ih u najboljem slučaju krivim obavještajem pripisuju — sliedeći upit:

„Je li njegovoj preuzvišenosti poznato ovdje ocrtano stanje u Primorju, imenito postupak tamošnje c. kr. zemaljske vlade i njezinih organa; odnosno je li njegova preuzvišenost voljna dati izviditi ovdje navedene činjenice, prizvav osobe na jednu ili drugi način u to upletene, po pravednih, nepristranih, i proti Hrvatom i Slovencem nezauzetih muževih, te na pomirenje duhova i na obranu obstojećih zakona, takovomu stanju konac učiniti i dati razjašnjenja obzirom na posliednje spomenuti u Primorju razšireni glas?"

Beč, 22. marča 1893.

Spinčić, Perić, Alfred Coronini, Biankini, Formánek, Schwarz, Doležal, Veselý, dr. Masaryk, Adámek, dr. Gregorec, dr. Engel, dr. Blažek, dr. Dvořák, dr. Kaizl, dr. Brzorád, Mixa, dr. Šil, Hoch. Weber, Hájek, dr. Dyk, Rozkošný, *dr. Laginja*, Cestnir Lang, Dapar, Spindler, Seichert, Krumbholz, dr. Vašatý, Tekly, dr. Kaunic, Kaftan, dr. Herold, dr. Kramař, dr. Lueger, Svozil, dr. Slavik, Wohanka, dr. Sláma, dr. Pacák, dr. Gessmann, Schlesinger, Muth, Fürnkranz, dr. Tuček, dr. Lang, Pfeifer.

DOPISI.

Izpod Kastva na Bogojavljenje g. 1893. (Odgovor na dopis iz Sv. Mateja uvršten u zadnjem br. „N. S." od prošle godine.)*) — Odbor ništvo kod gospodarske zadruge u Kastvu je služba počastna; odbor radi bezplatno, a mora se reći i uz znatne žrtve. Dok je tomu tako, ja mislim, da mu svaki zadrugar i prijatelj zadruge mora biti zahvalan.

Nu kako je g. Drago Draško postupao napram odboru?

On se je javno u novini oglasio najprije ovako: „Gospodarska zadruga u Kastvu morala bi malko bolje primjerom prednjačiti". Tu će se svatko upitati: Što je to kod gospodarske zadruge u Kastvu? Tu mora biti nehaja, il nemara. Odbor nemože uzet, da mu je ova izreka u dobroj nakani i u prijateljskom smislu upravljena, nego ju mora smatrat kano ukor i nekakvo zanovjetanje.

Gosp. dopisnik se doduše kasnije brani, da on nije htio prekoravati, ali čitatelj sudi ono što je napisano.

Nadalje kazao je dopisnik, da bi zadruga morala raširiti svoje djelovanje i pružati izdašnija sredstva. Može li se odbor ovim preporukama, osobito ovom zadnjom tako mračnom, okoristiti? Ovakih uputa nadje odbor i u družtvenom štatutu. Odboru mogu dobre doći samo konkretni i obrazloženi predlozi.

G. dopisnik nam pruža ipak i jedan taki konkretni predlog, na koga se ja u mom odgovoru nisam ni osvrnuo. Kazao je naime: Zadruga bi morala nabavljati knjiga i novina, pa je med članove dieliti.

Joli odbor mogao barem ovu preporuku ugodno primiti? Nije, jer je on to pitanje jur pred 3 godine razpravljao i svoje zaključke stvorio.

Meni je drago, da je g. dop. uvažio moj savjet, te barem donekle kazao jasno i opredieljeno svoje upute i prekore — ili kako to on zove: svoje skromno mnienje.

Nu njegovo skromno mnienje već je u javnosti, treba dakle svakako, da ga malo razmotrimo.

Nu prije moram ipak nešto drugo iztaknuti; g. dopisnik očituje, da onim izrekama u prvom dopisu nije htio odboru zadruge ni nauka davati niti ga prekoravati. Kad on to javno kaže, ja mu sa pripravnošću vjerujem.

Dopisnik kaže nadalje, da je on onda htio jodino napomenuti svoje skromno mnienje kako bi se moralo raditi, kad bi zadruga imala k tomu dovoljnih sredstva. Ako je on i htio svoje izreke uvjetno kazati, nije ih ipak tako kazao; on što je rekao, rekao je bezuvjetno.

A sada da razgledamo malo uputе i prigovore g. dopisnika.

Po dopisnikovu mnienju zadruga sa ložištem na Križišću nadaje preveć dobar primjer. Zašto? Jer se je ondje jednom na komadu tla sadilo kupus i krumpir. Da se je dopisnik kod odbora pitao, znao bi zašto se je to tako uradilo, pak bi uvidio, da odbor zadruge nije u onih slučajih mogao bolje i koristnije raditi. Ili bi možda korist bila veća i primjer ljepši, da se je ono tlo za ono vrieme pusto ostavilo?

Po dopisnikovom mnienju zadruga slabo primjerom prednjači, što dieli zadrugarom loše loze i voćke. — Ja se pozivam na sve članove, koji su dobili društvenih vabaca, neka im prigovore, ako mogu. Po sudu svih oni vabci su bili krasni.

Istina je, da su neke voćke iz kot. vođnjaka u Klani bile krživave. Ali zar odbor gospodarske zadruge zapovieda geologijskim zakonom, po kojih je zemlja i podneblje u Klani onakovo? — Odbor je držao, da je bolje dati članom išta nego ništa — i mislim da nije pogriešio.

Dopisnik se tuži na slabo sjemenje. Od sjemenja što se prošle god. razpadalo sve je nikuulo osim nešto povrća, a prvašnjih godina iznosjerile se samo neke trave.

Dopisniku se čini, ako se nevara, da odbor nit neoglasuje u javnosti dan glavnih skupština. Vara se. Odbor to redovito oglasuje i ako koji put propusti, to je tek iznimka, koja sigurno nije bez uzroka. Zašto pak dopisnik misli, da bi to odbor morao u novinah oglasivati? Jer bi tako mogao doći koji prijatelj družtva, pa u skupštini držati kakvo koristno predavanje. Taj mu razlog novalja. Tko bi želio držati kakvo predavanje, taj zna kad su obično glavne skupštine i komu se ima zato prijaviti.

(Konac sliedi.)

*) Na opetovani zahtjev g. dopisnika donašamo ovaj „Odgovor" prem smo uvjereni, da se tim samoj stvari ništa nepomaže. Upleo se amo dapače i samo prodnjeuništvo zadruge, akoprem nam ono nikakva „Odgovora" nepriposlalo nije. Skraćen „Odgovor" priobćujemo pako tokar sada jer nobijaše prije na redu, i jer smo imali mnogo saborskoga gradiva. Op. Ured.

Pogled po svietu.

U Trstu, dne 26. aprila 1893.

Austro-Ugarska. Delegacija austro-ugarska sastati će se dne 25. maja i to ovaj put u Beču, te će tuj zasjedati sve do 24. junija.

Od zemaljskih sabora, koji sada zasjedaju, ne pruža nijedan štogod zanimiva. U tirolskom saboru pozvalo je predsjedničtvo zastupnike južnoga Tirola, da se dostave u sabor u roku od 8 dana, inače će propasti njihovi mandati.

Eksekutivni odbor českih narodnih stranaka sastao se ovih dana na skupno viećanje, nu do sporazumka nije došlo, pošto su veleposjednici odklonili sudjelovanje kod adrese, koju su Mladočesi saboru predložili u zadnjem zasjedanju.

U madjarskom saboru prihvaćen je državni proračun. Radi poznatih političko-vjerozakonskih osnova madjarske vlade nastao je izmedju dolnjo i gornje kuće razdor, jer se velikaši ne slažu s timi osnovami.

U Hrvatskoj doživili su ovih dana prvi plod ujedinjenja narodnih opozicijah. Složnim radom obiju opozicija bijaše naime u Zagrebu izabran opozicijonalni kandidat, poznati rodoljub dr. Amruš proti madjaronu dru. Pliveriću. Taj izbor bijaše oduševljeno pozdravljen ne samo u Hrvatskoj, već i u ostalom slavenskom svietu.

Crnagora. Kneževića Danila, budućega kneza junačke Crnegore, susretali su u Rimu prigodom svečanostih srebrnoga pira i u najviših krugovih najprijaznije. Krasnim narodnim nošnjam crnogorskih častnika, koji su pratili svoga budućega vladara, divilo se je staro i mlado, najpače prigodom velike vojničke parade talijanskih četa.

Srbija. Poslie poznatoga prevrata idu stvari u Srbiji redovitim tokom. Mladomu kralju čestitao je medju ostalimi i ruski car Aleksander nazvav kralja otčinskim nazivom: sinko moj! Kraljica mati vraća se u Srbiju, dočim za razkralja Milana jošte se nezna, da li će se i on u domovinu vratiti.

Bugarska. Vladinim krugovom u Sofiji podala je novoga života audiencija kod Njeg. Vel. cesara i kralja Frana Josipa I., u koju bijahu primljeni knez Ferdinand i ministar Stambulov. Knez se je vjenčao prošloga čedna u Italiji, te se sada nalazi na povratku u Bugarsku, gdje pripravljaju njemu i kneginji velike svečanosti.

Italija. U subotu proslavljen je u Rimu najsvečanijim načinom srebrni pir kraljevskih supruga. Početak svečanostih naviestio je 101 hitac iz topova. Kod svečano dostbe izrekao je kralj Umberto zdravicu njemačkomu cesaru i cesarici, te svim princevom, koji su prisustvovali svečanosti. U ime svoje — reče — i u ime kraljice dižem čašu u zdravlje njemačkoga cesara i cesarice, te svih prejasnih knezova, koji su sakupljeni okolo nas. Cesar Vilim zahvalio se na zdravici u ime svoje i prisutnih kneževskih gostih.

Englezka. U dolnjoj kući ili u parlamentu bijaše prihvaćena i u drugom čitanju vladina osnova o irskom pitanju ili takozvana home-rul. Treće čitanje imalo bi započeti početkom budućeg mjeseca. Ovom osnovom uredjuje se žalostno stanje u Irskoj. Kad bude osnova prihvaćena i u trećem čitanju, poći će na razpravu u gornju kuću, gdje ju čekaju silni protivnici.

Franina i Jurina

Fr. Si čul Juro, da će prit niki novi trgovčić na Susak?

Jur. Ma ču će nou toliki trgovci kad jimamo i sada previše butig.

Fr. Jo tako je, ma ove butige prodovaju hrono ludom, a niki bi otoli imit trgovca za kupovat lude za hronu i vino.

Jur. A to čini i niki drugi u seli.

Fr. Da, ma da su dvo, ontrot bi se bole trgovalo.

* * *

Jur. Moram ti se potužit, Frano, da je bila poli nas žalostna vela šetimana.

Fr. Tor nismo ni mi pisali.

Jur. Znam to, ma ja ti kažem, da je bilo žalostno va crikve, jer nije bilo kantaduri. Kako lipo je bilo čuti druga lita „Ekssstraktatu", a ovo lito ga ni bilo, ki bi kanta oni stari traktat, tor su ljudi suhe suze ronili.

Fr. Ča je obolia oli umrla kantur?

Jur. E, zdrav je i tuet, ali malkontonat, pak pred crikvom biži kako i grišna duša.

Fr. Ča bi reć?

Jur. Pitaj njega il njegovu braću.

Različite viesti.

Našim dužnikom. Pošto se mnogi naši dužnici neodazvaše našim pozivom na izplatu duga, što smo ju tražili crvenimi listići, pak platežnimi nalozi, to smo odlučili prodati jih odvjetnikom, neka jih ovi putem suda progone, pak će tako ti nemarnici imati uz štetu i sramotu. Nitko dakle neka se nenađa, da će ga ta šteta i sramota mimoići, jer ne samo, da smo i mi do grla siti neprestanoga moljakanja i pozivanja na izplatu staroga duga, već nemožemo dapače ni mi na ovaj način zadovoljiti mnogobrojnim našim dužnostim. Tko neće dakle potezanja po sudovih, neka učini u što kraćem roku svoju dužnost.

Odbor političkoga družtva „Edinost" imati će u nedelju dne 30. t. m. u 10 sati u jutro redovitu sjednicu u prostorijah „Dol. podp. družtva" (Via Molin piccolo br. 1) na kojoj će se razpravljati o predstojećih izborih za grad Trst sa okolicom i na koju se evim pozivlju sva gg. odbornici i zamjenici.

Izborni sastanci u okolici grada Trsta. Naši vriedni Slovenci u okolici sastali se eto već druge nedelje u pojedinih izbornih kotarih okolice na dogovor o predstojećih izborih za gradsko i zemaljsko zastupstvo. Predprošle nedelje imali su sastanak u II. kotaru (kod Lovca) u nedelju u I. kotaru (u Škednju) a buduće nedelje sastati će se opet u I. kotaru (sv. M. Magd. dolnja) te u VI. kotaru na dvih mjestih (u sv. Križu i na Proseku.) Kao što bijahu dosadašnji sastanci obilno posjećeni tako se nadamo, da će se naši sviestni okoličani i k svim budućim mnogobrojno dostaviti.

Svečane zadušnice za neumrle hrvatske velikaše grofa Petra Zrinjskoga i kneza Kratu Frankopana, poginuvše dne 30. aprila 1671. u Bečkom novom mjestu dati će obslužavati dne 29. aprila u 9. sati u crkvi u Gracu tamošnji Hrvati. U mnogih hrvatskih gradovih i mjestih služiti će se toga dana svečano zadušnice za te hrvatske mučenike, kojim će se slavna imena spominjati dok bude na svietu jednoga Hrvata.

Za družtvo sv. Cirila i Metoda u Istri. Za brzojav iz Krka radi izborne pobjede u Zagrebu preplaćeni iznos od for. 1 podariše prinosnici našemu družtvu.

Glavna skupščina „Dol. podpornoga družtva" u Trstu nije se mogla obdržavati u nedelju, jer je k istoj došlo jedva preko 200 članova, dočim bi ih moralo biti okolo 500 t. j. jedna trećina svih članova. Radi toga urekao je odbor novu skupščinu za nedelju dne 7 maja u 10. sati u jutro.

Demonštracije u Trstu prigodom srebrnoga pira talijanskih kraljevskih supruga. Naši nespašeni neprouuto nijedne svečanosti u Italiji a da ju i oni na svoj način neproslave. Jednom pokažu svoju odanost do naše državne petardami, drugi put veleizdajničkimi plakati i proglasi, protu austrijskimi demonštracijami u gostionah, kazalištih i na ulicah, a ovaj put poslužiše se i ovicćem. U subotu prodavao se jedan ovist, štono nosi ime talijanske kraljice „Margheritta" po 3—4 nvč. te ga zadjenu na prsa mlado i staro u tolikom broju, da je napokon i redarstvo mnogim taj ovist skinuti dalo.

U kazalištu „Politeama Rossetti" zahtjevalo je oduševljeno občinstvo talijansku narodnu himnu „Marcia reale", te je i tuj redarstvo posegnuti moralo zabraniv već na početku predstavu. Redarstvo je zatvorilo 5—6 mladića, od kojih bijahu nekoji globom kažnjeni a drugi sudu izručeni. Isto tako imade naše redarstvo kod svake naše patriotičke svečanosti posla su timi nemirnjaci, koje nekoji krugovi nazivlju „djećurlirjom", ali nosima dvojbe, da se za tom „djećurlirjom" sakrivaju siedi i brkati muževi, jer se prod dicom nebi moralo onako strogo stražiti dan i noć kroz godine spomenik prod k. ladvorom, c. k. namjestničtvo itd. itd.

Porinuće ratnoga broda „cesarica i kraljica Marija Terezija".

Na 29. t. m. porinut će na diljah u sv. Roku kod Milja u more novi austrijski brod „Kaiserin und Königin Maria Teresia". Taj čin obavit će se uz najveće slavlje. Ovih dana prispjet će ovamo iz Pule ogromna ljetna oklopna Eskadra, sastojeća se iz dviju divizija, pod zapovjedničtvom viceadmirala baruna Spauna: I. div. Thurn-Schiffo „Kronprinz Erzherzog Rudolph" i „Kronprinzessin Erzherzogin Stephanie", Torpedo-Ramm kreutzar „Kaiser Franz Joseph I." ustim III. (kommandant Contre-Admiral grof Casini) Casematte-broda „Prinz Eugen" „Kaisor Max" i „Don Juan d' Austria" osim toga dva Torpedo-matičnjaka, dva Aviso-broda, jedan telegrafski brod i 12 Torpedo-čamca. — Od gosti će prispjet amo nekoliko nadvojvoda i nadvojvodkinja, ministri, mnogi zastupnici carevinskog vieća itd. Njezina cesarska visost nadvojvodkinja Marija Terezija kumovat će. Njeg. Veličanstvo zastupati će nadvojvoda Karol Ludvig. — Go-

stom će prigodom svečanosti biti stavljeni na razpolaganje ratni brodovi „Greif“ i „Trabant“. „Maria Teresia“ je takozvani Torpedo-Rammkreutzer i Torpedo-Jäger najmodernijega sustava, koji se od dosadanjih austrijskih razlikuje tim, što je veći i što će imati tako zvani oklop na pojasu, mnogo bolje naoružan, dvie makine, kojima će se polučiti brzinu od 21 morske milje u satu, što je po prilici 40 kilometra, najveću brzinu, koja je kod tako velikih brodova do sada postignuta. Brod sam dug je 105 metara, širok 18·5 m. tone u vodi 7·8 m., u cielom visok 12·3 m., stoji 3 i pol milijuna. Gradnja i radnja je skroz domaća u sv. Roku „Stabilimento tecnico triestino“, gdje je već više ratnih brodova gradjeno, i gdje će domala opet porinuti jednu od novih oklopnjača, za koje je u prošlo-godišnjih delegacijah 15 milijuna votirano.

Pobjeda kod izbora u Zagrebu. U sadnjem broju našega lista stoji među ostalim u viesti „Iz Zagreba“ i ovaj stavak: „Vruća je želja svakoga čestitoga Hrvata, gdjegod bio, da pobjedi hrvatska državna misao nad madjarskom kod izbora u III. izbornom kotaru.“ Ta vruća želja, Bogu hvala i složnom radu ujedinjenih opozicijah, oživotvorila se dne 20. t. m. Toga dana na večer donio nam brzojav radostnu viest, da je kod izbora pobjedio nakon žestoke borbe kandidat opozicije, bivši načelnik, obljubljeni dr. Milan Amruš. Kao što se je velikom napetošću očekivalo uspjeh toga izbora, tako se sada svuda, ne samo u Hrvatskoj, već i gdjegod imade Hrvata i čestitih Slavena, najradostnije pozdravlja uspjeh složnoga rada velevriednog gradjanstva hrvatske prieslolnice. Taj uspjeh jest bez dvojbe prvi plod ujedinjenja opozicijah a Bog će dati i složno djelovanje svih pravih rodoljuba, to neće biti posliednji.

Izborna borba bijaše veoma žestoka. Od 400 izbornika došlo ih je k izboru 345. Od ovih je glasovalo za opozicijonalca 177 neodvisnih gradjana a za madjarona 130 činovnika i 38 od vlade odvisnih gradjana, ukupno dakle 168 glasova. Dr. Amruš dobio je dakle većinu od 9 glasova.

Opozicijonalnim novinam u Zagrebu i novo izabranomu zastupniku dolaze mnogobrojne čestitke iz Hrvatske, hrvatskih pokrajina i ostalog slavenskog svieta. Iz Trsta oglasiše se također složni Hrvati i Slovenci brzojavnimi čestitkami na „Hrvatsku“ i „Obzor“ to na dra. Amruša. Mi čestitamo i ovim putem sviestnomu gradjanstvu hrvatske priestolnice i dičnomu zastupniku Amrušu. Slava Zagrebu! Živio Amruš!

Štipendija blagopokojnoga biskupa Dobrile. Početkom drugoga školskoga tečaja 1892—93. dati će se jedna štipendija od for. 100 gimnazijalcem slavenskog jezika iz trćanško-koparske biskupije, koji polazo koju gimnaziju u Austro-Ugarskoj monarkiji. Prednost imadu oni, koji polaze gimnaziju, na kojoj se mogu naobraziti u hrvatskom ili slovenskom jeziku. Ako ob stoji pripravnica na takovoj gimnaziji, tada mogu i pripravničari ovu štipendiju uživati.

Štipendiju ovu uživati će mladić dok svrši sve nauke, neizuzam ni sveučilišta.

Molitelji imadu molbi priložiti krstni list, domovnicu, svjedočbu siromaštva, te školske svjedočbe zadnjih 2 tečaja. Molbe se šalje putem školske oblasti preč. biskupskomu ordinarijatu u Trstu do 15. maja 1893.

Otvoren natječaj. U službenom listu c. kr. vlade za Primorje čitamo razpis natječaja na mjesto ravnajućeg učitelja na jednorazrednici u Sv. Petru šumi sa hrvatskim naukovnim jezikom i talijanskim jezikom kano naukovnim predmetom. Molitelji imati će dokazati, da mogu poučavati i vjeronauk. Molbe valjano obložene treba poslati propisanim putem c. kr. kotarskom školskom vieću u Pazinu u roku od četiri tjedna počam od 30 aprila 1893.

Kao znak vremena ističemo, da je ono c. kr. kot. školsko vieće do sada oglasivalo natječaje i u našem listu, jer naši pučki učitelji ne čitaju „L' Osservatore Triestino“.

Na državnoj gimnaziji u Puli popuniti će se početkom školsko godine 1893./94. na strojit se imajućoj pripravnici mjesto učitelja. Molitelji treba da dokažu, da su vješti njemačkomu, talijanskomu i hrvatskomu, dotično slovenskomu jeziku. Molbe valja poslati propisanim putem do 20. maja c. kr. zemaljskom školskom vieću za Istru sa sjedom u Trstu.

Dva mjesta občinskih liečnika. Gradsko poglavarstvo u Motovunu i obć. uprava u Osoru (otok Cres) razpisuju u službenom listu primorske vlade „L' Osservatore Triestino“ od dne 22. t. m. natječaj na mjesta občinskih liečnika.

U Motovunu iznaša plaća for. 1800, ali će liečnik za to badava liečiti gradjane i stanovnike okolice Motovuna, te sve siromahe mjestne občine, nu za posjete u okolici grada i u pridružnih podobčinah dobiti će odštetu za putne troškove. Služba počimlje dne 1. agusta; natječaj traje 4 čedna; molbe prima gradsko poglavarstvo u Motovunu.

U Osoru imati će liečnik plaće 900 for.; morati će držati ljekarnički ormar (svoju ljekarnu) a siromahe, koje takvimi prizna občinsko zastupstvo, liečiti će badava. Molbe valja poslati občinskomu poglavarstvu u Osoru za 4 čedna počam od 22. t. mj.

Mudre občinske uprave koli u Motovunu toli u Osoru ne zahtjevaju u natječaju poznavanje u onih občinah vladajućih jezika t. j. hrvatskoga i talijanskoga. Koli u mjestnoj občini Motovunu toli u Osoru jesu Hrvati u ogromnoj većini, pa se ipak ne traži od budućeg liečnika poznavanje jezika većine toga pučanstva.

Natječaj raspisan je u talijanskom jeziku i u talijanskom listu c. kr. namjestničtva za Primorje, a to će reći, da se od molitelja ne traži poznavanje drugoga jezika do talijanskoga, kad se to u natječaju izrično ne spominje.

Toj nepravdi mogu u ostalom doskočiti c. kr. kotarska poglavarstva, dotično zdravstveni odsjek kod c. kr. namjestničtva u Trstu, koji nebi smjeli po zakonu priznati liečnika u onih občinah, ako ne poznaju jezika većine pučanstva.

Sa otoka Krka pišu nam 20. t. m. Dok su nadri-slobodnjački istarsko-trćanski listovi napadali na kaptolskog našeg vikara i na klasiko-kotarskog nadzornika, mi smo su grohotom smijali na ogromne ludosti i mahnita zahtjevanja tih listova; danas, kad su izmoreni napornim zaludnim trudom, nek se i naša čuje.

Nije prič. kaptolski vikar njima trun u oku, jer je on Hrvat, nego što nemogu istim drmati u strančarske svrhe, pošto je on neodvisan, učen, značajan, duševan i privržen svomu visokomu zvanju.

Podigli su hajku proti školskomu nadzorniku jedino, da ga drugim zamjene u ovom skroz hrvatskom kotaru, u kojemu, među preko 50 škola, same su na silu nametnute, talijanske čotiri, svojim strastvenim ratilom, kakono je poznati potalijančeni Dalmatinac, koji svakomu podkopava jamu, koji se njegovim težnjam protivi, i koji je dobro poznat među sudrugovima ovoga kotara, zbog vrlina, za koje se neće nitko od naših takmiti.

Obnovila se je maloselska občina. Manje je bilo biraća nego biranih, što je dokazom, da sviestni narod ne odobrava pravac one občine niti na ekonomičnom, niti na političkom polju, predvidjajući, da bi se moglo onoj občini dogoditi što i trćanskom zastupstvu, ako ne postano trieznije. Niti jedincati činovnik nije glasovao.

Bečka „N. Fr. Presse“ napokon se je uvjerila, da je poremećen mir na kvarnerskih otocih pretjeranimi sanjarijami, na štetu krune i naroda hrvatskoga. Ovdje kola glas, da su dva velikana, jedan bečlija, drugi talijančina, za smrti našeg biskupa prisustvovala objedu kod arbanaškog biskupa presv. Petriša na Cresu, da se obavieslo o bogatstvu istoga, ter dojavo onamo: „gdje se sve može, što se hoće!“ Još se govorka, da su naša orcska i maloselska občina protestirale proti imenovanju našega vikara. Proti komu, za što i komu su se tužile? One samo a i drugi nitko to ne shvaća.

Pošto su neki članovi kotarskog školskog vieća prekoračili granice pristojnosti, reć bi, da će ono vieće biti razpuštono.

Ovih dana bio je ovdje glasoviti propovjednik Otac Mišković, ne bi li se aporazumio sa kurijom, da nastani u Malom Selu redovnički samostan, pak da oni redovnici priskočo duševnim potrebam onoga pučanstva.

Iz Malog Lošinja pišu nam 25. t. m. Nije baš ništa izvanredna, ali je dobro, da se i ova čuje, kao znak vremena.

Ovih dana bijaše u Malom Selu izbor načelnika i občinskog upraviteljstva. Za to nije nitko skoro ni znao, jer pučanstvo žalibože nije za sve to marilo, kao ni za lanjski snieg. Poslijo izbora na občini izvjesili zaatavu — čemu se zaista nitko nije čudio.

Izvjesilo ju i talijansko družtvo „Unione“ — a ni tomu se mi nećudimo, jer je i pravo, da majka sudjeluje radosti svoje kćeri. I turski podkonzul razvio svoj crveni barjak sa zviezdom i polumjesecom — a eto, ni tomu se mi nećudimo, jer je izbor načelnika u Lošinju bez dvojbe važan događaj za Otomansko carstvo. Ničemu se nećudimo, nego nas je naš duhoviti gospodin upravitelj župe iznenadio. Valjda kao pendant turskoj zastavi izvjesio on na crkvi također zastavu, čuga još do sada u takvih prigodah nikad i nikad nije bivalo.

Da bi naš Don Poldo na svojoj kući bilo izvjesio i do 20 zastava, vjerujte nam, nebi se mi na to ni obazrieli. Poznamo mi njega, i znamo što su pod njegovim posmjehom krije. Ali čemu je on lišo uprav crkvu birati kao sredstvo, da stanovitoj gospodi izkaže svoju duboku privrženost? I do sada bijahu birani načelnici u Lošinju, pak ipak prvašnji župnici znadjahu razlikovati stvari. Mi neznamo koliko je katolik sadašnji načelnik, ali znamo, da bijaše u Lošinju i takvih načelnika, da se njihovo iskreno i otvoreno vjersko osjećanje katoličkih istina nije od nikoga moglo u sumnju metnuti —, pak ni tada nije crkva zaboravila svoga dostojanstva.

Ima ljudi, koji kažu, da je ona zastava imala svoje znamenovanje, osobito sada kad se ima birati župnika u Lošinju, a ovdje je „jus patronatus communitatis“. Mi nevjerujemo, jer župnik valja, da ima takvih sposobnosti, da bude zbilja dostojan časti i vriedan dužnostih, među kojimi nije najvažnije izvješati zastavu kad se komu svidi. Okruženi smo od samih nemarnika, pa nek bude još i župnik od tih ovisan — jao si ga nama!

Svatko može imati svojih težnja i želja, pak mislimo, da novriedjamo uspomenu ni sv. Ambroza ni sv. Ivana Grizostoma, ako rečemo, da su valjda i oni imali po koju dobru želju — ali su oni znali obraniti i očuvati svoju čast i pred moćnici.

Po malenih stvarih najbolje se prosudi čovjeka, a u ovoj prigodi o izboru župnika netko igra kod nas posve smješnu ulogu. Valjda se neradi o tom, kako bi naša crkva postala podružnicom kojeg talijanaškog političkog družtva?

Mi samo ovo kažemo našim sveđenikom: budite ljudi, branite svoje dostojanstvo i neplazite pred ništicami, jer koji pred ništicami plazi — gori je od ništicе.

Još nešto. Zapitat ćemo našega Don Polda, gdje su mu se bile izgubile zastave prigodom smrti našega diocezanskoga biskupa dr. F. A. Foretića, da ih nijo dao u znak žalosti izvjesiti na pol stiega? Ali zbilja! Onom prigodom nije izvjesilo zastave ni družtvo „Unione“: — Ooosl o niente“.

Što je prošlo, prošlo je, ali ipak još svi znamo, da se je onom prigodom u crkvi Lošinjskoj mnogo manje učinilo, nego li bi se bilo učinilo za ikojim napirostijim popom. Koliko vesolje radi toga! A da bi nam bilo dano čitati ona preponizna izvješća koja se tom prigodom sastaviše!? Znamo mi koliko je srčanosti i koliko iskrenosti u nekojih ljudi.

Moral je ovaj: Bolje je biti zvonarom najzadnje seoske crkvice po svojih zaslugah, nego li kardinalom najprve Bazilike po preporukah, protekcijah i usiljed plazenja i poniženja sebe i svoga stališa.

Novi odbor hrv. akad. lit.-zab. družtva „Hrvatska“ u Gracu bijaše na sjednici dne 22. t. m. izabran za ljetni semestar 1892./93. kako sliedi: Predsjednik: drnd. iur. Fran Mavar. Podpredsj.: stud. med. Adolf Antolak. Bilježnik: stud. med. Julije Vujnović. Poslovodja: stud. med. Vladimir Vranjican. Blagajnik: stud. iur. Ivo Bielić. Knjižničar: stud. iur. Rihard Barić. Gospodar: stud. iur. Gustav Huth. Odbornik: stud. med. Franjo Frait. Njegov zamjenik: stud. med. Josip Radović. Revizori: stud. med. Ivan Matković, stud. med. Dragan Mance i stud. iur. Vjekoslav Rubignoni. Častni sud: drnd. med. Mihovil Barac, drnd iur. Ivo Dobrila i drnd. iur. Juro Ferri.

Suša. Odasvud tužo nam se čitatelji, da je pritisla u ovo doba neobična suša. Ta nesreća netare samo našu Istru već i susjedne pokrajine, dapače i nekoje susjedne države. Potraje li i nadalje suho vriome ostati će ljudi na mnogih mjestih bez vodo a njeznije bilje posvo će pogiuti. Sada već trpi silno trava i sve vrsti zelenine, krumpir, grah, itd. a do mala, nesmiluje li nam se brzo dobri Bog, očutiti će sušu i stabla.

Poziv na predplatu na djelo „Izpovijesti sv. Aurelija Augustina“. Provod, uvodom, biljožkama i kazalom popratio Antun Sasso, profesor i katoketa na c. kr. vel. realci u Spljetu

Prostor lista ne dopušta nam, da pribočimo zanimivo ali obširno tumačenje g. prevodioca, zašto se je dao na prevadjanje toga glasovitoga djela, pak donašamo samo zaključak.

„Nisam mogao odoljeti želji, da ovako zlatnu knjigu na poskitim hrvatskomu narodu u njegovomu ruhu, o da se njom okoristi bez mnogo truda; jer izvornik ima silnih poteškoća i za one, koji poznaju latinski jezik i koji su u nauku podobro odmaknuli. Ja se nadam, kao što su ovu knjigu priljubili svi kulturni narodi, koji su ju više puta na svoj jezik prevodi (sami Talijanci imaju do šest provoda), tako da će ju rado prigrliti i hrvatski narod, te i ovom prigodom pokazati svoje razvijeno čuvstvo za sve, što je dobro i plemenito.

Nego i ako je ova knjiga, kano zrcalo čovječje duše za svakoga, ja ju preporučam osobito hrvatskoj mladeži, kojoj za ljubav sam se i latio ovoga težkoga posla. Ona će vidjeti kuko Augustin zanimivo pripovieda svoje školovanje: kako mu donadni i zanovetni bijahu počeci u nauku, osobito učenja tudjega jezika; kako je obavio srednje i velike škole; koje su nazore o poduci imali njegovi učitelji i roditelji, pa kako je on sam predavao retoriku u Kartažini, u Rimu i u Milanu. Ovdje će jer se u podpunoj slici prikazati škola i odgoj mladeži onoga vremena; ovdje se neće nikad do kraja nadiviti onoj divnoj i produbokoj analizi dojedne duševne moći a osobito pamćenja; nikad nedostiživom razlaganju o vremenu, o materiji i o stvorenju; ovdje će, što je najglavnije, naći ognjište svetih misli i plemenitih odluka, koje će najbolje doprinjeti, da joj život zauzme ozbiljan pravac.

Knjiga će izaći izpod tiska u Zagrebu, u osmini nalik onoj „Prijevoda grčkih i latinskih klasika“, što izdaje „Matica Hrvatska“, najboljom štamparskom izradbom; imati će okolo 520 strana, od kojih po prilici dvie trećine zapremati će prevod, a jednu trećinu uvod, biljožke i kazalo imenah i stvari.

Ako se prikupi dostatan broj predplatnika, knjiga će imati nekoliko ilustracija od g. A. Bezića profesora risanja u Spljetu.

Za predplatnike ciena 1 for. 20 nvč., a kasnije će nastupit povišena knjižarska ciena od 3 for.

Predplata se šalje poštovnom doznačnicom na Antuna Sasso u Spljetu.

Listnica uredničtva.

Gosp Neznanović — Kasnav. Nedobivamo onoga lista.

Listnica uprave.

Gosp. J. K. u M. Ubiljožismo kako plaćte Očekujemo obećano; prijateljski odzdrav!

Gosp. M. Z. u P. Ubiljoženu je kako pišeto, pomeuja je u tom, što su Vaša imena tiskana sa C; dugujete nam Vi, J. Z. i I. M. za g. 1892 i 1893, t. j. svaki po 4 for. Živili!

Veleč. g. I. B. sv. V.: Vaša predplata stigla nam je u redu, te je oglašena u današnjem broju; namirene je, kako pišete. Zdravo!

Gosp. M. R. u K. Pravo je kako pišete, Živili!

G. I. J. Foškulin. List je plaćen do konca 1 93. Zdravo!

Uplatili su nadalje za „N. Sl.“ gg: M. K. Ličija f. 2.50; R. F. Brumec f. 2; R. Č. Zagreb f. 5; M. K. Čavle f. 2; F. F. Kopar f. 12.50; Dr. M. pl. A. Volosko f. 17.50; S. A. Pregrada f. 2; B. J. Barban f. 2; S. A. Trst f. 5; K. A. Trst f. 5; B. I. Labin f. 10; Čit. Šibonik f. 2.50; J. R. Borsoč f. 5; S. M. Lovran f. 2; C. A. Boljun f. 1; B. T. Pula f. 2.40; B. I. Pula f. 4; T. L. Trst f. 5; R. N. Umjo f. 2; D. A. Čepić f. 1; M. M. Gračišće f. 5; G. J. Sušak f. 1; P. N. Borsoč f. 2; S. F. Borsoč f. 1.20; G. I. Borsoč f. 1.20; R. M. Kutjevo f. 1; V. I. Trst f. 10; F. K. Trst f. 5; P. O. Trst f. 10; M. dr. F. Trst f. 10; V. dr. M. Trst f. 7.60; P. N. Osiek f. 1; D. O. Jaska f. 2; J. J. Našice f. 2; K. I. Kozljak f. 10; Čit. Buzet f. 2.50; B. F. Lindar f. 2; B. A. Lanišće f. 5; K. F. Borut f. 2; M. J. Drventa f. 2; S. J. Trst f. 10; B. I. Trst f. 5; G. T. Petrovaradin f. 5; Z. baron V. Rieka f. 5; L. F. Lovran f. 4; G. J. Delnice f. 2.45; G. F. Baderna f. 20; F. Š. Borsoč f. 2.50; G. M. Stinjan f. 2; V. J. Jurišić f. 10; K. M. Kopar f. 10; J. M. Trst f. 2; S. A. Rieka f. 10; Ž. K. Rieka f. 10; J. M. Labin f. 1; Č. F. Rieka f. 4; V. F. Kopar f. 2; L. A. Kopar f. 5; P. G. Sušak f. 2. (Slieđi.)

Krasne uzorce zasebnikom pošilja zastonj in franko.

Bogate knjige z uzorci, kakoršnih še ni bilo, za krojačo nefrankovano. Jaz no popuščam za 2½, ali 3½, goldinarjov pri metru, no dajem daril krojačem, kakor to dela konkorenca na račun zadnje roke, ampak imam to trdno in čisto ceno, tako, da mora kupiti vsak zasebnik dobre in ceno. Prosim torej zahtevati le moje knjige z uzorci. Svarim tudi pred pismi konkurence, ponujajočej **dvakrat toliko popustka.**

SNOVIJ ZA OBLEKE.

Poruvlen in dosking za častite duhovščino, pred pisano snovi za uniforme c. kr. uradnikov, tudi za veterane, ognjegasce, telovadce, livreje, sukna za biljarde in igralne mize, progroge za vozove, loden nepremočen za lovske suknje, snovij za prati, potne ogrtače od glu. 4-14 itd. — Eder hoče kupiti vredno, pošteno, trajno, čisto volneno sukreno blago, no pa dober kup cunje, ki so komaj toliko vredna, kolikor se plača krojaču, obrne naj se do

IVANA STIKAROFSKY v BRNU

24—21 (v tom Manchestrie Avstrije) 24—11

Največja zaloga fabriškega sukna, v vrednosti ½ milijona gld.

Da pojasnim velikost in zmožnost izjavljam, da moja roka združuje največe izvažanje sukna v Evropi, izdelovanje kamgarnov, potrebčin za krojače in veliko knjigoveznico le za lastne namene. Da se pripreda o vsem tem, prosim slavno občinstvo, da si, kadar mu prilika nanese, ogleda velikanske prostore mojih prodajalnic, kjer ima posla 150 ljudij.

Pošilja se le po poštnem povzetju.

Dopisuje v nemškem, madjarskem, češkem, poljskem, italijanskem, francoskem in angleškem jeziku.

Javna zahvala.

Plačuć nad preranim grobom miloga i nezaboravnoga supruga, sina i brata

Ivana Saftića

izvršujuć tužnu dužnost, podpisana se obitelj ovim putem najsrdačnije zahvaljuje svoj rodbini, susjedom, prijateljem i znancem, koji su ga danas toli mnogobrojno do hladnoga groba sproveli. Hvalim se srcem sječamo napose svih onih dobrih duša, koje su njega prigodom težko i dugo bolesti tješile, a nam pomagale. — Bog jim plati!

Sv. Matej, dne 23. aprila 1893.

Razveljena

Obitelj Saftić.

Nič vač kašlja!

Balzamski petoralski prah

ozdravi svaki kašalj, plućni i bronkijalni katar a dobije se u odlikovanoj ljekarni

PRAXMARER (telefon 207) „Ai due Mori"

TRST: Piazza grande. 48—52

Poštarske pošiljke odpreme se odmah uz 55 nvč. ili toliko listovnih maraka. Pazor pred prevarom.

U radionici klepara

GIUSTO BIASUTTI

opunomoćenoga gradi telja vodovoda u željeznih cievih **Via Barriera vecchia Trst broj 10** gradi i drži na sklad dišću kupelji u posudah, sa stolicom sa ili bez peći iz cinka čvrsto gradjeno, te izvadja i druge radnje kleparske uz najniže cieno. Ilustrovani cenik dobivajo se gratis. 40—52

Drogerija

Arturo Fazzini u Trstu

Ulica Stadion 22. — Telefon 519.

Velik izbor mineralnih voda, sameljenih boja na ulju najfinije vrsti; crvene, žuto, zelene, višnjeve i crne po 28 nvč. kilo. Olovno bjelilo po 32 nvč. kilo; tutijno bjelilo najfinije po 40 nvč. kilo. Osim toga velik izbor bojah na vodu i kistova svake vrsti po cienah, s kojimi nije moguće konkurirati.

Skladište glasovitog pokropitelja od Kwizde (Korneuburger Viehnährpulver) za životinje. Izbor mirodija, boja, liekova — skladište sumpora i modre galice za porabu kod traja. Naručiteljom dajo se brezplatna poraba telefona. 48—52

Ljekarničko družtvo pločara

Petar Levichnik i dr.

Osobiti ovršitelji radnja cementom postignuv u tom do sada svuda najboljih uspjeh, o čemu posjeduju mnogobrojne svjedočbe za izvedeno razno sustavo shodova, kamenica za bašče itd. itd. Izvadjaju cementiranjo zidova, ivana te izsuvitra jamčeć za nepromočivost; nadalje bilo kakvo shodište u cimentu Portland sa kamenjem bilo koje bojo i mramora, obavljaju laštonje shodova te odstranjenje vlage i smradu. Izvršuju svaki popravak uz jako obaljeno cieno. Radnje obavljaju najvećom brzinom ordjo i u pokrajinah, Dalmaciji, Istri itd.

Za naručbe dosta je napisati dopisnicu. **Svaka radnja je zajamčena.**

U nadi, da ćemo biti radnjami počašćeni kano do sada, bilježimo se sa štovanjem

Družtvo pločara

PETAR LEVICHNIK i dr.

Ulica Madonnina br. 21, I. kat,, vrata 11.

52—49

Ernest Šverljuga

brijač

ulica Stadion br. 1, Trst,

preporuča se 20—5

p. n. slavenskomu obćinstvu Trsta, okolice i bližnjih istarskih mjesta za blagohotan posjet.

Odlikovana zlato medalja: Bruxelles 1892.

Najboljše sredstvo za

želodec

katero želodec in opravila prebavnih delov života kropča in tudi odpri život pospešuje, 10—25 je

tinktura za želodec,

katero pripravlja

Gabrijel Piccoli,

lekar „pri angelju"

v Ljubljani na dunajski cesti.

Cena i steki. 15 novcev.

Izdelovatelj razpošilja to tinkturo v zabojčkih po 12 steklenic in več. Zabojček z 12 steki. stane gld. 1.36; s 24 gld. 2.60; s 96 gld. 3.84; s 44 gld. 4.26; 55 steki. tehta 5 kg s pošino težo in velja gld. 5.26; 110 steki gld. 10.30. Poštnino plača vedno naročnik.

Dobiva se v lekarnah v Trstu, na Primorskem, v Istri in Dalmaciji.

Bogat izbor

počata od kaučuka i kovnih, jednostavnih i umjetničkih počata za ureda, razna urezivanja, kovnih tablica za stanove, klišo, tvoriva, velikih počata za označivanje pošiljaka, monograma, crnila neizbrisivog za počato itd. za najniže cieno. — Preprodavači i agenti dobiju dobar popust. U pokrajinu šalju pošiljke uz pouzeća.

G. BATTARA i dr.

TRST 47—52

ulica sv. Katarine br. 3.

Tvornica počata i sličnih predmeta.

Drogerija

Augusta Rizzoli-a

ulica Malcanton br. 13 u TRSTU

skladište svieća voščanih, ljekovitog ulja, mineralnih voda, raznih crnila, boja i kistova, sapuna mirisavih i za pranje. 46—52

E. EPRON slikar via Arcata izvršuje 45 sve radnje spadajuće u slikarsku struku, kao grbove, dekoracije, slikana stakla, drva, mramore i prozirno od tih.

C. kr. isključivo povlašćene

štrcaljke proti mildevu

inžinira Živica

jest najbolja modju svimi štrcaljkami za trte; jest jednostavna, lahka, čvrsta, trajna, prikladna, neumorljiva, brza, štrca malo tekućine, te se lahko upotrebljuje za sve-kovrstne trte.

Prodaje jih se takodjer i kod nekojih trgovaca u pokrajini.

Pošilje se jih po pošti franko proti po-
20 uvećo:

podpunu štrcaljku za . . . f. 10.—

istu sa cievi bez bronze . . „ 8.50

to prospekte gratis.

Preporuča takodjer druge predmete i svoje radnje:

ŽIVIC i drug.

u TRSTU, ulica Zonta broj 5 inžinirski urod, skladište strojeva i dotične tvarine; zastupstvo tvornica, mekanička radionica.

Svi strojevi za poljodjelstvo, vinarstvo i vino iz voća!

Mlatilnice, vitelje,

trieri, mlini za čišćenje žita, strojevi za rezanje krme, samoradni strojevi proti peronospori, tiskaonice za vino, ulje i voće; mlinovi za voće; predmeti za konobe; sisaljke za sve potrebe, kano što svi strojevi za poljodjelstvo, vinarstvo i priredjivanje vina iz voća — razašilje najnovijeg i najboljeg sustava:

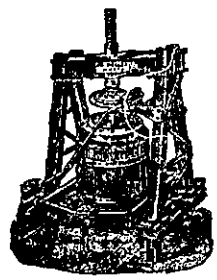

IG. HELLER u BEČU 20—4

2/2 Praterstrasse N. 78.

Bogato ilustrovano katalogo u hrvatskom, njemačkom, talijanskom i slovenskom jeziku

šalje badava i franko.

Najpovoljniji uvjeti, jamstvo i pokus.

Opetovano obaljene cienel — Preprodavači dobiju popust.

Knjižara L. Hartmana (Kugli i Deutsch), Zagreb, Ilica br. 2.

J. PSERHOFERJA

lekarna v Beču, Singerstrasse broj 15.

zum goldenen Reichsapfel.

Kričistilne krogljice, nekdaj imenovano **univerzalne krogljice**, znano domače odvajajoče sredstvo.

Jedna škatljica z 15 kroglicami stane 21 kr., jeden zavitek šestih škatljic 1 gld. 5 kr., pri nefrankovani pošiljatvi po povzetju 1 gld. 10 kr.

Ako so denar naprej pošije, ni treba plačati porto, in stane: 1 zavitek kroglic 1 gld. 25 kr., 2 zavitka 2 gld. 30 kr., 3 zavitki 3 gld. 35 kr.; 4 zavitki 4 gld. 40 kr., 5 zavitkov 5 gld 20 kr.. 10 zavitkov 9 gld. 20 kr. (Manj, kot jedon zavitek se ne pošilja).

Prosimo, da se izrečno zahteva 10—12

„J. Pserhoferjeve kričistilne krogljice"

in paziti je, da ima pokrov vsake škatljice isti podpis J. Pserhofer v rdečih pismenih, katerega je videti na navodilu za porabo.

Balzam za ozebline J. Pserhoferja 1 posodica 40 kr., prosto poštnino 65 kr.

Trpotčev sok, 1 steklonica 50 kr.

Amerikansko mazilo za trganje 1 posodica 1 gld. 20 kr.

Prah proti potenju nog, škatljica 50 kr., poštnino prosto 75 kr.

Balzam za goltanec, 1 steklonica 40 kr., poštnino prosto 65 kr.

Zivljenska esenca steklenička 22 kr.

Angležki balzam, steklenica 50 kr.

Fijakerski prsni prašek, 1 škatljica 35 kr., poštnino prosto 60 kr.

Tanokininska pomada J. Pserhoferja, pospešuje rast las, škatljica 2 gld.

Univerzalni plašter prof. Steudela, posodica 50 kr.. poštnino prosto 75 kr.

Univerzalna čistilna sol A. W. Bullricha, domače sredstvo proti posledicam slabe probave, 1 zavitek 1 gld.

Razven imenovanih izdelkov dobivajo se še druga tu- in inozemske farmaceutične specijalitete, ki so bile po vsih avstrijskih časopisih oznanjene; in se na zahtevanje točno in v ceno proskrbljajo tudi predmeti, kojih ni v zalogi.

Razpošiljanja po pošti vrše se točno, a treba je denar poprej doposlati; večja naročila tudi po poštnem povzetju.

Pri dopošiljatvi denarja po poštnej nakaznici, stane porto dosti manj kakor po povzetju. 12—12

Naručbe prima knjižara Lav. Hartmana (Kugli i Deutsch), Zagreb, Ilica broj 2.

KAČIĆ

Razgovor ugodni naroda slovinskoga.

Sa tumačem manje poznatih rieči. — Četvrto sa **46 orig. slika** uređeno izdanje.

Cieno tvrdo uvezano sa krasno bojadisanim omotom for. 1.

Ovo je dosele najljepše izdanje te obljubljene knjige, pa je s toga i naišlo na priznanje cjelokupnoga hrvatskoga novinarstva. Neka nitko ne propusti nabaviti si ovo lieno i i krasno izdanje, koje je uz ostalo i dosta jeftino.

Ilustrovano sa **25** slika.

VIŠKI BOJ.

Napisao i priredio *S. Kunićić.*

Cieno tvrdo uvezano sa omotom u bojama 1 for. 40 nč.

Jedna od najzanimivijih knjiga, što je izašla u našoj nakladi, jest bez sumnje ova. U njoj su sabrane sve **uspomene znamenitoga viškoga boja god. 1866.** — Knjiga će zanimati sve Hrvate, a osobito junačke Dalmatince i mornare.

Zagrebački Album plesova za glasovir.

Sadržavajuć 14 plesova od obljubljenih domaćih skladatelja.

Krasno opremljen, cieno 2 for. 50 nč.

U njem imade novih kompozicija za glasovir dvoručno od Zajca, Kuhača, Eisenhuta, Fallera, Vilhara, Bosiljeva, Šostaka, Žerta i drugih. — Upozorujemo na taj prvi pojav na glasbenom polju naše krasotice glasoviračice, neka ne propusti nijedna nabaviti si taj album. U njem imade 3 valčika, 1 brzopolka, 3 mazurke, 3 koračnice, 2 četvorke, 1 kolo, 2 polke français. Plesanja dosta za 2 for. 50 nč.

Našim Hrvaticam glasoviračicam i pjevačicam, našim guslačem, učiteljima i svakomu, koga zanima, preporučamo novi list.

GLAZBA

List za crkvenu i svietovnu glazbu i dramatsku umietnost.

— *Cieno na cielu godinu for. 3.* — Izlazi mjesečno jedanput. — Svakomu broju priložen je muzikalni prilog, koji će sadržavati lagljo i težo kompozicijo za glasovir, gusle, orgulje, pjevanje itd. — Prvi broj šiljamo svakomu tko zahtjeva badava na ogled. 6—6

Naručbe prima knjižara Lav. Hartmana (Kugli i Deutsch), Zagreb, Ilica broj 2.

Prima naručbe na sve knjige, ako i nisu ovdjo oglašene. Popise razašilje badava.

Izdavatelj i odgovorni urednik Mate Mandić.

Tiskara Dolenc.

DRUGO IZDANJE

Broj 18. U Trstu 4. maja 1893. Godina XVII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana sej pisma tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja na pogodbe za upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Imo, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se povraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, 1 i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Službeno priznanje.

Dne 27. aprila t. g. sjedili su pred porotom u Gracu tri Talijani grada Trsta, koje je tužilo ovdašnje c. kr. državno odvjetničtvo radi širenja litografiranih slika zloglasnog Oberdanku, koji je svršio život na vješalih radi poznatog njegovog zločina sa bombom god. 1882.

Obtužnicu proti rečenoj trojici sastavio je c. kr. državni odvjetnik i savjetnik prizivnog suda u Trstu g. Taddei. Uvod te obtužnice glasi:

„Od nekoliko godina izvadjaju u ovom gradu demonštracije nekoje osobe, koje su protivne našoj vladi, i nezadovoljne sa sadašnjim političkim stanjem, teže za priključenjem ovih pokrajinah k talijanskom kraljestvu.

Stranka, kojoj pripadaju spomenute osobe, prihvaća svaku zgodu, da uzmogne dati oduška svojim političkim nazorom, te prigodom patriotičkih dogodjaja u našoj ili talijanskoj državi, provadja svoje djelo utičuć se k činom, kojimi se izvrgava pogibelji sjegurnost osoba i vlastničtvo mirnih gradjana.

Medju najobičnije demostracije ubrojit valja bacanje petarda i širenje buntovničkih tiskanica. Medju ove posliednje spada najpače list „L'Eco dell'Alpe Giulia", koji se tiska doduše u Milanu, al ga smatraju kao domaće glasilo, što no ga izdaje družtvo Garibaldi u Trstu (Circolo Garibaldi in Trieste).

Prigodom desetgodišnjice nasilne smrti Vilima Oberdanka godine 1892. u noći od 27. na 28. septembra bijahu od nepoznatih osoba razširene po gradu razne slike Vilima Oberdanka sa nadpisom „Vilim Oberdank" i podpisom „Circolo Garibaldi Trieste". Mnogo više tih slika bijaše po gradu razšireno u noći od 19. na 20. decembra iste godine."

Sada navadja obtužnica, kako su dva redara ove noći uhvatili dva mladića, koji su liepili rečene slike na glavnom pročelju velike kasarme; kako se je kod jednoga našlo 35 slika Oberdankovih, te jedan iztisak „Pjesama domovine Vilimu Oberdanku" (Canti della Patria a Guglielmo Oberdank); kako je redarstvo sliedećeg dana našlo u trgovini jednoga od uhvaćenih 380 spomenutih slika; kako bijaše uhvaćen treći sukrivac, u kojega su našli zabranjenih knjiga i spisa; kako je posjedovao jedan od uhvaćenih zemljovid, na kojem su Trst, Istra i Trentin pripojeni k Italiji itd. — Obtužnica zaključuje:

„S tih uzroka moraju odgovarati dva prvo uhvaćena radi čina, koj se označuje zločinom smetanja javnoga mira, a treći kano sukrivac toga čina, jer neima dvojbe, da je ova demonstracija izliev stranke, koja izkazuje svakom prigodom svoje nezadovoljstvo proti austrijskoj vladavini u ovih pokrajinah, te nastoji svakim mogućim načinom potaknuti na prezir proti obstojećem političkom stanju države i proti državnoj upravi."

Obtuženici bijahu proglašeni krivimi i odsudjeni.

Ova razprava daje nam povoda, da nadovežemo nekoje naše misli i iztaknemo jednu činjenicu, koju se je do sada tvrdokorno zabašurivalo, dapače zabašuruje se ju i danas na štetu države i njezinih vjernih podanika u ovih naših južnih pokrajinah.

Obtuženici bijahu naime predani c. kr. zemaljskom sudu u Trstu. Za posliednjeg zasjedanja tršćanske porote bijaše odlučen dan, kad su imali obtuženici stupiti pred porotu. Nu to se nedogodi. U zadnji hip odustalo se od toga, ter bijaše delegovana porota u Gracu, da im sudi.

Odatle sliedi, da se c. kr. državno odvjetničtvo nije pouzdalo u nepristranost tršćanske porote, te da je htjelo, da obtuženikom sude nepristrani sudci t. j. Niemci u Štajerskom Gracu.

Mi to vrlo rado iztičemo znajuć, da se u političkih prekršajih i zločinih nemože nitko pouzdati u nepristranost tršćanske porote, što smo žalibože i mi sami opetovano izkusili. Upravo s tog uzroka molio je naš urednik tri puta za delegaciju druge poroto, ali mu bijaše molba svaki put zabačena. On se je pozivao svaki put na zapletene političke odnošaje u Primorju, na strastvenu političku borbu izmedju Talijana i Slavena, na nepouzdanost i nepristranost talijanske porote u Trstu, na razne slučajeve, u kojih je ovdašnje c. kr. državno odvjetničtvo stavilo političke obtuženike talijanske narodnosti pred porote u Grac, Beč, Insbruck itd. itd., ali sve to mu ništa nepomoglo. Morao je svaki put pred tršćansku porotu, gdje su mu sami Talijani sudili, a kako je naravski, i odsudili ga.

U najnovijem delegiranju gradačke porote imademo dakle novi dokaz, da niti c. kr. državno odvjetničtvo nevjeruje u nepristranost tršćanske porote, a kako da vjerujemo u nju mi, ili bilo koji slavenski naš drug.

Drugo što nam je naglasiti u ovoj razpravi, jest, da se je napokon jednom službeno i javno priznalo, da postoji u ovih pokrajinah stranka, koja snuje i ruje tajno i javno proti državi, proti postojećem političkom stanju države i proti samoj vladajućoj kući. Ta stranka postoji ne samo u Trstu već u čitavom Primorju t. j. u Trstu, Istri i Goričkoj. Ona daje oduška svomu nezadovoljstvu i mržnji proti Austriji i dinastiji svakom svečanom patriotičkom zgodom, koja se slavi bilo kod nas bilo u Italiji. Stranka ta imade i svojih „mučenika", medju koje spada u prvom redu spomenuti Oberdank. Talijanska mladež naših pokrajinah, podjarivana tajnimi spisi, novinami a žalibože često i školom, teži za slavom svoga „mučenika". Za tom mladeži sakrivaju se zrieli muževi, koji ne tajo svoje privrženosti do susjednog kraljestva, koji rukovode potajno mladež, koji se neće da izlože, al koji su moralni krivci svih onih protuaustrijskih demonstracijah, koje spominje navedena obtužnica.

Muževi ti zauzimlju važna mjesta u javnom i socijalnom životu Primorja; oni su na čelu skupinam, zadrugam i družtvom, dapače i takovim, koja preporučaju i podpiru i od vlade subvencionirani listovi.

Stranka, koja je pogibeljna ljudskomu životu i vlastničtvu mirnih gradjana i koja hoće, da milom ili silom Italiji pripoji naše južne pokrajine, ne mrzi iz sve dušo samo Austriju i našu vladajuću kuću, već smo joj isto tako mrzki i mi, koji sačinjavamo većinu stanovničtva tih pokrajinah, Hrvati naime i Slovenci. Mi smo njoj na putu, mi smo joj glavnom zapriekom, da nemože tako lahko izvesti svoje osnove. Toga radi nas mrzi i proganja, tleći i talijanči, da se pak kao janjičari bacimo u borbu za oživotvorenje njezinih težnja.

PODLISTAK.

VOLOSKOM.

Zdravo moje rodno mjesto,
Pokraj mora uspavano,
Krasnije te nadjoh sada
Volosko mi milovano!

I sjetih se, kad me majka
Vodila je kros to pute . . .
Gorke, gorke uspomene . . .
Suzne mi se oči mute!

A djećica poput mene
Sva vesela, sitna, mala,
Hrvatski su s majčicami
O sitnicam čavrljala!

Danas mi se u tom krilu
Tudji govor odveć bani —
Podigni se i probudi
Rodni grade uspavani!

Nema sladje rieči nema
Od hrvatskog milog sbora,
Krasnije ti nećeš naći
Nit sred samog rajskog dvora!

Ej Volosko, slem-kame,
Ti rodište: zdravo — moje,
Podigni se i probudi
Tudje poštuj, ljubi svoje!

Volosko u ožujku 1893.

R. Katalinić Jeretov.

O novcu. *)

Danas, gdje je kod nas zakonom odredjena promjena novca, mnogo se o njem govori. Da svakoga onoga, koji vam o novcu zametne govor, zapitate, što on misli da je novac, malo bisto ih našli, koji bi vam pravo odgovorili. To nije ni čudo. Ne samo prosti kmeti, nego i učeni ljudi i državnici su držali, da je novac glavno, pače jedino bogatstvo, te da je najbogatiji onaj čovjek, one države, u kojih ima više novca. Kako je to krivo mnienje navelo mnoge ljude, da spravljaju i skrivaju na dno tamne škrinje svoj novac, kako onaj čovjek sv. pisma, koj je zakopao svoj jedini talent, tako je to u neko vrieme zavelo nekoje države, da z rane izvoz novca. Pošlo se je dapače tako daleko, da se je mislilo, da vriednost novca visi o volji zakonodavca, to jest, da je u njegovoj volji udariti novcu cienu koju mu drago. Ako je najbogatija ona zemlja, gdje ima više novca i ako je novac jedino bogatstvo, reklo se je: eh, onda ćemo se lahko obogatiti: izdajmo što više novca i udarimo mu što veću vriednost, iliti uzmimo za novac najprostiju stvar, iliti motnimo manje čista kova u novac. Tako su doista i radile neke države u prošlih vjekovih, ali su se i gorko prevarile. Ljudi nisu takov novac htjeli više primati ili su ga primali za ono, što je po sebi vriedio, tako da za ono, što si prije mogao kupiti sa jednim komadom novca, morao si poslije davati dva tri ista komada.

Sada se to već ne dogadja; sada se zakonom odredjuje koliko treba, da je svaki komad novca težak, i koliko da je u njem čista kova ili sadržine. I to sve za to, što se uvidilo, da je novac samo roba.

Dà, novac je roba. Kada vi prodajete vino, sieno, govedo ili ovcu, vi kupujete novac. Ako je u jednom mjestu više njih, koji silno trebaju novca, a malo onih, koji su ga voljni dati, vi ćete dobiti za svoju robu manje novca. Obratno će biti ondje, gdje je manje onih, koji novca trebaju, a više onih, koji bi ga htjeli izdati, da kupe vino, sieno i blaga. Sa novcem se dakle dogadja, što i sa svakom stvari. Gdje ga više nude, tu ćeš dati manje drugih stvari, a gdje ga više pitaju, više ćeš i drugih stvari dati, da ga dobiješ.

Ipak ako i je novac roba, nije on što i druga roba. Vi kupujete platno i sukno, da ga nosite; kupito govedo, da vam u polju radi; kupite ovcu, da vam dade vune i mlieka ili hranu; kupito lies, da ga oko kućelo ili u polju upotrebite. Kupujete dakle tu robu, da ju u orabom prije ili poslie iztrošite. A u tu svrhu vi ne kupujete novac. Njega kupujete, da pak s njim nabavite drugu robu, koja vam treba je i koju ćete pak upurabom iztrošiti kako onu, koju sam prije spomenuo. Po tom je novac roba, za koju mi dajemo ono, što nam treba, a primamo ono, što nam treba; on je sredstvo mieno, sredstvo, kojim se nepotrebna stvar za potrebnu promienjuje.

Uporaba novca kako sredstvo mieno je vrlo stara i ne može se kazati, kada je počela, niti koj ju je narod uveo. Prije uvedenja novca izmienjivala se neposredno roba za robu. Tko je imao mnogo ovaca, a trebalo mu je govedo, išao je tražiti onoga, koj je imao govedo, a trebao je ovaca, te bi promienio jedno za toliko drugih. Tako je radio onaj, koj je imao žita, a trebao je lies, koj je imao mnogo siena, a nije imao blaga itd. Koliko li tu nije bilo muke i brige dok je onaj, koj je imao žita, našao onoga, koji je trebao žita, a ima lies, da zamieni; ili onaj, koj ima ovaca, dok je našao onoga, koj ima goveda suviše. Zato su svi narodi i u svojem najdivljem stanju nastojali izabrati jednu stvar, kod njih najobičniju i najobljubljeniju, koja bi im mogla služiti, da za nju zamiene sve stvari, da im bude ono, što je nam novac. Stari Grci su za to upotrebljavali volove, stari Rimljani ovce, Indijanci školjke, Amerikanci duhan, Rusi samurovinu, Hrvati kunovinu. U Islandiji se i danas još cieni vriednost posjeda po vriednosti krave. U našoj Crnojgori se takodjer još upotrebljuje ovca kao prometno sredstvo. Uviek se je dakle uzimalo kao sredstvo, što se je znalo, da će biti od svih rado primljeno u zamienu drugih stvarih. Kasnije tekar se je počelo upotrabljati kao novac željezo, bakar, srebro i zlato, i to negdje željezo prije bakra, bakar prije srebra, a srebro prije zlata, a negdje opet zlato prije srebra. To je sve visilo o tom, kakova je više kova bilo u kojoj zemlji. Može se ipak kazati, da se je u staro doba upotrebljavalo više zlato, nego li srebro kao novac. A to s toga, što ga je bilo lagljo vaditi iz zemlje i iz zlatonosnih

*) Predavano dne 5. febrara u buzetskoj čitaonici. Op. ured.

Obtužnica c. kr. državnog odvjetništva u Trstu imala bi biti državnoj upravi putokazom u Primorju. Iz nje bo sliedi dvoje jasno:

1. Da nepočinja u Primorju protuaustrijske demonstracije „djećurlija“, već dobro organizirana stranka, i

2. da se mora vlada osloniti na drugu stranku, koja štuje red i zakon i koja je odana svom dušom projasnoj dinastiji Habsburga.

Tko neće priznati prvo, a učiniti drugo, tomu je težko pomoći.

DOPISI.

Izpod Kastva na Bogojavljenje g. 1893.

(Odgovor na dopis iz Sv. Mateja uvršten u zadnjem br. „N. S.“ od prošle godine.) — (Konac).

Gosp. dopisnik veli, da bi se prva i najpređija skrb imala posvetiti tomu, da se članove uputi uz ostalo takodjer u gojenje i timarenje goveda i ovaca, a ne tek proturati kojega bika ili ovna medju puk — pa mirna Bosna. — Oskudica bikova bila je na Kastavštini već tako velika, da su se mnoge krave porad toga izjalovile. Da je oskudica bila zbilja tolika, svjedoči i okolnost, što je sama obćina za odklonjenje te nevolje dala Zadrugi pripomoć od 200 for. slovom dvjesto forinta.

G. dopisnik vidio je na svoje oči od zadruge nabavljeni plug, koji je bio tako neprikladan, da su ga ljudi morali napustiti, pa se latiti dosadanjega domaćega pluga. Odboru nije o tomu ništa poznato. Kad je odbor svojedobno doznao, da je jedan plug u Klani za onu zemlju premehak, on je onda navlaš naručio u tvornici plug iz tvrdjeg nada.

G. dopisnik veli, da Zadruga daje članovom kad što novaljane škropilnice. To je istina, ako se mjesto „novaljane“ metno „nenajbolje“.

G. dopisnik veli: „Nebi se imalo zabašurivati niti imena onih dobrotvora Zadruge, koji se upišu kano utemeljitelji ili inače njoj u pomoć priskoče.“ — Ja uza sve naočare i prem mislim, da razumijem nekoliko hrvatski, nemogu shvatiti, što je tu gosp. dopisnik mislio i htio reći. —

G. dopisnik prigovara galici, da je loša a za članarinu veli, da bi se imala teda negda bolje urediti. Galicu nabavlja odbor ravno iz jedne tvornice metalurgijskih i kemičkih proizvoda, i to najbolju što se je može dobiti. — Sa članarinom pako ima se ovako: predlani od 82 člana uplatilo ju je njih 82; lani od 209 njih 205.

Gosp. dopisnik natuca nešto o podružnicah, kojimi da bi se djelovanje Zadruge znatno razširilo. No po njegovom natucanju znado odbor baš koliko i prije, na koji način da se te podružnice ustroje.

Dopisnik bi htio, da se osobita briga posveti i priredi posebni vrt. To je krasna misao, s kojom sam i ja u svoje vrieme kule po zraku gradio. Nu gdje su odboru sredstva, da takvu štu poduzme? Kojim sredstvima da on i u tom smjeru razširi svoje djelovanje? Izdašnjim sredstvima — — odgovara g. dopisnik.

Konačno ističem, da g. dopisnik netočno veli, kad kaže, da je mene uvriedio njegov dopis; mene su uvriedile samo one izreke, koje sam spomenuo.

To su moje stvarne primjetbe, s kojima sam eto na koncu.

I time sam gotov. Što rekoh, morao sam reći, da obranim čast odbora i moju vlastitu. Isti odbornik.

Sa otoka Lošinja koncem aprila 1893.

Ja sam često razmišljao, čemu su ona dva talijanska listića u pokrajini bila osnovana, te kakvu korist imade od njih talijanska stranka? Med ozbiljnim razmišljajim bavio se kadkad i takovim, prodje po koji sat, navlastito ovdje u Lošinju, gdje nemima toliko važnih predmeta, o kojih se baviti nije uvjek ni prigode. Tu ako čitate dopise iz Malegesela u „Babi“ ili u „Somieru“, o čemu se razpravlja onako, da bi se malko ozbiljan čovjek mogao zadovoljiti? Sad ti se poruguju s jednim, sad s drugim; danas ti hvale jednoga, koga su ti jučer kudili, pa ti donose na svietlo stvari i najprivatnije naravi, a k tomu sve to tako nespretno, tolikom lažu nakićeno i takvimi predlozi popraćeno, da nezna čovjek, bi li se nasmijao tim piskaricam, bi li sažalio listiće, koji se tim piskaronjem kite. Svakako, ma koja bila namjera tih listića, valjda nekojim služe u njekakvu svrhu; možda da usmogne po koji piskarčić reći: eh, ta nisam ja ona ništica, za koju me drže, jer sam i ja dao štogod tiskati u „Babi“ i „Somioru“, što je najveći utisak učinilo u Čunskom, na Unijah, u Nerezinah, po svom svietu, kamo se više primjeraka tih listića šalje badava. da čeljad otvori oči i poznade, kako se kreće sviet.

Meni ova slava, koju si ta gospoda stiču, ne dajo mira, te hoću, da pokušam i ja štogod kroz štampu u sviet proturati, da se nasladim, kad vidim moje prijatelje, gdje čitaju moj dopis u „Našoj Slogi“, makar iz onih primjeraka, koje na moju molbu i na moj račun hoće biti poslani onim, kojo vam budem naznačio.

Druga je moja namjera pa i ta, da mogu ovim načinom i Vama, gospodine uredniče, izkazati uslugu, da si ne razbijate glave, što ćete u Vaš list uvrstiti, kad Vam ga, no nakon osam dana, ali iznenada zapliene, a nije Vam odmah na ruku člančić ili kakva viest, kojom Vam je nadopuniti nastalu praznoću lista. Eno, u tom pogledu se jako dobro i praktično zna pomoći Vaš drug „Il Diritto Croato“. Kad ti ga zapliene, on izdade drugo izdanje, da ne prikrati svojim vjernim dušenu zabavu, pa budući da kod nas, u Cislajtaniji, ne smije jedna novina izaći sa bjelima stupcima, jer da ovi govore, kako to umuju, više i bolje nego napunjeni, on uvrsti u mjestih, gdje su stajali zaplienjeni članci, svakojake oglase, tako da list izgleda kao i velike amerikanske novine, pune reklama. Žaliti je, da se kod nas nije još ter udomila praksa, da oglas, uvršten na prvoj strani, bude plaćen više od onoga na četvrtoj. ili na zadnjih stranah lista, jer tako za isti novac dobije jedan veću reklamu a drugi manju, ali s vremenom možda, kad budemo manje gojili ideala a više pazili na praktičan život, moći će se postići i ovaj cilj, te će se samo paziti na to, da zapliene po koji članak, da se tim dobije prostora za oglase. Predbrojnici neće se tužiti, a zaplijene će biti koristonosne, jer će obratiti pažnju na naše listove i pružiti im zgodu putem oglasa, da donaknade štetu.

U današnjem mom razpoloženju ne čudite se, ako vam sve moje tajne izpovjedim, pa zato hoću, da Vam navedem još jeden treći razlog, zbog koga ću Vam kadkada pisati. Kod budućih pokrajinskih izbora držim za stalno, da će biti u saboru većina zastupnika naše stranke. Za taj slučaj moramo pripraviti fakta i dokaze, na koje se pozvati kad budemo bila koju interpelaciju podnieli, bila htjeli potvrditi koji navod u kakvoj razpravi i tako dalje. Ali fakta i dokazi nisu uvjek pri ruci, pa tu se treba pomoći. Nedvojbeno jest, da još dan današnji mnogi drže, da je sve, što je tiskano, gola istina. Po tomu se dade tumačiti, kako i zašto mnogi i premnogi slijepo vjeruju, da se je štogod zbilo i dogodilo onako, kako je u kakvoj novini potvrđeno, premda su glavom bili svjedoci i prisustvovali činjenicam i zgodam, koje su krivo opisane! Da bi samo prostota tako mislila i po tom se ravnala, moglo bi se ju izpričati, ali imade ljudi, koji su izučeni, od kojih bi se moralo predmievati, da znadu sami stvoriti kakav sud, a ipak i ti sliede u tom većinu i veliki utisak na njih napravi sve, što čitaju tiskano. Tu ljudsku slaboću upotrebljavaju reptiljski fonduvi, da po mogućnosti tako zvano javno mnienje na svoju obrate; ali ja ću da učinim korak dalje. Najnoviji izum u tom pogledu mi se čini da jest taj, da se novinami traži ne samo obsjeniti prostotu, nego da se upotrebljavaju novine kao dokaz za dotičnu viest, te da ono, što je jednoč štampano, imade se smatrati kano dokazano. A da se tobože takvo mnienje opravda, navadja se, da dotična viest, ma koliko nevjerojatna, nije bila oprovrgnuta, da se nije povela nikakva iztraga proti lažljivomu piscu dotičnih viesti i tako dalje. Kad tako rade drugi, zašto nebih i ja, a kad bude trebalo, ćemo se i mi pozvati na potrebe viesti te slavodobitno reći: dokaz tomu jeste najbolji u tom, što je sve to bilo već štampano i čitalo se je po novinama.

Zlo je po nas, što ne imamo na razpolaganje onakovih „rugopisa“, kao naši protivnici, gdje se mogu štampati najgrdje stvari, dirati u svetinje kuće, jer i timi može se okoristiti kadkad, navedjajuć, bez navesti ime novine, da je stajalo u u novine, pa da se mora iztraživati, da li je šta istinitoga. Kad mi za sad ne uživamo toliko slobode, da bi smjeli istim se orudjem poslužiti kno i drugi, moramo se podvrći ulogi podredjenoga naroda i tješiti se tim, da nam dozvoljavaju izreći bar na polak istinu. Evo vam, što se uvuda kaže i opetuje o utjecaju štampe na javno mnienje i to bez razlike osoba, spadale one nižemu ili višemu sloju družtva. Bilo kako mu drago, kad mi se kakvomu uspjehu nadati nije, najveća naslada, kako kazah, biti će za me, kada vidim tiskano štogod, što sam napisao, a za ostalo doveta mo briga.

(Dalje sliedi.)

Pogled po svietu.

U Trstu, dne 3. maja 1893.

Austro-Ugarska. Dne 1. t. m. bijahu poduzete skoro u svih državah stroge mjere proti eventualnim izgredom radnika, koji su toga dana blagdanovali. Do većih nemira nije došlo nigdje a u nekojih državah nebijaše upravo ničim narušen mir ili red. I u povećih gradovih Austro-Ugarske blagdanovao je jedan dio radnika, koji se sakupiše na skupštinah, na kojih se je razpravljalo o raznih radničkih pitanjih, kano o skraćenju dobe za radnju, o radnji ženah i djece, o izbornom pravu radnika ili o obćem pravu izbora itd. U čitavoj državi nebijaše nigdje mir narušen.

Zemaljski sabori ove pole države nepodaju nam ni danas osobita gradiva. U češkom saboru odgovorio je namjestnik dne 3. t. m. na interpelaciju njemačkih zastupnika radi nemira u Kolinu, koje da su izazvali antisemiti, radi jedne djevojke, koju nadjoše u vodi mrtvu, da je ta djevojka počinila samoubojstvo, da su židovi kod toga posve nevini i da će vlada u buduće strogo paziti na prste antisemita.

U donjo-austrijskom saboru došlo je ovih dana do burnog prizora, jer je većina predložila i zaključila, da se dade njemačkomu školskomu družtvu „Schulverein-u“ 2000 for. podpore. Proti predlogu govorili su oštro antisemiti navadjajuć, da to družtvo nastoji poniemčiti Slavene, da je ono suvišno i da netreba podpore.

U Budapešti stigao je danas prejasni naš vladar, gdje ga dočekaše vrlo svečano. Na kolodvoru i po ulicah, kojimi se vozilo Nj. Veličanstvo, bijaše veliko množtvo naroda, koje pozravljaše oduševljeno svoga kralja. Ovo neobično veselje pripisuje se tomu, što se je bio pronio glas, da kralj neće tako brzo u Budapeštu, jer da je ogorčen na one Madjare, koji ruju svakom zgodom proti vojski, proti crkvi itd. —

Zagrebačke novine pišu, da će se do mala sastati hrvatski sabor, te da se nalazi u tu svrhu saborski predsjednik u Zagrebu. U I. izbornom kotaru grada Zagreba ima se za kratko obaviti izbor jednoga zastupnika z domaći sabor.

Crnagora. Vlastoručno pismo srbskoga kralja Aleksandra na kneza Nikolu učinilo je u Crnojgori najbolji utisak. Kralj nazivlje kneza bratom ter izrazuje nadu, da će oba bratska naroda u ljubavi i slogi raditi pod ravnanjem obiju dinastija.

Srbija. Kraljica Natalija nalazi se na putu za Biograd. Dne 1. t. m. je stigla u glavni grad Rumunjske — u Bukarešt, odakle će za koji dan u Biograd. Kralj Aleksandar poslao je susjednim dvorovom posebne zastupnike, koji su okrunjenim glavam priobćili njegov nastup na priestolje.

Italija. Narodne svečanosti prigodom srebrnog pira kraljevskih supruga svršile su dne 1. t. m. u ratnoj luci Spezia, odakle odputovaše njemački cesarski supruzi za Berlin.

Dne 28. pr. mj. primio je sv. Otac u posebnu audienciju ruskoga velikoga kneza Vladimira sa suprugom i crnogorskoga kneževića Danila.

Različite viesti.

Zapliena. Prvo izdanje današnjega broja zaplienilo nam je c. kr. državno odvjetništvo radi jednog sastavka, priobćenog pod zaglavjem: „Franina i Jurina“.

Da odštetimo štovane čitatelje, priredismo drugo izdanje.

Odgovor na čestitku. Na čestitku članova kluba neodvisnih hrvatskih i slovenskih zastupnika na carevinskom vieću, prigodom imendana velikog hrvatskog dobrotvora N. P. biskupa Strosmajera, ovih dana stiglo je sliedeće lieno vlastoručno pismo, upravljeno na ruke zastupnika g. J. Bankinia:

„Moja veleuvažena i vele mila gospodo! Hvala Vam iz svega srdca na čestitki. Bog i Vas sve skupa blagoslovio i svakim darom Svoje sveto milosti vazda obasuo! Vaš rad i Vaš pravac u velike odobravam i blagoslivljam. — Zdravlje mi nije najbolje. Molim Vas, molite se za me Boga, da me još koje vrieme, ako sam svetoj crkvi božjoj i dobromu našemu hrvatskomu narodu koristan, uzdrži. Sto put Vas blagoslivljam i ostajem vazda i vazda Vaš štovatelj i prijatelj.

Strosmajer v. r.

† **Radoslav Lopašić.** Dne 25. aprila preminuo je u Zagrebu nakon podulje bolesti jedan od prvih hrvatskih povjestničara, dopisujući član „Jugoslavenske akademije“, podpredsjednik „Matice Hrvatske“ itd. itd. Radoslav Lopašić.

Pokojnik se je rodio 1835. u gradu Karlovcu, proživio je dakle sve znamenite dogodjaje hrvatskoga naroda od preporoda do danas. Još kao mladić uznosio se sa svim, što je hrvatsko, a osobito mu ležala na srdcu hrvatska prošlost. Riedkom marljivošću dao se na sabiranje hrvatskih spomenika, te je u tom pogledu razsvietlio i od zaboravi spasio nedavnu prošlost hrvatskoga kraja od Uno do Kupe i Jadranskoga mora. Tako je sabrao svoje najveće djelo: „Acta historiam Confinii militaris croatici illustrantia“; pak „Prilogo iz štajerskih arhiva za historiju hrvatsku XVI. i XVII. vieka“, zatim „Nekoliko priloga za povjest uroto Petra Zrinskoga i Frana Frankopana“. Sastavio je „Popis frankopanskih listina“, a akademiji je predao „Spomenike o Slavonji u turske doba“ i „Hrvatsku stražu u Draždjanih“.

Još za rana počeo je crte iz hrvatske prošlosti da piše za razne hrvatske novine, nu izmedju ostalih njegovih radnja zlata su vriedna „Karlovac grad“, „Dva hrvatska junaka“, „Bihać i bihačka krajina“ i više drugih.

Kako je za cielih trideset godina svoga rada bio marna pčelica, i uvrh je pravo rekuć perom u ruci. Upravo mu se dotiskuje najnovije i prezumenito djelo „Hrvatski urbari“.

Hrvatski narod žali nad Radinim gro-

---

rieka. Zlato nam daje narav čisto i nepomješano sa drugimi tvarmi, al ne tako srebro. Ovo treba uviek razstavljati, a to zadaje mnogo troška. K tomu zlato, jer dragocienije, je sposobnije, da se s njim prenašaju velike vriednosti u maloj težini.

Zlato se dobiva na dva načina; izpiranjem iz pieska i kopanjem iz zlatnih žila, koje se nalaze u srdcini tvrda kamena, obično bjelutka (quarz). Imade rieka, koje su zlatonosne, koje nanose iz utrobe zemlje iznašaju malena zrnca ili slamčice zlata. Medju hrvatskimi riekami, je Drava poznata kao zlatonosna, pa onda Bosna, Vrbas i Lasva u Bosni. Mnogo se je zlata našlo u Kaliforniji i u sjevernoj Americi, u Australiji, a najviše u Ruskoj na Uralu. Zlatnih ruda ima i kod nas u Slavoniji i u Bosni.

Borba medju srebrom i zlatom, timi najdragocienijimi kovinami, je stara: traje još i danas. Njihova vriednost nije bila uviek jednaka. Čim je jednoga bilo više, padala bi mu vriednost. Kad je bilo palo rimsko carstvo, bilo je tako malo srebra, da je ono vriedilo toliko, koliko i zlato. Odkad je pa Kolumbo odkrio Ameriku, a to se dogodilo pred 400 godina, počela je ciena zlatu sve više i više rasti. Onda je bilo zlato 11 puta vriednije od jednake količine srebra. Kašnje je bilo 12, pa 13 i 15 puta vriednije. Pred 15 godina je bilo skoro 18 puta vriednije, a danas se računa, da je 15½ puta vriednije.

(Dalje sliedi.)

bom, što mu je kobna smrt ugrabila vrlu sina, što mu je težki udes za uvieko zatvorio mnogi listak još neizpisane hrvatske prošlosti. Nu kako djela ljudih živu više od samih ljudih, i Lopašićeva će uspomena živjeti s hrvatskim narodom, duboko u srdca urezana. Vječni mu pokoj i slava!

Porinutje ladje cesarica i kraljica Marija Terezija obavilo se prošle subote — kako kažu — vrlo svečanim načinom. Svečanosti prisustvovala su oba brata Nj. Veličanstva, nadvojvode Karl Ludvik i Ludvik Viktor, te nadvojvotkinje Marija Terezija i Štefanija. Novoj ladji kumovala je nadvojvotkinja Marija Terezija. Njeg. Veličanstvo čestitalo je admiralu Sterneccku radi sretnog porinutja.

O samom činu i ob ostalih svečanostih nemožemo potanje izviestiti, jer nismo ništa čuli ni vidili, pošto bijasmo kao i tri naša slovenska druga od svih svečanostih isključeni.

Petdesetgodišnjica župnikovanja. Prevoga maja o. g. slavio je grobnički župnik veločastni gosp. Juretić petdesetgodišnjicu svoga župnikovanja i šestdesetgodišnjicu svećeničtva u gradu Grobniku. Svečanosti prisustvovalo je osim ostalog okolišnog naroda i svećenstva presvietli biskup senjsko modruške biskupije Juraj Posilović. Živio dični starina i vriedni naš čitatelj!

Izbori za gradsko zastupstvo, odnosno sabor u Trstu, početi će dne 29. t. mj., kako to razglasuje službeni list Primorskoga namjestničtva.

Svečano otvorenje hrvatskoga kazališta u Splitu. U subotu dne 6. t. mj. biti će u starodavnom Splitu svečano otvorenje novoga kazališta. Iz Zagreba dolazi dramatičko družtvo, koje će dati preko 30 predstava. Sva Dalmacija veseli se tomu dogodnju, te će bez dvojbe iz svih krajeva Dalmacije pohrlit sviestno pučanstvo, da prisustvuje svečanosti il da se nasladi hrvatskom umjetnošću.

I mi pozdravljamo radostno taj dogodjaj koji će izpuniti krasan list hrvatske kulturne poviesti.

Glavna skupščina „Slovanske čitalnice u Trstu" obdržavati će se dne 13. t. mj. u 8. sati na večer u družtvenih prostorijah sa sliedećim dnevnim redom: 1. Govor predsjednika. 2. Izviešće tajnikovo o družtvenom djelovanju minule godine 3. Izviešće blagajnikovo. 4. Izviešćo pregledovalnoga odsjeka družtvenih računa. 5. Predlozi i interpelacije. 6. Izbor predsjednika i odbora. 7. Izbor trojice pregledovalaca računa.

Za družbu sv. Cirila i Metoda za Istru sabrao je for. 10.40 na Markovo medju prijatelji u Kašćergi tamošnji župnik-rodoljub veleč. g. Josip Gojtan, te nama dotičnu svotu priposlao. Živio i našao množtvo naslijedioca.

Natječaj. Na gospodarskom pokušalištu u Poreču podučavati će se u gospodarstvu učitelji iz Istre i Gorice od dne 20. maja do 5. junija t. g. Pristupiti može k toj poduki pet pučkih učitelja iz Istre i toliko ih iz Gorične. Svaki učitelj dobiti će iz državne blagajne for. 30 podpore i putne troškove. Molitelji, koji su usposobljeni za pučke škole, imadu poslati svoje molbe zemaljskomu odboru u Poreču do 12. maja t. g. U molbi valja da navedu, da li su već polazili koji gospodarski tečaj, da li postoji kod dotične škole vrt ili da li se ga ustraja.

Dražba. Kod c. kr. kotarskog suda u Podgradu (Istra) predati će se razne kovačke, stolarske i zidarsko radnje u iznosu od for. 590 najboljemu nudiocu. Dražba će trajati dne 18. maja t. g. od 9 sati u jutro do 4 sata poslie podne. Natjecatelji imadu položiti 30 forinta uložka (vadij). Pismene ponude sa naslovom: „C. kr. kot. sudu u Podgradu. — Ponuda za popravne radnje na c. kr. sudbenoj zgradi u Podgradu," treba da budu valjano biljegovane. Tako čitamo u njemačkom jeziku u „L' Os. Triestino".

Požar. U Sobonjah, selu obćine Podgrad u Voloskom kotaru, porodio se je dne 8. aprila o. g. veliki požar, koji je u malo vrieme tamošnjemu pučanstvu uništio 6 kućâ sa štalami, 6 guvnâ, 7 kolnicâ i 7 pojedinih štalâ. Sve štete jest preko 16.000 forinta, od koje je jedva treći dio osiguranjem pokrit. Pučanstvo u Sobonjah, koje jest najsiromašnije u Voloskom kotaru, nalazi se usljed toga u veletužnoj biedi, te mu je potrebna brza pomoć. Tim povodom c. kr. Primorsko namjestničtvo naredjuje, da se sabiru milodari za rečene pogorelce u cielom Primorju kroz tri mjeseca. Sakupljeni milodari neka se pošilju ili izravno ili putem c. kr. kotarskih poglavarstvâ i gradskih magistratâ c. kr. kotarskom poglavarstvu u Voloskom, koje će iste objavljivati.

Gundulićev spomenik odkrit će se dne 27. junija a svetkovina će trajati tri dana.

nalme 26. 27. i 28. Kako pišu dalmatinski listovi odbor je ustanovio te dane, da zadovolji vladinim krugovom, da se tim zaprieči prisustvovanje sveučilištnih djaka.

Proti izseljivanju. Razne novine donose žalostne viesti o austrijskih izseljenicih u Brazilu. Kažu, da se velik broj izseljenika obratio glavnomu konzulatu u Rio de Yaneiro neka bi posredovao kod braziljske vlade i izposlovao im kakovu pomoć. Prijašnja braziljska vlada bila se obvezala, da će podpomagati naseljenike do prve ajetve, ali je današnja vlada odrekla svaku podporu. Naše poslaništvo u Rio de Yaneiro bilo se zauzelo kod braziljske vlade, ne bi li od nje što izposlovalo a da se ublaži nevolja naših izseljenika, ali sve uzalud.

Glagoljaši u Kranjskoj. Više pergamenskih ostanaka (odrezaka) popisanih glagoljicom, koje čuva zemaljski arhiv u „Rudolfinumu" u Ljubljani, te drevni spisi sačuvani u raznih župnih uredih Kranjske, svjedoče nam, da bijaše glagoljica u Kranjskoj veoma razširena. To nam pokazuje rodjenje svećenikah i njihov rad u Kranjskoj. Dne 28. novembra g. 1600. zaredio je biskup Hren glagoljaša Antuna Županića, o kojem je zabilježio u svoj dnevnik, da bijaše dovoljno podučen za sveti red „in suo idiomate glagolitico".

Dne 23. aprila 1601. redio je za svećenika isti biskup Ivana Vitezića, glagoljaša krčke biskupije. God. 1597. služio je kao kapelan na Blokah kod Cirknice glagoljaš Andrija Vulković, koji nije poznavao dobro nijednoga zemaljskoga jezika, već jedino hrvatski. „Sl. Sv."

Sva navedena prezimena spomenutih glagoljaša jamče nam, da su glagoljaši dolazili u Kranjsku iz Istre, sa kvarnerskih otoka itd. gdje imade i danas obitelji istih imena.

Iz Malog sela pišu nam dne 30. aprila. Vaš ovdješnji dopisnik u broju 17. dične „Naše Sloge" pogodio je u žicu. Svaka mu je zlata vriedna! Nego ono što je pisao o Don Poldu moglo bi se upriličiti i na susačkoga Don Giovannina, kojega Don Poldo hoće da brani nemareći, da se njegova izvješća ne slažu sa istinom. Onaj piše bratu svećeniku, ako će dobro živjeti u Lošinju, neka se čuva „Hrvatske Čitaonice"; ovaj poručuje svećeniku-podradjeniku neka uvadja u njeke djelovo službe božje latinski jezik mjesto vjekovitog hrvatskoga. Pled uzajamne obrane i podpore jest taj, da susački Don Giovannin drži uredovne „Matice" u talijanskom jeziku; malo po malo uvadja latinsku službu u crkvi; s vlastima dopisuje talijanski; listiće vazmenoga pričešćenja ove godine dade latinski, dočim je do lani sve to bilo hrvatski; gdje može širi „bonašeranje" i tako odgovara i na hrvatski pozdrav „dobar večer" dotično „dobro jutro" itd. itd. ad infinitum. Dakako, da tim najviše trpi crkva i vjera, a kažu mi, da je ove godine na Sušku prekomjeran broj onih, koji nisu pristupili na svetu pričest.

I u crkvi sušačkoj i prigodom jubileja sv. otca Pape i prigodom smrti našega diocezanskoga biskupa manje se je učinilo, nego li bi se bilo učinilo za ikojim najprostijim popom. Ali tko bi ove izbrojio? Ostaje vremena! Hodite vi to reći Don Poldu kao dekanu, odgovoriti će vam: „lažete", ali mu je dobro, kažu mi, zabrusio jedan Sušćanin, crkveni prokurator: „apena lažo on, ki govori, da mi lažemo". Držimo, da su i drugdje poznata junačtva susačkoga Don Giovannina, pa bi želili viditi bezobzirnu i nepristranu pravicu. Videant consules!

Iz Šibenika pišu „Kat. Dalmaciji": Grozni slučaj naveden u „Kat. Dalm.", što se je dogodio u Zadru po Šibenčaninu Jurasu, potresao je ovdje dušom svakog pravog kršćanina. Svak je razumio, da se Bogom noima rugati. Na ovo puk je nadovezao i drugi ne manje strašan dogodjaj, koji se u istinu ove sedmice zbio u Šibeniku. Neki mladić, Ivan Šarić, probudi se ob noći, i zapita svoje ukućane, koja li je ura. Čuvši koji je sat, stane nemilo psovati sve što je sveto, a izmedju ostaloga svojim poganim jezikom opsova i slavnu Majku Božju od Vepolja, prama kojoj ovaj puk ima prevoliko bogoljubstvo. Izrekav te psovke, do onoga časa uviek zdrav, za uvieke umuknu. Dozvaše odmah svećenika, ali je bilo sve uzalud, jer nakon malo sati bez svetotajstva nemilo izdahne. Pamet u glavu Bogogrdnici!

Družtvo surkaša. Kod nekoga vriednoga i odličnoga svećenika zagrebačkoga dogovorilo se više braće, da će odsele nositi surke od modre čohe (tricota) s crnim gajtanom i s ovratnikom, bud od iste tvari bud od barsuna, straga gladkim krojem. Ove će surke biti znakom pravoga hrvatskoga mišljenja. Surkaši će se prama dogovoru sastati jedni u Zagrebu, drugi u Samoboru, a treći opet u Krapini, onda u Klanjcu, Zlataru, Križovcih, Koprivnici, Karlovcu, Senju, Risci, Vinkovcih, Osieku, Zadru, Spljetu, Dubrovniku itd. Surke sgotavlja po ugovorenom kroju vrli zagrebački krojač Josip Huzek, na kojega se valja obratiti. Ciena je umjerena i treba mu samo poslati mjeru od dužine, pa širine u prsima i duljine rukava.

Svjetski sat. Ovih dana bijaše izložen u Zagrebu vrlo zanimiv sat. Ovaj sat pokazuje sekundo, minute, četvrte, satove, doba dana i godine, dane, tjedne, mjesece godine, desetgodišta i stogodišta, dapače i hiljadugodišta. Uz to pokazuju se na njemu razne slike, koje predstavljaju život čovjeka od djetinstva do groba. Kad udari koji sat, pojavljuju se apoštoli, koje Isus blagoslivlja, a u 6 sati u jutro i na večer pokazuju se kaludjeri na molitvi. Noćne satove najavljuje noćni stražar, a u 3 sata u jutro i poslie podne kukuriče pjetao. Osim svega toga ovaj sat pokazuje u kojem se položaju u svakom času nalazi zemlja prama mjesecu i suncu. Stroj sata je naravno vrlo zamršen.

Evropski velegradovi. Po najnovijih statističkih podatkih imade danas u Evropi 122 grada s većim stanovničtvom od 100 hiljada duša. London 4 mil. 415 hiljada duša. Pariz 2 mil. 712 hil. Berlin 1 m. 763 hil. Beč 1 m. 364 hil. Petrograd 954 hil. Carigrad 873 hil. Moskva 798 hil. Glasgow 772 hil. Liverpool 680 hil. Birmingham 570 hil. Hamburg 569 hil. Napulj 531 hil. Manchester 505 hil. duša. Od 400 do 500 hil. duša imadu ovim redom: Budimpešta, Bruselj, Madrid, Varšava, Rim, Lyon, Amsterdam, Milan i Marselle; od 300 do 400 hil. duša: Kodanj, Leeds, Monakov, Vratislava, Turin, Sheffield, Prag s predgradji (310.483) i Odesa; od 200 do 300 hil. duša: Draždjani, Köln, Barcelona, Palermo, Edinburg, Belfast, Bordeaux, Stockholm, Lissabon, Dublin, Antwerpen, Bristol, Bukurešt, Rottordam, Bradford, Nottingham, Genova, West-Ham, Magdeburg, Lille i Hull, 70 gradova imade stanovničtvo od 100 do 200 hil. duš.

Diamantsko prieštolje ruskoga cara. Car Aleksander primio je prošlog mjeseca povodom svog 48 rodjendana darove svojih podanika, sjedeći na diamantskom prieštolju. Careso ruske diamantsko prieštolje jedna je od najkrasnijih i najdragocenijih umjetnina svih vremena. Grad Ispahan poklonio ga je god. 1669 caru Alekseju Mihajloviću otcu Petra Velikoga. Prieštolje ima ovaj nadpis: „Mogućemu i nepobjedivomu caru Moskovita, koji sretno nad cielim svietom vlada. Neka bude ovo prieštolje, koje je toli umjetno, za tebe znak trajne sreće. A. D. 1669."

Indijski svećenici liepom riečju pozdravljaju rodjenče: „Plačuć dolaziš na svjet, a okolo tebe sve se smješi. Uznastoj, da tako živiš, da možeš jednom posmješkom na usnah umrieti, dok sve okolo tebe plače."

Smrtni grieh. U očima Muhamedanaca je najveći grieh, kada tko ostavi Muhamedovu vjeru. Taj grieh kazne oni smrću. Nu njihove žene mogu još lagljo život izgubiti. Tako su nedavno iz španjolskoga gradića Melila u Maroku (Afrika) išle dvie Arapkinje pokraj španjolske straže, pa su se s vojnici razgovarale i šalile. Arabi to opaziše, primame žene na zemljište, koje ne pripada Španjolcem, svežu ih, odvedu k sudu i ovaj ih odsudi na smrt. I bili bi ih pogubili, da se nije španjolski general zauzeo za njih, te im kod puše izhodio pomilovanje.

Najveći drveni brod na svietu. Zove se „Roanoke"; dug je 100 metara, širok 15 a dubok 8. Ima četiri jarbola od kojih je najveći visok 60 metara. Dolnji penuni dugi su po 28 met. Otputovao je prije nekoliko vremena iz New-Yorka put S. Francisca teretom od 5000 tona.

Tri stotine gluhonjemih sastalo se nedavno u dvorani kavane Turquet u Parizu, da se „dogovore" kako bi se mogli dati zastupati na izložbi u Chicagu. „Govorile" su ruke i lica. Bi konačno izabrano nekoliko zastupnika a to sve bez „vika" i „buka."

Narodno gospodarstvo.

Gnojenje i umjetna ili kemijska gnojiva. Ovih dana primismo knjižicu pod naslovom „Gnojenje i umjetna ili kemijska gnojiva", koju je napisao strukovnjak Mato J. Dudan. Ta knjižica ima veliku praktičnu vriednost za sve gospodare, jer je jezgrovito napisana, pak ju svaki može da razumi. Svako, kada se je na sve strane razmahala uporaba tog blagotvornog umjetnog gnoja, red ga je znati shodno uporabljati, ako ćemo povoljan napjeh postići; a ta je knjižica upravo za to i napisana, da služi kao rukovodnik onim, koji rabe umjetna gnojiva. Onim pak, koji se nisu pouzdali odmah u tu novotariju, ova će knjižica dobro doći, jer će iz nje naučiti mnogo koristna. Knjižicu je jednom riečju dobru, i mi ju toplo preporučujemo našim gospodarom. Ciena joj je 24 novč. Dobiva se u Zadru kod gosp. pisca.

Što je činiti da stablo radja? Obćenito se misli, da je dosta usaditi stablo, pa će se u obilju dobiti ploda. Ovo je velika pogrieška. Stabla kao što i sve biline u obće zahtjevaju mnogo njege, drugčije daju najsilniji plod. Zato je potrebno kadkada gnojiti stabla, a često ih valja klaštriti i to velikom pomnjom. Neću da se danas bavim klaštrenjem, jer je o tomu dosta napisano, nego ću danas kazati štogod o gnojenju voćaka.

Ako je zemljište suho i gladno, neobhodno je potrebno gnojiti voćke. Naš težak za nesreću malo mari, da se služi gnojovima, što su na korist voćkama, misleći, da mogu rasti i napredovati i bez toga. Ali razumni ljudi znadu, da dobro pognojene, davaju najbolji i najtečniji plod.

Tekućinasti gnoj bolje prija voćki, jer doprinosi k razvitku rastlinskomu i olakšava uzrievanje ploda. Ako je voćka usadjena i u najbolje zemljište pretrpila bi, da ne ima na svoje razpoloženje vode u dovoljnoj količeći, da razstavi i upodobi različita hraniva počela, što se nahode u zemlji, a to je baš uzrok radi koga je shoduji tekućinav gnoj. Moglo bi biti nezgoda upotrebljavanjem obićnog soka, što je drugim riečima mokraća, pošto ovaj sok sadrži mnogo čipavca, pa bi tako moglo biti mnogo jedak i škoditi voćki; zato će biti bolje služiti se govedjom mokraćom razvodnjenom, a još bolje kemičkimi gnojivi na račun od ½ kila svake godine. Evo kako ćeš to raditi. Izkopaj okolo stabla mali žljeb, dubok njekoliko centimetara, a širok od 1 do 2 metra, ovisno dubljini voćke. Pazi, da žile ostanu pokrivene zemljom kakovih 5 cent. Zatim polij odkrivenu stranu sa 10—20 litara tekućinastog gnoja, koji probije u zemlju hranivim počelima, što se u njem nahode raztvoreni. Ostati će tvrdih tvari na površini, a ti malo po malo ulij 8 ili 10 kabala vode, a da s njom sadju hraniva počela do najdubljih žila.

Ovo je gnojenje neobhodno potrebito osobito meseca aprila radi cvjetanja, a mjeseca septembra radi razvitka plodnih granića. U maju pak voće ne samo da potrebuju gnojidbe ali i vlage, da uzmognu odoljeti ljetnoj žegi, tekom koje bilo bi jih možda neuprazno zalievati: ako bi se uza sve to pokazala potreba, valjalo bi pričekati, da blaga kiša malo ohladi zemlju.

Što se rečeno za voćke, to služi u obće i za ostala stabla. **B. Matijaca.**

Listnica uredničtva.

Gosp. A. D u K. Vaša dopisnica stigla nam prokasno, to ne mogosmo više zadovoljiti Vašoj želji.

Gosp. S. I. u V. Kod B. dobijete ono što tražite. Zdravo!

Listnica uprave.

Gosp. P. S. u A. Stiglo nam u redu. Živili!—Gosp. S. M. na S. Istotako for. 6. Hvala!

Gosp. M. P. u B. Primismo f. 4, to je tim plaćeno do konca tek. god. Zdravo!

Gosp. F. R. u Z. Cudite se, da Vas opsvamo na predplatu i tek. god. ta valjda znate, da se ostalim novinam mora unapried platiti, inače nošalja niti jednog broja. Zdravi bili!

Gosp. M. Z. u O. Za god. 1887 primismo f. 5 dne 23. dec. 1887; za 1888 f. 5 dne 9. maja 1888; za 1889 f. 5 dne 6. jan. 1890; za 1890 f. 5 dne 15. jan. 1891; za 1891 for. 5 dne 21. dec. 1892; za 1892 f. 5 dne 1. maja 1893.

Gosp. M. Š. na R. Platili ste za 1887 f. 5 dne 15. dec. 1887; god. 1888 neprimaste lista; za 1889 platili ste f. 5 dne 26. aprila 1889; za 1890 f. 5 dne 4. jan. 1890; za 1891 f. 5 dne 31. dec. 1892 i za 1892 dne 1. maja 1893.

Gosp. B. O. u R. List Vam ide od početka 1887; od toga ste uplatili f. 27.50, dočim iznaša predplata do konca tek. god. f. 35. Ako želite potanje viesti, javite nam se; ove godine primismo f. 7.50. Živili!

Gosp. S. P. u R. Istina je, da ste poslali f. 2 god. 1892, al to bijaše predplata za god. 1891, jer god. 1891 neposlaste ni novčića.

Gosp. C. A. u B. Za god. 1890 poslali ste u dvaputa f 2 iste godine; a dne 26 aprila 1893 f. 2.55; do konca tek. god. dugujete nam dakle f. 5.45, a mi Vam 12 brojeva, koje želite imati.

N. 345.

Natječaj

U koparskom kotaru imaju se stalno ili privremeno popuniti sliedeća učiteljska mjesta:

1. Mjesto učitelja u Gorenjoj Vasi;
2. Mjesto učiteljice i poduučitelja na trorazrednoj hrvatskoj učioni u Buzetu.

Nastavni jezik je hrvatski. Pobliži uvjeti mogu se čitati u službenom listu „Osservatore Triestino".

C. kr. kotarsko školsko vieće
Kopar, 30. aprila 1893.

Javna zahvala.

Podpisani zahvaljuje se ovim srdačno rodbini i znancem, koji su dne 23. t. mj. mnogobrojno dopratili do hladna groba njegovu premilu majku **Mariju Medvidić**, rodjenu Deković.

Bog njim platio!

Sv. Lovreč Pazenatički, dne 28/5/93.

Razveljeni sin:
Marko Medvidić.

Trgovci sa vinom i krčmari

koji trebaju

crnog dalmatinskog vina,

uz cienu

od 9 fr. po hktl.

neka se izvole obratiti ustmeno ili pismeno na 2—1

Stjepana Ivasa, Vodice kraj Šibenika,

koji posreduje bezplatno izmedju vinogradara i trgovaca.

Fran Epron

ulica Arcata.

Slikar znakova, svake vrsti grbova, dekoracija umjetničkih, slikanih stakala, drva, mramora i prozirnih slika. 52—47

Nič več kašlja!

Balzamski petoralski prah ozdravi svaki kašalj, plućni i bronkijalni katar a dobije se u odlikovanoj ljekarni

PRAXMARER (telefon 207) „Ai due Mori"
TRST: Piazza grande. 49—52

Poštarsko pošiljko odproma se odmah uz 55 nvč. ili toliko listovnih maraka. Pozor pred prevarom.

U radionici klepara

GIUSTO BIASUTTI

opunomoćenoga gradi tolja vodovoda u željeznih cievih Via Barriera vecchia Trst broj 10 gradi i drži na skla dišću kupolji u posudah, sa stolicom sa ili bez peći iz cinka čvrsto gradjene, te izvadja i druge radnje klepareke uz najnižo ciene. Ilustrovani ceniki dobivajo se gratis. 47—52

Jedino društvo pločara

Petar Levičnik i dr.

Osobiti ovršitolji radnja cementom postignuv u tom do sada svuda najboljih uspjeh, o čemu posjeduju mnogobrojne svjedočbe za izvedeno razno sustave shodova, kamenica za bašče itd itd. Izvadjaju cementiranje zidova, izvana to iznutra jamčeć za nepromočivost; nadalje bilo kakvo shodište u cimentu Portland sa kamenjom bilo koje boje i mramora, obavljaju laštenje shodova to odstranjenje vlage i smrada. Izvršuju svaki popravak uz jako obuljene ciene. Radnje obavljaju najvećom brzinom ovdje i u pokrajinah, Dalmaciji, Istri itd.

Za naručbe dosta je napisati dopisnicu. Svaka radnja je zajamčena.

U nadi, da ćemo biti radjami počašćeni kano do sada, bilježimo se na štovanjem

Društvo pločara
PETAR LEVIČNIK i dr.
Ulica Madonnina br. 21, I. kat,,
52—47 vrata 11.

Teodor Slabanja

Srebrnar u GORICI (Görz) ulica Morelli 17.

preporuča se preč. svećenstvu za izradjenje crkvenog posudja i orudja iz čistoga srebra, alpaka, mjedi, kano: **moštranca, kaleža** itd. po najnižih cienah u najnovijih i krasnih oblicih. Stare predmete popravlja, te ih u ognju posrebrni i pozlati.

Da si uzmognu i manje imućne crkve nabaviti razna crkvenih predmeta, staviti će se na želju preč. gospode nabavljača vrlo povoljne platežne uvjete.

Ilustrirani cienik šalje franko.

Šalje sve predmete dobro omotane sa poštarinom franko! 24—9

Drogerija
Arturo Fazzini u Trstu

Ulica Stadion 22. — Telefon 519.

Velik izbor mineralnih voda, samoljenih boja na ulju najfinije vrsti; crvene, žute, zelene, višnjeve i crne po 28 nvč. kilo. Olovno bjelilo po 32 nvč. kilo; tutijno bjelilo najfinije po 40 nvč kilo. Osim toga velik izbor bojah na vodu i kistova svake vrsti po cienah, s kojimi nije moguće konkurirati.

Skladište glasovitog pokrepitolja od Kwizda (Korneuburger Viehnährpulver) za životinje. Izbor mirodija, boja, lieko va — skladište sumpora i modro galice za porabu kod trsja. Naručiteljem daje se brezplatna poraba telefona. 44—52

Krasne uzorce zasebnikem pošilja zastonj in franko.

Bogate knjige z uzorci, kakoršnih še ni bilo, za krojače nofrankovano. Jaz ne popuščam za 2¼ all 3¼ goldinarjev pri metru, ne dajem daril krojačem, kakor to dela konkorenca na račun zadnje roke, ampak imam le trdne in čiste cene, tako, da mora kupiti vsak zasebnik dobro in ceno. Prosim torej zahtevati le mojo knjigo z uzorci. Svarim tudi pred plami konkurence, ponujajočej dvakrat toliko popustka.

SNOVIJ ZA OBLEKE.

Poruvien in dosking za častito duhovščino, pred plasno snovi za uniforme c. kr. uradnikov, tudi za veterane, ognjegasce, telovadce, livreje, sukna za biljarde in igralne mize, preprege za vozove, loden nepremočen za lovske suknje, snovij za prati, potne ogrtače od gld. 4-14 itd. — Kdor hoče kupiti vredno, pošteno, trajno, čisto volneno suknene blago, ne pa dober kup cunje, ki so komaj toliko vredna, kolikor se plača krojaču, obrne naj se do

IVANA STIKAROFSKY v BRNU
24—23 (v tem Manchestru Avstrijo) 24—12

Največja zaloga fabriškega sukna, v vrednosti ¼ milijona gld.

Da pojasnim velikost in zmožnost izjavljam, da moja roka združuje največe izvažanje sukna v Evropi, izdelovanje kamgarnov, potrebščin za krojače in veliko knjigovezuico le za lastne namene. Da se prepričа o vsem tem, prosim slavno občinstvo, da si, kadar mu prilika nanese, ogleda velikanske prostore mojih prodajalnic, kjer ima posla 150 ljudij.

Pošilja se le po poštnem povzetju.

Dopisuje v nemškem, madjarskem, češkem, poljskem, italijanskem, francoskem in angleškem jeziku.

Odlikovana zlato medaljo: Bruxelles 1892.

Najboljše sredstvo za

želodec

katero želodec in opravlja prebavnih delov života kropča in tudi odprt život pospešuje, 17—26 je

tinktura za želodec,

katero pripravlja

Gabrijel Piccoli,

lekar „pri angelju"

v Ljubljani na dunajski cesti.

Cena 1 stekl. 15 novcev.

Izdelovatelj razpošilja to tinkturo v zabojčkih po 12 stekleonic in več. Zabojček z 12 stekl. stane gld. 1.36; s 24 gld. 2.60; s 86 gld. 8.34; s 44 gld. 4.26; 55 stekl. tehta 5 kg a poštno težo in volja gld. 5.26; 110 steki gld. 10.60. Poštnino plača vedno naročnik.

Dobiva se v lekarnah v Trstu, na Primorskem, v Istri in Dalmaciji.

Drogerija

Augusta Rizzoli-a

ulica Malcanton br. 13 u TRSTU

skladište svieća voščanih, ljekovitog ulja, minoralnih voda, raznih crnila, boja i kistova, sapuna mirisavih i za pranjo. 47—52

Bogat izbor

pečata od kaučuka i kovnih, jednostavnih i umjetničkih pečata za urede, razna urezivanja, kovnih tablica za stanove, klišé, tvoriva, velikih pečata za označivanje pošiljaka, monograma, crnila neizbrisivog za pečate itd. za najniže ciene. — Prepredavači i agenti dobiju dobar popust. U pokrajinu idu pošiljke uz pouzeća.

G. BATTARA i dr.
TRST 48—52
ulica sv. Katarine br. 3.
Tvornica pečata i sličnih predmeta.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vrsdn. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2½%	30-dnevni odkaz	2½%
8- „	2½%	3-mesečni „	2½%
30- „	2½%	6- „ „	2½%

Vplačevanja avstr. vrednostnim papirjem, kateri se nahajajo v okrogu, priposna se nova obrestna tarifa na temelju odpovedi od 17. in 21. odnosno 12. junija.

Okrožni oddel.

V vrsdn. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropave, Reko kakor za Zagreb, Arad, Blelitz, Gablonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, Ljubljana, Linc, Olomuc, Reichenberg, Sasz in Solnograd, — brez troškov.

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov 24 9 pri odbitku 1% provizije.

Predujmi.

Sprejemajo se vsakovrstna vplačila pod ugodnimi pogoji.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednostni obresti po pogodbi.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem kursu.

Trst, 1. aprila 1893. 9—24

Ljekovi za životinje.

Prokušani tovljeći prah za životinju, za konje, ovce, rogatu marvu i krmke, upotrebljuje se skoro 40 godina najboljim uspjehom većinom po stajah, ako životinja ne može jesti, slabo prebavlja; poboljšava mlieko te po njoj krave daju više mlieka. — Zamot sa poučnim navodom vriedi samo 50 nč. 5 zamota sa poučnim navodom samo 2 for.

Cviet za konje. Najbolja mast za konje, pomaže kod pretegnuća žila, kod otoka koljena, otrdnuća bokova i križa, otoka nogu, mjehura na nogah itd. — Staklenica s poučnim navodom stoji samo 1 fr., ili 2 kruno, 5 staklenica samo 4 fr. ili 8 kruna. — Ove ljekove za životinje prodaje

Ljekarna Trnkóczy-jeva u Ljubljani poleg vlečnice te se danomice poštom razsilja. 8—1

J. PSERHOFERJA

lekarna v Beču, Singerstrasse broj 15.

zum goldenen Reichsapfel.

Križistilne krogljice, nekdaj imenovane univerzalne krogljice, znano domače odvajajoče sredstvo.

Jedne škatljice z 15 krogljicami stane 21 kr., jeden zavitek šestih škatljic 1 gld. 5 kr., pri nefrankovani pošiljatvi po povzetju 1 gld. 10 kr.

Ako se denar naprej pošlje, ni treba plačati porto, in stane: 1 zavitek krogljic 1 gld. 25 kr., 2 zavitka 2 gld. 30 kr., 3 zavitki 3 gld. 35 kr.; 4 zavitki 4 gld. 40 kr., 5 zavitkov 5 gld 20 kr.. 10 zavitkov 9 gld. 20 kr. (Manj, kot jeden zavitek se ne pošilja).

Prosimo, da se izrečno zahteva

„J. Pserhoferjeve križistilne krogljice"

in paziti je, da ima pokrov vsake škatljice lasti podpis J. Pserhofer v rdečih pismenih, katerega je videti na navodilu za porabo.

Balzam za ozebline J. Pserhoferja 1 posodica 40 kr., prosto poštnine 65 kr.

Trpotčev sok, 1 steklenica 50 kr.

Amerikansko mazilo za trganje 1 posodica 1 gld. 20 kr.

Prah proti potenju nog, škatljica 50 kr., poštnine prosto 75 kr.

Balzam za goltanec, 1 steklenica 40 kr., poštnine prosto 65 kr.

Zivljenska esenca steklenička 22 kr.

Angležki balzam, steklenica 50 kr.

Fijakerski prsni prašek, 1 škatljica 35 kr., poštnine prosto 60 kr.

Tanokininska pomada J. Pserhoferja, pospešuje rast las, škatljica 2 gld.

Univerzalni plašter prof. Steudela, posodica 50 kr., poštnine prosto 75 kr.

Univerzalna čistilna sol A. W. Bullricha, domače sredstvo proti posledicam slabe prebave, 1 zavitek 1 gld.

Razven imenovanih izdelkov dobivajo se še drugo tu- in inozemske farmaceutične specijalitete, ki so bile po vsih avstrijskih časopisih oznanjene; in se na zahtevanje točno in v ceno proskrbljajo tudi predmeti, kojih ni v zalogi.

Razpošiljanja po pošti vrše se točno, a treba je denar poprej doposlati; večja naročila tudi po poštnem povzetju.

Pri dopošiljatvi denarja po poštnej nakaznici, stane porto deseti manj kakor po povzetju. 12—12

KAMNIK (STEIN) u KRANJSKOJ
KNEIPP-ovo lječilište.

postaja željeznice; liečenje pod upravom špecijalnog liečnika, koji je tri godine postignuo najbolji uspjeh. — Liečilište je otvoreno od 1. maja do 15. oktobra. — Upute o zavodu i o stanovih daje ravnateljstvo liečilišta. 8—2

C. kr. izključivo povlašćena

štrcaljka proti mildevu

inžinira Živica

jest najbolja među svimi štrcaljkami za trte; jest jednostavna, lahka, čvrsta, trajna, prikladna, neumorljiva, brza, štrca mnogo tekućinu, to se lahko upotrebljuje za sv. kovrstne trte.

Prodaje ih se takodjer i kod najboljih trgovaca u pokrajini.

Pošilja se jih po pošti franko proti povzeću

podpunu štrcaljku za . . . f. 10.—
listu za olevi box pronto . . . „ 8.50

to prospekte gratis.

Preporuča takodjer druge predmete i svojo radnje:

ŽIVIC i drug.

u TRSTU, ulica Zonta broj 5

inžinirski ured, skladište strojeva i dotične tvarino: zastupstvo tvornica, mokanička radionica.

Izdavatelj i odgovorni urednik Mate Kandić.

Tiskara Dolenc.

Broj 19. U Trstu 11. maja 1893. Godina XXI.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana sa pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja po pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“ Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“, Nar. Pos.

Srednje škole u Primorju.

Prigodom proračunske razprave ministarstva bogoštovja i nastave u zadnjem zasjedanju carevinskoga vieća čulo se je važnih i temeljitih pritužba od strane hrvatsko-slovenskih i českih zastupnika proti upravi rečenoga ministarstva, koje silno zanemaruje, obzirom na srednje škole, Hrvate i Slovence u Istri, Trstu, Goričkoj, Kranjskoj, Štajerskoj i Koruškoj, te Čehe u Moravskoj, Šleziji i dielomice u Českoj. Od svih tih glasova odjeknuo je najglasnije triezni, ozbiljni i muževni glas zastupnika Istre, glas prof. Vjekoslava Spinčića. Oboružan riedkim strukovnim znanjem, te službenom statistikom i nepobitnimi brojevi u ruci, dokazao je jasno, kako obstoji za nas Hrvate i Slovence ravnopravnost, zajamčena državnim temeljnim zakonom od dne 21. decembra 1867., što se tiče srednjih škola, jedino na papiru. U šest južnih pokrajinah Austrije, u kojih sačinjavaju Hrvati i Slovenci većinu pučanstva, ili su mnogobrojno zastupani, neima nijedne čisto slovenske, a niti jedne hrvatske srednje škole. U alpinskih pokrajinah obstoje doduše samo 4 njemačko-slovenske gimnazije, ali u našem Primorju neima takovim ni traga.

Talijani Primorja, Istre naime Trsta i Goričke, koji sačinjavaju manjinu pučanstva tih pokrajina, imadu 3 srednje škole t. j. 2 u Trstu občinske i 1 u Kopru državnu. Niemci, kojih imade u ovih pokrajinah jedva 20 hiljada, i koji nisu većinom niti urodjenici, imadu 5 srednjih škola i 1 vojničku realku.

Hrvati i Slovenci u Istri, kojih imade preko 185 hiljada, te Slovenci u Trstu njih preko 30 hiljada i preko 135.000 Slovenaca u Goričkoj, neimadu niti jedne hrvatske ili slovenske srednje škole.

Ovi brojevi govore jasno kako je za uzgoj Niemaca u ovih stranah poskrbljeno carski, za uzgoj Talijana kraljevski, a za većinu pučanstva — za Slovence i Hrvate — manje nego li prosjački.

Od preko dvadeset godina amo čuje se u carevinskom vieću i u zemaljskih saborih Primorja tužni vapaj i molbe jadikovke za uzgoj naše mladoži u srednjih školah, ali taj vapaj ostao je do danas neuslišan i neuvažen.

Resolucije slovenskih i hrvatskih zastupnika u carevinskom vieću za ustrojenje srednjih škola ili paralelkah u našem jeziku, ostale su bezuspješne, premda jih je većina vieća prihvatila, a članovi ministarstva često obećali iste uvažiti.

U tom obziru važna je poznata resolucija zastupnika Spinčića, koju čeka po svoj prilici sudbina njezinih predšastnica, akoprem je našla živa odziva i odobravanja u velikoj većini carevinskoga vieća. Gospodin ministar bogoštovja i nastave spraviti će ju u ormar k njezinim starijim sestricam, da ju tješe i bodre na ustrpljenje — dok nestupe i za nas u kriepost državni temeljni zakoni.

Medjutim ovo obilazenje osnovnog zakona od strane onih, koji su prvi zvani, da ga štite i provadjaju, mora svakoga rodoljuba poticati na uztrajnu i požrtvovnu borbu za naša narodna prava. Ono, što nam je temeljnim zakonom zajamčeno, mora nam se dati prije ili poslie, budemo li znali do konačne pobjede uztrajati u borbi.

Narodne občine i skupštine, tabori i sabori moraju se zauzeti triezno al odlučno za oživotvorenje narodnih tražbina, medju koje spada u prvom redu uzgoj naše mladeži na temelju materinskoga jezika. Ono, što uživaju svi narodi države, mora se dati i nama, jer kao što imademo s njimi iste dužnosti, nemožemo biti lišeni onih pravicah, koje oni uživaju i koje nam zajamčuje državni temeljni zakon. Sve je dakle odvisno od toga, da se neprestano i na pravom mjestu uztrajno moli i zahtjeva ono, što nas po božjem i pisanom zakonu ide.

Neizmjerna nepravda, koja se našaša Slavenom naše države u obće, napose pako nam Hrvatom i Slovencem Primorja na korist Niemaca i Talijana — u pitanju školstva — potaknuti mora svakoga rodoljuba, najpače narodne predstavnike ili zastupnike, da odlučno dignu svoj glas proti nečuvenoj nepravdi, koja nas silno tišti i koja je u očitoj opreci sa XIX člankom državnih temeljnih zakona.

Uztrajnim i nesebičnim radom, i neplašeći se bilo kakve zapreke ili protimbe, nestati će ove i svih ostalih nepravda, koje nas tište i tlače.

DOPISI.

S otoka Lošinja koncem aprila 1893. (Nastavak.) O tomu, kako je bio lanjske godine izabran novi ravnatelj naše pučke škole; sva komešanja pri tom izboru, bila su već opisano dostatno, a da sad idem opetovati ono isto. Najveća radost onom prilikom pokazala se je kod učeće djece, koja se jako radovaše tomu, da će dobiti više praznika, jer da novi upravitelj, boležljiv kako jest, neće više puta moći držati škole, a da ona neće zato biti turana na polazenje iste. Jadna djeca kako se prevariše, kad niti iz daleka nenanjušiše kakva energična čovjeka je škola dobila za ravnatelja! Do konca prošle godine, eh, išlo je tako, tako. Budi od velikog napora i truda, da se postigne mjesto upravitelja škole, bud od jada i gnjeva, što su mu prouzrokovala dva utoka podnešena na starije vlasti proti njegovomu izboru, novi upravitelj škole nije imao lazno, da se odviše bavi stegom i redom u školi, i često je bolovao, ali kad se ovog septembra otvorila na novo pučka škola, počelo se odmah u druge diple svirati.

Namrgodio ti se naš ravnatelj, te da priuči svoju djecu skladnosti i da pokaže, da je na svom mjestu, uzkratio je pozdrav onim, koji su proti njemu glasovali i podpisali utok proti njegovomu izboru, docim je djeci odmah pročitao niz školskih zakona i zagrozio im se, da će ih kazniti globom nebudu li pohadjali školu, a nekog dana dao priliepiti na vrata svakog razreda štampan velikim slovima oglas, da je zabranjeno pušiti. Poplašismo se radi te odlučnosti, te zbilja djeca kako prije ne puše u školi, mnogi trepeću odkle će smoći novac da plate nametnute globe, a pusto po noći izgledaju ulice po gradu od straha pred bistrim pogledom g. ravnatelja naših pučkih škola. Ali sretni kako smo mi Lošinjani uvjek bili, sreća se ovom godinom smilovala našoj djeci. Ove zime pade sniegu, nije bilo doduše mećava, ali putevi su bili nešto posuti sniegom, i eto ti liepe zgode, da tri dana naša djeca veselo praznikuju po nalogu našeg g. ravnatelja. Nemojte se radovati, da su vam se dönekle izpunile nade, jadna djeco, jer platiti ćete vi to, i to slano platiti, ako samo gosp. ravnatelj postane nadzornikom, za čim već — kako se kaže — toliko vremena teži.

Ja neznam kad ističe šesta godina imenovanja školskog nadzornika, jer ne bilježim toga; mislio sam, da će se to ove godine dogoditi sudeći po znakovima, koji svaki put predtiču taj dogodjaj. Ali ovaj put sam se prevario, te sciénim, da će tekar ove ili buduće godine doći do kakve odluke za to važno mjesto. Dosad svaki put kad se je radilo nakon šest godina, da bude imenovan na novo za drugih šest godina školski nadzornik u ovom kotaru, digla bi se godinu prije po pokrajinskih novinah velika hujka na dosadašnjega našega školskog nadzornika, e da bi se tim zapriečilo njegovo potvrdjenje za dalnjih šest godina. Biva da više oblasti po štilu upoznaše, kako sva ta buka proizliče od jedno ili dvijuh osoba, koje bi rado zapriemiti ono mjesto, biva da se navedene okolnosti nedadoše potvrditi po nijednom činu, ili nebi po zakonu mogle zapriečiti potvrdjenje dosadanjega nadzornika, sav

PODLISTAK.

Na grobu Nikolice Karlavaris.

Danas djeva kao ruža,
Sutra joj se grob već pruža.

Nježna ružica rajila se na zlatnim zrakama sunašca proljetna, a tihano povjetarce šaptalo joj o bajnoj njekakvoj sreći, o blaženstvu i razkošju svieta ovoga. A ružica sve nježnije milila se sunašcu zlatu, sve razkošnije ljuljuškala se na tihim valovima lahorca mala.

Cvietala ružica mala. Latice joj kao osmjeh proljetne zore, miris kao onaj božanske ljubavi.

I kad se najvećma svojim ponosila krasom, nesmiljeni joj otruje crv srdašce nježno, i ona jadna nagnu glavicu, kao plačući angjelak pri grobu Spasitelja. I venuo tužan cviet uz žaloviti pjev vjetrića, tiha i tužna ona pjesan uspava ga na vieke. — Došli lepirići šarni i okitili miljenicu svoju, a ljubica plava i mirisavi jorgovan runuli nad njom biserje sitno. I doletile ptičice zlatne, pa uvaliv uvenulu ružu u skoljčicu malu, odnesu ju na lahkim krilima u visine zračne, da ju sahrane u zemlju neznanu. Slušali ljudi žalovit cvrkut malih ptičica i srce im se vajem napani, a vruće suze odrunu im niz žalostna lica.

* * *

Vjetrić šušti cimpresima pjevajuć pjesmu žalostinku nad otvorenim grobom. Kao da odgovara na tugaljivi onaj pjev:

Pomiluj me — — pomiluj. — — A mrtvačko zvono ječi kao jeka puknute žice, kao zadnji trzaj satrvena srca. — I spuste lies u grob. Iz rake zamnije mrtvačka glasba — zadnji pozdrav ovoj suznoj dolini. I proplače nebo, da sa tisuću onih suza, što orosile svieżu onu grudu, zasjaji humak alemom i dragim kamenjem.

Opustilo groblje. A slabašni vjetrić ostao, da pjeva pjesmu žalostinku punu tuge i vaja, nad preranim grobom proljetne ružice.

Kastav, 7. svibnja 1893. V. R.

Na grobu Antuna Jurata,

učitelja,

premilanog u Omišlju dne 5. t. m. u 26. god. života.

Života ladja mladenačkog tvoga,
Na pogodno naišav povjetarce,
Preplovi sretno more pedagoga
I mladoj dievi zape o njedarce.

Al' — kruta kobi! — od prestana toga
Odveze crno smrti ju jedarce
U nepovratne kraje Svemožnoga,
Ucviliv drûgu i siede ti starce.

O težke li, neprebolne li tuge!
Tek složiste sé kô na harfi strune!
I tvoja nit već puknula, Antune!

Tek zašlomu u domoljubne kruge,
I već ti moram zaželit plačući:
„Milostiv bud ti Bože svemogući“!

Anton Antončić.

OPATIJI.

Čarna sliko tisuć jedne noći,
Vilin-stani ovjenčana svuda,
Opatijo, ej vilinsko gnjezdo,
Zor-Hrvatsko najdivnija gruda!

Zor-Hrvatsko? Stani, gledaj, slušaj,
Čuješ samo teutonske riči,
A med tima ko poruga tebi
I bahata magjarština ječi!

Kud sam došô zar Valhala to je,
Il dohrlih u germanske dvore?
Tužna sbiljo! — ej bjušite suze!
Eno tamo, eno tamo Zore!

Zdravo, zdravo kremenita djeco,
Kréni momci i mladi mornari,
Od vas čujem ja hrvatske glase,
Vi ste ovdje stari gospodari.

Spasit ćete vi taj alem kamen
Ma i slednji poginuti norô!
Zdravo, zdravo kremenita djeco
Pucaj, pucaj opatijska Zoro!

Opatija u ožujku 1893.

R. Katalinić Jeretov.

O novcu.

(Nastavak.)

Ta nestalnost u razmjerju vriednosti medju zlatom i srebrom je uzrokom, da se države boje uzeti jedno i drugo kao novčanu vriednotu. Danas, kao i u staro vrieme, sve se više naginje na zlato. Najbogatiji narodi kao Englezi, Amerikanci, odlučili su se za samo zlato. To ipak ne isključuje, da se kuju novci i od srebra, al kao temelj je uviek zlato, ono je zakoniti novac. Zakonitim se sovo onaj novac, koga je svatko dužan primiti.

Svatko znade, da kovani novac, bilo zlatni ill srebrni, ne sadržava ni čisto zlato ni čisto srebro. U svakom je pomješano nešto bakra, i to jedna desetina ili jedna dvanajstina. To se dogadja ne da se pri tom što dobije, nego da novac bude tvrdji i da se lahko uporabom ne iztroši i ne izliže.

Osim glavnijeg novca u zlatu ill u srebru, koje se u svakoj državi i sitni novac od bakra ili od nikela, a i od srebra. Taj se novac kuje za posle na malo, gdje se dakle kupuje na novčiće ili na desetice. Ovaj sitni novac je vrlo potreban, jer se bez njega ne bi mogli mnogi posli obavljati. Ovaj se novac nebi mogao kovati od zlata ili od čista srebra, jer bi bio vrlo malen. Ako je napoleon velik kao naša dvadesetica, premda je potdeset puta vriedniji, kako bi morala biti velika dvadesetica, da se ju kuje od zlata, a kakav bi tekar morao biti novčić ili pol novčića od zlata? Zato je dakle uveden sitni novac od bakra, od mjedi i od nikela. Ima ga i od srebra, nego u njem nije nikada toliko srebra, koliko je vriedan. U obće sitnomu novcu udare veću vriednost, nego ju u istinu ima. Al za to nije nitko dužan primati ga

protivnički napor bijaše uzaludan, te naš dosadašnji školski nadzornik bijaše dosad svaki put potvrdjen. Do biesa! kad takvo postupanje nije prudilo, moralo se latiti drugog načina vojevanja. Očevidno je bilo, kad se samu jednu godinu prije imenovanja nadzornika počme vikati na njega i svo tobožnje njegovo mane iztican, da to nije drugo nego manovar, koj je bez osobite pronicavosti svaki čovjek znao i ocieniti kako treba. Zato se je s početka kao obično mirovalo za koje vrieme, pa se razgledalo na okolo, da li bi se našlo savezника u tom poslu, a tih se bilo iz inadi bilo iz kojeg drugog uzroka dade naći.

Kad se sve tako liepo na tiho pripravilo, sad, ajde, pucaj.

(Konac sliedi.)

Pogled po svietu.

U Trstu, dne 10. maja 1893.

Austro-Ugarska: Tečajem minuloga čedna Niemci Koruške i Moravske držali su političke sastanke. U Koruškoj govorio je zastupnik Steinwender izjaviv, da njemački liberalci nemogu pristati uz ministarstvo niti stupiti proti njemu u opoziciju u carevinskom vieću, te da moraju i nadalje ostati neodvisnimi.

U Brnu govorio je dne 7. t. m. njemački zastupnik Weeber očitovav, da Niemci liberalci nemogu u opoziciju proti vladi, jer da je ova uvrstila u svoj program točaka, koje su i Niemcem zajedničke.

Istoga dana imali su Mladočesi sastanak birača u Pardubicah, na kojem je govorio zastupnik Vašaty zagovarajuć što radikalniju politiku, te bijaše u tom smislu prihvaćena resolucija.

Dne 8. t. m. izrekao je u češkom saboru zastupnik dr. Herold vrlo važan govor kano obći govornik proti proračunu. Odgovarajuć namjestniku na prigovor, da su mladočeski zastupnici u carevinskom vieću osamljeni, reče, da su se Mladočesi sami osamili, pošto korist českoga naroda zahtjeva, da oni ne budu uz vladu ili uz njezine stranke. Nadalje reče namjestniku, da bi bila njegova dužnost izviestiti krunu o stanju u Českoj, te će se sama kruna uvjeriti, da je opravdano sadašnje ogorčenje u Českoj.

Zastupnici južnoga Tirola izgubili su mandate, jer se nisu dostavili u sabor na poziv predsjedničtva. Biti će razpisani izbori, te će biti po svoj prilici opet izabrani odlučni Talijani.

Dne 19. t. m. obaviti će se u I. kotaru grada Zagreba izbor jednoga zastupnika za hrvatski sabor. Današnje opozicijonalne novine donašaju izjavu neodvisnih birača, da neće sudjelovati kod izbora ako vlada neočituje, da mogu činovnici, kojih imade preko polovice sa pravom glasa u tom kotaru, slobodno glasovati.

Bugarska. Izbori za narodnu skupštinu, koja se sastaje dne 14. t. mj. izpali su povoljno za vladu. Knežev par nije se jošte povratio u Bugarsku, ali neide u Carigrad, jer da nebi Sultan kneza u audiencu primio.

Italija. Iz Rima javljaju, da će po svoj prilici kardinala Rampollu u službi tajnika sv. stolice zamjeniti nunciј Gallimberti. Sv. Otac obdržavati će pod konac budućega mjeseca konzistorij, u kojem će biti imenovano više kardinala.

Francezka. U vladinih krugovih pratresaju pitanje o razpustu parlamenta. Za tu misao da je vlada predobila i predsjednika republike Carnota.

Njemačka. U njemačkom saboru bila je ovih dana na razpravi vladina osnova o povećanju vojničkih četa. Pošto je većina sabora odklonila tu osnovu bijaše sabor razpušten. Reć bi, da su već i Niemci siti prekomjernog militarizma.

Englezka. Dne 8. t. m. započela je u donjoj kući razprava u trećem čitanju o vladinoj osnovi za uredjenje odnošaja u Irskoj, ili o takozvanoj home-rul. Vlada će imati najtežu borbu kod one točke osnove, koja govori o irskom zastupstvu u središnjem parlamentu Englezke.

Franina i Jurina

Jur. Poli vas mora biti slabo ulje.
Fr. Do sad sam bila još dosta kuntenat,
Jur. Ma neč mora biti, ač nije staviš tvoj kumpar na veliki potak za svoju hižu ferul, a u večer je bilo škuro u njemu kako i u rogu.
Fr. Ča ni bilo miesečine?
Jur. Je bila vero na nebu, ma je bila nikomu i pomrčina u glavi.

* * *

Fr. Čuj Juro ovu šarenjačku.
Jur. No?
Fr. Noki Zgubipamet u Topolovcu da je rekal, da će pustit u teštamentu, da će njegovi credi zgubit dorit na del, ako budu verovali popom.
Jur. Slobodno, ma neto zgubit dorit na del njegove pameti.
Fr. Vero ne.

* * *

Fr. Ča sam čuja, da je barba Matetu povrh sve sramote neki dan zmanjkalo još kakovi miljar fiorini?
Jur. Ča ni nosija baul za nekin Hrvatom i da mu je vino prodâ.
Fr. Delâ mu je fakina, ju, ma tužan ki će pit njegovo vino.
Jur. Bog mu daj najprvo glavu, pak pamet.
Fr. Amen, Bog te uslišî!

Različite viesti.

Počastnimi kanonici sv. Otca imenovani su: veleč. g. Petar Martolanc župnik u Tratu i veleč. g. Josip Orbanić župnik i prošt u Pazinu. Čestitamo!

Odbor političkoga družtva „Edinost" obdržavati će u nedelju dne 14. t. m. u 10 sati u jutro sjednicu, na koju su pozvani svi odbornici i zamjenici i na kojoj će se razpravljati o predstojećih izborih za Trst i okolicu.

† **Josip Cimperman.** Slovenski narod plače opet na preranim grobom jednog od svojih ponajboljih umnika, pjesnika i pisca g. Josipa Cimpermana, koji je preminuo u Ljubljani dne 5. t. m. nakon duge i težke bolesti u 46 godini. U nezdravom tjelu mučila se zdrava i silna duša skoro 30 godina, te ga je smrt oslobodila zemaljskih nevolja. Vječni pokoj tomu umniku i mučeniku!

Iz Kastva pišu nam 8. t. m. Dne 6. svibnja t. g. izpusti angjeosku svoju dušicu u cvietu mladosti uzor-djevojka i vatrena Hrvatica Nikolica Karlavaris, nećakinja veleučene gospode dr. Ante Dukića i Vjekoslava Spinčića. Koliko je mila pokojnica bila cienjena i štovana, svjedoći najljepše veliki onaj sprovod, kakvih se Kastav rjedko sjeća. A i mnogobrojne one suze, što se prolile na njezinu preranu grobu, liepi su dokaz, kako ju je ljubilo rodno njezino mjesto. Vječna štota, što ju već crna uživa zemlja! Ta bila mirna kao djetinji san, skromna kao ljubica tiha, a liepa kao ružica u naponu svoga krasa. Al vječni tako odlučio, a protiv njega nikud.

Naša „Hrvatska Čitaonica" izvjesi joj na počast družtvenu zastavu u vrieme sprovoda, kao vrstnoj pomagačici i poduprateljici u svakoj zgodi. Bila poznata kao dobra pjevačica i glumica; a tak koliko se sirota skrbila oko sakupljanja darova za novu zastavu!

Naobražena kao malo koja u rodnom si mjestu, prionula živo uz hrvatsku knjigu; pa i nastojala, kad joj se pružila prilika, da što čišće i ljepše hrvatski govori. A i cienjenu „Našu Slogu" čitala je punim žarom uladjana srca.

Al tko da nabroji i drugih kriposti, koje su ju krasile? Dao Bog, ugledale se u nju naše vrle djevojke, pa sliedom sliedile njezin pravac, koga žalibože protrga prerano nesmiljena smrt.

Nikolice mila! Zašto si nas tako hitro ostavila? Baš sada, kad se narav budi na novi život, a tisuću cvetića podiglo mirisave glavice svoje. Oj cviete među cvietovi! Čemu ostavi razcviljene roditelje, tužnu braću, ojadjele prijatelje?

Čemu tako mlada, puna bajnih idejela ostavi ovaj svieto? Ta jedvice ti dvadeseto sinulo proljeće.

Al dà. Otišla si u bolji svieto, gdje neima himbe ni varke, da si tamo mira nadješ i žudjeno sreće, koje ti ovaj svieto no mogaše dati.

Majci zemlji izručismo tvoje mile zemne ostanke, a nevina ti duša na krilih anjela odletila u rajske visine, da Vječnomu prestolje krasi.

Moli se tamo, Nikolice dobra, moli se Stvorcu za mile roditelje svoje i braću dragu, moli se i za obljubljene prijatelje, a sjeti se i domovine drage, koju, znam, da si žarko ljubila, pomoli se i za nju prod prestoljem Višnjega, da joj neskoro sine sunce bolje sreće. Tvoja je molitva Gospodu mila, kao miris tamjana, i on će uslišati tebe.

Zadnji ti pozdrav šiljem, Nikolice nezaboravna, kličuć ti iz dna raztuženo duše: Lahka ti naša hrvatska zemljica!

Iz Broda na Savi dobio sam ovakovo pismo:

„Veleučni gospodine! Na banketu, koj je brodsko nezavisno gruđanstvo dne 16. prošl. mj. u slavu sjedinjenja hrvatskih oporba priredilo, zaključeno je od strane učestnika istoga prigodom zdravice zastupnikom na carevinskom vieću u Beču marcute Vam, prečastnom g. Jurju Biankiniju, te veleuč. g. dr. Matku Laginji, borećim se za državno pravo i s njim skopčano jedinstvo hrvatsko, izraziti osobitu harnost svih Hrvata ovoga tek osvietu narodne sviesti nalazećeg se dielа milnam otačbine, pa rado odazivajuć se toj želji molimo Vas, veleučeni gospodine, izvolite ovim putem Vi i Vaši čestiti jednomišljenici primiti našu srdačnu hvalu za Vaše odvažno i muževno zastupanje svih onih težnja hrvatskih u kojih se zrcali neoskvrnjeno sveto i nikad nepobjedjeno hrvatsko državno pravo, koj mora konačno pobjedu obdržati te izvojštiti Hrvatom cielokupnost, samostalnost i slobodu Hrvatske.

Uz taj naš smjerni pozdrav molimo, da i Vaše sviestne, ničim na svietu nepodmitljive izbornike osobito čestite pučane kršne Istre i bajne nam Dalmacije od svega srca pozdravite i u naše ime bratimski ogrlite! Svevišnji blagoslovio Vas i sav hrvatski narod! Vam odani, u ime odbora za priredjenje banketa u Brodu 18. travnja 1893. Dr. Vatroslav Brlić v. r.

Priobćujem pismo kako sam ga dobio na znanje mojim drugovom na carevinskom vieću.

Izručam ujedno ovim putem srdačan pozdrav i bratinski ogrljaj našim sviestnim izbornikom u kršnoj Istri i bajnoj Dalmaciji sa strane Hrvata u ravnoj Slavoniji.

Pogadjam za stalno želju mojih drugova i naših izbornika u jednoj i drugoj zemlji, ako se u ime obojih kao i u ime svoje na tom bratskom pozdravu svesrdno zahvalim, i ako braći na Savi, slavnomu odboru za priredjenje banketa i veleuč. g. dr. Vatroslavu Brliću uzvratim što srdačniji odzdrav. — Živili! U Beču 26. IV. 1893.

Vjekoslav Spinčić, zastupnik naroda.

Iz Omišlja nam pišu: Žalostnim srcem javljamo vam tužnu vist, da je ovdje dne 5. t. m. nemila smrt pokosila mladi život ovdješnjeg učitelja Antuna Turata. Pokojnik je svršio četiri gimnazijalna razreda na Ricci, a pred kakovih 5 godina pripravnicu u Arbanasih kod Zadra. Pred dvie godine stupi u ženitbenu svezu sa Maricom Lesica, pak eto u času kad je bio našao svoju sreću u uzajamnoj ljubavi, nemila nam ga smrt ote i ostavi razcviljenu mladu udovicu. U Omišlju bio je obćenito ljubljen radi svoje dobrote, a i mladež naša gubi u njem vrstnog učitelja. I narodnoj dobrobiti rado je posvećivao svoje sile, to ga je svaki narodni uspjeh oduševljavao. Omišljani izkazaše mu zadnju počast mnogobrojnim učestvovanjem kod sprovoda. Nezaboravni Antune! Lahka ti budi hrvatska gruda, koju si žarko ljubio!

Irredentistički izgredi u Bujah. Pod tim naslovom pišu nam iz Bujah dne 4. t. mj. koliko sliedi: I u našem gradiću proslaviše naši „vrli" gradjani srebrni pir svojednoga kralja, samo što im nije sreća u svemu poslužila. Kavana „Aurora" bijaše onu večer razsvjetljena, te u okolici grada upališe za plaću njekoliko kriesova. Sami težaci, stanujući u gradu, zabezeknuše se, te pogasiše svieće pred „Auroron", gdje se je do mala zamela smutnja i svadja med gospodom i prostim narodom. „Popolo basso", kako ga zovu, srdit na irredentističku gospodu, vikao je: „Il Toto si doli u Italiju, ako vam nije pravo ovdje pod našim carom". U to zaviknu netko od gospode: „Viva Umberto". Do ponoći trajaše buka po ulicah, te odmah drugi dan u nedjelju 23./IV. dodje c. kr. kapetan iz Poreča iztražiti stvar. Kažnjeno je bilo više gospode bujsko globom od 20—100 for. po c. kr. kotarskom sudu u Bujah i još da će nekoji morat odgovarati pred tribunalom u Rovinju.

I na zadnji dan aprila opet su obiasti bilo u strahu, da nebi došlo do smutnje, oboružali su i gradsku stražu; pripravna stala je i c. kr. žandarmerija i c. kr. finančijalna straža.

Govorka se obćenito po gradu, koji da je glavom ili osnovatjem smutnje, te bi već vrieme bilo, da i njega dosegne ruka pravice.

Obćinski izbori u Poreču. Od prijatelja-seljaka doznasmo danas, da sudjaju porečka gospoda izvanjskim obćinarom pogodbu ili kompromise za predstojeće obćinske izbore. Mi neznamo kakve uvjete stavljaju rečena gospoda našim biračem, al se vrlo bojimo, da bi jih mogli prevariti kao što su jih i do sada varali. Radi toga

---

preko njeke mjere. Kod nas n. pr. nije nitko dužan primiti sitnoga novca preko jedne forinte. S druge se strane vlade obvezuju, da neće kovati sitnoga novca preko potrebe.

Kod nas u Austriji bio je do sada priznan kao novac samo srebrni, to jest imali smo srebrnu vriednotu ili valutu. Do godine 1858. kolale so forinte i cvancige i krajcari. Krajcari su bili sitni novac. Ovih dvadeset bilo je jedna cvanciga, a tri cvancige forinta. Godine 1858. se je to promjenilo i uvelo se austrijsku vriednotu. Po toj vriednoti temelj je kovanju novca funta novčana, a ona ima 500 grama. Od jedne funte novčane kovalo se 45 forinta srebrnih. Osim forinte bilo je i četvrt forinte u srebru t. j. 25 novčića. Kao sitni novac kovalo su se od srebra dvadesetice i desetice, a od bakra komad po 4 novčića, po novčić i pol novčića. Ovaj novac vriedio je samo kod nas u Austriji, a drugdje ne. Kod nas su se kovali i talari, koji su jako obljubljeni na iztoku. Nego, ako je i valjala kod nas srebrna vriednota, kolalo je ipak više papira, nego li srebra. Nije sav papir, ni novac jednak. Mi razlikujemo dvostruki takav novac; imamo državne note i bankine note. Državne su one od for. 1, 5 i 50, a bankine one od for. 10, 100 i 1000.

Banka je veliko družtvo, sastojeće od dioničara. Ona se bavi novčanimi poslovi, n. pr. daje predujam ili posude na vriedne papire, obveznice, na zlatnu ili srebrnu robu, pa u tih poslih izdaje liepo izradjene naputnice ili note, a ne srebro. Nu ona se obvezuje, da će uviek na zahtjev promjeniti svoju naputnicu, svoju notu sa toliko zakonitog novca, koliko je na njoj napisano.

Bankina nota nije dakle novac, ona je tek doznačnica, na koju možemo u glavnih njezinih zavodih u Beču i u Budimpešti dobiti toliko forinta austrijsko vriednosti u zakonitom novcu. Ovakovih nota ili doznačnica po 10, 100 i 1000 forinti ima austro-ugarska banka u prometu 446 milijuna forinti. Za sve ovo silne doznačnice ili note jamči imovina same banke, koja iznaša 452 milijuna forinti, a sastoji preko polovice od srebra i zlata, pa od mjenica nedvojbene vriednosti i založenih kod nje vriednostnih papira. Nije dakle straha, da nebi banka imala u mu izplatiti svoje note, kad bi joj se sve na jednom prikazalo na izplatu.

Sasvim druge naravi jesu državne note. Ovimi se država ne obvezuje, kao banka, da će na zahtjev platiti toliko forinti u zakonitom novcu, na koliko nota glasi, nego veli samo, da ta nota sačinjava dio visećega duga naše države i da se prima i izdaje od svih državnih blagajnah i ureda kod svakoga plaćanja, kojo se ima obaviti u kovanom novcu. Ovo note nisu dakle nego proste obveznice i svatko, tko ih ima, može kazati, da je vjerovnik države, da mu je država dužna.

(Konac sliedi.)

upozorujemo naše mudrije glave, da pazo što čine, jer je težko pogrešku popraviti. Box savjeta vidjenijih mužova nebi imali naši občinari sklapati nikakvih pogodba jer su gospoda mudra i lisičava, koja će mnogo obećati a malo il ništa održati. U ostalom molimo ovo opetovano tamošnjo prijateljo, da nas o svemu na vriome obavieste.

2000 forinti za školsko družtvo. Zadnjih dana prošloga mjeseca bio je u bečkom občinskom zastupstvu postavljon i primljen predlog, da se dade njemačkom školskom družtvu podpora od 2000 forinti. Proti tomu predlogu govorili su antisemiti i jedan kanonik profesor, dakle svećenik, nu ne možda kao da bi oni bili neprijatelji škole, ili kao da bi bili manje Niemci nego li drugi. Ne, ne, nego govorili su proti tomu predlogu kao pravi, pošteni Niemci, koji poštuju tudje a ljube svoje. Njemački pravi značaj, rekli su, rekao je upravo spomenuti svećenik i naglašivao svoju ljubav do Niemstva, ne dopušta, da se posiže za tudjom djecom, da se nenjemačku djecu ponjemčuje, a to čini njemački šulverajn. Pravi Niemac čini za svoje što može i gdje može, al ne dira u tudje, pušta svakomu narodu njegovo. Kad bi se u toga svećenika ugledali svi njemački svećenici u našim slovenskih zemljah, i svi talijanski i talijanaški u Primorju, imenito u Istri! Slovenski i hrvatski svećenici su jednaki njemu. Nit oni neće, da posižu za tudjim, al hoće da brane svoje, takodjer podupiranjem naših školskih družba, rade kao vriedni svećenici svih naroda, kao pravi i pošteni Slovenci odnosno Hrvati.

Većina gradskih starješinah bečkih je ipak primila predlog, da se naime školskom družtvu dade 2000 forinti, i dalo mu se ih je. A ako je to viećе dalo takovu svotu (ne govorimo o svrhi toga školskoga družtva, koju mora svaki poštenjak odsuditi); ako je u svoje vrieme dalo tršćanskom gradsko viećе 3000 forinti „Legi" za njegove svrhe (koje se isto tako ima odsuditi kao i one šulverajna), zašto nebi i naša gradska i u obće občinska viećа davala po svojih silah svoto za naša školska družtva, za družbo sv. Cirila i Metoda, koli onu za slovenske zemlje, toli onu novo ustrojenu za Istru, družbe, koje imadu toli plemenitu svrhu?!

Na djelo, gospodo! Narod vas zove! Nedajmo, da nam se niti jedno dieto otudji!

Odbor za podignuće spomenika nemrlomu hrvatskomu pjesniku Iv. Fr. Gunduliću poslao nam je sliedeći proglas: „Na 26. junija 1893. u 10 sati iz jutra odkriva se u Dubrovniku spomenik našem pjesniku Gjivu Frana Gundiću. Ovim se načinom tura glas u narod, da svaki naš rodoljub bez razlike plemena pohrli u Dubrovnik na poklon Gundulićevoj sjeni, e da se svi u bratsko kolo okupimo oko ovog spomenika, koji zajednički podigosmo.

Godišnji sajam za šulverajn. Pišu nam iz Beča: Trg pred bečkom viećnicom, te izmed zgrade carevinskoga viećа, sveučilišta i kazališta „Burg", je svakako najljepši u Beču, a uslied nekih bečkih novina jedan od najljepših na svietu. Već to četiri zgrade, kojimi je obkoljen, čine ga ljepim. K tomu je pred gradskom viećnicom park (vrt), razdieljen u dva jednaka diela širokim prolazom, i odieljen od viećnice razmjerno velikim trgom. Na ovom bio je dne 3. t. mj. godišnji sajam za njemačko školsko družtvo (dajčer šulverajn). Nekoliko dana prije priredjivalo se je sve potrebite za sajam. Napravilo se je pozorište, na kojem je udarala glazba, na kojem se je predstavljalo i pjevalo; razni šatorići, u kojih se je „prodavalo vino, kavu, sladoled itd.; postavilo se je stolova za prodavanje kojekakvih predmeta; podiglo se lieseno stupove, na kojih su se vijale proraznličite zastave, i gdje bijahu pripra o za razsvjetu. Koliko je vrta i što je medju njim, bio je zatvoren tako, da nije mogao uljezti nego onaj, koj je ulaznino (50 novčića) platio. Na sajam pozivali su veliki plakati, providjeni na svojih uglovih sa pečatom šulverajna. Na njem je napis družtva, a u sredini crna, crvena i žuta boja (zastava njemačkoga naroda); iz crne gornje bojo kao da izlazi zlatkasto runce, a u sredini crvene i žuto boje je želud. Prodavačice na sajmu bile su gospodje i gospodjice, kakvih dvie sto, iz najboljih bečkih obitelji, a prodavale su skuplje, mnogo skuplje, nego li bi se isto stvari kupilo drugdje. Kao domaćini bili su gradski načelnik i njegova gospodja, to predsjednik i razni odbornici šulverajna. Vriome ne bijaše najugodnije, pirio je neugodan vjetar, a kratko vrieme i kišilo; al to nije prestrašilo niti elegantnih prodavaćica niti — kupaca jednoga i drugoga spola. Sve prostorije bilo su neko doba upravo natlačene sa ljudmi iz svih imućnijih stališa. Tu si vidio i vojničku i činovničku kapu, i visoki i nizki klobuk, dakako uz što svećanije obućene njihove gospodje, kćeri, rodjakinje. Šulverajn je dobio od toga sajma šestnaest tisuć forinti, što od ulaznine, što od skupo prodanih predmeta.

Zašto to sve pripovjedam? Iz simpatije do toga sajma ili do šulverajna? Ne, tije do toga sajma ili ulaznine platio, a kamo li ja nisam niti ulaznino platio, a kamo li ja nisam niti kupio. Smatrao bih za da bi što na sajmu kupio. Smatrao bih za da bi što na sajmu kupio. Smatrao bih za da bi što na sajmu

Javna zahvala.

Svoj rodbini, prijateljem i znancem, koji su nam prigodom smrti naše nezaboravne i dobre kćerke

NIKICE

bud usmeno bud pismeno nastojali ublažiti težku bol; tisućerim njih, koji su sproveli mrtve ostanke premilo nam pokojnice do hladnoga groba, te onim, koji su u ovoj težkoj našoj roditeljskoj žalosti bud kojim načinom iz ljubavi do naše premilo pokojnice izkazali njoj mrtvoj osobitih usluga, ovim se putem najsrdačnije zahvaljujemo.

Bog platio svima!

U KASTVU, dne 7. maja 1893.

Ivan Carlevaris otac, **Anica Carlevaris** majka

u ime svoje i rastužene djece.

U radionici klepara

GIUSTO BIASUTTI

opunomoćenoga gradi telja vodovoda u željezničnih ulicah **Via Barriera vecchia Trst broj 10** gradi i drži na skladištu kupelji u posudah, za stolicom sa ili bez poći iz cinka čvrsto gradjene, te izvadja i druge radnje klepareke uz najniže cieno. Ilustrovani cenik dobivajo se gratis. 48—52

Bogat izbor

pečata od kaučuka i kovnih, jednostavnih i umjetničkih počata za urede, razna urezivanja, kovnih tablica za stanove, kliše, tvoriva velikih pečata za označivanje pošiljaka, monograma, ornila neizbrisivog za počato itd. za najniže cieno. — Prodavači i agenti dobiju dobar popust. U pokrajinu ida pošiljko uz pouzeća.

G. BATTARA i dr.

TRST 49—52

ulica sv. Katarine br. 3.

Tvornica pečata i sličnih predmeta

Nič več kašlja!

Balzamski petoralski prah

ozdravi svaki kašalj, plučni i bronkijalni katar a dobije se u odlikovanoj ljekarni

PRAXMARER (telefon 207) „Ai due Mori"

TRST: Piazza grande. 50—52

Poštarsko pošiljko odproma se odmah uz 55 nvč. ili toliko listovnih maraka. Pozor pred provarom.

Trgovci sa vinom i krčmari

koji trebaju

crnog dalmatinskog vina,

uz cienu

od 9 fr. po hktl.

neka se izvole obratiti ustmeno ili pismeno na 2—2

Stjepana Ivasa, Vodice kraj Šibenika,

koji posreduje bezplatno izmedju vinogradara i trgovaca.

Drogerija

Arturo Fazzini u Trstu

Ulica Stadion 22. — Telefon 519.

Velik izbor mineralnih voda, sameljenih boja na ulju najfinije vrsti; crveno, žuto, zeleno, višnjevo i crno po 28 nvč kilo. Olovno bjelilo po 32 nvč. kilo; tutijno bjelilo najfinije po 40 nvč kilo. Osim toga velik izbor bojah na vodu i kistova svake vrsti po cienah, s kojimi nije moguće konkurirati.

Skladišče glasovitog pokropitelja od Kwizdo (Kornenburger Viehnährpulver) za životinje. Izbor mirodija, boja, lickova — skladišče sumpora i modro galice za porabu kod trsja. Naručiteljem dajo se brezplatna poraba telefona. 45—52

Odlikovana zlato medajlo: Bruxelles 1892.

Najboljše sredstvo za

želodec

katoro želodec in opravlja prebavnih delov života kropča in tudi odprt život pospošuje, 18—26 je

tinktura za želodec,

katero pripravlja

Gabrijel Piccoli,

lekar „pri angelju"

v Ljubljani na dunajski cesti.

Cena 1 steki. 15 novcev.

Izdolovatelj razpošilja to tinkturo v zabojčkih po 12 stekleno in več Zabojčak z 12 stekl. stane gld. 1.30; s 24 gld. 2.60; s 36 gld. 3.84; s 44 gld. 4.26; 55 stekl. tehta 5 kg s poštno težo in velja gld. 5.26; 110 stekl gld. 10.50. Poštnino plača vedno naročnik.

Dobiva se v lekarnah v Trstu, na Primorskem, v Istri in Dalmaciji.

Jedino družtvo pločara

Petar Levichnik i dr.

Osobiti ovršitelji radnja cementom postignuv u tom do sada svuda najboljih uspjeh, o čemu posjeduju mnogobrojne svjedočbe za izvedeno razno sustave shodova, kamenica za bašče itd. itd. Izvadjaju cementiranje zidova, izvana to iznutra jamčeć za nepromočivost; nadalje bilo kakvo shodište u cimentu Portland sa kamenjem bilo koje bojo i mramora, obavljaju laštanje shodova to odstranjenje vlago i smradu. Izvršuju svaki popravak uz jako obaljeno cieno. Radnjo obavljaju najvećem brzinom ovdjo i u pokrajinah, Dalmaciji, Istri itd.

Za naručbe dosta je napisati dopisnicu. **Svaka radnja je zajamčena.**

U nadi, da čemo biti radnjami počašćeni kano do sada, bilježimo se sa štovanjem

Družtvo pločara

PETAR LEVICHNIK i dr.

Ulica Madonnina br. 21, I. kat,, 52—48 vrata 11.

Ernest Šverljuga

brijač

ulica Stadion br. 1, Trst,

preporuča se 20—6

p. n. slavenskomu občinstvu Trsta, okolice i bližnjih istarskih mjesta za blagohotan posjet.

Krasne uzorce zasebnikom pošilja zastonj in franko.

Bogato knjigo z uzorci, kakoršnih še ni bilo, za krojačo nefrankovano. Jaz no popuščam za 2½ ali 3½ goldinarjev pri metru, no dajem daril krojačom, kakor to dela konkorenca na račun zadnjo roke, ampak imam le trdno in čisto cene, tako, da mora kupiti vsak zasebnik dobro in ceno. Prosim torej zahtevati le moje knjigo z uzorci. Svarim tudi pred pismi konkurenco, ponujajočej dvakrat toliko popustka.

SNOVIJ ZA OBLEKE.

Peruvien in dosking za častito duhovščino, prod pisano snovi za uniforme c. kr. uradnikov, tudi za veterane, ogujegasce, telovadce, livreje, sukna za biljarde in igralne mize, preproge za vozove, loden nepremočen za lovske suknje, snovij za prati, potne ogrtače od gld. 4-14 itd. — Kdor hoče kupiti vredno, pošteno, trajno, čisto volneno sukneno blago, no pa dober kup cunje, ki so komaj toliko vredna, kolikor so plača krojaču, obrno naj se do

IVANA STIKAROFSKY v BRNU

24—24 (v tem Manchestru Avstrije) 24—13

Največja zaloga fabričkega sukna, v vrednosti ½ milijona gld.

Da pojasnim velikost in zmožnost izjavljam, da moja roka združuje največe izvažanje sukna v Evropi, izdolovanje kamgarnov, potrebčin za krojače in veliko knjigoveznico le za lastne namene. Da se prepričo o vsem tem, prosim slavno občinstvo, da si, kadar mu prilika nanese, ogleda velikanske prostore mojih prodajalnic, kjer ima posla 150 ljudij.

Pošilja so le po poštnem povzetju.

Dopisuje v nemškem, madjarskem, češkem, poljskem, italijanskem, francoskem in angleškem jeziku.

Drogerija

Augusta Rizzoli-a

ulica Malcanton br. 13 u TRSTU

skladišče svieća voščanih, ljekovitog ulja, mineralnih voda, raznih ornila, boja i kistova, sapuna mirisavih i za pranje. 48—52

Fran Epron

ulica Arcata.

Slikar znakova, svake vrsti grbova, dekoracija umjetničkih, likanih stakala, drva, mramora i prozirnih slika. 52—47

J. PSERHOFERJA

lekarna v Beču, Singerstrasse broj 15.

zum goldenen Reichsapfel.

Kričistilne krogljice, nekdaj imenovano univerzalne krogljice, znano domače odvajajoče sredstvo.

Jedna škatljica z 15 krogljicami stane 21 kr., jeden zavitek šestih škatljic 1 gld. 5 kr., pri nofrankovani pošiljatvi po povzetju 1 gld. 10 kr.

Ako se denar naprej pošlje, ni treba plačati porto, in stane: 1 zavitok krogljic 1 gld 25 kr., 2 zavitka 2 gld. 30 kr., 3 zavitki 3 gld. 35 kr.; 4 zavitki 4 gld. 40 kr., 5 zavitkov 5 gld 20 kr., 10 zavitkov 9 gld. 20 kr. (Manj, kot jedon zavitek se na pošilja).

Prosimo, da se izrečno zahteva 12—12

„J. Pserhoferjeve kričistilne krogljice"

in pazi je, da ima pokrov vsake škatljice istl podpis J. Pserhofer v rdečih pismenih, katerega je videti na navodilu za porabo.

Balzam a ozebline J. Pserhoferja 1 posodica 40 kr., prosto poštnino 65 kr.

Trpotčev sok, 1 steklonica 50 kr.

Amerikansko mazilo za trganje 1 posodica 1 gld. 20 kr.

Prah proti potenju nog, škatljica 50 kr., poštnino prosto 75 kr.

Balzam za goltanec, 1 steklenica 40 kr., poštnino prosto 65 kr.

Zivljenska esenca stekleničica 22 kr.

Angležki balzam, steklonica 50 kr.

Fijakerski prsni prašek, 1 škatljica 35 kr., poštnino prosto 60 kr.

Tanokininska pomada J. Pserhoferja, pospošujo rast las, škatljica 2 gld.

Univerzalni plašter prof. Stendela, posodica 50 kr., poštnino prosto 75 kr.

Univerzalna čistilna sol A. W. Bullricha, domačo sredstvo proti posledicam slabe prebave, 1 zavitek 1 gld.

Razvon imenovanih izdelkov dobivajo se še drugo tu- in inozemske farmaceutične specijalitete, ki so bilo po vseh avstrijskih časopisih oznanjeno; in so na zahtevanje točno in v ceno proskrbljajo tudi predmeti, kojih ni v zalogi.

Razpošiljanja po pošti vrše se točno, a troba je denar poprej doposlati; večja naročila tudi po poštnom povzetju.

Pri dopošiljatvi denarja po poštnej nakaznici, stane porto dosti manj kakor po povzetju.

12—12

Svi strojevi za poljodjelstvo, vinarstvo i vino iz voća!

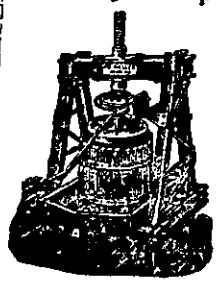

Matilrice, vitelje,

trieri, mlini za čišćenje žita, strojevi za rezanje krme, samoradni strojevi proti peronospori, tiskaonice za vino, ulje i voće; mlinovi za voće; predmeti za konobe; sisaljke za sve potrebe, kano što svi strojevi za poljodjelstvo, vinarstvo i prirodjivanje vina iz voća — razašilje najnovijeg i najboljeg sustava:

IG. HELLER u BEČU 20—5

2/2 Praterstrasse N. 78.

Bogato ilustrovano katalogo u hrvatskom, njemačkom, talijanskom i slovenskom jeziku

šalje badava i franko.

Najpovoljniji uvjeti, jamstvo i pokus.

Opetovano obaljene ciene! — Preprodavači dobiju popust.

C. kr. izključljivo povlaščena

štrcaljka proti mildevu

inžinira Živica

jest najbolja medju svimi štrcaljkami za trto; jest jednostavna, lahka, čvrsta, trajna, prikladna, nouverjiva, brza, štrca malo tokućine, te se lahko upotrebljuje za sve kovrstno trto.

Prodaje jih se takodjer i kod njekojih trgovaca u pokrajini.

Pošilje se jih po pošti franko proti pouzeću:

podpunu štrcaljku za . . . f. 10.—

jatu sa cievi bez bronze . . „ 8.50

to prospekto gratis.

Proporuča takodjer druge predmete i svoje radnje:

ŽIVIC i drug.

u TRSTU, ulica Zonta broj 5

inžinirski ured, skladišče strojeva i dotične tvarine; zastupstvo tvornica, mokaničke radionice.

Izdavatelj i odgovorni urednik Mate Kandić.

Tiskara Dolenc.

Broj 20. U Trstu 18. maja 1893. Godina XXI[illegible]

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakak stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja za pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbliža pošta valja točno označiti.

Kemu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarino, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“, Nar. Pos.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godina. Razmjerno for. 2½, 1 i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Izbori u Trstu.

Javili smo u svoje vrieme kako je cesarska vlada iznenada razpustila zastupstvo grada Trsta i okolice, koje bijaše na umoru, nenavedši za to pravoga uzroka. Izborne liste za izbor novoga zastupstva bijahu u propisanom roku izložene i proti istim sa sviju strana reklami podnošeni. Reklame odbila je skoro sve delegacija, koja vodi i nadalje gradske poslove. Reklamanti uložiše utoke proti riešitbi gradske delegacije. Sada je nastao prepir izmedju delegacije i c. kr. namjestničtva tko da rieši reklamacije u drugoj molbi.

Delegacija, pozivljuć se na gradski štatut, tvrdila je, da pripada njoj pravo riešavanja reklamacijah proti izbornim listinam i u drugoj molbi, dočim je namjestničtvo pokazalo, da pripada njemu to pravo tim, što je uzelo riešavanje reklamacijah u svoje ruke.

Proti toj odluci c. kr. namjestničtva uložila je mjestna delegacija utok na ministarstvo, nu ovo zabaci utok i potvrdi odluku namjestničtva. Odatle je nastalo silno rogoborenje u nazovi-liberalnih novinah Trsta proti odlukam namjestničtva i ministarstva.

Proti izbornim listinam podnesla je najviše reklamacija takozvana konservativna stranka, te odvjetnik dr. Gregorin u ime slovenskih trgovaca, obrtnika i posjednika u Trstu i okolici. Malom iznimkom bijahu skoro svi reklami uvaženi. Broj konservativnih birača pomnožao se je u gradu, osobito u III. i IV. izbornom tielu za više stotina. Osim toga bijaše skoro stotina birača iz listinah brisana il iz jednog u drugo tielo premještena. U Trstu i u našoj okolici narasao je pomoću reklama broj naših birača skoro za dvie stotine glasova.

Pošto bijaše sve za izbore gotovo, razpisalo je c. kr. namjestničtvo dane izbora. U IV. izbornom tielu u gradu Trstu počimlje izbor dne 29. t. mj. Sliedećih dana birati će ostala tri tiela, dočim će se obaviti izbor u svih šest izbornih kotarih naše okolice u nedelju dne 11. junija.

Kod predstojećih izbora za gradsko, dotično zemaljsko zastupstvo grada Trsta sa okolicom, stupaju u borbu tri stranke, svaka sa svojim programom.

Do sada vladajuća stranka, radikalna stranka ili stranka napredka (progresso) jest najmoćnija i najvažnija, jer je kroz desetletja samovoljno upravljala sa občinom i jer se ju u tom nije moglo ili nije htjelo priečiti s pozvane strane, kako bi se bilo moralo učiniti u interesu grada, raznih narodnostih i same države.

Konservativna stranka pojavi se jedino u vrieme izbora, neimajuć svoga središta ni družtva. Prvaci te stranke sastanu se kod svakih izbora u izborni odbor, izdadu proglas na birače i tim je svršeno svako njihovo dalnje djelovanje. Ozbiljno nisu nikada radili, da poruše laži-liberalnu talijansku zgradu, te da u sporazumku sa Slaveni na temelju ravnopravnosti sagrade čvrstu zgradu, u kojoj bi našle jednako utočište obje narodnosti i nad kojom bi se ponosno vijao barjak državni.

Treća stranka jest slovenska stranka, kojoj je na čelu političko družtvo „Edinost“ i koja imade glavno svoje uporište u tršćanskoj okolici. Slavenski birači grada Trsta držali se obično do sada pasivno, il ako su kod izbora sudjelovali, činili su to bez ikakve obveze il jamstva onih, s kojimi su glasovali i koje su birali. Naši gradski birači, napose oni IV. i III. tiela, gdje ih najviše imade, radili kod izbora su opetovno sa konservativnom strankom složno, a za uzdarje od konservativnih zastupnika u gradskom vieću il u zemaljskom saboru dobili smo mi Slaveni to, da su konservativci sa liberalci uvjek složno proti slovenskim narodnim zahtjevom govorili, glasovali i radili.

Takovo postupanje konservativnih zastupnika opametilo je napokon blagoćudne i odviše mehke Slavene.

Oni se okupiše okolo političkoga družtva „Edinost“, koje je čvrsto odlučilo, da neće više nikomu služiti kao sliepo orudje il kao predmet, koj se štuje i cieni dok se ga treba, a kad odrabi, hajde s njim na smetište.

Sviestniji birači našeg jezika u gradu Trstu neće se upuštati u izbornu borbu bez stalnih i čvrstih obveza il jamstva s nikim i proti nikómu, zvao se on liberalac il konservativac, jer ga je podučilo gorko izkustvo, da mu bijahu uviek do sada koli liberalci toli konservativci jednako krvni protivnici.

Mi ćemo radje s daleka pasivno gledati izborno komešanje izmedju liberalaca i konservativaca nego li da pomognemo bilo komu vaditi kostanj iz ognja, a za plaću da nam se poslie za nevolju saveznik podruguje i da nas tlači i mrovari kao niemu životinju.

Tko traži il tko treba našu pomoć kod predstojećih izbora, mora da se postavi na stanovišće državnih temeljnih zakona t. j. mora da pripozna Slovence Trsta i okolice ravnopravnimi u školi i u uredu sa Talijani i mora se čvrsto obvezati, da će nam pomoći ta prava zakonom zajamčena svimi silami izvojevati.

Notražimo dakle ništa protupravna il nezakonita, a tko neće da se toga drži, daleko mu kuć. !

DOPISI.

S otoka Lošinja koncem aprila 1893. (Dalje.) Počelo se odmah drugu godinu iza imenovanja u daljih razmacih pisati po novinah, jer kako s početka kazah, što je napisano, to djeluje i može se upotriebiti kao izraz javnoga mnienja, akoprem izpitivajuć pobliže, to javno mnienje usredotočuje se u jednoj jedinoatoj osobi.

To izjave u laži-liberalnih listovih kao da su služile za podlogu dalnjim poduzećom. I zbilja našao se je zastupnik, koji je lanjske godine napao u saboru na našega nadzornika. Što ga je napao, to nije ništa neobična, ali čudnovato jest, da odvjetnik, koji je vičan parnicam, gdje svaku svoju tvrdnju mora podkriepiti nepobitnimi dokazi, čudnovato jest, opetujem, da takav prekušani pravnik može i pomisliti, da mu je slobodno biediti čovjeka, bez da svoje navode ma kakvim dokazom potvrdi. Za primjerom tog zastupnika zaletio se i naš slavni pokrajinski odbor, koji naprošac podigne više tužba proti tomu nadzorniku na namjestničtvo, ali je ostao, da se najblaže izrazimo, dugim nosom. Jer kad ljudi kod namjestničtva zapitaše, da im se navede činjenice, na temelju kojih odbor krivi nadzornika, bi usiljen priznati zemaljski odbor, da u istinu ne ima niti jedne temeljite pritužbe proti tomu čovjeku, ali da odbor znade, da vlada u onom kotaru ogorčenost proti nadzorniku. Ja se ne sjećam, da bi ikada ovdje bio koji član zemaljskog odbora, i u koliko se znade, ne ima pokrajinski odbor u ovih krajevih potajne policije (liberalni ljudi, da se poslužе takovimi sredstvi ?!), dakle odkud crpi taj odbor tako temeljite (!?) izvještaje, da njegovoj riedi mora svatko vjerovati ? Kad se slična ěta dogodi, nije čudo, da se takvim ljudem naprosto ne vjeruje unapried ništa, pa da im se baš protivno dogodi, nego li oni zažele.

Uvidješe dotični, da su im ovi savoznici malo pomogli, pa prenesoše boj na drugo polje. Utekoše se mjestnim oblastim i pojedinim članovom istih, računajuć, da kad od koga stanujućega u istom mjestu poteče kakva tužba, da će se ju držati temeljitom. Priznati se mora, da je to dosta lukavo izmišljeno i da nije stajalo truda namjeriti se na ljude, pripravne podupirati takvo poduzeće, kad se znade, da tri člana kotarskog školskog vieća izabire zemaljski odbor i kako je sastavljeno mjestno školsko vieće. Pomoću tih novih savezníka počelo se je odmah iztiecati tobožnje nepodobštine, što su zavladale ili se opažaju kod naših škola, hvastajuć se javno, da je nadzorniku odzvonila zadnja ura, te da će morati seliti u Trst ili Bog sam znade kamo. Ali mogao bi se prevariti u svom računu poznati spletkar, koji čini se, da ne znade, da c. kr. kotarskog školskog nadzornika ne bira ni lošinjsko zastupstvo, ni pokrajinski odbor, a niti sabor, te ako bi on i polučio, da se odstrani današnji nadzornik, ipak bi mogao biti imenovan koji drugi, koji bi bez dvojbe većom odvažnostju stao na put zloporabam i nebi tako lahko oprostio, makar ga desot a ne jedan put, došli moljakat i plakat za oprost, da se nekoga ne baci na put sa nevinom djecom.

U kotarskom školskom vieću, gdje ne sjede izključivo izaslanici zemaljskog odbora, stvari ne idu gladko, jer priučeni uredovanju i više izobraženi članovi znadu razlikovati osvade od istine, te za svaku tvrdnju zahtjevaju dokaze, na temelju kojih je izrečena, a svaki predlog mora da bude u skladu sa zakonom. Zato obično ovdašnji odaslanici zemaljskog odbora tuj mudro šute a složno glasuju. Kad pako iza sjednice izadju na polje, oh da čuješ te govornike !

(Konac sliedi.)

Pogled po svietu.

U Trstu, dne 17. maja 1893.

Austro-Ugarska. Cesarskim pismom sazvane su ovoj put delegacije za dne 25. t. m. u Beč, gdje će zasjedati bar do polovice budućega mjeseca.

Od zemaljskih sabora, koji bijahu sazvani na kratko zasjedanje i koji se nas bliže tiču nego li ostali, zaključeni su gorički i kranjski.

U goričkom saboru nebijaše važnijih predloga il osnova; poprimljena bijaše zakonska osnova o cestah, o pristojbah na pse, o reguliranju nekojih potoka itd. Zakonska osnova o lovu nebijaše razpravljena.

U kranjskom saboru razpravljalo se ovog zasjedanja osobito mirno i hladno, što bi dalo slutiti, da narodni zastupnici neimaju više važnih težnja ili zahtjeva, što nikako nestoji.

U češkom saboru jesu češće živahni prizori na dnevnom redu. Mladočesi podržavaju tu živahnost rodoljubnimi govori i predlozi, kojimi vojuju za češko državno pravo. U sjednici od dne 15. t. m. govorio je prvak dr. Gregor zagovarajuć osnovu mladočeske adrese na kralja. Prvaci staročeske stranke i veleposjeda izjaviše se proti adresi i tako se može unapried kazati, da je za sada zakopana. —

Dne 17. t. m., t. j. danas, došlo je u češkom saboru do vrlo burnih prizora. Na dnevnom redu bijaše predlog za ustanovljenje okružnog suda u Trutnovu. Mladočesi htjedoše zapriečiti razpravu tog predmeta, te je u sabornici nastala nečuvena vika i buka. Staročesi, veliki posjed i Niemci ostaviše sabornicu. Usljed tog prizora zatvorila je vlada — po drugih razpustila — češki sabor.

U priestolnici kraljevine Hrvatske, u bielom Zagrebu obaviti će se dne 19. t. m. jedan izbor za zemaljski sabor, i to u I. izbornom kotaru. U tom kotaru imadu činovnici odlučnu većinu, pa budu li oni po zapoviedi glasovali, prodrieti će vladin kandidat profesor Pliverić. Ujedinjena opozicija kandidira hrvatskoga povjestničara profesora Smičiklasa.

U madjarskom saboru podnio je dne 17. t. m. zastupnik Apponyi interpelaciju na ministra domobranstva, što je zabranio domobranstvu sudjelovati kod svečanosti odkritja spomenika god. 1848 padšim madjarskim vojnikom. U Kišjenu obdržavali su dne 15. t. m. Rumunji pučku skupštinu, kojoj je prisustvovalo preko 3000 osoba, i na kojoj bijaše prihvaćen prosvjed proti crkveno-političkom programu madjarske vlade.

Crnagora. Knoza Nikolu i priestolonasliednika knežovića Danila odlikovao je talijanski kralj prigodom svog srebrnog pira visokimi redovi.

Srbija. Mladi kralj Aleksander odputovao je dne 16. t. mj. živahno od gradjanstva pozdravljen iz Biograda, te će se sastati dne 19. t. m. sa svojom majkom kraljicom Natalijom u Kladovi.

Bugarska. Dne 15. t. m. bijaše svečano otvoreno veliko narodno sobranje ili skupština u Tirnovi. Knez Ferdinand bijaše oduševljeno pozdravljen. Ova skupština imati će da razpravlja promjenu bugarskoga ustava.

Italija. Prigodom smrti i pogreba bivšeg talijanskog ministra i zastupnika Seismit-Dode bijaše u Rimu protinustrijskih demonstracija.

Grčka. Ministarstvo Trikupis dalo je ostavku radi financijalnih nevolja.

Franina i Jurina

Fr. Čaj istina, da ćete storit Školjana za podeštu, a Brgujca za župana?

Jur. Pak ča je, ćemo manjko imet sira, janjac i skopac, a Brgujac će nam prnest kapuza i kozavi.

Fr. A ča pak ljudi deju, je njim to pravo?

Jur. A je je, aš poslušaju Brgujca, ki njim govori, da ča mi znamo domaći, furešti, furešti će znaju zapovedati pak da i bi nas s kući stirali, da bi nam dali beči, pak bimo šli po svete kako i on, samo s tom diferencom, da' on hodil kako armerajsender, a mi da bimo kako na pol gospoda.

Fr. A ki će ih to zibirat? Ja borme mislim, da neće on, ki će dobro svojemu njazlu.

Jur. A neće nijedan pametan ne, nego oni, ki te zlo pajezu i oni, ki budu prijeli kakov fiorinčić.

Fr. Dragi Jurino, reci njim malo reci onu našu: Da ki neće brata za brata, da će furešta za gospodara.

* * *

Jur. Si čuja kako se „babin" Marko ruga jenom krnjelu, da je posta Hrvat od kad je iz koparskega pržuna zašo?

Fr. Da bi bija iskren, bi se veselije ruga onom hrvatskom „Labinčanu", ki je posta Talijan od kada je jinažio učinia u motovunskom, a dotorat u rovinjskom pržunu.

Jur. Kad bi svaki pred svojimi vrati pomea, bilo bi manje smrada i u Poreču i u Labinciih.

Fr. Ta je ta prava.

Različite viesti.

Zaruke u cesarskoj družini. Službeni list bački donaša viest, da se je zaručio nadvojvoda Josip Agustin, sin nadvojvode Josipa sa prejasnom bavarskom princesinjom Augustom. Bilo sretno!

Imenovanje zagrebačkoga nadbiskupa uzsliedilo je, kako pišu zagrebačke novine ovih dana. Imenovan bijaše sarajevski nadbiskup presv. g. dr. Stadler. Tim imenovanjem zadovoljeno je davnoj želji puka zagrebačko nadbiskupije i svega hrvatskoga naroda.

Imenovanje. Iz zadnjeg broja poročke „L' Istria" doznajemo, da je naš slavni zemaljski odbor imenovao u sjednici od 8. marča t. g. blagajnikom kod zemaljske blagajne prvoga revidenta računovodstva g. Fr. Radoicoviche, a prvim revidentom g. M. Ghersinu.

Rado bi znali, da li poznaju ta gospoda jezik većine pučanstva naše pokrajine t. j. hrvatski ili slovenski jezik.

† **Josip Bezić.** Vrhbosanski kaptol javlja nam, da je u Sarajevu preminuo preč. g. Josip Bezić, kanonik vrhbosanskoga kaptola i poznati dobrotvor tamošnje siromje. Počivao u miru!

† **Mirko Bogović.** U Zagrebu preminuo je ovih dana poznati pjesnik i pisac iz dobo hrvatskoga preporoda, Mirko Bogović. Pokojnik izticao se mnogo u ilirsko doba, te je i tada obnašao razne visoke časti i službe. Kasnije je kroonuo u policiei krivim putem, radi čega je u velike potamnila njegova nekadanja slava. Vječni mu pokoj!

Pravo glasa zadobilo je u gradu Trstu i okolici preko stotine i pol naših trgovaca, obrtnika i posjednika usljed reklama, što ih je uložio odvjetnik g. dr. Gregorin ili pojedinci. Medju poznatijimi osobami zadobiše izborno pravo i naši odvjetnici gg. dr. Gregorin i dr. Pretner, te urednik našega lista.

Javni sastanak slavenskih birača u gradu Trstu uriče političko družtvo „Edinost" za nedelju u 2½ poslie podne.

Preporučamo našim biračem u obće da se mnogobrojno dostave k tomu sastanku. Mjesto sastanka naznačiti će naša drugarica „Edinost" u broju od subote.

Novi odbor „Slovanske Čitalnice" u Trstu. Na glavnoj skupštini prošle subote bijahu izabrani u novi odbor naše čitaonice sliedeća gg. članovi: Dr. Pretner, predsjednik. Odbornici: Dr. Glaser, dr. Mandić, Anton Trudon, Iv. Mankoč, Iv. Abram, Iv. Šabec, A. Bogdanović, Ljud. Furlani. Namjestnici: Gr. Bartol, Drag. Paternost i Guzel.

Novi odbor „Delavskega podpornega društva" u Trstu. Prigodom zadnje glavne skupštine našeg radničkog družtva izabrani bijahu u novi odbor sliedeći članovi: Mate Mandić, predsjednik; Fran Polić I., podpredsjednik; Slajko Ant. II. podpredsjednik; Gjivić Stjepan i Basarić Anton, tajnici; Perhavec Jakob, blagajnik; Knaus Ivan, knjigovodja; Bogdanović Anton, knjižničar; Hervatin Miha, Ukmar Dragutin, Vertovec Andrej i Visentin Andrej, gospodari; Kosovel Valentin, načelnikom, a Biček Iv. podnačelnikom veseličnoga odseka osim toga imade još 20 odbornika.

Izpitom osposobljenja za pučke i gradjanske škole, koji su se obdržavali pred c. kr. izpitnim povjerenstvom u Kopru od 5—10. t. mj., podvrgla su se u svem 24 kandidata, i to 4 za gradjansko, a ostali za pučke škole. Evo u kratko uspjeha tih izpita:

Učitelj delavske škole u Kastvu, gosp. Mate Šepić, osposobljeni jur od prije učitelj za matematiku i fiziku u gradjanskih školah, popunio je svoj izpit, osposobiv se sada za podučavanje geometričkoga risanja u delavskih školah. Gosp. Ivan Leban nadopunio je svoj izpit, osposobiv se sada iz prirodopisne struke za talijanske gradjanske škole, a gospodjica Costantini Hedviga učinila je izpit u tal. jeziku iz povjesti i zemljopisa za talijanske gradjanske škole. — Jedan se je kandidat točajem ustmenoga izpita povukao natrag.

Gosp. Anton Štiglić, učitelj u Sv. Mateju, proglašen je sposobnim za učitelja u pučkih školah sa hrvatskim naukovnim jezikom, osim toga za podučavanje tal. jezika kao naukovnog predmeta.

Gdjica Delkin i gg. Gaberšček, Jelinčić i Stree osposobljeni su za podučavanje u pučkih školah s naukovnim jezikom slovenskim. — Gospodjice Pop, Sfiligoj i Terca, te osposobljeni jur učitelj za hrvatske pučke škole, Josip Ciotti učiniše izpit za talijanske pučke škole. Izpitani jur učitelj za hrv. pučke škole gosp. Toma Kosović, učinio je izpit iz talijanskog jezika kao naukovnoga predmeta. — Gospodjice Colcuc, Valentinuzzi i gosp. Goineaux položiše izpit za podučavanje francezkoga jezika i to u pučkih i gradjanskih školah, a za podučavanje njemačkoga jezika gospodjice Cella, Maddaloni, Millatovich, Sgorbissa i Unterkirchner. — Tri kandidatkinje morat će opetovati izpit iz njemačkog jezika, a dva kandidata iz vjeronauka.

„Papa i naši izbori". Pod tim naslovom donosao je tršćanski poluslužbeni list „Il Mattino" u broju 8. toga mjeseca sliedeću viest, koju od rieči do rieči prevadjamo: „Jedan rimski dnevnik osjegurava, da je papa, primiv tršćanskoga biskupa, hotio biti potanko obavješten ob odnošaju stranaka u Trstu i o izbornoj borbi. Dodaje se, da papa nije odobrio, da katoličko svećenstvo aktivno udioničtruje kod izbornoga gibanja".

Donosimo tu viest, ne jer bi ju smatrali istinitom, i jer bi njoj kao takovoj kakvu znamenitost pripisivali, nego jer dolazi u listu, za koj znamo kim je uzdržavan. I opet ne za to, kao da bi donašali nešto novoga s te strane, nego da pružimo i opet jedan dokaz, kako se s te strane misli, što se želi i za čim se teži.

Da li se je sv. Otac papa u razgovoru sa našim presvjetlim biskupom obavjestio ob odnošaju stranaka u Trstu i ob izbornoj borbi, to prepuštamo listu. Da bi pak sv. Otac neodobrio aktivno udioničtvovanje katoličkoga svećenstva kod izbornoga gibanja, o tom ne samo dvojimo nego toga naprosto ne vjerujemo.

Sama svrha izbora u ustavnih državah ne dopušta nam toga vjerovati. Ona sastoji, kako je to jedan pisac označio, u tom, da se uzdrži koji dobar zakon ili uredba, da se ga poboljša, da se koji slab zakon ukine, da se nešto posve nova, dobra uvede. Da ima zlih zakona i uredaba u tršćanskoj upravi, koje bi trebalo ukinuti, i da je velika, skrajna potreba, da se posve novih, dobrih uvede, o tom je stalno obavjestio — ako je u obće obavještao naš presvjetli biskup sv. Otca papu. Da bi pak ovaj želio ili hotio, da uz takovu potrebu svećenici kod izbora aktivno nesudjeluju, to bi se protivilo velikomu umu i razboru velikoga Lava, ojegovomu postupku obzirom na izbore uvjek i svuda, i njegovim izričitim izjavam.

Njegov veliki um i razbor, koj ide u svem za ta tim, da svi katolici a imenito svećenici teže za odstranjenjem sla a uvedenjem dobra, i da u tu svrhu upotrebu sva moguća dopuštena sredstva, nedopušta u obće, da bi on hotio da svećenici Trsta i okolice ne sudjeluju kod izbora. On je u sto i sto prilika upućivao crkvene poglavice, da sudjeluju kod izbora, da sav svoj upliv upotrebe, da budu u zakonodavna i upravna tjela izabrani što poštenii, pravedniji i vriedniji muževi.

U enciklici „Rerum novarum" uči on izričino, da je materijalno blagostanje naroda jedna od najznamenitijih svrha, za kojom ima težiti svaki kršćanski političar sadašnjosti.

Svaki kršćanin, koji ima vršiti bud kakvo političko pravo, bilo u širom ili užem krugu, je političar, i to kršćanski. Nit katoličko-kršćanski svećenici nisu od toga izuzeti. Oni, kao i drugi, ako ne više, imadu težiti za tim, dakako i raditi gdje i kako mogu, da bude materijalno blagostanje pučanstva čim veće. Tako ih uči sv. Otac papa. Već radi materijalnoga blagostanja pučanstva tršćanskoga imade dakle svaki svećenik Trsta i okolice sudjelovati kod izbora. I da nije drugoga, već je to dovoljan razlog, da sudjeluje, pošto je dovoljno poznato, kako se tršćanska uprava slabo brine za materijalno stanje velikoga diela pučanstva. Da bi pak znala njegova svetost, kako se u Trstu i duševno nastoji uništiti jedan dio pučanstva, kako se sve sile napinju, da se tomu dielu iskorieni njegov jezik i njegovu narodnost, a s njom vjeru i čudorednost, onda ne samo da nebi bila neodobrila, nego bi bila naročito upravo vruće preporučila, da svećenici Trsta i okolice zauzmu svoje stanovište, i to odlučno, kod izbora. Kakvo pak da bude to stanovište, to bi propustila uvidjavnosti svećenika, koji poznajuć najbolje okolnosti, imadu najbolje znati, kako će obzirom na izbore doseći najlakše, ako ne odmah, a ono u bližnjoj budućnosti svrhe, za kojimi imadu težiti svi kršćanski političari i medju njimi svećenici.

Iz one viesti lista „Il Mattino" vidi se, da bi on i njegovi patroni htjeli, da kod tršćanske uprave ostane sve pri starom, da se zatire materijalno blagostanje velikoga diela pučanstva, da se uništuje njegovu narodnost, njegovu vjeru, njegovu čudorednost i da se u tu svrhu pauje na odgojitelje toga pučanstva, imenito na njegove svećenike, da im se uniešti svaki ugled. Ne, ne, toga neće sv. Otac papa. On će uprave protivno od toga. A naši svećenici će za stalno ujedno sa ostalimi domaljubi i pravimi kršćanskimi političari (ne onimi, koji se pod poznatim imenom takovimi prikazuju) postupati onako kod izbora, kako budu vidjeli, da će najlakše i najprije činiti prestati dosadanju upravu i svih onih, koji neće nikakve promjene obzirom na najjače, materijalno i duševno, zapuštene i potištene Slovence Trsta i okolice. Drugi će im biti možda postupak u gradu a drugi u okolici, kako već to različiti odnošaji grada i okolice zahtjevaju.

Neodobreni zakoni. U sjednici zemaljskogd odbora u Poreču od 8. marča t. g. pročitan bijaše dopis c. kr. namjestničtva u Trstu, kojim isto javlja, da Njeg. Veličanstvo nije potvrdilo poznate gospodarske zakonske osnove, koje bijahu u zadnjem saborskom zasjedanju u Poreču od talijanske većine prihvaćene i na potvrdu u Beč odposlane.

Drago nam je, što se je obistinilo proročanstvo naših zastupnika, koji su te osnove odlučno pobijali kao štetne za naše pučanstvo.

Za družbu sv. Cirila i Metoda za Istru podario je g. Kurelić Jose iz Pićna 2 for. — Živio, te našao mnogo nasljednica!

Iz Malog Lošinja pišu nam 15. t. m. Na našu viest iz Maloga Lošinja o Don Poldu i njegovih zastavah netko je nešto odgovorio u jednom listiću, koj mi obično ne imenujemo. Tom gospodinu mi samo ovo odgovaramo: što pisasmo, istina je, koju mi svi u Lošinju znamo. Dapače dodati ćemo, da mi svi u Lošinju znamo i mnogo više, nego li ondje bijaše napisano — pak vi gospodo odaberite: da li volite mučati ili vam je draže, da sve rečemo. Možda nebi bilo s gorega, da i Don Polda zapitate, što on voli.

Mi Lošinjani želimo župnika, koji će znati uzdići našu crkvu na dostojanstvo, koje joj pripada — a to nije za svakoga.

Ostalo drugi put — ako hoćete.

Ustanovljujmo podružnice družbe sv. Cirila i Metoda. Koko je poznato slovenska školska družba sv. Cirila i Metoda ima svojih podružnica, to jest krajovnih ili mjestnih družtava, kojo odvisno od glavnoga družtva, rade u širem ili užem obsegu u svrhu istoga, kojih odbori sabiru članarinu od članova, čine i druge sbirke i priređuju u družtvene svrhe zabave. Ima i mužkih i ženskih podružnica, al još nit iz daleka toliko, koliko bi jih moglo biti i obzirom na obsežnost slovenskih zemalja, i obzirom na svrhu, za kojom ide družba sv. Cirila i Metoda; nobi smjelo biti ni jednoga grada nit gradića nit većega sela slovenskoga, u kojem nebi bilo podružnice; a manja sela nalazeća se bliže jedno drugomu imala bi imati skupno podružnice. Isto tako moralo bi biti podružnica družbe sv. Cirila i Metoda za Istru, u svakom istarskom gradu i gradiću u svakom povećem selu, i u više udruženih bližnjih sela. A takvih podružnica imalo bi se ustrojiti i po drugih hrvatskih zemljah, u svih, u kojih ima Hrvata, u zemljah, koje su srotaije od Istre, kojim se netreba brinuti posebice za očuvanje njihove djece njihovoj narodnosti, koje imadu svoje škole.

U tom obziru daju nam primjer naši protivnici, ustanavljajuć grupe „Lege," a i od protivnika imademo se učiti onomu što bi nam moglo dobro biti.

Poznato je, da obstoji talijansko školsko družtvo „Lega nazionale", koje neima svrhe, da očuva talijansku djecu talijanskoj narodnosti, nego da u hrvatskoj djeci uniešti hrvatsku narodnost, da hrvatskoj narodnosti grabi hrvatsku djecu. A ako se već ustroja podružnice „Lege" u tako neplemenitu svrhu, kako da se neustroja podružnice družbe sv. Cirila i Metoda, koja ima toli plemenitu, čovjekoljubivu, moralnu svrhu?! To je upravo sveta dužnost svih rodoljuba i rodoljubkinja.

Ustrajanjem podružnica „Lege" ide se tako daleko, da se isto ustrajaju i u čisto hrvatskih selih. U njih, dakako umjetno, ustrajaju se „gruppi" legini, i postaju članovi ovih i naši ljudi, koji dakle sami doprinašaju noveca kako da naša djeca zatajo onaj jezik, koj ti naši ljudi govoro. Može li biti što nemoralnijega nego li to?! Dakako, do toga se dolazi preraznimi varkami, al to je činjenica, koju se mora nesmo najodlučnije osuditi i ožigosati, nego proti kojoj treba i raditi. U stotini i stotini naših hrvatskih sela neda se narodu školah, na koje imadu pravo, za koje plaćaju, koje mogu zakonito zahtjevati. A sad se dolazi još na to, da naši ljudi, koji i tako plaćaju za škole kojih neimaju, još posebni, tobož dobrovoljni davak za škole plaćaju, i to škole, u kojih se njihova djeca otudjuju, odnarodjuju! Može li biti štogod nedostojnijega ljudske zdrave pameti, ljudskoga poštenoga srca?!

Proti tomu treba u istinu, da svi naši pošteni i nepokvareni ljudi ove moguće poduzmu. Glavno pako je to, da se svuda gdje se ima pravo, na temelju zakona, imati pučku javnu školu, zahtjeva takovu školu od školskih oblasti.

Drugo, u naših okolnostih upravo nuždno je pako to, da se ustrajaju podružnice družbe sv. Cirila i Metoda, da se svuda sabire prinose za družbu, da ista uzmogne čim lakše odgovarati svojoj svrhi, da podupire siromašnije obćine, obćinare i njihovu djecu, i da odbija navale na naš jezik, na našu narodnost, na naš obstanak.

Rodoljubi i rodoljubkinje, gdje god vas ima po Istri, u gradovih i gradićih, u selih i seocih — a ima vas hvala Bogu svuda — ustrajajte podružnice sv. Cirila i Metoda za Istru. To nije posao za koj treba ni Bog zna kakova znanja ni Bog zna kakova truda. To se može zbilja s malim trudom učiniti svuda, gdje ima dvojica trojica njih, koji stvar pojme, koji bi ju drugim razložili, a koji drugi bi ju kod zdravoga razuma našega naroda brzo razumili, i kod svoga poštena eroa uza nju pristali.

Tim bi se pak još nešto drugo dosegło, što je vele znamenito u životu naroda, da bi se naime dobilo i jedan novi vez, kojim bi se naši ljudi to jače medju sobom vezali, da bi svi postali sudionici narodnjega djela, i da bi njim se kao takovim digao narodni ponos, taj krasni ures svakoga čestitoga čovjeka.

Otvorenje hrvatskoga kazališta u Spljetu obavilo se prošlega čedna vrlo svečanim načinom. Iz Zagreba je došlo dramatično družtvo narodnoga kazališta, koje će dati okolo 30 predstava.

Otvorenju prisustvovalo je veliko množtvo naroda iz čitavo Dalmolje. Gradski načelnik g. dr. Bulat otvorio je kazalište prigodnim nagovorom, istaknuv veliko znamenovanje toga dogodjaja ne samo za drevni grad Spljet, već za čitavo Hrvatstvo. Zastupnik g. Borčić zahvalio se na to načelniku g. Bulatu kano začetniku toga narodnoga poduzetja. Iza toga započela je predstava. Krasno kazalište bijaše u svih prostorijah i kutićih puno. Poznati hrvatski glumac i prvak zagrebačkog kazališta, g.

Mandrović, proslovio je prije predstave prigodnu pjesmu, što no ju je izpjevao pjesnik Kupić, a zatim je započela predstava „Teute“ od D. Demetra.

Talijanaške novine Dalmacije i našeg Primorja srdo se silno na tu narodnu svečanost, izmišljajuć svoga i svašta proti spljetskim prvakom, proti novomu kazalištu itd. U tomu se odlikuje napose trščanski smušenjak „Il Mattino“, koji puca od jada, što su otvorili hrvatskoj umjetnosti u našem Spljetu krasan hram.

Odboru za gradnju kazališta stiglo je iz svih hrvatskih pokrajinah sijaset brzojavnih čestitakah na krasnom uspjehu narodnoga djela. Tim čestitkam pridružujemo se i mi najsrdačnije.

Iz Sv. Mateja pišu nam 7. t. m. Da mi pero ne zardja, umočio sam ga opet danas, te odlučih iznieti na javnost ovo par redaka iz našeg kraja.

Kako je poznato čitateljem dične „Naše Sloge“ ustrojilo se je revnim nastojanjem njekolicine rodoljuba u drovnom našem Kastvu-gradu „Dobrovoljno vatrogasno družtvo“. Ovo družtvo prem mlado, eto danas već broji jednu podružnicu, i to u sv. Mateju. Ta podružnica ustrojila se je prošli mjesec. Konstituirala i svoje djelovanje započela sa redovnimi vježbami. Kao što je svaki početak skopčan većim il manjim trudom tako je i pri tom. Toga se pako mi ne smijemo u prvi mah prestrašiti. Poznato nam mora biti, da u trudu žito rodi, a o muci grozdovi vise.

Ja tu najprvu i najnoviju podružnicu dobrovoljnoga vatrogasnoga družtva u sv. Mateju — prije svega pozdravljam sa: Pomoz Bog! Želim iz svoga srca, da ta naša podružnica valjano uznapreduje, da joj se ugled podigne, da u njeno kolo privabi čim više izvršujućih i podupirajućih članova.

Ovaj tjedan bijaše o našem selu osobito živahno. — Dne 1. t. mj. upriličili su izlet djaci hrvatske Rječke gimnazije i odsjeli u krčmi g. Saršona Antuna Ivančića, gdjeno su se kako čujem dobro pozabavili. Drugog dana sakupilo se izvanredno mnogo puka iz ciele okolice. Pozvan bijaše od slav. občinskoga glavarstva, da se uredi razmirica i nesporazumljenje, koje je nastalo glede občinskoga tnala (štivre). Dragovoljno rekao bi i tuj svoju, nu prepuštam to za drugi put, kad se budu duhovi malko slegli, te kad budem bolje upoznao cieli tečaj stvari.

Osobito pako živahno bilo je u sv. Mateju dne 6. t. mj. Već od rana jutra očekivalo se iz Rieke mladež više građanske učione, koja stigne amo u jutro sa učiteljskim zborom. Milota bijaše gledati tu gradsku mladež, kako smjelo i veselo stupa. Pošto se malko okripili i odahnuli, razbiežali se na sve strane. Jedni trče za leptirom i za kukcem, drugi beru cvieće i njim kite šešire i kaputе.

Iztaknuti je vriedno slogu, ljubav i medjusobno štovanje, koje se medju učiteljstvom opažalo. Osobitu ljubav i kolegijalnost pokazali su ovomjestnomu učiteljstvu. Bili su naime u njihovo družtvo pozvani i liepo primljeni, kano takodjer i njekoje druge osobe našega mjesta. Zabavljali se medjusobno, kano rodjena braća. Tako valja, to je liepo i hvale vriedno.

Nebi možda bilo zgorega, da se takove izlete upriliči i sa seoskom djecom. Gdje je to moguće upriličiti bi se moglo izlet u grad, gdje to neide, neka se sastaju djeca bližnjih škola. Ako je vriedno neka se i o tom razmišlja.

Pošto se svakim danom bliža čas škropljenja traje, te će se u tu svrhu i zadružne škropilnice na novo medju zadrugare dieliti, to preporučam sl. odboru naše zadruge, da uznastoji kako bi se svaki član što bolje okoristio sa škropilnicom i u obće bilo kojim orudjem zadruge. Na svrsi pako preporuke je osobito vriedno, da si svaki imućniji gospodar nabavi sam svoju škropilnicu. Onda može škropiti kad ga volja i kako ga volja. Uvjeren sam, da će mu se izplatiti u jednoj godini, ako bude škropio po propisu. Budu li imućniji nabavili svoje škropilnice, onda će siromašniji tim laglje doći do zadružnih.

Važna ministarska naredba. Ovih dana stigla je na razna ravnateljstva srednjih školah sliedeća ministarska naredba:

Gospodin ministar za bogoštovje i nastavu odredio je vis. odpisom od 26. ožujka t. g. br. 1632, da se ima u učovne knjige za pučke, građjanske, srednje i učiteljske škole s naukovnim jezikom hrvatskim uvesti fonetički pravopis prema pravilom i rječniku, izdanim od kraljevske hrv. zemaljske vlade u Zagrebu, sadržanim u knjizi: „Hrvatski pravopis, po odredjenju kr. zemaljske vlade, odjela za bogoštovje i nastavu, napisao dr. Ivan Broz, Zagreb 1892., naklada kr. hrv. zemaljske vlade“.

Ovaj se pravopis ima upotrobiti i u svih novih izdanjih onih učovnih knjiga i učila, koje su jur po ministarstvu odobrene, makar njihov sadržaj ostao inače neprominjenjen.

U Trstu, dne 4. svibnja 1893.

Za c. kr. namjestnika:
Krekich v. r.

Novi novci. Usljed naredbe ministarstva financijah biti će dignuti posvo iz prometa taliri dne 1 junija 1893 a srebrni ¼ for. i 2 for. iz privatnog prometa, a dne 31. julija posve dignuti iz točaja. Preporučamo dakle svim onim, koji imadu takvog novca, da ga čim prije promjene.

Potujućim zastupnikom banke „Slavije“ imenovan bijaše g. Martin Privrat iz Medulina, te ga kao čestitoga i poštenoga muža preporučamo svim onim, koji žele svoj imetak osjegurati. Izmedju osjeguratelja i banke „Slavija“ posredovati će naš čestiti rodoljub i trgovac g. Jakov Kirac u Medulinu, koji će od novog zastupnika primati ponude za osjeguranje te ih banki slati a od ove primati police i ove osjeguratelјem izručiti.

Iz Zagreba pišu nam 16. t. m. Eto nas, g. uredniče, opet pred novim izborom, i to za I. izborni kotar naše krasne prieštolnice. U ovom kotaru sačinjavaju većinu birača činovnici, zemaljski i občinski, aktivni i umirovljeni. Svih birača u tom kotaru imade 664; od ovih je 366 činovnika a jedva 288 neodvisnih gradjana. Sjedinjene opozicije znajuć kako će činovnici po nalogu morati da glasuju, tiskale su u svojih glasilih poziv na vladu, da njim odgovori u roku od tri dana, da li će biti svakomu činovniku slobodno birati a da mu se ništa ne dogodi, kako to zakon propisuje. Mjesto odgovora sastali se činovnici po višem nagovoru u skupštinu, na kojoj su prvaci silno udarali po naših opozicijah izjaviv dakako, da će činovnici slobodno glasovati za . . . . madjarona. Da će gg. činovnici „slobodno“ glasovati jamči nam odpust iz službe profesora dr. Jambrekovića i dignutje od ravnateljstva djočačkog konvikta veleuč. gosp. dr. M. Matine, koji s. glasovali u III. izbornom kotaru za kandidata opozicije. Izbor u I. kotaru obaviti će se dne 19. t. m. Vladina stranka kandidira u I. izbornom kotaru g. prof. Plivorića, koji je nedavno propao u III. kotaru, dočim proglasiše opozicijonalne novine kandidatom neodvisnog gradjanstva našeg dičnog povjestničara g. prof. Smičiklasa. Da su simpatije svih čestitih Hrvata, gdjegod oni bili, uz prof. Smičiklasa, netreba nam tekar izticati.

Dražba na Pazu. Dne 29. (ponedjeljak) na 10 sati u jutro obdržavati će se na Pazu (občina Boljun) javna dražba za popravak i povećanje župne crkve u istom mjestu. Radnja će biti povjerena onom nudiocu, koji bude stavio najpovoljnije uvjete izpod procienbene ciene, koja iznaša for. 2764 i 27 nvč. Radnja je zidarska i stolarska. Kamenje i svu robotu dati će župljani. Preporučamo našim ljudem, da svakako sudjeluju kod te dražbe, da ne dodje u tudje ruke. Dražba će biti ustmena i pismena.

Kulturna proslava na Cetinju. Primili smo sa Cetinja i priobćujemo sliedeći: Proglas odbora za proslavu četiristogodišnjice Obodske štamparije. Ovo 1893-će godine navršuju se četiri vieka od kako je izašla prva od do sad poznatijeh knjiga iz Obodske štamparije na Rieci Crnojevića.

Branoći posljednje ostatke srpske države protiv silne azijatske poplave, zetski Gospodari Crnojevići prenose svoju prestonicu na Cetinje pod Lovćen-Planinu i tu najprije osnivaju manastir (1484 god.), „ože i mitropolija zetska narekohom“; i u isto vrieme, stavši tvrdo „na kamenu vjere“, podižu štampariju, iz koje počeše izlaziti crkvene knjige.

Od ovih jedna, koja je došla do nas, ovako glasi u svome predgovoru:

„Poneže u Troici slavimi sog blagoizvoli ispoljniti svoju cerkov različnim knigami vidjen az u Hrista Boga hramini gospodinj Gjuro Crnoevik crkvu prazny svetyh knig grjeh radi naših rashišćeniem i razdraniem ogaranskyh čed vězrjenovat pospješeniem Svetoga duha u ljubaviju k božestvenym cěrkvam i napisah nju dušespasnuju knigu Osmoglasnik i t. d.“ A na svršetku predgovora stoji: „Poveljenijem gospodina mi Gjurgija Crnoevikia az Hristu rab svatčonsinok Makario rukodelisah cie pri osvjaščenom Mitropolite Zetskom kir Vavulo u ljeto (od stvorenja svijeta 7001; od r. H. 1493).

Po vremenu dakle to je knjiga iz jedne od najstarijih, a kako neki dokazuju, iz najstarije štamparije ćirilskim slovima (jer se prvom za sada još računa ona u Krakovi 1491 g.) Tako se jedva bilo navršilo 50 godina od pronalaska slavnog Gutemborga, a Zeta ga prihvaća i to u najmućnijim danima cielog srpskog plemena.

Sadašnja Crna Gora, nasljednica Zete, doskorašnji uzaludjeni borac za cielo srpstvo, dužna je, da svečano proslavi ovaj dogodjaj, koji je tako značajan ne samo za srpski narod, nego i za ostalo Slavenstvo.

Shvaćajući tu svetu dužnost svoju, Crna Gora će po volji Njegovog Visočanstva Svoga gospodara Knjaza Nikole proslaviti četiristogodišnjicu toga tako znamenitoga dogodjaja ovoga ljeta, prema svojim skromnim sredstvima, a po narodnom običaju, otvorivši na to svečano dano svoju kuću sa hljebom i solju gostima iz svijuh krajeva Srbstva i Slovenstva, kao i svakomu drugomu inorodnomu prijatelju svome.

Podpisani priredjivački odbor ovim javlja tu odluku svima, koji bi po svojim simpatijama prema ovomu kulturnomu dogodjaju željeli učestvovati u toj proslavi s nama zajedno.

Izabraviši za proslavu ljetno doba, mi smo naumili, da je priredimo u mjesecu julu kad i ljudi vezani službom imaju odmora i dokolice.

Prema tome odbor će doonije odrediti dan i u isto doba saobćiti program svetkovine.

A za sada se ograničavamo na ovom običem obavještenju i kažemo samo: „Ko dodje, biti će nam mio gost dobro došao“.

Svjetski sat. U br. 18. donieli smo kratak opis tog glasovitog sata, a sada oto poduljeg opisa, koj će bez dvojbe zanimati mnoge naše čitatolje. Taj sat izradio je August Noll nakon 7 godina u Villingenu u Badenskom Švarcvaldu. — Taj sat pokazuje sate, četvrte, časove, hipove, pojedine dane, sedmice, mjesece, godine i iste prestupne do zadnjega časa g. 9.999.

Na 4 krugovih desno jesu brojke godina; prvi krug krene se za jedan broj napried godimice, i to o pol noći 31. decembra, drugi svakih 10 godina, treći svakih 100 godina a četvrti iza 1000 godina.

S prieda vidi se globus (zemalj. krugla.) kojim se predočuje kretnja zemlje, te se za 24 sata okrene jedanput okolo svoje osi.

Osim običnog vremena na glavnom kazalu pokazuje ovaj sat i raziku vremena u: New-Yorku, Kolumbiji, San Francisku, Londonu, Parizu, Berlinu, Beču, Petrogradu, Stuttgartu, Bernu, Pekingu, Tifisu, Capstadtu i Melbournu.

U sredini vidi se umjetno izradjen glavni stroj sata od medi; ovaj uredjuje sve, ali ne tjera sve, nego ima i drugih strojeva, koji tjeraju, te se moraju posebice navnći. — Glavni stroj treba navući svake godine 1 put i to u febraru, jer je toga mjeseca g. 1888. sat dogotovljen.

Na lievoj strani vide se dvoja vrata, medju ovimi stoji Spasitolj. Svaki sat otvore se lieva vrata, pa 12 apostala stupa i došavši do Isusa, pokloni mu se svaki, a Isus ga blagoslovi. Samo zadnji apostol Juda se ne pokloni, pa zato i ne dobi blagoslova.

Na vrhu lieve strane je pjetao, koji kukuriče s jutra i poslije podne u 3 sata. Desno na vrhu je kukavica, koja kuka od prvog proljetnog dana krez 4 mjeseca tri puta.

Pod kukavicom je razsvetljena kapela sa zvonikom. Kad odbije 6 sati s jutra i u večer, kapucin zvoni, vrata se otvore, a pobožni kapucini izlaze iz samostana te ulaze u crkvu. To čine tri puta, i dok prolaze, osim zvona, glazba svira: „Tebe Boga hvalimo“.

Kraj kapelice stoji noćni čuvar. Na svoj rog trubi sate od 10. sati noću do 2 sata s jutra.

Valjak (cilindar), na kom je uredjen koledar, navlje se svake 4 godine poslie prestupnoga dana. On se kreće vrlo lagano, u 4 mjeseca jedva se okrene okolo svoje osi, dočim se glazbeni valjak okreće poslije svakoga komada.

Hipovi vide se na glavnom stroju, koje pokazuje kazaljka; časove bije anđeo na zvonu s desne strane, četvrti anđeo s lieva na 2 zvona; satove izbije smrt sa kosom u ruci.

Četiri kipa predočuju čovječji život. Kod prve četvrti pojavi se od zgor i to s lieva dieto, kod druge mladić s putnim štapom, kad treće kriepak muž, a kod četvrte pognut starac, a nemilosrdna smrt mu odbije zadnji čas života. — Uz smrt je anđeo mira s palmom u ruci, koji brani smrti da udara, kad se pojavi dieto, mladić i muž, dočim se ni ne gane, čim se pojavi starac.

Posve na vrhu sata i to s lieva je koledar (datum), koji se noću sam uredi na 12 sati, to pokazuje dotični dan; isto valja i za mjesece i 4 dobo godine. Posljednje pokazuje s desne alegoričke slike,

Kad koledar pokazuje 25. decembra eto za gledaoca divan prizor, u 12 sati otvore se lieva vrata, i eto ti „Porodjenje Isusovo“, a glazba milo svira božićnu pjesmu.

31. decembra o pol noći javlja trubljač novo ljeto, trubeći komad iz opere „Trompeter von Säkingen“.

Ista ura izložena je od nekoliko dana u prizemnoj dvorani stare trščanske burze.

Otok kojega nestaje. Na iztoku od Novo Škotsko nestaje malo po malo otoka, koji je za pomorce bio vrlo pogibeljan. Prije nekoliko godina bio je dug 64 kilometra; danas ga je jedva polovica. Od g. 1880 bili su sugradjeni na njemu tri svjetionika, ali je dva pozobalo more a treći je već na pol razoren. Još koja godina i otoka neće više biti.

Upliv mjeseca na unutarnjost zemlje. Poznati njemački „prorok“ potresa dr. Rudolf Falb držao je nedavno u Beču predavanje o zemljotresih. Falb pripisuje uzroke potresa upliva mjeseca, koji jednako djeluje na plimu i osjeku. Zemljotres dakle nije ništa drugo nego djelovanje lavinih struja u nutrini zemlje, kad se lava počme kretati. Privlačiva sila mjeseca prolazi kroz cielu tvrdu koru zemlje, pa lava popne oceanskih valova huče, da se diže pram mjesecu. Usljed velikoga udaranja lave o zemaljsku koru, nastane prolom u nutrini zemlje, nastane podzemaljski prolom, koji se osjeti na površini zemije kao zemljotres. Prosječno zemljotresne katastrofe bivaju samo jednom na godinu. Najčešće se ovih naravnih pojava opazi mjeseca siečnja, travnja i listopada, a najmanje lipnja i srpnja. A to se ima svesti na djelovanje sunca, koje je za ova tri mjeseca najbliže zemlji, a za ova dva najudaljenije. Falb navede postojeće zemljotresne teorije i zakone, koji se od tuda izvadjaju, smjerove zemljotresa te kritične dane, koji s njima stoje u savezu. Najkritičniji dan ove godine imao je biti 16 travnja, medjutim 16 travnja prošao boz zla!

Književnost.

Pozivi na pretplatu. Ponukam nekojim prijateljima odlučih u posebnom izdanju otisnuti svoje „Crtice iz primorskoga malogradskoga života“ (navlastito senjskoga), i to u vlastitoj nakladi.

Knjiga će ponjeti do 13 tiskanih araka obične 8-mine i prema odzivu općinstva biti što ljepše opremljena. Sadržavat će 13 što tiskanih dosele, što netiskanih crtica sliedećim redom:

1. Po buri. 2. Mačka. 3. Splećnika. 4. Koban zavjet. 5. Tijesno je. 6. „Meštromo.“ 7. U „dida.“ 8. Martinova operuka. 9. Mužev povratak. 10. Pričica o probodenom srcu. 11. „Sveti Luka.“ 12. Nova era. 13. Na badnjak. —

Ciena joj je 80 nč., u čem je uračunat i trošak raspačanja. Sabiračima za svakih 5 knjiga namićem po jednu za njihov trud.

Molim učtivo velecienjene sabiraće, da mi pošalju pretplatninu najdulje za mjesec dana, iza kako primu pretplatni arak, i to po mogućnosti sa popisom pretplatnika na couponu poštanske naputnice. Ako ne budu za kojeg pretplatnika naznačeno posebno boravište izvan boravišta sabirača, otpremit će ukupni broj pretplaćenih istiskana na adresu samoga sabirača.

Ako iza toga doba, pa dok se izdanje ne raspača, kojigod od sabirača promjeni boravište, neka mi izvoli naznačiti svojega zamjenika, kome će se onda knjige poslat na raspačanje.

Umoljavam velecienjene prijatelje naše književnosti, da me što izdašnije potpomognu u ovom nastojanju, na čem im budi od Boga plata, a od mene već unaprvo najsrdačnija zahvala!

Bakar, 1. svibnja 1893.

Josip Draženović
kr. sudbeni pristav.

Pleo i plesavna glazba napisao F. X. Kuhač, Zagreb, naklada tiskare Antuna Scholza 1893. Preporučamo to djelce našega neutrudivoga glazbotvorca svim prijateljem narodne glazbe.

Priposlano.*)

Štovani gospodine uredniče!

Prosim Vas, da mi odstupite malene mjesta u velecienjenoj „Našoj Slogi“, da uvrstim ovo malo riječi.

U broju 18. „Naše Sloge“ od 4. t. mj. njekoji nemirnjak, ili bolje klevetnik, sa svom svojom rječitošću predbacuje mi nekoja izmišljena pomanjkanja bilo političke bilo crkvene. Ali budući sve što navadja

*) Za članke pod ovim naslovom neodgovara uredničtvo.

nije drugo, već prosta potvora i otrov zlobnog njegovog srca, s toga ja pobijam sve, što je pisano o meni u onom dopisu i kažem, da su sve očite laži i klevete, kojimi se služi, da ocrni nepotamnjeno moje čelo. A da je sve lažljivo u onom članiću, pripravan sam to dokazati faktima.

Doli dakle krinku, o čovičiću, i odkrij taj tvoj nos, da ga vidimo, kuje li je boje, i podpiši djelo grdne tvoga, da te poznam, kakav li si delija, a da te kašnje i svieet bude mogno bolje poznati, nego to poznaje, da lažljiv jesi.

A Vi, velecienjeni gospodine uredniče, primite bratski pozdrav.

Šušak (Sansego), 10. maja 1893.

Pop Ivan Žic.

Javna zahvala.

U blagotvorne svrhe hrvatskog pripomoćnog družtva u Boču, naročito u svrhe utočišta, koje podržavamo za uboge hrvatske djake visokih školah, primismo: od slavnog grad. pog avarstva u Osieku 10 for.; od preuzv. gosp. grofa Gjure Jelačića u Novi Dvorih 5 for.; od slavnog ravnateljstva gradske štedione u Koprivnici 10 for.; od slavnog ravnateljstva belovarske štedione 25 for.; od slavnog ravnateljstva I. ličke štedione u Gospiću 5 for.; od slavnog ravnateljstva dioničke štedione u Križovcih 25 for. i od slavnog poglavarstva grada Karlovca 50 for.

Plemenitim darovateljem biti će dalnji narodnostni rad naših štićenika nagrada za njihovu ljubav hrvatskom djačtvu, a mi jim se što srdačnije zahvaljujemo.

Hrvatsko pripomoćno družtvo
U Boču, 27. travnja 1893.

Predsjednik: *Dr. K. Kozić*, dvorski i sudbeni advokat.
Tajnik: *Franjo Vahčić*, c. k. činovnik.

Listnica uredničtva.

Veleč. g G. S. u L. Srdačna Vam hvala, što ste nas na vrieme upozorili; preporučamo Vam se i za buduće. Živili!

Nekoju gg. dopisnike molimo ponovno za ustrpljenje, jer nam prostor nedopušča svega na jednom priobćiti.

Gosp. F. M. u K. Drago nam je, da ste odustali. Živili!

Listnica uprave.

Nadalje uplatiše za „Našu Slogu" sliedeći: Čit. Klanjec for. 1·25. P. I. Ušćrine for. 2. Čit. Otočac for. 1·25. J. A. Padova for. 3. Čit. Krapina for. 1·25. B. K. Baška for. 1·25. P. L. Križovci 50 novč. Int. Zeit. B. Zagreb for. 1·80. G. A. Kaldir for. 2. K. F. Rovinj for. 2·50. M. S. Trstono for. 7. O. V. Rakotole for. 5. J. B. Sr. Lovreč for. 2. M. K. Čavle for. 3·50. Čit. Kraljevica for. 1·25. P. J. Zlobin for. 8·75. G. F. Fontane for. 5. P. A. Rabac for. 3·50. P. J. Rieka for. 5. S. B. Cres for. 2·50. J. Ž. Beč for. 10. M. M. Baška for. 11·67. B. A. Karnica for. 2. B. I. Lovran for. 4. N. A. Čepić for. 2. K. J. Sušak for. 1. Z. P. Lubenice for. 2·50. S. Š. Tinjan for. 2. B. A. M. Pula for. 15. V. F. Gorica for. 2. Čit. Pregrada for. 1·50. P. S. Dol for. 5. P. A. Trst for. 2. J. A. Ravnagora for. 4·50. Čit. Varaždin for. 2. F. I. Kuna for. 2. (Sliedi).

Fran Epron

ulica Arcata.

Slikar znakova, svake vrsti grbova, dekoracija umjetničkih, slikanih stakala, drva, mramora i prozirnih slika. 52—49

Nič več kašlja!

Balzamski petoralski prah

ozdravi svaki kašalj, plućni i bronkijalni katar a dobije se u odlikovanoj ljekarni

PRAXMARER (telefon 207) „Ai due Mori"

TRST: Piazza grande. 51—52

Poštarske pošiljke odproma se odmah uz 50 nvč. ili toliko listovnih maraka. Pozo. pred prevarom.

Teodor Slabanja

Srebrnar u GORICI (Görz) ulica Morelli 17.

preporuča se preč. svećenstvu za izradjenje crkvenog posudja i orudja iz čistoga srebra, alpaka, mjedi, kano: **moštranca, kaleža** itd. po najnižih cienah u najnovijih i krasnih oblicih. Stare predmete popravlja, te ih u ognju posrebri i pozlati.

Da si uzmognu i manje imućne crkve nabaviti raznih crkvenih predmeta, staviti će se na želju preč. gospode nabavljača vrlo povoljne platožne uvjete.

Ilustrirani cienik šalje franko.

Šalje sve predmete dobro omotane sa poštarinom franko! 24—10

Bogat izbor

počata od kaučuka i kovnih, jednostavnih i umjetničkih počata za uredo, rasna urezivanja, kovnih tablica za stanove, klišo, tvoriva, velikih počata za označivanje pošiljaka, monograma, crnila najizbrisivog za počate itd. za najniže cieno. — Prodavaoci i agenti dobiju dobar popust. U pokrajinu šalju pošiljke uz pouzeća.

G. BATTARA i dr.
TRST 50—52
ulica sv. Katarine br. 3.
Tvornica počata i sličnih predmeta.

Ljekarna Trnkóczy

polag viećnice v Ljubljani 8—1
prodaje te danomice prvom poštom razašilje

Marijaceljske kapljice za želudac

odavna prokušana i poznata ljekarija sa čvrstećimi izdravećim uplivom kod poremećenog probavljanja, kod krča u želudcu i neprobavljivosti. — 1 staklen. vriedi 20 nč., ½ tuc. 1 for., tucet 2 for., 5 tuceta samo 8 for.

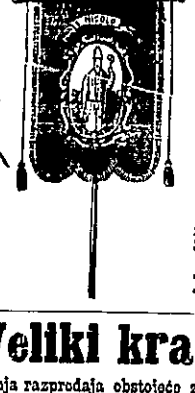

Adele Demarchi
via S. Nicolò br. 23, III. kat u Trstu
skladište i radionica crkvenih potrebočah.
6—1
Prima naručbe i dopisuje takodjer hrvatski.

Veliki krah!

Zadnja razprodaja obstojeće zalihe!

Newyork i London nisu poštedili ni europejsko kopno, te bijaše jedna velika tvornica srebrnih predmeta pristiljena podieliti čitavo skladište uz veoma nizku odštetu radničke sile. Ja sam pooblašten, da taj nalog oršim.

Prodajem

dakle svakomu, bio bogat il siromak, sliedeće predmete uz samu odštetu od for. 6.30 (do sada for. 6.30), i to:

6	kom. najfl. stolnih noževa pravim engl. rezom.	
6	„ amer. patent. srebr. vilica iz jednog kom.	
6	„ „ „ „ „ žlica običnih	
12	„ „ „ „ „ za kavu.	
1	„ „ „ „ velika žlicu za jubu,	
1	„ „ „ „ „ „ mlieko.	
6	„ engleskih Viktoria-tasa.	
2	„ krasna svetnjska za stol.	
1	„ čajovnik.	
1	„ fina posuda za cukar.	

42 komada svega.

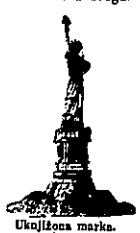

Ukinjena marka.

Svih 42 navedenih komada stojalo je prije 40 for., dočim se mogu sada dobiti uz najnižu cienu od 6 for. 30 nov. — Amerikansko patent-srebro jest skroz i skroz biela kovina, koja pridržaje boju za 25godina, zašto se jamči.

Za dokaz, da ovaj oglas nije

nikakva prevara

priobćujem nekoja od hiljada pohvalnih pisama i ponovnih naručba, koju sam primio o izvrstnosti i dobroti moje robe, to se javno obvezujem vratiti svakomu novce, komu nebi roba konvenirala.

Samo pravo, ovom ubilježeno markom. Svi od drugih tvrdka oglašeni slični predmeti, jesu padielani.

Pošilje se samo poštarskim pouzećem ili za gotov novac.

Osobito se preporuča za čišćenje toga potrebiti prah; škatula sa uputom 15 nvč.

Tko želi dakle imati solidnu robu, neka se požuri naručiti si sjajnu garnituru dokle je zaliha jedino kod

P. Porlberg, glavno skladište i agent.
ujedinjene amer. patent-tvornice za srebrnu robu
Wien, I., Deutschmeisterplatz 4/1.

Izvadak iz zahvalnice:

Uprozoren po g. med. dr. Bönischu, molim Vas, pošaljite takodjer meni jednu takovu garnituru. Freiberg, 27/12 1892. Robert Hild, prodstojnik postaje.

Pošaljite mi još jednu garnituru, ja sam sa istom zadovoljan, jer je preporuke vriedna. Jarkovacz 9/1 1893. Čedomir Petrov, nadučitelj.

8—1

Odlikovana zlato medalja: Bruxelles 1892.
Najboljše sredstvo za

želodec

katero želodec in opravila prebavnih delov života krepča in tudi odpre život pospešuje, 10—52 je

tinktura za želodec,

katero pripravlja

Gabrijel Piccoli,
lekar „pri angelju"
v Ljubljani na dunajski cesti.

Cena 1 steklenici 15 novcev.

Izdelovatelj razpošilja to tinkturo v zabojčkih po 12 steklenic in več. Zabojček z 12 steklenicami stane gld. 1.36; s 24 gld. 2.60; s 36 gld. 3.84; s 44 gld. 4.20; 55 steklenic tehta 5 kg s poštno težo in velja gld. 5.26; 110 steklenic gld. 10.30. Poštnino plača vedno naročnik.

Dobiva se v lekarnah v Trstu, na Primorskem, v Istri in Dalmaciji.

Drogerija

Augusta Rizzoli-a

ulica Malcanton br. 13 u TRSTU

skladište svieća voščanih, ljekovitog ulja, mineralnih voda, raznih ornila, boja i kistova, sapuna mirisavih i za pranje. 49—52

Jedino družtvo pločara

Petar Levichnik i dr.

Osobiti ovršitelji radnja comontom postignuv u tom do sada svuda najboljih uspjeh, o čemu posjeduju mnogobrojne svjedočbe za izvedeno razno sustavo shodova, kamenica za bašče itd. itd. Izvadjaju cementiranje zidova, izvana to iznutra jamčeć za nepromočivost; nadalje bilo kakve shodiške u cimentu Portland sa kamenjem bilo koje boje i mramora, obavljaju laštenje shodova te odstranjenje vlage i smrada. Izrčuju svaki popravak uz jako obuljene cieno. Radnje obavljaju najvećom brzinom ovdje i u pokrajinah, Dalmaciji, Istri itd.

Za naručbe dosta je napisati dopisnica. Svaka radnja je zajamčena.

U nadi, da ćemo biti radnjami počašćeni kano do sada, bilježimo se sa štovanjem

Družtvo pločara
PETAR LEVICHNIK i dr.
Ulica Madonnina br. 21, I. kat,, vrata 11.
52—49

Drogerija

Arturo Fazzini u Trstu

Ulica Stadion 22. — Telefon 519.

Velik izbor mineralnih voda, sameljenih boja na ulju najfinije vrsti; crvene, žuto, zelene, višnjeve i crno po 28 nvč kilo. Olovno bielilo po 32 nvč. kilo; tutijno bjelilo najdnije po 40 nvč kilo. Osim toga velik izbor bojah na vodu i kistova svake vrsti po cienah, s kojimi nije moguće konkurirati.

Skladište glasovitog pokropitelja od Kwizde (Kornoburger Viehnährpulver) za životinje. Izbor mirodija, boja, lieknva — skladište sumpora i modre galice za porabu kod treja. Naručiteljem daje se brezplatna poraba telefona. 46—52

U radionici klepara

GIUSTO BIASUTTI

opunomoćenoga graditeljа vodovoda u željeznih cievih **Via Barriera vecchia Trst** broj 10 gradi i drži na skladištu kupelji u posudah, sa stolicom sa lili bez peći iz cinka čvrsto gradjeno, te izvadja i druge radnje kloparske uz najniže cieno. Ilustrovani cenik dobivajo se gratis. 49—52

Krasno uzorce zasobnikom pošilja zastonj in franko.

Bogate knjige z uzorci, kakoršnih še ni bilo, za krojače nofrankovano. Jaz ne popuščam za 2½ ali 3½ goldinarjev pri metru, ne dajem daril krojačom, kakor to dela konkorenca na račun zadnje roke, ampak imam le trdne in čiste cene, tako, da mora kupiti vsak zasebnik dobro in ceno. Prosim toroj zahtevati le moje knjige z uzorci. Svarim tudi pred pismi konkurence, ponujajočej dvakrat toliko popustka.

SNOVIJ ZA OBLEKE.

Poruvion in dosking za častito duhovičino, predpisano snovi za uniforme c. kr. uradnikov, tudi za veterane, ognjegasce, telovadce, livreje, sukna za biljarde in igralne mize, preproge za vozove, loden nepremočen za lovske suknje, snovij za prati, potne ogrtače od gld. 4-14 itd. — Kdor hoče kupiti vredno, pošteno, trajno, čisto volneno sukeno blago, ne pa dober kup cunje, ki se komaj toliko vredna, kolikor se plača krojaču, obrno naj se do

IVANA STIKAROFSKY v BRNU
24—24 (v tom Manchestru Avstrije) 24—14

Največja zaloga fabriškega sukna, v vrednosti ½ milijona gld.

Da pojasnim velikost in zmožnost izjavljam, da moja roka združuje največe izvajanje sukna v Zvropi, izdelovanje kamgarnov, potrebčin za krojače in veliko knjigovezniee to za lastne namene. Da se pripiše c vsem tem, prosim slavno občinstvo, da si, kadar mu prilika nanese, ogleda velikanske prostore mojih prodajalnic, kjer ima poslu 150 ljudij.

Pošilja se le po poštnem povzetju.

Dopisuje v nemškem, madjarskem, češkem, poljskem, italijanskem, francoskem in angleškem jeziku.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na		V napolenih na	
4-dnevni odkaz	2½%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	2½%	3-mesečni „	2½%
30- „	2½%	6- „	2½%

Vplačevanja avstr. vrednostnim papirjem, kateri se nahajajo v okrogu priposna se nova obrestna tarifa na temelju odpovedi od 17. in 21. odnosno 12. junija.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Hielitz, Gablonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, Ljubljana, Linc, Olomuc, Reichenberg, Sanz in Solnograd, — brez troškov.

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—9 pri odbitku 1‰ provizije.

Predujmi.

Sprejemajo se vsakovrstna vplačila pod ugodnimi pogoji.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednostni obresti po pogodbi.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnom cursu.

Trst, 1. aprila 1893. 10—24

C. kr. izključljivo povlaščena

štrcaljka proti mildevu

inžinira Živica

jest najbolja među svimi štrcaljkami za trto; jest jednostavna, lahka, čvrsta, trajna, prikladna, neumorljiva, brza, štrca malo tekućine, to se lahko upotrobljuje za svakovrstno trto.

Prodaje jih se takodjer i kod njekojih trgovaca u pokrajini.

Pošilje se jih po pošti franko proti po-23 uzeću:

podpunu štrcaljku za . . . f. 10.—
istu sa olevi bez brente . . „ 8.50

to prospekte gratis.

Preporuča takodjer druge predmete i svoje radnje:

ŽIVIC i drug.

u TRSTU, ulica Zonta broj 5
inžinirski ured, skladište strojeva i dotične tvarine; zastupstvo tvornica, mekanička radionica.

Izdavatelj i odgovorni urednik Mate Mandić.

Tiskara Dolenc.

Broj 21. U Trstu 25. maja 1893. Godina XXIV

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana soj pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 50 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja na pogodbo sa upravom. Novci se šiljo poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“ Ime, prezime i najbliža pošta valja točno oznašiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielo arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nobiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 3 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Talijanski ili njemački!

Mjeseca decembra godine 1892. priobćio je načelnik občine Podgrad občinskom zastupstvu odluku ministarstva unutarnjih posala, da imade politička oblast u Voloskom dopisivati sa občinom u slovenskom jeziku, nipošto njemački, jer da njemački jezik nije u Istri zemaljskim jezikom.

Ministar unutarnjih posala izdao je spomenutu odluku bez dvojbe za sve političke oblasti u Istri, te bi ona morala biti barem svim kotarskim kapetanom poznata. Nu c. k. kotarskomu poglavaru u Poreču reć bi, da nije poznata. Evo tomu dokaza.

Dne 15. aprila 1893. razposlao je c. kr. namjestnički savjetnik i upravitelj kotarskoga poglavarstva u Poreču gosp. vitez Eluschegg talijanski sastavljenu okružnicu pod br. 3103 na sve dušobrižnike onoga kotara, kojom ih pozivlje, da idu na ruku lječnikom, koji će doći u pojedina mjesta cieplti kozice, kako to nalaže c. kr. namjestničtvo za Primorjem naredbom od dne 30. marča t. g. br. 22.179.

Jedan od naših sviestnijih dušobrižnika, nepoznavajući dostatno talijanski jezik, vratio je c. kr. kotarskom poglavarstvu spomenutu okružnicu sliedećom popratnicom:

Br. . . .

Slavni c. k. kotarski kapetanat

u Poreču

Dne 22. aprila primio je podpisani priloženu ?/. okružnicu pisanu italijanskim, njemu skoro posve tudjim i nepoznatim jezikom.

Obzirom na to, da je podpisani opetovno zamolio taj sl. c. k. kot. kapetanat, da mu izvoli dopisivati u slovenskom ili hrvatskom zemaljskom jeziku, budući nije obvezan držati tumača za talijanske dopise; pogledom dalje na to, da je podpisani osvjedočen, da taj sl. c. kot. kapetanat svim mč. gg. župnikom talijanske narodnosti dopisuje italijanski, i obzirom na to, da smo u Austriji, gdje je zajamčena svim narodom jednaka pravica, vraća se priložena okružnica opazkom neka izvoli taj sl. c. k. kot. kapetanat dostaviti njezin prevod pisan slovenskim ili hrvatskim jezikom, inače se nemože uzeti na nju obzir.

Kapelankki ured na . . . . . dnó 23. aprila 1893.

N. N.
dušobrižnik.

Na to je primio naš dušobrižnik od c. kr. kot. poglavarstva u Poreču sliedeći dopis, sastavljen u njemačkom jeziku:

Br. 3437.

Velečastnomu kapelanskomu uredu

u

. . . . . .

Riešavajuć Vaše izvješće od dne 23. aprila t. g. br. . . . šalje Vam se njemački prevod *) službene okružnice od dne 15. aprila t. g. br. 3103. Pozivljete se, da tomu točno zadovoljite, jer će se Vas inače kazniti globom od for. 20.

Vašem izvješću zadovoljilo se je iznimno jedino radi kratkoće vremana i obzirom na to, što je moguće, da Vi talijanski jezik temeljito ne poznajete.

Osim toga šalje Vam se za sastav liste potrebite tiskanice, kojo su providjene njemačkim provodom.

C. kr. kotarsko poglavarstvo

Poreč, dne 28. aprila 1893.

Za c. k. namj. savjetnika

Gironcoli v. r.“

*) Da doznaju naši čitatolji, koji poznaju njemački jezik, kako je klasičan taj prevod, navadjamo primjera radi samo dva stavka:

1. „Für die Bewohner Ihres Pfarrsprengels wird die Operation in N . . . . durch den Herrn Dr. N. N. erfolgen, welchem Doctor wollen Sie die gewöhnlichen Listen binnen 10 Mai zukommen lassen müssen“.

2. „Der Arzt wird Ihnen die Zeit in welcher er die Operation ausführen wird“.

Došli smo eto u Istri tako daleko, da se u političkom kotaru Poreču narivava hrvatskim strankam od političke oblasti najprije talijanski jezik, a kad to neide, kuša se sa njemačkim, premda neima valjda u čitavom kotaru niti jednoga urodjenika Niemca.

Politička oblast u Poreču dopisuje sa talijanskimi strankam — kako to umjestno naš dušobrižnik ističe — jedino u talijanskom jeziku, a Hrvatom piše ista oblast talijanski ili njemački, kao da za njih ne postoji čl. XIX. državnih temeljnih zakona od godine 1867. i kao da je za njih navedena odluka ministarstva unutarnjih posala mrtvo slovo.

Gosp. dušobrižnik morao bi bio vratiti i njemački prevod natrag, jer neima zakona na svietu, po kojem bi bio dužan primati njemačke dopise od političke oblasti, ili po kojem bi se ga moglo kazniti radi toga globom, što takove dopise neprima. Medjutim stvar nije jošte svršena, te se nadamo, da će ministar unutarnjih posala, čim saznade za ovo postupanje političke oblasti u Poreču sa hrvatskimi strankami, isto strogo odsuditi i onu oblast ?a red pozvati, a da se u buduće i hrvatskim strankam po zakonu pravica kroji. —

Ovaj slučaj neka si dobro zapamte naši prijatelji, občine i crkveni predstojnici, te neka u buduće odlučno i uztrajno brane naše jezikovno pravo. U tom obziru neka njim bude za primjer občina Podgrad, koja je uztrajnošću i odlučnošću naproti političkoj oblasti u Voloskom i c. kr. namjestničtvu u Trstu zadobila slovenskomu jeziku prirodno i naravno pravo kod c. kr. ministarstva unutarnjih posala u Beču.

Preporučamo napokon ovaj slučaj i našim zastupnikom na carevinskom vieću.

DOPISI.

S otoka Lošinja koncem aprila 1893. (Konac). U mjestnom školskom vieću imade vam čudnih svatova. Tuj vam je naš junački Jose, koji polazi sa načela, da za uspjeh stranke valja upotrebiti svako oružje. Možda lebdi pred očima njemu „latinske krvi“ ona rečenica: „Adversus hostem aeterna auctoritas esto“. Pamet Jose, što se ne sjećaš kad je boravio ovdje dr. Moiso, kako su ti bili onda gorki dnevi, kako si umiljato išao po gradu i svakomu prijazan bio! Nemoj misliti, da se ne mogu vratiti slične okolnosti; zato pamet moj Jose, to nemoj brate neopreznо svaku govoriti, i svoj rad udesi na boljak rodnog ti grada, a ne samo na probit stranke, kojoj si se priključio zatajiv čisto porjeklo svoje. Medju članovi imade vam naših kapetana, koje često čuti izpričavati se, kako se, izuzam brodarstva, u druge stvari ne razumiju, što će biti valjda istina; ali onda, ljudi božji, zašto ne promislite malko prije nego li otvorite usta ili glasujete, da si barem ne protuslovite svaki čas.

Kad pako dodje do kakve razprave o školskih pitanjih u občinskoj sjednici, onda ih je liepih čuti. Zanimiva je bila u tom pogledu jedna takova sjednica, kad se je htjelo imenovati ravnateljicu ovdašnje pučke ženske škole.

Taj dan ustane, kako piše „Baba“, član kotarskog školskog vieća, koji je u isto doba občinski zastupnik, da prosvjeduje. On iztakne silesiju tobožnjih netočnostih u podnešenih svjedočbah natjecateljica, zaključiv, da podnešene izkaznice ne

PODLISTAK.

O novcu.

(Konac.)

Razlikuje se od običnih obveznicah tim, što nije naznačen rok platoža. Ipak će doći vrieme, kad će država dug ovisan od tih obveznica platiti. Medjutim ona uzimlje sve ove njezine obveznice kod svih plaćila za gotov novac. A prima je ne samo država nego je primaju svi, i to ne samo u našoj državi, nego i u inozemstvu, u tudjih zemljah, a sada ?ište nego prije. To se dogadja, jer se ima više vjere u našu državu, pošto je njezina snaga porasla, tako, da joj ne treba više dužiti se, da pokrije svoje redovite potrebe. Danas se za našu papirnatu forintu dobije u inozemstvu više zlatnoga novca dotične države, nego pet ili deset godina prije; za to i mi volimo papirnatu, nego li srebrnu forintu; za to je i poskočila ciena običnim državnim obveznicam od 100 for. Prije eto mogli kupiti jednu takovu za 83—84 forinti, a sada ćete ju težko dobiti izpod 97—98 forinti. Tu se dogadja, što i u običnom životu. Obveznicu slaba dužnika nećete prodati ni za polovicu svote, na koju glasi, a onu dobra dužnika skoro uviek za cieli iznos.

Drugi je razlog, zašto kod nas svi primaju državne note, to jest što je moraju primati. Državne note naime imaju u našoj državi prisilni tečaj. Zakon odredjuje, da svatko, tko ima što primiti, dužan je uzeti državne note mjesto kovanoga novca, i da nijedan vjerovnik nemože zahtjevati, da mu se tražbina plati u srebru ili u zlatu, ako nije to bilo izričnо pogodjeno. Taj prisilni tečaj primile su državne note poslje nesretnog rata godine 1866., kad je država bila prisiljena, da izdade obveznice, ne bi li tako pokrila svoje velike potrebe. Tako su njezine note, njezine papirnate forinte postale zakoniti novac, premda nisu novac, nego obveznice.

Kad su dobile prisilni tečaj državne note, moralo ga se podieliti i bankinim notam; inače bi bili svi, koji su njezine note posjedovali, navrvili k banki, da od nje dobiju kovanu novca, kad ga od države nisu mogli dobiti, pošto se je banka na svojih notah obvezala, da će je u svaki čas zamjeniti za toliko kovanu novca. Dosljedno tomu moralo se i osloboditi banku od dužnosti, da izplaćuje svoje novce u srebru ili u našem zakonitom novcu. Danas, ako podjete k banki promjeniti desetaču, neće vam ona dati srebra, nego će vam dati dvie petače ili deset forintača. Tako su se državne i bankine note izjednačile. Razlika medju njima je jedino ta, što nam za izplatu bankinih nota jamči ono srebro i zlato i one mjenice, što ih ima spravljene, a za izplatu državnih nota jamči nam jedino vjera, kredit države. Kad bude država povukla svoje note, to jest kada bude izplatila kovanim novcem to svoje zadužnice, onda će morat i banka izplaćivati svoje doznačnice ili note ne više papirom, nego kovanim novcem.

To vrieme nam se je ovo primaklo, jer ove godine mjesto papirnatih forintah, dobili ćemo zlatne kruno. A zašto zlatne, a ne srebrne? Zašto je država izabrala radje zlato, nego li srebro, da svoju novčanu vriednost uredi? Zato, jer je srebru ciena vrlo nestalna. I mi mladi spominjemo se doba, kad se je na srebrnu forintu prid ili ažij plaćao; spominjemo se, kad su se komadi cvanciga prodavali po 35 i po 37 novčića i kad su naši oci brižno spravljali bielo cvanciga, držeć je za najbolji novac. Poslije je došlo doba, kada je prestao prid ili ažij na forinte, a danas smo doživili i doba, da svatko voli papirnatu forintu, nego li srebrnu, i tko ih ima jednih i drugih, gleda da se najprije srebrnih reši. Ciena je daklo srebru pala. Jedna funta srebra, od koje se po zakonu kuje 45 forinta, ne vriedi više toliko, nego samo for. 35·10, a jedan forint preko 70 milijuna. — Ali tko bi pri tom trpio? Trpili bi državljani, trpili bismo mi, jer bi na taj način imali svaki po 20% manjo novca, nego ga imamo. A da li bi to bilo mudro, da država, kojoj je zadaća podizati blagostanje naroda, prikrati na jedan put svoje državljane za toliko postotka? Ne, mudra država toga nije smjela učiniti, ona se nije mogla primiti srebra, komu je ciena u obće nestalna, a sada vrlo nizka, da uredi svoju novčanu vriednotu, da izplati svoj papirnati dug. Ona se morala poprimiti zlata, kojo sada i onako vriedi kao novac u Njemačkoj, u Englezkoj i u Americi.

Prolazeć od svoje srebrne vriednote ili bolje od svoje papirnate vriednote na novu zlatnu vriednotu, nije mogla od jedne skočiti na drugu, kao da bi se potok preskočilo. Ne, prelaz mora biti postepen. Kad bi u jedan dan imala prestati stara vrednota, a vrieditи nova, malo bi još bilo novoga novca u prometu. Sbog pomanjkanja novca bi njegova ciena poskočila, a pala bi ciena svakoj robi. Kada budo dosta novoga novca, povući će se stari novac. Medjutim će teći i stari i novi.

A koji je to novi novac?

Starom je novcu, kako smo rekli mjerilo forinta, kojih se 45 kovalo od funte srebra. Novom je novcu mjerilo kruna, kojih će se od jednoga kilograma finoga zlata kovati 3280. Stara forinta biti će jednaka dviju novim krunam. Ali od zlata neće biti pojedine kruno, nego komadi po 10 i po 20 t. j. desetkrunaša i dvadesetkrunaša. Kruna će se kovati od srebra, premda srebro neće biti zakonitim novcem; ono će služiti samo kao pomoćna kovina za sitniji novac. Svaka kruna dieliti će se u 100 para ili helera. Imati ćemo komade od 20 i 10 para. Ti će biti od nikla. Od bronca ćemo imati komade po 2 i po 1 paru. Zovemo ovaj sitni novac „para“, jer tako u zakonu stoji i jer je to ime već i rabljeno u našem narodu.

Kako vidite, bakar neće više rabiti za novac, on će rabiti samo, da ga se pomiešа sa jednom desetinom zlatu i s njim tvori novčano zlato.

Razdioba sitnoga novca u komade po 2, 4, 10 i 20 para je vrlo pametna, jer se najviše približuje našoj današnjoj raz-

odgovaraju onim glasovanim u kot. vieću, te da on kod takvih izopačivanja nemože prisustvovati sjednici itd. Kad čovjek preuzme ulogu staroga Katona, mora biti u svemu uzoran, a njegovo kanenje mora biti osnovano na čistoj istini. Neko vrieme držao se je na strani, kao da je htjeo, da se na nj zaboravi, ali u ovo zadnje doba izašao je opet na javu i hoće da se iztiče. Zaboravio je taj gospodin, a možda misli, da su i drugi zaboravili na njegovu nesreću o izgorielom brodu, komu je on suvlastnik bio i to pod njegovim zapovjedničtvom, blizu kraja, skoro pri ulazu luke tako, da se je mogla sva mornarica spraviti u malene ladjice istoga broda. Zaboravio je na konac povedene iztrage, a kako je sve to zaboravio, tako je zaboravio, što se je malo dana prije njegovim sudjelovanjem glasovalo u sjednici kot. školskog vieća, pa tuj junački izrekao svakojakih neistinitostih. A zašto sve to? Da može „babin" dopisnik tim nakititi svoj dopis i ostanjajući se na mjesto, gdje je bilo sve to izrečeno, prikazati kao istinito. Primiče se šesta godina službovanja nadzornika, pa treba kukavičiti, vikati na sve strane, da se upliva na mjerodavne faktore. Što će njegovi drugovi u kotarskom školskom vieću poduzeti proti takovom postupanju, što će naš kot. poglavar, da štiti čast i ugled svoj i ureda, toga neznam. Rečeno mi bijaše, da je poslao izpravak drugoj novini, u kojoj nije ni iz daleka bilo rečeno onoliko, koliko u „Babi". Nepojmljivo nam je takovo postupanje. Malo crtica o njemu iz ovog kraja bilo je u vašem listu; više o tom kazao je naš vriedni zastupnik Volarić; govorilo se o njemu i u carovinskom vieću, ali on za to nemari.

Eh! da mogu rabiti najnoviji parlamentarni izraz bana Hedervarija na odgovor zastupniku Grdenića, s trimi riečima rekao bih sve; ali niti sam ban a niti živimo u normalnih okolnostih, to zato nam no preostaje drugo, van da se čudimo nekim pojavom. Sjednice kotarskog školskog vieća sazivlje poglavar, drže se pod njegovim predsjedničtvom, svaki spis nosi njegov podpis, a ipak on smatra, da se sve to njega ne tiče?

Pogled po svietu.

U Trstu, dne 17. maja 1893.

Austro-Ugarska. Za nas Slavene Primorja započeti će budućega ćedna zanimiva izborna borba u Trstu za gradsko, dotično zemaljsko zastupstvo. U borbu stupaju u samom gradu dvie talijanske stranke t. j. takozvana liberalna i konservativna stranka. Ova posliednja mamiła je Slavene, dotično naše političko družtvo „Edinost" na skupno djelovanje proti liberalcem. Došlo je dapače i do pregovora izmedju zastupnika našega družtva i zastupnika konservativne stranke. Ti pregovori ostali su bez uspjeha, jer su konservativci tražili od nas, da im pomognemo bezuvjetno proti liberalcem, na što naši prvaci pristati nisu mogli, jer ih je izkustvo naučilo, da je pogiboljno vaditi iz prhavice kostanj za drugoga. Do poštene nagode nije moglo doći, jer konservativci za bilo kakav uvjet nisu htjeli čuti, a naši zastupnici nisu mogli ni smjeli žrtvovati narodnu čast bilo komu za volju.

Dne 23. t. m. umro je u Beču bivši predsjednik državnoga suda i izumitelj našega izbornoga reda. Pokojnik igrao je jednom veliku ulogu, nu njegovo djelovanje nije donjelo Austriji blagoslova, jer bijaše njegov rad naperen proti većini austrijskih državljana — proti nam Slavenom.

Jučer se je sastalo u Beču ministarsko vieće, da razpravlja o poznatoj burnoj sjednici u českom saboru. Predlagalo se je s jedne strane, da bi se postavilo one mladočeske zastupnike pred redoviti sud, koji su izazvali izgred u saboru, nu odustalo se konačno od toga predloga. U Českoj vrije i kuha na sve strane usljed zatvorenja sabora i radi činjenicah, koje su na to vladu prisilile.

U nedjelju odkrili su u Budimpešti spomenik vojnikom, koji su se godine 1848. borili proti Austriji. Do nemira nije doduše došlo, nu demonstriralo se proti Austriji već i tim, što je odkritju prisustvovalo ogromno množtvo naroda i što je na podnožje spomenika položeno okolo 300 vienaca.

Kod naknadnih izbora u I. kotaru grada Zagreba pobiedila je vladina stranka, izabrav dra. Pliverića, za kojega su odlučili vladini činovnici.

Crnagora. Knez Nikola odputovao je ovih dana iz kneževine u kupelji, odakle će se podati — kako svake godine — u posjete carskoj ruskoj obitelji.

Srbija. Kralj Aleksander imao se je prošloga ćedna sastati sa svojom majkom, nu o tom sastanku ne ima pobližih viesti. Srbska vlada imenovala je bivšega ministra predsjednika Pašića poslanikom u Petrogradu.

Italija. Ministarstvo Giolitti dalo je ostavku, pošto se je većina parlamenta izjavila proti proračunu ministarstva pravosudja. — Sveti Otac dobio je od ruskoga cara veoma dragocjene vaze na dar.

Njemačka. Cesar Vilim nepropušća prigode, a da se ne izjavi za povećanje njemačkih vojnih četa. Gdjegod mu se zgoda pruži, zagovara to povećanje, od čega da zavisi budućnost Njemačke. Tim načinom ogitira cesar za vladinu stranku kod predstojećih izbora za njemački sabor.

Razgovor

medju Zvanom i Katom pod Kaštelirskom ladonjom.

Zv. Dobro jutro fiocа — blaženo oči! se ridko vidime kako da smo u najvećem gradu toga svita.

Kat. Vero smo u malom i siromašnom selu, a ne u gradu.

Zv. Do sada nismo, hvala Bogu, u siromaštvu, ali ako gre tako naprid, biti će slabo.

Kat. Ča je čugod novoga po svitu?

Zv. Vero ni potriba da po svitu novoga išćemo, kad ga imamo dosta u našoj hiži.

Kat. Ja ne znam niš, nego da nas suša muči, i da ćemo svu imtradu zgubiti, pak morati dug učiniti za se proživiti.

Zv. A za tu novu tašu ne govoriš niš? To ni suša, to je za nas prava tuča.

Kat. Ja ne znam za nikakove taše.

Zv. Ča nisi čula kako su se naši pred crikvom ljutili; jer da su u zadnjoj šeduti štabili, da ćemo morati tašu plaćati na svako govedo, konja i tovara po 50 šoldi; a na svaku ovcu 15 šoldi na lito. Samo na babićke mule su pozabili.

Kat. Vero su mogli tašati još i svinje, breke, mačko i kokoše, pak bimo bili koncani za feštu kako kmeti u Taliji, ki na svaku živinu plaćaju.

Zv. Neboj se, dojti će vrime da ćemo i na svako jaje plaćati; — a forši i na muža.

Kat. Ma zašto tolika plaćila, ča će nam forši školu gradit ili crikvu razširiti?

Zv. Vero neće ni jedno ni drugo, nego Vižinada potriboje beći za graditi cestu u Trombalo, i za popraviti sve one, koje vode na gospodsko štancije.

Kat. Ah Bože moj dobri, do kada nas misle tolikim plaćilom mučiti u tih slabih litinja na tudju korist.

Zv. Vero dokle budu naši gospodari s tujom glavom mislili, i se pustili od slipci za nos voditi.

Kat. Skrajna je ura, da bi im se pamet razbistrila; nezna se već od kuda je dan beler zvadit odkud nas je talijansko vino rovinalo; sada neka nas još zataru talijanske taše, pak smo frigani i pečeni.

Zv. Znaš ča ti je: Ti počmi oštro svojega muža karati, a ja ću mojega; i nagovarajmo da tako svaka žena svojim mužem učini. Ako se mi Kaštelirke složimo i bragoše ubućemo, ćeš vidit, da će komunski afari bolje hoditi.

Kat. U istinu nikoji muži ne meritaju nego da se ih u kotule ubuće, i za njihovu veću sramotu, da im se metlu u ruke stavi.

Zv. Eee — seko moja, ja znam za još jedan rimedij; sada no morem, ali dojti će vrime, da ću ti ga povidati. Intanto te pozdravljam: S Bogom!

Kat. Bog i s vami!

Franina i Jurina

Fr. O, kade si bil zierno?

Jur. Tar znoš, kuda se nosi vriću i spartu i z mulom se gre, vol dir, da sam bil v Lošini.

Fr. A s kin si bil?

Jur. Tar znoš, z udofšinon.

Fr. A puoć si hodil v Lošin?

Jur. Poklo nan je dexenor prisal, da valo hodit soldi nosit na kasu.

Fr. Haha, haha, a ćo nismo znali.

Jur. Čul sen, da je jedan pop hodil na Veju već drugi put, da će puoć za plovana, pak da nić ne more skroz pasat.

Fr. A tako ćej to da nemore skroz pasat, ćej provisok?

Jur. Vala zameni.

Fr. Ma je se čudin, da nimaju jenoga plovana za dat, kade je za potribu.

Jur. Još sen čul, da te moštra Suska znot.

Fr. Zoš?

Jur. Al da nan nevadi dicu talijonšćicu deskurit.

Fr. Tar neznoju ni besede talijonšćicu.

Jur. A nego kako?

Fr. Po našu, harvaski.

Jur. Ma na Sujoi oni, ki bi radi talijonšćicu, govoru: bujorno ziorno, pak se razgovaraju ni simo ni tamo.

Fr. A jeni pridu na butigu, pak reku: bonošera, pak kada jiou ća, reku: Buog!

Jur. Niki reku: bujorno, kamo greš, kade si bil, ća ćoto kuhat, ća sto pojili?

Fr. A te nin je talijonšćica?

Jur. Nu će ću ti ja reć: nisu jimili mestra puno vrimena, pak ćeju vaspet brez nega ostat.

Fr. A neka mislu.

* * *

Fr. Kamo Jure češ tako brzo s tun brenticun?

Jur. Gren Širolon na žurnadu ruže škropit.

Fr. Ruže škropit! Ter su govorili, da bi najbolje sćn te brentice porazbit, da ća bi to blagoslivljal. Njiho da neka Bog blagoslovi, oni da ne gredu proti Bogu.

Jur. Su se spametili na onu: „Osle kopori, Bože pomozi!"

Fr. Tako ja tako. Ma ta matafun ni neken ter neken mogal v uho, nego su govorili, da to sć po hrvatskem diti.

Jur. Takoveh je čuda bilo po Kastavšćino, ma danas bi je lahko na preti sbrojil, kako čujen govorit.

Fr. Ako je još ki kade, ni ga za pomilovat, daj tako nem.

Jur. Pomilovat — huje mu budi, huje!

Fr. Tako Široli te imet vina, kako neko leto — kada su se spravljali š njim japno gasit.

Jur. Od onega leta najbrže da ni imel sć ki god ni za grlo ugasit, kada mu je bila vola potreba.

Fr. Tako sada bi znali kamo š njim.

Jur. Siguramente bi!

* * *

Fr. Dokle ako Bog da?

Jur. Baš malo do Draguća, zać mi je kobilina krepala, ter njim nesem rep.

Fr. Pazi kako ih budeš pozravljal.

Jur. Kako drugače, nego kako i drugdo mej pametnimi ljudi.

Fr. Ja mej pametnimi, ma oni toga nete znat.

Jur. Donke?

Fr. Ako prideš va Draguć u jutro, treba dragućsku gospodu pozdravit sa: bona šera, ako prideš tamo večer, onda reći: bun jorno.

Jur. Ča tako?

Fr. Jušto tako, pak te ti reć, da si civilizan kako su i oni.

Različite viesti.

Imenovanja. Savjetnici zemaljskoga suda imenovani su: kotarski sudac gosp. Anton Gironcoli za okružni sud u Gorici, zamjenik državnoga odvjetnika u Trstu g. Emil pl. Nadamlenski te kotarski sudac u Sežani g. Karol Dojak kod zemaljskoga suda u Trstu. Čestitamo!

Sedamdesetgodišnjica dr. A. Starčevića. Dne 22. t. m. slavio je g. dr. Ante Starčević prvak stranke prava, glasoviti književnik i politik sedamdesetgodišnjicu svoga narodjenja. Poštenjak od pete do glave, značaj, da mu treba na daleko tražiti premca, umnik kakvi se noradjaju svaki dan, skroman kao malo tko, poštovan, radin, uztrajan i nesebičan tako, da nam može služiti svima uzorom.

Krieposti su to i vrline muža Providnosti, koga ljubi i štuje sav hrvatski narod, komu čestitamo najsdašnije i u ime ovdašnjih njegovih štovatelja prigodom njegovog sedamdesetog rodjendana, te zakoga se Svevišnjemu vruće molimo, da sačuva njegov dragocieni život Hrvatom i Slavenstvu.

Dr. Gjuro Pilar. Dne 19. t. m. preminuo je u bielom Zagrebu glasoviti hrvatski učenjak, sveučilišni profesor i član mnogih učovnih akademijah i družtvah g. dr. Gjuro Pilar u mužovnoj dobi od 47. godina. Hrvatska knjiga gubi u pokojniku jednoga od najboljih njezinih radnika, hrvatska mladež izvrstnoga učitelja a narod vjernoga i odanoga sina, komu neka bude lahka domaća gruda, koju je toli vruće ljubio!

---

diobi i tako neće dati prilike, da obične najpotrebitije stvari poskupe. Stariji se sjećaju, kako su se prije mnoge stvari prodavale po krajcar, t. j. po 1½ novčića. Kad su stari krajcari prestali, a uveli se novčići, sve ono, što se je prodavalo za krajcar, stalo se je prodavati za 2 novčića, t. j. ovo je sve poskupilo za pol novčića. Kad bi nam danas država počela kovati komade n. pr. po 5 para ili 2½ novčića, sve ono, što mi sada kupujemo po 2 novčića, bi se bez sumnje počelo prodavati po 5 para ili po 2½ novčića. Poskupljenje i zloporaba novih novaca sa strane bezdušnih kramara i trgovčića biti će u ostalom zapriečena i tim, što će više vremena uz novi novac kolati i stari.

Jer će novi zlatni novci vriedit, doista toliko, na koliko budu glasili, biti će svakomu prosto, da dade i od svoga vlastitoga zlata kovati zlatne krune, ali dakako uviek u carskoj kovnici u Beču. — Ne tako druge vrsti novca. Krune i pare će se kovati samo na račun države. Za ovo pak je zakonom odredjeno, koliko ih se može kovati. Njih se ne smije kovati više nego je potrebno za promet na malo, jer njihova vriednost je manja od iznosa, na koji glase. Za krune srebrne je odredjeno, da će se ih kovati 180 milijuna komada. Nikelnih novaca, t. j. onih po 20 i po 10 para kovati će se do 42 milijuna kruna, a broncenih t. j. onih po 2 i po 1 paru neće se kovati više od osamnajst milijuna i dvieste tisuća. Imati ćemo dakle u prometu svega skupa 200 milijona i 200 tisuća kruna u srebrnom, nikelnom i broncenom novcu. Sve državne i drugo javne blagajne primat će novce srebrne, nikelne i broncene do iznosa 10 kruna, a u privatnom prometu nitko neće biti dužan primiti više od 50 kruna u komadih od jedne krune, više od deset krunah u nikelnih novcih, a više od jedne krune u broncenih novcih. Novci, koji se budu uporabom izlizali i budu izgubili težinu, primati će se svejedno kod državnih blagajnah ze cieli iznos, ili će se pak od njih poslati u carsku kovnicu, da se prekuju: Tko ima novih novaca, može već sada njima plaćati, jer zakon, koji uvadja novu vriednotu, je već stupio u kriepost. Do sada su se kovali samo komadi po 20 kruna ili dvadeset krunaša. Drugi se novci kuju i doći će za koji mjesec u promet. (Već su. Op. ur.)

A što će biti sa papirnatim novcem? Kako znamo bankine note jesu doznačnice, kojimi se ona obvezuje platiti na nje toliko zakonitog novca, na koliko glase. One će ostati i napred u kolanju, samo što neće više glasiti na forinte nego na krune. Dok ne budu uzteguto sadanje note, banka će za svaku forintu plaćati dvie kruno.

Državne note su pak obveznice, zadužnice države prema njihovim vlastnikom. Ove će država sve odkupiti sa novim novcem i neće više biti dužna. Dakle uvadjanjem nove vriednote hoće prestati forinte, potaće i potdesetaće. Novac neće više biti dio državnoga duga, neće se više osnivati na vjeri države, neće više biti papir, nego će biti, što mora biti — roba, a te robe, moja gospodo, dao vam Bog na vreće!

Premještenje. Ministar pravosudja premjestio je sûdbenoga pristava g. Antuna Tentora iz Lošinja kotarskomu sudu u Pulu a g. dra. Antuna Perišića iz Tolmina kotarskomu sudu u Lošinj.

Zaplienа. Jučerašnji broj naše vriedne drugarice ovdašnje „Edinosti“ bijaše zaplienjen od državnoga odvjetničtva radi viesti „Kaka igra se igra privolitvah (izborih) v Trstu“, koju je prevela iz Goriškoga „Il Rinnovamento“. Uredničtvo htjelo je pripraviti drugo izdanje nu nije za to dobilo od državnoga odvjetničtva dozvole. „Edinost“ je imala osim zaplienjene viesti vrlo važna i zanimiva gradiva o predstojećih izborih u gradu Trstu.

Doznajemo nadalje, da bijahu jučer zaplienjeni „Il Diritto Croato“ i „Rinnovamento“.

Prekinuti dogovori. Zastupnici konservativne stranke u Trstu ugovarali su sa zastupnici političkoga družtva „Edinost“ nebi li se složili, te kod predstojećih izbora u Trstu skupno i složno birali. Do uspjeha nije došlo, jer su konservativci ili vladinovci Slavene u prva tri izborna tiela posvo mimoišli, kao da ih i neima u Trstu, i jer su zahtjevali, da njim pomognemo u četvrtom tielu bezuvjetno potući protivnika, komu je glavna točka programa borba za talijanstvo Trsta kano i konservativcem, kako nam to preglasi jednih i drugih otvoreno kažu. Zastupnici „Edinosti“ nisu mogli dakako pružiti bezuvjetno nikomu ruku pomoćnicu, te bijaše prekinuto svako dogovaranje sa konservativci.

Javljajuć to našim biračem, bilo kojeg tiela, preporučamo im toplo, da se strogo drže odluka i zaključaka izborne skupštine, koja će biti sutra dne 26. t. m. u prostorijah radničkoga družtva, i da pak svi složno glasuju kako njim bude preporučilo političko družtvo „Edinost“ u istoimenom glasilu.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri sabrano bijaše na dan sv. Ivana Nep. dne 16. t. m. medju prijatelji i rodoljubi u Grimaldi for. 12·20 nč., te je ova svota nam priposlana. Hvaleć gg. prinosnikom preporučamo našemu občinstvu najtoplije našu plemenitu družbu. U istu svrhu podarili su nadalje: g. Iv. Farožić u Trstu 1 krunu, g. Josip Knaus iz Topolovca 1 krunu. — Nadalje sabralo se je 22. t. mj. u Premanturi u prijateljskom krugu iznos od for. 4.84, koji su bili uručeni družbinom tajniku g. odvj. dr. M. Laginji.

Položili župnički izpit. Iz Poreča javljaju nam, da su polagali od 16—19. t. m. pred povjerenstvom za župničke izpito biskupije porečko-puljske gg. Josip Ptašinski, župe-upravitelj u Sv. Ivanu od Šterne i Palaoro, kapelan u Višnjanu rodom iz talijanskoga Tirola, župnički izpit. Obojica položiše izpit dobrim uspjehom. Čestitamo gospodinu Ptašinskomu!

Duhovske blagdane sproveli smo u najljepšem vremenu, premda smo željeli blagu kišicu, da napoji žednu zemljicu. Radi krasnog vremena dohrlilo je u Trst mnogo tudjinaca, a izletilo mnogo domaćih u Postojnu, Miljetke i kojekuda.

Odhodnica. Utorak na večer sastalo se liepo družtvance u našoj čitaonici, da proslavi u prijateljskom krugu odhodnicu g. Ljudevita Furlani-a c. k. financijalnoga oficijala, koji je premješćen na vlastitu molbu u Boč. Uz veselu pjesmu i vatrenu besjedu sprovelo je družtvance par ugodnih sata spominjajuć se odlazećega prijatelja, druga i rodoljuba najprijaznijimi riečmi.

Želeći našem prijatelju svaku sreću u tudjem svietu, kličemo mu na rastanku: sretno pošao i brzo nam se vratio!

Popravak. U br. 19. bijaše pogrešno javljeno, da bijahu imenovana veleč. gg. Josip Orbanić i Petar Martelanc počastnimi kanonici sv. Otca a moralo je stati komornici, što ovim rado izpravljamo.

Javni sastanak birača. U nedelju dne 21. t. m. sastalo se u dvorani „Mally“ do stotina birača svih izbornih tiela grada Trsta. Sastanak je otvorio, a kasnije mu predsjedao, urednik našeg lista kao predsjednik pol. družtva „Edinost“. U podulјem govoru predočio je prisutnim važnost predstojećih izbora za tršćansko Slavene orisav razne stranke, njihovo težnje i zahtjeve. — Govorilo je osim njega i drugih birača, medju kojimi spominjemo odvjetnika dr. Gregorina, trgovca Perhavca itd. Birači izrazišе političkomu družtvu „Edinost“ neograničeno pouzdanje obećav trdo, da će se ravnati kod predstojećih izbora po naputcih toga družtva.

Zaključeno bijaše medju ostalim, da se sazove sastanak birača u petak na večer u 8¼ sati u prostore našega radničkoga družtva.

Izgred kod obhoda (procesije). Čujemo, da su prošloga đudna pošli občinari iz Novevasi (občina Poreč) u procesiji k B. D. Mariji pod Vižinadu „Pod bolje polje“. Tuj da su vižinadski šarenjaci počeli griditi i izazivati Novovašćane, te da je došlo do iz roda, pri kojem bijaše i krvavih glava. Ako smo dobro obaviešćeni, dobili su Vižinadci ono, što su tražili.

Naknadno primismo o tom dogodjaju iz posve pouzdanog izvora sliedeću viest:

Starodavna je navada, da na križni petak pohode procesijom Majku Božju od Polja: Vižinadci, Kaštelirci, Labinčani i Novovašćani. U toj prigodi dodju krčmari iz Vižinade te prodavaju vino, rakiju, kruh itd. Rano je došla procesija iz Vižinade, i čim se je obavila sv. mise, svi se vratiše osim nekoliko fukare. Zatim došli su Labinčani i Kaštelirci; jedni i drugi bijahu od onih fakina smiehu i ruglu izvrgnuti.

Došla je napokon procesija iz Novevasi. U vrieme sv. mise počeli su vižinadski divljaci pred crkvom vikati, proklinjati i pobožnom se puku rugati.

Po svršenoj sv. misi, kad se je puk vratiti kanio, nisu se vižinadski divljaci zadovoljili svakojakim izazivanjem, već su počeli i šakami: ali tu im bijaše loša sreća. Jedan je ostao dobro ranjen (taj je od mala bio u Rovinju na 6 mjeseci odsudjen) a ostali, koji više koji manje dobili su, što su tražili.

Takva šta učiniše Vižinadci i Kaštelircem, kad su na novačenje u Motovun hodili. Žandarmerije nije bilo ni blizu u prvom ni u drugom slučaju.

Hrvatski umjetnik odlikovan. Poznati hrvatski operni pjevač g. Josip Kašman, naš zemljak, odlikovan bijaše od portugalskoga kralja kolarom reda Sant' Jago. Odlikovanje to je vrlo riedko kod umjetnika-pjevača. Kašman se je osobito istaknuo u operi Tannhäuser, koja se je pjevala u kazalištu S. Carlo u Lizabonu. Čestitamo hrvatskomu umjetniku na riedkom a zasluženom odlikovanju.

Iz Baderne pišu nam 15. t. m. Javili ste opetovno gosp. uredniče, da se bližaju občinski izbori za našu občinu sa sjelom u Poreču. Talijanaši šaraju okolo naših ljudi nebili opet koga prevarili. Imade žalibože još i sada občinara, koji nevide dalje nosa i kojim je svejedno, da li su gospodari u svojoj kući sami il da li njim gospodari krnjel i šarenjak. Pozivljemo radi toga naše občinare iz svih podobčinah, da se probude, da skoče na junačke noge, pak da svi složno pohitimo na izbore u Poreč i da se tuj oslobodimo krnjelsko-šarenjačkoga gospodstva. Preporučamo napose našim Badernjanom, da se makanu i da učine na vrieme sve potrobite korake za narodnu pobjedu.

Prvu krunu podario je „Bratovšćini hrvatskih ljudi u Istri“ g. I. Farožić u Trstu. Kako nam je poznato, obećali su i nekoji drugi naši znanci i prijatelji, da će podariti prvu krunu „Bratovšćini“ pak ih ovim sjećamo, da sada izpune obećanje pošto se već nalaze u prometu krune.

Prvi kongres kršćanskih arheologa. Mjeseca septembra t. g. sastati će se u drovnom našem Spljetu prvi kongres kršćanskih arheologa ili učenjaka, koji se bave proučavanjem starinah. U odboru za priredjenje kongresa nalaze se sliedeći učenjaci: Fr. Bulić ravnatelj gimnazije u Spljetu itd.; prof. dr. W. A. Neumann iz Beča; dr. A. de Waal iz Rima; dr. H. Swoboda iz Beča; A. Hytrek iz Studenice u Štajerskoj; dr. L. Jelić iz Beča. Gospoda Bulić i Jelić jesu dalmatinski Hrvati i na daleko poznati naši učenjaci.

Hrvat pred papom. „Narodni list“ prošlih dana donio je ovu viest iz Rima, te ju rado i mi donašamo:

„Riedka čast dopala je — tako iz Rima pišu — amo jednog vrlog štovanog našeg brata Hrvata iz Hercegovine, prečastnog o. Augustina Zubca. Franjevački general otišao je u posjete u svetu zemlju, a naš o. Zubac ostao je kao njegov zamjenik, te je kao takav ovih dana predvodio trećoredce u broju od okolo 4000 S. O. Lavu XIII. Saslušaj, dok su se svi izmjenili, trajao je od 9 sati prije podne do 2½ poslje podne, s odmorom od 11½ do 12 sati. Sveti Otac je milo pitao našega Zubca za ime, prezime i otačbinu, te je značajno, da mu reče: „Vi ste iz Hrvatske!“ A naš fra. Augustin Zubac mu odvrati: U širem smislu jesam, sveti Otče, a u užem iz Hercegovine“. Dakle — prihvati veliki Lav XIII. — Hercegovina dotično Hrvatska danas vlada cielim srcem? — „U nedostojnoj osobi, sveti Oče“ — odgovori vrli Zubac. — Lav XIII. u svakoj prigodi izkazuje ovako nam Hrvatom osobitu svoju prijaznost. Dobro, da to naš narod znade, i da ljubi one, koji njega ljube.

Iz Stinjana pišu nam polovicom maja. Dne 7. t. m. nam je blagoslovio „Križni put“ veličastni otac Rajmund Podlipec iz pazinskoga samostana.

Došao je amo još u subotu, da može ovdje za rana biti u nedjelju radi izpovieđi i sv. mise. Budući je bio njegov dolazak i blagoslov navještjen jurve prije, zato se je ovamo dosta puka sgrnulo, da vidi i čuje sv. blagoslov.

Veleč. otac je misio prvu svetu misu, na kojoj je pričestio za prvi put djeca za ovu godinu pripravljenu našim velevriednim svećenikom. Tom prilikom proslovio je djeci krasnih riečih i dao vrlih naputakah, kako da se vladaju da Bogu ugoditi mogu. Rodjen Ljubljančan, ali mu nije toga poznati, jer govori sa svim čisto naš hrvatski jezik.

Okolo 10. ure bijaše po selu odhod sa slikama križnoga puta, tako da su nosili mladići pojedinci slike, a uz svakoga od njih po dva dječaka nosahu svaki svoju sveću goruću.

Pobožni pako puk je molio sa veleč. Otcem i našim župe-upraviteljem najmiliju molitvu, krunicu ili sv. ružarij. Kad se vratismo u crkvu s obhoda i prije nego li je počeo blagoslivljati „Križni put“ veleč. Otac Franjevac izreče krasno slovo, raztumačiv sve, što se tiče križnoga puta. Našim ljudem suze su od milinje protekle ni z lica, jer šta takova nigdar jošte nečuše.

Zatim uzsljedi sv. blagoslov moleći pred svakim stajalištjem kaka je pisano u molitvenih knjižicah, i kako se imade obavljati križni put, da se dobiju sv. oproštenja.

Dosta da spomenemo nadalje, da je drugu sv. misu čilao poslje sv. blagoslova naš velečastni župe-upravitelj Ivan Barbalić, te da su tom prilikom tudjinci javno izjavili, kako su ugodno iznenadjeni što je naša crkvica toli krasno izkićena i sasvim preobražena. Tko ju je vidio pred tri godine i sada, opazio bi veliku promjenu.

Tada nije bilo poštenog misnog ruha, pristojnih oltarskih pokrivala, raztrgan misal, slika sv. Margarite pokroviteljice ove crkve probušena na više mjestih, klupe crkvene bršljive i razlupane, vrata crkvena od starosti raszklimana, zidovi umazani, na zvoniku zvonce razlupano a drugo je prietilo da će pasti.

Sada pako nastojanjem našega velevriednoga župe-upravitelja imademo svega pomalo, što je potrebno, da se dostojno služba božja obavlja. Slika sv. Margarite ima liepi oltar, na njem šest krasnih i posrebrnjenih svećnjakah, a uza sebe dva kipa, dva brata naša slavjanska apostola sv. Ciril i Metod; nove klupe i nova vrata, pobieljene zidove, jedno zvono jur kupljeno a za drugo sabiremo milodare. Mi smo svi doseljenici; ovamo smo došli osim dvijuh porodicah, da kraj Pule možemo svojimi golimi rukami težko al pošteno živiti. Svi čisto govorimo naš mili hrvatski jezik, a tudjinca neima nijednoga medju nami.

Da se je ipak moglo toliko za crkvu učiniti pomogla nas je naša podbćina, koja nješto novca imade, jer je nješto prodala svoga zemljišta kad su se gradile oko Štinjana tvrdjave, kojih imade četiri. Tako je Stinjan usried tvrdjava i u njegovu crkvicu dolaze c. k. vojnici svakoga mjeseca, pratjeni častnici, da slušaju riječ Božju.

Zato smo mi zahvalni župe-upravitelju što nam je stavio u red našu crkvicu, jerbo smo se pred njegovim dolazkom uprav sramili kako je bilo sve u najvećemu zapuštjenju i neredu. Bog mu platio!

Vrieme. Smilovalo nam se napokon nebo, te nam Svevišnji poslao u utorak blagu i tihu kišu, koja je zadovoljila najvećoj potrebi, natopiv suhu i ugrijanu zemlju. Vode mislimo da nije palo toliko, da bi se bile napunile lokve i zdenci, ali za prvu potrebu i ovo je dovoljno. Doznajemo, da je ovlažila željno očekivana kiša i našu Istru, koja je već jedva snašala izvanrednu sušu.

Banka „Slavija“ održavala je svoju glavnu skupštinu dne 13. t. m. u Pragu. Iz računskog zaključka, doposlanog nam generalnim ravnateljstvom, razabramo sa zadovoljstvom, da je ovaj sveskroz slavenski zavod prošle godine uprav sjajno napredovao tako, da danas zauzimlje jedno od prvih mjesta medju osjoguravajućimi zavodi naše državo. Na svršetku prošle godine bijaše naime kod banke „Slavije“ osjoguranih 230.489 osoba za glavnicu 486,096.812 kruna. Njezini reservni fondovi iznose preko jedanaest milijuna kruna. Za što to izplatila je banka „Slavija“ u 24 godišnjh svog obstanka 42,925.737 kruna. Kako se uprava banke savjestno brine za sjegurnost svojih članova, dokazuje najbolje okolnost, da njezin rezervni fond za požarno osiguranje prosiže za 58% iznos, koji je naredbom vlade u ovu svrhu propisan. Zato svatko grieši proti vlastitomu interesu, tko se osjegura kod kojegagod dioničkog zavoda, pošto ovi više puta ne ulože u pričuvu niti toliko, koliko propisi nalažu. — Ako spomenemo još, da će članovi „Slavije“ u životnom odjelu primiti 10% dividende, naslikali smo kratkimi potezi solidni i blagoslovljeni rad ovoga našega zavoda, kojemu i za budućnost želimo najbolji uspjeh.

Iz Lovrana pišu nam polovicom maja. Danas pustiti ćemo politiku na stranu, te priobćiti neko naše potrebšćine.

Prošlo je tek mjesec i pol dana, što u ovih stranah nije palo skoro ni kaplje kiše, a mi smo već u velikoj oskudici vode; cisterne (bunari u kojih se sakuplja kišna voda) već su skoro prazne, a dotični gospodari drže vodu samo za svoju poraba, dočim siromašniji žitelji moraju ići prilično daleko po živu vodu, koja se nalazi u Komunšćaku, na samoj morskoj obali, te kada učini plima (veliko more) pomješa se more sa vodom, te tada nije više pitka.

Obitelj, koja si naruči brentu vode (po prilici 50 litura) vode, mora platiti istu po 4 nove t. j. 8 novč. sto litara vode.

Ako se to dogadja mjeseca maja, svatko nek si predoči biedu, koja će nastati u mjesecih obće žege; toga radi molimo najtoplije više oblasti, našu gospodu zastupnike i naše občinsko zastupstvo, da se izvole čim prije zauzeti za tu nuždnu stvar. Mislimo, da bi bio vrutak „Jamica“ najshodniji za tu svrhu, premda — kako kaže inžiniri — u Gotu noma dosti vode; ali dublje kopajuć, našla bi se obilnija; malenim troškom ista bi se mogla dopeljati ravno na naš trg, gdje bi se mogao sagraditi veliki bunar, u kojem bi se mogla sakupljati takodjer voda, koja bi po kiši tekla po žliebovih kućah, koje se nalaze na istom trgu. Občinska zgrada ima doduše svoj bunar, ali taj služi samo za baždarski ured (pardon: Ufficio di Saggio! budući tako glasi tabla). Bunar bijaše sagradjen na občinske troškove, te bi imao služiti izključivo za občinare, a za baždarski ured dobro bi bilo i more.

Dakle, bolje iz „Jamice“ makar 200 bronta vode, nego da traje uvjek nestašica najpotrobnijeg elementa. Stranci, koji dnevimice sve više i više dolaze k nama radi promjene zraka, ostaviti će nas brzo, ako nebudu imali barem pitke vode; a to sjegurno neće biti na našu čast ni korist.

Potužiti vam se moramo, g. uredniče, takodjer na to, što ne možemo dobiti kod ovdašnjeg poštanskog ureda svih hrvatskih tiskovinah, kano dopisnica, nakaznica, tečajnih listovah itd. itd., te da se poštanski biljezi, dopisnice itd. mogu dobiti samo kod poštanskog ureda i to u službenih urah. Preporučamo, da se i kod nas kako i u drugih mjestih povjeri kojoj prodaji duhana i razprodaja poštarskih tiskovina, jer će se time prištediti vremena gosp. pošt. činovniku, koji ima dosti posla sa ostalom poštanskom službom.

Kad smo već kod toga posla, moramo primjetiti, da su pečati skoro u svih mjestih našega kotara još uvjek u samom talijanskom jeziku, kao da se nalazimo i sada pod „Serenissimom“, dočim u Jelšanah, gdje je bio slovenski nadpis na pečatu, brže bolje naši „kulturonosci“ nadodali i „Jelšane“. — Pred nekoliko vremena dični zadarski „Nar. List“ tužio se — a to je posve pravo — da poštanski pečat u Grudi nosi samo talijanski nadpis, nu šta bi on kazao o Istri, gdje izim 4 ili 5 pečata, sv su izključivo sa talijanskim nadpisom. — Takva šta dogadja se samo kod nas u Istri.

Pravdoljub.

K dražbi u Pazu. K viesti priobćenoj u zadnjem broju pod gornjim naslovom dodajemo naknadno, da radnja mora biti svršena u roku od dva mjeseca računajuć od dana izručbe. Ugovorena ciena izplatiti će se poduzetniku u 4 obroka naknadno.

Pismene ponude providjene biljegom od 50 nvč. i jamčevinom od for. 110 valja poslati c. k. kotarskomu poglavarstvu u Pazinu najdulje do 28. t. mj.

Prenos mrtvih ostanaka osnovača „Matice Hrvatske“. Odbor naše „Matice“ izdao je sliedeći proglas:

Matica Hrvatska vršeći jednoglasni zaključak svoje prošlogodišnje glavne skupštine, koji je glasio: Glavna skupština „Matice Hrvatske“ od 19. lipnja 1892. prilikom potdesetgodišnjice obstanka „Matice Hrvatske“ uvažujući preveliko zasluge blagopokoj. Njeg. Vel. pravoga tajnoga savjetnika i komornika Janka grofa Drašković Trakošćanskoga po hrvatski narod

i napose po „Matici Hrvatsku“, koju je pokojnik osnovao, zaključuje, da odbor „Matice Hrvatske“ svom snagom uznastoji, da se mrtvi ostanci „Matičina“ osnovača prenesu što prije u glavni grad Hrvatske, te da se veliki pokojnik dostojno sahrani među svojimi ilirskimi drugovi“; — odlučila je, pošto su sve prodhodne pripreme obavljene, da se mrtvi ostanci blagopokojnog osnovača „Matice Hrvatske“ na dan 12. bud. mjeseca lipnja u Gornjoj Radgoni u Štajerskoj izkopaju i u lice polože. 13. lipnja, prenesav lies u crkvu sv. Petra u Gor. Radgoni, da se prema mjestnim prilikam uobičajene svečane zadušnice u istoj crkvi obslužuju, 14. lipnja da se lies odpremi jutarnjim prvim osobnim vlakom južne željeznice (u 4 sata i 20 čas.) iz Radgone na Spielfeld, Maribor, Celje i Zidanimost u Zagreb, kamo će prispjeti na južni kolodvor sa posljepodnevnim vlakom (u 4 sata 30 čas.), a odkale će se još iste večeri na zagrebački državni kolodvor prevesti. Na 15. lipnja u jutro u 7 sati biti će svečani sprovod sa državnog kolodvora, odkale će povorka ići sa mrtvačkim liesom ponajprije u stolnu crkvu, gdje će se u 8 sati obslužiti svečane zadušnice, a odtale na centralno groblje na Mirogoj, gdje će se prema dobrostivoj dozveli gradskog zastupstva položiti mrtvi ostanci pok. grofa Janka Draškovića na vječni pokoj med njegove ilirske sudrugove u arkadu za „hrvatske preporoditelja“.

„Matica Hrvatska“ javlja ovo svim p. n. oblastim, hrvatskim naučnim i učovnim zavodom, družtvom i družinam, „Matičinim“ družtvenim povjerenikom i članovam, svim prijateljem i poštovateljem „Matice Hrvatske“ i njenoga osnovača i prvoga predsjednika, — a potanki razpored same žalobne povorke kod svečanoga sprovoda na 15. lipnja priobćiti će se naknadno.

Zavodi, družtva i družine, koje bi kod ovoga sprovoda željele ili korporativno ili posebnimi odaslanstvi učestvovati, neka se prijave kod uprave „Matice Hrvatske“ najkasnije do 8. lipnja t. g.

Kolarova stogodišnjica. Dne 29. junija navršuje se 100 godina od porodjenja slavnoga pjesnika brata Slovaka Jana Kolara. U proslavu toga dogodjaja priredjuje slavensko pjevačko družtvo u Beču sjajni koncert il akademiju, kod koje će sudjelovati češki, hrvatski i slovenski pjevači i umjetnici i vojnička glasba. Koncert će se obdržavati u koncertnoj dvorani kazališta Ronacher.

Listnica uredničtva.

Gosp. F. D. u P. Primili smo sve u redu; sada je plaćeno za pol tek. god. Živili!

Gosp. I. F. u O. Liepa hvala na prvoj kruni našemu listu „na uzdarje“. Živili!

Listnica uprave.

Uplatiše nadalje za „N. Sl.“ gg.: M. A. Rieka f. 2. J. I Opatija f. 2. Čit. Hum f. 4. N. G. Desinić f. 10. R. L. Krk f. 5. B. J. Bakar f. 12. P. V. Baška (uglas) f. 2. O. B. Rovinj f. 2.50. Z. A. Salvore f. 5. Ž. N. Sumbreg f. 7.50. Z. F. Lindar f. 1. V. G. Trst f. 10. A. N. Omišalj f. 9.15. B. N. Omišalj f. 6.15. D. N. Pula f. 2. S. A Tinjan f. 5. C. M. Bakar f. 2. H. V. Labin f. 20. K. L. Barban f. 5. M. M. Barban f. 2. G. N. Sušak f. 2. Obć. gl. Pazin f. 10. V. V. Trst f. 2. J. T. M. Oprtlje f. 2. R. R. Trsat f. 3. D. S. Novi f. 6.15. M. D. sv. Fuška f. 5. P. P. Krk f. 7.50. B. F. Pula f. 6.15. R. J. Lovran f. 2. B. P. Bistrica f. 2.50. R. J. Kringa f. 4. M. F. Klana f. 2. Obć. Barbana (uglas) f. 4. F. F. Boljun f. 3.15. J. I. Pregara f. 2.50. S. G. Topolovac f. 3. B. F. Krk f. 10.10. I. I. Oprtalj f. 30. V. A. Malinska f. 3. J. L. Cirkvenica f. 11.90. J. J. Čavle f. 4.4. G. A. Sarnjevo f. 9.55. R. M. Škrljevo f. 5. C. A. Boljun f. 2.55. P. I. sv. Lovreč f. 2. J. I. Fuškulin f. 6. U. A. Rov. selo f. 1. R. D. Zagreb f. 2.50. P. M. Rieka f. 4. M. S. Sušak f. 6. O. I. Punat f. 2. Gosp. Zadr. Krk. f. 10. F. A. Poreč f. 2. M. D. Gorazda f. 4. (Sliedi.)

Odlikovana zlata medalja: Bruxelles 1892.

Najboljše sredstvo za

želodec

katero želodec in opravila prebavnih delov života kropčo in tudi odpre život pospešuje, 20—52 je

tinktura za želodec,

katero pripravlja

Gabrijel Piccoli,

lekar „pri angelju“

v Ljubljani na dunajski cesti.

Cena 1 stekl. 15 novcev.

Izdelovatelj razpošilja to tinkturo v zabojčkih po 12 stekl. stane gld. 1.36; s 24 gld 2.60; s 36 gld. 3.84; s 44 gld. 4.26; 55 stekl. tehta 5 kg s poštno težo in velja gld. 5.26; 110 stekl gld. 10.30. Poštnino plača vedno naročnik.

Dobiva se v lekarnah v Trstu, na Primorskem, v Istri in Dalmaciji.

Jedino družtvo pločara

Petar Levičnik i dr.

Osobiti ovrštitelji radnja cementom postignuv u tom do sada svuda najboljih uspjeh, o čemu posjeduju mnogobrojne svjedočbe za izvedene razne sustave shodova, kamenica za bašče itd. itd. Izvadjaju cementiranje zidova, izvana to izvutra jamčeć za nepromočivost; nadalje bilo kakve shodište u cimentu Portland sa kamenjem bilo koje boje i mramora, obavljaju laštanje shodova te odstranjenje vlago i smrada. Izvršuju svaki popravak uz jako obuljene ciene. Radnje obavljuju najvećom brzinom ovdje i u pokrajinah, Dalmaciji, Istri itd.

Za naručbe dosta je napisati dopisnicu. Svaka radnja je zajamčena.

U nadi, da ćemo biti radnjami počašćeni kano do sada, biljožimo se sa štovanjem

Družtvo pločara

PETAR LEVIČNIK i dr.

Ulica Madonnina br. 21, I. kat, 52—50 vrata 11.

Bogat izbor

počata od knučuka i kovnih, jednostavnih i umjetničkih počata za urede, razna urezivanja, kovnih tablica za stanove, klišé, tvoriva, velikih počata za označivanje pošiljaka, monograma, crnila neizbrisivog za počato itd. za najnižje cieno. — Preprodavači i agenti dobiju dobar popust. U pokrajinu idu pošiljke uz pouzeća.

G. BATTARA i dr.

TRST 51—52

ulica sv. Katarine br. 3.

Tvornica počata i sličnih predmeta.

Drogerija

Arturo Fazzini u Trstu

Ulica Stadion 22. — Telefon 519.

Velik izbor mineralnih voda, samoljonih boja na ulju najfinije vrsti; crveno, žuto, zelene, višnjeve i crne po 28 nvč kilo. Olovno bjelilo po 32 nvč. kilo; tutijno bjelilo najfinije po 40 nvč kilo. Osim toga velik izbor bojah na vodu i kistova svake vrsti po cienah, s kojimi nije moguće konkurirati.

Skladište glasovitog pokroplitelja od Kwizde (Korneuburgor Viehnährpulver) za životinje. Izbor miruđija, boja, lienova — skladište sumpora i modro galice za porabu kod traja. Naručiteljem daje se brezplatna poraba telefona. 47—52

U radionici klepara

GIUSTO BIASUTTI

opunomoćenoga gradi tolja vodovoda u željeznih cievih Via Barriera vecchia Trst broj 10 gradi i drži na skladišću kupeljі u posudah, sa stolicom sa ili bez poći iz cinka čvrsto gradjene, te izvadja i drugo radnje klepurske uz najnižje cieno. Ilustrovani cenik dobivajo se gratis. 50—52

Fran Epron

ulica Arcata.

Slikar znakova, svake vrsti grbova, dekoracija umjetničkih, slikanih stakala, drva, mramora i prozirnih slika. 52—50

Krasne uzorce zasebnikom pošilja zastonj in franko.

Bogate knjige z uzorci, kakoršnih še ni bilo, za krojače nofrankovano. Jaz no popuščam za 2½, ali 3½ goldinarjov pri metru, no dajem daril krojačem, kakor to dela konkorenca na račun zadnje roko, ampak imam le trdno in čisto cene, tako, da mora kupiti vsak zasebnik dobro in cene. Prosim toraj zahtevati le mojo knjigo z uzorci. Svarim tudi pred pismi konkurence, ponujajočej dvakrat toliko popustka.

SNOVIJ ZA OBLEKE.

Poruvien in dosking za častito duhovišino, pred pisane snovi za uniforme c. kr. uradnikov, tudi za veterane, ognjegasce, tolovadce, livreje, sukna za biljarde in igralne mize, preproge za vozove, loden nepremočen za lovske suknje, snovij za prati, potne ogrtače od gld. 4-14 itd. — Kder hoče kupiti vredno, pošteno, trajno, čisto volneno sukneno blago, no pa dober kup cunje, ki so komaj toliko vredne, kolikor so plača krojaču, obrne naj se do

IVANA STIKAROFSKY v BRNU

24—24 (v tem Manchestru Avstrije) 24—15

Največja zaloga fabriškega sukna, v vrednosti ½ milijona gld.

Da pojasnim velikost in zmožnost izjavljam, da moja roka združuje največe izvažanje sukna v Evropi, izdelovanje kamgarnov, potrebščin za krojače in veliko knjigovznice le za lastne namene. Da se propriča o vsem tem, prosim slavno občinstvo, da si, kadar mu prilika nanese, ogleda velikanske prostore mojih predajalnic, kjer ima posla 150 ljudij.

Pošilja se lo po poštnem povzetju.

Dopisuje v nemškem, madjarskem, češkem, poljskem, italijanskem, francoskem in angleškem jeziku.

Ernest Šverljuga

brijač

ulica Stadion br. 1, Trst,

preporuča se 20—7

p. n. slavenskomu občinstvu Trsta, okolice i bližnjih istarskih mjesta za blagohotan posjet.

Nič več kašlja!

Balzamski petoralski prah

ozdravi svaki kašalj, plućni i bronkijalni katar a dobije se u odlikovanoj ljekarni

PRAXMARER (telefon 207) „Ai due Mori“

TRST: Piazza grande. 53—52

Poštarske pošiljke odprema se odmah uz 50 nvč. ili toliko listovnih maraka. Pozor pred provarom.

Drogerija

Augusta Rizzoli-a

ulica Malcanton br. 13 u TRSTU

skladišče svieća voščanih, ljekovitog ulja, mineralnih voda, raznih crnila, boja i kistova, sapuna mirisavih i za pranje. 59—52

Adele Demarchi

via S. Nicolò br. 23, III. kat u Trstu

skladište i radionica crkvenih potrebočah.

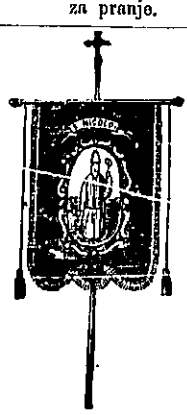

Prima naručbe i dopisuje također hrvatski. 6—2

Veliki krah!

Zadnja razprodaja obstoječe zaliha!

Newyork i London nisu poštedili ni europejsko kopno, te bijaše jedna velika tvornica srebrnih predmeta prisiljena podieliti čitavo skladište uz veoma nizku odštetu radničke sile.

Ja sam pooblaščen, da taj nalog ovršim.

Prodajem

danas svakomu, bio bogat il siromak, sliedeće predmete uz samu odštetu od for. 6.30 (do sada for. 6.30), i to:

6	kom. najfi. stolnih nožova pravim engl. rezom.	
6	„ amer. patent. srebr. vilica iz jednog kom.	
6	„ „ „ „ žlica običnih	
12	„ „ „ „ „ za kavu.	
1	„ „ „ „ veliku žlicu za juhu,	
1	„ „ „ „ „ „ mlieko.	
6	„ engleskih Viktorin-tasa.	
2	„ krasna svetnjaka za stol.	
1	„ čajovnik.	
1	„ fina posuda za cukar.	

42 komada svega.

Svih 42 navedenih komada stojalo je prije 40 for., dočim se mogu sada dobiti uz najnižu cienu od 6 for. 30 nov. — Amerikansko patent-srebro jest skroz i skroz biela kovina, koja pridržaje boju za 25godina, zašto se jamči.

Za dokaz, da ovaj oglas nije

nikakva prevara

priobćujem nekoja od bilježa pohvalnih pisama i ponovnih naručba, koje sam primio o izvrstnosti i dobroti moje robe, te se javno obvezujem vratiti svakomu novce, koma nebi robe konvenirala.

Samo pravo, ovom ubilježeno markom. Svi od drugih tvrdka oglašeni slični predmeti, jesu padrljani.

Pošilje se samo poštarskim pouzećem ili za gotov novac.

Osobito se preporuča za čišćenje toga potrebiti prah; škatula sa uputom 1ō nvč.

Tko želi dakle imati solidnu robu, neka se požuri naručiti si sjajnu garnituru dokle je zaliha jedino kod

P. Perlberg, glavno skladište i agent.

ujedinjene amer. patent-tvornice za srebrnu robu

Wien, I., Dentschmeisterplatz 2/1.

Izvadak iz zahvalnice:

Upozoren po g. med. dr. Bünischu, molim Vas, pošaljite takodjer meni jednu takovu garnituru.

Freiberg, 27/12 1892. **Robert Hild,** predstojnik postaje.

Pošaljite mi još jednu garnituru, ja sam sa istom zadovoljan, jer je preporuke vriedna.

Jarkovac 9/1 1893. **Čedomir Petrov,** nadučitelj.

2—3

Svi strojevi za peljodjelstvo, vinarstvo i vino iz voća!

Mlatilnice, vitelje,

trieri, mlini za čišćenje žita, strojevi za rezanje krme, samoradni strojevi proti peronospori, tiskaonice za vino, ulje i voće; mlinovi za voće; predmeti za konobe; sisaljke za sve potrebe, kano što svi strojevi za poljodjelstvo, vinarstvo i priredjivanje vina iz voća — razašilje najnovijeg i najboljeg sustava:

IG. HELLER u BEČU 20—6

2/2 Praterstrasse N. 78.

Bogato ilustrovano katalogo u hrvatskom, njemačkom, talijanskom i slovenskom jeziku

šalje badava i franko.

Najpovoljniji uvjeti, jamstvo i pokus.

Opetovano obaljene cieneI — Preprodavači dobiju popust.

C. kr. izključljivo povlašćena

štrcaljka proti mildevu

inžinira Živica

jest najbolja medju svimi štrcaljkami za trtu; jest jednostavna, lahka, čvrsta, trajna, prikladna, neumorljiva, brza, štrca malo tekućine, te se lahko upotrebljuje za svakovrstno trto.

Prodaje jih se takodjer i kod nekojih trgovaca u pokrajini.

Pošilje se jih po pošti franko proti po-24 uzeću:

podpunu štrcaljku za . . . . 10.—

istu sa cievi bez bronte . . . „ 8.50

to prospukte gratis.

Proporuča takodjer druge predmete i svoje radnje:

ŽIVIC i drug.

u TRSTU, ulica Zonta broj 5

inžinirski ured, skladište strojeva i dotične tvarine; zastupstvo tvornica, mehanička radionica.

Izdavatelj i odgovorni urednik Mate Mandić.

Tiskara Doleno.

Broj 22. U Trstu 1. junija 1893. Godina XXIV.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja na pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodjo na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carovine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

K položaju.

U cieloj monarhiji sve njekako vrije. Kod nas u Trstu bije se žestok izborni boj, koj ima veliku znamenitost ne samo za Trst i Primorje, nego i za cielu monarhiju našu. Prividno biju se dvie stranke, progresistička i konservativna, jedna i druga ne odgovarajuća u stvari svojim nazorom, jedna i druga protivna oživotvorenju prava slovenskoga naroda, prava utemeljenih u temeljnih državnih zakonih. Domoljubi tršćanski dugo razmišljahu, dugo se savjetovahu, i u dogovaranju pošli su do skrajnih medja popustljivosti — ako ne preko njih — al su konačno, u zadnjoj uri odlučili jedino, što su kao sviestni Slovenci odlučiti mogli. Osovili se na svoje noge, neodvisni od jedne i druge rečene stranke, postavili su svoje kandidate u IV. tielu, za koje su glasovali sviestniji Slovenci i Slaveni, što ih je u Trstu. Mi smo znali, da ti kandidati neće prodrieti, al bijasmo sviestni, da činimo svoju dužnost, da radimo prema časti i dostojanstvu slovenskoga naroda, koj neima biti nikomu rob, koj ima jednakopravan drugim narodom živiti u svih dielovih prostrano monarhije.

Tako su i u I. izbornom kotaru u Zagrebu postavili pravi domoljubi svojega kandidata, bez nade, da će prodrieti, obzirom na postupak sa činovnici. Svaki nepristran znade, da je moralna pobjeda na strani tih domoljuba, jer je ogromna većina neodvisnih izbornika glasovala za njihovoga kandidata. Dà, i tamo vrije, da i tamo vlada veliko nezadovoljstvo proti obstojećem stanju i sustavu, pokazalo se je i za toga izbora, pošto su oblastnici poslali na bojno polje svu oboružanu policiju i držali u pripremi vojsku proti mirnim gradjanom, i tim pokazali najjasnije, da se svojih djela i nedjela boje; a pokazuje to i često plenjenje novina, kao što je to i kod nas u Trstu, a još više u Gorici. Nijedan narod nije došao do svoje samostojnosti i neodvisnosti na miran način, svaki se je morao boriti, svaki je morao imati svojih žrtava, al ako se je borio neprestano, neustrašivo, ako je znao pregarati žrtve, on je postignuo ono, za što se je borio, ma i bio fizički jači onaj, proti kome se je borio. Nije fizička moć, koja pobjedjuje u borbah, nego je moralna moć, čuvstvo svetosti borbe za pravo, koje daje jakost narodom, te oni konačno pobjedjuju.

I usuprot sadanjoj mogućnosti Madjara u monarhiji, reć bi, da je stalno, da je i proti njihovoj volji imenovan sarajevski nadbiskup dr. Stadler za nadbiskupa u Zagrebu. Tomu je opet moglo pomoći vrienje u Ugarskoj. Vrije tu u dvostrukom obziru, u državopravnom i u crkvenom. Onomu je vidljivi znak u podignuću spomenika Honvodom, padšim godine 1848. i 1849. Nu više nego u tom, pokazuje se gibanje obzirom na predloge, koje hoće da provede ministarstvo madjarsko u crkvenom obziru. Bar jedan dio svećenstva i jedan dio naroda je proti tim predlogom, i kako se već sada vodi borba u novinah i u skupštinah, a dielomice već i u zakonodavnih tielih, tako će se skoro još u svoj svojoj žestini u ovih obnoviti.

A što da rečemo o Českoj?! Tko nezna, kako su tamo već dulje vremena duhovi razdraženi, i kako sve to razdraženiji postaju? Dogodjaji u saboru, u kojem se je silu silom suzbilo; razpušteni sastanci, u kojih se tuži na povriede prava i zakona; zaplienjivane novine, koje donašaju klicaje za pravom i zakonom — sve to označuje stanje, u kojem se nalazi Češka, i kojoj sve po malo ali stalno sliedi Moravska, ponekle i Šlezka.

Uz to unutarnje stanje, uz tu crkvenu, narodnostnu i državopravnu borbu, koja bi mogla biti predtečom većih dogodjaja, vesele su ricči, kojimi je Njegovo Veličanstvo otvorilo ovogodišnje zasjedanje obijuh delegacija, da su naime medjunarodni odnošaji povoljni, da je monarhija u dobrih odnošajih sa svimi susjednimi i drugimi državami, da medju njimi vlada mir. Ako se hoće pak taj mir očuvati i za budućnost, treba ne samo da se uzdrži vojska u dosadanjem stanju, nego treba ju i povećati, treba za nju većih izdataka. Tako je u Njemačkoj, tako u Ruskoj, tako u Francezkoj, tako u Italiji, tako skoro po svih državah Evropo. Sve vlade zahtjevaju sve to veće svote novaca za vojske u svrhu uzdržanja mira. To je oboružan mir; mir je i mir se ima uzdržati oružjem.

Neki preokret u izvanjskoj politici od posliednjega zasjedanja delegacija, mjeseca oktobra prošle godine, je svakako nastao. Novine naglasuju, da je Njegovo Veličanstvo prije sedam mjeseci iztaknulo posebice odnošaje prema obim družicam trojnoga saveza, a posebice prema ostalim vlastim; dočim da sada nije učinilo nikakve razlike izmedju jednih i drugih, da je spomenulo dobre odnošaje sa svimi vlastmi, bile one u trojnom savezu ili ne. — Dakako, tim se ne poriče trojni savez. On obstoji i na dalje; ali, ili nisu vezi već tako jaki, ili pak nije proti ostalim vlastim takova, kakova bijaše, ili je koliko od obojega, to se hoće ovu posliednju čim više izgladiti.

Trojni savez obzirom na nutarnju politiku znači gospodstvo Njemaca i Madjara u monarhiji, znači podredjenost ostalih naroda monarhije ovim. I s toga gledišta pobijati će izvanjsku politiku oni odaslanici, koji su proti onomu gospodstvu dviju naroda i proti onoj podredjenosti ostalih naroda. Nisu mnogobrojni, jer su u madjarskoj delegaciji samo Madjari uz nekoliko pristaša njihove politike, i jer bi u austrijskoj imali njemački odaslanici i onda veliku većinu, kad bi svi odaslanici ostalih narodnosti bili proti njim. Al čuti će se njihov glas, makar i od malo njih, i bit će važan taj njihov glas, jer će predstavljati glas svih onih, koji se nalaze u podredjenosti, koji neuživaju zakonom njim zajamčenih prava, koji teže za jednakostju u pravih, kaošto su jednaki u dužnostih.

Taj glas predstavljati će na prvom mjestu odaslanici českoga naroda, Mladočesi.

Oni su to učinili lani, oni će to učiniti i ljetos. Budu li ljetos žešći nego li lani, imat će se glavno pripisati onomu, što se je dogodilo poslie izbora financijalnoga odbora. Jedan njih nije se potužio nego je samo konstatovao, da se za prvi put odkad delegacije obstoje nije obaziralo na odaslanike najbogatijega i najizobraženijega naroda monarhije. Na to je progovorio Niemac Plener. Njegove ricči, da su se stranke dogovorile, da nijednoga Mladočeha nebiraju u financijalni odbor, i to radi posliednjih dogodjaja u saboru u Pragu, prouzrokovat će žestinu, a i to, da će se česko pitanje prenieti ljetos i u delegacije.

PODLISTAK.

Sedamdesetgodišnjici

Dra. Ante Starčevića.

Zvonjelica

Sedamdeset minu ljeta,
Što si svjetlo ugledao,
Što hrvatskog Bog To svieta
Pobornikom odabrao!

Ti u borbi malaksao
Niesi nikad — jedna meta,
Jedan cilj ti viekom sjao:
„Sve za naša prava svota"!

Geslom: Bože i Hrvati,
Ti si kazô tvome rodu,
Kako li se za dom pati!

Poborniče za slobodu
Tvoje ime viek će sjati
U povjesti slovim zlati.

Makarska, 25./5. 1893.

R. Katalinić Jeretov.

Prijatelji — zavodnici.

Crtica iz domaćeg života.

I.

— Kad budem oženjen, promienit ću se sasvim; o tom ne dvoji. Sada ovo nekoliko tjedana, koji mi preostaju, pusti me, da živim još malko po svojoj mladenačkoj voljici.

— Bolje bi bilo, da se odmah sada okaniš krčme, igre i pijanke sa tvojimi drugovi, pa da se tako na vrieme priučiš šteditti, da postaneš vriednim suprugom, a poslie dobrim otcem i gradjaninom.

— Pa šta je to, koji dan više ili manje?

— Bojim se, da ćeš se onda tim teže otresti tvojih navada.

— I opet ti velim, da se varaš; ti se neprestance baviš onimi bedastimi mislima, kojimi te straši tvoja majka; ona me ne može trpit, pak nasloji, da se razvrgne naša ženitba.

— Dobro . . . nada se, da ćeš održati zadanu ričč, da me neće sbog tebe opletati zlobni jezici, koji me licumjerno sažaljuju, što se udajem za čovjeka, doista vješta u svom zanatu, ali i čovjeka, komu se mili sprovadjati vrieme u pijankah i neobuzdanom veselju.

— Pusti, nek se bruse smradne jezičine! Vidjet ćeš, kako će se do malo mjeseci grizti od jeda.

— Kako do malo mjeseci?

— Mislim, kada budemo svoji u svome i kad ćemo imati kojugod liepu krunicu u pohrani. Tada ću zatvorit neoprana usta.

Ovako se razgovaralo dvoje zaručnika, koji su doskora imali stupiti pred oltar, da jih božji sluga spoji nerazriešivim vezom.

Marija bijaše liepa i dobra djevojka; iz njezinih novinih očiju sjevala plemenitost, bila okretna i dražestna; ozbiljna, razumna i ljubezna.

Kći uglednoga i imućnoga stolara obavljala s majkom sve domaće poslove, a istodobno izradjivala razne naručbe za veliku krojačiju, u njestu, te podučavala svoga boležljivoga brata, koji nije mogao polaziti javne škole.

Pavao bijaše umiljat mladić, koji još nije prevalio dvadeset i šestu godinu. Kao vrstan strojar, t. j. mekanik, koji pravi strojeve (mašine) uživaše u mjestnoj tvornici dobru plaću. Ali nije mogao prišteditti ma nitl pare, jer su mu veoma godili veseli sastanci i stolovi sa punimi bocami i izabranimi jeli, igranke i izleti; u obće, sve što zahtjeve mladenačka razkalašenost i sve, što iziskuje mastne potroške.

— Vuk dlaku mienja, ali ćudi nikada, govorila Mariji njezina majka. — Poslušaj me kćerko, ja znam, kako idu te stvari. Ako ga nisi dosada mogla nagovorit, da promieni način života, bit će ti nemoguće kad ćeš mu već ženom biti, jer će onda misliti, da je već sam svoj gospodar. Pazi Marijo: kad je već stvar učinjena, neima više pomoći, niti savjetovanja; pazi kćerko, da ne bude nevolje. Nemoj ga uzeti, diete moje! unesrećit će te za cieli život; a s tobom i djecu, ako vam ju Bog dade.

— Majko, vam se čini sve naopako, jer mi želite dobro, bojite se, da ću biti nesretna. Pavao mi je svečano obećao, da će onaj dan, kad ćemo stupiti u bračni život, za uvjek ostaviti sve svoje stare navade, da će se dušom i tielom posvetiti obitelji, te da će me učiniti najsretnijom ženom, kojoj će zavidjati svlet.

— Tko je pio, još će piti. Ne mienjaju se navade, kako se mienja klobuk i košulja.

— Dakle, kako vi velite majko, morala bih ga ostaviti!

— Dakako, ne pokaže li činom, da je postao valjanim čovjekom. Bolje umrieti djevojkom, nego li trpjeti ženom . . .

— Dobro velite, ali ne znate, da bi umrla, ako bi me Pavao ostavio?

— A tako? . . . Ti si dakle posve zrela za nj . . . Dobro, dobro!

— Ta velim vam, da ne mogu bez njega živjeti . . .

Više puta umješao se u ove razgovore i Niko, Marijin otac, te bi obično kao kućegazda znao reći:

— Daj, svršimo već jednom, Kato! prikričao bi oštrije svojoj ženi. Ja se bolje razumijem u te stvari nego ti. I ja, kad sam bio mladićem, rado posizah za čašom vina, rado sjedoh uz dobru družtvenu večeru, a nisam štedio niti onda, kad je trebalo i veće svoto potrošiti, samo da se proveselim. Pa ipak, reci mi malko, sasvim tim, što su ti tvoji roditelji, kume i susjede neprestano prorokovnte samo crnu nesreću, ako se udaš za tobožnjega razuzdanca kakav sam bio ja; reci mi, u čem se možeš na me potužiti kroz tolike godine našeg braka?

— U ničem, ali ti si bio drugčiji, nego li Pavao . . .

— Dakako, jer ja sam bio smedje kose, a on je crne . . . Daj, daj, pusti to! U dvadeset i šestoj godini svi smo jednaki. Ili ćeš, da mladić zdrav, živahan,

gacije, u kojih se o njem još razpravljalo nije.

Već dosad dale su one rieči povoda burnim prizorom i oštrim izjavam, na sastancih i u novinah češkoga naroda. Što će još sliediti — vidit ćemo.

Medju tim značajno je, da se, kako neke novine pišu, poljski i konservativni odaslanici nisu sporazumili s Plenerom i drugovi za izključenje Mladočeha iz financijalnoga odbora; a raduje se svaki pravi Slovenac i Hrvat, što je čestiti gospodin Pfeifer, jedini prisutni odaslanik slovenskoga i hrvatskoga naroda, izjavio, da neodobrava izključenja zastupnika češkoga naroda iz financijalnoga odbora. To bijaše zaista mužka rieč na pravom mjestu. Evala mu!

Pogled po svietu.

U Trstu, dne 31. maja 1893.

Austro-Ugarska. U subotu o podne primio je kralj delegacije, i to ugarsku o podne, a austrijsku u jedan sat po podne. Na pozdrav predsjednikov odgovorio je kralj ovo: S iskrenim zadovoljstvom primam vaše uvjeravanje vjerne odanosti, te vam izričem za to moju srdačnu hvalu. Tek malo je mjeseci proteklo, što su delegacije bile na okupu. Politički položaj nije se u to vrieme ni malo promienio. Naši vrli prijateljski odnošaji sa svimi vlastmi nepromienjeni su, isto tako nisu oslabile druge okolnosti za dalnje obdržavanje mira. S druge strane nije se položaj promienio ni u tom, da moja vlada u interesu sigurnosti i podpune vojne spremnosti monarhije smatra svojom dužnosti, da provodi sustavni dalnji razvoj, organizaciju i spremnost vojske kano i ratne mornarice. — U predloženih vam osnovah nastojala je ratna uprava udesiti svoje zahtjeve za vojsku i mornaricu, koliko joj dopušta financijalno stanje zemlje. Ovi zahtjevi imadu svrhu, da se razvije u svih strukah i ojača vojna snaga, što je već toliko godina priznato kao neobhodno potrebno, a pri tom je uzimat obzir, da se uzčuva ravnovjesje u državnom kućanstvu, što se postizava time, da se tereti razdieljuju na iduću godinu. Taj postupak obrazložen je i protumačen u proračunu za buduću godinu. Izdatci za upravu Bosne i Hercegovine pokrit će se i ove godine sa prihodi tih zemaljah. — Uvjeren, da ćete se latiti izpitivanja predloženih vam osnovah patriotičkom revnošću, želim najbolji uspjeh vašemu radu, te kažem vam: dobro došli!

Austrijska delegacija izključila je na predlog njemačkih liberalaca mladočeske delegate iz svih odbora. Radi toga nastalo je u Českoj veliko ogorčenje, te se očekuje burnih sjednicah u delegaciji, jer će mladočeski delegati još oštrije navaliti na nutarnju i izvanjsku politiku Austrije. Mladočeski delegati odklonili su poziv, da prisustvuju običnom primanju na dvoru.

U Hrvatskoj proganja vlada u novije doba bezrazložno urednike i suradnike opozicijonalnih novina. U zatvoru bijahu naime radi tiskovnih tobož prekršaja urednik i jedan suradnik „Obzora“, koji bi imali doći po tiskovnom zakonu pred porotu, nipošto pred redoviti sud. Žalostan je to dokaz za tamošnje odnošaje, kad vlada hvata za takovimi sredstvi, koja ne mogu donieti nikomu povoljnih posliedica.

Crnagora. Javili smo u zadnjem broju, da se je knez Nikola zaputio preko Austrije u kupelji, a sada javljaju iz Cetinja, da se odputio za inozemstvo i knežević Danilo sa dviemi sestrami.

Srbija. Ovaj čas vrše se izbori za narodnu skupštinu. Radikalna ili vladina stranka izaći će bez dvojbe pobjedonosna iz izborne borbe. Vodstvo radikalne stranke preuzeo je ministar Dokić mjesto Pašića, koji bijaše imenovan poslanikom u Petrogradu. Kraljica Natalija vratiti će se u Srbiju čim bude po skupštini ukinut zakon o njezinu progonu.

Bugarska. Narodna skupština odobrila je vladinu zakonsku osnovu o promjeni vjeroizpoviesti bugarskoga prieslolonasliednika.

Italija. Kako se je predvidjalo, preustrojilo se talijansko ministarstvo tako, da je kralj imenovao novoga ministra pravosudja, dočim su pridržali svoje listnice ostali ministri.

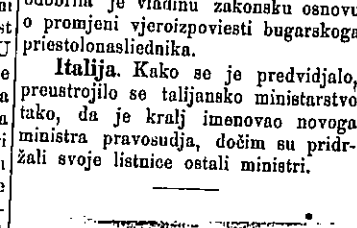

Franina i Jurina

Jur. Znaš Frane, da će prvi dan miseca početi pošta hoditi iz Kaštelira u Gedić?

Fr. A ki će biti poštiljun i maeštro od pošte?

Jur. Vero Moro će biti maeštro, jer je to lahko delo, a njegov prijatelj Lakodelac bit će poštiljun. Namisto konji će upregnut one dva tovara, ča su na dar dobili u Vižinadi, kad su podeštata balotali, i taku neće imat potribu trumbeto.

Fr. Po moje uho, sam čuja, da su ga i za tovare kojenali, kako i za junce, kad su deputata balotali.

Jur. Pravo su učinili! Ne merita drugo, nego da mu šior Tomažo pošalje baštu, a šior Beneto podrepnicu.

Fr. Do mala će ga grda tukuti: — ter znaš, da ki gospodi u mladosti služi, u starosti pogine u špitalu.

* * *

Fr. Pul Široli da se je našla peršona, ka napučuje ljude, da se ne zapišu va zadrugu, zač da su njin prifalili neki beći, ter da je valja vrnut.

Jur. Ako je ta peršona ženska glava, ni njoj ča zamerit; ako je pak mužka, neka se obrije, neka pusti po žensku vlasi rast i neka borhane obuče.

Fr. Ma ga nebi ni žoni otolo.

Jur. Ter bi malemanj pravo imelo.

* * *

Fr. Dunke imaju sada funtanu na Voloskom?

Jur. Da imaju dve ali tri pravo in ordine.

Fr. Kade to?

Jur. Jednu — staru — na kantune pul kafoturije, drugu novu na kantune pul žandarmarije, a trotu negde dole na staroj ceste.

Fr. Ma pur nisam ja to osorval.

Jur. Nezameri dunke, tvoj nos niš nevalja, ali je zaštupan kako i nekem drugem.

Različite viesti.

Imenovanje. C. k. poštanski oficijal u Gorici g. Fran Loban imenovan je kontrolorom kod c. kr. pošt. ureda u Puli. Čestitamo!

Prve krune „Bratovščini hrvatskih ljudi u Istri“ darovaše: Mirko i Ernesta Jelušić u Kastvu 2 kr.; Frano Dukić, trgovac u Kastvu 2 kr.; Frane Šepić, trgovac u Rukavcu 1 kr.; Josip Vodička, kapelan u Rukavcu 1 kr.; Josip Sušanj, trgovac u Kučelih 1 kr.; Frano Slavić, bačvar na Ricci 1 kr.; Bole Josip, predsjednik planinskog družtva na Sušaku 10 kr.

Izim toga darovaše „Bratovščini“ gdja: Paula udova Bachman u Bistrici 5 for.; Vjekoslav Spinčić u Boču, mjesto vienca na prerani grob rodjakinje mu Nikice Karlavaris 5 for.; Istarska posujilnica u Puli 10 for.; Schiffrer Ivan, duhovni pomoćnik u Hrušici 5 for.; rodoljubi u „Citaonici“ Mihotići sakupili 12 for. 20 nvč.; Dionička štedionica u Križevcih 25 for.; Jurinčić Franjo u Gorici za pet razprodanih iztiskaka „Pozdrav istarskog Hrvata“ 5 for.; D. Jos. F. M. sabrao u Barbani na prijateljskom sastanku 6 for. 35 nvč; Jakov Dminić, upr. župe u Valunu sakupio u družtvu svećenika 7 for 53 nvč.; Ljudevit Suva u Osjeku 2 for.

Izbori u Trstu. U ponedeljak započeli su u gradu Trstu izbori za IV. izborno tielo. Tri stranke postavile su svoje kandidate, t. j. stranka liberalna ili progresa, zatim konservativna ili vladina stranka i naša ili slovenska stranka.

Naša stranka odlučila se na taj korak u zadnji čas, pošto je većina birača na skupštini u petak pred izborom izjavila, da se ima postaviti kandidate, jer da nebi mnogi birači inače pošli glasovati. Učinjeno bijaše to boz ikakve nade na uspjeh već jedino radi toga, da se započeme birače vježbati i u gradu Trstu za buduće izborne borbe, kad budu imali naši birači odlučivati o sudbini liberalaca il konservativaca u IV. tielu. Naši kandidati zadobili su svi okolo 70 glasova, jer su mnoge naše birače provarili konservativci tim, što su njim poslali pred samim izborom slovenske pozive sa glasovnicom, na kojoj bijaše ubilježeno šest konservativnih kandidata. Ta vriedna družba služila se je i inače nečistimi sredstvi proti našoj stranci, varajuć svakojako naše neizkusne birače. Na taj način odvratila je najmanje 100 glasova od naših kandidata pokazav tim, da se nesrami nikakva sredstva samo da dodje do pobjede. Nu konservativna stranka propala je uza sve to tako grdno, da toga nije niti u snu nijedan njezin protivnik očekivao. Ona je uza sve spletkarije, uz moguću pomoć i bogata sredstva dobila za svoje kandidate promjerno samo okolo 200 glasova.

Liberalna ili stranka progresa pobjedila je upravo sjajno. Njezini kandidati dobili su od 820—916 glasova. Izabrani bijahu najradikalnije osobe to stranke. Glasovalo je u svemu 1217 birača, dočim je svih birača u tom tielu njeito preko 1450.

Glasilo konservativne stranke „Il Mattino“ baca krivnju radi „sjajnoga“ pada svoje stranke na nas Slavene, koji da smo glasovali sa liberalci proti konservativcem. „Il Mattino“ donaša danas priobćeno, priposlano pol. družtvom „Edinost“, kojim se njegovo izkrivljivanje izpravlja.

Za III., II. i I. izborno tielo preporuča naše političko družtvo „Edinost“ naćim biračem, da glasuju bielimi ili čistimi glasovnicami. Očekujemo, da će se naši birači odazvati tomu pozivu „Edinosti“.

U III. tielu birati će se sutra u petak. U tom tielu nada se konservativna stranka pobjedi.

Iz Buja pišu nam 28. t. m.: Vaša viest o protiaustrijskoj demonstraciji u ovom talijanskom gnjezdu upriličena prigodom srebrnog pira talijanskih kraljevskih supruga, bijaše posve istinita. Demonstracijah bijaše i više, ali se je kojeśta zabašurilo, kako se je s neke strane u obće sve zabašuriti htjelo.

Medjutim moralo se postupati proti demonstrantom, jer se je već i sam puk počeo smućivati i buniti. I tako bijahu uhvaćeni i zatvoreni sliedeći kolovodje protidinastičke demonstracije: Fabrizio Bonetti, Eugenio Piccoli, Vittorio d'Ambrosi, Giov. Batt. Miani, Biagio Antonini, Nicefero Toppolato, Nicolò d'Ambrosi i Antonio Mazzari. Tršćansko novine pišu, da pripadaju te delije najboljim talijanskim družinam Bujah. Čekamo, da nas o svemu tomu bolje poduči porečka „baba“.

Iz Gorice brzojavljaju, da je vlada privremeno obustavila dalnje izdavanje lista „Il Rinnovamento“ koji bijaše izvrstno uredjivan, a pisao je u slavenskom duhu.

Pravo javnosti podielilo je ministarstvo bogoštovja i nastave četverorazrednoj pučkoj školi kod sv. Jakova u Trstu, što ju uzdržaje naša družba sv. Cirila i Metoda.

Iz Malog Lošinja pišu nam 21. maja. Na čast istine i radi nepristranosti blagoizvolite, velecienjeni gospodine uredniče, ustupiti mi nješto prostora u dičnoj „N. S.“, da odbacim od sebe, a doneklе i od Vašega lista, koji nije vičan lagati, napadaj Don Giovannina od Suska, koga smijemo pitati sliedeće:

1. Tko je pisao velecienjenomu popu Ž. *), kad je imao doći ovamo: „Ako ćeš dobro živjeti u Lošinju, čuvaj se čitaonice?“

2. Tko drži „Matice“ rodjenih, vjenčanih, umrlih itd.“ u talijanskom jeziku i tko u tih „Maticah“ piše prezimena talijanskim pravopisom, n. pr.: Mattossich, Mircovich, Scrivanich, Bussanich itd.?

3. Prije njegovoga dolazka na Susak jeli tko držao „Matice“ u hrvatskom jeziku i hrvatskim pravopisom?

4. Tko je do moje viesti u br. 18. „N. S.“ pjevao često latinski sv. misu u dan radotni, u polublagdano 4. aprila, 6. febrara itd. svečanu sv. misu na imendan Njeg. Veličanstva?

5. Tko piše talijanski istim seljakom na Susku, a ovdje obćini, koturskomu satničtvu?

6. Tko je lani diolio listiće vazmenoga pričešćenja, koji doslovce glaso: „Uzmite i blagujte, ovo jest tilo moje. S. Mat. na pogl. 26. — Pričest Vazmena. — Na Suśku 1892.“, a tko je ove godine one, koji doslovce glaso: „Sanctum Paschа — In Ecclesia Curatiali Sansigi — A. D. 1893.“?

7. Tko je dne 17. marča t. g. u 10 sati u jutro gospodinu brzojavnomu činovniku S. B. na pozdrav „dobro jutro“, odgovorio „buon giorno“?

Eto, to su glavne točke naše viesti od 30. aprila; na podrediene i na nove osvrnuti ćemo se do potrebe, ili budemo li izazvani. Kad nam Don Giovannin bude čisto i jasno odgovorio na gornje upite, onda će se vidjeti tko laže i tko je klevetnik. Ako je sve istinito, što pitamo, a o tomu govore pismeni dokazi, koje Vam šaljemo na uvid, te svjedoci, koju za sada nećemo da imenujemo, jer izbjegavamo osobe, a one, koje danas natuknusmo, neka nas ne objedjuju zbog indiskrecije; ako je sve to istina, pitamo: jesu li stvari u našoj viesti od 30. aprila „izmišljena pomanjkanja bilo političke bilo crkvene“?

Na Don Giovanninovo priobćeno u br. 20. „N. S.“ mi se ne ćemo daljo osvrtati, jer ne kaže ništa konkretna i ako komodno veli: „ja pobijam sve“, a nećemo ni s toga, jer se upušta u prostaštvo i uvrieđe, te odaje ne najfiniji odgoj. Mi ga na tom putu nećemo sliediti, nego ćemo mu doviknuti: ne tko, već što, non quis sed quid.

U ostalom zamjeramo Vašoj dobroti, velecienjeni gospodine uredniče, što sto stupce svoga uglednoga lista otvorili ne za izpravak, nego za uvriedu čovjeku, koji za narodnu zgradu nije doprinieo ni zrna proiska, a nije mu žao imati na razpolaganje i cienjenu „Našu Slogu“ i poreču „babu“, a najviše puljskoga „Oslića“, koji ga dapače hvali. Mi no bjožimo od objektivne polemike, niti nam je žao, da se za takovu dade cieli prostor „N. S.“ makar i političkomu protivniku, nego zamjeramo, što u uredništvu nije bilo klaštrinca nizkih napadaja i uvriedа, koje nemogu ništa ni razjasniti ni pobiti.

(Tiskali smo poznato „Priobćeno“ veleč. g. I. Žica u cielosti i bez popravaka, jer bijasmo, kaošto jesmo i danas osvjedočeni, da se je onim najbolje sam odsudio. Dopustismo mu naime, da izreče sam nad sobom osudu. Tà mi poznamo sve istarske Hrvate u dušu, bilo iz osobnih dotičaja, bilo iz njihovog rada. Zar može biti „istarskim“ Hrvatom, Istran, svećenik, koji služi u Istri, a koji ne čita glasila tih Hrvata? Op. urod.)

Irredentistička demonstracija. Prije osam mjeseci bijaše u Trstu osudjen djak po imenu Mauro radi irredentističkih iz-

---

svršivši svoj dnevni posao, posjeti svoju zaručnicu, pak da zatim ide odmah u postelju? A liepe li mi takove mladosti! Dapače je dobro, da jedan prije nego se oženi, prodje svoju slabu stranu, jer ako se to ne zbude prije, sbiti će se kašnje, kad je vezan, pa onda tim gore.

— Pravo imate otče! — uzkliknula bi Marija sva vesela. — Pavao je dobar, on će me poslušati.

— Dobro, vidjet ćemo, tko će imati pravo.

— Al zašto si tako tvrdoglava?

— A zašto ste vi tako sliepa?

— Sliepa?

— Dakako! Jamči li vam Pavlova prošlost za njegovu budućnost? Kakav je to čovjek, koji će si dovesti ženu prije, nego li je osjegurao uzdržavanje sebi, supruzi i djeci, koja će se roditi. Takva čovjeka može se nazvati nitkovićem, ludim divjakom, koji pomnožava broj siromašnih i trpećih na zemlji. Bolje je reći: tužan ja, nego: tužni mi!

— A dakako, tebi su uvjek rečenice u ustih.

— Ali draga majko, ako bi svi tako mislili, kako vi, malo po malo nestalo bi ljudi.

— To bi bilo dapače veoma dobro, jer bi bilo toliko milijuna manje nesretnika, koji sada trpe na ovoj zemaljskoj kori . . . Tako mislim ja. U ostalom, činite, što hoćete. Ja zadovoljna nisam; ali se uzprotiviti neću toj ženitbi, jer ne želim slušati više vaših prigovorah.

(Sliedi.)

*) Pop Frane Žic, katehota u Lošinju, kad je iz Novezinah bio premješten. Op. Urod

kaza na osam mjeseci zatvora, iz kojega je neki dan pušten na slobodu. Iz Trsta odputi se Meuro u Turin, a tu ga je množtvo, kako odanle javljaju, dočekalo velikim uzhitom, te ga u slavlju provozilo kroz grad. U ime množtva pozdravio ga je govorom urednik lista „Gazetta del Popolo“. Liepih li nam saveznika!

Dva jubileja. Ljetos navršuje se 50 godina, što je zauzeo svoje naravsko mjesto hrvatski jezik u hrv. saboru, a 10 god. što je hrvatski zastupnik Istre progovorio u Poreču prvi put u hrvatskom jeziku. Od tada ori se neprestance naš krasni jezik u jednom i drugom saboru, odakle ga nećeo više nikada iztjerati nikakva sila ili spletka.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri priposlao nam je iz Zadra prvu krunu naš zemljak i mladi naš pjesnik g. Rikard Katalinić Jeretov. Živio!

Iz Kastavske občine pišu nam dne 29. t. mj.: Javila je u svoje vrieme cienjena „Naša Sloga“, da se je u našem Kastvu ustrojilo „Dobrovoljno vatrogasno družtvo“, komu je svrha bezplatno priskočiti bližnjemu na pomoć u nesreći od požara. Kako se vidi, velekoristno je ovo družtvo. Hvala Bogu, da su se u gradu maknuli, jer je takovo družtvo od obće koristi i potrebe. Nu tako ne misli svaki kod nas. Čuju se često glasovi proti ovomu koristnomu družtvu. Neki nabrajaju, da je u kastavskoj občini sasvim nepotrebno, jer da i tako u njoj su riedki požari; jednu godinu da izgori u Brgudu po jedan skadanj, drugu godinu u Studeni stog siena, treću u Klani kakova slamnjača itd., a u Kastavščini po njegovom računu užge se štogod svake pete godine. Kamo sreće da je na njegovu! Al slabi su ti računi, kumiću moj dragi. Ono, što se ne dogodi u pet godina, moglo bi se dogoditi jednoga dana. I vrč ide na vodu, dok se ne razbije.

Veli se takodjer, da ljudi znadu sami gasiti. Zlata ti ova vriedi, al samo onda, kad gori kakva kućica na samini, gdje ju ljudi pogase, ili se sama ugasi, jer zidovi nisu slama. Ali kada bi se usried sela užgala veća kuća, neznam što bi onda radio puk sa svojimi kabli. Dočim vatrogasci su izvježbani i imadu zato potrebito orudje.

Čuo sam takodjer govoriti ljude iz sela: Što će nam vatrogasci? Dok bi oni došli u naše selo, moja bi kuća bila već prah i pepeo.

No valja ti ova kume. Kad bi tvoja kuća gorila, možebit da bi i izgorila prije, nego iz Kastva u vaše selo dodju vatrogasci. Ali bi oni mogli osloboditi druge kuće, pa moguće i cielo selo. Mnogo bi učinili, kad bi spasili jednu jedinu kuću u selu, da barem jedan kmet ostane pod svojim krovom. Sjeti se kume Vranokračina. Prošle godine izgorilo je tamo okolo 25 kuća. Pa i tamo je bilo ljudi, koji su gasili, al malo su očuvali.

Govori se još, da će ovo družtvo koštat občinu mnogo novaca. A ja velim, ni novčića više, nego je samo slavno občinsko zastupstvo odlučilo za ove svrhe.

Kasno bi svršio, kad bi htio pobiti sve netemeljite prigovore proti družtvu. Nadam se, da će doći vrieme, kad će i protivnici vatrogastva otvoriti oči.

Stara je rečenica: Svaki početak je težak. Tako je i sa ovim družtvom, tim više, što neima nikakva imetka, već se jedino osniva na darovih i podporah. Stavljamo na dušu svakomu rodoljubu, da ovo velekoristno družtvo podpomogne bilo sbrom ili tvorom. Darovi se dragovoljno primaju, pa bili i maleni. Rado se primaju i podupirajući članovi, koji na godinu plaćaju: I. reda 6 for., II. reda 3 for., a III. 1 for. 50 novč. Zaista malo su ovo svotice, ali i s malim se do velikoga dodje.

Kad bude ovo družtvo imalo više dohodka, namjerava se ustrojiti podružnice, kako je već ustrojena u Sv. Mateju, takodjer u Rukavcu, Jurdanih, Zametu i drugdje, da se naša liepa Kastavčina očuva od možebitne nesreće ognja.

Ajde dakle Kastavci! Svatko od vas neka posegne u svoj žep, pa prema svojoj mošuji neka pomogne ovo naše mlado družtvo, komu je velekoristna svrha: bezplatno priskočiti bližnjemu u pomoć proti ognju, koj je već mnoge i mnogo bacio na prosjačku palicu.

Lov na djecu. Javljaju nam izpod Učke, da su dva Rumunjca inozemca iz Rumunjske sa malim prekinućem kroz 15 danah agitirali u Sušnjevici za rumunjsku školu, kojoj se pučanstvo kao nepotrebnoj i škodnoj iz petnih žilah protivi.

Bilo je tim tudjincem sasvim slobodno loviti ondješnju djecu, da jih odvedu sobom u rumunjsko robstvo. Nalovili šestero djece, 4 dječaka i 2 djevojčica. Ali hvalevriedno riečko redarstvo pomrsi jim račune ter oslobodi zarobljenu djecu. Tako Rumunjci odoše sramotni, a mi njim želimo, da se nebi vratili nikad natrag.

Pučanstvo je radi te bezdušne i smradne agitacije silno uzrujano, te nemože pojmiti, što se dozvoljava tudjincem uznemirivati naše mirno i vriedno domaće pučanstvo te narivati mu rumunjsku školu, koja bi jim bila nepotrebna i škodna, a odvraćati ga od škole hrvatske, koja mu je potrebita kao sviotlost sunca i za koju ono jur toliko godinah prosjači. Zar neznaju oblasti, da se tom rumunjskom agitacijom kvari pučanstvo, drma vjerom u Boga i cara, te širi nevjerstvo?

Ono čestito pučanstvo hvali puno hvalevriedno riečko redarstvo, što je vršeć svoju dužnost, prepriečilo drzovito odvedenje u sramotno sužanjstvo nedužne dječice.

Konačno pitamo: zar si nije mogao tko drugi tu zaslugu steći? gdje bijahu naše oblasti; što radi občina, gdje bijaše politička oblast, zar neima žandarmerije, da na put stanu trgovini sa nevinom djecom? Jesmo li medju divljaci ili e Europi, u pravnoj i prosvietljenoj državi?

Gospodo zemaljski i državni naši zastupnici, zapamtite si ovo!

Iz Dobrinja pišu nam 26. t. m.: Novosti ovud neima osobitih ako ne, da su nam pred vratima občinski izbori, za koje su već izložene listine. Nu buduć da je ova občina čisto narodna, zato tu o kakvoj borbi nemože biti ni govora. Dosadanji naš načelnik Barbalić pokazao se u ove tri godine posve kao čovjek na mjestu, komu je ležala na srcu jedino obća korist, te s te strane uživa obće štovanje, nu buduć da mu njegovi privatni poslovi nedopuščaju baviti se toliko občinom, stoga težko da će već primiti tu čast.

Ovih nam se dana Bog smilovao obilnom kišom, koju smo tako željno očekivali. Žito poradi suše zaostalo, te se jedva diglo iznad zemlje, stoga će biti slaba žetva. Medjutim grozdja nam se pokazala ljepota, te očuva li ga Bog, nadoknadit će bar ono siromašnomu težaku trud. Ljudi škrope, al ne svi, jer kao što se lanjske godine nije pokazala peronospora, vele, da nisu škropili ni lani, pak da im je bilo svejedno kao i onima, što su škropili. A takve dakako, da je težko o protivnom osviedočiti. — I voća ostalo baš u obilnosti. Sad pošto se je namočilo, ljudi se žure sa sjetvom kukuruza, pošto su poradi suše morali do sada čekati.

O uspjehih izbora obaviestit ću Vas nakanadno.

Iz Lovrana tuže nam se opetovano, da se c. kr. namjestničtvo u Trstu nemože nikako odlučiti, da već jednom razpiše natječaj za mjesto tamošnjega liečnika iz fondacije blagopokojne braće Schmelzera, o kojoj smo u svoje vrieme u našem listu obširnije izviestili. Tamošnje pučanstvo, koje si je sviestno prava te blagodati, postalo je tako nestrpljivo, da danomice napastuje ovršitelja oporuke generala Schmelzera, odvjetnika g. dr. Minucha na Volekom, koji, neimajuć u tom nikakve krivnje, nezna se kako izgovarati i obraniti to neprotumačivo otezanje c. k. namjestničtva, već tješi ljude tim, da kad će pute napraviti, da će onda i doktor doći.

U koliko je nam poznato, vuče se ta stvar lih i jedino po volji namjestničtva već više godina, i zapinje samo u Trstu, jer niže instancije su bile odmah riešilo pregovore i već su odavna sve ovršile, da se moglo već davno i davno taj natječaj razpisati. Već je 4. godina izmakla što si oto visoko namjestničtvo otimlje zaslugu, da to životno pitanje po tamošnje vriedno pučanstvo još sveudilj konačno riešeno nije. Ta bezprimjerna sporost budi faktično opravdano sumnju na sva moguća nagadjanja, koja nebi mogla biti baš nevriedna osobitog obzira i uvaženja, a izim toga jasan je dokaz, kako se radi sporo ondje, gdje je to štetno za siromašne al čestito pučanstvo, komu se tim nedade eto uživati ni blagodati plemenitih zakladaca, čiju su intenciju jur 4 godine toli nepietetno mimoilazi. — Poznato nam je iz posve dobroga izvora, da na to mjesto čekaju dvojica vrlo čestitih liečnika, kojimi bi se ponosio i svaki velegrad, koja bi bila tamošnjim žiteljem prava sreća; prijatelji, jer su muževi vriedni i ozbiljni, al vrlo prijazni, koji bi konačno većim dielom iz ljubavi proma narodu žrtvovali se u onom kršu, samo da nam i ona šačica naroda duševno i tjelesno napreduje. Uprav već stoga razloga moralo bi se otvoriti čim prije natječaj, da prestanu kojekakve glasine, koje nemogu podignuti ugled ni pojedincem ni oblastim. Obično se obćine sile, da si pribavo čim prije moguće liečnika, kako to i zakon propisuje, pak nam je upravo nepojmivo, zašto se toliko u predstojećem slučaju sa otvoranjem natječaja zateže. U interesu onoga vriednoga pučanstva želimo iskreno, da se tada njegda natječaj za liečnika razpiše, jer znamo, da tomu već davno ništa već ne stoji na putu. Bilo bi pravo i Bogu drago, da onaj puk jedanput ipak dodje do užitka svojih prava, koja su jasno izražena na zakladnom listu plemenitih blagopokojnih zakladatelja! Da vidimo!

Naša trgovačka mornarica: Doznajemo, da je ministarstvo trgovine naredilo središnjoj pomorskej vlasti, da preuzme odmah shodno izvide o stanju trgovačke mornarice Trsta, Istre, kvarnarskih otoka i Dalmacije, te da prikaže dotične predloge za unapredjenje pomorskih interesa. Ministarstvo bi bilo sklono, da pruži pogodnosti glede poreza i plovitbenih nagrada. Odnosne zakonske osnove, kažu, bit će prikazane zastupničkoj kući carevinskog vieća u Beču, dojdućeg jesenskog zasjedanja. Bog dao, bilo tako!

Gundulićeva svečanost. „Zagrebački gradjanski odbor za putovanje u Dalmaciju“ razašilje sliedeću okružnicu:

Dne 26. lipnja ove godine odkriva se spomenik najvećega hrvatskoga pjesnika Ivana Gundulića u staroslavnom Dubrovniku.

Na toj slavi treba da budu zastupani svi hrvatski krajevi, da se što više uzveliča pjesnik velikan.

Eto prilike svakomu Hrvatu, da se nadivi i krasnoj Dalmaciji, a sve u što kraćem vremenu i uz malen trošak.

U tu svrhu sastalo se više rodoljuba u odbor, koji će najmiti jedan od najvećih i najudobnijih parobroda austrijskoga Lloyda na sedam dana.

U to vrieme prisustvovat će se slavi u Dubrovniku, a na povratku razgledat će se najznamenitiji krajovi i gradovi Dalmacije, kao Boka Kotorska, Lokrum, Split, Solin, Trogir, Šibenik i Zadar.

Na čitavom putu imat će putnici stan i cielu obskrbu na samom parobrodu.

Cieli put amo i tamo po moru stoji 65 for. za jedno osobu.

Prijave za put šalju se gosp. Franji Arnoldu, predsjedniku hrvatskoga pjevačkoga saveza u Zagrebu, ili gosp. Cezaru Akačiću ljekarniku na Rieci.

Tko hoće da putuje u slavni Dubrovnik, neka se prijavi najkasnije do 8. lipnja o. god., te neka izvoli točno i jasno podpisati svoje ime i poslati svotu od 35 for. jednom od spomenute gospode. Ostatak platit će se prije nego se zaplovi iz Rieke.

Parobrod kreće iz Rieke dne 24. lipnja o. g. u 10. satih prije podne, u vraća se na Rieku 30. lipnja na večer.

Ako se do 8. lipnja ne prijavi dovoljno putnikah, vratit će se uplaćeni novac strankam. Isto tako vratit će se novac onim, koji bi se prijavili, pošto bi sva mjesta bila na parobrobu zapremljena.

Potanji program puta dielit će se na parobrobu.

Tko želi da sazna potankosti o putovanju, neka se izvoli obratiti na koje god hoće uredničtvo zagrebačkih dnevnika, ili na gg. Franju Arnolda, Franu Folnegovića u Zagrebu ili na g. Cezara Akačića na Rieci.

Hrvatske crkvene knjige. Kako je poznato, naložio je veliki papa Lav XIII., da se opet tiska glagoljski misal za porabu Hrvatom, koji se služe u bogoslužbi glagoljicom. Tih glagoljskih misala bilo je tiskano 300 iztisaka. Od tih razprodano je preko 250 iztisaka, te ih neima više ni 50 za razpačati. Ovo je najsjajniji dokaz kako bijaše neobhodno potrebito, da se tiska novi glagoljski misal, jer ga je naše svećenstvo veselo i obječuće prihvatilo.

Istotako imade do mala izaći u novom izdanju hrvatski obrednik (ritual), koj se jurve za novo izdanje pripravljen nalazi u Rimu. Za toliku milost i susretljivost dužni su Hrvati slavno vladajućemu poglavaru sv. naše crkve, velikomu Lavu XIII. mnogo zahvalo.

Crnogorski knez Nikola i hrvatski književnik. Hrvatski rodoljub i književnik g. dr. Stjepan pl. Miletić bio je na 18. maja kod crnogorskog knoza. Knez ga je primio vrlo lieno i u razgovoru izjavio, kako goji iskrenu ljubav prama Hrvatom, da visoko štuje vladiku Strosmajera i kako ga boli, da se a neke strane podpiruje mržnju izmedj Hrvata i Srba.

Obći program proslave četiristogodišnjice „Obodske štamparije“. Prema našem proglasu o proslavi četiristogodišnjice obodske štamparije utvrdili smo sliedeći obći program: 1. Glavna će proslava biti na Cetinju i na Obodu 1^. i 15. julija. 2. Uz to sliediti će iz Oboda izlet preko ljekarske nahlje u Podgoricu i na Luklju, pa preko Skadarskoga jezera i Crnojevića Rieke povratak na Cetinje. 3. S Cetinja izlet na Lovćen. Sve će to trajati četiri do pet dana! Dan proslave odredjen je obzirom na brze parobrode, koji dolaze u Kotor su Senja, Rieke i iz Trsta. Radi olakšice putovanja od Kotora stajati će tu gostima na usluzi dva člana odbora. Umoljavaju se gosti, da svaki izvjesti odbor o svome dolazku najmanje deset dana prije proslave. Molimo sva uredničtva slovenskih listova, da izvole oglasiti ovaj program. Iz desete odborske sjednice

Cetinje, 26. aprila 1893.

Odbor za priredjivanje proslave.

Iz Ždrenja pišu nam 30. t. m. Riedki su glasovi odavle g. uredniče, a na žalost ni ovaj dannašnji nije nimalo utješljiv. Taj se tiče krnjenja naše svetinje u crkvi. Evo što je na stvari.

Odkad pamte najstariji naši ljudi obavljali su u našoj crkvi na Maslinsku nedelju crkveni obredi u hrvatskom jeziku. Sve pjesme i molitve pjevalo se tim jezikom. Dobro se sjećamo, da je to pjevao u hrvatskom jeziku pok. župnik Korušić. U tom ga sliedio do nedavna i sadašnji župnik veleč. g. Cvenkel. Nu odkad se počele nekoje talijanske podrepnice i šarenjaci uplitali i u crkvene poslove, gosp. župnik Cvenkel ukinuo je hrvatski pjev zamjeniv ga latinskim. Netreba mi iztjecati, da nerazumijemo niti jedne riečii latinski i kako je ta promjena na štetu vjeri i puku.

Radi to svojevoljne promjene pritužismo se g. župniku, koji je uslišao našu molbu, te opet upeljao hrvatsko pjevanje. Tako je trajalo njekoliko godina ali na žalost našu zapjevao je g. župnik rečeno nedelje ove godine opet latinski. Neznamo kako će opravdati to svoje postupanje pred Bogom i ljudmi.

Pjevalo se nadalje po nedeljah i blagdanih u našoj crkvi kod popoldašnjeg blagoslova „Častimo Te“, nu i to bijaše ukinuto pred koju godinu. Zadnji pjevali smo „Častimo Te“ kad je ovdje dielio presv. g. biskup sv. hermu.

Govori se, da g. župnik negui starodavni naš jezik iz crkve po svojoj volji, jer je i on rodom Slovenac, nego da ga na to silе šarenjaci i naše poturice, od kojih je ovisan.

Mi pozivljemo ovim g. župnika, da nam povrati ono, što bijaše naše u crkvi od davne starine, i da nam ne neotimlje našu toli milu nam svetinju jer je to proti nakanam sv. Otca i presv. biskupa. Ako pako g. župnik ne zadovolji svojoj dužnosti i našoj molbi, tražiti ćemo drugdje pravicu.

Najveća tiskara na svietu jest vladina tiskara u Vashingtonu. U njoj radi 3100 osoba, a potroši se na godinu 3,500.000 dolara. U toj se tiskari obavljaju svi tiskarski i knjigovežki poslovi za obje kuće kongresa, za razna ministarstva i uredo, te u obće za sve grane javne uprave. Lanjske je godine potrošeno 210.000 riznama papira, 24.000 funti mastila, 14.000 funti sapuna, 6000 funti konca, 40.000 funti ruske kože i drugo.

Književnost.

Knez Ivan, zadnji Frankopan na Krku. Nedavno je izašla izpod tiska knjižica s naslovom: „Knez Ivan, zadnji Frankopan na Krku. — Historično-narodna pripoviest. Napisao Ivan Mahulja, dobrinjski učitelj“. — Moramo priznati, da smo prvi put uzeli njekim strahom u ruke ovo djelce, koje je mladi pisac izdao vlastitom nakladom. — Početnik naići će na poteškoće i kad stane opisivati družtvo, u kojem se sam kreće, kud i kamo li pak težeg položaja po nj kad mora segnuti u davninu, kad mu je uroniti u čud, običajo i lica iz prošlosti, što sve zahtjeva obsežnjeg povjestnog znanja i razsudjivanja. Ne možemo i ne smijemo ustvrditi, da toga ne ima bar donjekle i u našeg pisca; velimo donjekle, uzev obzir na nedostatke, na koje smo naišli i koji su većim dielom oprostivi kod početnika, osobito ako jih sravnimo s dobrimi stranami ovog djelca, prod kojima oni prvi po gotovo izčezavaju. Nama se čini, da je pisac nastojao, da puno gradiva zbije u malo strana, a tim je mjestimice naškodio dijalogom, nestalo mu prostora, da življe prikaže, da opravda njekoje momente. U ojelini djelce je ipak uspjelo, to nije mala zasluga pisca, što je ovim putom uznastojao, da sačuva u srcih Krčana uspomenu na posliednjeg Frankopana, uspomenu, koja je već bila počela tinjati. Mi to djelce toplo preporučamo. Stoji broširano 50 nvč., to se dobiva kod g. pisca u Dobrinju (otok Krk) ili kod uredničtva „Naše Sloge“ u Trstu.

* * *

Svibanjski Ružičnjak. Pod tim naslovom izdao je u hrvatskom prievodu poznati naš pisac i prijatelj istarskih Hrvata, gospodin Ovjetko Rubetić, profesor velike realke u Zagrebu, krasnu molitvenu knjižicu, oprodieljenu za svibanjsku pobožnost puku i svećenstvu. Ta krasna knjižica stoji na poštarinom, tvrdo vezana, samo 45 nvč., te ju toplo preporučamo svim našim čitateljem. Najbolje će učiniti gg. naručitelji, da jedan izmedju njih iz jednoga mjesta za više njih naruči i to najmanje 5 knjižica kod pisca u Zagrebu.

„*Corso pratico comparativo per lo studio della lingua croata*", compilato da Vincenzo Danilo, professore presso l' i. r. istituto magistrale maschile di Borgo Erizzo, Zara, premiata tipografia di Pietro Jankovió 1893." Ovo je djelo sasvim praktično i vješto izvedeno, racijonalnim sustavom, te će dobro doći svim onim, koji hoće da se okoriste učenjem hrvatskog jezika. Mi ga što toplije preporučujemo našemu obćinatvu, osobito onim, koji uzgojeni u talijanskom jeziku, žele da nauče temeljito i hrvatski jezik, toli potrebit svakomu kod nas, koji hoće u bilo kojem zanimanju, da odgovori svojoj dužnosti i potrebam svoga zvanja.

Listnica uredničtva.

G. Z. Primili smo i od druge osobe glas od tamo, al ćemo nastojati, da se čuje i Vaš čim prije. Preporučamo se za unapried. Živili!

Gosp. I. D. Hvala na priposlanom; što bude moguće — učinit će se odmah. Živio!

Listnica uprave.

Uplatili su nadalje za „N. S." sliedeća gg.: I. A. Orlec for. 5. R. A. Dubašnica for. 2·50. Š. M. Rieka for. 5. J. M. Volosko for. 2. R. F. Zvoneća for. 5. P. P. Pula for. 2. S. I. Pula for. 4. R. M. Pomer for. 3. B. F. Boljun for. 5. K. A. Oprtalj for. 3. S. I. Bribir for. 14. Z. M. Osor for. 5. V. M. Rakovica for. 1·25. P. S. Ajelo for. 1. B. M. Juršići for. 5. M. M. Kastav for. 5. R. A. Lišnjan for. 7. Ž. L. Golagorica for. 2. K. M. L. Zvoneća for. 1. D. M. Zvoneća for. 2. Družtvo „Austria" Pazin for. 2·50 O. M. Cres for. 5. S. F. Buzet for. 2. U. I. Rovinj for. 1. S. dr. I. Opatija for. 10. S. P. Rieka for. 8. Z. A. Hum for. 1. R. V. Kastav for. 2. Z. V. Šumbrog for. 4. M. E. Zadar for. 5. Ž. I. Malinska for. 2. B. A. Karnica for. 2. E. A. Paz for. 7. M. I. Omiš for. 1. P. M. Medulin for. 2. J. J. Opatija for. 4. . I. Oprtalj for. 2. (Sliedi.)

Br. 1242.

Razpis natječaja.

Razpisan je natječaj za sistemizirano mjesto blagajnika mjestne obćine Pazin sa godišnjom plaćom od for. 550.

Natjecatelji imadu izkazati svoju dobu, austrijsko državljanstvo, svoje nauke, dosadanje službovanje, poznavanje hrvatskoga i talijanskoga jezika.

Osim toga imenovani blagajnik ima kod nastupa službe položiti kauciju od for. 600 u gotovom novcu ili vriednostnih papirih pupilarne sjegurnosti.

Molbe imaju se dostaviti podpisanomu do 24. junija 1893.

Obćinsko poglavarstvo

Pazin, 24. maja 1893.

Načelnik:

Dr. Dukić.

Bogat izbor

pečata od kaučuka i kovnih, jednostavnih i umjetničkih pečata za urede, razna urezivanja, kovnih tablica za stanove, kliše, tvoriva, velikih pečata za označivanje pošiljaka, monograma, crnila nezbrisivog za pečate itd. za najniže ciene. — Prodavači i agenti dobiju dobar popust. U pokrajinu idu pošiljke uz pouzeća.

G. BATTARA i dr.

TRST 52—52

ulica sv. Katarine br. 3.

Tvornica pečata i sličnih predmeta.

Krasne uzorce zasebnikom pošilja zastonj in franko.

Bogate knjige z uzorci, kakoršnih še ni bilo, za krojačo nefrankovano. Jaz no popuščam za 2½, ali 3½, goldinarjev pri metru, no dajem daril krojačom, kakor to dela konkorenca na račun zadnje roke, ampak imam le trdne in čisto cene, tako, da mora kupiti vsak zasebnik dobre in ceno. Prosim toroj zahtovati le moje knjige z uzorci. Svarim tudi pred pismi konkurence, ponujajočej dvakrat toliko popustka.

SNOVIJ ZA OBLEKE.

Peruvien in dosking za šastito duhovščino, pred pisane snovi za uniforme c. kr. uradnikov, tudi za veterane, ognjegasce, telovadce, livreje, sukna za biljarde in igralne mize, preprege za vozove, loden nepremočen za lovske suknje, snovij za prati, potne ogrtače od gld. 4-14 itd. — Kdor hoče kupiti vredno, poštenu, trajno, čisto volneno suknene blago, ne pa dobor kup cunje, ki so komaj toliko vredna, kolikor so plača krojaču, obrne naj se do

IVANA STIKAROFSKY v BRNU

24—24 (v tem Manchestru Avstrije) 24—16

Največja zaloga fabriškega sukna, v vrednosti ½ milijona gld.

Da pojasnim velikost in zmožnost izjavljam, da moja roka združuje največe izvažanje sukna v Evropi, izdelovanje kamgarnov, potrebščin za krojače in veliko knjigovezmico le za lastne namene. Da se prepriča o vsem tom, prosim slavno občinstvo, da si, kadar mu prilika nanese, ogleda velikanske prostore mojih prodajalnic, kjer ima posla 150 ljudij.

Pošilja se le po poštnem povzetju.

Dopisuje v nemškem, madjarskem, češkem, poljskem, italijanskem, francoskem in angleškem jeziku.

Drogerija

Arturo Fazzini u Trstu

Ulica Stadion 22. — Telefon 519.

Velik izbor mineralnih voda, sameljenih boja na ulju najfinije vrsti; crvene, žuto, zeleno, vlašjovo i crno po 28 nvč. kilo. Olovno bjelilo po 32 nvč. kilo; tuljno bjelilo najfinije po 40 nvč kilo. Osim toga velik izbor bojah za vodu i kistova svake vrsti po cienah, a kojimi nije moguće konkurirati.

Skladište glasovitog pokroplitolja od Kwizda (Korneuburger Vlohnährpulver) za životinje. Izbor mirodija, boja, lakova — skladište sumpora i modro galice za porabu kod trsja. Naručiteljem daje se brozplatna poraba telofona. 48—52

Drogerija

Augusta Rizzoli-a

ulica Malcanton br. 13 u TRSTU

skladište svieća voščanih, ljekovitog ulja, mineralnih voda, raznih crnila, boja i kistova, sapuna mirisavih i za pranje. 51—52

Adele Demarchi

via S. Nicolò br. 23, III. kat u Trstu

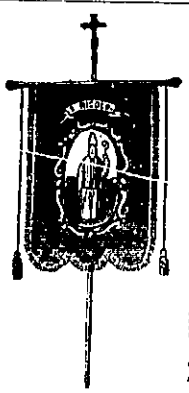

skladište i radionica crkvenih potrebočah.

6—3 Prima naručbe i dopisuje također hrvatski.

Veliki krah!

Zadnja razprodaja obstojeće zalihe!

Newyork i London nisu poštedili ni europejsko kopno, to bijaše jedna velika tvornica srebrnih predmeta prisiljena podieliti čitavo skladište uz veoma nizku odštetu radničke sile.

Ja sam pooblašten, da taj nalog ovršim.

Prodajem

dakle svakomu, bio bogat il siromak, sliedeće predmete uz samu odštetu od for. 6.30 (do sada for. 6.30), i to:

6 kom. najfi. stolnih nožova pravim engl. rezom.
6 „ amer. patent. srebr. vilica iz jednog kom.
6 „ „ „ „ žlica običnih
12 „ „ „ „ „ za kavu.
1 „ „ „ „ veliku žlicu za juhu,
1 „ „ „ „ „ „ mlicko.
6 „ englezkih Viktoria-tasa.
2 „ krasna svetnjaka za stol.
1 „ čajovnik.
1 „ fina posuda za cukar.

42 komada svega.

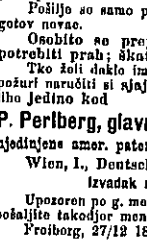

Svih 42 navedenih komada stojalo je prije 40 for., dočim su mogu sada dobiti uz najnižu cienu od 6 for. 30 nov. — Amerikansko patent-srebro jest skroz i skroz biela kovina, koja pridržaje boju za 25godina, zašto se jamči.

Za dokaz, da ovaj oglas nije

nikakva prevara

priobćujem nekoja od hiljada pohvalnih pisama i ponovnih naručba, koje sam primio o izvrstnosti i dobroti moje robe, te se javno obvezujem vratiti svakomu novce, komu nebi roba konvenirala.

Ukinjena marka.

Samo pravo, ovom ubilj ženo markom. Svi od drugih tvrdka oglašeni slični predmeti, jesu padrolani.

Pošilje se samo poštarskim pouzetjem ili za gotov novac.

Osobito se preporuča za čišćenje toga potrebiti prah; škatula sa uputom 15 nvč.

Tko želi dakle imati solidnu robu, neka se požuri naručiti si sjajnu garnituru dokle je zaliha jedino kod

P. Perlberg, glavno skladište i agent.

ujedinjene amer. patent-tvornice za srebrnu robu

Wien, I., Deutschmeisterplatz 2/1.

Izvadak iz zahvalnice:

Upozoren po g. med. dr. Bönischu, molim Vas, pošaljite takodjer meni jednu takovu garnituru.

Freiberg, 27/12 1892. Robert Hild, predstojnik postaje.

Pošaljite mi još jednu garnituru, ja sam sa istom zadovoljan, jer je preporuka vrudna.

Jarkovac 9/1 1893. Čedomir Petrov, nadučitelj. 3—3

Jedino družtvo pločara

Petar Levichnik i dr.

Osobiti ovršitelji radnja cementom postignuv u tom do sada svuda najbolji uspjeh, o čemu posjeduju mnogobrojne svjedočbe za izvedeno razno sustavo shodova, kamenica za bašće itd. itd. Izvadjaju cementiranje zidova, izvana to izvutra jamčeć za nepromočivost; nadalje bilo kakvo shodište u cimentu Portland za kamonjem bilo koje boje i mramora, obavljaju laštenje shodova to odstranjenje vlago i smrada. Izvršuju svaki popravak uz jako obaljeno ciono. Radnje obavljaju najvećom brzinom ovdje i u pokrajinah, Dalmaciji, Istri itd.

Za naručbe dosta je napisati dopisnicu. **Svaka radnja je zajamčena.**

U nadi, da ćemo biti radujami počašćeni kano do sada, bilježimo se sa štovanjem

Družtvo pločara

PETAR LEVICHNIK i dr.

Ulica Madonnina br. 21, I. kat, 52—50 vrata 11.

U radionici klepara

GIUSTO BIASUTTI

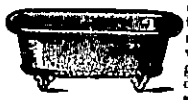

opunomoćenoga graditelja vodovoda u željeznih cievih **Via Barriera vecchia Trst broj 10** gradi i drži na skladištu kupelji u posudah, sa stolicom sa ili bez peći iz cinka čvrsto gradjeno, te izvadja i drugo radnjo kloparsko uz najniže ciono. Ilustrovani ceniki dobivaju se gratis. 51—52

Fran Epron

ulica Arcata.

Slikar znakova, svake vrsti grbova, dekoracija umjetničkih, slikanih stakala, drva, mramora i prozirnih slika. 52—51

Teodor Slabanja

Srebrnar u GORICI (Görz) ulica Morelli 17.

preporuča se preč. svećenstvu za izradjenje crkvenog posudja i orudja iz čistoga srebra, alpaka, mjedi, kano: **moštranca, kaleža** itd. po najnižih cienah u najnovijih i krasnih oblicih. Stare predmete popravlja, te ih u ognju posrebrni i pozlati.

Da si uzmognu i manje imućne crkve nabaviti raznih crkvenih predmeta, staviti će se na želju preč. gospode nabavljača vrlo povoljne platežne uvjete.

Ilustrirani cienik šalje franko.

Šalje sve predmete dobro omotane sa poštarinom franko! 24—11

Odlikovana zlato medaljo: Bruxelles 1892.

Najboljše sredstvo za

želodec

katero želodec in opravila prebavnih delov života krepča in tudi odprt život pospešuje, 21—25 je

tinktura za želodec,

katero pripravlja

Gabrijel Piccoli,

lekar „pri angelju"

v Ljubljani na dunajski cesti.

Cena 1 steki. 15 novcev.

Izdelovatelj razpošilja to tinkturo v zabojčkih po 12 stekleničic in več: Zabojček z 12 stekl. stane gld. 1.80; s 24 gld. 2.60; s 36 gld. 3.34; s 44 gld. 4.26; 55 steki. tehta 5 kg a poštno težo in volja gld. 5.26; 110 stoki gld. 10.30. Poštnino plača vodno naročnik.

Dobiva se v lekarnah v Trstu, na Primorskem, v Istri in Dalmaciji.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2½%	30-dnevni odkaz	2½%
8- „	2½%	3-mesečni „	2½%
30- „	2½%	6- „ „	2½%

Vplačevanja avstr. vrednostnim papirjem, katori se nahajajo v okrogu, pripozna se nova obrestna tarifa na tomolju odpovedi od 17. in 21. odnosno 12. junija.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2½ na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Trapavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, Ljubljana, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškov.

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—9 pri odbitku 1% provizije.

Predujmi.

Sprejemajo se vsakovrstna vplačila pod ugodnimi pogoji.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vredností obresti po pogodbi.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnom cursu.

Trst, 1. aprila 1893 11—24

Ljekovi za životinje.

Prokušani tovljeći prah za životinju, za konje, ovce, rogatu marvu i krmke, upotrebljuje se skoro 40 godina najboljim uspjehom većinom po stajah, ako životinja neće jesti, slabo prebalvja; poboljšava mlieko te po njoj kravo daju više mlieka. — Zamot sa poučnim navodom vrieli samo 50 nč. 5 zamota sa poučnim navodom samo 2 for.

Cviet za konje. Najbolja mast za konje, pomaže kod pretegnuća žila, kod oteka koljena, otvrdnuću bokova i križa, oteka nogu, mjehura na noguh itd. — Staklonica s poučnim navodom stoji samo 1 fr., ili 2 krune, 5 staklonica samo 4 fr. ili 8 kruna. — Ove ljekove za životinje prodaje

Ljekarna Trnkóczy-jeva u Ljubljani poleg vlečnice to se danomice poštom razašilju. 8—2

C. kr. izključljivo povlnšćena

štrcaljka proti mildevu

inžinira Živica

jest najbolja modju svimi štrcaljkami za trto; jest jednostavna, lahka, čvrsta, trajna, prikladna, nezamorljiva, brza, štrca manje tekućine, te se lahko upotrebljuje za svakovrstno trto.

Prodaju ju jih se takodjer i kod njekojih trgovaca u pokrajini.

Pošilje se jih po pošti franko proti popuzeću:

podpunu štrcaljku za . . . f. 10.—
istu sa cievi bez brenta . . . „ 8.50

to prospekte gratis.

Preporuča takodjer druge predmete i svojo radnje:

ŽIVIC i drug.

u TRSTU, ulica Zonta broj 5

inžinirski ured, skladište strojeva i dotične tvarine; zastupstvo tvornica, mekanička radionica.

Izdavatelj i odgovorni urednik Mate Mandić.

Tiskara Dolenc.

Broj 23. U Trstu 8. junija 1893. Godina [illegible]

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja na pogodbe za upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i naj. bližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarino, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Delegati naših zemalja kod Njeg. Veličanstva.

Odkada je zaveden dualizam, odkada se je naime našu monarhiju razdielilo u dvie pole, od tada sastaju se odaslanici ili delegati zakonodavnih tjela obiju pola izmjenično jedne godine u Beču, drugo u Budimpešti, da posebice jedni, posebice drugi razpravljaju o jednih te istih stvarih, o skupnih poslovih cielo monarhije.

U prvoj sjednici delegacije izabire svaka delegacija svoga predsjednika i druge dostojanstvenike, a dan dva poslie sastaju se delegacije, jedna iza druge, u kraljevskom dvoru.

Tu izriče predsjednik u ime delegacije, odnosno u ime pučanstva jedno i druge pole čuvstva odanosti i vjernosti Njegovu Veličanstvu, a ovo drži priestolni govor prema odnošajem, u kakvih se monarhija nalazi, tada se podaje u krug odaslanika, da sa svakim po koju pregovori.

Tako je bilo i ljetos i to u Beču.

Bosna i Hercegovina ne ima svojih odaslanika, pošto nije pridružena k nijednoj poli, niti ima svoga vlastitoga sabora.

Hrvatska i Slavonija ima svoje odaslanike u jednoj, sve ostale naše zemlje u drugoj delegaciji.

Sa četvoricom zastupnika obijuh ročenih zemalja — Crnković, Francisci, Kušević i Gjurković — govorio je kralj o naknadnih izborih u Zagrebu, o djelovanju zagrebačkoga sabora, o stranačkih prilikah u obih zemljah, te o srbskom crkvenom kongresu. Sa odaslanikom Batjanijem o razvitku Rieke. Kuševića je kralj nagovorio madjarski, a kad je on rekao, da nezna toga jezika, okrenuo je kralj na njemački.

Štajerska, brojeća preko 400.000 Slovenaca, ne ima nijednoga odaslanika Slovenca. Sa dvojicom odaslanika Njemaca iz te zemlje govorilo je Njegovo Veličanstvo o djelovanju njihovoga zemaljskoga sabora, imenito o radu za željeznice. Pohvalilo je rad toga sabora, a delegat Heilsberg rekao je među ostalim: „U željezničkih pitanjih je sabor uvjek složno postupao, i mi Niemci smo uvjek pripravni na miran rad samo da se nas na miru puste". Valja tu opaziti, da ima u zemaljskom saboru i nešto zastupnika Slovenaca, razmjerno veoma malo, i da tu zastupnici Niemci posve gospoduju, te da se jih prilično na miru pušta, da gospodare.

Niti Koruška ne ima odaslanika Slovenca. Odaslanik Niemac je najstariji medju odaslanici ove pole. On se je zahvalio u ime zemlje na brzom dozvoljenju željeznice kroz zilsku dolinu; a onda na pitanje Njeg. Veličanstva: kako je u Koruškoj, pripovjedao je, da je i tamo suša škodila te da je zemlja jako oštetjena sa posvemašnjim propadanjem obrta sa željezom, da je na tisuću radnika ostalo bez kruha i da se je bojati izseljivanja. Njeg. Veličanstvo opazilo je na to, da su tužbe na sušu obćenite i da su navedene okolnosti glede obrta sa željezom veoma sažaljive.

Jedinoga odaslanika Kranjske Slovenca Pfeifera pitalo je Njegovo Veličanstvo o gradnji željeznice u Dolenjskoj, te se uzradovao, čuvši, da će pruga od Ljubljane do Kočevja biti već jeseni otvorena. Gos spodarstveno stanje označio je isti delegat kao malo radostno radi lanjske slabe ljetine i radi toga, što je ovoga prošleća tolika suša. Njegovo Veličanstvo primjetilo je: „Još i to!"

Dalmacija nije do sad a niti ljetos zastupana u delegacijah, kao što ne bijaše niti lani. Kod prve sjednice nit u kraljevskom dvoru ne bijaše prisutan dr. Klaić, jedini odaslanik dalmatinski, i ujedno jedini Hrvat u delegaciji ovostrano polovice monarhije.

Sa odaslanikom Gorice, grofom Franjom Coroninijem govorilo je Njeg. Veličanstvo o stvarih goričkoga sabora. Ovogodišnjega delegata Istre, dra. Rizzi-a, pitao je vladar: da li je još načelnik puljski i kako grad napreduje. Na opazku odaslanika, da je Pula presiromašna, a da se uzmogne kako valja razvijati, rekao je Njegovo Veličanstvo, da mornarica u Puli mnogo radi, i da ima tamo mnogo radnika, koji se jako mirno ponašaju.

Delegata tršćanskoga viteza Stalitza pitao je monarh: kako je sa izbori u Trstu? — Stalitz: izbori su u toku, i ima nade, da će se ovaj put uspjeti. — Cesar: želiti je, da se to zgodi. — Stalitz: u ostalom, Veličanstvo, dosadanji izbori nisu bili izraz patriotičkih čuvstava tršćanskoga pučanstva. — Cesar: o, to znam posve dobro, to se je vidjelo i kod porinutja ratne ladje.

To primauje odaslanika i odnosni razgovori bilo je dne 27. prošloga maja.

DOPISI.

Volosko, 6. junija 1893. (Obćinski izbori — visoki posjet.) Polovicom septembra 1889. — bit će tome skoro četiri godine — što se je vodila ovdje pri obćinskih izborih žestoka borba — borba, kakve još Volosko ne bijaše vidjelo i koja je imala odlučiti pobjedu izmedju stare i klimave talijanaške stranke i mlade, svježe i — moramo priznati — neizkusne u borbi hrvatske stranke, koja je tada za prvi put razvila svoja mlada krila. Mlada stranka naša nije se bila utekla kojekakvim nedopuštenim sredstvom, kao što taljanaška; ona je bila uvjerena, da će njezina sveta uprav načela naći odziva u čitavom zrelo mislećem gradjanstvu. Pa i nije se prevarila! Sav pritisak, sve strahovanje sa taljanaške strane nebi šarenjakom bilo pomoglo do pobjede, da nas nije jedan doklačeni Židov na vjeri prevario, koji nam bješe zadao riječ, da će glasovati za naše predložnike.

No nepodlegosmo posvema. Bi izabrano ipak u zastupstvo sedam naših čelikznačaja i rodoljuba, koji su sve svoje sile posvetili dobrobiti i ugledu obćine. Ta je manjina svojom odrješitošću, svojim ugledom imponirala većini tako, da se je nekolicina njih, videći, da šarenjaci rade samo na škodu obćine, pridružila našim pri glasovanju, tako da bijasmo mi više puta u većini. Jedino tada mogosmo što na korist obćine odlučiti.

Premda je već skrajno vrieme, da se razpišu novi izbori, ipak se sa svih strana krzma i zatеže. Listino su već davno predane c. kr. kapetanatu na potvrdu, no neima jošte nikaka odgovora. S napetošću očekujemo, kako će se reklami riešiti. Zanimat će Vas jamačno znati, da je uložen sa njemačke strane jedan reklam, koji bi htio oduzeti staro pravo glasa pomorskim kapotanom, koji su učinili izpit na Rieci. Spominjemo samo nuzgredice, da o tom neima pravo odlučivati c. kr. kotarski kapetan, nego netko veći . . . . . i da nije to pitanje, pitanje obćine Voloske, nego i čitave Istre i Dalmacije neizuzevši ni Trsta, gdje pom. kapetani posjeduju pravo glasa, ma da i nisu u tih zemljah napravili kapotanski izpit.

Bili kako mu drago riešeni reklami, nadamo se, da će sviestni Vološćaci i Opatijci uvidjeti, tko im je brat i prijatelj, a tko dušman i krvnik, tko je vjera a tko nevjera, komu leži na srcu dobrobit obćine, a komu žopna korist — jednom riečju, nadamo se, da će i Vološćaci i Opatijci dobro razlikovati jednoga Stangera i Fiamina od jednoga Grizkala . . . .

Vološćaci i Opatijci braćo! Pogledajte malko i promotrite rad stranke, koja je trideset godina i preko bila na krmilu. Što vam je dobra učinila, čim vas je usrećila? Što je učinila na korist, na čast obćine? Jako malo ili ništa.

Gdje je na Volоskom plovanski ured, a gdje obćinski? Bar toj velikoj potrebi imali su doskočiti oni, koje ste vi kroz toliko godina birali u zastupstvo.

Jedva što je ono sedam naših mužova došlo u zastupstvo, vidi se velik napredak u čitavoj obćini. Opatijci dobiše krasnu školsku zgradu, Vološćaci liepu klaonicu (macel), kojom bi se već od jedan primorski grad ponosio. A koliko li promjene u samom obćinskom uredu! Dočim je prije upravljala obćinom i gospodarila obćinskim imetkom jedna jedina glava, vidiš sada u uredu tricma i marljiva tajnika, koji će te na dlaku poučiti o prihodih i razhodih u obće, o obćinskih računih, kojim prije dolazka naših u zastupstvo nije se znalo ni glave ni repa.

Po svem tom se jasno vidi, da su naši ulili života u obćinu, a vjerujte mi, da bi bili i više učinili, da im se nije baolo sa svake strane klipove pod noge. Već po tom ćete uvidjeti, tko vam radi za dobro i čast obćine, a tko ju zatire i zasramljuje prod svietom i to ne iz vlastitog osvjedočenju, nego iz želje, da ugodi

PODLISTAK.

Prijatelji — zavodnici.

Crtica iz domaćeg života.

II.

Protekoše tjedni i osvanu dan vjenčanja. Bilo je veselo, svečano, gostilo se gospodski. Novovjenčani presolili se zatim u udoban stan, što ga je pristojno uredio Pavao, ali je morao i svakog mjeseca plaćati već toliko trgovcu, koji mu je obskrbio stan potrebitim pokućstvom i posobljem.

Još nije bila na domaku nit nedjelja dana, kad se je Pavao već okasno dobro nakićen vinom vraćao kući iz jednog radničkog družtva.

Izpriča se, da je morao silomice doći u družtvo, pošto su ga prijatelji htjeli počastiti jednom butiljom refoška i obećа, da će ovo biti posliednji put. Ali staro navade usvajahu sve više i više mladoga supruga.

— Pa šta je to, ako kadgod idem srknuti kapljicu sa prijatelji i drugovi naše radionice? Šta bi možda htjela, da me smatraju samuhom?

— Ne, Pavle, neću da budeš samuhom, al se sjeti, da nisi više sam, pače do njekolliko bit ćemo trojica. Spomeni se, da osim najamnine, imaš platit i obrok za pokućstvo; dakle ne zaboravi . . . .

— Neću zaboravit ništa; ne dvoji, Marijo. Ali rieči nisu odgovarale činom. Domala poče Pavao opet polaziti krčme; vrieme, koje je imao probaviti uz svoju dobru suprugu, tratio je pljančujuć i igrajuć sa svojimi običnimi prijatelji, velikimi prodikači o čudorednosti, o jednakosti, o bratimstvu, o radnji, o politici, o obitelji, o kriepostih gradjana i o toliko liepih stvarih, držeć načelom, da ako će čovjek poštivati samoga sebe, ako će živit i biti zdrav, treba da čim manje radi, da se čim manje bavi u svojoj kući.

— Kako je? pitala jednoga dana Kate svoju kćerku.

— Dobro, majko; ne mogu se potužit.

— Pa ipak čini mi se, da su ti oči crvene; reci mi istinu: ti si plakala.

— Nisam; tiglala sam rublje, pa mi je žuljoze stoplilo lice.

— Bolje tako. A Pavao ponaša se dobro?

— Vrlo dobro.

— Radi li? Ostaje li večerom kod kuće? Je li štedljiv?

— Da, da. Ne može se ništa reći proti njegovom ponašanju.

— Mi je drago, jer Tereza, koja stanuje ovdje na uglu, uvjeravala me, da ga je susrela dvie večeri zasobice u gostioni „Pri lovcu", kad je bila poša kupiti vina za svoga staroga otca.

— Tereza se vara. Pavao je bio pošao samo jedne večeri u gostionu „Pri lovcu", jer nadstojnik njegove radionice, ne htijuć ga tražiti kod kuće, moljaše ga, da bi došao u gostionu, budući mu ima saobćiti važnih stvarih glede radnje.

— Evo kakovih zlobnih jezika ima! Valjda im nije moguće pustiti drugoga na miru.

Majko, ne slušajte one, koji govore zlo o Pavlu, jer su to zavidne osobe . . . .

Novoljna ženo! Nisu bile nevavidne osobe, ne — bili su to dapače ljudi, koji su uvidjeli, da se bliža onaj žalostni tronutak, kad će medju mužem i ženom prestati uzajemna sklonost, štovanje i sloga.

III.

Kad nakon deset mjeseci braka nesretna Marija porodi liepo djetešce, koje joj naličilo kao što naliči kaplja vode drugoj kaplji, te kojoj nadjenuše ime Pavlica, mlada majka ne vidje uza se otca svoje djevojčice.

Pošli ga zvati u gostionu „Pri lovcu"; on dodje zlo volje, mrmljajuć, što su ga prekinuli u važnom razgovoru medju punimi vrčovi vina.

Neugodno pogleda Mariju, koja ga dočekala sa suzami, punimi materinje radosti i nježnosti; poljubi novorodjenče skoro bi reko silomice i dobaciv nekoliko običnih rieči, htjede iznova vratit se u gostionu, kadno ga Marija pozove:

— Pavlo — šapnuše mu — treba platiti primalju, treba dati štogod ženi, koja me dvori i priskrbit štogod za rodjake i prijatelje, koji me dodju vidjeti.

— A gdje su novci?

— Novci? Zar mi nisi bezao, da si za vriemo od deset mjeseci u rukuh svoga principala ostavio od svakoga tjedna po dvie dnevnice?

— Da . . . istina je, ali sada . . . . kako ću otići k principalu, ovo je neprilična ura.

— Imaš pravo, ali su spravni novci, koje imamo dati za pokućstvo, možeš je večeras uzeti, a sutra je nadomjestit, kad primiš od ravnatelja tvornice.

— Da, pravo je. Odmah ću stvar uredit . . .

I eno Pavla domala kako svotu, koja je bila opredieljena za izplatu pokućstva, potratjuje bezobzirce i ludo na razna vina, likere, slaštice i darove.

— Al šta radi tvoj muž? — pitala Kata svoju kćer. — Meni se čini, da je poludio. Dao je potnaest for. primalji, pet forinti ženi, koja ti poslužuvala u kući; a tamo je pun stol svakojakih butiljah, boca i sladkiša, da bi mogao nahraniti četu vojnika.

— Molim vas majko, pozovite ga malko.

— Zar ga nisi poslala ti iz kuće?

— Ja? ma ne.

— Ta rekao je, da si ga ti poslala po njekakovom poslu. Zar neznaš ništa?

— A da! . . . . Sad znam, kamo je pošao . . . . Vratit će se doskora . . . .

Kako je lagala nesretnica! Znala je, da je Pavao iznovice otišao u krčmu, kamo ga je tjerala njeka neodoljiva sila svake ure, svakoga hipa — neprestance.

I u šutnji gutala suze sakrivajuć si lice samo da ne opazi sumnjivo i budno oko dobro joj roditeljice.

— Otče, — zazove Marija, kad je Niko ostao sam sa kćerkom, pošto se bila Kata nješto iz sobe udaljila. — Otče, slušajte, ne mogu već odoliti, srce hoće da mi pukne . . . . ja sam vrlo nesretna . . . . U krčmi je onaj pokvarenik, ide svako večeri. Otče, podjite tamo, nek se vrati kući; recite mu, neka barem radi ljudi toga ne čini . . . .

— Tako je dakle! — mrmljaše Niko. — Dakle se nije popravio? Ter si mi govorila, da . . . .

(Sliedi.)

talijanomanskoj gospodi, koja tože daleko . . . . . daleko, onkraj mora.

Vološćani! U vaših je ruku sudbina občine. Glasujte za ljude, koji su potekli iz vašeg gnjezda, kojim leži na srcu apas i sreća občine, a ne za Bog zna kakove dotepence. Pazite, da vam ne bude kletva vaše djece nagradom za vaš glas!

* * *

Prošlo subotu usrećio nas svojim posjetom zemaljski asesor Gambini, koji i sada boravi ovdje. Jednoga je dana posjetio mužku školu kao član zemaljskog školskog vieća. Ne znamo, kako mu se je dopalo, što djeca već u trećoj školskoj godini mlate pet ura na čedan njemački jezik, dočim su za hrvatski jezik opredieljene dvie urice u čitavom čednu. A to je proti jasnom slovu zakona, to upozorujemo ovim putem na to nepravedno stanje kompetentnu oblast.

Nemojte pako mieliti, da je dr. Gambini došao amo školo radi. Nipošto! Izbori su ga amo dovukli i ništa drugo. — Došao je amo, la osokoli u predstojećoj borbi svoje žvom rieči, te da im iz blaženog Poreča pruži — loja, neka bi se izborna kola dobro kretala.

Iz dna duše zavidjamo ovdašnjim šurenjakom na njihovih agitatorih. Gambinu uz bok stoji grofica del' Mestre, sestra dra. Minaka, koja se ponizuje u toliko, da ide od kuće do kuće moljakati glasove za talijanašku stranku i nagovarati biedne udovice i svoje dužnike, da glasuju za njezine odabrance. Ne treba ni spomenuti, da je gospuja „contessa" na više mjesta naejela.

Da joj prišparamo kakvu neugodnost, usudit ćemo se svjetovati joj, da ostane liepo kod kuće, uživajuć svoj mir, i da nikoga ne napastuje, jer bi mogla naići na tvrdu kost, koju nebi njezini gospodski zubići mogli pregristi. Tošinski.

Iz Cresa, koncem maja 1893. (Izv. dop.) Kako sam javio u dopisu, tiskanom u dičnoj „N. Slogi" broj 11., tako se je na dlaku i dogodilo s občinskimi izbori u našem Cresu.

Biralo se je tri dana: dne 27. aprila treće tielo, dne 28. drugo, a dne 29. prvo tielo. Ovoga su se puta pojavile dvie stranke: stranka vlasteoka i stranka mornaricc. Stranka vlasteoka stara je naša protivnica, koja još nije nikad ničim pokazala, da se pravedno i nepristrano skrbi za svoje občinare. Njezino je načelo: „mi smo gospodari, pa tko će nam što?" Zato pri izboru zastupstva ta stranka ne traži ljude pravične, duševne, čestite, već samo takove osobe, koje neće nikad ničemu prigovoriti; koje, ako i ne budu hvalile svako njezino djelo, ali će barem pustiti na miru onu trojicu, četvoricu neka i nadalje vlada i pašuje po svojoj miloj volji. Zato ta stranka ako je i učinila kada kakovo dobro občini, nije ga nikad učinila iz osvjedočenja, iz dobre svrhe, već ili iz prkosa, ili iz osobne koristi, ili da obmami prosti puk — dakle uviek zlom namjerom. Tako je n. pr. i sada, kako kažu, našla četu gradskih dnevničara, prostih kopača, da za dobru plaću čiste groblje; ali kada je to učinila? Pred samimi izbori, da tu četu, ako bi pak trebalo, povuče na izbore. Tako je svoj dan ta stranka dala našim kopačem jedan dio pustoši u stanu Svetom Lovreču, da ga nasade, ali i to zato, da njoj odatle bude koristi, a ti kopači da joj pak budu vjerne sluge i t. d. Al pitamo mi malko: zašto se ta stranka no skrbi bolje za čistoću našega grada, pa i predvidjala, da neće to biti svakomu drago; zašto se već jednom no počme barem mieliti, da se naš grad obskrbi vodom, a ne da moramo skoro svake godine vodu kupovati; zašto naša gospoda na občini neće da dadu našim seljakom novce, koji im pripadaju od njihove školske zaklade, i koji su bili već odredjeni od same kotarske c. kr. političke oblasti, i tim prieći, da se po selih ne zidju školske zgrade; zašto naša občina neće da polaže vanjskim občinam godišnji račun, premda ga one i pitaju; zašto se ne zauzme, da naše seljake bolje i za manju cienu služi občinski liečnik, kojega oni krvavo plaćaju; zašto naša občina neda popravljati putove, koji su već u nekih stranah tako zapušteni, da se po njih s pogibelju života hodi i po bielom danu; zašto nam občina dozivlje učitelja stranca i samo takvoga, koji ne pozna niti jedne rieči hrvatske, dočim neće da predlaže takovoga, koji taj jezik poznaje; zašto naša občina ne uvede u školi ravnopravnost jezika, ili barem uvede hrvatski jezik kao obvezatni predmet, kako su to bili izrično neki občinari molili, i premda znade, da naši kopači hrvatski govore; zašto je ta vladajuća stranka napritila občini, kako se govori, više hiljada duga, kad svi znamo, da su dohodci naše občine veliki i više nego li dostatni za sve troškove i potrebe? Zašto, mogli bismo i napred pitati, al za danas dosta.

Radi tih i takovih činjenica ta je stranka dosadila reć bi već i samim svojim prijateljem, navlastito mladjem naraštaju, koji se počeo pitati: ako se bude išlo tako u napred, što će iz nas biti?! Nego ili radi rodbinske svezo, ili radi nekakvog neoprostivog obzira, ili — a ovo je poglaviti uzrok — radi nemara po onom pogubnom načelu: „ja ću nastat svoje posle, što je mene briga za druge!" — to nezadovoljstvo pojavi se samo za čas, a zatim? zatim se svatko povuče natrag, puštajuć neka brod jadri uza vu bjesnoću vjetra, dok ne kucne čas, kad će se nasukati, potonuti, propasti; a to bez dvojbe čeka našu občinu, ako se barem uprava ne promieni.

Pojavila se, rekao sam vam druga stranka, stranka oporbe, za koju se je govorilo, da kani povući u svoje kolo svu mornaricu, skoro sve kopače i napokon sve vanjske ili barem većinu njih. Ta stranka izticala pravicu, koje do sada nije na občini bilo, a treba ju uvesti. Stranka oporbe razglasila je, da će u zastupstvo birati ljude iz svakog stališa: vlastoeskoga, mornarskoga i kopačkoga; ona je govorila, da upravu treba korenito obnovit, a sve do jednoga, koji sada na občini vladaju, odstraniti. I zagovornici te nove stranke dali se bili na posao, ali ih stare lije nadmudrile i stranka oporbe nije prodrla sa svojimi predloženici u nijednom tielu, a mi im kažemo, da neće nikad prodrieti onim putem! Uzaludan vam je gospodo svaki trud, svaki odpor. Istina je, bitni uvjet obstanka i napredka svake občine je dobra uprava, i nepristranost, ali u svakom mjestu, gdje se dva jezika govore, treba svakoj stranki iztaknuti i svoj politički program. Pitanje o ravnopravnosti jezika treba da i u našem Cresu izadje na medjan ili prije ili kasnje. Čast dakle i poštenje začetnikom nove stranke, čast njihovim dobrim nakanam, al gospodo moja i jedne i druge stranke, vi morate priznati, da 3500 duša, koje su po naših selih, da su to čisti i sami Hrvati; da to nije blago, životinja, koju se može voditi, goniti, klati kako je komu drago; treba vam gospodo priznati, da i u našem gradu svi mi znamo i govorimo hrvatski, a naši pak kopači u obće tako govore. Vi pak svi znate, da jezik je obilježje narodnosti, pa tko narodu zatiro jezik, zatire mu obstanak. Izčupajte vi narodu vjeru, pogubili ste mu dušu; zatarite mu jezik, izbrisali ste ga s lica zemlje. Pobrinite se dakle gospodo najprije za moral naših občinara, jerbo i s te strane dosta šepamo; zatim poštujte nam jezik u školah i u občini barem toliko, koliko se poštuje i u crkvi; dajte nam u zastupstvo ljude, koji će se nepristrano skrbiti za sve občinare, — iztaknite to prije izbora u posebnom programu i tada budite sigurni, da ćete svaku stranku predobiti, da će u vaše kolo pohrliti sve, štogod je u občini zdravo, pametno i pošteno —, drugačije, opetujemo vam, uzaludan vam je svaki odpor . . .

I tako stranka oporbe nije mogla dobiti u narodu pravoga povjerenja, jer nije se stavila na pravi i zdravi temelj, a stara stranka izabrala je sve same svoje predloženike, med kojimi su i dva tri vanjska kao za ruglo seljakom na 80 zastupnika, med kojimi su i neki gizdelini, koji neće podignuti ugled občinskomu zastupstvu.

Dne 13. t. mj. bio je izbor načelnika, a ta je čast zapala, proti svakom očekivanju, nekoga Štefana Petrisa, koji se je od mala nastanio u našem gradu, dočim je prije živio sa sinom profesorom u Kopru, i jednom, kažu, da je obavljao službu kancelista. Govoro, da je to dobar čovjek, a mi nećemo za sada ništa reći, nego ćemo očekivati djela. Opažamo samo to, da je našoj gospodi načelnička stolica postala kao nekakova roba, koja se nudja kao i na dražbi. Tko manje ponudi, njegova je. Tako kažu, da se je novi gosp. načelnik zadovoljio sa godišnjimi 400 for., dočim su drugi zahtjevali od 600—800 for., pače neki stari i do 1200 for., al mi toga neprovjerujemo, jer bi to bio pravi pazar; pa zato da je gosp. Stefano Petris izabran.

Občinskimi savjetnici bili su izabrani g. Sablić od kopačke ruke; g. Pavan zanatlija, postolar; g. Mitis, vlastelin; trgovac i vlastelin bez zanimanja neki g. Petris.

I tako, kako vam javih prvi put, naša občina u narodnom pogledu ostati će ista, a uprava neće li biti bolja ili gora ili ista, to će budućnost pokazati. Medjutim kličemo mi ipak: Živio naš Cres, slavni hrvatski Javor-grad!

Da ne zaboravim. Naša vlastela iztaknu kadkada želju, da bi rada naučili čisto hrvatski jezik; ali možda od kakove služkinje. Ja ih zato upozorujem na knjigu, koja je ovih danah izašla u Zadru kod tiskare Jankovića, a zove se: *„Corso pratico comparativo per lo studio della lingua croata"*. Ako je dakle njihova želja iskrena, eto im učitelja, koji će im zadovoljiti! Na posao dakle gospodo!

Franina i Jurina

Fr. Kada te bit ti blaženi balotacioni?
Jur. Niš se još pravo nezna.
Fr. Ma bi reć da nisu dugo, aš on „mali" gospodin se neć silno vrti, sad s' ovem sad s' onem.
Jur. A-a-a! Ono se svetuje ča bi bolje posaditi na puntice bodulske smokvi al furlanski merlin.
Fr. Ala da je na moju, ja ne bi drugo nego lesak i drenovinu.

Pogled po svietu.

U Trstu, dne 7. junija 1893.

Austro-Ugarska. Sav politički život naše države usredotočuje se sada u razpravah obiju delegacijah. Sada rade pojedini odbori a njihova izvieśća doći će kasnije pred pojedine delegacije. U odborih austrijske delegacije razpravlja se vrlo mirno, jer su tuj gospodari Niemci, koji se zadovoljavaju sa nutarnjom i izvanjskom politikom ove pole države. Nu tako mirno neće teći razprave kad stignu izvieśća pred delegaciju, jer će se tada bez dvojbe oglasiti mladočeski zastupnici, koji su izključeni iz svih odbora i koji se nimalo neslažu ni sa nutarnjom niti sa izvanjskom politikom austrijske vlade. Očekivati je svakako odlučan glas českih zastupnika, koji će iztaknuti želje i težnje ne samo českoga naroda, već i one većine austrijskih Slavena.

Osim djelovanja u delegacijah zanimaju mnoge občinski izbori, koji se vrše ovaj par u gradu Trstu. Tako zvana liberalna ili radikalna stranka pobiedila je dosada u četvrtom i drugom tielu, dočim imade za sebe konservativna ili vladina stranka samo treće tielo. Prekosutra t. j. u petak bira prvo tielo, koje će odlučiti većinu za liberalce il ako pobjede vladinovci, imati će obje stranke jednak broj zastupnika. U nedelju dne 11. t. m. bira naša okolica, gdje šaraju i liberalci, al se nadamo — bezuspješno.

Hrvatske opozicijonalne novine — a bez dvojbe i svi pošteno misleći Hrvati i Slovenci odsudjuju najodlučnije govor hrvat. delegata Czernkovicha u ugarskoj delegaciji, kojim je hotio dokazati, da Hrvati neimaju drugoga državnoga prava do ugarsko-hrvatske nagodbe. Taj gospodin ne samo da se je osramotio pred svojim narodom već se je dapače i osmješio pred izvanjskim svietom.

Srbija. Iz Biograda javljaju kako tamo kola glas, da će se mladi kralj Aleksander zaručiti sa jednom kćerkom crnogorskoga knoza Nikole. Neznamo koliko je na tomu istine, nu obistinili se viest, pozdraviti će ju svaki Slaven iskrenim zadovoljstvom.

Italija. U Rimu vodi se razprava proti poznatim pronevjeriteljem novca iz narodnih banka

Njemačka. Miroljubiv govor ministra Kalnoky-a u austrijskoj i ugarskoj delegaciji o dobrih odnošajih sa svimi vlastmi, da se je neugodno dirnuo njemačke vlade, koja se je nadala, da će ministar govoriti ratoborno, te tim pomoći njemačkoj vladi, da laglje protura u budućem saboru svoju osnovu o povećanju vojnih četa.

Različite viesti.

Izbori u Trstu. Nakon izbora u IV. izbornom tielu u gradu Trstu javili smo obćenito o uspjehu u tom tielu, a sada eto nas, da priobćimo točnije podatke o uspjehu u tom tielu i u dvih sliedećih, u kojih bijahu izbor obavljeni. U IV. tielu imade u izbornoj listi 1450 birača; od tih je glasovalo ukupno 1217 birača. Liberalni ili radikalni talijanski kandidati dobili su od 820—916 glasova; konservativni ili vladini kandidati — umjereni Talijani — dobili su od 129—286 glasova. Slovenski kandidati dobili su 59—73 glasa. Rekli smo već zadnji put, da su konservativci oteli Slovencem varkom najmanje 100 glasova.

U III. tielu biralo se u ponedoljak i utorak. U tom tielu imade 2416 birača. Od tih imade preko 850 činovnika i okolo 300 Lloydovih kapetana, koji su imali glasovati za konservativne kandidate. Glasovalo je u svemu 2117 birača. Konservativni kandidati bijahu izabrani sa 1032 do 1196 glasova; liberalci dobili su 910 do 1002 glasa.

Političko društvo „Edinost" odlučilo je u sporazumljenju sa slovenskimi birači, da će glasovati u ovom i u sliedećih dvih tielih bielimi glasovnicami. Tih glasovnica bilo je u III. tielu okolo 50, jer su se mnogi naši birači uzdržali od glasovanja, a odvisniji činovnici glasovali su sa konservativci.

Drugo izborno tielo biralo je jučer te bijahu izabrani svi radikalni kandidati sa 230—250 glasova dočim su zadobili konservativci 100—107 glasova.

Tako imadu do sada liberalci dva tiela ili 24 zastupnika, a konservativci jedno tielo ili 12 zastupnika.

Izbor u I. tielu, koji će se obaviti sutra, odlučiti će sudbinu budućeg zastupstva. U tom tielu biti će najžešća borba, jer se radi s obiju strana neobičnom žilavostju i odlučnostju.

Naša okolica birati će u nedelju 6 zastupnika. U svih 6 kotara postavili su Slovenci svoje kandidate, koji bi morali prodrieti nebudu li prevaro il nasilja, i kojih imena donaša jučerašnja „Edinost". I liberalci napinju se, da bi proturali svoje kandidate u našoj okolici. O konačnom uspjehu izviestiti ćemo u budućem broju.

Naknadni izbor jednoga zastupnika na zemaljski sabor u Poreču. Službeni list tršćanske vlade donio je viest, da će se obaviti dne 30. t. mj. naknadni ili dopunitbeni izbor jednoga zastupnika na istarski sabor za gradove Mali i Veli Lošinj.

Do sada zastupao je, ili bolje rekuć bijaše izabran za rečene gradove, posjednik u Velom Lošinju g. Craglietto. On bijaše u saboru samo u prvom zasjedanju, dočim se je vazda kasnije izpričano, da nemože doći. G. Craglietto bijaše prisiljen od protivne nam stranke, da primi kandidaturu i bremo zastupničko. On se je pokorio tada volji i zahtjevom prvaka talijanske stranke premda je znao, da dužnosti zastupnika radi starosti itd. vršiti neće moći. Sada — reć bi — da se je riešio obvoze i odložio čast i dužnosti zastupnika i tako je vlada razpisala novi izbor.

G. Craglietto učinio je bez dvojbe taj korak sa znanjem i sporazumljenjem talijanskoga političkoga društva za Istru i zemaljskoga odbora u Poreču, te će ovi napeti stalno sve sile, da prodre kod naknadnog izbora radikalan ili odlučan Talijan — što g. Craglietto nebijaše, jer kod posliednjih obćih izbora za zemaljski sabor Talijani sa radikalnim kandidatom uspjeti nemogaše.

Našim prijateljem u obih Lošinjih je sve to dobro poznato, a sada je na njih, da učine svetu dužnost, na koju su vezani kano rodoljubi i državljani.

Imendan dra. Ante Starčevića. U bielom Zagrebu sastao se posebni odbor gradjana, koji kane svečano proslaviti dne 13. t. m. imendan i sedamdesetgodišnjicu ujednog prvaka stranke prava veleučenog g. dra. Ante Starčevića. Pozivljuć „Hrvatska" rodoljube na proslavu u Zagrob, kaže medju ostalim, a što mi vrlo radopodpisujemo, i ovo: U ravnoj Slaveniji i

dražostnom Zagorju, u krčnoj Lici, u pitomoj Dalmaciji, u vrletnom Primorju, u ponosnoj Bosni i potištenoj Istri — svuda se s ponosom i poštovanjem spominje ime Ante Starčevića, svuda se Hrvati vesele, što je Višnji dao, da hrvatski narod može slaviti sedamdeseti god ovoga muža, koji ne poznaje većega blaženstva, nego da sav svoj rad posveti narodu".

Istrani! Sjetite se dne 18. t. mj. hrvatskoga velikana dra. A. Starčevića!

Naslov dvorskih savjetnika zadobili su: savjetnik prizivnoga suda u Tratu g. Josip Poliak i predsjednik okružnoga tribunala u Rovinju g. L. Ficchi.

Glavna skupščina političkoga družtva „Edinost" vršiti će se u nedelju dne 18. t. m. u 10 sati u jutro sliedećim dnevnim redom: 1. Nagovor predsjednika; 2. izviešće tajnika; 3. izviešće blagajnika; 4. predlozi i interpelacije; 5. pogovor o carinarskoj liniji u našoj okolici; 6. izbor novega odbora.

Upozorujemo već danas naše prijatelje i članove družtva na važnost te skupščine, te nedvojimo nimalo, da će njoj prisustvovati svi oni, koji su njoj i prošle godine prisustvovali.

Prva dva utemeljitelja družbe sv. Cirila i Metoda za Istru: Presvjetli gosp. dr. Dinko Vitezić bivši zastupnik, odvjetnik u Krku i veleč. gosp. Fran Goreo župnik u Baderni, svaki sa 200 kruna. Bog platio!

Zabava na korist družbe sv. Cirila i Metoda. Naša ženska i muška podružnica družbe sv. Cirila i Metoda priredjuju dne 18. t. m. veliku zabavu u kazalištu „Fenice", koje čisti prihod namienjen je našim školskim potrebam. Kod zabave sudjelovati će tršćansko i rojansko pjevačko družtvo, tamburaški zbor tršćanski i svetoivanski, dramatički odio našega „Sokola", te poznati umjetnici gdja. Straserova i g. Trtnik, glasoviti slovenski operni pjevač.

Program veselice donieti ćemo u budućem broju, dočim upozorujemo već sada naše domaće i vanjske prijatelje i rodoljube na tu veselicu, koju bi imali mnogobrojno posjetiti.

Dar Bratovščini. Naš velevriedni prijatelj i rodoljub g. I. B. u Tratu darovao je u ime svoje i čestito mu supruge for. 5 „Bratovščini hrvatskih ljudi u Istri" a for. 5 družbi sv. Cirila i Metoda za Istru. Živili!

Utemeljiteljem „Bratovščine", uplativ svotu od 25 for., postao je Rikard Katalinić Jeretov u Zadru.

G. Butković N. u Kastvu izručio je for. 6 darovanih „Br." od njekojih rodoljubnih mladića.

G. Klodić vitez Sabladoski u Trstu darovao for. 3, Petrak Josip u Kastvu for. 1, R. A. Kopar for. 1.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri podario „Istranin" 2 forinta. Isti darovao „Bratovščini hrvatskih ljudi u Istri" 1 for. — Živio!

Prve krune „Bratovščini hrv. ljudi u Istri" darovaše nadalje: Klofanda Venceslav kapelan u Sv. Matoju 2 kr., Fiamin Ivan Opatija, Dukić Ante učitelj u Kastvu, Kalčić Josip Sv. Matej svaki po 1 krunu, Grosman Mir. Kastav 3 krune. Na Volosku darovali su sledeća gospoda: E. Mandić 2 krune, A. Sterk 5 kruna, G. Perčich 2 krune, V. Tomičić 6 kruna, N. Tomičić 2 krune, Keršovani 1 krunu, V. Car 2 kruno, F. Stanger 2 kruno, A. Ciak 1 krunu, Ljud. Sučić 1 krunu, dr. Stanger 8 kruna, V. Zamlić 4 krune, te gdja M. udova pl. Mürzthal 2 kruno, Pia i Jelka Perčić 2 krune.

Iz Podgrada pišu nam 6. t. mj. Našega obće ljubljenoga župnika-dekana, velečastnog g. Antuna Rogača u Hrušici napala je prije mjesec dana vrlo opasna bolest na plućih. Nemila vieet o pogibelji g. župnika razširila se neobičnom brzinom, te je svo žalilo velevriednoga svećenika i rodoljuba. U skrajnoj nevolji obratili se prijatelji g. župnika brzojavno na g. dra. Frana Mandića, liečnika u Tratu, zamoliv ga, da bezodvlačno odputuje k bolestniku u Hrušicu. G. liečnik odazvao se odmah pozivu te našeg bolestnika zbilja u pogibeljnom stanju, no njegovo liečničko znanjo i hvalevriedno zauzetje pomoglo je Bogu hvala bolestniku u toliko, da je sada, nakon bolovanja od preko mjesec dana, posve izvan pogibelji, te da je dapače ustao i nada se, da će za koji dan opet misiti. Svi župljani hvale Svevišnjega, što im je na životu uzdržao miloga pastira, a mi, koji smo g. župniku u samoj blizini, uz tu hvalu izričemo i drugu našemu rodoljubu i vriednomu liečniku g. Mandiću.

Iz rukavačke kapelanije (občina Kastav) pišu nam 6. t. m. Prošlo je mnogo vremena, što se nije iz ovoga kraja ništa javilo. Stoga molim Vas gosp. uredniče, da izvolite uvrstiti ovih par redaka u Vaš cienjeni list. Kao što se je po čitavomu katoličkomu svietu obdržavala na Tielovo procesija ili obhod, tako se vršila i kod nas, nu ne na dan Tielove, već u nedjelju za tim, jer je ovdje običaj, da se ju u nedjelju drži. Za rana jutra počelo je malo i veliko, mlado i staro hrliti na brieg sv. Luke, gdje se nalazi naša crkva i škola, noseć svaki po više predmeta, kojimi da se što ljepše ukrasi oltare i putevo.

Toga dana sve se veselilo, sve bijaše uznešeno, ali ne jedino zato, što bijahu oltari prekrasnimi slikami, zastavicami i miomirisnim cvietjem ukrašeni, ili putovi, kojimi je prošla procesija, ljepo zelenilom ogradjeni, na čemu se rado zahvaljujemo našim vriednim djevojkam i mladićem; već radi toga, što je doživio sreću rukavački puk prvi put čuti rieč svetoga poslanstva. Pod sv. misom stupio je na prodikaonici veleč. Isusovac, sa kojo pozdavi puk sa „Hvaljen Isus", te u kratko obrazloži svrhu sv. poslanstva. Po tom nam priobći, da će biti svaki dan dvie prodike do nedjelje, jedna u jutro a druga po podne. Toga radi molimo Rukavčane i ostale naše susjede, da nas u što većem broju posjećuju, te da se krasnim provoviedima koli duševno toli tjelesno okriepe. Poslije sv. mise obavismo kako valja svetu pobožnost uz obilnu pratnju pučanstva i školsko djeco, dočim su kad i kad zagrmljeli mužari i oglasili se zvonovi.

Natječaji. C. k. zem. sud u Trstu razpisuje natječaj za mjesto sudca u Sežani ili u slučaju premještenja, za kojo drugo mjesto u Primorju. Zahtjeva se poznavanje slovenskoga, talijanskoga i njemačkoga jezika. Molbe valja poslati do 16. t. m.

Isti sud razpisuje natječaj za mjesto kancelieste. Molbe valja poslati do 30. t. mj. i dokazati sposobnost za vodjenje gruntovnih knjiga i poznavanje zemaljskih jezika. —

C. k. državno odvjetničtvo u Trstu razpisuje natječaj na nekoja mjesta stražara u kaznioni u Kopru. Plaća iznaša for. 260 godišnjih, 25 po sto doklade, stan u kasarni, odielo i 0.84 kilogr. kruha na dan. Prednost imadu c. k. poručastnici. Molbe valja poslati do 15. julija t. g. c. kr. drž. odvjetničtvu u Tratu; dokazati valja dobu, obiteljske odnošaje, nauku, te vieštinu u pismu i govoru u slavenskom i talijanskom jeziku.

Izlet u Dubrovnik. Upozorujemo ovim ete upetovno naše čitatelje, kojim to sredstva dopuštaju, da se svakako priključe hrvatskim izletnikom, koji će u Dubrovnik k odkritju spomenika najslavnijemu hrvatskomu pjesniku I. Fr. Gunduliću. Hrvatski izletnici putovati će posebnim vrlo udobnim parobrodom iz Rieke put Dubrovnika, te će tom prigodom razgledati sva znamenitija mjesta naše krčne Dalmacije. Putovanje to, naime vožnja, brana i krevet stojati će za sedam dana samo 65 for. Pozivljemo dakle naše prijatelje i rodoljube, da se prijave na vrieme g. Cezaru Akačiću, ljekarniku na Bieci, koji posluje tamo u ime odbora i koji daje pobliže ubavieseti.

Koj nebi pako mogao nikako potrošiti gornjo svoto, neka putuje parobrodi ugarsko-hrvatskoga družtva ili bilo kojim drugim. Valja svakako da bude i naša Istra zastupana kod narodne svećanosti, jer to zahtjeva naša narodna čast i to smo dužni neumrlomu našemu pjesniku.

Odkritje spomenika obaviti će se, kako bijaše još javljeno, dne 26. t. m., a hrvatski izletnici odploviti će svojim parobrodom iz Rieke dne 24. t. m.

U Dubrovnik dakle rodoljubi — tko iole može!

Za odkriće Gundulićeva spomenika u Dubrovniku utanačen je sliedeći program: Prvi dan, 25. lipnja, dočekuju se gosti, za raznih stranah. U večer razsvietljenje Pilà i zabava u kazalištu. — Drugi dan, 26. lipnja, izjutra dolazak saljana sa barjacima, te puškaranje na Pilama kao o S. Vlahu. Zatim sveta misa u stolnoj crkvi. Iza mise obhod korporacija, zastupnika, pozvanika itd. preko Placa, pa kroz ulicu izmedju Bačvara i svršuje na Poljani. Ovdje svaki zauzimlje odredjeno mu mjesto, pa sliedi ceremonija odkrića spomenika sa blagoslovom istoga, sviranjem muzika, pjevanjem, polaganjem vienaca itd. U večer razsvietljenje grada, a osobito Poljane i zabava u kazalištu. Treći dan, 27. lipnja, poslie podne, tombula i narodno veselje u Gružu. U večer razsvietljenje Gruža uz pjevanje i sviranje muzika.

Odsudjan bijaše prošle subote od zemaljskoga suda u Trstu neki Grbac iz Kastavšćine na tri tjedna strogoga zatvora i na platež troškova procesa, što je klevetio i ernio poznatoga rodoljuba i trgovca Frana Dukića iz Kastva. Ovo neka bude opomenom svim onim, koji bruse jezik okolo tudjega poštenja.

Iz Nerezinah svršetkom maja. Naša je bila nakana, da ni rieči ne progovorimo o tek minulih občinskih izborih u Osoru, kroz cienjenu „Našu Slogu", pošto ni prije njih nije bilo ništa napisano, niti se je zbilja dogovora vodilo izmedju ovdjašnjih rodoljuba. — Svakako, da nam bude slobodno ovdje opaziti, žalostno je po nas ovo naše ponašanje, ova naša nemarnost. — Ali brzojavka iz Osora, uvrštena u zadnjem broju puljskog listića „Giovine Pensiero", koja se bavi o ovdješnjih izborih, nuka nas, da i mi dvie rieči progovorimo.

Ljudi, koji su spomenuti brzojav pročitali, misliti će Bog zna koje su borbe ovdje bile za izbore, jer brzojavka u izvornom florentinskom jeziku (materinskom jeziku ovog pučanstva? — dakako!?!) veli: „Dopo una lotta accanita che durò tutto oggi, vinse in tutti e tre (?) corpi elettorali . . . il partito istriano". Nami je ovdje prije svega iztaknuti, da u osorskoj občini ne ima tri tjela, nego same dva, te ne znamo, kako se je velemudromu sastavljaču brzojavke ukrala ova gruba pogriešaka, pošto mu je bilo poznato cielo stanje izbora. Ništa zato; ali pitamo ga mi: s kim i u čemu je sastojala ta „lotta accanita"? Hrvati nisu ništa snovali ni ploli; česa se dakle bojati? Istina je, da su neki htjeli poći ono jutro u Osor, ali broj je bio posve nedostatan, jer spravljeni nisu bili, te zato i njeki od njih, koji su tamo išli, nisu ni glasovali; dakle gdje je ta borba? Ali valja da se kao svigdje tako i kod nas iztaknu talijanaška zanesenost, šarenjačka hvastavost, izprazno slavohlepje; ta kako bi i drugačije moglo biti? Bez novaca i laži kako bi se uzdržala umjetna sgrada? Jadni narode, koji se puštaš voditi na klaonicu od ljudi, koji ne poznaju ni Boga ni crkve!

Nu da „lotta accanita" ne bude možda značila ono prepiranje, ono medjusobno natjecanje izmedju šarenjakovih skutonoša i podrepina, da se izkaže pred njim na izborih na njegovu službu (zanemarujuć svoju duševnost) u liepom broju i da si tako zadobiju ili forintaću ili objed u Štronje? Uzmite kako hoćete, ali svega ovoga biva na izobilj u Nerezinah, a ljudi ćoravi neće da otvore oči; ne vide, kako se ih guli, te još bivaju tudji robovi.

Daljo brzojavka glasi: „I Croati, i quali avevano concepito le più grandi speranze, andarono in piena rotta". Opet pitamo: koje uhvanje mogli su imati Hrvati od izbora, kad se nisu na izbore pripravili? Znamo, da se je družina bojala Hrvata; znamo, da je svigdje šarenjakovih glasonoša, i na žalost ima ih i kod Hrvata. Ali ovoga puta ga dobro obaviestili, jer da je on sve točno znao, nebi se bio uzrujao toliko ono jutro, kad je išao u Osor na izbore, ostavljajući kod kuće svoje važne poslove onoga dneva.

Brzojavka kaže napried: „Noi ci congratuglamo con quei bravi patriotti istriani (ako budete ovaki, kao do sada, moći će vaš sviet hvaliti radi vašeg karaktera!), che seppero sventare i maneggi e gli intrighi occulti della fazione panerosta, a cui fa l' occhio di triglia anche il maestro Petrina di Nerezine". Uvjek po njihovu u iste lažice guslo; a što ćete? Kad su si to zabili u glavu; kad im tako šarenjak reče, mora da bude, pa i sve da nije, on je progovorio, dosti je. I jadnog ovdješnjeg učitelja htjeli ga izložiti, a zašto? On miroljubiv, koji gleda jedino izvršivati, možemo reći i skrupolozno, svoju dužnost, a za ostale stvari, recimo i političko, nije se nikad, pa ni sada jagmio, morao je ipak biti oklevetan u brzojavci. Možda će onomu gospodinu ležati na srdcu koja mala osvota, sbog koje nedrago opazke njemu učinjene u kakvoj prigodi? pak nezna kako svoj žuć izprazniti, te udri ovako.

Svršetak pak brzojavke veli: „Che (i bravi patriotti istriani) riuscirono di conseguenza ad impedire il trionfo dell' ignoranza e dello sgovorno". Dakle Hrvati su neznalice i ljudi nesposobni za vladati! Pogodili su, ako misle s rieču „neznalice", da ne znadu varati ljude, da ne znadu silovati sa strahom jadni i potrebni puk, da ne znadu za vrieme izbora činiti prokuro na protek za svaku slučajnu potrebu, a usljed toga moraju biti i bez vladanja, jer protiva samosilju i varkam ništa ne radoći, nije moguće doći do vladanja.

Ako pak one dvie rieči hoćemo uzeti u drugom smislu, onda možemo slobodno uztvrditi, da su oni neznalice, jer ne znadu našu hrvatsku poviest, a hoće da nas osude!

Toliko na odgovor brzojavu o osorskih izborih.

Dražba. Dne 1. julija biti će javna dražba u občinskom uredu u Puli za gradnju javne bolnice u Puli. Iznos svih troškova proračunan je na for. 190,435.58. Pismo ponude na 50 nvč. biljega, zatvorene, valja poslati rečenomu uredu te u istih naznačiti dotični popust. Ponudi valja priložiti namiru, kojom se dokazuje, da bijaše položen kod gradske blagajne vadij od for. 9521.78 u novcu ili u obligacijah.

Dne 30. junija biti će kod c. k. kot. glavarstva u Pazinu javna dražba o prodaji bivše gimnazijalne sgrade u istom mjestu. Prodajna cieua iznaša for. 23,320. Biljegovano molbe i 10 po sto vadija valja poslati do rečenog dana c. kr. kotarskom poglavarstvu u Pazinu.

Odbor za katehetski sastanak u Zagrebu razaslao je sliedeću okružnicu:

„Mila braćo! Vriedni sudruzi! Prema IV. rezoluciji prvoga javnoga katehetskoga sastanka, obdržavana dne 24. i 25. agusta god. 1892., koja glasi: „Hrvatsko katoličko svećenstvo, sakupljeno na prvom obćem katehetskom sastanku u Zagrebu, uvidjajući potrebu i korist katehetskih sastanaka, odlučilo je, da se po mogućnosti svake godine drži ovakav sastanak, i to svaki put u drugom mjestu domovine", — zaključio je niže podpisani, od istoga sastanka izabrani odbor u svojoj sjednici od 21. febrara t. g.: da će se drugi javni redoviti katehetski sastanak držati ove godine dne 5. i 6. julija; ali iznimice za ovu još godinu opet u prieatolnici našoj u Zagrebu, kako bi se tako ideja katehetskih sastanaka odmah u postanku svome upravo u središtu našega kulturnoga života što bolje ukrijepila i ukorjenila.

Ovdje priloženi program sastanka pokazuje tačnije način i vrieme sastanka, kako i glavne priedmete, o kojima će se na sastanku razpravljati.

Ako je prvi sastanak bio potreban i koristan, možemo za cielo reći, da ovogodišnji nije manje nuždan, niti će biti manje plodonosan. — Ako je lanjski sastanak razpravljao o prevažnih pitanji po katoličko školstvo naše, po kršćanski uzgoj mladeži naše: pretresivat će ovogodišnji ne manje predmete u pogledu kršćanskoga uzgoja i kršćanske naobražbe mladeži, kako se to vidi iz priložena programa. Je li lani valjalo da ne zaostajemo za katoličima inih zemalja u odlučnoj borbi za konfesijonalnu katoličku školu: treba da nas ovogodišnji sastanak nadje još složnije i oduševljenije na braniku za svetu stvar, kadno se katolici druguda, a poimence u drugoj polovici naše monarkije, još odrješitije i življe bore i u katoličkim sastancima i izvan njih, da obezbjede katoličke svetinje u družtvenome životu, napose na polju kršćanske naobražbe mladeži.

Imadu li naši katehetski sastanci da premoste jaz medju svećenstvom i učiteljstvom našim, da bi se na njih i jedni i drugi u bratsko kolo uhvatili na obranu kršćanske naobražbe mladeži: a ono valja da ovogodišnji i sve sliedeće sastanke posjetimo ne samo manji na broju i manje oduševljeni nego li smo, Bogu hvala, posjetili bili lanjski sastanak, — već još i mnogobrojniji i revniji iz svih krajeva i šire i najšire domovine naše. — Uz to ne dvojimo, da će to nas i Vi, mila braćo Slovenci, svojim posjetom još i veći na broju počastiti, nego li učinisto lane na našu najveću radost i utjehu; a dao Bog, ter i Bosna ponosna sa sestricom si Hercegovkom na sastanku vjerno o bok stala krčnoj seki Dalmaciji i ruke pružila drovnoj Istri posestrimi: jer ista je nam katolikom svrha, sličnl nas jadi tište; u svotoj slozi naša je jakost, u revnosti za slavu Božju i spas malenih naša je pobjeda. Kad se braća bratski slože, i olovo plivat može!! Je li Gospod Spasitelj naš svoji učenikom obćino, da će On biti usred njih, ako se makar i dvojica od njih slože u Njegovo ime, a ono možemo to uporaviti i na naš sastanak, gdje nas je toliko na okupu, u Njegovo da što ime, t. j. da radimo sa vjećnu i vremenitu sreću Njegovih miljenika, omladine naše.

Pa s toga se časti podpisani odbor pozvati na ovogodišnji drugi redoviti obći katehetski sastanak na 5. i 6. julija o. g. dakle baš na Cirilovo u Zagreb svu milu braću svećeniko naše, ponajprije dakako mile sudrugove katohete, a onda i svu ostalu braću, napose braću u duhovnoj pastvi iz svih krajova naših.

Sveta brata Ciril i Metodije izprosili od Boga obilan blagoslov našemu djelu!

U to ime Bog s Vama, do vidjenja!"

Najbrži parobrod. Svim parobrodom dosad htjelo se je 6—7 dana da dodju iz Europe u Ameriku. Sagradio se prošle godine u Hamburgu veliki parobrod „knez Bismark" koji je u 5 dana i pol prošao taj put. Ali and se gradio u Liverpolu (u Engleskoj) veliki parobrod od 183 metra dužine, sa 26 hiljada konjskih sila te prošloga mjeseca odploviо put Amerike. Gospodar ovoga parobroda okladio se sa go-

spodarom „kneza Bismarka“, da će prije njega doći u Ameriku, i još da će ga pustit 24. sata prije. Dobio okladu, jer parobrod „Bismak“ plovi 20, a ovaj novi iz Liverpola 23½ morske milje na uru. To je dosad najbrži parobrod na svietu.

Narodno gospodarstvo.

Škropite vinograde!

Pod tim naslovom pišu iz Lukšića u „P. L.“:

Licem na Sudamnju god. 1888 spominjem se, da se izlila silna kiša u našoj okolici. Vinogradi do tada bili bujni i zeleni, a potla iza kako je upeklo sunce počeli žutiti i prăiti. Težak se uplašio, jer je vidio nešto neobična to počeo se domišljati ovom i onom uzroku. Imućniji i marljiviji gospodari, videći da bolest zahvaća sve to veći zmah, poslaše okužonog lišća učenjakom da razvide, koja bolest i koji joj se hoće lieк. Svi su jednim glasom odgovorili, da je to peronospera ili hrvatski lozna medljika ili kako ju naš težak zove na prostu pal il palac. Kazali učenjaci i za liek, naime rastopiti dva kilogrami modrog kamena (modre galice) i dva kila zagašena vapna u stotinu litara vode, te škropiti lozu. Jedno valja znati u ovom poslu. Svakoj bolesti liek se pripisuje kada se pojavi bolest, dočim kod ove liek ništa ili sasvim malo koristi, kada medljika zahvati lozu. S toga vare se mnogi naš težak, koji kaže: ah šta bi srdio Boga polivajuć vinograd kada je zdrav! Baš na zdravu vinogradu valja upotrobiti ovaj liek, da se zapreči bolesti pristup.

Kako su nam učenjaci rekli, a to smo oto i na svoje oči vidili, ova bolest, kada se je uvukla, bit će je kod nas više ili manje svake godine. Osobito je ima iza kišovita vremena. Ove godine u nas suha bila zima, kiša evo već pada od nekoliko dana, bojat se je, da na ovoj vlagi dodje nam lako u pohode. Nije nam dakle otezati, već svaki ruke na posao; suzbijmo neprijatelja naše hraniteljice loze. Kako sam rekao, rastopi modre galice, hajde u vinograd, učini škropilo (kitiću) te kad je vedar i suh dan škropi po lozah. Josili dva puta, to jest prvi u maju a drugi put u junju u redu poškropio, moreš mirnom dušom svoje trude Bogu priporučiti.

Javna zahvala.

Veleučeni gospodine uredniče! Podpisani molimo Vas, da izvolite uvrstiti u budući broj „Naše Sloge“ sliedeću zahvalu:

Na Buzeščini sabralo se 31 for. 98 nvč., kojim novcem nabavilo se najsiromašnijoj djeci naše hrvatske učione odjeću i druge potrebite školske stvari. Darovatelji jesu sliedeći: gg. Ante Kalac, Matej dr. Trinajstić, Krešimir Flego, Ivan Poniž, Fran Pospišil, Fran Flego, Niko Matejčić, Ante Draščić-Silvestrović. Ante Klarić, Krešimir Osso, Tunčić Flego, Antica Poniž, Matej Finderle, Nadiejko Flego. Matej Podreka, Matej Mischi, Ante Flego Ivanović, Matej Draščić-Boštjanović, Jakov Draščić, Matej Podreka iz Trata, Lovro Flego iz sv. Ivana, Lovro Flego Deotin, Krešimir Rašpolić, Ivan Vivoda, Ivan Tanković, Mate Draščić, Andre Draščić pok. Zamarića, Ante Pavletić, Matej Finderle-Antunović, Ante Finderle, Josip Draščić, Matej Flego Ivanović, Matej Podreka Endričina, Fran Marijon, Andre Draščić Hlap, Ante Draščić Lovrović.

Ovoj gospodi zahvaljujemo se podpisani najsrdačnije u ime sve obdarovane djece. Bog neka im stostruko plati!

U Buzetu, 5. junija 1893.

Ivan Draščić Ivanov, Ivan Crnac Matejev,
učenik III. razreda učenik II. razreda.

Ivan Longar Antunov,
učenik I. razreda.

Listnica uredničtva.

Gosp. M. M. i A. B. Rieka: Vaš „Fr. i Jur.“ nemože u javnost ako nam nekaže na koga ciljate i ako nepreuzmete odgovornost na sebe. For. 3 stoje Vam na razpolaganjo.

Listnica uprave.

Gosp. J. D. u P. Ide nas još za tek. god. dinu. Zdravo!

Drogerija
Augusta Rizzoli-a
ulica Malcanton br. 13 u TRSTU
skladište svieća voščanih, ljekovitog ulja, mineralnih voda, raznih crnila, boja i kistova, sapuna mirisavih i za pranje. 52—52

Ernest Šverljuga
brijač
ulica Stadion br. 1, Trst,
preporuča se 20—8
p. n. slavenskomu občinstvu Trsta, okolice i bližnjih istarskih mjesta za blagohotan posjet.

Adele Demarchi
via S. Nicolò br. 23, III. kat u Trstu

skladište i radionica crkvenih potrebočah.
Prima naručbe i dopisuje takodjer hrvatski. 6—4

Jedino družtvo pločara
Petar Levichnik i dr.
Osobiti ovršitolji radnja cementom postignuv u tom do sada svuda najbolji uspjeh, o čemu posjeduju mnogobrojne svjedočbe za izvedene razne sustave shodova, kamenica va bašče itd. itd. Izvadjaju cementiranje zidova, izvana to izvutra jamčeć za nepromočivost; nadalje bilo kakvo shodište u cimentu Portland za kamenjem bilo koje boje i mramora, obavljaju laštenje shodova to odstranjenje vlago i smrada. Izvršuju svaki popravak uz jako obuljene cene. Radnje obavljuju najvećom brzinom ovdje i u pokrajinah, Dalmaciji, Istri itd.
Za naručbe dosta je napisati dopisnicu. Svaka radnja je zajamčena.
U nadi, da ćemo biti radnjami počašćeni kano do sada, biljožimo se sa štovanjem
Družtvo pločara
PETAR LEVICHNIK i dr.
Ulica Madonnina br. 21, I. kat, 52—52 vrata 11.

U radionici klepara
GIUSTO BIASUTTI

opunomoćenoga graditelja vodovoda u željeznih cievih Via Barriera vecchia Trst broj 10 gradi i drži na skladištu kupelji u posudah, sa stolicom sa ili bez poći iz cinka čvrsto gradjene, te izvadja i drugo radnje kloparsko uz najniže cene. Ilustrovani cenik dobivajo se gratis. 52—52

Generalno zastupstvo banke „Slavije“ u Ljubljani
javlja,
da je usljed preseljenja gospodina **Vatroslava Holza** na njegovo novo mjesto u Ljubljanu, imenovalo svojim činovnikom u Trstu
gospodina Josipa Bubniča,
kojega slavnomu občinstvu najtoplije preporoča.

C. kr. izključljivo povlašćena
štrcaljka proti mildevu
inžinira Živica
jest najbolja medju svimi štrcaljkami za trte; jest jednostavna, lahka, čvrsta, trajna, prikladna, neumorjiva, brza, štrca malo tekućine, te se lahko upotrebljuje za svakovrstne trte.
Prodaje ih se takodjer i kod nekojih trgovaca u pokrajini.
Pošilje se ih po pošti franko proti po-26 uzeću:
podpunu štrcaljku za . . . f. 10.—
istu sa cievi bez bronte . . „ 8.50
te prospekte gratis.
Preporuča takodjer druge predmete i svoje radnje:
ŽIVIC i drug.
u TRSTU, ulica Zonta broj 5
inžinirski urod, skladište strojeva i dotične tvarine; zastupstvo tvornica, mekanička radionica.

Br. 1242.
Razpis natječaja.

Razpisan je natječaj za sistemizirano mjesto blagajnika mjestne občine Pazin sa godišnjom plaćom od for. 550.

Natjecatelji imadu izkazati svoju dobu, austrijsko državljanstvo, svoje nauke, dosadanje službovanje, poznavanje hrvatskoga i talijanskoga jezika.

Osim toga imenovani blagajnik ima kod nastupa službe položiti kauciju od for. 600 u gotovom novcu ili vriednostnih papirih pupilarne sigurnosti.

Molbe imaju se dostaviti podpisanomu do 24. junija 1893.

Občinsko poglavarstvo
Pazin, 24. maja 1893.
Načelnik:
Dr. Dukić.

Fran Epron
ulica Arcata.
Slikar znakova, svake vrsti grbova, dekoracija umjetničkih, slikanih stakala, drva, mramora i prozirnih slika. 52—52

Odlikovana zlato medalja: Bruxelles 1892.
Najboljše sredstvo za
želodec

katero želodec in opravlja prebavnih delov života krepča in tudi odprt život pospešuje, 22—25 je
tinktura za želodec,
katero pripravlja
Gabrijel Piccoli,
lekar „pri angelju“
v Ljubljani na dunajski cesti.
Cena i steki. 15 novcev.
Izdelovatelj razpošilja to tinkturo v zabojčkih po 12 steklenic in več: Zabojček z 12 steklenic stane gld. 1.80; s 24 gld. 2.60; s 36 gld. 3.84; s 44 gld. 4.26; 55 steklenic tehta 5 kg s poštno težo in velja gld. 5.26; 110 steklenic gld. 10.00. Poštnino plača vedno naročnik.
Dobiva se v lekarnah v Trstu, na Primorskem, v Istri in Dalmaciji.

Krasne uzorce zasobnikom pošilja zastonj in franko.
Bogate knjige z uzorci, kakoršnih še ni bilo, za krojače nefrankovane. Jaz ne popuščam za 2½, ali 3½ goldinarjev pri metru, ne dajem darila krojačem, kakor to delo konkurenca na račun zadnje roke, umpak imam le trdne in čiste cene, tako, da mora kupiti svak zasobnik dobro in cene. Prosim toroj zahtovati le moje knjige z uzorci. Svarim jdći pred pismi konkurence, ponujajočoj dvakrat toliko popustka.
SNOVIJ ZA OBLEKE.
Poruvien in dosking za častito duhovščino, pred pisane snovi za uniforme c. kr. uradnikov, ludi za veterane, ognjegasce, tolovadce, livreje, sukna za biljarde in igralne mize, preproge za vozove, lodon nepremočen za lovske suknje, snovij za prati, petne ogrtače od gld. 4 14 itd. — Kder hoče kupiti vredno, pošteno, trajno, čisto volneno suknono blago, ne pa dobor kupčuje, ki so komaj toliko vredna, kolikor se plača krojača, obrne naj se do
IVANA STIKAROFSKY v BRNU
24—24 (v tem Manchestru Avstrije) 24—16
Največja zaloga fabričkega sukna, v vrednosti ½ milijona gld.
Da pojasnim velikost in zmožnost izjavljam, da moja roka združuje največe izvažanje sukna v Evropi, izdelovanje kamgarnov, potrebčin za krojače in veliko knjigovezniee le za lastne namene. Da se pročita o vsem tem, prosim slavno občinstvo, da si, kadar mu prilika nanese, ogleda velikanske prostore mojih prodajalnic, kjer ima posla 180 ljudij.
Pošilja se le po poštnem povzetju.
Dopisuje v nemškem, madjarskem, češkem, poljskem, italijanskem, francoskem in angleškem jeziku.

Svi strojevi za poljodjelstvo, vinarstvo i vino iz voća!
Mlatilnice, vitelje,

trieri, mlini za čišćenje žita, strojevi za rezanje krme, samoradni strojevi proti peronospori, tiskaonice za vino, ulje i voće; mlinovi za voće; predmeti za konobe; sisaljke za sve potrebe, kano što svi strojevi za poljodjelstvo, vinarstvo i priredjivanje vina iz voća — razašilje najnovijeg i najbolj'ag sustava:
IG. HELLER u BEČU 7—7
2/2 Praterstrasse N. 73.
Bogato ilustrovane kataloge u hrvatskom, njemačkom, talijanskom i slovenskom jeziku
šalje badava i franko.
Najpovoljniji uvjeti, jamstvo i pokus.
Opetovano obaljene cene! — Preprodavači dobiju popust.

Drogerija
Arturo Fazzini u Trstu
Ulica Stadion 22. — Telefon 519.
Velik izbor mineralnih voda, samoljenih boja na ulju najfinije vreti; crvene, žute, zelene, višnjeve i orne po 28 nvč kilo. Olovno ljoilo po 32 nvč. kilo; tutijno bjelilo najfinije po 40 nvč kilo. Osim toga velik izbor bojah na vodu i kistova svaku vrsti po cienah, s kojimi nije moguće konkurirati.
Skladište glasovitog pokrepitolja od Kwizda (Kornenburger Vichnähr-pulver) za životinje. Izbor mirodija, boja, liskova — skladište sumpora i modre galice za porabu kod traja. Naručiteljem daje se brezplatna poraba telefona. 49—52

Izdavatelj i odgovorni urednik Mate Mandić.
Tiskara Dolenc.

Broj 24. U Trstu 15. junija 1893. Godina XIV

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 6 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja po pogodbi sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 3 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na vrlo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Poslije izbora.

U nedjelju su svršili izbori za gradsko zastupstvo, dotično za zem. sabor Trsta i okolice, sa izborom u šest kotara naše okolice.

Sa uspjehom tih izbora zadovoljne su na oko sve stranke. Tako bar tvrde glasila tih stranaka. Da vidimo tko može biti zadovoljan, a tko mora da je nezadovljan.

U gradu Trstu jesu četiri izborna tiela. Svako tielo bira 12 zastupnika. Okolica bira šest zastupnika. Liberalna, radikalna il progresova stranka pobjedila je u četvrtom i drugom tielu posve, izabrav 24 zastupnika; u prvom tielu proturala je 10 svojih, a u drugom izbornom kotaru okolice narinula Slovencem svoga zastupnika. Tako će imati ta stranka u novom zastupstvu 35 radikalnih zastupnika, izmedju kojih imade i takovih, koji su rieču i činom već pokazali, da su odlučni protivnici Austrije i dinastije, i da jedva očekuju onaj čas, kad će se na tvrdjavi pokraj sv. Justa razviti barjak kraljevine Italije.

Konservativci il vladinovci proturali su svojih d v a n a e s t kandidata u trećem tielu i dvojicu u prvom tielu. Oni imadu dakle samo č e t r n a e s t zastupnika. Rekosmo, da su proturali svoje kandidate; evo zašto.

U trećem izbornom tielu imade 2416 hiraća. Od tih imade okolo 350 c. k. činovnika i skoro 300 Lloydovih kapetana, za koje se je znalo, da će svi po nalogu glasovati za konservativnu stranku. Uzprkos tomu kandidati te stranke su izabrani jedva sa 1032 glasa t. j. sa tridesetak glasova većine nad liberalci. Konservativni il vladini kandidati u tom tielu nisu dakle dobili niti svih službenih glasova, dočim je slobodno i neodvisno gradjanstvo u istom tielu glasovalo kao jedan muž za kandidate radikalne stranke.

Nu još veći poraz doživila je konservativna stranka u prvom izbornom tielu. Obćenito se bo držalo i govorilo, da će konservativci prodrieti u tom tielu, ako ne sa dvanajstoricom svojih kandidata, to najmanje sa desetoricom. Treće i prvo tielo bijaše uviek do sada glavno uporište konservativne stranke. Ali uspjeh u prvom tielu iznenadio je i konservativce i liberalce. Izabrano bijaše naime deset liberalaca i dva konservativca. Dogodilo se dakle upravo protivno onomu, što se je na obih stranah očekivalo.

Taj poraz konservativaca u prvom tielu zadao njim je groznu ranu razoriv sve njihove nade i osnove za sastav novoga zastupstva. S druge strane opio je liberalce neočekivani uspjeh u tolikoj mjeri, da bijahu izvan sebe.

U nedjelju vršili se izbori u našoj okolici. Političko družtvo „Edinost" postavilo je u svih šest kotara svoje kandidate. Radikalna stranka postavila je proti našim šest svojih, od kojih je samo jedan prodro. Radikalci poslužiše se i u našoj okolici svimi nemoralnimi sredstvi, kojimi se služi talijanaška stranka u Istri. Novac i vino igraše glavnu ulogu, no sve to ništa ne pomogne. Sviestni naši okoličani izabraše petoricu naših predloženika, oduzev radikalcem peti izborni kotar. Mi možemo biti dakle sa uspjehom izbora u okolici posve zadovoljni, jer smo otoli protivniku jedan mandat.

U novom zastupstvu stojati će razmjer zastupnika ovako: Radikalaca 35, konservativaca 14 i slovenskih zastupnika 5.

Radikalci imadu dakle odlučnu većinu, jer im ne manjka nego jedan zastupnik do dvie trećine. Moći će dakle kano i do sada svojevoljno gospodariti i vladati u občinskoj kući.

Što će na to konservativna stranka, a što cesarska vlada, koja je nedavno razpustila umjerenije radikalce nego li su današnji, kazati ćemo prvom zgodom, ali već danas možemo toliko reći, da će se konservativci prilagoditi okolnostim, te da će po svoj prilici i nadalje ostati radikalci absolutni gospodari položaja.

D O P I S I.

Iz Vrbnika, 6. t. m. (Izv. dop.) Biele vrane jesu, gosp. uredniče, dopisi iz našeg Vrbnika, premda bi se uprav odavle imali češće u Vašem velecienjenom listu oglasiti. Evo me, da vam nekoje jade izjadam, nebi li se na vrieme doskočilo nekojim našim nevoljam. Naši svećenici u obće jesu na dobrom glasu kano rodoljubi i duhovni pastiri, ali se žuliboše u novije vrieme, i to medju mladjimi, opaža u narodnom pogledu neki nemar i nehaj do narodnih svetinja. Nekoja mlada gospoda vole naime talijanskomu nego li hrvatskomu jeziku — no možda iz zlobe ili bilo s koje nečiste nakane — već s nehaja i nemara.

Prijateljske molbe i bratske opomene nemogoše tu gospodu odvratiti s krivog puta, pak neka nam ne zamjere, što izlazimo s tim na javnost u nadi, da će za sada i ovo pomoći. Tà, za miloga Boga, nije li žalostno, da mi, koji smo usisali materinjim mliekom sladki naš jezik, i koji smo urnili u sve njegove tančine, da ga mi svuda i svagda no iztičemo i s njime da se ne ponosimo? „Tudj tudjinu, tebi tvoj dolič".

„Tudje poštuj, a svojim se diči", pjeva naš pjesnik i toga se mora držati svaki rodoljub. Ovo si dobro neka zapamti svatko, koji hoće da bude Hrvatom.

Druga je pogrieška neke gospode nemar za glagoljicu. Vjošti su u glagoljici, pa da bi jedan glagoljaš misu. O drovni Vrbniče, što si doživio, da od 40 glagoljaša, koje si prije imao, ne imaš sada već niједnog u svojoj srodini! Drugdje se treba boriti, da se može opet misu glagoljat, dočim ovdje, gdje je u tom podpuna sloboda, tu se zapušta.

Do svećenika je, da se sačuva taj pradjedovski amanet i preda mladjemu naraštaju. Nu ako se bude zapuštalo, izgubit ćemo i to pravo. Kakva je korist naručiti sada misalo, kad se ih ne kani rabiti? Nade je, da će mladji više marit za tu svetinju, to starijim prednjačiti. Pa kako čujemo, doskora će dva mlada naša sokola zaglagoljat. Dao Bog!

Na našoj pošti ipak se nešto promjenilo, to jest sad imamo pečat talijansko-hrvatski. Nu morao bi gospodin poštar uz to promjenit i tablu poštarsku, a sami poštarski ured smjestiti, gdje je otvorio dućan, budući je vrlo pogibeljno doći na poštu u vrieme kiše, da se no strovali pôd jedne stube. Ured bi pako bio tada na pristojnom mjestu.

Gosp. poštar obično prodaje narodu dopisnice i druge tiskanice s talijanskimi napisi. Jedino kad su djaci na praznicih, onda pita kupce, za koga je to, pa onde dade proma odgovoru. Mislimo, da toga nebi smio raditi, jer Vrbnik je posve hrvatski, a i njegovi stariji bijahu vazda takvi.

A sad nešto o „Hrv. Domu".

Pred dvie godine raznio se glas po novinah, da ćemo ovdje sazidati dom. O tom se doduše nešto življe govorilo, ali kasnije se odustalo, dok se nije našlo nekoliko domorodaca, zauzetih za svoje rodno mjesto. U listopadu prošlo godine na čitaoničkoj sjednici poprimio se predlog presvjetlog gosp. V i t e z i ć a uz oduševljenje, da se gradi dom. Odmah se izabrao odbor, koji se ima zato pobrinuti. Sam predlagatelj dao je odmah 500 for.

Od toga vremena prošlo je 7 mjesecа, a da bi se o toj stvari išta javilo svietu. Možda nas misli odbor iznenaditi samom gradnjom! Doba bi bilo, da se znade na

PODLISTAK.

Prijatelji — zavodnici.

Crtica iz domaćeg života.

II.

(Nastavak.)

Govorila sam ono, čega nisam smjela reći, jer ne htjedoh, da me kara majka; dà, Pavao je čovjek, koji se neće popraviti; svoje rieči, svoja obećanja držao je težkom mukom možda jedan tjedan, a zatim nastavi gore nego prije . . . .

— Sad idem po njega . . . gdje je?

— Ondje je „Pri lovcu"; al ne potapajte s njim oštro, jer ne želim smutnje; govorite mu kao otac.

— Pusti to meni. . . .

Medjutim Pavao sjedio obkružen čoporom prijatelja sa svojom liepom litrom pred sobom i držao sliedeći govor:

— Pošto naša vlada ovako visoku cienu udara na sol, uzkraćuje se komad polente siromašnijem pučanstvu i njegovoj marhi; a već je i bez toga slabo življenje. Isto se tako ovom visokom cienom soli mnogo štetuje ne samo seljakom, već i radnikom po gradovih, koji se znoje od rana jutra do kasno večeri, da si pribave komadić kruha . . . Sada ja u ime svijuh radnika, kojim sam predsjednikom, predložit ću sutra u skupštini sjedinjenih družtva, da se učini jedna molba u ovom smislu, da se naime zamoli parlamenat, nek se obali ciena soli bar na polovicu.

— Živio Pave! Živio vriedni radnik, čestiti gradjanin i velezaslužni naš predsjednik!

— Živio! — reče Niko, koji je baš taj čas unišao.

— O! I Niko je ovdje!

— Jednu čašu Niku!

— Ne, ne; ne bantujte se; reći ću samo dvie besjede momu zetu, pak idem.

— Što je? — upita Pavao tasta.

— Zar se ne stidiš ostavljati Mariju samu u ovih okolnostih? Podji sa mnom, jer svi su opazili, da te ne ima i znadu gdje si?

— Manjka li možda što Mariji?

— Manjkaš joj ti, njezin muž, i mislim, da ostavit ju onako, kao da nije tvoja, pak doći ovamo u gostionu piti i prodikat, nije liepa stvar u jednoga poštenoga gradjanina.

— O, čujte Niko! U moje poslove neću da se mješa nitko; ja činim, što mi je drago, pak dosta . . . Kad je muž obskrbio svoju obitelj, treba da misli i na sebe . . .

— A to marljivo praznoć pune vrčevo vina.

— Ne, već nastojeć kako bi se moglo poboljšati stanje onih nevoljnika, na kojih se znoju sakupljaju tolike pijavice . . . . Jeste li čuli? Nije se ovamo došlo igrat, već se je pripravljao protest radi velike prietojbine na sol.

— Bolje biste bili učinili, da ste protestirali proti tomu, da je vino jeftino, pošto ste osobito široku volju. Čini samo po svojoj voljici; propovjedaj po krčmah o jednakosti, bratinstvu i pristojnosti: budi vrstnim politikom; traži da ti poviadjuju i pljeskaju tebi jednaki; ja ti za stalno kratit neću. Lahku noć!

I izrekav ove rieči, izadje Niko pun jada i srčbe, te se povrati k svojoj kćeri.

— Jeste li ga vidjeli? — upitala ga odmah Marija.

— Jesam vidio i čuo.

— O, što je bilo? Možda ste ga zlostavljali?

— Ne, al je malo trebalo.

— Ali dragi otče, molim vas, recite mi . . . .

— Imala si pravo; od toga muža neće biti ništa.

I tada joj pripoviedi Niko potanko prizor, što se sbio medju njim i Pavlom u gostioni „Pri lovcu".

— Bilo što bilo — zaključi — spomeni se kćerko moja, da je kuća tvoga otca uviek otvorena tebi i tvomu djetetu. Ne zaboravi, znaš. Ja sam pogriešio. Tvoja mi majka uviek govorila: Niko, onaj mladić je zadovoljniji skitat se po krčmah i kavanah, nego li radit, a ono, što dobije, ne dostaje mu, da udovolji svojim strastim.

— Sad je tako, kako je; i ja sam kriva, pače kriva više od svih, — umješa se u razgovor Kate, koja se tihance približila, a da ju nisu opazili nit Niko niti Marija.

— O majko moja! — uzdisala Marija.

— Ne boj se, da ću te karati jadnicu; ne, o tom niti ne misli. I ja sam imala dvadeset godina, pak znam, što će reći ljubiti. Ali bih se bila morala na svaki način oprieti ovoj ženitbi, pa makar da bi ti sbog njega morala i od same sušice umrieti. A sad se ne kini, da ne škodiš sebi i djetetu. Pa napokon sve se može izpraviti.

IV.

Prošla dva mjeseca poslje poroda, a u kući, gdje je pred godinu dana vladala najljepša sloga, čule se neprestane pravde, uvriede, rieči pune gnjeva i prkosa. Umjesto raja zadovoljstva i blaženosti, što si ga Marija snivala, usulio se u dom pakao neserće i jada.

Pavao nije nikada ostavljao po dvie dnevnice na tjedan u rukuh svoga gospodara, kako je bio uvjerio svoju ženu. Ovaj novac pretapao je i propio se svojimi običnimi prijatelji propalicami na veliku štetu svoje obitelji, svoga dobroga imena i svoga zdravlja.

Tako, kad je došao trgovac zahtievat već ugovoreni obrok za pokućstvo, Marija morade, da ne bude sramota, poći k svomu dobromu otcu i umoliti ga, nek on uredi stvar, kako bi bilo čestno.

A Niko odmah plati dug zetov.

Pavao umjesto da se popravi, podade se još većma razpuštenosti, zanemari posve svoju ženu, prošundrivajuć sam dvie trećine svoje zaslužbe u gostionah, odakle se vraćao kasno noći, kadkada dobro na trušen, a najviše puta pijan kao dop

Pijanstvo doskora navede Pavla, da je izgubio volju i sposobnost za rad; imanje ponajprije silomice njegovano, nastale sada svagdanja njegova drugarica, a s njom usseli se u dom razuzdanog muža potreba i nevolja.

(Dalje sliedi.)

čem jesmo. Hoće li biti što iz svega toga? Što misli odbor početi?

Lijepo bi bilo, da bi naša čitaonica do godine slavila 25-godišnjicu u svojim prostorijama. K tomu se pohvalila kojim god naprodkom kroz ovo četvrt vieka svog života. A i za naše diletante djake bilo bi to korisno, jer kako je sada, uz najbolju volju ne mogu prirediti zabava radi nedostatka prostorija.

Na koncu moramo spomenut jednu radosnu viest, t. j., da ćemo i ovdje ustrojit tamburaški sbor i to ponajviše nastojanjem gosp. župnika, koji je i sam dobavio jedno glasbulo. Bilo u dobri čas!

Franina i Jurina

Fr. Nojde si mi povidà, da ima tvoj ženso u Kanfanaru dvi firme, jel' to istina?

Jur. Bravo da ima; za Hrvate i Kranjce je „n i č", a za Talijanaše „n i c h".

Fr. Kad je temu tako, mi se parà, da je za jedno i drugo „n i č".

* * *

Fr. I ta je lipa!

Jur. No?

Fr. Da će od sada podeštarije popo promjećivat.

Jur. Ki je pak tu spensà?

Fr. Popitaj se malo u Kanfanaru.

* * *

Jur. Čuješ Frane, je našal on kunšiljer u redu onu lemozinu?

Fr. Doju, da su ju do pol noći brojili.

Jur. Pak?

Fr. Ha, voj se ga zlodej!

Pogled po svietu.

U Trstu, dne 14. junija 1893.

Austro-Ugarska. Našu cesarsku obitelj zadesila je ovih dana neočekivana nesreća. Umro je naime nakon kratkog bolovanja brat Njez. Velič. cesarice Jelisave, bavarski vojvoda Maksimilijan Emanuel. Pogrebu prisustvovao je glavom cesar i kralj Fran Josip I.

Namjestnik u Primorju g. vitez Rinaldini odputovao je u nedjelju u Beč, da izviesti ministra predsjednika o uspjehu izbora u gradu Trstu i okolici. Poluslužbeni list „Mattino" dobio je danas brzojavnu viest iz Beča kako se tamo pogovara, da će naš namjestnik odstupiti. Obistinili se ta viest — čemu mi nevjerujemo — tad bi taj odstup stojao u savezu sa tršćanskimi izbori, kojimi su pokazali takozvani konservativci svoju najveću nemoć.

Hrvatski djaci na visokih školah u Beču demonstrirali su jučer proti poznatomu madjaronu Szernkovichu, koji je u madjarskoj delegaciji onako ružno osramotio hrvatski narod. Djaci pozdravili su madjarona sa p e r e a t-klici pred njegovim stanom, a kasnije ponoviše demonstraciju i pred zgradom delegacije, gdje su ga dočekali urnebesnimi uzklici: p e r e a t!

U Hrvatskoj zavladalo je za opozicijonalne novinare grozno stanje. Opozicijonalne novine pliene se danomice, novinari zatvaraju se, kazne globami i plieni kaucija listova u velikih svotah.

Srbija. Prekjučer bijaše svečanim načinom otvoreno zasjedanje narodne skupštine. Kralj Aleksander bijaše burno pozdravljen. On pročita prestolni govor, u kojem ističe prijateljske odnošaje sa svimi vlastmi. Predsjednikom skupštine bijaše izabran vodja radikalaca Pašić.

Italija. Dne 12. t. m. imenovao je sv. Otac u posebnom konzistoru pet novih kardinala. — Austrijski bjegunci i prvaci rimskih irredentista priredišo dne 13. t. m. u Rimu bankot na čast tršćanskih birača, koji da su u novo zastupstvo izabrali takodjer irredentisto a iztisnuli austrijce.

Rusija. Car Aleksander primio je dne 12 t. m. Giersa u audienciju, te mu je povjerio opet vodstvo ministarstva izvanjskih posala. Tako dolazi Giers na svoje staro mjesto, koje morade zapustiti radi bolesti.

Različite viesti.

Pozivljemo sve one čitatelje, kojim ističe predplata koncem ovoga mjeseca, da istu čim prije obnoviti izvole. Upozorujemo i starije dužnike na njihovu dužnost. Sjećamo napokon i one na zadanu riečˌ koji se usljed naše tjeralice obvezaše mjesečno, tromjesečno ili svake pol godine dug odplaćivati.

Promjene u krčkoj biskupiji. Č. gosp. Jerko Grčković pošao je kao upravitelj župe u Lopar na Rabu. Kuracija sv. Martina na Cresu povjerena bi upravi č. g. Antona Petrišu, do sada upravitelja župe u Loparu. Mladomisnik č. g. Vicko Premuda išao je kao duhovni pomoćnik u Novalju na Pagu. Duhovni pomoćnik i član ladanjskog kaptola u Dobrinju č. g. Ivan Justinić postavljen bi u stanje mira, a na njegovo mjesto bi imenovan č. gosp. Ivan Variola. Napokon vikari stolne crkve vč. gg. Nikola Turšeto i Anton Andrijčić bijahu imenovani prisjednici ženitbenog diecezanskog sudu. Čestitamo!

† **Hinko Kavčić.** Naša braća Slovenci na Notranjskom izgubili su ovih dana svoga prvaka, poštenjaka Hinka Kavčića, občinskoga glavara u Razdrtom i zemaljskoga zastupnika na saboru u Ljubljani, koga je nemila smrt pokosila u muževnoj dobi nakon vrlo kratke bolesti. Pokojni Kavčić bijaše na daleko poznat radi njegovog rodoljublja, poštenja i značaja, te ne ima osobe, koja je čestitoga muža poznala, a da se ga sada nebi bolnim srcem sjetila.

Vječni pokoj podielio Ti duši Svevišnji, čestiti Hinko!

Proslava sedamdesetgodišnjice i imendana. U proslavu sedamdesetgodišnjice i imendana svoga prvoga počastnog člana dr. Ant. Starčevića, priredilo je dne 13. t. m. hrv. akad. lit. zabavno družtvo „Hrvatska" u Gracu uz sudjelovanje slov. akad. družtvo „Triglav" svečanu sjednicu sa sliedećim razporedom: 1. Pozdrav predsjednika. 2. Čitanje o djelima dra. Antuna Starčevića. 3. Deklamacija. 4. Zabavni dio, u kojem pjevaju i tamburaju zborovi akad. slov. družtva „Triglav" i hrv. akadem. družtva „Hrvatska".

Proslavi sedamdesetgodišnjice i imendana prvaka stranke prava gosp. dra. A. S t a r č e v i ć a prisustvovalo je, kako nam prijatelj javlja iz Zagreba, mnogo njegovih prijatelja i štovatelja iz svih krajeva Hrvatske. Banket izpao je sjajno; brzojava stiglo na stotine. Odušovljenje vladalo je općenito. Nadamo se, da će nas koji od prijatelja potanje obaviestiti o tom važnom događaju.

Iz Trsta odposlali su uredničtvu „Hrvatske" brzojavnu čestitku ovdašnji Hrvati i nekoji Slovenci.

Izbori u tršćanskoj okolici vršili su u nedjelju dne 11. t. m. Političko družtvo „Edinost" postavilo je u sporazumljenju sa biračiˌ narodne kandidate u svih šest izbornih kotara. Protukandidate postavili su tršćanski talijanaši najre ˇkulnije boje, među koje ubrajamo i kapelana sv. Antona novoga g. Andriju P a c o r-a. U pet kotara bijahu izabrani kandidati „E d i n o s t i" a u jednom t. j. u II. kotaru i to najpokvarenijem, poznati naš protivnik Poldo M a u r o n e r. Njegov drug P a c o r propao je u petom kotaru. Naši odabranici jesu: u I. kotaru g. dr. A. S a n c i n; u III. kotaru g. Ivan N a b o r g o j; u IV. kotaru g. Fr. D o l e n c; u V. kotaru g. Ivan N a b o r g o j; u VI. kotaru g. Ivan G o r i u p. Gosp. N a b o r g o j bijaše izabran u dvih kotarih, te će se u jednom zahvaliti i tako ćemo imati i u okolici nakanadni izbor.

Tršćanski liberalci potrošili su u našoj okolici silu novca, nu sasvim tim prodriješe samo s jednim kandidatom, komu je mito i vino pomoglo do mandata.

Glavna skupščina političkoga družtva „Edinost" biti će u nedelju u 10 sati u dvorani „Mally" (Via Torrente br. 16) sa priobćenim jurve dnevnim redom. Upozorujemo još jednom sve izvanjske članove „Edinosti", da se mnogobrojno odazovu odborovu pozivu.

Istoga dana na večer biti će velik koncert u kazalištu „Fenice", što ga priredjuju obje naše podružnice sv. Ćirila i Metoda.

Obiteljska nesreća. Našega prijatelja i zemljaka g. I v a n a M i l č e t i ć a, profesora u Varaždinu, zadesila je dne 11. t. m. grdna obiteljska nesreća, što mu je naime nemila smrt ugrabila jedinicu kćerku M i l i c u. Naše iskreno sućutje prijatelju i čestitoj mu obitelji!

Na glavnoj skupščini našega „Sokola" obdržavanoj prošle subote bijahu izabrani u novi odbor sliedeći članovi: Starosta g. dr. G. Gregorin; odbornici gg. M. Cotić, N. Stepančić, J. Mikota, I. Mayer, M. Pretner, I. Knava, A. Kalan i J. Kocijančić. Zamjenici: gg. I. Černe, J. Bubnić i M. Vesel. Revizori: gg. F. Polić, V. Grebenc i G. Stepančić.

Odbor se je jučer konstituirao te izabrao podpredsjednikom g. M. C o t i ć a, tajnikom M. P r e t n e r a i blagajnikom g. Iv. K n a v s a.

Čestitamo „Sokolu" na toli sretnom izboru!

Iz Liburnije pišu nam 14. t. m. Advokat dr. G a m b i n i, z e m a l j s k i p r i s j e d n i k putovao je posliednjih dana po otoku Krku i u iztočnoj Istri, te tom prilikom nadzorovao i neke škole u ovom kotaru. Nadamo se, da će Vas prijatelji o tom putovanju i posjećinanju na otoku obavjestiti. —

Vitez Klodič c. kr. zemaljski školski nadzornik nadzorovao je 2. i 3. t. m. školu u Knstvu. Sv. Mateju i Klani. Bilo je to one iste dane, kad su se obavljali izbori III. tiela u Trstu, u kojem ima i on pravo glasa. Veli se, da je dao, kao službeno zaprićen, nekomu od činovnika svoju punomoć.

Iz Veprinca pišu nam 14. t. m. Malo kada čujete koju novost iz ove občine, kao da ne ima ništa, što bi se moglo na svietlo iznieti. Imade doduše više toga, al danas samo ovo:

Dne 28. pr. mj. došli su ovamo iz Lovrana častni oci družbe Isusove I. Jeramaz i E. Bontempo, da nam kroz cielu sedmicu t. j. do 4. o. m. obdržavaju svete Poslanja. Prem dani dolavni i pune ruke posla, sve je hrlilo, da sluša krasne nauke i spasonosne rieči. Svatko želio čim prije u crkvu, da uhvati bolje mjesto. Svakomu čitalo se na licu, kako skrušen al radostan upija u pamet spasonosni nauk, koji, nadamo se, usadjen u srca, sjećat će nas uvjek, kako život svoj ravnati imamo. Da je uspjeh sv. Poslanstva bio obilat, vidi se iz toga, što župa Veprinac broji okolo 2400 duša, od kojih mnogo ih ima po svietu, nu sa svim tim pristupilo ih kroz ročenu sedmicu k svetoj pričasti 1454.

S toga častnim otcem uz liepu hvalu, želimo dobar put, krepko zdravlje u srdcu Isusovu, da mogu još vidjeti mnogi krasni uspjeh neumornog svog duhovnog rada.

Sa otoka Krka. Nastojanjem prepošt. našeg diecezanskog vikara započela su ovih dana na našem otoku sv. Poslanja. Vrline č. o. A. Miškova i sudruga mu č. o. Domića i bogoljubstva naših dobrih otočana predtečno nas osiguravaju o najboljem uspjehu. Medjutim čast vrlom našem vikaru, koji u ovo kratko vrieme, odkad ravna našom udovom biskupijom, dajo i opet najljepših dukaza svoje vrline i ljubavi pram svomu svećenstvu i narodu. Samo tako napried stari naš poštenjače i značajniče! Uvjek onako po tvoju svjestno, vjerno i pošteno, pak će to biti i najljepši odgovor svim gmigavcem puljskog „Rabagasa".

Iz Lovrana polovicom junija 1893. Po smrti blagopokojnoga poštomestra Lizjaka upravlja privremeno našim poštanskim uredom dosadašnji brzojavni rukovitelj B. Mislimo, da će se do mala otvoriti natječaj za to mjesto, te već danas preporučnmo gosp. ravnatelju pošte, da kod imenovanja uvaži sliedeće naše opravdane zahtjeve:

Poštemostar mora da bude p o d p u n o vješt i hrvatskomu jeziku u pismu i govoru, budući tim jezikom govore s v i žitelji obćine Lovran.

Stranca radi, koji dolaze k nama na liečenje, dobro će doći poštemeštru da znade i njemački jezik; talijanski jezik kod nas nije baš potrebit, nu ako ga bude znao, bolje za njega.

Upozorujemo napokon g. ravnatelja na naš dopis tiskan u broju 21. „Naše Sloge" glede poštanskih tiskanica, počatak itd., koji su: „n u r i t a l i e n i s c h w i e i n I t a l i e n!"

Mislimo, da će gospodin ravnatelj uzeti u obzir ovaj naš glas, koj se temelji na članku XIX. državnih temeljnih zakona, inače kucati ćemo na vrata nj. prouzvišenosti gosp. ministra trgovine.

Martinšćica na otoku Cresu. Koncem prošlog mjeseca mnja pohodilo nas povjerenstvo radi ustrojenja učionice u ovom selu, koju trebamo kao ozebao sunca.

Po obećanju poglavitog kotarskog poglavara gosp. Zuoka, koji je povjerenstvu predsjedao, imala bi se što prije sagraditi učionica i stan učitelju. Dao Bog bilo iskreno njegovo obećanje! Od nužde nam je voda i pošta, ali gospoda samo obećavaju, a sada ćemo viditi koliko možemo držati do obećanja kotarskog predstojnika.

Razprava Frana Flega u Rovinju. Ove zime bila je u Buzetu kaznena razprava proti načelniku Franu Flego zbog lanjskih neredaˌ Buzetski sud ga je osudio na 150 for. globe, jer da je nepravo dao zatvoriti djevojku buzetsku Krivičić i trgovca G. B. Delfabro. Talijanske novine su zbog toga bilo digle golemu viku, a mi smo bili zaplienjeni, jer . . . . . ne ćemo reć zašto, jer bi nas opet zadesila ista sreća. Frano Flego uložio utok, a rovinjski sud vidio, da je Flego ne samo mogao, nego morao zatvoriti trgovca G. B. Delfabra, te ga je za to riešio. Osudio ga je samo na 50 for. globe zbog zatvora djevojke Krivičić s jedinog razloga, što se ima predmnievati, da je propuznao tu djevojku u 8 sati — zimske večeri — i da mu je nije trebalo dati odvesti u občinski ured, da sazna za njezino ime.

Buzećani nisu očekivali takove rješitbe. Oni su se nadali, da će biti kazna još poštrenn. Za to su sada pokunjeni, a najviše g. Delfabro, koj je mislio i putovati u Rovinj i kupiti frižko ribe na račun Frana Flega!

Mi ćemo se na oru razpravu povratiti.

Za družbu sv. Ćirila i Metoda u Istri podario vlč. g. Josip Grašić, župnik u Bermu 40 kruna, a veleučeni gospodin dr. Josip Derenčin iz Križevaca 10 kruna. Živili i našli mnogo nasliednika!

Prve krune darovaše nadalje „Bratovšćini hrv. ljudi u Istri" sliedeću gg.: Trinajstić Ernest, sv. Matej 2 k., Jurinac Rudolf, Kastav 2 k., Medvedić Ivo, Klana 2 k., Stefan Josip, Kastav 1 k., Trinajstić Mate, obć. zastupnik sv. Matej 1 k., Šupić Mate, Kastav 1 k., Antun Benetić 2 k., Vladimir Čanić 1 k., Kajetan Dabović 1 k., Božidar Katušić 1 k., Fran Mavar 1 k., Ivan Pošćić 1 kr. Ovo zadnjih 7 k. poslao nam je g. Mavar iz Graca.

Darovnje nadalje na Veloskom prve krune gg.: pom. kap. J. Stanger 2 k., pom. kap. V. Stercaj 2 k., pom. kap. M. Perčić 3 k., A. Jeglić, Benedikt Marčelja, J. S., stud. med. Ivo Lotiš svaki po jednu krunu, te stud. med. Ivo Perčić 2 k. i gospodja S. V. 2 k.

Iz Rukavca pišu nam 14. t. mj. U ovih osam dana, što bijahu kod nas veleučatni Isusovci, imadosmo danomice po dvie propovieđi, i to jednu u jutro, drugu poslje podne. Svaki dan prije nego li bi propovied započela, pošao bi jedan od veleučatnih Isusovaca obučen dakako u koticiˌ sa štolom oko vrata k žrtveniku Bl. D. Marije, na kojem bijaše takodjer slika presv. srca Isusova. Pred istim izmolila i izpjevala bi se kratka molitvica sa prijevom: Isusovo srce u meni, svoj razžeži plam ljuveni! Isuse ufanje naše smiluj se nami! Drugi pako pokazao bi se na prodikaonici, pozdraviv puk sa „Hvaljen Isus", poklonio govoreći nekoje rieči, koje puk za njim izgovarnše. Poslje ovoga izmolila bi se „Zdrava Marija" za novoljnike ove kapelanije. Po tom započela bi propovied, koja obično trajaše preko jedne ure, a poslje iste bilo bi zahvaljenje sa izloženim presv. oltarskim Sakramentom. Veleć. Isusovci izvajavali bi so svaki dan, od kojih jedan je imao vjeroauk, a drugi propovieđi.

Mnogo i mnogo ganuše njihove propovieđi, usljed kojih pristupiše k sv. pričesti i oni, koji po više godinah kod iste ne bijahu. Čuo sam iz pouzdana izvora, da se je u ovo vrieme u crkvi sv. Luke pričestilo tisuću šest stotina osoba, a mnogi se u drugih mjestih pričestiše. U subotu bijaše vrlo ganutljiva propovied, u vrieme koje mnogi proplakahu. Prodikao je o zadatku: „Ljubi iskrenjega svoga, kao sama sebe", koja zahtieva, da djeca svoje roditelje oproštenje pituju i obratno, brat brata itd., to jest svaki se je morao pomiriti sa svim, s kojim je u svadji bio.

Tko ne bi se pomirio ili da ne bi hotio komu oprostiti, nije mogao da dobije papinski blagoslov. Takav čovjek ne smije da bude u crkvi, već mora da izadje iz iste — upravo ovako reče — jer je proklet.

U nedjelju poslije sv. misu pokažo se na predikaonici veleč. Irusovac, pozdraviv puk po običaju, izgovorio običajno riečt sa pukom i izmoliv običajnu molitvicu, stane liepo propovjedati. Niesam sposobban a da bih to mogao niti približno opisati, već jedino kažem, da je svojom krasnom prodikom dirnuo puk, tako da je na glas plakao. Kada je svršio popovied, oprosti se sa pukom u ime svoje i svoga druga, pozdraviv sa: S Bogom, braćo moja!

Po tom okrenuo se žrtveniku, pred kojim staja o naš g. duhovni pastir, kojemu puk preporuči. Na što se gospodin kapelan sa žrtvenika u ime puka i svoje liepo i kratko veleč. otcem Isusovcem zahvali. Iza toga poćeo je podieljivati pučinski blagoslov najprije Njeg. Veličanstvu, našemu proč. i presv. biskupu, svećenikom, učiteljem, učiteljicam, roditeljom, itd., itd., na posliedku usmo u ruke propelo i s njime prekriži, te time bje svim podieljen blagoslov sv. Otca pape. Kašnje je sliedilo blagoslivljanje krunica, križića, medaljica, slika i sličica. Iza ovoga zapjevasmo „Tebe Boga hvalimo". Kada bijaše svršeno, sviet izadje iz crkve i sakupi se pred crkvom, gdje je posadjeno drveno propelo, u kojem je postavljena sličica presv. srca Isusova, odozgor iste napisano je: „Spomen sv. poslanja mj. lipnja 1893.", koje blagoslovi veleèastni Isusovac. Kad je bilo blagoslovljeno mislio sam, da će ga ljudstvo baciti na zemlju, jer se ga svaki zeljaše dotaknuti. Po tom se sviet razidje svaki svojoj kući.

Ovim se putem u ime svih župljana zahvaljujemo gg. Franu Kinkeli-Lovrina i Franu Mavroviću, prvi što je podario drvo a drugi propelo napravio, ta čestitim djevojkam, koje se sjetiše uplesti vienac od samih ružica i nanj ga postaviti. Bog Vam platio!

Iz sv. Mateja pišu nam 5. lipnja 1893. Ovogodišnja tjelovska svečanost, koja se obdržavala dne 4. t. mj. nije nit najmanje zaostala za prošlimi, dapače izpala nad svako očekivanje, u najlepšem redu. Da se nije očekivalo, da će izpasti po običaju prošlih godina, glavni jest uzrok taj, što se isti dan obdržavala ista svečanost i u Kastvu, koja je bila preuešena rad kiše od četvrtka na nedjelju. Drugi je bio uzrok neprestana kiša, koja je i u predvečerje istega dana kano za okludu lievala. Svieta bilo po običaju sa svih strana. Svanulo liepo jutro — te je kiša, koja od njekoliko dana traje u toliko dopriniela, da nije bile one žege i sparine, kakova običaje vladati.

Od osnuća ovo svečanosti za blage uspomene pok. popa Vinka Dubrovića opriedjeljeno je svakoj županiji napose mjesto, koje ima zelenilom okititi. Opaziti se je doduše moglo u tom pogledu s njekoje strane velik nemar i nehaj, nu to na samu svečanost nije imalo nit najmanjeg upliva. Učinilo se sve što se liepše i bolje moglo, a to sve na čast, diku i slavu božju — nipošto pako kako njekoji misle, na ljepotu i ures samoga mjestu. Sve što imamo dobra na svietu od Boga je. Sve blagodati i radosti od njega imamo. Svi od njegove bezkrajne milosti živimo. Pa komu bismo i mogli većma zahvalni biti, nego li njemu? Od Boga će dakle primiti plaću svi oni, koji su se zauzeli, da poprave nehaj i nemar, te tim pokazali, „da za jedno veslo galija ne ostane", a od pučanstva dužna im zahvalnost, budi ovim putem javno izrečena, osobito djevojkam, koje su se zauzele, da što ljepše oltare okite.

Što je pako nad svako očekivanje povećalo prijanjo svečanosti, jest prisustvovanje vatrogasnica ove podružnice kod procesije. Srce se je mnogomu topilo od milote i radosti, videć ih za prvi put na javi. Svakoga se ugodno dojmila ta prva pojava, t. j. zarekao sam se, nije svakoga, jer ih ima i u ovom kraju, koji baš liepim okom ne gledaju to velekorisno društvo, s uzrokom već navedenih u dopisu iz kastavske občine od 29. pr. mj. u 22. broju „Naše Sloge". Osim ondje navedenoga još to s toga, jer netko trubi medju puk, da će se rad toga porez (franjki) znatno povećati. Porez se mora plaćati, porez se povećuje, al da će se plaćati na odoru (monturu — robu) i ino novoustrojenoga dobrotvornog vatrogasnog društva u Kastvu, to je puka izmišljotina. To je samo izmišljeno, kumiću moj, iz puke zavisti, zlobe, podpirivano još i od takvih ljudi, koji bi morali biti apostoli mira, ljubavi i sloge, a ne smutnje, mržnje i nesloge. Ima ih opet takovih, koji su protivni tomu društvu jedino s uzroku, što je zapovjed hrvatska. Da zašto nebi bila „nemška"!! Lude li misli, koja će biti za sjegurno i izvana podupirana.

Na to dovikujem domaćim i tudjim protivnikom: Zato je, da njegujemo svoje, a ne tudje. Tko u svom materinskom jeziku ne napreduje, taj doista nazaduje.

Često i prečesto dogadja se, da čovjek svomu najvećemu neprijatelju, u najvećoj nuždi i potrebi, najveći pomoćnik i osloboditeli. Vatrogasnomu pako društvu to se može danomice dogoditi, što u ostalom nebih rado, da se obistini. Vatrogasci! kad vas bude dužnost zvala proti najvećemu neprijatelju, pokažite, da ste vriedni, jer po dielih i po činih vaših, znati će se cienit vaše društvo. Koji su k tomu pozvani, neka svim marom goje tu mladu biljku. U to ime pomoz Bog! Samo napried, bit će dobro!

Poslie podne došla amo četica vatrogasaca iz Kastva sa velecienjenim g. V. Mayrom, urednikom lista „Vatrogasac", da pozdravi članove ove podružnice.

Iz Buzeta nam se piše, da je ondje u nekojih krajih tuča sve potukla. Dobro da prostor potučen nije obsežan. U Račicah više nego tuča naniela je škode velika voda, koja je sa nekih briegova odniela zemlju sa svim, što je na njoj rastlo. Biedni ljudi! I još im se šalju procjene sbog duga za ozonor! Al kad će se jednom u Poreču smilovati, te podupriti rad naših zastupnika Laginje i Spinčića, da se napokon digne ta težka mora sa prsiju novoljnega kmota?

Ljetina. Skoro iz svih krajeva Istre dobivamo viesti, da ljetina do sada, osim trave, liepo kaže, da se je već skoro popravilo, što bijaše zaostalo u vriome suše, i da je osobito mnogo grozdja. Očuvao ga Bog od svakoga zla! Ljudi ga čuvaju sve više bar od jednoga zla, mišo od peronospore. Škrope loze imenito članovi toli koristnih gospodarskih zadruga, od kojih dobivaju i škropilnice i galicu uz sniženu cienu. Sa jednom forintom na godinu može postati svatko, i imat koristi mnogo mnogo više od forinte. Tko još nije član zadruge, nek se upiše.

Odkriće spomenika Gundulića. Upozorujemo ovo ješte jednom sve naše imućnije rodoljube, da ne učine od manje, a da ne posjete slavni hrvatski Dubrovnik, gdje će se slaviti dne 25., 26. i 27. t. mj. najsvečanijim načinom veličanstven čin odkritja spomenika najvećemu hrvatskomu pjesniku, neumrlomu Iv. Fr. Gunduliću.

Prvi kamen za spomenik. Odbor za Gundulićev spomenik sahranio je pergamenu u prvom kamenu spomenika sliedećim napisom:

Danas dne 3. junija 1893. — U nazočnosti Frana Barona Gezaldi Gundulića — Načelnika grada i občine dubrovačke — Te občinskih prisjednika — Po Marinu Gjorgji vlastelinu dubrovačkome — Poglavici dotičnog odbora — Bi postavljen prvi kamen — Spomenika — Koji narod podignu — Gjivu Frana Gundulića — A izradi ga kipar umjetnik — Ivan Rendić, Bračanin — Po odluci dubrovačkog občinskog vieća — Dne 9. Marta godine 1880. — I na želju svečano izraženu — Iste godine — Od dubrovačke omladine.

To svjedoče vlastoručnijem podpisima načelnik, občinski prisjednici, te članovi odbora za podignuće spomenika. (Sliede podpisi). Preč. vikar kan. Stijepo Bazdan blagoslovio je temelj spomeniku.

Odbor za Gundulićev spomenik izdao je na gradjane u Dubrovniku ovaj proglas:

Gradjani! Nastaje svetkovina riedka, „Odkriće Gundulićeva Spomenika," o kojoj svakome je Dubrovčaninu do obraza, da se opošteni pred bielim svietom, koji će banuti u naš Dubrovnik. Zato neka svak okiti svoj dom zastavama, zavjesama oviećem i ostalim urosima, a u večer da rasvietli prozore i predaje.

Svetkovina će trajati 3 dana: 25., 26. i 27. junija. 25. je rasvietljenje Pila i Konala, 26. Grada i Ploča a 27. Gruža.

Svaka preporuka bila bi suvišna, zato se mi nadamo, da će svakomu svoje rodoljublje nadahnuti ponašanje u ovoj zgodi.

O Spasitelju. Ljudske blasti nisu poštovale ni pravoga Spasitelja, pa nije čudo, što nisu imale obzira ni prema krivomu buzetskomu spasitelju. Naši čitatelji znadu, da je ovaj spasitelj bio lani osudjen na tri tjedna zatvora. Od više oblasti bila mu je ta kazna promienjena u 500 for. globe. Je li to pomilovanje ili poništenje? Neki vele ovo, neki ono. Čovjek bi rekao, da za njega, koj ima u žepu 16 hiljada za krašku cestu, 16 hiljada žalibože spljoštenih, nije velika stvar svotica od 500 for.; nije li istina! Nu i njegove bogatstvo znado, da 500 for. ništo broji. Za to se utekao carevoj milosti, da mu se ništo od toga odpusti.

Dakako, ma koliko mu bilo oprošćeno, sve će dobro doći, jer su blizu izbori; pa se dao na novu trgovinu. On liberalac, koj vjeru i svetce sa višega prosudjuje, dao je tražiti stare svetce i stare slike. Za to treba novaca. Bi reć ipak, da mu posao ne ide za rukom, jer čovjek, koj pozna dobro svoj kraj, mu je odmah rekao, da onakvih svetaca, kakve on traži, malo će ovdje naći. Eto, siromah, ni tu neima sreće!

Iz Rieke pišu nam 10. t. mj. Svedjer novi događaji prividno ali smiešne važnosti ovdje i u našem Primorju iznenadjivali nas i priečili, da se odlučimo javiti vam štogod.

Ovdje stvari idu kao navadno, po madjarsku i po šaroncjačku, no sa svim tim sve je uredjeno tako, da živuti odatle najveću korist crpe.

Ima i za radnike nešto posla, kada više kada manje; sada baš imamo dosta prometa u našoj luci, k tomu se svršuju gradnja nove luke za kreanje lesa, to sve to više nasiplje more, da se tog nadrimadjarskog tla što više zadobije.

Sav promet i sva trgovina sa izvanrednimi polakšicami vuče se jedino ovamo na Rieku, to ostaje izključivo u rukuh židova na veliku štetu Riečana, osobito malih trgovaca i na veću propast osiromašenoga hrvatskoga Primorja.

Puk u obće no voli židove, što je pokazao i prigodom izbora u obrtničku komoru, ali da se tomu puku zamažu oči, često se ovdje izmišlja kojekakve svečanosti. Sada paradiraju vatrogasci, pak veteranci, opet se blagoslivlje barjake na ladanju, te se odluči izlet u Dobrecin, o kojem novine nepristano pišu, kao da je to kakav London.

Tim se nastoji buditi narodnu sviest (pardon, riečko-madjarsku sviest), čim se nekoji dobro zabavljaju, nekoji dobro najedu, a djačurlija nauživa se još malo „Eljena", da ne propadne posve u zaborav.

Sadašnji guverner vodi ovdje svoju gastronomičku politiku, kojom misli dobaviti više pristaša „magjarorszaga." On pozivlje na gostbe skoro svaki čedan sada Petra sada Pavla, a uvjek je dobro upućen, koji neće odbiti poziva. Zna laskati narodnjakom à la Ratković, Pallua itd., a tko je ljubimac klanjanju i moljakanju, pod grofom Batianom može biti zadovoljan.

Prilično dobar napjeh ovdje osokolio gosp. grofa, da pokuša tu istu politiku i izvan svoga djelokruga u našem Primorju. U tu svrhu nabavio parobrod ugarsko-hrvatskog društva „Hungaria"; s njim, baš, s takozvanim hrvatskim parobrodom išao je po čitavom Primorju nuditi gostbe, obećavati, što ne može i nemari održati, samo da pokuša dobiti simpatije u krčnom Primorju.

Hrvatsko činovništvo po višjem nalogu priredite dočeke tomu madjarskomu velikašu; ovim se pridružio i koji više ili manje odvisan madjaronći. Velika većina sviestnih Primoraca nije sudjelovala kod pripravah za dočeke, već je mirno gledala, kako su si nekoji mastili brkove na gostbi gosp. grofa.

Kraljevica jedina se odlikovala, t. j. načelnik si utuvio u glavu i svakomu obećavao, da će se kod njih graditi nekakav d o c k, koga je ništa manje nego sam mudri i veliki Radković obećao; zato je šior Lovro htio, da pokaže guverneru odanost Kraljevćana radi d o c k a.

Tog d o c k a nije bilo i neće biti dok budu Madjari Riekom vladali, ta to su znali i sami vrabci na krovu, a da to saznado i onaj „magnificus," hotjelo se je, da riečke novine malo dana za posjetom gosp. grofa objelodnne, da se d o c k ima graditi na riečkom zemljištu i nigdje drugdje. Oj ti Lovre, gdje je tvoja hvala! Dock je vazda madjaronska šala!

Činovnici u Bakru su pokazali, kako znadu vršiti više naloge, klanjajuć se madjarskomu činovniku. Tom prigodom obećavalo se ženam tvorničeu duhana, a nekoji šarlatan, poput nekdašnjih dvorskih lakrdijaša, obećavao je nekakav „Acqua-lakrdijaša, obećavao je nekakav „Acqua-rium"! Sviestni i pametni Bakrani mirno su gledali i podsmjehivali se šarlatanskim ludorijam.

Da činovnici vrše naloge vladine, stvar je protumačiva, to njim neće toga nitko danas zamjeriti. Zamjeravamo onim u Primorju, koji, kad su u veselom družtvu zapjeva „Lipa naša d o m o v i n a" mrmorkome šuteć, ali kada se zapjeva „Vrbmorkome šuteć, ali kada se zapjeva „Vrbnič e nad morem" eno ih da zaore tanko glasovito. Ima pako i takovih činovnika, koji, nemareć za svoj položaj i za svoju budućnost, kadri su po svojem osvjedočenju otvoreno spasiti čast Bakru, kada im se pod izlikom nedužna posjeta narivava tudjinština. Živili!

R.

Podpomognimo što je naše. Ako liečnik iza svršenih nauka no njeguje knjigu, u brzo će dokazati, da je silno u znanosti zaostao. Njegova struka danomice napreduje, pa ne ide li uzastopce sa njezinim napredkom, zaostaje na način, da od „likara" može spasti na „bikara". I pučki učitelj no može nikada uztrpiti iza obvezatnih nauku, da je dovoljno naobražen i da mu više no treba učiti. Znanje što ga je pribavio u školi, jest tek početak; naobrazba, prisvojena na učiteljištu, jest tek temelj, na kojemu ima neprestano daljo graditi, te se usavršavati u obćem ali najviše u strukovnom znanju. Strukovnu naobrazbu učitelj prima u preparandiji, ali što je to prama svakdanjim potrebam njegovoga zvanja? Liepo je baviti se umjetnošću, pjesništvom i znanostmi, nu najmilija učitelju mora da bude pedagogija i pedagogički spisi.

Dalnja naobrazba učitelja usavršuje se učiteljskimi skupštinami i pomoću knjiga. Kod nas u Istri kao da se je zatrlo ejemo učiteljskih konferencija, premda jasno slovo zakona i naredaba, koje u ostalom nisu uvjek jasne, ustanovljuje kada i za koliko vremena imadu se učiteljske konferencije obdržavati u pojedinom koturu i kada u cieloj pokrajini. Nu ubrojimo i ovu stvar u red istarskih „odnošaja". Kad su kod nas kotarski učiteljski sastanci vrlo riedki, red je, da učitelj većim marom prione uz knjigu. Nu za knjige hoće se novaca, a toga neima u pučkoga učitelja više puta ni za liek. Osobito su pako skupe knjige pedagogičkoga smjera, jer im je omedjašen broj čitatelja. Ipak i učitelj uz neznatni godišnji prinos može obogatiti svoju knjižnicu baš liepimi knjigami pedagogičkoga sadržaja, a to ako se upiše u članove „Hrvatskoga pedagogičko-književnoga sbora" u Zagrebu.

Imali smo priliku pročitati spomenicu: „Druga desetgodišnjica" u kojoj je potanjo ocrtan sbornr rad. Doista uspješan rad, kojim se može dičiti hrvatsko učiteljstvo, a sramiti naši i politički i kulturni neprijatelji, kojima je mile bjoditi nas natražnjaštvom, a kad tamo slično družtvo ne posjeduju ni napredniji narodi, a do godine 1882. bilo je jedino te vrsti učiteljsko družtvo u našoj monarhiji. A zar nam od posjeta zagrebačke izložbe nije pred očima živa slika veličanstvene palače „Učiteljskoga doma" na sveučilištnom trgu? Stoprem odkada je sbor izložio svoja izdanja na tršćanskoj izložbi godine 1882. — stoprem od onda počeše i drugud ustrojavati slična družtva.

U dvadesot godina svoga obstanka izdao je s b o r do šestdeset liepih knjiga u vriednosti od blizu petdeset forinti. Nje-koje knjige josu prolazretne, te neki nijedan učitelj smio da bude na primjer bez Kobali-eve „Zorne obuke", bez Basarićekovih „Podagogija". Dio I.—IV. Učitelj, koji je bio predplatnik s b o r a, mogao je dobiti sve sborom izdane knjige za samih 20 for. Nego nješto nas je zaboljelo pošto smo po spomenici saznali, da je to družtvo malo ili ništa razgranjeno u Istri. Dočim s b o r a. pr. u Dalmaciji do lani imadjaše do 23 pouzdanika, u Istri su bila samo dva. Gdje neima pouzdanika, tu valjda neće biti ni članova. Eto, to ne smije da bude i nadalje. Otrosimo se kojekakvih „Società pedagogico-letterario" i prionimo svi svoji k svomu, to se upišimo u članove „Hrvatskoga pedagogičko-književnoga sbora", kojemu je svrha širiti strukovnu i obću obrazovanost medju hrvatskim pučkim učiteljstvom. Članovi družtva josu: utemeljitelji, ako u tri godišnja roka izplate 15 for. (korporacije 25 for.), te podupirajući, koji svake godine izplate naprvo 1 for. Utemeljitelji dobivaju dožitvotno sve knjige, što ih družtvo izdaje, a podupirajući samo one, za koje su dotične godine naprvo platili podupirajući prinosak. Mi se uzdamo, da će odsele naši pučki učitelji rado žrtvovati na godinu jednu forintu, da podpomognu književni rad sbora, a u istinu, da u zamjenu dobiju liepih knjiga — obično tri svake godine. I za tekuću godinu sbor će izdati tri knjige, naime obsežnu „Poviest pedagogija" poznatoga pisca Basarićeka, „Kako se tumače moralna štiva u pučkoj školi" od M. Kobali-a i drugu svezku ilustrovanog „Liepa naša domovina" od Drag. Hirca. Čujemo, da je sbor ove godine imenovao i za Istru njekoliko pouzdanika, te je sada do vrlih naših učitelja i rodoljuba, da ih podpomognu i da im pošalju maleni iznos od jedne forinte. Članovi za tekuću godinu primaju se iznimno još samo do konca mjeseca lipnja. Podpomognimo što je naše i budimo svoji!

(Ako bi tko hotio imati i prvu svezku Hirčove „Liepa naša domovina", ilustrovanu sa 26 slika i kojoj je knjižarska cieua 80 nvč., neka se obrati na sborovoga pouzdanika za kotar Lošinj gosp. nadučitelja Markića na Suäku (Sansego), te će ju dobit za pol cione uz poštarske troškove. Tu polaksicu dobio je gosp. pouzdanik od sbora iznimno za ovogodišnje novonadošlo članove svoga povjereničkoga okružja, gdje je do sada najvećega odziva našao kod sviestnoga svećenstva lošinjskog i cresko subdenog kotara. Op. ured.)

Snaga (moć) vode. Okladio se neki liečnik sa jednim jakim čovjekom, da neće moć držati dlan, da nanj kap po kap iscuri litar vode sa visine od tri stopa. Onomu doliji činilo se to ništa, te okladiše se za bogatu okladu. Liečnik pripravi malu cievi, kroz koju je padala voda kap po kap na dlan, sve na jedno mjesto. Sviet je gledao i smijao se tomu misleći, da će onaj dolija od šale primiti litar vode na ruku. Kad tamo tek bijaše palo 300 kapljica vode, onomu doliji počeo se crveniti dlan, grčit se koža. Junački kušao nepriod, ali ave to grdje. Uzdržao do 450 kapljica, dalje nije mogao, spopala ga vrućina, sva ruka počela drhtati, dlan se vas ugrijao a na majestu, gdje je voda kapala, popucala koža. Izgubio okladu.

Književnost.

Katoličko crkveno pravo. Napisao dr. Ferdinando Belaj, profesor crkvenoga prava u bogoslovnom fakultetu kr. sveučilišta Franje Josipa I. u Zagrebu. Svezak I. S dozvolom duhovne oblasti nadbiskupije zagrebačke.

Cieni se for. 2, s poštom for. 2.15. Knjiga dobiva se kod g. pisca u Zagrebu.

Spomen-sliku Jana Kollara i sliku dolnjeg grada Zagreba, koje je izradio gosp. M. Mathudi, primismo iz Zagreba. Prva vriedi 80, a druga 60 nč. Naručbe prima gosp. izraditelj u Zagrebu. Preporučamo sl. občinstvu, da si naruči ove krasno izradjene slike, koje mogu biti uresom svakoj sobi. Isto tako javljamo, da g. Mathudi izradjuje svakovrstne u njegovu struku spadajuće radnje kao portrete, okolice itd. uz litografično pomnožanje.

Iskustveno dušoslovje. Priredio Marijan Vuković urednik „Škole" u Osjeku. Knjiga je pisana za praktičnu pouku prikazujuć psihologiju kako je svak može razumjeti. Ciena 1 for. 30 nč.

Tri obravnave pred goriškimi porotniki v mesecu aprilu l. 1893. I. Nemški profesor Babsch proti „Novi Soči". II. Šest slovenskih Podgorcev pred porotniki. III. Zdravnik Braun proti bivšemu uredniku „Rinnovamenta". (Ponatis iz „Soče". Založilo uredništvo „Soče"). Cena 35 nvč. Preporučamo tu zanimivu knjižicu našim čitateljem.

Pozive na predplatu. Čast mi je ovime sve prijatelje hrvatske liepe knjige najuljudnije zamoliti, da se izvole predplatiti na moju knjižicu: „Crtice Ivana Tomašića", koja je ovih dana dotiskana. Vanjska oprema knjižice je veoma ukusna, a sadržaje ove moje dosele tiskane i netiskane izvorne crtice: „Cjelov", „Priča o grobu vječne ljubavi", „Pripoviest mjesečeva tračka", „Ne sbori, — tvori!" te „Kupurni Jose sa Zavalja — azdiner".

Ciena je knjižici, koja obsiže 80 tiskanih stranica, za predplatnike 35 nvč.; knjižarska ciena će se povećati.

Razašilja se uz poštansko pouzeće, ili za napried poslanu predplatu, franco. Sakupljačem predplatnika darivam svaki jedanaesti primjerak knjižice.

Naručbe i novce molim meni odposlati.

Svi naši listovi najlje̊pše se umoljavaju, da ovaj poziv objelodaniti izvole.

Lipik (jodno kupalište u Hrvatskoj).

Ivan Tomašić, pučki učitelj.

Poziv na predbrojbu. Učiteljsko družtvo požeške doline kani i za godinu 1894. izdati „Učiteljski žepni koledar" s podpunim popisom učiteljstva Hrvatske, Slavonije, Dalmacije, Istre i Primorja, pak Bosne i Hercegovine.

Pošto izdavanje takove knjižice iziskuje mnogo truda i troška, to će ga družtvo moći izdati jedino uz uvjet, ako se za vremena javi bar 800 predbrojnika.

S toga podpisani odbor poziva i umoljava sve naše cienjeno učiteljstvo, da se predbroji na tu koristnu i praktičnu knjižicu, u kojoj će osim popisa učiteljstva biti i ostaloga obilnoga i zanimivoga gradiva. Odbor će nastojati, da knjižica bude svojim sadržajem i oblikom što podpunija i savršenija.

Radi velikih predradnja, osobito glede popisa učiteljstva, neće biti moguće, da ovo družtvo taj koledar izda, ako se gg. predbrojnici ne jave do 15. srpnja o. g. Odbor se nada, da naše napredno učiteljstvo neće u tom zaostati, nego da će omogućiti izdanje svoga koledara obilnom predbrojbom. Knjižica neće premašiti ciene od 1 for., a slati će se svakomu preporučeno.

P. n. gospoda, kojoj je odbor poslao ovaj predbrojni arak, umoljavaju se najučitivije, da u interesu obćega stališkoga napredka, preporuče u svojoj okolici ovo poduzeće. Izpunjeni predbrojni arci neka se izvole podpisanomu odboru dobrohotno pripostati najkašnje do 15. srpnja o. g. jer će se tada — proma prispjelom broju predbrojnika — odlučiti, da li će ovo družtvo koledar izdati ili ne.

Upravni odbor uči. družtva požeške doline.

U Požegi, 1. lipnja 1893.

Gjuro M. Balog. Jul. Kempf,
kr. žup. šk. nadzornik, predsj. učitelj, tajnik.

Narodno gospodarstvo.

Kratak nauk u košnji.

(Piše Nikola Vezić.)

Svaki marljiv i uman težak nastoji, da čim prije košnju siena, djetelino i t. d. obavi i to uprav onda, dok je trava u cvietnuju, jer je tada bilje najsočnije i najhranivije. U travi za cvatnje ima najviše dušičnih sastojina i fosfornih solih, što uprav hrani blago; a i staničevina je još mehka i vrlo lako probavljiva. Zriejnjem sjemena nestaje iz vlatja dušičnih sastojina, a i sama lahko probavljiva staničevina pretvara se u tvrdu neprobavljivu drvovinu. Cienim da ću ugoditi mojim premilim težakom, ako im ovaj kratki naputak priobćim. Evo ga: Naši težaci žalibože, obično počmu onda kosit, kad je sjeme od trave dozrielo, te kažu, da sa košnjom dotle treba čekati, buduć se tako livade sa travom zasiju.

Nu to se ne postizava, a opet se čini velika šteta.

Prvo, trava se ne zasijava u ovo vrieme, sjeme dakle nemože niti klijati (dakle nit rasti): a da i proklija pogine s razloga, što zaraščeno drugom travom, nemože da nadje niti hrane, niti drugih uvjeta, za svoj razvitak i obstanak.

Drugo, čini sam sebi težak veliku štetu, jerbo onda sieno nije tako sočno, niti hranivno, niti probavno; pošto dozrievajuć poodpada puno sjemenja i lišća, pa zato je takovo sieno slami slično. Čim se ranije pokosi sieno, tim je ono hranivije, a tim prije i jače potjera iz busja za otavu.

Da se na livadi nova trava zasije, treba ju u jeseni, mjeseca septembra i oktobra, posijati, jer u jesenskoj vlagi sjeme prije proklija, a i klica mlade biljke razvije se mnogo savršenije. Živo dakle preporučujem u jeseni sijat livadne trave.

Misliš li težače, da je sieno hranivije i izdašnije kad je sjeme na biljki, tada se varaš, jer je sjeme težko probavljivo, pa većina neprobavljena iz blaga izlazi. Rekoh većina, ali razumjevam onoga, što ostane, jer $^3/_4$ sjemena odpade što za košnje, što za šušenja i spremanja.

Neprobavljeno sjeme ide u gnoj, pa sa gnojem u vinograd i na oranicu; eto razloga zašto su nam oranice i vinogradi korovom (plevel) zaraščene.

Trava se dakle imade onda kosit, kad je veći dio sjenokoša il livada počeo cvasti.

Tada su istom hranive sastojine u vlatju i liću u pravom razmjeru, i sieno je tada najsočnije i najhranivije.

Ljuto se vara tko misli, da se kasnijom kositbom pokosi više siena; to samo oko vara, jer je sieno deblje, pa zauzima više prostora, jer se nedade stisnuti i sleći, kao mlado mekko sieno.

Kosit se ima jutrom, jer se trava onda najbolje daje kosit, i to s toga, što je napeta; pa zato marljivi kosci polaze kosit odmah čim zora počimlje svitat. Što se do 8 sati u jutro pokosi, može se — ako je liepo vrieme — poslie drugog ili tredeg prevraćanja spravit pod krov t. j. pod sjenik. Nesmije se kosit, ako je rosno ili ako prieti kišno vrieme.

Ja na posljedku opet preporučujem svakom težaku, da sa kositbom uranj; jer kasnijom košnjom, veli neki glasoviti gospodar, propada u krmi bar tredina hraniva, što bi ga u njoj bilo, da je pokošena za cvatnje.

Listnica uprave.

Gospodu dopisnike u Buju, Lovrana, Rabca, Cresa itd. molimo, da se strpe do budućeg broja.

Listnica uredničtva.

Uplatili su nadalje za „N. Sl." gg.: R. F. Zamet f. 5. M. A. Ustrine f. 5. K. A. Roč f. 2. S. Fr. Rieka f. 1. J. F. Pazin f. 5. J. J. Lanišće f. 8. G. M. Višnada f. 8. G. M. Lošć f. 5. D. A. Kastav f. 6. M. S. Rieka f. 1.06. D. A. Pomer f. 10. T. A. Altura f. 5. S. J. Altura f. 5. V. M. Kuna f. 2. Čit. Sinj f. 8. G. M. Nugle f. 4. F. A. Krk f. 5. O. F. Punat f. 5. S. J. Rieka f. 4. R. M. Plomonitaš f. 6. M. A. Roč f. 5. R. J. Buzet f. 7. K. A. Buzet f. 6. Z. P. Hum f. 1. P. dr. F. sv. Ivan Z. f. 1.25. S. J. Višnjada f. 5. K. I. Kubed f. 5. V. J. Rukavac f. 5. F. I. Rukavac f. 1. K. I. Grimalda f. 2.50. M. J. Kavran f. 1.30. B. G. Lanišće f. 2. D. F. Pula f. 3. P. J. sv. Ivan f. 2. P. I. Portole f. 1. (Sliedi)

Izdavatelj i odgovorni urednik Mate Mandić.

Teodor Slabanja

Srobrnar u GORICI (Görz) ulica Morelli 17.

preporuča se preč. svećenstvu za izradjenje crkvenog posudja i orudja iz čistoga srebra, alpaka, mjedi, kano: **moštranca, kaleža** itd. po najnižih cienah u najnovijih i krasnih oblicih. Stare predmete popravlja, te ih u ognju posrbrni i pozlati.

Da si uzmogmu i manje imućne crkve nabaviti raznih crkvenih predmeta, stavili će se na želju preč. gospode nabavljača vrlo povoljne plateżne uvjete.

Ilustrirani cienik šalje franko.

Šalje sve predmete dobro omotane sa poštarinom franko! 24—12

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2¼%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	2½%	3-mesečni „	2¼%
30- „	2¾%	6- „	2½%

Vplačevanja avstr. vrednostnim papirjem, katori se nahajajo v okrogu, pripozna se nova obrestna tarifa na temelju odpovedi od 17 in 21. odnosno 12. junija.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Biclitz, Gablonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, Ljubljano, Linc, Olomuc, Rotchenberg, Snaz in Solnograd, — brez troškov.

Kupnja in prodaja

vrednostnih, divis, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—9 pri odbitku 1‰ provizije.

Predujmi.

Sprejemajo se vsakovrstna vplačila pod ugodnimi pogoji.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednostni obresti po pogodbi.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, slat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.

Trst, 1. aprila 1893. 12—24

Adele Demarchi

via S. Nicolò br. 23, III. kat u Trstu

skladište i radionica crkvenih potrebočah.

6—5

Prima naručbe i dopisuje također hrvatski

Krasne uzorce zastonj pošilja zastonj in franko.

Bogato knjige z uzorci, kakoršnih še ni bilo, za krojače nefrankovano. Jaz ne popuščam za 2½, ali 3½, goldinarjev pri motru, no dajem daril krojačem, kakor to dela konkorenca na račun zadnje reke, ampak imam le trdne in čiste cene, tako, da mora kupiti vsak zastonj dobro in ceno. Prosim toroj zahtevati le moje knjige z uzorci. Svarim tudi prod pismi konkurenco, ponujajočej dvakrat toliko popustka.

SNOVIJ ZA OBLEKE.

Peruvien in dosking za častito duhovščino, pred pisano snovi za uniforme c. kr. uradnikov, tudi za veterane, ognjegasce, telovadce, livreje, sukna za biljarde in igralne mize, preproge za vozove, loden nepremočen za lovske suknje, snovij za prati, potne ogrtače od gld. 4-14 itd. — Kdor hoče kupiti vredno, pošteno, trajno, čisto volneno sukneno blago, ne pa dobor kup cunja, ki se komaj toliko vredna, kolikor so plača krojaču, obrne naj se do

IVANA STIKAROFSKY v BRNU

24—24 (v tem Manchestru Avstrije) 24—19

Največja zaloga fabrikega sukna, v vrednosti ½ milijona gld.

Da pojasnim velikost in zmožnost izjavljam, da moja roka združuje največo izvažanje sukna v Evropi, izdelovanje kamgarnov, potrebščin za krojače in veliko knjigovezniče le za lastno namene. Da se prepriča o vsem tem, prosim slavno občinstvo, da si, kadar mu prilika nanese, ogleda velikanske prostore mojih prodajalnic, kjer ima poseb 150 ljudij.

Pošilja se le po poštnem povzetju.

Dopisuje v nemškem, madjarskem, češkem, poljskem, italijanskem, francoskem in angleškem jeziku.

Odlikovana zlato medaljo: Bruxelles 1892.

Najboljše sredstvo za

želodec

katero želodec in opravlja prebavnih delov života kroječa in tudi odpri život pospešuje, 23—25 je

tinktura za želodec,

katero pripravlja

Gabrijel Piccoli,

lekar „pri angelju"

v Ljubljani na dunajski cesti.

Cena 1 stekl. 15 novcev.

Izdelovatelj razpošilja to tinkturo v zabojkih po 12 steklenic in več. Zabojček z 12 stekl. stane gld. 1.35; s 24 gld 2.60; s 36 gld. 3.84; s 44 gld. 4.20; 55 stekl. tehta 5 kg s poštno težo in volja gld. 5.26; 110 steki gld. 10.30. Poštnino plača vedno naročnik.

Dobiva se v lekarnah v Trstu, na Primorskem, v Istri in Dalmaciji.

Drogerija

Arturo Fazzini u Trstu

Ulica Stadion 22. — Telefon 519.

Velik izbor mineralnih vada, sameljenih boja na ulju najfinije vrsti; crveno, žuto, zeleno, višnjevo i crno po 28 nvč kilo. Olovno bjelilo po 32 nvč. kilo; tučjino bjelilo najfinije po 40 nvč kilo. Osim toga velik izbor bojah na vodu i kistova svake vrsti po cienah, s kojimi nije moguće konkurirati.

Skladište glasovitog pokrepitolja od Kwizde (Kornouburger Vielmährpulver) za životinje. Izbor mirodija, boja, lieknva — skladište sumpora i modre galice za porabu kod trsja. Naručiteljom daje se brezplatna poraba telefona. 50—52

C. kr. izključljivo povlašćena

štrcaljka proti mildevu

inžinira Živica

jest najbolja među svimi štrcaljkami za trto; jest jednostavna, lahka, čvrsta, trajna, prikladna, nenmorljiva, brza, štrca malo tekućine, te se lahko upotrabljuje za svakovrstno trto.

Prodaje jih se takodjer i kod nekojih trgovaca u pokrajini.

Pošilje se jih po pošti franko proti pozadnjemu uzeću:

podpuna štrcajka za . . . f. 10.—
istu sa cievi bez brenta . . . „ 8.50

to prospekte gratis.

Preporuča takodjer drugo predmete iz svoje radnje:

ŽIVIC i drug.

u TRSTU, ulica Zonta broj 5

inžinirski ured, skladište strojeva i dotične tvarine; zastupstvo tvornica, mekanička radionica.

Tiskara Dolenc.

Broj 25. U Trstu 22. junija 1893. Godina XXIV.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja za pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Imo, prosimo i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carovine više poštarina.

Na mesto jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Glavna skupština političkog družtva „Edinost“ u Trstu dne 18. junija 1893.

Predsjeda M. Mandić; prisutni odbornici: Cotić, Škabar, Podgornik, Gorjup, Glaser, Gjivić, Balanč.

Predsjednik pozdravlja sakupljene i zahvaljuje se na velikom broju posjetnika. Predstavlja gospodu državne zastupnike Spinčića i Laginju, istarske pokrajinske zastupnike g. Dukića, Jenka i odvjetnika dra. M. Trinajstića, onda zastupniko štampe, naime „Naše Sloge“, „Slovanskog Sveta“, „Soče“, „Slovenskog Naroda“, „Edinosti“ i „Crvene Hrvatske“. Opetuje, da mu se veseljem napunjuje srdce radi velikog broja učestnika. To je prvi put, odkad obstoji družtvo, da se je toliko članova sabralo. To znači shvaćanje važnosti družtva, odobrenje njegovog dosadanjeg rada i bit će poticaj na dalnji rad. Prolazi na svrhu družtva i kaže, da je ta posredovanje izmedju birača i zastupnika odnosno vlade. Ima pravicu skrbiti se u ime birača za narodne pravice, a s druge strane pozvati zastupniko, da polože ručun o svom radu. Pri zadnjem občem zboru polit. družtva slušali smo izvještaje naših zastupnika, koji su izvjestili otvoreno, iskreno i jasno, te nas podpuno zadovoljili. Mi im se zato moramo i ovdje zahvaliti. Djelatnost polit. družtva pokazala se prigodom zadnjih izbora u Trstu. Pokazali smo, da smo takav faktor, na koji se mora računati i prama njemu počast imati. Kucalo se na naša vrata, ali mi nismo predali časti naroda, i kako smo mogli, radili smo na korist narodne ideje, i učinili više nego je izašlo na javnost i nego će izaći. Nu sjetiti će nas se, jer smo visoko držali razvitu zastavu naroda. Moli članove, da podupiru družtvo.

Tajnik M. Cotić izvještćuje o djelovanju prošle godine, koje glasi u glavnih točkah:

Tečajem družtvene godine imao je odbor 11 sjednica, na kojih se je razpravljalo o družtvenih pitanjih. Osim toga sazvao je odbor jedan javni sastanak birača, a u vrieme zadnjih izbora u gradu Trstu sazivao je sastanke birača u svih kotarih okolice i u gradu Trstu.

Odbor je posvetio osobito pažnju slovenskomu školstvu u Trstu, to bijahu njegovim potaknućem predložene magistratu tri molbenice za ustrojenje slovenskih pučkih škola u gradu Trstu.

Odbor se je zahvalio zastupniku Luegeru, što se je odlučno zauzeo u carevinskom vieću za našega državnoga zastupnika Spinčića u poslu dignuća iz službe. Zahvalnicu takovu poslao je odbor radi istog pitanja i klubu mladočeskih zastupnika.

Više odbornika bijaše mjesecca oktobra na svečanom banketu u Ljubljani, što no ga priredišе slovenski rodoljubi poznatom prvaku i predsjedniku družbe sv. Cirila i Metoda, g. Luki Svetcu.

Mjesecca oktobra počeo se je odbor pripravljati za občinske, dotično zemaljske izbore za grad Trst i okolicu. U tu svrhu imao je često dogovore sa birači i pouzdanici Trsta i okolice. Na poziv zastupnika takozvane konservativne stranke stupio je naš odbor s njima u poslu izbora u dogovore, koji ostadoše bezuspješni.

Za IV. tielo u gradu Trstu stavio je odbor u sporazumku sa birači svoje kandidate, koji su zadobili liep broj glasova. U sliedećih trih razredih glasovali su naši birači bielimi listići.

U okolici postavilo je političko družtvo „Edinost“ u svih šest kotara svoje kandidate. U pet kotara prodrli su naši kandidati te smo ovaj put protivnikom oduzeli jedan kotar.

Izvješće ovo primila je skupština odobravanjem na znanje.

Blagajnik gosp. Škabar pročitao je račun o prošloj upravnoj godini, kojega je glavna skupština odobrila.

G. Slavoj Jenko pisao je predsjedničtvu, da želi interpelirati državne zastupnike o njihovom djelovanju i o političkom položaju. Dozvoljava mu se.

Na to uze rieč zast. g. Spinčić.

Častna gospodo! Premila braćo! Odkad smo bili zadnji put zajedno, minula je podpuna jedna godina. Od tada smo bili ja i moj drug g. Laginja u zemaljskom saboru, u delegacijah i u državnom saboru, te ću izvjestit o našem radu u sva ta tri zbora. Dati ću izvještaj na zahtjev slavnog družtva i to takodjer u ime druga mi dra. Laginje, koji je jako utrudjen, te kojega ćete vi, kako ga i ja, za stalno s toga izpričati. U zemaljskom saboru prituživali smo se o nečuvenih krivicah, koje se nanašaju našemu narodu. Crtali smo, kako se gaze proti nama temeljni državni zakoni. U zadnjem zasjedanju, koje je samo toliko trajalo, dok su Talijani glasovali proračun za moći nas i nadalje tlačiti, tužili smo so takodjer proti nekim duhovnim poglavarom, koji ne samo da nas ne brane proti tlačiteljem, nego i sami sa svoje strane tlače naš jezik, tu svetinju našu od sv. otca potvrdjenu, u crkvah naših; i na sve njihove nepravde obzirom na našu katoličku vjeru i na naš hrvatski narod.

Tužili smo se na zemaljsko oblasti i njene činovnike; ovi ne samo da ne čine ništa na našu korist, nego čine sve moguće na našu štetu, na naš zator; pritužili smo se i na druge oblasti i jasno i glasno izrekli, da je naš narod snavim izgubio vjeru i nadu u oblasti i njihovu pravednost i da ju imado samo u sebe, u svoje sile i svoga projasnoga vladara. Mi ćemo tako raditi i unapried, i ako niemo mnogo polučili, nije naša krivnja, jer smo još u premalenom broju. Nastojati je zato, da pridobijemo občina i onda zastupnika, pak kad budemo jednaki protivnikom ili ih brojem nadmašimo, onda će bit drugače. Neka nam se ne kaže u jednom ili drugom kotaru što vriedi naša pobjeda; ona će vriediti i koristiti, kad svi naši u svih kotarih budu svoje zastupnike birali.

Sad prelazim na naš, odnosno moj rad u delegacijah. Tamo Istra bira jednog delegata i jednog zamjenika. Pošto se sa Talijani ne možemo sporazumjeti u izboru, odlučuje kocka. Prvi put je mene zapala i ja sam bio delegat, a moj drug zamjenik. Govorio sam tamo pri proračunu mornarice, pri razpravi o Bosni i Hercegovini i proračunu ministarstva vanjskih poslova. Pri prvom sam iztaknuo, kako se zapostavlja naš narod u imenovanju častnika i podčastnika, premda glavni kontingent vojne mornarice sačinjavaju naši sinovi. Iztaknuo sam, da vojni arsenal izgleda sasvim kao njemački, a još više kao talijanski, to se pričinja, kao da se je u Spozziji, osobito pri odielu za vodogradnju, gdje prvu rieč vode Čozoti, koji su iz talijanskoga kraljestva i predpostavljaju se našim ljudem. Predočio sam, kako se odpuštaju iz arsenala radnici pod izlikom da neima radnje, a brodovi se daju graditi u inozemstvu, u Pruskoj. Da je bilo to mojo govorenje opravdano, vidjelo se i iz govora admirala. — Obzirom na oba dva druga predmeta o kojih sam govorio, moram opaziti, da sam kanio govoriti kod ministarstva izvanjskih poslova o ojelokupnom našem narodu u našoj monarhiji, kako je razcjepan, kako se različito upravlja i kako ga drugi drugud tlače, te kako bi bilo koristno i za dinastiju i za monarhiju kao i za narod sav, da se spoji u jednu skupinu, u kratko, mislio sam razpravljati hrvatsko i slovensko pitanje, nu odustao sam od rieči, jer mi se kazalo, da bi mi oduzeli rieč i to bi se bilo po svoj prilici dogodilo, kako to svjedoči postupak u ovogodišnjoj delegaciji. Govorio sam zato o Bosni i Hercegovini, priložio pritužbe našeg tamošnjeg naroda i iztaknuo, da bi se te pokrajine imale pripojiti na temelju hrvatskoga državnoga prava k hrvatskoj državi na korist naroda i monarhije. Spomenuo sam i one ugovore medju kraljem i narodom iz nove dobe, koji kažu, da bi se i slovenske zemlje imale pridružit kraljestvu hrvatskomu. Citirao sam baćku kabinetsku notu, kojom dokazivaše mletačkom senatu, kad svi drugi razlozi ostadoše bez uspjeha, da Istra pripada Hrvatskoj, i to sam izvadio iz djela sgoljnog Njemca prof. Bidermanna, koji inače drži naše zemlje njemačkom svojinom, njemačkim tlom.

Kod razprave o vanjskih poslovih, nisam mislio govoriti, niti sam govorio, već dao posve kratku izjavu, posve blagu, i u njoj rekao, da se radi školami i uredi i drugimi načini, da se naš narod ili germanizira ili potaljanči, da tu nutarnju politiku podupire izvanjska, savez sa Niemci i Talijani, te zato, da ja takvu politiku

PODLISTAK.

Prijatelji — zavodnici.

Crtica iz domaćeg života.

IV.

(Nastavak.)

Sada su osvanuli dani neizrecive biede i jada za neseretnicu ženu, koja bijaše ostavljena bez svoga najpotrebitijega skupa sa svojim djetetom, zlostavljana neprestance, pače i tučena od propalice muža, kada bi uznastojala svratiti ga s puta njegovog strašnog života. U ovih dnevih ćemerne gorkosti jedina joj je ujeha bila molitva. Srdačno i vruće prosila dragoga Boga, da joj pokvarenog supruga privede opet na stazu krieposti i dobra.

Jednoga dana, da se ne sruši od gladi ujedno sa nevinom si kćerčicom, bude prinuđena utaći se k svojim roditeljem. Ovi ju primiše otvorenim rukama, nastojahu utješiti ju veleć, da će sada Pavao okajati svoj grieh, da će se popraviti, pošto bude uvidio, da je ostao sam bez ženo i bez djeteta, da će time očutiti tugu, što je bez on uzrokom, da je bio narušen domaći mir i obezčašćeno njegovo dobro ime, pak da će za stalno krenuti s puta zloće i opačine, te postati dobrim mužem, vriednim otcem i čestitim gradjaninom.

Ali Pavao bio već došao na vrlo sklizku stazu, koja ga dovela konačno do ponora najgadnijega ponižanja ljudskoga, što si ga je izkopao vlastitima rukama.

On se nimalo ne ožalosti, da ga je supruga ostavila, pače ga to potaknu na strašni gnjev proti Mariji tako, da bi ju bio grozno izmrcvario, da je mogao do nje.

Dotečo roditeljem sa zahtjevom, da mu ju vrate, ali Niko, koji nije vazda dopuštao, da mu svaka muština okolo nosa brunda, zabrani mu ma ni dotaknuti se neseretne žene, te pošto mu očitovao, da je povratiti neće sve dotle, dok ne postane opet valjanim čovjekom, umoli ga, da nikad više ne prokoračí praga njegove kuće, jer ne želi, da mu se u brk smije ciela susjedstva.

Pavao razumio je, što je u stvari, to videć, da ne može ništa postići grubim načinom, nastojaše dobiti natrag ženu si i dieto sladkimi obećanji, da će se popraviti, da će se odsele ponašati kako vriedan muž i time popraviti zlo, koje je dosele počinio.

Ali se Niko ne dade sklonuti.

— Treba da činom pokažete, da ste se sbilja popravio, a ne praznimi besjedami — reče mu odlučno. — Pa kad budete postao boljim, vratit će se i Marija k vam; ako se pak to ne sbude, neće ona izaći iz kuće svoga otca i svoje matere.

Srdito zaprietio se tada Pavao, da će znati drugdje tražiti svoja prava i da će Marija skupo platiti, što je pobjegla od njega.

Bio i kod oblasti, da se prituži na Mariju, ali mu tuj rekoše, da Marija ima tisuću pravica, što je pošla k svojim roditeljem. Neka on, ako si želi opet stoći ljubav dobre žene i štovanje valjanih ljudi, napusti nesretnu stazu, kojom kroči.

— Pazite dobro, — reče mu sudac — da ju ne zlostavljate, ako biste ju ikada susreli, jer biste to skupo platili.

Mislite li, da su dobri savjeti otca i opomene sudca popravili našeg nevaljanca? Niti u snu; pače poseve protivno, te se tako razjari, da je odlučio osvetiti se na grozni način svomu tastu i svojoj ženi, ne bude li ona podnipošto htjela vratiti se k njemu.

Pisao je Mariji ljubezniv list, nazivajuć se najnesretnijim čovjekom na sviotu i uvjeravajuć ju, da će se popraviti ako se k njemu vrati. Ne učini li toga, da je odlučio počiniti orni zločin, koji će još većma unesrećiti nju i njega. — Da se je osviestio, da je ostavio krčmu i skitanje, o tom ne spominju niti riečice, već jedino: popraviti ću se.

Dobiv Niko list od Marije, pročita ga, raztrže i baci u vatru.

Pavlov prijatelj Ivica, koji je htio izmiriti muža sa ženom, dobio je sliedeći neopozivni odgovor:

— Nek se povrati k poslu; nek pokaže, da je postao valjanim čovjekom, da može pristojno uzdržavati ženu si i dieto i sve će Marija zaboraviti, jer mu želi dobro, pače još više, nego li to zaslužuje.

V.

Tako prodjoše druga tri mjesecca. Na jednom se pročuje, da je Pavao utišao na radnju njekamo izvan grada.

— Dobro — reče Niko. — Tako će biti mnogo bolje za nj. Izgubiti će zločesto družtvo, prestat će pijančevati i prićiti će se opet radu. Pa kad se jednom izliječi, nestati će svake neprilike.

Ali Pavao ne učini niti jednog koraka iz grada.

Grizuć se od gnjeva, odlučio je bio, da će se grozno osvetit Niku i Mariji, na što ga još podticali njegovi prijatelji nitkovići i propalice; pa da može tim lagljo izvesti opako djelo, odputova vlakom, prevariv tako one, koji su mislili, da neće otići nikud iz grada.

Mislili su, da je u T., dočim je bio sakriven u seocu blizu svoga rodnoga grada, kamo se vraćao svake večeri, uhodeć Nikovu kuću.

Slučaj htjede, te jedne ljetne nedjelje pod večer vraćahu se sa šetnje Marija, Kata i Niko; došavši blizu kuće, susretoše se sa Pavlom.

Marija je nosila u naručaju svoju Pavlicu, koja je već bila dobrahno poodrasla; milo to i ljubezno dietešce postalo veseljem djedu i babi a radost mladoj majci.

— O! dobar večer — reče Niko njeišto uzrujan — što sto se vratili?

— Jest, došno sam uzoti moju ženu i moje dieto. . . .

— Polagano, polagano, moj čovječe. Treba prije vidit, razumit se, uvjerit se...

— Ah! šta treba vidlti, o čemu se treba uvjeriti!

I Pavao izbuljio oči uzrujanim glasom i divljačkim načinom htjede uloviti Mariju, koja pritiskujuć svoje dieto k sebi, privinu se k materi, nastojeć oteti se rukam onog mahnitca.

— Ej, što je to? — povika Niko — nećemo tih prizora na ulici; ako ćete govorit, dadjite u kuću; ako mislite počinjati ludorije i nasilja, to je pak druga stvar; znajte, da i ja imam zdrave šake.

— Hoću ženu i dieto! — vikaše Pavao. — A ako mi ih ne dadete liepim načinom, svršit ćemo slabo tu komediju. Već mi je dozlogrdilo biti vašom lutkom, s kojom se poigravate.

(Dalje sliedi.)

podupirati nemogu, niti ću za nju glasovati. Osobito me je bolilo, boli me i bolit će me, što je ustao jedan slovenski delegat, da oslabi moju izjavu, a istićem to s toga, što je dotični kazao, da govori u ime slovenskih zastupnika i u ime velike većine slovenskoga naroda. Naši listovi mu nisu odobrili, jedan jedini ga je samo zagovarao, ali postupka mu nije odobrio.

Prelazim na naše djelovanje u drž. saboru. Već sam svrhom maja pr. g. spomenuo, kako sam pristupio u Hohenwartov klub ili klub konservativaca proti želji društva „Edinost", izrečenoj mjeseca aprila 1891., proti želji istarskih rodoljuba, tada sakupljenih na Ricci i proti savjetu prepoštovanoga mojega predšasnika, dra. D. Vitezića. Učinio sam to, jer nije došlo za rukom, da se ustroji hrvatski i slovenski klub. Ustrojili smo bili samo hrvatsko-slovensku zajednicu, koju sam smatrao temeljem hrvatsko-slovenskom klubu, tim više, što nam se je reklo, da Hohenwartov klub neće dugo obstojati. Izstupio sam pako iz njega, jer tu meni nebijaše obstanka; a uvidio sam to najprije pri razpravi o adresi, gdje se je sa strane vlade, koju podupire taj klub, htjelo izostaviti točku o narodnoj ravnopravnosti i vjerskom uzgoju. To se jedno i drugo temelji na temeljnih državnih zakonih i kad bi se bilo bez toga dvojega glasovalo adresu, ja bih bio već tada iz kluba izstupio. Nu adresa nije bila glasovana i ja sam ostao u klubu.

Poslje toga se je Taaffe izrazio u proračunskom odboru na način, kao da Niemci moraju imati prevlast nad drugimi narodnostmi. U jesen je ministar nastave na govor č. g. Kluna uvriedio slovenske zastupnike i slovenski narod, našto je oštrimi riečmi reagirao č. g. Šuklje. Reklo se je na to, da će se dobit neke satisfakcije. To su pak obstojale u premještaju jednoga upravnoga činovnika iz jedne zemlje u drugu, gdje onako postupa i buni, kako je prije u drugih dvih mjestih, i povoljno riešenje samo dvajuh utoka za slovenske škole u Koruškoj, utoka, kojih povoljno riešenje je u temeljnih državnih zakonih zajamčeno. Nato sam prestao smatrati se članom kluba konservativaca tim više, što mi se je reklo sa strane predsjedničtva, da se glede odnošaja u Istri, koje se pripoznaje abnormalnimi, neda kod Taaffea ništa postići.

Ostao sam sâm i bio sam podupiran u svem od braće Mladočeha. Učinio sam to, jer sam bio i jesam uvjerenja, da se neima glasovati proračuna, niti podupirati one, koji nas tlače. Načela sam *do ut des* (dam ako daš) i *non do si non des* (nedam ako nedaš). Ako vlada neda narodu, koji plaća porez u krvi i novcu, što ga ide, onda zastupnici naroda nemogu i nesmiju dati toj vladi, što ga ona pita.

Medjutim je došao dr. Laginja i nas dva bili smo gostovi Mladočeha, koji su nas u svem i uvjek podupirali. Kad je došao u sabor još č. g. Biankini početkom maja, su se opet obnovili dogovori za osnutak posebnoga hrvatsko-slovenskoga kluba. Na poziv dra. Laginje sakupili smo se svi hrvatski i slovenski zastupnici, a on iztaknuv, da nas sve vežu vjerska, narodna i ekonomička pitanja i da smo različitih mnienja glede hrvatskoga drž. prava, predložio je, da se sjedinimo u klub na temelju onoga, u čem se slažemo, a da ostanemo svaki pri svojem mnienju o hrvatskom državnom pravu. Zagovarali su ga Biankini, Perić i dr. Gregorec, koji je kazao, da Taaffe nije više kakovim se je kazao prije, da je javno prigrlio ljevicu u svoj naručaj i da mi nemožemo ništa očekivati od njega, niti ga podupirati. Većina je prigovarala i to radi hrvatskoga državnoga prava, jer da Slovenci neimadu drugoga, nego temeljne državne zakone, prem je dr. Laginja rekao, neka glede njega ostane svaki pri svojem, i kazali su, da smo ipak poštogod dobili, imenito u Kranjskoj i Dalmaciji i da taktika zahtjeva, da ostanemo u klubu konservativaca za zapriečiti spojenje Poljaka s lievicom i posliednje s vladom. (Sliedi.)

DOPISI.

Cres polovicom junija. (Još o minulih izborih). Čudom se mora čovjek čuditi, da se eva naša Istra na nov život preporadja i da samo otok Cres još uvjek u tvrdom snu driemlje, ili je možda sav, napućen sa čistom pasminom iz Čoze ili valjda već uživa sve pravice ustavnoga života ili napokon sve blagodati materijalne, pa ga za duševne nije niti briga. Al na žalost od svega toga neima ništa. Javljeno je bilo u dičnoj „Našoj Slogi", da će se birati novo občinsko zastupstvo za občinu Cres, a kasnije o uspjehu takodjer obširno izvieščeno, nu nadamo se, da neće biti suvišna ni ova naša razmatranja poslie gotova čina.

Rečeno bijaše jurve, da se je bila digla nova stranka, koja je doduše htjela sdružiti se s vanjskimi, al je i propala, jer oni koji su imali vanjske predvodit, liepo su mirovali, znajuć, da nebi ni odatle ništa postignuli, da bi njim bilo kao i za izabranimi, jer nova stranka digla se više radi osobnosti nego radi drugoga. Nu čovjek se ipak tomu mora čudit, jer ako budu uvjek oni, koji bi morali osobito vanjski puk predvodit, tako mislili i s tim uvjerenjem živjoli, onda budimo sjegurni, da će moći i cieli dvadeseti viek proći, a da će još ave ostati pri starom, jer bez borbe neima života, jer si moraju misliti, da ako se vanjki nebudu upuštali u borbu, da će sve i nadalje spavat; al kad bi jedan i dva i tri puta pokušali pa makar svakiput propali, poćeo bi se ipak narod budit, poćeo bi se narod potezati za svoje pravice, pa i croski kopač, koji ima najmanje pojma o narodnom životu, kad bi vidio vanjske, kako se oni bore, probudio bi se i on i onda sjegurno složnimi silami postao bi dobri hrvatski narod croski gospodarom u svojoj kući, a gospoda bi se morala seliti na imanje. Jer kad se pomisli, da občina creska ima sa vanjskimi 9780 stanovnika, od kojih na Talijanaše odpada jedva pet stotina, a i ti su Talijani samo po duhu, jer njihova prezimena su čisto hrvatska, nisu ništa drugo nego odbjeglice svoga roda, pak na ave to stanovničtvo je jedna pomoćna škola u Belom i u Valunu, a sva ostala sola akoprem imaju dostatan broj djece za školu, i premda njim liepi dio pripada od ukinutih bratovština, ipak još uvjek se za njihov napredak nebrine, to dapače čovjeku izobraženu je za čudo, kad svaki dan čita, kako se škole ustrajaju u srednjoj Africi i Australiji, dočim u ustavnoj državi u vieku napredka, toliki narod još u neznanju živi, akoprem ima pravo na školu i brojem djece i dohodci, koji mu pripadaju od ukinutih bratovština. U Cresu doduše je škola, al ako se čovjek upita, da li ta škola odgovara svojoj svrsi, onda mora na žalost izjaviti sa ne; jer djeca mjesto da napreduju duševno i tjelesno, ubijaju se mučeć se tudjim jezikom i odnarodjujuć se od svoga roda. Al će barem vriedni čitalac pomislit, ako neuživaju creski občinari duševne brane, tad barem inače imaju od svoje občine kakve materijalne koristi. Nu na žalost tu je pak pravu pogodio!! O putovih neću ni govorit, jer na Cresu je samo jedan put, koji vodi iz Cresa do Osora, a inače ne samo da nima puta, nego niti staze, tako, da se je upravo čudit divnoj ustrpljivosti creske mazge, kako si neizprebija noge noseć terete. Čudit se je upravo narodu kako može živit, jer i ono malo drva, što proda, mjesto da si tim pomože, mora dati dvie trećine onim, koji mu je provezu do obale zbog slabe komunikacije, negledajuć koliko je potrošio na sjek drva, i to još može zahvalit Bogu, da mu ostane jedna trećina, jer se više puta dogodi, da od svojih vlastitih drva dobije onoliko, koliko i svaki drugi, koji mu pomogne prevažat. Pitat će tko, a bili se moglo tomu pomoći? Bi i novelikim troškom, jer vanjski biti će zadovoljni i s najslabijim putem, oni ne traže cesta, nego jedino, da nisu u pogibelji da si slome vrat. Pak ako se pomisli, koliko siromašni narod plaća občinskoga nameta, onda se čovjek upravo prekrižiti mora, kamo se troši taj novac. Jer ako dodje kakvi vanjski siromah od svoga ancijana sa listićem, da ga se pomože iz zaklade siromaha, na koju imaju pravo i vanjski, još ako je talijanski napisana, kako tako, ali ako je napisana hrvatski, uzaludan mu trud. Ako dušobrižnik kakvu skrižaljku za vojničtvo ili za cieplanje boginja (kozica) poprati hrvatski, onda, da najpristojniji izraz izaberem, baci mu se u kut, tako da dušobrižnici moraju šiljati skrižaljke bez ikakve popratnice, ako žele, da se nepogrdjuju njihovi spisi. Ako imaju inače kakvu potrebu od o čine, onda moraju pisati ili talijanski ili jim je sve uzaludno; pa ipak dušobrižnici primaju sve spise občinske talijanske, a nebi li je i oni mogli, ne bacat u kut, nego jednostavno vraćat natrag, ta oni nisu dužni znat talijanski, jer po selih služe čisto hrvatskomu puku, koji niti nezna za kakvo talijanstvo. Moglo bi se pitat i to: zašto sve to tužaljke, ako njim neima pomoći. Odgovaramo na to ovim: svakomu zlu ima lieka, dakle i ovomu. Prije svega morali bi osobito upućivati puk oni, koji su na to zvani, a navlastito vanjske ne samo zadnji čas pred izborom, nego već sada za dojduće izbore, da se puk pripravi; a i častnoj gospodi našim velevriednim zastupnikom preporučamo, da se čim više zauzmu za creskoga patnika. Bog i puk će njim biti zu to zahvalan. Za ovaj put ovoliko, a drugi put ako Bog da, ću vam još, gospodine uredniče, dojavit napose koju stran žalostnoga stanja creskoga zapuštenika i pašovanje creske gospode. (Samo izvolite. Op. urod.)

Franina i Jurina

Jur. Ma j' morala onomu tvojmu konšiljeru kotlovina va žepo cvenkat.
Fr. Not, ter i onako pravo nečuje.

Pogled po svietu.

U Trstu, dne 21. junija 1893.

Austro-Ugarska. U ponedeljak zaključile su obje delegacije svoja zasjedanja. Burnih sjednica nebijaše doduše u delegacijah, nu u austrijskoj nije prošlo bez neugodnih i oštrih sukoba. Tako je predsjednik oduzeo opetovno rieč mladočeskim delegatom, koji su kritizirali unutarnju i vanjsku politiku austrijske vlade. Isto se dogodilo i delegatu Klaiću, koji je hotio pobiti madjarona Czernkovicha, koji je bio izjavio u ugarskoj delegaciji, da je hrvatsko državno pravo šuplja fraza, kojom se poigravaju hrvatski radikalci. Delegat Klaić odbio je tu osvadu madjarona odlučno al ga odmah na početku govora predsjednik prekinu te se morade zahvaliti na rieči.

Prošle nedjelje došlo je do burnih prizora u sastancih socijalista u Brnu, Pragu i u Beču. U Brnu i Pragu bijaše i nemira te je moralo redarstvo oružanom rukom posredovati. Ranjeno bijaše radnika-socijalista i redarstvenika. U Brnu bijaše prava bitka izmedju radnika i policije.

Italija. U susjednoj kraljevini vršili su se ovog čedna naknadni občinski izbori u raznih občinah. U Rimu biralo se 18 zastupnika a izabrano bijaše 11 umjerenih, katoličkih kandidata i 7 kandidata tobož slobodoumnih, jer jih hvale židovsko liberalne novine.

Njemačka. U državi „božjeg straha" obavili se koncem prošlog i početkom tekućeg čedna izbori za državni sabor. Izmedju svih stranaka izašla je najpobjedonosnijom stranka socijalista, koja neće ni da čuje o povećanju njemačkih vojnih četa.

Dičnom Vjekoslavu

na imendan

ZVONJELICA.

Nad Tobom prošla mnoga slota kruta,
Al njoj si smielo prkositi znao;
U čisto nebo glod si upiran
I niesi nikad maknuo ne s puta!

Baš zato rulja podigla se ljuta
I demon roda grob ti kopat stao . . .
Al u svoj crni sam je pogrobnik pao:
Ti osta div i slobe To ne spoštа!

Na laž i varku bacila se sila,
Pa otela Ti, što Te Bogom patri,
I klevetom Ti tognu slomit krila!

Al Ti si jače izvrgnuo vatri,
Te čilo grudi, prezrev nasilja ta:
Ko prava slika junačkog Hrvata!

Zadar. *R. Katalinić Jeretov.*

Različite viesti.

Odbor političkoga družtva „Edinost" imati će u nedelju dne 25. t. m. u 10. sati u jutro prvu redovitu sjednicu na kojoj će se novoizabrani odbor konstituirati.

U novi odbor političkoga družtva „Edinost" bijahu izabrani na glavnoj skupščini sliedeća gg. članovi: Predsjednikom Mate Mandić, odbornici: A. Truden, M. Cotić, Fran Podgornik, dr. Gustav Gregorin, Ivan Balanč, Ivan Goriup, Josip Turk, I. M. Vatovec, Iv. M. Klun; namjestnici: Anton Trobec, Josip Negodc, Anton Sancin Drejač, Drag. Martelanc, Anton Škabar, dr. Karol Glaser, Ivan Križmančič, Alojzij Goriup, Iv. M. Bole; pregledaoci računa: Stefan Gjivić i Anton Bogdanović.

Iz Rima dolazi radostna viest, da bijaše naš zemljak preč. kanonik Parčić, koji je toli zaslužan za naše crkvene knjige odlikovan od sv. Otca pape Lava XIII. tim, što mu je sv. Otac poslao putem kardinala Rampolle veoma laskavo pismo i zlatnu kolajnu sa slikom sv. Otca. — Hrvatski „Ritual" (obrednik) koji se ima u Rimu objelodaniti, nalazi se već pod tiskom te će biti dovršen već početkom ove godine. Tečajem jedne godine dobiti ćemo dozvolom i nastojanjem sv. Stolice dva prekrasna dara: I. Glagoljski misal i hrvatski „Ritual" a tih darova nemože i neće hrvatski narod sv. Otcu papi Lavu XIII. nikada zaboraviti.

U proslavu imendana g. dr. Ante Starčevića bio je priredjen 18. o. mj. u Zagrebu sveđani banket, kod kojega bijaše prisutno 120 uglednih osoba sa svih strana Hrvatske i deputacije iz Bosne, Dalmacije i t. d. Poslie banketa posvetiše zemljište, koje stoji 11.000 for., gdje će danas sutra stajati „Starčevićev-dom" nasuprot državnomu kolodvoru. U tu svrhu skupljeno je do sada 31.000 for. Do 400 brzojavnih pozdrava i čestitaka stiglo je taj dan svećaru iz svih hrvatskih krajova.

Blagdan slavenskih apostola sv. braće Cirila i Metoda slaviti će se i ljetos dne 5. julija u katoličkoj crkvi u obće u napose medju slavenskimi narodi.

Preporučamo već danas pobožnomu našemu puku, da se utiče onog dana vrućom molitvom k našim sv. apostolom, tim našim odvjetnikom pred prieslotjem Svevišnjega, da nam izprose milost, da vjerno do smrti očuvamo onaj sv. nauk, što ga oni našim pradjedovom propoviedaše, da prestane ljuta borba proti onom jeziku u sv. bogoslužbi, kojemu oni u sv. crkvi toli odlično mjesto izvojevaše i da nam utru put k prieslotju b žjemu.

Vesela viest za tužnu Istru. Naši će se čitatelji sjećati, kako je prošle godine banka „Slavia" u Pragu bila dutekla u pomoć našemu siromašnomu i zaduženomu seljaku u Istri, te mu pružila kredit od 200.000 for., samo da ga rieši lihvarskih pandža istarskih Talijanaša. Ciela Istra je bila velikim veseljem pozdravila ovu radostnu viest, te mnogi njih, koji do pred malo bijahu osobito za vriemo izbora pukim, bezsvieslnim orudjem u rukuh nečovječne naše tobože „braće", oslobodili su se prvom prilikom i sad postali slobodni ljudi. Banka „Slavia", videć od kolike je koristi bio prošlogodišnji predujam za našeg seljaka, odlučila je sad, uvjek uz humanitarnu namjeru, to imajuć pred očima rodoljubno srce, povisiti predujam od 200.000 na **jedan milijun forinti.** Ova će viest sigurno velikom radošću biti primljena od onih naših jadnih ljudi, koji nisu još dosada mogli otresti se talijanaške tlake, zato se mi tu u ime svih ovih naših jadnika srdačno zahvaljujemo rodoljubnoj upravi banke „Slavia", koja je opet jednom pokazala, da joj češko-slovensko-hrvatska uzajamnost osobito leži na srdcu.

Koncert u korist družtva sv. Cirila i Metoda. U nedjelju dne 18. o. m. imali smo u prostranom kazalištu „Fenice" koncert, kojega prihod je bio namjenjen rodoljubnim svrham našeg dičnog družtva sv. Cirila i Metoda. Ovo družtvo postalo je u zadnje doba mezimcem slovenskog i hrvatskog naroda, te baš ovaj koncert pokazao nam je očevidno, kako naše občinstvo, kad se radi o rodoljubnih svrhah, ne štedi svog džepa, nego radostnim srdcem pohrli, da doprinese svoj kamenčić k veličanstvenoj zgradi naše budućnosti. Tuj sabralo se preko 1500 osoba, a medju ovima ave vidjenije ličnosti grada Trsta. Počastili su koncert sa svojom prisutnošću i naša gospoda državni i zemaljski zastupnici. Najprivlačivija sila bio je svakako gospodin Tertnik, proslavljeni slovenski operni pjevač, koji je svojim prekrasnim, punim i ugodnim glasom občarao i zadivio ave-

prisutne. Občinstvo pljeskalo mu odušev-ljeno i sanosno, dà baš i ponosno, što vidi i čuje svojega umjetnika, koji na daleko i široko po tudjem svietu osvjetljuje lice svoga slovenskoga naroda, te kaže svim tudjincem, da nisu ni Slovenci kakvi barbari, koji no imaju smisla za liepe umjetnosti, nego da i oni imadu svojih bogom nadarenih umjetnika kao i drugi narodi, te ako su i zaostali u koječem, nisu toliko oni sami krivi, koliko tudja zloba i zavist. Da barem donekle izkaže občinstvo svoju harnost velikomu umjetniku, podari ga krasnim lovor-vincem. Uz ovog umjetnika imali smo prigodu da čujemo i svoju već poznatu umjetnicu g.dju Strasser-Čehovu, koja nam svojim zvučnim, umiljatim glasom odpjeva tri pjesme i to po jednu slovensku, češku i hrvatsku. Ne treba da iztičemo, da su nas, kao obično, krasno pozabavili i pjevači i tamburaši. Na koncu bje predstavljana vesela igra: „Troje braće", koja je izazvala silu smjeha. U obće bila je to veselica, kakve još naše občinstvo vidilo nije koli u duševnom toli u materijalnom pogledu. Prihod iznaša na 600 for., što je za naše siromašno družtvo liepa stečevina.

Prijateljska večer. U subotu dne 24. t. m. u 8½ sati na veče priredjuje naša čitaonica slavnomu operaomu pjevaču g. Josip Karlu Trtniku prijateljsku večer, koju će bez dvojbe većina članova naše čitaonice posjetiti.

Prenos kosti grofa Janka Draškovića obavio se je u Zagrebu 15. o. mj. najsvečanijim načinom. Iza pozdrava, koga je spjevao i na drž. kolodvoru izrekao prof. Badalić, krene sprovod, kakova se riedko vidi i u svietskih gradovih, u stolnu crkvu. Pred šestoprežnimi koli nošeno je preko 100 vienaca. Sa svija strana domovine dodjoše deputacije. Grad Karlovac izasla gg. Stancera i dr. Banjavčića, te jo u ime grada položen vienac. Od naših družtva bijaše zastupana „Zora", „Nada", „Vatrogasno družtvo" „Hrvatska", a i Karlovčanke izkazaše svoje poštovanje liepim vioncem. Iza zadušnica u stolnoj crkvi krene sprovod na Mirogoj, gdje je pred otvorenom rakom govorio predsjednik „Matice Hrvatske" prof. Smičiklas, a u ime hrvatske mladosti predsjednik akad. družtva „Zastave" Potračić. Pjesmom i uzklici „Slava!" završena je ta svečanost. Na veče bijaše priredjen komers u gradj. strieljani.

Prve krune za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri podarili su gg. Mate Sanković iz Dana, Juraj Dolžan iz Vodica, Vinko Mandić iz Vodica, J. Čondak iz Jelovice.

Prve krune „Bratovščini hrv. ljudi u Istri" darovali su: Vidas Ivan, Rieka i Bogdešić Josip, Sušak svaki po 2 krune. Po jednu krunu: M. Strižer, Črešnjar F., Jelutić Vjekoslav, Lorenc Antonija, Petrak Josip i Juretić Petar ovi svi u Kastvu. — Linić Josip iz Trsata doposlao 3 for. 50 nvč., uniših iz nadbijanja tko će prvi ples plesati uz tororo na Jurjevo — patron župne crkve na Trsatu. Posjednik Gambar sa Trsata darovao 1 for.

Krčka biskupija i „Lega Nazionale". Liepa svoza, što ne?! A evo kako su došle u dotičaj. Poznato je, da za obudovljele biskupske stolice vlada imenuje jednog su-upravitelja njezine imovine. Ovoga puta su vladino oči pale, kamo se nitko nadao nije, te je i imenovala upraviteljem g. Antona Sinigoja (pardon Schinigoi-a) predsjednika mjestnog skupa „Lega Nazionale".

Tim nam se dajo razumjeti, kamo visoki krugovi namiguju i kakva da si biskupa očekujemo. Tako valja! „Viribus unitis": talijansko razvratno novinstvo, „Lega nazionale" i . . . . . ! Stid nas hvata!

Još nešto o „Legi". Mjestni krški skup bio je u pogibelji, da za navjeke izgubi vrlog svojeg tajnika, ljekarnika gosp. Krobsa. U zdvojnosti ranjenog srdca, a nekoji kažu i radi očajanja za svoj položaj, htio si skončati svoj život, uzev otrov. Brza lječnička pomoć ga spasila. Eto morala, što no nam ga namjenjuje „Lega" i liepog primjera za djecu, povjerenu njezinoj brigi. Samo napried, a mi ćemo medjutim paziti, da li će i nadalje biti povjerena jedina ljekarna na otoku Krku takvom stvoru!

Iz Lovrana pišu nam 20. t. m. Prošlo je dosti vremena, što niesmo Vam ništa javili glede crkvenih obredah u našoj plovaniji; bili biemo to i sad zamučali, al nam ponos ne da više trpiti te uvriede. Župnik i njegov drug i trgovac su glasovi, malo po malo odstranili su našu liepu hrvaščinu iz svih obreda, premda se od pamtiveka do odlazka pročastnog kanonika A. Storka, služilo samo u tom jeziku. — Manjka nam još doduše talijanska propovied, al bojimo se, da nećemo ni na nju dugo čekati. Prošlog maja bila su kod nas dva častna Otca misionaca, držali su dvie propovieđi na dan a crkva bila je dubkom puna pobožnog občinstva; propovieđali su liepom hrvaščinom toli liepo, da je preko 1400 duša pristupilo sv. Sakramentu pokore.

Odatle može gosp. župnik uviditi, da odstranjivanjem hrvaščine škodi se dosti vjeri i njezinom ugledu, jer se narod sve više tudji, budući no razumije latinščine. U svojih predikah nebi smio mješati uvjek latinske rečenice, jer mi nismo učenjaci, te nerazumijemo tudjih jezika. — Ustuk rečenici „da žena neima glasa u crkvi", na naših orguljah pjevaju djevojke i to samo soprani, koje nepoznavajuć glasbe, kadkada tako zavrisnu, da si čovjek mora ušesa začepiti. Pri tom izgovaraju njeke rieči tako, da bi se tomu čovjek glasno morao smijati, da nije u crkvi. Orguljaš morao bi jih više vježbati, da pjevaju pod glas kao i drugdje. Ta i u Opatiji i Mošćenicah pjevaju ženske, al jih je divota slušati. Još ovu: u osmini Tielove svaki dan služi se blagoslov (večernja); ove godine na orguljah počelo su pjevati hrvatski: „Častimo te živi kruh" itd., a onda čuj svieto i divi se! latinski „Kirie Eleison"! Gdje se može takva šta dogadjati? Nadalje, orgulje ne sviraju na mrtvačkih obredih, na misah itd., ako se isti služe u satih, kad je orguljaš u školi, jer župnik neće, da svira na orguljah crkveni poslužnik Lotis. Zašto to?!

Talijanska „Bekarija" počela je propadati, pa opet mamo da se pomnoži broj „akcionista", al kažu, da njim je loša sreća. Vrli naš rodoljub g. Kožul otvorio je ovdje pred više godinah novu mesnicu, s kojom bi se mogli ponositi i veći gradovi, nu on je čelik Hrvat, član naše mile Čitaonice, neprijatelj nespušenih, a što je najviše on se je bio usudio tužiti njihovog poznatog trgovca radi kupovanja glasova što našim „furentincem" nije po volji. Meso im zaudara po hrvaščini, te bi njim „à puro sanguo" moglo još „nauditi", stoga otvorili su svoju „Bekariju". Kad smo već napomenuli tužbu glede kupovanja glasova, moramo primjetiti da je ta negdje „zaspala". (Živio zakon!) Toga radi, ovim putem pitamo slavno c. kr. državno odvjetničtvo u Trstu: Zašto se nije još uvažila tužba podnesena po g. J. Kožulu iz Lovrana proti Lovranskom načelniku N. Grossmannu radi kupovanja glasova. Što će reći, da se nepostupa proti njemu kako i proti drugim.

Svršavamo, ovom veselom viestju. Kolaju glasovi, da će se kod nas čim prije ustrojiti podružnica družtva Sv. Cirila i Metoda i to skupa sa Mošćenicari i Beršečani. Kad mogu imati ovdje Talijanaši „Legu" možemo tim više i mi naše družtvo jer smo u ogromnoj većini. Tako je pravo, dični rodoljubi, pokažite svietu, da vi niste zadnje kolo u vozu, pa će i drugi slieditи vaš primjer.

U to ime Bog pomozi!

Iz Rukavca pišu nam 20. t. m. Poslje blagoslova krenuše veleč. otci Isusovci iz podžupničkoga stana prama poznatoj „Vukovoj placi", na kojoj se sakupilo bilo mnoštvo ljudstva različitoga spola, koji otce oduševiljeno pozdraviše, a ovi iz zahvalnosti i ljubavi prama njima podioliše im blagoslov. Po tom se ukrcaše na kočiju, te se odpeljaše na Zvonečo, gdje ostadoše tjedan dana narodu riječ božju propovievdati. Čujemo, da se je do sada veleč. otcem najbolje dopao Rukavac, koji ga svakom prilikom obsipavaju laskavimi pohvalami. Bilo kako mu drago, ipak se opaža, da su se njihove propovieđi mnogih dojmile, jer su postali pobožniji i kriopostniji. Imado žalibože i takovih, koje so uzalud na dobro nagovara, jer neće da slušaju, već idu napried svojom stranputicom. Nije dosta, ljudi moji, da se čovjek skrbi samo za tielo, već to mora i za dušu, jer imamo samo nju, pak, ako ju izgubimo, što će biti?

Dragi Rukavčani! čuli smo za vlastite svoje uši sve propovieđi veleč. otca; usadimo jih duboko u srdca naša pak budimo sjegurni, da će na nas i na našu djecu božji blagoslov doći.

Na rastanku kličemo našim milim propovjednikom: Bog Vas svuda pratio i dugo poživio, da uzmognete propovieđati postojano živu vjeru Isukrstovu.

U Gračišću slavljen je dne 15. ovoga mjeseca patron one župne crkve, sv. Vid. Nastojanjem vriednoga gračiškoga župnika g. Ivana Gabrolića od njekoliko godina amo, ovaj se blagdan na osobito svečani način slavi. Da se poveća sjaj svečanosti, toga dana sakupilo se u Gračišću mnoštvo svećenika iz bližnjih krajeva. Sakupili su se: pročastna gospoda dekani iz Pazina i Pična, častni otac Hugo, gvardijan iz Pazina, župnici iz Brda, Berma, Cerovlja, Gologorice, Grdogsela, Karbuna, Lindara, Novaki, Starog Pazina, Tinjana, Trviža i Žminja, te kapelan iz Berseča. Sakupio se je i liepi broj svjetovnjaka izvana, medju kojimi napominjemo občinske načelnike iz Pazina i Tinjana i župana iz Lindara. U krasnoj i od bogoljubnoga puka napunjenoj župnoj crkvi služila se predpodne svečana služba božja uz „Tebe Boga hvalimo". Pontifikalnu misu služio je dekan iz Pična uz asistenciju četvorice svećenika. Ceremonijarom bio je tinjanski župnik. Svečanu prodiku držao je župnik iz Staroga Pazina. Sve prisutne iznenadilo je liepo i skladno pjevanje na koru pod vještačkim ravnanjem pjevovodje zaslužnoga Pikota.

Okolo 1 sat popodne sakupili su se svi svećenici i nadošli odličniji svjetovnjaci okolo stola u dvoru gostoljubiva župnika u Gračišću, koji ih je pogostio na način, kako to on osobito znade.

Župnik Gabrijelić zahvalio se je svim prijateljem i gostovom, koji su imali dobrotu pohrliti u Gračišće. Odzdravio i napio je župniku-kućegazdi pazinski načelnik, koji je iztaknuo, da je toli veliki broj znanaca i prijatelja pohrlio toga dneva u Gračišće ne samo, da poveća sjaj svečanosti patrona župe, nego da izkaže svoju ljubav, privrženost i štovanje, koje svi goje do vriednoga župnika-kućegazdo.

Poslije podne odpjevana je u crkvi svečana večernja molitva sa blagoslovom. U jutro i poslje podne gruvali su mužari. Za liepo priprave ide hvala takodjer gosp. Ivana Iviča, občinskoga župana u Gračišću.

Pod večer oprostili se gostovi sa zadovoljetvom u grudih, da su proživili u Gračišću tako liep blagdan.

Dionice njim padaju. Poreški listić govoreć u jednom od posliednjih brojeva o netom obavljenih izborih u gradu Trstu, nazivlje grad Trst: moralnim glavnim gradom Istre (la nostra capitale morale Trieste) dočim je i vrabcom poznato, da smatraju svi radikalni Talijani Istre Rim glavnim moralnim (za sada još) gradom talijanske tobož Istre.

Ali da, gospoda naša govore jedno a drugo misle. Trst se može nazvati javno moralnim gradom Istre, jer proti tomu nemože ništa kazneni zakonik a s druge strane može se imati uz to idealnih glavnih gradova, koje se takovimi javno priznati neusudjuje, jer bi se došlo u doticaj sa paragrafi. Ostanimo dakle za sada kod glavnog moralnog grada Trsta a drugo će doći po sebi kad naraste — kozi rep.

Družtvo učitelja i školskih prijatelja logačkoga kotara u Kranjskoj imati će dne 5. julija u Babinom polju na hrvatsko-kranjskoj medji glavnu skupštinu sa sliedećim dnevnim redom: 1. Izvješće o družtvenom radu. 2. Izvješće blagajnike te izbor trojice revizora. 3. Izbor 5 članova u ravnateljstvo. 4. Ustanovljenje godišnjega prinosa za prave i podporno članove. 5. Pogovor da se postavi spomenik pok. učitelju Šmidu u Žiroh. 6. Pogovor o pozivu slov. učiteljskoga družtva u Ljubljani o gradnji „Učiteljskoga doma". 7. Posavjetovanje o izdanju zemljovida logačkoga kotara. 8. Posavjetovanje o izdanju spisa o glasovitih mjestih logačkoga kotara. 9. Što i kako da čita mladež. izvješćuje g. Janko Leban, načelnik u Begunjah. 10. Savjeti i želje.

Pošto pada na 5. julija blagdan sv. Cirila i Metoda, dozvolilo je c. kr. kotarsko školsko vieće u Logatcu, da bude taj dan školski praznik.

Poslje skupštine biti će zajednički objed u hrvatskom trgovištu Prezidu.

Očekujemo, da će se koli kod skupštine toli kod objeda složno naći braća naša hrvatski i slovenski učitelji, da se uzajemno duševno i tiolesno okriepe za dalnji zajednički rad.

Boja cvieća i njegov miris. U Europi gojimo kojih 4200 vrsti rastlina. Zanimivo je znati, koliko ih od tih rastlina miriši. Miris je, doduše, najljepše svojstvo svake rastline, ali taj nije obćenit, dapače od svih tih rastlina miriši ih samo 420, a devet desetina svih rastlina je bez ikakvog mirisa. — Po boji ima najviše bielega cvieća, u svemu 1194, izmedju kojih miriši samo 187; rumenog cvieća ima 951 vrst, od kojih miriši 77 vrsti; crvenih ima 823 vrsti, miriši ih 84; modrih ima 52 vrsti, miriši ih 31; a ljubičastih imade 308 vrsti, od kojih miriši 13. Osim toga ima raznobojnoj cvieća 230 vrsti, a od toga miriši 28 vrsti. Ovamo niamo ubrojili takove rastline, koje samo po sebi imaju neprijatan vonj, ili koje ga pokažu, kada ih u ruci držimo. Takvih rastlina ima opet množina.

Književnost.

Katarina Zrinska, banica hrvatska (1625-1673). Napisao Juraj Tomljenović (preštampano iz Vienca). U Zagrebu, tisak dioničke tiskare 1893.

Nazdravičar i gorornik. Nazdravičar ide medju one knjige, koje su od velike koristi narodu i to ako su liepo i rodoljubno pisane. O ovoj knjizi možemo punim pravom reći oboje, da je liepa i da je rodoljubno pisana. — U uvodu tumači se obliže način nazdravljanja osobitim obzirom na običaje hrvatske. Sad sliedi niz napitnica u prozi i stihovima, jedna se takmi drugom. Osobito gosti čitatelju ona izmjena sad narodnih sad umjetnih nazdravica. A nas osobito veseli, da je gospodin pisac unio u svoju knjigu i narodne napitnice, koje se odlikuju bujnim jezikom i ne riedke zdravom i jedrom šalom. — Vjerujemo pisac, kad kaže, da se dugo mučio oko ovoga djelca, jer je doista sakupio valjanu gradju. Poredbu i izbor gradiva ne može da bude bolji. Nekoji odsjeci su upravo majstorski obradjeni, kao n. pr. 15. i 16. prvoga djela. Sva pako knjiga podieljena je u četiri diela. Prvi dio obsiže zdravice i govore za razne zgode života a obnzira se na sve prilike, kao: krštenje, svatbu, zaruke, rodjendane, krasni spol, razna ljudska zvanja, božić, badnji dan, staru i novu godinu, družtva, umjetnost itd., a to je sve prikazano kratko i krasno u 25. odsjeka. — Drugi dio: domorodni govori i zdravice. Ovdje se iztiče osobito izmedju 6. odsjeka omaj o domovini. — Treći dio: Školske svečanosti. Govori u ovom kao i u četvrtom dielu (nadgrobni i spomen-govori) proizvodi su poznatih hrvatskih književnika. — Upravo nas veseli, da je pisac stavio u ova dva diela nekoliko uzornih govora naših prvaka. Ovi će govori ovako liepo u okup sastavljeni mnogo uplivati na rodoljubnu ćut čitateljstva. Svi naime govori jesu prvacimu ili od prvaka naših — Naklada knjižare Lav. Hartmana (Kugli i Deutsch), Zagreb, Ilica 2. Sastavio Ivan Josipov. 255 str. u oktavu. Ciena uvezanom 1 forint.

Narodno gospodarstvo.

O gojenju nove vrsti kukuruza (turkinje).

Ova odlika vrst kukuruza bje odgojena u Erdelju, baš u krajevih podvrženih ljeti priličnoj suši, tako, da u tom pogledu taj *„Szekeler-kukuruz"* može vrlo dobro uspjevati u sve one krajeve, koji ljeti neobiluju kišom. S toga, nema sumnje, da će *„Szekeler-kukuruz"* skoro u sve krajeve naše Dalmacije vrlo liepo rasti, te obilna ploda nositi i rano dozoriti, svojstva veoma važna za naše poljodjelce.

„Szekeler-kukuruz" naliči u zrnu sasvim talijanskom *„činkvantinu"*, jer doduše nije drugo nego odlika istog, koju su udomili u bregovite krajeve Erdelja (Sedmogradske), s toga on dozori mnogo ranije, nego li naš obični kukuruz, i nego *„činkvantin"*, naime kroz 100 dana u Erdelju, a kod nas će mozda i u 90 dana i manje dozoriti. On nosi klipove mnogo veće, nego li *„činkvantin"*, t. j. duge 12-15 centimetra prosječno, a srednjeg promjera od 4 centimetra u sredini klipa. Klipovi su nabiti liepim sitnim zrnjem, boje jasno žute, mnogo jasnije od talijanskog *„činkvantina"* tako, da samliveni pružaju brašna jasno žutog, u svakom pogledu izvrstnog, bilo za mjesiti kruh, bilo za kulaći *puru* (polentu).

Sa *„Szekeler-kukuruzom"*, kako su u Erdelju izkušili, može se iz jednog zemljišta dva priroda u jednu godinu dobiti; naime saditi ga poslje koje *ozimne žitarice* ili *rane okopavine* ili čak poslje *jarog ječma* ili *zobi*.

Da je to moguće u toplije zemlje kao u Dalmaciji nema dvojbe, pošto dostaje njemu vremena da se redovito razvije i dozori; evo par primjera. Ako mi žanjemo ozimnu pšenicu kao obično okolo Sv. Ante t. j. 13 junija, možemo odmah stra podorati, te pustiti osam dana brazdu pod uplivom zraka, sunca i kiše, zatim kemijskim gnojem pognojiti to, dotičom ga brazdi, pa poslje prve kiše saditi *„Szekeler-kukuruz"* t. j. okolo 24 junija (o Ivanju). Na taj način, može svakako taj *„Szekeler-kukuruz"* dozoriti najdulje kroz 90 dana u naše toplo podnebje t. j. okolo 4 oktobra.

Kada bi ga sadili poslie zobi ili jarog ječma dvoredca, budući, da to žitarice dozore kod nas ako su rano sijane (n. pr. početkom marta) obično prvom polovicom ili koncem junija, to opet mogli bi ga saditi koncem junija ili polovicom julija, a dozorio bi okolo 10 do 25 oktobra.

Isto tako i poslje ranog krumpira, koji se obično vadi koncem junija do polovice julija, može se slobodno saditi *„Szekeler-kukuruz"* sigurnošću, da će dozoriti od 1 do 15 oktobra.

Kako dakle doznajemo, ova su svojstva vrlo vriedna, samo treba paziti, da se čim ranije prireti tlo za nasad.

Kod te radnje prije svega mora se u obzir uzeti stanje zemljišta, naime jeli ono kadro, da u jednu godinu uspjehom prehrani dvi težatbe; s toga biti će prieka nužda naših ratara, da posljo žitarica, koje kako znamo prilično izsisavaju tlo, da istog umietno t. j. racionalno pognoje.

Poznato je uslied višegodišnjih proučavanja naravi kukuruza u Francceskoj, da isti u obće trazi prilično rahlo tlo, koje osobito obiluje sa fosfornom kiselinom t. j. fosfatom, budući da je fosfat najeredavno gnojivo za kukuruz.

Ako smo dakle pri pšenici ili ječmenu ili zobi pognojili obilno tlo po propisih racionalne težatbe, onda dostatno biva, samo sa *superfosfatom* i nešto *čilske solitre* tlo prije sadjenja kukuruza pognojiti; kada nam je pak tlo u obće mršavo i gladno, kao što malim izuimkom kod većine naših seljaka i posjednika biva, onda prama naravi tla moramo isto pognojiti sa *podpunim kemijskim gnojivom za kukuruz br. 5.* (Vidi Dudanovu knjigu: „*Iz prakse sa kemijskimi gnojivi*“, dobiva se za 55 novč. kod M. J. Dudana u Zadru).

U prvom slučaju biti će nuždno, naime ako smo tlo prije sijanja žitarice sa stajskim gnojem dovoljno pognojili, da upotrebimo netom strnište žitarice podoremo, barem 400 kg. koščanog superfosfata, a kašnje pri prvom okopavanju ili netom je kukuruz 5 centimetra nad zemljom narasao, da posipljemo kakovih 60-80 kg. čilske solitre i to sve na hektar.

U drugom slučaju, trebati će gladno tlo podpuno pognojiti sa *kemijskem gnojivom br. 5* u razmerju od 1360 kg po hektor. Ovaj se sastoji iz: 44% koščanog superfosfata; 14% pepelike; 12% čilske salitre; a 30% sadre.

To gotovo gnojivo, može se dobiti kod skladišta tvrdke Ivana Heilingera i druga (iz Beča) u Zadru, pišući sbog kolikoće na učitelja putnika za gospodarstvo u Zadru gosp. M. J. Dudana; ciena je gnojivu kod zadarskog skladišta od for. 9.70 po metričku cent. (100 kg.)

Što se načina izvedbe gnojenja tiče, to je naumjestnije, onda kada se strn žitarice podorava, gnojivo br. 5. pomješano sa 4 strukom količinom suhe zemlje u gori označenom razmjeru posipavati, n. pr. na jedan *ar* (100 □ met.) treba kg. 13.6 gnojiva br. 5, više 4 puta toliko suhe zemlje t. j. kg. 54.4 biva ukupno 68 kg. te mješavine. I kad se rabi samo superfosfat i čilska solitra, treba iste prije posipavanja pomiešati sa 4 strukom količinom suhe zemlje.

Glede sadjenja „*Szekeler-kukuruza*“ evo što moramo iztaći; budući je on nešto bujniji od talijanskog „*činkvantina*“, najprobitačnije će biti, da ga se sadi kao u Sriemu t. j. na takozvane *četverine*.

Izbranano tlo, pomoću jednog lanca ljeljeznog ili konopa razdieli se na rudovite četverine, koje imaju 55 centimetara po stranici. To se najlakše dade izvesti izertajuć tim lance ili konopom prije u dužinu cielu površinu tla, a zatim u širinu, načinom da te crte budu jedna od druge odaljene 55 centimetra i stoje okomito jedna prama drugoj.

Na mjesta gdje se te crte križaju, posadi se pomoću jednog šiljastog drva u dubini od 4-5 centimetara 2-3 zrna „*Szekeler-kukuruza*“. Tako na primjer predstavite si komad zemljišta od 9.68 □ metara površine t. j. dužine od 4.2 metara a širine od 2.2 mt. Na toj počevorini, treba nasaditi 45 strukova kukuruza ili ti zrnja 90—135 t. j. 14 kg. zrnja na hektar zemljišta.

Da budemo sigurni o klicavosti tog kukuruza i da osujetimo eventualnu sušu, biti će vrlo umjestno, dapače nuždno, da se „*Szekeler-kukuruz*“ prije sadjtbe moči barem 3-4 dana u čistoj vodi, *dok zrnje nabubri*; voda se po mogućnosti mnienja svakim danom, a zatim pak, da se ostrani pogibelj *hrđje* ili *smieti*, treba zrnje još kroz 1 sat močiti u vodenu raztopinu od ½% *modre galice* (Bakreni-solfat, solfato di rame).

Što se njegovanja tog kukuruza tiče, treba ga prvi put okopavati kad bude imao 6 listova i tom prigodom izčupati iz svakog struka jednu biljku gdje se nalaze tri tako, da svagdi samo jedan ili dva struka ostanu. Kad bude „*Szekeler-kukuruz*“ narasao do visine od 35-40 centimetra, onda se po drugi put okopava i zemljom ogrtava.

Kako je poznato, kada se sade više odlika kukuruza na istome polju, onda se uvjek događja, da se zrnja u klipovih izrode t. j. bastardiraju, pa tako nemožemo dobiti klipove sa čistim zrnjem od one odlike, koje smo sadili. Vidio sam često u Hrvatskoj, da se je talijanski „*činkvantin*“ odmah poslie prve godine sasvim izrodio; da se to i kod nas sa „*Szekeler-kukuruz*“ nedogodi, treba da ga naši poljodjelci sade na takova zemljišta, gdje u blizini nema druge odlike kukuruza nasadjene, a pošto će ga na malo saditi, to je vrlo lako moguće učiniti.

Kašnje kad se bude u zemlji imalo dovoljno sjemenja tog kukuruza za saditi ga na veliko, trebati će istog i onda izključivo samog saditi, da se čist u sjemenu što dulje sačuva.

Listnica uprave.

Platilo nadalje za „N. 81.“ gg: R. J. Žminj for. 4. C. I. Filipan for. 1. Ž. K. J. Punat for. 3. O. dr. J. Motovun f. 8. D. I. Pula for. 2. K. K. Tržić for. 1.25. C. S. Fatanu f. 2. K. P. Blata for. 4. M. F. Obrovo for. 5. P. A. Martinšćica f. 3. Čit. Spljet for. 2.50. D. B. Corovlje for. 2.50. Obć. glavarstvo Pazin (oglas) f. 5. Dr. Dvoržana Varaždin f. 1.56. (Sliedi).

5301

Razpis natječaja.

Otvara se natječaj za mjesto liečnika iz fondacije **Schmelzer.** za liečenje ubogih bolestnika poreznih občina **Lovran, Sv. Frančišk, Opric i Tuliševica,** sa sjelom u Lovranu.

S tim mjestom spojena je godišnja plaća od 1600 for., izplaćiva kod c. kr. poreznog ureda u Volosku u mjesečnih predplatnih obrocih. Natjecatelji imaju dokazati, da posjeduju:

a) diplomu doktora medicine, kirurgije i primaljstva, odnosno sveobće medicine;

b) austrijsko državljanstvo;

c) ovlašćenje vršiti liečničku praksu u zemljah zastupanih u carovinskom vieću;

d) poznavanje jezika, **koji se na Lovranščini govore.**

Ovako obložene molbe, sadržavajuće takodjer izjavu natjecatelja, da prima uvjete, propisane u zakladnom listu, imaju se u roku četirih tjedana — brojeći od dneva prve uvrstitbe ovog oglasa u službenom glasilu „**Osservatore Triestino**“ — predložiti podpisanomu c. kr. kotarskomu glavarstvu.

Imenovani liečnik neće imati prava na mirovinu i neće moći zapustiti rečeno mjesto prije nego li steče trogodišće.

Drugi uvjeti propisani u zakladnom listu, razvidni su u ovdješnom uredu.

C. kr. kotarsko poglavarstvo

Volosko, 12. junija 1893.

Br. 1232

Oglas!

Dne 29. junija 1893. na dan **sv. Petra i Pavla** obdržavati će se u sv. Mateju godišnji sajam.

Pristup k sajmu slobodan je svakomu, a mogu se donašati na prodaju svakovrstne stvari, koje nisu izključene od trgovine, kao i svakovrstno blago ako su gospodari providjeni marvinskom putnicom.

Rogato blago (preživači) neće se pripustiti na sajmište ako je došlo iz krajeva, za koje se sumnja, da su okuženi, pa bio gospodar marve obskrbljen redovitom putnicom.

U obće imadu se strogo obdržavati svi propisi zakona od 29. febrara 1880 br. 35 i 77 D. Z. L. sa provedbenimi naputci izdani u tom pogledu.

Glavarstvo občine.

U Kastvu, 2. junija 1893.

Glavar: **Munić.**

Ernest Šverljuga

brijač

ulica Stadion br. 1, Trst,

preporuča se 20—9

p. n. slavenskomu občinstvu Trsta, okolice i bližnjih istarskih mjesta za blagohotan posjet.

Drogerija

Arturo Fazzini u Trstu

Ulica Stadion 22. — Telefon 519.

Velik izbor mineralnih voda, sameljenih boja na ulju najfinije vrsti; crvene, žute, zelene, višnjeve i crne po 28 nvč kilo. Olovno bjelilo po 32 nvč. kilo; tuljno bjelilo najfinije po 40 nvč kilo. Osim toga velik izbor bojah na vodu i kistova svake vrsti po cienah, s kojimi nije moguće konkurirati.

Skladište glasovitog pokrepitolja od Kwizda (Kornauburger Viehnährpulver) za životinje. Izbor mirodija, boja, lakova — skladište sumpora i modre galice za porabu kod traja. Naručiteljem daje se brezplatna poraba telefona. 51—52

Ljekarna Trnkóczy

polag viećnice v Ljubljani 8—2

prodaje te danomice prvom poštom razašilje

Marijaceljske kapljice za želudac

odavna prokušana i poznata ljekarija sa čvrstećimi zdravećim uplivom kod poremećenog probavljanja, kod krča u želudcu i neprobavljivosti. — 1 staklen. vriedi 20 nč., ½ tuc.

1 for., tucet 2 for., 5 tuceta samo 8 for.

Adele Demarchi

via S. Nicolò br. 23, III. kat u Trstu

skladište i radionica crkvenih potrebočah.

Prima narudžbe i dopisuje takodjer hrvatski.

Odlikovana zlato medaljo: Bruxelles 1892

Najboljše sredstvo za

želodec

katero želodec in opravlja prebavnih dolov života krepča in tudi odprt život pospešuje, 24—25 je

tinktura za želodec,

katero pripravlja

Gabrijel Piccoli,

lekar „pri angelju“

v Ljubljani na dunajski cesti.

Cena 1 stekl. 15 novcev.

Izdelovatelj razpošilja to tinkturo v zabojčkih po 12 steklenic in več. Zaboječek z 12 stekl. stane gld. 1.86; s 24 gld. 2.60; s 86 gld. 8.84; s 44 gld. 4.26; 55 stekl. tehta 5 kg s poštno težo in velj. gld. 5.26; 110 stekl gld. 10.30. Poštnino plača vedno naročnik.

Dobiva se v lekarnah v Trstu, na Primorskem, v Istri in Dalmaciji.

Krasne uzorce zasebnikom pošilja zastonj in franko.

Bogate knjige z uzorci, kakoršnih še ni bilo, za krojače nefrankovano. Jaz ne popuščam za 2¼ ali 3¼ goldinarjev pri metru, ne dajem daril krojačem, kakor to dela konkorenca na račun zadnje roke, ampak imam le trdne in čiste cene, tako, da mora kupiti vsak zasebnik dobro in ceno. Prosim torej zahtevati le moje knjige z uzorci. Svarim tudi pred pismi konkurence, ponujajočej **dvakrat toliko popustka.**

SNOVIJ ZA OBLEKE.

Poruvino in dosking za čantito duhovščino, prod plenno snovi za uniforme c. kr. uradnikov, tudi za veterane, ognjegrsce, telovadce, livreje, sukna za biljarde in igralno mize, proproge za vozove, loden nepremočen za lovsko sukenje, snovij za prati, potne ogrtače od gld. 4 14 itd. — Kder hoče kupiti vredno, poštene, trajno, čisto velnene sukneno blago, ne pa doher kup ounje, ki se komaj toliko vrodna, kolikor se plača krojaču, obrne naj se do

IVANA STIKAROFSKY v BRNU

24—24 (v tem Manchestru Avstrije) 24—19

Največja zaloga fabriškega sukna, v vrednosti ½ miljona gld.

Da pojasnim velikost in zmožnost izjavljam, da moja roka združuje največe izvažanje sukna v Evropi, izdelovanje kongurnov, potrebščin za krojače in veliko knjigovoznice le za lastno uamono. Da se prepriča o vsem tem, prosim slavno občinstvo, da si, kadar mu prilika nanese, ogleda velikanske prostore mojih prodajalnic, kjer ima posla 150 ljudij.

Pošilja se le po poštnem povzetju.

Dopisuje v nemškem, madjarskem, češkem, poljskem, italijanskem, francoskem in angleškem jeziku.

C. kr. izključljivo povlaščena

štrcaljka proti mildevu

inžinira Živica

jest najbolja modju svimi štrcaljkami za trte; jest jednostavna, lahka, čvrsta, trajna, prikladna, neumorljiva, brz, štrca malo tekućino, to se lahko upotrebljuje za svakovrstno trte.

Prodnje jih se takodjer i kod nekojih trgovaca u pokrajini.

Pošilje se jih po pošti franko proti pozi uzeću:

podpunu štrcaljku za . . . f. 10 —

istu se olevi bez brenta . . „ 8.50

to prospekte gratis.

Preporuča takodjer druge predmete i svoje radnje:

ŽIVIC i drug.

u TRSTU, ulica Zonta broj 5 inžinirski urod, skladišće strojeva i dotične tvarine; zastupstvo tvornica, mekanička radionica.

Svi strojevi za poljodjelstvo, vinarstvo i vino iz voća!

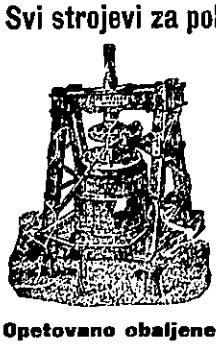

Mlatilnice, vitelje,

trieri, mlini za čišćenje žita, strojevi za rezanje krme, samoradni strojevi proti peronospori, tiskaonice za vino, ulje i voće; mlinovi za voće; predmeti za konobe; sisaljke za sve potrebe, tiano što svi strojevi za poljodjelstvo, vinarstvo i prirečjivanje vina iz voća — razašilje najnovijeg i najboljeg sustava:

IG. HELLER u BEČU 20—8

22 Praterstrasse N. 78.

Bogato ilustrovane kataloge u hrvatskom, njemačkom, talijanskom i slovenskom jezika

šalje badava i franko.

Najpovoljniji uvjeti, jamstvo i pokus.

Opetovano obaljene ciene! — Preprodavači dobiju popust.

Izdavatelj i odgovorni urednik Mate Mandić.

Tiskara Dolenc.

Broj 26. U Trstu 29. junija 1893. Godina XXIV

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja uz pogodbe za upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“ Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielu arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Poziv na predplatu.

Pošto već sutra iztiče prvo polugodište za obnovu predplate, radi toga pozivljemo onu gg. predbrojnike, kojima ista iztiče, da ju čim prije ponove. Pozivljuć čitatelje na obnovu predplate, nadamo se, da će nam ostati vjerni svi stari pomoćnici i predplatnici i da će se k ovim pridružiti i oni, koji to do sada nisu mogli ili htjeli.

Predplata s poštarinom za cielu godinu stoji za Imućnije for. 5, a za seljake for. 2. Za pol godine polovicu. Izvan carevine za poštarinu više. Novce ne treba šiljati u zapečaćenom listu, jer je predrago, nego poštarskom naputnicom. (Vaglia postale).

Budući da nam se šalje više puta novce u razne svrhe, molimo svakoga, da uvjek točno naznači, što je za predplatu, što za što drugo.

I ovom zgodom molimo naše dužnike, da već jednom zadovolje svojoj dužnosti, jer nije liepo ni pravedno list primati a ne plaćati ga.

Preporučamo napokon svim rodoljubom, da nam dopisuju iz svojih krajeva p o i s t i n i sve, što misle, da može narodu koristiti.

Uprava „Naše Sloge“.

Protianstrijski izgredi u Bujah.

U brojevih 19 i 22 t. g. našega lista izviestili smo u kratko o protiaustrijskih demonstracijah, štono je upriličišе bujski irredentiste prigodom srebernog pira talijanskih kraljevskih supruga. Izviešća naša bijahu vrlo kratka i suhoparna, jer nehtjedosmo izricati svog suda dok nebudemo točnije il pobliže o stvari obaviešćeni. Sada pošto govore o tih najnovijih irredentističkih izgredih u Bujah ne samo slavenske već dapače iste talijanske novine, kazati ćemo i mi ono što o tom znamo i što nam od tamo prijatelji javljaju.

Gradić Buje poznat je i izvan naše pokrajine kano najradikalniji italijanski gradić Istre. U gostionah, kavanah i u obće u svih javnih mjestih nenadješ lika il slika bilo kojeg člana naše vladajuće kuće il bilo koje historičke osobe iz naše države, niti za živu glavu. Naći ćeš nasuprot u tih stečišćih bujskih gradjana slike svih glasovitijih osoba, živućih i pokojnih iz susjedne kraljevine Italije. Što i kako je u privatnih stanovih bujske gospode nećemo da iztražujemo prepuščajuć čitateljom, da si svatko sam o tomu sud stvori. Kažemo izričnо: u stanovih gospode, jer u tom obziru čine bujski seljaci il kopači častnu iznimku, što ćemo kasnije pokazati.

Gospoda bujska davala su i inače vazda oduška svomu radikalizmu gdjegod im se prilika pružila. Imade dapače članova bujskih obitelji, koji pobjegoše iz Austrije u Italiju radi veleizdajničkih čina ili kano vojnički bjegunci itd. itd. Iztichu se naime u raznih zgodah pojedine osobe, obično mladi ljudi, dočim su zreliji i oprezniji povodnici ili poticatelji ostali oblastim nepoznati. Nadošla napokon prošloga maja svečana proslava srebrnog pira kraljevskih supruga Italije, koje smatraju austrijski irredentiste svojimi vladari. Tom svečanom zgodom nisu mogle bujske ugrijane glave mirovati. Valjalo je dati oduška silnomu patriotizmu pa bilo to u očitoj oprieci sa kaznenim zakonikom.

Ovaj put priredišе demonstraciju u većem obsjegu. Palili su krieove, razsvietlili kuće i javna mjesta a zanosnimi protu austrijskimi pjesmami i povici odjekivao je bujski briežuljak.

Buka, vika gospodo, te deračina podkupljene rulje dodijala je napokon mirnim i trieznim seljakom. Kuhalo je u njihovih prsih već odavna pak je i prekipjelo. Oni se dadoše na protudemonstraciju, t. j. okrenuše batinu proti prpošnoj i sitoj gospodi. Spomena su vredni povici uvriednih kopača. U ostalom neka govore mjesto nas naši dopisnici.

I z B u j a 18. o. mj. Našim Bujcem došao je napokon crni petak, dan plaće za sva nedjela, što su ih bez kazne u ovom gujezdu počinili. Koncem maja odpremili su trojicu ovdašnjih Talijana dobro okovanu u Rovinj, pošto je predsjednik tribunala rovinjskoga g. Fiocchi odmah iza pira talijanskog kralja osobno došao u Buje, te kroz osam dana stvar na licu mjesta iztraživao. Tri doseljenici pregnani su iz Austrije a devet drugih išlo je jedan dan okovano u Rovinj i to sve sinovi otmenih bujskih obiteljih. Da ne kažu svoje sramote po božjem danu, naručiše si iz Pirana neka zatvorena kola, te putovaše put Rovinja „u kasunu“. „Naša Sloga“ doniela je njihova imena u 22. broju o. g. Kompromitirana su i velika gospoda . . . Ne prodje dan, a da se ne čuje ovdje kakovu novost. Slikah naše slavne vladajuće obitelji nije se nigdje smjelo po kavanah ili gostionah vidjeti; za to se je vidilo do pred malo dana po krčmah lik U m b e r t o v i drugih „principi“. Sada ih je nestalo. Jedan učeni gospodin imao je punu jednu sobu „f o d r a u“ samimi talijanskimi patriotima.

Na dan Tielove sabrašе se opet bujski kmetovi ili kopači, stanujući u samom gradu, te bučno prolažahu po gradu vičuć: „Viva i Slavi!“ Čulo se i zanimivih razgovora, kako: **Staremo piuttosto coi Slavi, che colle figure p . . . . del signori, chi ne volessi vender sotto l' Italia. Viva i fratei Slavi!**“ Talijanom u ovih stranah se već bistri pred očima, a Bože daj, da bi se brzo i drugim razbistrilo! I ovo drugo junačtvo bujskih nespašenacah je vriedno spomena. Iz Buj u Oprtalj vozio je duga ljeta poštu Bujac A n d r i j a C a m i l l o, koji je bio mnogim na putu, budući nije htio sa nespašenci u družtvo; držali su ga š p i j u n o m. Govori se, da ga koji dan za novim ljetom o. g. sišlo u jednoj kavani bujskoj, da pjeva s njimi nekakvu pjesmu s refrenom: „A q u i l a s o t t o i p i e d i“ i kad to ne htjede, natukoše ga do svetoga ulja. Da ih „ne sramoti“ i ne prijavi sudu, platiše jadniku 300 for., da šuti i miruje. Ovih dana Camillo iza kratke bolesti skoro naglo umre, te u oporuci odredi, d a m u s e m r t v o t i e l o p r o g l e d a, p o š t o d a j e p o g i n u o d r a n a, što su mu ih nanieli n e k o j i b u j s k i g o s p o d i č i ć i. Komisija je došla, mrtvoga Camilla izkopala, te se je do mala našlo pod ključem do o s a m b u j s k i h j u n a k a, čija je imena pok. Camillo iztaknuo bio na „ieštamentu“. Odpremljeni su i ovi u Rovinj. -- Prosti puk najviše spominje ime i je veoma razjaren na jednoga „velikoga“ gospodina, koji je znao vješto baciti kamen i brzo sakriti ruku. Bog mu pomozi tamo, gdje mu je sada njegova liepa družba — pod ključ!

Eto vam sada, vi kmeti Hrvati, Slavinci ili kako ćete se zvati, ne vidite li jasno, kamo vas talijanaška gospoda vode? Sami razumni Talijani, pošteni bujski „campagnuoli“ uvidjaju, da ih gospoda misle prodati pod Italiju kako živinu bezumnu, za to se brane. Takove nemirnjake neka prva voda odnese preko mora, da se nikad više ne povrate. Otvorimo oči i mi!

Glavna skupština političkog družtva „Edinost“ u Trstu dne 18. junija 1893.

(Nastavak.)

Da se osvrnem za par riečі na te razloge protimbe i to najprije na hrvatsko državno pravo. Ono obstoji, i imamo dokumenata jasnih i vjerodostojnih, koji ga dokazuju za Hrvatsku, Slavoniju, Dalmaciju, pak za Bosnu i Hercegovinu a također i za Istru. Glede slovenskih zemalja najznamenitiji je izbor Habsburga na hrvatsko prieslolje i hrvatska pragmatička sankcija. Priznavaju to pravo i učene glave drugih naroda, kao n. pr. Francezi, a u novije doba i Niemci u „rajhu“ kao i kod nas, kako je pred malo pisao i „Deutsches Volksblat“. Taje i nieću to pravo samo oni, koji hoće, da mi ostanemo u ovom položaju, u kojem smo sad. Taje ga Magjari i Niemci, kod nas i Talijani i

PODLISTAK.

Prijatelji — zavodnici.

Crtica iz domaćeg života.

V.

(Nastavak).

Dok se je ovo sbivalo, počela se sakupljati oko njih svjetina, i kako se već obično dogadja u sličnih slučajovih, tko nije znao na kojoj je strani krivda, davao pravo mužu, a proti ženi; dočim susjedi znajuć kako stvar stoji, odobravali postupanje one nesretnice, koja je bila prisiljena zbog zlostavljanja i zločesta ponašanja muževa uteći pod roditeljski krov.

— O! da to svršimo jednom! Pustite nas u miru, inače ću morat na sud, da vas već jednom naučim pameti, vi nitkove, vi protuho! — poviče Niko bieseno razjaren.

— Pustiti vas? Hoću moju ženu i to odmah!

I tako veleć napade Pavao na Marilju i bi ju bio oteo, da ga nije zaprečio Niko, koji, prem čovjek svojih potkosit godina, ipak bijaše još okretan i snažan poput svoga zeta. Sputan krepkimi rukami tasta jedva jedvine podje Pavlu za rukom izvinuti se i videć, da ne može ništa proti Niku, izvadi naglo iz žepa nož, te izgubiv svjetlo razuma, rinu groznom silom svoga protivnika, naveli na Marilju poput krvoždna tigra: Eto ti, sada umri!... zarukuu.

— I dočim ovo reče zabode joj nož u bok.

— Začu se strašan krik i Marija teturajuć pade kano mrtva držeć djevojčicu, koja sirotica udari glavom nemilice o pločnik te iz obijuh procuri obilna krv.

— Ah kćerko moja! — zavapi Kata baciv se na Mariju.

— Ubio mi ju! Onaj razbojnik!

— A i novoljni Niko izvan sebe od boli i tuge pade do ranjene nesretnice.

— Ulovite razbojnika, ulovite ubojicu! vikala svjetina, dočim je Pavao bacio nož od sebe potekao što su ga nogo nosile u pustiju stranu grada.

Redari javne sigurnosti došavši, kako je već obično, časak pošto bi počinjen zločin, poletiše u potragu za ubojicom, komu bi reko, da su najednom narasla krila: tako se strelovito odmicao.

Marija bude polegano dignuta i odnešena u bolnicu milosrdnica, gdje je odmah dobila potrebitu pomoć, koja se iziskivala u ovom težkom stanju.

Nož je prodro duboko u tielo, te se činilo, da je po svoj prilici oštećen koji nutrnji ustroj, zato je ranarnik naložio, da se postavi u posve odieljenu sobu i da bude što više od posjeta štićena.

Djevojčica bijaše samo lahko ranjena.

U kojem se pako stanju nalazili Niko i Kata, mislim, da vam no treba kazati, čitatelji dragi. Oni budu pozvani k redarstvu, da izvieste o stvari.

A Pavao?

Bježeć na vrat na nos posluži mu sreća te je mogao zamesti trag redarom, koji ga sliedišе i tako bar za jada bude slobodan.

Marija se više dana kolebala izmedju života i smrti. Čim je mogla biti prenešena iz bolnice primišе ju roditelji to jedino providnošću božjom i ljubeznom i skrbnom njegom majke i otca, ostade na životu.

Čim se oporavila nije mogla naći mira.

Neprestano joj se avračalo misli na nesretnog muža, sa strahom pomišljala, da će joj suprug biti težko kažnjen zbog rane, što njoj ju zadade; pri svem tom još je bila uvjerena, da ju Pavao ljubi, ako i počini onaj grdni zločin. Sve ovo težko mučilo njoznu njezinu dušu, te prolazili dani, prolazili mjeseci, a da je nemogoše niti ljubezna majka, ni dobri otac utješiti. Jedina joj stalna nada i blagotvorna utjeha još preostala i to pravo kršćansko bogouzdanje, kojo joj kriopilo potrtu dušu, a da nije klonula pod težkim pritiskom nesreće.

VI.

Godinu dana zatim stiže list iz ruskoga grada O. upravljen na Nika Zlatića, Marijina otca. U pismu bijaše i jedna mjenica od dvie sto rubalja, (rubalj, novac ruski, vriedi po prilici 1 for. 50 novč. u našem novcu. Op. ur.) koju je imala izplatiti banka „S i n t z“ u mjestu.

Iznenadjenje bilo je veliko, osobito pak onda, kad se je opazilo da je list poslan od austrijskoga konzulata; a još veće pako, kad su ga pročitali.

Evo kako je glasilo:

„Radnik Pavao Karlović, pomoćnik u tvornici strojeva gg. braće Štrijov, pokajav se radi slaboga ponašanja prema svojoj ženi, pošto se opet dao na rđu sa osobitom marljivošću i pomnjom, stekao je u gori spomenute gg. Š t r i j o v podpuno povjerenje i priznanje tako, da si je svojim liepim ponašanjem, svojom štednjom mogao priskrbiti poštono uzdržavanje“.

„Sad pita oproštenje svoju ženu, koju je u nepravednom gujevu smrtno ranio; želio bi vidjeti nju i svoju kćerku. Nadalje moli Nika Zlatića i njegovu ženu Katu, da mu oproste, što im je zadao toliko tuge i zla svojim prošnjim životom, prosić ih podjeno, da nagovore svoju kćer, nek dodje u grad O. k svomu mužu“.

„Prilaže mjenicu od dvie stotine rubalja za putne troškove, a ostalo, da barem dielomice nadoknadi Zlatiću troškove bolesti i uzdržavanja Marije i Paulice te se nada, da će biti uslišana njegova molba“.

„Ovaj pako c. k. konzulat očituje, da Pavao Karlović, koji stanuje već jednu godinu ovdje, radi u tvornici strojeva braće Š t r i j o v, te da je njegovo ponašanje u svakom obziru uzorno i pohvalno“.

Odozdo bijaše udaren počat i podpis konzulata austrijskog u O., a sve bijaše u savitku sa službenim značajem onog konzulata.

Tko bi o istini podvojio?

Prva stvar bila je uvjeriti se o valja-

prôtive mu se, jer bi tako izgubili svoju premoć nad nami. Ali mi se ga moramo čvrsto držati, jer je ono uzdanica naša, jer nam samo ono zajamčuje obstanak, razvoj i napredak. Ako pogledamo okolo nas, vidimo, što se s nami hoće, vidimo, da se nas hoće uništiti, da nam ide za život. Ovdje, gdje se mi na svom zemljištu smatramo, pjovaju nam protivnici na sav glas, da ne smijemo niti govoriti nego talijanski. Non si parla che italiian. Magjari u Hrvatskoj i Slavoniji (niti ne govoreć o Slovačkoj) hoće da narinu svoj magjarski, mongolski jezik svuda i svagdje. Kako misle s nami Niemci, taj najpogibeljniji živalj za nas, dokazuje nam jedan od odgojitelja mladića, koji k nam dolaze kao upravni činovnici, dr. Ratkowsky u knjizi svojoj: „Pravo i dužnost Čehe i Slovence germanizovati". Malena je ta knjižica, al već sam naslov kaže premnogo, a toliko joj je veća znamenitost, što ju je napisala službena osoba, odgojitelj političkih činovnika, koje se i k nam šalje. Drugi primjer imamo u dru. Rauteru, koj medju ostalim u svojoj knjizi pod naslovom: „Posliednjih 40 godina poviesti monarhije" kaže medju ostalim, da se ima upotrebiti vojnu silu od 20 milijona Slavena za interese Niemaca i Magjara, što napokon vlada i čini. Pri takvih prilikah, kad u povjesti nebi bilo hrvatskoga državnoga prava, mi bi ga morali stvoriti, to jest sve svoje sile napoti, sav svoj rad tako udesiti, da se ujedinimo u jednu samostalnu skupinu sa našim zakonitim vladarem na čelu, da tako obezbiedimo obstanak našega naroda. Ta ideja živo je ukorenjena u narodu, uvjek je naglašivana od Slovenaca i Hrvata, gdjegod se oni u većem ili manjem broju sastajali. Uprimo svi sve svoje sile za oživotvorenje njezino, pak će nam Bog blagoslovit trud, jer za što se cieli narod postojano zauzima, to on i dosiže. Nuždno je to, jer se dosadanjim načinom neda ništa ili malo postići. Niti se temeljni zakoni izvršuju, a i ti dadu se promjeniti po zastupnicih naroda i vladara, koji su ih stvorili.

Od naših zemalja postigle su nešto Kranjska i Dalmacija. U prvoj je narod nešto zadobiti morao, pošto je to skoro čisto slovenska zemlja i pošto je narod pokazao svoju sviest kroz sabore, predstavke i inače i odlučno zahtjevao svoje. Morale se je nešto dati u pogibeljno doba, da se ga pak malo po malo uspava ili da se razasije razdor, koj tamo krvari u posliednje doba, te da se krene prvanjim putem — kako se već kreće — njemačke prvlasti. I Dalmacija je nešto postigla, nu valja pomisliti, da se je to ebilo samo zato, da se oslabi njezina težnja za združenje sa Hrvatskom. Dalmacija je skoro samimi Hrvati naseljena zemlja i da se onomu, što je postigla, ima tražiti početke u dobi vlade ljevice do 1879., koja bi joj bila i sama to podielila. Od Slovenaca u Kranjskoj i od Hrvata u Dalmaciji tražilo se je nekim načinom za to, da se odreknu brige za svoju braću u drugih pokrajinah, da zanemare skupna narodna pitanja, pusto ponjemčivati i potalijančivati, da se na medjah narod oslabi, pak da se onda predje u srce naroda. Meni se čudno čini, čini mi se naivno izticanje, da klub konservativaca zapriečuje združenje Poljaka i ljevičara, i tim vladu ovih. Medju konservativci njemačkimi ima u istinu i poštenih ljudi, koji iskreno misle i koji bi privolili na naše zahtjeve. Ali mora se znati, da nisu svi takovi, i da se ustraja sad veliko glasilo konservativne stranke, koje će se postaviti na čisto narodno stanovište. K tomu taj klub daje utočište našim zastupnikom i českim veleposjednikom, tako da se more smatrati kao zapreka, koja ne dopušta, da se združu jedni i drugi sa ostalimi zastupnici svoga naroda. Poljaci bi se možda združili ili vjenčali sa ljevicom, ali bi to vjenčanje bilo za stalno prekratkotrajno, jer su Poljaci propametni, a da nebi uvidjeli, da bi i na njih rod došao, kad bi ljevici pošlo za rukom satrti Slovence i bar dielomice Hrvate. I to sve imalo bi nešto smisla, kad bi Taaffe bio onaj, kakovim se je na početku pokazao, ali takav nije. To sve imalo bi nešto smisla, kad bi Taaffe bio načelan protivnik ljevice, njezinih nazora i težnja obzirom na njemačku prvlast — što on nije.

Ljevica nije izgubila vlast zato, što je ljevica, što je njemačka, nego zato, što nije htjela glasovati za produljenje vojnoga zakona i za troškove okupacije Bosne, koju se je u najvišim krugovih smatralo u interesu monarhije. U interesu monarhije, koga nije htjela pripoznati ljevica, pozvalo se Čehe u Rajbersth. Dalje se je nješto njim, Poljakom, Kranjskoj i Dalmaciji. Samo tad se je to učinilo, kad se je zahtjevalo od naroda krvi i novaca, koje Niemci ljevičari nisu htjeli dati. Zato se ovim nije skrivilo ni vlasa na glavi, već se vladalo i nadalje u njihovom duhu, u duhu premoći Njemaca u ovoj polovici, — kao što ju imadu Magjari u onoj — tako da no bijaše niti nije govora o pravoj ravnopravnosti. To se je sa strane Taaffeove vlade tajilo, dok se no bijaše prisiljeno sve jače izticati i konačno javno u parlamentu po cielom ministarstvu u božićnom programu proglasiti.

Nego da se povratim na prijašnji dio govora, na ustrojenje samostalnoga našega kluba. Svi razlozi nisu mogli sklonuti većine hrvatskih i slovenskih zastupnika na ustrojenje toga kluba; oni su ostali u klubu konservativaca. Rekli su nam takodjer, da su oni stariji i da bi čudno izgledalo, da se oni, stariji, mladjim podlagaju, dočim bi se ovi radi sloge morali podložiti starijim. Svi imamo preko 24 odnosno preko 30 godina; ne ima se dakle govoriti o starijih ni mladjih. Mi priznajemo koristi sloge svih, ali sloge u dobru proti zlu. Mi smo osvjedočeni o zlu sustavu za naš narod i proti tomu zlu a za dobar sustav morali bi se složiti. I u tom uvjerenju odlučili smo u trojiti lanjskoga mjeseca maja svoj hrvatsko-slovenski klub, „da možemo uspješnije zagovarati probitke našega naroda. Nazvali smo se klubom, da pokažemo našu samostalnost neodvisnih zastupnika hrvatskih i slovenskih za razliku od odvisnih hrvatskih i slovenskih, da tim pokažemo solidarnost slovenskih i hrvatskih interesa; nadalje, jer je bio i jedan Slovenac medju nami, te i zato, jer Laginja i ja zastupamo takodjer dio Slovenaca. Imali smo dakle pravo na taj naziv. Objavu kluba smo ostavili za jesen na želju onoga Slovenca zastupnika; čekali smo i u jeseni neko doba, al kad se približavala razprava proračuna, niemo već mogli čekati; pozvali smo tog jednog Slovenca, te kad se je konačno izjavio, sastavili smo i bez njega proglas na narod i drugo korake poduzeli. Naznanili smo to prije svega mladočeskomu klubu, s kojimi smo odlučili sporazumno raditi, jer su njihovi odnošaji analogni sa našimi; obećali smo podupirati težnju za oživotvorenjem českoga državnoga prava, za provedenjem narodnje ravnopravnosti i za gospodarskim napredkom pod uvjetom, da i oni podupiraju težnju za oživotvorenjem našega hrvatskoga državnoga prava, za provedbom ravnopravnosti i pospješivanjem gospodarskoga napredka, zadržav si slobodne ruke u vjerskih pitanjih. Oni su bratski odgovorili, da su pripravni podupirati nas i prama drugim klubovom zastupati. Predsjedničtvo sabora oglasilo nas kao samostalan klub. Od svih klubova bijaše jedini klub konservativaca, koji je ustrojenje našega kluba uzeo na znanje a nam no priznaje prava zvati se takodjer „slovenskim klubom" dokiegod su svi slovenski zastupnici u klubu konservativaca. Mi smo odgovorili protupazkom, ne obazirujuć se na osobu i slovenstvo slovenskoga zastupnika grofa Hohenwarta, da imamo ono pravo već s toga, što je i Laginja i Slovence zastupamo.

Od novina je jedna prezirno i porugljivo o tom klubu pisala. Napisala je članak „Fantastische Politik"; narugala se je našemu malenomu broju, kao da malen broj ne može zastupati velika načela; da čim je manji, tim više leti, naimo za združenjem Hrvata i Slovenaca, za koje da Slovenci nisu, jer da no imaju volje utopiti se u hrvatskom moru. Tako pišu obično naši najljući protivnici. Oni se zgražaju nad utopljenjem u hrvatstvu, a malo im je stalo do toga, što se toplimo u germanstvu i u talijanstvu. No radi se tu o utopljenju Slovenaca u hrvatstvu ili Hrvata u slovenstvu, već o spasu, da se jedni i drugi ne utopimo u germanskom i talijanskom, u obće tudjem moru. Pod krunom Zvonimirovom na glavi Habsburga dovoljno je prostora i za Hrvate i za Slovence, a da se neutapljamo jedni u drugih. Pod njom može biti Slovenija posebna skupina. U njoj mogli bi ne samo svoj obstanak osigurati, nego i jedni i drugi moralno i materijalno se razvijati. Mi smo to u danih prilikah izticali, al znato i sami, da niemo se jedino tim bavili, pače da smo se bavili drugim mnogim više. Naše djelovanje razvijalo se je najviše na podlozi temeljnih državnih zakona. Na toj podlozi smo iznašali krivice, nanešene našem narodu, i izticali pripadajuće nam zahtjeve.

Navesti ću govore i interpelacije g. Laginje i svoje iz posliednjega zasjedanja. Prije nego li to učinim, neka mi bude dozvoljeno spomenuti, da nas je u svom podupirao uvjek, prateć naše govore i podpisujuć naše interpelacije, preblagorodni gospodin grof Alfred Coronini, najviše puta gg. Gregorec i Pfeifer kao takodjer Mladočesi i antisemiti. Svim njim izrazujem najerdačniju zahvalu, a zahvaljujem se ujedno i našemu novinstvu, koli u banovini toli i kod nas, u koje spada „Slov. Narod", „Edinost", „Naša Sloga", „Rinnovamento", „Diritto Croato", „Slovanski Svet", dielomice i gorička „Soča" koje je simpatično pratilo naš rad i donašalo naše govore i upite.

Evo tih govora i upita iz posliednjega zasjedanja:

U svojem govoru dne 15. decembra 1892. opisao je dr. Laginja obće naše žalostno stanje i iznesao naše pritužbe. Ta njegov govor učinio je veliki utisak na čitavu sabornicu, a zastupnik, koji je odmah iza njega govorio, vodja ljevice, Plener, rekao je, da se ne može upustiti u razpravu toga govora, jer ne poznaje odnošajah, nu ipak mu se čini, da je, uz Dalmaciju, Istra tako zapuštena, da bi vlada morala nešto i za nju učiniti. Čini mu se nepravedno, što vlada ništa ne odgovara na takove pritužbe, koje prave žalostan utisak na čitavu sabornicu.

Ja sam govorio dne 28. januarja t. g. kod obćenite razprave o školstvu u slovenskih i hrvatskih zemljah, imenito u Primorju, a napose u Istri. Taj govor pohvalio je takodjer bečki list „Vaterland", koji, kako sam kaže, nije naš prijatelj, a dopisnik „Slovenca" iz Primorja označio ga je kao „savršenu sliku", dočim je neki visoki činovnik u Trstu rekao, da sam golu istinu govorio.

Govorio sam takodjer o srednjih i pučkih školah dne 4. i 9. februarja, te sam postavio resolucije, koje su bilo izručene proračunskomu odboru na pretres.

Pri razpravi ministarstva pravosudja govorio je dne 16. februara dr. Laginja o juridičkom stanju u obće, o gospodarstvenom stanju sudbenoga osoblja, o zaokruženju nekojih sudbenih kotarah, o potrebi sudbene oblasti u Dolini, o uredovanju sudbenih činovnikah, o postupanju sudbenih oblastih, o upliv političkih oblastih i o sljepoći gledo njihove boje. Odnosni govor učinio je veliki utisak na slušateljstvo, te je ministar bio prisiljan odgovoriti na njega, nu dr. Laginja sa svojim protuodgovorom nije mu ostao dužan.

Dr. Laginja govorio je takodjer dne 23. februara pri provizoriju za mjesec marač, i to o utjerivanju poroza u Istri, i o količini istog u Primorju i dokazao je, da Primorje nije pasivno, kako se je to rado do sada tvrdilo.

Ja sam govorio opet 3. marča kod ministarstva trgovine i prometa, to podastro resolucije, od proračunskoga odbora i od sabora prihvaćenu, koja se odnosi na lučke radnje u Bečkoj, Malinskoj, Valunu, Mošćeničkoj Dragi i Borscu; podao sam svoje opazke o dopisivanju Lloydovih oblastih, o samom Lloydu, o radnicih u Lloydovom arsenalu, te spomenuo sam željeznicu kroz sjevernu Istru, t. j. Trst-Poreč-Kanfanar i Tržič-Červinjan.

Konačno govorio je dr. Laginja dne 14. marča 1893., kod naslova subvencije i dotacije, o razteretnom fondu ili ozeneru i predlagao je, da država odpusti pokrajini svoj dug uz to, da ova razteretni fond odpusti pojedincem. Kad nebi bio ništa drugo učinio, on je već s tim mnogo učinio za naš narod. Radio je i inače u tom pogledu. Za svoj predlog predobio je saborsku (sami vodje poljskoga kluba i ljevice zauzeli su se jako za stvar) i ministarstvo, tako da sada odvisi sve od pokrajinskoga sabora.

Interpelirali smo sa našimi drugovi: Laginja i ja 12. decembra prošlo godine ministra financijah o eksekucijah gledе poroza i razteretnoga fonda, imenito u buzetskom i motovunskom kotaru.

Ja sam interpelirao 3. februara o. g. ministra unutarnjih posala, ministra domobranstva i ministra pravosudja obzirom na osobnu sigurnost Hrvata i Slovenaca u Istri te na nenosni postupak c. kr. oblastih — navedši za primjer ucjenu od 3000 for. na glavu dra. Laginje, koja se nedade nikako zaniekati; napadaj na duhovnika Josipa Knavza u Oprtlju i napaduje na naše u Pazinu dne 28. agusta pr. godine.

Dr. Laginja 20. februara ministra trgovine obzirom na manjak kod Lloyda uza svu ogromnu podporu, koju dobiva od vlade.

Dr. Laginja i ja 21. februara istoga ministra gledo propadanja trgovine s domaćim vinom po uvedenju neprotne vinske klauzule u pogodbi sa Italijom — klauzule, koje pogubnost su pripoznali i oni, koji su za nju glasovali.

Ja 16. marča ministra vanjskih posala zbog onog kotarskog glavara, koji je u ime satisfakcije radi uvrede Slovenacah i slovenskoga naroda bio premješten iz Kranjske u Istru, gdjo sada još mnogo gore postupa, nego je tamo.

Ja i Dapar 21. marča istoga ministra o namjestničkom savjetniku vitezu Ellisscheggu u Poreču, žalibože predobro poznatom iz Dalmacije, kao takodjer iz Ložinja i Poreča, poglavito od zadnjih političkih izbora, tako da se može kazati, da je prava sramota za vladu, koja drži takovoga činovnika, kakov je on, tim više, što sam htjeo navesti svjedoke za sve, što je o njem kao i o onom drugom rečeno. — Čuo sam, da se očekuje navršenje 40 godina njegova službovanja, da uzmogne stupiti u zasluženi mir.

Ja 22. marča istoga ministra o javnih odnošajih u cielom Primorju, o stanju pod sadanjim poglavarom istoga, o postupanju kod izbora itd.

Dr. Laginja i ja 24. marča ministra pravosudja gledo hrvatskoga i slovenskoga jezika kod sudstva u Istri, o zapljenah lista „Il Diritto Croato", o ukazu uredničtvu „Naše Slogo", hrvatskoga lista, da mora priobćiti na čelu svojega lista odsude proti sebi u talijanskom jeziku.

Sudjelovali smo takodjer i pri nekih drugih pitanjih, a podpisivali smo uvjek upite ostalih slovenskih i hrvatskih zastupnika, kad god su nam na podpis podnešeni bili i podupirali smo svaku pravednu stvar.

Iznieli smo pritužbe i postavili zahtjevo kod ministarstva nutarnjih poslova, domobranstva, bogoštovja i nastave, pravosudja, trgovine i obćila, financija.

Pritužili smo se na povriede obstojećih zakona i zahtjevali vršenje istih.

Zauzeli smo se za javni mir i poredak, za osobnu sigurnost i slobodu kod izbora, te naše novinstvo; za narodni jezik u crkvah u koliko ima naš narod pravo nanj od svete stolice, u školah i u uredih, za bolje i pravednije sudstvo; za dignutje poljodjelstva, za razvoj trgovine i obćila za snosnije uplaćivanja poroza.

Zagovarali smo probitke naših poljodjelaca, obrtnika, trgovaca, radnika.

Uzeli smo u obranu naše učitelje, imenito naše svećenike, te upravo narodne mučenike, koje se je zadnje doba toli napadalo i klevetalo, a koji imadu i medju Slovenci i medju Hrvati toliko zasluga, u posliednje doba osobito u Istri.

Borili smo se u obće za pravicu, a proti nepravici.

Naše stanovište proma vladi, i odnosni postupak, vam je poznato.

Mi smo u opoziciji, jer nemožemo podupirati vladu ovakovu, kakva je, nemožemo pomoći držati batinu, kojom se nas bije. Zlobno nas se je pitalo, što smo postigli? Odgovorit ću na to posve kratko. Najprije sa protupitanjem: što se je postiglo služeć vladi od 1879 god. napred?! A od onda: Oporba, načelna, no računa na časovito uspjehe, na misli na pobiranje milostih, mrvica sa punih stolovah vlade, nego hoće opravdano komade kruha sa moći obstojati, živjeti i napredovati; toga se dosadanjim sustavom nemože dosedi. Štogod malo se je doseglo, pripisuje se na račun drugih; al doseglo se je radi nas, radi naše oporbe, da se ova dalje neširi. A kad nebi se ništa doseglo i u koliko se nije doseglo, najbolji je dokaz to za naš postupak i naše uvjerenje, da se promjeni sustav, pod kojim se degadjaju stvari, koje smo iztaknuli.

---

nosti mjenice, koju bi imala izplatiti banka „Sintz".

Zato podje Niko u spomenutu mienjačnicu i vrati se sa svotom od preko tri stotine forinti.

Druga stvar je bila odgovoriti austrijskomu konzulu, javiti primitak lista i novca, te iztaknuti kakove su odluke Marije i njezinih roditelja.

Poslije poduljeg obiteljskoga vieća prevlada mnienje Marijino, skoprem joj majka prigovarala, da podje li daleko u Rusku, nitko je neće moći braniti proti nasilju i zlostavljanju muža; Niko pako neznade se odlučiti niti zato da ide, niti zato da ostane; nu pri svem tom bude konačno zaključeno, da se Pavlu vrati žena i kći, pošto se nije moglo podvojiti ob ozbilnoj promjeni u njegovom ponašanju, o kojem svjedoči isti konzulat.

— Sa druge strane — završi Niko — ako mu je u jednoj godini pošlo za rukom prištedjeti dvie stotine rubalja, to će reći, da već ne polazi krčme, a niti ona zločesta družtva danguba i propalica, koji trate dragocieno vrieme u skitanju i pijankah.

— Spomeni se, da si ostala živa jedino čudom — opominjala Kata.

— Ne spominjam se ništa, već vjerujem, da je Pavao postao sasvim drugim čovjekom — zaključi dobra Marija.

(Konac sliedi.)

Mi smo radili uvjerenjem, da radimo za spas našega naroda, a sretni smo, da radeć za narod, radimo i za dinastiju i za monarhiju, kojoj je podloga u praviol, kao što je to napisano na ikralievskom dvoru u Beča.

Dužnost svakoga rodoljuba, a najpače zastupnika naroda jest, braniti narod od propasti. On nesmije nadživiti smrti svoga naroda, nego a njim boriti se za dostojan život, i u borbi radje častno umrieti, nego sramotno živjeti.

Možda sam malo predug, al govorim za dva. Dopustite mi izustiti njekoliko rieči kao odgovor na jednu primjetbu č. g. zast. dra Ferjančića, učinjenu na shodu u Vipavi i na jednu opazku dopisnika „Slovenca" iz Beča. Dr. Ferjančić je rekao, da nije moguće dobiti nove zastupnike českoga naroda, a tim i nas, za skupno delovanje sa prijašnjom većinom. Tu je stalno mislio glavno na glasovanje o dispozicijskom fondu za 1893. Imenito tada se je nagovaralo sa preraznih strana pojedine članove českoga i našega kluba, da glasujemo za dispozicijski fond i naglašavalo pri tom, da bi se tim lahko porazilo ljevicu, koja je onda prkosila. I sam dr. Ferjančić navadja jedan razlog, zašto se nato nismo dali sklonuti, kad veli, da prvanja većina nije iskoristila svoje većine, da bijaše popustljiva, i da su odnošaji čim dalje postajali tim nesnosniji. Što će se s takovom većinom? . . .

Ni Mladočesi ni mi nismo se dali nagovoriti na to, tim manje, što se nisu klubovi s klubovi dogovarali, jer su ostali klubovi rekli, na što će se obvezati vladi, i jer ova nije nit obećala, da će promjeniti načela vladanja, u duhu ljevice. Mi nismo mogli glasovati za pouzdanje vladi bez ikakvog uvjeta, bez jamstva za poboljšice, kao što nieto ni vi u Trstu mogli glasovati za stanovitu stranku bez ikakva jamstva za poboljšice za slovenski narod Trsta i okolice.

Opazka „Slovenčova" dopisnika bečkoga je, da rečem iskreno, kaošto sam uvjek vičan kazati popu pop, bobu bob: zlobna; opazka naime, da su s lievicom glasovali Mladočesi i članovi „hrvatskoga kluba".

Mi smo u opoziciji, glasovali smo dosliedno kao i drugda, i nismo krivi, da su ovaj put lieničari glasovali onako, kao što i mi. Zlobnost je tim veća, ako se pomisli, da već dvie godine klub konservativaca glasuje sa ljevicom za vladu, i to za predloge jako teretne za narode.

U ostalom pripominjem, da su upravo predrazprave o disp. fondu pružale liepu priliku, da se svi Hrvati i Slovenci sjedine u najnuždnijih zahtjevih za slovenski i hrvatski narod, i da jih predlože klubovom i vladi kao uvjet, pod kojim će glasovati za disp. fond. Ali kad smo mi to spomenuli, jedan je slovenski zastupnik rekao: Tù, to bi bilo stavit vladi revolver na grlo! (Konac sliedi).

Pogled po svietu.

U Trstu, dne 28. junija 1893.

Austro-Ugarska. Ovih se danah oburžavalo ministarsko vieće u Beču te je kako se čuje razpravljalo u prvom redu o českom pitanju t. j. dali bi bilo probitačno stvoriti zakon, kojim bi se postiglo to, da se mimo dozvoljenja českoga sabora administrativnim putem uvedu razdjeljenja sudovah u pojedinih kotarih českih. Nekoje su novine toga mnienja, da se je vlada odlučila na taj korak, i da će se dotični zakon u jesenskom zasjedanju u tom smislu primiti. Svakako se nemože ta mnienja za gotovu činjenicu uzeti, jer vlada mora u tom pogledu obzirno postupat, pošto bi mogla polag opozicije českog naroda i kod drugih slavenskih narodah monarkije na odpor naići, osobito pako pošto se i sami nekoji poljski listovi izjaviše odlučno proti takvom postupku.

Drugi predmet razprave ministarskog vieća da je bilo stanje u primorju t. j. u Istri, Gorički i Trstu. I tu da će se administrativno nešto poduzet, glasa se medju ostalim, da će se nekoje činovnike zamjeniti drugimi. Ako se to i dogodi ipak neće promjeniti stvari, jer se tim ništa postignuti neće, pošto je nuždno, da se cieli sustav ovdješnjega vladanja mienja, a ne pojedine osobe. Medjutim čekamo da vidimo što će se iza brda izvaliti.

Njemačka. U ovoj državi obavili se ovih dana i naknadni izbori, kod kojih je socijalistička stranka i opet održala pobjedu tako, da su se njezini pristaše u carskom vieću podvostručili. Dosada poznat je izbor 388 zastupnikah od kojih pripada: 75 konservativnoj, 23 državnoj, 52 narodno-liberalnoj, 13 savezno-naprednoj, 24 pučko-naprednoj južno njemačke, 90 centrumu, 2 svezno-bavarskoj, 7 guelfskoj, 19 poljačkoj, 1 danskoj, 10 alsačkoj, 17 protisemitskoj i 44 socijalističkoj stranci.

Francezka. U ovoj državi uviek se štogod mieša. Tako su se ovih danah politički ljudi pograbili u koštac radi nekih patvorenih spisah, te su svoje drugove sumnjičili radi zlih dielah, koje im ti spisi predbacivahu; sada naravno moraju opozivati svoje tvrdnje te moliti oproštenja. Eto, što radja naglost u razsudjivanju. Novi izbori za komoru biti će budućeg kolovoza. Da će tu biti strahovite borbe netreba niti sumnjati.

Belgija. Ova mala država je od nekoliko vremena pozorište velikih nemira, koje prouzročuju različite stranke. Tako je ovih danah za pučkih nemirah u Eigeshofenu ljudstvo navalilo na trgovine i pekarije pak je sve razneslo. Vojnici su pucali u puk, te su dvojicu ubili, a 7 ranili.

Rusija. Prestolonaslednik Nikolaj nastupio je put u inozemstvo.

Englezka. U parlamentu englezkomu zapinje razprava homerulla (zakon za Irsku), jer se Salisburieva stranka protivi toj velikoj ideji starca Gladstona, te sve moguće zaprieke postavlja, da se sa uzakonjenjem zategne.

Franina i Jurina

Fr. Čul san, da se pul Široli jako glavi razbijaju, da kako j' to, da j' po colen Halubije mraz ječmik poparil, a va njihen selo da j' tako lop i zelen, a da jušto njih nijednoga ne pijaža.

Jur. Ne pijaža jih ne, ma bi na moju puru se komugod bil „osladnul", da j' ki i mane za vrat lovil.

Fr. Ta mu još ne spi.

Jur. Al uža se reć, da ča noć prespi, da vuk poji.

Fr. Reče se, reče, al se ni vavek va to ufat, aš zlata mara leti, doklo se va taneki zaleti.

Različite viesti.

Strosmayer i Starčević. Ova dva rodjaka sastala se u Krapinskih Toplicah te si izmjenili posjete. Tim je uda an pečat sjedinjenju opozicijonalnih stranakah u Ugarskoj. Ovaj je glas razveselio svakog poštenog Hrvata i Slavena, a razljutio protivnike naše, jer su još do pred par danah prije sastanka pisale novine, da je sporazumak opozicijah samo privremen, pošto da se glavni vodje neće nigda sporazumjeti, a ovo kakav su dobili odgovor.

Položio bilježnički izpit. Gospodin Franjo Dubrović iz Mihotići (občine Kastav), položio je dne 26. t. m. kod ovdješnjeg c. k. prizivnog sudišta bilježnički izpit sa vrlo dobrim uspjehom u hrvatskom, talijanskom i njemačkom jeziku. Čestitamo!

Franjo Hochman učitelj tjelovježbe u Zagrebu, umro je u najljepšoj mužovnoj dobi. Rodom je bio iz Češke, a u Hrvatskoj se bio udomio. Lahka mu bila hrvatska zemljica!

Izbor za pokrajinski sabor. Sutra biti će izbor jednog zastupnika za pokrajinski sabor u Istri i to za gradove mali i veliki Lošinj. O izpadku izbora javiti ćemo u budućem broju.

Prijateljski sastanak u tršćanskoj čitaonici, koga su upriličili nekoji tršćanski rodoljubi u čast opernoj pjevačici gospodji Strasser-Čechovoj i umjetniku Fr. Trtniku, bio je jako živahan i zanimiv. Bilo je više govora, medju kojimi spominjemo one namienjene umjetnici Strasserovoj, umjetniku Trtniku i proslavi slovensko-hrvatskoga pobratimstva.

Sastanak slovenskih Sokolah. Dne 8. i 9. julija biti će sastanak svih slovenskih Sokolašah u Ljubljani, kojemu će se pridružiti i hrvatski Sokolaši.

Izlet u Divaču. U nedelju dne 2. t. m. biti će otvorena i svečano razsvetljena „Cesarević Rudolf" vilenica. Tom zgodom polaze iz Trsta u Divaču „Slovanska čitaonica" i nekoji članovi „Tržaškega bralnega in podp. družtva". Članovi „Delalskega podpornoga družtva" i „Tržaškega Sokola", pridružiti će se ovim izletnikom. Škoda je što se nije to otvorenje prije razglasilo, da bi kroz agitaciju i poticanje i druga družtva kod toga izleta skupno udionićtvovala.

Medjutim preporučamo, da svaki koji može udionićtvuje, već pogledom na to što je čisti prihod namjenjen u dobrotvornu svrhu, naime korist družbe sv. Cirila i Metoda. Vlak polazi točno u 2¼ sata po podne iz sv. Andrija.

Dubrovnik dne 25. t. m. Evo me, da Vas u kratko izviestim o pripravah za sutrašnju glavnu svečanost odkritja.

Naš drevni Dubrovnik okitjen je u svih glavnijih ulicah hrvatskimi, dubrovačkimi, srbskimi zastavami i drugim uresom. Gostova navrvilo je već do sada iz odaljenijih strana našega naroda, a danas poslie podne dolaze izletnici iz Hrvatske i Srbije, koje će svečanostni odbor u Gružu dočekat.

Danas poslie podne dolazi i dalmatinski namjestnik podmaršal David sa sjajnom pratnjom, te će položiti sutra na spomenik srebrni vienac.

U hrvatskoj čitaonici imade do sada 24 srebrna vienca a lovorovih 84. Vienaca ima doći još množtvo koli srebrnih toli lovorovih.

Iz Kotora stiglo je jučer na večer do 200 Kotorana Lloydovim parobrodom. Ove predvodo predstavnici devet hrvatskih i dvih il trih srbskih občina. Na večer stigli su i Mostarci a danas dolazi ih do 200, koje će predvoditi — kako se glasa — zastupnik Biankini.

Do sada sastalo se jur ovdje odličnih osoba raznih stališa. Našega dičnoga Rondića susretaju svuda najprijaznije; dobro su došli takodjer gg. urednici „Naše Sloge" i „Rinnovamenta", koji će imati pristup k svim svečanostim. Zastupana je dobro takodjer i druga slavenska i neslavenska štampa, kao njemačka, talijanska itd.

Dolazku Hrvata iz Banovine veselo se ponajviše naši dubrovčani; njih će takodjer najsvečanije dočekati.

Sutra prigodom odkritja izbaciti će sa tvrdnjave Minčeta 101 hitac te će udarati istodobno barem osam glasba.

Svečanostni odbor imade pune ruke posla, te se je pomnožao sa osmericom sveučilištnih djaka, mladih hrvatskih Sokolova.

Impozantan biti će dolazak okoličana dubrovačkih u starom dubrovačkom odielu svi oboružani, hrvatskimi trobojnicami na čolu. Sudeć po svih znakovih biti će ova svečanost sjajna manifestacija hrvatske misli — što neka Bog dade.

Odkritje spomenika pjesniku Gundulića. Brzojavne viesti iz Dubrovnika javljaju sliedeće: U Zadar prispjeli hrvatski izletnici u subotu na večer, te razvitilšo parobrod. Talijanska djećurlija demonstrirala je proti njima. U noći ostavište Zadar i zaplovili medju otoke. Otočani su jih svuda oduševljeno pozdravljali. — Prispješe u Gružku luku okolo 6 sati. Ulaz u luku bijaše impozantan; izletnici pjevaše hrvatsku himnu. Množtvo nebrojeno s obale pozdravljalo jih klicanjem: živili Hrvati! Živila ujedinjena Hrvatska! Klicanje izmjenjivali zvukovi glasbah, kojih imade više. S tim parobrodom uniše je u Gruž i parobrod spljetskih izletnikah, kojih je množtvo, i parobrod kojim doplovše Hrvati iz Hercegovine. U luci ima 8 velikih i više malih parobroda, uz nebrojeno jedrenjače. Pojedinim hrvatskim prvakom prirodjene ovacije, kao Spinčiću, dru. Franku, Kumičiću, Bijankini-u i drugim. Povorka je krenula preko Pilah u Dubrovnik. Sve kuće podamši od Gruža okićene ponajviše hrvatskimi trobojnicami, cviećem i zagovi. Na raznih bregovih neprestano pucanje mužarah. Razsvjeta je izpala sjajno. U čitaonici bijahu izletnici srdačno primljeni. Zatim odoše u kazalište na koncerat, i tu se je „Kolašem" oduševljeno klicalo. Pjevalo se uz hrvatsku himnu i „Glasna jasna", i „Ustaj rode". Srbi su pljeskali beogradskim pjevačem. Ali doslo ne bijaše demonstracija. Na uglovih ima sijaset proglasa i pjesama, kojimi se zagovara sloga. Razsvjetljenim gradom vrvi nebrojen narod. Na trgu poljana na liepom mjestu stoji spomenik zastrt. Sav karakter grada i slavo izključivo je hrvatski.

U ponedjeljak u jutro sve glasbe sviraše budnicu. U 6 satih u jutro došlo u grad 5000 Hrvatah iz okolice, koji su po običaju palili hitce iz samokresah. Skupili su pod hrvatskimi trobojnicami. Oko 8 satih sastadoše se predstavnici hrvatskih družtavah pred hrvatskom čitaonicom. Pozdravljeni su burnimi: „Živila Hrvatska!" „Živio hrvatski Dubrovnik!" „Živila sjedinjena opozicija!" U 9 satih započe u stolnoj crkvi svečana služba božja. Vrieme do sad prekrasno. U 9 satih položila je češka rodoljubka gdja. Neureiterova krasan vienac od čeških umjetnikah pred Gundulićev spomenik. Taj vienac nosi nadpis: „Prvomu hrvatskomu pjesniku slobode". Hrvati iz Banovine, Dalmacije, Istre položiše preko 100 vienacah, najviše ih od srebra i zlata. —

Ulaz u Dubrovnik bijaše veličanstvena hrvatska manifestacija. Na čelu dvie dalmatinske glasbe, zatim Hrvati iz Hercegovine, poslie ovih Splićani sa glasbom i Sokolom. Gruž, Pile i Dubrovnik, samo u ogromnoj, poraznoj većini okićeni hrvatskim trobojnicami. Na vojničkih zgradah viju se crnožute zastave. Po kućah transparenti latinicom i ćirilicom. Pred hrvatskom čitaonicom pjevalo se uz neupisivo oduševljenje občinstva „Liepa naša domovina". Koncert u kazalištu prekrasno uspio. Velebna narodna manifestacija poslie pjevanja „Kolašah". Refrain pjesme „Glasna jasna", „Živila Hrvatska" silno aklamovan. Oduševljenje neopisivo. Razsvjeta prosjajna. Do kasne noći ulice pune svieta.

Dne 27. junija brzojavljaju nam: Uz ogromno sudjelovanje naroda, rik topova, udaranje glasba i pjev družtava, odkriven je spomenik svečanim načinom. Vienaca 46 srebrnih, stopedeset lovorovih, jedan istarskih Hrvatah. Namjestnik položio vienac. Kralj Aleksandar poslao je vienac iste tako Česi. Brzojava stiglo do hiljadu. Svečanost nosi hrvatski karakter. Hrvati iz Banovine oduševljeno pozdravljani.

Iz Ždranja (občina Oprtalj) pišu nam 24. t. m. Poznato je kako se je slavna „Lega nazionale" dala a nečastno djelo, da potalijanči našu nedužno djećicu. Svjedok tomu jesu nam njezine škole medju vižinadskimi Hrvati i medju miljskimi Slovenci a k ovim pridružiti će se Hrvati Huma (občina Buzet) i mi ovdje u Ždranji. Slavna „Lega" kani i nas usrećiti talijanskom školom, da zadovolji šačici šarenjaka dočim njoj se protivi sve što je neodvisno i pošteno.

Mi trebamo doduše kao ozebao sunca školu, ali ta škola morala bi biti ustrojena na temelju uzgojnih načela t. j. u jeziku puka, dakle u našem slučaju u hrvatskom jeziku, jer drugoga jezika mi ne poznamo, a još manje poznaju ga naša djećica.

U „Leginu" školu upisati će se boz dvojbe svi oni, koji budu obećanji zasliepljeni ili grožnjami prisiljeni, te će jadnu njihovu djećicu tuj moralno mučiti i trovati. Mi upozorujemo ovim na vrieme sve vriedne naše Ždrenjce, da se čuvaju „Legine" skole kano i ognju. Ako nam hoće u istinu Talijani ili „Legaši" dobro, kako to uviek na puna usta govore, tada neka nam ustroje hrvatsku školu, to ćemo njim biti zahvalni mi a još više naša djećica. —

U talijanskoj školi nebi se mogla naša djeca naučiti ništa dobra ni koristna i to s jednoga razloga što naša djeca u obće talijanskoga jezika nepoznaju. Gubila bi u takovoj školi 5—6 godina pak bi izašla iz nje još bodastija nego li bi u nju stupila.

Dajte nam gospodo hrvatsku školu pak ćete viditi kakav će biti napredak, jer će djeca razumiti učitelja i učitelj djecu, a neučinite li toga nama ćete naškoditi a sebi vrlo malo koristiti.

Ždranjci braćo! Pozivljem Vas ovim i opominjem ozbiljno, da nepustite, da se vaša djećica stuđuju vašemu rodu i jeziku, to da neupišete Vaše djecu u „Leginu" školu, koju kano „Legaši" oživotvoriti, no da se naša djeca štogod nauče, već da nam se raznarode, otuđje.

Od nas je, braćo, odvisno da podsiečemo životno žilo takovoj školi bez buke i vike, mirno i dostojanstveno i to tim, da neupišemo našu djecu u takovu školu. Kad

bude „Lega“ uvidila, da njoj je prazna škola, zatvoriti će ju, jer neće htjeti ni moći badava trošiti. Uz to pitajmo i tražimo ustmeno i pismeno od školskih oblastih, da nam otvori pravu narodnu školu, u kojoj će učitelj razumiti djecu i djeca učitelja, i u kojoj će biti obilata napredka. U to ime, pomogao nam Bog!

Mali Lošinj 25. junija. Uvjeravam Vas, velecienjeni gospodine uredniče, da ja nikada nečitam „Oslarski“ časopis, koji pod firmom Padrine izlazi u Pulu, a to no s toga, što nobih imao prigode čitati ga, nego što bi si čitajući ga pokvario želudac a osmradio ruke. Naravno dakle, da ne marim ni znati što rove, a još manje hajem pretresati ono, što izbaciva, jer ga nebi oprala ni Drava ni Sava, ja bih uz to izgubio, što no riječ i vodu i sapun. Dozvolite mi ipak, da danas učinim riedku iznimku, a to ne radi „Oslića“, nego radi jednoga poštovanoga čova, koji hoće, da tudjom rukom vadi kostanj iz prhavice, pa nadahnjujući češće dopise od bližnjega Suška u onom časopisu — smradu, sebe hoće, da pokrije plaštom nevinosti.

Prijatelj dakle reče mi, da je ovih dana čitao u spomenutom „Osliću“ opet dopis iz Suška, naperen proti onomu vriednomu učitelju. Pisac je slabu uslugu učinio poštovanomu čovi, jer izmedju tolikih laži ipak kaže i jednu istinu, a ta je, da je, kako čujemo, zbilja njekoliko roditelja digło djecu iz one škole. A zašto? Plaćeni dopisnik kaže nam da zato, što ti zalutali roditelji neće da šalju svoju djecu u sadanju susačku školu (koja je proti zakonu i božjemu i naravi utrakvistička), nego zahtjevaju talijansku paralelku. Mi smo plaćenomu dopisniku vesma zahvalni na njegovoj izjavi, jer sada, kada znamo za uzrok digнuća djece, možemo dvoje razmišljati.

1. Ma kakvi bili odnošaji na Sušku, a ti su svakako nenaravski sa znanjem i odobrenjem vlasti, roditelji radi gornjega uzroka ne mogu zadržati djecu, a da se ne ogriješe proti jasnomu slovu zakona. Oni su ipak to učinili. Ako to znadu školske oblasti a nered ne prekinu, a vjerujemo da znadu, onda moramo zabilježiti nemoć oblasti, da vrši zakon, ili da hotimično odobrava tu samovolju. Najbrže biti će i jedno i drugo. Nego čudimo se g. nadzorniku, koji može što takova trpiti i koji na polazak škole mora paziti kao na zenicu oka.

Nekoju od te djece podučava privatno gosp. kurat Žic, onaj „koji nikada nelaže“. Sudeć po pisanju puljskog Oslića, logično mora se zaključiti, da g. Žic podučava onu djecu u talijanskom jeziku, jer hrvatske obuke neće. Pa dobro! U kojem suglasju stoji ovo sa poznatom njegovom izjavom o političkom i crkvenom savršenstvu?! Mi bismo upravitelju kuracije na Suškú, poštovanomu popu Žicu svjetovali, da se ostavi ćorava posla o razuarodjivanju. Bolje bi uradio, kad bi se držao svoje dužnosti, sveto i plemenite, a osobito one dužnosti, koje mu ne nose koristi, čim hoćemo da rečemo, da bi susački naraštaj učio doktrinu, koju, da kažem obilan broj, drži 4 — slovom četiri puta na godinu! Nebi pako griešno bilo, kad bi poštovani Žic nastojao, da pribavi jednu željeznu blagajnu, u kojoj bi doisto sjegurniji bili novci crkvene uprave, nego li u sadanjoj staroj, maloj i drvenoj. To kažemo u interesu njegovoga „nepotamnjenoga čela!“.

Velika nesreća. Kod vojničke pomorske vježbe englezkoga ratnoga brodovlja izmedju grčkoga otočja i Male Azije dogodila se je velika nesreća. Kada su naime brodovi bili u kretnji, udarila je oklopnjača „Camperdown“ o bok oklopnjače „Victoria“, koja je u par minutah potonula, povukav sobom do 400 mornara i častnikah, medju kojimi je bio i admiral.

Kupanje. Nastali su eto dani za kupanje, zato neće biti s gorega da donesemo pravila, kojih se valja držati obzirom na zdravstvene razloge:

1. Nikada ne idi u vodu sa sasvim praznim želudcem, jer ti može postati mučno; obratno ni sa punim, osobito poslije objeda (ručka), pošto je to za probavu pogibeljno. 2. Približuj se kupalištu polagano, da se nezasopiš i nerazvrućiš. 3. Kada dodješ u kupalište, svuci gornje odielo i i hladi se nekoliko trenutaka u prostoru, koji nije izvržen propuhu. 4. Ako neznaš plivati idi brzo u vodu, plivač neka skoči. 5. Neplivač neka pravi toliko kretanja u vodi koliko može, najbolje ako kuša kretnje plivanja i čim češće u vodu zaroni. Plivač neka kuša razno vrsti plivanja i ronenja. 6. Ako ima voda temperaturu od 12—14° R. ne smiješ dulje od 3—4 minuta u njoj ostati. Kod redovitog kupanja ne smiješ dulje u vodi nutrajati od 8—15 minuta 7. Čim izadješ iz vode, osuši se, ako je zrak hladniji, brzo, i tari se čvrsto sa grubom tkaninom, da krv prama koži kola. Onda obuci najprije čarape, hlače i onda tek cipele. 8. Kod vjetra i zločestog vremena je dobra, da se izmedju oblačenja glava nekoliko puta obriše a ne da se češlja na glavu metno. 9. Poslije kupanja treba, da se nešto malo založi, da se preprieči lienosti i trudnosti. 10. Poslije kupanja nestoj na jednom mjestu, nego se gibaj. Ako blizu stanuješ, onda idi stranputicom. U zimi idi brzo doma, i onda vježbaj kod kuće proste vježbe. 11. Potrebno je znati i dubljinu vode prije nego se podješ kupati. Ako je plivaonica dobro uredjena, onda moraš znati, radi skakanja u vodu, kakova joj je dubljina.

Poslovice o miru i slozi. Bolji je mir, nego babin pir. — Ništa boljega od mira; od njega ne boli ni srdce ni glava. — Skladna braća dvore grade, a neskladom i stare padaju. — Nevira kuću odira. — Nevira čovjeka po svjetu potira. — Tko drugoga nenavidi, sebe u zlo vodi. — Nema gore pravde što medju svojtom. — Bolji je listić kupusa na stolu mira, sloge, nego utovljeno tele na stolu pravde, nenavisti. — Bolji je jedan zalogaj u miru, nego hiljada u nemiru. — Teško domu u kom sloge neima. — Tko ima mir, vazda mu je pir. — Tko živ u miru, svaki je dan na piru. — Gdje je sloga, tu je i pobjeda. — Ljudska sloga planine probušuje. — Gdje brat bratu ruku pruži, ondje dom i rod ne tuži. — Kaže se, da složna braća i u potak mesa jedu, a nesložna ni na Božić. — Gdje se bratska srdca slože, ondje olovo plivat može. — A nesloga gdje zavlada, isto perje na dno pada. — Liepa rieč željezna vrata otvara.

Javna zahvala.

K mojemu imendanu dobio sam množtvo čestitaka od družtava i pojedinaca. Pripisujem jih pretežnom većinom mojemu javnom djelovanju, nazorom koje zastupan, te se s toga smatram ugodno dužnim zahvaliti se na njih čim iskrenije, ovim javnim putem.

Želim iz svega srca svim i svakomu sve moguće dobro, a želim osobito, da se čim prije oživotvore one težnje, koje nas sve medju sobom vežu.

Volja naroda, uz odlučnost i postojanost, pobjeduje uvjek i svuda, pobjedit će i kod nas.

Kastav-Spinčići, 22. juna 1893.

Vjekoslav Spinčić.

Narodno gospodarstvo.

Kako ću izliečiti kvasna (kisela, octena) vina?

Može biti više uzroka radi kojih vino uzkvasi, pa ga je koristno liečiti. Evo kako ćeš postupati: Najprije pomlivo okušaj ljuto vino prije nego ćeš ga liečiti. Ako je sasvim ljuto, mjesto da ga liečiš, biti će bolje da ga prodaš tvornicam octa ili da ga na svoj račun pretvoriš u kvasinu, tim više, ako se radi o maloj količini. Ako ga hoćeš da liečiš, baci u bačvu mramora u prahu, pa ga pusti tako na miru za 6-7 dana; zatim ga pretoči. Nu da ti razkvasenje podje za rukom treba se držati njekih pravila. Mramor mora biti pročisti — pravi karurski mramor — ili čisti vapnenasti ugljenak. Ne misli, da je svaki bjelušasti prah dobar, što mirodijari, da više dobiju, prodavaju za vapnenasti ugljenjak.

Napokon valja iztočiti izliečeno vino u bačvu sasvim očišćenu i osumporenu, i nadostaviti toliko žeste, koliko je vino izgubilo, jer se pretvorilo u kvasnu kiselinu; pazi nedjuto da ulješ vino vrhu vinskoga (alkola), da se dobro sluči, jer je žesta laglja od vina.

B. M.

Kako ću sa rublja mrlje (maće) od voća odstraniti?

Omrljano rublje umoči se u čistu vodu, zatim izmiče, izpod mrlje pako metni gorućeg sumpora, da je sumporna para predje, i onda opet u čistoj vodi izperi Isto sredstvo upotrebljuje se i proti mrljam od crnog vina. Mrlje od voća možemo još odstraniti i sa njekoliko kapija nišadorove žeste, poslje koje treba rublje u čistoj bunarskoj vodi izprati.

Poziv.

Koji narod ne štuje uspomenu svojih slavnih muževa-prvaka, taj ne štuje ni sam sebe; a

„i mi iz svoga imamo stabla
muževe, kojih ide čast i hvala!“

Sto godina biti će dne 29. srpnja, od kad se rodio u gradiću Mošovcima u Slovačkoj sveslavenski prorok-pjesnik

Ján Kollár.

Sa ponosom nosimo u naših srcih ime ovoga našega slavnoga zemljaka, koji je svojom „Slávy-dcerom“ uspirio i uzplamtio osjećaje o zajednici, uzajamnosti, velikoći i moći veliko slavensko obitelji.

Stogodišnjicu Jána Kollára proslaviti će svi slavenski narodi, a prema tomu proslaviti ćemo ju i mi Slovaci, koji smo medju braćom najbliži baštinici blaga njegovoga duha, dne 1. kolovoza o. g. u Turčanskom Sv. Martinu, a dne 2. kolovoza u njegovom rodištu u Mošovcima.

K ovim svečanostim pozivljemo što srdačnije svu srodnu nam braću Slavene, bili oni na jugu, bili na sjeveru, bili na zapadu, bili na iztoku, da dodju u srdce Slavenstva. Od svuda dobro nam došli! Te ih molimo samo, da nam jave svoj dolazak nekoliko dana prije zbog ukonačenja.

A da ne ostane proslava stogodišnjice rodjendana Jána Kollára bez traga, naumili smo, da mu podignemo živi, trajni spomenik, kad nam brane dizati spomenike (n. pr. Hurbanu) od granita. Pobrinuti se moramo za podmladak, koji će poslije nas njegovati Kollarov duh jer

„nam krv milu tudja žedja leče!“

U tu svrhu osnivamo

„Kollárovu štipendiju“

za podporu siromašnih i vriednih slovačkih mladića, koji se uče na srednjih i visokih školah. Podpisani odbor za upravu zakladе i podieljivanje „Kollarove štipendije“ dopunjivati će se prema svojim štatutima, kad uztreba, sam.

Ovaj odbor nastojati će takodjer, da kupi za zakladu „Kollarove štipendije“ rodnu kuću Kollarovu, i da dostojnim načinom označi mjesto, gdje se je rodio prvi buditelj slavenske svjesti i zajednice.

Zato pozivamo i vas, braćo Hrvati, koji ste se za vriemo svoga preporoda takodjer grijali kod žive vatre duha Kollarova, da nam pružite ruku i pomognete dobročinočću svojom podići spomenik, koji ima postati blagoslovom naše budućnosti te komu je svrha plemenita i velika, jer nas k tomu bodri prorok pjesnik sam, kad veli:

„često sama velikoća
poduzeća pruža sila novih;
— — — samo da imamo vjere!“

A vjere, hvala Bogu, imamo! Duh Jana Kollara živi u nama, zato:

„Slavimo slavno slavu Slavena slavnoga!“

U Turčanskom Sv. Martinu na dan sv. Cirila i Metoda 1893.*)

Odbor za upravu „Kollarove štipendije“:

Pavao Mudroň s. r., *Matej Dula* s. r., *Ambros Pietor* s. r., *Miloslav Krčmery* s. r., *Jan Valocky* ml. s. r., *Ignjat Orsagh* s. r., *Andrija Halaša* s. r.

---

*) Prinosi za zakladu „Kollarove štipendije“ neka se šalju na redakciju lista „Narodnie Noviny u Turč. Sv. Martinu (Turócz-Sz.-Márton). — Sri se hrvatski listovi umoljavaju, da ovaj poziv pretiskati blagoizvolo.

Drogerija

Arturo Fazzini u Trstu

Ulica Stadion 22. — Telefon 519.

Velik izbor mineralnih voda, samoljenih boja na ulju najnižje vrsti; crveno, žuto, zeleno, višnjevo i crno po 28 nvč. kilo. Olovno bjelilo po 32 nvč. kilo; tutijno bjelilo najnižje po 40 nvč kilo. Osim toga velik izbor bojah na vodu i kistova svake vrsti po cienah, s kojimi nije moguće konkurirati.

Skladište glasovitog pokrepitelja od Kwizde (Kornenburger Viehnährpulver) za životinje. Izbor mirodija, boja, lieekova — skladište sumpora i modre galice za porabu kod trsja. Naručiteljem daje se brezplatna poraba telefona. 32—52

Krasne uzorce zasebnikom pošilja zastonj in franko.

Bogate knjige z uzorci, kakoršnih še ni bilo, za krojače nefrankovano. Jaz ne popuščam za 2½ ali 3½ goldinarjev pri metru, ne dajem daril krojačem, kakor to dela konkurenca na račun zadnje roke, ampak imam le trdne in čiste cene, tako, da mora kupiti vsak zasebnik dobro in ceno. Prosim toroj zahtevati le moje knjige z uzorci. Svarim tudi pred plemi konkurence, ponujajočoj dvakrat toliko popustka.

SNOVIJ ZA OBLEKE.

Peruvion in dosking za čistito duhovščino, pred pisano snovi za uniforme c. kr. uradnikov, tudi za veterane, ognjegasce, telovadce, livreje, sukna za biljarde in igralne mize, preproge za vozove, loden nepremočen za lovske suknje, snovij za prati, potne ogrtače od gld. 4-14 itd. — Kdor hoče kupiti vredno, pošteno, trajno, čisto volneno suknено blago, ne pa dobur kup cunje, ki so komaj toliko vredna, kolikor se pinča krojaču, obrne naj se do

IVANA STIKAROFSKY v BRNU
24—24 (v tem Manchestru Avstrije) 24—20

Največja zaloga fabriškega sukna, v vrednosti ½ miljona gld.

Da pojasnim velikost in zmožnost izjavljam, da moja roka združuje največe izvažanje sukna v Evropi, izdelovanja kamgarnov, potrebščin za krojače in veliko knjigovezniico le za lastne namene. Da se prepriča o vsem tem, prosim slavno občinstvo, da si, kadar mu prilika nese, ogleda velikanske prostore mojih prodajalnic, kjer ima posla 150 ljudij.

Pošilja se le po poštnem povzetju.

Dopisuje v nemškem, madjarskem, češkem, poljskem, italijanskem, francoskem in angleškem jeziku.

Odlikovana zlato medaljo: Bruxelles 1892

Najboljše sredstvo za

želodec

katero želodec in opravlja prebavnih delov života krepča in tudi odpri život pospešuje, 25-25 je

tinktura za želodec,

katero pripravlja

Gabrijel Piccoli,

lekar „pri angelju“

v Ljubljani na dunajski cesti.

Cena 1 stekl. 15 novcev.

Izdelovatelj razpošilja to tinkturo v zabojčkih po 12 steklenic in več. Zabojček z 12 stekl. stane gld. 1.36; s 24 gld. 2.60; s 36 gld. 3.84; s 44 gld. 4.20; 55 stekl. tehta 5 kg s poštno težo in velja gld. 5.28; 110 steki gld. 10.80. Poštnino plača vedno naročnik.

Dobiva se v lekarnah v Trstu, na Primorskem, v Istri in Dalmaciji.

C. kr. izključljivo povlašćena

štrcaljka proti mildevu

inžinira Živica

just najbolja medju svimi štrcaljkami za trte; just jednostavna, lahka, čvrsta, trajna, prikladna, neumorljiva, brza, štrca malo tekućino, te se lahko upotrebljuje za svakovrstne trte.

Prodaje jih se takodjer i kod njekojih trgovaca u pokrajini.

Pošilje se jih po pošti franko proti povzedu:

podpunu štrcaljku za . . . f. 10.—
istu sa cievi bez brente . . . „ 8.50

to prospekte gratis.

Preporuča takodjer drugo predmete i svoje radnje:

ŽIVIC i drug.

u TRSTU, ulica Zonta broj 5

Inžinirski ured, skladište strojeva i dotične tvarine; zastupstvo tvornica, mekanička radionica.

Tiskara Dolenc.

Izdavatelj i odgovorni urednik Mate Mandić.

Broj 27. U Trstu 6. julija 1893. Godina XX

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana pisma tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja po pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (vaglia postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu pošt. valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Poziv na predplatu.

Pošto je već izteklo prvo polugodište za obnovu predplate, radi toga pozivljemo onu gg. predbrojnike, kojima ista ističe, da ju čim prije ponove. Pozivljuć čitatelje na obnovu predplate, nadamo se, da će nam ostati vjerni svi stari pomoćnici i predplatnici i da će se k ovim pridružiti i oni, koji to do sada nisu mogli ili htjeli.

Predplata s poštarinom za cielu godinu stoji za imućnije for. 5, a za seljake for. 2. Za pol godine polovicu. Izvan carevine za poštarinu više. Novce ne treba šiljati u zapečaćenom listu, jer je predrago, nego poštarskom naputnicom. (Vaglia postale).

Budući da nam se šalje više puta novce u razne svrhe, molimo svakoga, da uvjek točno naznači, što je za predplatu, što za što drugo.

I ovom zgodom molimo naše dužnike, da već jednom zadovolje svojoj dužnosti, jer nije liepo ni pravedno list primati a ne plaćati ga.

Preporučamo napokon svim rodoljubom, da nam dopisuju iz svojih krajeva po istini sve, što misle, da može narodu koristiti.

Uprava „Naše Sloge".

Glavna skupština političkog družtva „Edinost" u Trstu dne 18. junija 1893.

(Konac.)

A sada osvrnuti ću se u kratko na ono, što je govorio gosp. zastupnik vitez Nabergoj na sastanku birača dne 8. jenara t. g. Izpisao sam glavne misli njegovoga govora, te ću je pročitati po redu, a zatim učiniti nekoje posve kratke opazke.

On je rekao u spomenutom govoru:

„Početkom Taaffe-ove vlade bijaše stvorena većina, pod kojom je koješta na bolje okrenulo."

Spomenuo sam jurve u kakvih okolnostih bijaše pozvan na vladu grof Taaffe i zašto je kojegdje krenulo na bolje. Država je trebala vojnika i novca, kojega njoj nehtjede dozvoliti ljevica. Iz stiske oslobodiše ju Slaveni, kojim je morala nešto dati, drugim obećati, a da sada nikomu više ništa neobećaje, te da je već posve u krilu ljevice, kojoj nije niti prije ništa zla učinila.

„Većina je počela padati pošto je vlada oklievala, da izpuni program desnice". To kaže g. Nabergoj okrivljujuć vladu.

„Različite nesretne vladine naredbe, poimence bečke punktacije prouzročiše dolazak Mladočeha u državni sabor, koji su stupili u opoziciju i koji nehtjedoše stupiti medju većinu!"

Dakle opet vlada i vladine naredbe.

„Neimajuć vlada većine nastojala je stvoriti ju iz ljevice, nu to nije išlo: sada neima većine."

Iz onoga što je prije rekao sliedi, da je i ovo vlada zakrivila.

„Da je došlo do toga, do toli žalostnih parlamentarnih odnošaja, kriva je u prvom redu vlada, jer nije htjela zadovoljiti opravdanim zahtjevom prijašne većine."

U prvoj je dakle vrsti vlada kriva, da su toli žalostni parlamentarni odnošaji. I to sve kaže g. Nabergoj, za kojega znamo kako postupa prama vladi nesamo u Beču nego i ovdje u Trstu.

„Najveći dio krivice pada na neslogu slavenskih naroda i njihovih zastupnika."

Tko je kriv toj neslogi?! Najprije valja ustanoviti ono što je dobro il zlo, te se tada za dobro proti zlu složiti!

„Sada može tkogod upitati: Zašto se nisi pridružio Mladočehom, ili barem radikalnim Hrvatom? Mladočehom neka sudi budućnost. Obzirom na radikalne Hrvate, kažem pako bez obzira, da se nipošto neslažem s njihovimi nazori, premda nam jamče za ujedinjenje Slovenije."

Nije me briga što nas krsti radikalci, kašto to čine i drugi naši protivnici. Naš radikalizam sastoji u tomu što tražimo, da se vrše zakoni i napram našem narodu i da se on očuva proti tudjinstvu. Jedino pitam, zašto je gosp. Nabergoj proti našim nazorom uzprkos spomenutom jamstvu?

„Mladočesi zahtjevaju svoje kraljestvo i pošto bi to postigli, nebi se smjeli pačati u naše poslove, te bi Slovenci izgubili srodnu braću, koji bi njimi morali biti najbolji saveznici u bližnjoj budućnosti, u borbi za narodni obstanak."

Čudnovato glasi ovo, kako da nebi sada bilo potrebno boriti se za narodni obstanak; nemanje čudnovato je i to, da se imenuje najboljimi saveznici — koji se takovimi u istinu u svakoj prigodi pokazuju — one zastupnike, proti kojim se obično ako i neizključivo postupa; nu Mladočehom čini se, kao što sam to i prije par dana od jednoga čuo, upravo smiešnim, da bi oni tobož mogli manje pomoći svojoj braći, kad nebi više trebali boriti se za svoj narodni obstanak, — a to bi bilo u onom slučaju kad bi postigli svoje kraljestvo — nego li sada kad im se je boriti.

„Upravo tako stoji sa težnjami radikalnih Hrvata, jedinom razlikom, da bi se Mladočesi zadovoljili s pravimi granicami kraljevstva, dočim hoće petorica hrvatskih zastupnika, da protegne svoje hrvatsko pravo takodjer na Trst sa okolicom i još dalje preko granica bistre Soče. Uvjeren sam, da ćete odgovoriti na pitanje: da li odobravate takav program, sa odlučnim ne."

Zašto to, zašto?! Tako govore naši najveći protivnici. Poštovani g. vitez Nabergoj mogao se je osvjedočiti iza onog sastanka, da nepozna čuvstva svojih birača. Njegov birač i prijatelj (vidi „Edinost" od 11. febrara 1893.) zamjerava mu što je govorio proti nazorom hrvatsko-slovenskoga kluba, što je govorio proti ujedinjenju slovenskih pokrajina sa Hrvatskom. Ovo bi bilo vrlo potrebito za sve struke javnoga života. Kad bi imali i utonuti u hrvatskom moru (na što nitko i nemisli) bolje bi bilo nego li u njemačkom ili talijanskom. Mnenje okoličana, koji poznaju Laginju i Spinčića kano uzor-rodoljube, jest, da g. Nabergoj nije bar smio dirati u ovo pitanje. Netreba činiti razlike izmedju Hrvata i Slovenaca, jer to čine naši protivnici —, u Trstu i u Istri rade složno te se nesmije medju njih sijati razdora. U ovom smislu izjaviše se takodjer Škedenjci i Rojanci.

„Mnogi kažu, da nam nemože biti lošije pa makar i u opoziciju stupili; nu tomu nije tako, jer može biti još gore".

Dakako! Tjelesno ubijat i vješat?! I to se dogoditi može, nu mučenička krv je do sada uvjek urodila obilato za ideje, radi kojih bijahu mučeni.

„Hohenwartov klub prestao je biti vladinom strankom".

Ali taj klub glasuje skoro uvjek i bezuvjetno za vladu.

„U Taffe-ova doba krenulo je i u Istri na bolje, radi čega ide svakako u prvom redu zasluga požrtvovne rodoljube, no vlada bila bi mogla ipak to zapriečiti, da je postupala brutalno".

Već poslie prvog političkog izbora grozilo se tim, a zatim ovršivalo. Takovog postupanja — misli pošt. g. Nabergoj — nije jošte dosta. Čujte ljudi u Istri, koji gledate svojimi očmi, što se sve dogadja i što se je posliednjih godina dogodilo! Nu čini se, da g. zastupnik vjeruje više nekojoj gospodi, koji ništa nevide, nego li onim, koji sve na svoje oči gledaju.

U ostalom odgovorio je g. zastupniku birač g. Ivan Balanč, da bi bio želio javni sastanak, da nekrivi radi neuspjeha g. zastupnika, već vladu, te da nebi rad toga naši zastupnici imali biti na strani te vlade, koja nam nedaje niti najskromnijih pravica, te da bi bio g. zastupnik morao izstupiti iz kluba, koji ju podupire. Ovo je kazala, obzirom na vladu, takodjer g. zastupniku deputacija okoličanskih prvaka, iztaknuv, da su okoličanski Slovenci radili skupno s vladom u misli, da će zaštiti sebe i njih, ali da vide iz njezinoga postupanja, da se na nju nemogu osloniti, i zaprosiv ga, da to priboći na pravom mjestu.

Da završim osvrtom na rieči, koje je rekao č. g. Nabergoj jednomu slovenskomu rodoljubu u Trstu, a ovaj ih je priobćio meni, rieči naime, da mi, dr. Laginja i ja, podiramo, što su oni, vitez Nabergoj i drugovi, napravili.

Ako gdje, to je ovdje mjesto da se uzklikne: Težko je nepisati satiru!!

Mi smo podrli slovenske škole u Trstu, mi smo podrli slovenske škole u okolici i pomogli uza nje ustanoviti talijanske razrede; mi smo podrli porabu slovenskoga jezika kod c. kr. oblasti u Trstu i Primorju; mi smo podrli poznati postupak sa slovenskim jezikom i Slovenci kod magistrata, poznati postupak raznih komisara, ... i drugih službenih osoba sa Slovenci u okolici, kao i cieloviti post.pak sa Slovenci i Hrvati Gorice i Istre!

Sve bijaše to prije liepo i dobro — jer samo na podiranje takova što može se tužiti —, ali mi smo sve to podrli i prouzrokovali ono, što u istinu sada jest.

Dà, podiramo ili htjeli bi podirati, što se je kriva učinilo našem narodu kroz stoljetja i u najnovijih desetak godina.

Podiramo ili htjeli bi podrieti mnienje, da možemo od ovakvog sustava, od ovakve vlade što dobra očekivati. Podiramo ili htjeli bi podrieti klečoplastvo pred onimi, koji idu za zatorom našega naroda. Podiramo ili htjeli bi podrieti robsku ćud, koju se hoće podržavati u našem narodu, da naime ne može o sebi živjeti — i dižemo mu sviest, koja ga jedina može trajno spasiti, sviest, da može obstojati sam uz svoga zakonitoga vladara, ne pód, nego uz druge narode. (Živahno odobravanje.)

Quod est in votis!

Predsjednik g. Mandić čita zatim resoluciju, koja glasi:

„Glavna skupština političkoga družtva „Edinost", sakupljena dne 18. junija 1893. u Trstu, saslušav naše državne zastupnike gg. prof. Vjekoslava Spinčića i dra. M. Laginju o njihovom djelovanju na državnom saboru, te o političkom položaju, odobrava posvema njihovo parlamentarno djelovanje u državnom saboru i u delegacijah, kao takodjer rad i postupanje svih zastupnika u zemaljskom saboru; odobrava ustrojenje i postupanje kluba neodvisnih hrvatskih i slovenskih zastupnika na državnom saboru, izriče im usrdnu zahvalu i neograničeno pouzdanje, te očekuje od njih, da će takodjer u buduće uztrajati u požrtvovnom radu na braniku naših narodnih prava proti sustavu, koji ide zatim, da se naš narod otudji te gospodarstveno zapostavi. Cesarsku vladu upozoruje se pako na govore naših zastupnika, koji podnipošto ne pretjeruju, da ih uzme u ozbiljan obzir".

Resoluciju prihvaća skupština jednoglasno.

Dr. Lag. reče na to: Častna gospodo! Ura je kasna i zato od mene ne imate očekivati govora, tim više, što mi razpoloženje i zdravlje no dopušta. Zahvaljujem se drugu Spinčiću, što je za mene preuzeo referat i tako za oba govorio. Biti ću posve kratak u riečima. Veseli me vidjeti vas u tolikom broju sakupljene, a veselo me takodjer prošli tršćanski izbori, gdje ste se pokazali pod tako izvrstnimi auspicijami. Ja sam stajao s kraja i pazio, kako novine pišu i službeno i protivničke i njemačke i naše, pak sam se uvjerio, da je slavjanski elemenat tako jako konsolidiran, da služi na čast i onom, koji ga je vodio i svemu narodu, dok je velika slava onim, koji su izvršivali naloge „Edinosti." Odbor političkog družtva zaslužuje svaku pohvalu i misli, da tumači čuvstva članova, dajuć „Edinosti" svaku aprovaciju, kličuć: živio odbor! Sliedimo na stazi narodnog napredka i naš narod neće ljubit palicu, koja ga bije.

Dr. Pretner pozdravlja idealni program hrvatskih i slovenskih zastupnika, nu veli, da kuću valja iz temelja graditi. Rad družtva „Edinosti" mora biti živahniji, agitacija odlučnija; širiti treba narodnu sviest, jer inače ćemo ostati uz sve ideale bez pravog temelja. Zadnji izbori podaju nam gradiva za razmišljanje. Upliv našega družtva da je loš. Ono bi moralo širiti narodnu ideju. Mi ne možemo svega očekivati odozgo, od zastupnikah. Naša družtva moramo urediti za praktične svrhe i potrebe. Misliti valja na to, da se sazove tabore i sastanke, te da ustrojimo u Trstu slovenski dnevnik. Predlaže dakle, da sazove naše družtvo do mala glavnu skupštinu, na kojoj neka se razpravlja o odnošajih u Trstu i Istri.

Spinčić odgovara na rieči predgovornikove, u koliko bi se mogle tako tumačiti, kao da bi mi gradili zgradu na visoko, a ne marili za temelj, te kaže, da mi radimo o čvrstoći zgrade, ako radimo o promjeni sustava i da ujedno zagovaramo i ono, što naš narod i sada po obstojećih zakonih ide, te da smo uvjek bili i jesmo prijatelji družtva i sastanaka i svega, što podiže narodnu sviest.

Dr. Pretner tumači svoje rieči i kaže, da nije ni iz daleka mislio prigovoriti zastupnikom, pače da je sve hvale vriedno, što su učinili, da bijaše skrajno doba, da se odkriju naše provelike biede i nevolje, krvareće rane našega naroda.

Dr. Trinajstić pita, zašto se uviek drže glavne skupštine u nedjelji, kad su svedočnici zapriečeni doći.

Dr. Pretner tvrdi, da družtvo „Edinost" malo radi obzirom na sastanke, na kojih da se budi narodna sviest; druga družtva da rade mnogo više.

Gosp. Podgornik kaže, da smo za glavnu skupštinu svi sporazumni, ali da bi odbor morao stvar proresitat i gotove resolucije donieti pred narod, da se prononcira.

Mandić se osvrće na prigovor, da je „Edinost" najmanje djelovala od svih drugih sličnih družtava. To nije istina, jer se rad drugih ne može ni iz daleka usporediti sa radom „Edinosti." Podupire predlog, da se sazove javni sastanak.

55

Gosp. Balanć interpelira glede podpisa interpelacijah zastupnika Laginje i Spinčića sa strane ostalih slovenskih zastupnika, imenito zašto neima podpisa zastupnika Nabergoja na interpelaciji o sadjenju duhana i na drugih interpelacijah na pr. o Eluscheggu, imenito na onoj od 22. marča t. g. ob odnošajih u Primorju.

Spinčić odgovara: U koliko se sjećam, nudjao sam već u drugom zasjedanju neku interpelaciju na podpis dru. Gregorčiću i kanoniku Klunu, ali su mi rekli, da toga ne mogu učiniti buz klubske privole, a kad sam prvoga molio, da se zauzme u tom smislu kod predsjednika kluba, rekao mi je, da toga ne može učiniti. Zato nisam više niti jednoga niti drugoga pitao, dočim su neki drugi, kao grof Alfred Coronini, Pfeifer i Gregorec redovito podpisivali. Glede samoga gospodina Nabergoja spominjem se, da je jednu interpelaciju sa svom pripravnostju podpisao. Specijalno pak glede interpelacije od 22. marča t. g. pripominjem, da sam ju dao na čitanje i molio za podpis gg. Nabergoja, Ferjančića i Povšeta, da su ju prva dvojica nekoliko čitali, pak mi ju vrnuli nepodpisanu s opazkom, da je duga. — Jest duga je, i duge su naše interpelacije u obću, jer su i naši jadi dugi, al prema ovim jesu neizcrpljene.

Dr. Laginja se no sjeća, je li bila ponudjena Nabergoju na podpis interpelacija o duhanu. Nu zna za stalno, da na dan čitanja njega nije bilo u Boću i misli, da bi ju bio podpisao, jer oni nisu zapriečeni podpisivati nego samo političke interpelacije, pošto nisu slobodni, kako smo hvala Bogu mi.

Balanć prima odgovor na znanje.

Zatim se obavio izbor novog odbora, kojeg smo mi svojedobno priobćili u našem listu.

Predsjednik se na to još jednom zahvali skupštinarom na ozbiljnom i trieznom razpravljanju, preporuča najtoplije naše družtvo svim prijateljem naroda, te zaključi skupštinu sa: živilo pol. družtvo „Edinost"! čemu se skupštinari burno odazvaše.

Pogled po svietu.

U Tratu, dne 5. julija 1893.

Austro-Ugarska. Zavladavša ljetna sparina potisnula je u zakutak svako oveće političko djelovanje u obće. Odmaraju se ministri, diplomati i zastupnici naroda, a jadni novinari vrebaju i po svakoj neznatnoj novosti, da ju pak čitateljem predstave kao nešto važna i neobična.

Ovih dana držao je u Pragu mladočeski gradjanski klub sastanak, na kojem se je imalo razpravljati, kako da se postupa proti poznatomu vodji njemačkih liberalaca Pleneru, kad stupi na češku zemlju. Redarstveni povjerenik protivio se razpravljanju, te je konačno razpustio sastanak.

Zadnji dan prošloga mjeseca držalo je ministarstvo pod predsjedničtvom cesara i kralja konferenciju, na kojoj se je razpravljalo medju ostalim i o sadašnjem stanju u Českoj.

Njeg. Veličanstvo imenovalo je kneza Windischgrätza tajnim savjetnikom. Knez je poznat kano odlučan Niemac, što je pokazao i kao predsjednik zadnje austrijske delegacije oduzev kod razprava opetovno rieč mladočeskim i hrvatskim delegatom.

Srbija. Kralj Aleksander podielio je crnogorskomu knezu Nikoli i kneževiću Danilu visoke srbske redove, na čemu se je knez kralju brzojavno zahvalio iztaknuv, da mu je stiglo riedko odlikovanje baš u času, kad bijaše više srbskih podanika na Cetinju. Sadašnja srbska vlada kani staviti pod obtužbu bivše liberalne ministre, čim će si steći lošu zaslugu za srbski narod.

Rusija. Glasalo se, da će rusko vojno brodovlje posjetiti koju francezku luku, da odvrati Francezom glasoviti posjet u Kronštatu. Po novijih viestih sastati će se rusko i francezko brodovlje negdje u sredozemnom moru.

Italija. Sv. otac Lav XIII. primio je u petak u audienciju okolo osamdeset biskupa i svećenika iz istoka, kojim je preporučio, da njeguju duh jedinstva sv. crkve i miroljubivosti. Talijanska gornja kuća ili senat prihvatio je zakonsku osnovu o mirovinah činovnika itd. Ovoga čedna razpraviti će zastupnička kuća bankovni zakon.

Grčka. Polovicom tekućega mjeseca otvoriti će se svečanim načinom prokop korintski, te će prisustvovati svečanosti kralj i njegova porodica. Kaže se, da se je počelo kopati taj prokop još prije narodjenja Isusova.

Njemačka. Iz Berlina javljaju, da će se sastati njemački cesar sa ruskim priestolonasliednikom kad se bude ovaj vraćao iz Londona. — Njemački sabor sastao se dne 3. t. m. na prvo zasjedanje. Vladini listovi pišu, da je osjegurana vladi većina za poznatu vojnu osnovu.

Franina i Jurina

Fr. Prosim te Jure, ti si tamo najbliži sused Škurinščakon, pak češ mi valjada znat povedat, ako i nisi bil na Sensovu va Škurinje, je l' istina, da su gospodin plovan rekli ta dan talijanski predikali?

Jur. Po mojoj staroj užanci bil sam i ovo leto, pak za moje pameti, a već iman nekoliko let, ni te užance bilo, ka se j' ta dan pripetila, za ku već i vi znate, da bi se talijanski predikalo.

Fr. A ja, to j' valjda zato, aš su imeli gospoda z Reki ta dan velo veselje. Sam čul, da su nekakovu banderu blagoslovili.

Jur. Veselje gore, veselje dole, al užanca je užanca. Toj bil njih starinski blagdan — patron njihe crekvi, i ta užanca bi se bila morala obdržavat, da se hrvatski predika. Ako bi bili oteli gledat na pravo veselje, onda bi bili morali ungarezki.

Fr. Zač pak ungareski?

Jur. Zato, aš su banderi kazale, da smo nojde moj čistemi Ungarezi.

Fr. Ter ste bili mej Ungarezi iz Škurinje.

Jur. Ne govorim drugo.

Fr. Ti biš bil razumeli, čagod ungareski, aš si dosta Ungarije prohludil s plankačom, al drugi bi bili još manje, nego ni su.

Jur. Da ti pravo rečen, od nas domaćeh najviše nas je bilo, ki smo kimali i zehavci prodavali. Bili smo kako se ono uža reć „kako Turak na predike".

IVANU GUNDULIĆU

velikomu pjesniku hrvatskomu

prigodom

odkrića njegova spomenika u Dubrovniku dne 26. junija 1893.

Kô s rajskih strana divotni poslanik,
Kô bolje sreće viestitelj žudjeni,
Ko mlada ruža razpupana
Pred nama, Ivane, lik tvoj stoji.

Već trista brzih prohuji godina,
Što svjetlost dana prvom ti ogleda
U našem slavnom Dubrovniku,
Komu češ vječitom biti dikom.

Kô malo dicte anđelskog vida
U zlatnoj zibci kada još driemaše,
Vrh tebe Vila s neba sidje,
Tisnuv na čelo ti vrući cjelov.

Još svojim mliekom bielim te zadoji,
I usta sladkim medom ti začini,
Pak ù ruko ti predav gusle
Nebeski ù grud ti oganj sasu.

Taj oganj danas bukti i blista se
Kresóva poput zemljama slavjanskim,
I topi, grije slavska srca,
Ushitom napunja slavske duše.

Od svih krajeva danas se Slavjani,
Da počast tvome iznesu geniju,
Pred spomenikom tvojim kupe — — —
Dajuć si desnico k željnom miru.

A s toga lik tvoj kao da miče se,
Pram nebu oči veselo podiže,
I one medne tvoje usne
Kô da nam ovako danas zbore:

„Dà tako, braće, u kolo stupite!
Nek sveta sloga viekom vas sjedini;
Životu vašem cilj nek bude:
Ko brata vjerna se uvjek ljubit".

„Na tome svietu narod ste mogući,
S jedinstva vašeg bit ćete jači još;
U prahu drščuć pred vama će
Dušmanin stoljetni sud vaš čekat". —

„S jedinstva carstvo bit će vam veliko
Pred vašim suncem mjesec će mraknuti —
U Carigradu na Sofiji
Križ će zablisnuti novim sjajem!" —

„Tu „sjajnu slavu" nebo vam dosudi,
Za ljubav taku budte mu zahvalni;
Tko božjem glasu se udzove
Njemu sve uspjeva na tom svietu". — —

To slovo tvoje, pjesniče besmrtni,
Kô s neba rosa dušu nam podiže
I nadom sladkom srce pita,
Slavjanom najvešta liepu zoru. —

Istra. *N. Z.*

Različite viesti.

† **Fran Lazar.** Iz Sv. Petra u šumi dolazi nam tužna viest, da je tamo preminuo dne 1. t. mj. nakon kratke ali težke bolesti veleč. gosp. Fran Lazar, župnik onoga mjesta. Pokojnik rodio se u Dubernišu u Kranjskoj god. 1830., a redjen bijaše za svećenika tršćansko-koparske biskupije 1857. Službovao je u raznih strana naše biskupije kano duhovni pomoćnik, a posliednjih 25 godina službovao je neprekidno kao župnik u Sv. Petru u Šumi. Bijaše obće štovan i ljubljen od svoga puka, a prijatelji i znanci cienili su ga u veliko radi njegove blage ćudi, dobra srdca i čvrsta značaja. U našoj narodnoj borbi stojao je nepomično pod hrvatskim barjakom branić i zagovarajuć svuda i vazda sve naše narodne svetinje. U pokojniku gubi crkva čestita svećenika, a hrvatski i slovenski narod Istre odlučna rodoljuba i poborника. Bila mu lahka tielu crna zemlja, a duše njegova naužívala se božjega raja!

Prva sv. misa. U nedjelju dne 9. t. mj. prikazati će Svevišnjemu prvu svetu misu mladomisnik g. Ivan Trinajstić u rodnom mjestu Vrbniku na otoku Krku. Dični naš mladomisnik jest notjak prosv. g. dr. Dinka Vitezića i brat gg. dra. Mata Trinajstića, odvjetnika u Buzetu i dra. Dinka, kandidata odvjetničtva u Krku. Čestitajuć srdačno vriednomu mladomisniku i svoj njegovoj poštovanoj rodbini, što stupa on u red crkvenih i narodnih poborника te želimo mu iz dubine srca, da bi sav njegov budući rad bio na diku svete naše vjere i na spas hrvatskoga naroda.

Diocezanske viesti. Presvjetli biskup dr. I. Glavina podielio je dne 9. i 11. junija bogoslovom tršćansko-koparske biskupije gg. Justu Buttignoni i V. H. Mastenu sv. redove podiakonata i diakonata. — U Gurici dobili su iste sv. redove od prouzv. nadbiskupa goričkog dne 18. i 25. junija sliedeći bogoslovi tršćansko-koparske biskupije: gg. Iv. Cattunar, Andr. Furlani, Josip Habat, Vono. Hradek, Iv. Kanta, Vj. Luxich, Petar Mach, Oscar Prottner, Josip Sternad, Petar Švegolj, Rud. Valensitz, M. Dubrović i Elij Madalena.

Veleč. gospod Fran Mujesan, duhovni pomoćnik u Izoli imenovan bijaše kanonikom-kuratom u Piranu. — Veleč. g. Ant. Žajdela, kapelan u Vatoviju premješten je u Starad. — Veleč. g. Juraj Rastelli, duh. pomoćnik kod sv. Antona staroga u Tratu, premješten je u istom svojstvu k sv. Antonu novomu. — Dne 25. maja preminuo je veleč. gosp. Anton Župančić, kapelan u Krašici. Počivao u miru!

Izbor načelnika. Jučer sastalo se je gradsko, dotično zemaljsko zastupstvo Trsta i okolice, da izaberu načelnika (saborskog prodajodnika) i dva podnačelnika. Izabran bijaše bivši načelnik dr. F. Pitteri za načelnika a bivši podnačelnici Mojzes Luzzatto i dr. Dompieri za podnačelnike. Prigodom izbora grozili se službeni i polu-službeni listovi radikalnoj stranci, da Pitteri i njegovi zamjenici nobi više bili od Njeg. Veličanstva potvrdjeni, nu ti listovi spravišo medjutim svirala za pas i tako će ostati u gradskoj kući i u napried, kako bijaše u počelu!

Političko družtvo „Edinost". Odbor političkoga družtva „Edinost" imati će u nedjelju dne 9. t. mj. u 10 sati prije podne redovitu sjednicu, k kojoj poziva ovim predsjedničtvo gg. odbornike i zamjenike.

Izbor zastupnika u Lošinju. Dne 30. pr. mj. obavio se u Lošinju naknadni izbor jednoga zastupnika za istarski sabor. Izabran bijaše na mjesto odstupivšega umjerenoga Talijana, radikalan Talijan g. dr. Iv. Martinolich, odvjetnik u Tratu, brat urednika i glasovitog puljskog „Jorka". O samom izboru ne imamo pobližih viesti, te molimo tamošnje prijatelje, da nas o tečaju izbora što prije izviestiti izvole.

Izvješće kr. hrvatske velike gimnazije na Rieci za školsku godinu 1892./93. Izvješće to sadržaje samo školske viesti, iz kojih vadimo, da bijaše na toj gimnaziji koncem drugoga tečaja 377 djaka, od kojih je po vjeri pripadalo rimo-katolikom 364 i 13 grčko-iztočnjaka; po zavičaju 241 iz Hrvatsko, 2 iz Slavonije, 5 iz Dalmacije, 111 iz Istre, 6 iz Kranjsko i 12 iz drugih zemalja. — Profesora je podučavalo na gimnaziji 20. Buduća školska godina počima dne 1. septembra svečanom službom božjom. Upisivanje u I. razred obaviti će se od dne 29.—31. agušta; ti učenici moraju sobom donesti krstni list, svjedočbu IV. razreda puške škole i svjedočbu o cieplenju kozicah. — Ponovni i naknadni izpiti obdržavati će se od 1.—5. septembra

Za „Bratovšćinu hrv. ljudi u Istri" sakupljeno dne 2. tek. mj. u Vrbniku prigodom mlade mise popa Frana Volarića najml. for. 11. — N. N. darovao „Bratovšćini" prigodom izleta Hrvata u Dubrovnik for. 25. — Istom prigodom izleta Hrvata u Dubrovnik sakupilo se na parobrodu za Bratovšćinu svotu od for. 78 i 70 novč., koje je izručio veleuč. g. Vjek. Spinčić.

Prve krune „Bratovšćini hrv. ljudi u Istri" darovaše: Bunc Ivan Kastav 1 k., Matković Franjo Trat 1 k.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri sakupili su puljski „veseljaci", slaveći njihovu sestru for. 4·60, te ovu svotu tajniku naše družbe izručili. — U istu svrhu sakupila je dne 24. junija gdna Pavica Galović učiteljica, prigodom vienčanja njezine sestre u Možćenicah for. 6.60, koju nam je svotu priposlao g. V. M. svak rečene gdjice. Liepa njoj hvala!

Iz Malog Lošinja pišu nam dne 26. junija. Nješu 23. t. mj. nepoznano ovršilo malo dično djelo na stanu upravitelja kuraoije na Sušku i u vrtu dičnoga mu prijatelja. Ovaj je glavni vodja takozvanih talijaneša, onaj njegov pobočnik. Jer ta gospoda nisu prijatelji Hrvata, odmah 25. t. mj. ode odavle na Sušak družnička patrola, da svakako razpita, nebi li pronašla krivca. Mi bismo to iskreno želili, jer ako i jesu gg. upravitelj i desni mu prijatelj po faktima baš neprijatelji našega naroda, ipak, gornja nedična djela ne možemo povladiti, tim manje, što obstoji sumnja, da se je to moglo promišljeno učiniti, samo da se još više muči već izmučene Hrvate. Mi samo pitamo: zašto oružnici nisu pošli na Sušak, da razpitaju za još gadnija nedjela, počinjena tu skoro nedješnjim našim prijateljem? Zašto oružnici ni danas ne raspitivaju za ona nedjela i za druga, koja se neprestano počinjaju Hrvatom, a kojim nije težko naći traga? Pitamo g. poglavara: zašto ne iztražuje tako naglo i pomno i ondu, kad su Hrvati obtuženi i zlostavljani? Hrvatu nije slobodno ni putem mirno proći, a Talijan so bani i . . . . . joli to pravo i Bogu drago?

Iz Gračišća pišu nam, da se je sabralo prigodom proslave tamošnjega crkvenoga zaštitnika u kući rodoljubnoga župnika veloč. g. Iv. Gabriolića za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri 46 kruna, a 4 krune sakupio je kasnije gosp. župnik od prijatelja, koji nisu mogli biti njegovi gostovi na dan sv. Vida, buduć bijahu inače zapriečeni. Gosp. župnik priposlao nam je dakle 50 kruna, te dočim mu se ovim u ime naše družbe najerdačnije zahvaljujemo, izričemo ujedno vruću želju, da bi se i ostala gg. svećenici i rodoljubi sjetili naše družbe u sličnih prilikah.

Tuča. Taj nesretni bič naših vinogradara posjetio je već neko naše, ako i malone predjelo. Petak u večer pokazan se je na sjeveru kastavšćine maleni crni oblačić, iz kojega se je iznenada i naglo sasula tuča, na južno-iztočni dio kastavske obćine. Potukla je do kraja županiju Srdočku, od toga sela do mora, tako da nije

bilo poznati niti žita niti krumpira, i da su još samo lozne gole palice kazale, gdje još pred pol ure bijaše sve puno grozdja, toga najglavnijega pridjelka ovih stranah. Žaleć tu nesreću onih naših vriednih ljudi, molimo Boga, da se nebi već nigda opetovala.

Sa otoka Krka nam pišu: Izvolite tiskati i ovu viest u „N. Slogi“, za koju budite uvjereni, da je sasvim istinita:

Kao nadopunjak viesti iz Krka, tiskanoj u zadnjem broju „N. Sloge“, neka služi izmedju tolikih i sliedeća činjenica, koja će još bolje dokazati, u kakvoj torbi nosimo mi glave. U Sv. Vidu ovih je dana jedna žena skoro zaglavila uzrokom, što bijahu u ljekarni izmješali lječnikove recepte, podav jadnoj ženi nekakvu otrovnu mast, koja jedino služi za izvanjsku porabu, mjesto da joj dade onu za unutarnju porabu! Srećom prošao kroz selo lječnik iza kako je otrov pučao djelovati i pozvan brže bolje od ukućana, poznatom svojom vještinom oslobodi nesretnu ženu od očite smrti! Ovakve i ovim slične stvari mogu se dogadjati samo kod nas, a dakako jedino zato, što imademo ljudih, koji nas mogu iznenaditi sa poznatimi tragikomičkimi komedijami, i koji nas osobito iza onog heroičkog čina danomice iznenadjuju svojom „avitom“ bezobraznošću, a to sve, jer nesu kojekakve naslove, radi kojih se susprežu srčanost i onih, koji su najprvi zvani takve nerede i sablasti produresati.

Iz Kavrana (kod Pule) pišu nam, dne 28. jun. 1893. Dne 17. pr. mj., akoprem subota, bilo je, g. uredniče, naše kršno mjestance zaodjuveno u svečano ruho. Na crkvenom zvoniku vijale su višebrojne zastavice, a polag crkve lepršala amo tamo na ovećoj murvi carska zastava, za ovu svečanost poklonjena po čestitom brodovlasniku barka „Ika“, g. Osipu Blažiću, komu i ovim putom izričemo našu najsrdačniju hvalu.

Polag crkve, na ulazu u kuću našega gosp. dušobrižnika, bijahu postavljena dva slavoluka sa napisom „Dobro došli“, dočim su zastavice i drugi veseli znakovi vijali se, baš zanimivo, po prozorih svih kućah, dà i onih najsiromašnijih.

Uzrok tomu izvanrednomu veselju bijaše službeni dolazak presvj. g. c. k. kotarskoga poglavara pl. Rossetti do Scander u naše krševito selo. Presvjetli g. c. k. kotarski kapetan došao je amo iz Pule preko Budave, uz pratnju c. k. školskoga nadzornika, g. Križnića, oko 9. sata u jutro, svečano dočekan od našega g. dušobrižnika, sa školskom djecom i mnogobrojnim narodom. Presvjetli g. kotarski kapetan uputi se ponajprije u crkvu svečano pozdravljen sa crkvenimi zvonovi, te pomoliv se pred Svesvetim razvidi crkvu, sakristiju, kratilnicu, obnuvljenu po sadašnjem našem dušobrižniku, i t. d. Zatim uputi se naš gost u kuću našeg dušobrižnika, g. Šime Semelića, — gdje je privremeno smješteno i ova mješovita pomoćna hrvatska pučka učiona, u kojoj poučava isti g. Semelić —, te odmoriv se ponešto, uputi se u učionu, gdje počme izpit sa kršćanskim naukom. Baš je milo bilo gledati onu djecicu kako liepo odgovarao u raznih predmetih! Presvjetli g. kapetan nije se mogao dosta načuditi tolikomu uspjehu u nauci kroz jedno školsko godište, te se je vrlo laskavo izrazio, i opetovano čestitao — a tako i gosp. nadzornik — gosp. naučitelju.

Iz učione sadašnje presvj. kotarski poglavar pošao je na lice mjesta, gdje bi se imalo saziduti nova škola, a zatim uputi se na pokopalište burno pozdravljen sa: živio-klici od sabranoga pučanstva. Pošto bijaše razvidio sve zanimivije stvari i razpitao o njih sve natanko, prošeta se dični naš gost kroz naše selce, posvuda praćen i veselo pozdravljen od našega dobroga puka, te napokon svrati se na odmor k našemu g. dušobrižniku. — Poslie 3 sata po podne zapusti presvj. g. kapetan naše selce praćen od puka i pozdravljen krstovom sve do luke Budave, te se uputi službeno u Valturu.

Mi se nadamo čvrsto, da ovaj službeni posjet presvj. c. k. kotarskog kapetana bude imao za nas, do sada zapuštene Kavrance, spasonosne posliedice, te da se bude unapred i na naše vapaje obaziralo.

Iz Zvonečе nam pišu: I nas je uveselilo sv. poslanstvo. To je bilo u nedjelju dne 11. junija, kada se je već okolo 8. ure po podne sakupila velika množina ljudi okolo naše crkve. Svo pita nestrpljivo: „Idu li već? —„Gdje su?!“ itd., a oči svijuh gledaju prema Rukavcu, od kuda imaju doći čč. oo. Isusovci, misionari. — Zašto ih ti ljudi tako željno očekivaju? Za to, jer čč. otce predhodi jako dobar glas već iz Lovrana, Veprinca i Rukavca, te nam se od njih mnogo obećaje. Okolo pete ure eto njihove kočije! — Zvono zazvoni, mužari zagrme, prsa svijuh se širo a trobojnica na tornju uzdigne se još veselije u znak, da je naš puk dobar narodnjak i dobar kršćan.

Unidjemo u crkvu. Pred oltar stupi naš častni g. kapelan, koji u kratko progovori puku, te mu predstavi čč. oo. misionare, kojim predade križ na znamenje, da jim prodaje sa ovih sedam dana svoju oblast u crkvi. Častni misionari sa zahvalom primiše križ, te počnu odmah svojo spasonosno djelo. Predikali su dva puta na dan.

Ne možemo vam niti iz daleka opisati upliv njihovih rieči na vas koliki narod, koji bi se počeo svaki dan sakupljati već dvie ili tri ure prije propovjedi, samo da zadobi mjesto u crkvi. Sve vrvi sa svih strana u našu crkvu, koja bi bila morala biti dva puta tako velika, da sve ljude svojim krovom pokrije; a na zadnji dan sv. poslanstva nebi bilo dosta niti tri takova prostora.

Dolazilo je ljudi iz susjednih Puži, Brguda, cielo Kastavščine, te nije manjkalo niti Žejanaca i Munca. Tako su privlačile svakoga propovjedi čč. misionara.

A učinak toga je bio upravo sjajan; pričestilo se je naime u našoj crkvi za ovih sedam dana ne manje nego 1300 duša, premda velika množina muških nije kod kuće, pošto su otišli kao svako ljeto za dobitkom u goru (šumu), na cestu ili drugamo.

A bilo je ovih dana i plača nad prošlim življenjem; a bilo je i suza radosti nad novim boljim životom, nad pomirenimi neprijatelji, koji u petak večer za prodikom na glas zvona svi su se pomirili, jedan drugomu kuću pohadjali, da prošćenja pitaju, te sami prašćaju. Taj dan mislimo bio je od najveće koristi, jerbo dosadanji i mnogoletni neprijatelji prašćali su si, ljubili su se i grlili kao braća i sestre —, nikad, brate, niesi vidio krasnijega prizora!

U obće korist toga sv. poslanstva je veoma velika, a mi se zahvaljujemo Svemogućemu Bogu, da je s nami kao na vrieme providio, i našemu presvjetlomu biskupu, koji je čč. otce dozvao, te medju drugimi i nami je poslao. Ostalomu pako hrvatskomu puku želimo, da i njih doskora nadje takova sreća.

Iz Omišlja pišu nam 4. t. mj.: Od nekoliko mjeseci upravlja ovom občinom novo zastupstvo, kojemu je na čelu Ivan Fabijanić-Jurešić. Ono je načlo manjkavostih, pak mu se je dvostrukim radom treiti, da občinsko stvari na bolje okrenu. U občinskom uredu govori se hrvatski, a nadamo se, da će se do mala i pisati.

Dosadanjim radom mladog zastupstva mi smo posve zadovoljni. Tomu se vrlo radujemo i preporučujemo, da i nadalje u složnom bratinstvu občinom dobro upravlja. Njoj bo mnogo manjka, što je već odavna uredjeno biti moralo.

Čistoćom mjesta dobrahno se je pokročilo, ali tu se nije zaustaviti, nego raditi — raditi i raditi.

Putevi su zapušteni. Ceste posipljuju se naprosto zemljom (naplavom), koja po suhu prašinu a po kiši blato čini, dok ju ili vjetar ili kiša ne odnesu. To je posao cestovnog odbora, koj će nastojati, da se i tude već jednom ljudski započme.

Občinski pašnjaci u najkukavnijem su stanju. Kroz cielo se ljeto blago na njih žože i peče, a ne ima kamo ni glavu zakloniti. Šumarski zakon obstoji za nekoje občine, pak držimo, da će se i naša njim okoristiti, te nastojati uzdržati ono, što je pošumljeno, a goliše nasadjivati. Nadležne oblasti ćeće nudjaju stabalaca i potiču na rad, ali mi kao da to za nas nije, ili kao da nam toga ne treba. Dodor braćo, ne oklevajmo, dajmo se na posao, jer će nam voda i vjetrovi zemlju odplaviti, a narod osiromašiti, te mu neće preostati drugo, nego da se seli i tope od nemila do nedraga.

Od neko doba započeli su nekoji uvidjavniji gospodari saditi voćke, kojih je u občini posve nestalo; nu tim ćemo se kasno okoristiti, jer većina n[illegible] da zato znade, bojeć se štete i kradje[illegible] tu je na prvom mjestu pozvano glavarstvo u mjestu, da nasadjivanjem primjerom prednjači i svakom svoj posjed brani, jer drugače ili će se morati nasadjeno uništiti, ili c. kr. kotarskom sudu puno ruke posla zadati. Ele, opametimo se, pak na rad svi, koji sborom, koji tvorom — občina — crkva — škola, svi tu mogu pomoći, svaki na svoj način.

Grozdja se je ove godine pokazalo mnogo i dosad posvo dobro napreduje. Peronospore još do sada reć bi nije vidjeti (možda je tomu uzrok prošla zima), ali bojati se je, da i taj gost svog djela ostaviti neće, puk bi bilo željeti, da se marljivo i na vrieme škropi, da se nebi u nevrieme pokajali

Filoksera nam je pred vratima, pak bi se moralo započeti nasadjivati loze na američkih navrćane. Ako zlo nezataremo, zatrti će ono nas! Bog govori: čuvajče, čuvaj se sam, čuvat ću to i ja!

Mosarna trebalo bi, da je posve prama zdravstvenim propisom i potriebi pučanstva uredjena i obskrbljena. Ali na žalost nije tako; tu vladaju hiri i prkos pojedinaca, čosa nebi smjelo biti. Upozorujemo na to onoga, koj je na prvom mjestu pozvan.

Nekoliko godina postoji ovdje i čitaonica. To je ognjište, na kojem bi se imalo za onim u školi grijati svako plemenito srce. Tu bo naći će dosta duševno hrane svatko, pripadao on kojemgod zvanju. Al kao svuda, tako i ovdje treba primjerom prednjačiti. Tu je težak i moruar, pak zar ovi da prednjače? Toga se zahtjevati ne može od onih, u koje ovi imadu uprte oči, a to su sveučenici, učitelji i ostali, bili oni u mjestu ili izvan njega. Tà bez ovih nije moguće niti pomisliti čitaonice. Pozivljemo dakle svakoga, kojemu je svoj rod mio, da priskoči u pomoć ovom malenom i slabo obskrbljenom družtvu, jer bi bila sramota, da u najnježnijoj dobi svog obstanka pogine.

Izlet u divačku šplilju izpao je prošle nedjelje vrlo krasno. Iz Trsta sudjelovalo je preko 400 osoba, kojim so pridružiše gostovi iz Gorice, Sežane, Podgrada, Proseka, Občinah itd. Izletnike bijaše svih ukupno do 800, koji su posjetili krasnu divačku špilju. Nakon posjeta špilje sastadoše se izletnici u gostioni za kolodvorom, gdje se uz glazbu i pjevanje vrlog našeg zbora iz Občine pozabaviše do odlazka vlaka. Izletnici sjetiše se i naše školsko družbe, sabrav u slovenske školske svrho 82 krune i 1 talijansku liru (!). Na razstanku, dotično na odlazku tršćanskih izletnika bijaše na kolodvoru veoma živahno, jer je glazba udarala narodne komade, pjevači orili rodoljubne pjesme, dočim su onaj silni sviet razsvietljivali vriedni Divačani bengaličkom vatrom. Izlet taj ostati će bez dvojbe svakomu izletniku u ugodnoj uspomeni.

Sa parobroda hrvatskih izletnika u Dubrovnik. Na parobrod „Austria“ donesoše sveučilištni djaci „bocun“ vina od 4—5 litara sa Korčule, kamo se je bio na povratku parobrod sa izletnici svratio. Za to vino dobiše na parobrodu 35 for. za Starčevićev dom, jer je svatko platio bar 10 nvč. za čašicu vina. Izpraznivši „bocun“, staviše ga na dražbu, te se je dražbovanjem postigla svota od 1000 kr. ili 500 for., koje je odmah položio veleposjednik iz Varaždina g. Plahte. Da bijaše zabave i smjeha do sita kod tog dražbovanja, suvišno je i kazati.

Ovo je bez dvojbe najdraža staklenka ove vrsti na svietu, ali je ujedno i dokaz, koliko se može žrtvovati u narodne svrhe, kad imado pravog domoljublja.

Gundulićevo slavlje u Dubrovniku. Priobćili smo u kratko po brzojavnih viestih tečaj svečanosti prigodom odkritja spomenika neumrlomu hrvatskomu pjesniku Gundulića, a sada opisati ćemo, koliko ištii to prostor lista dopušća, pojedine važnije momente rečono svečanosti.

Već u nedelju dne 25. pr. mj. stalo se kupiti pučanstvo iz okolice Dubrovnika sve u svetačnom narodnom odielu. U subotu pred tim stigoše gosti iz boke kotorske. U nedelju u jutro i poslie podne doplovišе gosti iz čitave Dalmacije i Hrvati iz banovine na okićenih parobrodih.

Dolazak Hrvata iz banovine bijaše sjajna točka u redu tolikih svečanostih. Oni bijahu najerdačnije pozdravljeni na parobrodu u Gružu i čitavim putem do Dubrovnika.

U nedelju na večer bio je Gruž, Pile i Dubrovnik sjajno razsvietljen, osim toga izkićen sagovima, i cvićem. Placom, tim dubrovačkim „korsom“ vrvjelo je množtvo naroda s vesolim pomajkom lica i izvjedljivim pogledom očiju, domaći gledaći strano, a strani domaće. Sa tvrdjave Minčeta orila se zaglušna jeka topova.

Kod dilotantske predstave u kazalištu prisustvovao je dalmatinski namjestnik David, dok su ostale lože i sjedala bila puna odličnog obćinstva. Na svakom sjedalu i sa svake lože visjela je velika pjesma Jovana Sundedića „pozdrav gostima“ pisana cirilicom i latinicom.

Predstava je odpočela s proslovom, što ga je sastavio i čitao prof. Zore. Iza toga bila je živa slika „Ranjeni Crnogorac“, koja je prokrasno uspjela. No nakon stupiše na podij hrvatski pjevači „Kolo“, „Merkur“, „Sloga“, „Sloboda“ i „Zastava“, zaori kućom tolika sila pljeska, da je iza nekoliko časova jedva prestala. Pjevali su po programu vrlo skladno, da su zadivili cielo obćinstvo; pjesme „U boj“ i „Morje adrianško“, kad svršiše, obćinstvo im je burno povladjivalo pljeskom i poklicima, te moradoše dodati „Glasna jasna“ i „Ustaj rode“.

Osobito kod „Glasna jasna“ kod refrajna „živila Hrvatska“ udari cielo kuća u silni jek i klicanje: živila Hrvatska!

Iza pjevanja prikazivala se živa slika: „Sicle kod dubrovačkog kneza na koncu 18. vieka“, koja je takodjer bila liepa.

Kod pjevanja srpskog pjevačkog družtva „Jedinstva“ ostala je publika mimo lupanje nogu sa strane braće — hladna jer ju „Bogovi silni“ a još manja „Sokoli“ nemogoše oduševiti.

U „Gundulićevu snu“, dramatskoj pojavi u 1 činu predstavlja se u živih slikah „Slavlje Vladislava Poljskoga“ po basreliefu Ivana Rendića i „Gundulićeva apoteoza“.

Izmedju pojedinih komada programa popunjivao je stanko orkestar diletanta na obće zadovoljstvo.

Medjutim do u kasno doba noći plivao je cieli grad u moru ajaja i čare, dok je njime vrvjelo nepregledne množtvo sviota razdragano divotnom slikom starog hrvatskog grada.

U jutro probudio nas glazbe, koje su svirale budućeu, a oko 6 sati zadivi nas impozantna povorka od 4000 Hrvata iz okolice ponajvećma Riečana, Župljana i Konavljana, pod hrvatskimi zastavami i kokardami. Divismo se sviesti prostoga naroda, koji je vodjen po načelniku svome sâm od sebe davao izražaja svojim čuvstvom i težnjam u poklicih „živila ujedinjena Hrvatska!“ Ovakav glas do Boga se čuje, jer je glas puka glas božji. (Sliedi.)

Rodoslovje Ivana Gundulića. O rodoslovju pjesnika Ivana Gundulića razpravlja g. V. M. u zadnjem broju „Hrvatske“ i daje Gundulićev rodoslovje, počinjući s njegovim pradjedom: Od Ivana Gundulića Nikolina († god. 1556) rodio se Frano (1539—1589), Ivan (1532—1575), Nikola (1539—1614); od Ivana, Jerolim (po rodoslovnom stablu), Frano (1657—1622), Stjepan (1555—?); od Frana, Jerolim (po Apendiniu), Mato (1592—1680), Ivan (1588—1638); od Ivana, Mato († kao knez god. 1684), Frano († u Boću kao podmaršal g. 1700), Sigismund (1623 do 1582 umro kao knez). Otac našega pjesnika bio je Frano Ivana Gundulića. Pjesnik je imao trojo djece: Mata, Frana i Šiška. Potonji imao je više djece, koja su mu pomrla u kratko vrieme. Tako se utrnula ova grana obitelji. Pjesnikov pastric Frano veoma se odlikovao kao pravnik i diplomata i izbavio svoj grad više puta iz škripca. Nika, žena pjesnikova, sliedila je do mala muža svoga u grob, i to 30. rujna godine 1644 Članovi kuće Gundulića imali su grobnicu u crkvi otaca Franjevaca, gdje je i pjesnik sahranjen.

Novi gospodarski „st počeo je izlaziti u Zadru dne 1. t. mj. pod naslovom „Poljodjelski Viestnik“, organ pokrajinskog poljodjelskog vieća, a pod uredničtvom L. pl. Cambja. Ciena mu je 1 for. na godinu, a za inozemstvo 3 franka. Dobro nam došao!

Tamburaške partiture Vilima Gustava Broža. Da se olakša svima i najsiromašnijim tamburaškim sborovom kao i pojedinim ljubiteljem tamburo nabavu vrlo liepih i najvećom pomnjom sastavljenih najnovijih komada, izdavati će spomenuti skladatelj na Sušaku počam od subote 8. srpnja o. g. svaki tjedan po jednu litografiranu partituru za podpuni tamburaški sbor uz vrlo jeftinu godišnju (for. 12.— u 48 kom.), polugodišnju (for. 7.— u 24 kom.), četvrtgodišnju (for. 4.— u 12 kom.) ili mjesečnu (for. 1.60 u 4 kom.) predplatu. Poznati skladatelj omiljelih osobito u Zagrebu i Karlovcu od p. n. obćinstva s odušovljenjem primljenih komada „Domovina moja“, „Iz hrvatskog Primorja“, „Jedna noć u Zlatnom Pragu“, „Spavaj sladko“, „Pod slavjanskim barjakom“ itd. posvetio se je najvećom požrtvovnošću našemu krasnomu hrvatskomu instrumentu — tamburici — te zbilja zadnjom svojom skladbom „Molitva mornara“, odigrana na koncertu „Jadranske Vile“ na Sušaku dne 24. pr. mj., polučio je vrhunac priznanja, da je u istinu tambura dostojna i vriedna svake koncertne dvorane. Sliedeće skladbe izaći će ovog mjeseca: 8. srpnja „Napried“, koračnica. — 15. srpnja „Molitva mornara“, fantazija za Brač I. solo. — 23. srpnja „Na valovima jadranskog mora“. — 30. srpnja „Od Šumave do Krkonoša“, pod-pourl čeških pjesama. — Evo je dakle pružena zgoda tamburaškim sborovima, da si uz najjeftiniju cienu pribave najljepše hrvatsko skladbo. — Predplate šalju se direktno na skladatelja V. G. Broža na Sušaku.

Tatica u duhu konca stoljeća. U Petrogradu je pala u ruke redarstva tatica, koja je svojim zanatom postizavala veliko

uspjehe. Bila je to neka „Anjuta vještica“, dicte nekoga vojnika, od mladosti još naučeno krasti. Već u petnaestoj godini života bila je iz Petrograda proćerana radi kradnje. Kašnje podje joj za rukom namamiti u svoje mrežo izseljenoga nekoga vojnika, koji ju je i oženio. Sad je postala dama. Odlevala se sjajno, polazila je kazališta i sv. zabavna mjesta, i tuj svoju vještinu velikim uspjehom tjerala. U nje je bilo draguljah na pretih i naušnicah. S toga se miešala u vrevi medju najutmeniju gospodu, te je u hodnicih kazališnih, kod vreve i navale mnogoj gospoji izvukla iz žepa novčarku i rubac. Tako je samo jednom jedinom kradjom otela nekoj gospoji 10.950 rubaljah, nekomu pukovniku otela je 5000 rubaljah. Zatečena je i ulovljena kod sasvim neznatne kradje. Pretraga, koja je vodjena u njezinom stanu iznjela je svu silu dokazah proti njoj. Tu se je našla prava sbirka novčarkah i lisnicah te raznih rubacah. Anjuta je sad doigrala.

Dva forinta i sedamdeset i pet novčića stoji jedna opletena staklenka sadržavajuća tri kilograma višeputa odlikovanog izvrstnog „malinovog soka“ (Siroppo di Lampone), kojeg razšilje prosto poštom proti pouzeću G. Piccoli, ljekarnik u Ljubljani. — Pletenice sadržavajuće 10, 20 i 40 kilograma po 60 nvć. kilgr.

Listnica uredničtva.

Gospodu dopisnike iz Baške, Šterne, Ložinja, Medulina i Bača molimo za ustrpljenje, jer nam najednom navalilo odviše gradiva. Morali smo i onako koješa iz našega pera izostaviti.

— Gosp. M. O. Nije moglo doći prije, jer bijaše urednik odsutan. Živili!

— Gosp. dopisniku o „Zori“. Vašu nepodpisanu zaljopku bacismo u koš.

— Gosp. Ž. F. Priobćiti ćemo, čim ovo iztječe. Živili!

— Gosp. J. J. u L. Stiglo u redu, sliodi pismo.

— Gosp. N. A. u Č. Priposlani oglas za ovaj broj promašio rok, a za posliednji bio uručen kašnje, jer nebijaše urednika ovdje. Radi toga ga nouvrstismo. Da sto nam zdravo!

Listnica uprave.

Gosp. A. B. Rieka. Vračamo Vam novce, jer so ono tiskati nemože.

— Gosp. N. J. u P. S. Stigla nam ona svota, a pometnja je u tom, što smo Vam list za tamo računali f. 6, dočim želite Vi, da Vam se računa sa f. 2 i poštarina. Urediti ćemo, kako želite, a Vi nam izvolite poslati još za tekuću godinu. Da sto nam zdravo u tih dalekih stranah!

— Uplatili su nadalje za „N. Slogu“ gg.: S. I. Rieka f. 2. V. I. Zagreb f. 2.50. Čit. Rieka f. 2 25. S. K. St. Pazin f. 2.50. I. N. P. Varaždin f. 2.50. Čit. Klanjec f. 1.25. I. dr. F. Poreč f. 2.50. F. O. Punat f. 2 (prije f. 6). V. pl. N. Zagreb f. 2.50. I. M. Kopar f. 2.50. Čit. Celje f. 2.50 A. B. Altura f. 8. V. B. Černica f. 5. „Edinost“ Ajdovščina f. 1. Čit. Belovar f. 2.50. Čit. Ogulin f. 2.50. F. Š. Bačve f. 2.50 (Sliedi).

Br. 427.

Natječaj

U ovom kotaru imaju se popuniti sliedeća učiteljska mjesta:

1. Mjesto učiteljice odnosno učitelja III. plaćilnog reda na mješovitoj dvorazrednici u Hrušici sa slovenskim naukovnim jezikom.
2. Mjesta učiteljica III. plaćilnog reda na mješovitih dvorazrednicah u Klani sa hrvatskim naukovnim jezikom.
3. Mjesto podučitelja na trorazrednoj ženskoj učioni u Kastvu i mjesto podučiteljice na trorazrednoj mješovitoj učioni u Sv. Mateju s hrvatskim naukovnim jezikom.
4. Mjesto podučitelja na trorazrednici u Rukavcu s hrvatskim naukovnim jezikom.

Plaće i užitci skopčani s timi službami razvidni su u pokrajinskih zakonih 3./XI. 1874. Z. Z. L. br. 30. odnosno 14./XII. 1888. Z. Z. L. br. 1., ex 1889.

Molitelji neka svoje pravilno obložene molbenice službenim putem u roku od četiri tjedna ovamo ulože.

C. kr. kot. školsko vieće

Volosko, 29. junija 1893.

Predsjednik:

Fabiani m. p.

Ernest Šverljuga

brijač

ulica Stadion br. 1, Trst,

preporuča se 20—9

p. n. slavenskomu občinstvu Trsta, okolice i bližnjih istarskih mjesta za blagohotan posjet.

Javne zahvale.

Hrvatski i slovenski izletnici u divnu Dalmaciju prilikom odkrića spomenika hrvatskomu pjesniku Ivanu Gundulića, spajali su s ugodnim koristno. Sjetili su se i naših družtava. Na potaknuće velevriednoga župnika Nemca razprodali su poznati pisac Kumičić i daroviti mladić Hennebehr medju izletnici staklenicu vina za 73 for. i 70 novč. u korist „Bratovšćine hrv. ljudi u Istri“. Izletnik, koji noće da se spominje njegovo ime, izručio mi je 50 for., i to 25 for. za „Bratovšćinu“, a 25 for. za družbu sv. Cirila i Metoda za Istru. Za ovu družbu izručila mi je gospodjica Pavica Jenko 2 for., dana joj od braće T.

Srdačna hvala svim, opazkom, da sam odnosno svote izručio ročenim družtvom.

Kastav-Spinčići, 2. julija 1893.

Vjekoslav Spinčić.

Preuvjetli g. c. kr. kotarski kapetan Puljski pl. Rossetti de Scander, prigodom službenog posjeta u Kavranu, poklonio je 10 for. za siromašniju, dobro učeću se školsku djecu, na čemu se podpisani u ime školske siromašnine najerdačnije zahvaljuje.

Ravnateljstvo mješovite pomoćne pučke učione

Kavran, dne 26. junija 1893.

Pop Šime Semelić,
ravnajući učitelj.

Ovim se zahvaljujem svoj P. N. gospodi, koji mi se sjetiše, bud kojim načinom, prigodom moje prve sv. mise. Dao Sveviđnji, nek se izpuno sve njihove misli i želje.

Vrbnik (otok Krk) dne 4. lipnja 1893.

Franjo Volarić, mladomisnik.

Javna zahvala.

Tužnim srcem i potrti od velike boli javljamo svoj rodbini, prijateljem i znancem, da je poslie kratke bolesti u subotu dne 1. julija na 5 sati poslie podne u Gospodinu preminuo naš premili brat, odnosno stric, veleč. g.

FRANJO LAZAR,

župnik u sv. Petru u Šumi,

u 63. godini svoje starosti.

Mili pokojnik bio je sahranjen na groblju sv. Roka u ponedjeljak dne 3. julija prije podne po mons. Josipu Orbaniću, prošta u Pazinu, uz učestvovanje 22 svećenika svjetovnih i redovnih, te liepi broj odlično gospodo.

Svim se liepo zahvaljujemo na ljubavi izkazanoj milom pokojniku, koj će se za gotovo moliti kod Boga, da jim plati ovo djelo milosrdja, osobito pako svim Supotarcem, koji su svi došli popratiti svoga pokojnoga župnika do hladna groba. Isto tako liepa hvala za krasne vience!

Sv. Petar u Šumi dne 4. julija 1893.

Iv. Lazar, brat. — Iv. Perpar, nećak.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na		V napotesnih na	
4-dnevni odkaz	2½%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	2½%	3-mesečni „	2½%
30- „	2½%	6- „ „	2¾%

Vplačevanja avstr. vrednostnim papirjem, kateri se nahajajo v okrogu, priporna se nova obrestna tarifa na tamoljn odpovedi od 17. in 21. odnosno 12. junija.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2% na vsako svoto.
V napotesnih brez obresti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Colovec, Ljubljano, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškov.

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—9 pri odbitku 1‰ pr. izvlje.

Predujmi.

Sprejemajo se vsakovrstna vplačila pod ugodnimi pogoji.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

na vrednosti obresti po pogodbi.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.

Trst, 1. aprila 1893. 13—24

Teodor Slabanja

srebar V GORICI (Görz) ulica Morelli 17

se priporoča preč. duhovšćini za napravo cerkvenih posod in orodij iz čistega srebra, alpaka in medenine, kot: monštrance, kelihov, itd. itd. po najnižji ceni v najnovejših in lepih oblikah. Staro reči poprarim ter jih v ognju posrebrim in pozlatim.

Da si zamorajo tudi manj premožne crkve omisliti razne crkvene stvari, se bodo po želji precastitih p. n. gospodov naročnikov prav ugodni plačilni pogoji stavili.

Ilustrovani cenik franko.

Pošilja vsako blago dobro spravljeno in poštnine franko! 13—24

„Železnato vino“

pripravlja G. Piccoli, lekar v Ljubljani.

V temu vinu je raztopljeno železo tako, da je more probavljati tudi najslabejši želodec, radi česar je rabiljo z najboljšim vspehom osebe z nezadostno krvjo, kakor tudi take, ki so oslabele vsled bolezni.

Ne more se zatorej zadostno priporočati materam, katerim je mnogo do zdravja svojo dece.! Blodi, mršavi otroci, in sploh taki, kateri izgledajo bolehno, so vsled nezadostne svojo krvi vedno bolj podvržuni otroškim boleznim ter tudi lagljo na ustih poginejo ali pa jih zmorejo mnogo težavnejše nego zdravi in krepki.

Vsled rabe tega vina okrepi želodec; množi se tok, probavljanje je lahko, množi se v naše hrano potrebna kri ter vdobi se sveža barva, koja znači zdravje. — Cena steklenici for. 1. — Večje steklenice f. 1.50. Zunanje naročbe izvršujo se točno proti poštnem povzetju. 12—1

Krasne uzorce zasebnikom pošilja zastonj in franko.

Bogato knjigo z uzorci, kakoršnih še ni bilo, za krojače nefrankovano. Jaz ne popuštam za 2½ ali 3½ goldinarjev pri metru, ne dajem daril krojačem, kakor to dela konkorenca na račun zadnje roke, ampak imam le trdne in čiste cene, tako, da sme kupiti vsak zasebnik dobro in ceno. Prosim torej zahtevati le moje knjige z uzorci. Svarim tudi pred pismi konkurence, ponujajočej dvakrat toliko poprstka.

SNOVIJ ZA OBLEKE.

Perurvien in dosking za častito duhovšćino, pred pisane snori za uniforme c. kr. uradnikov, tudi za veterane, ogrinjače, talovarice, livreje, suknja za biljarde in igralne mize, preproge za vozove, žolen upremenom za lovske rokavice, murvij za prat, pelerine ogrtače od gld. 3.-14 itd. Kdor hoče kupiti vsakmo, poštano, trajno, čisto volneno suknjeno blago, ne pa dober kup cunje, ki se komaj toliko vredno, kolikor se plača krojači, obrne naj se do

IVANA STIKAROFSKY v BRNU
24—21 (v tem Manchestru Avstrijo) Največja zaloga fabrikega sukna, v vrednosti ½ milijona gld.

Da pojasnim velikost in znamenit izjevljam, da moja roka zbirajuje najveće izvršanje sukna v Evropi, izdelovanja kamgarnov, potrebčin za krojače in velike knjigovezmice ki za lastne namene. Da se prepriča o vsem tem, prosim slavno občinstvo, da si, kadar na prilika nanese, ogleda velikanske prostore mojih prodajalnic, kjer ima posla 150 ljudij.

Pošilja se le po poštnem povzetju.

Dopisuje v nemškem, madjarskem, češkem, poljskem, italijanskem, francoskem in angleškem jeziku.

Ljekovi za životinje.

Prokušani tovljeći prah za životinju, za konje, ovce, rogatu marvu i krmke, upotrebljuje se skoro 40 godina najboljim uspjehom većinom po stajah, ako životinja nemože jesti, slabo prebavlja; povećava mlieko te po njoj kravo daju više mlioka. — Zamot sa poučnim navodom vriedi samo 50 nč. 5 zamota sa poučnim navodom samo 2 for.

Cviet za konje. Najbolja mast za konje, pomaže kod proteguća žila, kod oteka koljena, otvrdnuću bokova i križa, otoka nogu, mjehura na nogah itd. — Staklenica s poučnim navodom stoji samo 1 fr., ili 2 krune, 5 staklenica samo 4 fr. ili 8 kruna — Ove ljekove za životinje prodaje

Ljekarna Trnkóczy-jeva u Ljubljani poleg vlečnice

to se danomice poštom raznašilju. 8—3

C. kr. izključljivo povlašćena

štrcaljka proti mildevu

inžinira Živica

jest najbolja medju svimi štrcaljkami za trte; jest jednostavna, lahko, čvrsta, trajna, prikladna, nemorljiva, brza, štrca malo tekućine, to se lahko upotrebljuje za svakovrstno trto.

Prodaje jih se takodjer i kod nekojih trgovaca u pokrajini.

Pošilje so jih po pošti franko proti pošt. uzeću:

podpunu štrcaljku za . . . f. 10.—
ištu sa cievi boz bronte . . „ 8.50

to prospekte gratis.

Preporuča takodjer druge predmete i svoje radnje:

ŽIVIC i drug.

u TRSTU, ulica Zonta broj 5

Inžinirski uređ, skladišće strojeva i dotične tvarine; zastupstvo tvornica, mekanička radionica.

Svi strojevi za poljodjelstvo, vinarstvo i vino iz voća!

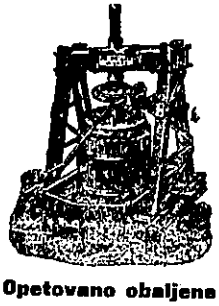

Mlatilnice, vitelje,

trieri, mlini za čišćenje žita, strojevi za rezanje krme, samoradni strojevi proti peronospori, tiskaonice za vino, ulje i voće; mlinovi za voće; predmeti za konope; sisalke za sve potrebe, kano što svi strojevi za poljodjelstvo, vinarstvo i priredjivanje vina iz voća — razašilje najnovijeg i najboljeg sustava:

IG. HELLER u BEČU

2/2 Praterstrasse N. 78. 20—9

Bogato ilustrovano katalogo u hrvatskom, njemačkom, talijanskom i slovenskom jeziku

šalje badava i franko.

Najpovoljniji uvjeti, jamstvo i pokus.

Opetovano obaljene cieneI — Preprodavači dobiju popust.

Izdavatelj i odgovorni urednik **Mate Mandić.**

Tiskara Dolenc.

Broj 28. U Trstu 13. julija 1893. Godina XXIV.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana sva pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja uz pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezim. i najbližu poštu valja točno označiti.

Koemu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Neobilježovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedna broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Poziv na predplatu.

Pošto je već izteklo prvo polugodište za obnovu predplate, radi toga pozivljemo onu gg. predbrojnike, kojima ista izlaze, da ju čim prije ponove.

Predplata s poštarinom za cielu godinu stoji za imućnije for. 5, a za seljake for. 2. Za pol godine polovicu. Izvan carevine za poštarinu više. Novce ne treba šiljati u zapečaćenom listu, jer je predrago, nego poštarskom naputnicom. (Vaglia postale).

Budući da nam se šalje više puta novce u razne svrhe, molimo svakoga, da uvjek točno naznači, što je za predplatu, što za što drugo.

I ovom zgodom molimo naše dužnike, da već jednom zadovolje svojoj dužnosti, jer nije liepo ni pravedno list primati a ne plaćati ga.

Preporučamo napokon svim rodoljubom, da nam dopisuju iz svojih krajeva p o i s t i n i sve, što misle, da može narodu koristiti.

Uprava „Naše Sloge“.

Družba sv. Cirila i Metoda za Istru.

Odbor naše družbe priposlao nam je okružnicu, koju će dobiti sa pravili svi naši vidjeniji rodoljubi, koju toplo preporučamo našoj braći gdjegod oni bili, na koju ćemo se prvom zgodom povratiti i koja glasi doslovce:

P. n. gospodine!

Prilike, u kojih živi dobar dio hrvatskoga iliti slovenskoga naroda u Istri, vrlo su žalostne.

Ciela znamenita sela i okolice neimadu ni pučkih škola, a u mnogo krajeva, gdje obstoje, jesu takove, da ne nose koristi, pače su često na štetu, jer nisu osnovane na zdravom temelju narodnoga jezika. Tako nam puk pogiba s jedne strane, jer mu ponestaje svake nauke i prosvietljenja, a s druge strane pogiba i naša narodnost pod uplivom tudjinstva i za nju lažne kulture.

Osobito je napor naših narodnih protivnika ovih posljednjih godina postigao vrhunac u tom, kako da čim više naše mladeži otudji svomu rodu i jeziku.

Nismo mogli dalje mirno motriti to nevoljno stanje, koje se u svoj svojoj pogibelji prikazuje osobito u nekojih krajevih Istre.

Da unapredimo, koliko stoji do nas, hrvatsko ili slovensko školstvo u Istri, poufali smo se uz Božju pomoć sami u svoje sile, te smo ustanovili ***„Družbu sv. Cirila i Metoda za Istru“*** sa sjedištem u ***Puli.***

Pravila naše družbe potvrdilo je visoko c. kr. namjestničtvo za Primorje u Trstu odpisom 24. veljače 1893, br. 2857, te smo dakle zakonito priznano družtvo.

Članovi su **utemeljitelji,** koji uplate barem **100 forintih** ili odmah uz prijavu, ili u godinu dana od prijave. Oni, koji doprinose redovito barem 1 forint na godinu, jesu **godišnji** članovi.

Pobrinuli smo se, da na sgodnih mjestih Istre budemo imali povjerenike, koji će sakupljati članarinu i primati druge dobrovoljne prinose, te inače raditi u prospjeh družbe.

Družbu smo prozvali imenom naših svetih apostola-prosvjetitelja, jer je naša nakana i po pravilih svrha, da unapredjujemo prosvjetu u Istri na temelju vjere i narodnosti, a to je po našem uvjerenju jedini pravi put.

Zadatak je naše družbe velik, te i žrtve pojedinaca moraju biti velike.

Upravljamo zato vruću molbu na sve rodoljube po Istri, da, shvativ pretežki položaj u kojem se nalazimo, nepožale nikakove muke ni truda za napredak „Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru“. Ako ikada, držimo, da je šad nadošla doba, da rodoljubno naše svećenstvo upravo zagori svetim žarom rodoljublja i da se postavi na čelo ovoga našega kulturnoga pokreta. Obraćamo se u ime sirotice Istre osobito našoj najbližoj braći Hrvatom i Slovencem u drugih zemljah, a nadamo se pouzdano, da nas ni ostala slavenska plemena monarhije, osobito braća Česi, neće ostaviti osamljene u ovom podhvatu za prosvjetljenje ove dosad najzapuštenije zemlje i za očuvanje naše narodnosti, izložene neprestanim valovom tudjinstva!

Pula, 5. srpnja 1893.

Uprava „Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru.*)

Dr. Dinko Vitezić, predsjednik.
Dr. Matko Laginja, tajnik.
Dr. Andre Stanger, blagajnik.
Viktor Tomičić,
Dr. M. Trinajstić, } zamjenici.
Dr. K. Janežić,

*) Pisma šalju se tajniku u Pulu (Pola), a novci blagajniku u Volosko.

Hrvatski izletnici u Dubrovniku i drugud po Dalmaciji.

U Dubrovniku slavila se je hrvatska slava, dostojna i pjesnika, koga se je slavilo, i njegovoga rodjen-grada, krune hrvatskih gradova, Dubrovnika, i hrvatskoga naroda. Najvećemu hrvatskomu pjesniku, I v a n u F r a n j i n u G u n d u l i ć u odkrio se je dne 26. junija 1893. spomenik, izradjen najvećim hrvatskim kiparom Ivanom R e n d i ć o m.

Kod svečanosti učestvovao je sav Dubrovnik, boz razlike stranaka, kojo se je posliednjih godina znalo samo stvoriti; učestvovali su u ogromnom broju junački Konavljani, Riečani i drugi iz okolice dubrovačke, u svojem slikovitom odielu, sa svojimi zastavami, providjeni gromovitimi kuburami. Učestvovala je ciela divna Dalmacija, koliko je duga i široka; a k njoj se pridružila u prvom redu susjedna joj krševita Hercegovina, Hrvatska i Slavonija, Bosna, Istra, slovensko zemlje. Učestvovala je u liepom broju i kraljevina Srbija i knježevina Crnagora. Mnogi što nisu mogli k svečanosti doći, poslali su pismeno ili brzojavne pozdrave; mnogi opet sudjelovali su sa prinosi za postavljene vience, a drugi su jih poslali. I jedna okrunjena glava, srbski kralj, poslala je svoj vienac, a njoj reć bi, da je neizravno pripisati, što je vienac postavio glavom i namjestnik Njegovoga Veličanstva našega cesara i kralja.

Učestnici došli su što kopnom a najviše morem. Došli su i redovito plovećimi parobrodi, i još više samo u tu svrhu najmljenimi. Sa dalmatinskih otoka i ostalih obala, iz svih gradova i gradića i mjesta došlo je ljudi što na parobrodih, većih i manjih, što takodjer na brodicah. Izvandalmatinske učestnike doveli su parobrodi, odploviv iz Trsta, imenito iz Rieke.

Medju svimi parobrodi u obće, što su vodili putnike u Dubrovnik, bio je najveći Lloydov parobrod „Austria“. Na njemu bijaše daleko više učestnika, nego li na nijednom drugom. On je obalami Dalmacije dulje plovio, nego li ijedan drugi i doživio slavlja, da ga ne može više.

Ja sam si preduzeo, da čim kraće za čitatelje „Naše Sloge“ opišem putovanje toga parobroda, i evo me, da to izvršim.

Ukrcanje — Vrieme — Izletnici i njihovo medjusobno upoznavanje.

Na srednjem najvišem jarbolu parobroda plapolala je hrvatska zastava već u luci riečkoj pak na cielom putu, tako da su odnosni izletnici, došavši na Rieku što 23. što 24. junija, znali, na koji im se je parobrod ukrcati. Vriemo nije početkom baš vabilo. Cielo jutro dne 24., kad se je o 10. uri prije podne imalo odploviti, kiša i oblaci nisu dopuštali, da se vidi daleko. Ali kako se je bližio čas polazka, kiša je prestala, oblaci se razišli, i sunce se pokazalo u svoj svojoj ljepoti. Sve se je to u tren oka promienilo, i sve je bilo veselo i radosno.

Na parobrodu bijaše sve u najboljem redu. Kapetan Ivan Z a n i n o v i ć i njegovi mornari učinili su sve, da putnici budu što zadovoljniji. Kapetan je bio ljubezan i susretljiv, a mornari uslužni i pažljivi

bilo je, upravo lievalo kao iz kabla, i to još vjetrom. Sasvim tim ne bijaše niti izletnika niti izletnice, koja bi bila radi nevremena odustala od puta. Uza svu kišu dolazili su oni sa svih strana na parobrod, odavali svoje prtljage i iskali čim udobnija mjesta. U ostalom ta kiša bila je kao blagoslov božji za cieli put. Njom se je zrak za sve sliedeće dane izčistio. Već medju otoci Krkom i Cresom — odplovili smo na mala vrata — prestala je kiša, oblaci se čim dalje tim jače raspršivali, ponekle usburkano more sve veće tišalo, i mi smo imali već taj dan more mirno kao ulje, a tako i svih ostalih šest dana. Od mnogobrojnih putnika i putnica, poslilo je nešto malo samo jednoj gospodji prvoga dana. Inače cielim putem svi zdravi kao ribe, jedu i pjiju veoma rado, mnogo radje nego obično u svojih kućah, na kopnu.

Odplovili smo dobru uru kasnije nego li bijaše ustanovljeno. Dok niesmo odplovili, svaki je imao još što obaviti, naručiti, sporučiti. Jedva kad smo odplovili — pozdravljeni sa obale oduševljenimi klicaji „Živili Hrvatska“, „živili Hrvati“, „srotan put“, „pozdravite braću u Dalmaciji“ — počeli smo se upoznavati i pozdravljati medju sobom. Tu se sastaju prijatelj s prijateljem, pobratim s pobratimom, bivši suučenik sa suučenikom. Pružaju si ruke, grle se, ojeluju se, pitaju se za zdravlje, stanje. Neki se nisu već dugo dugo vidjeli; drugi vidjali su se ćak samo u djetinstvu; preko njihovih glava prohujilo je na desetke godina i svakojakih zgoda i nezgoda, a da jedan za drugoga ni znali nisu. Jedan se sjeća, upoznaje prijatelja, približaje mu se; ovaj ga široke gleda, ne pozna odmah onoga, pak mu počme pucati pred očima; nekomu niti to, valja da mu kaže svoje ime, ako hoće da ga podsjeti. Neko jednom dobre znance i znanice, treba da treći upoznavaju. Čim je veće razdobje, u kojem se nisu vidjali, tim srdačnije se sad pozdravljaju, tim više imadu se što popitivati, tim više što pripovjedati. Ali niti samo pripovjedanje onoga, što se je poslie razstanka s obijuh strana dogodilo, ne zanima toliko, koliko uspomene na ono, što se je dogadjalo kad bijahu zajedno. Doživljaji iz djetinstva, iz djačke, mladenačke dobe, često i neznatni, poslie deset, dvadeset, trideset godina, predočuju se, kao da su se sbili jučer, i okupljuju cielu dušu. . .

Medju udesnici jesu: kr. bilježnik i predsjednik „Kola“ Arnold i ljekarnik Akačić, koji su se najviše trudili za ovaj izlet i kojim ide najveća hvala, da je do njega došlo. Tu su zastupnici naroda dr. Frank, Grdenić, dr. Tavčar, Jenko, Spinčić, kasnije i Mandić; tu vladin savjetnik Halper, tu naši pjesnici i romanopisci Gjalski, Harambašić, Kumičić, Tresić; tu skladatelj Kuhač i pjevovodja „Kola“ Faber; tu mnogi svećenici, odvjetnici, bilježnici, ljožnici, profesori, mjernici, graditelji, trgovci, obrtnici, poljodjelci, novinari, djaci — iz Zagreba, Karlovca, Varaždina, Križevaca, Vukovara, Ljubljane, Podgrada, Buzeta, Kastva, Opatije, Rieke, Bakra, Kraljevice, Senja, Vinodola, Like i drugud. S njimi je i gospodja i gospodjica, Hrvaticah i Slovenkah, koje se posve dobro medju sobom razumiju, kao rodjene sestre. Zastupane su tako rekuć sve znanosti i umjetnosti, svi stališi. Svih ima oko 170, medju njimi kakvih 50 pojsbor pjevača, članova „Kola“ i drugih pjevačkih družtvah. Da ima medju izletnici i preraznih značaja, to se razumjeva samo sobom. Jedni radje pripovjedaju, drugi radje slušaju; jedni se radje drže u manjem krugu, drugi u većem; jedni više s jednimi, drugi sad s jednimi sad s drugimi; jedni više obće, drugi više motre; jedni više šaljivi, drugi više osbiljni. Svi uvjek dobro raspoloženi. A da bude svim čim ugodnije i zanimivije, za to su se brinuli pjevači, pripovjedaoci, šaljivdžije, tumači i opisovači obale, koje samo su takovo, da nebi čovjeku moglo biti dosadno. Obćenitomu zadovoljstvu doprinašaju i gospoda kapetani, Dall'Asta, Riečanin, Petris, Cresanin, Nikotić, Kotoranin i Bianchi-Biele, Tršćanin, kao i kormilari i drugi na brodu. Svi su jako uslužni, veoma prijazni, ljubeznivi. Svi radu tumače za što se jih pita, a i dodavaju što misle, da može izletnike zanimati i često medju ove dolaze, da medju njimi koje vrieme prodju, imenito pak već po svojoj naravi veoma simpatični Bianchi-Biele. I on, kao i Dall'Asta i Petris prilično govore naše primorsko narieče, dočim Niketić govori čisto hrvatski. I govore u istinu, ne protive se hrvatskomu jeziku, kako se protivi ravnateljstvo Lloydovo. Po parobrodu, u kabinah i drugud nalazi napisa talijanskih, njemačkih, englezkih i francezkih, al hrvatskim ne ima nigdje ni traga. Većina mornara monarhije su Hrvati, svom obalom iste govori se izključivo ili najviše hrvatski, a ipak, ipak Lloyd, jako podupiran žuljovi Hrvata, prezire posve hrvatski jezik.

Cieli parobrod bila je velika kuća; svi izletnici velika obitelj, zadruga. Onim su upravljali kapetani, ovom vlada izabrana po članovih zadruga, u saboru. „Maršalom“ bio je izabran g. Arnold, njegovim doglavnikom g. Akačić, njihovimi savjetnici gg. Frank i Kumičić.

U Zadru.

U takovom saboru odlučilo se je takodjer, da se prvoga dana u večer ustavimo u Zadru i to zato, da tu probavimo pet šest ura, pošto su bili neki dubrovački Hrvati izrazili želju, da dodjemo u Gruž pod večer, a ne o podne, kako bi bili da idemo ravno.

U Zadar smo uniših u skupu, pak se razišli u manjih četicah koji kamo, po trgovih, ulicah, u crkve, dok se nismo u većih četah sastali u hrvatskoj čitaonici, pak u bližnjoj kavani. U čitaonici primili su nas prijazno i podvorili članovi iste. Naših pjevača je zapjevalo u čitaonici. Odmah iza prve pjesme nastao je zvižduk u ulici izpod čitaonice, koj se je poslie druge odpjevane pjesme još jače obnovio, te se i kasnije na izlazku naših iz čitaonice obnavljao. Na naše gornje Hrvate i Hrvatice je ta „kultura“ čudno djelovala. Oni nisu vični na „kulturu“ Talijana primorskih gradića; kažem Talijana tih gradića, a ne fakinaže ili djećurlije, jer ova niti jedna niti druga ne čini ništa iz svoje inicjative, nego čini to zato, jer je nagovorena i plaćena od Talijana, gdjo opet nije mi ni na kraj pameti, da vriedjam Talijane kao takve, nego hoću da iztaknem izrode talijanske na naših obalah, kojih se pravi Talijani Italije srame i sramiti moraju. Mi istarski Hrvati poznamo takve izrode. Demonstracija u Zadru nije na nas ni malo djelovala, mi smo joj se od srca smijali, mi smo sličnih i većih mnogo doživili u raznih gradićih Istre, imenito u tobož glavnom gradu Poreču. „Kultura“ naših Talijana nam je poznata i predobro, a da bi nas čim iznenaditi mogla. Mi ne zavidjamo vladom podupiranim listovom, tršćanskomu „Il Mattino“, riečkomu „La Bilancia“ i drugim njihovim vjernim drugovom, koji su zloradostju opisivali i povećavali demonstraciju u Zadru. Svaki se dići s onim, što ima i što može dati. Nama je drago, da su ih mogli upoznati i naši gornji Hrvati i Hrvatice; i milo nam je, što ih upoznavaju sve bolje i Talijani Italije. Za demonstracije sjedilo nas je nekoliko u kavani zajedno s nekimi prijatelji Hrvati Zadra. K nam je dolazio svaki hip jedan Talijan iz kraljevstva, pak se upravo sablaznjivao s demonstracije. Tako da no rade pravi Talijani. Obće-svjetsku gostoljubnost da zahtjeva, da se gostovi i u svoj inozemih gradovih bilo koje narodnosti, poštuju, čim ljepše primaju, ili bar da se ih pusti na miru. Hrvati su zapjevali hrvatsku pjesmu pod hrvatskim krovom u hrvatskoj čitaonici, pak im s toga ne ima nitko ništa prigovoriti, ako je to pravo članovom i odboru čitaonice. Onaj Talijan Italije srami se Talijana Zadra i njim sličnih po Istri, i rekao je, da će tomu dati oduška u novinah Italije. Učini li to, za stalno neće s demonstracije biodili fakinaže niti djećurlije zadarske, koja je sve vrvila okolo izletnika i hrvatskim jezikom prosila i rada primala novčiće od njih; nego će krivnju baciti na Talijane izrode, za one, koji su nagovorili i podmitili izgrednike, na oblasti, koje su pustale, da se cielu večer demonstrira i zviždanjem i urlikanjem i bacanjem jaja i onda, kad bijahu izletnici već na svojem parobrodu, i koje nisu niti pet šest dana za toga dale izbrisati po zidovih raznih ulicah nalazeće se napise: „morte ai Croati“, smrt Hrvatom. Ovi za to noće umrieti, živjeti će i dalje životom svo bujnijim, i pljeskati svojim pjevačem kao što su pljeskali na parobrodu, i smijati se demonstrantom i njihovim pokretačom — jer je smjeh najbolji odgovor na njihova junačka djela, na plodove njihove starodrevne kulture.

Za demonstracijah u Zadru odplovio je dalmatinski namjestnik sa svojom svitom i sa glazbom svojim parobrodom put Dubrovnika. Na taj put spremio se je naglo. Kažu, da je došao nalog iz Beča, a da je povod tomu dao vienac, što ga je poslao mladi arbeki kralj na Gundulićov spomenik.

(Dalje sliedi.)

DOPISI.

Baška dne 8. julija 1893. — Nepretjeravamo ako uztvrdimo, da ovo naše trgovište zauzimlje na dičnom našem otoku medju ostalimi drugimi mjesti s trgovačkog i gospodarskog gledišta najprve mjesto, obzirom na neumornu radinost i poduzetni duh njegovih sviestnih žitelja.

U našem trgovištu imademo tri razrede ljudi i to trgovce, mornare i težake. Ono malo zanatlije, što ih imademo, mnogi su ostavili svoj rodni kraj, osobito kalafati i odputili se u bieli sviet poradi zaslužbe, a ostali, koji su kod kuće, nisu niti kadri obavljati običajne radnje n. p. zidarske, stolarske i klesarske, već ako se štogod s novoga gradi ili staro popravlja, dojdu u trgovište strani zanatlije, obave svoje poslove i dobiveni novac nose kući.

Da je u našem selu valjanih zidara, stolara itd. nama ne bi trobalo tražiti radnike drugdje, nego svaku radnju obavili bi nam domaći zanatlije i tako novac, kojega bi oni zaslužili, ostao bi doma i ne bi putovao preko Treskavca, kako to danas biva.

Svaki razuman roditelj, kojega je dragi Bog djecom blagoslovio, mora imati na umu, netom su mu djeca muška svršila pučku školu, da svakoga dade onamo, za što pokazuje najveću naklonost.

Jesi li brate moj imućan, a dieta ti je darovito, a onda ne drži u skrinji pod prešom tvoje bankanote, nego vodi dietu u školu onk ti uči mudru knjigu, pak ako ga Bog blagoslovi, odgojiti ćeš s vremenom muža, koji će biti na diku i ponos rodu i domu, a na korist crkvi i domovini.

Ako ti je dragi brate a' bog tvojih imućstvenih odnošaja nemoguće sina u višje nauke dati, onda izruči ga komu dobromu majstoru, da kod njega izruči valjano zanat.

Kad bi svaki od nas ovako radio, ne bi se čule često tužaljke, da neimademo svojih svećenika, učitelja, činovnika itd. Ako ćemo koju novu gradnju započeti, moramo uručiti djelo tudjim ljudem; onda imali bismo naših izobraženih ljudi s vremenom dosti, a no bi nam manjkalo takodjer i valjanih majstora.

S užasom pomišljam, da bi, ne daj Bog, naših pomoraca trgovinu kronula zlim putom, a naša mladež malom iznimkom posvećuje se pomorstvu i pom. trgovini, eto ti u našem trgovištu gnjezda biede i nevolje.

Medju našimi ljudi imade ih dosta, koji bi mogli djecu svoju poslati u višje škole, ali oni to nečine. Ne šalju djecu u obrtnu školu u Kastav, niti da bi izučila zanat kod valjanih gospodara. Naš čovjek mnogo puta učinio bi dosta dobra, a'i treba mu pobude i ponukovanja. Oni, koji bi morali mladež na to već za mladosti pripravljati, mislimo učitelji u školah, oni si s bog toga na taru glave, ostala gospoda taru si liepo ruke i govore: Dok budu bašćani ovakovi, mi smo onda ovdje naši pravu Kaliforniju. Braćo milaj Šaljite marljivo djecu u školu i tko imade sina darovitog a Bog ga blagoslovio, nek nečasi nego nek ga početkom školske godine upiše u višju koju školu, da tako doživit možemo jedan dan kad bude zaposjedao svoj svomu i slušno svoj svoga, a ne kao danas, gdje nam se u našem trgovištu bane tudjinci!

Ovomjestno žiteljstvo s pohvalom možemo kazati, da u pobožnosti i strahu božjem vjerno sliedi stope svojih starih pradjedova i sdušno vrši svoje kršćanske dužnosti.

Ovdje od starine obstoje nekoje pobožne bratovšćine, medju kojimi je prva „Svetoga Ivana Krstitelja“ utemeljena za blago uspomene biskupa Bartola Božanića.

Polag družtvenih pravila sazvao je g. predsjednik redovitu sjednicu ročene bratovšćine dne 4. p. m., kojoj je prisustvovao liepi broj pomoraca. U ovoj sjednici pretresavati se imalo pitanje, imade li se ukinuti ili pridržati globa od 3. nov. po članu, koji ne prisustvuje sadružnoj sv. misi i pogrebu kojega brata, ako dotični član je poslom zapriečen, ili je od kuće odsutan. Netom su odbornici s predsjednikom uvidili, da će pomorci svojimi glasovi nadmašiti tožake, ostavše nekoji od odbora dvoranu i po naputku tudjem išli su po trgovištu tražiti težake, da dodju glasovati proti pomorcem. Da je ova naša bratovšćina u slabih financijalnih odnošajih neka bi to i bilo, jer postankom ove bratovšćine upoljana je bila ova globa, da se stvori čvrst fond. Ali pošto već danas bratovšćina posjeduje glavnicu od 1500 for. mislimo dakle, da je ta globa suvišna.

U ovoj sjednici poradi ove takse zbog netaktičnosti skoro da nije došlo do sukoba, nu pomorci kao sviestni i uvidjavni ljudi, ostavili su dvoranu prosvjedujuć proti ovakovom postupku slav. odbora.

Naši stari pradjedovi ostavili su nam vidjivu uspomenu, kako su oni poštovali i častili sv. oltarski sakramenat. Od prastare ove bratovšćine, koja je obstajala sve do dolazka Francuza, čuvaju se u našoj crkvi veliki srebrni svjećnjaci i svjetionici, a uz ovo oltar „Zadnje večere“ slikami od glasovitoga umjetnika Pajme.

Ono što su bili stari naši djedovi, to želimo i mi biti, pak nam je sve ono, što od njih potiče, i što nas na njih sjeća, milo i drago.

U ovom našem trgovištu do no davno obstojao je ladanjski kaptol. U ovom kaptolu, kako to stari ljudi pripovjedaju, bilo je toliko svećenika, da su u svetištu klupe bilo s jedne i drugo strane pune. Svi crkveni obredi u našoj su se župnoj crkvi obavljali najvećom točnošću i strogošću, obaziruć se uvjek na starodavno običaje. Sada su uvedene nekoje promjene u tom poslu, ali s tim nije narod suglasan.

Kako vam je to poznato naš prošastni gospodin Vikar, hotio je da i ovo naše trgovište posjete čč. oo. Dominikanci i da se narod okoristi sv. Poslanjem. Gosp. župe-upravitelj pozvao je na dogovor težake, da se odluči kako i koju dobu imadu se držati sv. propovjedi. Trgovci i pomorci ćuto se uvriedjeni što nebijahu i oni za savjet upitani. Pučki pastiri imali bi ipak paziti na želje svega puka. Imali bismo se potužiti i na loše stanje naše crkve, ali to prepuščamo za drugi put.

(Konac sliedi.)

Iz Lošinja 10. julija 1893. Izpad zadnjeg nekmadnog izbora za zemaljski sabor za Malo- i Veloselo, obavljenog dne 30. prošlog mjeseca, neće biti iznenadio toliko vas (Niemo dvojili, da će uspjeti protivnik. Op. urod.), koliko je začudio sve ovdašnje rodoljube i njekoje stranjeko ličnosti ovdje stanujuće.

Da su protivnici razvili svu moguću agitaciju, da su se poslužili svakim sredstvom, da su se napokon i oni sami našli u čudu, kad saznadoše za svoj uspjeh, to pripoznaju sami. Nu sada pako rugaju se onim malodušnim plašljivicam naše stranke, koji su se usljed njihovih pretnjah uzteguli od glasovanja, ako nekoji nisu i pošli za njo glasovati.

Tko ne pozna pobliže Malo selo, a onaj isti, tko misli, da dobro pozna čud i mišljenje njegovog pučanstva, težko da će si moći protumačiti svaki pojav, koji se ovdje zbiva, te mora da ostane po koji put zabunjen. Nabrojiti sve mane naših sugradjana, bilo bi danas uzaludno i suvišno; dosti je, da vam naortamo u kratko priprave i tečaj izbora.

Htio je kandidirati kao pred četiri godine naš današnji načelnik, c. kr. bilježnik Vidulich, dapače, kako se glasi, on je sam to pripovjedao; njegovu kandidaturu preporučalo je istarsko-talijanaško političko družtvo.

Ali više ovdašnjih gradjana, nozna se od kuge i kako napučeni, no htjede toga kandidata, te vješto ustrojiše odbor od 11 lica, u koji motnuše načelnika, kao predsjednika i brata dra. Martinolicha. Taj odbor imadjaše ustanoviti konačnoga kandidata.

Naš načelnik voljda je štogod manj žio ili je od odbornika bio odbačen, te se radi „sinoga“ posla odrekao nonadano i svojevoljno svake kandidature, ter pod

---

vremenite i vjedne propasti? Ja ću vam u mjesto vaše odluke savjetovati drugi način bolji i napredniji, da uzmognete izpraviti svoje pogreške i utoći kazni, koja bi se neugodno kosnula osoba vezanih s vami po rodu i po krvi; savjetovat ću vam lasniji način, kako ćete naskoro biti u stanju osvjetlati si lice pred svietom i tako oprati sa sebe crnu ljagu, koja je okaljala dosadanji vaš život, te steći si štovanje i ljubav svijuh.

— Neka dragi Bog blagoslovi vašo milostivo gospodstvo.

— Dobro, dakle smo sporazumni. Sutra dodjite opet k meni. Nadam se, da ću vam moći dati dobre viesti. A sada idite, pa budite smireni.

Zahvaliv se Pavao smjerno, otiđje do suza ganut.

Drugog dana bijaše Pavao primljen u tvornicu strojeva braće Štrijov, te do mala bijaše imenovan pomoćnikom strojeva.

A kad nakon godine dana uzornoga života zadobi opet svoju obitelj, uživaše već naklonost i ljubav svih dobrih sugradjana, koji ga poznaše. Tada tokar mogaše zreło prosuditi, kakva razlika postoji medju pravim radnikom i klatežem, vičakom i licumjernikom; tada se sa ogavnošću i užasom sjećao onoga, što počini proti obitelji te zahvaljujuć Gospodinu i blagoslivljuć ga, smatrao se najsretnijim čovjekom i živijaše, kao što i sada živi, od svih štovan i smatran uzorom dobrih i valjanih zanatnika, te iskrenih i značajnih domoljuba.

M. B.

nijadnim uvjetom nije ga bilo moguće skloniti, da se je primi. Moralo se je tada samoliti g. dra. Ivana Martinolicha, koji, uvjek čedan, dao se je napokon na opetovane molbe skloniti, dočim umiriše ničelnika time, što ga pošastiše predsjedničtvom odbora, da pod njegovim imenom podupiratelji dra. Martinolicha uzmognu raditi slobodno, da prodre njihov kandidat. Akoprem je načelnik govorio, da će se svojski zauzeti za utanačena kandidata, ipak činom toga pokazao nije, tako da se je moglo upoznati, koliko trpi njegovo samoljublje, što je on bio zapostavljen.

Kandidat naše stranke, g. Š. K. Kopulić izdao je proglas, po njegovoj naravi jako umjeren, koj bi mogao podpisati čak i svaki vladin čovjek; protukandidat nije se usudio izići na javu vlastitim svojim programom.

Tu razliku u postupanju kandidata iztičemo, jer mislimo, da se to nije slučajno, nego baš hotimice dogodilo, e da se izbegne nuždi izraziti se jasno i točno o njekih točkah, gledе kojih se je pustilo drugim (koji su, to se nozna), da o njima progovore. Isti protivnički poziv na izbornike dao nam je povoda, da klimamo glavom. Najprvi je tu podpisan gosp. Ivan Sabin Vidulić, koji se nije osnačio c. kr. bilježnikom, valjda zato, da se ne zamjeri kojemu od odbornika, koji možda ne trpe, da se javno među njimi ističe jedan c. kr. bilježnik. Ne ćemo isticati sve ostalo, što bijaše u tom pozivu izpuštono, ili što se je moglo sa malo riči ili jasnije reći. Mnogo toga se je popunilo u bezimenih dopisih poluslužbenog „Il Mattino", u kojih bezimeni dopisnik govori njekim zanosom o odnosti ovog pučanstva prama dinastiji, spočitujuć ujedno našemu kandidatu, kao da on tobož negoji takva čuvstva.

(Dalje sliedi.)

Franina i Jurina

Jur. Znaš ča ćemo mi dva učiniti?

Fr. Ča? Ćemo čakulat, kako uvik!

Jur. Ne, danas zapivajmo malo po Kačićevu!

Fr. Samo, 'ko budemo umili.

Jur. E-e! Ter znaš onu od onoga dugoga Našinca. Ala!

Oba: Sunce zadje, a misec izadje,
Mudrac „bodul" u Mudelin dodje,
Da pohodi velikoga Matu
I njegovu ženu, tetu Katu.

Lipo njega Mate dočekao,
U svojoj ga kući pogostio;
Mudrac pije a Mate nazdravlja,
Tu se brate ništo grda spravlja.

Kada li se braća ponapiše
I trbuhe svoje napuniše
Počme mudrac, bodulska lisica
Tako zborit, ko mudra glavica:

„Ti si Mate sve ufanje moje
Napni dobro sada uši svoje,
Nije šala što ti hoću reći
A ti jesi u selu najveći.

Na vratim su izbori u Tuli
Kakono su jur svi ljudi čuli;
Tvoja nam je pomoć od potribe,
Ti ćeš lovit muže kano ribe.

Ludi su ti brate naši šćavi,
Zato budmo barem mi šegavi:
Pomozimo latinskoj gospodi
U ovako znamenitoj zgodi.

Evo tebi dara malenoga,
Rad budućeg dilovanja tvoga,
A za druge ćiće i šćavune
Spravit ćemo leć i makarune.

Što me gledaš tako čudno, Mate,
Što se nećkaš moj čestiti brate!
Tako meni majke „bodulice"
Bit će srića tvoja a i tvojo dice!"

Kada li je mudrac završio,
Mate čašu sve do dna izpio,
Ter otare fine brke svoje
I ovako njemu zborio je:

„Diko naše, mudra „bodulijo",
Mila, draga neposvana lijo;
Ti nas vodiš talijanskom piru
Nas, koji smo prevrnuli viru.

Dok si ti nam brabri vojevoda,
Nebojmo se hrvatskoga roda,
Premda i mi njegovi smo sinci,
Kao što su drugi Mudelinci.

Ti si [illegible] obšćan dosta,
Ja[illegible] ćeti i pesta:
Što [illegible] svoju majku zatajio
A t[illegible]grdo dušu ogrišio.

Zato ću te i ja poslušati
Mudelincem sve pripovidati,
Da je za nje raj sigurno pravi
Ak' ostanu talijanski šćavi".

„Bodulu" se ino ne mogaše
Od radosti suze prolivaše
Pa zagrli brata si jednaka,
Poljubi ga žalostna mu majka.

„Tako valja, Mate, dragi brate!
Svi Slovinci nek gledaju na te!
Dušu spasit još imaš vrimena,
Pa ti nisi bojazljiva žena".

Ovako su braća divanila
Dok je ura deseta udrila;
Onda su si lipi pozdrav dali:
Jedan drugom na dobru zafali.

Mudrac skoči na konja mladoga,
Ter put grada jaše bijeloga,
Da najavi latinskoj gospodi
Što se srećno u Mudelinu zgodi.

Mate veli osta još misleći,
Što će svašta Mudelincem reći,
Kako će ih lipo prevariti
I za tuđje dobro podkupiti.

Kada li je zora osvanula
I ševa se na livadi čula,
On dozivlje vjerno sluge svoje
Da im pismu „Bodulovu" poje.

Neka idu od mista do mista
Pripovidat viru antikrista;
S njima da će i on svuda doći
I obraćat ljude im pomoći.

Virni sluge njega poslušaše
I od kuće do kuće idjaše
Iskat ljude ki su kukavice
I naroda svoga izdajice.

Ej noviro da bi te nebilo!
Po tebi se sve zlo dogodilo;
Radi tebe brat si brata vara
A uza njeg plače majka stara.

Tako plače i hrvatska mati,
Kad ju hoće njezin sin izdati;
Kad se srami svojega jezika
I tudjincu služi uvik vika

Proklet bio svaki kukavica
I naroda svoga izdajica.
A delijam pisma na poštenje
Bog nam dao zdravlje i veselje!

Jur. Vidiš, dragi Frane, da umimo. Za drugi put nauči onu: „Sanak snila Paškva Šugarova".

Fr. Ću, ću, a za danas s Bogom.

Pogled po svietu.

U Trstu, dne 12. julija 1893.

Austro-Ugarska. Državni zastupnici grof Harah i Ernest Theumer položili su mandate. Prvi opravdava svoj korak tim, što se u Českoj sve to više zaoštruju odnošaji između Čeha i Niemaca, a drugi mora stanovati stalno u Pragu jer je bio imenovan vrhovnim ravnateljem češke štedionice.

Njemački zastupnici iz Štajerske izjavili su na svojem sastanku, da će složno raditi sa svimi njemačkimi zastupnici Austrije.

U nedelju bile su u Beču dvie velike skupštine radnika na kojih se je sastalo po nekih novinah 30.000, a po drugih čak 40.000 osoba. Od tih skupštinah bijaše zemaljskih i državnih zastupnika, kojim su radnici preporučili da podupiru resoluciju, kojom zahtjevaju občenito pravo glasovanja. Na tih skupštinah vladao je red i mir, što nebiva žalibože vazda na radničkih skupštinah.

Srbija. U skupštini bijaše pročitan vrlo obširan predlog, da se stavi pod obtužbu bivše liberalno ministarstvo Avakumovićevo. Predsjednik skupštine dao je tiskati rečeni predlog i pozvao obtužene ministre, da dojdu dojduće subote u škupštinu, da se osobno brane, ili da pošalju pismenu obranu.

Rusija. Priestolonasliednik ruski svratio se jučer na povratku iz Londona u Berlin, gdje će se sastati sa cesarom Vilimom. Priestolonasliednik bijaše u Londonu u najviših krugovih osobito odlikovan.

Franceczka. U Parizu došlo je prošlog ćedna do velikih nemira izmedju djačtva i radnika s jedne strane, te izmedju redarstva s druge strane. Usljed toga došlo je u parlamentu i u javnih skupštinah do burnih prizorah, kojom se je prigodom žestoko navaljivalo na ministarstvo, osobito pako na ravnatelja redarstva.

Italija. U talijanskom saboru podniela je iztražna komisija izvješće o pronevjerenju u talijanskih narodnih bankah. Iz tog izvješća proizlazi, da su pronevjerene svote veće nego li se je s početka držalo i da je kod pronevjerenja sudjelovalo osoba, koje nisu jošte uzapćene.

Njemačka. U njemačkom saboru proći će, reć bi, sretno ovoga puta poznata vladina osnova o povećanju njemačkih vojnih četa. Danas se imalo čitati u saboru po drugi put rečenu osnovu.

Različite viesti.

Političko družtvo „Edinost". Predsjedničtvo političkoga družtva „Edinost" pozivlje ovim gg. odbornike i zamjenike za nedelju dne 16. t. m. u 10. sati u jutro k odborovoj sjednici, na kojoj će se razpravljati o predlozih i zaključih zadnje glavne skupštine.

Konštituiranje odbora političkoga družtva „Edinost". U odborovoj sjednici družtva „Edinost", obdržavanoj prošle nedelje konštituirao se novoizabrani odbor kako sliedi: Prvim podpredsjednikom bijaše izabran gosp. dr. G. Gregorin, drugim podpredsjednikom g. I. M. Vatovac, tajnikom g. M. Cotić, blagajnikom g. A. Skabar.

Novi liečnik. Uprava zdravstvenog okružja, sastojećeg iz občinah Jelšane, Podgrad i Materija imenovala je liečnikom za sve tri občine, a sa sjelom u Podgradu, g. dra. Josipa Šobesta, mladog i vrlo čestitog brata Čeha. Čestitamo gosp. doktoru i našemu puku ovih občinah.

Iz Krka brzojavljaju nam 12. t. m., da bijaše naš dični zastupnik, gosp. prof. Vjekoslav Spinčić, u Vrbniku i u Baški od tamošnjih občinskih zastupstva i od svega pučanstva strioljanjem mužara te burnimi ovacijami dočekan i pozdravljen.

Svuda mu je naš puk izrazio priznanje za njegovo požrtvovno djelovanje na carevinskom vieću i za njegovo nastojanje oko promicanja duševnog i gospodarstvenog napredka.

Gosp. zastupnik bio je u nedelju na mladoj misi g. Iv. Trinajstića u Vrbniku, pak se je tom prigodom zatekao u Baški i u nekoja druga mjesta otoka Krka.

Sretno nam se vratio!

Svesokolska svečanost u Ljubljani. Prošle nedelje sastala se u bieloj Ljubljani mnogobrojna slovenska sokolska družtva iz svih slovenskih pokrajina, da stvore savez slovenskih sokolaša. Tom prigodom priredio je „Ljubljanski Sokol" svojim drugovom iz svih slovenskih pokrajina dvie svečanosti, t. j. u subotu i u nedelju. Grad bijaše svečano nakićen. U subotu viečalo se pod predsjedničtvom dr. G. Gregorina, starosta „tržčanskega Sokola", o jednakom odielu za članove svih slovenskih sokolskih družtva; o jedinstvenom vježbalniku i o svezi svih slovenskih sokolskih družtava. Poslie skupštine bio je koncert u vrtu Hafnerove pivare.

U nedjelju dočekaše svečano goste na kolodvoru, odakle su skupno u grad u svečanom obhodu ulazili. O podne bijaše svečan banket, a po podne pučka zabava.

Kod svake prigode bijaše osobito odlikovana deputacija zagrebačkog sokola, koju je predvodio bivši zagrebački načelnik, a sadašnji starosta zagrebačkog sokola, g. dr. Milan Amruš.

Glavnu skupštinu imati će podružnica družbe sv. Cirila i Metoda u Podgradu dne 17. t. mj. u 11 sati u jutro sliedećim dnevnim redom: 1. Izvješće predsjedničtva po §. 12. družtvenih pravila. 2. Izbor novoga odbora i odaslanika za glavnu skupštinu družbe, koja će se obdržavati dne 26. t. mj. u Sežani. 3. Primanje članarine i upis novih članova. 4. Predlozi.

Podružnica družbe sv. Cirila i Metoda u Podgradu ostala je u životu i po osnutju naše družbe za Istru, da bude na neki način moralni most između naše i ljubljanske družbe.

Naše čitaonice i njemačko talijanske slične družtva. Pod tim naslovom piše nam prijatelj iz iztočne Istre. — Iz puke znatiželjnosti, posjetio sam više njemačkih i talijanskih čitaonica, te sam se vazda osvjedočio, da u njih vlada veće rodoljublje, nego žalibože u njekojih hrvatskih. Iste su predplaćene samo na čisto liberalne listove, a pod nijednu cienu ne trpe u svojih prostorijah, bilo kojo slavensko glasilo, kao n. pr. „Agr. Tagblatt", „Politik", „Diritto Croato", „Rinnovamento", „Naša Sloga" itd.; dočim su često hrvatske čitaonice predbrojene na najzagrizenije protislavenske listove, kao n. pr. na: „N. F. Presse", „Piccolo", „Indipendente", „Mattino", „Istria" itd. Čemu troše hrvatske novce za te listove, koji najgadnije napadaju na najveće naše svetinje? Uglodajte se rodoljubi u Niemce i Talijane, pa bacite na polje tu grdobu, da ne trujo zrak u naših ognjištih. Čuvajte se jih kao vatre!

Iz Sežane pišu nam 9. t. m. Javljamo Vam g. urodniče, iz naše krasne priestolnice veselu viest, da bijaše prvih dana ovoga mjeseca izabran župnikom našega trga poznati Vam rodoljub i čestiti svećenik, veleč. g. Josip Omers, župnik u Kortah u Istri. Izbor se obavio u našoj župnoj crkvi pod predsjedničtvom c. kr. kot. poglavara, presv. g. pl. Simaiga. Predano bijaše u svemu 122 glasa, od kojih je dobio veleč. g. Omers 118 glasova. Izbor bijaše daklе veoma častan koli za izabranoga toli za birače, koji se u posliednjem trenutku sjedinišo za g. Omersa, pošto se je bio jedan natjecatelj malo pred tim uztegnuo. Drago nam je, što su naši občinari ovako muški i složno ovršili svoje pravo, što neka bude i u buduće kod občinskih, zemaljskih ili državnih izbora. Čvrsti i postojani ostaše kod ovoga izbora, a takovi neka budu i kod svih budućih. Izbor veleč. g. župnika bijaše pozdravljen strioljanjem mužara i svečanim udaranjem o zvonove. Bilo u sretan čas!

„Bratovščini hrvatskih ljudi u Istri" darovao je veleč. pop Ivo Šintić, upravitelj podžupe u Predošćici na otoku Cresu 2 for. Živio pop Ivo! — Veleč. gosp. Ivan Cotelj sabrao je dne 6. t. mj. kod Sv. Mateja u Ceru za „Bratovščinu" 10 kruna od gg. Gojtana, Filiplića, Slokovića, Galzigne, Folte, Komra i sam je tomu doprinesao. Živio sabirač i darovatelji! — G. Josip Rubinić, trgovac u Mošćenicah, podario je istoj 1 krunu. — Gosp. Frano Šepić, trgovac u Rukavcu, sakupio 9 kruna, i to od g. M. Kundica, trgovca u Frančićih, 5 kruna, a u veselom družtvu 4 kr. — Darovalo nadalje na Volosku: Gdja. Fanny Gršković 2 krune; g. Samuel Vladisković, pom. kapetan, 2 kr., te abiturijent hrvatske gimnazije na Ricci, g. Jose Počić, 1 krunu.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri sabrao je dne 5. t. mj. veleč. g. Ivan Cotelj, kapelan u Kanfanaru prigodom pogreba poštenjaka Antuna Perkovića u Šaviđenti 20 kruna od gg.: Gojtana, Nicolicha, Slokovića, Filiplića, Vrbke, Perkovića i sam sabirač. Živili gospoda darovatelji! — U istu svrhu darovao g. Josip Rubinić, trgovac u Mošćenicah, 1 krunu. Živio! — Veleč. g. Fran Bukovec župnik u Trvižu 40 kruna, to nam ih je poslao za dalnju odpremu družtvenom blagajniku. Živio naš dični Bukovec i našao mnogo nasliednika. — Gosp. Josip Linić iz Trsata podario je 2 kruno, a g. Mate Drnjović 1 krunu. Živili!

Iz Volosko-Opatlje pišu nam dne 11. julija 1893. [Zatezanje s občinskimi izbori]. U zadnjem sam vam dopisu odavle javio, da se s napotošću očekuje riešenje reklama od strane slavnog c. kr. kotarskog poglavarstva i s njim uzko skopčane občinske izbore. Danas, nakon mjesec dana, mogu vam javiti, da još uviek čekamo, to da uporedo s očekivanjem raste nezadovoljstvo i uzrujanost danumice zbog zatezanja sa izbori. Občinom ovem pronose se kojekakvi glasovi o pristranosti oblasti, da se ide na ruku stanovitoj gospodi, kojim se nešto sa sada izbora, — glasovi, koji bacaju tamnu sjenu na oblast, i koji ne mogu nego da utuku i ono malo vjere, što je ima naš narod u istu.

Da ne bi drugo nego da se ušutka te glasove, morali bi se raspisati novi občinski izbori. Napokon ne pitamo nikakvu milost; pitamo, neka se vrši zakon! Tu, minulo su gotovo četiri godine, što je občinsko zastupstvo bilo izabrano, a novih

izbora ne ima te ne ima. Čudimo se presvietlomu poglavaru, što oklieva toliko sa popravkom listina i raspisom izbora, tim više, što je 3 puta (slovom: tri puta) pisao bio občini, da se pošuri poslati listine, nebi li se što prije raspisao izbor. Listine leže već tri puna mjeseca na poglavarstvu, te ne znamo u istinu, što se tamo s njima radi. U obće čini se, da je listine občine Volosko snašla na poglavarstvu ona ista sudba, koja je snašla u Trstu molbenicu „Bratovšćine", da joj bude slobodno prema zaključku skupštine izložiti škrabice za sabiranje milodara. Ta molbenica leži naime negdje u prahu puno dvie godine, a ima nade, da će i treću, po onoj „do tri puta Bog pomaže". Neima dakle druge, nego oboružati se svetom strpljivošću i čekati, dok se gospodi svidi.

Iz Sovinjaka pišu nam početkom julija. Odavna vam se odavle ne oglasismo, premda imademo puno vrieđe gradiva, osobito o našoj občinskoj upravi. Šutili smo i trpjeli, ali pošto se je mjera napunila, evo nas, da ju bar djelomično ispraznimo.

Ovdje častimo svake godine dne 23. aprila blagdan sv. Jurja, zaštitnika naše župne crkve, te se sakupi koja forinta za prah (čarut) i opali se mužarà na čast svetcu, a na radost župljanom.

Naša podobćina neima žalibože svojih mužara, već je imade bivši upravitelj A. Sirotich. Utekosmo se dakle k njemu, da nam posudi mužare za crkvenu svečanost. Ali se u nadi prevarismo. On se neodazva našoj molbi i nehtjede nam posuditi mužare, da njimi slavimo božjeg ugodnika i našeg zaštitnika. Prisiliti ga dakako ne mogosmo, jer su mužari njegovi, nu kad ih je mogao posuditi buzetskim šarenjakom, da iz njih strieljaju prigodom zlosretnog izbora glasovitog T o m o V e r g o t t i n a za carevinsko vieće, držimo, da ih je morao posuditi tim radje i nam, da slavimo Boga i njegova svetca. Zaniekao nam je dakle mužare, a to neka mu naplati sveti Juraj. U nevolji utekosmo se k dičnim Šterpedjanom, koji nam izposudiše dragovoljno mužare, kojimi smo strieljali na slavu sv. Jure i na v e s e l j e g. Siroticha.

Da toga gospodina više ne uznemirujemo, složilo se nas nekoliko kmetova, te odlučismo kupiti sami mužare, a on neka čuva svoje za budući izbor g. T o m a ž a, ili kad bude slavno uskrsnuo buzetski spasitelj. Škoda, da sv. Juraj nije rodjen u Kalabriji, jer nam se zaista nebi bilo zaniekalo mužare, da ga kao takova slavimo.

Iz Medulina pišu nam 8. t. m. Dne 22. pr. mj. posjetio nas je kotarski poglavar g. Iv. R o s s e t t i pl. S c a n d e r u pratnji kot. škr'skog nadzornika, gosp. St. K r i ž n i ć a. On je tu razgledao gradnju crkve, župni i občinski ured, školu i medju inim i prostorije „Hrv. Čitaonice". Prostorije našega družtva bile su krasno uresene, a na prozorih vijala se trobojnica uz crno-žutu. Na dolazku pozdravio ga je g. J. S. hrvatskim jezikom, našto je gosp. kapetan njemačkim jezikom zahvalio se. Nakon toga poredali se oko stola svi prisutni i zabavljali se uz dobru kapljicu, razgovarajuć se sa poglavarom i medju sobom o raznih domaćih i vanjskih dogodjajih. Neugodno dojmilo se g. poglavara i svih nas, što je tuj nazdravila g. poglavaru jedna osoba u talijanskom jeziku, čemu se nije nitko nadao.

Posjotivši rečena gospoda školu, u pratnji svih občinskih zastupnika, čudila su se izvrstnom napredku mnogobrojne djece. Na svako pitanje nadzornikovo i učiteljevo djeca su podpunom točnošću odgovarala. Tu školu polazi u jutro 89 dječaka, a poslie podne 85 djevojčica. Više puta su djeca u toj sobici tako natrpana, da ih učitelj ni u pisanju podučavati ne može. Prisutni občinski zastupnici mogli su se osvjedočiti, da je posve krivo postupanje nekojih šarenjaka proti ovdješnjemu učitelju.

Gradnja crkve dobro napreduje, to je nade, da će se što skorije dovršiti.

Iz Rieke pišu nam dne 10. julija. Madjarski vladini i protjerani krugovi videli, da su u Hrvatskoj, hvala tamošnjoj uzorvladi, dosta uspjeha postigli, dogovorišе se sa dobrim Hrvatom H e d e r v a r i o m (a još boljim Crnkovićem), dr. će još ove godine pokušati, da li bi se onaj p a t r i o t i č k i sabor sa p a t r i o t i č k i m činom odrekao svakog prava na grad Rieku i okolicu te kako bi sve to izručio madjarskoj braći na uzdarje.

Ima jedna stranka ovdje, koja nije hrvatska, a možda nije ni irredentistička, pa ipak ne želi ni malo, da se ukine sadašnji provizorijum, jer je uvjerena, da „Corpus separatum" ima i imati će više koristi, a još više slobode, nego bi imao kada bi se oholi Madjari pomoću „dobrih" Hrvata dočepali zakonitim putem naše obale. — Ta stranka, hvala prevrtljivosti ili nestalnosti Riečana, ima kadkad moć, da k sebi privleče većinu pučanstva, nu čim to vlada opazi, dade odmah znak, te se pripravi kakav doček, kakav izlet, glasba svira, barjaci se viju, guverner pozove svojo sokolo na objed i sve je opet u redu.

U ovom slučaju nije dosta samo lojalnost uvesti u navadnu kolotečinu, nego treba pripraviti pučanstvo na prelaz iz provizorija u pravi „madjar-orszak". Sada dakako se je htjelo nešto više, pak utanačilo izlet u D o b r e c z i n, o čemu se je dosta mjesecî po novinah pisalo, pripravljalo i pozivalo, da se jih puno odazove. Sve moguće polakšice je vlada učinila izletnikom; u Dobreczinu našli su pak svega i svašta: kočije, hotele, jelo, pilo, plesove, sve mukte po ovdašnjoj politici grofa Batjana. Na povratku iz Debriczina pozvali izletnike u Peštu, gdje bijaše opet banketa, plesova, zabava, govorancija itd.

Načelnik C i o t t a je iztaknuo izvanrednu, preko stoljetnu privrženost Riečana do Madjarske, dapače i u žalostnih godina za takozvanu njegovu narodnost. Tim je valjda ciljao na ono doba, kada je bio zastupnik na zagrebačkom saboru, jer je onda onako vjotar puhao.

Hotio je opravdati svoje Riečane, jer da ne ima nijednoga irredentaša na Rieci, da su svi do jednoga za madjarsku ideju. Oni, koji su slušali, vjerovali su koliko im se svidjelo, ali vjerovali su za stalno više u tu tvrdnju, nego li sam načelnik, koji je tako govorio, znajuć kakve ljude imade okolo sebe.

Mi bismo radi pitati gosp. načelnika: kako li se zove ono postupanje družtva „Filarmonico-dramatica", koje nigda, nitì u prisutnosti kralja nije našlo shodnim, da bar jednu i to najmanju madjarsku zastavu izvjesi? Ravnatelji družtva mogli bi to učiniti bar iz zahvalnosti za neograničenu slobodu, koju ovdje uživaju t. zv. Talijani; ali ne, toga nisu htjeli učiniti i ne bijaše nikakve opazke proti njim, dočim se vazda biesni na čitaonicu, što ne izvjesi madjarskog barjaka.

Gosp. načelnik je dobar Madjar i dobar Talijan i tako treba da bude, jer je sada, kao nekakvo čudo, buknula u Madjarako žešća ideja, da je Rieka talijanski grad i treba da takva bude, te da je koli sreća toli nužda, da se na Rieci govori talijanski.

Jedan je odvjetnik u Debreczinu držao izletnikom govor, u kojem je iztaknuo sreću i blagodat, koju je talijanski jezik na Rieci donesao svemu kraljestvu, jer da se sa talijanskim jezikom može imati i luku i trgovinu, dočim sa drugim nebi se imalo ništa.

Samo da laska Riečanom, ovaj je govornik opetovano one bedaste tvrdnje nekih Talijanaša, t. j. da bi bez talijanskoga jezika naša obala bila samo ribarska. Kada je to izrekao onaj odvjetnik, ili se pričinjao da nezna, ili u istinu ne pozna nimalo pomorskih odnošaja, jer je svakomu poznato, da ima na hiljade brodova i parobroda, koji plove po čitavom svietu i po sredozemnom i po jadranskom moru sa raznimi jezici, a da im ne dodje ni na pamet talijanski jezik.

Madjari sada evo obećavaju, ali čim bi nestalo provizorija, dakako njima u prilog, udarili bi odmah u druge strune. R.

Gundulićevo slavlje u Dubrovniku. (Dalje.) Kad se pak sva družtva hrvatska sakupila pred čitaonicom, bila su pozdravljana frenetičnim i burnim uzklicima: „Živila braća Hrvati!" „Živila Hrvatska!" Bilo je milo pogledati veličajnu tu povorku, koja je zapremila cielu Poljanu; to je bio pravi triumf hrvatske ideje. Hrvata se moglo brojiti na desetak tisuća, dok je Srba bilo jedva pet stotina i to iz kraljevine Srbije, Crnegore in nešta Bokelja, jer ih u okolici i u samom Dubrovniku vrlo malo imado.

Iza svečano službe božje u stolnoj crkvi, kojoj prisustvovaše zemaljski namjestnik David s načelnikom, odbor svečanostni i množtvo odličnika, kao Rački, Smičiklas, Bogišić, Zmaj Jovanović i drugi, krenula se poslie 10 sati povorka prema trgu „Poljani", gdje je stalo zastrt spomonik divnoga Gundulića.

Sve ulice „izmedju Začvara", crkve „Male Braće", „Placa" i „pred Dvorom" kreato su od množtva. Do sedam glasba igra gradom izmjenice, dok se zatim na „Poljani" oko spomenika poredaše: občinska viška glasba, občinski barjak, praćen od dva odbornika, desetak gradskih barjaka, korčulanska občinska glasba i nebrojni vjonconoše, za njim spljotska narodna glasba, zastupatva občina, družtava, čitaonica i ostalih korporacija sa zastavami, zatim dubrovačka glasba, gospoda svanici, dubrovačka gradjanska muzika, odbor za podignuće spomenika i občinsko dubrovačko vieće sa gradonačelnikom.

Hrvatskih vienaca bila je množina dragocienih i prekrasnih do 150 na broju, a srbskih tek nekoliko. I srbski kralj Aleksander poslao je ukusni vienac s napisom „Pjesniku Gunduliću". Bilo je vienaca iz svih krajeva Hrvatske, a da ih ne nabrajamo, spomenuti [redacted] samo neke prokrasne lovor-vience, k[redacted]: hrvatska mladež iz svih hrvat[redacted]alja sa zlatnom lirom; Hrvatice [redacted] Zagreba, akademija znanosti i umjetnosti, koju zastupaše dr. Rački, „Matica Hrvatska" po predsjedniku T. Smičiklasu i Ks. Šandor Gjalskomu, svenčilišno družtvo „Zastava" po predsjedniku svome g. Petračiću, vienac istarskih Hrvata položio je zastupnik gosp. S p i n č i ć; i mnogi drugi gradovi občine i družtva. Od 18 dubrovačkih podobćina 12 ih je predalo hrvatske vince. Tako od bokeljskih 15 jima 9 hrvatskih.

U 10 i pol poreda se odbor oko spomonika, gdje se na uglovima ograde sa visokih stupova vijale dvije hrvatske zastave, dok su ostale bile kao i sam odbor raznobojne. Iza govora predsjednika odbora Marinice Gjorgjića preuze u ime grada spomenik načelnik Gondola, potomak slavnog pjesnika Gundulića. Na to u tri četvrt na 10 sati zavjesa pade, a uz grmljavinu topova sa Minčeta zaori urnebesno, bezkrajno i oduševljeno klicanje: Slava Hrvatu Gunduliću, Slava Mažuraniću! Živio hrvatski umjetnik Rendić! Iza „Sokolova", što ih pjevaše srbski pjevači, zasvira glasba „Oj Hrvati, jošte živi", a množtvo silno uznesono pjevalo je uz glasbu. Kad pak hrvatski pjevači krasno odpjevaše Vilharovu himnu, spjevanu Harambašićem, ponovi se opet silan pljesak, kojemu nebude kraja ni konca. Poklici: „Slava hrvatskom pjesniku Gunduliću", Živilo „Kolo"! orili se ponovno hrvatskim Dubrovnikom.

Na to je sliedilo polaganje vienaca uz odušovljeno klicanje prisutnog naroda. Namjestnik David položi takodjer vienac, dok u ime grada Dubrovnika položi ga načelnik Gondola. Najveći pljesak i vrhunac oduševljenja i poklika na českí narod izazva divotni vienac sastavljen od blizu tisuću posjotnica, što no ga je poslala u ime českoga naroda gospodja Maruša Noureitterova iz Praga s napisom: Prvomu hrvatskomu pjesniku za narodnu slobodu! Položio ga je dr. Tresić-Pavičić.

Po svršetku svečanosti narod prolazio uz pratnju glasba i uz burno klicanje silnog naroda sve do čitaonice. Hrvatsko pjevačka družtva pjevala su „Glasna jasna", a sav narod s njima. Na to tisuće svieta odkrite glave zapjeva hrvatsku himnu „Lieпa naša domovino" i zanosno kličući: „Živila Hrvatska slobodna i ujedinjena" počeše se razilaziti na sve strane u najuzornijem redu gradom, koji još nije vidio tako velebne slave.

Na orkvi franjevačkoj, gdje je pokopan Gundulić, vijao se vrh zvonika papinski barjak, a podno njega velika hrvatska trobojnica.

Hrvatska pjesma orila se cielim gradom, a na svačijem licu mogao si čitati očitu radost i veselje. (Dalje sliedi.)

Dva forinta i sedamdeset i pet novčića stoji jedna opletena staklenka, sadržavajuća tri kilograma više puta odlikovanog izvrstnog „lamponskog s o k a" (Sciroppo di Lampone), kojeg razašilje prosto poštom proti pouzeću G. P i c c o l i, ljekarnik u Ljubljani. — Pletenice sadržavajuće 10, 20 i 40 kilograma po 60 nvč. kg.

Listnica uredničtva.

Gosp. dopisniku V o l o s k o - O p a t i j a: Klašitili smo, kako vidite, lievo i desno, jer inače neugleda božjeg svietla. Takovi su tiskovni ovdje odnošaji. Živili!

Veleč. g. N. B. Izvolite se obratiti radi onih knjiga ravno na poštni okonomat ovdje, jer inače ne možete dobiti. Srdačan odzdrav!

Gosp. J. S. Onoga ne možemo priobćiti nego kano „P r i p o s l a n o" sa Vašim podpisom. Izvolite nam se oglasiti.

Gosp. I. Z. Promjenili smo, kako vidite, koješta, jer smo do grla siti zapljena i sudbenih progona. Badava, inače neide! Zdravo Sokola!

Listnica uprave.

Uplatili su nadalje za „N. Sl." gg.: J. B. Gjurgjevac f. 5; A. P. Moščenice f. 9; P. J. Oobrinj f. 1; Nar. D. Bakar f. 2·50; J. S. Predoloa f. 2·50; P. J. Dane f. 1; Čit. Tolmin f. 2; Hr. Esk. b. Zagrob. f. 2·50; J. O. Pazin f. 2·50; Čit. Sonj f. 1·50; Čit. L. V. Gospić f. 1·25; Čit. Otočac f. 1·25; Čit. Gorica f. 2·50; Dr. N. V. Sonj. f. 2·50; F. T. Tinjan f. 2·50; dr. A. D. Pazin f. 5; Čit. Kastav f. 5; Br. dr. Podgrad f. 2·50; K. B. Vrbnika f. 2·50; T. K. Borsoč f. 2·50; G. S. Novezine f. 7·50; Čit. Lošinj f. 2·50; Čit. Makarska f. 2·50; A. T. Kastav f. 7; dr. D. T. Krk (oglasi) f. 12; dr. B. M. Krapina f. 10; Čit. Dolnice f. 1·30; dr. F. S. Dol f. 1·25; V. M. Moščenice f. 1. (Sliedi.)

Na znanje!

U subotu dne 15. t. m. svršava obuka na „Delavskoj školi" u Kastvu. Nedjelju dne 16. t. m. biti će izložene radnje učenika svakomu na uvid.

Upisivanje za budući školsku godinu biti će dne 14. septembra 1893., a sliedeći dan započeti će obuka.

Ravnateljstvo „Delavske škole".
U Kastvu, dne 10. julija 1893.

Objava.

Ova pučka učiona završuje školsku godinu u subotu 15. tekućega mjeseca kao obično sa službom božjom „T e b e B o g a h v a l i m o", pjevanjem „c e r o v k e" i završnim govorom.

I ove godine će se podieliti sa odpustnicami s p o m e n - k n j i g e, kao nagrada marljivim učenikom, koji su navršili 12. godinu, a k tomu zadovoljili školskomu zakonu.

Buduća školska godina otvara se 1. rujna (septembra) se službom božjom.

Upisivanje biti će 30. i 31. kolovoza (agusta).

Ravnateljstvo pučke muške učione.
U Kastvu, 7. srpnja (julija) 1893.
pop **Niko Butković**,
nadučitelj.

Štrcaljke i sumpornjače za trte

inžinira Živica.

mlatilnice i čistilnice za žito, mlini i stiskalnice za vino, sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, kao takodjer i s v e potreboće za strojeve

dobiva se uvjek u skladišću tvrdke

Schivitz & Comp.

(Živic i drug.)

Via Zonta broj 5 u Trstu.

Glasovita

radi svojega učinka, odlikovana radi svojih zdravilnih lastnosti z častno diplomo in zlato svetinjo na razstavi v Londonu in Parizu, s zlato svetinjo v Bruselju in Tunisu.

Želodčeva tinktuva lekarja G. Piccoli-ja v Ljubljani je vsposno **dijetično sredstvo**, katero krepča in zdravi želodec, kakor tudi opravila prebavnih organov izborno posposuje.

Izdelovatelj razpošilja je proti povzetju zneska v zaboljih po 12 steklenic za 1 gld. 36 nč., po 55 steklenic (zaboj tehta 5 kl gr.) za 5 gld. 26 nč. — Poštnino plača vedno naročnik. 12—1

Krasno uzorce zasebnikom pošilja zastonj in franko.

Bogato knjigo z uzorci, kakoršnih še ni bilo, za krojače nofrankovano. Jaz ne popuščam za 2½, ali 3¼ goldinarjov pri metru, no dajem daril krojačem, kakor to deta konkorenca na račun zadnjo roke, ampak imam le trdne in čiste cene, tako, da mora kupiti vsak zasebnik dobro in ceno. Prosim torej zahtevati lo moje knjigo z uzorci. Svarim tudi pred pismi konkurence, ponujajočej dvakrat toliko popustka.

SNOVIJ ZA OBLEKE.

Peruvian in dosking za častito duhovščino, pred pisano snovi za uniforme c. kr. uradnikov, tudi za veterane, ognjegasce, telovadce, livreje, sukna za biljarde in igralne mize, preproge za vozove, loden napromočen za lovske suknje, snovij za prati, potne ogrtače od gld. 4·14 itd. — Kder hoče kupiti vredno, pošteno, trajno, čisto volneno suknene blago, ne pa dober kup cunje, ki se komaj toliko vrodna, kolikor se plača krojaču, obrne naj se do

IVANA STIKAROFSKY v BRNU
24—24 (v tem Manchestru Avstrije) 24—21

Največja zaloga fabriškega sukna, v vrednosti ½ milijona gld.

Da pojasnim velikost in smožnost izjavljam, da moja roka združuje največe izvajanje sukna v Evropi, izdelovanje kamgarnov, potrebščin za krojače in veliko knjigovezništvo le za lastno namono. Da se prepriča o vsem tom, prosim slavno občinstvo, da si, kadar mu prilika nanese, ogleda velikanske prostore mojih prodajalnic, kjer ima posla 160 ljudij.

Pošilja se le po poštnem povzetju.

Dopisuje v nemškem, madjarskem, češkem, poljskem, italijanskem, francoskem in angleškem jeziku.

Izdavatelj i odgovorni urednik **Mate Kandić.**

Tiskara Dolenc.

Broj 29. U Trstu 20. julija 1893. Godina XXI

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana sej pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja na pogodbo na upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarino, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“, Nar. Pos.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji: 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za polgodine. Izvan carevine više poštarine.

Na mesto jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Za obranu!

I.

U zadnjem broju donieli smo okružnicu uprave novoustrojenog školskog družtva „Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru“, obećav, da ćemo se prvom zgodom na nju povratiti.

Važnost same družbe, ozbiljan položaj, u kojem se u ovih stranah nalazimo, te velika pogibelj od raznarodjenja u nekojih krajevih Istre, nukaju nas, da se već danas na prevažnu onu okružnicu vratimo.

Talijansko školsko (!?) družtvo „Lega nazionale“ razvilo je u posliednje doba, osobito u Istri, silnu djelatnost. Ono ustraja u čisto hrvatskih il slovenskih krajevih talijanske škole, kojim nije druga svrha, van da raznarode i otudje našu nevinu dječicu.

Tomu su nam dokazom takove novoustrojene škole u Sv. Nediljи i Kolombanu i ustrojit se imajuće u Humu, u Ždrenju itd. Tih škola biti će s vremenom i više, jer imade hrvatske i slovenske djece na hiljade, koja nepolaze školu, budući je neimaju.

Proti tomu brutalnomu nasilju stojimo mi goloruki i nemoćni. Srce nam puca od žalosti, gledajuć kako se od naše dječice stvara izdajice i janjičare, koji će danas sutra navaljivat na nas i na naše narodne svetinje odlučnije i biesnije, nego li to čine isti Talijani.

Imademo doduše školsko družtvo za Istru, plemenitu našu „Bratovšćinu“, ali njezina je zadaća podupirati našu omladinu na srednjih školah, da nam pomogne odgojiti čestitih svećenika, učitelja, kojeg odvjetnika, činovnika itd. Njezina sredstva nedotječu niti iz daleka za pripomoć našim mladićem srednjih školah, te nemože ni misliti na to, da podupire pučko školstvo il da otvori bilo gdje koju pučku školu.

Što nam je dakle preostalo? Prekrižiti ruke i motriti bolnim srdcem, kako nam se dječica otuđuju i talijanče. Nipošto! Kad nam ne daje pokrajina, t. j. zemaljsko školsko vieće i zemaljski odbor, ono, što nas po zakonu ide i što se divljim narodom silomice narivava, t. j. pučku prosvjetu, a pošto smo sami ubogi, te ne možemo sami ustrajati pučkih škola na obranu naše narodnosti i na prosvjetu našega puka, morali smo se odlučiti na veliko djelo i na velike žrtve, bez čega nam neima spasa.

Pravom kaže spomenuta okružnica, da nismo mogli dalje mirno motriti to nevoljno stanje, koje se u svoj svojoj pogibelji prikazuje osobito u nekojih krajevih Istre, ako nismo htjeli, da nas nestane sa lica ove zemlje, koju pravom i ponosom našom užom domovinom nazivljemo.

Ovo bijaše doista zadnji čas, da se i mi maknemo, te da sve sile u to uložimo, kako bismo se obranili od duševne smrti, koja je groznija od tjelesne. Pa ako je čovjek ovlašten ili čak dužan po božjih i ljudskih zakonih upotriebiti isto ubojito oružje na obranu vlastita života, tim veće ima pravo i svetu dužnost, da uporabi sva dopuštena sredstva, da se oslobodi ne samo od tjelesne, već i od duševne smrti.

Hrvatski izletnici u Dubrovniku i drugud po Dalmaciji.

(Nastavak).

Susretaj na moru.

Poslie ponoći odplovili smo put Dubrovnika. Plovili smo medju sjevernimi, manjimi dalmatinskimi otoci, prošli smo Šibenik, Spljet, te zašli k južnim, većim otokom. Vidjeli smo Šoltu, Brač, pak plovili izmedju Visa i Hvara, ovoga i Korčule, ovoga i jedinoga dugoga a uzkoga poluotoka dalmatinskoga Pelješca, te izmedju toga poluotoka i Mljeta. Sa otoka i poluotoka, iz raznih mjesta i mjestanca bili smo pozdravljeni hrvatskimi zastavami, mahanjem rubaca, klicaji. Prošav mljetski kanal, zagledali smo dva manja parobroda, okićena jedan ljepše od drugoga, najviše hrvatskimi zastavami. Naš je parobrod zaplovio nešto laganije, da uzmogne uporedo najprije jednoga pak drugoga onih dviju ploviti. Zastavami su se sva tri parobroda pozdravila.

Na našem parobrodu zapjevali su pjevači „Liepa naša domovina“. Na onih obijuh zaigrale glazbe. Sa svih trijuh mahalo se rubci, klobuci, čim je koji bolje mogao, i klicalo: „živila Hrvatska“, „živili Hrvati“, „dobro nam došli braćo iz gornje Hrvatske“, „zdravi bili dalmatinski i hercegovački Hrvati!“ Jedan od onih vodio je naime Spljećane i Makarane, a drugi južnije dalmatinske kao i hercegovačke Hrvate, koji su imali na trobojnici napis: „Neretva“. Puni, kreati bijahu ljudih, na posliednjem skoro i izključivo obučenih u narodnom odielu. Medju njimi brzo smo opazili veleštovane zastupnike naroda Biankini-a i Perića, koji su i okupili oko sebe narod i vodili ga, i koje smo mi i imenice pozdravljali, kao što se je i sa onih obijuh parobroda neko naših pozdravljalo po imenu. Krasan bio je to susretaj, koji se neda opisati. Trebalo je tu biti, da ga uzmogneš pojmiti, čutiti. Oduševljenje bilo je neopisivo. Svakomu od prisutnih ostati će za stalno taj pozdrav na moru jedan od najljepših hipova ne samo na putu po Dalmaciji, nego i u obće u životu. U oduševljenju — klicanju, mahanju, igranju, pjevanju — niesmo niti opazili, kako smo se počeli odaljivati jedni od drugih, pošto je naš parobrod svojom običnom brzinom, nešto većom od onih dviju, opet zaplovio. A kad smo to opazili, klicalo se je još: do vidjenja u Gružu, do vidjenja u Dubrovniku!

Dolazak u Gruž i Dubrovnik.

I nije trebalo dugo čekati, da se vidimo u Gružu i Dubrovniku. Uz pjev hrvatske himne a odkrivenimi glavami, uz klicanje „živila Hrvatska“, „živio hrvatski Dubrovnik“, te uz svirku glazba na obali i klicanje „živila Hrvatska“, „živili gornji Hrvati“, približavao se je naš parobrod k obali. Kako je veći, treba duljo da se približi, tako da su nas u luci dostigla i oba spomenuta parobroda, i da smo na slavno hrvatsko tlo dubrovačko skoro istodobno stupili sa triju parobroda. Pošto nas je svečanostni odbor pozdravio, a naši im vodje odzdravili, poslie klicaja sa brodova i obale, stupili smo na kraj. Tu bijaše stiskanja ruku, grljenja, cieljivanja, predstavljanja medju došljaci sa svih triju parobroda i medju domaćimi Gružani i Dubrovčani i drugimi, što su nas dočekali, iskrenoga, srdačnoga oduševljenja. Svi smo tako rekuć plivali u nekih višjih sferah radosti, veselja, zadovoljstva, ugodnosti.

Veći dio nas odputili smo se pješice put Dubrovnika — izmed Gruža te veće luke Dubrovnika i ovoga je dobro pol ure hoda —, te sustali po prilici na polovici puta, na krasnom vidiku na more, čekajuć na naše pjevače, koji, doznav da imadu pjevati u kazalištu, morali su se preobući.

Kad su bili gotovi, odputili smo se zajedno u Dubrovnik. Ono čekanje na pol puta bilo nam je nagradjeno, jer su nam ga ugodnim učinili ravni Dubrovčani, imenito neki svećenici. Prolazili smo kroz Pile, jedno od predgradja Dubrovnika, u sumrak, kad je to predgradje već ravsvietljeno bilo. Ta razsvjeta bila je nešto veličanstvena, česa se niti u najvećih gradovih ne može vidjeti, jer neima one lege. Uz brdo, skoro uvjek sa vidikom na more, dižu se palačice sa vrtovi, a medju njimi vijugaju se ulicice. To sve bilo je ne samo uresno zastavami, većinom hrvatskimi, nego i najukusnije razsvietljeno. Bilo je divno — i tim je sve rečeno.

Iz Pila uljezli smo u grad na jednu od dvojih vrata gradskih. Išli smo u hrvatsku čitaonicu, koliko nas je moglo, u kojoj smo bili pozdravljeni najsrdačnije i gdje smo isto tako odzdravili; onda gradom, pred glavnu crkvu, pred zaogrnut spomenik Gundulićev, te se raziđi kamo je komu najviše ugadjalo: jedni na parobrod, da se odmore, drugi po gradu, treći po gostionah i kavanah, a jedan dio k koncertu u kazalište.

U kazalištu u Dubrovniku.

Obzirom na predstavu neima Dubrovniku premca u svietu. Mladići i djevojke uzgajali su se najbrižnijim načinom krščanski, čudoredno. Kao veliko podpomagalo uzgoja bilo su predstave i za one, koji su predstavljali i za one, koji su gledali i slušali. I dočim su stariji prevadjali, preradjivali, stvarali igrokaze, te tim podigli dramateku hrvatsku književnost na jako visok stepen, predstavljali su mladji, mladići i djevojke, i tako dokolicu prohavljali plemenitim i oplemenjujućim načinom.

Dubrovčani su dakle davni ljubitelji kazališta, i to ne toliko radi zabave, koliko radi uzgoja. Nije nikakvo čudo, što imadu krasno kazalište i da se i dan danas znadu u njem pozabaviti i poticati medjusobno na liepo i dobro.

25. junija kao i sliedećeg dana igrao je u kazalištu orkestar dilotanta, pjevalo je srbsko pjevačko družtvo „Jedinstvo“ iz Kotora, pjevali su naši hrvatski pjevači „Kola“ i drugih pjevačkih družtava. Predavao je prof. Zore, govoreć o Gunduliću i njegovih djelih. Prikazivalo su se žive slike: „Ranjeni Crnogorac“ i „Sjelo kod dubrovačkoga knoza na konou 18. stoljeća“, te „Slavjo Vladislava poljskoga“ i „Gundulićeva apoteoza“ i odigrao dramatski pojav „Gundulićev san“. Neupuštam se u prosudjivanje niti predavanja niti prikazivanja, niti komada, što ih je igrao orkestar, niti živih slika, niti smjera i točnja i cieloga postupka onih, koji su program za kazalište sastavili. Iztičom samo, da su naši hrvatski pjevači osvojili srca svih, da su svo očarali svojom vanjštinom, svojim krotanjem, imenito pako svojim nenadkriljivim pjevanjem. Slavili su pravo slavljo. Niti protivnici hrvatsko misli nisu im mogli uzkratiti pohvalo, pljeskanja, odobravanja. Svoboći bilo je aplaus, oduševljen, bezkrajan. Svo, sve bilo je očarano i što bijaše u monturi i što bijaše u civilu, i žensko i muško; nešto jala na dvojici trojici — i jednom tobožnjem prijatelju sloge izmed Srba i Hrvata — komu toga jedni ni drugi nevjeruju — moglo je opaziti samo najpozornije oko. Hrvatskim pjevačem pod vodstvom g. Fallera se je dotle pljeskalo i povladjivalo poslie prve i druge pjesme, što su ju po programu pjevali, dok nisu po jednu pjesmu dodali. Poslie „U boj“ zapjevali su „Glasna jasna“; poslie „Morje adrianско“ zapjevali su „Ustaj rode“. Poslie jedne i druge, a obje su domoljubne i krasne, nastala je upravo bura povladjivanja, a već rieči: „Nek se slože grla bratska, živila Hrvatska“ takove su, da razigraju do skrajnosti svako hrvatsko srce.

Pjevanje hrvatskih pjevača još je jače utvrdilo stalne Hrvate i za stalno predobilo poštenih s kojo čega kolebajućih. Hrvaski pjevači tegli su jako na tezulji između srbstva i hrvatstva, u prilog ovoga posliednjoga u samom gradu, dočim se o prvom u okolici niti ne može govoriti. Živili hrvatski pjevači „Kola“, „Morkura“, „Sloga“, „Sloboda“ i „Zastava“ i njihov pjevovodja Faller!

Što su oni tamo pjevali i mnogi naši slušali, drugi su so upoznavali sa Dubrovčani, sa Kotorani, Hercegovci i drugimi po raznih gostionah i kavanah, izmjenjivali si misli, sokolili se — kriepili se medju sobom u hrvatskoj sviesti.

Posjet Višana na našem parobrodu.

Neću opisivati niti grada Dubrovnika niti njegovoga ukrašenja dne 26. junija, niti ranoga dolazka župljana Konavljana, Ričćana i drugih okoličana Dubrovnika — sve od oka junaka i oduševljenih Hrvata — niti njihove pucnjave, niti u obće veličanstvenih hrvatskih svečanostih odkritja. To se već ponekle učinilo i još će drugi. Meni se je omedjašiti na naše doživljaje, na ono, što smo doživili mi gornji Hrvati.

Iza svečanosti odkritja podali smo se na naš parobrod. Jedva smo pozbjedovali, eto nam posve nenadanoga i za to tim srdačnijega posjeta s parobroda, što je doveo izletnike sa otoka Visa, iz gradova Visa i Komiža, iz prvoga kakvih sto, iz drugoga kakvih dvadeset, dakle ukupno sto i dvadeset, sve svietnih, dičnih Hrvata i krasnih Hrvatica. Već sam iznenadan dolazak, pak vanjštine, lica i oči, na kojih se je čitala njihova nutarnjost i radost, koju su oni mogli čitati na naših licih s toga dolazka, sdružio nas je u tren oka u jednu družinu, brojeću stotino i stotine članova, složnu, radostnu, veselu do skrajnosti, ljubeću se medju sobom, ćuteću jednako, tečeću za jednom svrhom. Izgovorilo se je pozdrava s jedne i s druge strane, odpjevalo se je pjesama, klicalo „živila Hrvatska“, „živili viški Hrvati i Hrvatice“, „živili gornji Hrveti i Hrvatice“, „živio glavni grad Zagreb“. Razgovaralo se i pojedince, stiskalo ruke, grlilo i ojelivalo. Oči i lica upravo su kriesila od radosti medju svimi bez iznimke, a što je proizlazilo iz punih srdaca, bie je sam oganj, plamen otačbeničke ljubavi. Blizu dvie ure prošlo su kao hip — hip najljepši, najsrdačniji, najoduševljeniji. Bili smo kao da smo od uvjek zajedno. Jaka je otačbenička ljubav; ona sna u tren oka sjediniti bratju nikad novidjonu, kao da so vidjaju godine i godine, svaki dan!

Rastati se niemo mogli, premda smo imali još koju uru ostati jedan blizu drugoga, premda smo se još sliedećega dana imali sastati. Naše krasne, ljubeznive, žarom otačbeničkim goreće posjetnice i posjetnike odpratili smo do njihovoga parobroda. Na ovom je zasigrala glazba, a mnogi njihovi i naši zavrtili su se na mulu, zaplesali, pa i tim dali oduška svojoj radosti. Uz domoljubne klicaje, uz najsrdačnije pozdrave, uz uzklik: „do vidjenja sutra“ s jedne i s druge strane, razdielili smo se, obazirući se, dok smo se još mogli vidjeti, jedni za drugimi.

Posjet Ričćana na našem parobrodu.

Tek što smo se povratili na naš parobrod, eto nam drugoga, iznenadnoga, ugodnoga posjeta. Onaj prvi imao je više ljupkosti, imenito obzirom na vlike i komižke Hrvatice. Ovaj drugi imao je više junački značaj. Upozorio nas je na nj gromovit tutanj. Činilo nam se je, da nije tako moglo u svoje doba nit pod Visom tutnjiti. Svih nas oči bile su u hip okrenute na obalu, i imali smo šta vidjeti. Na njoj bila je poredana mnogobrojna četa

stanitih mužova, sve u domaćem kroju. Neki od njih bili su pravi Goliati. Najviši i najstručniji nosili su zastave, što crkvene što narodne, hrvatske. Po deset, dvadeset, trideset i više njih postavili se u red, pa svojimi dugimi i jakimi kuburami, uperenimi u tlo, pucali skupno kao na zapovjed; zamjenilo ih drugih toliko, i tratjih, i još posliednji nisu pravo svršili, već su oni prvi opet imali nakrcane kubure i opet pucali. Dakako, da bijaše i tu rodoljubnih uzkitka sa obale i sa parobroda, koji su se onda ponovili, kad su Riečani — bili su to naime stanovnici iz Rieke dubrovačko — došli na naš parobrod. Pozdravili su nas iskreno, muški, kao pravi Hrvati, a mi, primiv ih kao rodjenu bratju, divili smo se njihovom odielu, njihovim stasom, njihovomu krasnomu govoru, njihovomu otačbeničtvu. Gledajuć i slušajuć takve muževe, oduševljeno za hrvatstvo, orpili smo sve to jaču moć u borbi za našu svetu stvar. I njihovih težnjah vrhunac jest ujedinjena i slobodna Hrvatska. U nas su gledali borioce za nju. Pucali su prijo kao da su htjeli pozdraviti prve trakove njezinoga oživotvorenja, a sad kao da su pitali, kad će doći do oživotvorenja onoga, što sada tako vruće u srcih čutimo; kad ćemo si stisnuti ruke i pasti si u naručaj kao sinovi jedne, dobodne domovine, ujedinjene samostojne Hrvatske.

(Dalje sliedi).

DOPISI.

Baška dne 8. julija 1893. (Konac.) — Godine 1865. kad su ovdje u sv. poslanstvu bili oo. Isusovci, podignut je izvan trgovišta na „Pokloncu“ sv. križ na uspomenu. Zub vremena oštotio tako kamen, da nam se sada ne kaže tamo nego gomila razbacana kamenja. Da je to našemu narodu težko pri srdcu bilo, samo se sobom razumjeva. Naši trgovci, pomorci i ostali dobri ljubi darovali su prilično liepu svoticu novaca, da se na tom prvobitnom mjestu podigne dostojan spomenik sv. poslanju. One, koji u tu svrhu nisu još do sada ništa doprinieli, ovime liepo pozivljemo, da štogod po mogućnosti doprinesu. Bog će svim platiti!

Našu narodnu čitaonicu preselili smo u prikladne prostorije, te se sada nalazi upravo na onoj točki našega trgovišta, koja je vazda od naroda posjećena.

Radilo se i ovdje o sakupljivanju milodara za vienac, kojega se imalo položiti na lies grofa Draškovića prigodom prenosa njegovih smrtnih ostanaka u Zagreb.

Popisni arak za prinose nebijaše izložen kako bijaše zaključeno, nu učinili smo ipak, da se po mogućnosti odužimo blagoj uspomeni utemeljitelja i najvećeg dobrotvora „Matice hrvatske“.

Ima nas još dosta, koji smo samo Hrvati kod čašice rujna vina i onda kad se radi o probitku ovome ili onome.

Minule se jeseni potrudili mnogi članovi gospodarske zadruge, na čelu svojim velezaslužnim predsjednikom, ovamo držati svoju glavnu skupštinu. Tom zgodom dužni su bili naši prvaci narod uputiti, da se u to družtvo upiše. Mi ovdje brojimo vrlo malo članova zadruge, pak zar se zato može kriviti narod? Od glave, veli se, riba smrdi. Onog dana onaj, koji je puku morao dati liepi primjer, brilirao je kod skupštine svojem odsutnošću.

Parobrodi družtva hrv.-ugarskog dolaze u našu luku dva put tjednom i to na polazku iz Rieke u Zadar i obratno. Da je naša luka uredjena kako treba, to da se nije ovako nesrećena ostavila, mi bismo se zauzeli kod upravo tog parobrod. družtva i ono bi k nam više put kroz tjedan šiljalo svoje parobrode. Ali dok u ovakom stanju bude naša luka, toga nesmijemo niti pomisliti.

Parobrod. hrvat.-ug. družtvo imade vam ovdje kao svoga agenta dobro vam opisanoga bivšega načelnika Dessantich-a. Mi se čudimo upravi toga družtva, da medju ovim pučanstvom nije mogla naći drugog čovjeka nego baš toga našeg polit. prijatelja! Kaže se, da zahtjeva neka se narod na parobrode vozi u njegovoj ladjici, inače da mu se mora platiti globu.

U svojem probitku imalo bi se spomenuto družtvo zauzeti kod kompetentne oblasti, da se na ključu naše luke uredi jedno mjesto, gdje će pristajati parobrod, da izkrca i ukrca putnike i trgovačku robu.

Našoj občini bila je od strane vlade uz neke obveze ponudjena nautička škola. Mi smo toliko slobodni upitati našu slav. občinu dotično obć. poglavarstvo hoće se ikada ili nikada ova za naše prilike vrlo potrebita škola oživotvoriti?

Obćinsko zastupstvo nek se već jednoć odluči graditi novu škol. zgradu, jer ova svojoj svrhi niti najmanje ne odgovara.

Našim učiteljskim silam stavljamo na dušu, da malko bolje prionu uz školski rad i nek se više bave školskimi poslovi nego takovimi, koji na njih ne spadaju.

Škol. zakonom je oprodieljeno, da uz svaku pučku školu mora obćina skrbiti i za škol. vrt. Zar mislite g. uredniče, da je ikada komu pälo na pamet ovo pitanje staviti na dnevni red? I tako Vam niti danas ova velika obćina neimade svog škol. vrta, gdje bi se mladež mogla podučavati u gospodarstvu.

Nemožemo biti nego do groba zahvalni našemu milomu i obće obljubljenomu zastup. na car. vieću g. profesoru Vj. Spinčiću, što nam je bio tako dobare vruće preporučio nekoja neobhodno potrebite radnje u našoj luci. Mi smo s veseljem njegove plemenite rieči pozdravili i uzdali se, da će nam se vruće želje izpuniti. Proći će brzo ljeto i jesen a mi strahom i trepetom očekivamo zimu. U luci neće nam bit sjegurni brodovi, jer nije prikladnog mjesta za vezanje, a valovi će nam podkopati temelje kućam na obali. Zar amo mi toliko malovriedni, da si za nas i naše imućstvo, da nam ga valovi morski ne progutaju, nitko ne tare glave? Oni, koji su pozvani, da nam pomognu, nek to učine za dobe, jer mogle bi se iz ovog nemara poroditi velike nesreće.

Pred nekoliko godina nosila je naše potrošarina godimice do 1200 for. a danas jedva 300 fr. Da je ova potrošarina pala tako rekuć na ništicu, uzrokom je ponajviše loš nadzor, pak se kriomčari na sve strane.

Poradi ove stvari neka se zauzme naš velevriedni g. Dinko Peršić, narod. zastupnik na pokrajinskom saboru. Polag našeg skromnog mnienja bi mogla finan. straža paziti i utjerivati ovu potrošarinu, kad ih i onako prilično broj ovdje imade?

Nekoji naši rodoljubi misle ovdje ustrojiti podporno pomorsko radničko družtvo. Čim budu uredjena i potvrdjena pravila sazvati će privremeni odbor glavnu skupštinu.

Medju ostalim, veseli nas osobito što se je u našu sredinu preselio veleučeni gospodin Šöjtöry, do sada obć. lječnik u sv. Vidu. Mi od strane naše želimo veleučenomu gospodinu lječniku, da medju nami ostane dulje vremena, te da naše trgovište i narod zavoli.

Iz Lošinja 10. julija 1893. (Dalje.) — Tko pozna prošlost našega kandidata i kandidata talijanske stranke, mora se čuditi takvoj drzovitosti, usljed koje se usudjuje u tom pogledu bacati sumnju na jednoga, čija čuvstva odanosti bila su i jesu uvjek ista, a izvraćati i jamčiti za drugoga, koji se u tom smislu nije još ništa nikad izrazio na način, da bi s razlogom nestalo dvojba, koje se glede toga više puta pojaviše.

Zato, mjesto da se bezimeni dopisnik u „Mattinu“ tako uzrujava, premda direktno ne preuzimlje nikakvog jamstva za svoga branjenika, nebi bilo škodilo, da je njegov kandidat dao u kakvom proglasu oduška tomu svomu čuvstvu, a mi bismo se bili zadovoljili, kad bi se on na isti način onako bistro u tom pogledu izrazio, kao naš kandidat. Hoće li se on odazvati tomu zahtjevu? Da vidimo!

Da bi šta vriedilo ono, što je nepoznati dopisnik uvrstio u „Mattinu“, mi bismo bili zadovoljni, što smo postigli nedvojbeni izraz lojalnosti prama vladaru, ali po svemu se vidi, da su dopisi bili napisani samo za ovu zgodu, i to gole i prazne rieči, a ništa ozbiljnoga, te s toga moramo tražiti, da se o tomu jasno izrazi gospodin kandidat, dotično sad izabrani zastupnik.

Čini se, da se nisu podupiratelji talijanskog kandidata baš smatrati sjegurnimi za uspjeh, jer pozvaše u pomoć mnogo lošinjana stanujućih u Trstu, koji u broju od 27 imajućih pravo glasa, odazvaše se posivu, te prispješe u Maloselo dan prije izbora posebnim parobrodićem iz Trsta. Ovi osokoliše ovdašnje klimajuće, te se podvostručenom srčanošću dadoše svi na sabiranje glasova, a služaše se nikakvog sredstva, da polude ovi. Grožnjami i prietujami, molbami i mitom pobrali su sve, što je bilo moguće; dovukoše u dvorani ljude, koji ne znedu već šta čine, ni šta govore, koji nisu bili kadri izreći, a ni napisati ime kandidata. Drugi put ćemo vam certati stanje svieti i izobraženosti izbornika Maloselskih, a za danas smo se obazrli samo na kojigod slučaj.

(Konac sliedi.)

Pogled po svietu.

U Trstu, dne 10. julija 1893.

Austro-Ugarska. Carevinsko vieće sastati će se u prvoj polovici mjeseca decembra. Pojedina ministarstva izradjuju proračun za god. 1894. Ako se sastane carevinsko vieće decembra mjeseca, tad će se morali sastati zemaljski sabori do kraja il novembra mjeseca. Hrvatske novine iz Dalmacije traže, da bi se sastao dalmatinski sabor već mjeseca agusta, jer da nije umjestno ni koristno ako se sastanu zemaljski sabori prije i poslie božićnih blagdana.

Prošloga čedna obavili se u južnom Tirolu nasknadni izbori za zemaljski sabor. Tamo polažu naime talijanski zastupnici svoje mandate i neće da sudjeluju u saboru dok vlada nerazdieli Tirol u dvie pole, u njemački i talijanski. Izabrani su svaki put radikalni talijanski zastupnici.

Hrvatski sabor imao bi se sastati na podulje zasjedanje mjeseca oktobra.

Crnagora slaviti će dne 25. t. mj. i sliedećih dana riedku svečanost t. j. četiristogodišnjicu prve tiskarne u Obodu u Crnojgori. Toj svečanosti prisustvovati će učenjaci i prvaci svih slavenskih plemena, a to je i pravo, jer je to velika slavenska kulturna svečanost.

Srbija. U sjednici narodne skupštine od subote i nedjelje branili su se obtuženi srbski ministri radi povrede ustava. Branili se ponajbolje bivši ministri Avakumović i Ribarac.

Rusija. Sastanak ruskog prieстolonasliednika sa njemačkim cesarom u Berlinu, da bijaše veoma srdačan. Odatle nagadjaju njemački novinari, da su se odnošaji izmedju Rusije i Njemačke poboljšali.

Francezka sukobila se sa Siamci u Indiji, gdje imadu Francezi svoje naselbine. Reć bi, da podupire Englezka Siamce, koja zazire od napredovanja Franceza u ovih pokrajinah na štetu Siama.

Franina i Jurina

Fr. Va Osoru da mislo neki šarenjaki pitat talijansku univerzu.

Jur. Ča je pak to?

Fr. Velika škola, va koj' se latinski govori.

Jur. Tor ima tamo već sada šarenjaki, ki latinski pivaju, kako i petehi.

Fr. Osobito oniseti, komu lire hodo.

Jur. Ma hodi sada drito vo!

Fr. Buškarona, zač će bit za profešora na univerzi.

* * *

Fr. Ma čo na Susku jimato dvo popa?

Jur. Aj ni, a čo mi to govoris?

Fr. Ma čo tako spis kada gres v crikvu; prija nego se pop komuniko, sakreston do popu busnut pastekulu.

Jur. Tar to i jo znon.

Fr. Pok komu ju ponese?

Jur. Anoijonu.

Fr. Če novidiš, da sakreston darzi v rukah pastekulu, pok mu ju v rukah busne kako i pop?

Jur. A jo nisen sal nanke za tin.

Fr. Ma to nigdar ni bilo, nego sakreston ju da v ruke anoijonu, pok neka busiva kako oče.

Jur. Ki to zapovida?

Fr. On ki v crikvi zapovida.

Jur. A zoč to čini?

Fr. Al su priatoli; vis da mu je loni znel za godiše pistulu, kantol ju drugi sakreston a sada mu ju je opet doli kako oče on.

Jur. A bončić v crikvi ki uživa gratis?

Fr. Baš mi ciromasi ne.

* * *

Fr. Va Lovrane da imaju novega duhtor.

Jur. Ča od zakona al od blaga?

Fr. Bit će sada po leto piutošto od blag.

Jur. A po zimo?

Fr. Od smoli.

Na spomen mladomišeniku

Ivu Trinajstiću

na dan 9. srpnja 1893.

kad je prvi put prikazao nekrvnu žrtvu Bogu.

Uzpiril' mlada krvca slabo tielo
Da sjaj potamni raj-ovatućeg lica
I prioti duši orno pakla ždrielo
Sve stiša, satre za tron živa vjera!

A dušman kleti kad ustane smielo
Te zator skovat dragoj majci smjera
Tad vjernom sinu plane biće cielo
Na smrt se bori tudjinca da tjera.

I tobe brate, sviet će vuć šareni,
Gdje mriežom kruži biesan raj pakleni
Prosvjetljen vjerom umaći ćeš njemu,

U stališu koj najdraži je Bogu
Med pukom širi vjeru, bratsku slogu
Da jeram pado s' vrata rodu svomu!

Joso Gržetić Krasanin.

Napadačem.

Vašeg gnjeva, kukavice,
Znajte strah me nije,
Dok mi plamen rodoljublja
Mlado srce grije!
Što pitate? Ja sam Hrvat
Svakom kažem smielo
Svietu, vama — i ponosom
Dižem mlado čelo!

Prietite mi s Vasim strielam,
Pa i samom smrti,
Mog zanosa, moga žara
Niste kadri strti!
Istran Hrvat znadem to je,
Ono što Vas peče,
Istarski ću biti Hrvat
Dok mi život teče!

Moj hrvatski rod je slavni
Ponosim se ś njime,
Pût Hrvatske nigdje nema
Krasne domovine!
Njezin narod izvrgô je
Davne grudi topu
Spasio je svojom krvi
Prosvjetu — — Evropu!

Sad mu Hrvat barbar kliče
Harnost Vašeg puka,
Jer od smrti spasila Vas
Hrvatska je ruka . . . .
Odgovora za Vas nemam,
Prekomorske ptice,
Pogrđe Vam vaše vraćam
Podle kukavice!

Zadar *R. Katalinić Jeretov.*

Različite viesti.

Krst novorodjenoga nadvojvode. Dne 16. t. m. krstio je presv. g. dr. I. Flapp, porečko-puljski biskup, novorodjenoga sina nadvojvode Kurla Stjepana, koji služi u cesarskoj mornarici i stanuje vočinom u Puli. Zastupnik kuma sv. Otca pape Lava XIII. bijaše nadvojvoda Albreht Salvator. Novorodjeni nadvojvoda dobio je na sv. krstu sliedeća imena: Lav, Karlo, Marija, Ciril i Metod.

Nadvojvoda Karlo Stjepan govori liepo hrvatski, a pokazao je često, da je iskren prijatelj našemu narodu.

Imenovanja. Službene novine bočke donašaju imenovanje proč. gosp. Frana Černe, kanonika-starješine stolnoga kaptola u Trstu, kanonikom-školnikom istoga kaptola; nadalje imenovanje veleč. gosp. Josipa Križmana, profesora vjeruuka na gimnaziji u Pulj, kanonikom stolnoga kaptola u Trstu. Čestitamo srdačno!

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Pop Ivan Trinajstić, prigodom svoje prve mise, zaglagoljane u Vrbniku dne 9. t. mj., pristupio družbi kao utemeljitelj, izbrojiv for. 100. — Istom prilikom čestita gospodja Fabianić sakupila je 30 for. — Prigodom posjeta g. ksztupnika Vjekoslava Spinčića u Baški, sakupila vrla gospodjica Valburga Peršić 20 for. Živile sabiračice i darovatelji!

Veleč. gosp. B. Vitezić, župnik u Linduru, sabrao prigodom svečanosti sv. Mohora i Fortunata u Lindaru dne 12. t. mj. 26 kruna. Živio sabirač i darovatelji!

Iz Dobrinja pišu nam 12. t. m. Ovaj put dolazim sa žalostnom viesti: Veleč. g. Antona Kirinčića župnika dobrinjskoga nema više med živimi! Dne 9. t. mj. odletjela je njegova plemenita duša na račun Boga, koga je toli dugo i toli vjerno služila. Sličnog slavlja nisu Dobrinci doživjeli, a nit će valjda biti brzo ni doživljeti, kao što su pred tri i pol godine slavili potdesetgodišnjicu njegova misništvovanja, nu ni slično žalosti nije bilo ovdje kao što dne 9. t. mj. kad je mrtvačko zvono iza večernje svojim turobnim glasom navještivalo njegovu smrt. Svim je tuga obuzela srce, jer gubitak se najbolje onda ćuti, kad nam ljubljene osobe nestane; sve je pohrlilo sazama na očiju da se još jednom nagleda svog dobrog pastira. Jest, dobrog volimo, jer u 54 godine svoje službe, što kao duh. pomoćnik i učitelj, što kao župnik kroz 44 godine u svom rodnom mjestu Dobrinju, nije se valjda ni mravu zamjerio. Još do pred koji dan vidjasmo ga čila i zdrava u našoj sredini, ni najmanje pognuta godinama, akoprem ih nesio 78 na svojim plećima i svi se veselljasmo njegovoj, rekao bi, mladenačkoj krepčini, kad nam ga neusmiljena smrt za jedan čir (carbunculus) surva nam ga u kratko u grob. Nu tu nekoristi više jadikovati, niti izticati sve njegove vrline; njega više medj živimi neima, al njegova uspomena ostati će još za dugo sačuvana u našim usviljenim srcima. Njegov mladenački zanos za svota naša prava bit će nam poticalom, da ga nasledujemo, jer da danas Dobrinj visoko uzdiže svoj hrvatski stieg, u glavnom njegova je zasluga, jer kamo je on okom, tamo je vazda vjerno mu stado skokom. — Lahka Ti bila dobri naš plovane ova gruda zemlje, koju si toli žarko ljubio!

Iz Poreča pišu nam 20. t. mj.: U našoj biskupiji josu premještenja svećenika opet na dnevnom redu. Veleč. g. Coronica imenovan je župnikom u Savičenti, te će biti dne 23. t. mj. tamo ustoličen. Jadnih li Hrvata u onoj župi! Gospodin Nicolich ide iz Savičente upravljati župom u Marčanu; gosp. Krušnik dolazi iz Premanture u Filipan, a u Premanturu ide g. S. Semelić upravljat župom.

Prve krune „Bratovšćini hrvatskih ljudi u Istri“ sakupio g. Julijo Miran u Lovranu i Opatiji od sliedećih: Halama I. 4 kr., N. N. Tomašić P., Tomašić I., Mohović I., Marochino R., Miran I. svaki po 2 kr., Turčić I.; Turčić I. ml., Bassa Iv., Galubović F., Kožul Iv., Sarčon M. Stiglić A., Bačić I., Kalokira I. i Priskić A. svaki po 1 kr. Ukupno 26 kr.

Nadalje darovaše: Dubrović Božo i Kačić Mate, oba iz Sv. Mateja svaki po 2 kr. — Kastavski radnici Buzdon Fran i Kacin Valerij svaki po 1 kr. — Ryšlavy Fran iz Zvonečе i Lenac Ivan iz Lenci svaki po 1 kr.

Mirko Jelušić sakupio na parobrodu izletnikah u Vrbnik od: Marije Dorišić Trsat 1 kr., Mimice Jelerčić Trsat 1 kr. i dra Radikala Rieka 1 kr.

Dorčić Fran, pravnik u Zagrobu, šalje kao višak od prinosa mladih Primoraca za „Dom dra. A. Starčevića“ svotu od for. 10 za „Bratovšćinu“.

Harbić Ante, svećenik u Jelenju, doposlao for. 5, sakupljenih dne 2. julija u Jelenju u župnom dvoru.

Mirko i Ernesta Jelušić za dopunjenje svote od 100 for., sakupljene medju izletnici k Gundulićevoj svečanosti u Dubrovnik, daruju 1 for. 30 nvč.

Uplatili su godišnje prinose: Rubeša Franjo, Zamet 1 for. Lonac Ivan, Lonci 40 nč. Sirola Mate, Sroki 1 for. Trinajstić Mate 50 nvč. Štefanutti Fran, Draguć 2 for. Rutar Toma, Rieka 1 for. Klenovar Josip, Lindar 50 nvč. Nožić Anton, Pićan 1 for. Kremenić Ivan, Kornić 1 for. Mužina Mijo, Boli 1 for. Vinodolac Mare, Bertulin Dinko i Bon Andrija po 30 nvč. Sladonja I., Kopar 40 nvč. Dominić Ivan, Vrbnik 50 nč. Justić Ivan, Vrbnik 30 nč. Bačić Jos., Draguć (dar) 2 for.

Glas iz Krka. K viesti uvrščenoj u zadnjem broju „Naše Sloge“ imamo nadodati, da je danas dovršio naš obljubljeni zastupnik Spinčić, svojo zastupničko putovanje po otoku, te posvuda bio dočekan kao što to može biti samo jedan Spinčić — jedan ljubimac naroda. Većina poznavala ga do sada samo po njegovu radu i imenu, al ne po licu, zato čim bi se dočulo, da će ovo ili ono mjesto pohoditi, sakupljalo se i staro i mlado neuztrpljivo očekujuć, da se nagleda lica tog narodnog borca, koj tako odušovljeno i junački brani njihova sveta prava u cesarskom Beču. Puncjava mužara, dapače i veselo zvonjenje zvonova u njekojim mjestima navješćivali unapred, da se približuje taj obljubljeni muž i čim bi ga se ugledalo, nastalo bi odušovljeno klicanje: Živio nam na mnoga ljeta naš dični prvak! Kad bi pak prosborio, odušovljenju nebijaše ni kraja ni konca, jer je njegova sladka i muževna rieč osvajala svakoga. Baš nam se dopadala prispodoba jednog starčića, komu se suze radostuice oskliso u oku kad mu je mogao stisnuti desnicu, koj je uzkliknuo: Eto nam Cirila, a rada bi vidjeti i brata mu Metodija — dr. Laginju! Dodjito neprijatelji, koji toliko proti njemu vičete i rujete, pak vidite kako njegov narod njega triumfalno prima — njega rokao bi svojim ludim postupanjem postigli! — Dà, Vjekoslave, naš ljubimče, stupaj samo stazom, kojom si započeo, jer kao što si se mogao svuda osviedočiti, Ti vršiš samo volju naroda, a volja naroda jest volja božja, pak ta volja mora se prije ili kašnje i oživotvoriti. Živio naš dični zastupnik Spinčić!

Glavna skupščina družbe sv. Cirila i Metoda obdržavat će se dne 26. t. mj. u Sežani sliedećim dnevnim redom: 1. Svečana sv. misa u 10. sati. 2. Skupščina u 11. sati i to a) nagovor predsjednika; b) izvješće tajnika; c) izvješće blagajnika; d) izvješće nadzorničtva; e) izbor trećine odstupajućeg odbora; f) izbor nadzornikah; g) izbor pod. suda. Poslie skupščine skupni objed. U 3·20 sata po podne izlet u Divaču i posjet špilje „Cesarjevič Rudolf“.

Preporučamo i našim bližnjim prijateljem iz Istre, da se potrude onoga dana u rodoljubnu Sežanu.

Vozne karte dobivaju se u Dolenčevoj tiskari.

Iz Omišlja pišu nam 14. t. m. Dne 12. t. mj. o podne munjovnom brzinom prosuo se glas po čitavom gradu: „Večeras dolazi u Omišalj naš narodni zastupnik gosp. prof. Vjekoslav Spinčić“. Staro i mlado se na taj glas osokoli, razveseli a na mnogom opažala se i po koja suza radostnica. A kako i nebi! O Spinčiću svatko čuo govoriti, mnogi ga sa ponosom spominjao, a malo koji imao ga priliko vidjeti. Evo dakle približao se čas, da ga i vide i čuju — da ga upoznaju.

Poglavice puka, premda na polju, po poslu, pobrzaše kući, da se sakupe i porazgovore, kako bi ga dostojno u svojo kolo primili.

Pri Kaštelu, gdje je imao u grad unići, sabralo se mnoštvo naroda. Sve vrvi, sve nestrpljivo očekuje narodnoga miljenika. Vesela djeca bježe cestom amo tamo, kao za okladu, tko će ga brže ugledati, tko će prvi glas o njegovom dolazku donieti.

Mužari čekaju nabiti — barjaci se viju po glavnijih ulicah; sve je pripravno al Vjekoslava neima to neima. Sunce zapalo tamo negdje za istarskim kopnom. A mrak razastro krila svoja. Narod trudan i izmučen poljskim radom vraćajuć se kući pri Kaštelu se med svjetinom zaustavlja, pa u čudu propitkuje, što je? Saznav za uzrok tomu, obazre se još jednom okolo, pa pobrza kući, da odloži poljsko orudje, te obrisav pot sa sebe, vrnća se na stecište, da i on bude dionikom tog rjedkog slavlja i veselja. Medjutim se Kaštoli i glavnije ulice razsvjetle, a naroda sve više i više.

Okolo 8½ satih trče djeca cestom s iztoka vičuć: Gredu — gredu — to su! I zbilja malo zatim oto našega dična Vjekoslava sa pratnjom med nami. Mladi načelnik Ivan Fabijanić pred porodanim občinskim zastupstvom i mnoštvom naroda pozdravi u kratko i jezgrovito gosp. zastupnika, a ovaj mu liepo odzdravi. Kad je g. načelnik htio da predstavi pojedine glavnije osobe, svjetina kao na zapovjed zaori u trokratni: Živio! Spinčiću! Otidje zatim u kuću dra. Fabijanića na kratki odmor, pračen vazda odušovljenimi živio-klici!

Malo zatim bude pripravna i večera u prostorijah hrvatske čitaonice, kojoj je prisustvovalo malom iznimkom čitavo občinsko zastupstvo sa otmenijimi občinari do 30 njih na broju. O, kako je svakomu srce veselo kucalo, videć u svom kolu dičinoga Vjekoslava! Bilo tu do blizu osamdesetgodišnjih staraca, dnovnika radom izmučenih poljodjelaca, zanatlika, svećenika, učitelja itd., pa kakva divota gledajuć to sve veselo i živahno. Tekom večere rodale se zdravice, pjevalo se i napijalo do kasno doba noći. Taj večer, ta noć bila nam je kratki čas uživanja. Kad bi stao dični naš Vjekoslav da govori, evo bi tako začarao, da nisi dahom disao, već se čudio mužu, komu nije ništa na svietu diničnje, nego za narod živjeti i umrieti.

Kad na razstanku hoćeš da sat dva pospiš, nije ti moguće ni toliko, jer ti lebdi bez prestanka pred očima Spinčić — križajuć ti se u njem svakakovo krasno sliko. Drugi dan pohodio je crkvu, občinski ured i nekoja važnija mjesta u gradu, a oko 11 sati uz puncjavu mužara odputovao u Sv. Vid, pračen donekle naočitom i liepom kitom otmenijih gradjana.

Vjekoslave! odvažni janače, vodju naroda, diko naša, nado bolje budućnosti, voliki si utisak ostavio u srcih Omišljana! Bog te živio i izpunio se tvojo želje, a mučni rad okrunio te krunom vječno slave.

Občinski izbori u Dekanih obavili se bez viko i buke dne 3., 4. i 5. t. mj. Birača sudjelovalo je više negoli ikad do sada. Izbor u III. tielu bijaše dne 3. t. m., a birali su do 4. sata u jutro sliedećeg dana. Birača je glasovalo 211. U II. i u I. tielu sudjelovalo je takodjer mnogo birača. U sva tri tjela bijahu izabrani pristaši dosadašnjega načelnika g. Mahnića. Protivnici došli su na biralište prvi dan, nu videć, da su u ogromnoj manjini, odalečiše se sa birališća.

Izabrane zastupnike hvale kano poštene muževe i dobre ročoljube. Čestitamo!

Izpiti zrelosti na učiteljišću u Kopru svršili su dne 15. t. m. Predsjedao im je svršili su dne 15. t. m. Predsjedao im je svršili su izpit: Krašević Ivan za slovenjsko, a Dovgoscovi Josip za talijanjsko pučko školu. Zrelimi bijahu proglašeni sliedeća gg.: Biteznik Josip, Maslu Ante, Srebrnić Frano, Trampuž Alojzij, Vižintin Rudolf, Žagar Mihael, Haidinger Mihael, Radić Mijo, Tomašić Lovro, Bonin Frane, Budin Jakob, Gregori Jakob, Mahla Ivan, Orbanich Frane, Paulin Edvard, Peressin Hermenegild, Rubbia Karlo, Speranza Alojzij, Venturini Dominik, Visintini Orland, Zumin Torquato. Propali su na dva mjesca tri, a jedan na godinu.

Iz Draguća pišu nam 18. t. mj.: Naši Dragućani naproduju sve to više u „djadovskoj bruturi“. Čovjek, koji nije dionik te kulture a ovdje živi, nije sjeguran ni po danu ni po noći. Po cielo noći buče i tule po mjestu kao nieme životinje. Nu ne samo to, nego se i pjova zabranjene pjesme kao „Va fuori o straniero“ i druge. Zvižde se za onimi, koji ih ništa ne pitaju i povikuje se za njimi kojekako. Tako je u delavnik, a nedjeljom ne ima tomu kraja ni konca. Kréme su otvorene po cielo noći; kamenje se baca za onimi, koji neće, da u iredentističku tikvu pušu. Dočim se sve to noćju radi, po danu se u vrieme sv. mise na karte igra po vani, a njekoji bi i u hramu božjem htjeli izazivati veleč. gosp. župe-upravitelja. Na dan Tjelove i to u vriome procesije bili su njekoji drzoviti smutljivci pokrivoni, da prkose i samomu gospodinu Bogu. Neko večeri — malo je manjkalo do desete — kad su već ljudi počivali, zagrme silno mužari. Čovjek si je morao na postelji misliti, da su Turci došli pod Draguć, ili da se je u „blaženoj zemlji“ štogod važna dogodilo. Nu nije od svega toga ništa bilo, nego dragućakoj se gospodi htjelo malko poigrati, pa bilo to makar mužarima — i to noću, kad ljudi spavaju. Nije li to vrhunac ludosti?! — Pa tko su ti, koji to bude i urliču po mjestu i zašto im se to ne zabrani? To radi ona neobuzdana čeljad, koja po danu spava a po noći izlazi: ma baš kao čuki, a zagovaraju i nagovaraju ju na to oni, koji bi ju u imo zakona morali pozvati na mir i red. Na čast im bilo! Naša gospoda na upravi razpravljaju u „šedutah“ sve talijanski — a Bog očuvaj, da bi štogod u hrvatskom jeziku na občinu došlo! Poslalo bi se natrag sa opazkom, da se ne razumije. Nuto čuda! Kada dodju van iz „čitavnice“ pitaju jedan drugoga: Kaj je rekal? Kaj sto storil? kao da nebi bio u nutri. Nu kad se zahtjeva odobrenje kojeg predloga, onda kimaju „šjor ši“, „šjor ši“. Ljudi božji! Dokle ćete biti takovi protivnici svoga materinskoga jezika, kojim vas je majka vaša učila Boga moliti. Puvas je majka vaša učila Boga moliti. Puvas je majka vaša učila Boga moliti. Puv

glasno i jasno pred pukom, da su svakoj smutnji krivi „crikvenjaci“, pa najvećom žalošću moramo priznati, da se do danas to nije oprovrglo. Kažu nam, da je na Sušku ovih dana bilo i suza pomirnica i stiskaja ruku i srdačnih pozdrava med krvnimi neprijatelji, nu ostadoše tvrdokorni sami crikvenjaci t. j. g. Žio sa svojom kućnom i crkvenom služinčadi, od koje jedan, koji od 18 godina služi crkvu, na veliku sablazan puka nije prestao biti najbogatiji posetima.

Čujte primjer. Veleč. o. Miškov i privatnim načinom nastojao je, da izmiri g. Ž. i g. M. Kažu nam, da je ovaj pristajao iskreno i dragevolje na sve savjete veleč. misijonara, premda je dokazano, da je pravica na strani g. M. Ipak veleč. Ž. ostao je pri svemu tvrdokoran.

Ako je sve ovo poznato crkvenoj vlasti — tad radi koristi crkve i vjere očekujemo, da će se svi obziri staviti na stranu i da će se već jednom uzpostaviti mir i red.

A Vi, božji poslanici, koji dne 9. t. m. odputovaste od Šuška praćeni do obale od mnogobrojna naroda, koji je za Vama plakao i jecao, Vi nam sretno došli kudkod pošli, blagoslovljene da budu vaše stope, urodio Vaš neumorni trud dobrim plodom. Ne klonite duhom, ako Vaše sjeme posijano na Šušku nije dozrielo do podpune žetve — ; ta Vi znate, da živi i svedi živi stari Bog, kod kojega Vas čeka zaslužena plaća. S Bogom, božji poslanici!

Sa gerišta iz sela Saršoni občina Kastav pišu nam 13. t. mj. Dne 9. t. mj. pruži se mladoj i jošte neobskrbljenoj potrebitom opremom, orudjem i spravami svetomatojskoj vatrogasnoj podružnici, da srne u vatru. To se sluči vraćajućoj se momčadi iste podružnice sa vježbe, koje se držalo nedaleko Sv. Matoja izmed 8 i 9 sati u večer. Došav vatrogasci na lice mjesta, uvidiše, da gori pojata — vojnica (kućić) napunjena lišćem (steljom) i da treba odmah u pomoć priskočiti i posla se latiti.

Krov pojate, buduć slamnat, bio već skoro posvema izgorio, zato so na zapovjed počelo odmah sa gerišta vući grede i gasiti. Na kupu nije stalo no lišće, koje onda vatrogasci, polievajuć vodom, stali razkapati i gasiti. Voda se nosila iz najbližega zdenca, 65 metara odaljenog od gerišta, posjednika i krčmara gosp. Antuna Lučić-Roškića, a nosile ju nekoje djevojke iz istog sela, koje se već putem uzbunile, trčeć na gerište.

Vatru se, u koliko se moglo na oko razgledati, do iskrice pogasilo, nu straža, koju so tu kroz noć ostavilo, javila je drugi dan, da se je u noći po dvaput ponovila, koju so, imajuć pri ruci vodu, odmah pogasilo.

Kako je vatra nastala, do danas se ne zna, nu opravdano se sumnja, da je bila podmetnuta drzkom rukom. Bio tko mu drago, bies svog opakog srdca mogao je izkaliti na svojem imanju, a ne tomu izabrati dosta siromašnog čovjeka, koji je jedva niti pred godinu dana skucao jadan grede i slamu, da nadkrije, da mu bar stelja bude suha, kad mu treba.

Prigodom ovog prvog požara pokazali su svi vatrogasci svoju srčanost i hrabrost, da im se je čovjek morao diviti. Lahko bili ranjeni vodja Božo Dubrović i Širola Ivan. Hvale je vriedan podupirajući član Mate Blažić, proto-zidar, koji je upravo neumorno radio oko udušenja vatre.

Pohvaliti nam valja u tom selu vrlo djevojke, koje su vodu nosile. Da nisu tuj bili vatrogasci, po susjedih gospodaru nebi bilo niti poštice stelje ostalo, dočim mu ju isti, neću slagati ako rečem, skoro do poštice ugasili. Jedini krov, buduć slamnati, progutao je plamen. Bože daj, ponieli se tako vatrogasci svaki put u sličnoj zgodi i priliki. Živili oni, njihovi prijatelji i podupiratelji.

Šteta je neznatna, nu ako se uzme u obzir siromaštvo, siromak će ipak ćutiti, jer se veli: svaki korak napried vuče — al vuče i natrag.

Pišuć doznajom, da je danas na 11 sati izgorio štagalj sa krmom i steljom u županiji Brnčići, selu Jardasi. Pri požaru vatrogasci nisu bili, jer nije nitko od njih vatre opazio niti itko istu prijavio.

Iz Sv. Mateja pišu nam 17. t. mj.: Buduć mi u Istri niemu jošte toli srotni, da bismo imali svoj podagogički časopis (novinu), dopustite g. uredniče, da u Vašem cenjenom listu ugleda svietlo ovo par redaka. O istoj stvari primili ste i objelodanili jurve prošlih godina dopise, o kojoj i danas pišem, pa se nadam, da nećete niti ovoga u koš spraviti. Po školsku mladež vrlo znamenit čin, naime zaključak školske godine 1892./93. obavio se najsvečanijim načinom na ovoj trorazrednoj mješovitoj pučkoj učioni u prisutnosti učitelja, roditelja i ostalog mnogobrojnog pučanstva dne 16. t. mj. U dugoj povorci sakupiv se i poredav školska mladež u svojih razredih, krenula je u 10 sati u crkvu, gdje je prisustvovala službi božjoj i pjevanju pjesme „Tebe Boga hvalimo“.

Poslie službe božje sakupila se mladež pod vedrim nebom na mjestu, koje bijaše u tu svrhu zelenilom, slikom Njegovog Veličanstva i zastavami okićeno. Najprije odpjeva mladež carevku. Iza pjevanja oslovi g. nadučitelj posebnim govorom djecu, a posebnim roditelje i puk; (Govore donieti ćemo bude li nam iole moguće u jednom od budućih brojeva. Op. uredničtva) zahvaliv se, što su ga toli pomljivo slušali. Zahvalio se i roditeljem, koji su redovito i marljivo slali svoju djecu u školu, znajuć bo dobro, da bez reda i sloge ne ima uspješna rada. Zahvalio se napose gosp. vjeroučitelju i gg. učiteljom na sdušnom i savjestnom vršenju svoje svete dužnosti. Zatim bude pročitana razredba učenika. Na poziv: da Bog poživi jošte mnogo i mnogo godina našega premilostivoga cesara i kralja Njegovo c. i kr. apoštolsko Veličanstvo Franu Josipa I., zaori trokratni: Živio! Nakon svega toga svaki učitelj napose podieli svomu razredu „školsko viesti“.

Dva forinta i sedamdesst i pet novčića stoji jedna opletena staklenka, sadržavajuća tri kilograma više puta odlikovanog izvrstnog „lamponskog soka“ (Sciroppo di Lampone), kojeg razašilje prosto poštom proti pouzeću G. Piccoli, ljekarnik u Ljubljani. — Pletenice sadržavajuće 10, 20 i 40 kilogr. po 60 nč. kg.

Narodno gospodarstvo.

Kako ćeš hraniti umorna (utrudjena) konja.

Zla je navada, davati konjem odmah siena ili zobi, ili jih napojiti čim se vrate s težka posla; jer onda pohlepno žderu slabo žvaču i zlo probavljaju. Ostavi daklen jedan četvrt sata konja na miru, kad se je vratio s težka posla. Onda mu tek podaj malo siena; za pol sata ga napoji, pa tek onda mu daj zobati. Ovako se zapriječi nazeba s' kojo mnogi konji stradaju; ovako se konj bolje okoristi sa hranom, jer ju bolje žvače, te bolje probavlja. A sve se to postizava sa malo pažnje i ustrpljenja.

Kako ćeš čuvati krumpir, da ti u konobi ne sagnjije?

Poznato je, da živo vapno upija mnogo u se vlagu. Kud spravljaš krumpir u konobu, donesi tada vapna, to ga metni u sredinu pod i nad hrpom krumpira; to vapno onda suši i sačuva krumpir posve zdrav. Ovimi pokusi dokazalo se je, da krumpir, kojim se na ovaj način postupa, ostaje zdrav, dočim drugi, ma bio iste vrsti i iste boje, koji nije živim vapnom posut, vrlo gnjije. Vapno mora biti odjeljeno od krumpira granjem, slamom, ili u košari ili u vreći. Krumpir se stavlja u malih hrpah, a nipošto u kakvom vlažnom kutu, gdje curi voda ili je blatno. Vapna je dosta 1—2 kilograma na svaku hrpu. Naravno je, da valja paziti, kad se krumpiri u polju vade, da ih se motikom ili lopatom ne ozledi; a kad se u konobi stavljaju u hrpe, valja ranjene i nevaljalo krumpire odstraniti.

Listnica uredničtva.

Gosp. J. S. Ako nemožete vi, nemožemo ni mi, jer bi nas pred sud pozvali. Zdravo!

Gosp. N. N. Nemožemo početi ni danas, jer smo izpustili važnih dopisa za Krka o putovanju zast. Spinčića; opis nove misa u Vrbniku; iz Kastavšćine i Opatije, opis svečanosti u Dubrovniku, podlistak itd. itd. sve će doći na red a tako i Vaše. Živili!

Listnica uprave.

Uplatili su nadalje za „N. Sl.“ gg.: B. V. Černica f. 5. G. M. Trst f. 5. . Krapina for. 1.25. G. P. Blanc f. 2.25. R. A. Kiana f. 1. J. M. Kastav f. 5. Čit. V. Gorica f. 2.50. R. E. Komen f. 2.50. Čit. Jaska f. 2.50. P. N. Borsoč f. 2.50. Čit. Borsoč f. 2.50. Š. F. Borsoč f. 1. G. I. P. Borsoč f. 1. A. A. Krk f. 5. Or. post. Lošinj f. 2. S. S. V. Pula f. 2. C. A. Zdrenja f. 3. Čit. Pregrada f. 1.50. Bibl. alg. Krk f. 2.50. K. J. Tar f. 3. D. J. Valun f. 5. Čit. sv. Barbara f. 2.50. S. P. Kanfanar f. 2.50. H. M. Rieka f. 1. G. A. Sušak f. 1. M. I. Fažana f. 2. Š. M. Pazin f. 2.50. N. A. Pičan f. 2.50. Čit. Lovran f. 2.50. K. A. Buzet f. 5. P. M. Pula f. 2.50. C. I. Kanfanar f. 2.50. L. J. Sušak f. 2.50. M. I. Bakar f. 1. J. A. Sinj f. 5. J. N. Omišalj f. 2.50. Čit. Kraljevica f. 1.25. M. M. Susak f. 1.25. P. K. T. Susak f. 1. T. K. D. Susak f. 1. T. B. A. Susak f. 1. B. B. M. Susak f. 1. (Sliedi.)

Javna zahvala.

Zahvaljujem se svoj onoj p. n. gospodi, koja me se sjetiše prigodom moje mlade mise, te dao dragi Bog, da bi se ispunile sve želje njihove.

Vrbnik, 12. julija 1893.

Ivan Trinajstić,
mladomisnik.

Br. 1685.

Oglas!

Stavlja se ovim do obćeg znanja, da je visoko c. kr. namjestničtvo obnašto svojim pohvalnim odpisom dd. 1. veljače 1893 br. 21.339-III dozvoliti **godišnji živinski sajam,** na kome će se uz ostale **trgovačke predmete,** smjeti prodavati i **poljsko orudje** u mjestu

SEOCE

blizu crkvice sv. Jelene u poreznoj občini BUZET, i to

dne 18. agusta

svake godine, a padno li na taj dan nedjelja ili svetak, onda sliedeći dan.

Svi učestnici toga sajma prosti su svake tržne pristojbe (takse).

Glavarstvo občine

Buzet, dne 18. julija 1893.

Načelnik: **Flego.**

Železnato vino

pripravlja G. Piccoli, lekar v Ljubljani.

V temu vinu je raztopljeno železo tako, da je more prebavljati tudi najslabejši želodec, radi česar je rabljo z najboljšim vspehom osebo z nezadostno krvjo, kakor tudi take, ki so oslabelo vsled bolezni.

Ne more se zatoroj zadostno priporočati materam, katerim je mnogo do zdravja svojo dece. Bledi, mršavi otroci, in sploh taki, katori izgledajo bolehno, so vsled nezadostne svoje krvi vedno bolj podvrženi otroškim boleznim tor tudi laglje na istih poginejo ali pa jih zmorejo mnogo težavnejše nego zdravi in kropki.

Vsled rabo tega vina okrepi želodec; množi se tek, prebavljanje je lahko, množi se v naše hrano tolikanj potrebna kri tor vdobi se sveža barva, koja znači zdravo. — Cena steklenici for. 1. — Vožje steklenice f. 1.50. Zunanje naročbe izvršuje se točno proti poštnem povzetju. 12—2

Štrcaljke i sumpornjače za trte

inžinira Živica.

mlatilnice i čistilnice za žito, mlini i stiskalnice za vino, sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, kao takodjer i sve potreboće za strojeve

dobiva se uvjek u skladišću tvrdke

Schivitz & Comp.

(Živio i drug.)

Via Zonta broj 5 u Tretu.

Ernest Šverljuga

brijač

ulica Stadion br. 1, Trst,

preporuča se 20—9

p. n. slavenskomu obćinstvu Trsta, okolice i bližnjih istarskih mjesta za blagohotan posjet.

Teodor Slabanja

Srebrnar u GORICI (Görz) ulica Morelli 17.

preporuča se preč. svećenstvu za izradjenje crkvenog posudja i orudja iz čistoga srebra, alpaka, mjedi, kano: **moštranca, kaleža** itd. po najnižih cienah u najnovijih i krasnih oblicih. Stare predmete popravlja, te ih u ognju posrebrni i pozlati.

Da si uzmogne i manje imućne crkve nabaviti razna crkvenih predmeta, staviti će se na želju preč. gospode nabavljača vrlo povoljne platežne uvjete.

Ilustrirani cienik šalje franko.

Šalje sve predmete dobro omotane sa poštarinom franko! 24—13

Ljekarna Trnkóczy

polag viečnice v Ljubljani 8—2

prodaje te danomice prvom poštom razašilje

Marijaceljske kapljice za želudac

odavna prokušana i poznata ljekarija se čvrstećimi zdravi čim uplivom kod **poremećenog probavljanja,** kod **krča u želudcu i neprobavljivosti.** — 1 stuklen. vriedi **20 nč.,** ½ tuc. 1 for., tucet **2 for.**, 5 tucetu samo **8 for.**

Krasno uzorce zasebnikom pošilja zastonj in franko.

Bogato knjigo z uzorci, kakoršnih še ni bilo, za krojače nofrankovano. Jaz ne popuščam za 2½, ali 3½, goldinarjev pri motru, ne dajem daril krojačem, kakor to dela konkorenca na račun zadnje roke, ampak imam le trdne in čiste cene, tako, da mora kupiti vsak zasebnik dobro in ceno. Prosim toroj zahtevati le moje knjigo z uzorci. Svarim tudi prod pismi konkurence, ponujajočej dvakrat toliko popustka.

SNOVIJ ZA OBLEKE.

Poruvion in dosking za častito duhovščino, prod pisano snovi za uniforme c. kr. uradnikov, tudi za veterane, ognjegasce, telovadce, livrejo, sukna za biljarde in igralne mize, preproge za vozove, leden nepremočen za lovsko sukanjo, snovij za prati, potne ogrtače od gld. 4 14 itd. — Eder hoče kupiti vredno, pošteno, trajno, čisto volneno sukneno blago, ne pa dober kup cunje, ki se komaj toliko vredna, kulikor se plača krojaču, obrne naj se do

IVANA STIKAROFSKY v BRNU

24—24 (v tom Manchestru Avstrije) 24—21

Največja saloga fabrikega sukna, v vrednosti ⅓ milijona gld.

Da pojasnim velikost in zmožnost izjavljam, da moja roka združuje največe izvažanje sukna v Evropi, izdelovanje kamgarnov, potrobščin za krojače in veliko knjigovezništvo le za lastne namene. Da se prepriča o vsem tem, prosim slavno občinstvo, da si, kadar mu prilika nanese, ogleda velikanske prostore mojih prodajalnic, kjer ima posla 150 ljudij.

Pošilja se le po poštnem povzetju.

Dopisuje v nemškem, madjarskem, češkem, poljskem, italijanskem, francoskem in angleškem jeziku.

Svi strojevi za poljodjelstvo, vinarstvo i vino iz voća!

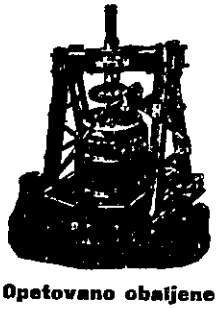

Mlatilnice, vitelje,

trieri, mlini za čišćenje žita, strojevi za rezanje krme, samoradni strojevi proti peronospori, tiskaonice za vino, ulje i voće; mlinovi za voće; predmeti za konobe; sisaljke za sve potrebe, kano što svi strojevi za poljodjelstvo, vinarstvo i priredjivanje vina iz voća — razašilje najnovijeg i najboljeg sustava:

IG. HELLER u BEČU 20—9

2/2 Praterstrasse N. 78.

Šalje ilustrovano kataloge u hrvatskom, njemačkom, talijanskom i slovenskom jeziku

šalje badava i franko.

Najpovoljniji uvjeti, jamstvo i pokus.

Opetovano obaljene ciene! — Preprodavači dobiju popust.

Izdavatelj i odgovorni urednik Mate Mandić.

Tiskara Dolenc.

Broj 30. U Trstu 27. julija 1893. Godina

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pripošlana soj pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja uz pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše sloge“. Imo, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarino, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka za sliedeći broj.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Za obranu!

II.

Od tobožnjih pet talijanskih pokrajina Austrije Istra nalazi se u najvećoj pogibelji raznarodjenja. Družtvo „Lega nazionale“ bacilo se upravo na Istru svom silom, jer je to jedna od najzapuščenijih pokrajina, i jer imade u njoj na hiljade naše djece bez svake nauke i zbuke.

„Plakao sam od radosti — piše izviestitelj porečkog listića dne 21. t. m. — „gledajuć na dan izpita 180 andjelka „Legine“ škole u Kolombanu“, koji su pod konac vikali: „Viva la Lega nazionale, Vivano i nostri benefattori, Viva il sig. maestro, Viva il sig. catechista!)“ Imao je rad što plakati gledajuć kako se 180 nedužnih Slovenaca žrtvuje na čast i slavu prosvietljene Italije!! A koliko je ostale naše djece skoro po svih talijanskih školah Istre, koju se umjetno i pod zaštitom zakona duševno i tjelesno ubija! Roniti morali bismo i mi krvave suze nad našom izgubljenom dječicom, kad bi nam plač išta pomagao.

Nu sa uzdisaji i suzami ne oslobodismo niti jedno naše djete od gotove propasti. Nam se hoće uztrajna rada i rodoljubne žrtve. Raditi moramo svi složno i uztrajno, da preprečimo dalnje prodiranje talijanske bujice u naše krajeve. Osim rada traži spas naše djece od nas i materijalnih, novčanih žrtava. Mi smo doduše ubogi, ali i od toga ubožtva odkinuti moramo koricu, da spasimo najmilije nam stvorove na svietu. Naše siromaštvo nemože i nesmije nas sklonuti na nemar i nerad, već dapače upravo na podvostručeno djelovanje.

U ostalom mi nismo na svietu sami ili osamljeni. Mi imademo i u ovoj državi na milijune po krvi i po jeziku braće, kojih srca i za nas biju i koji neće dopustiti, da utonemo u talijanskom moru.

Niemci izvan Austrije, gdjegod ih imade, šalju na stotine hiljada forinti godimice austrijskim Niemcem, koji se tim novcem služe za poniemčenje češke, slovenske i hrvatske djece.

Družtvo „Lega nazionale“ dobiva glavnu pomoć iz kraljevine Italije, gdje postoje jednaka družtva za širenje talijanskog jezika i tobož prosvjete izvan Italije. Ako pružaju dakle Niemci i Talijani izvan naše države obilnu novčanu pomoć Niemcem i Talijanom u ovoj državi, u neplemenite, u nečiste dapače svrhe, zašto nebi i nam priskočili u pomoć Slaveni Austro-Ugarske, da nas oslobode od najgrdnije propasti, od raznarodjenja, od potalijančenja.

Istim pravom, kojim traže i primaju Niemci i Talijani velike novčane pomoći izvan Austrije, mogli bismo i mi tražiti i primati takove pomoći od slavenske naše braće izvan naše države, nu mi te pomoći nit tražimo nit primamo.

Ali tim iskrenije i usrdnije molimo za pomoć braću jedne i druge pole naše države; braću naime, koja poznaju naše jade i nevolje, koja dielomice po vlastitom izkustvu znadu što znači narodna smrt od raznarodjenja, il koja se i sama bore proti raznarodjenju; braći utičemo se mi vrućom molbom, da nam pomognu spasiti na hiljade naše djččice, koja bi bila stalno žrtvovana talijanskom Molohu bez brze i izdašne njihove pomoći. U nevolji pozna se pravog prijatelja a još bolje čestitog brata. Tko nam je prvi dužan priteći u pomoć, kazati ćemo drugi put.

*) Miljski župnik g. Urbanac, žalostna mu majka! Op. ured.)

Hrvatski izletnici u Dubrovniku i drugud po Dalmaciji.

(Nastavak).

Komers.

Kako već kod dolazka prvi dan, tako i sliedeći, na dan odkritja spomenika, bili smo mi kao i drugi dalmatinski Hrvati, svuda, gdje smo se pokazali, najsrdačnije pozdravljeni od dalmatinskih, odnosno dubrovačkih Hrvata i Hrvatica u Gružu, putem od Gruža u Dubrovnik, po Dubrovniku, kod Male braće od okoličana — sve čelik Hrvata, koji su kod njih pripravili gostbu; kod spomenika, u čitaonici od cvieta dubrovačkih gradjana i gradjanka. U večer pregledali smo divnu razsvjetu grada, a onda se podali u gostionu Lokrum. Tu je terasa, al što s vjetra, što s težke poslužbe na njoj, što razmjerno s promalena prostora na njoj, premda je dosta prostrana, posjeli smo se u prizemnoj velikoj dvorani. Bili smo stisnuti, bilo je vruće, znojili smo se, al nas to nije prečilo, a da ne ostanemo tu preko dvie ure, koji sjedeć, koji stojeć. Jedna galerija nad dvoranom bila je puna punoata, a na njezinih prozorih bila je glava do glave onih, što su iz vana sjedili i žudili svaku čuti, koju se je u dvorani izgovorilo. Kako je dvorana bila puna i svi ulazi u nju, može se suditi s koga, što je zastupnik Biankini, pozdravljen toga, što je zastupnik Biankini, pozdravljen i prozivan, morao uljezti u dvoranu kroz prozor, da sakupljenim progovori, kako se je od njega žolilo. Progovorio je žarom pravoga hrvatskoga domoljuba. Tako i Zagorac župnik Nemec, i Zagrebčanin dr. Frank, i Kotoranin g. Mattei, i Dubrovčanin Eduard Milovčić i Supilo, urednik „Crvene Hrvatske“, mlad Hrvat, toli zaslužan zajedno sa svojimi vriednimi pomoćnici za probudjenje hrvatske svjesti u Dubrovniku i u obće u južnoj, crvenoj Hrvatskoj —, i Hercegovac Marko Šešelj, i Istranin Vjekoslav Spinčić, i Ljubljančan dr. Tavčar. Bili su tu u kolu Hrvati iz svih zemalja. Sve je plamsalo. Svi govori sticali su se u jednoj težnji, u težnji za sjedinjenom i slobodnom Hrvatskom; za uspostavom hrvatske države, u kojoj jedinoj je iskati spas i napredak i Hrvatom i Slovencem. Kad je tu težnju i tu nuždu izrekao u krasnom govoru jedan od najvidjenijih zastupnikah slovenskoga naroda, odvjetnik dr. Tavčar, tad je nastala prava bura povladjivanje. Digli su ga na ramena i nosili, a klicaji: „Živili Slovenci“, „živio dr. Tavčar“, „živila Hrvatska“ jedva su se mogli utišati. Možda bi se bilo ostalo još koje vriome zajedno, da nisu došla dva državna povjerenika i zabranila dalnje govore. Razišli smo se zadovoljni, što smo si mogli, sinovi svih predjela naše krasne domovine — izmed jadranskoga mora, Soče, Drave, Dunava, Drine — izmieniti misli, i mjeriti jedan druzoga, da nam je ne samo jedna krv i jedan govor, nego i da jednako mislimo i ćutimo, za istom svetom svrhom težimo.

U Kotor i natrag.

Iza tolikih veličanstvenih prizora radosti i veselja, svečanosti, govora, pozdrava, sviranja, pjevanja, pucanja, godilo je upravo duši, da je mogla mirnije uživati, radovati se i veseliti. A to bijaše na putu u Kotor i natrag. Kad nas je velika većina poasnula, odvezao nas je parobrod put Kotora. Poslie trosatne vožnje neki smo se probudili i budili druge, i naglo se obukli i potrčali na krov ladje, i vraćali se, da budimo druge, da se nagledaju prirodne divote. Ulazili smo u dugi a uzki zaljev, u Boku Kotorsku, tu „diku od Hrvata“. Neki smo ju pregledali već sada, drugi na povratku. S jedne i s druge strane zaljeva, gdje široga gdje užega, u kojem se nalaze i otočići sv. Gjure i sv. Merije, maleni, maleni, tako da se na njih jedva orkvica nalazi, diže se obala većinom strmo, a za njom vidjaš golema brda, ornogorska i naša, imenito naše krševite, nedavno sa svoga junaštva proslavljene Krivošije i po njih razne tvrdjave. Uz cielu obalu, imenito sjevernu, okrenutu prema jugu, kao da su posijane kuće, seoca, sela, gradići, spojeni cestom, što ju je dao napraviti za svoga hrvatskoga vladanja u Dalmaciji Napoleon prvi. Bog zna, bili bila niti da-

PODLISTAK.

Moj put u Rim.

I.

Bježi od napasti, inače ćeš se kajati kad bude kasno, kako i ja sada.

Kad imadoh na svojem putu u Rim proći kroz Trst, podjoh uz put do uredništva „Naše Sloge“, da ga upoznam i da ga pozdravim. Podjoh, upoznah ga, pozdravih ga, ali . . . odlučih, da neću drugi put tako lahko poći k novinarom, jer su ti to prave napasti. Netom mu u par rieči rekoh tko sam i kamo idem, odmah ti on meni: Molim vas, gospodine, nebiste li na putu štogod pobilježili, pa kod kuće to uredili i za list mi poslali? Dajte, dajte . . .“ Napast je napast! U napasti posrnuše i jači od mene — posrnuh i ja. Počesah se doduše jednom za uhom, ali napokon promucah: Eh, nastojat ću. . . . Tek rekoh, a on ti već meni zahvaljuje, kao da mu predadoh gotov rukopis. Sveza me, ne doduše konopom ni okovi, ali me sveza riečju i obećanjem.

No sad si mi ga liep, pomislih sam sobom. Da sam se čuvao napasti (a od onoga časa ja sam uvjeren, da su novinari grozna napast), ne bih bio tako nagrajsao. Ta moja nesmotrenost kriva je, da sam ja odsudjen, da izpišem nekoliko araka papira, a čitatelji naše liepe „Sloge“ odsudjeni su, da to proguzu — t. j. ako ćemo pravo, odsudjen sam upravo samo ja, jer čitatelji mogu biti lahko riečeni te kazno (a ne treba, da se zato uteku nikojoj oblasti). A i pravo je tako, jer čiji grieh, njegova i pokora. Moj grieh — moja i pokora; a ja joj se i podlažem, ako i ne dragovoljno, a to barem mirno, kao čovjek, komu savjest kaže, da je svojoj nesreći sam kriv.

Kako vidite, predragi čitaoci „Naše Sloge“, ja sam prilično skrušeni grješnik, pak se nadam, da ćete mi vi biti blagi sudije.

* * *

Dakle da vam pričam, kako li mi je bilo na mojem putu u Rim i što sam tamo vidio. Nego molim vas dajte mi malo oduška, da se saberem.

Započeti ću svoje pripoviedanje sa jednom nepoznanicom, s jednim X, komu ja nikako ne mogu naći prave vriednosti. Slabo je to dakako (priznajem sam), da je već početak tako mutan, ali što ću, kad je tako? Lagati valaj neću. Evo te nepoznanice, koje ja no odgonetnuh valjda do vieka: — Kako sam ja do toga došao, da putujem u Rim? Na to pitanje ja vam odgovora ne smažem. Čovjek neodlučan, kako sam ja, koji stokrat odlučim, da ću pohoditi jednoga ili drugoga znanca u najbližem susjedstvu, pak gotovo svaki put nadjem bilo jednu bilo drugu izliku, da neidem nikamo, da takav čovjek no samo odluči, nego da u istinu putuje u Rim, toga ni ja isti ne mogu protumačiti. Jedino si to tumačim onom poznatom hrvatskom poslovicom, da i slieпa kokoš kad i kad nakljuca po koje zrnce.

Doznah, da se nekoji moji znanci spremaju tamo, a ja uzdahnuh: eh, da bih i ja mogao s njima . . . Miljah, da je s tim gotovo sve, ali se meni Rim iz glave neda i neda. U Rimu je veliki papa Lav XIII., pak što bih ja dao, da ga jednom vidim! I podadoh se svojoj raspaljenoj maši, koja kao mahnita leti sunovratce preko mora, preko brda i preko dolina, i najednom se nadje u vječnom gradu — — ali polako. Sjetih se hrvatske rečenice: „da je tkati kao sjati, svak bi tkao nebi sjao“; a to je za me značilo: „da je poći kao snatrieti, ona druga: „sedam brda do Cetinja ravna!“ Kako ćeš u Rim, kad ne možeš svagda ni da se pol ure proćećeš — rekoh u sebi. Vezan si i šapet, da ti robra pucaju, a ti misliš na nekakva putovanja!

Ali se meni Rim iz glave neda, kao da je tkogod na me uroke vrgao. Ta ideja o mojem putovanju u Rim, bijaše isprvice u mojoj maši kao nekom maglom obavita, ali se malo po malo magla razplinula, a moj put u Rim bio mi pred očima u jasnih, posve jasnih crtah. Pa da se već jednom izbavim onog nemira, što mi ga ta želja naprtila, zaključih jednoga dana u kratko i odlučno: Jest, ja moram u Rim!

Sad se tek nadjoh u stupici. Da ću u Rim — — a što vele oni odzgora, a što opet oni tamo na lievo? Hej brajko moj, njihov jedan ne vriedi više, nego sve moje odluke i priprave. Kušaj, rekoh u sebi; ovdje moli, ondje štogod obećaj, pa podbodi, pa porini — tko zna? Sreća je slieпa. Cega ne može ni Ahil, ni Agamemnom, to će kadgod kukavi Terzit! I zbilja! Jesi li kadgod vidio sitnu mušicu, kako se vrti, kad zapne o koju mrežicu, kako se koprca na sve načine, a većkrat njezin trud uspije, i ona puna zadovoljstva poleti slobodna? Koprcah se, vrtih se i pod večer jednog liepog i nezaboravnog dana, ja se nadjoh sa svojom torbicom na Topićevoj „Vili“, koja bijaše pristala uz lošinjsku obalu, — da hodočastim u Rim.

Na parobrodu zaštropotaju strojevi, more se pod krmom zapjeni, a ja uzdahnuh: Sad Bože pomozi!

Da ne bijaše cilj moga putovanja vječni Rim, bio bih drago volje motrio s parobroda naše liepo otočiće i vesela mjestanca; bio bih se divio morskoj pučini, mirnoj i blagoj, kao da je navlaš tako mirna, da ne pomuti prvoga veselja meni kukavnu i prekukavnu mornaru. Bio bih se divio i svodu nebeskomu, nakićenu milijunom sitnih liepih zviezdica. Ali one večeri, kao da svega toga neima; ni otočići, ni mjestanca, ni morska pučina, ni svod nebeski sa svojimi zviezdicami — nemogu da me uznesu, jer ja vam putujem u Rim, da vidim Lava, Krstovog namjestnika, da vidim sjajne i veličanstvene crkve, da vidim drevne spomenike!

Da umirim rasigrano živce, spremih se na počinak. Ako si malko obilnije mjere (kao n. pr. ja), valja da se sav izmučiš, dok se zgrčiš i povrediš u onaj pretinčić, što mornari postoljom zovu. Protegneš li noge — udariš o dasku, uspravit li glavu — udariš o dasku, digneš li ruku i za jedan sami pedalj — udariš o dasku, okreneš li se na lievo, okreneš li se na

nas spojena, da nebijaše tamo njega! Da je Boka toli nasoljena, ne ima se pripisati njezinom zemljištu, koje je premalo rodovito a da bi se toliko kuća moglo sagraditi, nego mornarstvu, s kojim se odavna Kotorani bave. Sad je mnogo kuća zapuštenih. Mnogo se je ljudi izselilo za uvjek ili na više godina, jer je brodarstvo, što s uvedenja parobroda, što s nebrige odlučujućih faktora spalo na najniži stupanj. Na ulazu u Boku je Sutorina, uski predjel Hercegovine sižući do mora. Odmah iza njega dižo se Herceg Novi, gradić malen, al sloveći sa svoga prekrasnoga položaja, jednoga od najkrasnijih na svietu; pak prilično dalje Perast, Rižan, Dobrota, na dnu Boke Kotor; a sliedeć obalom dalje i tim vraćajuć se kroz Boku, na njezinoj južnoj strani Muo, te Lepetine. Neznatno je ovo seoce, al su tu srdca nekih zakucala živo da ne mogu življe. Naš kapetan Niketić upravo je drhtao od radosti, pozdravljajuć poslie kakve četiri godine, pogledom, glasom, rukami, nogami, svim svojim bićem, svoj zavičaj, svoju rodnu kuću, svoje roditelje i braću i sestre i rodjake. Njegovi imali su biti napunjeni istom radošću, koju su kazivali vijanjem zastava, mahanjem rubaca, najiskrenijimi povici i na svoga Iliju, i na one, koje pomaže voziti, na Hrvate i Hrvateku. Bilo je tako i na polazku i povratku Bokom, dočim se je Niketić sa svojimi sastao, pozdravio i grlio u Kotoru.

Ovamo smo prispjeli odmah poslie sedmo u jutro. Tutanj mužara nas je pozdravio čim se je iz Kotora opazio naš parobrod. Približavali smo se obali, kako u svakoj luci, tako i u ovoj pjevanjem pjesme „Lieпa naša domovina“ stojeć i odkrivenimi glavami, a sa obale bili smo pozdravljeni oduševljenimi uzklici; „Živila Hrvatska!“ Na parobrod, čim se je uz obalu vozao, stupili su občinski savjetnici, kojih jedan nas je najserdačnije pozdravio u ime občine, zamjenjujuć občinskoga načelnika, nalazećega se još kod slave u Dubrovniku i kojemu je naš maršal najiskrenije odzdravio. Na obali bio je sakupljen, uz množtvo naroda, oviet gradjana i gradjankah kotorskih, s kojimi smo u čas bili kao stari znanci i znanke, prijatelji i prijateljice, braća i sestre. Kretanje lica, očiju, sve, sve odavalo je neprisiljenu, srdačnu radost, a pozdravi, povici, odgovori, razgovori izražival su ju riečmi. Gradjani i gradjanke, gospodje i gospodjice, gospoda bez razlike stališa, uz občinske većnike, pratili su nas po gradiću, pokazivali su nam i tumačili njegove znamenitosti. Pregledav grad i njegovo dielovo, skupili smo se u bašći pred kavanom na obali, gdje smo pogošćeni bili. Tu se je nastavilo srdačno obćenje. Naši pjevači, da se nekako oduže prijaznosti kotorskih Hrvata i Hrvatica, postavili su se u red, da zapjevaju koju. Sad na da počmu, kad preda njeglavom kotarski kapetan Ragazzini, da im zabrani pjevati na obali. Bilo je to neugodno i za nas i za naše Kotorane, ali jedno su ovi crpili iz toga uvjerenje, naime o čustvih kotarskoga poglavara, koja obično nastoji sakriti. Sad se je pokazao, u koliko nije službenik onih koji nastoje ugušiti svako kretanje Hrvata, koji će se pak i usprkos njima kretati, i prije ili kasnije njih osloboditi. Naši pjevači kao i mi ovi podali smo se na naš parobrod, pošto smo se najserdačnije rastali sa čestitimi kotorskimi Hrvati i Hrvaticami. Zapjevali su pak nekoliko domoljubnih pjesama sa odvožujućega se parobroda, kamo već nije sizala kapetanova vlast. Na obali pak zabranio je Kotoranom i Kotorankam zapjevati. Ali nije mogao zabraniti najiskrenijih uzklika niti na obali niti na parobrodu, kao niti pjevanja djećakom na ladjah, koje su parobrod oplovljivale. Visoki jedan suputnik, čuvši na tih ladjah pjevati „živila Hrvateka i njezina prava“, „živio Starčević prvak stranke prava“, i slično, rekao je, da nije niti sanjao o tolikoj svjesti naroda, al da je sad, kad čuje takove pjesme od djećaka, koji znadu jedva govoriti, uvjeren, da te pjesme nisu puka sanja, nego da do oživotvorenja onoga, što tolikim oduševljenjem pjeva mlado i staro, mora doći.

Još dugo dugo čuo se je tutanj mužara i vidilo mahanje s rubci sa obale Kotora, i još nije to prestalo, već se je vidilo i čulo znakove i pozdrave iz Mula, Dobrote, Rižana, Perasta i od drugud.

Sjednuv za stolove i kriepeć si tielo, divili smo se Boki kotorskoj i njezinim ljepotam, kao i ostaloj obali, dok nismo prispjeli za Lokrum, malen al bujan otočić, na kojem je često boravio blagopokojni kraljević Rudolf i njegova visoka supruga Štefanija, a koj pripada sada „biolim fratrom“, dominikancem. Ovi su nas primili najprijaznije i pokazivali sve, što je znamenitijega. Njihova radost s našega dolazka bila je velika; naša radost s njihovo prijaznosti i domoljublja bila je nemanje velika. Odpratili su nas na parobrod, a rastajali su se s nami na ladji lepršeć sa hrvatskom zastavom i pjevajuć hrvatske pjesme.

(Dalje sliedi).

DOPISI.

Iz Lošinja 10. julija 1893. (Konac.) Čudnu ulogu podmlju igrati kod raznih izbora Lloydovi kapetani, kojih je došlo iz Trsta četiri, da glasuju, a ujedno se je prosuo glas, da su oni bili poslani od strane ravnateljstva družtva.

Došli na čiju zapovied se hoće, čini nam se, da su Lloydovi kapetani postali neka osobita vrst pritege (balasta), koju se baca amo tamo, kamo se hoće, da se naginje brod. U Trstu su bili uvršćeni medju glasovite **konsorte**, da pripomognu pobjedi u trećem tjelu proti talijanskoj stranci; a ti isti dolaze sad amo, da umnože broj talijanske stranke!

Uspjeh protivnika bio je prividno sjajan, toliko da je presenetio njih istih, te moramo upisati neočekivanoj takvoj pobjedi sve, što se je zbilo poslije proglašenja uspjeha izbora —, stvari, kakvih se ovdje nikad vidilo ni čulo nije!

Odmah o podne zaigra gradska glazba, te ciela povorka birača krenu pred stan izabranog zastupnika praćena množtvom urlikajuće djećurlije, gdje kad dodjoše; „Avivam“ ni kraja ni konca nobijaše.

Medju inimi opazismo i današnjega upravitelja pučke učione, koji kao bjesan skakajući i posmehivajući se išao s ruljom čestitati pred kućom zastupnika, a po njegovom primjeru djećaci derali se nazdravljajuć Lošinju, kulturi i Bog zna čemu sve.

Poslije podne oko 6 sati dodjoše trumbetaši iz Vologsola prateć načelnika sa njekoliko drugih ondašnjih kaputaša. Od te dobe do 10 sati na veče izmjenice svirahu trublje jednog i drugog mjesta na javnom trgu u Malomselu a djećurlija, i druga svojta neprestance povladivaše derući se sa „Aviva!“ U tolikom uzhitu morao se pojaviti i prigodni pjesnik, kako bi ga pravi talijanci zvali „**poeta maccheronico**“. Nakon duljeg učenja talijanskoga jezika, taj pjesnik nije znao bolje nego u dialektu dati oduška svojem čuvstvu, te u svojoj pjesmi izjeti:

„I Lusini i ga capio,
E noi vol tornar indrio,
Co le opanche a caminar!“

Po toći se vidi, kako su oni upućeni u ovim pitanjima, te ako promišlite, da oni doslovce razumiju ovu rečenicu, koja njima služi za lozinku, da dokažu svoj napredak, nećete se sačuditi ako vam kažem, da sva njihova duševna hrana sastoji u čitanju „**Oslića**“ i da se po njemu ravnaju. Žaliti se mogu takvi ljudi, a na njihove nasrtaje, ruganja, napadanja itd. obazrieti se neće pametan čovjek.

Vrbnik 12. julija 1893. — „Vstani, prosvjeti se, Jerusolime: pride bo sviet tvoj, i slava Gospodnja na te vsija“. Jest! Ustani i prosvjetli se divni naš Vrbniče, jer eto zasinule u tebi opet dvie nove zviezde, dva sjajna sunca, rastjeravaju tmasto tmine sloče i pakosti, da tebi i cielomu rodu kažu pravi utrezik k većnoj cielji, da tebi i cielomu rodu ogrijavaju srca plamom svetog domoljublja. Jest! Ustani i prosvjetli se, jer si eto i opet stekao dva posrednika medju Bogom i tobom, dva angjela mironosnika, koji će prikazivat neoskvrnjenog Jaganjca na pomirbu grieha tvojih i roda tvoga, na spas cielokupne milo naše domovine. Jest! Veseli se, jer si eto u krilu svome odnjihao dva sokola, koji će diljem ciele otačbine visoko nositi zastavu božanske istine, barjak nepobjedivosti crkve svete, koji će stupiti u odabranu četu dičnih zatočnika slobode i prosvjete potištenog naroda našeg. Veseli se tim veće, što su mladi levite tvoji prikazujuć prvu neoskvrnjenu žrtvu zapjovali liepim i milim jezikom tvojim, jezikom sv. naših apostola i prosvjetitelja, jezikom sv. braće Cirila i Metoda.

Drugog dana t. mj. prikazao prvu najsvetiju žrtvu č. g. mladomisnik Frane Volarić. Liepa kita svojte i gostova, a medju njimi i dični naš dr. Frane Volarić dopratila mladog svećara k žrtveniku, gdjeno je on svojim milozvučnim glasom prvi put zapjevao onaj divni „Slava va višnjih Bogu!“ Nakon evangjelja krasno prosborio slovo o uzvišenosti i neprocienjivoj koristi sv. mise velevriedni naš župnik Petar Volarić. Poslije svečana čina sabrali se svi oko bogata stola, gdje su letile bezbrojne i prekrasne zdravice, pune domoljubnih želja i čuvstva, puno čisto hrv. samosvieti, a na tom osobita hvala ide mladomisnikova brata popa Antona Volarića, katoheta na riečkih pučkih školah, koji je kao stoloravnatelj umio toli liepo zabavljati brojne uzovnike. A kako se uviek kod naših hrv. stolova znade spajati ugodno sa korisnim, sabrala se tom prilikom dosta liepa svotica dičnoj našoj „Bratovšćini“ i za gradnju budućeg našeg „Hrv. Doma“. Poslije objeda veselo se uhvatilo kolo uz naše stare „sopile“, pa pleši uza svu sparinu sve do tamne noći. — Sliedila zatim večera uz koju se i opet liepo i ugodno pozabavilo, dok posliednji sat ne sjeti svekoga, da valja na počinak. Tako se razstadoše zadovoljni gostovi ponievši sobom jednu od najkrasnijih uspomena.

Predprošle nedjelje promisio drugi naš vriedni glagoljaš č. g. Ivan Trinajstić, nećak dr. Dinka Vitezića — onog velikog našeg muža, koji si je stekao neumrlih zasluga u borbi za narodna prava, koji je osobitom svojom požrtvovnošću, marom i radom kao zastupnik na car. vieću kroz više godina neustrašivo branio i zagovarao sveta naša prava — i podjedno brat onih dičnih mladih junaka, onih vrlih otačbenika, dr. Mata i dr. Dinka kojih se častno ime pronosi već širom ciele domovine.

U oči svečanog dana dočekasmo mile goste, koji pohrliše k nam, da svojim prisućem uzveliče taj znameniti dan. Dočekasmo na obali morskoj drugu dičnu perjanicu roda našeg profesora Vjekoslava Spinčića, zastupnika na car. vieću u družtvu sa dr. Matom Trinajstićem i Antunom Kalcem, župnikom i dekanom u Buzetu, te vriednim našim pjesnikom; doši su već prije između ostalih bili stigli dr. Dinko Vitezić, dr. Fran Volarić, dr. Dinko Trinajstić, a i odlični naš književnik pop Josо Gržetić.

Sliedećeg dana slavio Vrbnik i opet veliko slavlje. Prigodom sv. čina divno izrekao slovo pop Frano Volarić, rabski kapelan, o velikom uglodu i dostojanstvu svećeničkoga zvanja. Uzvišenim predmetom, osobitom svojom govorničkom vještinom i savršenom dikojom potresao je i ganuo do suza mnogobrojne svoje slušatelje. Navlastito zaključni mu govor bio pravi odziv pjesničke njegove duše, koji ćemo donieti u budućem broju.

(Dalje sliedi.)

Na radostnu utiehu

starici majci

na nezaboravni dan,

kad joj je sin Ive mladu misu zapjevao.

Blago tebi dobra majko stara
U svom vieku ti se pomladila,
Nij' na blizu tebi naći para
Uz tri sina tako mudra, čila;
Tko svrstniji vrh tebe
Kad svih vidiš do sebe.

Svi su tebi ponos, svi su dragi
Kano bori oko jelve tanke,
Žudno srdcu majčin posmjeh blagi.
Njegom svojom slade majci sanke
Spremni ginut svi radjo
Neg da bude tu svadje!

Što l' se danas u tvom srcu zbiva,
Kakvo l' čuvstvo u duši se budi,
Gdje se suza sa posmjehom sliva,
To Bog sami može da prosudi!
Takvim licem u raju
Samo angjeli sjaju.

A da ti se tako lice sjaje,
Da taj uzdah toli grudma stresa,
Pogled na tvog Iva te izdaje
Sinka gledeć misliš na nebesa,
Jer si duše predjate,
Žive vjere svetište!

Okrunjena vjencem djece svoje,
Ah! uživaš danas kô kraljica;
Ispunile su se želje tvoje,
Izgledaš čudno, ko svetica;
Zna da možeš baš reći:
Raj ću lakše sad steći.

Josо Gržetić Krasanin.

Franina i Jurina

Jur. Kanfanarski ćozoti su zbisnili, huji su nego zmije.

Fr. Forši od velike topline?

Jur. Ne baš, ma odkad jašu „Somiera“ i odkad njim pere rovinjska „Julija“ njihovu blatnu robu, su srili za ludnicu.

Fr. Ča baš tako slabo pere ta njihova „strina“?

Jur. Onako, da im njihovo platno dojde crnije doma, lego kad su ga poslali u Rovinj.

Fr. Tako su manjko vajka u smradu.

* * *

Jur. Od kuda Frane?

Fr. Ravno iz Trsta.

Jur. Ča si tamo iskâ?

Fr. Pošâ sam u ludnicu za najti mista za Kanfanarske ludjake.

Jur. Si ga li našâ?

Fr. Vero nis, su mi rekli, da za takove ludjake ni za beći nimaju mista.

Različite viesti.

Vjenčani. Dne 23. t. mj. vjenčao se g. Adolf Justi, učitelj u Mošćenicah, sa gdičnom Marijom Veldić iz istog mjesta. Čestitamo uz želju, da bude sretno!

Prvu sv. misu prikazati će Svevišnjemu naš suzemljak g. Matija Dubrović nedjelju dne 30. t. m. u rodnoj mu kapelanji — u Rukavcu.

Čestitajuć već ovim putom mladomu prijatelju i rodoljubu najserdačnije, što je postigao za čim je davno težio, želimo mu iz dna srca, da bi ga pratio na trnovitom svećeničkom putu svuda božji blagoslov, a svi njegovi koraci bili na slavu božju i na korist hrvatskoga naroda Istre.

† **Benedetto Vlah-Miniussi.** Dne 22. t. mj. preminuo je nakon dugo bolesti ovdje g. Benedetto Vlah-Miniussi, vlastnik „Dvorske ljekarne“ u Trstu. Pokojnik bijaše sin pok. dr. Frana Vlaha, bivšeg c. k. kotarskog liečnika u Pazinu, rodom iz našeg drevnog Kastva. Ostavio je mladu udovu i dva nejaka sinčića. Vječni mu pokoj!

Podružnica sv. Cirila i Metoda u Podgradu. Na glavnoj skupštini podgradske podružnice bijahu izabrana u novi odbor sliedeća gospoda: veleč. g. Ante Rogač dekan predsjednik; g. Sl. Jenko podpredsjednik; g. Nakerman tajnik. gosp. Volk blagajnik, zamjenici gg. Benedik i Makarović.

Na glavnoj skupštini u Sočanj zastupali su podružnicu gg. Jenko i Štemberger.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri priposlao nam je g. Fran Krušnik župni

upravitelj u Premanturi 2 kruna i g. Fran Polić u Tratu 2 krune. Živili!

Nadalje darovaše gg.: dr. Dinko Vitošić i mladomisnik Ivan Trinajstić svaki po 100 for. kao utemeljitelja svotu. — Gospodja Avelina Fabianić u Krku sabrala u dvih prigodah 51 for. — Prof. Vjek. Spinčić prigodom izleta u Dubrovnik zabrao 27 for. — Gospodjica Valpurga Seršić sabrala kod objeda na dan čitanja mlade mise Iv. Trinajstića 22 for. 33 novč. — Gospodjica iz Opatije sabrala 1 for. 76 nč. — Stric i nečakinje na uspomenu krštenja mladoga nadvojvode Lava, Karla, Marije, Cirila i Metoda 3 for. G. Grgo Saule 1 kr.

Novi odbor narodne čitaonice u Puli. U zadnjoj skupštini, obdržavanoj dne 16. t. mj. izabrana bijahu u novi odbor sliedeća gg.: Dr. Mate Laginja, predsjednik, Ante Jakić, podpredsjednik, dr. Konrad Janežić, tajnik, Fran Mihaljević, blagajnik, Dragutin Coufal i Miho Kuščer, odbornici, Mate Brajša, Fran Hlača, Josip Križaj, K. Pogačnik i I. Špik, njihovi zamjenici. Bilo sretno!

Potvrdjen načelnik. Njeg. Veličanstvo potvrdilo je izabranoga načelnika grada Trsta, g. dra. F. Pitteri-a.

Vladini listovi grozili su se prije i za izbora, da g. Pitteri nikada više potvrdjen neće biti, a on je ipak potvrdjen. Čemu je to svoje?!

Iz Vrbnika pišu nam 24. t. m.: Naš dični zastupnik, g. prof. Vjekoslav Spinčić, proputovao je izmedju 8.—15. t. mj. kao zastupnik naroda otok Krk i taknuo se otoka Cresa. Iz toga njegovoga putovanja priobćujemo njegov dolazak i boravak ovdje, znajuć, da će ostalo vjestije poro opisati.

Došao je u Vrbnik k mladoj misi člana čestito obitelji Trinajstića Ivana, te tom prilikom sastao se tu sa svojimi izbornici i pošao u druga mjesta.

Već putem u Vrbnik u društvu dekana Kalca i dra. Mata Trinajstića bio je posve iznenadjen sa bratskimi pozdravi u Crikvenici i u Selcih. U Crikvenici bio je pozdravljen posebnom deputacijom u ime obćinara i župljana, a liepa kita gospode i gospodja pozdravljala ga je na odlazku sa mula sa srdačnimi „živio Spinčić". Tako je bio pozdravljen takodjer na mulu u Selcih, i pak ladjom praćen dio puta po nekih mladićih.

U Vrbniku dočekao ga je obćinski načelnik, svećenici i meštani na mulu i odpratili ga u mjesto. Za cieloga njegova boravka ovdje bio je susretan od svih najprijaznije i najoduševljenije pozdravljan. U svakoj danoj zgodi mu se je nazdravljalo, a on bratski odzdravljao. I izletnici iz Rieke pozdravili su ga u nedjelju po podne odušovljeno, a on njima odvratio kratko i odrješito. Na odlazku iz Vrbnika popratili su ga Vrbničani pod hrvatskom zastavom do luke. Iz mjesta pozdravljali su ga sa mužari, živio-klici, zastavami, mahanjem, dok se je što čuti i vidjeti moglo.

Iz Cresa pišu nam 20. t. mj. U našem Cresu-„Javor-gradu" smutnja! Dne 30. pr. mjeseca bila je uredjena obćinska sjednica. Bilo je na dnevnom redu važnih pitanja, a med ostalim i imenovanje lugara ili obćinskog šumskog stražara. To je mjesto očekivao i držao kao u ruci g. Regolo Moise, sin obćinskoga tajnika. Načelnik se tomu uzprotivio, pa uzprkos svim preporukam, „sor" Regolo nije mogao nagovoriti dovoljni broj zastupnika, da zanj glasuju, pače nehtjeli doći niti na sjednicu. Bila uredjena i druga za prošli ponedjeljak, al kako čujem i ova se izjalovila.

Kad je tajnik vidio, da se načelnik protivi njegovomu sinu — kako neki kažu — zahvalio se na službi; drugi opet, da ga je načelnik odpravio, jer da je otvorio sjednicu bez njega. Kako bilo da bilo, Moise nije više u obćini (Vidi natječaj na mjesto tajnika na drugom mjestu. Op. ur.) pa vlada med vlastelom pomutnja. To sve poštenjake raduje. Kad se obzorje pročisti; javit ćemo vam se obširnije.

Iz Baške pišu nam dne 24. t. mj.: Na 21. t. mj. snašla je golema tuga i žalost svebôće obljubljenog rodoljuba našeg, g. Marka Frančića. Umrla mu naime nakon kratke i težke bolesti vrledna i čestita supruga Dinka, rodj. Kaftanić, providjena svetotajstvi naše vjere, ostaviši mu iza sebe sestero nejake djećice. Istog popodneva bio je sprovod, komu učestvovaše malne cielo bašćansko pučanstvo. Sućut svebôća. Lahka joj zemljica, a vriednomu Marku neka podieli Svevišnji toliko jakosti, da podnese strpljivo strašni ovaj udarac.

Iz Pazina nam pišu, da se imaju doskora obaviti novi izbori sa upravno vieće pazinske gradsko-porezne obćine. Ovakva upravna vieća upravljaju imetkom dotične obćine. Upravno vieće za grad i pazinsko polje — sastojeće od 12 članova — ustrojeno je za prvi put god. 1886. U trećem i drugom tielu izabrano bi 8 naših većinaka, dočim je prvo tielo izabralo 4 talijanska većnika. Ovi posljednji došli su samo na prve sjednice, pak su kasnije sasvim izostali. God. 1890. obnovilo se je saavim izostali. God. 1890. obnovilo se je saavim izostali. God. 1890. obnovilo se je vieće. Pošto se je talijanska stranka uzvegla od glasovanja, to je izabrano u sva tri tiela naših 12 većnika. Svako tielo bira 4 većnika. Na čelu vieća stoji od godine 1886. prezasluženi A. Bertoša.

Dne 22. ovoga mjeseca izložene su kroz četiri tjedna listine svakomu na uvid i odredjen rok od 1. do 8. agusta za podnešenje prigovora.

Ovoga puta talijanska stranka neće se uztegnuti od glasovanja, jer računa na moćnu podporu. Na prvo tielo nije naša stranka nikad računala, jer se u njem nalaze c. kr. činovnici, učitelji i najveći porezovnici. Neradi se dakle o drugom, nego da si naši sačuvaju drugo i treće tielo, jer onda imaju dvie trećine većnika. Protivnici žeđe okoristiti se povoljnom strutivnici žeđe okoristiti se povoljnom strutivnici žeđe okoristiti se povoljnom strut

ime drugova uviek sjećati se ugodno onog posjeta. Zatim je posjetio ured delegata i prošao so našim selom, pak se vratio k g. župe-upravitelju, gdje je malo zalošio.

Gosp. delegatu pohvalio je školu t. j. neočekivani napredak u istoj. Ne razstanku obećao nam je gosp. kapetan, da će nas se i u buduće sjećati.

Iz Sv. Vida-Miholjice pišu nam polovicom srpnja 1893. Dne 13. tek. mjeseca doživjeli su Miholjci izvanrednu svečanost i neobično veseljo. Tog dana naime počastio nas je za prvi put svojim posjetom naš dični prvak, narodni zastupnik gosp. profesor Spinčić.

Dolazeć iz Omišlja u pratnji dra. Fabianića i dobrinjskog učitelja, bio je zvonenjem, pucnjavom mužara i živio-klici dočekan i pozdravljen od mjestnog kurata, učitelja, starješine i mnoštva puka. Naš vrli kurat nagovorio je odličnog gosta liepom dobrodošlicom, na koju se naš narodni prvak izvanredno dojmljivim govorom zahvalio. Zatim je posjetio našu crkvu, a onda gosp. kurata popa Mata Justinića, gdje bijaše pripravljen objed.

Pučanstvo bilo je izvanredno oduševljeno, a na svačijem licu čitao si neki neobični osjećaj, izazvan prisutnošću i prijanošću našeg odličnjaka.

Oko 6. ure poslje pedne došao amo župe-upravitelj iz Dubašnice, gosp. pop Pave Milovčić sa svojim kapelanom i učiteljem, pa se uz pucnjavu mužara, zvonenje svonova oprostismo sa Sv. Vidom, ostavljajuć za sobom neizbrisivu uspomenu najugodnijih doživljaja i krenusmo put Dubašnice-Bogović. Iz Bogović pako uz milozvuk zvonova pohrlismo do Malinske, koja bijaše svetčano okićena zastavami, med kojimi liepi broj naših trobojnica. Tuj je naš zastupnik pregledao luku, odmorio se kod g. M. Radića, gdje nas bijaše više liepo pogošćeno. Odavle krenusmo k župe-upravitelju u Bogović, praćeni četom Malinskara i urnebesnim: „živio naš zastupnik Spinčić!“ koji im odvrati sa: „živili malinski Hrvati!“

Kod gosp. župe-upravitelja sliedila je večera, a sutradan nastavio je naš miljenik svoje putovanje u Beli, kamo je sretno dospio.

Na poljodjelske štipendije, na koje donašamo na četvrtoj stranici natječaj, upozorujemo osobito naše gospodare-poljodjelce. Pobliže viesti mogu imati kod c. kr. kotarskih poglavarstva i kod ravnateljstva vinarske škole na Grmu.

Občinskoga tajnika traži putem natječaja občinska uprava u Cresu. Plaće nudja mu 600 for., a traži od molitelja osim ostalih sposobnostih, podpuno poznavanje talijanskoga jezika. O poznavanju hrvatskoga jezika, jezika većine pučanstva one občine, neima niti spomena. Creski kopači i ostali izvanjski občinari neka uče talijanski, ako se žele dogovoriti sa tajnikom, koga oni plaćaju. Zar nisu to zdravi istarski odnošaji?!

Otvorena mjesta. Na gospodarskom zavodu u Poreču otvoreno je više mjesta za mladiće, koji se žele bezplatno podučiti u poljodjelstvu, osobito u vinarstvu i voćarstvu. Ti mladići imadu stan i hranu bezplatno u zavodu. Molitelji za ta mjesta imadu dokazati: 1. krstnim listom, da su navršili 16 godina; 2. svjedočbom občine, da su poljodjelci; 3. da poznaju 4 vrsti početnog računanja i da znadu čitati. Kad su u zavod primljeni, imadu sobom donesti: 6 košulja, 4 para svitica, 12 para bičva (nogavica), 6 rubaca, 2 para postola, 1 odielo za radnju, 1 svetačno odielo. Molbe valja poslati slavnom ravnateljstvu gospodarskoga zavoda u Poreču do 31. agusta t. g.

Smradno klevetanje. Porečka piljarica zaliće se u posliednjem broju bezsramno na jednoga našega svećenika u Sv. Lovreču jedino radi toga, što su se u nekoj krčmi hrvatski i talijanski seljaci porečkali i pobili. Onoga svećenika ne bijaše u toj smutnji niti blizu, ali jer ga njegova služba zove medju puk na vanšćini i jer on s tim pukom obći, okrivljuje ga ni dužna ni kriva drzovito rečena piljarica u nakani dakako, da ga ocrni pred pukom i da ga konačno porečkomu biskupu preporuči. Tako postupa ona uviek, kad hoće, da kojeg našeg svećenika iz jednoga mjesta makne. Zlobne njezine namjere budu obično izvedene, jer što ona reče, to je sv. pismo naredbeništvu, pa bilo to i najgrdnija laž, kao što je i u ovom slučaju.

Pomilovani. Usljed tužbe poznatoga širitelja talijanstva u Istri, bivšeg učitelja u Sovinjaku, Milossevicha (rodom Dalmatinca) bijahu odsudjeni naši rodoljubi iz Sovinjaka g. Ivan Zigante na četiri čedna, a g. Ivan Sirotić na 6 čednа zatvora. Odsudjeni utekoše se na Njeg. Veličanstvo molbenicom za pomilovanje, te bijahu prvomu sniženа pedepsa na 10 for., a drugomu na 20 for. globe. — Ovoliko do znanja protivnikom naših rodoljuba, koji su se već unapried veselili, videć u duhu čestite muževe u tamnici.

Veselica na korist družbe sv. Cirila i Metoda i narodne škole. Abiturijenti slovenskih i hrvatskih učiteljišta u Kopru, Gorici, Mariboru, Zagrebu i Ljubljani priredili su dne 22. t. mj. veselicu u Ljubljani na korist družbe sv. Cirila i Metoda te „narodne šole“.

Četiristogodišnjicu prve slavenske tiskare na Obodu u Crnojgori proslaviti će svečano sav slavenski svieť. U samoj Crnojgori, naposo na Cetinju započela je svečanost dne 25. t. m. a trajati će pet dana. Na Cetinju sastalo se jurve rodoljuba i učenjaka iz svih slavenskih zemalja, da prisustvuju velikoj slavenskoj kulturnoj svečanosti, kojoj prisustvujemo i mi u duhu, pošto nam inače nebijaše moguće.

Pomozimo braću! Pod tim naslovom čitamo u zadnjem broju dičnog „Narodnog Lista“, koliko eliedi: U posestrimi Istri, pohvalnim nastojanjem tamošnjih vidjenijih rodoljuba, ustanovila se je „Družba S. Cirila i Metoda“, kojoj je plemenita svrha, da podupiranjem narodne prosvjete, putem knjiga, škola i drugih tomu cilju shodnih sredstva, očuva tamošnji hrvatski narod od nepoštenih težnja iznarođenja, koje mu sve više priste, sa strane njegovih zakletih dušmana taljanaša i njihove „Lega Nazionale“. Istarski rodoljubi razaslaše poziv, koji niže priobćujemo, obraćajuć se na svakog rodoljuba, da uz neznatnu novčanu žrtvu, pristupi kao član toga družtva, i tako podupro tu rodoljubnu i plemenitu ustanovu. Mi najtoplije preporučujemo našim hrvatskim rodoljubom po Dalmaciji, da pomognu svoju braću u posestrimi Istri, a to će najbolje učiniti, kad se upišu kao članovi gorespomenutog družtva. Iz sama će poziva svak razabrati uvjete pristupa u to blagoslovljeno družtvo. S toga bi bilo želiti, da se u svakom našem barem ovećem mjestu po Dalmaciji tkogod svojevoljno zauzme kao povjerenik družtva, te kupi članove. Za Zadar povjerenikom je rečenog družtva naš mladi i vriedni pjesnik R. Katalinić-Jerstov. (Zatim donaša poznatu okružnicu.)

Gosp. učitelj Stjepan Žiža iz Rovinjskog sela moli nas, da upozorimo sve prijatelje našeg narodnog blaga, osobito gg. učitelje i djake, da bi mu poslati izvolili sakupljene narodne pjesme do konca rujna t. g., čemu se mi eto rado odazivljemo.

Za gradnju „Narodnoga Doma“ u Medulinu darovala je „Narodna Čitaonica“ na Ricci 50 for., na čemu se joj odbor najsrdačnije zahvaljuje uz želju, da se ugledala u nju i ostala naša rodoljubna družtva!

Iz Sv. Mateja (občina Kastav) pišu nam 20. t. mj. Dozeć se pred par dana u najiztočnijem selu Halublja, a i ciele Istre, nasmijao sam se baš od srdca, gledajuć, kako njekoje žene i djeca trče okolo po selu sa slamnatimi „pusti“, kano da je mesopust.

Upitah ondje stojeće: zašto to? odgovore mi: a zeceva nam se nakotilo toliko, da će nam sve izjesti, pa ih moramo timi pusti, usadiv je usred njive, plašiti. Ima ih skoro toliko, da ih možeš prutom mlatiti, kamenjem ubijati, a slučaj se desio, da se ih je i istom kosom pokosilo.

Osim zeceva nakotilo se i lisica u južno-zapadnom dielu ove podobćine, rad česa su dobre domaćice postale zabrinute, jer ne prodje dana, da ovdje ondje ne odnesu koju kokoš — kokoš i piliće. Zabrinuto su, jer treba znati, da one kroz godinu liepih novaca dobiju za jaja.

Da ih je samo nekoliko, rekao bi se, neka se hrane jadnici, ostat će i nam! Al tih nezvanih gostova ima toliko, da naši usjevi trpe, a naših kokota ponestaje. Oni unište kupuza po ciele njive, da i ne govorimo o pasulju itd.

Upozoruje se na ove poduzetnike lova i sve one, na koje spada. Ovdje bi se moralo preporučiti, da se mal' o više pazi na ovu divljač, koja bi htjela ući i gdje nije sijala, kad bude došlo doba od lova, a ne samo na srne, jer kako se čuje, nestati će i njih brzo. Ta i sačevina je dobro pečenje! Krzno od lisice dobro se prodа. Znamo, da ne imaju vriednosti, kako srna, i da ih nije možda tako lahko ubiti, kako srnu, nu ipak treba ih potrašiti u njihovih skrovištih i kradljivce, ako se ih i ne zateče pri činu, kazniti.

Čuvajte krmu. Radi neobične suše, koja je vladala i širom Istre prošloga proljeća, ostale su sjenokoše većinom puste. Ciena sjenu je već sada neobično visoka, a što će biti iduće zime i proljeća? Radi toga preporučamo toplo našim gospodarom, da brižno sakupljaju krmu bilo koje vrsti, i da sahrane što više slame, koju će moći pripraviti blagu za krmu po naputku, što ćemo im ga prvom zgodom dati.

Dva forinta i sedamdeset i pet novčića stoji jedna opletena staklenka, sadržavajuća tri kilograma više puta odlikovanog izvrstnog „lamponskog soka“ (Sciroppo di Lampone), kojeg razašilje prosto poštom proti pouzeću G. Piccoli, ljekarnik u Ljubljani. — Pletenice sadržavajuće 10, 20 i 40 kilogr. po 60 nč. kg.

Narodno gospodarstvo.

Da očuvaš stoku (blago) od muha.

Neobhodno je potrebito, da ju držiš čistu; a to ćeš postići ako budeš marljivo stoku prao, češljao i pod njom razastirao čistu stelju; ako se svim tim tvoja stoka bude napadnuta od muha, onda joj ona mjesta, kamo muhe najviše sjedaju, namaži ribjom mašću, pak ti neće nijedna muha više onamo sjesti.

Listnica uredničtva.

Veleč. g. O. Fr. D. Padova. Žalimo veoma, što se nismo vidjeli za Vašeg boravka ovdje. Izvolite nam javiti, u koju svrhu ostavisto one 4 krune. Da sto nam zdravo i živili!

Gosp. S. Ž. u s. R. Poznato nam je, a bit će i Vama, da sabire g. J. P. gradivo za istarsku etnografiju. Dogovorite se dakle s njim i radite složno. Živili!

Gosp. J. P. sv. I. Drugi put; danas nam nedostaje prostora; izpustili smo — kako vidjeste — i redoviti „Pogled po svietu“. Prijateljski odzdrav!

Javna zahvala.

Svim prijateljem i znancem, koji su se nas sjetili za vrieme bolesti i smrti nezaboravne naše supruge, odnosno majke

DINKE FRANČIĆ

rodj. Kaftanić

izriče ovim najsrdačniju hvalu.

Baška, dne 21. julija 1893.

Tugujuća obitelj Frančić.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2½%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	2½%	3-mesečni „	2½%
30- „	2¾%	6- „	2¾%

Vplačevanja avstr. vrednostnim papirjem, kateri se nahajajo v okrogu, pripozna se nova obrestna tarifa na temelju odpovedi od 17. in 21. odnosno 12. januja.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, Ljubljana, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškov.

Kupnja in prodaja

vrednostij, divis, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—9 pri odbitku 1% provizije.

Predujmi.

Sprejemajo se vsakovrstna vplačila pod ugodnimi pogoji.

Na lamčovne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednostni obresti po pogodbi.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, slat ali srebrni denar, inoromski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijansko v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.

Trst, 1. aprila 1893. 14—24

Glasovita

5 klgr.) za 5 gld.

radi svojega učinka, odlikovana radi svojih zdravilnih lastnosti z častno diplomo in zlato svetinjo na razstavi v Londonu in Parizu, z zlato svetinjo v Bruselju in Tunisu.

Želodčna tinktura lekarja G. Piccoli-ja v Ljubljani je vspešno **dietično sredstvo**, katero krepča in ozdravi želodec, kakor tudi opravlja prebavnih organov izborno pospešuje.

Izdelovatelj razpošilja jo proti povzetju zneska v zaboljih po 12 steklenic za 1 gld. 86 nč., po 55 steklenic (zaboj tehta 26 nč. — Poštnino plača vsako naročnik. 12—2

Broj 12688-II.

Razpis natječaja

za

gospodarske štipendije

Visoko c. kr. Ministarstvo poljodjelstva dozvolilo je odlukom dne 5. julija 1893 broj 11.221 za sada za vrieme dvijuh godina, počamši školskom godinom 1893/94, četiri štipendije za mladiće hrvatske iliti slovenske narodnosti iz Istre, koji će polaziti slovensku pokrajinsku poljodjelsku školu u Gorici iliti pokrajinsku, vinarsku, voćarsku i poljodjelsku školu na Grmu kod Novega mjesta (u Kranjskoj) i to dvie štipendije po 100 for. za polazak škole u Gorici, i dvie štipendije po 120 for. za školu na Grmu.

Molitelji za ove štipendije podnesti imadu odnosne svoje molbice podpisanomu c. kr. Namjestničtvu do 31. augusta 1893.

Molbenicam, u kojih neka se izrično navede, da li se moli samo za štipendiju u Gorici ili samo za štipendiju na Grmu ili za kojugod, pridati valja:

1.) krstni list; (za upis u školu u Gorici, treba je dovršenih 15 godina; a za školu na Grmu dovršenih 16, iznimice u slučaju čvrstog tiela dovršenih 15 godina a ne prekoračenih 24 godine).
2.) domovnica;
3.) liečnička sviedočba o zdravju i fizičnih sposobnostih obavljati običajna gospodarska djela;
4.) sviedočba barem o dovršenoj pučkoj školi s dobrim uspiehom;
5.) sviedočba o cieplјenju kozica;
6.) Občinska sviedočba o dobrom ponašanju, podpisana i od župnika;
7.) sviedočba o imetku i gospodarskih odnošajih prositelja;

Školska godina 1893/94 počimlje u Gorici dne 7. a na Grmu dne 6. novembra o. g.

O pobližih ubaviestih radi polazka škole na Grmu može se doznati kod c. kr. političkih kotarskih oblastih.

Od c. kr. namjestničtva

v Trstu, dne 21. julija 1893.

Štrcaljke i sumpornjače za trte

inžinira Živica.

mlatilnice i čistilnice za žito, mlini i stiskalnice za vino, sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, kao takodjer i sve potrebuće za strojeve

dobiva se uvjek u skladištu tvrdke

Schivitz & Comp.

(Živic i drug.)

Via Zonta broj 5 u Trstu.

Krasne uzorce zasebnikom pošilja zastonj in franko.

Bogato knjigo z uzorci, kakoršnih še ni bilo, za krojače nofrankovano. Jaz ne popuščam za 2½, ali 3¼ goldinarjov pri metru, ne dajem daril krojačem, kakor to dela konkorenca na račun zadnje roke, ampak imam le trdne in čiste cene, tako, da mora kupiti vsak zasebnik dobro in cenо. Prosim toraj zahtevati le mojo knjigo z uzorci. Svarim tudi pred pismi konkurence, ponujajočej dvakrat toliko popustka.

SNOVIJ ZA OBLEKE.

Poruvlen in dosking za častito duhovščino, pred pisano snovi za uniforme c. kr. uradnikov, tudi za veterane, ognjegasce, telovadce, livreje, sukna za biljarde in igralne mize, preproge za vozove, loden nepremočen za lovske suknje, snovij za prati, potne ogrtače od gld. 4-14 itd. — Kdor hoče kupiti vredno, pošteno, trajno, čisto volneno sukneno blago, ne pa dobor kup cunje, ki se komaj toliko vredna, kolikor so plača krojača, obrne naj se do

IVANA STIKAROFSKY v BRNU

24—24 (v tem Manchestru Avstrije) 24—23

Največja zaloga fabriškega sukna, v vrednosti ½ milijona gld.

Da pojasnim velikost in zmožnost izjavljam, da moja roka združuje največe izvažanje sukna v Evropi, izdelovanje kamgarnov, potrebičin za krojače in veliko knjigovezniee le za lastne namene. Da se prepriča o vsem tem, prosim slavne občinstvo, da si, kadar mu prilika nanese, ogleda velikanske prostore mojih prodajalnic, kjer ima posla 180 ljudij.

Pošilja se le po poštnem povzetju.

Dopisuje v nemškem, madjarskem, češkem, poljskem, italijanskem, francoskem in angleškem jeziku.

Izdavatelj i odgovorni urednik **Mate Mandić.**

Tiskara Dolenc.

Broj 31. U Trstu 3. agusta 1893. Godina XXV.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 6 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja za pogodbe sa upravom. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Koga list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, na koje se ne plaća poštarino, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i neštampaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Za obranu!

III.

Niemci iz njemačkog carstva pomažu obilno austrijske Niemce u tom, da ovi u slavenskih pokrajinah, napose u Českoj i Moravskoj, u Koruškoj i Štajerskoj, u Kranjskoj i u našem Primorju šire Niemstvo poniemčujuć slavensku dječicu.

Talijani u kraljevini ustrojiše družtva, koja novčano podupiru austrijske Talijune, napose školsko družtvo „Lega nazionale“, kojemu nije medju nami druga svrha, van da potalijanči hrvatsku i slovensku djecu na obalah Soče i Adrije.

S dviju strana radi se dakle živo o glavi naše nedužne dječice, koja bi imala pasti žrtvom velike majke Germanije i slobodoumne tobož Italije. Toj pohlepi tudjih nam naroda moramo se oprieti svimi silami i svimi dopuštenimi sredstvi.

U talijanskih novinah čitamo razpis natječaja na tri učitoljska mjesta na novo ustrojenih školah „Lege“ u Sv. Križu (tršćanska okolica), u Humu (občina Buzet) i u Ždrenji (občina Oprtalj). Osim toga razpisuje ravnateljstvo „Lege“ natječaje za podpore onim mladićem talijanske narodnosti, koji se kane posvetiti svećeničkom stališu i koji uče na talijanskih školah.

Do sada podupiralo je istarsko talijansko političko družtvo javne učitelje Istre, koji su mogli dokazati, da uspješno rade u školi po intencijah rečenoga družtva, t. j. da sa uspjehom raznarodjuju hrvatsku i slovensku djecicu. Tomu družtvu pritiče eto u pomoć „Lega“, koja novčano podupire kandidate učiteljstva i svećeničtva na talijanskih školah i u talijanskih sjemeništih. Radi se dakle složno i sustavno na potalijančenje Istre, tršćanske okolice i Goričke.

Za „Legine“ svrhe rade neumorno isti poluslužbeni časopisi Primorja i Trenta, premda nisu na zadnjoj glavnoj skupščini „Lege“ u Rigi za nje niti čuti htjeli.

Sve se je dakle složilo proti nam, sve radi bezobzirno na propast našega naroda.

U toj stisci i nevolji našoj pozivljemo braću našu najbližu, Hrvate i Slovence izvan Istre, da nam neodvlačno i obilnom podporom u pomoć priskoče. Istarski Slaveni, Hrvati i Slovenci bore se složno i u bratskom zagrljaju kroti silnom dušmanu, a njihova braća izvan Istre, Hrvati i Slovenci iz susjednih pokrajinah dužni su složno zauzeti se za naš duševni i tjelesni spas.

Družba sv. Cirila i Metoda za slovenske pokrajine imade doduše komu da pomaže na granicah tih pokrajinah, osobito u Koruškoj, Štajerskoj, Goričkoj i u Trstu, ali braća Slovenci nemogu niti smiju zaboraviti niti na istarske Slovence i Hrvate, jer da ovih ponestane, nestalc bi im predstraže na jugu, te bi narodnom protivniku otvorena ostala vrata, da i napried na sjever prodire. Tà poznate su nam dobro težnje ugrijanih talijanskih glava, od kojih prenose jedni granicu budućemu velikomu talijanskomu kraljestvu do slovenske Postojne, drugi do biele Ljubljane, a treći ćak do obala Save. Nezadovoljavaju se više sa prvobitnom osnovom talijanskih umjerenih pisaca i političara, koji su tražili samo zaokruženje današnjih granica kraljevine Italije, već hoće i one pokrajine, u kojih se nečuje niti jedna rieč talijanska.

Obilniju pomoć tražimo i očekujemo od braće Hrvata iz banovine i iz Dalmacije. Jednim i drugim osiguran je narodni obstanak, te njim nije strepiti radi narodne propasti kao nama.

Prvi od njih jesu sami gospodari nad svojom sudbinom, a drugi oslobodiše se sretno talijanaškog skrbničtva, koje ih je do nedavna duševno davilo, kao što guješi i tlači nas još i danas. Jednim i drugim jest sada glavni cilj i najvažnije nastojanje, da se spoje i ujedine, ali pri tomu nesmiju zaboraviti, da je u Istri izloženo najvećoj pogibelji do 200 hiljada braće po krvi i jeziku. Oni nebi mogli zaista slaviti narodnoga pira u veselju i zadovoljstvu dočim bi se zadnji istarski Hrvat utapljao u talijanskom moru, krivnjom ljudske nepravde i s njihovog nemara.

U pomoć dakle braćo Slovenci i Hrvati istarskomu patniku, komu prieti najveća pogibelj od raznarodjenja njegove dječico, mladog mu naraštaja; koji će znati vazda izkazati se zahvalnim onomu, koji mu obezbiedi narodni obstanak.

U nuždi, u pogibelji pozna se prijatelja i brata — kaže stara rečenica — a nedao Bog, da se nebi i sada za nas obistinila!

Hrvatski izletnici u Dubrovniku i drugud po Dalmaciji.

(Nastavak).

Uzvrat posjeta Višanom, posjet Dubrovčana.

Što mi bijasmo na Lokrumu, vršila se u Gružu pučka zabava, koja ne bijaše još svršila, kad smo u gružku luku prispjeli. Sasvim tim dočekalo nas je i pozdravilo veliko množtvo ljudi. Sad bijaše vrieme da vratimo milo za drago, da uzvratimo posjet vrlim Višanom. I išli smo praćeni množinom svieta. Čim su nas sa parobroda opazili, zaigrala je glazba i nastalo najoduševljenije klicanje. Za malo časova bio je pun mul svieta, a parobrod upravo natlačen posjotnika i posjećenih. Na prolazku na parobrod čekale su nas i pozdravljale milo, prijazno, oduševljeno, srdačno, iskreno, krasne Višanke s crvenkapami, kao za nje stvorenim, s napisom: „Živila Hrvatska“ na glavi, te nas kao svoje gostove najljubeznije pogostile sladoledom i raznimi pići. Kao da su se natjecale, koja će bržo i ljubeznije, a neznaš, kojoj bi prednost dao, kad bi imao izabirati. Uz posjet Višana na našem parobrodu doseglo je oduševljenje kod ovoga uzvrata posjeta svoj vrhunac. Većega ne može biti. Neka si svatko sam predstavi najveće oduševljenje, što ga može biti, pak će imati neki pojam ob onom na parobrodu Višana. Opisati se neda. A onaj moment, kad je progovorila naša „mamica“, gospodja Marija Kumičić! Kad je pozdravila svoje sestre Višanke! Kad je uzkliknula, da bi ih, da bi mogla, sve poljubila, te tim ojelovom razpalila srca svih Hrvatica, da budu kao Višanke, te da ave zajedno odgoje pomladak, koji će se znati svjestnije, odlučnije posvetiti raztrganoj domovini Hrvata! Tad je bilo sve duboko ganuto, do suza, kao što je ganjeno, čuvstveno govorila govornica. Suzami sliedili su nebesni usklici: „Živile Višanke! živila Marija Kumičić! živile Hrvatice! Kad se je oduševljenje uslied toga ponekle sleglo, progovorio je zastupnik Spinčić, te naglasio

PODLISTAK.

Moj put u Rim.

(Nastavak).

II.

Na kolodvoru bijaše i odveć živo. Jedan više s jedne strane, drugi s druge, a stoti sa stote. U našem hodočašću bio vam dobar broj žena — pak si pomislite, što vam je tuj moglo biti. — Mužkarac mnoge potožkoće i sam rieši, ali žena neće; njoj sune u glavu sto sumnja i sto puta će vičuć pitati razjašnjenja. Ako još mirno odgovoriš, nije zadovoljna; morat vikati. Tek si se naznojio, da jednu umiriš, već te onimi istimi pitanji zaletila druga, koja je inače sve čula, što si prvoj govorio, jer je do nje bila — ali joj to nije dosta, hoće i ona svoju zadovoljštinu: hoće da čuje, do koje visine može tvoj glas doprieti. Pa za drugom dodje treća, za trećom četvrta itd., koliko ih već ima. Niesam ja doduše vikao, ali me vika odraslih ljudi, koji bi morali biti ozbiljni i razboriti, smuti i razrdi. Koja razlika izmed vike djećje i vike odraslih ljudi! Djećja vika ima nešto liepa, nešto vesela, i ja sam joj se već tako priučio, da ju slušam kao kakvu glazbu; dočim mi je vika odraslih ljudi uprav odurna, jer u njoj ima (za me) nešto nezgrapna, nenaravna, smiešna.

Hm, hm! početak nije mi uprav najugodniji. Vjerujte, da sam u duši uprav žalio gospodo odboraše, koji su morali na svaki babji hir poi uro vikati. Kolika je to muka! Zgrabih svoju prtljagu, i gurajuć se i previjajuć se i mučeć se (sjetih se Laokoonta) sretno se provukoh do željezničkih kola. Hvala Bogu! Namjestih se uz dobre znance, a da se već od njih za cielih dvadeset dana neodielim. Kakva li je slast putovati u liepu družtvu, osjetio sam najbolje na ovom svojem putu u Rim. U njihovom družtvu pričinjalo mi se, kao da sam kod kuće. Budi i ovdje svim od mene izrečena iskrena hvala na pažnji, na ljubavi i uslugah.

Mi bijasmo već dugi čas namješteni, i od hipa do hipa imao je vlak krenuti, a većina naših hodočastnika nemili, da se ukrca. Svima još nešto manjka, jednoj pozdravi majku, sestru, a uzput možda i još koga. Vika još svedj traje. U taj tren sune mi u glavu goloma napast: zaželih, da vlak krene i da pusti svu tu babju četu, gdje je. Što će biti od nas, pomislih, ako bude tako na svem putu? I za čas poradovah se, da će moja sla želja biti uslišana. Još samo čas i vlak će krenuti, a sva ženskadija još se ko budala vrti. Ali tada vam je vidjeh, što žena može. Ona ista ženo, kojoj se za nekoje poslove hoće toliko sati, koliko mužkarcu hipova, — ona ista žena može obaviti, kad hoće, u tren oka toliko poslova, za koje bi se mužkarcu htjela ciela ura. Kad je vlak krenuo, sve se nadjoše u kolih, pak i mnogo udobnije, nego mi mužkarci, koji smo toliko prije zaposjeli mjesta. Eh, pa neka im bude, kad su već takove. Nego, da mi ne kažu, da ih raztresam, reći ću, da sam se ja pak živo pokajao za svoju pakostnu želju, koju vam malo prije izpovjedih, jer na putu taj naš ženski svieat bijaše mnogo poslušniji, nego na tršćanskom kolodvoru. Dok bijahu kod kuće, valjda mišljahu: ovdje zapovjedamo mi, ali u stranom svietu predadoše

---

željezno u mužke ruke. Pak evo, ja ih posivljem, neka metnu ruku na srdce i neka teku, nije li ovako bilo bolje i nama i njima?

I mi se uputismo. Vlak leti kao da ga vile nose, ali što je to napram našim željam? Sve je to još odveć spore. Osim toga zaustavljaj se sad ovdje sad ondje, da si na pravih mukah. Napokon se uvjerih i ja, da je najbolje prilagoditi se i po mogućnosti umiriti se. Stadoh promatrati krasne predjelo, po kojih je razsijan dobri narod slovenski. Krasna li su to polja, a krasnije obradjena. Koja li milota tako letimice promatrati sviet. Djećica na polju, kad ugledaju vlak, pritrče bliže, pa s lakim osmjehom na ustnama, nepomično motre broje kola. Odrasli i starci samo se prid ignu od svoga posla, pak ozbiljno pogledaju na vlak, koji pomamno leti. Meni se pričinjalo, kao da čujem njihov duboki uzdah: Bože moj, tko bi mi bio rekao.... ! Pomislih, kolika razlika izmed onih mirnih ljudi i nas; oni onako mirni, a mi ovako nervozni; oni blaženi, kad vide svoje imanje i svoju kućicu, a nam se hoće koječega, pa ipak do njihova mira nikad ne dodjosmo. Kad željeznica projuri preko polja i kroz sela, meni se pričinja, kao da se sukobe dva različita svieta. Valjda mora da tako bude — pak neka bude!

Sunce za garu, a mi preko granice i sadjosmo u Italiju. Pred tobom se pružaju nedogledne ravnice, a nad njima se nižu tanka pšenica, kao valovje morsko. Ne viđiš vinograda po našu nasadjenih, nego su po poljih posadjene murve, u liepih redovih, a uz murvu prislonila se i na nju se popela, kao da joj se hoće počinka, tanka vinova loza. Doskora crni mrak pokrije i ravnice, i pšenicu, i murve, i vinovu lozicu. Samo gdje ter gdje još tinja slabašno svjetlo u seljačkih kolibicah, kojo su posvuda posijane, da misliš, nisu li to male kriesnice.

Moji suputnici bijahu veoma veseli. Noćeš! Mal da ne svi putujemo u Rim za prvi put, a osim toga, rek bi, svi bijasmo jedan s drugim posvema zadovoljni. Na stran dakle svaka ukočenost, i mi se podadosmo šali i smjehu. Družtvance bijaše dapače tako razigrano, da kad pokušasmo skupno se pomoliti (bijasmo hodočastnici!) — nekako nijo išlo. Bijasmo odveć raztrešeni.

Napokon, nešto umornost, a nešto i jednomjerno drndanje naše letoće drvene kućice, kao da nas je omamilo. Čas jedan, čas drugi, počesmo zaklapati vedjo i spuštati glavu. Kako nije bilo dovoljno prostora, da se polegnemo, zadriemasmo sjedećko. Promisli, koli bijahu raznoliki položaji i izražaji lica naših pospanaca, i kakav bi homerski smieh nastao mod budnimi, kad bi so one glavo vrtilo i poskakivale, čas lievo, čas desno, kako bi već poskakivala žoljoznička kola. Bilo to kao kad naši seljaci objese tikvicu o štap, kad idu na radnju.

Sve to bilo kratkotrajno, jer moradjesmo svaki čas mienjati kola. To nam bijaše najdosadnije. Navukosmo se prtljage kao kakvi „armerajzenderi“; ali i tu dosadu uzesmo na dobro, pak mjesto da se ljutimo, smijasmo se. Nekojim nam se pripotila i mala smiešna zgodica, kojih inače na putu ne manjka — i koje su putnikom što umaka na gospodskom objedu. Ako se mi ne natrčasmo one noći se prtljagom po talijanskih kolodvorih, ni more nije

korist ovakovih pohoda, sastanka, gdje se lice u lice gledamo i osobno uvjeravamo, da no ima razlike medju Dalmatinci, Bosanci, Hercegovci, Slavonci, Istrani, da svi jedan te isti jezik govorimo, da jednako ćutimo, da nam je svima jedna domovina, Hrvatska, da se toj domovini, državi, prigljanjuju i Slovenci, malo se razlikujući od Hrvata. Najoduševljeniji klicaji su se obnovili. Težko smo se rastali, al valjalo je jednom.

Divili smo se čarobnoj razvijoti na moru. Parobrodi, ladje veće i manje, svo, što bijaše u Gruškoj luci, bijaše razsvietljeno preraznovrstno, te se miešalo po njoj, ugibljuć se vješto jedno drugom, približujuć se imenito našem parobrodu na bratski pozdrav. Svako toliko čulo se je po cieloj luci: Živila ujedinjena Hrvatska! živio hrvatski Dubrovnik! Naši pjevači su češće zapjevali sa parobrodića, koj je za nje najmio jedan dio svečanostnoga odbora, tako da su se domoljubni klicaji izmjenjivali sa domoljubnimi pjesmami. Tu na moru rastali smo se sa Hercegovci i Neretvanci, koji su se na govor dra. Franka zakleli, da će uvjek raditi za oživotvorenje hrvatskoga državnoga prava.

Za vriemo razsvjetle imali smo više posjeta od dubrovačkih gradjana i gradjanka, kojih mnogi dolazili su sa fenjeri u rukuh. Jedna kita njih zadržala se je kod nas dulje. Uz najsrdačniji razgovor probavili smo koju uricu. Izreklo se je i pozdrava s jedne i s druge strane. Bio je pozdravljen i odzdravio je i jedan Francez, koji je svoj odzdrav, pun simpatije Francza za Hrvate, završio tim, da je izjavio, da žalibože nozna hrvatski, al da znado dvie rieči i te da izriče iz sve duše svoje: „Živila Hrvatska!“

Rastankom s timi čestitimi dubrovačkimi Hrvaticami i Hrvati, rastali smo se i sa slavnim Dubrovnikom, koj uz hrvatsku misao pristajo tim jače, čim više opaža medju Hrveti u obće pravoga duha slobode, neodvisnosti i samostalnosti.

U Spljetu.

Sriedu dne 28. julija u jutro zaplovili smo put Spljeta. Putem zaustavili smo se u Korčuli usljed programa. Mnogo vidjenijih gradjana, medju njimi i občinski načelnik, manjkalo je — bili su u Dubrovniku i nisu imali prilike vratiti se tako brzo. Za to smo od ostalih bili pozdravljeni tim srdačnije na dolazku i odlazku. Pokazali su nam gradić, crkvu, i uveli nas u čitaonicu, providjenu prostranom i krasnom dvoranom, a urešenu raznimi slikami, medju kojimi se ističu one dra. Antuna Starčevića i biskupa Josipa Jurja Strosmajera.

Poslie treće ure po podne prispjeli smo u Spljet. Uza svu žegu dočekalo nas je množtvo naroda uz svirku glazbe s občinskim načelnikom i odborom na čelu, koji su došli primiti nas na parobrod. Svirka, pjev, klicaji izmjenjivali su se i dugo nisu htjeli prestati. U bližnjoj kavani, u kojoj bijasmo pogošćeni razhladjujućimi napoji, pozdravio je u naše ime dr. Frank grad Spljet, njegovo zastupstvo i njegova načelnika. Ovaj je odvratio, iztaknuv težnju za ujedinjenom Hrvatskom i pripomenuv, da kratko vriome nije dozvolilo, da Spljet primi onako izletnike, kako bi želio, da ih pak prima iz svega srdca, hrvatski. Pripomenuo je to gospodin načelnik dr. Bulat, koj je govorio s radosti kao i njegovi sugradjani — u istinu pako primitak u Spljetu bio je gospodski, kraljevski, bio je takav, da ga je mogao prirediti, kako ga je priredio, samo Spljet, taj povjestni i prirodni glavni grad Dalmacije.

Čim smo se malko ohladili, išli smo da pogledamo veličanstveni hram svetoga Dujma i muzej, te da se popnemo na svonik, što se još uvjek popravlja i s kojega je toli krasan vidik na cielokupni grad, na more i na kopno. Razdielili smo se u dvie čete, kojih jednu je vodio ravnatelj Bulić a drugu prof. Petričević. Osim toga imali smo tako rekuć svaki pratioca, koji nam je pojedincem najprijaznije razjasnjivao što smo želili. Razgledav se po gradu, uputili smo se na kolodvor, te zasjeli u poseban vlak, kojim smo, gošćeni i putem, bili odvedeni u Solin. Tu nam je ravnatelj Bulić ocrtao vještinom, kakvom to on znade, prošlost Solina i pokazao sve znamenitije izkopine. I u Solinu bili smo iskreno pozdravljeni od Solinjana i Vranjičana, stanovnika Vranjice — to malo Venecije, rodjenog mjesta ravnatelja Bulića, dra. Jelića i drugih.

Vratili smo se posebnim vlakom, najmljenim, za nas po občini, te se išli spremiti k „prvom hrvatskom koncertu“ u novo kazalište, kamo smo bili pozvani čim smo došli, dobivši programe i ustupnice u ložu i u prizemlje, u najbolja mjesta. Sve lože, a ima ih blizu sto, sva sjedala u prizemlju, bila su puna, a stojalo je ljudi, koliko je moglo, i bilo ih je na galeriji. Pjevao je mužki zbor spljetskoga pjevačkoga družtva „Zvonimir“, ženski zbor i mješoviti zbor istoga; pjevali su naši pjevači pod ravnanjem Fallera, koj je baš u Spljetu počeo svoju karieru pjevovodje. Igrao je tamburaški zbor, obstojeći iz liepe kite gospodjica i gospode spljetske; udarao je orkestar narodne glazbe; igrao je na gudalu mladić Meneghello-Dinčić. Pjevali su i igrali jedni bolje od drugih. Mi i Spljećani kao da smo se natjecali, tko da bolje izrazi svoje povladjivanje: mi njihovim pjevačem i pjevačicam, igračem i igračicam, oni našim pjevačem. Oduševljenje trajalo je nepretrgnuto, a izraživalo se je uprav burno poslie svakoga komada, kojih mnogi su se morali opetovati. Pjesmu „Liepa naša domovina“ pjevao je naš i spljetski zbor; igrao je tamburaški zbor i orkestar. Sve občinstvo svaki put, na glas te pjesme, ustalo je, i slušalo ju stojećke. Samo u jednoj loži sjedilo se, a to je ona c. kr. kotarskoga poglavara. Za stanke klicalo se je „živila Hrvatska“, „živio Starčević“, „živio Strosmajer“, kao i pojedinim izletnikom, a tako i „živio hrvatski Spljet“, „živio načelnik Bulat“. Naši pjevači bili su po spljetskih krasoticah obasuti kiticami cvieća, dočim su sve naše gospodje i gospodjice na ulazu u kazalište dobile liepe kite cvieća, i za vriome odmora u krasnom foieru bilo počašćene sladoledom. Poslie koncerta sve je grnulo u kavanu na obali. Dr. Frank, prof. Spinčić, romanopisac Kumičić, pjesnik dr. Harambašić doživili su najiskrenitjih ovacija. Digli ih i nosili do kavano, kličuć najoduševljenije. U kavani se nije smjelo govoriti: bila su tu dva vladina povjerenika. Pravo su učinili oni, koji su išli od stola do stola, da se sa Spljećani, imenito mladjimi, porazgovore — a to nisu mogli zabraniti niti oni vladini povjerenici. U cielom Spljetu nismo opazili ništa talijanskoga. Čuli smo samo hrvatske glasove. Uvjerili smo se, da se u njem hrvatski ćuti, i da je Spljet, za Zagrebom, najznamenitiji hrvatski grad. Razvijao se i nadalje i držao visoko zastavu hrvatskoga prava!

Izpravak. U broju 30. „N. Sloge“ u odstavku „Komere“, 4. redak od traga ima glasiti: mjesto mjeriti — uvjeriti, a u odstavku „U Kotor i natrag“ na 4. koloni, drugi redak odozdo: mjesto hrvatskoga — kratkoga.

(Konac sliedi.)

DOPISI.

Vrbnik, 12. julija 1893. (Dalje.) Evo zaključnog govora, proporvjedi izrečene prigodom mlade sv. mise popa Ivana Trinajstića: Još starodrevni Vrbnik nije odahnuo s netom prošla slavlja, još čarobni zvuci veselih pjesama odjekuju u ušima bivših učesnika, još niti iskrica onog svetog žara, s kojeg se prošlo nedjelje razplamtila mnogobrojna srca, nije utrnula, kad eto novoga nam slavlja, da razplamti srca jačim žarom.

Novi junak mladjahan al hrabar,
Stupa danas na poprište sveto:
Za krst častni i slobodu zlatnu.
Gledajte ga sretna pobjednika,
Kako ajedi sred svojega slavlja
Na lovorih stečene pobjede!
Kô što mornar izmučen i trudan,
Vraćajuć se sa široka mora,
Iza mnogih nevolja i jada,
Kad žudjene dočepa se luke,
Brod usidri, k nebu diže ruke,
I zahvali Bogu velikomu,
Što mu jadnu u pomoći bio,
Te ga zdrava kući dopratio:
I on tako eno spreman stoji,
Mene služe, mučno čase broji:
Kad molitvom punom žarka milja
Moći će se zahvaliti Stvorcu
Na domaku željenoga cilja.
Znam ja, brate! koli čustvo milo
Obuzima srce mladenačko,
Kada vidi, da je prebrodilo
Pusto more nauka i muka,
Znadem, što si svega prepatio:
Al znam i to, da si mnogi biser,
Mnogi dragulj znanja i krieposti,
Na tom moru sakupiti znao,
Pa si bogat i sretan se scieniš,
Što obilnom moć ćeš sada rukom,
Blago sipat med hrvatskim pukom,
Iz koga si mladi junak nikô,
Kom se dušom, tielom posvećuješ.
Jedno samo zaklinjem te, molim,
Cnu vjernost, koju Bogu dade
Pri oltaru u svetome žaru,
Istu vjernost za narod položi.
Zavjeri se, da nijedna sila,
Od njega te odtrgnuti neće,
Dok zamrla junakinja vila,
Ovjenčana žudjenim lovorom,
Ne najavi sirotici slavi
Bolje sreće — bolje pramaljeće!

Da premili brate! ne plaši se i neboj ničega, kada za istinu i pravdu progovoriti treba; ne plaši se i neboj na čelo stupiti sveto i pravedno stvari, budi vodja svoga naroda i ne daj, da ga ljuti dušmani potlače. Ljubi jezik svoj, koga si s majčinim mliekom usisao, ljubi domovinu svoju natopljenu dragocienom krvlju djedova i pradjedova tvojih. Pa ako ti se predbacilo bude ono, što se danas nam svećenikom slobno predbacuje, da nam je služba u crkvi, a u drugo se pačati ne imamo, mirno češ prigovor taj odbiti, povadjajuć se za primjerom Spasiteljevim, koji je narod svoj na toliko ljubio, da je plakao nad nesrećom njegovom; imati češ vazda na umu rieči evanjjeoske: „Dobar pastir daje život svoj za ovce svoje, a najamnik videć dolazećega vuka, bježi, jer nisu njegove ovce“. Dosta je, ti me shvaćaš i razumiješ.

Mladomisniče brate! Još koji čas, pa ćeš u rukama svojima nositi Stvoritelja i Spasitelja svoga; a u presretni taj čas, pomoli se na osobiti način dragomu Bogu za dar mudrosti i jakosti, mara i rada, strpljivosti i ustrajnosti u tvom novom uzvišenom zvanju. Prikaži prvu svetu misu, veliku žrtvu, velikomu Bogu, u zahvalnost bezbrojnih blagodati, kojima te je njegova očinska ruka dozivala, pa te ća do oltara dovela, želeć, da mu odsele prikazuješ svaki dan tu najmiliju žrtvu. Napose, mladomisniče brate, pomoli se za ona dva najmilija bića, koja su ti ovaj život dala, vruće se pomoli za milog ti otca i ljubesnu majku. Neka im višnja Sila podieli jakosti, da se još dugo i dugo mogu naužiti sreće i radosti, za kojom su toli uzdisali:

Čestitam Vam, bogoljubni starci,
Mili otče i ljubezna majko!
Čestitam Vam, radujem se s Vama,
Uzdahe Vam i molitve vruće
Eto danas gledam izpunjene!
Spomeni se, o moj brate dragi
Rodjeno ti braće i sestara,
Koji su to srcem punim žara
Viek do sada milo suzretali.
Starog onog sokola se sjeti,
Majčina ti brata rodjenoga,
Da nam zviezdu roda hrvatskoga
Dugo, dugo Providnost poživi.
Ostale se sve spomeni svojte:
Ujca, teta, mnogih bratućeda,
Da ih mine svaka ljudska bieda;
Cjelokupna sjeti mi se roda,
Da mu Višnji svaku sreću poda.
Nepozabi crne udovice
Biskupije i onoga diva,
Što joj ravna udovičkim velom;
Moli Boga srcem, dušom cielom,
Da nam dugo uzdrži ga živa;
I drugih se spomeni junaka,
Što za vjeru i pravice roda
Svedjer spremni na bojištu stoje,
O moj brate, u tom svetom času,
Kad ti molba do neba se vine
Daj se sjeti tužno rajo naše
Da joj skorom žudjen danak sine.
Rodnoga mi sjeti se Vrbnika,
Da bi mnoga još iz njega dika
Poletila rodu u krilo.
Eto brate, molitve do volje,
Sve za sreću budućnosti bolje. —
Težka mi je sada, brate, dužnost
Crnih da te prošlih sjetim dana
U kih mnogo rodbinsko ti srce
Krvarilo s dobivenih rana.
Mnoga u kih suza žalostnica
Okvasila ojadjena lica.
Sutra baš je dvajset i devet ljeta,
Odkad nesta iz ovoga svieta
Nježna cvieta — rodjena ti brata;
Ti ga ne znaš, niti ja ga znadem,
Al ga znade srce roditeljsko
Žna ga srce tolikih rodjaka
Brata tvoga Iva vriednog djaka.
Siećaš li se dične one glave,
Biskupska što resila je mitra.
Mnogobrojne siećaš li se svojte
S ke nam srce morila je tuga,
Kad odoše iz našega kruga?
Svih te sjeti, svih mi se spomeni,
Za sve danas tu žrtvu namieni. —
Dost je toga, hajd u ime Boga
K žrtveniku u kom sveti plami
Čekaju te milo razigrani,
Žrtvuj žrtvu, što nas s nebom spaja,
Nek ti ona bude na mnogaja,
A kad svršiš svoje zvanje ovdje,
Kada odeš iz te suzne doli
Nek te žrtva onamo dovede
Gdje u vječnoj ljubavi i sreći
Nestati će svake ljudske boli.

(Konac sliedi.)

Pogled po svietu.

U Trstu, dne 2. agusta 1893.

Austro-Ugarska. Zadnjih dana pronosi se viest po bečkih časopisih, da će vlada razpustiti sadašnje drž. zastupstvo, te razpisati nove izbore. Njemački liberalni listovi protive se takovoj nakani, jer da ne vide razloga razpustu. Ministar Taaffe imade većinu u carevinskom vieću, koju sačinjavaju Niemci ljevičari, Poljaci i Hohenwartovci, a nade neima, da bi mogao stvoriti novimi izbori takovu većinu, na koju bi se mogao osloniti u svakoj prigodi. Nevjerojatan je svakako glas, da Taaffe želi oslabljenje njemačkih liberalaca, koji su mu i sada uviek na razpolaganje. On bi nastojao, da dodju oslabljeni u novo carevinsko vieće Mladočesi i odlučniji zastupnici hrvatskoga i slovenskoga naroda, nu da li bi mu pri tom sreća poslužila, dvoji valjda i sam.

Tirolski sabor, koji bijaše sazvan prošloga mjeseca na kratko zasjedanje, bijaše zaključen zadnji dan toga mjeseca.

Crnagora. Svečanosti na Cetinju i Obodu prigodom proslave četiristo-

---

slano. Nije bilo više sna. Naša se četica inače dobrahno na okupu držala, samo ja jednom zalutah. Vlak da će sad na otići, a ja još nenašao kamo da se uvučem. Napokon spazih u jednom pretincu nekoliko mlade gospode — a ja skoči gori. Bila to zbilja, iz vana sudeć, gospoda, ali je njihovo razgovaranje odavalo prostotu. Nisu se u mene ni da bi riečju zadjeli, dapače razumjelo se, da ona njihova surovost nije niti iz prkosa napram meni, nego da je to žalibože nešto posve obična. Bijahu to valjda djaci na visokih školah, a meni se smučilo na srdcu, kad pomislih, da toliko godina nauka nije mogło oplemeniti njihova srdca, nego rek bi, da su iz nauka crpili surovost i divljaštvo. Dok oni tako, stadoh ja razmišljati, koli je to žalostno, i stvori mi se pred očima prvao pitanje: da li je i kod Hrvata tako? Tješih se, da valjda nije.

Dodje čas, te se rieših i tih divljaka, i opet se nadjoh u krugu mojih dobrih i plemenitih suputnika. Bilo već kasno doba noći i mi osjetismo, da zadjosmo u planine. Dugi i česti prorovi nas o tom uvjeriše. Opet se smjestismo, da kako tako čusak zadriemamo. Nekojim to pošlo za rukom, a medju timi bijah i ja. U snu dakako nevidjeh ništa, a što sam snivao, toga se ne sjećam. Kad se probudih, bijasmo blizu Firence. Ma kolika bila moja želja, da se nagledam pročelja fiorentinske crkve, nije mi bilo podapošto moguće, jer se zadržasmo samo malo časa. Za to malo nehtjedoh ni da s kola sadjem — tako bijah užasno slomljen. Evo već druga noć, da ne počivam po navadi. Ali ovakve noći, kakva bijaše ova posliednja, još ne doživih, što se spominjem. Koja li razlika! Ja, koji obično svake noći najredovitije i najkomodnije počivam, nočas sam, kao kakav Odisej, preletio pol Italije.

Iz Florence spustismo se nizbrdo put Rima. Svaki čas bivasmo neuztrpljiviji. Već bijaše dan. Pokušasmo, da se kao sinoć podademo u šalu i smieh, ali nije išlo, jer bijasmo i gladni i izmučeni. Jesi li pokušao kada, da se gladan smiješ? To su ti prave muke. Usta se doduše načino na smieh, ali smieha neima.

Postadosmo ozbiljni i mučaljivi, kao da slažemo izvješće o vanjskoj politici. Svi promatramo polja i livade, kojimi prolazimo. Ta su polja krasna i krasno obradjena, kao i ona, koja sinoć vidjesmo, samo što su ova mnogo tože oćutila ljetošnju sušu od onih.

Ura za urom proiazi, dodjo i podne, a malo po podnevu, nakon dvadeset sati neprestane vožnje, udjosmo rimski kolodvor. Maglilo mi se pred očima, te se jedva jedvice držah na noguh. Nečeš! Žoji zubi počiveli čitava 24 sata!

Na kolodvoru nas je dočekao mnogo poštovani O. Stjepan Ivančić, definitur trećega reda sv. Franciška, koji već nekoliko godina boravi u Rimu. Mi Ložinjani najavismo mu naš dolazak, a od ovoga časa, kada se rastasmo na kolodvoru, pa za cielih 11 dana, što u Rimu bijasmo, ne odieli se od nas. Mi mu dugujemo mnogo! On nas pratio, on nam tumačio, on nas veselio svojim humorom — a mi ne znadosmo napokon čime da mu uzvratimo. Rekosmo mu: hvala! — a to isto mu ja ovdjo opetujem.

(Dalje sliedi.)

godišnjice prve tiskare na slavenskom jugu, izpale su vrlo krasno. Na Cetinju bijahu zastupana sva slavenska plemena, osim Bugara i Poljaka, a osobito mnogobrojno Rusi.

Srbija. Ministri kralja Aleksandra nisu reć bi u tom složni, da se tjera do skrajnosti zaključak narodne skupštine u pogledu progona bivših ministra liberalne stranke. Umjereniji ministri žele naime, da bi se u interesu časti i ugleda Srbije pitanje o progonu bivše vlade skinulo sa dnevnoga reda.

Rusija. Medju Rusijom i njemačkom državom vlada i ovaj par takozvani carinski rat. Rusija je naime povisila za 20 postotaka carinu na najviši cienik na njemačke obrtne proizvode, koji se uvažaju u Rusiju.

Franceczka. Zadnjih dana prošloga mjeseca svršila je sretno razmirica izmedju Franceczke i sijamskoga kraljestva. Sijamci prihvatili su naime bez boja franceczke predloge, odstupiv Francezom nešto zemljišta i obvezav se na izplatu novčane odštete.

Franina i Jurina

Fr. A la, da mi je bit samo jedan dan kapuralov sin.
Jur. Pak ča bi bilo?
Fr. Opia bi se kako čep, pak bi s nožem strašia i po noći iz pištoli pucă kako na piru.
Jur. A kaštig?
Fr. Kakov kaštig, ter bi bia kapuralov sin.
Jur. Ti si bia valjada u Kašteliru.
Fr. Baš tamo.

* * *

Jur. Dakle si naučija onu drugu?
Fr. Bome, ništo sam. Ala provajmo!
Jur. Ala dajmo nu!

Oba: Sanak snila Ljuba Šegarova,
Lipa žena Ive Furjanova,
Sanak snila u sanku vidila
Da je sve Hrvate potopila!

Kada li se oda sna probudi
Pred njom jesu sve hrvatski ljudi,
Jer hrvatski med sobom govore
I hrvatske imaju očore.

„Mili bože čuda velikoga!
Mnogo li je roda hrvatskoga!
Al što vidim? mojega Ivana
U tom društvu kano kakvog bana!

Oj žalosti! Hrvat valjda nije
I on postô, da sa drugim pije!
On će virno „Bodula" sliditi
Šarenjake na pazar voditi!

Ali eto još nesriće crne:
Na meni su hrvatske modrne!
Pa će reći gospoda u Puli
Da su i mene Hrvati obuli!"

Sluša Ive, vitak ko jelvica,
Što to zbori njegova ženica;
Mučno mu je pri srdašcu bilo,
Jer i njemu grdo se je snilo.

Ter on počne lipo divaniti,
Svojoj ljubi tako besediti:
„Zlato moje, neboj se ukoga,
Dokle živog vidiš Ivu svoga!

Uz nas jesu gospoda u gradu
Jer za naše dobro srce znadu:
Što će nami drugi Mudelinci
Pa i svi hrvatski Istrijanci?

Naša braća slavni su Čoxoti,
Koje glad i muka vazda kroti,
Osim toga Bumbari, Krnjeli
I Furlani, crni to angjeli".

Tako Ive ljubi govoric,
Al sam sobi nije virovao.
U to dodje starac Furijane,
Ter kod sina i noviete stano.

Dobar starac, poštena mu duša,
Što govori, njegov Ivan sluša:
U srcu je gorko zaplakao
Jer mu sinak tim putom išao

„Ajme sinko, sve ufanje moje,
Kud mi ode lipo ime tvoje!
Zašto mi te majka porodila
I hrvatskim mlikom sadojila?

Što sam ti je, sinko učinio
Ili čim sam ti se ogrišio,
Da se sramiš od moje starine,
I nesliditi riči materine?

Kud te slipog tvoje oči vode,
Da ti stojiš us naše izrode?
Majka će ti u grobu plakati
Što ju hoćeš ovako izdati!

Moli sinko, Boga velikoga
I čuvara još angjela tvoga,
Nebi li ti pamet prosvitlio
I na dobru stazu povratio!

Hrvatski te majka naučila,
Hrvatska su tvoja dica mila:
Sve što gledaš naokolo sebe
Sve hrvatski nagovara tebe!

Kad već Bog je takove nas dao,
Zašto nami da to bude žao?
Nemoj biti, sinko, kukavica:
Rodila je tebe Hrvatica!

Tako starac sinu besedio
I na dobro njega naputio:
Ive sluša, ništa ne govori,
Jer ga riječ otčeva obori.

Živio nam starče Furijane,
Jer si tako pošten u sve dane.
Blago onom', koji te posluša,
Srićan život, spašena mu duša!

Različite viesti.

Imenovanja. Veleč. g. Ivan Varl, duhovni pomoćnik kod sv. Antona novoga u Trstu, imenovan je ovih dana župnikom dekanom u Dolini. Naše srdačne čestitke g. župniku!

G. dr. Branislav Galasch imenovan je c. kr. kotarskim liečnikom u Tolminu a g. dr. Guido vitez Beden privremenim c. kr. kot. liečnikom u Pazinu.

Vladni savjetnik g. Josip Tschernko imenovan je c. kr. ravnateljem redarstva u Trstu pošto je bivši ravnatelj g. Karlo Pichler stupio na vlastitu molbu u stanje mira.

Mlada misa u Rukavcu. Prošle nedjelje doživio je zapadni dio občine Kastavske, napose kapelanija Rukavac riedku svečanost. Toga dana prikazao je mladomisnik g. Matija Dubrović, rodom iz rečene kapelanije, prvu nekrvavu žrtvu Svevišnjemu, i to prvu u crkvi sv. Luke.

Radi te izvanredne svečancati sabralo se naroda iz čitave občine kastavske, te iz susjednih občina i župa.

Crkva rukavačka, premda prostrana, nemogaše dati mnogobrojnomu občinstvu dovoljno prostora.

Desetak svećenika i bogoslova dovedoše u 10½ sati mladomisnika uz gruvanje mužara i udaranje zvonova iz kapelanije u crkvu, gdje ga obukoše u svečano misno ruho.

Pod sv. misom rekao je krasno slovo veleč. O. Josip kapucin iz Rieke, orisav težko svećeničko zvanje, njegove dužnosti, ljubav i štovanje, kojemu je dužan puk izkazivati. Zaključak propoviedi bijaše osobito krasan i ganutljiv.

Poslije sv. mise sakupilo se u prostranoj dvorani kapelanije do 60 gostova, izmedju kojih do 20 svećenika i bogoslova, drugova i prijatelja mladomisnikovih. Pozvanika bijaše iz Rieke, Gorice, Trsta iz zapadne Istre, te većina svećenika kastavskoga dekanata, sa veleč. g. A. Turkom župnikom dekanom, na čelu.

Mladomisnik povjerio je ravnanje sa stolom veleuč. g. prof. Vjek. Spinčiću, koji je vrlo vješto ravnao sa veselim i zadovoljnim družtvom. Zdravica bijaše mnogo izrečeno, ponajpače mladomisniku, sv. Ocu, Nj. Veličanstvu, prosv. biskupu, veleučastnomu O. propovjedniku, domovini, pojedincem prisutnim i odsutnim. Razdragano i veselo družtvo ostalo je u veselom razgovoru i pjevajuć na okupu sve do polnoći.

Ovom prigodom nije se zaboravilo na naša plemenita školska družtva, za koja se je sabralo 45 for.

Mladomisniku stigoše sliedeće brzojavne čestitke:

Motovun: Tvojoj najvećoj sreći veselim se i čestitam. Memento; prijatelj. Zuban.

Gradac: Radujemo se s tobom i s tvojimi; današnji dan da bude početkom tvojeg blagoslovnog rada za vjeru i domovinu. Živio Mate, živiljoli tvoji pozvanici. Mavar i Pošćić.

Salkan: Mladomisniku, prodjednika naseg tamburaškog sbora u ime članova šalju srdačne čestitke Tajnik.

Bakar: Duhom s tobom, živio na čast Hrvatskoj. Gašparac.

† **Ivan Sbisà.** Zemaljski odbor u Poreču javio je dne 28. pr. mj. svim zemaljskim zastupnikom Istre, da je preminuo onoga dana zem. zastupnik, član ravnateljstva vjeresijskoga zavoda i posjednik u Poreču g. I. Sbisà.

Pokojnik pripadao je radikalnoj talijanskoj stranki u i izvan sabora, te se je svakom zgodom izticao kao najodlučniji protivnik istarskih Slavena.

Glasilo zemaljskoga odbora „L' Istria" kaže a njemu, da je vazda izpoviedao narodno liberalna načela, radi kojih da je morao god. 1866 bježati iz Austrije, te neznamo da li je ta načela kasnije promjenio, il se promjeniše oni, koji ga god. 1866 prognaše.

Počivao u miru!

Za „Bratovšćinu hrv. ljudi u Istri" nabralo se prigodom vjenčanja g. Ad. Justi-a, učitelja u Mošćenicah sa gdičnom Marijom Velčić 24 krune, koje su darovala sliedeća gospoda: Anton Puž, župnik 10 kr., Rajmund Jelušić, župnik 5 kr., Adolf Justi, učitelj 2 kr., Ivan Turčić, glavar 2 kr., Paskval Miran, posjednik 2 kr., Andrija Bačić 2 kr., Ivan Turčić ml., pomorski kapetan 1 kr. — Kod mlade mise g. M. Dubrovića u Rukavcu sabralo se dne 30. pr. mj. 22 for. 50 novč. za „Bratovšćinu" i 22 for. 50 novč. za družtvo sv. Cirila i Metoda. Živili plemeniti darovatelji!

Izlet u Plavlje. „Tržaški Sokol" i „Slovansko pevsko društvo" priredjuju u nedelju dne 6. t. m. skupni izlet u susjedno istarsko selo Plavje (občina Miljo). Izletnika biti će obilan broj, jer se naša mladež i vidjeniji rodoljubi svojski zauzimlju, da bude izlet ugodan i boravak u Plavju što zabavniji. Kod zabave sudjelovati će naši pjevači i ponajbolji „Sokolaši".

Vrlo nam je drago, što se naša dična mladež odlučila na taj izlet i što shvaća ozbiljno svoje poslanstvo. Nadamo se, da će se izletnikom našim pridružiti i rodoljuba iz susjednih občinah Istre. Odlazak iz Trsta na vozovih u 8 sata poslje podne.

Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru pred više mjesecih poslao je g. Rikard Katalinić-Jeretov iz Zadra dar jednog rodoljuba 6 for. — Jednom zgodom sabrano u Puli 1 for. 50 nč. — Mjesecca maja sabrano u Premanturi 4 for. 84 nč. — Mjeseca junija poslao župnik-dekan veleč. g. J. Ladavac u Krkavcih 5 for. — Istog mjeseca darova g. kap. c. i kr. mornarice Jan Dejak 1 krunu (50 nč.). — Mjeseca julija sabrano u krčmi F. Domjanića u Puli u prijateljskom družtvu 4 for. 50 nč. — G. Cibić u Puli darovao 1 for. — Mjesto vienca na lieš pokojnice Špik, supruge mnogogodišnjeg člana čitaonice u Puli, sabrano 23 for. 20 nč. (Darovali su: Čitaonica f. b, J. B. 50 nč., R. P. 50 nč., F. D. 50 nč., P. K. 20 nč., R. I. 50 nč., K. I. 50 nč., R. M. 20 nč., M. 50 nč., K. 1. 50 nč., J. K. dr. 1 for., M. D. 1 for., B. A. 50 nč., K. M. 50 nč., P. A. 1 for., L. 30 nč., B. Fr. 20 nč., B. 50 nč., St. J. 20 nč., P. Fr. 50 nč., F. M. 50 nč., K. M. 50 nč., C. I. 30 nč., J. A. 1 for., Š. E. 20 nč., Z. P. 20 nč., H. 30 nč., D. L. 40 nč., Š. I. 40 nč., N. N. 20 nč., N. N. 20 nč., F. 40 nč., T. J. 50 nč., M. A. 50 nč., St. A. 50 nč., Sc. I. 50 nč.) Ob. L. 2 for. Svi ti iznosi predani su u štednju istarskoj posujilnici u Puli na knjižiću broj 87.

U istu svrhu priposlao nam je čestiti hrvatski rodoljub g. I. B. Pečar iz Belovara for. 5 uz sliedeću popratnicu: Cjenjeni gospodine! Čitajuć Vaš uvodni članak „Za obranu" o pritisku na školsku djecu u Kotišku na školsku djecu u Kombanu oblio mi lice suze. Žalostno je i bolno što se naša hrvatska dječica tudjinštinom truju pa u prisutnosti hrvatskog svećenika. (Danas nije na žalost Hrvat ni ime mu kaže, da potiče od Hrvata il al ime mu kaže, da potiče od Hrvata il Slovenca. Op. ured.) Izvolite ovu malenu podporu izručiti Vašoj družbi za naobrazbu Vaše tužne dječice. Uz otačbeničke pozdrave itd." Iskrena hvala na daru i na toplih riečih g. Pečaru, koga bi imali sliediti u plemenitom djelu svi pravi rodoljubi.

U istu svrhu priposlao nam je veleč. g. I. Cotelj 8 kruna, koje je sabrao od g. Maroka 2 kr. od g. Meglića 2 kr., g. M. Žudiha 1 kr., g. Campa 40 filira a sabiratelj g. Cotelj 2 kr. i 60 filira. Živio sabiratelji i darovatelji!

Nadalje poslao je u istu svrhu veleč. g. I. Marok iz Sv. Lovreča 5 kruna uz želju, da Bog blagoslovi započeti, rad i veleč. g. I. Lilek, župnik u Montrilju 10 for. Živili! — Velecijenjena gospodja A. Fabianić sakupila na Jakovlje u kući mnogoč. popa Marka Mrakovčića na Kornić (otok Krk) 10 for. 50 nč. Živila vrla sabiračica i vrli darovatelji.

Doznajemo, da se je prijavio već liep broj utemeljitelja i prinosnika, kojih ćemo imena oglasiti u sliedećem broju, a za stalno na veliko veselje našega puka!

Služba učitelja. Na pučkoj školi u Medulinu otvoreno je mjesto ravnajućeg učitelja III. razreda. Molbe valja poslati c. k. kotarskomu školskomu vieću u Puli.

Krčani na izletih. Stanovnici grada Krka priredili su dne 23. srpnja t. g. posebnim parobrodom izlet u Cres, a dne 30. istog mjeseca u Rab. Prvomu izletu mogao učestvovati svatko, te je bilo preko 100 izletnika. Na polazku bilo je njeśto more, te je mnogim nahudilo. Dočekao je izletnike načelnik creski sa nešto pučana. Za boravka izletnika u Cresu gospoda creska se nisu pokazala. Radi toga kod odlazka izletnika izmed povika: „Evviva Veglia!", „Evviva Cherso!" i osamljenih „Evviva l' Istria!" čulo se takodjer sa strane izletnika: „Evviva il popolo basso e m.... per i signori!" Akoprem bilo manje mora na povratku, ipak je nahudilo nekojim, kojim za polazka nije, a poimence nekomu članu krčkog občinskog odbora, a zli jezici kažu, da to baš i nije bilo od mora.

Izletu za Rab imala bi bila učestvovati sama krčka gospoda, ali veljda se ih nije dosta prijavilo, postao je izlet mješanim. Značajno je, da su prireditelji isključili svećenike. Nekoji su ih biedili, da su to učinili radi njihovog hrvatstva, ali oni su se branili, da ne, jer da su pozvani drugi hrvatski mjestni svjetovnjaci, koji su i učestvovali. Kod dočeka u Rabu bilo je malo ljudstva, jer nisu očekivali tako rano parobroda. Nekoji od izletnika Hrvata išli su u pohode vrlomu našemu spisatelju Josi Gržetiću, koji ih je poznatom svojom gostoljubivošću podvorio i na večeru pozvao. Kod njega se sastala i odlična kita rabskih Hrvata, koji su se natjecali, da svojoj braći učine čim ugodniji boravak medju njimi. Srdačna njim hvala!

Što je za boravka u Rabu tinjalo, kod odlazka se je razplamsalo. Množtvo Rabljana sakupilo se na pristaništu, da pozdravi izletnike. Pa kad se je oglasio sa strane izletnika: „Evviva!", zaori s kraja burni, oduševljeni i neprekidni: „Živio!", koji je pokrio i udušio svaki glas. Ogorčenost izletnika talijanaša bila je velika, kad su izletnici uzvratili pozdrav rabskoj braći sa „živio-klici". Tad je izbila na površinu i ona poznata već talijanska ugladjenost — „civiltà — avita" —, jer su na te živio-kliko uzvraćali nekoji sa gnjusnom riečju, koja im se rado po ustiju mota, naime: „m...." itd. Sa takvim uzklikom prvi se iztaknuo krčki učitelj Udina. Pomislite, kakav će naraštaj uzgojiti taj tako ugladjeni učitelj, i kakav stvor je trpljen na tako uzvišenom mjestu, kao što je učiteljsko. Medjutim nije uzmanjkao vrli naš rodoljub gosp. dr. Niko Fabianić sa nekoliko rieči predoditi tim necivesancem svu gnjusobu njihovog ponašanja.

Ta zgoda ipak nije smutila onaj liepi dojam, što no ga krčki Hrvati ponieše iz Raba, opaziv da i ondje, usprkos spletkam kojekakvih dotopenaca i zabludjelo braće, vlada isti onaj bodri duh, koji i nas oživljava, kao što i težnja za uspostavom slobodne i ujedinjene kraljevino Hrvatske. Živili nam svjestni rabski Hrvati!

„La liturgija slava con particolare riflesso all' Istria, studio di Giov. Pesante." (Slavenska liturgija sa osobitim obzirom na Istru). Pod tim naslovom izdao je kanonik Pesanto, poznati protivnik slavenske liturgije, u Poreču knjigu od 175 str. (kod G. Coana u Poreču) na cienu od 1 for. 85 nvč.

Knjigu oglasuje glasilo istarskih liberalaca, koje je već davno prije javilo, da se netko sprema na odgovor na spis preč. g. dra. Fr. Volarića o istom predmetu.

Potres na Susku. Od tamo nam pišu 28. pr. mj. Jutros u 8 sata i 35 č. osjetio se ovdje prilično jaki valoviti potres smjerom jugo-istoka na sjevero-zapad. Potres bijaše pronavišten podmuklom tutnjavom. Možete si pomisliti, da takovo vrsti ples nije ni malo zanimiv na ovom otočiću, toli interesantnom sa geologičkoga gledišta, koji je po svoj prilici vulkanične formacije.

Sa otoka Krka nam pišu dne 1. agusta 1893. Dopisnik iz Vrbnika od 6. junija upravo je pogodio pravu ćud, to nas je svih uzradovao, jer smo i mi sa žalostju opažali, da je odanle, odkud bi nas moralo sunce grijati, zaviadao njeki nemar, A da je pravu pogodio, vidi se i odatle, što su se gospoda, kojih se je njegov sasvim istiniti dopis ticao, veoma uzvrpoljila. Al na žalost ne možda radi toga, da

bi bio dopis neistinit, nego tražeć ime dopisnika, ne znamo u koju svrhu — ali nećemo dalje o tom, nego pitamo: da li je onaj dopis koristio? Kod njekih da — kod njekih nije. Mladji duh. pomoćnik, koji se je bio ugledao gledo neglagoljanja u svoje starije drugove — odmah se je osviestio, te moramo s pohvalom spomenuti, da je počeo glagoljati, a Vrbničani su mu za to zahvalni, te so višeputa čujo: „kako je sada liepo bit na maši popa Iva, čini ti se, kako da si na maši naših starih popi“. Nu što čekaju njegovi stariji drugovi? Tà višeputa ih se je čulo govoriti: čim dodju novi misali, odmah ćemo glagoljat — sad kad su došli, više izprike nije, il ćemo njim možda, možda morat doviknut, da je ono bilo samo zavarovanje puka. Stoga čekamo, da se čim prije povrati u našu crkvu vrieme naših starih glagoljaša.

Našim občinskim zastupnikom svršava trogodište, te se pravom pita, kakvi su bili. Čast i hvala svim načelnikom, koji su upravljali našom občinom poslje šarenjaka, al sadašnjemu nada sve. Pod njim se je Vrbnik spojio krasnom cestom do Krka, a i občinski putevi se stavljaju u red; akoprem stara koronika šarenjačka i tu stavlja zaprieke, ali se nadamo, da mu neće mnogo pomoći. Dosta bi već to bilo, da uzvisi sadašnjega načelnika, nu njega još više krasi njegova revnost u službi občinskoga načelnika, a napose njegov čisti i uvjek neporočni hrvatski značaj. On je bio medju onimi riedkimi, koji je znao kod poslednjega putovanja namjestnikova pozdraviti ga hrvatski i akoprem čovjek seljak; on je znao očito doviknuti, da je njičiji dučan prava biblioteka talijanskoga jezika u Vrbniku, kad je vidio, da njeka gospoda talijančare, koja se ističu hrvatstvom; stoga bilo bi pravo, da naši Vrbničani opet biraju svojega sadašnjega načelnika, akoprem se je on tomu već poslednji put protivio. Vriednomu pako načelniku preporučamo, da se dobrovojno podvrže toj teškoj službi, jer to je želja svih pravih i čestitih Vrbničana, koji vide u njemu načelnika, kojemu nije do osobnih i sebičnih interesa, te upravo radi toga i radi njegova čistoga i nikad nepomućenog hrvatstva svaki ga časti i štuje; a još više radi toga mu to preporučamo, jer kako se glasa, ustrajaju se njekakve nove stranke i to ponajviše radi osobnih interesa, te i stari šarenjaci nekako se kupe, da u mutnom love. Čini nam se, da bi bila u Vrbniku sada potriebna tri mjesta tajnička, to je bo njekako i uzrok tim novim strankam, kao da za svakoga onoga, koji nemože napredovati u gimnazijah ili neima službe, mora Vrbnik pripravit novo tajničko mjesto. Budući da pako sadašnji tajnik vrši revno već od onoga časa, kad se je občina pohvatila, svoje dužnosti, neznamo zašto bi se ga daklo htjelo zamjeniti drugim, da se zadovolji svojti il rodjakom onih, koji teže za načelničkom častju. Stoga preporučamo svim čestitim Vrbničanom neka se medjusobno sporazumiju; onim pako vrbničkim Hrvatom, kojim su možda osobne koristi na pameti, te koji se znaju u vrieme izbora grozit: ako toga i toga moga rodjaka neizaberete, a ja ću tad medju šarenjake, neka doviknu: daleko vam kuća od nas. Kako se čuje i oni na „Pojani“ nemiruju, već da imaju svoje tajne sastanke po „Pojani“ i po „Potočini“, te da imaju i oni svoga tajnika i da bi htjeli oslobodit njeku ptičicu iz krletke tobožnjem dobrom občinskom svjedočbom, koju bi mu izdali, kad bi došli na občinu. Na oprez dakle, da vam se nebi šarenjaci na posljedku smijali; jer u Vrbniku, kako je svakomu poznato, Talijana neima. Pa i onaj šarenjačić, koji se je u najposljednje vrieme njekom prilikom izjavio, da se mora zaboravit, što je bilo i sve ono zlo, komu je on kumovao, njekako da bi rad ćaću naslijedit na načelničkoj stolici, nu to da su samo puste želje. Vrbničani, radi toga pustite osobne interese na stran, da se nebudu na svršetku stare lije s „Pojano“ smijale.

Na koncu reći ćemo koju i o naših školah. Mužkim čast, nu preporučamo njim još veću brigu, jer vide i sami naši čestiti učitelji, da ide mnogo djece svake godine u gimnaziju, pa čim su djeca bolje pripravljena, to njim samo na čast služi. Na žalost nemože se to reći i o ženskih školah, jer žalibože ženske škole su zapuštene, što i sam gosp. nadzornik opaža, te je već opetovno savjetovao učiteljicam, da idu u zasluženu mirovinu. Ali nam nije dosta, da njim se to samo savjetuje, nego molimo gosp. nadzornika, kad već toliko godina vidi očiti nazadak djece, da izpoluje, ako već same neće u mirovinu, da budu službeno postavljene; jer što nam koristi, da naša ženska djeca šest godina deru klupe bezkorisno; bolje bi bilo, da su kod kuće, pa da čuvaju svoju mladju braću, nego da trate vrieme u školi.

Ovim bi bilo za ovajput dosta; nu još na posljedku gospodi čitaonicarom preporučamo, da i one novine barem otvore, koje većim djelom nečitaju, jer je sramota, kad dodje stranac u čitaonicu, pa vidi, da nekoji su politički listovi pod pasicom, a boletristički nerazrezani. Koga se puko ovo tiče, neka neiztražuje, tko je pisao, nego što je pisao; jer neka bude svaki uvjeren, da sve ovo nepišemo možde iz zlobe ili zabave, nego jedino, da koristimo svomu rodnomu mjestu.

Kanižlićev molitvenik. Društvo sv. Jeronima izdaje medju svojimi ovogodišnjimi knjigami i liepi Kanižlićev molitvenik za hrvatski puk. Molitvenik ima krasnih molitava za svaku zgodu, ima liepih pouka i mali katekizam. Štampan je veoma ukusno i liepimi slovi, koje će moći čitati i stari oči.

Članovi družtva sv. Jeronima dobit će ga kako i druge knjige badava; ali nevezana. Budući da je vani teško naći knjigovežu, koji bi knjigu uvezao, a nevezan molitvenik ne može se zgodno upotrebljavati, odlučio je upravljajući odbor dati Kanižlićev molitvenik ovdje u Zagrebu uvezati, ali samo za one članove, koji su voljni vez posebice platiti. Vezovi su trovrstni: 1. Platneni vez, koji će stojati 25 novč., 2. vez od crne svietle kože, koji će stojati 40 novč., 3. vez od finije kože tako zvane chegrin, koji će stojati 50 nvč. Boje su od sviju ovuju vezova crno-tamne. Rez će biti svima crven, želi li tko imati mjesto crvenoga roza zlatni rez, morat će još povrh toga platiti 50 novč.

Javljajući to gg. članovom, molimo liepo svu p. n. gospodu povjereniko družtvene, da bi izvolili što skorije upravljajućemu odboru javiti: koji od njihovih članova žele imati Kanižlićev molitvenik uvezan, i u kakovu vezu od gornjih vezova, te onda prema tomu ubrane od dotičnih članova novce odboru poslati.

Sastanak za kršćansku arheologiju. Kako smo u svoje vrieme javili, prvi obći sastanak za kršćansku arheologiju započeti će dne 4. septembra o. g. u Splitu, te će potrajati do 8. septembra. Prijave primu do 20. kolovoza profesor Frane Bulić u Splitu. Tko će da sudjeluje, neka pripošalje 5 for., pa će dobiti kartu za sudjelovanje, koja ovlašćuje na uporabu paroboda uz sniženu cienu. Na 4. septembra članovi sastanka i sudionici poći će željeznicom do Solina, gdje će presvietli biskup splitski na grobovima mučenika reći svetu misu. Iza ovoga pohodit će se i raztumačiti izkopane starine. — Objedovat će se u Splitu. Popodne biti će pokazane gostima znamenitosti po gradu, kao Palača Diokleicijanova, muzej i ostalo. U večer na 6. sati biti će skupna sjednica širog i užeg odbora o dnevnom redu prve sjednice sastanka. — Na 5 septembra početak je sastanka: prva javna sjednica. Izbor predsjednika i njegovih zamjenika i pojedinih poslovnih odbora. Čitanje i odobrenje pravilnika. Prvi govor. U večer druga javna sjednica. — Na 6. septembra 8½ iz jutra treća, a na večer četvrta javna sjednica. — Na 7. septembra u 8½ iz jutra peta javna sjednica. U podne zajednički objed. — U večer šesta i zadnja sjednica sastanka. Govor predsjednika završava sastanak. Istodobno će se odlučiti o godini budućeg sastanka i o gradu, u kojem će se držati; odabrat će se književni odbor, koji će sabrati sve razprave držane na sastanku i objelodanit ih. Na 8. septembra biti će sv. misa u starokršćanskom groblju u Solinu, i svetčano odkriće mramorno ploče na uspomenu prvog sastanka, koja će se postaviti u istom groblju. Po podne, po mogućnosti, izlet u Trogir.

Dva forinta i sedamdeset i pet novčića stoji jedna opletena staklenka, sadržavajuća tri kilograma više puta odlikovanog izvrstnog „lamponskog soka“ (Siroppo di Lampone), kojeg razpošilje prosto poštom proti pouzeću G. Piccoli, ljekarnik u Ljubljani. — Pletenice sadržavajuće 10, 20 i 40 kilogr. po 60 nč. kg.

Narodno gospodarstvo.

Nove bačve

valja više puta dobro poprati vrelom vodom, da se iz duga izvadi vonj po smrekovini, smoli ili koji mu drago vonj po drvetu, koji bi kašnje mogao biti štetan po vino. Kad se prvi put bačva opere, biti će mnogo korisno nadodati, za svaki hektolitar vode 1 kilogram sode.

Listnica uredničtva.

Gosp. N. N. Ložinj. Imate pravo, da mora imati onaj svećenik na 8. čebela kuma u kaptolu u Krku, kad mu je sve dozvoljeno. Trebalo bi tamo žibu, kojom žiba nadpastir Fl. naše čestite svećenike. Zdravo Sokole!

Železnato vino

pripravlja G. Piccoli, lekar v Ljubljani.

V tomu vinu je raztopljeno železo tako, da je more probavljati tudi najslabejši želodec, radi česar je rabijo z najboljšim vspehom osebe z nezadostno krvjo, kakor tudi tako, ki so oslabele vsled bolezni.

Ne more se zatoroj zadostno priporočati materam, katerim je mnogo do zdravja svoje dece. Bledi, mršavi otroci, in sploh taki, kateri izgledajo bolehno, so vsled nezadostne svoje krvi vedno bolj podvrženi otroškim boleznim ter tudi laglje na istih poginejo ali pa jih zmorejo mnogo težavnejše nego zdravi in krepki.

Vsled rabe tega vina okrepi želodec; množi se tek, probavljanje je lahko, množi se v načo hrano tolikanj potrebna kri ter vdobi se sveža barva, koja znači zdravo. — Cena steklenici for. 1. — Večje steklenice f. 1,50. Zunanje naročbe izvršuje se točno proti poštnom povzetju. 12—3

Ernest Šverljuga

brijač

ulica Stadion br. 1, Trst,

preporuča se 20—9

p. n. slavenskomu občinstvu Trsta, okolice i bližnjih istarskih mjesta za blagohotan posjet.

Teodor Slabanja

Srebrnar u GORICI (Görz) ulica Morelli 17. preporuča se preč. svećenstvu za izradjenje crkvenog posudja i orudja iz čistoga srebra, alpaka, mjedi, kano: **moštranca, kaleža** itd. po najnižih cienah u najnovijih i krasnih oblicih. Stare predmete popravlja, te ih u ognju posrebri i pozlati.

Da si uzmogne i manje imućne crkve nabaviti raznih crkvenih predmeta, staviti će se na želju preč. gospode nabavljača vrlo povoljne platežne uvjete.

Ilustrirani cienik šalje franko.

Šalje sve predmete dobro omotane sa poštarinom franko! 24—18

Krasne uzorce zasebnikom pošilja zastonj in franko.

Bogato knjigo z mnogo, kakoršnih še ni bilo, za krojače nofrankovano. Jaz ne popuščam za 2½ ali 3½ goldinarjev pri metru, no dajem daril krojačem, kakor to dela konkorenca na račun zadnje roke, ampak imam le trdne in čiste cene, tako, da mora kupiti vsak zasebnik dobro in ceno. Prosim torej zahtevati lo mojo knjigo z uzorci. Svarim tudi pred pismi konkurence, ponujajočej dvakrat toliko popustka.

SNOVIJ ZA OBLEKE.

Poruvlon in dosking za častito duhovščino, pred pisano snovi za uniforme c. kr. uradnikov, tudi za veterane, ognjegasce, telovadce, livrejo, sukna za biljarde in igralne mize, proprogo za vozove, loden nepremočen za lovske suknje, snovij za prati, potne ogrtače od gld. 4-14 ltd. — Kdor hoče kupiti vredno, pošteno, trajno, čisto volneno sukneno blago, ne pa dobor kup cunje, ki so komaj toliko vredna, kolikor se plača krojaču, obrne naj se do

IVANA STIKAROFSKY v BRNU

24—24 (v tem Manchestru Avstrije) 24—23

Največja zaloga fabriškega sukna, v vrednosti ½ miljona gld.

Da pojasnim velikost in zmožnost izjavljam, da moja roka združuje največe izvažanje sukna v Evropi, izdelovanje kamgarnov, potrebščin za krojače in veliko knjigovezniče le za lastne namene. Da se prepriča o vsem tem, prosim slavne občinstvo, da si, kadar mu pritika na-nese, ogleda velikanske prostore mojih prodajalnic, kjer ima posla 150 ljudij.

Pošilja se le po poštnem povzetju.

Dopisuje v nemškem, madjarskem, češkem, poljskem, italijanskem, francoskem in angleškem jeziku.

Štrcaljke i sumpornjače za trte

inžinira Živica.

mlatilnice i čistilnice za žito, mlini i stiskalnice za vino, sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, kao takodjer i sve potreboće za strojeve

dobiva se uvjek u skladištu tvrdke

Schivitz & Comp.

(Živic i drug.)

Via Zonta broj 5 u Tratu.

KAMNIK (STEIN) u KRANJSKOJ KNEIPP-OVO lječilište. postaja željeznice; liečenje pod upravom specijalnog liečnika, koji je tri godine postignuo najbolji uspjeh. — Liečilište je otvoreno od 1. maja do 15. oktobra. — Uputo o zavodu i o stanovih dajo ravnateljstvo liečilišta. 8—2

Ljekovi za životinje.

Prokušani tovljeći prah za životinju, za konje, orce, rogatu marvu i krmke, upotrebljuju se skoro 40 godina najboljim uspjehom vedinom po stajah, ako životinja neće jesti, slabo probavlja; poboljšava mlieko te po njoj kravo daju više mlieka. — Zamoć sa poučnim navodom vriodi samo 50 nč. 5 zamota sa poučnim navodom samo 2 for.

Cviet za konje. Najbolja mast za konje, pomaže kod protegnuća žila, kod oteka koljena, otvrdnuću boka i križa, oteka nogu, mjehura na nogah itd. — Staklenica s poučnim navodom stoji samo 1 fr., ili 2 kruna, 5 staklenica samo 4 fr. ili 8 kruna. — Ovo ljekovo sa životinje prodajo

Ljekarna Trnkóczy-jeva u Ljubljani polag vlečnice te se danomice poštom razašilju. 8—3

Svi strojevi za poljodjelstvo, vinarstvo i vino iz voća!

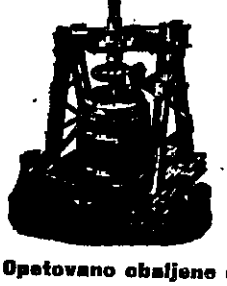

Mlatilnice, vitelje,

trieri, mlini za čišćenje žita, strojevi za rezanje krme, samoradni strojevi proti peronospori, tiskaonice za vino, ulje i voće; mlinovi za voće; predmeti za konobe; sisaljke za sve potrebe, kano što svi strojevi za poljodjelstvo, vinarstvo i priredjivanje vina iz voća — razašilje najnovijeg i najboljeg sustava:

IG. HELLER u BEČU 20—9

2/2 Praterstrasse N. 78.

Bogato ilustrovane kataloge u hrvatskom, njemačkom, talijanskom i slovenskom jeziku

šalje badava i franko.

Najpovoljniji uvjeti, jamstvo i pokus.

Opetovano obsiljene cienel — Preprodavači dobiju popust.

Izdavatelj i odgovorni urednik Mate Mandić.

Tiskara Doleno.

Broj 32. U Trstu 10. agusta 1893. Godina XXV.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; fil u slučaju opetovanja po pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno oznaćiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 2 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Občinski izbori za Volosko-Opatiju.

Po viestih, koje nam stigoše iz onih najkrasnijih mjestanca naše Istre, sudimo, da se tamo izbori za novo občinsko zastupstvo ipak već jednom primiču. Riešitbe utoka proti riešitbam reklama stigle su, kako čujemo, občinskomu uredu, ali pošto su iste sastavljene sve u njemačkom jeziku, proći će još koji dan, dok se sve prevede i strankam dostavi. Tada će valjda gosp. načelnik još koji dan počekati, dok se odluči ureći dan izbora, te će se valjda u mjesecu septembru obaviti izbor, ako još kakva, sada još nepredvidjena, zaprieka konačno riešenje stvari nezategne, što nije nikako isključeno, jer su listine sastavljene, kako čujemo, nešto polag slova zakona, a nešto po mnienju onoga, koji ih je konačno sastavljao.

Bilo kako mu drago sada moraju naši občinari Voloskog i Opatije računati sa listinama kakve jesu, te obzirom na iste napisali smo ovo par redaka na opomenu onim, koji stoje na čelu stranakah i koji su donekle za sve odgovorni.

Obćenito se sudi, da će u prvom izbornom tielu pobiediti narodna hrvatska stranka, a u trećem se nezna, da li će ova ili takozvana talijanaška. Ovdje će dakle odlučiti izborne žare same, koje sada još ništa ne govore. U drugom tielu stvar je ovoga puta ozbiljnije ali i nježnije naravi, jer, premda je u njemu najmanje izbornika (čujemo da ih ima samo 16), natjecati će se ondje ništa manje nego tri stranke, t. j. narodna hrvatska, talijanaška i njemačka. Nijedna od stranaka neima za sebe već sada absolutne većine, te će se po svoj prilici morati složiti dvie proti trećoj. Narodna hrvatska stranka je najjača, te bi pametno i razborito bilo, da joj se pridruže oni, koji u našem porazu imaju najviše da izgube, a u slučaju tudje pobjede, ništa da dobiju. Za gospodu Niemce, naseljenike većinom u Opatiji, koji se dosad nisu toliko mješali u občinske stvari na Voloskom, čuje se, da traže u novom zastupstvu jednu trećinu svojih zastupnika, i da računaju baš na drugo tielo, koje hoće da imaju cielo za sebe.

Ostala dva tiela, čuje se, da kane Niemci velikodušno ostaviti drugim dvim strankam, tako, da kad bi izbor izpao po volji njihovoj, u zastupstvu bi imali sjediti Niemci, Hrvati i Talijanaši, svaki u jednakom broju. — Kad bi u istinu stvari tako izpale, zapriečen bi bio svaki napredak i svaki sporazumak, jer jedni sa drugimi nebi na dulje vremena mogli složni ostati, a to tim manje, što se nebi mogli dogovoriti, a još manje medju sobom sporazumiti.

Obzirom na tu okolnost našim je prvakom sveta dužnost sve moguće učiniti, da se to ne dogodi. Njihova je prva i glavna dužnost nastojati, da onom krasnom obćinom ne zavladaju tudjinci, (koji neimaju do nje niti do naroda prave ljubavi) jer bi to bila neizreciva sramota i neizmjerna šteta za sve domaće obćinare. Brat neka se u ovom važnom i ozbiljnom trenutku složi sa bratom, ako neće tudjina za gospodara. — Ta sloga nije nemoguća, jer dvie domaće stranke ne dieli narodnost, nego samo veća ili manja ljubav za jezikom. Ako pobjedi tudjinska stranka, izgubiti će obje domaće, jedna i druga sve. — Treba se dakle sporezumiti i pokazati tudjincu, da nije dosti imati novaca za zapovjedati sa Voloskom i Opatijom. Valja osvjedočiti naseljenike jednom za uvjek, da se mi znamo boriti medju sobom, ali kad nam zajednička pogibelj prieti od tudjinaca, da se znamo i složiti i složno odbiti napadaj trećih, koji ovdje ne imaju prava da zapovjedaju. Tko bi u ovom odlučnom času drugčije radio, radio bi proti interesom svojem i svojeg rodnog mjesta; pokazno bi se neprijateljem svog roda, kad bi dopustio, da se tudjinac, koji je jedva ovamo došao, zasjede u občinskom vieću, te da upravlja pravi i žuljevi pravih Vološćaka i Opatijaca.

Da Niemci kane doći do toga, da zapovjedaju i u občinskom zastupstvu, jasno je takodjer iz toga, što su oni bili reklame podigli proti pravu glasa naših pomorskih kapetana, koji odlučuju u prvom tielu i koji ovdje med domaćimi zastupaju inteligenciju pučanstva. Pomorski kapetani su najbolji med onimi, koji mogu u občinskom zastupstvu sjediti, pa ove su gospoda Niemci htjeli iztisnuti, da onda sami občinom zagospodare.

Kad bi gospoda Niemci bili htjeli imati u občinskom zastupstvu kojega svojega pouzdanika, da i ovaj svoju reče o upravi sa občinskim imetkom, toga im nitko pametan nebi bio zamjerio, ali kad oni kane stupiti u zastupstvo kano stranka, dužnost je domaćim, da se tomu svimi zakonitimi sredstvi opru. Vološćakom pak osobito preporučamo slogu, jer kako sami znaju, uspieh izbora na korist Niemaca bio bi upravo pogubán za Volosko.

Nadamo se, da će naš prijateljski savjet i naše iskrene rieči pasti na plodno tlo, te da će odlučujuće muževe jedne i druge domaće stranke potaknuti na ozbiljno razmišljanje i na patriotičan rad, kojemu želimo obilan blagoslov.

Vološćaci i Opatijci! Sjetite se one naše starinske, da će brat brata zavući nad samu jamu, al ga nutra baciti neće. Možete li to kazati i za tudjinca, koji neima ljubavi do jednih ni drugih i koji neima smisla ni interesa ni za vašo duševno ni tjelesno blagostanje? Odgovorite si na to sami.

Hrvatski izletnici u Dubrovniku i drugud po Dalmaciji.

(Nastavak).

Na Petrovo.

Rano u jutro, kad su mnogi još počivali, odvezao nas je parobrod iz Spljeta u Trogir, gdje bijasmo odmah poslie 7. ure prije podne. Svojim preranim dolazkom iznenadili smo Trogirane, al su nas za to ipak dočekali pucanjem i glasbom občinski poglavari i mnogi građani, gradjanke i srdačno pozdravili. Bio je blagdan sv. Petra i Pavla, a mi kao dobri kršćani išli smo u crkvu te prisustvovali sv. misam, koje su misili i neki naši suputnici. Tom prilikom razgledali smo nekdanju stolnu a sada sbornu crkvu sv. Lovrinca, taj najljepši i najveličanstveniji graditeljski spo-

PODLISTAK.

Moj put u Rim.

(Nastavak).

III.

U Rim, kako rekoh, stupih pod slábimi auspicijami, gladan i izmoren; ali nemarí: Rim je Rim, pa i ja dubokim uzdahom zahvalih Bogu, što sam napokon (pa bilo i ovako) srétno prispio, kamo me je srce vuklo. Rim, kao grad, neće biti ni Pariz ni Boč, ali ni jedan ni drugi nisu, što je Rim u svojoj vrsti. Tek izadješ iz kolodvora i odmah osjetiš, da si u gradu, u kojem je sve veliko. Kao navlaš, da ne zaboraviš, da si u Rimu, odmah ukažu ti se na desno tik kolodvora ogromne Dioklecijanove terme, kojim i iz sadašnjih ruševinah možeš nagadjati negdašnju veličinu. Tu bijaše i kupalište (učenjaci kažu, da se je na jednom moglo kupati 3200 osoba!) i knjižnica, i sobe za zabave, i sobe za odmor i što ti ja znam. Jedan dio tog ogromnog starog spomenika pretvoren je sada u crkvu sv. Marije Angjeoske, nešto služi za kojekakva skloništa, za sienike itd., a ostalo je posvema ili barem dobrahno razrušeno. Učenjaci kažu, da je duljina svih četirih strana, te carske razkošne palače, iznašala 1372 metra! — Koliko li zgoda nije prošlo preko nje u 1600 godina, odkad je sazidana!

Ali pustimo sada sve starino, jer kolika god bila njihova znamenitost, nisu me one u Rim pritegnule. Ob ovoj bijasmo kao prisiljeni, da štogod rečemo, jer ona ondje blizu kolodvora, kao da svakomu strancu dovikuje: — Zar me neviditš? Evo, pogledaj me! ne smiješ napried, dok neokreneš okom na me!

Sad kad se pokorismo njezinoj zapovjedi, mi smo slobodni.

Kud ćemo? Ja kao ja, poletio bih ravno onamo u Vatikan; onamo, gdje je glava i srce svega katoličanstva. Najvolio bih izpuniti svoju najvruću želju, koja me je i dovukla u Rim — najvolio bih pred prestolje velikoga pape Lava, Kristova namjestnika. Eh, pa neće ni proći dugo, da će ta moja želja, ako Bog da, biti izpunjena. Danas je evo već 16. dan maja (i to već poslie podne), a dne 18. u jutro primiti će nas Papa! Srsi prevelike radosti prodju me od glave do pete. Nikad valjda u mojem življenju ne nadjoh se pred tako impozantnom idejom. Kao da mi je bilo težko uvjeriti sebe istoga. A da li će u istinu tako biti? Koliko krat ne čekamo najvećom napetošću, i po više dana, kakav neobičnoi pojav na svodu neboskom, pak maleni oblačić sve pomuti. A da kakav oblačić zastre moju radost, da pomuti moje veselje, u kojem već toliko dana uživam? — Bog je predobar, neće me, nadam se, tako težko kazniti. I u toj nadi umirih se.

I Bog me ne zapusti.

Oh, krasan li osvanu 18. maja 1893.! Za me dan nezaboravni, dan komu slična težko da već igda doživim. Toga dana vidjeh velikoga Lava, toga dana primih Njegov sv. blagoslov, toga dana padoh pred prestolje Kristova namjestnika i suznih očiju poljubih njegovu sv. desnicu. — Oh, koli iskreno, koli vruće zahvalih Bogu na tom daru!

Ne, 18. maja 1893. ja nikako zaboraviti ne mogu i neću! Toga dana u jutro spremih se i uputih se najprije u ono svjetsko čudovište, u baziliku sv. Petra, da ondje prikažem Bogu nekrvnu žrtvu sv. misu. Kad stupih na oltar i pridigoh oči, ugledah — što? — Krasni mozajik, koji prikazuje novjernoga sv. Tomu, gdje se prstom dotiče rana svoga i našega učitelja Isusa Krista. Uprav dobro! promislih. Ni ja kao da ne mogoh vjerovati, da ću vidjeti Kristova namjestnika i vječni grad, dok se ovo ne dotakoh rek bi svojom rukom. A i inače, vjerujte, ja uzeh kao dobar znak, što uprav onog dana, kad malo sati kasnije primih blagoslov Isusova namjestnika, prikazah sv. misu na oltaru sv. Tome novjernoga. Uzdahnuh u sebi: Vjerujem Gospodine, ali daj, da usvjerujem čvršće! I osjetih se jačim.

Kako neuztrpljivo čekah dok udari jedanajsta ura! Bez dvojbe bijahu i drugi neuztrpljivi kao i ja što bijah — ali u onoj uzrujanosti ja vam ne pasih na nikoga. — Mi smo već svi sabrani pod ogromnim stupovljem, što okružuje veliki trg sv. Petra. Svaki čas svrnem pogled na velika brončena vrata, na koja se ulazi u Vatikan, da vidim, hoće li se već jednom otvoriti. Ali što već rade? Da nisu zaboravili na nas? — Okolo nas sakupilo se svieta, osobito onih dosadnih badavadžija, pravih skitalica i danguba, koji sa nekoliko slikica i knjiga-spomenica pod pazuhom, klataro se po čitavo božje dano po gradu u potjeru za strancí, dosadjujuć im svojimi ponudami. To je nešto užasna, to je sto puta gore, nego kad ljeti muhe na te navale. Ako nisi izkusio, ne možeš pojmiti, što je i kakva je ta čeljad. To ti je personificirana bezobraznost. Kad to jednom susretneš, brunda oko tebe barem za četvrt sata, pa kad si utekao jednomu, eto ti drugoga, i tako redom. Eh, vjeruj mi, u tih prigodah valja da se osobito Bogu preporučiš, jer i u najmirnijem čovjeku ima nešto krvi, koja napokon mora uzkipjeti. — Poradovah se, misleć, da sam napokon našao sredstvo, da se napasti oslobodim: bio bih počeo s njima govoriti hrvatski . . . . ali bi li vjerovao? . . . . bilo ih je, koji se uticahu pod okrilje i niemštine, i engleštine, i francuštine, i drugih jezika (a ne pozna dakako nijednoga), misleć valjda, da će mi ili jednim ili drugim ili trećim ugoditi — — a to sve da izmami novaca. Nevjerojatno! ni čifut nije tako bezobrazan, kao talijanska gradska danguba. „Dolce il far niente“ — to je sve što im se može reći, i koji im je to prišio, bijaše mudriji od Sokrata. Ti strahoviti komarci, te pravo golubačke muhe, saliotahu nas i ono jutro, kad ih upravo najmanje želismo. Napokon otvorišе se ona vrata, a na njima ukaže se papina straža u svojem šarom odielu, i mi nasrnusmo tko će prvo.

Koli lahko uspinjah se po onih širokih mramornih stoponicah! Bijah uzrujan do kraja, ali ta uzrujanost me nije plašila, nego me je još većom silom napried vukla. Pomislih: da li je igda neznatniji i zabitniji čovjek pristupao pred većega čovjeka, nego li što ću evo ja danas, do nekoliko časova, pristupiti pred Lava XIII.? Tim stopenicam kao da ne ima kraja.

— Bome papa visoko stoji, uzdahnu netko do mene, komu valjda počeše koljena klecati.

— Visoko, visoko, moj dragi, prihvatih ja.

Napokon kad već minusmo desetak straža, evo nas u Klimentovoj dvorani. Eno, naprama ulazu, namještono je prestolje za papu i njegovu pratnju. Dvorana ta nije najveća, ali bi ipak moglo u nju stati sasvim udobno barem 5 puta toliko osoba, koliko je nas. Nas ima do 170.

(Dalje sliedi.)

menik čitave Dalmacije, gradjen već u 13. stoljetju, pak najvećim dielom hrvatskimi umjetnici.

Tu u Trogir došli su neki kaštelanski kolovodje, koji su već večer prije bili došli u Spljet, neugodno iznenadjeni, što nismo prošli pred Kaštela. Dogodilo se je to nekom pometnjom, i u hip odlučismo, da se ima povratiti. Bilo je doista pojedinih glasovah, da će se tim osujetiti izlet na slapovo Krke, al su ti glasovi ostali osamljeni. Nam su više ljudi, nego li slapovi; makar da i ne vidimo slapova, mi valja da idemo u kaštolanski kanal, što je izmed Kaštela i otočića Čiovo, i da prodjemo pred Kaštela. I išli smo, i bili smo presadovoljni svi, i oni pojedinci, koji su se početkom protivili. Čim smo unišli u kanal, čim smo ugledali bugatu kaštelansku ravnicu, sličnu jednom vrtu, čim smo ugledali Kaštela, počelo je iz svih sedam grmiti, u svih zvoniti. Svi su bili ukrašeni zastavami. Na svih obalah vidjelo se je mnoštvo ljudi, koji su nas najoduševljenije pozdravljali i kojim smo mi najerdačnije odzdravljali. Svuda, kuda smo išli, diralo je duboko u srdce, kad se je pjevalo našu narodnu himnu „Lijepa naša domovina"; tu je bar mene najače dirnulo. Toli krasan predjel naše domovine hrvatske radja još krasnije ljude. Oni ne samo da u svojih gradićih uzdrže budnu narodnu sviest, nego pomognu, ako uztreba i u Spljetu i u Trogiru, i dionici su svake slave, koja se slavi u tih dvih gradovih, izmed kojih se oni nalaze. Na većih i manjih brodicah, na većih i manjih ladjah, kojimi oni obiluju. na svih, što su ih onoga dana imali na razpolaganje, izvezlo se je Kaštelana, koliko su ih mogle brodice nositi prema našem parobrodu. Brodice bile su urešene vienci ruža i hrvatskimi zastavami; ljudi svi u svečanom odielu, a radost njim se kriesila iz lica, iz očiju, i izraživala se uzklici, pjevanjem, pucanjem. Jedna oveća ladja naime bila je puna pjevača, druga tamburaša. Koga da sve to ne uznese. I mi na parobrodu i oni na brodicah, svi, svi, bili smo kao elektrizovani. Uzklikom no bijaše ni kraja ni konca, a vrhunac su dosizali uzklici: „Živila slobodna i ujedinjena Hrvatska". Nismo došli, da vas oduševljujemo, — rekao je posve pravo u kratkom svom pozdravu sa parobroda zastupnik Spinčić — nego smo došli, da vas pozdravimo kao zauzete i oduševiljene za našu svetu stvar, te da se medjusobno okriepimo za predstojeću nam borbu.

Na jednoj ladji dovezli su nam kakvu stotinu staklenica svoga izvrstnoga vina. Parobrod jih nije smio uzeti. Dovezli su ih večer u Šibenik i tu nam ih izručili. Bilo je sliedeći dan što gledati. Dvie velike staklenice imale su napis, jedna za dra. Antuna Starčevića, druga za biskupa Jurja Josipa Strosmajera, svaka sa posvetnom pjesmicom. I sve ostale imale su napise na pojedine mužove, i na mnogih bile su takodjer pjesmice. Sve staklenice bile su obavite hrvatskom vrpcom.

Kod objeda nazdravljali smo našim Petrom i Pavlom, Petricam i Pavicam.

Poslije 3. poslje podne bili smo u Šibeniku. Na cieloj obali može se reći, da je stojao čovjek do čovjeke, skoro sva je bila pokrivena crven-kapami, tim obljubljenim pokrivalom svih Dalmatinaca, a imenito Šibenčana. Sve što je moglo na noguh stojati, muško i žensko, staro i mlado, bogato i siromašno, bijaše tuj. U gradu su dvie stranke, ona bivšega načelnika viteza Šupuka i ona dra. Zlatarovića i obje bile su zastupane može se reći u punom broju. Načelnici obijuh stranaka došli su na parobrud, da nas pozdrave, i da nas pozovu svaki u svoje čitaoničke prostorije. Pregovori su se nešto odužili, dok nisu naši pogiavari konačno odlučili, da se ide prije u hrvatsku čitaonicu, u družtvo stranke Zlatarovićeve. Šupuk i njegovi bili su tim uvriedjeni, pak su takovi prolazili mimo hrvatske čitaonice, dočim smo mi ulazili u nju, aklamovani neopisivim oduševljenjem. Ako gdje, u Šibeniku igraju žensko veliku ulogu i u politici. I ako se muški znadu u stanovitih prilikah oduševiti, koliko više mogu to ženske! One su kliceale, poskakivale, pjevale. Nisu nam dosta zahvaliti mogle, što smo k njim došli, i tim spasili pravu hrvatsku stvar. Naših je gospodja i gospodjica nosilo crven-kape, a te su Šibenkom osobito omilile, te su svaku po dvie ulovile pod pazuho, te ih vodile i neslovljuć ih sa „lipa moja hćerice", „drago moje dite", pripovjedale im živo ob odnošajih u Šibeniku, i nisu ih puštale, dok se nismo opet podali na parobrod. U hrvatskoj čitaonici odlučilo se je jednoglasno, da se u drugu čitaonicu neide, da se pokaže, što se smatra zlim, da se pokaže, da se neće imati ništa s onimi, koji se uzdržuju otčinstvom i srbadijom, koja se — ne žacamo se reći, jer možemo dokazati — svuda i uviek sdružuje sa protivnici hrvatske misli. Odustalo se je od izleta na slapove Krke, za koji je imao pripravna dva parobroda vitez Šupuk; prozrelo se je gostbu i ples i u obće zabavu, koju da je bio isti priredio u čast gostovom. Skoro svi mi razterasli smo se po gradu, da gaz razgledamo, imenito da vidimo prekrasnu stolnu crkvu, to malo po malo dočekali večer, i prohavili isti, dok nismo Šibenika oko 10. ure u večer zapustili.

Odmah čim smo došli bili, odpjevav dakako hrvatsku himnu, bilo nam je zabranjeno pjevati ćak i na parobrodu po c. kr. komesaru.

Kad su se toj zabrani naši poglavari i neke naše gospodje uzalud protivile, pozvali su zastupnika Spinčića. Ovaj je molio komisara, da izdado pismenu zabranu. Komesar je najprije pokazao svoju monturu, kao da hoće reći, evo mi odiela, možete mi vjerovati; a kad je zast. Spinčić uzprkos toga molio, da se dade pismenu zabranu, reče komesar, da ju ne može dati odmah, nego da će nam ju poslati, čim se vratimo sa izleta, dakle poslie 2—3 ure.

Kod večere su naši pjevači zapjevali, pošto komesar nije donio nikakve pismene zabrane, al je ovaj u tren oka bio na parobrodu, da pjevanje opet zabrani. Isti gospodin zastupnik rekao je, da se sa svim pravom može držati, da se smije pjevati, pošto nije pismene zabrane, koju se je obećalo. Prvi hip držao se je komesar, kao da ne čujo te rieči, al kad mu je g. zastupnik svoju opazku ponovio, rekao je: doista, ja sam obećao donieti pismenu zabranu, al ja imam svojih poglavara, i njih valja da slušam. Dakle c. kr. politički poglavar no dopušta pjevati niti po hrvatskom gradu, niti na parobrodu, kojim se izključivo Hrvati vozo! Ne dopušta toga, zabranjuje to, i neda pismene zabrane!

Ljudi bežji! Kako daleko ste dotjerali sa svojom slobodom sastajanje, govora, pjevanja! Slabi su to znakovi za vas, a dobri za one, koji teže za slobodom i jedinstvom narodnjim pod svojim zakonitim vladarem. (Konac sliedi.)

DOPISI.

Vrbnik, 12. julija 1893. (Konac.) Pošto se nakon sv. mise sakupismo oko kićena stola, zaredale se mnogo i prekrasne zdravice, koli domovini, toli mladomisniku, sjedinjenim opozicijam i raznim velezaslužnim muževom, a osobito našim prvakom **Starčeviću, Strosmajeru, dr. Dinku Viteziću, Vjekoslavu Spinčiću, dr. Franu Volariću** itd. I tu se sakupila liepa svotica za družtvo sv. Cirila i Metoda; sam mladomisnik postade članom utemeljiteljem uplativ svotu od 100 for.

Upravo se svršio objed i sve što je moglo poletilo na glavni trg, da polag staro navade zaplješe, kadno nam stigoše parobrodom izletnici iz Rieke: hrv. planinsko družtvo, pjevačko družtvo „Jadranska vila" sa tamburaškim sborom i mnogi učestnici iz Sušaka, Trsata, Kastva, Volosk ega itd. Možete si misliti kolikom li radošću i veseljem dočekasmo milu si braću, kolikom li slasti proboravismo s njimi kratko vriemo njihovog posjeta. Zabavili nas svojim skladnozvučnim pjevanjem, svojim divnim tamburanjem, da smo im doista mnogo dužni na danom užitku. Četiri sata proletješe kao u čas i vriedna nam braća morala se od nas dieliti. Izpratismo ih do morske obale. Tu je bilo i pozdravljanja i pjevanja i grljenja iznovice; tu je bilo i govora i rukovanja, a sve je to još većma uzvišavala krasna razsvjeta našeg drevnog mjestanca. Moje pero je preslabo, a da vam dostojno opisati mogu ono oduševljenje, onu radost, koja je izpunjavala naše srce u krugu braće. I uz tiuć pozdrava i „Živili!" uzklika odputova parobrod sa milimi nam izletnici uz obostranu vruću želju: do skorog vidjenja!

Prigodom večere u gostoljubivom domu mladoga svećara pročitalo se i dvie krasne pjesme našega velevrlo'cega književnika popa Jose Gržetića. I opet bilo zanosnih zdravica i opet bilo vatrenih govora, dok se oko polnoći ne razstade liepa kita sabraniv u pamoti svojoj radostnu i nezaboravnu uspomenu na ovaj sveti, znameniti dan. —

To je dakle nesavršena miniatura one veličajne slike, štono ju vidje dični naš Vrbnik posliednjih dviju nedjelja. Miniatura divne slike u prekrasnom okviru prave otačbeničke samosviesti, slike, štono je oljepšava najdičnim koloritom duh krvatski. duh brateke ljubavi i mara za sve što je liepo, dobro, Bogu i rodu milo.

Jučer odputova naš miljenik Vjek. Spinčić uz gruvanje mužara i oduševljeno „Živio!" uzkliko put Baško. Nije moguće izraziti osobito štovanje i priznanje, kojim bje ova dva dana odlikovan hrsori naš zastupnik; nije moguće opisati svcobće veselje i radost, štono ju čutismo ova dva dana gledajuć ga u našoj sredini. Pa to on punim pravom i zaslužuje, jer ga zabilja rieso sve krieposti, jer je muž uzornih vrlina — značajnik nada sve. Za to je vruća naša želja: neka ga dobri Bog poživi još duga ljeta na ponos i dobrobit ljubljenog nam doma! Neka mu Svevišnji udieli tu osobitu sreću, da ugleda žudjeni plod svoga rada i mara, svoje požrtvovnosti i uztrajnosti, da ugleda uživotvorene sveto ideale svoje, za kojimi toliko čezne veliko i plemenito srce njegovo!

Vriedni i dični naši mladomisnici! Tegotan je doista i trnast utrenik, kojim eto nakanisto kročiti; tegotan je i strmast doista, ali vodi k najuzvišenijoj, najsvetijoj cielji. Dobri Vam Bog dao snage, da uzmogneto povjerono si stado postojano voditi putem božanske istine, požrtvovno raditi oko božja njegova i mlotiti u srcu njegovom svetu vatru domoljublja, da tako jednom sine sunco i prod naša vrata, da budemo jednom svoji u svome. Svevišnji poživio Vas dugo čislo godina na čast i slavu crkve svete, na spas i sreću roda mila!

Pogled po svietu.

U Trstu, dne 9. augusta 1893.

Austro-Ugarska. Kako smo već javili, sastati će se carevinsko vieće negdje okolo 20. septembra, dočim će biti sazvani zemaljski sabori u prvoj polovici mjeseca decembra.

Iz Praga javljaju, da je namjestnik ukinuo zaključak gradskoga zastupstva, usljed kojega bi bile dobile gradske ulice samo češke napise. Vlada zahtjeva, da budu uz češke i njemački napisi, jer da imade u Pragu i Njemaca, premda u neznatnom broju. Ovo je već drugi slučaj u novije doba, što se je vlada zauzela za njemačke napise ulica t. j. u Ljubljani i u Pragu. Znatiželjni smo, da li će vrieditl isto načelo kad budu tražili Hrvati i Slovenci u naših južnih pokrajinah, da budu u gradovih sa mješovitimi narodnostmi uz talijanske, dotično njemačke napise, takodjer hrvatski, dotično slovenski.

Srbija. Nedavno se bio pronio glas, da će doći kraljevi roditelji na kraljev imendan u Biograd, nu to se obistiniti neće, jer se Milan odrekao prava povratka u Srbiju, a za kraljicu Nataliju morala bi skupština prije ukinuti zakon o izgonu. Po najnovijih viestih iz Biograda izradio je odbor za obtužbu bivših ministara obtužnicu, koja će se sada predati sudu.

Italija. Poznati vikač Imbriani, koji je bio propao za posliednjih občenitih izbora za talijanski parlamenat, izabran bijaše ovih dana kod naknadnog izbora. Njegovu izboru protivila se vlada, jer je on poznat kao prijatelj Francezke i kao žestok protivnik Austrije i Njemačke.

Francezka. U Parizu imadu novih škandala. Tajnik redarstva Dupas izdao je knjižicu, kojom oživljuje poznata pronevjerenja kod gradnje panamskoga kanala, te okrivljuje nove osobe sa istog pronevjerenja. Knjižici toj jest nakana činiti poteškoća sadašnjoj vladi kod predstojećih izbora za parlamenat.

Rusija. Dne 1. oktobra započeti će na novo pregovori izmedju zastupnika ruske i njemačke vlade u poslu trgovačkih ugovora. Viećati će u Berlinu po samoj želji Rusije.

Njemačka. Cesar Vilim boraviti će više dana mjeseca septembra u Austro-Ugarskoj. Prisustvovati će velikim vojničkim vježbam, lovu i raznim svečanostim u Beču i Pešti.

Franina i Jurina

Jur. Hvala Bogu sad ćemo Morganci lahko voziti do Kanfanara.

Fr. Ča te vam zidati forši novu cestu?

Jur. Bome će, jer je bia ovdi niki ženjer iz Poreča pak je miria.

Fr. Koliko puti su i drugdi mirili, a još je danas tako, kako u početku.

Jur. Alora ti biš reka, da nobude kruha iz te muke.

Fr. Ma bih i uganâ.

* * *

Fr. O, bon vegna zierme, kada ste prišli?

Jur. Jušto o polnoći, al non je bovica skarajžala, pok smo ostali v bonaci.

Fr. Če je z nova v Istri, ste drogo šito plotili?

Jur. Žito je nongemal i za kvalitad i za procij, a če me pitaš od novitodi, to ti mogu povidat, da su se niki od Suska hvalili po Istri, da su Talijani i da se za Taliju bate.

Fr. A če ih ni srom?

Jur. A bi, ma ga ne poznaju, a kad su jimili žito pogojat, morali su noć čovika, ki razumi talijonski, zoč oni neznaju nanke kruha talijanski pitat.

Fr. Ha, ha, ha!

Jur. A če je z' nova na Susku pokio smo mi portili?

Fr. E, a ki bi ti sve povidal.

Jur. Ma nuko čegod.

Fr. Ben, sen čul, da ki će punpu jimit v kući, neka se sporka na pokrov od gusterne, a ki će punpu provivat, neka se zatvori v orikvi, pok neka proviva gre l' alavia.

Jur. A će more se to činit?

Fr. A nebi se moralo, ma intanto se čini . . . . .

S A N.

Noćas mi se Nemoj tužit,
U snu bila Mili sine,
Pokazala Eno tebi
Majka mila, Domovine!

Ljubnula mi Pogledah ju,
Mlado čelo, Slatka mamo,
Poljubih joj Nju i tebe
Lice bielo. Ljubim samo!

Tad mi ljubko Vjeruj, majko,
Progovori: Da nje nebi
Zamnom viek te Već bi davno
Tuga mori, Došo k tebi!

R. Katalinić-Jeretov.

Različite viesti.

O družbi sv. Cirila i Metoda za Istru pišu hrvatski listovi vrlo laskavo preporučujuć istu što toplije hrvatskomu občinstvu. Nekoje članćiće iz tih novina donieti ćemo čim prije, neka uvide naši prijatelji i protivnici u Istri, da nas braća zapustiti neće.

Talijanske novine pako pišu nekim strahom, kako je djelovanje družbo ozbiljno započelo. Dapače su javile, da je narodni zastupnik dr. Laginja kupio u Baderni na imo družbe priličnu kuću i vrt za školu, to da će podučavanje tamo čim prije započeti.

Mi o tom za sada ne imamo viesti, nego ćemo se popitati, pak u sliedećem broju izvjestiti.

Kao utemeljitelji pristupili su sa svotom od 100 for. sliedeća gospoda: Gjuro Ružić iz Rieke, Ivan Randić iz Kostrene, Ivan Krapac, kanonik u Zagrebu, L. R. Bačić iz Rieke, Stjepan Haramija iz Rieke. — Godišnji prinos uplatili su gg.: Anton Van-der Verth iz Kostajnice 12 for., Tomo Stipanović iz Kostrene 12 for., Dr. Fran Tonković iz Zagreba 3 for., dr. Zahar iz Zagreba 3 for., Juraj Mikulčić iz Rieke 10 for., Fran Šverljuga iz Zagreba 12 for. — Istomu družtvu darovali su gg.: dr. A. Lobmayer 2 for., Niko Pajanović 2 for., Vilko Mošković 2 for., Tomo Padavić 5 for. svi iz Zagreba.

Gosp. Ferdo Rešetar, kr. kotarski sudac u Otočcu priposlao nam je 4 for., sabranih kako sliedi: Jure Žagar, trgovac 2 for., Ferdo Rešetar 1 for., Arthur Durbešić, kr. sudbeni pristav 1 for. Bog platio sabiraču i darovateljam!

Priposlao nam je nadalje veloč. gosp. Karol Hut, vojnički župnik u Zagrebu for. 2·50, g. Fran Čukelj 1 krunu. Živili!

Iz Gjurgjevca došlo je 4 for. dara, da utru bar jednu suzu istarskoj siroti.

Gospodjica Valpurga Seršić nije, kako je javljeno u posliednjem izkazu, sakupila for. 22·33 na objedu mladomisnika g. Iv. Trinajstića, već kod objeda, koji je dne 11. julija dao njezin otac, narodni zastupnik gosp. Dinko Seršić u svojoj kući u Baški na čast gosp. zastupniku Spinčiću.

Nadalje darovaše: Gospodjica „Marica" 2 kr. — Ivan Marić iz Bakra kao članarinu 1 for. — Gospodjica Motka Belec u Sv. Martinu kod Labina sakupila na dan Sv. Ane 6 for. Darovaše: gg. Ivan Belec, župnik u Sv. Martinu 2 kr., Pindulić, Plominski župe-upravitelj 2 kr., Vrbka i Meglić, kapelani iz Barbana svaki po 2 kr., neimenovana gospodjica 2 kr. a gospodjica sabiratelica 2 kr. Živila sabiratelica i darovatelji!

Veleč g. Rajmund Jolušić sabrao na objedu mladomisnika g. M. Dubrovića u Rukavcu 22 for. 50 nč.

Gosp. Škender Fabković iz Zagreba poslao 1 for. kao članarinu i obećao plaćati toliko svaki mjesec. Živio!

Gosp. dr. Josip Đorđić poslao po presv. g. dru. Dinku Vitezića, predsjedniku družbe, za počastiti njegov imendan, for. 10. Živio!

G. dr. Andro Stanger i g. Viktor Tomičić u Volosku svaki po 20 kr.

Gospodjica Savka Zahija, učiteljica u Rukavcu, sabrala je 26 kruna, a darovaše sliedeći: M. Kundić 3 kr., Marija Mavrićić, Jelica Grgurina, Josip Grgurina, Fran Dubrović i Vinko Kinkela svaki po 2 kr.; Anastazija Kundić, Kinkela Josipa, Ruboša Dragojla, Roža Spinčić, Dinko Spinčić, Ivanka Osojnak, Marija Dubrović, Ivka Šepić, Ida Šepić, Vinko Grgurina i sabiratelica Savka Zahija svaki po 1 kr.; Ljubica Šepić i Zorka Stefan svaka po 80 para, a Dragica i Milena Dubrović svaka po 20 para. Živile i živili, te ugledali se i drugi u vas!

Gosp. M. Kamuščić podario 2 kruno.

Iz Graca poslao je g. Ivo Bielić 2 for. 60 nč.

Vidimo već iz toga, da imamo braće, neka je milcm Bogu hvala!

Imenovanje. Prizivno sudište za Primorje imenovalo je medju ostalimi vježbenika kod zemaljskoga suda u Trstu gosp. Šimuna Kurelića prislušnikom kod istoga suda. Čestitamo!

Diocezanske vieati. G. Fr. Brejcha, kapelan u Roču premješten je u Krašicu; g. Fr. Halama išao je iz Lovrana u Šumbreg; g. Niko Žio iz Šumbrega u Brda (Oprtalj); g. E. Sašelj iz Sv. Ivana (Trst) u Vatovlje; g. L. Havel u Slum; g. I. Vrabec u Kastav. Mladomisnici imenovani su: g. J. Buttignoni duh. pom. kod sv. Justa u Trstu; g. I. Cattunar u Bujah; g. A. Furlan u sv. Ivanu; J. Habat u Lovranu; g. V. Hradek u Roču; g. O Prettner k sv. Jakovu u Trstu; g. J. Strnad u Loku; g. I. Tiringar u Kerkavce; g. R. Valenčitz u Škedenj; g. I. Zupančić u Pazin; g. I. Kanta u Laniščе; g. P. Mach u Jelšane; g. A. Luxich u Momjan; g. H. Masten imenovan je biak. kapelanom.

Natječaj na izpražnjene župe: do 10. augusta sv. Petar u Šumi; do 15. agusta u Salvoru; do 30. septembra u Gologorici, Draguću, Račicah, Sočergi i Valmovražli.

Izlet našega „Sokola" i plev. družtva u Plavje u nedelju bijaše od c. kr. kot. oblasti u Kopru zabranjen radi javnog poredka. Proti zabrani rekurirala su naša družtva na namjestuičtvo, koje je zabranu potvrdilo, te će se uteći rekursom i na ministarstvo, a bude li trebalo, spraviti će se tu zabranu na dan i u carevinskom vieću. Pošto bijaše dakle službeni izlet zabranjen, odvezlo se do 40 osoba, najviše naše dične mladeži, privatno u Plavje, gdje ih je narod obječuške dočekao i primio. U jednoj krčmi nastala je do mala vrlo živahna privatna zabava, koje će se svi izletnici, a bez dvojbe i domaće pučanstvo dugo i ugodno sjećati.

Potvrdjen zakon. Njeg. Veličanstvo potvrdilo je zakon, što ga je prihvatio zemaljski sabor za Istru i koji se protože na šumareke i nadzorno osobilje u pogledu zaštite šuma na istarskom kraju.

„Za dobro delo zločesta plaća" glasi naša narodna poslovica, koju bi si morao zapisati za ušesa naš polusluženi list „Il Mattino". Neima broja a da taj „koritar" nepreporučuje talijanasko družtvo „Lega Nazionale" domaćnjuć uz preporuku: „Fattovi socii della Lega nazionale" i imenik članova ili darovatelja. Pak što mislite, kako mu se njegovi prijatelji Talijanaši za to nastojanjo odužiše — ? Grdnom nezahvalnošću!

Na zadnjoj glavnoj skupščini „Lege" u Rigi predstavio se predsjedničtvu kao zastupnik i izviestitelj „Mattina" urednik polusluženoga lista izlazećeg u Trentu pod naslovom „La Patria" — drugi koritar — neki Matelcich (pak Mattei) rodom iz Buzeta. „Legaši" odpravili su koritara sa skupščine, jer da nije vriedan medju njimi sjediti.

Tako se dade raztumačiti, što je trčdanski „koritar" ljetos premučao glavnu skupščinu „Lege" i da je popustio u preporučivanju iste. Sada promišlja valjda o poznatoj poslovici, kako je naime žalostno za dobro dijeti lošu plaću.

Iz Pazina nam pišu, da je dne 8. ovoga mjeseca iztekao rok za podnesti prigovore proti listinam za obnovljenje upravnoga vieća u Pazinu.

Kako smo već u predprošlom broju spomenuli, u posliednje dneve talijanaška stranka radila je, da stvori što više birača. U to ime zatražilo je u mjestu Pazinu do 60 novih trgovaca i obrtnika patentu, da uzmognu njeišto državnoga poreza plaćati. Čuje se, da su ovi novi patentaši reklamirali kod obćine svoje izborno pravo. Većina njih nada se, da će postignuti izborno pravo u III. tielu.

Prošle nedjelje poslje podne sazvali su birače na dogovor u dvorani „Camus". Nastojalo se, da dodje što više birača. Nastojalo se, da dodje što više birača. Nastojalo se, da dodje što više birača.

Naš poštar napokon uvidio, gdje je istina, pa postao Hrvatom. No nije dosta biti samo riečju Hrvat, jer šuplje rieči vjetar nosi, djela se išču sada, da se dokaže, jeli istina, što je riečju priznao. S toga ako će ostati naš, treba da i on stavlja „pipu“ na svoje hrvatsko ime. Tako će posvjedočiti, da nije samo jezikom Hrvat, već zborom i tvorom.

Zvonimir Vranski.

Riečki ug. planinci na Malinskoj. Dne 29. srpnja priredilo je riečko planinsko društvo izlet na Malinsku na otoku Krku. Dočekao njih dubašnjarski načelnik. Poljski neki stražar stao negovarati puk, da ne smiju klicati „Živio“ nego „Evviva“, te da je načelnik kazao, da će zatvorit, tko bi se usudio prekršiti tu zabranu. Danas to samo bilježimo! Kad su na odlazku izletnici stali se nabacivat sa „Eljen“ i „Evviva“, vriedni Malinskari su uzvratili sa „Živila Hrvatska“. Na to su izletnici pokazali svoje nizko stanje naobrazbe, navaljujuć prostačkimi psovkami na svećenstvo i Malinskare. Fuj!

Kolera. Taj nesretni gost posjetio je jurve nekoje države Europe, te držimo, da nam je što toplije preporučiti poznašim čitateljem, da se čvrsto drže svih natih poduka i savjeta, e da se obrane tog nemilog gosta. Preporučamo im napose čistoću kuće, tiela i hrane, jer je čistoća najveći neprijatelj kolere.

Do sada pojavila se kolera u Rusiji, Francozkoj, Italiji, Rumunjskoj, a po najnovijih viestih i u Ugarskoj. Nije nam dakle već daleko, te moramo radi toga nastojati, da nezadje i u naše krajeve, a kad bi ju kojem nesrećom i medju nas zanesli, da ju pripravni dočekamo.

Naputak za priskrbljenje krme. Občinska glavarstva u Kastvu i u Buzetu izdala su sliedeći naputak za priskrbljenje krme, te ga mi što toplije našemu puku preporučamo: Radi pomanjkanja siena ovo godine daje podpisano glavarstvo, sporazumno sa mjestnom gospodarskom zadrugom, svojim občinarom sliedeći kratki naputak, kako će priskrbiti krmu za buduću simu. — Tko vidi, da za buduću zimu neće imati dosta sjena, neka spravlja brsteniku, jasenovinu, grmovinu (hrastovinu), grabrovinu, koprivu, vinuku, a tako i lišće ili kitice od murve, lešnjaka, makljena, rešiljke itd. Neka to dobro osuši i u subotu spravi. Ovo će biti krma, koja isto toliko valja kako i najbolje sieno. Nije zdravo za blago lišće od oraha, ajlanta, lovorike i od drugoga drvlja, od koga se zna, da blago rado nejede lišća. Tko ima mjesta, neka nasije njivu turkinje (fermente), ali jako na gusto, i kad poraste, neka ju požanje, osuši i spravi. To je jako dobra krma. Slama uema vriednosti koliko sieno i lišće od drvlja, nego samo polovicu. Pljeva je hranivija od slame. Tko će sa slamom krmiti, mora ju prije na drobno sasjeći. Sve ove krme neće blago rado jesti kao sieno, osobito iz početka zato je valja pripraviti. A to se učini ovako: Prvi dan se uzme osušenoga lišća ili kitica, ili nasječene slame — ono, što koji ima — i to toliko koliko će drugi dan rabiti. To se dobro poškropi sa slanom vodom, promješa i pusti do drugoga dana. Drugi dan se može i malo sa posijami pomješati i onda dati blagu.

Neka svaki već u početku priuči blago, da sve pojede, što mu se dade; neka nijedan negleda za peščicu soli, barem iz početka.

Lišće i kitice treba napravljati odmah sada dok je zeleno, samo sa vinuku mora se čekati, dok se grozdje potrga.

Kad se lišće smuče, valja pustiti na kraju mladice po kojo pero, da mladica neoslabi, a kad se napravljaju kitice, nevalja drvo obsjeći preveć, nego toliko, koliko se vidi da stablo neće ćutiti i da mu neće škoditi za rast.

Kako ćeš sačuvati friško grozdje i preko zime? U gradovih, kad je o Božiću i pokladah, dade se liepo unovčiti friško grozdje, a i na selu čast ti je, kad u sred zime možeš počastiti znance ili prijatelja sa liepim grozdom.

Tko dakle hoće, da imade kroz cielu zimu friškoga grozdja, mora najprije izabrati u vinogradu one vrsti grozdja, koje su najviše za to prikladno, naime kasne vrsti grozdja, i one koje imadu zrna ili jagode tvrde. Neka se ostave svakomu grozdu, jedan ili dva pedlja dugi komadi loze, kao što se kod nas režu tako zvane ružice, pa neka se jedan kraj rozge stavi u posudu, u koju smo ulili vode i komad ugljena, drugi kraj koji ostaje vani posude, neka se na vrhu namaže kakvom smolom, a grozd neka visi izvan posude. Tresom u vodu uronutim dođi će toliko vlage u grozd, da mu se jagodice osuširi neće. To sve treba prirediti, i tako uzdavati, mjenjajuć kadkad vodu u posudah, u mjestu, gdje nije ni odviše vlažno ni odviše suho, ne razsvjetljeno, i bez propuha. Na rozgah se ostavlja po mogućnosti koji list, a grkljan posude začepi se pamukom. Prašine u mjestu, gdje se grozdje čuva, ne smije podništo da bude. Grozdje valja ubrati za suha i sunčana dana, i otriebit ga dobro od gujilih jagoda i druge nedisti, te svaki grozd malo prokaditi sa benzinom.

Dva forinta i sedamdeset i pet novčića stoji jedna opletena staklenka, sadržavajuća tri kilograma više puta odlikovanog izvrstnog „lamponskog soka“ (Sciroppo di Lampone), kojeg razašilje prosto poštom proti pouzeću G. Piccoli, ljekarnik u Ljubljani. — Pletenice sadržavajuće 10, 20 i 40 kilogr. po 60 nč. kg.

Listnica uredničtva.

Gosp. „Slavić“: Kako vidite pretekao Vas je drugi; preporučamo Vam se za unapried. Živili!

Gosp. „Tanokić“. Možda u budućem broju, al znajte, da će izaći silno oklaštreno, jer mi nemožemo i nesmijemo pisati kao što piše puljski „oslić“ ili porečka „babica“; ovdje bo imademo cenzuru i kako budnu! Osim toga neće nam se dirati u osobnosti, jer protivnici znadu, da je ovdje talijanska porota. Zdravo!

Gosp. P. B. Provincia Santa Moro, Pord. Hvala liepa na pismu i spominjanju. Naš urednik bio je Vaš suučenik na Rieci. Pismo ćemo Vaše upotrebiti i na upito Vaše čim prije privatno odgovoriti. Šaljemo Vam uz srdačne pozdrave i današnji broj.

Gosp. P. M. Nebijaše nam moguće, jer smo i tako morali ispustiti zadnji trenutak polovicu podlistka i konac članka o izletu u Dubrovnik. Drugi put. Živjeli!

Listnica uprave.

Gosp. G. V. u Ž. Namirano sve osim tek. godine. Živjeli!

Uplatili su nadalje za „N. 81.“ gg.: L. T. Tinjan f. 3. D. 1. Tinjan f. 4. D. F. Kastav for. 13·80. I. J. Boljun f. 3. Čit. Osjek f. 2·50. M. L. Klana f. 2. R. J. Mošćenice f. 6. S. I. Prodošćica f. 5. Čit. Novi f. 2·50. P. L. Križovci nvč. 50. M. J. Lešće f. 2·50. K. J. Lošinj f. 1. P. M. sv. Ivanac f. 5. B. N. Kastav f. 5. (za oglas f. 2.) P. J. sv. Ivan f. 2. V. I. Volosko f. 2. z. F. Lošinj f. 2·50. Čit. Šibonik f. 10. M. P. Dubašnica f. 2·50. Čit. Zadar f. 2·50. K. F. Čunski f. 5. D. A. Čepić f. 1. K. F. Trst f. 2·50. J. A. Mošćenice f. 3. P. A. Trst f. 2. P. V. sv. Lovreč P. f. 2. B. M. Kopar f. 1. A. J. Karlovac f. 2·50. 81. Nap. Split f. 2·50. B. J. Pula f. 2·50. O. J. Korte f. 2·50. Čit. Garešnica f. 2·50. R. M. Kutjevo f. 1. Z. A. Slivje f. 5. B. M. Rieka f. f. 2. S. J. Trst f. 15. D. N. Bonkovac f. 5. S. S. Bakar f. 20. P. P. Mitrovica f. 2·50. (Sliedi.)

Glasovita

5 klgr.) za 5 gld.

radi svojega učinka, odlikovana radi svojih zdravilnih lastnosti z častno diplomo in zlato svetinjo na razstavi v Londonu in Parizu. z zlato svetinjo v Bruselju in Tunisu.

Želodčeva tinktura lekarja G. Piccoli-ja v Ljubljani je uspešno **dietično sredstvo**, katero kroči in zdravi želodec, kakor tudi opravila prebavnih organov izborno pospešuje.

Izdelovatelj razpošilja je proti povzetju zneska v zabojih po 12 stoklenic za 1 gld. 36 nč., po 55 stoklenic (zaboj tehta 26 nč. — Poštnino plača vedno naročnik. 12–3

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vrsta. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2¼%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	2½%	3-mesečni „	2¼%
30- „	2¾%	6- „	2½%

Vplačevanja avstr. vrednostnim papirjem, katori se nahajajo v okrogu, pripozna se nova obrestna tarifa na temelju odpovedi od 17. in 21. odnosno 12. junija.

Okrožni oddel.

V vrsta. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, Ljubljana, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškov.

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov 24–9 pri odbitku 1‰ provizije.

Predujmi.

Sprejemajo se vsakovrstna vplačila pod ugodnimi pogoji.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednostni obresti po pogodbi.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, slat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.

Trst, 1. aprila 1893. 15–24

Štrcaljke i sumpornjače za trte

inžinira Živica.

mlatilnice i čistilnice za žito, mlini i stiskalnice za vino, sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, kao takodjer i sve potrebuće za strojeve dobiva se uvjek u skladištu tvrdke

Schivitz & Comp.

(Živic i drug.)

Via Zonta broj 5 u Trstu.

Poziv na predbrojku i predplatu

Da se udovoji neobhodnoj potrebi, sprema se već za dojduću godinu 1894. narodu krasan, obilat, bogato slikami urešen kalendar, kojemu će biti naslov:

„BOG I HRVATI“

Kalendar „Bog i Hrvati“ u obliku velike četvrtine arka, sadržavat će uz kalendarij za sve vjeroizpovjesti, uz gospodarska i kućna pravila, uz prostor za poslovne bilježke, obilat zabavnik, šematizam, sajmovnik, adresar obrtnika i trgovaca u Zagrebu, bilježke za poslovodje i za promet i t. d.

Nu osobitost ovoga kalendara bit će njegova nepristrano sastavljena, prebogato slikami urešena slika života hrvatskoga naroda u godini 1893., u kojoj su se neodvisne a umne sile naroda sjedinile na temelju hrvatskoga državnoga prava; u kojoj je narod na ...ilturnom polju, na tom svetištu svih prosvjetljenih ljudi, baš ove godine slavio slavlja dostojna daleko većih i moćnijih naroda, dočim je razgrabio u manje od osam dana do 100 000 knjiga slavne nam „Hrvatske Matice“, prenio kosti njenog neumrlog utemeljitelja Janka grofa Draškovića presjajnom manifestacijom; posvetio i odkrio spomenik slavnom Gunduliću načinom u nas nevidjenim, a u zagrljaju bratskom.

Sve to predočili će u vjernoj slici i obširnim opisom naš kalendar, a k tomu uresili će se naš kalendar likovi zaslužnih muževa.

Dalnja osobitost kalendara „Bog i Hrvati“ bit će njegovanje pažnje prama braći Muhamedove vjere, te će taj dio obraditi braća iz Bosne. Nadalje donieti će kalendar „Bog i Hrvati“ i vjernu sliku života slavenske nam braće u godini 1893., a osvrnuti će se dostojno i na ine narode.

U zabavnom dielu priobćit će kalendar „Bog i Hrvati“ zabavne, pjesničke, šaljive i poučne sastavke. Ovakav podhvat iziskuje velike žrtve i s toga se obraćamo najučtivije na slavno občinstvo, da ga podupre predbrojkom i predplatom, da kalendar „Bog i Hrvati“ uzmogne nadkriliti, a ne samo dostići sjajno uredjene slične kalendare. I poradi opredielienja naklade treba da se znadu predbrojnici.

Ciena kalendaru „Bog i Hrvati“ biti će 70 novč., a izaći će na vrieme u rujnu tekuće godine.

Imajmo na umu, da je često kalendar dina knjiga u priprostoj ali poštenoj kući, pa da treba da bude vierna našemu geslu

„Bog i Hrvati“

Naklada kalendara „Bog i Hrvati“

Margaretska ulica 6 u Zagrebu.

Izdavatelj i odgovorni urednik Mate Kandlć.

Tiskara Dolene.

DRUGO IZDANJE.

U Trstu 17. agusta 1893.

Broj 33.

Godina XXIV.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju spetovanja uz pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (asegno „postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbliža pošta valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. za godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Družba sv. Cirila i Metoda za Istru.

Pod ovim naslovom donaša zagrebački „Obzor" br. 176. vrlo važan članak, te ga mi po obećanju našim čitateljem eto niže u cielosti priobćujemo. Taj glasi:

„U Banovini borba se vodi na političkom polju — i ako ovih zadnjih godina izvjestni krugovi tako rade, kao da bi htjeli izazvati i narodnostnu borbu, o kojoj se u obće misli, da je god. 1848. dovršena. U Dalmaciji se je do pred nekoliko godina vodila oštra i žestoka narodnostna borba; ali se danas, Bogu hvala, može reći, da su posvema utučeni oni, koji bi htjeli tvrditi i dokazivati, da je Dalmacija talijanska zemlja ili da u njoj ima Talijanaca. O narodnosti Bosne i Hercegovine nemože biti dvojbe i neima je, i ako su i tamo izvjestni krugovi prilično veledušni u širenju njemštine i magjarštine. I tako bismo mogli napred. Ali na žalost, i to na veliku žalost, o Istri se ne može reći ono, što o drugih hrvatskih zemljah, ili barem o većini njih. U Istri se radi o samoj narodnosti, o samoj eksistenciji narodnoj. Istra je hrvatska zemlja. A ipak? Ipak ju svojataju Talijani, svojataju ju za Italiju. Obazremo li se po gradovima i tržištima, viditi ćemo, da njihov rad nije uzaludan. Što su učinili po gradovima i tržištima, to hoće da učine sada po selima. I sela Istre — u kojima se je hrvatstvo održalo u svoj čistoći — i ta hoće da potalijanče osobito putem školah. Nije dosta, što je postojeće stanje stvari u školah posvema u prilog talijanštini, što se naime vladajućom politikom — ako tako možemo reći — školskom politikom, podupire i širi talijanštinu — nego, poslie „Pro patria", evo družtva „Lega nazionale", koje je ustrojeno za to, da hrvatstvu ukrade Istru. Jest, to je prava rieč: o tom se radi. A hoćemo li mi Hrvati pustiti, da nam tudjinac ukrade tu liepu našu zemlju, koju spasiti možemo; hoćemo li pustiti, da nam odkinu uđo našega tiela, da nam odsieku komad našega srdca?

Hrvatski rodoljubi u Istri — to treba priznati najizričitije — rade sve moguće, rade čudesa, da se opru tamoguće, rade čudesa, da se opru tamošnjoj bujici. Ali njihova su sredstva veoma čedna, osobito ako se promisli na ona, kojim razpolaže „Lega". Ljudi od „Lege" razvijaju vanrednu djelatnost i akciju, razvijaju žilavost veliku, a uz to su — priznajmo — požrtvovni. Ima u „Legi" takovih članova, koji bez dvojbe za svrhu družtva žrtvuju zalogaj iz grla. A mi?

Hrvatski su rodoljubi ustrojili na uztuk družtvu „Lega nazionale" drugo družtvo: „Družba sv. Cirila i Metoda za Istru". Borba je dakle tu: izmedju narodnoga hrvatskoga elementa i tudjega talijanskoga. Gdje je taj Hrvat, koji neće svom dušom, po svojih silah, priteći u pomoć, da hrvatstvu spasi Istru, da ju od tudjinštine očuva i oslobodi? Da su drugi naši odnošaji, mi bismo doviknuli hrvatskoj vladi: uloži sve svoje sile, da spasiš hrvatstvo Istre. Istra je u istinu „nespašena" zemlja, ali za Hrvatsku, pa tko je više od tebe dužan, da ju spasi? — Ali mi znamo, na žalost, da današnjoj hrvatskoj vladi tako nemožemo govoriti, pa da kad bismo joj i govorili, bilo bi uzalud. Ali, ako tako nemožemo govoriti današnjoj hrvatskoj vladi, moramo govoriti hrvatskom narodu i hrvatski narod ne smije ostati prekrštenih ruku. Istra nesmije propasti; propadne li, biti će kriv u prvom redu hrvatski narod.

Mi smo već jučer javili, da je u Zagrebu g. G. Ružić i priobćili smo list, što no mu ga je pisao gosp. dr. Laginja. On sakuplja za družtvo članarinu i druge prinose. Zagreb ako je svjestan sebe i svoje zadaće, imao bi se odazvati najobilnije i najveledušnije. Istina je, javni ciljevi zahtievaju u nas mnogo troška. Ali za što su ti tereti osjetljivi? Za to, što naša aristokracija — uz riedke iznimke, koje su tim častnije — ne doprinaša ništa u narodne svrhe, pošto s narodom ne osjeća. Za to, što oni, koji doprinašaju za narodne ciljeve u veoma su ograničenom broju i uviek su isti, a u obće se može reći, da nisu to najbogatiji. Za to, što u jednu masa, velika masa nedoprinaša, a u drugu ruku ne doprinašaju oni, koji su u obće imućniji. Ne vriedi izgovarati se siromaštvom. Zagrebačke zabave od sebe oprovrgavaju aj izgovor.

Nu ako je tako u najvećem broju slučajeva, hoće li biti i ovom prigodom, kad se radi o tom, da se spasi od propasti jedna hrvatska zemlja, da se hrvatstvo sačuva? Kad bi se stanovničtvo Zagreba pokazalo ovom prigodom ravnodušno, moralo bi se podvojiti o sviesti naše priestolnice, koja jest i mora da bude središte hrvatstva, privlačiva točka za sve hrvatske zemlje, glava i srce u hrvatskom pokretu.

Gosp. G. Ružić spada u patriote staroga kova, za koje požrtvovnost u ime domovine nije samo dužnost, nego slast, i u kojem godine nisu utrnule mladjahni entuzijazam srdca. On se je pravim žarom latio poslanstva, da podpomore družbi sv. Cirila i Metoda. U Zagrebu, koji je njemu Hrvatu iz Primorja, kao neki sveti grad, nesmije se razočarati i mi se nadamo da neće.

Istra — ili talijanska ili hrvatska. U tom leži pitanje, a riešenje ovoga pitanja stoji do nas. U ovom se slučaju nemože reći da je budućnost nejasna. Budućnost Istre je hrvatska, s Hrvatom i uz Hrvatsku, [1]) kao što mora da bude — samo ako ćemo mi. A mi moramo htjeti!

Hrvatski izletnici u Dubrovniku i drugud po Dalmaciji.

(Konac.)

Završetak.

Rano u jutro posliednjega dana putovanja stiglo nas je na najljepših obalah istarskih, uz mali otočić Sv. Petar-Ilovik. Imali smo vremena, da još gdje sustanemo, al nismo smjeli nego tamo, gdje se je već prije oglasilo, i to radi odprosta od lučke pristojbe. Plovili smo nešto pomanje uz Lošinj, uz Cres, između ovoga i iztočne obale Istre, i tu uljezli na vela vrata ili na Porozinu u kvarnerski zaljev. Berseč bio je ukrašen zastavami, mužari su pucali, ljudi su nas pozdravljali. Na parobrodu se je klicalo: Živio Berseč, živili svjestni berseški Hrvati s župnikom na čelu! imenito pako „Živio Kumičić", naš suputnik, romanopisac, koj je tu ugledao svjetlo božje. Prokrižali smo onda Kvarner, vidjeli Kraljovicu, te Bakar u istoimenom zaljevu, i onda se odputili na Rieku.

Cieli naš put, kako se vidi iz ovoga malo, što smo za „Našu Slogu" napisali, bilo je slavlje, hrvatsko slavlje, koje će svim izletnikom i izletnicam ostati za uvjek u najugodnijoj uspomeni. Krasno vrieme! Prizor za prizorom se je izmjenjivao, jedan ljepši od drugoga. Dočaki jedan srdačniji od drugoga — ne računamo onoga u Zadru, tà od „avito kulture" ne može se ništa drugo niti očekivati. Oduševljenje svuda veliko. Hrvatska sviest budna. Protivnici hrvatstva, zvali se oni Srbi ili autonomaši ili Talijani, svuda izčezavaju. Raspoloženje uvjek najbolje među svimi. Cieli put nikakve neprilike na brodu. Kapetani su ponovno rekli, da nisu još nikada tako ugodno, s tako prijaznim i ugladjenim družtvom putovali. Ma da bi im jedan kakvu nepriliku prouzročio. Ni jedan! Svi uvjek prijazni, uvjek uljudni prema njim. Tako i kapetani prema nam, kada su medju nas došli. Nazdravljali smo njim, a oni

[1]) A pod žezlom slavnih Habsburga.

Op. Ured.

PODLISTAK.

Moj put u Rim.

(Nastavak).

III.

(Konac).

Kako bijasmo neuztrpljivi, mišljasmo, da će papa odmah izaći; ali to nije uprav tako išlo. Tek pošto se mi sakupismo, stali dolaziti crkveni dostojanstvenici svake ruke, koji bi so nekud izgubili u pobočnih sobah. Imasmo kada da razgledamo Klimentovu dvoranu, koja je sva izpisana liepimi slikami. Bivasmo sve neuztrpljiviji, jer napokon bijasmo stalni, da neće dugo proći, dok nam se ne ukaže Otac svega kršćanstva. Straže se nešto uzkomešaše, i mi slutismo, da je to za nas dobar znak. Preporučahu nam, da umuknemo, i napokon nas doista nagovoriše, te umuksmo. Svi upriesmo oči u pobočna vrata na desno, koja se eto otvoriše. Srce nam življe zakuca, ali se tog puta prevarismo, jer to bijaše netko od naših. Napokon eto (ta ne varaju nas oči), eto počastne straže sa golimi sabljami, eto komornika, eto stožernika, eto blieda i mršava Starca velikoga Lava! — Iz 170 grla zaorišo najoduševljenji pozdravi: Živio papa! Živio Lav! Živio papa kralj! — Vivat Leo! Vivat papa rex! Evviva Leone! — Tako vikasmo, svatko u onom jeziku, koji mu je srcu miliji; vikasmo dok nam onaj veliki Papa, sa svojim vječnim posmjehom na ustnama, nedade znak, da prestanemo. Ah, onaj blagi posmjeh, onaj ljubezni znak rukom, kao da nam je kazao: Hvala vam, sinci! — Upriesmo oči u onoga Starca, komu dobrotu na licu čitaš. Kako nas liepo gleda! Star je. Mršav i odviše. Blied u licu, a sav u bielini, rekao bi, nije to čovjek, nego neka nadnaravna prikaza. Oči mu igraju, kao da žele svakoga od nas pozdraviti; na ustnama uviek onaj posmjeh, kao da nam veli: na stranu svaka ukodenost; sad ste pred otcem, koji vas ljubi! — Mene ostavi prvašnja uzrujanost, a obadje me neki krasni mir, neko zadovoljstvo, skoro rekao bih, neko blaženstvo. Ja kao da nisam novajlija u tom družtvu; kao da sam već eto pn. ovdje bio; ono lice kao da mi je poznato; jedino onaj posmjeh odaje sav mir, što ga uživa ona velika duša već na ovom svietu.

Pred prestolje pristupa naš predsjednik preuvietli gospodin barun Albor. Taj dobri, plemeniti i uzorni kršćanin, taj svetovnjak staroga kova, taj dostojanstvenik, koji su u naše dane žalibože sve to rodji, — po mojemu mnienju, i zaslužio je, da se prvi primakne onoj stolici, na kojoj sjedi glava crkve. Pozdravi papu jednostavnim, ali liepim latinskim govorom, u kojem na ime svih nas obeća poslub, prisvrženost i ljubav Petrovoj Stolici. Na to Lav XIII. dubokim staračkim glasom zahvalio nam na posjetu, osokoli nas u dobru, primi naša obećanja i udieli svoj blagoslov nam i svim našim. Kojim odušovljenjem je te papa govorio! Koliko života, koliko oneržije u onom slabašnom tielu!

Sada bjesmo jedan po jedan pripušteni, da papi poljubimo desnicu. Opet me obuze neka uzrujanost. Dodje red i na mene, i ja se uzpeh na prvo prestolje, što ga na svietu ima, na prestolje papino. Primih onu svetu desnicu i utisnuh na nju vrući poljubac. Poljubih desnicu, koja je napisala one glasovite okružnice, kojim se sviet divi, i do kasna će im se diviti. Poljubih desnicu, koja je dala učenomu svietu okružnicu „Antorni Patris"; koja je razvila prekrasna načela i božanstveni nauk o braku kršćanskom u okružnici „Arcanum"; koja vodi državnike i narode na pravi put u okružnicah „Immortale misserentis Dei", te „Sapientiae christianae"; koja je sama i svemu slavenskomu svietu dala onaj biser „Grando munus"! Bijah silno uzrujan, oči mi se suzami oroso. To sve kao da bijaše liep san. Al ne, bijaše to o podne 18. maja 1893.!

Kad se mi, jedan po jedan svi obredismo, tko je ono poklecnuo pred prestolje papino? Svi se začudjeni pitamo. Ono nisu naši suputnici. Al u tren prodje šapat dvoranom: ono su dva starca iz Francezke, muž i žena, koji su iz okolice Lyonske došli u Rim pješice ovo već dvadeset i prvi put. Već dvadeset i prvi put! pozdravi papu! Kako ih totoši, kako ih draga, kako im se veseli. Hoće da im izkaže svoju osobitu zahvalnost na tolikoj ljubavi, — i pravo je, jer su oni to zaslužili. Odieliviši se i od njih, papa se diže na noge, pruža ruke k nebu, ter jakim glasom i odsječenim izgovorom daje nam svoj blagoslov, koji mi klečeć primismo. Zatim sadjo s prieslolja i uputi se prama desnim vratima odkud je i došao, uz najoduševljenije naše pozdrave: Živio papa Lav! Vivat Leo! Evviva Leone!

Ostadosmo još časak, kao da nam se neda ostaviti one dvorane, kao da ćemo možda opet ugledati ono blago smiešće se lice — ali lahko uvidjesmo i mi, da je naša nada ovog puta uzaludna, pak se uputismo niz one šircke mramorno stepenice, kojima prije dodjosmo.

Tako prodje naš pohod kod pape Lava XIII. dne 18. maja 1893.

Oh liepi i znameniti dane! Prije nego se u ovih redcih od tebe odielim, moja je dužnost, da se još jednom na tebe osvrnem. Kako si mi živo u pameti! Drugi dnovi, mladja braća tvoja, kao da su zavidni, što ja tebe tako osobito milujem. Oni se, rek bi, tiskaju izmed mene i tebe, nebih li ja na to zaboravio. Valja da iskreno kažem, da mi ni oni ne donieše tugu ni nevolju, ali ipak oni za me nisu niti iz daleka one, što si ti. Ma koliko ih se poredalo izmed mene i tebe, neboj se, neću ja tebe zaboraviti. Da si mi zdravo, liepi, znameniti

(Dalje sliedi.)

nam. Pjevali su s nami i šticali. Bili su so s nami tako rekuć poistovjetili. Prvi kapetan, dilettant u fotografiranju nas je fotografirao u nekoliko skupinah; i nas dvanaest Istrana i Istranka u jednoj.

I medju nami bilo je fotografa dilettanta, koji su najznamenitije prizore snimili. Šalilo se je, razgovaralo, zdravice činilo i na njih zahvaljivalo se.

Kumičić je znao uvjek šta pripovjedati i dakako imao je uvjek paznih slušatelja. Hennebehr izmislio je svaki čas koju novu šalu. Sad je imitovao govor kojega poznatijega govornika, sad izgovor kojega gornjega Hrvata, sad Riečana i drugih. Sad je okupio nekoliko pjevača oko sebe, pak s njimi imitovao pjevanje pjesme „Sokoli“, kojom su se u Dubrovniku producirali neki srpski pjevači. Sad je okupio četu lakrdijaša pak s njimi izvadjao kojekakve igre, medju ostalim i Sauhelo. Nikad se nismo dugočasili. A znali smo s ugodnim spojiti i koristno.

Na Korčuli je prevriedni župnik Julij Nemec kupio staklenicu vina, da ga razproda u korist Starčevićeva doma. Malo kupičice vina, i to ne pune, prodavao je po 10 novč., kasnije i po 20. Za kakvih 5 litara vina (toliko je staklenica držala), dobio je 38 for. I tim kao da je stvar svršena. Kad al netko spomenu, nek se i staklenica prodade, dobit će se i za nju par forinti, ako se ju na dražbu dade. Rečeno i već se započelmlje dražba, koju vodi Hennebehr. Prva je ciena staklenici 31 novčić. Skače po malo na krunu, na dvie, tri, pet, deset. Što dalje, to se ih više za staklenicu razpaljuje, a njoj svako toliko i vriednost poraste. Slikar obeća liepu etiketu; pjesnici svaki svoju pjesmu, skladatelj skladbu, svi učestnici svojo posjutnice, te konačno izjavljuju gospodje, da će onaj dobiti od njih jedne na izbor cielov, koj staklenicu dobije. Šta da dujim? Na staklenicu se sve više nabija; od deset kruna dolazi se na 50, na 100, 200, 300, 400, 500, konačno i na 1000. Velim za tisuće kruna prodaje se na korist gradnje doma prvoga Hrvata, dra. Antuna Starčevića, prazna staklenica vriedna kakvih 50 novčića. Kupio ju je čestiti Hrvat iz Varaždina, gospodin Plahte. K tomu dali su nekoji par stotina kruna tom prilikom za Starčevićev dom.

Posliednji dan, uz obalu Istre razprodali su gg. Kumičić i Hennebehr staklenicu vina na korist „Bratovšćine hrvatskih ljudi u Istri za 73 for. 69 novčića. Priloživ k tomu 25 for. od jednoga suputnika, koj neće da mu se za ime znade, dobila je „Bratovšćina“ 98 for. 69 novč., koju svotu su supruzi Ernesta i Kazimir Jolušić popunili do 100 for.

Kako se vidi, znalo se je i u domoljubne svrhe potrošiti, a bilo se je i inače dosta darežljivo. Sva četiri kapetana i mašinista dobili su liepe darove, a momčad i poslužnici dobru ruku.

„Gospodjo sad treba rubce pripraviti“ — rekao sam ljubeznivoj i uvjek veseloj gospodji u prisutnosti druge ljubeznive i cieli put osobito zadovoljne, sludirajuć na svršetak putovanja, na razstanak. „Vi se šalite“, odvrati ona ganutljivo, „al kod mene trebati će u istinu“. Tih rieči nije pravo niti izrekla, već se je okrenula, da sakrije suze, što su joj u očima vriele. I ne bijaše osamljena, jer su i onoj uza nju i mnogim drugim gospodjam i gospodjicam proteklo suze na oči, a vidio sam i gospodu sa suzami orošenim očima, te su i meni potekle. Bili smo svi kao jedna obitelj, kao prava braća i sestre; prošli smo zajedno sedam najkrasnijih dana i težko smo se razstajali.

Ostaje uspomena krasna i neizbrisiva. Ostaje želja, da se ovakav izlet ili sličan, u razne predjele naše domovine, obnovi i obnavlja.

DOPISI.

Cres koncem julija. Naši učesnici na občini kao da su se medjusobno počupali. Nismo toliko zlobni, da bi se veselili tudjemu zlu, nu ipak nam je to drago, jer ovako barem i mi „siromašna raja“ štogod doznamo, što je obično zabranjena vočka za nas smrtnike. Kažu, da je hotio šijor Nicoleto usrećiti svojega sinčića Regula sa službicom kapitanskoga i občinskoga nadziratelja šuma, al da mu to nije pošlo za rukom. Govori se, da je bio čudan način izabrao za postignuti svoj cilj. Kao občinski tajnik, da je pozvao sedamnaest zastupnika na sjednicu, a mjesto ostalih, za koje je mislio, da će mu biti protivni, da je pozvao zamjenike. Nu nada mu se je izjalovila. Kad je bila sjednica otvorena, izjavio je načelnik, da budnć nije dostatan broj zastupnika, stoga da se nemože sjednice držati. Na to naš „šijor“ skoči, da ako nisu prisutni zastupnici, to da su tu njihovi zamjenici. Načelnik na to izjavi, da se to protivi pravilnikui i pozove občinskoga poslužnika, te ga upita: Tko ti je dao nalog, da pozivlješ zamjenike, a ne zastupnike“. Moj ti „fanat“ odgovori: „Šijor Nicoleto.“ Na to će načelnik: „Jesam li ja načelnik ili šijor Nicoleto; stoga nek ti to bude prvi i zadnji put.“ Nicoleto će na to: „I pod prvim načelnikom su se višeput pozivali zamjenici.“ Al toga je bilo već dosta i staromu Ercoru, pa će: „Da, da, ste ih dosta zafrigali.“ Nu sad se javi i biv* načelnik Krišć te reče: „Koji je šta htio, mogao je prije govorit.“ I tako smo tom prilikom na žalost doznali, da naša občina duguje ništa manje nego malenkost od 40. hiljada forinta. Tom prilikom se je šijor Nicoleto zahvalio na službi občinskoga tajnika, da nemora još koju gorku čuti, a na njegovo je mjesto došao šijor Tonin. Pitamo sad o. kr. kotarskog kapetana, koliko puta kroz godinu prisustvuje kao politički odaslanik on ili njegov zamjenik občinskim sjednicam u Cresu? Znamo, da ako se u kojoj hrvatskoj občini ne možda kakav nered dogodi, nego i sama kakva nehotična pogrieška, eto ti graje sa svih strana. A eto u Cresu občina, koja ima dostatno občinskih dohodaka za pokriće svojih potrošaka, učinila je 40.000 for. duga i potrošila je, a nezna se kamo. Podobćine neznaju nikad za nikakve račune, akoprem su to više puta razni scoski glavari pitali. Tako njim pripada od bratovšćina trećina za škole, za siromahe, al nikad neznaju gdje su ti novci, nego još k tomu plaćaju strašne občinske namete, neznajuć zašto. Za danas ću samo spomenuti podobćinu Lubeničku. Još godine 1889. javilo je o. kr. kotarsko školsko vieće, da pripada podobćini Lubeničkoj školska trećina od for. 124:82, nu podobćina lubenička niti tada, niti još sada neima nikakve koristi od te saklade; niti dapače zna koliko iznaša njezina glavnica od toliko već godina, jer kad slučajno ancijan za to na občini pita, onda je tek taknuo u Akilovu petu. Nu još je gore sa občinskim nametom, koji plaća podobćina Lubenička. Ništa više nego samih 120%. Pitamo za što? Puta neima ni za liek, te je upravo groza, kakvi su putevi, al ih se nemože ni nazvat putevi, već će biti prikladnije nogogazi ili nogoskoki.

(Konac sliedi.)

Pogled po svietu.

U Trstu, dne 10. agusta 1893.

Austro-Ugarska. Prošle subote svršilo je četrnaest godina, što je sadašnji ministar predsjednik grof Taaffe preuzeo vladu. Tim povodom pišu časopisi svih stranaka sa svojeg stanovišta o uspjesih, dotično neuspjesih sadašnjeg ministarstva. Slavenski narodi nadali se prigodom nastupa na vladu grofa Taaffea, da će već jednom biti provedena toli žudjena ravnopravnost narodna i jezikovna u Austriji, te su tada novu vladu iskrenom radosti pozdravili. Na žalost, njihove nade neizpuniše se za većinu slavenskih plemena, jer uzdišu još skoro svi za tom blaženom ravnopravnosti, koju njim državni temeljni zakon zajamčuje.

Poznata naredba pražkoga namjestnika o uličnih napisih izazvala je medju Česi veliko ogorčenje. Moravski Česi zahtjevaju sada, da se uvedo uz njemačke napise u Brnu i češke. Isto zahtjevaju i bečki Česi. Tom naredbom morati će se poslužiti i Slaveni Trsta, Gorice i Istre, te zahtjevati, da se u glavnih gradovih ovih trih pokrajinah postave uz talijanske napise na ulicah i slovenski, dotično hrvatski.

Crnagora. Knez Nikola podielio je prigodom obodske svečanosti raznim zastupnikom sveučilišta, učenih družtva itd. visoke redove.

Srbija. Prigodom imendana kralja Aleksandra čestitao mu je u ime diplomatskoga sbora francezki poklisar. U kraljevskom dvoru bijaše svečana gostba, kojoj su prisustvovali načelnici crkvenih, civilnih i vojničkih oblastih. Kralj Aleksandor promaknuo je više častnika.

Rusija. U zadnje vriome pisalo se mnogo o budućem rusko-talijanskom savezu, proti čemu su ustali njemački i madjarski listovi. Taj savez su nabacile novine kneza Bismarka, koji negleda liepim okom trojni savez, premda ga je on zasnovao i izveo.

Franina i Jurina

Fr. Sišanski trubentaš da trubi va novu trumbetu.

Jur. Vero ja, ter da su se samemu Paljuhu od veselja gaće treslo.

Fr. Da bi bil rad sišanskemu kumparu grlo zmočil.

Jur. A mooo, da drugi brkač nezapovida.

* * *

Fr. U Buzetu da imaju novu muziku.

Jur. Ni tako; tamo imaju staru muziku a novega kapelmajstera.

Fr. A ki su pak muzikanti?

Jur. Sakakih je, ma najfiniji da je noki fakin va gospodskoj robe.

Fr. Morda ti se to samo para?

Jur. E, poznam ga kad je još va hlade sedoval.

* * *

Jur. Odkuda Frane?

Fr. Iz Rovinja va Kanfanar.

Jur. Pošto si hodija tamo?

Fr. Nike purgante nosim za „Moloha“.

Jur. Ča je oboliâ?

Fr. Vero nemore niš, na nikom paštu je pojiâ onega velikega Kranjca i mu je ostâ na štomigu.

Jur. Ča paraš, da će ga to špurgati?

Fr. Ga neozdravi vas šalamar ča je u Rovinju, jer se mu je Kranjac u štomigu zaresâ.

U spomen vjenčanja

Marije Velčićeve

i

Adolfa Justia.

ZVONJELICA.

Zvoni, zvoni, sitna zvonjelice
Probudi mi posestrime vile,
Neka beru žurno ruže mile,
Štono rese gaje, poljanice.

Kad su ruže u vienac savilo,
Nek polete tad u Moščenicu,
Da okite mladu zaručnicu,
Svoju sestru, vile lakokrilo!

Zvoni, zvoni, zvonjelice mala
Reci vilam, da mladencem sretnim
Još zažele: viek im sreća ovala!

Zaljubljeni, sretni koracali
U životu uvjek putem cvietnim
I za biedu, za tugu ne znali!

Zadar. *R. Katalinić Jeretov.*

Različite viesti.

Zapljena. Prvo današnje izdanje zapljenilo nam je državno odvjetništvo radi viesti o napadaju u Pazinu na osobu dra. Frana Mandića prigodom njegovog službenog putovanja kao zdravstvenog konsulenta c. kr. državne železnice.

Družba sv. Cirila i Metoda za Istru. Danas možemo pouzdano javiti, da je gosp. zastupnik dr. M. Laginja kupio pred više vremena od gosp. Natala Marzari u Baderni kuću i prilično vrt do nje, i da je družba sv. Cirila i Metoda za Istru već odlučila da kupi od dr. Laginje istu kuću i vrt za školu u Baderni.

To nije Bog zna kakova palača, nego je ipak dostatna za prve potrebe, a moći će se dogradjivati po volji.

Položaj je vrlo zgodan taman uz cestu, što vodi iz Pazina u Poreč, i svim će selom občine Baderne biti lagodno slati svoju djecu onamo u školu, koja će se božjom pomoći koliko prije započeti.

Mutikaše talijanaši silno se na to srde u svojih novinah, jer vide, da su se naši narodni prvaci ozbiljno zauzeli, da prosvjetle narod; mi jim nezavidjamo ništa, nego jim dovikujemo: Mi smo narodu dužni naš porod, naše rodbinstvo, naše ime, našu slavu. Hrvatski je narod otac, a ova liepa zemlja istrijanska, kuda živo, jest majka naša. Zato smo se zauzeli, da jih bude dika i da negine narod i zemlja, koji bi mogli imati svakog dara božjega. Mi hoćemo, da se naš puk po Istri prosvjetli, da bude razumio pravo što okom gleda i uhom sluša, pak da bude radio po svojem dobro upućenom razumu.

Naša hrvatska braća daleko do na kraj ravne Slavonije razumjela su naše tužaljke, pak će nas i oni od svoga siromaštva pomoći koliko budu mogli.

Za danas možemo oglasiti sliedeće dalnje prinose družbi sv. Cirila i Metoda za Istru:

Gosp. G. Ružić sabrao: Kao utemeljitolj platio g. Marko Burić Rieka for. 100, redovitu članarinu platili su: gg. Andro Perušić, Rieka for. 12, Franjo Beninger, Sv. Matej for. 8, Ivan Tadejović, Rieka for. 12, Stanko Cuculić, Rieka for. 10, Haramija & Vukonić, Sušak for. 10, P. Sušanj, Sušak for. 8, Anton Sacchi, Sušak for. 12, Antun Bačić, Sušak for. 12. Izvanredni darovatelji: g.dja Matilda Streiter, Slatina for. 1, gg. F. Smokvina, Sušak for. 2, D. Pasquan, Sušak for. 2, Antun Kopajtić, Rieka for. 2.

Plemenite hrvatske kćeri u Bakru sakupile su prigodom zabave tamburaškog zbora iz Zagreba dne 5. o. mj. svot. od 84 for. 68 novč. koju je g. F. H. odmah drugi dan odpremio družtvenomu tajniku dr. Laginji.

Gosp. Josip Bačić iz Rieke darovao je 5 for. Dva mlada rodoljuba u Osjeku sakupila su 23 for., i dostavila jih gosp. tajniku družbe sa izkazom. Darovatelji jesu: „Mika Ljubić“ 50 novč., voloč. g. J. Horvat, župnik 1 for., preč. g. Masper, opat 1 for., gg. dr. Bedenić 1 for., dr. Drag. Neuman 10 for., Adam pl. Reisner 2 for., Heim 1 for., Stj. Flanicer, krčmar 1 for., Šime Padjen 30 novč., M. Löwy 1 for., A. M. Miloš 1 for., koji pristupa kao god. član; Adolfo Kraus ml. 1 for., Milan Plazzeriano 1 for., Mrljak 50 novč., H. Sohr 50 novč., „Iz Nove Gradiške“ 20 novč.

G. Vinko Knobloh u Našicah (Slavonija) sakupio je i priposlao družtvenom tajniku 19 for. 70 nč. Prinosnici jesu sliedeći: Godišnji članovi po 1 forint: gg. Bauer Filip trgovac, Beran Pavo trgovac, dr. Brunšmit Anjelko kr. kot. liečnik, Fischer Makso trgovac, Heim Žiga podnačelnik, Knobloch Vinko okonom, Nanicini Dragutin nadšumar, Mosić Josip sud. pristav, Preis Marko trgovac, Zorac Stjepan župnik u Podgorači, Zulechner Josip kot. predstojnik. Darovali su posebice na prijateljskom sastanku gg.: V. Knobloch 10 kruna (5 for.). dr. Brunšmit 2 for., Heim Žiga 1 for., Zorac Stjepan 50 nč., Luić Ivan 20 nč. Ukupno kao gore 19 for. 70 novč. Sabrano nadalje for. 9.50 u „Narodnom Domu“ u sv. Ivanu kod Trsta prigodom proslave odhodnice prijatelja Lacka. U istu svrhu sabrano u gostioni „Štoka“ u Trstu dne 14. t. m. for. 1 40. Poslao nam je voloč. g. I. Murok kapelan u Sv. Lvreču pazenatičkom 4 kruno sabrano prigodom sumnja od gg. P. J. 1 kr., G. F. 2 kr. i J. M. 1 kr. Živili dični Česi!

Darovateljom i sebiračem od nas srdačna hvala a od Boga plaća na ovom i na drugom svietu!

U proslavu rodjendana Njeg. Veličanstva cesara i kralja Frana Josipa I. proći će i ljetos dne 17. t. m. na večer u obhodu trććanska patriotička družtva sa glasbom veterana na čelu po glavnih ulicah grada Trsta sve do c. k. namjestništva. Dne 18. biti će u stolnoj crkvi sv. Justa za prejasnoga Vladara svečana sv. misa, ka kojoj su pozvani načelnici svih civilnih i vojničkih oblastih.

Po starom običaju pjovati će se svečano sv. mise i po svih župah i kapelanijah naše biskupije.

Imenovanje. Privremeni nadučitelj na učiteljišću u Kopru g. Kožuh imenovan je stalnim glavnim učiteljem na istom zavodu.

† **Višemir Zima.** U Zagrebu je umro prošloga četvrtka urednik Višemir g. Zima.

Rodio se u Fužinama, učio je ljočničtvu, prešao je kasnije k pravu. Kašnje je radio kod uredničtva „Slobode“, „Hrvatsko“ i „Bča“. U posliednje vrieme izdavao je šaljivi list „Trn“. Bio je valjan i pošten Hrvat, u družtvu rado viđen, od prijatelja ljubljen i štovan. Za hrvatsku stvar trpio je u više sgoda. Lahka mu zemljica hrvatska!

† **Fran Gestrin.** Iz Ljubljane dolazi nam tužna viest, da je tamo preminuo dne 15. t. m. u 28 god. poznati slovenski pisac i kandidat profesure g. Fran Gestrin, koji je u svoje vrieme zamjenio i našega zastupnika g. prof. Spinčića u učiteljovanju u Gorici: Vječni mu pokoj blagoj duši!

Odbor političkoga družtva „Edinost“ imati će u nedelju dne 20. t. m. u 10 sati u jutro redovitu sjednicu u prostorijah „Delal. podp. družtva“ (Via Molin piccolo br. 1). Na dnevnom redu biti će medju ostalim pitanje o carinarskoj crti u trščanskoj okolici.

Hvalevriedan predlog. Naš vriedni drug zagrebački „Obzor“ predlaže, da bi se zada obzirom na važnost družbe sv. Cirila i Metoda u Istru i na pogibelj, koja prieti istarskim Slavenom, makar za čas obustavilo sakupljanje milodara u razne narodno svrhe, napose za medicinski fakultet na sveučilištu u Zagrobu, te da se svi prinosi za sada daruju jedino družbi sv. Cirila i Metoda u Istri.

Tomu predlogu dodaje dična naša drugarica iz Dubrovnika „Crvena Hrvatska“ koliko sliedi: „Usvajamo ovaj rodoljubni predlog i polažemo pet kruna. Pomozimo našoj braći, da obrane svoju djecu od tudjina“.

I mi preporučamo što toplije hrvatskomu občinstvu na uvaženje gornji predlog čestitih naših drugova.

Iz Pazina doznajemo raznih viesti, koje se odnose na izbore upravnoga vieća i na drugo odnošeje, koji tamo vladaju. Nije nam moguće svega priobćiti, jer ne želimo, da nam državna oblast zaplieni list, posto nije nam slobodno ni istinite činjenice na vidjelo iznjeti. Doći će vriome, kad će se moći odkriti sve zlobne intrige, koje idu na to, da se talijanaška stranka ušulja u občinu. Neka znadu već danas naši čitatelji, da talijanaška stranka sama po sebi ne može mnogo; ona se nada i ufa, da će uz nju i nadalje stojati drugi faktori, pak je s toga tako preuzetna.

Već se u Pazin ne smije pokazati izvanjeka osoba, za koju se zna, da je hrvatske ili slovenske narodnosti, jer svjetina za njom trči zviždajuć i urličuć!

Občinsko glavarstvo i gradski redari (na broju dva) rade što mogu, su njihove odredbe ne mogu mnogo postignuti, jer se iz petnih žilah nastoji, da se umanji i omalovaži ugled i čast občinskoga poglavarstva i redarstva. Muževi, koji upravljaju občinom, strpljivi su ljudi, vide, što bi se od stanovite strane htjelo, pak radi dobre stvari podnašaju mnogo toga, što u obćo u drugih okolnostih nebi se dalo podčesti. Posto redovitim i mirnim putem ne mogu ništa postignuti, to valja zviždati, psikati, strašiti, nepokoravati se odredbam redarstva, nebi li se štogod postiglo. Imade njekolicina njih bez zanimanja i zanata, koji žive samo za izgrede, tako da se već svi plemenitiji ljudi sgražaju, kako se sve to trpiti dade.

Za izbore skovali su 67 patentaša, a c. kr. politička oblast u Pazinu izdade im obrtne listove. Ovi patentaši reklamirali su, da se ih uvrsti medju birače.

Občinska komisija odbila je njihov reklam, jer nisu izkazali, da kakav porez plaćaju. Podnesli su utok na c. kr. kapetanat, te ćemo vidjet, što će ovaj odlučiti.

Dne 18. ovoga mjeseca iztiču četiri tjedna, odkad su listine izložene. Protivnici trče kao biesni, zaklinju i straše, mi pako poručamo našim ljudem, neka ne vjeruju ništa, neka se ne boje, neka se svi sdruže, jer istina i pravica mora pobjediti.

Iz Kastva (crkva i škola) pišu nam 14. t. m. U našem drevnom Kastvu obstojao je negda kaptol. Bilo je tu više kanonika sa župnikom i dekanom na čelu, a bilo je i „santeza“. Bilo je obilno svećenika i kad se je kaptol ukinuo. Ljudi srednje dobe još pamte, da bijaše tu župnik-dekan i po tri i četiri duhovna pomoćnika. Osim toga po koji umirovljeni svećenik i ravnatelj škole svećenik, tako da su se mnogobrojni župljani mogli razredati k svetim misam u nedjeljah i blagdanih. Danas nema ni jednoga umirovljenika. Ravnatelj škole nije uvjek ovdje; a što je glavno, nema već nekoliko mjeseci nego jedan duhovni pomoćnik. Čujemo, da ima po više manje talijanskih gradovih naše biskupije svećenika, da nemaju što raditi, a ovdje sam župnik-dekan sa jednim pomoćnikom! Župnik-dekan ima toliko posla u svojem uredu, da se nemože iz njega nit ganuti, a i po samih nedjeljah i blagdanih dolazi mu toliko ljudi u ured, da nema kad nit promisliti, što bi puku, željnomu i potrebnom nauka božjega, propovjedao. Ured u obće mu zadaje toliko posla, da mora u njem po cielo dane sjediti; zahtjeva cieloga čovjeka, pače morao bi već za te stvari imati pomoćnika. Čudit se je kako može nedjeljom i blagdanom onoliko službe božje obavljati koliko je obavlja, medju ostalimi po dva puta često i misiti. Na njem i njegovomu pomoćniku je cielo dušobrižničtvo blizu 7000 tisuća stanovnika, raztrešenih po uru i više; a k tomu podučavanje vjeronauka u 8, velim osam razreda. Da svagdje svagda kad je za potrebu nemogu biti, to je bjelodano, i pravo je čudo, da onoliko čine koliko čine. Duhovni pomoćnik ima u nedjeljah ići najprije misiti i propovjedati u Sv. Križ, jednu uru daleko, a onda vratiti se pak pjevati sv. misu, kadgod i propovjedati u Kastvu. Ima i jedna druga. Dodje za duhovnoga pomoćnika svećenik Čeh ili Slovenac; početkom mora se boriti sa jezikom, a jedva se ga nauči, jedva se upoznade ljude i okolnosti toliko, da može obavljati svoju službu kako valja, već se mora seliti. Posliednji drugi duhovni pomoćnik bio je Slovenac Šifrer, čestit svećenik u svakom obziru. Naučio se je hrvatski, jedva se uselio, i već je morao seliti u slovenesku župu. Njegovo mjesto ostalo je nepokrito, a zadovoljstvom čitamo, da je imenovan novi duhovni pomoćnik. Bilo u dobar čas, i neostala već župa zaboravljena! Broj župljana, razprostranjenost župe, broj školskih razreda, uhar crkve i vjere zahtjeva upravo, da se za nju bolje pobrine.

Uz te okolnosti nemože bit dobra s podučavanjem vjeronauka u školah. U netom prošloj školskoj godini bio je najprije jedan vjeroučitelj, Čeh, pak drugi, Slovenac, a kad je ovaj otišao, ostala je škola bez vjeroučitelja. A i inače neide s pučkimi školami najbolje. Čuje se koje šta, a česa nemože biti pravoga napredka u mužkoj školi; ženska pako škola nemože već radi toga napredovati, što neima nego jednu učiteljicu, na svu žensku djecu. Školske oblasti imale bi se pobrinuti, da idu u svakom obziru bolje; a u koliko neima dovoljno učiteljskih sila, imale bi se pobrinuti za njihov odgoj. Talijanska autonomne oblasti daju obilne podpore i stipendije za odgoj talijanskih učitelja i učiteljica. Hrvatskih i slovenskih nepodupiru autonomne oblasti ni malo, premda teče i hrvatski i slovenski novac u njihove štogod, kao i drugim, ali malo i premalo, premda bi morale i za to što su hrvatska i slovenska djeca siromašnija, i što od nikud drugud ništa nedobivaju i što je najveća potreba učitelja i učiteljica hrvatskih i slovenskih. Na školo s talijanskim naukovnim jezikom mogu dolaziti koje kakvi učitelji iz drugih pokrajina, na škole s hrvatskim naukovnim jezikom nemogu dolaziti iz drugih nekih pokrajina.

Iz ovdješnje pripravnice ić će nekoliko učenika na učiteljište u Kopar, i nekoliko učenica na učiteljište u Gorieu. Dakako, da će se morati boriti s kojekakvimi potežkoćami. Jedva se nauče dobrahno svoj jezik, već se moraju posve podučavati u jednom tudjem, i u jednom srodnom jeziku. Nego tako nam je još u našoj blaženoj državi. Nemogu ipak na ino nego, da najtoplije preporučim našim roditeljem širom ciele Istre, da svoju djecu, bilo mužku bilo žensku, bolje nadarenu, šalju u pripravnicu u Kastav, da pak nebudemo u nuždi s učitelji i učiteljicami.

Isto nim tako najtoplije preporučam, da šalju svoju djecu u našu dela-vaku školu, koja je jako liepo uredjena, i u kojoj se mogu mnogo naučiti oni, koji hoće postati bud kakvi zanatlije. Prije dvie tri nedjelje bile su izložene radnje učenika te škole, i svatko se je mogao uvjeriti, kako se u njoj liepo napreduje. Djevočaka, izašlih iz te škole ima već kod mladića, izašlih iz te škole ima već kod sedara, kod kljesara, kod stolara u arsenalu u Puli, na parobrodih; svuda su hvaljeni, već imadu i liepo zaslužbe i ljepša jih za tu budućnost čeka.

Izgredi u Pazinu. Dne 12. tek. mjeseca zaključena je školska godina na pučkih školah u Pazinu. Toga dneva obdržavana je svečana sv. misa sa „Tebe Boga hvalimo“. Nadobudna mladež pazinska usljed pobude nevidljivih za sada osoba postavila se na ceste, odkud dolaze učenice i učenice hrvatske pučke škole, da ovim zabrani ulaz u grad. To se je zgodilo prije i poslije svete mise. Občinsko redarstvo doznalo je na dobu za namisli izgrednika, te je poduzelo potrebite mjere, da su djeca mogla slobodno u grad i iz grada. Da vam je bilo viditi one hrpe, kojo su se bile sakupile, kako su bili srditi, što jim posao nije pošao za rukom. Htjeli su zastrašiti djecu i njihove roditelje, da se tako radi straha u buduće neupišu u hrvatsku školu.

Stvar je, kako čujemo, prijavljena višim o. kr. oblastim.

Prošle nedjelje 13. o. mj. držala se je na glavnom trgu u Pazinu, na korist radničkoga družtva, javna tombola sa glazbom. Glazba je skoro isključivo svirala komad, koji svršuje:

„Nella patria del Rossetti,
Non si parla che italian“.

Dio prisutnoga gradjanstva burno je povladjivao. Najljepše je to, da je glazbom upravljao učitelj na pučkoj školi u Pazinu, Viktor Niederkorn!!!

Kasnije je ista glazba bez dozvole redarstva obilazila gradskimi ulicami, svirajuć neprostano gornji komad, a svjetina je pjevala. Na čelu glazbe koracao je gradskimi ulicami navedeni učitelj Niederkorn!!!

Da kakav učitelj hrvatske narodnosti zapjeva samo kakvu hrvatsku pjesmu, već bi se proti njemu postupalo. U Pazinu pako učitelj Niederkorn na otvorenom mjestu upravlja glazbom, koja svira izazivajuće komade!! Vidite, kako smo ravnopravni!

Filoksera na Poreštini. U zadnjem broju porečkoga listića čitamo, da su nedavno odkrili nesretnu filokseru (trsni učenac) u dvih vinogradih na iztočnoj strani grada i to okolo brežuljka, na kojem se nalazi poznata crkvica Bl. D. Marije. Upozorujuć naše vinogradare u obće, napose one na Poreštini, na strašnu pogibelj, koja njim od filoksere prieti, zaklinjemo ih, da se na vrieme obskrbe amerikanskim trsjem i da se nauče kako valja isto saditi, cieпiti i dalje obradjivati, o čemu ih mogu gg. svećenici i učitelji podučiti.

Bezplatna mjesta na praktičnoj vinarskoj-voćarskoj školi u Poreču. Ravnateljstvo gospodarskoga zavoda u Poreču razpisuje natječaj za bezplatna mjesta u rečenom zavodu za one mladiće poljodjelskoga stališa, koji bi se htjeli podučiti u vinarstvu i voćarstvu u dvogodišnjem tečaju t. j. 1893, 1894 i 1895.

Molbe treba poslati ravnateljstvu zemaljskog gospodarskog zavoda u Poreču do 31. agusta t. g. Priložiti valja molbi: 1. krstni list, da molitelj ima 16 svršenih godina; 2. svjedočbu da je seljačkoga stališa; 3. svjedočbu da znade pravilno čitati, pisati i računati.

Otvorenje hrvatskog starinarskog družtva obaviti će se svečanim načinom dne 24. t. m. u staroslavnoj priestolnici hrvatskih kraljeva u kršnom Kninu. Pozdravljajuć što srdačnije taj važni događaj u našoj kulturnoj povieti, kličemo požrtvovnomu i rodoljubnomu odboru družtva u Kninu: Samo napried dični odkrivači naše slavne prošlosti.

Iz Opatije pišu nam 14. agusta. Naša hrvatska Nizza, naša uvjek zelena Opatija se liepo razvija. Grade se i dograđuju, pregrađuju i popravljaju kuće i palače; uređuju se perivoji i putevi: ona postaje jednim najljepšim borištem i za zimu i za ljeto. Za to se brine družtvo južne željeznice i tko je za njim, i brinu se naši vrli Opatijci. Zimi nadmašuju tudjinski gostovski glasovi, ljeti hrvatski. I ovo što nam je osobito milo. Opatija je hrvatsko mjesto u hrvatskoj zemlji. Hrvat, koj dolazi u nju, dolazi medju svoje, kao da dolazi u Kraljevicu, Crikvenicu ili kamo mu drago drugamo u našoj krasnoj domovini. Doba je, da prestanemo činiti razliko, što su nam jih učinili vjekovi i zli ljudi. Moni, ovdješnjomu, je isto tako draga i Kraljevica i Crikvenica kao i Opatija i Lošinj, i želim svim čim veći razvoj, čim bolji napredak. Ljetos došlo je k nam više Hrvata iz priestolnice svih Hrvata, nego drugih godina. Koliko je moći poznato, tu su: predsjednik akademije i umirovljeni ravnatelj realke g. Torbar, sveučilištni prof. g. Šmiklas, poznati pisac hrvatske povjesti, profesor g. Rubetić, prof. g. Bolaj, vjeroučitelj g. Koroni, nadšinir g. Lonuci pisac g. Grlović s gospodjom, nadnačelnik g. Sieber s gospodjom i hćerju udovom, gospodja Crnčić s hćerju i drugi. Nekoliko dana je ovdje proboravio takodjer g. dr. Franki. Svi se marljivo kupaju, a neki njih učinili su s nekimi obiteljmi i pojedinci iz Voloskoga i Opatija - Škrbići malih izleta. Dne 9. bili su na Veprincu cieli dan. Veleeienjene i domoljubne gospodje Šabec i Tomić činile su za uomaćice, i pripravilo ukusan objed kod vriednoga gostioničara Blagara (Frčića), koj je sa svojo stranu služio jako dobrim vinom. Pošto bijahu kod sv. mise, razgledali crkvu, divili se pogledu na kvarnerski zaljev, pozdravili vel. g. župnika i učitelja, zasjelo se jih 20 za stol, i zabavili se liepo razgovarajuć, pjevajuć, nazdravljajuć; pače mlada hćerka Tomićeva deklamirala je „Putnika“. Gostovi su se sjetili kod objeda i družtva sv. Cirila i Metoda za Istru, te sabrali medju sobom 29 forinti. Svi bijahu veseli, svim si veselje na licu čitao, al osobito bio je veseo gospodin župnik Mijo Laginja i profesor Šmiklas; prvi što je mogao nakon toliko godina pozdraviti svoga učitelja, drugi svoga učenika. Da je bivši djak najzdaženije pogostio svoga bivšega profesora, kao i sve drugo, netreba nit govoriti. Medju izletnici bio je i naš zastupnik g. prof. Spinčić, koj proboravlja mnogo dana medju nami, i koj bijaše tako rekuć duša cieloga družtvanca. Desetak istoga družtvanca išlo je dne 11. u Lovran, tu razgledalo crkvu i mjestance, te pozdravilo čestitoga občinskoga načelnika, koji jih je najsrdačnije primio. Koliko ima taj muž pretrpiti od nekolicine lovranskih nazovi-Talijana! Upravo se gadi čovjeku kad se čuje i vidi, što ti poturice gospodinu načelniku pošinjaju. Al strelice naperene proti njemu nepogadjaju njega, nego se vraćaju k onim, koji jih odapinju. Zlato se u blatu neomrlja nego ajaje to jače. Gospodin načelnik nemože bolje činiti nego ako se obzirom na najnovije vriedne pripadnike „avite brutture“ drži one Dantejeve: „non ti curar di lor, ma guarda e passa!“ Takovi, dok se neusude dati svojih imena na proizvode svojih blatnih duša, nezaslužuju nego prezir. Kad to učine, onda odlučno proti njim, kako to zakon i pravo propisuje. Uvjek pak napried, kako to zahtjeva čast i korist občine.

Naših zagrobačkih gostova pošlo je jučer, nedjelju, u Kantav, gdje su, kako čujemo, jako liepo dan prošli, pregledav grad, pogostiv se tamo kod vriednoga gostioničara Vjekoslava Jelušića, počastiv svojim posjetom čitaonicu, velečastnoga gospodina župnika-dekana Antuna Turka i obitelj Ivana Karlevarisa, supruga sestre zastup. Spinčića. Bio je tu i volevriedni zastupnik naroda Fran Folnegović, koj je pak večer prošao ovuda i odplovio na Rieku.

Kako držimo, da dosad naši gostovi medju nami ugodno boravo dane, tako želimo, da jih borave i na daljo, i da jih pak i drugi sliede.

Djak-varalica. Prošloga ćedna klatio se po Trstu nekadanji djak, i to kako doznajemo, najprije bogoslov, pak medicinar i napokon pravnik, Nikola Linić rodom iz Riečine na medji Rieke i občine kastavske. Taj klatež izdavno se u Trstu kao istarski Hrvat, koji polazi preko Trsta sa sveučilišta u Gracu na Rieku, te pošto mu je „slučajno“ ponestalo novca za dalnje putovanje, molio je na posudu ovdje pet, ondje deset forinta, koje da će odmah sutradan poštom vratiti.

Da svoju prošnju bolje podupre i da dokaže, da nije varalica il obični djak prosjak, vozikao se po Trstu od jednoga do drugoga dobrotvora u kučiji. Gdje nije mogao izmamiti ništa liepim načinom, tuj se poslužio prevarom, da ga je poslao taj i taj sa preporukom, da mu se uzajmi novca.

Tomu prefrigancu pošlo je za rukom prevariti ovdje nekojo hrvatske i slovenske rodoljube, koji ostadoše zabozeknuti kad doznaše, da su išli na liepak vrlo prefrigancmu pustolovu.

O toj varalici javljaju nam iz Rieke, da je i tamo varao i krao lievo i desno, te ga na jednom nestalo sa nekakvom ženetinom.

Bojeći se, da će ta ništarija i k našim rodoljubom u Istru, upozorujemo ih ovim, da ga potjeraju metlom il da ga dadu zatvoriti. Nebi bilo egoroga, da i ostali hrvatski i slovenski časopisi upozore čitatelje na tu „krasnu ptičicu“, koja će bez dvojbe još pod mnogi rodoljubni krov poletjeti, nebili tuj koga nasamarila, da pak uzmogne na tudje troškove i nadalje gospodski živjeti.

Iz Gorice pišu nam 12. t. m. da su na tamošnjem gospodarskom zavodu, i to na gospodarskom tečaju za pučke učitelje slieđeći učitelji iz Istre: Jedrlinić Niko iz Omišlja, Breitschopf Ferdinand iz Boršta, Kurot Ivan iz Dekani, Buršić Mijo iz Juršići.

Prve krune „Bratovščini hrvatskih ljudi u Istri“ podielili su: Svetlišić Josip i Kirac Jakov u Medulinu svaki po dvie krune. — Darovali su nadalje: Hrvatski bogoslovi u Gorici, mjesto vienca na spomenik Gundulića prigodom odkrića istoga u Dubrovniku, sakupili i doposlali svotu od 12 for. 40 nvč. Mato Polić na Rieci sakupio u jednom družtvu 10 soldi po glavi, ukupno 1 for. 10 nvč. Bradić Frane u Splitu 8 for., Klofanda Vjenc. 2 for.,

Lovransko Opatijski Hrvati kod oprostne večere g. Fr. Halama u Medveji sakupili 8 for., D. Jos. F. M. sabrao na prijateljskom sastanku u Barbanštini 6 for. 35 nvč. R. Katalinić Jeretov poslao od g. Antuna Rančića iz Makarske 12 for. 40 nvč. — Upisao se medju utemeljitelje „Bratovštine“ uplativ svotu od 25 for. Dragutin Petar Turković veleposjednik u Zagrebu. — Povjerenik Kirac Jakov u Medulinu sakupio godišnje prinose od sliedećih: Kirac Jakov trgovac, Kirac Ante seljak i Lorencin Grgo svaki po 1 for., Privrat Mikula, Domarin Ante, Radošević Petar, Urti Petar, Tomašić Jakov, Mikalević Sante i Lorencin Grgo svaki po 30 nvč.

Slavnomu predsjedničtvu „družbe sv. Cirila i Metoda za Istru“ preporučamo sa našim zagrebačkim drugom „Obzorom“, da bi se članarinu za utemeljitelje (100 for.) moglo izplaćivati i u više obroka, jer imade mnogo rodoljuba, koji bi pristupili družbi rado kao utemeljitelji, al njim je odviše 100 for. na jednom il na dva puta izplatiti.

Nadalje usudjujemo se predložiti istomu predsjedničtvu, da bi se izvolilo obratiti molbom na sl. predsjedničtva „Matice Hrvatske“ i „Družtva sv. Jerolima“ nebi li ona, ili dotični odbori, zaključiti htjeli, da povjerenici tih družtava sa članarinom sabiru ujedno n. pr. po 10 nvč. od svakoga člana na korist naše družbe. Mi smo uvjereni, da bi se takovoj molbi odazvali rodoljubni odbori „Matice“ i „sv. Jerolima“, a neima dvojbe, da bi svaki član rečenih družtava dragovoljno žrtvovao i na godinu 10 nvč. na korist hrvatske sirotinje u Istri.

Takovo sabiranje zadalo bi ponešto više truda gg. povjerenikom jednog i drugog družtva, nu znajuć, da su gg. povjerenici sve sami požrtvovni rodoljubi, neima dvojbe, da bi se dragovoljno podvrgli i tomu patriotičkomu teretu.

Obzirom na jedno pismo. Pod tim naslovom čitamo u zadnjem broju poročko „babice“ članak, kojim tumači i raspravlja o jednom pismu g. dr. M. Laginje, što ga je pisao pod konac prošloga mjeseca poznatomu hrvatskomu rodoljubu g. Gjuri Ružiću, veletrčcu na Rieci, moleći ga, da se zauzme za novoustrojenu družbu sv. Cirila i Metoda za Istru. Taj članak jest pravi duševni „galimatijaš“ poročkih piskara. Sad se vesele, što je Istre skroz i skroz talijanska pokrajina, te njoj nemogu naškoditi u narodnostnom pogledu sva slavenska družtva svega svieta; sad opet jadikuje kako su Slaveni Istre dobro organizirani, poduzetni i požrtvovni, te se treba Talijanom dobro oboružati, da nepodlegnu slavenskoj bujici.

Nama je pravo što se „babica“ istodobno veseli italijanstvu Istre i što se plaši slavenske bujice, jer je to najbolji znak, da se gospodi u Poreču u glavi „mješa“. Najbolji odgovor na to bulaznenje dao njim je naš dični dr. Laginja, koj odgovor donašamo u prvoj viesti u današnjem broju.

Otvorena mjesta bilježnika (notara). Bilježnička komora Trsta i Goričke razpisuje natječaj na izpražnjena mjesta bilježnika u Sežani i Podgradu. Molbe valja poslati do 30. t. mj.

Divljačka navala krčkih i riečkih Talijanaša na Hrvate iz Senja: Iz Senja brzojavljaju dne 14. t. m. zagrebačkim novinam koliko sliedi: „Jučer su senjski izletnici pri odlazku iz grada Krka divljački napadnuti od domaćih i riečkih Talijana, koji dodjoše izletom na dva parobroda. Nepregledno moštvo krčke i riečke intelligencije, medju njima i gospoje, zviždahu pripravljenimi zviždalicama, urlikahu mahnito i dovikivahu najsramotnije pogrde na Hrvate, popračujuć ih najogavnijim kretnjama, nevidjenim do sada nit kot najprostije fukare. Na odlazku prosuše na parobrod tuču kamenja ozledivši više gospoja i gospode. Na parobrodu neopisiv užas i ogorčenost, te vapaj gospoja i djece. Da ne bude medju izletnici trieznim elemenata, bila bi se dogodila velika nesreća. Insult bijaše pripravljen, jer izletnici jesu najmirniji i odlični Senjani, više činovnike, te nijednom rieči neizazvaše napadaja. Medju napadačima bijahu prisutni lučki zapovjednik, policija, oružničtvo, kotarski kapetan (Valjda komesar. Op. ured.), i sudac mirno gledajuć prizor azijatskoga divljačtva. Nitko nezna zašto taj insult. Učiniti će se prijava hrvatskoj vladi. Obširnije dopisom“.

(Molimo i mi krčke prijatelje, da nas čim prije i čim točnije obaviestiti izvole o tom najnovijem dokazu „djedovske bruttura“ naših milih susjeda u Istri i na otocih. Op. ured.)

Iz **Medulina** piše nam 8. t. m. Kako se poznato, graniči sa našom poreznom i občnom šarenjačka občinica Šišan. Mnogo godina to selašce živilo je o nami u skladu, te bi jedni drugim po koju uslugu učinili, kao na primjer dajuć si uzajemno drva, vodu itd. Pred godinu dana obnovilo se občinsko Šišansko zastupstvo, te je pobjedila takozvana liberalno-šarenjačka stranka, koja je odmah porušila staro prijateljstvo i strogo zabranila Medulincem dotsknuti se komadića suhog drva, koje spada občini Šišan. Medulinsko občinsko zastupstvo primilo je na znanje tu odluku te odvratilo šilo za ognjilo, ter je zabranilo Šišančanom služiti se na občinskih zdencih, a one kukavice ostadoše bez vode. Ali budući je naš narod dobar i bogaboječi i videći zavedena brata u biedi, pružao bi njim po koji kabal vode, držeći se one stare hrvatske poslovice, da se vode i vatre nikomu neima zabraniti. Pa što se dogodilo? Od davne starine stajala je stara zapuštena grčka crkvica, sagradjena na čast sv. Petru te, mislim, pred nekoliko vjekova posvećena za katoličku crkvu, ali nijedan od najstarijih ljudi, nalazećih se danas u Medulinu, ne sjeća se, da je bila u njoj prikazana žrtva na čast Bogu, već je jedino svake godine procesija hodočastila tamo, da se puk pomoli Bogu i sv. Petru. Pred mjesec dana neko bezdušno čeljade počinilo je u noćno doba bogumrzki čin. Otvorio je naime vrata crkvice, te porušiv oltar skinuo s njega nebeskog vratara i odnio sveti kip u Šišansku crkvicu, zvanu Svetica u šumi. Istarski nespašenici imali su još obraza dignuti svoj glas u lažiliberalnim novinama, da pokažu sliepcem, kako su oni janjci a mi grabežljivi vuci, te da prikažu svietu, kao da nebijaše ukradjen vratar nebeski, nego da je pobjegao sam, jer su Medulinci Hrvati bez duše. Ne, gospodo šarenjačka, nije tomu tako, tim putem nećete ništa postići, nego odsudu svakog poštono mislećeg. Svjetovna oblast dala je naredbu, da se svetac prenese na njegovo staro mjesto, te bi odmah popravljena crkvica i oltar, a u nedjelju dne 6. t. m. bi posvećena Bogu na čast. Istoga dana izvjesila je rano u jutro „Hrvatska čitaonica“ svoje zastave, a narod vrvio je na hrpe, da prisustvuje prvoj žrtvi prikazanoj Bogu u novopopravljenoj crkvi sv. Petra. Svjeta je došlo i iz susjednih mjesta, pa i nekoji poštени Šišanci ženskoga i muškoga spola, medju njimi Aleksander Frezza, birši administrator Šišanski. Došli su pomoliti se svetom Petru, da oprosti onim sliepcem, koji neznaju što čine. Poslie crkvenog blagoslova raztumačio je naš župe-upravitelj, veleč. g. Jadre Bilica, prisutnomu narodu, kako se ima braniti vjera, jezik i domovina; ganuo je mnoge do suza, kada se pomolio sv. Petru za oproštenje. Tako se svršila svečanost na radost svakog poštenog Medulinca.

Iz **Lovrana** pišu nam 6. agusta 1893. Zadnji dan prošloga mjeseca odputovao je za Šumbreg naš duhovni pomoćnik, č. g. Franjo Halama. Bio je uzor-svećenik i vatren rodoljub, a naš puk ga je tako obljubio, da je u nedelju, kad se je sa oltara s nama opraštao, bio u crkvi u srce dirajući plač. To neka uzmo na znanje naš „Smolić“ i neka mu služi kao odgovor na njegove bezobrazne laži i klevete, tiskane u puljskom „Somieru“. Znamo mi dobro, zašto našim „fiorentincem“ nije bio simpatičan, nu prošla su vremena, kad su „kamerlengi à la Oblica“ kapelanom i župnikom zapovjedali. Ave capio? — Težkim srcem smo se s njim razstali, a naši čitaonički priredili su mu u četvrtak oprostnu večeru.

— U svakom broju „Somiera“ naš „Smolić“ baca pune šake pogrda i kleveta na naše dične prvake, a napose na našeg omiljelog načelnika g. Turčića. Mi se ne čudimo nimalo tome, jer to je njegova „djedovska bruttura“. On je za to opetovano po tri godine jedan razred, a na vrhi niemo još vidili naranče rasti! Ti listovi oslanjaju se na poznati patrijotizam porotnika, pa njim je slobodno vriedjati Hrvate. Primjećujemo „Smoliću“, da je značaj, poštenje i rodoljublje g. Turčića poznato na daleko, dočim karakter njegov obitelji mu poznat je samo lovranskom „patronu“.

— U broju 167. dične „Hrvatske“ čitamo, da je ugarsko-hrvatsko parobrodarsko društvo dalo izraditi liepu reklamsliku hrvatskih primorskih mjesta, koja se preporučaju kao izvrstna morska kupališta. Nemalo se začudismo, kad opazismo, da su Lovran pustili iz pora i iz kista. Zar nije i Lovran dobro i ugodno kupalište? Zar nije i on hrvatski gradić kao i ostala imenovana kupališta? Svakako smo mi lovranski Hrvati bar takvi rodoljubi, kakvi su nekoji dioničari „hrvatskog“ družtva, koje nikad na svojih parobrodih neizvjesi našu hrvatsku trobojnicu. Ako ne za drugo, to radi liepa dobitka, što ga ima s Lovranom, moglo se je posljednjemu učiniti malo reklame. Gospodo, budite malo pravedniji!

— Bogu hvala, ljetina kaže dobro. Trešanja bilo je u izobilju, koje naši seljaci unovčiše. Drugog voća ima takodjer dosta, a grozdje kaže kao malo koju godinu, samo neka nas Bog očuva od tuče i suše. Ciena šljivam biti će ljetos vrlo nizka, toga radi preporučamo našim seljakom, da se ugledaju u braću Hrvate u Banovini i u Bosni, te neka peku šljivovicu, koju će za vriednu cienu prodati.

Veselica našega radničkoga družtva biti će u nedelju dne 20. t. m. u bašći „Al Mondo nuovo“. Sudjelovati će kod iste „Slovansko pevsko družtvo“, članovi „Tržaškega Sokola“ i veteranska glasba. Medju pojedinimi točkami paliti će umjetne ognje.

Ova veselica jest godišnjica blagoslovljenja družtvene zastave. Ljetos odpada za prvi put u toliko godina svečana sv. misa, jer je g. župnik sv. Antona novoga zabranio obični obhod u crkvu sa družtvenom zastavom.

Dva forinta i sedamdeset i pet novčića stoji jedna opletena staklenka, sadržaj vajuća tri kilograma više puta odlikovanog izvrstnog „lamponskog soka“ (Sirroppo di Lampone), kojeg razašilje prosto poštom proti pouzeću G. Piccoli, ljekarnik u Ljubljani. — Pletenice sadržavajuće 10, 20 i 40 kilogr. po 60 nč. kg.

Listnica uredničtva.

Gosp. J. M. Kako vidite, protekli Vas sa viestima drugi; isto hvala Vam i preporuka za buduće. — Gosp. A. V. Novavas. Primili smo novce za „Otče budi volja tvoja“. Zdravo! — Gosp. dopisniku iz maloga Lošinja: Priobćiti ćemo u budućem broju, jer imadomo za danas dopisa i previše. Živili! — Veleč. g. P. V i N. V. u V.: tiskati ćemo u budućem broju Vaše dopise, dotično izpravke, u koliko na stvar spadaju. Izvinite nas, jer nam nedostaje prostora.

S Bogom!

Prigodom mog odlazka iz Promanture nebijaše mi moguće sve prijatelje i znance osobno pozdraviti, radi toga ih ovim putem pozdravljam, kličuć im srdačni: S Bogom i živili!

Filipan, 11. agusta 1893.

Fr. Krušnik.

Priposlano.*)

Molimo Vas, g. uredniče, izvolite priobćiti u dičnoj „Našoj Slogi“ sliedeće**) na dopis iz Omišlja od 6. t. m.

Što ja občinu uredjujem talijanski, činim to radi toga, budući sam u mojoj mladosti imao talijanske škole, dok mi je hrvatski jezik poznat samo u Omišaljskom dialektu, pa ja u tom dialektu ne mogu s višimi oblastmi dopisivati, a pod sjedu starost ne mogu, da učim hrvatski. Občini sam ja, akoprem ju talijanski uredjujem, kakvu tisuću prikoristio, jer kroz toliko godina što služim, imao sam najprije plaću od 100 for. dok su drugdje imali tajnici 400—500 for. Koliko me narod ljubi potvrdjuje moja duga tajnička služba, jer me inače nebi bili svake godine potvrdili.

Ja sam odgojio i sinove i unuke čelik Hrvate, a kakve gojiš ti gosp. dopisniče?

U ostalom, dopisniče imaš dosti pometati pred svojom kućom.

U Umišlju **Turato,**

*) Za članke pod ovim naslovom neodgovara uredničtvo.

**) Ono glede blagajne izpustismo, jer se Vaša osoba kao blagajnik u onoj viesti iz Omišlja ne spominje. Op. ur.

Javna zahvala.

Svoj rodbini, prijateljem i znancem, koji nam prigodom smrti naše milo majke

PETRE

svoju iskrenu sućut izkazaše, zahvaljujemo ovim što srdačnije.

Mlun (obć. Buzet), 14. agusta 1893.

Anton i Jakov Jakac.

Traži se

psa-ptičara

(Cane di ferma)

dresirana ili mladog ne izpod pol godine stara. Poblže kod uredničtva našeg lista.

Ljekarna Trnkóczy

polag viečnice v Ljubljani 8—4

prodaje te danomice prvom poštom razašilje

Marijacelјske kapljice za želudac

odavna prokušana i poznata ljekarija sa čvrstećimi i zdravećim uplivom kod poremećenog probavljanja, kod krča u želudcu i neprobavljivosti. — 1 stakleu. vriedi 20 nč., ½ tuc. 1 for., tucet 2 for., 5 tucota samo 8 for.

Štrcaljke i sumpornjače za trte

inžinira Živica.

mlatilnice i čistilnice za žito, mlini i stiskalnice za vino, sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, kao takodjer i sve potreboće za strojeve

dobiva se uvjek u skladištu tvrdke

Schivitz & Comp.

(Živic i drug.)

Via Zonta broj 5 u Trstu.

Železnato vino

pripravlja G. Piccoli, lekar v Ljubljani.

V temu vinu je raztopljeno železo tako, da je more probavljati tudi najslabejši želodec, radi česar je rabijo z najboljšim vspehom osebe z nezadostno krvjo, kakor tudi tako, ki so oslabele vsled bolezni.

No more se zatoroj zadostno priporočati materam, katerim je mnogo do dravja zavolje doce. Blodi, mršavi otroci, in sploh taki, kateri izgledajo bolehno, se vsled nezadostne svojo krvi vedno bolj podvrženi otroškim boleznim ter tudi laglje na istih poginejo ali pa jih zmorejo mnogo težavnejše nego zdravi in krepki.

Vsled rabe tega vina okrepi želodec; množi se tak, probavljanje je lahko, množi se v njem hrano toliknnj potrebna kri ter vdobi se sveža barva, koja znači zdravo. — Cena steklenici for. 1.— Večje steklenice f. 1.50. Zunanje naročbe izvršuje se točno proti poštnom povzetju. 13—4

Svi strojevi za poljodjelstvo, vinarstvo i vino iz voća!

Mlatilnice, vitelje,

trieri, mlini za čišćenje žita, strojevi za rezanje krme, samoradni strojevi proti peronospori, tiskaonice za vino, ulje i voće; mlinovi za voće; predmeti za konobe; sisaljke za sve potrebe, kano što svi strojevi za poljodjelstvo, vinarstvo i priredjivanje vina iz voća — razašilje najnovijeg i najboljeg sustava:

IG. HELLER u BEČU 20—10

2/2 Praterstrasse N. 78.

Bogato ilustrovano katalogo u hrvatskom, njemačkom, talijanskom i slovenskom jeziku

šalje badava i franko.

Najpovoljniji uvjeti, jamstvo i pokus.

Opetovano obaljene ciene! — Preprodavači dobiju popust.

Izdavatelj i odgovorni urednik **Mate Mandić.**

Tiskara Dolenc.

Broj 34. U Trstu 24. agusta 1893. Godina

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja za poredbe se upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (vaglia postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbliža pošta valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. za godinu. Razmjerne for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Istarska vinarska zadruga.

Pod tim naslovom ustrojila se netom u gradu Puli a za svu zapadnu stranu Istre, osobito za puljski i porečki politički kotar, vinarska zadruga, koju je bez dvojbe s nama zajedno pozdravio sav naš puk Istre najživahnijim zadovoljstvom.

Hrvatsko-slovenskoj stranci Istre predbacuje se često s protivničke strane, da odviše politizira, da leti za neizvedivimi ideali, da gradi kule po zraku i koješta drugo, a da se nimalo ne brine za praktična pitanja, napose za pitanja o narodnom gospodarstvu, kako bi narod došao do jeftina novca, da ga uloži u razna obrtno-gospodarska poduzetja ili da se rieši krvopijelihvara.

Budimo iskreni, pak priznajmo, da se je našao ovdje ondje i po koji naš stariji rodoljub, koji misli, da će se naš puk osloboditi robstva prije i brže, rabeć umno i spretno lopatu i motiku, nego li boreć se neprestance za najprimitivnija ljudska prava.

Nu čovjek ne živi od sama kruha — kaže sv. pismo — nego i od rieči božje, Latinska poslovica kaže: „ora et labora (moli se i radi), a mi dodajemo tomu: „uči i bori se za svoja prava". Srednji put je obično najkraći i najnaravniji, pak nam se valja i ovom zgodom njega držati. Ne letjeti previsoko, ali niti ne puzati vazda po zemlji.

U početku narodne borbe bilo nam je stojati, kano i vojniku, neprestance sa oružjem u ruci. Pošto se je narod ponešto osviestio, i po koju narodnu stečevinu izvojštio, valja nam misliti, kako da ga i gospodarstveno pridignemo. U tu svrhu rade marljivo nekoje naše gospodarske zadruge. Da dodje mali obrtnik, trgovac i seljak do zajma sa poštenimi interesi, ustrojiše naši rodoljubi u Puli posujilnicu i štedionicu sa neznatnim doduše kapitalom, ali sa velikim uspjehom. U kratkom roku njezina obstanka imade ona već sada preko 200.000 for. prometa. Tim novcem barata naš siromašni puk. S njim se je jur mnogoga izbavilo od prosjačke palice i mnogu suzu obrisalo. Naša sirotinja neće zaista nikada zaboraviti narodnih dobrotvora, osnivača i upravitelja tog blagotvornog poduzetja.

Nastojanjem poznatog slovenskog rodoljuba priskočila je i pražka banka „Slavija" našemu puku u pomoć. Ona je odlučila najprije 200.000 for. zajma na zemljištni posjed za istarske Slavene, a pripravna je dati i milijun forinti dalnjeg zajma. Tim novcem mora se naš prezaduženi seljak u nekojih kotarih Istre osloboditi nesnosnog jarma talijanskih glavničara i posjednika. On je do sada plaćao u gotovom ogromne interese, ne računajuć amo druge debele interese u naravi, u obilatih darovih, pak mu je uza sve to često puta dug narasao do nečuvene visine.

Zajmom od banke „Slavije" moći će naš seljak izplatiti talijansku gospodu i bezdušnog lihvara, a banki vraćati malo po malo kapital i interese takozvanom amortizacijom. Tko može dakle svojim posjedom zajamčiti, taj dolazi i do zajma il posude sa umjerenim interesom.

Tim promicalom narodnog napredka i blagostanja dolazi eto u pomoć i novoustrojena isterska vinarska zadruga.

Naš vinogradar u zapadnoj Istri, osobito na Poreščini i Puljščini nije pripravljao do novijeg doba sam vino, već samo štogod za domaću potrebu ili što mu ne bijaše od lihvara još na traju zaplienjeno. Svoje grožđje odvezao bi u grad vjerovniku ili merkadantu (trgovcu), koji bi ga izmjerio po svoju, upisao mjeru ili težu u svoje knjige — opet po svoju, a seljaku bi rekao, to ću ti uzeti na račun duga po cieni, kakova u mjestu zavlada. Seljak tužan objesio bi glavu, okrenuo voz, pak hajd kući i neznajuć pravo, koliko je gospodinu grožđja izručio, uz koju cienu, niti koliko je duga odplatio.

Vinarska zadruga morati će da i tomu zlu doskoči. Njoj će biti svrha ne samo da poduči vinogradara, kako mu valja vina priredjivati umno, već poglavito, da ga od seljaka-vinogradara za pristojnu cienu odkupi, da ne bude, kao i do sada, prisiljen dati svoje grožđje ili vino gospodinu u gradu u bezcienu.

Nisu nam poznata doduše pravila vinarske zadruge, ali toliko znamo pod izviestno, da nije ustrojena za to, da guli i dere seljaka, već da mu u svakom slučaju pomogne. Znamo dapače i to, da imade u pravilih paragraf, koji govori o tom, da će se dio čistog dobitka upotriebiti u narodne dobrotvorne svrhe.

Takovu zadrugu trebali smo kao ozebao sunca i gladan kruha, pa ju takodjer iz puna srca pozdravljamo u najboljoj nadi, da će ju blagoslivljati i daleko naše potomstvo.

DOPISI.

Iz Kastva 21. augusta. (Zabava hrvatske čitaonice). Hrvatska čitaonica u Kastvu pružila je jučer priliku liepoj i domoljubnoj zabavi, koju su novine i privatni pozivi već prije razglasili, i koju je razglašala cieli dan hrvatska zastava vijajuća se ponosito u vrtu „narodnoga doma". Sve prostorije toga doma bile su k zabavi uredjene, a osobito bila je oljepšana dvorana. Na zidu pozorišta naslikan je hrvatski grb obuhvatajući dakako i našu Istru. Cielo pozorište bijaše obnovljeno, a na glavnom zastoru bio je naslikan Ozalj-grad, negdanje boravište slavnih i u srcih Hrvata nikad neizbrisivih Frankopana. Zidove ukrašivale su krasne slike iz hrvatske povjesti i iz hrvatskoga života. Svojom ukrasom izticale su se osobito one Njihovih Veličanstva cesara i kralja i cesarice i kraljice, te zastupnika naroda profesora Vjekoslava Spinčića. Obnovljenje pozorišta i cielokupna ukrasa dvorane je većinom trud gradjanina Roberta Visha. On je takodjer inače najviše doprinjeo, što je zabava ljepo izpala, pošto je i kod priprava i kod zabave same u svem i svačem išao na ruku onim, koji su zabavu u istini priredili. Nek mu bude za to izrečena što iskrenija hvala.

Uza svu vrućinu sabralo se je mnogo občinstva, tako da se je i ovom prilikom opazilo, koli bi bilo nuždno i koristno da se ima prostranija dvorana. Manjkalo je mnogo osoba iz Kastva i Kastavščine kao i iz nekih drugih mjesta, koja kod ovakvih svečanosti nebi nikad smjela manjkati. Neću jih navadjati, jer držim da je u njih još toliko čuvstva, da sami čute da na nje mislim i da će to kod budućih zgodah popraviti. A bilo je upet i takovih kojih kod zabave nebi smjelo biti. Mislim na djecu, kojoj bar ispod 14 godina neima mjesta kod zabava. Ona bi morala spavati u večer da budu zdravija. Ona zauzimlju prostora drugim, odraslijim. Ona davaju neprilike i njihovim i drugim. Neću reći da jih bijaše mnogo, al jih bijaše; i prave majke i pravi otci uvidit će same, ako dobro promisle, da bi i za njo i za druge, kao i osobito za njihovu djecu bilo koristno, da njim ova u večer spavaju, da negube noći na njihovu štetu a drugim na nepriliku. Inače, kako rekoh, bilo je mnogo občinstva, imenito mladoga svieta, ženskoga i muškoga. Osobito je zabavu ukrasilo najstarije primorsko pjevačko društvo iz Bakra „Sklad". Šestnaest što muževa, a najviše čilih mladića nije žalilo nit truda nit troška. Došli su navlastnimi kočijami, tri ure i pol puta, ukrašeni svojim družtvenim znakom sa lirom i hrvatskom vrpcom, te pokriveni liškim crvenkapuli. Liepo bilo je gledati jih i milo slušati kad su se na pozorištu po nekoliko put prikazali te nekoliko pjesama zapjevali. Burno njim se je svaki put pljeskalo, a oni, nestrudivi, su svaki put dodali po koju drugu pjesmu. I zbor kastavskih pjevača krasno je odpjevao nekoliko pjesama; i on je žeo občenitu i oduševljenu pohvalu. Liepo bi bilo kad bi i ženski ili bar mješoviti pjevački zbor obstojao. Ta hvala Bogu, kako se je svako uvjeriti mogao upravo kod ove zabave, ima liepi broj naših krasnih gospodjica, a i glasići su njim svonki, kako se je moglo osvjedočiti medju pojedinim plesovi, kad su šećuć dvoranom koju zajedno s muškimi zapjevale. Prikazanje Preradovićeve „Braće" duboko je dirnulo sve prisutne. Dvojica mladih prikazatelja, obučena u prostonarodno odjelo, čutili su što su prikazivali, i svoje čuvenje vješto izrazivali. U koliko se sjećamo bila su „Braća" već pred kakvih dvadeset godina u čitaonici prikazivana. Onda je na svrsi, kad su se braća grlila, došla na pozornicu prerano preminula i nezaboravna gospodjica kasnije gospodja; došla je kao angjeo mira, kao duh koj se raduje nad pomirbom braće, te izrekla rieči, koje njoj je za taj momenat metnuo u usta pjesnik. Držim da je to sada manjkalo. Inače bilo je prikazanje čuvstveno i sa svih strana odobravano. Tako se je odobravalo i „pupujućim djakom". Svi su svoje uloge odigrali kako valja. Vriedna braća Ryšlavý uz pratnju glasovira po čestitom M. Grosmanu odigrali su na guslah „kiticu českih narodnih pjesama", a mlađi brat, može se reći virtuoz, zajedno sa g. Grosmanom dodao igranje pjesme „Gdje je stanak moj". Igrali su divno. Sve bilo je tiho. Svako je nastojao da neizgubi nijednoga glasa. Sve je uživalo to upravo umjetničko igranje. Pošto se je odigrala tombola počelo se je plesati. Za odmora skupila se nas množina oko naših milih gostova iz Bakra. Tu se je izreklo krasnih zdravica: Hrvatskoj, dru. Anti Starčeviću, zastupniku profesoru Spinčiću, komu se je i inače te večeri svaki čas aklamovalo, zastupniku dr. Laginji, Kastvu-gradu, prestolnici svih Hrvata Zagrebu, češkomu narodu, imenito prisutnim Čehom, i poimence braći Ryšlavý, rodoljubnomu krasnomu spolu, napače pako mladićem, koji su raspored tako liepo i na obće zadovoljstvo izvršili, i rečenomu pjevačkomu bakarskomu društvu „Skladu", koje je zabavu toli povećalo. „Sklad" je i tom prilikom svaki čas koju skladno zapjevao. Inače se je do rana veselo vrtilo. Zabava je u obće izpala krasno. Naši vriedni mladići nek nam i u buduće takvih užitaka prirede.

Tečajem godine nek se čim marljivije uče, nek oplemenjuju svoja srca za sve liepo i dobro, nek se pripravljaju na budući rad. O praznicih pako nek ugodno spoje korisnim i za se i za druge.

Bratovščina dobit će i od te zabave neku svoticu u svoje preplemenite svrhe. Neki koji nisu mogli doći k zabavi, a bili su k njoj pozvani, poslali su svoje prinose. I pravo je tako! I ugledali se drugi u nje! —

Cres, koncem julija. (Izvoran dopis). (Konac). Čuli smo govoriti Lubeničkoga župe-upravitelja, da njega upravo grozalovi kad pomisli, ako bude morao kada po noći ići u koje selo k bolestniku, jer se boji, da će si lahko trat skrhati. Taj siromašni puk samo uzdiše kako je od svih zapušten. Da bi nam barem načinili komad puta do Valuna, kad neće već drugamo. Svaki dan idomo u Valun, a i sva naša drva peljamo tamo, te je čovjeka upravo strah, kad hoda za živinom, al šta ćemo, Bog je visoko, a car daleko i tako pomoći od nikuda. Vode pitke ni za liek, nego siromašni narod mora vodu iz lokava piti, za to se nije ni čudit, da ovaj puk brojno ne napreduje, jer se uvjek duši sa nezdravom vodom, dočim bi mu se moglo lahko pomoći, jer so nalazi u selu stara jedna šterna, koju bi se moglo popraviti s nevolikim troškom. Kažu, da imaju vanjski u Cresu svoga liečnika, al šta njim koristi liečnik, kada mu se mora svaki put dopeljati barku do Valuna na četiri vesla i povišе platiti sedam forinta, kadgod ga se pozove, a odakle siromahu tolik novac. Dakle još se jednom pita, kažo i u koju svrhu plaća podobćina lubenička 120% občinskoga nameta? Neka to već jednom kažu, jer kad se pita kod c. kr. poreznega ureda, zašto se plaća toliki občinski namet, tad jednostavno odgovore, ajte pitat na občinu. Na svršetku pak pitamo, kad će jednom proputovati i naš c. kr. kotarski kapetan creski otok, al ne samo grad Cres; il se možda boji ovih naših krasnih puteva i blagostanja, koje vlada u ovih stranah, ta i ovo je dio njegova djelokruga, pa nek se jednom zauzme malo i za vanjske creske podobćine, da i one ako i ne coste, a to barem kakve takve puteve dobiju; ta na posljedku to nije ništa drugo, nego njegova dužnost. Nek već jednom naredi i creskoj občini, da mora svakoj podobćini javljat, kamo se troši njezina školska trećina, kamo siromaška, zašto se plaćaju toliki občinski nameti, jer smo valjda i mi u ustavnoj državi, premda nam se kaže: plaćaj, pa šuti; a tad nek bude sjeguran gospodin kotarski kapetan, da ćemo mi biti prvi, koji ćemo ga za njegove zasluge pohvalit, al zu sada toga nemožemo učinit, ako bismo i željeli.

Vrbnik 9.[1]) agusta 1893. — Tko je pročitao u br. 24. „Naše Sloge" dopis iz Vrbnika i u br. 31. isto, dopis iz otoka Krka, čudom se je morao začuditi i roniti nad Vrbnikom gorke suze. I sbilja, tko nebi plakao, razmatrajuć da svećenici, koji bi morali buditi u puku narodnu svjest i čuvati njegove svetinje, šire talijanstvo, nanamaruju glagoljicu, i kumuju na protivnici hrvatstva?

Nije li istina mili čitaoci „Naše Sloge", da čitajuć spomenite dopise, takove su vam se misli rojile po glavi?

Ja se neću osvrnuti na ono što pišu o školah, ostavljam učiteljicam da brane svoju povredjenu čast; neću govoriti o sadašnjem občinskom glavarstvu i zastupstvu,

[1]) Pošto je veleč. g. dopisnik odlučno zahtjevao, da se priobći njegov dopis, te izgleda ovaj dopis više kao izjava ili priposlano, te smo izpustili sve ono, što se njegove osobe il njegova ureda netiče. Op. urod.

jer to na mene nespadu, a pak u svakoj je občini dobra i zla; pretresti ću samo ono, što se ondje piše o ovomjestnom svećenstvu, i u kratko ću istaknuti moju misao o budućih občinskih izborih. Veli se dakle proti dušobrižničkom svećenstvu, da govori većkrat medju sobom talijanski. Istina je, dapače još polak potrebe i latinski a koliko znade i njemački. A zašto? Zato, da oni koji, kako naši velo, uši naprezaju, nerazumiju uviek što se govori. Jeli to kakvo zlo?

Veli se nadalje, da sadanje dušobrižničko svećenstvo zanemaruje glagoljicu. U 36 godina moga života, pamtim ja u Vrbniku 14 službujućih svećenika od tih samo trojica čitala glagoljski sv. misu, svi ostali latinski, zar nisu zato možda svi posljednji bili dobri očatbenici? Jeli tko ikad posumnjao o rodoljubnom čuvstvu nikad dosta oplakanog pok. popa Josa Volarića? Jeli malo za narodnu stvar pretrpio pop Niko Butković? U ostalom podpisani misliti će dà glagoljski, ali će misliti kad se bude njemu svidilo a ne kad to budu zahtievali dopisnici „Naše Sloge", dapače očito izpovjeda, da je toliko ohol, da čim se bude više pisalo, tim će se on kasnije odlučit. Što ćete? čovječanske mane! Neće se pak nijedan naći komu bih ja rekao bio, da ću čim dodju novi misali, glagolski misiti. Zato mislim, da na mene nespadaju ni najmanje one rieči gdje govori o zavaravanju puka (koga puka?), bit će možda tomu priviknut gospodin dopisnik. Što se tiče ostalih pobožnosti, ne samo se je uzdržala u ovoj župi glagoljica, nego se je dapače odstranila hrvatština, koja se bila na štetu glagoljice umješala.

Na posljedku kao predsjednik „Hrv. Čitaonice" u ime svih njezinih članova, proti kojim je naperena dopisnikova neubojita striela odgovaram, da je jedna od glavnih svrha čitaonica materijalno podupirati stanovita glasila i da ima ovdje više glasila, na koje su predbrojeni sami članovi čitaonice napose; pa da se nije čuditi ako slušajno ostane koja novina pod pasicom ili čak nerazrezana. U ostalom primaju dotični članovi sa najvećom zahvalnošću liepu preporuku g. dopisnika, te da barem u budućee sa sebe operu crnu ljagu sramote, što mi oni sve do sada nit upoznali nisu, revno će od sada danomice kidati pasice sa političkih novina i razrezavati beletristične novine. A da gg. pisci gori navedenih dopisa dugo ne mozgaju i nerazbijaju glave pogadjajuć tko je napisao ovaj dopis — kaošto sam ja mozgao(?) — evo moje ime, prezime i stališ:

Pop Petar Volarić,
upravitelj župe i dekanata.

Pogled po svietu.

U Trstu, dne 23. agusta 1893.

Austro-Ugarska. Vodja njemačkih liberalaca, zastupnik Plener, govorio je prošlih dana u sjevernoj Češkoj u gradu Egeru. Govorio je tako umjereno i trieznо, da toga nisu njegovi prijatelji ni protivnici očekivali. On je obećao slušateljstvu, da će njegova stranka podnieti u carevinskom vieću novi predlog o jezikovnom pitanju. Glede pitanja o razpustu carevinskoga vieća, izjavio je Plener, da to drži nevjerojatnim, ali da se u ostalom njegova stranka ne boji razpusta.

Srbija. Skupština izabrala je iz svoje sredine članove, koji će suditi obtuženim ministrom. Obćenito se drži, da će biti ministri od obtužbe riešeni. Skupština biti će za koji dan zatvorena. Kralj Aleksandar sprema se, da proputuje nekoje krajove svojeg kraljestva. Njegova mati, kraljica Natalija bijaše ovih dana u Beču, odakle je odputovala u Italiju.

Rusija. Viest, da će se sastati car Aleksandar sa njemačkim cesarom u Kodanju, oprovrgava se sa službene strane.

Francezka. Ovaj par vrše se obćeniti izbori za francezki parlamenat. Koliko je do sada poznato, pobjedila je umjerena republikanska ili vladina stranka u mnogih novih kotarih. Vladina stranka doći će u novi parlamenat svakako pojačana. Dosadašnju napetost izmedju Francezke i Italije pooštrili su nedavni nemiri radnika u francezkom gradiću Aigues-Mortes; gdje bijahu italijanski radnici zlostavljani, jer da kvare posao francezkim radnikom.

Italija. Nemiri radnika u Aigues-Mortes dali su Talijanom povoda, da u glavnijih gradovih Italije demonstriraju proti Francezkoj. U Rimu, Napulju, Milanu, Fiorenci itd. bijaše neprijateljskih demonstracijah proti konzulom ili zastupnikom francezke republike.

Njemačka. Poziv njemačkoga cesara na talijanskoga priestolonasliednika, da sudjeluje kod velikih vojničkih vježba u Metzu, razdražio je francezku diplomaciju, koja vidi u tom pozivu izaziv njemačkoga cesara. Priestolonasliednik poći će na te vježbe, a tim će se otvoriti još veći jaz izmedju Francezke i Italije.

Franina i Jurina

Jur. Kadi va Istrije bi se našâ najfiniji refošk?

Fr. Ja, bi reć, da va Kanfanare.

Jur. Ne valja to, almeno do sad nie toga znâ.

Fr. Viruj meni, ja štijem svake foze gazete i sam našâ va jenoj, da niki Kanfanarac prodaje „najboljši refošk v butiljah po jako niski ceni".

Jur. A kadi je sušiâ svoje grozdje?

Fr. Najbrže na murvi.

* * *

Jur. Kako ši ti prelumbardal v Riku?

Fr. (bedasto i vlobno se smijući): A lahko ti je meni lumbardat po žvitu ž tujimi pinezi va žepi.

Jur. Ca dunka niši prišal žimo za švoje pošli?

Fr. Borme šan. Meno šu pošlali moji dobri gošpodari za raširićevat, ki je napišal niki „lancić" va „Našoj Slogi".

Jur. Kakov blazeni lancić?

Fr. Ca ti ja žnan. Tar žnaš, da ja nišan a i ne moren bit glava študijana, kada mi oci kaplju. Meni še pari, de to šijor barba žovu „jartikul".

Jur. A ca še ne bi moglo doznat, ki je to tvoj gošpodar.

Fr. Ca toga još nežnaš? On ki no gre na marću po Kaliforniji va luštron klobuku i va žlutnih očalih.

Jur. A ca šu dunka kuntra njemu ca pišali; pa ši ti žimo prisal — bi rekli Ricani — kako spijun ali ca raširićevat, ki je to pišal?

Fr. Ma povij mi, ca će to reć spijun ali caf; vokol nas žovu onega, koga se darzi na karšćenju, da je piljun. A cafa žovu jarca, ali kako bi rekli moj šijor barba „beko". A ja šada ne darzin nikogare ni na karšćenju ni nišan ozenjen. Povij mi dunka ca mislis!

Jur. Meni še para najparvo, da ti je moglo dat tvoj gošpodar bukun klobucine i očali i kuš one fine halje, da bis almeno ž vana kumparil, kad ne moreš ž glavun. A šada ouj malo! Cafa ali spijuna darze ...ega covika, ki je šporak i ki će na pinezi žve udelat.

Fr. (smućeno) Ca tako? Prošin vaš, mučite; zac mene darze za švetoga, pa bi me mogli ovi nasi nisnimarvine va Fijumeru hitit, ako me čuju.

Jur. Po manje š takovimi bešedami, da ti ne naravnan i tu drugu bandu laloke. A šeksko bi bilo bolje, da te Fijumera poji, leho da ovuda i po Kaliforniji svit smućuješ.

Fr. Dunka ca ši već i ti kuntra nan?

Jur. Dà bi Bog dal, da vaš ne bin ni pošnal, ma šada hodi kuda te volja, zac bi ti lahko mogli nasi, kako ši šam rekal, na Fijumeri fedu i pašaport podpišat.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri primilo je blagajnik družbe nadalje: P. n. gg. izletnici iz Volosk oga i Opatije u Veprinac dne 9. t. mj. sabrali su medjusobno 29 for. — Gosp. Luka Kirac, župe-upravitelj u Barbani sabrao med prijatelji svećenici 9 for. — Gosp. Rikard Katalinić Jeretov u Zadru poslao članarinu prvi mjesec 1 for. — Gosp. Don Frane Ivanišević iz Spjeta priposlao sabranih u selu Srinjinu starodavne knežije Poljičke, prigodom zadušnica na 30. dan smrti kanonika Andr. Matešana, 35·50 for. Darovaše sliedeća gospoda: Obitelj pokojnog kanonika Andrije Matešana 5 for., M. Tomašović 3 for., Juraj Novaković, načelnik, dr. V. Mihaljević, dr. F. Baturić, dr. A. Katalinić i trgovac Ante Mlikotin u ime kćeri Cirilke svaki po 2 for.; dr. Trumbić, dr. Stambuk, L. Milavić, P. Mihanović, St. Jurišić, I. Pivčević, P. Kaer, I. Lučić, T. Pavlinović, M. Dubravčić, Fr. Ivanišević, G. Lukas, J. Žuljević, I. učit. Kapić, Sl. učit. Ivanec, I. Neumann, svaki po 1 for. i gg. djaci M. Ivanišević, B. Vojnović i M. Jurišić svaki po jednu krunu. Živili! — Gosp. dr. Pero Gavranić, odvj. u Zagrebu, poslao sabranih 3 for. Darovaše: gg. Gejza pl. Pavlesković, dr. Oroškovič i Gjuro Karala svaki po 1 for. — Gosp. Peroslav Paskievič Čikara, tajnik trgovačke obrt. komore u Zagrebu poslao je 10 for. Darovaše gg.: dr. Peroslav Gavranić (mjesečni prinos 2 for.), Peroslav Paskievič Čikara, dr. Eugenij Rado, Kapetan Rendulić, Lav Pavlović, Ferica Šolar, Stjepan Grahor, Mirko Botte, N. N. svaki po 1 for. Živili! — Gosp. Fran Skalamera u Beršecu sabrao 2·50 for. Darovaše: gg. Fr. Skalamera, obć. upravitelj 1 for., Petar Franković, Ivan Dujmović i Josip Skalamera svaki po jednu krunu. Hvala vam! — Gosp. Petar Matanić iz Vrbnika poslao sakupljenih prigodom izleta na Hlam for. 6·60. — Gosp. C. Andrianić na Ricci sakupio i priposlao 118 for. Darovali su sliedeća gospoda: Ante Šterk, utemelj. svotu od 100 for., Mato Pollich član. 5 for., Mato Švrljuga član. 3 for., C. Andrianić član. 5 for., Lave Bakarčić član. 5 for. Tako valja! — Gosp. Stjepan Galeković, ravnatelj štedionice u V. Gorici godišnje član. 5 for. — Rudolf Bachrach, trgovac u Vel. Gorici g. član for. 1.

Na Rokovo sabrao je u Montrilju g. Šime Defar, načelnik u Tinjanu, 7 kruna. — Veleč. g. Nikola Kamenar, katheta u Varaždinu, sabrao dne 15. t. mj. u domu župnika g. Tome Fučkana u Biškupcu, prigodom zdravice domovini, for. 0·20. — Gg. članovi čitaonicu u Omišlju poslaše nam u istu svrhu for. 5, t. j. jedan dio čistoga dobitka od zadnje zabave u tamošnjoj čitaonici. Živili vriedni sabirači i prinosnici!

Prigodom proslave sv. Roka na Boljoju na prodlog vrlog domoljuba veleč. g. popa Antuna Malešića kod gostoljubnog stola veleč. gosp. Iva Volčića sabrano je medju prijatelji 16 for., koju nam je svotu dostavio veleč. g. Petar Zahija. Živili prinosnici!

Čitamo u „Obzoru" od 21. t. mj., da je njegova uprava primila od g. Stjepana pl. Vučetića 1 krunu, od g. Stj. Djakovića u Nuštru 10 for. 70 novč., sakupljenih u domu g. župnika Reisela; od veleč. gosp. Stražemanca, župnika u Moroviću 10 for. sabranih na Rokovo. Bog vam platil!

Na g. E. Kumičića u Zagrebu poslao je veleč. g. Petar Sabljak 5 for.; gosp. M. D. Babić, trgovac u Sarajevu 5 for., te će i nadalje svake godine toliko davati. Živili!

Uredničtvo „Spljetskoga pučkoga lista" položilo je u istu svrhu 10 kruna. Živili!

U „Narodnom Listu" čitamo: Častni rodoljub gospodin Katalinić Jeretov, poviereník zaslužne i vriedne družbe sv. Cirila i Metoda za Istru, započeo je tekar ovih dana sakupljati u Zadru prinose za to hvalevriedno društvo. Do sada se obratio samo nekolicini našinaca, a mi smo uvjereni, da će se i drugi odazvati njegovom pozivu, kako mu se ovi od srdca odazvaše. Naš urednik Juraj Biankini, i vatreni Hrvat iz Arbanasa, L. P. Rolja, upisaše se medju članove utemeljitelje sa prinosom od for. 100, koji će prinos odplatiti u više obroka. Vrli Hrvat gospodin Izidor Čorak, veletržac u Zadru, poklonio je 25 for. Ugledali se i drugi u primjer i poštrtvovnost gornjih rodoljuba! — Dopriniešе u ime godišnjih prinosa p. n. gospoda: R. Katalinić Jeretov 12 for. (po 1 for. mjesečno), Don Ivo Prodan, urednik „Katoličke Dalmacije" 1 for., S. Lovrić, Juraj Carić, Jozo Dulić Antin po 1 for. Darovaše još Jure Bačić i Jakšić po 50 nvč. Gospodin R. K. Jeretov sakupio je sinoć u kavani „Cosmacendi" for. 3·50. Dopriniešе: Joso Ćićin Stipanović B., R. K. Jeretov, Ivo Pilar, Š. Lovrić po 50 novčića, a Hinko Bortolotti 1 for. — Živili! Pomozite svi družbu sv. Cirila i Metoda!

„Hrvatska" javlja, da su dvie Hrvatice gospodične Pepica Pešut i Danica Pavelić, sakupile u Otočcu za družtvo sv. Cirila i Metoda liepu svotu od 58 for. Živile sviestne Hrvatice!

Gosp. Josip Frančić, major u miru u Kapeli doznačio 4 kruna. Živio!

Vjenčali se. Jučer dne 23. t. m. vjenčao se u Kastvu g. Josip Grgurina, čestiti sin trgovca i roduljuba g. Ivana Grgurine iz Rukavca sa gdjicom. Terezom Osojnak. Naše srdačno čestitke novovjenčanim!

Županički izpit položio je ovih dana g. Ante Zidarić župe-upravitelj u Savudriji (Salvore.) Čestitamo!

Godišnjica blagoslovljena zastave našega radničkoga družtva obavila se prošle nedelje svečanim načinom. Pošto je odpala krivnjom drugih crkvena svečanost, ograničena bijaše veselica il zabava na svečan koncert, koji je izpao u svakom pogledu izvratno. Našega naroda sakupilo se u prostranom vrtu „Al Mondo nuovo" kao malo kada, te se krasno zabavljalo uz milozvučne pjesme, glazbene komade, umjetne ognje itd., sve do pol noći. Sa uspjehom je odbor našega družtva u svakom obziru posve zadovoljan.

Izbor za zemaljski sabor u Poreču. Smrtju zast. Fr. Sbisà ostalo je izpražnjeno mjesto zastupnika na zemaljskom saboru u Poreču za gradove Umag, Citanova i Poreč. C. kr. vlada razpisuje novi izbor za 20. septembra t. g. Još se nezna, koga kane Talijani kandidirati za ono mjesto.

Za „Bratovšćinu hrvatskih ljudi u Istri" priposlali nam gg. članovi čitaonice u Omišlju kao dio čistoga dobitka kod posliednje veselice u domaćoj čitaonici for. 5. Živili!

Iz Pazina pišu nam 21. t. mj. Čudom smo se začudili, g. uredniče, što Vam bijaše zaplienjena zadnja viest odavle o prestačkoj navali i demonstraciji proti ličnika gosp. Fr. Mandiću. Neznamo doista, čemu imamo tu zaplienu pripisati, jer je valjda slobodno objaviti istinito činjenice, pa makar se one ticale i naše prosvietljene tobož gospode. One navale na gosp. ličnika ne može za stalno nitko pametan odobriti, pak bi moralo biti slobodno, da se demonštranto i očito šiba. Ali kad vam toga ne dopuštaju, čuti će se drugdje naš glas. (Pisale su o tomu oštrije i odlučnije najuvaženije hrvatsko-slovenske i njemačke novine. Op. ured.)

Iz Krka pišu nam 20. t. mj. (Divljačka navala). Evo vam najnovijeg junačkog i dičnog čina, te dokaza plemenito čuti i visoke naobrazbe krčkih Talijanaša. U subotu dne 12. t. mj. došao je brzojav na krčkog načelnika iz Senja, da sliedećeg dana priredjuju ondješnji gradjani izlet u grad Krk. Krčki načelnik nije na taj brzojav ništa odgovorio. Taj se glas iste večeri raznio gradom, te su već tada nekoji poticali ljudstvo na neprijateljstvo, veleć: „Domani ghe daremo ai Segnani". U nedjelju, dne 13. t. mj., doista oko 3 sata poslje podne prispije u krčku luku parobrod sa 50—80 izletnika i gradskom glasbom iz Senja. Glasba je igrala poutpouri hrvatskih pjesama. Čim je parobrod pristao, nekoji od krčke fukare pozdrave izletnike zviždanjem. Izletnici, izmedju kojih je bilo otmenije gospodo i gospodja, iskreaju se mirno i raziđju svaki za svojim poslom. Senjska glasba medjutim lila je pred stan dičnog našeg starine dra. Dinka Vitezića i ondje odigrala nekoliko komada. Za sviranja krčka se fukara zabavljala zviždanjem, a jedni se suzdržavali veleć: „Spettò che i lasci i patacconi, e poi ghe daremo sò". Pod večer oko 7 sati senjska je glasba zaigrala nekoliko komada pred kavanom na moru u namjeri, da se ondje sakupe senjski izletnici za skori odlazak. Senjski parobrod zaviždа prvi put na odlazak, a iz poznato kuće, gdje je valjda rogova u zalihi, zamuje zvuk roga. Bio to prvi znak. Na jednom iza kavane sačuje se nekakvu viku. Kavanar se pravdao sa g. Rivosecchi-em, nastanjenim u Senju, za platež piva, a ovaj je poricao, da je on to pio. Tu zgodu upotrebi krčka fukara, da zadne svoja junaštva. Hrpa ljudstva, kao bjesnih pasa, puštenih sa konopa, navali u čas na gosp. Rivosecchi-a, držeć ga Hrvatom, te tkoga gura šakami, tko stolicom, tko mu otimlje ogrtač itd. U koliko su drugi Senjani opjeguravali, gosp. Rivosecchi ne samo da nije vidan zatajiti ono, što jedo i pije, nego je dapače sjajan u plaćanju. Na taj sulum svi se Senjani digoše i uputiše k parobrodu. Svjetina nagrne za njima,

i to ne samo krčka, nego joj se pridružilo i Riečana istog popodne pristiglih na izlet sa dvimi parobrodi. Na pristaništu se pokazala u pravoj slici ona neobuzdana divljačka madjarsko-talijanska ćud. Od vike, zviždanja, urlikanja i deračine ne razumiješ ni rieči. Svakake pogrde i gujusne psovke, kakvih se može čuti samo iz ustiju puka, do kojeg još nije doprla luč prosvjete, upravljaju se Senjanom, Hrvatskoj, svećenikom i pojedinim Hrvatom, nastanjenim u Krku. Nije izostalo gnjusnog mahanja i kretanja rukami i tielom. Na te izkaze visoke uljudbe i plemenitog gostoljublja, nekoji se Senjani zahvaljivali, drugi uzvraćali sa „živio-klici“ Hrvatskoj i Hrvatom, a glazba zasvira „Živila Hrvatska“. To je tankoćutnoj krčkoj deraščadi udarilo u živce, te se najednom zču glas: „Demo ghe coi sassi“. I doista za čas poče letjeti na parobrod drvlje i kamenje. Dobačene predmete Senjani su uzvratili, a kako nekoji kažu, upotrebili su na svoju obranu također komadiće leda, ali kiša kamenja, zasuta na parobrod, prisili većinu sastojeću od gospodja, djece i starije gospode, da se povuku pod palubu. Kako se čita u talijanskih novinah, bilo je dosta ozledjenih na parobrodu, medju ostalimi i kotarski sudac, njegova gospodja, neki svećenik, kormilar itd. Stakla su pak redom bila razlupana i druge štete je mnogo počinjeno. To je sve trajalo kakav četvrt sata, naime dok su se svi Senjani ukrcali, te dok se je parobrod mogao udaljiti iz položaja, u kojem se nije mogao slobodno kretati. Za sve to vrieme bio je prisutan občinski načelnik sa redari i politički komesar sa oružnici, ali nitko se nije pobrinuo, da učini kraj tomu divljaštvu. Hrvati, nastanjeni u Krku bili su ciele one večeri izvrgnuti svakojakim pogrdam uzbjesnjele fukare. Nisu bilo poštedjeno niti gospodje i gospodjice, jer su Hrvatice. Na nekoga Hrvata stavilo se uojenu od for. 10 tko ga u more baci, te su doista nekoji Riečani bili nanj i napali. Kasnije se nekoji Riečani hvalili: „Vedè, cossa pol far i nostri due partiti uniti (madjarsko-talijanski)“. Za to su i bili Riečani pri odlazku burno pozdravljeni. Usklikom: „Evviva Veglia italiana“, „Evviva Fiume italiana“ i „Evviva l'Istra Italiana“ nije bilo ni kraja ni konca. Napokon, da se pokaže pravi patriotizam, počeše vikati: „Evviva l'Italia“ i „Evviva Margherita“. Naravski, da kod izkaza proti Senjanom je sudjelovao i krčki tobož nježni spol, dapače nekoja nazovi gospodjica izrazila se, da je trebalo na parobrod naskočit, te sve Senjane podavit.

Politička oblast sada iztražuje tečaj stvari, te su mnogi bili već preslušani. Znatiželjni smo vidjeti, što će se izleć.

Vi pako, otočani Hrvati, zabilježite i taj događaj na rovaš. Znajte, da rukovet ovamo doklačenih Čozota i Mletičića, te domaćih izroda, koja svakom zgodom grdi braću vašu i vas same, te vas dira i vriedja u hrvatsku vašu ćut, — znajte, da ta rukovet od vas živi i da ju vi hranite i uzdržavate. Hoće-li i smije li tako i nadalje biti? Hoćete-li im i nadalje otvarat vaša gostoljubiva vrata, te ih častit svim, što boljega u kući imate? Može biti, ali tada neće biti čudo, ako jednom na vas i zajašu, te vas budu bičevi gonili!

Opet izgred u Pazinu. Dne 18. o. mj. držao je streljački pazinski klub sa svojim predsjednikom i kotarskim kapetanom večeru u vrtu restauranta Karla Mrach-a. U istom vrtu nalazilo se i drugo društvo, sastojeće od nižega sloja. Negdje poslije ponoći kod poslednjega društva gradski redar zaduje njeke buntovničke uzklike, približi se dotičniku, zamoliv ga, da izadje. Tko je gore učinio. Društvo nižega sloja zauzelo se za dotičnika. Redar zatraži pomoć; dodje opet u vrt, nu obkoljen bi od množine, koja nava.. na njega te mu u stisci izvuče iz korica sablju. Dotični izgrednik medjutim udalji se na druga vrata. Redaru nestalo je sablje i nije se više našla. Čujemo, da je ob ovom izgredu povelo iztragu c. kr. oružničtvo.

Iz Oprtlja pišu nam 20. t. m. Na Rokovo bijaše od davne starine običaj da se čitzio u crkvici, posvećenoj sv. Roku, pokraj Oprtlja, sv. misu i propovieđalo u našem materinskom, hrvatskom jeziku. Starci od 90 godina spominja se, da je ljetos sa prvi put propovieđao na Rokovo naš župnik, g. Ivić, u talijanskom jeziku. U crkvi i okolo nje ne bijahu nego 3—4 Oprtljana, a svi ostali naši izvanjski seljaci, koji su morali slušati talijansku prodiku. Oprtaljski gradjani pošivali su za vrieme svečanosti i propovieđi u hladu pod muryom Zontovom, čim su pokazali, da ih nije za sve to ništa briga. Toliko do znanja presv. g. biskupu.

Iz Lovrana pišu nam 20. augusta 1893. (Ispravak, lovranski Bedini, burna sjednica i strah.) U našem dopisu od 20. junija, nehotice podkrala nam se jedna pogriešk, koju danas ištini sa volju ispravljamo.

Mjesto: naš župnik i njegov drug i trgovac glasova, moralo je glasiti: naš župnik i njegov prijatelj trgovac itd. Kako izgleda taj stavak, mislilo bi se, da i župnikov drug t. j. duhovni pomoćnik, tjera hrvatštinu iz naše crkve, dočim je častni Halama, svakom prigodom dokazao kako valja čuvati naše starinske običaje, te se on uvjek služio našim liepim jezikom, na čemu smo mu mi veoma zahvalni, i radi česa ćemo ga dugo i dugo uzdržali u pameti.

Cedulje za sv. vazmensku pričest bile su od pamtivieka samo hrvatske, al naš plovan dao jih tiskati talijanski.

Svjedočbo razne vrsti pišo samo talijanski, a naša prezimena, koja su izključivo hrvatske, silomice potalijančuje; navesti ćemo samo jedan primjer:

„Krèanac“ pravo hrvatsko prezime, budući znači čovjeka iz ili sa Krša on piše Chersanatz, a mi ga pitamo nek nam kaže što to znači talijanski, pa ćemo šutiti, il misli jednim potezom pera izbrisati hrvatščinu iz naše obćine, te pretvoriti nas u zgoljne fiorentince? Kruto se varate gospodine jer nema sile, koja će našu narodnost ovdje uništiti. G. župnik morao bi biti baran do groba Hrvatom, jer da nije bilo njih, on nebi bio nikada postao našim župnikom. Mi ne želimo, da dodje u naše redove, al zato odlučno od njega zahtjevamo, da ostavlja na miru naše starinske običaje, naša prezimena i naša prava. Znamo, da će ovaj naš glas biti glas vapijućeg u pustinji, zato molimo presvietloga biskupa, neka narodi našomu župniku, da odstrani iz svih crkvenih obreda latinščinu, koju je on samovoljno uveo.

Dne 6. t. mj. bila je sjednica mjestnog školskog vieća. Čim je gosp. perovodja počeo čitati hrvatski zapisnik, gg.: J. Čupar, A. Joletić i žup. Dragovina (ta prezimena njim kažu, da su „puro sangue“! Op. sleg.) htjeli su prosvjedovati proti hrvatščini, al častni g. Jelušić župnik iz Berseča odgovorio njim je kako valja te ovi pokunjeni spraviše rep pod noge i ostaviše dvoranu.

Šta ćete gospodo lovranska! Mi vjerujemo, da vam se ne dopada naš liepi jezik, ali šta ćete: svaki je u svojoj kući gospodar, a vam sretan put, ako vam ovdje pravo nije. U blaženoj zemlji dočekati će vas odprtimi rukami . . . Čozoti!

Občinsko zastupstvo u Pazinu držalo je dne 22. ovoga mjeseca sjednicu. Načelnik priobćio odluku zemaljskoga školskoga vieća u Trstu, kojom se za pučku školu u Lindaru odredjuje za sve tečaje hrvatski kao naukovni jezik, a talijanski kao predmet počam od druge školske godine. Ako roditelji ili skrbnici ne žele, da im diete uči talijanski, to imaju to izjaviti na početku školske godine. Glede njemačkoga jezika za one učenike, koji bi išli na srednje škole, odredit će se, kad stigne predlog c. kr. kotarskoga školskoga vieća u Pazinu.

Ovom odlukom zemaljskoga školskoga vieća zadovoljilo se je žolji lindarskoga pučanstvu.

Nu i ova odluka neće odmah stupiti u život, jer je proti njoj uložio utok zemaljski odbor u Poreču, kojemu nije valjda pravo, što se talijanski jezik iz viših školskih tečaja ukinuo. Dakle sada ima još svoju reči i c. kr. ministarstvo nauka u Beču. U istoj sjednici odobreni su zaključni računi za godinu 1892. i odobrena prodaja njekojih občinskih zemljišta.

U ovoj sjednici imenovan je i novi občinski blagajnik. Zove se Josip Mandić, do sada trgovački pomoćnik u Trstu, rodom iz Boljuna.

Protivnici lovili su ... zastupnike, te ih zaklinjali, da imenuju kojega od njihovih. U svojih novinah već su se hvalili, da će izbor izpasti po njihovoj volji, nu oni čine uvjek račune bez krčmara. Tri su bili molitelji: Liberat Mattich, pisar kod odvjetnika dra. Costantinia u Pazinu, Ignac Ghrbetz, dnevničar kod občine i Josip Mandić. U sjednici 22. ovoga mjeseca glasovalo je 27 zastupnika, a od tih glasovalo je njih 24 za Josipa Mandića a 3 za Ghrbetza.

Konačno izjavilo je zastupstvo svoje prisnanje na neobičnom i požrtvovnom radu dru. Jaschi-a, c. kr. kotarskoga liečnika, koji je pred desetak dana preminuo u Sežanu. Ovoga liečnika štovalo je i ljubilo svekoliko pučanstvo bez razlike narodnosti i ove žali, što ga je ovaj kotar izgubio.

Iz Lošinja pišu nam 6. tek.: Svakomu je drago, kad vidi, kako vam se pojavljuju mnogobrojni dopisnici iz ovih strana, premda nam je nesgodno, kad radi proobilna gradiva morate izostaviti po koji dopis, ilitti odsuditi ga, da počeka za više tjedana, dok dodjo na nj red. Koliko su sretniji dopisnici puljskog „Oslića“! Jadan, od dva puta, sada jedva može izlaziti po jedan put na tjedan, a k tomu još uvjek vrebati čim da napuni list! Neko doba donašao je u nestašici drugih vieati, meteorološka opažanja raznih gradića Istre, ali kako nije to valjda zanimalo većinu njegovih malobrojnih čitatelja, bio je već u zdvojnosti, što da radi. Možete si pomisliti, kakvom poklepom grabi sada svaku vieat, koja mu dolazi iz Lošinja i okoliših sela, kao iz Čunskoga, Suška, Unijah, Nerezinah, Osora, gdje se samo redaju takovi događjaji, koji mogu zanimati jedino njegov svieat i koje namjenjuje svojim čitateljem.

Naknadni pokrajinski izbor pružio mu je neočekivanu prigodu, da može sve svoje stupce kroz više brojeva popuniti opisivanjem ma i najtanjih okolnostih, koje su popratile žestoku izbornu borbu. Da mu se je pri tom poslu podkrala koja netočnost, da je kod takvog maštanja napisao mnogo izmišljotina, zato tko mari? Dosti, da se je moglo kako tako našarati listić. Samoljublju nas Lošinjana je zadovoljeno tim, što je naš „Oslić“ predložio Istranom, neka se ugledaju u naš primjer, kako se imadu ponašati kod izbora. Nije šale s nami! Mi znamo najmiti poseban parobrod, samo da možemo spasiti idealno načelo „istarske“ zapamtite dobro „istarske“ narodnosti! Ako vi ne znate, koja je to narodnost, to nas nije briga; u kotaru lošinjskom se je pronašla istarska narodnost, za koju mi znamo i smo spremni proliti do zadnje kapi krvi i žrtvovati sav naš imotak.

Tako bulazni naš „Oslić“ a s njim i svi oni, koji drže, da Lošinj grad imado nješto osebujnoga u sebi, a njegovo pučanstvo, da se odlikuje na takav način, da se mogu gojiti pravom liepo nade, kako će na mjesto pokojnoga Vidulicha sada stupiti novi naš zastupnik, o komu se već glasa, da će postati pokrajinskim kapetanom, a tim i predsjednikom pokrajinskoga sabora i odbora, zastupnikom u Beču i ravnateljem Lloyda. Ne znamo, što će na to Rizzi i Bartoli i ostali u Istri, koji bi rado zaejeli na takva mjesta, ali ne zamjerite mi radi mojeg mjestnog patriotizma u ovom slučaju, meni se čini, da medju talijanašima u Istri, ne ima sposobnijega za sva ta mjesta do današnjega našega zastupnika! Tà on je jedini i sam samcat prave pravcate istarske narodnosti! Pošto je „Oslić“ uvidio, da je postao tako interesantan za Lošinj, držeć, da je pogodio pravu žicu, nikakvo čudo, ako se je odmah obazreo i na praktičnu stranu te pokušao, kako bi se okoristio nečuvenim (!) uzhitom, što ga je tobož probudila pobjeda urednikova mu brata, pomnoženjem broja svojih predbrojnika. U tu svrhu šalje ovo zadnje doba u Lošinj vjernomu komu pristaši po više primjeraka svakog broja, koji se prodavaju prvi dan po 6 novč., a kasnije uz sniženu cienu. Mi, koji tako rekuć sa strane promatramo takvo trgovanje i koprcanje, divimo se homerskoj hladnokrvnosti našega kotarskoga poglavara, kojega u zadnje doba kao da je nestalo sa ovog svieta.

Njekoliko godina natrag, kad je pokojni Iv. Fučić stao dieliti med prijatelje Deželičevu malu hrvatsku pjesmaricu uz zamiru troška od 6 novč., naš je poglavar odmah poveo iztragu, poslao oružnike ispitivati, te je brže bolje obtužio Fučića zbog neovlaštenog prodavanja tiskovina, usljed čega bijaše Fučić takodjer globljen.

Sad se na neovlašćeno razprodavanje „Oslića“ tako strogo više ne pazi, kao da se je. modjutim promjenio zakon. Nu mi držimo, da je u tom pogledu naš poglavar prihvatio liberalnije načelo, uzljed slobodoumnijeg duha, koji je već zavladao u Trstu, a možda će zavladati i u cieloj pokrajini. Stalno naš poglavar hoće, da se povede za primjerom svoga predstojnika, koji je kod ustoličenja načelnika u Trstu naglasio, da bi trebalo promieniti trščanski statut, koji da je već ostario, te da ne odgovara naprednomu duhu vremena. Oprezni trščanski zastupnici na te rieči nisu niti pisnuli, ali opojeni kako jesu starodrevnom rimskom kulturom, bit će pomislili na onu: „Gracchi de seditione quaerentes“.

Mislio netko kako mu drago, ja sam sretan, da mogu evo navesti dokaza, kako spomenute nisu bile prazne rieči, već da se i činom potvrđuje ona slutnja, koju su iste probudile, da ćemo naime biti vladani u naprednomu duhu sadašnjeg vremena uzljed pobjede, održane slobodoumnijih načela. Neka Bog blagoslovi koliko se dado!

Hrvatska Čitaonica u Vrbniku priredjuje dne 27. t. mj. družtvenu zabavu sa sliedećim programom: 1. „Liepa naša domovino!“, udara tamburaški zbor. 2. Prolslov. 3. A. Šenoa: „Šljivari“, deklamacija. 4. Gospodin Broštulini ili Čarobna palica“, vesela igra u jednom činu. 5. „Vienac hrvatskih narodnih popjevaka“, ugara tamburaški zbor. 6. „Sjor Antonijo Lašamestar“, vesela igra u jednom činu. 7. Tamburanje. — Ulaznina po volji. Darovi se primaju sa zahvalnošću. — Čisti je prihod namienjen vrbničkomu tamburaškomu zboru. — Početak ob 7½ sati na večor.

Odbor.

„Krčko učiteljsko družtvo“ obdržavati će svoju treću glavnu skupštinu u Dobrinju dne 4. mj. septembra t. g. u 10 sati prije podne. Na dnevnom je redu: 1. Pozdrav predsjednika. 2. Čitanje zapisnika posliednjeg sastanka. 3. Izvještaj tajnika i blagajnika. 4. Izbor dvojice revizora za pregledanje računa. 5. „Kada će školska kazna biti uspješna?“ Razpravlja g. A. Fučić. 6. Praktično predavanje u pučkoj školi od gdjice K. Parčić. 7. Proračun za gospodarstvenu godinu 1893—1894. 8. Izdriebanje imena dvojice učitelja, koji će u budućoj skupštini razpravljati dva pitanja izabrana po volji istih referenta. 9. Opredieliti mjesto budućemu sastanku družtva. 10. Razni predlozi. Osim gg. članova dobro nam došao svaki prijatelj škole i mladeži!

Odbor.

Poljodjelske štipendije. U 30 broju „Naše Sloge“ priobćili smo natječaj izmedju oglasah na 4 poljodjelske štipendije za mladiće hrvatske ili slovenske narodnosti iz Istre, koji bi željeli pohadjati poljodjelsku učionu u Grmu kod Novog mjesta ili pako kmetijsku učionu u Gorici. Štipendiji se dozvoljuju za dvie godine počam sa školskom godinu 1893/94 i to: dva štipendija za polazenje kmetijske škole u Gorici po 120 for. i dva po 100 for. za polazenje škole u Grmu. Pošto sa 31. augusta ističe rok za podnosak molbah, upozorujemo poljodjelce u pokrajini na označeni natječaj, jerbo ako se ne oglasi dostatni broj prosilaca za štipendije — nesmijemo se onda čuditi — ako nam ministarstvo za poljedjestvo jednog liepog dana odvrati, da za Istru hrvatskih ili slovenskih poljodjelskih učionah netreba, jer nije niti učenikah. Molbe se odašilju c. k. namjestničtvu u Trstu.

Nova slovenska tiskarna u Gorici. G. Andrej Gaberščok urednik „Soče“ i „Primorca“ otvorio je u Gorici novu tiskaru, pod naslovom „Goriška tiskarna“, u kojoj će se tiskati oba spomenuta lista „Slovenska knjižnica“ i druga tiskovna djela. Bilo sretno i po narod koristno!

Na zadnji dopis sa otoka Krka (br. 31. „N. Sl.) šalje nam g. N. Volarić ml. iz Vrbnika odgovor to ga mi — u koliko spada na stvar iz nepristranosti rado priobćujemo.

Dopisnik piše, da je nečiji dućan: „prava biblioteka talijanskoga jezika“. Ali mislim da netrebam tu više i boljih razloga od ovih navesti; a da se pobije ta ismišljotina.

1. U dućanu se sastaju p. n. gg. svećenici, učitelji i djaci i ako kada govore talijanski, to je jedino zato jer nebi rado, da ih svatko razumije.

2. U dućanu se nečitaju druge novine, osim na koje je hr. čitaonica predplaćena, a jedina talijanska novina jest „Diritto Croato“, dakle kako se vidi, tu nema nikakvih protuhrvatskih novina, a kamo li talijanskih.

3. Kad je ovo leglo talijanstva, kako je g. načelnik izvolio reći, kako se on usudjuje niti pogledati unutra, a on ipak salazi onamo. Ja zbilja ne znam što je htjeo g. načelnik kazati sa „Ovo je leglo talijanstva“. On zalazi dakle unutra, kao podupirateli tog družtva, ali bogme, to nije častno za njega.

Na dalje mi se spodituje, da ovdje ustrajam nekakvu drugu stranku radi osobnih probitaka; ali ovo mogu mi dobri i pošteni ovomjestni rodoljubi oprovrći te potvrditi, da je to samo zgoljna laž i potvora.

Priposlano.*)

Skrajna nužda samoobrane me sili, da se hvatam pera, na ustuk — da se najblaže izrazim — labkomjenim neopravdanim nasrtajem, kojima vaš dopisnik iz Vrbnika napada u broju 31. dične „Naše Sloge“ ovu žensku školu, šaljuć joj k tomu učiteljice u — zasluženu milovinu. **)

*) Za članke pod ovim naslovom neodgovara uredničtvo.

**) Izpustili smo nekoliko redaka, koji smo po spadaju, te pridržavamo pravo izpustiti pod gornjim naslovom, premda toga veleštovana gdja. ravnateljica ne zahtjeva. Op. urd.)

Kao ravnajuća učiteljica, onako javno i grdno uvriedjena, imadem na to i pravo, te ću se tim pravom poslužiti navodom zgoljnih činjenica, prepuštajuć g. dopisniku, komu je ime: ne tko nego što, da ih pobije. On veli medju ostalim: „jer žalibože ženske škole su zapuštene“ — „Kad već toliko godina vidi očiti nazadak djece“. Ja pitam: čime, u čemu su zapuštene? Kada, kako je konstatovan nazadak djece? — Bile bi zapuštene, kad se učiteljice ne bi držale točno satnice, kad bi u školi čavrljale, dangubile, mjesto da bi djecu po svojih silah učile i naobražavale; nu to, jedno i drugo g. dopisnik nije mogao, a niti neće moći dokazati. — Da je pako od toliko godina konstatovan nazadak djece, ja ponovno pitam: kada i kako je konstatovan? Ja vršim to mučenićko zvanje učiteljevanja jur 31 godinu i uvjek ovdje u ovom rodnom mjestu; imade mi sada 50 godina. Takova sam bila u marljivosti i priegoru iz početka, takova bijah uvjek kasnije, pa i sada; u praksi i zvanju nisam za cielo kroz toliko razdobje mogla nazadovati, nego napredovati, pak eto najednom plod mog učiteljskog napredanja ima da bude očiti nazadak djece!! To je u očevidnom protuslovju sa zdravim razumom, te bi graničilo sa naivnošću, kad nebi bio izliev tjesnogrudne meni ipak nepotajne zlobe. Svaki nepristan bi obratno mogao, kad bi htjeo konstatovati, da ove učenice, marljivo polazeće školu, znadu, kad dovrše nauku, sasvim dobro čitati, pisati i računati, te ne zaostaju u tom pogledu za ikojimi drugimi na otoku, a osim toga u šivanju, vezanju i pletenju ih amo tamo nadmašuju, što dokazuje činjenica, da se iz Vrbnika izvažuju za razna mjesta otoka ženski haljinci od ovih djevojaka, dočim se u Vrbnik ništa takova iz otoka ne uvaža.

Ako li je pako djevojče koje školu dovršilo, nakon što ju je marljivo pohadjalo, vještо čitanju, pisanju, računanju i raznovrstnomu ženskomu ručnomu poslu, zar je onda bezkoristno školske klupe deralo, i zar to nije dosti seljakinji u njezinom skromnom djelokrugu? Nu djevojka, koja svrši ovu pučku žensku učionu je i za dalnju naobrazbu sposobna, što eklatantno dokazuje fakat, da je upravo u ovoj pučkoj školi dobilo prvu naobrazbu sedam, velim sedam mladih učiteljica Hrvatica, koje danas kao marljive radnice na plemenitom polju prosvjete pomažu osvješćivati ovu našu tužnu i zapuštenu Istru. — Kad je nedavno u tekućoj godini presvjetli gospodin pokrajinski nadzornik službeno posjetio ovu učionu, izrazi svoje zadovoljstvo uzklikom: „dobro čitate djeco!“ a kakova priekora ili makar blage opomene nije tu bilo čuti; pak da li je dopisnik bolji sudac — strukovnjak od pokrajinskog nadzornika viteza Klodića? U njegovoj pratnji prigodom službenog posjeta desio se u školi i veleučeni gospodin kotarski nadzornik, pak kako to, da ovaj nije pronašao shodnim konstatovati, tu, na licu mjesta, prikladnim izpitavanjem djece, njezino neznanje i nazadak, te promet tomu izhoditi od nazočnog visokog posjetitelja negodovanje i ukor prisutnim učiteljicam?

Ne žacam se priznati, da napredak učenica nije onakav, kakav bi imao biti, pače da se opaža i nazadak, nu pak onda, gdje je tomu glavni uzrok i krivnja? Ja ću ga g. dopisniku pratom pokazati, kad je već toli kratkovidan, da ga sam ne opaža; taj glavni krivac je mjestno školsko vieće. Prem mu se redovito dostavljaju izkazi nemarnih u polazenju, ono ipak ne poduzimlje nikakvih mjera, da se toj neurednosti stane već jednom na put.

Školske klupe ostaju krox njekoliko mjeseci u godini skoro prazne, a ima i takovih učenica, koje bez opravdanih razloga nikada ne dolaze u školu; da li će dakle klupe učiti i napredovati?

Pak nije li onda bezdušno navaljivati na mukotrpne učiteljice, sramotiti ih pred svietom, raditi im o propasti? — Nu tko se nebi dosjetio? One su krive, što su žive .... drži osla dok konj dodje! — Neka upita g. dopisnik onoga svoga prijatelja, koji najviše rogobori, da li je kada zavirio u školu i tu se osobno o maru ili nemaru učiteljica, o napredku ili nazadku učonica uvjerio, premda bi po pravu i dužnosti imao da to čini?

Sa odličnim počitanjem

U Vrbniku mjeseca agusta 1893.

Nikolina Volarić rodj. **Sparožić**,
ravnajuća učiteljica.

Dva forinta i sedamdeset i pet novčića stoji jedna opletena staklenka, sadržaj vajuća tri kilograma više puta odlikovanog izvrstnog „lamponskog soka“ (Sciroppo di Lampone), kojeg razašilje prosto poštom proti pouzeću G. Piccoli, ljekarnik u Ljubljani.

ZAHVALA.

Svim onim, koji su blagohotno nastojali, da nam ublaže bol i tugu prigodom smrti premile i nezaboravne nam majke, te svim onim, koji su nam bud ustmeno bud pismeno svoju sućut izkazali, ovim putem izričemo najsrdačniju hvalu. Bog im plati!

U Lindaru, dne 20. augusta 1893.

Raztužena braća Zidarić.

Glasovita

radi svojega učinka, odlikovana radi svojih zdravilnih lastnosti z častno diplomo in zlato svetinjo na razstavi v Londonu in Parizu, z zlato svetinjo v Bruselju in Tunisu.

Želodčeva tinktura lekarja G. Piccoli-ja v Ljubljani je vspešno **dijatično sredstvo**, katero krepča in zdravi želodec, kakor tudi opravila prebavnih organov izborno pospešuje.

Izdelovatelj razpošilja jo proti povzetju znaska v zabojih po 12 steklenic za 1 gld. 36 nč., po 55 steklenic (zaboj tehta 5 klgr.) za 5 gld. 26 nč. — Poštnino plača vedno naročnik. 12—8

Ernest Šverljuga

brijač

ulica Stadion br. 1, Trst,

preporuča se 20—12

p. n. slavenskomu občinstvu Trsta, okolice i bližnjih istarskih mjesta za blagohotan posjet.

Teodor Slabanja

Srebrnar u GORICI (Görz) ulica Morelli 17.

preporuča se preč. svećenstvu za izradjenje crkvenog posudja i orudja iz čistoga srebra, alpaka, mjedi, kano: **moštranca, kaleža** itd. po najnižih cienah u najnovijih i krasnih oblicih. Stare predmete popravlja, te ih u ognju posrebrni i pozlati.

Da si uzmognu i manje imućne crkve nabaviti raznih crkvenih predmeta, staviti će se na želju preč. gospode nabavljača vrlo povoljne plateżne uvjete.

Ilustrirani cienik šalje franko.

Šalje sve predmete dobro omotane sa poštarinom franko! 24—16

Traži se

p s a - p t i č a r a

(Cane di ferma)

dresirana ili mladog ne izpod pol godine stara.

Poblizo kod uredničtva našeg lista.

Štrcaljke i sumpornjače za trte

inžinira Živica.

mlini i stiskalnice za vino, sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, te svakovrstne druge strojeve i sve potrebоće za iste 7

dobiva se uvjek u skladištu tvrdke

Schivitz & Comp.

(Živic i drug.)

Via Zonta broj 5 u Trstu.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vrsdn. papirjih na		V napoleonih za	
4-dnevni odkaz	2½%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	2½%	3-mesečni „	1½%
30- „	2½%	6- „ „	2½%

Vplačevanja avstr. vrednostnim papirjem, kateri se nahajajo v okrogu, pripozna se nova obrestna tarifa na temelju odpovedi od 17. in 21. odnosno 12. junija.

Okrožni oddel.

V vrsdn. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Hermannstadt, Inomost, Celovec, Ljubljana, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškov.

Kupnja in prodaja

vrednostij, divis, kakor tudi vnovčenje kuponov pri odbitku 1%₀ provizije. 24—9

P r e d u j m i.

Sprejemajo se vsakovrstna v p l a č i l a pod ugodnimi pogoji.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednostli obresti po pogodbi.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijansko v italijanskih frankih, ali pa po dnevnom cursu.

Trst, 1. aprila 1893. 16—24

Poziv na predbrojku i predplatu

Da se udovolji neobhodnoj potrebi, sprema se već za dojduću godinu 1894. narodu krasan, obilat, bogato slikami urešen kalendar, kojemu će biti naslov:

„BOG I HRVATI“

Kalendar „Bog i Hrvati“ u obliku velike četvrtine arka, sadržavat će uz kalendarij za sve vjeroizpovjesti, uz gospodarska i kućna pravila, uz prostor za poslovne bilježke, obilat zabavnik, šematizam, sajmovnik, adresar obrtnika i trgovaca u Zagrebu, bilježke za poslovodje i za promet i t. d.

Nu osobitost ovoga kalendara bit će njegova nepristrano sastavljena, prebogato slikami urešena slika života hrvatskoga naroda u godini 1893., u kojoj su se neodvlačne a umne sile naroda sjedinile na temelju hrvatskoga državnoga prava; u kojoj je narod na kulturnom polju, na tom svetištu svih prosvjetljenih ljudi, baš ove godine slavio slavlja dostojna daleko većih i moćnijih naroda, dočim je razgrabio u manje od osam dana do 100 000 knjiga slavne nam „Hrvatske Matice“, prenio kosti njenog neumrlog utemeljitelja Janka grofa Draškovića presjajnom manifestacijom; posvetio i odkrio spomenik slavnom Gunduliću načinom u nas nevidjenim, a u zagrljaju bratskom.

Sve to predočiti će u vjernoj slici i obširnim opisom naš kalendar, a k tomu uresiti će se naš kalendar likovi zaslužnih muževa.

Dalnja osobitost kalendara „Bog i Hrvati“ bit će njegovanje pažnje prama braći Muhamedove vjere, te će taj dio obraditi braća iz Bosne. Nadalje donieti će kalendar „Bog i Hrvati“ i vjernu sliku života slavenske nam braće u godini 1893., a osvrnuti će se dostojno i na ine narode.

U zabavnom dielu priobćit će kalendar „Bog i Hrvati“ zabavne, pjesničke, šaljive i poučne sastavke. Ovakav poduhvat iziskuje velike žrtve i s toga se obraćamo najučtivije na slavno občinstvo, da ga podupre predbrojkom i predplatom, da kalendar „Bog i Hrvati“ uzmogne nadkriliti, a ne samo dostići sjajno uredjene slične kalendare. I poradi opredielenja naklade treba da se znadu predbrojnici.

Ciena kalendaru „Bog i Hrvati“ biti će 30 novč., a izaći će na vrieme u rujnu tekuće godine.

Imajmo na umu, da je često kalendar jedina knjiga u priprostoj ali poštenoj kući, pa da treba da bude vierna našemu geslu

„Bog i Hrvati“

Naklada kalendara „Bog i Hrvati“

Margaretska ulica 6 u Zagrebu.

Izdavatelj i odgovorni urednik **Mate Mandlć.**

Tiskara Dolenc.

Broj 35. U Trstu 31. agusta 1893.

Napodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana sa pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja na pogodbe sa upravom. Novci se šilja poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOG

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom r

Tri pisma biskupa J. J. Strossmayera.

Poznati dobrotvor hrvatskoga naroda preuzvišeni biskup J. J. Strossmayer pokazao je opet prošloga čedna u tri krasna pisma kako je uzvišen i plemenit kao svećenik i rodoljub. Prvo i za nas najvažnije pismo upravio je „Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru"; drugo pismo šalje pjevačkomu družtvu „Kolo" u Zagrebu, a treće slovenskomu družtvu „Radogoj" za podporu sveučilištnih djaka.

Prvomu pismu dalo je povod osnutje naše prepotrebne i prevažne „Družbe", kojoj veliki biskup svotom od 1000 for. u pomoć pritiče.

Glasovito pjevačko družtvo „Kolo" u Zagrebu zamolilo je svoga pokrovitelja prevzv. g. biskupa, da mu pripomogne odkupiti muzikalnu ostavštinu neumrloga hrvatskoga skladatelja V. Lisinskoga, koju čuva kod sebe kao najveću svetinju prijatelj pok. skladatelja g. Ognjan Štriga, al koji ju odstupa „Kolu" za nizku cienu od for. 400. Preuzv. g. biskup odgovorio je na tu molbu pismom, što je donašamo pod br. II.

Trećim pismom odgovara preuzv. biskup na molbu pozgnatoga slovenskoga rodoljuba g. I. Hribara, kojom ga je zamolio, da bi pružio pomoć slovenskomu družtvu „Radogoju" za podporu siromašnih sveučilištnih djaka. Evo tih krasnih pisama.

I.

Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru: Slavno družtvo! Čast mi je u družtvene Vaše svrhe poslati hiljadu forinti. Slavno Vaše družtvo iz sve duše i iz svega srdca odobravam. Ono je u dobri čas došlo, da odbije ubitačne upravo namjere neprijateljskih družtava, koja velikim novcem djeluju i o tome rade, da se naš dobri narod u Istri svomu vlastitomu narodnomu biću iznevjeri i u ono pretvori, na što ga ni Bog ni narav opredielila nije. Dužnost je naša Bogom samim i svetom vjerom našom posvećena, da u Istri i svuda, gdjo je to nuždno, narod naš branimo, dižemo i u čistom svom narodnom biću za vazda sačuvamo i uzdržimo. Sa čistim narodnim bićem, koje je od Boga, čuva se i uzdržaje se i dar svete vjere i onih kršćanskih dobrota i izvrstnosti, u kojih sreća i osobna i obiteljska i javna leži. — Opetujem: ja vaše slavno družtvo iz svih svojih sila odobravam i svakom bratu i domorodcu vruće preporučujem.

Bog nas i vas narod naš blagoslovio i svakim darom svoje svete milosti obilno obasuo!

U Djakovu, 22. kolovoza 1893.

Josip Juraj Strossmayer, s. r.
biskup.

II.

Hrvatskomu pjevačkomu družtvu „Kolo": Slavnomu družtvu „Kolo!" Pravo ima slavno družtvo, što si nabavlja umjetno blago pokojnoga umjetnika Lisinskoga, koji je tiem blagom čuven i slavan postao tako, da svatko njegovu preranu smrt oplakuje. Još je i to u istom poslu častno i hvale vriedno, što se tiem polješto barem pomaže vriednomu i svake časti dostojnomu starini Al. Ognjanu Štrigi.

Ja u označenu svrhu šaljem četiri stotine forinti. Bog blagoslovio častno družtvo „Kolo". Pjesma je umotvor, kojim se srce i plemenita ćut služi, da više misli i divna čuvstva izriče i u dušu čovječju presadjuje. Sveta se vjera s njom služi na božanstvene i neumrle svrhe svoje; a domorodstvo se s njom služi, da ljude ovoj kori zemaljskoj i nižim interesom otme; da ih tješi, veseli i hrabri i da ih na put idejala božjih, pravu slobodu, pravi napredak, pravu i čistu i na svaku žrtvu za dom i rod svoj pripravnu ljubav budi i upućuje. — U tom obziru liepe su zasluge slavnoga družtva „Kola." A „Kolo" će i odsele uviek istim putem kročiti i narod nam na vjeru i istinu, na pravu slobodu i napredak buditi i kriepiti. — U to ime Bog blagoslovi!

Preporučujem se slavnomu dru „Kolo" na prijateljsku uspomenu, na b ako ljubav i na molitvu.

U Djakovu, 22. kolovoza 189

Josip Juraj Strossmayer,
biskup.

III.

Slovenskomu djačkomu družtvu „ dogoju" u Ljubljani: Slavno družtvo podporu siromašnih djaka! Vaše sl družtvo iz svega srdca odobravam i goslivam. U družtvene vaše svrhe še Vam za sada šest stotina forinti.

Podupirati u siromašnom i zapušten ali neizmjerno dobrom i darovitom na našem djačad, djelo je vrlo slavno i P ugodno, osobito, ako se na to pazi, mladež naša sa znanjem i prosvjetom drži u srdcu i u sviesti svojoj neoskvr dar svete vjere, koja je vječiti izvor koga svjetla, svake prave slobode, sv prave snage i ustrajne pobjede i sl Sve nek narod ima, što samo ovaj r zatvara, a vjere svete neka neima, i bljen je, i smrti i propasti posvećen ništa pako narod nek neima, a ako znao u srdcu i u duši svojoj neokalju neoslabljen sačuvati dar svete vjere, makar ga protivnici mrtvim i zakopa proglasili, doći će za cielo dan, kada uskrsnuti i na novi slavni život se po titi. Ima žalibože opakih i zlobnih lj koji bi u ime neznam koje prosvjet slobode, da mogu sa svetom vjerom i moga Isusa, koji je put, život i istina srdaca i sviesti naroda progonali; ali hv Bogu, narod nam je dobar, Bogu sve i svetoj vjeri svojoj nepomično vieran, kako ja od više već godina nješto vrem u sredini krasnoga i pobožnoga naš naroda slovenskoga proboravljam, t vidim sa neizrecivom nasladom duše sv da je ta grana dobroga naroda naš posve zdrava, snažna, čila i sa svom atinom duše svoje Bogu svomu i Spa telju svomu privržena. — Isto to moram i o čestitom svećenstvu slovensk i o inteligenciji, koja narod k boljoj i dućnosti i k boljoj sreći vodi. Za to upra odobravam i blagoslivam to novo družt „Radogoj", koje će biti mladeži slovensk novi zalog, da si polag svete vjere

PODLISTAK.

Moj put u Rim.

(Nastavak).

IV.

Za svakoga kršćanina, a osobito za svakoga hodočastnika, prva misao, kada dodje u Rim, mora da je Vatikan, ili da mu je rečem, ne toliko Vatikan, koliko onaj starac, koji je u Vatikanu nastanjen: Kristov namjestnik. I najobičnija rečenica upotrebljuje se onim, koji idu u Rim, a koje ne vide. Što bi bio danas Rim bez pape? Naprosto bi prestao biti Rimom.

Ali nakon što mi ovršismo zavjet, nakon što izkazasmo sinovsku čast, ljubav i privrženost Ocu svoga kršćanstva, kud imamo krenuti? Od množije spomenika, koih u Rimu ima, koji će nas prvi prinuti? Ni pri tom nije kršćaninu, osobito hodočastniku, težak izbor.

Vidiš onamo, onkraj Tibera, onu ogromnu kupolu, koja nadvisuje sve ostale, koju možeš lahko vidjeti sa svih strana Rima? Ono je glasovita kupola sv. Petra! S nje ćemo započeti. Mogao bi me tkogod upitati: A zašto upravo od nje? — Da rečem, nekako sam sbilja u neprilici, što da na to odgovorim — ali evo, što ću reći: — Započeti promatranje rimskih spomenika, a osobito rimskih orkava od koje druge bazilike, a ne od sv. Petra, bilo bi upravo smješno.

Neima väljda čovjeka, koji je ikoliko u knjige zavirio, a da nije stokrat čitao i čuo govoriti o sv. Petru. To je najveći, najuzmenitiji i najkrasniji kršćanski monumenat. Kad dodješ na trg Rusticucci, koji je izpred trga sv. Petra, pak se pred tobom stvori sav onaj ogromni trg svetog Petra sa onim kolosalnim stupovljem, koje ga okružuje; kad smotriš onaj veličanstveni obelisk po sriedi, sa onimi velikimi i prekrasnimi vodometi po strani, koji sve to oživljuju, pa kad pridigneš oči i ugledaš ono svjetsko čudovište, baziliku sv. Petra — nestane ti daha. Tek otvoriš usta, ali ne smožeš ni riečи, ni uzdaha, da bilo kako odaš svoje udivljenje. Zar ovoliko može čovjek? To pitanje nametne ti se samo od sebe, čim prvi put ugledaš to kolosalno remek-djelo. Čim ga više promatraš, tim mu se više divlš. To dakako nije djelo niti jednoga čovjeka, niti jednoga dneva.

Na mjestu, gdje se diže ta ogromna bazilika, dao je Nerun, to okrunjeno zvierе, ubiti mnoštvo kršćana, kako pripovjedi Tacit, a njihova tjelesa bijahu ondje pohranjena. Oko god. 326 cesar Kostantin, na molbu pape sv. Silvestra, sazida na tom mjestu liepu baziliku, koja je ustrajala tamo do XV. vieka. Kako svomu, što učini čovječja ruka, dodje kraj, tako i bazilika Konstantinova, ma koliko bilo pomnje oko nje, počela se rušiti. Papa Nikola V. oko god. 1450. pozva arhitekte Bernarda Rosselini-a i Lava Krstitelja Albertia, da povećaju i ponove ruševnu baziliku. On dakako tek započe djelo. Za njim nastavi Pavao II., Julij II., koji ponovno pozva najglasovitije suvremene graditelje, da mu izrade nacrte. Odabra nacrt Bramanta Lazzari-a. Kasnije nastavi veledušni Lav X. i mnogi drugi, dok se napokon papa Pavao III. ne na-

mjeri na florentinskoga genija Mikelangj Buonarottia, koji nedokučivom smjelo postavi na ona ogromna četiri stupa n veću kupolu, što je na svietu ima. M Bože! Mi se ne možemo dočuditi i nag dati toga djela, a da nam ne počno k jače u žilah strujiti — a što je tek n ralo proći po žilah i moždjanih onoga v kena onaj čas, kad je to djelo zamislio Koja li grozna energija morala je potre onaj veliki genijalni duh, kad se je na dao! — Za velike stvari hoće se velik ljudi.

Kad smo s trga promotrili sve to, stvorili si občenitu sliku, primaknimo bliže. Uz široke i ogromne stepenice u pnimo se, da se nagledamo krasnoga pr čelja crkve, koje je visoko 45 m. i 1 cm. (što ti se ozdola gledajuć čini nem guće, a ipak je tako). Vještaci, skopre tvrde, da to pročelje ima u graditeljsko pogledu po koju manu, ipak priznavaj da je veličanstveno. Osobito daje kras utisak, ako promatraš u cjelini, pročel sa dviema manjima kupolama i veliko slikom Mikelangjelovom po sriedi, te sve skupa ima krasni piramidalni obli Na petera vrata možeš unići u veliki portil visok 18 m. 60 cm., širok 12 m. 84 cm a dug 70 m. 40 cm. bez pobočnih vest bula, u kojima su kipovi Kostantina Karla Velikoga — jer ako uračunamo vestibule, tada od Lipa Kostantina d Karla Velikoga ima 138 m. 60 cm.! T je svakako nešto više, nego naše lož (strehe) pred orkvami. Taj ogromni portl kao da je navlas ondje, da privikneš v likim stvarim, da te ne porazi veličin

radikalaca. Francezka vlada poduzela je doduše sve potrebite korake, da budu krivci primjereno kažnjeni, ali o nezadovoljava rečene vikače, koji bi htjeli uništiti čitavu Francezku — lakako praznimi riečmi.

Španjolska. U toj kraljevini nemogu se nikako ustaliti stalni i zdravi politički odnošaji. Razne stranke ruju neprestance jedna proti drugoj, a sve skupa na štetu zemlje, kojoj bi se htjelo čvrsta i umna vladara. I ovih dana došlo je u raznih gradovih do krvavih sukoba radi poznatog španjolskog prvaka i ministra Sagaste, koga nezadovoljnici netrpe. Vojska uzpostavila je doduše red, ali nezna se za koliko vremena.

Franina i Jurina

Fr. Ča su ono kantali noki dan „logaši" va Lovrane?

Jur. Nekako da „va patrie od maruni, jesu dobri makaruni, ako dojdu à la maka".

Fr. Ki ju je pak zvental tako lepu?

Jur. Deju, da on „volta bandiera," ale po domaću: Bertoldo.

Fr. Poboštrića mu j' spodobna.

* * *

Fr. Ča da je va Pazine na nekoj „Šicfešti" meso kurilo?

Jur. Pak, ter su imeli prometi.

Fr. A va Sv. Petro na čistu sredu?

Jur. Ter su već na ono pozabili.

Fr. Ma niemo mi.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri priposlali su društvenomu tajniku, dru. Laginji: Gosp. dr. Mile Starčević 3 for., sabranih u rodoljubnoj kući u Zagrebu. — Gosp. Fran Kikec u Vel. Trgovištu 1 for. — Gospodja Gašparina Jovrić iz Lošinja, nastanjena u Puli, darovala je 3 for.

Nadalje podarila je družbi gospodja . Brusić, boraveć na kupanju u Krku, prigodom divljačkog napadaja Krčana na Omišane, 10 for. Živila!

U veselom družtvu sabrao je veleč. gosp. Andrija Pobor u Podstenah 1 for. — Gosp. Ivo Perčić, slušatelj medicine iz Voloskog sabrao je u Kraljevici u krčmi „Tete Lize" u akademičkom družtvu 8 kruna, a gospodja L. I. darovala je 2 krune. Živili sabirači i darovatelji!

Gospodin Rudolf Milovčić, medecinar, pristupio je medju utemeljitelje družtva Cirila i Metoda sa prinosom od 100 for., te nam je iz Ischla u tu svrhu priposlao iznos od 25 for. kao prvi obrok toga svoga prinosa. Ugledali se i drugi imućnici u rodoljubivi primjer ovoga mladoga otačenika! — U Klanjcu sabrao Zagrebčanin impresario 1 for. 40 nvč. — Kod Sv. Barbara sakupio g. Josip Vuković prigodom zdravice 1 for. 20 nvč. — Gosp. Gudek kapelan poslao 1 for. 20 nvč. — G. Vilko Mosković sabrao medju neučlicnom Sokolaša 3 for. 50 nvč. „Hrvatska".

Karlovačko „Svjetlo" javlja o uspjehu sabiranja prinosa za „Družbu" u Karlovcu: Kao član utemeljitelj pristupio je družbi rodoljub, narodni zastupnik dr. Ivan Banjavčić sa svotom od 150 for. Kao redoviti članovi pristupili su sa svotom od 12 for. na godinu: g. dr. Stanko Tkalac. — 6 for. na godinu: g. T. Horvatinčić (počamši od godine 1894.) — Sa 5 for. na godinu: gg. E. Bauer, Slavoljub Dragić, Milica Turk, Zvonimir Turk. — Sa 3 for. na godinu: g. Stjepan Holjac. — Sa 2 for. na godinu: gg. Edmund Lukinić, Josip Pfeffer, Stjepan Seljan. — Sa 1 for. na godinu: gg. Nikola Barešić, Kamilo Benić, Mijo Blašković, Dragutin Drašković, Ivan Dvornigg, Filip Frülich, Dragutin Hauptfeld, Emilija Helman, Bartol Jurančić, o. Aurelije Knafelj, Ivana Kraus, Vilma pl. Lukáts, Justina Magdić, Antonija Majorenu, Gjuro Marolt, I. Miler, N. N., Josip Opalić, Mijo Pavlić, Gjuro Petrak, Lisander Reich, Antun Rozgaj, Janko Seljan, Marija Seljan, Somoši Gašpar Strahinišak, A. Strzalkovsky, Vjekoslav Šestak, Ljuba Špehar, Mile Tomljanović, Vilim Tot, Dragutin Trumpuš, Bara Tršok, Nikola Veselić. — Dobrovoljni prinosi: Dragutin Seljan 1 for., Milan Zugčić 1 for.

Odlični dubrovački Hrvat vitez Vlaho Bogdan, tajnik N. V. nadvojvode toškanskoga, upisao se je kao član utemeljitelj, sa prinosom od 100 for., družbi sv. Cirila i Metoda za Istru, te nam je poslao i prvi obrok, koji smo jur predali povjereniku družtva častnomu R. Kataliniću-Jeretovu u Zadru. Predali smo mu također 50 kr., koje smo danas primili od cienjenog našeg prijatelja i subornika zastupnika Mate Šerića iz Opuzena, a toj svoti doprinieše gospoda: Oman Nikola, veleposjednik 10 kr., Damić pop Jozo župnik 10 kr., Staničić pop Miho župnik 6 kr., Jakišić Stipan, posjednik 2, Grošl Ante Špirin, posjednik 2, Zrnčić Andrija, posjednik 2, Ajduk Ante, posjednik 2, Matulić Erme, občinski tajnik 2, Marušić Nikola, učitelj 1, Zrnčić Stanko, mesar 1, Vladimir Stanko, posjednik 1, Bariša Nikolić, posjednik 1 i Šarić Mate, posjednik 10 kr. Ukupno 50 kruna. Živili darovatelji!

„Nar. List".

Kroz veleč. gosp. Jurja Pušeka, župnika u Travniku, primila je uprava „Obzora" 12 kruna, što ih šaljo družtvance, sakupljeno na Rokovo u Travniku. Darovaše: Fra. Jakov Matković 4 kr., Frn. Ante Kolarević 2 kr., Dominić pl. Fr. 2 kr., J. Pušek za sebe i ukućane 4 kr. — Veleč. g. Ed. Medeotti, župnik u Trojstvu priposlao nam je 11 for., sakupljenih u domu veleč. g. župnika i podarcidjakona Mikca u Rači. — Nadalje primili smo od veleč. g. M. Ilijašević, župnika u Rajiću 5 for. 30 novč., sabranih u domu preč. g. kanonika i župnika I. Kolarića u Novojgradiški na dan sv. Stjepana kralja pri zdravici hrvatskoj domovini, a darovaše: I. Kolarić 2 kr., dr. Posilović 2 kr., župnik Kraljević 2 kr., župnik Agjić 2 kr., kapelan Milašinović 2 kr., župnik Ilijašević 1 kr., N. N. 30 nvč. — G. Milan Zviezdić — Štorn priposlao nam je 1 for. u ime članarine. Živili darovatelji! — G. Josip Huzek u Zagrebu sabrao je 10 for. kao godišnji prinos po 1 for. od sliedeće gospode: Antun Starac, Ljudevit Hagenauer, Ivan Gašparinčić, Josip Vitasek, Andrija Segedi, Milan Majcen, Ivan Gabrić, Josip Huzek, Vjekoslav Šafranek i Petar Grahovec. — Veleč. g. Ante Barač, dušobrižnik u Punitovima sabrao je 2 for. kod ondješnjeg župnika, veleč. g. Tomislava Benka, i to u veselom družtvu četvorice svećenika. — Gdja. Darinka pl. Leder iz Stubice poslala je 1 for. 50 nv., sabranih u veselom družtvu po gdjicah Darinki pl. Leder Anki Muževićevoj. — Veleč. g. Medeotti, župnik u Trojstvu, sabrao je u Sanatorijumu u Iki (Istra) od braće Poljuka, Čeha i Slovenaca 8 for. 80 novč. Darovaše sliedeći: Ivan Ivanović Narol, župnik 2 for., Petar Vuga, župnik 1 for., Ladislav Seidl, kaplan v Bykáni v Čechach 1 kr., František Zlábek, deficient z Čech 1 kr., Jan Partiach, profesor 1 kr., Ks. Piotr Sanojca z Jaroslawia Dominikan 30 nvč., Ks. Franciszek La Czoip 1 kr., Fr. Motra, kaplan z Vraby 1 for., K. Konrad, profesor z Tábora 1 for., N. Medeotti, župnik u Trojstvu 2 for. Živili svestni darovatelji!

„Obzor".

Gospodin Jullo Nemec iz Novigrad-Netretića sakupio na koroni svećeništva kotara karlovačkoga, sastavšoj se na Prilišću, 8 for. 80 nv.

Ovlašteni smo izjaviti, da se utemeljitoljni prinos polag družtvenih pravila može izplatiti u roku od godine dana od prijave. Dakle prosto je svakomu u teku godine dana, odkad je pristupio kao utemeljitelj, izplatiti svoj prinos makar u dvadeset obroka većih i manjih.

Slovenski dobrotvor u Trstu. U iznanrednu požrtvovnost slovenskoga dobrotvora gosp. Josipa Gorjupa ugledao se odlični slovenski rodoljub g. Ivan Kalister, veleposjednik u Trstu, te je darovao djačkomu podpornomu družtvu „Radogoj" 5000 kruna. Blago narodu slovenskomu, koji ima takovih mužova, i slava uzornomu rodoljubu, koji je opet sjajno dokazao, kako mu je na srcu budućnost bratskoga naroda slovenskoga! Živio!

Zastupnik prof. Vjekoslav Spinčić putovao je prošloga ćudna po obćinah sudbenoga kotara Podgrad, te bijaše svuda svečano dočekan i najprijaznije pogoštjen.

Bratovštćini hrvatskih ljudi u Istri podario je naš zemljak veleč. O. Fran Dubrović u Padovi 4 kruno. Živio naš dič rodoljub u tudjini!

Iz Dubašnice pišu nam 18. t. mj. Izv lite gosp. uredniče uvrstiti još ovo par r daka o poznatom izgredu izletnika i podloc naših nekojih osoba. Mučalo se, trpilo al dogorjelo do nokata, pa nije više m guće. Kako je već obće znano, Dubašn napose pak Malinska, poznata je radi nj zine naravne krasote, pak nije nikak čudo, kako je već od jednomu o to inć skromno mjestance oko zapelo. Gostov naime izletnika iz Rieke imademo čost što nam bijaše vrlo drago, bilo što se n dasmo sprovesti koji ugodni čas, bilo op radi materijalne koristi istog mjesta. N je obveselilo kad čusmo, da će nas čes posjećivati, to nam je i danas žao, što n imademo više onakovih gostova. Prigodo dvijuh prvih izleta nije se moglo ni u če pokuditi gospodu izletnike, dapače moral se ih je pohvaliti radi njihovog uzor ponašanja; ali treći izlet to je nešto dr motnog, jer on odaje sliku skrajne bez braznosti, a pokazuje, da ne imaju n pojma o uljudnosti; da im manjkaju pr početoi odgoja, u kratko, jer ne ima rieči, koja bi im dolikovala: gore, prost ponašali su se od najgoreg riečkog go lara. — Odmah na početku vidjelo neko zadirkivanje, a čim se vriemo pr bližalo odlazku, postepeno rasao i nji kukavičluk. Napokon osam već bilo pro a na devet je odlazit, sad de se diviš k turi. Na jednoj strani pjevaju se bog mrske pjesme, a glazba pratila pjeva na drugoj strani loti občinski stražar poljar i opominje i zabranjujo našim odlazku „živio-klike"; u sredini vid gospodina načelnika Jušta, gdje miri, tj i gladi izletnike i zabranjuje puku r mira (ova veljal) klicati: „živio". Osam po prošlo, sviet ide da vidi napokon, k će se i ta komedija svršiti. Svi su već izl nici na parobrodu, mul pun svieta; s mu orl se, kako znate, naime: „živio" a robroda, čujte pa se čudite, kako odg raju: „Viva Italia", „Viva Istri italiana", „Porchi proti", „A basso la religion", „Viva U gheria, abbasso Croazia". povici trajahu, ogorčenost velika sa stra puka; njekoji još imadu obraza, da iz robroda navale na sviet; načelnik sve tomu prisutan, ai šuti i klanja se. Napok sviet se razilazi, parobrod se udalji i stane ga s vidika. Fina gospodo i vi g spodine načelniče sa Vašom „Gvardij Comunale" daleko ste zabrazdili. A rieči gomilari, ako mislite i unspried ov vriedjati narodno i religiozno čuvstvo o čisto hrvatskog puka, daleko vam k od nas. Vi pako, g. načelniče, zapamt da ste bili dužni braniti pred onimi p stavi narodne i vjer-ke svetinje puka, k ste barem privremeno na čelu.

Iz Omišlja pišu nam 20. t. mj. Sv godino po ovdješnjem običaju napravil odrasliji mladići takozvanu „stomorin koju bi izvjesili na trgu, okićenu sv nimi rubci, vrpcami i zastavicami, a m ovimi razno voće, kano groždje, smok kruške i jabuke. Stomorinu izvjesili bi jutro na dan Velike Gospe, to bi os visećo do sumraka drugoga dana. Pred s dani zapadom drugoga dana spravila se stomorina, a jedan izmedju mladića morinara, kako ih ovdje zovu, nosio bi stavu, za istim svirajuće sopile, a za ov „nevjestica" (muškarac obučen po žensk pračena ostalimi mladići stomorinari, bi pjevajući i svirajući u sopile išli grada. Istu večer imali bi po običaju skup večeru sa krasnim spolom, pri kojoj bi okrijepili, a poslie iste pošli bi plesati, bi ostali plešuć do kasno doba. Bila j ove godine stomorina, ali ne od onih kojih se je očekivalo. Njekoji upisuju u grieh mladićem, drugi gosp. načelnik Bilo kako mu drago, ipak nije liepo, mladji naraštaj staro običaje zapušta.

Imali smo 15. i 16. t. mj. u na čitaonici, kako je objavljeno bilo u Sl." sa dotičnim programom, dvie predst koje je priredila naša omladina na k družtava „Sv. Cirila i Metoda", „Br čkoj" i na korist same „Čitaonice". obijuh predstava bilo su čitaonički pr rije dubkom pune. Čestitamo našim mla dilettantom, koji odigrašo svoje uloge podpuno zadovoljstvo prisutnoga obćin Medju svimi odlikovao se gospodin N koji je ujedno i ravnao sa obadvioma pr stavama. Čuo sam, da se je za družt „sv. Cirila i Metoda" odposlala svota 5 for., isto toliko za „Bratovštćinu" a os za potrebočo naše čitaonice, koja žalibo na slabih noguh stoji. Ovim se putem n srdačnije zahvaljujemo gospodi daro teljem, koji prigodom predstava odpos svotice u dobre svrhe.

Naše zastupstvo imenovalo je u č činskoj sjednici prošloga mjeseca obćinsk

rodarom Tomu Perotića-Jurinića, umirovljena lučkoga činovnika. On je stupio u službu 1. t. m. sa mjesečnom plaćom od 12 for. Drugo, što je novo zastupstvo dalo napraviti svietiljke (ferale), koje će smjestiti po glavnih ulicah. Do sada vidimo samo jednu pribitu na uglu jedne kuće, a kada će doći ostale, to ćemo vidjet! Koristnije bi bilo, po našem sudu, da se je novo naše zastupstvo više zanulo za vodu, nego li za redara i svietiljke.

Mislim, da se je g. dopisnik u broju 32. „Naše Sloge“ u dopisu iz Omišlja dne 6. t. mj. preočito izrazio, kudeć nekoje osobe, koje po njegovom mnienju mnogo štete obćini nanieše. Toga još'te nismo znali, a toga molimo gosp. dopisnika, da stvar točno popiše, da se i mi obćinari budemo znali u buduće ravnati, jer mi ne vjerujemo samo njegovim riečima, već želimo saznati glavne činjenice, te da možemo na temelju istih dalnje korake učiniti.

(Kako vidite izpustili smo kojeśta, jer su postali nekoji na Vašem otoku u zadnje doba vrlo nepouzdani, a drugi veoma tankoćudni ili nervozni. Op. ured.)

Iz Lovrana pišu nam dne 24. agusta. U petak dne 28. julija mislilo je pučanstvo ne uviek najmirnijega grada Lovrana, da su mu pred vrati Turci. Bilo je, da zaglušiš od silne puonjave puškra, to od divlje krike i urlikanja. Svieta se krstio od čuda i treptio od straha, nu doskora se sve umiri i od srdca nasmije, čim se saznalo, da sva ta buka nije imala druge svrhe, no da navieseti svietu, da se je zbio velevažan dogodjaj, dogodjaj, koji je imao da potrese čitavim gradom Lovranom. Čujte, pa se divite. Toga dana u jutro stiglo je poštom imenovanjo Battestina za pošte meštra u našem bielom gradu Lovranu. Trulli onaj puljski „Somaro“ piše, da je pučanstvo s oduševljenjem primilo tu viest. Mi, da istinu kažemo, ne opazismo nikakvog entuzijasma, do samo na njekojih propalih il plaćenih osobah, koje bi pravi Lovranci morali prezrieti. Po ovo par redaka neka čitatelj sudi, jeli bilo zbilja uzroka, da se itko, u kojem tinja iskra ponosa, veseli tomu imenovanju. Prijan Beniamin je sin čuvenoga apostolara Mikule, koji je služio našeg sv. Jurja kao blagajnik sve dok te časti ne bijaše proti njegovoj volji i želji riešen.

Brat novoga poštara jest poznati učitelj Kuzma, nekoć veliki Hrvat, koji bi bio utopio sve Talijane u žlici, da je samo mogao. Tada se je podpisivao mjesto Kuzma Battestini „Srećko Krstić“, a poznat bijaše u čitavoj Liburniji kao strastven Talijanožder. Videć, da mu ruže medju Hrvati ne ovatu, prokrstio se u Cosima Battestina i kao takav služi sada riečke Ugarese.

I naš Benjamin je u zanatu nasliedio svoga otca, što je svakako častnu, ali bi bilo častnije, da je i nadalje ostao kod šila i kopita, što mu najbolje pristaje. Bio je kasnije i muzikant, pak trgovac, ribar, a napokon mu se prohtjelo i poštarstva.

Čitateljem „Naše Sloge“ iz ovih strana je poznato, da je pokojni Lisiak mnogo godina u Lovranu vršio službu pošte meštra. Pokojnik je bio miroljubiv tako, da se nije nikomu nit najmanje zamjerio, zato ga je svatko štovao. Svi dobro misleći Lovranci željeli su, da ga nakon njegove nagle smrti nasliedi kći u službi. U to ime pošla je pokojnikova udova u Trst, te podastrla slavnom ravnateljstvu pošta dotičnu molbu, podpisanu od mnogobrojnih pokojnikovih štovatelja. Nu za čudo upravo oni, kojim je pokojnik bio najvjerniji prijatelj i član njihovoga družtva, veselili se, što je ravnateljstvo imenovalo unatoč svomu obećanju, da će se pobrinuti, kako bi se kćeri nesretne udove pudielilo službu na pošti u Lovranu, upravo oni, velju, veselili se imenovanju Beniamina Battestina. Vidi se odtud, kakvi su to ljudi. „Tanoki“.

Iz Kastavšćine pišu nam dne 28. t. mj.: Težko da ima naroda, koji veselije slavi kršćanske blagdane i razne druge svetkovine, nego li to čini hrvatski narod po svih svojih zemljah, imenito u Istri. Dosta je doći o Božiću, o Uskrsu, na Tjelovo, na Ivanje i Petrovo medju narod kamo mu drago, a na dan zaštitnika crkvenoga u pojedina mjesta, da se o tom osvjedočiš. O tom se uvjeriš i kod primanja svetotajstva, osobito pako kod krsta, prilikom sv. reda, kod mlade mise i kod ženitbe. O tomu svomu, i upravo u Istri, pisali su u svoje vrieme najprijaznije članke i inorodci, i sami Talijani. O tom pisalo se je u novije vrieme i u djelu „Austro-Ugarska u riečih i u slikah“. Opaža se to i kod svake prve svete mise, bilo gdje u Istri medju Hrvati; opazilo se je to i u najnovije vrieme u Vrbniku i u Rukavcu, a opazilo se je također prošloga tjedna kod vjenčanja Terezе Osojnak „Gajanić“ sa Josipom Grgurinom, koje je „Naša Sl.“ već u prošlom broju spomenula.

Većina naših vjenča se dva put u godini, o Katarinini i o pokladah; tada se vidi veselja po svih županijah obilne obćine kastavske. Ali ima ih, koji se vjenčaju i drugda, kako im to okolnosti dopuštaju, ali za to a ne manjom slavom. I čestito obitelji Grgurina i Osojnak proslavile su vjenčanje svojih članova najsvočanije, i držeć se starih hrvatskih običaja, udešenih ponekle po napredujućemu duhu vremena. Pošto se je dan prije odpremilo vieno nevjestičino pod krov njezinoga zaručnika, sabrala se je mnogobrojna svatja mladoženje u kući njegovih roditelju, te se pogošćena odputili u kuću nevjestice, zaokruženo već sa njezinom svatjom, također pogošćenom. Sva svatja zajedno, 70 na broju, odputila se je onda u župnu crkvu u Kastav, i to sve na kočijah, u najlipšem uresu, sva okićena sa cviećem i hrvatskimi vrpcami. Recimo pravo: došla je kasno, oko jedne ure, no pripisujuć pako krivnje niti rečenim obiteljim niti novovjenčanikom. Kriv je običaj, koj se je ovo zadnje doba kod nas uvukao, ali koji nebi smio dalje trajati. Takovo vjenčanje obavi se bez sv. mise, a traje možda jedva pet minuta, te već sama ta kratkotrajnost kao da umanjuje svetost i znamenitost svotoga i znamenitoga čina. Mnogo bi ljepše bilo, da se obavlja taj čin, kao što se je obavljao do nedavna, okolo 9., najdalje 10. ure, uz sv. misu. Onda bi se i obroci u kućah nevjestice i mladoženje mogli shodnije razporediti. — Iza vjenčanja pobacalo se je pred gradskimi vrati kruha, zapljeskalo se pod lozom hrvatski, zapjevalo se hrvatsku himnu, te zasjelo u kočije i odveslo na prošet u Opatiju, u prostorije hrvatske „Zore“. Kako već u u Kastvu tako i putem, i na Volocskom, i u Opatiji, bacalo se je slaštice u one, koje se je sastajalo, a koji su svatju svuda pozdravljali. U prostorijah „Zore“ pozdravili su svatju predsjednik iste, gosp. Ivan Fiamin i drugi opatijski rodoljubi, a svatja se je tu malko ohladila raznimi napoji i zapjevala njekoliko hrvatskih pjesama, te zasjela opet na kočije i odvezla se sva zajedno u liepo okrašenu i hrvatskimi vrpcami okićenu kuću dražestne nevjestice. Tu je zasjela sa obilat i ukusan stol i gostila se, razgovarala i šalila i nazdravljala te pjevala negdje do 9. ure. Poslie nauka i blagoslova roditeljskoga na novovjenčani par, odputili su se svi uz svirku i pjevanje k mladoženji, u kojega kući i okolo nje sakupilo se je mnoštvo rodjaka i susjeda. Poslie nagovora velečastnog gospodina župnika brsećkoga, Rajmunda Jelušića, na pragu kuće, gdje su željno očekivali roditelji svoga sina miliotika sa njegovom odabranicom, i pošto su se izljubile majka i nevjesta, te sva svatja uniša u kuću, bili su pogošćeni mnogobrojni susjedi, dočim su se svatovi što posjeli u dvoranu za pirovanje, hrvatski okrašenu, što išla plesati, da se pak sva zajedno zasjednu za bogatu večeru, za vrieme koje se je opet pjevalo, nazdravljalo, sviralo i veselilo. Drugoga dana raznašalo se je koiaće rodbini i susjedom po našem starom običaju, a prama večeru zasjelo se opet za obilatu večeru. Kod te večere izreklo se je liepih zdravica, medju ostalimi i na družtvo sv. Cirila i Metoda za Istru, za koju je dao mladoženja 100 for. i tim posta član utemeljitelj, to za koju se je sabralo medju svatovi 100 kruna. To je liep primjer, koga valja nasliedovati svuda po svojih silah. U obće pako ne može se nego pohvaliti i mladoženju i nevjesticu i njihovo roditelje, što su se držali starih hrvatskih običaja, i što je sva svečanost imala čisto hrvatski značaj. Kumovali su čestiti obćinari Vjekoslav Kinkela i Mate Kundić, a medju pozvanci bili su i zastupnici naroda Spinčić i Mandić, župnici Jelušić, Puž, Vodička, te i jedan trgovac iz Bosne, čestit Hrvat. Obćenit je glas, da ovakova pira nije vidila Kastavšćina niti koja obćina blizu, a niti će ga tako brzo biti. Obitelji mlade para je Bog obilno obdario i svaka ne može u onoj mjeri u kojoj su one, ali svaka može na onaj način, u onom duhu, kako one. Na koncu želimo mladomu paru iz svega srdca svaku sreću, i stalni smo, da će u onom duhu uzgajati svoj budući porod, u kojem su uzgojeni.

Iz Padove piše prijatelj našega lista dne 20. t. mj. Živa je istina sve one, što ste javili u „Našoj Slogi“ br. 30 od 17. t. mj. o „Djaku-varalici“, jer prije nego u Trstu i na Ricci, i ovdje se pokazao valjanim u takovih poslovih. Slavna djela te ne „krasne“, kako Vi velite, nego grabežive ptičice, poznata su ovomu rodaratvu, koje je dne 29. julija pokušalo, da ju uhvati, ali ona to nanjuši i razpruživ krila, odleti, da i tamo kega uspeći. Niko Linić, sa svojom drugaricom, koja se s ponosom nazivlje: Contessa Giovanović vodova Romadjor ili Rambodjor, pokušao je, da ovdje provarom ukrade nešto robe u trgovca; zatim so prošloga mjeseca predstavio svećeniku, javljajuć mu, da je nećak doktora Iva Mangera, poznatoga spljetskoga odvjetnika, i da ide u Spljet; na pošto mu nestalo novca, molio je svećenika, da bi mu uzajmio 40 lira, koje će poštom vratiti netom stigne do svoje majke, sestre gorespomenutoga dra. Mangera. Patriotizam i obsir na dobro poznatoga dra. vrlo uplivaše na srdce svećeniku, i ne misleć ni iz daleka na himbu djaka, kogu mu se činilo, da je vidio večkrat u Spljetu, drage volje mu dade 40 lira. Suviše izruči mu 30 forinta, umotav je u zavitak na njegove oči, da bi jo dostavio prijatelju u Spljetu po naslovu. — Poslie desetak dana eto opet toga smrada k svećeniku, dokazujuć, da je susreo u Mljetcih dva rodjaka, i to uprav dva sina svojega strica dra. Mangera, i da su ga sa sobom odmamili, kao što je to često medju mladjarijom, te da su pošli u Rim, gdje je potrošio novce, pa ne ima čim bi nastavio svoje putovanje, i da prosi još 20 lira. Onaj omotak sa 30 for. da je izručio rodjaku, da je ponese naznačenomu prijatelju. I to povjerova svećeniku; a kako nebi povjerovao tako profriganoj spletki?! Nadodade mu još 20 lira. Ukupno dakle dobi lopov najmanje 120 lira. To je bilo na 27. julija. Kad sutradan u jutro donese svećeniku poslužnik trga okolo kavane Pedrocchi list, kojim onaj prijatelj iz Spljeta, komu tobož bijaše odpravljeno ono 30 for. javlja svećeniku, da je stopro došao, i da je umoran od puta, s toga da će doći posije podne u 4 sata do njega, a ne imajuć talijanskih novaca, medjutim da mu pošalje 100 lira po istomu poslužniku. Svećenik sluteć, da prijatelj nije za stalno u Padovi, i da je pismo skrivljeno i pačinjeno, odgovori poslužniku, da reče onome prijatelju, neka dodje glavom primiti ono, što želi. Došlo se do znanja, da pisatelj onoga lista bijaše Niko Linić, koji videć, da mu nije išlo za rukom da posvoji, što mu je trebalo, i bojeć se, da ga redarstvo ne ugrabi, digne se i pobježe onu isti večer, jer sutradan, kad ga tražili, nije ga već bilo.

Dobro biste učinili, gosp. uredniče, da i ovo tiskate, da se već jednom stane na put tomu slotvoru, da i druge ne prevari; valjalo bi ga odmah zatvoriti, a ne samo metlom natjerati, kako to Vi kažete! (Čujemo, da je taj lopov prevario u Beču više naših zastupnika. Op. ured.)

Iz Rieke pišu nam dne 27. t. mj.: Danas su naše novinice objelodanile naredbu ministarstva, kojom se zabranjuju pomorska utrkivanja ili regate i svetkovine, naročene za 3. septembra ovdje na Ricci, i to radi kolere, koja se pojavila na više mjesta u našoj monarkiji. Ta naredba dielovala je na naše iredentaše, kao da bi se ih bilo polilo mrzlom vodom. Nu da pokažu kakvi su junaci, potakoše odbor za svetkovine, riečke planince, filarmonico dramatica i kanotiere, da ulože prosvjed proti zabrani na ministarstvo, jer da ne ima kolero niti je mogla ikakva bolest izazvati spomenutu zabranu. Ta zabrana boliti će najviše vaše iredentaše, to jest Tršćane, Istrane, Goričane, Zadrane i Trentince, koji bijahu odlučili doći ovamo na hiljade, jer su naši planinci (italianisimi) pozvali rimske planince, da prisustvuju regatama, to sva ta vriedna gospoda odlučiše prirediti skupno impozantnu demonstraciju — u kojem smislu i duhu, to znate. Sve je bilo pripravno, kako treba da bude.

Rimljani planinci, pozvani na regatu, kod koje bi bila sudjelovala sva tršćanska društva, pripravili su barjak na dar pobjediteljn. Što bi bio sve značio taj barjak!? Kakve li svetinje sa sretnoga pobjeditelja — austrijskoga podanika?!!

U kazalištu imalo se je deklamirati pjesmu, kojom je opjevan „Ulaz talijanske vojske u Rim!“ — Sastavili su za tu priliku „valcer“, koji nosi ime „Margarita“.

Ovdje se je radilo iz potnih šila, da buduće svečanosti što sjajnije izpadu. Ali i sama madjarska vlada, koja ovdje silno talijanštinu na ušrb hrvatštine podupire, našla je ipak za potrebito, da pretjeranu iredentsku demonstraciju zabrani, bojeć se valjda, da bi mogli iredenti narasti tako visoko rogovi, da ih više nebi mogla okrnjiti, kako se to nogdje drugdje u našem susjedstvu dogadje.

Drugi put javiti ću vam se obširnije. Do vidova! Rokov.

Sa otoka Krka pišu nam 28. t. mj.: Veleuč. gospodine uredniče! U interesu hrvatske naše stranke u Omišlju a i na otoku, umoljavamo Vas, da na „Priposlano“ iz Omišlja i podpisano po gosp. Turatu uvratite u prvi broj „Naše Sl.“ sledeće:

Tko je zdravih očiju i neiztrošenog mozga pročitao viest iz Omišlja, tiskanu u br. 32. „N. Sl.“, mogao je na prvi mah uviditi, da se ondje na nikoga ne napada, a najmanje na g. Turata, te je navedeni izrazlog zašto ne. Njegovo dakle „Priposlano“ potvrdjuje samo ono, što se ondje navelo, da je naime i od novog tamo zastupstva podržavana italijanštinna na onoj obćini, a to sve zbog — zovimo ju tako — obzirnosti ili neodlučnosti napram čovjeku, koji za ono mjesto nije; čovjeku, koji ne odgovara duhu razplamćene naše narodne svieati, čovjeku, koji podržuje talijanštinu na onom obćinskom uredu, kojoj talijanštini su se već sve obćine na otoku odavna otele. — Kad bi tu dakle moglo govora biti o napadanju, to bi napadanje išlo na ono inače čestito zastupstvo. Nije li tako, gospodine? — Što se tiče zaslugah gosp. Turata, porazbacanih u onom „Priposlanu“, svaki se je Omišljan morao sigurno nasmijati, jer su se smijali i stranci, koji poznaju tamo odnošaje. O tom u ostalom nećemo dalje; prije svega rad uzroka, navedenog u spomenutoj na koncu prvog djela, a drugo, jer nam se sve njekako sustežo poro u ruci, videći se najednom pred osobom, koja kod nas uživa podpuni „imunitet“.

Iz Klane pišu nam dne 23. t. mj.: Danas poslie podne u 3 sata spustila se u našoj okolici silna oluja. Bliskalo je i grmilo uprav strahovito. Izmedju 3 i 4 satu udario je grom u stado ovaca uz samoga pastira i to izmedju Klane i Skalnice. Na mjestu ubijene ostalo su četiri ovce, dočim se pastiru i ostalim ovcam ništa dogodilo nije. Izpod Klane, u na vrhu klanca na cesti, koja vodi iz Klane na Rieku, gonio je seljak prazan voz sa dva vola. Grom je udario u cestu za samim vozom, a da je nesrećom samo časak prije udario, bio bi ubio čovjeka i volove.

„Danica“ koledar i ljetopis književnoga družtva sv. Jeronima za prostu godinu 1894 dogotovljena je te se može odmah na prodaju dobiti. „Danica“ za godinu 1894. tiskana je u 40.000 exemplara, a ima 14 štampanih araka sa 7 slika. Cieua „Danici“ je po komadu 25 nč. a uvjeti gledo prodaje su isti kao prošlih godina. Evo sadržaja ovoga liepoga koledara: Prosta godina 1894. Kraljevska kuća. Koledar. Ljetopis knjiž. družtva sv. Jeronima. Izvadak iz pravila Bratovšćine hrv. ljudi u Istri. 50godišnjica biskupovanja svetoga otca pape Leona XIII. (sa slikama). Mostar (sa slikama). Kako treba saditi američku lozu u vinogradima? Kruna — novi novac. Iz krajiškoga poselu. Raspi-kuća. Janko grof Drašković. Spomenik velikomu pjesniku Ivanu Gundu iću u Dubrovniku (sa slikom). Kristof Kolumbo. Žigice (sa slikama). Uzgajajmo djecu! Prebirkovanje po Kneipovoj apoteci. Gospodarske sitnice. Pričice. Smješice. Kakova će biti godina 1894? Sajmovi.

I Gesuiti e l' educazione della Gioventù nella Dalmazia“ por Porcslav Staregradski, ex alunno del seminario Zmajević in Zara e del seminario diocesano in Ragusa (Pretiskano iz lista „Il Diritto Croato) Zagabria 1893.

Izlet u Carigrad. Popotne črtice, spisal A. Aškerc. Ponatis iz „Slovenskega Naroda“. Cena 20 novč. — Poznati slovenski pesnik i rodoljub Aškerc priobćivno je nedavno vrlo zanimivo crtice, u kojih je opisno veoma duhovito svoj izlet u Carigrad. Sada su izašle te crtice u posebnoj knjižici, te ju našim čitateljem preporučamo kao poučno i zanimivo štivo.

Dva forinta i sedamdeset i pet novčića stoji jedna opletena staklenka, sadržaj vajuća tri kilograma više puta odlikovanog izvratnog „lamponskog soka“ (Sciroppo di Lampone), kojeg razašilje prosto poštom proti pouzdcu G. Piccoli, ljekarnik u Ljubljani.

Narodno gospodarstvo.

Da ti vino bude malo mirisalo po muškatu.

Uzmi cvieta od bazga, osuši ga na zraku, zašlj ga po prilici 1 kilogram u vrećicu od platna, tjesnu a duguljastu, te ju objesi baš u sredini bačve, koja može držati 13-14 hektolitara masta, koji stopram počimlje vrieti.

Da ti ruke u vodi ne pucaju.

Zimi mnogim, a osobito radnikom ruke popucaju, otvore se rane, pa je nezgodno i raditi. Znate što? Namaži ih po malo svaki dan rakijom, u kojoj je malo smole omorikove, to ne boj se, da će ti popucati ruke.

Hoćeš li, gospodarice, da ti se kokoši potuste?

Čuvaj ih na čistu mjestu, hrani ih svaki drugi dan jedmom, a piti štogod manje, pa eto ih u dvadesetak dana kao salo.

Ispravak.

U dopisu iz Kastva (orkva i škola), broj 33. „Naše Sloge" od 17. t. mj. stoji: „Čuje se koješta, s česa ne može biti pravoga napredka u muškoj školi". Na to pita podpisani g. dopisnika, da izvoli kazati: 1. koga (koje faktore) on tu smatra krivim i 2. da konkretno navede, što se ave čuje, radi česa ne može na ovoj muškoj pučkoj školi biti pravoga napredka — budući se navedenim riečima postavlja u sumnju sdušno obavljanje učiteljskih dužnostih ovog učiteljskog osoblja.

Dano iz sjednice učiteljskoga sbora muške pučke učione.

Kastav, 26. agusta 1893.

Niko Butković,
nadučitelj.

Javna zahvala.

Podpisana smatra si preugodnom dužnošću javnim se putem zahvaliti u prvom redu dičnom pjevačkom družtvu „Sklad" iz ubavoga Bakra, što nas je u podpunom broju posjetio prigodom naše veselice dne 20. t. mj., te iz blagonaklonosti do našeg družtva i milih nam gostova odpjevao nekoliko milozvučnih pjesama za vrieme programa, kao što je i kasnije zasladjivao tek naše zabave skladnim zvukovima divnog hrvatskog pjevanja. — Blagodarimo takodjer svoj onoj gospodi pozvanikom, koja se odazvaše pozivu našemu, kao i onima, koji ne mogav prisustvovati zabavi, priposlaše ulaznicu, poimence gg: Sterk Andro, kanonik u Voloskom 2 for., Polonio-Balbi, knjižar na Rieci 2 for., Puž Ante, župnik u Mošćenicah 2 for., Kundić Mate, posjednik u Frančići 1 for., Laginja Mijo, župnik u Veprincu 1 for., Jelušić ud. Lodovika, trgovkinja u Kastvu 1 for. 60 nvč., Srdoč Mate, radnik u c. kr. arsenalu u Puli 1 for., Bačić Josip, posjednik na Rieci 2 for., Zamlić Vinko, župnik u Voloskom 2 for. 50 nvč., Mezak Jakov, kapelan u Brgudu 1 for., Jelovica Josip, radnik u c. kr. arsenalu u Puli 1 for., Rubeša Ivan, krčmar u Rubeši 1 for., Bakarčić Josip, posjednik u Spinčići 2 for., Dubrović Frane, notar u Voloskom 1 for. te svim onim, koji preplatiše ulaznicu.

Srdačna hvala vriednim našim djakom, koji izvedoše program zabave nad svako očekivanje, te čestitim kastavskim gospodjicam, koje nastojahu oko uresenja plesnone. Posebna pako hvala vrlom našem članu gosp. Robertu Vlahu, koji se toliko trudio i starao oko uredjenja pozornice, koju je uprav majstorski preuredio i izkitio!

Konačna hvala našem zabavnom odboru, te svim i svakomu, koji budi što doprinesoše, da je ova naša zabava onako liepo izpela.

Od srdca svima hvala!

Od upravo „Hrvatske Čitaonice"

Kastav, dne 23. agusta 1893.

Predsjednik: Tajnik:
Ante Dukić. Vinko Rubeša.

Objava.

Upisivanje u c. kr. pripravnicu za učiteljišta u Kastvu obavit će se dne 15. septembra t. god. Učenici i učenice, koji su dovršili najmanje 13. godinu i pučku školu, ter žele stupiti u pripravnicu, neka danesu krstni list i svjedočbu škole, koju su polazili. Siromašni i marljivi učenici, koji idu svršetkom školske godine polagati izpit na učiteljište, dobivaju državnu podperu.

Dne 16. septembra je sv. misa za učenike i tada počme redovita poduka. Tko se prijavi kasnije od 15. septembra neće biti više primljen.

Ravnateljstvo c. kr. pripravnice.

Kastav, dne 31. agusta 1893.

Listnica uredničtva.

Gosp. dopisniku iz Vrbnika. Odlučili smo čvrsto neda'i više mjesta u listu daljnjim polemikam. Čitatelji čuli su jedno i drugo svono, te tko pozna tamošnje okolnosti, znati će tko ima pravo a tko krivo. Ako je što nezdrava, neka liječe oni, koji to mogu i koji su dužni narodne rane liečiti. Nama bijaše dostatno na te rane svratiti pozornost.

Veleč. g. O. Fr. D. u P. Onaj nesretnik nema otca niti stalna pribivališća. Rodio se na medji riečko-kastavskoj u selu Rječini. Prošav svu školu lopovštine, klati se po svietu od nemila do nedraga varajuć i slepeć gdjegod se dade. Možda bi o njemu štogod znalo redarstvo na Rieci, gdje je najprije počeo varati i krasti. Srdačan Vam odzdrav!

Gg. Dopisnike iz Lovrana, Kantanara, Proštine, Voloskog, Bašće i. t. d. molimo, da se strpe do budućeg broja.

Listnica uprave.

Uplatili su nadalje za „N. Sl." G. M. Kastav f. 20. C. k. kot. šk. v. Kopar (oglas) f. 2. T. M. Poklon f. 2. Č. J. Dobrinj f. 1. M. J. Brgud f. 2.50. K. A. Dobrinj f. 2.50. P. L. Budinščina f. 5. M. J. Rieka f. 2. V. J. Korbuno f. 2.50. K. F. Filipan f. 2.60. Battara Trst (oglas) f. 10. Biasutti Trst (oglas) f. 18. D. J. Rieka f. 1. G. A. Nabrežina f. 1. F. Š. Brseč f. 2.50. K. V. sv. Matej f. 2.50. J. J. Brnjo f. 1. B. L. Kršišće f. 1. R. M. Mališka f. 2. M. S. Dubašnica for. 2.50. P. P. Lupoglav f. 3.50. (Sliedi.)

Dva djaka

primila bi jedna slovenska obitelj u Trstu na stan i hranu. Uvjeti vrlo povoljni. Prijaviti se valja: Piazza S. Giovanni br. 2, IV, vrata 10.

Svršeni pravnik

sa tri državna izpita, vješt hrvatskomu, talijanskomu i njemačkomu jeziku, traži službu kod odvjetnika ili bilježnika.

Pobliže obavješćuje uredničtvo „Naše Sloge".

Štrcaljke i sumpornjače za trte

inžinira Živica.

mlini i stiskalnice za vino, sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, te svakovrstne druge strojeve i sve potreboće za iste 7

dobiva se uvjek u skladišću tvrdke

Schivitz & Comp.

(Živic i drug.)

Via Zonta broj 5 u Trstu.

Ernest Šverljuga

brijač

ulica Stadion br. 1, Trst,

proporuča se 20—12

p. n. slavenskomu občinstvu Trsta, okolice i bližnjih istarskih mjesta za blagohotan posjet.

Železnato vino

pripravlja G. Piccoli, lekar v Ljubljani.

V temu vinu je raztopljeno železo tako, da je more prebavljati tudi najslabejši želodec, radi česar je rabijo z najboljšim vspehom osebe z nezadostno krvjo, kakor tudi take, ki so oslabele vsled bolezni.

Ne more se zatoraj zadostno priporočati materam, katerim je mnogo do zdravja svoje dece. Bledi, mršavi otroci, in sploh taki, kateri izgledajo bolehno, so vsled nezadostne svoje krvi vedno bolj podvrženi otroškim boleznim ter tudi laglje na istih poginejo ali pa jih zmorejo mnogo težavnejše nego zdravi in krepki.

Vsled rabe tega vina okrepi želodec; množi se tok, prebavljanje je lahko, množi se v naše hrano tolikanj potrebna kri ter vdobi se sveža barva, koja znači zdravo. — Cena steklenici for. 1. — Večje steklenice f. 1.50. Zunanje naročbe izvršuje se točno proti poštnem povzetju. 12—4

Svi strojevi za poljodjelstvo, vinarstvo i vino iz voća!

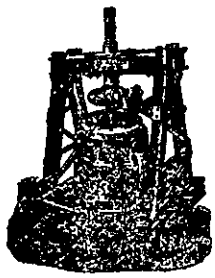

Mlatilnice, vitelje,
trieri, mlini za čišćenje žita, strojevi za rezanje krme, samoradni strojevi proti peronospori, tiskaonice za vino, ulje i voće; mlinovi za voće; predmeti za konobe; sisaljke za sve potrebe, kano što svi strojevi za poljodjelstvo, vinarstvo i priredjivanje vina iz voća — razašilje najnovijeg i najboljeg sustava:

IG. HELLER u BEČU 20—10
2/2 Praterstrasse N. 78.

Bogato ilustrovane kataloge u hrvatskom, njemačkom, talijanskom i slovenskom jeziku
šalje badava i franko.

Najpovoljniji uvjeti, jamstvo i pokus.

Opetovano obaljene cienel — Preprodavači dobiju popust.

Poziv na predbrojku i predplatu

Da se udovolji neobhodnoj potrebi, sprema se već za dojduću godinu 1894. narodu krasan, obilat, bogato slikami urešen kalendar, kojemu će biti naslov:

„BOG I HRVATI"

Kalendar **„Bog i Hrvati"** u obliku velike četvrtine arka, sadržavat će uz kalendarij za sve vjeroizpovjesti, uz gospodarska i kućna pravila, uz prostor za poslovne bilježke, obilat zabavnik, šematizam, sajmovnik, adresar obrtnika i trgovca u Zagrebu, bilježke za poslovodje i za promet i t. d.

Nu osobitost ovoga kalendara bit će njegova nepristrano sastavljena, prebogato slikami uvešena slika života hrvatskoga naroda u godini 1893., u kojoj su se neodvisne a umne sile naroda sjedinile na temelju hrvatskoga državnoga prava; u kojoj je narod za kulturnom polju, na tom svetištu svih prosvjetljenih ljudi, baš ove godine slavlja dostojna daleko većih i moćnijih naroda, dočim je razgrabio u manje od osam dana do 100 000 knjiga slavne nam „Hrvatske Matice", prenio kosti njenog neumrlog utemeljitelja Janka grofa Draškovića presjajnom manifestacijom; posvetio i odkrio spomenik slavnom Gundulića načinom u nas nevidjenim, a u zagrljaju bratskom.

Sve to predočili će u vjernoj slici i obširnim opisom naš kalendar, a k tomu uresili će se naš kalendar likovi zaslužnih muževa.

Dalnja osobitost kalendara **„Bog i Hrvati"** bit će njegovanje pažnje prama braći Muhamedove vjere, te će taj dio obraditi braća iz Bosne. Nadalje donieti će kalendar **„Bog i Hrvati"** i vjernu sliku života slavenske nam braće u godini 1893., a osvrnuti će se dostojno i na ine narode.

U zabavnom dielu priobćit će kalendar **„Bog i Hrvati"** zabavne, pjesničke, šaljive i poučne sastavke. Ovakav podhvat iziskuje velike žrtve i s toga se obraćamo najučtivije na slavno občinstvo, da ga podupre predbrojkom i predplatom, da kalendar **„Bog i Hrvati"** uzmogne nadkriliti, a ne samo dostići sjajno uredjene slične kalendare. I poradi opredielienja naklade treba da se znadu predbrojnici.

Ciena kalendaru „Bog i Hrvati" biti će 30 nvč., a izaći će na vrieme u rujnu tekuće godine.

Imajmo na umu, da je često kalendar dina knjiga u priprostoj ali pošlenoj kući, pa da treba da bude vierna našemu gesiu

„Bog i Hrvati"

Naklada kalendara „Bog i Hrvati"

Margaretska ulica 6 u Zagrebu.

Izdavatelj i odgovorni urednik Mate Mandić. Tiskara Dolenc.

Broj 36. U Trstu 7. septembra 1893. Godina

Izlazi svakog četvrtka na sedam arka.

Dopisi se primaju ako se i neštampaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerne for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana sel pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja po pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom uputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodjo na vrieme, neka to javi odpravničtva u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom raste male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Istarska vinarska zadruga.

Evo što možemo još stalna reći o tomu vele znamenitomu poduzeću u Istri.

Udružba, kojoj je ime: Registrana **Istarska Vinarska Zadruga** na ograničeno jamčenje", sa sjedištem u gradu Puli, zakonito obstoji, jer je odlukom 2. septembra 1893 Br. 2535, ces. kralj. okružnog suda u Rovinju uknjižena u registru, koj se po zakonu drži za takova družtva pri trgovačkih sudovih ili senatih.

U prvoj upravi, do buduće glavne skupštine, koja će se držati negdje julija ili agusta 1894. jesu sliedeća gospoda: Lacko Križ sin poznatoga trgovca Ivana Križa iz Čabra, izučen u trgovačkih poslovih, mladić, koj se je posvetio vodstvu zadruge i zato se nastanio u Puli. Njegov je zamjenik za slučaj zaprieke g. dr. K. Janežić u Puli. Ostala tri odbornika jesu: veleč. g. Josip Velikanje, kurat i posjednik u Juršićih, (kotar Vodnjanski), Kuzma M. Spinčić, posjednik u Spinčićih (Kastav) i Ignacij Stiglić, posjednik u Puli.

Sva ta tri odbornika bavila su se do sada, ako i na malo, vinarstvom, te jim posao nije nepoznat; a njihovo osobno poštenje i prokušano rodoljubje, kao i sjajni primjer napredka u gospodarstvu, što ga je narodu svoje okolice dao već do sada velezaslužni g. Josip Velikanje —, jesu nam zalog i vjera, da će poduzeće dobro napredovati. K tomu imamo dodati, da je odbornik Kuzma M. Spinčić, osim toga, što sam priredjuje vino na svojoj kmeštini, i što je sam nešto do sada trgovao vinom, takodjer izučen bačvarski meštar, što je vrlo znamenito i koristno za vinarsku zadrugu.

Obzirom na to, da će zadruga poslovati i sa zemljami, u kojih stanuju Niemci, dala je uknjižiti svoju firmu takodjer njemačkim jezikom, te glasi: „Registrirte Istrianer Weinbau-Genossenschaft mit beschränkter Haftung".

U prvi nadzorni odbor birana su gospoda: dr. M. Laginja, dr. M. Trinajstić i Ivan Spik. Ta imena nam jamče s druge strane, da se vinarska zadruga neće dati na vratolomne špekulacije, nego da će raditi sjegurno, pomno, pošteno.

U malomu do sada broju zadrugara ima zastupanih svih zvanja: trgovci, mali posjednici, zastupnici naroda, načelnici občina. Ta raznolikost položaja kao i to, da je članova zadruge iz raznih krajeva Istre, daje nam tvrdu nadu, da će posao dobro napredovati u korist začetnikom i u korist poljodjelske ruke u Istri.

A da je namišljena i ta občenita korist i da do nje mora doći, evo danas možemo na stalno uztvrditi polag ovoga što sliedi.

U Istri neima niti jednoga vinara, koj bi bio propao. Svi do jednoga zapomogli su se; ali to sve bijaše cincarska trgovina. Danas mi neimamo ni trgovca ni skladišta, koji bi mogli na ponudu odpremiti nešto više vina, recimo četiri, pet sto hekta sve jednakoga, naravskoga vina.

A kako to? Tako, jer prave velike trgovine vinske do sada nije bilo. Svaki krčmar za se, svaka kuća o sebi, kad bi trebali, kupili bi vino, nešto u jednoj, nešto u drugoj konobi, u susjeda dobro, a u susjeda Bog znaj kakovo.

Nije ni to tajna, da se je posliednjih godina izvan Istre prodavalo pod imenom istarskoga vina neke tekućine, koja je samo ime imala od Istre, a drugo ništa.

Zadatak nove istarske vinarske zadruge jest, da doskoči tomu zlu, da naime uredi trgovinu istarskoga vina tako, da svaki, koj od nje kupi, bude stalan, da je kupio u istinu vino, a ne kojekakvu mješavinu.

To će biti neizrecivo koristno za naše seljake, koji su naučni poštenu robu priraditi i onakvu ju prodati, kakovu su priradili, jer od takovih će zadruga rado kupovati uz takovu cienu, kakova će zadovoljiti i seljaka i kupovca.

Istarska vinarska zadruga dobro će doći osobito onim siromašnijim posjednikom, koji su još zaduženi, pak moraju odmah odati svoj proizvod, da poplate interese i obroke svojih dugova.

Takovi neće biti prisiljeni, da pošto-po to zamaknu svoju robu, nego će ju prodati za gotove novce i uz pogodbu odmah ustanovljenu, pak će dobljenim novcem obaviti što jim bude najpotrebnije.

A poglavita korist, koju će „Istarska Vinarska Zadruga" donieti, biti će ta, da se po vremenu po glavnih vrsti grozdja i po glavnih predjelih pokrajine stvore veće množine jednakoga vina istih vrsti, jer bez toga neima prave stalne velike trgovine vinske.

Mi pozdravljamo radostno to novo poduzeće u narodnih rukuh, jer znamo, da napredkom gospodarstvenim napredovati će naš puk u Istri takodjer prosvetljenjem uma i svakim drugim napredkom duševnim i tjelesnim.

Zato toplo preporučamo našim rodoljubnim krugovom izvan Istre, osobito medju Slovenci i Hrvati u onih krajevih, gdje neimaju dostatno domaćega vina, da nezaborave na novo osnovanu „Istarsku Vinarsku Zadrugu" u Puli, nego da ju već ove jeseni podupru obilatimi i povoljnimi naručbami. Rieč, koja nas i pri tom ima voditi, neka bude: Svoji k svojim!

Napokon izražujemo nadu, da će i državna vlada i pokrajinska uprava novo osnovanom poduzeću poći u svačem na ruku, što više bude mogla, jer sada smo dali dokaz, da želimo napredka, dakle smo zavriedili i ono susretanje i one podpore, koje se druguda diele na pune pr...vršti!

DOPISI.

Volosko-Opatija, 1. somptembra 1893. (Niemci kod občinskih izbora). Uvodni članak u 32. broju dične „Naše Sloge" o občinskih izborih za Volosko-Opatiju napravio je ovdje najbolji utisak. Iskrene rieči i prijateljsko savjete, u tom članku nanizane, napisala je čista i žarka Vaša ljubav do ovog najkrasnijeg diela mile nam domovine. Nazore, u tom članku razvijene, dieli svatko pametan, te ne dvojimo ni najmanje, da će se prvaci jedne i druge domaće stranke oglušiti Vašem pozivu, da se složnimi silami opru tudjincu — Niemcu, kojemu se prohtjelo ne samo baniti i šepiriti, nego vladati i zapoviedati u naših dvorovih. Oni nalaze moćne pod-

PODLISTAK.

Na imendan

velečastnoga g. Rajmunda Jelušića,
župnika u Berseču.

Čiji li su glasi oni tajni,
S kojih žice moje drhtnu lire?
Koji li je lik taj divni, bajni,
što u mene gled svoj svedj upire?
Ti l' si vilo? — Zdravo, zdravo da si!
Tebe poznam — tvoji su to glasi!

Čemu dodjo, vilo nepozvana?
Dodje l' možda, da me sjetiš krutih
bolna srca, ah! najgorih ranâ,
Te da tim mi mukah zadaš ljutih?
Mani me se, nesmiljena vilo;
ne spominji, što je nekoć bilo.

„Srce nek od straha ti ne preda,
„prisutnost te moja nek ne smeto,
„piev za pievom sada nek zaredâ,
„koji divom vience slave ploto.
„Daj se smiri, srca ti ne ranih,
„Slušaj samo, reć' što ti nakanih.

„Počno briega, koj' se Sisol zove,
„— blizanac taj stare Učke gore —
„na klisure, koje svietom slove,
„visoko nad pjenuće se more,
„duh moj nek te tam u mjesto vodi,
„koje rodu slavnog sina rodi.

„Tudjer naći ćeš Bogu milog žrca,
„uzor čisto ljubavi i mira,
„čudi svôm, koj' sva osvoji srca,
„njemu pjevat tvoja mora lira.
Vila reče. — Ljubnuv me u čelo,
u visine tad poleti smjelo.

* * *

„Tam, gdje tiho Mirna struji rieka,
„živa slika potištena roda:
„tam, gdje narod sudba bije prieka,
„gdjeno krvnik sâm zna što 'e sloboda,
„tam, gdje Hrvat još u robstvu kuka,
„gdje ga silnik na sto mori mukâ —

„Vječna Provid poći Ti dosudi,
„medju narod, koji silno strada;
„branićem mu, zaštitnikom budi,
„tam, gdje samo krvni zakon vlada!
„Daj so žuri . . . — ne oklievaj više,
„dok mu vampir svu krv ne izsiše!"

Tako Tebi dosjedila vila
boginja ta našem rodu sklona,
tvôm pomoći naumila bila,
da ga jednog težkih rieši sponâ.
Tebe ubra, da mu njegve skine,
da se cilja žudjenog dovine.

Vilinskom se glasu ti odazva,
hitro u pomoć jadnom hrieć rodu,
pod tvoj stieg ga sveti tada sazva,
da mu zlatnu izvojštiš slobodu.
Od novolje da ga spasiš ljute,
to mu k sreći boljoj utreš puto.

Al' je snaga jadnom malaksala,
krvni bojak bijuć dugotrajni,
srcem hjeg'vim tuga zavladala,
a na dušu legli jadi tajni.
Kleti većo klikće dušmanine,
što mu žrtva toli naglo gine.

Nu gle čuda! Na rieč tvoju žarku,
sav se narod oko tebe skupi,
silnika kad mrzku odkri varku,
pod tvoj barjak smjelo mahom stupi,
željan da se s ljutim zmajem srazi,
koj' mu svedjer sveta prava gazi.

„O e strahote! Jaoh braćo mila,
„podajmo se ljutom otom lavu,
„Smrvit će nas, velja ga je sila,
„Djedova nam potamnjet će slavu!"
Tako dušman posprdno se ruga,
al ga u srcu težka hvata tuga.

Al tko da ti desnici prkosi?
razpaljena tko da smiri srca?
Hrvat junak za se ništ' ne prosi,
do li samo uz tvog mrieti žrca.
Čudom dušman čudi se, umuje,
što prot' njemu mrzki rob taj snuje.

Što da snuje? Budućnost će skora,
pokazati njeg've tajne snove,
dokaj samo doklen kuone hora,
dok na mejdan narod te pozove.
Silniše oj! rob ti izbrojio dane,
da slobode dan mu bolji grane.

Predaj gujo! — Težko, težko tebi,
srušit će te pastir biedna roda.
Da njeg nema, znaj da nikad nebi,
slobodna nam Mirna tekla voda.
Slava mu se našim rodom ori,
jer ti silnu, krutu vlast obori.

Utaman vam grožnje, ljuto h'jene,
div se otaj vrli smesti neda,
odlukam mu stavnim nema m'jene:
narod biedni podići svoj gleda.
Klisu nalik nepomičan stoji,
oko sebe sokolove goji.

Žarkom rieči jednu uči raju,
divnim zborom k svjesti mi ju budi,
da se ljutom već odtrgne vaju.
Ta gle! rujna, gdje joj zora rudi.
Vjerno vrši narod žrca nalog
tim slobode pribavlja si zalog.

A i sad za dugotrajnim radom,
sreća roda na srcu mu leži.
Podlegno li? — Sam se tješi nadom
Pobjedi li? — duša mu se nježi.
Za dom i rod, njeg'vo geslo to je
kog se ljuti silnici svi boje.

Molimo te silni, velji Bože,
na mnogaja poživi ga ljeta,
da se dugo još'er borit može,
za djedovska naša prava sveta.
Zdrava uzdrži, Bože, našeg Rajka,
da mu sretna domaja je majka.

Emin.

Hennebergova večer u Trstu.

Jedne večeri polovicom agusta sretnem u tršćanskom „Acquedotu" prijatelja Lacka K—a sa još druga dva gospodina u putnom odielu. Ugodno me iznenadi, kad saznah, da je jedan od gospode stranaca glavom Josip Henneberg, poznati čauš u Trnić-Pavičićevom „Epinikiju". Eto, pomislih, zgode, da čujem na vlastite uši šaljivdžiju, o kojem mi je prijatelj, g. urednik Mandić pripoviedao, da je na putu u Dubrovnik i natrag o Gundulićevoj svečanosti svojim humorom zadivio putnike. Moram priznati, da sam na prvi pogled podvojio, da li će na vlas zadovoljiti Mandićevom pripoviedanju pojava dvadesetdvogodišnjeg mladića, oniska stasa, smedjih očiju, ozbiljna tankoputna lica, kojemu duboke crte se nadrva do uglova ustnica podavaju donekle pesimističan izraz.

Slidećeg večeri na sastanku u gostioni kod Štoke, gdje nas se slučajno sakupilo kakva petnajstorica, što Slovenaca, što Hrvata, humor Hennebergov nadmašio je moje

podpore u svomo bogatstvu, a iz ričkanih utoka jasno proizlazi, da im i oblasti idu na ruku, koliko je to moguće. Premda ste Vi u rečenom članku jasno predočili štetu i sramotu, koja bi na nas pala u slučaju, da se Niemci uvuku u občinsko zastupstvo, držimo ipak vriednim, da se ponovno na to osvrnemo.

Bit će tomu desetak godina, što je društvo južne željeznice (Südbahn) razvilo svoju djelatnost u ovih krajevih, te učinilo od neznatne nekoč Opatije svietozneno lječilište i kupalište. I danas vidiš veličanstvene palače, ubave ljetnike, krasne perivoje, što rečenoga društva, što privatnika, razasute po tom divnom kraju na podnožju starice Učke, a na žalu jadranskoga mora. Mi priznajemo, da je njemačka ruka mnogo učinila za razvitak i napredak Opatije i dugujemo joj a toga hvalu, ali najodlučnije prosvjedujemo proti tomu, što nam ta ista ruka na posvećenom istarskom tlu udara spomenik, koji prstom kaže prema sjeveru — jedinom, kako oni tvrde, nosiocu luči prosvjete u ove krajeve!

Do sada su obilno dokazali, da preziru naš jezik, udarivši svagdje jedino njemačke napise, tako da lice svakog čestitog rodoljuba oblije rumenilo od stida, te se nehote pita, da li se nalazi u srcu Germanije ili u onoj Opatiji, u kojoj se pred desetak godina nije čula no hrvatska rieč. Uz to ne drže u svojoj okolosti ništa do domaćeg čovjeka, namještajući samo tudjince i ondje, gdje bi domaći čovjek najbolje pristajao, samo da se dočepaju svoga šudjenoga cilja, — da poniemče krasnu našu Liburniju. A kamo ćete lipšeg dokaza, kako Niemci domaće ljude poštuju, do onog, kadno htjedoše u svojoj gorljivosti za njemačku stvar izbrisati s jednim potezom pera pravo pomorskih kapetana, da glasuju u prvom tielu, unatoč jasnom slovu zakona? Tim htjedoše omalovažiti, pod noge uprav baciti, jedinu tako rekuć, inteligenciju u pomorskih ovih krajevih, nebi li i u prvom tielu izvojštili pobjedu kod izborne žare, pa da onda raztrube u svojih novinah tobožnju pobjedu njemačke misli na okrajnom kutu jadranskoga mora, kako su to učinili prigodom posliednjih izbora za občinu veprinačku, kadno je pukim slučajem jedan jedini Niemac bio izabran u zastupstvo. Sjećamo se, da je jedna njemačka novina tada donieta uvodni članak pod naslovom „Eppur si muove“, u kojem je pričala silni napredak njemačke misli u Liburniji i proricala skorašnju pobjedu njezinu. — Nehote se pitamo, šta bi ta novina pisala tekar onda, kad bi našom domaćom nesrećom njemačka stranka slavila pobjedu u jednom izbornom tielu.

Te a i druge činjenice potiču nas, da se žilavo opremo svakom pokušaju, da ne uvuku Niemci svoje prste u občinske poslove, jer iziskuje to od nas ne samo ljubav do materinjeg jezika, nego i narodni ponos i čast naša.

Kao što je svaki pojedinac sam kovač svoje sreće, tako hoćemo i mi Vološčani i Opatijci da budemo, jer smo podpunoma uvjereni, da nas to po Bogu i zakonu ide; jer znamo, da ćemo se time oduživiti najljepše patriotičkoj dužnosti; jer znamo, da

„tudjin ima svoje,
ne posnade jade tvoje!“

Vološčakom i Opatijcem
u oči izbora.

Dignite se cielom snagom
Voljom živom brat uz brata,
Pokažite da ste sinci, prava djeca
Od Hrvata!

Nebo vam je dalo tako
Krasna mjesta, divna sela,
Postojbinu stanu sličnu
Od anjela!

Ne, ne dajte, da vam tudjin
Jučer došo, njima ravne,
Ti alemi svojina su
Vaša davna!

Ne vjerujte sladkoj rieči,
Ni laskavom tudjem zboru,
Skupite se, složno braćo,
Još u boru!

Dajte vašim, vašim samo
To kormilo vi u ruke,
Oni će vas čuvat znati
Svake muke!

Nije briga tudjeg sina,
Kad vas patnja, bieda dere,
Tudji sin vam samo za se
Ležaj stere!

Znajte samo, brat za brata
Živo rado — lahko gine . . .
Složno braćo, da vam zviezda
Sreće sine!

Zadar. *R. Katalinić Jeretov.*

Pogled po svietu.

U Trstu, dne 6. septembra 1893.

Austro-Ugarska. Po najnovijih viestih imalo bi se sastati carev. vieće dne 10. oktobra. — Njeg. Vel. cesar i kralj Franjo Josip I. boravi u Krakovcu, u Galiciji, gdje su ovaj par velike vojničke vježbe. Tuj je vladar primio poglavara zemlje i Poljske prvake, kojim je naglasio, kako je zadovoljan sa zastupnici poljskoga naroda na carevinskom vieću, gdje da rade požrtvovno za državu i za Poljake. — Ovih dana govorio je mladočeski vodja dr. Greger svojim biračem kod Mělnika, gdje ga vrlo svečano dočekaše. On reče medju ostalim, da još nije nadošlo doba, da ostave zastupnici českoga naroda carevinsko vieće, nu da će doći vrieme, kad će zapustiti to vieće, koje nije u skladu sa pravima kraljevine Češke.

Crnagora. Jedan talijanski list piše, da će se na Cetinju ustrojiti katolička biskupija. Knez Nikola ustanovio je na uspomenu obodske svečanosti javnu knjižnicu, podativ joj mnogo knjiga i 1000 for.

Srbija. Kralj Aleksander putuje još po Srbiji, te je svuda oduševljeno primljen. Obtuženi ministri doći će ipak pred sudište, kojemu će predsjedati državni savjetnik Velimirović.

Rusija. Službeno je javljeno iz Petrograda franczekoj vladi, da će rusko ratno brodovlje posjetiti franczeku luku Toulon. Taj posjet neće biti samo uzvrat francezkomu ratnomu brodovlju u Kronštatu, već i odmazda Njemačkoj za prisutnost talijanskoga kraljevića u Metzu kod njemačkih vojničkih vježba. Tim će biti ujedno dana velika zadovoljština francezkomu narodu za uvriedu, nanešenu mu od talijanske vlade, koja je pristala, da kraljević ide u Lotaringiju.

Francezka. Prošle nedelje obavljeni bijahu u Francezkoj uži izbori, kod kojih se je opet ojačala vladina stranka. Kod tih izbora propali su vodje radikalnih republikanacah i bonapartistah.

Njemačka. Cesar Vilim razvija sav mogući sjaj kod vojničkih vježba u Metzu, da predobije za se nezadovoljno francezko stanovničtvo i da pokaže, kako je silna i bogata njegova država.

Englezka. U englezkom parlamentu bijaše napokon prihvaćena i u trećem čitanju zakonska osnova o poboljšanju stanja u Irskoj.

Franina i Jurina

Jur. Va Ameriku da su poslali iz Rovinja punu barilu tartufi.

Fr. Sirote, ča će Amerikani ž njih, valjda tovare tunfit.

Jur. Ma za drugo i nisu ko ne za „oslića“.

* * *

Fr. Ča bi reć šijor Jure, da va Lovrane onako po velem bubnje po noći mlatite?

Jur. Ono šu će trobeda pripravljali za feštu od „Lega“.

Fr. Hm, bit će nuć drugo.

Jur. Po moju duzu recon ti ištinu, da kada šu finile prvi, onda je doma zena muzu za tambur sluzila.

Fr. Oho, tako su na dan fraji vaši „kaligari i tišjari“ vesolo stali!

Jur. Neznan ca šu ako ih ni ki nalukal.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Na ruke g. tajnika dra. M. Laginje u Puli došli su sliedeći iznosi, uloženi u „Istarsku posujilnicu“ u Puli na knjižicu broj 87: Gg. Marin Sabić i A. Fabrio Ivanov iz Starigrada (Dalmacija) poslali su 48 kruna i 64 filira (24 for. 32 nvč.), sakupljena tamo, gdje postaviše pod arkadom novosagradjenoga „Hrv. Doma“ na bubanj pol litre vina i osminku ružulinca. Ne dotiče nam žalibože mjesta, da tiskamo imena svih onih plemenitih natjecatelja, nego kličemo: Bog plati i do zgode sjetite se još istarske sirote! — Gosp. Stj. Gjivić u Trstu prigodom prvog pohoda Randićevog u novo „američko“ družtvo, sakupio je 5 for. 50 nvč. — Uredničtvo „Hrvatske“ u Zagrebu, poslalo je 17 for., sakupljenih u Jaski, objavljenih u ovom listu od 21. kolovoza. — Gosp. Vilko Mošković sakupio je medju nekolicinom članova „Hrv. Sokola“ for. 3·50, kako bijaše jur oglašeno. — Gospodja Pierina Pučvička u Trogiru darovala je 5 for. — Gospodin Gustav Modrušan, ljekarnik u Karlovcu, poslao je 20 for. na račun utemeljiteljne svote (I. obrok). Od nas hvala, a od Boga plaća!

Gosp. Ljudevit Furlani sabrao je u veselom družtvu Hrvata i Slovenaca u gostioni kod „Senice“ u Beču for. 4·10, te nam je sabranu svotu poslao. Živio!

„Obzor“ je primio od gosp. Stjepana Topljaka u Sv. Ivanu-Zelini 4 for., sabranih kod veleč. gosp. Ante Riegera, župnika u Bisagu. — Od gosp. Reinera inžinira u Feldkirchu (Vorarlbergu) 1 for. u ime članarine. — Dalje od g. Mije Filipčića 1 krunu. — Gosp. Ivan Krstić, župnik u Sv. Petru-Čurateru sabrao je i poslao 4 for. 40 nvč. — Od g. Prije, Istrana, iz Senja 8 for., sabranih u prijateljskom krugu prigodom zdravice biskupu dru. Jurju Posiloviću. — Dne 26. o. mj. vjenčao se je u Zagorskom Humu gosp. Mihajlo Šterk mladji, trgovac i posjednik u Maji, sa gospodjicom Franjicom Margetić. Tom je zgodom sakupljeno na predlog mladoženje 50 for. Živili rodoljubivi darovatelji!

Za družbu sv. Cirila i Metoda predadoše nadalje gosp. R. Kataliniću Jeretovu u Zadru, u ime godišnje članarine p. n. gospoda: profesor Virgil Porić 5 for., a dr. Pero Klaić 3 for. Doprinišee pak po 1 for. p. n. gg.: Nikola Šimić, N. N., Joso Modrić i S. Kolonić, a po 50 nvč.: Ante Kesić, A. Buljan iz Sinja i M. Radica. Živili! Pomozite svi družbu sv. Cirila i Metoda! Zadarski povjerenik poslao je već svotu do sad sakupljenu od for. 184 blagajniku dru. A. Stangeru u Voluskom.

„Nar. List“.

Blagajnik družtva primio je nadalje što sliedi: Putem gosp. povjerenika Gjure Ružića na Ricci 87 for. 50 nč., uplaćenih od g. Ivana Randića iz Kostrene za saldo utemeljitelјne svote. — Gosp. Nanicini D. u Našicah poslao na ime g. Schöma 5 for. — Gosp. dr. R. Linić iz Rieke poslao je uplaćenih od g. A. Gambara, krčmara na Trsatu 12 for. kao god. članarinu, a 5 for. sabranih med prijatelji. — Gosp. dr. Ivan Zaher u Zagrebu putem g. Gj. Ružića na Ricci poslao je 3 for. — Gosp. Jakov Jakovčić, kapelan u Dugojresi sabrao na Rokovu u župnom dvoru u Sv. Petru 4 for. 30 nvč. — Gosp. Šime Kvirin Kozulić iz Maloga Lošinja poslao je 20 for. 50 nč., sabranih tekućega mjeseca. — Gosp. C. Pardo, ljekarnik u Campolongo kod Zagrada poslao god. član. 1 for. — Na piru gosp. I. Grgurino dne 24. i 25. tek. mjeseca u Rukavcu sabrano je 50 for. 6 nč. — Velemožni g. prof. dr. Plivorić, rektor kr. hrv. sveučilišta u Zagrebu poslao je putem slavne uprave „Narodnih Novinah“ 10 for. Istim putem i gosp. dr. Iv. Kukolić iz Vukovara 1 for. 25 nč. — Gosp. Julijo Sedeli iz Vukovara poslao je sabranih na Stjepanju u kući g. Stjepana Sedelija u Trpinji 7 for. 15 nč. — Gosp. L. T. S. 5 for. — Gosp. Benigar A. Valtura poslao for. 8 — Gosp. Ivan Fiamin iz Opatije sabrao 44 for. 50 nč., a darovaše sliedeća gospoda: Rajko Revelante, Karmina Skerl po 2 for.; A. C. Fabiani for. 1·50; Ivan Fiamin, Julija Fiamin, Pavao Justi, Benedetto Fiamin, Tonka Fiamin, Ivan Priskić, Ivan Car, Jakov Jurković, Ivo Lotiš, Pavao Jurković, Kost. Jožica, Jakov Jurković, Alošovac, Ivan Lotiš, Franka Justić, Marija Justić, Pavao Tomašić, Angela Tomašić, Ivan Bručić, Regina Miran, Mate Kundić, Anton Jurković, Ana Jurković, Jakov Pokišić, Juro Kuhar, Milka Jurković, Virginija Miran, Paškval Miran, Frano Menta, Miko Perčić, Albin Priskić, Petar Jurković, Ant. F. Justi, Santo Justi, Marija ud. Tomašić, Benedetto Ferlan, Vinko Jožica, Josip Sigulić i Felice Poščić svaki po 1 for. Živili! — Gosp. R. Kataliniću Jerotov iz Zadra sabrao i pripošlao 194 for. — Veleč. g. Don Miho Laginja, župnik u Veprinci sabrao i predao 9 for. 50 nvč. Uplatili su gg.: Don Miho Laginja, Ivan Baćić otac, Ivan Baćić sin, Anton Iskra učitelj, Župan Frane kapelan, Blagar Mate svonar, svaki po 1 for. kano članarinu za g. 1893. Darovaše gg. Iskra Anton učitelj i gospodja Josipa Grlović po 1 for., a g. M. D. Babić u Sarajevu for. 1·50. — Gosp. Kirchbaum Aleman u Vukovaru sabrao dne 27. agusta u manastiru čč. oo. franjevaca svetkujuć imendan č. o. gvardijana prigodom zdravice domovini 15 for. — Slavno uredničtvo „Pučkog Lista“ u Spljetu u smislu svoga članka u 16. broju poslalo je ù for. — Gosp. Ante Štrk na Ricci predao 330 for., koje uplatiše sliedeća gospoda: Pajkarić Andre, dr. M. Kisaljak i M. Barac na Ricci svaki po 100 for., Bezimeni na Ricci 20 for., Bezimeni na Ricci 10 for. — Gosp. I. Milić iz Pule

---

očekivanje. Sa glave stola, gdje je sjedio naš Pepe, vrcale su šalo kao varnice izpod bata, a bat je u istinu bio Lacko K., one večeri naš impresario, koji Hennebergu nije dao ni odahnuti, gurajuć ga neprestance i opetujuć mu ovaj ritornel: „Daj, Pepe, još jednu!“

Nisi znao, čemu bi se više smijao. Da li njegovom bezsmislenom govoru, u kojem je, ne zapov ni jedan put, na temelju bezsmislenih predpostava, stvarao još bezsmislenije zaključke; da li njegovom madjarskom govoru, koji ti se, sudeć po saglasku, sbilja pričinjao madjarskim, ali kojega — kako reče — nijo ni on sam razumio; da li naposlied njegovom njemačkom govoru, gdje zgodno upotrebljava krive spolnike i krivo spreže glagolje. — U zdravici prieutnim Slovencem uspjelom satirom brcne njihove narodne protivnike. Al šala postigne svoj vrhunac, kad Henneberg uze oponašati dolazak velikog župana, gdje vješto žigoše puzavost pučkog učitelja. Tuj čuješ najprije pucnjavu mužara, žurbu svjetine, kako da ga što ljepše dočeka, a zatim vidiš pučkog učitelja, kako se sa šeširom u ruci protiskuje do njegove presvjetlosti, gdje zavirujuć u papirić, koji drži u šeširu, izpenta govor posve protivan onomu, što bi htio da reče. Komično je bilo vidjeti, kako se, izuzemši ozbiljnog Pepota, čitavo družtvo drži za trbuh.

Nenadkriljiv je pak Henneberg u oponašanju naših narodnih običaja i napjeva. Misliš, da na vlastite uši čuješ razgovor dvojice ličkih kirijaša, što po noći voze vino kući proko Velobita. Uz jednoličnu glas zvonca (Henneberg udara u dvie čaše) kirijaš, koji goni, razgovara sa svojimi konji; zove ih po imenu, jednoga psuje, drugoga, koji mu je draži, miluje. Drugi kirijaš driemlje, te na pitanja prvoga odgovara pospano, zievajuć. I glas zvonca i razgovor kirijaša gubi se u daljinu, a to sve izvadja Henneberg riedkom vještinom. Čuješ, kako se kola zaustave kod krčme, gdje se na opetovno lupanje kirijaša krčmarica Maša oglasi kroz san svojim ženskim glasom, pustiv kirijaše u krčmu. Tuj se jedan opije, i ja neznam, da li sam igda vidio koga toli vješto oponašati pijanicu. — Isto tako vješto izvadja Henneberg izmjenito dozivanje dvojice pastira na paši.

Buru je smicha izvabilo njegovo oponašanje pjevačice Jamnicke. U pjesmi: „Domovino, domovino, raju žića moga...“ naš Pepo takovom vještinom oponaša koloraturе ženskoga grla, da je gotovo nepojmivo, kako može u onoj snazi doprieti do one visine njegovo muško grlo.

Hennebergu poznati su k tomu napjevi gotovo iz svih naših krajeva, i kad je on, Slavonac, stao pjevati čak riečke, što više i bodulske pjesme, u kojih su gotovo sve sami poluglasi, jedan od gospode nije se mogao uzdržati, a da mu u šali ne dovikne: „Vi niste čovjek, vi ste vragom pomješan“; a ja oduševljen napjevi iz rodnog mi kraja, obećah mu u kratkoj zdravici, da ću njegovu večer opisati u podlistku „N. Sloge“, što evo ovime i činim.

Zaključujem s primjetbom, da je po mojem mnienju Henneberg, posvetiv se filozofiji, promašio svoje zvanje, te da bismo mi, kad bi on htio i uz podporu sa kompetentne strane, stekli u njem komika, koji bi nam bio na ponos i diku.

Anton Torcaln.

priposlao sabranih u veselom družtvu u Lavani Rauch u Puli 2 for. 45 nvč. — Gosp. Iv. Letić, medicinar iz Opatije predao 25 for., sabranih kod objeda prigodom imendana veleč. gosp. Rajmunda Jelušića, župnika u Bersečn. — Gosp. dr. Pero Gavranić, odvj. u Zagrebu, poslao 15 for. Darovaše sliedeća gospoda: Novaković, Tomšić, dr. Rado Cikara, Krisman, Bothe, Pavlović, Radinović, Marović, Rendeli, Fürst, Aleksander svaki po 1 for.; dr. Herzog i Švaro svaki po 50 nvč., dr. Pero Gavranić 2 for. — Slavno ureduištvo „Hrvatske“ u Zagrebu poslalo je 25 for. kano prvi obrok, položen od g. med. A. Milovčića na račun upisane utemeljiteljne svote od 100 for. Gospodja povjerenica A. Fabianić u Krku poslala ubranih prigodom jednoga zlatnoga pira 5 for. 50 nvč. — Slavna uprava „Narodnih Novinah“ u Zagrebu poslala 45 for. 70 nvč. Darovaše sliedeća gospoda: Župnik u Žaboku, Ljudevit Ivančar članarinu za g. 1893. for. 1; Čed. Korbar, svećenik u Stub. Toplicah sabranih for. 7·20; dr. Dane Gruber u Virju sabranih for. 13·50 prigodom proslave imendana obć. liečnika g. dra. Luje Haranina; Ivan Šafar, občinski bilježnik u Maji 24 for., sabranih na svatbi g. M. Štrka. — Gosp. Bertoša Ante u Pazinu poslao je 5 for. — Gosp. I. H. iz Trsta priposlao sabranih 5 for. Darovaše gg.: I. H. 3 for., I. P. 1 i M. M. 1 for. — Gosp. pop Ante Ragusanin, duh. pom. u Dubašnici, sabrao kano članarinu i priposlao 10 for. Uplatiše sliedeća gospoda: Pop Ante Ragusanin, Jakim Tončić, učitelj u Sv. Vidu, Toma Kraljić, bogoslov, Andrija Juranić, pop Pave Milovčić, župeupravitelj, Frane Rode, učitelj, Mihovil Mužina, župnik u Belovaru, pop Tomo Bogović, kapelan u Belom svaki po 1 for. i pop Mate Justinić, kurat u Sv. Vidu 2 for. — Gosp. Liberat Sloković, duh. pom. u Žminju priposlao 12 for. 10 nvč. Darovaše sliedeća gospoda: Liberat Sloković, duh. pom. 4 fo., Fran Kemr, duh. pom., Vaclav Folta, duh. pom. i Antun Pučić, duh. pom. svaki po 1 for.; u družtvu u Žminju sabra for. 5·10. — Hvala od srdca svima!

Podario je 1 kr. g. A. P. Hektorov. „Crvena Hrvatska“.

Mjesto vienca na grob pok. Marije Balaško, p. n. braća Vrbanić položili su kod uprave „Obzora“ 5 for.

Ruski profesor na prolazku u Krku podario 2 for.

Vjenčati će se u utorak dne 12. t. mj. dražestna gospodična i vriedna Slovenka Zinka Kastelic, kćerka gosp. Kašpara Kastelica, načelnika i veleposjednika u Materiji, sa poznatim našim rodoljubom g. d-rom Otokarom Rybář-om, kandidatom odvjetničtva u Sežani. Naše srdačne čestitke mladomu paru unapried!

Umirovljen bijaše predsjednik trgovačko-pomorskoga suda u Trstu g. Josip Zencovich, te bijaše tom prigodom od Njeg. Vel. odlikovan viteškim križom Leopoldovoga reda.

Odbor političkoga družtva „Edinost“ imati će u nedjelju dne 10. t. mj. u 10 sati u jutro redovitu sjednicu, kojoj se gg. odbornici i zamjenici ovim pozivlju.

Diocezanske vieści. Premješćen je g. I. Vrunjac duh. pomoćnik u Pićnu u istom svojstvu u Oprtalj; g. Fr. Kemr iz Žminja u Pićan a g. M. Škerbec iz Rojana pošao je upravljat župom u Korte; g. Iv. Kociper iz Muna pošao je kao duh. pomoćnik u Hum i kao kapelan B. D. M. na Krasu.

Mladomisnik g. P. Svegelj imenovan je duh. pom. u Žminju a gosp. J. Košir duh. pom. u Rojanu.

Do konca tek. mjeseca otvoren je natječaj na župu u Pazu.

Veselicu priredjuju u nedjelju dne 10. t. mj. u vrtu „Narodnoga doma“ kod Sv. Ivana naša narodna družtva „Tržaški Sokol“ i „Slovansko pevsko družtvo“ uz sudjelovanje svetoivanskoga tamburaškoga zbora. Program veselice jest vrlo biran i bogat, te smo stalni da će posve zadovoljiti naše občinstvo, koje će bez dvojbe mnogobrojno pohrliti k Sv. Ivanu, medju našu okoličansku braću.

Naknadni izbor u Goričkoj. Dne 5. t. mj. obavio se je za zemaljski zabor u Gorici naknadni izbor na mjesto pok. zastupnika Ivančića. Izabran bijaše skoro jednoglasno poznati slovenski plemić grof Alfred Coronini, na čemu je samo čestitati njegovim vriednim izbornikom.

Odgovor na „Izpravak“ iz Kastva od dne 26. agusta 1893., podpisan po p. n. gospodinu nadučitelju Nikoli Butkoviću, a tiskan u 35. broju „Naše Sloge“.

Opazujuć da tu ne ima nikakvoga „izpravka“, odgovaram na drugo pitanje, sadržano u njemu, da se čuje: da jedan od nadučitelja muške pučke učione u Kastvu dolazi, imenito prije podne, kasno u učionu, i onda, kad dodje u nju, često pripušća učenike samim sebi.

To je ono, na što je podpisani navlastito mislio, kad je rekao, da se koješta čuje, „s česa ne može biti pravoga napredka u muškoj školi“.

Tim je odgovoreno, obzirom na riečі dopisa, također na prvo pitanje — čim dakako nije rečeno, da ne ima i drugih faktora, koji bi mogli doprinieti pravomu napredku u rečenoj školi.

Dopisnik iz Kastavštine 2./9. 93.

Iz Baške piše nam g. Mate Čubranić, da ga je pisac zadnjeg „Franine i Jurine“ ni dužna ni kriva napao i uvriedio, što mi veoma žalimo, jer je naša vruća želja nedirati u osobe, ako nije skrajna nuždа, najmanje pako u osobe, koje nikomu zla nečine.

Upozorujemo ovim ponovno gg. dopisnike, da se kane osobnostih, te da nam se pak nedosadjuje kojekakvimi izpravci ili tužbami. Budemo li doznali, da bilo koji od gg. dopisnika izvrše istinu i napada osobe iz osvioste, iz privatne pisme ili koristi, odati ćemo njegovo ime napadnutomu bez obzira bio nam prijatelj, rodjak, ma isti brat.

Iz Rieke pišu nam 5. t. m. Jučer zadesila je rodoljubnu obitelj g. A. Pajkurića grdna nesreća. Toga dana izdaje po običaju glava obitelji g. Andrija Pajkurić iz kuće te dođav na „Corso“ sruši se mrtav na zemlju udaren od kapi.

Za pokojnikom izdala je obitelj sliedeću osmrtnicu:

„Danas u 11 sati prije podne preminuo je naglom smrću Andrija Pajkurić pomorski kapetan, brodovlastnik i posjednik u 67. godini života svojega. Mili pokojnik bit će sahranjen u sriedu 6. ovoga mjeseca a sprovod krenuti će u 10½ sati u jutro iz vlastite kuće, Trg Ürmeny, broj 441.“ Pokojnik bijaše obće cienjena i štovana osoba na Ricci radi njegova poštenja i čista značaja. U njemu gubi obitelj vele vriednu poglavicu a riečki Hrvati čestitoga druga, prijatelja i rodoljuba.

Pokojnik bijaše tast Vašega prijatelja g. Dr. A. Dukića, odvjetnika i načelnika u Pazinu. Prevriednomu pokojniku podielio Svevišnji pokoj vječni, a gorko razoviljenoj obitelji krieposti, da podnese strpljeno ovaj teški udarac.

Dva izpravka iz Omišlja. Gosp. A. Turato krčmar u Omišlju piše nam, da se tamo nevodi iztraga proti nijednom od bivših blegajnika, a tim da nije nikomu osvanuo crni petak. Gospod obć. tajnik Turato želi pako, da izpravimo, da se ono njega tiče, što bijaše rečeno u br. 82 iz Omišlja, što mi radó činimo, nu milije bi nam bilo, da je mogao izpraviti ono, što je rečeno glede podržavanja talijanštine na občinskomu uredu. Eto, ovim su poslužena gospoda, koja se pozivlju na §§. tiskovnoga zakona, koji označuju kako imaju glasiti izpravci ili priposlane, al kojih se gg. izpravitelji nedrže.

Štipendije. Otvoren je natječaj na štipendiju od for. 112 iz zaklade pok. biskupa Dobrile. Ovu štipendiju mogu uživati djaci od I. gimnazijalnog razreda dok svrše nauke. Molbe valja poslati do konca tek. mjeseca propisanim putem c. k. namjestničtvu u Trstu.

Otvoren je nadalje natječaj na tri istarske štipendije (za djake iz trććanske biskupije) svaka po 84 for. Molbe valja poslati do 30. tek. mjeseca biskupskomu ordinarijatu u Trstu propisanim putem. Priložiti treba kratni list, svjedočbu siromaštva i onu o cieplјenju kozica, to školsku svjedočbu.

Sa puta. Hrvatsko Primorje, ta naša dika, naše tuj more, nekuć slavno, a danas obruženo od vlastitih sinova. Slavno parobrodarsko družtvo „Ugarsko-hrvatsko“ tuda šeće, nu ono vam je isto tako madjarsko, njemačko i talijansko. Dà, na parobrodu nećete naći nikakva oglasa hrvatskog; tu vam je sve njemački i talijanski. Zgražati se je na tolikoj bezobzirnosti; ali što kažemo, to je skrajna popustljivost njekoje gospode. Gospode nekoć [illegible] Starčevićanske — oj ironijo —, a parobrodi njihovi pod madjarskom zastavom po hrvatskom šeću se moru! Na njih je svaka i najmanja stvarca oglašena talijanski.

Da se digne oni morski lavovi, senjski uskoci, pa da vide takvu bezobzirnost vlastitih sinova, sjegurno bi im opet prokrvarile one ljuto rane, zadobivene branoć to hrvatsko naše more! (Ostavljamo svu odgovornost g. dopisniku, jer ne znamo, koliko je na svemu istine; ako je pako sve ovo istinito, tada to rado podpisujemo. Op. ured.)

Iz Vrbnika pišu nam početkom septembra: Kako bijaše javljeno i u cienjenoj „N. S.“ dne 27. agusta bila je predstava u našem starodrevnom Vrbniku. Već je tomu liepi niz godine, da naša čitaonica priredjuje zabavu, nu ova bijaše ponešto različita od ostalih, jer je stupio za prvi put ovu godinu pred občinstvo naš novo ustrojeni tamburaški zbor. Što se predstave tiče, ona nije zaostala za prvašnjimi, ali uvjek ista nas mori nevolja, što ne ima prikladnih prostorijah. Pogovara se, dapače i „N. S.“ već je dvakrat potakla pitanje o gradnji „Hrvatskoga doma“, ali o tom nije se još ništa pisalo niti javilo od strane odbora, koji je za to izabran, nu ipak možemo javiti, da je isti odbor imao dana 28. agusta svoju sjednicu, u kojoj se je konačno odredilo mjesto i misli ga se odkupiti. Eto, počelo se, a mi velimo u dobar čas! Da bi se dvadeset i pet godišnjica slavila u „Domu“! Težak je to i ogroman posao, ali sve se dade po onoj: „Čvrsta volja brda lomi“, pa će i to biti.

Vidjelo se, da su gg. predstavljači uložili mnogo truda, da predstava čim ljepše izpadne, što zaslužuje svaku pohvalu. Sada dolazimo na zbor, koji je za prvi put stupio pred občinstvo. Da istinu kažemo, taj zbor nadkrilio je naše očekivanje, jer on je u mjesec dana učinio i postigao liep uspjeh. Zabilja vidi se, da je tambura naše glazbalo; ono se dopada i izobraženoj osobi i prostu težaku. Milo zveči i srce širi glas sitne tamburе i jednomu i drugomu. Preporučili bi našim čitaonicam, neka ustroje posvuda zborove, pa će vidjeti, da glas tamburе ima čarobnu moć za hrvatsko srdce. Samo neka ta zbor i unapred marljivo radi i vježba se.

Ali nješto nam je ipak uzmanjkalo. Gdje je bilo pjevanje? Ej! nadobudna naša mladež, zar ti pjesma nije saručnica? Prilika vam liepa, na svih se školah uči pjevanje, tim se oplemenjuje ćud, pjesma diže čovjeka, svjoži ga i tješi, a narodnu ćud budi, a toga dužnost vas veže, da ju ne zapustite, već da ju njegujete svimi silami.

Iz Kanfanaršćine početkom septembra pišu nam: Stvar, o kojoj kanim pisati, neće mnoge zanimati, al ipak moram nešto o njoj progovoriti, motreć krnjelsko-šaronjački bies i smradnu njihovu štampu. Pisati Vam hoću o našem g. kapelanu Iv. Cotelju, o njegovih prijateljih „nel tempi passati“, a sada „nel tempo d' adesso“, o njegovih najvećih neprijateljih-progonitelјih. Mislim, da će biti jur 8 godina, odkad je spomenuti kapelan došao ovamo iz Poreča, gdje je bio jako omilio slavnoj gospodi radi svoje neutralnosti. Neznam kakove je inštrukcije donesao ovamo iz porečke kurije, nu to znam, da je svoju neutralnost (a to u čisto hrvatskoj župi) prama Hrvatom očito pokazivao, dapače se više bratio sa našimi, a sada njegovimi dušmani, nego s nami, koji ga ljubismo prije, kako ga ljubimo i ćemo ga ljubiti i u buduće. Malo kada si ga vidio prije u družtvu sa našimi ljudi, nego u „kompaniji“ sa gospodom à la Momolo, Šandro, Tonin, Mitro, Martin etc., s kojimi se je krasno „divertiâ“, a koji su ga modjutim „peškali“, misleć si, dajmo ga, da ga kasnije lahko peremo i strašimo, ako bude „kambiâ svoj pensir“. Kako se mislilo, tako se i dogodilo. Gosp. kapelan ne bijaše dosta oprezan, a zato ga oni ulovišе. Šegavost krnjelska je veća, nego ona zmije. Došli su izbori, a šaronjačka stranka izgubila, a onda izgubi i njihov „buono sacerdote“ (kojega su, u koliko znadem, jur kao budućega župnika inštalirali) svoje dobro ime. Što se nije sve napisalo o njem, a osobito u zadnje vrieme u „Somieru“ i u „Alpi giulie“! Čovjek bi mislio, da je dotični gospodin pobjegao ili iz Kopra ili iz Gradiške; a ovako pišu ljudi, koji se zovu „civili“ baš kao i Zulù, a kojih se stide i isti poštoni Talijani. Poznato im je bo dobro, da je u Rovinju porota, a još bolje, kako lahko protazo njihovi listovi cenzuru, pak zato dajmo, dok ide i kako ide, jedan put će morati nas i sam zapustiti. Siromašnih li ljudi! Oni uvjek pišu: „noi non lo vogliamo, e via, e dai, e cosa fa la curia vescovile, che non si muove e che non lo trasloca“ Ja bih to piskare pitao, tko su ti „noi“? Lahko je, ako oni misle, da gdje su dva, tri, da su jur „noi“, ali oni „noi“ nije sve pučanstvo. A vi „noi“ pitajte puk, kako sam ga ja, tada ćete viditi, gospodo „noi“, kako ljubi vaš puk gosp. kapelana, koga vi oblatiste u listovih, koji su vam posve jednaki, na tako smradan način, da biste morali porumenuti, ako imate još štogod srama. Ali za vas jest najveći grieh, ako je naš čovjek narodan, bio to svećenik ili učitelj. Poznajemo i učitelje, koji su Hrvati i rade kao takovi, a vi ih trpiti ne možete; poznajemo i druge učitelje, koji su zaboravili na svoj rod i koji su u gospodskih službah, a ovi su vam uzor-učitelji, jer vam pomažu djecu talijančiti. Vaš trud, gospodo, će se izjaloviti; sve što više navaljivate na naše narodno svećenstvo i učiteljstvo, sve to većі odpor ćete naći. Konačno želim ja, kao i sav ovaj puk, osim onih „noi“, da nam Svevišnji sačuva našega g. kapelana još mnoga ljeta, a oni „noi“ neka si nabave pops od „Lega nazionale“, kakovi su potezuljiji i drugovi im.

Dužnost svakog poštenog Hrvata. Svakom inteligentnijem Karlovčanu biti će poznato, da se je u mukobornoj Istri ustrojila družba pod imenom „sv. Cirila i Metoda“. Koja je svrha ovomu družtvu, mislimo, da je također poznato; dizati naime hrvatske (i slovenske) škole, širiti prosvjetu u katoličko-narodnom duhu, u kratko: biti moralnim bedemom proti nepravednoj i podlој težnji istarskih Talijana, koji sve sile naprežu, da hrvatskoj (i slovenskoj) djeci otmu jezik, a po njem i narodnost, tu svetinju svakog i najmanjeg naroda.

Važnije i plemenitije zadaće ne može zaista da ima jedno družtvo. Po tom je dakle dužnost svakog rodoljuba, da tomu družtvu pripomogne vršiti častnu i težku mu zadaću, to jest, da ga matorijalno podupire. Istarski Hrvati čine dodnše svoje, ali što će malena, siromašna Istra sama? Najvećoj podpori i nada se družba „sv. Cirila i Metoda“ od svoje braće u Hrvatskoj. Pa i zbilja u Hrvatskoj nalazi hvala Bogu dosta odziva. Zato no smije ni Karlovac, da za ostalimi mjestima zaostane, što više — on bi morao da bude čelovodjem i glavnim pobornikom u tom plemenitom podhvatu. Ta nije ga valjda badava okrstila domovina „najrodoljubivijim“!

Oslanjajući se na taj patentovani patriotizam, uzeo si je sa zadaću jedan maturant, da u našem gradu kupi članove za družbu „sv. Cirila i Metoda“. Zadaća zaista hvalo vriedna i plemenita, al ujedno vrlo neugodna i tegotna; jer obijati tudje pragove, pak na mnogo mjestah bez uspjeha, a gdjegdje i uz kišu „ceterâraina“ preporučiti se milostivoj“ — to sve nije najugodniji posao. Moramo priznati, našlo se je ipak ljudi, koji su pokazali, da znadu shvatiti važnost i plemenitu svrhu ovoga družtva. Medju timi je na prvomu mjestu vrli naš sugradjanin dr. Banjavčić, koji se je i u ovoj zgodi pokazao, da je pravi hrvatski patriota, koji je pristupio družtvu kao član utemeljitelj — zapisavši mu svotu od 150 for. Zaista liep prinos i dokaz rodoljubne požrtvovnosti. A drugačije nalazi se slabog odziva — za Karlovac barem dosta slabog.

No nadajmo se, da će gosp. sabirač biti odsele za svoj trud bolje nagradjen. Što više, od Karlovčana je očekivati, da neće biti zadnji u ovom patriotičnom natjecanju. Karlovac se dade koješta spočitnuti, ali tko bi ga biodio s nehaja u podpomaganju otačbeničkih podhvata, bio bi nepravedan. Karlovac, koji je u više zgoda pokazao, da znade pomoći, kad ga ljubav, prava ljubav otačbine zove, zasvjedočiti će sigurno i ovaj put, kako ozbiljno shvaća pravo rodoljubno pregnuće. Tim više se je tomu od njega nadati, da pruži bratsku ruku biednom svomu bratu istarskomu, koji je, boreći se već viekove sa jakim i himbenim dušmanom, preguo, da spasi unućadi sveto ime hrvatsko i sladki matorinski jezik. — S toga no uzkrati pomoći, koji ju pružiti može, jer tko je pravi rodoljub no po jeziku, već po srcu, taj će u ovakovih prilikah najbolje zasvjedočiti svoje rodoljublje. — Kao rodoljubi želimo na prvom mjestu izvan sreće i blagostanja — slobodu narodnu, a zaboraviti ne smijemo, da samo prosvjeta otvara vrata na hramu slobode. Utirajmo dakle put slobodi, podpomažući dizati prosvjetu narodnu, poduprimo svaki patriotični naum, a na prvom mjestu družtvo „sv. Cirila i Metoda“!

Ovako piše dičan karlovačko „Svjetlo“.

Morskoga psa ulovio je ovih dana u dragi sv. Jeleno kod Sonja ribar Vinko Ferković. Pas je mjerio 3 metra i 80 cmt. u duljini. Parobrod „Avonimia“ dovezao ga na Rieku. Sretni ribar dobiti će nagradu opredieljenu u tu svrhu od pomorske vlade na Ricci.

Djak-varalica uhvaćen. Prijatelj nam javlja iz Italije, da je napokon uhvaćen poznati djak-varalica Niko Linić radi prevare u Esto. S njim se nalazi u rukuh pravde i vriedna mu drugarica.

Obzirom na vienst o toj varalici, priobćenu u 35. broju našega lista, primismo sliedeće redke:

„U broju 35. dana 31. agusta t. g. čitao sam u cienjenom listu „Naša Sloga“, da je neki Niko Linić, izdavajući se kao moj nećak i sin tobožnje moje sestre, u moje ime izmamio novaca.

Dok izjavljujem, da on nije moj nećak, jer ja nećaka niti ne imam, i da je sve, što on pripovieda toli u mome pogledu, koli u pogledu mojih sinovah, koji nisu bili u Mletcih ni u Rimu, niti su se ikad

o njime sastali, prosta laž i izmišljotina, upozorujem slavno občinstvo na ovu varalicu, koja se mojim imenom služi.

Molim slavno uredničtvo, da isvoli ovo tiskati i već unapried zahvaljujem.

Sa štovanjem prepokorni

Dr. Ivan Manger, odvjetnik.

Spljet, 4. septembra 1893.

Djačka globa. Početkom pr. mjeseca sastali se u Zagrebu hrvatski i slovenski abiturijenti. Prvi sastanak bijaše u kući odvjetnika Dra. Mazzure kod ručka. Iskreno prijateljstvo slovenskih i hrvatskih abiturijenata na osobit se način pokazalo već na tom prvom zajedničkom doručku kod g. Lava Mazzure, gdje se je s najvećim oduševljenjem prihvatio predlog, da se od onog dana svi djaci hrvatski i slovenski smatraju braćom i da se imadu „tikati", čim se upoznadu, a tko hotice ili nehotice kaže pobratimu svomu „Vi", plati jedan novčić za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Prema tomu su se ovih dana hrvatski i slovenski djaci bez razlike i gimnazijalci i sveučilištni djaci tikali, nu bilo je ipak toliko pogrešaka, da je u ime globe za „Vi" sabrano 26 for. 87 novč. Da je globa toliko narasla, uzrok je tomu, što hotomična nepažnja, što plemenita darežljivost. Samih desetica uništo je za 8 for. i 20 novč. A bilo je i kruna i forinta, i sve to od putnika djaka siromaha.

No što je još ljepše, naročito treba istaknuti, da se ovo hrvatsko-slovensko „tikanje" ima razširiti među sve djačtvo; tako se možemo nadati, da će ta patriotička globa još mnogu forintu donieti na korist zajedničke hrvatske i slovenske narodne stvari. Živjelo djačko pobratimstvo, hrvatsko-slovensko i dao Bog, da doskora zahvati svekoliko djačtvo tih dvaju najiskrenije, najuzornije i najtjesnije spojenih slavenskih naroda!

Dopisnici naših novina. Evo što piše među ostalim pod tim naslovom naš zadarski, drug „Narodni list" i što i mi dragovoljno podpisujemo:

„Kod nas, uz riedke iznimke, neima „čakule", najneznatnije trice, koja se ne smatra vriednom, da se kroz novine iznese na javnost. Za svaku i najsitniju mjestnu il osobnu razmiricu; je li na obćini što nepovoljna zaključeno, jesu li se dvojica poriečkala kroz kakvu malenkost, jeli čko koga krivim okom pogledao, lete dopisi na uredničtva; kao da ti blaženi ljudi ne nalaze drugog shodnijeg sredstva, da među sobom smire račune, no se javno kroz novine čepušat? Pa da će ju barem kazat na kratko, nego najsitniju stvarcu razvodne u moru praznih fraza, duga nabrajanja, kao da novine nemaju nikakvog drugog važnijeg pitanja, da zabave svoje obćinstvo, no napunjivat ciele stupce s timi osobnimi mizerijami. Ništa to, da se pak neki ter neki ne nadju uvriedjeni, ako im uredničtvo od svoje mnogu suvišnu i prevaćo oštru izostavi i briše radi ugleda samog lista i rad one pristojnosti, koja treba da vlada pri svih družtvenih odnošajih. Ima tu još. Uvriedjeni neće da ostane dužan, šalje i on svoj odgovor, a da mu se rad nepristranosti tiska, pa pošto se cieni, da onaj ima razlog, koji zadnju kaže, prepirci ni kraja ni konca, dok nesretni urednik, koji je izcrpio svu Jobovu strpljivost, ne zatvori vrata jednomu i drugomu.

Ima pak mnogih, koji ti ju lažnu prikažu, na tvrdu vjeru varajuć uredničtvo. Odatle stižu izpravci za izpravci, što jako škodi ugledu lista, jer ne ima gore po jedan ozbiljan list, što kad mu se svaka ne može vjerovati. Kad što neki lahkoumno osumnjiče, il potvore kakvu osobu, i to preporučujuć, da im se ime tajno drži; pa kad čestokrat dodje do suda, tad uredniku zanoveti i razbijanja glave, da odgovara za ono, koji bacaju kamen, a sakrivaju ruku.

Svedj se pak goni neka pretjeranost; šušne li što: sto vukova! Pljune li tko: potok veliki! I tako i opravdana stvar gubi svaku vriednost, no daje joj se nikakve važnosti, ni od onih, koji prate novinarsko dopisivanje na shodno ravnanje, i jeli neroda, da mu na put stanu. Na taj način i javna štampa promašuje svoju zadaću, jer ne može da vrši dolikujući joj upliv na javno mnienje i na odlučujuće faktore.

Zadaća našeg novinstva imala bi biti, da uzgaja i oplemenjuje obćinstvo, a no da sa zloshvaćenih stranačkih interesa daje svakomu prigode, da u novinah iskaljuje svoje nizke strasti.

Mi se što je više moguće otimljemo toj zarezi, i ako je težko praviti neku iznimku ondje, gdje se je sve dalo jednim putem. S toga molimo naše dopisnike, da nas što više štede, da nas ne meću u napast, no da nam budu harni pomagači, javljajuć nam ono, što je vriedno javnosti, a to radi našega i svoga obranka."

Ruska učenjakinja. Iz *Rima* javljaju pod 18. pr. mj., da je na tamošnjem sveučilištu zadobila naslov doktora ljeničtva mlada Ruskinja, gdična Bakuninova, kći prognanika Bakunina. Ispitna komisija zaključila je jednoglasno, da se njezina učena rasprava tiska na sveučilištne troškove.

Psi u vatrogasnoj službi. Pod tim naslovom čitamo u predzadnjem broju „Vatrogasca" sliedeće zanimivu crtinu: Londonski vatrogasci preduzeli su si osobitu zadaću, da uvježbaju pse za službu vatrogasnu, to jest za spašavanje. Poznata je stvar, da zbog dima nije moguće ni najhrabrijemu vatrogascu prodrieti u prostor, gdje se kadkada osobito stariji ljudi i malena djeca od straha i groze sakrivaju u ormare, postelje itd., misleći jadni, da će si time spasiti život od ugušenja ili spaljenja. Kako je vatrogascem vrlo pogibeljno tražiti osobe u dimu i zagušljivih prostorijah, zaista je dobra misao upotrebiti u tu svrhu pse, koji se odlikuju ne samo brzinom, nego i dobrim njuhom. Tako se dogodi nedavno, da je majka jedna kod velikog požara od straha izgubila glavu i zaboravila na svoje dvogodišnje diete u gorućih prostorijah u trećem katu. Kad se je kasnije majka sjetila na svoje diete u pogibelji, baci se na koljena pred vatrogasce, zaklinjajuć ih, da joj diete spase. Vatrogasci pokušaše sve moguće, al od silnoga dima ne mogoše doći više od drugoga poda, a okolnosti nisu dozvoljavale ni to, da se diete spasi iz vana, pomoćju ljestava. Tu u najkritičnijem času upotriebiše psa, po imenu „Saivatora", koji na jednostavni mig i na kratak nagovor poleti u more dima. Iza nekoliko časaka vrati se on, noseći diete u gubici, ali tako oprezno, da zubi svojimi nije dieteta ni dotaknuo. Vatrogasci i svi prisutni ljudi, videći junački taj čin, uskliknuše od radosti, a majka djetetu, koje bijaše ješte živo, uze ojelivati psa. Al pas ote se tomu ojelivanju mrmljajući, te poleti opet u goreću kuću. Gledaoci pomislili, da imade u gorećoj zgradi još koji život u pogibelji. Ali kad se pas nakon nekoliko časova opet vrati, donese on na veliko čudo svih prisutnika veliku lutku (pupicu), koja se je nalazila u koljevci pokraj djeteta.

Dva forinta i sedamdeset i pet novčića stoji jedna opletena staklenka, sadržavajuća tri kilograma više puta odlikovanog izvrstnog „lamponskog soka" (Sciroppo di Lampone), kojeg razašilje prosto poštom proti ponudbi G. Piccoli, ljekarnik u Ljubljani. — Pletenice sadržavajuće 10, 20 i 40 kilgr. po 60 novč. kg.

Narodno gospodarstvo.

Kako će se pilići brže izleći?

Više puta tuže se gospodarice, da im se jaja nisu izvalila a friška ih i zdrava nasadile. — Evo koji je razlog tomu. — To se najviše dogadja, kada kokoše nasednu na tavanu (podu) ili na suhu mjestu, pa kako jaje nećuti vlage, otvrd koža izpod kore u jajetu, i pilad ne izadje. — S toga kvočka kada idje jutrom na pašu traži hranu po rosnoj travi, okvasi perje s preda, pa se vraća na gnjezdo i ovlaži jaja. Kada se je dakle kvočka na suhu mjestu nasadila, pa nakon što leži desetak dana na jajima, poškropi svako jutro mlačnom vodom jaja i dojedno će se lieko izvaliti.

Listnica uredničtva.

Gg. dopisnike iz raznih strana Istre molimo, da se ustrpe, jer nam ponestalo prostora, te nemogosmo svim već sada zadovoljiti.

Gosp. „Lukačanin": Pjesmica nije za javnost; kušajte radje za sada prozom. Živjeli!

Gosp. „Radimir": Žalimo, ali Vam sa „svonjelicom" nemožemo zadovoljiti. Na ostalom hvala. Zdravo!

Gosp. Z. u B. Za ovaj broj prekasno; morati ćemo koještu ublažiti, jer što su gg. Uzmite to u obzir u buduće. Zašto nep objeste na jug? Srotan uspjeh u okt. Živili!

Gg. dopisnike molimo, da izvole pisma dostatno frankirati, jer se često dogadja, da moramo nefrankirana pisma vratiti ili globu platiti, kao što smo ju ovih dana platili za „Bratovšćinu" za „Emina", za „Jugovića" itd.

Prijatelju „Janku". Knjige za buduće škole naše družbe izvolite poslati g. Dr. Laginji u Pulu. Ugledali se u Vas i ostali prijatelji naše mladeži. Živili!

Gosp. A. K. u B. Hvala na obećanom. Od g. F. P. neprimih ništa. Zdrav bio!

Listnica uprave.

Uplatili su nadalje za „N. Sl." gg. Š. I. Mihotići for. 2; S. M. Repentabor for. 2·50; Čit. Jelšano for. 5; M. I. Loborika for. 2; M. S. Rieka for. 1; M. J. Sv. Lovreč for. 2·50; L. M. Selce for. 1; R. A. Vlašan for. 8·50; K. Dr. V. Boš for. 2·50; H. K. Zagreb for. 2·50; P. M. Pula for. 2; M. A. Lesišće for. 5; G. V. Žminj for. 10; Z. I. Opatija for. 2; H. A. Jelenje for. 2·50; B. A. Premuda for. 1·26; L. J. Kerkavec for. 3·50; G. Dr. A. Rab for. 2; K. Dr. L. Trst (oglas) avš. 80; K. v. A. Trst for. 5. (Sliedi.)

Javne zahvale.

Gospoda braća Pavačić mirodijari (drogaiste) na Rieci, darovaše svomu rodnomu mjestu novu veliku hrvatsku trobojnicu, koju dne 27. t. mj. vidjesmo za prvi put ponosno vijati na Frankopanskom kaštelu.

Na tom se krasnom daru u ime čitave obćine podpisani najsrdačnije zahvaljuje. Živili!

Omišalj, 31. agusta 1893.

Načelnik: Fabianić.

Gg. darovateljem i posjetnikom, diletantom i svim ostalim, koji su doprinieli, da je zabava naše Čitaonice u svakom obziru liepo uspjela, najiskrenije zahvaljuje

Odbor „Hrvatske Čitaonice".

U Vrbniku, 1 septembra 1893.

POZIV.

Gospoda članovi „Bratovšćine hrvatskih ljudi u Istri" pozivlju se ovim najuljudnije na **glavnu skupštinu**, koja će se držati u dvorani „Narodnoga doma" u Kastvu na 14. ovoga mjeseca u 3 sata poslje podne sa sliedećim dnevnim redom:

1. Nagovor predsjednika.
2. Izvješće tajnika.
3. Izvješće blagajnika.
4. Izvješće revizijonalnog odbora.
5. Biranjo upravnog odbora.
6. Biranjo revizijonalnog odbora.
7. Možebitni predlozi.

Odbor „Bratovšćine hrvat. ljudi u Istri".

Kastav, 1. septembra 1893.

Predsjednik:

Ante Turak.

„Prvo ljubljansko činovničko konsumno družtvo" želi neposredno

kupiti vina

i to 250 do 300 hektolitara crnoga i 50 do 100 hektolitara bielogà ovogodišnjega proizvoda.

Uzorke i cienu neka se izvoli poslati pod naslovom: „Pervo ljubljansko uradniško konsumno družtvo v Ljubljani".

Načelništvo.

Preporučamo adresu:

„Istarska vinarska zadruga"

u Puli (Istra),

koja je ovih dana započela poslovati.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vreda. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2½%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	2½%	3-mesečni „	2½%
30- „	2½%	6- „ „	2½%

Vplačevanja avstr. vrednostnim papirjem, kateri so nahajajo v okrogu, pripozna se nova obrestna tarifa na temelju odpovedi od 17 in 21. odnosno 12. junija.

Okrožni oddel.

V vreda. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obrestí.

Nakazanice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reke kakor za Zagreb, Arad, Biolitz, Gablonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, Ljubljana, Linc, Olomuc, Reichenberg, Sanz in Solnograd, — brez troškov.

Kupuja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov pri odbitku 1‰ provizije.

Predujmi.

Sprejemajo se vsakovrstne vplačila pod ugodnimi pogoji.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vredností obrosti po pogodbi.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, slat srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnom cursu.

Trst, 1. aprila 1893. 17-24

Teodor Slabanja

Srebrnar u GORICI (Gòrica) ulica Morelli 17.

preporuča se preč. svećenstvu za izradjenje crkvenog posudja i orudja iz čistoga srebra, alpaka, mjedi, kano: **moštranca, kaleža** itd. po najnižih cienah u najnovijih i krasnih oblicih. Stare predmete popravlja, te ih u ognju posrebrni i pozlati.

Da si uzmognu i manje imućne crkve nabaviti raznih crkvenih predmeta, staviti će se na želju preč. gospode nabavljača vrlo povoljno platožne uvjete.

Ilustrirani cienik šalje franko.

Šalje sve predmete dobro omotane sa poštarinom franko! 24—17

Dva djaka

primila bi jedna slovenska obitelj u Trstu na stan i hranu. Uvjeti vrlo povoljni. Prijaviti se valja: Piazza S. Giovanni br. 2, IV, vrata 10.

Svršeni pravnik

sa tri državna izpita, vješt hrvatskomu, talijanskomu i njemačkomu jeziku, **traži službu kod odvjetnika ili bilježnika.**

Pobliže obavješćuje uredničtvo „Naše Sloge".

Štrcaljke i sumpornjače za trte

inžinira Živica.

mlini i stiskalnice za vino, sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, te svakovrstne druge strojeve i sve potrebоće za iste 9

dobiva se uvjek u skladišću tvrdke

Schivitz & Comp.

(Živic i drug.)

Via Zonta broj 5 u Trstu.

Glasovita

radi svojega učinka, odlikovana radi svojih zdravilnih lastnosti z častno diplomo in zlato svetinjo na razstavi v Londonu in Parizu, z zlato svetinjo v Bruselju in Tunisu.

Želodčeva tinktura lekarja G. Piccoli-ja v Ljubljani je vspešno **dijetično sredstvo,** katero krepča in zdravi želodec, kakor tudi opravlja prebavnih organov izborno pospešuje.

Izdelovatelj razpošilja je proti povzetju zneska v zabojih po 12 steklenic za 1 gld. 36 nč., po 55 steklenic (zaboj tehta 5 klgr.) za 5 gld. 26 nč. — Poštnino plača vedno naročnik. 12—10

Ljekovi za životinje.

Čvjet za konje. Najbolja mast za rotinja, za konje, ovce, rogatu marvu i krmke, upotrebuje se kod proteglenuća žila, žod otoka koljena, otvrdnuća boka i križa, otekla nogu, otekara na nogah itd. Staklenica s poučnim navodom stoji samo 1 fr. ili 2 krune, 5 staklenica samo 4 fr. ili 8 kruna. Zamoli se poučnim navodom svud gdje se može jesti, slabo prebavlje; pobljava mlieko te po njoj krave daju više mlieka. — Ove ljekove za životinje prodaje samo 2 fr. te se danomice pošlom razašilju.

Ljekarna Trnkóczy-jeva u Ljubljani poleg vlečnice 8—1

Izdavatelj i odgovorni urednik Mate Kandić.

Tiskara Dolenc.

Broj 37. U Trstu 14

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana nam pisma tiskaju po b
vrš. svaki redak. Oglasi "d 6 re-
dakcija stoje 60 nč., za svaki redak
više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja
za pogodbo sa upravom. Novci se
šilju poštarskom naputnicom (as-
segno postale) na administraciju
„Naše Sloge". Ime, prezime i naj-
bližu pošta valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme,
neka to javi odpravničtvu u otvo-
renu pismu, za koje se ne plaća
poštarina, ako se izvana napiše:
„Reklamacija".

NAŠA

Poučni, gospoda

Zast. prof. Vjekoslav Spinčić medju svojimi izbornici.

U našem listu bilo je raznih viesti i dopisa o tom, kako je bio oduševljeno podrevljen zastupnik prof. Spinčić mjeseca julija po otoku Krku kamogod je došao, i u Belom na otoku Cresu.

Spomenuli smo takodjer, kako je bio prošloga augusta u obćinah sudbenoga kotara Podgrad svuda najprijaznije i oduševljeno dočekan.

Ovih dana dobili smo viesti sa više strana o njegovom putovanju po otoku Cresu i Lošinju. Skupljamo te viesti sve u jedno i priobćujemo ih rado obzirom na samoga zastupnika i obzirom na naš čestiti puk, medju kojim je boravio. Činimo to tim radje, što je bio g. zastupnik i u takovih krajevih, od kuda imamo jako riedko glasova.

Odputovao je iz Berseča, gdje je zajedno s množinom drugih znanaca i prijatelja slavio imendan veleč. gosp. župnika Rajmunda Jelušića. Na odlazku, imenito kad se je ukrcavao na parobrod, bio je pozdravljen pucanjem mužara, zastavami, živio-klici sve dok se ga je moglo viditi na parobrodu.

U gradu Cresu, kamo je prispio istoga dana, t. j. 1. septembra, bio je gostom prečastnoga gospodina arhipresbitera Matije Oršića, a posjetio je takodjer poglavitoga g. sudca Maldonera, koji mu je posjet vratio.

Iz Cresa odvezao se ladjom u Valun, gdje je bio gostom veleč. g. župe-upravitelja Jakova Dminića, kod kojega su se sakupili poglavice puka iz Valuna, da g. zastupnika pozdrave i da mu izkažu svoje jade i potrebe.

Čim je doznao susjedni veleč. gosp. župe-upravitelj Petar Zahija, da se g. zastupnik nalazi u Valunu, pohitio je onamo, te ga poslie podne zajedno sa g. Dminićem odveo u svoju župu Lubenice, te ga pratio na cielom dalnjem putovanju.

Putem u Lubenice, u seocu Zbićini, bili su sva trojica najprijaznije pogošćeni u cienjenoj obitelji Kućića. U Lubenicah g. je zastupnik prenoćio, sutradan misio i prisustvovao običnoj službi božjoj. Poslie službe božje čekao ga je pred crkvom mnogobrojan puk, s kojim je najprijaznije razgovarao, te kojega je u koječem podučio. Puk ga je mirno slušao, te na koncu najoduševljenije uzkliknuo: „živio naš zastupnik Vjekoslav Spinčić". Već samim prisustvom i njegovimi mudrimi riečmi bili su ljudi kao začarani. Svi su mu htjeli stisnuti ruku, paše i poljubiti, a vidilo se je i staraca, kako su mu se suzami u očijuh približavali i drhćuć hvatali mu ruku na ojelov. Bio je to ganutljiv prizor, koj najbolje označuje i g. zastupnika i dobre one ljude.

Iza objeda sakupiše se vidjenji mužievi, medju njimi i jedan bivši prije 30 godina suučenik zastupnikov, sa vriečnim starcem županom i crkvenim starešinom na čelu, kod g. župe-upravitelja, te mu razložili sve ono, u čem bi ih mogao odvjetovati.*) Prije odlazka odazvao se je g. zastupnik vrućoj želji i molbi vriednoga župana, unišao u njegovu kuću te kucnuo i pio u njegovo i njegovih i svih župljana zdravlje. Na odlazku sabrao se je na trgu sav lubenički puk, da još jednom svoga zastupnika pozdravi. Tu se je zvonilo, mahalo zastavami, kliktalo srdačno i oduševljeno. Velecienjeni Vodarić i prijatelj mu imali su već pripravne svoje konje, koje su zajahali g. zastupnik i pratioc mu g. Zahija. Jašili su do seoca Vidovići, gdje, čim su ujašili i predstavili se, bili su pozvani u obitelj starca Kućića i tu najsrdačnije pogošćeni.

Skoro je već zanoćivalo kad su prispjeli u Martinšćicu i odsjeli kod veleč. g. župe-upravitelja Antuna Patrića. Tu su posjetili veleč. otca Žgrlića, predstojnika samostana. Čim su išli da pogledaju luku, nadošlo je više mužova koji su medjutim saznali, da se nalazi medju njimi g. zastupnik, da ovoga pozdrave i da mu obrazlože, kako bi valjalo luku urediti, te da ga umole, da ih u tom kao i u nekih drugih potrebah odvjetuje. Gosp. zastupnik bijaše i tu pozdravljen zvonjenjem i pučanstvom.

U Sv. Ivanu, kamo se je odputio praćen i g. Petrišem, i gdje su ljudi uru dvie prije saznali, da će doći, grmi su mužari, čim se je opazilo, da dolazi, grmili su skoro cielo vrieme njegovog boravka tamo. Kod dolazka dočekali ga svečano mjestni župan sa svimi kućegospodari. Župan ga je u ime one pod obćine pozdravio, a svi zajedno razložili su mu nevolje, koje ih taru, iztaknuvši potrebe, u kojih da ih odvjetuje. Kako drugud, tako i tuj našao je g. zastupnik zgodnih riečih za pojedince i za sve skupa te je i tuj kao i drugud u hip osvojio srca onog čestitog puka. Imao je i prilike viditi svatove, medju kojimi je ostao nekoliko vrieme, nasladjujuć se vidljivo njihovom narodnom nošnjom i njihovim narodnim hrvatskim plesom, sastojećim od više slika te slušajuć njihovo narodno pjevanje. Uz njega i uz njega više drugih pogostio je mjestni župe-upravitelj, veleč. g. Dumić Muškardin, na glasu pčelar i sabirate povjestnih orticah otoka Cresa. Na odlazku bilo je opet zvonjenja, puonjave, te najsrdačnijih pozdrava njihovomu zastupniku. Ljudi mu nisu mogli doći zahvaliti, što je posjetio i njihovo mjesto.

Tako bijaše i u Beleju, kamo se je odputio još istoga dana pod večer u družtvu već spomenutih pratioca, kojim se se pridružili još gospoda župe-upravitelji Antun Malešić i Ivan Velčić kod kojega bijahu svi pogošćeni i gdje se prenoćili. I tuj je narod nješto prije doznao, da mu dolazi zastupnik, i tuj se je pucalo već na prvi vidik, pak kod dolaska i kasnije; i tuj se je zvonilo, i tuj ga je dočekao mjestni župan, vriedni stara Mužić sa mnogo drugih, te svi pozdravi oduševljeno svoga zastupnika, te mu poseli molitve u crkvi i poslie kratkoga odmora raztumačili svoje tegobe, a sutra dan pokazali i neke vinograde, zaražene trenutnim ušencem ili filokserom. Zvonjenje, puonjava i živio-klici pozdravljali su g. zastupnika i pri njegovom odlazku.

Iz Beleja odputio se u pratnji veleč. g. arhipresbitera Mateja Zahije koj se je slučajno vraćao iz Vrane u Osor. Tu je pregledao crkvu, razvaline, močvaru „kavanclu" (uzak kanal izmed oreškoga lošinjskoga otoka), i bio ujedno s drugim pogošćen po imenovanom prečastnom presbiteru. Poslie srdačnoga razstanka sa spomenutimi praticci i gostitelji, zajašio je g. zastupnik, praćen uvjek gosp. Petrom Zahijom put Maloga Sela ili Malog Lošinja. Prošao je to poprilično cielo Lošinj, a zaustavio se samo kratko vriem u Nerezinah, gdje je pozdravio čo. Franjevce i pogledao lu[illegible] Sv. Jakovu i u Unijah, gdje je pozdravi veleč. gg. upravitelje Petra Orlića Blaža Soldatića.

U M. Lošinju odsjeo je u svratištu „Bello Vue", kojega je vlastnik čestit Lošinjanin; htjeo je posjetiti kotarskoga glavara i kotarskoga sudca, koji su pak slučajno odsutni bili; posjetio je obitelji svojih starih prijatelja gg. Baričevića i Jurinčića; a već u večer kao i sliedeći dan bio je s veleštovanim gospodinom Simunom Kozulićem. S njim zajedno kao i sa svojim praticcem, te gg. Jurom Čubranićem i Soldatićem od vezao se je ladjom u Sv. Petar-Ilovik taj najjužniji istarski otočić. Što je ra glodao crkvu i s mjestnim gospodinom k polanom išao u njegov stan, to su se spr

*) To je krasna rieč, koju se rabi po svih onih stranah za „sagovarati". Op. ured.

sada 72 mladi leterati, pak još jedan stari, kega drže za predsidenta odkad je dotorat u Rovinju storil.

Fr. Ma porečka „baba“ je rekla, da ona anke dobro blagoslivat.

Jur. E, onda bi ga mogli anke biškupa storit.

Fr. Dà, ma za . . . . . Rovinj.

* * *

Fr. Zoč su onu ticu potirali od Suska?

Jur. Al da je pipliće lovila, pok ih je bilo stroh, da se ne odeboli . . . . .

Razgovor medju Paškvom i Marom

pod bristom kraj sela Sesotići.

P. Dobar večor, kumo **Mare**!

M. Bog ti daj dobro zdravlje, moja dična kumo.

P. Od kuda tako kasno?

M. Iz Karnice.

P. Ča je noviga u tom našem lipom gradu?

M. Bogmo sam čula govorit, da te vrlo oni šarenjaki lipo „narajdati“ naše ljude, kone budu kako i oni.

P. Ma vero bi nas najili sada lestos „bakalara“ i vina napili kod Boneke!

M. Ala vero bi, da bi naši ljudi bili tako ludi ih poslušati.

P. A nisi morda ča čula, ako se je ki od Karnice upisa u ono naše lipo Marčansko društvo?

M. Ča upisati? . . ter oni bi ga htili uništiti, a kamo li upisati se.

P. Dunko oni nisu kako Proštinari i Kavranci? —

M. Vero nisu, jer nikoji od ovih naših neznadu niti čitati i su se upisali, samo da pomoru uzdržati ga.

P. Da bi Bog dal, da bi bili svi kako i Proštinari i Kavranci.

M. Bog jih živin puno lit te naše poštonjake.

P. Si prošla dobro ovoga sajma ol?

M. Prošla, ali v istinu ne kako lani.

P. Ča ti je bilo malo Hrvati iz proko Drago?

M. Nijo bilo niti jednega, nego dva iz Raklja i jedna mlada iz dolnjega sela.

P. Molim te biš mi znala reći, što se je razgovara onaj mladić s prozora sa onom divojkom?

M. Ne znam upravo ti reći, što su govorili, jerbo meni je bilo malo lazno slušati njihov razgovor. Samo ovo sam čula, da njoj je reka: Da biš bila hrvatica kako ti je tvoj otac i tvoja majka, bila biš zlata vridna.

P. Ona da mu je rekla: Oprostimi dragi, nije li svejedno biti talijankom ili hrvaticom?

M. A on: Vero nije, nego čuj što ću ti reći:

Posvem svitu, kuda sam hodia,
nisam naša boljega junaka,
nit junaka, nit lipša govora,
do Hrvata, našega naroda.

P. Na to ona: Kad je to tako, neću biti više talijanka nego prava hrvatica, kako moj otac i moja majka i neću, da gazim jezik i prava mojih roditelja, mojega naroda. Drugi put, ko nam Bog podili zdravlje, ćemo se viditi u Raklju na samlju. Za sada s Bogom!

M. To je, moja kumo, sve lipo, bilo ali za moj žep ništa.

P. Po Maricu, da bi tebi tako svaki blagdan ili sajam bilo, biš malo kolača pojela i vina popila.

M. Ala bih, bih, moja kumo!

P. A drugi dan, kako je pošlo s tancom?

M. Bogme, tko je htia plesati, je mora zvati staklenicu vina i platit deset novčića.

P. Još, ter sam čula, da su niki mladići zatancali do 50 for.

M. A ja, ako su toliko zatancali na drugom tancu, ma nisu na mojem.

P. I meni se čini, da će biti tako.

M. Ma vero da, i da bi bili pošli na svoje delo, što su došli u moj tanac, bi im bilo za stalno bolje išlo.

P. Ma ki bi bia gleda one naše lipe Hrvatice, da nije bilo njih?

M. Eh! to je za njo bilo dà, a ne delo!

P. Za večeras, nadam se, da će biti dosta.

M. Će morati i kone, jer već je deseta ura. Kumo moja lahka noć!

P. I tebi bila lahka noć!

Velecienjenomu gospodinu

DRU. OTOKARU RYBAŘ-U

odvjet. kandidatu

na dan vjenčanja dne 12. septembra 1893.

sa dražestnom i blagorodnom gospodjicom

VINKOM KASTELČEVOM

posvećuje

vila Istrijanka.

Iz susjedne Vam zemlje dobro znane,
Gdje goste k Vama ide biće milo,
Već ljubko uz Vas ono! se privilo
Svetim ognjem k Vama će da plane. —
Kud ona stupa nema ljute rane,
Pred njime sve je svježe, zdravo čilo,
I njegvo jake, premoguće krilo
U nebeske nas diže bajne strane. —

To biće Vam je: „*Istrijanska Vila*“ . . .
Što vienac ovieća Lejina Vam nosi,
Još danas Vama ovu sreću prosi:

Da ostanete oba zdrava, čila,
I ljubav što Vam iz srca miriše
Da nenestane nikad, nikad više.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Blagajnik družbe primio je nadalje što sliedi: Preuzvišeni vladika Strossmayer 1000 fr. Gosp. Škender Fabković u Zagrebu poslao je kao članarinu 1 for. za tekući mjesec. — Gdjica Amalija Rauch u Voloskom sabrala je 50 kruna. Darovaše: Gdja Fanny Stanger 7 kruna i gosp. Andre Stanger 6 kr., gdja Marietta Šimunić 3 kr., gdja Marija Bačić, Frane Konrad, Ernesta Raicich, Marija Raicich, Marija ud. pl. Mersthal, Ida Kovačić, Zora Stanger, Franica Geršković, Josip Stanger, gimn., Felice Stanger, Marija Sučić, Marija Tomašić, Amalija Raicich po 2 krune; Anton Rajčić, Lidija Rudeš, Ivan Rauch, Ivan Virant, Marija Pošćić, Anton Pošćić, gimn., B. M., Edviga Sučić po 1 krunu. Hvala svima! Ovaj liepi primjer dobro bi bilo da sliede i druge mlade domorodkinje u Istri. — Gosp. Hocovar I. iz Trsta poslao 4 for. Darovaše gg.: N. N. i I. N. svaki po 2 for. — Gosp. Niko Alačević, tajnik hrvatske čitaonice u Makarskoj, priposlao je 50 for., sakupljenih po gospodjicah Darinki Alačević i Katici Rismondo na večer dne 3. tek. m. prigodom proslave 25-godišnjice obstanka ove „hrvatsko čitaonice“, za svetu i plemenitu družbu „sv. Cirila i Metoda“. Ugledali se i drugdje u vas sve! — Gosp. Slavoj Jonko, narodni zastupnik i načelnik u Podgradu sakupio i poslao 100 for. kano utemeljiteljnu svotu na ime podgradske podružnice družbe sv. Cirila i Metoda u Ljubljani. Ta svota sebrala se je ovako: a) kod raznih prigodah: Ostatak kod kupovanja M. u P. 26 st., konfiskovano za 1 litru vina Š. u P. 80 st., družba sakupila kod V. u P. 4 kr. 96 st., dvie portoriko-prodane u P. 12 kr. 83 st., raki u H. 40 st., zmija prodana u P. 7 kr., smiešak i riečo šutećega prodana u P. 17 kr. 80 st., viršinke prodane u P. 1 kr. 55 st., vozni listak prodan u H. 82 kr. 80 st., družba sakupila kod Z. u M. 12 kr. 82 st., natjecanje u P.: K. B. (4 kr.), I. N. (2 kr.) 6 kr. Ukupno 96 kr. 71 st.; b) darovali pojedinci: A. Š. na M., A. P. na P., V. Z. u P., A. T. u P. K. B. u P., L. T. na M. po 1 kr. je 6 kr. — M. M. u P., dr. A. V. u P., M. R. u P., O. D. u V., I. B. u L. po 2 kr. je 10 kr. — A. R. u H. 3 kr. — Dr. I. Š. u P., I. C. u K. F. M. u O., I. b. M. u O. po 4 kr. je 16 kr. — Š. J. u P. 5 kr. — M. P. u P. 7 kr. — F. B. u T., S. P. u Š., K. K. u M. po 10 kr. je 80 kr. — F. S. u M. 11 kr. — S. I. u P. 15 kr. 29 st. Svega skupa 200 kr. Živili! — Gosp. Volarić iz Rieke poslao 16 for. i to 11 for. sakupljenih u kući gosp. Lovre Raholića prigodom njegovog imendana, a 5 for. kao svoj dar. — Gosp. Pero Gavranić, odvjet. u Zagrebu poslao 3 for. Darovaše gospoda: dr. Hinković, Steiner i Gregorić svaki po 1 for. Hvala srdačna svima!

Gosp. Fran Šaban, kr. kot. pristav u Sluuju priposlao nam je 7 for., sabranih na imendan kr. kot. pristava Stjepana Šikića. Darovaše: kr. kotarski sudac Šmaus, pristav Šikić, pristav Šaban i kapelan V. Margan po 1 for., pristav Hutira, gruntovničar Dobša, učitelj M. Vorkapić, učitelj M. Gjurić, učitelj Jozo Knežević i oficijal Horvat po 50 nov. Živili!

Karlovačko „Svjetlo“ javlja, da je g. Alojzij Hegedić, župnik dubovački blizu Karlovca, pristupio kao član utemeljitelj sa svotom od 100 for.

Kako „Podravac“ javlja, sabrano je u društvu, koje je slavilo imendan našega vladara, 15 kruna, a poglaviti gosp. Fran Lugarić, umir. kr. županijski školski nadzornik u Virju, pristupio je kao doživotni član sa svakogodišnjim prinosom od 5 for.

„Narodni List“ br. 72 piše! Častni naš prijatelj, gosp. Rikard Katalinić-Jeretov sakupio je u Gospiću, na prijateljskom sastanku u gostioni vrlog Hrvata I. Einwaltera, 12 kruna i 78 nč. za vriednu družbu „sv. Cirila i Metoda“ u Istri. Darovaše po 2 krune.: B. Ratković i pravi prijatelj naroda; po 1 kr.: Einwalter, T. Katnić, I. Matelja, N. Grković, Schmitzer, Lovrić,

Toma Ban. Darovaše još Rajković 80 nvč., I. T. Kovačević 80 nč., Bedovinac i Mesić po 20 nvč. i Gede Knežević 23 nvč. Živili! Pomozite svi čitaonu sv. Cirila i Metoda!

Kako „Obzor“ javlja, sakupljeno je prigodom zarukah gosp. Filipa Pisknllića sa gdjicom Katarinom Eberhard među prisutnimi Primorci i jednim Slavoncem 3 for. 67 nvč. — Dalje 10 for. utrženih licitacijom kod „triju gavrana“, što ih je dao g. Randić. — Gosp. Jose Korenić iz Szent-Endre darovao 1 krunu. — Gosp. Stj. Korajac, župnik u Matičevićn sakupio na koroni kotara Novo-kapelačkoga, prigodom zdravice jubilarcu veleč. gosp. Stj. Latkoviću 11 for. — Veleč. g. Ante Barač, kapelan u Punitovcima sabrao je kod veločasnog g. Tomislava Benka u Punitovcima i to prigodom posjeta njegovoga prijatelja veleč. g. Sandora Šamšalovića na zdravicu prvacima domovine 5 for. 50 nč. — Veleč. g. Josip Marušić, vjeroučitelj iz Meje priposlao je 4 for., sakupljenih u Praputnjaku u župnom dvoru prigodom imendana veleč. g. župnika Lovre Večerine. — Milan Brajković položio je 1 for. — Kod veleč. gosp. župnika Fučeca u Vugrovcu sakupljeno je 3 for. 20 nvč., a darovaše: M. S. 1 for., I. Fučec 60 novč., Medvedec župnik 50 nvč., gdja Prpić 20 nvč., O. Lavoslav 20 nvč., Gjuro Popović 20 nvč., Podolšak 20 nvč., N. N. 80 nvč. — Kod banketa na carev dan sabrano je u Velikoj Kopanici 5 for. 10 nč. — Gosp. Rudolf Horvat iz Koprivnice priposlao je 48 for. u ime koprivničke mladeži, koja šalje ovu svotu kao dio čistoga prihoda od ulaznine, unišle prigodom koncerta, što ga je ista priredila u Koprivnici dne 26. kolovoza t. g. — Sakupljeno na koroni kolovara stupničkoga, držanoj 30. kolovoza o. g. u Sv. Nedjelji kraj Samobora 27 kr.; darovaše: gg. M. Bolas 5 kr., F. Forko 5 kr., A. Padaršić 5 kr., M. Penić 5 kr., Stj. Mrakužić 1 kr., K. Murat 1 kr., S. Miladin 1 kr., V. Miljan 1 kr. — Ed. Medeotti, župnik u Trojstvu sabrao je u domu veleč. g. župnika Stucka u Cigleni 17 kr. 40 nvč. — Gosp. Martin Mihelčić iz Dolnica sabrao 9 for., a doprinišše svaki po 2 kr.: Marija Bolf, Ivan Bolf, Mato Bolf, Vladko Bolf, Ivan Petranović, Grga Briški, Petar Mažuranić, Slavoljub Žagar, M. Mihelčić. — Gosp. Franjo Lugarić, županijski škol. nadzornik u Virju sabrao je dne 18. kolovoza u malenom družtvancu u Virju 9 for., a darovaše po 2 kruno: Blaž Šklebar, Drag. pl. Mikulčić, Petar Ljubić i Franjo Lugarić; po 1 kr.: dr. Dane Gruber, Bolto Šibar, Jakob Poinović, Martin pl. Šoš, Josip Dolenec, Stjepan Sabolić, Albert Weis, Mijo pl. Tuškaj, Franjo Šignjar i Otokar Zubundija. — G. Gjuro Poljak iz Zagreba darovao je 20 novč. kao dopunjak svote od 300 for., koju je uprava lista poslala blagajniku družbe, g. dru. Stangeru, odvjet. u Voloskom. Živili darovatelji i sabirači!

„Posavac“ javlja, da su ovoj plemenitoj družbi pristupili u Sisku kao godišnji članovi po 2 for.: Gjuro Zlatarić, gradski zastupnik i Marko Gotthardi, trgovac; po 1 for.: Ivan Ivkanec, trgovac, M. Cilić, blagajnik banke, Arthur Kbern, ravnatelj banke, I. Linke, trgovac, Stjepan Hudalić, predstojnik pošt. i brzojav. ureda, B. & S. Mayer, trgovac, J. Büchler, trgovac, Jonas Aleksander, trgovac i M. Leitner, trgovac. — Kao utemeljiteljni član pristupio je u ovu družbu gosp. dr. V. Crnadak, odvjetnik, sa svotom od 100 for., koju će u deset mjesečnih obroka uplatiti. Živili!

Na ruke tajnika dra. M. Laginje prispjeli su i u „Istarsku Posujilnicu“ uložени eliedeći dalnji prinosi: Gosp. dr. K. Janežić sakupio 2 for. 65 nvč., a darovaše: gdjica A. Laurenčić 1 for., dr. I. Krek 1 for., Jurlina Josip 65 nvč., kao ostatak nekog računa. — Veleč. g. Fran Goreo poslao je 12 for. 50 nvč., sakupljenih u Baderni u veselom družtvu dne 8. kolovoza, a darovaše gg.: dr. I. Jarežić 10 for., veleč. Anton Kjuder, župnik u Tinjanu 1 for., Šime Defar, načelnik 50 nvč., Fr. Goreo 1 for. — Gosp. Petar Grubić, vlastnik dalmatinskog podruma u Zagrebu, priposlao je 2 for. za „svetu stvar“ — Gosp. Matija Cirković u Bakru priposlao je 2 for. 48 nvč., sabrana tamo u gostioni kod „Vatrogasca“, što su darovali: M. Cirković 61 nvč., I. Vičević ml. 52 nč., F. Sikul 60 nč., L. Furlan 54 nč., P. Dorčić 21 nč. I još Cikovič piše: „Do vidova!“ Evala zau! — Gosp. Fran Fiego, načelnik u Buzetu, poslao je 4 for. na dar, a 1 for. za g. 1893. kao godišnji njegov prinos.

Veleučeni gosp. dr. Srećko Karaman iz Spljeta priposlao je 50 for. sa sliedećim krasnim pismom:

Slavno Upraviteljstvo! Dočim u velike hvalim svetu zadaću, koju je sebi namjenilo to slavno društvo, ter mu nasivljem najpodpuniji uspjeh, priznavajući, da uzajemna podpora jest dužnost koju nam nalaže potreba obćene obrane za ostvarenje istovjetnih prava, a da nijedna granica nesmije odtuditi jednokrvnu braću, niti je oprostiti od ispunjenja te dužnosti, radi ju vrlim šaljući mali prilog od 50 fiorina.

Ostajem sa čuvstvom najodanijega štovanja i poklonstva

Dr. Srećko Karaman v. r.

Spljet, dne 11 rujna 1893.

Živili plemeniti darovatelji!

Odlikovanje. Namjestnički savjetnik u Trstu g. Sigismund baron Conrad bijaše odlikovan od Njeg. Veličanstva cesara i kralja Franc Josipa I. redom čl. železne krune III. razreda.

Vjenčali se. Dne 24. pr. mj. vjenčao se u Lovranu tamošnji obćinski tajnik i dični naš rodoljub g. Toma Golubović sa gdjicom Antonijom Lisjak, kćerkom pok. gdjicom Antonijom Lisjak. Bilo sretno!

Dvadesetpetgodišnjicu mašničtva slavio je prekjučer u Podkrajah kod Bistrice veleč. g. Julij Varto, duh. pomoćnik kod sv. Antuna novoga u Trstu i pomoćni vjeroučitelj na državnoj gimnaziji. Uzornomu svećeniku i rodoljubu želimo iskreno, da bi čil i zdrav dočekao i petdesetgodišnjicu svoga misnikovanja.

Gospodski svatovi. U utorak dne 12. t. mj. sakupilo se u kući našega rodoljuba g. Gaspara Kastelica, veleposjednika i načelnika u Materiji do 45 svatova iz Močavske, Beča, Štajerske, Kranjske, Goričke, Trsta itd. da prisustvuju vjenčanju domaće kćerke i miljenice g.čne Zinke sa poznatim našim rodoljubom g. dr. Otok. Rybař-om, kandidatom odvjetničtva iz Sežane, koji je ostavio i u našoj Istri najbolju uspomenu među našim pukom. U deset kočija odvezli se svatovi okolo 11 sati u župnu crkvu u Brazovici, gdje je zaručnike vjenčao župnik veleč. g. Benedik izrekav im kratko ali krasno slovo. Okolo 1 sata zasjeli svatovi za bogato stolove ter bijahu uprav sjajno podvoreni. Točajem gostbe izrečeno bijaše više zdravica, koje se vrtile većinom okolo novovjenčanih. Urednik našega lista nazdravio sretnim „mladencem“, pročitao im je posvećenu a ukusno tiskanu zvonjelicu, što ju donašamo na drugom mjestu, te je zgodnom riečі konačno preporučio svatovom družbu sv. Cirila i Metoda u Istri, za koju su u tren oka nabrale dične naše Slovenke g.čne Milka i Mici 104 krune. Uz veselu pjesmu i rodoljubne zdravice ostaše svatovi na okupu sve do 9 sati na večer, dočim se bijahu novovjenčani odvozli nešto prije u Trst, odakle su u sredu jutro željeznicom u Mljetke.

Ovako sjajnih svatova nije još vidjela Materija, što su nam potvrdili domaći svatovi i stariji obćinari. Veselje i zadovoljstvo čitao si svakomu na licu, a sreću i blaženstvo vele vriednim roditeljem novovjenčanih, naposo njim samim, koji su postigli, za čim su davno čeznuli, i kojim poručamo i ovim putom: Ružе Vam cvalo sve u daleku starost!

Veselica „Tržaškega Sokola“ i „Slovanskega pevskega družtva“ bijaše u nedelju kod sv. Ivana vrlo dobro posjećena. Koli kod sv. Ivana vrlo dobro posjećena. Koli pjevači toli „Sokolaši“ izvedoše sve točke programa na obće zadovoljstvo. Odobravalo se osobito vježbam naših dičnih „Sokolaša“ koji su pokazali i ovom prilikom, da marljivo polazo družtvene vježbe i da pojmo zadatak družtva.

Uspjeh veselice bijaše u svakom obziru povoljan.

Talijanski kandidat za gradove Poreč, Citanova i Umag. Kako čitamo u talijanskih listovih Primorja kandidira talijanska stranka na mjesto pok. zastupnika Sbisà za zemaljski sabor u Poreču g. Dr. Matoja Bartoli-a, zastupnika na carevinskom vieću. Ako bude znao onako mudro šutiti u Poreču na korist pokrajine, kao što je do sada šutio u Beču, tada nisu naši Talijani mogli biti sretniji u izboru.

Malo obsadno stanje. Iz P. se javljaju, da je vlada proglasila za Prag i okolicu obsadno stanje ukinuv privremeno nekoje §§. ustava, porotu, zakon o tisku, o sastajanju, itd. i to radi nemira, koji su se tamo dogodili u zadnje doba.

Pišu nam iz Malog Lošinja, dne 9. septembra. Poštovani dopisnik iz bližnjega Suska neprestaje u puljskomu „Oslíću“ denuncirati onoga vriednoga gosp. učitelja. Mi smo i prije rekli, da smatramo izpod svoga dostojanstva osvrtati se na lažno i blezgavo plskaranje Padrinčićeva čeda; ali i danas moramo činiti iznimku. Nosedlani „Oslić“ u svom 30. broju opet je prostački napao na g. M., a pošto bi se starija vlast mogla osloniti na taj dopis, da nebude nasamarena, hotjeli smo kod izvora crpati činjenice i evo Vam ih na

Kao što svaki tako i onaj dopis lažan je s tomelja. G. učitelj nije vičan denuncirati, jer nije hodio u školu - poznatoga prevrtljivca M . . ., ali mu je slobodno braniti se od gadnih napadaja podmićenih nesretnika, koji, jer slabo žive sbog kukavne plaće a mnogobrojne obitelji, prihvaćaju judin novac od onih, koji nezasluženo žive kao bubreg u loju, te su u stanju davati i vina i duhana i svakoga svetca mastne objede i večere, samo da dobiju priepina, koji će htjeti i znati dosadjivati nedužnim Hrvatom. — Ako se svetilničaru, to je učinio samo, da se obrani od neprestanih izazivanja i poruga toga čovjeka, kojemu je rek bi mnogošta dopušteno, jer na Susku, a osobito ordjo ima okrilje moćnoga zaštitnika. Pomoću toga okrilja, stvar se je htjela prikazati na nadležnom mjestu drugačije nego li je. Ali da se vidi kako poštovani dopisnik hoće lažno, da prikaže svetilničara kao „mučenika“, pitamo ga, zašto je ovaj gospodin javno zapitao prošćenje g. učitelja M.? Dopisničče, si tacuisses . . . . .

Sramotno je pako služiti se podmićivanjem ljudi, koji inače nebi bili škodljivi bližnjemu, a ako i gdjekad jesu, to valjda nije s zla srca, koliko jer ih na to steže ljuta nevolja . . . .!

„Sloga“. Pod tim naslovom izašao je dne 9. t. m. prvi broj novoga časopisa u Gorici, koj će za sada izlaziti svaku II. i IV. subotu u mjesecu. Ciena mu je do konca godine 40 novč. Kao izdavatelj i odgovorni urednik podpisan je na listu Anton m. Obizzi, vlastnik „Prve slovenske tiskarne“ u Gorici. Najvažnija i glavna točka programa toga lista jest „Narodna politična poštenost“.

Goriški Slovenci imali su do sada svoje glasilo „Soča“, organ zastupnika g. Dra. A. Gregorčića, uredjevin po g. Andriji Gaberščeku, izlazeći sa prilogom „Primorec“. Sada nastaje pitanje: nijeli „Soča“ odgovarala podpunoma težnjam i željam goriških Slovenaca i neće li jedan od ovih listova biti posve suvišan? Il imade listova, kojim nije prva i glavna točka programa „Narodna politična poštenost“? Idemo da vidimo, što će nam na to odgovoriti goriški naši drugovi.

Iz Buzeta pišu nam 10. t. m. Hoću, da započnem danas sa napisi. Kad bi koji stranac došao u „La piu colta cittadella dell' Istria“ (!) naime u naš Buzet, stvorio bi si sasvim drugi pojam o narodu, koji je u ogromnoj većini u ovoj obćini, koja broji preko 16.000 Hrvata, a tek malu hiljadu Talijana, koji da istinu kažemo, niesu većinom pravi Talijani već talijanaši i šarenjaci, što neka im bude na čast; mislio bi, da u Istri no živi osim nekolicine umišljenih Hrvata, nego goli Taljan ili Niemac. Kako i nebi, kad vidiš na c. kr. kotarskom sudu, koj bi ipak morao biti svim jednako pravedan, jedini i goli napis „I. R. Giudizio Distrettuale“ po tome ovdje neima u obće Hrvata — — I oboružana sila, kojoj više oblasti daju veću važnost, nego obćinskoj, nosi njemački napis, a izpod „I. R. Capoposto di Gendarmeria“, a mora se uvažiti, da je oružnička postaja zato ovdje, da oštrim okom i na Hrvate pazi, koji u svakoj prigodi iztiču poštrtvovnost i ljubav prema prejasnoj vladalačkoj kući, dok je onim stvorovom, koji tože „oltre il mare“ dozvoljeno, da bez ikakve dozvole pucaju mužare na čast predsjedniku podružnice „Lego Nazionale“, uz udaranjo buzetske talijanske glasbe, koju je sudbina na to već dovela, da milozvučnimi (!!) glasovi zaigra hrvatsku jednu pjesmu, zabranjenu nekoć i u samoj Hrvatskoj; ma i nosio svo toreto skoro jedini radini al jadni kmet. Svo što u ovoj obćini Hrvati moraju da pretrpe, jest žalosno, al veće je čudo, kad nemaju u nikoga utjeha. Zar se ne može nikoji način to postići, da bi svi uredi uz talijanski napis držali i hrvatski? Hrvati u obćini buzetskoj ne bi smjeli dopustiti, da se njihova prava tako gaze, već ustati na noge i suhtjevati, da se pravda kroji, jer nijesu uredi i postaje ovdje za jedine Talijanaše, već i za Hrvate. Vrieme bi bilo, da se tomu zlu već jednom doskoči.

U samom sudu je kancelista već preko 18 godina, koji neće ili nezna, da progovori ma jednu riеč u hrvatskom jeziku. Koliko je mučno jednom kmetu kad mora da sluša talijansku riеč, a nerazumije ga onaj, koji bi ga razumiti morao. Viša oblast sa to znade, nu mi neznamo zašto se ovdje drži čovjeka, koji neposnaje jezika većino pučanstva.

Ovim molimo dakle višu sudbenu i oružničku oblast, da zadovolje zakonu obzirom na naš jezik u pitanju napisa i osoba.

Iz Proštine (obćina Karnica), pišu nam 10. t. mj. Ovo, što odavle Vam se javljam, gospodine uredniče „Naše Sloge“, biti će za stalno prvi put, što Vaš list izlazi na svjetle božje. —

Na moju veliku žalost moram Vam javiti, da leži na gorajoj strani ove naše zanemarene, ali posve hrvatske Proštine nakićen zastavami glavni grad „Carnizza“, koji je žalibože vrlo potalijančen, izuzam 6—7 obitelji — posve hrvatskih.

Ti potalijančenici nesrame se javno ustvrditi, da im je bolje bilo pod talijanskim zastupnikom, nego sada pod našim dičnim dr. Matkom Laginjom, koj se sav žrtvuje, da obrani naša sveta prava. Na glavi tih šarenjaka jest poznati Praznoglavić, koj bi htio, da potalijanči ne samo svu Karnicu, kako i je već mnogo, nego bi hotio odnaroditi i naša mala prostinška selajca, što mu, nadamo se, neće poći za rukom. — Kazao sam zanemareno Proštine, jerbo se daju od Karničana voditi za nos kao da su njihovi robovi. Nitko no može kazati koliko su Proštinari potrošili, dok su im liepo orkvu uresili i puteve na sve krajeve napravili, a sada ih plaćaju za to nezahvalnošću.

Zanemareni su, jerbo djeca nemogu pohadjati učionu radi dugoga i slaboga puta: zimi bi se sliedili a ljeti od vrućine obolili, i zato ostaju ovjek u neznanstvu, ali svedjer u poštenju. — Zanemarene, jerbo kako kaže naša narodna poslovica: tko tudje poslove gleda, svojo zapušta, tako i oni, sve što bi bilo Karnici do potrebo, oni bi joj bili pritekli u pomoć, a oni sada za nje niti nemare. —

Zato vas liepo i vruće molim, moji vriedni Proštinari, da se probudite i ustanete, da no budote uvjek spavali, da streseto a vaših lodja tudjinski jaram, da branite vaša prava i da radite sve ono što je dobro i koristno vami i vašoj djeci! —

Sada kada ste upoznali kako su lukavi vaši susjedi, koji bi htjeli zatrti vas, odaločite se od njih, dignite se na noge i ne budite plašljivi kao zecevi, nego stanite već jednom braniti hrabro vaša prava! U to ime kličem Vam: Živili proštinarski i krničarski Hrvati!

Nadam se, da ove moje rieči neće pasti na neplodno tlo. —

Proštinar.

Lovran, 10. t. mj. Poznato je, da se je ovdje nedavno ustanovio t. zv. „Legin Gruppo“. Nastaje pitanje: Kako? Koji su li mu članovi? Kod nas, pri oznivanju „Gruppa“, poslužiše so poznatim sredstvom t. j. varkom i lukavošću. Jedino ova, šarenjakom prirodjena svojstva, pomogoše im, da takova šta u ovom hrvatskom gradiću osnuju.

Čujmo njihov ratni plan i u koliko ga se drže: Izmedju mnogih nagovorenih, zasljepljenih i lahkoumnih Lovranaca ima jedan, koji se upisao kao član u rečeni „Gruppo“. — „Znadeš li“, reče, „da sam se upisao u „Legio Gruppo“ ?“ — „Tako,? A kakova je to beštija?“ — sliedilo je pitanje. — „Šta? Beštija? Četo Bog! To ti je tako, čuj me: Kada budeš ti i tvoja djeca bolestni, dobit ćeto badava ljećnika, a osim toga dobivat ćeš tvoja djeca badava knjige, pisanke i sve druge potrebne stvari; kašnjo će ih dat na visoko školo, gdje će se za nje sa svimi mogućimi sredstvi pobrinuti, tako, da si nećeš nimalo trebati glave trti, a imat ćeš izobraženu djecu, samu gospodu!

„Molim te, kaži mi“, odvrati drugi, „koliko se plaća, a da se čovjek u to izvanredno družtvo učlani?“ — „Malenkost, pazi dobro, ciglih 25 novčića na godinu!“ povišo sav presretan prvi, misleć, da je drugom, možda lukavijem od sebe, dokazno važnost i plemenitu svrhu družtva. „Ajde, e Bogom, povišo drugi prosonečenog lica, a i novjerojatnim mu se stvar pričini, pa se udalji s dvojbenim izrazom na licu...“

Eto Vam, gospodine uredniče, načina, kojim sakupiše naši Fiorentinci nešto preko stotine članova za svoj „Gruppo“. Naravski, da na ovaj način nije teško sakupiti pa bilo i hiljadu dušovno i tjelesno sliepih članovah, pak još ktomu za družtvo sa onakvom svrhom, kao što je „Lega anazionalizatrice“.

Ima li pako, pitat će koji, u Lovranu, u ovom dosele skoro nepoznatom, al vazda sa poštenja svojih žitelja glasećem gradiću, takih stvorova, koji se usudjuju toli bezsramno lagati i izvračati? Ima ih, al od novijeg doba, odkad se i u nas začela radjati djedovska kultura, pak dobar glas gradića zakopati nastoje. Al ta sramota, kojom ti tobožnji „Lovranci“ svoje rodno mjesto kuljaju, neće pasti na nas, nego na njih i njihovo sliepe sliedbenike. Sad se znade i za Lovran; proslavišo (!?) ga lovranski Fiorentinci!

Zlatnimi (?!) slovi pisati će se u analih lovranskih imena trgovaca kristala i gla-

sovitih oblica sa njihovimi dičnimi sinovi i nadobudnom unučadi. To su imena glasovitih ljudi u gradu. Ali ovi poznati matadori florentinske ideje imadu par svojih adjutanta i po vanjščini. Ne stoje vam ovi skrštenih ruku, već rade, svjestni službe, što im ju „matadori", a još strošlje „Kameleoni" iz grada nalažu.

Osnovale „Gruppo", a da narod pamti, da to nije samo onako koješta, priredili su zabavu. Tuj se plesalo, pjevalo, nazdravljalo „fiorentinskoj narodnosti". Čuo sam, (a da li je istina, neznam) da je na tu zabavu njih prvak dónio u džepu svoga staroga fraka, koga je za tu svečanu zgodu navukao, žilo i drevce, da za svaki slučaj bude pri ruci, dodje li koji od fiorentinskih stolara i artišana pod apanih cipela na zabavu.

Njegovo miljenče, „Krstić", dolija da mu neima para, počastio je naš gradić više od jednomjesečnim posjetom. Sakupio gradićem djećurliju školskih pitomaca, nabavio im uniforme „a la marinera", te stvorio od njih nekakav dudnovati pjevački zbor. Najprije ih vježbao u restauraciji Königa u svih mogućih talijanskih pjesmah, i to kako se vidi s dobrim uspjehom. On naime ode, al djećurlija, svjedoci njegovog znanja, ostadoše, te i sada još popjevaju i poigravaju gradom svoje pjesme o „Rosettijevoj patriji," sve onako „a là Cosimo". Neznam što je ovom silnom uspjehu više doprinielo, da li Königovo pivo ili patriotičko „Cosimovo" zauzimanje za stvar? Bit će da je pripomoglo malo jedno, malo drugo. Al prvo im je po svoj prilici naudilo, jer napokon ostaviše restauraciju nekako u novije doba dudnovatog Königa, te nastavili svoje pjevačke ili deraće vježbe u t. zv. vrtu Angioline. Naravski, da ovdje nijo bilo slastna piva, da im izmoči suha grla i očisti milozvučne glasove, al žalibog, pameti nikada pa nikada.

A gradjani? E, ovi su dobričine, ovi mirno gledaju, kako se nadobudna mladež dere; dà, oni se tomu samo raduju, tà kad je naš gradić ovako oživio, ko što je u novije „preporadjajuće" doba? Bože moj, pak uz ovakva vremena ima nade dobroj trgovini. Forintić nebi baš loše pristajao praznom žepu. Sramota! Dà sramota!!

Naši, koje nekako nije za sve ove dogodjaje briga, ne miču se, kao što bi morali. Mnogi od njih, koji neveselim srcem gledaju ovaj radjajući se nemir, a u ljubljenom im gradu, ne mogu sami ništa.

„Neka se diverte!" To su jedine riječi, koje na mnoge opomene sliedo. Hoćemo li mirnim okom gledati ove nepodobštine, koje se u nas danomice dogadjaju? Mislimo li i nadalje šutiti, kao što smo do sada, gledajuć, gdje nam „tudjin i izdajnik" dom i crkvu kalja? E, pa dokle? Mislimo, da je doba, da se već jednom pregnemo, a ne smijemo podnipošto dozvoliti, da nam prvi dotepenac dovikne: „Noi semo i maestri di creanza a Lovrana, per questo semo vegnudi e per questo non andaremo via! (!?)"

Krasan primjer narodne svieti. Vrli Trpanjski (Dalmacija) Hrvati trgovačke ruke razaslali su sliedeću okružnicu:

Niže podpisani časte se javiti svim svojim trgovačkim dopisnikom, da usljed jednoglasnog zaključka svih predstavnika trgovačkog staloža ove varoši, počam početkom došaste godine 1894, rabiti će isključivo hrvatski jezik u dopisivanju, toli sa proizvoditeljima, koliko sa potrošnicima austro-ugarske monarkije, s kojim će obćiti u trgovačkom poslovanju, i da neće uzimati u obzir ponude putujućih trgovačkih poslovača, dok svi nebudu znali svoje ponude i dotična razjašnjenja hrvatskim jezikom podavati.

Toliko niže podpisani daju na znanje svim onim, koje ova stvar zanima, a da uzmogou shodne odred'e na vrieme preuzeti, ako nežele naškoditi dalnjem razvitku svojih trgovačkih poslova sa trpanjskim tržištem.

Braća Iveta — Nikola i Ante Nesanović — Frano Vid — Mato Iveta — Mato Milinović — Oreste Fabris — Mato Belin — Mato M. Mrčić — Dinko Nesanović — Ivan Mrčić — Ante Belin — Braća F. Curtić — Baldo Nesanović — Nikola Jerić — Braća Jerić — Luka Blažević i Sinovi.

Marko Marulić „Ponižoni i uzvišeni Isus". Preveo i priobćio F. Cherubin Segvić. U Zadru. Brzotiskom Katoličke hrv. tisk. 1893. Posvećeno presvj. gosp. O. Fulgenciju Carevu, nadbiskupu hvarskomu, bračkom i viškom.

Izpravak.

Odgovor iz kastavšćine od 2. t. m. u prošlom broju 36 „Naše Sloge" javlja nešto, što se u Kastvu vrlo malo čuje, a kad bi se i na puna usta govoriti čulo, ozbiljan i nepristran dopisnik nebi zato sumnjičio napredak ciele muzke škole, već samo razred dotičnoga griešnika; ovako g. dopisnik iz silnoga „koješta" ožima samo neznatni „nešto", tako da se na njegovo pisanje dade uporabiti ona najnovija: „sušne li što, sto vukova! pljune li tko, potok veliki!"

Gosp. dopisnik valjda snade, da je na ovoj školi samo jedan nadučitelj[1]) i to svećenik, koji misi svako jutro; zato nebi bilo nikakvo čudo, ako bi se dao koji sporadični slučaj, da rad kojeg nepredvidjenog uzroka mora za koji čas u školu zakasniti. Nu zar se to neda nadomjestiti? A opet s druge strane, zar nemože učitelj cieli dan u školi sjediti pa ipak slabo napredovati?

Ne čuje se ali je istinito, da je nadučitelj skoro svako jutro prvi u školi, i da namješta po razredih pazitolje, koji imaju prigledati, da učenici budu mirni, i da se pripravljaju za nauk dok isti započme. — Dužnost nadučitelja zahtjeva, da kadgod zaviri i u drugi koji razred, pa ako učenici ostanu medjutim sami, jesu li onda pripušćeni samim sebi ili su zadadama zaposleni?

Neka zna gosp. dopisnik, da ja ne učiteljujem samo radi plaće, nego je meni i nešto višega pred očima, što sam već dosta puta javno izrazio. Zato neka bude uvjeren, da mi napredak ove škole, koja je mojem ravnanju povjerena, stoji na srcu malko više nego njemu. Kad su mene tjelesne sile bolje služile, ja sam u školi radio mnogo više nego je od mene zakon zahtjevao, i to ne hipe nego po ciele sate svaki božji dan, a i dan današnji radim više nego satnica propisuje. Po svojoj savjesti i duševnosti mogu uztvrditi, da posve zadovoljavam školskim osnovam, i da u ovoj školi je bar toliko napredka, koliko ga može biti u svakoj četverorazrednici u našoj pokrajini. To se doduše ne čuje, ali je živa istina.

Da se ja ni danas nestidim moga napredka u školi dokaz je taj, što sam vazda — privatno, javno i službeno zagovarao javne konačne izpite, koji se žalibože već nekoliko godina nedrže. Kad bi se držali mogao bi se gosp. dopisnik neposrednim načinom uvjeriti, da na ovoj pučkoj muzkoj školi imade u istinu pravoga napredka. Ovako ga mogu samo upozoriti, da ob ovoj muzkoj školi jesu se očitovali c. kr. školski nadzornici koli presvjetli gosp. Anton vitez Klodić, toli voleučeni gosp. Franjo Uršić u njihovom ovogodišnjem službenom posjetu posve povoljno, dapače pohvalno. Nije li to gosp. dopisniku dosta predlažem, da se sazove strukovno izpitno povjerenstvo, koje neka potanko raspita sve razrede u svih predmetih, imenito moj, pa ne pronadje li pravoga napredka, evo mene da podnesem trošak povjerenstva; pronadje li obratno, da ima najme pravoga napredka, neka sav trošak pade na ledja gosp. dopisnika, i tim mislim, da može biti zadovoljan.

Na koncu još jednu i to ne gosp. dopisniku, nego javnosti: Učiteljsko zvanje je takovo, da ako učitelj i hiljadu (tisuću) dobrih stvari učini, nitko ih nezna, nevidi i nečuje; dočim ako najmanju propusti, odmah se čujo koješta.

U Kastvu, 10. rujna 1893.

Pop **Niko Butković**,
nadučitelj muzke učione.

[1]) Imalo je stati nadučitelj. Op. ured.

Listnica uredničtva.

Gosp. M. C. u S. Odviše zaudara po osobnosti; bude li moguće štogod oklaštrit, dobro, inače u koš. Živili!

Gosp. Ranimir L. Izvolite u buduće pisati samo na jednoj strani, i to šire nego li obično, jer je ovako nemoguće izpraviti Vaš rukopis. Zdravo!

Gosp. A. Š. u P. Drugi put.

Gosp. P. Z. Protokao Vas drugi; isto hvala; nezaboravite nas unapried. Živili!

Gosp. K. J. u K. Upotriebiti ćemo u budućem broju. Zdravo!

Gosp. Dr. A. S. u V. Sliedi pismo. Živio!

Listnica uprave.

Gosp. Š. Š. M. u Š. Plaćeno je za tek. god. Živili!

Uplatili su nadalje za „N. Sl." gg.: N. M. A. Unije f. 2.67. P. I. sv. Anton f. 5. M. F. Mučići f. 1. R. I. Žbandaj f. 1. Z. F. Poljane for. 3.50. S. M. Pag f. 2.50. K. A. Rieka f. 1. S. L. Žminj f. 3.50. R. M. Sv. Lovreč f. 6. Š F. Rukavac f. 2. Š. A. Rukavac f. 2. K. M. Zvonoća for. 1.

Preporučamo adresu:

„Istarska vinarska zadruga"
u Puli (Istra),
koja je ovih dana započela poslovati.

Svršeni pravnik
sa tri državna izpita, vješt hrvatskomu, talijanskomu i njemačkomu jeziku, traži službu kod odvjetnika ili bilježnika.
Pobliže obaviešćuje uredničtvo „Naše Sloge".

Ernest Šverljuga
brijač
ulica Stadion br. 1, Trst,
preporuča se 20—12
p. n. slavenskomu obćinstvu Trsta, okolice i bližnjih istarskih mjesta za blagohotan posjet.

„Prvo ljubljanske činovničko konsumno družtvo" želi neposredno
kupiti vina
i to 250 do 300 hektolitara **crnoga** i 50 do 100 hektolitara **bieloga ovogodišnjega proizvoda.**
Uzerke i cienu neka se izvoli poslati pod naslovom: „Pervo ljubljansko uradniško konsumno družtvo v Ljubljani".
Načelništvo.

Železnato vino

pripravlja G. Piccoli, lekar v Ljubljani.
V tomu vinu je raztopljeno železo takó, da je moro prebavljati tudi najslabejši želodec, radi česar je rabljivo z najboljšim vspehom osobe z nezadostno krvjo, kakor tudi take, ki so oslabele vsled bolezni.
Ne more se zatorej zadostno priporočati materam, katerim je mnogo do zdravja svoje dece. Blodi, mršavi otroci, in sploh taki, katori izgledajo bolehno, so vsled nezadostne svoje krvi vedno bolj podvrženi otroškim boleznim ter tudi lagljе na istih peginejo ali pa jih zmorejo mnogo težavnejše nego zdravi in krepki.
Vsled rabe tega vina okrepi želodec; množi se tok, prebavljanje je lahko, množi se v naše hrano tolikanj potrebna kri ter vdobi se sveža barva, koja znači zdravo. — Cena steklenici for. 1. — Večje steklenice f. 1.50. Zunanje naročbe izvršujo se točno proti poštnem povzetju. 12—5

Štrcaljke i sumpornjače za trte
inžinira Živica.
mlini i stiskalnice za vino, sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, te svakovrstne druge strojeve i sve potrebe za iste 9
dobiva se uvjek u skladištu tvrdke
Schivitz & Comp.
(Živic i drug.)
Via Zonta broj 5 u Trstu.

Svi strojevi za poljodjelstvo, vinarstvo i vino iz voća!

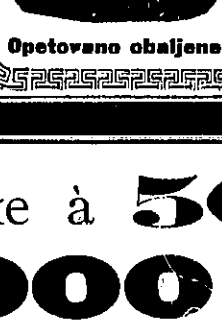

Mlatilnice, vitelje,
trieri, mlini za čišćenje žita, strojevi za rezanje krme, samoradni strojevi proti peronospori, tiskaonice za vino, ulje i voće; mlinovi za voće; predmeti za konobe; sisaljke za sve potrebe, kano što svi strojevi za poljodjelstvo, vinarstvo i priredjivanje vina iz voća — razašilje najnovijeg i najboljeg sustava:
IG. HELLER u BEČU 20—10
2/2 Praterstrasse N. 78.
Bogato ilustrovane kataloge u hrvatskom, njemačkom, talijanskom i slovenskom jeziku
šalje badava i franko.
Najpovoljniji uvjeti, jamstvo i pokus.
Opetovano obaljene ciene! — Preprodavači dobiju popust.

Zadnji mesec. Inomostske srečke à **50** nč. **Zadnji mesec.**
glavni dobitek **50.000** goldinarjev.
Srečke à **50** nč. priporočajo:
Gius. Bolaffio, Alessandro Levi, Mandel & C., Daniele Levi & C., Girol. Morpurgo, ig. Neumann, M. Nigris.

Izdavatolj i odgovorni urednik Mate Mandić. Tiskara Dolenc.

Broj 38. U Trstu 21. septembra 1893. Godina XX

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana soj pisma tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 40 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opstevanja za pogodbo sa upravom. Novci se šilju poštanskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Kome list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na svakoj arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebilježovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji ⅔ for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 2 za pol godine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Družba sv. Cirila i Metoda za Istru.

Ovlašteni smo objaviti zahvalnicu, što ju je družtveni odbor poslao Njegovoj Preuzvišenosti gospodinu djakovačkom biskupu dru. Josipu Jurju Strossmajeru na daru, koj smo nedavno javili.

Ta zahvalnica glasi ovako:

Preuzvišeni gospodine!

Pismom od 22. kolovoza 1893. Vi ste, Preuzvišeni gospodine, poslali hrvatskomu narodu u Istri dva plemenita dara, izkazali dva velika dobročinstva; a to jedno, što ste našoj školskoj družbi veledušno darovali prinos od tisuće forinti, kojih prijetak potvrdjujemo; drugo, što je Vaša Preuzvišenost onako biranimi mislí, onako toplim izrazom vjerskoga i narodnostnoga osjećaja podpuno odobrila osnutak našega družtva, izjavljajuć, da ga svakom zgodom preporučuje.

Prevažne jesu doista iz ustiju tako odličnoga pastira katoličke crkve rieči Vaše Preuzvišenosti, da je dužnost naša Bogom i svetom vjerom posvećena braniti i u čistom narodnom biću sačuvati svoj narod. Te rieči osokoliti će i one, koji su do sada bili mlačniji u shvaćanju svojih dužnosti prema narodu.

Na tom jednom i drugom dobročinstvu, na tom plemenitom daru i kriepkom zagovoru, zahvaljujemo vruće Vašoj Preuzvišenosti, u ime svoje i družtva, kojemu smo za sad na čelu, te u ime onih, koji će uživati plod Vašeg milovanja.

Da Vam je, Preuzvišeni Gospodine, čast i poklon od nas pokorno podpisanih.

Pula, dne 1. septembra 1893.

Odbor družbe sv. Cirila i Metoda za Istru.

Dr. M. Laginja tajnik. **Dr. Dinko Vitezić** predsjednik.

Dr. A. Stanger. blagajnik.

Iznimno stanje u Českoj.

Dne 13. t. m. proglašeno je u českoj priestolnici, u zlatnom Pragu iznimno stanje za Prag i predgradja Karlin, Smichov i Vinohrady. Ministarska naredba izdana je dan prije t. j. 12. septembra i to baš na dan, na koji je prije 22 godine izdan cesarski reskript, kojim se je priznalo českomu narodu njegovo državno pravo i obećalo mu se krunisanje Njeg. Veličanstva českom kraljevskom krunom. U tom reskriptu spominje se medju ostalim i sliedeće: „Obzirom na državopravni položaj českе krune, i sviestni sjaja i moći, koju je ona Nam i Našim predšastnikom podielila, obzirom nadalje na nepokolebivu vjernost, kojom je pučanstvo Češke u svako doba branilo Naš priestol, priznajemo rado prava českе kraljevine, te smo pripravni ovo Naše priznanje ponoviti Našom krunitbenom zavjerom".

Na cesarski reskript odgovorio je českí sabor adresom i glasovitimi fundamentalnimi članci, kojimi se je imalo urediti državopravne odnošaje u kraljevini Českoj.

Fundamentalni članci českoga sabora, koje je bio prisvojio tadanji predsjednik ministarstva grof Hohenwart, ostali su samo na papiru, jer njim bijahu protivni grofovi Beust i Andrassy; prvi kao austrijski ministar izvanjskih posala, a drugi kao ugarski ministar predsjednik. Tim članom protivili se najzešće Madjari i Niemci, koje je moćno podupirao tada svemogući knez Bismark.

Radi toga neuspjeha nastalo je u českom narodu gorko razočaranje i veliko nezadovoljstvo. Nu Česi nisu prestali slaviti uspomenu na cesarski reskript od god. 1871. Oni htjedoše i ljetos proslaviti dne 12. tek. mjeseca tu uspomenu. Ali mjesto proslave eto im naredbe cielokupnoga ministarstva, kojom se za područje grada Praga i spomenutih jur predgradja ukidaju članci 12. i 13. državnog temeljnog zakona o občenitih pravih državljana od 21. decembra 1867. te se ujedno obustavlja na godinu dana djelovanje porote za političke i druge težke zločine.

Na taj korak sklonulo je ministarstvo odlučno djelovanje mladočeskih zastupnika, koji su na sastancih i skupščinah demonstrirali proti bečkoj vladi preporučujuć narodu, da nemalaksa u borbi za česko državno pravo. Napetost izmedju vlade i českih zastupnika postigla je u zadnje doba skrajnu točku. Na to je nadošla odluka českih zastupnika, da se i ljetos što svečanije proslavi na skupščinah i gostbah uspomena na previšnji reskript, u čemu je ministarstvo nazrievalo protivladinu demonstraciju, kojom bijaše, po sudu službenih novina, izcrpljena strpljivost vlade.

Skoro svi njemački i madjarski listovi u obih polah države pozdravljaju veseljem iznimno stanje za Češku, spočitajuć mladočeskim zastupnikom i listovom „neobuzdane agitacije" i „protudinastičke demonstracije".

Glavno mladočesko glasilo „Národní Listy" pišu o tomu medju ostalim i ovo: „Česki će narod mirno i junački podnieti ovu novu kušnju, kojoj je razlog naša težka borba izmedju naših životnih težnja za državnom i narodnom samostalnosti u federativnoj Austriji i izmedju težnja oslajtanskoga centralizma. Obzirom na iznimno stanje neprestaje nam u ovo doba kušnje ništa drugo, već najveća opreznost i usprezanje."

Ovom naredbom ukinuti članci državnog temeljnog zakona glase: Članak 12: Austrijski državljani imadu pravo sastajati se i družtva stvarati. Vršenjo tih prava uredjuje se posebnimi zakoni.

Članak 13: Svatko ima pravo riečju, pismom ili slikami svoje mnienje unutar granica zakona slobodno očitovati. Novine nesmiju se podvrći cenzuri niti biti stezane sustavom koncesije. Administrativno uzkraćenje poštanskoga debita za tuzemne tiskopise nemože se uporabiti.

Djelatnost porotnoga suda obustavlja se na godinu dana za one zločine i prekršaje, koje se može počiniti tiskopisom, a uz to i za sliedeće zločine i prekršaje: veleizdaja, smetanje javnoga mira, ustanak i buna, javno nasilje, smetanje vjeroizpoviesti, težka tjelesna ozleda, ponizivanje odredaba oblasti i bunjenje, razdraživanje na neprijateljstva i uporaba praskavih stvari.

PODLISTAK.

Moj put u Rim.

V.

(Nastavak).

Evo nas uz **konfesiju**. Recimo odmah, što je ta konfesija. Konfesiju iliti izpovied imadu sve rimske bazilike, a to je ono mjesto, na kojem je svetac, kojega ime nosi crkva, ili muke podnio za vjeru Kristovu, ili (što je običnije) gdje su poglavite relikvije njegove. Konfesija svetog Petra jest mjesto, gdje je svetčevo tielo. bez glave, koja se uz glavu svetog Pavla časti u bazilici sv. Ivana u Lateranu, u bazilici, koja je „omnium ecclesiarum urbis et orbis mater et caput". Sv. Petar ne bijaše propet na mjestu, gdje je njegova konfesija, niti u obće na mjestu njegove bazilike, nego više prama jugu, na brieżuljku Janikulu, gdje je sada crkva S. Pietro in Montorio. i to uprav na sriedi krasnog malog Bramantovog templa, te se još i sada vidi jame, u koju je bio križ postavljen. Tu glasovito mjesto, gdje je Petar održao zadanu rieč: et si oportuerit me mori tecum (ako bude trebalo i umrieti s tobom). — To glasovito mjesto, ne smije mimoići kršćanin, koji u Rim hodočasti — Odatle napokon ima najljepši vidik na sav Rim.

Vratimo se u baziliku sv. Petra. Kad si uz konfesiju, obuzme to neko strahopoštovanje, videć ono 87 svećnjaka, što uviek gori. Oni sitni plameni (a sitni su jedino oni, sve ostalo je ogromno), kao da ti kažu, da je to mjesto osobito sveto, mjesto, gdje valja da padneš na koljena i da se pomodliš. Pa kad još smotriš onaj krasni Kanovin kip Pija VI. na koljenima i sklopljenih ruku — onda kao da zaboraviš gdje si, pa se samo sjetiš, da si u crkvi, a crkva bi morala za kršćanina biti uviek mjesto molitve, a ne mjesto znatiželjnosti. Nakon što se pomolismo, spustismo se niz stepenice, da poljubimo staklo, za kojima su dragocieni ostanci Šimuna Petra, sina Jonina. Tu imado i skupocienih stupova od alabastra, koje je tim vriednije pogledati, čim imademo toga manje u naših stranah. Ako digneš oči, vidiš onaj velikanstveni oltar, koji je odmah povrh konfesije, a pod krasnim nebom, koje počiva na četirih bogato izkićenih stupovih. Kad si se nagledao konfesije, kad si se nadivio glavnomu žrtveniku — ono ti tamo podno crkve glasovito Petrove stolice ili oltar katedre, koju nose četiri naučitelja svete crkve: Ambroz i Augustin od zapadno crkve, a Atanazij i Ivan Zlatousti od iztočne crkve.

A sad kroni na koju ti drago stranu, svagdje češ naći nevidjenih krasota, kojim da se diviš — ali napokon i nehote opet češ se naći pod veličanstvenom kupolom, da napasti oči, promatrajuć krasne mozaike, kojima je iz nutra sva izpisana. Sve velike stvari nekako izgledaju tožko i trome, ali kupola sv. Petra, ma koliko bila velika, ne izgleda tako. I izvana i iznutra čini ti se, kad ćo nà u zrak odletiti: tako izgleda liepa i vitke, te kad si u crkvi, skoro ti se čine suviši oni ogromni stupovi, na kojih počiva.

Valjda bi bilo prilično dosadno, da stanem pripovietdati, što se još može vidjeti u crkvi sv. Petra. Kad bih svršio? Ima tu 30 žrtvenika sve jedan ljepši od drugoga: većinom mozaici; 144 stupa od mramora, dočim ih ima u sve, što u crkvi, što na trgu 748; kipova, što brončanih, što mramornih, što kamenih imade 389 Ima ovdje toliko toga, a da sve razgledaš. hoće ti se, na sati ni dana, nego tjedana. Osim toga valja još spomenuti, da je tu sve veliko, dapače ogromno; malonih stvari ne ima ovdje.

Uzpnimo se na krov crkve, odakle ćemo pak na kupolu. Krov je sav popločan kao kakav trg. Ima tu sobica za stražare, malenih bašća sa cviećem i mnogo drugih stvari, da jedva vjeruješ, da si na krovu. Kad se približiš onim ogromnim kipovom apoštola, koji su na vrh pročelja poredani oko Spasitolja, tek onda vidiš, kakvi su to gorostasi. To su cielo pećine.

Hajdmo na kupolu. Najprije se možemo zaustaviti na prvoj nutarnjoj galeriji, da pogledamo u crkvu. Valja se primaknuti natrag, ne imajuć odvažnosti, da idu dalje. Hajdmo napried. Medju dvostrukim zidom kupole, vode te stepenice do druge galerije, odakle možeš takodjer iz visine razgledati nutrinju crkve — ali je taj pogled zbilja strašan. Napokon nadješ se na izvanjskoj galeriji nad kupolom, odakle vidiš sav Rim, a osobito palače i vrt Vatikana.

Kad i to razgledasmo — hajdmo još napried. Uviek uzpinjuć se medju dvostrukim zidom kupole, eto nas napokon u malenoj sobici, u kojoj su okomito žljezne stepenice, kojima se ulazi u veliku mjedenu kruglju, koja je postavljena povrh ogromne kupole. Kad smo već dovde doprli, moramo i u kruglju. U promjeru ima 2 m. 44 cm., a može u njoj stati do 16 osoba. Nad njom je još samo križ visok 4 m. 20 cm. Kad si u kruglji, ti si na visini od 130 m. Sada valja natrag, jer se napried ne može.

Spuštajuć se dolje, da nam brže vrieme prodje, spomenimo još samo ovo: Ima u Rimu veliki hram sv. Marije, mučenikâ ili panteon. To je poganska ostavština, i to od Agripe. Okrugao je kao i kupola sv. Petra, ali je ova od njega u promjeru šira za 7 m. 53 cm., k tomu još s tom razlikom, da panteon na tlu leži, dočim je kupola sv. Petra uzdignuta od tla za 44 m. 72 cm. Zidovi ove kupole jesu debeli 8 m. 50 cm. To su daknko dva zida, medju kojima su ove stepenice, kojima se prije uzpesmo, a sada silazimo.

Kad čovjek malko pobliže promišlja o ovih brojkah, misli, da su to bajke, a nisu bajke nego živa istina.

Koje čudo, ako te glava zaboli, kad to sve na brzu ruku razgledaš? Nije to sentimentalizam, nego stvar naravska.

Kad si sve to razgledao, trebaš dvoje: okriepe i odmora. Živci naši su odveć slabi, a da to mirno podnesu. Ipak takva uzrua da to mirno podnesu. Ipak takva uzrunanost prija čovjeku — barem je meni prijala, te kad se nadjoh na trgu sv. Petra, rekoh svomu dobromu suputniku: Kad nebih ništa više imao vidjeti ti Rimu, nego samo ovo, što sam vidio, t. j. papu i hram sv. Petra, to bi mi bilo dosta, a da nikad ne požalim ni truda ni troška, što ga podnesoh.

S Bogom veličanstveni hrame! S Bogom krasna kupolo, jedina na svietu!

Hoću li vas još kada vidjeti?

(Dalje sliedi.)

17

Prva posliedica iznimnog stanja bijaše ta, da je odmah obustavljena djelatnost svih mladočeskih klubova u Pragu i predgradjih. Obustavljeno je nadalje izdavanje nekojih radikalnih i socijalističkih novina. Ostali mladočeski listovi dužni su tri sata prije nego li se počmu izdavati, dužnostne primjerke predložiti tiskovnoj oblasti. Tim je izdavanje listova vrlo otegočeno, te će se po svoj prilici glavniji listovi preseliti u susjednu Moravsku, ili u one češke gradove, na koje se iznimno stanje neproteže.

Već danas je težko proricati kako dugo će trajati ovo iznimno stanje u Českoj, ili kako će svršiti i dali će ostati ograničeno na sam glavni grad sa predgradji.

Težko nam je u obće pisati u ovom škakljivom pitanju, radi kojeg bijaše i „Edinost“ od subote zaplicujena, a mi neželimo s njom dieliti istu sudbinu.

Jedan ovdašnji list donio je dne 17. t. m. zanimiv dopis iz Beča o istom predmetu ali se neufamo donieti ga u cielini. Evo mu zaključka:

„Česko pitanje znao je grof Taaffe za kratko vrieme udušiti pod slojem koncesija, nu sada postalo je pogibeljnijim negoli ikada prije, te je ono koli za ministarstvo Taaffe-ovo, kano i za sva druga ministarstva neraziešivom potežkoćom.“

Družtvo sv. Cirila i Metoda za Istru.

Službeni list hrvatske vlade u Zagrebu, „Narodne Novine“ broj 187 donašaju pod ovim naslovom liep uvodni članak, te ga i mi našim čitateljem skoro u cielosti donašamo, izpustiv nekoja mjesta, o koja bi mogla zapeti olovka g. cenzora, ili kojimi bi se mogli poslužiti proti nam nepozvane osobe. Medjutim eto članka, pa želimo vruće, da bi mu se i službeni sviet u Hrvatskoj odazvao djelom.

„Narod, kojemu je narodnostni, kulturni i materijalni razvoj ustavnimi zakoni zajamčen za sva vremena, te koji naročito svoj narodni i prosvjetni napredak svojom rukom upravlja, ima moralnu obvezu, ne samo da sa simpatijom prati prilike svojih sunarodnjaka, gdjegod oni bili, no da ih i materijalno podupire, te im pripomognе u borbi za očuvanje narodnosti, imena i jezika.

Bogu hvale, hrvatski narod u „nagodbenoj“ Hrvatskoj imao je svage i sreće, te je preživio svakovrstne stoljetne borbe, ne samo sačuvavši ime i jezik svoj, nego i stvoriviši takove državno-pravne uvjete, koji mu zajamčuju uz povoljan državo-pravni položaj za svu budućnost slobodan, neprekidan i napredan razvoj njegove narodne individualnosti, njegova jezika u svih područjih javnoga života i njegove prosvjete. Baš za to njegova je dužnost, da poput ostalih prosvietljenih naroda svraća svoj pogled na sinove istog plemena, koje je sudbina zaniela u krajevo izvan njegovih granica, te ih dovela u susjedstvo stranog elementa, kojomu je naše plemo nepoćudno, pa bi ga rado, kad ga već ne može potisnuti iz svoje blizine, raznarodio i u prosvjeti zaustavio.

Hrvatski narod ima srodnika u liepoj ali ubogoj Istri. U istarskih selih, a po nešto i u gradovih, ima do stotinu tisućah Hrvata, (Po službenom popisu ima ih do 150 hiljada. Op. ured.) koji su izmješani sa Slovenci, pa se, dieleći jednaku sudbinu, pazo kao rodjena braća. Ta naša braće, i silom političkih odnošaja i neprijateljstvom talijanskoga življa, bez kriepke podpore od vrhovne vlasti, puno stradaju u svakom pogledu. Ime im se slabo štuje, narodnost nebrani, jezik progoni, kulturni razvoj gotovo onemogućuje, materijalni obstanak otežava. Premda su Talijani u manjini, uprava im naklanja svu brigu, te ih na osnovu krivo shvaćenih političkih motiva u svakom pravcu podupire na štetu naših srodnikah i Slovenaca. Uz to pa talijanski suplemenici izvan granicah Istre, dapače izvan granicah austrijske države, negirajući hrvatsko-slovenskom pučanstvu pravo na obstanak, čine sa svoje strane u matori jalnom i moralnom pogledu sve, kako bi ih ojačali u neopravdanoj i bezrazložnoj borbi proti našoj braći. Kao sredstvo za pridizavanje svoje kulture na štetu hrvatsko-slovenskog pučanstva, dapače sa odnarodjenje ovoga pučanstva, služi im medju ostalim i družtvo „Lega nazionale“, koje je u kratko vrieme sabrala priličan imetak, te će ne samo dopuštenim načinom podupirati talijansko školstvo, nego talijanske škole s talijanskimi narodnostnimi, gdjekad i irredentističkimi tendencijami, namotavati po selima i našim srodnikom na zator njihova jezika i narodnosti.

U takvom nepovoljnom položaju naših sunarodnjaka u Istri, gdje im se, i onako zanemarenim i potisnutim, već do sada teška borba za jezik i narodnost, upravo za obstanak, još više otežčava novim, veoma opasnim oružjem, nije preostalo njihovim boljim sinovom, no da se radi samoobrane posluže sličnim oružjem. I u toga su ustrojili, dozvolom državne vlasti, „družbu sv. Cirila i Metoda“, kojoj je svrha, da podupire i pospješava hrvatsko i slovensko školstvo u Istri, drugimi rieči, da narodnom školom pomogne obraniti od talijanskih navalah jezik i narodnost hrvatsko-slovenskog pučanstva, te ga ujedno u narodnom duhu kulturno podigne.

Kako su naša braća u Istri ponajviše siromašna, a za svrhe novog družtva treba obilno sredstava, sasvim je naravno, da se družtvo obraća na cieli hrvatski narod radi materijalne pomoći, a mi smo uvjereni, da će se naš narod i odazvati vapaju istarske braće. Na čelu družtva stoje doduše istarski patriote, koji o „nagodbenoj“ Hrvatskoj ne znadu puno dobra reći, ali to nas, koji svaku narodnu i prosvjetnu stvar po svojoj patriotičkoj dužnosti svagda promičemo, ni malo ne smeta, da svakomu Hrvatu, pripadao makar kojoj političkoj stranci, na srdce stavimo družbu sv. Cirila i Metoda u Puli.

Mi ne dielimo političkih nazora gosp. dra. M. Laginje, koji je tajnik novoga družtva, ali nam je puno stalo do istarske braće, koja su u opasnosti, da se raznarode, pa se slažemo s njime u tom, da istarsku braću ne smiju „goloruke puštati oni, koji bi mogli pomoći na njivi po sebi plodnoj, ali grozno zapuštenoj i tudjim korovom obrasloj“. Hrvatski narod, koji žrtvuje i mora puno žrtvovati za svoj kulturni napredak, ne smije da pokraj tih velikih žrtava zaboravi na svoju istarsku braću, i on će, uvjereni smo, podići družbu sv. Cirila i Metoda, kako bi mogla što prije odpočeti svoj blagoslovni rad. Nježno uporedjuje gospod. Laginja u jednom privatnom pismu hrvatsku Istru evangjeoskim djevicam, koje su došle na pir s utrnutimi svjetiljkami, pa dodaje, da se i Istra sprema na pir narodnog preporoda, ali vapije svim Hrvatom: „Dajte nam ulja vašega, jer svjetiljke nam utrnjuju!“ To je vapaj u borbi za obstanak, pa će ga hrvatski narod čuti i odazvati će mu se.

Pogled po svietu.

U Trstu, dne 20. septembra 1893.

Austro-Ugarska. Na velikih vojničkih vježbah u Ugarskoj sakupilo se više krunujenih glava, te članova carskih i kraljevskih obitelji, ministara i visokih vojničkih osoba raznih država. Uz Njeg. Veličanstvo, našega cesara i kralja, nalazi se kod vježba cesar njemački, kralj saski i većina austrijskih nadvojvoda.

Medju najvažnije političke novosti prošloga čedna spada bez dvojbe naredba sveukupnoga austrijskoga ministarstva, kojom se proglasuje za glavni grad kraljevine češke, za zlatni Prag sa predgradji obsadno ili iznimno stanje, o čemu govorimo obširnije na prvom mjestu.

Oko trideset zastupnika grada Praga pozvalo je načelnika, da sazove skupščinu gradskoga zastupstva, na kojoj bi se viećalo o iznimnom stanju. Demonstracije proti tomu stanju, osobito proti redarstvu, jesu na dnevnom redu nesamo u Pragu, nego i u ostalih gradovih Češke.

Rusija. Dne 13. oktobra imalo bi doploviti u franceczku luku Toulon rusko ratno brodovlje. Svečanostni odbor franceczkih novinara radi iz petnih žila, da dočuk i boravak ruskih gostova na franceczkom tlu što sjajnije izpade. Posjet ruskoga brodovlja neće ostati za stalno bez važnih političkih posliedica. S jedne strane postati će savez rusko-franceczki još tiesnijim, s druge napetost izmedju Franceczke te Italije još napetnijom, a s treće hladni odnošaji izmedju Rusije i Njemačke ohladniti će ako je moguće još više.

Franceczka. Većina franceczkih pomorskih gradova natječe se, da bilo kojim načinom izkaže ljubav i odanost ruskoj ratnoj mornarici, koja će budućeg mjeseca u Toulon. U samom Parizu pripravljaju sjajne svečanosti ruskim vojnikom, dočim prose drugi gradovi, da bi i njih posjetilo brodovlje, a treći krste ulice i trgove na čast ruskoga naroda ili pojedinih ruskih otmenika.

Italija. Nedavno bijaše izabran kod naknadnih izbora za talijanski parlamenat poznati radikalac Imbriani. Tomu zastupniku na čast priredište dne 18. t. m. radikalna družtva u Rimu gostbu, na kojoj je on izrekao do skrajnosti radikalan govor nazvav vladu družtvom lopova, ministra predsjednika kugom Italije, drugoga podpredsjednika parlamenta divljom svinjom.

Englezka. Za boravka ruskoga brodovlja u Toulonu imalo bi stići englezko ratno brodovlje u talijansku luku Taranto. Protivnici Rusije i Franceczke smatraju dolazak englezkog brodovlja u Italiju kano uztuk proti onim dvim državam i kao dokaz, da Englezka pristaje uz trojni savez.

Franina i Jurina

Fr. Bonjorno kume Jure!

Jur. Odkad si, po svetu barilu, posta tulian?

Fr. Brate nebacilaj čuda, znaš da tako sada mora biti kod nas.

Jur. Odkada to, ča nije imala Marčana još lanjskega lita pošteno Hrvate, dapače i svog popa, koji nisu se nikad sramili reći „dobro jutra“.

Fr. E brate, to ti nekapiš, ča neznaš za kambiamenat naših popi. Sa hrvatskim popom ča; za njim tovož da će poć naše družtvo i najzad nećemo ni u crikvi čuti nego latinski.

Jur. Ala brate, daklo za to si obruna; luda ti glava! Daj njima „kanolica“, neka ti puše svaki u . . . znaš, da tovarska trumbesa negredu va nebesa. Dà, dà da bi htili naše dično družtvo razbiti, baš ovaj „mali“ tamo preko drage, jerbo njima smrdi; vide da ljudi ne žele biti više njihovimi hlapci i tovari, nego svojimi gospodari i zato ona vojska. Ma brate, mi se ne bojimo, kaku se nije bojao ni naš bivši predsjednik; družtvo je bilo, je i biti će, makar si „dobričina“ glavu razbijo ili još sto drugih „čozota“ simo pošalje. Znaš da i ovaj kombiamonat i sve kako se danas čini, nije ništa nego „finta“ za pripraviti „dobričini“ put u Marčanu. Si kapia?

Fr. Vero sada da, hvala ti. Kad je tako, neka si broje pažul. Ala brate hodimo sad do Kompačića popiti jednu biru i ćemo si opeta po naš zakantati, neka „orlići“ čuju, da smo mi pošteni Hrvati. Ala hopo!

Jur. Ma da mi nerečeš više „hon jorno“.

Fr. Vero neću više, živili naši Hrvati!

* * *

Fr. Znaš Jure, ča će reći Austrijaci?

Jur. Bomo da nismo Taliani.

Fr. Ne, to ti je ovako: Oštri — jači —

Jur. Bomo sad kapiu, zašto naši Hrvati sada oštro i jako napreduju. Ma ne zamori Frano, to se ni rodilo va tvojoj glavi?

Fr. Ča nubi ja moga to sam izmisliti?

Jur. Po Jurića ja ti to nevirnjem.

Fr. Dunke ću ti povidati, ki je to reka, ma nemoj povidati drugomu: (u uho) vi . . . ić!

Jur. Bog ga pošivi, da bi svi u njega gledali, neb. nas više nikad varali naši krnjeli.

Fr. Amen Bože?

* * *

Fr. Porečki merkadanti, da bi stili i ovo ljito grozje kako prečij poteče.

Jur. Šešà, precij poteče kako ga oni storè.

Fr. Po moju puru nete mojga ni jagodi zmastit, zač ću sam vino storit, pak ću imet vino, bevandi i dropi. Vino ću pak prodat našoj lipoj sadrugi u Puli.

Jur. Ali ki će tamo vino si grozje poljat.

Fr. Ter imaju svoje konobi u Baderni, u Puli, Kanfanaru itd.

Jur. Tako te tamo i grozje kupovat?

Fr. To se zna da te i pošteno platit.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri podarili su supruzi gosp. Fran i Fanny Kučnić 2 krune. — Veleč. g. Sgombić, župnik u D. Pazarištu priposlao nam je 15 for., sabrane prigodom ugodnog sastanka svećenstva biskupije senjsko-modruške u Senju. — Gosp. Fran Stefanuti, župe-upravitelj u Draguću, podario for. 1·50. — U „Nar. Domu“ kod Sv. Ivana sakupili hrvatski i slovenski djaci dne 18. t. mj. for. 1·20.

Uredništvo „Nar. Lista“ primilo je za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri od gospodo: Don Šime Torića, župnika u Arbanasih kod Zadra 1 for., Don Filipa Mimice, župnika u Dubravam omiškim 2 for., Don Josipa Stojkovića, župnika u Podgori for. 18·30. Ovu zadnju svotu sabrao je vrli Stojković u zavičaju Pavlinovića, prigodom zavjetnog blagdana sv. Vicenca u onoj župi, kad se poslie službe božje sabra kod njega nekolicina braće i prijatelja, te on uz čašu primorskog plavca nazdravi hrvatskoj domovini. Evo imena priložitelja: Josip Stojković 4 kr., O. Ognjoslav Kržanić 1, Kirinčić, učitelj 2, O. Angjeo Frankić 2, pop Nikola Ribičić 2, Ante Stojković, učenik 1, O. Ante Giljić 2, Marijan Stojković, učenik 1, Pop Ivan Tamburović 2, Marija Gilić 25 nč., Milka Gilić 25 nč, Ante Gilić, učenik 1 kr., Matija Tamburović 1, O. Bone Donelli 2, Vid Mijotić, učitelj 1, Mijo Angjelinović, učitelj 1, Milivoj Letica, učitelj 1, Miljenko Simić 1, Aleksandor Devčić 1, Janko Marinović 1, Šimun Pavličević 1, Ivan Pavlinović 1, Ivan Radojković Šimunov 1, Mijo Kokić 2, Ante Grgić 1, Paško Vela p. Ante 1, Ivan Jakić 20 nvč., Petar Maslardić 20, Petar Letica p. Nikole 20, Petar Miličić p. Jure 20. Živili! — Častni Krunoslav Musanić predao je revnom povjereniku družbu u Zadru R. Katalinić-Jeretovu 6 for., od kojih darovaše po 1 for. rodoljubna gospoda: K. Musanić, S. Tadić, I. Marun, L. Čikara, I. B., Nikola Antivari. Živili! — Od častnog gospodina A. Radića, zlatara u Bolu na Braču, primio je „N. List“ sa zahvalnošću for. 11·50. Tu svotu položiše sliedeći rodoljubi, koji pristupiše kao godišnji članovi družbe sa prinosom od 1 for.: N. Radić, zlatar, Niko Petrić Jurjev, Dinko Matulić pok. Nikole, Nikola Lucian Petrić, Antun Radić pok. Gjure, Petar Nisutco, dr. Trošić, Mate Marinković. — Sliedeća pak gospoda darovaše družbi po jednu krunu: Petar Jelčić, D. Berković, O. Dinko Petrić, O. Alfonso Petrinčić, O. Reginald Radić, O. Igidij Karotović, Turketo Ante. Živili!

Uprava „Obzora“ primila je od veleč. gosp. Nikole Grškovića, katehete u Gospiću 13 for., sakupljenih u malom družtvu i medju „Graničari“ na Križevu u Poruđići, marom dalmatinske Hrvatice Jolke Žegarove! Živile ovakve Hrvatice! Živili sviestni „Graničari“ darovatelji! — Nadalje poslao je veleč. g. N. Smokal, kapelan u Slankamenu 5 for. 10 novč., sabranih u hrvatskom družtvancu u Slankamenu. Živili sviestni Slankamenski Hrvati darovatelji! — Ista uprava primila od g. dra. Dobroslava Brlića iz Broda na Savi 51 for. 80 nvč., što ih je sabrala blagorodna gdjica Fanika Matić na zlatnoj misi veleč. g. župnika Stjepana Latkovića. — Gos. I. N. poslžio je 8 kruna, sakupljenih u bratskom družtvu. Živili! — Gosp. Niko Grčković u Gospiću sakupio je prigodom odlazka popa Karla Turkovića 11 for. 70 nvč. — Veleč. g. Vj. Pavuno u Žakanju kod Metlike sabrao 2 for. 50 nvč. — Veleč. g. Fr. Šultuja iz Velike sakupio 4 for., što ih darovaše četiri prijatelja svećenika. Živili!

G. Luka Polić, ravnatelj škole na Hreljinu priposlao nam je 14 for. 30 nč., t. to for. 4·18 sabrane prigodom proslave imendana g. Nikole Polića, načelnika i njegova sina g. dra. Nikole, a 10 for. 12 nvč. sabrano pri proslavi „klečanja“ kod veleč. g. župnika Ivana Urpanja. Živili darovatelji!

Uredničtvo „Hrvatske“ primilo je od g. Jurja Čveka, župnika u Beli 3 for., sakupljene u Varaždinskih toplicah.

G. Fran Mavar, drnd. prava u Gracu sabrao je i priposlao nam 4 krune. Darovaše po 1 kr.: drnd. med. B. Katušić drnd. med. Evgenije Dürr, stud. jur. Ivan Pošćić i drnd. jur. Fran Mavar. Živili!

Blagajniku družbe priposlali su nadalje: Gosp. Ivan Turkalj kapelan u Mrkopolju 17 for. 45 nvč., sabranih prigodom blagoslova nove kapele u Begovom razdolju, filijali mrkopaljskoj. — Gosp. H. u Trstu poslao darovanih od gosp. I. G. 5 for. — Dne 7. septembra sakupilo je u Sv. Mateju više učitelja i učiteljica, pripravnika, te dvojice prijatelja u krugu ljubljenoga Frana 11 for. — Gosp. Vinko Zamlić, župnik u Voloskom 10 for. — Gosp. Dinko Seršić iz Rieke poslao sakupljenih po njegovoj kćeri gdjici Valpurgi na sastanku na Krasici prigodom zdravice g. Milanu Kremširu 15 for. 9 nvč. — Pop Šime Milovčić iz Dubašnice poslao 2 for., jedan forint kao članarinu a drugi kao dar. — Gosp. Josip. Šivoš, učitelj u Humu poslao je 16 for.. sabranih prigodom svatbe gosp. Mije Štrka ml. sa gdjicom Franjkom Margetić u Humu. Isti gosp. poslao je sakupljenih u kući veleč. gospodina Josipa Hadrovića, župnika u Visokom 4 for. — Gosp. Matašić Mate, župnik u Smiljanu kraj Gospića poslao je 8 for. 8 nvč.. sakupljenih pri dolasku arhidjakona i župnika gospićkog g. Fr. Canjuge kod Einwaltera. — Gosp. dr. Rikard Plemić iz Rume (Srijem) 10 for. — Slavna uprava „Obzora“ u Zagrebu poslala je 300 for. Imena darovatelja bijahu u „Obzoru“ i u „N. Slogi“ svojedobno oglašena. Suvišno je dakle, da se ih ponovno spominje. — G. Bušljeta I. iz Gospića poslao je 102 for. 73 nvč. i to 100 for. kano utemeljiteljnu svotu za rod pok. prof. M. Jerkovića, a for. 2·73 na dar. Darovaše sliedeća gg. mjesto vienca na odar: Valentin Vouk, ljekarnik f. 5, Milan Pavlović trgovac f. 5, Josip Nikšić f. 5, Ivan Bušljeta f. 5, Ivan Mataja, f. 1, Martin Rukavina. f. 5, Polde Rubčić f. 5, Frane Vuzelić f. 5. Schröder, nadporučnik f. 1, N. Stilnović, trgovac f. 1, Travica, profesor f. 2, Marko Došen, trgovac f. 1, Bocak satnik f. 1, Brezić f. 1, N. Vukelić f. 1, Vukelić, satnik f. 1, Madžar, protustavnik f. 1. Tertanj, poreznik f. 1, Božo Ratković, trgovac f. 5. Bonany, bilježnik f. 1, Ivan Einwalter, f. 5, Kauslarić, knjigovodja f. 1. Martin Kolačević, trgovac f. 3, Krmpotić, knjigovežа f. 1. Dujo Stimac, gostioničar f. 1, Frano Vončina, trgovac f. 1, H. A. Pavelić f. 1, Jakov Kovačević, ravnatelj f. 2, Mato Starčezić, sapunar f. 1. Gospoja Petrović, trgovkinja f. 2, Jozo Tonković, satnik 50 nč. A. Brajković, pekar f. 1, Marija Lovrić, trgovkinja f. 1, Jure Filipović, gimnaz. učenik 20 nč. Petar Favalo, brijač f. 1, Šime Dičić. brijački pomoćnik 50 nč. Anton Mayerhofer, kotlar f. 1. T. Starčević, pekar f. 1, Frano Pavelić, gostioničar f. 1, Ivo Bubak, stolar f. 1, M. Matasić, župnik f. 1, Binički, kr. umir. major f. 1. Rajković 30 nč. Ante Biljan, gruntovodja 50 nč. N. N. f. 1. Ivan Čanić. satnik 30 nč. Stanko Sarić, trgovac f. 1, Kr. Pavletić, profesor f. 1, Mate Čanić. trgovac f. 1, sabrano na dan misnikovanja g. mladomisnika pri večeri 16 for. 2 nč., dražbovana u družtvu u Perušiću novčarka 41. nč.

Slaveći predvečer imendana dra. Matka Laginja, tamburaši puljske čitaonice priredše zabavnu večer, na kojoj sabraše za družbu Cirila i Metoda 25 kruna. Živili!

Tajnik družtva primio je sliedeće dalnje iznose: Gosp. dr. Blaž Arneri iz Blata priposlao 5 for. na dar. — Gosp. Vinko Ivačić u Metkoviću sabrao među tamošnjim 4 sudbena činovnika 4 for. Živili!

Mjesece agusta uplatili su u Knstvu: Mirko Jelušić 1 for. članarine i 1 for. dara. Gdja Ernesta Jelušić 1 for. članarine i 1 for. dara. — Ante Dukić 1 for. članarine.

Občinski izbori u Poreču. Prijatelj nam javlja, da će započeti občinski izbori za občinu Poreč dne 9. oktobra t. g. Nadamo se, da su se naši občinari dogovorili i složili u tom, kako će postupati prigodom tih izbora. Preporučujemo im opreznost i slogu, jer će protivnici sve moguće poduzeti, da ih prevare ili pociepkaju. Gospodi iz Poreča nije šta više vjerovati, pak će biti najbolje, da se s njimi naši občinari posve razkrižaju. Gradjani neka biraju za sebe kako im drago, a izvanjski občinari opet za sebe, ali svi izvanjski složno među sobom. Od njihovog složnog djelovanja odvisiti će uspjeh, dotično neuspjeh ovih izbora.

Dok budu gospodovali na občini naši narodni protivnici, za našega kmeta neće tamo bolje biti. On će dapače i u buduće biti u pogibelji života, kad stupi u ono nesretno gnjezdo. Radi toga morali bi nastojati svi izvanjski občinari, da občinska uprava dodje u bolje ruke, da se ne bude i u buduće postupalo sa siromašnim kmetom kano i sa životinjom, čim stupi u kulturni tobož grad. Već je doba, da i naši izvanjski občinari zadobiju u onoj občini sva ona prava, koja im po božjem i ljudskom zakonu idu.

Občinari porečki imati će kod predstojećih izbora da odluče, hoće li biti u občini gospodari ili sluge i robovi.

Odbor „Slovanske Čitaonice“ u Trstu pozivlje svoje članove na izlet za nedjelju dne 24. o. mj. na susjedni Prosek, gdje priredjuje tamošnje pjevačko družtvo „Hajdrih“ zabavu. Zajednički odlazak iz Trsta okolo 2½ sata po podne iz kavane „Commercio“.

Zaplijena. Državno odvjetničtvo zaplienilo je subotni broj naše čestite drugarice „Edinosti“ radi nekojih opazaka o izvanrednom stanju u Češkoj i zbog viesti o poznatih talijanskih izgredih proti Senjanom u Krku, o čemu su pisali skoro svi austrijski časopisi.

K izborom za upravno vieće pazinske porezne občine. U Pazinu očekivalo se je, da će se još ovoga mjeseca obaviti izbori za upravno vieće pazinske porezne občine, nu po glasovih, koji se šire, reć bi, da će još koje vriemo proći prije nego li se izbori provedu.

Doznajemo naime, da je c. kr. kotarski kapetanat riešio utoke, koji su podnešeni proti odlukam občine, da je pripustio patentnim kao birnče a istodobno, da je naložio neka se izborne listine u mnogom pogledu izprave, dotično promjene.

Glasa se, da je g. občinski načelnik proti odluci c. kr. kapetanata odmah uložio utok na c. kr. namjestničtvo u Trstu. Dok nestigne riešiba namjestničtva izbori se nemogu provesti.

Iz Kastavščine pišu nam 18. t. mj.: Nisam ci malo voljan polomizovati. O kastavskoj muškoj školi natuknuo sam prvi put nešto, a drugi put pobliže označio ono, što sam mislio. Odgovorilo mi se je po dva puta, a pripuštam da sude o tom čitatelji, imenito oni, koji okolnosti poznadu. Predlog o povjerenstvu, koje bi se imalo sastaviti, ne smatram shodnim; jedno, što već svih učenika od lanjske školske godine neima; drugo, što dvojim, da bi se takvo sastaviti dalo, odnosno, da li bi htjeli doći oni, koje bi se u povjerenstvo pozvalo. U ostalom neka bude svatko uvjeren, da mi je napredak kastavskih škola na srcu, i da će mi biti uvjek tim draže, čim bolji bude napredak.

Ova školska godina nije baš najsretnije počela. Još danas neima druguga kapolana, a trebalo bi da bude bar i treći, da se uzmogne vjeronauk u svih školah i razredih u Kastvu podučavati kako valja. Škola je jedva počela i već ima nešto dopust. Ženske djece ima po prilici toliko, koliko i muške, a ipak za muško obstoje četiri razreda, za žensko samo dva. K tomu još niti danas neima druge učiteljske sile na toj školi, prem je škola već od početka ovog mjeseca otvorena. Na svu žensku školu je samo jedna učiteljska sila, nadučiteljica. Ona ima toliko djece, da bijaše prisiljena razdieliti djecu na četiri skupine, tako da se svo učenice jedva u dva dana, svaka po pol dana, očeduju. Drugimi riečmi, učenice polaze školu svaki drugi dan po pol dana. Pošto ima u tjednu i nedjelja i četvrtak, prost dan, to se dogadja, da učenice po dva dana nikakve školе ne imaju, a poslie dva dana po par ura, koliko je već za jedno doli ili popodne odlučeno. I to spomenute kaže brigu, koju imadu oblasti i njihovi predstavnici za odgoj i obuku naše dj se.

Iz Pazina *piše nam, da je bilo u tom gradiću nekoliko dana ovoga mjeseca mnogo buke i halahuke, kano na dan mesopusta. Tu se je ciele večeri pjevalo, bučilo, sviralo kao u mjestih, gdje se nitko ne pokorava redu ni zakonu.*

Vrhunac nereda bio je 12. t. mj., gdje se je počam od 6 sati na večer, pak do pol noći bučilo i pjevalo kao usred biela dana. Ciele večeri prolazile su hrpe mladića i djevčurlije gradskimi ulicami, pjevajući neprestano onu izazivnu, koja sveršuje:

Nella patria dei Rosetti
Non si parla che italian.

Toga dana dogodilo se još nešto drugo. Poslie podne oko 5 sati nalazio se je u poslu kod c. kr. poreznoga nadzornika u zgradi c. kr. kapetanata **Ivan Nacinović**, *pojedinik iz Pazina. Pozove ga c. kr. kotarski kapetan k sebi, a njekoliko vremena zatim, okolo 6 sati, dva c. kr. žandara sa nabitimi puškami pratili* **Nacinovića** *do njegovoga stana, obavili su tu premetačinu i sekvestrirali mnogo njegovih papira. Nakon toga žandari odvedoše ga natrag na c. kr. kapetanat, gdje je bio valjda preslušan. Okolo 8 sati na večer odveden je Nacinović u vezih okovan, med dva žandara, gradskimi ulicami u sudbene zatvore, gdje se još i sada nalazi.*

Nezniamo točno, kakav se zločin u grieh upisuje Nacinoviću. Talijanske novine pišu, da se je našlo u jednom posjedu na Pazinštini njekakvo bezimeno pismo, gdje se njetko grozi nekolicini njih, da će im posjedi loze (brajde) i upaliti sieno, ako budu agitirali za talijanaše kod izbora. Veli se, da se sumnja, da je to napisao **Ivan Nacinović**, *pak se ga je zato zatvorilo.*

Bilo sada kako mu drago, iztraga je povedena, pak će se doznati, da li je Nacinović štogod sakrivio ili je nevin. Ako je štogod sakrivio, neće ga kazan izbjegnuti.

Na sve to mi imamo samo ovo opaziti: Kazneni postupak nalaže oblastim, koje imaju pretražiti kuću ili osobu, da se to učini na način, da se izbjegne svaka javna pažnja, i da se koliko moguće štedi okrivljenika.

U našem slučaju pratilo je na stotine ljudi **Nacinovića**, *kad su ga žandari od kuće na kapetanat i odovud u zatvore vodili. Nije dosta, da su ga pratili, nego se je za njim vikalo i podrugivalo, kao da je najveći zločinac, dočim se ima tekar dokazati, da li je u obće što kaznjiva počinio. Ovo prizore moglo se je lahko izbjeći, kad bi se bilo samo htjelo.*

Što talijanaška stranka u Pazinu radi, da zastraši naše izbornike, nećemo danas da opisujemo, a težko je u obće sve i opisati, jer je skoro nevjerojatno, što im se sve dopustiti može.

Isto večeri okolo 11 sati dne 12. ovoga mjeseca vratio se je u Pazin g. občinski načelnik, koji je radi obiteljskih odnošaja bio nekoliko dana odsutan, te su i za njim na sav glas pjevali gorinavedenu pjesmu, a kasnije i pred kućom, gdje on stanuje. Isto halabučenje, sviranje i pjevanje opetovalo se i do kasne večeri dne 13. ovoga mjeseca; najviše obletali su bučeć i pjevajuć okolo kuće, gdje stanuje g. načelnik. Sliedećega dana izdalo je občinsko glavarstvo oglas, kojim se zabranjuje svako bučno pjevanje i sviranje, a naročito zabranjuje se svako pjevanje nakon 9 sati u večer. U gostionah i krčmak poslie 10 sati neima se trpiti nikakvo pjevanje ni buku.

Istodobno obratilo se je občinsko glavarstvo na c. kr. kapetanat, da se obzirom na vanredne okolnosti izašalje svake večeri po gradu c. kr. oružničku stražu ili obhodnju.

Oglasi bili su pribiti na raznih mjestih grada, nu iste noći bili su svi raztrgani i skinuti.

Još iste večeri odposlao je c. kr. kapetanat po gradu c. kr. oružničku stražu, koja je u družtvu gradskih redara obilazila ulicami. Izgrednici nemogav više po ulicah slobodno bučiti, podaše se na iztočnu stranu kuće, u kojoj stanuje načelnik, pak su tamo bučili i pjevali: „Non si parla che italian“. Protjeraše ih odovud, te tako su prošle dvie tri večeri bez vedih nereda.

Slični odnošaji vladaju u Pazinu ima tomu već kakva dobra godina dana.

O navali na Senjane u Krku pišu hrvatsko služhene „Narodne Novine“, da je austrijsko ministerstvo naložilo c. kr. namjestničtvu u Trstu, da povede strogu iztragu proti izgrednikom u Krku, koji su prošloga mjeseca divljački napali izletnike iz Senja. Namjestničtvo da je poslalo jednoga tajnika, koji da iztražuje itd. Mi smo u ovom slučaju „Tome“, kano i za ostalo sve što ročeni list piše o g. namjestniku, čega mi priobćiti ne možemo, jer bi nas zaplienili.

Veselica na korist družbe sv. Cirila i Metoda za Istru. Dična sveučilištna mladež u Varaždinu priredjuje u domaćem kazalištu dne 23. t. mj. veselicu na korist naše družbe, što je svakako hvalo vriedno i što bi imala sliediti i ostala naša mladež gdjegod je imade i gdjegod hrvatski čuti il osjeća.

Iz Krka pišu nam 5. t. mj.: Prošlog tjedna razne novine i to baš iz protivnog tabora, pronesoše glas, da obsjeniti valjda prostupi, da se u Beču misli uzbiljno i na svom strogošću postupati sa krokšini kafrioti, koji su dne 15. agusta napali izletnike iz Senja, da je u Krk bio poslan posebni iztražni sudac, pak se tu naklapa o kojočem, te i o odstupu namjestnika Rinaldini-a! — Mi ovdje u Krku o svemu tomu nezuamo ništa, niti smo vidili tog iztražnog suca, niti kakve iztrage, osim one poduzete od mjestnog političkog povjereničtva, ali i to kako neki misle i kažu, samo da bude nešto učinjeno. Naše mnienje je, da će se stvar zabašuriti, tà radi se i onako o malenkosti?!!

Mi neznamo što misle u Beču, al nebi nas iznenadili, kad bi prije koji od naših pao pod iztragu, ko što je već pod iztragom oružnički stražmoštar jer je vršio svoju dužnost, a nebi nas iznenadilo ni kad bi kojemu od naših „prijatelja“ doletilo kakvo odlikovanje.

Iz Ercega pišu nam 18. t. m. Zadnji dan prošloga mjeseca sastalo se u gostoljubivoj kući našeg dičnog župnika veleč. g. Rajmunda Jelušića preko 30 osoba, da proslave imendan vriednoga domaćine. Gostova bijaše iz Rieke, Kastva, Opatije, Lovrana, Mošćenica, iz mjesta, iz Gradišća, Čepića itd., a medju njimi i naš velezaslužni zastupnik prof. V. Spinčić, koga dočekasmo pucanjem mužara i izvješenjem zastava.

Kod sjajne gostbe, kojom je ravnao gosp. Spinčić, izrečeno bijaše krasnih zdravica godovnjaku, Spinčiću, domovini, narodnim zastupnikom na saboru u Poreču, svećenstvu, učiteljstvu i pojedinicem.

Tom prigodom sabralo se — kako bijaše jur javljeno — for. 25 za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Sliedećeg dana odplovio zastupnik Spinčić put Cresa, te bijaše svečano odpraćen kano i kod dolaska.

Proslava imendana našega obljubljenoga župnika biva svake godine sjajna, nu ove je nadmašila sve dosadašnje.

Bog nam ga poživio zdrava i čila još mnogo godina.

Vižinada — porečka biskupija. Od pamtivieka drži se na „Božjem Polju“ odpust na dan porodjenja Blažene Djevice Marije. Iz cielega porečkoga kotara, ćak iz pazinačine sakupi se ondje u velikom broju naš pobožni narod, da primi sv. sakramente. U onoj prigodi držale su se uvjek propovjedi u našem milozvučnom jeziku na utjehu i duševnu korist pobožnog puka. Ima naših staraca, koji se još dobro i ponosom sjećaju lipih propovjedi, što ih držaše na „Božjem Polju“ presvietli biskup Carev, bivši gvardijan koparskoga samostana; pa i još od drugih velečasnih župnika i kapelana, koji držahu tuj krasne prigodne propovjedi. Ove svetu dužnosti su se strogo držali svi župnici i župe-upravitelj; ćak i Pre Bernardo Malusà, koji, premda nije ni rieči hrvatski razumio, ipak bijaše toliko savjestan, da je drugomu svećeniku dopustio hrvatski prepovjedati. — A sada, odkad nam u ovoj župi zapovieda pop Pellarin, koji nam je iz Italije kapnuo, te nije podanik austrijski, i koji je morao zapustiti svoju domovinu, biskupiju i odreći se župničke čti radi nam dobro poznatih uzroka, nismo još čuli rieči božje u našem jeziku prigodom one velike svečanosti; dapače znamo vrlo dobro, da je taj doseljenik zabranio svećeniku na oltar stupiti, da puku u našem jeziku propovieda. Čuli smo, da je naš sv. Otac papa dao misale, da se u našem jeziku sv. misa obavi — a nami se je ovdje ukinula i propovjed hrvatska! Da bi nas so barem smatralo kao Afrikance, koje misionari kršćanski nauk u njihovom jeziku podučavaju, nebi nam ni pol muke. Pod upravom ovoga gospodina, namjesto da se duševno naš puk hrani, divljački napada se ga u ovom svetom mjestu, kako se to dogodilo na križni potak tek. godine. Mi taj postupak nemožemo nego što odlučnije žigosati, a najteže nam je, što se neimamo komu uteći, jer znamo, da se onaj, koji bi se morao za nas skrbiti, nimalo ne brine. Mi našu svetu vjeru nećemo zatajiti; ostati ćemo pomoću božjom do smrti vierno stado; ali ako koja ovca podje stranputice, to se izgubi, biti će to jedino iz nemara pastira, koji će sato strogi račun dati onomu, od koga su postavljeni, da ove po dobroj paši vode, a no da ih ubijaju i doru a sebe tove. Srce nam puca od žalosti kada vidimo našu toliko važnu župu upravljati već deset godina od nestalnih i nesposobnih pastira, koji ne ljubo svoje ovce, jer neposnaju njihov glas. Skrajna je doba, da taj nered prestane, jer je Bogu i ljudom mrzak!

Za danas dosta, ali ako nam gospod. uredniče dopustite, vratiti ćemo se još na taj predmet. (Za istinu i pravo otvoreni su Vam uviek stupci našega lista. Op. Ured.) Seljaci župe Vižinadske.

Iz Kanfanara javlja nam prijatelj, da presv. biskup Flap misli na savjet namjestničtva, da se zadovolji četvorici karfunarskih kanjela, premještiti našega obljubljenoga kapulana gosp. Iv. Cotelja. Koliko je istino na tomu, viditi ćemo dokazom. Ali mi pitamo već sada koli presv. gosp. biskupa, toli visoko namjestničtvo, da li je umjestnije i pravednije zadovoljiti šačici smutljivaca ili biljadam mirna i poštena pučanstva? Ili zar je i to znak vremena? U ostalom ćemo govoriti i razpravi-

ljati o tom pitanju na drugom mjestu, jer ovdje ne smijemo prituditi se nikomu, pošto vreba na nas oštro oko cenzorovo.

Glasa se, da će doći u Kanfanar za kapelana neki Jerco iz Pule, koji da malo ili ništa ne poznaje hrvatski jezik. Dosta je to, da je učio u Kopru. Ali gospoda (P) kanfanarska, koja su htjela imati popa na svoj „mod“, da se mogu „oslobodit!“ od Kranjca, ne imaju stana za njega. Ako im se ne smiluje „šjor Menego“, onda će morati da stanuje novi im spasitelj u „kapitulu“, gdje su držali u svoje vrieme kanonici konja. Šarenjaci kanfanarski su slični kmetu, koji bi rado imati konja, a nema štale. Pak da nisu mudri? Bogme jesu kano kupusova glava.

Zastupnikom za istarski sabor na mjesto pok. Sbiaà izabran bijaše kandidat talijanaške stranke g. Dr. Mate Bartoli. Poluslužbeni tršćanski „Il Mattino“, javljajuć, da se je izbor obavio jednoglasno, grozi se „hrvatskim agitatorom“, koji se nisu u ostalom nikada pačali u izbor gradova Umag, Citanova i Poreč. Njegovo veselje, što ošaše izabran kandidat jednoglasno, vriedi vrlo malo, dočim sam priznaje, da je u svemu glasovalo samo 30 birača. Vidi se, da se je počeo mozak vodniti tomu poluslužbenomu koritaru.

Izpravak. U zadnjem broju, u prvom članku, u drugom stupcu prema dnu podkrala nam se pogrieška, jer ima stojati poslie rieči: „u sv. Jakovu“ i „u Ćunskom“, a ne Unijah.

Nova brzojavna postaja. Dne 17. t. mj. otvorena bijaše nova brzojavna postaja na pošti u Ičićih, občina Voprinac, na cesti izmedju Opatije i Lovrana.

Zemaljski odbor za Istru razpisuje natječaj za pristava kemičara na poljodjelskom zavodu u Poreču sa godišnjom plaćom od 1200 for. — Molitelji valja da dokažu: dobu, tjelesno zdravlje, koje su nauke svršili, podpuno poznavanje gospodaratvene kemije i sposobnost, da mogu početka gospodaratveno kemije predavati, austrijsko državljanstvo, poznavanje talijanskoga jezika i ako je moguće drugih jezika.

Ovo je u novije doba već drugo mjesto, koje se otvara istarskim Talijanom na onom zavodu. Kada ostane tkogod bez službe, pak mu otvore mjesto.

Občinskim liečnikom u Lovranu bijaše imenovan — kako nam se od tamo javlja — g. dr. Lemessich, dosadašnji občinski liečnik u Rabu.

„Bratovščina hrvatskih ljudi u Istri“ primila je od „Hrvatske čitanice“ u Kastvu, kao čist prihod zabave, obdržavane dne 20. agusta t. g. svotu od 44 for. 1 novč. — Mahulja Ivan, učitelj u Dobrinju doposlao polovicu iznosa od 25 kruna; sakupljeno za „Bratovščinu“ prigodom skupštine „Krčkog učiteljskog družtva“ svotu od 6 for. 25. nvč — Šepić Ivan iz Rukavca, boraveći u Požegi doposlao 1 for., a Edo pl. Tomaj, ljekarnik u Zagrebu 2 for. — Povjerenik Jedrlinić Niko u Omišlju sakupio godišnje prinose od sliedećih: Albaneže Niko 1 for., Grego pop Niko 1 for. 20 nvč., Dapčić Petar, Ilić Nikola, Brechler Marija, Fabijanić Mate, Jurjević Urša i Fabijanić Ivan svaki po 50 novč., Fabijanić Mate 40 novč., Turato Anton 33 nvč.. Albaneže Niko, Kraljić Anton, Kumbatović Niko, Lesica Jure, Grego Toma i Fugošić Grgo svaki po 30 novč. — Krivičić Ivan iz Valuna na otoku Cresu doposlao kao godišnji prinos 50 nov., Barbalić Franjo iz Baške 50 novč. — Blaž Košara, kapelan u Loboriki, priposlao nam je 1 for.

Smješan nesmisao radi poremećenog tiskarskog sloga. Jedan piemontezki list opisuje, kako je nedavno stigao ministar predsjednik Giolitti u svoje rodno mjesto i kako bijaše tamo dočekan. Kad je slagar prelamao stupce, poremetio mu se slog, te je ostao u listu sliedeći šaljivi galimatijaš:

Giolittiev dolazak. Jučer je na naš kolodvor prispio ministar predsjednik, gdje su ga dočekali i pozdravili prefekt, načelnik i mnogobrojni prijatelji.

Jedva što ga je vriedni oružnički stražmestar ugledao, pograbio ga je za vrat te ga unatoč njegovom žestokom opiranju na veliko zadovoljstvo občinstva i svih poštenih ljudih odveo u zatvor.

Na drugoj strani istoga lista čitalo se je:

Uapšen zločinac. Jučer je nepokoen pošlo pravdi za rukom, da uhvati zloglasnog patvoraća novaca Giacomina.

Načelnik, prefekt i svi pozvani pohrliše mu u susret, da mu stisnu ruku. Glasba je svirala kraljevsku poputnicu. Prisutno občinstvo bilo je oduševljeno. Sutra biti će u čast slavnog muža svečani objed.

Hrvatski Bogoslužbenik. Izašlo je drugo popunjeno izdanje Hrvatskog Bogoslužbenika, sbirke svih jutrnjih i večerojih glavnih svetkovina preko godine, i obrednih molitava i raznih pjesama, koje se običavaju po hrvatskim župam u Dalmaciji i susjednim zemljam. U ovom izdanju nalazi se eve staro gradivo prvog izdanja, kao takodjer mnogo novog.

„Hrvatski Bogoslužbenik“ obuhvaća 455 strana bez predgovora, a zapada samo fiorina 2. S poštarinom franko na kući fiorina 2:15. Vezan u platnu franko na kući f. 2:75. — „Hrvatski Bogoslužbenik“ nabavlja se izključivo kod tiskare „Narodnoga Lista“ u Zadru. Naručbe, ako nisu predplaćene, neobavljaju se.

Prilog. U današnjem broju donašamo u posebnom prilogu izvješće zadnje glavne skupšćine našeg plemenitog družtva „Bratovšćine hrvatskih ljudi u Istri“.

Narodno gospodarstvo.

Kako valja brati i spremati šljive za šljivovicu.

1. Za šljivovicu ne beri šljiva, dokle nisu posve zrele; ali ne odgadjaj berbe dotle, dok budu šljive nagužvane. Za berbu šljiva neodlučuje koledar; jer šljivo mogu jedne godine da su zrele, dok su druge godine još zelene. Šljive valja brati, kad je većina ploda dobro sladka pak se i dade lahko tresti.

2. Pišljivih, crvivih šljiva ne meći medju zdrave.

3. Ne obiraj svega drveća u jedan mah; već prvi put tresi granu po granu i pokupi, što je samo spalo. Poslie osam dana opet stresi ono, što je ostalo, a što neće da padne, možeš otresti štapom, ali pazorno, da ne ozliediš mladica, gdje će se stvarati rodno puplje za buduću godinu.

4. Sad, kad svatko ima praznih bačava, meći šljive u otvorenu bačvu, iz koje si vrataška izvadio. Bačvu očisti, kano da ćeš vino u nju ulievati; jer i šljiva, ako se pokvari, prenosi zločest okus na šljivovicu.

5. Bačvu osovi u suhu, hladnu mjestu; ali ipak u takovu, gdje šljive u bačvi neće smrznuti, ako bi ih prije paljenja zatekla jaka studen.

6. Bačva neka bude otvorena, dok šljive dobro i poprieko uzavru ili zakipe. Tad nastavi vrataška na bačvu te ostavi samo pilku (čep) otvorenu, al i tu škulju zatrpaj vatom (pahuljom) ili kudeljom, da mogu šljive polagano dalje vriti.

7. Istom kad zavlada hladno vrieme, gdje sredinom studenoga, začepi bačvu čepom ili pilkom te ostavi šljive zatvorene dotle, dok ih budeš počeo paliti.

Ovako, dudi uvjeren, imeti ćeš dobru šljivovicu, ako ju budeš dobro palio.

(N. N.)

Listnica uredničtva.

Prijateljem i znancem zahvaljuje se naš urednik ovim putem najsrdačnije na čestitkah prigodom njegovog imendana. Srdačnji podielio nam milost svim skupa, pak da vidimo izpunjene naše najtoplije želje i težnje. Živili!

Prijatelju N. N. u Kastvu. Neboj se, neće do mene biosgave opasne onakva derana. Da si mi zdrav!

Gosp. Anton Kokot, Tarska dolina. Tarski pošte meštar poslao nam je sva tri Vaša broja natrag, jer da ste — kako on piše — „sehonoseluto“. Izvolite nam javiti točnije naslov.

Gosp. M. F. u K. Kad već ne možete ć, dajte 8 ili barem 2. Živili!

Javna zahvala.

Svoj rodbini, prijateljem, znancem i gg. č. kr. financijalnim nadstražarom i stražarom, koji su nam prigodom bolesti i smrti našeg nezaboravnog supruga, dotično otca

Grge Vičevića,

c. kr. umirovljenog financijalnog nadstražara,

svoje saučešće na budi koji način izrazili, i time našu duboku bol ublažiti nastojali, te koji su sproveli do hladna groba — u mirogoju sv. Trojice u Lovranu — milog pokojnika, izriečemo ovime našu najsrdačniju blagodarnost.

U Lovranu, 17. septembra 1893.

Antonija udova Vičević, supruga.
Lav, Ivan i Natalija, djeca.

Preporučamo adresu:

„Istarska vinarska zadruga“
u Puli (Istra),
koja je ovih dana započela poslovati.

Glasovita

5 klgr.) za 5 gld.

radi svojega učinka, odlikovana radi svojih zdravilnih lastnosti s častno diplomo in zlato svetinjo na razstavi v Londonu in Parizu, z zlato svetinjo v Bruselju in Tunisu.

Želodčeva tinktura lekarja G. Piccoli-ja v Ljubljani je vspešno **dietično sredstvo,** katero krepča in zdravi želodec, kakor tudi opravlja prebavnih organov izborno posebno.

Izdelovatelj razpošilja je proti povzetju zneska v zabojih po 12 steklenic za 1 gld. 36 nč., po 55 steklenic (zaboj tehta 26 nč. — Poštnino plača vsdno naročnik. 12—11

Štrcaljke i sumpornjače za trte
inžinira Živica.

mlini i stiskalnice za vino, sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, te svakovrstne druge strojeve i sve potrebоće za iste 9

dobiva se uvjek u skladištu tvrdke

Schivitz & Comp.
(Živic i drug.)
Via Zonta broj 5 u Tratu.

Teodor Slabanja

Srebrnar u GORICI (Görz) ulica Morelli 17.

preporuča se preč. svećenstvu za izradjenje crkvenog posudja i orudja iz čistoga srebra, alpaku, mjedi, kano: **moštranca,** kaleža itd. po najnižih cienah u najnovijih i krasnih oblicih. Stare predmete popravlja, te ih u ognju posrebri i pozlati.

Da si uzmognu i manje imućne crkve nabaviti raznih crkvenih predmeta, staviti će se na želju preč. gospode nabavljača vrlo povoljne platežne uvjete.

Ilustrirani cienik šalje franko.

Šalje sve predmete dobro omotane sa poštarinom franko! 24—17

Ljekarna Trnkóczy

polag viečnice v Ljubljani 8—4

prodaje te danomice prvom poštom razašilje

Marijacelјske kapljice za želudac

odavna prokušana i poznata ljekarija sa čvrstoćimi zdravećim uplivom kod poremećenog probavljanja, kod krča u želudcu i neprobavljivosti. — 1 staklen. vriedi 20 nč., ½ tuc 1 for., tuzet 2 for., 5 tucetа samo 8 for.

Svršeni pravnik

sa tri državna izpita, vješt hrvatskomu, talijanskomu i njemačkomu jeziku, **traži službu kod odvjetnika ili bilježnika.**

Pobliže obavješćuje uredničtvo „Naše Sloge“.

FILIJALKA
c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda
za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2½%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	2½%	3-mesečni „	2½%
30- „	2½%	6- „ „	2½%

Vplačevanje avstr. vrednostnih papirjem, kateri so nahajajo v okrogu priznana se nova obrestna tarifa na temelju odprave od 17. in 21. odnosno 12. januja.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Graslee, Hermanstadt, Inomost, Celovec, Ljubljano, Linc, Olomuc, Reichenberg, Sanz in Solnograd. — brez troškov.

Kupnja in prodaja

vrednostij, divis, kakor tudi vnovčenje kuponov pri odbitku 1% provizije. 24—9

Predujmi.

Sprejemajo se vsakovrstna vplačila pod ugodnimi pogoji.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizije po pogodbi.

Na vredností obresti po pogodbi.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnom curzu.

Trst. 1. aprila 1893. 18 24

Zadnji mesec.

Inomostske srečke à **50** nč.

Zadnji mesec.

glavni dobitek **50.000** goldinarjev.

1

Srečke à 50 nč. priporočajo:

Gius. Bolaffio, Alessandro Levi, Mandel & C., Daniele Levi & C., Girol. Morpurgo, Ig. Neumann, M. Nigris.

Izdavatelj i odgovorni urednik **Mate Kapdić.**

Tiskara Dolenc.

Broj 39. U Trstu 25. septembra 1893. Godina

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja za pogodbu sa upravom. Novci se šilju poštanskom naputnicom (vaglia postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbliža pošta valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

Izlazi svakog četvrtka po 1 arka.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 3 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarine.

Na male jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Otvorenje škola.

Tečajem ovoga mjeseca otvorile se u raznih kotarih Istre pučke škole, a početkom budućeg otvoriti će se sve ostale. Koli početak toli konac školske godine u našoj pokrajini uesudara se u svih školah. Negdje se otvaraju, dotično zatvaraju pučke škole za čitav mjesec prije negoli drugdje. Početak i konac školske godine ravna se u pojedinih kotarih ili občinah po zaključcih dotičnih školskih vieća, koja se pako pri tom obaziru na pogodnost vremena, na poljske ili druge radnje, na želje roditelja itd.

Poslie dvomjesečna odmora stupila je dakle il će za koji dan stupiti naša školska omladina u školsko dvorane, da se kroz deset mjeseci posveti nauci, da se obogati znanjem, tim glavnim izvorom duševnog i tjelesnog dobrostanja. Sretnih li naroda, koji mogu svoju djecu odgojiti doma u školi a u božjem strahu te u narodnom duhu i jeziku! Narodna škola osnovana na religioznih načelih i istinah, to je prava božja blagodat.

Težko nam je pri srcu kad pomislimo, da imade u našoj pokrajini na tisuće i tisuća naše drobne dječice, sposobne za školu, a bez svake školske obuke, dapače često i bez svake vjerske poduke. Za tu našu sirotčad neotvaraju se školska vrata, jer naš za nevolju susjed, a narodni protivnik hoće, da ona ostane i nadalje u gluposti i neznanju, u tom najljućem neprijatelju svakog naroda. Mi se u Istri moramo boriti za svaku hrvatsku il slovensku pučku školu kroz godine i godine utičuć se u svakom slučaju molbami i utoci ćak do najviše oblasti. Hoće se upravo željezne volje i skrajne uztrajnosti prije nego li se naš puk ovdje ili ondje dočepa onoga, što se drugim narodom često silomice narivava. Koliko su stojale naše rodoljube troška i truda pučke škole u Buzetu i Pazinu, a da i neogovorimo o nesretnoj školi u Poljanah, koja je zatvorena već treću godinu — jer hrvatski puk neće talijanske peralelke!

Talijansko pučko školstvo podupire se i promiče preko mjere, mnogo više nego li je treba, jer se ustraja talijanske škole i u čisto hrvatskih il slovenskih mjestih — a to sve na štetu i zator naš. Za talijanske škole nisu školske il zemaljske oblasti nikada u neprilici radi pomankanja novca, ali kad mi pitamo, da se otvori koja pučka škola za mnogobrojnu našu dječicu, tad nam se sa visoka odgovara: neimamo novca!

Ali kanimo se za danas tih tužnih i bolnih razmatranja, koja su i onako većini naših čitatelja poznata, pak se vratimo k otvorenju obstojećih pučkih škola, tih uzdanica u našu bolju budućnost.

Naše pučke škole jesu većinom jedno i dvorazrednice. One su skoro u svih slučajevih prepune, te se hoće velike požrtvovnosti, nemalo truda i odlučnosti, da se u takvoj školi red i zapt uzdrži i da bude u napredku povoljna uspjeha. Ako je polazak škole pravilan il redovit, djeca poslušna i marljiva, učitelj na svom mjestu, tad se dado svladati sve poteškoće i napredak će biti povoljan. Inače neima valjana uspjeha.

Kod odgoja djece moraju školu podupirati koliko obitelj toliko crkva. Učitelja treba da podpomažu roditelji i vjeroučitelj. Roditelji valja da šalju redovito dječicu u školu, da ju nadziru kod kuće i izvan škole, da ju nukaju kod kuće na nauk i marljivost, a u školi da im preporuče posluh i čednost. Tko je nemaran pri uzgoju svoje djece, taj neka se neoslanja na milosrdje božje — kaže sv. Ivan Zlatousti. Jao si ga onomu dietetu, koje roditelji zapuste, il ga ostave, da raste osamljeno kano i divlja voćka na kršu. Roditelji takva dieteta neće u njemu doživiti radosti, te će kucati susjedu na vrata, kako nas uči sv. pismo.

U školi stiče mārljivo diete bar toliko znanja, da se tako lahko u svietu nemože izgubiti. Tim znamjem krči si put u svietu, te dolazi laglje do bieloga kruha nego li neznalica do crnoga. Znanje stečeno u školi vriedi čovjeku kud i kamo više nego li ma koje bogastvo ovoga svieta. Čovjeku može uništiti voda, vatra, il koja druga nesreća i najveće bogatstvo, dočim mu znanja nikakva sila oteti nemože.

Nu uz znanje, što no se dobiva u školi, oplemenjuje ona i dječja srca. Plemenitost srca usavršava čovjeka. Znanje bez plemenitosti jest isto, što je voće bez ukusa il slasti. Čovjek pun znanja a pokvarena srca pogibeljniji je ljudskomu družtvu nego li najveća neznalica.

Škola valja dakle, da oboruža um mladog naraštaja znanjem a srce plemenitošću.

Uz to imademo mi još jednu molbu na naše požrtvovno učiteljstvo. Čini nam se, da je ta umjestna upravo sada, na početku školske godine. Molba naša sastoji u tom, da bi nam se odgajalo dječicu svuda za život, nipošto za školu, da bi se u obzir uzimalo što više praktičnu stranu uzgoja, svakidanje potrebe i težnje puka. Pri tom dakako nevalja zaboraviti ni viših ciljeva škole, te idejala naroda, komu dječica pripadaju. Naći će učitelj i za to gradiva, makar i skromna, u pojedinom štivu, pjesmi il poviesti. Dječicu valja oduševiti ne samo za školske predmeto, već i za sve ostale, što je krasno, plemeniti, narodno, itd.

Do sada nije se svuda tako odgajalo našu mladež. Nedaleko prošlost podaje nam o tom žalostnih primjera. O tomu netreba nam valjda jasnije govoriti.

Rodoljubne roditelje molimo dakle, da podupiru svestrano učitelja, a ovaj neka u ljubavi i slogi sa vjeroučiteljem ravna i oplemenjuje mladi um i nježno srce naše školske dječice, pak se nebojimo za uspjeh.

Družtvo sv. Cirila i Metoda za Istru.

„Glasnik" županije požeške broj 35. donaša pod gornjim naslovom o našoj družbi vrlo simpatičan članak, kojega i mi u izvadcima priobćujemo našim titateljem. Taj članak počinja:

„Svakomu je znano, da hrvatski narod stanuje po raznih krajevih. Nu nije opet ni tomu davno, što je još svaki kraj živio o sebi i za sebe, ističući samo svoje lokalno ime i običaje, što neznajući, što opet nemareći za narodno jedinstvo. Ali Bogu hvala, imao je naš narod ipak snage i sreće, te je proživio te težke borbe ne samo sačuvavši ime i jezik svoj, nego i

PODLISTAK.

Moj put u Rim.

(Nastavak).

V.

Jesi li vidio baziliku sv. Pavla izvan zidina? — Tako pitaju poznavatelji Rima hodočastnike na povratku. A to pitanje je posvema na mjestu. Crkvu bogatije mramorom, i to mramorom najfinije vrsti, težko si je i zamisliti a kamo li naći. To je najstarija bazilika, ne samo u Rimu, nego i na svem svietu. Ipak ovakva, kakva je sada, biti će jedna od najmladjih, jer sagorieka je propala požarom god. 1823. u noći od 15. na 16. julija. Nijo moguće oteti se nekom neugodnom čuvstvu, koje ima nešto od žalosti, a nešto od gnjeva, kad promatrajuć onaj sjaj i one veličanstvo, promisliš, da sve to može i opet u malo časa ognuj pretvoriti u pepeo, ili barem u kup čadjavih ruševina. I nehoteć sjetiš se Salamunova uzdaha: Vanitas vanitatum.

Ogledajmo malko s bližega tu krasnu baziliku. U nju se sada ne ulazi na vela vrata, jer glavni portik još ni danas nije gotov. Kad bude taj portik gotov, voditi će u crkvu sedmera vrata, od kojih jedna su zazidana, te su otvaraju, kao i ona u bazilici sv. Petra, samo u vrieme jubileja. Pročelje crkve nakićeno je krasnim mozsikom (koji se razumiju u to, rekoše o njemu, da je: i mensu e bellissimo), a prikazuje Spasitelja, apoštole Petra i Pavla, te proroke Izaiju, Jeremiju, Ezekijela i Danijela, kao temelje crkve katoličanske. Izpod toga ima i drugi, koji prikazuje opet Spasitelja i dvanajst apoštola pod prilikama ovčica, a po stranah su gradovi Betlehem i Jerusolim. Kad bude taj portik gotov, biti će najveći od svih, što ih ima u Rimu, a cienim, da i najljepši.

Medjutim kad no možemo tuda u crkvu, a ovi hajdmo kud možemo.

Pobočni portik vodi u popriečnu ladju crkve. Ta ogromna bazilika ima pet ladja podugo, i jednu popriečnu, koja no presjeca drugih ladju, nego je povrh njih postavljena, kao popriečna crta nad velikim slovom T. — Kad u tu ladju stupiš, ti si ugledao krasotu, kojoj se niesi nitl iz daleka nadao. Pod je od finoga mramora, te se lašti kao da je sladjeno jezero. Zidovi su svi obloženi mramorom najfinije vrsti; ali ona dva prekrasna pobočna oltara, nutcm ih ugledaš, očaraju te. Jedan je posvećen Uznešenju Bl. Djevice Marije, a drugi Preobraćenju sv. Pavla. Prvi je izradjen u mozniku, dočim je na drugom za sada još slika, ali će uskora i ova biti zamienjena mozaikom. U pozne ovih oltara su posvema jednako jedna drugoj, a izradjene umjetnički i od tako finih vrsti mramora, da se veli, da ne bi više koštalo kad bi bile izradjene od suhoga zlata. Koji ih vidi, neće reći, da je ovo umienjo protjerano. Te su tvoje izradjene od samoga malakita i od lapislazzola, četiri ogromnih stupovih od iztočnoga alabastra, što ga je takodjer Grgur XVI. za ovu baziliku darovao egipatski podkralj Mehmed Alija. U konfusiji nalazi se sada tielo apoštola Pavla.

Kako je ova bazilika dobrahno odaljena od grada i osamljena, obično vlada u njoj vrša tišina i samoća, nego u drugih bazilikah, koje su u gradu — pak u onoj samoći i tišini kleknuti pred konfesiju i pokloniti se ostancima onoga velikoga apoštola naroda, koji od Savla postao je Sud odabrani, te nedostižni izgled ljubavi krščanske napram Bogu (cupio dissolvi et esse cum Christo) i napram iskrnjemu (cupio anathema esse pro fratribus meis) — naći se na tom svetom mjestu, a no osjetiti u sebi neko osobito pouzdanje u milost božju i neku želju, da i mi štogod uradimo i pretrpimo za svoga iskrnjega, nije moguće, aku imamo ikoliko srca.

Visoko po sidovih crkve prikazano je u slikah na zidu (affreschi) žitie sv. Pavla, a izpod njih su mozaici svih papa od sv. Petra do Lava XIII. U popriečnoj ladji jesu još četiri kupole i starinska tribuna.

Ako se uputimo, da razgledamo i ostale ladje, to najprije opazime četiri reda ogromnih i prekrasnih mramornih stupova, po dvadeset u svakom redu, koji diele jednu ladju od druge i podržavaju velike lukove, na kojih počiva krov. U tih ladjah nelma nijednoga oltara. S toga mnogi su sveka radjo kakvu svjetovne razkošne dvorane nego li crkve. Nemislim namoćati drugim svoje mnienju, ali mi se to čini svakako netučno, jer ja si ne mogu pomisliti veličanstvenijega prizora, nego kad bi se u toj velikoj bazilici obavljala koja velika služba onako po rimsku, a u prisutnosti mnogobrojnih vjernika. Zlo je dakako, što su dandanas takva vremena, da je to i jedno i drugo prilično težko, da se izvede, ali za to se valja uviek sjećati, da jedino u takovih prigodah moglo bi se posvema procieniti veličanstvo ovakovih bazilika, jer su one za to stvorene. Barem sam ih ja s toga gledišta promatrao.

Ali grozne muke, koje su svuda pratile velikoga apoštola Pavla, kao da su s njime prošle i na njegovu baziliku.

Ona je izvan grada, u samoći, usried nezdrava polja rimskoga, tako da koludri sv. Benedikta, koji u njoj obavljaju službu, moraju većinom u gradu prebivati, da ih groznica ne skonča. A sve te nevolje mogaju su okružili uprav ovu prekrasnu baziliku! Pa kao da ni to nebijo dosta, eto i požar još je imao nadoći, da u maknuće oka uniđti, što je kroz viekove sviet prikazao velikomu božjomu ugodniku. Ali jer nesreća ne dolazi nikad jedna sama, kako nas narod voli, trobalo je, da se u blizini Rima razprsno pred tri godine velika barutana, koja je upravo ovu baziliku imala oštetiti, polupavši silnim talasom zraka većinu dragocienih prozora, i naniovši time više milijuna štete.

Čovjek uzdrhće, kad promisli, da bi se te nesreće mogle i ponoviti, te ne može a da na uzdahne: Štiti, brani tvoju liepu baziliku, mogući apoštole Pavle; nedaj, da joj se primakne ni nesreća, ni sloba ljudska!

* * *

Ovdje nam se namoće zgoda, da još nešto dodamo.

Milju puta dalje od baziliko sv. Pavla, jesu t. zv. tri studenca (tre fontane), što takodjer svaki stranac mora da vidi.

To je mjesto, gdje biješe apoštolu Pavlu odrubljena glava. Tu su tri crkve, od kojih je jedna posvećena sv. Pavlu, i

stvorivši takove državno-pravne uvjete, koji mu zajamčuju uz povoljan državno-pravni položaj za svu budućnost slobodan, neprekidan i napredan razvoj njegovo narodne individualnosti, njegova jezika u svih polj.ućih njegovoga javnoga života i prosvjete. Baš za to, njegova je dužnost, da poput ostalih prosvietljenih naroda svrača svoj pogled na sinove istog plemena, koje je sudbina zanijela izvan njegovih granica, te ih dovela u susjedstvo stranog elementa, kojemu je naše pleme nepoćudno, pa bi ga rado, kad ga već ne može potisnuti iz svoje blizine, raznarodio i u prosvjeti zaustavio.

Takovo naše braće nalazimo u susjednoj lijepoj nu ubogoj Istri. Tamo živi oko 270.000 ljudi, od kojih je do 160.000 Hrvata i oko 50.000 Slovenaca. Te hiljade naše jednokrvne braće bo.e se ondje u očajnoj borbi za narodni obstanak. Talijani svojataju tu zemlju kao eminentno talijansku; hiljadama naše braće prieti smrt od valova talijanske poplave.

Našlo se je : moralo se je naći rodoljuba, koji osjetiš, da su i po Bogu i pravu zvani, da ovoj sirotinji pomognu. U tu svrhu, kao ustuk talijanskomu družtvu osnovašo „družtvo sv. Cirila i Metoda za Istru".

Svrha je ovomu družtvu, kojemu je Pula sjedište, podupirati i pospješivati hrvatsko školstvo u Istri na katoličko narodnom temelju. Zato družba utemeljuje i uzdržaje trajne i povremene škole sa hrvatskim ili slovenskim naukovnim jezikom ili pomože k tomu, postavlja učitolje, daje podpora i nagrade, izdaje primjerne spise i knjige, drži svoje skupštine i poučne zabavne sastanke na zgodnim mjestima u Istri. Družba se uzdržaje prinosima članova, darovima nečlanova i zapisima. Članovi su utemeljitelji i godišnji.

Kako je družtvu plemenita svrha, a sredstva veoma čedna, to su mu oči upravno na nas; ovamo vapu za pomoć, kao što vape svuda, gdje ima Hrvata ili Slovenaca, gdje ima u obće Slavena. A zar mi da dopustimo, da njihov glas ostane glas vapijućega u pustinji? Ne. Mi smo uvjereni, da je svaki novčić, koji doprinašamo za spas narodnosti, jezika i prosvjete braće naše, da je doprinešen za napredak naš vlastiti.

Na nas je u prvom redu, da očuvamo od propasti našu braću u Istri, na nama je, da nas ne bude i onkraj groba pratilo prokletstvo potomska, što smo s nehaja i nemara pomogli braću satrti; na nama je, da se naši sinovi ne budu stidili uspomene svojih neharnih otaca.

Obuzeti tim čuvstrom, dužnost nam je odazvati se bolnomu vapaju mile nam braće iz Istre, dužnost je svakoga nas, da i tom zgodom prineso svoj obol na oltar svoga mukotrpnoga naroda.

Svaki domoljub, koji želi sreću i napredak svomu narodu, dužan je, da podupre to družtvo bud kao član bud kao darovatelj, jer time i sa gledišta obće čovječjega podupire prosvjetu kao takovu, a sa gledišta patriotskoga specifično prosvjetu svoga naroda. Da u tom ne ima nikakva strančarenja, nego samo čisti čin domoljubja, dokazom nam je, što nam ovo isto jednako preporučuju svi prijatelji naroda, što nas složno i jednako ovako pozivaju svo domaće novine svih bojah i političkih stranaka.

Svakomu je na volju, da podupre prema svojim silam. Zar da žalimo onaj novac, što ga dajemo u svrhe toli plemenito, otačbeničko? Pogledajmo druge narode, kako su požrtvovni, kad im je posjesiti svrhe prosvjetne, kulturne svoga naroda. A zar nam treba oklantantnijega primjera od Talijana. Oni s oduševljenjem podupiru svoje družtvo „Lega nazionale", komu smo napomenuli njegovu svrhu. Zar da onda nas se može potaknuti poštenje, ljubav i dužnost prema svomu narodu? Osvjestimo se dakle u oči očito pogibelji naše braće, sabirajmo i podupirajmo „družtvo sv. Cirila i Metoda". Time ćemo svemu svietu dokazati, da su nam najvećom svetinjom: narodnost i jezik materinski.

u njoj uprav je mjesto, gdje je taj veliki apoštol dao život za nauk, koji je po svietu širio. Ima tu stup o koji bijaše sv. apoštol privezan, prije smaknuća. U toj istoj crkvi su tri vrutka živo vode, koja protekoše iz zemlje, na onih trih mjestih, kojih se je dotakla sv. Pavla glava, odskočivši od tiela, kad je odsjeće krvnički mač. Od tuda i ime tomu mjestu, koje je sada Opatija Trapista. Još su druge dvie crkve, od kojih je jedna sasvim prosta i bez nakita, što je riedko u Rimu, u kojoj obavljaju sv. čine redjeni u mučaljivi trapiste.

Ta krajina bijaše u rimskoj okolici poznata radi slaba zraka, ali odkad se ti zaslužni redovnici ovdjé nastaniše i sve zagajiše množtvom eukaliptusa, odtad se već nezna ni za grozuicu, ni za slabi zrak.

Vraćajuć se u grad, cestom ostijakom, malo prije nego udješ na vrata sv. Pavla, opaziti ćeš s desne strane ceste malašnu kapelicu, koja je podignuta na mjestu, gdje se zadnji put poljubiše poglavica apoštola sv. Petar i Pavao.

Kad smo evo u kratko obašli i promotrili sva poglavitija mjesta, koja nas sjećaju tih velikih svetaca, rastajuć se u onom putovanju od njih, i to upravo na ovom istom mjestu, na kojem se i oni rastadoše, da mučeničku smrt podnesu — recimo s pouzdanjem: Dajte veliki božji ugodnici, da i u naših srcih uztraje ljubav sve do zadnjega dahu. Ma koje nas muke snašle, i s kojegod strane one došle, dajte da ih podnesemo u ljubavi a ne u mržnji; jer koju vriednost bi imale i najteže muke, kad nebi bile zasladjene kršćanskom ljubavlju?

Pogled po svietu.

U Trstu, dne 27. septembra 1893.

Austro-Ugarska. Za dne 10. oktobra sazvano je carevinsko vieće. Po ustavu dužno je ministarstvo podati razloge, radi kojih je proglašeno u Českoj iznimino stanje. Radi toga očekuje se obćenito, da će biti vrlo burne već prve sjednice carevinskoga vieća, jer će zastupnici českoga naroda bez dvojbe žestoko navaliti na vladu, a valjda staviti i predlog, da se postavi ministarstvo pod obtužbu.

Ovih dana bijaše imenovan general Krieghammer ministrom rata. Novi ministar rodio se je u Moravskoj a odlikovao da se je u ratu proti Italiji.

U kraljevini Českoj postupa se vrlo strogo sa pojedinimi osobami, koje su sumnjive, il koje su zatečene u kakovu prekršaju. Zatvoreno je jur više osobah, osobito mladića, a u zadnji čas doznajemo, da će zametnuti iztragu proti dr. Juliju Gregru i proti uredniku „Národnih Listy". Mladočeski zastupnici, da će u carevinskom vieću postaviti više interpelacija i nastojati, da se razvlače razprave. Zastupnik Masařyk položio je mandat.

Obćenito se razpravlja o pitanju, kako će glasovati Hohenwartov klub o iznimnom stanju, uvedenom u Českoj. Nas zanima napose, kako će glasovati hrvatski i slovenski članovi toga kluba. Glavna slovenska i hrvatska glasila zahtjevaju, da naši zastupnici glasuju proti iznimnom stanju il da izadju iz kluba.

Dne 25 bijaše otvoren ugarski sabor, koji će imati, da razpravi vrlo važne zakonske osnove vjerozakonskog sadržaja. U prvoj sjednici interpelirali su vladu radi odgovora Njeg. Veličanstva nekojim madjarskim deputacijam prigodom velikih vojničkih vježba u Kisegu.

Ovih dana preminuo je u Djakovu poznati predsjednik hrvatskoga sabora Mirko Hrvat. Opozicijonalne novine odsudile su ga oštro kao političara. Pripadao je madjaronskoj stranki.

Srbija. Kralj Aleksander vratio se sa svog putovanja po kraljevini u Biograd, gdje bijaše svečano o čekan. Po najnovijih viestih sastao se jučer mladi kralj u Opatiji sa svojim otcem, razkraljem Milanom.

Francezka. Pripreme za doček ruskoga brodovlja u Toulonu napreduju orijaški. Zastupstvo grada Pariza zaključilo je potrošiti preko tristo hiljada franaka za doček i svečanosti na čast ruskih častnika u Parizu.

Italija. Ministar pravosudja Santamaria dno je odstavku, jer nije zadovoljan sa ponašanjem ministarstva u poslu prevara il kradja u talijanskih bankah. Reć bi, da je zapleteno u tom nečistom poslu više odličnih osoba, te da će ministarstvo sve zabašuriti, proti čemu je ustao ministar pravosudja.

Njemačka. Posliednje doba izmienišo si cesar Vilim i bivši kancelar Bismark više brzojava, te se obćenito govori, da će se cesar sa knezom izmiriti. To da je želja vlade i njemačkoga naroda.

Franina i Jurina

Fr. Dunko si čuja Jure, da ćemo brzo imat školu u Kaštelu?

Jur. Ma, hvala Bogu, da bimo kada već, da se i mi kaj navadimo, da ne budemo za selo sturlovi i s glavom u vrići.

Fr. Ah povidaju, da se nemaru složit svi komuniati v kojem jeziku bi se imalo vadit dicu u školi. Jeni da drže za slavo a drugi za talijan. Kaj bi pak rekâ ti na to?

Jur. To je, drugi moj, jako lahko odlučit. Da bi bili u Kaštelu svo sami Talijani on bot bi morala bit i škola talijanska, ali budući smo mi i dica naša Slavi, zato bi imala bit i škola u našem slavenskem jeziku. Tako i leja govori.

Fr. Vidim i ja, da je tako pravo. Ali šiori iz Buj i Pirana, da nete tega, zašto da isimo i mi svi Hrvati postali.

Jur. Dragi ti, pusti ća Bujce i Pirance. Oni ako su Talijani, neka budu. A mi ljubimo naš materinski jezik i u njemu neka se naša dica vade. Drugačije neto se navadit ni jono ni drugo, nego te ostat baš za selin sturlovi kako i prije.

* * *

Jur. Ma so je razjadia Miho na pre Zvana, ter mu je rekâ, da je on „kaštigo di Dio".

Fr. Ča mu je ča slabega učinia moj kum?

Jur. Niš, koliko ja znam, lego se valjada jadi, da ga on nejozdravlia više sa „hvaljon laus i Marija!"

Fr. Ha! ha! ha! ča je postâ Mićel takav svetac?

Jur. Mora postati per forza, kad mu tako lipo sviti svitlost svetačka iz Pule.

Fr. Sad te pravo kapim, Jure!

* * *

Jur. Zuaš još kakovu?

Fr. Čekaj da se spomenem!

Jur. Daj daj ter ona od Matića i druga mu je kratka.

Fr. Ben dobro. Morda će poć. Ala! Skupa:

Rano rani dolija Matija
U koga je šarena mantija,
Rano rani konju neda mira
Da okusi vodnjanskoga pira.
Al je Mati loša srića bila,
Na viri ga braća privarila:
Virna braća Bumbari, Krnjeli
I Perojci malo kad reseli.
U Vodnjanu gradu bijelomu
Bijelomu ali bumbaraskomu,
Sastala se sva sila Latina
Da pučalju u Boć Položina.
Kada li je za večerom bilo
Ter se vina mnogo već izpilo,
Pregovori junak iz Šišana
Mrk dolija, ali ne bez mana:
„Bratjo moja, latinski šiori,
Čujte što Vam stari muž govori:
Nij' sve zlato što se oku čini.
Nit medj nami josu sve Latini!
Ja tu vidim nemalo junaka
Vrlo dobrih, ali šarenjaka.
Kad su s nami, kažu da su naši,
Kad su doma, nisu Talijanaši.
Po svim selim na Puljâdini slavnoj
Našoj lipoj zemlji starodavnoj,
Sve hrvatski misli i govori
I hrvatskoj jezi su u odori.
Pa i ženo tih naw prijatelja
Nepoznaju neg' hrvatskih žulja,
A kad od nas koji k njima ide,
Begme valja hrvatski da znade.
Ja Vam kažem da to dobro nije,
I da tako već biti nesmije:
Božje Bogu a vragu njegovo,
Nami naše, Hrvatim njihovo!"
Ljute striele iz šišanske kule
Gorko josu nike ošinule;
Jedan viče, a drugi se brani
Treći skoči i u hip je vani.
Al najgore bilo je junaku
Mati našem, vridnom šarenjaku;
Blid ko krpa nezna što će više
Jer ga braća tak' osramotiše.
Aj Matiću, gladan mi ne bio,
Zašto si se star polatinio?
Slabo za to, da t' je žena čula
Što sve izbaci ta šišanska kula!

Jur. Za drugi put, nauči onu od Tone: „Veseli se Coto malo ravna".

Fr. Ćemo vidit. S Bogom!

Jadranskomu moru.

Spjevao Nadan Zorin.

Poput sinjo nedogledne ravni
Predamnom se steraš slavno more!
S tobom kraji cjeluju se travni
Bujna polja i visoko goro. —
Kô u krilu svemogućeg Boga
Šuštoć, šumeć, valja ti se val — —
Kad te motrim slavu roda moga
Njegvu ćutim biedu, njegov jal.

Stojeć danas tvojej na obali
U prošlost mi davno misô leti,
Kad smo tebe „našim morem" zvali,
Kad nas grijô žar slobode sveti.
Preko tvoga čista, sjajna lica,
Vozio se lepih ladja broj.
Bila to je „naša mornarica"
Uvjek spremna kliknut vragu: stoj!

Slavna, more, bjehu tad vremena,
Veselo si plakô naše žalo;
Još nebješe „kruna ugrabljena"
„Lipoj Mari" od prolaterne hale.
Iz junačkih orila se grudi
Veljna pjesam uz gromoran sklad —
O nas Turčin razbijô se hudi,
Poštivô nas Rim i Carigrad.

Uminuše ljeta i viekovi,
Noma krune, žezla ni u ačova . . .
Tvoji eve već dižu se valovi
Nebo sve već tmuri se i sjeva — —
Već stoljeća zlatu krunu traži
„Lipa Mare" traži žezlo, mač . . .
Rad njih svoje mišice si snaži
Kô da nekom sprema slom i plač.

Rikni, more, valove pokreni,
Svu moć svoju užasnu pokupi,
Preko svojih medja se zareni
Na silnike i tirane i pipi:
Moć i silu na vieke im smlavi — —
Pak za nas će ljepši dani prit,
Zajsat „Mari" kruna će na glavi
„Našim morem" opeta ćeš bit. —

Bježi suzo . . .

Na spomen se spomen reda
Prošlog doba zlaćanog,
Od boli mi srce puca
Bježi suzo s oka mog!

Zalud, kad ja groblja gledam,
Pa me mori crni jad,
Tâ pod onim malim križom
Zakopaše moju nad.

Zakopaše majku moju
Već je davno, davno tom . . .
Čemu plakat? druga nada
Ostaje mi mili dom.

Vaj i njemu smrtnu svieću
Tudjin kleti pali već —
Gromno kliče: rod hrvatski
Mora pasti, u grob leć!

Bježi suzo — ustaj rodo,
Zora puca — nisi rob,
Izkopana raka za te,
Nek tu ljinu bude grob!

R. Katalinić Jeretov.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Povjerenik u Kopru sakupio je i uložio u tamošnju posujilnicu na knjižicu br. 111 for. 220. Darovali su: Prof. Fr. Matujčić kao utemeljitelju svotu 100 for., prof. Fr. Paučar kao učem. 100 for., gosp. X. Y. na rodjen. svote 10 for. — Dalje uplatiše kao godišnji članovi za g. 1893. sliedeća gospoda: Prof. Fr. Frankvić i for., učitelj M. Kristofić 1 for., duševnik Bl. Glavina 1 for. a kao izvanredni dar 4 for., Kranjac 1 for., učitelj Janko Burdian 1 for. i N. N. 1 for.

Prigodom imendana našega obljubljenoga dra. Mateja Trinajstića, odvjetnika.

u Buzetu, sastala se liepa kita omladinskih rodoljuba u njegovom stanu, te su tamo prigodom sabrano kod stola za naš dičnu družbu 77 for. 95 nvč., koje uplatiše slie deća gospoda: Ivan Vranić, župnik u Vrhu, Vjekoslav Brozović, kapelan expositi u Crnici, Anton Kalac, župnik i dukan u Buzetu i dr. Matej Trinajstić uplasi se kao utemeljitelji članovi, to položih u to ime svaki po 15 for. kao prvi obrok. — Gosp. Fran pospiši platio u ime godišnjeg prinosa 2 for. — Nadalje darovali su: N. N. for. 1·50, N. N. 50 nvč., Samo Vrbar 1 for., Fran Flego, obć. poglavar 1 for., dr. M. T. za cienu „štrigozora i tućegona", što ju nije platio I. Vranić 1 for., I. Vr. platio dru. M. T. za poslani mu „štrigozor i tuđegon": „Gobamarta" 1 for., Niko Matejčić, Ričan for. 1·50. Da vidi glasoviti „štrigozor i tuđegon": „Gobamarta", platio N. N. 40 novč. Opet N. M. da pogleda kroz „rupicu" štrigozora: „Gobamarta" platio 50 novč. F. F. i Fr. P. za gornju svrhu svaki 50 nvč. A. K. jer se je morao po treći put zahvaliti 1 for. Sabrao se na dražbi „Jerihonske ružo" for. 4·55. Za vožnju na koturaši platio A. V. 20 nvč. Dva kuma za to, da se uvede rieč „stotinka" 80 novč. Gotova novca sabrało se dakle for. 77·95. Pribroji li se k tomu još svota od 340 for., koju imaju spomenuti utemeljitelji članovi izplatiti, onda narasto svota na for. 417·95 ili 835 kruna i 90 stotinka. — Živio dr. M. Trinajstić! Živili buzetski rodoljubi! Naši mnogo nasljedovatelji širom naše mile Istre.

Uplatili su nadalje u Kastvu članarinu: gg. Grosman Miroslav 1 for., Dukić Franc, trgovac 1 for. i Dukić Ante Diračić 1 for.

Gosp. Ivan Plavšić, vojni intendant, položio je kod uredničtva „Hrvatskog Branika" 1 for.

„Narodni List" piše: Častni gospodin R. Katalinić Jeretov u Zadru primio je nadalje za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri godišnje prinose od for. 1 od sliedeće gospode: Josipa Katića i Jakova Kozmaća u Zadru: N. N. doprinos 1 for., u priposlao mu vih Hrvat gospodin A. Buljan iz Sinja for. 12·50, od kojih darovaše po for. 3 gospoda: dr. Dujam Rendić pl. Miošević i N. N.; po 1 for.: Marko Žura. N. N. i Ivan Bencon, a po 50 nvč.: Ivan Dečić Toma Stuparić, Šime Vezilić, Ivan A. Tilić, Petar Vuletić i A. Ribarić. Živili!

Uprava „Obzora" primila je sliedeće prinose: Veleč. g. župnik križovnički Žiga Ferkić sabrao je 12 for. 50 nvč., a doprinesoše: Ferkić 5 for., Modec Lisac, Fogl. Vučer, Zloch i Haladin po 1 for.; Švarcer, Horvat ml. i Popović po 50 nvč. — Gosp. Koloman Đuckai iz Zlatara sabrao je u veselom družtvu u župnom dvoru u Bedekovčini 3 for. 70 nvč. — Gosp. Josip Majnarić kot. šumar u Čavlima sabrao je u veselom družtvu prigodom svoga imendana 2 for. — Veleč. g. Iv. Nep. Jemeršić župnik u Grubišnompolju sabrao je u družtvu kod prijatelja Karla Kabakovića, dekana u Trnovitici pri nazdravici, da nam živi budna hrvatska svieat uz geslo „Bog i Hrvati" 5 for. — U ime svogodišnje članarine položiu po 3 for. gg.: Milivoj Crnadak, nadkujgovodja hipotekarne banke, Janko Greiner ml., arhitekt, Nikola Grahor, gradjevni podivatnik, dr. Gjuro Rehtarić, praktični liečnik. — Jos. Radočaj iz Karlovca 1 for. — Veleč. g. župnik Pavelić u Grižanah sakupio je u Drveniku prigodom klečanja 5 for. — Veleč. g. Jaić župnik u Tovarniku, sakupio je na Matijevo 14 for. 50 novč. — Veleč. g. Juraj Pašek, župnik u Travniku, poslao nam je 13 for 60 nvč., sakupljenih na koroni dekanije travničke, obdržavanoj u Gučjojgori dne 12. rujna t. g. na predlog veleč. O. fra. Franu Omrčenovića s darovaše: fra. Jozo Ćurić, gvardijan 4 kr., fra. Frano Omrčenović, župnik 4 kr., fra. Ivo Marković, župnik 2 kr., fra Stjepan Ladan, župnik 3 kr., fra. Ilija Dražetić, župnik 2 kr., fra Jakov Matković, župnik 1 kr., fra. Jurni Pašek, župnik 1 kr., fra. Marko Ružić, kapelan 1 kr., fra. Josip Vukadin, kapelan 20 nvč., Stjepan Marković, izsluž. župnik 2 kr., fra Anđjeo Franjić, prof. 2 kr., fra. Jakov Gržić, exgvardijan 60 nvč., fra. Ivan Rozinović prof. 1 kr., fra. Nedjeljko Zubković, prof. 1 kr., fra. Antun Marković, prof. 20 nvč., fra. Karlo Šumanović, prof. 1 kr. Živili plemeniti darovatelji!

O uspjehu sabiranja u Karlovcu od 27. septembra do 3. oktobra o. g. piše „Obzor": Kao član utemeljitelj pristupio gosp. Gustav Modrušan sa svotom od 100 for. — Kao redoviti članovi pristupili su: sa 6 for. na godinu g. Josip Car; sa 5 for. na godinu gg. Vilim Brck i Vladimir Purcbl; sa 1 for. na godinu Marija Cenić, Albert Prölich, Albert Grdešić, Anka Ivanšić, Makso Jošey, Dragan Krmpotić, Janko Lanović, Lavoslav Moravac, Nikola Novosel, Juraj Radetić, Filip Škrtić, Nikola Tržok, Marija Vuksan, Antun Žibrat, Milan Žugčić (njegov dobrovoljni prinos, nedavno oglašen, imade se smatrati članarinom). Kao dobrovoljno prinose po 1 for. dala su gg. Ivan Fuketić i Josip Nepoznati. Ne znajuć, da Jaska imade svoje povjerenike, sabrali su Karlovčani ondje 2. i 3. o. mj. 47 for. 20 nvč., koje ubilježuju kao dobrovoljno prinose, a tko od njih želi, da bude član, neka se upiše kod gg. povjerenika. Dali su po 5 for. gg. dr. Gustav Gaj i dr. Metel Peklić. Po 2 for. g. Klešić i dr. Pogačić. Po 1 for. gg. Vlado Anđelić, Bival, M. Hochsinger, Petar Jergović, dr. Valentin Lenac, Josip Majhofer, Marko Majhofer, Ruža Mihanović, Natšek Poris, Plivarić, S. Pollak, V. Pollak, Ružica Posilović, Ivan Rendulić, Agata Rutnik, Antun Sandri, Iveka Starčević, Terezija Stipan, Szentgyörgyi, Stjepan Valentiković, Stjepan Videtić, Vinšćak. Po 50 novč. gg.: Stjepan Becantić, Mirko Kos, Josip Kovačić, Kwiter, Darinka Lenac, Miko Lovačić, Šandor Matković. Gjuro Medur, Miparić, Iutin Medur, Gjuro Mlinarić, Radanović, Josip Šintić, Mirko Škrabo, Žagar. Po 30 Josip Šintić, Josip Medur, Makso Medur. Minvč: gg. Josip Medur, Makso Medur, Mikula Miklošić, Anton Sikošek. Po 20 nč. gg.: Martin Cimbolić, Vatroslav Grdas, Blaž Janoš, Janko Kukac, Josip Madjar, Margetić. N. N, Paulić, Josip Proprotić, Franjo Rožić. Živili darovatelji!

Dva biljardiste u Tratu u dva puta darovaše dobitak t. j. 94 nv. Živili!

Župnički izpit položili su prošloga čedna sliedeći svećenici trććanske koparske biskupije: g. Fran Stefanuti, župo upravitelj u Draguću; gosp. Ljudovit Zvaček, župe-upravitelj u Gologorici; g. Franc Hačck, župe-upravitelj u Račicah; g. Ante Nodvčd, župe-upravitelj u Šterni, gosp. Josip Vulhartičky, upravitelj kurnovje u Romanjih i g. Antun Ulcigrai, duh. pom. u Tratu.

Čestitamo našim mladim prijateljem!

Premještenja i imenovanja sudbenih činovnika u Primorju. Službeni list bečko javlja, da je premješ'en g. Franc Dukić, kotarski sudac u Buzetu, kotarskomu sudu u Sežani; kot. sudac u Podgradu; gradu g. M. Rutar premješten je u Kanal; sudbeni pristav u Gorici g. Cristofoletti imenovan je kot. sudcem u Podgradu; sudbeni pristav u Kopru gosp. Bartolomei imenovan je kot. sudcem u Buzetu; zamjenik državnoga odvjetnika u Rovinju g. Cherseich premješćen je k državnomu odvjetničtvu u Tratu; sudbeni pristav u Sežani g. Ivan Okretić imenovan je zamjenikom drž. odvjetnika u Rovinju.

Novoredjeni. U zadnjem broju „Nar. Lista" čitamo, da je prevz. g. nadbiskup zadarski Rajčević u crkvici nadbiskupske palače podielio više svećeničke redove među ostalim i sliedećim Istranom: gosp. Marku Petrisu iz Cresa. Fra Ćirilu Studenčiću iz Cresa, Fra Pacifiku Caru iz Cresa Fra Josi Jerolimiću iz Cresa, Fra Piju Dujmoviću sa Krka i Fra Carevku Rušinu sa Krka. U subotu dobiti će svi naši dva zadnja presbiterat. Čestitamo našim mladim suzemljakom!

Vjenčati će se u subotu dne 30. t. m. u Sežani g. Dr. Drugutin Troc, sudbeni pristav u Sežani Slovenac, odvjetnik u Postojni, sa dražestvom gdjicom Mariocm Mahorčićevom, kćerkom načelnika u Sežani g. R. Mahorčića.

Naše srdašne čestitke!

Veselica na Proseku nije se mogla obdržavati prošle nedelje radi nepovoljna vremena. Radi toga vrćiti će se rečena veselica u nedelju dne 1. oktobra. Tršćanski Slaveni pozjetiti će — kako čujemo — braću na Proseku mnogobrojno.

„Bratovšćina hrvatskih ljudi u Istri". Veleč. gosp. Butković Niko na uspomenu njegovog 25-godišnjeg misničkovanja upisao se kao član utemeljitelj uplativ svotu od 25 for., te povrh toga darovao prve tri krune. — Povjerenik Milovčić Pavao u Dubašnici sakupio i doposlao godišnjo prinose od sliedećih: Milovć Pavao, Justinić Maie, Ragusin Ante, Milovć Šime, Bogović Pavao, Žic Ivan, Šabalja Josip i Rado Franjo svaki po 1 for.: Radić Mihavil, Bogović Pere i Kraljić Mate svaki po 50 novč.; Franja ud. Kraljić, Turčić Pere i Radivoj Jure svaki po 30 nvč. — Doposlali godišnjo prinose: Dr. Dukić Ante iz Pazina 10 for., Tomašić Pavao, Flamin Ivan i Jurković iz Opatije svaki po 1 for., Gašper Licul Šumberg 40 novč., Vinko Seršić i Mate Seršić iz Bašćanske Drago Seršić i Mate Seršić iz Bašćanske Drago 80 nvč., Ciliga Ante, posj. u Karnici 80 nvč. — Dubrovčić Frane iz Voloskog u ime ulaznine na zabavu 20. augusta daruje 1 for. — Višak računa kod prijateljskog stola na skupštini „Bratovšćine" dne 14. septembra t. g. 1 for. 6 nvč. — (Veleč. g. Ante Kalac, župnik-dukan u Buzetu, poslao nam je još julija mjesca 5 for., koje su darovali: A. E. P., F. B. R., Fr. H. R., F. P. B. i A. K. B. Ovu svotu smo pomutnjom ubilježili kao predplatu lista, što ovim izpravljamo. Ur.)

O napadaju Krčana na Senjane, kako čujemo, poveo je kotarski sud u Krku izvide. Imamo mnogo uzroka, da budemo znatiželjni, kako će ovaj slučaj sudbene oblasti riešiti. Mi ćemo pratiti tečaj ove stvari što pomnije, te o svemu, što bi moglo čitatelje zanimati, iste izvieatiti.

Iz Pazina piše nam 25. t. m. Dne 5. t. m. imali smo ovdje sajam kano obično svakog prvog utorka u mjesecu. Dva pazinska šarenjaka i trgovca sa ljudskim poženjem obkoliše trojicu neukih seljaka, te ih stadoše nagovarati, da se pridruže šarenjakom i pazinskoj gospodi prigodom budućih izbora. Cruili su i klevatali na sve moguće načine sadašnje občinsko zastupstvo i vidjenje osobe naše stranke. Seljaci objesiše glave klonuvši duhom, te skoro da se nebaciše šarenjakom u naručaj. Na sreću začu taj razgovor jedna čestita naša žena, te pristupiv k smutljivcem, poče ih tako nemilosrdno šibati i pobijati, da im nepreosta drugo nego pobrati šila i kopita, te pobjeći među pazinsku fakinčad, da se tuj pohvale o „sjajnom" u-pjehu, što ga postigoše sa srčanom ženom. Ona je i druge seljake, koji su za taj dodjaj doznali, oduševila za našu narodnu stvar predstaviv im pazinsku gospodu i naše šarenjake u pravom svietlu. Bilo njoj na čast!

Mjesto liečnika. Občinsko glavarstvo u Osoru raspisuje ponovno natječaj na mjesto občinskoga liečnika u Osoru, sa godišnjom plaćom od 1000 for. Liečnik će imati da drži ljekarnički ormar, a stanovati će po volji u Osoru il u Nerezinah. Siromaho, koje takovimi spozna občinsko zastupstvo, hoće ići badava.

Molbe valja poslati obć. glavarstvu u Osoru u roku od 4 čedna.

Poznavanje jezika nesponinje natječaj, ali pošto je taj priobćen jedino u talijanskih novina, biti će zadovoljno ono glavarstvo, budući liečnik znao samo talijanski. Naši obćinari neka si to dobro zapamte.

Iz Poreščine piše nam polovicom septembra: Dugo je vrieme, da se ništa ne čita u „Našoj Slogi" iz ovih strana, kano da smo svi mrtvi ili kano da nam sve najbolje ide; ali nije tomu tako. Umrli niemo, već hvala Bogu živimo. U istinu požalili smo više puta, da smo živi, budući razoviljeni i pritisnuti oda svuda, čak mili smo kao tužno roblje u verigah, a medju sobom se niemo mogli pomoći; bilo nam je za zdrojiti. Da, za stalno bilo nam je da zdrojimo, jer naše novolje i potrebe jo da zdrojimo, jer naše novolje i potrebe tjerale su nas od nemila do nedraga, kao što goni ljuti silna žega žedne golubove od lokve do lokve, da se jadni napiju. Ali jedva da do vode stignu, čeka ih tamo lovac i jao si ga njima. Taka bijaše žalbože i s nami. Nu sada nadamo se, da ne bude već tako, jer je počelo, hvala pro vidnosti, sunce sjati i pred našimi vratima. Braća naša sjetiše se i nas jadnika. Obistinula se stara poslovica, da svoj svoja nikad zapustiti neće. Braća naša priskrbiše nam tri preporebna družtva ili zavode: „Posujilnicu" u Puli, „Vinarsku zadrugu" i „Družtvo sv. Cirila Metoda". Mi ih pozdravljamo od svega srca i s najvećim veseljem, jer znamo i spoznajemo, da će nam pomoći moralno i materijalno. „Posujilnica" u Puli radi blagotvorno već dvie godine i mnogim je pomogla. Doskora će i „Vinarska zadruga", to se nadamo, da se u napried naše grozdje ne bude po gospodskoj volji kupovalo, kako je to do sada bivalo. Istina je, da mnogi naši kmeti čine vino doma, ali ih imade još mnogo, osobito siromašnijih, koji moraju grozdje prodati iz raznih uzroka. Pusto treba daudanas oko lozah mnogo truda i truška, dalo je mnogo porećke gospodu obdjelavati svoje vinograde svojim „zapaduron" i našim bližnjim kmetom. Gospoda daju kmetom, koji za pol prihoda obradjuju loze ili treje, kolce po 12 for. 1000 kom., vozilo il bokve, sumpor, modru galicu itd. sve na grozdje, a dogodi se više puta, da tuča ili peronospora pobere grozdje, te ne mogu svojom polovicom grozdja platiti duga gospodaru, i tako su siromašni prisiljeni, da svoj grozdje prodavaju, ne samo za one, koji grozdje prodavaju, nego i za one, koji doma vino čine, jer trgovac, kad dodje vino kupovati, kaže obično: kako ćete, da vam po to platim vino, kad se je grozdje prodalo uz vrlo nizku cienu. Ako nam brzo na pomoć ne dodje „Vinarska zadruga", morali bi kmeti i nadalje dužiti se kod gospode, pak bi im pobrali još i ono malo kmećšine, kano prije šume, te bi postali gospodski spolovari ili kolovi, a to znači koliko sluge robovi.

Družtvo sv. Cirila i Metoda pomoći će našoj djećici, da se štogod nauče, da ne budemo uviek čoravi i sliepi uz zdravo oči, koje nam je Bog dao. I tomu družtvu naša srdašna hvala, i daleko brući, koji pritiču darovi ili milostinjom, kojom će se istarski seljaci osloboditi tmine i neznanstva. U ovom nesretnom koturu nije nijedno javne puške škole u hrvatskom jeziku, premda nas imade po broju više nego Talijana, koji imadu u svakom mjestancu školah, koliko im treba, dapače i više nego im treba. Družba naša imati će mnogo posla samo u našem koturu, neće li da nam nesretna „Lega" pokvari našu nedužnu djećicu. Nam bi se htjelo barem 8—10 škola, da se bar dielomice zadovolji većoj potrebi. Iz narodne škole postali bismo koje mudrije dieto na srednje škole, jer ne imamo u čitavom koturu nijednoga mladića na nijednoj srednjoj školi. Jao si naroda, ako ne ima svojih svećenika, učitelja, činovnika itd., a tako je kod nas pod konac 19. stoljeća. Naši narodni protivnici vabe u naš kotar svećenike i učitelje iz talijanskih strana, dapače i iz same Italije, ter nam jedni truju u školi djećicu, a drugi, mjesto da su nam dobri pastiri, vjeroučitelji i propovjednici, oni nas dozvoljuju, da nam se propovieda rieč božja u našem jeziku, kako ste to javili u zadnjem broju iz obćine Vižinada. Smilujte nam se dakle, druga braćo, gdjegod vas na svietu imade, jer mi smo veliko sirote.

Prilog k djedovskoj kulturi. Iz Udina pišu ovdjašnjim listovom: Neki dan vodila se je pred našim sudom razprava proti nekomu Bastniu, koji bijaše tužen radi težke tjelesne ozlede Brunio ga je uhadi odjetnik Domenico Galati, dočim je tužitelja zastupao odvjetnik Mario Bertacciolo. Kad je Galati držao obranbeni govor, prič nio mu se, da se Bertaciolo ćešće podsmjehiva. To je mladoga odvjetnika natjeralo, da je doviknuo državnom tužitelju: „Ako se želite smijati, a vi podjite u kazalište marionetah", na što Bertacioli odvrati: „Ja vas gledam!" Ova veselu napadica bila je već gotovo zaboravljena, kad Galati opet opazi kako se njegov protivnik podsmjehiva. Mladi i okretni branitelj skočnu do Bertacciolin i zavikne mu u uho: „Po smijanju poznajemo ludjaka!" U isti čas začu se jaka zauštica i odmah zatim svaljala su se oba odvjetnika po podu, dočim su sudci, tužitelji i tuženici nastojali iz svih silah, da ih razstave. Predsjednik je u svojoj žestini razbio zvono, zovuć hrvače na red. Kad je opet uzpostavljen mir, najprije je odgodjena razprava, a onda je sud povco odmah razpravu proti odvjetniku Galatiu (radi uvriede) i proti Bertacciolu (radi zauštice). — Što će na to p rueka „baba"?

Zabava sveučilištne mladeži u Požegi na korist družbe sv. Cirila i Metoda u Istri. Dne 17. t. m. priredila je dična naša omladina u Požegi na korist naše družbe zabavu, koja je, kako pišu „Obzoru" dne 21. t. mj., sjajno izpala, a materijalni uspjeh bijaše vrlo povoljan. Hvaleć srdačno našim sokolovom u Požegi u ime istarske siročadi na plemenitom i rodoljubnom činu, donašamo izvadak iz pozdravnog govora, što ga je izrekao na početku zabave g. T. Matić. On je rekao medju ostalim:

„Na obalama jadranskoga mora živi narod, mukotrpan, siromašan, ali pošten narod, narod hrvatski. Na njega se oborile dušmani, o da bi ga kako skrišli i odnarodili, o da bi mu oteli njegovo slavno hrvatsko ime, a narinuli mu tudje neprijateljsko. A koji su to dušmani? To su, gospodo moja, Talijani sa svojim opakom „Lega Nazionale". I mislili su ti ljudi, da će im uspjeti to gnjusno djelo, al prevarše se u računu. Protiv njih diže se mlad borac za svoja sveta prava, diže se družtvo sv. Cirila i Metoda. Zadaća je svomu družtvu potiskivati dušmana sa svoje rodjene grude. A da to uzmogne raditi, treba mu pomoći. Ditjem ciele domovine kupo se prinosi, daju se zabave u korist toga družtva. I mi smo imali na umu iu potrebu, a toga smo priredjujući ovu zabavu, namienili sav čisti prihod družtvu sv. Cirila i Metoda".

Podarovanje konja u Pazinu. Darovoza kobile na žrijebotom su dobili: Matija Žulić iz Čepića 85 for., Matija Honović iz Čepića 20 for., dr. Ivan Canziani iz Poreča 15 for., Šime Honović iz Čepića 10 for., Mat. Salamon iz Čepića 10 for.

Za 3 i 4 godišnje kobile: Josip Žulić iz Čepića 25 for., Mate Salamon iz Čepića 20 for., Anton Smilović iz Tupljaka 15 for., Ivo Blažković iz Keršana 10 for.

Za 1 i 2 godišnje kobilice:

Martin Šumberac iz Šumbrega 15 for., **And. Babić** iz Tupljaka, **Josip Siuković** iz Keršana, **Mate Salamon** iz Čepića, **Anton Nacinović** iz Keršana i **Frane Ivić** iz Tupljaka svaki po 10 for.

Podarovanje konja na Krku. Darove za kobile sa ždriebetom dobili su: Anton Baičić iz Polica 25 for., Petar Bogović iz Sv. Fuško 15 for., Ivan Justinić, Matija Turčić oba iz Dobrinja, svaki po 10 forinti.

Za 3 i 4 godišnje kobile: Toma Kraljić iz Dubašnice 20 for., Niko Grego iz Omišlja 15 for., Niko Purić iz Gabonja 10 for.

Za 1 i 2 godišnje kobilice: Jure Mihaić iz Gabonja 15 for., Gašpar Baičić iz Polica i Mat. Brusić iz Vrbnika svaki po 10 for.

Trgatba. Prošloga čedna započela je u južnih stranah Istre trgatba a ovoga čedna vrši se u većini naših kotara. Trgatba biti će u nekojih kotarih obilna, u drugih srednja, loša tamo, gdje je trsna uš vinograde uništila il peronospora trsju naškodila, il gdje je tuča grozdje otukla.

Vrieme nebijaše do sada za trgatbu najpovoljnije, jer je zadnjih dana i previše kišilo, nu sada reć bi, da će potrajati dulje suho vrieme, jer je dobrahno zahladilo.

Nadamo se, da će nas prijatelji iz pojedinih kotara izvieštiti o letošnjoj trgatbi.

Dvojaka mjera! Pod tim naslovom donaša zadnji broj porečkoga listića pritužbu proti političkoj oblasti u Pazinu, koja da se služi dvojakom mjerom, na štetu Talijana dakako a na korist Hrvata, jer da zatože sa izbori u upravno vieće porezne občine Pazin. Našim čitateljem je poznato vrlo dobro kakvom mjerom mjeri rečena oblast Hrvatom a kakvom Talijanom, te nam netreba toga pobliže opisivati. Dosta da spomenemo upis u izborne listine glasovitih pazinskih patentaša!

Sjednica u poslu željeznice Trst-Poreč Prošloga čedna sazvan je zemaljski zastupnik i načelnik u Bujah gosp. S. Venier nekojo načelnike, članove zemaljskoga odbora i mjernika Buzzi-a, da se pogovore o gradnji željeznice Trst-Poreč, o čemu će imati zadnju da reče zemaljski sabor. Puljski „oslić" predbaciu je porečkoj „babici" nemar il nehaj za to važno pitanje, jer nije o toj sjednici ništa izvieštila. Ona se sirota izpričava „oslićU", što nije ništa o tom pisala, jer da njoj je zemaljski kapetan naložio, da o tom predmetu šuti.

Filoksera u hrvatskom Primorju. Tužni glasi dolaze iz Praputnika, sela povrh grada Bakra, u hrvatskom Primorju. Tajnik hrvatsko slavonskog gospodarskog družtva u Zagrebu, g. Franjo Kuralt, ustanovio je neki dan u spomenutom mjestu, da je filoksera zarazila i uništila velik obseg vinograda. Bolest vlada već od više godina, no vinogradari mislili su, da su trsovi pogibali od zime, dok je tomu pogibanju loze bio uzrok nesretni trsni ušnjak ili filoksera. Bolest širila se onda dalje, te je ona, kako je sada ustanovljeno, zarazila i vinogorje oko Bakra, onda čitavi Vinodol, od Bakra do Novega, koji je rodio priličnu količinu dobroga vina. Ovo je posliednji udarac, zadan onomu čestitomu i mukotrpnomu narodu, koji se je uslied propasti morske trgovine morao mnogobrojne izseljivati u vanjski sviet, jer će uslied te trsne bolesti izgubiti zadnji plod svojeg kamenitog tla.

Rusko brodovlje u Toulonu. Admiral Avelane, zapovjednik ruskog brodovlja, koje će vratiti posjet francuzkog brodovlja u Kron-tadtu, priposlao je po svom pobočniku, grofu Aleksiu Tolstoju, jednoj parižkoj agenturi na njezinu molbu svoju fotografiju, popis ladjah, koje će doći u Toulon — i imena njihovih zapovjednika. Slike admiralova sada će se umnožati i raposlati po svih 36.000 francuzkih občina. Rusko brodovlje sačinjavat će slieseći brodovi, koji se sad još nalaze u raznih lukah: 1. oklopnjača „Car Nikolaj", admiralska ladja, zapovjednik kapetan Rikard Dicker, sada u Lisabonu; 2. krstaš I. razreda „Pamjat Azova", zapovjednik kapetan Čuhnin, sada u Kodnju; 3. krstaš I. razreda „Admiral Nahimov", zapovjednik kapetan Lavrov, sada u Kartageni; 4. krstaš I. razreda „Rinda", zapovjednik kapetan Kruger, sada u Cadixu; 5. topnička ladja I. razreda „Feretz", zapovjednik kapetan Lochinsky, sada u Genovi.

Iz Suska (Sassego) javljaju nam, da je ovo godine loza onamo dala osobito obilatan plod. Pošto je grozdje bilo zdravo, neokužono od peronospore, to je vino osobito dobro vrsti a biti će ga, kako malo kada. Jematva ili berba počela je polovicom septembra. Kupovaoce vina upozorujemo, da se za svaku eventualnu potrebu obrate na poštene trgovce i prijatelje našega naroda Dinka Tarabachia Komandadurić i And. Tarabachia, koji će im dati potrebita razjasnjenja i svakomu biti u tom posiu na uslugu.

Stolni kaptol zagrebački postavio je usakon smrti biskupa Pavlešića generalnim vikarom naslovnoga biskupa Guglera. Tekuće godine umrla su oba posvećena biskupa i kapitularna vikara, Franjo Gašparić i Janko Pavlošić, te kanonici Marko Lončarić i Mijo Mikić. Tim je broj kanonika stolnoga kaptola spao na šesnaest. Danas je u kaptolu zagrebačke nadbiskupije popunjeno samo mjesto kanonika lektora (nasl. biskup, opat i sada kapitularni vikar preuv. g. Pavao Gugler) i kanonika cantora (preč. g. Nikola Horvat) te 14 mjesta kanonika magistra i kanonika mladjih.

Po svom imenovanju redaju se sada živući kanonici prvostolne crkve ovako: preč. gg. Gugler (1860.), Rumpler (1864.), Horvat (1870.), Vučetić (1870.), Tulian (1872.), Matunci (1872.), Rački (1877.), Šnap (1879.), Budicki (1880.), Smetiško (1880.), Švinderman (1883.), Ivković (1885.), Vrevc (1885.), Barabaš (1886.) Suk (1890.) i Krspac (1890.).

Po svojoj dobi redaju se ista preč. gospoda ovako: Tulian (1816.), Barabaš (1817.) Rumpler (1817.), Gugler (1820.), Matunci (1823), Horvat (1823.), Budicki (1825.), Šnap (1825.), Rački (1828.), Smetiško (1833). Ivsković (1834.), Vrevc (1834.), Vučetić (1835.), Švinderman (1842.) Krspac (1843.), Suk (1845.).

Od 590 svećenika, što ih zagrebačka nadbiskupija broji po najnovijem izkazu, imade 50 svećenika - jubilaraca, od kojih je najstariji po dobi i po rodjenju vlč. g. Fridrik Ulsa, rodjen 21. decembra 1805. u Pečuhu, zaredjen za svećenika g. 1829. osnov klera nadbiskupije zagrebačke, izsluženi podarcidj. i župnik u Petrovuselu.

Urota Zrinsko-Frankopanska, napisao Evgenij Kumičić. Tri svezka, Zagreb 1893. Tisak i naklada knjižare Lav. Hartmana (Kugli i Deutsch). Stranica 877 u osmini. Ciena je za sva tri svezka 3 for.

Naš dični zemljak gosp. Kumičić obradio je u ovom krasnom romanu jedan od najnesretnijih listaka hrvatske poviesti.

Dok je roman izlazio u „Dom i Svietu", izrekoše kritičari o njemu najpovoljniji sud, što je bez dvojbe i potaklo gg. nakladnike, da ga posebice preštampaju. — Roman „Urota Zrinjsko-Frankopanska" zauzeti će bez dvojbe odlično mjesto u našoj literaturi. Oslanjajući se na historičke činjenice, izlio je g. pisac u tom djelu svu svoju rodoljubnu i poletnu dušu. Od hrvatske čitajuće publike očekujemo, da će pohlepno posegnuti za ovim djelom vriednoga našega pisca, te da će mu se bar diolomice odužiti za njegov veliki napor i trud.

Hrvatsko pripomoćno družtvo u Beču. U utočištu hrvat. pripomoćnoga družtva u Beču izpražnjeno je šest mjesta, koja će se popuniti za prvi semestar tekuće godine 1893./94. dne 15. oktobra. U utočištu davamo besplatan stan, ogrievi, razsvjetu i podvorbu. Mjesto takovo potražit može svaki dostojan siromašan djak hrvatsko narodnosti, koji sveučilišće ili drugo, ovom učilištu ravno u Beču polazi, te svojoj molbi priloži:

I. svjedoćbu siromaštva, potvrdjenu gradskim (občinskim) načelnikom, župnikom i poreznom oblašću; II. školske svjedoćbe, jednu izpitnu, ili dvie svjedoćbe o kolokvijih posliednjeg semestra, dotično svjedoćbu zrelosti; III. Indoks. — Molbe neka se do 14. oktobra upravu na podpisanoga tajnika družtva.

U Beču, 10. rujna 1893.

Predsjednik: *Dr. K. Kozić*, dvorski i sudbeni advokat. — Tajnik: *Franjo Vahčić* c. k. činovnik. VIII. Langegasse 48 II. Stiege, I. St., Thüre 33.

POZIV.

Podpisani časti se pozvati p. n. gg. članove „Hrvatske Čitaonice" na godišnju glavnu skupšćinu, koja će se obdržavati u nedjelju dne 8. budućega mjeseca ob 5. uri poslije podne.

Za odbor „Hrv. Čitaonice"

U Vrbniku, 23. septembra 1893.

Predsjednik: **P. Volarić.**

Listnica uredničtva.

Gosp „Istranu-Hrvatu": Razgovor Vaš nemožemo priobćiti, jer neznamo tko ste ni što ste. Bezimena pisma idu u koš.

Listnica uprave.

Upozorujemo ovo opetovno gosp Antuna Kokota u dolini Tara, da nam je tamošnja pošta njegov list vratila.

Gosp. M. Š. u K Neka bude! Zdravo!

Štrcaljke i sumpornjače za trte

inžinira Živica.

mlini i stiskalnice za vino, sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, te svakovrstne druge strojeve i sve potreboće za iste 10

dobiva se uvjek u skladištu tvrdke

Schivitz & Comp.

(Živic i drug.)

Via Zonta broj 5 u Trstu.

Preporučamo adresu:

„Istarska vinarska zadruga"

u Puli (Istra),

koja je ovih dana započela poslovati.

ESENCE

za bezodrlačno i nepogriešivo proizvadjanje svakojakih žestokih pića, finih stolnih likera te specialiteta raspošiljam izvrstnih vrsti.

Uz to nudjam octenu esencu, 80%, komiški čistu, za proizvadjanje ugodno moćnog vinskog octa te običnog octa. Prepisc i plakate prilažem badava. Jamči se za najbolji uspjeh.

Cienik šalje franko: 1

Carl Philipp Pollak,

tvornica specialiteta esence

Prag.

Traži se čestite zastupnike.

Ernest Šverljuga

brijač

ulica Stadion br. 1, Trst,

preporuča se 20—13

p. n. slavenskomu občinstvu Trsta, okolice i bližnjih istarskih mjesta za blagohotan posjet.

Železnato vino

pripravlja G. Piccoli, lekar v Ljubljani.

V tamu vinu je raztopljeno železo tako, da je more najobčutljivši tudi najslabejši želodec, rudi česar je rabiljo z najboljšim vspehom osebo s pomanjkanjem krvi, kakor tudi take, ki so oslabelo vsled bolezni.

Ne more se zatorej zadostno priporočati materam, katerim je mnogo do zdravja svoje dece. Bledi, mrzlavi otroci, in sploh taki, katori i-gledajo bolehno, so vsled nezadostne svoje krvi vedno bolj podvrženi otroškim boleznim ter tudi laglje na istih poginejo ali pa jih zmorejo mnogo težavnejše nego zdravi in krepki.

Vsled rabe tega vina okrepi želodec; množi se tok, prebavljanje je lahko, množi se v nas hrano tolikanj potrebna kri ter vdobi se svež barva, koja znači zdravo — Cena steklenici for. 1. — Večje steklenice f. 1.50. Zunanje naročbe izvršuje se točno proti poštnem povzetju. 12—24

Svi strojevi za poljodjelstvo, vinarstvo i vino iz voća!

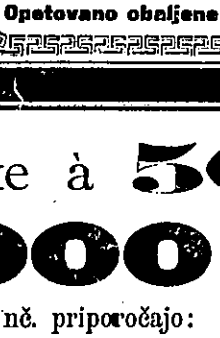

Matičnice, vitelje,

trieri, mlini za čišćenje žita, strojevi za rezanje krme, samoradni strojevi proti peronospori, tiskaonice za vino, ulje i voće; mlinovi za voće; predmeti za konobe; sisaljke za sve potrebe, kano što svi strojevi za poljodjelstvo, vinarstvo i priredjivanje vina iz voća — razašilje najnovijeg i najboljeg sustava:

IG. HELLER u BEČU

2/2 Praterstrasse N. 78.

20—11

Bogato ilustrovano kataloge u hrvatskom, njemačkom, talijanskom i slovenskom jeziku

šalje badava i franko.

Najpovoljniji uvjeti, jamstvo i pokus.

Opetovano obaljene cienel — Preprodavači dobiju popust.

Zadnji mesec. Inomostske srečke à **50** nč. **Zadnji mesec.**

glavni dobitek **50.000** goldinarjev.

2 4

Srečke à **50** nč. priporočajo:

Gius. Bolaffio, Alessandro Levi, Mandel & C., Daniele Levi & C., Girol. Morpurgo, Ig. Neumann, M. Nigris.

Broj 40. U Trstu 5. oktobra 1893. Godina XXIV.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana soj pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja po pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nobilijegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

OTVORENO PISMO

narodu po selih občine Poreča!

Poštovani narode!

Ja ne mogu do svakoga od Vas, da vas na besjede uputim, kako da se ravnate u pojedinih prilikah, zato je Bog dao pismo, a oni koji znadu čitati, neka objave onim, koji neznaju.

Evo dakle o čem Vam je moja današnja nauka:

Dne 9. ovoga mjeseca počimaju izbori za Vaše občinske starešine u Poreču.

Te izbore, kakogod izpali, mi nemožemo uzeti za zakonite, ni za nas koristne.

Neće biti zakoniti, jer su listine pogriešno sastavljene i tako puštene usupor toga, da je bilo vremena i zgode, da više oblasti nalože nižim, neka jih poprave.

Izbori neće biti za nas koristni, jer se u njih neće očitovati volja naroda onako bistro i jasno, kako bi se očitovala, kad bi izborna tiela bila uredjena, kako zakon donaša.

Evo Vam primjer: Nijedan zakon nedopušta, da u občinskih izborih u Poreču imade glas ravnateljstvo one željeznice, što ide iz Trsta na Beč, i koja se iz Poreča niti na staklo nevidi.

Ipak je toj željeznici dano pravo glasa i brojeno je u prvo tielo silu toga, što ona plaća kao namet, ne u korist sela, nego u korist samoga grada Poreča.

Takovim računom došlo je do toga, da mnogi i mnogi od Vas niste došli u drugo tielo, koji biste bili došli po pravom računu.

Po zakonu, da je listina pravo sastavljena, sela bi imala većinu u trećem i drugom tielu, to jest u ona dva, koja najprvo izabiraju, a gradjani bi porečki imali većinu u gospodskom tielu. Jedino tako bilo bi pravo i zakonito.

A kad nije tako, zašto da Vi potvrdite svojim glasom stanje, koje je na škodu sela? Bilo bi ludo upuštati se niti u dogovore s onimi, koji još ovaj put odlučuju o većini kako jih volja. Nekoristi, da su dva tri medju starešinami iz sela od naše krvi i jezika. Nas po pravu i zakonu ide većina, a dok je lista tako sastavljena, da nam se nepusti do većine doći, zaludu gubitak vremena i glasovanje.

Što Vam je koristi bilo od dosadašnjih občinskih uprava u Poreču? Mi trebamo, da se jedanput i porečka občina uredi barem tako, da se narod zdrave vode može napiti i da se djeca mogu u svojem jeziku štogod naučiti.

Mi nesmijemo pomoći izabirati poglavare občine, u kojoj se kabal vode plaća, kako Vi znate, i u kojoj tolika vaša sela neimaju niti jedne svoje škole, a njihovi se prihodi od bratovšćina, odlučeni kraljevom voljom za škole i siromahe, Bog znade kuda troše.

Još nije prošlo vrieme zakonom dozvoljeno i ja ću se, ako mi Bog posudi zdravlja, tužiti na najvišem državnom sudu proti ovim povredam zakona, jer u porečkoj občini i ja sam izbornik.

A dokle najviši sud nereče svoju, najbolje štoVas mogu svjetovati je to, **da neidete niti jedan na izbore,** da negubite utaman vremena ni troška, niti se zamjerate Petru ni Pavlu.

Neka grad bira kako ga je volja. Latini su voz zavozili, oni neka ga na cestu izvoze, ako su kadri.

A Vi ćete vidjeti, da ni sebi nemogu pomoći, kamo li bi Vami.

Ostajte doma, neglasujte za nijednu stranu, jer kako sam Vam gori napomenuo, novo občinsko zastupstvo nemože izaći kako ga želi velika većina vanjskoga naroda i kako bi njemu koristilo.

Dokle nemožete sami sebi pomoći, barem nemećite dobrovoljno glavu u jaram, neljubite šibu, koja Vas tepe!

Od Boga Vam zdravlje od mene pozdravlje!

Vaš zastupnik

U Puli, dne 4. oktobra 1893.

Dr. M. Laginja.

DOPISI.

Volosko-Opatija dne 2. oktobra. (Izv. dop.) Občinski izbori. Danas čitasmo proglas našega občinskoga načelnika, kojim urieo občinske izbore, tako duga i nestrpljivo očekivana, za dane 11., 12., 13. i 14. tek. mjeseca. Kad nebi znali, da su ovi dani točno proračunani, kano za našu stranku najnepovoljniji, jer nam je velik broj izbornika trgovaca s vinom u Dalmaciji, morali bismo konačno zahvaliti Bogu, što smo i taj proglas dočekali, jer već su u istinu mnogi mislili, da su svi oni, koji bi bili imali u tom poslu bistro gledati i nastojati, da se na ovaj način zakon ne tlači, tvrdo zaspali.

Listine izborne bile su izložene mjeseca **marča** i to početkom, a izbori su eto određeni za prvu polovicu **oktobra**! Ne može se bogme niiko potužiti, da se kod nas ne ide baš pametno i oprezno tako, da nije moguće, da si tko vrat slomi!

Nu bilo kako mu drago, izbori su ipak tu! Gospodin načelnik čekao je toliko i zatezao, dok je vidio, de su odsutni svi oni, koji u obće mogu odsutni biti. Tim je možda kanio pomoći stranci, kojoj se on pribraja, jer sam sobi valjda si tim pomoći neće. — On ovo vadi kostanj iz žeravke za drugoga. Bilo mu u slast i čast!

Možda će tko od čitatelja pitati, je li uspio poziv, kojega je „**Naša Sloga**" tiskala nedavno, da se braća slože, a ja mu odgovaram sa: **ne**! niti najmanje! Naši talijanaši, reć bi, da su se združili sa ono malo Niemaca proti rodjenoj braći, i tim još jednom pokazali, kakovi su. Ja, koji ove redke pišem, nisam drugo ni očekivao, jer sam te naše „**patriote**" dobru poznao od prije. Pa neka im bude! Barem nam neće moći predbaciti, da im nismo i u zadnji čas pružali pomirnicu ruku i to ako i ne iz ljubavi prama njim, a to prama rodnomu kraju, pa sad što bude sliedilo, neka sami sebi pripisuju. — Tko neće brata za brata, taj će tudjina za gospodara! Ova poslovica po svoj prilici obistiniti će se sada kod nas.

Kako se je predvidjalo, Niemci kane stupiti kano stranka, te pomoću naših talijanaša dobiti svojih šest mjesta u občinskom zastupstvu. Hoće li im to uspjeti, pokazati će se kod izbora za treće tielo. **Ako se to dogodi, Volosko je materijalno i moralno uništeno, ako ne sada odmah, ali za kratko vrieme.** Dao Bog, da bi se u tom prevario! — Čim pade Volosko, Opatija će biti prva njemačka občina u Istri. Posliedice toga može već svatko predviti. Niemci neće se ograničiti na samu ovu občinu, nego će ih očutiti ciela pokrajina.

Je li pak potrebito Niemcem tjerati ovdje svoju politiku, ili nebi li bolje bilo, da su se ograničili na razvitak Opatije bez obzira na politiku? Na ovo pitanje moramo odgovoriti, da bi mnogo bolje bilo, da su oni pred očima imali sam razvitak, napredak Opatije, jer bi u tom bili imali uz sebe sve prave Vološćake i Opatijce, a ovako imati će mnoge proti sebi. Kad bi bili Niemci nastojali samo o tom, bili bi bez dvojbe išli zajedno sa narodnom strankom, koja je u ovo četiri godine pokazala, da joj leži napredak rodnoga mjesta na srcu i da pozna vrieme, u kojem živimo, ali oni neće toga; oni hoće, da pomoću slabijega zajašu obojicu, pa da onda gospodare i po novinah pišu: „**Eppur si muove!**" Talijanaši zasliepljeni strančarstvom, ne vide jame, koja im se pred očima otvara i u koju će najprvi pasti!

Kad je već tako moralo biti, nam toga napokon nije ni žao, jer će se vidjeti, koliko se je netko u računu prevario.

Pobjeda Niemaca u ovih stranah neće značiti propast hrvatske narodne stranke, nego talijanaške. Tim će se u političkom smislu stvar razbistriti, ali koji će od toga korist crpiti?

U novom zastupstvu imale bi sedakle zastati ne tri narodnosti, nego tri jezika, tako, da će biti prava zabava prisustvovati sjednicam občinskoga zastupstva. Da li će tim biti občini pomoženo, mi dvojimo, ali kada se hoće konfuzije, neka je bude, mi i na to pristajemo! Niemci ne imaju razloga, da tjeraju ovdje svoju politiku, jer bi Niemci mogli poniemčiti Opatiju, ali Vološćaga ni Istre neće. Tim im neće biti pomoženo. Oni su mogli ovdje živiti štovani i uvaženi, jer mi znamo cieniti koristi materijalno, koje su nam donesli, ali ne možemo odobravati njihovo težnje, te će na taj način sami proigrati i ugled i zahvalnost, koju bi im ovo pučanstvo bilo svakom prigodom izkazalo, a ovako neće moći. Sad će svaki naš patriot morati da uzklikne: „**Timeo Danaos et dona ferentes!**"

Vološćani! zadnji je čas, opametite se i ne kopajte sami sebi grobe! Što je!

Pogled po svietu.

U Trstu, dne 4. oktobra 1893.

Austro-Ugarska. Njeg. Veličanstvo cesar i kralj Fran Josip I. boravio je ovih dana u Tirolu, gdje bijaše odkriven spomenik tirolskomu junaku Andriji Hofferu. Tom prigodom izručili su vladaru zastupnici južnoga ili talijanskoga Tirola (Trentin) spomenicu, u kojoj mole za odcieplienje od sjevernoga ili njemačkoga Tirola i za posebnu autonomiju za Trentin.

Mladočeski zastupnici izdali su proglas na narod, tiskan u Lipskom, u kojem kažu medju ostalim, da će se oni boriti i nadalje za oživotvorenje českoga državnoga prava. Proglas taj dieljen je po cieloj zemlji osim u Pragu, gdje vlada iznimno, stanje. Nekoji bečki listovi, koji su donieli taj proglas, bijahu zaplienjeni.

Namjestnikom za Moravsku bijaše imenovan barun Spens-Booden, dosadašnji odielni predstojnik ministarstva pravosudja u Beču.

Madjarski ministar predsjednik Dr. Wekerle boravio je ovih dana u Beču, gdje je imao dogovore sa austrijskim ministrom financijah, te bijaše primljen od Njeg. Vel. u podulju audienciju.

Srbija. Kralj Aleksander vratio se iz Opatije u Biograd. Sa otcem, razkraljem Milanom sastao se na Rieci, odakle se odvezoše u Opatiju. Mladi kralj primio je u Opatiji više osoba na audienciju. On je posjetio izmedju ostalog Lovran i Bakar.

Rusija. Poslanik ruske vlade u Parizu Mohrenheim da neće poći u Toulon k dočeku ruske mornarice, već da će istu dočekati u Parizu. Ruska carska obitelj boravi na danskom dvoru kod roditelja caričinih, gdje se obično svake godine u ovo doba sastane više okrunjenih glava.

Francezka. Predsjednik republike g. Carnot poći će u Toulon k svečanomu dočeku ruske vojne mornarice. Francezi pripravljaju ruskim častnikom i momčadi sjajne gostbe i neobične svečanosti.

Italija. Poznata kradja u talijanskih bankah imati će većih posliedica nego li se je s početka mislilo. Ministar jedan već je odstupio, a na ostale ministre pripravlja se oluja, koju će na nje sasuti čim se sastane parlamenat.

Englezka. Ratno brodovlje, koje će točajem ovoga mjeseca u Italiju, nekani posjetiti luku Taranto radi nepovoljna zdravlja u tom gradu, već će u Napulj i Speciju, kamo će doći i kralj. Umberto.

Franina i Jurina

Jur. Koliko bataljuni soldati ćeto dobiti sada?

Fr. Kako, ća, ja neznam niš zato.

Jur. Ča nije biš „puljski kvartirmohar" poli vas za najti kvartir?

Fr. A, sad te kapim, iskaš je dà kvartir za „crnu vojsku".

Jur. Je se pak javiš komandantu?

Fr. Ni više užanca, javiš se je samo g . . u.

Jur. Aha! razumim te.

Kunimo se . . .

Kunimo se grobnim prahom
Praotaca naših davnih,
Da ćemo se vjekom borit
Za hrvatski narod slavni!
Digo se je proti njemu
Tudjin kao demon hudi,
Nek se dižo — oprimo se
Njegvoj sili, budmo ljudi!

Za Hrvata, za junaka
Davno svietom već se znade,
Divskog rodu kano našeg
Nigdje svietom ne imade!
Sto poljana, što svjedoči
I starinskih do sto xida,
Da je Hrvat viekom bio
Pravi junak Leonida!

Nek barbari, nek nam kliču
I kamenje na nas pero,
Na nas, što smo branik bili
Prosvjete, svieta, vjere!
Na nebištu ima Višnji,
Što bilježi čine ote,
Pa će kaznit napadače,
A nagradit će Helote.

Dà Heloti mi smo jošte
U istomu našem kraju,
Braćo draga, svjestno dalje
Nek je konac gorkom vaju!
Kunimo se grobnim prahom
Praotaca naših davnih:
Kô Hrvati živjet dići,
Kô Hrvati mrieti slavni!

R. Katalinić-Jeretov.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Na ruke tajnika g. Dra. Laginja došli su sliedeći dalnji prinosi: M. B. mjesto vienca na lieš 50 nč. A. M. prigodom imendana Dra. Laginje 2 for. oba u Puli. G. Tito Femenić savj. u Varaždinu sabrao medju prijatelji f. 7. Ivan Gasparin iz Vižinjanštine (Istra) poslao po F. Bartiriću 2 for. D. M. u Puli na zabavi čitaonice 24. sept. f. 2. M. Sabić u Starigradu (Dalmacija) sabrao opeta u raznih zgodah 10 f. 25, č. G. Liborat Slokovič na Matajnu u Cerah (Žminj — Istra) sabrao 6 for. 50 nč. Jerinić Miho po „Dir. Croato, poslao 1 f. 20 nč.

Upravi „**Hrvatske**" priposlaše: G. O. Vj. **Donolli**, župnik u Vrhgorcu u Dalmaciji, 22 for., sakupljena prigodom vjenčanja drčnog rodoljuba Eduarda Milovčića sa Marijom Polićevom. Gosp. Petar Galić, župnik u Divuši, 3 for. 20 nč. Kao godišnji članovi dadoše p. n. gospoda: Krivošić Matija, trgovac iz Podova-Dvora 2 krune, Dumbović Franjo, šumar zadruge banske imovne občine iz Podova-Dvora 2 krune, Petar Slavko Galić, župnik iz Divuše 2 krune, Stjepan Tučan, ravnaj. učitelj iz Divuše 40 stotinka. Gosp. Fran Stanett, kapelan Vukovinski 5 for. 35 nč. sakupljenih na Kravarskom od vrlih otačbenikah na dan sv. Križa. Gosp. Mihovil Cvenić, kapelan u Vinkovcih 10 for., što ih je sakupio medju vrlimi domoljubi. G. Miholil Meštrović, administrator u Lipovcu 4 for. 10 nč., što ih je sakupio na crkveni god u Vrbanji od sviestnih rodoljubah. Gosp. Baldo Kosičok, župnik u Konjščini, 4 for. 10 nč., sakupljenih u župnom dvoru pod Bolcom. Nekoliko radnika, protivnici social-demokrata, darovaše 1 for. 20 nč. Družtvo „Aesculap" u Zagrebu darovalo je — kako piše „**Hrvatska**" — for. 10 umjesto vienca na odar pok. Ed. pl. Tomaju Tuminskomu.

Uprava „**Obzora**" primila je sliedeće prinose: P. n. g. Godeon Stauduar iz Krapine 4 for. 50 nč., što darovaše posjetnici kupališnoga gosta Ljudevita Sartorija u Stubičkih toplicah. P. n. g. Josip Majnarić kot. šumar u Čavlih for. 2 sakupljena u veselom družtvu. Bl. gdja. Marija Šipušić iz Broda n. S. 5 f. 80 nč. sakupljenih na brodskom brdu kod g. Gjure Sekulića prigodom imendana njegova sina Miše. — Veleč. g. Ed. Medeotti, župnik u Trojstvu 11 for. 50 nč. od kojih je sabrano kod veleč. g. župnika Stj. Kramarića u Miholjancu 7 kruna, a darovaše: Blaž Tomašić, vitez M. II., I. K. I. M., E. M., S. K.,po 1 krunu, O. pl. 3. 30 nč., N. B. 20 nč., ostala svota od 16 kruna sabrana je u domu g. Stjepana Tudića, veleposjednika u Severinu, pri zdravici izrečenoj gosp. načelniku Josipu Borošu. M. Mazić iz Bakra 2 for. 60 nč. sakupljenih dne 27. t. mj. u gostioni Sabljić kod Sv. Kuzmo pri zdravici domovini. Veleč. g. Franjo Igrišić, kapelan u Petrinji 7 for. 10 nč. sabranih na koroni kotara petrinjskoga u Čuntiću, a darovaše p. n. gg. Stanisavljević 2 for., Majer 1 for., Vukmanić 1 for., Vukovac 1 for., Galić 1 for., Igrišić 1 for., Tišljir 10 nč. P. n. g. Milan Rojc u Bolovaru 20 for., sabranih u družtvu. Veleč. g. Vladoj Lončarok, kapelan, sabrao je u družtvu svećenika pri zdravici domovini 3 for. 50 nč. Sbor podčastnika 27. zemaljske pukovnije u Sisku poslao je upravi „Obzora" (kroz uredničtvo „Agramer Tagblatta") 5 f. Isto tako N. N. priposlao je istomu (kroz uredničtvo „Agramer Tagblatta) 2 for. Priloživše u Varaždinu: Ivan Nep. Petrović, veleposjednik, 40 for., dr. Stjepan Ilijašević, opat-kanonik 10 for. kao dar; godišnji članovi: Ivan Milčetić 10 for., kanonik Josip Lehpamer 1 for. kao član, a 4 for. na dar, Mato Frlan, gradski viećnik 3 for., Mijo Bešvir, župnik u Petrijancu 3 for., Hoffmann i Vanek, ljekarnici 2 for., a po 1 for.: Ivan Kenfelj, Vjekoslav Novotni, Pavao Jemeršić, Ivan Hangi, dr. Josip Križan, Nikola Milčić, župnik u Magjarovu, Josip Fiucek, Tito Sabo, gradski viećnik, i Adolf Zugoda.

„Tjednik bjelovarsko-križevački" priobćuje liep članak o našoj družbi i poziva občinstvo, da pomogne istarskoj braći. Ujedno bilježi ove darove u Bjelovaru: gg. Tomislav Široki i M. po 1 for., prof. Gustav Fleischer i viećnik Ivan Jožić svaki po 50 nč. Whistpartija 54 nč., Stjepan Šoštarić 2 for. 50 nč. dr. Strižić 1 for. 55 nč., Milan Rojc 5 for. 41 nč., a kao redovni članovi pristupiše gg.: podžupan Teodor Georgijević, tajnik Ivan pl. Žigrović, trgovac Stanko Tuškan, šumar Virgil Malin, prof. J. Hohnjec, ravnatelj A. Kišulin i dr. M. Strižić, kr. javni bilježnik.

Od častnog rodoljuba gospodina Martina Senegovića primilo je uredničtvo „Nar. Lista" 10 for. sakupljenih dne 21. t. m. u hrvatskoj čitaonici u Trsteniku, prigodom veselo zabavo na imendan nekih družinara. Dalje javlja, da je mladić S. N. Štambuk sakupio u Selcih na Braču 11 kruna, koje darovaše: J anislav Vrsalović i Božidar Štambuk po 2 krune; Niko K. Štambuk, Mate Carević, Pavao Štambuk, Franjo J. Fransasović i Andrija J. Vrsalović po 1 krunu. Ivan A. Stambuk i S. N. Štambuk po 40 novčića. Franjo Štambuk 20 nov.

Kako karlovačko „Svjetlo" javlja, pristupili su družbi preko povjerenice gdje. Adele Vrbanić, sliedeća gg.: kao utemeljitelj Vjekoslav Hegedić, župnik; kao redoviti članovi po 5 fr. na godinu: Dr. Gustav Kornitzer, Gjuro Burgstaller, Roko Kučan, Mato Belavić, Josip Vrbanić, Mato Lovadenić, Ivan Jakovčić, Theodor Hladky, Nikola Belavić; po 4 for. Stjepan Huzek; po 3 for.: Pavle Magdić, Vojko Polanzer; po 2 for.: Izidor Hacker, Stjepan Žugčić, Julio Nemec; po 1 for.: David Krom, Dragutin Blut, Josip Krnežić, Josip Altermann, Josip Kovačić, Ankica Vajda, Mate Radočaj, Grga Tončić, Vilko Brajković, Poldo Antonović, Milo Tralić, Bernhard Rihtmann, Petar Barić, Josip Absac, Eduard Polanzer, Paula Korenčić, Stjepan Zadrović, Mato Gašparović. Izvanredno darove doroxaše sliedeća gg.: 10 for. Vjenceslav Turković, 3 for. Ivan Sutoj, po 1 for. N. N. iz Krašića, Stjepan Huzek, Valent Radočaj. N. N. iz Pribića župnik Anto Obad, Miško, Šandor Kovačić iz Zagreba, po 50 nč. Adam Blažević i Barica iz Natrca, a 5 for. sabralo je 24. rujna izmedju sobe trgovačko tamburaško družtvo „Hrvatska" prigodom svog siela u „Zorindomu".

Našem uredničtvu priposlaše: G. Ljudevit Vukelić iz Senja for. 6, sabranih u prijateljskom krugu u sv. Mihovilu pod Vratnikom, kojo darovaše gg. Franc Krajacz, Slavo Krajacz, Vinko Krišković, A. Rosmanith, Drag. Acourti i Ljudevit Vukelić svaki po 1 for. — Gospodin Stjepan Grginčević župnik u Odvorcih 4 for., sakupljenih prigodom korone u Odvorcih, koje darovaše gg. dr. Fran Miheličić, župeupravitelj u Kamži 50 nč., Gj. Salaj, župeupravitelj u Smedju 50 nč., Antun Brašnić, župnik u Podvirju 50 nč., dekan Pečenovski 50 nč., župnik Grginčević 2 for., za sliedeće gg. svećenike, koji imadu slabo župe, i to: za Ilju Jagodića, Luku Dabića, Karla Štivarića i uprav. župe u Brodu Ant. Leskovca.

Veleč. g. Stjepan Grginčević, župnik u Odvorcih javlja nam, da je predao dne 29. pr. mj. gosp. dru. Briliću u Brodu na Savi obveznicu na 100 for., koja se imala najkasnije do konca tek. godine izplatiti.

sa 6% od 1. julija t. god., a povrh toga 1 for. 20 nvč. dužnih od druge stotine. svega ukupno okolo 104 for. i 20 novč. te isručiti kao njegov dar našem plemenitom društvu — kako nam sam veleđastni darovatelj piše. Živio dični darovatelj!

Blagajnik družbe primio je nadalje: Gdja. Terezija Spitaler iz Zagreba, poslala je putem veleč. g. Josipa Pažura, nadarbenika prvostolne crkve u Zagrebu 50 for. — Veleč. g. Ante Harbić iz Jelenja poslao je 12 for., sakupljenih u kući g. župnika Nikole Grškovića u Cerniku na dan sv. Bartola. — Veleč. gosp. Rajmund Jelušić, župnik u Beraću poslao uplaćenih od gospodjice Mihovile Mihalić iz Mate Baške prigodom svog posjeta u Beršeću 5 for. a 6 for. sabranih na objedu prigodom imendana veleč. g. Mije Leginje, župnika u Veprincu. — Veleč. g. Josip Flegar, župnik u Sušnjevici poslao 5 for. — Gosp. povjerenik Gjuro Ružić na Ricci poslao 19 for., koje su uplatili gg.: Toma Šnfar iz Sušaka 3 for. kano godišnju članarinu, Anton Rašić iz Sušaka god. član. 10 for., Leopold Barison 5 for. i August Kresez 1 for. — Gosp. V. Knobloch u Našicah poslao je 22 for. 20 nvč., koje uplatiše sliedeća gospoda: Domanovac Nikola, obć. blagajnik iz Podgoraće, Ilišević Mate, kapelan iz Podgoraće, Mihalović Josip pl., porodovni vježbenik, Rosenfeld Julije, ljekarnik, Svoboda Bogdan, šumarski pristav, Schonsberger A., knjigovodja, O. Kozak Ciril, redovnik, O. Belavić Placid, redovnik, O. Gjuraković Ambrozij, redovnik, Pakaci Adam, učitelj, Schtegel Franjo, vlast. tajnik, gdja Rohrer Anna, Schuppich Robert, mlinar svi iz Našicah po 1 for. u ime godišnje članarine; darovaše pak gg.: Rosenfeld Julije 1 for., dr. Brunschmidt 70 nov. i Vinko Knobloch for. 7·50. — Belej-Štivan: Ne vi! već ti! for. 2·75. — Veleč. g. Ivan Cotolj, kapelan u Kanfanaru poslao je 11 for., koje uplatiše sliedeća gospoda: Petar Studenac, dekan u Kanfanaru u ime god. član. 2 for., Ivan Cotolj u ime god. čl. 2 for.; darovaše: Josipina Studenac for. 1·50, Julije Schwarz 50 nvč., Ernst Schwarz 50 nvč., Valentin Krežnić, posjednik kao god. član. 1 for., Neža Križnić, posjednica i A. E. darovaše po 1 for., a Ivan Stergar, Niko Zudih i Zgrabljić svaki po 50 nvč. — G. Stjepan Kovačević, pravnik i blagajnik odbora sveučilišne mladeži u Požegi poslao je 146 for. kao čisti prihod zabave dana dne 17. pr. mjeseca. Preplatiše uknzninu sliedeća gospoda: Heim 5 for., prosv. gosp. veliki župan čr. Jurković 4 for., Purgaj 3 for., Stevo Mravak for. 2·60; po 2 for. veleč. St. Ožeg. veleč. St. Sušnik i Iv. Wurster; po for. 1·40 Dulovčak i Z. Breyer; veleč. M. Križac for. 1·20; po 1 for. M. Bedeković, velem. A. Davila, H. Gregorčić, dr. Horvat, L. Kaurić, Iv. Merze, Jul. Müller, Ante Mojsinović, dr. Perišić, dr. M. Reiner. Sl. Smrekar, Marko Tomić i Rob. Reiser; 80 nov. Z. Kohn, 70 nv. gdjica Piškorić; po 60 nvč. S. Dimić, I. Horvat, A. Hendl, J. Hrudka, Jul. Kempf, T. pl. Kraljević, A. Kohn, Zv. Lopašić, F. Marinović, J. Mihelić, A. Mazek, Pilepić, Pfeifer, Šarf, J. Šmidinger, Švarć i N. N.; po 50 nvč. L. Sitzer, Strgar, Valentin; po 40 novč. A. Breyer, Erbežnik, Kuh, Oskar Müller i A. Rot; po 30 nov. Al. Miler; po 20 nov. Ž. Dorner, Kol. Ritting i N. N.; po 10 nvč. Kovačević, Brčić, Steiner, Schleimer, Mantner, Mantner i Worel i N. N. — Gosp. Rikard Katalinić Jeretov iz Zadra priposlao je sabranih u mjesecu rujnu for. 68·43, koje uplatiše sliedeća gospoda: Juraj Biankini iz Zadra kao dalnji obrok od utemeljiteljne svote 5 for.; kao godišnji prinos od 1 for.: R. Katalinić-Jeretov za mjesec listopad, a Josip Katić, Jakov Kozmač N. Radić Bol., Niko Petrić Jurjev, Dinko Matulić pok. Nikole, Nikola Lucian Petrić, Antun Radić pok. Gjuro, Petar Nisitco, dr. Trošić i Mate Marinković, svi iz Zadra za god. 1893.; darovaše: B. Ratković 1 for., F. Katnić 50 nč., I. Matija 50 nč., N. Grković 50 nč., Schmitzer 50 nč., Pravi prijatelj naroda 1 for., Gede Knežević 23 nč., I. Kovačević 30 nč., Lovrić 50 nč., Badovinac 20 nč., Mesić 20 nč., Einwalter 50 nč.. Rajković 30 nč., Toma Ban 50 nč., svi iz Gospića; Krunoslav Musarić, S. Tadić. Pasko Čikara, I. B., Nikola Antivari i N. N. po 1 for., svi iz Zadra; I. Marun iz Skradina 1 for.; N. N. i dr. D. Rondić po 3 for., Marko Žuro, N. N. i Ivan Benon po 1 for., Ivan Dedić, T. Stuparić, S. Vezilić, I. A. Tilić, Petar Vuletić, A. Ribarić i Hugo Sinjanin po 50 nč., svi iz Sinja; Don Šime Torić iz Zadra 1 for.; Don Filip Mimica iz Dubrave 2 for.; Jozo Stojković 2 for., Kirinčić učit., O. Angjeo Franović, pop Niko Ribičić, O. Ante Giljić, pop Ivan Tamburović. Ozono Donelli i Mijo Kokić po 1 for., O. Ognjoslav Kržanić, Ante Stojković, učenik, Marijan Stojković, Ante Gilić, Marija Tamburović, Vid. Mijoćić, Mijo Anđelinović, Milivoj Dotlica, Miljenko Tjmić, Aleksa Devčić, Janko Marinović, Šime Pavlinović, Ivan Radojković Simonov, Ivan Pavlinović, Ante Grgić i Paško Vela pok. Ante po 50 novč., Marija Gilić i Milka Gilić po 25 nvč., Ivan Jakić, Petar Masalardić, Petar Lotica od Nikole i Petar Milčić pok. Jure po 20 nvč., svi iz Podgore; Petar Jelčić, D. Berković, O. Dinko Petrić, O. Alfonso Petrinčić, O. Keginald Radić, O. Egidij Karetović i Turkato Ante po 50 nč., svi iz Bola; A. Vidoseović 50 nč., P. P., I. P. i A. P. po 25 n., svi iz Vrbanj. — Gosp. Josip Volk iz Podgrada poslao 4 for. 10 nov. sakupljenih u Višnjigori (Dolenjsko). Čast. uprava „Narodnih Novinah" u Zagrebu poslala 6 for. i to 3 for. sabrana od g. Frana Hekeca iz Vel. Trgovišta prigodom imendana župnika gosp. Stjepana Petričevića, i 3 for. poslata od gosp. Slavoljuba Klajkmera bilježnika u Babskoj-Novaku; darovaše od gg. Klajkmer, k. sud. pristav, Blažko Kladarić i učitelji Ilija Djaković svaki po 1 for. — Srdačna hvala svim!

Imendan Njeg. Veličanstva cesara i kralja Frana Josipa I. bijaše jučer dne 4. t. m. proslavljen i u našem gradu svečanom sv. misom, kojoj su prisustvovali poglavari civilnih i vojničkih oblastih, konzuli itd. Poslie sv. mise pjevalo se „Tebe Boga hvalimo".

Odlikovanje. Ravnatelj pošta i brzojava za Primorje i Kranjsku gosp. Karol Pokorny bijaše odlikovan od Njeg. Veličanstva redom željezne krune III. vrsti.

† **Mihovil Urbančić.** U nedelju preminuo je na svojednoj Bazovici tamošnji posjednik, krčmar i pošte meštar gosp. Mihovil Urbančić providjen sv. otajstvi za umiruće. Pokojnik borio se proti smrti dugo, veoma dugo, jer ga je nesretna sudbica morila više od deset godina. Pokojnik bijaše poznat u Trstu i okolici kao značajan i odlučan slovenski rodoljub, te je kao takav prednjačio svomu puku u svakoj zgodi, dapače i prigodom zadnjih izbora za grad Trst, kad mu je već nemila smrt kucala na vrata.

Utorak dne 3. t. m. položismo pokojnika u hladan grob, kamo ga je dopratilo veliko množtvo puka iz Bazovice iz Trsta i ostale okolice.

Ostavio je za sobom razoviljenu udovu i kraunu usporednu, koje neće tako brzo nostati iz srca mnogobrojnih prijatolja i štovatelja. Vječni pokoj čestitomu mužu!

Obiteljska nesreća. Poznatu rodoljubna obitelj g. Antuna Trudena, veletrčca u Trstu, zadesila je ovih dana grdna nesreća. Preminuo je naime naglom smrti u Ljubljani g. Ignac Seemann, otac g.đje Marije Trudenove, dotično tast g. Antuna. Naše iskreno sućutje čestitoj obitelji gosp. A. Trudena.

Mladomisnici. Javili smo u zadnjem broju, da bijahu u Zadru redjeni nekoji naši suzemljaci čč. oo. Franjevci, rodom sa kvarnerskih otoka. Sada doznajemo, da je imao prikazati prvu svetu misu trećeredac č. o. Jozo Jerolimić na dan sv. Franje u Zadru i č. o. Pacifik Car, takodjer trećeredac isti dan na Glavotoku (otok Krk). Bilo sretno i blagoslovljeno po sv. vjeru i hrvatski narod, kojega su naši čč. oo. trećeredi vjerni sinovi.

Imenovanje g. Ivana Okretića zamjenikom državnoga odvjetnika u Rovinju izazvalo je — kako piše „porečka „baba" — u zadnjem broju, veliko nezadovoljstvo u talijanaškom Izrelu naše Istre.

Ovo imenovanje da nije umjestno u naše težke doba uzrujanosti i narodnostnih agitacijah, pošto gospoda Talijani neimadu pouzdanja u g. Okretića.

Mi nemožemo da navedemo svega, što „baba" hrblje proti gosp. Okretiću, jer bi nas bez dvojbe zaplienili, već se jedino od čuda križamo, kako je dopušteno talijanaškim listovom pisati sv a i svašta proti činovnikom, koji nepriznaju na ovandjelje naših nesprašenaca. Za ove listove kano da i neima cenzure kad pišu proti c. k. činovnikom hrvatskoga ili slovenskoga jezika. Sjećamo se još dobro, kako bijaše prošle godine naš list zaplienjen, jer smo spomenuli, da neima kod jednog kotarskog suda u Istri osobe, koja bi znala s hrvatskim kmetom u njegovom jeziku pregovoriti. Tu tvrdnju pripravni smo i danas dokazati, ali to nam nije niša pomoglo, naš list zaplienišc, i mirna Bosna. Blago vama talijanaški piskari, koji možete po volji udarati na mrzke Vam osobe našega jezika, pa biti to i c. kr. činovnici!

Tko sije vjetar žanje buru. Ova poslovica obistinila se opet jednom u taboru naših narodnih protivnika.

Glavno glasilo istarskih Talijana, porečki listić, nabacivao se svakojakim blatom skoro kroz 12 godina na sve naše svetinje, na naše narodno tožnje i na sve naše vidjenije osobe. Neima broja a da se nije taj listić ogriešio o Slavene istarske izvrgavajuć smiehu i ruglu sve ono, što njim je pod suncem najmilije i najsvetije.

Ali je napokon došao i njemu crni petak. Obistinila se i kod njega ona naša, da Bog neplaća svake subote, Evo kako mu se dogodila „nesreća".

Prošloga mjeseca sazvao je zastupnik Venier nekoje načelnike občinah, članove zemaljskoga odbora i mjernika Buzzi-a u Poreč, da se pogovore o gradnji budućo željeznice Trst-Poreč.

Listić „L' Istria" nije o tom dogovoru ništa pisao, jer da je imao takav naiog.

U Puli izlazeći drug „L' Istrie", službeno nazvan „Il Giovine Pensiero" a pučki „Oslić", napao je žestoko svoju poreču drugaricu, što nije ništa o spomenutom dogovoru pisala, nazvav urednika lažcem i prišiv mu naslov nerodoljuba.

Radi toga nastalo je u uredničtvu „L' Istria" silno komešanje. Urednik gosp. Marko Tamaro zasuče do ramena rukave, pak ti napiše otvoreno pismo na g. Veniera, koji je rukovodio one dogovore o željeznici. U tom pismu, priobćenom u zadnjem broju porečkog listića, traži g. Marko od g. Veniera, da mu potvrdi, kako je on nepozvan došao na dogovor, i kako mu je zemaljski kapetan odlučno zabranio pisati o dogovoru. G. Marko želi, da se izabere počastni sud, koj bi imao spor izmedju njega i puljskog „Oslića" izravnati, dotično njoga od grdne ljage: lažca i nepatriote oprati.

Medjutim, dok taj sud neizreče osudu, g. Marko je obustavio dalnje izdavanje lista, te smo sada mi i mnogobrojni (!?) čitatelji blago-pokojnjo „babice" lišeni slasti i radosti, koju smo uživali čitajuć ju jednom svaku čednu.

U ostalom nadamo se, da će se ta „baruffa" brzo izravnati, te da će se domala naći opet braća u miru i ljubavi kod zajedničkih jasala, pak da opet složno udare na mrzke im Hrvate i Kranjce, pope i fratre.

Nu mi već sada upozorujemo na novo uskrsnut imajuću „babicu", da u budće bar kadšto za učasa pritegne puljskog „Oslića", jer će tako u buduće i napram njoj biti uljudniji i pristojniji. A da njoj se više nikada nedogodi ovakva nesreća, preporučamo i njoj, da netraži unapried u oku političkih protivnika slamicu dok neizvuče iz svoga gredu. Inače dogoditi će njoj se kako i sada t. j. da će sijuć vjetar žeti buru.

Iz Pazina nam javljaju, da su sada tamo na dnevnom redu svakojake iztrage; jedan denuncira drugoga, tako da se sve pita, što će iz toga biti i da li će se bolja vremena vratiti.

Ivan Nacinović nalazi se već od 12. septembra u iztražnom zatvoru. Okriviljen je, kao što je već javljeno, da je prietio sa škodom njekim, koji bi agitirali ili glasovali za Talijanaše.

Čujte pako, što se je još 8. septembra dogodilo. Toga dneva bućilo se je po Pazinu do 2 sata poslie ponoći i ove noći polomio je njetko u vrtu Antuna Bertoše 3 stabla od kruške i ognjećio do dvie bronte grozdja, tako da je sok izcurio na zemlju.

Ovaj dogodjaj prijavljen je sudbenim oblastim, te čemo vidjet, da li će se zlikovci pronaći.

Opaziti valja, da je Antun Bertoša predsjednik upravnoga vieća i da pripada našoj stranci.

Dne 22. agusta dodjoše nekoji Talijanaši u krčmu našega čovjeka u Pazinu. Jedan izmedju tih protio je krčmaru, da će biti unesrećen i da će protrpiti škodu, ako no budo držao i glasovno za gospodom. I ovaj je dogodjaj prijavljen sudbenoj oblasti.

Iz toga može se već uviditi, na kojoj se strani zastraživa.

Dne 29. prošloga mjeseca obdržavana je kod občine glavna kaznena razprava proti izgrednikom, koji su dne 9. agusta 1893. na večer grdili, psovali te izzivždali u Pazinu g. dra. Frana Mandića iz Trsta.

Devet ih je odsudjeno na globu od 10 for. ili u slučaju neutjerivosti, na 48 sati zatvora. Proti osudi prijavili su utok.

Zastupstvo mjestne pazinske občine te vieće gradsko-porezne pazinske občine držali su dne 26. prošloga mjeseca redovite sjednice, na kojih su raspravljani i odobreni občinski proračuni za g. 1894.

Drugo polovico septembra otvorena je javnomu prometu u Pazinu občinska vaga za vozove i za druge manje predmete. Ova vaga nalazi se na trgu, gdje su obično prodavali drva.

Zabava sveučilištne mladeži u korist „Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru" u Varaždinu. Kako „Obzor" javlja, uspjeh koncerta, što ga je priredila omladjina sveučilištna mladež, nadmašio je svako pa i najsmjelije očekivanje. Naša sveučilištna mladež razvila je toliku djelatnost, da su već 2 dana prije koncerta bile ulazuice razprodane. Rodoljubno gradjanstvo starodrevnog grada Varaždina dokazalo je svojim mnogobrojnim odzivom, da umije oieniti zanos i ljubav, kojom sveučilištna mladež hrli pod stiieg ujedinjenja, slobode i samostalnosti milo nam domovine. Iza krasno odsvirane Zajčeve ouverture „Zlata" otvori koncerat stud. jur. g. Ivan Stadler zgodnim pozdravnim govorom. Poslie govora pođeli se razliegati veličanstveni zvukovi naše hrvatske himne. Občinstvo je slušalo svoju himnu stojeći, a na licu svakoga odsjevao je neopisivi ponos i radost. U neograničenoj ljubavi i štovanju, kojim je občinstvo slušalo našu himu, zrcalilo se štovanje i ljubav Hrvata prema svojoj ljepoj domovini. Sa jekom zadnjeg zvuka omiljele himne prenu se opet občinstvo iz tihog i mirnog užitka, te je provala njegova jakog čuvstva bila prava bura oduševljenja i povladjivanja. Osobito priznanje zaslužuju dobro i uvježbane sile pjevačkog družtva „Vila". Veliku hrvatsku kantatu „Bojna slava" i napjov „Pod oknom" odpjeva „Vila" tako skladno i milozvučno, da je ganuto občinstvo dotlo gromorno pljeskalo, dok se vrstni pjevači ponovno ne pokazaše i napjov "Pod oknom" ne ponoviše. Krasan su uspjeh postigli tamburaški zborovi „Napred" i „Vionac". Zahvalno občinstvo nagradilo ih je za pregudni užitak dugotrajnim i silnim pljeskanjem. Sa najvećom napetošću izčekivalo je občinstvo predstavu, te je bilo veoma ugodno iznenadjeno, videći pred sobom mjesto slabih diletanata, tako reći okretne, izvježbane glumce. Čuditi se moramo onoj stalnosti i vještini, kojom su naše krasotice svoju ulogu odigrale. Vesela igra „Bez brkova" postala je kud i kamo veselija komičnom pojavom „Nacoka", g. Heneberga, koji je u humoru nadmašio dapače samoga sebe, — ako je to u obće moguće. Živahnom smjehu, pljeskanju i odobravanju ne bijaše konca ni kraja, sve je bilo najugodnije razigrano zdravom šalom i izvrstnim predstavljanjem. Možemo samo čestitati i predstavljačima i redatelju, g. Varjačiću, kojemu se ima velik dio uspjeha pripisati. Poslije predstave razmahala se je prava hrvatska zabava. Uspjeh koncerta je u materijalnom i moralnom pogledu sjajan. Čist dohodak je 228 forinti. Živili sviestni Varaždinci!

Židoveska nakiapanja. U Trstu izlazi židovski listić pod imenom „Il Piccolo", ili po tršćansku „babljilistić", koji zabavlja danomice tršćansko piljarice, švelje i ovim slično.

Dne 27. pr. mjeseca nasamario je netko, tobož iz Podgrada, to židovsko klepetalo, jer mu piše iz rečenog mjesta, kako se je ponesrećio neki mladić Josip Godina slomiv si padom sa stabla nogu, te kako ga nakon velikih muka dovezoše u bolnicu u Trst, pošto neima tamo blizu ni daleko liečnika. Židovski obrezanac iz „Podgrada" (?!) morao bi znati, da imadu tamo već okolo tri mjeseca liečnika za zdravstvcno okružje Materija, Podgrad i Jelšane, te da taj vrši savicstno svoju službu kod svih občinarah, osim židova, jer tamo na veliku sreću nijednoga neima.

Naknadni izbori za gradsko zastupstvo dotično za zemaljsko zastupstvo grada Trsta i okolice, obaviti će se dne 12. i 15. t. m. Dne 12. t. m. birati će se jednoga zastupnika u II. izbornom razredu grada Trsta, a dne 15. t. m. u III. izbornom kotaru naše okolice.

Izbori ti vrše se naknadno, jer bijaše dvojica zastupnika na dvih mjestih izabrana prigodom zadnjih obćih izbora.

Nadamo se, da će u III. izbornom kotaru naše okolice tamošnji birači složno birati kandidata, koga njim budu preporučili tamošnji prvaci i političko družtvo „Edinost".

Znameniti čini — piše „Obzor" — koji se ovo godine dogodiše u našem javnom životu, čin bratsko ljubavi o novoj godini i radostni dogadjaj u krapinskih Toplicah, razdragao je svako čisto hrvatsko srce. Za stalno čitav bi narod rado vidjeti one muževe i vodje svoje, koji izvedoše te čine, te svakoga poznadu po imenu, ali iz vida ne. A da se i tomu doskoči dr. David Starčević se je pobrinuo, da njihove slike umnoža u jednom skupu, pa da se tako narodom razšire i da reso svaku poštenu hrvatsku kuću. Na slici, po izvedbi poznatoga umjetničkoga zavoda Angerer i Göschl u Beču, vide se dr. A. Starčević i biskup Strossmajer gdje se rukuju, dok su oko njih ostali hrvatski vodje, kao dr. Brostyensky, Kumičić, dr. Frank,

dr. Mazura, dr. Amruš, dr. Fr. Rački, Smičiklas, Folnegović, dr. Borošа. Podno slike je izveden hrvatski grb s kraljevskom krunom. Slike su veoma liepo izradjene i jasne, da na čast služe zavodu, koji ih je izradio. Do desetak dana biti će odtisnute na najfinijem jakom papiru kod prvoga tiskara Jaspera u Beču, to će se od onda moći već nabavljati, što već unapried najtoplije preporučujemo svakoj hrvatskoj kući. Cieni će se odmjeriti, kada slike dodju iz Beča.

Jezikoslovci kod poreckog listića. U zadnjem broju toga listića nalazimo viest pod naslovom: Maloni zahtjevi a velika plaća, u kojoj govori o razpisanoj službi poslužnika kod kotarskog suda u Puli, te da se zahtjeva od molitelja za godišnju plaću od for. 262 i 50 nvč. poznavanje četirih jezika t. j. talijanski, njemački i srbo-hrvatski. Za srbski i hrvatski da se nezna pravo, da li se traži poznavanje prvoga il drugoga, jer da su to dva jezika.

Mi bismo preporučili porečkim piskarom, osobito sada, kad su obustavili izdavanje svog listića, da se kane čorava posla u buduće, te da se nepačaju u pitanja, koja nerazumije više nego li čozotski ribar. Repicu, repicu, Marko, altrochè slavensku filologiju.

Trgatba vrši se i ovog ćedna po sjevernijih krajevih Istre ali uz vrlo nepovoljno vrieme. Neprestana skoro kiša prieči narodu, da sakupi vinsku kapljicu, koju mnogi toli željno iščekivaju, da namire kakav dug il da si priskrbe hrano i odiela za zimu.

Trgatba je u zapadnom dielu Istre, napose u porečkom kotaru vrlo obilata. U nekojih obćinah toga kotara imali su toliko grozdja, da nisu znali kamo s njim. Vinarska zadruga u Puli kupuje još uviek grozdje u Juršićih, Kanfanaru i u Baderni, gdje imade svoje konobe. Sa letošnjom trgatbom može naš puk, obćenito govoreć, biti zadovoljan svuda u Istri, osim u onih predielih, gdje mu je tuča otukla grozdje ili filoksera uništila traje.

Papirne forintače sa nadnevkom 1 jen. 1882 mienjati će se — kako javlja ministarstvo financijah — samo do konca ove godine i to putem biljegovane molbe na financijalno ministarstvo. Poslie 31. decembra 1893. neće se više primati ni mienjati takovi forinti.

Upozorujemo dakle sve one, koji ih još imadu, da se biljegovanom molbom obrate na rečeno ministarstvo za promjenu istih.

Glavna skupština učiteljskog družtva kotara Volosko. Slavno predsjedničtvo poslalo nam je sliedeći poziv:

Pozivljete se uljudno na glavnu skupštinu podpisanoga družtva, koja će se držati dne 11. tekućega mjeseca u zgradi pučke učione u Opatiji sa sliedećim dnevnim redom: 1. Pozdrav predsjednika. 2. Družtveni član g. Agust Rajčić podučuje u školi „Učila" po M. Kobaliju. 3. Prosudjivanje toga predavanja i razprava o metodi zorne obuke u obće. 4. Čitanje zapisnika odborskih sjednicah. 5. Izvješće delegata „Zaveze". 6. Pregledanje i odobrenje družtvenih računa. Biranje odbora za novu upravnu godinu. 8. Možebitni predlozi.

Prijatelji škole i dobrog odgoja biti će dobro došli. Početak u 10 sati u jutro.

Učiteljsko družtvo kotara Volosko

Kastav, 26. septembra 1893.

Predsjednik:

Niko Butković.

Književnost.

Matica Hrvatska razaslala je svojim družtvenim povjerenikom „Izvještaj Matice Hrvatske za upravnu godinu 1892." s molbom, da ga med prošlogodišnje članove „Matice" razdiele i da članove ujedno pozovu, da uplate prinose „Matice" za tekuću godinu 1893. (članovi-utemeljitelji dva obroka po 5 for., a članovi-prinosnici po 3 for.), koji se imadu najkasnije do konca mjeseca novembra t. g. blagajniku „Matice" dostaviti, da ne budu zaprieko u razašiljanju „Matičinih" knjiga za god. 1893., koje želi odbor „Matice", da dodju kao božićni dar članovom na ruke.

Uz godišnji „Izvještaj" dotavila je „Matica" svojim družtvenim povjerenikom i tri predbrojna arka na ovogodišnje „Matičine" nakladnine.

Izim „Matičinih" godišnjih za sve članove „Matice" opredieljenih knjiga, izaći će ovo godine u nakladi „Matice" i još sliedeće knjige:

a) Musić: Poviest grčke književnosti I.;

b) Mickiewicz: Gospodin Tadija ili posledni porob u Litvi. Preveo, uvodom i bilježkami popratio dr. Tom. Matetić („Prievodi novojcjekih klasika". Svezak prvi);

c) Hrvatske narodne pjesme. Dio prvi: Junačke pjesme. Knjiga prva. Uredio dr. Ivan Broz.

Za članove „Matice" na prvo dvie knjige je predbrojna ciena po 1 for., — a na „Hrvatske nar. pjesme" 1 for. 50 nč.

Uz ove tri ovogodišnje „Matičine" nakladnine izaći će oko Božića i četvrta:

d) Klaić: Hrvatska pjesmarica, kojoj će biti (uvezanoj u platno) za članove „Matice" ciena 60 novč. Predbrojni aroi na ovu knjižicu dostaviti će se gg. družtvenim povjerenikom naknadno.

„Matica Hrvatska" izdaje ove godine uz svoje redovite godišnje knjige — biti će ih na broju osam — još i četiri knjige u svojoj nakladi, — a čini to jedino s razloga, što želi hrvatsku knjigu u svih granah podići, pak uslied toga nije neumjestna molba na gg. družtvene povjerenike „Matice", da uznastoje svom snagom, da se uz godišnjo članove „Matice" prikupi i što više predbrojnika na ova nakladna „Matičina" izdanja. „Matica" pouzdano očekuje, naročito od imućnijih članova „Matice" i od članova-utemeljitelja, da će se ih na ova nakladna izdanja „Matice" bar toliko preidbrojti, da se trošak izdanja pokrije, i tako „Matici" omogući dalnje izdavanje ovih knjiga, koje nastoje po mogućnosti mnogu osjetljivu prazninu u hrvatskoj književnosti izpuniti.

Pošto je prošlogodišnja naklada „Matičinih" kujiga, koja je bila tiskana u 9.000 otisaka, iza šest nedjolja bila do posljednjeg otiska razpačana, te su tako usljed zakasnjele prijave i mnogi stari članovi „Matice" ostali bez prošlogodišnjih knjiga, to je naklada ovogodišnjih „Matičinih" knjiga o četvrt jednu tisuću veća — naime 10.000 otisaka — nego prošle godine, pak se zato gg. družtveni povjerenici uerdno umoljavaju, da uznastoje po mogućnosti, da surazmjerno prema ovogodišnjoj većoj nakladi „Matičinih" knjiga poraste i broj članoga u svakom pojedinom povjereničkom kotaru, a gg. članovi "Matice" neka se za vremena prijave i svoj prinos uplate, da ne bude ove godine kao lani zamjerâ radi nedobivenih knjiga. Uprava „Matice Hrvatske" ne može inako postupati, nego da onim redom dostavlja gg. povjerenikom dotično gg. članovom knjige „Matice", kojim se redom oni prijave i svoje prinose uplate. Da se na nesigurno sa knjigami ćeka, to ni red ni valjano gospodarstvo ne dopušta.

Zagreb 30. rujna 1893.

Uprava „Matice Hrvatske".

Katekretski sastanci (g. 1892 i 1893.) uredio i sabrao prof. Karlo Matica, vlastnik i upravitelj „Hrv. Učitelja". U Zagrebu vlastitom nakladom 1893. Ciena je knjižici tvrdo vezanoj 40 novč., poštom 45 novč. Dobiva se kod samoga pisca u Zagrebu.

Ako se naruči više iztiskaka, stoji manje poštarina. Preporučamo ovu knjižicu našim svećenikom, napose gg. vjeroučiteljem.

Listnica uredničtva.

Veleč. g. L. K. Liepa Vam hvala na uputi, izvolite ono priobćiti zajedničkom prijatelju; a mi ćemo se držati Vašeg savjeta. Živili!

Veleč. g. O. F. D. Srdačna hvala što se zauzeste za svetu našu stvar. Čim štogod pobliže doznamo, javiti ćemo Vam se, nu molimo Vas, da nezaboravite ni Vi na nas čim štogod dočujete. Zdravi bili!

Gosp. „Emin". Primismo si Vam već danas nemožemo kazati svoje mnienje. Da sto nam zdravo!

Gosp. F. Ž. Vaš sastavak nemože dosaditi niti onomu, koj je sv. grad posjeo, a kamo li će drugim; izvolite se držati predloženog nam naerta. Hvala Vam na savjetu glede ostalog. Živili!

Gg. dopisnike molimo, da su uztrpe, jer samo i danas izpustili gotov članak „O glagolici" i nastavak podlistka.

Opomena.*)

Danas Vas, g. kazneni branitelju, R. C. u Tratu opominjem, da mi za osam dana svotu od 36 for. 86 novč. i 6% kamata od god. 1878., koju mi dugujete za koštu, vino i gotovih novaca šaljete, u protivnom slučaju objelodaniti ću Vaše cielo ime u listu „Naša Sloga", a zatim sudbeno proti Vam postupati.

Petrinja, dne 1. oktobra 1893.

Sa štovanjem

Jos. F. Glasser.

*) Za članke pod ovim naslovom neodgovara uredničtvo.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2½%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	2½%	3-mesečni „	2½%
30- „	2½%	6- „	2½%

Vplačovanja avstr. vrednostnim papirjem, katori so nahajajo v okrogu priposna se nova obrestna tarifa na temelju odpovedi od 17 in 21. odnosno 12. junija.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, Ljubljana, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd. — brez troškov.

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—9 pri odbitku 1‰ provizije.

Predujmi.

Sprejemajo se vsakovrstna vplačila pod ugodnimi pogoji.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednostni obresti po pogodbi.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Trst, 1. aprila 1893. 18 24

Preporučamo adresu:

„Istarska vinarska zadruga"

u Puli (Istra),

koja je ovih dana započela poslovati.

Štrcaljke i sumpornjače za trte

inžinira Živica.

mlini i stiskalnice za vino, sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, te svakovrstne druge strojeve i sve potrebоće za iste 10

dobiva se uvjek u skladišću tvrdke

Schivitz & Comp.

(Živic i drug.)

Via Zonta broj 5 u Trstu.

ESENCE

za bezodvlačno i nepogrješivo proizvadjanje svakojakih žestokih pića, finih alcolnih likera to specialiteta razpašiljane izvrstnih vrsti.

Uz to nudjam octenu esencu, 80%, komišku čistu, za proizvadjanje u godno moćnog vinskog octa te oblčnog octa. Prepise i plakate prilažem badava. Jamči se za najbolji uspjeh.

Cienik šalje franko: 1

Carl Philipp Pollak,

tvornica specialiteta esence

Prag.

Traži se čestite zastupnike.

Teodor Slabanja

Srebrnar u GORICI (Górz) ulica Morelli 17.

preporuča se preč. svećenstvu za izradjenje crkvenog posudja i oruđja iz čistoga srebra, alpaka, mjedi, kano: moštranca, kaleža itd. po najnižih cienah u najnovijih i krasnih oblicih. Stare predmete popravlja, te ih u ognju posrebri i pozlati.

Da si uzmognu i manje imućne crkve nabaviti raznih crkvenih predmeta, staviti će se na želju preč. gospode nabavljača vrlo povoljne platežne uvjete.

Ilustrirani cienik šalje franko.

Šalje sve predmete dobro omotane sa poštarinom franko! 24—17

Ljekovi za životinje.

Prokušani tovljeći prah za životinju, za konje, ovce, rogatu marvu i krmke, upotrobljuje se skoro 40 godina najboljim uspjehom vedinom po stajah, ako životinja može jesti, slabo prebavlja; poboljšava mlieko te po njoj kravo daju više mlieka. — Zamot sa poučnim navodom vriedi samo 50 nč. 5 zamota sa poučnim navodom samo 2 for.

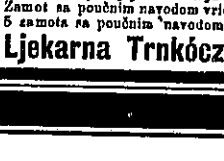

Cviet za konje. Najbolju mast za konje, pomaže kod proteg-nuća žila, kod oteka koljena, otvrdnuću bokova i križa, oteka nogu, mjehura na nogah itd. —

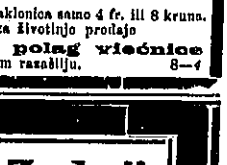

Staklenica s poučnim navodom stoji samo 1 fr., ili 2 kruna, 5 staklenica samo 4 fr. ili 8 kruna. — Ove ljekove za životinje prodaje

Ljekarna Trnkóczy-jeva u Ljubljani polag vlečnice te se danomice pošlom razašilju. 8—4

Zadnji mesec.

Inomostske srečke à **50** nč.

Zadnji mesec.

glavni dobitek **50.000** goldinarjev.

2

Srečke à **50** nč. priporočajo: 5

Gius. Bolaffio, Alessandro Levi, Mandel & C., Daniele Levi & C., Girol. Morpurgo, Ig. Neumann, M. Nigris.

Broj 41. U Trstu 12. oktobra 1893. Godina XXIV.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redaka stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opstovanja na pogodbe sa upravom. Novci se šalju poštarskom naputnicom (vaglia postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielu arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 4 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, 1 ½ za pol godine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Nepozvani sudije o glagolici.

Mjeseca julija t. g. izdao je u Poreču poznati kanonik Pesante knjigu pod naslovom „Slavenska liturgija sa osobitim obzirom na Istru". (La liturgia slava, con particolare riflesso all' Istria). U toj knjizi od 175 strana nastojao je g. kanonik pobiti tvrdnje i dokaze g. Volarića o slavenskoj liturgiji u Istri.

Glasilo zemaljskoga odbora u Poreču „L' Istria" napisala je tim povodom tri uvodna članka o knjižici g. kanonika, podignuv ga u deveto nebo, što je do „temelja" porušio zgradu dra. Volarića o slavenskoj liturgiji u Istri.

Na tu pisariju g. kanonika i porečkoga listića nismo se obazrieli, znajuć, da će im se u svoje vrieme odgovoriti kako valja s pozvane strane.

Mjeseca agusta donielo je glasilo austrijskog konservativnog plemstva „Das Vaterland" uvodni članak pod naslovom: „Pitanje o glagogolici". U tom članku govori se: o razvitku glagolice, o slavenskih knjigah glagolskimi pismeni, o stanju glagolice u Istri, Dalmaciji i Hrvatskoj, o mješanju starog hrvatskog jezika sa novim, o porabi slavenskog jezika u crkvi, i napokon o dozvoli služiti se slavenskim liturgičnim jezikom kod sv. obreda ondje, gdje je taj jezik prestao rabiti se u crkvi, iztisnut latinskim jezikom.

Pisac rečenog članka hoće pomoću kanonika Pesante da dokaže, kako dozvola služiti se slavenskim liturgičnim jezikom kod sv. obreda, nije povlastica slavenskoga naroda, već samo nekojih plemena, stanujućih u području starog Ilirika, kod kojih se je sve do danas uzdržao običaj obavljati sv. obrede u tom jeziku.

Ali iz svega se vidi, da se pisac članka „Vaterlanda" ne razumije u pitanje o našoj glagolici, te da je udario po našoj svetinji, samo da ugodi protivnikom Slavenstva. Medjutim eto kako se je „Vaterland" poslužio knjižicom kanonika Pesante:

Doznajemo — kaže — iz knjižice kanonika Pesante, da je slavenski crkveni jezik u Istri (osim na kvarnerskih otocih biskupije krčke, te u okolici Plomina i Kastva) god. 1857. posvemašno prestao. Tu ga se dakle na neki način ne smije opet uvadjati. Kaže dalje, da je g. kanonik Pesante to svoje mnienje već prije u „Eco del Litorale" priobćio, a proti njemu da je ustao u prilogu istog glasila kanonik dr. Volarić u Krku. Ali mi ne možemo, kaže „V." polemiku njegovu, i ne gledeć na njen, kadikad ništa manje nego fini ton, kao osobito uspjelu označiti. Naročito, ako kanonik dr. Volarić iz enciklike Benedikta XIV „Ex pastorali munere" i one Lava XIII. „Grande munus" hoće izvesti, da je uporaba slavenskog jezika u liturgiji povlastica svim Slavenom podieljena, jer se ondje kaže: „fideli ac religiosae nationi Illyricae" a ovdje „Slavoniae populis", „Slavonicarum gentium", „Omnis Slavorum natio" itd., to valja na to odgovoriti, da je Benedikt XIV. ovu povlasticu u svojoj encikliki izrično na stanovite biskupije stegnuo, i da Lav XIII. može jedino pod jurisdikcijom sv. Cirila i Metoda nahodeće se Slavjane na umu imati.

Dr. Volarić poslao je na to „Vaterlandu" izpravak, koj ga je donio u br. 246 od dne 6. septembra t. g. i koj je u glavnom sliedećeg sadržaja:

Ja sam odgovorio i dokazao — kaže dr. Volarić — proti tvrdnji prečastnog gosp. Ivana Pesante u dodatku „L' Eco del Litorale", da u Istri, u pravoj, na kopnu Istre, kako on kaže, izključiv otoke i Liburniju, nije slavenski jezik u sv. liturgiji ili — kako on tvrdi — slavenska liturgia (liturgia slava) nikada zakonito postojao, jer Istra nije nikada pripadala k starom Iliriku u crkvenom smislu — pošto je povlastica za-nj uprav bila:

1. Iz izjava istarskih biskupa, naročito porečkih, sv. stolici kod običajnih: Visitatio sacrorum liminum apostolorum, tad iz drugih historičkih podataka, i osobito iz izvještaja Ferdinanda Ughellia o biskupijah Poreča, Cittanove, Kopra, Pićna u svojoj „Italia Sacra, editio secunda aucta et emendata cura et studio Nicolai Coleti, Venetiis 1717", dokazao sam, da je slovenski jezik u liturgiji u Istri od starih vremena do sada uvjek zakonito postojao, i

2. da povlastica, kako se iz dotičnih papinskih konstitucija očito vidi, nije bila vezana na koju stalnu pokrajinu, na pojedinu zemlju, pošto je bila podieljena „Fideli ac religiosae nationi illyricae", „Slavoniae populis" i da se ista povlastica, prem bi, što se uporabe tiče, mogla biti stegnuta jedino na ona mjesta, kako Urban VIII. u svojoj buli „Ecclesia cath." od 29. travnja 1631. propisuje, „Ubi hactenus praefato idiomate slavonico celebratum fuit", ili kako Benedikt XIV u svojoj encikliki „Ex pastorali munere" od 15. kolovoza 1754. govori: „In quorum dioecesibus ritus slavo-latinus viget", na svaki način na cielu Istru protože, pošto se je uprav ondje u ono vrieme od vajkada slavenski jezik u liturgiji rabio, i na poseban način na porečku biskupiju, koja bijaše tada posve malena. — „Miscellanea Joannis Patritii, s. Theol. doctoris et in collegio de Propaganda Fide theologiae dogmaticae lectoris" u vrieme Urbana VIII. navaljaju samo devetnaest župa „quae utuntur Missali et Breviario romano illyrico".

Nadalje — kaže dr. Volarić — uslobodjujem se upitati dopisnika „Vaterlandova", je li pismo „La liturgia slava nell' Istria" (u dodatku „Eco del Litorale" br. 40, od god. 1892.) čitao, i da mi kaže, vidi li ga nadahnuta kršćanskom ljubavlju, zahtieva li dobro katoličke crkve i odgovara li namjeri sv. otca Lava XIII., na svakojaki način ostanke slavenskog jezika u rimskoj liturgiji napadati? K čemu? Habent, habent sua fata libelli!

Medjutim na ovu razpravu prečastnog g. kanonika Ivana Pesante „La liturgia slava" (Parenzo Tip. G. Coana 1893) ćemo se s pomoću božjom, čim nam poslovi dopuste, posebnim pismom povratiti.

Dakako, da se ista povlastica može protegnut samo na staro-slav. jezik s glagolskimi pismeni (izuzev ritual) i samo na liturgične knjige, potvrdjene od sv. stolice, i prem je privatnu svećeniku vazda dozvoljeno prihvatiti latinski jezik, bismo to ipak posve zaniekali svećeniku kod javnog

PODLISTAK.

Moj put u Rim.

(Nastavak).

VI.

Svake godine kuje se u Rimu medalja, na kojoj s jedne strane bude lik onoga pape, koji vlada, s oznakom imena i godine njegova papinstva, a s druge je urezan najznamenitiji čin, što ga je papa tekom one godine izveo. Bez dvojbe mora da je veliki vještak onaj, kojemu biva takav posao povjeren., jer nije tako lahki posao znati odabrati najznamenitiji čin, gdje su svi znameniti; a opet ga urezati i predstaviti na kovini, neće tekodjer biti najlagli posao.

Jedne godine, nije tomu mnogo, na takvoj medalji, kao najznamenitiji čin djelatnosti pape Lava XIII., bili su urezani popravci, što ih je dao izvesti u Lateranu. Koji pozna genijalnu djelatnost Lava XIII., pa promisli, koliko toga on u godinu dana izvede, mora zaključiti, da ili je Lateran nešto izvanredna, ili ti popravci bijahu ogromni i umjetnički, kad bijahu smatrani najznamenitijim njegovim činom one godine. Ja velim, da i jedno i drugo, t. j. i Lateran je nešto izvanredna, i oni popravci bijahu veliki i umjetnički.

Lateran je na glasu radi pet obćih crkvenih sabora, koji u njem viećahu i koji se u bogoslovnoj znanstvenoj književnosti svaki čas spominju. Na glasu je još te, jer gdje je sada uz baziliku velika lateranska palača, bijaše prije rimska patrijarkalna palača ili papin dvor. Ta palača bijaše požarom uništena, te od Siksta V. razvaljena, a na istom mjestu sazidana nova, koja je danas, kasnije znatno popravljena od Grgura XVI. i Lava XIII. U toj velikoj palači sakupljeno je množtvo spomenika iz dobe poganske, a k tomu valjda i jedna od najznamenitijih zbirka napisa iz kršćanske dobe, to galerija slika.

O muzejih i zbirkah umjetnina reći ćemo možda štogod u posebnom članku, te ćemo sada preći da razglédamo baziliku Lateransku.

Ova bazilika je svih crkava mati i glava: — omnium ecclesiarum mater et caput, Starinska bazilika, podignuta pod Konstantinom, propade požarom god 1308. Darežljivošću pape Klizmenta V. bje u malo vremena na novo sazidana, a brigom i vještom njegovih nasljednika sjajno nareš o. Ta bazilika ima dva portika; jedan u glavnom pročelju sa pet ulaza, od kojih svaki vodi u jednu od poterih ladja; drugi pobočni, sa tri ulaza, koja vodo u poprečnu ladju.

Netom udješ u baziliku na pobočna vrata, opazić na čisto liepi spomenik, što ga je Lav XIII. podigao Inocentu III. s jednostavnim napisom: Innocentio III. Leo XIII. Po sriedi poprečne ladje dižu se oltar konfesije, u kojem su pohranjene glave poglavica apoštolskih Petra i Pavla. Iza oltara jest veličanstvena i velika absida sva u mozaiku. Oko absida pruža se u polukrugu sedma ladja bazilike.

U glavnoj ladji ima po svakoj strani šest velikih stupova, a uz svaki stup po jedan apoštol, izradjen od najvrstnijih umjetnika. Povrh apoštola jest dvanajst slika iz svetog pisma, šest iz starog zavjeta, a šest iz novog. Povrh ovih jest dvanajst proroka, sve od umjetničkih kistova iz osamnajstoga vieka. Svod crkve je tako krasan, da se i nevješto oko nerado od njega dieli.

Ova bazilika ima više prokrasnih kapela, većinom umjetnine prvoga reda, gdjo je rimska aristokracija izkazala svoju darežljivost i svoj umjetnički ukus. Ova bazilika, valjda kao nijedna druga, pritegla je k sebi rimsku aristokraciju.

Velike se svetinje čuvaju u ovoj baziliei: komad sv. križa; komad kamena, na kojem je počivala u grobu prosv. glava Spasiteljeva; više komada odiela Isusova; komad ubrusa, kojim je Isus na zadnjoj večeri tro noge svojim učenikom; komad spužve, kojom su ga napojili žučju; crveni plašt, kojim ga vojnici za ruglo ogrnuše; jedan trn od krune; u velikom oltaru trpeza od cedrovine, na kojoj je misio sv. Petar i njegovi nasljednici; pod velikim oltarom kapela sa verigami sv. Ivana apoštola i evangelista i mnoge druge znamenitosti.

Iz ove baziliko slali su papo misijonare na sve strane svieta: sv. braću Cirila i Metoda k Slavenom, sv. Patricija k Ircem, sv. Bonificija k Niemcom, sv. Augustina k Englezom i dr.

Iz ovoga, što rekosmo, svatko uvidja, da je bazilika sv. Ivana u Lateranu za svakoga kršćanina nekakav „sanctа sanctorum", kojoj se valja primaknuti s nekakvim osobitim strahopočitanjem.

* * *

Napram glavnom pročelju bazilike lateransko, nešto malo po strani, nalazi se osobita svetinja, koju nijedan hodočastnik ne smije mimoići. To su sv. stepenice (scala sancta). To su stepenice iz dvora Pilatova u Jerusolimu, koje bijahu u Rim prenesene, i koje je papa Sikst V. pri popravljanju i preuredjenju palače Lateranske dao ondje postaviti. Stepenica ima 28, prilično širokih, te imadu nešto dostojanstvena. Kako sviet kršćanski časti te stepenice, kojima je uzlazio i silazio naš Spasitelj u vrieme svoje muke, i na kojima se još vide kapljo krvi, koje su pri tom kapnule, vidi se po tom, što se svatko po koljenih po njih uzpinje. To je doista ganutljiv prizor. Pošto je pak toliko množtvo vjernika htjelo, da po tih stepenicah sliedi svoga Spasitelja, da su napokon dobrahno bili već izlizali kamen, papa Klemont XII., zabrinut za takav riedki vjerski monumenat, dao ih je obložiti drvom, a na mjestu, gdje su kapljo presvete krvi, postavljeno je staklo. Drveni je oblog dakako viešekrat promjenjen. Na vrhu tih stepenicah je prekrasna kapela u gotičko-rimskom stilu, jedina ostavština starinske palače Lateranske, u kojoj se časti slika Isusa Propetoga, nazvana „acheropitа" t. j. nenaslikana od ruko čovječje, jer se držalo, da je to djelo anglcosko. Od najdavnijih vremena dali bi rimski pape nositi u obhodu po gradu ovu sliku u kakvoj izvanrednoj prigodi. Zadnji put je to valjda naredio Pio IX., kad je E. Ronan napisao bezbožnu knjigu o životu Isusa Krista. Sv. Stepenice i kapela su povjerene rovnosti Pasijonista. — Vriedno je pogledati dolje u portiku kip pokojnoga Pija IX. i dva kipa: „Poljubac Judin" i „Evo čovjek", koja je on za života dao ovdje postaviti.

* * *

Nedaleko od ovih svetinja ima glasovita bazilika svetoga Križa u Jerusolimu,

bogoslužja u kojoj župi, gdje se slovenski jezik rabi. Na svaki je način dužnost biskupa te stvari urediti, ali u tom smislu, kako Benedikt XIV. u rečenoj enciklici govori: „novitates irrentosque abusus eliminent . . . . . similia vero vulgari sermone ili vulgari lingua latinisque caracteribus impressa sibi legenda proponere successivis temporibus attentari minime potiantur“. Aichner u „Compend. juris can.“ govori: „Ea omnia, quae ad cultum Dei publicum et ritus respiciunt, a solo summo Pontifice constitui oportere, ad episcopos vero pertinere, ut in sua quisque dioecesi decreta a s. Rit. Congr. emanata executioni demandet, dubiasque . . . .“, gdje i o liturgiji staro-slovenskoj govori.

Mnogi mogu na to i ne paziti, mnogi mogu to i prezirati, ali uvjek će biti istinito, da je ta starodavna povlastica u kruni katoličke crkve biser, koji ljubko sjaje napram iztoku, koji utiša mnogo negodovanje i pobudjuje mnogu nadu. Dobri Bog neka učini, kako će biti najbolje, pa neka nas čuva od svakojakih . . . atora, pa i od italijanizatora u latinskoj mantiji.

Benedikt XIV. govori: „Ut omnes catholici sint, non ut omnes latini fiant, est necessarium“.

Zapisnik

treće glavne skupštine „Krčkog učiteljskog družtva“ obdržavane u Dobrinju dne 4. rujna 1893.

Nakon što je bio u smislu §. 20 družtvenog pravilnika ustanovljen dovoljni broj članova, otvori predsjednik skupštinu u 10 sati prije podne sa sliedećim dnevnim redom:

1. Pozdrav predsjednika.
2. Čitanje zapisnika poslednjeg sastanka.
3. Izvještaj tajnika i blagajnika.
4. Izbor dvojice revizora za pregledanje računa.
5. „Kada će školska kazna biti uspješna?“ Razpravlja A. Fučić.
6. Praktično predavanje u pučkoj školi od K. Parčić.
7. Proračun za gospodarstvenu godinu 1893—1894.
8. Izždriebanje imena dvojice učitelja, koji će u budućoj skupštini razpravljati dva pitanja izabrana po volji istih referenta.
9. Opredieliti mjesto budućemu sastanku družtva.
10. Razni predlozi.

K t o č k i 1.

Predsjednik se raduje novomu sastanku, te pozdravlja članove sa „dobro došli!“ Očituje, kako je ove godine napredak družtva dosta povoljan, te podtiče skupštinare na sve to veću djelatnost oko njegovog procvata. Na koncu poziva družtvenog tajnika i blagajnika, da pročita ponajprije zapisnik poslednjeg sastanka, a zatim svoj izvještaj.

K t o č k i 2.

Družtveni tajnik pročita zapisnik druge glavne skupštine obdržavane u Vrbniku dne 5. rujna 1892. — Ovaj se ovjerovljuje bez ikakve opaske.

K t o č k i 3.

Polag izvještaja družtvenog tajnika i blagajnika napredak je družtva u gospodarstvenoj godini 1892—1893. dosta liep. Broji 6 utemeljitelja, 17 redovitih i 4 podupirajuća člana. — Spominje tajnik kako je smrću Antuna Turata izgubilo družtvo svoga čestitoga člana, a škola marnoga radnika: „Vječni mu pokoj i nezaboravna uspomena!“ — Skupština poprati ove rieči sa ganutim „Slava mu!“

Veli, da članovi redovito podmiruju svoje prinose, samo nadodaje, nek bi se njekoji spomenuli prvih kruna, koje su obećali družtvu.

Navadja, kako je prošle godine glavna skupština u Vrbniku bila dosta dobro posjećena. Za buduća preduvanja bila su tada izždriebana imena Antun Fučić i Ivka Stipanić. Nu pošto je ova rad obiteljskih okolnostih zapriečena prisustvovati skupštini, stoga zamoli odbor Katu Parčić, da ona spomenutu učiteljicu zamieni, našto je ista i pristala.

Kako je odbor radio oko izvedenja predloga, koje je usvojila poslednja glavna skupština, izvješćuje tajnik:

1. glede molbe za poboljšanje ekonomičkog stanja učitelja i učiteljica, da je bila dotična molbenica sastavljena i podpisana od svih članova, al budući niti odbor učiteljskog družtva voloskog kotara, niti talijanski učitelji u Lošinju nehtjedoše tu molbu odobriti, stoga se ista nije mogla dostaviti pokrajinskomu saboru u Poreču.

2. Odbor je poslao članovom pravila na uvid „udovskog podpornog družtva“ u Ljubljani. Prijavio se samo jedan, koji je voljan zadružiti se.

3. Isto tako glede hrv. učevnih knjiga, koje se imale rabiti u učionah tečajem prošle škol. god. bio je u svoje vrieme dostavljen svim ravnateljstvom odpis slavnoga c. kr. kot. školskoga vieća u Lošinju.

Nakon toga sliedio je izvještaj o stanju družtvene blagajne u gospodarstvenoj godini 1892—1893.

I. Dohodak.

1.	Prošle je godine ostalo .	115·76½ for.
2.	Kamati na novce uložene u pošt. štedionicu	2·04 „
3.	Platili utemeljni članovi .	71·00 „
4.	Platili redoviti članovi .	30·00 „
5.	Od podupirajućih članova i darova sabralo se	7·50 „
	ukupno	226·20½ for.

II. Razhod:

razni sitni troškovi iznose . . 0·50½ for.

Uzporedi li se dohodak sa razhodom, ostaje u blagajni 225·80 for., od kojih je uloženo u poštarsku štedionicu 180·00 for., a 45·80 for. ostaje gotovine.

Na koncu zamoli družtveni blagajnik, da skupština izabere dvojicu revizora, koji će odmah pregledati račune i ako je nadju u redu potvrditi, te tim riešiti njega i cieli odbor svake dalnje odgovornosti glede tih računa.

K t o č k i 4.

U revizionalni odbor bijahu jednoglasno izabrani Ačim Tončić i Ivan Polonijo, koji su odmah pregledali račune i našavši ih u redu, potvrdili, te zamolili skupštinu, da izvoli podieliti absolutorij blagajniku i cielomu odboru.

Skupština to i učini.

(Dalje sliedi.)

Pogled po svietu.

U Trstu, dne 11. oktobra 1893.

Austro-Ugarska. Dne 10. t. mj. otvorilo se opet carevinsko vieće. Ministar financija g. Steinbach predložio je vieću proračun za god. 1894. sa obširnim izviešćem, obrazloživ veće stavke prihoda i izdatka. Kako pišu novine, presenetio je grof Taaffe iste svoje prijatelje zakonskom osnovom o občem pravu izbora, koju je predložio u prvoj sjednici carevinskoga vieća. Tom osnovom zadobilo bi u čitavoj državi za tri milijuna državljana pravo glasa, koji ga sada ne imaju. Za tu osnovu, da postane zakonom, moraju glasovati dvie trećine zastupnika, te smo vrlo ljubopitni, hoće li vlada naći te dvie trećine za svoju osnovu. Osnova ta je daleko od onoga, za čim teže slobodoumni zastupnici i radnički krugovi, jer će biti, ako postane zakonom, još uviek izključeni od glasovanja najniži razredi pučanstva a priviligovani veleposjednici, trgovačke komore itd.

Ugarski sabor izabrao je podpredsjednikom velikom većinom glasova Dezidera Peczela. Ako je vjerovati madjarskim listovom, došlo je do sporazumljenja izmedju krune, crkvenih dostojaustvenika i vlade o vladinih osnovah za promjenu crkvenih zakona.

Hrvatski ban putuje Slavonijom, te će se tom prigodom svratiti i u Djakovo, gdje će biti gostom biskupa Strosmajera. Mnogi pripisuju sastanku bana sa biskupom političko znamenovanje, jer je biskup, kako je poznato, protivan današnjoj vladavini u Hrvatskoj.

Srbija. Iz Biograda javljaju, da je ministar predsjednik Dokić opasno obolio, te da su liečnici izjavili, da mu ne ima spasa. Smrt Dokića bio bi težki udarac za mladoga kralja, komu bijaše Dokić učiteljem i prvim savjetnikom.

Bugarska. U nesretnoj kneževini došlo je napokon do nesporazumljenja izmedju kneza i prvoga mu ministra Stambulova. Ovaj da je nastojao nadmudriti kneza i s njim kano lutkom postupati, ali knez da je došao u trag spletkam Stambulovim. Bila bi sreća za Bugarsku, kad bi se oslobodila okrutnoga ministra.

Italija. Ovih dana izreći će predsjednik ministarstva na banketu politički govor, kojim će označiti buduću vladinu politiku.

Francezka. Predsjednik republike doći će ipak u Toulon, da dočeka rusko brodovlje.

Španjolska. Marokanski Arabi uznemirivali su španjolski posjed u Africi, te je poslala španjolska vlada nove čete, da ukroti marokanske podanike.

Franina i Jurina

Fr. Ča je još poročka „babica“ bolna?
Jur. Je sirota, je nabrala jotiku, pak se suši kako i črnak.
Fr. Tako njoj nima spasa više?
Jur. Ne, ako njoj puljski „o s l i ć“ nepošaljo svojga mediga od blaga — Jorka.

Različite viesti.

Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru prispjelo nadalje sliedeći iznosi: Blagajniku družbe dru. Andriji Stangeru na Voloskom priposlalo: p. n. gdja. Adele Vrbanić iz Karlovca f. 59. (Imena darovatelja priobćili smo po karlovačkom „Svjetlu“ u poslednjem broju). P. n. g. Škender Fabković iz Zagreba za mjesec september 1 for. Drag. Smokvina, bogoslov na Sušaku 10 for. 50 nč., koje darovaše gg.: Župnik Babić, klerik Babić, Marija Kisolić, Andro Vlašić, Lovro Vlašić, Lovro Viškanić, gdja. Večerina, Robert Koprinsky, svaki po 1 for., Juraj Šobolj 1 for. 50 nč. Juračić Miho, učitelj u Žeravcu (Bosna) f. 6, sabranih na piru gosp. Stipe Mioča kod zdravice domovini; darovaše gg.: O. Alojzij Kulašević, franjevac iz Žerovca, Mate Prgomet iz Žerovca, Aloksij Cenik iz Dervente, Stipe Mioč iz Koline, Ivan Kišić iz Poljanah i Miho Juračić svaki po 1 for. Velem. g. dr. Lukas Marjanović, sveuč. profesor u Zagrebu 5 for., i to f. 3 u ime svoje, a f. 2 u ime g. Josipa Hitora, vicearcidjakona u Virju. Dr. Vladimir Crnadak iz Siska kao drugi obrok utemeljiteljne svote f. 10. Dr. Por. Gavranić iz Zagreba f. 8. koje darovaše. Dr. Oreškoviđ, Vjek. Raić, Paskval Medvedić. Milo Maravić, Lav. Pavlović svaki f. 1. Dr. Marinić, Stjepan Radinović po 50 nč.; dr. Pero Gavranić treći mjesečni prinos f. 2. Čadež Vinko iz Kraljevca 5 for. 60 nč., sakupljenih u Dolu. Šarić Matko, ravnajući učitelj u Kukuljanovu for. 16. sakupljenih među gostovi prigodom zdravice izrečene po monsig. Maksu Marčiću, župniku kostrenjskomu, pročast. g. podarcidjakonu Nikoli Poboru, župniku u Kukuljanovom na dan sv. Franje, zaštitnika one župe. „Hajduci“ u Podgradu sabrali 25 f. Nikola Turato f. 12, sakupljenih kod mnogoč. g. popa Mate Justinića u sv. Vidu na dan Miholja. Hrvatska čitaonica „Zora“ u Opatiji f. 5 mjesto vienca na odar svoga preminloga člana Josipa Jurkovića. Aleksij Badaj, odvjetnik u Zemunu f. 12, koje darovaše: gdja. Anka Badaj f. 5, g. Paval Žetić, župnik u Karlovcih f. 5 i gdja Pavla Podgoršuk iz Zemuna f. 2. Živili sabiratelji i prinesnici!

Uprava „Obzora“ izkazuje sliedeće prinose: Veleč. g. Matija Štefanac, župnik u Sesvetih priposlao 5 f. 54 nč., sabranih na koroni kod župnika u Brokovljanih. Veleč. g. Žiljar, kapelan u Virju, priposlao 3 f. 32 nč., sabrana u malom krugu prijatelja i gostiju prigodom blagoslova vatrogasne zastave. Gosp. Vilko Mosković u Zagrebu priposlao 4 f. 30 nč., od kojih je sabrao 1 f. 60 nč. kod „Jagnjeta“ prigodom polazka jednoga profesora u Bosnu. a 2 for. 70 nč. u družtvu „Sokolaša“ u vinogradu dra. Andrijevića.

Uprava „Hrvatske“ primila je od g. Josipa Zočeka 10 kruna, koje mu je izručio upravitelj i blagajnik Z. Zagrebački farmaceuti darovali su f. 18 mjesto vienca na odar pok. ljekarniku Pospišilu.

Uredničtvo „Narodnoga Lista“ primilo je od g. dra. Mihovila Klaića 20 kruna u zlatu; od g. D. Stjepana Buzolića 1 for., od gg. Kuljiše Jorka i Nikole Karolfin 6 for. 81 nč., sakupljenih na veselom sastanku u Visu. — Istomu listu pišu iz Imotske: Za družbu Cirila i Metoda sakupilo se je prigodom počastne večere, na predlog zaslužnog Hrvata trgovca D. Dunde, 79 kruna. Ova svota bi predana dičnom rodoljubu g. ...ru Iki Jerkoviću, da ju on pošalje našoj hrvatskoj braći u Istru. — Družbin povjerenik gosp. R. Katalinić-Jeretov u Zadru poslao je sakupljenu svotu tekom mjeseca septembra od for. 58.43 blagajniku družbe SS. Cirila i Metoda za Istru. Od te svote unišlo je putom „Narodnoga Lista“ kruna 40.20. Darovaše nadalje istom povjereniku po 1 for.: hrvatski oružnik i B. Vukić po 50 novčića B. R. Pripuslala mu je pak vrla Hrvatica gospodja Katarina Laria iz Knina f. 5. — Množilo se takove Hrvatice! Živili darovatelji!

Upravi „Crvene Hrvatske“ u Dubrovniku poslao je g. A. Carević iz Janjina 2 krune, veleč. g. Nikola Zlovečera 10 kruna 40 stotinaka, sakupljeno na Kliševu prigodom svečanosti Gospe od Rozarija za svojim stolom izmedju braće svećenika i druge gospode. Pri jednom izletu u „Prigradicu“ sakupilo se 24 krune, koje darovaše: don Ivan Šoman, don Pero Bačić, don Zakarija Bosnić, don Niko Kisić, J. A., I. Š., S. P., M. Ka., A. A., M. Y., I. B. i L. K. — Gosp. prof. Juraj Carić darovao 5 kruna na mjesto vienca na odar Frana pl. Rondić-Miočevića.

Kako karlovačko „Svjetlo“ javlja, sakupilo je veselo družtvo u gostioni gosp. Stura u Karlovcu 2 f. 95 nč, koja svota bje uručena gdji povjerenici.

Kod g. povjerenika u Kopru uplatio je g. X. Y. 20 for. kao drugi obrok na račun utemeljiteljne.

Našemu uredničtvu priposlao je f. 20 veleč. g. Miho Sgombić, župnik u Pazarištu, sabrane prigodom sastanka u kući g. župnika među njegovimi prijatelji. — Veleč. g. A. Kalac, župnik-dekan u Buzetu, poslao for. 2, koje je uplatio za družbu veleč. g. Josip Knavs, župe-upravitelj u Topolovcu. — Sabrano u nedelju dne 8. t. m. u krčmi kod Matijale, a u veselu družtvu vriednih i rodoljubnih mladića iz Štrpoda (kraj Buseta) for. 1.25 prigodom zdravice domovini. Našli mnogo nasledovatelja i u kmotskom staliću. — Veleč g. Jure Žiković, župnik u sv. Lovreču od Predubca za sada 1 for. — Gosp. Fran

---

jedna od sedam patrijalnalnih bazilika rimskih. Tu je baziliku dala sagraditi sv. Jelena Križarica, koja je u nju postavila oveći komad sv. križa, odakle joj i ime. Zove se takodjer Jelenina bazilika (Heleniana). Ima u njoj, kako jurvo rekosmo, oveći komad sv. križa, komad table I. N. R. J., jedan čavao i jedan trn od krune Isusove. Ovdje valja da padneš na koljena i da u tišini svojo duše saberes sva bogoljubna čuvstva pred timi znakovi svoga odkupljenja. Kad se saberes, možda ti oni sveti komadi drva, onaj čavao i onaj trn progovore u nutrinji one poznate rieči (ali na koje mi žalibože češće zaboravimo): — Daj da to ne bude sve uzaludno!

Kad ti srce bude puno svetih osjećaja, pa još ako si u družtvu ljudi, koji se znadu uznieti pred timi svetimi relikvijami, (kako bijah ja na sreću), onda nesumnjam, da će do časa ona sveta kapela odjeknuti jednom od najljepših crkvenih himna: Vexilla Regis prodeunt! . . . Kad naš vodja zapjeva te prve rieči, naše se oči orose suzami, a pjevanje prihvatismo nešto drhćućim glasom, jer nam je i srdce jače udaralo. Bilo je u našem skupu svećenika svako dobe, od sjedoknsih staraca do nedobudnih mladomisnika, ali ja mislim, da nije nitko od nas nikad onolikim čuvstvom pjevao one krasne himne, kao onoga dana.

Vjernik nadje u Rimu silno okriepe za svoje srce, jer je dobar Gospodin ufajućim u njega, i duši iščućoj njega (Thren. 3, 25.)

(Dalje sliedi.)

Šaban, kr. kot. pristav u Slunju, pripošlo for. 1.80. — Živili sabiratelji i darovatelji!

Uplatio je nadalje u Kastvu g. Šepić Mate 1 for. članarine, a 1 for. darovnice.

Na štovu imendana kod dra. Frana Volarića u Krku, sabrano f. 9.32. Živili!

Za „Bratovštinu hrvatskih ljudi u Istri“ pripošlo nam je 1 for. g. Pavao Žiković, gimnazijalac u Senju.

Zastupnik prof. Spinčić otišao je put Beča dne 9. t. m. brzovlakom sa postaje Matulje, kamo ga dopratiše nekoji prijatelji iz Kastva. Zastupnik nalazi se danas jur u Beču, te je prisustvovao prvoj sjednici i ostati će tamo kroz dulje vremena, izuzam da bi ga zvali silni poslovi natrag u domovinu.

Sastanak birača. Birači občine Dekani i susjednih občina koparskoga kotara prijavili su političkoj oblasti u Kopru, da su ureklí sporazumno sa zemaljskim i državnim zastupnikom g. dr. Laginjom sastanak birača u Dekanih u četvrtak dne 19. t. m., u 10 sati na kojem će ih zastupnik Laginja izvjestiti o svojem djelovanju. K sastanku doći će po svoj prilici i zastupnik profesor Spinčić. — Kako nam iz Dekanah javljaju, dozvolila je politička oblast taj sastanak.

Diecezanske viesti. Dne 14, 15 i 17 pr. mjeseca podielio je presv. g. biskup Dr. Ivan Glavina više redove bogoslovu g. Ignacu Škubiću. Dne 1. tek. mj. dielio je presv. g. biskup sv. bermu u Piranu, dne 8 u Dolenjojvasi, dne 9. na Vranji, dne 10. u Boljunu, dne 11. na Pasu, u Sušnjevici i na Brdu, dne 12. u Čepiću 13, na Kozljaku 14. a u Korčanu dne 15.

Veleč. g. Bernad Sover imenovan je vjeroučiteljem na državnoj gimnaziji u Puli. Do 10. t. m. bijaše otvoren natječaj na mjesto njemačkoga predikača kod sv. Antona novoga u Trstu. Veleč. g. Ivan Normali premješten je iz Pomjana k sv. Antonu novomu u Trst. a veleč. g. Josip Tomšić pošao je iz Doline upravljat župom u Pomjanu.

Preč. g. Josip Križman imenovan je izpitateljem kod župničkih izpita.

U sjemenište bijahu primljeni za našu biskupiju gg. Ivan Aničić, Andjeo Antonac, Šime Čorvar, Dinko Fiamin, Niko Gržinić, Fran Hrvat, Fran Peršić, Ivan Tancabel, Viktor Vaselli i Emil Walker.

Prve sv. mise. Na 1 t. m. u crkvi S. Mihovila u Zadru prikazao je Bogu prvu svoju nekrvavu žrtvu O. Ciril Studenčić, a sriedu, na Franciškovu, u istoj crkvi, O. Jozo Jerolimić. Sriedu je i O. Miroljub Car odpjevao mladu misu, ali na Glavotoku. Dakle tri Cresana, tri trotoredca, tri glagoljaša, tri čolik-Hrvata odjednom! Čestitamo! — Naprjed naši! Nar. L.

Občinski izbori u Voloskom započeli su jučer dne 11. t. m. za III. izborno tielo, u kojem se bira i danas 12. t. m. U II. tielu birati će dne 13. t. m. a u I. dne 14.

Šarenjaci i Talijanaši složili se podpunoma sa Niemci proti Hrvatom, i tako nemože hrvatska narodna stranka doći do pobjede, jer i dva loša ubiše Miloša. Neznamo komu da se više čudimo, našim Talijanašem ili opatijskim. Niemcom za jedinstvo, što ga tako uzko sklopiše Niemac kakav već je, traži stalnu točku na onih stranah, gdje bi se mogno stalno učvrstiti pak oto, naši kukavice i šuperklje talijansko-šarenjačke — uspio je u svojem prvom poduzetju. Hoćeli mu i nadalje ovako sreća poslužiti, pokazati će nam skora budućnost.

Medjutim bilo kako mu drago, mi propast nećemo, kao što neće nestati dok bude nas, ni žiga sramote sa nabranog čela onih šarenjačko-talijanaških smušenjaka, koji se združiše se najvećim protivnikom svojim i našim. Doći će kajanje, ali da nebudo za kogagod prekasno!

Iz Poreča pišu nam 3. t. m. Trgatba je i u ovom kotaru vrlo obilna, te bijasmo u neprilici radi bačava. Nu u takovoj neprilici nobijahu naši jadni spolovari ili koloni, jer gospoda nadju proatora i bačava, kamo će spraviti grozdje, koje je spolovar u potu svoga lica priradio.

Kad spolovar uzme gospodsko vinograde na obradjivanje, dugovore se obično samo ustmeno, da će raditi za polovicu svega što Bog dade. Tako ostane do trgatbe. Nu mnogi poreški „šiori“ nedrže se te pogodbe u vriome trgatbe. Oni hoće, da im seljak dade svo grozdje finije i bolje vrsti, a njemu ostane lošija vrst tako zvana piantadela. Seljak mora popustiti jer je gospodski rob, a pisanoga neima ništa. Gospoda zapovieduju a naš seljak mora da sluša. Čujte i ovu:

Onih dana dovezoše dva seljaka iz Tara dva voza grozdja na trg u Poreč. Ponudo grozdje jednomu Talijanašu, koji njim reče, da će grozdje uzeti po 5 for. kvintal. Nezadovoljni s tom cienom obadjo sav Poreč, al ih svuda odeguaše uudjajuć im 4½ for. po kvintalu. Žalostni seljaci vratiše s k prvomu „šioru“, koji ih sada otjera nehoteć uzeti grozdja pod nijednu cienu. Iza toga naidjoše jadnici na jednoga seljaka iz Poreča, te ga upitaše, da li je latina, da dr. Laginja u Baduni grozdje kupuje. Ovaj njim odgovori, da kupuje tamo grozdje naša vinarska zadruga, ali da je sramotno i žalostno, što porečka gospoda neće sada pod nijednu cienu od tarskih seljaka grozdje, premda su ovi sirote seljaci uvlek sa poreckom gospom glasovali. Eto vam opet primjera seljaci, moji tužni drugovi, da nas porečka gospoda poznaju samo kad nas trebaju, a inače smo im „ščavi“ i „beatie“.

Glavnu skupštinu imati će „Slovansko pevsko družtvo“ u Trstu dne 22. t. m. u 3 sata poslie podne u prostorijah „Del. podp. družtva“ (Via Molin piccolo 1.) sa sliedećim dnevnim redom: 1. izviešće predsiednika; 2. izviešće tajnika; 3. izviešće blagajnika; 4. izviešće revizora računa; 5. predlozi i 6. izbor novoga odbora. Preporučamo gg. članovom, da se dostave mnogobrojno k toj skupštini.

Naknadni izbori za gradsko zastupstvo u Trstu. U gradu Trstu kandidiraju liberalci u II. izbornom tielu gosp. K. Hermeta, proti komu nepostaviše konservativci kandidata. U III. izbornom kotaru naše okolice kandidira političko družtvo sporazumno sa prvaci onoga kotara gospodina Ivana M. Vatovca veleposjednika u sv. Ivanu. Izbor u gradu vrši se danas dne 12. t. m. a u okolici u nedelju dne 15. t. m.

Iz Podgrada doznajemo, da je bio tamo, u Materiji i u Jelšanah c. kr. namjestnik vitez Rinaldini dne 9. i 10. t. m. te da je pregledao crkve, škole, c. kr. i občinske urede.

Iz Labinchih — občina Vižinada — pišu nam 9. t. m.: Bogu hvalu, uredilo je i kod nas letos trsje vrlo lieno, te smo spravili dostatno dobre kapljice. To vriedi i za susjedni Kaštelir. Sad trebamo, kano ozebao sunca, poštenih trgovaca, koji bi nas došli oslobodit gospodskih pandjah, u kojih se jedni već odavna nalaze, a drugi ne mogli bi u nje morali pasti, kad se nebi mogli koć naših ljudi pomoći. Preporučamo dakle našim trgovcem, da nas posjete u Labincih i u Kaštelíru, pak se neće zaista pokajati. U Labincih neka se oglase kod našeg rodoljuba Antuna Korlevića, a u Kaštelíru kod tamošnjeg čestitog posjednika Ivana Logovića.

„Legina“ škola u Labincih neće nam škoditi, koliko se je mislilo. Mladež će se malo pokvariti, al kad dodju na dobu, će se i smijati onim, koji su opametiti će se i smijati onim, koji su htjeli od našega kmeta učiniti Cozete i Furlane. Talijanski će se doduše više kleti i proklinjati, jer kod nas počimlju prvi znaci talijanske kulturo sa bogumrzkom talijanskom kletvom, ali na to neka misle naši crkveni poglavari, koji podupiru „Legu“, koji uzgajaju za Hrvate talijansko svećenike, i koji će za sve to Bogu odgovarati. Kao prvi znak latinizatorstva u ovih stranah ukinulo se u Labincih pjevanje litanija Bl. D. M. u hrvatskom jeziku, te se sada pjevaju latineki, česa ovdje nikada bilo nije. To je po svoj prilici početak progona hrvatskoga jezika iz crkve, a ostalo će slieditи, jer tako hoće u Poreču. Bog nam se smiluj i sv. stolica u Rimu!

Iz Novaka — občina Motovun — pišu nam 9. t. mj.: Nemila nam je doletjela viest, g. uredniče, iz susjedne Kranjske. Tamo je pošao nedavno naš velevriedni župnik veleč. g. Grgo Štrukelj, da potraži lieka bolnu tielu i da malko odpočine, a kad tamo legao je sirota spavati vječni sanak, ostaviv nas jadno, tužne i žalostne. Bolovao je medju nami preko osam mjeseci, te videć, da mu se bolest ovdje pogoršava, samoli i dobije dopust od ordinarijata, da ide kući tražiti počinka i lieka. Ali jaoh si ga nama, on nas ostavi za vazda! Nismo toga očekivali, kad se je od nas diellio naš dobri župnik, a i on se je sirota nadao, da će se vidju nas vratiti zdraviji i veseliji. Nemila smrt otela nam je uzorna svećenika i rodoljuba, svijuh nam je savjetnika i otca. Preminuo je doma dne 26. prošluga mjeseca, te ga pohranišе pod domaću grudu, koja neka mu budo lahka. Svevišnji neka uzme k sebi njegovu dobru dušu! — Za vriome njegova odsutja poslali nam smo kano župo-upravitelja mladoga svećenika rodom iz Barbana, vrloćestnog g. Antuna Zubana. Obljubili smo bili občenito svi toga dičnoga svećenika, a on nas je volio kako voli dobri otac i čestitu dječicu. Trudio se i mučio u crkvi i vjeronauku i u svemu, što bi nam koristiti moglo. Tà tko bi i mogao bolje od njega? Rodjen u našoj biskupiji od kmetske ruke, znao je najbolje, gdje nas postol tišti i gdje trobamo najviše svećeničko i učiteljsko pomoći. Nadali smo se, da će nam ga ovdje provsj. gosp. biskup ostaviti, da upravlja i nadalje našom župom; to smo molili ustmeno presvj. nadpastira, da nam ostavi dobroga pastira, ali naša vruća molba bijaše zabadona. Veleč. g. Ante Zuban morati će na Labinšćinu, a ovamo posluti će nam nekoga g. Pelikana iz Pule, za koga ne znamo odakle je ni kojega je roda. Bude li sliedio vriedne stope dičnih predšastnika pok. Štrukelja i g. Zubana, blagoslivljat ćemo uru i hip, kad je medju nas došao, te ćemo biti na tom zahvalni Bogu i njemu, a ne bude li tako, jaoh si ga nama i našoj djeci. U ostalom nadamo se, da ćemo vam se, gospodine uredniče, pohvaliti i sa veleć. g. Polikanom, jer si ne možemo ni pomisliti, da bi nam se moglo poslati amo svećenika, koji nebi bio Bogu i puku ugodan. A pošto nam se je na veliku žalost našu dieliti sa čestitim i vriednim g. Zubanom, kličemo mu iz dna srca: Velevriedni Ante! Svevišnji pratio sve Tvoje korake, koji neka budu Bogu na čast a rodu na spas!

Iz Dalmacije pišu nam 8. t. mj. Otvorenje državnoga sabora zadaje bez dvojbe ministru predsjedniku trista jada, jer mu valja obrazložiti i dokazati potrebu iznimnoga stanja u Českoj, o kojem se u novije doba toliko piše i govori i izvan granica naše države. I naše novine pretresale su obširno to pitanje, izrekav o njem svaka svojo mnienje, kojo se dade svesti u par rieči: iznimno stanje u Českoj ne odobravamo. Nas zanima osobito pitanje, kako će se ponieti u carevinskom viecu dalmatinski zastupnici, koji se još ne nalaze u krilu Abrahamovom ili u takozvanom limbu. Hrvatski i slovenski časopisi u Zagrebu, Ljubljani, Tratu, Gorici i t. d., izrazili su jednodušno želju i nadu, da će naši zajednodušno želju i nadu, da će naši zastupnici, a članovi Hohenwartova kluba, stupnici, a članovi Hohenwartova kluba, glasovati proti iznimnom stanju u Českoj. Medju te novine no valja dakako ubrajati one, koje izlaze u hrvatskom ili slovenskom jeziku, ali su uz službena jasla, te dakako moraju pisati, kako im se zapovieda.

Što se tiče naših zastupnikah, to o trnjici ne ima dvojbe, da će glasovati sa dičnimi zastupnici Istre gg. Laginjom i Spinčićem složno proti iznimnom stanju. Ta trojica jesu gg. Biankini, Dapari Perić. Za ostale evo što se u Zadru govori: Gospoda dr. Klaić, dr. Bulat i Borčić, da će glasovati takodjor proti iznimnom stanju, nu gospodin Šupuk, da je uza sva nagovaranja drugova ostao tvrdokoran, te da će glasovati za iznimno stanje sa „braćom“ Poljaci i „nebraćom“ Niemci liberalci (!?)

G. vit. Šupuk poznat je i izvan Dalmacije kao muž prkosa, te će po svoj prilici ostati kod prve svoje odluke. On se je davno izigrao u politici i ovo mu je, ako Bog dade, zadnji mandat za carevinsko viece. Njegova zviezda potamnila je silno i u samom Šibeniku, a zadnja rasprava u Zadru, kod koje bijaše prijatelj, pristaša i rodjak Šupukov odsudjen na 12 godišnju tamnicu, što je hotio uhiti iz zasjede čestitoga Hrvata g. dra. Zlatarovića, najvećega političkoga protivnika viteza Šupuka u Šibeniku, nije podigla niti najmanje ugled g. vitezu. Ali manimo se tih razmatranja, tih jada i nevolja naših ter neumorno radeć čekajmo, da se i naše tmurno obzorje razjasni.

Dakle: Biankini, Borčić, Bulat, Dapar, Klaić i Perić sa čelom skom braćom; a vitez Šupuk sa njemačkom! Idimo da vidimo.

Iz Beča pišu nam 10. oktobra 1893. (Carevinsko viece). Danas poslie jedenaeste otvorilo se je opet carevinsko viece, uz jako punu kuću i u prisustvu svih ministara, osim bolestnoga Falkenhayma.

Poslie raznih priobćenja od strane predsjedničtva, sliedilo je i ono o proglašenju iznimnoga stanja za Pragi okolicu, bez da je vlada navela, razloge s kojih je to učinila.

Financijalni ministar obrazlagao je proračun za g. 1894. o njem bit će još dosta govora.

Pročitalo se je za tim raznih predloga i upita, medju ovimi i jedan zast. Biankinija i drugova o vinskoj klauzuli.

Ministar predsjednik pročitao je dopis na kuću, kojim predlaže vladinu zakonsku osnovu o svoobćem pravu glasovanja. To je jedno od onih iznenadjenja, kojim od uvjek obiluju austrijske vlade, a najpače sadanja. Najneugodnije je to dirnulo ljevičare i Poljake, koji jedni i drugi nebi htjeli nikakvoga proširenja prava glasovanja, jer vide u svakom proširenju umanjenje broja svojih zastupnika, svoje oslabljenje. Vlada je opet htjela ponekle pogladiti veliko gibanje medju svimi narodi, imenito u nižih slojevih, za svoobćim pravom glasovanja. Dakako, da neće onoga pravoga svoobćega prava glasovanja, za kojim pravi dovjekoljubi teže. Ta zakonska osnova bit će ovih dana tiskana, pak ću Vam o njoj pisati. Već sad kažem samo to, da kani uzdržati izborno sborove ili kurije. Svoobće pravo glasovanja i kurije, toga još na svietu neima, tim kani usrećiti narode Taaffejeva vlada!

Pročitao se je predlog dr. Herolda i drugova, da se od vlade zahtjeva razloge, s kojih je proglasila iznimno stanje u Pragu, da se ta stvar izruči posebnom odboru od 24 lica, koj da najdalje u 8 dana o njoj izvjesti. Predlagatelj dr. Herold izrosio si je rieč za opravdanje prošnosti predloga, i tu oštro napao vladu, koja tako postupa sa temeljnimi državnimi zakoni. Kuća je govornika pazljivo slušala. Rieči njegove su na nju velik utisak učinile, a jednomišljenici su mu glasno odobravali. K prešnosti dobio je rieč takodjer dr. Vašaty. Govorio je češki, a čim je počeo, su se Niemci smješevći počeli odaljivati. Taj smjeh je izazvao buru kod pravih Čeha i njihovih prijatelja. Tako se poštuju Niemci u carevinskom vieću, da se njihovu jeziku smije! Iti gospodin zastupnik postavio je predlog, češkim jezikom, da se o predlogu dra. Herolda poimenice glasuje. Predsjednik kao da to niju čuo, dao je predlog prešnosti na glasovanje i proglasio, da je predlog pao. Zanj nisu glasovali veći klubovi. Radi toga što je predsjednik dao glasovati o predlogu na poimenično glasovanje, ogradio se je dr. Vašaty proti povriedi poslovnoga reda, iztaknuv, da predsjednik zna češki, i da nebi smjeo davati primjera, kako se zakonska ustanove, poslovni red krši. Ako već vlada misli, da se neima držati zakona, bar zastupnici naroda i njihov predsjednik morali bi jih poštivati. Niti odsjednik morali bi jih poštivati. Niti odnosnih jako oštrih rieči, kao da nije predsjednik razumio.

Kad se je još razpravilo dvie neznatne točke dnevnoga reda, urekao je predsjednik sliedeću sjednicu za petak dne 13. t. m., to metnuo na dnevni red točku današnjega dnevnoga reda, nerasprav ljenu, i prvo čitanje predloga ob obsadnom stanju u Pragu i okolici.

Na to su se oglasili zastupnici Kaiser, Pernerndorfer i Pacák, te predložili k dnevnom redu, da se razni predmeti, o kojih je obećao predsjednik u proljetju, da će jih u jesoni odmah na dnevni red postaviti, postave na dnevni red. Medju tim je i afera Spinčićeva. Dr. Pacák pozvao se je na obećanje predsjednika, a ovaj je svećano izjavio njemu i drugim, da će svoje obećanje održati, te poslie iznimnoga stanja metnuti na dnevni red onako predmete, kako su već bili postavljeni, i da se tim redom razpravo.

Iz Oprtlja pišu nam 10. t. mj.: Mjeseca maja tek. god. zavladalo je medju našimi krnjeli i šarenjaci veliko veselje, jer bijaše od občinskog glavarstva u Oprtlju kažnjen veleč. g. Josip Knavs, župeupravitelj u Topolovcu radi tobožnjeg prekršaja, počinjenog tim, što je u školskoj sobi otvorio jedan prozor, gdje bijahu vrata, a vrata, gdje bijaše prozor, i to po naputku c. kr. inžinira iz Pazina. Kazna je glasila na 25 for. globe. Gosp. Knave recurirao je proti osudi na političku oblast u Poreču, koja je dokretom od 27. julija t. g. uništila osudu slavnog glavarstva u Oprtlju, te tim g. Knavsa riešila globe i priznala mu, da je u redu postupno. Možeto si misliti, g. uredniče, kako su ostali naši krnjoli usljed to za njih neočekivane odluke c. kr. oblasti u Poreču silno poparoni. Oni su već u duhu gledali gosp. Knavsa, kako polaže na našem slavnom glavarstvu for. 25, koji bijahu odlučeni za siromahe našega slavnoga grada t. j. za krnjole i šaronjako, koji su svojom lienošću ili nemarnošću spali na prosjački štap. Pečo gospodu silno rečena odluka, jer bi g. Knavsa ma i u žlici vode utopili — kad bi to same moguće bilo, jer ga mrze iz dna smradne im duše. G. Knavsu je to svakako na čast!

Dilotanske predstave. Iz Jastrebarskoga pišu „Hrvatskoj“ pod 3. listopada: Nedavno osnovalo se u trgovištu Jastrebarskom „dobrovoljno kazalištno družtvo“. Pokretač toga družtva jest Fran Kleščić, muž, koji ljubi i promiše sve, što je lieno, dobro i plemenito. Tko pozna Frana Kleščića, priznat će, da je on dušom i tielom zauzet za ono, što vodi napredku; pa tako je i ovo družtvo osnovao u najplemenitijoj naskani. Družtvo priređuje mjesečno jednu do dvie predstave, a čisti prihod dajo u dobrotvorno svrho. Tako je priredilo u nedelju dne 1. listopada predstavu. Prika-

sivale se: „Amanda“ i „Bez brkova“. Prosvjetne narodne čitaonice bile su dubkom pune, što služi na čast p. n. činovničtvu i gradjanstvu trgovišta Jastrebarskoga, koje takvom zgodom listom pohrli, da podupre tu plemenitu namisao. Čisti prihod bio je namienjen družtvu sv. Cirila i Metoda za Istru. S veseljem možemo konstatovati, da je materijalni uspjeh bio povoljan. Što se tiče prikazivanja, mora se priznati, da je vrlo lieno uspjelo, te gledajući predstavu i nehotice si morao pomisliti si, da slušaš uvježbane glumce i glumice, a ne diletante, koji su prvi put stupili na daske. Poglavita zasluga za to ide vrlu gospodju Dragicu Klešić, koja je preuzela težku zadaću, da podučava diletante. I ona je tu zadaću vješto riešila, o čemu najbolje svjedoči uspjela predstava. Doskora će biti opet koja predstava, pa ćemo vas o uspjehu svojedobno izvieštiti.

Iz Barbane pišu nam 2. t. m. U ovoj obćini je trgatba u obće obilna, u nekojih selih skoro i preobilna, jer bijaše narod u velikoj neprilici za bačve. Vina ćemo dakle imati obilno i dobre vrsti.

Naša vinarska zadruga u Puli započela je djelovati blagotvorno, a naš puk pozdravlja ju velikim pouzdanjem. Sami seljaci govore: „da nije bilo te zadruge, talijanaška gospoda bila bi kupovala naše teran za njihove mekinje“.

Naše vinogradare upozorujemo, da nam iz pojedinih selah priobće imena boljih i sviestnijih vinogradara, i po prilici broj hektolitra vina, što ga u selu imadu i vrst vina, jer ćemo na ta sela upozoriti naše trgovce iz Kranjske Hrvatske itd. da se pak u slučaju potrebe obrate ustmeno il pismeno na dotične osobe.

Pozor! Pod tim naslovom čitamo u zadnjem broju zagrebačkog „Kat. Lista“ koliko sliedi: Preč. kapitularni vikarijat naš dobio je od nuncijature apostolske u Beču službeno ubaviest, a ovime ju p. n. svećenstvu zagreb. nadbiskupije za ravnanje priobćuje, da po Europi putuje neki Ivan Audo, koji se izdaje za kaldejskoga biskupa, te se usudjuje takodjer znakove biskupske časti rabiti itd. Za to apostolska nuncijatura upozoruje na to, da se tomu nazovibiskupu — ako bi i u naše krajove došao — nigdje ne dopusti služiti sv. misu, pa da se mu ne dade nikakova milostinja, ako bi za nju u ime svoje tobožnje crkve zamolio.

Vozni red na južnoj željeznici: Uprava te željeznice izdala je 1. oktobra sliedeći vozni red: U 7·50 u jutro brzovlak za Beč; u 8·20 brzovlak za Italiju preko Nabrežine; u 9 sati omnibus vlak za Italiju; u 9·55 pošt. vlak za Beč. U 4·35 po podne omnibus vlak za Italiju preko Nabrežine; u 6·20 pošt. vlak za Beč; u 8 sati večer brzovlak za Beč te za Goricu i Italiju; u 8·05 mješovit vlak preko Nabrežine do Mürzuschlaga (sveza u Nabrežini za Italiju).

Dolazak vlakova: U jutro u 7·28 mješovit vlak; u 8·50 brzovlak iz Gorice; u 9·25 brzovlak iz Beča; u 10·20 pošt. vlak iz Beča (sveza sa Rieckom); u 11·18 omnibus vlak iz Italije; u 6·18 p. p. pošt. vlak iz Beča; u 7·33 večer omnibus vlak iz Italije; u 8·47 brzovlak iz Beča te iz Italije. Na državnoj željeznici vriedi vozni red od 1. maja 1893.

Koledar „Danica“ za 1894. mogu dobiti naši prijatelji na Puljšćini kod gosp. Jakova Kirca, trgovca u Medulinu uz običnu cienu. Bez toga koledara nebi imala ostati nijedna obitelj, u kojoj je barem jedan član, koji znade čitati. U „Danici“ imade osim običnih koledarskih podataka, vrlo poučnih i zabavnih članaka, pripovietsti, pjesmah, viesti itd. Preporučamo dakle što toplije krasnu našu „Danicu“ svim našim čitateljem.

Naredba. Od strane magistrata bijaše odlučeno, da se mora na svaka kućna vrata glavnoga grada prilepiti naputke, kako valja postupati proti prietećoj pogibelji od kolere, te je naložilo magistratsko vieće po savjetu zamjenika nadfizika g. dra. Schormanna, da kotarski predstojnici u obzir toj pogibelji svo podusmu kako bi se zapriečila epidemija. Umjestno čini nam se, da upozorimo sl. obćinstvo, da je u dobi epidemije najbolje preventivno sredstvo dobar konjak, kakvim se je pokazao prošle godine konjak iz tvornice grofa Esterházy-a. Pošto se je ta tvornica nedavno pretvorila u dioničko družtvo, kojega glavno ravnateljstvo u prvom redu na to pazi, da se za destiliranje konjaka upotrebi čisto i dobro vino, upozorujemo sl. obćinstvo na znamenje konjaka *, **, *** i **** ove tvornice posebnom opazkom, da se taj konjak može mjeriti sa najboljim proizvodom franceskih tvornica, dočim njegova umjerena cieua dopušća svakomu, da si ga lahko priskrbi. Dobiva se svuda. Naslov: Dioničko družtvo tvornice konjaka grofa Esterházija u Budapešti.

50.000 for. jest glavni zgoditak velike insbručke od 50 nvč. lutrije. Upozorujemo naše vriedne čitatoljo, da će biti vucitba dne 26. oktobra.

Listnica uredničtva.

Gosp. J. M. u K. Ivoli pridržati za one knjižice. Bratski odzdrav!

Listnica uprave.

Gosp. A. S. Pueblo-Colo. Primili smo 2 dolara, t. j. for. 5.08. Da ste nam zdravo u tih dalekih stranah!

Priposlano.*)

Čujem, da su nekoji kanfanarski moji „prijatelji“ poslali u zakutni listić „Alpi Giulie“ na presvj. g. biskupa Flappa otvoreno pismo, u kojem bi htjeli oprati zamrljano staro rublje, koje su najviše sami zamazali, i kojim bi me htjeli odavle otjerati. Ja pitam ovim te dične „prijatelje“: jeli njim do sv. vjere ili do moje osobe? Nadalje pitam ih, zašto me nisu tužili ordinarijatu ili preves. biskupu dok sam s njimi črešnje zobao i dok sam im bio „un sacerdote buono e bravo“? Ali dà, odpotle sam ih upoznao i okrenuo im ledja (tužna mi majka, što nisam prije, moj preveliki grieh!) i odkad nepušem u krajelsko-šarenjački rog, odtad sam postao po mnienju tih delija najveće zlo na svietu. Jeli to pošteno, jeli to dično benevrekarska gospodo? Nećujete li, da Vas isti Talijani odsudjuju i da Vam se u brk smiju. Ili možda mislite, da uživam u Poreču kakvu protekciju, pak da ću ju Vašim bezdušnim cornjivanjem izgubiti? Varate se ljuto, gospodo benevrekaši. Nu, Vi se nadate, da ćete mene prognati kano što ste prognali mojega suzemljaka Slovenca, veleč. gosp. Andriju Benigara, pod kojim ste rovali i kopali dok Vam nije crna spletka uspjela. Podje li Vam za rukom zlobna nakana sada, tad ćete moći i javno kazati ono, što govorite tajno i medju sobom, da ste naime vi sami ordinarijat, da činite sa svećenici slavenske krvi što Vam je drago, jer Vas u Poreču poslušati moraju. Medju tim znajte, da se Vas nebojim i da će doći i Vami crni petak, a Vašim smradnim novinam u Rovinju, Puli itd. poručam ovim, da nisu vriedne niti moga prezira. Lievajte dakle i unapried Vašu žuč u one kaljuže proti meni, nu ja ću si u buduće još bolje nos začepit.

Da sto mi zdravo, gospodo benevrekari!

U Kanfanaru, dne 9 listopada 1893.

Vaš „obljubljeni“

Ivan Cotelj v. r., kapelan.

*) Za članke pod ovim naslovom neodgovara uredničtvo. Op. Ured.

Javna zahvala.

Podpisanim: Vjekoslavu Kinkeli i Josipu Kinkeli iz dolnjeg Rukavca, izgorjele su dne 5. septembra t. g. noćju štale sa sjenom, osigurane kod banke „Slavije“ u Pragu.

Slavna banka „Slavija“ dala je odmah po svojem povjereniku g. Mirku Jelušiću u Kastvu štetu procieniti i putem istoga gospodina izplatila nam je podpuno osigurane svote, neodbiv ni novčića, dapače još k tomu dodala 12 for. kao dar vatrogascem u Rukavcu.

Mi se sl. banki „Slaviji“ ovim javno zahvaljujemo u ime svoje i u ime podarovanih vatrogasaca, te preporučamo „Slaviju“ svakomu, koji hoće, da bude proti nesreći od požara osiguran.

Ovom prigodom zahvaljujemo svim susjedom i obćinarom, koji su onako mnogobrojno priskočili noćju, da požar pogase i očuvaju ostale sgrade od sigurnog požara.

U Rukavcu, dne 6. oktobra 1893.

Vjekoslav Kinkela.
Josip Kinkela.

Opomena.*)

Danas Vas, g. kazneni branitelju, R. C. u Tratu opominjem, da mi za osam dana svotu od 86 for. 86 novč. i 6% kamata od god. 1878., koju mi dugujete za koštu, vino i gotovih novaca šaljete, u protivnom slučaju objelodaniti ću Vaše cielo ime u listu „Naša Sloga“, a zatim sudbeno proti Vam postupati.

Petrinja, dne 1. oktobra 1893.

Sa štovanjem

Jos. F. Glasser.

*) Za članke pod ovim naslovom neodgovara uredničtvo.

Železnato vino

pripravlja G. Piccoli, lekar v Ljubljani.

V temu vinu je raztopljeno železo tako, da je mora probavljati tudi najslabejši želodec, radi česar je rabljo z najboljšim vspehom osebe z nezadostno krvjo, kakor tudi take, ki so oslabele vsled bolezni.

Ne more se zatorej zadostno priporočati materam, katerim je mnogo do zdravja svoje deca. Bledi, mršavi otroci, in sploh taki, katori izgledajo bolehno, se vsled nezadostne svoje krvi vedno bolj podvrženi otroškim boleznim ter tudi laglje na istih poginejo ali pa jih zmorejo mnogo težavnejše nego zdravi in kropki.

Vsled rabe tega vina okrepi želodec; množi se tek, probavljanje je lahko, množi se v naše hrano tolikanj potrebna kri ter vdobi se sveža barva, koja znači zdravje. — Cena steklenici for. 1. — Večje steklenice f. 1.50. Zunanje naročbe izvršuje se točno proti poštnem porzetju. 14—21

Preporučamo adresu:

„Istarska vinarska zadruga“
u Puli (Istra),
koja je ovih dana započela poslovati.

Ernest Šverljuga
brijač
ulica Stadion br. 1, Trst,
preporuča se 20—14
p. n. slavenskomu obćinstvu Trsta, okolice i bližnjih istarskih mjesta za blagohotan posjet.

ESENCE

za bezodvlačno i nepogrješivo proizvadjanje svakojakih šestokih pića, finih stolnih likera te specialiteta raspošiljam izvrstnih vrsti.

Uz to nudjam sotenu esenou, 80%, komfočki čistu, za proizvadjanje u godno modnog vinskog octa te običnog octa. Prepise i plakate prilažem badava. — Jamči se za najbolji uspjeh.

Cienik šalje franko: 8

Carl Philipp Pollak,
tvornica specialiteta esence
Prag.
Traži se čestite zastupnike.

Štrcaljke i sumpornjače za trte
inžinira Živica.
mlini i stiskalnice za vino, sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, te svakovrstne druge strojeve i sve potrebe za iste 11
dobiva se uvjek u skladištu tvrdke
Schivitz & Comp.
(Živic i drug.)
Via Zonta broj 5 u Trstu.

Svi strojevi za poljodjelstvo, vinarstvo i vino iz voća!

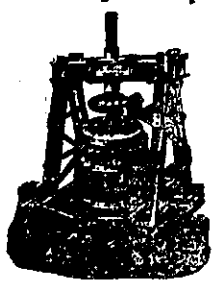

Mlatilnice, vitelje,
trieri, mlini za čišćenje žita, strojevi za rezanje krme, samoradni strojevi proti peronospori, tiskaonice za vino, ulje i voće; mlinovi za voće; predmeti za konobe; sisaljke za sve potrebe, kano što svi strojevi za poljodjelstvo, vinarstvo i priredjivanje vina iz voća — razašilje najnovijeg i najboljeg sustava:

IG. HELLER u BEČU 20—15
2/2 Praterstrasse N. 78.
Bogato ilustrovano katalogo u hrvatskom, njemačkom, talijanskom i slovenskom jeziku
šalje badava i franko.

Najpovoljniji uvjeti, jamstvo i pokus.
Opetovano obaljene ciene! — Preprodavači dobiju popust.

Predzadnji **teden!**

Predzadnji teden!

INOMOSTSKE SREČKE à 50 NVČ.

Predzadnji **teden!**

glavni dobitek **50.000** goldinarjev.

4

Srečke à 50 nč. priporočajo: 6

Gius. Bolaffio, Alessandro Levi, Mandel & C., Daniele Levi & C., Girol. Morpurgo, ig. Neumann, M. Nigris.

Broj 42. U Trstu 19. oktobra 1893. Godina XXIV

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana su pisma tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 6 redakah stoje 7 nč., za svaki redak više 5 nč. ili u slučaju opetovanja za pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom zaputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Koga list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka [illegible] urka.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s pokaznicom stoji 5 for., za seljake 3 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Iz carevinskoga vieća.

(Sjednica II., obdržavana dne 18. t. mj.)

Na početku sjednice rasprela se je načelna rasprava izmedju českoga zastupnika dra. Engela i izmedju predsjednika kuće o neuvrštivanju neanjemačkih govora u poslovnik i u brzopisni zapisnik. Na tu raspravu svratit ćemo se posebice.

Imunitetni odbor predlaže, da se zastupnika Blankini-a, kao urednika „Narodnoga Lista", ne izruči zadarskomu sudu, pošto je stvar zastarjela.

Kod prelaza na raspravu o izuimnom stanju u Pragu i okolici progovori prvi zastupnik Eim, koji reče u glavnom sliedeće: Sa obćenito ljudskoga stanovišta može se reći, da se često tjera politika pritiska. Još uviek valja izreka, izrečena ne možda od kakvoga oposicijonalca ili radikalca, već od činovnika ostarjela u sudbenoj službi, čestnoga zastupnika za Solnograd — Lienbachera: Austrija je policajna država.

Za ministra grofa Taaffe-a nije poviest učiteljica. On rabi isti način proti Čehom, koj su rabili u prošlih desetkih godina druge vlade. Iznimno stanje je neuspjeh pogadjanja — fiasco cieloga vladinoga sustava. Doista ne ima većega protuslovlja, nego li je ono izmedju obećanja proviših njega priestolnoga govora od 9. oktobra 1879. i proglašenja iznimnoga stanja 12. septembra 1893. Ako je češki narod izgubio povjerenje u namjere grofa Taaffe-a, zato nije kriv narod, nego vlada ova i njezine predšastnice, od kojih se je rabilo politiku pritiska i nasilja.

Proglašenje iznimnoga stanja je jasan dokaz, da je ministarstvo Taaffe-a doživilo poraz na odsudnom češkom bojnom polju. Grofa Taaffe-a nebi to bilo stiglo, kad bi se bio držao svoje izreke, da se naime rijednoga naroda Austrije ne smije na zid pritiskati.

Prag, glava kraljevine češke, je u izvršnom iznimnom stanju, u istinu pako obstoji iznimno stanje u svih dielovih čeških zemalja. Zakon o tisku, o udruživanju i o sastajanju ne obstoji već tamo, pače i povjerljivi govori zastupnika zabranjuju se silom policije. Sve je napereno proti opozicijonalnoj, narodnoj stranci. Proti njoj upotrebilo se je svu vladinu moć. U samom iznimnom stanju uvelo se je posebno iznimno stanje za tu stranku. „I to po tendencijonirano iznimno stanje tjera se na način, koji sieća na najžalostnije dobe samovolje, policajne vladavine, bezzakonja i osobnoga despotizma".

Ta stranka je neobuzdanomu progonstvu izvrgnuta. Upriličilo se je hajku denuncijacijami nadje gradivo za iznimno stanje. Državna odvjetničtva postupaju subjektivno proti očitovanjem, proti kojim se je objektivno prije mjeseca i mjeseca postupalo. Slobode tiska ne ima nikakve. U Pruskoj širila se jednom viest: „sloboda tiska, a uz nju sobol". Te rieči već davno ne vriede za Prusku, al valjaju usupor svim temeljnim zakonom za nas!

„Gospodo moja! U Češkoj ne ima nikakova prava, nikakova zakona, nikakvoga parlamenta, nikakve uprave, nikakvoga ustava; u istinu obstoji puka samovolja. Vremena svemoći policije, žandarmerije i nabitog oružja povratila su se opet i sila je opet svemu zadnji razlog (ultima ratio). Knez Meternich, stari državni kancelar rekao je jednom: revolucija odozgor je pogibeljnija, nego li ona odozdol. Moja gospodo! Meni se čini, da je ovaj odozgor praktično rabljeni nihilizam, koji nieče svako postojeće pravo, najpogibeljniji".

Evropa jedva da naslućuje te okolnosti. Ona stvara svoj sud površno. Mi pako čutimo grubi pad, koj nas tišti i koj s ovu i s onu stranu Litave veoma pogibeljno vrienje prouzrokuje!

„Gospodo moja! Nedošao dan kao posliedica toga stanja, u kojem bude nova katastrofa pokazala svietu, da bijahu temelji truli i da ova država nije osnovana na jedino zanesljivom temelju, a to je pouzdanje narodah".

Sa iznimnim stanjem izgubio je grof Taaffe konačno partidu. Igra je pri koncu i ako on pogleda po Českoj, viditi će, da odnošaji tamo ne bijahu nikada tako kukavni, kano sada. Bezzakonito nasilje jest najgroznija slabost. Na češkom zemljištu ne ima Taaffe nijednoga prijatelja, niti u češkom niti u njemačkom taboru. Ciela Češka stoji proti njemu; ali ne samo Češka, nego i druge velike i malene pokrajine. Vlada pako, kojoj su protivni cieli narodi i ciele pokrajine, nebi smjela ostati u službi, jer je to očevidna pogibelj za državu. Češki narod će i nju preživjeti. On je i gorih preživio i nanj se može upraviti ona Horacova izreka: „Koliko dublje nas se baca, toliko jači izlazimo".

Zlo je, da se je izabralo za proglašenje iznimnoga stanja upravo 12. septembar, na koji dan češki narod pokazuje svoje legitimističko načelo; odkad je naime u Austriji zabranjeno pristajati glasno i očito uz vjeru na rieči vladara.

Nesreća je grofa Taaffe-a, da biva o stanju u Českoj krivo obaviešćen. Moguće je, da će se ga sada obavietiti, da u Českoj vlada mir, ali rieč mir čulo se je već često u Beču onda, kad bijaše skoro zatim kaženo lažju. Dosta je pomisliti na Lombardiju, na Mljetke, na Ugarsku, pa ako ćemo i dalje seguuti, na Nizozemsku.

„I nas Čehe je svako iznimno stanje narodno i politički ojačalo. Tako će nas i ovo. Staro bo izkustvo uči, da poslie svakoga pribića na križ sliedi uskrsnutje, a poslie svakoga uskrsnutja, prepast nepravednih sučesa. Vladanje sabljom, osnovano na klevetah, nije nigdje uspjelo. I vano na klevetah, nije nigdje uspjelo. I ako se je ministarstvo i namjestničtvo promjenilo u viši odsjek policije, posliedica toga neće se stalno izostati.

Strasti u puku rasti će, a on će se u Austriji još tudjijim smatrati nego li je.

Prelazeć na uzroke iznimnoga stanja, kaže i dokazuje govornik, da ne imaju nikakva temelja. Na svrsi obrada se govornik: prema lievici, kojoj dovikuje, da će ju, grof Taaffe u koliko već nije, izigrati; prema Poljakom, na kojih zastavi da je napisano: „Za našu i za vašu slobodu" i kojim neće da više govori, jer brat može prema bratu govoriti samo jednom rieči, i ako mu ta ne segne u srce, onda je ono i prema svakoj drugoj zatvoreno; prema hrvatskoj, slovenskoj i ruskoj braći, o kojih se nada, da će svojim glasovanjem pokazati slavensku krvnu srodnost, te prema češkim velikašem, koji neka ne zaborave, da bi odsječeni od narodne grane, morali izginuti. — Zaključi rieči: „Mi nećemo ostaviti, bilo što bilo, našega broda, već ćemo ostati vjerni sudbini naše domovine, njezinoj slobodi, vjerni do smrti.

Zastupnik Baeuther izjavlja u ime svoje stranke, njemačko-narodne, da će glasovati u svih štadijih rasprave proti iznimnom stanju, premda je ono napereno proti njihovim političkim protivnikom. Ono je u obće napereno proti narodnostnim težnjam i proti gradjanskoj slobodi, koju imade njegova stranka napisanu na svojoj zastavi, a to tim više, što je u prilog lievici.

Češki zastupnik dr. Slama ističe, da vlada nije jošto navela uzroka iznimnomu stanju. Pravi i jedini uzrok jest taj, što se je za iznimnim stanjem htjelo slomiti odpor češkoga naroda proti sadašnjemu sustavu vladanja. Najbolje bi bilo, da vlada digne iznimno stanje i da udari drugim putem prema češkomu narodu, jer će so samo tim uzpostaviti željeni javni mir i red.

Zastupnik dr. Hoilsberg očituje u ime njemačke ljevice, da će ona čekati, prije nego li se u stvari izreče, izjave vlade. Opaža pako već sada, da je za stanje u Českoj odgovorna sama vlada, kojoj već sada izjavlja, da je njezin predlog o izbornoj promjeni protivan gradjanom i seljakom u obće, imenito gradjanom i seljakom njemačkoga naroda.

Zastupnik Biankini reče o istom predmeta u glavnom sliedeće:

Naglasujuć slavensku solidarnost, izjavio je, da govori ne samo kao Hrvat, koji se ćuti članom velike slavenske obitelji, već poglavito kao slobodan čovjek, koji prezire sve ono, što tlači slobodu, taj najveći dar božji, koji smo svi dužni čuvati i braniti kao oči u glavi. Spominje rieči Gladstonove, koji je saludu tražio na zemljovidu jednu točku, gdje bi Austrija bila učinila štogod dobra. Dočim druge države preinačuju svoje ustave u demokratičnom smislu, Austrija proglasuje iznimno stanje u Českoj, gdje je najvažnija točka političkog položaja, kao da cio sustav vladin nije iznican, kao da zapliene novina i uskraćenje prava sakupljanja nisu odavna

PODLISTAK.

Moj put u Rim.

(Nastavak).

VII.

U Rimu ne ima tudjinaca! Na svomu putu uvjerio sam se o tomu, a uvjeriti će se svatko, koji onamo podje. Mnogim će se moja tvrdnja pričiniti nesmislom, ali ipak ja opet tvrdim, da je tako. U Rimu svatko, ma od kudgod došao, naći će kutić, gdje će moći reći: ovdje sam na svojem. Ne mislim govoriti ob onom obćem osjećaju, koje ćuti svaki kršćanin, kad ugleda vječni grad, te reče u sebi: evo me u našoj prostranici. Ne mislim na to, nego u istinu svaki čovjek i u narodnom smislu može će naći u Rimu grudu zemlje, koja miriše po njegovoj domovini. Kroz stoljeća svaki si je narod ogradio malen vrtić u vječnom Rimu, gdje goji domaćeg cvieća, da razveseli i utješi svakoga, koji ovamo podje.

U Rimu svakoga dana čuju se valjda svi jezici svieta. Pa ne samo od ljudi, koji za par dana dodju, nego takodjer od ljudi, koji trajno u Rimu prebivaju.

Hvala Bogu, niti mi Hrvati nismo iz tog kola isključeni.

Naš gostinjac sv. Jerolima jest ono sveto ognjište, oko kojega se možemo kao braća okupiti, i gdje može svatko reći: evo me doma.

Tuj proboravih i ja one dane, koje bijah u Rimu. Gostinjac sv. Jerolima ne smije nikada iz moje pameti. U gostinjcu upoznah pobliže upravitelja gosp. dra. Ivana Črnčića, nadpopa ondješnjega kaptola. Nadjoh i upoznah toga plemenitoga čovjeka, kakvih ja do sada ne poznavah mnogo. Dobrahno je već zamakao u godinah, ali je tako pun zanosa, tako gibak i okretan, da mu mnogi mlatko gibak i okretan, da mu mnogi mlatko dići imadu šta zavidjati. To je prava blaga, idejalna slovinska duša. Čovjek, koji kao da neima žuči u sebi, koji nezna, što je sloba, koji se valjda u svome vieku nije nikad znao osvećivati ni na najtoše nepravice; čovjek, koji je svakomu na usluge i najvećim crkvenim dostojanstvenikom i najčednijim svećenikom, to je preč. gosp. dr. Ivan Črnčić. A njegov zanos za sve, što je hrvatskoga, gotovo me je odarao. Na njegovom stolu naći će hrvatskih novinah, hrvatskih knjiga, pa i najnovijih. Hrvatski govori kao pravi učenik Frana Kurelca, te stare koronike naše, a rieč mu teče, da se gotovo snebivaš. Jednoga dana sjedeć uz njega u njegovoj sobi zadubljen u proučavanje govor o prilikah, ili bolje o neprilikah u Hrvatskoj, pa me njegova otvorenost, njegov idejalni zanos, njegovo točno poznavanje i najmanjih sitnica, tako prenenadjen kao malo kada, jer je vam miišljah, da ću u Rimu naći sve tudje, a kad tamo, ja uprav u Rimu, uz ruševine koloseja, pod sjenom kupule sv. Petra, slušah takve domoljubne rieči, kakvih malo u oči dodju, molim Vas, pročastni gospodine, da ih primite kao najiskreniji izliev srca, koje svojim postupanjem prialiiste, da Vas časti, da Vam se divi, da Vam kahvali! Bog Vas uzdržao!

U istoj palači jesu i stanovi za gospodu kanonike kaptola sv. Jerolima. Medju njima je i ona radina pčela, koja nam je spodu kanonike kaptola sv. Jerolima. Medju njima je i ona radina pčela, koja nam je uprav ljetos dala okusiti najsladjega svoga meda. To je pročastni gospodin kanonik Parčić sa svojim monumentalnim djelom: glagolskim misalom, svim nam sladjim od meda.

Kaptol i gostinjac sv. Jerolima u Rimu je za Hrvata, koji u Rim hodočasti, divna oaza, u kojoj može naći i počinka i duševne okriepe. A koli je to krasno, kad se usred strana svieta namjeriš na grudu (pa ma kako bila malena), odkinutu od domovinskoga tla, a na njoj te čeka domoljubno srce, da ti ponudi kruha i soli, — eh, to je laglje osjećati, nego izreći.

* * *

Valja da pregledamo, ma i na brzu ruku, i crkvu sv. Jerolima. Nije to nikakva silna bazilika, ali je ipak takva, te zasluživuje, da se i na nju obasremo. A pak napokon to je naša svetinja!

Na mjestu, gdje je sada crkva sv. Jerolima, bijaše u davnini crkvica svete Marine, koju je papa Nikola V. darovao hrvatskim romitom, da uz nju sazidaju gostinjac za uboge hodočasnike svoga jezika. Crkvica bje popravljena, a kasnije ju gotovo svu ponovi papa Sikst V. i ubroji ju u kolegijatne crkve.

Slikarije su vrlo lieps i sve su nedahnuto istom idejom, da proslave vojujuću crkvu. Slike su većinom od rimskoga slikara Petra Gagliardi-a: i one po svodu, koje prikazuju uzvišenje sv. križa; anđele kako dielo palme božjim ugodnikom; četiri veća proroka; šest slika iz staroga zavjeta itd. Njegove su i slike dvanaestorice apoštola, na stupovih a takodjer i one dvie veličanstvene slike u poprečnoj ladji: kalvarij i tri kralja pri jaslih.

Ima i lipih slika iz života sv. Jerka, komu je sada i crkva prikazana.

Nek uspjeva i cvate sve, što je naše!

* * *

Iz svetog Jerolima podjimo i do druge naše svetinje, do sv. Klimenta. Nešto je dugi put, jer od ripete do koloseja i dalje, tamo put sv. Ivana u Lateranu, biti će kakva tri kilometra puta. Ali u Rimu ne ima čovjeku počinka, već su tamo dugi puti, a kratki konaci. Komu je do počinka, nije uprav nuždno, da se potrudi do Rime, jer počivati može se najudobnije kod kuće, a u Rimu valja se maknuti, da štogod obadješ, jer dnevi izmiču, a mnogim i možnja otaniča.

Valjalo bi, da je čovjek podpuni strukovnjak, a da znade procieniti baziliku sv. Klimenta, kako ona zaslužuje. Odkad li uprav ona postoji, mogu se učenjaci prepirati do volje, ali svakako bijaše jurve početkom petoga stoljeća pretvorena u baziliku. Učenjaci ju priposnavaju kao najstanimiviju rimsku baziliku. U njoj su svete moći Klementove, donešeno iz Hersonesa u Rim od naših svetih apoštola Cirila i Metoda.

U toj bazilici ima prekrasni kor sa oznakom papo Ivana VIII., postavljen usred crkve, da puk vidi svoje svećenike pri molitvi i da svećenici vide svoj puk.

Prepustiti ću te brizi vještа rodovnika, koji tu crkvu nastaju, i koji će se već pobrinuti, da ti protumače svo znamenitosti

na dnevnom redu. Za tim govornik ističe, da je proglašeno izvanredno stanje u Češkoj, i dolazi do zaključka, da mu je svrha uguditi patriotično čuvstvo, narodnu misao i prava češkoga naroda. Pobija izvještaje vladinih listova, da je izvanredno stanje naperено samo proti Mladočehom, jer da su ovi radikalci, demagogi i revolucionarci, i dokazuje da su Mladočesi narod češki, da su stranka naroda, i konservativna, koja ima u svom programu jedan kraljevski reskript, a da nisu ni radikalci u pravom smislu, jer, Slaveni u Austriji moraju se još više boriti za narodne, nego za političke slobodštine. Radi toga Slaveni i zagovaraju obće pravo glasovanja, jer će samo tim pravom postignuti onaj broj zastupnika, koji odgovara njihovom položaju. Prelazeć na program Mladočeha, govornik naglasuje, da oni pitaju ono, što odavna uživaju svi narodi izobražene Europe. Sama je ta razlika, da je trebalo kartu Europe mienjati i rušiti toliko prieстolja, da se drugim narodom udovolji, dočim da se udovolji pravednim zahtjevom Čeha i Hrvata netreba nikomu ni vlasa krenuti, nego bit prama njima pravedni. Udjelotvorenje državnog prava češkoga i hrvatskoga dapače bi ukriepilo monarkiju i učinilo konac štetnim i neplodnim borbam. Osvrćuć se pobliže na uzroke, koji su dali povoda iznimnom stanju u Češkoj, govornik razpravlja o kraljevskom reskriptu dne 12. rujna 1871, koji najsvečanije priznaje državno pravo češkoga naroda. Da se je ostalo pri ovom reskriptu, Austrija nebi se nalazila u današnjem nevoljnom stanju, pod hegemonijom Niemaca i Magjara i pod uplivom Njemačke. Beust. Andrassy, Bismark zakopaše reskript 12. rujna u svoje svrhe. Osujećenjem ovog reskripta i vanjska politika monarkije krenula je stranputice, s uplivom Njemačke došlo se je do famoznih bečkih punktacija, koje su sad okrunjene iznimnim stanjem u Češkoj. Ovo stanje ogorčava najveći i najbogatiji narod u monarkiji, baca mu rukavicu u oči neizbježivim vanjskih zamršaja, i pokazuje inozemstvu naš domaći gnjilež. Ali to iznimno stanje neće ništa pomoći, jer će Česi, kao što i mi Hrvati, ustrajati u borbi za svoje državno pravo, i morat će pobjediti. Kao što se danas postupa proti Čehom i proti Hrvatom, postupalo se je jednom i proti Italiji i proti Ugarskoj. Pak je Italija izgubljena, a pred Magjari valjalo je neslavno kapitulirati. Biankini zaključuje pozivljuć vladu, nek promieni svoju fatalnu politiku prama Slavenom u obće, a osobito prama Čehom i Hrvatom, dok je još na vrieme, i nek njim povrati oteta prava, te će samo tada Austrija u istinu bit velika i snažna država. Govor Biankinia praćen je živim odobravanjem, osobito Čeha.

Zastupnik Dr. Luoger, izjavlja u ime svoje kršćansko-socijalne stranke, da će ona glasovati proti iznimnom stanju, jer nije vlada navela nijednoga uzroka za opravdanje svoga čina. Smješno je, veli, kako je već rekao njegov neposredni predgovornik, ako se navadja kao uzrok povriedu katoličke crkve i bogoštovlja, jer kad bi vlada takove povriede htjela u obzir uzeti, morala bi u mnogih drugih krajevih proglasiti iznimno stanje. Neima niti primjera za prietnju proti sigurnosti vlastničtva, jer kad bi na ovo posliednje gledala, tad bi imala svoju pozornost obratiti na razne borse, gdje se bezdušnim načinom otimlje vlastničtvo kršćanskoga pučanstva. Neima primjera niti za veleizdajničke težnje; on ih har nezna, ali mu je poznato, da su Česi na raznih bojnih poljih proljevali svoju krv i da se nisu dali loviti, kako se je to možda dogodilo s neke druge strane. U ostalom što su sve počinjali Madjari pak se je njim privolilo sve što su htjeli, dočim su narodi tamo doli u Ugarskoj, vierni cesaru, kao što su Niemci, Slaveni, Rumunji i Rusini, izloženi najbezobzirnijoj madjarizaciji.

„Nego mi netrebamo da idemo u Ugarsku, ostanimo u našoj strani! Ja poznam odnošaje u Trstu i poznam odnošaje u Istri i poznam ih u Gorici itd. te izjavljam Vam ovdje očito i slobodno, da se Italianissimi podupiru, a vierni cesaru Slovenci i Hrvati tlače".

Ako dakle ministarstvo neovršava svoje dužnosti prema državi, kao što bi moralo, tad se nije čuditi ako neki nezreli mladići dodju na misao, da čine onako, kao što su činili Madjari.

Govornik drži, da je iznimno stanje u Češkoj u prilog njemačkoj lievici, te zaključi sa željom: „da bi mrieža ovih iznimnih naredaba potegla u dubinu vode nesamo grofa Taaffe-a, nego i gospodu združene lievice, a da se nikada više neporvrate i nepokažu".

Grof Kaunic, jedini velikaš mladočeškoga kluba, reče, da nenalazi nikakvih uzroka iznimnomu stanju, te da bi bilo najbolje, kad bi bila vlada rekla: mi smo preslabi a da bi mogli izaći zakonom u ruci proti pravednomu ogorčenju češkoga naroda. Navaljuje osobito na namjestnika, pod kojim vlada kod nižih činovnika, najpače kod policije i žandarmerije, duh brutalnosti, prezirauje svih gradjanskih elemenata i duh gospodstva sablje. Drugo, što osobito upisuje u grieh namjestniku Češke, jest to, da vlada od njega i od njegovih podredjenih činovnika dobiva iz cielo zemlje krivo i neistinite izvještaje. Valja priznati, da je gosp. namjestnik posve nesretnih rukuh. On je nastupio svoju vladu sa lozinkom: uništiti našu stranku.

DOPISI.

Iz Podgradskoga kotara 16. oktobra. (O putovanju g. namjestnika.) Njeg. preuzvišenost gosp. vitez Rinaldini stigao je dne 9. t. m. u pratnji gg. savjetnika baruna Koureda, dr. Bohate, tajnika gospodina dr. Pipica i inženira Schoinza na postaju u Herpelje, gdje ga dočekaše gg. kot. kapetan Fabiani, župnik Benedik iz Brozovice i obćinski načelnik iz Materije g. Kastelic. Iza obćinog pozdrava obašao je g. namjestnik školu u Herpeljah a zatim novosagradjeni zdenac. Iz Herpeljah odvezoše se svi zajedno u Brozovicu, gdje ih je dočekao na crkvenih vratih kapelan g. Počivalnik sa školskom djecom. Gospoda uljezoše u crkvu a odatle u školu, pak u župni stan.

Iz Brezovice uputiše se gospoda u Materiju, gdje ih je čekala školska mladež sa gg. učiteljі na čelu. Iz škole uputiše se u obćinski ured, gdje bijaše g. namjestniku predstavljeno obćinsko zastupstvo. Tuj je g. namjestnik uručio g. načelniku for. 50 za uboge u selu Golcu, gdje vladaju kozice. Govorilo se tuj medju ostalim i o željeznici, koju bi se imalo graditi iz Herpelja na Šapljane.

Po obavljenom službenom poslu bijaše objed kod g. načelnika.

Glede dočeka, uresa itd. u Materiji opazit nam valja, da bijahu dočak strogo služben, te da mu nije puk sudjelovao. G. načelnik dao je podignuti slavoluk i to u nedelju po noći poslie 10 sati pošto je, tamo stigao kotarski kapetan. Vidilo se i nešto zastava većinom u narodnih bojah. Na državnoj cesti razbacani bijahu amo tamo tiskani listići sa napisom: Živio naš cesar i kralj Franc Josip I.! Živio naš zastupnik profesor Vjekoslav Spinčić! Gosp. namjestnika da je nagovorio gosp. načelnik kod objeda njemački i talijanski, da ga je pozdravio neki Ribarić iz Vodica.

Poslie objeda ovdvezoše se gospoda put obćine Podgrad. Do Obrovoga pratio ih g. načelnik Kastelic i tuj ih dočekao g. Slavoljub Jenko, načelnik Podgrada i zemaljski zastupnik. Načelnik Jenko pozdravi namjestnika u slovenskom jeziku sliedećim po prilici govorom: Kao načelniku ove obćine čast mi je pozdraviti Vašu preuzvišenost kao namjestnika prejasnoga našega cesara i kralja. Slovensko i hrvatsko pučanstvo ove obćine pokazalo je svakom prigodom svoju odanost do vladajuće cesarske kuće, te nemogu takodjer radi toga bolje izraziti svoj pozdrav nego li uzklikom: Njeg. Velič. cesar i kralj Fran, Josip I. živio! živio! živio! Živioklike opetovalo je desetak osoba medju njimi župan Obrova i trgovac g. Marotti. G. namjestnik odgovorio je slovenski: „Hvala lepa". G. kapetan predstavi g. načelnika gospodi a zatim pregledaše glasoviti strmac na cesti izpod Obrovog, koj je sada već uredjen, te staru lokvu, koju bi se imalo popraviti. Prije odlazka iz Obrovog pošastio je g. namjestnik razgovorom g. Marotti-a. Odatle odvezoše se u Hrušicu, gdje ih pred školom dočeka školska mladež sa zelenimi grančicami u ruci, ali bez nadzora i u najvećem neredu. Unidjoše u crkvu, gdje ih dočeka na vratih g. dekan, zatim na groblje i napokon u župni stan. Vrativši se u školu nagovorio je učitelj Waišel g. namjestnika njemački, dočim su djeca na koncu govora uzklinula živio! Na školi vijale se zastave slovenska i austrijska a na zvoniku slovenske, cesarska i papinska.

Iz Hrušice stigoše u Podgrad okolo 5 sati poslie podne. Zastave slovenske i austrijske vijale se na kući g. viteza Vicco, na obćini, bralnom društvu, na školi, na sudu i na stanu žandarmerije. Pred obćinskim uredom čekala je gospodu školska mladež, te sve službene osobe Podgrada. Svečenika ni puka nebijaše blizu niti se je čulo živioklica, premda je tuj bio glavni doček i predstavljanje — petorice obć. savjetnika, sudbenog osoblja, poreznog činovništva, viteza Vicco, pošte mešstra itd. Prošav gospoda po mjestu pregledaše školu i sudbeno prostore, a zatim posjetiše supругu g. načelnika i g. viteza Vicco. Po mjestu kao da je narod izumro. Kadno je zatamnilo razsvietliše nekoje osobe svoje stanove, kao vitez Vicco, poštar, žandarmerija, škola, stan sudca i obć. ured. U podpunoj tmici prošla su gospoda po gornjem dielu mjesta, te je notko od gospodo dapače primjetio gosp. načelniku, što će reći, da neima po ulicah razsvieta, na što je ovaj odgovorio, da je obćina siromašna, te da moraju štediti za veće potrebe.

Dočavši pred kuću g. načelnika promatrahu na prozorih stana g. poreznog kasira tri baluna u talijanskih narodnih bojah. Večera bijaše pripravljena kod g. viteza Vicco gdje je takodjer gosp. namjestnik prenoćio.

Sliedećeg dana odvezoše se gospoda u susjedne Muno, a pošto je cesta vrlo loša, morala su gospoda dobar dio puta pješke. Stigav u Muno pade gospodi u oči plakat srednje veličine a sa napisom u narodnih bojah: Živio naš cesar i kralj Franc Josip I.! Živio naš zastupnik prof. Vjekoslav Spinčić! Jedan takav plakat bijaše kod samog Podgrada a jedan izpod Hrušice. Malenih listića su gornjim napisom bijaše i drugud po cesti.

Na Munah dočekao je gospodu župe upravitelj pred crkvom, gdje je načelnik Jenko predstavio namjestniku županu velih Muna i obć. savjetnika iz malih Muna, koji se je potužio g. namjestniku, što je Muncem zabranjeno prodavati ocat i nešto radi ceste. G. namjestnik obećao je svoju pomoć u pitanju octa, dostaviv odmah, da će se teško stogod izposlovati, jer da je toj prodaji protivno ministarstvo i carevinsko vieće. Pošto je g. kotarski kapetan protumačio savjetniku rieči gosp. namjestnika, odgovorio je Munski župan nešto srdito: Onda nas proćerajte sve ća odtud! U poslu ceste naložio je g. namjestnik inžiniru Schoinzu, da izradi do proljeća nacrt. Radi octa savjetovao je g. načelniku, da učini molbu, on da će ju podupreti a ujedno neka ju zagovaraju i državni zastupnici. U Boču — roče — neka se sa to zauzmo dr. Laginja i! i t k o d r u g i!

U Munah posjetiše školu, župni stan i vodnjake. Kad se iz sela odvezoše, uzkliknulo je 12—15 osoba: živio!

Vračajuće se iz Munah dočekao ih je izpod Storada na državnoj cesti obćinski načelnik Jelšanski g. Pipp, koji pozdravi gosp. namjestnika njemački zaključiv svoj govor, da će mu biti čast pratiti Njeg. preuzvišenost na klasičnoj zagradjenoj cesti. (Und ich werde die Ehre haben Euere Excellenz auf der classisch construirten Reichstrasse zu geleiten). Tuj se odieliše od gospode načelnik Jenko i Munjski župe upravitelj. O dočeku u Jelšanah izviestiti ćemo drugi put.

Zapisnik

trećeg glavne skupštine „Krčkog učiteljskog družtva" obdržavane u Dobrinju dne 4. rujna 1893.

(Konac.)

K točki 5. Učitelj Antun Fučić ističe svoju razpravu: „Kada će školska kazna biti uspješna?"

Ponajprije ističe, kako više puta zloćestoj ćudi i opakim navikam školske mladeži nisu kriva samo djeca ili roditelji im, ili koji drugi uzgojni faktori, već da je često kriv i sam učitelj, jer ne čini sve, kako i koliko bi morao činiti, da odstrani postojeće zlo, te umjesto kazniti po koju djetinju lahkoumnost, on ju možda pripušta, izpričaje ili čak podraga. S toga je potrebito, da učitelj uzgojitelj, ako će vršiti svoju dužnost, mora upotrebiti sva sredstva, koja mu zdrava pedagogija pruža u svo to bolji uzgoj povjereno mu djece, a time dakle i kaznu.

Prelazi zatim na pojam o kazni. Navadja, da ju treba uporabiti razumno i trieznо, da se ne promaši žudjeni uspjeh. Pri tom valja uzeti u obzir ćud djeteta, dobu mu i bitnost same kazni.

Razpravlja nadalje, kako valja postupati sa djecom nježnije i lahke ćudi. Kod takove je više puta dostatan mig ili rieč kao opomena. Dočim mora učitelj inako postupati sa onimi, koji imaju uviek pripravne suze, ili koji su žestoke i naprasite ćudi, ili su pak skroz i skroz pokvareni. Kod takovih, a osobito kod ovih posliednjih, mora biti kazna oštrija. Pa ako ju učitelj već prije najavi, mora ju i izvršiti, inače prestano svaka disciplina, a učitelj postane lutkom, pače ruglom svoje djece. Saviim drugćije neka on postupa sa onimi dobrimi učenici, koji kadkad pogriješe. Tu najviše valja ljubezna opomena.

Pripominje, da učitelj no smije uviek posizati za skrajnim sredstvom, jer se više puta može dogoditi, da će dieto umjesto da obljubi kriepost, samrziti na nju. Da se čim manje uporabljuju skrajna sredstva, potrebito je prije svega, da si učitelj stiče dostojan ugled i tek onda posiže za kaznom, kad već inako nije moguće privesti dieto k dobru.

Kadkada može i odustati od odredjene kazni ili posve ili dielomice, ako je n. pr. dieto prije no je imalo ovršiti kaznu, učinilo koje pohvalno djelo, pa se uz to vidi, da se ono baš od srca kaje za počinjeno zlo. Kazni li učitelj, nek bude, kako je već spomenuto, razuman i trieznan, ne ljutit, bezobziran i nepravedan, a osim toga mora biti uztrpljiv i umjeren. Neka uviek kazni kao ljubeznivi otac.

Izvratno je nadalje, pače neobhodno potrebito, da roditelji sudjeluju sa učiteljem, odobravajuć svaki njegov rad oko uzgoja njihovo djece. A da to postigne, nuždno je, da si stiče ljubav i povjerenje roditelja.

Konačno navadja, kako je u svemu, a najpače u ovom poslu osobito potrebit božji blagoslov, bez kojega je ništetan svaki dovječji rad. Pa da s toga mora učitelj biti i pravim bogoljubnim kršćaninom, koji će svedjer moliti Svevišnjega, da milostivo upravlja svako njegovo djelovanje na korist vremenitu i vječnu njegovu i povjerene mu mladeži.

Nakon čitanja ove razprave, dobiv rieč Ivan Žic, pripominje, da se dietetu no smije oprostiti niti dielomice, niti posve

---

i u crkvi i one u podzemlju. Ova crkva nalazi se na dva poda, jer kako se tlo rimsko uzdiglo, valjalo je uzdići i pod crkve ravno sa zemljom. U donjem dielu crkve ima preznamenitih slikarija, koje predstavljaju obrede crkvene i ruho crkvono u davnih vremenih.

Ne smijuć mimoići novu kapelu na čast naših velikih apoštola Cirila i Metoda, sagradjenu nedavno u ovoj bazilici. Na glavnoj slici je Spasitelj knjigom u ruci, na kojoj je glagolskim pismeni upisano: „Az jesam pit, istina i život", a pred njim kleči vladajući papa Lav XIII., te mu prikazuje rečenu kapelicu. U istoj kapelici ima i drugih slika na zidu, na kojih se vide glavni dogodjaji iz života sv. apoštola.

I tuj se osjećaš na svojem. A kad pomisliš, da si možda tik svetih kostiju velikoga apoštola Cirila, osjetiš neku jakost u sebi, koja te goni, da radiš za svoj narod, a da prezreš svako podlo podmetanje bezdušnika.

Ako li to igda sroća nanese na tu svetu kapelicu, predragi štioče, ne zaboravi a da preporučiš sv. apoštolom kršćanski odgoj naše mladeži, čigovom zagovoru i zaštiti povjeriamo našu mladež mi istarski Hrvati.

Ne, vi nas nećete zapustiti, sveti apoštoli naši!

* * *

Spomenusmo mladež. Ele vračajuć se u nutrinju grada, podjimo do ogromne zgrade, do negdašnjega rimskoga kolegija. Uz tu zgradu je crkva sv. Ignacija, u kojoj počivaju sv. ostanci poglavitoga zaštitnika mladeži kršćanske: sv. Alojzija. Na prvom oltaru sa strane poslanice je prekrasni bas-reliefuf, koji prikazuje sv. Alojzija u rajskoj slavi. Pod oltarom je krasni grob od lapislazzola, u kojem su kosti sv. mladića. Sučelice ovomu oltaru je oltar sa kostima sv. Ivana Berkmanna.

Uz oltar sv. Alojzija jesu vratašca, na koja možeš unići, a da se gotovo po bezbrojnih stepenicah uzpneš do zadnjeg poda rimskog kolegija, gdje češ naći sobicu, u kojoj je preminuo sv. Alojzij, a koja je sada pretvorena u liepu kapelicu. — Sve da ima vječni Rim i većih svetišta, ipak se je meni činilo, da se k ovomu valja primaknuti nekim tihim idejalizmom u duši, bez ikakvo natruhe svjetla, jer u onoj sobici kao da i najmanje stvarca dovikuje: — procul profani! — Prijatelju, kako si ovamo mogao doći bez pirnoga ruha?

Ako si svećenik, pa ako u toj kapelici prikažeš sv. misu, valjda neće to biti zadnja uspomena, koju češ iz vječnoga Rima kući donieti.

Medjutim i tebi, sv. Alojziju, preporučamo mladež našu. Ti ju vodi na putu krieposti, pa makar taj put bio posut samim trnjem. Nek ustraje naša mladež na putu samozataje i poštrvornosti, jer toga se hoće svakomu narodu, a osobito nama!

Dopisak. Molim, da se izpravi u 35 broju stupac 3, redak 18 odozdola, mjesto slikom, popravi kupulom; u broju 39, stupac 1, redak 6 odozdola, mjesto „immenso e bellissimo," popravi „immenso e bellissimo."

(Dalje sliedi.)

odredjeno kazni, pa makar ono prije ovršenja isto učinilo ma koje dobro djelo, ako se opaža, da se dieto ne poprovlja, već ostaje u starih grieših.

Adim Tončić navadja, kako je šiba razumna uporabljena, vsoma uspješno sredstvo u uzgoju, prem ju postojeći školski zakoni zabranjuju.

Ova dva posebice navedena mnienja (dovoljno istaknuta već u samoj raspravi) dieli ciela skupština.

K točki 6. Učiteljica Kate Parčić predaje školskoj djeci predmet iz ženske obuke: „O psu".

Počima pripoviedću, a zatim prelazi na opis psa, njegovih svojstva, načinu života, koristi i konačno vrsti. — Predavanje bilo je podpuno i zanimivo. Nakon toga prešlo se

K točki 7. Daje se odboru svota od 25 for., da njom razpolaže u prešnih slučajevih potrebe.

K točki 8. Izdriebala se imena: Petar Stažić i Marija Brechler.

K točki 9. Većina odlučuje, da se buduća skupština obdržaje u Omišlju.

K točki 10.

a) N. Jedrlinić predlaže, nek društveni odbor zamoli visoko c. kr. zemaljsko školsko vieće, da isto dozvoli za istarske pučke škole sa nastavnim jesikom hrvatskim uporabu onih knjiga, koje se rabe u Hrvatskoj. Članovi pristaju jednoglasno.

b) I. Mahulja predlaže, da se učiteljem i učiteljicam, koji su dužni dolaziti na skupštine u slučaju, kad ne prisustvuju, a nisu dovoljno opravdani, nametne globa.

Poslje kratkog razpravljanja i dogovaranja odluči skupština jednoglasno, da se takovim članovom, koji ne prisustvuju društvenim sastankom, a nisu niti bolestni, niti inače valjano opravdani, nametne svaki put, kad izostanu, globa od 2 for. na korist društvene blagajne.

c) A. Fučić predlaže, neka se opredieli buduća skupština na dan, u koji polazi parobrod iz Krka u Omišalj. I ovaj predlog usvajaju svi članovi.

d) I. Mahulja predlaže, da kad bi umro koji član, ima na njegovom sprovodu zastupati društvo bližnji mu susjed. Prihvaća se jednoglasno.

e) Isti predlaže, da se lani sastavljena i podpisana molbenica članova ovog društva glede poboljšanja ekonomičkog njihovog stanja pošalje zemaljskomu saboru u Poreč. Skupština usvaja ovaj predlog.

f) A. Brozović veli, da utemeljitelji Niko Maračić i Jerka Maračić žele, neka se (obzirom na §. 4. a) društvenih pravila) iznos, štono ga uplatiše kao redoviti članovi za gospodarstvenu g. 1891.—1892. pribroji k onoj utemeljiteljnoj svoti, koju već uplatiše. — Neka skupština odredi, da li će se udovoljiti toj želji dotičnika ili ne.

Odredjeno je tajno glasovanje. Konačni rezultat ovog bijaše: „da"; tako plaćaju gori spomenuti članovi utemeljitelji svaki 2 for. manje od ustanovljene utemeljiteljne svote.

Pošto nije bilo drugih predloga, izcrpio se dnevni red, to predsjednik digne skupštinu u 12 sati.

Pročitano i podpisano.

A. Brozović, tajnik. N. Maračić, predsjednik.

Osim članova prisustvovali su skupštini mjestna gg. svećenici i g. načelnik.

Kod skupnog objeda, koji je bio kod mjestnog učitelja Mahulje, sjetilo se društvo i Bratovšćine i družbe sv. Cirila i Metoda, u koju svrhu je bila zabrana svota od 25 kruna, svakomu družtvu po 12½ kruna. Družtvo, kako je spomenuo i g. tajnik, u svojoj skromnosti, liepo napreduje, jedino bi bilo za željeti, da učiteljice ujesto marljivije skupštine pohadjaju.

Franina i Jurina

Fr. Kaj biš volel Jure, pipu al pipac?

Jur. Sada, kad se mlado vino toči, bil bi bolji pipac.

* * *

Fr. Šior Kolovozić štronosju nemški kako da su iz Berlina.

Jur. Odkada zladeja, ter da nezna pravo ni svojga zajka.

Fr. Ma su ga navadili opatijski Nemci, zač da će morat kako budući potežta na sodnicah nemški šiprunat. Njega da pijažju od mladosti tuji zajiki.

Jur. Ću malo pitat kega bekara.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda za Istru

prispjeli su sliedeći prinosi: Upravi „Obzora" poslaše: veleč. g. Josip Linder, župnik u Ludbregu, 4 for. Valentin Delač 1 for. Veleč. g. Ante Milotić, župnik iz Modruša 5 for. 10 nvč. Veleč. g. Stjepan Bunjik, kapelan u Drenju, 7 for. Gosp. Dragutin Pavličić, profesor u Djakovu 6 for. Veleč. g. Fran Regen, dekan i župnik u Novom Slankamenu 11 for. 50 nvč. Veleč. gosp. Antun Krišković, dekan u Zavalju 6 for. Veleč. g. Stjepan Niemčić, župnik u Jaski 10 for. 60 nvč., a kao družbin povjerenik u Jaski posalo je 45 for. 70 nvč. i to 35 for. kao čisti dobitak predstave „Dobrovoljnog kazališnog družtva", priredjene na korist naše družbe, a 10 for. 70 nvč. kao predplatu ulaznine prigodom iste predstave. Veleč. gosp. S. Čižmarević 18 for. Gosp. Ninko Katkić, ljekarnik u Zagrebu 20 for., sakupljenih prigodom skupštine ljekarničkog zbora. Kako isti list javlja, pristupio je g. Franjo pl. Piesčić iz Zlatara kao utemeljitelj sa svotom od 100 for. Živili!

Upravi „Hrvatske" poslaše: G. Stevo Mavrok iz Požege 4 for. 50 nvč. Ivan Habijan, kapelan u Sisku 5 for. 80 nvč. M. Drempek u Osieku 4 for. Drag. Jerković, kapelan u Kutjevu 5 for. J. L., stud. med. u Županji 4 for. 50 nvč. Kunstud. med. u Županji 4 for. 50 nvč. Konrad Cerovski, kapelan u Gjurgjevcu 11 for. 10 nvč. Pop Dašo Kusinjski iz Mrkoplja 7 for. 90 nvč. Petar Mažuranić, kapelan u Dolnicah priposlao 27 for., od kojih je 12 for. 50 nvč. u kući veleč. g. Lorbeka, župnika u Mrkoplju, sakupila gdična Marija Udina, a 14 for. 50 nvč. sakupila pri svatbi g. Josipa Horvata sa gdčnom Marijom Pleše gdjica Elisabeta Varlaj. Dr. Josip Kreč u Brodu na Savi 8 for., a sakupila ih je gdja. Katica Jančiković prigodom proslave imendana gosp. Franje Martina.

„Narodnom Listu" poslaše: Gosp. A. Buljan iz Sinja 10 kruna. Josip Bakota i don Antun Gršković iz Raba for. 2·44.

Kako karlovačko „Svjetlo" javlja, pristupili su u Karlovcu kao god. članovi sa 2 for.: g. Josip Salamon na Dubovcu; sa 1 for. gg.: Herman, Pavao Ivanuš, Ana Ljubić, D. Mandić, Šandor Medur, Pavao Vranešić. Izvanredni prinosi: gosp. župnik J. Bišćan po gvardijanu o. Aureliju 2 for., gg. Nikolaj Badovinac i Sladović po 1 for., g. Skendrović 50 nvč., g. Ignjat Petrović 20 nvč.

Kako splitski „Narod" javlja, položiše za našu družbu sliedeća gospoda: prof. L. Kolombatović 2 krune, Lovro Mapas 2 krune, Miho Bužančić 3 krune, Filip Škarica 2 krune, don F. Ivanišević 1 kr.

Blagajnik družbe primio je nadalje sliedeće prinose: Povjerenik družbe u Klani priposlao 12 for. Kao god. članarinu od 1 for. uplatiše gg.: Jak. Lusnik, nadučitelj, Mate Simčić i A. P. S. svi iz Klane, a darovaše sliedeća gg.: Anton Laginja Smit 1 for.; Mate Cucančić, župan, Luka Medvedić, Marcelja Frane sin, Ivan Medvedić i Purančić Rosa svaki po 50 nvč.; F. Marcelja, Anton Travaljić i Anton Sustar po 30 nvč.; Ivan Jurčić, zidar, A. Medvedić, Josip Gauš, kovač. Jerolim Stupar, Matej Medvedić, Stipan Jurišeš, Matej Laginja Bele, Ivan Cucančić, Matej Grsinčić, Martin Sustar Ivak, Andre Baračić, Stefan Simčić i Anton Val[illegible] po 20 nč.; Franciska Saftić, Jakov L[illegible]uje, Marija Simčić, Anton Gauš, Juraj Barak, Ivan Grsinčić Jerkov, Andre Simčić i Mikula Kukuljan po 10 nvč.; Mate Medvedić, Josip Gauš i Juraj Stariči po 6 nvč., a Aton Leginja Fritelja 5 nvč. — G. Vanjković Mihovil, župnik u Rakovici sabrao 12 for. na prijateljskom sastanku. — G. Fran Rukavina, činovnik u tvornici torpeda poslao 1 for. — Pop Ante Harbić iz Jelenja poslao 14 for., sakupljenih na dan sv. Mihovila i to 7 for. za jednu dražbovanu breskvu i for. 7 sakupljenih med gostovi. — Č. o. Angjel-Marija Miškov reda sv. Dominika u Trogiru uz pripomoć gg. klerika Kazimira Fulgosi-a i Marka Perovića sakupio 34 for. 50 nvč., a darovaše sliedeća gg.: Špiro Puović, gradski načelnik u Trogiru 1 for. kao članarinu a 5 for. kao izvanredni dar, Perina Puović sup. 1 for. kao član., braća Puović 5 for. kao dar, braća Madirazza 2 for. kao član., a 3 for. kao dar, Pr. Opat Zamioni 1 for. na dar, Zanchi Ivan, župnik 1 for. kao čl., 2 for. na dar, dr. Ante Katalinić kao čl., 1 for. kao čl., 1 for. na dar, Učitelj Sisgoreo 1 for. kao čl., dr. Vjekoslav Moretti 2 for. kao čl., 1 for. kao dar, Ivan Belas 1 for. kao čl., Mate Munitić 1 for. kao čl., Vicko Madirazza 1 for. kao čl., Miko Lebedina 1 for. kao čl., 1 for. kao dar, O. Angjel M. Miškov 1 for. kao čl., Raimondi 1 for. kao dar, Carli 1 krunu kao dar. — Gosp. V. V. Trst 3 for. — Slavno tamburaško družtvo „Zvonimir" u Novom priposlalo čisti prihod zabave od dne 8. tek., priredjene u korist družbe u iznosu od 33 for. 87 nvč. — Gosp. Peroslav Paskievič Čikara iz Zagreba poslao 4 for., a darovaše gg.: Milan Krešić 8 for. i Peroslav Paskievič Čikara 1 for.

Izpravak. Gosp. R. Katalinić Jeretov iz Zadra poslao je for. 68.43, a ne for. 58.48 kako bijaše u zadnjem broju pogrešno javljano; gornju svotu, t. j. for. 40.20 sabrao je „Nar. List" a ostalo g. Katalinić.

Sastanak birača u Dekanih. Kako smo javili u zadnjem broju sastaju se danas u Dekanih birači one i susjednih občinah, da saslušaju zemaljske i državno zastupnike gg. dra. Laginju i profesora Spinčića, koji su jučer navlas došli iz Beča amo. Odavle odvezoše se jutros sa nekojimi prijatelji u Dekane, gdje će se — kako nas prijatelji iz koparskoga kotara uvjeravaju — sastati mnogobrojni birači, da čuju svoje dične zastupnike.

U budućem broju donieti ćemo opis toga sastanka, koj će biti bez svake dvojbe zanimiv i važan.

Izbor jednoga zastupnika u trććanskoj okolici i to u III. izbornom koturu obavio se prošle nedelje od 10 u jutro do 1 sata poslie podne u podpunom redu. Izabran bijaše sa 90 glasova kandidat političkoga družtva „Edinost" veleposjednik g. Ivan M. Vatovac. Protukandidat i pristaše liberalne talijanaške stranke glasoviti kapelan gosp. Andrej Pachor dobio je 56 glasova, koje mu je odstupio bivši liberalni kandidat u istom koturu mjernik Turek.

Poslie izbora podali se prvaci onog kotara k novoizabranomu g. zastupniku, komu je predsjednik političkoga družtva a naš urednik u ime birača na izboru čestitao izraziv nadu, da će vazda i svuda odlučno nesebično i požrtvovno zagovarati, braniti i promicati koristi svoga izbornoga kotara i svega našega naroda. Gosp. zastupnik obećao je ponovno da će nastojati opravdati povjerenje, koje su unj položili birači i političko družtvo „Edinost".

Iz carevinskoga vieća. III. sjednica dne 17. t. m. Medju predlozi pročituo se i onaj zastupnika Klaića i drugova, kojim se hoće, da se Trogir uvrsti kod izbora medju gradove. Medju molbenicami bijaše priobćena i ona Dinka Kričića iz Ljubenica (otok Cres) izručena po zastupniku Spinčiću, kojom moli za podporu pošto je usljed rana zadobljenih god. 1859 u bitci kod Solferina, postao nesposoban za rad.

Sliedila je rasprava izmedju Dra. Engela i predsjednika radi uvrštivanja nenjemačkih govora u zapisnike.

Kod razprave o iznimnom stanju govorio je Dr. Pacák, navadjajuć svu silu primjera kako oblasti u Češkoj nezakonito postupaju. Iza njega oglasi se za riec ministar pravosudja grof Schönborn. Sve se je znalično okolo njega sakupilo, da čuje, što će on u ime vlade, koja nije do tada progovorila, reći. Izjavlje, da će vlada u odborskoj sjednici donieti rasloge iznimnoga stanja, a da nezna da li će se sav materijal, koj bude pružila, razpraviti takodjer u kući. Osvrće se najprije na izjavu lievice tvrdeć, da nije vlada odgovorna za ono, što se u Češkoj dogadja. Iznimno stanje odgovara Luegeru, Pacáku i Barontheru, da nije u prilog nijednoj stranci, pa ni njemačkoj lievici, ni češkim velikašem. U ostalom kaže, da je Eim pretjerao, Pacák na lahku ruku neke stvari razpravljao a Kaunic exkodirao. Veli takodjer, da mladočeski zastupnici govore pregrubo, a Pacáku, koji mu je predbacio nedoslednost za to, što je u mladosti zagovarao češko državno pravo, a što sada radi proti onim, koji se za isto zauzimlju, odvrati, da imade i Mladočeha, koji su svoje nazore o državnom pravu Češke promjenili. Svi zastupnici ostali su poslie toga govora razočarani, jer nisu čuli ništa od onoga, što se je očekivalo.

Potaknut govorom ministrovim uzeo je riec Dr. Herold, koji sada još nije kanio govoriti. Poznato je, da je jedan od najboljih ako no najbolji govornik cieloga parlamenta. Današnjim svojim govorom nadkrilio je sam sebe. Govorio je skoro dvie ure uz najveću napetost zastupnika svih stranaka kao i gospodo ministara, imenito Schönborna. Za cielога govora vladala je grobna tišina. Tim govorom oduševljenim i osvjedočujućim učinio je na sve zastupnike najveći utisak. Lica su bliedila i vidilo se kako su srsi prolazili po licih i vlasi se dizali. Najveće ogorčenje pobudio je kad je priporiedao o službenih izsivačih, za koje je imao dokaze u ruci. Sam Schönborn stao je kano mramorni kip a lica blieda kano krpa. Govor taj izcrpiti ćemo u budućem broju.

Poslie njega nije već toga dana hotio nitko od Čeha govoriti. Govorio je pako poznati antisemita Schneider navalivajuć na židove i predlažuć, da se iznimno stanje obustavi za sve kršćane a protegne samo na sve židove. U vieću je vladala usljed toga velika veselost i razdraženost, te predsjednik nije dao toga predloga niti na glasovanje, već je urekao sjednicu za sliedeći dan, u kojem se svršuje razprava o iznimnim stanju i izruča sva stvar posebnom odboru.

Izbori občinski u Poreču obavili se kako bijahu uredeni prošloga četvrtka. Izabrani bijahu većinom gradjani porečki i nekoliko izvanjskih občinara — sve same talijanaške podrepnice. Hrvatski občinari uzdržali su se od izbora, kako njim je svjetovao zastupnik g. dr. Laginja. Nijednoga našega birača nebijaše na biralištu, te je imponirala disciplina naših seljaka porečkoj gospodi. Talijanaši nisu zadovoljni sa svojimi zastupnici, jer se pronosi g'as, da bijahu biračem većinom narinuti.

Jedan trććanski listić narugao se Hrvatom, da se nisu usudili stupiti na biralište, jer da nije ono tlo za njih. Čekaj delije, uvede li se red i zakon kako je spomenuto u proglasu g. dra. Laginje na občinare one občine pak ćeš viditi joli u Poreču bolje tlo za Hrvate ili za Talijanaše. Tako sto u svoje vrieme trubili i za Pazin, Buzet, Tinjan itd. za te nepredobive tobož tvrdjave talijanaške, a danas nije preostalo od tih slavnih tvrdjava ništa drugo nego stara tušovina. Tako će biti, ako Bog dade, i sa tvrdjavom u slavnom Poreču.

Občinski izbori u Voloskom. Pišu nam iz Voloske dne 17. t. m.: Dopisnik, koji je za posledanji broj „Naše Sloge" poslao viest, da neima nade na uspjeh u trećem izbornom tielu, prevario se. Glasovalo je dne 11. i 12. u trećem tielu, od po prilici 360 izbornika, njih 203, kako je bilo proglašeno. Od tih glasovah dobila je sdružuna talijanaško-njemačka stranka 100 do 103, a narodna stranka 100. — Pošto je jedan od protivne stranke dobio takodjer do 100 glasova kao i naši, odlučila je sreća jednoga iz naše liste, tako, da je u trećem tielu izabrano 5 protivnikah i jedan naš. Nego od glasova, danih protivnoj stranci, **pet** ih je po zakonu nevaljanih, tako, da će naši podnesti reklam, pa će, ako još zakon i pravica vriedi, ili biti naši izabranici odubreni ili u najgorom slučaju novi izbori razpisani, kod kojih se naši svakako pobjedi nadaju, jer do tada će kući doći i onih desetak izbornikah, koji su ovaj put bili po poslu u Dalmaciji, a glasovati će i mnogi drugi, koji su se uzdržali od glasovanja bojeći se, da nećemo prodrieti.

U drugom tielu prodrieše združeni protivnici sa 9 proti 6 glasova, od 16 pravo glasa imajućih.

U prvom tielu bijahu izabrani naši sa 23 proti 8 glasovah.

Izborna komisija bijaše sastavljena od samih protivnika sa načelnikom na čelu, radi toga su gospoda radila, što ih je bilo volja, našim pako nije preostajalo drugo, nego sjihove nezakonitosti biljožiti. Proti trim protivničkim glasovom protestirao je i sam vladin povjerenik opaziv, da su nezakoniti. Naši jih imadu pet na rovašu, za koje su sigurni, da su jih mora uništiti.

Protivnici bili su pripravili za slučaj pobjede velike demonstracije, ali ipak je prošlo sve mirno, i akoprem su pobjeditelji na papiru, pokunjeni su to se jedan pred drugim izgovara, da su učinili sve što je moguće, što jim rado vjerujemo. — Dan prije i na sam dan izbora pijandevalo se u hotelu Štefanije u Opatiji; svi radnici južne železnice bili su tog dana slobodni i na objedu u hotelu, tako da nisu stalni gostovi, koji su se pred tim zgražali, imali niti gdje ejsti.

Obćenito se pogovara, da ćemo daleko doći, budu li Niemci medju nami takovu prosvjetu širili. Gospodi Niemcem bi naša prosvjeta mogla više koristiti, nego li nama proslavljena njihova. — Za danas budi ovo dosta. Budući put opisati ćemo rasna rovarenja i podkupljivanja od strane naših protivnika.

Iz Kastva piše nam, da je u tamošnjoj čitaonici t. j. u prostorijah „Narodnoga Doma" koncertiralo gospojinsko tambu-

rsko društvo iz Ludbroga u Hrvatskoj. Razdragano slušateljstvo odobravalo je živahno vrlednim tamburašicam, koje prenose širom sveta hrvatsku pjesmu pomoću našeg narodnog glasbala. Uspjeh koncerta bijaše u svakom obziru povoljan, na čemu liepa hvala dičnim tamburašicam i đestitomu odboru čitaonice.

Obiteljska nesreća. Iz Pazina nam pišu, da je tamo preminula nakon kratke bolesti providjena sv. Otajstvi za umiruće vriedna starica i majka g. Frana Matejčića, profesora na gimnaziji u Kopru. Pokojnici neka udieli Svevišnji vječni pokoj a vriednomu sinu g. profesoru naše iskreno sućutje. (Pridružujemo se i mi tomu sućutju napram gosp. profesoru i prijatelju. Op. Ured.)

Erarna pošta u Pazinu. U „Edinosti" od prošle subote čitamo viest iz Pazina, da će tamo dobiti erarnu poštu, čemu da bijaše već doba. Dosadašnjemu pošte mešetru g. Pattaju da valja izkazati svaku čast, jer da je vazda saviestno obavljao svoju službu, nu tako da nebiva kad neima njega u uredu. Tudjinci, kojih imade sada mnogo u Pazinu, da se tuže na gěnu. opravitelju, koja da čita prerado u uredu novine, što da ju priedi u brzom i točnom izvršivanju službenog posla.

Iz Labinšh (občina Vižinada) pišu nam 17. t. m. koliko sliedi: Obzirom na Vašu viest u zadnjem broju dična „Sloge" o pjevanju „litanijah u našoj crkvi, opazit nam valja, da dotični g. dopisnik nije Vas točno i istinito izviestio. Istina bo je, da se u našoj crkvi pjevaju na blagoslovu svake nedelje litanije hrvatski. Toliko istini za volju a za buduće molimo dotičnoga g. dopisnika, da izvoli biti točniji.

Iz Rovinjskoga sela javljaju nam, da imade tamo na prodaju izvrstnog crnog vina i nešto bielog, na što upozorujemo gg. trgovce i krčmare. Željezničke postaja je blizu. Tko bi želio o tom pobližih viesti, neka se obrati na tamošnjega rodoljuba g. Antuna Ugrina ili na učitelja g. Stjepana Žižu. Pošta je u Kanfanaru ili u Rovinju.

Iz Motovuna pišu nam: Tuča je potukla na 4. oktobra u Motovunskom sudbenom kotaru u sejih Karojba, Montrilj, Mundelebote, Sv. Ivan, Novaki i Kaldir. Siromašnomu puku napravila je mnogo štete na grožđju, tako, da je odnesla dobru trećinu roda. Dobro bi učinile više oblasti, da su obazru kod odpisa poreza i na ova siromašna sela.

Staroslavenski misal, što no je ove godine ugledao sviestlo u Rimu, izdat će se doskora u drugom izdanju, pošto je prvo već razpačano. Nadzor će imati kao i kod prvoga izdanja kanonik Dragutin Ant. Parčić. Ujedno se u Rimu dotiekava i rimski „ritual", kojeg je kanonik Parčić priredio i poizpravio za one crkve, gdje se taj prema zgoljnomu latinskomu „ritualu" rimske crkve podpuno nahodi u porabi. Kanoniku je Parčiću vladika Strossmayer, kojemu je prvi poslao jedan primjerak „misala" na dar iz zahvalnosti, odgovorio posebnim pismom, iz kojega vadimo ove misli: „Napose me veseli, što je sveta rimska stolica u svojoj mudrosti i pravednosti odbila od sebe sve one nerazborite i često puta slobne napadaje, kojima se je na to išlo, da se naše svete knjige unište i da se svaki trag u svetoj službi božjoj zatare. Tako je prestalo za vazda vriome, kad se je od ljudi, koji do same crkve i vjere mnogo držali nisu, tvrdilo: kao da bi baš staroslavenski jezik u službi kod zapadnih Slavena jedinstvu svete crkve božje protivan bio, a moje je čvrsto uvjerenje, ako bi tečajem vremena, po darovima i znakovima božje providnosti vjerojatno postalo, da bi se staroslavenskim jezikom u svetoj liturgiji Slavena do jedinstva u svetoj crkvi i vjeri dospjeti moglo, da bi tada sveta rimska stolica, po svetom biću i opredieljenju svomu naš staroslavenski jezik u liturgiji zapadnih Slavena potvrdila i svetim svojim blagoslovom u izvor i zalog vječiti izmirenja i ujedinjenja dvijuh velikih crkva pretvorila".

Oluja na hrvatskom moru. O tomu pišu: Žestoke oluje, koje su zadnjih dana bjesnile po sjevero-talijanskoj ravnici, na neobičan se način pojaviše i na jadranskom moru. Tekar sada naknadno dolaze viesti o težkoj, pogibeljnoj plovitbi i brodolomih. Ljudi u Mletcih bijahu u brizi, što dulje vremena ne dolazi parobrodić „Friese", koji obći izmedju Trsta i Mletakah, za koji put treba samo 6 satih. Nu nevriemeno uhvatilo parobrodić, a kapetan mu Ivančić moradijaše povući se u piranski luku na zahtjevanje putnikah, kojih je bilo oko četrdeset. Parobrodić je tu prenoćio, a tekar sutra dan nastavio put prema Mletkom. Putem se je morao boriti i najvećimi pogibelji, kojim ipak izmaknu. Manje sretan bijaše trabakul „Napredak", koji je plovio iz Cresa u Mletke, nakroan drvi. U noći s utorka na sriedu uhvati ga nevrieme prama uški Tagliamenta, te ga baci proti obali. Noć bijaše tamna i burna, more je groxno hujalo i bjesnilo. Što im je god na putu stajalo, valovi su odnesli. Kapetan i vlastnik trabakula ne izgubi srčanosti; htijaše se povući natrag prama Istri. Nu prekasno. Valovi su ladju hitali kao orahovu ljusku, te ju s velikom snagom bacše na obalu. Nu sva se momčad a s njom i četrnaest-godišnja djevojčica i jedanaest-godišnji dječak — kapetanova djeca — sretno spasiše, te ih odnesoše u jednu kućicu. Svi bijahu oslabili, polugoli i izranjeni. Prije nego se je mogla ladja privezati, valovi ju zanesoše i kasnije o pećine razbiše u hiljade komadah.

Muha. To je malena crtica našeg surednika R. Katalinića-Jeretova, koja je ugledala svjetlo u prvom broju ovogišnje „Prosvjete." U takvih sitnih crtica uspjeva izvrstno naš Jeretov, a dokaz je tomu najbolji, što ih je bilo više prevedeno na talijanski.

Muha pako bila je prevadena na talijanski i njemački, a kako sad čitamo u „N. L.", poljski književnik T. Sopodzko proveo je istu crticu na poljski u časopisu „Biesiada Literacka". Čestitamo našem Jeretovu!

Morski pas u Kvarneru. Pišu iz Opatije, da je u neposrednoj blizini luke vojske prošle sriede opažen veliki morski pas, koji se je bio približio jednoj barci, u kojoj su se nalazila 4 izletnika, medju njima dvie gospodje Poljakinje, jedna supruga zastupnika grofa Bonde. Veslači opazivši pogibelj, stadoše pučati iz samokresa u vodu, na što se je pogibelji gost prepisalo, te pobjegao dalje u pučinu. Isti dan poslije podne vidio se je valjda taj isti gost u blizini rta „mal tempo".

50.000 for. jest glavni zgoditak velike insbručke od 50 nvč. lutrije. Upozorujemo naše vriedne čitatelje, da će biti vucitba dne 26. oktobra.

Književnost.

Poziv na predplatu. Da se naša pjesma što više razširi i nauči po kajdah pjevati, da nadalje naši pjevači uviek budu uza se ko priručnik imali zbirku najljepših hrvatskih i slovenskih skladbe, i napokon, da se pruži prilika i našemu patriotičnomu krasnomu spolu, koji u glasovir udara ili se inače glasbom bavi, da se njimi upozna, odlučila se je uprava hrvatskoga pjevačkoga družtva „Kolo" izdati u prikladnom formatu takovu pjesmaricu, koja bi sadržala do 150 sborova, — sve u partiturah — a obsezalado 25 štampanih araka.

Nu buduć da je izdanje ovakoga djela spojeno sa vrlo znatnimi troškovi, a „Kolo" — na žalost — ne razpolaže gotovinom, mora si on predplatom osigurati podmirbu svekolike rečije.

S toga se njegova uprava i obraća na sve ljubitelje miločujne hrvatske i slovenske pjesme uljudnom prošnjom, da se izvole pretplatiti na ovu pjesmaricu.

Cieno je broširanoj knjizi 1 for.

Novac se šalje upravi hrv. pjev. družtva „Kolo" u Zagrebu do 30 listopada 1893.

Sabirači dobivaju svaku desetu na dar.

Pjesmaricu uredjuje dobro poznati stručnjak i zborovodja „Kola", gosp. Nikola pl. Faller uz pripomoć posebnoga odbora, sastavljenoga iz najvaljanijih pjevača i glazbenika zagrebačkih tako, da uprava „Kola" mirne duše preuzima svu odgovornost za ovo svoje djelo, — prvo ove ruke u našoj domovini.

U pjesmarici biti će najbolje i najradje pjevane skladbe hrvatskih skladatelja: braće Josipa i Gjure Eisenhuta (koji je baš potonji po svojih dražestnih četveropjevih i postao ljubimcem hrvatskoga naroda) Nikole pl. Fallera, Franje Grbića, Vilima Josta, Vjekoslava Klaića, Vatroslava Kolandera, Franje Sav. Kuhača, Vatroslava Lisinskoga, Slavoljuba Ljičara, Ferde Rusana, Armina Šrabca, Pavla Štosa, Dragutina Trišlera, Fr. Ser. Vilhara i Ivana pl. Zajca te slovenskih komponistora: Antuna Hajdriha, dra. Benjamina Ipavca, Fr. Mejera, Kumila Mažeka, Antuna Nedveda, Hugolina Sattnera, J. Vašaka i Antuna Foerstera.

Djelo štampati će na čvrstu i nekidljivu papiru novimi pismeni i notami i ukusno opremiti dobra glasa štamparija C. Albrehta, ter će se razašiljati u ožujku 1894.

Sgodnijom pisanicom ne može podarit ni „Kolo" svoj hrvatski narod, ni nas pojedince bilo znanca il prijatelja o Uskrsu buduće godine.

U Zagrebu, koncem rujna 1893.

Uprava „Kola".

Listnica uredničtva.

Gosp. I. P. Hvala Vam; proteklo Vas za danas drugi; u budućem broju domo izcrpiti; preporučamo se za buduće. Živio sokole!

Gosp. G. S. u N. Izvolite poslati ravno blagajniku u Volosko, g. dru. Andriji Stangeru. Prijateljski odzdrav!

Gosp. B. S. u Č. Hodo se još for. 2·50 do konca tek. godine Živili!

Gosp. I. M. Za „Javnu zahvalu" primismo for. 3 i predplatu dugujete nam za godine 1892 i 1893. Zdravo!

Opomena.*)

Danas Vas, g. kazneni branitelju, R. C. u Trstu opominjem, da mi za osam dana svotu od 36 for. 36 novč. i 6% kamata od god. 1878., koju mi dugujete za koštu, vino i gotovih novaca šaljete, u protivnom slučaju obielodaniti ću Vaše cielo ime u listu „Naša Sloga", a zatim sudbeno proti Vam postupati.

Petrinja, dne 1. oktobra 1893.

Sa štovanjem

Jos. F. Glasser.

*) Za članko pod ovim naslovom neodgovara uredničtvo.

Ljekarna Trnkóczy

polag viečnice v Ljubljani 8—4

prodaje te danomice prvom poštom razašilje

Marijaceljske kapljice

za želudac

odavna prokušana i poznata ljekarija sa čvrstećimi izdravećim uplivom kod poremećenog probavljanja, kod krča u želudcu i neprobavljivosti. — 1 staklen, vriedi 20 nč., ½ tuc. 1 for., tucet 2 for., 5 tucetа samo 8 for.

Štrcaljke i sumpornjače za trte

inžinira Živica.

mlini i stiskalnice za vino,

sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, te svakovrstne druge strojeve i sve potrebоće za iste 11

dobiva se uvjek u skladištu tvrdke

Schivitz & Comp.

(Živic i drug.)

Via Zonta broj 5 u Trstu.

Najbolje sredstvo

proti

kašlju in hripavosti,

kakor tudi

proti vsem drugim boleznim dihalnih organov so

(Znamka tovarna.) **PASTILJE**

antikataralične iz kotrama,

prirejene po lekarju

G. Piccoli v Ljubljani.

To blažilne in odvajajoče pastilje je priporočati vsakomur, posebno pa onim, katori pri izvrševanju svojih dolžnostih potrebujejo čist in močan glas, n. pr. **propovednikom, učiteljem, pevcem** itd. Naročbe se izvršujejo nemudoma proti povzetju. Zaloga v lekarnah: **Leitenburg, Ravnešnt, Blasoletto, Serravallo in Praxmayer.** 24—15

Teodor Slabanja

Srebrnar u GORIZI (Görz) ulica Morelli 17.

preporuča se preč. svećenstvu za izradjenje crkvenog posudja i crudja iz čistoga srebra, alpaka, mjedi, kanon **moštranca, kaleža** itd. po najnižih cienah u najnovijih i krasnih oblicih. Stare predmete popravlja, te ih u ogajiv posrebrni i pozlati.

Da si uzmogne i manje imućne crkve nabaviti raznih crkvenih predmeta, staviti će se na želju preč. gospode nabavljača vrlo povoljne platežne uvjete.

Ilustrirani cienik šalje franko.

Šalje sve predmete dobro omotane sa poštarinom franko! 24—17

ESENCE

za bezodvlečno i nepogrešivo proizvadjanje svakojakih čestokih pića, fizih stolnih likera te specialiteta razpošiljam izvrstnih vrsti.

Uz to nudjam ocetnu esencu, 80%, komičku čistu, za proizvadjanje u godno močnog vinskog octa te običnog octa. Prepise i plakate prilažem badava. — Jamčim se za najbolji uspjeh.

Cienik šalje franko: 4

Carl Philipp Pollak,

tvornica specialiteta esence

Prag.

Traži se čestite zastupnike.

Predzadnji **teden!**

Predzadnji teden!

INOMOSTSKE SREČKE à 50 NVČ.

Predzadnji **teden!**

glavni dobitek 50.000 goldinarjev.

4

Srečke à 50 nč. priporočajo:

Gius. Bolaffio, Alessandro Levi, Mandel & C., Daniele Levi & C., Girol. Morpurgo, ig. Neumann, M. Nigris.

Izdavatelj i odgovorni urednik **Mate Kandić.**

Tiskara Doleno.

Broj 43. U Trstu 26. oktobra 1893. Godina XXIV.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja po pogodbe s upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (vaglia postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielome arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 4 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Sastanak birača u Dekanih.

U četvrtak dne 19. t. m. slavilo je prijazno istarsko mjestance Dekani riedku svečanost. Ono se uresilo zelenilom, povjesilo zastave, nabilo mužare, da što svečanije dočeka mile goste iz raznih krajeva Istre. Okolo 10 sati uljezli su u mjesto u dvih kočijah najugledniji gostovi t. j. državni zastupnici gg. dr. Matko Laginja i prof. Vjekoslav Spinčić u pratnji zemaljskih zastupnika Slavoja Jenka, i urednika našega lista M. Mandića, i „Edinosti“ g. M. Cotića te gosp. dra. Šebosteta, liečnika u Podgradu, i novinarskog izvjestitelja. Pred mjestom pridružio im se zem. zastupnik i načelnik u Buzetu g. Fr. Flego.

Gruvanje mužara, udaranje glazbe i burni živio-klici pozdraviše ponajprije goste, a čim se približiše slavoluku pred samim mjestom, pozdravi primjerenim govorom občinski savjetnik g. Piciga zastupnika dra. Laginju, koji se je na pozdravu najprijaznije zahvalio. U ime odbora, koj je sastanak urekao, pozdravio je istoga zastupnika veleč. g. Josip Kompare, župnik i dekan iz Ospa, komu se je g. zastupnik takodjer srdačno na pozdravu i sjajnom doček zahvalio. Uz udaranje vesele koračnice i uz tutanj mužara, te burno klicanje krenula je dugačka povorka sa zastupnici na čelu u svečano okićene Dekane. Pred gostionom g. Grižona, gdje bijaše sastanak urečen, vijale se zastave i sa slavoluka pozdravljeni bijahu gostovi napisom: „Dobro došli!“

Prostrana dvorana napunila se odmah birači, medju kojimi izticalo se osobito rodoljubno naše svećenstvo i učiteljstvo skoro iz svih mjesta koparskoga kotara. Občinska zastupstva iz Doline, Pomjana i Dekanih bijahu tuj u podpunom skoro broju. Od političke oblasti prisutan bijaše komesar g. Rebek, a vidjeli smo u mjestu i dva oružnika.

Sakupljene u dvorani birače i gostove pozdravi predsjednik odbora veleč. g. Kompare sliedećim nagovorom:

Poštovani birači! U ime odbora za današnji sastanak pozdravljam vas iz dubine svoga srca. Vaše mnogobrojno sudjelovanje iz svih stranah našega prostranoga kotara svjedoči mi, da ste si sviestni, od kolike da su važnosti sastanci birača i njihovih zastupnika. Na takovih sastancih čuju birači iz ustiju svoga zastupnika, što je on sve u zastupstvu, bilo zemaljskom ili državnom, govorio, preporučio i predložio, koliko se je trudio i mučio, i napokon koliko je morao više puta pretrpiti za našu korist.

Zastupnikom pruža se pako prigoda, da doznaju izravno od biraća za njihove pritužbe, — razne predloge za pospješenje duševnoga i tjelesnoga napredka. — Izborni sastanci jesu dakle izvrstnom školom, u kojoj se birači i zastupnici medjusobno podučavaju o postojećih okolnostih, školom, u kojoj se razpoznaje značaje.

Poštovani birači! Današnji sastanak jest prvi ove vrsti u zapadnoj Istri. Biti će skoro 30 godina, odkako imademo ovakve zastupnike na najvišem mjestu, ali koji nisu za 30 godina nikada stupili pred većinu naroda t. j. medju naše birače. Nikada nam nisu kazali, jesu li štogod za nas učinili i da li su se brinuli za potrebe naših strana, koje su zastupali. Nikada nisu izpoviedili, da li su u obće štogod učinili! Nikada nisu došli popitati nas, da li nas štogod boli ili peče i kako bi se dalo zlu doskočiti. U obće računa ne položiše nam nikada, a o tih računih govori narod, da nisu čisti!

Naš narod, naši birači, mi svi zajedno uvidili smo, da se tako ne može dalje. Birali smo u nepoznatih mukah, u težkih okolnostih, nu napokon hvala Bogu i našoj uztrajnosti, izabrasmo si muža iz svoje sredine, koji zastupa u istinu nas i naše koristi. Danas pohitiste u ovo prijazno, gostoljubivo i narodno selo, da čujete na vlastite uši točan i saviestan račun vrženga zastupnika. Pozdravljeni budite sviestni birači iz dna srca!

Zaista vam govorim iz srca, poštovani birači, ako pozdravim u ime vaše našega zastupnika dra. Laginju, koji se je našemu pozivu odmah odazvao, došavši medju nas, da nas savjestno i točno izviesti o svomu neumornomu radu u držav. zastupstvu.

Da si nam zdravo zastupniče! Ti, koji si prvi odkrio, kao naš zastupnik, naše jade i boli na najvišem mjestu; da si nam zdravo Ti, koji se neustrašivo boriš za naša prava. Pozdravljen budi, jer ne imaš drugo nu srce nego poboljšanje naših odnošaja i konačno blagostanje našega tužnoga naroda. Pozdravljen budi Ti, koji žrtvuješ sve za nas i nam na korist! Eto Ti! mnogo ih imade ovdje, koji ne vidješe jošte Tvoje lice, kojim nije poznat Tvoj glas, onaj glas, koji je već toliko puta čvrsto odjekivao u velikoj dvorani državnoga sabora u Beču — nam na korist —, onaj glas, koji je svimi silami zahtjevao ravnopravnost naroda — poboljšanje gospodarskog stanja i prepotrebnih škola. Da si nam dakle zdravo u ime svih birača!

Ugodna mi je dužnost, da vam ujedno predstavim vladinoga zastupnika u osobi c. kr. političkog komesara g. Frana Rebek kojega uvjeravam, da ćemo redovito i zakonito započeti i obdržavati današnji sustanak, ter uzornim redom pripomoći dobroj stvari.

Sada pako pozivljem uljudno velecienjenoga zastupnika gosp. dra. M. Laginju, da izvoli birače izviestiti o svojem djelovanju.

Odazvav se g. zastupnik tomu pozivu, progovori koliko sliedi:

„Slavna gospodo! Poštovani birači! Draga bratjo! O važnosti današnjega sastanka progovorio je g. predsjednik tako obširno, da bi bila svaka beseda od moje strane u tom pitanju suvišna. Pozvao vas je pako iz sviju strana ovoga kotara, da čujete što i kako sam ja radio na vašu korist. — Ministarstvo je žalibože tako visoko, da narod ne može ostati s njim u svakidanjem savezu, da mu se prituži za svoje jade i nevolje, ter da mu izreče svoje želje. Radi toga bira si narod svoje zastupnike, od kojih pako zahtjeva takodjer račun, jer im je izručio moralnu prokuru ili punomoć. Moja dužnost jest dakle, da vam položim takodjer račun. Pri tom pako moram se ograničiti samo na najvažnije razprave u državnom saboru, da mi se nebi možda predbacilo, da dangubimo u državnom saboru. Vi ste meni izručili punomoć, pak evo me pred vami, da sudite o mojem djelovanju, da li bijaše dobro, i nije li možda boljim moglo biti obzirom na današnje okolnosti, to sudite vi sami, gospodo birači i bratjo!

Bilo mi je 18 godina, kad sam svršio latinske škole. Moja majka željela je iz srca, da postanem svećenikom. Posavjetovala se je radi moje budućnosti često sa pokojnim sada župnikom g. Princom. On joj je na sve njezino primjetbe odgovarao: „Ti ga nećeš prisiliti, što mu je Bog u srcu uciepio, ono će biti, i tomu zvanju valja se takodjer pokoriti“.

Danas pako, dočim vidim pred sobom toliko častnih svećenika, koji su ovamo dohrlili, da prisustvuju ovom sastanku, osvjedočen sam, da je imao pravo pokojni Princ i da je dobro pogodio. Jer što sam učinlti mogao, to sam učinio, akoprem posve u različitoj struci, nego li ju je željela moja majka. Izpitujem svoju saviest, da li sam u istinu zadovoljio svomu zvanju, da li sam u istinu služio svomu narodu, a o tomu želim baš danas da govorim.

U državnom saboru imade 353 zastupnika; naša Istra šalje tamo četvoricu, od kojih stoje samo dva na našoj narodnoj strani. Ostala dva jesu u protivnoj stranci. Uzmete li to u obzir, tada ćete uvažiti, da ona dva ne mogu svega učiniti, osobito ako svi ostali ne idu za njimi. Ono pako, što vriedi za našu pokrajinu, to valja takodjer i za druge pokrajine; što se dogadja u našoj pokrajini, to biva i u drugih.

No zašto je to? Radi toga, jer je državni sabor osnovan na krivom temelju, jer je onaj stališ, koji bi morao biti zastupan najobilnije, zastupan baš najslabije, a to je seljački ili kmetski stališ (Uzklici: To je žalostno!) a kapital i veliki posjed jesu dobro zastupani te izključivo privilegovani. Na temelju sadašnjeg stanja u carevinskom vieću imao bi se preuzesnovati izborni red. Po mojem osvjedočenju u Austriji neće biti nikada napredka, dok ne budu imali izborno pravo svi oni, koji plaćaju porez, pa bio taj porez samo od krvi. Potrebu promjene uvidila je takodjer vlada, t. j. da oni, koji plaćaju porez, imadu takodjer izborno pravo. Da je tko došao pred više godina, te rekao: „dajte još kakvim trim milijunom državljana izborno pravo“, odgovorili bi mu bili: „to je revolucijonarac!“ Danas pako uvidila je već sama vlada potrebu toga, jer znade, da u sili ne može računati sa samimi grofići i baronići, već da mora računati i sa narodom!

I to nam je dokaz, da će se ipak nešto postignuti od vlade, od ministarstva. Uvjeren sam, da će takodjer Istra dočekati bolje dane t. j. poštivanje našega naroda i jezika. Ako se i ne opaža to obćenito, ipak se vidi neki početak.

To vriedi takodjer i za gospodarstvena pitanja, premda smo jošte daleko od onoga, što vlada obećaje. Istina je, da smo mi u razmjeru sa drugimi narodi, malen narod, ali ipak mora da zahvali mnogo habsburška kuća upravo vjernim Slovencem i Hrvatom na obalah Adrije. Vlada je dakle dužna, da sve poduzme za napredak i razvoj toga naroda.

Prelazeć sada na razpravo u državnom saboru i na svoj rad, valja mi, da navedem činjenica.

Kod razprava o proračunu (kad no zahtjeva vlada od zastupnika, da joj odobre ono, što kani potrošiti za državne potrebe u budućoj godini) progovorio sam opetovano, uzev u obzir vazda osobite odnošaje u Istri.

Pravi zastupnik u državnom saboru ne ima poznati ikoga, niti se obazirati na išta drugo, nego li na ono, što on upozna ili vidi potrebitim i koristnim za njegove birače. Pravi zastupnik treba, da pazi na to, gdje se dogadja komu krivica, te istu odkriti i odstraniti.

Prispodabljao sam medju ostalim stavke toga proračuna, tičuće se Primorja u obće, sa računi, knjižicami i bilježkami, što nam ih je pružila sama vlada, te sam se uvjerio, da nije istina, da smo mi pasivni, t. j. da vlada izdaje za nas više nego li utjera od nas. Dakako da vriedi i tuj ona, da vlada daje radje bogatašem, grofićem i barunom, nego li nam. Ona računa kod nas samo ono, što joj plaćamo u izravnih porezih, kano da nas ne tlače istotako i neizravni porezi. Ona kaže, da izdaje toliko i toliko milijuna za gradnje u Trstu, nu ona i vuče milijune, a od onoga, što potroši u Trstu, od male je koristi za nas. Osim izravnog poreza plaćamo mi državi, pokrajini, občinam i drugi porez, takozvani neizravni porez, namete itd. Država dobiva od ono 600 f. milijuna poreza, skoro polovicu od neizravnih poreza. Taj porez tlači ponajviše seljaka i delavca; taj porez plaća se danomice na kavu, cukar, petrolej, odielo itd. Bogataše ne tlači taj porez ni iz daleka kao seljaka i delavca. Koliko li potroše primjerice seljaci i radnici petroleja više nego li ono malo bogataša. Prvih imade na milijune, dočim su drugi riedki. Prvi nose u tom pogledu mnogo veći teret, nego li drugi — t. j. bogataši. (Tako je!)

(Dalje sliedi.)

Vladina zakonska osnova o promjeni izbornoga reda.

Javili smo već u zadnjem broju, kako je ministar predsjednik grof Taaffe presenetio svoje prijatelje i protivnike svojom osnovom o promjeni izbornoga reda, koju je predložio carevinskom vieću u prvoj sjednici sadašnjeg zasjedanja. Te promjene sadašnjeg izbornog reda za carevinsko vieće glase:

Čl. I. Iza §. 9. izbornog reda od 2. aprila 1873. za carevinsko vieće, uvrštuju se sliedeće ustanove kao §. 9. a), §. 9. b), §. 9. c) i §. 9. d).

§. 9. a) Uz one osobe, kojim po ustanovah §. 9. izbornog reda za carevinsko vieće glasom zakona od 4. oktobra 1882. pripada izborno pravo, pripada ono u kuriji gradova i seoskih občinah i onim državljanom, koji su ispunili obće uvjete za izborno pravo:

1. bili u ratu, te su ovlašteni na nošenje ratne kolajne ili imadu certifikat za isluženo poddastnike po zahtjevu zakona od 19. aprila 1872., ili

2. koji mogu da dokažu potrebitu naobrazbu (§. 9. b) te pravodobno ispunjenu stavnu dužnost (§. 9. c), izuzev iznimke, koje ovi paragrafi nabrajaju.

Po tom paragrafu na izborno pravo ovlašteni, uživaju ga u onoj občini, u kojoj prebivaju.

§. 9. b) Potrebitu naobrazbu dokazuje onaj, koji se može iskazati o tome, da umije čitati i pisati u jednom zemaljskom jeziku, koji je običajan u krunovinah i zemljah zastupanih u car. vieću.

Ovaj se dokaz pruža i od osoba, koje su svršile pučku školu, dobile odpustnicu od javne pučke škole ili od privatne škole pravom javnosti, te dobile u čitanju i pisanju red „dovoljno“.

Gradjanske škola i sve više škole nadomještaju taj dokaz.

Tko nebi mogao takova dokaza pružiti, pruža ga time, da pred povjeren-

sivom pravilno napišo molbenicu za uvrštenje u izbornu listinu.

Ovo povjereństvo, u kojem je načelnik obćine, gdje molitelj stanuje, ravnajući učitelj pučke škole i jedan plemeni obćinar izdaje molitelju svjedočbu, da se je uvjerilo o njegovih sposobnostih u čitanju i pisanju. Ova svjedočba vriedi kao dokaz za naobrazbu i kod sliedećih izbora.

Oslobođeni su od toga, da dokažu svoju naobrazbu, oni, koji su morali polaziti školu prije nego li je stupio u kriepost zakon od 14. maja 1869.

§. 9. c) Dokaz o pravodobno i pravilno izpunjenoj dužnosti pruža se svjedočbom vojne oblasti, odnosno političke oblasti. No trebaju tog dokaza, koji su još prije 5. decembra g. 1868. stupili u ustavnu dobu.

§. 9. d) Ostalim u § 9. a) br. 2. spomenutim uvjetom zadovoljuje onaj, koji je prije raspisana izbora barem šest mjeseci u izbornom kotaru nastanjen, te ili:

a) ako i ne posjeduje već izbornog prava po §. 9. plaća drž. izravni porez, ili

b) ako radničkom ili službinskom knjigom ili inimi autentičnimi spisi dokaže, da se stalno bavi jednim poslom.

Čl. II. Dosadanji §§. 19., 27. i 42. izbornoga reda za carevinsko vieće ukidaju se, te imadu u buduće da glase:

§. 19. Izborivi su u carevinsko vieće u svih zemljah, zastupanih u njemu, sve muške osobe, koje posjeduju austrijsko državljanstvo barem od tri godine, koje su navršile 30, te u jednoj od tih zemljah uživaju izborno pravo ili su izborive u zemaljski sabor.

§. 27. Čim bude izborna listina veleposjeda (najviših porezovnikah) i gradova nakon obavljenih reklamacijah izpravljene, imadu se izbornikom veleposjeda po zemaljskom glavaru, a izbornikom u gradovih od glave neposredne političke oblasti, izdati za izbor zastupnika potrebite izkaznice (legitimacije). Ove izkaznice providjene su tekućim brojem odnosne izborne listine, mjestom, danom i satom početka i konca izbora, a glede veleposjednikah, i imenom te obitavalištem izbornika.

Ako je u izbornoj grupi gradova koje mjesto dodieljeno biralištu u drugom političkom kotaru, to se imadu izborne listine priposlati poglavaru predpostavljene političke oblasti birališta, koji izdaje i izkaznice.

U gradovih s posebnim statutom može se povjeriti izdavanje izkaznicah i načelnikom.

Članovom veleposjeda, koji uživaju pravo glasa, a stanuju u zemlji, imadu se izkaznice priposlati; oni, koji stanuju u inozemstvu, imadu se u službenih novinah pozvati, da dignu svoje izkaznice.

Izbornikom u gradovih imadu se izkaznice u kuću dostaviti; dostavljanje može se povjeriti načelnikom.

Istodobno imadu se izbornici običajnim načinom pozvati, da sami dignu svoje izkaznice, ako ih nebi bili ma s kojeg razloga barem 24 sata prije izbora primili.

§. 42. Neposredno pred samim glasovanjem imade se izborno povjerenstvo o tom uvjeriti, da je izborna žara, u koju se kupe glasovnice, prazna.

Glasovanje započima time, da članovi povjerenstva predaju svoje glasovnice. Za tim predaju glasovnice izbornici.

Predsjednik izbornog povjerenstva prima od svakog izbornika glasovnicu, koju je izbornik sam složio, meće sam svaku glasovnicu napose u žaru i bdije nad tim, da nebude u mjesto jedne predano više glasovnicah.

Svaki izbornik imade da kod predaje glasovnice pokaže i svoju izkaznicu.

Čl. III. Iza §. 52. izbornog reda za carevinsko vieće imade se uvrstiti sliedeća ustanova kod §. 52. a):

§. 52. a) U gradovih, koji su podieljeni u gradske izborne kotare, može politička oblast odrediti više izbornih lokala i izbornike alfabetičkim redom razdieliti medju te lokale.

U takovu slučaju imade se za svaki takav izborni lokal imenovati posebno izborno povjerenstvo.

Čl. IV. Ovaj zakon stupa u kriepost, čim budu raspisani prvi obći novi izbori za carevinsko vieće.

Čl. V. Izvršba ovog zakona povjerava se ministru unutarnjih poslah.

Pogled po svietu.

U Trstu, dne 25. oktobra 1893.

Austro-Ugarska. Zadnjih dana govorilo se mnogo, da će biti razpušćeno carevinsko vieće pošto se vlada boji, da će biti zabačen njezin predlog o promjeni izbornoga reda i da neće vieće odobriti uvedenje iznimnoga stanja u Pragu. Za ovo posliednje reć bi, da će dobiti većinu, a predlog o promjeni izbornoga reda, biti će po svoj prilici zabačen. U sjednici od petka bijaše izručeno posebnomu odboru vladino izvieśće o iznimnom stanju. U istoj sjednici prihvaćen bijaše predlog, da se pomogne nekojim siromašnim predielom Česko bezkamatnim zajmom. U sjednici od ponedeljka izjavio se ministar predsjednik Taaffe o vladinoj osnovi glede promjene izbornoga reda. Rekao je medju ostalim, da su vladu na taj korak prisilili obćeniti obziri napram državi. Osim toga očekivala je vlada predloge za promjenu izbornoga reda od strane zastupnika. Vlada nedira svojom osnovom u ničije pravo, niti je ista bilo proti kojoj stranci naperena. Proširenje izbornoga prava osniva se na ustavu, a izborno pravo, da treba priznati onim, koji izvršuju državljanske dužnosti.

Zastupnici Pernerstefer i Slavik govorili su za obćenito izborno pravo.

Vodja ljevice dr. Plener izjavio se proti osnovi, jer da je ista naperena proti Niemcem i proti gradjanstvu. Tom osnovom, da kani vlada zabašuriti svoj neuspjeh u Českoj. Zast. Bärnreiter kazao je, da neće vlada doseći svoje nakane t. j. u kut porinuti pomoću nižih slojeva narodnostno pitanje.

Vodja Poljaka zastupnik Javorski jest takodjer proti osnovi, koja ide za tim, da uniśti zemaljsku autonomiju. Pošto bijaše razprava prekinuta, stavi zastupnik Pernerstorfer predlog, da budu odborove sjednice, u kojih će se razpravljati vladino izvieśće o iznimnom stanju u Pragu, javne, te je većina proti volji vlade taj predlog prihvatila.

Zatim se nastavilo razpravu o promjeni izbornoga reda.

Zastupnik Lienbacher predložio je, da se poveća broj zastupnika za 30. Na koncu stavio je zastupnik grof A. Coronini na vladu interpelaciju u poslu slovenskih škola u Gorici.

U sjednici od utorka govorio je zastupnik Kronawetter za vladinu osnovu o promjeni izbornoga reda. U istoj sjednici izjavio se grof Hohenwart odlučno proti osnovi, te da će njemački konservativci proti njoj složno sa liberalci glasovati.

Francezka. Jučer su zaključene u Parizu sjajne svečanosti na čast ruskih pomorskih vojnika, koje su Francezi odlikovali srdačnimi ovacijami i bogatimi darovi. Nepristrane novine čitave Europe sude obćenito, da je savez medju Rusijom i Francezkom najbolje jamstvo za europejski mir.

Italija. U Rimu umro je ovih dana englezki poslanik lord Vivian, komu su priredili sjajan pogreb. U ratnu talijansku luku Speziu stigla je ovih dana englezka vojna eskadra, koju su takodjer svečano dočekali.

Njemačka. Jučer je stigao u Berlin austrijski nadvojvoda Albrecht, koga su tamo dočekali vanjski počastmi, koje se izkazuju jedino okrunjenim glavam. O tom putovanju nadvojvode glasa se, da će imati i političko znamenovanje.

Jesen došla . . .

Jesen došla . . . lišće palo
Uvenulo šarno cvieće —
Lastavica, mila ptica
Na jug ljoće!

Leti lasta toplom jugu,
Da se kriepi novim žarom
Gdjeno plamti plamno sunce
Nad Saharom!

Ej doncsi, lasto, s juga,
Kad te sudba amo vrati,
Malo žara, da se zgriju
Svi Hrvati!

Kô saharski gordi samun,
Da se dignu uz sva snagu,
Pa da gromno kliknu jednom
Tudjem vragu:

— Dopuzavci, natrag amo,
Što utoste crnom robu,
Mi želimo biti svoji,
Il u grobu!

R. Katalinić-Jeretov.

Franina i Jurina

Fr. Jure, je bila pred malo dan pul tebe ona duga i suha svetica?

Jur. Ca si se šmutil, poc bi k mane priela?

Fr. Ja san cul, da je hodila po kućah voti iškat za Kolovozića, pak daj govorila neka nijedan ne votà za Hrvati, zac da ne poznaju ni Boga ni Marije.

Jur. Vis malo, bi se vrag šmutil i zenškun! A ca nožna, daj je njih „kapo“ rekal, da kada kokosa krepà al covek umrè, daj' te svejeno, i da ne grò nego jedan put na leto va crekav.

Fr. Ne samo to, ma kolovozićov „ajutante di campo“ je rekal, da bi za pol cigara tri dusi proda!.

Jur. Bog joj grehi prosti! Pak za takovi ljudi gre okolo po kućah voti iskat? Jue ima kuraja govorit, da Hrvati nepoznaju Boga! Srum ju budi, ter budi!

Fr. Ala bas pravo des!

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri primio je blagajnik družbe sliedeće iznose: Veleč. g. I. Makso Maečić, župnik u Kostreni Sv. Lucije poslao je 10 for., sabranih u župnom stanu prigodom imendana istoga g. župnika. — G. dr. Juraj Vrbanić, gradski tajnik u Zagrebu poslao je 11·50 sabranih na prijateljskom sastanku povodom proslave doktorata gosp. profesora Šandora Szengyörgyya. — Veleč. g. pop Ante Volarić iz Rieke poslao je 10, sakupljenih prigodom kršćenja u kući g. Lovre Brahelića. — Gosp. Julije Miran iz Lovrana poslao je 5, sabranih prigodom konferencije učiteljah u „Zorin-domu“ u Opatiji med učitelji i učiteljicami.

Upravi „Hrvatske“ priposlao je gosp. Ivan Miletić, kapelan u Topolovcu 2 for. 80 nvč., sabrane kod kuma Slukića u malenom družtvancu.

Gosp. Rikard Katalinić Jeretov primio je za istu družbu po 1 for. od g. F. V. i jedne Zadranke. — Gosp. P. Karabajić izručio mu 5 for., da se oduži miloj uspomeni Ede pl. Tomaja.

Uprava „Crveno Hrvatsko“ u Dubrovniku primila je 1 krunu od g. Hrvatoljuba iz Bjelotine.

Uprava „Edinosti“ u Trstu primila je iz Pazina for. 1·41, sabrano u gostioni g. Jakova Gržetića dne 16. t. mj.

Uprava „Nar. Lista“ primila je od častnog gospodina Jakova Dulčića 5 for. 27 nvč., sakupljenih u veselom družtvu u Spljetu, u kavani „al Porto“. Ista uprava primila je od častnog g. Jurja Paskievića-Čikare iz Šibonika 20 krunа. Evo imena darovatelja i to po 2 kr.: Juraj Paskiević-Čikara, dr. Zlatarović i Baro Despot; po 1 kr.: Mate Živković, Antun Bumber, Franjo Klomuz, Mate Zorić Antin, Biloslć O. Ante, Juraj Žarkov, Ivan Dellefeste, Dinko Sirovica, Antun Kollens, Petar Opara, Benjamin Paić, Ante Bušanko, Mate Baranović, Balić Marijan, Josip Stipančić, Paško Soda, Franjo Hrvat, Ante Jajac, Marijan Lukšić Slavić, Ivan Rude, Ante O. Skračić, Ciril M. Rosić, Stjepan Kristić. Živili darovatelji!

Upravi „Obzora“ prispjelo sliedeći prinosi: Svećenici kotara požeškoga opustiše svoj dar u iznosu od 5 for. 30 nvč. — Gosp. dr. Dobroslav Brlić iz Broda na Savi šalje 5 for. 10 nvč., sabranih prigodom proslave imendana brodskoga katekete Rogovića. — Gosp. Božo Mihovilić iz Vratnika šalje 1 for. 50 nč. — Veleč. gosp. A. Hercelj, župnik u Sv. Križu Začretju, šalje 17 kruna, sabranih pri zdravici domovini i biskupu Strossmayeru medju svećenici kotara krapinskoga, sakupljenimi na koroni kod veleč. gosp. Lj. Sartorija, podjašpriśta i župnika krapinskoga.

Veleč. g. Mihovil Sgombić, župnik u Pazarištu priposlao nam je for. 5·72 sakupljene na Tereznu u Bužinu u kući vrlog hrvatskog rodoljuba g. Franje Belavića, tamošnjeg župnika. — Gosp. Vinko Zidarić učitelj u sv. Petru u šumi priposlao nam je 2 for. i to 1 for. kao dar a 1 for. za izvršbljenu okladu sa g. F. M. Živili darovatelji!

Čestiti hrvatski rodoljub g. Edvard Milovčić iz Stona (u Dalmaciji) poslao je uredničtvu „Kat. Dalmacije“ 10 kruna.

U veselom družtvu sakupljeno bijaše na predlog g. M. Kržete, trgovca u Trstu, u gostioni Antuna Zegara u Prezidu 5 for., a darovali su po 1 for. gg.: Martin Krže, Anton Zagar ml., Petar Majdić, Mate Muhvić i Dragutin Zagar. Živili!

Martin Ribarić iz Vodica, stanujući u Trstu, podario družbi 4 kruna. Živio!

Vjenčali se. Dne 23. t. m. vjenčao se g. Radoslav Mankoč, carinarski oficijal i član rodoljubne obitelji Mankočove u Trstu, sa dražestnom gdjicom Ljudmilom Foersterovom, kćerkom poznatoga slovenskoga skladatelja g. A. Foerstera iz Ljubljane. Naše iskrene čestitke sretnomu paru!

Novi odbor „Slov. pevskega društva“ u Trstu. Na glavnoj skupštini u nedjelju bijahu izabrani sliedeći članovi u odbor našega pjevačkoga družtva: Predsjednik gosp. Makso Cotič; podpredsednik drnd. Josip Abram, tajnik Jakob Štoka i blagajnik Jul. Mikota. Odbornici gg.: dr. Karol Glaser, Miroslav Pretner, Alojzij Petrovčič, Ivan Vovk, Ivan Umek i Miroslav Lononer. — Zamjenici gg.: Jakob Pelicon, Gregorič i Vrš. — Revizori gg.: G. Bartol, Paternost in Švara.

C. kr. namjestnik u Istri. Iz talijanskih liberalnih novinah doznajemo, da je njeg. preuzv. g. namjestnik vitez Rinaldini bio u Umagu, Cittanovi, Višinadi, Višnjanu itd. vrlo svečano dočekan. Talijanski prvaci Istre da se natječu, kako će izkazati g. c. kr. namjestniku ljubav i odanost. U Sv. Nediljі posjetio je gosp. namjestnik školu „Lege“, u kojoj se odnarodjuju hrvatska djećica. U Motovunu priredio je načelnik Tomasi g. namjestniku na čast sjajnu gozbu, a gradska glazba dala je koncert na razsvietljenom trgu. Gospodina namjestnika prati po kotaru c. kr. namjestnički savjetnik gosp. vitez Eluschegg.

Iz Pazina pišu „Edinosti“ dne 21. t. m. koliko sliedi: „U gostioni g. Jakova Gržetića sakupilo se dne 16. t. m. u veselom družtvu Slovenaca i Hrvata za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri 1 for. 41 nvč. Tu svoticu šaljemo Vam molbom, da ju objavite u „Edinosti“ te izručite u prave ruke.

Ujedno pozivljemo onoga gospodina, kojemu se je dne 2. t. m. izručilo u istoj gostioni u istu svrhu malenu svoticu, da ju odpošalje na pravo mjesto i objavi u prvom budućem broju „Naše Sloge“. Kad već spomenusmo gostionu g. Gržetića dozvolite nam, da istu sl. obćinstvu što toplije preporučimo. G. Gržetić je pošten i značajan rodoljub, kojega žalimo radi nesreće, što ga je snašla dne 15. t. m. On se je usmè vraćao iz sela Gradino pod večer na konju kući, kamo bijaše pošao radi vinske trgovine. Iznenada napao ga je netko otraga na polovici puta Gradina-Čerovlje. Lopov ga je udario najbrže nožem otraga u desno ramo.

Nadamo se, da će naše marljivo oružničtvo u kratko doći u trag razbojničkoj ruci. — „Narodnjak.

Nenjemački jezici u carevinskom vieću. U sjednici od 10. oktobra 1893. govorio je medju ostalimi dr. Vašaty češki, a dr. Šamanek dao je u ime svoje i u ime dvojice drugova — takodjer češki — izjavu o pravnoj ogradi čeških zastupnika. Na temelju jasne ustanove poslovnoga reda imadu stenografički zapisnici sadržavati razpravu podpuno onako, kakova bijaše.

Pošto je zapisnik sjednice od 10. oktobra 1893. bio tako sastavljen, da se je na nekih mjestih samo reklo, da dr. Vašaty ili dr. Šamanek govore češki, bez navoda što govore, ustao se je u sljedećoj sjednici dne 18. oktobra zastupnik dr. Engel u ime Mladočeha, te upitao predsjednika: zašto se nije u navedenih slučajevih držalo jasnih ustanova poslovnoga reda?

Predsjednik, ljevičar barun Chlumecky odgovori po prilici ovo: Pitanje, postavljeno mu, nije novo, i on će odgovoriti, kao što su odgovarali njegovi predšastnici. Poslovni red neima ustanove o poslovnom jeziku, al ga pretpostavlja. Kad nebi bilo to predpostavo, morao bi poslovni red sadržavati razne ustanove o sastavu predsjedničtva, o vodjenju zapisnika, o tumačih itd. Pošto takovih ustanovah neima, mora on logično zaključiti, da poslovni red predpostavlja jedan poslovni jezik, a taj ne može biti nego njemački. To je praksa već od 30 godina, a takova praksa valja bar toliko, koliko ustanova u poslovnom redu. Ja se nedam odvratiti od toga nazora nikakvimi opazkami, i držat ću se ga, dok ne bude jasne ustanove u poslovnom redu. Pozivam se u u tom također na postupak i odnosnu izjavu moga predšastnika.

Niemci ljevičari odobravali su toj izjavi predsjednikovoj, dočim su mu živo protuslovili i burno ga prekidali Česi i Hrvati.

Dr. Engel odgovori na to posve mirno, da se neće prepirati sa predsjednikom, nego za sada samo opaziti, da bi bilo bolje, mjesto što se tako odgovara, raditi na to, da se dotične ustanove u poslovni red uvrste, pri čem bi se dakako imalo uzeti u obzir na ravnopravnost, zajamčenu temeljnimi državnimi zakoni, kojih bi se bar carevinsko vieće imalo držati.

Poziva se nadalje na drugu ustanovu poslovnoga reda, po kojoj se mora predsjednik brinuti, da svi predlozi i izjave dodju u takozvani poslovni zapisnik. Dr. Vašaty je učinio predlog na imeničnо glasovanje, al toga predloga ne ima u zapisniku. Dr. Šamanek dao je izjavu o pravnoj ogradi čeških zastupnika u ime svoje i dvojice drugova, ali niti toga ne ima u zapisniku, dočim je to drugda bivalo zabilježeno u zapisniku. Na temelju toga pita predsjednika, da li je voljan poslovni zapisnik u rečenih dvih točkah popuniti?

Predsjednik odgovara, da već iz prije navedenih razloga ne može zadovoljiti gospodinu predgovorniku, inače da bi se mogło postaviti predlog i rumunjski i zabilježiti ga (Glasovi: Zašto ne?!). U ostalom da će dati na glasovanje njegov predlog glede popravka zapisnika.

Dr. Engel izjavlja, da će se držati strogo poslovnoga reda, a po tom može on na kuću postaviti dotični predlog jedva u sliedećoj sjednici.

Stvar se je ze sad svršila u sjednici dne 17. oktobra.

Predsjednik je izjavio, da je sam dao izpraviti poslovni zapisnik; u koliko se tiče izjave dra. Šamanka, da je uvrstio u zapisnik njegovu izjavu, kojom je u ime svoje i dvojice drugova pristupio pravnoj ogradi čeških zastupnika.

Dr. Engel opaža predsjedniku najprije, da se njegove izjave ne slažu sa izjavami njegovoga predšastnika dra. Smolke-a, a onda veli, da bi morao biti dosljedan. Ako je uvrstio u zapis ik izjavu dr. Šumanka, češkim jezikom učinjenu, onda bi morao uvrstiti i predlog dra. Vašaty-a, takodjer češkim jezikom postavljen. Kad neće, postavlja predlog, o kojem neka se kuća izreče.

Za predlog dra. Engela glasovali su Česi, Hrvati i neki Slovenci. Proti predlogu svi Niemci, liberalci i konservativci, Poljaci, poče i Slovenac profesor Šukljo!!

Bio je to načelan predlog. Radilo se je o tom, da li se ima bilježiti ono, što se nenjemački govori ili ne, i da li je njemački jezik u parlamentu službeni ili ne. Za njemački su se dakle izrekli i Niemci ne samo ljevičari, nego i konservativci (evi su složni, kad je proti nam), i Poljaci i Slovenac profesor Šukljo!!

Iz Koparščine pišu nam 23. t. m. U raznih občinah ovoga kotara bacili su naši talijanaši i šarenjaci medju puk gnusu laž, da je naš narodni zastupnik, dični naš Dr. Laginja prouzročio uvedenje mittnica (štranga) i da je on kriv, što financijalne oblasti nedopuščaju seljakom peći rakiju koliku, kada i kako oni hoće. Da je sve to bezsramna laž, netreba nam stalno tekar dokazivati.

Upozoren na tu bezsramnu agitaciju talijanaške gospode odbio je g. Dr. Laginja na sastanku u Dekanih dne 19. t. m. od sebe najodlučnije infamnu klevetu dokazav biradem, da nebijaše još niti zastupnikom u Beču, kad bijaše zakon o mitnicah u carevinskom vieću prihvaćen. Isto tako je nerasložna i bezsramna druga talijanaška laž glede pečenja rakije, jer zastupnik Laginja nestvara zakona niti izdaje naredbe, a da je ona njegovu, pomogao bi siroti seljaku više nego li sva talijanaška gospoda Istre.

Iz Pazina pišu Goričkoj „Soči", da su tamošnji krnjeli i talijanaši silno varali sirote kmeta prigodom trgatbe i prodaje grozdja u gradu Pazinu. „Soča" donaša imena te „krasne" gospode ter koliko su samo dvojicu njih prevarili. U istoj vlesti spominje i kako je pazinska fakinčad napala na javnoj cesti po bielom dana slikara Ivana Gosara izmedju postaje i Pazina. Konačno spominje i g. kotarskoga poglavara, čega mi dakako nesmijemo opetovati, jer naš g. cenzor nedopušća, da se dirne u g. viteza Frica Schwarza.

Još o izborih u Volosk0m. Izvolite uvrstiti, g. uredniče, u dičnu „Slogu" i ovo malo redaka o netom minulih izborih za našu občinu. Sriedu 11. t. m. započe izbor za III. tielo. U večer toga dana imadjahu talijansko-njemački saveznici 12 glasova većine. — U četvrtak u jutro nastavi se glasovanje. Malo prije podne začu se najednom: jedna ki smo! Oduševljenje neopisivo. Naš „Magnifico" dolazi svaki čas iz občinskoga ureda, gdje se glasovalo, na svezi zrak. Vidi mu se strašno je nervozan, a mi se pobojasmo, da mu nebi pozlilo. — Ali, kako se uvjeriasmo njemu bi bila u onaj čas više pomogla koja prokura nego što „Presa". — Primiče se podne, sve nestrpljivo očekuje odlučni čas. „Magnifico" svedjer izlazi, šilje, zaklinje: „Andè, diavolo ghe, che ve go mandà mi", ali sve badava, neće nitko, da se pojavi. — Točno o podne zaključi se glasovanje. Uspjeh istoga bje: talijansko-njemački savez 101 glas (od tih 5 nezakonitih) hrvatska stranka 100 glasova. — Po tome je pobjeda u tom tielu i moralno i materijalno naša, ako zakon još ište vriedi.

U petak bijaše izbor za II. tielo. — Pošto je broj izbornika u tom tielu bio reduciran na manje nego na polovicu, to se mi niti ne nadasmo pobjedi. Talijansko-njemački savez pobjedi sa 8 glasa većine. U prvom tielu, koje je glasovalo u subotu, osvjetlaše si lice naši vriedni birači.

Svi dodjoše, da vrše svoje pravo i dužnost, te tako pobismo neprijatelja sa 15 glasova većinu. Ako pomislite, da je komisija bila čisto talijanaška, dalje, da su nekoji Niemci u Opatiji sa nekakvim riečkim dotepuhom osam dana prije izbora i za izbora neprestano gostili i napijali opatijske propalice, koji imaju pravo glasa; ako uvažite, da se sa protivničke strane mamilo, mitilo, varalo i kupovalo glasove, a da smo mi osobito u Volosk0m malo radili, mnogo propustili i neoprezno postupali, tad ćete pojmiti, da su naši sa polučenim uspjehom zadovoljni. Tim više, što se čvrsto nadamo, da će se na kompetentnom mjestu bez dvojbe kazati, da se zakon nesmije pod noge bacati. — Što gore napomenusmo o nezakonitih glasovih protivničke strane, stvar stoji ovako: Naš čovjek imao punomoć jedne osobe. Dodje do glasovanja i već pročita eva imena naših predloženika, kad nadodje protivnički kortež sa drugom punomoći iste osobe. — Komisija odluči, da prvašnje glasovanje no valja, već da ima vrieditи njihovo. — Drugi slučaj bio je taj, što su talijanaši glasovali za jednu gospodju kao udovicu premda joj je muž samo odsutan. — I tako još nekoliko slučajeva. — Nu kako rekosmo, nadamo se, da zakon i za nas obstoji, pa čekamo odgovor na naš rekurs. Osobitim zadovoljstvom moramo istaknuti, da je sve što je sviestno i poštено, te što se nedade namamiti na papreni gulaš, glasovalo za hrvatske predložene.

U ostalom čestitamo slavnomu ravnateljstvu južne željeznice u Opatiji na polučenom uspjehu, koštо i na liepoj družbi sa na čelu njoj onim riečkim đelijom, sa poznatim postolarom i onim junakom „izpod postelje". Prosit Herr Director! Vama pako dični Opatijci i Vološćani, koji ste uvažili savjet, domaćih ljudi, vaših prijatelja, i koji ste uviljali pogibelj, koja vam od tudjinaca prieti, vrsdna hvala na pomoći pruženoj nam k ovih izbora. Budete li morali iz nova na megdan junački izići proti dvima neprijateljima, budite uz nas, koji smo s vama rodjeni na ovoj dragoj nam grudi zemlje, gdje bi nam tudji ljudi rado zapovjedali. — Nam netreba tudjih gospodara kad znamo i možemo sami našom občinom ravnati i upravljati. —

Iz carevinskoga vieća. Spomenuli smo u zadnjem broju u kratko, da je govor mladočeskoga zastupnika Dr. Herolda pobudio najveću senzaciju. Evo nekoje važnija mjesta iz toga govora.

Zastupnik Herold reče, da se veseli što je vlada u obće progovorila. On za svoju osobu ne će ni preste ni fine kalibre upotrebiti, jer on ne, vjerujo, da zastupnik, koji ovdje govori pod tolikim utiskom podražaja u svome narodu, stavlja na to važnost i da odvrati na izjave ministra. Ovaj događaj traži osbiljnosti ne samo od zastupnika u prvom redu, nego i od vlade. Govornik nije protivnik redarstva; sam je nastojao, da se isto umnoži u Pragu, jer javna sigurnost osobe i vlastničtva nije bila dovoljno zaštićena. Napokon dodje iznimno stanje i stanovničtvo dobilo je 140 stražara više, za čim sam ja već tako dugo težio. —

Spominje neke slučaje, koji se dogodiše u Pragu i u okolici. Na Husov dan, kad je bilo postavljeno nebrojeno množtvo stražara, nalazila se medju svjetinom također jedna gospodja — ne Husitkinja, već Niemkinja — vodeći za ruku djevojčicu od tri ili četiri godine. Dieto ju upita u čudu: „Majko, što rade tuj ti mnogi ljudi?" Na to dodje redarstveni nadzornik i reče osorno: „Vi nemate ovdje ništa tražiti, razidjite se". (Silna veselost.) Pa tražiti, razidjite se". (Silna veselost.) Pa je li čudo, ako občinstvo ustane proti policiji? —

Čudnovata je također tvrdnja, da je iznimno stanje proglašeno također zbog neprijateljskih demonstracija proti katoličkoj crkvi i navod ministrov, da su 42 postotka zapliena uzeliedila uslied narušaja vjere, biti će sasma nov.

Mladočesi nisu nikad bili neprijatelji katoličkoj vjeri. Ministar je govorio o ugroženoj ličnoj sigurnosti. A sada je mladočeskim zastupnicima zakrčen put do birača, pa se protiv toga ništa ne čini. Oprovrgava tvrdnju ministra o zloporabi tiskovne slobode i prava sakupljanja. Vlada kaže, da ne može izaći s običnim zakonskim sredstvima. No je li ona upotrebila sva obična sredstva? Što se tiče antidinastičkih demonstracija, to valja već jednom prestati s time, da jedan drugoga obtužuje s veleizdaje. Stranac bi mogao još posumnjati, da su svi Austrijanci veleizdajnici. Ministar je govorio o čeduljama tajnoga družtva „Omladine". Zar je za to odgovorno cielo stanovničtvo? „Omladina" je bila skup mladih radnika, koji nemaju ništa zajedničko s mladočeskom strankom. Jedan od vodja toga družtva bio je u tajnoj službi redarstva. (Čudjenje medju Mladočesima). Taj je čovjek zaveo drugove svoje, da zabladuju carskog orla i na druge izrede. On je bio ponovno uapšen i vazda je opet pušten na slobodu.

Dočim 80 mladih ljudi, koje je on zaveo, već dugo čame u iztražnom zatvoru, ništa ne dogadja. (Nemir i negodovanje medju Mladočesima). Neka ministar ne mikne glavom. On nije o tom obaviešten. Nisu svi činovnici tomu krivi. Ali ima „štrebera", koji, ako ne nalaze revolucije, sami ju pripravljaju. (Odobravaju i pljeskaju Mladočesi.) Takav postupak mora prestati. Bilo je odlučeno, da se ima odrediti iznimno stanje. Kad nam se nije moglo ništa spočitnuti, zasnovao se komplot protiv nas. Postupak vladin mora pobuditi najveću razdraženost. Vlada nije promišljeno radila, stranke su izjavile, da nisu sporazumne s svoju su odluku odgodile; samo češki kavaliri odmah su se izjavili za iznimno stanje, pa nisu ni čekali na obrazloženje vladino. Te pogrješke oni ne mogu ni da shvate. Vlada neka upozove odredbu. Svemože pravo glasa i iznimno stanje, to narod ne će moći shvatiti.

To je brodolom nepolitične politike. (Odobravaju Mladočesi.) Vlada nije mogla iz te smetnje drugačije izaći nego moderna velikom mišlju budućnosti. Ali taj eliksir neće joj u agoniji ništa koristiti. (Živo odobravaju Mladočesi.) Monarkija imala bi biti tvrdja slobodo i jednakosti. (Vašaty: Kaznono sudište je postala!) Gdje je tu sloboda, gdje jednakost? Da se sutru Mladočesi, za to je odredjeno iznimno stanje, ali to ne će poći sa rukom. Zaštićivanjem staročeskih listova od vlade biti će tek zatušeni Staročesi. (Silno odobravanje.) Samo jedno će se postići, da će češki narod izgubiti vjeru u to, da može kada doći u Austriji do mira. (Živo odobravanje medju Mladočesima i na galeriji.) — Predsjednik opominje galeriju.

U sliedećoj sjednici govorio je prvi o tom pitanju zastupnik dr. Vašaty, koji pred bacuje vladi, da ona na osnovano tužbo českoga naroda sa silom odgovara. Graf Taaffo savolio je u svojih naredbah da sliedi svoje predšastnike, a to će reći njegove protivnike i protivnike českoga naroda, Giskru, Herbsta i drugove.

Iz iskustva znade, da je ime njegovo dovoljno, a da se skupština no dozvoli ili da se umah raspusti. Iznimno stanje u Českoj nije tek proglašeno za 12. rujna t. g., već ono vlada on onde, odkad je poznat rezultat posledujih izbora. Tvrdnja, da je bilo vjerskih izgreda, notorna je neistina; jer u vjerskome osvjedočenju češki narod tako napredovno, te je tako tolerantan i slobodouman, da se od njega ne može očekivati nikakovih izgreda bilo proti kojoj konfesiji.

Nabraja mnogo napadaja od službenih organa, medju njimi neki „ukaz" kutnohorskog okružnoga glavara, koji je, iza kako se pronašlo trnplo kršćanske djevojke Chladite, bio hektografovan i po svih gostionah razdieljen, a glasi: §. 1. Oni ljudi, koji o židovima govore, neka se najave oblastima. §. 2. Komu se u gostioni oči zacakle, neka mu gostioničar neda više piti. (Veselost). Iz svog samo izkustva govornik bi mogao puno dana da govori o povredah prava družtva i sastanka. Napokon govori o tulonskih svečanostih. Takovo braćenje dviju velikih naroda jedino je u povjesti. Svi potištoni narodi, pa i Česi, vesele se tomu događaju. (Odobravanje kod Mladočeha). To je barem jamstvo, da veliko-njemačko državeće neće do neba rasti.

Zastupnik dr. Foreger, divljak, daje u ime svoje i zastupnika dra. Krausa i Morro-a očitovanje, da ne može glasovati za iznimne mjere.

Zastupnik Hauck, takodjer divljak, govori i on proti iznimnim mjeram.

Zastupnik dr. Kvekić ne može da govori proti razlogom iznimnih mjera, jer ih ne pozna. Češki narod za cielo im nije dao povoda; češki narod hoće se terorizmom spriečiti u izvršenju njegovih opravdanih težnja i u oživotvorenju njegovog državnog prava. Govornik na kraju e,postrofira mladočeske zastupnike i uvjerava ih o najtoplijih simpatijah srbskoga naroda.

Zastupnik Klun stavlja predlog, da se ciela stvar na pretresivanje povjeri odboru, koji bi bio sastavljen od 24 člana ove kuće.

Zastup. Romanczuk govori proti iznimnom stanju, pošto je nepotrebno već iz toga razloga, što su naši zakoni tako elastični, da se s njima na svaki način može izaći. Tumačenje zakona po oblastnih organih da je često tako čudnovato, da bi se daleko prije mogle zahtievati za zaštitu osobne slobode iznimne mjere. Njegova stranka u ostalom očekuje razloge vlade i da će ih uzeti onako, kako to bude na korist državi. (Odobravanje kod Mladočeha).

Poslie toga prešlo se na glasovanje o predlogu Klunovu, koji bi prihvaćen, i ciela je stvar predana odboru od dvadeset i četvorice.

Iz Jelšana pišu nam o putovanju gosp. namjestnika koliko sliedi: Više puta proniosio se je po našoj občini glas, da će nas počastiti svojim posjetom c. kr. namjestnik vitez Rinaldini, al jedva dne 10. oktobra obistinila se je ta vieet. Došao je iz junačke Ćićarije, iz Munah, a kod sv. Pavla čekao je nanj načelnik g. Sebastijan Pipp i pozdravio ga u njemačkom jeziku. Na zapovjed gosp. načelnika učinjeni bijahu slavoluci, jedan na Pasjaku, dva u Šapjanah, jedan u Jelšanah. Na liepom i vidljivom mjestu na Pasjaku bio je napis: „Živio naš cesar i kralj Franjo Josip I.! Živio naš zastupnik prof. Vjekoslav Spinčić! Kroz Pasjak išla su gospoda ravno napried, dočim ih je narod čuteć promatrao.

U Šapjanah bilo je svečano primanje. Tu je bio gosp. vikar iz Podgrajah Janko, gosp. učitelj Makarović, čitavo občinsko zastupstvo i nekoliko Šapjanacah, o kojih je rekao obć. tajnik niemac Rothmayer, da se im je platilo prije vina. Ovi su vikali: „Živio!"

U Šapjanah bio je objed kod gosp. Pippa. Poslie objeda razglodali su visoki gosti Šapjane, a odavle otišli su u starodavnu Lipu. Lipljani bili su svi na polju, te nijo bilo ondje nikakvih pozdrava. Kroz Rupu prošla su gospoda bez vike i buke.

U Jelšanah bilo je naručeno zvonenje i pucanje, ali bijaše naroda jako malo. Koji su učinili slavoluk, bili su plaćeni, pak su i vikali: „Živio!" Radoljubni mladići zapievali su poznatu narodnu pjesmu: „Oj Hrvati", da daju time oduška svomu narodnomu čuvstvu. Mnogo se je trudio ovdje g. Rothmayer, dapače i vršio strogi policajni nadzor, što je on kano vatren Niemac rado učinio. Pokraj Slavoluka izticao se napis: „Živio naš cesar i kralj Franjo Josip I.! Živio naš zastupnik prof. Vjekoslav Spinčić!" Ovaj napis stavio je tajnika u bjesnilo. Nije mogao pojmiti, kako da se i ovom prigodom pozdravlja cesara i kralja; zašto da se izkazuje ljubav prama ljubitelju naroda prof. Vjekosl. Spinčiću? Poslao je prepis ovoga napisa u Šapjane, a gosp. c. kr. kotarski kapetan Fabiani zapovjedio je, da se napis skine. Narod se je zapanjeno pitao, zašto li se nesmije vikati: „Živio naš cesar i kralj", a obzirom na obljubljenoga zastupnika pale su i krupnije riečі. Ugledniji i bolji

seljaci nisu htjeli niti blizu. A govori se po Jelšanah, da je sada Šnitar u Rupi ostalbio, pak da će ga nasliediti gospodin Rothmayer.

U Jelšanah razgledali su crkvu. U školi ispitivalo se djecu i izrekoše priznanje gosp. učitelju Makarovića. Dieca pozdravila su gosp. namjestnika sa: „Hvaljen Isus!“ U župnom dvoru zaustavište se nekoliko časaka.

Ovaj posjet jako je uplivao na Jelšane. Očitovala se je odlučna volja naroda, da je dosta već niemštine u našoj občini, a gosp. Pipp neka se pokloni volji naroda, te neka uzme za tajnika čovjeka, koji posna u govoru i pismu temeljito slovenski jezik. (O namjestnikovom boravku u Materiji, budući put. Op. ured.)

Krčmarom i trgovcem sa vinom preporučamo i ljetos osobito okolicu Poreča. Tamo imadu naši seljaci dostatno dobra vina, koli orna toli biela. U Žbandajih n. pr. imadu tamošnji naši seljaci do 1800 hektolitara vrlo dobra vina, a tako ga imadu i druga sela one občine. Tko bi dakle od naših krčmara ili trgovaca želio kupiti dobra vina u Žbandajih, neka se obrati na tamošnje posjednike i rodoljube, na Šimuna Haduna-Radoša ili na Lovru Krebela. Ova dvojica ići će našim trgovcem i krčmarom i za ostala sela občine Poreč u tom poslu na ruku.

„Istarska vinarska zadruga“ u Puli moli osim putem naše rodoljube, osobito čč. gg. svećenike i učitelje, da bi njoj izvolili javiti iz pojedinih mjesta imena naših seljaka, koji imadu vina na razprodaju, te vrst, cienu i količinu vina, da bi pak ona u slučaju, da njoj pomanjka koja vrst vina, mogla posredovati izmedju trgovaca i seljaka, te da ovim pripomogne prodati vino uz pristojnu cienu.

Pomoć Hrvatom u Istri! Pod tim naslovom piše u Virju izlazeći „Podravac“ u broju 6. koliko sliedi:

U Istri stanuje veliki broj Hrvata i braće nam Slovenaca, a uz nje Talijana, koji su u većini javnih mjesta i ureda vlastodržci. Kršni naši hrvatski susrodnici Istre vrlo su marljiv al njedno i siromašan narod. Kao svi Hrvati u drugih hrvatskih zemljah, tako su i Istrani vjerni i odani svomu kralju, koji im je ustavom osjegurao razvoj narodnoga jezika.

Nu Talijani, hoteć da je Istra njihova a ne naša, (i koji se, uzgredice rečeno, ne odlikuju svi poznatom hrvatskom lojalnosti) uznastojaše, da ustrojivši družtvo za potalijančenje hrvatske djece, u srcu nas uguše u školah, koje svojim ustrojenim družtvom kane osnivati u čisto hrvatskim mjestima, da nam djecu već u ovietu mladosti odrode od svoga hrvatskoga roda.

Domoljubi hrvatski u Istri nisu mogli toga podnositi, već si, da očuvaju svoju narodnost od talijanske poplave, ustrojiše nedavno u Puli družbu sv. Cirila i Metuda, kojoj je družbi, uz stalno godišnje članove i milodare, svrha, uzčuvati narod od tudjina, podižuć po Istri hrvatske narodne škole.

Družtvo imade utemeljitelja, koji plaćaju jednom za svagda 100 for.; redovitih godišnjih članova sa godišnjim prinosom od jedne forinte, a gdje imade Hrvata, sakupljaju se dobrovoljni prinosi, da družtvo svoju svrhu postići usmogne.

Patriotična je naša dužnost — bez razlike stranaka, jer tu strančarstvu neima mjesta — da ovakovomu družtvu naklonimo svu našu moguću pomoć, da svoju braću jednokrvnu očuvamo sebi a obranimo od tudjinštine. Danomice nam se doduše namiču kojekakve dužnosti, skopčane sa novčanimi izdatci, al dajmo tamo, gdje je veća nužda i potreba.

Upišimo se s toga, koji nas samo može, u članove družbe sv. Cirila i Metoda, sakupljajmo dobrovoljne prinose. Njimi ćemo mnogo i mnogo diete privesti svojoj hrvatskoj majci, a plaća neka nam je u čistoj hrvatsko sviesti!

Izpravak. U predzadnjem broju u „Zahvali“ gg. Kinkelo V. i J. iz Rukavca podkrala se tiskarska pogriešk, koju ovim izpravljamo, da je naime „Slavija“ vatrogascem u Rukavcu for. 15 darovala, nipošto for. 12 kako je pogriešno tiskano.

Književnost.

Uredničtvo primilo je zahvalnošću sliedeće knjige:

„Slovenska knjižnica“, koju izdaje A. Gabršček u Gorici: **„Ratmir“**, povest iz ćeske zgodovine. Spisal Jan Vavra, poslovenil Petrovič. Snopič 1. Cena 12 kr.

Listnica uredničtva.

Gosp. J. G. Odposlali smo primljeno na pravo mjesto. Srdačan odzdrav! — Gosp. R. A. Nemožemo tiskati „Fr. i Jur.“, ako nam nekažete proti komu i našto je naperen. Primili smo f. 1.50; očekujemo ostalo. Zdravo! — Gosp. J. K. u M. Javite nam, kako pišete ob onem pitanju, pak da kušamo mi ovdje sreću. Živili! — Gosp. F. Š. u K. List Vam šaljemo od 1. t. m. Pošaljete li nam štogod vrieđna il zanimiva, priobćit ćemo rado. Da ste nam zdravo! — Gosp. I. P. Pristajemo; hvala Vam; živili! — Prijatelju N. N. u L. Onaj mladi gospodin nezalazi u naša kola odposlie je ovdje. Kao djak dolazio je, kad bi došao amo, i u naše uredničtvo, al odpotle je „o kr.“, neima o njemu traga ni glasa. Njegovi drugovi u službi kažu nam, da je za Hrvate Istre posve izgubljen, da se srami svoga hrvatskoga imena, koje da nastoji obrušiti. Narodnost naša devota mu je briga. Označite nam ga kao kruhoborca najčišće boje, a sam da nezna ješte, bili k Srabi ili medju Čozote. Neka jim bude! Prijateljski odzdrav!

Listnica uprave.

Gosp S. I. u V. Primili smo ukupno for. 4.50, t. j. for. 4 za g. 1892. i 1893., a nvč. 50 na računu oglasa, koji iznose kako Vam pismo, jer nobijahu priobćeni najmanjimi slovi, kako stoji u cieniku na čelu lista.

C. kr. priv. tvornica harmonijuma **B. F. Čapeka u Poličkoj (Češka)** preporuča svoje najvišimi odlikovanji počašćene

harmonijume,

koji su čvrstog, veoma ugodno; i orguljam sličnog glasa sa **jamstvom od 5 god.** — Podružnicu ove tvornice ima gospodin **Josip Laustek,** skladište salon-glasovira u **Zagrebu.** 5—1

Ernest Šverljuga

brijač

ulica Stadion br. 1, Trst,

preporuča se. 20—14

p. n. slavenskomu občinstvu Trsta, okolice i bližnjih istarskih mjesta za blagohotan posjet.

ESENCE

za bezodvlačno i nepogriešivo proizvadjanje svakojakih šestokih pića, finih stolnih likera te specialiteta razpoložljam izvratnih vrsti.

Uz to nudjam octen esencu, 80%, kemički čistu, za proizvadjanje ugodno moćnog vinskog octa te običnog octa. Propise i plakate prilažem badava. — Jamči se za najbolji uspjeh.

Cienik šalje franko: 4

Carl Philipp Pollak,

tvornica specialiteta esence

Prag.

Traži se čestite zastupnike.

Br. 1530.

Natječaj.

Uslied zaključka občinskog zastupstva u sjednici 16. septembra t. g., razpisuje se natječaj na mjesto

občinskog poslužnika,

koji će istodobno vršiti službu občinskog redara, uz godišnju plaću od 360 for. izplativih u jednake posticipatne mjesečne obroke.

Natjecatelji prikazat će svoje molbe podpisanomu občinskomu glavarstvu u roku mjesec dana od uvrštenja ovog natječaja, dokazujuć poznavanje hrvatskog i talijanskog jezika, dobu života i eventualno dosadašnju službu.

Glavarstvo občine

Lovran, dne 19. oktobra 1893.

Načelnik:

I. Turčić.

Štrcaljke i sumpornjače za trte

inžinira Živica.

mlini i stiskalnice za vino, sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, te svakovrstne druge strojeve i sve potrebe za iste 11

dobiva se uvjek u skladišću tvrdke

Schivitz & Comp.

(Živic i drug.)

Via Zonta broj 5 u Tretu.

DOMINIK LUŠIN

u Kopru

preporuča veliko svoje skladište raznovrstnog lisa, kano:

greda, dasaka, murala, duga, te takodjer opeka, vapna, pieska itd.

Naručbe ovršava točno i po najnižoj cieni. 52—1

Preporučamo adresu:

„Istarska vinarska zadruga“

u Puli (Istra),

koja je ovih dana započela poslovati.

Učenjaški prvaki

vseh dežel, kot presojevalci preparatov, izloženih na higieničnih razstavah v Londonu, odlikovali so z častno diplomo in zlato kolajno

(Znamka tovarne.)

ŽELODEČNO TINKTURO

lekarničarja 18

G. Piccoli v Ljubljani.

Tako odlikovanje je najboljše spričevalo temu dietetičnemu sredstvu, katero je splošno cenjeno zbok svoje popolnosti, kajti krepčuje želodec in ga ohranjuje zdravega, pospešuje prebavljanje in izpraznjevanje.

Razpošilja je pripravitelj G. Piccoli v Ljubljani proti poštnemu povzetju. Škatlja z 12 steklenčicami stane f. 1·80; s 55 f. 5·20 in je baš poštni omot 5 kg. Poštnino plača naročitelj. — Prodaja se po 15 nč. stekl. v vseh tržaških in istarskih lekarnah.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vred. papirju za 4-dnevni odkaz 2½%, 8-dnevni odkaz 2½%, 3-mesečni „ 3%, 6- „ 3½%, 9- „ 3½%.

Vplačevanje avstr. vrednostnim papirjem, katori so nahajajo v okrogu pripozna se obrestna tarifa na temelju odpovedi od 17 in 21. odnosno 12. junija.

Okrožni oddel.

V vred. papirju 2½% na vsako svoto.

V napoleonih brez obrestí.

Naknaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Rako kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, Ljubljano, Linc, Olomuc, Rolchenberg, Stanislavov, Solnograd, brez troškov.

Kupnje in prodaja

vrednostnih papirjev, kakor tudi vnovčenje kuponov pri odbitku 1/10 provizije.

Predujmi

pod ugodnimi pogoji po dogovoru.

Sprejemajo se vsakovrstna vplačila brez troškov.

Na lastovne listine pogoji po dogovoru. 2

odprtjem kredita v London ali Pariz, Berlin ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednostne obrestí po pogodbi.

Vložki v pohranu.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali po dnevnem curzu.

Trst, 10. oktobra 1893. 19—24

Svi strojevi za poljodjelstvo, vinarstvo i vino iz voća!

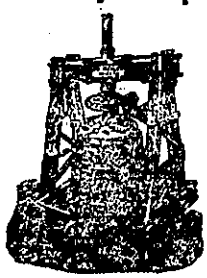

Mlatilnice, vitlje,

trieri, mlini za čišćenje žita, strojevi za rezanje krme, samoradni strojevi proti peronospori, tiskaonice za vino, ulje i voće; mlinovi za voće; predmeti za konobe; sisaljke za sve potrebe, kano što svi strojevi za poljodjelstvo, vinarstvo i priredjivanje vina iz voća — razašilje najnovijeg i najboljeg sustava:

IG. HELLER u BEČU 20—15

2/2 Praterstrasse N. 78.

Bogato ilustrovane katalogo u hrvatskom, njemačkom, talijanskom i slovenskom jeziku

šalje badava i franko.

Najpovoljniji uvjeti, jamstvo i pokus.

Opetovano obaljene cene! — Preprodavači dobiju popust.

Žrebanje **danes!**

Žrebanje danes ob 8. uri zvečer!

Žrebanje **danes!**

INOMOSTSKE SREČKE à 50 NVČ.

glavni dobitek 50.000 goldinarjev.

4 10

Srečke à 50 nč. priporočajo:

Gius. Bolaffio, Alessandro Levi, Mandel & C., Daniele Levi & C., Girol. Morpurgo, Ig. Neumann, M. Nigris.

Izdavatelj i odgovorni urednik Mate Mandić. Tiskara Dolenc.

Broj 44. U Trstu 2. novembra 1893. Godina XXIV.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana sej pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja za pogodbe na upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Interpalacija

zastupnika Spinčića i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina ministra bogoštovja i nastave.

Mjestna občina Lovran u političkom kotaru Volosko u Istri broji po zadnjem popisu pučanstva od god. 1890. po občevnom jeziku 5685 Hrvata i 229 Talijana. U samom Lovranu postoji za Lovran, Sv. Franjo, Oprio i Tuliševicu pučka škola, u kojoj bijaše hrvatski naukovni jezik do god. 1885., a ove godine podieliše ju na hrvatsku i talijansku paralelku. Na prvoj podučava jedna učiteljska sila, a na drugoj od nekoliko godina amo dvie učiteljske sile.

Odpisom od dne 31. decembra 1892. br. 1655 naložilo je c. kr. zem. školsko vieće za Istru u Trstu, da se na talijanskoj dvorazrednoj paralelki otvori i treći razred, te je u tu svrhu sistemiziralo mjesto trećeg učitelja i posvalo mjestno školsko vieće u Lovranu, da priskrbi potrebitu školsku sobu.

U sjednici mjestnog školskog vieća bijaše zaključeno sa tri glasa proti dvim — kojim se je posliednjim i predsjednik pridružio — da se upotrebi za treći talijanski razred prostorije občinskoga ureda, dočim bijaše manjina sa predsjednikom mnienja, da nije potrebita niti u zakonu osnovana treća učiteljska sila.

Občinsko vieće, posvano, da pripravi prostorije za treći razred, stvorilo je u sjednici od dne 4. maja 1893. zaključak, da će podnesti utok proti spomenutom odpisu c. kr. zemaljskoga školskoga vieća na visoko c. kr. ministarstvo bogoštovja i nastave, jer sistemiziranje mjesta treće učiteljske sile na talijanskom odjelu nije u zakonu osnovano, te je putem načelnika utok u opredieljeno vrieme takodjer uložilo.

C. kr. zemaljsko školsko vieće priobćilo je dne 5. septembra t. g. pod broj 1140 občini, da bijaše utok visokomu c. kr. ministarstvu bogoštovja i nastave kao drugoj molbi doduše na riešenje podnešen, nu taj utok da ne zaustavlja izvedenje odpisa, jer da ne bijaše uložen u roku od 14 dana, te se pozivlje občina uslied zaključka istog vieća, stvorenog u sjednici od dne 28. agusta tek. god., da pripravi školsku sobu, iztaknuv istodobno, ne bude li občina za nekoliko dana pribavila dotične prostorije, da će se iste pripraviti prisilnimi sredstvi na račun občine.

Medjutim je na talijanskoj paralelki pučke škole u Lovranu potrebit jedva jedan razred, a da se i ne govori o dvoili čak o trorazrednici, ako se uzme u obzir s početka navedeni broj Talijana mjestne občine Lovran, pak da se i nalazi svih 229 Talijana u školskom okružju Lovrana. Broj učenika rečene paralelke stvorilo se umjetnim načinom i različitimi spletkami, te je dostatna već sama ta okolnost, što ne bijaše dopušteno načelniku i jednomu ili dvojici savjetnika prisustvovati upisivanju djece, da se podvoji u nepristranom postupanju. Nu uzmimo, da je talijanska paralelka u Lovranu zbilja potrebita, da upisuju u istu nadalje roditelji svoju djecu bez ikakvog uplivanja, to ipak nije broj djece u zadnje tri godine tolik, da bi se imalo na istoj stvoriti i treći razred, a radi toga nije taj razred niti u zakonu osnovan.

Po §. 11. državnoga zakona za pučke škole valja računati na jednu učiteljsku silu kod poldnevne poduke 100 učenika, te jedva tada, kad se postigne kroz tri godine uzastopce popriečno taj broj, mora se pobrinuti za novu učiteljsku silu.

Na talijanskoj paralelki u Lovranu bijaše upisano popriečno u posliednje tri godine po podatcih samoga c. kr. zemaljskoga školskoga vieća $168^1/_3$ učenika. Da se je podučavalo samo u jednom razredu te paralelke pol dana, tada bi morao broj narasti u trih posliednjih godinah popriečno najmanje na 180, a da se uzmogne otvoriti i treći razred; kod poldnevne poduke u obih razredih morao bi bio narasti broj djece u trih posliednjih godinah popriečno najmanje na 200.

Ne izpitujuć, kako je došlo u Lovranu do otvorenja talijanskoga razreda, kako se je otvorilo tamo i drugi talijanski razred; ne izpitujuć nadalje, tko li je potaknuo tamo misao za treći razred; ne obazirajuć se na okolnost, da postoji u Poljanah, u istom kotaru Volosko i pod istim c. kr. zemaljskim školskim viecem, školska zgrada već tri godine, a da nijo tamo, gdjeno imado preko 100 djece, dužne polaziti školu, niti danas sistematizirana pučka škola; ne obazirajuć se nadalje na okolnost, da imade u Istri, napose u mjestih napučenih Hrvati, koja su pridružena talijanskim gradskim občinam, na stotine i stotine, dapače ćak i na hiljade djece dužne polaziti školu, a škole ne imadu, pa ipak se nije smatralo ono isto c. kr. zemaljsko školsko vieće dužnim, da pozove dotične občine, da priprave potrebite školske prostorije pod prietnjom prisilnih sredstva; i ne obazirajuć se napokon na to, kako se u Trstu i u Gorici zavlači sa otvorenjem slovenskih škola, uslobadjaju se podpisani, obzirom na jedino jasnu ustanovu zakona, upraviti na nj. preuzvišenost gosp. ministra bogoštovja i nastave upit:

„Je li voljna njegova preuzvišenost uvažiti utok občine Lovrana proti nalogu, da pripravi prostorije za treći razred na talijanskoj paralelki tamošnje pučke škole, te ukinuti odpis c. kr. zemaljskoga škol. vieća za Istru u Trstu od dne 31. decembra 1892. br. 1655, dotično od dne 5. septembra 1893. br. 1140 kano u zakonu neosnovan?"

U Beču, dne 27. oktobra 1893.

Spinčić, Špindler, dr. Slavik, Alfred Coronini, Biankini, dr. Laginja, Eim, Formánek, dr. Kramař, dr. Vašaty, Purghart, Perić, Dapar, dr. Dyk, dr. Engel, dr. Brzorád; Adámek, dr. Šamánek, Schwarz, dr. Tuček, Čertmir Lang, Březnovsky.

Sastanak birača u Dekanih.

(Nastavak).

Kad se je razpravljalo o proračunu, govorio sam o Primorju u obće a o Istri napose. Tom sam prigodom kazao, da ako država i troši štogod na Istru, ipak taj potrošak neide na našu korist, nego većinom na našu škodu. (Tako je!) Kad bi vlada uzela samu pokrajinu, ona nebi bila pasivna. Jerbo ono što se izdaje, nije na korist pokrajine, već jedino gradovom, to jest, našoj doduše braći, nu ipak protivnikom.

Uzmimo primjerice za bolje razjašnjenje grad Kopar. Oduzmeli se Kopru kazniona, pripravnica i gimnasij, što bi mu ostalo? Koliko i Vam t. j. koliko i ništa ili još manjo (Smjeh medju slušatelji.) Uzmimo pako slučaj, da bi se i Vam posrećilo štogod zadobiti — jnoh si ga Vama! Naši su bo suzomljaci kroz 40 do 50 godina tako razmazani, da bi njim se u svakom slučaju, da njim vlada štogod oduzme činilo, kako da ste ih Vi pokrali.

Što se tiče razmješčenja oblastih i sudova, bio sam toga mnienja, da se ima razdieliti sudbeni koparski kotar, i da se osnuje novi sud. Gdje? Toga ja sam nezuam. Sa sudom imao bi dakako biti spojen i porezni ured, jer suda neima bez poreznog ureda (Veselje medju slušatelji.) Veliku je bu razlika imadeli seljak nesti svojih par težko zaslužnih forinta poreznomu uredu u Kopar ili prodati ih bližemu poreznomu uredu, do kojega mu nije ni četvrt sata.

Nu stanje, koje nalazimo kod Vas, naći ćemo i druguda po Istri. Nemilite bo, da vlada postupa s Vami kano sa svojimi Benjamini, koje je već za nevolju razmazala. Toga radi bio bi važan narodni zahtjev takozvana decentralisacija, koja bi bila na korist čitavoj našoj pokrajini. Takav zahtjev jest pako opravdan, te ga mora i vlada takovim priznati. Budući pako vlada upoznala, da je naš zahtjev opravdan, ona će mu morati da i zadovolji.

Poštovani birači! Prekjučer i juče čuo sam u Trstu, da se govori po Istri u obće i ovdje medju Vami o pitanju mitnica, t. j. da ih je Laginja sakrivio. Vrlo mi je žao, što se to govori. Ali ja odbijam eto javno pred g. komesarom, da su to razbubnjali ljudi, koji su u državnoj službi. Iztaknuti moram odlučno, da sam kod razprave o proračunu takodjer kod stavke o mitnicah proti glasovao (Dobro!) Vi si možete i sami pomisliti, gdje je povod tom govorkanju. Istina je, da bijaše zakonska

PODLISTAK.

Moj put u Rim.

(Nastavak).

VIII.

Ja sam u gotovoj neprilici. Kod nijednoga poglavja ne biah tako neodlučan, kao kod ovoga. Pogotovo me ostavilo i ono malo srčanosti, što sam možda prije imao. A znate li zašto? Jer bih napokon morao nešto reći o rimskih katakombah, a ja se čutim uprav poništen pred tim silnim veličanstvom. Katakombe jesu za mene Herkulovi stupovi. Što sada? Zar uzmaći, tor ih mukom mimoići? Ali onda čemu sam niti započeo, kad bih imao premučati što je glavno? Zar ne, da je to nekako neprilično, kad mucati nesmiješ, a govoriti neumiješ? Što dakle? — Napred i ti i zid! — Tako da je naložio neki kapral biednome vojniku, koji se je usudio, prigodom nekakve vježbe, upozoriti ga, da je pred njim zid, te da ne može napried.

Napried i ti i zid! rekoh i ja samomu sebi. Reci štogod onako, kako znadeš, pa kud puklo Ja puklo. Napokon nitko niti ne zahtieva, niti može zahtievati, da plodovi moga pera budu ni po debeloj ni po tankoj krvi, niti u rodbini niti u svojbini, sa kakvim klasicizmom. Ob ovoj nepobitnoj istini bio sam ja uviek osvjedočen, a čitatelji „Naše Sloge" osvjedočili su se iz predjašnjih članaka. Ovaj će dakle članak biti samo novi prilog, da se bolje o tom uglave.

Ova sretna domisao izbavila me iz škripca, dapače gotovo me osokolile, i ja sam pripravan, da s vama sadjem u te podzemne krajeve, samo ako ste vi voljni podati se mojem slabom vodstvu. Katakombe su ogromni podzemni labirint, pun soba, kodnika i kapelica. To je grad bez stanovnika.

Netom je Krist uzašao na nebesa, sa svih strana digli se neprijatelji njegova nauka, da udave što bijaše on posijao. Nastade vrieme nečuvenih muka, kojima je moglo odoliti jedino djelo božjih ruku. Pa to djavolsko pirovanje nije trajalo ni dan, ni mjesec, ni godinu, nego cielih tri sto dugih godina. To bjesnilo doprlo je do vrhunca, kad je Petar, glava svih apostola, odabrao poganski Rim svojim prebivalištem i po tom prieistolnicom svih kršćana. Na to se uzbudio sav poganiuk i digao hajku na ime kršćanako. Otac svojima rukama davi vlastitu djecu samo zato, jer mladenačkim žarom prigrliše nebeski nauk Kristov; brat izdaje brata, prijatelj prijatelja. Grozna li to bijahu vremena! Kršćanom se ne sudi po nikoj zakonu, ni pravom ni krivom, nego jedino po divljoj samovolji sudčevoj. To bijaše tek grozno iznimno stanje, pod kojim stenjaše cviet čovječanstva. Al se kršćani ne predavaju, nego iz krvi jednoga mučenika niče drugih sto. Čitajuć sve ove grozote, rekao bi čovjek, da se kršćani i ne čude tomu, nego snašaju i najteže muke hrabro i junački, te rek bi, da i ne misle, da to prestane, jer ne bijahu još zaboravili rieči Kristovih: koji hoće da živo bogoljubno, nagaziti će na muke. A napokon njihov vodja ne bijaše od onih, koji svoju vojsku šalje u vatru, a sam pliva u slasti i lasti, nego on je mogao punim pravom reći: Ako vas sviet mrzi, znajte, da je još prije nego li vas, mrzio mene; i kako je mene sviet progonio, progoniti će i vas.

U takvoj oluji kako da se ponosu kršćani? Zar da idu sami u susret mukam? Kad treba muke podnašati, oni su junaci, ali Krist je rekao: budite krotki kao golubice, ali i obzirni kao zmije. Što će dakle uraditi kršćani?

Vihar bjesni, pakao se sav digao, a oni ne imadu gdje da zaklone glavu. Ne ima im mjesta na zemlji, a oni će pod zemlju. Motiku na ramo, pa hajd u polje i nek se kopa. Da je danas, reklo bi se, eto ti buntovnika, koji je nakanio podkopati Rim, da ga dinamitom digne u zrak. Al kršćani ne misle nikomu zla, tek traže zaklona sebi. I kopaj danas, kopaj sutra, nastali oni labirinti, koje zovemo katakombe. To je kršćanski Rim u prvih trih stoljećih. Tu se kršćani sakupljaju na molitvu, tu umiruhu, tu se zakapahu. Svi su oni hodnici, s jedne i s druge strane, obloženi pločama sa napisi, iza kojih počivahu sveti ostanci mučenika i drugih kršćana iz prvih trih stoljeća, koji bijahu kasnije prenešeni većinom u rimsko orkve.

Mi obadjosmo katakombe sv. Kalista, koje su od svih najzanimivije, kako kažu vještaci.

Kad nam naš vodja na večernjom sastanku najavio, da ćemo sutradan najprije poći u katakombe, cielom dvoranom prodje veseli šapat, a naša fantazija, ne znajuć ni kud ni kamo, pričvrstila svoja krila, pa nek se leti na sreću po poljih u blizini Rima, nebi li gdje našla ulaz u te katakombe.

Napokon osvanulo i jutro. Nadjosmo se na našem navadnom rodištu: kod orkve sv. Andreja „in Valle". Kočije bijahu jur spremne (bilo ih je 38), i mi se uputismo. — Katakombe svetog Kalista su na cesti Apijskoj, kakvu milju puta unutar vratiju ov. Sebastijana. Usred velika vrta jest mala bazilika, koja ne služi za službu božju, jer do nedavna bijaše upotrebljavana za štalu. U njoj je poprieje velikoga kršćanskoga arheologa Iv. Kr. Rossi-a, koji je upravo po toj nekadašnjoj bazilici naslutio, da uz nju mora biti još štogod iz starine. I nije se ni ovoga puta prevario. Istraživajuć, našao je najljepše i najzanimivije katakombe. U živoj pećini probijen je ulaz u taj podzemni izumrli grad. Spustivši se dolje niz strmo stepenice, nadjoš se dakako u tmini, tek ti svieti svieđica u ruci, i baklja, koju ima na štapu nataknutu trabanta, koji te vodi, i koji te podzemne odaje pozna, kao i svoju samostansku sobicu. Na sve strane kršiaju se hodnici, svuda sobice, svuda kapelice. U dvih kapelicah nekoji naši svećenici prikazaše Bogu žrtvu sv. mise, ali mono žalibože nije dopalo. Hodnici su dugi, visoki a uski. S jedne i s druge strane nadgrobne ploče sa jednostavnim napisom, ili sa kakvim simbolom, koji nam svjedoči, da su prvi kršćani mnogo osbiljnije o smrti sudili od nas, koji neismjernom lahkoumnošću na grobovih šaramo cielo izmišljene epopeje. I zbilja mnogo naše nadgrobne ploče podsjećaju na smješne i pretjerane oglase kakvih glumaca-skitalica. — Koja razlika u katakombah! — Njim nije na umu bilo, da se na grobu koječim hvastaju, nego njihov grob imao je samo svjedočiti, da bijahu kršćani. Ne mislim, da bi ovdje bilo zgodno, da stanem tumačiti kakve simbole obično nalazimo na nadgrobnih pločah, i što oni znamenuju, jer bi nas to odvelo na široko odvelo, ma da bi bilo i zanimivo. U tih katakombah ima prozvanenita sobica ili kapelica sv. sakramenta, u kojoj su na zidu naslikani poglaviti sv. sakra-

osnove o uvedenju mitnica 8—10 mjeseca prihvaćena u državnom saboru prije, nego li sam bio ja izabran zastupnikom. Slučajno pako stupio je taj zakon u kriepost upravo u ono doba, kad bijah izabran. Taj slučaj upotrebili su moji i Vaši protivnici, da me okloveću.

Iz starih listina, te iz pripovedanja starih ljudi doznao sam, kako su se nekoč gradile ceste Ovaj ili onaj načelnik dobio je nalog, da mora doći taj i taj dan sa toliko i toliko osoba na gradnju ceste, inače dobiti će toliko i toliko globe — ili šiba. Opaziti mi valja, da kod nas vožnja nije kano druguda. Naši vozari novoze često vriednosti niti za par forinta, dočim voze u drugih pokrajinah vozari na isto takovom vozu vriednosti od 40—50 for. dapače i više. —

Na takovo razglabanje zagrozio mi se predsjednik, da će mi oduzeti rieč, budem li i nadalje o tomu govorio. Istaknuo sam pako, da se narod ka dveć morade da budu mitnice, na drugi način odštetiti, t. j. da se poprave ceste i putevi, strmci izravnaju itd. Svaka vlada upravlja slabo ako neće da vrati medju puk novac, što ga je kao porez ili inače od njega utjerala.

Govorio sam takodjer o drugom važnom pitanju t. j. o zemljoraztetnoj zakladi (ezoner). U tom pogledu bojim se, da mnogim nema više pomoći, jer su mnogi jurve propali pod zemljo-razteretnim bremenom. Ipak sam držao, da se moram zauzeti i za taj posao, te se nadam, da ćemo spasiti ono, što se u obće spasiti dade.

Dne 11 julija 1892 izručio sam naime sa poštovanim drugom gosp. zastupnikom Spinčićem spomenicu na ministarstvo, u kojoj smo popisali točno pitanje ezonera, te označili, kako da se odstrani to nepravedno breme.

Naš račun o ezoneru stoji ovako: Do konca god. 1895 imadu biti izplaćene sve obligacije razteretne zaklade ili ezonera. Usljed toga nebi ta zaklada ništa dugovala na obligacijah niti na interesih. Pomogne li nam država iole, mogli bismo sav račun zemljo-razteretne zaklade ili ezonera poravnati do konca god. 1895 i to tako, da svatko, koji je istoj išta dužan, plati trećinu svoga duga. Ako je n. pr. tkogod 300 for. dužan, imao bi platiti samo 100 for. da mu se dug za uvjek briše. Ostanu li pako dosadašnji visoki kapitali rasti će neprestano veliki interesi, a rasti će također troškovi eksekucije. Znati valja pako, da imade nesamo pojedinaca, već dapače čitavih poreznih občina, koje neće toga duga nikada izplatiti. O tomu govorio sam obširno u carevinskom vieću. Kad sam pako uvidio, da imade ministar posla sa drugimi velikimi pitanji, n. pr. uvedenjem novog novca itd., obratismo smo se sa drugom Spinčićem k svim klubovom i strankam molbom, da nam pomognu u tom za nas životnom pitanju, koje neima nikakva posla sa politikom, jer je čisto gospodarskoga značaja. Obećaše nam pako pomoć u tom pogledu. Kazati Vam također moram, da mi je preuzv. g. ministar financija Steinbach rekao sretnuv me poslie moga govora u carevinskom vieću na hodniku, da uvidja i on kako su naše tužbe i zahtjevi opravdani i temeljiti. (Dobro!)

Štovani birači! Preobširno bilo bi, kad bi Vam hotio izpripovedati sve malenkosti parlamentarnoga života.

Spominjem Vam samo glasovitu izjavu vlade obzirom na Istru, koju smo njoj tako rekuć izvukli iz ustiju. — Mi smo doduše tamo u Beču maleni ljudi, te znadu vrlo dobro gospoda ministri, grofovi i baroni, da smo iz siromašnih kuća, da nismo sobom donesli drugo, ako ne, hoće li Bog, malo soli u glavi, ali pošto smo se toplo zauzimali za našu domovinu i jer smo iskreno popisali naše težnje i potrebe, i budući da smo istinito ocrtali pomanjkanje prava i opisali krivice, koje trpi naš narod, našli smo sučuti čak medju protivnici, kao što je vodja njemačkih liberalaca Plener, koji nije naš prijatelj u nijednom pogledu. On je kazao medju ostalim, da se ćemo pobliže obazrieti na govor zastupnika Laginje, jer da nije ob onom, što je ovdje kazao, dostatno obaviešćen, ali da mora istaknuti — premda nepozna točno odnošaje na jugu, da su ipak pokrajine Istra i Dalmacija u istinu zapuščene, to da je imala austrijska vlada štošta poduzeti, da podigne gospodarsko stanje. Njemu da se čini nepravedno kad se vlada na tolike željo i pritužbe, što ih je sada podnesao g. zastupnik Laginja glede Istre, a nedavno g. zastupnik Biankini glede Dalmacije, nimalo neobazire. Tako je dakle govorio naš protivnik Dr. Plener. Gospodo! Više nego li moje rieči, zapamtila si je vlada bez dvojbe ovu primjetbu zastupnika Plenera, te sam uvjeren, da će nas prije ili kasnije uslišati. Kano dobar kršćan, znadem takodjer, da čovjek neživo jedino od kruha, kako nam kaže sv. piemo. Tim hoću da računam, da nam se nevalje brinuti samo za tjesna dobra. To je doduše prvi životni uvjet, ipak je taj uvjet jedino od danas do sutra. Kao što je došao, tako ga može i nestati jer „svakdanji kruh“ može oduzeti svaki čas onaj, koji ga je dao. Svaki državni zastupnik imade dakle i drugih dužnosti; dužnosti, koje nazivljem načelnimi, koje se tiču narodnosti i vjere. Da nadvladaju strasti i da srce nećuti, tad bi naglo svega materijalnoga blaga nestalo. Srce ima i morade da ima plemenitu ćud. Ono, što je ostavio otac sinu, sin unuku, unuk praunuku u neprekidnom redu, to je vjera. (Istina je! dobro je!)

U carevinskom vieću nedolaze mnogo vieraka pitanja na dnevni red, barem odkad sam ja tamo, nisam imao zgode, da se izjavim u vierskih pitanjih.

Nastupili pako čas, da bude trebalo u Austriji podignuti glas za katoličku vjeru, moći ćete stalno u meni zastupnika za nju (Živio!) Više, mislim, da nije dužnost državnoga zastupnika.

Kao Vaš brat, ili mladjim kano otac preporučam Vam gojiti i njegovati vjeru. Vaša vjera i Vaša narodnost mora prelaziti od roda na rod, jer se tim oplemenjujo i kriopi narod.

Što se pako tiče narodnosti naše, moram očitovati, da su za nju žalibože još uvjek loša vremena. Da će pako i za nju nastupiti bolja vremena, tomu se stalno nadam. Lošim odnošajem glede narodnosti naše u Austriji nisu pako krivi pojedinci, nego li sav sadašnji sistem. Vaši djedovi i pradjedovi proljevali su krv za drugoga dočim su se gospoda njemački knezovi prepirali za malenkosti — bez ikakve pogibelj. Usupor takovoj našoj prošlosti zahtjeva se od svakoga izmedju nas, da šutimo kano i blago. Ali je poznato gospodo, da dobije najviše onaj, koji najbolje viče (Veselje i odobravanje). — Tako je primjerice pitao pokojni biskup Dobrila neku majku blagoslovljenu sa djecom, komu li daje od djece najviše kruha, da li onomu, koji je najbolji, našto mu ova odgovori: ne, već onomu, koji najviše viče. Taj primjer vriedi kod nas i za narode. Naš narod u Istri, Hrvati i Slovenci, malen je narod, pa zato neka viče, da bar štogod zadobije (Tako je!) Vikati moramo dakle nesamo za to, da nas opaze, već moramo takodjer zahtjevati, da nebude u naših pokrajinah niti jednoga javnoga činovnika, koji nebi poznavao naš jezik, bilo hrvatski ili slovenski; gdje god imade narod posla sa činovnici, tamo neka se služi svojim jezikom. Kao što smo ovdje zadovoljni, da se dogovaramo u našem materinskem jeziku, moralo bi biti svuda i sa činovnici. Nu žalibože drugud nije svuda tako (Žalostno! Sramotno!) Traži dakle narode, da ti se neostavljaju samo ostanci, koji ostaju na obilnom stolu grofova i barona, na stolu gospodskih naroda, već znaj, da si ti takodjer narod, jednak onim, koji se goste kod bogatog stola!

Istina je, da naši zahtjevi nisu maleni, jer ništa neimamo. Gospodi ministrom je to nepojmljivo, pak se pitaju: što bi sve htjeli ti ljudi? Željeznice, škole, vode, ceste itd. Ali je naravno, da tražimo ono, čega neimamo i što nas ide. Da smo počeli tražiti svoje prije kakvih 30 godina, dobili bismo bili bar štogod. Medjutim vlada nam more bar štogod dati jer se srami. (Živio!)

Pošto su pako naši odnošaji takovi, da moramo tražiti oslona u raznih prigodah, pojmiti ćete za to, zašto smo se morali i mi osloniti na pojedine parlamentarne stranke. Stranka, na koju se osloniemo, jest mladočeska stranka, jer ova imade iste težnje s nami, akoprem u većoj mjeri. S njom smo osobito za to, jer zahtjeva odlučno ono, što ju ide. U carevinskom vieću jesu takovi odnošaji, da valja svakoj stranci tražiti prijatelje i savezuike. Ako smo pako našli u tom vieću stranku, koja zahtjeva ono, što i mi, tim nije rečeno, da smo prekinuli svaki savez sa svimi ostalimi strankami. Nipošto! Ako je došao k nam, koji od takozvane konservativne stranke, da mu podpišemo kakvu interpelaciju glede školstva, poljodjelstva itd, učinili smo to rado uvjek. Tako smo postupali vazda, postupamo sada, te ćemo postupati i u buduće za slučaj potrebe. Isto tako postupaju i drugi s nami. Kad trebamo podpisa za interpelacije, tražimo ih i mi kod drugih. Tim budi rečeno, da što se tiče naših težnja za poboljšanjo našeg gospodarstva, to neimamo u tom protivnika u vieću. Isto tako se nadam, da sada neimamo, obzirom na potrebe naše pokrajine, protivnika, jer uvidjaju svi, da bijaše ta pokrajina zbilja zanemarena, te će nam dati rado svoje glasove, da se pokrajini pomogne.

Gospodo i braćo! Vlado je dužnost, da nas podigne, da nam pomogne. U našoj pokrajini jesu dvie narodnosti; svaka se uzgaja u svoje nakane i svrhe. Nam je dobro poznato, da govore Talijani: „Tamo je naša domovina, gdje je u kraljevini 30 milijuna Talijana“. Mi Slaveni kažemo pako: „Tuj je naša domovina, gdje nas je združenih toliko milijuna pod žezlom Habsburga.“

Čini mi se kano da vidim u budućnost, kad primišljam o tom: tko li će u buduće gospodovati na Adriji? — Pomislimo li na narod, koji je toliko pretrpio kroz stoletja; pomislimo nadalje kako bijaše tečajem stoletja tlačen narod hrvatski i slovenski — pak se je ipak sačuvao. Taj narod mora opet gospodariti i to od Beča dolje do najskrajno morske obale naše.

U nadi, da ćemo biti svi ujedinjeni, da težimo svi za jednim te istim ciljem i svrhom, u čemu neka nas Bog pomogne, — to je moj ideal, za oživotvorenje kojega nepoznam nikakve pogibelji — oslanjajuć se takodjer na to, da će učiniti svoju dužnost svi oni, koji imadu u prsih pravo srce.

Tim osvjedočenjem završujem za sada svoje izvieśće, izjavljujuć, da sam spreman na bilo koja raztumačenja. Zahvaljujem se štovanim biračem na obilnom broju, kojim me počastiše na današnjem sastanku; zahvaljujem Vam se što ste pozorno slušali moje skromno predavanje, kano i za pouzdanje, koje mi neizkazaste danas za prvi put, već vazda i u svemu. Zahvaljujem Vam se na krasnom i častnom dočeku, sa jednom rieči: zahvaljujem Vam se za sve. Živili! —

Na koncu izviešća nastalo je u dvorani burno odobravanje i klicanje. Govorniku čestitaše bližo stojeći prijatelji i birači, a svakomu si mogao čitati na licu podpuno zadovoljstvo i iskreno veselje.

(Slijedi.)

Interpelacija *)

zastupnika J. Biankinia i drugova na njihove preuzviešnosti ministra predsjednika grofa Taaffe-a, kao upravitelja unutarnjih posala, i ministra trgovine, markeza Bacqueheme, u sjednici dne 10. oktobra 1893. carevinskoga vieća u Beču.

Bliza je druga godina na izmaku, odkad je svim vinorodnim zemljam ove monarkije zadan strašan gospodarstveni udarac klauzulom 5. zaključnog zapisnika III., cienik B, trgovačkog i pomorskog ugovora dne 6. decembra 1891. izmedju Austro-Ugarske i Italije.

Ako posljedice tog gospodarstvenog udarca težku podnose sve vinorodne zemlje Austro-Ugarske, koje uz svoje vino imadu ipak i raznih grana obrta, imadu svakovratnih obćila i izvora privriede — klauzula je za Dalmaciju uprav crni grob, u koji je visoka vlada zakopala živo sve njezine stanovnike, jer Dalmacija, osim vina, ne ima nikakvih drugih izdašnih sredstva dobitka.

Pomorstvo, po kojem je Dalmacija kroz vjekove bila na glasu i neizmjerno bogatstvo crpila sa svih strana svieta, već je mal ne sasvim propalo nemarnošću visoke vlade i poreznimi vekacijami njezinih organa; ribaršina je spala na zadnje grane; jednom živa pogranična trgovina sa Bosnom i Hercegovinom, poslie okupacije, okrenula je na Madjarsku; o kakvoj domaćoj industriji u Dalmaciji se i ne sanja, niti može biti o tomu ozbiljna govora, kad Dalmacija i danas, na sramotu ove monarkije i napredka XIX. vieka, jest jedina zemlja u Europi, koja ne uživa nikakve direktne željezničke sveze sa izobraženim svietom, niti drugih blagodatih moderne uprave.

Toj siročici, u težkoj borbi za obstanak, preostalo je jedino vino, glavni i baš jedini izdašni njezin proizvod, kojim je mogla kakogod prokuburiti i barem donekle tješiti se u neopisivih svojih nevoljah, u užasnoj svojoj zapuštenosti.

Ali joj je visoka vlada otela i tu zadnju koru hljeba, da ju darujo tudjincem, podanikom susjedne kraljevine Italije! Uslied nesretne klauzule trgovačko-pomorskoga ugovora s Italijom, talijanska vina iztisnula su naša domaća mal ne sa svih tržišta monarkije, a visoka vlada nije se pobrinula, da im olakoti izvoz u inozemstvo, niti da na koji način olaksa narodu škodu, koju mu je hotimice naniela, s razloga svoje slo shvaćene visoke politike. Po kazivanju samih talijanskih novina, Italija poslie klauzole uvadja svakog mjeseca u Austro-Ugarsku 100.000 hektolitara vina, a bečki dopisnik milanske „Persoveranze“ drži, da će taj uvoz unaprjed biti mnogo veći.

Dočim je Italija sretna, što je učinila tako Austro-Ugarsku glavnim skladištem svoga vina; dočim vlada austrijska ne samo neće, da strogo tumači klauzulu o vinu, i da barem na taj način no pogoršava veliku pogrješku, učinjenu na zator svojih vinorodnih zemalja, nego dapače, i ne pazeć na klauzulu, pripušta preko granice talijansko vino i u slučaju, da nije popraćeno propisanom svjedočbom, te uvjek sasvim uslužno postupa, kao što je to nedavno neglasio u talijanskom parlamentu sam ministar poljodjelstva Lacava, odgovarajuć na upit zastupnika Castorina, dočim je Italija isposlovala, da i Njemačka postupa sasvim velikodušno prama njezinom vinu— austrijski vinogradari ostavljeni su sasvim svojoj crnoj sudbini, i visoka vlada nije još, u koliko se znade, ništa uspješna učinila, da barem donekle olakša njihovo stanje.

*) Donašamo u cielosti ovu važnu interpelaciju, jer se tiče i naše kože skoro u istoj mjeri, kao i one naše braće u Dalmaciji. Op. ured.

---

menti, kao: krštenje, pokora i sv. pričest. Te su slike jako lieno sačuvane. Da pobiješ protivnika, koji ti bunca o nekakvih tobožnjih novotarijah u crkvi katoličkoj, posalji ga u katakombe. — Tuj ima još netaknutih grobova, ima i sarkofaga sa mrtvimi tjelesi, kojim se ne možeš primaknuti, a da ti pamet ne poleti za kakvih 15 do 16 stoljeća nazad. Ono tielo u onom sarkofagu, koje ti kroz staklo gledaš, kakvih sve li nije strahotah vidjelo, a možda i podnielo! Kakva li ono bijahu vremena, ali takodjer i kakvi ono bijahu junaci!

Imaš što da vidiš u tom podzemnom labirintu. Pa kad si obašao gornje hodnike, spusti se u doloje, pa još i u treće, a u nekojih katakombah dapače i u četvrte i u peto! Ne možeš nego da se diviš toj ogromnoj radnji.

Što se pripovieda o pogibeljih, koje priete svakome, koji bi se nesmotreno odielio od družine, te sam krenuo u te puste krajeve — možda i neće biti sve onako, kako se veli, ali valaj nije se što šaliti, jer za nesreću ne valja Boga moliti. Katakombe, što većih što manjih, ima u Rimu preko trideset, pa kad biemo poredali sve hodnike jedan do drugoga, oni bi se protezali 780 kilometara u daljinu, a to je po prilici koliko sav talijanski poluotok! Ta ogromna duljina hodnika, izprekrižana pod zemljom u svih mogućih pravcih, lahko može čovjeka zavesti, i s toga je najpametnije sliediti bakju i glas vodje.

Da završim ovaj slabi opis podzemnoga Rima, prepustiti ću rieč jednomu biskupu, koji uz ostalo, napisao je i ove prekrasne rieči: „Kad se ojstih, da ondje počivaju kršćani i mučenici, moja se je duša prelievala od najsvetijih osjećaja, i ja ne znam, da li sam što slična ikada u životu svom ćutio. Ja sam stajao pokraj oltara, gdje su prvi kršćani u vrieme ljutoga progonstva čitali sv. misu. Svojim očima razmatrao sam onaj sveti žrtvenik, od kuda su oni slali pred prestolje božje toplo molitve, toplije nego li ih je itko molio. Već se htjedoh baciti na koljena, da se i ja pomolim, jer nijedno drugo mjesto ne može pravednije zahtjevati ovakve želje — ali nisam mogao, budući nisam bio sam, te mi se je valjalo žuriti za drugimi. — Ipak sam nastojao, da se ne raztresem i da ne pomutim osjećaja, kojih sada ne mogu izkazati. Što sam dalje išao, to većma bijah uzbićen. Pred oltarom skoro da sam zaboravio na njihove muke i mislio sam samo na njihove vruće molitve. Ali kad sam se primaknuo svetim grobovom, dozvaše mi oni u pamet sve jade, koje su morali oni jadnici prepatiti, i razmišljah, kako je bilo njima pri duši, kad su pokraj ovih grobova stajali, na ovom istom tlu, na kojem ja stojim; jer su znali, da će za koji dan i oni biti položeni uz grobove braće svoje. Meni se sažalilo i lebdijahu mi pred očima samo tjeskoba i bol njihova srca. Bio sam zaboravio, da je naša jača od svih muka, da ona tjera iz čovjekjega srca svaki strah i tugu, pa da je u ovih crnih hodnicih odzvanjao jedino piev nade i radosti; zaboravio sam bio, da je u onih junačkih srcih Kristovih pobornika samo jedno jedino čuvstvo gorilo: da radostno proliju krv za Spasitelja svoga, kako su već to i njihova braća učinila, i kako ju je On prvi za svih nas prolio.

Sve to uspomeno navalilo na moju dušu. Počeh i na sebe misliti. Crven me obli . . . . . .“

(Dalje sliedi.)

Dapače, Njemačka stvara sve veće poteškoće uvozu našeg vina, kao što su i najnoviji propisi o ustanovljenju identičnosti dotičnih pošiljaka o egotovljenju uzoraka; tako da vino dalmatinsko, kojo se je barem donekle moglo do sada takmiti sa talijanskim na nekih njemačkih tržištih, biti će i od tamo iztisnuto. Sva Dalmacija nije kroz ovu godinu mogla uvesti u Njemačku — o Francezkoj već ne ima govora — ni 20.000 hektolitara vina, dočim ga je Italija tamo razprodala do 800.000. Vapaj dalmatinskih vinogradara, da bi se izposlovalo sniženje prenosnih željezničkih ciena iz Trsta do granice Njemačke za vina, koja idu u južnu Njemačku, ili da bi se izposlovalo, da se njemački parobrodi, koji dolaze redovito u Trst, svraćaju u Split, gdje je središte vinske trgovine u Dalmaciji — ostao je, po običaju, glas vapijućeg u pustinji!

(Konac sliedi.)

Pogled po svietu.

U Trstu, dne 1. novembra 1893.

Austro-Ugarska. Danas nam je zabilježiti da je nastala ministarska kriza, i da je ministarstvo dalo ostavku, koje još cesar i kralj nije primio. Spomenuli smo već zadnji put, da se općenite govori o razpustu carevinskoga vieća ili o odstupu ministarstva. Sjednice carevinskoga vieća odgodjene su na neopredieljeno vrieme, a ministarstvo se zahvalilo na službi. Pad ministarstva prouzročilo je bez dvojbe uvedenje iznimnoga stanja u Pragu i posliedice toga, a pospješio ga predlog vladin o promjeni izbornoga reda, proti čemu su odlučno ustali Poljaci, Niemci lievičari i Hohenwartov klub.

U sjednici od 25. pr. mj. govorili su o tom predlogu zastupnici Kramař i Wurmbrandt. Prvi kao Čeh za promjenu izbornoga reda, a drugi kao Niemac liberalac, proti. Istoga dana prihvatio je posebni odbor carevinskoga vieća vladinu osnovu zakona o domobranstvu. Prihvaćena bijaše i resolucija zastupnika Klaića, da imade ostati u krieposti za Dubrovnik i Kotor zakon od god. 1883.

Dne 26. sastao se odbor za izpitonje vladinog izvieśća o uvedenju iznimnog stanja u Pragu. Čitalo se razne spise tičuće se tog pitanja, ali osobita nije se ništa doznalo.

Sada se skoro i negovori u političkih krugovih o drugom, nego li o ministarskoj krizi. Njeg. Vel., cesar i kralj stigao je naglo iz Pešte u Beč. Na audienci bijahu primljeni nekoji ministri i prvaci trih velikih stranaka carevinskoga vieća. O nesliedniku grofa Taaffe-a kolaju razni glasovi, ali stalna nezna se još ništa. U novo ministarstvo imalo bi doći novih osoba iz kluba njemačkih liberalaca, iz kluba Poljaka, a valjda takodjer i iz Hohenwartovog kluba. Nama je svejedno, došao na čelo vlade Petar il Pavao ako kani vladati po dosadašnjem programu il sustavu. Neimade li se promjeniti sav sistem, tad neimamo očekivati od nijednog ministarstva ništa dobra.

Srbija. Ministar predsjednik Dokić leži težko bolestan u Opatiji. Poslie operacije reć bi, da mu se je bolest pogoršala. Smrt Dokićeve bio bi težki udarac za mladoga kralja.

Bugarska. Prošloga petka bijaše otvorena u Sofiji svečanim načinom narodna skupština. U priestolnom govoru ističe knez Ferdinand dobre odnošaje sa susjedi i povjerenje, koje uživa on i vlada u narodu.

Rusija. Ratno brodovlje ostavilo je napokon Francezku. Kad je odlazilo brodovlje iz Toulona, izmieniše si car Aleksander i predsjednik republike Carnot vrlo toplo brzojavne pozdrave i zahvale, ističuć obojica uzajemno prijateljstvo Rusije i Francezke.

Italija. Financijalno stanje kraljevine Italije jest tako lošo, da su u velike zabrinuti pravi talijanski rodoljubi. Trojnim savezom obvezana je Italija uzdržavati mnogobrojne čete, graditi skupe ratne brodove i tvrdjave, te trgovački boj, što ga Francezka bije sa Italijom, izpraznio je do dna talijanske državne blagajne. Ne bude li preokreta u izvanjskoj politici Italije, težko da će se ona izvući in današnjeg nesnosnog stanja.

Franina i Jurina

Jur. Ce je Frane, kadi ši bil pašanu setimanu?

Fr. Bil šem ti malo po čreškom ža vidit, kako je tamo i je co vina urodilo.

Jur. Pa ce je novoga?

Fr. Ce, hodel šem ž Valuna va Lubenice i Martinšćicu i ž Martinšćice va Stivan, pa šrića da šem vavik ž lokav vodu pil, zac drugacije nebi bil doma prenešal celoga nosa, zac tamo ni puti nego šu same gromace; vina je urodilo, ali ce će, kad ni trgovac, zac se valje na pocetku prestrase onih grdih putin.

Jur. Pa ce toga ne vide kapetan va Lošinju?

Fr. A ce bi oni videli, oni ne gredu, kako i nas dobri deputat već, kako je po vanjšćini, nego oni vavik putuju va Črez po vaporu, a na moru ako je bonaca, onda je ravno, a ako šu vali, onda je vapor po priko sice, i tako nas kapitan vavik po lipom putu gre, a brizni kmet neka se muci, kako žna.

Jur. Donke ce tamo note imat nikad puta?

Fr. Šigurno ne, dokli budu gošpoda hodeli po kapetanatu vavik po vaporu, a nikad po kraju.

Jur. A kako je tamo z škulami?

Fr. To nepoznamo ni ž vana.

Kad pomislim da sam Hrvat.

Kad pomislim, da sam Hrvat
Hrvat košto Ante stari,
Živi polet duh mi diže,
Vrućа krv mi srce žari!

„Iz moje pjesme".

Ja prkosim gorkoj muci
Nit me patnja kadra shrvat,
Neplaše me teški lanci.
Kad pomislim, da sam Hrvat.

Hrvat čedo slavnog roda,
Kog junaćtvom Bog obdari,
Hrvat košto Šubić-Zrinjski,
Hrvat košto Ante stari!

Tad postanem silan junak
Poput orla, koj ne gmiže,
U nebesko u visine
Živi polet duh mi diže.

I uglodam, gdje mi narod
Od sto rana, vaj krvari —
Da ga svetim, da ga spasim,
Vrućа krv mi srce žari!

R. Katalinić-Jeretov.

Različite viesti.

Za družbu sv. Ćirila i Metoda u Istri. Sl. odbor hrvatske mladeži sa sjelom u Spljetu, koj je sabirao miloćare za vienac na spomenik neumrlomu Gundulićeu šalje nam iskaz milodara ter dotičnu račun, iz kojeg vidimo, da je unišlo for. 1075·78, a izdalo se for. 466·86, te preostala svota od for. **608 92** bijaše od odbora podarena našoj družbi. Slava odboru i živili prinosnici!!

Uprava „Narodnog Lista" primila je od g. Marina Miolina iz Kaštel Sućurca 1 for.

Veleč. g. Ante Kalac, župnik-dekan u Buzetu priposlao nam for. 2 kao povjerenik družbe, što ih uplatiše gosp. Ante Nedvěd župe-upravitelj u Šterni i gosp. Frane Brejha exposit u Krasicah blizu Buja.

Uprava „Hrvatske" primila je for. 7 od g. Josipa Mostera, koju je svotu sabrala u malom družtvancu u Crkveni gušna. Micika Vajlor. Živila!

Prinosi sakupljeni u Kutini i okolici te priposlani upravi „Obzora" 11 for. 60 nvč., a darovaše: Junački moslavački seljaci-izbornici kod političkog razgovora 1 for.; hrvatsko vojničko družtvo, slaveći bratimstvo strahovito rusko-francezko vojske u Tulonu i Parizu 1 krunu; prigodom zdravice ruskomu narodu gdjica Zora Valpotić 1 krunu, Stjepan Gold 1 krunu, Milan Bacta 1 krunu, Franjo Berples 1 krunu, gdja Marija Vanić 1 krunu, Fran Smudj 1 krunu, pravoslavni Hrvat Dejo Tuodorčević 1 krunu, Franjo Padjan 1 krunu, Josip Padjan 1 krunu, N. N. 1 for., N. N. 1 for., N. N. 1 for., N. N. 1 krunu, N. N. 1 krunu, N. N. 1 krunu, N. Č. 1 krunu. A. Garibaldi 10 nvč. — Nadalje istoj šalje Prijo Istran iz Senja 5 for. 80 nvč., sabranih u veselom družtvu pod dvogubom neudalom.

Gosp. dr. Mate Vitezić, nadiužinir u Trstu podario for. 2.40. Živio!

Povjerenik naše družbe u Splitu, veleć. g. dr. Ante Trumbić primio je za družbu sliedeće iznose: dr. V. Lukšić Matković 2 for., T. Jerković 1 for., A. pl. Tartaglia 1 for., Ivan Bulić 1 for., prof. I. Ivanović 1 for., Lovro Borčić 3 for., Fr. Bradić 1 for., I. Jerić 1 for., Vjek. Dorkić 1 for., E. Čeligoj 1 for., Fr. Petrić 1 for., dr. Buić 2 for., hn. 1 for., dr. E. Grgić 2 for., P. Perković 2 for., dr. Eisenstädter 1 for., F. Obuljen 1 for. Kao godišnji prinos: g. Bulat mi. 2 for., I. Farolfi 1 for., hn. 1 for. sakupio dr. A. Štambuk.

Imenovanja. Savjetnik zemaljskoga suda u Trstu g. grof. Dandini imenovan je savjetnikom kod prizivnoga suda u Trstu. Tajnici kod ravnateljstva pošte i brzojava gg. Zarich i Heydenburg imenovani su poštanskimi savjetnici.

Odlikovanje. Akademija znanosti i umjetnosti u Parizu odlikovala je hrvatskoga umjetnika veleč. g. O. Celestina Medovića medaljom prvoga reda za njegovu glasovitu sliku, izloženu u Monakovu. Čestitamo!

Odbor političkog družtva „Edinosti" držati će u nedjelju dne 5. t. m. u 10 sati u jutro u prostorijah „Del. podpornog družtva (Via Molin Piccolo br. 1) redovitu sjednicu, kojoj se ovim gg. odbornike i zamjenike uljudno pozivlje.

Četiri interpelacije zastupnika prof. Spinčića i drugova. U sjednici carevinskoga vieća od dne 27. oktobra upravio je g. zastupnik Spinčić sa drugovi četiri interpelacije na ministra bogoštovja i nastave. Sve interpelacije podpisao je gosp. zastupnik dr. Laginja. Jednu od tih interpelacija, tičuću se talijanske paralelke u Lovranu, donašamo u današnjem broju. Ostale tri donieti ćemo u sliedećem broju. Evo im sadržaja: U prvoj se pita ministra da ukine naredbu c. kr. zemaljskoga školskoga vieća za Istru, kojom bijaše ustrojena talijanska paralelka u pučkoj školi u Opatiji, ili da se sistemizira na istoj školi mjesto za drugu učiteljsku silu. Druga se tiče slovenskoga školstva u gradu Trstu, te pita ministra, hoće li svom odlučnosti zauzeti se, da se zadovolji molbi tršćanskih Slovenaca za ustrojenje slovenskih pučkih škola, ako neide inače, na državne troškove, kao što su tamo ustrojene njemačke pučke škole za dječake i za djevojčice. Trećom pako pita ministra: kani li upotrebiti bezodvlačno svoj upliv na podredjene školske oblasti, da odmah sistemiziraju mjesto učitelja u mjestu Poljane, občina Veprinac, gdje je pripravna već tri godine nova školska zgrada.

O dalnjem putovanju njeg. preuzvišenosti g. c. kr. namjestnika viteza Rinaldini-a po političkom koturu porečkom doznajemo iz službenih i polusluužbenih novina, da bijaše njeg. preuzvišenost svuda od najliberalnijih Talijana vrlo odušovljeno dočekana i primljena. Gosp. namjestnik obećao je nekojim talijanskim občinam i mjestom, da će i njih do mala posjetiti.

Vrlo nam je drago, što možemo po službenih vrelih zabilježiti, da su njegovu preuzvišenost i najradikalniji Talijani naše pokrajine odušovljeno dočekali i pozdravili. To nam je bo nov dokaz, da su oni srotni i zadovoljni pod upravom njeg. preuzvišenosti u Primorju u obće, a napose u Istri. U ostalom molimo naše prijatelje iz rečenog kotara, da nas izvole obaviestiti o putovanju njeg. preuzvišenosti, u koliko su u pojedinih mjestih štogod vidili ili doznali.

Za Bratovšćinu hrvatskih ljudi u Istri priposlao nam je veleč. g. Ante Kalac, župnik dekan u Buzetu, kao njezin povjerenik f. 2. i to 1 for. od g. Antuna Nedvěda župe upravitelja u Šterni i 1 for. od g. Frane Brejhe exposita u Krasici blizu Bujah. Živili!

Miloćari za gradnju „Narodnog Doma" u Medulinu. Franjo Kopajtić iz Kukuljanova 20 nvč. Ivan Matošić iz Kukuljanova 20 nvč. Mikula Vidulić iz Lošinja 20 nvč. Ivan Mikulišić iz Drage 20 nvč. Vinko Vičević iz Kukuljanova 20 nč. Ivan Glazar iz Kostrene 20 nvč. svi stanujući u Puli. Ugledali se u njo i drugi naši rodoljubi, osobito oni, koji primiše pismo. Živili darovatelji! —

Novi odbor hrv. akad. lit. zab. družtva „Hrvatska" u Gracu. Na prvoj glavnoj skupštini dne 21 listopada 1893, izabrahe sliedeći odbor: Predsjednik Antolak Adolf cand med. Podpredsjednik Vranjican Vladimir cand. med. Bilježnik Ćanić Ivan drd. med. Poslovodja, Frait Franjo drd. med. Blagajnik Gold Stevo stud. med. Knjižničar Barač Josip stud. phil. Gospodar Benetić Antun stud. jur. Odbornici zamjenici: Krema Gjuro drd. med. Fein Gejza cand. med. Revizori: Neumann Julijo drd. med. Mance Dragan drd. med. Rubignoni Vjekoslav stud. jur. Obranbeni Sud: Petrić Ivan drd. med. Mavar Franjo drd. jur. Cettolo Mijo drd. med. —

Iz malog Lošinja pišu nam dne 25 oktobra: Moj mûk glede susaćkih odnošaja nemojte tumaćiti kao da su oni postali normalni, ili kao da su se poboljšali, da bi nas mogli zadovoljiti. I ako je odanle bio potjeran „kamen" smutnje, „temelj" ove nije još podkopan. Poznati podržavatelj nesklada, pošto se boji da bi njegova zgrada na pieasku gradjena mogla biti porušena, sada većom žestinom odapinje svoje ubojite striele proti onom učiteljskom osobiju. Moću svoga položaja služi se svojimi slugami, da na viš. školsku vlast odašilju grdne i infamne denuncije proti gg. učitelju i učiteljici, tako da bijahu opetovno poduzeti izvidi po g. kotarskomu kapetanu, što je prouzrokovalo veliko veselje u Izraelu. U tih denuncijah nije se puštedilo ni vieroko ni dinastičko čuvstvo gg. učiteljâ, dapače nesretni nemirujak svakim sretnim godom prejasnega vladalačkoga doma htjeo bi uloviti zgodu, nebi li se učiteljsko osobije moglo ogriešiti o dinastičko čuvstvo. Hoćete li veće zlobe? Oš grivo! Gg. učitelji katolici au s osvjedočenja, a kao Hrvati za oživotvorenje njihovih želja netreba, da mišlju polete preko granica moćne države slavnih habsburgovaca. Mudromu i jedno oko dosta!

Neznamo što nadležna vlast misli već o nesretnom podržavatelju nesklada na Sušku. Bijaše pukao glas, da će ga maknuti odanle i zato dva stupa ondješnjih talijanaša poletiše u K..., da izprose milost za svoga miljenika. Sudeći po njihovih riečih, rek bi, da su ta dva mutikaše izprosili, što su prosili, jer na povratku pohvališe se, da je izpalo na njihovu: „nebojte se, na našu je". On' hoće, da obsjene prostotu, rekao bi naš Stari, jer nevjerujemo, da bi se jedna tako ugledna vlast dala nasamariti pa od koga? Mi još niemo izgubili nadu, da se neće po djelih nepristrano suditi, a to sve samo u koriat tiela i duše viernika i u ništa drugo i zato danas nećemo da udarimo u druge diple, ali morati ćemo. Do tada prosimo Vas, veleučeni gospodine uredniče, da ustupite prostora u svom listu podržavatelju nesklada na Sušku, da se opravda, ako može, od ovoga, što ga biedimo i nitko vesolji od nas, ako nas pobije. Dader dakle na junaćki megdan, muževno i pristojno, ako nećete da nastavimo. . . . . .

Iz Materije pišu nam 19. t. m. (Putovanje g. namjestnika). Nakon potkratnoga najavljenja napokon dospio je preuzvišeni gospodin c. k. namjestnik Rinaldini amo, da proglada i proući stanje naše občine. Na postaji u Herpeljah čekali su na njega c. k. kotarski kapetan Fabiani, načelnik g. Kastelic i župnik u Brezovici g. Ivan Benedik. Naručeni ljudi učinili su slavoluk i razobjesili malone barjake uz cestu. Naroda nije bilo prisutnoga izuzamši nekoliko tošaka i šoljozniškoga osobija, koji su tri puta dosta mrtvo uzkliknuli: „Živio"! Namjestnik išao je zatim u školu, gdje ga pozdravi učitelj Šiškovič u slovenskom jeziku, a dieca na ponovnu ponuku učiteljevu kliknuše: Živio!

Na put usao je gospodin namjestnik sobom iz Trsta mnogobrojnu činovničku pratnju, pak svi zaposjednuvši vozovo, odoše da razgledaju Brezovicu. Pred crkvom u Brezovici čekao je sa školskom diecom pomoćni učitelj g. kapelan Počivalnik. Dieca, liepo uredjena, pozdrave visokoga gosta sa „Hvaljen Isus".

Razgledavši crkvu, školu, župni stan otišao je u pratnji gospodina župnika i svojih činovnika u Materiju. U Brezovici bio je od naroda prisutan jedini crkveni sluga pred crkvom.

U Materiji bilo je zanimanje nešto življe. Gospodin Kastelic mnogo si je truda dao u najzadnje vrieme, da oliepša Materiju i sakupi čim više naroda, da pozdrave namjestnika. Tà došao je u večer prije c. k. kotarski kapetan Fabijani, i evo kasno u noći kad smo već legli u postelje, čujemo tožake, koji vuču kite, nabijaju kolce i eno prije zore gotov bijaše velik i liep slavoluk. I gosp. učitelj Dobenjak objesio je okolo škole nekoliko burovine i tako Materija sjaše u svečanom ruhu*).

Dolaze gostovi, na koje čeka nekoliko ljudi, koji ih pozdravljaju sa „živio". Bili su to većinom obćinski zastupnici, koje je gosp. načelnik Kastelic za ovaj dan pozvao u Materiju. Naroda nije bilo, u obće bio je pozdrav u Materiji mnogo slabiji, nego li u Herpeljah. Gosp. namjestnika pozdravio je obć. zastupnik Šišković u slovenskom jeziku, a bivši poštar na Vodicah, kojega je odpustilo c. k. ravnateljstvo iz službe, pozdravio ga je u tako barbarskoj italijanštini, da su se svi prisutni smijali*). Uzmemo li još u obzir, da je kod objeda gosp. Kastelic napio njegovoj preuzvišenosti u jako slaboj niemštini, imat ćemo podpunu sliku za Matorijske odnošaje. Objed u Materiji bio je izvanredno sjajan, što su i visoka gospoda laskavo priznala. Njegova preuzvišenost izrekla je gosped. načelniku Kastelcu svoje priznanje, što si je stekao za svoga načelnikovanja izvanredne zasluge za obćinu Materiju. Će bit! No mi znamo, da je crkva u Brezovici skoro ruševina i da u čitavoj obćini nema jedne školske kuće. To je mogao opaziti preuzvišeni gospodin namjestnik ili koji od njegove pratnje, pak se nadamo, da će ipak već jednom i pred naša vrata sunce. —

Iz Kastavščine pišu nam 30 pr. mj. U petak dne 27. t. mj. izgorjela je slamnata kuća seljaku Mateju Kukaniću-Majoru u selu Jelušići, u županiji Brnčići, br. 38 do temelja i sve što bijaše u njoj. Škode imade siromah okolo 500 for.; osjegurano nebijaše. Kastavsko vatrogasno družtvo priskočilo je brže što je moglo na pomoć, te prepriečilo, da požar nije i dalje zahvatio, jer je susjedu štala već počela goriti. — Prošloga čedna izgorjele su nekomu Ružiću u kući nepokretnine, a nebijahu osjegurane. Preporučamo i ovom zgodom našemu puku, da osjegura svoje siromaštvo proti ognju, da pak uzmogne mirno spavati, a za slučaj nesreće, da nepade na prosjačku palicu. Za osjeguranje plaća se danas tako malo, da može i siromah ono, što posjeduje, bez velike žrtve osjegurati.

Dakako da preporučamo za osjeguranje banku „Slaviju", jer je bliža košulja nego li gaće i jer se moramo čvrsto držati načela: Svoji k svojimu!

Iz Višnade pišu nam 31. pr. mj. Prošloga čedna boravio je ovdje ces. kr. namjestnik vitez Rinaldini. Naši ultraliberali natjecali se upravo kako da Njeg. preuzvišenost što svečanije dočekaju. Gnjeli mu se i narivavali, da je valjda i njemu samomu toga odviše bilo. Iz Višnade došao je namjestnik i u naš Kaštelir. Primljen bijaše pristojno od puka sa živio klici kod dolaska, pa i kod odlazka isto tako pozdravljen. Odzdravio je sa: živio! Začudio se je, da je tako veliko selo toliko zapušteno, osobito što se tiče škole, te je župe-upravitelju g. Staveliku rekao, da bi se morao on potruditi i školu držati. Na to mu g. Stavelik odgovorio, da bi po zakonu morale u Kašteliru biti dvie školske sile, pošto ima tuj više od 150 djece dužne školu polaziti. On da nemože žalibože držati škole, jerbo nema prostora u župnoj kući. U taj razgovor se uplete župan kašteliraki Anton Mechis (dakako talijanski) te reče, da nije tolika potreba škole, pošto 40 kašteliraca pohadja Leginu školu u Labinchi. Na to mu sam namjestnik odvrati: „Što im koristi sve to, kad je u Labinchi talijanska škola, a ovdje su svi Slaveni". Silna je to bila pljuska Mekišu, ali ju je i zaslužio, jer je on kriv da neima u Kašteliru škole. On je trčao od kuće do kuće nagovarajuć roditelje, da svoju djecu u Leginu školu upišu. To je onaj poznati župan, kojeg će se do smrti spominjati one sirote Kaštelirci, koji su čamili ili će čamu i tamnici radi poznatih dogodjaja u Kašteliru prije dvie godine. Mnogo se je od tada u Kašteliru suza prolilo, ali se naš dobri puk tim tješi, da Bog neplaća svake subote.

— **„Živila Hrvatska!"** Kalendar za hrvatski narod za g. 1894. Uredili i izdali Nikola Kokotović i Martin Lovrenčević I. tečaj. Ciena 30 nč. Taj krasni hrvatski kalendar, koj se odlikuje obilnom i izabranom sadržinom, donaša na čelu sliku prvaka stranke prava, dr. Ante Starčevica, zatim ostalih članova kao Gjure baruna Rukavine, Frana Folnegovića, dr. Josipa Franka Evgenija Kumičića, dr. Stjepana Borošc, dr. Augusta Harambašića, dr. Jurja Žerjavića, dr. Ante Trešića-Pavičića, pokojnoga Vjekoslava Bacha, Ivana Rendića, Erazma Barčića, Grge Tuškana, te pjesnika Ivana Gundulića, sa zgodnimi kratkimi životopisi, zatim slike i opis Dubrovnika i odkrića Gundulićevoga spomenika. Od štiva navadjamo: Ban Petar Zrinjski i knez Fran Krsto Frankopan. „Obiteljske neugodnosti" od M. Krestovskoje. „Čemu život" iz švedskoga, Hrvatsko državno pravo od Jurja Biankinija. Hrvatska domovina od Eugenija Kumičića (govor držan na karlovačkom komesu 22. svibnja 1893). Iz političkoga života Europe g. 1892. i 93. Hrvati u XVI. vieku. Posliednje riečі. Sretan suset. Konj „cipruš" i njegova dogodovština. Otvorenje hrvatskoga muzeja u Kninu. Moj luk i srbska svojatanja. Odkriće Gundulićevog spomenika u Dubrovniku, Spljet, Frankopanski grad Sokolovac, Kastel novi, Krapinske toplice. Zdravstvo. Svaštice. Pošalice. Sajmovi. Oglasi. Preporučano taj koledar našim čitateljem.

Iz Vabrige (obćina Poreč) pišu nam, da imadu tamo okolo 2000 hektolitara izvrstnoga vina, crnoga i bieloga, nu većinom terana. Dopisnik poslao nam je i imenik pojedinih seljaka i koliko pojedinac imade vina za prodaju. — Upozorujemo naše krčmare i trgovce sa vinom na to naše selo na Poreščini, koje mrako gledaju gospoda poročka i istarski krnjeli. Tko bi želio pobližih viestih glede vina ili ako bi tko tamo sašao radi vina, neka se obrati na tamošnje rodoljube Svetka Zepina i Petra Maglicu.

Družba sv. Mohora u Celovcu razašilje svojim članovima sliedeće ovogodišnje knjige:

I. „Koledar družbe sv. Mohora" za navadno leto 1894. (Sa slikama). Str. 112.

II. Kitajci in Japonci. Spisal Josip Stare (Sa slikama). Str. 142.

III. Jerusalemski romar. Opisovanje sv. dežele in svetih krajev. Spisal dr. Fr. Lampe. (Sa slikama.) Str. 366.

IV. Naše škodljive rastline v podobi in besedi. Opisal Martin Cilenšek, profesor na dež. gimn. v Ptuju. Sa mnogim ilustracijama. Str. 258.

V. Na krivih potih. Povest. Priprostemu ljudstvu v pouk in zabavo spisal Žaljski. Str. 144.

VI. Življenja srečni pot. Nauki, vzgledi in molitve za mladeniče. Spisal Anton Martin Slomšek, bivši biskup levantinski. Str. 442.

Iz koledara saznajemo, da ovo krasno družtvo ima ove godine 57.398 članova. Doista, krasan uspjeh!

Pripovjedke za hrvatski narod, napisao fra Mate Ivanišević. Knjižica IX., god. II. Izdaje družtvo: „Puška knjiga" za čudorednu i gospodarstvenu prosvjetu naroda. Urednik-tajnik: Pop E. M. Vusio. Ciena 15 novč. Dobiva se u Zadru.

Goetecov „Faust" Prvi dio, preveo uvod i razjašnjenja dodao Aleksandar Vitag. U Zagrebu, dioničkа tiskara. Ciena 80 novč.

Očeva ljubav. Somborski „Srpski Glasnik" javlja: „Prije neki dan igrala se mala kćerka kovača Pavla Pisara okolo bunara i opadne u njega. Otac, koji je to vidio iz kovačnice, potrča brzo i ne oklievajući nijednog trenutka, skoči na djetetom u bunar, da ga spasi. Na viku djčiju iskupila se velika gomila sviet oko bunara, pa kako je bunar vrlo dubok, mišljahu svi, da su se udavili i dieto i otac. Ipak spustiše ljestvice u bunar i za nekoliko trenutaka — na čudo sviju — ukazu se otac noseći na rukama svoje dieto, koje je preplašeno drhtalo — oboje sasvim zdravi i čitavi. Hrabrog oca pozdravi sav sviet, što se ta skupio, sa burnim: živio!"

Odlikovanje industrijskega podjetja. Nedavno počastil je ministerijalni svetnik pl. Abonyi, spremljan od več zastopnikov obrtne oblasti, tovarno delniške družbe za konjak grofa Esterhazyja v Budimpešti. Odlični gost, ki se posebno zanima za to procvitajočo industrijsko stroko, ogledal si je vse prostore tovarne, pričenši pri kleti (kjer se hranijo surovi produkti) do velikanskega hrama se zalogo konjaka. Ministerijalni svetnik mudil se je dlje časa pri velicih aparatih za prekapanje, kateri zmagajo vsaki dan 4800 litrov vina, pri aparatih za polnjenje, kateri napolnijo samotvorno na tisoče steklenic s konjakom, že pripravljenim za okeport, in v hramu z zalogo konjaka, dolgam več kilometrov, kjer se hrani drugocena vsebina v sodih, stoječih v dveh vrstah, obsezajočih po več sto hektolitrov in urejenih po letnikih. Zelo zadovoljni s tem, kar so videli in s kakovostjo pokušenega konjaka raznih let, zahvalili so se gospodje gosp. vodji na prijaznem sprejemu in trudu kot kažipotu ter odšli vesele volje, nazdraviveši procvitu te tovarne.

*) U školi istaknuo se je gosp. učitelj Dobenjak osobito sa niemštinom, koju je jako točno izpisivao. G. namjestnik čestitao mu je na izvrstnom uspjehu!

*) Tom prigodom dalo se je oduška čuvstvu lojalnosti prama Njegovom Veličanstvu cesaru i kralju te zahvalne ljubavi prama zastupniku naroda g. prof. Vjekosl. Spinčiću time, da su bili čitavom cestom posuti listići sa napisom: „Živio naš cesar i kralj Franjo Josip I.! Živio naš zastupnik prof. Vjekosl. Spinčić!" Narod je ove listiće pobirao i sahranio na trajnu uspomenu.

Listnica uredničtva.

Gosp. R. K. J. u Z. Nastojat ćemo ak'onuti ga. Gosp. A. je u Krku kod g. dra. Vitezića. Srdačan odzdrav!

Najbolje sredstvo

proti

kašlju in hripavosti,

kakor tudi

proti vsem drugim boleznim dihalnih organov so

(Znamka tovarne.) **PASTILJE**

antikataralične iz kotrama,

prirejene po lekarju

G. Piccoli v Ljubljani.

To blažilno in odvajajoče pastilje je priporočati vsakomur, posebno pa onim, kateri pri izvrševanju svojih dolžnostih potrebujejo čist in močan glas, n. pr. prepovednikom, učiteljem, pevcem itd. Cena: eni škatljici 25 kr. — Naročbe se izvršujejo nemudoma proti povzetju. Zaloga v lekarnah: Leitenburg, Ravasini, Biasoletto, Serravallo in Praxmarer. 24—17

Štrcaljke i sumpornjače za trte

inžinira Živica.

mlini i stiskalnice za vino, sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, te svakovrstne druge strojeve i sve potreboće za iste 11

dobiva se uvjek u skladištu tvrdke

Schivitz & Comp.

(Živic i drug.)

Via Zonta broj 8 u Trstu.

DOMINIK LUŠIN

u Kopru

preporuča veliko svoje skladište raznovrstnog liesa, kano:

greda, dasaka, murala, duga, te takodjer opeka, vapna, pieska itd.

Naručbe ovršava točno i po najnižoj ceni. 52—1

Preporučamo adresu:

„Istarska vinarska zadruga"

u Puli (Istra),

koja je ovih dana započela poslovati.

ESENCE

za bezodvlačno i nepogrešivo proizvadjanje svakojakih žestokih pića, finih stolnih likera te specifičnih liqueura razpošiljam izvrstnih vrsti.

Us to nudjam **octenu esenc**, 80%, **komišku** čistu, za proizvadjanje **u g o d n o** močnog vinskog octa te običnog octa. Propise i plakate prilažem badava. — Jamči se za najbolji uspjeh.

Cienik šalje franko: 6

Carl Philipp Pollak,

tvornica specialitéta esence

Prag.

Traži se čestite zastupnike.

C. kr. priv. tvornica harmoniuma **B. F. Čapeka u Poličkí (Češka)** preporuča svoje najvišimi odlikovanji počašćene

harmoniume,

koji su čvrstog, vrsna ugodno: i orguljam sličnog glasa sa **jamstvom od 5 god.** — Podružnicu ove tvornice ima gospodin **Josip Leustek,** skladištár salon-glasovira u **Zagrebu.** 5—1

Teodor Slabanja

Srebrnar u GORICI (Görz) ulica Morelli 17.

preporuča se preč. svećenstvu za izradjenje crkvenog posudja i orudja iz čistoga srebra, alpaka, mjedi, kano: **moštranca, kaleža** itd. po najnižih cienah u najnovijih i krasnih oblicih. Stare predmete popravlja, te ih u ognju posrebrni i pozlati.

Da si uzmognu i manje imućne crkve nabaviti razne crkvenih predmeta, staviti će se na želju preč. gospode nabavljača vrlo povoljne platežne uvjete.

Ilustrirani cienik šalje franko.

Šalje sve predmete dobro omotane sa poštarinom franko! 24—17

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vrednostnih papirjih na		V napovednih na	
4-dnevni odkaz	2½%	30-dnevni odkaz	2%
6- „	3%	3-mesečni „	2½%
30- „	3½%	6- „ „	3½%

Vplačevanja avstr. vrednostnim papirjem, kateri se nahajajo v okrogu, priposna se nova obrestna tarifa na temelju odpovedi od 17. in 21. odnosno 12. junija.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2% na vsako svoto.
V napovednih brez obresti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropave, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, Ljubljana, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškov.

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov pri odbitku 1%o provizije. 24—9

Predujmi.

Sprejemajo se vsakovrstna vplačila pod ugodnimi pogoji.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru, z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednostni obresti po pogodbi.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijansko v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem coursu.

Trst, 10. oktobra 1893. 20—24

Ljekovi za životinje.

Prekušani tovljeći prah za živo-

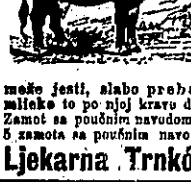

tinju, za konje, ovce, rogatu marvu i krmke, upotrebljuje se skoro 40 godina najboljim uspjehom većinom po stajah, ako životinja nemože jesti, slabo prebavlja; pobolješava mlieko to po njoj kravu daju više mlieka. — Zamot sa poučnim navodom vriedi samo 50 nč. 5 zamota sa poučnim navodom samo 2 for.

Ljekarna Trnkóczy-jeva te so danomično poštom razašilju.

Cviet za konje. Najbolja mast za konje, pomaže kod protegnuća žila, kod oteka koljena, otvrdnuću bokova i krila, oteka nogu, mjehura na nogah itd. — Staklenica s poučnim navodom stoji samo 1 fr., ili 2 krune; 5 staklenica samo 4 fr. ili 8 kruna. — Ove ljekove za životinje prodaje

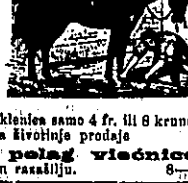

Ljubljani pelag vlečnice

Izdavatelj i odgovorni urednik Mate Kandić.

Tiskara Dolenc.

Broj 45. U Trstu 9. novembra 1893. Godina XXIV.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja za pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Interpelacija

zastupnika Spinčića i drugova na njegovu preuzvišenost ministra bogoštovja i nastave.

U Opatiji, u glasovitoj Opatiji, u mjestnoj občini Volosko, u istoimenom kotaru u Istri, postoji pučka škola. Ovu je pohadjalo u školskoj godini 1890./91. 64, u školskoj godini 1891./92. 78, u školskoj godini 1893./93. 96 a tekuće školske godine 106 školske djece. — Naukovni jezik bijaše u istoj hrvatski sve do godine 1885. Odpisom c. kr. zemaljskoga školskoga vieća za Istru u Trstu od dne 17. junija 1885. br. 615 bijaše naredjeno, da se podieli školu na dvie paralelke, jednu sa hrvatskim, drugu sa talijanskim naukovnim jezikom, te da se podučaje posebice koli u jednoj toli u drugoj.

Ovaj nalog, koji niti bijaše potrebit, niti u zakonu osnovan, pošto je polazilo školu jedva desetak djece, koji su govorili takodjer talijanski, a takovih ne ima ni danas više od 12 (dvanaest) — prouzročio je, da u školi u Opatiji ne može biti ni govora o pravom uspjehu, i to dielomice radi toga, što se u talijansku paralelku upisuje djecu, koja ne poznaju naukovnog jezika, a dielomice i s toga, što je premalo naukovnih ura odmjereno na obih paralelkah, jer se sa jednom učiteljskom silom više ura odmjeriti ne može.

Na svaku paralelku odpada po 15 naukovnih ura i to po 2 (dvie) za vjeronauk, a po 13 za ostale naukovne predmete. Ovih 13 ura podieljeno je tako jednako u obih paralelkah, da odpada po 8 ure na čedan na izravnu poduku na prvi odiel (prva školska godina), po tri ure na drugi odiel (druga i treća školska godina), i po sedam ura na treći odiel (četvrta, peta i šesta školska godina). Djaci, koji uživaju na čedan samo tri, recimo samo tri ure izravne, a toliko neizravne poduke, koji polaze svaki drugi dan po dvie ure školu, ne mogu niti iz daleka naučiti ono, što je u nacrtih propisano.

Da se tomu zlu bar dielomice doskoči, sagradila je porezna občina Opatija po nalogu c. kr. kotarskog školskog vieća novu školsku zgradu sa potroškom od kakovih 24.000 for. sa dvie školske sobe i sa dva učiteljska stana, ter zamolila školsku oblast, da sistemizira mjesto druge učiteljske sile.

Pošto bijaše kroz čitavu godinu polovica školske zgrade prazna, a o spomenutoj sistemizaciji ne bijaše glasa, obratiše se tamošnji občinari, zabrinuti za odgoj svoje djece, molbom dne 8. agusta t. g. na c. kr. zemaljsko školsko vieće za Istru u Trstu, izručiv istu vlastoručno po posebnoj deputaciji predsjedničtva c. kr. zemaljskoga školskoga vieća u Trstu. U toj molbi prosili su za sistemiziranje mjesta za drugu učiteljsku silu, ako mogućo učiteljicu, i za ukinutjo odpisa zemaljskoga školskoga vieća od dne 17. junija 1885. br. 615. jer nije predvidjena u naukovnih nacrtih škola, kakova bijaše ustanovljena onim odpisom.

Iz Trsta nije doniela sobom deputacija dobre nade, a pučanstvo Opatije mora i nadalje gledati na pol praznu školsku zgradu, zadovoljujuć se težkim srcem tim, da može jedan dio njegove djece svaki drugi dan po dvie ure polaziti školu.

Kad bi bio u školi samo jedan naukovni jezik, hrvatski, materinski i občevni jezik velike vcćine školske djece, kao što to bijaše do god. 1885., tada se nebi imalo pravo zahtjevati uz onaj broj školske djece u posliednje tri godine, osobito obzirom na poldnevnu poduku, da se sistemizira mjesto za drugu učiteljsku silu. Pošto je pako škola po jeziku na dvie paralelke podieljena, te tim iz jedne škole dvie postale, to bi se moralo ustanoviti mjesto i za drugu učiteljsku silu.

Obzirom na rečeno upravljaju podpisani na njegovu preuzvišenost ministra bogoštovja i nastave sliedeći upit:

„Je li voljna njeg. preuzvišenost učiniti potrebite korake, da se postojeće zlo na pučkoj školi u Opatiji bezodvlačno odstrani, i to tim, da se ukine odpis zemaljskog školskog vieća od dne 17. junija 1885. br. 615 ili da se sistemizira mjesto druge učiteljske sile?“

U Beču, dne 27. oktobra 1893.

Spinčić, Dapar, Schneider, Formánek, dr. Kaizl, Svozil, Schlesinger, Seichert, dr. Sláma, Biankini, dr. Gessmann, Laginja, dr. Šil. Alfred Coronini, Březnovsky, dr. Schwarz, Hoch, Perić, Rozkošny, Purghart, dr. Brzorád.

Interpelacija

zastupnika dra. M. Laginje i drugova na nj. preuzv. gospodina ministra predsjednika kao upravitelja ministarstva za unutarnje poslove, postavljena dne 28. oktobra 1893 u carevinskom vieću u Beču.

Da upozore c. kr. vladu na nevoljne gospodarstvene odnošaje u Istri, podpisani upravljaju na njegovu preuzvišenost gospodina ministra predsjednika kao upravitelja ministarstva za unutarnje poslove sliedeće upite:

I. Jeli poznato njegovoj preuzvišenosti:

a) da u Istri ciela mjesta, gradovi, občine, dapače kotari osjećaju veliku oskudicu na pitnoj vodi?

b) da je voda jedinog dobrog vrela u Puli već dulje vremena pomješana i pokvarena nezdravimi tvarmi, te da je radi toga pučanstvo onoga grada i moreke tvrdnjave izloženo najvećim pogibeljim u zdravstvenom obziru?

c) da najsiromašniji slojevi pučanstva u pojedinih gradovih zapadne Istre, notom nastane malo veća suša, moraju kupovati uz neizmjerno visoke ciene nuždnu pitnu vodu?

d) da je u prošlom ljetu bilo slučajeva n. pr. u kotaru porečkom, gdje su seljaci morali gubiti ciele dane, da gone napojiti svoje blago u kraje daleke po koju uru?

e) da dotične občinske uprave, dielomice rad pomanjkanja potrebitih sredstava, a dielomice rad nikakve brige za svaki napredak nižih klasa, koje usljed neprave vodnih izbornih reda nemogu sudjelovati u upravi nego kao izčezavajuće manjine, nisu u stanju, da štogod učine niti u ovom obziru, kao što nečine ni u drugim?

f) da c. kr. vlada dočim izdaje milijune za regulacije rieka i za obranu proti povodnjam, gdje ih ima, s druge strane samo premalene iznose za krajove u kojih manjka vode?

II. Jeli sklona njegova preuzvišenost odrediti čim prije shodna, da oni krajevi Istre, koji osjećaju veliku potrebu na pitnoj vodi za pučanstvo i za blago, dobiju brzu i dovoljnu pomoć od države?

U Beču, 28. oktobra 1893.

Dr. Laginja

Spinčić, Špindler, Krumbholz, Teklý, Dr. Šamanek, Dr. Dyk, Hájek, Ţ. Vašatý, Dr. Sláma, Dr. Bulat, Biankini, Ebéř, Perić, Borčić, Dapar, Alfred Coronini.

Sastanak birača u Dekanih.

(Nastavak).

Iza toga reče predsjednik župnik-dekan g. Kompare: „Poštovani birači! Čuli ste upravo sada obširno i točno izvješće o djelovanju velecienjenoga našega zastupnika dra. Laginje. Uvidili ste lahko, da se je občenito zauzimao i neutrudivo borio na korist naše pokrajine. Da nije štodšo truda ni vremena, razvidno je iz izvješća, te da se je vazda oglasio zahtjevajuć odlučno, da se dade takodjer nama ono, što ostali narodi već odavna uživaju.

Radi toga ćete bez dvojbe odobriti sliedeći predlog: „Birači koparskoga kotara izriču na izbornom sastanku u Dekanih dne 19. oktobra svomu zastupniku dr. M. Laginji svoje podpuno i neograničeno pouzdanje zahvaljujuć mu se srdačno za njegovo dosadanje neutrudivo djelovanje“. Živio Laginja! Skupšćinari odgovoriše trokratnim burnim živio!

Nakon toga upravio je župnik iz Marezige veleč. g. Gasperšič pitanje na gosp. zastupnika, kako će postupati napram vladinoj osnovi o domobranstvu?

G. zastupnik reče, da se te osnove nije dotaknuo navlaš, da se nebi njegove rieči slabo tumačilo. Izmedju svih poreza, što ih doprinaša seljak i radnik, najveći je krvni porez. Nu moglo bi se prigovoriti, da smo svi jednaki pred vojničkim zakonom, jer moraju i knezovi i grofovi u vojnike.

To je doduše istina, nu oni su privilegovana djeca! Oni odsluže jednu godinu kao dobrovoljci, a zatim postanu častnici, te žive kod vojnika istotako udobno kano i doma. Mnogi ostanu dapače dobrovoljno kod vojnika, jer njim se dopada liep život i blistajuće se odielo.

Kod Tebe, narode moj, jest posve drugače. Ako dotjeraš do poddastnika, postigao si mnogo, jer ti nemožeš služiti dobrovoljno samo jednu godinu. Sudimo dakle tu naredbu sa našega stanovišta. Dokazano jest, da nelma vjernijega podanika od Hrvata i Slovenca. Da nismo mi za spomenutu promjenu zakona, reklo bi se odmah: ako nekanite dati vojnike, nisto takodjer niti vjerni. Da, mi moramo dati vojnike — nu to jedino, do neke mjere! Pravo za nabor vojnika nemožete odrediti ni vi ni itko drugi. To je pravo cesara i kraljeva. Oni imaju pako i dužnost čuvati zakone i pokrajine.

To vriedi za svaku državu, takodjer za ustavne. Ali u ovih imadu pravo sa cesarom odlučivati zastupnici koliko treba vojnika, kako ih oskrbiti i gdje ih upotrebiti. To je dužnost zastupnika. Moja je pako dužnost glasovati proti takvomu zakonu, jer bi se istim pomnožilo porez. Ovaj zakon ide za tim, da bi se uz stalnu i prićuvnu vojsku ustanovila i treća: domobranska vojska, iz koje bi morao domobranac isto tako u rat kano i oni iz prvih dvih. Uzmimo slučaj, da je mladiću upravljati sa gospodarstvom kod kuće, ili brinuti se za svojtu, a mjesto toga mora kano domobranac dvie godine u vojnike. Što će biti sa gospodarstvom? Zatim će mu se još reći: Tá nije u vojsci, već samo kod domobranstva!

G. interpelant izjavi na to, da je zadovoljan sa odgovorom, te pita nadalje g. zastupnika, kako će se vladati u poslu iznimnoga stanja u Pragu?

G. zastupnik odgovori, da je jučer došao iz Beča, a prekjučer da je govorio sa dvojicom zastupnika, kojih se tiče uvedenje iznimnoga stanja u Pragu i okolici veoma mnogo. Jedan od tih sabrao je vrlo mnogo gradiva proti vladinoj naredbi, te je nešto toga jur predložio carevinskom vieću, iz čega mora svaki razumni čovjek upoznati, da uvedenje iznimnoga stanja u Pragu nebijaše potrebito. Drugi pako zastupnik, dr. Herold naime, je tako rekuć očarao zastupnike svojim govorom, to pobio sve razloge, koje mogaše navesti vlada za potrebu uvedenja iznimnoga stanja. Iz njegova govora ističem osobito njegovu izjavu, kojom je odlučno odbio od sebe klevetu, da je mladočeska stranka u savezu sa socijalisti i anarhisti, te da je ona proti katoličkoj crkvi.

Zastupnik taj dokazao je iz svoje knjige za bilježko, kako se je pojavio u Pragu neki 20godišnji mladić, te medju drugimi mladići širio revolucijonarnu nauku, kako se prave petarde i drugo slično stvari. A taj mladić bijaše u službi policije (Obćenito začu djenje!) Ako misli vlada ukrotiti češki narod ovakvimi neredbami, to se vara, da će njoj to poći za rukom, jer je češki narod čvrst i žilav.“ (Tako je!) Dokazano je, da nebijaše potrebito uvedenje iznimnoga stanja, radi čega Vam kažem, g. interpelante i Vam poštovani birači, da budem li i kadu glasovao za koju vladinu naredbu, za ovu neću stalno! (Dobro! Živio!)

G. interpelant zahvaljuje se na odgovoru, kojim je posve zadovoljan, te pita nadalje g. zastupnika: što li misli o vladinoj osnovi gledo promjene izbornoga reda i zašto so uklanjaju slovenski zastupnici, napose oni iz Kranjske, interpelacijam i predlogom gg. zastupnika Spinčića i Laginje?

G. zastupnik odgovori, da je izrekno bar površno svoje mnienje o promjeni izbornoga reda, već na uvodu. Što bismo mi postigli tom promjenom, pokazati ću Vam primjerom.

Uzmimo slučaj, da je postolar u gradu, koji plaća odmjerenu svotu izravnoga poreza, u III. izbornom tielu. On bira izravno i po svojem osvjedočenju svoga zastupnika. Vi pako u izvanjskih občinah makar i plaćali do 50 for. poreza, neimate ipak izravnoga izbornoga prava. Vas 500 zajedno treba da birate tokar jednoga fiducijara, koji će u družtvu drugih birati jedva zastupnika. Jedan fiducijar uzrodotočuje dakle u sebi 500 Vaših glasova. Uzmimo pako slučaj — čega nas Bog očuvao — da bi taj fiducijar prodao svoj glas, on bi izdao svih 500 Vas, pa ipak mu ništa nemožete. Kakvo je dakle to Vaše izborno pravo? Skoro nikakvo! Privilegirani su gradovi, a izvanjske občine neimadu skoro nikakvih prava. Svi neka imadu jednaka prava kao što imademo svi jednake dužnosti. Vlada kani doduše nešto učiniti u tom poslu, ali od onoga, što bi učiniti morala, jesmo još daleko. Vlada koraca vrlo lagano, jer njoj se nežuri (Smjeh!), a k tomu misli, da bismo postali pracholi i drzoviti kad bi nam odviše dala! Nešto misli ipak vlada u tom pogledu popraviti, nu ne nama na korist. Nam bi se pomoglo kad bi imao izborno pravo ne samo otac posjednik, nego i sin, koji plaća svoj porez u vojski, ili ako nije vojnik, koji plaća vojničku pristojbu. Smatra li to vlada dobrim, da nosiš pušku, ili za to, da njoj plaćaš pristojbu, jer nisi za pušku, moraš vrediti takodjer za to, da dadeš tvoj glas komu hoćeš, da imaš svoje izborno pravo. (Živahno pleskanje i odobravanje!)

Obzirom na drugi dio upita odgovaram ote u kratko. Gospoda zastupnici iz Kranjske, Goričke i Trsta jesu u takozvanom konservativnom klubu. U tom klubu nisu pako samo naši mužovi, već i Niemci te zastupnici njemačko-češkoga veleposjeda. Bolje bi bilo, da su rečeni mužovi sami, nu istini na čast valja mi priznati, da su oni vazda podpisali naše interpelacije nepolitičkog ili gospodarskog sadržaja, kad smo za to uprosili. Obratno dolazili su i oni k nam i mi smo rado podpisivali njihove interpelacije. Što se tiče slovenskih zastupnika, osobito iz Kranjske, treba priznati, da su se oni od nas pošteli daljiti. Izgovaraše se pako, da to čine iz klubske discipline, jer bi po toj disciplini morao svaki zastupnik predložiti dotičnu interpelaciju klubu na pretres prije nego li bi ju mogao podpisati, to pako neide u svakom slučaju. Ja smatram taj izgovor opravdanim, jer bi bilo težko predložiti svaku malenkost klubu, a tada ju tokar podpisati. Ako njim se je možda činilo oblik naših interpelacijah preoštrim, o tomu nemože nitko drugi suditi, to se mora pripustiti svakomu pojedinomu zastupniku.

(Dalje sliedi.)

Interpelacija

zastupnika J. Biankinia i drugova na njihove preuzvišenosti ministra predsjednika grofa Taaffe-a, kao upravitelja unutarnjih posala, i ministra trgovine, markeza Bacquehema, u sjednici dne 10. oktobra 1893. carevinskoga vieća u Beču.

(Konac.)

Pri ovakvih obstojnostih nije se čuditi, što cieno našem vinu sve više padaju; što mu je izvoz znatno zapeo, tako, da nevoljni težak, preobterećen raznimi porezi i namoti, koji se ipak najstrožije utjeravaju, težko je zabrinut za svoju budućnost, za svoj obstanak.

Po podatcih trgovačke i obrtničke komore u Splitu, izvoz dalmatinskog vina iz njezinog područja — koje je najveće i najvinorodnije u svoj Dalmaciji — bio je prvih mjeseca ove godine za trećinu manji od lanjske; a kasnije je spao mal ne na ništa, tako, da je ove godine znatna množina dalmatinskog vina ostala neraz-prodana i pokvarena, to su ga težaci morali proliti, jer im visoka vlada nije dozvolila, da barem vade alkohol od tog pokvarenog vina, oprašťajuć ih od carinarskih pristojbina. A ipak, je država, usljed klauzule, dosada utjerala okolo pet milijuna forinta carine od talijanskog vina, a ti su milijuni dignuti iz džepa kukavnim težakom i posjednikom vinorodnih zemalja ove monarkije!

Lani ciena crnomu bila je u Dalmaciji od 12 do 20 for. po hektolitru, a bielomu od 20 do 25 for.; dok se je ove godine crno vino plaćalo od 7½ do 12 for., a bielo od 9 do 12; a to predstavlja gubitak od for. 5·25, odnosno od for. 12 po hektolitru. Dalmacija je dakle ove godine na samoj razliki cieno svoga vina izgubila okolo sedam milijuna forinta!

Pa kao da ova prava gospodarstvena nesreća nije bila dostatna, suša ovog proljeća uništi sva biela žita u Dalmaciji i dobar dio blaga, kojemu je bilo nestale hrane u najljepše doba; a česte i iznimne kiše minulog ljeta uvedoše peronosporu u vinograde, koje krupa nije prije sasvim otukla, kao na primjer, one občine Skradinske, Kistanjske i raznih drugih občina.

U ovakvom zdvojnom položaju, koji postaje još zdvojnijim posljedicami kamata, koji su mal ne svu zemlju zarazili; posljedicami kužnih močvara i neuredjenih voda, koje i tjelesno ubijaju narod od prirode krjepak i zdrav — nije se čuditi, što iz Dalmacije, od vlade i od svakoga zapuštene, tko može, bježi u svjet glavom bez obzira.

Osobito težačka ruka sa primorja i sa otoka neprestance seli u Ameriku, Australiju, i napokon u Novu Zelandu. Nevoljni težak ili se duži, ili prodaje u bezcienu svoju baštinu, da skuca za putne troškove, i da ostavi za uviek svoj zavičaj, u kojem mu se neda već poštenim trudom živiti.

Nije daleko vrieme, potrajo li ovo žalostno stanje, kad će nastati u Dalmaciji pitanje, tko da zemlju obradjuje; a jur danas u nekih predjelih čuti se nestašica krjepkih radničkih sila. Dalmacija gotovo će opustošiti sbog svakdanjeg selenja!

Ovo žalostno stanje visokoj vladi mora biti poznato. To joj stanje predočiše i sabor kraljevine Dalmacije, i trgovačko-obrtničke komore i razni zastupnici u ovoj visokoj kući, a osobito prvi od podpisanih u nizu upita, govora i rezolucija kroz lanjsku i kroz ovu godinu.

Ali dosada visoka vlada nije ništa učinila, da po svojoj dužnosti priskoči u pomoć Dalmaciji; da na kojigod način popravi strašnu zapuštenost, u kojoj je ostavila tu krasnu zemlju od početka ovoga vieka, ili da joj barem ublaži gospodarstveni udarac, koji joj zadade nesretnom klauzulom o vinu u govoru s Italijom.

S toga se podpisani čutu dužnimi upitati n. pr. gospodina ministra predsjednika grofa Taaffea, kao upravitelja unutarnjih posala i njeg. preuzv. gospodina ministra trgovine markeza Banquehema:

I. S kojih razloga njeg. pr. gospodin ministar-predsjednik nije još ništa učinio, da ublaži grozno gospodarstveno stanje hrvatskoga naroda u Dalmaciji i što misli unaprjed u tu svrhu učiniti?

II. Jeli poznato njeg. preuzv. gospodinu ministru trgovine, da je usljed klauzule o vinu u trgovačkom ugovoru s Italijom, na samoj razliki u cienah ove godine Dalmacija izgubila okolo sedam milijuna forinti; — da je znatni dio njezinog vina ostao nerazprodan i pokvaren, a da posjednikom i težakom nije bilo dozvoljeno ni vaditi alkohol od pokvarenog vina prosto od poreza, te da su ga mnogi morali proliti?

III. Jeli gospodin ministar trgovine voljan izposlovati im barem za unaprjed tu polakšicu; — zauzeti se, da se čim prije za izvoz našeg vina ustanove nagrade, poput negdašnjeg talijanskog „Premio d'esportazione" i njemačkog „Trawback-a" za alkohol, i da se vinogradarom odpusti barem dio zemljarine dok traje javna nevolja usljed vinske klauzule?

Beč, 10. oktobra 1893.

J. Biankini, Perić, Dapar, dr. Laginja, Spinčić, dr. L. Gregorec, dr. E. Gregr, dr. Herold, dr. Vašaty, dr. Blažek, dr. Šamanek, dr. Tuček, dr. Brzorad, dr. Pacak, dr. Engel, dr. Šil, dr. Sluma, dr. Fort, dr. Slavik, dr. H. Lang, dr. Dyk, dr. Dvoržak, dr. Kaunic, Doležal, Vohanka, Čestmir Lang, V. Tekly, Špindler, Purghart, Seichert, Krumbholz, Kaftan, Adamek, Brezinovsky, Hajek, Eim, Sokol, dr. Luegor, dr. Gessman, Slesinger, Schneider, Hauk, Polzhofer, Kohler, Troll, Schneider, Lienbacher, Princ Lichtenstein.

Pogled po svietu.

U Trstu, dne 8. novembra 1893.

Austro-Ugarska. Ministarska kriza traje još uviek. Cesar povjerio je članu gospodske kuće, knezu Windischgrätzu ulogu, da sastavi novo ministarstvo. U novo ministarstvo stupiti će članovi trih velikih klubova, samo je još pitanje, koliko će mjesta pojedini klubovi dobiti, i komu imadu pripasti važnije ministarske stolice. Niemci liberalci htjeli bi imati svoga ministra nutarnjih posala i ministra pravosudja il nauke. Tomu da se protive Hohenwartovci ili takozvani konservativci. Knez Windischgrätz vieća danomice sa prvaci trih klubova. Jučer je viećao dulje vremena sa namjestnikom Galicije grofom Badeni-em i sa namjestnikom dolnjoaustrijskim Kielmansegg-om. Poljaci imati će takodjer svoje muževe u ministarstvu, a za ostale Slavene neboli ih glava. Tako će se valjda dogoditi, da Slaveni neće imati niti jednoga svoga pouzdanika u novom ministarstvu, jer se na poljske ministre neće moći nitko od Slavena osloniti, pošto su oni prije svega Poljaci, a tada tekar Slaveni. Oni paze jedino na korist svoga naroda, a za ostale Slavene nije ih briga. Iz Beča dolazi zadnji čas skoro nevjerojatna viest, da će naime slovenski i hrvatski zastupnici ostaviti Hohenwartov klub, te ujedno sa Česi iz Moravske i Češke, sa Malorusi i sa neodvisnim hrvatsko-slovenskim klubom stvoriti novi slavenski klub.

Cesar i kralj odobrio je danas zakonsku osnovu madjarske vlade o uvedenju civilne ženidbe u Madjarskoj. Crkveni poglavari Madjarske protivili se zubi i nokti toj osnovi, ali ipak nisu uspjeli.

Srbija. Iz Biograda javljaju, da je zamolio mladi kralj Aleksander talijanskoga poslanika na biogradskom dvoru, da izjavi u ime njegovo bečkoj vladi, kako se on neslaže sa izvanjskom politikom njegove radikalne vlade.

Rusija. Prvi praktični uspjeh posjeta ruske vojne mornarice u francezkih lukah biti će taj, da će Francezka dozvoliti ruskoj ratnoj mornarici jednu od njezinih lukah za stalno boravište. Osim toga traži Rusija i na iztoku takovo boravište za svoju mornaricu, pak se je u tu svrhu obratila na grčku vladu.

Italija. Financijalna nevolja raste danomice u susjednoj kraljevini Italiji. Već se počeli dizati glasovi, da se napusti sadašnja izvanjska politika, koju je Italiji naprtio trojni savez, te da se Italija rieši toga saveza i približa bogatoj Francezkoj.

Španjolska. Divlji narodi u sjevernoj Africi, koji graniče sa španjolskim posjedom, zadaju kraljevini mnogo brige. Zadnjih dana pozivije Španjolski ratni ministar vojnike na dopustu pod oružje, te će ih poslati u velikom broju u Afriku, da ukrote buntovničke susjede, a podanike sultana Marokanskoga. Iz toga sukoba moglo bi nastati i dalnjih zapletaja.

Franina i Jurina

Fr. Vero sam čuja, da „babin" Marko u Poreču po rivi štuca i debele suze roni, jer da mu „baba" od tizike boluje.

Jur. Ča njoj nebi moglo pomoći friško kozje mliko?

Fr. Nebi brate, zač da je bol stara.

Jur. E, onda neka gre u Pulu k prijatelju Martinu, da mu pomuze oslića.

Fr. Nosmi tamo, zač su se skarali kako i placarice.

Jur. Tako će siromašna „baba" sada na jesen stegnut za vaik pete.

Fr. Ako njoj kakov šarlatan ne pomore.

* * *

Jur. Ca da je tel on s medajun postat nas rapresentant?

Fr. Ja neznan nè, to neć judi govore, a ca judi govore, je bilo al će bit. Pak i to more bit, ter zuse, da ki ima onu medaju, da bi tel jos ku dobit.

Jur. A bi merital bi, da mu se prizboke jos jenu onakovu, kakovu je negde dobil!

Fr. Ala nebi mu skodilo ne!

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Blagajnik družbe primio je nadalje: Gosp. Eugen Kumičić iz Zagreba poslao je 124 for., a uplatiše: Preč. kan. Konrad Šnap kano utemeljiteljnu svotu 100 for., prof. Fran Vrbanić god. čl. 5 for., Dragutin Leskovac trgovac god. čl. 5 for., kanonik Julijo Vrsec god. čl. 5 for., Milan Štern-Zviezdić god. čl. 5 for., Mirko pl. Zigrović god. čl. 1 for., Kögl ljekarnik god. čl. 1 for., A. Gnezda god. čl. 1 for., Lovro Penko, vrtlar darovao 1 for. — Mnogočastni župnik u Gerovom poslao 18 for. 15 nvč., sakupljenih prigodom blagoslova novog glavnog oltara u onoj župnoj crkvi. — Gosp. prof. Ivan Milčetić poslao je 316 for. 60 nov.; imena gg. darovatelja već su oglašena u „Obzoru", a po njem u „Našoj Slogi". — Gosp. dr. Dinko Trinajstić iz Krka poslao je 24 for. 32 nov., a darovaše: gospodja Josipa Brusić iz Daruvara 10 for., sabrano na štovu prigodom imendana preč. gosp. dra. Frana Volarića 14 for. 32 nvč. — Gosp. Josip Rožman iz Čolovca 1 for. — Gosp. dr. B. Mažuranić u Novom poslao 17 for. 50 nvč. i to 6 for. sakupljenih medju 3 prijatelja „kod Kalimana", a ostali for. 11·50 prigodom kratitkah sina kr. gruntovodjo g. A. Tomašića u Novom.

Gosp. Milan Domi, stud. phil. poslao nam je 2 for. 50 nvč., sakupljenih u veselom družtvu u Tropetih kod Čabra. — Veleč. gosp. Petar Zahija, župe-upravitelj u Lubenicah — Cres, poslao nam je 11 for., sabranih prigodom imendana preč? nadpopa Mateja Zahije u Osoru, a koje uplatiše kao godišnji prinos po 1 for. sliedeća gg.: nadpop Matej Zahija, župnik-dekan u Osoru, pop Anton Bravdica, župe-upravitelj na Vrani, pop Anton Male, župe-upravitelj u Ustrinah, pop Dinko Muškardin, župe-upravitelj u Štivanu, pop Ivan Veličić, župe-upravitelj na Bolaju, pop Anton Petrić, župe-upravitelj u Martinšćici, pop Jakov Dminić, župe-upravitelj u Valunu, pop Blaž Soldatić, župe-upravitelj u Čunskomu, pop Petar Zahija, župe-upravitelj u Lubenicah, O. Ladislav Juras u Nerezinah, te pop Ivan Trinajstić, duh. pom. u Osoru, utem. član, darovao je 1 for. — Gosp. Franjo Simčić, občinski tajnik u Buzetu, šalje nam 1 for., kojeg je sakupio u veselom družtvancu rodoljubivih slovenskih mladića u ubedu na dan Svih svetih u gostioni g. Antona Flega. — Preuv. gosp. Mirko pl. Halper u Zagrebu priposlao nam je 10 for. kao god. prinos. — Veleč. g. D. Marušić, kapelan u Hrvoljnu, priposlao nam je 6 for. 50 nvč., sakupljenih u župnom stanu na Sve svete, prigodom zdravice hrvatskomu mecenu Strosmajeru. Živili darovatelji!

Gospodjice Zorka Jurinac, Marija i Ljudmila Jelušić sestre i Ema Grossmann u Kastvu, na mjesto vienca na grob prijateljice pok. Nikice Karlovaris položiše svaka po 1 for. za našu družbu dne 1. novembra 1893. Živile plemenite darovateljice!

Kod gosp. povjerenika u Kopru uplatiše sliedeća gg.: X. Y. 10 for. kao treći obrok od utemeljiteljne svote od 100 for., a kao dar: N. N. 1 for., F. Jancin 80 nč. i Kranjac 20 nvč., koji su uloženi u koparskoj posujilnici i štedionici.

Kako karlovačko „Svjetlo" javlja, pristupio je g. Dušan Lopašić, urodnik, kao godišnji član sa svotom od 6 for.. — G. Vojko Polancer sabrao je 1 for. — U gostioni g. Stublera sakupljeno 2 for. 95 n. — Poštom je opet odeslano 14 for. 95 n. g. dru. Stangeru u Voloskom.

Dr. A. Trumbić, povjerenik u Splitu sabrao je nadalje: Po 1 krunu darovaše: N., I. Glasar i M. pop Staničić. U malom družtvu sabrano je dne 20. septembra 8·20 kruna. Skup mladih rodoljuba i rodoljubkinja 14 kruna. M. Šegvić pok. Pavla 1 kr. „Stojočka" 7 kr. „Na ponoći" 4 kr. M. Jankov 1 kr. Kod „Farauna" 6·40 kr. J. S. Fattori 1 kr. Dušan Begović 1 kr. Fr. Šurić 1 kr. Nekoliko siromaha 8 kruna.

Od veleč. gosp. A. Kalon, župnika-dekana u Buzetu primili smo for. 7·80, sabranih dne 5. t. m. kod Tončića pok. M. Flega u Štorpedu u kolu čestitih rodoljuba. Živili!

Gospodin Fran Stefanutti, župe-upravitelj u Draguću poslao for. 3, sakupljene od g. J. Baćića 1 for., Fr. Stefanutti 1 for., A. Šestan 50 novč. i Ana Puntar 50 nvč. Živili!

U župnom stanu u Grimaldi sakupljeno bijaše 12 kruna, a darovaše sliedeća gospoda: Fran Stefanutti 2 kr. 40 fil., Juste Filiplić 2 kr. 20 fil., Josip Svjetličić 1 kr. 20 fil., Josip Bačić 1 kr. 20 fil., Ante Šestan 1 kr. 20 fil., Ivan Mogorović 80 fil. in Kvačić Ivan 3 krune.

„Nar. Listu" pišu iz Tratenika, dne 30 listopada:

Dostavljamo vam kruna 30 za društvo S. Cirila i Metoda sakupljenih u Pijavičinu prigodom piragdjico Frane Santica sa g. Ivom Poljanićem, pri nazdravici Strosmajeru, Starčeviću i Biankiniu. Darovaše sliedeća gospoda: zaručnici kr. 4; župnik 2; Antun Poljanić 2; Ivo Santica 2; Baldo Jurišić 2; Niko Skrabalo 4; Niko Tutić 2; Stjepan Poljanić 2; Mato Šimunković 2; Stjepo Simonković 2; Niko Violić 2; Miho Santica 2: N. N. 2. U sve krunâ 30. Živili darovatelji! — Veloučeni gospodin D.r Luka Jelić predao je gospodinu R. Katalanić-Jerotovu u Zudru. f. 12, za družbu SS. Cirila i Metoda. Ta je svota sakupljena prije ustrojenja gornje družbe, još onda, kad se jedva glasalo o osnutku tog vriednog i zaslužnog društva. Doprinieše po florina 2 R. Mišetić, po f. 1 Marko Topić, Val. Pregelj, N. N., D.r Josip Posedel, M. Cingrinja, N. N., M. Rajčević, Juraj Carić, zatim D.r Jelić f. 1.10, S. Bulić 60 nov., M. Milas 30 nov. Živili darovatelji! Napried svi za družbu!

Naše mnogobrojne dužnike upozorujemo na približujući se konac godine. Mnogi od njih obećaše nam, kad no ih sjetismo na njihovu dužnost putem poštanskih naloga, da će nam zanstatke mjesečno odplaćivati, nu rieđki održaše rieč. Ovi i svi ostali neka znadu, da ćemo ih izručiti odvjetniku, pak će imati uz sramotu i škodu. Tko želi, da do toga ne dodje, neka učini svoju dužnost čim prije.

† **Josip Petrina**, učitelj na Iloviku (kod Velikog Lošinja), potomak ugledne obitelji veloseleke, preminuo je u Gospodinu dne 8. novembra t. g. u 39. godini života. — Učiteljevao je najprije u Nerezinah, pa na Iloviku, pa opet u Nerezinah i napokon opet na Iloviku. — U najljepših godina, pun dobre volje i sposobnosti, a osobito ljubezan s djecom, znao je postići liepa uspjeha u školah, u kojih se mučio; a sve što je radio, radio je tiho, skromno i sdušno. — Bijaše odušovljeni hrvatski rodoljub, ali ne bijaše strastan, jer njegova mukana i blaga ćud nije podnosila borbe ni nemira. Bijaše Hrvat, ali nastojaše, da budu sa svakim u miru. — U svojem školskom poslovanju

bijaše uviek neodvisan, te ne primaše nikakvih tajnih naputaka, i nijo drhtao ni pred najbezdušnijimi mogućnici. Jedino uporište bila mu njegova savjest. Pa i ta mirna i krotka duša namjerila se na neprijatelje! Ni kriva ni dužna, stali ga bezdušnici klevetati u novinah, a on siromah trpio i mnogo trpio radi toga. Sva prijateljska, nagovaranja, da prezre to gadove i njihove podlosti, ne mogahu ga umiriti. Ne mogaše pojmiti, kako mogu biti ljudi tako opaki, da iskrnjemu bez razloga zla žele. To ga mučilo i grizlo. To mu valjda i smrt pospješilo!

Jadni moj prijatelju! Nad tvojim otvorenim grobom smije se divlja čeljad bez odgoja i srca — ali nad njim roni suze mlada udovica, kojoj si ti dobrim mužem bio —, nad tvojim grobom vapije ono čest ornih sirota, a njihov vapaj do neba se čuje, jer gubo dobroga i skrbnoga otca —, nad tvojim grobom plače rodbina, plaču prijatelji — plaču tvoji učenici — plače pučanstvo Hovika i Nerezina. — Svi nad tvojim grobom plačemo i Bogu se molimo, jer si ti svim nam dobar bio.

Počivaj u miru!

Vjenčali se. Čestiti naš rodoljub i podštanski činovnik gosp. Franc Hafner vjenčao se je dne 5. t. mj. sa dražestnom gospodjicom Anicom Hafner iz Škofjeloke. Iskrene čestitke novovjenčanim!

G. Ante Rajčić, učitelj u Lišnjanu, vjenčao se sa gdjicom Marijom Kirac. Čestitamo. Bilo srotno!

Iz Kanfanara pišu nam 5. novembra: Striela iz vedra neba nebi nas bila toliko iznenadila, kako nas je danas iznenadilo pretužni glas, da nas zapušća dragi naš kapelan g. Ivan Cotolj, te da ide u Poreč. Mi smo svi smućeni, tugujemo i plačemo, jer vidimo, da ne ima više pravice za nas. Čini nam se, kao da to nije istina; daj Bože, da bi tako i bilo! Pobjedili su i ovaj put krnjeli i bezvjerci, koji se sada smiju i raduju, a mi plačemo i proklinjemo one, koji su tomu krivi. Zapušćeni ćemo ostati, jer se k nijednomu više ne budemo mogli uteći niti u koga pouzdati. Istina je, da ide naš dobri kapelan medju našu i njegovu braću, ali ide i medju naše i svoje najveće neprijatelje. Sretan i zdrav nam ostao gdje god bio, a u Boga se uzdajemo, da će nam se dobri naš Pre-Zvane doskora vratiti, a mi ćemo ga otvorenimi rukami zagrliti! Ne zaboravi nas velevriedni gospodine, jer nikad nećemo ni mi tebe iz naših srca izbrisati!

Iz Gračišća pišu nam 5. t. m. Diete, koje više, dobije veći komad kruha — rekao je naš dični zastupnik dr. Laginja na sastanku u Dekanih, — pak držeći se toga, evo i mene, ne da vičem, nego na tiho istinu kažem. Kako je poznato imademo u našem mjestancu poštanski ured sa talijanskim pečatom i talijanskimi tiskovinami. Čudimo se, da se nije na to nitko do sada potužio, već da svatko mirno podnaša nepravdu, koja se nanaša našemu jeziku, valjda radi dvojice talijanaša ili krnjela. Izvanjskomu puku ove porezne občine kasno dolaze pisma u ruke, jer ne imamo tko bi ih raznašao. Nebi li se tomu zlu doskočilo pomoćju občinskog stražara, koji je bio nedavno oboružan, da valjda pripazi na onu šačicu nemirnjaka u našem mjestancu. Ovi se sjećaju još uviek onih vremena, kada su u Pazinu i ovdje zapovjedala gospoda i kad no se je obilato jelo i pilo na račun sirote kmeta. Oni bi i danas „frajali", kad bi se našao, tko bi platio. Naše poglavare sjećamo na zahtjev puka, da mu se ne izdaje marvinsko putnice u talijanskom jeziku, već kako bijaše opetovano naloženo i odredjeno t. j. u hrvatskom jeziku. Svakomu svoje, pa mirna Bosna. Trpimir.

Iz Motovuna javljaju nam, da se nije tamošnji načelnik dostojno ili podufao javiti izvanjskomu puku, da dolazi tamo njegova preuzvišenost g. c. kr. namjestnik vitez Rinaldini. Za taj dolazak da nisu dapače znali niti naši izvanjski občinski savjetnici, za koje se je valjda g. načelnik bojao, da bi mu činili sramotu, ili lošu „paradu" prigodom dolazka i boravka g. namjestnika u slavni Motovun.

Spletke. Posebnim zanimanjem čitali smo dopis iz Koruške u zadnjoj „Sloji". (Ob istom predmetu piše je i „Slovenski Narod", a ovu vest donaša i jučerašnja „Edinost". Op. ur.) Ona pripovieda naime, kako je c. kr. kotarski poglavar u Celju Mac-Nevin pozvao k sebi slovenske načelnike južne okolice celovske, te ih nagovarao, da doprinesu i oni milodare za kamenu ploču zemaljskomu predsjedniku Schmidtu Zabierovu, zaslužnomu za neku cestu, nu da o tom ništa i da se pobrinu jedino za strieljanje iz mužara, te za obilato nadjelovanje puka.

Tim da se nije kanilo drugo, van pokazati obljubljenost zemaljskoga predsjednika kod puka, ter da se dokaže, da su zastupnici, koji proti njemu govore, lažljivci i uckači. Načelnici da nisu o tom šutili, da su odmah uvidili za čim se ide, to da nisu htjeli prouzrokovati toliko sramote svomu narodu.

Tomu dopisu dodaje uredničtvo „Soče", da smo sličnih slučajeva doživili jur više u Primorju, naime: „Kad no se je prije više od deset godina tresla stolica pod Pretisom, jer su njom tresli slovenski zastupnici, pripravile su mu nekoje osobe kod veselice „Delalskoga podpornega društva" u istinu sjajnu ovaciju — to je brzojav čitavu noć trubio po svietu o tom sjajnom i veleznamenitom dogodjaju, kojim se je tjeralo u laž slovenske zastupnike". I Pretis je ostao još mnogo godina u Primorju.

„Drugi slučaj! Naši zastupnici potužiše se mnogo proti Rinaldini-u. A eno, tuj smo opet mi sami Slovenci, koji tjeramo svoje zastupnike u laž. U isto doba, kad no su zastupnici najžešće napadali na Rinaldini-a, prozvali su Tolminci najglasovitiji svoj prediel „Rinaldini-Warte".

Istina je doduše, da je to djelo jedino poglavara Marenci-a, nu Tolminci su to šuteć potvrdili, jer se no usudjuju suprotestaviti mogućemu gospodinu, ali visoki krugovi jesu o tom drugače podučeni, to slovenski zastupnici ostadoše na cjedilu. Tako je! Zatim ćemo zahtjevati, od naših zastupnika, da učine ovo i ono, dočim im mi sami trgamo oružje iz ruku!! Vrieme bi već bilo, da se otresemo svih obzira, kad se radi o tom, da ne pravimo potežkoća našim zastupnikom, dočim se trude za našu korist! To neka izvole uvažiti svi rodoljubi u pokrajini! Gdjegod se predlaže kakovo odlikovanje ovomu ili onomu činovniku, osobito političkomu, n. pr. kojemu poglavaru ili namjestniku, tada valja biti veoma oprezni, jer so takovi koraci obično zlorabe u svrhe, kojim je glavni šiljak okrenut ravno proti našim narodnim težnjam, kao što se vidi iz trih gori spomenutih slučajeva. Budimo dakle muževi, nipošto ponizni sluge!"

Dobro! Mi odobravamo te rieči. „Soča" je spomenula jedino ovaciju, koju je pripravilo „Delalsko podporno društvo" prigodom veselice u Trstu pokojnomu Pretisu. Ona je valjda zaboravila na činjenice nekoga načelnika, koje spominjahu u zadnje doba nekoji listovi.

U jednom se samo ne slažemo sa „Sočom". Kaže naime, da bi bili ostali lažljivci i uckači slovenski zastupnici, da su izvršili načelnici celovske okolice ono, na što ih je nagovarao kotarski poglavar; da je spomenuta ovacija Pretisu tjerala u laž slovenske zastupnike, ili da su kod toga ti zastupnici ostali na cjedilu.

„Takove činjenice zlorabe se obično u svrhe, kojim je glavni šiljak okrenut ravno proti našim narodnim težnjam", nu ne imadu se upisati u grieh svemu slovenskomu narodu niti čitavoj kojoj pokrajini, već načelnikom društva, načelnikom kotara, načelnikom občina, poglavito onim, koji ih pripravljaju. Takove činjenice ne tjeraju u laž slovenske zastupnike niti pred pravednimi ljudmi, niti pred pravednom i i ozbiljnom vladom.

Takvimi čini nisu pobijena fakta, na kojih su temeljio opravdane i u zakonih utemeljene pritužbe proti pojedinim javnim činovnikom, bilo političkim, bilo drugim, bilo poglavarom bilo namjestnikom".

Iz Voloskoga pišu nam 8. t. m. Odkad su naši utožili utok proti izboru u 3. tielu, koji je, mimogred rečeno, strašno uzdrmao živcima našega prvoga, drugoga i trećega „podcstè" vlada ovdje svuduči mir. Čekamo nestrpljivo, a još nestrpljivije čekaju naši „Kalabrezi" uspjeh našega utoka. Ovi se nadaju uništenju izbora u svih trih tielih, a nama bi to samo u prilog bilo. Brundaju i srdo se na c. kr. komisara tobože, da je pristrano postupao, a to ave, jerbo se strogo držao zakonskih propisa. Naš „magnifico" se ko jedva malo smirio iza občinskih izbora, kad eto nevolje, mora sazvati občinsku sjednicu, te uvrstiti u dnevni red volevažne stvari, kao med ostalim i proračun za dojduću godinu. Ja znam, da bi on radje išao onako star, kako je, pješke na Učku; nego razpravljati sa hrvatskom opozicijom u občinskoj sjednici. — Ali: sila kola lomi! Pomirilite si bezobraznost naših talijanaša! Zahtjevaju od občinskih zastupnika, da odobre proračun za dojduću godinu, a neće da dadu na uvid račune občinskih troškova tekuće godine, eventualno prošle godine, jerbo već dvie godine nisu pokazali nikakvih računa o troškovih. Još te imaju obrazu kazati, da se prije, dok nije bilo Hrvata u zastupstvu, uvjek tako radilo. Naši nisu htjeli odobriti proračuna, već odlučno zahtjevaše, da im se pokažu i računi občinskih troškova. Tako je stvar proračunu ostala neodlučena do dojduće sjednice. —

Druga glavna točka dnevnoga reda bijaše predlog talijanaša, da se na opatijskoj novoj školi hrvatskomu nadpisu: „Puóka škola" pridoda i talijanski: „Scuola popolare", skoprem na natertu, odobrenom na občinskoj sjednici, te po mjestnom i zemaljskom školskom vieću, stoji samo hrvatski nadpis. Predlog budu postavljen na glasovanje, te bi bio i pao, da je jedan od naših zastupnika bio prisutan pri glasovanju. Ali on je zanemario čast i korist občine radi svog posla. Nekoji ljudi misle, da je dosti ako se izpovriedaju Hrvatima, a najmanja žrtva za narodnu stvar im je zazorna i težka.

Iz Kaštelira (občina Vižinada) nam pišu: Čitajuć zadnji broj dične „Naše S." razveselilo nas je točno izvieće vižinadskog dopisnika. Moralna ćuška, što ju je naš župan Makiš primio od njeg. preuzvišenosti g. namjestnika, bila je velika; ali ne manja bijaše druga, što mu ju zadaše naši pošteni Kaštelirci; dà pošteni, jer nisu zaboravili, da su im se pradjedovi iz krške Dalmacije ovdje naselili, i još čute, da im slavjanska krv po žilah teče, — jedino žale, da su se kasno probudili, nu zato neće već nikad zaspati. Svim nam je drago, što je gosp. namjestnik župana Makiša upozorio, da nam talijanska „Legina" škola koristiti ne može; ali biti ćemo mu do groba zahvalni, kad bude podupirao, da nam se što brže sagradi i otvori škola u hrvatskom jeziku, u kojoj bi se prilika pružala izobraziti se u materinskom jeziku našoj djeci, kojoj se g. namjestnik nije mogao dosta nadiuditi radi zdravlja i tjelesne njihove ljepote. — Makiša puko, premda je zanemario naše i svoje rodno mjesto, i premda mrzi naš i svoj materinski jezik, ipak želimo zdravlje i dugo življenje, ali — daleko, daleko od našega praga, ako želi makar u sredini Kalabrije.

Vam, gosp. uredniče, liepa hvala za prostor i rodoljubni naš pozdrav!

Kaštelirski kopači.

Upozorujemo štovane čitatelje na oglas tvrdke Luigi Zuculin u Trstu, kojeg donašamo na drugom mjestu.

Pošta u Frančićih. Visoko c. kr. ministarstvo trgovine uslišalo je molbu občinara zapadnog diela občine Kastavske, napose županije Perenići, Pobri itd. ter odlučilo, da se otvori opet poštanski ured u Frančićih, dotično u Mihotićih, koj bijaše pred 2 godine na štetu pučanstva i erara zatvoren. Za tu molbu zauzeo se i sam g. ravnatelj pošta i brzojava u Trstu, kojemu bijaše i ustmeno dokazano, da je pošta u Mihotićih zbilja potrebita. To neka služi za pobudu i ostalim mjestom u Istri, gdje ne imade pošte i gdje bi bila puku potrebita a na korist erару, jer se gosp. ravnatelj neće zaista ogluširi pravednim molbam.

Ivan Zuccon, rodom iz Modulina, položio je u sriedu dne 25. oktobra na bečkom sveučilištu prvi pravnički strogi izpit, a subotu dne 28. oktobra drugi državni izpit, te si tako, može se reći, postavio temelj daljnjemu živ̄enju i djelovanju. On je jedan od onih posve siromašnih hrvatskih mladića, kojim odbija prošnje za pripomoć istarski slavni zemaljski odbor, dočim ih dàje u punoj mjeri svojim nesiromašnim Talijančićom. Nadaroni i čestiti mladić mnogo je pretrpio, al je svojim trudom i pomoćju dobrih ljudi, zaklade nezaboravnoga Dobrile i „Bratovštine" hrvatskih ljudi u Istri, sveršio nauke. Dva druga stroga izpita doći će položiti kasnije. Medju tim ide u praksu k odvjetniku g. dru. Matku Laginji u Pulu. Čestitamo mu iz svega srca, a čestitamo ujedno i narodu, koji odbiva u njem bistru, marljivu i vrednu radnu silu. Živio!

Promjena naslova poštanskoga ureda. Na željezničkoj postaji u Matuljah postoji već dvie godine poštanski ured pod naslovom „Matulje-Opatija". Taj naslov promjenjen je po nalogu slavnog ravnateljstva pošta i brzojava u jednostavni naslov „Matulje".

Iz Rieke pišu nam 4. t. mj.: Napomenuo sam vam više puta, da ovdje u tako zvanom madjarskom biseru dosta svaki i najmanji dogodjaj, ako je i malo oficiozne naravi, povoda, da se bira odbor za svetkovine, za dočeke, izlete, bankete itd. I nedavno bijaše tomu tako. Imali smo ovdje ovih dana grofa Bathiany-a, koji zastupa Rieku na madjarskom saboru.

Vidilo se je one dane ozbiljne ljude, kako se sakupljaju, te traže podpise; vidilo se nekoje, kako se u kućiji sa grofom vozikaju sad ovamo sad onamo, u jednu rieč, imali su pune ruke posla. Bilo je i takovih, koji se rado bez ikakove potrebe liže oko visokih gostova. Ovi bijahu izvan sebe od radosti, što im se pružila prigoda n. pr. prisustvovati banketu.

„Ugarsko-hrvatsko dioničko družtvo", subvencijom vezano, priredilo je takodjer na jednom parobrodu na čast zastupniku banket. Tomu banketu prisustvovali su i oni Niemci, koji su kroz ovo družtvo došli na Rieku, te poduzeli gradnju doka i škvera. Tu se je govorkalo i napijalo u mnogo jezika, a najviše u njemačkom; srećom našao se jedan član ravnateljstva, koji je govorio i nazdravio hrvatski!

Brodovlastnici i trgovačka komora priredili su drugi dan u „Hotel Europa" sjajan banket riečkomu zastupniku, i to iz zahvalnosti za ono, što je on uplivao u saboru, da se poboljša stanje zapuštene trgovačke mornarice. Ne ima baš već mnogo brodovlja, koje će ućivati tu mešavu podporu vlade, ali bilo kako mu drago, treba priznati, da je do sada madjarska vlada nadkrilila austrijsku u svemu, što se pomorstva tiče. Sada pako u najnovije vrieme dosnajemo, da je osnova za podporu trgovačkoj mornarici u Austriji bolja, nego ona, koju su pružali prije madjari pomoćju našega zastupnika. Možda su dvie vlade u monarkiji naumile natjecati se u pomaganju mornarici, kada je već skoro sva propala? Vederemo!

Banket je dobro izpao, ali nezanam, koliko se je mogao dopasti gospodinu grofu t. j. onomu, koga su imali častiti! Hvalili i zahvaljivali su mu za ono, što je do sada učinio, ali su ga mnogo više obterstili novimi prošnjami i zahtjevi, koje su nekoja gospoda na banketu čitala i po svoj prilici tim čitanjem kod stola g. grofu dosadila. Drugi dan su po gradu mnogi prigovarali toj potljaniji i onomu čitanju baš ondje, nu drugi su to izpričavali tim, da je to navada i u Italiji. Ovdje se sve najviše čini po talijanskom kalupu. Vlada to odobrava, pa tako se ne smijo niti grof Bathiany uvriediti radi te navade, koja dolazi iz blažene zemlje.

Jedan dopisnik odavle opisao je u „Hrvatskoj" boravak riečkog zastupnika medju birači. Dopisnik je to učinio gorkom ironijom, što mu ne zamjeravamo, ali mislimo, da i u ironiji istina ima biti na svojem mjestu, dočim u onom dopisu nije tomu tako. Medju ostalimi netočnostmi napisao je, da bijahu u odboru za taj banket Hrvati u većini, a svatko zna, da nijo bio nego samo jedan i to pod uvjetom, da se neima u politiku dirati na banketu.

Svi od odbora obvezali se, da politika u trgovačkom banketu ima biti isključena; na to je pristao i sam A. Vuličević, poznati političar. Našao se ipak gomilaraki delija, koji nije mogao od manje a da ne spomene „Fiume coll' Ungheria" i nešto takvoga. Nego njegova napitnica (premda se on zove dr. Bencan*) nije našla nikakva odziva. Nitko mu se nije niti digao. Vladini krugovi ovakve izrode rabe u svoje svrhe, ali mu ipak ne vjeruju, jer znadu, da je do nedavna bio u Bakru žestok Hrvat, dapače stoklić, i da bi opet bio i ovo i ono, ako bi mu bolje koristilo.**)

Do vidova! Rokac.

Izjava. Na molbu g. J. Makarovića nadučitelja u Jelšanah, izjavljujemo ovim, da on nije nikada ništa napisao niti poslao za naš list, te da nostoji u nikakvom savezu sa našim uredničtvom.

Zadovoljiv tim g. nadučitelju; upozorujemo gg. u Jelšanah, koja su se valjda našla uvriedjena zadnjimi dopisi iz ove občine, da njim netreba tražiti dopisnika, t. j. onoga, koji nas je o boravku gosp. namjestnika u onoj občini izviestio, pa ako njim je koju gorku a istinitu kazao, neka se u buduće poprave, pak se neće više u njih dirati: Dakle netko — već što!

Uspjesi madjarskoga jezika. Poznato je, da gospoda Madjari nelzabiru mnogo sredstva, tkojimi nastoje pomadjariti sve i svakoga, što im ruku dopade. Biedna djećica naše nesretne braće Slovaka. unjbolji su nam tomu dokaz. Nu oni posižu i preko granica madjarskoga globusa. „Biser" madjarske krune, naša Rieka nemože da zadovolji njihovom „apetitu" već oni idu i dalje. Tako nam javlja prijatelj iz Trnovega, na prugi južno železnice sv. Peter-Rieka, da nose pisma, koja se izruči pošti

*) Ne znamo, da li je madjarska akademija znanosti i umjetnosti ustanovila, kako su se pisali pradjedovi toga odličnoga Arpada. jer se on piše u gimnaziji ovako: Bencan. Bencan i Benčan. „Eljen à Jovani!" Op. ured.

**) Privežite ga za obilnije korito, pa da vidite, kakva Hrvatina od njega! Op. ured.

na vlaku za sv. Petar sliedeći milozvučni pečat: „M. kir. posta Fiumo Sz. Peter Kösött". Eto kako prodire madjarština iz „madjarske" Rieke preko Istre čak u Kranjsku.

Veliki požar na Risci. Pišu „Hrvatskoj" 4. o. mj.: Prošle noći u mjestu Rastočine, podobćina Piase, pojavio se požar u radionici bačava Jakova Blečića, koji je posvema uništio istu radionicu, jednu kuću i djelomice drugu kuću spomenutog pogorelca. Oštećena je i treća kuća, vlastničtvo Gregorića i Blečića. Štetu procienjuju na 30.000 for. Kuće Blečića bile su osigurane sa 56.000 for. Vlastniku je osim toga propala gotova imovina, obveznice, štedioničke knjižice i papirni novac. Mnogo obitelji je lišeno svega pokretnog imetka. Tako su što posve što djelomice nastradale obitelji: Sedl, Vlah, Kreisl, Perušin, Stibernik, Slavić, Stefančić, zatim pisari Krizmanić i Rubeša, kondukter Dudaš, obitelj konduktera Weisa, Krzina, Skalenbra, Haiduk itd. Prema tomu faktična se šteta ne da označiti. Uzrok vatri je nepoznat.

Iz Vabrige (obćina Poreč) nam pišu tamošnji prijatelji, neka preporučimo našim krčmarom i trgovcem sa vinom, da se obrate ustmeno ili pismeno u poslu trgovine sa vinom jedino na naše posjednike Petra Maglicu ili Petra Benvenuta, koji su vazda pripravni u tom poslu svakomu ići na ruku.

Narodno gospodarstvo.

Jeli savjetno držati gnoj u staji izpod životinja?

U nekih mjestih običaj je držati izmetine blaga navlaš izpod njih, a naročito izpod krava i ovaca; dapače na nekojih su mjestih staje u tu svrhu sagradjene, pa se takove staje zovu duboko staje. Ima ih, koji taj način sabiranja i čuvanja gnoja preporučuju, dočim ga drugi oštro kude.

Prednosti takovih dubokih staja prama običnim, sastoje se u prištedoji radnje, jer ne treba gnoj izvažati na gnojište; ali taj način čuvanja gnoja imade mnogo manah, od kojih su najglavnije:

1. U dubokih stajah dobiven gnoj predočuje se izvrstan, dočim radi toga, što nije bio redovito mješan, u praksi posve zlo odgovara. Izkustvo je dokazalo, da je rodovitost zemljišta znatno pala na onih imanjih, koja su gnojena gnojem iz dubokih stajah, i da je taj nazadak bio osjetljiviji, čim su zemlje bile laglje.

2. U takovih stajah hoće se odveć puno steljo, a gdje odveć puno stelje treba, ne može se gojiti mnogo blaga.

3. Težko je napajati krave u takovih stajah, pa i ako se napajaju, valja da to bude uporabom jasala ili vidrica.

4. I uz obilno steljanje, uslied vrienja, kojemu su podvržene ustrojne stvari, leglo je odveć toplo, pa to nije zdravo za blago, a najviše trpe papci.

5. Takove duboke staje zahtjevaju više prostora, velika vrata i u obće više ventilacije, jer bez promahe odveć zaudara, a usljed velike promahe opet su u zimi hladne.

6. U dubokoj staji težko je uzdržati kravo čiste.

Dakle koli rad dobrote gnoja, toli radi zdravlja životinja, bolje je gnoj redovito izvažati na gnojište, pa ga tamo baratati, te posipavati superfosfatovom sadrom, kainitom ili zemljom i polievati ga osokom.

„Gosp. P."

Književna objava.

Čast mi je javiti p. n. gg. sabiračima predplatnika za moje „Crtice iz primorskoga malogradskoga života", kao i onima, koji mi se izravno prijaviše, da je knjiga dotiskana, te se razpačava. — Ovaj sam posao djelomice — prema shodnosti — povjerio samoj tiskari H. Lustera u Senju, nu eventualne reklamacije neka se izvole upraviti na moju adresu. Umoljavam učtivo gospodu sabirače, koji možda sabranih predplatnika ne prijaviše, da to izvole što skorije učiniti.

Gospić 1. studena 1893.

J. Draženović.

Odpuščena nezvestoba. Mlad odvetnik, srečno poročen še-le malo mesecev, vrne se v jutro domov ves umazan od blata in moker. Nasloni se na vrata ter pokriva obraz z obema rokama. Mlada žena, nevajena takim prizorom, vsklikne vsa prestrašena:

— Za božjo voljo, mož, kaj ti je?

Tresočim glasom odgovori mož:

— Ester .... radi Ester .... oh ljubi, ljubo, ljuba Ester .....

— Kaj? Ester? Torej imaš kako Ester? Torej pri tej Ester si bil? In kje je tvoja ura, verižica, prstani, kje je vse to?

— Ester .... pri Ester .... prav dobro je tam ....

— Kje tam? Pri tvoji ljubici, pri tvoji Ester! Tako daleč smo torej že, da si si izbral drugo že po malo mesecih? O jaz nesrečna ženska!

— Ali ... pustime, de .... izgovorim! Ester....házyjev konjak smo .... pili pri .... Bil je tako dober, da je veselje! Ura je še tam, pije.... tudi Es ... terhâzyjev ko ... njak.

— A tako! Stopi le notri in prespi se! —

Listnica uredničtva.

Razne dopisnike molimo, da se strpe dok i na njih red dodje.

Gosp. I. Z. Ono pjesmice nemožemo priobćiti, jer nas je zamolio naš zajednički prijatelj g. K., koji je doznao za nju po Vašem obećanju u listu, da ju u interesu naše stvari u onom kraju netiskamo. O tom više kad se sastanemo. Živili!

Gosp. A. K. sv. Ned. Koledar „Hrvati" nije ještа izašao; kad izadje oglasiti ćemo ga u listu!

Gosp. P. M. u V. Onih knjiga neima ovdje, obratite se na uredničtvo „Katoličke Dalmacije" u Zadar. Prijateljski odzdrav!

Gosp. Ancian-u na Sušku. Vašeg opravdanja nemožemo priobćiti, jer se u spomenutom „artikulu" nigdje nespominje ni Vaše ime niti Vaš značaj. Kamo ste Vi putovali i u koju svrhu, to je Vaš posao.

Listnica uprave.

Gosp. M. D. u B. List Vam šaljemo redovito, pa ako Vam nestigne na vrieme, krivnja je na pošti. Izvolite pregledati svaki put pošt. pečat pak ćete se uvjeriti, da je tomu tako. Eventualno neuredno primanje izvolite nam odmah dojaviti. Živili!

Gosp. I. K. u G. Tekuće godine primismo for. 2·50. Oglasite se gledе škole. Živili!

Gosp. I. B. P. Belovar. Primismo za oglase; predplata namirena do konca tekuće godine. Živili!

Sl. „Hrvatska grad. čitaonica u gornj. Osieku": do konca godine hoće se još nvć. 50, jer list stoji for. 5 na god. Izvolite nam je dostaviti sa novom predplatom za 1894.

Uplatili su nadalje za „N. Sl. gg. K. v. A. Trst for. 5, R. J. Sušak for. 1·50, B. Dr. S. Zagreb for. 2·50, S. A. Brda for. 1, M. L. Šipan for. 2, R. G. sv. Vital for. 2, B. A. Kraljevica for. 1, B. K. Baška for. 1·25, H. S. Žbandaj for. 1, B. R. Podvezica for. 1·76, J. J. Promantura for. 4·20, M. I. Klana for. 1, Čit. Vrbnik for. 20, V. M. Rakovica for. 2·50, N. M. A. Unije for. 2·67, P. I. sv. Anton for. 5, M. Fr. Mučići for. 1, R. I. Žbandaj for. 1, K. M. Zvonečа for. 1, Z. F. Poljane for. 3·50, S. M. Pag for. 2·50, K. A. Rieka for. 1, S. L. Žminj za sebe i čitat. for. 3·50, R. M. sv. Lovreč for. 6, Š. F. Rukavac for. 2, o. A. Rukavac for. 2, K. V. Rukavac for. 2, Čit. Kraljevica for. 1·25, K. B. Loborika for. 5, C. k. š. vieće Kopar (oglasi) for. 4. Z. P. Lubenice for. 2.50, G. M. Stinjam for. 1, Čit. Brihir f. 2·50, S. F. i J. Draguć for. 3·50 A. A. Opatije for. 2. S. M. Karlovac for. 2, S. M. for. 5, isti (oglas) for. 2, I. S. Vodice for. 3, T. I. Osor for 3·25, Čit. Pakrac for. 1. D. M. Baška nvć. 50, Čit. Senj for. 1·50. (Sliedi.)

Ernest Šverljuga
brijač
ulica Stadion br. 1, Trst,
preporuča se 20—14
p. n. slavenskomu obćinstvu Trsta, okolice i bližnjih istarskih mjesta za blagohotan posjet.

ESENCE

za bezodvlačno i nepogriešivo proizvadjanje svakovrstnih žestokih pića, finih stolnih likora te specialiteta razpošiljam u izvrstnih vrsti.

Uz to nudjam ocietnu esenciu, 80%, kemički čistu, za proizvadjanje ugodno moćnog vinskog octa te običnog octa. Propise i plakate prilažem badava. — Jamči se za najbolji uspjeh.

Cienik šalje franko: 7

Carl Philipp Pollak,
tvornica specialiteta esence
Prag.
Traži se čestite zastupnike.

Javna zahvala.

Podpisani Matija Kukanić, Jelušić-Brnčići kbr. 37, osjeguran kod banke „Slavije" u Pragu primio je putem g. Mirka Jelušića, povjerenika i zastupnika banke „Slavija" podpunu odštetu, što mu ju je požar susjedne kuće Majora dne 27. oktobra 1893. oštetio. — Povrh toga nagradila je sl. banka „Slavija" vatrogasce, kojim se ovom prigodom zahvaljujem, što su mi obranili veću štetu, a zahvaljujem se i slavnoj banki „Slaviji" preporučujuć ju svakomu osiguranja radi proti nesreći požara.

Kastav, dne 5. novembra 1893.

Matija Kukanić.

Javna zahvala.

Podpisano čast si se javnim putem zahvaliti p. n. gospodi darovateljem, koji se sjetiše našega družtva, kano i gospodi izvršujućim članovom: Ferdi pl. Kleinmayr-u, Franu Dukiću, Rudolfu Jurincu i Boži Dubroviću, koji darovaše po 1 for.; gospodi vatrogascem, koji darovaše po 1 krunu: Franu Rubeši, Vinku Rubeši, Ermenigildu Volesio, Franu Muniću, Viktoru Colavini-u te napokon obć. savjetniku Matiju Srdoču, koji je darovao 40 nvć.

Ovom zgodom častimo se preporučiti mlado ovo naše družtvo slavnom obćinstvu i rodoljubom, da se ga blagoizvole sjetiti, te po mogućnosti darovati ga darom, e da se iz povoja pridigne i na vlastite noge osovi, liepoj našoj Liburniji na uhar. I najmanji darovi primaju se sa zahvalnošću, a imena dobročinitelja objelodaniti će se u javnih glasili. U to ime: Pomoz Bog!

Dobrovoljno vatrogasno družtvo

Kastav, dne 6. listopada 1893.

Za nadzapovjednika:
Ivan Jurinčić,
zapovjednik centrale.

Vinko Rubeša, tajnik. R. Jurinac, blagajnik.

Učenjaški prvaki

(Znamka tovarne.)

vseh dežel, kot presojevalci preparatov, izloženih na higieničnih razstavah v Londonu, odlikovali so z častno diplomo in zlato kolajno

ŽELODČEVO TINKTURO

lekarničarja 18

G. Piccoli v Ljubljani.

Tako odlikovanje je najboljše spričevalo temu dietetičnemu sredstvu, katero je splošno cenjeno zbok svoje popolnosti, kajti krepčuje želodec in ga ohranjuje zdravega, pospešuje prebavljanje in izpraznjevanje.

Razpošilja je pripravitelj G. Piccoli v Ljubljani proti poštnemu povzetju. Škatlja z 12 steklenicami stane f. 1·26; z 55 f. 5·20 in je baš poštni omot 5 kg. Poštnino plača naročitelj. — Prodaja se po 15 nč. stekl. v vseh tržaških in istarskih lekarnah.

C. kr. priv. tvornica harmonijuma **B. F. Čapeka u Polički (Češka)** preporuča svoje najvišimi odlikovanji počašćene

harmoniume,

koji su čvrstog, venma ugodno i orguljam sličnog glasa na **jamstvom od 5 god.** — Podružnicu ove tvornice ima gospodin **Josip Leustek,** skladište salon-glasovira u **Zagrebu.** 5—1

Poslie ukinuća tršć. proste luke
carine prosti
za Istru, Dalmaciju, Hrvatsku, Kranjsku, Koruško i Bosnu-Hercegovinu
nepromočljiva pokrivala
Luigi Zuculina u Trstu.

Tvornica nepromočljivih bielih i crnih pokrivala za vozove i tarnice (vagone), za robu na obalah, ladje, brodske vidjelice (boccaporte) i za polje; pokrivača za konje i plaštevah za kišu.

Skladište 12—1
tkanine za jedrenjače, nepriređene za sedlare i tapetare, dvojnika (tralicci), jute za žakije i omote; opasnikah, konopah i uzicah.

Zastupstvo i glavno skladište asfaltskih opeka
za kućne krovove, pojate, suše, staje itd.

Samotila [isolatori] za temelje i kocke iz asfalta.

Radionica i prodaja zastavah.

Luigi Zuculin
u Trstu
via Ghega 2, kuća Brunner.

Štrcaljke i sumpornjače za trte
inžinira Živica.
mlini i stiskalnice za vino, sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, te svakovrstne druge strojeve i sve potrebe za iste. 11
dobiva se uvjek u skladištu tvrdke
Schivitz & Comp.
(Živic i drug.)
Via Zonta broj 5 u Trstu.

DOMINIK LUŠIN
u Kopru
preporuča veliko svoje skladište raznovrstnog lieša, kano:
greda, dasaka, murala, duga, te takodjer opeka, vapna, pleska itd.
Naručbe ovršava točno i po najnižoj cieni. 52—1

Preporučamo adresu:
„Istarska vinarska zadruga"
u Puli (Istra),
koja je ovih dana započela poslovati.

Svi strojevi za poljodjelstvo, vinarstvo i vino iz voća!

Mlatilnice, vitelje,
trieri, mlini za čišćenje žita, strojevi za rezanje krme, samoradni strojevi proti peronospori, tiskaonice za vino, ulje i voće; mlinovi za voće; predmeti za konobe; sisaljke za sve potrebe, kano što svi strojevi za poljodjelstvo, vinarstvo i priredjivanje vina iz voća — razašilje najnovijeg i najboljeg sustava:

IG. HELLER u BEČU 20—15
2/2 Praterstrasse N. 78.
Bogato ilustrovano katalogo u hrvatskom, njemačkom, talijanskom i slovenskom jeziku
šalje badava i franko.

Najpovoljniji uvjeti, jamstvo i pokus.

Opetovano sniženе ciene! — Preprodavači dobiju popust.

Izdavatelj i odgovorni urednik **Mate Mandić.**

Tiskara Dolenc.

Broj 46. **U Trstu 16. novembra 1893.** **Godina XXIV.**

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč., ili u slučaju opetovanja za pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Imo, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se primaju ako se i sotiskaju.

Nabijegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 3 for. na godinu. Razmjerne for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Interpelacija

zastupnika Spinčića i drugova na njeg. preuzvišenost ministra bogoštovja i nastave.

U sjednici tršćanskoga občinskoga vieća od dne 19. t. mj. bijaše na dnevnom redu medju ostalim i sliedeća točka: „Predlog školskog odbora, da se nepošalje k novim komisionalnim razpravam o molbah za ustrojenje slovenskih škola u gradu nijednoga zastupnika“. Ovaj predlog bijaše prihvaćen sa svimi glasovi, osim onih slovenskih zastupnika.

Podpisani neće da ovdje opišu poviest molba radi osnutja slovenskih pučkih škola u gradu Trstu; ona bijaše opetovno, a zadnji put u sjednici visokoga carevinskoga vieća od dne 28. jenara tek. god. orisana. Dočim ističu, da je već 1883 godine 1400 roditelja podnielo molbu občinskomu zastupstvu za ustrojenje slovenskih pučkih škola u gradu Trstu; da je ono god. 1884 prešlo preko ove molbe na dnevni red; da bijaše dotični utok, podnesen god. 1887 na c. k. zemaljsko školsko vieće a god. 1888 na ministarstvo bogoštovja i nastave, odbijen; da bijaše druga molba u novije doba podnesena, od c. k. zemaljske školske oblasti odbijena, te usljed utoka od god. 1892 na c. k. ministarstvo bogoštovja i nastave komisionalna razprava odredjena; da je občineko zastupstvo pozvano, da odašalje svoje zastupnike na razpravu, to zaniekalo, gradski magistrat kano kotarska školska oblast molbu odbila, a občineko opet zastupstvo, pozvano, da izreče svoje mienje izjavilo se dne 15. septembra 1892 proti ustrojenju slovenskih pučkih škola u gradu Trstu, da se radi toga tršćanskim Slovencem, austrijskim državljanom, uzprkos svim u zadnjih desetak godina podnesenim molbam, uzprkos svim državnim temeljnim zakonom i državnim zakonom za pučke škole, nedaje sredstva za uzgoj u njihovom jeziku, dočim dobivaju Talijani, čak talijanski gradjani, tukova sredstva u podpunoj mjeri, i dočim se malo po malo u tršćanskoj okolici, napučenoj Slovenci, talijanske paralelke otvara; te da se je občinsko vieće opetovno uzprotivilo poslati svoje zastupnike komisionalnim razpravam, a tim tu žalostnu igru sa tršćanskimi Slovenci na novo započimje, uslobadjaju se podpisani upraviti na njeg. preuzvišenost ministra bogoštovja i nastave upit:

„Jeli njeg. preuzvišenost voljna sa svom odlučnošću i neodvlačno poduzeti korake, da se već jednom pravednim i u državnom temeljnom zakonu kao što i u državnom zakonu za pučke škole osnovanim molbam tršćanskih Slovenaca, austrijskih državljana, za ustrojenje škola sa slovenskim naukovnim jezikom u gradu Trstu — ako nije u istinu inače moguće, na državne troškove, kao što je to tamo učinjeno za njemačke muške i ženske pučke škole — zadovolji, te da se tim ustanovam državnog temeljnog zakona i državnog zakona za pučke škole udovolji?“

U Beču, dne 27. oktobra 1893.

Spinčić

Perić, Dapar, Alfred Coronini, Schwarz, Biankini, Formánek, Sokol, dr. Brzorád, Schneider, dr. Laginja, Purghart, Rozkošny, dr. Sláma, Seichert, dr. Šil, Schlesinger, dr. Gessmann, dr. Kaizl, Svozil, Březnovsky, Hoch.

Sastanak birača u Dekanih.

(Nastavak).

Gosp. župe-upraviteij Knavs reče na to, da se boji, kako neće promjena izbornoga reda istarskim Slavenom mnogo koristiti, jer mnogi i mnogi ne znaju čitati. A kako da se i nauče čitati, kad ne imamo škola?

Zastupnik Laginja odgovara mu, da nije rekao još, da će glasovati za tu promjenu, već je rekao, da je ta promjena korak na bolje. Ta osnova ne ima faktične vriednosti, a osobito za nas nevalja. Noma treba općeg izbornog prava, da bude naime sav narod sudjelovao izravno kod izbora. Nije bo pravedno, da bira 80 grofovskih ili baronskih članova jednoga zastupnika, dočim bira tekar jednoga vas 80 hiljada.

Gosp. župnik Gašperšič pita napokon, što je g. zastupniku Laginji poznato o glasovitoj aferi zastupnika i profesora Spinčića?

Gosp. zastupnik kaže, da mu je teško na to odgovoriti, jer da bi morao biti potomak sv. Ivana Zlatousta. Ovo pitanje tiče se njegovoga prijatelja i druga, muža, kojega prisutni i osobno poznaju, muža, kojega uzorni značaj slovi ne samo u uzkoj našoj domovini, već daleko izvan nje, muža, koji je vazda čvrsto i neustrašivo digao svoj glas ne samo u poročkom saboru, nego i u prostranoj dvorani carevinskoga vieća; muža, kojega krasne zasluge niste znali ocieniti samo vi i vaši suzemljaci tim, da ste ga vazda čestno i sjajno dočekali, nego i vaša braća u Hrvatskoj; muža, kojega ste znali ocieniti, dok je još živio medju vami kano školski nadzornik; muža, koji se je već mnogo i mnogo trudio za vašu korist. (Živahno odobravanje i pleskanje te usklici: Živio Spinčić!) Gospodo moja! Vi želite doznati moje mnienje o tomu, što kani vlada učiniti u njegovoj stvari. Moje je mnienje, da kad bi se vladu pitalo: što li je groznoga počinio taj muž, da nebi sama znala odgovoriti. Nu narod je sam počeo spoznavati, da imade dvie vrsti prijatelja, jedni su s njim, drugi proti njemu (Veselje). U javnom mnienju dižu se jedni dočim padaju drugi. Narod mora sada sam upoznati, gdje su njegovi pravi prijatelji. (Živio!) Vlada je dakako pogriešila, posluživ se proti njemu takozvanom disciplinarnom istragom. Ta se pako zastoji u tom, da pogrieši li koji državni činovnik, povede vlada proti njemu posebnu istragu, koja se zove „disciplinarna“. U čemu je pako sagriešio gosp. zastupnik Spinčić? Pronašlo se je, da je agitirao živo u Baderni za izbor hrvatskih fiducijara i našega zastupnika (Tako je! Živio!) Da će se nemilo to pitanje brzo riešiti, zaključujem iz toga, što mi je nedavno kazao sam predsjednik carevinskoga vieća, g. Chlumetzky, da će doći pitanje g. Spinčića na dnevni red u jednoj od budućih sjednica carevinskoga vieća. Većina državnih zastupnika glasovati će bez dvojbe ugodno za g. Spinčića, koji će tim biti uzpostavljen u svoju čast i službu. Ne dogodi li se to već sada, to će zaista ministar nauke — onaj naime, koji ima doći, jer ovaj naravno neće već dugo biti! (Veselje) — uviditi, da se je Spinčiću nanelo krivicu, te da se mora tu krivicu popraviti. (Tako je! Dobro!)

Pošto se je g. interpelant zahvalio na odgovoru, reče predsjednik g. Kompare, da pripoznava bez dvojbe svatko važnost škole, u kojoj se uzgaja budući naraštaj svakoga naroda. Da bude pako taj odgoj plemenit, mora se paziti na to, da se u školi njeguje bivstveni uvjet našemu narodnomu obstanku t. j. vjera. To priznava i vladika Strossmajer u zadnjem pismu na družtvo „Radogoj“, preporučujuć mladeži, da sa znanjem sadržava takodjer neoskvrnjen dar sv. vjere, koj je vječni izvor svakog svietla, svake prave slobode, svake sile, ustrajne pobjede i slave. Nadalje ističe govornik, da se sadašnji školski zakoni ne temelje na vjeri, te ih valja smatrati kao loše. To vidimo osobito u velikih gradovih, gdje ne ima pravoga napredka a mnogo pokvarenosti. Tomu nij pako krivo učiteljstvo, dapače obratno, jer ako se je na vanjščini sačuvalo u naših školah vjersko čuvstvo, to imademo da zahvalimo upravo našim narodnim učiteljem.

Obzirom na rad gosp. zastupnika — reče predsjednik — da je presretan, što je mogao predložiti biradem, da izreknu zastupniku pouzdanicu, čemu se oni burnim odobravanjem i jednoglasno odazvaše.

Besuvjetnu pouzdanicu poprati su birači trokratnim uzklikom: Živio Laginja! Zatim predloži predsjednik, da bi se g. zastupnik zauzeo za vjersko-narodnu školu, što bijaše takodjer prihvaćeno.

Nakon toga reče g. zastupnik Laginja k posliednjemu predlogu, da mu je vrlo drago, što bijaše stavljen taj predlog. Osobitoga tumača tomu predlogu ne treba. Kao sin katoličke crkve bio bi prvi za to, da se škola povrati vjeri i narodu. Ali on dvoji, da bi se odvažio bilo koji konservativni zastupnik to od vlade zahtjevati. Slaže se podpunoma s onim, što je kazao g. predsjednik u tom poslu, jer upravo škola imade širiti i učvrstiti vjeru. Žali, što nije do sada imao prigodo izjaviti se u tom smislu u carevinskom vieću. Naša dužnost je gojiti vjeru

PODLISTAK.

Moj put u Rim.

(Nastavak).

IX.

Gdje je rieč o bojah, sliepci bi morali mučati, a isto tako i gluhi, kad je govor o muzici. Pa ipak ja cienim, da bi bilo prilično zanimivo slušati sliepca, gdje o bojah razpravlja, a tako i gluha o muzici. Bilo bi to po mojem mnienju zanimivo, da se barem čovjek nasmije ovim groznim nesmislom, u koje bi bez dvojbe upali ti jadnici o tome razpravljajuć. Na takvo zabavno predavanje ja se još u životu ne namjerih. Čitaoci „Naše Sloge“ su sretniji, jer ako je ne imadoše do sada, ove im u ovom poglavju prigode, da se naslušaju takva neobična predavanja. Vrlo bih žalio, kad ono nebi bilo onako zanimivo, kako si ja umišljam.

Bila je upravo duhovska nedjelja, kad je naše hodočašće imalo biti riešeno od svake stege, da pak uzmogne svatko poći kamo hoće, bilo da se želi vratiti kući, bilo da želi pohoditi još koji grad ili svetište u Italiji. Večer prije najavi naš vodja, da ćemo sutradan, dakle uprav na Duhove, imati u crkvi „all' Anima“ pjevanu svetu misu, a popodne večernju sa blagoslovom i pjesmom zahvalnicom, da zahvalimo Bogu, što je dao, te je naše hodočašće tako liepo i u redu bilo, da bolje niemo mogli ni željeti. Spomenu nam, da ćemo tako imati prigodu, da čujemo veličanstveno crkveno pjevanje, i to uprav „all' Anima“, gdje se valjda pjeva bolje nego igdje u Rimu. Ja sam u obće silno neuztrpljiv čovjek, pak sam poželio, da noći izmed subote i nedjelje nestane, te da odmah iz dvorane, u kojoj bijasmo na dogovoru, idem u crkvu „all' Anima“. Možda ćete pomisliti, da sam ja kakav osobiti muzik ili pjevač, ali valjda ćete mi vjerovati, ako vam po duši rečem, da nisam ni jedno ni drugo. Ipak me je pjevanje uviek zabavljalo, te bih drage volje i ručak pustio, da se naslušam skladna i liepa pjevanja (ali ne uvaki dan). Kao klerik naslušah se u zadarskoj metropolitanskoj crkvi krasna crkvena pjevanja, izvadjana strogo po koralu od kakvih 80 glasova! Tada osjetih u duši, da je to pjevanje veličanstveno, ali razloge, zašto se je meni takvo pričinilo, ja ne mogu reći jer nisam muzik. Kasnije zapadoh u razna mjesta, gdje slušah žalibog raznolika grgućanja, ali onoga dostojanstvenoga pjevanja ne bijaše nigdje. Valjalo je, da podjem ravno u Rim, a da se nasitim za čim sam odavna hlepio.

Što li ono bijaše u crkvi „all' Anima“ na Duhove! Onaj Vidi squami... Onaj Alleluja! Jedno sam samo žalio, da ono ne može trajati batem koji sat. Ah kako brzo prodje, što je liepo! Ono pjevanje gromko i silno ne može izlaziti iz jednih samih pluća, a ipak gotovo bih rekao, da je jedan sam, koji pjeva, tako to ide skladno i složno. Kad zapjevaše onaj redak: qui tollis peccata mundi, miserere nobis, onako silno, onako grozno, kao da u onaj čas vapije oproštenje sav sviet, od istoka do zapada, ja sam protrnuo od glave do pete. Rekao bih vam, ali no znam, hoćete li mi povjerovati, da mi u taj tren kapnuše suze s očiju. Činilo mi se, kao da vidim, gdje se nebo lomi nad griešnim svietom, a biedni ljudi pokajani, da mole oprost.

U obće sve pjevanje je uzvišeno i angjeosko, a ne ima ni traga onome zavijanju, kojemu smo se mi već privikli. Ta zavijanja mi zovemo „fioretti“, ali bi ih u Rimu brže nazvali „spine“, i pravo bi imali.

Čuo sam u svoje vrieme i nekoliko misa, pjevanih uz orkestar, ali ja cienim, da bih pogrdio svetost orkvenoga pjevanja, kad bih stao prispodabljati jedno s drugim. Jedno je pjevanje crkveno i sve se sveto, a drugo je pjevanje svetovno — pak za me svedenika već je u tom dovoljna razlika.

I na večernji i na blagoslovu bijaše ista strogost, isto dostojanstvo.

Završismo naše hodočašće pjesmom zahvalnicom, pjevanom iz pune duše, kako već ona sama po sebi nosi.

Ako bih još kada do Rima uzmogao, prva bi mi skrb bila, da se popitam, gdje će se onih dana sjaviti koji blagdan sa strogo orkvenim pjevanjem — a to preporučam i tebi štioče, ako u Rim podješ. Jamčim ti, nećeš se kajati.

* * *

Još ostadoh za tim u Rimu pet dana, u malenom ali preugodnom družtvancu. S nama bio uviek Otac Stjepan Ivančić. Dne 26. maja utanačismo odputovati. I ne znadosmo, da je toga dana u Rimu blagdan zapovjedani na čast sv. Filipa Neri. „Zar da iz Rima otidjete, a da ne pohodite crkve sv. Filipa?“ Tako se čudio naš poštovani mentor. Podjosmo poslie podne na večernju u tu crkvu i u isto vrieme poklonismo se tielu velikoga apoštola rimskoga iz 16. vieka. Crkva bijaše dubkom puna, jer se svatko nadao, da će se pjevati „Laudate“ od maestra Cappocci. I zbilja pjevanjem je ravnao sam starac, a oko njega sve sami pjevači prvoga reda.

Eto svršili su pjevati treći psalam, i svatko gleda neuztrpljivo, hoće li u istinu sada doći na red onaj glasoviti: „Laudate“. — Si, si, hoće, hoće, veselo šapće jedan drugomu. Eno, eno, djeca se kupe oko starca.

Tišina kao u grobu.

Starac maše već svojim štapićem, a uz njega sin i desetak djećice. Sin, tenor, započe sam i zapjeva prvi redak: Laudate pueri Dominum, laudate nomen Domini (hvalite djećice Gospodina, hvalite ime Gospodinovo). Zatim prihvate sama djeca, kao da se odazivlju njegovu posivu, te zapjevaju liepo, divno: Sit nomen Domini benedictum, ex hoc nunc et usque in saeculum (budi ime Gospodnje blagoslovljeno, od sada i ćak do vieka). Tek oni prestanu, opet ih pozivlje isti glas: Laudate pueri Dominum, laudate nomen Domini, a djeca napreduju: A solis ortu usque ad occasum: laudabile nomen Domini (od istoka sunca, ćak do zapada: hvaljeno ime Gospodnje) i tako redom. — Kad pjevaju djeca onaj redak: Quis sicut Dominus Deus noster....? iznenada zamukne, kao zapanjeni pred božjim veličanstvom, a tada ih opet sokoli i potiče tenor: Laudate, laudate pueri Dominum, a oni osokoljeni napreduju sve do konca. To je prekrasno i veličanstveno! Samo onaj zaključak:

u školah, koje bi morale biti ustrojene tako, da odgovaraju praktičnim potrebam puka. Tomu nisu dakako krivi učitelji, već naukovne osnove, po kojih ne može škola riešiti svoju zadaću. Škole bi morale biti ustrojene posve inače u gradu, nego li na selu. Poduka morala bi se obasirati na praktične potrebe domaćeg naraštaja. (Tako je!) Nada se, da će nadoći vrieme, kad budemo imali seoske i gradske pučke škole. (Dobro! Bog dao!)

Gosp. predsjednik upozoruje g. zastupnika na poštenjenje našeg kraja. Vlada bi se naime pri tom imala složiti sa občinami, a ne kao što je radila do sada. U Goričkoj se vlada dogovori sa občinami, dočim se kod nas obično na papiru diele parcele, koje se imade pošumiti. Često može doći u neprilici sa prestrogim postupanjem šumskih činovnika i najneduženiji čovjek. Pošumiti bi se moralo kraj razumno i po stalnoj osnovi sporazumno sa občinami.

Zastupnik Laginja reče na to, da se toga pitanja u izviešću nije doduše dotaknuo, nu da su raspravljali u carevinskom vieću taj predmet u sjednici 9. marča 1892. On je sa drugovi izručio vladi resoluciju, u kojoj se traži blaže postupanje sa siromašnim pučanstvom. Nada se, da će vlada više paziti od sada na slučajeve, koje je spomenuo g. predsjednik. Što se tiče prevelike strogosti u izvadjanju šumskoga zakona, to su tomu zlu krivi pojedini činovnici, koji ne razumiju svoga položaja. (Tako je!)

(Konac sliedi.)

Pomoć trgovačkoj mornarici

Napokon se maknula i austrijska vlada da pruži ruku našoj mornarici, koja se je upravo utapljala.

Ministar trgovine je predložio dne 21 okt. zakonsku osnovu, koja postavlja načelo o državnih pridodatcih, koji postavljeni na razne stupnjeve, dati će čvrsti temelj cielomu poduzeću. Dobitci od državnih dodataka služe kao pridodatci za promet i putovanje. Parobrodi i jedrenjače, što su upisane u austrijskom popisu brodova za duga putovanja, ili za velika obalna putovanja, primaju dodatke za promet, ako su barem za dvie trećine svojina austrijskih danika, i ako od porinuća nije prošlo više od 15 godina, te ako je osigurana valjanost broda. Dodatak za promet izplaćivan do 15.te godine od porinuća u prvoj će godini iznositi za svaku toneladu čista prostora 5 for. za parobrod od željeza i ocali; f. 4.50 za jedrenjače od željeza i ocali; 3 for. za jedrenjače drvene ili mješovite gradje. Ovi će iznosi početkom druge godine bit umanjeni svake godine za njihov petpostotni dio. Prometni dodatak, za brodove željezne ili ocelne, koji će biti sagradjeni na domaćem škveru poslie 1.og jenara godine 1894, biti će povisen za 10 po sto, a ako su barem sa polovicu sagradjeni iz domaćih tvorina, za 55 po sto; za brodove, koji dobiju pravo na dodatak nakon prve godine poslie porinuća, biti će računan dodatak odbivši onu svotu, koja odpada kod uvadjanja gorirečenog postotka. Svi brodovi ubilježeni okolo prvog julija godine 1893 u popisu brodova za daleka i velika obalna putovanja, od porinuća kojih je prošlo više od 15 godina, primaju počamši od 1.og jenara 1894 za pet godina dodatak amortizacije od godišnjo forinte za toneladu čista prostora. Osim toga primaju gorirečeni brodovi putni dodatak za putovanja izvan granice obalne vožnje iz i prama austrijskim lukam, ako putovanje alje poduzeto na jednoj linji redovitoj, podpomaganoj od državne vlasti. Putni dodatak iznosi na svako 100 morskih milja za toneladu čista prostora 5 novčića. Ovaj dodatak ima svrhu, da promet sa domovinom budo sveden k naravnom njegovom posredovatelju, k narodnoj zastavi. Ako brod stoji za 6 mjeseci neprekinuto neupotrebljen (disarmo) ili bez posla, gubi za dotično vrieme pravo na prometni dodatak, i na dodatak za amortizaciju. Svi trgovački brodovi od 1.og jenara 1894 biti će oprošteni od obrtnog i dohodnog poreza. To vriedi i za brodove sagradjene za vrieme valjanosti ovog zakona, ali ne za one brodove, koji spadaju družtvu podpomoganu od države. Brodovi, koji su sagradjeni u tudjini, a primaju prometni dodatak, ako prije nego izteku 3 godine od primanja dodatka, predju k inostranoj zastavi, moraju povratiti cio iznos do tada primljen; a brodovi, koji su bili sagradjeni na domaćem škveru, moraju povratiti prometni dodatak, ako su bili prodani već druge godine, pošto su dodatak primili. Brodovlastnici, koji primaju jednu od gorirečenih pripomoći (osim oprosta od poreza), obvezani su, da u slučaju rata stave državi na raspoloženje brodove uz nagradu. Istodobno po sebi je stavljen izvan kreposti zakon od godine 1890 odnosno na oproštenje od poreza trgovačkih brodova. Novi zakon stupa u krepost 1.im jenarom 1894 i vriedi za 10 godina.

Pogled po svietu.

U Trstu, dne 15. novembra 1893.

Austro-Ugarska. Napokon se je ustrojilo novo ministarstvo pod predsjedničtvom kneza Windischgrätza. Dne 12. t. m. prisegli su novi ministri Njeg. Veličanstvu. Dne 23. t. m. predstaviti će se novo ministarstvo carevinskomu vieću, te će toga dana nastaviti državni sabor svojo djelovanje. Od starih ministara ostaju u službi bivši ministar trgovine markiz Bacquechem kao ministar unutarnjih posala, ministar Schönborn, te ministar poljodjelstva grof Falkenhayn i ministar domobranstva grof Welsersheinb. Od novih ministara spominjemo kao glavnoga, vodju lievice Plenera, koji je preuzeo ministarstvo financije, zatim ministra Wurmbranda kao ministra trgovine, viteza Madeyski-a kao ministra bogoštovja i nastave i viteza Javorski-a, ministra za Galiciju. U novom ministarstvu nositi će zastavu dva člana njemačke lievice t. j. Plener i Wurmbrand. Osobito prvi kao vodja liberalaca imati će glavnu rieč u novom ministarstvu. Slaveni, dakle većina austrijskih državljana neimaju nijednoga svoga odlučnoga zastupnika u novom ministarstvu. Dva Poljaka t. j. Madeyski i Javorski zastupati će poljske interese a na ostale Slavene neće se obazirati, kao što nisu ni do sada kano zastupnici činili. Osobito vitez Madeyski smatrat je kao liberalac i veći prijatelj Niemaca nego li Slavena. Znatiželjni smo sada što će učiniti hrvatski i slovenski članovi Hohenwartova kluba, koji neimaju nikoga svoga u novom ministarstvu. Mi bismo rekli, da ih je g. grof zapeljao na vrlo tanak led, koji će se pod njimi prolomiti, ako se već jednom neosviesto.

Srbija. Prekjučer sastala se u Biogradu narodna skupština. Govori se, da će ministar predsjednik Dokić dati ostavku radi narušena zdravlja. Njegov zamjenik imao bi postati general Gruić.

Italija. Dne 23. t. mj. otvara se talijanski parlamenat. Proti ministarstvu pojavljuje se u svih stranah kraljevine nezadovoljstvo radi financijalnih neprilika. Vlada će imati, da održi u parlamentu žestoku borbu od strane silne oporbe, koja nije zadovoljna sa nutranjom ni vanjskom politikom sadašnjeg ministarstva.

Španjolska započela je napokon odlučno postupati u Africi proti susjednim buntovnikom, podanikom sultana Marokanskoga. Zapovjednik španjolskih četa bombardira sela i mjesta onih poludivljih plemena.

Grčka imade takodjer novo ministarstvo, komu je na čelu ministar predsjednik Trikupis.

Kad će tiha...

Kad će tiha doći smrt,
Te mi sklopit zjene,
Neka tad pod prosti hum
Zakopaju mene.

Na grob nek mi postave
Mali spomen-kamen,
A na njemu izklešu
Ovaj zadnji znamen:

„Taj ne bješe veleum,
Što tuj spava tio,
Al je Hrvat čeličnì
Sve do groba bio!“

Po smrti se ne nadam,
Braćo, boljoj plaći,
Nit spomena dičnijeg
Ne znadem si naći!

R. Katalinić-Jeretov.

Franina i Jurina

Fr. S kuda su, Juro, vrbenski šarenjaci dobili pinezi za občinske izbori?

Jur. Ja mislim, da s' Kalifornije.

Fr. A je, da ne, zač bi bile tekle šterline, a tekli su samo križovači, kolunati i nikakove stare zlatne munide. Ja dim, da je to s' Najnovije Kalifornije.

Jur. Dragi ti, va kom pajizu je ta Najnovija Kalifornija?

Fr. Ala si nim, kada toga još neznaš. To ti je vajo spod Velobića. Tamo, da je hodil i vrbenski Papa dat svoj blagoslov.

Jur. Ah, sedaj razumim, zač su se niki njega držali i zač je on toliko loputal za izbori. Oni su valjda htili, da i vrbenski komun zemo ki del va toj Kaliforniji.

Fr. Fališ, Juro, zač, budi moj nami rečeno, niki govore, da su se takozvani Velobićani dobavili samo srabu, pak bi ga se htili valjda oslobodit.

Jur. Dobro njim stoji, ma nisu ni Vrbenčani tako benasti, da bi njim za to posudili komunsku kasu.

* * *

Jur. Si čuja Frane kako velike daro su donesli iz Poreča u Labinco i Kaštelir?

Fr. Ki? komu? zašto?

Jur. Vero Kamelić i Tomažo su je poslali onim dvim šarenjakom, jer su lovili dicu za „Loginu“ školu.

Fr. A bome! i oni rabe bokun, kako i brok makarun.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Zatri. Blagajniku družbe priposlali su nadalje: Gosp. dr. Vl. Crnadak, odvjet. u Sisku kano treći obrok utem. svote 10 for. — Gosp. Rikard Katalinić Jeretov iz Zadra for. 102·02, a uplatiše sliedeća gospoda: Juraj Biankini iz Zadra 5 for. kao treći obrok utem. svote, R. Katalinić Jeretov iz Zadra svoj prinos od 1 for. za mjesec listopad t. g. Darovaše: Hrvatski oružnik 1 for., B. Vukić 1 for., B. Radaković 50 nvč., dr. M. Klaić 10 for., Stjepan Buzolić 1 for., Hrvatska gospodja 10 for., F. V. 1 for., Petar Karabajić 5 for. svi iz Zadra, Jodna Zadranka 1 for., Kuljiš J. i Farolfi N. iz Visa for. 0·81, Katarina Saris iz Knina 5 for., Senegović Martin iz Tratenika 10 for., S. N. Štambuk iz Selca for. 5·50, A. Buljan iz Sinja 5 for., I. Bakota i Gršković iz Raba for. 2·44, Jakov Dulčić iz Spljeta for. 5·27, I. Paskievié Čikara, dr. Z. Zlatarović i Bero Despot iz Spljeta darovaše svaki po 1 for., a Mate Živković, Ante Bumber, Franjo Klomux, Mate Zorić Antin, Bilonić O. Ante, Juraj Zarkov, Ivan Delefoste, Dinko Sirovica, Antun Kollenz, Petar Opara, Benjamin Perić, Ante Bušanko, Mate Buranović. Balić Marijan, Josip Stipančić, Pasko Soda, Franjo Hrvat, Ante Jajac, M. Lukšić Slavić, Ivan Rude, Ante O. Skračić, Ciril M. Rosić i Stjepan Kristić, takodjer svi iz Spljeta, darovaše svaki po 50 nvč. — Dr. Ante Trumbić, dr. Mihaljević i Vinko Katalinić iz Spljeta priposlaše 608 for. 92 nov., koja svota je pretekla od miladara, primljenih za vienac cielokupne hrvatske mladeži, položen na spomenik Gundulića. Ovaj iznos pripio je uz sliedeće krasno pismo:

Veleučeni gospodine!

Sredstvom dra. A. Trumbića, splitskog povjerenika družbe sv. Cirila i Metoda dostavljamo Vam kao družtvenom blagajniku for. 608·92 (šeststo osam i 92 nvč.), koji nam je iznos pretekao od miladara, primljenih za vienac cielokupne hrvatske mladeži, položen Gunduliću na spomenik.

Družba je krasna i plemenita patriotična zamisao, koja mora da napuni najvećim oduševljenjem svakoga pravoga hrvatskoga otačbenika. Družbi je svota i uzvišena svrha, da milu i ljubljenu Istru spasi od tudjinske navale, da ju osviesti i povrati hrvatskoj majci, na čijih će se grudi ogrijati i osviestiti i okriepiti; družba je nasip, koji brani tu hrvatsku zemlju od valova talijanske poplave.

Poradi toga nismo znali, kako da bolje upotrebimo spomenuti pretičak, nismo znali, kako da bolje pogodimo otačbeničke namjere svih prinosnika za vienac, nego da taj pretičak namienimo družbi sv. Cirila i Metoda. Ovime namjeravamo takodjer potaknuti sve plemenite otačbenike diljem vasciolog Hrvatstva, neka družbu pomognu što bolje moguće kao najplemenitiji podhvat hrvatskog rodoljublja.

Pomagajmo družbu! Živila Hrvatska!

S odličnim počitanjem

Spljet, dne 24. listopada 1893.

Vinko Katalinić v. r., *Dr. Mihaljević* v. r.
Dr. Ante Trumbić v. r.

Gdja Adela Vrbanić iz Karlovca šilje for. 14·95. Uplatiše gg.: viećnik Grškević za mjesec listopad for. 2, Polanzer Vojko for. 1 kano drugi forint od godišnje obveze od for. 3, Bernhard Richtmann for. 1 god. čl., Edv. Polanzer for. 1 kano god. čl., kap. Lovadenić for. 5, gosp. urednik „Svjetla“ Dušan Lopašić for. 1 na račun svote od for. 6, obećano kao god. čl., veselo družtvo u gostioni Štroblera u Karlovcu nabralo for. 2·95, u veselom družtvu sabrao gosp. Polanzer for. — Gosp. Marijanović Vinko iz Pazina poslao for. 17 na račun upisanih for. 27 kano redovite članarine i for. 8·50 kano izvanredni darovi; uplatiše sliedeća gospoda: Bertoša Antun god. čl. 5 for., Drndić Liberat, Ivić Anton, Kalac Šimo, Mogorović Ivan, Opašić Ivan, Sloković Ivan, Grgurina Velan, Josip Močar, Mohorović Ivan, Zabrožan Silvan i Burotić Jakov svaki po 1 for.; Marijanović Antonija i Marijanović Vinko svaki po 6 for. god. čl.; darovaše gg.: Forenčić iz Starog Pazina 1 for., Zorić Anton iz Gologorice 1 for. i Ujčić Josip iz Pazina 1 for.; Nacinović Stipe i Lovrić Anton po 50 nvč. — „Silovu“ sakupio u veselom družtvu kod Jakova u Pazinu 2 for. — Čošić iz Lindara poslao 50 nvč. — „Silovu“ sakupio u družtvu trih Novačana 50 nvč. — „Silovu“ sakupio u veselom družtvu u Pazinu for. 1·50; uplatiše gg.: Burotić Jakov iz Boljuna 50 nvč., a Mogorović Ivan iz Grdoselа, Jugovac Macin iz Lindara, Ivić Anton iz Gologorice i dr. Velana ukupno 1 for. — Gosp. Pavičić P. u Beču poslao for. 5·10, koje sakupiše Hrvati i Slovenci III. kotara u Beču u veselom družtvu. — Gosp. Josip Fiamin iz Opatije poslao 2 for., uplaćenih od N. N. — Gosp. Ante Dukić, učitelj u Kastvu šilje for. 19·20, što su ih sakupili medju sobom občinski zastupnici u Kastvu, a povrh toga nadodao gosp. obć. savjetnik

---

matrem filiorum laetantem, je takav, te ti se čini, da gledaš dobru majku, gdje od radosti grli svoju djecu. — Kako jurve rekoh, i sada opetujem, ja nisam nikakav muzik, ni pjevač, ali vjerujte mi, kad pomislim, da se je samo vlas hotio, da otidjem iz Rima, a da toga prekrasnoga pjevanja ne čujem, gotovo mi bude nekako težko na srcu.

Mnogo poštovanomu otcu Stjepanu Ivančiću, koji nas je na to upozorio, ja sam iz svega srdca zahvalan, jer mi je on pružio zgodu, da uasitim svoje srce tim neprocienjenim remek-djelom, kojeg ja možda nikad više neću čuti, ali uspomena na onaj kratki užitak ostati će neizbrisiva u mojoj duši.

Promišljajuć na sve ovo, ne mogu nego zažoliti sreću i dobar uspjeh i onim vrlim svećenikom, koji nastoje, da oplemene crkveno pjevanje, i da ga uzdignu na ovih naših stranah na onu visinu, na kojoj mu se pristoji da bude.

Napried vrli svećenici, koji za to imate sposobnosti! Oplemenite naše srce i naše osjećaje nebeskimi zvukovi, pak će to oplemenjeno srce ljepše osjećati svu krasotu nebeskih kršćanskih istina, jer liepo je ono rekao naš moderni klasik stari Frane: niema stvar za strah ne zna, a dobar junak i majke se boji.

Čovjek, komu je srdce otvrdnulo za svako plemenito osjećanje, nije više čovjek, nego pogibeljna, ali vrlo pogibeljna zvier.

„Ne tradas bestiis animas confitentes tibi“: Nedaj Gospodine, da živine razdrpaju duše, koje tebe ispovieduju! (Ps. 73, 19).

(Dalje sliedi.)

Fran Ferlan iz Gorić 5 for. — G. Škender Fabković iz Zagreba poslao 1 for. za mjesec novembar. — Slavna uprava „Narodnih Novina“ u Zagrebu priposlala je 25 for.; darovaše gg.: V. Dolac iz Zagreba 2 for., družtvance Hrvatah u Rumi 10 for., Kosternik P. iz Bakra 10 for., sabranih prigodom pira g. Fr. Mikuličića na Kraselci, te nekolicina biciklistah u Zagrebu 3 for. — Gosp. dekan Ante Rogač u Hrušici poslao for. 15·49; uplatiše gg.: Šušek Milko, kapelan u Vatovlju, Požar Anton, kapelan u Pregarju, Počivalnik Ig., kapelan u Brozovici, Benedik Ivan, župnik u Brezovici, Stemberger Ante, župe-upr. Munah, Slavoj Jenko, nar. zastup. u Podgradu, Zajdala Anton, kapelan u Staradi, dr. Josip Šebesta iz Podgrada, Bunc Karlo, c. kr. kancelista u Podgradu, Primožić Mat., c. kr. sudbeni pristav u Podgradu. Dužan Juraj, župnik iz Vodica, Vinko Mandić iz Vodica, Schiffrer Ivan, kapelan u Hrušici, Rogač Ante, dekan u Hrušici svaki po 1 for.; u veseloj družbi sabrano 49 nvč. — Veleč. Ante pop Nedvěd, župe-upravitelj u Šterni poslao for. 13·40, koje uplatiše kao član. za god. 1893. gg.: Ante Nedvěd, župe-upr. u Šterni 5 for., Anton Perciko, kmet iz Hubertuna 1 for., K. I. Š. iz Šterne 1 for., Josip Knave, ekspozit u Topolovcu 1 for., X. Y. Z. iz Završja 1 for., I. I. iz Završja 1 for., Juro Štokovac, kmet iz Šterne 1 for.; Anton Perciko, kmet darovao 80 nvč., K. I. Š. darovao 50 nvč., Josip Knave iz Topolovca darovao for. 1·50. — Švab Grga, kapelan u Slunju šilje for. 7·10, sakupljenih prigodom razstanka dvojice prijatelja. — Vinko Orlandini, župnik u Rakotolah uplatio utem. svotu od 100 for. — Dabović Kaj. cand. med. u Insbruku poslao 6 for., sakupljenih medju slavenskimi djaci u Insbruku za veselim stolom.

Na ruke tajnika dra. M. Laginje prispjeli su i u „Istarsku posujilnicu u Puli“ uloženi sliedeći dalnji prinosi: G. Sidon trgovac u Beču (I. Fleischmarkt 12) darovao 10 for. — Ivan Flego Antunov u Štrpedu sabrao for. 1·50. — Kod č. gosp. Josipa Velikanje u Juršićih dne 4. oktobra 1893. na proslavu kraljeva imendana sabrano 15 for. — G. Miho Poduje, stud. med. iz Visa poslao je for. 2·50, a darovaše po jednu krunu gg.: R. Bradanović, M. Poduje, A. Takoni, A. Marinković i Spasoje Nikić, — G. prof. Ivan Rabar sakupio u Osieku prigodom odlazka jednog druga 10 for. — Gosp. I. K. Istranin poslao 10 for. kao prvi utemeljiteljni obrok od 100 for. — Gosp. Nikola Zavidić iz Kastva, trgovac na Rieci poslao 6 for., a darovali su po 1 for. gg.: Martin Duić, kr. povjerenik, Adam Balenović. kr. sudbeni pristav, Josip Balenović, kr. kancelista, svi u Bakru, Ante Balenović, obrtnik u Dragi, Zerman Korić, trgovac i Niko Zavidić, oba na Rieci. — Č. g. Fr. Haček, svećenik u Račicah darovao 1 for. — Dr. K. Janežić sabrao u predvečerje imendana dra. M. Laginje 3 for. — G. Jakov Kirac sakupio u Modulinu for. 9·80, a darovali su: č. gosp. Andrija Bylica for. 5, Jakov Kirac član. 1 for., dara 1 for., Antun Vojnić u Ližnjanu dar 1 for., Josip Lorencin Petrov dar 30 nč., članarine 1 for., Ante Rakić Martinov 50 nvč. — Č. gosp. Fran Gorec, župnik u Baderni sakupio je 15 for. na dan sv. Terezije, a darovali su: Terezija Marzari 1 for., Terezija Gorec 1 for., Lacko Križ 2 for., Božo Marzari 1 for., D. J. Ptačinski for. 2·50, Marko Žužić Fedel 5 for., Stipo Pastorčić 1 for., Martin Milovanović 1 for., Anton Rahovac 1 for., Fran Gorec for. 1·50. — Od ostatka jednog računa u Frana Domjanića u Puli, darovano je 31 nvč. — Č. g. Vicko pop Petravčić u Starigradu sakupio je for. 2·20. — Č. g. Antun Šćulac, župnik sakupio je na dan zaštitnika crkve sv. Mihovila u Novakih pazinskih 12 for. — Od prezostatka jednog računa u Frana Domjanića u Puli darovano je 30 nvč.

Gosp. B. B. sakupio u krčmi g. Crnetića u Pazinu prošloga mjeseca 2 krune, koje primismo 18. t. mj. — Gosp. Franjo Simčić, obć. tajnik u Buzetu, sakupio je u nedjelju dne 12. novembra u Štrpedu, u kolu štrpedskih rodoljuba, prigodom nazdravice domovini i vrlomu našemu otačeniku-načelniku obćine buzetske g. Franu Flego for. 1·80.

Uprava „Nar. Lista“ primila je od gosp. Jurja Crljenko iz Pага 5 for., koje je on sakupio od sliedećih prinosnika: Crljenko Juraj, Markovina Ivan, Josip pl. Mirković, Smojver Ivan i Budak Franjo svaki po 1 for.

Upravi „Obzora“ prispjeli su sliedeći prinosi: Veleč. g. Napoleon Smokal, kapelan u Novom Slankamenu sakupio je u malom družtvu u Indjiji pri zdravici domovini for. 2·20. Prigodom posvete kuće zagrebačkoga gradjanina g. Stauka Rubina sakupljeno je for. 2·03. — Gosp. Mijo Nikšić sakupio je u veselom družtvu u gostioni Šime Šarića prigodom zdravice Strosmajeru i Starčeviću 5 for. i na predlog g. N. I. grč.-ist. vjeroučitelja, a darovaše gg.: N. I., M. P., Fr. Š., Antun Benović, Antun Bauer, Ferdo Novaković svaki po 1 krunu; Franjo Franke 40 nvč., Mato Šimić ml., Stjepan Andrić i Mijo nikšić svaki po 20 nvč., Franjo Sekulić, Gašo Pokopčić, Josip Rosenspitz, Mito Barišić i C. Burlon, svaki po 10 nvč. Osim te prigode sakupljeno je u rečenu svrhu od T. Bošnjaka, Fr. Nikšića, Tome Berkovića 3 krune, F. Hrušca 30 nvč. i O. E. S. 10 nvč., ukupno dakle 6 for. 40 nvč. — G. Samuel Švare iz Bosiljeva poslao je 5 for., sakupljenih prigodom kućne svečanosti. — Iz Mitrovice poslao je Gjuro Miheličić for. 2·50, što ih je sabrao u „staroj pivari“ kod zdravice Strosmajeru i Starčeviću. — Gosp. Matija Požežanac, gostioničar darovao je 5 kruna.

† **Mio Buršić.** Doznajemo iz „Diritto Croato“ u zadnji hip, da je u Juršićih preminuo tamošnji veleviredni učitelj g. Mio Buršić, komu bijaše tekar 29 godina.

Očekujuć od tamo pobližih viesti o toj nenadanoj smrti mladoga pregaoca na polju naše pučke prosvjete kličemo mu iskreno: Počivao u miru čestiti Mio!

Novi austrijski ministri. Na drugom mjestu govorimo o promjeni austrijske vlade obširnije, a ovdje navadjamo nekoje podatke o pojedinih osobah novoga ministarstva. Ministar-predsjednik knez Windischgrätz, član gospodske kuće, poznat od zadnjega zasjedanja delegacija, kadno je delegatu Klaiću i nekojim Mladočehom oduzeo riječ, rodio se god. 1851. Učio je u Pragu pravo, to govore, da je vrstan pravnik. Njega smatraju za njemačkoga konservativca, ali prijatoljem Slavena nije se nikada pokazao. Govori se, da je odlučan protivnik Mladočeha.

Ministar financija Ernest pl. Plener rodio se 1841. U carevinsko vieće izabrala ga trgovačka komora u Chebu u Češkoj. Poslie smrti poznatoga vodje njemačke lievice — Herbsta, preuzeo je on ravnanje njemačkih liberalaca. Izvrstan je govornik i odlučan protivnik Slavena.

Graf Guadaker Wurmbrand rodio se g. 1838. u Štajerskoj. Član je njemačke lievice, a na glas je došao u carevinskom vieću sa svojim predlogom, da se proglasi njemački jezik državnim jezikom. On će bez dvojbe kano ministar nastojati, da se njegov prodlog u život uvede bar u njegovom djelokrugu.

Apolinar vitez Javorski rodio se god. 1825. Po narodnosti i jeziku Poljak. Učio je u Lavovu, a u carevinskom vieću sjedi od god. 1870. Bijaše prvakom poljskoga kluba.

Stanislav vitez Madeyski rodio se god. 1841. u Galiciji. Učio je pravo te služio neko vrieme u državnoj službi, a kasnije postao profesor na sveučilištu u Krakovu, gdje bijaše zadnje doba rektorom. Poznat je kano osobiti prijatelj Niemaca, radi čega imade protivnika i u poljskom klubu, u kojem bijaše podpredsjednikom.

Od bivših ministra ostali su u novom ministarstvu sliedeći ministri: markiz Bacquehem, graf Welsersheimb, graf Schönborn i graf Falkenhayn.

U Novi odbor hrvat. akadem. družtva „Zvonimir“ u Beču bijahu izabrana sliedeća gg. članovi. Predsjednikom: cand. med. Rudolf Milovčić. Podpredsjednik: stud. jur. Ante Sablić. I. Tajnik: cand pharm. Grgo Bogić. II. Tajnik: stud. teolin. Ferdo Šega. Blagajnik: stud. med. Stjepan Stanković. Knjižničar: stud. phil. Bogdan Petrović. Novinar: stud. med. Brankov Ernst. Revizori: cand. med. Miroslav pl. Čačković stud. phil. Stjepan Srkulj, stud. med. Josip Hribar.

„Slavjanska čitalnica“ u Trstu priredjuje u subotu dne 18. t. m. u vlastitih prostorijah zabavnu večer na sliedećim programom: 1. A. Dvořak: „Gdje je stanak moj“ ouvertura za glasovir na četiri ruke. 2. F. S. Vilhar: „Sloveno-i Hrvat“ muški zbor. 3. A. Nedvěd: „Darilo“ samospjev za bariton i pratnjom glasovira, pjeva S. Bartolj. 4. F. Liszt: Ugarska rapsodija“, glasovir na četiri ruke. 5. F. S. Vilhar: „Slovo“ pjeva muški zbor sa samospjevom (g. dr. Gregorin) i glasovirom. 6. I. Paukner: „Nas gosp. sudca“, šaljivi prizor sa pratnjom glasovira. Zborom ravnati će g. S. Bartolj a igrati će na glasoviru gg. Vrbka i Macák ml. Medju 5. i 6. točkom dalji odmor; poslie slobodna zabava. Početak točno u 8½. Gosti dobro došli!

Porečki biskup u Rimu. Ovdašnjemu jednomu židovskomu listiću piše njegov židovski dopisnik iz Gorice, da bijaše tamo na prolazku za Rim presvj. g. Dr. J. Flapp biskup porečko-puljski u pratnji nekolicine Istrana. Putovanje ovo dovadjaju nekoji u savez sa imenovanjem budućeg krčkog biskupa. Javna je tajna, da se biskup Flapp toplo zauzimlje za biskupa „in partibus“ presv. g. Petrisa, Crosanina, koji se je zahvalio na biskupskoj stolici u Albaniji. Za njega zauzimlju se i drugi talijanski prvaci Istre, te bijaše dapače jedan izmedju njih ovoga ljeta ćak u Italiji, da proruči rečenoga gospodina. Čekamo, da vidimo hoćeli uspjeti talijanska gospoda sa svojim kandidatom.

„Bratovščina hrv. ljudi u Istri. Monjac Franjo sakupio u Zamutu od sliedećih: Monjac Franjo 2 kruno, Lonac Ivan, Blečić Andre, Gorbac Mate i Lonac Anton svaki po 1 krunu. — Na Miholju u Veprincu prigodom nazdravice sakupilo se 6 for. — Godišnji prinos doposlali: Šćitar Andr. Klana, Puharić V. Lipa, Ćiković Ivan Rubeši i Stefan Josip Kastav svaki po 1 for. — Ferlan Josip Sroki, Jurdana Josip Klana i Opašić Ant. Kastav svaki po 50 nvč. — Jurdana Fel. Kastav i Storpin Bened. Dragué po 30 nvč. — Ivančić Ivan Mošćenice 30 nvč.

Povjerenik Milovčić Pavao u Dubašnici sakupio i doposlao od sliedećih: Kraljić Blaž, Kraljić Anton i Filinić Zakarija svaki 1 for. u glavnicu, a 50 nvč. u trošivo.

Povjerenik Mrakovčić Josip u Baški sakupio prinose za godinu 1894 od sliedećih: Žic pop Antun 2 for., Sorčić Dinko, Kos Niko, Mihalić Miho, Matejčić Niko, Milazzi Anton, Kos Ivan, Kuftanić Božo, Magašić Niko, Šimov, Marašić Niko, Čubranić Juraj, Stašić Petar, Magašić Niko učitelj, Oršić pop Mate i Dorčić Franjo svaki po 1 for. — Magašić Niko trg. i Jurinović Mate po 50 nvč.

Obćinski izbori u Vrbniku obavljeni su dne 8. tek. mj., ter su u svih trih tielih izabrani kao zastupnici osobe odnare hrvatskoj misli. Stara šarenjačke svujte, obzirajuć se na neke razmirice, koje su se bile pojavile medju privrženici hrv. stranke, bila su odvažila postaviti svoje predloženike u III. izbornom tielu, ali je smogla jedva 25 glasova, to se je sramotno povukla od izborne borbe, čekajuć pak noćnu tmicu, da se osveti po kojem hrv. izborniku bacanjem kamenja u prozoro. Preporučamo te noćne ptice mjestnom redarstvu, a sada izričemo nadu, da će si obć. zastupatvo izabrati takav odbor, koji će poput dosadanjeg znati i htjeti unapredjivat probitke drevnog nam Vrbnika.

Iz Paziničine pišu nam 12. t. m. Vino je rodilo i u našoj obćini kao riedko kada. Imade ga na prodaju više hiljada hektolitara, a u samoj Kašćergi primjerice, više stotina hekt. Vino je vrlo dobro jer su svi proti peronospori škropili, te je grozdje liepo dozrielo. Preporučujuć našim trgovcem, da posjete i ovu obćinu, upozorujemo ih, da se čuvaju talijanaško-šarenjačkih mešetara ili sensala, koji nasamare obično trgovca i kmeta. Svuda će naći naši krčmari ili trgovci su vinom koju našu osobu, koja će im biti na ruku, a po solih, župah il kapolanijah odazvati će se rado svakom pozivu i naše rodoljubno svećenstvo, te najbolje i najtočnije svakoga obaviestiti o količini i kakvoći vina.

Iz malog Lošinja pišu nam. dne 11. novembra: Žao mi je što niste priobćili opravdanja g. „Anciana“ na Susku, jer sjegurno njegova izjava morala je biti dostojna one poznate druge veleč. kurata. Kakogod sam ovoga ušutkao i naučio, da se lažju neidje u sviet, isto tako bih i g. „Anciana“ dokazao, da poznade kako svi ljudi nisu čuci. Molim Vas, veleučeni gdne uredniče, tiskajte „Opravdanja“ gosp. Ancijanu i dajte moni tu nasladu polemiziranja. *)

Napokon odredjen je promještaj veleč. popa J. Ž. od ubavoga nam Suška. To je smelo talijanaše (vulgo „tramasune“, koji ne samo što nedo da znaju za „dobro jutro“, nego trube da je i „hvaljen Isus“ došao s „muntanje“ a na Suška, da je od vieka bio „bun jorno i bona šera“) pa u broju od kakvih 15 doletiše dakako plaćeni ovamo dne 10. t. m. da kod vlasti isposluju, da im gosp. Ž. ostane i nadalje na Sušku. Čujemo, da ih je g. kotarski kapetan liepo odpravio čudeći im se, kako mogu sada doći prositi milost za veleč. Ž. kad oni isti u nedaleko vriame t. j. dok je g. Ž. bio Hrvat, dolažahu ga tužiti na sve moguće načine. Talijanaši povratiše se na Sušak duga nosa i odjše, kako nam pripovjedaju, dadoše se na sabiranje križa i podpisa za njeku molbenicu, koju da imaju poslati, njeki velo. u Krk a njeki na ministarstvo u Beč. Ej, nije se htjelo nogo ovo a da prostane ministaraka kriza. Veselito se vi grofovi i baruni na bladnom Dunavu! — Kako se sabiraju križi i podpisi na Sušku, to je strano i nečuveno, a ja sam Vam to bio orisao u jednom dopisu dnovom 1. agusta, ali kojega ipak nieste tiskali . . . . ili ga niste primili? **) Kako nam prijatelj pripoviedа, tu se upotrebljavaju svakojaka sredstva, prietnje, mita, podpisuju se djeca, a tko uzkraćuje podpis ili križ, ipak ga se podpiše, vara ih se obećanjem oprosta ozonera itd. riečju, prava grdoba na što svraćamo pozornost mjestne političke oblasti, jer je sramotno, da se tako bezćutno trguje duševnostmi. Pa se mi sgražamo nad trgovanjem robova u Africi, a ovo što je? Kao da nije bilo dosta to, kažu nam, da je veleč. J. pop Žic kroz svećanu sv. misu u nedjelju 12. t. m. držao veoma plaćljivi govor pobudjujući pristaše si na podpisivanje, namjerom kao da nezna, da bi tim mogao izazvati izgrede. Jalov mu posao, jer puk u ogromnoj većini ili je indiferentno slušao njegov plač ili ga je primio negodovanjem. Po ovomu dade se zaključiti, da se hoće loviti u mutnom, a mi upozorujemo političku oblast i na to, da nebi dopustila, da se ponove izgredi od njeke godine, da pak bace svu krivnju na sušačke Hrvate. U ostalom mi držimo, da nijedna molbenica, pa ni ona na Sušku skrpарena na poznati način, neće i nesmije uplivati na vršenje odluka crkvene oblasti, jer onda kud bismo došli? Kad se nazad četiri godine nije htjelo uslišati molbenice svega susačkoga puka boz razlike stališa i stranaka, a koja je ciljala na obće dobro, pravica zahtjeva, da se nesmije zadovoljiti zahtjevu njekolicine strančara i mutikaša, jer njihov zahtjev ne cilja na korist crkve niti bogoljubnih duša, nego mu je ciljem mržnja i politička strast. Veleč. Ž. učinio bi pak pametno djelo, kada bi umiljato i skromno pobrao svoja šila i kopita, jer za sve slučajne izgrede prigodom njegovoga premještaja mogao bi biti odgovoran on i jedino on . . . !

Iz Sovinjaka pišu nam 12. t. m. Kako je dobri Bog obdario obilatim vinom većinu obćina Istre, tako je — budi Mu čast i hvala — također nas nadario tim blagoslovom. Na kod nas nebijaše žalbože do sada pravih trgovaca sa vinom. Dva kmeta su prodala kod nas svoje vino dočim su u susjednih obćinah vino većinom razprodali. —

Prošlih godina razprodalo se u našoj obćini svo vino već mjeseca oktobra, a sada smo već na polovici novembra a prodaje nikakve.

Tomu su krivi jedino sensali (mešetari) iz Buzećine i nekoji ovdašnji, koji bi htjeli, da njim nose sada svaka kokoša do tri jaja, t. j. da ih plati trgovac, da ih podari kmet, te da se najedu, napiju i čuturicu napune kad se vino toči. Tomu su protivni kmeti u našoj obćini, pa se radi toga nezasiti sensali naše obćine daleko drže. Ali tim nisu zadovoljni, već lažu grdno, da je kod nas sve vino davno razprodano, a tu ne boz tajne i smradne namjere. Oni žele naime, da k nam nitko po vino nedodje, da nam vino u konobah ostane mjesece i mjesece no razprodano, pak da se oni tim okoriste. Pošto su sami vinski trgovčići, htjeli bi, da njim kasnije vino pošto poto prodamo ili tako rekuć darujemo, jer ga nebi i onako nikad platili. Radi toga preporučamo toplo našim krčmarom i trgovcem, osobito iz susjednih slovenskih pokrajinah, da dodju ravno u Sovinjak neslušajuć nijednoga mešetara. U Sovinjaku naći će našega čestitoga rodoljuba Ivana Žigante pok. Andjela, koji će svakomu trgovcu ili krčmaru biti na ruku bezplatno i svakomu rado poslužiti u tom poslu.

Erarna pošta u Pazinu. Pod tim naslovom donieli smo u 42 br. po ovdašnjoj „Edinosti“ viest iz Pazina, da će proći tamošnja pošta u ruke erara i da se tuđinci tuže na gdjieu odpravitoljicu, jer da prerade čita novine a zanemaruje svoj posao.

„Edinost“ od dne 11. t. m. izpravlja tu viest u koliko se tiče rečene gospodjice kame neistinitu, što činimo i mi ovim, premda to nepozvani, jer nežolimo nikomu nanieti ni najmanje krivice.

Književno družtvo Sv. Ieronima umoljava p. n. gg. članove družtva, da promjenu svoga boravišta sbivša što skorije odpravničtvu družtva dojaviti izvole.

„Matičino“ izdanje „Hrvatskih narodnih pjesama“. Nekoji povjerenici „Matice Hrvatske“ dojaviše upravi „Matice“, da mnogi članovi „Matice“ žale, što „Matica“ svoje izdanje: „Hrvatskih narodnih pjesama“ ne izdaje uz običnu članarinu medju svojimi godišnjimi knjigami, nego u nakladi uz posebnu naplatu od 1 for. 50 nvč. za svaku knjigu.

*) Kazali smo zašto nemožemo tiskati. Op. Ured.

**) Nismo! Op. Ured.

Razlozi, koji su „Maticu“ pri tom vodili, u kratko su ovi: „Matica Hrvatska“ sabira hrvatsko narodno pjesmo uz znatan trošak već ovo šestnaestu godinu. Kad bi se htjelo iz „Matičino“ sbirke „Hrvatskih narodnih pjesama“ izdati sve ono narodno blago, što bi moglo i hrvatsku publiku i naučnjake zanimati, bilo bi toga i preko dvadeset debelih knjiga. No budući se „Matica Hrvatska“ u tako ogromnu publikaciju upustiti ne može, to je odlučeno, da se izdade — bar za sada — samo „sviet od svieta“, i to u deset knjiga, računajući svaku knjigu obsegom po trideset štampanih tabaka. I time bi izdanje narodnih pjesama trajalo punih deset godina, a već od godina dolaze vapaji sa svih strana, da za Boga, izdajte već jednom to od davna obećano narodno pjesmo, pa kad ih stanete izdavati, požurite se, da što prije sviet ugledaju!

Drugi je razlog ovo: „Matici“ je danas gospodarstveno absolutno nemoguće, da i još više godišnjih knjiga uz običnu članarinu dajo članovima, nego što je podala prošlih godina. U tom se pogledu postigla skrajna granica, jer bi se nekoja od dosadašnjih godišnjih izdanja (dvie do tri veće knjige) na dugi niz godina — dotle napustiti morala, dok budu narodne pjesme izlazile, a pitanje je, hoće li „Matičino“ izdanje „Hrvatskih nar. pjesama“ u deset knjiga kroz svih deset godina tako i u tolikoj mjeri zanimati većinu „Matičinih“ članova i pružati našemu srednjemu sloju toliko pouke i zabavo da će u svih krajevih i svaki član rado pregorjeti manjak od druge dvie ili tri knjige, koje su tako potrebne za sveobću i narodnu naobrazbu?

Iz tih je razloga odbor jednoglasno zaključio, neka se „Matične“ nar. pjesme ne izdadu medju godišnjimi knjigami „Matice“ nego u nakladi „Matice“ i uz što manju cienu za članove.

Ovom zgodom ponavljamo, da „Matica“ moli, da se članovi upišu do konca novembra, a po gotovo, da se upišu oni, koji žele kupiti izdanje narodnih pjesama.

„L'Istria“ oživjela! U subotu izašla je opet porečka „babica“ sa stidnom izjavom, da pošto bijahu izravnane sve razmirice na obostrano zadovoljstvo, ona dolazi opet u sviet, da ga — zabavlja. Kakvo bijaše to poravnanje, mi doduše ne znamo, nu čini nam se, da je g. Marko spravio „facolić“, što mu ga je u brk bacio puljski „oslić“ — — pak mirna Bosna!

Izpražnjena mjesta. Ovdašnja bilježnička komora razpisala je natječaj za mjesto c. kr. bilježnika, izpražnjeno usljed smrti pok. Ivančića u Tolminu. Molbe valja podastrieti do 28. t. m. Pošto je kotar Tolminski sav slovenski, očekujemo, da će biti imenovan bilježnikom jedino takav kandidat, koji poznaje posvema jezik tamošnjega puka. — C. kr. kot. školsko vieće u Kopru razpisuje natječaj za izpražnjeno podučiteljsko mjesto na pučkoj dvorazrednoj školi u Dekanih sa slovenskim naukovnim jezikom.

Nova Dalmacija. Dubrovački rodoljub, amerikanski bogataš i c. i k. austrijsko-ugarski glavni konsul u Buenos Airesu, Nikola Mihanović, vlastnik je naselbine Cacho (pokrajina naseobine argentinske s površinom od 300 četv. kilometara), kojoj je nadjenuo ime „Dalmacija“. On je i ove godine posjetio Europu, da kupi brodove velikog englezkog paroplovnog družva: La Plate Company itd., koje imade sielo svoje u Glasgowu. „La Platene Cy. Ltd.“ utemeljena je pred osam godina s glavnicom od 1,150.000 lira sterlinga (28.760.000 franaka) i posjeduje danas 50 brodova, jedrenjaka i parobroda. Sve ovo brodovolje kupit će sada Mihanović, koji će ovih dana završiti posao, samo čeka, kako će okronuti stanje stvari u Argentini. Mihanović, koji sam ima preko 60 brodova, tako da će kupnjom „La Platene“ biti gospodarom od 120 brodova, koji plove svim morima svieta. Njegov imetak iznosi na desetke milijuna franaka. Mihanović je započeo kao trgovački pomoćnik niže vrsti, a sada je jedan od najbogatijih ljudi u Buenos Airesu.

„Marija“ izvorna hrvatska pripovjedka iz seljačkoga života. Napisao Vinko Rubeša (Protiskano iz „Vatrogasca“). Zagreb, tiskom i nakladom I. Kralja. 1893.

Preporučamo ovo dielce valovriednog našeg mladog učitolja.

„Zagrebačke tajne“, roman u četiri knjige. Iznosi Valentin Jež. Svezak I. Ciena svakoga svezka 25 nvč. Zagreb 1893. Tisak i naklada I. Kralja.

Listnica uredničtva.

Gosp. J. S. u S. Priboditi ćemo u budućem broju. Dugujete nam for. 3 t. j. 1 for. za g. 1892. i 2 for. za 1893. Prijateljski pozdrav.

Gosp. J. H. Ono nije za tisak, kanite se bar za sada pjevanja.

Gosp. Radomil-u. Žalimo, što vam molbi zadovoljit ne možemo, jer Vaše „Pjesme“ nisu za javnost. Da sto nam zdravo!

Javna zahvala i preporuka.

Na preporuku slavnoga uredničtva „Slov. Naroda“ u Ljubljani naručio je podpisani kod veleštov. gosp. Petra Markovića, slikara i kipara u Rožeku u Koruškoj sliku neoskvrnjenoga začeća Bl. Dj. Marije. Za neznatnu svotu od for. 100 primila je ova župna crkva krasnu sliku sa veleliepim okvirom sa hrvatskim napisom; „Kraljice bez griha iztočnoga začeta! moli za nas“! na čemu se gosp. Markoviću podpisani u ime svoje i crkve najsrdačnije zahvaljuje, te ga ujedno svakomu našemu rodoljubu vruće preporuča.

Kalćerga, dne 10. studena 1893.

Josip Gojtan, župnik.

Štrcaljke i sumpornjače za trte
inžinira Živica.

mlini i stiskalnice za vino, sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, te svakovrstne druge strojeve i sve potrebće za iste 12

dobiva se uvjek u skladišću tvrdke

Schivitz & Comp.
(Živic i drug.)

Via Zonta broj 5 u Trstu.

Ljekarna Trnkóczy
polag viećnice v Ljubljani 8—7

prodaje te danomice prvom poštom razašilje

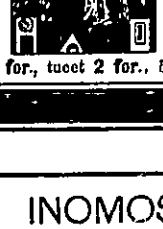

Marijacelske kapljice za želudac

odavna prokušana i poznata ljekarija sa čvrstećimi izdravećim uplivom kod **poremećenog probavljanja**, kod **krča u želudcu i neprobavljivosti.** — 1 staklen. vriedi 20 nč., ½ tuc. 1 for., tucet 2 for., 5 tucetа samo 8 for.

C. kr. priv. tvornica harmoniuma **B. F. Čapeka u Poličkoj (Češka)** preporuča svoje najvišimi odlikovanji počašćene

harmoniume,

koji su čvrstog, veoma ugodno; i orguljam sličnog glasa sa **jamstvom od 5 god.** — Podružnicu ove tvornice ima gospodin **Josip Leustek,** skladišće salon-glasovira u **Zagrebu.** 5—1

Teodor Slabanja

Srebrnar u GORICI (Görz) ulica Morelli 17. preporuča se preč. svećenstvu za izradjenje crkvenog posudja i orudja iz čistoga srebra, alpaka, mjedi, kano: **moštranca, kaleža** itd. po najnižih cienah u najnovijih i krasnih oblicih. Stare predmete popravlja, te ih u ognju posrebrni i pozlati.

Da si uzmognu i manje imućne crkve nabaviti raznih crkvenih predmeta, staviti će se na želju preč. gospode nabavljača vrlo povoljne platežne uvjete.

Ilustrirani cienik šalje franko.

Šalje sve predmete dobro omotane sa poštarinom franko! 24—21

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2¾%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	3%	3-mesečni „	2½%
30- „	3½%	6- „ „	2¾%

Vplačevanja avstr. vrednostnim papirjem, kateri se nahajajo v okrogu, priposna se nova obrestna tarifa na tomelju odpovedi od 17 in 21. odnosno 12. junija.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obrestí.

Nakazanice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, Ljubljano, Linc, Olomuc, Reichenberg, Sasz in Solnograd, — brez troškov.

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—22 pri odbitku 1% provizije.

Predujmi.

Sprejemajo se vsakovrstna vplačila pod ugodnimi pogoji.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednosti obrosti po pogodbi.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.

Trst, 10. oktobra 1893. 21—24

ESENCE

za bezodvlačno i nepogrješivo proizvadjanje svakojakih žestokih pića, finih stolnih likera te specialiteta razpošiljam izvrstnih vrsti.

Uz to nudjam cetenu **esenou, 80%, komiški** čistu, za proizvadjanje ugodno močnog vinskog octa te običnog octa. Propise i plakate prilažem badava. — Jamči se za najbolji uspjeh.

Cienik šalje franko: 8

Carl Philipp Pollak,

tvornica specialiteta esence

Prag.

Traži se čestite zastupnike.

Poslie ukinuća tršć. proste luke

carine prosti

za Istru, Dalmaciju, Hrvatsku, Kranjsku, Koruško i Bosnu-Hercegovinu

nepromočljiva pokrivala

Luigi Zuculina u Trstu.

Tvornica nepromočljivih bielih i crnih pokrivala za vozove i tarnice (vagone), za robu na obalah, ladje, brodske vidjelice (boccaporte) i za polje; pokrivača za konje i plaštevah za kišu.

Skladišće 12—3

tkanino za jedrenjače, nepriredjene za sedlare i tapetare, dvojnika (tralicci), jute za žaklje i omote; opasnikah, konopah i uzicah.

Zastupstvo i glavno skladišće asfaltskih opeka

za kućne krovove, pojate, suše, stajе itd.

Samotila [isolatori] za temelje i kocke iz asfalta.

Radionica i prodaja zastavah.

Luigi Zuculin

u Trstu

via Ghega 2, kuća Brunner.

DOMINIK LUŠIN

u Kopru

preporuča veliko svoje skladišće raznovrstnog lieša, kano:

greda, dasaka, murala, duga, te takodjer opeka, vapna, pieska itd.

Naručbo ovršava točno i po najnižoj cieni. 52—1

Preporučamo adresu:

„Istarska vinarska zadruga“

u Puli (Istra),

koja je ovih dana započela poslovati.

Najbolje sredstvo

proti

kašlju in hripavosti,

kakor tudi

proti vsem drugim boleznim dihalnih organov so

(Znamka tovarne.) **PASTILJE**

antikataralične iz kotrama,

prirejeno po lekarju

G. Piccoli v Ljubljani.

To blažilno in odvajajoče pastilje je priporočati vsakomur, posebno pa onim, katori pri izvrševanju svojih dolžnostih potrebujejo čist in močan glas, n. pr. propovednikom, učiteljom, pevcem itd. Cena eni škatljici 25 kr. — Naročbo se izvršujejo nemudoma proti povzetju. Zaloga v lekarnah: Leitenburg, Ravasini, Blasoletto, Serravallo in Praxmaror. 24—19

Zadnji **mesec!**

Zadnji mesec!

Zadnji **mesec!**

INOMOSTSKE SREĆKE à 50 NVČ.

glavni dobitak 50.000 goldinarjev.

1 1

Srećke à **50** nč. priporočajo:

Gius. Bolaffio, Alessandro Levi, Mandel & C., Daniele Levi & C., Girol. Morpurgo, Ig. Neumann, M. Nigris.

Izdavatelj i odgovorni urednik **Mate Mandić.**

Tiskara Doleno.

Broj 47. U Trstu 23. novembra 1893. Godina XXIV.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana nam pisma tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 3 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja za pogodbe na upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i tiskaju.

Nabiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerne for. 2½, 1 i 2 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Interpelacija

zastupnika Spinčića i drugova na njegovu preuzvišenost ministra bogoštovja i nastave.

U Poljanah, občina Veprinac, kotar Volosko u Istri postojala je od decembra 1856. do febrara 1891. takozvana pučka škola, koju je vazda preko 100 školske djece polazilo i u kojoj je tečajem svih tih godina podučavao tamošnji kapelan Frano Župan tako izvrstnim uspjehom, da bijaše previšnjim ručnim pismom od dne 25. febrara 1837. slatnim križem sa krunom za njegove osobite zasluge okolo školstva od Njeg. Veličanstva odlikovan, te je i kasnije od strane c. kr. školskih oblastih primio mnogo pohvalnih dekreta.

Pošte nije više mogao spomenuti kapelan radi starosti podučavati u školi i buduć da bijaše občina od c. kr. oblastih pozvana pod prietnjom prisilnih sredstva, da sagradi školsku zgradu radi sistemiziranja redovite pučke škole, te pošto bijaše školska zgrada velikimi žrtvami od občine sagrađena, stoji ista već tri godine prazna, a da se nije sistemiziralo školu, niti imade preko stotine djece zgodu, da se u istoj podučavaju.

Korist i neobhodnu potrebu, da se ustroji u Poljanah redovita pučka škola, dokazuje broj djece, dužne polaziti školu u onoj kapelaniji, koja se sudara sa školskim okružjem — najmanje 150 — broj onih, koji su polazili školu, dok je tamo postojala kao pomoćna škola — sto i više — to i sam položaj mjesta. Ova je za svakoga odaljena preko jednu uru od Lovrana i Opatije, a i za djecu od Veprinca toliko, dočim su putevi k istoj tako loši i strmi, da je djeci u obće nemoguće polaziti školu u rečenih mjestih. Pak da bi i mogli istu polaziti, tad bi se moralo najmanje u dvih od spomenutih mjesta nove školske prostorije priskrbiti, dočim bi ostala školska zgrada u središću školskog okružja prazna. Nu nije samo koristno i potrebito sistemiziranje redovite pučke škole u Poljanah, već je ono utemeljeno i u samom zakonu.

Po §. 59. državnog zakona za pučke škole (§ 1. zemaljskog školskog zakona za Istru od dne 30. marča 1870.) imade se ustrojiti školu „pod svimi okolnostmi" svuda, gdje imade u okružju jedne ure i u petgodišnjem promjeru više od 40 djece, koja moraju polaziti školu, odaljenu preko 4 kilometra. U Poljanah imade u okružju jedne ure ne samo 40, nego okolo 150 djece dužne polaziti školu; u Poljanah polazilo je školu u istinu preko trideset godina preko stotine školske djece. Poljane su preko jedne ure odaljene od Lovrana i Opatije, a za djecu isto toliko i od Veprinca. U okružju Poljanah imade okolnostih — loši i strmi putevi — koje zahtjevaju tamo na temelju zakona ustrojenje škole. Po §. 2. spomenutog zemaljskog školskog zakona za Istru imade se tamo, gdje je u okružju jedne ure, u daljini od 4 kilometra, pristup k školi privremeno ili stalno ćutljivo otežčan, bar za najružnije doba godine, postaviti podučitelja ili u najgorem slučaju tri puta na čedan pošiljati ga tamo, da podučaje. Po §. 3. istoga zemaljskoga zakona imade se, čim dopuštaju sredstva onih, koji moraju školu ustrojiti i uzdržavati, tu podružnu školu u neodvisnu školu pretvoriti. U Poljanah, koje su odaljene za djecu od svih ostalih škola više od jedne ure i kojih je pristupak djeci drugim školam neprestano ćutljivo otežčan, dapače nemoguć, netreba takove privremene i podružne škole. Tamošnji stanovnici bijahu prisiljeni po nalogu c. kr. oblastih, da pronađu sredstva ter sagrade školsku zgradu, pa s toga imadu pravo ne neodvisnu, samostalnu redovitu pučku školu.

Predpostaviv to, što bijaše u ostalom dielomice već kod razprave proračuna koncem jenara i početkom aprila 1893. u ovoj visokoj kući istaknuto, uslobadjaju se podpisani staviti upit na njegovu preuzvišenost g. ministra nauke:

„Jeli voljna njegova preuzvišenost bezodvlačno naložiti podredjenim školskim oblastim, da sistemiziraju i otvore redovitu pučku školu u Poljanah, občina Veprinac, kotar Volosko?"

Beč, 27. novembra 1893.

Spinčić, Laginja, Perić, dr. Engel, dr. Brzorád, Adámek, dr. Šamánek, Formánek, dr. Vašatý, Biankini, Dapar, Špindler, Alfred Coronini, dr. Tuček, Schwarz, dr. Dyk, Eim, dr. Slavik, Čestmir Lang.

Sastanak birača u Dekanih.

(Nastavak i konac.)

G. predsjednik spominje, da bi se imalo urediti vode i potoci u Istri.

Zastupnik Laginja reče, da priznaje rado, kako je uredjenje rieka i voda u obće od velikog gospodarskog zamašaja. U pitanju uredjenja voda vlada kod nas izmedju vlade i zemaljskoga odbora velika protivnost. Kod nas se prave nacrti, troškovnici itd., ali do radnje ne dolazimo. U Ugarskoj ide to mnogo brže. On bi želio, da se birači u tom obziru ne oslanjaju jedino na zastupnike. Oni bi se morali dogovoriti i složiti, te nanj upraviti molbe za ministarstvo, koje bi on tada uz preporuku izručio ministru. To će mnogo više pomoći, nego li ustmene preporuke. (Vrlo dobro! Živio!)

Pošto je g. zastupnik još odgovorio predsjedniku na pitanje o diobi kotarskoga suda u Kopru i buduć se nije više nitko za rieč oglasio, predloži predsjednik biračem na odobrenje sliedeću resoluciju:

„Izborni sastanak u Dekanih dne 19. oktobra 1893. odobrava posvema djelovanje svojih zastupnika, te poziv lje vladu, da uzme u obzir njihovo predloge i savjete za poboljšanje našega narodno-političkoga i gospodarskoga stanja u Istri".

Resolucija bijaše živahnim odobravanjem jednoglasno prihvaćena.

Zatim upozori gosp. predsjednik birače, da je medju njimi i zastupnik gosp. profesor Spinčić, koji, stupiv na govornicu, bijaše burno od svih prisutnih pozdravljen. On reče, da je biračem stari znanac, te da je došao medju njih, da im se pokaže, ter da vide, kako nije odsudjen niti zatvoren, kako su tvrdili naši narodni protivnici. Nadalje spomenu, da je već njegov drug izvietio, kako su se obojica zauzimali za birače i za sav naš puk u zemaljskom saboru, u carevinskom vieću i u delegacijah; kako su se čvrsto opirali svim krivicam, zahtjevajuć, da se dade i našemu narodu sve ono, što ga ide. (Živio!) Mnogo se nije poboljšalo stanje puka, no ipak imade znakova, da će bolje biti. Što nam je zlo, tomu nije nitko od nas kriv, već nesretni sistem i oni, koji ga uzdržavaju. Nas svih je dužnost, da radimo proti tomu sistemu. Ali svi pouzdajemo se u jednoga Boga, koji ne plaća, kako kaže naš narod, svake subote, ali ne ostaje nikomu dužan (Tako je!) Nadalje uzdajemo se u onoga, kojeg predstavlja ova slika (pokazuje cesara i kralja Franu Josipa I.) Ali osim toga uzdajemo se i u žilavost našega naroda, koji se liepo osviešćuje, ali slobodan nije. Mnogo imade gospodara, koji ga tlače, ali danas, pošto znade i naš narod, da imade ona ista prava, koja i svi ostali narodi, ne daje se više pogaziti. Biračem preporuči nadalje, da ostanu vjerni svetoj vjeri i našemu narodu, da biraju vazda za zastupnike občinske, zemaljske i državne takove muževe, koji su vriedni kršćani i čestiti rodoljubi.

Gledajuć — reče — ne množtvo sabranih birača, sjećam se sastanka, koji se je vršio u ovom kraju pred hiljadu i više godina. U Rižanskoj delini sakupili se Latini god. 804., da se potuže na Slavene i sve one, koji su Slavenom davali latinske zemlje. Zahtjevali su, da se Slaveni odsele sa obalah, što se je i dogodilo, no Slaveni pomicali se pomalo natrag i danas jesu ne samo po obalah, nego po čitavoj Istri. Danas sakupili se potomci onih Slavenah, da se potuže na Latine. Tužimo se na njih, jer nam krate naša prava; tužimo se, jer tražimo svoja prava, koja ćemo stalno dobiti od prejasno vladajućih Habsburga. Konačno pozdravi sve prisutne birače kao sviestne Slavene, klikuv im srdačno: Živili!

Pozdrav taj bijaše oduševljeno odzdravljen.

Gosp. predsjednik zaključi sastanak sliedećim nagovorom:

Svi ovdje sabrani birači jesmo katolici, to znamo, da je čovjeku glavni cilj njegovo vječno dobro, a sve ostalo imade mu služiti kano sredstvo, da ono postigne. Vjerske istine i vjersko osvjedočenje učvršćuje se u narodu materinskim jezikom. Materinski jezik neće izgubiti nikada svoje vriednosti, te mora da imade svoj obstanak u vazda popunjujućem se uzgoju vjerskom i narodnom. Vjera nas uči naime u kakvom je čovjek odnošaju napram Bogu. A upravo od Boga uciepljena je čovjeku ljubav do domovine, do narodnosti. Vjera je narodu život, bez vjere — smrt!

U podkriepu toga spominjem rieči velikoga slavenskoga biskupa Strosmajera, rieči, koje moraju veselim ufanjem u bolju budućnost nadahnuti osobito tužnoga Istrana: „Ako imade narod sve, što sviet u sebi čuva, a ne ima vjere, izgubljen je, posvećen je smrti i propasti; ako neima narod ništa, a ipak je znao u srcu i duši sačuvati nepokvaren dar sv. vjere, nadoći će dan, kad no će ustati te vratiti se u nov i slavan život, akoprem su ga protivnici proglasili mrtvim i zakopanim".

Vjerska načela imala bi utjecati u čitav javni život; tim bi šume od sebe palo mnogo poteškoće, s kojimi se mora boriti naš tužni rod slavenski — osobito u Istri. Radi toga se nadamo mi birači, da će se naš zastupnik vazda zauzimati za to, da se uvedu u zakonodavstvo ta načela, držeći se našega staroga gesla: „Sve za vjeru!"

Pravi vjerski život radja ljubav do Boga, a iz te ljubavi izvire neposredno ljubav do domovine — do naroda. Domovina! sladke li rieči, koja napaja srca radostnim čuvstvom. Domovina, narod, jest rieč, koja oduševljuje čovjeka u borbi i

PODLISTAK.

Moj put u Rim.

(Nastavak.

X.

Ovaj put želim vas povesti na Eskulin, u crkvu sv. Petra u okovih (s. Pietro in vincoli). U njoj su pohranjeni okovi, kojimi bijaše u tamnici zapet sv. Petar. Crkva je i inače sama po sebi liepa, ali budući da u Rimu ima mnogo liepih crkava, valja prebirati samo najljepše, jer inače nećeš svršiti tako brzo. Kako bilo da bilo, ovo ne smijemo mimoići, i to s dviju uzroka.

U njoj je grob našega velikoga slikara Julija Glovića, i to podno prezbitera sa strane epistole. Njegov je lik uzidan, a oko njega napis: Julius Clovius Croata — pictor nulli secundus. Treba da se nadješ u stranom svietu, a da osjetiš sav ponos, kad se nadješ pred takvim grobom.

Sad se okreni na desno pak se divi! — I najobičnije oko opazi na prvi mah, da se nalazi pred remek-djelom. Koje veličanstvo! — To je Mikelangjelov Mojsija (Il Mosè di Michelangelo!) To je najveće umjetničko djelo toga neumrloga genija. Ne ima kipa iz nijedne dobe, koji bi ga nadkrilio.

Taj kip imao je biti postavljen u vatikanskoj crkvi, i to kao ukras na grobu pape Julija II. Mikelangjelo bijaše zamislio veliki četverouglasti mauzolej, ali kad bijaše gotova jedna strana, papa Pavao III. naredi, neka se samo ta jedna strana postavi u ovu crkvu, u kojoj je i sada. — Kip Mojsijin dakako pritegne svukoliku pozornost motrioca.

Mojsiju poznamo sv. iz biblične povjesti i iz nauka kršćanskoga. To je najgorostasnija osoba u svoj povjesti. — Ono slabašno čedašce, rodjeno u robstvu; sakriveno od matere proti naredbi Faraunovoj; a zatim iz straha, spušteno u vodu u obloženoj košarici; spašeno od Faraunove kćeri i slučajno vraćeno majci na dojenje; kasnije uskok i pastir na gori Madijanskoj; pozvan od Boga, da izvede narod Židijski iz sužanjstva egipatskoga; zakonodonoša i čudotvorac; uzor dobrotvora, što si ga ikoji narod može poželiti i pomisliti: — To je Mojsija!

Mojsija, ako se dobro sbvati, jo tip svetosti, energije i idealizma.

Samo takav velikan mogao je odoliti podlostim židijske prostačine, koja nije nikako mogla uzpeti se do njegovih uzvišenih misli. Samo takav nadahnuti genij mogao je uztrajati na svom mjestu poredsvih onih poteškoća.

Kad si pomislim putovanje židovako kroz pustinje arabske, čini mi se, da vidim gorostasni lik Mojsijin, a oko njega sve sasvim patuljci, koji pred njimi plaze i kukavički se previjaju, a tek on kroz oko — hej nek se larme, kao da su to sve — ne dalje, a ne krčljavi Torziti. Prave same delije, a ne krčljavi Torziti. Prave kukavice, ali tvrdoglave i mušičave kukavice.

Kud ćeš gadnijega prizora: Mojsija ih vodi u zemlju obećanu, gdje će uživati u slobodu i biti svoji gospodari, a oni ne mare da podnesu ni najmanju poteškoću, nego uzdišu za egipatskimi lonci i robstvom. Kao da je moguće doći do slobode bez žrtava! — Takav bijaše ono bodeže žrtava! — Takav bijaše ono narod. Nesnosno mu bijaše robovanje u Egiptu, ali tek mu palo brome sa ramena, što se osjetio, da ga već ne žuli jatak što se osjetio, da ga već ne žuli jatak oko vrata, on zaboravi na sve muke ram oko vrata, on zaboravi na sve muke (kao u obće čeljad materijalna, koja živi samo pod časovitim utiskom), i na prvu žrtvu što mora podnieti za svoju slobodu, žrtvu što mora podnieti za svoju slobodu, gotovu čoli, da se povrati u Egipat, jer gotovu čoli, da se povrati u Egipat, jer ondje su lonci!

Moj Bože! Koje razočaranje! Elo razočaranje! Elo razočaranje! Elo

uztrajnosti. A koli je sveto djelo služiti domovini, te mora osobito nas ljubav uzpaliti koji vidimo pred sobom toliko truda i radnje. Sa našim zastupnikom na čelu ujedinimo se pod zastavom, koju ne može nijedna sila rastrgati, nikakva vatra uništiti, nijedan vjetar poderati, pod zastavom: ljubavi do Boga i domovine, po geslu: „Sve za vjeru i domovinu!“

Povlest novija i starija svjedoči nam, da bijasmo mi Slaveni u obće, osobito pako mi Slovenci i Hrvati vjerni podanici prejasnih vladara habsburžkih. Ta vjernost jest i ostati će u buduće neuzdrmana. Vjerni silnoj Austriji ostati ćemo vazda, jer ljubimo našega prejasnoga vladara Franu Josipa I. Napose u naših krajovih, gdjeno živu uz nas elementi dušmanskih nakana proti Austriji, treba da stojimo kano čvrsta austrijska straža na skrajnoj medji države uz geslo: „Sve za cesara!“ U težko sadašnje doba bijahu u istinu krasne riječi zastupnika prof. Spinčića, koji je rekao, da se naš narod uzda u Boga i svojega cesara. Živio dakle Fran Josip I.!

Hoćemo i želimo svi iz srca, da ugleda takodjer Istra bolja vremena. Radimo svi sa svimi silami na korist Istre. Vezani svojimi zastupnici, moramo im biti čvrstim osionom, vjernimi suborioci. Ako se zastupnik oslanja na svoje birače, jesu svi njegovi zahtjevi u državnom saboru odziv srdačnih želja njegovih birača, te on imade tada veću srdanost, nego li oni, koji dolaze možda Bog zna po kakovih spletkah u državni sabor. Odkada imademo svoje zastupnike, stvar se nekako drugačo kreće. S vremenom okrenuti će se stalno na bolje, budemo li vazda podupirali naše zastupnike i budili one, koji spavaju u sjeni smrti; pripravimo i one na djelo!

„Da zaseveti nam lepša zarja, naprej za vero, dom, cesarja“!

Birači pozdravišo iza toga odušovljeno g. predsjednika, koji je ravnao sastankom baš uzorno.

Kod zajedničkog objeda redale se rodoljubne pjesme i zdravice zastupnikom, svećenstvu itd., a razstanak bijaše onako srdačan kano i dolazak, te će bez dvojbe svim ostati dugo u pameti.

Pogled po svietu.

U Trstu dne 22 novembra 1893.

Austro-Ugarska. Sutra će se otvoriti na novo carevinsko vieće, komu će se predstaviti novo ministarstvo. Obćeniti je glas slavenskih novinah o novom ministarstvu, da će biti ono napram Slavenom mnogo gore nego li prijašnje. Mi držimo, da gore nemože biti, jer je bolje imati otvorena protivnika nego li neiskrena i nevjerna prijatelja. Knez Windischgrätz biti će u novom ministarstvu samo na oko glava, dočim će voditi glavnu rieč ministar financijah Dr. Plener, koji je poznat kao ljuti protivnik Slavena. Takovim ga smatraju i dalmatinski šarenjaci ili autonomaši, koji ga prigodom njegovog imenovanja iz raznih primorskih gradića kano svoga spasitelja pozdraviše.

Novo ministarstvo prisvojiti će si razne zakonske osnove padšeg ministarstva. Ono će pridržati glavne stavke pripravljenog proračuna, osnovu o uredjenju valute i nešto iz osnove o promjeni izbornoga reda sa predlogom zastupnika Mengera, da se osnuju naime dva nova izborna razreda.

Viest, da će se stvoriti veliki slavenski klub na carevinskom vieću, reć bi, da se neće za sada obistiniti. Spletkam grofa Hohenwarta pošlo je naime za rukom odvratiti slovenske zastupnike od te namisli, te će oni valjda i nadalje služiti za podnožje gosp. grofu. Dalmatinski Hrvati članovi toga kluba, da će se napokon osloboditi nemilosrdnog zagrljaja svoga predsjednika. Austrijski ministar izvanjskih posala grof Kalnoky posjetio je Italiju i kralja Umberta u Monzi. Tomu posjetu pripisuju jedni veliko političko znamenovanje, dočim tvrde drugi, da je ministar pošao samo zahvaliti se kralju na odlikovanju.

Hrvatski sabor imao je ovih dana dvie sjednice. U drugoj bijaše izbor saborskog predsjednika. Izabran bijaše Srbin Gjurgjević. Opozicija nije sudjelovala kod izbora. Dne 15. t. m. sastali se rodoljubi iz svih skoro hrvatskih zemalja, da potvrde utanačeno uvjete zajedničkomu djelovanju u buduće obiju opozicija. Taj dogodjaj pozdraviti će sav hrvatski narod iskrenim zadovoljstvom.

Srbija. Narodna skupština prihvatila je adresu kao odgovor na kraljevski priestolni govor. Zabačen bijaše predlog zastupnika Geršića, da se u buduće zahtjeva osobite sposobnosti za diplomatičku službu.

Bugarska. Ovih dana preminuo je u Gracu bivši knez Bugarske Ferdinand Battenberg, koji si kasnije nadenu ime grofa Hartenau, te kao takav služio u austrijskoj vojsci. Za nesretnim knezom žali svako čestito srce, jer se izkazao kao uman čovjek i odličan vojskovodja. Sva Bugarska zavila se u crninu za svojim bivšim knezom, koji je prvi vodio bugarske čete k sjajnim pobjedam.

Francezka. Nedavno se otvorio franczki parlamenat, te je vlada dala izjavu o položaju i o svojem budućem radu; vlada je protivna reviziji ustava, odcieplenju države od crkve i proti promjeni izbornoga reda.

Njemačka. U državnom saboru propao je predlog dvadesetpetorice zastupnika konservativne stranke, da se inozemski židovi nemogu naseliti u Njemačkoj. Proti predlogu bila je većina konservativaca.

Svatko može nasladiti se do volje, promatrajuć taj jedini kip na svietu, ali bi se valjda znalo najviše uznieti one plemenite duše, koje su odabrane, da svoj narod predvode na putu k slobodi. — I oni koliko krat ne naidju na suprotivštine uprav kod onih, koji bi im morali biti zahvalni za njihov trud? Narod se lahko dade zavarati, te često prezre prave vodje, a sliedi sebične nametnike, koji mu znadu o svačem govoriti, samo ne o žrtvah i priegoru. Pred Mojsijin kip! — rekao bih ja uviljenim narodnim vodjam. Pred Mojsijin kip, da se od njega naučite, kako valja uztrajati i uz najveće poteškoće voditi narod, a ne tek čekati, da vas narod povede. Pred Mojsiju, ali pred pravoga Mojsiju, kakva ga je shvatio i izveo Mikelangjeo!

Po mojem mnienju promatrati takva razžalošćena narodnoga vodju, gdje si dušu kriepi na tom velikom uzoru, bilo bi bez dvojbe veličanstveno. A tek da bi naš sluh bio toli tanak, da dopre do dna njegove ojadjene duše, pak da prisluškujemo onaj tajinstveni razgovor sa onim velikanom, uklesanim u mramor! . . .

(Konac sliedi.)

Franina i Jurina

Fr. Imaju već na Voloskem poteštu?
Jur. Bravo da imaju?
Fr. Ča novega al starega?
Jur. Kako se same.
Fr. Čemu ?' to svoje?
Jur. Pod starom se lomi brživa katrida, a za novega je još pul Grobničana.

* * *

Fr. Ča je ono prošli četrtak onako jako tulil puljski oslić, da ga je valje va Medulin bilo čuti.
Jur. Vero je javiljal medulinskim šarenjakom, da puljska „Patria rappresentanza“ neće moštra Bolonića u Medulinu.
Fr. Ča su i naši benevrokari ta „rappresentanza“?
Jur. Oni neznaju ni sami ča su!

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Tajniku dru. Laginji poslao je veleč. g. Fran Gorec, župnik u Baderni for. 4·50, sakupljena dne 6. novembra. Darovali su: Marko Žužić Fedel for. 1·30. Stipe Pastoršić 1 for., Šime Rupena 1 for., Mate Rupena 50 nč., Marija Gorec 50 nvč., Tereza Marzari 50 nvč. — Veleč. D. J. Ptašinski poslao je 5 for. i to za sebe 2 for. kao članarinu, od veleč. g. Deutscha, župnika u Kokurah (Moravska) na dar 2 for. i od veleč. g. Vrpnčk Jana na dar 1 for. — Gospodin Albert Neumann u Križevcih poslao je f. 12 kao dar tamošnjega „jaračkoga družtva“. — Od računa u krčmi Frana Domjanića u Puli preostalo je opet 30 nvč., te darovani družbi. — Gosp. dr. Ante Trumbić poslao je 253 for. 34 nvč., o kojih će sliediti izkaz.

Veleč. g. Anton Kalac, nadžupnik u Buzetu i povjerenik družbe šalje 45 for., koje su darovali u ime utemeljiteljne svote sliedeća gospoda: Dr. Mate Trinajstić, odvjetnik u Buzetu 25 for., Ivan Vranić župnik u Vrhu 10 for. i Anton Kalac, nadžupnik u Buzetu 10 for. — Gosp. Franjo Simčić, obć. tajnik u Buzetu poslao nam je for. 1·18, što ih je sabrao prigodom zdravice svećaru u oči Martinje u kući g. M. Ribarića, posjednika iz Vodica u Buzetu. — Gosp. T. Kosović iz Olibá priposlao nam je prvu krunu. — Gosp. pop Ivan Žic izručio nam for. 2.

Uprava „Obzora“ primila je od veleč. g. Iv. Ev. Pavelića, župnika u Grižanih for. 8·95, sakupljenih na Martinje u njegovom stanu. Isti gosp. župnik poslao je naknadno 4 for. — Veleč. g. Stjepan Matošević, župnik u Štrigoni u Medjumurju, poslao je istoj upravi for. 5 kruna.

Upravi „Hrvatske“ priposlao je gosp. Aleksij Rožić, kapelan u Zlataru for. 6·50, sabranih prigodom zdravice domovini na imendan veleč. g. Dragutina Bezuka, župnika u Maču. — Gosp. M. Cirković priposlao je istoj upravi for. 2·20, što ih je sabrala Marija Medanić na zabavi kod g. Marije Gerecamer. — U Čitaonici na Hreljinu sakupljena su 3 for.

Imendan Njez. Veličanstva cesarice i kraljice Jelisave proslavili su svi narodi Austro-Ugarske dne 19. t. m. službom božjom i na razne druge načine.

Imenovanja. Dvorski savjetnik i predsjednik tribunala u Rovinju prosv. g. dr. Leon Fiochi imenovan je predsjednikom trgovačko-pomorskog suda u Trstu i ujedno podpredsjednikom zemaljskoga suda.

C. kr. kotarski sudac u Poreču gosp. Lazio Wurmbrand imenovan bijaše savjetnikom okružnoga tribunala u Rovinju.

Sjednica odbora političkoga družtva „Edinost“ biti će u nedelju dne 26. t. m. u 10 sati u jutro u prostorijah „Del. podp. družtva“ (Via Molin piccolo br.). Na dnevnom redu biti će razprava o novoj potrošarinskoj crti u našoj okolici, te pogovor o ustrojenju novog gospodarskog družtva za okolicu. Pozivlju se gg. odbornici, zamjenici i pouzdanici družtva, da dodju mnogobrojno k toj sjedniei.

Iz Juršičih (občina Vodnjan) pišu nam 20. t. mj.: Priobćili ste, veleučeni gosp. uredniče, već u zadnjem broju „Naše Sl.“ žalostnu viest o smrti pok. Buršića, učitolja u Juršičih (Rovorija). Žalostna je u istinu ta viest, jerbo s njim izgubismo vrstnu mladu učiteljsku silu, koja se posvetila težkom zvanju, te ujedno žrtvovala svoj život naobrazbi ondješnjega puka, koji se je jedva počeo nešto dizati iz tmine neznanja. Ujedno sa ondješnjim svećenikom velezaslužnim g. Josipom Velikanjem, nastojao je pokojnik dobrim savjetom i naukom pridignuti onaj puk do naobrazbe i do materijalnog blagostanja. Do zadnjega hipa nije ostavio poduku u pučkoj školi, akoprem su ga već dne 4. listopada odvraćali od toga tri druga, videći ga u vesma poremećenom zdravlju. Jedva osam dana prije smrti ostavio je učionu za uviek. Bolestan bio je već duže vremena, a u zadnje vrieme mučila ga jaka groznica. Strastveno pušenje smatam podupiralo je bolest valjda najviše i to ga je pomoglo spraviti u grob u 25. godini života.

Zadnja počast došlo mu je izkazati mnogo ondješnjih ljudi i rodbine, a došlo je i nešto naše gospode iz Pule, koja su se vesma žalostnim srcem vratila kućam svojim. Pokojnik ostavio je razveseljenu udovicu sa jednim nejakim djetetom, [illegible] se vratiše svojim roditeljem u Kas[illegible] Razstajuć se s tobom, čestiti Mijo, moli[illegible] te, prosi Boga za onaj zapušteni narod, [illegible] mu dade opet valjanog uzgojitelja, da [illegible] staviput, kojim si bio ti udario, pa [illegible] dodje jednom i roverski komet do podp[illegible] svieti i do valjane naobrazbe! Lahka [illegible] bila gruda domaće zemlje, kliče ti ucvilje[illegible]

„Joško“

Zabavna večer u „Slavjanskoj či[illegible]nici“ u Trstu izpala je prošle subote [illegible] obće zadovoljstvo. Radi velo lošeg v[illegible] mena nije se doduše napunila prostra[illegible] dvorana, nu zastupani bijahu dobro [illegible] bolji slojevi našeg gradjanstva. Progra[illegible] kratak ali vrlo zanimiv, izvršen bijaše v[illegible] krasno. Čitaonički pjevači odpjevali su [illegible] burno odobravanje dvie pjesme, dočim [illegible] je još većma povladjivalo igračem na g[illegible] soviru gg. „Mačáku i Vrbki, te [illegible] Bartelju, Grebonću, Mačáku [illegible] Musiću, koji su u šaljivom prizoru [illegible] vrstno odigrali, dotično pjevali svoje ul[illegible] Očekujemo od slavnog odbora naše ći[illegible] nice, da će sakupiti češće ove zimi [illegible] nove kod sličnih zabava.

Obćinski izbori u Voloskom uniš[illegible] Očekivanje naših čestitih birača obć[illegible] Volosko-Opatija, oblistinilo se je ovaj p[illegible] Kako je poznato, uložili su naši bir[illegible] utok proti nezakonitom izboru u III. tiel[illegible] u kojem bijahu izabrani predloženici [illegible] renjačko-njemačke stranke sa 1 glas[illegible] većine. C. kr. namjestničtvo u Trstu ri[illegible] šilo je spomenuti utok u tom smislu, [illegible] je uništilo izbor za eva tri izborna tiel[illegible] Neznamo čim opravdava namjestničtvo un[illegible] štenje izbora u I. i II. tielu, proti koje[illegible] ne bijaše prigovora ni nijedne strane, [illegible] razlog nekakav mora tomu biti, jer na[illegible] je poznato, da je do sada isto namjestničtv[illegible] u drugom slučaju odobrilo izbor u ono[illegible] tielu, proti kojemu ne bijaše prigovor[illegible] dočim je uništilo izbor tiela, proti kojem[illegible] bijaše podnesen utok.

Bilo kako mu drago, stvar je sad[illegible] gotova, te se imade birati iz nova za sv[illegible] tri izborna tiela. Uništenje izbora porazil[illegible] je — kako nam iz Voloskoga pišu — silu[illegible] tamošnji „trojni savez“ t. j. talijanaš[illegible] šarenjake i Niemce, koji su opojeni neza[illegible] konitom pobjedom jur snovali programe [illegible] kovali oružje, kojim će zatrti sve Hrvat[illegible] Po malo liepa družbo! Zar mislite, da s[illegible] Hrvati izvan zakona, da su oni tuj na t[illegible] da robuju šačici domaćih izroda i dokla[illegible] čenom tudjincu? Ova će slavna družb[illegible] po svoj prilici i kod obnovljenoga izbor[illegible] složno stupiti na izborni mejdan, nu lo[illegible] biti će sreće, bude li vriedio kod izbor[illegible] zakon i red.

Našim biračem, navlastito tamošnjim [illegible] prvakom preporučamo toplo, da se pri[illegible] prave još bolje, nego li prvi put, jer će [illegible] protivnici bez dvojbe napeti sve sile, d[illegible] bilo kako opet nadvladaju.

Ujedno upozorujemo naše državne za[illegible] stupnike, da sjeto na mutnom Dunaju go[illegible] spodu južno žoljoznice, da obuzdaju on[illegible] podredjeno osoblje u Opatiji, koje je[illegible] mjesto da stoji nad strankami, kad već[illegible] neće da bude sa urodjenici, rukovodil[illegible] izbornu agitaciju u Opatiji proti urodje[illegible] nikom.

Izborne pijanke i strastvene agitacije[illegible] kakvih smo u Opatiji doživili za zadnji[illegible] izbora, kvare u narodu čuđenodnost [illegible] otimlju mu njegovo dobro ime, njegov[illegible] glas i njegovo poštenje. Budu li se sliči[illegible] nedjela opetovala i kod ponovljenog izbora[illegible] tada čemo napeti i mi druge strune, [illegible] medjutim molimo tamošnje prijatelje, da[illegible] sve točno bilježe, što se radi ili propušća[illegible] s jedne i druge strane.

Sastanak hrvatskih opozicijah. Dne[illegible] 15. t. m. sastaše se u bielom Zagrebu obje[illegible] opozicije, i to ponajprije svaka za sebe[illegible] a kasnije obje u velikoj skupštini. Svrha[illegible] tim sastankom i skupštini bijaše ta, da se[illegible] prihvati uvjeta sporazumka, što no ih je[illegible] utanačio oksokutivni odbor sjedinjene opo[illegible] zicije mjeseca decembra prošle godine. [illegible] Skupština obih opozicija (stranka prava i [illegible] neodvisna narodna stranka) prihvatila je [illegible] iskrenim oduševljenjem sve točke sporaz[illegible] umka.

Prostor lista nedopušća nam obširnije [illegible] za danas o tom vrlo važnom dogadjaju [illegible] naše braće izvjestiti, već donašamo samo [illegible] točke sporazumka, dajuć ujedno izraza na[illegible] našem iskrenom i srdačnom veselju na [illegible] tom koraku hrvatskih rodoljuba i gojeć[illegible] čvrstu nadu, da će se obje opozicije stopiti [illegible] posve u jednu u formi, postupanju — u jed[illegible] nom programu. Medjutim evo uvjeta:

1. Radit će zajednički za oživotvorenje državnoga i prirodnoga prava naroda hr[illegible] vatskoga u okviru Habsburško monarkije.

2. Radit će zajednički oko sjedinjenja i nesavisnosti svih zemalja hrvatskih.

3. Radit će zajednički oko uvedenja

parlamentarnih i liberalnih uredaba u državni život kraljevine Hrvatske.

4. Raditi će zajednički, da se u svih granah javnoga života rabi isključivo hrvatski jezik.

5. Djelovati će zajednički, kada god nastane nuždа zajedničkoga rada gledе drugih stranaka u zemlji ili monarkiji.

6. Obvezuju se, da pojedinci, bez privole zajedničkoga eksekutivnoga odbora o predmetih, koji se na ovaj sporazumak odnose, budi s vladami i s vladinimi povjerenici, budi s inimi strankami u zemlji ili monarkiji, neće ni dogovarati se ni ma što zaključivati ili odlučivati.

7. Provedenje ovoga sporazumka povjerava se zajedničkomu eksekutivnomu odboru, koji može dozvoliti sudjelovanje u tom radu i drugim otačbenikom, ako i nisu članovi uvodno spomenutih stranaka.

Zahvala predsjedničtva družbe sv. Cirila i Metoda. Ugodno iznenadjeni liepim darom od forinta 603.92, koje je ugledni odbor hrvatsko mladeži za vienac na spomenik Gundulića u Splitu namienio „Družbi S. Cirila i Metoda za Istru", hitimo, da za taj plemeniti čin izrečemo toli uglednom odboru, koli svoj gg. prinosnikom našu sveserdnu zahvalu. Tim činom je ugledni odbor ne samo nedvojbeno ugodio želji gg. prinosnika, nego je i u nas učvrstio nadu u dobar uspjeh naše nuždom zahtjevane družbe i ulio nam onu samosviest, koju čovjek zadobiva, kad vidi toliko plemenitih srdaca kucati suglasno sa svojim, i toliko bratskih ruku pripravnih pružiti pomoć u prieteći pogibelji. Uz izraz osobitog štovanja. Pula, dne 8 novembra 1893. Dr. Dinko Vitezić predsjednik, Dr. Matko Laginja tajnik, Dr. Andrija Stanger blagajnik.

Zemaljski c. kr. nadzornik škola vit. Klodič bio je prošlih dana u Kastvu i zadržao se je prilično vremena. Svojim posjetom počastio je također občinskoga šumara gosp. Kleinmayera, načelnika kastavskih vatrogasaca, i njegovu suprugu, ravnateljicu školè.

Iz Boljunščine pišu nam 19. t. m. Dne 13 t. m. sproveden bje do hladnoga groba g. Ivan Pikulić, čestit gospodar i rodoljub na Boljunščini, koji je kao tokav bio širom Istre poznat. Sprovod bio je sjajan tako, da se riedko takovih na naših stranah vidi, što je također dokaz koliko je on bio ljubljen od prostoga kmeta, kao i od svećenstva i druge gospode. Pokojnik je bio brat g. Petra Pikulića, župnika u Dolenjoj Vasi. Bog mu dao dobro duši!

Izpod Učke moram Vam gosp. uredniče javiti jošte o nekom nedičnom događaju, koji se ovih prigodom jednoga objeda, gdje kućegazde, tobož rodoljub, nije dozvolio jednomu svomu drugu, da sabire prinose za družtvo sv. Cirila i Metoda u Istri u njegovoj kući. Toj zabrani pridružio se prijatelj, drug i istomišljenik g. kućegazde, tvrdeć odlučno, da rečeno družtvo nije za Istru potrebito. Imena te dvojice bilo bi dobro turiti u javnost, da znadu čitaoci Vašega lista, koji su ti vrli junaci na polju narodne prosvjete. Te njihove krive misli i tvrdnje pobijali su svi ostali, nu sve to koristilo nije ni malo, jerbo spadaju obojica medju onu gospodu, koja udariše na družtvo sv. Cirila i Metoda na katoličkom shodu u Ljubljani.

Dva čestita župnika zamolila su mene, da Vam o toj stvari pišem. Ja ujinih oto svoju dužnost.

Iz Medulina pišu nam 21. t. m. Tri su mjeseca prošla odkad nas je ostavio naš volczaslužni učitelj g. Josip Svjetličić, koji učiteljuje sada u Lupoglavu. Naša pučka škola ostala je od tada zatvorena, pak neznajuć već komu, da se potužimo, molimo Vas, g. uredniče, da upitate putem dične „Naša Sloga" slavne školske oblasti, što li su se našom školom nakanile. Mjestno občinsko upravno vieće obratilo se na c. k. kot. školsko vieće i na občinu u Puli molbami, da nam se pošalje učitelja, ali sve bijaše u zalud. Namjesto sl. občine odgovorio nam je joduše puljski „Oslić", da bijaše jedini mučitelj za učiteljsko mjesto u Medulinu g. Bolonić, nu da oni ga neće na Puljščinu, jer da je fanatiziran Hrvat, ali takav odgovor nas Medulince nemože zadovoljiti. Nu sada pita se, da li je mnienja slavnoga „Oslića" i c. k. kotarsko, pa c. k. zemaljsko školsko vieće? Zar ćemo mi i mali ostati bez učitelja jedino radi toga jer gospoda neće učitelja Hrvata, a na hrvatsku školu nemože nego učitelj Hrvat? Ako ovakvo postupanje puljske gospode i njihovih potrona u Poreču neotvori oči našim šarenjakom i prudnancem, tada njim više nijedan ljudnik pomoći nemože.

Iz Ždrenja pišu nam dne 18. t. mj.: Malo vam se javljamo odavle, a i ono, što vam pišemo, ne može vas zaista razveseliti. Nesretni smo, što imadomo u našoj srodini peščicu krnjela i šarenjaka, koji smućuju i uznemiruju naše inače mirno selo. Vašim je čitateljem poznato, da se snuje kod nas već odavna „Legina" škola. Ovoga mjeseca bijaše zgrada za tu nesretnu školu dogotovljena. Nekoji obrtnici, koji su školu podigradili, uputiše se sa poznatim „capogradilom" šarenjakom" izdaljcom svojega roda i jezika, po okolnih selih sa magarcem, kmetovarenim sa dvie brente, da sabiru od natovarenim sa dvie brente, da sabiru od kmetova vino na dar, ter da će pripraviti „fraju" ili „likuf", da se šarenjaci i krnjeli „à le maka" naločiu tudje muke. To njeli „à le maka" naločiu tudje muke. To njeli „à le maka" naločiu tudje muke. To prosjačenje naših izdajica, gospodskih podrepnicah, prodanaca, krnjela i šarenjaka, nije urodilo pravim plodom. Djavolsko djelo ne može imati božjega blagoslova. Prosjaci ne uzdišu se stupiti u svako naše selo. Gdje su njušili, da je kakav naš odlučan i pošten kmet, tamo im je smrdilo. Tako primjerice ne obaviše ništa u našoj Čubrnici, jer je tamo dični naš Dinko Tončić (Cekin), koga se šarenjaci i krnjeli plaše, kao i djavao blagoslovljene vode. U svemu dobili su tu gospodski prosjaci jednu litru vina, koju su odmah i popili, ter suhe brente kući donesli. U drugih selih prošli su malo bolje; dali su im prodanci „Lege" koju litru, jer su se nadali, da će i oni na „fraju". Jedan od „prosjaka" sakupljao je u košić i slaninu. Videći ali nije si s njom omastio brke. Videći ali nije si s njom omastio brke. Videći šarenjaci i krnjeli, da su njihovi ždrenjski šarenjaci i krnjeli, da su njihovi „prosjaci" loše prošli, prikočiše im u „prosjaci" loše prošli, prikočiše im u pomoć tko vinom u tko mesom, da ih jedpomoć tko vinom u tko mesom, da ih jednom ljudski naderu i naločiu. Zavedeni kmetovi, koji su žrtvovali po koju litru „prosjakom" ostali su dugim nosom, jer ih na „fraju" no pozvaše. Dobro im stoji!

Na čast budi rečeno našemu občinskomu upravitelju g. Ivanu Ponižu, što se je daleko držao od onih neoba, koje što se je daleko držao od onih neoba, koje se ne srame uzeti u ruke prosjačku palicu, ne iz potrebe, već jedino iz živinske pohote za žerilom i pijačom.

Iz Suska pišu nam 20. novembra. Velecienjeni gospodine uredniče! Ufam se u Vašu gostoljubivost, da ćete i meni u ustupiti malko prostora Vašeg cienjenog tjednika. Na prolazku kroz mali Lošinj imadoh prigode čitati zakutni puljski listić ovdje poznat pod imenom „Oslića". U njemu nadjoh dopis naperen proti ovomu g. nadučitelju. Izmedju inoga objedjuje ga se s nelojalnosti. Baka! Meni je g. nadučitelj dobro poznat, dapače stari smo prijatelji već od dosatak godina, pa znam, da se veseli uviek kad može i izvanjskim načinom izkazati svoje čustvo podaničke vjernosti. Da ne spomenem drugo, znam, da je u mojem rodnom mjestu utemeljio i ako čednu zakladu prigodom 40 godišnjice vladanja Njeg. Vel. a ovdje kod istoga gosp. nadučitelja imao sam prigode vidjeti previšnju zahvalu izraženu mu od Njeg. Vel. za upravljene mu čestitke. Kako je pako zlobno denunciranje proti g. nadučitelju, neka Vam je dokazom ovaj primjer. Jučer, kako znate, slavio se je imendan Njeg. Vel. kraljice. Na školskoj zgradi već jutrom vijala se veličanstvena zastava. Školska mladež sa učiteljskim osobljem proslavi taj sretni god govorom, pjevanjem i učestvovanjem službi božjoj. Nigdje drugdje na slučajno nedjelja. Nigdje drugdje na jer slučajno nedjelja. Nigdje drugdje na njenoj gospodja. Broj ranjenih mnogo je već, a njenoj gospodja. Broj ranjenih mnogo je već, a kućegazde, tobož rodoljub, nije dozvolio jednomu svomu drugu, da sabire prinose za družtvo sv. Cirila i Metoda u Istri u njegovoj kući. Toj zabrani pridružio se prijatelj, drug i istomišljenik g. kućegazde, tvrdeć odlučno, da rečeno družtvo nije za Istru potrebito. Imena te dvojice bilo bi dobro turiti u javnost, da znadu čitaoci Vašega lista, koji su ti vrli junaci na polju narodne prosvjete. Te njihove krive misli i tvrdnje pobijali su svi ostali, nu sve to koristilo nije ni malo, jerbo spadaju obojica medju onu gospodu, koja udariše na družtvo sv. Cirila i Metoda na katoličkom shodu u Ljubljani.

Dva čestita župnika zamolila su mene, da Vam o toj stvari pišem. Ja ujinih oto svoju dužnost.

Iz Medulina pišu nam 21. t. m. Tri su mjeseca prošla odkad nas je ostavio naš volczaslužni učitelj g. Josip Svjetličić, koji učiteljuje sada u Lupoglavu. Naša pučka škola ostala je od tada zatvorena, pak neznajuć već komu, da se potužimo, molimo Vas, g. uredniče, da upitate putem dične „Naša Sloga" slavne školske oblasti, što li su se našom školom nakanile. Mjestno občinsko upravno vieće obratilo se na c. k. kot. školsko vieće i na občinu u Puli molbami, da nam se pošalje učitelja, ali sve bijaše u zalud. Namjesto sl. občine odgovorio nam je joduše puljski „Oslić", da bijaše jedini mučitelj za učiteljsko mjesto u Medulinu g. Bolonić, nu da oni ga neće na Puljščinu, jer da je fanatiziran Hrvat, ali takav odgovor nas Medulince nemože zadovoljiti. Nu sada pita se, da li je mnienja slavnoga „Oslića" i c. k. kotarsko, pa c. k. zemaljsko školsko vieće? Zar ćemo mi i mali ostati bez učitelja jedino radi toga jer gospoda neće učitelja Hrvata, a na hrvatsku školu nemože nego učitelj Hrvat? Ako ovakvo postupanje puljske gospode i njihovih potrona u Poreču neotvori oči našim šarenjakom i prudnancem, tada njim više nijedan ljudnik pomoći nemože.

Iz Ždrenja pišu nam dne 18. t. mj.: Malo vam se javljamo odavle, a i ono, što vam pišemo, ne može vas zaista razveseliti. Nesretni smo, što imadomo u našoj srodini peščicu krnjela i šarenjaka, koji smućuju i uznemiruju naše inače mirno selo. Vašim je čitateljem poznato, da se snuje kod nas već odavna „Legina" škola. Ovoga mjeseca bijaše zgrada za tu nesretnu školu dogotovljena. Nekoji obrtnici, koji su školu podigradili, uputiše se sa poznatim „capogradilom" šarenjakom" izdaljcom svojega roda i jezika, po okolnih selih sa magarcem, kmetovarenim sa dvie brente, da sabiru od natovarenim sa dvie brente, da sabiru od kmetova vino na dar, ter da će pripraviti „fraju" ili „likuf", da se šarenjaci i krnjeli „à le maka" naločiu tudje muke. To njeli „à le maka" naločiu tudje muke. To prosjačenje naših izdajica, gospodskih podrepnicah, prodanaca, krnjela i šarenjaka, nije urodilo pravim plodom. Djavolsko djelo ne može imati božjega blagoslova. Prosjaci ne uzdišu se stupiti u svako naše selo. Gdje su njušili, da je kakav naš odlučan i pošten kmet, tamo im je smrdilo. Tako primjerice ne obaviše ništa u našoj Čubrnici, jer je tamo dični naš Dinko Tončić (Cekin), koga se šarenjaci i krnjeli plaše, kao i djavao blagoslovljene vode. U svemu dobili su tu gospodski prosjaci jednu litru vina, koju su odmah i popili, ter suhe brente kući donesli. U drugih selih prošli su malo bolje; dali su im prodanci „Lege" koju litru, jer su se nadali, da će i oni na „fraju". Jedan od „prosjaka" sakupljao je u košić i slaninu. Videći ali nije si s njom omastio brke. Videći ali nije si s njom omastio brke. Videći šarenjaci i krnjeli, da su njihovi ždrenjski šarenjaci i krnjeli, da su njihovi „prosjaci" loše prošli, prikočiše im u pomoć tko vinom u tko mesom, da ih jedpomoć tko vinom u tko mesom, da ih jednom ljudski naderu i naločiu. Zavedeni kmetovi, koji su žrtvovali po koju litru „prosjakom" ostali su dugim nosom, jer ih na „fraju" no pozvaše. Dobro im stoji!

Na čast budi rečeno našemu občinskomu upravitelju g. Ivanu Ponižu, što se je daleko držao od onih neoba, koje što se je daleko držao od onih neoba, koje se ne srame uzeti u ruke prosjačku palicu, ne iz potrebe, već jedino iz živinske pohote za žerilom i pijačom.

Iz Suska pišu nam 20. novembra. Velecienjeni gospodine uredniče! Ufam se u Vašu gostoljubivost, da ćete i meni u ustupiti malko prostora Vašeg cienjenog tjednika. Na prolazku kroz mali Lošinj imadoh prigode čitati zakutni puljski listić ovdje poznat pod imenom „Oslića". U njemu nadjoh dopis naperen proti ovomu g. nadučitelju. Izmedju inoga objedjuje ga se s nelojalnosti. Baka! Meni je g. nadučitelj dobro poznat, dapače stari smo prijatelji već od dosatak godina, pa znam, da se veseli uviek kad može i izvanjskim načinom izkazati svoje čustvo podaničke vjernosti. Da ne spomenem drugo, znam, da je u mojem rodnom mjestu utemeljio i ako čednu zakladu prigodom 40 godišnjice vladanja Njeg. Vel. a ovdje kod istoga gosp. nadučitelja imao sam prigode vidjeti previšnju zahvalu izraženu mu od Njeg. Vel. za upravljene mu čestitke. Kako je pako zlobno denunciranje proti g. nadučitelju, neka Vam je dokazom ovaj primjer. Jučer, kako znate, slavio se je imendan Njeg. Vel. kraljice. Na školskoj zgradi već jutrom vijala se veličanstvena zastava. Školska mladež sa učiteljskim osobljem proslavi taj sretni god govorom, pjevanjem i učestvovanjem službi božjoj. Nigdje drugdje na slučajno nedjelja. Nigdje drugdje na jer slučajno nedjelja. Nigdje drugdje na njenoj gospodja. Broj ranjenih mnogo je već, a njenoj gospodja. Broj ranjenih mnogo je već, a

Vinko Rubeša, uglasbio Matko Brajša. 3. Igrokaz: Novci za diplomu. 4. Dvopjev: Dalmatinski šajkaš, pjeva vodja g. B. Dubrović i trubljač g. F. Buzdon. 5. Tombola. 6. Ples. Ulaznina za osobu 2 krune, a za ubitelj 3 krune. Dobrovoljni se darovi primaju sa zahvalnošću. Čisti prihod namjenjen je u korist družtva. Početak zabave na 7 sata u večer.

Iz Huma (občina Buzet) pišu nam, da imadu tamo okolo 600 hektolitara izvrstnoga vina, ornoga i bieloga. — Upozurujemo naše krčmare i trgovce sa vinom na to naše selo na Buzećini. Tko bi želio pobližih viestih gledе vina ili ako bi tamo zašao radi vina, neka se obrati na tamošnje rodoljube Valentina Bornobića i Petra Zubalića, oba iz sela Bernobići (Hum).

Nova profesorska stolica na hrvatskom sveučilištu u Zagrebu. Njeg. c. i kr. apoš. Veličanstvo blagoizvolilo je promilostivo dozvoliti, da se na filozofijskom fakultetu sveučilišta Franje Josipa I. u Zagrebu ustroji profesorska stolica za pedagogiku, te teoretičnu i praktičnu filozofiju. Bilo sretno i na čast znanosti i sveučilištu hrvatskomu!

Stare forintače. Državno financijalno ministarstvo dalo na znanje, da se državni papiri po 1 for. s. vr., označeni sa „1. jenara 1892.", prama ustanovi sadržanoj u obznani od 8 julija 1889. mogu promieniti samo do konca decembra 1893. uz biljegovanu molbu. Poslie 31 decembra neće se više ni odkupiti ni promieniti ove iz prometa povučene forintače.

Slavenska liturgija u Crnojgori. Po konkordatu, koji je god. 1886. učinjen medju Vatikanom i crnogorskim knezom, imade po svoj Crnojgori i katolikom u liturgiji rabiti slaveneski jezik. Budući da je u tu svrhu najprije trebalo valjanih misala, dobila je „Propaganda" od sv. Stolice nalog, da se za novo izdanje misala u slavenskom jeziku pobrine. Kad su ti misali bili dotiskani, naložio je sv. Otac, da se više otisaka pošalje barskomu nadbiskupu Milinoviću. Medju ovimi nalaze se osobito dva bogato vezana, jedan za dar crnogorskomu knezu Nikoli, drugi ruskomu caru, komu će ovaj dar predati sam knez Nikola. Tom prilikom poslao je sv. Otac knezu Danilu, sinu vladajućega knezu Nikole, veliki krst Pijevoga reda, te mu je isti predan po nadbiskupu Milinoviću velikom svečanošću. Knez zahvalio se sv. Ocu pismeno na tom odlikovanju.

Atentat s bombami u kazalištu u Barceloni. Iz Barcelone javljaju 8 o. mj: Kazalište Liceo u Barceloni bilo je sinoć pozorištem grozniga anarhističkog zločina. Kazalište bijaše dubkom puno. Pjevala se je opera „Vilim Tell", kad je na jednom s galerije bačena u prve redove prizemlja bomba, koja se je silnim praskom razprásila i cielo kazalište strahovito uzrujala. Svatko je skočio na noge i počeo bježati k izlazu. To je medjutim bilo moguće samo riedkim, jer je nastalo uz strah i guranje. Ipak su se ljudi napokon nešto umirili — i tad se je tek moglo vidjeti, što se je bilo. Do sad se je dokazalo 18 mrtvih osoba, medju njima 9 gospodja. Broj ranjenih mnogo je već, a broj svih žrtava nedade se još ustanoviti, dok nebudu odstranjene sve ruševine. Dva s tog nedjela sumnjiva anarhista s mjesta su uapšena, a za drugimi je odredjena potraga. U kazalištu bijahu prisutni guvernor i načelnik; maršal Martinocz Campos nije bio prisutan.

Zatvoreni anarhisti jesu: Talijan Sardani i Francez Aragon.

Barcelona je na glasu od vajkada kao jedan od najneimirnijih gradova Španjolske, te služi utočištem anarhistom kao i Xerez, Cadix i Malaga. Vlada je poduzela odriešite mjere proti glupu fanatizmu, koji se služi ovakovimi sredstvi i posižo za životom nedužnih ljudih.

Sada se je pokazalo, da je u svomu bačeno pot bomba, od kojih su su dvie razprásile a tri su nadjene pod stolicami. Službeno je ustanovljeno, da su kod razpranuća bombe ubijene 22 osobe i da jih je 40 ranjeno. Zatvoreni anarhisti taje, da su kod atentata sudjelovali. Najveća sumnja pada na Talijana Maurizia Zoldani. Njegov rubac pokazuje tragova, koji potiču od vitilja bombe. Po svoj prilici bila je u njem zamotana bomba.

Župnik Knipp odlikovan. Mnogoslavljeni liječitelj vlčom, župnik u Vorishofenu Sebastian Kneipp imenovan je nedavno od Nj. Svetosti pape Leona XIII. prokorednim tajnim komornikom (Cameriere secreto sopranumerario). Seb. Kneipp rodio se dne 17. svib. g. 1821.

Dobrovoljno vatrogasno družtvo u Kastvu priredjuje u nedelju dne 26. novembra t. g. zabavu u čitaonickih prostorijah sliedećim rasporedom: 1. Prigodno slovo, govori tajnik družtva. 2. Koračnica dobrovoljnog vatrogasnog družtva, spjevao

Župnik Knipp odlikovan. Mnogoslavljeni liječitelj vlčom, župnik u Vorishofenu Sebastian Kneipp imenovan je nedavno od Nj. Svetosti pape Leona XIII. prokorednim tajnim komornikom (Cameriere secreto sopranumerario). Seb. Kneipp rodio se dne 17. svib. g. 1821.

Lučka svietilika. Cesarsko kr. pomorska vlada javlja pomorcem, da je postavljena na kraju novosagradjenog mula u Vrbniku svietilika sa jasnim bielim svietlom, podignuta nad morskom površinom 5·4 metra. Svietlo se opaža uz vedro nebo u daljini od 5 milja. Svietiljka sa bielo-crvenom bojom na kraju starog mula unutar luke bijaše ukinuta.

Dobrovoljno vatrogasno družtvo u Kastvu priredjuje u nedelju dne 26. novembra t. g. zabavu u čitaonickih prostorijah sliedećim rasporedom: 1. Prigodno slovo, govori tajnik družtva. 2. Koračnica dobrovoljnog vatrogasnog družtva, spjevao

dine — prigodom sedamdesetgodišnjice njegova rodjendana — mislilo se na to, da bude odlikovan tajnim komorništvom. U najnovije vriemo Rim je u dieljenju sličnih naslova vrlo oprezan. Nije dovoljno, da u to ime koji generalni vikar dotičnoga svećenika preporuči, već se iće, da sam biskup o njem svoj sud izvjestno i jasno izreče. Ovom zgodom potaknuo je tu stvar kod sv. Oca austrijski nadvojvoda Josip, general konjaništva. Nadvojvoda je osobiti štovatelj i zaštitnik Kneippov, koji je, boraveći prije nekog vremena na austrijskom zemljištvu, uživao nadvojvodino gostoljublje. Sveti je Otac spremno ovoj svećobzi želji udovoljio, jer je Kneipp — čije su knjige i na talijanski jezik prevedene te veoma razširene — veliki broj talijanskih svećenika i visokih crkvenih dostojanstvenika u svojem ljećilištu uspješno liječio. Radi toga odlikovanja priredili su u Verishofenu boraveći gostovi novom monsignoru veliku ovaciju.

Proti prehladi. Monakovski liečnik Dr. Onimus preporuča kano najbolji liek proti prehladi limunov sok. Iztisne se naime sok zriolog limuna na dlan ruke, to se taj sok uzme kroz nos u usta. Opetuje li se to dva do tri puta, nestati će prehlade.

Taj liek vriedi za kronične upale grla.

Književnost.

Gospodarski i vinogradarski koledar za god 1894. Tečaj II. Sadržaj: 12 štiva, 22 slike i sajmovnik. Ciena 25 nvč.

Marija Bistrička katolički koledar za g. 1894. IV. tečaj. Sadržaj: 24 štiva, smješice, sajmovnik i 11 slika. Ciena 25 nvč.

Zvonimir hrv. ilustrovani koledar za g. 1894. ujedno uredovnik, poslovnik i zabavnik sa fomatizmom činovničtva i vojničtva Hrvatske, Slavonije, Dalmacije, Bosne i Hercegovine, sa adresom trgovaca i obrtnika u Zagrebu. XV. tečaj sa 50 slika. Ciena 60 nvč., tvrdo vezano 80 nvč.

Zvekan ilustrovani šaljivi koledar za g. 1894. V. tečaj. Sadržaj: Ne tjeraj mah na konac". Vesela igra u 1 činu. „Dva stara smušenjaka". Vesela igra u 1 činu. Pjesme, šala i sajmovnik. Ciena 30 novč.

Sveti Sava koledar za g. 1894. Tečaj I. Ciena 30 nvč.

Živila Hrvatska, koledar za hrvatski narod za god. 1894. Ciena 30 nvč. (Već smo ga oglasili).

Tjedni koledar za god. 1894. Ciena 70 nvč.

Novi zagrebački koledar za puk ili takozvani „Novi zagrebački Šostar" sa dodatkom zabavno poučnim. Sa slikami.

Veliki Zidni koledar za god. 1894.

Sve ove koledare izdala je knjižara Lav. Hartmana (Kugli i Deutsch) u Zagrebu.

Putovanje u središče zemlje. Znani norveški učenjak Björnstjerna prišel je po dolgotrajnem premišljevanju in preiskovanju do zaključka, da se Jules-Vèrnejev roman „Potovanje v središče zemlje" lahko uresniči -- dasi ne v popolni resnici, ne vendar po ženu v globino vulkana Hekle, kteri je v Islandiji. Björnstjerna napravljal je poskuse na lici mesta, katerih nepričakovani vspehi so bili, da se do 2000 m. globino gre v zemljo. Podlaga njegovega preračunjenja bil je jak (eh.) samokrecnega strela. Učenjak pripravil je tudi že svojega slugo Grossemanna, da ga spremlja na toj poti, katera bode trajala 5 dnij. Gospod in njegov sluga preskrbela sta si tudi že z lestvicami in vrvi, z električnimi žaročimi svetilnicami, z zunanstvenimi pomagali in drugimi rečmi in kot hrano in pilo vzela sta s seboj samo suhara (Zwieback) in dobrega Estraházyjevega konjaka, ker poslednji nasiti kakor tudi ugasi žejo. Pri vstji žekna pritrdila sta narodico, s katero se bodo lahko upravljalo 4000 m. dolgi vir, drugi konec vrvi pa vzela sta srčna izsledovatelja s seboj, da ga bodotu, vračujo se, uporabljala.

50.000 forinti jest glavni zgoditak veliko inomostske 50 nvč. lutrije. Upozurujemo naše cienjene čitatelje na to, da će slieditі vučenje neoprovrživo na 6 decembra 1893.

Listnica uredničtva.

Gosp. dopisniku iz Buzeta. Stiglo za danas prekasno. Priobćiti ćemo pokrajno; u budućem broju, ali bez nade na uspjeh, jer će dotičnik za njegovu izvanrednu strogost dobiti bez drojbe „Belobuške-dekret". Živili!

Gosp. B. O. Rovinj. V. R. Kašćer itd. stiglo za današnji broj prekasno! Živili!

Gosp. I. G. Sviak. Stiglo u red, biti će oglašeno. Zdravo!

Listnica uprave.

Uplatili su nadalje za „N. Sl.“ gg. M. J. Pazin for. 1·60. R. I. Kaštelir for. 5. R. S. Karojba for. 2. T. I. Ždrenja for. 2. P. V. Bakar for. 1·25. L. V. Gospić for. 1·25. Čitaonica Karlovac for. 1. Čitaonica Klanjce for. 1·25. Čitaonica Krapina for. 1·25. Čitaonica Otočac f. 1·25. K. F. Rovinj for. 3·50. Z. F. Linder for. 4. S. dr. F. Beč for. 1·25. Car. vieče Beč for. 1. F. I. Knin for. 1. M. B. Volosko for. 1. Čitaonica Garešnica for. 1·25. K. J. Sušak 50 nvč. Čitaonica Buzet for. 2·50. B. P. Bistrica for. 2.50. Samostan oo. Franjevaca Trsat for. 2·50. P. Fr. Pula (oglas) for. 2. D. J. Aukland for. 3. Čitaonica Delnice for. 1·30. P. N. Rieka for. 5. M. M. Beli for. 2·50. S. F. Plomin for. 1·25. U. I. Reč nvč. 50. B. B. dr. Vrgorac for. 2·50. U. I. Pazin for. 2. Piccoli Ljubljana (oglas) for. 12·50. O. B. Rovinj for. 2·50. T. dr. A. Rovinj for. 2.50. K. J. Topolovac for. 2·50. R. R. Opatija for. 5. P. V. Lipa for. 2. Čitaonica Prograda for. 1·50. V. J. Šajini for. 5. O. B. Šajini for. 2. B. J. Boljun for. 2. Car. vieče Beč for. 1·50 H. A. Dubovac for. 10. V. F. Pazin for. 2. Ž. J. Sv. Lovreč for. 5. S. A. Pueblo for. 5·09. Občinski ured Omišalj (oglas) for. 2. (Sliedi.)

Javni pozdrav.

Za parlamentarnih praznika posjetio sam prijatelja dr. Paočka, odvjetnika u Kutnojgori. Tom prilikom bilo je priredjeno zabavnih večeri koli u Kutnojgori toli u Časlavi i Kolinu, kamo smo s prijateljem i još nekimi drugimi izlete učinili. Kod tih zabavnih večeri bilo je izrečeno iskrenih, bratimskih zdravica. Medju ostalimi nazdravio je kod zabavne večeri u gradjanskoj čitaonici u Kutnojgori seljak Prochazka iz Sv. Jakova hrvatskim i slovenskim seljakom u Istri; kod zabavne večeri u tamošnjoj Sokolovni občinski načelnik u Maleševu Vepřek sviestnim hrvatskim i slovenskim biračem i izbornikom isterskim, a kod zabavne večeri u „českoj gostioni“ u Kolinu ravnatelj cukrovara u Bečvarih Sehnal svećenikom hrvatskoga i slovenskoga isterskoga puka. Sve te zdravice bile su od prisutnih oduševljeno primljene, i ja sam se na njih zahvalio. Nazdravitelji molili su me, da nazdravljenim odnosne pozdrave priobćim, a ja nezuam kako to bolje učiniti nego ovim javnim putem u zagovornici prava hrvatskoga i slovenskoga naroda u Istri. Srdačan Vam pozdrav bratjo hrvatski i slovenski seljaci, birači i izbornici, i njihovi svećenici, od češke bratje, kao i od mene.

U BEČU 19. novembra 1893.

Vjek. Spinčić

ZAHVALA.

Svoj gospodi učiteljem, svećenikom, prijateljem i znancem, pa i onim iz sv. Petra Ilovika, koji nam izkazaše njihovu iskrenu sućut prigodom gubitka našeg oplakanog supruga, otca itd. učitelja Josipa Petrine, kako molitvom, tako i u sprovadjanju pokojnog na vječni počinak, izričemo srdačnu zahvalu!

Veliki Lošinj dne 19 novembra 1893.

Razoviljeni: supruga, djećica, braća, sestre, nećaci i nećakinje.

POZIV NA SKUPŠĆINU!

Gospoda članovi i prijatelji „Gospodarske zadruge Opatija“, pozivlju se k redovitoj glavnoj skupščini zadruge, koja će se obdržavati u Mošćenicah dne 7 decembra t. g. u 10. uri prije podne.

DNEVNI RED:

1. Čitanje i odobrenje zapisnika glavne skupščine od 24. decembra 1892.
2. Izvješće tajnika o djelovanju zadruge u godini 1893.
3. Obračun za godinu 1893.
4. Proračun za godinu 1894.
5. Izbor novoga odbora.
6. Eventualni predlozi.

„Gospodarska Zadruga“

Opatija, dne 20 novembra 1893.

Predsjednik:

V. Tomšić v. r.

Poziv na predbrojbu.

Od našega rodoljubnoga zemljaka g. **Dragutina Lermana** primio sam i za tredega njegova boravka na Kongu nekoliko vrlo zanimivih listova. Te listove naumio sam izdati u posebnoj knjižici pod naslovom:

„NOVI LISTOVI IZ AFRIKE“

Gosp. je Lerman dosta poznat hrvatskomu narodu, što je darovao već u dvaputa našemu muzeju u Zagrobu krasnu i velevriednu zbirku raznih stvari s Konga. Poznat je i po knjizi, u kojoj su objelodanjeni prvi njegovi listovi iz Afrike, a koja je knjiga za kratko doživila dva izdanja.

I ovi novi listovi su vrlo poučni i zanimivi, ortajući nam prilike života i putovanja po Kongu.

Knjiga će imati okolo 7 štampanih araka velike osmine, a stojati će za predbrojnike 50 novčića.

Tko pošalje novce unapried, dobiti će knjigu franco. Imena gg. predbrojnika kao i pretplatu molim da se šalje do konca mjeseca studenoga Jul. Kempfu, učitelju u Požegi.

U POŽEGI, dne 25. listopada 1893.

Jul. Kempf.

Oglas.

U občini Berseč (Istra, kotar Volosko) imade na prodaju do 5000 hektolitara crvenog i bielog, vrlo dobrog vina. Gospoda trgovci, krčmari ili drugi, koji bi želili kupiti više ili manje vina, neka se obrate na gosp. **Frana Škalameru**, občinskog upravitelja u Bersecu.

„Gospodarska Zadruga“

Opatija, dné 21. novembra 1893.

Predsjedničtvo.

Broj 1100

Razpis natječaja

na mjesto občinskoga liječnika u Dobrinju na otoku Krku sa godišnjom plaćom od 1000 for., koje će isti primati u anticipatnih mjesečnih obrocih kod podpisanoga.

Liječnik imati će takodjer držati svoj farmaceutički ormar.

Molitelji usposobljeni u sveukupnom liječničtvu i vješti hrvatskomu jeziku, imadu podnieti svoje molbe najdalje do konca tekuće godine 1893.

Potanji uvjeti leže kod podpisanoga na svačiji uvid.

Glavarstvo občine Dobrinj,

dne 15. novembra 1893.

1—3

Glavar:

Barbalić v. r.

Štrcaljke i sumpornjače za trte

inžinira Živica.

mlini i stiskalnice za vino, sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrste i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, te svakovrstne druge strojeve i sve potreboće za iste 12

dobiva se uvjek u skladišću tvrdke

Schivitz & Comp.

(Živic i drug.)

Via Zonta broj 5 u Trstu.

Ernest Šverljuga

brijač

ulica Stadion br. 1, Trst,

preporuča se 20—14

p. n. slavenskomu občinstvu Trsta, okolice i bližnjih istarskih mjesta za blagohotan posjet.

Učenjaški prvaki

vseh dežel, kot presojevalci preparatov, izloženih na higieničnih razstavah v Londonu, odlikovali so z častno diplomo in zlato kolajno

(Znamka tovarne.)

ŽELODČEVO TINKTURO

lekarničarja 20

G. Piccoli v Ljubljani.

Tako odlikovanje je najboljše spričevalo temu dietetičnemu sredstvu, katero je splošno cenjeno zbok svoje popolnosti, kajti krepčuje želodec in ga ohranjuje zdravega, pospešuje prebavljanje in izpraznjevanje.

Razpošilja je pripravitelj G. Piccoli v Ljubljani proti poštnemu povzetju. Škatlja z 12 steklenčicami stane f. 1·36; z 55 f. 5·20 in je baš poštni omot 5 kg. Poštnino plača naročitelj. — Prodaja se po 15 nč. stekl. v vseh tržaških in isterskih lekarnah.

ESENCE

za bezodvlačno i nepogrješivo proizvadjanje svakojakih žestokih pića, finih stolnih likera te specialiteta razpošiljam izvratnih vrsti.

Uz to nudjam octenu esenu, 80%, kemiški čistu, za proizvadjanje ugodne meśnog vinskog octa te običnog octa. Prepise i plakate prilašem badava. — Jamči se za najbolji uspjeh.

Cienik šalje franko: 9

Carl Philipp Pollak,

tvornica specialiteta esence

Prag.

Traži se čestite zastupnike.

Poslie ukinuća tršć. proste luke

carine prosti

za Istru, Dalmaciju, Hrvatsku, Kranjsku, Koruško i Bosnu-Hercegovinu

nepromočljiva pokrivala

Luigi Zuculina u Trstu.

Tvornica nepromočljivih bielih i crnih pokrivala za vozove i tarnice (vagone), za robu na obalah, ladje, brodske vidjelice (boccaporte) i za polje; pokrivača za konje i plaštevah za kišu.

Skladišće 12—3

tkanine za jedrenjače, nepriredjene za sedlare i tapetare, dvojnika (traliccì), jute za žakljo i omote; opasnikah, konopah i uzicah.

Zastupstvo i glavno skladišće asfaltskih opeka

za kućne krovove, pojate, suše, staje itd.

Samotila [isolatori] za temelje i kocke iz asfalta.

Radionica i produja zastavah.

Luigi Zuculin

u Trstu

via Ghega 2, kuća Brunner.

DOMINIK LUŠIN

u Kopru

proporuča veliko svoje skladišće raznovrstnog liesa, kano:

greda, dasaka, murala, duga, te takodjer opeka, vapna, pieska itd.

Naručbe ovršava točno i po najnižoj cieni. 52—1

C. kr. priv. tvornica harmonijuma **B. F. Čapeka u Polički (Češka)** preporuča svoje najvišimi odlikovanji počašćene

harmonijume,

koji su čvrstog, veoma ugodno i orguljam sličnog glasa sa **jamstvom od 5 god.** — Podružnicu ove tvornice ima gospodin **Josip Leustek**, skladišće salon-glasovira u **Zagrebu.** 5—1

Svi strojevi za poljodjelstvo, vinarstvo i vino iz voća!

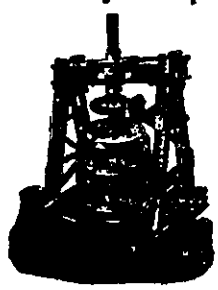

Mlatilnice, vitelje,

trieri, mlini za čišćenje žia, strojevi za rezanje krme, samoradni strojevi proti peronospori, tiskaonice za vino, ulje i voće; mlinovi za voće; predmeti za konobe; sisaljke za sve potrebe, kano što svi strojevi za poljodjelstvo, vinarstvo i priredjivanje vina iz voća — razašilje najnovijeg i najboljeg sustava:

IG. HELLER u BEČU 20—15

2/2 Praterstrasse N. 78.

Bogato ilustrovane kataloge u hrvatskom, njemačkom, talijanskom i slovenskom jeziku

šalje badava i franko.

Najpovoljniji uvjeti, jamstvo i pokus.

Opetovano obaljene cieneI — Preprodavači dobiju popust.

Pred zadnji **teden!**

Pred zadnji teden!

Pred zadnji **teden!**

INOMOSTSKE SREČKE à 50 NVČ.

glavni dobitak **50.000** goldinarjev.

1

Srečke à **50** nč. priporočajo: 3

Gius. Bolaffio, Alessandro Levi, Mandel & C., Daniele Levi & C., Girol. Morpurgo, Ig. Neumann, M. Nigris.

Broj 48. U Trstu 30. novembra 1893. Godina XXIV.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana soj pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja po pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za 6 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno (for. 3½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Izjava.

Kad su početkom ovog zasjedanja podpisani zastupnici stupili u „klub konservativaca" zajedno s drugim zastupnicima hrvatskoga i slovenskoga naroda, složno su izjavili, da pristupaju klubu, pridržajući svoju tiesnu medjusobnu zajednicu, tvrdo osvjedočeni, da će klub krepko podupirati njihova nastojanja, koja idu navlastito za tim, da Slovenci i Hrvati postignu svoju narodnu ravnopravnost.

Suviše onom prigodom izjavili su hrvatski zastupnici, da stupajući u klub ne će: ma bilo u čem, da prejudiciraju svojemu državnome pravu, nadodavši, da se neće držati obvezani disciplini kluba u pitanjima, koja bi se, bilo s koje strane, na to mogla odnositi.

Kad se pak početkom god. 1892 pretresalo u klubu o trgovačkom ugovoru sa Italijom, izjavili su isti, da si pridržaju slobodno glasovanje ob onom predmetu, te da će u svoje vrieme označiti svoje stanovište. Ako pak niesu do posljednje odgode carevinskoga vieća ovo svojo stanovište izjavili, to je bilo jedino s razloga, što su se nadali, da će ona vlada, koja je opetovano iztaknula, da stoji nad strankama, povoljno riešiti neka viseća narodna i ekonomična pitanja, podignuta u dalmatinskom saboru, na temelju pravice i pravednosti.

S druge strane pak svi podpisani držali su, da će, ako ostanu u klubu, tim zapriečiti, da ljevica dodje do vlasti, što je donekle i pošlo za rukom.

Nego, pošto se sada predstavila carevinskomu vieću parlamentarna vlada, koja hoće da se nazivlje vladom koalicije, premda u njoj nije zastupano 10 milijuna Slavena;

pošto ova vlada valja da se osloni na koalirane stranke, a podpisani nemogu po svojemu političkomu osvjedočenju pristati ovoj koaliciji, jer vladin program nema nikakovih obzira na narodne težnje, a izričito kaže, da valja da miruju sva velika politička pitanja, a time i ono o narodnoj ravnopravnosti;

pošto podpisani teže na to, da budu riešena po pravici sva narodna pitanja;

pošto su već odlučili, da glasuju protiva iznimnom stanju u kraljevini Českoj, koje nova vlada hoće da uzdrži, jer ga smatraju naperenim proti českomu narodu, koji im je bratski narod;

pošto i glede drugih pitanja, iztaknutih u vladinom programu, valja da ostanu slobodnih ruku, podpisani došli su do zaključka da izstupe iz kluba.

Ovu su odluku izjavili klubu dne 23. tek. mj. odmah ustanovili posebnu hrvatsko-slovensku skupinu, te će bez ikakvih obzira, pomnjivo pratiti vladino djelovanje, i prema tomu udesiti svoje držanje.

Istobobno stupili su podpisani u dogovor sa ostalim hrvatskim i slovenskim zastupnicima, te se nadaju, da će se vremenom ovoj skupini pridružiti još drugih zastupnika, e da složno rade na parlamentarnom polju.

Podpisani izstupaju iz parlamentarne većine kao naravska posljedica svojih zastupničkih dužnosti, te će im s istog razloga biti poglavita zadaća, da štite i brane prava i koristi hrvatskoga i slovenskoga naroda, koje se, osobito u Primorju identisiraju sa državnom koristi.

Oni će takodjer nastojati, da se što prije oživotvori združenje svih slavenskih zastupnika nepripadajućih koaliciji, svrhom zajedničkoga odlučnoga rada za ravnopravnost i za prava svih slavenskih plemena.

Beč, 26. studenoga 1893.

Dr. Klaić, dr. Ferjančić, dr. Bulat, Borčić, dr. Gregorčić, grof Alfred Coronini, dr. Gregorec, Šupuk, Kušar, Nabergoj.

Promjena viade.

Naši čitatelji već znadu, da je dne 11. novembra cesar i kralj primio ostavku ministarstva grofa Taaffe-a, i de je imenovao novo ministre, i to nekoje, koji su i do sada bili. Ti dosadašnji ministri, koji su ostali, zovu se: Grof Falkenhayn za poljodjelstvo, Welserheimb za vojsku, Schönborn za sudstvo, Bacquehem za unutarnje poslove. Novi jesu: knez Windisch-Graetz (čitajte: Vindišgrec) predsjednik, Plener za financije, Wurmbrand za trgovinu, Madejski za bogoštovje i nauku, Javorski za Poljake bez posebnog posla, ili kako se reče, bez listnice, bez portfelja.

Ti su se ministri prikazali dne 23. novembra car. vieću u Beču. Bio je svečan čas. Zastupnici skoro svi na broju, občinstvo po galerijah kao sardele u bačvici, svo tiho napolo ušesa, da čuje, što otečuje nova vlada, čega će se držati, ili kako je navada reći: koji je njezin program.

Sjednica se otvori i malo zatim reče ministar predsjednik, da ga je Njeg. Veličanstvo tako blagoizvolilo imenovati i da prikazuje zastupnikom naroda sebe i ostale ministre.

Čovjek je čitao svoje besjede dostojanstveno, mirno, neznaš mu po licu sudeć, je li mu pravo ili nije.

Čita program vlade, a točke su mu ove: 1. Mi smo postali ministri tim, što su se velike tri stranke složile, te se ufamo, da će nas one podpuno podupirati i da će medju sobom biti složne.

2. Prva i poglavita zadaća vlade biti će, da se učini novi izborni red, ali takov, da razredi puka, kako su sada zastupani, ne izgube ništa, a da dobi, glas neki, koji ga do sada nu imaju, navlastito radnici. To će dovesti do toga, da bude više zastupnika, nego li do sada, a valjda će se i morati drugačije zaokružiti izborno kotare. Uzeti će se točno u obzir takodjer odnošaje u pojedinih zemljah.

3. Dok se dodje do te promjene izbornoga reda, vlada će gledati, da se ne dira u nijedno političko pitanje, nego će se čuvati veličina i vojena sila države, a poćaj toga raditi o gospodarstvenih i financijalnih pitanjih.

4. Kako je dogovoreno s Ugarijom, vlada će gledati, da napred ide u pitanju uzpostave valute (novčano vrednote) uzbiljno i pazljivo.

5. Gledati će, da se dovrši promjena u izravnih porezih, to jest, da se preinači plaćanje od zemlje, kuće, obrta i dohodka.

6. Skrbiti će se, da bude bolje onim, koji moraju raditi da prežive.

7. Da se popravi sudstvo.

8. Da se uvedu potrebite promjene, kako bi se unapredilo duševno i tjelesno dobrostanje.

9. Da uprava bude dobra i mudra. Da se u javnih pitanjih ne zavija, nego da bude iskreno i otvoreno razpravljanje.

10. Vlada će gledati žestoko odbijati sve one, koji bi mutili mir u državi i svekolike dobro.

Ministar predsjednik liepo je govorio, ali baš ni od prijašnjih vlada nije se čulo, da bi u svoj program postavilo, da neće mira, da neće napredka, da neće promjeniti na bolje, što se pokaže novaljano. Svi su i do sada obećivali tako, ali ni prijašnje vlade, a tako ni ova nisu u svojem programu reklo, hoće li odstraniti ono, što muti mir u državi i hoće li barem što uzeti gospodstva onim narodom, koji ga imaju proko zakona, a dati ga onim, koji još ne imaju, što bi jim po božjem i po ljudskom pravu pristojalo.

Slavenski rod, izuzamši Poljake, trpi u cieloj državi, a i Poljaci bi trpili, da ih Niemci ne potrebuju za većinu.

Nije dakle čudo, da taj program, koji ljudem obećuje nešto, a narodom ništa, nije zadovoljio ni Čehe, ni Rusine, ni Hrvate ni najbližu im braću Slovence, a po gotovo nije zadovoljio ni one Niemce, koji čvrsto drže za katoličku stvar, kao ni one, koji se zovu antisemiti, koji uče, da države ni narodi ne mogu pravo napred zato, jer da je semitsko pleme, to jest Židovi, proveć osiljeno, i da ono silnim novcem i radi silna dobitka zapovjeda potajno u svih velikih pitanjih državnih i narodnih i neda, da se kršćanski narodi urede po svoju onako, kako bi im se činilo pravo i koristno. Velika većina naroda u Austriji dakle nije zadovoljna s programom nove vlade.

Ne može ni biti, jer kažu, da je grof Taaffe izgubio ministarstvo, a ovo novo došlo je zato, jer je Taaffe htio novi izborni zakon, po kojem bi bilo došlo manje zastupnika, koji ne zagovaraju narod, nego rade za veliku gospodu, dakle za malo ljudi, a bilo bi došlo više zastupnika, koji bi zagovarali narod, a ne gospodu.

Ako je dakle grof Taaffe radi toga propao, i ako ga je radi toga zamjenio knez Vindišgrec, kako ćeš pametan vjerovati, da će nova vlada dati bolji izborni zakon, nego li ga je htjela dati stara, koju su srušile one stranke, koje danas imaju ministre?

Kako ćeš vjerovati, da će nova vlada biti bolja za katoličku stvar, kad je u njoj onih, koji katoličkoj stvari nebi priuštili, što se pita, a staru vladu srušio je grof Hohenwart konservativac, i pomogao tako, da u nova dodjo par ma dobro zagrižених njemačkih liberalaca?

Kako ćeš vjerovati, da će nova vlada biti Čehu, Hrvatu, Slovencu pravednija od stare, u koj se je govorilo, da ne ima zagrižених Niemaca, a u ovoj jesu barem dva, i to ljudi od oka, dobri govornici i zaštitnici Niemaca?

Nije dakle bilo druge, nego da zastupnici slovinskih naroda ustanu i da odmah izjave, kako jim ne može biti povoljan program nove vlade.

Českí prvak dr. Herold odmah iza govora ministra-predsjednika pita na besjedu, neka bi se poveo razgovor na vladin program, da se vidi, kako ga zastupnici naroda sude. Nije mu se dozvolilo toga, jer da nije red odmah razpravljati.

Herold podneso onda pismeni predlog, kako se reče, od prešnosti. Podpisali su ga Česi i Hrvati na broju koliko je po zakonu dosta, da mora odmah biti govora, je li predlog prošan (silan) ili nije. Tim putom postigao je Herold svoju želju, to jest mogao je obrazložiti, zašto je takov predlog silan, a za njim mogli su govoriti i drugi, zašto i oni žele, da se odmah razpravlja o vladinom programu.

Ta je razprava bila vrlo zanimiva, i značila je za novu vladu težak položaj odmah prvoga dana.

Zastupnik Herold reče: Mi treba da označimo odmah, da ne imamo povjerenja u novu vladu. Ona nam je sama čas prije rekla, da se ništa neće sakrivati, a evo čas zatim nije me se htjelo pustiti govoriti.

U toj vladi ne ima zastupnika českoga naroda i dapače, osim Poljaka, nijedan slovinski narod nije zastupan. O tom, hoćete li učiniti, da narodi budu ravnopravni, u programu vlade ne ima ni rieči; ipak je narodnostno pitanje najpoglavitije. Mi hoćemo, da smo na čistu glede svih javnih pitanja, i eto zato je moj predlog silan.

Za Heroldom govorio je Čeh Kajel, i on dostojno i oštro.

Za Kajclom govorio je Poljak David Abramović. On je rekao, da Poljaci neće glasovati za predlog prošnosti, ali i oni hoće, da se pri dobroj zgodi, kada bude govor o privremenom proračunu, razpravlja o programu vlade.

Za njim ustane Čeh Fandrlik od Morave i izjavi, da on i njegovi drugovi, koji su do sada bili s vladom, od sada će biti proti njoj: „najvjernija opozicija Njegovoga Veličanstva". Tako su se oporbene stranke običavalo nazivati u stara vremena, a htjele su reći: da nisu proti kralju, kao što nisu ni ovi naši, nego jesu proti onomu načinu, kojim misle ministri upravljati, dakle proti vladi.

Izstup moravskih Čeha iz vladine stranke znači početak stvaranja velike slovinske skupine medju zastupnici u Beču.

Za Fandrlikom govori Lueger protusemit. I on hoće neka se odmah razpravlja o programu vlade, navlastito neka se vidi, koga će ono vlada odbijati, koji su ono tobož rušitelji mira: jesu li možda Česi, jeli Fandrlik, koji vam do ovoga časa bijaše vladinovac, jesu li Hrvati, za koje znamo, da su najprivrženiji cesarovoj zastavi? Ja sam, reče Lueger, do istine nemirnjak i biti ću dok neuredite stvari na bolje. Postupajte s nami po zakonih parlamentarnih, jer ako počnemo drugim načinom, neće vam biti pravo.

Od naše strane govorili su još zastupnici dr. Laginja i Biankini, on ovaj put samo hrvatski. Govor dra. Laginje donieti ćemo po stenografičkom zapisniku. Biankini spominje, kako u programu nove vlade ne ima rieči o ravnopravnosti. Obara se na Niemce, koji bi htjeli uzdržati sve, što su do sada dobili na štetu drugih i što oni zovu: „Besitzstand" (posjed). Vaš je posjed kradja! tako im je rekao taj ognjeni Hrvat Dalmatinac.

Eto, tako dva glavna naroda Austrije, Česi i Hrvati, jedni čuvari carstva na sjeveru, a drugi na jugu, izjavili su se po svojih zastupnicih proti novoj vladi, jer nije rekla, što misli o ponajglavitijih pitanjih, naime o slobodi i ravnopravnosti pojedinih naroda.

Naših je zastupnika do sada većina bila u klubu konservativnom, kojemu je na čelu grof Hohenwart.

Osim Biankinia, Dapara, Laginje, Perića i Spinčića, svi Hrvati Dalmatinci i svi Slovenci bili su u onom konservativnom klubu, koji im žalibože kroz tolike godine nije bio kadar ništa pridobiti.

Kad je grof Hohenwart pomogao srušiti, bolje rekuć sam srušio Taaffea, a zadovoljio se tim, da par konservativaca bude u novoj vladi us ljute Niemce liberalce, pita se, jesu li oni naši dobrijani i nadalje mogli ostati u onoj skupini, iz koje bi bili morali odavna izaći? Nisu mogli ostati, ne!

Na večer istoga dana, kad je Hohenwartov prijatelj knez Windisch-Graetz kao

ministar-predsjednik izkazao program nove vlade, na isti večer, kažem, dobio je klub Hohenwartov pismo, gdje mu javljaju, da izstupaju iz njega Hrvati Dalmatinci: Dr. Mihovio Klaić, dr. Gajo Bulat, Lovro Borčić, Anto Šupuk, i Slovenci: dr. Andrija Ferjančić, dr. Anton Gregorčić, dr. Polde Gregorec, grof Alfred Coronini, Ivan Nabergoj i zastupnik grada Ljubljane Kušar.

Dan 23. novembra 1893. znamenit je. Isti dan počeli su pogovori izmedju mlađih i starih Čeha, izmedju jednih i drugih Hrvata i Slovenaca o tom, kako bi se združili u veliku parlamentarnu oporbenu družinu.

Sva Dalmacija, cielo Primorje, što je slovinskoga roda, sve se je odvrglo od vlade, po računu o pokrajinah, četiri južne pokrajine, pa sva Češka i Morava!

Pri prvom glasovanju pokazalo se je, da je proti vladi stajalo 87 glasova!

Ali ne ide tu za glasove, nego se pita: Ako ne bude mudra i pravedna nova vlada, kako će se moći održati proti volji odlučujućih naroda?

Mi kažemo: nikako! Zato neka gospoda u Beču dobro promisle, da nisimo više lutka u ničijih ruku, nego hoćemo, da nam se pravica kroji.

A gospoda u Beču doista i misle, što će se iz toga izleći, jer se je ova dana u Beču stalno tvrdilo, da kad bi bili izašli iz konservativnog kluba još oni zastupnici iz Kranjske, koji su na žalost ostali, Hohenwart bio bi se zahvalio na zastupničtvu i Windischgraetz bio bi dao ostavku! To je stalno.

Vidite, kako naši neki zastupnici nisu znali cieniti vriednosti svoga položaja! Neka budu od sada bolje!

Viesti iz metropole hrvatske.

Piše A. K.

Zagreb, na Katarinino 25. stuč. 1893.

Prevažan čin u javnom životu cielokupne Hrvatske zbio se ovdje u Zagrebu dne 15. o. mj. O tom ste činu — bolje povjestnomu dogodjaju — javili već u našoj dičnoj novinarskoj drugarici čistoga hrvatskoga prava „Našoj Slogi“. — Dobilo ovamo domoljuba sa sviju strane oročestranoga Hrvatstva, imenito — što do sele još nije bio običaj — iz Bosne ponosne, Hercegovine gorovite, te našega bisera hrvatskoga, Dalmacije dične (što očevidno pokazuje složnost, suglasje sa načeli spasonosnih nauka neustrašive, čiste pobornice — stranke prava); dohrlilo je — velju — množ zastupnika sviju slojeva narodnih misli i težnja, da dade izraza svojim domoljubnim osjećajem na zajedničkom sastanku hrvatskih opozicija (stranke oko „Obzora“ t. zv. „neovisne“ i „stranke prava“). Taj je sastanak otvorio oči teda negda i onim „nevjernim Tomam“, koji bilo ma s kojih čistih il nečistih pobuda (motiva) držahu, da se te dvije oporbene stranke nisu sporazumile, već da je i poslie svietu svečano navještenog sporazuma ostalo pri starom — da je ujedinjenje opozicija samo izmišljena finta, komedija itd. Imenito je ovaj sastanak neodvisnoga hrvatskoga življa, koji je zastupan bio vrlimi hrvatskimi svećenici iz sviju hrvatskih krajeva; posjednici, gradjani, obrtnici, književnici i učenjaci priznatoga glasa i izvan uzkoga okvira hrvatskih zemalja, koji hrvatski čelićnici — velju — imadu i volje i smisla a surazmjerno i sredstava, da pripomognu razátrkanom hrvatstvu do prave, nehinjene slobode i veličine na svakome polju javnoga državnoga života Hrvatske; da je taj sastanak — opetujem — bio vrlo zgodno sazvan, pa će je odazvao u neku ruku okorjelim protivnikom hrvatskog imena i slobode upravo neki moralni prosvjed (protest) protiv „izvještačene“, bimbene slave 25-godišnjice („svete“) nagode, što no su ju inaugurovale naše službene i polusužbene novine, te protiv slave 10-godišnjice vladanja sadanjega hrv. bana. Bilo je na sastanku do 500 dičnih muževa obiju oporba, pa uzdajuć se i mi a s nami jamačno i svi iskreni, dušovno zdravi Hrvati u poštovanost ovih odvažnih i na svaku žrtvu pripravnih ljudi. Držimo, da će sliedeća zajednička skupština u maju 1894. proglasiti podpuno sklopljenje — ujedinjenje, sve to dakako na temelju programa i ideje stranke prava, one stranke, koje su načela jedina kadra u prvoj i zadnjoj liniji dovesti hrvatski izmučeni narod — gdje ga god imade — u stalnu, neosvojivu, a toli žudno iščekivanu luku prave narodnje slobode.

Sporazumak dekretovan je u 6 glavnih točaka, kako ste to već u broju 47. „N. Sl.“ javili. Naša je iskrena i vruća želja: dao dobri Bog, te se ovaj na zdravoj osnovi i na prijekoj narodnoj nuždi (a narod je sve — pojedinac ništa) osnovani sporazumak dojmio sada svih pravih Hrvata onako, kako je istinski, patrijotski zasnovan i provadjan, pa postigao isti ono, što Hrvata po Bogu i pravu ide i što ga je od uvjek išlo. U time i opet pomoz Bog!

* * *

Kako je ovamo u nas nastalo već pravo zimsko vrieme, a zemlja se zaodjela bielim, nevinim plaštem, sljever potihano, al rezko piri sa snježnih glavica zagrebačke i okoličnjih gora: nastalo je time i doba voćomu zbližanju u zagrebačkom družtvenom životu. Posliedak toga zbliženja jesu zabave, igranke, posjela, plesovi itd. Dično pjevačko družtvo „Kolo“ odpočelo je već 12. t. mj. sa svojimi omiljelimi u občinstvu posjeli, što no ih ovdje zgodno zovu „jour-fixi“ (stalni dnevi), koji se obdržavaju svake nedjelje pod večer, te na koje se sakuplja u Zagrebu sve, što imade osjećaja za lieno, ugodno, zabavno i koristno. Prostrane dvorane „Kola“ na sveučilištnom trgu pune se na tih (inače skro domadih) zabava najotmenijim slojem zagrebačkoga svieta a imadu i za što. Uviek nadješ tuj ono važno „utile dulci commixtum“ (t. j. koristno pomješano sa zabavnim). Tuj ti pjevaju daroviti mladi pjevači (medju ovimi se osobito odlikuje naš zemljak g. Rašković, koji nas je prvi put 12. novembra uprav očarao sa svojim gibkim, zvučnim, naravnim glasom te Bog. Kernic); deklamuju se odabrane pjesme ponajboljih naših viliniskih mićenika (Šenoa, Prerađović i dr.) u čemu se uprav dično odlikuje filozof hrvatskog sveuč. B. Kernic, koji je za to i publici vrlo omilio, a naglasuje i izgovara ti hrvatski, uz to sve sa nježnim čuvstvom i eleganciom, da ga je prava milota slušati. Treba ga slušati deklamovanje psihološki vrlo zamršene i težke pjesme „Luda“, pa da čuješ što znači znati i osjećati. — Čuli smo i hrv. glumca Branija zadnji put (u nedjelju 17. novembra), kako liepo znade ukusno izabrani komad, „Zlatni napoleon d' oro“ prevesti i odčitati, da slušaoca upravo u dušu dirne.

Prineslo se žrtava i na oltar boginje mladenačkog zanosa: veselja „Terpsihore“ (boginja plesa i sigranja) dne 17. o. mj. kad je „Kolo“ dalo prvi svoj ples ove sezone. Plesovi su u Zagrebu (a biti će valjda i drugdje tako) zato uranili, jer su poklade ove godine razmjerno vrlo kratke, a moraju se sva družtva u zabavah izređati, da vrate svojim članovom — što no rieč — milo za drago.

Zagrebčani — budimo iskreni — vrlo se rado zabavljaju, al su na svom mjestu dobričine i domoljubi, kad treba činom to dokazati; pa smo radi, da takovi i u buduće ostanu. Sve u svoje vrieme i na svom mjestu.

Moram ovdje istaknuti, da je „Kolo“ pojačano u novom razdoblju 1893./4. u muškom i ženskom zboru. Imenito je ženski zbor nabujao (od 25 članica na 45) a sve te nove članice svježe su i liepe mladenačke pojave, da se njihovim glasom i strukom pronašaš gotovo u neke nedogledne visine, gdje angjeli oko prestolja pjevaju. — Sve se kreće, sve oživljuje, sve radi prema onoj: „Pjesmom za dom“, a takovog nam oduševljenja danas treba više no ikada.

(Dalje sliedi.)

Pogled po svietu.

U Trstu dne 29 novembra 1893.

Austro-Ugarska. Na prvom mjestu donašamo pod naslovom „Promjena vlade“ obširno izvješće o prvoj sjednici careviuskoga vieća, u kojoj se je predstavilo novo ministarstvo, razvilo svoj program te zastupnici opozicije taj program podvrgli predbježnoj kritici. Najvažniji uspjeh novog ministarstva jest za nas bez dvojbe izstup svih Hrvata i šestorice Slovenaca iz konservativnoga kluba. Ostalih sedam slovenskih zastupnika, koji se nemogu oslobiditi krila otca Hohenwartha, ostaje i nadalje u tom klubu, jer se nadaju, da će se klub držati čvrsto načela ravnopravnosti. Klub se doduše može držati tih načela, ali hoće li se ih držati ministarstvo, to je sasvim drugo pitanje. U ostalom, mi držimo, da bi se već bila i djeca u rečenom klubu razočarala, kamoli neće zrieli i ozbiljni muževi. Svi neodvisni listovi hrvatski i slovenski vesele se iskreno spomenutom izstupu južnih zastupnika iz konservativnog kluba, ali žalo istotako iskreno, što imade još slovenskih zastupnika, koji ostaju i nadalje članovi onoga nesretnoga kluba, u kojem su svi zastupnici naših južnih zemalja doživili za tolike usluge i požrtvovanja — crnu nezahvalnost.

U sjednici od dne 25. t. m. izabran bijaše II. podpredsjednikom carevinskoga vieća Poljak pl. Abrahamović dočim je dobio kandidat opozicije dr. Klaić 55 glasova. U istoj sjednici bijaše na dnevnom redu razprava o podpori trgovačkoj mornarici, za koju se zauzeše medju ostalim naši zastupnici Borčić, Biankini i Spinčić. Ovaj posliednji stavio na koncu sjednice upit na vladu, da li je voljna odgovoriti na njegovu interpelaciju stavljenu u sjednici dne 22. marča 1893 u poslu javnih odnošaja u Primorju. U sliedećoj sjednici progovorio je ministar trgovine grof Wurmbrand izraziv nadu, da će se podporom trgovačkoj mornarici pomoći Primorju i Dalmaciji.

Iz hrvatskoga sabora neimamo ništa osobita. Pojedini odbori, napose proračunski, razpravljaju predložene im osnove i predloge, a kad ove dogotove, doć će na razpravu u sabor.

Srbija. Iz Biograda javljaju, da očekuju i tamo ministarsku krizu. Predsjedničtvo ministarstva imao bi preuzeti predsjednik skupštine i bivši predsjednik zadnjeg radikalnog ministarstva g. Pašić. Sadašnjemu predsjedniku g. Dokiću da ide bolest na bolje.

Bugarska. Mrtvo tielo prvog kneza nesretne Bugarske, slivničkoga junaka grofa Hartenau prevezeno je posebnim vlakom iz Graca u Sofiju, gdje bijaše svečano dočekano. U crkvi nad mladim svojim predšastnikom govorio je nadgrobno slovo sam knez Ferdinand. Pokojnomu knezu podignuti će zahvalni Bugari narodni spomenik a odužiše se i inače udovi i sirotčadi pokojnika.

Francezka. Ministarstvo Dupuji dalo je ostavku a da i nije imalo pravoga povoda. Ministar-predsjednik izjavio je naime, da misli, kako nema povjerenja kod većine parlamenta i da je dao ostavku sa drugovi. On se nije htio više podvrći zadaći, da sastavi novo ministarstvo.

Italija. I u Italiji imadu ministarsku krizu. Ministarstvo Giolitti palo je usljed žestokih navalah od strane opozicije i od strane komisije, koja je izpitala nečisti posao u talijanskih bankah. Po izvješću te komisije zapleteni su u nečisto baratanje sa tudjim novcem ministri, senatori, zastupnici, visoki činovnici itd. Svatko je naime htio živiti na lahku ruku a na tudja pleća i ne pitajuć, je li to pravo i pošteno.

Vilo moja .....

Vilo moja podaj suzi
Da ti oka smuti glod;
U žalosti mi smo druzi,
Jednak nam je srca jed!

Težka kob i muka ljuta
Odsevud nam bije rod.
Stranputice mu saluta
Slavnih predja — robski plod.

Vilo moja podaj suzi
Da ti oka smuti glod,
Melemom je ona tuzi,
Bolnu srcu sladak med!

„Suze, veliš, neka ronim
„Da razgalim bolan duh?
„Nieam taka, da im se klonim,
„Al im izvor sad je suh .....

„Plakah, kada mrtav pade,
„Rodne zemlje na tvrd kâm,
„Komu kruna divne nade
„Resila je kraljski pram.

„Plakah, kadno onim divom
„Krvnik ote život drag,
„Kad su mačem, rieči živom
„Riešit hćeli sveti prag.

„Plakala sam mnogo ljeta
„Za slobodom roda svog,
„Odkad plienom zemlja sveta
„Dušmanina posta zlog.

„Suze veliš neka ronim,
„Da razgalim bolan duh?
„Nieam taka, da im se klonim,
„Al im izvor sad je suh .....

Emin.

Franina i Jurina

Fr. Ča bi reć, da su u Puli krošili dicional?

Jur. Valjada za donapunit kasu; ma za nefalit, pitaj malo Martinovega „oslića“.

Fr. Vero, morda zna čagod i od onih bikarovah bedi.

Jur. A ja, Bog ih pomiluj!

Različite viesti.

Naše nemarne dužnike upozorujemo ovim, da smo ih izručili odvjetniku, te će ovih dana od njega dobiti zadnji poziv, da izplate dug u roku od 8 dana. Tko toga neučini, imati će uz škodu i sramotu.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Radoljubni supruzi Antun i Filomena Mlikotin iz Kaštel Lukšića prigodom krštenja sinoćka im Cirila i Metoda pokloniše družbi sv. Cirila i Metoda u Istri 24 krune. Uprava „Obzora“ primila je od p. n. g. dr. Božo Vinkovića iz Varaždina 13 for. 20 nvč. sabranih ovako: Dr. Slavoljub Mařik član prinosnik za 1893, darovao je 2 for. Iznos od 3 for. sabran je kod veleč. g. Nikole Milčića u Magjarovu a iznos od 8 for. 20 nvč. sakupljen je u veselom družtvu kod g. Radačića nakon izbora u III. izborištvu grada Varaždina. Ukupno dakle 13 for. 20 nvč. Gosp. kap. A. Tomašević poslao je upravi „Crvene Hrvatske“ 34 krune sakupljene u Županjem selu na Kuni. Živjeli prinosnici! Sakupljeno u „humskoj čitaonici“ na Sutli kako piše „Hrvatska“, 6 kruna, a darovaše sliedeća gg.: Albert Brezinščak upravitelj občine, I. Gladki kapelan Taborski, Josip Šrimpf trgovac iz Prišlina, svaki po 2 kruno. Uprave „Nar. Lista“ primila je zahvalnošću od gospodina Tome Didolića, mladjega iz Solaca, kruna 32 za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri, koju je svotu odmah izručila gospodinu R. Katalinić-Jeretovu, povjereniku ročnog družtva u Zadru. Ovaj prinos sabran je u Bačkojvodi prigodom skroz čedna pira gospodina Ante Stanišića mladjega, sa gospojicom Anglom Kovačić iz Pudišća, i to kod nazdravice Hrvatskoj domovini; a doprinieše: Ante Stanišić mladji za se i svoju drugaricu kruna 10; O. Angjeo Cvitanić 4; Nikola Kovačić Andrijin 4; Jerko Kovačić pokojnog Ante 4; Tomo Didolić mladji za se, ženu i dvoje djeca 4; Dragutin Kovačić 2. Orlandini Andrija Ivanov 2; gospojica Franjka Štambukova 1; Barika Granić 1. Ukupno kruna 32. Živili darovatolji i množili se! Gosp. I. Kuša sabrao je u Goriei 276 kruna i 60 fil. Darovali su sliedeća gg.: Alfred grof Coronini-Cronberg 40 kruna, dr. A. Gregorčić dr. Aleksij Rojic, Andrej Gabršček svaki po 20 kruna. Ivan Kušar, Ivan I....., dr. Jos. Gabrijelčić, dr. Josip Kavčić, N. N. svaki po 10 kruna. Andrej baron Winkler, dr. Jos. Pavlica svaki po 6 kruna. Martin Poveraj 5 kruna. D. Josip Baić, Tom. Čerin, Ivan Katnik, Ivan Doklova, Ant.

marquis Obizzi svaki po 4 krune. Edka Rojic, Melidka Rojic, Jenka B. ., Just Kraljeta, Adolf Krčelić, G. Likar, A. Fon, A. Koren, I. Hausner, I. Kavčić, Ivan Roja, I. Drufa, D. Fr. Košuta, D. Martin Zucchiati D. Janko Cej, D. St. Bensa, D. Josip Marčera, svaki po 2 krune. Gdja B..... globe 2 krune. Isti sakupio u Trstu od: Koste Sever, Josipa Krmpotić, Antona Kocjan i E. Šverljuga 4 krune 60 fil.

Društvenom blagajniku g. dru. Stangeru u Voloskom stigoše sliedeći iznosi: Gosp. Žic Frane, vjeroučitelj u Malom Lošinju poslao 2 for. za uspomenu prijatelja pok. učitelja Jos. Petrino. — Dvie gospodjice u Karlobagu u ime godišnje članarine 2 for. — Paskievič Peroslav Cikara iz Zagreba poslao 8 for., a uplatiše g. Milan Krešić 5 for., Peroslav Paskievič 3 for. — Gosp. prof. Iv. Kr. Švrljuga iz Osieka poslao 20 for. — Gosp. Fran Dorčić, pravnik iz Baške u ime članarine za god. 1893. 1 for. — Gospodin Josip Bogdešić, gostioničar na Sušaku 1 for. — Gosp. Petar Grandić, gostioničar na Ricci 1 for. — Gosp. Petar Juretić iz Kastva sakupio kod prijateljskog stola u krčmi g. Monjca u Zametu for. 4·35. — Gosp. Pavao Leber, dekan i župnik u Glini poslao 3 for., a darovaše gg. Pavao Leber, dekan i župnik u Glini, Janko Batušić, župnik u Viduševici i Josip Brožnja, župnik u Topolovcu svaki po 1 for. — Gdja Paolina Jonko poslala sabranih u Podgradu for. 5·02. — Gosp. Stemberger Ant., žup. uprav. u Munah darovao 1 for. — Gosp. K. I. iz Knina plaća 10 for. — Gosp. Dukić Ante iz Kastva šilje for. 2·10, sakupljenih pri veselu stolu g. Iv. Vlaha, obć. savjetnika u Kastvu. — Povjerenik pop Josip Mrakovčić iz Baške šilje for. 15·50, a uplatiše član. za god. 1893./94.: gg. Mrakovčić Josip, pop iz Baške 1 for., Mihalić Miho, trgovac iz Baške, Pajalić Petar, trgovac iz Rieke, Kos Niko vlastnik u Baški, Kaftanić Božo, trgovac iz Rieke, Barbirić Marko, pop u Baški i Oršić Matej, pop u Baški svaki po 1 for. Žic Anton, pop Dragaba 2 for., Magašić Niko, pomorac u Baški, Kos Ivan i Matejčić Niko iz Baške daruju svaki 50 nvč., Mrakovčić Josip, pop Žic Anton, pop daruju svaki po 2 for. — Obajdin, Novi Vinodol šilje for. 6·25, sabranih u veselom družtvu na Martinju. — Gosp. I. N. Ščerba odvjetnik u Koprivnici šilje for. 38·96, te sliedi popis imena članova. — Gosp. Ellner Ant., upr. župe na Pazu 5 for. — Hrv. akad. družtvo „Hrvatska“ u Gracu šilje mjesto vienca umrlim članovom 5 for. — Gosp. Viktor Tomičić u Voloskom šalje 10 for. i to 9 sakupljenih prigodom večera na brodu „Pellegrino“ u Voloskom medju hrvatskimi i slovenskimi gostovi i 1 for. u ime članarine učenika Marka Stangera od Innocenta. — Gosp. Fabianić iz Krka šilje 4 for. sakupljenih prigodom kućne svečanosti. — Veleč. g. Petar Zahija, župe upr. u Lubenici šilje 2 for. za veleč. g. popa Antona Lužinu, kurata u Orlecu i otca Frana Smolje u ime god. član. 2 for. — Gosp. Luka Kirac iz Barbana šilje for. 3·20, sabranih medju prijatelji u Barbanu. Isti gospodin šilje for. 12·30, sabranih na piru svoje sestre i g. Ivajčića u Medulinu. — Gosp. Gj. Ružić iz Rieke šilje for. 6·50, koje je sabrao g. Makso Hrnjak, farmacent u Zagrebu; uplatiše gg. Makso Hrnjak god. čl. for. 2, a podarišе po 1 for.: S. Hafner, I. Vrbančić, Slava Maich, dr. Mašek 1 for. član. i Otto Oršanić darovao 50 nvč. — Gosp. Ante Volarić iz Rieke šilje for. 16·63 i to for. 6·53 sabranih prigodom jedanaestgodišnjice njegovoga mianikovanja medju prijatelji, a sam gospodin glavar iz Podgežice uplatio 10 for. Isti gosp. poslao je 5 for., sabranih na osamgodišnjicu vjenčanja g. Petra Marčа u Hotel Lovro med prijatelji, od koje svote dao polovicu sam g. Mate Glavan, inžinir. — Gosp. Rajmund Jelušić, župnik u Berseču posla 112 for., koje je sabrala gospodja Roža Franković prigodom svetkovanja 15-godišnjice vjenčanja g. Tome Kumičića u Berseču; uplatiše g. Toma Kumičić utem. svotu od 100 for., g. Rajmund Jelušić god. član. 5 for., Šime Feulić, žup. pomoćnik g. čl. 1 for., 1 na dar. Gg. Juraj Franković, trgovac, Petar Franković, trgovac, Ermin Jelušić i u Berseču, Rudolf Deškoviđ, pom. kapetan iz Mošćenicah darovao svaki po 1 for. — Gosp. Antun Puž, župnik u Mošćenicah poslao 10 for., a uplatiše gg. Anton Puž, župnik 1 for. kao dar, a 1 kao član., Vladko Car-Krajanin 50 nvč., Vitko Mavrićić, trgovac Mošćenice član. 1 for., dar 50 nvč., Adolf Justi, Josip Rumljnić, Josip Elsarić, kapelan u Mošćenicah svaki po 1 for. za član. U župnom stanu sakupljeno med prijatelji 3 forinta. — Povjerenik g. učitelj Miran predao je for. 5·50, sabranih na predlog g. Koriča u družtvu mladih rodoljuba u Iki, pozvanih „na seca“.

Dolazak Njez. Velič. cesarice i kraljice Jelisave u Miramar. Danas dolazi u cesarski dvorac „Miramare“ cesarica i kraljica Jelisava na kratki boravak, te će odavle poduzeti dalnje putovanje po moru.

Odlikovanje. Veleč. g. Edvard Saunig, kurat u javnoj gradskoj bolnici u Trstu, rodom iz Pazina, bijaše imenovan od sv. Otca pape Lava XIII. počastnim komornikom sa naslovom „Monsignore“.

Vjenčali se. Iz Prezida nam javljaju, da se je u tamošnjoj župnoj crkvi vjenčao dne 27. t. m. poznati slovenski rodoljub i veleposjednik g. Ivan Božić iz Podgrade sa kćerkom hrvatskoga rodoljuba i trgovca Šćitomira Vilhara, sa čestitom Hrvaticom Irenom Vilhar. Naše čestitke mladencem i njihovim obiteljim!

Zastupnik prof. Vjek. Spinčić u sjednici carevinskoga vieća od 25. t. mj. izrekao je podniji govor kod rasprave o vladinoj zakonskoj osnovi glede podpore trgovačkoj mornarici, zauzev se toplo za poboljšanje žalostnog stanja naše mornarice. Na koncu iste sjednice upitao je ministra predsjednika kneza Windischgrätza i ministra unutarnjih posala markiza Bacquehema, da li su voljni odgovoriti na njegovu interpelaciju, podnešenu dne 22. marča 1893. u pogledu žalostnih javnih odnošaja u Primorju. Već u budućem broju, ako nam bude iole moguće, donesti ćemo gornji govor i ovu interpelaciju zastupnika Spinčića.

Izpiti osposobljenja na učiteljišću u Kopru. Dne 25. t. mj. svršili su izpiti na c. kr. učiteljišću u Kopru, te bijahu proglašeni osposobljenimi sliedeći učitelji i učiteljice: 1. za hrvatsko pučko školo gg. Baf, Žmak i Vinko Puharić; 2. za slovenske pučke škole gg. Marija Krait, školska sestra Marija Pfeifer i Fran Simčić.

Mikulaševu večer priredjuje i letos naš revni „Sokol“ za veliku i malenu diecu. Program te večeri biti će, koliko nam je već sada poznato, vrlo bogat i raznolik. Imati će već po tom dostatno zabave „velika“ dieca, a za malenu pobrinuti će se još posebice šaloigrom iz djećjeg života, u kojoj će sudjelovati 2 djećaka i 3 djevojčice. Dobro nam dakle došao sv. Mikulaše sa punom torbom bogatih darova!

„Prosvjetom k slobodi“ budi lozinkom svakomu, komu na srcu leži dobro naroda. Prosvjeta je glavna kotva, koju bi se moralni propalice imali držati kao utopljenik spasoplava, i načelo, da smo pred Bogom svi jednaki, budi u pravu, budi u dužnosti, mora da bude svakomu sveto i neokaljano. Istina i pravica jesu poluge prosvjete, ali istina i pravica lože u razumu i u srdcu čovječjem. Razum i srdce vode dakle čovjeka k blagostanju, a neznanje i pusto srdce strovaljuje ga u propast.

Žalibože naš zapušteni puk u Istri nije svuda toliko odgojen, da bi uvidio blagotvorne posljedice pravog napredka, ali se ipak približuje čas, kad bude uvidio, da mu pouke treba i gdje da ju traži.

Da se bar ponešto zlo ublaži, c. kr. državni odvjetnik u Rovinju razaslao je sliedeći hvalevriedni

Okružni poziv:

Njegova prouzvišenost gospodin ministar pravde grof **Schönborn**, nadahnut najplemenitijim duhom, kojim se odlikuje uviek pripravan na podupiranje i podkriopljenje humanitarnih i dobrotvornih djela, koja, dočim s jedne strane uzorno odgovaraju kršćanskim načelom i dočim ublažuju pojedine nesretne okolnosti gradjanskog družtva, pripomažu s druge strane kadkad na način, da privedu k pravoj stazi nekoje oskudne ljude, otimajuć ih opačini i zločinu, — odobrio je sada osobitom uslužnošću najnovije družtvo, što ne se ustrojilo u gradu Trstu na korist izpuštenih iz tamnice i siromašnih obiteljih uznika, pripadajućih gorispomenutoj obćini, izraziv pače živu želju, da se drugdje sliedi primjer takve plemenite i dobrotvorne institucije.

Radi se baš o tom:

1. Da se podupre djelom i savjetom oskudne izlasmičene uznike, koji se za vrieme svoga tamnovanja pokazaše popravljivi i dostojni pomoći, i to najprem da ne postanu pripadnici, prisrbljujuć im radnje i dobitka neposredno iza odpusta iz tamnice;

2. Da se podupre na posve izuimni način i u slučajevih prešne potrebe obitelji, kojih se uznici za vrieme svoga tamnovanja pokazaše dostojni pomoći, nastojerom, da se ukloni pogibelj, da uslied oskudice potrebnog živoža poginu budi fizično budi moralno;

3. da se providi na svaki način umanjenje broja osobah, pogiboljnih čovječjemu društvu, ili barem, da se taj broj ne umnoži sa iztamničenimi uznici uslied nemogućnosti, da si priskrbe poštenim načinom potrebna sredstva za obstanak.

Predpostaviv sve to na poslub odvornog i štovanog višeg naloga, tek primljenog, primam dragovoljno podhvat za ustrojenje takvog družtva i u Istri, gdje je poznata odlična krepost njenih stanovnika esuresti veledušjem blednika i pomoći ga u mnogo vrstnih i nesretnih njegovih životnih zgodah i nezgodah.

U tu svrhu častim se modjutim pozvati sve gradjane ove pokrajine, osobito bolje stojeće ili najuplivnije klase, da se polući sveobće javno dobro, na skupštinu, uređenu dne 3. decembra budućeg mjeseca o 5½ sati poslie podne, koja će se držati u municipalnoj zgradi u Rovinju, uljudno mi ustupljenoj, gdje će se i sporazumno prirediti pravila, kojih si osnovu preuzimam predložiti na odnosni razpit i protres, s opazkom, da čim budu odobrena ta pravila, biti će svakomu prosto pitati jedan primjerak, ili ga dobiti ovdje na razgled, da se kasnije eventualno prijavi kao član.

Pouzdajem se dakle u sretan uspjeh podhvata i dodajem pri koncu, da ću biti jako zahvalan svim onim, koji zapriečeni, da prisustvuju na sazvanoj skupštini, budu voljni podati mi riječ pobude, a još više pružiti mi propise o predmetu i izjaviti se kako smatrali najzgodnije i najprikladnije.

U Rovinju, dne 15. novembra 1893.

Dr. Josip D'Anna,
cos. kralj. državni odvjetnik.

Ustoličenje župnika. U nedelju dne 3 decembra tek. g. slaviti će župljani sv. Petra u šumi (obćina Tinjan) riedku i krasnu crkvenu svečanost. Toga dana biti će svećenik ustoličen kao novoimenovani župnik župe sv. Petra u šumi veleč. gosp. Liberat Slokovič vrsna čestiti mladi svećenik rodom iz okolice Pazina. Neznamo dosta komu da većma čestitamo — župljanom sv. Petra, ili mladomu g. župniku? Čestitamo jednako srdačno koli g. župniku toli njegovim župljanom, prvomu, što će naći u novoj župi mirne, trieznе, bogoljubne i sviestne župljane, a drugim što će naći u novom župniku uzorna svećenika i rodoljuba. Živili dugo — dugo u slogi, ljubavi i miru!

Iz sv. Petra v Šumi piše nam 28. t. m. Neočekivani glas o preranoj smrti bivšeg našeg premilog učitelja g. Mije Burčića duboko nas je u srce ranio. Tà kako i nebi! Medju nami prošao je prve godine svoje službe, kojoj se je bio posvetio svim žarom svoje poletne duše. Ovdje je ostavio krasnu uspomenu medju roditelji i školskom djecom, koja se sjećaju bolnim uzdahom svoga dobroga učitelja. Da se vriednomu pokojniku bar dielomice odužimo prisustvovali smo sa školskom djecom i prijatelji pokojnoga crnoj sv. misi, koja bijaše danas odpjevana za pokoj našog nezaboravnog Mije. Duša ti se neuživala roja čestiti naš Mijo!

Volosko-Opatija dne 28. t. m. Kako već javiste u zadnjem broju Vašeg cien. lista, uništilo je namjestničtvo izbor u svim trim tielima, premda bijaše utok uložen samo proti izboru u trećem tielu. C. k. namjestničtvo opravdava ovaj svoj postupak time, što su izborne listine bile nezakonito sastavljene. Poznato Vam je, da je u 3. tielu taljanaška stranka pomoću njemačkih saveznika pobjedila sa 103 glasa napram našim sto. Od njihovih 103 glasa uništilo je namjestničtvo kao nezakonita 3 glasa, naima pako pridodalo kao zakonit još jedan glas, što nam ga bijaše taljanaška izborna komisija uništila, i time pripoznalo našu zakonitu većinu u 3. tielu. — Da su listine za 3. i 2. tielo bile nezakonito sastavljene, to stoji, ali stoji također, da su iste bilo od kotarske oblasti popravljene i potvrdjene, te da nama nebi bilo koristilo nikakve prosvjedovanje proti takvim listinam u slučaju kad bi taljanaškonjemačka liga bila pobjedila. — Tu se jasno vidi komu se ide na ruku. Hoće se da se našim protivnikom neoduzne još ovaku nadu pobjede, te da im se dade još jednom prilike, da pokušaju bojnu sreću. Ali naučismo se zadnjeg puta kojočemu, te se nadamo, da nas ovog puta Kalabrezi nadmudriti neće. — Odmah iza izbora obratili se naši rodoljubi iz Opatije na glavno ravnateljstvo južne željeznice u Beču sa pritužbom proti stranačkom postupku ravnatelja kupališnih zavoda u Opatiji, koji se bijaše prilikom zadnjih obćinskih izbora služio proti većini domaćeg pučanstva a sa kojekakvimi dotopuhi, da izvojšti propalo taljanaškoj stranci pobjedu. Dà, g. ravnatelj bijaše se tomu odjer upustio u izbornu agitaciju, te nije poštedio niti svoga niti ugleda družtva, čiji je činovnik, samo da naše šarenjake od poraza spasi. — Glavno je ravnateljstvo odgovorilo na pritužbu naših rodoljuba poduljim pismom u kojem žali, što su se bez njegovog znanja i dozvole njegovi činovnici a na čelu im g. ravnatelj umješali u stranačko razmirice, te obećaje, da će im za unapried zabraniti svako umješanje u izbornu borbu. — Vidjet ćemo!

C. k. namjestničtvo naložilo je također našemu „Magni ficu“, da ima u roku od dva mjeseca novo obćinsko zastupstvo biti birano. — Po svoj prilici proći će još četiri mjeseca dok dodje do novih izbora. — Sada, kad znamo, da se ravnateljstvo kupališnih zavoda u Opatiji neće smjeti umješati u izboru, možemo stalno uztvrditi, da će naša stranka pobjediti bar u 2 tiela naime u 1. i 3. tielu. U ovom potonjem sa velikom većinom. Narod je ovdje već uvidio, da na ovaj način ne ide dalje. Uvidio je kojo su tužnje naših šarenjaka, upoznao ih u dušu i uvjerio se, da bi uprava obćine u njihovim rukama značila nazadak materijalni i propast isto i prevladu tudjih ljudi, koji ovamo dodjoše samo svoje koristi radi. — Tko ljubi ovu grudu zemlje, gdje su mu oteci pokopani, gdje je ugledao božje svietlo, taj neće za stalno dati svoga glasa Taljanašcm, koji nisu u 30 godina svog vladanja a ma baš ništa koristi za obćinu učinili. — Uztrajmo, pobjeda je naša!

Znak vremena. Iz Buzeta pišu nam pod ovim naslovom, da nje u poslu el. o. k. pristojbeodmjerbeni ured u Trstu o. k. financ. povjerenika g. Poderzolli-a u nezgodno vrieme, da prouči biljegovnu snagu buzetskih obćinara, odnosno, da trgne odasna obćinski arkiv, u kome leži zakopano stotinu neostvarenih nada i stotinu zatomljenih želja bivših usrećitelja obćine Buzetske. Ako su lastavice vjestnice proljeća, to bi dolazak g. povjerenika pod ovakvim auspicijami i u ovo doba, imao da znači, da smo u oči izbora za novo obć. zastupstvo, tim više, što obć. ured u Buzetu nije već preko 15 godina doživio slične revizije.

Mi poznamo nepristranost vis. c. kr. financ. ravnateljstva u Trstu, pa zato smo i čvrsto uvjereni, da je toj oblasti samo do toga stalo, da se zakon valjano i savjestno vrši.

Po zakonu o pristojbah morala bi svaka potvrda o primitku stanovitog novca biti biljegovana prama ljestvici II., nu mi ne ohvaćamo, da li je pronicavo oko zakonodavca mislilo u tome slučaju i na onakve jadne kmetove, koji su, nemogavši izplatiti svoj dug prama obćini gotovim novcem, isti dug popravljanjem obć. puteva, dakle rabotom, amortizirali i o tome svoju potvrdu izdali. — Isto tako nepojmljivo je to, kako je mogao gosp. povjerenik nocijonirati figurativni primitak novca sa strane obć. župat. na Krasu, koji, (većinom nepismeni ljudi) po starodrevnom običaju, s drvenih štapova (palica) čitaju obć. načelniku u Buzetu primitak i izdatak novca, a da ga načelnik ni primio, ni izdao nije, već ga samo administracije radi zabilježio u odnosne knjige? — Nu po mnienju gosp. povjerenika mora da ovakva izjava obć. župana drugčе stilizovana bude, a da se ju ne nocijonira.

Gosp. povjerenik bez njegova zakonskog čitaba nebijaše u stanju, da znade, je su li uredovne potvrde o porjeklu (origine) jedne stvari proste biljegovine ili ne? — Nadalje isti gospodin je mnienja, da nisu u smislu T. P. 44. P. Z. podnesci za pripomoć t. zv. „Almosenvortheilungsgesuche“ prosti biljegovine, ill barem on je i takve podnoske nocijonirao. — Konačno, da se prikaže praveliku ravnost g. povjerenika, dosta je, da kažeme samo to, da on podnipušto ne trpi niti koncept spisa bez odnosnih „kvadrata“, koji bi imali označiti mjesto, gdje je odnosni biljeg stojao, kao da se bez njega ne bi isto moglo prikratiti državni erar . . . . .

Načelnik Flego, zapriečen kojo obćinskim prilikama, kojo zlim vremenom, dolazio je nješto kašnje u obć. ured, što nebijaše pravo gosp. povjereniku, te ga upitao jednom, gdje je dosle bio? — Kako nam pripovjedali očevidci, izgledao je taj prizor tako, kao da učitelj pučke škole pozivlje na red svoga učenika, držeć sa sobom šibu! — Istom, kad je g. Flego pokazao zube, on se umirio i opozvao svoje riečі, uputivši se još isti dan u Trst, da dobije potrebite upute od svojih predpostavljenih, koji mu ih — čast njima — i dadoše, jer je gosp. povjerenik poslije drugče postupao u obć. uredu. (Tà puštajte ga neka učini svoju, a obćina neka reče svoju u utoku proti pojedinim toškam elaborata. Op. Ured.)

Pišu nam iz Kastva. Njegovo Veličanstvo cesar i kralj Fran Josip I. podario je „Dobrovoljnom vatrogasnom družtvu“ u Kastvu iz vlastitih sredstava lieпu svotu od 100 for. Dao Bog, ugledali se u ova

liepi primjer i rodoljubi širom Istre, te po svojih silah priskočili u pomoć darovnicom rukom ovom humanitarnom društvu, jedinom hrvatskom društvu ove vrsti u milej nam Istri. — Pomoz Bog!

Iz Vižinade piše nam prijatelj 24. t. mj. Po vašem savjetu naručio sam, gosp. uredniče, krasan hrvatski koledar „Bog i Hrvati“ iz Zagreba. U četvrtak dne 23. t. mj. bio sam ovdje na pošti, da dignem knjigu, koja mi je stigla pouzećem. Zapitam šta mi je platiti. Odgovorišе mi da **1 for. 86 nvč.** Skoro prestrašen radi tolike cijene, rečem pošte moštru, da to nije moguće, jer da knjiga sama stoji 50 nvč., a poštarina pako ne može stojati niti iz Amerike, kamo li iz Zagreba **1 for. 36 n.** Nu mojoj znatiželjnosti ne bijaše zadovoljeno, jer mi ne htjedoše reći, zašto je knjiga tako skupa, već mi rekoše: tu je knjiga, ako ju hoćete uzeti dobro, nećete li, isto dobro. Knjigu sam dakako uzeo i gospodski platio, ali me silno peče, kako je došlo do toga, da sam za knjigu od 50 nvč. morao platiti za poštarinu povrh toga **1 for. 36 nvč.** iz Zagreba do Vižinade. Molimo slavno ravnateljstvo poštah i brzojava u Trstu, da izvoli razviditi, gdje se je krivnja na toj nečuvenoj skupoći za poštarinu t. j. u Zagrebu ili kod nas.

Matica Hrvatska dotiskala je svoj ovogodišnji knjižovni dar, te će početi, čim družtveni knjigoveža dovrši svoj posao — po mogućnosti još prije Božića — ovogodišnje knjige „Matice“ dielliti dotično razašiljati. Nu pošto se do danas od osam tisuća prošlogodišnjih članova prinosnika „Matice“ tek prva tisuća prijavila i svoje prinose uplatila, to se umoljavaju i gg. družtveni povjerenici i članovi, da se prijavom i uplatom članovine požure, da ne budo zaprieke što skorijemu dielonju dotično razašiljanju „Matičinih“ knjiga za tek. god. 1893. — Naklada ovogodišnjih knjiga „Matice“ je ravnih deset tisuća (10.000) otiseka — o jednu tisuću veća nego prošlo godine, — te se upozoruju gg. stari članovi-prinosnici „Matice“, da se skorih dana prijave i svoj prinos uplate, da ne bude i ove godine kao što prošlih triju godina zamjerâ radi nedobivenih knjiga, jer „Matica“ ne može inako postupati, nego da onim redom dieli dotično dostavlja gg. povjerenikom i članovom svoje knjige, kojim se redom oni prijave i prinose uplate. Da se na nesigurno sa knjigami čeka, to ni red ni valjano gospodarstvo ne dopušta. — Glede uvezâ ovogodišnjih „Matičinih“ knjiga obaviestiti će družtveni knjigoveža gg. povjerenike i članove „Matice“ ovih dana, te neka se gg. povjerenici i članovi u ovom poslu izključivo na družtvenoga knjigovežu (g. Ivana Schneidera) obrate.

„**Bog i Hrvati**“ zove se novi ilustrovani hrvatski narodni koledar, koji je ljetos prvi put izašao tiskom i nakladom A. Šolca u Zagrebu. Taj je koledar pomno uredio g. Flajšer, bivši urednik „Hrvatske“. Koledar sadržaje uz to poslovni i zabavni dio, šematizam i adresar. Posebni dio zaprema muhamedanski kalendar za g. 1311. sa vjerskom-poučnim i zabavnim djelom iz pera Hrvata muhamedanaca. Donaša sliedeće slike: dr. Ante Starčević, biskup Strossmajer, Juraj Biankini, don Milićević, dr. Banjavčić, Buzolić, Perić, Sarić, Pastrović, Ljubić, Kuhač, provala Zrinjskoga iz Sigeta, luka u Opatiji Rieka, dubrovačka Rieka, Spljet, slapovi Krke, Knin, kvarnerski zaljev, grad Jajce, Trsat mjesto i stari grad, crkva, toranj i grobnica Nugenta, ban Jelačić pod Brukom, grof Janko Drašković i slike prenose njegovih kostiju, Gundulićev spomenik i baseliefi od Rendića, Dubrovnik, Lav XIII., kazalište u Spljetu, odkriće Gundulićeva spomenika, kazalište u Ljubljani, dr. pl. Milatić, sjedinjena oporba, Rožička Strozzi, urednik Mandić, hrvatski muzej u Kninu, i izkopine, Mate Vodopić, tragedija i komedija, Nadina Slavjanska, Slap kod Jajca, Verige kotorske. Sadržaj je liep i biran, što gospodinu izdavaču služi na čast, a što se baš nemože reći o nekojih koledarih, koji su obljeni i slupani od raznoga pravoga sajmenoga materijala. Tko hoće dobar kalendar, taj neka si kupi ovaj za 50 nvč. u knjižari Dioničke tiskare u Zagrebu.

Silna odvažnost. Znade se, kako su srčani i hrabri naši Bošnjaci, no još će nas većma uvjeriti, ako spomenemo ovaj slučaj: Trinaest godišnji Gjuro Gjoković iz Borasca (kotar Kotor-varoš) bio je na paši sa jednakest godišnjim svojim bratom Jovom u nekoj šumi pazeći na stado svinja, kad iznenada bane iz šikare jedan stari vuk, pa se baci na stado, da ugrabi plien. Stara krmača biesno je branila svoje mlade, te tom zgodom gubicom strovali vuka; taj čas upotrebi mladi pastir Gjuro, pa zamahne sjekirom i zasječe ju prilično vuku uglavu a na to dotrči i mali Jovo, te sa svojom sjekirom zada vuku više udaraca. Odvažnoj djeci isplatila je kotarska oblast za vučju kožu nagradu od pet forinti.

Nesretna brojka. Praznovjerni ljudi, a tih je zaista mnogo, označuju brojku 13 nesretnom. Medjutim se je ova brojka kod zadnjeg žriebanja drž. srećaka od godine 1860. u Beču pokazala vanredno sretnom, jer je pet glavnih zgoditaka zapalo brojku 13. Glavni zgoditak od 300.000 for. dobila je serija 10.490 br. 13; drugi zgoditak od 50.000 for. serija 6466 br. 13. Zgoditak od 10.000 for. serija 17.170 br. 13 i dva zgoditka po 1000 for. ser. 4129 br. 13 i ser. 10.988 br. 13.

Usmrtio ga jelen. Najgroznijim načinom zaglavio je nedavno u Rimu gr. poljodarski inžinir Mastrozzi. Odgojio je jelena od mala, a jelen mu je bio privržen kao pseto. Napokon je jelen ali podivljao — u doba parenja — pa je svog gospodara počeo rogovi dotle napadati, dok ga nije zaklao i podpuno sgnječio, da ga nisu skoro ni prepoznali. Mastrozzi je malena jelena zatekao u Campagni, te ga hranio kravljim mliekom. Kasnije ga je na svom posjedu u Campagni hranio s ostalom divljači. Kad bi mu poslovi dopuštali, dolazio bi na svoje imanje, te se ondje zabavljao s jelenom. Čim bi ga zovnuo, jelen bi veseo doskakao, jeo iz njegove ruke, te ga lizao. Takovom ga je zgodom napao i zaklao. Prem je Mastrozzi imao uza se revolver, nije ipak mogao pucati, jer ga je jelen iznenada zaskočio, izbio mu oči, te ga užasno razmrcvario. Mastrozzi je bilo 47 godine. Kasnije je jelena ubio neki željeznički stražar.

50.000 forinti jest glavni zgoditak veliko inomostske 50 nvč. lutrije. Upozorujemo naše cienjene čitatelje na to, da će slieditи vučenje neoprovrzivo na 6 decembra 1893.

Listnica uredničtva.

Gosp. A. Ž. u R. Izvolite nam poslati rukupis, da ga pregledamo pak da Vam obširnije na Vaše upite odgovorimo.

Gosp. J. L. Radi preobilnosti gradiva danas izostalo; budući put. Srdačan odzdrav!

Gosp. A. K. u Z. Hvala na priposlanom i na obećanom. Molimo Vas nebudite preobširni, jer neobilujemo nikad s prostorom. Čim nam posao odmakne dobiti ćete posebno odgovor. Živili!

Listnica uprave.

Gosp. A. G. Novigr. U redu je do konca tek. god. Živili!

Uplatili su nadalje za „N. Sl.“ gg. M. N. Plase for. 2. Sl. pošt. ured sv. M toj for. 4 Obitelj Š. sv. Matoj (oglas) for. 2. M. M. Korniči-Košljun for. 7. V. F. Vrbnik (oglas) for. 1. J. J. Lanišče (oglas) for. 1·50. Glav. občine Kastav (oglasi) for. 8. B. dr. I. Krk for. 5. Z. A. Salvore (oglas) for. ·50. H. I. Kutenović Bosna for 1. M. J. Lovran (oglas) for. 5. K. F. Filipan (oglas) for. 1. R. A. Poreč for. 1·50. P. L. Križevci nč. 50. Obitelj Fr. Baška (oglas) for. 2. A. pl. W. Pazin f. 1·25. B P. Rovinjskoselo for. 2. Obitelj T. Omišalj (oglas) for. 3. Z. dr. J. Poreč for 2. P. J. B. Belovar for. 6. S. B. Čunski for. 2·50. P. V. Novalja for. 2·94. Fontana. Trst (oglas) for. 4. Učit. dr. kot. Volosko for 5. (Sliedi.)

Broj 1100

Razpis natječaja

na mjesto občinskoga liječnika u Dobrinju na otoku Krku sa godišnjom plaćom od 1000 for., koje će isti primati u anticipatnih mjesečnih obrocih kod podpisanoga.

Liječnik imati će također držati svoj farmaceutički ormar.

Molitelji usposobljeni u sveukupnom liječničtvu i vješti hrvatskomu jeziku, imadu podnieti svoje molbe najdalje do konca tekuće godine 1893.

Potanji uvjeti leže kod podpisanoga na svačiji uvid.

Glavarstvo občine Dobrinj,
dne 15. novembra 1893.

1—3 Glavar:
Barbalić v. r.

Poziv na predplatu.

Smatramo si dužnošću, sinovskom odanošću i čistim hrvatskim duhom proslaviti onog slavnog junaka, koji se je toli hrabro borio za spas sv. vjere Isusove i hrvatske domovine, a komu je toli nedostojno otkriven spomenik u Požegi.

Stoga nam je čast pozvati cienjeno občinstvo na predplatu „spomen spisa“ Iva Luki Imbrišimoviću, koji će skoro ugledati svietlo u „dioničkoj tiskari“ u Zagrebu, a koji smo uz pripomoć prvih hrvatskih književnika napisali i vlastitom nakladom dali otisnuti namijenivši čisti prihod družtvu sv. „Cirila i Metoda“ u Istri.

Cieno po primjerku 1 for. Tko sakupi 10 predplatnika, dobiva jedanajsti primjerak na dar.

Baja (Ugarska) 25 studen. 1893.

Franjevački bogoslovi,
redodržave kapistranske.

Štrcaljke i sumpornjače za trte

inžinira Živica.

mlini i stiskalnice za vino, sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, te svakovrstne druge strojeve i sve potrebоće za iste 12

dobiva se uvjek u skladištu tvrdke

Schivitz & Comp.
(Živic i drug.)
Via Zonta broj 5 u Trstu.

ESENCE

za hozodvlačno i nepogrješivo pripravljanje svakojakih žestokih pića, finih stolnih likera te specialiteta raznovršnjim izvrstnih vrsti.

Uz to nudjam ocjenu esenau, 80%, komiški čistu, za proizvadjanje ugodno moćnog vinskog octa te običnog octa. Propise i plakate prilažem badava. — Jamči se za najbolji uspjeh.

Cienik šalje franko: 10

Carl Philipp Pollak,
tvornica specialiteta esence
Prag.
Traži se čestite zastupnike.

DOMINIK LUŠIN
u Kopru

preporuča veliko svoje skladište raznovrstnog liesa, kano:

građa, dasaka, murala, duga, te takodjer opeka, vapna, pieska itd.

Naručbe ovršava točno i po najnižoj cieni. 52—1

C. kr. priv. tvornica harmoniuma **B. F. Čapeka u Poličkí (Češka)** preporuča svoje najvišimi odlikovanji počašćene

harmoniume,

koji su čvrstog, veoma ugodnog i orguljam sličnog glasa sa **jamstvom od 5 god.** — Podružnicu ove tvornice ima gospodin **Josip Leustek,** skladište salon-glasovira u **Zagrebu.** 5—

Najbolje sredstvo
proti

kašlju in hripavosti,
kakor tudi
proti vsem drugim boleznim dihalnih organov so
(Znamka tovarne.) **PASTILJE**
antikataralične iz kotrama,
pripravljene po lekarju
G. Piccoli v Ljubljani.

Te blažilne in odvajajoče pastilje je priporočati vsakomur, posebno pa onim, kateri pri izvrševanju svojih dolžnostih potrebujejo čist in močan glas, n. pr. prepovednikom, učiteljem, pevcem itd. Cena oni škatljici 25 kr. — Naročbe se izvršujejo nemudoma proti povzetju. Zaloga v lekarnah: Leitenburg, Ravasini, Biasoletto, Serravallo in Praxmarer. 24—21

Poslie ukinuća tršć. proste luke
carine prosti
za Istru, Dalmaciju, Hrvatsku, Kranjsku, Koruško i Bosnu-Hercegovinu
nepromočljiva pokrivala
Luigi Zuculina u Trstu.

Tvornica nepromočljivih bielih i crnih pokrivala za vozove i tarnice (vagone), za robu na obalah, ladje, brodske vidjelice (boccaporte) i za polje; pokrivača za konje i plaštevah za kišu.

Skladište 12—3
tkanine za jedrenjače, neprirediene za sedlare i tapetare, dvojnika (traliccí), jute za žaklje i omote; opasnikah, konopah i uzicah.

Zastupstvo i glavno skladište **asfaltskih opeka**
za kućne krovove, pojate, suše, staje itd.

Samotila [isolatori] za temelje i kocke iz asfalta.

Radionica i prodaja zastavah.

Luigi Zuculin
u Trstu
via Ghega 2, kuća Brunner.

Predzadnji **teden!**

Žrebanje v sredo!

INOMOSTSKE SREČKE à 50 NVČ.

Predzadnji **teden!**

glavni dobitak 50.000 goldinarjev.

1 5

Srečke à **50** nč. priporočajo:

Gius. Bolaffio, Alessandro Levi, Mandel & C, Daniele Levi & C., Girol. Morpurgo, Ig. Neumann, M. Nigris.

Broj 49. U Trstu 7. decembra 1893. Godina XX[illegible]

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana sel pisma tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč., ili u slučaju opetovanja po pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i natiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za soljake 2 for. na godinu. Razmjerne for. 1, i 1/2 za pol godine. Izvan carovine više poštarina.

Na male jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Poziv na predplatu.

Primiče se eto konac god. 1893. a mi vršimo običnu svoju dužnost tim, da pozivljemo sve naše čitatelje, da obnove predplatu za buduću godinu. Nu na žalost našu imade još mnogo nemarnih čitatelja, koji nisu uplatili lista niti za tekuću godinu. A što da rečemo od onih, koji nam duguju i za više godina predplatu? Ove, ako neprinuka na izplatu saviest, prisiliti će sudovi na njihovu štetu i sramotu. Naše redovito i uredno plaćajuće čitatelje molimo, da nam ostanu i nadalje vjerni, da izvole poduprieti ovo jedino hrvatsko glasilo istarskoga puka obilnom i točnom predplatom, da uzmognemo i u buduće po najboljih silah zadovoljiti težkim dužnostim novinarah.

Neimajuć mogućih zagovornika niti izvanrednih podpora, osloniti nam se je jedino na naše predplatnike. A tako je i najbolje, jer smo bar posve samostalni i neodvisni.

List stoji na godinu for. 5 za imućnije, a za seljake for. 2; za pol godine polovicu gornjih ciena; izvan države poštarina k tomu.

Novce neka nam se šalje poštanskom nakaznicom, jer je tako najjeftinije. Molimo ujedno gg. dopisnike, da nas i u buduće podpomognu istinitimi dopisi, viestmi itd.

U Trstu, mjeseca decembra 1893.

Uprava „Naše Sloge".

Govor

zastupnika prof. **Vjek. Spinčića**, izrečen u sjednici carevinskoga vieća dne 25. novembra 1893. prigodom razprave o zakonskoj osnovi glede pripomoći trgovačkoj mornarici,

Visoka kućo! (hrvatski.)

Povod, što sam jih čuo poslie hrvatskoga dielа govora druga Biankini-a, sile me da ovo par rieči izustim.

Povici došli su s one strane ove visoke kuće, koja često naglasuje svoju miroljubivost i snošljivost, a sami ti povici nek budu dokazom koliko to naglašivanje vriedi. Ja kao Hrvat, u ime svoje, u ime mojih izbornika, u ime cieloga hrvatskoga naroda, a mogu reći i u ime svih čestitih Slavena ove monarhije, prosvjedujem najodlučnije proti onim povikom.

Monarhija naša sastoji iz više naroda, koji svi imadu i hoće da imadu jednaka prava, a zastupnici Hrvati, dok su u ovoj kući, govorili su i govoriti će svojim jezikom kadgod njim se bude svidjelo, nit će se od toga dati ničim nit nikim odvratiti. (Odobravanje sa strane Hrvata, Slovenaca i Čeha. Prosliedjuje njemački).

Visoka kućo! Dugo je trebalo dok se je naša visoka vlada odlučila, da poduzme nekoje korake za našu trgovačku mornaricu. A ipak je morala već davno znati za nevolju, u kojoj se ona nalazi. Ja neću uzeti u obzir one, sto su čimbenici Trsta i Dalmacije u tom pogledu učinili.

Spomenuti ću samo, da je bivši zastupnik knez Vojnović skoro svake godine o trgovačkoj mornarici govorio moleći za pomoć.

Ograničiti ću se samo na ono, što su učinili činbenici moje rodne pokrajine, Istre naime, a Vi ćete mi dopustiti, da štogod odieljeno i kronologički navedem.

Brodovlastnik i kapetan Gašpar Ivančich iz mcloga Lošinja upravio je dne 14. aprila 1884 spomenicu na trgovačku komoru u Rovinju pozivajuć se pri tom na drugu spomenicu od god. 1881. koja bijaše stalno i visokoj vladi poznata.

U toj spomenici bijahu navedeni takodjer uzroci propadanju trgovačke mornarice, te predlozi učinjeni kako bi se istoj koristiti i podignuti ju moglo. On je tuj pokazao na sniženje luckih pristojba, koje bijahu doduše nešto snižene, nu kao što tamo i sam kaže, većma na korist tudjih zastava nego li naših. On je pokazao i na zakon od dne 29. maja godine 1883. primetnuv, da je taj zakon jedino za veća družtva, nipošto pako za pojedine brodovlastnike, da imadu naši brodovi prevelike izdatke, da su dotjerane na rub propasti jedrenjače, koje su vazda našoj zastavi u tudjini na čast bile, i za koje imade još uvjeta za obstanak uzprkos svim parobrodom. Drugi brodovlastnici upravišе spomenicu na c. k. vladu kao takodjer i visokomu carevinskomu vieću.

Istarski sabor poprimio je već god. 1880 utemeljen predlog tadašnjeg saborskóg predsjednika dr. Vidulicha, kojim se je molilo vladu, da izdade zakonik za trgovačku mornaricu, te da ovoj, koja je već tada počela propadati, sniženjem ili barem privremenim oslobodjenjem od poreza na dohodarini i stečevnini pripomogne.

Isti pokrajinski sabor ponovio je u sjednici od dne 6. septembra god. 1881 isti predlog naloživ zemaljskomu odboru, da podnese odnosnu spomenicu ministarskomu vieću, što je zemaljski odbor i učinio.

Isti pokrajinski sabor prihvatio je na predlog spomenutog Gašpara Ivančicha jednoglasno u sjednici od dne 23. junija 18[illegible] mociju za pomoć trgovačkoj mornarici, u kojoj se medju ostalim kaže, da, dočim druge vlade trgovačku mornaricu podupiru, naša pritišće istu velikimi teretі.

U sjednici od dne 19. decembra 1887 istoga pokrajinskoga sabora bijaše opet prihvaćen jednoglasno predlog za pripomoć trgovačkoj mornarici pokazav ujedno medju ostalim i na to, da je vlada u drugoj polovici države jur polakšica pružila, te da se nemogu naši brodovi nikako sa drugimi natjecati

U sjednici od dne 3. oktobra 1888 bijaše taj predlog ponovljen i opet jednoglasno prihvaćen.

U jednoj sjednici carevinskoga vieću od god. 1881 podnio je spomeniti Vidulich u tom pogledu interpelaciju na ministra trgovine, na koju se nije medju tim dostojalo niti odgovoriti. (Čujte!)

U sjednici carevinskoga vieća od dne 10 marča 1884 izručio je isti Vidulich molbu brodovlastnika iz malog Lošinja, kojom se je tražilo napose oslobodjenje od težkih poreza i pristojba. Od te molbe nezna se ništa drugo, nego da bijaše dotičnomu odboru na proučenje i izvieštaj izručena.

Bivši zastupnik dr. Vitezić spomenuo je u svojih govorih ovu točku nekoliko puta.

C. k. vlada nemože se dakle izpričati, da nebijaše o propadanju trgovačke mornarice obaviešćena. Pa ipak što je ona na sve to učinila? Predložila je u čitavom tom razdoblju dva zakona, i to zakon od dne 29. maja 1883. i zakon od dne 19. junija 1890.

Prvim se zakonom ustanovljuje, da su parobrodi gradjeni iz tuzemskog željeza oslobodjeni od stečevnine i dohodarine. Drugim zakonom povuklo se je pod tu polakšicu i jedrenjače iz tuzemskog željeza. Prvim zakonom pobrinulo se dakle jedino za parobrode, drugim pako i za jedrenjače, nu samo za one, koje su iz željeza. U prvom zakonu nije se u obće niti uzelo u obzir jedrenjače, a u drugom zakonu bijahu izključene one jedrenjače, koje su gradjene iz drva i željeza ili samo iz drva. Pomišlili se pako gospoda moje, da bijahu brodovi naših primoraca, o napose na obalah Kvarnera, kojeg izvanjsko obćine je meni čast ovdje zastupati, samo iz drva ili iz drva i željeza, dakle gradjeni iz mješovitog gradiva, tada je razvidno, da bijaše zakon izdan na korist drugih, nipošto na korist naših brodovlastnika. (Čujte!) Da je izdalo prije 10 godina zakon, kakav je danas u razpravi, tada nebi bila naša mornarica u propadanju, te se vlada nebi trebala da tuži na to propadanje, kao što čini u osnovi spominjuć, da bi se moglo podjo li i nadalje tako, točno proračunati dan, u kojem će trgovačka mornarica posve propasti.

(Konac sliedi.)

Interpelacija

zastupnika Spinčića i drugova na njegovu projavnost ministra-predsjednika i na njeg. preuzv. ministra unutarnjih posala.

U 229 sjednici (večernjoj) sadašnjeg zasjedanja visokoga carevinskoga vieća od 22. marča 1893. podnio je zast. Spinčić sa drugovi na njegovu preuzvišenost gosp. ministra-predsjednika i upravitelja ministarstva unutarnjih posala grofa Taaffe-a interpelaciju, u kojoj bijahu popisani odnošaji u Primorju i koje zaključak je glasio:

„Pošto stvari tako stoje; pošto c. kr. oblasti i njihovi zastupnici putem škole i uredah, zemaljske i obćinska zastupstva, novine, u nekojih krajevih i iste crkvene oblasti, čitavim svojim postupanjem podupiru Talijane, a Hrvate i Slovence tlače, što se nebi smjelo nigdje niti ikojoj drugoj državi za volju dogadjati, niti se to može na nijedan način opravdati;

PODLISTAK.

Moj put u Rim.

(Konac.)

XI.

Dozvolite da svršim, ili bolje, da prenem svoje pričanje. Žalno sam valjda već stranputica, pa kad bih hotio ovako nastaviti, nebih svršio tako brzo. Kad bih sam bio hotio samo kronološkim redom pokazati, što li sam u Rimu vidio, eh onda bih bio dakako brže gotov: jedan podstavak „Naše Sloge" bio bi valjda i odviše. Ali shvatih stvar drugačije, pa htjedoh, da vidite ne samo što sam vidio, nego i što sam osjećao gledajuć sve one riedkosti. A koliko ima još toga!

Bio sam nakanio zaletiti se skupa s vami i do polja Veranskoga (campo Verano) t. j. do groblja rimskoga, da vidimo, kako Rimljani poštuju svoje pokojnike. Ondje sam ja dugo promatrao prekrasni spomenik nad grobom pokojne ženo Lipara Lombardi-a, a izklesan od njega samoga. Evo kako je on zamislio i izveo svoj žalostni dogodjaj: mlada žena, skončaj od bolesti, sjedi med dušecima, a njezin sinak, od kojih 7 godina, pridiže se i prsti, da joj dade poljubac. On valjda ne sluti, da je to zadnji put, što ljubi svoju majku, ali majka znade, pak ga gleda, kako samo mlada majka može na umoru gliti svega nejakoga jedinca. Dajo mu zadnju opomenu: — sinko, ljubi Boga, oca i domovinu! Kako je to liepo!

Hotio sam skupa s vami i u baziliku sv. Lovrenca, koja je uz samo groblje, da se poklonimo pred grobom velikoga pape Pija IX. Hotio sam još nešto reći o velikanstvenih muzejih, o galorijah slika, dapače i o spomenicih iz poganske dobe — ali za to bi se hotjelo dvoje, a oboje meni manjka: sposobnosti i vremena.

Doista, kad zadješ u one nedogledne dvorane vatikanske, gdje ima svakojakih kipova, iz svake dobe, gdje s dapače egipatskih mumija prekrasno sačuvanih (koje ja ondje za prvi put vidjeh) i drugih izkopina iz Egipta, pa kipova svakojakih, i čitavih i krnjastih, na stotine i stotine kad to za prvi put vidiš, stvori ti se u glavi neki kaos, da je težko ista bistra ožeti. Ima dakako i u toj obćoj svjetlja-vini nekoliko jasnijih plamečaka, koji se brže i bolje vide. Ti plamečki, koje vidjeh, bijahu: Apolo, Laokoon, Nil i mumijo egipatske.

Tako isto i galorije slika. Od svega, što vidjeh, najživlje mi je ostalo u pameti: Preobraženje Gospodinovo od Rafaela. Ta divna slika, ako nije najljepša, svakako je med najljepšimi na svietu. Razdieljena je kao na dvoje. Na gornjoj strani sva su lica kao nebeska, anjelooska; na dolnjoj puna užasa i boli. Lik Kristov na gori, umiljat i zadovoljan, kao da prikazuje veselje i zadovoljstvo kršćanina, kad se uzvine iz zemaljske kukavštine k nebeskim visinam. Na dolnjoj strani grozni lik bjesomučnika, kao da je sakupio u sebi boli roda ljudskoga. Ali apeštoli okupljeni oko one sirote, dižu svoje poglede i ruke gori k vrhuncu briega, i kao da čujemo gdje govore: Eno, gori je onaj, koji može pomoći! — Za tu uzvišenu kompoziciju hotjelo se je dvoje: vjera kršćanska i pjesnička, genijalna duša Rafaelova. — Uzvišeni smisao ove slike, moći će svatko shvatiti i bez mojo pomoći.

Htjedoh, da bar u kratko štogod recčem i o rimskih spomenicih iz poganske dobe: o koloseju, o forumu, o palatinu, o razanih lukovih itd. Sve prepuštam rad onih dviju uzroka, koja čas prije rekoh.

I ja sam gotov.

* * *

U Rim! U Italiju! Onamo valja poći, ako se želi naučiti pravih umjetnina. Ne mari ako je ta zemlja danas silno spala, te ne ima ni učenjaka ni umjetnika, kakovih negda imadjaše. Ono bijahu geniji, koji se no radjaju svakoga dana. Italija je imala svoje genije na svakom polju, koji ostaviše svoje stope duboko utisnute, da će i daleka pokolenja to stupajo vidjeti i po njih se ravnati. Uz genije u Italiji se našlo i silna bogatstva, koje je genijem bilo na ruku. To bogatstvo grnulo u Italiju sa svih strana svieta. Kao što pojedinci, imadu i narodi svoje sjajne i svoje crne dane.

Od uzvišena do smješna, kažu, da je samo jedan korak. U Italiji se to liepo vidi. Genije na polju znanja i umienja, kojim se sav izobraženi svieot divi, Talijani gotovo presiru, a uznose do neba patuljke i najprostije bezznačajnike. Ovim dižu spomenike sve na desetke, pa kad bismo hotjeli vjerovati onomu, što novine pišu, svi ti spomenici imali bi biti umjetnine, pred kojima Mikelangjelov Mojsija nije nego igračka, a kad tamo . . . . Tih zakutnih spomenika ima i previše — ali no vidjeh ni Talijanca ni stranca, da bi se pred kojim od njih zaustavio.

Ne bih rado, da u ovih podlistcih zadjem u politiku, ali ću ipak reći istinu, da mi se je Italijanac uviek činio do kraja lahkoumnim, a moj kratki put po Italiji utvrdio me još jače u tom mnienju. Možda je to moje mnienje i krivo, ali vidjeh i doznah kojošta, pa mi se čini, da je zbilja tako. — Kad nebi talijanski narod imao prebogatu ostavštinu, koju mu nam.ješe njegovi veliki predji, težko da bi se izplatilo, da se ide gledati djela iz sadašnjosti. Ali i kad bi talijanski narod spao i niže nego li je danas, ipak će Italija uviek pritezati k sebi množtvo stranaca, dok budu u njoj obstojalo one divne i veličanstvene bazilike, one nedostižne umjetnine svake vrsti, kojim se klanjaju i nještaci i nevjože, a osobito će rado hrliti u

pošto se u obće u čitavom Primorju tako postupa, da je dapače i jedan viši častnik njemačke narodnosti, koji je služio prije 1866. godine u Mljetačkoj i Lombardiji, izjavio, da se odnošaji u Primorju tako pripravljaju, kao što se prije godine 1866. u Mljetačkoj i Lombardiji pripravljahu, te da talijansko novine Primorja klevećú i one Slavene, koji bijahu tada Italiji izručeni, ako samo i najskromnije svoju narodnost priznaju;

pošto imade mnogo znakova, koji daju slutiti kao da su blizu dani spasa i oslobodjenja iz lanaca, u kojih se je prije nekoliko godina talijanske spise tajno širilo — te se u Primorju širi glas, da će se isto izručiti Italiji, te su dapače toga mnienja i isti viši sudbeni činovnici, koji se u tom smislu izrazuju;

i pošto bi do toga i proti vladinoj volji moralo doći, pa i nebila to nikana vlade, i to radi raznarodjivanja Slavena Primorja, na čemu se radi na sve moguće načine, to uslobodjuju se podpisani staviti upit na njegovu preuzvišenost ministra-predsjednika i upravitelja ministarstva unutarnjih posala, kojega odgovori na nekoje interpelacije radi odnošaja u Istri neposredne poznavaoce tih odnošaja tako začudiše, da ih ovi u najboljem slučaju neistinitim obaviestim pripisuju:

Jesu li njegovoj preuzvišenosti ovdje popisani odnošaji Primorja, napose postupanje tamošnjih c. kr. zemaljskih oblastih i njihovih činovnika poznati; dotično, je li njegova preuzvišenost voljna povesti izvide o ovdje navedenih činjenicah, prizvanjem osoba, koje su sa istimi bilo na koji način saplotene i to pomoću pravednih, nepristranih i proti Hrvatom i Slovencem ne zagrižnih muževa, te na širenje duhova i na obranu postojećih zakona učiniti takovim odnošajem konac i dati razjašnjenja obzirom na posliednje spomenuti glas razširen u Primorju?"

Pošto ne bijaše odgovoreno od strane njegove preuzvišenosti bivšeg ministra-predsjednika i upravitelja ministarstva unutarnjih posala grofa Taaffe-a na ovu pred punih osam mjesecih stavljenu interpelaciju, uslobadjaju se podpisani sjetiti njeg. prejasnost gospodina ministra predsjednika kneza Windischgrätza i njegovu preuzvišenost ministra unutarnjih posala markeza Bacquehema na spomenutu interpelaciju, te upitati ih:

„Jesu li njegova prejasnost gospodin ministar predsjednik i njegova preuzvišenost ministar unutarnjih posala voljni čim prije odgovoriti na interpelaciju zastupnika Spinčića i drugova, stavljenu dne 12. marča 1893. — u 229 (večernjoj) sjednici tičućú se javnih odnošaja u Primorju, a u ničnom slučaju, navesti tomu razloge?"

U Beču, 25. novembra 1893.

Spinčić, Schwarz, dr. Kaizl, Eim, dr. Kramář, dr. Dyk, Jax, dr. Pacák, Čestmir Lang, Alfred Coronini, dr. Laginja, dr. Bulat, dr. Ferjančić, Schneider, Nabergoj, Kušar, Šupuk, Špindler, dr. Grégr, Adámek, dr. Vašatý, dr. Gessmann, dr. Sláma, dr. Engel, Hájek, dr. Lueger, Perić, Biankini, Dapar, Formánek, Troll, Lichtenstein, dr. Šamánek, dr. Gregorčič.

Italiju vjerni katolici, jer je ondje glavar svete vjere katoličke.

* * *

A sad uljudnost hoće, da se zahvalim onim čitaocem „Naše Sloge", koji bijahu toli uztrpljivi, te čitahu ove moje podlistke. Oni su bez dvojbe opazili mnoštvo pomanjkanja svake vrsti, ali ja se nadam, da nisu zaboravili moje preporuke na početku: da ih molim, da mi budu blagi sudije.

Od početnika, kakav sam je težko su se mogli ičemu boljemu i nadati. Osim toga, budući sam prilično zaokupljen poslom, morao sam ove podlistke pisati izpretrgano i na brzu ruku, s toga će gdjegdja manjkati i pravi savez i koješta drugo.

Skoro da sam zaboravio kazati vam, kuda se vratih kući. Iz Rima podjoh u Asiz na grob svoga svetoga imenjaka. Iz Asiza u Loret u kućicu Majke božje. Iz Loreta u Padovu na grob sv. Antona, a iz Padove preko divnih Mletaka — kući, k svome svakdanjem trudu.

A sad napokon ću izreći jednu svoju želju: Da bi se našlo mnogo naših, koje bi povukla želja, da vide, što se u Italiji dade vidjet, pak da to svoje putovanje opišu, ali mnogo ljepše i obširnije, nego li sam to ja mogao, da se tako ja opet nasladim barem čitajuć, kad već ne mogu gledajuć. Da Bog da!

Pisao: Franjo Žic, svećenik.

Pogled po svietu.

U Trstu dne 6. decembra 1893.

Austro-Ugarska. Posebni odbor, koji bijaše izabran još̌e pod bivšim ministarstvom grofa Taaffe-a, da prouči vladine razloge, radi kojih bijaše uvedeo u Pragu i okolici iznimno stanje, držano je prošloga četvrtka konačnu sjednicu, te odobrio vladin postupak. U odboru govorili su proti iznimnomu stanju Česi, Klaić i Coronini Alfred. Ovaj je osobito pobio ministra unutarnjih posala Bacquehema, koji je tvrdio, da u Trstu neima domaćeg irredentizma, već da je taj iz vana unešen. Grof Coronini dokazivao je, da je u Trstu stanje po državu pogibeljnije nego li bijaše u Pragu, pak da se ipak u Trstu u interesu države proti buntovnikom ništa poduzelo nije.

Carevinsko vieće razpravilo je osnovu o promjeni zakona o domobranstvu. Kod te razprave sudjelovali su od naših zastupnika gg. dr. Klaić i Biankini, koji su osobito naglasili žrtve Hrvata za državu na bojnom polju skoro po čitavoj Europi. Preporučili su resoluciju, kojom se imade uzeti u osobiti obzir domobrance u Dalmaciji.

Slavenski zastupnici carevinskoga vieća, koji su u opoziciji proti novomu ministarstvu, sastali su se u dogovor ter zaključili, da se izabere izmedju svih slavenskih klubova — osim Poljaka dakako, eksekutivni odbor, koji će rukovoditi sva važnija pitanja, koja imadu doći na razpravu u carevinskom vieću.

Carevinsko vieće odlučilo je u sjednici od dne 5. t. m. da se dade bezkamatnu podporu od 800.000 for. onim pokrajinam, koje se nalaze radi nerodice ili ine nesreće u nevolji.

U hrvatskom saboru bijaše prihvaćena zakonska osnova o uredjenju zdravstva. Sada je na dnevnom redu zakonska osnova o uredjenju šumarstva. Proračunski odbor vieća danomice o predloženom po vladi proračunu.

Srbija. Ministarstvo Dokićevo dalo je ostavku, te je kralj povjerio sastav novoga ministarstva generalu Gruiću, koji je — kako brzojavljaju danas iz Biograda, jur sastavio novo ministarstvo. Bivši ministar predsjednik Dokić nalazi se još̌e uviek bolestan u Opatiji.

Rusija. Pronosi se ponovno glas, da će se zaručiti ruski carević veliki knez Nikola sa hesenskom princesom Alice, sestrom vladajućega nadvojvode.

Francezka. Novo ministarstvo sastavio je bivši predsjednik parlamenta Kazimir Perier. Novo ministarstvo sastavljeno je od umjerenih republikanaca.

Italija. Nakon velikih mukah i naporah pošlo je napokon bivšemu predsjedniku parlamenta Zanardelli-u za rukom sastaviti novo ministarstvo. Novomu ministarstvu proriču skoro svi talijanski listovi kratak život. Opozicija u talijanskom parlamentu izdala je ovih danah proglas na narod, u kojem šiba oštro vladu, njezinu politiku i u obće, sve što je danas nezdravoga u Italiji.

Jesenski glas.

Bliedo sunce, svěle ovieće,
Na nebištu siva boja,
Sviet zapušten, bě da plače,
Majko moja!

A ti spavaš sred tvog stana
Sred ledenog grobnog krila,
Ostavljena, zakopana,
Majko mila!

Da me vidiš sred te biede,
Gdje mi mlada klonu snaga,
Gdje ljuvenog nemam žara,
Majko draga!

Ustala bi u tu dobu,
Da me grli ruka tvoja,
Il da u grob padnem s tobom,
Majko moja!

R. Katalinić Jeretov.

Franina i Jurina

Jur. Žnato dragi moji, ja šam mlad, nimam družega ko ne Boga, nidan mi ne pomore, škužajte ću še ben navadit, a žnajte, da nešmite mrziti judan na drugega; švi šmo jednaki. Hrvati nešmite mrziti na Taljane, a Taljani ne na Hrvate, me kapite?

Fr. Ma ja te nekapim Jure, ča to predikaš, valjda ši će pomutiš.

Jur. Tako bože še pomutili oni, ki su krivi, da še nam takovi popi pošilju, kojih še nemože kapit i koji nišu ža naš.

Fr. Ča nežnaš, da ki še va Kopre hrvaški vadi, da nikad hrvaški žnâ nebude.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Veleč gosp. Josip Vrbka priposlao nam je 12 kruna i 80 filira sabrane prigodom veselog sastanka kod občinskog zastupnika Pave Glavaša na sbodu sv. Martina u Bičićih, kapelanija Šajini na Barbanštini dne 12. novembra od sliedećih rodoljuba: Josip Vrbka, kurat 3 kruno. Marija Dočkal-ova 2 kruno, Božo Kolić, Pave Glavaš, občinski zastupnik, Blaž Glavaš, Božo Borula, svaki po 1 krunu, Miho Glavaš pok. Pave i Anton Macan svaki po 60 filira. Lucija Glavaš, Antun Silijan, i Jakov Blaresino svaki po 40 filira, Fuma Glavaš, Marija Glavaš, Josip Stoković, Jakov Belas, Domenico Civittico (Vodnjanac), Miho Glavaš pok. Ive, i Ive Pereša svaki po 20 filira. — Družtvenom blagajniku stigoše nadalje sliedeći iznosi: Č. g. Dr. Vl. Crnadak odvj. Sisak šilje for. 10. Kano četvrti obrok ztem. svote. P. n. g. J. T. Trst darovao for 2. Gosp. Ante Vićević Draga šilje for. 9·50 sabranih u gostioni g. Iv. Sablića medju mesari i trgovci P. n. g. A. pl. Gladović-Sladoevički Zagreb šilje god. član. for. 1. Slavno uredničtvo „Hrvatska" Zagreb šilje for. 132·70 Uplatiše: Č. g. Dr. Juro Žerjavić utem. svotu od 100 for., Farmaceutsko družtvo „Aesculap" u Zagrebu mjesto vienca na odar pok. Ed. Tomaja for. 10; Farmaceuti mjesto vienca na odar Ed. Tomaja for. 15; od veselog družtva u Zagrebu for. 1·50; od Mile Strmca kapelana u Grobniku for. 2·50; od g. Lažanskoga u Grasu for. 1·70; sabrao u veselom družtvu u Brodu na Savi 3 krune i taljan. liru. Č. g. Fran Bukovec župnik u Trvižu šilje for. 22·35 sakupljenih na piru Petra Sironića u Trvižu. Č. gosp. povj. R. Katalinić u Zadru poslao for. 66 i to for. 20 po njemu sakupljenih i for. 46 sabranih od „Nar. Lista" u Zadru. Č. g. Buretić Jakov u Boljunu šilje for. 6·40 i to for. 4 sakupljena prigodom pogreba pok. I. Pikulića i for. 2·40 prigodom vjenčanja g. Iv. Pattaja u novembru 1893. Povjerenik Dr. Franko Potočnjak odvjetnik u Sv. Ivanu Zelini šilje for. 53. Uplatiše god. članarinu: Dr. Franko Potočnjak for. 5, Dr. Julijan Valjavec kr. kot. liečnik Sv. Iv. Zelina for. 3. Zvonimir Gala župnik Dolnja Zelina for. 2, Vatroslav Šautek kapelan Moravče for. 2, Gustav Barabaš župnik podjaprišt Moravče for. 2 Franjo Čikulin podjaprišt župnik Bedenica for. 2, Hugo Egeradorfer kr. kot. sudac Sv. Iv. Zelina for. 2, Franjo pl. Antolković načelnik Sv. Iv. Zelina for. 2. Milan Svoboda zamjenik drž. odvj. Bolovar for. 2, Janko Tkalčić trgovac Sv. Iv. Zelina for. 2, Mijo Begović kr. sudb. pristav Sv. Ivan Zelina for. 2, Ljubo Pucek trgovac Sv. Ivan Zelina for. 2, Stjepan Topljak kapelan Sv. Iv. Zelina for. 2. Lacko pl. Damjanić kr. kot. pristav Sv. Iv. Zelina for. 2, Julijo Rosenberger trgovac Sv. Ivan Zelina for. 2, Filip Grčević obć. bilježnik Sv. Ivan Zelina for. 2, Stjepan Pažić trgovac Sv. Ivan Zelina for. 1. Darovaše: Ivan Muha učitelj Omilje for. 1, Dr. Aurel Gostiša kr. kot. liečnik for. 1. Kally pl. Juraj učitelj for. 2, Antun Barač posjednik Dolnja Zelina for. 1, Ljudevit Rac učitelj Sv. Iv. Zelina 50 nvč. — Prigodom raznih veselja i diferencam kod purgarskih preferanaca uniše for. 10·50. Slavna Uprava „Narodnih Novina" u Zagrebu šilje for. 58·28 Darovaše odnosno poslaše: g. Milan Miholjević iz V. Toplicah for. 10 sabranih u svatovima g. Stjepana Ribića prigodom zdravice domovini; g. Filip Capić iz Grižana for. 11 sabranih na oprostnoj večeri u čast kotarskom predstojniku O. Rajakoviću; g. kr. kot. predstojnik u Našicah Josip Zulechner for. 19 sabranih; deputacija primor. občinah for. 1·80 sabranih na zajedničkom objedu; kr. finan. perovodja u Ogulinu g. Edvin Anet sabranih for. 10·40. — Povjerenik g. Dr. Josip Posedel u Dubrovniku šilja for. 24. Uplatiše godišnji prinos za 1893 Dr. Josip Posedel, Dr. Roko Mišetić, Marko Maroli, Stjepan Bulić, Juraj Carić, svaki po for. 2. Niko Vodopić, Krsto Bujas, Božo Glavić učitelji u Orašcu, pop Marko Topić, Frano Supilo Matej Milaš, svaki po for. 1. Darovaše: Maks Cartinelli for. 1, Melko Cingrija for. 1, sakupljeno u družtvu for. 4.

Odlikovanje. Kako čitamo u hrvatskih novinah bio je ovih dana odlikovan od Nj. Svetosti Lava XIII. vitežkim redom sv. Grgura Dubrovčanin gosp. Vlaho vitez Bogdan, pravi tajnik Njeg. Visost nadvojvode Toskanskoga, uzgojitelj njegove djece i naš dugoljetni predplatnik. Plemenitomu dalmatinskomu Hrvatu, s kojim imadosmo čast upoznati se prigodom odkrića spomenika Gundulićeva u Dubrovniku, gdje je on u velike štovan, cienjen i obljubljen, naše najsrdačnije čestitke!

Diocezanske viesti. Veleč g. Fra Sila, duh. pomoćnik kod Sv. Jakova u Trstu premješćen je u istom svojstvu k sv. Antonu novomu. Na njegovo mjesto došao je mladomisnik g. Ivan Koruza. Mladomisnik Ignac Škobrtal imenovan je duh. pomoćnikom u Mošćenicah. Veleč. g. Liberat Slokovič imenovan je župnikom u sv. Petru u šumi (već je ustoličen), a veleč. g. Ante Zadarić župnikom u Šandriji (Salvore).

Zemaljski sabori Cislajtanije sazvani su za 28. decembra, samo dolnje Austrije i Galicije za 19. decembra tekuće godine.

Interpelacija zastupnika dra. M. Laginje i drugova. U sjednici carevinskoga vieća od dne 30. pr. mj. interpelirao naš zastupnik g. dr. Laginja sa drugovi ministra bogoštovja i nastave zač. se neuvedo hrvatski jezik kano obvezatni predmet ua državnoj gimnaziji u Puli? Interpelaciju donieti ćemo u cielosti.

Iz Trviža (občina Pazin) pišu nam 4 t. m. U Tirvižu na piru Petra Sironića Ivanova sakupili braća svati za družtvo sv. Cirila i Metoda za Istru u tr. oka bih rekao 22 for. 35. nvč.

Mladoženja nalmo progovori svatovom na večeri nekoliko oduševljenih riečih prilog družtvu sv. C. i Mot. Reče među ostalim: da ga veseli što se raduju njegovomu sretnomu danu vjenčanja sa Ivankom Mogorović, nu da bi mu veću jo radost prouzrokovali, ako bi se s njim za jedno sjetili one naše hrvatske i slovenske djećice, koja propadaju i narodu i vjeri — a koju da spasi vjeri i narodu — pravlja se družtvo sv. C. i M. pak da položili maleni darak na oltar domovine.

I eto odmah pristupiše otac mu majka i redom svi uz svoboću radovanja oduševljenje bi sakupljeno 22 f. 35 n.

Neka se ugledaju i drugi u sličnim prigodah u Petra Sironića, kojega neka Svevišnji u sretnom braku, kano i svo njegove svatove još dugo poživi!

Iz Buća piše nam prijatelj, da se glasi da će doći danas na dnevni red u carevinskom vieću poznato pitanje g. prof. Ivcevića i zastupnika Spinčića. U istinu su ljubopitni, kako će se u ovom pitanju postaviti poljski zastupnici, t. j. naša slavenska „braća" iz Galicije, koji će imati odlučujući glas.

„Bratovštine hrv. ljudi u Istri". U 23. Nov. na piru Nikole Dubrovića u Motovunu sakupilo se za „Bratovštinu" u Kaštelu for. 35 nvč. Štefan Josip obć. tajnik Kastvu sakupio na Katarininu kod prijatelja stola 6 for. 20 nč. Veselo društvo kod Kinkele Lovrinova u Rukavcu sakupi

2 for. 40 nč. Robert Jurinčić Brožca darovao 1 for.

Povjerenik Rajmund Jelušić u Borsečn sakupio godišnje prinose za 1893 od sliedećih: Rajmund Jelušić i Kumičić Toma po 2 for., Frulić Šime, Pajalić Niko i Dočkvić Rudolf po 1 for., Rosović Marijan i Rubinić Marija po 50 nvč., Galović Ivan 40 novč. Barković Juraj, Maurović Josip, Petar do Karina, Načinović Baldasar i Jedretić Kuzma svaki po 30 novč.

Nadalje sakupio isti povjerenik u Borseću prve krune od sliedećih:

Rajmund Jelušić, Frulić Šime i Elenio Josip po 2 krune, Pajalić Niko, Jelušić Ermin, Rosović Marijan i Galović Ivan po 1 krunu.

Povjerenik Ernest Jelenić u Pazinu sakupio i doposlao godišnje prinose od nasliednjih: Češić Mate, Lindar, Škvarč Marija, Jager Matilda, Dorčić Ivan, Pilat Joakim i Merčan Vinko svaki po 50 nvč.

Iz Martinšćice pišu nam 22. novembra: Njegovo c. k. apostolsko Veličanstvo udostojalo se je premilostivo darovati ovoj kuratnoj crkvi, posvećenoj sv. Martinu biskupu, iz svoje posebne blagajne liepu svotu od sto for. Ovo pobožno pučanstvo nije znalo bolje zahvaliti se Visokomu darovatelju nego da na poziv ovog crkvićanstva pošalje Svevišnjemu vruću zahvalnu molitvu za sav Habsburški dom, što se i dogodi u nedjelju dne 19. t. m. Crkva je bila dubkom puna pobožnog puka, koji se je Svevišnjemu pomolio za zdravlje i dug život našeg premilostivog Vladara.

Eto vidite, gosp. uredniče, koliko se brine za svoje siromašne podanike naš premilostivi Vladar? A ješte ovog maja bila nam je ovdje velika komisija, da se ustroji narodna učiona, kako je i to javljeno u dičnoj „Našoj Slogi“, ali ce još do sada o njoj ništa ne zna. Obećala su onda gospoda sve i svašta ali kako su uzdržali svoju riječ? Postojanim mukom!

Nemožemo upisati u grieh to zatezanje valjda našem kotarskom školskom vieću, jer bi se bez dvojbe takvom zatezanju protivio presjednik. Radje biti će to krivnja zemaljskog školskog vieća i našeg visokog nemaljskog odbora, koji su u više prilika pokazali protivštinu našem narodnom razvitku. Bio je u istoj komisiji i jedan prisjednik zemaljskog odbora, te veoma protivan, dok ga se nije rukopipateljno osvjedočilo, da se ustroje dvie učione za dvie župe dotično za dvie podobćine. A pomislite, te dvie podobćine jesu odaljene jedna od druge dobar sat hoda. Djece imade u svakoj prieko osamdeset sposobne za polazak učione, a morala bi djeca prevaliti preko sat i pol hoda (nekoja) do učioneke zgrade, kako bi to bilo moguće i kakov bi bio uspjeh pohadjanja? Po ovom se može suditi, da u tom grmu zec leži.

Takodjer učinili smo, biti će tomu kakva tri mjeseca, molbenicu i odpravili na visoko c. kr. ravnateljstvo pošta i brzojava u Trstu, da bi nam se ustrojilo mjesto listonoše od poštanske postaje Vrana, koja je odaljena dva sata hoda u Martinšćicu, dva ili tri puta na tjedan, ali želi Bože, ni od te strane još do sada neimamo nikakva odgovora. A već ove zime, gdje još možemo reći nije bilo pravo bure, morali smo čekati dvanajst dana poštu, a što će biti kašnje? Nu ufamo se, da će nam biti što skorije naša pravedna molba od visokog ravnateljstva povoljno riešena, ako i kneno ali častno.

Iz Kastva pišu nam 5. t. mj.: U nedjelju 3. decembra imali smo glavnu skupštinu „Gospodarske zadruge“. Odobren je obračun za godinu 1892., račun 1893. do 28. novembra i proračun za 1894. Izabran je odbor za budućo tregodišće i nakon skupšćine podielilo se je medju skupšćinare velik broj lozuna vabaca.. — Broj članstnika bio je upravo sjajan. Svakako 250 zadrugara, a medju timi i par kmetica kastavskih, koje su pomno poslušale razpravljanje. — Potanje izviešće u kojem od dojdućih brojeva.

„Miklaužova večer“. Upozorujemo još jednom naše občinstvo u Trstu i okolici na „Miklaužovu večer“, koju priredjuje u subotu u dvorani „Mally“ naš čili „Sokol“ sa vrlo bogatim i zanimivim programom.

Ulaznina za članove „Sokola“ ustanovljena je na 20 nvč., za goste 40 nvč. Svaki član imade pravo uvesti dvie osobe pod istu cienu kano i članove. Početak zabave u 8 sati na večer.

Istarska porota i Hrvati. Dne 5. t. mj. vodila se pred rovinjskim okružnim sudom kao porotnim sudom razprava proti Karlu Martinolichu, odgovornom uredniku puljskog listića „Il Giovine Pensiero“ radi uvriede poštenja, počinjene tiskom. Privatnim tužiteljem bio je pop Nikola Turato, koralni vikar u Krku. Predmetom tužbe bijaše to, što je u spomenutom listiću mjeseca svibnja tekuće godine bio uvršten dopis iz Krka, u kojem se, uz napadaj na sve ondješnje Hrvate, poimence potvorilo popa Nikolu Turata, da je sudjelovao kod neke pijanke, priredjene na čast g. Spinčiću pak da se je, vraćajuć se kući, teturao ulicom, te opetovno pao i slomio si tom prigodom ruku. Tuženik preuzeo je svu odgovornost radi tuga dopisa i ponudio dokaz istino. Na raspravi je tužitelj imao uza se kao pravdopravnika g. Rik. Cambera, kaznenog branitelja iz Trsta, a tuženik dra. Glezera iz Pule. Tekom rasprave ne samo da tuženik nije dokazao istinitost osvade, nego je dapače tužitelj dao podpuni dokaz, da upitne večeri nije bio kod nikakve gostbe, dapače da je sam blagovao kod kuće, da je bio sasvim trieznan i da njegov pad se ima pripisati jedino sledjenom snjegu na ulici, gdje je poskliznuo i u padu slomio si ruku. Obtuženička stranka je izrično priznala, da nije polučila dokaza o istinitosti svoje tvrdnje. Uzprkos tomu porota je jednoglasno odgovorila, da prioběenjem upitnog dopisa tuženik nije kriv prekršaja uvriede poštenja. Naravski, pop Niko Turato je rodoljubni Hrvat, a Karlo Martinolich je urednik talijanskog puljskog listića „Il Giovine Pensiero“. Neizrecivo je smradno, zlobno i infamno orudje, kojim se talijanska svojta poslužila u ovoj raspravi. Svratit ćemo se još na nju, u koliko nam naši tiskovni zakoni i naš položaj budu to dopuštali. Tužitelj pop Niko Turato prijavio je medjutim ništovnu žaobu proti izrečenoj osudi.

Glavnu skupščinu obdržavati će u nedjelju dne 17. t. m. u 3½ sata popodne hrvatska čitaonica „Zora“ u Opatiji u vlastitih prostorijah.

Razprava o podpori trgovačkoj mornarici u carevinskom vieću bila je u mnogom obziru dosta zanimiva. Kod te razprave govorio je kakav četvrt sata zastupnik Burgstaller, a Stalitz rekao je, da smatra odnosnu zakonsku osnovu takovom, da će radostno glasovati za prelaz u podrobnu razpravu. Osim te dvojice tršćanskih zastupnika sudjelovali su kod razprave samo Hrvati i jedan rodjeni Slovenac.

Izvjestitelj u ime proračunskoga odbora bio je Hrvat dr. Klaić. On, govoreć u ime odbora, morao je u više obzira govoriti proti svojoj želji.

Zastupnik Hrvat Borčić izrekao je krasan govor i u njem ocrtao upravo vještački i povjest naše hrvatske mornarice, i sadanje stanje njezino, i brigu drugih vlada za mornaricu, istaknuv, kako bi austrijska vlada morala veće prijaznosti pokazivati našoj mornarici. Čestitali su mu i politički protivnici.

Zastupnik Hrvat Biankini zauzeo se je u svom govoru imenito za podporu malej obalnoj mornarici, te tu, može se reći, izcrpio predmet.

Zastupnik Hrvat Spinčić naveo je prerazne prošnje i spomenice, koje se je učinilo sa strane raznih činbenika Istre za podporu mornarici, te došao do zaključka, kako naša vlada dolazi svuda i u političkom obziru i u svih drugih granah javne uprave, pa i u mornarici, skoro prekasno. Članak VII. gledo dodatka za putovanje proglasio je iluzornim, suvišnim i nekoristnim, ako se ne promjeni. Od njegova govora do nastavka razprave i svršetka prošla su tri dana i u to vrieme kao da su se dogovorili zast. Schwegel i vlada, te je on predložio promjene, a vlada je izjavila, da na nje pristaje, uslied kojih taj članak nije već iluzoran. (Odnosni govor zastupnika Spinčića donašamo sprieda).

Zastupnik iz Kranjske Schwegel je onaj rodjeni Slovenac, koji je također govorio kod razprave. Bio je u svoje doba konzul, pak pozna dobro stanje mornarice. Kao bivši konzul je i bio napadaje na konzule, al onaj, koji ih je napao (zast. Biankini) stoji kod svojih tvrdnja.

Zakonsku osnovu, kako je je vlada predložila, donieli smo u izvadku u jednom od prijašnjih brojeva. Ovdje donašamo još nekoje viesti iz podrobne razprave i nekoje promjene, koje su uslieđidle kod razprave.

Kod članka VI. predložio je zastupnik Spinčić, da se rok za registrirenje brodova produži od 1. julija do 31. decembra 1893. i naveo za razlog, da će tako moći opet registrovati svoje brodove u ovoj poli monarhije svi oni brodovlastnici, koji su poslie godine 1885. upisali svoje brodove u drugoj poli. Izvjestitelj dr. Klaić priznaje taj predlog opravdanim, te misli, da će vlada uredovnim putem učiniti ono, što Spinčić svojim predlogom postići želi, ako se onime dotični brodovlastnici obrate molbami na ministarstvo trgovine. Ministar trgovine je kod tih riječi prikimavao glavom, da hoće. Na to je Spinčić putem predsjednika javio, da uzteže svoj predlog, a to tim više, što tom izjavom pada razlog, koji je on naveo i što bi se inače moglo dogoditi raznih nepodobštinah, da bi naime naši mogli kupovati u tudjini starih brodova, upisati ih kod nas i dobivati putnu pogodnost.

K članku VII. koga je zast. Spinčić dne 25. novembra označio iluzornim, ako se ne promjeni, učinio je dne 28. novembra zast. Schwegel predlog, da se promjeni. Vladin zastupnik, ovlašten ministrom trgovine, izjavio je, da vlada, sporazumno i sa izvjestiteljem odbora, suglasi sa predloženimi promjenami. I tako promjenjen bio je taj članak primljen, te sada doslovce ovako glasi:

„Doplatak za putovanje dobivaju brodovi, označeni u članku I. za putovanja izvan medja malo obalne vožnje (zakon od 7. maja 1879. Z. L. br. 65. o registrovanju brodova) iz ili u austrijsko luke, ako se ta putovanja, u interesu domaće trgovine i prometa, ne poduzimaju sa parobrodi, uz redovite od države podupirane linije“.

U mjesto oboljeloga zastupnika Borčića predložio je zast. Spinčić, da se oprost od prometnine i dohodarine produži od 5 na 10 godina, al taj predlog nije bio primljen.

Na to bijahu bez razprave primljeni ostali članci zakonske osnove, koja će, ako Bog dade, biti već prije Božića također od gospodske kuće primljena, a od Njeg. Veličanstva sankcionirana.

Bilo su primljene također resolucije, kojimi se vlada poziva, da se preuredi kanzularne tarife, luške pristojbine, da se brodovlastnikom dade jeftino novaca, i da se sagrade neke željesnice, kojimi bi se također mornarica digla.

Hrvatska i Dalmacija može se osobito radovati izjavi ministra trgovine, da će vlada naime nastojati, da spoji Spljet sa zemljami iza njega se nalazećimi, i da ga digne na svjetsku luku.

Dva dana razprave o trgovačkoj mornarici bila su dva hrvatska dana.

Sa otoka Krka pišu nam dne 4. decembra. Budući na izmaku svojih dana naše školsko kotarsko vieće, zasluženo smatram, da mu se odpjeva „Pokoj vječni“ vrućom željom, da se takovo već neporodi.

Izbrojiti sve što je umirujuće učinilo, što nebi bilo imalo i ono, što je moralo, a nije, duga bi se krunica nazrnkala, zato ću se osvrnuti samo na nešto, iz česa će se svatko moći uvjeriti o njegovoj ozbiljnosti i pravičnosti.

Većini članova umirujućeg vieća nije samo do škole, njima bijaše i do politike. Da je tako imade čina ne mali broj. Nastojalo se iz petnih žila, da se otrovali kotarskog školskog nadzornika, samo zato, što imade rodbine medju učiteljskim osobljem. Ona gg. znadu, da to nije proti zakonu, jer je ministarstvo rješilo davno to pitanje. A i da bude, mjesto mu klipove pod noge bucati, po što je on vješt i nepristran čovjek, mogli bi predložiti, da on ostane što i je, a za dvie lošinjske škole, da bude uobličen nadzirat ih jedan od strukovnjaka, član kotarskog vieća. To gg. neidje, oni bi htjeli, da u ovom hrvatskom kotaru, gdje je samih osam talijanskih škola, a više ih desetaka hrvatskih, bude nadzornikom kakav talijanaš. To bi bilo podagogično i pravedno!

Kroz cieli svoj život ja niesam jednog riešenja vidio na hrvatskom jeziku, neka ravnateljstva i mjestna vieća pišu hrvatski. No, to je jasno, kad predsjednik hrvatski nezna!

Svi natječaji za hrvatska mjesta i hrvatske učiteljske prošnji, razpisana su jedino na talijanskom jeziku, kao da smo u srdcu talijanske zemlje. Od mnogo godina, neka sela hrvatska, pokle su eva potrebita požrtvovanjem prirodila za školu, prose, da im se otvore škole, da i njihovoj djeci pukne zora prosvjete, nieše im se; dočim u talijanskih školah, odobravaju učitelja dvostruko, nego zakon zahtjeva.

Šačica šaronjaka zapita, da se uvode utrakvizam u skrozi hrvatskih školah; i nek je nepedagogično i štetonosno, dozvoljava se. Bože očuvaj uvesti hrvatski jezik na talijanskoj školi!

Nikad se starije oblasti nisu sjetile nepravice, kojom su naš otok, naše škole i naši učitelji obterećeni izborom odborovih članova pri kotarskom vieću. Naš Krk imade najveći broj pučanstva i škola, a nikad jednog člana odbora za nas neima. Ufamo se, da će naše občine poduzeti složne potrebite mjere, da u budućem vieću tamo i naš čovjek znajede, kako koristi naša i pravica zahtjeva. Nadvojimo, da će i naše svjestno učiteljstvo znat si izabrati čelična i značajna člana, koji će htjeti vršiti svoju dužnost na školskom polju, i da se neće dati zavesti od mutikašć, koji bi htjeli razdrobiti njihove glasove, da tako izpadne kakav talijanaš, kako se vreba i preporučuje prigovorom, da je dosadašnji odobranik svećenik, daklo klerikalac, što se nesudara s' ovim viekom. Ako se naše domaće občine i naši učitelji zauzmu svojski i ozbiljno, da svoju dužnost vrše, nadat nam se je, da će novo kotarsko školsko vieće bolje koristiti od umirujućega, komu od srdca kličemo: pokoj vječni!

Javna zahvala.

Podpisano čini se najsrdnije zahvaliti u prvom redu slavnoj „Hrvatskoj Čitaoci“ u Kastvu, što je blagoizvoljela bezplatno ustupiti mu svoje prostorije za zabavu dne 26. novembra t. g. Zahvaljuje se također srdačno svoj poštovanoj gospodi, koja priposlaše ulaznino, ne mogav osobno prisustvovati, a to su gospoda: Josip Baccarcich, trgovac u Spinéić 10 kruna, dr. Ante Dukić, načelnik u Pazinu 8 kruna, Frano Šepić-Tomotov sabrao u hrvatskoj čitaonici u Mihotićih i uručio 8 kruna, dr. Andro Stanger, odvjetnik u Voloskom, Vinko Zamlić, župnik u Voloskom, Franjo Stoidle, gradski sunator u Sisku, Vinko Pilopić, obć. zastupnik u Hosti, Viktor Tomičić, pomorski kapetan u Voloskom, Josip Širola-Brnas iz Plase, Sušanj Josip iz Rieke svaki po 4 krune; Mijo Laginja, župnik u Veprincu i Frane Tibljaš iz Kastva po 3 krune; Frane Matotić u Pužih, Frane Kinkela iz Rukavca, Ivan Vlah iz Jušići občinski zastupnici te Rikard Stipković i Petar Juretić obć. činovnici, kano i Antun Širola, krčmar iz Brnasi, Ludovika ud. Jelušić iz Kastva, Andre Šćirar, župnik u Klani, Ivan Rubeša, krčmar u Rubeši, Križman Mate iz Rieke, Petar Marincol, mesar iz Rečice, Ante Turak, nadžupnik u Kastvu, Ivan Knobl iz Opatije, Srdoč Mate — Prešić iz Kantride i M. Mandić iz Trsta, svaki po 2 krune; Robert Jurinčić, učitelj u Brežcah poklonio 60 nvč. Po 1 krunu darovaše gg.: Andre Meula, umirovljeni pilotu iz Kastva, Frano Simčić krčmar u Klani, Jakov Lusnik, nadučitelj u Klani. Preplatiše ulaznino sa 1 krunom gg.: Frano Dukić, trgovac u Kastvu, Mirko Jelušić, obć. likvidator u Kastvu, Vjenceslav Koromüller, občinski liečnik u Kastvu, Ermio Jelušić, posebnik u Kastvu, Juro Ujčić, občinski nadlugar u Jušićih. Dao Bog, našlo im se sljedbenika!

Srdačna hvala svima i svakomu, koji je iole pripomogao, da je naša zabava onako liepo izpala.

Dobrovoljno vatrogasno družtvo.
Kastav, 27. novembra 1893.

Nadzapovjednik:
Fr. Kleinmayer.

Tajnik: V. Rubeša. Blagajnik: R. Jurinac.

Priposlano.*)

Poglavitomu gospodinu

Franji Uršiću

c. kr. kot. školskomu nadzorniku
u Voloskom.

Prigodom posliednjeg dieljenja „Školskih viesti“ (prva klasifikacija) na pučkoj školi u Lovranu, ondješnji ravnajući učitelj gosp. Vilim Grossmann nije dopustio, da se mojim sinovom Stjepanu i Vladimiru takove školske viesti podiele, i to s razloga, što niesam podnosao molbenicu na mjestno školsko vieće, da sinovi mi budu primljeni u lovransku školu.

Neću da razpravljam o tom postupku, nu uslobodjujem se zamoliti Vas poglaviti gospodine za malo razjasnjenje: Kojim pravom gosp. Grossmann zahtjeva, da ja podnašam molbenico, da moji sinovi smiju polaziti Lovransku školu, dok sinovi Karla Babića, spadajući pod isto školsko okružje, koje i moji, smiju polaziti lovransku školu, bez da je Babić ikada kakovu molbenicu podnezao? Ili, zar za one, koji pohadjaju talijansku paralelku, vriedi drugi zakon?

Lanjske godine bjahu primljeni moji sinovi u lovransku školu na temelju podnešene molbenice, (koju sam podnosao i lutos, al je čini mi se došla za jedan dan prekasno za razpravljanje) kako je gosp. Grossmann zahtjevao; a zahtjeva li to od roditelja, koji šalju svoju djecu u talijansku paralelku?

Na koji način možete opravdati poglaviti gospodine, to postupanje gosp. Grossmanna?

Ičići, dne 2. decembra 1893.

Ivan Bachich,
pom. kapetan i posjednik.

*) Za članke pod ovim naslovom neodgovara uredničtvo. Op. Urod.

Listnica uredničtva.

Veleč. gosp. P. F. Ž. Liepa Vam hvala na poučnom i zanimivom štivu. Preporučamo Vam se i za buduće. Živili!

Listnica uprave.

Velecč. g. dr. A. S. u V. Onih 5 for., koje smo injote u pismu, ne primismo do danas. — Zdravo!

Gosp. M. F. u K. Ako možete po 5 for., ako to ne ide, tada 2 for. kao i soljaci. Živili!

Veleč. g. M. L. u V. Stiglo nam je 9 for., koji bijahu u listu oglašeni. Više u privatnom pismu ili ustmeno do mala. Dr. zahvaljuje i pozdravlja. Živio!

Gosp. U. A. u S. R. Ovim je plaćeno do konca tek. godine. Živili!

Sve Vas

štovani moji župljani Kanfanarski, kojo mi nebijaše moguće osobno pozdraviti prigodom mog odlazka iz Kanfanara, pozdravljam srdačno ovim putem, ter Vam se ujedno iskreno zahvaljujem na izkazanoj mi uvjek ljubavi i štovanju. Molim Vas napokon, da se mene i u buduće prijateljski sjećate, kao što ću se i ja Vas uviek ugodno spominjati. Očistite pšenicu od ljulja i biti će Vam dobro. Ostanite vjerni Bogu, cesaru-kralju i milomu rodu. Živili i do vidjenja!

U Poreču dne 3. decembra 1893.

Vaš

Ivan Cotelj v. r.
svećenik.

Dični moji Lindarci, s Bogom!

Prigodom mog odlazka iz Lindara u Šumbreg ne bje mi moguće pozdraviti osobno sve prijatelje i znance. Toga radi kličem jednim i drugim ovim putem: Dragi prijatelji i znanci s Bogom! Sjećajte se kad što i mene, kao što će se i Vas sjećati preugodnim čustvom Vaš prijatelj i bivši učitelj.

Šumbreg, 1. prosinca 1893.

Fran Baf.

P. n. gg. članovom „Matice Hrvatske".

Čast mi je upozoriti p. n. gg. povjerenike i članove „Matice Hrvatske", da će knjige „Matice" za tek. god. 1893. koncem godine gotovo biti i da se iste ukusno vezane mogu kod mene i ovo godine naručiti.

Vezovi „Matičinih" knjiga vrlo su ukusni i o. ginalni.

Cjene vezanih knjigah.

Kišpatić: Ribe	80 nč
Valla: Poviest srednjega vieka. Dio II.	60 „
Kukuljević: Ilirski glasbenici	50 „
Turgenjev: Izabrane pripoviesti	40 „
Rogošić: Pjesničke djela I.	30 „
Vodopić: Marija Konavoka	30 „
Hranilović: Izabrano pjesmo	80 „
Lepušić: Bosanke	30 „
Ukupno	3 for. 50 nč.

Knjižnica za klasičnu starinu.

Musić: Povjest grčke književnosti . . . 50 nč.

Prievodi novijih pjesnikah.

Mickiewicz: Gospodin Tadija . . . . . 40 nč.
Klaić: Hrvatska pjesmarica, prolavati će se same uvezana. Cieno joj je ukupno sa uvezom . . . . . 60 nč.

Ciena uveza Matičina izdanja „Hrvatskih narodnih pjesama" oglasiti će se kasnije.

Pošto mi je slavni odbor „Matice Hrvatske" povjerio i ovo godine odpremu „Matičinih" knjiga, to ću naručeno uvezano knjige zajedno sa drugimi knjigami p. n. gg. povjerenikom „Matice" pripošlati.

Ujedno molim, da se gg. članovi isključivo samo na me obrate, budući st. uprava „Matice" radi inih mnogih posalah naručbe za vezove knjiga nikako primiti nemože.

S toga p. n. gg. članove „Matice" najuljudnije molim, da mi svoje cienjene naručbe kao što i odpadajuću svotu poštanskom doznačnicom čim prije pripošlati blagoizvole.

U Zagrebu, mjesoca prosinca 1893.

Ivan Schneider
knjigovežа „Matice Hrvatske
Frankopanska ulica br. 7

Broj 1100

Razpis natječaja

na mjesto občinskoga lječnika u Dobrinju na otoku Krku sa godišnjom plaćom od 1000 for., koje će isti primati u anticipatnih mjesečnih obrocih kod podpisanoga.

Lječnik imati će također držati svoj farmaceutički ormar.

Molitelji usposobljeni u svoukupnom lječničtvu i vješti hrvatskomu jeziku, imadu podnieti svoje molbe najdalje do konca tekuće godine 1893.

Potanji uvjeti leže kod podpisanoga na svačiji uvid.

Glavarstvo občine Dobrinj,
dne 15. novembra 1893.

1—3 Glavar:
Barbalić v. r.

Br. 2725/aB.

Oglas natječaja.

Ovim se otvara natječaj na mjesto občinskoga lječnika za sjedinjeno zdravstveno okružje Buzet-Ročko sa sjelom u gradiću Buzetu, uz službu, ustanovljenu pokrajinskim zakonom od 14. ožujka 1874.

S ovim je mjestom skopčana godišnja plaća od 1000 for. a. vr. za liečenje siromaka sjedinjenog zdravstvenog okružja i godišnjih 200 for. a. vr. u ime odštete za službena putovanja u svojstvu občinskog zdravstvenog izvjestitelja po istom okružju, od kojih će prvu svotu primati u mjesečnih, a potonju u tromjesečnih obrocih, obje unapried, od o. kr. poreznog ureda u Buzetu.

Služba traje tri godine, obnavlja se muške, osim u slučaju odkaza službe, koja se svakako imade odkazati **šest mjeseci** prije isminuća ugovorenog roka.

Molbe, obložene odnosnimi prilozi, u smislu §. 7. zakona od 18. ožujka 1874., u kojih će natjecatelji dokazati ujedno i poznavanje hrvatskog ili slovenskog i talijanskog jezika, moraju se podnjeti na **poglavarstvo občine Buzet (Pinguente)** u istri najdulje do **25. prosinca (decembra) 1893.**

Kod istog poglavarstva stoje na uvid ostali natječajni uvjeti, koji će se na zahtjev moći odnosnim natjecateljem odmah pripošlati.

Od izasланičtva zdravstvenog okružja
Buzet (Pinguente)- Roč (Rozzo)
25. novembra 1893.

Predsjednik:
Fran Flego.

Štrcaljke i sumpornjače za trte

inžinira Zivica.

mlini i stiskalnice za vino, sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, te svakovrstne druge strojeve i sve potrebe za iste 12

dobiva se uvjek u skladišću tvrdke

Schivitz & Comp.
(Živic i drug.)

Via Zonta broj 5 u Trstu.

Teodor Slabanja

Srebrnar u GORICI (Görz) ulica Morelli 17.

preporuča se preč. svećenstvu za izrađenje crkvenog posudja i orudja iz čistoga srebra, alpaka, mjedi, kano: **moštranca,** kaleža itd. po najnižih cienah u najnovijih i krasnih oblicih. Stare predmete popravlja, te ih u ognju posrebrni i pozlati.

Da si uzmognu i manje imućne crkve nabaviti razna crkvenih predmeta, staviti će se na želju preč. gospode nabavljača vrlo povoljne platežne uvjete.

Ilustrirani cienik šalje franko.

Šalje sve predmete dobro omotane sa poštarinom franko! 24—21

Učenjaški prvaki

(Znamka tovarne.)

vseh dežel, kot presojevalci preparatov, izloženih na higieničnih razstavah v Londonu, odlikovali so z častno diplomo in zlato kolajno

želodčevo tinkturo

lekarničarja 22

G. Piccoli v Ljubljani.

Tako odlikovanje je najbolje spričevalo temu dietetičnemu sredstvu, katero je splošno cenjeno zbok svoje popolnosti, kajti krepčuje želodec in ga ohranjuje zdravega, pospešuje prebavljanje in izpraznjevanje.

Razpošilja je pripravitelj G. Piccoli v Ljubljani proti poštnemu povzetju. Škatlja z 12 steklenicami stane f. 1·36; z 55 f. 5·26 in jo baš poštni omot 5 kr. Poštnino plača naročitelj. — Prodaja se po 15 nč. stekl. v vseh tržaških in istarskih lekarnah.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vrede. papirih na		V napeljanih na	
4-dnevni odkaz	2½%	30-dnevni odkaz	2%
3- „	3%	3-mesečni „	2½%
30- „	3½%	6- „ „	2¾%

Vplačevanja avstr. vrednostnim papirjem, kateri so nabavljajo v okrogu, pripozna se nova obrestna tarifa na temelju odpovedi od 17 in 21. odnosno 12. junija.

Okrožni oddel.

V vrede. papirjih 2% na vsako svoto.
V napeljanih brez obresti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, Ljubljano, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškov.

Kupnja in prodaja

vrednostij, divis, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—22 pri odbitku 1% provizije.

Predujmi.

Sprejemajo se vsakovrstna vplačila pod ugodnimi pogoji.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru, z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednostni obresti po pogodbi.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijansko v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.

Trst, 10. oktobra 1893. 22 - 24

Preporučamo adresu:

„Istarska vinarska zadruga"

u Puli (Istra),

koja je ovih dana započela poslovati.

ESENCE

za bezodvlačno i nepogriešivo proizvadjanje svakojakih žestokih pića, finih stolnih likera te specialiteta razpošiljam izvrstnih vrsti.

Uz to nudjam ocjenu esencu, 80%, komiški čistu, za proizvadjanje ugodno močnog vinskog octa te običnog octa. Propise i plakaro prilažem badava. — Jamčim se za najbolji uspjeh.

Cienik šalje franko: 17

Carl Philipp Pollak,

tvornica specialiteta esence

Prag.

Traži se čestite zastupnike.

Poslie ukinuća tršć. proste tuke

carine prosti

za Istru, Dalmaciju, Hrvatsku, Kranjsku, Koruško i Bosnu-Hercegovinu

nepromočljiva pokrivala

Luigi Zuculina u Trstu.

Tvornica nepromočljivih bielih i crnih pokrivala za vozove i tarnice (vagone), za robu na obalah, ladje, brodske vidjelice (bocaporte) i za polje; pokrivača za konje i plaštevah za kišu.

Skladišće 12—8

tkanine za jedrenjače, neprirodjene za sedlare i tapetare, dvojnika (traitcot), jute za žaklje i omote; opasnikah, konopah i uzicah.

Zastupstvo i glavno skladišće asfaltskih opeka

za kućne krovove, pojate, suše, staje itd.

Samotila [isolatori] za temelje i kocke iz asfalta.

Radionica i prodaja zastavah.

Luigi Zuculin

u Trstu

via Ghega 2, kuća Brunner.

Ernest Šverljuga

brijač

ulica Stadion br. 1, Trst,

preporuča se 20—14

p. n. slavenskomu občinstvu Trsta, okolice i bližnjih istarskih mjesta za blagohotan posjet.

DOMINIK LUŠIN

u Kopru

preporuča veliko svoje skladišće raznovrstnog lisa, kano:

greda, dasaka, murala, duga, te takodjer opeka, vapna, pieska itd.

Naručbe ovršava točno i po najnižoj cieni. 52—1

Ljekovi za životinje.

Prokušani tovljeći prah za životinju, za konje, ovce, rogatu marvu i krmke, upotrebljuje se skoro 40 godina najboljim uspjehom vsudnom po stajah, ako životinja nemože jesti, slabo prebavlja; poboljšava mlieko to po njoj kravo daju više mlieka. Zamot sa poučnim navodom vriedi samo 50 nč. 5 zamota sa poučnim navodom samo 2 for.

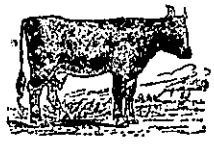

Cviet za konje. Najbolja mast za konje, pomaže kod pretegnuća žila, kod oteka koljena, otvrdnuća bokova i križa, oteka nogu, mjehura na nogah itd. — Staklenica s poučnim navodom stoji samo 1 fr., ili 2 krune, 5 staklenica samo 4 fr. ili 8 kruna. — Ovo ljekovo za životinje prodaju

Ljekarna Trnkóczy-jeva

u Ljubljani poleg vlečnice

to se danomice poštom razašilju. 8—4

Svi strojevi za poljodjelstvo, vinarstvo i vino iz voća!

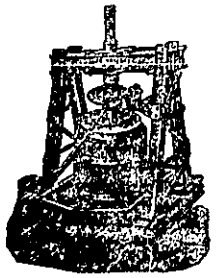

Mlatilnice, vitelje,
trieri, mlini za čišćenje žita, strojevi za rezanje krme, samoradni strojevi proti peronospori, tiskaonice za vino, ulje i voće; milnovi za voće; predmeti za konobe; sisaljke za sve potrebe, kano što svi strojevi za poljodjelstvo, vinarstvo i priredjivanje vina iz voća — razašilje najnovijeg i najboljeg sustava:

IG. HELLER u BEČU 20—15

2/2 Praterstrasse N 78.

Bogato ilustrovano katalogo u hrvatskom, njemačkom, talijanskom i slovenskom jeziku

šalje badava i franko.

Najpovoljniji uvjeti, jamstvo i pokus.

Opetovano obaljene cieneI — Preprodavači dobiju popust.

Izdavatelj i odgovorni urednik Mate Kandić.

Tiskara Dolene.

Broj 50. U Trstu 14. decembra 1893. Godina XXIV.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opstovanja za pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodjo na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i neotiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carovine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Poziv na predplatu.

Primiče se eto konac god. 1893. a mi vršimo običnu svoju dužnost tim, da pozivljemo sve naše čitatelje, da obnove predplatu za buduću godinu. Nu na žalost našu imade jošte mnogo nemarnih čitatelja, koji nisu uplatili lista niti za tekuću godinu. A što da rečemo od onih, koji nam duguju i za više godina predplatu? Ove, ako neprinuka na izplatu saviest, prisiliti će sudovi na njihovu štetu i sramotu. Naše redovite i uredno plaćajuće čitatelje molimo, da nam ostanu i nadalje vjerni, da izvolo poduprieti ovo jedino hrvatsko glasilo istarskoga puka obilnom i točnom predplatom, da uzmognemo i u buduće po najboljih silah zadovoljiti težkim dužnostim novinarah.

Neimajuć mogućih zagovornika niti izvanrednih podpora, osloniti nam se je jedino na naše predplatnike. A tako je i najbolje, jer smo bar posve samostalni i neodvisni.

List stoji na godinu for. 5 za imućnije, a za seljake for. 2; za pol godine polovicu gornjih ciena; izvan drža e poštarina k tomu.

Novce neka nam se šalje poštanskom nakaznicom, jer je tako najjeftinije. Molimo ujedno gg. dopisnike, da nas i u buduće podpomognu istinitimi dopisi, viestmi itd.

U Trstu, mjeseca decembra 1893.

Uprava „Naše Sloge“.

Naše potrebe u Beču.

Dobro je, da narod znade, što rade u njegovu korist hrvatski zastupnici iz Istre dr. Laginja i profesor Spinčić, uvjek u svem složni kao dva rodjena brata.

Mi znamo, da proti njim ima podloga i upravo živinskoga huskanja medju narodom od strane Talijana, njihovih novina i nekih naših prodanih duša.

Ali to nemuti naše zastupnike; oni idu neustrašivo prema svrhi, koju su si postavili, a ta jest: predočiti vladi svakom zgodom i svakim boljim načinom duševne i tjelesne potrebe našega do sada skoro posve zaboravljenoga puka, osobito seljačke ruke.

Kad je bilo govora o pripomoći, koju će država dati trgovačkoj mornarici, onda je za Istru govorio zastupnik gosp. Spinčić temeljito i obširno.

On je ponovio novomu ministarstvu mnoge upite, postavljene pred više vremena o raznih stvarih u Istri, naročito o postupanju političkih oblasti, o pravicah našega jezika, o neredih pri izborih i o mnogočem, što se odnosi, recimo, na duševnu i na političku stranu narodnjega života.

O tom ćemo potanje izvjestiti naše čitatelje drugom zgodom. Za danas hoćemo, da im u kratko ocrtamo, što su naši zastupnici učiniti u državnom saboru u Beču u ovo zadnji mjesec dana za gospodarstvene potrebe puka u Istri. Pri tom dielimo razna pitanja ovako:

Sadjenje duhana.

Po državnom računu naša država još sada kupuje kakvih jedannajst milijuna forinti duhana ili tabaka iz tudjih krajeva. Kako bi liepo bilo, kada bi se barem dobar dio potrebnoga za naše fabrike duhana mogao pobrati na naših poljih, da ovaj novac ostane narodu u rukah, a ne da ide Bog zna kamo u daleke krajeve, koji s nami ne imaju ništa skupnoga.

Ovih zadnjih godina vlada je dozvolila u nekih krajevih Dalmacije, da se sadi duhan na veliko, i premda nije sve, kako bi moralo biti, ipak već sada može se reći, da se je mnoga seljačka kuća podigla iz nevolje, i gdje je pred šest godina bilo duga u izobilju i samo štogod prosa ili sirka u kući, danas je dosta ljudske hrane a i još koja stotinica u škrinji.

Zašto nebi tako bilo i u Istri, u toj žalostnoj ali nami dragoj domovini, koja je od nekada zaboravljena bila, te nije ni iz daleka napredovala, koliko bi bila, da je skrbnije uprave i milostivijega srca.

Naši zastupnici dr. Laginja i profesor Spinčić sa mnogimi drugovi bili su upitali još dne 15. decembra 1892. ministra za poljodjelstvo: je li pripravan učiniti što je potrebno, da u Istri bude dozvoljeno saditi duhan?

Koliko bi to koristno bilo po narod, toliko je težko za vladu, jer njezini ljudi na ministarstvu ne poznaju tako točno Istru ni njezine potrebe, kao što poznaju zastupnici rodjeni u narodu, pak dugo traje, dok ministar poljodjelstva dobije potanko izvješće, gdje bi i koliko bi bilo vredno dozvoliti. A još je ta odluka težа kad se pomisli, da tu ima reći svoju takodjer ministar financija, koji je sada nov, od jedno mjesec dana, pak i on treba, da proračunа, koliko bi trebalo povećati straže i troškove.

Ali dok oni izpituju i računaju nama je težko čekati.

Zato su naši zastupnici u sjednici od 28. novembra obnovili ministru poljodjelstva sliedeće pitanje:

„Dne 15. decembra 1892. kad je bila 183. sjednica, pitali smo njegovu preuzvišenost gospodina ministra za poljodjelstvo: je li pripravan svakim boljim načinom nastojati, da se u Primorju, navlastito u Istri, dozvoli sadjenje duhana, i da se u to ime čim prije počmu činiti u svih kotarih pokusi pod nadzorom izkušanoga čovjeka, koj se u to razumije?

Pozivamo se na razloge, koje smo u ovom upitu napomenuli, a pozivamo se i na to, da je utvrdjeno, kako se je trsni ušenac (filoksera) razširio po mnogih krajevih Istre (navlastito na Krku, Cresu, Lošinju, Sv. Petru Iloviku), pak smo prisiljeni upitati: hoće li njegova preuzvišenost gospodin ministar poljodjelstva odgovoriti na naš upit od 15. decembra 1892. čim prije, ili hoće li nam kazati razloge, zašto ne odgovara?“

Ministar je pokazao dobre volje u drugih prilikah, on doduše nije dužan odgovoriti, ali tvrda je nada, da će odgovor na to veleznamenito pitanje sljediti do kratka vremena, i da će barem dielomice biti povoljan.

Kad bi vlada barem u nekih najnevoljnijih krajevih Istre dozvolila sadjenje duhana, očutili bi to dobročinstvo i ostali krajevi, jer oni, koji bi se poglavito bavili duhanom, nebi toliko trošili na lozu i na blago, pak bi drugi mogli bolje prodavati vino i za veću korist gojiti domaću životinju.

Željeznice.

Svi znamo, da je današnji dan kao presječen od svieta svaki onaj kraj, koji neleži na moru, nego dalje na kopnu, a ne ima željeznice.

Tako je i onomu velikomu dielu Istre, kojim se protežu nutarnji krajevi koparskoga, bujskoga, buzetskoga, motovunskoga i porečkoga sudbenoga kotara. Ti krajevi se neće nikada pravo pridignuti, ako se nesagradi željeznica iz Trsta na Motovun i Poreč, koja bi od Poreča išla na Kanfanar i ondje se spojila sa državnom željeznicom iz Divače u Pulu. Isto tako je dokazano, da bi od velike koristi državne i za gornji kras Istre bilo, kad bi se od Herpelja preko Materije i Podgrada sagradila željeznica, koja bi se priključila gdjegod kod Matulja na sveti Petar-riečku prugu. Tim bi se znamenito sbližila Pula gradu Rieki, a tako i Rieka i Trst. Ta željeznica bila bi vrlo znamenita takodjer za vojsku.

Dne 9. decembra, kad se je razpravljao zakon o valsuganskoj željeznici u Tirolu, govorio je od naših zastupnik iz Dalmacije Biankini, pak je u svom govoru glede Istre rekao ovako:

„Kao što Dalmacija u obće potrebuje željeznice, tako je Istri potrebno, da dobije željeznicu iz Trsta na Poreč pak na Kanfanar, a drugi spoj jest takodjer potrebit od Herpelja k Matuljam-Opatiji po gornjem krasu istarskom, drugačije se ona pokrajina neće moći gospodarstveno podignuti (Vrlo dobro!)

Ja izpunjavam kao zastupnik onoga naroda svetu dužnost tim, da ovom prilikom dogovorno sa mojimi drugovi iz Istre (to jest Laginjom i Spinčićem) preporučim, da primite ovu resoluciju:

C. kr. vlada poziva se, da prilično podporami od strane države učini, da se uzmogne graditi željeznica Trst-Poreč-Kanfanar, i da se povoljnije spoji preko Istre grad Trst i Pula sa gradom Rieком“.

Ta je resolucija bila dovoljno poduprta i izručena željezničkom odboru državnoga sabora, da prouči pitanje i da svoj predlog u svoje doba učini zastupničkoj kući.

Pomoć radi nerodice.

U sjednici od 9. decembra razpravljalo se je takodjer o zakonu, kojim je vladi dozvoljeno, da osam sto tisuća fiorinti podieli pomoći onim krajevom, koji su trpili prošloga leta svakojaka zla. Istra je malena zemlja prema drugim kraljevinam i zemljam, gdje su velike okolice uništene najprije od suše, a zatim od povodnje ili poplave. U samoj kraljevini Češkoj obnašlo se je, da je u punih 37 sudbenih kotara ljetina posve pofalila.

Češki zastupnici, koji našim prieteku svagdje u pomoć, govorili su, da je onih 800.000 for. premalena pomoć, te su predlagali, neka država još odluči barem pet milijuna, da uzmogne biti svakomu nekoliko pomožemo, a ti novci neka se poglavito potroše u posude onim kmetom, koji su morali radi pomanjkanja krme prodati svoje blago, te će ga morati opeta žalibože na dug kupovati.

Taj predlog nije obvaljao, jer velika većina zastupnika navadno odobri ono, što ministri žele.

Vlada je, na žalost, već rekla, kamo će ovu pomoć potrošiti; skoro sve u Česku i Galiciju, nešto malo u Štajersku i Tirol, a ostati će joj još 30.000 for. za druge krajeve, gdje se dokaže potreba.

Naši zastupnici učinili su tom prilikom sve, što im je bilo moguće; predložili su naime izjavu iliti resoluciju, koja glasi: „Zastupnik dr. Laginja predlaže: Poziva se c. kr. vlada, da kad bude dielila državnu pripomoć za nerodicu, koliko više moguće uzme obzir na Istru, a opet u Istri osobito na one krajeve, koji su više trpili radi raznih bolestih loze i radi silne suše, što je bila u letnje doba godine 1893.“

Ta je resolucija prihvaćena i ufanje je, da će vlada, po svojoj dužnosti i ovoj opomeni, budi koliko pomoći dati u Istru.

Iz prijateljskoga pisma pak doznajemo, da su ovih dana naši zastupnici posebnimi spomenicami preporučili ministarstvu poljodjelstva izručenu molbenicu občine Pomjana za gradnju šterne i pojilišća za životinje u Krkavcih i za popravak velikoga vodnjaka u Dilićih, a isto tako izručili su i toplo preporučili ministarstvu unutarnjih posalah molbu sela Kavrana, u okolici Pule, da bi za olakkoćenje njihove nevolje vlada dala zidati cestu iz Alture na Kavran, jer bi se tako od glada branili dok bi se cesta gradila, a kad bi bila jednom učinjena, za uvjek bi jim olakkotila njihovo težko i mučno življenje, jer u istinu nije u Istri teže naći sela, koje bi od svih bilo tako zapušteno, kao što je upravo Kavran.

Drugi put objaviti ćemo našim čitateljem, što su naši zastupnici učinili radi „Motovunskoga luga“ i kako su ondje odrešito stali na obranu koristi bližnjih Brdjana oprtaljskih i svo one okolice.

Hoćemo, da se narod osvjedoči, da naši zastupnici dr. Laginja i prof. Spinčić nisu u Beču za veliku poli-

tiku, nego mnogo više za to, da vladi i drugim zastupnikom iznašaju pred oči krvave potrebe našega naroda!

Govor

zastupnika prof. Vjek. Spinčića, izrečen u sjednici carevinskoga vieća dne 25. novembra 1893. prigodom rasprave o zakonskoj osnovi gledo pripomoći trgovačkoj mornarici

(Konac.)

Nekoji moji birači, koji se izjaviše ob ovoj osnovi, jesu mnienja, da se dolazi ovim zakonom prekasno, kao što dolazi u obće naša vlada u pokojem obziru vrlo često prekasno. Ona dolazi prekasno do spoznanja o propadanju pokrajinah, naroda i dielova naroda (Dobro!) ona dolazi prekasno do takovog spoznanja, te se može kazati, da dodje do njega jedva tada, kad se nalaze narodi u takovom položaju, u kojem bi ju pozdraviti morali poznatom: moriturі te salutant! To nas uči nedavna prošlost, a podučiti će nas i bliža budućnost, ako se u tom obziru u zadnjem trenutku sa svom odlučnošću nesuprotetavimo. Ona vjeruje obično službenim izvještajem, koje se izradjuje na zelenom stolu, a neće da čuje glas naroda i njegovih zastupnika. To se dogadja u političkom i skoro u svakom obziru u upravi, a to biva i kod trgovačke mornarice. Jadikuje se oto već drugo desetletje, kao što je razvidno iz onoga, što sam prije naveo, za pomoćju, nu za vladu su svi ti glasovi glas vapijućeg u pustinji; ona ne uvažuje, da je naše primorsko pučanstvo vrlo siromašno, da si jedan dio istoga jedino pomoćju trgovine o mornarice svoj kruh zasluživati može; ona ne uvažuje, da se je za posliednjeg desetletja vrlo mnogo naših Primoraca izselilo, da zasluže svagdanji kruh za sebe i za svoje obitelji.

Dočim je Italija izdala zakon na korist trgovačke mornarice već pred osam godina, dočim Francezka pred dvanaest godina, a Švedska, Norvežka i Nizozemska još prije sličan zakon stvoriše, dočim je i vlada druge polovice naše države već pred sedam godina izdala zakon, kojim se je koristilo trgovačkoj mornarici, dolazi naša vlada jedva sada; a ja bih kazao, da ne dolazi po svoj prilici iz razloga, da pripomogne našoj trgovačkoj mornarici i našem pučanstvu Primorja, već po svoj prilici iz razloga, koj se spominje u članku XIII., da bi se naime moglo uporabiti trgovačku mornaricu u slučaju rata i mobilizacije. (Tako je!) Uzprkos tomu pozdraviti će pučanstvo primorsko ovu osnovu sa veseljem. Imade poznavaoca naše trgovačke mornarice, dobrih poznavaoca iste, mojih prijatelja, koji označuju ovaj zakon kano zakon posmrtni (lex posthuma). Nu ja nisam posve toga mnienja, već ja smatram to ipak kano kapljo, što no se ju pruža bolestniku na skrajnoj uri i kojom bi mogao taj bolestnik oživiti, nu to dakako samo tada, ako se ne ostane jedino kod ove kaplje, već ako bude vlada i u budućo ovog bolestnika, našu trgovačku mornaricu, brižljivo njegovala.

Ova zakonska osnova sadržaje četiri glavne točke t. j. polakšice, a ove jesu: 1. Poslovna priplata za brodove, od porinuća kojih nije proteklo više od 15 godina, dotično premije za novo gradit se imajuće brodove; 2. priplata amortizacije za brodove starije od 15 godina; 3. putna priplata i 4. oslobodjenje od stečovnine i dohodarine.

Obje dvie prve polakšice jesu nešto pozitivna; na prvu mogli bi se brodovlastnici osloniti, a da uzmognu štogod poduzeti. Što se tiče druge polakšice, to će ona brodovlastniku smrt broda ublažiti. Nijo tako povoljna, u obće nije povoljna treća točka polakšicah. Bar meni čini se ova točka, tičuća se putne priplate varavom. U članku VII. stoji, da će se putna priplata dati brodovom, spomenutim u članku I. za putove izvan granica kratke obalne plovitbe iz i u austrijske luke, ako se ovi putevi nepoduzmu uz nekojo od državne uprave podpomagane pruge.

Godine 1885. imali su dogovore mnogi brodovlastnici i pomorci većinom u Trstu, a posliedica toga bijaše knjiga, koju je vlada posve nezasluženo u sedmogodišnju umirovljenje postavila. Ništa se nije učinilo za slobodnu plovitbu, već jedino to, što se je podupiralo dva velika parobrodarska društva, naime Lloyd i Adriju, dva društva, koja se nalaze, kako je poznato, u rukuh bogataša, i koja bijahu jedina od vlade podupirana, dočim se za ostale brodove ništa učinilo nije, to se također valjda i sada, u koliko se tiče treće točke polakšica, neće ništa učiniti, i to uprav obzirom na ova dva društva, dočim se kaže, da će se davati putnu priplatu za plovitbe iz i u austrijske luke, ako ovi putovi nebudu poduzeti uz ono redovite pruge, koje podupire državna uprava.

Lloyd imade svoje redovite od države podupirane pruge na istoku, u Levantu, u crnom moru, u Indiji i u Braziliji. Adrija imade od države podupрte pruge za Italiju, Francezku, Španjolsku, za sjevernu obalu Afrike i zatim također u atlantičkih lukah Bordeaux, Rouen, Havre, Antwerpen, Amsterdam, Hamburg, London, Liverpol, Glasgov i napokon u Braziliju i New-York.

Dade li se pako putnu priplatu samo tada, ako se na ovih prugah neplovi, tada pitam, kamo da putuju ovi slobodni brodovi? (Zastupnik dr. Laginja: u zemlju Zulah!) Sa obalami velikog oceana obće naši brodovi vrlo malo, te im inače ostane samo Grenlandija i zemlja Zulah, kao što je prije spomenuo g. drug. K tomu dolazi gospodo moja, da nekoje odpremaonice monopoliziraju odpreme, i to tvrdke, koje su odvisne od parobrodarskih društva, ili su dotično parobrodarska društva od njih odvisna. To se je već na Rieci dogodilo a moglo bi se lahko dogoditi i u Trstu, ako se proti tomu nepoduzmu nikakvi koraci. Nedade li se putnu priplatu svim brodovom, koji plove također za crno more, u sredozemno more i u atlantički ocean, neprotegne li se na sve plovitbe putnu priplatu, ili barem, ako se neizostavi stavak članka VII., po kojem se nesmije poduzeti plovitbu uz subvencionirane pruge, ako se hoće računati na putnu priplatu, tada je članak VII. za naše slobodne brodove iluzoran.

Što se tiče četvrte točke, oprosta naime od stečevnine i dohodarine, to se može tu ustanovu označiti povoljnom i zadovoljujućom; jedino bi se moralo oprost od 5 na 10 godina, to jest na trajanje samoga zakona produljiti. (Vrlo dobro!)

Inače nemogu a da nepoduprem predloge i potaknutja gosp. predgovornika, napose resoluciju veleštovanoga gosp. druga Burgstallera, tičuću se konzularnog cienika i lučkih pristojba, zatim potaknutje velešt. druga, zastupnika Biankini-a, da se stvori zakonik za trgovačku mornaricu. Osobito pako moram pozdraviti potaknutja istoga gosp. zastupnika Biankini-a, u koliko se odnose na kratku obalnu plovitbu. Nezaboravito, oceana gospodo moja, da se ovdje radi o velikom množtvu pučanstva, o stotinah i hiljadah primoraca, kojim je jedina sprava njihova malena ladja, pomoćju koje moraju sebi i svojoj obitelji svakdanji kruh služiti. To su naši maleni obrtnici na obalah, koje se mora također podpomoći; jer se sreća nesastoji u dobrostanju pojedinca, nego u dobrostanju množtva puka leži sreća nesamo narodah, nego i sreća i moć države u miru, osobito pako za rata.

Ja sam čuo, da će se zakonsku osnovu izručiti odboru i tuj za kratko vrieme o njoj razpravljati. Ja položam dakle veleštovanoj gospodi članovom odbora na srce osim onoga, što sam jur prije iztaknuo, također, da se u članku VI. ustanovu „svi dne 1. julija 1893 u imeniku" itd. u tom smislu promjeni, da imade ista vriednost za dne 31. decembra 1893.

Tu prošnju utemeljiti ću samo sliedećimi opazkami: Priznajem otvoreno, da su mnogi naših primoraca i brodovlastnika od sedam godina amo, odkad bijahu pruženo polakšice od strane vlade druge polovice države, svoje brodove u drugu polovicu države unesli. (Čujte!) To bi se moglo medjutim opet popraviti, kad bi brodovlastnici uvidili, da je rok za registraciju brodova otvoren do 31. decembra tak. god.

Napokon usudjujem se upraviti molbu na gospodu visokog carevinskog vieća, da izvole prihvatiti ovu zakonsku osnovu, za koju ću ja također glasovati, i dotične izpravke, koje će se u podrobnoj razpravi dodati. (Dobro! dobro!)

Interpelacija

zastupnika dra. M. Laginje i drugova, podnesena u sjednici carevinskoga vieća dne 30. novembra 1893. na njeg. preuzvišenost ministra bogoštovja i nastave.

Po službenoj statistici od dne 31. decembra 1890. dieli se stalno pučanstvo Primorja po občevnom jeziku kako sliedi:

Niemaca imade u Trstu 7107, u Goričkoj 2195, u Istri 5904, dakle ukupno 15.206.
Talijana imade u Trstu 100.039, u Goričkoj 76.514, u Istri 118.027, dakle ukupno 294.580.
Hrvata i Slovenaca imade 28.120 u Trstu, 135.080 u Goričkoj i 185.131 u Istri, dakle ukupno 348.340 stanovnika, koji se služe hrvatskim dotično slovenskim jezikom.

U Istri našlo se po občevnom jeziku 140.719 Hrvata i 44.418 Slovenaca.

Za ono 15.206 Niemaca Primorja uzdržaje država u Trstu njemačku višu gimnaziju i njemačku višu realku, isto u Gorici podpunu njemačku gimnaziju i podpunu njemačku realku; napokon u Istri od nekoliko godina amo njemačku gimnaziju u Puli.

Mladeži talijanske narodnosti pruža se prilika do naobrazbe u svojem jeziku na c. kr. gimnaziji u Kopru, kano i na javnih srednjih školah u Trstu, koje uzdržaje ona obćina.

Jedino Slaveni Primorja jesu oni, koji ne imadu nikakve gimnazije niti ikakve realke, na kojih bi se podučavalo u njihovom jeziku, i to uzprkos tomu, što Hrvati i Slovenci sačinjavaju tamo dolje — kako je razvidno iz navedenih brojeva — većinu pučanstva i uzprkos svim opetovanim upitom, molbam i resolucijam, da se doskoči toj nepravdi.

Treba još spomenuti, da primjerice hrvatski jezik na c. kr. gimnaziji u Puli ne samo što nije obvezatan predmet, već se dapače niti ne pruža mladeži mogućnost, da nauče taj jezik kano slobodan predmet. Pa recimo, da se na tom zavodu odgajaju za Slavone Istre budući svedočnici, sudci, politički činovnici, liečnici itd. u obće budući inteligencija!

Pošto stvari tako stoje, imadomo razloga smatrati ljutom ironijom tvrdnju, koju izriču često s neke strane, da nisu naime tri državno gimnazije u Primorju ustrojeno samo za 15.000 Niemaca, već također, da se pruži slavenskoj mladeži prigoda, da se naobrazi u „svietskom" jeziku, kano da bi toj mladoži bilo sudjeno živjeti i obavljati svoje poslove medju pučanstvom isključivo njemačkim.

Ovo neopisivo postupanje pozvanih školskih oblastih što se tiče Primorja — postupanje, koje vriedja narodna čuvstva Hrvata i Slovenaca, koje im škodi u njihovih životnih probitcih i koje krši njihova prava, utemeljena na ustavnih zakonih — ne može se nikako opravdati niti sa gledišta zdrave upravne politike, i ne obazirući se pako na težnje pojedinih narodnostih.

Radi toga nalaze se podpisani prisiljeni upraviti na gosp. ministra nauke sliedeći upit:

1. Je li njeg. preuzvišenost voljna poduzeti korake, da se uvede hrvatski jezik na gimnaziji u Puli kano obvezatan predmet?

2. Kada kani njeg. preuzvišenost učiniti potrebite korake, da se ustroji u Pazinu podpuna gimnazija sa hrvatskim naukovnim jezikom, i to na temelju opetovnih molba, upravljenih ministarstvu nauke i na temelju resolucije, podnesene ovoj visokoj kući dne 4. febrara 1893.

U Beču, dne 30. novembra 1893.

(Sliede 24 podpisa).

Viesti iz metropole hrvatske.

Piše A. K.

Zagreb, na Katarinino 25. stud. 1893.

(Konac).

Hrvatsko sveučilištno literarno-zabavno družtvo „Zastava" razvija evo i u svojoj četvrtoj družtvenoj godini upravo zamjernu djelatnost, koli na polju liepih vještina, glazbe i pjeva, toli i na onom književnih čitanja, razprava i družtvenosti u saobraćaju sa svimi boljimi slojevi zagrebačkoga svieta. Nedavno je prema štatutom družtvenim biran novi odbor za god. 1893./4., kojemu je na čelu dostojan nasliednik gr. latoga, stasitoga, a vrlo umnoga bivšega predsjednika stud. philozof. absol. Vlada Petračića — gosp. Marko Vukelić, koga kažu otvorenim, darovitim i što je glavno, neoviznim mladencem; pa će tako to jedino zabavno sveučilištno družtvo svakako i ove godine opravdati liepe nade, što no ih u j stavlja gradjanstvo hrvatsko prieslolnico i ciela hrvatska domovina, koja vazda od iskona prati pomno svaki kret i djelo toga najvišega učevnoga zavoda i njegovih mlćenika.

*

U pravničkom družtvu naše „Almae Matris" (ovako jo iz srednjeg vieka ime sveučilištu) od neko je doba vanredno živo. Prošle sam vam godine već javljao, da se radi o sjedinjenju svija sveučilištnih podpornih družtava u jednu zajednicu, da se time poluči veća glavnica (do 40.000 forinti), kako bi se što više i što izdašnijih podpora moglo dioliti oskudnim a vriednim pravnikom i filozofom, te bolestnim članovom svjetskih fakulteta. Ta zamisao koja se već od nekoliko godina podgrijava, primiče se ostvarenju. Pravila su sastavljena, redigovana, prihvaćena po svih družtvenih izasalanicih (zamjenitim većanjem) i odposlana vladi, koja će ih tu naskoro bez dvojbe potvrditi, pa će se i novo zajedničko družtvo skoro udesiti (konstituirati). Ja vam želim sliedeći koji put s vašim dozvolom o tom pobliže izvjestiti, jer sam voljan, da se i vriedni sinovi Istre s time pobliže upoznadu, pa da priskoče kojom svotom uzdanici svojoj — budućim svojim zagovarateljom i prosvetiteljom.

Pravničko je družtvo kao oživljeloo biranim novim odborom, a duša je svemu radu pravnik Ivo Vuković, svagdašnji tajnik, o kojem, ako kužom, da je za nas ono, što je Kostrenčić za „Matieu Hrv.", — sve sam rekao,

Ne mogu i ovom zgodom na ino, a da ne posjetim ovim putem dične „Naše Sloge" sve i svakoga, koj može i hoće, da upiše dobrom kojom zgodom štogod za naše prepotrobito ali vriedno sveučilištno podporno družtvo, jer neka znade svatko: čim više podpora od savjestnih a imućnih ljudi našemu družtvu, tim će više oskudne a darovite hrvatske mladeži uzmoći dovršiti svoje nauke, pa će tako izučena mladež svojim stečenim znanjem i značajem poštuno se odužiti svojim dobrotvorom. — To u pamet svakomu!

* * *

Sada već pokojni kandidat profesure, Juraj Tomljenović, sin krške Like, poštena pregalačka hrvatska duša, napisao je ove godine maleno djelce, birano sadržajem i oblikom, pod naslovom: „Katarina Zrinska, banica hrvatska". U preporuku toga izvrstnoga djelca navesti nam je samo toliko, da nobi smjelo biti hrvatske kuće u cieloj zemlji, gdje obitavaju Hrvati, u koju ta prekrasna knjižica (cieni samo 20 nč.) nebi našla pristupa, jer je u svakom pogledu vriedna suha zlata, a namienjena je imenito po piscu (u „posveti") hrvatskim kćerkam, da upoznadu, što znači moral žene, što znači hrabrost u svakoj prilici i što pregaranje, žalost i kiuba u najvećih udarcih sudbine, koja je prvu Hrvaticu toli kobno proganjala.

Što je u nas „Kačić" u pjesmi, to bi imala biti ova zlatna knjižica u vezanom slogu hrvatskim ženam, a Istarskoj braći je i onako rod Zrinskih živo u pameti. — Razširi li se što više to maleno al joštino djelce, postignut će se plemenita namisao pisčeva: radjat će se ženski značajevi.

*

Kad je već govora o tom darovitom i mladom Hrvatu, koji — na žalost majke Hrvatske — nije dočekao, da u djelo privede svoje mravinjom marljivostju posabrano znanje u poduci mladeži i pisanju histor. jasnih, popularnih djela, — spomenuti nam je, da je naš nezaboravni Jure bio na nemalu pomoć vrlomu i čeličnomu vašemu zemljaku, hrvatskomu književniku Sisoleu Evgeniju Kumičiću kod obradjivanja njegovog romana: „Urota Zrinjsko-Frankopanska", koji je divni roman u tri knjige (cieni 3 for.) nedavno iz „Doma i Svieta" otisnut i predan na ruke hrvatskog naroda na ponos, uživanje i — na odmazdu protivnikom. Bio je naš Jure vrlomu Kumičiću pri ruci imenito starimi izpravami, koje u doba Zrinjskog i Frankopana sižu, u doba još toli naučno neobradjeno i toli malo razsvietljeno. To je izpravo Jure znao poput mrava prikupljati u hrv. akademiji, preodit i tumačit a ujedno ih uporabljati u svojoj doktorskoj naučnoj razpravi istoga imena, koja će razprava, (svršio ju je na smrtnoj postelji klonulom već rukom) izaći — kako nas uvjeravaju — u „Radu" jugoslavenske akademije. Dakle se tim epokalnim djelom „Urota Zrinjsko-Frankopanska" izpunjuje znatna praznina u hrv. povjesti i književnosti, te možemo reći, da se Kumičić i Tomljenović tim radom popunjuju, dakako svaki na svoj način: Kumičić romantičkim načinom, Tomljenović strogo znanstvenim pravcem.

Završujem: tko ljubi Hrvatsku, sjati će „Urota" na stolu njegovu na diku roda i poroda.

Pogled po svietu.

U Trstu dne 15. decembra 1893.

Austro-Ugarska. U sjednici carevinskoga vieća dne 7. t. mj. upitao je hrvatski zastupnik Biankini ministra trgovine, da li mu je poznato, da pomorska vlada u Trstu i podrejeni joj uredi a Dalmaciji i Istri rabe

njemački i talijanski jezik kao uredovni, dočim su velikoj većini naših pomoraca ti jezici nepoznati, i da li znade, da se u natječajih i za najmanje lučke službe traži poznavanje njemačkoga jezika, čim su isključeni od svake službe pomorci Istre i Dalmacije, i napokon, je li mu poznato, da se u natječajih više niti nezahtjeva poznavanje hrvatskoga jezika, premda djelokrug pomorske vlade obuhvaća većinom hrvatsko zemlje?

Grof Alfred Coronini interpelirao je ministra pravosudja glede sastavljanja porotničkih listina u Primorju. — Zastupnik dr. Laginja interpelirao je u sjednici od 12. t. mj. ministra trgovine radi premještenja trgovačke komore iz Rovinja u Pulu i radi zapostavljanja slavenskoga pučanstva u Primorju. — Zastupnik Spinčić interpelirao je vladu radi porabe talijanskoga jezika od strane državnih oblastih u Primorju.

Carskim pismom sazvani su svi zemaljski sabori, i to nekoji već na 19. t. mj. a drugi 28. treći napokon mjeseca jenara 1894. Istarski sabor sastaje se dne 3. jenara 1894.

Ovaj put nam je zabilježiti vrlo ugodnu viest iz Hrvatske. U izbornom kotaru Brod na Savi bijaše naime izabran u hrvatski sabor jednoglasno složnim djelovanjem obijuh opozicija član stranke prava i naš vriedni suzemljak Euge. Kumičić. Vladina stranka nije se niti podufala postaviti protukandidata. I taj sjajni uspjeh valja pripisati izmirenju i složnom radu hrvatskih opozicija. Mi pozdravljamo iskrenim zadovoljstvom taj uspjeh.

Srbija. General Gruić sastavio je novo ministarstvo, u kojem sjede i nekoji bivši ministri. Nova vlada kaže u svom programu, da će nastojati i nadalje uzdržati dobre odnošaje sa susjedi, te urediti kraljevinu financijalno.

Francezka. U sjednici francezkoga parlamenta od dne 9. t. mj. bacio je neki zločinac sa galerije bombu medju zastupnike. Bomba se je razprsnula ranivši mnogo zastupnika i ostalog občinstva. Zločinca, koji je član anarhističke družbe, a zove se Vaillant, uhvatili su prije, nego li je mogao uteći iz parlamenta. Francezka vlada poduzimlje strogo mjere proti anarhistom.

Italija. U zadnjem broju javismo, da je Zanardelli sastavio novo ministarstvo, što bijaše istinito, nu kralj Umberto nije ga htio potvrditi, nenaziruć u novom ministarstvu jamstva, da će izpuniti težku zadaću, koja ga čeka t. j. urediti do temelja razklimane talijanske financije. Nakon toga povjerio je kralj sastav novoga ministarstva bivšemu ministru Crispi-u, koji nailazi na velike potežkoće, jer se ozbiljni državnici nedaju u ministarstvo, znajuć, koliko ih čeka brome i ogromna odgovornost. U nekojih krajevih Italije pobunio se narod proti oblastim, trgovcem itd., jer se nalazi u najvećoj biedi.

Što mi liješ? . . .

Što mi lijaš, tužno nebo,
Nad domajom bolno suzo
Što mi kvasiš teško lance
I patničke njene uze?

Ne treba joj tvoga plača,
Već joj podaj djeci žara,
Da ustanu, da se ganu,
Da ju riešo otmičara!

Što će njojzi suze tvoje
I onako dost je biedna,
Junačtva joj gordog treba
Silničke je krvi žedna!

R. Katalinić Jeretov.

Franina i Jurina

Fr. Čuješ Jurino, novo leto je pred vrati.
Jur. To znam i sam, pak?
Fr. Si storil svoju dužnost?
Jur. Sam budi ku.
Fr. Znam, ma si poslal soldi va Trst?
Jur. Nisam ne, ma ću ovi dni.
Fr. Znaš da kažu, da ni lepo ni pošteno dobivat list a neplaćat ga.
Jur. I pravo deju.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri.

Uprava „Hrvatske“ primila je od g. Ivana Antića 12 kruna sabrano u Selcih (hrvatsko Primorje) kod večere vrlog otačbenika i prijatelja pri zdravici domovini.

Veleč. g. Josip Marok svećenik u sv. Lovreču pazenatičkom priposlao nam je for. 2, darovana od g. Fr. Gorca 1 for. a od njega samoga i for. Živili! — Gosp. Šćitomir Vilhar, veletržac u Prezidu javlja upravi „Obzora“ dne 27. studenoga: U proslavu današnjeg vjenčanja moje kćeri Ironke sa gosp. Ivanom Božićem iz Podgrade u Ipavi pristupljujem kano utemeljni član družtvu „sv. Cirila i Metoda za Istru“ i polažem evo 100 for. (sto forinti). — Dne 3. t. m. prigodom imendana Veleč. gosp. Franje Canjuga podarhidjakona i župnika u Gospiću sabrao je Veleč. g. Sgombić u korist družbe sv. Cirila i Metoda 15. for. 30 nvč. Živio dični domaćina svećar, živili svjestni i plemeniti darovatelji! Gosp. Mate Dorčić iz Baške poslao nam 50 nvč. kao dar družtvu sv. Cirila i Metoda k novoj godini. — Gosp. Mijo Nikšić iz Broda na Savi poslao je upravi „Obzora“ 5 for. 15 nč. ondje sabranih u veselom družtvu sastojećem se iz hrvatskih obrtnika i pomoćnika, izim njeke gospode, pri zdravici hrvatskoj otačbini, a darovaše sliedeći: po 1 krune gg. Stj. Vuković, M. Nikšić, M. Ček, I. Asperger, R. Medaković, Fr. Simić m.; gdjica Katica Haman 80 nvč., po 20 novč. Fr. Nikšić ml., Ivo Sekulić, Gj. Cvetić, G. Pokopčić, M. Novak, F. Novaković M. Vinković i T. Klobučar. I. Kaup 15 novč. T. Berković 10 novč. — Nadalje p. n. gospodja Jelka Marjanović sabrala je na Konradovo prigodom zdravice domovini 6 for. Veleč. g. Mate Cvetko, župnik u Brodu na Kupi priposlao je 7 for. 92 novč., sakupljenih medju prijateljima na Andrijino — imendanu veleč. g. Andra Pobora u Podstenama. — Veleč. g. M. pl. Kirchmayer kapelan u Brodu 8 for. sabranih medju odličnimi Hrvati sakupljenimi na ognjištu vrlih Brlića, oko koliovke Andrije svećara, unuka mile uspomene Andrije Torquata Brlića. Upravi „Naroda“ u Splitu priposlao je gosp. Mato Jankov, kavanarski obrtnik 1 krunu za družbu sv. Cirila i Metoda u mjesto brzojava gosp. dru Josipu Smodlaki, koji je ovih dana bio promoviran na tu čast u Gradcu. — U istu svrhu i istim povodom poklonio je gosp. prof. Siriščević jednu krunu. — Iz Žminja poslao nam je g. N. Butković for. 2 sabrana u malenom družtvu od gg. Fr. Pucića 20 novč., M. Petelina 20 novč., I. Pucića 10 nvč., N. Dobelja i brata 40 nvč. N. Butkovića for. 1·20. — Uprava „Hrvatske“ primila je od gosp. J. Čveka župnika u Buli for. 2, koje je darovao g. Vladimir pl. Halper, dalje je primila 3 for. 32 novč. od g. I. Juričevića kapelana u Crikvenici sakupljene prigodom vjenčanja g. Nikole Cara sa Katicom Stipanić. Živili svatovi!

Družtvenom blagajniku dr. Stangeru u Volosku-Opatije nadalje sliedeći iznosi: Gosp. Vinko Paharić učitelj u Lipi predao sakupljenih med hrv. i slov. učitelji u Kopru prigodom izpita usposobljenja for. 1·20. Gosp. Letić Felice Opatija god. član. for. 1, a na dar for. 1. Sabrano dne 4 dec. kod zbora u Kostreni Sv. Barbare 13 for. 30 nvč. P. n. g. Vinko Knobloch, Našice šilje for. 20. Uplatiše: Gdja Antonija Ernoy, kućevlastnica god. član. 1 for. Gosp. Anto Horaček god. član. for. 1, Darova je stiglo od V. Knoblocha Našice na više puta sabranih ukupno for. 12·66, isti g. sakupio prigodom imendana gosp. Franje Böhma for. 2.50, prigodom imendana g. Franc-a Pecka for. 8.84. G. dr. Angjelko Brunšmid sakupio for. 1.50, G. Josip Alesić sakupio for. 1.50. G. M. B. Trst, šalje for. 5, g. Skender Fabković. Zagreb šilje for. 1 za mjesece prosinac. G. Ivan Šepić, Požega, god. član. for. 1. G. I. Pučić iz Lindara šilje for. 2, sabranih na Mikulovo u Pazinu u krčmi Jak. Gržetića u veselom družtvu. — Na zabavi vatrogasnog družtva u Kastvu sabrala je gdjica Ljubica Jelušić na predlog g. Matkovića učitelja iz bakarske Drage for. 6·48, koje je preuzeo tamošnji povjerenik g. Mirko Jelušić.

Osobne viesti. Službeni list bečke vlade donaša viest, da bijaše pocieljen tajniku kod c. kr. namjestničtva u Trstu gosp. dru. A. Hochoggeru naslov i značaj kotarskoga kapetana.

Istarski sabor sazvan je za dne 3. jenara 1894. Ostali sabori ove polo državo sazvani su nekoji za 19. t. mj. drugi 28. t. mj. a treći početkom jenara 1894.

Interpelacije naših neumornih zastupnika gg. dra. M. Laginje i prof. Vj. Spinčića. U sjednici carevinskoga vieća od dne 12. t. m. interpelirali su naši narodni zastupnici.

1. Ministra trgovine, da li je voljan nastojet, da se prenese sielo trgovačko-obrtničke komore za Istru iz Rovinja u Pulu? —

2. Ministra unutarnjih posala radi zapostavljanja slavenskoga pučanstva u Primorju i

3. Istoga ministra radi porabe talijanskoga jezika u c. k. uredih u Primorju.

Ove interpelacije donesti ćemo u budućih brojevih u cielosti u hrvatskom prevodu,

† **Petar Petris.** Iz grada Krka pišu nam 12. t. mj.: Na 28. pr. mj. preminuo je ovdje predastni Petar Petris, kanonik ovdješnje stolne crkve. Rodio se u Vrbniku na našem otoku 14. marča 1812., a bi zaredjen za svećenika 24. oktobra 1836. Za više godina, dok je crkva imala upravu i nadziranje nad školami, posvetio se bio podučavanju mladeži pučkih škola. Po razvih mjestih biskupije obnašao je težku učiteljsku službu. Višekrat obnašao je u istih i ravnateljsku čast. Za njeko doba blage uspomene biskup Vitezić uzeo ga k sebi kao tajnika. Mila mu bila glagolica, u koju se još od malenih nogu zaljubio; a to jer slušaše od vrbničkih ondašnjih glagoliša, kojih je bilo vrlo mnogo, kako je crila crkvom rodnog mu mjesta. U politiku nije se mješao, nu u njem je vazda kucalo hrvatsko srce, hrvatska ga misao vodila; a to je kroz cio život dokazao. Na njim plaču mnogi siromasi, jer izgubiše dobrotvorca. Bio je ponizan, dobar, pobožan, revan — pravi svećenik i rodoljub. Vječni pokoj njegovoj duši!

Svuda jednaki. Naši talijanaši bilo u Istri, Trstu, Goričkoj ili u Dalmaciji svuda su složni u mržnji proti nam i našim narodnim svetinjam. Svuda su jednako zlobni i drzoviti, kad treba udariti po mrzkih im Slavenih u obće, a napose po Hrvatih. Čestita „Kat. Dalmacija“ odgovara jednomu takovomu napadaču, naime glasovitom „Il Dalmata“ u broju 85 sliedeće, što i mi rado podpisujemo:

„Il Dalmata“ se neprestano glagolicom davi. Sve pjeva, i to je istina, da je ona crkvena stvar, a kad tamo, on ju politički uzimlje i ljuti se, što se širi. Ma, ljudi, ne budite tako protuslovni i ludi. Ako se vi borite za talijansku kulturu i talijanski jezik, glagolica vam za to ni nepomaže niti odnemaže. Ta ono vidite, da u Slavoniji, Medjumurju, Kranjskoj, Koruškoj, Štajerskoj, Bosni i Hercegovini no ima glagolice, nego sve je, na žalost, sama latinica, pak ipak, ono u svih spomenutih zemljah niti ne obstoji talijansko pitanje.

S toga „Dalmatovo“ zabadanje prsta nije nego nesmotren prkos, inad, plod mržnje donapokon na mrtve slavenske jezike. E pa dobro! Hrvati to uzimlju na rabož, pa ako vam se ražli izvraćat pitanja i pitanje glagolice pretvarat u političko pitanje, i Hrvati će, u koliko se vas tiče, i oni pitanje glagolice smatrati političkim pitanjem. Tim radje, što je prva moralna vlast na svietu, papa, u tom pitanju na njihovoj strani, onaj papa, koji, potaknut interesom vjere, neće da glagolica izumre ondje, gdje je od vajkada bila, te nam je poklonio krasnu kapelu našim svetim prosvjetiteljem u arod Rima sa posvetom na glagolskom jeziku, i darovao pak nedavno krasan glagoljski misal, onaj, koji se i ovdje u Zadru u jednoj talijanaškoj knjižari razpadavao

Uzalud „Dalmata“ u zdvojnosti prevrće poviest, i izvrće ju. iznoseć samo ono što bi moglo biti proti našoj povlastici. Čin je, da je ona kroz mletačko doba nama čitava dobranjena, a naša će biti skrb, da ju i kroz austrijsko doba sretno provodimo u luku konačnoga njezina spasa. Bit gori od Talijanca Mlečića, bilo bi za nas sramota, kao što je sramota po „liberalni“ duh „Dalmata“, koji u hrvatskoj zemlji ne bi, da je do njega. dozvolio ono, što je njegov ideal dozvoljivao a i dan danas dozvoljuje u kraljici „laguna“.

Iz Krnice pišu nam dne 11. t. mj.: Našega čestitoga učitelja g. A. Borgića zadesila je dne 8. t. m. grozna obiteljska nesreća. Toga dana preminula mu je najmre uzorna supruga i brižljiva majka njegovoj dječici, Veronika, rodjena Škabić, ostaviv razoviljena supruga sa šestero nejako sirotčadi. Za pokojnicom ne nariče samo unesrećeni suprug i ono šestero ubogšadi, već i mnogobrojni rodjaci, znanci i prijatelji. Prigodom njezina pogreba pokazao je naš puk, koliko je pokojnicu cienio i koliko štuje i ljubi nesretnoga supruga, komu udielio Svevišnji krieposti, da strpljivo podnese grozni taj udarac. Vriednoj Veroniki podielio Svevišnji pokoj vječni!

Iz Voloskog brzojavljaju nam, da je tamo preminuo nakon dugo i težke bolesti dne 13. t. m. bivši uzgojitelj sadašnjega kralja Srbije Aleksandra, a najposlie srbski ministar predsjednik g. dr. Dokić. Radi poremećena zdravlja odrekao se časti i službe ima tomu mjesec dana, te je pošao u Opatiju, da potraži lieka bolestnom tielu. Pokojnika će prenesti u Biograd, gdje će mu boz dvojbe prirediti sjajan pogreb.

Iz Voloskog — Opatije pišu nam 12. t. m. Već je evo prošlo skoro mjesec dana odkad je rekurs proti občinskim izborom bio riešen sa nalogom, da moraju novi izbori biti obavljeni u roku od 2 mjeseca a ipak naš „magnifico“ nije još niti počeo sastavljati izbornih listina. Pitamo se sada, kad će tako novi izbori biti razpisani? Valjda tamo gdje koncem buduće godine. Naši šaranjaci predvidjaju, što ih čeka, pa hoće, da si barem produlje sa nekoliko vremena vlast, koje obraniti više nemogu, ravnajuć se po onoj: „più che la ponde, più la ronde“. K tomu hoće da pridobiju vromena za agitacije. Jurve trči okolo onaj famozni junak „izpod posteljе“ i njegov vjerni drug koparski „cittadino“. Njim uz bok stoji vjerno jedan baron. Divnoga li „trolista“ jeli? Manjka jim samo rep t. j. duga Mare. Molimo Vas, gosp. urednike, ako bi slučajno i u Trst zabasala, recite joj noka se već jednom ovamo vrati, jerbo ju davno ne vidjesmo a žaloljesmo ju kao ruka koprivu!? Naš „trolist“ ipak i bez nje nemiruje. I te kako se producira! Ali jalova će jim biti sreća. — Niti protnje niti laži, niti mićenje, niti varanjo neće jim ovoga puta koristiti. — Onaj je riečki dotepuh rekao doista, da će na biljade potrošit samo da ne prodrie kod budućih izbora naša stranka, ali naši se ljudi nedaju tako lahko kupovati, jer no gladuju kako je on gladovao kad je u Opatiju došao. — U zadnjem broju puljskoga „Somiera“ piše netko u jednom dopisu iz Opatije, da su Hrvati ovdje za predstojeće izbore razvili silnu i nedozvoljenu agitaciju, te pozivlje svoje vjernike, da i oni isto čine. U čemu sastoji ta nedozvoljena agitacija s naše strane, neznamo, ali znademo nasuprot, da je jedan od njihovih glavnih agitatora tužen radi kupovanja glasova kod zadnjih obć. izbora. Još tekom čedna biti će saslušanje svjedoka. O dalnjem tečaju razprave ću Vas već u svoje doba obaviestiti. Tako su, vidite naši kalabrezi bezsramni, bezobrazni i nepoštoni, da sve nepodubštino, što ih sami čine, nama podmiću. Odzvonit će i njima ako Bog dade! —

Lav XIII. i narodnost u Istri. Pod tim naslovom čitamo u jednom ovdašnjem radikalnom, židovsko-talijanskom listiću koliko sliedi:

„Pišu nam iz Rima dne 12: Lav XIII čitao je ovih dana vellkim zanimanjem tiskopise izručene mu od mons. Flappa, biskupa Porečko-Puljskoga, i one, što mu bijahu kasnije poslani a tičući se narodnosti u Istri.

Papa da je ostao veoma začudjen, te da je odlučio odbiti nauj učinjen pritisak za uvedenje slavenske liturgije u Istri. Ovo da su bar osobna nakane pape ako ga politički razlozi neprisile na promjenu tih misli.“

Tako židovski listić a mi se uzdržajemo od svakog tumačenja, jer nam je od cenzure zabranjeno ni pisnuti proti biskupu Flappu.

Božićno drvo priredjuje odbor ženske podružnice družbe sv. Cirila i Metoda u

Trstu za siromašnu dječicu slovensko pučke škole i zabavišća sv. Cirila i Metoda kod sv. Jakova u Trstu. Naše rodoljubne i požrtvovne gospodje i gospodjice podarovati će tom prilikom siromašnu dječicu odielom, obuvalom i slaščicami. Božićnica biti će 20. t. m. u 3 sata poćne u dvorani Mally ulica Torrente.

„Miklavžova večer“ izpala je kano uviek do sada na obće zadovoljstvo mnogobrojnog našeg občinstva a na veliku radost podarovane naše dječice. Sav program bijaše točno izveden, te se je mnogo odobravalo pjevačem, glasoviračici i mladjahnim predstavljačem. Čestitamo na uspjehu našem dičnom „Sokolu“.

Milodari. Kod prijateljske večere dne 12. t. mj. na čast odvjetnika g. dra. D. Trinajstića sabrala ovdje desetorica prijatelja Hrvata za „družbu sv. Cirila i Metoda“ u Istri for. 25, a za „Bratovšćinu hrvatskih ljudi u Istri“ for. 20; ukupno for. 45. Živili plemeniti darovatelji!

Iz Žminja pišu nam 20. t. mj.: Kako se glasa, imala bi naša občina graditi do mala tri ceste i 2 zdenca (cisterne), ali dvojimo, da će se moći toliko troška oprtiti na občinu. Za gradnju cestah imado ipak nade, da će se započeti i izvesti, jer su neobhodno potrebite. U tu svrhu doznačila je vlada občini pomoći od 800 for., a zemaljski odbor samo 400 for., nu treba nam jošte okolo 2400 for.

I u ovoj občini probili su opet ponešto rogovi našim šarenjakom i krnjelom odkad se diže „crna“ magla iz pazinske „fojbe“, nu narasti im neće do neba, jer se nadamo, da će čisti i zdravi vjetar razpršiti maglu i zloćudne njezine posliedice.

Ovuda imademo izvrstna vina okolo 20.000 hektolitara, a trgovaca skoro ni za lick. Upozorujemo radi toga naše vinske trgovce i krčmare, da se i do nas potrude, zbog česa se neće za stalno kajati. Vino zdravo i dobro dobiti će uz dobru cienu, a odvesti će ga sami na željezničku postaju u Kanfanar.

Iz Štinjana (občina Pula) pišu nam 1. t. mj.: Preč. g. kanonik Pesante je u svojoj razpravi o slavenskom bogoslužju uzvrdio, da je to bogoslužje godina 1857. u svakom istarskom selu zakopala, kako je to doniela novina „L'Eco del Litorale“ broj 91. pišuć: „si viene all' estinzione completa della liturgia slava nell' Istria nel 1857“ i opet: „e almeno nel 1857 esso era omai sparito da ciascun luogo dell' Istria“.

Ali ta njegova tvrdnja ne stoji, jer n. pr. ovdje službovaše pop Marko Marinović i to 19 godina sve do g. 1861. kad su ga umirovili. Da je pop Marko glagoljaš, i da nije poznavao latinskoga jezika, to znadu svi stariji Štinjanci.

Dapače još živi starac, kojega je naučio pop Marko služiti staroslovenski sv. misu, premda ne znade ni čitati ni pisati. Taj starac zove se Paškval Mezulić, a hvali popa Marka više nego nijednoga od njegovih do sada 15 nasliednika.

Toliko do znanja „prijatelju i zaštitniku“ naše glagolice preč. gosp. kanoniku Pesante-u u Poreču.

S pozdravom Vaš M. C.

Nesreća na moru. Juraj Sabljić i Jakov Mihičić iz Vrbnika kupili su novu jedrenjaču-braceru u Klimnu, te su se u nedjelju dne 10. t. mj. odanle otisnuli i odplovili put Vrbnika. Silna bura, koja je onog dana puhala, prevali barku na tri milje od Vrbnika, te je nestalo nje i obih gospodara. Tjelesa utopljenika nisu se još našla. Svaki od njih pustio je udovu i šestero neobskrbljene djece.

Iz blažene zemlje. U susjednoj kraljevini Italiji, obećanoj zemlji naših nospašenjaka, dolaze na površinu danomice sve to groznije činjenice. Nedavno doznalo se za ogromne prevare — na stotinu milijuna franaka — u talijanskih bankah. Sada dolazi kriza za krizom u ministarstvu, jer je danas Italija novčan najsiromašnija država, a njezine finance tako razklimane i neuredjene, da ih nebi htjela ni Turska za svojimi prosjeniti. Dodajmo k tomu silnu biedu, što ju trpi talijanski narod u nekojih pokrajinah, pak oto nam gotove slike o podpunoj nevolji. Usljed toga pobunilo se siromašnije pučanstvo u nekojih predjelih Italije. Tako primjerice brzojavljaju sa otoka Sicilije, da su seljaci u mjestu Partinico ustali proti trgovcem, prisilivši ih, da snize cienе živeža, da ne poznaju nikakve oblasti, nitko ne plaća poreza, mjestni poglavar da je jedva pobjegao. Mjesto Giardinello da je konjaništvo zaposjelo, jedva umiriv buntovnike. Zastupnik Colajani sa Sicilije javlja u Rim, da su javne oblasti u 11 mjesecih usmrtile na Siciliji 25 osoba, a ranile preko stotine, dočim no bijaše za to nijedan vladin činovnik kažnjen. — Iz Rima brzojavljaju 11. t. mj.: U Bitontu kušao je carinarski stražar Curci uz asistenciju oružnikah, da baterju mužara, što ju je pučanstvo povodom neke crkvene svečanosti bilo spremilo, učini nesposobnom za pucanje. Čopor svjetine nastojao je, da to zaprieči, pa je stao bacati kamenje na oružnike. Oružnici su na to pucali, te je tom prilikom ubijen jedan seljak. Isti ostavlja iza sebe ženu sa petero djece. Ovo je svjetinu raszjesnilo, te je iznova navalila na oružnike, koji su bili prisiljeni, da uzmaknu u svoju kasarnu. Uzbunjena svjetina dala se iza toga u potjeru za carinarskim stražarom, te je provalila u redarstveni urod, gdje je Curcija svega polila petrolejom, pa mu zapalila odielo, premda se tomu opriešе prisutni načelnik i senator Rogadeo, koji su nemoćni morali pribivati užasnom prizoru. Istom kad je iz Bazija stiglo pojačenje, pošlo je za rukom ugušiti pobunu. Curci još živi, ali se nalazi u agoniji. Njegovo je stanje grozno. Kod borbe više je osobah ranjeno. Sada se uzpostavlja red, mnogo je ljudih pozatvoreno. — Je li moguće pomisliti žalostnijeg stanja, nego li je ovo u „blaženoj zemlji“, za kojom uzdišu i teže iredentaši naše Istre itd.?

Iz Sv. Ivana od Šterne (občina Višnjan) pišu nam, da imadu tamo naši seljaci do 4000 hektolitara izvrstnoga vina, što stavljamo našim vinskim trgovcem, krčmarom itd. do znanja, upozorujuć ih, da se u tom poslu obrate na tamošnjega našega rodoljuba Tomu Sinožić-Bašića. Vino bi seljaci odvezli na željezničku postaju u Pazinu ili u luku Poreč.

Koledar „Bog i Hrvati“ za g. 1894. imade na razpolagju medju ostalimi i naš rodoljub u Medulinu (občina Pula) gosp. Jakov Kirac, trgovac tamošnji. Cienа tomu krasnomu koledaru je samo 50 nvč. te ga i mi što toplije preporučamo svim našim čitateljem.

Članovom „Matice Hrvatske“ preporučamo i ove godine što toplije knjigovežu iste „Matice“ g. Ivan Schneidera, koji se je do sada vazda izkazao svojimi solidnimi i vrlo ukusnimi radnjami. Tko želi dakle od gg. članova dobiti uprav krasno i čvrsto vezane „Matičine“ knjige, neka to prijavi na dobu ročanomu knjigovežu, pak će dobiti svoje knjige uvezane uz neznatnu cienu. (Vidi oglas g. Iv. Schneidera.)

Nova hrvatska misa. Poznati neumorni hrvatski skladatelj gosp. F. S. Vilhar uglasbio je — kako javljaju zagrebački listovi — po pučkih popievkah „Hrvatsku božićnu misu“ za mješoviti zbor. Ovu će misu prvi put pjevati o božićnih blagdanih u župnoj crkvi sv. Marka u Zagrebu, gdje je župnikom odličan hrvatski svećenik i rodoljub vrlo. gosp. dr. Stjepan Borošа, kojemu je gospodin skladatelj svoju misu posvetio.

Potonuo brod. Iz Rieke javljaju nam, da se je sukobila dne 10. t. mj u 11½ po noći velika jedrenjača (bark) „Danpier“ viteza Poschicha iz Rieke, kapetan Marić na visinah Premude sa englezkim parobrodom „Lamington“, kapetan Heig, koji je plovio put Rieke, krcat kožom. Udarac bijaše tako silan, da je jedrenjača za kratko potonula, dočim je ostao parobrod malo oštećen, te je sretno doplovilo u riečku luku dovezav svu momčad sa potonulog broda.

„Izvještaj“ hrvatskog sveučilištnog zabavno-literarnog družtva „Zastava“ za g. 1892./3. U Zagrebu, tisak Dioničke tiskare 1893.

Sbirka hrvatsko-slovenskih pjesama u kajdah. Uprava „Kola“ u Zagrebu moli ovim sve one, koji primiše predplatno arko na ročenu pjesmaricu, da jih svakako izvole povratiti do konca prosinca t. g. bilo predplatnika ili ne — dakle i prazne arke radi kontrole.

Pogledom na goleni trošak štampa se pjesmarica samo u 1000 primjeraka više, nego što se je dosada najavilo predplatnika.

Ljubitelji pjesme neka se s toga izvole za dobe — do kon. 1893. — predplatiti, jer kad bude i ovaj višak nakladе predplatami razpačan, neće se više moći dobiti pjesmarica, pošto uprava „Kola“ nekani dati štampati i drugu nakladu.

Danica ili subotički kalendar za prostu godinu 1894. Pod tim naslovom izašla je i ove godine dična „Danica“ koledar naše hrvatske braće u Ugarskoj, koji se vole zvati „Bunjevci“ i „Šokci“ na štetu našemu narodnomu jedinstvu, a na veselje neprijatelja hrvatskoga imena. — Sadržaj je vrlo obširan i zanimiv, a može se nabaviti za 30 nvč. kod Josipa Bitermana u Subotici.

„Dalmatinska Zora“. Pod tim naslovom počeo je izlaziti u San Francisco (Amerika) novi hrvatski list i to svake subote. Na godinu vriedi za Ameriku 2 talira, za naše strane više poštarine. Želimo dobar uspjeh novoj družici u dalekoj Americi!

Listnica uredničtva.

Gosp. M. D. Baška. Izvolite platiti ravno u Zagreb za „Danicu“ jer ih mi nemamo, hvala na daru za „C. i M.“ Živili!

Gosp. G. B. Nemožemo tiskati ni razgovora ni vlasti, da ne planu strasti. Da sto nam zdravo!

Gosp. R. K. J. u Z. Primismo u redu — hvala i preporuka za buduće. Živili!

Gosp. M. J. Sv. L. Stiglo sve u redu. Zdravo!

Gosp. „Radomil“. Nije za tisak — ne što bi bila „prosšira“, već što nije pjesma. Milije bi nam bilo razno viesti od tamo, a pjesme će doći na red, kad budete zreliji i poslie ozbiljne nauke. Živili!

Gosp. „Kozjavuna“. Nemogosmo uvrstiti u ovaj broj, ali će doći na red. Živili!

Listnica uprave.

Gosp. M. M. Juščić. U redu do konca tek. godine. Živili!

Gosp. A. B. u K. Učiniti ćemo kako pišete, nu držite se obećanja. Odzdravljamo prijateljski!

Gosp. J. S. Zbandaj. Dugujete nam za pol god. 1892 i za tekuću, dakle for. 3. Očekujemo obećano; pripošlano ćemo tiskat ako bude moguće. Zdravo!

Uplatili su nadalje za „N. Sl.“ gg S. D. Rieka for. 6·30. N. F. Baška for. 6·30, Obć. gl. Pazin (oglas) for. 5, Gradj. čit. Osiek svć. 30, H. J. Lovran for. 2·50, N. A. Šterna for. 4·50, V. F. Zadar for. 5, I. V. Bovec for. 5, R. A. Kopar for. 1, G. I. Sušak for. 1. M. J. Tolmin for. 5, J. H. Kopar for. 1, R. I. Meja for. 2, V. F. Pazin for. 2, M. A. Roč for. 5, Kavana V. Roč for. 2, R. V. Kostav (oglas) for. 1, Posuj. Kopar (oglas) for. 4, S. I. Železnike for. 2, C. V. Volosko for. 3, F. F. Malinska for. 1, K. V. Barbana for. 3, M. M. Susak for. 1·25, L. I. Susak for. 1.

(Sliedi.)

P. n. gg. članovom „Matice Hrvatske“.

Čast mi je upozoriti p. n. gg. povjerenike i članove „Matice Hrvatske“, da će knjige „Matice“ za tek. god. 1893. koncem godine goteve biti i da se iste ukusno vezane mogu kod mene i ove godine narušiti.

Vezovi „Matičinih“ knjiga vrlo su ukusni i originalni.

Ciene vezanih knjigah.

Kišpatić: Ribe	80 nč
Valla: Poviest srednjega vieka. Dio II.	60 „
Kubač: Ilirski glasbenici	30 „
Turgenjev: Izabrane pripovisti	40 „
Rogović: Pjesničke djela I.	30 „
Vodopić: Marija Konavoka	30 „
Hranilović: Izabrane pjesme	30 „
Lopušić: Bosanke	30 „
Ukupno	8 for. 50 nč.

Knjižnica za klasičnu starinu.

Musić: Povjest grčke književnosti . . . 50 nč.

Prievodi novijih pjesnikah.

Mickiewicz: Gospodin Tadija	40 nč.
Klaić: Krvatska pjesmarica, prodavati će se samo uvezana. Ciena joj je ukupno sa uvezom	60 nč.

Ciena uvoza Matičina izdanja „Hrvatskih narodnih pjesama“ oglasiti će se kasnije.

Pošto mi je slavni odbor „Matice Hrvatske“ povjerio i ove godine odpremu „Matičinih“ knjiga, to ću naručene uvezane knjige zajedno sa drugimi knjigami p. n. gg. povjerenikom „Matice“ pripostati.

Ujedno molim, da se gg. članovi isključivo samo na me obrate, budući sl. uprava „Matice“ radi inih mnogih posalah naručbe za vezove knjiga nikako primiti nemože.

S toga p. n. gg. članove „Matice“ najuljudnije molim, da mi svoje cienjene naručbe kano što i odpadajuću svotu poštenskom doznačnicom čim prije pripostali blagoizvole.

U Zagrebu, mjeseca prosinca 1893.

Ivan Schneider
knjigovežа „Matice Hrvatske
Frankopanska ulica br. 7

ESENCE

za bezodvlačno i neprogriešivo proizvadjanje svakojakih žestokih pića, finih stoinih likova te specialiteta razpoložljam izvrstnih vrsti.

Uz to nudjem octenu esencu, 80%, kemički čistu, za proizvadjanje u godno moćnog vinskog octa to običnog octa. Prepise i plakate prilažem badava. — Jamči se za najbolji uspjeh.

Cienik šalje franko: 12

Carl Philipp Pollak,
tvornica specialiteta esence
Prag.
Traži se čestite zastupnike.

Najbolje sredstvo
proti

kašlju in hripavosti,
kakor tudi
proti vsem drugim boleznim dihalnih organov so
(Znamka tovarne.) **PASTILJE**
antikataralične iz kotrama,
prirejeno po lekarju
G. Piccoli v Ljubljani.
To blažilno in odvajajoče pastilje je priporočati vsakomur, posebno pa onim, kateri pri izvrševanju svojih dolžnostih potrebujejo čist in močan glas, n. pr. propovednikom, učiteljem, pevcem itd. Cena ene škatljici 25 kr. — Naročbo se izvršujejo nemudoma proti povzetju. Zaloga v lekarnah: Leitenburg, Ravasini, Biasoletto, Serravallo in Praxmarer. 24—23

Preporučamo adresu:
„Istarsha vinarska zadruga“
u Puli (Istra),
koja je ovih dana započela poslovati.

Poslie ukinuća tršć. proste luke
carine prosti
za Istru, Dalmaciju, Hrvatsku, Kranjsku, Koruško i Bosnu-Hercegovinu
nepromočljiva pokrivala
Luigi Zuculina u Trstu.
Tvornica nepromočljivih bielih i crnih pokrivala za vozove i tarnice (vagone), za robu na obalah, ladje, brodske vidjelice (boccaporte) i za polje; pokrivača za konje i plaštevah za kišu.

Skladište 12—3
tkanine za jedrenjače, nepripredjene za sedlare i tapetare, dvojnika (traliccl), jute za žakije i omote; opasnikah, konopah i uzicah.

Zastupstvo i glavno skladište
asfaltskih opeka
za kućno krovove, pojate, suše, stajo itd.

Samotla [isolatori] za temelje
i kocke iz asfalta.

Radionica i produja zastavah.

Luigi Zuculin
u Trstu
via Ghega 2, kuća Brunner.

DOMINIK LUŠIN
u Kopru
preporuča veliko svoje skladište raznovrstnog liesa, kano:
greda, dasaka, murve, duga, te takodjer opeka, vapna, pieska itd.
Naručbe ovršava točno i po najnižnji cieni. 52—1

Izdavatelj i odgovorni urednik Mate Nandić.

Tiskara Dolenc.

Broj 51. U Trstu 21. decembra 1893. Godina XXIV.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana sej pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja po pogodbo sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vreme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarino, ako so izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i nebiraju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 3 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carovine više poštarina.

Na malc jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Poziv na predplatu.

Primiče se eto konac god. 1893. i mi vršimo običnu svoju dužnost tim, da pozivljemo sve naše čitatelje, da obnove predplatu za buduću godinu. Nu na žalost našu imade još mnogo nemarnih čitatelja, koji nisu uplatili lista niti za tekuću godinu. A što da rečemo od onih, koji nam duguju i za više godina predplatu? Ove, ako neprinuka na izplatu saviest, prisiliti će sudovi na njihovu štetu i sramotu. Naše redovite i uredno plaćajuće čitatelje molimo, da nam ostanu i nadalje vjerni, da izvole poduprieti ovo jedino hrvatsko glasilo istarskoga puka obilnom i točnom predplatom, da uzmognemo i u buduće po najboljih silah zadovoljiti težkim dužnostim novinarah.

Neimajuć mogućih zagovornika niti izvanrednih podpora, osloniti nam se je jedino na naše predplatnike. A tako je i najbolje, jer smo bar posve samostalni i neodvisni.

List stoji na godinu for. 5 za imućnije, a za seljake for. 2; za pol godine polovicu gornjih ciena; izvan države poštarina k tomu.

Novce neka nam se šalje poštanskom nakaznicom, jer je tako najjeftinije. Molimo ujedno gg. dopisnike, da nas i u buduće podpomognu istinitimi dopisi, viestmi itd.

U Trstu, mjeseca decembra 1893.

Uprava „Naše Sloge“.

Naše potrebe u Beču.

Motovunski lug.

Negda su ga osvojili Mlečani i čuvali kao oko u glavi, jer je krozanj tekla, kako i danas, voda Mirna (Quieto), koja je za starih vremena bila daleko plovnija, nego li je danas, pak su ravno iz šume izvozili drvo na more. Od onuda, gdje se rieka Mirna sliva u more, možeš u Mletke za jedra doploviti za 6 ura, ako ti je vjetar koliko povoljan.

Ako pomislimo, da je u motovunskom lugu rasla izvrstna hrastovina, brestovina i jesikovina, a da je ne sve tako blizu bilo Mletkom i da bi Mletci na talijanskom kopnu nisu imali sume blizu nikakove, a daleko ne tako dobre, onda nam je lahko razumjeti, što je republika toliko čuvala onu šumu, kad joj je svaki čas trebalo hrvatska drva za vojene brodove; a onda i ti vojeni brodovi, znamenite mletačke galije, gradili sve od drva, ne od željeza, kako današnji dan.

Sa svim tim reć bi, da za mletačke vlade nije bilo narodu potežkoće, nego je i on mogao sjeći drvo za domaću potrebu, pobrati za gorivo, što je bilo suha i krživa i pasti životinju bez posebnog plaćanja.

Odkada je onaj diel Istre pao pod Austriju, nije vlada motovunski lug dala narodu, kako bi pravo bilo, da mu ga uz neku prilično odštetu prepusti, nego je ustanovila svoju šumsku upravu u Motovunu, a narodu sve to teže.

U dolinu vode Mirne slivaju se mnoge potočine sve od obronka onih brda nad Buzetom, kuda ono ide željeznica od Herpelja na Pulu.

Ta su brda današnji dan ogoljena; dodju nagle kiše ili pljuski, neima šume, da drži vodu, pak se sve prenaglo izlija u dubinu, noseć sobom najsmočniju zemlju. Tako je malo po malo zasuto korito glavne riečine, a prava šuma, što skoro sva leži na ravnici, pa zato se i zove lug, premokra je. Pak isto tako zlo je, ako je previše mokrote, kao što je nevolja, ako je previše suše.

Previše je mokrote u motovunskom lugu, previše u raškom lugu, a u svoj ostaloj Istri preveć suše. Zlo nas tare sa svih strana.

Nekoji kmetovi, osobito Brdjani oprtaljski tuže se godine i godine, da kad je država odkupljivala njihove pravice u lugu, preslabo jih je naplatila, i da je sada paševina u lugu pretežka i da jim se čine nepotrebne zapreke, napokon i za napoj životinje na rieci Mirni.

Sve te potežkoće pobilježili su naši zastupnici potanko i dali vladi na znanje upitom postavljenim u sjednici 28. novembra 1893. državnoga sabora u Beču. Taj upit, buduć zasjeca u veleznamenito gospodarstveno pitanje za Istru, evo donašamo slovo po slovo preveden iz njemačkoga brzopisnog zapisnika, te smo osvjedočeni, da će ga seljaci po okolici motovunskoj pomno čitati i u škrinjah svojih čuvati kao zlatan dokaz, da se je našlo ljudi njihovoga roda i jezika, koji su donapokon javno pred državni sabor iznesli njihove jade i nevolje, i prikazali način, kako bi se pomoglo onomu kraju Istre.

„Upit zastupnika dra. Laginje i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina ministra za poljodjelstvo.

Kmetovi, što živu okolo motovunskoga luga u Istri, imali su u stara vremena slobodnu pravicu pašo i drvarije za kućnu porabu.

To je bilo za vrieme gospodstva mletačkoga, koje je za Hrvate bilo tudjinsko, i u ono doba, kada još nisu rabili parobrodi i željeznice, te je država morala svakako čuvati motovunsku šumu, jer je najprikladnije od onuda dobivala gradjevni lies. Ako je tako bilo onda, to bi bile pogodnosti za narod morale biti još veće od onda, od kada je i onaj diel Istre pripao svojoj naravskoj vladarskoj kući Austrije, i, ako ne činom, a one barem virtualno „jure postliminii“, kraljevini Hrvatskoj, svojoj materi zemlji, kako je tvrdila jur vlada Njegovoga Veličanstva Leopolda I. *) One pogodnosti bilo bi morale biti još veće u današnjo doba parobroda i željeznica, kad je lahko moguće i od najodaljenijih krajeva države dopeljati gradjevni lies, koji je potrebit za našu vojenu mornaricu.

All mjesto pulakšica došla su nova bremena na one, što su nogda imali pravice. Odškodnina za pašu iz početka 20 krajcara na godinu od svake glave dobeloga, rasla je malo po malo sve više i sada govore, da iznaša 6 for. 60 novč. na godinu od svake glave. To je pristojba (taksa) dosta fiskalna i težka, to poprieko iznaša 6 po sto od kapitala, koji je u životinji, premda država nije kupila onoga luga, a narod, da prežive, mora držati životinju, dakle mora neki kapital u nju uložiti.

Moglo bi nam se doista prigovoriti, da su ljudi putem odkupa bili zemljištem odštećeni.

Ali podpisani moraju da mnogo podvoje o tom, je li svako pravo naroda bilo odkupljeno i je li bilo podpuno pravedno odkupljeno, a ta dvojba podkrepljena je tim, što se iz odluke dd. Trst 22. maja 1871. broj 4557 izdane u odkupnom postupku uvidja, da je svim stanovnikom gornjih i dolnjih Brda i Gradinja u občini Oprtaljskoj, kojih je svega okolo 264 obitelji, dano od luga, gdje su pravice imali, samo 31 ralo zemlje, tako da je na jednu obitelj došlo jedva 180 do 200 četvornih klaftara zemlje.

Onaj se je narod na to višeput pritužio; on tvrdi i danas, da su ga zastupali neizkusni ljudi, te je težko oškodjen bez vlastite krivnje. A to je tim vjerojatnije, što su drugi neki seljaci, na primjer Rušnjski u poreznoj občini Ždrenji, dobili od prilike po jedno ralo na obitelj, a gdjegod i bolje zemlje.

Stanovnici Brda poslali su, medju drugim, i dne 4. septembra 1883. molbenicu preporučenu pri pošti Oprtaljskoj pod br. 387 na visoko c. kr. ministarstvo poljodjelstva, u kojoj su molili, da jim bude pomoženo u onoj stvari.

Nešto vremena poslje toga zvala jih je c. kr. šumska uprava u Motovunu na dogovore, te jim je rečeno, da će vlada rado zadovoljiti njihovim željam, ali bi volila platiti jim u novcu, što se obnadjo pravedne odštete nego li smanjiti plohu šume. Za tadašnjega c. kr. financijalnega prokuratora iz Trsta, koji je imao doći na razpravu, našli su i priskrbili u Brdih stan; on je doista i došao, ali reć bi, da je njegovim dolazkom bilo prekinuto svako dalnje razpravljanje, te molitelјem na gore spomenutu prošnju nije uručen nikad nikakov odgovor.

Oni ljudi ni u drugom pogledu nisu sretniji. Šumski nadzirači zabranjuju jim naime, rad nekakvog prevelikog službenog mara, dogoniti životinju na napoj na vodi Mirni na zgodnih mjestih, imenito „poli Roste zdola Cotići“ i na „velikom Mostu“, a tu bi se bez osobite štete za državno dobro lahko dozvolilo posve slobodan pristup za napajanje, kad bi se prilični dielovi u to ime izlučili od erarskih parcela br. 10.504 i 8754.

Obzirom na sve to i vidivši nadalje, da državna šuma u Motovunu, u koliko leži u dolini, ne mora baš da bude ohranjena pod svaku cienu, jer Istra ima premalo debele zemlje za oranje i za košenice, obzirom nadalje na to, da bi s druge strane posvema koristno bilo za znameniti diel Istre, kad bi se gorom obrasli obronci, koji zatvaraju motovunski lug sve tamo do željeznice povrh Buzeta, podpisani postavljaju na preuzvišenoga gospodina ministra za poljodjelstvo ova pitanja:

1. Je li Vaša preuzvišenost voljna u najkraćem vremenu odrediti, da se, ako ima kakovo pravde, pravda prekine, pak da se od parcela 10.504 i 8754 državnoga motovunskoga luga izluče prilični dielovi, makar cielo te parcele, i da se proglase občenitim dobrom, tako, da napajanje životinje „poli Roste zdola Cotići“ i na „velikom Mostu“ bude sasvim slobodno?

2. Je li Vaša preuzvišenost voljna koliko je moguće povoljnije riešiti molbu, što su ih podnosili stanovnici Brda gornjih, Brda dolnjih i Gradinja u občini Oprtaljskoj, tako i drugo možebitno molbe, naročito onu od septembra 1883., a to osobitim obzirom na težko gospodarstveno stanje onoga naroda, pak, bude li potrebno, takodjer obnoviti cieli odkupni postupak?

3. Je li Vaša preuzvišenost voljna proučavanje o poboljšicah u lugu motovunskom, koje traje već dvie sto godina, završiti već jedan put tako, da se šuma, koja leži u dolini i nije više državi neobhodno potrebita, podieli na parcele i da se uz primjerenu odštetu porazdieli medju okolne seljake i da jim bude dozvoljeno šumu izsjeći i zemlju obraditi; a da se s novcem, koji bi se od toga dobivao, malo po malo zagaje ona gola brda i obronci, s kojih voda oštećuje dolinu?

Beč, 28. novembra 1893.

Dr. Laginja, dr. Kramař, Spinčić, Alfred Coronini, Pecić, Kušar, dr. Bulat, dr. Fort, dr. Šil, Kaftan, Adámek, Biankini, Dapar, dr. Gregorec, dr. Brzorád, Purghart, dr. Dyk, dr. Engel, Formánek, dr. Pacák.“

* * *

To je upit od bosjede do bosjede. Viditi ćemo, dapače stalno očekujemo, da će vlada nešto učiniti u korist naroda okolo motovunskoga luga. U ovom upitu nije laži ni izvraćanja, ni odviše rečeno, nego je sve pusta, ali i žalostna istina, uzeta i popisana iz riečih naroda, koj tamo žive i iz službenih spisa.

Vlada, koja bi se oglušila ovomu upitu, težko bi pogrešila, jer bi narod uvidio, da nemože ništa od nje očekivati, a to bi bila najveća nesreća i po državu i po narod.

Zastupnik dr. Laginja pita dakle u ime naroda: 1. neka mu se dade još štogod zemlje od erarskoga luga na odplatu onih pravica, koje je negda uživao, 2. neka se otvore i posve slobodnimi proglase prilazi k vodi za napoj životinje.

Ako je istina, da neka sela nisu dobila pravedne odkupnine, onda božja i ljudska pravica zahtjeva, da im se dade podpuna odkupnina, makar je prošlo vreme rekursa.

Ako nije istina, onda je dužnost vlade, da to reče, a ne da narod čeka deset godina odgovor na jednu molbu.

Ako je istina, da narod ne može slobodno i na priličnu širinu dogunjati životinje k vodi na napoj, tomu sigurno ministar nije kriv, jer ne može svega viditi i čuti. Ali sada znade pritužbu, pak neka pošalje nepristrana čovjeka i ako je istina, kao što jest, dužnost mu nalaže, da narodu pomogne.

Kratiti narodu bud kako laglje napajanje životinje, gdjegod bilo u Istri, to je grieh gred Bogom i ljudi. Tu dakle mora biti neko nesporazumljenje iliti kakova ohola pravda, možda od strane same občine, pak to treba već jednom prekinuti.

Zastupnik Laginja pita još nešto, a to je, da država razkomada i medju narod okolnih sela porazdieli motovunski lug, svu šumu, koja leži u dolini. On ne pita dara. Svaka obitelj neka plati nešto, što se obnadje pravedno.

Ona šuma u lugu izgiba, državnoj kasi nenosi skoro nikakova dobitka.

Po Istri je malo tuste zemlje za krmu i za oranje. Tamo bi je bilo. Ništa dakle pametnijega, nego da se

*) Dobiti jednu zemlju: „jure postliminii“ to znači natrag ju dobiti od one države, koja ju je budi kako negda proti tvojoj volji osvojila. Vlada austrijska u vriome cesara Leopolda pisala je Mletčanom, da sve što budi kako od njih dobije u Istri, pripada kraljestvu Hrvatskomu, ali su Niemci to ipak za se zadržali (Op. ured.)

malo po malo ona gora sasiječe. Sunce božje će onda osušiti lug prije nego li svi mjerčini.

Novcem, koj bi narod za dobljeni lug plaćao, neka se učini jedan zaklad, a od toga zaklada neka se svake godine zasadjuju one goline, sa kojih sada voda naglo pada u lug i kvari čini. Da se to pitanje tako uredi, oni, koji su danas mladi, mogli bi još za svoga života viditi veliku ljepotu i silno dobročinstvo.

Misli li zastupnik Laginja pravo? Dà, sigurno! Doznajemo iz Beča ovoliko: Drugi dan, što je postavljen onaj upit, približio mu se je jedan gospodin i rekao mu: „Baš ste mi iz duše govorili. Mene je negda ministarstvo bilo poslalo, da razvidim po dolnjih stranah potrebe kmetskoga stališa. Bio sam u Istri, poznam i okolnosti motovunskoga luga. Ja sam napisao, što sam vidio i što mislim. Jur je toga deset godina, da sam ja od prilike ono isto rekao ministarstvu, što i Vi sada. Što sam napisao tada, izaći će do mala štampano u knjigu.

To je čovjek, koj se je učio gospodarstvo i bavio se u životu tim. On je dakle strukovnjak u pitanju. On je oblastim opisao, kako u Istri obstoji jedna govedja pasmina, koja se zove bujska (a Buje nisu daleko od luga) i koja je najljepša u Austriji, i kako bi koristno bilo, kad bi za takovu životinju gojilište mogao biti motovunski lug!

Bože daj dobro!

Interpelacija

zastupnika dra. Laginje i drugova na njegovu preuzvišenost ministra trgovine.

Grad Rovinj izgubio je sve one prednosti, koje su taj grad u predjašnje doba kano sjelo istarske trgovačke komore izvrstnim prikazivale.

Rovinj nije više desetletja najveći grad Istre po broju pučanstva; to je već i više godina njegovo jednoć glasovito brodarstvo i ribarstvo vidljivo palo; o velikoj trgovini može se jedva i govoriti. Potrebe prometa jesu pale na najnižu mjeru tako, da isti austrijski Lloy smatra Rovinj za luku zadnje vrsti.

Rovinj je osim toga grad napučen jedino Talijani, te pošto se mora po organizaciji trgovačko-obrtničke komore znatan broj njezinih članova izabrati izmedju tamo nastanjenih, to ne odgovara ova istitucija sa sjelom u Rovinju niti jezikovnim potrebam Istre, pošto se ne može Hrvatom i Slovencem one zemlje odreći pravo, da se mogu u občenju sa onom oblasti služiti svojim jezikom. Kako postupa ono u istinu u tom obziru, razvidno je iz interpelacije zastupnika Spinčića i drugova postavljene u sjednici od dne 12. decembra 1893. na njegovu preuzvišenost g. ministra unuternjih posala, kao što iz okolnosti, da se je trgovačka komora u Rovinju opetovno odvažila na to, da je hrvatski sastavljene primnice odbila, koje joj je uprava delavske škole u Kastvu, sa hrvatskim nankovnim jezikom, odposlala.

U gospodarstvenom pogledu čini se, da ne pruža ona osobitih usluga pokrajini, pošto stoji, da bijaše ova komora, koja no je zagovarala, da se pridrži zloesretnu vinsku klauzulu u trgovačkom ugovoru sa Italijom.

I djelovanje vladinoga komesara kod rečene trgovačke komore jest napokon na najnižu mjeru ograničeno, pošto mu je jedva moguće, da iz Pule svojoj zadaći podpuno zadovolji, a čini li to, tad je to moguće sa znatnim gubitkom vremena, a bez dvojbe i zapostavljanjem drugih njegovih službenih dužnostih.

Obzirom na sve to, stavljaju podpisani na njegovu preuzvišenost ministra trgovine upit:

„Kada kani Vaša preuzvišenost premjestiti sjelo istarske trgovačko-obrtničke komore iz Rovinja u Pulu, koji je posliednji grad sada po svojem broju stanovnika, povoljnimi komunikacijami, znatnom trgovinom i obrtom, ustrojstvom škola i jezikovno mješovitim stanovništvom, te uslied mnogih drugih prednostih, vrlo prikladan, da se ga izabere za sjelo istarske trgovačko-obrtničke komore?

U Beču, dne 12. decembra 1893.

Dr. Laginja, Perić, Dapar, Spinčić, Biankini, dr. Herold, Borčić, dr. Bulat, A. Coronini, Nabergoj, dr. Grégr, dr. Vašatý, Špindler, dr. Blažek, Hájek, Šupuk, dr. Gregorec, Vošnjak, dr. Ferjančić, dr. Gregorčić".

Interpelacija

zastupnika Spinčića i drugova na njegovu preuzvišenost g. ministra unuternjih posala.

Sa talijanskim dopisom od dne 1. marča 1888. br. 237/67 poslala je c. kr. izborna komisija za istarsku trgovačko-obrtničku komoru občinskomu uredu u Podgradu talijanski sastavljenu listu birača, kao što i 25 talijanski sastavljenih obznana za sudbeni kotar Podgrad, koji broji 24 Talijana, i to dva činovnika sa njihovimi obitelji, te 16.257 Slovenaca i Hrvata, sa pozivom, da iste objelodani.

Slovenskim dopisom od dne 9. marča 1888. br. 325 vratio je občinski ured obznane c. kr. izborne komisije sa opazkom natrag, da mu bijahu iste po svoj prilici pogrešno poslane, pošto birači u sudbenom kotaru Podgrad ne razumiju talijanskoga jezika, te ujedno zamolio, da mu se izvoli dostaviti slovenski ili hrvatski sastavljene obznane.

Za odgovor primio je načelnik Podgrada njemački sastavljen dopis c. kr. kotarskoga poglavara u Voloskom dne 15. marča 1888. br. 1819 ujedno sa 25 spomenutih, talijanski sastavljenih obznana, kojim se ga je pozivalo, da ove obznane običnim načinom u tamošnjoj občini objelodani, inače da će zapasti pod globu od 20 for.

Načelnik je prosvjedovao proti naloženoj novčanoj globi slovenskim odpisom na c. kr. kotarsko poglavarstvo dne 17. marča 1888. br. 348, jer se nije protivio objelodanjiti obznane, već je zamolio, da mu se pošalje slovenski ili hrvatski sastavljene obznane za slovensko i hrvatsko pučanstvo občine sa opazkom, da trgovačko-obrtnička komora u Kranjskoj, gdje imaše samo pet po sto Niemaca, objelodanjuje obznane i u njemačkom jeziku; da je obznanu u slovenski jezik preveo i objelodanio, te c. kr. izbornoj komisiji u Rovinju listu birača sa slovenskim prevodom ubznanio, potvrdjenu službeno natrag poslao i da bijaše ista pravilno objelodanjena. C. kr. izborna komisija ne bijaše niti tim zadovoljna. Na njezinu poruku pozvao je c. kr. kotarski poglavar dopisom od dne 10. aprila 1888. br. 1928 načelnika, da priliepi bezodvlačno tiskane talijanske obznane, te da iste sa klauzulom o proglašenju pripošalje c. kr. kotarskomu poglavarstvu, zagroziv mu se opetovno sa novčanom globom od for. 20.

Slovenskim odpisom od dne 14. aprila 1888. br. 482 odgovorio je načelnik c. kr. kotarskomu poglavaru, da ne može sada više obznane priliepiti, pošto je već izborne liste c. kr. izbornoj komisiji u Rovinj poslao.

Na to je c. kr. kotarski poglavar naručio izborne liste u Rovinju, te njemačkim dopisom od dne 21. aprila 1888. br. 2641 načelnika pozvao pod pretnjom novčane globe, da objelodani talijanske obznane.

Načelnik je to izvršio, no istodobno putem c. kr. kotarskoga poglavarstva dne 28. aprila 1888. br. 541 na c. kr. namjestničtvo upravio slovensku pritužbu proti postupanju c. kr. kotarske oblasti u Voloskom i proti c. kr. izbornoj komisiji u Rovinju.

Njemačkim dopisom c. kr. kotarskoga poglavarstva od dne 23. maja 1888. broj 3524. bijaše načelniku priobćeno, da je c. kr. namjestničtvo odlukom od dne 18. maja 1888. br. 8006 spomenutu pritužbu kano nedopustljivu odbilo.

Proti toj odluci c. kr. namjestničtva upravio je načelnik utok u slovenskom jeziku dne 10. junija 1888. broj 844 na c. kr. ministarstvo unutarnjih posala.

Uslied odpisa c. kr. namjestničtva od dne 23. junija 1888. br. 9748 bijaše spomenuti utok načelnika na c. kr. ministarstvo unutarnjih posala njezinim dopisom c. kr. kotarskoga poglavarstva od dne 28. junija 1888. br. 4404. načelniku povraćen, jer da nije shodan, da se ga dalje predloži.

O tomu bijaše c. kr. vlada već na 13. septembra 1888. u sjednici zemaljskoga sabora za Istru interpelirana, nu nije do danas na dotičnu interpelaciju odgovorila.

Taj slučaj počeo se prologa mjeseca opetovati. Načelnik Podgrada primiv talijanski dopis c. kr. izborne komisije za istarsku trgovačko-obrtničku komoru od dne 7. novembra t. g. broj 1124 sa listom birača i 25 talijanski tiskanih obznana, vratio je ove posliednje sa opazkom, da puk one občine ne razumije talijanski, zamoliv ujedno, da mu se pošalje slovenske ili hrvatske obznane, ali bijaše pobudom c. kr. izborne komisije za trgovačko-obrtničku komoru pozvan dopisom c. kr. kotarskoga poglavarstva od dne 14. novembra t. g. broj 10.063, da talijanske obznane u pojedinih selih mjestne občine prilepiti dade.

Podpisani popisali su ovaj događaj na temelju dotičnih spisa nešto pobliže, da opet jednom pokažu, kako se postavlja Talijane za c. kr. činovnike u slovenske i hrvatske kotare Istre, i to također takove, koji no poznaju jezika pučanstva; kako su dotični izbori provedeni pomoćju obznanah c. kr. izborne komisije za istarsku trgovačko-obrtničku komoru, tiskanih u talijanskom jeziku, u slovenskih i hrvatskih občinah ne samo iluzorni, nego također kako c. kr. oblasti usprkos jasnim ustanovam državnog temeljnog zakona, talijanski jezik slovenskomu i hrvatskomu stanovništvu uporavaju, dapače pod pretnjom novčanih globa; i kako se pritužbe slovenskih i hrvatskih občinah proti postupanju c. kr. oblastih od strane c. kr. namjestničtva niti dalje ne predlaže, te se uslobadjaju staviti na njegovu preuzvišenost g. ministra unuternjih posala upit:

„Je li voljna njegova preuzvišenost dati podredjenim oblastim Primorja upute, da se drže državnih temeljnih zakona, da ne narivavaju slovenskim i hrvatskim občinam talijanski jezik, i da se posebno u jur opisanom ili sličnom slučaju izbore u slovenskih i hrvatskih občinah putem talijanskih obznana ne čini iluzornimi?

U Beču, dne 12. decembra 1893.

Spinčić, Biankini, Špindler, dr. Bulat, dr. Brzorád, dr. Pacák, dr. Slavík, Hajek, Purghart, Šupuk, Tekly, Dapar, dr. Gregorec, Čestmir Lang, Krumbholz, V. Veselý, dr. Gregorčić".

Interpelacija

zastupnika dra. M. Laginje i drugova na njegovu preuzvišenost ministra unuternjih posala.

Stanovnici mjesta Vrsara, koji se skoro svi bez iznimke za Talijane priznavaju, posvadiše se medjusobno nešto jače god. 1890. prigodom občinskih izbora.

Politička kotarska oblast u Poreču, kojom upravlja, kako je poznato, namjestnički savjetnik Elusheggg, potvrdila je svojim odpisom od dne 8. aprila 1890. br. 2194 naredbu, da se ne obavi izbore po običaju u sjelu občinskoga ureda, dakle u samom Vrsaru, nego u jednoj od pripojenih ladanjskih občinah, i to u tvrdjavi Gradina, kojom se je naredbom očito za tim išlo, da se izbjegne prietećim nemirom.

Drugo domnivanje za promjenu izbornog mjesta, kano što ono, da se je htjelo hrvatskim seljakom iz okolice Vrsara olakotiti vršenje izbornoga prava, bilo bi svakako preodvažno, pošto je iz ovog izbora proizašao takav načelnik, koji ne pruža potrebam dotičnog seljačtva ni u narodnom ni u gospodarstvenom pogledu boljih usluga, nego li prijašnji.

Podpisani neće da dalje govore o gruboj povrieđi postojećih zakona, koje je politička oblast u Poreču prigodom onih izbora počinila tim, što je ona sama, nipošto občinski ured, izdavala legitimacije i pozive k izboru občinskoga zastupstva, i to isključivo u talijanskom jeziku, koji su pozivi, osobito ako su podpisani od „Elusheggga", isto što i zapovied; mi ćemo jednostavno gorespomenutu promjenu izbornog sjela konštatirati, a da ju spojimo sa sliedećim.

Isto godine 1890. pripravljalo se sa izbore na carevinsko vieće, koji bijahu u istinu kasnije tečajem g. 1891. provedeni.

Hrvatski birači onih ladanjskih občina, koje sačinjavaju sa gradom Porečom jednu mjestnu občinu, pitali su tada političku oblast, da bi izdala naredbu, da se obave izbori fiducijara gdjegod na selu u okružju iste mjestne občine, nipošto u gradu, pošto je to u duhu zakona, jer grad spada pod drugi izborni kotar, dakle, uzvši stvar strogo, u gradu obavljeni izbori ladanjskih občina, vrše se izvan vlasti toga izbornoga okružja.

Molitelji utemeljiše svoj podnesak nadalje i tim, da će biti birači ladanjskih občina zamoljenom naredbom od mogućih napadaja i prekomjernog uplivanja liseni, dakle da će biti mogući nemiri posve isključeni.

Ovu se molbu nije uslišalo.

Obzirom na rečeno, često se podpisani staviti na njegovu preuzvišenost ministra unuternjih posala sliedeći upit:

„I. Je li njegovoj preuzvišenosti gorespomenuto postupanje političke oblasti u Poreču poznato?

II. Je li njegova preuzvišenost voljna sjetiti političke oblasti Primorja na njihovu dužnost, da idu na ruku slavenskomu pučanstvu, osobito u slučajevih, gdje se radio uzdržanju mira i reda, ili da se zaprieči moguće nemire, isto tako pripravno, kano i drugom plemenu one pokrajine?

U Beču, dne 12. decembra 1893.

Dr. Laginja, Šupuk, Špindler, Dapar, dr. Gregorec, dr. Gregorčić, Spinčić, dr. Slavík, Čestmir Lang, dr. Bulat, Biankini, Veselý, Tekly, Krumbholz, dr. Brzorád, Hájek, Purghart, dr. Pacák."

Zapisnik

III. glavne skupštine učiteljskoga družtva za kotar Volosko, držane dne 11. listopada 1893. u zgradi pučke škole u Opatiji.

Prisutni: *a)* od odbora: predsjednik Nikola Butković, podpredsjednik Ivan Nekorman, tajnik Ante Dukić, blagajnik Božo Dubrović i sborovodja Miroslav Grosman; *b)* od ostalih članova: gg. Baffo, Car, Drnjević, Franki, gdična Galović, gdična Grbac, gdična Irman, Iskra, Jurinčić, Lusnik, Makarović, Miran, Pajalić, Puharić, Rajčić, Rubeša Vinko, Stiglić, Tončić, Uršić c. kr. kot. škol. nadzornik, Weisel, gdična Zahija; *c)* od podupirajućih članova: velečastni gospodin Mikša, župnik u Lanišću; *d)* od gostova: gdična Katica Parčić, učiteljica u Dobrinju.

I. Predsjednik konstatuje zakoniti broj prisutnih pravih članova, te otvara skupštinu u 11 sati prije podne, ističući u svom pozdravnom govoru želju, da bi ovo sborovanje donelo žudjenoga ploda i da bi se družtvo što prije razvilo u podporno. Najavlje pristup trijuh novih podpornih članova, naime gg. zastupnik Slavoj Janko, Anton vitez Vico i župnik R. Jelušić. Spominje se zahvalom, da je slavno c. kr. kot. školsko vieće dalo za ovaj dan dopust svim članovom, koji žele kod skupštine sudjelovati, nu ujedno naglasuje, da bi družtvu imale i veće polakšice pripasti, budući ono nadomještćuje službene kotarske konference, koje obično pokrajinu stoje više stotina forinti. Saobćuje zatim bratsko pozdravno pismo g. Rogatca, predsjednika učiteljskog družtva za koparski kotar, te poziva konačno g. Rajčića, da izvoli započeti obuku.

II. Družtveni član g. August Rajčić obrađuje sa svojimi učenici prve školsko godine iz zorne obuke po M. Kobelju „knjigu".

III. Pada predlog blagajnika, da bi se prije povela razprava o metodi zorne obuke u obće, pa onda istom ili uporedo prosudilo predavanje g. R. jčića.

a) Prosudjuje se polag dnevnog reda najprije predavanje gosp. Rajčića. Utiče tajnik, sam predavatelj, predsjednik i član g. Makarović. — *b)* Kod razprave o metodi zorne obuke u obće govori tajnik o formalnih stupnjevih; opaža, kako se samo obuke tiče lih drugi i treći, naime razjašnjivanje i uzporedjivanje, dočim je takozvani prvi stupanj naraveki uvod u obuku, a četverti i peti naraveka posliedica isto. Na rečena dva stupnja imade učitelj uviek paziti. Neka poda učenikom o novom predmetu jasan pojam, onda neka taj predmet uzporeduje sa drugima, jer samo tako može učenik zadobiti razgovjetan pojam, a k tomu učvrstiti i koncentrirati svoje znanje. — Opisuje nadalje, kako biva sa zornom obukom u naših školah. U prvoj školskoj godini se učitelj neradobavi zornom obukom, jer se kod množine svojih učenika i više manje neredovitog zimskog polaska boji, da ne zaostane sa drugimi predmeti, koji su važniji, i kojih se napredak lakše opaža i jer je sat zorne obuke za učitelja u istinu težak. Dodju onda učenici u drugu, pak treću školsku godinu, gdje se polak naukovne osnove zorne obuka spaja s tumačenjem štiva. Čitanke, što se u Istri rabe u ročanih školskih godinah, takove su, da se iz njih neda gotovo ništa upotrebiti, i tako zorna obuka kod nas svršava prije, nego li je pravo započela. Po njegovu mnienju i osvjedočenju zorna obuka nije za prvu školsku godinu. Ona bi se u toj godini imala stegnuti na koju ter koju vježbu u zrienju i govoru, u glavnom pako na prosto imenovanje naših predmetu i osoba, bira na ispravljanje dialektičnih izraza i podavanje novih. Prava sistematična zorna obuka imala bi započeti drugu i treću školsku godinu. Tu učitelj ima manje učenike, i ti su već toliko viični redu, pazljivosti i

Dalje u prilogu.

govoru, da se može uspješno i bez osobitog truda začeti ona obuka, koja ima učenikom vježbati osjetila; učiti ih promatranju, pojimanju i rasuđivanju, usposobljivati ih u točnom izricanju svojih misli — obuka napokon, bez koje se ne može i pomisliti početka u pismenih sastavcih. Kad bi se zorna obuka u navedenom smislu reformirala, bio bi i napredak u pismenih sastavcih mnogo bolji, učitelje bi prošla mrzlovolja do ove u istinu važne obuke, a nadzornici bi u brzo prestali za svojim tušakanjem nanjesine neuspjehe. Razlagatelj ne zato nada, da će i naše slavno c. kr. kot. školsko vieće u tom smjeru nuždne korake poduzeti, u koliko se naime tiče satnice i vodjenja đednika za 2. i 3. školsku godinu obzirom na zornu obuku, dočim se od veleč. zemaljskog školskog vieća nada, da će već jednom priskrbiti za hrvatsko pučke škole u Istri n u ž d n e č i t a n k e i u njih zornoj obuci dati ono mjesto, koje joj po svojoj važnosti ide.

IV. Čita se i ovjerovljuje zapisnik glavne skupštine, držane prošle godine u Podgradu. Listu „Naša Sloga“, zato, što je dosad tiskala društvene objave i zapisnike, odlučuje se nagrada od 5 for. Čitaju se zapisnici odborskih sjednicah. Priobćuju se odgovori na molbe, što bijahu upravljene na ravnateljstva pošte i brzojava, južne i državne željeznice. Predsjednik izvješćuje o dogovoru sa riečkom tiskarom Chiavselin glede tiskanja školskih tiskanica. Gosp. Makarović predlaže, a skupština prima, da se odbor obrati i na jednu slovensku tiskaru, pak da onda sve potrebite tiskanice naruči ondje, gdje budu ciene povoljnije. — Tajnik čita molbu na zemaljski sabor za poboljšanje materijalnoga stanja pučkih učitelja i učiteljica u Istri, koju je sastavio proma zaključkom lanjske glavne skupštine jodva iza dogovora sa drugimi učiteljskimi društvi u Istri. Budući se kod jako glavne skupštine prepustilo neriešenim pitanje, da li bi se imalo učiteljice sa učitelji izjednačiti u plaći ili ostati pri dosadanjom postotku (80 po sto), stavlja predsjednik ovu točku iznova na pretres i razpravu.

Gospodjica Zahija zagovara izjednačenjenje; i krško učiteljsko društvo postavilo je tu točku u svoju molbu; njoj se to čini posve opravdano, jer učiteljice moraju proći iste nauke kano i učitelji, vršiti imaju istu službu, trpiti se moraju kano i učitelji, dapače, radi ručnih djela, još i više, — zašto dakle nebi i plaću uživale istu, zašto nebi učitelji glasovali za takvu molbu, dok se time njihova plaća nimalo ne kraji? — Tajnik opaža, kako je upravo ta točka bila dobrim dielom uzrok, da se rečena molba nije mogla usvojiti. On sam, da ih ima i medju učitelji, koji stoje za izjednačenje, a sjeća se, da se je isto već i u našem zemaljskom saboru zagovaralo. On od svoje strane bio je uviek i ostaje stalnim protivnikom izjednačenja, jer, po njegovom osvjedočenju, upravo pravednost, na koju se toliko pozivaju zagovaratelji izjednačenja, vojuje sjajno proti njemu. Nije naime rad i trud mjerilo plaće; plaću odmjeruju potrebštine poslovača i odnošaj uzajemne potrebe izmedju njega i poslodavca. Uzmimo n. pr. poslodavca gazdu, koji si daje graditi kuću. On treba zidara, a zidari posla i zaslužka. Otvori li se blizu koje drugo zidarsko djelo sa istom ili boljom plaćom, već se je odnošaj uzajemne potrebe izmedju njega i poslodavca promjenio. Zidari već ne trebaju ovoga gazdo, jer mogu na drugu radnju, pa će ovaj morati njima plaću povisiti. Dodje li k njemu novih zidara, koji žele posla i zaslužka, moći će odma dnevnu plaću smanjiti, jer je nastao novi odnošaj uzajemne potrebe. Nu nas u našem slučaju više zanima prvi dio, potrebštine poslovača. Uzmimo, da k ovom gazdi dodje jedan dečko, te da mu se ponudi za meštara. Gazda, kao dobar ekonom, odpustiti će odmah onoga zidara, koji mu je do tad pravio i nosio mortu, pa će uzeti ovoga dečka. Zašto? jer dječak će obavljati onaj isti posao i za pol zidarske plaće. Onaj zidar to nebi mogao; on će ići, da traži zaslužak, kojim će moći udovoljiti svim svojim potrebštinam. Dočim ovomu mladomu radniku će rečena plaća biti dostatna, možda i suvišna, da podmiri svoje dnevne potrebštine, pa će on biti s njome posve zadovoljan. On će dakle obavljati isti posao kao prije onaj odrastli radnik, truditi će se pri tom jednako, dapače još više, buduć slabiji, a primati će znatno manju plaću. Pa tko tu može kazati, da se tomu dečku čini kaka nepravda? Nepravo bi istom bilo, da on ima jednaku naduicu sa ostalimi zidari, koji moraju skrbiti za se i za obitelj. Takova naduica bi njemu bila dostatna za dva dana, te bi on mogao lieno jedan dan raditi, a drugi dan počivati i jednako živjeti. Zar nebi to vriedjalo čuvstvo pravednosti ostalih zidara?

Ista stvar je kod nas. Učiteljice ne imaju ni iz daleka toliku potrebštinah, koliko učitelji. Učiteljica-djevojka proći će se vazda s manjim potroškom, nego li jedan učitelj-mladić. Glavna pako razlika leži u tomo, što učitelj ima da osnuje obitelj. Onda se njegove potrebštine dvostruko pomnoše, to unapred neprestano rastu. Dočim je kod učiteljice obratno. Ona ne osniva obitelji, ona se ne udaje i poboljšava svoje materijalno stanje, jer nalazi nekoga, koji si je preduzeo, da skrbi za nju i njezin porod. Uviek su dakle potrebštine učitelja, bio on mladić ili otac obitelji, veće, nego li one, jedne učiteljice, bila ona djevojka ili udata. Po tom, kad bi ona imala istu plaću, kano učitelj, mogla bi živjeti puno udobuije, nego li on. Bili to bilo pravedno ili nepravedno? Zar nebi učitelja vriedjalo, kad bi on sa svojom obitelju mogao istom skromno živjeti, a učiteljica lieno se vozikati, polaziti kazališta, o praznicima putovati itd? — Tko li šta, o praznicima putovati itd? — Tko zagovara izjednačenje, taj u istinu zagovara nejednakost; obratno, tko zahtjeva tobožnju nejednakost, on istom zahtjeva pravednu jednakost. Kad bi naš sabor učiteljicam izjednačio plaće s našima, ogriešio bi se o princip narodne ekonomije, i budući bi us to uvriedio nas učitelje, počinio bi i moralnu pogriešku. Razlagatelj bi bio za izjednačenje samo u slučaju, da se učiteljicam nebi dozvoljavala udaja. Onda bi učiteljice imale pravo na neku novčanu naknadu one imale pravo na neku novčanu naknadu u ime toga, što bi se odrekle ugodnosti bračnoga i obiteljskoga života, naknadu, kojom bi si mogle pribaviti druge kakve ugodnosti. Nu za takvu proinaku, čini se njemu, nije još u Istri dobs. — Obećaje konačno, da će, čim mu vrieme dopusti, cielo ovo pitanje obširnije i temeljitije razpraviti, budući ne želi nikomu svoje mnienje i nazore namitati, već koliko moguće sa razlozima osvjedočiti.

Kod glasovanja prima se predlog, da se sa učiteljice zaprosi samo 80% od svote za učiteljice zamoljenih. Prima se nadalje predlog odbora, da se molba dade tiskati, da se po 1 iztisak pošalje svakomu članu na podpisanje i priljepljenje biljege, da onda člani ove molbenice namah odboru povrate, da je pak ovaj uzmogne pravodobno na opredieljeno mjesto poslati.

V. Tajnik izvješćuje za se i za druga delegata Makarovića o sborovanju „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ dne 16 i 17 predprošloga mjeseca u Mariboru, i to potanko o sjednici delegacije, o viećanju Slomškova odsjeka, o izložbi učila, o glavnom sborovanju, o koncertu itd. Daje mnogu korisnu uputu, koju je crpio u izložbi učila. Najavlja, da će buduće godine biti sborovanje po svoj prilici u G o r i c i, te preporuča toplo svakomu, koji ikako može, da se onda tamo poda, d a d o b i j e j e d r e o k r e p i p o b u d e s a š t o u z o r n i j e v r š e n j e s v o j i h t e ž k i h d u ž n o s t i. — Njegovo obširno izvješće prima skupština sa zahvalom do znanja. Delegatima za buduću godinu biraju se gg. N e k e r m a n i R a j č i ć.

VI. Blagajnik izvjušćuje o novčanom gospodarenju tokom godine i o zaključnom stanju blagajne.

Primljeno do znanja.

VII. Izabran je na novo dosadanji upravni odbor. — Predsjednik razlaže zašto se nije priredila naumljena zabava u korist družtva; želi, da se ista u novoj godini svakako priredi, te predlaže u tu svrhu z a b a v n i o d b o r od sliedećih lica: R a j č i ć, M i r a n, Č a r, D u k i ć, B u n c, R u b e š a V i n k o. Primljeno.

VIII. Budući se na prvim točkama prevoć zategnulo, puštaju se m o ž e b i t n i p r e d l o z i za drugu skupštinu. Dozvoljava se kratki predlog tajniku, koji bi želio, da svaki član družtva bude i godišnjim prinosnikom brv. podg. knjiž. Sbora. Da se to olakša predlaže, neka bi svaki član, kada plaća članarinu, uvriđio ili priposlao ujedno for. 1.15 za Sbor, a družtveni blagajnik neka bi dobivene iznose dostavlo blagajniku Sbora. Ovako će oddpasti izgovor, da bi netko i dao tu forintu za Sbor, kad bi ga tko opitao, ali sam da se no sjeti. — Predlog se prima. Tajnik nadodaje, da se za rečeni f. 1.15 dobilju knjige franko pod krstopletom, pri čemu Sbor nemože jemčiti za primitak pošiljke; dočim član, koji pošalje f. 1.25 dobiva pošiljku poručenu.

U 5½ sata dižo predsjednik skupštinu, koja je od 2—3 sata bila protrgnuta, te pozivlje članove, da uzklikuu trokratni živio Njegovomu Veličanstvu našemu premilostivomu cesaru i kralju Franu Josipu I. Prisutni se odazivlju živiocklici i pjevanjem carevke.

Pročitano i podpisano.

Predsjednik: Niko Butković — Tajnik: Ante Đukić

Pogled po svietu.

U Trstu dne 20. decembra 1893.

Austro-Ugarska. Radi božićnih blagdana i jer se sastaju zemaljski sabori, nekoji jur ovoga a drugi budućega mjeseca, prekinulo je carevinsko vieće svoje zasjedanje dne 17. t. m. sve tamo do druge polovice mjeseca febrara 1894. Jedna od najzanimivijih sjednica carevinskoga vieća u ovom zasjedanju bijaše ona od dne 12. t. kadno bijaše na dnevnom redu razprava o iznimnom stanju u Pragu. Najodlučnije stupiše u boj proti vladi češki zastupnici dr. H e r o l d i dr. G r e g r, ponajbolji govornici češkoga kluba. Proti izjavam dr. Gregra ustao je sam ministar unutarnjih posala, da ga pobije. Od hrvatskih zastupnika govorili su proti iznimnom stanju dr. K l a i ć i prof. S p i n č i ć; obojica bijahu toga dana vrlo sretni, jer njim opozicija živahno odobravala a protivnici stajahu poparcni. Krasan govor zastupnika Spinčića donieti ćemo u cielosti u prevodu. Većina carevinskoga vieća odobrila je ipak iznimno stanje, koje bi imalo po riečih poljskih zastupnika do mala prestati.

U sjednici od 15. t. m. započela je razprava o privremenom proračunu. Naši zastupnici dr. L a g i n j a i prof. S p i n č i ć izjaviše, da odklanjaju predloženi proračun noimajuć povjerenja u sadašnju vladu; i ovo govore donieti ćemo što prije bude moguće. Od slovenskih zastupnikah izjavio se K l u n za proračun i zo program nove vlade a dr. F e r j a n č i ć proti proračunu. Nakon obširne izjave ministra financijah dr. P l e n e r a prihvatila je većina vieća privremeni proračun.

U hrvatskom saboru započela je dne 19. t. m. razprava o zemaljskom proračunu. Izvjestitelj dr. Egeradorfer preporučio je proračun, te se zanj zauzeo i odjelni predstojnik Stanković. Od strane opozicije ustao je, da govori prvi proti predloženomu proračunu dr. A m r u š.

Srbija. Mrtve ostanke bivšeg ministra predsjednika Dokića prevezoše iz Opatije na Rieku, a odavle u Biograd, gdje mu prirediše sjajan pogreb. Bivši regent i jedan od najprvih mužova Srbije g. Jovan Ristić nalazi se težko bolestan u Biogradu. Biogradska skupština birača proglasila je Taušanovića kandidatom za načelničku stolicu, što će reći, da će radikalna stranka i nadalje vladati priestolnim mjestom.

Franeczka. U sjednici parlamenta od dne 19. t. m. zapitao je zastupnik T u r r e l vladu o trgovačkih odnošajih izmedju Francozke i Austro-Ugarske. On zahtjeva, da Austro-Ugarska dozvoli istu vinsku klauzulu Franeczkoj, na koju je pristala u ugovoru sa Italijom. On se nada, da će franeczka vlada postignuti pogodnosti najnižega tarifa, jer inače, da bi bila Franeczka prisiljena poprimiti druge mjere proti Austro-Ugarskoj.

Rusija. Dne 13. t. m. priredilo je rusko plemstvo Petrograda sjajnu gostbu na čast franeczkoga poslanika na ruskom dvoru, grofa Montebella. Gostbi prisustvovalo je 400 osoba. Izrečano bijaše više zdravica, u kojih se je izticalo rusko-franeczko prijateljstvo.

Italija. Stari italijanski državnik Crispi sastavio je nakon velikih poteškoća novo ministarstvo, kojemu je on predsjednikom. U novom ministarstvu sjede ponajodličniji državnici Italije. Velikom napetošću očekuje se izjavu novog ministarstva, što ju ima dati u parlamentu vlada danas.

Razgovor

medju Badernjanom i Labinčanom na vaporu, putujuć iz Poreča u Trst.

Bad.: Dobro jutro barba, od kuda ste vi?
Lab.: Ja sam iz Labinci, a ti?
Bad.: Ja sam iz Baderne blizu Poreča.
Lab.: Do kuda te Bog nosi?
Bad.: Grem u Trst kupit malo lenjama, a vi?
Lab.: I ja grem do Trsta, nosim nikampjune vina, ako bude moguće storit afare; ali me je strah, da ću za niš put učinit, jer to blaženo vino ga od svih kraji rivaju.
Bad.: Je čuda vina u vašem selu?
Lab.: E, ovo lito je hvala Bogu dobro narodilo, ali poli nas je vajk malo vina, jer Labinčani prodavaju grozje.
Bad.: A zašto pak to — ča ne znaju, da čuda zgube, i pak moraju cilo lito na lokvu teći za so napiti.
Lab.: Ecc! sinko, kad ima čovik doveri, mora trpit. Pak zgor tega smo nesrićni, jer nekoje prazne glave u našem selu su lani hrvatsko mrkante uvridili; a ti su se pak zakleli, da neće već nikad dojti i da će javiti to svojim prijateljom i poznancem, da u Labince ne gredu med one prodance, neka se k našim ljudem po Istri obrate, naći će po svuda dobroga vina.
Bad.: Na ta način si sami jamo kopate. Poli nas je svo drugačije. Naši stariji nas uče, da svakoga štujemo, a svoje da ljubimo. Hrvati su naša braća i naše krvi, oni dojdu veselo k nami i čuda našega vina jo pošlo ovo lito u Hrvatsku. I vinarska zadruga kupila ga je čuda za Hrvatsko i Kranjsku. U naše selo je došlo, hvala Bogu lipih mijari, nami se nije potriba. Talijanom klanjati. Dokle smo se s njima prijateljili, bilo nam je naopako, i bili smo sve po sve zapušćeni; a odkad smo se u ruke naših duli, nam gre svaki dan bolje. Za potribu najdemo beći poli naših na manje intereše; a do mala će nam naši ljudi otvoriti školu u našem lipom jeziku. Mi smo dobro osvidočeni, da nas samo naši na dobro napućivaju; da jedino od naših moremo pravu pomoć dobiti, da samo naši nas zagovaraju i brane naša prava poli svake oblasti i na parlamentu; proz njih bimo mi bili još i danas tudji ščavi.
Lab.: Živa je istina sinko, da pravo pomoći si moremo očekivati samo od naših. Naši praznoglavci su pensali, da će tovare s klobasicami voživati, ako budu s Talijani držali; invoce Talijanaši i krnjeli nam dojdu s mužikom uha razbijat, samo da se našega pršuta naždoru i našega vina nalumpaju. Talijani nam govore, da su nas pomogli u mizeriji; ali kad smo na kunto pošli, smo debele suze ronili. Za nas malo utišati, dali su nam lani talijansku školu, a tim su nas još bolje nasamarili. Naša dica su hodila cilo lito u školu, a još danas neznaju abc, jer maeštra ne razume. Kad su bili ožami, su svakoga školara nadarili talijanskim libridom, samo za ih nablazniti i roditeljom prah u oči hititi. All to će im biti sve zaludo, jer su pametniji roditelji progledali i nepuste, da im dica vrimo gubo; svaki dan ih gre manje u školu. Sada se m a e š t r o kuntenta i s onimi od pet lit; a da nebi došla jena desetorica kaštolirske dice, bi moga šior maeštro vas dan po placi špažirat.
Bad.: Ča i Kaštolirci šalju svoju dicu u vašu talijansku š.olu?
Lab.: Dna! to su niki zamazanci, dica od onih prodanci (Talijani ih zovu rinegati) ki su pred dva lita svojo junaćtvo pokazali proti svojoj braći.
Bad.: Ecco! sam stija reć, da pametni Kaštolirci ne šalju svoju dicu u „Leginu“ školu, jer sam dosta čuja i čtija kako so junački brane proti tudjem jarmu.
Lab.: Prošli su siroto i oni kroz sito i rešeto; ali dan danas su svoji gospodari. Njihovi šeranjak su stiali rep mož noge i se sakrivaju pred našimi poštunjaci.
Bad.: I vi ćete se osloboditi tujega jarma, kad budete prostali davati noprijatelju palicu, da vas mlati i kad

budete se sa svojom braćom pomirili i naše pametne ljude slušali a rinegato prezirali, kako vrag blagoslovnu vodu.

L a b.: Zlatan je sinko tvoj govor — do sutra bim to slušo, ali smo već u Tratu: eko lanterna! Zato ti lipa hvala i od Boga plaća. S Bogom!

R a d.: Isto i vam barba moj!

Čestit Božić!

U sniežnu se odoricu
Odjenuo sviet,
Biel i nevin kano angjô
Čini ti se svet.

A nad zemljom vedro nebo
Širi čarni sjaj,
Kog to čeka u toj sviti
Krasnoj zemski kraj?

Mili, rajski sad se ori
I zvonova glas,
Zemljom javlja cielom svietu:
Rodio se spas!

Sve se smieši i veseli
Veliki je god,
Čestit Božić ljubko kliče
Cieli zemski rod.

Čestit Božić, čestit Božić
Dragi rode moj,
Uztraj, radi, moli, vjeruj
Bit ćeš opet svoj!

R. Katalinić Jeretov.

Franina i Jurina

Jur. Sad ste Kanfanarci kontenti, kad imate 2 kapelana misto jenega.

Fr. Ča to brblješ, Kanfanarci, ja param, da par krnjel i par šarenjaki još nisu svi Kanfanarci.

Jur. I pur bi reć, da je bia cili komun proti staromu kapelanu pre Zvanu.

Fr. Neznaš li da je drugo komun, drugo ki zapovida, jer bi svi kmeti volili danas imati pre Zvana nazad nego sutra.

Jur. Pak ča ste tako šunjavi, da je poli vas sve dobro, ča niki botegari učine?

Fr. Žalibože da je do sad tako bilo, jer je još nikih naših ljudi, ki su slipi, ma će progledati, ako jur nisu, pak ta vidit ki će im dobro, ki slabo.

Jur. Amen da bi bilo to danas misto sutra.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Blagajniku družbe prispjeli su sliedeći iznosi: Gosp. Mato Šorić, ravnajući učitelj u Kukuljanovu poslao for. 11.70, sabranih pri stolu preč. g. arcidjakona i župnika g. Nikole Pobora prigodom zdravice istomu izrečene od monsignora Maksa Marčića, župnika kostrenjskoga. — Slavna uprava „Obzora“ u Zagrebu priposlala 700 for., sabranih od 13. septembra do 12. decembra t. g., a darovaše kako je već bilo javljeno polag „Obzora“. — Častni g. Ante Volarić iz Rieke poslao 25 for., sakupljenih u Tratu med prijatelji, slavećimi položenje izpita odvjetničkoga dra. Dinka Trinajstića u Tratu. — Gosp. Anton Štiglić iz Sv. Matoja poslao for. 3·50, sakupljenih med prijatelji u Sv. Mateju na dan Sv. Lucije. — Gospodin Ante Dukić iz Kastva sabrao i poslao for. 3·50. — Gosp. Ivan Perčić, pravnik iz Volonskog sabrao je for. 15, a darovaše: gospodja L. I., gg. Ante Rajčić, učitelj u Ližnjanu, Berkin, S. Vladiškoviću, N. Tomičić, V. Car svaki po 1 for., Ivan Perčić, kapetan i Innocent Štanger svaki po 2 for., Kr. R·r 50 nvč., A. L. 50 nč. — Kod teče Lize u Kraljevici sakupljeno među prijatelji iz gimnazije for. 4. — Gosp. I. G. S. darovao 50 for. — Gosp. povjerenik Josip Fazinić u Korčuli poslao 30 for., koje uplatiše: gg. članovi: Josip Fazinić, Hrvatović C., Cvilićević Pero, Tadić Dubravko, Tadić Marijo, Tadić Vukoslava, Tadić Uroš, Tedeschi Pero, Tedeschi Svetozar, Ruković Ante, Kovačević Frano A., Radić Fr., Foretić D., braća Žafron, A. Marinović, N. Cvilićević pok. Petra, Potar Giunio, veleposjednik, dr. Roko Arneri, Ivo Boschi svaki po 1 for.; Refo Arneri darovao 10 for., veselo družtvo „Lumbarda“ 1 for. — Dr. Fr. Potočnjak, odvj. u Sv. Ivan Zelini poslao for. 4·15 i to 3 for. kao članarinu za g. Dragutina Schneidera, trgovca u Novoj Gradiški za g: .. 1893. i for. 1·15 poslanih po gosp. dru. Iv. Winteru, odvj. perovodji u Belovaru darovanih po njemu i gg. Milanu Svobodi, zamj. drž. odvj. i Petru Caru, kr. sudb. pristavu. — Sabrano na dan župničkoga zaštitnika sv. Mikule u Barbanu for. 5. — Sabrano od nedakinje za pokazivanje fotografije kako stric kolo plaše for. 1·70.

Kako javlja „Svjetlo“, darovalo je malo družtvo u Rakovcu kbr. 8 svotu od 3 for. 10 nvč.

Od častnog gosp. A. Dražinića iz Lazstova primila je uprava „N. Lista“ 8 for., koje doprinieše: prof. M. Lucijanović, prof. S. Lucijanović, Don B. Antičević, Don B. Antica, A. Dražinić, I. Karsano, N. Garbin, K. Kurelja svaki po 1 for. Isti list javlja, da je g. R. Katalinić Jeretov primio od g. Toma Ivanovića iz Milne na Braču for. 10·10 sakupljenih prigodom proslave imendana vriednog starina Don Andrije Krinfokaja, župnika u Dračevoj Luci među liepom kitom prijatelja; od Tomo Didolića mladjega iz Selaca na Braču for. 3·40, koju svotu doprinieše gg. Dinko Lindarović 1 for., Juraj Ništetović 50 nvč., Ivan Bon, Eugen Petranić i N. N. po 40 nvč., Mate Carević 50 nvč., Božo Štambuk 20 nvč. Isti g. primio je nadalje for. 3·20, a darovaše gg. I. Maurin 2 for., Ante Kriletić 1 for. i Dragan Briegović 20 novč.

Veleč. gosp. Milo Štimac, kapelan na Grobniku priposlao je našem uredničtvu for. 5, sabranih tamo. — Veleč. g. Mirko Pacher, katehet u Bakru priposlao nam je for. 8·25, sabrane prigodom razdravice vriednom župniku i rodoljubu veleč. gosp. Urpani-u na Hreljinu dne 15. t. mj. — Gosp. Mirko Jelušić, povjerenik družbe u Kastvu sakupio for. 2·62.

1. Hanibal ante portar Kozjigrada 7 kruna 50 fil. 2. Djavo odnio kozju vunu 7 kruna 50 fil. 3. A da ga je stalno odnio još 10 kruna. Ukupno 25 kruna darovaše hajduci.

Imenovanje. C. kr. kotarskim poglavarom u Sežani imenovan bijaše dosadašnji podtajnik u ministarstvu unutarnjih posala grof A n d r i j a S c h a f f g o t s c h rodom iz Tirola.

„Edinost“ od subote bijaše zaplienjena jer se je pobliže bavila sa ovim imenovanjem.

Z e m a l j s k i m p o g l a v a r o m u Štajerskoj bijaše imenovan na mjesto grofa W u r m b r a n d t a, koji je nedavno postao ministrom trgovine, Edmund grof A t o m s, a njegovim zamjenikom zastupnik dr. Fran R a d a y, bilježnik u Mariboru.

Sretan Božić! Prostor lista nam nedopuša, da pišemo obširnije ob ovom velikom blagdanu, koji nas sjeća na čudesno otajstvo uzvišene naše sv. vjere, kako se je naime porodio Isukrst, kako je Bog postao čovjekom, da spasi grišni sviet od smrti vičnе. Nu po starom običaju naziviomo u ovo par redaka svomu našemu narodu, napose našim cienjenim čitateljem najsretnije sveto božićne blagdane, neka se u palači bogataša i u skromnoj kućici našega seljaka i radnika zaori iz zadovoljnog i veselog srca pobožna pjesma: „P o r o d i l s e j e k r a j n e b e s k i“, pak u to ime kličemo svemu rodu iz dna srca: „S r e t a n t i b i o B o ž i ć m i l i r o d e!“

Oprost od čestitanja na korist „Bratovšćine hrvatskih ljudi u ...“. Na vratih nam kuca nova godina, a ... si razbija glavu tim, da mu je čestitati Petru i Pavlu k novoj godini i to jednomu, da mu u istinu svako dobro zaželi, drugomu iz puke navade, trećemu zbog zahvalnosti ili uljudnosti, radi preporuke itd. Svih tih briga i dosada, troška i eventualnih zamjera, mogu se naši cienjeni čitatelji osloboditi tim, ako onu svotu, što bi ju inače potrošili za papir i poštarinu — uračunav k tomu i dangubu — podare našoj plemenitoj „B r a t o v š ć i n i“, koja će ju uložiti bez dvojbe na najboljo kamato, a to podupirajuć našu vriednu ali siromašnu učešu se mladež. Osobito ljetos preporučamo našu „Bratovšćinu“, koja je našla u družbi sv. Cirila i Metoda za Istru plemenita takmaca, radi kojeg će ostati bez dvojbe nešto prikraćena. Sjetimo se dakle ovom zgodom svi dično „Bratovšćine“ tko većom tko manjom svotom, da se tako odužimo domu i rodu, koj treba i traži od nas velikih žrtava, bez kojih mu ne ima spasa.

Okanimo se zastarjelog običaja skupog i često dosadnog čestitanja, tà onaj, koji iskreno ljubi ovu našu milu grudu zemlje, nemože a da ne ljubi i svako dobro zaželi svim onim, koji na njoj borave i koji su medjusobno vezani najtiesnijimi vezovi krvi i jezika. Mjesto čestitanja dakle prinos il milodar plemenitoj „B r a t o v š ć i n i“!

Položili zastupnički mandat. Talijanski zastupnici za veliki posjed na istarskom saboru gg. B e c i c h i S c a m p i c c h i o položili su svoje mandate. Glasilo saborsko večino u Poreču nespominje razlog, zbog kojih su rečena gospoda mandate položili. Za g. Becicha kaže samo, da je zamolio, da mu se sačuva mjesto tajnika u zemaljskom odboru, koje je mjesto držao već više godina. Obojica jesu doduše odlučni Talijani, nu neupuštahu se nikada u saboru u stranačku borbu, a vrlo riedko progovorili su štogod u saboru; osobito zastupnik Becich nije se, koliko nam je poznato, nikada u saboru iztaknuo.

Za promjenu izbornoga reda. Talijanski zastupnik Istre g. Bartoli predložio je u carevinskom vieću dne 8. t. m. zakonsku osnovu, kojom bi se promjenio sadašnji izborni red u Istri za carevinsko vieće u tom smislu, da bi Istra u buduće slala u Beč mjesto četiri, pet zastupnika. Taj peti morao bi biti po rečenoj osnovi dakako Talijan. Po toj osnovi birale bi kano i do sada izvanjske obćine dva zastupnika, veliki posjed jednoga zastupnika; gradovi Poreč, Kopar, Piran, Buzet, Izola, Milje, Citanova, Umag, Motovun, Buje, Vižinada, Pazin, Labin, Plomin, oba Lošinja, Cres, Krk, Volosko, Kastav, Lovran i Mošćenice jednoga zastupnika, i napokon gradovi Pula, Vodnjan, Rovinj i trgovačko-obrtnička komora u Rovinju jednoga zastupnika.

Nadamo se, da će tu osnovu izjesti prije moljci nego li postane zakonom.

Promjena u izdavanju „Edinosti“. Uredničtvo naše vriedne drugarice „Edinosti“ i istoimeno političko družtvo kano vlastnik lista odlučilo, da će početkom nove godine izlaziti glavni list „Edinosti“ tri puta na čedan, a priloge istoga lista opet za sebe tri puta, tako, da će predplatnici „Edinosti“ imati svaki dan jedan broj. Jutranje izdanje izlaziti će u 6 sati u jutro, a večernje u 7 sati na veče. List i prilog izlaziti će samo na pol arka, t. j. na dvie stranice. Predplata stajati će za oba izdanja na mjesec 90 nvč., na 3 mjeseca for. 2·60, na pol godine for. 5, a na godinu for. 10.

Preporučamo i našim imućnijim čitateljem, da ovaj vriedni slovenski list obilato podpomognu.

Iz Kastva pišu nam 19. t. m. Danas povratio se iz Boća naš dični zastupnik prof. S p i n č i ć u družtvu svojih drugova i prijatelja gg. zastupnika B r a n k i n i j a i P e r i ć a, istutako odličnih zastupnika posestrime Dalmacije. Gg. zastupnici bijahu na objedu kod svoga druga Spinčića, gdje ih pozdravše nekoji kastavski rodoljubi. Obašav Kastav i okolicu, koja njim se je vrlo dopala, otidjoše prijateljski pozdravljeni u Opatiju, odatle na Rieku pak u svoju užu domovinu, u krčnu Dalmaciju. Naš će g. zastupnik božićovati kod kuće, a za novom godinom poći će sa svojimi istarskimi drugovi u Poreč, kamo ih zove zastupnička dužnost. Pošli sretno, a vratili nam se zdravi!

Obćinski izbori u Vrsaru. Iz te obćine doznajemo, da su gotove sve priprave za pred tojoće obćinsko izbore. Porečki listić piše već tako, kao da je sjeguran za pobjedu, ali ipak pozivlje svoje, da budu na oprezu. Mi preporučujemo našim izvanjskim braćom, da se dogovore i slože u listi kandidata, pak da složno na iste glasuju. Mi znademo, da je vrlo težko doći tamo do pobjede u današnjih žalostnih okolnostih, u kojih se nalaze naši obćinari. Nu spavati nevalja; ako se nemože do podpune pobjede, treba nastojati, da se bar dielomice pobjedi. Tamošnje naše obćinare upozorujemo na i n t e r p e l a c i j u zastupnika dra. Laginje, koja se tiče one obćine i koju donašamo na drugom mjestu.

Izbor župnika u Gologorici! Ovaj dogodjaj, g. uredniče, dao mi povoda, da se, nakon toli dugotrajna vremena, od kad nismo imali čast čitati iz ovog predjela ni vieści ni dopisa u dičnoj „Našoj Slogi“, oglasim, te uputim smjernu molbu na Vas, da mi opredjelit izvolite maleni prostor u cienjenom Vašem listu.

Akoprem moje ruka nije kadra vjerno opisati sva ona čuvstva veselja i zadovoljstva, kojim je napunjeno srce svakog poštenjaka u našoj župi, ali ipak kušat ću, da donekle nabrojim ugodnosti, što jih uživa i uživati može svaki gologoriški župljan, bio makar i pokvarena srca.

Dne 22. oktobra t. g. prispio je našem mjestnom županu obćinsko-glavarstveni dopis sa kapetanatnim oglasom, da će dne 30 i. m. biti izbor novog župnika u župnoj crkvi u Gologorici, za istoimenu župu. — Dočulo to njeko napuhnuto momče, pa htjelo kradomice izazvati pometnje kod izbora putem svojih pomoćnika. Ali je i ovdje vriedila ona: „U laži su kratke noge“! Svjestni gologoričani prezriešе sva nagovaranja nepozvanog proroka, te složno izabrašе svoga župnika.

Svanulo 30 oktobra, točno na 9 sati u jutro pomolio se na crkvena vrata sam g. vitez Frid. Schwarz c. k. kot. kapetan u Pazinu, obrazloži puku uzrok svojeg dolaska u Gologoricu, zatim pročitao imenik birača, objavi puku molitvije i njihova svojstva. Zatim je prosliedio izbor župnika. Na izboru glasovali su malom iznimkom svi obćinari imajući pravo glasa. Glasovanje vršilo se na krugljice biele i crne. Nakon dovršenog izbora učinio se skrutinij ili pobroj glasova. Na svoobće čudo opazilo se med ostalimi i dve crne krugljice; ove bijahu s v i protivnički glasovi, nu ovdje mora se opaziti, da jedan od ovih bijaše nehotično i pogrešno u torbicu bačen proti samoj izbornikovoj volji, dočim je drugi djelo spomenutog delije, ali mu i taj glas svečano upravljamo na tamošnjo njegovo raspolaganje. Ovo nek mu bude dokazom koliko imade on u nas upliva a mi u njem povjerenja. Tim je ostao izabran na obće zadovoljstvo g. L j u d e v i t Z v á č e k našim župnikom, komu izričemo ovim putem najiskrenije čestitke! (Pridružujemo se i mi. Op. Ured.)

Nije mnogo prošlo, da je novoizabrani g. župnik primio i dekret imenovanja od strane patrona pazinske grofije „Montecuccoli“, a zatim potvrdjen od c. k. vlade i biskupskog Ordinarijata u Tratu. Danom 13. t. m. bio je ustoličen u biskupskoj kapeli u Tratu; a u nedjelju t. j. 17. i. m., na koncu svoje krasne propovjedi, izrekao puku svoju zahvalnost, što ga izabrao svojim župnikom, obećav takodjer, da će vršiti točno i požrtvovno svoje dužnosti u koliko mu to budu sile dozvoljavale; da neće štediti ni truda ni vremena na korist svoje crkve i stada, a k tomu pozivlje i pobožni puk, da mu olakšoti posao.

Toga dana orosilo se je svako nepomućeno oko u našoj crkvi, što od ganuća prekrasne propovjedi, a što od nekoje neopisive radosti.

Svečano ustoličenje slieditи će njegde mjeseca jenara 1894; ako Bog dade zdravlja biti će i o tom spomena u dičnoj „Slogi“.

Gosp. župnik došao k nam kao mlad svećenik iz Gračišća mjeseca agusta p. g. upravljati našom župom. Njegovo ponašanje i postupanje djelovalo je vrlo povoljno na naš puk, te ga dovelo na onaj stupanj mira i sloge, na kojem se pred tri godine natrag nalazio. E, samo tako ustrajno napried, gospodine župniče!

Sa ponosom možemo izjaviti, da sada Bogu hvala vlada najbolji mir i red, ljubav i sloga med svimi našimi poglavari, koli duhovnimi i svjetovnimi, školskim osobljem i ostalim pukom, kakvog nije bilo, kako to već rekosmo od pred tri godine na ovu stran. Bog dao bilo i unapried tako!

Obćinski izbori na Visu. U glasovitom hrvatskom Visu pokušala je koncem prošloga i početkom tek. mjeseca za zadnji put tamošnja saronjačko-talijanaška stranka izbornu sreću. Nu loše bijaše sreće jer je hrvatska stranka u sva tri tjela sjajno pobiedila uniätiv za uviek svaki upliv talijanaša na obćinsku upravu. Čestitajuć od srca Viškim izbornim junakom na sjajnoj pobjedi, kličemo im iskreno: Slava Vam! Naknadno doznajemo iz hrvatskih listova Dalmacije, da su se Viški talijanaši ponieli kao što se običavaju ponositi i naši krajoli, šarenjaci i talijanaši kad ih stigne slična nesreća. Oni se naime osvetiše radi grdna poraza na tudjem imetku, i to u gluho doba noći kano i . . . . Evo što o tom j u n a č k o m činu piše „Narodni List“:

Pišu iz Visa, dne 27 studenoga:

Jutros gospodin Sliminiati nadjo u svojoj bašti na Ploče iza Malebaude sve ovićе i bilje poguljeno, stabla polomljena, cieli perivoj uništen. Groza to hvata na tolikim barbarstvom. Štete je oko 100 fiorina. Značajno je, da je sve te učinjeno poslie dovršenih izbora III tiela, u kojim hrvatska misao probudjena, pobjedi. Kad protivnici nemogu životo, to oni uništavaju imetak naših kolovodja. Neka ih, oni su se uviek odlikovali u divljaštvu, nasilju i proganjanju. Odavnilo im je i za vieke. Stvar je tužena sudu akoprem zlikovci nisu poznati. Ali: „zaklela se zemlja raju, da se sve nje tajne znaju“.

Iz Berseča pišu nam 18. t. m. Dne 11. t. m. pokopasmo ovdje čestitu i bogoljubnu tetku našega velevriednoga župnika velečl. g. Rajmunda Jelušića, Mariju Mohović rodom iz Kraja. Na pogrebu sakupilo se više svećenika prijatelja i susjeda g. župnika, koji htjedoše pokojnici iskazati posliednju čast, a župniku sućut i ljubav. Tom prigodom sabralo se za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri for. 35, koje odpremismo blagajniku g. dru. Szangeru. Pokojnici podielio Svevišnji mir vječni, a njesinim rodjakom, napose g. župniku naše iskreno sućutje!

Iz blažene zemlje. Javili smo u zadnjem broju kakova pokvarenost vlada u višim krugovih talijanskoga pučanstva s jedne strane, a s druge, kako kuca bieda i nevolja na vratih talijanskoga seljaka ili sočala (kolon), te se hvata kuke i motike proti družtvom i posjednicom, koji ga nemilosrdno upropašćuju. Da je pokvarenost postigla u visokih krugovih vrhunac, svjedoče nam sliedeće prevare kod raznih talijanskih bankah. Iz prilogah, što ih je parlamentarno povjerenstvo priložilo svomu izvješću, dokazuje se, da su sljedeći talijanski zastupnici propalim bankam na propale mjenice ostali dužni sliedeće svote: Baroni 375.000, Buccori 100.000, De Lieto 18.800, L. Pini 11.455, Elia 21.000, Menotti Garibaldi 134.000 i 201.000, Ricciotti Garibaldi 9500, Giampietro 40.084, Montegna 9050, Narducci 2.442.523, Panatonni 1612, Plebano 29.540, Quartieri 92.000, Raffaelo 106.000, knez Maffeo Sciarra 3.038.710, Valle 152.000, Arbib 31.675, Billi 8000 Crispi (od 1887) 244.000, ministar Martini (od 1888) 70.000, Pais 50.000, Sardi 100.000 lirâ — ili ukupno 7.266.705 lira. Ne to niesu sve svote. U Tanlongovih spisih nalaze se medjutim biljetke, iz kojih proizlazi, da su primili: pokojni Depretis 3 miljuna (koje je kašnje vratio), Crispi 150.000 (od kojih je vratio 55.000), Rudini 50.000, Nicotera 40.000 (vratio ih), Giolitti 60.000 (za genovešku svetčanosti). Na dalje su veće svote uzajmljene Cairoliu i Rattazzitu. Pokojni De Zerbi primio je 600.000, San Donato 40.000, Fazzari 5 miljuna, Cucchi 100.000, Chupo 30.000 itd.

Da se što takova dogodi medju kojim slavenskim plemenom, ili u kojoj slavenskoj državi, ala bi vikali i bubnjali talijanaški listovi Primorja na sve četiri strane svieta, ali jer se radi o „obećanoj“ zemlji, šute kano i riba u moru.

Uzorna talijanština. Iz Kanfanara javlja nam prijatelj, da je prepisao jedan naslov na pismu, odpravljenom od občinske uprave u Selu rovinjskom občinskomu glavarstvu u Kanfanaru i to dakako u talijanskom jeziku. Da se uvjere i naši čitatelji, kako krasnim jezikom dotični uredi dopisuju, eto u prepisu rečenog naslova: „Dalla delgazione comunale di Villa di Rovigno alla spetabile Podestaria in Canfanaro Ecco f.“ (valjda Ex offo). Eto, kakovom se talijanštinom piše u jednoj od „talijanskih pokrajina“, zar ne dična „babico“?!

Hrvatska čitaonica u Mihotićih obdržavati će po običaju svoju glavnu skupštinu dne 31. decembra t. god. u 4 sata poslie podne u svojih prostorijah sa sliedećim dnevnim redom: 1. Čitanje zapisnika posliednje sjednice. 2. Zaključni računi 1893. 3. Proračun za godinu 1894. 4. Izbor novuga odbora za godinu 1894. 5. Eventualni predlozi. 6. Zabava, na koju se ovim putem gg. članovi najuljudnije pozivlju. Odbor.

Hrvatska čitaonica u Kastvu obdržavati će u nedjelju dne 24. t. m. svoju redovitu glavnu skupščinu u družtvenim prostorijama u 4 sata po podne. Ovoliko gg. vanjskim članovima do znanja.

Odbor „Katoličkoga družtva sv. Josipa“ u Marčani poziva gg. članove na redovitu glavnu skupščinu, koja će se obdržavati dne 27. t. m. u 2 sata poslie podne u družtvenih prostorijah.

Iz Innsbrucka primismo iz djačkih krugova sliedeću vieat: Hrvatski su sveučilištni djaci u Innsbrucku osnovali literarno družtvo, koje nosi ime: „Hrv. akad. družtvo Velebit“ u Innsbrucku. Poito su družtvena pravila bila od oblasti potvrdjena, držalo je družtvo dan 13. o. mj. prvu redovitu glavnu skupštinu, na kojoj je izabran sliedeći odbor: med. Ćirilo Kalebić, predsjednik; med. Frano Bulat, podpredsednik; med. Mirko Crkvenac, tajnik; med. Kajetan Daković, blagajnikom; med. Branko Schwartz, knjižničarom. Družtvu je glavna svrha liepa knjiga i njegovanje glasbe, te je u tu svrhu sastavljen tamburaški zbor, koji je već svoj rad marljivo odpočeo. Još nam je velika briga, da ustrojimo valjanu čitaonicu i družtvenu biblioteku, ali se nadamo, da će nam i to sretno poći za rukom pomoćju naših rodoljubnih uredničtva i podjednica.

Datule na otoku Lošinju. U malom i velikom Lošinju posadjeno je u mnogih vrtovih mnoge datulskih palmah, koje ovom krasnom našem otoku podaju iztočni ures, te svake godine obilno ovatu. Posve dozorile nisu dakako nikada do ove godine, kad je bilo osobito povoljno vrieme. Od tamo doznajemo, da je ove godine u vrtu Nikole Cara plod jedne palme, koja je imala dovoljno toplino, podpuno dozorio.

Novo izdanje glagoljskog misala. „Katoličkoj Dalmaciji“ javljaju iz Rima, da će biti do mala gotovo novo izdanje glagoljskog misala, koje se u mnogih naših krajevih željno očekuje. Prvo izdanje bijaše tiskano samo u 300 iztisaka, te bijaše u najkraćem roku razpačano. Nadamo se, da će biti drugo izdanje mnogobrojnije.

Poplevke za četiri muška grla. Skladao M. B. Rašan[1]) iz Istre. Polovica čistoga dobitka namjenjena je istarskomu družtvu „Sv. Cirila i Metoda“. U Zagrebu, 1893. Tiskom dioničke tiskare, vlastitom nakladom. Ciena 1 for. Ta ukusno opremljena zbirka obsiže, četrnaest muških zborova na rieči A. Kalca, Katalinića-Jeretova, Preradovića, Harambašića i Sabida. Istarski skladatelj, koji se s ovom radnjom prvi put pokazuje u javnosti, čovjek je samouk, diletant, ali vrlo darovit dilettant, koji bi uz malo ozbiljniju studiju mogao sebi osvojiti liepo mjesto medju hrvatskim skladateljima, kojih je u istinu vrlo malo. Kompozicije g. Rašana raspredene su logično, ima u njima glazbenoga efekta i poezije i on se umije sa malo glazbenog materijala prilagoditi i glazbenom izjavom smislu teksta. Za dokaz tomu dosta je spomenuti iznenadni se-mol stavak na nježne rieči: „Srdašce moje, stišaj holi“! U obće je čini nam se glazbena žica g. Rašana više elegičnog tona; u popjevkama uježive vrati očito je samostalniji, dok mu se u herojskim zborovima nameće dojam Zajčevih i Eisenhutovih zborova i poznatih ritama (isporedi ritam popjevake br. 13, i 14, sa bugarskom koračnikom „Šumi Marica“). Još ćemo istaknuti dvie liepe prednosti njegove: Prva je liep ritmički sklad rieči i melodije, a druga korektan krot pojedinih dionica u pravilnim i — što je glavno — prirodnim i neprisiljenim harmonijama i modulacijama! Ako nam je dozvoljeno, mi bismo preporučili g. Rašanu, da uzme lagano ali ozbiljno kontrapunktirati i uz teoretično proučavanje glazbenih oblika marljivo analizovati naličke kompozicije dobrih slavenskih skladatelja; kroza to će se krug njegovih glazbenih misli raširiti, a osjetit će bez sumnje u sebi pobude i snage, da se odluči i na skladanje obsežnijih glazbenih kompozicija. Našim pjevačkim družtvima i svima, koji vole hrvatsku pjesmu, preporučujemo najusrdnije kompozicije g. Rašana. U liepu predavanju doista će se svidjeti občinstvu. Od tiskarskih pogrješaka opazili smo znatnije: Str. 9. poslj. ortovlje, 2. mjera, II. tenor: es mjesto f. Str. 10, 2. ortovlje 2. mjera, poslj. četvrt. II. tenor: g mjesto as. Str. 21. 4. ortovlje, 2. mjera, 2. četvrt (šesnaestine) T. I. i II. d—h mjesto g—h Str. 23, 1. ortovlje, 4. mj. bas II. d mjesto fis. „Vienac“.

[1]) Čitaj: Brajša. Op. Ured. „N. S.“

Knjige družtva sv. Jeronima. Ovogodišnje knjige družtva sv. Jeronima dotiskane su, a jesu četiri na broju. Prva je: Pobožnost molitvena na slavu prusvetoj Trojici, jedinomu Bogu i na čast Blaženoj djevici Mariji i svetima. Spisao Antun Kanižlić, svećenik družbe Isusove. Izdanje priredio dr. Fr. Iveković, kanonik. — Ova Kanižlićeva molitvenica znamenito je vjersko-nabožno djelo. To djelo dobro će doći i nabraženu, kao i nenabraženu Hrvatu, jer to nije samo molitvenica, već je i knjiga puna nesketičko-liturgijske pouke. Za to i preporučujemo što toplije Hrvatima, a osobito Hrvatičanma ovu krasnu Kanižlićevu molitvenicu, jer vjerujte, da je prava sramota za svaku katoličku hrvatsku kuću, u kojoj odsele ne bi nalazila ova molitvenica.

Druga je knjiga: Ptice. III. svezka sa 11. slika. Napisao Davorin Trstenjak. U ovoj knjizi ne sadržaje se samo puko nabrajanje ptica, već se pripovieduju zgode ptica, njihova korist i šteta, koju nose ljudima.

Treća knjiga je: Fabijola ili drevni običaji. Preveo Ivan Gojtan. Fabijola je vrlo liepa pripoviedka iz trećega vieka po Kristu, u kojoj su živo orisani i opisani progoni kršćana u Rimu.

Četvrta knjiga je koledar: „Danica“. Sadržaj joj je ove godine uprav sgodan, dapače biran, a tiskana je u 40 biljada eksemplara. To je u nas jedina knjiga, koja se u toliko eksemplara tiska. Za to preporučujemo svakomu prijatelju naroda, da nastoji koledar Danicu širiti u puku, te da već jednom dostignemo braću Slovence, kojih slično družtvo sv. Mohora u Ojelovou broji 57.398 članova. Ajde rodoljubni Hrvati i Hrvatice, budite članovi ovoga družtva, ta samo 5 for. doživotno stoji, pak ćete se tim odužiti i Bogu i svomu hrvatskomu narodu.

Enoh Arden Alfreda Tennysona. Preveo Zmaj-Jovan Jovanović. „Ilustracije od K. Ermischa. U Zagrebu. Knjižara dioničke tiskare 1893. Ciena 50 nvč.

Novi hrvatski časopis u Americi. Prvog siečnja dojduće godine u Pittsburgu, u Americi, početi će izlaziti novi hrvatski list, pod naslovom „Danica“. Kako nam od tamo javljaju, program ove novine biti će čisto hrvatski, držati će se strogo programa hrvatske opozicije, donašati će svakojake vieati, koli europejske, toli još više amerikanske. Ova novina mora postati mostom, koji će spajati amerikansko Hrvatè s našom milom domovinom s jedne strane, a drugo pak strane našu braću u domovini s ondašnjom. Cilj novine biti će: 1) da podigne naš narod u Americi do onog stupnja, na kojemu stoje drugi narodi, 2) da ujedini naš narod raztrešen po onoj ogromnoj državi u onakvu zajednicu, u kakvoj živu druga plemena; 3) da pozornim okom prati iz one daleke zemlje svaki politički razvitak i korak koli u korist, toli proti našemu narodu, a da kudi zlo pa s kojo strane proizašlo, a da hvali dobro; da u našem narodu uzdrži domorodnu svieat; 4) da promiče po mogućnosti materijalni probitak hrvatskoga naroda u Americi. Želimo našem novom drugu u dalekom svietu što bolji uspjeh!

Bogatsvo pojedinih zemalja. Po podatcih ravnatelja novčanog zavoda sjedinjenih država posjeduje Francezka u dolarih 900 miljuna u zlatu i 490 miljona u srebru. Velika Britanja posjeduje 500 milijona u zlatu i 100 milijona u srebru, Njemačka 500 milijona u zlatu i 145 milijona u srebru. Vriednost svega na cieloj zemlji tekućega zlatnoga novca bila bi od 3727 milijona dolara, a od srebrenoga novca 3820 miliiona dolara. Kocka koja bi se iz svega zlatnoga novca salila imala bi stranice od 685 metara, a takova kocka iz srebra imala bi stranice od 1000 metara.

Svjetska izložba u Čikagu zatvorena je 31 oktobra bez svake svetčanosti. Na izložbi bilo je zastupano 40 narodnostih i 28 kolonija, a zapremala je površinu od 100 hektara, neračunajući ovamo pokrajne ulice i dio miđiganskog jezera, koje je služilo izložbenim svrham. Troškovi izložbe stajali su sam grado Čikago 30 milijuna dolara. A kakov je bio rezultat? Mjeseca maja posjetilo je izložbu 1.050.037 osoba, junija 2,775.113, julija 2,760.263, septembra 4,658,902 a do 31 oktobra 2,808.688 osoba, to jest u svemu 15,953,003 osobe. Za zadnjih 10 dana očekivalo se je oko 6 milijuna duša, te bi po tom posiet iznosio okolo 22 milijuna osoba. Po tom je izložba u Čikagu zaostala za izložbom u Parizu od g. 1889, gdje je bilo 28 milijuna posjetitelja, a nadkrilila je izložbu bečku g. 1873., gdje ih je bilo u svemu 7.254.687. Najviše posjetitelja u jednom danu u Parizu bilo je 397.150, u Čikagu 9 oktobra 716.881, te je uništio 1 milijun for. ulaznine. Troškovi su svi pokriveni, ali još nisu poznati konačni brojevi.

Šta su sve trebali kod gostbe pariške štampe na čast Rusom. — Pariška štampa pripredila je u čast ruskim gostom na Martovoj poljani u izloženoj zgradi 28 p. m. banket, komu je prisustvovalo 3660 osoba. Potrošilo se je 1200 litara čorbe, 40 bačvica ruskih sardina, 800 kilograma filet de boeufa, 700 gnjetleva, 500 litara ruske šalate, 4000 porcija sladoleda, 500 kilograma grožđja, 2000 jabuka, 2000 krušaka, 4000 šalica kafe, 2000 bocah šampanjca, 500 litara fine chompagne, 12.000 žemljička, 25 bačvica finih vina, 400 boca mineralne vode i 1 bačva gorušice. Za pripredbu jela upotrebilo se: 120 kila maslaca, 80 kila soli, 10 kila papra, 100 litara ulja, pol bačve octa, 100 kila šećera. Za stol je trebalo 12.000 čačkala, 32 000 tanjura, 20.000 čaša, 400 pladnjeva. Dvorilo je 400 konobara, 150 nadkonobara, 150 točara, a u kuhinji radilo 100 podvornika i 60 sokača. Na stolu je bila srebrnina u vriednosti od 400.000 franaka. Ostanci banketa podieljeni su drugi dan pariškim siromakom.

Dva priloga. Današnji broj imade dva priloga i to jedan prilog listu, a drugi prilog jest cienik ljekarne Piccoli u Ljubljani.

Narodno gospodarstvo.

Kako da ne zamrznu i neklicaju krumpiri, koje si odredio do proljeća za sjeme.

Odredjene krumpire za sjeme moraš ih na suncu osušit, dok bude kora sasvim suha. Tad u orljenici il crnici zemlji izkopaš jamu duboke 1½ m., i naspeš, pomišajuć slamom hrzanikom, krumpire, za 1½ m. duljine a ostali motar jame naspeš prvo izkopanom zemljon.

Gornju nasutu zemlju utreš dobro nogama iliti još bolje kakvim težkim batom, da ista teže može vodu upijati.

Tim sjegurno uz proljeće imati ćeš zdravih i neproklijanih krumpira za sjeme.

Proklijano žito, izvrstna krma za blago.

Svjetujemo svakog gospodara, da si hrani blago proklijanim žitom mjesto običnim, jer klijanjem neke nerastopljive tvari postaju raztopne, a tim tečnije, a to ti je jedini uzrok, što se u žitu svojstvo tovljenja povećava.

Pokušalo se toveć jednog krmka od mjesecih 14, težak kilogr. 65·70, koji je kroz 15 dana potrošio kilogr. 63 neproklijanog kukuruza, te poslie tog vremona težio je kilogr. 75. Isto krmče, kroz drugih 15 dana, hranoć se proklijanim kukuruzom potrošio je kilogr. 76, povećav težinu od kilograma 14·60. Dakle računajući razmjerno, imademo, da za povećanje jednog kilograma mesa neproklijanim kukuruzom, hotilo se kilogr. 6·774 žita a proklijanim, trebalo je samih kilograma 5·205.

Istarski ovčarski pas.

O istarskom ovčarskom psu mnogo se piše i govori, ali o pravom njegovom poriekla i njegovim svojstvim malo se je što stalna dosad znalo.

Istarski ovčarski pas doma je po svemu kraeu. Tamo ga upotrebljavaju na obranu ovčijih stada toli od vukova, koli od lupeža. Istarski ovčarski pas potiče od vuka, premda mu je danas najljući neprijatelj, a pripoznaje ga se po tom što posvo naliči vuku.

On je postao križanjem kuja od domaćih pasa sa vukovi, kojih i danas ima po krasu.

Ali pošto se je domaća pasmina znatno izjalovila, a slobodno parenje domaćih kuja sa vukovi biva sve riedje, s toga su sve riedji psi čiste istarske ovčarske pasmine, i oni, koji ih posjeduju cieno ih visoko.

Istarski ovčarski pas je jako privržen svojemu gospodaru, vjeran svojoj kući, prama svim poznatim osobam je prijazan a samo je nepovjerljiv prama nepoznatim osobam, dapače reži na iste i napada ih.

Pametan je, oštrouman, nenavaljuje rado, ali ako se draži, onda je ljutit. Neprijatelj je i uništuje svu manju zvierad, vjeran je i povjerljiv svojim gospodarom, čist je, jer ne blati nigda kuću, a plaši su vode.

Izvanjski su mu znakovi tiela sljedeći: velik, kolik mali vuk, a i dlaka mu je boje iste, kako ona u vuka samo je na glavi nešto crvenija. Glava je inteligentna izraza, lubanja je plosnata, uzkim nastavkom sljepoćica; gubica mu je zaoštrena, nos crn, čvrste su mu čeljusti, oštri zubi.

Oči su mu srednje veličine, nešto koso stojeće, smeđe boje, a sjevaju zolono, kad je ljut. Nešto viseće i oštro ima uši, ali ne duge. Hrbtenjače je čvrste i ispravne. Otraga naliči posve vuku, a i noge su mu posve jednake, kako u vuka. Rep je d ge dlake, a drži ga uvjek visoko. Cielo je tielo pako oštro, nakoštrušene dlake, prilično duge. Gosp. P.

* * *

Krave, mlieko i maslo.

U jednom izvješću pokusališta u Ontario u sjedinjenim državam sjeverne Amerike, izrečene su sljedeće opomene:

Ne drži krave, koja daje na godinu manje od 200 funtih masla.

Nemoj čekati da do ti krava od ništa (bez hrane) davati puno masla i mlieka.

Ne zaboravi svako često četkati i štriljati kravo.

Ne prepuštaj ljeti, da krave žive o samoj paši.

Dok se pomuze valja odmah mlieko procieditl.

Ne miešaj slatko vrhnje, onom, kojo je pripravuć, da se istuče u maslo.

Ne valja nikada dollevati toplo vode u vrhnju, niti preto umakati u vrhnje da se oprieli toplina isog.

Nemoj zamotati maslac, opredieljen za trg u takovu krpu, u kojoj se prije nešto drugo bilo zamotano. Gosp. P.

Upozorujemo naše cienjene čitatelje na „Cienik odlikovane ljekarne Piccoli u Ljubljani“, koj je priložen današnjemu broju. Ova je ljekarna

dobila za njezine izvrstne preparate na zdravstvenih izložbah u Londonu, Parizu i Ženovi najviša odlikovanja.

Listnica uredničtva.

Gosp. A. C. Boljun. Netvrdimo, da Vi nisto poslali predplatu putem onih osoba, već da mi niemo primili drugo van ono, što Vam dojavismo. Pitajte dakle one, kojim ste novac izručili. Da sto nam zdravo!

Gosp. Vj. K. u R. Vaša predplata namirena je do konca tek. godine; primismo f. 4 za oglas. Živili!

Gosp. T. Ulianić Borut. For. 2, koje spominjete u pismu nismo primili; reklamirajte odmah na pošti. Inače pristajemo na Vašu želju.

Listnica uprave.

Slavna gospodarska Zadr. Krk: Upozorujemo vas za buduće, da c. kr. pošta nepriznaje vaših službenih oglasa, jer moramo svaki put globu platiti.

Gosp. M. J. u K. Dopisnicu od 4. tekuć. nedobismo. Stiglo nam je za oglas C. u redu. Kad je K. siromah, neka valja kako pišete. Srdačan odzdrav i do vidova!

Gosp. F. S. u K. U utorak poštom odpremismo vam tražene knjige. U onom poslu obratite se što prije na g. dra. L. Živili!

Gosp. J. V. u J. I Vama poslasmo utorak tražene knjige za dotičnim računom. Srotan Vam Božić!

Gosp. R. J. u B. Namiro i počato dobiti što za dičnim susjedom što prije. Prijatelji odzdravljaju srdačno. Srim tamo čestit Božić!

Uplatili su nadalje za „N. Sl." gg.: M. D. Stivan for. 5. B. I. Tribalj for. 5. G. I. Kopriva for. 2·80. C. M. Bakar for. 2. M. N. Punat for. 2. P. J. Opatija for. 1. K. T. Olib for. 2. Zb. d. ml. Senj for. 2. Z. F. Lindar for. 2. G. A. Novigrad for. 3·50. C. I. Kastav (oglas) for. 4. P. A. Trst for 2. Polj. čitaonica Dolje selo for. 2. Ž. F. Lošinj for. 2·50. S. M. Pazarište for. 5. D. S. Tinjan for. 5. P. R. Borsoč for. 2. D. J. Zadar for. 2. P. I. Vodnjan for. 2·34. R. J. Medvoja for. 2. M. V Sv. Vital for. 5. K. V. Barbana for. 2. K. J. Tar for. 3. K. R. J. Zadar for. 5. B. J. Oltra for. 2. Š. P. Sv Vital for. 2. M. J. Lovran for. 1. K. A. Tinjan for. 5. U. A. Rov. Selo for. 1. Dr. D. A. Pazin for. 5. Isti za pok. Fr. L. for. 9 M. S. Borut for. 2. K. A. Ika for. 10. B. F. Oršovo for. 2·50. F. M. Kopriva for. 1. Čitaonica u Križovcih for. 12·50. G. dr. I. Krk for. 5. K. V. Barbana forinti 9. M. M. Jušići forinti 5. K. A. Matornda for. 5. J. A. Opatija for. 2. B. J. Završje f. 15. K. B. Šaini for. 2. V. I. Volosko 50 nč. D. M. Boška for. 1. L. P. Sušak for. 2. S. F. Volosko for. 5. C. L. Potrovina for. 6. V. B. Lindar f. 5. K. S. Lošinj for. 12·50. M. J. sv. Lovreč for. 5. R. A. Dubašnica for. 2·50. J. E. Pazin for. 3. K. A. Modulin for. 2. T. L. Kalnik for. 5. S. T. Krasica for. 2. D. K. Varaždin f. 5. M. J. Savičenti for. 2. J. M. Gradina for. 1. R. K. Kopar for. 1·30. G. J. Gradiška for. 20. S. F. Kaštelir for. 6·50. M. A. Žminj for. 3. M. M. Čavle for. 2. S. Prežnica for. 2. D. A. Krk for. 2. B. A. Krnica f. 2. Z. L. Gologorica f. 5. J. M. sv. Lovreč f. 1. U. M. sv. Petar u š. f. 2. R. M. Pomer f. 2. G. dr. A. V. Gorica f. 15. S. O. K. Pazin f. 2. M. J. Drventa f. 8. M. M. Pćezid f. 2. G. I. Gračišće f. 25. (Sliedi.)

Poziv k glavnoj skupštini!

Krčka kotarska gospodarska zadruga držati će svoju glavnu skupštinu dne 28 prosinca u 10 satih pr. p. u Puntu, na koju se ovim p. n. gg. članovi najuljudnije pozivlju.

DNEVNI RED:

1. Čitanje zapisnika zadnje glavne skupštine.
2. Pozdrav predsjednika.
3. Izvješće tajnikovo
4. Izvješće blagajnikovo
5. Izbor odbora za dojduće trogodišće.
6. Proračun za god. 1894.
7. O podnesku prošnje na pokrajinski sabor glede oprosta poreza onih zemljištah, koja su trsnim ušencem okužena i ona, koja su amerikanskom lozom nasadjena.
8. Ini predlozi.
9. Zdrobanje raznih poljodjelskih sprava i orudja.

KRK, 14 prosinca 1893.

Dr. Vitezić
predsjednik.

Preporučamo našim trgovcem sa vinom i krčmarom

‚Istarsku vinarsku zadrugu'

u Puli (Istra)

koja imade u svojih skladištih razna izvrstnih vrstih vina, a uz povoljne ciene. Kod iste imade izvrstna refoška i biolog muškata u butiljama i to uz vrlo povoljne ciene.

DOMINIK LUŠIN

u Kopru

proporuča veliko svoje skladište raznovrstnog lisa, kano:

greda, daska, murala, duga, te takodjer opeka, vapna, pieska itd.

Naručbe ovršava točno i po najnižoj ciени. 52—1

Teodor Slabanja

Srebrnar u GORICI (Görz) ulica Morelli 17.

preporuča se preč. svećenstvu za izradjenje crkvenog posudja i orudja iz čistoga srebra, alpaka, mjedi, kano: **moštranca, kaleža itd.** po najnižih cienah u najnovijih i krasnih oblicih. Stare predmete popravlja, te ih u ognju posrebrni i pozlati.

Da si uzmogne i manje imućne crkve nabaviti raznih crkvenih predmeta, staviti će se na želju preč. gospode nabavljača vrlo povoljne platežne uvjete.

Ilustrirani cienik šalje franko.

Šalje sve predmete dobro omotane sa poštarinom franko! 24—21

Poslie ukinuća tršć. proste luke

carine prosti

za Istru, Dalmaciju, Hrvatsku, Kranjsku, Koruško i Bosnu-Hercegovinu

nepromočljiva pokrivala

Luigi Zuculina u Trstu.

Tvornica nepromočljivih bielih i crnih pokrivala za vozove i tarnice (vagone), za robu na obalah, ladje, brodske vidjelice (boccaporte) i za polje; pokrivača za konje i plaštevah za kišu.

Skladište 12—3

tkanine za jedrenjače, neprirdjene za sedlare i tapetare, dvojnika (tralicci), jute za žakije i omote; opasnikah, konopah i uzicah.

Zastupstvo i glavno skladište asfaltskih opeka

za kućne krovove, pojate, suše, staje itd.

Samotila (isolatori) za temelje i kocke iz asfalta.

Radionica i prodaja zastavah.

Luigi Zuculin

u Trstu

via Ghega 2, kuća Brunner.

Štrcaljke i sumpornjače za trte

inžinira Zivica.

mlini i stiskalnice za vino, sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, te svakovrstne druge strojeve i sve potreboće za iste 12

dobiva se uvjek u skladišću tvrdke

Schivitz & Comp.

(Živic i drug.)

Via Zonta broj 5 u Trstu.

Učenjaški prvaki

vseh dežel, kot presojevalci preparatov, izloženih na higieničnih razstavah v Londonu, odlikovali so z čast no diplomo in zlato kolajno

(Znamka tovarne.)

želodčevo tinkturo

lekarničarja 22

G. Piccoli v Ljubljani.

Tako odlikovanje je najboljše spričevalo temu dietetičnemu sredstvu, katero je splošno cenjeno zbok svoje popolnosti, kajti krepčuje želodec in ga obranjuje zdravega, pospešuje prebavljanje in izvrstnjuje.

Razpošilja je pripravitelj G. Piccoli v Ljubljani proti poštnemu povzetju. Škatlja z 12 steklenčicami stane f. 1·35; z 55 f. 5·20 in je brez poštni omot 5 kg. Poštnino plača naročitelj. — Prodaja se po 15 nč. stekl. v vseh tržaških in istarskih lekarnah.

Ernest Šverljuga

brijač

ulica Stadion br. 1, Trst,

preporuča se 20—14

p. n. slavenskomu občinstvu Trsta, okolice i bližnjih istarskih mjesta za blagohotan posjet.

Ljekarna Trnkóczy

polag viećnice v Ljubljani 8—7

prodaje te danomice prvom poštom razašilje

Marijacelske kapljice za želudac

odavna prokušana i poznata ljekarija sa ovrstećim i zdravećim uplivom kod **poremećenog probavljanja, kod krča u želudcu i neprobavljivosti.** — 1 staklen. vridi 20 nč., ½ tuc. 1 for., tucet 2 for., 5 tuceta samo 8 for.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vrédn. papirjih na 4-dnevni odkaz	2½%	V napoleonih na 30-dnevni odkaz	2½%
8-	3%	8-mesečni	3%
30-	3½%	6-	3½%

Vplačevanja avstr. vrednostnim papirjem, kateri se nahajajo v okrogu, pripozna se ista obrestna tarifa na temelju odpovedi od 17 in 21. odnosno 12. janija.

Okrožni oddelj.

V vrédn. papirjih 2% na vsako svóto.
V napoleonih brez obresti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Rieko kakor za Zagrob, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, Ljubljana, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškov.

Kupnja in prodaja

vrednostij, divis, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—22 pri odbitka 1% provizije.

Predujmi.

Sprejemajo se vsakovrstna vplačila pod ugodnimi pogoji.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po dogodbi.

Na vrednostni obrosti po pogodbi.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlati ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.

Trst, 10. oktobra 1893. 22—24

Javna zahvala.

Prigodom smrti i sprovoda moje nezaboravne tetke

Marije Mohović

bijahu mi u mojoj žalosti od velike utjehe toliki iskreni izkazi sažaljenja i saučešća sa strane rodbine, prijateljah i znanacah. Radi toga osobito od srdca zahvaljujem m. č. g. Antonu Nežiću župniku u Čepiću, m. č. g. Ivanu Kraljiću župniku u Kozljaku, m. č. g. Antonu Pužu župniku u Mošćenicah, m. č. gosp. Dinku Pinduliću župeupravitelju u Plominju, m. č. g. Ivanu Potočniku svećeniku, m. č. g. Šimi Fruliću župnom pomoćniku u Berseču, m. č. g. Ignaciju Škobrtalu župnom pomoćniku u Mošćenicah, koji su se rado odazvali prijateljskom pozivu, te došli na sprovod i tako mnogo doprinjeli sjaju istoga.

Budi iskrena hvala takodjer uglednim občinskim zastupnikom, crkvenim starešinam, vrlomu pučkomu učitelju g. Niki Pajuliću i mjestnoj školskoj mladeži, svim prijateljem i znancem, iz Berseča, Mošćenicah, Mošćeničke Drage, Kraja, Kastva, Rieke i Plominja, koji se potrudiše, došav u Berseč, da prisustvuju sprovodu.

Napokon zahvaljujem liepo, te neću zaboraviti ljubavi svim onim, koji su nosili mrtve ostanke milo pokojnice, svieće ili učinili mi tom prigodom bilo kakvu drugu uslugu.

Hvala i vječna harnost, a Bog nek plati svima!

Berseč dne 15. decembra 1893.

Rajmund Jelušić v. r.
župnik.

I., Singerstrasse 15, **Dunaj.**

Ph PSERHOFERJA

lekarna „Zum goldenen Reichsapfel".

Kričistilne krogljice, proj imenovano **univerzalne krogljice**

zaslužijo to ime po vsej pravici, kajti v resnici je mnogo bolezanj, pri katerih so te krogljice pokazale svoj izvrsten učinek

Že več desetletij so te krogljice povsod razširjene in malo družin utegne se najti, v katerih bi pogrešali malo zalogo tega izvrstnoga domačega sredstva.

Vsi zdravniki so priporočali in priporočajo te krogljice kot domače sredstvo, posebno pa proti boleznim po **slabi prebavi** in **zabasanju.**

To krogljice stanejo: **1 škatljica z 15 krogljicami 21 nč., jeden zavitek 6 škatljic 1 gld. 5 nč.,** pri nefrankovani pošiljatvi **1 gld. 10 nč.** — Ako se denar naprej pošlje, ni treba plačati porto, in sicer: 1 zavitek krogljic 1 gld. 25 nč., 2 zavitka 2 gld. 30 nč., 3 zavitki 3 gld. 35 nč., 4 zavitki 4 gld. 40 nč., 5 zavitkov 5 gld. 20 nč., 10 zavitkov 9 gld. 20 nč. (Manj kot jeden zavitek se ne pošilja).

Prosimo, da se izrečno zahteva „I. Pserhoferjeve kričistilne krogljice"

in paziti je, da ima pokrov vsake škatljice isti podpis **J. Pserhofer v rudečih**

pismenih, katerega je videti na navodilu za porabo.

Balzam za ozebline *J. Pserhofera*, 1 posodica 40 nč., prosto poštnine 65 nč.

Trpotčev sok, 1 steklenica 50 nč.

Amerik. mazilo za trganje, 1 posodica 1 gld. 20 nvč. pošt. prosto 75 nč.

Prah proti potenju nog, 1 škatljica 50 nč., pošt. prosto 75 nč.

Balzam za goltanec, 1 stekl. 40 nč., poštnine prosto 65 nč.

Življenska esenca (Praške kapljice) 1 steklenica 22 nč.

Angleški balzam, 1 steklenica 50 nč.

Fijakerski prsni prašek, 1 škatljica 35 nč., poštnine prosto 60 nč.

Tanokininska pomada *J. Pserhofera*, pospešuje rast las, 1 škatljica 2 gld.

Univerzalni plašter *prof. Szeudeja*, 1 posodica 50 nč., pošt. prosto 75 nč.

Univerzalna čistilna sol *A. W. Hallricha*, domače sredstvo proti posledicam slabe prebave, 1 zavitek 1 gld.

Razven imenovanih izdelkov dobivajo se še druge tu- in inozemske farmaceutične specijalitete, ki so bile po vsih avstrijskih časopisih oznanjene; in se na zahtevanje točno in v ceno proskrbljajo tudi predmeti, kojih ni v zalogi. — **Razpošiljanja po pošti** vrše se točno, a treba je denar poprej doposlati; večja naročila tudi po poštnem povzetju.

Pri dopošiljatvi denarja po poštni nakaznici stane porto desti manj kakor po povzetju. 12—10

Izdavatelj i odgovorni urednik Mato Mandić. Tiskara Dolenc.

Broj 52. U Trstu 28. decembra 1893. Godina XXIV.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana naj pisma tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 6 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja po pogodbe za upravom. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu pošta valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na male jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Poziv na predplatu.

Sa ovim brojem navršujemo god. 1893. a mi vršimo običnu svoju dužnost time, da pozivljemo sve naše čitatelje, da obnove predplatu za buduću godinu. Nu na žalost našu imade još mnogo nemarnih čitatelja, koji nisu izplatili lista niti za tekuću godinu. A što da rečemo od onih, koji nam duguju i za više godina predplatu? Ove, ako neprinuka na izplatu saviest, prisiliti će sudovi na njihovu štetu i sramotu. Naše redovito i uredno plaćajuće čitatelje molimo, da nam ostanu i nadalje vjerni, da izvolo poduprieti ovo jedino hrvatsko glasilo istarskoga puka obilnom i točnom predplatom, da uzmognemo i u buduće po najboljih silah zadovoljiti težkim dužnostim novinarah.

Neimajuć mogućih zagovornika niti izvanrednih podpora, oslonili nam se je jedino na naše predplatnike. A tako je i najbolje, jer smo bar posve samostalni i neodvisni.

List stoji na godinu for. 5 za imućnije, a za seljake for. 2; za pol godine polovicu gornjih ciena; izvan države poštarina k tomu.

Novce neka nam se šalje poštanskom nakaznicom, jer je tako najjeftinije. Molimo njedno gg. dopisnike, da nas i u buduće podpomognu istinitimi dopisi, viestmi itd.

U Trstu, mjeseca decembra 1893.

Uprava „Naše Sloge“.

Naše potrebe u Beču.

Cesta u Koparskom kotaru.

Občinsko poglavarstvo u Dekanih i stanovnici podobćina Černogkala, Podpeća, Zazida i drugih poslali su svomu zastupniku u Beču molbu, da bi jim državna vlada dala pomoći, da se popravi i preuredi negda dobra, a sada slaba cesta, koja veže one dvie znamenite državne ceste, što vode jedna iz Kozine na Buzet, a druga iz Trsta u Istru.

Zastupnik dr. Laginja popratio je dne 18. t. m. tu prošnju na ministra nutarnjih poslova, pridružio se molbi u ime svojih izbornika i potvrdio kako bi bilo koristno izvesti onu radnju, jer bi onom cestom, kad bi se popravila i gdje je potrebno na ravnijo izpeljala, cieli Kras Buzetski, koj vali na onu stranu, laglje dovažao u Trst svoje plodine, a tako i sela dekanske občine ležeća na onoj crti.

Spomenuo je i to, da bi se ono djelo dalo izvesti novcem što je odlučen za pripomoć onim krajovom, koji su prošlog ljeta trpili suše i drugoga zla, i rekao da Istra uvjek „trpi“, i da bi se dosta naroda obranilo zadnje mjesece nastajuće zime i u budućem proljeću, ako bi se izvela ta gradnja, koju je toplo preporučio. Zastupnik je učinio svoju dužnost, a sad je na vladi da ona učini svoju!

Mi dodajemo samo to, neka se ne mjeri odviše, jer mjerčini nebi nikada sami ceste učinili; nego neka se odluči novca, pak pametne ljude na okup, državnoga inžinira na lice mjesta, te udari liniju, pak udri raditi. Neće biti željeznica, nego udobnija cesta, pak netreba da budu vredili više planovi na papiru, nego li djelo u zemlji i kamenu!

Istom zgodom došla je našim zastupnikom pritužba nekoga I. G. iz Koparskoga kotara, koj se tuži, da je financa s njim preoštra i da mu čini potežkoće, koje on drži da nisu utemeljene u zakonu. To treba razviditi to je stvar zasebna. Ali nije zasebna stvar, nego je občenito pitanje ima li financa pravo zatvoriti državnu cestu iz Trsta preko Zavala u Istru za izvoz špirita, pak da moraš špirit, kad si ga kupio u Trstu poslati morem u Milje ili u Kopar, a onamo poći po nj' makar da bivaš u kopnu na istoj onoj cesti.

I o tom predali su zastupnici naroda pritužbe na ministra financija Plenera.

Plener je po rodu i politiki Niemac, ali je mudra glava i valjan čovjek, te je više puta i dok je bio samo zastupnik i od kad je ministar, javno izpovjedio da treba proučiti te mnoge pritužbe iz Primorja, pak ako se nadje da su temeljite, da treba pomoći. Dakle i onaj pojedinac i narod mogu pouzdano očekivati da će ministar dati stvar potanko razviditi, i ako nadje da nije pravo, učiniti će da bude pravo.

Pošta u Medulinu.

Medulin je prijatno selo na istoimenom zaljevu nedaleko od Pule. Ima nešto preko 1000 duša, župni ured, pučku školu, občinsku delegaciju, upravni odbor, lučki i financijalni ured; ima nešto dućana i jedan parni mlin, ako i ne velik.

U Medulinski zaton utiču se brodovi i ladje kada prieti nezgoda na moru te zakuha bura u Kvarneru, pak ostaju i po više dana tamo. Pod Medulinom krca se i gorivo drvo što se sieče na občini Ližnjanskoj i Sišanskoj; ima i kamenike, te se narod mješa, tko dodje, tko odlazi.

Blizu je selo Ližnjan, manje doduše, ali i odovud i onamo piše se i pošilja se robe. I tamo je župni ured i škola i občinski upravni odbor.

Porod svega toga Medulin neima ni danas redovite svakidanje pošte ni poštarskog ureda. Nedavno uveden je doduše takozvani seoski listonoša, kao neka vrst hodućega poštarskog ureda, ali taj ide samo svaki drugi dan, a dok nije bilo ni toga, mogao si iz Pule pisati knjigu u Medulin, pak je čekala na pošti, dok je koji došao pitati.

Bilo je kao da napišeš list i daš ga na poštu, a medjutim po kom čeljadetu poručiš u Medulin neka dodju po pismo koje si pisao!

Medulin treba svakidanju poštnu svezu s Pulom i treba svoj samostalni poštarski ured, za se i za Ližnjan; a od onuda neka bi listonoša, ako je laglje nego iz Pule, pošao u Pomer i Sišan da dieli i prima listove.

Nekoristi prigovoriti, da još nejma toliko toga, da bi vredilo ustanoviti poštarski ured u Medulinu, jer kad bi bio ustanovljen, mnogo više bi se toga pisalo i poštom odpremljivalo.

Koliki ljudi neimaju kola ni voza dok cesta nepodje njihovim selom? a poslje svaki gleda da pribavi.

Medulinci već više časa mole tu blaženu poštu, pa kad pošta u cieloj državi daje veliki dobitak, pravedno je, da se ustanovi i ondje, gdje je prilika, da će se na brzo izplaćivati trošak, kao što bi u Medulinu. Neće država propasti ako jedno dvie godine, daje koju stotinu forinti. Poslje će sve platiti marka, to jest narod.

I tu molbu toplo su zagovorili prigodom zadnjeg boravka u Beču naši narodni zastupnici, te se nadamo, da ono neće biti glas vapijućega u pustinji. —

Trgovačka komora.

Za Istru je trgovačka komora u Rovinju, jer kada su se činile te komore, Rovinj je bio najveći grad u Istri, cvala mu je trgovina i brodarstvo. Sada već nije tako. Sada je Pula najveći grad u Istri, uredjen na noviji način, sa mnogimi dućani i drugimi trgovinami, a što je glavno, u Puli nije sam Latin kao u Rovinju, nego nadješ i hrvatskoga čovjeka obrtnika i trgovca.

Nije dakle za nas svejedno je li trgovačka komora u Rovinju ili u Puli.

Nami i cieloj Istri bolje kaže da bude u Puli, gdje bi laglje i naš koji čovjek došao u nju i razvio svoje misli, i bránio korist trgovačkoga i obrtnoga stališa.

Zato su naši zastupnici pri zadnjem zasjedanju državnoga sabora u Beču pitali ministra trgovine kada će prenesti sjedište trgovačke komore iz Rovinja u Pulu? Tim su oni sjetili ministra jedne stvari, koja se prije ili kasnije mora učiniti, jer promenjene okolnosti grada Pule tako zahtjevaju.

Naši protivnici govore: nemojte za Boga, jer će Rovinj propasti. To je lažno.

Rovinj neće propasti ako izgubi trgovačku komoru, jer nežive od nje, nego od vina i od ulja koje priradi, i od ribarstva.

Ali naša strana, naš hrvatski jezik nesmije propadati; trgovačka komora je za cielu Istru, ona mora njoj cieloj služiti, a ne da se u njoj bane samo neki ljudi i neko misli.

Zato je potrebno, da joj sjedište bude Pula, a ne Rovinj, jer će u Puli ljepše i bolje baviti svoj zadatak, a tim više koristiti cieloj pokrajini!

Hrvatski notar u Pazinu.

Bilo je došlo vrieme, te su ljudi već mislili kao da se nesmije pisati hrvatski. Notar bi štogod malo potljikno po domaću, ako nije i to u školah zaboravio, pa kad bi ljudi došli k njemu, govorili su hrvatski, na priliku, da jedan prodaje to i to, drugi da daruje to i to, ili da mladenci zaženuju svoj imetak, i tako dalje, a notar bi pisao talijanski.

Zašto bismo mi to trpili kad smo pod svojim kraljem i u svojoj domovini. Kada se pogadjamo hrvatski na besjede zašto se nebi hrvatski i pisalo?

Naši narodni zastupnici razložili su pri zadnjem zasjedanju i to, rekli su ministru da od svih notara, što jih je pod sudom Motovunskim, Buzetskim, Porečkim, Rovinjskim, Pazinskim i Labinskim, nijedan nezna napisati ljudem pismo hrvatsko, a naroda da je onuda pobrojeno 80 tisuća koji govori hrvatski; pak su pitali neka otvori u sredini onih sudbenih kotara, a to je u Pazinu, jedno novo notarsko mjesto, a to novo mjesto, neka podieli takovomu notaru, koji nedvojbeno dokaže da znade i u hrvatskom jeziku sačinjati pisma.

Hrvatska gimnazija u Pazinu.

Naš staroslavni Pazin izgubio je mnogo od kada je ukinuta gimnazija što je tamo bila, i odkada je premješten bataljun od domobranstva.

Ne samo velika duhovna narodna potreba, nego i mjestna korist grada Pazina pita, da se tamo ustanovi hrvatska gimnazija, onakova po priliki kakova je na Rieci, gdje bi se mladež učila sve nauke na svojem narodnom jeziku, pak bi laglje napredovala, a uzato da se uči po par ura na tjeden i njemački i talijanski jezik.

Za Pazin i okolicu to bi bilo velike koristi, jer bi tamo i učitelji i učenici potrošili nekoliko tisuća forinti na godinu i gradić bi se pridigao, kako je i pravo.

Talijanska gimnazija nemože biti u Pazinu, jer bi to bila krivica za hrvatski puk istarski, budući da Talijani za se imaju cielu gimnaziju talijansku u Kopru.

Dakle ako ima biti, biti će ili hrvatska ili nikakova. Zato ludo čine oni Pazinci, koji se protive hrvatskoj narodnoj stvari u Istri ili se odmeću od nje. Oni tako rade za volju nekolikih dotepenaca proti koristi svoga rodnoga grada; a tako čine proti svojoj koristi svi oni Istrijanci, koji se protive hrvatskoj politiki, jer samo s njom može doći bolje, nego li je sada!

Govor

zastupnika Spinčića u sjednici carovinskoga vieća od 13. decembra pri razpravi o iznimnom stanju u Pragu.

(Najprije govori hrvatski, zatim nastavlja njemački).

Visoka kuće! Nakon 25 godina opet imademo iznimno stanje u Češkoj i to izrazito iznimno stanje. Naglasujem riečˇ „izrazito“, jer ima i drugih iznimnih stanja. Ako se n. pr. ugovori i zakoni drže (Tako je!), ako je jedan narod razkomadan u više komada, da ga već to razkomadanje prieči u duševnom i materijalnom razvoju, tad je i to takodjer jedno iznimno stanje. Ako dvie pokrajine toga naroda no imaju niti na papiru konstitucionalizma, dok se drugo dvie narodnosti u tih obih pokrajinah bore za premoć, tad je i to iznimno stanje. Kad se je zadnjih desetlecja jedan

kraj toga naroda odcijepio od matere zemlje, te se jedan grad toga naroda proglasuje preporuim među tim narodom i jednim drugim, a ovaj drugi sam vlada, dočim se pravi i svoj na svomu jedva trpi, tad je i to takodjer iznimno stanje. Ako je mati zemlja barem po jasnom slovu zakona u nekih poslovih samostalna, a ipak i u tih poslovih ovisna u drugih činbenika, ako je jedan dio toga naroda od matere zemlje odtrgnut, makar da i novi zakoni kažu, da s materom zemljom mora biti spojen, i to tako, da i vlada matere zemlje nosi naslov toga dielu, tad je i to iznimno stanje. Ako usprkos II. i III. članka temeljnoga državnoga zakona državljani ove monarkije nisu jednaki, ako službe dobivaju većinom samo osobe nekih narodnostih, ako se usprkos članka XII. temeljnoga državnoga zakona državljanom prieči družtva stvarati i skupštine držati; ako se usprkos članka XIX. temeljnoga državnoga zakona ne dozvoljava državljanom, da svoje mnienje izriču slobodno u zakonu propisanih granicah, te se novine plieno makar i radi pukih činjenica, dok usprkos članka XIX. temeljnoga državnoga zakona narodi ne samo da nisu jednakopravni, ako im se ne daju sredstva, da se naobrazuju u materinjem jeziku, već se njihov jezik i narodnost tlači, tad je to takodjer iznimno stanje.

I kad se to dogadja, tad se mora reći, da ima i neizraženih iznimnih stanja, i da se u sličnom iznimnom stanju manje ili više nalaze Slaveni ove monarkije (Živahno odobravanje), a da se poimence s jedne strane Česi na sjeveru, a s druge strane Hrvati i Slovenci, na jugu nalaze u tomu stanju. (Živahno odobravanje i pljeskanje).

No smijem danas o tom neizraženom iznimnom stanju u ovoj razpravi govoriti. Razpravljamo ovdje o imenovanom iznimnom stanju, te se more reći, da se slavi sada dvadesetpetgodišnji jubilej iznimnoga stanja (Veoma dobro!), jubilej, što ga je započelo Taaffeovo ministarstvo, pa da ga nastavi ministarstvo Windischgratzovo.

Razlozi, koje se navadja za ovo iznimno stanje, jesu ovi: Prekršaji štampom i u skupštinah proti vjerskim ustanovam i kao posliedak toga izkaza proti katoličkoj crkvi i njezinu obredu i drugo proti socijalnim stališem i kao posliedak rušenja javnoga poredka i mira; treće proti narodnostim i kao posliedak zagroženjem sigurnosti osobne i vlastničtva; s time su u savezu takodjer i ulične demonstracije; četvrto proti zakonitoj vlasti i kao posliedak preziranje oblastih i protivljenje proti njihovim organom; napokon proti monarhiji i kao posliedak najsažalniji izkazi veleizdajničke težnje.

Gospodo moja! Ja sam u jednoj javnoj odborskoj sjednici za iznimno stanje cielo vrieme pozorno pazio, te si sve slučajeve zapamtio, koje bilježeć na papiru, koje u glavi, koje se je tu navelo, a da se podkriepi iznimno stanje, s kojih se jedan dio českoga naroda okrivljuje.

Htjedoh povući prispodobu izmedju odnošajah, koji vladaju u jednom dielu Češke i odnošajah, koji vladaju u drugoj jednoj zemlji, u Primorju. Neke sam si točke obtužbah sastavio i htjedoh danas o tom govoriti.

Nu svjetovahu me, da od toga za danas odustanem, i to s toga, jer bi mi se oduzelo rieč. Premda sam sada čuo, da su se stavljale prispodobe izmedju Galicije, odnosno poljskog kraljevstva i Češke, izmedju Moravske i Češke, izmedju Irske i Češke, ipak se pokoravam. (Glas: Primorje!) O prispodobi izmedju Primorja i Češke ne smije se za danas govoriti kod ove zgode. Radje popuštam i toliko radje, jer mi je gradivo nešto obsežnije i jer saznajem, da će još mnogi govornici iza mene govoriti.

Jedno ću pak opaziti: da imam ovdje gradiva za pojedine točke, te si pridržajem, da iznesem i to gradivo kojom drugom zgodom, pri razpravi o provizoriju. Imam kao gradivo pod točkom 1. izgrede proti vjerskim ustanovam i kao posliedicu izgrede proti katoličkoj crkvi i njezinim obredom. Sabrao sam takodjer gradivo, koje se odnosi i na izgrede proti družtvenim stališem i narodnostim, a kao posliedicu narušenje javnoga poredka i reda i zagroženje osobne sigurnosti i vlastničtva (Zastupnik dr. Gregorec: U Primorju!), naravno, uviek u Primorju.

Sabrao sam si materijal takodjer o svih onih uličnih demonstracijah, kojih sam se sjetio i koje su se osobito u zadnje vrieme dogodile, te si pridržajem, da i to jednom zgodom iznesem. Imam ovdje napokon nešto gradiva o izgredih proti zakonitoj vlasti, te si pridržajem takodjer drugi put o tomu govoriti, tu imam takodjer gradivo, odnosećo se na izgrede proti monarhiji itd. štampom i u skupštinah, a ja si pridržujem i to takodjer jednom iznieti. Imam nadalje gradiva o veoma sažalnih izgredih veleizdajničke težnje to si pridržajem i to gradivo upotriebiti, ali već sada opažam, da za to kao dokaze imadem kojigo tiskano koli u Italiji, toli u Primorju; nadalje imadem zemljopisne karte, slučajeve, koji će dosta i preko dosta dokazati, kakovih izgreda ima u onoj zemlji, u kojoj ne bijahu do sada proglašeno nikakovo iznimno stanje.

Ipak će mi ovom zgodom biti nešto dozvoljeno spomenuti.

Podpredsjednik dr. Kathrein (prekidajući): Neka mi dozvoli gospodin zastupnik, da ga ujetim, da mi danas imademo iznimne odredbe za Prag na dnevnom redu. (Zastupnik dr. Gregorec: Tako tomu i govori!) Molim, da me pustite, da govorim! Žao mi je, što ne mogu gospodinu govorniku dopustiti, da sada ovdje iznosi odnošaje u Hrvatskoj i Istriji! (Odobravanje.) — (Zastupnik dr. Brzorad: Lieba sloboda govora! Jednaku slobodu govora za ministre i zastupnike!).

Molim! Zaista ja štitim slobodu govora s podpunom obsegu i rádo na sve strane, ali ja ću i moram kao predsjedatelj kuće na to paziti, da se ovdje govori o predmetu uviek proma poslovnom redu. Gospodin zastupnik je pako govorio o Istri i Dalmaciji, a ja to ne mogu dopustiti, pošto sada razpravljamo samo o iznimnom stanju u Pragu.

Zast. Spinčić: Gospodine predsjedniče, ja sam već prije opazio, da si pridržajem ovo gradivo, koji drugi put iznieti, to da se pokoravam savjetu s nadležne strane, jer mi se zagrozilo, da će mi se oduzeti rieč! (Čujte! Čujte!) Samo kažem, da nešto ipak mogu opaziti, i to obzirom na to, što se je pogledom na to u odboru za iznimno stanje govorilo. Ne mogu se niti se hoću s njegovom preuzvišenosti ministrom za unutarnje poslove prepirati, koji je danas tako vesela lica (Veoma dobro!) govorio, te je naišao i na poduke. Drugoj gospodi propuštam, da se s njim prepiru.

Jedno će dozvoliti njegova preuzvišenost i gospodin predsjedatelj: da se s nekimi opazkami osvrnem ne njegove rieči, koje je izrekao u odboru.

Kad je naime g. zastupnik dr. Pacak iznesao neke činjenice iz Primorja, gosp. ministar za nutarnje poslove spomenu, da mu je veoma dobro poznato (Čujte! Čujte!) da se tiskopisi na izvjestna dva dana u godini u Trstu diele, da ovi tiskopisi potiču iz Italije (Čujte! Čujte!), te se na ovaj ili onaj način donesu u Trst, gdje ih dieli jedna osoba, koja je sada zatvorena.

Gospodo moja! Morao sam se snebivati, kad sam ovo čuo. Jer tiskanice mogu u Italiji biti tiskane, premda nose datum Trsta, te se reć bi tamo i tiskaju, ali ne mogu naći oznake, da ih samo jedno čeljade dieli i samo u jednom gradu, u Trstu.

Ministra unutarnjih posala mogao bi jedino tim izpričati u ovoj stvari, što je samo kratko vrime ministar unutarnjih posala, te su mu nepoznati odnošaji u Primorju. Ali moram se tim više snebivati, kad se je i njegova preuzvišenost g. grof Franjo Coronini u ovoj stvari javio za rieč, te je sve potvrdio, što je ministar kazao, te još dodao, da su navodi g. zastupnika Pacaka sumnjičenje, te ih je odbio kano sumnjičenje, pri čem je naglasio, da se mora respektirati i narodni osjećaj Talijana.

Gospodo moja! Posve je nešto drugo narodno čuvstvo, a opet nešto drugo iredentizam. (Posve pravo!)

Ja sam za svoga 16 godišnjega službovanja kao profesor, kao izpitni komisar i kao kotarski školski nadzornik dovoljno dokazao, da ja to narodno čuvstvo i kod Talijana znadem štovati.

Ali posve je nešto drugo, kako rekoh, narodno čuvstvo a drugo opet iredentizam. Narodno čuvstvo ne teži preko granicah monarkije, ono ne ide za tim, da ugasi jezik drugih, da vlastiti svoj jezik uvede u škole drugih, i da vlast jezik uvede u crkve drugih, a jezik drugih naroda da iztjera iz škola, iz crkva, iz ureda, nebi li tobož time dokazao, da su primorske pokrajine talijanske pokrajine; za tim narodno čuvstvo ne ide, gospodo moja. Jer baš svim tim, što se ovdje označuje narodnim čuvstvom, kriju se samo put iredentističkim idejam.

Ja sam si iz svega toga stvorio osvjedočenje, da se uzrok, što je u kraljevini Češkoj proglašeno iznimno stanje, ne ima tražiti u izgredih proti katoličkoj crkvi, niti u izgredih štampe, niti u izgredih proti družtvenim stališem, proti narodnostim, proti monarkiji.

Jer da su tomu u istinu ti navedeni uzroci, onda bi iznimno stanje već davno bilo moralo biti uvedeno u drugoj zemlji, u primorskoj pokrajini. (Tako je!) Stvorio sam si uvjerenje, da se taj uzrok ima tražiti negdje drugdje. Jer da tomu nije tako, ako se je u pojedinih slučajevih proti crkvi, proti pojedinim stališem, proti narodnostim ili proti državi što dogodilo, tada se je moglo lahko kazniti pojedince, a nipošto se nije imalo kazniti iznimnim stanjem stotine hiljada stanovnika, koji sačinjavaju sve toli važnoga i po monarkiju zaslužnoga narodnoga plemena. (Odobravanje).

Pravi uzrok, kako rekoh, ima se u posve nečem drugom tražiti. Od viekovah amo i sad još uviek se ide za tim, da se okrnje prava toli českoga koli hrvatskoga i slovenskoga naroda; ide se za tim, da se ove narode raznarodi. (Tako je!) Od viekova, amo i sad uviek još nalazi se ljudi, koji se ovim težnjam opiru, ali kao što od viekova, tako se i sada proti onim postupa, koji se otvoreno i odrešito opiru tomu raznarodjivanju, na što ih ovlašćuje pravo, dano po Bogu i prirodi.

Pa tako se i sada postupa; svikoliki ustavi novijega vremena, izuzamši onaj glede Galicije i Belkredija, a donekle i Hohenwarta, išli su za tim, da narodnu sviest Čehah s jedne strane, a onu Hrvata i Slovenaca s druge strane natrag potisnu.

Schmerling i Beust, Auersperg i Taaffe imali su istu težnju; te samo u toj težnji ima se tražiti pravi uzrok iznimnog stanja u jednom dielu Češke. Ustalo se radi toga proti jednom dielu Česko, za da se skuči narodnu sviest českoga naroda i oprieči ga u borbi za svoja sveta prava. Kad se je grofu Taaffe u skinulo koprenu njegovih za sve narode tobože jednakih prava, kad je český narod uvidio, kamo ga njegov vladni sustav vodi, kad je český narod drugo zastupnike ovamo poslao, kad je punktacije proglasio kobnimi i jedan dio onih, koji su okolo njih radili, kad je on već sva sredstva bio upotriebio proti českomu narodu i njegovim zastupnikom, pa sve to nije pomoglo, onda je on nad srcem českoga naroda proglasio iznimno stanje. (Povladjivanje). On je započeo, a Windischgraetz samo ga je nastavio, da potisne u nazad sviest českoga naroda.

Ja sam si sviestan, da ministarstvo cilja svoga neće poluditi. Kad biste bili mogli pozorno slušati sve dokaze, što ih ovdje pred sobom imam, vi biste bili došli u škripac, da ili glasujete proti iznimnom stanju, ili da pozovete vladu, neka izuzmno stanje takodjer proglasi nad drugom jednom zemljom, gdje se puno gorih stvarih zbiva, nego li je čak i ono, što se je kod Chodére u Pragu dogodilo. No ja nisam ni za iznimno stanje u Českoj ni u Primorju, jer sam uvjeren, da se sve i drugim sredstvom urediti dade, a to sredstvo jest pravičnost (Odobravanje i pljeskanje). zakonito izpunjenje opravdanih zahtjevah českoga naroda.

Ako li hoćete imati mir i poredak, ako li hoćete da imate sigurnost osobe, zadovoljstvo ditavih naroda, a vi se onda postavite na stanovište pravednosti, koje je utemeljeno u ugovorih i zakonih, pa će mir i poredak opet nastupiti (Odobravanje).

Ja želim, da se izpune pravedni zahtjevi českoga naroda, a jer su iznimne odredbe upravljene proti tim željam, to ćemo ja i moji drugovi glasovati proti tomu iznimnomu stanju (Odobravanje), a isto tako i proti naredbi, kojom se ukidaju porotni sudovi.

Neću da odviše duljim, gospodo moja, ali jednu opazku moram ipak učiniti. U izvješću govori se o pristranih od straha i koristi proizličućih pravoriečih. Govori se ipak samo o mogućnosti takovih pravorieka. Kod nas, gospodo moja, obstoji nešto posve drugo. Ta kod nas se o nepristranih pravorieciih ne može ni govoriti, kod nas se pristranomu pravorieku širom otvaraju vrata.

Ovo poznaje i priznaje sama c. kr. vlada, kada za stanovito parnice vrlo često delegira druge sudove i to sudove u Gradcu, Innsbruku i Beču.

Mi imamo tri porotna sudišta, u kojih je velika većina pučanstva, to jest slavensko pučanstvo, u najboljem slučaju zastupano samo jednom sedminom. U Gorici na pr. na 36 porotnika dolazi 31 Talijan, a samo 5 Slovenaca. Prispodobite to sa brojem pučanstva. Vlada dopušta, da stranački kolovodje drugih narodnostih kao porotnici sude Slovencem i Hrvatom. Događa se, da se odvjetnici pozivlju: patriotizam, porotnika, da ovoga ili onoga Slovenca osude. (Čujmo! Čujmo!)

Mi vam možemo više takovih parnica, navesti, kao što je slučaj glede Podgore, slučaj glede lista „Soče“ sa jednim profesorom, slučaj sa listom „Il Rinnovamento“, tičući se jednog kotarskog liečnika u Gorici, te drugih takovih slučajova u Rovinju i Trstu. No neću da tim duljim, već ću samo još spomenuti, da ni za drugu narodnu, kojom se obustavljaju porotni sudovi u Pragu, ne glasujem; a to za to ne, što nije navedena nijedna temeljita razlog, zašto je to učinjeno, već napače ću sam, da upravo dotični porotni sudovi kano i u obće sudovi uživaju najbolji glas. Kod nas u ostalom valjalo bi, gospodo moja, i porotne i mnogo drugo sudove preustrojiti, ako se hoće, da se jednom uvede pravica (Živahno odobravanje. Govorniku se mnogih strana čestitaju.)

Govor zastupnika Spinčića

izrečen u sjednici carevinskoga vieća od dne 14. t. m. prigodom razprave o iznimnom stanju u Pragu i okolici.

Juče je njeg. preuzvišenost grof Fran Coronini kazao nekolliko rieči, na koje mu nesmijem dugo ostati dužan, to ću se danas ograničiti samo na stvarne izpravke.

Njeg. preuzvišenost kazala je najprvo, da sam ja podnio pritužbu proti talijanskomu pučanstvu Primorja, drugo, da sam se čudio, što se je njegova preuzvišenost zauzela u odboru za čast i glas onih, koje imade takodjer čast zastupati, dakle njegovih birača; treće, da se je njeg. preuzvišenost kod svake prigode vrlo toplo zauzela takodjer za probitke slavenskog pučanstva, koje imadem čast ovdje zastupati. Četvrto, da sam ja držao govor za iznimno stanje u Primorju, i napokon poto govorila je njeg. preuzvišenost o tom, da je on dobar Austrijanac a tim i birači njeg. preuzvišenosti.

Stvarne izpravljam, da nisam podnio pritužbu proti „talijanskomu pučanstvu“, proti „čitavomu pučanstvu“. Ja bih bio to izrično naglasio — što mogu pismeno dokazati — da mi se je dozvolilo ovako govoriti, kako sam to želio. Krivnja, što toga nisam učinio, leži na onih, koji su propriečili, da nisam govorio, kako sam želio.

Drugo, izpravljam stvarno, da nisam kazao, da sam se čudio, što se je njeg. preuz. zauzela u odboru za čast i glas svojih birača. Ja sam kazao, da sam se snebivao kadno je rieči gosp. ministra unutarnjih posala o iredenti potvrdio, a navedene činjenice dra. Paćáka kao sumnjičenja označio i odbio, naglasiv pri tom narodno čuvstvo. To opetujem, i sada i ja se snebivam i sada.

Treće izpravljam stvarno, da nisam kazao, da se nebi bila njeg. preuzv. gosp. grof Fran Coronini sa probitke slavenskog pučanstva zauzela. Njegova krivnja nije boz dvojbe, što je položaj Slavena u Primorju ozbojan, što neprivinju Slaveni skoro nikakvo državljansko pravo.

Četvrto izpravljam stvarno, da nisam govorio za iznimno stanje u Primorju. Kazao sam, a to ću prigodom i dokazati, da je u Primorju gore, nego li u Českoj, a tko pozna tamošnje odnošaje, te je voljan za iznimno stanje u Pragu i okolici glasovati, mora se naći pred pitanjem: ili glasovati proti nametnutom stanju u Českoj, ili pako od vlade zahtjevati, da proglasi iznimno stanje u Primorju (Dobro!) a koliko ja znadem (Zastupnik Luzzatto bliža se govorniku) glasovati će g. Luzzatto i g. grof Coronini za iznimno stanje u Českoj; bar posledanji je to izjavio.

Naglasio sam takodjer izrično, da neželim iznimnoga stanja niti u Českoj niti u Primorju, dapače navoo sam takodjer sredstvo, kojim bi se odnošaji mogli promjeniti, a to je pravica za sve.

Poto, izpravljam stvarno, da nisam o patrijotizmu njeg. preuzv. grofa Coroninia niti njegovih birača niti rieči kazao, to da sam o iredentizmu i iredenti Primorja govoriti hotio. što sam i naglasio. i da si to amatram svetom dužnosti kao zastupnik Hrvata i Slovenaca, i kao vjeran pristaša projasne dinastije i naše države, i ako Bog dade to ću i učiniti bez obzira da li je to komu drago ili nije. (Odobravanje).

DOPISI.

Iz Pulješćine. (Učiteljske plaće). Današnji dan svi stališi nastoje, da se poboljša njihovo materijalno stanje, a tim u isto vrieme i moralno. U istinu pomogio se je razuim, nekojim više, drugim manje, pa u zadnje vrieme ponešto bar i sveučiličkomu, zato nije pravedno i dovjekovječivo, ako se ne pomogne i učiteljskomu staliću u Istri? Učitelj se neprestano muči i trudi za drvo i kamenje, da u mladi naraščaj posije klicu znanja, poštenja i značaja, dakle sve ono, što mora roditi dobrim, korisnim i plemenitim plodom za

dobrobiti naroda, pa kako se zato nagradjuje ovog jadnog stvora, koji žrtvuje svoje zdravlje i svoje najbolje sile za svekoliko dobro, te pri tom često izgubi svoje zdravlje prikrati svoj dragocjeni život? On je odgovoran za svoje djelo pred narodom i pred svima oblastima, pa kako se plaća njegov trud? Materijalno vrlo lošo, a moralno možda još i gore. On je uvjek na dnevnom redu, svaki nastoji da ga poduri, da mu naškodi. Koli mu je gorak i tvrd onaj komadić svakidanjega kruha? Osobito u sadašnjih okolnostih, kada še promisli, da tudjinci imadu (Tirolci) svagdje prednost, da pokrivaju bolja mjesta, a naši domaći nemogu ni do definitivnosti doći. Čini nam se, da nije stvar pravodna, da je seoski učitelj nagradjen za 200 for. manje, budući da ima iste nauke kano i gradski, a više truda. To smo rekli u obće o učiteljstvu, ali sada ćemo u obzir uzeti posebno učitelje, koji spadaju trećoj kategoriji plaće. Ovi učitelji u obće borave po selih, u samotnih mjestih, daleko od gradovah, uz 400 for. godišnje plaće, dakle na dan imadu 1 for. 11 nvč., što nije plaća ni najmanjega zanatlije, pa još kako za ironiju zovu ga: Gospodin učitelj je zemaljski činovnik. Po zakonu učitelj se nesmije baviti nikakvim poslom, što ne spada na školu, da si u vrieme svojih slobodnih ura što zasluži, da se bolje svomu učiteljskomu zvanju posvetiti može. Pa kakvim poslom da se i bavi na selu, da si što zasluži izvan svoje plaće, kada neima nijedne prilike? A sada kako da žive sa 1 for. i 11 nvč. na dan? Da pristojno odieva sebe i svoju čeljad i to prama svomu stališu, da si nabavi kakovu knjigu i novinu, da će bude nouk modju neukimi. Potrobuje li odiela i hrane, nekoje stvari si mora nabaviti u gradu i to je skopčano sa troškom, jer u svojem selu ili toga nedobije, ili mora skuplje platiti, pa što da čini sa 33 for. 34 nvč. što dobiva na mjesec? Razboli se on, ili koji član njegove obitelji, treba liečnika, liekarije, mesa, pa radi toga mora poslati čovjeka u grad, da mu priskrbi potrebne stvari, tako mu ide trećina plaće. Zadruži li se radi bolesti ili smrti, odkuda da plati dug? Puk ga žali, gdjekad prezire, tada gubi medju njim svoj ugled i upliv, jer si prosti puk misli, kad je tako loše nagradjen, da nezasluži više, ter sav njegov trud cieni onako malo vriednim kakova je i njegova plaća, pošto kažu, kakvo djelo takova i plaća. Zato mnogi učitelji omrznu, otupe, zahire te mnogi umru u najljepšoj dobi svoga života. Takva je sudbina mnogih naših učitelja.

Nije dakle pravedno, da učitelj na selu gdje se više trudi nego u gradu, jer se mora baviti sa više razreda i odiela sa 100 i više učenika na dan, pa da se ga lošije plati. Izadje iz škole umoran i iztrošen hoće mu se dobre hrane i zdrava pitja, da se okriepi; moraо bi zato imati češčo komadić mesa, a kako da si ga kupi, kada stoji do 60 nvč. kilgr. pa što da učini još sa 50 nvč., koji mu ostaju! Ima li djecc, osobito mužkoga spola, što da s njima? Na selu, nije mu moguće, da ih dade izučiti kakav zanat, jer ondje više puta nema ni zanatlije, osim prostoga postolara i krojače, koji se više bave s poljodjelstvom nego li zanatom. U grad ih nemože poslati, da nauče koji zanat pristojniji njegovom stališu; u škole još i manje, jer svojom kukavnom plaćom nemože ni sam da živi, kamo li da troši za nauk svoje djece. Gradski učitelji su u položaju, da sve to lagljе postignu. Dakle djeci seoskoga učitelja neima drugog izgleda, nego da budu kmetski pastiri, ili da postanu potepuhi. Nije li i učitelju da zdvoji kada promisli, da s njegove djece nebude ništa, dočim ona njegova gradskoga druga služiti će si kruh udobnim i častnim načinom. Učitelji rade velikoga svoga truda, iztroše svoje sile, te riedak je onaj koji dožive 40 godina službe u sadašnje doba i u ovakovih okolnosti, pa eko ih dožive, kakovu mirovinu onda dobije? Ide li u stanje mira prije radi nesposobnosti, još mu je gore, jer s njom živiti nemože, u budući nesposoban, ništa si nemože zaslužiti. Umre li u službi, njegove sirote, s onom poporom, koju bi dobivale iz mirovinske zaklade, nebi mogle ni živiti ni umrieti. Naravno je, da mu i mirovina mora mala biti, kad je mala i plaća, pu-štajuć 2% za mirovinsku zakladu. Da bi učitoljske plaće izjednačile sa plaćami onda bi se svima pomoglo, i nanoslo pokrajini takve našati nebi mogla, ili u da se uniješti treća kato- ostanu samo I. i II. mo našim „otcem do- ku na prsa i da se er to zahtjeva pra- ost; pošto ima učitelj puk u ruci, zato se od njega mnogo i zahtjeva, daklo neka se ga i bolje nagradi.

Jedan učitelj.

Pogled po svietu.

U Trstu dne 27. decembra 1893.

Austro-Ugarska. Pošto su nastupili božični praznici nije u politici nikakvih novosti. Ministri počivaju ili u ruju, tako naprimjer dolazi u našu Opatiju ministar pravosudja Schönborn, a javlja se polazi tamo i bivši ministar-predsjednik Taaffe. Radnici su imali ovih danah veliki obći sastanak u Beču, na kojem su razpravljali o osnutku sveobćega krzmanja (štrajka).

U Pragu počinjeno je političko ubojstvo na Vjek. Mrvi, koji bivši član „Omladine“ bio je u zvezi sa redarstvom, kako je to dokazivao zast. Herold u carevinskom vieću. Proboli ga u vlastitom stanu, kad je priredjivao božićno drvo.

U Hrvatskoj takodjer sada miruje politički sviet, pošto su se u velike izbombardirali osobita opozicijonalni govornici u saboru, koji je sada do polovice jenara zatvoren.

Srbija. U ovoj kraljevini nemisle se duhovi pomiriti, sada se vodi sudb. razprava proti bivšem ministarstvu Avakumovića. S druge strane misli se započeti trgovinska borba proti Austro-Ugarskoj. Stanje je u obće žalostno, a nijedan nemisli kako bi zemlju spasio iz tog neugodnog položaja, u kojeg su ju vlastiti sinovi survali, jedino iz inada tko da više komandira.

Italija. Dokle drugi sviet miruje, da se skoro nema iz pojedinih državah šta osobito javiti, u Italiji sve vrije. U nekojih su mjestih opojeni veseljem radi slavne pobjede u Masavi, što bi se moglo reći, da je došlo kao melem na ljutu ranu, koja sada Italiju tišti sa gradjanskih nemira u Siciliji, Calabriji i Romagni. O dogodjajih u Siciliji napravili smo malu izcrpivu viest po drugih novinah. U te djelove italijanskog kraljestva nagomilava vlada silnu vojsku, jer je položaj u velike ozbiljan, radi silna siromastva, glada i biede ondješnjega pučanstva.

Francezka. Dne 27. t. m. započela se je voditi razprava proti izgrednikom, koji su prošloga ljeta u Aigues-Mortes navalili na italijanske radnike te jih nekolicinu poubijali. Obtuženikah je 17 medju njima i jedan Italijanac. Brani jih 13 odvjetnikah.

Franina i Jurina

Jur. Si vidiš Frane, da je pomogà šalamar šjor Momolu, da je hitìà Kranjce iz svoga štomiga valje do mora poročkoga.

Fr. Ga je morà biti valjda veliki poroljun.

Jur. Neznam u kolike harto od pulića, i u kolike ono travorše ga je zamotà šjor Zollo, da je biâ jadi, jer šjor Momolo se je vrgà jur u dešperiju.

Fr. Ča je kropà Kranjce kad je došâ iz takovega štomiga?

Jur. Ajbo, još je zdraviji i veseliji, jer je u njegovom štomigu vidiâ stvari, o kojih drugi niš ne znadu.

Fr. Znaš ča, sad neka pogutno drugoga, da znade i drugi, ča se ima ufati od takovega štomiga.

Različite viesti.

Godina 1893. Ovim brojem svršavamo god. 1893., koja polazi u viečnost, i koju će samo povieat spominjati. Sjećati ćemo se i mi svi te godine, koji ugodno koji bolnim srcem. Obće govoreć bila je umirućа godina za nas u Istri srednje ruke. U narodnom pogledu pokročili smo i tečajem ove godine korak napried. Naši pravaci ustrojište prokoristno narodno školsko društvo sv. Cirila i Metoda, komu je svrha da podpomogne ustrajanje hrvatskih il slovenskih pučkih školah onuđje, gdje ih neima, il gdje našoj dječici prieti s protivne stranke pogibelj razonarodjenja. Društvo to našlo je svestrana odziva u svemu našemu narodu te se marljivo i požrtvovno sakupljaju prinosi za ovo prepotrebno društvo. Učinilo se koješta tečajem ove godine, i drugim načinom za narodnu prosvjetu, ali svega nije nam moguće radi raznih obzira navadjati.

Znajuć, da bez narodnog dobrostanja nejma našemu seljaku izlaza iz sadašnjeg nesretnog stanja, ustrojište naši rodoljubi društvo čisto gospodarskog pravca, a to je „Istarska vinarska zadruga u Puli“. Sa malimi sredstvi započela je ona ogromno djelo, a danas već nejma dvojbe, da će sjajno uspjeti. Oslobiditi naš puk od tudjeg šitničtva, dat mu pogodu, da svoj težko uloženi trud, pošteno unovči, bila je jedina svrha naše zadruge. Ona će uspjeti jer je osnovana na zdravom i čvrstom temelju i jer je novode isključivo novčani interesi. To društvo blagoslavljati će bez dvojbe i naše daleko potomstvo, jer će ono riešiti mnoge i mnoge iz nesretnih rukah protivničkih novčara i lihvara.

Borbe narodnostne imali smo i tečajem ove godine ali naše narodne sile nisu pri tom malaksale. Naš puk uvidja, Bogu hvala, i, sam, da mu bez borbe neima spasa, pak on ide zadovoljno i oduševljeno za svoje pravo u borbu. To njegovo nastojanje uroditi će svakako dobrim plodom, jer je usanj Bog i pravica.

Zaključujuć sa ovo par rieči godinu 1893., želimo iz dubine našega srca milomu rodu, da bi mu bila predstojeća godina u svakom obziru bolja; da nebi zaboravio na sadašnje izkustvo, da bi to izkustvo upotrebio u budućoj borbi za svoj obstanak, da nebi u borbi za svoja sveta prava malaksao, da bi ga nova godina povela bar za korak bliže k narodnomu cilju, da bi se napokon i naš hrvatski i slovenski puk Istre dočekao toli žudjene slobode i neodvisnosti, te sa svojom jednakom braćom pod žezlom slavnih Habsburga slavio što prije najsretniju novu godinu.

Mili rode: Bilo to što prije!

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Na ruke tajnika dra. M. Laginje prispjeli su i u „Istarsku Posujilnicu“ uloženi od 17. novembra do 24. decembra 1893. sliedeći iznosi: Gosp. Matija Cirković iz Bakra sabrao je for. 5·50 slaveć imendan jednog prijatelja. Isti sabrao je for. 9 prigodom udaje Marije Jelenić. — Gospodja Kate Pučić iz Lindara poslala for. 3·45, a darovali su Kate Pučić 1 krunu, Marijana Pučić 50 filira, Ivan Pučić, Anton Pučić, Marija Fabris žena Ivana, Marijana Filiplić i Ruža Zidarić, svi po jednu krunu, Antun Bužon 40 filira. — Gospodin Ivan Pučić u Lindaru 70 nvč., a darovali su: Ivan Pučić, Mate Stihović i Tonka Klanovar svaki po 20 nvč. Anton Zidarić 100 nvč. — Presvjetli gosp. podmaršal Gjuro grof Jelačić u Novih dvorih utemeljiteljnu svotu od for. 100. Odbor se je grofu Jelačiću posebice zahvalio ovako: Preuzvišeni gospodine grofe! Velecienjenim pismom dd. Novi dvori 28. studenoga t. g. priposlanih jednu stotinu forinti kao utemeljiteljnu svotu za družbu sv. Cirila i Metoda za Istru, primlo je podpisani odbor, te se Vašemu preuzvišenomu gospodstvu najsmjernije zahvaljuje u ime istarskih sirota, kojim će koristiti, i u ime svoje. Vašoj Preuzvišenosti odani odbor družbe sv. Cirila i Metoda u Istri. Pula dne 5. decembra 1893. — Veleč. gosp. Josip Velikanja u Juršićih sabrao 8 for., a darovali su: Slavoj Jenko, narodni zastupnik 5 for., A. St. 1 for., J. V. 1 for., J. V. 1 for. — Stefan Pahor, trgovac u Puli darovao 50 nvč. — Veleč. Gosp. Liberat Sloković, župnik u Sv. Petru u Šumi poslao for. 18, sabranih prigodom prezentacije istoga g. župnika onomu puku. — Veleč. gosp. Vinko pop Petrović u Starigradu sabrao 50 kruna prigodom svatbe g. Marina Sabića. — Gosp. M. Cirković u Bakru sakupio 6 for. na Nikoljdan pri običnu sastanku. — G. Gustav Modrušan, ljekarnik u Karlovcu uplatio 20 for. kao drugi utemeljitaljni obrok. — Gosp. Anto Miśković u Premanturi sabrao for. 25·50, a darovali su sliedeći Premanturci, da im bude slava u Hrvatih: Veleč g. Šimo Semelić, župe-upravitelj uplatio članarinu za 1893. for. 1 dar for. 4, Semelić Ivan, trgovac 50 nvč., Semelić Božo, trgovac 1 for., Semelić Marija žena Božo 50 nvč., Jurlina Josip, trgovac 1 for., Jurlina Marija žena Josipa 1 for., Soldatić Ivan, svetionićar na Poreru 50 nvč., Smoljan Marija 50 nvč., Pavić Eufemija 20 nvč., Bogotić Luka 1 for., Mozulić Ante 3 for., Mišković Ante 1 for., Mišković Pravdoslava kći Antuna 20 nvč, Mozulić Miho 1 for., Mihovilović Roko 1 for., Mihovilović Ivan 10 nvč., Mozulić Grgo 50 nvč., Korbato Ivan, asistent 1 for., Skoko Ante 50 nvč., Iveša Miho 20 nč., Peruško Ante 20 nvč., Sergo Ivan 10 nvč., Dušman Ivan 20 nvč., Mihovilović Ivan 20 nvč., Porića Ante 10 nvč., Rosanda Luka 50 nvč., Rosanda Ivan 50 nvč., Mihovilović Kate 30 nvč., Mihovilović Luce 30 nvč., Skoko Luka 20 nvč., Jurašin Božo 40 nvč., Muškarda Marko 1 for., Mihovilović Kazimir 30 nvč., Skoko Ante pok. Jandre 50 nvč., Mihovilović Martin 1 for. Evala ti dična Premanturo, pa se ugledala u te i druga okolica Pule i Vodnjane. A gdje je junačka Karnica? — Gg. Dubravko Tadić i Frano Radić na Korčuli darovali svaki po 1 for. — Česi članovi čitaonice u Puli sakupiše na Nikoljdan for. 1·60. Živili!

Za oprost od čestitanja darovaše na korist „Bratovšćine hrvatskih ljudi u Istri“ sliedeća gg.: Dr. M. Trinajstić odvjetnik u Busetu for. 2; M. Mandić urednik u Trstu for. 2; Veleč. gosp. Josip Gojtan, Kašorga 1 for.

„Bratovšćina hrvatskih ljudi u Istri“. Kao oprost od čestitanja prigodom promjene godine darovali „Bratovšćini“: Mirko i Ernesta Jelušić u Kastvu 2 for., Miroslav i Eugenija Grosman u Kastvu 2 for. — Sloković Liberat župnik u Sv. Petru u Šumi sabrao u veselom družtvu prigodom njegove prezentacije tamošnjim župljanom svotu od 5 for. 50 nvč. Protozidar — Dukić Ljudevit sakupio prigodom „likufa“ medju zidari, kad su svršili štornu Sinčić Ivanu u Matulji 5 for. 50 nvč. — Doposlali god. prinose: Marnić Vjek Port Said 1 for., Klanovar Josip iz Lindara i Barbalić Mate iz Bačke svaki po 50 nvč.

Naknadni izbori u Istri. Kako smo u zadnjem broju javili, položila su dva zastupnika za veliki posjed svoje časti, to su ponovno razpisani izbori, koji će biti za ta dva mjesta dne 15. jenara 1894 u Poreču.

Staroslavenski cerkveni obred u Istri. Kako nekoji listi javljaju iz Rima, izjavio se je presv. g. dr. Iv. Nep. Glavina za to, da bi se uvec crkvah Istre i Primorja staroslavenski cerkveni obred. Ako je ta vjest istinita, to će za taj korak presv. našega biskupa svi njegovi vjerni hvaliti.

Glasovanje o izniminih naredbah za Prag in okolicu u carevinskom vieću. Prošli tjedan zasjedalo je carevinsko vieće svaki dan 7, 8 i do 9 ura. Tri dana bila su posvećena skoro posve izniminom stanju u Pragu i okolici. Proti izniminomu stanju govorili su mnogobrojni zastupnici češki, i njihovi najbolji govornici. Dr. Herold izrekao je bio krasan govor već kod prvoga čitanja odnosnih naredaba, a sad kod drugoga čitanja govorio je dva puta, kao zagovornik votuma manjine, da se naime izniminе naredbe ukinu. Jako žestoko, politički, govorio je zastupnik Dr. Gregr. Stvarno i pravnički govorio je Dr. Pacák. Zastupnici Dr. Blažek Kaftan i Kaizl smatrali su svojom dužnostju da progovore kao zastupnici grada Praga. Od moravskih Čeha govorili su proti zastupnici Dr. Tuček u ime neodvisnih tamošnjih zastupnika, Mladočeha, Dr. Žaček, u ime tako zvanih Staročeha. Od Hrvata govorili su proti Dr. Klaić i prof. Spinčić, kojim jednom i drugom se je burno povladjivalo, što su se digli na obranu bratskoga češkoga naroda. Kao njihov zagovornik odlikovao se je takodjer Njemac-antisemita Dr. Lueger, oboriv se svom svojom poznatom stvarnom i govorničkom silom proti Njemcem ljevičarom, koje je pobijao njihovim vlastitim govori iz godine 1884, proti Magjarom i proti Italijanisalmom, pokazujuć bjelodano, kako neima kod Čeha nit iz daleka onoga što biva kod ovih obnjih posliednje navedenih. Oni, kao i mnogi drugi govornici, potrosili su upravo čovjećjom dušom, imenito kad su se prizivali na načela slobode, na bratsku ljubav srednih naroda, kad su velikašem češkim predstavljali stanje u kojem se oni među češkim narodom nalaze. I u mužkih licih vidio si često suzu, a mravinci prolazili su po licih i vlasi se ježili na mnogih.

Za naredbe nije se početkom oglasio nijedan govornik. Tečajem razprave progovorili su neki. Svi bili su pokunjeni, nespretni. Vidilo se i tu, da su nepravedna

stvar neda braniti. Medju tim bili su Poljak demokrat kako sam reče Szczepanowski, Njemac Dr. Gross, češki velikaši knez Karl Schwarzenberg i grof Deym, te grof Fran Coronini. Najžalostniji utisak učinili su na svakoga češki velikaši, medju kojim se je našao samo jedan, koj nije htjeo glasovati proti svomu narodu, koj je radje, nego li da to učini položio svoj zastupnički mandat. Svi, kao i ministar nutarnjih poslova, koj je morao u imo vlade zagovarati naredbe, dobili su zasluženo odgovore od raznih govornika. Grof Franc Coronini rekao je, da je za to za naredbe, jer jih vlada hoće, a govorio je glavno s toga, da tobož uzme u obranu Talijane Primorja proti tobožnjim napadajem na nje sa strane prof. Spinčića. U stvarnih ispravcih pokazao je ovaj kako bijaše izpravno puškovanje grofa Franca Coroninia, koji se poslie drugoga govora zast. Spinčića o stvarih u Primorju nije već pouzdao progovoriti, kako je bio u svom spomenutom govoru donekle obećao.

Glasovalo se je dne 14. decembra. Za predlog manjine, da se ukinu iznimne naredbe dakle proti tim naredbam glasovali su antisemiti, svi Mladočesi, obojica Staročeha iz Češke, svi Mlado- i Staročesi iz Moravske, prisutni Rusini, svi Hrvati, slovenski zastupnici grof Alfred Coronini, Dr. Ferjančič, Dr. Gregorčič, Dr. Gregorec, Kušar, Nabergoj. Odaljili su se od glasovanja slavenski zastupnici Globočnik, Klun, Pfeifer, Povše, Robič, dočim je bio bolestan Šuklje i odsutan Vošnjak. Svakako su ljepo učinili i oni koji su se od glasovanja bar uzteg'i; liepo s toga što nisu htjeli glasovati za naredbe protivne bratimskomu narodu. Samo slovenski zastupnik grof Hohenwart bio je medju onimi, koji su za te naredbe dali svoj glas. Osim njega glasovali su za nje Njemci ljevičari, Poljaci, češki velikaši, grof Franc Coronini zajedno sa prisutnimi članovi svoga kluba Bonda, Luzzatto, Stalitz, kao takodjer divljak Jordan, koj je obično svuda gdje što vlada i proti Slavenom hoće, i koj inače u parlamentu ništa neradi. Talijanski zastupnici Trentinci i istarski ili bijahu odsutni iz Beča ili su se od glasovanja uztegli. Tako i njemački nacionalci.

Nam je osobito drago, što se, osim Poljaka, nije našlo nijednoga Slavena, koj bi bio za naredbe glasovao, i što su svi Hrvati i dio Slovenaca glasovali proti.

Slovanska Čitaonica u Trstu priredjuje u ljetošnjoj zimskoj dobi sliedeće zabavo: U subotu 13. jenara plesna zabava i tombola; u subotu 20. jenara: plesna zabava; u subotu 27. jenara: veliki ples; u subotu 3. febrara plesna zabava. Početak točno u 9 sati na večer.

Iz Buzeta pišu nam 24. t. m. Rečeno bijaše nedavno u Vašem cienjenom listu, da se ovdje postupa kod raznih oblastih sa Hrvati, kao da ih i neima u ovom kotaru. Ali ono što bijaše za dokaz tomu navedeno, jest skoro ništa napram onomu, što bi se iztaknuti moralo. Eto Vam novog dokaza. Dne 2. t. m. došao jedan naš čovjek na ovdašnji sud pozvan kano svjedok. Poslo bijaše izpitan i kad je počeo g. sudac njegovu izpovied u zapisnik diktirati, izjavi taj svjedok, da želi neka se zapisnik hrvatski piše. Njegovoj želji i opravdanom zahtjevu nije se moglo zadovoljiti, jer neima na čitavom sudu osobe, koja bi mogla zapisnik hrvatski napisati. Zapisnik bijaše dakle talijanski sastavljen, a naš svjedok nehtjede ga podpisati te g. sudac domotnu zapisniku sliedeće očitovanje — dakako u talijanskom jeziku: Il teste si rifiuta di sottoscrivere per il motivo, che il presente protocollo non è assunto nella sua madre lingua che è la croata". Po službenoj statistici imade nas Hrvata u ovom sudbenom kotaru preko 16 hiljada stanovnika, a Talijana koja stotinica, pa ipak nam nije moguće niti hrvatskoga zapisnika zastaviti. Ovoliko dajemo do znanja našim zastupnikom i svakomu, komu leži na srcu red i pravica našega puka.

Političko umorstvo. Dne 23. t. m. našli su u Pragu u njegovom stanu probodenoga rukavičara Vjek. Mrvu, koji je bio zaljeten u iztragah proti članovom družtva „Omladine". Taj Mrva bio je — kako je to rekao zastupnik Herold — u službi policije, jer da to proizlazi iz njegovih bilježakah. Mladiću je bilo tekar 21 god. te su ga poznavali pod imenom „Il Rigolletto dalla Toscana".

Nemiri u Italiji. U Italiji, a osobito u Siciliji silno vrije medju tamošnjim ljudstvom, a tomu je većinom razlog siromaštvo i velika bieda, u kojoj se nalazi pučanstvo. U občini Valguarmera su se oprli občinari dne 26. t. m. oblastim, koje su zatvorile njeku osobu, koja je ljudstvo bunila. Na hiljade duša tiskalo se i trčalo po ulicah. Razdivljala rulja užgala je občinsku kuću, poštarsku i brzojavnu zgradu, i druge kuće. — Tako je i u Sercari bilo isto dane sgredab. Izgrednici obsuli su redarstvenike kamenjem, te jih napali koli, hitljući jih razoružati. Nadošli vojnici rabili su proti puku oružje, te je više mrtvih i ranjenih. Evo liepo slike, opisane od drugih noviaah još ljepše, koju šiljemo našim nespašencem u Istri za jabuku, preporučujuć jim, da slobodno prelete u blaženu tu zemlju, ali neka našemu istarskomu puku nenudjaju takvo zemaljsko blaženstvo, jer ga on nije potreban niti je voljan stupiti pod takvo pokroviteljstvo.

Iz Rieke pišu nam 26. t. m. Evo me na konou godine, da Vam se odužim za ono nekoliko čedana moje šutnje. Nije baš oskudica novostih u našoj Rieci, ali huduć da su te novosti svakidanjega kova, nevriedi da se o njima češće bavimo. Vladajući se talijanaši i magjaroni kadkad medju sobom pograbe, ali se brzo i pomire i pred svietom rukuju, premda je javna tajna, da se u sebi iz dna srca mrze. Jedni i drugi znadu i čute, da nisu ovdje doma, nit na svojem zemljištu i baš radi toga oni su savez medju sobom sklopili, da nama svakojako zaprieke čine, nastojeć jedni i drugi kako bi uspjeli, da se naše ime i jezik ovdje niti nespominje, nego upravo posve zatare, čega neće postignuti. Javio sam vam u svoje vrieme kako su Talijani ovdje osnovali „Circolo letterario" komu je odmah pristupio i guvorner, iz gore spomenutih razloga. Talijan i ovdašnji profesor Polacco (došao pred par godina ovamo, Bog zna odkle, da se prehrani) da pravi reklamu sebi i da zadovolji svojim gospodarom sastavio je predavanje (koje je drugi za njega čitao) i to pod naslovom: „I percursori del Circolo letterario", te u njoj hvalio muževe, koji se zanimaju za naš jezik „nostra lingua", te tu izreku jako česte naglasivao, kako da mu baš ondje nešto hoće ugrabiti taj njegovo „lingua del paese". Popisao je i nariseo, kako občina, škola, svi zavodi itd. bijahu vazda talijanski, spomenuo Koblera, Cimiotta, Celigoia itd. kako nekakve širitelie talijanske kulture i predvoditelje sadašnjega „Circolo". Kako Talijan u magjarskoj službi, dosta je dobro branio svoj idejal, toliko da je bar prividno zadovoljio prisutne učitelje i njihove pristaše, zadovoljio je svima više nego sebi, jer onim toli često spetovanim „nostra lingua" je jasno dokazao, kako se boji, da on istinu nije napisao, dočim je njegova zadaća bila, osvjedočiti občinstvo, da je talijanski bio vazda jedini jezik na Rieci vladajući i službeni.

Stranac profesor je spomenuo nekoje muževe prošle generacije, ali nije nikoga pitao, kojim su jezikom oni ljudi govorili u svom zavičaju. On bi se bio sgrozio kada bi doznao, da su oni Riečani, koje on spominje, svi u riečkom dialektu hrvatski kod kuće govorili; znali su nekoji i hrvatski pisati, ali nije njihova krivnja, da se to od njih nije zahtjevalo, kako nije njihova zasluga, da su talijanski pisali, jer ta zasluga ide jedino prije dispotičku vladu, a sada magjarsku, koja se držaše načela: „Divide et impera". Da nije talijanščina po čudi vladi, mogli bi naši „Percursori" svirati i trubiti što ih volja ali nebi ništa postignuli. G. profesor je iztaknuo talijanščinu bivšega i sadašnjega kazališta, a tu bijahu sretan, jer se je doduše vazda talijanski predstavljalo, ali da taj profesor znade ono što mi Riečani znamo, on nebi toliko izticao svoj toli obljubljeni „lingua del paese". Mi znamo, da čuvari kazališta bijahu sinovi ili unuci talijanskih doseljenika; oni su se zvali Ricotti, Candallari, Capudi. Depoli itd. ipak su oni na vrstima brama „talijanske kulture" kako i kod kuće medju sobom hrvatski govorili. I to se često i danas ponavlja što nije dokaz „avite colture".

Držimo za stalno, da je stranac profesor posjetio naše javne trgove, tuj je zaista čuo, kojim se jezikom ondje najviše govori i trguje. Ako je ovih godinah njegova boravka na Rieci stupio kada u crkvu, biti će se osvedočio, da je prednost imao vazda hrvatski jezik, dok nije došao Bodini knjiti naše stare pravice i navadu. Bilo kako mu drago, Talijan je ono napisao, ali nije osvjedočio ni sebe ni drugoga, da je Rieka isključivo talijanska, kako to želi „Circolo letterario". Ovo društvo ima zadaću, da širi talijanščinu, te vrlo žali ako se čuje hrvatski glas u javnom životu, ali je vrlo težka, dapače nemoguća zadaća, da se zatare posve hrvatski jezik ovdje, jer to neće biti, dok se grad ne prenese preko mora u onu „blaženu zemlju". Želeći cienjenoj „N. Slogi" još mnogo ljeta sretna i bogata uspjeha, jesam vazda Vaš

Rokac.

Vrieme. Ovih smo božičnih svetakah a i prije njih u Trstu imali najkrasnije vrieme što se u ovo doba poželiti može. Za to i nije čudo, da je sve što je moglo vrvjelo van iz grada.

Prosvjeta. Taj hvalevriedni ilustrovani beletristički list izlaziti će od nove godine početkom i polovicom mjeseca na povećanom formatu i u većem obsegu sa mnogo više slikah. Premda će „Prosvjeta" u budućoj godini mnogo više pružati, nego ove godine, ipak ostaje nabavna ciena ista t. j. „Prosvjeta" stoji na godinu s poštom ili dostavom 7 for. inače samo 6 for. Pojedini zvezak 80 novčića. Da pruži mogućnost občinstvu, da se upozna listom, moli uprava lista slavno občinstvo najučtivije, da si izvoli naručiti prvi broj drugoga tečaja. Prvi broj „Prosvjete" za godinu 1894. dieli se bezplatno. Dovoljno je, da se dopisnicom zahtjeva prvi broj. Uprava lista odpremiti će ga odmah. Do slavnoga je občinstva da nas podupre taj otačbenički podhvat, koji iziskuje ogromne troškove te nemože obstati bez trajne i izdašne podpore. „Prosvjeta" stupa u svoj drugi tečaj sa zrelo promišljenim programom. „Prosvjeta" povećala je svoj oblik. „Prosvjeta" razsegnula je svoj obseg na 4 arka po zvezci te je po tom obsegom najveći hrvatski ilustrovani list. „Prosvjeta" donašat će u svakom broju po 6 do 8 slika i to većinom domaće. „Prosvjeta" donašat će i zagonetke i slične zadaće za napreznanja desjetljivosti. Uredničtvo „Prosvjete" preuzeo je g. Vjekoslav Fleišer.

Br. 1806.

Oglas natječaja.

Otvoren je natječaj na mjesto občinskoga tajnika u Puntu (otok Krk) sa godišnjom plaćom od for. 450 berivom u mjesečnih poplatnih obrocih. Molbe podkriepljene dokazima sposobnosti i poznavanja hrvatskoga kao uredovnoga i talijanskoga jezika, imaju se podnesti podpisanomu do 15. jenara 1894.

Glavarstvo občine Punat

23. decembra 1893. 1—2

DOMINIK LUŠIN
u Kopru

proporuča veliko svoje skladište raznovrstnog liesa, kano:

greda, dasaka, murala, duga, te takodjer opeka, vapna, pieska itd.

Naručbe ovršava točno i po najnižoj cieni. 52—1

Poslie ukinuća trž. proste luke
carine prosti
za Istru, Dalmaciju, Hrvatsku, Kranjsku, Koruško i Bosnu-Hercegovinu
nepromočljiva pokrivala
Luigi Zuculina u Trstu.

Tvornica nepromočljivih bielih i crnih pokrivala za vozove i tarnice (vagone), za robu na obalah, ladje, brodske vidjelice (boccaporte) i za polje; pokrivača za konje i plaštevah za kišu.

Skladište 12—3
tkanine za jedrenjače, nepriredjene za sedlare i tapetare, dvojnika (tralicci), jute za šakje i omote; opasnikah, konopah i uzicah.

Zastupstvo i glavno skladište asfaltskih opeka
za kućne krovove, pojate, suše, staje itd.

Samotila [isolatori] za temelje i kocke iz asfalta.

Radionica i prodaja zastavah.

Luigi Zuculin
u Trstu
via Ghega 2, kuća Brunner.

Preporučamo našim trgovcem sa vinom i krčmarom

‚Istarsku vinarsku zadrugu'
u Puli (Istra)
koja imade u svojih skladištih raznih izvrstnih vrstih vina, a uz povoljne ciene. Kod iste imade izvrstna refoška i hiolog muškata u butiljama i to uz vrlo povoljne ciene.

Štrcaljke i sumpornjače za trte
inžinira Zivica.
mlini i stiskalnice za vino,
sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, te svakovrstne druge strojeve i sve potrebuće za iste 12
dobiva se uvjek u skladištu tvrdke
Schivitz & Comp.
(Živic i drug.)
Via Zonta broj 5 u Trstu.

1., Singerstrasse 15, **Dunaj.** **J. PSERHOFERJA** lekarna „Zum goldenen Reichsapfel".

Kričistilne krogljice, prej imenovane **univerzalne krogljice**

zaslužijo to ime po svoji pravici, kajti v resnici je mnogo bolezni, pri katerih se te krogljice pokazale svoj izvrsten učinek

Že več desetletij so te krogljice povsod razširjene in malo družin utegne se najti, v katerih bi pogrešali malo zaloga tega izvrstnega domačega zdravstva.

Vsi zdravniki so priporočali in priporočajo te krogljice kot domače zdravstvo, posebno pa proti boleznim po **slabi prebavi** in **zabasanju.**

To krogljico stanejo: **1 škatljica z 15 krogljicami 21 nč., 1 zavitek 6 škatljic 1 gld. 5 nč.,** pri nefrankovani pošiljatvi **1 jeden zavitek 6 škatljic 1 gld. 5 nč.** — Ako se denar naprej pošlje, ni treba plačati porto, in stane: 1 zavitek krogljic 1 gld. 25 nč., 2 zavitka 2 gld. 30 nč., 3 zavitki 3 gld. 35 nč., 4 zavitki 4 gld. 40 nč., 5 zavitkov 5 gld. 20 nč., 10 zavitkov 9 gld. 20 nč. (Manj kot jeden zavitek se ne pošiljet.

Prosimo, da se izrečno zahteva „J. Pserhoferjeve kričistilne krogljice"

in paziti je, da ime pokrov vsake škatljice lasti podpis **J. Pserhofer v rudečih**

pismenih, katerega je vložil na navadilu za porabo.

Balzam za ozebline *J. Pserhofera*, 1 posodica 40 nč., prosto poštnine 65 nč.

Trpotčev sok, 1 steklenica 50 nč.

Amerik. mazilo za trganje, 1 posodica 1 gld. 20 nvč.

Prah proti potenju nog, 1 škatljica 50 nč., pošt. prosto 75 nč.

Balzam za goltanec, 1 stekl. 40 nč., poštnina prosto 65 nč.

Življenska esenca (Praške kapljice) 1 steklenička 22 nč.

Angleški balzam, 1 steklenica 70 nč.

Fijakerski prsni prašek, 1 škatljica 35 nč., poštnina prosto 60 nč.

Tanokininska pomada *J. Pserhofera*, izposlaja rast las, 1 škatljica 2 gld.

Univerzalni plašter *prof. Steudela*, 1 posodica 60 nč., post. prosto 75 nč.

Univerzalna čistilna sol *A. W. Ballerstein*, domače sredstvo proti posledicam slabe prebave, 1 zavitek

Razven imenovanih izdelkov nudivajo se še druge tu- in inozemske farmace cijalitete, ki so bile po vseh avstrijskih časopisih oznanjene; in se na zahtevanje ceno preskrbljujo tudi predmeti, kojih ni v zalogi. — **Razpošiljanje** vrši se točno, a treba je denar poprej doposlati; večje naročila tudi po p

Pri dopošiljatvi denarja po pošti naka porto dosti manj kakor po povzetju.

Izdavatelj i odgovorni urednik **Mate Mandić.**